PETRVS
DE
NATALIBVS
VITE
SANCTORV

Mancano 5 carte in fine contenenti la tavola [illegible] [illegible].

Venetiis per Bartholomaeum de Zanis de Portesio, impensis Domini Lucantonii de Giunta MDVI in f.°

(V. Bandinius, De Florentina Juntarum Typographia, Pars I, pag. 9).

Catalogus sanctorum & gestorum eorũ ex diuersis voluminibus collectus: editus a reuerẽdissimo in xp̃o patre domino Petro de natalibus de venetijs dei gratia ep̃o Equilino.

Cum gratia & priuilegio.

L A

NTONIVS Verlus Vicentinus christianis salutem. Possemus (& merito quidem) ingratitudinis ac in/
uidie nota suggillari: quum omnium pene auctorum uolumina in mediũ prodierint: si catalogũ sancto/
rum: tã concinnũ: elegans: luculentum: & rarum: ut fere unicũ opus: omnibus cõem cũ auctore iacturã: in
lucem pariter non ederemus: & eo amplius: q ex ipsiusmet artificis manu fidelem habemus archetypum.
Iccirco: cum ut fidei nostre conducibile quicq̃ ageremus: tum & apprime: ut torquenda in nos tãq̃ laudis
aliene interceptores: iacula declinaremus: Hunc quoq nobis modo accuratissime recognitum pluribus
exemplaribus effigiandum curauimus: tot labores & exactas lucubrationes: que ut extincte hactenus de/
lituerant: ab interitu uendicaturi. Quod omnibus perutile: & multis fore non iniucundum arbitramur:
nec pigere eos: qui superno calent igne: huic mystico dominoq codici boni aliquid ocii tritum ire: ut hinc
discere ualeant ethice religioseq uiuere: quum nulla aut rara sit tam remota: tam abstrusa barbaries: cui
nature uel dei nutu aliqua: q̃uis erronea: religio non colatur. Quam: ut omittamus assyrios: egyptios: he/
breos: quibus semper cure fuit ut pontifices imparent: quanti fecerint romani patres: quo cultu: qua reue
rentia excoluerint: ex decem principum filiis senatusconsulto ethrurie: ut ita dicam: uicatim destinatis: sa
crorum disciplina imbuendis: ex priuatis etiam duobus luciis petilio & aluanio: caio fabio sacris onusto:
satis luculenter habemus. Et ut extera non obticeamus: non ne ex umbilico barbarie sublatum ebur me/
litam remisit masanissa? Quorsum hec? profecto ut intelligamus: quod nos deceat: quibus: bone deus: in
dubitabilis ac uera religio est propalata. Constanter incumbendum est. sedulo riteque deo famulandum.
Hinc enim luxuriant uectigalia: florent urbes procera pullulat soboles: omnia ad uota succedunt. & hoc
ipsos non latuit quirites: qui semper omnia post religionem duxerunt: diis curiose libando: se orbi posse
imperare non dubitantes. quod nisi fecerimus: eam aspernantes: ecce sirio torretur humus. degenerat
progenies. irrepunt pestes. diruta iacent menia. cuncta ruunt in preceps. & quod miserabilius est: illibata
nusq̃ seruatur pudicitia. Hanc ob causam potitiorum puberes periisse: breuem in semet manum uertisse:
& uarrone consule ad cãnas infeliciter dimicatum: senatorii patres uere & optime iudicarunt. diuina dif/
fertur ira. nõ irritatur. Eia agite nobis nosmet ipsi consulamus. perimus profecto in dies perimus. nec ui/
te certam habemus horam. diuinis igitur litteris uacandum est: quibus celũ expugnare instruamur: ubi
eternam feliceṁq uitam degamus. Non desunt quidem libri: qui hac de re nos affatim instituant. sed qui
lenius excitent: ardentius exhortentur: & exempla que emulari debeamus magis idonea subiiciant ocu/
lis: aliunde magis: q̃ ex his uoluminibus decerpere non possumus: que cõcinna historiarum annexione: ui
tas sanctorum omnium: sic inuentu facillimas: ut in prefatione duodecimi huius innotescit: tam succin/
cte tam perfecte per anni curricula complectuntur: ubi nihil non exultum: nihil probatissimorum uiro/
rum auctoritatibus non fulcitum enarratur: ut ne doctissimi quidem debeant respuere: qui tametsi seru/
lis subtraxerint manus: & aliunde didicerint: discent tamen hinc bene uiuere. nam bonitate non doctrina
tãtum uendicatur celum: ut illud. Indocti rapiunt celum: cum scientiis mergimur in ꝓfundum. Discent
preterea & fidelibus inesse uim animi non exiguam: ut non ulterius tantopere penelopes: aut lucretie pu/
dicitiam predicent: sceuole constantiam mirentur: & attilii fidem super astra tollant. Intelligent christi
colas occidi posse: non superari. cesarum immanitates parum ualere: inter miranda obstupescere: & profi
teri: se orbem posse uincere: non animos. Ecquid sunt hec egregia facinora: turres & fidei nostre molimi/
na: non inspicienda? minime quidem: quum precipue sint nulle domus: nulle urbes: nulle nationes nisi
Christo rebelles: que hinc aliquid emolumenti sibi adipisci non ualeant: Quam facile: qui per templa
declamationibus insudant: his auctoritatibus & exemplis regiam auditoribus uiam persuadebunt? hinc
docemur: uirtutes sequi: uitia bellare. & nos: quod nequiuit orbis domitor alexãder: nosmet rationi p/
endo subiugare: celum pro stipendio consecuturi: & famam in terris haud obscuriorem: q̃ qui terrarum
monstra deuicere. Exinde namq famam tantum & quidem breuem traxerunt: tot erumnis uix partam.
Hinc merces. Hinc indelebile nomen: & quod heroum nulli contigit: diem in super sibi perpetuo colen
dum: syncera ui animi comparandum. tutius profecto quam credere nos pelago tumidis fluctibus circũ
quaque uallantibus: semper in labiis (ut audeam proferre) animas gerentes: ut fecundi opibus sardoni
cati & conchyliati ad infructuosam huius terreni seculi gloriam inter urbium primates incedere ualea
mus. Heu homo infelix: & uanum animal. longe: nimis profecto longe sunt erumne pro tam momẽ ta/
neis uoluptatibus: quibus euo tam diuturno acquisitis: tã breui simus cariturí. hinc eterna manat gloria
& uerus delitiarum thesaurus: multis incognitus: non q̃lẽ tagus lusitanis: aut lydiis uehit hermus harenis.
sed quali fruitur ipsa celi curia. hoc est ditendum. hoc sunt implende crumene: ne: quum illuc applicueri
mus: pecuniis hospitaturi: dicatur nobis. sunt hec cesaris numismata. hic non admittuntur. alio diuertite.
His itaq diuitiis insudemus: ciuili rabie: tyrannica cupiditate: & hostilibus rapinis non surripiendis: qui/
bus locupletati decoratiq celestem hierusalem ingredientes nobis inter summi regis paranymphos lo/
cum nanciscamur: perpetua in terris gloria: eternis in celo delitiis in eternum fruituri. Valete.

¶IN CHRISTI NOMINE AMEN. Incipit prologus totius operis Catalogi sanctorum & gestorum eorum ex diuersis & multis uoluminibus collecti editi a reuerēdissimo in Christo patre domino petro de natalibus de uenetiis dei gratia episcopo equilino.

INcreata sapientia summi uerbi ex substantia patris ante secula eternaliter generata secundum ordinatissimam sui dispositionem: ex substantia matris in seculo temporaliter humanata: uolēs omnes homies saluos fieri: ut electas sanctorum animas uocaret ad arcem & ad superne menia ciuitatis: edificauit sibi domum ecclesie sacrosancte septem excisis columnis fundatam septemplici fundamento: uidelicet septiformis gratie stabilitam: muris munitissimis: & turribus altissimis circunseptam: non quidem sculptis lapidibus: aut manufactis lateribus erectis: sed sanctorum meritis inuisibiliter fabrefactis: incohatam equidem uite presentis decursu: in qua ipsam peregrinari uoluit & cum martha solicite ministrare: perficiendam uero predestinatorum numero future uite successu: in qua in electis dei singulis iā stolis amictis: rursumqꝫ resumptis corporibus duplicibus uestiendis triumphatura speratur: & cum maria sedule contemplationi uacare. In cuius nempe celestis structura palatii quasi tot inseruntur lapides: quot beatorum merita cumulatur: cuius ecclesie caput christus describitur: ipsiusqꝫ corpus unum efficiunt instar membrorum compagis diuersa officia ministrantium fideles cuncti in unitate fidei omniquaqꝫ diuersis ex nationibus congregati. Ita quidem ut ipso capite per membra singula uitalem spiritum influente sic inuicem connectantur: ut alterum alterius officio egeat: dum christi legem adimplent: alter alterius onera supportando. Et sicuti uiatorum cura solicita currens in stadio: quatenus brauium apprehendat: comprehensorum precibus iuuari desiderat: sic & triumphantium gloriosa sublimitas dum dei uisione beatur in celis: militantium celebritate deuota uenerari letaē in terris. Ac per hoc quod utriqꝫ amāt: illi iam adepti per hos optant obtineri: hi uero obtinendum per illos sperant adipisci. Conuenit itaqꝫ deuotioni fidelium sanctorum certamina diligenter recolere: quatenus eorum exemplis atqꝫ suffragiis sic dirigamur in uia: ut eorum consortio sociemur in patria. Quis autem mortalium intellectus finiti sanctorum numerum infinitū deprehendere ualeat? Quis enim stellas dinumerare queat: nisi solus ille qui stellas claudit sub signaculo: qui & numerat multitudinē stellarum: & omnibus eis nomina uocat: Si enim abrahe a deo pro impossibili suadetur: inspice celum & numera stellas: si potes: & additur: sic erit & semen tuum: quod certe nō de filiis abrahe ex uoluptate carnis & hominis semine propagandis: sed de filiis ecclesie ex dei bonitate & spiritus adoptione generādis dabatur intelligi. dum soli eterne sapientie stellarum numerositas nominanda seruatur: humane cognitioni sanctorum infinitas cognoscenda precludit. Quomodo enim uel facile curiosus quisqꝫ cūctator etiam omnium si facultas adsit: que a mondi exordio cōscripta sunt rimator uoluminum: sanctorū gesta: uitas: passiones: & nomina colligere audeat: cum ex martyrologio beati hieronymi chronographorum cunctoꝝ scrutatoris soliciti: certo & unico die anni decimo scilicet calendas martii apud tyrum ciuitatem beatoꝝ martyrum quorum numerum solius dei scientia colligit pro christo passorum: festum contingere legatꝰ. & in eiusdem prefatione libelli quem chromatio & heliodoro episcopis dirigit: eundem doctorem astruentem audiat: nullum dierum per totum anni circulum pertransire: in quo plusqꝫ octingentoꝝ uel nōgētoꝝ milium martyrum in diuersis mundi partibus occisorum anniuersarium non occurrat? Vltra quos etiam sanctorum ueteris testamenti patrum & prophetarum: nouiqꝫ pariter apostolorum discipulorū doctorum confessorum anachoritarum & sanctaꝝ uirginum ordīes superadditi: qui plures martyribus extitisse creduntur: infinite martyrum infinitatē excellunt: Porro & ubi sanctorum omnium gesta a maioribus descripta fuissent: quod nec asserere quis presumit: ea tamen uidere nec tempus ad legendum sufficeret: nec studium preualeret. Cum igitur sanctoꝝ infinitatē numerare uel nominare non liceat: de multis uel paucissima breuius exarare sufficiat: ceterorū ignotorum numero diuine nationi relicto: exemplo peritorum qui de astrorum sciētia philosophati sunt potissime autem famosissimi illius astrologi prolomei: qui ex omni celorum ambitu preter septem planetas centum & quinquaginta septem astra tantum modo sibi nota: eorumqꝫ proprietates & motus descripta dimisit. Ad quorum instar doctores eximii & sacrorum uoluminum historiographi ex īfinito sanctorum numero summam exiguam militanti ecclesie notam decerptamqꝫ colligerunt & uenerādam in eorū opusculis posteris reliquerunt: per hoc arbitrātes (ut pie creditur sic in paucoꝝ notoꝝ modicitate ceteroꝝ ignotorum infinitatem a fidelibus coli: sicuti eterna sunt in patria charitate coniuncti: ubi gloria singuloꝝ est gloria cunctoꝝ: & gloria cunctorum est gloria singulorum. Ex quibus post diuine pagine ueteris & noui testamenti elogium a sanctis patribus diuino flante spiritu diuersis uoluminibus compilate: in qua non nulla sanctoꝝ christum humanitate precedentium & primitiue ecclesie fundatoꝝ acta cōscripta sunt. Que petrus comestor historie scholastice opere elegantius declarauit. Prior & potior ille eusebius cesariensis ecclesiastice historie uolumie: a capite ecclesie christo initians & usqꝫ ad sua tempora chronicam protēdens omnium pene martyꝝ cunctaꝝ prouinciarum historias texuit & passiones & certamina luculenti stilo digessit. Cuius opus rufinus aquileiensis presbyter de greco transferens in latinum: & non nulla sanctoꝝ acta intermiscens ac subsequentis adiiciens tēpōris continuando protraxit. Inde quoqꝫ hieronymus prenominatis episcopis martyrologium omnium quos ut cunqꝫ inuenire potuit pro christo passorum usqꝫ ad sua tempora copiose dictauit. Eūdem

quoque libellum usuardus & ado chronographi insignes: confessorum festiuitates: que in primitiua ecclesia minime colebantur addentes celebritatibus martyrum ampliarunt. Ceterum & his exceptis alii plurimique fuerunt legendarum sanctorum scriptores illustres: utpote Ambrosius & Augustinus doctores egregii in pluribus eorum uoluminibus & libellis. Gregorius in libro dialogorum. Hieronymus in uitis patrum: & in libro de uiris illustribus. Gennadius in eiusdem nominis intitulato libello. Beda presbyter in gestis anglorum. Gregorius turonensis in gestis francorum. Heraclides in libro de paradiso. Odo uiennensis archiepiscopus. Hugo de sancto uictore. Hellinandus & Sigibertus ac Guilelmus antisiodorensis: Nec non frater Bartholomeus in chronicis suis. Casiodorus insuper in historia tripartita quam de greco transtulit in latinum. Frater uincentius in speculo historiali. Et frater Martinus in sua chronica martiniana: aliiq; multi quorum & si opuscula leguntur: nomina subticentur. Demum frater Iacobus de uoragine ordinis predicatorum uenerabilis archiepiscopus ianuensis sanctorum gesta quorum solennia ab ecclesia precipue recoluntur: & in calendariis ascribuntur: generaliter collegit: & compendio breuiauit. Nouissimus omnium frater Petrus calo uenetus eiusdem ordinis: sanctorum multorum quorum uitas passiones & nomina undecunque sumere ualuit grandi uolumine & diffuso opere dilatauit: quod eius prolixitate nedum commendare memorie: sed nec intente quis legere poterit: nisi longeuitate temporis & assiduitate lectionis. ¶ Hec igitur attendens ego petrus de ueneriis equilinus episcopus inter sacerdotes minimus & ecclesie prelatos indignus sanctorum exiguitatem ecclesie notam ex prenominatis omnibus codicibus & uoluminibus: nec non ex aliis pluribus diuersarum ecclesiarum antiquis libris & passionariis: quoscunq; inuenire potui non sine multis laboribus crebrisque uigiliis studiosius recollectam: & per consequens ceterorum beatorum nobis ignotorum infinitam multitudinem breui opusculo: cupiens ut [illegible] s annuerit honorare: quatenus eorum meritis post agonem coronam excipiam: & ne talentum mihi qualiscunq; gratie creditum terre suffodiam: quinimmo domino & si non quincuplatum: uel saltem restituam duplicatum: ad utilitatem filiorum militantis ecclesie: sanctorum omnium noui ac ueteris testamenti nomina: gesta: uitas: passiones & triumphos compendioso stilo substantialiter recollecta illustrium uirorum fretus auctoritate sanctorumque omnium capitis iesu Christi & beate ipsius genitricis Marie duodecim apostolorum atque cunctorum supernorum ciuium confisus patrocinio: presenti catalogo curaui retexere & breuissima oratione narrare. Studiosum lectorem obsecrans ut si in opusculo nouo grata repperit: gratias agens deo totum attribuat. Si uero incōposita aspexerit humane fragilitati ascribat: quod si dubia aut forte minus credibilia lectitauerit: auctoritati eorum a quibus sumpta sunt fidem adhibeat. Cum libellus noster nulla referat nouo edita: nisi que sola nouit magnis ab auctoribus compilata.

¶ Diuisio totius operis: per tempora reuolutionis anni.

QVoniam autē tam sacre pagine q̃ sanctorum testimonio christi domini & sanctorum ecclesie unio humano matrimōio comparatur: ipsa ueritate in parabolis attestante. Quod simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo: quod de uerbi dei & nostre humanitatis commercio doctores exponūt: merito ad istar temporalium nuptiarum in agni nuptiis quinq; concurrere manifestū est: uidelicet. ipsius matrimonii pertractatio: consensus mutui pollicitatio: sponse per anulum subaratio: eiusdēq; a sponso solēnis trāsductio: & per carnalem copulam matrimonii consumatio: ex qua sequitur & sextū: quod est liberorum propagatio. Hec enim oia in uiri & mulieris cōnubio conuenire nulli ambiguum esse potest. Totius igitur uite humane decursus a mūdi exordio usq; ad finem in quinq; partes diuiditur: in quibus premissa quinq; in diuino coniugio concurrentia liquido colligere possumus: que omnia sancta mater ecclesia per anni circulum in quinq; eius diuisionibus representat. ¶ Primum ergo tempus in quo facta fuit agni nuptiarum pertractatio: fuit ab adam usq; ad aduentū christi: in quo more humani contubernii tractatus plurimiq; matrimoniales precesserunt: ipsius scilicet uerbi & ecclesie unionis: quorum tractatuum & colloquiorum hinc inde habitorum mediatores fuerunt patres & prophete ueteris testamenti: incarnationē christi nedum fiēdam summis affectibus peroptātes: sed etiam affuturā assiduis oraculis prophetātes. Hoc autem tempus representat ab aduentus principio usq; ad natiuitatem domini: in personam patrum & prophetarum ipsis diebus christum uenturum flagitās: & quodammodo uaticinās. Et quia tractatus iidem connubialēs quadriformiter precesserunt: scilicet per legis naturalis īspirationem ab adam usq; ad abrahā: Per indictam patribus circūcisionē: ab abraham usq; ad moysen: Per collatam legis scripte impositionem a moyse usq; ad dauid: Et inspiratam ꝓphetie contestationē a dauid usq; ad ipsum christum. Que quidē quattuor fuerunt quasi mutui per mediatores sponsi & sponse tractatus & collocutiones diuinum coniugium precedentes: non ab re tempus dominici aduentus in quattuor diuiditur septimanas. Quarum prima denotat legis naturalis aspirationem: unde in dominicali epistola mandata naturalis legis continētur: que sunt honeste uiuere & proximum non ledere: dicitur enim ibi: īduamur arma lucis: sicut in die honestate ambulemus: nō in cōmesatiōibus & ebrietatibus: non in cubilibus & impudiciis: quod est honeste uiuere: non in contentione & emulatiōe: quod est proximum non offendere. ¶ Secunda designat indictam patribus circuncisionem: unde & in epistola paulus exclamat dicens: dico enim christū iesum ministrum fuisse circuncisionis ad euacuandas promissiones patrum. ¶ Tertia figurat legis scripte collationem: unde & in epistola paulus in personam moysi legislatoris & ministri dicit: sic uos extimet homo ut ministros christi & dispensatores ministrorum dei.

¶ Quarta representat prophetie attestationem: unde & apostolus in epistola: personam induens prophetarum christum uenturum & propinquum asseuerat dicens: gaudete in domino semper: iterum: dico gaudete: dominus enim prope est. ¶ Secundum tempus: in quo facta est uerbi & hominis mutui consensus obligatio & stipulatio: fuit a christi incarnatione usque ad eius baptismum: in quo tempore uerbum caro factum est: & habitauit in nobis: & per incrementa puerilia educatus apparuit quasi unus ex nobis. Hoc uero tempus representat ecclesia a christi natiuitate usque ad septuagesimam quando uidelicet incarnati uerbi ortus & actus infantie recoluntur: quod etiam tempus in tres subdiuisum est decisiões. ¶ Nam quia filius dei descendit ad homines principaliter pro salute peculiaris populi iudeorum. Primo agitur de matrimonio inter dei uerbum & hebreorum populum contractato: a festo uidelicet natiuitatis in qua ipse mundo editus confestim & primotenus pastoribus iudeis per angelos reuelatur: & ab eis uti notissimis uisitatur: usque ad epiphaniam. ¶ Secundo agitur de eodem commercio inter idem uerbum & gentilium populum approbato: a festo scilicet epiphanie: in qua magis premitie gentium filius dei natus stella apparente nunciatur: & ab eisdem oblatis muneribus adoratur: usque ad ipsius octauam epiphanie. ¶ Tertio agitur de utroque populo in unum ouile per idem coniugium copulato ab octaua epiphanie usque ad septuagesimam: Tunc enim pauli leguntur epistole: in quibus & potissime in epistola ad romanos: Christum deum ne dum iudeorum imo & gentium apostolus affirmat: & pro utriusque plebis salute aduenisse euidentius probat. ¶ Tertium uero tempus: in quo facta est dei sponse ecclesie per anulum subaratio fuit a christi baptismate usque ad resurrectionem: in quo Christus eam uti reginam & sponsam illustrissimam triplici aureo anulo trium gemmarum incomparabilium desponsauit: scilicet anulo saphiri coloris celestis fidei: uidelicet superne eidem ecclesie per triennium predicando. Anulo smaragdi hoc est uirentis spei pro eadem se quadragena penitentia affligendo. Et anulo carbunculi: ignite uidelicet charitatis pro eadem mortem acerrimam patiendo: eamque suo precioso sanguine redimendo: hoc autem tempus ecclesia representat a septuagesima usque ad pascha: in quo nempe tempore primis tribus dominicis humanitas nostra anulo fidei desponsatur per Christi predicationem: de qua tunc in officiis agitur. ¶ Quam predicationem in ipsa septuagesima christus primo per discipulos adimpleuit quando se ptuaginta duos predicatores ante faciem suam misit: quod in euangelio mystice denotatur in patrefamilias: qui exiit conducere operarios in uineam suam: Christo domino: scilicet qui predicatores in ecclesiam intromisit. ¶ In sexagesima uero Christus eiusdem predicationis officium per seipsum perfecit: quod utique euangelio figuratur in seminatore Christo: qui semen diuini uerbi exiit seminare: quod ipsa ueritas de semine predicationis exponit. ¶ In quinquagesima autem eandem predicationem dei filius miraculis confirmauit: quod etiam in euangelio per illuminatum cecum exprimitur: genus humanum significans a cecitate culpe per uerbi dei predicationem illustratum. ¶ Sequentibus autem quattuor dominicis: hoc est ab initio quadragesime usque ad dominicam passionis: dei sponsa anulo spei subaratur per Christi penitentiam: de qua tūc insignius memoria celebratur: cuius opera in quattuor principaliter consistunt scilicet in ieiunio: oratione: elemosyna: & peregrinatione: que christus tunc cepit facere & docere. ¶ Idcirco in prima dominica quadragesime agitur de christi ieiunio: de quo in euangelio specialiter commemoratur. Nam cum ieiunasset quadraginta diebus & quadraginta noctibus: postea esuriit. ¶ In secunda agitur de oratione: de qua in euangelio mentio fit. Nam ideo Christus montem thabor excelsum subiit: ut oraret solusque orans transfiguratus est: quod licet Mattheus taceat: Marcus & Lucas testantur. ¶ In tertia agitur de elemosyna non quidem materialis pecunie: quam Christus pauper unde daret: non habuit: sed spiritualis gratie: quam egros sanando concessit: Ideo in euangelio cecus surdus mutus & demoniacus ab omnibus ipsis passionibus liberatus introducitur. ¶ In quarta agitur de peregrinatione: ideo in euangelio Christi itineratio recolitur: Abiit enim Iesus trans mare galilee &c. ¶ Vltimis uero duabus dominicis passionis: uidelicet & palmarum ecclesia sancto anulo charitatis decoratur per Christi passionem: que tunc deuotius excolitur. Et quia duo sunt precepta charitatis dei: uidelicet amor dei & proximi: ideo talis anulus duabus hebdomadis confertur. ¶ In quarum prima agitur de Christi passione mentali: quam pertulit a iudeis expulsus & effugatus: quod ad litteram in dominicali euangelio & per totam septimanam ostenditur. ¶ In secunda agitur de Christi passione corporali: quam sustinuit in carne passus & crucifixus: quod ad litteram in quattuor passionibus quattuor euangelistarū exhibetur. ¶ Quartum quoque tempus in quo facta fuit sponse per sponsum solennis transductio: fuit a resurrectione domini usque ad pentecosten: quo tempore dominus sponsam suam ecclesiam eius precioso sanguine desponsatam in personam sanctorum patrum de manu inferi eruit: & quodammodo de domo paterna: hoc est de presenti seculo nequam eduxit: in animabus & corporibus mirifice dotauit: & secum ascendente ad celestem & propriam patriam feliciter introduxit: quod tempus ad litteram representat ecclesia a resurrectione domini usque ad penthecosten. In quo quidem tempore pronuba Christi figurariue in festo resurrectionis & per octauam de domo pr̄is imo uictrici tyrāni scilicet diaboli: qui pater eius factus fuerat discipiendo educitur: cui & dicitur per psalmistam: Obliuiscere populum tuum & domum patris tui quod Ambrosius exponit: ut dictum est: ideoque tale festum pascha: id est transitus dicitur: quia scilicet humana natura de tartaro erepta ad celos ascensura transiuit. ¶ Secundo ipsa eadem nupta ab octaua pasche usque ad ascensionem mystice induitur: colitur: & dotatur. ¶ Nam in prima dominica post pascha glorificatur in cor/

pore:& dotatur immortalitate.In cuius figura domi nica ipsa uocatur in albis:tolisq3 cādidis neophyti ue stiuntur:quod denotat dotes corporis immortalis: & in euangelio de gloria corporis christi ad discipu los ianuis clausis intrantis agitur:quod est figura fu ture corporalis glorificationis.¶ In reliquis quattu or dominicis subsequentibus glorificatur in anima: cuius dotes secundum augustinum uisio & dilectio. ¶ Ideo in secūda & tertia dominica representatur ui sio beata in libro apocalypsis:qui tunc legitur: ubi fit mentio de uiginti quattuor senioribus & de angelis ac turba magna sanctorum stantibus ante thronum diuina fruentibus uisione.¶ In quarta & quinta do minica representat̄ dilectio i epistolis canonicis: que tunc reguntur:in quibus de dilectione precipue per tractatur.¶ Tertio ipsa eadem sponsa a die ascensio nis usq3 ad pentecosten:ut dictum est:subarata & feli citer dotata in domū sponsi solenniter introducitur: & hoc in personam christi & patrū glorificatorum. Ideoq3 tunc cantatur: Ascendit deus in iubilatione & ascendit deus in altum captiuam duxit captiuitatem. ¶ Quintum deniq3 & ultimum tempus in quo facta est diuini matrimonii consumatio: ex qua sequit̄ iu gis liberorum procreatio:fuit a die pentecostes:& du rabit usq3 ad secundum christi aduentum : quo qui dem tempore christus dominus coniugi sue ecclesie per spiritus infusionem spiritualiter unitus:imo & p sacre eucharistie sumptionem corporaliter quodam modo copulatus filios adoptionis:neq3 ex uoluptate carnis:neq3 ex uoluntate uiri:sed ex deo & spiritu ꝓ pagare non desistit.Et ipsum tempus ecclesia repre sentat a die pentecostes usq3 ad aduentum : quod etiā tempus in duas subdiuisum est partes.In prima qua rum agitur de matrimonii consumatione. In secūda de filiorum propagatione.Ideoq3 coniugium christi & ecclesie in principio huius temporis consumatur. Primo per spirituum unionem : que principalis esse debet. Hoc autem ecclesia representat in festo pen tecostes & per octauam:in quo promisso spiritusan cto in filios adoptionis effuso:membra capiti speciali compagne connectuntur.Secund [illegible]tiam per corpo rum copulationem quod ecclesia [illegible]presentat in sub sequente festo corporis christi usq3 ad eius octauam: in quo agitur memoria illius uenerabilis sacramenti per cuius sumptionem fideles christo etiam corpora liter coniunguntur.¶ In secundo autem tempore:ui delicet ab octaua corporis christi usq3 ad aduentum filiorum ecclesie generatio propagatur:quoꝝ: quidā fuerūt fundatores:ut apostoli:qdā edificatores: ut do ctores:quidā cōseruatores ut cōfessores:quidā defen sores:ut martyres: quidā augmētatores:ut uirgines. ¶ Reliquū itaq3 tp̄s quod restat in qnq3 partes subdi uisum est.Nā primo mystice figurant̄ filii ecclesie fun datores.s.apostoli a festo corporis xp̄i usq3 ad calasau gusti.Et hoc sub typo regum israel & iuda : quorum tunc libri ponuntur:per quos apostoli designantur: qui certe principes populorum facti:& a deo sup om nem terram principes constituti cum christo in duo decim sedibus in die iudicii consessuri eidem regi re gum congregare creduntur.Nam & mattheus euan gelista in generatione christi sexdecim reges a dauid usq3 ieconiam ponit:a quibus christus est per carnem editus significantes utiq3 duodecim apostolos:quoꝝ: duo euangeliste fuerunt:& alios duos euāgelistas:nec non paulum & barnabam doctores gētium:a quibus dei filius per euangelium quoad mundi notitiā quo dammodo est regeneratus.¶ Secundo figurantur ec clesie constructores.s.doctores a calendis augusti usq3 ad calendas septembris sub figura sapientissimi salo monis cuius tunc libri leguntur:cuiusq3 uices gerunt in ecclesia sancti doctores diuina sapientia imbuti: ex quibus tam in grecorum q̄ latinorum ecclesia quat tuor principaliores existunt per quattuor libros sapi entie designati.¶ Tertio figurantur ecclesie conserua tores:uidelicet sancti confessores per totum mensem septembris.Et hoc sub figura sanctorum iob tobie: esdre:iudith:& hester:quorum tunc gesta recolūtur: confessionem & patientiam confessorum notantia:q in tribulatione positi mundum carnem & diabolum triumpharunt. ¶ Quarto figurantur ecclesie defen sores:hoc est sancti martyres per totum mēsem octo bris:sub typo sanctorum machabeorum: quoꝝ: tunc libri leguntur:qui uti sancti martyres pro fide : sic & illi pro dei lege usq3 ad effusionem sanguinis uiriliter decertauerunt.¶ Quinto figurantur ecclesie augmē tatores:scilicet uirgines per totum mensem nouem bris usq3 ad aduentum: & hoc sub figura propheta rum:quorum tunc uaticinia recoluntur:qui ut pluri mum spreto carnali coniugio : in corporis & mentis integritate domino seruientes : aduentum christi & futura tempora per spiritum predixerunt. ¶ Nec est mirandum quare doctorum & cōfessoꝝ tempus an te martyres ponatur:quāuis enim martyres merito & honore utrosq3 precedant:& ideo in ordinibus san ctorum immediate post apostolos locātur : doctores tamen quia ecclesie magis utilitati profuerunt: in tē pore precedunt:nam ut dictum est:doctores fuerunt ecclesie constructores:martyres uero defensores.Cō fessores autem ideo premittūtur:quia nemo martyr extitit:qui prius confessor non fuerit: quod similiter & de doctoribus dici potest.Ideo enim martyres pas si sunt:quia christū docebant & confitebant̄.¶ Opus ergo presens in duodecim partes siue libellos ad istar duodecim apostolorum: quorum prefectus ecclesie librum presentem incohaui:diuidendum fore dispo sui.¶ In primo libro agetur de festiuitatibus sancto rum occurrentibus infra tempus in quo ecclesia re presentat nuptiarum christi per tractationem & col locationem:quod est ab aduentu domini usq3 ad na tiuitatem.¶ In secundo agetur de festis que occurrūt infra tempus in quo ecclesia representat mutui con sensus obligationem & contractationem : quod est a natiuitate usq3 ad septuagesimam.¶ In tertio de illis que occurrunt ifra tempus representans sponse sub arationem & desponsationem:quod est a septuagesi ma usq3 ad pascha.¶ In quarto de his que occurrūt infra tempus representans solennem sponse trāsdu ctionem & dotationem:quod est a pascha usq3 ad pē tecosten.¶ In quinto de his que occurrunt infra tem pus representans matrimonii consumationem & cō firmationem:a pentecoste usq3 ad octauam corporis christi.¶ In aliis quinq3 libris agetur de festis occurrē tibus infra tempus representans liberorum genera tionem & propagationē. ¶ Ita q3 in sexto libro aget̄

de festis occurrentibus infra tempus representans filios ecclesie fundatores scilicet apostolos ab octaua scilicet corporis christi usq; ad calendas augusti. ¶ In septimo agetur de festis que ueniunt infra tempus representans filios ecclesie constructores scilicet doctores per totum uidelicet mensem augusti. ¶ In octauo de festis que ueniunt infra tempus representans filios ecclesie conseruatores scilicet confessores per totũ scilicet mensem septembris. ¶ In nono de his que ueniunt infra tempus representãs ecclesie defensores scilicet martyres per totum uidelicet mẽsem octobris. ¶ In decimo de his que ueniunt infra tempus representans ecclesie augmentatores hoc est uirgines scilicet per totum mensem nouembris usq; ad aduentũ. ¶ Hoc addito: q; quia multorum sanctorum festa: quibus diebus per annum occurrant inuenire non ualui quorundam ex eis gesta aliquorum sanctorum festiuitatibus subieci: prout mihi congruẽtius uisum fuit ex aliqua similitudine uel attinentia precedẽtis aut ex nominis equiuocatione: utpote sancti iuliani cenomanensis festo: cui subiiciuntur acta plurium eiusdẽ nominis sanctorum: quorum festiuitates nesciuntur aut ex aliqua temporis congruitate: utpote gesta patrum omniũ prime etatis: quorum dies ignoti sunt: que septuagesime applicantur: quia tunc eorum tempora ab ecclesia leguntur: & sanctorum secunde etatis que sexagesime subiiciuntur: quorum etiam acta tunc ab ecclesia recoluntur. ¶ Et notandum q; aduẽtum domini & cetera festa mobilia ut est pascha cũ precedentibus & subsequentibus dependentibus ab eadem: qualia sunt septuagesima & sexagesima quinquagesima quadragesima passio domini ascẽsio &c. quia in calendariis sedem certam non habent: sed diuersimode contingunt: iuxta quod mihi melius uisum fuit: certis diebus apposui. Nam ut festum sancti andree: quod est primum in officiis aduentus continetur: Iccirco aduentum domini tertio calendas decembris: hoc est in uigilia sancti andree locaui. Resurrectionis uero dominice diem sexto calendas aprilis posui: eo q; ad litteram tali die dominus resurrexit: & per consequens omnia festa a die pasche dependentia tam precedentia q̃ subsequentia illis diebus locanda decreui: quibus eo anno contigissent: quo dominus ad litteram passus est: si tunc temporis celebrata fuissent. ¶ In undecimo uero huius uoluminis libro illorum sanctorum gesta describentur: quorum dies festiui penitus sunt ignoti: & quorum legende in aliq̃ ceterorum librorum parte nequiuerunt commode collocari: aut illorum qui forte per obliuionem quã humana fragilitas euadere plerumq; non ualet: suis locis ponendi forent omissi: uel eorum etiam quorum legende post ceptum opus de nouo apparere contingerent: quod propter numerositatem sanctorum facile satis esset. ¶ In duodecimo uero & ultimo libro tabula totius uoluminis supponetur: in qua sanctorum omnium per alphabetum nomina conscribentur: & ubi reperiri debeant: quo scilicet libro uel capitulo designata: ut facilius: quod quisq; optauerit eidem occurrat: sicq; totius p̃sentis catalogi materia cõcludet.

¶ Explicit diuisio totius uoluminis.

¶ Prologus libri primi.

Primus ergo liber huius catalogi cõtinet sanctorum gesta: quorum festiuitates occurrunt infra tempus: in quo ecclesia representat christi sponsalium collationem & tractationem: quod fuit ab adam usq; ad filii dei natiuitatem. Et hoc tempus ecclesia pretendit ab aduentus initio usq; ad diem natalis dominici in persona patrum & prophetarum christum uenturum prenuncians: & assiduis clamoribus deposcẽs. Quatuor uero dominicis ipse aduentus celebratur: eo q; tractatus ipsarum nuptiarum quattuor modis precesserunt. s. per legis naturalis inspirationem: per indictam patribus circũcisionem: per imposite legis scripte collationem: & per afflictam prophetie testificationem. ¶ Primum tẽpus fuit ab adam usq; ad abraham decursu duarum etatũ: in quo tempore lex naturalis homines docebat de duobus. s. q; honeste uiuerent: & proximum non lederẽt. Hoc autem in prima hebdomada figuratur: eo q; in dominicali epistola mandata legis naturalis continentur. Dicendo enĩ apostolus: In die honeste ambulemus: nõ in commessationibus & ebrietatibus: non in cubilibus & impudiciis: docet honeste uiuere. Et subdendo: non in cõtentione & emulatione: admonet proximum nõ offendere. ¶ Secundum fuit ab abraham usq; ad moysen decursu tertie etatis: in quo tempore circũcisio patribus indicta dei populũ a gentilibus superauit. Hoc uero in secunda hebdomada pretenditur: ubi paulus in epistola dominicalis dicit: christum iesum ministrum fuisse circũcisionis ad euacuandas promissiones patrum. ¶ Tertium fuit a moyse usq; ad dauid decursu quarte etatis: in quo tempore lex scripta ad bene uiuendum hominibus collata fuit: cuius lator & minister extitit moyses. Hoc autem etiam in tertia hebdomada ostenditur in qua paulus in epistola dominicali in personam moysi dicit. Sic uos existimet homo ut ministros christi & dispensatores ministeriorum dei: uidelicet legis scripte. ¶ Quartum fuit a dauid usq; ad christum decursu quinte etatis: in quo tempore prophetis sanctis uatibus inspirata christũ affuturum & propinquum personabat: & futura tẽpora predicebat. Hoc etiam declaratur in quarta hebdomada: in qua in epistola dominice apostolus in p̃sonam prophetarum dominum esse prope cum gaudio quodammodo prophetizat. Ad huius ergo temporis festa describenda procedamus.

Finis prologi.

VENITE BNEDITI
ITE MALEDITI

¶ Reuerendissimi pr̄is & domini petri de natalibus ueneti episcopi eq̄lini cathalogi sanctorum opus feliciter īcipit.

¶ Liber primus ab aduētu domini usq; ad eius natiuitatē.

¶ De aduentu domini in carnem. Cap. .I.

Duētus domini generalis duplex ab ecclesia colit̄. Primus ad saluā-dum. Secundus ad iudicandum. Primus de preterito celebrat̄. Secūdus de futuro formidatur. De primo luc.xix. Venit filius hominis querere & saluū facere: quod perierat. De secundo Isa.ii. Dominus ad iudicium ueniet cū senatoribus populi. ¶ Aduētus ergo in carnē: qui fuit ad saluandū quattuor agitur septimanis: propter causam superius assignatā: quia s.ipsum aduentum christi p̄cesserūt legis naturalis inspiratio: circuncisionis indictio: legis scripte impositio: & prophetie attestatio: que omnia in quattuor dominicis ut supius ponit̄ figurat̄. ¶ Circa aduentū aūt ad saluandum duo uidēda sunt. s. aduenīedi opportunitas: & aduentus utilitas. Opportunitas ostēdit̄: Primo ex parte hominis: qui conuictus fuit: primo de malitia tempore legisnaturalis: quia cū ipsa lex iuberet proximum nō ledere: primogenitus ade caim abel frattem innocentē occidit. Secūdo de ignorātia tempore circuncisionis: quādo uidelicet homo idolatrans in pessimos errores decidit: nam & tunc tēporis idolatria incepit. Tertio de impotētia tēpore legis scripte: que q̄dem lex iugū importabile & mandatū homini fragili īpossibile imposuit. Opportune ergo filius dei uenit: quādo homo de malitia: ignorantia: & īpotentia conuictus fuit: ne si anteuenisset: homo medicine gratus nō fuisset. Ipse etiā ueniens sua potentia hominis impotentiam subleuauit: sua sapientia ignorantiā illustrauit: suaq; grā malitiā expugnauit. ¶ Secundo ex

parte temporis:quia ubi uenit plenitudo tēporis mi/sit deus filiū suū &c.gal.vi.quod qdē tēpus adipletū fuit p q̄ttuor p̄missa:q̄ aduētū dominicū p̄cesserunt. Cū enim uidit dei filius hominē nec lege nature:nec nec circūcisionis signaculo nec lege scripta:nec p̄phetarū oraculis a peccato liberari posse:descēdit cōferre gratiā:in qua nos deo gratificans a peccato redemit. Tertio ex parte uulneris & morbi uniuersalis. Nā cū morbus erat uniuersalis opportunū fuit uniuersalē adhibere medelā. Eteni ante aduentū christi eramus ignorātes siue ceci:penes eternis obligati:serui diaboli:mala peccati cōsuetudine uincti:in tenebris obuo/luti:exules a patria epulsi. Ideo egebamus doctore:re demptore:liberatore:eductore:illuminatore: & sal/uatore. Hec aūt oīa in .vii. anriphonis maioribus ha/bent̄.que cantant̄ ante xp̄i natiuitatē ostendunt̄. In prima dicit̄:ueni ad docendū nos uiā prudentie. In se/cūda ueni ad redimendū nos in brachio extēto. In ter/tia:ueni ad liberandū nos iam noli tardare. In q̄rta: ueni & educ uinctum de domo carceris &c. In q̄nta: ueni & illumina sedētes in tenebris &c. In sexta:ueni salua hominē:& hoc in personam gentiū:q̄a illa anti/phona icipit O rex gentiū. In septima uero clamat̄ p̄ salute iudeoꝝ:q̄bus deus dederat legem:ideo incipit O emanuel rex & legifer noster & infra:ueni ad saluādū nos &c. ℭ Vtilitas aūt ip̄ius aduētus patet luc.vii. ubi se missum testat̄ dicēs. Sp̄us domini sup me &c. Ad paupeꝝ consolationē. Ad contritoꝝ sanationē. Ad captiuoꝝ liberationē. Ad idoctoꝝ istructionem. Ad peccatoꝝ remissionē. Ad humani generis redem/ptionē. Et ad meritorum retributionē. Hec oīa ori/ginaliter p̄phetantur de xp̄o Isa.lxi. ℭ Augustinus āt ponit alias utilitates dicēs: q̄ christus more mercato/ris ueniēs dedit & accepit. Accepit:quod hic abundat .s.nasci:mori:& laborare:dedit renasci:resurgere & ī eternū regnare. ℭ Bernardus insuper ponit tres uti/litates supra tactas dicens: q̄ necessarius fuit nobis saluatoris aduentus : ut in nobis per fidem habi/tans illuminet cecitatem nostram: & nobiscum ma/nens adiuuet īfirmitatē nostrā: & pro nobis stans p̄/pugnet:& purget iniquitatem nostram.

ℭ De aduentu domini ad iudicium. Cap. II.

Aduētus domini ad iudi/cium:si/cut & aduentus in carnem quattuor agitur septimanis eo q̄ & ipsum ad/uētum sicut & pri/mum quattuor tē/pora precedere de/bent. ℭ Primū fu/it tempus aposto/lorum:in quo fuit persecutio iudeo/rum : qui christū ecclesie caput pri/mo in seipso dein/de in suis aposto/lis persecuti sunt:& durauit usq̄ ad tempora neronis imperatoris. ℭ Secundum fuit tempus martyrum: in quo fuit persecutio paganorum a nerone primo christianorum persecutore usq̄ ad Constantinum augustum. ℭ Tertium fuit tempus doctorū : in quo fuit persecutio hereticorum a Constantino impera/tore usq̄ ad carolum magnum. ℭ Quartum est tē/pus confessorum in quo ad presens sumus a carolo magno usq̄ ad antichristum. Et notandum: q̄ eccle/sia in aduentu domini quedam cantica letitie canit: ut alleluia:& hoc propter primi aduentus consolatio/nem: quedam uero deponit:ut te deum laudamus & gloria in excelsis propter secundi aduentus trepi/dationem. ℭ Circa secundum aduentū duo uidēda sunt.s.antecedentia iudiciū & comitātia. Antecedētia sunt tria.s.signa terribilia:antichristi fallacia:& ignis uehemētia. Signa terribilia ponunt̄ luc.xxi. Erunt si/gna in sole &c.quod apoca.vi.declaratur. Sol factus ē niger tanquam saccus cilicinus:& luna facta est sicut sanguis:& stelle celi ceciderunt super terram : quod ad litteram de eclipsi solis & lune: & de super abun/dantia intelligi potest: uel metaphorice de imperio romano eclipsato : & ecclesia sanguine innocentium maculata:& de predicatoribus de celo ecclesie caden/tibus propter errores potest exponi. ℭ Hieronymus autem in annalibus hebreorum inuenit quindecim signa iudicium precedentia : sed utrum continua an interpolata non expressit. Prima die mare se eriget .xl. cubitis super montes stans in loco suo quasi mu/rus. Secunda die tantum descendit : q̄ uix possit ui/deri. Tertia marine belue apparentes super mare da/bunt mugitus usq̄ ad celum. Quarta ardebit mare & aqua. Quinta arbores & herbe dabunt rorem san/guinis uolatilibus congregatis in campis. Sexta ru/ent edificia : & flumen ignis ab occasu usq̄ ad oriens contra celum exurget. Septima petre ad inuicem col/lidentur & scindentur. Octaua erit generalis terre/motus:ita ut nullum animal stare possit. Nona mon/tes solo equabuntur. Decima exibunt homines de ca/uernis & uelut amentes ibunt : nec loqui poterunt. Vndecima ossa mortuorum super sepultura colligen/tur. Duodecima stelle ex se igneas comas emittent: animalibus cunctis in campis frementibus congrega/tis. Decimatertia morientur uiuentes:ut cum mor/tuis resurgant. Decimaquarta ardebit celū & terra. Decimaquinta fiet celū nouū & terra noua:& resur/gēt oēs. ℭ Antichristi aūt fallacia fiet q̄ttuor modis. Prīo p callidā suasionē & falsam scripturaꝝ opinio/nē. Nitet̄ enim ex scriptura ostendere se messia in le/ge p̄missum:& legē xp̄i destruere.ps. Cōstitue domi/ne legislatorē super eos. Glosa.i.antichristū legis pra/ue latorē. Secūdo p miraculoꝝ operationē. secūda the. ii. Cuius aduētus secūdū opationē sathane in oībus uirtutibus & signis & p̄digiis mendacibus. Tertio p donoꝝ largitionem.dan.xiii. Dabit eis potestatem ī multis:& terrā diuidet gratuito:quod glosa de anti/christo exponit. Quarto p tormētoꝝ illationē. dan. viii. supra q̄ credi pōt:uniuersa uastabit. ℭ Ignis au/tem uehemētiā dominus p̄mittet. Primo p̄pter mū/di innouationē:q̄a purgauit & renouabit elementa. Secundo p̄pter hominū purgationē:ut sit tunc bo/nis uiuentibus in locū purgatorii. Tertio pp maiorē

maloꝝ damnationẽ & sanctorum illuminationem: quia secundũ basil. Deus facta mundi purgatione in igne illo diuidet calorem a splendore: & totũ calorẽ mittet ad regionem damnatorum: ut amplius crucientur: & totũ splendorem ad regionem bonorum: ut amplius iocundentur. ℭ Concomitantia autẽ iudicium erunt octo. Primum est disceptatio iudicis. Ioel.iii. Congregabo omnes gentes in uallẽ iosaphat: & disceptabo cũ eis: statuet enim oues a dextris hedos autem a sinistris: & cum eis disceptabit: ut dicitur matth.xxv. ℭ Secundum est differentia ordinis nam in iudicio illo: Quidam iudicantur & pereunt: sicut mali christiani quibus dicetur. Esuriui: & non dedistis mihi manducare &c. Quidam non iudicantur: & pereunt: sicut infideles: de quibus dicitur: qui non credit: iam iudicatus est. Quidam iudicantur & regnant: sicut iusti quibus dicetur. Esuriui: & dedistis mihi manducare. Quidam non iudicantur: & regnant: sicut apostoli quibus promittitur: sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israel. iudicanti assistentes & sententiam approbantes: & hoc fiet eis: propter ipsorum honorem: propter sententie confirmationem: & malorum reprobationẽ. ℭ Tertium erit insignia passionis. s. crux: claui: & cicatrices in corpore: unde cantat ecclesia: hoc signũ crucis erit in celo cum dominus ad iudicandum uenerit: & hoc faciet christus ad ostensionem sue uictorie: ut ostendat signa: in quibus triumphauit. Ad declarationem sue misericordie: ut ostendat qualiter boni misericorditer saluantur. Et sue iustitie: ut ostendat qualiter praui iuste damnantur. ℭ Quartum erit seueritas iudicantis: non enim flectetur timore: cum sit omnipotẽs: nec odio uel amore cum sit iustus: nec errore: cũ sit sapientissimus. ps. Deus iudex iustus fortis & patiens. i. sapiens: quia qui patiens est: multa gubernatur sapientia. ℭ Quintum erit accusatio horribilis: habebit enim homo accusatores. Primo diabolum. apoca.xii. Proiectus est accusator fratrum nostrorum &c. Secundo proprium uitium sapi.iiii. Uenient in cognitionem peccatorum suorum: & traducent illos ex aduerso iniquitates eorum. Tertio totum mũdũ. Gregus Si queris quis te accuset: dico totus mũdus: qui offenditur creatore offenso. ℭ Sextum erit testis infallibilis: habebit enim peccator tres testes unum supra se: scilicet deum qui est iudex & testis. hieremie.xxix. Alium intra se: scilicet propriam conscientiam. Tertium iuxta se: scilicet proprium angelum. ℭ Septimũ erit artatio peccatoris: de quo Gregorius Latere inquit erit impossibile: apparere intolerabile. ℭ Octauum erit sententia irreuocabilis. Nã tribus ex causis appellatio non recipitur. Primo propter iudicis excellentiam: unde non appellatur a sententia pape uel imperatoris: quia non habet superiorem. Secundo propter criminis euidentiam. Nam in crimine notorio non potest appellari. Tertio propter rem non differendam: ut est in sententia capitali: que non exigit dilationem: sed statim exequitur. Propter hec tria xp̄i sententia irreuocabilis erit: quia nec superiorẽ habet: & omnia ibi notoria erũt: & nihil quod ibi agetur: dilationem patietur. Omnia enim fient in momento: in ictu oculi &c.

ℭ De aduentu domini in speciali. Cap. III.

ADuẽtus domini specialis duplex est. Primus in mẽte ad sanctificãdũ: de quo Ioan.xiiii. Ad eũ ueniemus. & mãsionẽ apud eũ faciemus. Secundus in morte ad p̄miãdũ: de quo luc.xii. Et uos estote parati: q̄a q̄ hora nõ putatis filius hoĩs ueniet. Hoꝝ duoꝝ aduẽtuũ festa q̄uis ab ecclesia nunq̄ cõmemorent a pluribus tamen deuotius frequentissime recoluntur.

ℭ De scĩs saturnino & sisinno martyribus. ca. IIII.

SAturninus & sisinnius martyres Rome passi sũt sub maximiano ĩpatore: q rediẽs de p̄tibus aphrice dũ oẽs christiãos ad afflictionẽ laboris compelleret ad thermas edificãdas ad fodiẽdã harenã. & saturninus iã senex sarcinã ferre nõ posset: sisinnius & cyriacus diacones marcelli pape eũ iuuabãt: ut dicet̃ ĩfra in passiõe marcelli.xxvii. calẽd. febr̃. Quod dũ maximiano nũciatũ fuisset: iussit eos teneri in carcerẽ a lauditio p̄fecto: q eos.xvii. diebus carceri mãcipauit. A q̄bus multi paganoꝝ cõuersi sũt. Deĩde p̄fecto p̄sentati saturninus senex & sisinnius diaconus dũ idola sibi oblata cõminuissent: cõuersi sunt duo milites papias & maurus: tũc lauditius iussit saturninũ & sisinninũ in eculeo leuatos attrahi: neruis & fustibus & scorpiõibus cedi. Papiã uero & mauꝝ se xp̄ianos p̄fitentes ora lapidibus cesos carceri trudi fecit. Saturninũ uero & sisinniũ eculeo depositos decollari mãdauit: q ducti uia numẽtana miliario secundo ab urbe capite cesi sunt: quoꝝ corpa tarson cũ Ioãne p̄sbytero sepelierunt in predio suo uia salaria uetere.iii. calen. decembr̃.

ℭ De sancto saturnino ep̄o & martyre. Cap. V.

SAturninus ep̄s & martyr ab apostolorũ discipulis ordĩatus est. q primus ep̄s tolosane urbi directus xp̄m p̄dicauit: & dũ sepius iuxta capitoliũ quod ĩter domũ suã & ecclesiã sitũ erat: iter ageret: demões a respõsis cessabãt. Quod dũ gẽtiles uirtute scĩ fieri cognouissent: saturninũ cõprehẽsum in arce capitolii statuũt cõpellẽtes ad ĩmolãdũ: q dũ nisi uni deo se ĩmolaturũ assereret: fune ab uno capite tauri latera alligantes: q ad immolandum ductus fuerat: ab alio uero pedes sancti uincientes stimulatum taurum per scalas precipitant. Qui sanctum sibi alligatum post se trahens per capitolii gradus eliso capite cerebroq; excusso christi martyrẽ fecit. Cuius corpus occulte propter metum gentilium due christiane femine sepelierunt: quod postmodum a successoribus sancti. martyris honorifice tumulatum est: passus est autem tempore decii.iii. calen. decembr̃.

ℭ De sancto amos egyptio abbate. Cap. VI.

A Mos egyptius floruit tpe Cōstantini magni: de quo refert Sozomenus prio historie triptite: q iuuus ipe parētibus cogētibus duxit uxorē: nec tamē eā. expertus fuit. Nā prio die nuptiaꝝ solus cū sola i thalamo: dū sibi uirginitatē laudaret eā ad uirginitatē seruādā iduxit: unde & ābo uirginitatē uouētes i singulis cubilibus sepati dormierūt annis. xviii. demū cōi uoto abiuicē diuisi sunt: ipeq mulieri domū, ppriā concessit & ad eremū, pperauit. Atq in mōte nitrie. xxii. annis pmāsit eremiticā uitā ducēs: de quo refert Hieronymus i uitis patꝝ: q apud thebaidē fuerit pr triū miliū monachoꝝ. Dū aūt amos cū discipulo suo theodoro iter agēs ad flumē deuenisset: dū alter alteꝝ nollet nudū uidere mādauit discipulo ad horā secedere. Et dū se ipsum etiā nudū uidere pauceret: diuina uirtute ad aliam ptē fluminis trāslatus est. De quo discipulus trāsiens miratus: qa nec uestē nec pedes ifusos haberet ad uertit miraculū: adiuratus a magro: ut illud qdiu uiueret nemini reuelaret. Hic filiū hois q bouē rapuerat: quē canis radicibus momorderat: postq pr bouē restituit a morsu canis rabidi liberauit. ¶ Dū aūt latrones panē quo uescebat eidē auferrēt: duos dracones eductos ex antro ad custodiā celle misit. Sed uenientes fures & dracones uidētes p timore qsi mortui ceciderūt: quos ipe exiēs cōfortās erexit & ad penitētiā, puocauit: optimosq cūctorum monachos effecit. ¶ Eodē etiā tpe dū draco alius imanis regionē uastaret: & multos pimeret: oblatū sibi pueꝝ ex solo uisu bestie extinctū suscitauit: & draconē oratiōe de antro eductū: in duas ptes discerptū occidit. Cuius animā cū gloria ad celū tendētē antonius abbas longe positus uidit & discipulis nūciauit: notatoq die & hora reptum est amonem eodem tempore a corpore migrauisse: quieuit in christo die. iiii. cal. decembris.

¶ De sancto pafnutio abbate. Cap. VII.

P Afnutius abbas eremi cultor ultimiq deserti in regiōe heraclee: cū eēt angelice uite orauit deū ut sibi reuelaret cui sanctoꝝ bene uiuētiū similis haberet. Cui angelus reuelauit: q similis ipe eēt symphoniaco cuidā in ciuitate cātādo uictū qrēti. Ad quē scūs admirās accessit: & eū reptū secreto de sua uita qsiuit. Qui respōdit se fuisse pdonē: & ex illo statu ad officiū ioculatoris uenisse: nihilq sibi bōi cōsciū: nisi q aliqdo uirginē deo cōsecratā a se & collegis raptā: dū ceteri deflorare uellēt ab eis eripuit: & noctu eā domū itactā reduxit. Et alia uice mulierē, pfugā in eremo reptā: dū quo tēderet qsiuisset: & illa uirū cū filiis, pfiscali debito carcerātos & flagellis afflictos respōdisset se etiā eadē eā persequiri ob idq fugere triduo: sine cibo: pacto asserceret ipse illā ad antꝝ suū ducēs refecerat: & trecentos solidos pro uiri & filioꝝ redēptione sibi dederat. Que illo pcio dato uiꝝ & filios de carcere eduxerat: quod audiēs pafnutius & nihil se tale fecisse, ptestās dū sibi a deo reuelata hoi retulit: ille abbatē ad eremū secutus in melius uitā mutauit. Cuius animā ab angelis i celū deferri post modicū tēpus sanctus cōspexit pafnutius. ¶ Iteꝝ idē quod prius qrens a deo sibi reuelari p angelū edocet se fore similē tali primario ciuitatis. Ad quē sanctus ueniens eūq de ipsius sanctitate secrete reqrens dixit ille se habere uxorē cū qua annis triginta cōtinuerat eāq nūq nisi affectiōe sobolis primis tēporibus cognouisse: ex qua tribus susceptis filiis abinde in castitate pmanserāt: hospitē nunq dimiserat: nec pauperē sine cibo uel alia stipe licētiauerat: contra iustitiā nunq iudicauerat: & discordes pro uiribus ad concordiā reduxerat: que audiens pafnutius reuelata sibi a deo narrat. Illeq relicto seculo abbatē ad eremum secutus est: uenientesq ad fluuiū, pfundū transierunt ita ut nuda uix genua pertigeret. Cui dū sanctus cellam in eremo designasset: illeq ad uite perfectoris apicem ascendisset postmodū anima illius ad celos deferri ab angelis eidē patri reuelat. ¶ Pafnutius uero bis a deo petita: tertio quesiuit. Cui reuelatur ipm esse similem mercatori ad se uenienti. Cui supra occurrēs nullo ab eo amplius qsito uisa & audita narrauit. Isq statim per famulos mandato ut merces ad urbē delatas & cetera sua bona pauperibus erogarent: cū abbate mansit in eremo: qui etiā breui tēpore ad celestia migrauit. Pafnutius uero in extremis cōstitutus: admonuit frēs: neminē ēt peccatorē uel cuius uis status contēnedum pmissas tres referēs uisiōes: q ēt in pace qeuit. iiii. cal. decēbris uidētibus pbyteris & frībus aiam eius i celū ab āgelis subleuari.

¶ De sancto Andrea apostolo. Cap. VIII.

A Ndreas apostolus filius Ioānis & frater Simonis petri de ciuitate Bethsaida galilee: qui primo fuit discipulus Ioānis baptiste tribus uicibus a domino uocatus est. Primo ad sui noticiā: quando uidelicet audiuit a Ioanne de xpo. Ecce agnus dei: & cum alio discipulo secutus iesum: uidit ubi manebat: & mansit apud eū die illo: inueniēsq fratrem suum Simonē adduxit ad iesum. Secundo ad sui familiaritatē: quādo. s. iuxta mare genesareth turbis cōcurrentibus: christus intrauit na

uem Simonis: & capta multitudine pisciũ: uocatisq́ Iacobo & Ioãne secuti sunt iesum. Tertio ad sui discipulatũ: quãdo ambulans Iesus iuxta mare galilee petrum & Andreã de piscatione uocauit: ꝓmisso sibi q̄ fierent hominũ piscatores: qui relictis retibus secuti sunt eũ: eiq́ de cetero adheserũt. ¶ Post ascensionem domini diuisis discipulis Andreas apud achaiã p̄dicans multos ad fidem christi cõuertit: & ecclesiis prouinciam repleuit. Et dũ quidã nobilis iuuenis inuitis parentibus apostolo adhesisset: parẽtes domũ in qua morabatur cum apostolo succenderunt: sed puer iussu apostoli tectũ ascẽdens: & aquã ampulle sup ignes spargens flãmas extinxit: & dum illi per scalas ad eũ uellet ascendere: subito excecãtur multisq́ cõuersis: parentes iuuenis post dies q̄nquaginta defuncti sunt. ¶ Vxor cuiusdã homicide parere nõ ualẽs: sed in partu periclitans: sororem ad deã suam dianã placandã misit. Idolum uero sorori respõdit q̄ eã iuuare nõ poterat: monuitq́: ut Andreã apostolum ꝓ auxilio adiret. Ad quã uocatus apostolus eã primo de idolatria redarguit: deinde pro ea orauit: illaq́ mox fetũ mortuum emittens liberatur: & baptizatur. ¶ Senex quidam nicolaus uenit ad apostolum: dicens septuaginta annis quibus uixerat cõtineri nõ potuisse: sed semper luxurie deseruisse. Et q̄ aliquando ad carnis concupiscentiam refrenandã euangeliũ super se ferebat: & dum lupanar intrasset oblitus euangeliũ deponere: audiuit a meretrice: q̄ uidebat super eum mirabilia: que etiã se ab illo tangi non permisit. Pro quo dũ apostolus a tertia usq́ ad nonam ieiunus orasset: & se non comedere uouisset: nisi deus peccatori subueniret: post quinq́ dierum abstinentiã audiuit se obtinuisse pro seno. Sicq́ apostolus Nicolao penitẽtiã sex mẽses in pane & aqua imposuit: qua pacta senex in domino feliciter expirauit. ¶ Dum iuuenis christianus & pulcherrimus a matre lasciua de crimine nephando attemptatus fuisset: illeq́ flagitium execraretur: mater in iuuenẽ crimẽ retorsit: & eum iudici accusauit: qui dum apostolum in suũ patrociniũ aduocasset: Iudex iratus puerum in saccũ pice linitũ iussit mitti: & in flumine iactari: andreã uero qui pro eo intercesserat in carcerem mitti: sed orante apostolo tonitruo terribili & terremotu facto: omnibus exterritis mulier a fulmine ꝑcussa interiit: iuuenisq́ mortem euasit: & iudex cum multis fidẽ christi suscepit. ¶ Cũ apud niceam ciuitatẽ septem demones multos infestarent: & plures transeuntes occiderẽt: apostolus uocatus illuc accessit: demones in specie canum aduenire iussit: eisq́ in christi nomine ut inde discederent mandauit. quo miraculo multi cõuersi sunt. ¶ Post modicũ apostolo nunciatur: q̄ iuuenis quidã iuxta portam alterius urbis a septẽ canibus fuerat prefocatus. Intellexit igitur illos fuisse demões: quos ab oppido nicee expulerat: & cõpatiens patri defuncti: illuc accessit: mortuũ excitauit: & discipulũ christi fecit. ¶ Quadraginta uiri ad apostolum uenientes: ut ab eo fidei doctrinam ꝑciperẽt excitata tẽpestate a diabolo; nauiq́ submersa in mare necantur. Quorum corpora ut apostolus uidit ad litus deiecta: & que facta fuerant per spiritum cognoscens: oratione sua uiros suscitaui: & baptizauit. ¶ Vxorem etiam egeꝰ proconsulis & maximillã senatricem & multos de populo ad christũ conuertit: pluresq́ discipulos acquisiuit. ¶ Cum ergo egeas ꝓconsul patras ciuitatem ingressus christianos ad sacrificia idolorum compelleret. eidẽ andreas occurrẽs ipsum de ĩpietate redarguit: eo q̄ ipse iudex hominũ constitutus iudicem suum celestem agnoscere debuit. Quem dum proconsul uanum & superstitiosum diceret: eo q̄ christum a iudeis crucifixũ coleret: apostolus christum sponte crucẽ subiisse respondit: ex eo q̄ mortem suam discipulis p̄dixit: & proditorem cognouit: addens mysterium crucis magnũ esse. Cui ꝓconsul respondit q̄ mysteriũ dici nõ poterat sed supplicium: cõminans apostolo ut nisi sibi obtemperaret: ipsum mysteriũ in se experiri faceret. Tũc apostolus mysterium crucis cepit exponere: & q̄ fuerat necessarium saluti hominum multis rationibus suadere. Et dũ in confessione crucis persisteret immobilis: iubente proconsule in carcerem recluditur: sed a populo uisitatur: uolentibus proconsulem occidere: & apostolum fractis ianuis liberare: quos apostolus sua predicatione ad patientiam inuitauit. Mane autem facto andreas de carcere educitur: & dum christũ crucifixum constantissime confiteretur: iussu egee a triginta hominibus fustigatur: deinde in cruce suspendi iubetur: nõ quidẽ clauis confixus sed quasi in equuleo extensus funibus alligatus: populi multitudine insequente & ipsum innocenter mori clamante. Qui dũ crucem a longe salutans adorasset: uestibus suis exutus in cruce suspensus est. In qua biduo uiuens uiginti milibus astantium hominum predicauit. Sed dum turba egee mortem minaretur: territus procõsul uenit ut eum deponeret: quem dum ministri uellẽt soluere brachiis in aerem stupidis effectis nullo mõ ad eum potuerunt pertingere. Et dum fideles eum deponere uellent: apostolus orauit ad dominum: ut in pace suum susciperet spiritum. Statimq́ splendor nimius istar fulguris per horam dimidiam ipsum obtexit: cum quo lumine abscedente apostolus deo spiritum emisit. Cuius corpus maximilla senatrix cum aromatibus sepeliuit. ii. calen. decembris. Iuxta ciuitatem papatracensem. Indeq́ processu temporis corpus eius Constantinopolim translatum est: ut habetur. viii. idus maii. Egeas uero antequam domum rediret arreptus a diabolo expirauit. Cuius frater nomine stratocles cũ oĩ eius familia ad xp̄m cõuersus ẽ.

¶ De sancto Nathanaele discipulo. Cap. VIIII.

NAthanael discipulus de oppidochana galilee: unus fuit ex septuagita duobus christi discipulis: quem christus commendat Ioannis primo: dicens ipsum esse israelitam in quo dolus nõ est. Hic etiam post resurrectionem christi unus fuit ex numero illorum. vii. discipulorum: quibus christus apparuit iuxta mare galilee quando Petrus piscando traxit rete in terrã plenum magnis piscibus. cliii. ut habetur Ioannis ultimo: qui etiam a plerisq́ scribitur fuisse alio nomine uocatus ursinus: qui & ab apostolis episcopus bituricen. constitutus post completum predicationis officium in deo feliciter requieuit. ii. calen. decembris: quod tamen falsum esse reputatur. Nam corpus huius nathanaelis apud treugren. ciuitatẽ quiescit. Corpus ursini in bituricensi. urbe sepultum ueneratur. hec frater uincentius.

¶De sancto nathanaele anachorita. Cap. V.

NAthanael anachorita ut dicit heraclides: fraude demonis accidiam passus ex priore cella recessit: & aliam cuidam uico uicinā sibi collocauit. Vbi dū habitare cepisset: demon ad eū noctu ueniens in specie carnificis pānis sordidis indutus: flagris strepitū facere cepit: dicens se fore demonē: q eū de priori cella eiecerat: q & eum de ista fugare cupiebat. Mox sanctus compunctus ad priorē locū rediit: & adeo se īclusit: ut. xxxvii. annis nunq̄ limen excederet. Multasq; diaboli insidias pertulit: ut propositum frangeret: quas tamen omnes deuicit. Septem episcopos ad se uenientes gratanter suscepit & abeūtes usq; ad limē associauit. Quem dū diaconi eo q non egrederetur redarguerēt: se oīo seculo mortuum esse respondit. ¶Nocte quadā demon in specie pueri sibi apparuit asinū panibus oneratū deferētes. Et dū asellū in terram corruisse fingeret & abbatis auxilium peteret: ille pplexitate circunclusus: ne aut misericordie opus negligeret aut propositum frangeret: oratione fusa puero suasit: ut si uera esset uisio deum inuocaret: sibi subuenire paratū: Si autem temptatio esset euanesceret. Moxq; puer cū asino euanuerunt cum turbine maximo strepitantes: hec omnia heraclides in libro qui dicit̃ paradisus.

¶De sancto Trophiano epō. Cap. XI.

TRophianus episcopus magne sanctitatis uir: & miraculoꝝ gloria preclarus pridie. cal. decembris apud santonas in domino feliciter requieuit. Cuius corpus tolose trāslatum: ibiq; terris sepultum: spiritum in celis uiuere multis miraculis manifestat: ut dicit Ado.

¶De sanctis Diodoro & Mariano & eorum sociis martyribus. Cap. XII.

DIodorus presbyter & marianus diaconus cum multitudine inumerabiliū hominū utriusq; sexus & diuersarum etatum: quorum numerum & nomina solius dei scientia nouit: passi sunt rome sub numeriano īperatore tēpore Stephani pape primi. Qui die anniuersaria dedicatiōis sanctoꝝ martyꝝ chrysanti & darie in loco crypte: ubi eoꝝ corpora sepulta erant diuina celebrantes uia salaria uidelicet extra portā urbis in harenario ubi prefati martyres terra & lapidibus obruti fuerant: accusati sunt īperatori. Tūc īperator iussit in introitu crypte parietē leuari: & montē qui crypte īminebat ad sublonem sup eos deiici: & sic omnes p̄focati sunt. Quoꝝ corpa ibidē iacuerūt usq; ad tempora Stephani pape. vi. anni domini. dcccclxxxvi.

¶Qui uenerabilis pater effossa crypta reliquias sanctoꝝ innumerabiles inde collegit: ex quibus quasdā laterani: aliquas apud sanctū petrū: aliq̄s ad basilicā. xii. apostoloꝝ quā a fundamētis renouauerat: aliq̄s uero p alias ecclesias & monasteria sepelienda diuisit: in quoꝝ ossium collectione odor mirabilis quasi florum & rosaꝝ respsus est: & lampas in crypta accensa. vi. diebus continuis arsit: in qua nec quicq̄ de oleo cōsumptum est nec flāma extincta: donec oīa sanctorū ossa a cōgerie lapidum sunt collecta. ¶Quidam autem cum de reliquiis aliquas questus gratia subtraxisset: continuo in lectum decidit graui langore detentus: & commissum furtum confessus reliquias restituit: & sic sanitatem recepit. Horum omniū martyꝝ passio die calendarum decembriū celebratur.

¶De sancto diodoro epō & cōfessore. Cap. XIII.

DIodorus alexandrinus cesariensis: episcopus: dum antiochenus esset presbyter: clarus sapientia habebatur. Qui electus antistes multa opuscula compilauit. In apostolum commentarios edidit: aliaq; multa eusebii cesariensis secutus characterem. Cuius licet sensum immutatus fuerit: eius tamen attingere non potuit eloquentiam: ignarus secularium litterarum. Floruit tempore imperatoris ualentis: ut dicit Hieronymus libro de illustribus uiris.

¶De sancto ansano martyre: q maxima uirgine & martyre. Cap. XIIII.

ANsanus martyr ciuis romanus filius nobilis tranquillini duodecim annorum occulte inscio patre a protasio presbytero in christi fide doctus & baptizatus est: atq; a Maxima uirgine de territorio tonagritano de sacro fonte leuatus: qui a patre imperatoribus diocletiano & maximiāo delatus decimotertio anno imperii eorum cum ipsa maxima uirgine ab eisdem tentus & carceri traditus est diebus multis. Quam quidem sacram uirginem prefati imperatores tamdiu fustibus cedi fecerunt: donec spiritum exhalaret. Ansanus uero de carcere fugiens uenit balneoregium: ubi uisione angelica confortatus est. Deinde ueniens ad ciuitatem senarum: dum christum dominum predicaret a proconsule lysia tētus in ignem missus est. quo diuina uirtute extincto: dum permansisset illesus iuxta fluuium arbiam eductus: ibiq; iussu presidiis decollatus est: & sepultus calendis decembris.

¶De sancto pculo epō & martyre. Cap. XV.

PRoculus episcopus & martyr de syria ueniens romam tempore iustini imperatoris totamq; romanam prouinciá discurrens christum predicabat:miraculis & uita refulgens. Quem sanctus ualentinus episcopus interanen. constituit sacerdotem. Et dum die quadam celebraret presente predicto episcopo:angelus domini acceptum de altari calicem in aera uidentibus omnibus subleuauit:& deinde in altari reposuit sanguine consecrato. Sanctus autem presbyter de mandato angeli sanguinem consecratum libauit. Deinde propter persecutionem paganorum fugit de tyro siue interano. cum episcopo ualentino:& ueniens ad ciuitatem nequinam a gentilibus gothis tentus & uerberibus afflictus atq; in carcere missus est:sed per angelū eductus uenit lazanum:ubi sancto Valentino p martyrium assumpto:constitutus episcopus totam ciuitatem per multa miracula conuertit ad christū. Deinde ueniens spoletum christum predicauit: Inde a deo monitus persecutionem fugiens uenit bononiá: ubi theodori filiam:que manū habebat aridam sanauit:& patrem cum filia conuertit ad fidem:& filium heroniani a demonio liberauit. Et post multorū cōuersionem a totilla rege gothorum captus ablatis sibi binis loris a tergo decollatus est:& iuxta ciuitatem humatus:ubi processu temporis puer mortuus iuxta ipsum sepultus reuixit. Tuncq; corpus ipsius integrum repertum honorifice leuatum est:huius passio agitur die calen. decembris.

¶ De sancto albano martyre. Cap. XVI.

ALbanus martyr in ciuitate maguntia passus est:& ibi sepultus. Hic habuit patrem christianum imperatoré de partibus aquilonis:qui mortua coniuge filiam decorá ex ea habens:inepteq; diligens:eá nuptui multis principibus petentibus tradere recusabat. Quam tádem flagitioso amore carnaliter cognouit: & ex illa albanum filium suscepit. Mater igitur de consensu imperatoris ad tegendam infamiam filium in capsella pallio inuolutum in partibus ungarie exponédum mádauit:qui repertus iuxta nemus rege ungarie carente liberis suscipitur:& ob eius elegentiam occulte in rure nutritur:simulataq; regina pregnante:tempore partus puer natus fingitur:& a rege adoptatus ut naturalis tractatur:ab omnibusq; baronibus & ciuibus filius regis uere putatur:tam ipsis q̄ iuuene predictorum ignaris. Factus ergo iuuenis gratus & strenuus: filia imperatoris aquilonis:que est propria mater:eidem a patre putatiuo in coniugium queritur: & ab imperatore traditur:uere putante filiam tradere filio uero regis. Post tempus modicū rex ungarie infirmatur:& ad extrema ueniens filio adoptiuo regnum cōmittens:eo ꝙ alium non haberet:eidem seriem facti reuelat:& qualiter ab eo repertus non eius filius naturalis erit. In cuius euidentiam pallium in quo ipm̄ inuolutum ex nemore susceperat usq; tunc reseruatum albano tradidit. Quod iuuenis audiens:consternatus ad uxorem ingreditur. Et dum sibi causam tristitie querenti factum pandere nollet: eo ꝙ se ex hoc contēnendum ab uxore putaret:palliū quo illuc expositus inuolutus fuerat:quod tunc eidem a rege traditum fuerat de sinu iuuenis cecidit: quod dum mater uidit agnouit:& mutua collocutione habita: repertum est albanum incestu genitum:matre icestuoso connubio cognouisse. Consilio iter eos habito tristitiam ex morte regis simulant:mortuumq; regem ungarie iuxta concedentiam regiam tumulant: Deinde ad utriusq; patrem imperatorem properant: ut eidem seriem facti pandant. Quos ille ut filiam & generum cum magna letitia & solénitate suscepit. Sed die sequenti peracta letitia mutue uisionis:imperatorem solum albanus & mater in cameram uocant: eidemq; cum lachrymis factum seriosius explicant: & ad diuinam misericordiá implorandam per penitentiam regem confortant. Qui omnes sancto cuidam episcopo reatum confessi: de ipsius consilio eremitá sanctissimum adeunt pro penitentia assuméda. Qui eis septenné peregrinádi penitétiá iponit. Sicq; utroq; regno episcopo regendo cōmisso. vii. annis peregrinátur:continue annis singulis eremitá reuisentes. Peracta igitur penitentia dum eremum sancti uiri petūt in silua depeunt & superueniente nocte iuuenis parentes in lecto eisdē de foliis arboꝝ strato collocat: ipse uero in arborem excusabat. Ac instigante diabolo parétes uigilantes ad uomitum redeunt:& in abominádum antiquū scelus inuicē coeuntes recidunt. Quod albanus sentiens turbatus ex arbore preceps irruit:& parentes baculo ipatiens peremit. Facto mane ad eremitam rediit:qui iam omnia per spiritum precognita que contingerant reuelauit. Iussu ergo ipsius albanus iterato septénem peregrinationem assumit: qua perfecta ad eremitam rediit. Et dum semper peregrinari decreuisset:uitam suam per eremitam cōscribere fecit. Quam in pyxide locatam ad collum suum alligauit & abiit. Sicq; relicto regno factus anachorita & peregrinus apud ciuitatem maguntiam in nemore a latronibus paganis inuentus:dum se christianū diceret iugulatus est:corpus quoq; in flumine iactatum est. Quo cursu fluminis ad molédinum delato: dum filia militis cuiusdam leprosa se in flumine balnearet repente a lepra mundatur. Quod dum admirans deferret in urbe multi lepro ueniétes & se in amné tingentes mundabantur. Et mirantibus cūctis unde talem aqua uirtutem haberet perquirétes corpus martyris inuenerunt: & reperta pyxide uitaq; ipsius perlecta deo gratias agentes corpus cum honore ad ciuitatem portantes uenerabiliter condiderunt calé. decembris ubi & quiescit miraculis clarens.

¶ De sancto Eligio episcopo. Cap. XVII.

ELigius nouionensis episcopus ut ait Sigibertus claruit anno sexto constantis: qui & Constantinus. Hic de ciuitate lemonicēi oriundus patre eutherio matre terrigia: dum ab annis puerilibus artem aurificum didisset:omnia q̄ lucrabatur:pauperibus erogabat:& multa miracula operabatur. Inter que contracto cuidam elemosynam prebens dum ille manum porrigeret sanus efficitur: Et dum iam optimus magister in arte sua factus esset:& aurum certo sub pondere sibi a rege traditum fuisset:ut inde sibi sellam fabricaret:ipse sibi binas sellas fabricatas opere curioso regi tradidit:quibus ponderatis in utraq; auri pondus quod sibi dederat repperit sicq; miraculose aurum duplicatum iuenit. ¶ Deinde factus est episcopus nouionēsis.

Et dum die quadam hominem ex iustitia damnatū patibulo: pietate motus depositum sepeliret: cū manibus contractando suscitauit. ¶ Multa corpora sanctorum repperit deo sibi reuelante: in ciuitate nouiomeū corpus sancti quintini martyris: & in suessioneū corpora martyrum Crispini & crispiniani: & in beluaceū corpus sancti martyris luciani. Defunctus est autem anno uite sue. lxxx. miraculis clarus. Sed dum anno reuoluto corpus eius transferri deberet incorruptum inuentum est: & barba sibi renata que die sepulture sue sibi fuerat abrasa. Quieuit autem in domino die calen. decembris.

¶ De sancta Natalia uxore hadriani martyre. Cap. XVIII.

Natalia uxor olim sancti hadriani martyris corpore uiri & aliorum martyrum cū eo passorum Constantinopolim translatis ut in eorum legetur passione. viii. idus septembris manum uiri sibi in solatium retinuit: & ni comedie ubi uir passus fuerat remansit. Quam dum tribunus de uoluntate maximiani imperatoris propter eius decorem & diuitias in coniugium peteret: assentire simulauit triduana inducia postulata. Et dū deum pro sui corporis castitate oraret: admonetur in somnis ab uno ex martyribus uiri consociis ut Constātinopolim fugiat. Que manu hadriani sumpta nauem cum pluribus christianis ascendit: quam tribunus dum insequitur: uento insurgente contrario: & pluribus submersis redire compellitur. ¶ Media uero nocte diabolus in specie naute cum naui fantastica fugientibus christianis apparuit: & quā uiam errarent asseruit atq₃ ad sinistram pergere docuit. Hoc autem faciebat ut eos perderet. Mox dum uela uerterent: hadrianus cum nauicula natalie apparuit: & demonem illum fuisse reuelauit: eosq₃ precedens Constantinopolim saluos mane perduxit. Quo dum introissent: Natalia domum ubi martyrum corpora seruabantur intrauit: manum uiri iuxta corpus posuit: & post orationem dormitans a sancto martyre inuitata ad celestia per uisum euigilans reuelata narrauit: & uale faciens omnibus spiritū emisit cal. decembris. Cuius corpus a comitibus iuxta aliorum corpora sepultum est.

¶ De sancta Bibiana uirgine & marty. Cap. XIX.

Bibiana uirgo sub iuliano apostata passa est rome. Cuius pater flauianus christianus fuit habēs coniugem & filias christianas: Qui accusatus apud iulianum imperatorem: q₃ martyres plurimos sepelisset: ab eodem in exilio damnatus in pace quieuit. Post cuius obitum iulianus matrem Bibiane & filias comprehensas tradidit fausto presidi: ut eas ad sacrificandum compelleret: a quibus ille conuersus & ab imperatore martyrizatus atq₃ ab eisdem sanctis sepultus est. Quod iulianus comperiens matrem & filias perquirebat. Sed post dies modicos bibiane mater darfosa & germana latentes in christo quieuerunt. Bibiana uero a iuliano reperta & tenta: dū idolis sacrificare nollet plūbatis diutissime uerberatur: & superueniens triduo propter nimiam cedem emisso: per os sanguinis profluuio ad dominum per martyrium perrexit quarto noū. decembris. Cuius corpus a Ioāne presbytero positum est apud palatium lucinianum iuxta corpora genetricis & sororis.

¶ De sancto Petro chrysologo epō. Cap. XX.

Petrus chrysologus archiepiscopus rauennas de ciuitate imolensi oriūdus a sancto cornelio imolensi nutritus & doctus atq₃ in diaconum consecratus est: uite sanctitate & sapientia insigniter pollens. Igitur episcopatu rauenne uacante: dum quidam ciuitatis rauennatis ciuis a clero & populo electus esset: & pro confirmatione habenda multi nobiles romam ad Sixtum papam tertium accessissent: antequam illi ad urbem peruenirent: Sixtus papa a beato Petro apostolo & sancto apollinare sibi apparentibus per uisum admonetur: ut nullum alium in rauenne archiepiscopum cōsecraret: nisi illum quem ipsi in eorum medio eidem ostendebant. Venientibus ergo ciuibus ad urbem ab eisdem papa per triduum requisitus: ut electum suū consecraret: omnino renuit: iussa sibi a sanctis referēs & ostensum requirens. Cuius dum nomē ignoraret: sed eundem ex uultu cognoscendum diceret: per tres dies inter omnes sibi assistentes ostensum uidere nequiuit. Post triduum autem imolēsis episcopus cum Petro eius diacono coram papa comparuit: qui eidē pro electi confirmatione instāter supplicauit. Sed dū pontifex petrum in medio multorum aspexit: etiam a longe eundem mox recognouit: & q₃ ille esset qui sibi ostensus fuerat asseruit: atque ipsum cunctis approbantibus in episcopum consecrauit. Qui sanctus laudabiliter uiuens: doctrina: uita: & miraculis floruit. Tandem obitu suo sibi diuina monitione reuelato imolam perrexit: & iuxta corpus sancti cassiani martyris: ubi & nutritus fuerat: orans ad christum migrauit: & iuxta eundem martyrem sepultus est quarto noū. decembris. Cuius calix & patena eorum contactu sanant a morsu rabidi canis. Hic multas homelias super euangelijs: & sermones elegantes composuit: & propter sermonis sui uenustatem Petrus chrysologus: quod est sermo aureus uel aureus sermocinator cognomen accepit. ¶ Extat & eius epistola contra eutycetem tempore leonis primi imperatoris cōscripta: cuius sententie auctoritate postquam in concilio calcedonensi lecta est: eutyces hereticus damnatus est.

¶ De sanctis Vero & securo martyribus. Cap. XXI.

Verus & securus germani apud aphricam sub persecutione uandalica passi: glorioso martyrio coronati sunt quarto noū decembris ut in martylogio adonis legitur.

¶ De sancto Cassiano martyre. Cap. XXII.

Cassianus martyr in ciuitate tingitana que est metropolis mauritanie passus est: qui exceptoris diu gerens officium: tandem celitus inspiratus execrabile duxit christianorum neci deseruire: unde renuncians eidem officio sub christiana confessiōe triumphum meruit obtinere martyrii die tertio noū. decembris: ut dicitur in martylogio adonis: cuius corpus in prefata ciuitate tumulatum: inde processu temporis ad ciuitatem imolensem translatum est: ubi & quiescit miraculis clarens.

¶ De sanctis Claudio Hilaria & sociis martyribus. Cap. XXIII.

Claudius tribunus & hilaria uxor eius & filii eius iason & maurus cum militibus septuaginta sub numeriano imperatore passi sunt. Nam ut in passione chrysanti & darie dicet: dum sanctus Chrysantus ab imperatore traditus esset tribuno claudio ad torquendum. Videns claudius qualiter omnia tormenta superaret: & qualiter deos gentium apertis rationibus confutaret: & quia fustes quibus cedebatur molles redebantur: conuersus est ad dominum cum uxore & filiis & septuaginta suis militibus sibi commissis. Quod imperator audiens iussit claudium ligato ad collū eius saxo in mari precipitem dari. Milites quoq; singillatim audiri: ita ut qui se christianum confiteretur capite cederetur: qui uero se christicolam negaret: dimitteretur. Prius ergo iason & maurus filii Claudii non interrogati se christianos confitentes decollati sunt. Quos omnes ceteri imitantes infra horam eodem martyrio coronati sunt. Quorum corpora a christianis in cuniculo ubi decollati fuerant condita sunt noctu non longe ab urbe uia salaria. Filiorum uero corpora hilaria mater in suo predio sepeliuit. Et dum ad tumulū oraret: & pagani superuenientes eam occidere uellent: orādi spatio accepto in cōfessione spiritū emisit. Cuius corpus iuxta filiorum cadauera due eius ancille clandestine sepelierunt. Horum omnium martyrum passio recolitur die tertio nonī decembris. De quibus īfra in passiōe chrysanti & darie. viii. calen. nouembris dicetur.

De sancto Lucio rege & cōfessore. Cap. XXIIII.

Lucius beatus confessor fuit rex britannie baptizatus a thimotheo discipulo sancti pauli. Qui regno composito & bene ordinato relictis omnibus secularibus secularibus pōpis multisq; ad deū conuersis: ueniens per augustam in ciuitatem curie multis ad uite perfectio nem exemplo & doctrinis inductis die tertio decembris in pace quieuit: ut dicit frater bartholomeus.

¶ De sancta Barbara uirgine & martyre. Ca. XXV.

Barbara uirgo passa est in ciuitatis nicomedie tempore maximiani imperatoris sub preside martiano. Cuius pater dioscorus nomine eiusdē ciuitatis nobilis & paganus: turri excelsa fabricata filiam pulcherrimā barbaram intromisit: ne ab hominibus uideretur. Cūq; plurimi eam in coniugium peterent: illa iam animo christiana diuinitus inspirata: consensum denegabat. Et dum pater in balneo quod edificabat in turri iussisset artificibus duas fieri fenestras: eo discedēte barbara tertiam erigi fecit. Et descendens in balneum dē pingensq; digito in marmore crucis signum: mox in petra signum crucis apparuit ac si ferro sculptum esset. Similiter in & silice uestigia pedum illius in pressa sunt. Et descendens puella in concam inundantibus aquis: orauit ut sanctificaretur aqua & submergens corpus se ipsam baptizauit in nomine patris & filii & spiritus sancti. Egressa igitur de aqua turrem conscendens in idolorum facies conspuit: & respiciēs in celum deum uerum adorauit. ¶ Rediens ergo pater & eam interrogās cur tres fenestras in balneo fieri iusserat audiuit ab ea quia tres sunt qui mundum illumināt: pater & filius & spiritus sanctus. Quod audiens pater arrepto gladio eam insequitur ut occideret illam: que dum fugeret & a montis crepidine pre clusa artaretur orauit ad dominum: & scisso lapide mons per medium diuisus uirginem suscepit: & ad aliam partem eiecit. Quo dum pater ascendens duos pastores greges pascentes interrogasset an puellam fugientem uidissent: unus eorum cum iuramento negauit eam saluare cupiens: alter uero ipsam digito ostendit eam occidi uolens. Moxque ipse cum pecoribus suis in lapides conuersi sunt usque in presens ibi manentes. Quam pater apprehensam & per capillos tractam: & durissime cesam: martiano presidi die sequenti tradidit puniendam. Et dum christum confiteretur & idola gentium demonia esse contestaretur: iussit eam preses spoliatam suspendi & crudis neruis cedi ac ciliciniis saccis plagas eius extergi: deinde carceri immissam pedibus in ligno constringi: ubi domino sibi noctu apparente confortatur: ipsiusque uulnera consolidantur. Quod dum die sequēti preses deorum pietati ascriberet: & uirgo eius insaniam derideret iussit eum uersis pedibus suspendi: & latera eius unguibus radi atque ardentes lampades applicari. Insuper & caput maleis contundi donec de naribus ipsius sanguis abunde stillaret in terram. Deinde mammillas fecit precidi ipsamque nudam per ciuitatem circunduci. Dum autem sic ducta orasset ad dominum angelus sibi apparens denudatum corpus eius candida stola cōtexit & mammillis restitutis plagas omnes sanauit: quod dum preses cerneret furore nimio repletus eam decollari mādauit. Quam pater ad montem ubi eam comprehenderat adducens: caput eiusdem manibus propriis amputauit. Moxque ab igne celesti consumptus est. Corpus autem uirginis a ualentiano quodam christiano nicomedie sepultum est die secundo nonī decembris. Indeque temporis processu constantinopolim translatum postmodum a uenetis quibusdam nobilibus uenetias delatum: requiescere dicitur in ecclesia sancte marie cruciferorum.

¶ De sancto Meletio epō ponti. Cap. XXVI.

Meletius episcopus & confessor apud pontum floruit. Qui cum esset eruditionum cura magnificus uirtus tamen animi & uite sinceritas lōge in eo magnificētior extitit: ut dr̄ in martyrologio usuardi: q etiā post laudabi-

lē uitā ibidem in pace quieuit pridie noñ decembris.

¶ De scō Meletio epō antiochen. Cap. XXVII.

Meletius episcopus antiochenus: ut scribit theodoricus in historia tripartita tempore constantii imperatoris arriani claruit. Hic dum ciuitatem quandam armenie regeret & barbaros doceret propter sui eloquii uenustatem ab arrianis & catholicis pariter antiochie episcopus postulatur. Quem imperator constantius uidere uolens & probare utrum eēt arrianus an catholicus iussit ut exponeret. Dominus possedit me &c. quod ille exponens trinitatē publice docuit & aptissimis rationibus comprobauit: propter quod ab arrianis eiectus & a constantio reprobatus: & ab ecclesia sua expulsus reuersus armeniā eusebio episcopo adhesit: & clarus miraculis uita & sciētia ī pace quieuit.

¶ De scō Clemēte psbytero & cōfess. Cap. XXVIII.

Clemens presbyter alexandrinus qui ut dicitur in diuinarum eruditionum scholis q̄maxime floruit: panthei auditor: origenis uero preceptor fuit. Hic libros octo condidit stromatum: quod sonat opus uarie contextum. Composuit & libros octo quos informationū uel dispositionum nominare possumus. Item librū ad gentiles exhortationum. Item librum qui dicitur pedagogus libris tribus distinctum. Item librum qui scribitur: quis est qui saluus fieri possit diues. Item librum alium de pascha & de disputatione & de ieiunio & obtrectatione. Item alium exhortatorium ad patientiam. Item ad neophytos. Item aliū qui in scribitur canon ecclesiasticus. Item de his qui iudaicum sensum requirunt: quem ad alexandrum hierosolymorum episcopum scripsit. Item librum contra hereses. Extat & eius tam diuinarū scripturarum q̄litterature secularis uolumina eruditionis & eloquentie referta: in genesim etiam commentarios scribere pollicitus est. Hec hieronymus de uiris illustribus. Quieuit in pace die secundo noñ decembris. Seueri imperatoris tempore florens.

¶ De sancto Sabba abbate. Cap. XXIX.

Sabbas abbas ex prouincia capadocie ciuitate mutalapsis patre ioāne matre sophia: claris & christianis originem traxit. xvii. theodosii imperatoris anno. Dum autem pater eius militaturus cum uxore alexandriam pergeret: filium paruulum hieremie fratri commendauit. Quem dum uxor illius inuite conspiceret: puer relicto seculo occulte patruū deserens: & ad monasterium quod dicitur scando fugiens: ab abbate gregorio susceptus est & monachus effectus: qui in omni sanctitate uiuens: etatis processu summa preditus abstinentia cepit etiam clarere miraculis. Interq̄ dum tempore hyemali pistor uestes lotas siccandas in furno adhuc calido posuisset: & oblitus ipsarum clibanum pro pane coquendo ex incuria accendisset: dein de recordatus uestium damnum suum defleret. Sabbas compassione motus furnum ingressus accēsum illesas uestes illesus eduxit. ¶ Post hec perrexit ad eremum ad gerasimum abbatem: ubi multa diaboli figmenta & certamina superans dudum mansit. Deinde ueniens hierosolymam sibi locellum edificauit: & sacra loco quotidie per lustrans ad locellum redibat contemplationi uacans. ¶ Die quadam apud ecclesiam sancti ioannis baptiste mulierem dudum fluxū sanguinis passam sanam effecit. ¶ Quendam etiam a demone obsessum liberauit. ¶ Et cum siccitas nimia populum urgeret: adeo ut neq̄ in puteis neque in foueis aqua reperiri posset: & ex hoc ciuitas periclitaretur: fodientibus ciuibus in locis plurimis si forte aqua aliunde prorumperet: oratione sancti pluuia largissima noctu descendit: que foueas & cisternas repleuit: omnemq̄ populum satiauit. Sicq̄ multorum signorum gloria clarus uirtutibus pollens: sub ioanne archiepiscopo quieuit in pace die sabbati noñ decembris anno domini. cccccxxiiii. sepultus hierosolymis inter duas ecclesias: cuius corpus inde processu temporis uenetias delatum: quiescit in ecclesia sancti antonini martyris.

¶ De sancto Basso epō martyre. Cap. XXX.

Bassus episcopus ex nicea prouincia dum christum predicaret a perennio preside detentus & ad deorum sacrificia inuitatus: cum idolis immolare contemneret: primo in equuleo suspēsus ad diutius tortus est: deinde laminis ardentibus circa latera appositis excruciatus iesum christū dominū maiori constantia profitebatur. Qua propter in equuleo leuatus fustibus & scorpionibus p̄sidis iussu diutissime cesus est. Post hoc depositus ad statuas deoꝝ ligna ꝓ sacrificio portare compellit̄: data sentētia: ut si non sacrificaret: eodē igne consumeret̄: qui dū sacrificare contemneret: in ignem missus sed in eo dudum manens illesus educitur. Sicq̄ a preside ad inuicem nicee prouincie destinatur cum litteris sibi mādantibus ut bassum:

aut sacrificare compelleret: aut excogitatis suppli/
cijs perimeret. Sed dum a iudice suasus sacrificare
nollet: fabricatis duobus clauis ad mensuram longi/
tudinis corporis eius eisque a plantis pedum per me
dium corporis usque ad uerticem confixus in christi
confessione emisit spiritum non. decembris tem/
pore decii & ualeriani. Cuius corpus a christianis in
nicea ciuitate sepultum est.

¶ De sancta Crispina uirgine & martyre. Ca. XXXI.

CRispina uirgo in aphrica apud coloniam
thebestinam tempore diocletiani & ma/
ximiani imperatorum cum sacrificare nol/
let iussu anolini proconsulis decollata est:
ibique sepulta non. decembris.

¶ De sancto Dalmatio & epo martyre. Cap. XXXII.

DAlmatius martyr & episcopus de italia
oriundus patre senatore dum christianus
esset occultus omnia deserens ad albam
ciuitatem deuenit: ibique christum predi/
care cepit & miraculis clarere ad quem quidam ua/
lentianus magister militum de rauenna ueniens eius
audita fama pro filio suo graui infirmitate detento
supplicare cepit: orationeque fusa sanctus filium libe/
ratum eidem nunciat: quod ille repatrians dum ue/
rum esse cognouit ad dalmatium rediit: & conuer/
sus ad christum ab eodem cum filio baptismum su/
scepit. Iterumque ad propria remeans & christum an/
nuncians miraculi testimonio multos ad fidem con/
uertit: deinde dalmatius angelo duce ticenum ueni/
ens dum flumen sine ponte uel naui ab angelo in mo
mento transuectus multis coram positis trãsiuisset:
populum multum conuertit ad christum. Ibique con/
stitutus episcopus predicationis officium fideliter p/
ficiebat: deinde ad gallias transiens: plurimos infide/
lium christianos effecit. Et post hec reuelatione diui/
na: dum ad suam rediret ecclesiam iuxta flumen tice
ni ab infidelibus captus & in cerebro gladiis percus/
sus per martyrium migrauit ad christum. Sed dum
corpus eius exanime staret nec dudum cecidisset ui/
so miraculo multi ex infidelibus conuersi sunt. Se/
pultusque est ibidem miraculis clarus. Passus est autẽ
die non. decembris.

¶ De sancto Nicolao epo & cõfessoris. Cap. XXXIII.

NIcolaus episcopus ciuis patere urbis patre
epiphanio matre Ioanna diuitibus claris
& sanctis exortus prima die sue natiuita/
tis dum balnearetur erectus stetit in pel/
ui fere dimidia hora. Ad ubera matris positus. iiii. &
.vi. feria semel in die mammas suggebat: qui ex no/
mine auunculi sui nicolai myreorum antistitis uoca/
tus est nicolaus. Dum adhuc puer imbuendus litte/
ris a scholis rediret: claude femine eidem obuie gres/
sum rectum tribuit. ¶ Cuidam seruo dei nomine
sabbatio in extasi posito palatium mirificum auro &
gemmis fabricatum cum sede mirabilis claritatis in/
tro posita ostenditur: que omnia nicolao adhuc pue/
ro in celestibus preparata reuelantur. Factus autem
iuuenis coetaneorum consortia & mores deuitans ec
clesiam frequentabatur: & que de scripturis audie/
bat memoriter retinebat. ¶ Parentibus defunctis qd
de diuitiis sibi dimissis domino gratum ageret cogi/
tabat. Hinc inanem gloriam si preberet incurrere for
midabat. Sed post dies modicos dum quidã conciuis
nobilis ad extremã deductus inopiam: tres filias suas
uirgines fornicari disponeret: ut inde misserimus
quicquam pro uictu acquireret. Nicolaus hoc audiẽs
noctu domum uiri latenter adiens per fenestram au/
ri pondus intro clam proiecit clamque discessit. Quod
homo ille reperiens ex eo primogenitam maritauit.
Et dum idem secundo sanctus confessor peregisset:
secundam filiam similiter pater nuptui tradidit. Dũ
autem tertio dei famulus idem opus perfecisset ho/
mo ille qui uigilans benefactorem suum studio ob/
seruabat: sanctum fugientem cepit: cumque cognouit
& ad pedes eius se prostrauit. Quem ille erigens eidẽ
superinde silentium quoad uiueret imperauit: illeque
tertiam filiam coniugio dedit. ¶ Post hoc defuncto
archiepiscopo myreorum dum episcopi suffraganei
pro eligendo presule orantes conuenisset: reuelatur
cuidam episcopo magne auctoritatis: in quem uota
omnium dependebant: quod illum elligere deberent:
quem hora matutinali primum ad ianuam ecclesie
nicolaum nomine repperirent. Cum autem nicolaũ
mane expectantem episcopus repperisset & nomẽ ip/
sius didicisset: eundem licet satis renitentem in cathe
dra collocarũt. Qui gregi dominico prefectus ad am
plioris perfectionis apicem: omni decoratus uirtute
attingere satagebat multisque miraculis coruscabat.
¶ Quadam die cum suis clericis ad refectionem di/
scumbens deficiente sibi uino modicum uini in ua/
sculo allatum quod uix tribus in mensa sufficeret cũ/
ctis in fundi precepit: & ad sufficientiã omnibus fuit
satis. ¶ Alio quoque tempore dum unicus solummo/
do panis in cellario repertus esset: operariis in ecclesia
sua laborantibus apposuit. Indeque plene omnes refe/
cti. ¶ Virum & uxorem qui. xxx. fere annis sine pro/
le fuerant: ad se uenientes: & pro filio supplicantes
oleo lampadis ecclesie inunxit & orationem premi/
sit. Eodemque anno mulier filium enixa: eundem in
ministrum uiro domini obtulit: quẽ ille baptizauit:
& sacris litteris erudiuit. ¶ Obsessum a demonio de
regione andronica liberauit: puellã manibus aridis
de castello euandis sanauit: & alios multos a diuer/
sis passionibus dei uirtute curauit. ¶ Dum eccle/
siam construi faceret & lapis magnus in edificium
opus esset: qui a. lxx. hominibus nullatenus moueri
operat: sanctus dei superueniens signo crucis premis/
so cum duobus clericis ipsum amouit: & ad locum
detulit ordinatum. ¶ Quadam die tempestate seuis

sima quassati quidam naute Nicolaum aduocant:
& continuo uir quidam eis apparuit dicens se esse
Nicolaum ab eis aduocatum: Qui eos in antennis
& rudentibus iuuare cepit statimq; tempestas cessa
uit. Et dum ad eius uenissent ecclesiam: quem nun/
quã uiderant sine iudice cognouerunt. Quod ille nõ
suis meritis sed eorum fidei attribuere docuit. ¶ Dum
quodam tempore fame ualida regio esset oppressa &
naues onerate tritico ad portum myree deuenissent:
rogauit sanctus nautas ut saltẽ proquaq; naue in cen
tum modiis eorum inopie subuenirent. Cumq; illi
responderent non audere hoc facere: eo q mensuratũ
alexandrie granum eadem mensura constantinopolĩ
in horrea imperatoris eos reddere oportebat: instat si
bi: ut petita adimpleant: cõfisus in christi gratia: q ni
hil diminutionis in eorum mensura recipient: quod
cum fecissent: mensuram quam receperant integre
ministris regiis reddiderunt: & miraculum narraue/
runt. Granum autem illud quod sanctus acceperat
miraculose per biennium aduictum & usum semi/
nis abundauit. ¶ Sed cum adhuc in regione illa ali/
qualis cultus idolorum superesset: arborem quandã
diane consecratam quam quidã colebant rustici san/
ctus precidit: diabolo in aera ululante se de sua sede
per nicolaum eiectum. Et dum quidam uiri ad san/
ctum uisitandum nauigio pergerent: demon in spe/
cie deuote mulieris eisdem in sagenula apparuit: ole/
um inuase tribuit: rogãs ut ex eo parietes ecclesie san
cti nicolai perungerent: eo q ipsa tunc ad ipsum locũ
accedere non posset. Qua discedente: in alia nauicula
eisdem cum pluribus uir apparuit Nicolao simili/
mus: mulierem illam dianam fuisse docuit: & ut ole/
um sibi datum in mari iactarent admonuit. Quod
proiectum in mare contra naturam aquam inflam/
mauit: qui dum myream uenient: nicolaum conspi/
ciunt: ipsumq; esse qui sibi apparuerat recognoscũt.
¶ Eodem tempore dum imperator cõstantinus tres
principes nepotianum: ursum: & neapoleonem con/
tra hostes imperii misisset: & illos ad portum myreẽ
applicantes uir sanctus ad prandium inuitasset: cum
essent in mensa nunciatur uiro dei: consulem pecu/
nia corruptum tres iuuenes milites innocẽtes decol/
lari mandasse. Illico sanctus tribus illis principibus si
bi associatis ad locum properauit: & iuuenes iam ge/
nu flexo gladium uibrantis expectantes repperit. Au
dacter igitur se in spiculatorem ingerens gladium si/
bi extorsit: innocentes exoluit: quos secum adducens
consulem adiit: eumq; durius obiurgans: tandem pe
nitentem suscepit. ¶ Dum autem principes imperia
les cum uictoria redeuntes: ab ĩperatore magnis ho/
noribus sublimati fuissent: ex inuidia apud eum de
proditione delati sunt: quos ille carceri traditos pre/
cepit mane sine audientia decollari. Qui liberationẽ
trium iuuenum factam a uiro dei recolentes eiusdẽ
se meritis commendarunt. Eadem nocte uir dei im/
peratori per uisionem apparuit: ipsum de impietate
redarguit: & nisi innocentes dimittat exitiale bellum
eidem comminatur ad mortem. Interrogatus quis
esset: dixit se esse nicolaum episcopum myreorum: si
miliq; uisione prefectũ exterruit: Euigilans princeps
uiros aduocat: & si cui sancto se commendassent in/
terrogat. Qui dum se sancto nicolao commendasse
dicerent. Miratus imperator ueniam petiit: innocen/
tes absoluit: & eosdem ad uirũ dei cum muneribus
destinauit. ¶ Fertur beatum nicolaum iam senem ni
ceno concilio interfuisse: & quendam arrianum zelo
fidei in maxillam percussisse: ob idq; a concilio mi/
tra & pallio priuatum extitisse: propter quod ut plu/
rimum sine mitra depingitur. Sed dum aliquando
missam beate uirginis cuius erat deuotus in pontifi/
calibus celebraret: & priuationem mitre & pallii de/
fleret: quasi zelo nimio fidei ablata: ecce cunctis uidẽ
tibus duo angeli eidem astiterunt: quorum unus mi
tram: alius pallium sibi diuinitus restituerunt. Et ex
tunc insignia reassumpsit sibi celitus restituta. Qui
ad ultimam horam deueniens: angelos sibi occurrẽ/
tes conspexit: & suum commendans spiritum domi
no in pace quieuit die octauo iduum decembris an/
no domini. cccxliii. Ex cuius ossibus oleum iugiter
emanare consueuit: quo liniti languidi a cunctis in/
firmitatibus sanabantur. ¶ In multis chronicis inue
nitur: q post multum temporis destructa a turchis
myrea ciuitate a mercatoribus barrensibus corpus
sancti nicolai barrum translatum est: ibiq; iacere usq;
in presens: ut plurimum creditur & a multis peregri
nantibus uisitatur. Veneti autem idem corpus asse/
runt uenetiis delatum. Cuius historia translationis
debito loco uidelicet tertio calendas iunii ponetur.
¶ Miracula autem sancti: tum quia infinita esse di/
cuntur & innumera: prout collecta eius festiuitatis
asserit: tum etiam quia ea sola de sanctis ponere cura
uimus: que uel in uita eius uel circa mortem: aut er/
ga eorum corpora cõtigerunt: ex aliis uoluminibus
lectori legenda dimittimus. ¶ Hoc solo ad eius uene
rationem exarato: q dũ beati nicolai historia de no/
uo edita esset que notata cũ suo cantu ad manus quo
rundam fratrum monasterii sancte crucis de cesena
deuenisset: & fratres eam in eius festo canere ad offici
um uellẽt: eorum prior omnino recusauit: & fratres
redarguit: dicens ioculatoria in ecclesia non esse hic/
tum decantare. Nocte superueniente sanctus nicola/
us priori apparuit: eumq; uultu terribili lecto abstra
xit: pauimento collisit: & incipiens antiphonam. O
pastor eterne &c. per singulas differentias uocum fu/
ste quem tenebat ictus supra dorsum patientis inge/
minans: per ordinem ad finem usq; decantauit. Qui
semiuiuus dimissus clamoribus fratres excitans uisa
& gesta narrauit: antiphonam quam nunq̃ audierat
retulit: & centum notas in ipsa cõsistere didicisse ex
centum percussionibus quas susceperat adiecit: & p
ut dixerat sic esse cõpertũ fuit. Dataq; licentia fratres
nonam historiam eo die & deinceps tam ipsi q̃ alii in
multis ecclesiis celebrarunt.

¶ De sancto Nicolao papa primo. Cap. XXXIIII.

Nicolaus papa huius nominis primus na/
tione romanus ex patre theodoro succes/
sit benedicto. iii. & sedit annos. ix. menses.
ii. dies. xx. Et ut i chronica martiniana ha/
betur post magnum Gregoriũ papã nullus usq; ad
eũ apparuit in sede romana eidem sanctitate cõparã/
dus. Floruit autẽ tẽpore Ludouici secũdi ĩperatoris.
Hic michaelẽ constantinopolitanũ imperatorẽ ex/
cõmunicauit propter ignatii patriarche iniustam de
positionem. Excommunicauit etiam Iotharium regẽ

gallie propter gualderade pelicis ſue ſocietatem. Qui rex tẽpore hadriani ſucceſſoris nicolai pape romã ueniens concubina dimiſſa: abſolutionem ab eo recepit & non multo poſt uita deceſſit. ℂ Huius tẽpore ſanctus Cyrillus pene omniũ ſclauorum apoſtolus corpus ſancti Clementis pape a cerſona ubi in mare ponticum proiectum fuerat: ex mari exiccato auferens Romam detulit. Quod per Nicolaum papam in eccleſia ſancti clementis reconditum fuit: ubi & ipſe cyrillus paucis expletis diebus ſepelitur miraculis coruſcando. Nicolaus uero papa poſt multas & uberes collatas elemoſynas & alia multa bona que fecerat in Chriſto quieuit: & in eccleſia ſancti petri apoſtoli ſepultus eſt.

ℂ De ſanctis Dionyſia datiua & ſociis martyribus. Cap. XXXV.

Dionyſia: datiua: leontia & Emilanus medicus & religioſus uir nomine terrius: nec non bonifacius & ſeruus & uictricus atq; maioricus adoleſcens: apud aphricam martyrio coronati ſunt. Qui omnes perſecutione uandalica ſub Hunerico rege arriano pro confeſſione fidei catholice: & ne ab arrianis rebaptizarentur decertantes: grauiſſimis & innumeris ſuppliciis excruciati: confeſſorum chriſti numero ſociati ſunt. viii. idus decembris. Ex quibus maioricus adoleſcẽs: dionyſie matris ſue eidem in tormentis aſſiſtentis exhortationibus roboratus in certamine confeſſionis ſpiritum reddidit. hec ado.

ℂ De ſctõ Ambroſio epõ & doctore. Cap. XXXVI.

Ambroſius epiſcopus & doctor: cuius feſtum obitus occurrit. ii. nonas aprilis. Hoc uero die quo epiſcopus eſt ordinatus ab eccleſia romana celebratur filius ambroſii romani tunc prefecti galliarum in galliis natus & in cunabulis in pretorio poſitus: dum dormiret aperto ore: examẽ apum faciem eius & os impleuit: ut q̃ſi in alueolum ſuum intrarent & exirent: que poſtea euolantes in tantam altitudinem aeris eleuate ſunt: ut humanis oculis minime uiderentur. Quod pater cernens & territus infantulum predixit aliquid magni futurum. Et cum puer eſſet matri & ſorori manum oſculandã porrigebat: ut ſacerdotibus fieri cõſpexerat: quod ſoror tunc deridebat. ℂ Cum ergo rome factus iuuenis & litteris eruditus cauſas perorarct: a probo prefecto pretorii miſſus ad liguriã emiliamq; regendam prouinciam: uenit mediolanum. Mortuo uero auxentio epiſcopo arriano: cũ populus propter preſulis electionem in ſeditionem poſitus eſſet: & ipſe pro ſeditione ſedanda ad eccleſiam perrexiſſet: uoce infantis ſubito ambroſium epiſcopũ clamante: ab omnibus tam arrianis q̃ catholicis pontifex eligitur. Quod ille audiens contra morem ſuum homines torqueri fecit: ut ſic ab eius electione ceſſarent. Deinde profiteri philoſophiam uolens quaſi rẽ chriſtianis ſuſpectam: dum non permiſſus eſſet publicas meretrices ad ſe ingredi fecit: populoq; magis acclamante: peccatum tuum ſuper nos: noctu aufugit. Et dum ſe ticenum ire putaret: mane ad portam romanam ciuitatis ſe repperit. Interim miſſa electione ad ualentinianum imperatorem eam approbauit gaudens ꝙ iudices a ſe directi ad ſacerdotium peterẽtur. Ambroſius uero in poſſeſſione leontii latuit. Sed relatione imperatoris ueniente producitur. Et quãuis multum renitens: tandem electioni cõſentire cõpellitur. Et cum adhuc eſſet cathecuminus baptizatur: & viii. die in epiſcopum conſecratur. Qui cum poſt annos quattuor romam ueniſſet matre defuncta: & germana manum eius oſcularetur ſubridens dixit in ſe iam impletum: quod puer uaticinatus fuerat. Vbi etiam paralyticam in lecto cubãtem: ſolo ueſtimenti eius contactu: ſanam effecit. ℂ Sed & cũ contra uoluntatem iuſtine imperatricis arriane catholicum in epiſcopum promouiſſet multas ab ea inſidias & perſecutiones paſſus eſt: adeo ut etiã una ex uirginibus arrianorum ut eum ad reliquas cedendum traheret: ipſum per pallium cepiſſet: quam die ſequẽti Ambroſius morte defunctam ſubita honorifice ſepeliuit gratiam pro contumelia repẽdens. Rediensq; mediolanum ad ſuggeſtionem auguſte multi ſibi calumniantur: & multas iniurias patitur. ℂ Et dum in exilium mittendus putaretur: & quidam uicinus q̃drigam ad eum exportandum paraſſet iuſto dei iudicio anno uertente ipſe in eadem carruca in exilium miſſus eſt. ℂ Cum autem plures obſeſſi a demõibus ſe ab Ambroſio torqueri dicerent & iuſtina cum arrianis Ambroſio imponerent: quod pecunia compararet qui ſe ab immundis ſpiritibus torqueri aſſererẽt: ſubito unus ex illis demone oppreſſus clamabat ꝙ utinam qui non credunt Ambroſio ut ipſe torq̃rentur: quem ceteri arriani in piſcinam necauerunt. ℂ Hereticus quidam incunuertibilis: dum predicante epiſcopo: uidit angelum ad aures eius loquentem conuerſus eſt: & fidem quam perſequebatur: defendebat. ℂ Quidam magus: qui demones ad eum cedẽdum inuocabat: audiuit ab eis: ꝙ nec ad fores eius appropinquare preſumerent: quoniam ignis de domo eius exibat: qui etiam eos longe poſitos cruciabat. ℂ Quodam demoniaco mediolanum intrante: demon ex illo exiens aliũ ex urbe egredientẽ inuaſit: dicens ꝙ Ambroſiũ timebat: & ob id urbẽ ingredi formidabat. ℂ Dum quidã ad preces auguſte eũ noctu uolens gladio percutere brachium eleuaſſet: ſubito manus eius exaruit. ℂ Cum apud theſſalicam ex ſeditione populus iudices lapidaſſet: iratus Theodoſius imperator omnes theſſalonicenſes perimi iuſſit: nocentes ab innocentibus non ſecernens. Et cum mediolanum ueniſſet uolens intrare eccleſiã ab Ambroſio ꝓhibeť: & de tanto ſcelere audacius increpať.

Qui cum dauid homicidam & adulterum allegaſ/
ſet : audiuit ab eo : ꝙ quem allegauerat delinquen/
tem imitaretur & penitenté. Et a doctore ſancto ſua/
ſus publicā agere penitentiā nō eſt dedignatus. Cūq;
penitentia peracta die paſche ꝓ cōmunione ſumen/
da cancellos eccleſie intraſſet: Ambroſius eum extra
chorum repulit: dicens locum illum clericis aſſigna/
tum: & ꝙ purpura facit imperatores non ſacerdotes:
cui imperator humiliter obediuit: & reuerſus conſtā/
tinopolim: dum in eccleſia extra cancellos maneret
inuitatus a patriarcha ut intraret: miratus ait: ſe unū
uidiſſe Ambroſium ſacerdotem. ¶ Dum ad palatiū
macedonii magiſtri officiorum pro cuiuſdam inter/
ceſſione acceſſiſſet: & fores clauſas repperiſſet : com/
minatus eſt illi: ꝙ cito ad eccleſiam ueniens apertis ia
nuis intrare non poſſet. Poſt modicum tempus ma/
cedonius ad eccleſiam fugiens timore inimicorum
patentibus ianuis aditum reperire non ualuit. ¶ In
ciuitate florentie filium cuiuſdā nobilis nomine pā/
ſonem puerum obſeſſum a demonio liberauit. Et
dū poſt dies modicos puer ſubito expiraſſet: mater
ipſum in lecto ſancti defunctum locauit: quē ille ſu/
perueniens oratione & lachrymis ſuſcitauit. ¶ Nice
tius quidam notarius dolore pedum uexatus : dum
ad epiſcopum celebrantem pro communione acceſ/
ſiſſet: & ille pedes ipſius caſu calcaſſet: exinde a dolo/
re ereptus eſt. ¶ Hoſpitatus in quadam uilla tuſcie
apud quendam diuitem filiis & familia abundantē:
dum uir ſe de cunctis ſibi ad uotum ſuccedētibus ia/
ctaſſet: & ꝙ nihil ſibi aduerſi in uita ſua aliquādo cō/
tigiſſet: Ambroſius territus inde cum ſociis feſtinus
diſceſſit: dicens ibi tutum nō eſſe permanere: ubi do/
minus non erat. Quo abeunte & aliquantulum pro/
cedente uir ille cum domo & omni familia terre hia/
tu abſortus eſt: uſq; in preſens quadam fouea ibidē
in teſtimonium permanente. ¶ Ipſe ſuum obitum
preſciuit & reuelauit: ꝙ uſq; paſcha cum fratribus
eſſet. Et dum die quodam pſalmum. xliii. cum nota/
rio dictaret: uidit notarius ignem caput eius in mo/
dum ſcuti operientem & per os eius intrantem: faci/
eſq; eius ut nix effecta poſt modicum ad colorem pri
ſtinum rediit: quo die dictandi & ſcribendi finem ſe/
cit. Poſt dies modicos grauiter egrotare cepit. Et dū
ad extrema propinquaret & quattuor eius diaconi
de eligendo epiſcopo inter ſe tractantes : ſimplicianū
nominaſſent ita ſilenter: ut uix mutuo ſe audirent:
ipſe longe poſitus tertio clamauit: ſenex : ſed bonus.
Quod audientes illi mirati ſunt: & non niſi illū poſt
eius obitum elegerunt. Honoratus quoq; preſbyter
eccleſie uercelen. expectans eius obitum: cum ſe ſopo
ri dediſſet: audiuit ſe tertio uocari: ut ſurgeret feſti/
nanter: quia ſtatim erat receſſurus: qui ſurgens ei cor
pus domini obtulit: quo ſumpto uir domini manus
in modum crucis expandit: & orans ſub ſilentio expi
rauit die. ii. nonas aprilis anno domini . ccclxxx. cele/
bratur autem eius feſtum ab eccleſia die quo epiſco/
pus eſt ordinatus ut dictum eſt : ſcilicet die ſeptimo
idus decembris. ¶ Eadem hora uiſus eſt in quodam
monaſterio in partibus oriētis inter monachos pſal/
lentes orans: & notato tempore repertum eſt beatū
uirum tunc a corpore migrauiſſe. Et cum in nocte
paſche corpus eius ad eccleſiam delatum fuiſſet: plu/
rimi infantes baptizati eum uiderunt ſedētem qua/
ſi in cathedra tribunali ut dicebāt. Alii cum aſcendē/
tem digito parentibus oſtendebant : plurimi quoq;
ſtellam ſupra corpus eius uidiſſe teſtati ſunt. Sepul/
tus eſt die paſche apud baſilicam ambroſianam : ubi
demonum turba ſe ab illo torqueri clamabat ubi &
infirmitates curantur: & demones uſq; in preſens ef/
fugant. ¶ Hic doctor ſanctiſſimus multa utilia opu
ſcula in eccleſia dei compoſuit: uidelicet librum exa/
meron. Item librum de officiis. Item de conflictu ui/
tiorum & uirtutum. Item librum de uirginibus. Itē
uitam beate agnetis. Item librum de paradiſo & eie/
ctione primi hominis. Item de oblatione Caim &
Abel: & quid ipſa oblatio ſignificet. Item de receſſu
abrahe de meſopotamia. Item ad flacellam reginam
de ſpiritu ſancto. Item contra arrianos libros plures.
Item cōtra apollinarem librum. i. Item ad Sauinum
epiſcopum de trinitate librum. i. Item commentario
rum in lucam libros plures. Item librum chriſtiano/
rum. Item ad diuerſos libros. lxxv. Item tractatus.
xiiii. Epiſtolas breues. lxxvii. Sermones declamato/
rios. lxxv. Scripſit & libros de ſpiritu ſancto quos gra
tiano principi direxit. Item librum de exceſſu ſatyri.
Item rhythmos ſuper deprecatione pluuie & ſereni/
tatis: & alia multa que enumerare longum eſſet. Cō/
poſuit & officium & hymnos ac ordinem miſſe: qui
in eius eccleſia obſeruantur.

¶ De ſancto Agathone martyre. Cap. XXXVII.

Agathon martyr apud alexandriam ſub
Decio imperatore paſſus eſt. Qui cum eſ/
ſet miles & prohiberet quoſdam gentiles
uolentes illudere cadaueribus martyrū.
clamor repente totius uulgi aduerſus eum extollit.
Oblatuſq; iudici cum in confeſſione chriſti perſiſte/
ret: capite pro pietate damnatus eſt ſeptimo idus de/
cembris. hec ado.

¶ De ſancto Agathone abbate. Cap. XXXVIII.

Agathon abbas per triēnium lapidem in
os tenuit donec taciturnitatem diſceret.
Interrogatus que uirtus plus haberet la/
boris: reſpondit orare deum: eo ꝙ demo/
nes orantem ſemper impugnant ut orationem īter/
rūpant. Interrogatus a quodam quomodo cū fratri/
bus habitare deberet. Reſpōdit ſicut in prima die nū
q̄ fiduciā aſſumēdo: eo ꝙ fiducia ſit gēitrix paſſionū.
¶ Dixit quoq; ꝙ ſi iracundus etiā mortuos ſuſcita/
ret non placeret alicui: nec ipſi deo propter iracun/

diam suam. ¶ Fuit autem agathon sapiens ad intelligendū: impiger ad laborandū: parcus in cibo & uesti mēto: qui dicebat se nunquā dormiuisse habēs aliqd aduersus quēquā nec dormire pmisisse habētē aliqd aduersum se. Moriturus triduo apertis oculis in extasi mansit: & pulsatus a fratribus dixit se diuino iudicio assistere & anxie timere: eo q̄ quis in mandatis dei laborasset pro uiribus: nesciebat adhuc utrū deo placerēt opera sua: quia aliter sunt iudicia dei: aliter hominum. Quo dicto spūm cum gaudio emisit: uidebāt enim eū colligētē spūm quēadmodū siquis salutat amicos suos dilectos. hec in uitiis patrum.

¶ De sancta Fara uirgine. Cap. XXXIX.

Fara uirgo de francia tempore heraclii imperatoris claruit. Cuius pater hagerricus de burgūdia duxit originem. Hic claris natalibus ortus: in aula theodeberti regis frācorum inclytus ex uxore sua leodegunda: tres filios procreauit omnes sanctos. s. faronem ualpertum & canoaldum: filiam quoq̄ uirginem faram. Que dū iuuenilibus annis uirginitatem suam deo uouere cuperet: sed a patre prohiberetur qui filiam nobilē nobili sponso tradere disponebat: tanta lachrymarum inundantia fleuit: q̄ uisum amisit quem tum dominus ei per beatū eustasium episcopū restituit. Adhuc quoq̄ patre ad eius nuptias intendente: Fara ad ecclesiam apostolorum principis confugit: quam pater cū ministris ut eam perimeret insecutus: tātam tandem carceri mancipauit. Interea beato eustasio de legatione regis lotharii redeunte: multa precū instantia patre eius placato procurauit: ut uirgo dei de carcere educeretur & sanctimonialis cōsecraretur: quod uix patre annuente factū est. Et a sancto gundoaldo meldensi episcopo habitu uirginitatis assumpto cenobio quoq̄ eidem uirgini in solo paterno edificato: ipsa ī pudicitia & sanctimōia pseuerans plena uirtutibus quieuit in pace. vii. idus decēbris: ut scribit Sigibertus.

¶ De sancto Martino abbate. Cap. XL.

Martinus abbas apud ciuitatem santonas uite sanctitate & mirabilibus signis prepollens die. vii. iduum decembris in christo feliciter obdormiuit: ad cuius tumulum crebrerrime diuinitus miracula multa fiunt ut dicitur in martylogio adonis.

¶ De sancto Genebaudo epo. Cap. XLI.

Latro episcopus.

Genebaudus episcopus laudunen. a sancto remigio episcopo remenen. sub clodoneo rege constitutus est. Qui uxorem habebat neptem sancti remigii quam quidem reliquerat: tamen secum cohabitabat: unde ex frequenti conuersatione cum ea peccauit: que filium cōcepit & peperit: quem episcopus latronem nominandum mandauit: eo q̄ in latrocinio genitus eēt. ¶ Verum ne suspitio oriretur adhuc coniugem ad se uenire permittebat. Penitentiaq̄ de peccato peracta: iterū eā cognouit: & filiā genuit quā uulpeculā noīauit. In se tādē reuersus p̄ remigio misit: qui laudunū uenit. Et dū sibi eps pōtificatū cū lachrymis resignaret: ille que causam q̄reret: eidē ipse peccatū suū cōfessus est. Rimigius aūt eū in ecclesia. vii. annis inclusit. Interim q̄ pro eo episcopatū gubernauit. ¶ Post septēnium nocte dominice cene genebaudo flenti: & quia ipse qui penitentes reconciliare cōsueuerat: nec locum interpenitentes haberet conquerenti angelus astitit. peccata sibi dimissa nunciauit: & ut exiens in crastinū penitentes reconciliaret admonuit. Cūq̄ ille se exire non posse diceret: eo q̄ hostium clausum & signatū esset: remigiusq̄ claues haberet: angelus saluo sigillo hostium reserauit. Iterumque illo respondente: etiā si ipse Christus sibi mandaret: tamen egredi nollet: nisi qui eum incluserat adesset angelus eadem hora remigio pene uigilanti & oranti in crypta beate uirginis remis apparuit: rei seriem pandit: & ad genebaudum educendum: ut ueniret ex dei parte mandauit: qui etiam in momento se iuxta cellam genebaudi translatum repperit: & iussa complens ad locum suum eodem instanti se reductum inuenit. Sanctus quoq̄ genebaudus in sanctitate uite perseuerās in pace quieuit. vi. idus decēbr̄. Cui & filius eius latro in episcopatu successit: qui etiam sanctus fuit.

¶ De conceptione beate marie uirginis. Cap. XLII.

Conceptio sancte dei genitricis marie: nō quidem ex generali ecclesie institutione: sed ex speciali quorundam deuotione in plurisq̄ ecclesiis celebratur: quāuis enim beata uirgo fuerit in utero matris etiam ab ipsa anime infusionis die sanctificata: fuit tamen in peccato originali concepta: quod tribus rationibus comprobatur. Primo quia si fuisset sine peccato originali cōcepta: sequeretur. q̄ non fuisset filia ioachim sed solum anne: & sic quodammodo quantum ad humanitatem esset equalis Christo quod est absurdum & errorem. Consequentia probatur: quia non potest esse permixtio seminum uiri & mulieris sine pruritu libinis & delectationis. Constat autem: q̄ talis pruritus & delectatio habet aunexum peccatum originale: ut probat Augustinus in libro de peccato originali. Et ideo conceptio christi fuit absq̄ tali peccato: quia ibi non fuit permixtio alicuius seminis uirilis: & per consequens nec pruritus libidinis. ¶ Secundo quia si fuisset sine tali peccato concepta: sequeretur: q̄ non fuisset christi sanguine per eius passionē redempta: quod est falsum & pessime dictum. Et probatur cōsequentia: quia christi passio fuit ordinata ad peccatum omne delendum siue originale per baptismū siue actuale per penitentiam: sed cū in beata uirgine nullū fuisset peccatū actuale abolendū: si sine peccato originali cōcepta fuisset xpi passio nihil delendū in ea

repperisset:& sic per christi passionem nō fuisset redempta. ℂ Tertio quia ex hoc sequeretur: ꝙ si beata uirgo ante xp̄m decessisset:quod fuit possibile:ipsa imediate paradisum igressa eēt:sed hoc est falsum: ut patet Ioānis.iii.Nemo ascēdit in celū.s.ante xp̄m: nisi qui descēdit de celo &c. Cōsequētia ꝓbaṫ:qa sola originali culpa aditus regni celoꝝ ꝑcludebat decedentibus sine peccato actuali. ℂ Vez ad rōnes q̄ in cōtrarium a pluribus allegaṫ:sic respōdeṫ. Et primo ubi dicit:ꝙ xp̄s nō uenit soluere legē sed adimplere. Cū igitur ipse in lege mandauerit:honora patrem tuum & matrem tuam &c. credendum est ipsum etiam matrem suā in hoc potissime honorasse:respōdeṫ ꝙ honorauit eā inq̄tū fuit cōueniens:nō tamen tantū:ꝙ ipse ex hoc exhonoraret seipm̄. Nā dicere:ꝙ uirgo maria esset eq̄lis in grā humanitati xp̄i:esset ignominia ipsi xp̄o. ℂ Secūdo cū dicit a talibus:ꝙ augustinus dicit:Cū de peccatis agiṫ mētio: nolo de beata uirgine fieri mētionē:itelligēdū est de peccato actuali etiā ueniali:a quo oīno imunis fuit. ℂ Tertio cū opponiṫ:ꝙ ecclesia dei ꝑmittit fieri solēnitatē de eius cōceptione:quod idē est ac si iuberet:& etiā in curia romana fit tale festū ꝑ papā & cardinales:Respōdeṫ: ꝙ licet istud festū sortiaṫ nomen cōceptionis:est potius festū de eius in utero sanctificatione. Sed qa tp̄s sanctificatiōis est ignotū sub nomine & uocabulo conceptiōis agiṫ festū de tali sanctificatiōe. ℂ Huius aūt celebrationis festi principiū fuit beatus anselmus prior monasterii becensis postmodū cātuariensis archiepiscopus. ꝑpter miraculū quod eidē apparuit:quod tale fuit. Dū enim ipse tūc dicti monasterii prior:pro q̄busdā urgentibus ad ptes britānie nauigasset:dispositisq̧ agēdis repatriaret:cōtingit tēpestate nimia exorta:& itumescente ꝓcella nauē periclitari. Et dū cūcti in discrimie nimio positi:omniq̧ spe humana deserti diuinū adiutoriū & beate uirginis flagitarēt:potissime aūt prior anselmus:qui beate dei genetricis fuerat singularis deuotus:subito cōspicit quendā mirabili claritate fulgentē:pōtificali habitu decoratū super undas maris uersus nauē ambulādo uenire. Qui ꝓximus naui anselmū uocat:cūq̧ alloquiṫ:ut si periculū maris euadere cupit:& in patriā saluus redire: eidē ꝓmittat corā deo:ꝙ festū cōceptionis m̄ris xp̄i: annis singulis solēniter celebraret:& celebrādū q̄busq̧ poterit sudaret. Et cū ille de die festi & officio fiēdo iterrogasset:respōdit:ꝙ.vi.idus decēbris festum illud celebrādū erat:quo die beata uirgo cōcepta fuerat:& ꝙ idē officiū quo ecclesia utiṫ i eius natiuitate: in hoc festo dicēdū erat mutato solū nomine natiuitatis in nomē cōceptionis. Et cū prior de nomie nūcii & iterrogasset:respōdit se eē Nicolaū ep̄m a beata dei genitrice pro tali reuelatiōe & eoꝝ liberatiōe trāsmissum:mox anselmus iussa ꝓmisit:& uoto iterpositio cōfirmauit:statiq̧ sedata tēpestate & flāte uēto ꝓspero ad ꝓpria redierūt. Et sic ab eodē anselmo prius in monasterio suo:& deide in ecclesia cantuariēsi: cui ꝑfuit dictū festū celebrari cepit. Deide in pluribus ecclesiis huiusmodi cōsuetudo inoleuit. Vt festū conceptionis beate uirginis.vi.idus decēbr.& in calendariis ascribatur & solēni officio recolatur. ℂ Historia uero conceptionis beate Marie in festo eiusdem' natiuitatis scribetur.

ℂ De sancto Zenone episcopo. Cap. XLIII.

Zeno ueronen. ep̄s & doctor claruit tempore Galiēi ip̄atoris. Qui a cunabilis scūs ex eadē ciuitate oriūdus i iuuenili etate monachus scūs:deo sanctis opibus seruiebat: orās ad dominū:ut sibi aditū ꝑdicationis in populis aperiret. Egressus aliq̄do de monasterio ad piscandū uidit hoīem i plaustro bobus a demōe arreptis ꝑcipitātibus ꝑ abarupta ad athesim fluuiū uelocissime festinare:quos ille nullatenus poterat retinere Scūs aūt signo crucis edito diabolū a bobus effugauit: & boues retinuit:ululāte demone & cōminātē ꝙ ad iniuriā scī uiri de bobus eiectus:ad hoīes uexādos trāsiret. Post modicū tp̄s in ep̄m ueronen. electus gregē domini uerbo & exēplo pascebat. ℂ Post hec dū filia Galieni ip̄atoris ab eodē demōio eēt oppssa:& demō ꝑ os eius clamaret:ide nō egressuꝝ nisi Zeno ep̄s aduenīret:misit ip̄ator nūcios ad ip̄m regrēdū. Quē missi ueronā uenientes piscātē in flumine athesi reperiūt:cūq̧ ad ip̄atorē iuitāt negociū exponētes. Quos ille se ꝑcedere iussit:& ex e ius piscatiōe tres pisces de dolio sumere cōcessit. Illi uero q̄tuor abstulerūt. Et dū eos ad coquēdū in cacabo feruētis aque posuissent tribus piscibus decoctis:q̄rtus subreptus uiuus in uase:ac si in flumie natabat:donec ipi redeūtes scō piscatori ueniā petūt & furtū restituūt:Quibus ille & piscē cōcessit & culpā idulsit. Dū ergo romā ad palatiū imꝑatoris aduenisset:& demō ꝑ os puelle clamaret: se ibidē amplius manere nō posse:Zeno a uirgie imūdū sp̄m eiecit & coronā ip̄atoris ab eodē sibi ꝓ mercede traditā in cōparabilis ꝑcii paupibus errogauit: atq̧ ab eodē q̄uis christiāoꝝ ꝑsecutore:licētiā edificādi ecclesie in eius diocesi ipetrauit. ℂ Rediēs igiṫ Zeno uerbū domini istāter ꝑdicabat libros & uolumia cōpilabat: idola ubiq̧ destruebat:& ecclesias fundabat:multitudinē quoq̧ populi ad xp̄m conuertebat. Quē & ciues nimia dilectiōe reuerebanṫ. Sicq̧ signis & uirtutibus clarus:ecclesia sua feliciter gubernata: i pace migrauit ad dominū.vi.idus decēbr.sepultus in monasterio suo:ubi & multiplicibus signoꝝ uirtutibus claret. Refert.gregus.in.iii.dial.capi.xix.ꝙ dū fluuius athesis maxia inundatiōe adeo creuisset: ꝙ ciuitatē ueronen.usq̧ ad fenestras magnoꝝ palatioꝝ occupasset:excresces aq̄ ad ecclesiā beati Zenonis deuenit & aptis ianuis mime itroiuit:& paulisꝑ usq̧ ad fenestras ecclesie tecto ꝓximās ꝑuenit:sicq̧ stās aqua ecclesie ianuas & fenestras clausit:ac si elemētū liqdū in

pariete fuisset mutatū. Et cū multitudo populi utri/usq; sexus itra ecclesiā repta fuisset: & fame ac siti de/ficere formidarent: nec inde egredi possent ad ianuā ecclesie uenietes aquā ad bibendū hauriebāt: que ut aq̃ hauriri poterat: sed defluere ut aqua: non ualebat. Orātibus aūt populis aq̃ ad alueū suū decresceēs reuer sa ē: aliq̃ muri ciuitatis pte ex ipetu magno dirupta: & q̃ p aptam ecclesie ianuā intrare nō ualuit: firmissi ma urbis muniméta diminuit hec gregorius. ¶ Scri psit aūt hic uenerādus antistes libros: de patiētia: pu/dicitia: fide: spe: & charitate. iii. De iustitia tractatū. i. De timore domini. i. De spū & corpe. i. De eo q̃ scri/ptū est. Cum tradiderit regnū deo & patri tractatū. i. De edificatiōe domus dei a salamōe expositione pul/cherrimā. De cōtinētia tractatū. i. De baptismo tracta tus. iii. De natiuitate domini & maiestate tractatū. i. De hoc uerbo attēde tibi ne forte fiat &c. tractatū. i. De circūcisione tractatū. i. De ieiunio. iiii. tpr̄m. i. Sup ps. lxxx. tractatū. i. De auaritia. iii. Sup genesi. viii. Sup exodo. ix. Super Isaia. vii. Super daniele. iii. Sup iob. i. De festo pasche. viii. De iuitatiōe ad fontes. v. De som nio Iacob sermonē. i. de. xii. signis celi ad neophytos tractatū. i. De fide. ii. Sup Iona. i. Sup historia susanne . i. De die dominico tractatus. ii. De abrahā. ii. De nati uitate domini. ii. Epistolam arcadii martyris tempo/re suo apud mauritaniam passi.

¶ De sancto Romarico abbate. Cap. XLIIII.

Romaricus abbas ut ait sigibertus: floruit tépore heraclii impatoris: & téporibus si/giberti regis austrasiorū & clodorici regis frācoꝝ. Hic magnus in palatio regis theo deberti renūcians seculo factus est monachus in mo/nasterio luxouien. sub amato abbate. Quo humanis exépto eidé in abbatie regimine successit uita & mira culis clarus. Existēs aliquando in oppido uosagi: uas quoddā sicere quod pridie fuerat multis ex eo potā/tibus uacuatū: dū sitiētibus fratribus uinū defuisset: & unde apponeret nō adesset orōne facta diuinitus: repletum apportari iussit: & oībus eadē sicera satia/tis: de reliquo egri quicunque bibentes sanabantur. ¶ Dum aliquādo se balneasset: eo de balneo egresso puella leprosa ipsius balnei aqua respersa confestim a lepra mundatur. Quieuit in domino plenus sanctita te sexto idus decembř.

¶ De scō Eutyciano pape & martyre. Cap. XLV.

Eutycianus papa & martyr natione tuscus de ciuitate luna ex patre marīo: marco pa pe primo ī episcopatu successit: seditq; an/nis. viii. mensibus. x. diebus. iiii. Hic consti tuit: ut fruges noue sup altare benedicāť: fabe & uue solūmō. Hic sanctissimus papa p diuersa loca. cccxlii. martyres manu sua sepeliuit. Et hoc cōstituit: ut nul/lus fidelium martyrē sine colobio aut dalmatica se/peliret: qui sub persecutione aureliani imperatoris martyrio coronatur: & sepultus est uia apia in ci/miterio calixti. vi. idus decembris. & cessauit episco/patus diebus uiginti.

¶ De sancto Eutyciano confessore. Cap. XLVI.

Eutycianus cōfessor floruit tpe Constātini magni impatoris: de quo in primo libro historie triptite dicitur: q̃ in bithynia cir ca montē olympū morabatur: diuina re/pletus gratia in miraculis ostendendis: cuius tpe qdā spatarius imperatoris ex suspitione tyrānidis habita contra eum requisitus dū fugeret circa mōtē olym/pum reptus grauibus uinculis astrictus est. Quē ad preces parentum sanctus cōfessor oratione premissa: primo quidem ianuis carcerum sponte diuir itus ap/tis a uinculis absoluit: deinde ad imperatorem acce/dens: eius innocentiam allegans & comprobans eun/dem plenius liberauit: eo q̃ imperator sanctū in ma xima reuerentia haberet.

¶ De sancto Macario martyre. Cap. XLVII.

Macarius martyr gente libycus apud Ale/xandriam tempore decii martyrium pas/sus est: qui cum a iudice multis uerbis ad negandum fidem suaderetur: & eo maio/ri constantia christum profiteretur: uiuus ad ulti/mum iubetur exuri: sicq; martyr efficitur. vi. idus de/cembris. hec ado.

¶ De sancta Leocadia uirgine & martyre. Cap. XLVIII.

Leocadia uirgo genere hispana & nobilis sub daciano pside in ciuitate toletana pas/sa est temporibus diocletiani & maximia ni imperatorum: que dum sacrificare ido lis cōtēpsisset: a iudice dira carceris custodia macerať donec cogitaret qualiter eā grauioribus afficeret pe/nis. Qui cum in emeritana urbe beatā Eulaliā uirgi/nem & multos alios seruos xp̄i diuersis & excogita/tis suppliciis interemisset. & hec oīa Leocadia in car/cere posita audiuisset: genibus in terra positis orans in confessione domini impollutum christo spiritum reddidit. v. idus decembris. sepulta in eadem ciuitate.

¶ De sancto Proculo epō & cōfessore. Cap. XLIX.

Proculus quartus episcopus Veronēsi. cla/ruit tempore maximini imperatoris: qui dum apud mediolanum degens christia/nos persequeretur: Proculus persecutio/nem declinans extra menia urbis Veronē in parua cellula latibat: gregem domini sibi commissum ser/mone ut poterat reficiens & exemplo. Dum autem martyres christi firmus & rusticus ab anolino pro/consule Veronē. in carcere tenti essent: proculus amo do senex desiderio martyrii flagrans se sponte genti/libus obtulit: ac christum professus ab eisdem uin/ctus proconsuli presentatur. Quem ille delirum pu/tans & pre nimia iam senectute amentia ductum so/lutum abire permisit: qui a ministris colaphis & fu/stibus cesus extra urbis menia pulsus ad suos rediit: dolens q̃ cum deus indignum martyrio iudicasset: Il li uero eum uti patrem gratissime receperunt: Dein/de persecutione sedata: loca terre sancte uisitauit cura ecclesie presbyteris suis commissa: reuersus autem dum uenisset ungariam: barbaram & comam proli/xam minuere decreuit iuxta sacrorum canonum in/stituta. Et dum esset in uia fontem, orando de terra produxit: quo in loco plures uiatores uiso miraculo conuersi sunt & in ipso fonte si baptizati. Ipse autem ibidem aqua eiusdem fontis perfusus barbam toton dit & comam quodam hebeti ferro & rubiginoso sic leniter acsi nouacula fuisset acuta. Indeq; ueronam re diens signis & uirtutibus clarus quieuit in pace. vi. idus decemb. sepultus in ecclesia sua.

C De sancto Syro epo & confessore. Cap. L.

SYrus eps discipulus beati Hermacore aquilegieñ epi ab eodem ordinatus antistes papiá ciuitaté missus est ad predicandú inuétio discipulo eidé associato. Qui ueniétes ad ciuitate Veronési. dú Syrus filiú cuiusdam nobilissime uidue defunctum sua orone a mortuis excitasset: eandé dominá cú filio & familia & magna populi multitudine ad xpm couertit & baptizauit. Ingredienti uero papiá multitudo populi audita signorum illius fama eidem occurrit: & ut eos errátes institutis salutaribus iformaret: unanimes acclamabant. Ipse uero eisdem uerbú domini pdicare cepit: & quicunq eum tangebát egroti: saluti sunt itegerrime restituti: Sicq cunctum populú ad fidé xpi conuertit & baptizauit. C Sed postq sancti martyres Geruasius & Protasius in ciuitate mediolanensi pro xpo passi sunt: qdá liberius xpianus de reliquiis corúdem martyrum btõ Syro amicabiliter detulit: quas ille deuote suscipiens multis in eis uirtutibus usus est: deide extra urbis menia ecclesiá in honore eorúdé martyrum fabricauit: In qua dú sepius celebraret: die quadá iudeus inter xpianos ad comunioné accessit ut sacrá sumés eucharistiá luto deiiceret. Sed mox ut eam ore suscepit clamoribus diris se igné ore accepisse dicebat: cruciatusq ardentissimos pati. Corpore aút domini a btõ uiro ex ore pphão resumpto: quod miraculose fauces nulla parte tágebat sed quasi in aere pendebat: iudeus a cruciatu eripit & peccatú cófitens baptizat. C In ipsa etiam ecclesia beatus Syrus discipulos suos iuentiú & põpeium diacones: chrysantú & fortunatú psbyteros ordinauit. Qui uicos & uillas predicádo circuiens uiri cuiusdam natum surdum & mutú ab utraq passione curauit. C Et ueniens ad ciuitaté brixieñ puerulum obsessum a diabolo liberauit: & apud laudeñ ciuitatem cecum quédam a natiuitate illum inauit. Sicq in ipsa urbe multos ad fidem conuertit. Deinde repatrians persecutione xpianorum exorta: dum pagani circúquaq missi fideles opprimerent: uenientes ad urbé papiam christianos appetere minime ausi sunt eo q multitudinem timuerunt. Sed dum blandis sermonibus Syrum ad sacrificia deorum mollire nitunt: eiusdé predicatione uersa uice ad dominú couertunt. Sicq multorum signorum gloria corruscans. lviii. annis episcopatú tenuit: & plenus sanctis opibus annorum. cxii. ad christum migrauit. v. idus decembris. Sepultusq est in ecclesia sanctorum Geruasii & Protasii quá ipse construxerat & dedicauerat.

C De sancto Cyprianno abbate. Cap. LI.

CYprianus abbas peragoriceñ apud eandé peragorice ciuitaté uir magnifice sanctitatis & clarissimus in miraculis. v. idus decé cébris. in domino feliciter requieuit: ibidéq sepultus est: ut dicitur in martylogio adonis.

C De scõ melchiade papa & martyre. Cap. LII.

MElchiades papa natióe apher eusebio i episcopatu successit: & sedit annis. iii. mensibus. vi. diebus. xv. hic cõstituit nulla ratione die dominica aut qnta feria ieiuniú celebrandú: quia eos dies pagani quasi sacrum ieiuniú celebrabát. Et manichei ab eodé in urbe inuenti sunt. Fecit quoq ordinationem uná mése decébris presbyteros. vii. diacones. x. epos p diuersa loca numero. vii. Qui persecutione constantini impatoris anteq fieret xpianus martyrio coronatus: sepultus est in cemiterio calixti uia apia. iiii. idus decébris: & cessauit epatus dies. xvi. C Hic ad utilitaté sidei plures edidit libros aduersus gentiles. Item contra iudeos. Ité cõtra hereticos cathaphrigas uolumé precipuú. Ad principes ét romanos Marcú Antoniú & lucium uerum librum apologeticum pro christi religione conscripsit.

C De sanctis Carpophoro & Abundio martyribus. Cap. LIII.

CArpophorus presbyter & abundius diaconus apud hispalim ciuitaté hispanie passi sunt sub diocletiani & maximiani psecutione agente preside martiano. Qui ab eo cõprehensi: primo fustibus cesi sunt: deinde in carcerem pluribus diebus negato omni cibo & potu reclusi: inde miraculose per angelum educti sunt. Et dú christum populis annunciarent: iterum tenti: ora eorum lapidibus contusa sunt post nec in equuleo leuati ac diutius torti: rursumq diu in carcere macerati: Nouissime in confessione fidei gladio percussi sunt. iiii. idus decembris.

C De scá Eulalia uirgine & martyre. Cap. LIIII.

EVlalia uirgo i ciuitate barcinona puincie hispanie martyrium passa est sub preside daciano. Que a sancto donato presbytero docta: & ad martyriú aiata cú esset annorum. xiii. a pcise detenta ad sacrificia deorum cõpellitur. Et cú se soli deo celi sacrificare diceret: & xpm sponsum sibi esse assereret: primo nodosis fustibus ex arbore cú stirpibus raptis expoliata cedit. Dehinc mámillis oleo candéti pfundit. Inde in massam calcis uiue demergitur. Et cú hec oía cõstantius supasset: iussu daciani olla plúbo liquefacto replet: ipsaq nuda super lectú ferreú extendit: ut si diis imolare renueret plúbo pfunderet. Que dú passionem thyrsi martyris cõmemoraret: & ad xpm orationé fudisset: plúbum manus ifundentiú exurebat: uirgini aút tepidú erat. Quá dacianus rursum uirgis durissime cedi: & fragmentis minutis testularum plagas eius confricari iussit. Et cú ad hec oía supplicia redderet imobilis: & xpm pro salute hoís passum aptis rationibus cõprobaret: deosq gentiú cõfutaret: fecit eá pses cádelis accésis ingenis exuri. Deinde sinapim aceto liquefactú naribus eius infundi: nec non calcé oleo pmixtá sup uulnera ipsius aspergi: & sic in caminú succésum imitti. Vbi

dū psallēdo in medio flāmarum maneret illesa: iussit eam dacianus inde eductam ad cōfusionē eius nudatā & decaluatā p totā ciuitatē circūduci. Deinde extra urbis muros decollari. Cuius cōstantia multi ad martyriū aiati sunt. Et dum eēt decollata exiit de corpore eius quasi species columbe: que ad celos euolauit. Cuius corpus donatus presbyter sepeliuit. iiii. idus decembris in eadem ciuitate.

De scā Iulia uirgine & martyre. Cap. LV.

IVlia uirgo apud ciuitatem eandem barcinone martyriū sub eodem p̄side passa est. iiii. idus decēbris. Que fuit conuirginalis beate eulalie & comes īdiuidua: eidem ad passionem properāti: propter quod ab eodē daciano in ipso loco sine audientia decollata est. & a presbytero donato sepulta: ut dicit ado.

De sancto damaso papa & cōfessore. Cap. LVI.

DAmasus papa huius nominis primus natione hispanus ex pr̄e antonio felici pape secundo in ep̄atu successit: & sedit annos. xviii. menses. iii. dies. xi. Et cū eodē ordinatur sub cōtētione ursinus: & facto cōcilio sacerdotū: cōstituerūt damasum: qa fortior & plurima populi multitudo cū eo erat: ursinū uero eiecerūt ab urbe: & cōstituerunt ep̄m neapoli. Damasus in synodali iudicio dānnauit liberiū papā eius p̄decessorē hereticū: & oīa facta eius cassauit. Huic sanctissimo uiro beatus Hieronymus multa ecclesie religionis scripta misit: & ad eius instantiā ipse Hieronymus officiū in ecclesia romana celebrādū excepto cātu cōposuit: psalterium p nocturnos diuisit: & uersiculū Gloria pri. post p̄s cātari īstituit: que oīa papa damasus approbauit: & p ecclesias cātari cōstituit: & ut chori in duas ptes diuisi psalmos alternatim canerent mandauit. Precepit etiā: ut p̄sbyter celebraturus cōfessionē faciat: priusq ad altare accedat. Hic īuidiose accusat̄ de adulterio: & facta synodo coram. xliiii. ep̄is se purgauit: & dānauerunt diacones cōcordiū & calixtū eius accusatores. Hic elegās in metro cōponēdo īgeniū habuit. Fecitq basilicas duas: unam iuxta theatrū scī Laurētii: & alterā in catacumba ubi iacuerūt corpa apostolorū petri & pauli: in quo loco platoniā ipam uersibus adornauit. Multaq corpa scōrū reqrēsiuenit quorū ēt tūbas uersibus adornauit. Huius tēporibus secūda synodus. cl. patrū apud cōstātinopoli celebrat̄: ī q̄ macedonius dānat̄: q spiritūsanctū deū eē negabat: & assertū ē spiritūsanctū eē cōsubstantialē pr̄i & filio: dataq est forma symbolo quā latina cōfessio p̄fessio p̄dicat in ecclesiis. Hic fecit ordiatiōes qnq p mensem decēbriū p̄sbyteros. xxxi. diaconos. ii. ep̄os p diuersa loca nūero. lxii. Octogenarius morit̄. iii. idus decēbr̄. & sepultus ē in basilica sua uia ardeatina iuxta matrē suā & germanā: & cessauit ep̄atus dies. xxxi. Multa opuscula breuia heroico carmie cōposuisse fert̄ Scripsit ad beatū hieronymū libellū de gestis pontificum & epistolas plures: floruit tēpore theodosii senioris.

De scīs Fusciano & Victorico mar. Cap. LVII.

FVscianus & uictoricus martyres urbis romane ciues oriundi: inde egressi in frāciā ad sanctū Quintinū eorū sociū q illuc accesserat requirendū adierūt. uenientesq ad ciuitatē arbianis: & ipm inde abiisse audientes: inde recedētes ut parisius tenderent obuiāt cuidā xp̄iano noīe gentiano: q eis qntinū pro xp̄o passum nunciauit: & ad domum suā adduxit: & dū essent in mensa nunciī richiouari p̄sidis superuenientes hospites cū gentiano capiunt: & ad p̄sidē adducunt: qbus ille: dū in xp̄i cōfessione psisteret: iussit sudes ferreas in nares & aures eorū imitti: & clauis cādentibus eorū tēpora transfigi: oculos quoq erui mādauit: deinde scōrū corpa lāceis transforari: & dū adhuc palpitarent: capita eorū p̄cidi fecit. Sup quorū corpa luce īgēti de celo pfusa: erecta busta capita precisa in manibus sumpserunt: & usq ad hospitium sancti gentiani eorum hospitis deuenerunt: ubi & sepulta sunt tertio idus decembris.

De sanctis Tarsone Pontiano & Pretextato martyribus. Cap. LVIII.

TArson martyr & pontianus ac p̄textatus eius socii sub maximiano īperatore martyriū passi sunt: hic Tarson in urbe roma locuplex uir & facultatibus plenus xp̄ianis dānatis ad fodiēdā harenā dū therme edificabant̄ multa necessaria ministrabat: que eisdē p sisinnium & cyriacū ecclesie romane diacones transmittebat: ut in passione Marcelli pape legit̄. xvii. calen. februarii. Qui post obitum marcelli pape prefati tentus a maximiano cū pōtiano & p̄textato eo q xp̄iani essent capitalem iussi sunt subire sententiam. Sicq coronam martyrii perceperunt tertio idus decembr.

De sancto Sauino episcopo. Cap. LIX.

SAuinus ep̄s placentinus ut scribit Gregorius. iii. dial. cap. x. uir magne sanctitatis & & uirtutis fuit: cui dum quadā eius diaconus nunciasset: q padus fluuius alueū suū egressus agros ecclesie occupasset: mandauit sauinus diacono: ut ex pte sua pado mandaret: q̄tenus se compesceret: & ad alueū suū rediret: quod diaconus audiens & despexit & irrisit. Ep̄s aūt aduocato notario eidem dictauit epistolam dicēs Sauinus iesu xp̄i seruus cōmonitoriū pado: precipio tibi in nomine domini iesu xp̄i: ut de alueo tuo ī locis istis ulterius nō exeas: nec terras ecclesie ledere p̄sumas. Quod scriptū p notariū in aquā flumīs p̄iici iussit. Mox se a terris ecclesie flumīs aqua cōpescuit: ad alueū p̄priū rediit: & exire ulterius in loca eadē nō p̄sumpsit. Huic scō uiro diuina reuelatiōe ostensum est corpus scī martyris antonini: quod diu in ipsa ciuitate latuerat. Ipseq iuxta sibi datā reuelationem corpus inuenit: & honorabiliter tumulauit: ut habebitur debito loco. pridie cal. octobr̄. Qui etiam post multa laudabilia opera quieuit in pace. iii. idus decembris.

De sancto Paulo sergio ep̄o. Cap. LX.

PAulus sergius ep̄s discipulus sancti Pauli de ciuitate papho insule cypri: ut habetur actuū. xiii. Dū paulus apostolus p̄uenisset paphū cū coapostolo eius barnaba p̄dicātes & ipse existens proconsul desideraret audire uerbū dei apostolos gratāter suscepit: ubi dum ellimas iudeus magus apostolo resisteret querēs auertere p̄cōsulē a fide: & paulus ipm ad tēpus lumine oculorū priuasset credidit p̄consul admirās sup doctrina domini. Qui ab apostolo baptizatus post aliquod tempus relicto seculo discipulus pauli effectus ipm usq ad passionem secutus est. Quē & idem apostolus an

te eius obitũ in epm cõsecrauit. ℭPost passionẽ ergo
suá beatus paulus apud paphũ eidẽ p uisionẽ manda
uit: ut ad ptes hispanie & gallie pgeret ad predicãdũ.
Quod & ipse fideliter adimplere curauit. Et post ali/
quod dies ueniẽs romã cum rufo & stephano diaco/
nibus suis: ecclesiã beati apostoli cõsecrauit. Deinde
pgens ad ciuitatẽ lune filiũ cecũ mulieris uidue: que
ipm hospitio susceperat illuminauit: eamq; cũ filio &
multis ad xpm cõuertit. Qui a sapritio pconsule ca/
ptus: dũ ille subito morit: paulus a populo liberatur:
Deinde ueniens galliã ebredunẽsi & auriẽsi urbibus
xpm euãgelizauit. Et a beato apostolo Paulo moni/
tus ueniẽs narbonam dũ arelatensi urbi appropiqua
ret: & rodani flumẽ trãsiret: nauta in flumẽ cecidit: &
absorto corpe necatus ẽ. Sed orãte scõ corpus de pfũ
do enatauit: & ipm paulus sergius suscitauit. Quo
uiso miraculo multi ad fidẽ cõuersi sũt: ueniẽsq; nar/
bonã filiũ olim principis ciuitatis nup defuncti a de
monio obsessum pcibus matris uidue ab imũdo spũ
liberauit: eũdẽq; cũ matre & populi multitudine ba/
ptizauit. Indeq; hispaniã circuiẽs predicauit. Et redi/
ens narbonã: postq totã ciuitatẽ & regionem ad xpm
cõuerterat trina uisiõe beati pauli apostoli monitus:
obitũ suũ appropinqre cognoscẽs ecclesiã narbonẽn
stephano diacono suo in epm consecrato commisit
regendam: Rusumq; presbyterum in auinionensem
epm ordinauit. Et omnibus fideliter disponitis: orãs
in ecclesia sua in pace quieuit. pridie. idus decembris:
ubi & sepultus iacet miraculis clarus.

ℭDe scis Eustratio & sociis martyribus. Cap. LXI.

EVstratius striniarius ordinis ducalis & pri
marius ciuitatis auraricenorũ tempori/
bus diocletiani & maximiãi impatoꝝ cũ
sociis suis martyriũ passus ẽ. Qui prio ĩ ci
uitate satalia a lysia pside tetus: eo q cẽt xpianus & ci
gulo militari exutus: dũ xpm confiteret a terra leua/
tus igne subterposito: semiustus depositus grauitet
cesus ẽ. Deide sale & aceto mixtis uulneribus pfusus.
Dũ hec oia patientissime tolerasset: oia eius uulne ra
tãquã squãme ab eius corpe diuitus exciderũt. Quo
uiso miraculo Eugenius cõciuis & officialis cõuersus
est. Tũc ambos ferro uĩctos lysias ĩcarcerauit: deide in
pedibus amboꝝ ĩposita crepidine cũ clauis: & pedi/
bus eoꝝ trãsfossis deduxit eos secũ ad ciuitatẽ aura/
ris: quoꝝ exẽplo Auxẽtius & mardarius q uxorẽ & li
beros dimiserat ad iudicẽ accedẽtes xpm publice nũ/
ciabãt: lysias igit ambobus ipsis cõprehẽsis: primo q/
dem auxẽtiũ decollauit: deinde mardariũ imissis fu/
nibus p pedes ipsius trãsforatos: a terra suspẽsum: &
baculis ferreis ignitis cesum ĩteremit. Interea dũ ore/
stes qdã xpianus occultus & miles cũ ceteris cõmili/
tionibus iacularet: & crux quã ad collũ appẽsam ge/
stabat ĩ publicũ psilisset: & hoc pside nũciatũ esset: cũ
cũ multis alus xpianis: quos ĩ eadẽ regione ciuitate te/
neri fecit. Et dũ seditionẽ populi formidaret: ipos oẽs
cũ eustratio ad agricolaũ psidẽ ciuitatis sabastẽsis pu/
niẽdos trãsmisit. Qui primo qdẽ orestẽ sup lectũ fer/
reũ ignitũ & flãmis suppositis extẽdi fecit. Quo post
lõgos eruciatus migrãte ad dominũ: eustratiũ carce/
ri mãcipauit. Ad quẽ eps ciuitatis occulte noctu ueni
ens ipm cõicauit: ubi & post modũ uoce celica cõfor/
tat. Quẽ mane preses eductũ igne consumi: fecit reli/
quos chrhistianos decollauit. Quoꝝ oĩum corpora in
ciuitate auraricenoꝝ a christianis sepulta sunt. Ho/
rum omnium passio recolit. pridie. idus decembris.

ℭDe sanctis Epimacho & Alexandro martyribus. Cap. LXII.

EPimachus & alexãder martyres apud ale/
xãdriã passi sunt. Qui cũ multo tpe in ui/
culis extitissent: & diuersis cõfecti suppli/
cis pdurassent ĩ fide: ignibus tãdẽ cõsumi
iubent. pridie. idus decẽbr: hec ad ĩ scõꝝ martylogio.

ℭDe sanctis Amonaria & Mercuria & sociabus martyribus. Cap. LVIII.

QVattuor sancte mulieres. samonaria: mer
curia: dionysia & alia amonaria apud ale/
xandriã passe sunt ut scribit dionysius li/
bro de martyribus. Quaꝝ primã iudex ĩ
mensis cruciatibus afflictã capite puniri fecit. Secun/
dam uero uenerabilem anũ & facundissimã uirginẽ
smercuriam pfatus iudex: nec non reliquas duas ui
delicet dionysiam & amonariã diuersis similiter pe/
nis cruciatas tandem ferro peremit. Harum passio.
pridie. idus decembris.

ℭDe scã Lucia uirgine & martyre. Cap. LXIIII.

LVcia uirgo uobilissima syracusanoꝝ: cũ
fama miraculoꝝ beate Agathe p totã si/
ciliã diuulgaret: & syracusanus populus
ad ciuitatẽ cathanẽii per.xlv.miliaria ad se
pulchrũ ipsius uirginis pergeret uisitandus prexit &
ipsa cũ matre eutitya que fuerat p quattuor annos ĩ/
curabili fluxu sanguinis fatigata: ubi iter ipsa missa/
rum solennia cõtingit euãgelium legi: qno narratur
dominũ mulierem a fluxu sanguinis liberasse. Tunc
Lucia matrem admonuit credere his que legebãtur:
& sepulchrũ uirginis Agathe deuote cõtingere: quod
si faceret: plenius sanaret. Igit recedentibus cunctis &
matre ac filia ad sepulchrum orantibus: Luciã som/
nus arripuit: cui btã Agatha gẽmis ornata stãs in me
dio angeloꝝ apparuit: & pter ipsius fidem matrem
sanatã eadem hora nunciauit. Euigilans ergo & ma/
trem sanã aspiciens: amore beate Agathe que ipsam
saluam fecerat adiurauit: ut oĩa que sibi datura erat ĩ
dotẽ cunti ad itegritatis sue corruptorẽ: mortalẽ ui/
delicet hoiem: cui fuerat desponsata: eidem daret ad
itegritatis sue factorem christum: cui erat spirituali/
ter in coniugio copulata: & ne sibi de cetero sponsum
temporalẽ nominaret: & cũ eutitya eidem respondis
set: ut post eius mortem de facultatibus suis faceret

quicquid uellet: ꝓbauit eidē Lucia non esse deo gra/
tū quicquid post mortē ipendit: eo ꝙ ideo quis dat:
quod tūc secum ferre nō pōt. Redeuntes igit syracu/
sas possessiones & ꝑdia distrahebant: & ꝑcia pauperi/
bus errogabant: quod ubi Lucie sponsus cōperit: nu/
tricem puelle cur hec fierent iterrogauit. Illa aūt spon
sam eius asseruit inuenisse possessionē magni precii
utilē & uenalē: quā ut nomine sponsi emeret aliqua
distrahebat. Credidit stultus carnale cōmerciū & ce/
pit etiā ipse auctor esse uēdentiū. Postq̄ aūt omnia di/
stracta sunt: sponsus luciā accusat paschasio cōsulari:
dicens ipsam esse christianam & contra leges uiuere
augustoꝝ. Quā paschasius cōprehensam cepit ad sa/
crificia deoꝝ inuitare. Illa uero respōdebat sacrificiū
ueꝝ & imaculatum esse pauperibus in eorum inopia
subuenire: obiecitq̄ sibi paschasius ꝙ pʀimoniū suū
cū eius corruptoribus ipenderat: & iō ut meretrix lo
quebatur. Cui illa se corruptores corpis nec mētis ali
quādo cognouisse respōdit. Et cū paschasius eidē cō/
minaret ꝙ uerba cessarent: cum ad uerbera puētum
esset: respondit dei uerba cessare non posse: adiiciens
in se loqui spiritūsanctū: eo ꝙ pudice uiuentes secun/
dū apostolū templū sunt spūssancti. Paschasius uero
eidē cōminat: ꝙ ipsam faciet trahi ad lupanar: ut sic
uirginitate amissa spiritumsanctū ꝑdat. Illa aūt econ/
tra asserebat: ꝙ nunq̄ inqnat corpus nisi de consensu
mentis: & ꝙ si inuitā eā faceret uiolari: castitas sibi du
plicabit ad coronam. Tunc paschasius uocatis lenoni
bus iussit eā ad lupanar duci: ut oī populo ad eā inui/
tato tādiu illuderet: donec deficeret. Volentes aūt ip/
sam trahere: tāto pōdere eā fixit spūssanctus: ut peni/
tus moueri non posset: ligatisq̄ manibus eius & pedi
bus a mille uiris insuper & a pluribus paribus bouū
trahi nullatenus poterat. Et conuocatis magis nullis
etiā incantationibus potuit amoueri. Et dū quidā di/
cerent ꝙ lotio perfusa maleficia solueret: lotio ꝑfun/
dit: sed imobilior reddit. Iratus cōsularis circa eā ad/
hibitis lignis oleo & pice & resina copiosū fecit ignē
accēdi: in quo ipsa icolumis ꝑmanebat: dicēs a domi/
no iducias martyrii ipetrasset: ut credētibus timorē
tolleret passionis. Videntes aūt amici paschasii ipsum
angustiarii: in eius gutture gladium imerserūt. Que
nequaq̄ loquelā amittēs pacē ecclesie dei redditā nun
ciauit maximiano iperatore defuncto & diocletiano
de regno eiecto: addiditq̄ se a domino syracusane ci/
uitat iteruentricē cōcessam. Eadē hora ministri ro/
manoꝝ ueniūt: & paschasiū cōprehensum romā ad/
ducūt: ubi a senatu romano deꝑdatione bonoꝝ fisca
liū cōuictus capitalē sententiā accepit. Virgo aūt ho/
mini de loco in quo erat nō ē mota nec mortua: quo
usq̄ uenientibus sacerdotibus sacrā cōmunionē acce/
pit: & sic in cōfessione xp̄i spūm emisit idus decēbris
circa annū domini. cccx. Sepultaq̄ est syracusis: ide ꝓ
cessu tēporis corpus eius Constantinopolim: & inde
uenetias translatum creditur: ut ponet in festo eius/
dem translationis. xv. calen. februarii.

De sancto Iudoco confessore. Cap. LXV.

IVdocus regis britonū filius anno decimo
Cōstantini qui & cōstantius relicto regno
uilicq̄ sumpto habitu per orbem dudū pe
regrinatus est. Post hec cū undecim pere/
grinis in clericali habitu romā ueniens uisitatis apo/
stoloꝝ liminibus: inde discedens uenit ad pagum pō
ticum: ubi a duce aymone susceptus & eius instantia
presbyter ordinatus: filium eius ursinū de sacrofon/
te leuauit: inde uenit ad locum qui dicit baraic: & ere
miticam uitā duxit miraculis clarus. Adeo enim mi/
rabilis sanctitatis fuit: ut columbe siluestres & pisces
de manibus eius pascendi ad eum cōuenirent. Et
cum habitaret in cellula cum quodam discipulo ei/
dem ministrante unicum solūmodo habens panem
quattuor pauperibus pro elemosyna successiue ueni
entibus diuidi fecit. Et cum discipulus hesitans mur/
muraret eadē hora quattuor nauicule panibus onu
ste sine duce uel regime ad eum per fluuium aduene
runt: diuinitus ut creditur ꝓcurate. Deinde dum du/
cem aymonem in nemore repperisset: qui aprum ce/
perat & cū suis anxiabatur siti: baculo terrā ꝑcutiens
aquam producit ad eorum satietatem. Et cū iteꝝ ro/
mam uisitasset puellam a natiuitate cecā ibidem illu/
minabit. Et ad cellā suā rediens post modicū in pace
quieuit: idibus decembris. Sepultus est in pago pon/
tino signis corruscans.

De Sancto spiridione ep̄o. Cap. LXVI.

SPiridion ep̄s in cypro fit: de quo cassiodo/
rus in historia triptita refert ꝙ fuit de nu/
mero illoꝝ cōfessoꝝ quos maximianus i
pator dextris oculis effossis & sinistro pol
lice ꝑciso ad metalla dānauerat. Hic cum ꝓpheticam
duceret uitā: etiā signoꝝ gloria iclytus fuit. Inter que
dū latrones ad furādū sibi nocte uenissent: eos diui/
tus alligatos mane repit: eosq̄ dissoluit: de scelere eos
corripit: eisq̄ pie arietē concessit. Apud filiam eius
hyrenem quidā pecuniā deposuerat: qua subito dece
dēte: nec inuento deposito. Sanctus eā in xp̄i nomine
de tumulo uocauit: & ab ea ubi depositū erat: iterro/
gata sibi respondente didicit: & hoi repertū restituit.
Mos erat sibi cuicūq̄ petēti ex fructibus collectis mu
tuare. Dū ergo cuidā granum mutuasset: & ille ad ar
cam restituēdū detulisset manu apposita nihil resti
tuit: quod sanctus ꝑ spiritū cognoscēs tacuit. Sed dū
ille alias ad arcā ꝓ alio mutuo sumēdo uenisset: nihil
in ea reppit: q̄ tamē frugibus plena erat: & sic peccatū
suum cōfessus est. Quieuit in pace. xix. cal. ianuarii.

De sancto Agnello abbate. Cap. LXVII.

AGnellus abbas a pueritia innocēter uiuēs:
ꝑfectus est in abbatē monasterii quod bea
tus gaudiosus cognomēto septimus celi/
us hitanensis & aphricane ecclesie pōtifex
cōdidit in parthenope ciuitate tp̄e quo ex aphrica fu/
gerat ꝑsecutionē uādaloꝝ: sicut dicit augustinus. Ibi/
que dudū in scītate uite ꝑmāsit: subditū sibi domini
gregē uerbo & exēplo reficiēs: qui etiā. xix. cal. ianua/
rii q̄euit in pace. Cuius corpus Neapolim delatum se/
pultum est: iuxta ecclesiam sancte dei genitricis ma/
rie: ubi & multoꝝ deuotiōe uenerabiliter colitur.

De sanctis Herōe arsenio isidoro & dioscoro mar/tyribus. Cap. LXVIII.

HEro arsenius isidorus & dioscorus alexan
drie passi sunt sub persecutione decii. Ex q
bus dioscorus eo ꝙ iunior: uidelicet anno
rū. xv. primo a iudice auditus: dudū uer/
beratus est. Ceteros uero cū uideret iudex pari cōstā/
tia fidei armatos: uariis tormētis dilaniās: tādē igni/

bus consumi iubet. Dioscorus uero ob eius nimiam
iuuentutem: diuino nutu ad consolationem fideliú
dimissus est. Horum martyrium celebratur. xix. cal.
ianuarii. Hec ado in martylogio suo.

¶ De scis Nicasio epo & eutropia mar. Cap. LXIX.

NIcasius remeń eṕs passus est tempore uan
dalice ꝑsecutionis cú sorore eutropia: btō
auiano tunc apud aurelianú eṕanto. Nam
dum uandali ciuitaté remensem diu ob/
sedissent: ultimo subuersionis eiusdem urbis die: ex/
pugnantibus hostibus ciuitaté. Nicasiú ciues cōsulút
quid utilius fiédú aut hostibus se tradere aut patriá
defendere. Qui diuina reuelatione urbé presciés sub/
uertédam constanter ait mortis esse periculum sub/
eundú: quod multis dudú iminere didicerat propter
peccata sua offerens se morti patú. Apertisq; ianuis cú
sancta eutropia sorore sua furibundis occurrit aduer
sariis í hostio basilice beate marie ab eodé cōstructe.
Et dú uix facto silentio inimicos ab ouiú suaꝝ lesiōe
monuisset: ab eisdé decollatus é. Germaná uero eius
ꝑpter pulchritudiné ipsius: ísideles ad illudendú ser/
uauerút. Quod dú ipsa cerneret martyrium potius q̄
uiolationé eligens occasioné captauit: ut hostes de í/
pietate in sanctum eṕm exhibita redargueret: uni ex
carnificibus oculos digitis quasi in ultioné euellens.
Et sic in eá ceteri ísurgentes trúcidarunt cú aliis ciui
bus multis. Ceterisq; fugatis ciuitatis depopulať plu
rimis captiuatis. Sáctoꝝ aút occisoꝝ corpora relicta
sút í expugnata ciuitate. Supra que noctibus celestia
luminaria refulgebát & angelica cantica resonabant:
donec reuelatione diuina post uandalorú abscessum:
a ciuibus qui remáserát corpora scōꝝ fragrantia: di/
gno honore locis cōgruétibus tumulata sunt. Passio
horum martyrum. xix. calen. ianuarii.

¶ De sancto Valeriano episcopo. Cap. LXX.

VAlerianus eṕs apud aphricá passus est tpe
ꝑsecutionis uandalice. Nam cum ex prece
pto genserici regis: ad tradendú ísidelibus
diuina misteria cúcti sacerdotes artarenť:
ita ut arriani de palliis altaris sibi camisias & femora
lia facerent: sanctus eṕs ad hec cōpulsus uiriliter con/
tradixit: propter quod annoꝝ plus. lxxx. extra ciuita/
té expelli singulariter iussus est. Et ita preceptum: ut
nullus eú in domo neq; in agro dimitteret habitare.
Sicq; in strata publica multo tépore nudus sub aere
iacens in cōfessione & defensione catholice ueritatis
cursum beate uite compleuit. xviii. calen. ianuarii.

¶ De sanctis Anania: azaria & misaele pueris.
Cap. LXXI.

ANanias azarias & misael pueri nobiles de
populo iudeorum: cum daniele ꝓpheta &
aliis multis iudeis & cú Ioachim rege iuda
a Nabuchodonosor rege chaldeoꝝ rapti:
de hierusalé in babyloné adducti sút ut scribiť daň. i.
Quos uti pulchriores & doctiores rex castrauit ut
ait Iosephus: & tradidit eos preposito eunuchorum
aphanaz: & fecit eos erudiri ꝓuincialibus litteris pa/
riter & chaldeoꝝ lingua: & mutauit eis rex nomina
danieli balthasar: ananie sydrac: azarie misach: & mi
saeli abdenago. His quattuor ꝓpositus eunuchorum
specialem posuit ꝓcuratorem malasar. Hi ꝓposuerút
non cōtaminari cibis gentilium: & a ꝓposito eoꝝ ob
tinuerunt diebus. x. leguminibus & aqua temptari.
Et cú probasset: & eos ex hoc in nullo ceteris macilé/
tiores uidisset: accipiebat cibaria regia & uinú potus
eoꝝ: & dabit eis legumina & aquam. Et transactis tri
bus annis cōparuerunt coram rege ꝓut ille statuerat:
nec sunt inuenti eis similes in regno in omni sapien/
tia & disciplina. ¶ Postq̄ auté daniel uisioné statue &
eius expositionem deo sibi reuelante reserauit: ut dici
tur daň. ii. Et Nabuchodonosor rex danielem pluri/
mú honorauit: ad petitionem eius ananias azarias &
misael constituti sunt a rege super opera ꝓuinciarum
babylonis. ¶ Post hoc nabuchodonosor rex fecit sta/
tuam aureá: & statuit eam in campo duram fluminis
iuxta quem gigantes edificauerant turrem babel: &
conuocatis omnibus principibus & populis ad dedi/
cationem & adorationem statue: ut habeť daň. iii. &
omnes iussu regis statuá adorassent: tres pueri statuá
adorare nolentes iussu regis uincti cú uestibus in for/
nacem ignis septuplo accensam missi sunt. Cum qui/
bus angelus domini descendit & eos uinctos exoluit:
flammá ignis excussit: & quasi uentum roris flantem
fornacis medium redegit. Fláma auté se cubitis. xlix.
diffundens ministros regis eam incendentes incédit.
Tres autem pueri in medio flamme ambulantes qua
si ex uno ore benedicebát dominum & hymnú Bene
dicite cōponétes: omné creaturam ad dei benedictio/
nem inuitabant. Cum aút rex tres uiros in fornacem
missos diceret: & quartum similem filio dei se uidere
stuperet: quod de angelo intelligendú est: eos de for/
nace uocauit. Qui egressi corporibus & capillis & ue/
stibus omnino inusti apparuerút: Quo miraculo stu
pefactus rex posuit edictum q; sub pena capitis & do/
mus diruende nemo blasphemare presumeret deum
sidrac misac & abdenago: eisdemq; ampliorem con/
tulit dignitatem. Qui post multum tempus in baby/
lonem quieuerunt in pace. Qui & inter sanctos uete/
ris testaméti cōnumerati sunt a mathatia primo ma
cabeoꝝ. secúdo capitulo. Quorum corpora sub quo/
dam specu posita sunt: in sepulchro quod daniel sibi
& sociis ꝓparauit: ubi & ipse postmodú tumulatus é.
Hoꝝ dies dormitiōis apud hebreos agiť. xvi. calé. ia/
nuarii: ut in eius martylogio Hiero. scriptú ostédit.

¶ De sancto Lazaro episcopo. Cap. LXXII.

LAzarus eṕs frater marthe & marie mag/
dalene xpi discipulus nobilis de genere iu
deorum: diues ac prepotés patre syro ma/
tre eucharia exortus: quatriduanus defun
ctus a domino ex mortuis suscitatus: discipulus chri
sti & apostoloꝝ cōsocius fuit: & in die penthecostes
unus ex numero. cxx. discipuloꝝ extitit: in quos spi/

ritussanctus corporaliter effusus est. Et deide una cū
ceteris pdicationi uerbi domini instabat: distractisq;
oibus sicut & ceteri pcium apostolo℞ pedibus psen/
tauit:& apostolicā uitam & formā assumpsit. ¶ Ve℞
persecutione iudeorum que facta est post stephani la
pidationem: ita ut cuncti discipuli dispergerent p ci/
uitates preter apostolos: ut dicitur actuum. viii. Ipse
una cum sororibus suis & sancto maximiano & san/
cto celidonio: qui fuerat cecus a natiuitate: & cū mar
cilla pedisequa marthe nauicule sine remo uel duce ī
positi sunt & mari expositi a iudeorū finibus expulsi.
Qui deo duce massiliam peruenerunt: ubi predican/
te magdalena & omni prouincia ad deum conuersa:
ut in eius legenda debito loco dicetur: Ipse anno. xiiii.
a clero & populo episcopus massilieū constitutus est.
Et postquā magdalena deserta montium petiit: ipse
massilie degēs dei populum feliciter gubernauit: ubi
& in domino requieuit. xvi. calen. ianuarii. Cuius ibi/
dem in matrice ecclesia caput ostenditur. Dicitur q
Lazarus a domino suscitatus: confestim christum in
terrogauit an eum iterum mori oporteret: & q de
cetero nunquam risit.

¶ De sanctis Floriāo Calanico & sociis martyribus. Cap. LXXIII.

FLorianus & calanicus & alii. xl. martyres
passi sunt ab atheis saracenis apud ciuita/
tem gazam anno. xxvii. Heraclii impera/
toris: qui dum eādem urbem dudum im/
pugnatam cepissent: iussit aberius eorum princeps
omnes prefatos christianos ibidem repertos captos
in uinculis ferreis in carcerem mitti: & post dies. xxx.
ad ciuitatem eletheoropolim adductos iterum uincu
lari: deinde calanicum cum aliis. xv. ad terrorem alio
rum decollauit: quorum nomina hec sunt: sildeuan/
dus: citon: calanius: himerius: pluscius: theodorus:
stephanus: deuandus: rolus: tarisius: petrus. paulus:
alius theodorus: & duo Ioannes: qui passi sunt die. ii.
nouembr: quos Florianus sepeliuit: & post alios dies.
xxx. iussu pricipis Florianus cū ceteris a saracenis cesi
sunt: quo℞ oium passio recolit. xvi. calen. ianuarii.

¶ De translatione sancti Ignatii. Cap. LXXIIII

TRanslatio corporis sancti ignatii episcopi.
& martyris die. xvi. calen. ianuarii celebra/
tur: qui tertius post petrum apostolū an/
tiochenam rexit ecclesiam. Hic rome den
tibus bestiarum passus. calen. februarii: inde delatus
iacet antiochie: ut dicit ado.

¶ De scis Ruso & cosmo martyribus. Cap. LXXV.

RVfus & Cosmus apud macedoniā ciuitate
philippis passi sunt: ibiq; tumulati requie
scunt. Hi ex eo numero discipulo℞ fuerūt
p quos primitiua ecclesia in iudeis & gre/
cis fundata est. De quo℞ etiā felici agone sanctus po/
lycarpus scribit in epistola ad philippenses hortans
fratres in domino: ut sequantur uestigia martyrum
predictorum in constantia martyrii tolerandi. Qui
passi sunt die. xv. calen. ianuarii.

¶ De sancto Hildefonso episcopo. Cap. LXXVI.

HIldefonsus episcopus toletanus adhuc pu/
er dei amore relictis parentibus spretoq;
seculo agalliensis monasterii monachus
factus annis multis in sanctitate uite per/
mansit. Tandem in toletanum episcopum promoue
tur. Inter alia sanctitatis merita beatam uirginem in
summa deuotione habuit: & in ipsa ecclesia constitu/
it: ut festum eius octaua die ante natale domini cele/
braretur: quod usq; hodie ibi seruatur. Que eidem
per uisionem apparens stolam candidam & cathe/
dram sibi assignauit: dicēs q ipse solus eisdem xeniis
potiretur: successoribus cunctis eisdem sede ac ueste
reputatis indignis. Sed post eius obitum dum siagri
us eius successor eadē indutus stola: in ipsa se sede po/
suisset: totus contractus in terram decidit: artus susti
nere non ualens: qui post multos dies ad penitētiam
rediens sanatus est. Et uestis ac sedes in ipsa ecclesia
pro reliquiis conseruātur. Hec in mariali. Multa alia
uirtutum opera per sancti merita ibidē ostensa sunt.
Qui eodem die quo festum uirginis in ecclesia sua cō
stituit celebrari: uidelicet octaua die natiuitatem do
mini precedente feliciter in pace quieuit: que dies est.
xv. calen. ianuarii. Nam eo die quo matrem domi/
ni uenerabatur in terris: eodem cum illa uoluit ho/
norare in celis.

¶ De sancto Nemesio martyre. Cap. LXXVII.

NEmesius martyr passus est apud egyptū.
Qui primo emiliano iudici per calumni/
am quasi latro delatus: sed ab eodem cri/
mine purgatus & absolutus est. deinde ab
ipso iudice tanquam christianus deprehensus gemi/
natis suppliciis excruciatus: ab eodem magistratu
cum latronibus incendi iussus est: saluatoris perferēs
similitudinem: qui cum latronibus pertulit crucem:
qui passus est. xiiii. calen. ianuaris. Hec ado.

¶ De sanctis Amone Zenone & sociis martyribus. Cap. LXXVIII.

AMon: Zeno: Ptolomeus: ingenius & theo
philus apud alexandriam martyrium pas
si sunt. Qui tribunalibus astantes: cum
quidam christianus a iudice tortus in sup
pliciis trepidaret: & iam pene ad negandum decli/
naret: uultu oculis ad nutibus conabantur illum eri
gere. Cumque hac de causa clamor totius uulgi in
eos prosiliret: prorumpentes in medium christianos
se esse testantur: pro quorum uictoria christus illico
gloriosissime triumphauit: suisq; constantiam ani/
mi dedit. Qui passi sunt die. xiii. calen. ianuarii: ut ait
ado in martylogio.

¶ De sancto Thoma apostolo. Cap. LXXIX.

THomas apoſtolus qui dicitur didydmus quaſi in fide dubius poſt reſurrectionem chriſti corpus dominicū & membra palpauit: & dū in chriſto uulnera tetigit carnis: in nobis uulnera ſanauit īfidelitatis: ut dicit Gregorius. Poſt aſcenſioné domini dū apud ceſaream p̄dicaret: chriſtus ſibi apparens dixit regem indoꝝ gūdaphorum prepoſitum ſuum abané ad ſyriam deſtinaſſe querere hominem architectonico opere eruditum pro palatio ſibi conſtruendo: quem una ſecum uolebat ad indiam mittere. Vt cū indos chriſto acquiſiſſet: ad ſe cum palma martyrii pueniret. Dominus ergo prepoſito Thomam tradidit aſſerés eum ſuum ſeruum in tali arte peritum. Nauigātes autem ſimul: dum abanes eum interrogaſſet: an ille dominus ſuus rex eſſet: dixit Thomas eum eſſe filium magni regis qui tenet regnum in ſupernis montibus quo hoſtis proximare non ualet: ipſumq; multos ſeruos diuerſarum peritos artium habere: quos ad multa deſtīat opera & quicquid lucri acquirunt: ſuo regi redeuntes attribuunt. Et cum multa de celeſti palatio metaphorice loqueretur: ille de terreno edificio intelligebat. ¶ Cum q; dio. vii. andrinopolim peueniſſent: ubi rex filie ſue nuptias celebrabat & omnes tam ciues q̄ aduene uocati a rege nuptiis ītereſſent: abanes & apoſtolus ſimiliter cum ceteris diſcubuerunt. Puella autem hebrea dum curiā cum fiſtula letificaret: & Thomam apoſtolum non manducantem: ſed celo intentum uidiſſet: intelligens ipſum hebreum cepit iudaice canere dicés unus eſt deus hebreorum qui creauit omnia. & cetera. Que dum crebro ad complacendū apoſtolo repeteret: pincerna Thomam alapa percuſſit: eo ꝙ quaſi dedignans ferula appoſita non comederet. Apoſtolus autem non optando ſed pronoſticando predixit: ſe inde nō ſurrecturum niſi manus que eum percuſſerat a canibus in medio conuiuio portaretur. Quod quia hebraice dixit: ſola puella ītellexit. Dum ergo pincerna ad fontem pro aqua haurienda iuiſſet: ipſum leo inuadens occidit: ſanguinem bibit manumq; eius canis niger in cōuiuio detulit. Quod puella uidens factum ceteris narrauit: fiſtulam proiecit & apoſtolum adorauit. Et ſtupentibus cūctis apoſtolus ad regis inſtantiam ſponſum & ſponſam benedixit. Quo abeunte dum illi ſero thalamum introiſſent: in manu ſponſi ramus palme dactylis plenus apparuit. De quo ambo guſtantes obdormierunt: & gēmatum regem per ſomnum uiderunt: qui eos ut cōſilio apoſtoli crederét admonuit eiſq; benedixit. Quibus euigilantibus & mutuo ſomnium idem referentibus apoſtolus ad eos ianuis clauſis ingreditur: eiſq; chriſtum annuncians ad ſeruandam uirginitaté hortatur. Tunc eiſdem duo angeli ſplendidi aſtiterunt dicentes ſe fore angelos a deo ad eorum cuſtodiam delegatos: ut ſi apoſtoli monitis obedirent omnia que poſcerent a domino impetrarét. Quos apoſtolus baptizauit: & de fide diligenter inſtruxit. ¶ Cum auté Thomas abane iam propter miracula uiſa conuerſo indiam ītroiſſet: & eum prepoſitus regi preſentaſſet: ac apoſtolus ſibi mirum palatium fabricandum promiſiſſet: & modum edificationis opere romano deſignaſſet: placuit regi: eidemq; copioſum theſaurum aſſignauit: & in aliam prouinciā abiit. Per totum autem biennium quo rex abfuit: apoſtolus predicationi chriſti inſtitit: & innumerabilem populum acquiſiuit: theſaurum pauperibus errogauit: & multas eccleſias fabricauit. ¶ Rex autem rediens & que Thomas fecerat diſcens: apoſtolum cum abane in imo recluſit: cogitans eos uiuos excoriatos incendere. Interea gad frater regis moritur: & dum ei ſepulchrum precioſum paratur: quarto die gad mortuus reſurrexit: & fugientibus cunctis ac ſtupentibus regi dixit: ꝙ homo ille quem rex perdere querebat: amicus omnipotentis dei erat cui & ipſi angeli ſeruiebant: qui etiam eum defunctum in paradiſum adduxerant: & ei palatium quod ſibi Thomas fabricauit oſtenderat. Et quia rex ſe eodem palatio indignum fecerat: ipſe illud reddens ſibi pecuniam emere poterat: quam rex amiſſam exiſtimabat. Quo audito territus rex cum fratre Thomam abſoluunt: ad pedes eius procidunt: & ueniam petunt. Et cum de palatio fabricato in celis contenderent: quod gad omnino cupiebat redimere: & gūdaphorus pro ſe retinere: uel ſaltem cum fratre communiter habere: docuit eos apoſtolus innumerabilia palatia a mundi principio in celis preparata: que fidei precio & elemoſynis comparantur. Sicq; regem & fratrem ad fidem conuertit & baptizauit. Et dum per unum menſem omnes egrotos regionis congregari feciſſet: orationem pro ſalute illorum fudit: & ſtatim ſplendor ſicut fulgur de celo uenies omnes territos proſtrauit. Et poſt hore ſpatium confortati ab apoſtolo omnes incolumes ſurrexerunt. Tūc apoſtolus tam eiſdem q̄ omni populo predicauit: & nouem milia hominum exceptis mulieribus & paruulis ad chriſtum conuertit. ¶ Poſt hec profectus eſt ad ſuperiorem indiam per reuelationem inſignibus miraculis coruſcādo: inter que ſcinticem cecam amicam migdonie ſororis regine illuminauit. Et dū migdonia regis cognata & uxor cariſii apoſtolum uidere quereret: depoſito cultu & ornamentis & induta habitu humili inter alios pauperes ad eum intrauit: ut ei ſcintices ſuaſerat. Videns ergo migdonia apoſtolū miracula facientem & eum audiens predicantem credidit: factaque eius diſcipula uiro adherere nolebat. Tunc cariſius regem rogauit: ut reginam ad ſororem mitteret: quatenus ei ſuaderet ut ad ſe uirū more ſolito ingredi permitteret. Quod dum regina nomina treptia faceret: ſed ſoror ipſi econtra miracula que oſtendebat apoſtolus enarraſſet: regina Thomam uidere cupiens ad domum ſymphorii ubi ipſe predicabat cum ſorore acceſſit: & multitudinem infirmorum ante ianuam repperit: quos omnes apoſtolus manu eis impoſita ſanauit: inter quos dum elephantioſus toto ulceratus corpore introiſſet predicante apoſtolo: apparuit puer ſplendidus: qui leproſum ad partem traxit: & eum uti excoriaſſet uitulū: pelle nudauit & omni lepra mūdatum emiſit. Quod uidens treptia regina & ipſa conuerſa eſt. Et dum reuerſa hec regi aſmodeo retuliſſet: & exinde eius thorum exemplo ſororis adhoreret rex uocans cariſium conqueritur: quia dum uxorem eius ſibi acquirere uoluerat ſuam amiſerat. ¶ Igitur de conſilio cariſii rex apoſtolum carceri duriſſimo tradidit. Ad quē ueniens migdonia ueniā petiit: eo ꝙ ipſius cauſa in carcerem miſſus eſſet. Quam ille conſolatus hec

pro christo libenter pati asserebat. Post hec de man/
dato regis apostolus educitur:& super laminas ferri
candentes nudis pedibus sistitur. Statimq̧ fons eru/
pit & laminas extinxit. Quem de cognati cōsilio rex
in fornacem ardentem emisit:que tamen adeo refri/
guit q̄ die sequenti thomas inde illesus exiuit. De/
mum carisius regi suadet ut apostolum deos ipsoꝝ
adorare compellat: ut uel sic dei sui iram incurrat.
Cumq̧ ad hoc compelleretur ueniens thomas ad tē/
plum solis:hebraice demoni precepit ut q̄ cito ipse ge
nua flecteret:demon idolū comminueret. Demō au/
tem apostolum rogabat:ut sibi templum diruere ꝑ/
mitteret:quatenus omnes eius aduersarii interirent.
Quod thomas eidem minime concessit: quin poti/
us:ut neminem lederet eidem imperauit. Apostolus
ergo genibus positis hebraice christum adorauit:mā
dans demoni ut simulacrū euerteret & in abyssum
iret. Statimq̧ idolum solis:sicut cera liquefactū est.
Tunc mugientibus sacerdotibus pontifex templi gla
diū sustulit:& in ultionem dei sui apostolum trāsuer
berauit. Rex autem & carisius uidētes populum uel/
le necē apostoli uindicare aufugerunt:xp̄iani aūt cor
pus eius tulerūt & honorifice sepelierūt. Q̄d tamē ꝓ/
cessu tēporis īde trāslatū est ad ciuitatē edissam ut ha
bebit in festo eiusdē trāslationis uidelicet qnto noñ
iulii:passus est aūt beatus apostolus. xii. calē. ianuarii.

¶ De sanctis Dionysio episcopo & Pelagia uirgine & martyre. Cap. LXXX.

Dionysius episcopus discipulus sancti tho/
me apostoli fuit ille spōsus filie regis quē
apostolus una cū spōsa eius regis filia no/
mine pelagia cōuertit ad xp̄m in androno
poli ciuitate:ut superius habetur. Qui ab apostolo
baptizatus dionysius:sponsaq̧ eius pelagia nomina/
ta est. A quibus thomas abiēs post aliquot annos mi
sit ad eos quendam discipulum suum presbyterum:
qui eos in fide confirmauit & ecclesiam edificauit. In
qua relicto seculo dionysius episcopus factus: est to/
tumq̧ populum ciuitatis conuertit ad christum: pe/
lagiam quoq̧ spōsam suam matrem uirginum con/
secrauit. Et est ibi sedes sancti thome apostoli usq̧ in
hodiernum diem. Quam sedem beatus episcopus
dionysius strenue gubernauit:& post hec ad domi/
nū plenus sanctitate perrexit. Pelagia uero uxor eius
post ipsius obitum:cum nollet nubere nec idolis im/
molare sniam decollationis accepit. Et sepulta est in
ipsa ciuitate in eodē tumulo cū dionysio uiro suo.

¶ De sanctis triginta martyribus. Cap. LXXXI.

Triginta sancti martyres rome uia lauica/
na inter duas lauros sub persecutione dio
cletiani & maximiani imperatorum om/
nes una die uidelicet sexto calen. ianuarii
passi sunt & glorioso martyrio coronati:ut dicit ado
in suo martyrologio.

¶ De sancto Chiridonio martyre. Cap. LXXXII.

Chiridonius martyr apud alexandriā paſ/
sus est. Qui cum ad sacrificia deorum pri
mo blanditiis suaderetur:deinde iniuriis
& commiationibus atq̧ suppliciis cogere
tur:& sacrificare cōtemnere:gladio per uiscera trāſ/
uerberatus neci traditur: & martyrio coronatur. vi.
calen. ianuarii.

¶ De sancta Victoria uirgine & martyre.
Cap. LXXXIII.

Victoria uirgo nobilissima ciuis romana
tempore decii apud ciuitatem tibulanam
martyrium passa est. Que illustrissimo
cuidam eugenio fuerat desponsata tamē
a cunabulis christiana. Dum autem quidam titus au
relius uirginē anatholiā siue calistenē christianā per
matronas uxorē peteret:& illa multis postulatis in/
duciis interim omne patrimoniū suū pauperibus er/
rogasset:deinde se infirmā fingeret:ut sic in uirginita
te pseuerarct:eāq̧ titus aurelius christianā didicisset:
rogauit eugeniū ut uictoriā sponsam suā ad anatho/
liā mitteret:ut eidē christiana christiane cōiugiū sua/
deret. Quod dū eugenius fecisset:& uictoria anatho
liā ad matrimoniū hortaret̄:dicēs se christianā spō
sum habere mox uiꝝ futuꝝ:quia xp̄s nuptias nō cō/
tēnat:eo q̄ & patriarche & ꝓphete coniuges habue/
rūt & posteritas eoꝝ a deo benedicta est: Ecōtra ana
tholiā uirginitatē matrimonio pferebat:& coniugia
primis tēporibus fuisse necessaria pp terre repletio/
nē astruebat. Sed heliā qui celū lingua clauserat uirgī
nē allegabat. Dixitq̧ pterea se ab angelo qui sibi ap/
paruerat fuisse in obseruande uirginitatis proposito
confirmatā. Cūq̧ & uictoria eundē angelū uidere fla
gitaret ut sic & ipsam ad pudicitiā ꝓuocaret angelus
domini splēdidus ueste niuea eidē apparuit: qui ui/
ctoriā de uirginitate admonuit:assimilās uirginitatē
auro castitatē argento:& iugalitatē metallo. Quibus
confortatis post multa uerba angelus disparuit:& ui
ctoria uotū uirginitatis emisit:& facultates suas pau
peribus largiri cepit. Quod ubi sponsus eius cogno/
uit:tito cōquestus est q̄ pp coniugē sibi acquirendā
ipse amiserat propriā. Et dū eam uti christianā euge/
nius accusare uellet:titus eidē hoc dissuasit:eo q̄ spō
sa occideretur:& bona sua fisco applicarentur. Sed cō
suluit ut a decio īpetraret quatenus sponsam suā ex/
tra urbē ad prediū duceret:ubi ipsam penis afflictam
ad uotū suum facilius īclinaret. Quod & ille fecit: &
spōsam eius uictoriā in suburbio tibulani territorii
adduxit. Quā fame diebus pluribus afflixit. ¶ Post
dies aliquot uenit ad eā domitianus patronus tibula
ne ciuitatis:qui uirgini panes detulit: & se ab urbe
sua fugisse nunciauit eo q̄ draco pessimus iuxta ciui
tatē erat:qui plurimos perimebat:& flatu aerem infi
ciebat. Cui uirgo si populus uellet in christū credere:
promisit se dracone ab oppido effugare:qd & ilie po/
pulū facturum spopondit. Igitur post biduanū ieiu/
nium uictoria die dominico ut promiserat ad tibula
nā ciuitatem angelo duce deuenit:& assumpto popu
lo ad specus draconis excessit eiq̧ in christi noie con/
festim abire pcepit:& sic draco cursu rapidissimo exi
liens nusquā cōparuit. Tunc populus ad fidē conuer/
tit̄:& uictoria in ipso draconis specu includit̄: cidēq̧
mox nouē uirgines a parentibus oblate associant̄. Et
post modicum tēporis monasterio cōstructo mater.
lxiii. uirginū facta est:quas diligenter instruxit: & in
dei laudes & uite sanctitate pseuerauit. ¶ Post trien/
niū aūt eugenius rogauit iouianū pontificē capitolii:
qui misit ad eā tēploꝝ comitē taliarchū: ut uictoriā
sacrificare compelleret:aut gladio necaret. Qui ueni/
ens ad eā dum dee ueste īmolare renueret:ipsam gla/

dio in corde percussit:& timens populũ statim aufu/ git. Quam sacerdotes cum populo ciuitatis in eodẽ loco sepelierunt.x.calen.ianuarii.

¶ De sanctis uiginti martyribus. Cap. LXXXIIII.

Viginti martyres apud nicomediam passi sunt:quos oẽs diocletiana persecutio gra/ uissimis cruciatos tormentis uno & eodẽ die martyres xpi fecit:& sanctorum numero in celis collocauit.x.calen.ianuarii:ut dicit ado.

¶ De sancto Seruulo confessore. Cap. LXXXV.

Seruulus confessor xpi uir summe patien tie sanctitatis fuit: de quo gregorius.iiii. dial.cap.xv.scribit q a primeua etate usq ad uite sue finẽ paralyticus iacebat in por ticu sancti clementis rome:nec tamẽ aliquando uisus est ulla tristitia aut perturbatione moueri.Nec quic/ quid ex elemosyna percipiebat pauperibus erogabat. Et cũ litteras ignoraret:libros diuine scripture eme/ rat:& religiosos hospitalitate recipiẽs eos sibi legi fa/ ciebat:q ad extremã horã ueniens uoce in celo psallẽ/ tiũ se audire dixit:& inter eorum cantus spiritum emi/ sit:corpore magno odore fragrãte. Ad cuius tũbam rome apud sanctũ petrũ sepulti miracula diuinitus crebrerrime fiunt. Quieuit ãt in xpo.x.calẽ. ianuarii.

¶ De sancto Abdia propheta. Cap. LXXXVI.

Abdias ppheta:ut hebrei tradũt: tempore achab regis israel & iosaphath regis iuda pphetauit i samaria. Hic secũdũ hebreos fuisse dicit ille uir:cuius uxor relicta con/ filio helisei liberata est a creditoribus oleo superabũ/ dante. Et fuit abdias de terra sichem de agro betha/ mar:quinquagenarius ille tertius cui pepercit helyas duobus primis cũ suis quinquagenis igne celesti con sumptis:qui relicto obsequio regis helye discipulus factus est. Hic dum impiissima iezabel uxor achab p phetas domini occideret:& centum prophete in spe/ lunca laterent:eos abdias pauit:panem & aquam sibi quotidie deferens usq ad mortẽ achab: pter quod accepit gratiã prophetandi: cuius ppheta dirigitur contra filios edom:qui descenderunt ab esau & filius israel siue iacob semper infesti fuerunt:eo q ipsi esau filii siue idumei gloriabant de pluribus pliis:in qui/ bus filii iacob pugnantes cũ gentibus succubuerant: unde & propheta non gentiũ uirtute sed dei indigna tione pter peccata populi factum asseuerat:promit tẽs filiis iuda regnũ eorum perpetuo duraturum. Qui etiã propheta tempore ioram regis israel quieuit in sama ria:que postmodum sabasten dicta est: ubi & sepul/ tus est helyseus propheta & ioannes baptista. Dies au tem depositionis abdie a iudeis agitur.ix.calen.ianua rii. Hec hieronymus & iosephus ex uoluminibus he breorum.

¶ De sancto Naum propheta. Cap. LXXXVII.

Naum ppheta hebreorum traditione de elchesi que est in tribu symeon ante aduẽ tũ regis assyriorum:qui.x.tribus israel capti uauit fuisse dicit. Nam & circa finẽ pphe tie sue predicti regis aduentũ idem propheta nũciare uidet:qui etiã predictis.x.tribubus captiuatis tẽpore ezechie regis iuda pphetauit:cuius uaticiniũ contra niniuitas iuehit. Nam cũ ionas propheta ipsius urbis subuersionem pdixisset:& populo ad penitentiã con uerso:deus placatus sententiã reuocasset:uidentes ni niuite ionã fuisse mentitũ diuina ingrati misericor/ dia grauioribus se criminibus implicarũt: pter qd dictus ppheta iudiciũ dei cõtra ipsam ciuitatẽ affutu rũ pnunciat in eius pphetia. Quod qdem nedũ trãs/ migratis.x.tribubus extitit consolatio sed etiã religis iude:qui sub ezechia rege ab eisdẽ assyriis impugna/ bantur. Dũ ex prophete naum pnunciatione didice/ runt eosdem a chaldeis fore capiendos:sicut in ipsius libro legentibus apparet. Qui etiã ppheta in diebus pfati regis iuda die.ix.calẽ.ianuarii:quieuit in pace in terra sua in qua & sepultus est. Hec hieronymus & io sephus. Predicti duo pphete ex numero.xii. prophe/ tarum sunt:qui minores uocant:qui in catalogo san ctorum ueteris testamẽti numerãt ecclesiastici.xxxxix.

¶ De scõ Gregorio pſbro & mar. Cap. LXXXVIII.

Gregorius martyr i ciuitate spoletana pas/ sus est tẽporibus diocletiani & maximia/ ni imperatorum sub dacco pside & tyrcano. Qui cũ de mãdato iperatorum ipsam ciuita tẽ ingressus oẽs ad sacrificia deorum cõpelleret:nunciat eidẽ gregoriũ pſbrm in eadẽ urbe xpm colere:& alios crucifixũ pdicare:nec nõ plurima simulacra deorum de struxisse. Qui missis.xxx.militibus ipm cõprehẽsum sibi psentari fecit:& cepit agere ut diis thura incẽdo ret:q dũ cõstanti aio pfidis minas ut blãditias deride ret:iussit eũ colaphis cedi:deide ipsum nodosis fusti/ bus in dorso flagellari:& post hec eũdẽ uoluntatũ su pra uẽtrẽ similiter acrius uerberibus affligi.& dũ hec oĩa supasset fecit eũ pses in craticula alligari: & ignẽ subterponi. Sed dũ sanctus gregorius orasset: terre/ motus magnus factus est:q totã cõcussit ciuitatẽ: & cecidit ps urbis que submerita dr:& oppssit.cccl. pa/ ganorum:ignis quoq extinctus est:& sanctus illesus p manssit. Flaccus uero & tyrcanus territi fugerũt. Seda to uero terremotu fecit eũ flaccus ferro uinctũ incar cerẽ trudi:ubi angelo sibi apparẽte cõfortatus ẽ. Seqn

ti die eductus de carcere iuffu prefidis immolare con
temnens cardis ferreis in genibus ceditur:deinde lā/
padibus circa latera inflammatur. Et cum ad omnia
immobilis redderetur:mandauit flaccus tyrcano ut
eum duceret ad decollandum ad amphitheatrum.
Quem tyrcanus i medium amphitheatri duxit: ubi
fancto orante angelus domini eidem apparuit: & ip/
fum ad celeftia inuitauit: quem aquilinus fpatarius
decollauit. Et de mandato tyrcani dimiffe funt fere
plurime:ut corpus deuorarent:que corpus intactum
cuftodientes adorabāt. Flaccus uero eadem hora uo/
mens interiora expirauit. Sed quedam matrona chri
ftiana nomine abundantia.xxxv.aureis corpus mar/
tyris a tyrcano redemit quod aromatibus conditum
iuxta muros ciuitatis ad pōtem lapideum & riuum
qui fanguinarius dicitur fepeliuit. Paffus eft autem
die nono calen.ianuarii.

ℭ De fanctis quadragita uirginibus & martyribus.
Cap. LXXXIX.

QVadraginta fancte uirgines apud antio/
chiam fyrie martyrium paffe funt. Que
fub perfecutione deciana per diuerfa tor/
menta & fupplicia laniate:paffionis coro/
nam a domino percipere meruerunt nono calen. ia/
nuarii hec in martylogio adonis.

ℭ Explicit liber primus.

ℭ Incipit prologus libri fecundi.

SEcundus liber prefentis catalogi continet
fanctoꝝ: quorum feftiuitates occurrunt
infra tēpus in quo ecclefia reprefentat ip/
fius chrifti & ecclefie mutui confenfus
obligationē & matrimoniale cōtrectationem: quod
fuit ab incarnatione uerbi ufq; ad baptifmū domini.
Et hoc tēpus ecclefia defignat a natiuitate faluatoris
ufq; ad feptuagefimā:quādo uidelicet incarnationis
& natiuitatis dominice feftū:necnon actus infantie:
ut eft circuncifio:magoꝝ adoratio:purificatio : & in
egyptū fugatio recoluntur. ℭ Hoc autem tempus in
tres partes fubdiuifum eft. Primo enim agitur de cō/
iugio inter deum & populum iudeorum contracto:
pro quoꝝ falute principaliter filius dei uenit in mū/
dum.dicens matthei.xv. Nō fum miffus nifi ad oues
que perierunt domus ifrael. Et hoc tempus ecclefia
reprefentat a natiuitate domini ufq; ad epiphaniam.
In quo tempore ipfe per humanitatem mundo edi/
tus mox paftoribus iudeorum per angelos nunciat:
& ab eis fibi notiffimis notus in iudea deus uifitatur.
ℭ Secundo agitur de eodem commercio iter ipfum
uerbum & gentilium populum confirmato : a fefto
epiphanie ufq; ad eius octauam inclufiue. In quo tē/
pore dei filius magis qui erant primitie gentium ftel
la apparēte reuelatur:& ab eifdem uti uerus deus cū
oblatione munerum adoratur . ℭ Tertio agitur de
utroq; grege in unum ouile per ipfum matrimoniū
copulato:ab octaua epiphanie ufq; ad feptuagefimā:
in quo tempore epiftole pauli leguntur:in qbus apo/
ftolus chriftum pro falute iudeorum & gentium ad
uenifle probat:& utrūq; populum faluaffe comme/
morat:& potiffime in epiftola ad romanos . Ad hu/
ius igit̃ tēporis fefta pertractanda procedendū eft.

ℭ Incipit liber fecundus a natiuitate domini ufq; fe/
ptuagefimam.

ℭ De natiuitate domini noftri Iefu Xpi. Cap. I.

NAtiuitas domini noftri iefu chrifti.
fecundum carnem completis ab adā
annis.v.millo.c.lxxxxix.ut Eufebius
in chronicis fuis ponit facta eft tem/
pore octauiani augufti primi. Veniē/
te autem filio dei in carnē tanta pace
totus mundus gaudebat:ut uniuerfo orbi unicus ro
manorum imperator pacifice prefideret: Quia enim
nafcebatur qui pacē pectoris & eternitatis tribueret:
Voluit etiam ut ortum fuum pax:temporis illuftra/
ret. Cefar igitur auguftus uniuerfo orbi prefidēs fci/
re uoluit quot prouincie:quot ciuitates:quot caftra:
quot uille:quot homines i toto orbe forēt:&.xxxxii.
anno imperii fui iuffit orbē uniuerfum defcribi. Nā
ut in hiftoria fcholaftica dicitur:omnes homines ad
urbem unde trahebant originem pergebant : & qui/
libet denarium offerens fe romano fubditum impe/
rio profitebatur. Et dicebatur profeffio:quia ore pro
prio fatebantur:& defcriptio:quia eorum noīa fcri/
bebant. Hec defcriptio prima facta eft a prefide fyrie
cyrino:quia enim iudea in medio terre habitabilis eſ
fe dicitur prouifum eft:ut in ea incoharetur:& dein/
de per circunftantes regiones profequeretur . Iofeph
autem de genere dauid a nazareth in bethleem pro/
fectus eft cum maria defponfata fibi uxore pregnan/
te:potiffime quia inftante eius tempore pariēdi:the/
faurum fibi a deo commiffum noluit alicui commē
dare. ℭ Cum ergo bethleem appropinquaffet ut le/
gitur in libro de infantia faluatoris:uidit uirgo par/
tem populi gaudentem & partem gemētem . Quod
fibi angelus exponens ait partem gaudentem effe gē
tilem populum:qui in femine abrahe eternam bene/
dictionem erat accepturus:gementem uero effe ple/
bem iudaicam:a deo fuis demeritis reprobatam . Et
dum ambo bethleem aduenifſent ꝓpter uiatorum
multitudinem hofpitiis occupatis fteterunt eadē no
cte in diuerforio quod erat in cōmuni tranfitu inter
duas domos habens operimentū:ubi ciues in diebus
ocii cōueniebāt:ubi & prefepiū cum feno erat:ad qđ
animalia in diebus fori alligabant. In ipfa media no/
cte beata uirgo filiū fuum.viii.cal.ianuarii peperit: &
eum pāniculis inuolutū fuper fenum in prefepio col/
locauit. Quod fenum beata helena poftmodum ro/
mā trāftulit. ℭ Circa chrifti natiuitatē tria funt con/
fideranda:fcilicet nouitas admirabilis:ueritas infalli
bilis:& utilitas inextimabis . ℭ Nouitas admirabilis
attendit̃ ex parte facti:qa deus homo factus eft. Nā ut
dicit Bernardus in eadē pfona : eternū antiquum &
nouum mirabiliter cōuenerunt:eternū fcilicet diui/

nitas:antiquum.ſ.caro ab adam tráſducta :nouum.ſ.
anima de nouo creata.Quod autem dei uerbum idé
permanens incarnatum fuerit:& ſi humanam ratio
né tranſcendat:tamen aliquali exéplo poteſt oſtendi.
Conſtat enim uerbū quod eſt in méte hominis adeo
occultū:quod neq͂ uideri neq͂ audiri : neq͂ tangi uel
cōtrectari poteſt.Si tamen litteris ſcribatur nullate/
nus in ſui ſubſtantia cōmutatū fit legibile: & per cō/
ſequens uiſibile & audibile.In ſuper eſt manibus con
trectabile:immo & quantū ad litterarū formam de/
ſtructibile reddit᷑.Similiter uerbum dei quod in mé
tre diuina eternaliter genitū eſt:incōmutabile perma
nens:quod erat ſpirituale & inuiſibile per carnem aſ/
ſumptam uiſibile & contrectabile:imo & quantum
ad humanitatem paſſibile factum eſt.¶ Secundo at/
tenditur ex parte modi:quia natus eſt de uirgine &
ſine dolore atq͂ pollutione matris & ſalua eius ſem/
per integritate.¶ Hoc autem fuiſſe q͂nq͂ rationibus
probatur.Primo per prophetiam Iſaie.vii. Ecce uir/
go concipiet & pariet filium.¶ Secundo per figurá:
hoc enim figuratum eſt per uirgá aaron:que floruit
& per portá ezechielis que clauſa permanſit. ¶ Ter/
tio per cuſtodiá:Ioſeph enim eo q͂ eam cuſtodiuit te
ſtis ſue uirginitatis fuit:ut dicit auguſtinus.¶ Quar
to per experientiam.Nam ut habetur in libro de in/
fantia.Ioſeph ad uirginis puerperium ut morem ſer
uaret patrium:duas obſtetrices aduocauit:ſcilicet ze
bel & ſalome.Zebel igit᷑ parientem conſiderans ex/
clamauit uirginé pepiſſe:eo q͂ nulla ſigna corruptio/
nis uidiſſet.Salome auté dum incredula probare uel
let:cū manum appoſuit:cōfeſtim manus eius aruit.
Iuſſu tamen angeli ſibi apparentis puerum penitens
tetigit:& continuo ſanitatem recepit. ¶ Quinto per
rationis euidentiam.Nam ut dicit anſelmus quattu/
or modis poteſt deus producere hominem:ſcilicet ſi
ne homine:& ſine femina:ſicut fecit adam. De homi
ne ſine femina:ſicut fecit euam.De homine & femi/
na:ſicut cōmunis probat uſus.Reſtabat igitur quar/
tus modus de femina uidelicet ſine homine: ſicut in
chriſto mirabiliter factum eſt.Alioquin diuiſio mo/
di ꝓducendi in deo apparuiſſet íperfecta.¶ Tertio at
tenditur talis nouitas ex parte temporis. Nam in té/
poris nouitate filius dei natus eſt.Et quantū ad annū
quia in anno pacis uniuerſalis in toto mundo uigen
tis:ut dictū eſt:& in anno deſcriptionis orbis : ut per
hoc daretur intelligi q͂ ille ueniebat in carne:qui ele/
ctos ſuos aſcriberet in eternitate: ut dicit gregorius.
Et quantū ad méſem quia in méſe imo in ſigno quo
dies punctaliter incipiunt creſcere:ut ex hoc prefigu
raretur quod ioannes baptiſta dixit.Illū oportet cre/
ſcere:me autem minui.Debet enim humana uita in
ſe deficere:in chriſto proficere. Et quantū ad diem:
quia in die dominica:que fuit prima dies ſcli : in qua
lux corporalis a deo principium creaturarum produ
cta eſt.Sic & die iſto:qui eſt poſt ſeculi renouati : ille
qui eſt lux mundi uera:& primogenitus ac principiū
creature dei:corporaliter natus eſt.Et quantū ad ho/
ram quia in media nocte:ut ſcilicet medio tenebrarū
tempore lux noua adueniens mundi tenebras illumi
naret.¶ Quarto attenditur ex parte loci : quia natus
eſt in bethleem quod interpretat᷑ domus panis. Ipſe
namq͂ eſt:qui de ipſo dicit Ioannis.vi.ego ſum panis
uiuus qui de celo deſendi &c. ¶ Veritas autem infal
libis natiuitatis dominice:per quá ipſa natiuitas cō/
probatur:oſtendit᷑ per omnes creaturas.¶ Et primo
per creaturá que habet purū eſſe que ſunt eleméta &
lapides.Primo enim declarata eſt.Per celum in parte
orientali:ná in ipſa die natiuitatis:ut habet᷑ in chro/
nicis:Tres ſoles in oriente in celo apparuerunt:q͂ pau
latim in unū corpus ſolare redacti ſunt.Per quod in/
uenit᷑ q͂ unius & trini dei notitia mundo oriebatur.
Item in parte occidentali.Nam ut ponit oroſius. Cū
romani octauianū pro deo adorare uellent: eo q͂ oía
ſibi ad uotū ſuccedere conſpicerent:ille triduaná in/
duciam petiit ſibyllá prophetiſſam aduocauit : eáq͂
ſuperinde cōſuluit.Cui die natalis domini in camera
ceſaris oranti:media die circulus aureus apparuit cir
ca ſolem:& in medio uirgo puerū baiulans & litteris
aureis inſcriptum.Hec eſt ara filii dei uiuentis. Tunc
ſibylla octauianū aduocauit:uiſioné ei oſtédit:& pue
rum illū ipſa die natum dixit:quem auguſto maioré
eſſe aſſeruit:qué imperator adorans eidem ſacrifica/
uit:in quo loco nunc edificata eſt eccleſia que dr̄ ſan/
cta maria ara celi.¶ Secundo oſtéſa eſt per elementū
ignis:qui ea nocte per totū orbé cūctos ſodomitico
uitio laborantes extinxit ut dicit hieronymus in glo
ſa ſupra illo uerbo iſaie.ix.Lux orta eſt eis. ¶ Tertio
per elementū aeris.Ná ut dicit chryſoſtomus: Ea no
cte magis ſuper uictorialem monté orantibus ſtella
in aere de nouo producta & coruſcans apparuit: que
eis natum dominū nunciauit:ut tractabitur in feſto
epiphanie.¶ Quarto per elementum aque:ut enim
teſtat᷑ innocentius tertius.Fons aque:qui de taberna
emeritoria:ubi nūc eſt eccleſia ſancte marie trans ty/
berim rome conſurgebat in liquorem olei uerſus:to
ta die natiuitatis uſq͂ in tyberim ꝓfluxit. ¶ Quinto
per elementū terre.Scribit náq͂ damaſcenus ſuper il/
lo uerbo ꝑs.Nox ſicut dies illuminabit᷑ : q͂ iſtud no/
cte natiuitatis dominice adimpletū fuit : que nox in
hora natiuitatis eiuſdé:uidelicet nocte media in clari
taté diei conuerſa eſt:& quia ipſa lux ad patres : qui
erant in limbo deſcendere non poterat:terra ſe in plu
ribus locis aperuit:& p eius rimas lux ad patres uſq͂
deſcendit:& tunc adimpleta eſt prophetia iſa.ix. Po/
pulus qui ambulabat in tenebris uidit lucé magná:
que in miſſa noctis ipſius legit᷑ prout ad litterá conti
giſſe dicitur.¶ Sexto per creaturam compoſitá: que
habet purum eſſe:ut ſunt lapides & metalla. Ná ut
dicit innocentius:romani templū pacis tempore ro/
muli conſtruxerunt & ſtatuam poſuerunt:& petétes
a diis quantum durare debeat:audierunt:donec uir/
go pariat:quod impoſſibile arbitrantes:templū eter/
num putauerunt:ideo & in foribus ſcripſerunt : Té/
plum pacis eternum.Hoc autem in nocte dominice
natiuitatis cum idolis corruit.Legit᷑ etiam q͂ hiere/
mia propheta in egyptum deſcendens poſt mortem
godolie:ſignū regibus egypti dedit:q͂ eorū idola cor
ruerent cum uirgo filiū pareret.Vnde ſacerdotes ido
lorū imaginé uirginis filiū baiulátis in ſacro loco té/
pli ſtatuerūt:que ꝓphetia in nocte natiuitatis domi/
nice adimpleta eſt.¶ Septimo oſtéſa eſt per creaturá:
que habet eſſe & uiuere:ut ſunt plante. In hac enim
nocte:ut ſcribit frater bartholomeus.Vinee engaddi
preter conſuetum tépus quoſ.ꝓferunt balſamū frō/

des flores & fructū ꝑtulerūt. ¶ Experimento ꝓbaui
ꝙ si pulegiū collectū sit in festo natiuitatis beati ioan
nis baptiste in aurora diei: & ex eo factus manipulus
seruet usq; ad diē dominice natiuitatis exsiccabit si/
cut natura deposcit: ꝙ si manipulus in nocte natiuita
tis ponat in altare: in qua pria missa ē decantāda: mis
saq; media nocte canit in hora natiuitatis dominice
pulegiū aridū reuirescit. ¶ Octauo p creaturā que ha
bet eē uiuere & sentire: ut sūt aīalia: ut eni scribit in li
bro īfantie. Ioseph cū maria ꝓficiscens bethleē duxit
boué: de cuius ꝑcii uenditi uiueret: & asinū ut ꝑgnan
tem cōmodius portaret: Natū uero xp̄m ipsa duo aīa
lia cognoscētes eūdē flexis gēibus adorauerūt: ut īple
ret illud isaie prio: Cognouit bos possessoré suū: &
asinus ꝑsepe domini sui. Modice etiā tpe ante natiui/
taté xp̄i: ut ponit eusebius: boues arantes bubulco di
xerunt: hoīes deficiēt & segetes ꝓficiēt. ¶ Nono ostē
sa est per creatura: que habet esse uiuere sentire & ītel
ligere: ut sunt angeli hoīes & demones. Nā ut dr̄ luc.
ii. Dū pastores circa turrem greges hora natiuitatis
dominice sup gregem suū uigilarēt: ut de more anti/
quoꝝ pastoꝝ fuit: in utroq; solstitio estiuali. s. & hye/
mali facere: angelus domini illis cū nimia claritate ap
paruit: eisdē natū saluatoré nūciauit: & ut ad eū uisi/
tādū pergerēt admonuit: & subito facta est cū angelo
multitudo militie celestis laudātiū & dicētiū: Gloria
in altissimis deo &c. ¶ Itē ostēsa est per hoīes fideles
& īfideles: nā fideles pastores summo diluculo ad uer
bū natū uidendū festinarūt: & que dicta erāt illis: ue/
ra cognouerūt: & mirati redeūtes eiusdē natiuitatis
testes fuerunt. Itē & ꝓphete oēs ueteris testamenti: q
huius natiuitatis nūcii & ꝑcones extiterunt: ipsamq;
futurā infallibiliter uerissimis oraculis ꝑdixerūt: que
per singula narrare nō est opus. ¶ Itē cognita & ma/
nifestata fuit etiā p īfideles. De hac natiuitate balaam
ariolus ꝓphetauit nūeri. xxiiii. Orietur stella ex iacob
&c. Itē uirgilius in bucolicis. Magnus ab integro seclo
rū nascit ordo. Iā redit & uirgo: redeunt saturnia re/
gna. Et noua ꝓgenies celo dimittit alto &c. Itē sibyl/
la erythrea que fuit tēpore troianoꝝ īter cetera ait. In
nouissimis aūt tpibus humiliabit deus & humanabi
tur ꝓles diuina: iacebit in feno agnus: & officio puel/
lari educabit deus & homo &c. Item scribit in cōmē
to boetii de disciplina scholastica sup illo uerbo: pla/
tonis ꝓbata diuinitas: ꝙ in tūba platonis repta est la/
mina aurea: in qua scriptū erat. Credo in filiū dei na/
sciturū de uirgine passuꝝ p hūano genere: & die ter/
tia surrecturū. ¶ Itē mā̄ifestata est p demones: Refert
thimotheus historiographus: se in antiqs romanoꝝ
chronicis īuenisse ꝙ octauianus. xxxv. anno īperii sui
capitoliū ascendit: & qs post se rēpublicā gubernaret
a diis q̄siuit. Et responsum est sibi ꝙ puer hebreus ex
deo uiuēte ante secula genitus: nō multū post ex inta
cta uirgine nasciturus. ¶ Utilitas aūt in extimabilis ē
nobis collata p christi natiuitatem. Prio q̄tum ad de/
monis cōfusioné. Nā antiquus hostis nobis: ut ante:
preualere nō pōt: unde legit ꝙ hugo cluniacēn in ui/
gilia natiuitatis domini uidit beatā uirginé filiū in ul
nis gestanté: & de festo natiuitatis filii cōgaudentem:
atq; inimico nostro: qui ante hunc diem hominibus
preualebat: insultantem. Ad quam uocem diabolus
de humo erupit & uerba domine exprobrare cepit.

Sed mentita est iniquitas sibi quia ab oratorio fratrū
deuotio: a refectorio lectio: a dormitorio stramentū
uile: a capitulo paciētia ipsum eiecit. ¶ Secūdo ad ue/
nie īpetrationé unde cū meretrix lasciua de uenia de/
speraret: que ad penitētiā redire uolebat: cogitans de
iudicio reputabat se ream de īferno se dignam: de pa/
radiso se īmundā: de passione īgratam. Cogitans aūt
ꝙ pueri de facili placant: puerum iesum p eius īfantiā
adiurauit: & ante xp̄m deflēs uocē de sua uenia audi/
re meruit. ¶ Tertio ad morbi curationé. Nā ut dicit
Bernardus triplici morbo laborabat gēus humanū.
Natiuitas erat īmūda: uita ꝑuersa: mors ꝑiculosa: ue/
nit xp̄s: cuius natiuitas nostrā purgauit: cuius uita no
strā instruxit: cuius mors nostrā destruxit. ¶ Quarto
ad supbie hūiliationé. Nā supbia primi hoīs fuit con
tra deū: qa eius ꝑceptū cōtēpsit usq; ad deū: qa usq; ad
appetitū diuinitatis se erexit: supra deū uolēdo: quod
deus noluit. At filius dei: ut dicit damascenus: hūilia/
uit se pp hoīes: quia uenit pp eorū salutē: usq; ad ho/
mines pp nascendi modū cōsimilé: & supra hoīes pp
nauitatis modū singularem. Hec damascenus.

¶ De sancta Anastasia martyre & sociis. Cap. II.

ANastasia nobilissima romanoꝝ filia pre/
texati illustris & gētilis a matre sua fausta
xp̄iana & a sancto chrysogono in fide xp̄i
erudita est: que tēpore diocletiani marty/
rium passa est. Nam tradita publio pagano in coniu/
gē: langoré simulās se semper ab eius cōsortio absti/
nebat. Sed uir audiēs eam cū una ancilla xp̄ianis car/
ceratis necessaria ministrare: eā in artissima custodia
reclusit: ita ut etiā alimoniā denegaret. Que uicta scō
chrysogono amarissimas epistolas destinabat: ille ue
ro cōsolatorias remittebat. Inter hec uir eius morit
& sancta a carceribus liberat. Hec habebit. iii. ancillas
& sorores uirgines. s. agapē: thioniā & hyrenē: Quas
urbis ꝑfactus dulcius uti christianas tenuit & eas no/
lentes consentire sibi nec diis sacrificare martyrium
pati fecit: ut habebit. iii. non aprilis. Post quarum pas
sionem anastasiā de consensu diocletiani cōprehēdit:
ut si eam sacrisicare faceret in coniugiū haberet. Quā
cum ductā in cubiculū amplexaret subito cecus effi/
citur: & ad deos accedēs si a cecitate liberari possit sci/
scitatur. Qui eos contra se indignatos audiuit: eo ꝙ
anastasiā contristauit. Et rediens domū inter manus
ducēnium expirauit. ¶ Post hec anastasia ab eius suc/
cessore detēta est. Qui audito ꝙ multas possessiones
hēret: eidē suadere cepit: ut si uellet libere xp̄ianitate

perfrui possessiones suas sibi daret:& tunc uera xp̄ia/ na eēt:eo q̄ xp̄s om nia erroganda iussisset. Que cum eidem respōderet:facultates pauperibus:nō aūt diui/ tibus errogandas:diro carceri fame cruciāda tradit: sed a sancta Theodora:que iā martyriū passa fuerat: duobus mēsibus celesti pane reficit. Tantem cū ducē tis uirginibus ad īsulas palmarias ducta est:ubi mul/ ti xp̄iani fuerāt relegati. Inde post aliquot dies a p̄fe/ cto reuocata & ad palos ligata ignibus cōcremat: ce/ teri uero diuersis suppliciis p̄imunt. Inter quos unus erat q̄ pluribus diuitiis spoliatus dicebat:saltē xp̄m si bi auferri non posse. Corpus autē sancte anastasie in eius uiridario quedā apollonia sepeliuit:ubi postmo dum in eius honore ecclesia fabricata est. Passa est āt .viii.calen.ianuarii circa annum domini.cclxxx.

¶ De sancta Eugenia uirgine & martyre. Cap. III.

Vgenia filia philippi nobilissimi romano rū fuit tempore ualeriani & galieni imp̄e ratoꝝ:q̄ gdem philippus a senatu p̄fec/ ctus alexādrie cōstitutus claudiam uxorē suā:& filios adiutū & sergium ac filiā eugeniā secum duxit. Que eugenia una cū p̄to & hiacyntho eunu/ chis & seruis suis studens: oībus liberalibus artibus erudita:anno.xv.etatis sue ab aqlino aqlini cōsulis fi/ lio in cōiugiū petit:sed ipse ab eadē in uiꝝ cōtemnit. Et dū in libris apostoli studuisset animo iā xp̄iana p̄ tum & hiacynthū cōuertit. Et assumpto habitu uiri ad monasteriū monachoꝝ:qđ erat extra ciuitatē ale xādrie:qbus p̄mittebat a paganis ibidē habitare:ipsa accessit:& si uiꝝ simulās cū proto & hiacyntho fieri monachus postulauit. Quā abbas helenus per spiri/ tū feminā cognoscēs eā nihilominus de uirili aīo cō/ mēdauit:& ipsam una cū sociis monachos fecit: que in dei timore p̄māsit:& eugenius uocatus in sanctita te uite p̄seuerās:post abbatis obitū ī regimine succes/ sit. Parētes igit eā dudū requirentes & nō inueniētes lu gebāt:sed uates gētiliū uaticinant filiā & socios inter duos trāslatos. Qua de re pater silie imaginē fecit:& eā ut deā adorari mandauit. ¶ Temporis p̄cessu dū matronā melāthiam noie eugenia oleo pungens a q̄r tana liberasset. Illa fratrē eugeniū uiꝝ esse arbitrans: eūq̄ sepius uisitās in eius amorē exarsit:& cogitans q̄ liter secū cōmisceri posset:langorē simulans p̄ eo mi sit. Quē tanq̄ uiꝝ dū illa osculis & amplexibus ad cō/ cupiscentiā p̄uocaret:eīq̄ amorē suum pāderet:& il/ le sermonibus & actibus facinus oīmode recusaret: cōfusa mulier & dubitās ne eugenius factū p̄deret &

sic reuecūdiā ipsa īcurreret:clamare cepit: q̄ se euge/ nius uoluerit uiolare:profectaq̄ philippuni adiit: & de crimine eugenium accusauit. Tūc p̄fectus ira accē/ sus tā ipsam q̄ cūctos xp̄ianos reptos cōprehendi ius/ sit:diemq̄ statuit:quo oēs interirēt morsibus bestia/ rum: Eugeniūq̄ sibi astantē interrogat: an christus adulteria doceat. Cūq̄ hoc uirgo commilisse negas/ set:& melāthia seruos & ancillas p̄ut ab ea docti fue/ rant:testes adhibuisset. Eugenia p̄ defensione ueirta/ tis:& ne christianum nomen falsitate cōfundaretur: a summo usq̄ deorsum coram p̄fecto uestem scidit: & se feminā esse ostendit:eugeniam uidelicet philip/ pi filiā & socios p̄tum & hiacynthū omnibus decla/ rauit. Moxq̄ pater filiā cognoscens cū matre & fratri bus ī eius amplexus irruit:& p̄gaudio lachrymas fu/ dit. Melāthia aūt cum oībus suis a fulmine interēpta est. Sicq̄ eugenia parentes & fratres ad fidē cōuertit: unde & philippus p̄fecturā deserēs a xp̄ianis eṗs ordi nat:quo p̄ martyriū assumpto claudia cū filiis & eu/ genia romā rediit:ubi & uirgo multos ad xp̄m con/ uertit. Quā p̄fectus nicenus tentā fecit adduci ad tem plū diane:ut sacrificaret. Sed dū eugenia oīonē fudit: tēplū cū idolo subuersum est multis paganoꝝ eā cla/ mantibus innocentē:iussu igit̄ p̄sidis ligato saxo ad collū eius in tyberim iactat:sed sup aq̄s manens mi/ nime mergit:inde in fornaces thermarum mittitur: sed igne extincto illesa educit. Post hec per dies.xx. si/ ne lumine & cibo carceri mācipata:sed a xp̄o eam ce/ lesti pane reficiente confortata est: q̄ die quo ad ter/ ras descēderat: p̄misit eam ad celestia subleuare. Die igit̄ natalis domini misso spiculatore a p̄fecto ī carce re decollat:uidelicet.viii.cal.ianuarii. Cuius corpus a xp̄ianis iuxta urbē in p̄prio p̄dio sepultū ē. Ad cuius tumulū dū mater oraret:eidē apparuit:eāq̄ cōfortās die dominico proximo in christo pausaturam nun/ ciauit. Que die sibi predicto ad christum migrauit: & a filiis adiuto & sergio iuxta eugeniam sepulta est qui & post tempus multis paganorum conuersis quieuerunt in domino : sepulti & ipsi a fidelibus iuxta matrem & germanam

¶ De sancto Stephano p̄tomartyre. Cap. IIII.

Tephanus protomartyr unus de septem diaconibus ab apostolis ordinatus est in ministeriū uiduaꝝ ut habet̄ actuū.vi. Cre scētē.n.numero discipuloꝝ cōuersi exgētī bus aduersus cōuersos ex iudeis murmurare ceperunt: eo q̄ despicerēt in ministerio quotidiano uidue eoꝝ.

Cōuocata ergo multitudine per apoſtolos decreuerunt eligere ſeptem uiros boni teſtimonii ſuper tali opere cōſtituendos: ad hoc ut ipſi oībus curis tēporalibus depoſitis p̄dicatiōi itētius uacare poſſent. Sicq̧ elegerunt ſeptem diacones primus quorum prior & primicereus extitit ſtephanus ꝓtomartyr: philippus qui eunuchū baptizauit: & fuit ep̄us in thratia aſie: & procorus qui fuit ep̄s nicomedie bithynie: & nicanor: & parmenas: & timō: & nicolaus: qui poſtea apoſtatās hereticus fuit: a quo & nicolaite dicunť: & orātes eis manus impoſuerunt: & diacones ordinauerūt. ℭ Stephanus autem plenus gratia & fortitudine: faciebat ſigna magna in populo: inuidentes igitur ſibi iudei: triplici modo eum ſuperare ſtuduerunt: ſcilicet diſputatione: teſtiū productione: & tormentorū illatione. Et in q̄libet pugna adiutoriū de celo ſibi datū eſt. In prima datus eſt ei ſpiritusſanctus: q facūdiā miniſtrauit. In ſecūda uultus angelicus: q falſos teſtes cōfutauit. In tertia xp̄us uiſus eſt adiuuare paratus: q martyrē cōfortauit. ℭ Ponit ergo prima pugna. Surrexerunt aūt quidā de ſynagoga libertinoꝝ. i. de ſeruitute manumiſſoꝝ & cyrenenſium & alexandrinorum &c. diſputātes cū ſtephano. Ecce primū preliū. Et nō poterant reſiſtere ſapientie & ſpiritui qui loq̄batur. Ecce adiutoriū. ℭ Ponit poſt hoc ſecunda pugna. Quia ſubmiſerūt falſos teſtes: qui cū accuſabāt de blaſphemia in deum: in moyſen: in legē: & in templū. Ecce ſecūdum p̄lium. Et intuentes in eū oēs qui ſedebant in cōcilio uidebāt faciem eius tanq̄ faciem angeli. Ecce auxilium. ℭ Deinde ponit ſecūde pugne uictoria. Nam pricipe ſacerdotum eū interrogante: ſi hec ita ſe haberent de q̄ttuor blaſphemiis ſibi impoſitis ſe excuſat. ℭ Primo de blaſphemia in deū: dicens deum qui locutus eſt patribus deū glorie fuiſſe. ℭ Secundo de blaſphemia in moyſen commendans moyſen: a feruore zeli: quia percutientem iudeū egyptum interfecit. ab operatione miraculorum: que in egypto & deſerto oſtēdit: & a familiaritate dei: qa cū deo locutus fuit. ℭ Tertio de blaſphemia in legem. Nā cōmendat legē: ex parte dantis: q fuit deus: ex parte miniſtrātis qui fuit moyſes: & ex parte finis q dat gratiam. ℭ Quarto de blaſphemia in tabernaculū & tēplum: cōmendās tabernaculū qđ fuit: a deo fieri p̄ceptum: in uiſione oſtenſum: a moyſe perfectum: & arce teſtimonii cōtentiuum: tēplum autem dixit tabernaculo ſucceſſiſſe. Hec oīa legentibus textū act. vii. ſatis patere poſſunt. ℭ Vltimo pōit tertia pugna. Nā audientes hec diſſecabanť cordibus ſuis: & ſtridebant dentibus in eū: quaſi iam illū animis lapidātes. Quos beatus ſtephanus tribus modis conatus ē corrigereť. ℭ Primo pudore eis duritiā cordis & necis ſanctoꝝ ſeuitiam in ꝓperans. Dura inqt ceruice & incircuncīſis cordibus &c. Et increpabat eos q̧ ſpiritui ſancto reſtiterūt q̧ ꝓphetas pſecuti ſunt & q̧ creſcēte malitia eos occiderūt. ℭ Secūdo correxit eos timore: per hoc q̧ ieſum ſtātem a dexteris dei perhibuit: quaſi ad ſuū adiutoriū preparatū. Ecce inqt uideo celos apertos &c. qđ audientes iudei clamātes uoce magna cōtinuerunt aures ſuas: quaſi blaſphemiam abhorrētes: & īpetū facientes in eū: & eiicientes eū extra ciuitatē lapidabant: quoꝝ priores teſtes lapidare īcipientes ſecundum legem: ut expeditiores eſſent depoſuerunt ueſtimenta ſua ſecus pedes Sauli adoleſcentis: qui manibus oīum lapidabat. ℭ Tertio correxit eos amore: dū pro ſe & ꝓ ipſis orauit: ꝓ ſe ne paſſio ſua ꝓlongaretur. dicens: domine accipe ſpiritū meū: pro ipſis: ne ſibi peccatum imputareť. Nam poſitis genibus clamauit uoce magna dicens. Domine ne ſtatuas illis hoc peccatū. Et uide amorem mirabilem: quia pro ſe orādo ſtetit: pro lapidantibus genua flexit: pro ſe ſilenter orauit: ꝓ illis uoce magna clamauit. In hoc etiam xp̄m imitatus in paſſione: qui ꝓ ſe orauit dicens. Pater in manus tuas cōmendo ſpiritū meum & pro inimicis dicēs. Pater ignoſce illis: non enim ſciūt: qd faciūt. Et cū hoc ſtephanus dixiſſet obdormiuit in domino. Cuius corpus gamaliel & nicodemus occulti xp̄i diſcipuli in agro ipſius gamalielis ſepelierūt: & fecerunt planctū magnū ſuper eū. ℭ Et celebrať hoc feſtū ab eccleſia ſequenti die poſt natiuitatē domini. ſ. vii. calen. ianuarii. Reuera: tamē lapidatio ſancti ſtephani facta fuit eodē aſcēſionis anno. iii. uidelicet noñ auguſti quo die feſtū inuētionis eius celebratur. Inuētio aūt ad litterā contigit. vii. cal. ianuarii. Eccleſia tamē hec feſta cōmutauit duplici de cauſa. ℭ Primo qa ut diciť in ſermone auguſtini: heſterna die dominus natus eſt in terris ut ſtephāus hodie naſcereť in celis. ℭ Secūdo quoniā pp feſtum natiuitatis domini p̄cedēs feſtū iuētionis ſolēnius celebrať q̄ feſtū paſſionis: qđ inconueniēs erat: & ob hoc feſta mutata ſunt: ut dies paſſionis eius ſolēnius celebreť.

ℭ De ſancto Dionyſio papa & martyre. Cap. V.

DIonyſius papa & martyr: cuius genus non inuenit. Sixto ſecundo in epiſcopatu ſucceſſit: & ſedit annis. ii. & mēſibus. iii. q ut dicit ado fidei documētis ſub claudio ſecūdo imperatore clarus effulſit. Hic in urbe diuiſit pecias: ſingulis ſingulos dans preſbyteros ꝓpter penitētes ſuſcipiendos & propter baptiſma. Hic etiā pecias & cemiteria per regiones diuiſit: & unicuiq̧ ius proprium ſtatuit: mandans ut ſinguli terminis ſuis cōtenti eſſent: & alienos non uſurparent. Qui & martyrio coronatus ſepultus eſt cum fratribus ſuis. vii. calen. ianuarii: & ceſſauit epiſcopatus dies. viii.

ℭ De ſancto Marino martyre. Cap. VI.

BArinus puer & martyr paſſus eſt in urbe ſub p̄fecto martiano: qui fuit filius ſenatoris & primarii ciuitatis. Hic a p̄fecto tētus dū ſe chriſtianū ꝓfitereť. Primo qdē extēſus & loris duriſſimis dorſo & uētre flagellatus:

deinde uinctus in custodiá missus est:die uero sequẽ
ti eductus equuleo suspẽditur:& ungulis laniat:post
modũ sera lignea & machina lapidea alligat: ut mẽ/
bra eius diuiderent.Sed dũ tracta machina puer ille/
sus pmaneret:in arborẽ scissam immittit: ut cõstri/
ctus spiritũ exhaleret.Dei tamẽ uirtute arbore in du/
as partes diuisa: craticule accense superponit plum/
boq; perfunditur liquefacto:moxq; nutu dei fluuius
aque inũdans ignis calorẽ extinxit.Post hec supplicio
cõmentariensi traditus est:a quo in frixorio accenso
mitti:sed rore celesti refrigerat.Deĩde a pfecto mar/
tiano in caldariá plená pice liquefacta iactat:que hinc
inde ebuliens sanctũ dimisit intactum.Preter hoc,in
harenario bestiis subiectus est:& leone qdem collum
eius leniter amplexãte:leopardo pedes lingẽte parda
cũ trigide manus ipsius osculabant.Leena uero & ur
sus que uestes sancti dilaniare ceperũt:cõfestim extin
cte sunt.Postmodũ ĩflámas iniectus dũ illesus exisset
in caminũ ignis missus est:cũ quo duo angeli descen
dentes cũ iustum die sequẽti eduxerunt.Nouissime
aũt dum a prefecto suasus se deos adorare uelle simu
laret omni populo romão uocato statuá serapis orás
in puluerem redegit.Quẽ prefectus decollari prece/
pit.Corpusq; eius in precipitiũ mitti: ubi & latronũ
corpora iactabant:ut sepultura careret.Orta aũt tem
pestate cum coruscationibus nimiis fugiẽtibusq; mi
nistris a sancto theophilo epõ corpus raptũ digna ue
neratione sepultũ est.vii.cal.ianuarii.Martianus autẽ
pro hoc scelere & aliis a deo percussus uermibus ex
ipsius ebuliẽtibus ore infelicem animam exhalauit.

℄ De scõ Ioãne apostolo & euãgelista. Cap. VII.

IOannes apostolus & euãgelista quẽ iesus
amauit plurimũ:filius zebedei fuit & fra/
ter iacobi maioris:quem xps uocauit de
nuptiis:qui supra pectus domini in cena
recũbens fluenta euangelii de ipso sacro dominici pe
ctoris fonte potauit: & ceteris apostolis fugientibus
magistrũ nunq̃ in passiõe deseruit:cui & iesus in cru/
ce moriẽs matrem uirginẽ uirgini commendauit: &
post eius ascẽsionem usq; ad obitum uirginis ad eius
semper custodiá permásit:ut dicit hieronymus. Hu/
ius uitá inclytus eps discipulus eius scripsit. Hic apo/
stolis ad pdicádũ diuisis apud asiam pdicauit: ubi &
multas fundauit ecclesias.Qui sub secũda post nero/
nem persecutione christianoꝝ quam domitianus ex
ercuit:apud ephesum a cõsule comprehensus & ro/
má ductus:dũ apud portam latiná in dolio feruentis
olei missus illesus exisset:ut in alio eius festo.ii.noñ
maii dicet:ab eodem pconsule in pathmos insula re
legatus apocalypsim cõscripsit.Eodem aũt anno do/
mitianus a senatu romano interfectus est: oiaq; eius
acta & per ipsum & eius officiales iudicata cassata fue
runt.Sicq; factũ est:ut sanctus ioannes qui cum iniu/
ria ad exiliũ fuerat deportatus:cum honore ad ephe/
sum reductus esset:omni populo sibi occurrẽte & cla
mante:benedictus qui uenit in noĩe domini.Cũ autẽ
ingrederet ciuitatem drusiana eius discipula:que ad/
uentus ipsius desiderio fuerat fatigata:efferebat mor
tua flentibus & lamẽtantibus grauiter tá parentibus
q̃ pauperibus orphanis & uiduis: qbus indigentibus
ministrabat.Apostolus ergo feretrum iussit deponi:
& corpus resolui:eáq; pprio noĩe uocans:mádauit ut
surgeret:& domũ rediens refectionẽ sibi prepararet.
Que statim quasi nõ de morte sed de somno uocáta
surrexit:& iussa pfecit.Ad quod miraculũ multi con
uersi sunt.℄ Altera die craton philosophus ut osten
deret qualiter mũdus esset cõtemnẽdus duos fratres
iuuenes ditissimos oĩbus uenditis duas gẽmas eme/
re fecerant easq; in comspectu populi frangi iusserat.
Quod uidens apostolus philosophũ aduocauit: & ta
lẽ mundi contẽptum dánauit:tũ quia ore hoĩum lau
dabat:& a deo reprobabat:tum quia sine ullo meri/
to fiebat:eo q; sua pauperibus nõ largirent: ostendẽs
mundũ esse cõtemnendũ facultates hoĩs pauperibus
errogando.Sed dũ philosophus post disputationem
ad hoc deuenisset:ut si ioannes gẽmas confractas re/
integraret:craton eius dictis fidẽ adhiberet. Aposto/
lus oratione fusa fragmẽta gemmaꝝ colligens ipsas
consolidauit:statimq; craton cũ duobus iuuenibus
xpo credidit.Illi uero iuuenes gẽmis distractis preciũ
pauperibus errogarunt.℄ Hoꝝ exemplo duo alii iu
uenes cũctis pro christo datis discipuli ioannis effecti
sunt.Sed die quadá uidentes seruos olim suos uesti/
bus fulgẽtes:& se uili pallio cõtectos contristari cepe
runt:quod ioánes per spiritum cognoscens pcepit:ut
ad nemus & littus accederent:sibiq; lignoꝝ fasces &
lapillos apportarent.Et facta oratione uirgas in aurũ
& lapillos in gẽmas conuertit: quas eisdẽ apostolus
tradidit dicẽs:ut per dies septẽ aurifices oẽs & gem/
marios circuirẽt:& aurum ac gẽmas probari facerẽt.
Qui post dies septẽ reuersi dixerũt:omnes illos ope/
rarios cõcordari se nunq̃ tam puꝝ aurum & tam p/
ciosas gẽmas conspexisse.Tũc apostolus predicta oia
sibi tradens dixit:ut irent & possessiones distractas re
dimerent:& abinde diuites essent:ut in perpetuũ mẽ
dicarent.Et quia nõ uult deus coacta seruitia: pro li/
bito gauderet libertate sua.Et ĩtroducta xpi parabo/
la de diuite epulone & lazaro ulceroso: cepit aposto/
lus cõtra diuitias multa predicare. ℄ Cõtigit aũt sta/
cteum quendá iuuenem qui trigĩta diebus ante uxo/
rem duxerat deferri mortuum tumulandum:quem
apostolus matris uidue & parentum precibus & la/
chrymis compassione motus: orans a mortuis susci
tauit: & suscitato mandauit:ut que in alio seculo de
duobus illis iuuenibus uiderat enarraret. Qui mul/
ta de paradisi gloria quá ipsi amiserant:& de penis in
ferni:quas acquisierát:prout sibi ostensum fuerat co
rá omnibus patefecit.Propter qđ iuuenes cõpuncti
una cum stacteo resuscitato:pedibus apostoli prouo/

luti diuinam misericordiam implorabant. Apostolus ergo iuuenibus triginta dierum penitentiam imposuit: qua peracta gemme & aurum in priorem materiam uirgarum & lapillorum redierunt: quas iuuenes ad sua loca pristina reportantes: in dei seruitio perseuerarunt: & ceperunt cum apostolo miraculis coruscare. ℂ Et dum tota ciuitas ephesiorum ioānem extollerent: pontifices idolorum seditionem in populo excitarunt: ita ut a multis de plebe Ioannes traheretur ad templum diane: ut sacrificaret. Quibus ille hanc conditionem proposuit: ut aut ad inuocationem diane ipsi ecclesiam christi diruerent & ipse idolis sacrificaret: aut ipse ad inuocationē christi templum diane subuerteret: & ipsi in christum crederent. Et cum huic sententie maior pars populi consensisset ad preces Ioannis: omnes templum exeuntes a longe steterunt: & orante apostolo: templum funditus corruit: & imago diane penitus commiuta est. Aristodemus autem pontifex idolorum seditionem in populo concitauit. Quem dum Ioannes interrogaret quomodo ipsum placare posset: respondit ei: si uenenum bibēs: quod ille sibi porrigeret: illesus permaneret. Et cum apostolus acquiesceret aristodemus ut eum a poculo subtraheret uel saltē deterreret: duos uiros impetrauit a proconsule qui fuerant decollandi: quibus uenenum potandum coram omnibus tribuit. Quod ut illi biberunt: confestim spiritum emiserūt apostolus autem calicem accipiens & signo crucis se muniēs uenenum bibit: & per tres horas obseruatur nullam lesionem incurrit. Et dum populus christum uerum deum clamaret. Aristodemus adhuc obstinatus apostolo instabat: ut si ueneno defunctos excitare posset ipse proculdubio christo crederet. Cui ioannes pallium suum dedit & ipse in tunica mansit: eidemq̧ iussit: ut inuocato christi nomine pallium super corpora defunctorum poneret: eisdēq̧ ut resurgerēt mandaret. Quod dum ille fecisset illico surrexerunt. Sicq̧ pontifex cum omni familia & parentela & multitudine maxima conuertuntur: & .xii. milium uiroꝝ exceptis paruulis & mulieribus a beato apostolo baptizant. ℂ Reperitur in .x. libro historie ecclesiastice: ꝙ apostolus quēdam iuuenem ferocem cōuersum: cuidam epo depositi nomine cōmendauit: & ad partes alias accessit: post aliquod tēpus iuuenis relicto epo: factus est princeps latronum. Rediens apostolus depositum repetit: & episcopus de pecunia intelligens qsi ignarus obstupuit. Cui apostolus de iuuene sibi cōmendato se querere declarauit. Et dum episcopus Ioanni cū rubore factum narrasset: apostolus cum increpat eo ꝙ malum suo deposito custodem dimisit. Equum sibi parari iussit: & ad montem: ubi iuuenis erat: festinus properauit. Quem iuuenis statim recognoscens pre uerecundia equū ascēdēs fugiebat. Apostolus senectutis oblitus equum calcaribus urget: & fugientem uocat: & ne patrem suum fugiat uel expauescat: post ipsum clamabat. Et ut ad penitentiam rediret dulciter admonebat offerēs se pro eo christo responsure: cōpūctus iuuenis reuertitur: & cum lachrymis conuertitur: & ab apostolo benigne suscipitur: & in uirtutibus perseuerans tandem a magistro episcopus ordinatur. ℂ Legitur etiam ubi supra: ꝙ cum Ioannes ephesi balneum lauandi gratia introisset: & ibidem cerinthium hereticum inuenisset inde protinus exiuit: quo egresso balneum cecidit & hereticum cū suis oppressit. ℂ Predicationem autem suam miraculis confirmabat: ita ut tactu uestimentorum eius egri curarentur: & demones fugarentur. Et ut dicit Hieronymus in sua decrepita senectute: uix ad ecclesiam discipulorum manibus ferebatur nec cum plura uerba dicere posset: ad quamlibet pausam hoc solum dicebat: filioli diligite alterutrum. Ibiq̧ usq̧ ad traiani tempora perseuerans totius asie fundauit & rexit ecclesias. ℂ Et cum esset annorum .lxxxix. secundum isidorum .lxviii. a passiōe domini anno apparuit ei christus cum discipulis aliis: qui iā omnes ad celestia migrauerant: cumq̧ ad eternas epulas inuitauit: & dominica futura die ad se illum uēturum esse predixit. Igitur in subsequenti dominica omni populo ad ecclesiam conueniente: que in eius adhuc in carne agētis nomine fuerat fabricata a primo pullorum cantu usq̧ ad sextam predicauit eisdem: hortans illos: ut in fide essent stabiles & in mandatis feruentes: Post hec iuxta altare foueam quadratam fieri iussit & terram extra ecclesiam iactari. In quam beatus euāgelista descendens expansis manibus gratias deo egit: & orationem deuotissimam fudit. Qua finita tanta super eū lux emicuit: ꝙ a nemine uideri potuit. Recedenteq̧ lumine fouea reperta est māna repleta: quod ibidem usq̧ hodie generatur. Ita ut in fundo fouee instar minute harene scaturire uideatur: sicut in fontibus fieri consueuit: propter quod ipsum in corpore & anima celo assumptum plurimi asseuerant. Cuius depositionis dies ab ecclesia celebratur .vi. calen. ianuarii.

ℂ De scō Maximo epo alexādrino. Cap. VIII.

MAximus episcopus alexādrinus fuit. Qui satis clarus & insignis de titulo confessionis factus est. Qui & in pace quieuit .vi. calen. ianuarii: apud eandem urbem condigne cumulatus: hec usuardus.

ℂ De scō Maximo epo taurinēsi. Cap. VIIII.

MAximus episcopus taurinēsi claruit tempore honorii imperatoris: qui ī homeliis & sermonibus componendis: & in ecclesia declamandis studuit eleganter: uir in diuinis scripturis intentus: & ad plebem instruendam sufficiens. In apostolorum laudes & Ioannis baptiste & generales omnium martyrum homelias & tractatus edidit. De sancto Eusebio Vercellēsi duos tractatus composuit. Et sancti Cypriani spāle de ba

prismi gratia Librum de auaritia & hospitalitate. De
diffectu lune. De elemosynis. De ieiunio seruorū dei
generali. De ieiunio speciali q̄dragesime. De eo quod
in Isaia scribitur Caupones tui miscent uino aquam.
De passione domini. De iuda proditore. De cruce do/
mini. De sepulchro eius. De resurrectione ipsius. De
accusato & iudicato domino apud Pilatum. De calē/
dis ianuarii. Composuit etiam homelias plurimas: ui
delicet. De natiuitate domini. De epiphania. De pen/
thecoste. De hostibus carnalibus non timendis. De
gratia post cibum deo agenda. De penitentia niniui/
tarum: & alias multas. Quieuit autem honorio &
theodosio iuniore imperantibus. Hec gennadius de
illustribus uiris.

¶ De sanctis innocentibus martyribus. Cap. X.

INnocentes martyres ab herode ascaloni/
ta interfecti sunt. Tres enim fuerunt hero
des propter eorum infamem crudelitatē
famosi. Primus fuit herodes dictus ascalo
nita: sub quo natus est dominus: & pueri occisi sunt.
Secundus fuit herodes antipas: qui Ioannem decolla
uit. Tertius agrippa qui Iacobum occidit: & petrum
incarcerauit. ¶ Herodes ergo ascalonita fuit filius an
tipatris idumei: qui neptem regis arabum duxit uxo
rem: ex qua hunc filium habuit herodem: ut dicitur
in historia scholastica: qui postmodum ascalonita di
ctus a cesare augusto primus ex gētibus iudee regnū
accepit: & tunc ablatum est sceptrum de iuda iuxta ꝓ
phetiam Iacob. Huic sex filii nati sunt. s. antipater: ale
xāder: aristobolus: archelaus: herodes antipas: & phi/
lippus: Alexandrum autem & aristobolū ex eadem
matre iudea genitos romā misit liberalibus artibus
imbuendos: qui facti acerrimi oratores de susceptio
ne regni cum patre contendebant. Pater uero antipa/
trem illis preponere satagebat. Cumque illi de patris
morte tractassent ab eodem reiecti: cesarem adeūt de
patris iniuria conquesturi. ¶ Interea magi hierusalē
ueniunt: & de ortu regis iudeorum querunt. Hero/
des hec audiens turbatur: timens ne de iudeorum se/
mine natus esset: qui ipsum alienigenam expelleret.
Rogatq; magos: ut inuentum regem sibi renunciēt:
simulans se adorare uelle: quem perdere iam cogita
bat. Verum tamen magi per aliam uiam reuersi sunt
in regionem suam. Videns herodes eos nequaquam
ad se reuersos: stelle uisione deceptos ad se redire eru
buisse putauit: & ideo ab inquisitiōe pueri animū re/
uocauit. Sed audito que pastores dixerāt: & que syme
on & anna prophetauerant: uehementer timuit: & se
a magis illusum cognouit. Et ex tūc de nece puerorū:
qui erant in bethleē: tractare cepit: ut cū eis illū quem
ignorabat: occideret. Et ad monitionē angeli Ioseph
cum puero & matre in egyptum in ciuitatem hermo
polim fugit: ibiq; septē annis usq; ad obitum herodis
permansit. Ingresso igit̄ domino in egypto secundū
Isaie prophetiā. Vniuersa idola corruerunt. ¶ Refert
cassiodorus in tripartita q̄ in hermopoli thebaide di
citur esse arbor que uocatur persidis ualens in salutē
egrorum: si fructus uel folium uel cortex collo lan/
guentis alligetur. Hec arbor usq; ad terram inclinata
uirginem cum filio fugientem adorauit. ¶ Dum igi
tur herodes de nece puerorum disponeret: a cesare ci
tatus est filiorum accusationibus responsurus: q̄ cum
per tarsum iter faceret. Intellexit: q̄ magos naues tar
sensium transiuissent: quas oēs in spiritu uehementi
combussit: ut fuerat predictum. Et dum ipse coram
imperatore disputans contra filios obtinuisset: & in
regnum confirmatus audacior factus esset: reuersus
hierusalē occidit omnes pueros: qui erant in bethleē
a bimatu & infra: secundū tempus quod exquisierat a
magis. i. īfantibus duorum annorum usq; ad pueros
unius noctis. Didicerat enim a magis ea die: qua eis
stella apparuit dominum natum esse: & quia annus
fluxerat ex quo romam ierat christum anniculum: &
aliquorum dierum supra esse credebat. Ideoq; supra
etatem eius usq; ad bimos deseuit in pueros. In qua
persecutione cētū & quadragintaquattuormilia īfan
tes interfecti esse creduntur: qui & in apocalypsi cap.
xiiii. describunt̄. Inter quos dei iudicio unus paruulus
filius heroidis ad nutriendum traditus ignoranter a
carnificibus est occisus. ut dicit macrobius. ¶ Hero/
des autem de tāto scelere a deo acriter punitus est: ut
in scholastica dicitur. Vt qui multos orbauerat filiis:
ipse suis miserabiliter orbaretur. Nam alexander &
aristobolus iterum patri suspecti confessi sunt ab eo
contorti: q̄ tonsori pecuniam promiserant: si eum iu
gularet. Ob hoc pater iratus eos occidi fecit: Antipa/
trem autem futurum regem constituit: & eidē hero/
dem antipam substituit. Et cum herodem agrippam
& herodiadē uxorē philippi: quos ex aristobolo susce
perat: paterna dilectione foueret. His duabus de cau
sis antipater contra eum odium concepit in tantum:
q̄ cum ueneno perimere attentauit. Quod sentiens
herodes eum in carcerem posuit. Ipse autem annorū
lxx. grauissimam infirmitatem incurrit. Nam febre
ualida: prurigine corporis colli continuis tormentis:
pedum inflatione uermescentibus testiculis: intolera
bili fetore & crebro anhelitu torquebatur. Audiensq;
iudeos mortem suam cum gaudio expectare nobiles
multos iudeorum carcerauit mandans salome eius
sorori: ut cum spiritum emitteret oēs detentos occi/
deret: ut sic omnis iudea ipsum defleret uel inuita. Et
cum sumpto cibo iuxta morem suum pomū purga/
re uellet. quem comederet: tenens manu gladiū tussi
uiolenta fatigatus seipsum percussit: non tamen tota
liter se occidit eo q̄ a consobrino aliqualiter detētus
fuit. Et cum sonitus in aula de morte regis percurre/
ret: & antipater se relaxandū exultaret. Herodes hoc
audiens eum occidi fecit: & archelaum post se regna/
turum īstituit. Sicq; post dies. v. infelicissimus uitam

finiuit. Salome autem ſoror eius omnes quos rex oc/
cidi mandauerat relaxauit. Innocentes autem marty
res ſub die uno paſſi ab eccleſia recoluntur uidelicet.
v. calendas ianuarii.

ℭ De ſanctis Eutityo & Florentio confeſſoribus. Cap. XI.

EVtityus & Florentius ſerui dei circa tẽpo/
pora gothorum in nurſie partibus florue
runt: quoꝝ primus actiue uite & predica
tioni: ſecũdus uero contemplatiue & ora/
tioni uacabat. Eutityus uero in abbatẽ cuiuſdam mo
naſterii in partibus illis poſiti electus: licet dudum re
nueret tamen pro ſalute proximi animatus conſen/
ſit: & ſolum ſociũ dereliquit. Florẽtius ergo ſolus exi
ſtens orauit ad dominũ ut ſibi cõſortium aliquid lar
giret. Moxq; ante fores cellule: urſum repperit: demiſ
ſo capite nihil feritatis oſtẽdentẽ: quaſi ad uiri dei ob
ſequiũ preparatũ. Cui uir impoſuit ut quattuor uel
quinq; oues quas habebat ad paſtũ duceret & cuſto/
diret: & ad ſextam uel nonam hore rediret. Qui iuſ/
ſa complens paſtoris curam gerebat: & hora ſibi ſem
per aſſignata cum omnibus redibat: & quas mandu
carẽ conſueuerat: paſcebat oues beſtia ieiunia: atq; in
omnibus mandato uiri dei obtemperabat: ut neq; ad
ſextã iuſſus rediret ad nonam neq; ad nonã iuſſus re/
diret ad ſextã. Sed dum tanti miraculi fama crebreſce
ret quattuor ex diſcipulis eutityi quaſi inuidentes: q
eorum magiſter miracula non faceret ſicut florenti/
us faciebat: urſum latenter occiderunt. Quem die al/
tero percuſſum ſanctus inueniens & dolens admodũ
inquirens diligenter: qui fuerant occiſores cognouit:
fratrũq; malitiam & urſi conſocii mortem deplorãs
Quẽ eutityus ad ſe deductũ conſolari cepit Florenti/
us uero ĩprecans ſe habere ſpẽ in deum aiebat: q ĩ hac
uita uindictam manifeſtam reciperẽt: qui nil ſe leden
tẽ urſum eius occiderant. Et poſt dies medicos quat/
tuor monachi qui urſum occiderant: elephãtie mor
bo percuſſi mẽbris putreſcentibus interierũt. Quod
ſanctũ florentius omni uite ſue tempore flebat: quia
exauditus fuerat: & ſe quodãmodo in eorum morte
homicidã reputabat. ℭ Diaconus qdam ad eum ue/
niens ut ſe eius orationibus cõmendaret cellulã eius
ſerpentibus reperit in circuitum plenam: & timẽs ſan
ctum inuocauit. Qui egreſſus orauit: & cum nimia
ſerenitas eſſet: ſubito tonitruum factum eſt: quod ſer
pentes omnes ĩteremit. Moxq; tot aues uenerũt quot
ſerpentes occiſi fuerant: & ſingule ſingulos rapientes
aſportarunt. ℭ Eutityus uero magis poſt mortẽ mi/
raculis claruit. Inter que illud precipuũ fertur quod
uſq; ad longobardoꝝ tẽpora perdurauit. Nam quo/
ties pluuia deficiente eſtu nimio terra exureret ciues
urbis tunicam illius leuatam circũferebant: cum qua
dum per agros orantes pergerent repente fluuia tri/
buebat: que plene terrã ſatiare potuiſſet. Quieuit aũt
in chriſto ſanctus eutityus. v. calen. ianuarii: quo etiã
die feſtum conſocii florentii in illis partibus colebat.
Hec Gregorius. iii. dial. capitulo. xv.

ℭ De ſancto elphego epõ & martyre. Cap. XII.

ELphegus cãtuarien archiepiſcopus & mar
tyr floruit tempore henrici ſecundi impe
ratoris. Qui nobili genere: litteraꝝ ſciẽtiã
imbutus in loco qui dicit balneũ adhuc
iuuenis ſe incluſit: & eremiticam uitam ducẽs poſtq̃
plures diſcipulos congregauit: monaſterium cõſtru/
xit: fratribuſq; prepoſitum delegauit: ſe quoq; ſepara
tim in arta cellula poſuit maiora tamen quedam ſibi
delata corrigebat. Dum autem quidam effrenes mo/
nachi mediis noctibus in certo loco ieiunia comedẽ/
tes frangerent: uno ipſoꝝ repente defuncto ſtrepitus
maximi per cenobium ſonuerunt uoceſq; percutien/
tium & percuſſi lamenta audita ſunt. Quod ſanctus
audiens monaſteriũ intrans corpus defuncti in terra
proſtratum reperit ictibus contuſum. Quod dũ ſo/
cii ceteri mane uidiſſent cõpuncti ad penitentiam re/
dierunt: & locum ubi corpus defuncti inuentum eſt:
illum eſſe in quo deliquerant confeſſi ſunt. ℭ Interea
defuncto uenrono epiſcopo dum pro electione multi
deſiderẽt: ſancto dũſtano archiepiſcopo apparuit ſan
ctus andreas apoſtolus qui ei elphegũ eligendũ impe
rauit. Et dũ ille uiſa narraſſet uota oĩum in elphegũ
cõcurrerũt. Qui ſcũs epiſcopus mira ſe penitẽtia affli
gebat: & pauperibus liberaliter errogabat: reuelat:
quoq; ſcõ dũſtano elphegum ſibi ſucceſſorẽ futurũ
quod anno domini. cvi. impletum eſt elphego de uẽ/
tona cãtuariã trãſlato. Hic poſt dies paucos romam
peregrinus adiens: dum auſonie hoſpitatus eſſet a q/
buſdam ex ciuibus noctu eum inuadentibus omni/
bus ſuis ſpoliatus & ex urbe eiectus eſt. Necdum lon/
ge diſceſſerat: & ecce ſubito tota ciuitas auſonie inflã
matur. Quod illi conſpicientes & ſanctum inſequen
tes ablata ſibi reſtituere ſe offerũt: eiuſq; miſericordi/
am petunt: eo q diuinam ex hoc ultionem in ſe reco
gnoſcunt. Sanctus igit ad urbem rediens orõne bre/
ui: quod dictu mirꝫ eſt: flãma prius in aere ſuſpendit:
& poſt hec ab urbe totaliter incendium excuſſit: mul
tiſq; oblatis ſola ſua recepit: eoſq; de ſibi illata iniu/
ria corripuit. ℭ Dũ igit danicũ duce ſuo thurolo pi/
rate peſſimi tam mare britannicum quam terras pre
darentur: a rege eltheredo: qui omnino ĩbellis & pu/
ſilanimis erat eiici non ualebant. Sanctus autem ar/
chiepiſcopus hoſtes adibat: captiuos redimebat: &
multos ſua doctrina conuertebat: ceteri uero in eum
inſanientes ipſum occidere ſatagebant. Cumque he/
dricus ꝓpoſitus regni in quoſdam olim fratris ſui in/
terfectores uindictã expeteret: & rex illos utpote no/
biles & q illũ uti ꝓdonẽ iuſte ſe defendẽtes occiderant
iure pimere denegaret: indignatus hedricus & danis
cõfederatus cũ multis de regno ciuitatẽ aggreſſus ob
ſedit: eãq; plurimis bellis crudelitatus agitauit. San/
ctus uero elphegus populũ hortabat: ſed peccatis exi
gẽtibus dũ ciuitas ab hoſtibus ĩpugnat: aduerſarii p
muꝝ diruptũ ĩtroeunt ĩnocẽtes pimunt: domos ſpo
liant: & ĩcendunt. Quos ſanctus archieps de ĩpietate
redarguens ab eiſdẽ multis uerberibus ceſus hume/
ro pene exciſo: manibus uictis ad eccleſiam ſuã ducit:
& in cõſpectu ipſius templũ inflãmat: monachi occi/
dunt: & q̃ttuor ſolũmodo capti uiui dimittunt. In/
de ſanctũ ad portã ſeptẽtrionis in carcerẽ aſperrimũ
uinculatus includit: ibiq; ſeptẽ menſibus cuſtoditur.
ℭ Veꝝ ira dei in hoſtes ſeuiente duomilia ex ipſis pe/
ſtilentia extincti ſunt: ceteris graui infirmitate pcuſ/
ſis: quod illi cernẽtes: eiuſq; ſuffragia petunt. Pro qui/
bus dũ oraſſet: & panẽ benedictũ eiſdẽ tribuiſſet: om
nes ex eo guſtãtes ſanati ſunt. ℭ Poſt hec autem dum

ab archiepo thesauros multos peterent:ut sic abeun/
tes ecclesiam suam in pace dimitterent : & ille omni/
no denegaret:dicens que christi sunt: minime christi
aduersariis concedenda:rursum in carcere clauditur:
cui diabolus in specie angeli apparens eum de carce/
re eduxit:& abire suadens:plures aquaꝝ abluuiones
transire fecit.Hesitante aũt sancto an a bono angelo a
martyrio phiberet:oratione fusa diabolus euanuit:
angelus sanctus astitit:& cum ad locum certaminis
reduxit.Qui iuxta carcerem existens:ab hostibus ten
tus pluribus plagis confossus:tandem cerebro percus
sus semiuiuus in carcere repõitur:ubi nocte a sancto
dunstano & angelis sibi apparétibus cum luce nimia
cõfortatur:& ad eternam gloriam inuitat.Sicq om/
nibus eius sanatis uulneribus uinculisq solutis custo
des hec uidentes territi fugerunt. Nouissime autem
martyr christi iumento impositus ab infidelibus se/
cundo miliario a cantuaria ductus & lapidatus est.
Cuius sanguine lignum aridum conspersum reuixit
propter quod miraculum dani corpus eius londoñ
deportari permiserũt:ubi & sepultum est:& post an/
nos decem incorruptum inuentum usq a in presens
durat:& sanguis recens acsi hodie esset effusus. Qui
passus est.v.calen.ianuarii die uidelicet precedente fe
stum Thome martyris:eius in pontificatu eodem &
martyrio successoris.

¶De sancto Thoma epo & martyre. Cap. XIII.

Homas cãtuariẽsi archiepiscopus & mar/
tyr tempore federici imperatoris primi p
libertate ecclesie martyrium passus é. Hic
ciuitatis londoñ parentibus ortus nobili/
bus in adolescentie annis litterarum & studio & ho/
nestati morum operam dabat:quem mater eius or/
bata uiro in uirtutum sanctaꝝ exercitatione & beate
uirginis deuotione specialiter iformabat.Qui adhuc
iuuenis liberalibus instructus:secularibus curis ipli/
catus cum plurima contra cleri honestatem geri con
spiceret:relicta seculare uita a sancto theobaldo can/
tuariẽsi archiepiscopo clericus effectus in eadem eccle
sia modico post tempore archidiaconus est istitutus.
Et deinde ad eius instantiam henricus rex anglorum
eundem cancellarium suum fecit:in quo officio stre
nue se gerens:omnibus amabilem se prebebat:eiusq
ope & consilio multa contra ecclesie libertatem pro/
curata fieri compescebat:ex qua sola causa dictũ offi/
cium de sui archiepiscopi mandato quãuis inuitus as
sumpserat.Qué adeo rex dilexit:ut post archiepisco
pi theobaldí decessum:Thomã in archiepiscopalé ca/
thedram pcurauerit sublimari:qui consecratus subi
to in uiꝝ alium mutatus est:carné cilicio & ieiuniis
macerans:non solum camisiam sed etiã femoralia ci/
licina usq ad poplites deferebat.Sanctitatem auté su
am subtiliter occultabat : ut saluo honestatis rigore
sub decentia uestium & apparatu utensilium confor
maret se moribus singulorum.Paupibus munificus
elemosynas consuetas quas eius predecessor duplica/
uerat.ipse etiam duplices duplicauit:& ad hoc oés si/
bi puenientes decimas deputauit.Quotidie.xiii.pau/
peꝝ pedes abluebat:& refectos datis cuilibet q̃tuor
argéteis remittebat.¶Sacerdos quidã quotidie mis/
sam de beata uirgine celebrabat:eo q aliam dicere ne
sciebat:qui accusatus ab archiepo tãq idiota ab offi/
cio suspensus est.Cũ ergo Thomas cilicium suũ assu/
endum sub lecto abscõdisset : ut hora captata ipsum
latenter cõsueret.Beata uirgo sacerdoti apparuit:eiq
mandauit:ut ad archiepiscopum pergeret : eiq dice/
ret:q illa ob cuius amorem missam dicebat:cilicium
eius quod est in tali loco consuerat:& setam rubeam
de qua illud cõsuit pro signo dimiserat.Illa ergo do/
mina sibi dicédo mittebat:q presbytero suo officiũ
ablatum restituere debeat.Quod ille audiés obstupu
it:& ita esse ut sacerdos retulerat inuenit:ac eidem ce
lebrandum potestatem cõcessit.¶Dum ergo rex hé/
ricus archiepiscopum ad uoluntaté suam inflectere
uellet:ut scilicet consuetudines quasdam: quas regis
predecessores contra ecclesie libertatem habuerant:
tam archiepiscopi q̃ episcoporum suffraganeorũ om
nium scriptura & consensu expresso firmaretur.Ne/
gans hoc fieri beatus Thomas constantissime:mani/
festam in eis asserens libertatis ecclesiastice subuersio
né contra se iram regis & principium nõ mediocri/
ter incitauit.Quadam aũt uice sic ipse cũ suis suffraga
neis episcopis est arctatus:ut sibi mortis sententiã rex
minaretur.Qui magnorum uiroꝝ deceptus cõsiliis
consensum uerbotenus prebuit:ueriũ ex hoc cernens
animarum periculũ seipsum mira peniténtia afflixit:
& ab altaris officio se suspendit:donec a summo põti
fice absolutus fuit.Reqsiuit deniq rex:ut quod uer/
bo dixerat scripto firmaret.Et dum contradiceret af
fectus est iniuriis & conuitiis ac dãnis multimodis la
cessitus.Deinde occasiõe cõtra eũ captata pro admini
stratiõe officii cãcellarie corã seculari iudicio euocat.
Et dũ nullo fori priuilegio nulla exceptiõe uel appel/
latiõe admissa cõtra ipm seculares iudices ad regis in
stantiã sententiã proferre uellent.Sãctus dei crucem q̃
corde gestabat manu ptulit:& crucifixũ interpellans
discessit clamantibus cũctis cõtra ipsum furem & p/
ditorem suspendio & incendio dignũ.Cui nocte duo
magnates secreto intimarũt:q in eius morté multi p
ceres coniurassent:uir ergo sanctus magis ecclesie q̃ si
bi metués:eo q causa nondũ pape inotuerat:& psona
lis psecutio uidebat:fugã cepit : & pua nauicula cum
duobus clericis mare transiens & senonas ueniés a pa
pa alexandro.iii.ibidem reperto honorifice suscipit:
& in monasterio pontiniacẽsi commendat.Rex uero
dum ad curiam romanã misisset:ut legati aliqui mit
terentur:qui cãm huiusmodi terminarent:a papa re/
pulsam patitur:& ob hoc magis contra archiepisco/
pum concitatur.Vnde omnia que erant sancti mar/

tyris & suorum diripuit:& totam eius progeniem &
amicos exilio damnauit:nequaq̄ deferens conditioni
uel sexui ordini uel etati. Nam & mulieres in puerpe/
rio:& infantes in cunis:clerici & laici iuuenes & decre
piti in exilium acti sunt. Omnes qui poterant iuramē
to astricti:ut se cantuariensi episcopo presentarent:ut
passionis gladio professus animum ad regis uotū in/
flecteret:prohibitum quoq; est clericis in toto regno
ne quis per ipō orationem in publico proferret. Que
omnia christi martyr contemnens in constantia ueri
tatis permansit immobilis:ieiuniis quoq; & orationi
bus intentus pro ecclesia & regno cōtinuo exorabat.
¶ Posthoc misit rex comminatoria quedam mona/
chis pontiniaceī monasterii per quosdam abbates or
dinis cisterciēū:que dum sanctus cognouit: nolēs re/
ligiosis uiris sui occasione dispendium imminere:in/
de sponte recessit:& ad ludouicum regem francorū
se contulit:qui eum humanissime tractauit. Deinde
misso gulielmo senoī episcopo ad sedem apostolicā
procurauit:ut papa regem anglorum compelleret: q̄
tenus archiepiscopum ad ecclesiam suam redire per/
mitteret. Interim rex in despectum archiepiscopi pro
curauit:ut rugerius archiepiscopus eboraceī in eccle
sia cantuarieī henricum eius filium coronaret. Dum
ergo summus pontifex regi mandasset sub excomu/
nicationis & interdicti pena canonica quatenus ar/
chiepiscopum redire permitteret: coactus rex assen/
sum prebuit & simulatam pacem cum archiepisco/
po tractauit. Sed antequam rediret sibi a domino re/
uelatur : q; ad ecclesiam suam cum gloria reductus:
post modicum per martyrii palmam ad dominum
esset migraturus. Et sic post.vi.annos exilii sui cōple/
tos redire conceditur:& a cunctis cum honore susci/
pitur. Per aliquot dies ante ipsius martyrium iuue/
nis quidam defunctus: & postea miraculose suscita/
tus dixit:q; usq; ad suppremum sanctoꝝ ordinē de/
ductus sedē uacuam inter apostolos uidit:quam cui/
dam sacerdoti angelorum audiuit a domino reserua
tam. ¶ Rediens igitur pastor nobilis dum adhuc iu/
ra ecclesie ut prius defenderet: & nec ui nec precibus
flecti posset:maiorem regis indignationem incurrit:
& magnatum animos adhuc fortius contra se accen/
dit. Et dum ex querela beati Thome summus ponti/
fex archiepiscopum eboraceī excōmunicasset: eo q; i
ecclesia sua auctoritate ꝓpria imo temeritate nepha/
ria regis coronasset filium:adeo cūctorum ꝓceꝝ ani
mi contra sanctū archiepm̄ accensi sunt:q; eius mor/
tem quotidie ꝓcurabant. Et ꝓcedente furore ecclesie
sue inepta edicto publico exire prohibitus est. Die igi
tur festum innocentum subsequente quattuor baro/
nes cum militibus armati ad ecclesiam suam ueniūt:
& archiepiscopum requirunt. Et dum monachi ec/
clesie fores clauderent : iussit eas reserari: & hostibus
futurus christi hostia mox occurrit : se pro deo mori
paratum offerens & ecclesie libertate. Eisq; ex parte
dei omnipotentis & sub anathemate madans: ne suo
rum cuiq̄ lesionem inferrent. Deo & beate marie &
sancto Dionysio & ecclesie sue sanctis patronis seipm̄
cōmendans & ecclesie causam. His dictis gladiis im/
piorum impetitur:sacra capitis corona preciditur:ce
rebrum cum sanguine per pauimentum ecclesie spar
gitur:& sic martyr domini consacratur anno domi
ni.M.clxxiiii. ¶ Dum ergo clerici corpus in pheretro
posuissent:& pro eo missam defunctorum inciperēt.
Angelorum chori astantes uoces cantantium inter/
rumpūt:& officium martyris inceperunt : Letabitur
iustus inchoant & ceteri prosequuntur. Et sic marty
rum honore uenerandus:martyris reuerentia hono/
rifice tumulatur. Sepultusq; est in precioso tumulo
auro & gēmis decorato in ecclesia sua signis & mira/
culis clarēs inumeris. Passus est aūt q̄rto cal. ianuarii.

¶ De sancto Iesse patre dauid. Cap. XIIII.

Iesse siue isai pater dauit prophete & regis
& filius obeth filii booz & scē ruth mo/
abitis:in catalogo sanctoꝝ patrum uete/
ris testamenti iccirco ab hebreis ponitur:
ut Iosephus scribit:eo q; talibus & tam sanctis paren/
tibus genitus & tanti prophete pater fuisset sanctissi/
mus arbitratur. Hic de tribu iuda ciuitatis bethleem
indegena fuit:qui genuit septem filios.s.heliab: ami/
nadab:symaha:nathanael:naddai:& ason: minorem
quoq; genuit dauid:qui erat rufus & pulcher aspectu
& decora facie:qui solus ex omnibus fratribus suis a
spiritusancto electus est:& a samuele propheta diui/
no iussu preuentus:atq; ex pastorali officio ad regni
gubernacula miraculose promotus : ut habetur prio
regū cap̄.xvi. Iesse aūt patris dauid sepulchrum apud
bethleem mōstrari Iosephus qui supra cōmemorat.

¶ De sancto Nathan propheta. Cap. XV.

Nathan propheta in diebus dauid spiritu
prophetico claruit : & in diebus salomo/
nis uita excessit : qui multa prefatis regi/
bus diuinitus reuelauit. Dauid enim a do
mino missus de adulterio in bersabee commisso re/
darguit:eiq; proditionem & homicidium quod de
uria fecerat patefit. Et cum dauid compunctus se pec
casse confessus est:dominum quoq; peccatum suum
remisisse misericorditer nunciauit : eiq; penitendum
indixit:& filium ex adulterio cōceptum propter pec/
catum suum moriturum esse predixit:ut habetur li/
bro regum.ii.cap̄.xii. Salomoni quoq; eo q; deos ado
rasset alienos uaticinatus ē:ut historia scholastica tra
dit:q; dominus aduersario suo & seruo decem tribus
ex regno traderet:eo q; a domino recessisset : Et si ꝓ/
phetia expressa nathan prophete conscripta non repe
ritur : q; tamen in quoq̄ uolumine gesta regis dauid
scripserit ultimo capitulo primi libri paralipomenō
commemoratur. Hic propheta in cartalogo sancto/
rum ecclesiastici.xlvii.cap̄.expresse ponitur inter ali/
os patres ueteris testamenti:quos sapiens laudare di/
sponit. Hūc sanctū & precedētē regi dauid prophete
premisi:quorum depositionis dies reperire nequiui.

¶ De sancto Dauid rege & propheta. Cap. XV.

Dauid rex Israel & propheta non solum ab ecclesiastico capitulo.xlvii.& a sancto mathathia primo machabeorum.ii.capitulo in catalogo sanctorum cōnumeratur: sed etiam ab apostolis & euangelistis & aliis doctoribus & diuinorum uoluminum scriptoribus multis sanctificatus reputatur qui de numero illorum patrum creditur extitisse:qui cum domino resurgentes beata etiam corporaliter immortalitate in celestibus uestiri creduntur.Hic de tribu iuda iesse uel Isai filius ciuitate bethleem oriūdus ex omnibus fratribus suis minimus a deo electus ē : ut de pastore gregis dux & princeps fieret plebis:& repulso saul a domino diuina iussione a samuele propheta in regem iunctus est.Et exinde spiritus domini a saul discedēs in dauid directus est.Adeo ut quandocūq; saul a maligno spiritu agitabatur:dauid i cithara psallēte mitius ferebat̄. ¶ Post hec dum philistei israel impugnarent:& habētes secum gigantem goliad populum dei ad singulare certamen prouocarent:cunctiq; gigantem impetere formidarent:solus dauid diuino agente presidio in funda & lapide percussit eum:& prostratum proprio gladio interemit:propter quod saul inuidie liuore audiens qualiter cum uictoria gloriose ciuitatem esset ingressus:emulus eius factus:cum omnibus diebus uite sue persecutus est:ita ut dauid hinc inde fugiēte plu ries uix euaserit manus eius:que omnia diffuse tradūtur in primo libro regum a capitulo.xvi. usq; prope finem.¶ Deinde saul in monte gelboe in pugna philistinorum cum ionatha eius filio interfectis : dauid consulto domino cum achinaam iezrahelite & abigail olim uxore nabal carmelli coniugibus suis ascendit in hebron:ubi a sola tribu iuda inunctus in regē ab eadem in regno constitutus est:isboseth saul filio super.x.tribus biennio regnante.Regnauit autem dauid in hebron septem annis & sex mensibus. Interfecto autem isboseth filio saul proditorie in domo sua: & omni parentela saul exterminata uniuerse tribus israel uenientes ad dauid in hebron unxerunt eū tertio in regē super israel uniuersum : & extunc regnare pacifice cepit super omnem populū hebreoꝝ. Eratq; annorum.l.quando regnare cepit &.xl.annis regnauit.In hebron.vii.annis:& in hierusalem.xxxiii.habuitq; dauid filios qui nati sunt ei in hebron uidelicet amon de achinaam iezrahelite chilaab de abigail uxore nabal:absalon filius macha filie ptolomai regis gessur:adonias filius agith:saphtia filius abithal:iezra filius aegla.Hos quoq; habuit qui nati sunt ei in hierusalem:samua:& sobab:& nathā:& salomon:& hisbaal:& elisua:& nephec:& iaphia:& elisama:& elida : & helipheleeph:habuit quoque ioab principem militie strenuum & uictoriosum:& sadoch summū constituit sacerdotem hierusalem quoq; muniuit arce:que postmodum dicta est munitio dauid:que uocabatur mello.¶ Habuit quoq; dauid bellum cum philisteis omnibus diebus:& percussit eos & humiliauit pluribus uictoriis obtētis.Fecit que cunctas in circuitu nationes tributarias.Ita ut in oībus ad que ingrediebat̄ ꝓsperrime ei succederet:quia dominus erat cū eo : ꝗ & regnū suum in sempiternū firmauit.Arcam etiam domini que pluribus annis fuerat in gabaa.i.in colle cariathiarim in domo aminadab cū multitudine populoꝝ & sacerdotū & magna psallentiū leticia trāstulit in hierusalē:eāq; i tabernaculo domini collocauit. ¶ Sed dū inimicos suos in circuitu p oīa cōtriuisset: & populū in pace posuisset:uoluit edificare templum domini:lignaq; sibi missa per hiram regē tyri: & alia plurima in edificiū preparauit:ueꝝ diuino responso ad se facto ꝗ non ipse sed filius eius nasciturus a domino preelectus uidelicet salomon tēplum esset edificaturus ab ope destitit:tamen uasa aurea & argentea & erea non modica fabricata in ministeriū domus & altaris fiendoꝝ dimisit.¶ Posthoc dū dauid per manum ioab principis milite hēret bellum contra filios amon inimicos dauid:& rex post meridiem deambulans in solario uidisset in domo sua bersabee uxorem urie cethei se lauantē que erat pulchritudinis elegantis:& eam adamasset uocatā ad se cognouit illam:que statim concepit.Quod sentiens dauid uirum eius ab exercitu reuocauit.ut prius sibi ascriberetur:& ex hoc mulier infamiā euitaret.Quē post dies aliquot ad exercitū misit scribens ioab litteras proditionis de morte urie ut uxorē eius pacifice possideret:uria quoq; in bello defuncto:dauid uxorem eius in domum suam introduxit:& facta est ei coniunx.Ad quem de tanto scelere redarguendum missus est a domino nathan ꝓpheta:uerumtamen quia dauid peccatum recognouit & penitentiam agere proposuit: dominus sibi q̄tum ad ipsius internitionem peccatum remisit:ultionem tamen in mortem filii iam nati & in alias regis persecutiones commutauit.Rex autem postmodum de bersabee genuit salomonem:cumq; sibi successuꝝ in regno cum iuramento matri promisit. ¶ Prima autem persecutio quā dominus in domo dauid excitauit propter peccatum uite fuit mutua interfectio filiorum.Nam cum amon primogenitus eius thamar uterinam sororem absalonis inepto amore diligeret: simulataq; infirmitate thamar ad fratrem fouendū accessisset:eā oppssit:moxq; sibi exosam abiecit.Qua ꝓpter absalon fratrem odiens:post biennium ipsum ad conuiuium inuitās dolose occidit : & ad auum eius maternū regem gessur aufugit:cū quo per triēnium stetit.Deinde cōsilio & tractatu ioab diligentis absalonē rex ipm hierusalem reduxit ubi & biēnio mansit:q; regis faciem non uidit.Tandem ioab interuētu eidem reconciliatus filium ad gratiā reuocauit. ¶ Secunda diuina ultio facta in dauid fuit conspiratio filii contra eum. Nam cum absalon filius eius ex pulchritudine & facundia populo dilectus aspiraret ad regnum mira sagacitate solicitare cepit corda uiroꝝ & populum sibi attrahere : intantum ut post annos

quattuor reuersionis sue recedēs de hierusalem cum licētia patris ꝑtextu soluēdi qdā uota domino in hebron:usus cōsilio achitofelis oli cōsiliarii regis: multis de populo secū assumptis cōspirauerūt cōtra regē: & cōgregata multitudie māu ualida uenit hierusalē: quē dauid timēs cū paucis fugā petiit. Et dū absalon eū psequ decreuisset cōsilio achitofelis:tādē ipm distulit inuadendū suasus acchusi archita absalonem deci pere cupiente.Inter que dauid fidelibus suis euocatis misso ioab cōtra absalonem cesa multitudine exproditoribus:absalon fugiens suspensus est capillis querqui inherentibus:quem superueniens ioab tribus lanceis interfecit & uictoriam reportauit. Dauid quoqꝫ hierusalem post menses.vi.triumphator rediuit. Et deinde multis habitis uictoriis contra philisteos populum feliciter gubernauit.Et dum quasi de regno gloriatus:& de populi numerositate superbiens populum omnem israel dinumerari iussisset : indignatus dominus populum epidemia magna pcussit. Ita ꝙ secundum iosephum de mane usqꝫ ad horā nonā repentina morte.lxx.milia uirorum de nobilibus & .ccc.milia de plebeis & rusticis in populo israel extincti sunt. Et cum uidisset dauid angelum percussorē uenientem hierusalem & dominum pro populo exorasset oblato sacrificio:quieuit indignatio dei : angelusqꝫ manum contra hierusalem continuit. Et deinde usqꝫ ad uite sue finē dauid in pace regnauit. ¶ Dū senectute nimia frigidatus calefieri non posset: & abisag sunamitis puella:ut ipsum calefaceret cum rege iaceret.Adonias filius agith qui maior inter regis filios remanserat regnum ambiens nobiliores quousqꝫ ad conuiuium inuitauit.Verum consilio nathan prophete:bersabee una secum ad regem ingressa:promissionem de regno sibi factam pro salomone eidem cōmemorauit.Propter quod dauid salomonē ꝑ manū sadoch sacerdotis assistētibus sibi banaia principe militie & nathan propheta & militibus dauid in regem iungi mandauit.Quod adonias audiens & timens fugit in tabernaculum:donec sibi salomon fidem prestitit.Dauid autem rex salomonem aduocans regnū sibi gubernandum commisit:& de parendo mandatis domini plenius informauit:omnibusqꝫ dispositis cum quadraginta annis regnasset:dormiuit cum patribus suis die.iiii.kalianuarii:ut beatus ponit hieronymus:prout & ipse repperit in archiuis iudeorum. Sepultusqꝫ est in ciuitate dauid:hoc est bethleē : licet quidam asserant eum in horto in quo dominus crucifixus & sepultus extitit:fuisse postmodum tumulatum.Hec oia tā in secundo libro regnū per totum q̄ in tertio usqꝫ ad cap.ii.& in prio paralipomenon atqꝫ in historia scholastica distinctius tradunt ubi & latiori narratione dauid gesta particularius legenti patebūt.his modicis de multis substātialiter & compēdio se collectis.¶ Hic gloriosus propheta domini diuino afflatus spiritu centum & quinquaginta psalmorum psalterii uolumen compilauit.In quibus sub dei laudibus & orationibus sacris incarnationis & passionis ac resurrectionis ceterorūqꝫ beneficiorum christi mysteria non tam prophetie oraculo futura predixit : q̄ euangelico stilo quasi iam gesta contexuit.Qui liber inter cuncta diuine scripture uolumina:uti sacramētorum noui testamenti secundus & laudum diuinarum hymnidicus:in officiis ac ecclesia frequentatur. Nam & eosdem psalmos diuersis temporibus & modis:ipse dauid cōditor nedum coram arca domini sepissime cecinit:uerum etiam per cantores quos in domo dei ad celebrandum posuit:deputatis diebus cantari constituit:Quem quidem librum deuotissimū heroico carmine in hebrea lingua ut tradit hieronymus compilatum:primo a septuaginta iterpretibus de hebraico in grecum trāslatum.Idem hieronymus de greco interpretatus est in latinum:quod hodie dicitur psalterium romanum:eo ꝙ in romana urbe ecclesia eo utitur.Quod postea prefatus doctor in aliquibus emendauit:& illud emendatū cantari cepit in ecclesia gallicana:dum tamen postea in utroqꝫ comperisset:defectus notabiles hebraicum psalterium de hebreo uerbotenus & immediate trāstulit in latinū: quo licet alicubi clerici nō utant̄ : ab eis tamē q̄ linguā nouerunt hebraicā ut uerior pre ceteris approbatur.

¶ De scō Dauid monacho & cōfessore. Cap. XVII.

Dauid monachus fuit : primo magnus latro in partibus hermopolis : qui omnes transeuntes predabatur habens secum triginta consocios. Tandem compūctus ad monasterium accessit:& se monachū fieri postulauit. Quem dum abbas & fratres recusarent eum iam senem uidentes:& qualis fuerat agnoscentes : comminatus est illis: ꝙ nisi eū susciperet monachū: eum exciperent predatorem & inimicum : ita ut cum sociis suis illuc rediens omnes iugularet : & monasterium euerteret.Sicqꝫ receptus & monachus factus in summa abstinētia & humilitate uiuebat:oēsqꝫ fratres numero.lxx.operātes iuuabat.Cui die quodā in cella sedenti angelus apparens nūciauit ei omnia peccata sua dimissa.Quod dum ille se credere nolle respōdisset: ꝙ tam immania & tot scelera deus sibi tā cito dimisisset:angelus eidem subiunxit:ꝙ eodē signo deus ipsum ꝑpter icrudelitatē pcuteret quo percussus fuerat Zacharias:ut.s.ex illo die semp mutus existeret: quo signo disceret omnia possibilia apud deū. Cumqꝫ de hoc ille cōquereret̄:maxime qa mutus existēs psallere uel orare nō posset:angelus ei dixit:ꝙ extunc extra psalmos & dei laudes omnino lingua eius liganda foret.Ex quo die officium quidem dicebat:& orādi potestatem habebat:aliud uero uerbum omnino ꝓferre non poterat:qui in eius sanctitatis testimonio pluribus claruit signis.hec in uitiis patrum.

¶ De sancto Trophino epō. Cap. XVIII.

Trophinus episcopus & confessor discipulus apostolorum Petri & Pauli:cuius meminit Paulus apostolus scribens ad timotheum: ab eodem apostolo episcopus ordinatus ciuitati arelatēsi ad predicandum christi euāgelium primus directus est. Ex cuius fonte ut papa zozimus scribit:tota gallia fidei riuulos accepit.Qui doctrina & miraculis clarus quieuit in pace.iiii.kaliā nuar.Quo etiā tpe scūs cresentius eius pauli discipulus uiennam peruenit:ibiqꝫ miraculis effulsit.

¶ De scis Sabino & sociis martyribus. Cap. XIX.

Sabinus episcopus cū exuperantio & marcello diaconibus & uenustiano cum uxore & filiis passi sunt apud assisium ciuitatem tempore maximiani iperatoris.Qui

beatus episcopus cum duobus diaconibus suis exuperantio & marcello a uenustiano augustali tuscie in ciuitate assisina tentus: dum ad sacrificia suaderetur. petiit sibi deos presidis presentari ut eis immolaret. Ille uero statuam iouis ex precioso corallio sibi adduci fecit. Quam sanctus in terram elidens confregit. Propter quod iussu uenustiani manus eius p̄cise sūt. Deinde duos diacones fecit in equuleo leuari diuque fustibus cedi: & latera eorum unguibus radi: & ignē subterponi. Tunc ambo spiritum emiserunt. Quorū corpora in fluuium iactata a piscatoribus presbyteris collecta iuxta uiam sepulta sunt Sabinus uero in carcere clausus: nocte a serena matrona souebatur: q̄ manus eius truncas pro reliquiis reseruabat. Cuius & nepotem cecum illuminauit: quo miraculo quingenti gentilium ad christum conuersi sunt. Post hoc dum uenustianus preses oculis grauiter langueret. Sabinum ad se adductū cum honore rogabat: ut sicut nepotem serene illuminauerat: sic & se ab oculorum passione sanaret. Quem sanctus sabinus penitentia ei dem imposita cum uxore & duobus filiis conuertit & baptizauit: eumq; ab infirmitate liberauit. Hoc audiens maximianus imperator misit illuc lucium tribunum. Qui uenustianum cum uxore & duobus filiis christum cōfitentes decollauit. Sabinum uero ad ciuitatem spoletanam adductum tam diu plumbatis cedi fecit: dōec spiritum exhalaret. Cuius corpus una cum manibus serena sepeliuit. Horum hominū passio colitur. iii. calen. ianuarii.

¶ De scō Liberale epō & martyre. Cap. XX.

Liberalis episcopus canneī que ciuitas est apulie: passus est sub hadriano imperatore. Quem pater ciuis romanus nobilis senator eleutherius nomine decedēēs cōmēdauit euanthie uxori sue. Illa uero christiana puerum cuidam sancto episcopo tradidit sacris litteris inbuendum. Episcopus uero liberalem eruditum: cum esset annorum. xvi. ad diaconatū: deinde annorū. xviii. ad sacerdotium promouit. Et cum multis iam signis clareret eundem annorum. xx. ciuitatis canneī episcopum ordinauit ad populi preces. Imperator uero ueniēs romam: audita liberalis fama: misso felice comite ad canneī ciuitatem iussit eum sibi romam adduci. Sanctus uero felicem ad deum conuertit: & ueniēs secum romam in uia baptizauit. Presentatus igit̄ hadriano: dum christum libere confiteretur super lectū ereum extensus igne supposito. cum sic per horā mā sisset: imperator eum solui precepit. Et uidens ipsum immobilem in craticula oleo peruncta: prunisq; subterstratis eum poni fecit: statimq; ignis diuinitus extinctus est: & craticula tepefacta. Deinde missus in sartaginem oleo plenam & adipe liquefactis: quasi in rorem permansit. Tunc de consilio cerberi perfecti imperator ipsum in furnum accēsum misit sudibus ferreis circumpositis & oleo super infuso. Et cum permansisset illesus cerberus conuersus est ad christum: quem imperator in eodem clibano mitti fecit: qui & ipse permansit inustus. Imperator uero cerberum decollari mandauit: cui unda sanguinis pro baptismate fuit: liberalis uero diebus pluribus in custodia detentus inde eductus mittitur in amphitheatrum laxata sibi leena: que sancti pedibus prouoluta: eum omnino non tetigit. Inde dimissus est sibi leo ferocissimus: qui & ipse eum non tangens circumplexus est scūm: propter quod multi paganorum in domino crediderunt. Et aliis quidem hec magicis artibus ascribentibus aliis christi uirtuti: orta seditione plusquam quingenti gentilium interfecti sunt. Quod audiens imperator eum gladio animaduerti iussit. Mater uero euāthia que ipsum rome secuta fuerat dū super corpus filii rueret deprehēsa ab imperatore q; esset christiana: ab eodem in confessione fidei & ipsa pariter decollatur. Quorum corpora ciues cāneī ad suam ciuitatem transtulerunt: & ibidem honorifice condiderūt: passi sunt autem. iii. calen. ianuarii.

¶ De scō Felice papa tertio & cōfessore. Cap. XXI.

Felix papa & confessor huius nominis. tertius in episcopatu successit Simplicio pape qui felix fuit natione romanus ex patre felice presbytero de regione fasciole: & sedit annis. viii. mensibus. xi. diebus. xvii. Hic fecit basilicā scī agapiti iuxta basilicā sancti Laurētii. Hic constituit ecclesias ab episcopo consecrandas: & q; accusato dā de sunt inducie: ut ad respondēdum preparare se possit. Et q; accusatores & iudices tales eē debeant q; omni careant suspitione. Sub huius episcopatu uenit relatio de grecia. Petrum alexandrinum p̄sbyterum p pter heresim damnatum ab achacio constantinopolitano episcopo reuocatum. Qui papa facto cōcilio dānauit achaciū cum petro. Post annos iterum tres uenit relatio ab imperatore Zenone: ut penitens rediret achacius. Papa uero misit messenum & uitalem episcopos: ut si inuenirent complicem petri achaciū iterum damnarent eos: si non offerrent libellum penitētie. Corrupti sunt autem pecunia supradicti episcopi: & non fecerunt secundum preceptum sedis apostolice. Tūc felix fecit discussionē & iuenit ambos epōs pecunia corruptos & eiecit eos a communione una cū achacio & petro: Hoc factū ē tpe oldouacri regis. Hic fecit ordinatiōes duas p mēsem decēbr̄ p̄sbros. xxviii. diacones. v. epōs p diuersa loca numero. xxxi. qui sepultus est in basilica beati pauli apostoli. iii. calen. ianuarii tempore Zenonis imperatoris. Et cessauit episcopatus dies quinq;.

¶ De scō Siluestro papa & cōfessore. Cap. XXII.

Siluester papa huius nominis prius natiōe romanus ex p̄re rufino; melchiadis pape successor sedit annis uigitiienbus mēsibus undeci. Hic a m̄re iustina christiana post

patris obitum traditus eſt cyrino preſbytero : a quo
ſacris litteris eruditus & ipſe preſbyter ordinatus:ho
ſpitalitatem ſummopere exercebat : unde & thimo/
theum chriſtianum ab antiochia uenientem hoſpi/
tio ſuſcepit. Qui poſt annum predicans chriſtū mar/
tyrium paſſus eſt:ut dicetur in eius paſſione.ii.calen.
ſeptembris. Sed dū tarquinius prefectus qui thimo/
theum occideret:eius diuitias a ſiluestro ipſius hoſpi
te requireret:poſt q̄ ſilueſtrum huius facti neſcium
comperit:eum ſacrificare precepit:& imolare renuē/
tem cedi fecit:& in carcerē trudi:cōminans eidē om/
nia genera tormentorum. Quem ſilueſter in ipſa no
cte moriturum predixit:quod & factum eſt. Nā dū
tarquinius cenaret:os piſcis in eius gutture uerſatū
ipſum nocte media ſuffocauit:& ſilueſter mane a po/
pulo de carcere liberatur. ¶ Verum dum perſecutio/
ne conſtantini imperatoris adhuc gentilis melchia/
des papa per martyrium ad chriſtum migraſſet. Sil/
ueſter preſbyter q̄uis diu renitens ab omni clero &
populo in ſummum pontificem electus eſt: qui fide
feruentiſſimus & ſapientia ac conſilio clarus:charita
te diffuſus etiam a gentilibus amabatur. Hic omniū
orphanorum uiduarum & paupe⁊ nomina in ma/
tricula habebat:& omnibus neceſſaria prouidebat.
Conſtituit quartam ſextam ferias & ſabbatum ieiu/
niis obſeruandas:quintam uero feriam quaſi domi/
nicā celebrandā. Grecisq; dicentibus chriſtianis ſab/
batū potius qua quintam feriam celebrandam. Re/
ſpondit ſilueſter hoc fieri non debere:& quia eſt tra/
dictionis apoſtolice:& quia dominice debetur com/
paſſio ſepulture:quinte uero ferie dignitatem oſten/
dit:quia eo die dominus celos aſcendit:& ſacramen/
tū euchariſtie īſtituit:& eccleſia criſma cōficit. ¶ Dū
autem conſtantinus imperator chriſtianos perſeque
retur:in incurabilem cecidit plagam lepre. Cui pon/
tifices idolorum deorum reſponſo conſuluerunt: ut
tribus milibus infantibus adductis romam eorum
ſanguine piſcina repleatur:in quem calidum impera
tor balneandus deſcendens a lepra protinus munda/
retur:quod & decretum eſt. Egrediente autem con/
ſtantino ad locum ubi balneum parari debebat in/
fantiam occidendorum:matres puerorum ei obuiāt
que reſolutis crinibus miſerabiliter ululabāt. Quod
uidens imperator abhorruit facinus : & iuſſit ſtare
carrucam:& erigens ſe facundiſſima oratione popu/
lum allocutus eſt. Oſtendens qualiter dignitas impe/
rii romani de fonte naſcitur pietatis:que hanc etiam
legem dedit:ut capitali ſententie ſubderetur quicūq;
in bello aliquem occidiſſet infantem: quod amplius
auguſtū adimplere decebat:multiſq; rationibus per/
ſuaſit a tanto omnimode facinore deſiſtendum. Et
dum in eius laudem populus dictū principis appro/
bans acclamaſſet:matribus pueros cum multis do/
nis reſtituit:ipſe uero ad palatium rediit. Nocte igi/
tur inſequente eidem beati petrus & paulus apoſtoli
in ſomnis aſtiterunt:& quia innocentis ſanguinis ef/
fuſionē exhorruerat:ſe ſibi miſſos a domino dicunt:
dare īperatori recuperande conſiliū ſanitatis: admo/
nentes ut ſilueſtrū urbis rome epiſcopū:qui perſecu/
tiones ſuas fugiens in montē ſoractem cū ſuis cleri/
cis latitat:ad ſe introducat:qui ſibi piſcinam pietatis
oſtendet: ex qua lotus & mūdus a lepra pariter aſcē/
det. In cuius beneficii uiciſſitudinem:chriſto credens
idolorum templa deſtruat:& eccleſias erigens. dein/
de uere fidei cultor exiſtat. Euigilans conſtantinus
pro ſilueſtro ad montem ſoractem miſit. Qui uidēs
militēs credidit ſe ad martyrium euocari : & ſocios
hortans cum ſuis preſbyteris & clericis ad īperatorē
acceſſit:cui aſſurgens eum grataنter recepit : a ſilue/
ſtroq; reſalutatus narrauit ei ſui ſomnii uiſionē:per/
cunctati uero qui eſſent illi dii qui ſibi apparuerant:
qui uocantur petrus & paulus. Silueſter reſpondit il/
los eſſe chriſti apoſtolos & non deos:& ad preces im/
peratoris miſſo diacone apoſtolo⁊ imagines preſen/
tari fecit. Quas ut imperator aſpexit:illos eſſe qui ſi/
bi apparuerant exclamauit:nec iam differendam pie
tatis piſcinā in qua lotus poſſet a lepra mundari : cū
ſanctus ſilueſter piſcinā hanc baptiſma ſacrum expo
ſuit:& imperatorem de chriſti fide diligenter inſtru/
xit:cathecum num fecit:& biduanum ſexte ferie &
ſabbati ieiunium ei indixit:& ut carceres aperiret cō/
monuit. Veſpere ergo ſabbati in palatio laterañi intra
thermas imperatoris balneū iuſſit preparari: & fon/
tem benedixit:conſtantinumq; ueſtibus exutum fir/
miter credentem in aquam demerſit & baptizauit:
ubi & mirabilis emicuit ſplendor lucis:ſicq; conſtan
tinus a lepra mentis & corporis de fonte mundus
aſcendens:chriſtum ſe uidiſſe teſtatus eſt:qui prima
ſui baptiſmi die hāc legem dedit:ut chriſtus tanquā
uerus deus ab omni urbe romana coleretur. Deinde
per duodecim dies ſubſequentes ſingulis diebus ſin/
gulas protulit leges in fauorem chriſtiane fidei & ec/
cleſiaſtice libertatis:de quibus in eius hiſtoria tracta/
bitur.xii.calen.iunii. ¶ Poſt hoc edificatis baſilicis ſal
uatoris iuxta ſuum lateraneñ palatiū & apoſtolo⁊
petri & pauli lateraneū palatium pape conceſſit : ro/
manā eccleſiā cuncta⁊ eccleſiarum matrē eccleſie cō
ſtituit:& ſedem apoſtolicā multis inſignibus priuile
giis decorauit. Multaſq; in urbe eccleſias fabricauit.
¶ Hec poſt q̄ helena conſtantini mater bithynie con
ſiſtēs audiuit:per litteras laudat filiū de relicta cultu/
ra idolo⁊:ſed ipſum increpat:q; relicto deo iudeo⁊
in crucifixum hoiem credat. Reſcribit auguſtus ut
ad ſe ueniens iudeo⁊ magiſtros adducat:ut ex diſpu
tatione mutua appareat fides uera duxit igitur hele/
na.cxl.doctiſſimos iudeo⁊:inter quos erant.xii.ſapiē
tia preceteris rutilantes. Qui ad diſputandū coram i/
peratore cū ſilueſtro conuenerunt : ſtatutis duobus
philoſophis gentilibus ſapientiſſimis & iuſtiſſimis
cratone & zenophilo ad quos tanquā iudices partiū
pertineret ſententia dicendorum. Nomine autem ſa/
pientum iudeorum ſunt hec abiathar:ionathas: go/
dolias:anna:doeth:chuſi:beniamin:aroel:lubal:athā
ſileon:zambri. Cū quibus ſilueſter ſolus diſputans fi
dē chriſti euidētiſſimis rationibus cōprobauit : & ex
ſententia iudicum iudeos mirabiliter confutauit. Et
dū de mutuo conſenſu partiū ad miraculo⁊ experiē
tiam uentū eſſet:ultimus ex iudeo⁊ ſapientibus zā/
bri qui erat magus. Iactauit ſe nomē ineffabile dei ſci
re:cuius uirtutē audire non ualet aliquod animal:qn
continuo moriatur. Et cum adductus fuiſſet taurus
ferociſſimus uix a.C. hominibus tractus : ſtatim ut
zambri in aure tauri uerbū protulit: taurus mugiēs
eiectiſq; oculis expirauit. Iudeis ergo ſilueſtro inſul/

rantibus. Sanctus hoc nomẽ non dei sed demonis es/
se ostendit: cuius prolatione uiuentes mortificantur
ex eo ꝙ nomẽ ueri dei uirtutẽ habet etiam mortuos
suscitandos. Cumq; zambri ad taurum suscitãdum
a iudicibus urgeretur: & ille econtra tauri suscitatio/
nẽ uirtuti iesu christi si posset: referret: seq; cũ suis cre/
dituꝝ exinde promitteret: siluester oratione premis/
sa christi nomine inuocato: nõ solum tauꝝ mortuũ
excitauit: quin etiam de ferocissimo mansuetissimũ
remisit. Sicq; reginã & iudeos ac iudices & multos de
populo ad fidem christi conuertit. ℭ Post hoc dum
ad imperatoris aures uenisset draconem in fouea q̃/
dam latere qui ex quo ipse fidem christi receperat:
operante diabolo plusq̃.ccc. solo flatu peremerat: &
imperator hoc sancto pontifici retulisset. Ille ad do/
minum orauit & se draconem alligaturum obtulit.
Cui beatus petrus apparuit: & ut securus ad draconẽ
descenderet imperauit: ac ut ipsius os filo ligaret in
christi nomine monuit. Descendens ergo siluester in
foueam duobus solum presbyteris assumptis per.cl.
gradus duas secum ferens lanternas. Ibi draconis si/
bilantis os ut ei iussum fuerat alligauit: & usq; ad diẽ
iudicii ibidem inclusit. Et ascẽdens duos magos rep/
perit qui eum secuti fuerant ut uiderent quid ageret
ne populum decipere posset: quos draconis flatu fe/
tido pene mortuos secum eduxit incolumes atq; sa/
nos. ℭ Deinde constantinus imperator romanam ꝓ
uinciam cum tota urbe dei ecclesie donauit: & byzã/
tium mutato nomine constantinopolis reedificauit
istucq; imperium transtulit. Et beatus siluester in ur
be remansit. ℭ Huius precepto assentiente imperato
re constantino & presidente concilio in nicea bithy/
nie ciuitate celebrata est prima synodus.cccxviii. pa/
trum qui fidem catholicam exposuerunt: & multa
decreta constituerũt. In quo concilio siluester episco/
pus osio episcopo cordubeñ & uictori abitaleñ uices
apostolicas cõmisit ubi & dãnati sunt arrius ꝙ photi
nus & sabellius heretici & eoꝝ seq̃ces. In urbe uero
roma cũ auxilio augusti celebrauit ipse cõciliũ.cc. epi
scoporum ubi eosdẽ hereticos dãnauit. ℭ Hic consti
tuit crisma ab episcopo confici: & ut episcopus bapti/
zatũ consignet propter hereticam suasionem: & ut
baptizatum statim & a fonte leuatum liniat crisma/
te presbyter in uertice propter mortis periculũ. Con
stituit etiam ut nullus laicus clerico crimen audeat
inferre: & ut romanus presul a nullo iudicetur: & ut
presbyter non condemnetur nisi sub.xl. testium cer/
ta comprobatione. Et ut minoris ordinis maiorem
nullus possit accusare: & ut clericus ante laicos non
iudicetur: & ut nullus clericus propter causam quali
bet in curiam introiret nisi in ecclesia tantum. ℭ Hic
constituit ut diaconi dalmaticis uterentur: & ut sa/
crificium altaris non in syrico neq; in panno tincto
nisi tantum in linteo terreno procreato & mundo
celebretur: sicut & corpus domini nostri in sindone
munda sepultum est. Constituit etiam ut siquis desi/
derasset in ecclesia militare uel proficere: ut esset le/
ctor dies.xxx. exorcista.lx. acolythus annos.iii. Sub/
diaconus annos.v. diaconus.vii. p̃sbyter annos.iii. p/
batus: & sic in episcopum consecraretur. Constituit
insuper ut siquis mortis reus ad ecclesiam confuge/
ret iudicium mortis euadat: & alias multas consti/
tutiones decreuit. Qui post opera multa laudabilia
quieuit in pace.ii. calen. ianuarii. imperante constan/
tino circa annum domini.cccxc. sepultusq; est rome
iuxta palatium octauiani in loco qui dicitur ac caput
& cessauit episcopatus dies.xv.

De sancto Barbatiano presbytero & confessore. Cap. XXIII.

BArbatianus presbyter cum timotheo p̃s/
bytero de antiochia uenit romam: qui sa/
nantes egrotos multa miracula operaban
tur. Quorum famam audiens galla placi/
dia augusta: que tunc cũ filio suo ualentiniano impe/
ratore rauenne residebat: cum eodem principe uenit
romam ad predictos dei famulos uisitandos. Hono/
rio altero imperatore eiusdem filio tunc mediolani
degente. Dũ ergo regina romã peruenisset: iuenit thi/
motheũ presbyteꝝ ad christũ migrasse. Barbatianus
uero in cemiterio sancti calixti morabat occulte ieiu
niis & orationibus intentus. Qui ab augusta requisi/
tus & cognitus rogatus est ab ea ut quandam eius an
cillã oculoꝝ grauem langorẽ patientẽ sanaret. Cui il/
le sudariũ suũ misit: eiusq; cõtactu oculi ancille sana/
ti sunt. Deinde gallogenẽ quendam imperatoris fa/
mulum: qui de scala cadens pedem contriuerat libe/
rauit. Theodoꝝ quendam cecum illuminauit: & alia
plura miracula fecit. Quem multis precibus augusta
galla & filius eius ualentinianus imperator secum ra
uennã duxerunt: ubi iuxta palatiũ edificauit ecclesiã
sancti ioannis baptiste: & cenobiũ monachoꝝ cõstru
xit. Sed dũ regina ecclesiã sancti ioannis euangeliste a
fundamentis erexisset: quã in eius nomine consecra/
ri uolebat: & affligeret multũ eo ꝙ nullas reliquias
beati apostoli ibi ponendas habere posset: orantibus
nocte barbatiano & regina: apparuit sancto dei bea/
tus euangelista altare thurificans: sanctusq; presbyter
reginam que aliquãtulum dormitauerat excitauit:
que etiam euangelistam conspiciens dum propius fe
stinasset: ut pedes eius teneret: ipse disparuit unum ta
men ex sandalibus in mãibus auguste reliquit: quod
ibidem repositum pro magna reliquia conseruatur.
Post hec dũ theodorã quandam nobilem a fluxu san
guinis liberasset: & ob hoc illa uiꝝ dei frequentaret:
ursitius uir eius zelotypie spiritu ductus barbatianũ
summo mane ad ecclesiã tendentẽ occidere uoluit: q
educto gladio & erecto brachio ita detentus est & fa/
ctus ĩmobilis: ꝙ nec loqui potuit nec brachiũ depo/
nere: nec inde se mouere donec clara die inuentus pec
catum suum cunctis confessus est. Quieuit autẽ san/
ctus in pace.ii. calen. ianuarii sepultus in monasterio
suo ab augusta galla & a sancto petro archiepiscopo:
ubi & quiescit miraculis coruscans.

ℭ De scã Colũba uirgine & martyre. Cap. XXIIII.

COlumba uirgo passa est in ciuitate seno/
neñ. sub aureliano imperatore: qui apud
ipsam urbem residens uirginem sibi dela
tam ut christianam teneri fecit: que dum
sacrificare nollet: nec nubere: iussu imperatoris ad/
ducta est ad locum publicum meretricum: ut omni/
bus sibi illudere uolentibus exponeretur. Ad quam
dũ iuuenis quidã lasciuias noĩe baruchã esset igres/
sus: ursa ferocissima decauea fugiens illuc accessit: &
ipsum apphensum ad terrã strauit: intendens in colũ

bam: nubibus quodammodo interrogans quid iu/
beret: sed ea mandante iuuenis sine lesione dimissus conuersus est. Ursa uero ante ianuã se ponens: nemi/
nẽ ingredi permittebat quod audiẽs imperator ignẽ circa cellã accendi fecit. Ursa autem iubente uirgine per tectum ascendens aufugit. Moxq; imber ab aphri/
co ueniẽs ignem extinxit. Quam aurelianus extra ci/
uitatem adductam decollari mandauit. Sepultaq; est apud senon. iii. calen. ianuarii.

¶ De scis Sauiniano & sociis episcopis & martyribus. Cap. XXV.

Sauianus: potẽtianus: & altinus epi fuerũt ex septuaginta duobus discipulis xpi mis/
sis a beato petro apostolo ad gallias predi/
cidas. Ubi sauianus primas totius galliarũ prouincie cõstitutus uerbo & exẽplo una cũ sibi adiũ/
ctis sociis populũ instanter docebat: & multa miracu/
la faciebat. Sed dũ apud senon. predicaret: tẽtus ab in/
fidelibus pro xpi nomine decollatus est: ibiq; tumula/
tus: cui successit in episcopatu potẽtianus: qui & ipse uerbo pdicationis insistens: post modicũ tps marty/
riũ passus est. Corpusq; eius auibus & feris expositũ diuina gra intactũ permanẽs: a fidelibus recollectũ una cũ sauiniani corpore sepultũ est. xi. calẽ. ianuarii: ubi multa miracula in egrotantiũ mẽbris & obsessis a demõibus deus operabat. Post quos passi sunt ẽt sancti altinus serotinus & eodaldus: sepulti apud marty/
res pfatos. Quorũ omniũ corpora postmodũ a ceui/
lone eiusdẽ urbis antistite trãslata sunt in beati petri basilicã contiguã anno domini. dccccxlvii. vii. calẽ. septẽbris tẽpore lotharii & ludouici & caroli ĩperato/
rũ. Ubi audite sunt uoces angelice deo gratias agẽtes.

¶ De sancto Odilone abbate. Cap. XXVI.

Odilo abbas cluniacensis floruit tpe otho/
nis. iii. cuius uitam scripsit ugo cluniacẽ. qui aluernia natus militis filius: adhuc in/
fans omnium mẽbrorũ impos ex egritu/
dine factus incedere nequibat. Dũ autem die qua/
dã nutrix aliis intenta: eum iuxta ianuã ecclesia beate uirginis reliquisset: puer q̃si diuino istinctu manibus & pedibus reptãs ecclesiã itrauit altare petiit & se stu/
dens erigere arã cõtingẽs sanitatẽ mox recepit. Igitur in adolescẽtia sua primo factus ẽ clericus ecclesie san/
cti iuliani mris in aluernia: de hic sub sco maiolo ab/
bate cluniacẽ monachus effectus in sancta cõuersa/
tiõe q̃driẽnio uiuẽs: defuncto maiolo abbas a mona/
chis electus ẽ. Qui iter cetera eius sanctitatis isignia:
nulla cura uel solicitudine potuit phiberi: qn quoti/
die celebraret: unde in extremis positus adraldũ mo/
nachũ fecit calculare quot missas celebrasset. Iu. ãnis qbus monasteriũ rexerat: q̃si de his a domino iuxta numerũ pciũ recepturus. Paupibus cõpatiẽs mãu lar/
gissima tribuebat: ut etiã famis tpe sacra uasa: & coro/
nas ab imperatore oblatas ecclesie & distraheret: & pe/
cuniã susceptã erogaret. Beatã quoq; dei genitricem in sũma deuotiõe habebat: & uitã artissimã obserua/
bat. Hic puerũ cecũ a natiuitate illuminauit. ¶ Dũ in/
xta mẽsam ederet panẽ cineribus inuolutũ: aquã a ministro in potũ petiit: illeq; obtulit. Et dũ sanctus uini saporẽ gustasset: ministrũ q; sibi uinũ porrexisset redarguit. Iterũq; aquã sibi de fonte allatã in uinũ cõ/
uersam gustãdo cognouit. ¶ Apud ticenũ latro uela/
mẽ alteris eius furatus uẽdere ipm nullatenus in fo/
ro potuit: & rediẽs manũ aridã repẽte sensit: furtũq; reportãs & ueniã petẽs ofone sancti sanitatẽ meruit. ¶ Dũ Odiolo ticenũ festinaret: flumẽ itumescẽs: qd cũcti uadare timebãt sine lusione cũ suis trãsiuit: qd dũ quidã alii attentarẽt uix euaserũt. Sequenti nocte apud quedã hospitatus ẽ: ubi lucerna accẽsa uento ex/
tinguit: & dũ uir ille odilone inuocasset celesti luce tota nocte domus illustrat. ¶ Veniẽs aũt ad monaste/
riũ sancti marcelli mris fluuiũ inũdantẽ mirabiliter ĩpetuosum cũ oĩbus trãsuadauit & ceteris usq; ad fe/
mora madefactis: qd etiã preter naturã fuit: aqua sibi adhuc maiori miraculo uix usque ad talos attinxit. ¶ In monasterio sancti martini apud stratã publicã receptus cũ oĩum copiã ad uescẽdũ exceptis piscibus hẽret: pisces modicos allatos benedixit & iussit appo/
ni. Et cum essent multi discũbentes oẽs inde abundã/
ter refecti fuẽt: & adhuc plurima supfuerũt. ¶ Rome etiã degẽs apud mõasteriũ dei genitricis qd est in mõ/
te aduẽtino dũ uinũ sibi & sociis habile defuisset: ua/
sculũ melioris uini sibi oblatũ est: de quo oĩbus abũ/
dantet infuso cũctis ad sufficientiã fuit adeo ut nihil alicui defuerit neq; superit. ¶ Apud taurinũ qdam fe/
bricitãs dũ aquã lotionis manuũ odilonis collectã gu/
stasset cõtinuo a febre liberatus est. In monte iouiani paupibus pegrinis sitiẽtibus obuiãs uinũ modicũ qd in flascone hẽbat ppinari iussit: & oĩbus potu satia/
tis: uas postmodũ plenũ repertũ fuit. ¶ Imperator hẽ/
ricus cuppã uitrea damasceno ope pulcherrime depi/
ctã sibi psentandã misit: quã dũ fratres mirarent nũ/
cio adhuc psente de manu unius casu cecidit & cõfra/
cta ẽ. Odilo igit timẽs ne ex hoc impator cõtra fratrẽ idignaret: fragmẽta collegit & ofone fusa cuppã rei/
tegrauit. ¶ Hic prius diuina reuelatione festũ cõme/
moratiõis defunctorũ post festiuitatẽ oium scõrũ ce/
lebrauit: & toti suo ordini celebrãdũ idixit. Benedi/
ctus papa decimus q cũ multo honore rome susceperat defunctus apparuit ioãni epo portuẽsi dicẽs q eterne pene dãnatus eẽt: nisi odilonis merita & ofones obsti/
tissent. Sed tamẽ dudũ in purgatorio cruciatus: spa/
bat eius pcibus ad padisum trãsiri. Que dũ ioãnes eps abbati itimasset: odilo p etiã pape p se ipm orauit: & cũctis fratribus ordinis idẽ iposuit. Et post dies mo/
dicos eldeberto mõacho papa benedictus appuit ni/
miũ fulgens: & maximo cetu mirabiliter e splẽdente associatus. Qui odiolonis monasteriũ ingressus eidẽ gras egit: asserẽs se ipius & eius ordinis suffragiis a pe

nis purgatoriis liber tũ. ¶ Ante fere quinquenniũ finis
uite sue graui morbo cruciatus ẽ. Mortiq; ꝓximus
diabolũ sibi assistentẽ terribiliter icrepauit cur ante
se uẽire ꝑsumpserat: moxq; malignus discessit. Sicq;
sacra sumpta cõione anno domini. M. xlviii. etatis at
sue. lxxvii. ordinatiõis uero sue. lvi. quieuit in pace. ii. cal.
ianuarii. ¶ Eadẽ hora fratri gregorio monacho ue/
lut stella splendens apparuit: seq; ante conspectũ do/
mini beata uita gaudere nunciauit. Cuius corpus in
ipsa ecclesia sepultũ est miraculis clarens. ¶ Hic plu/
res elegantes sermones cõposuit: qui a fratribus eius
ordinis sepius per annum leguntur.

¶ De circũcisione domini nostri. Cap. XXVII.

Ircũcisio domini nr̃i calen. ianuarii. iiii. ex
causis ab ecclesia istituta uidet̃ uidelicet
pp̃ festi natiuitatis repetitionem: pp̃ xp̃i
assumptã circumcisionẽ: pp̃ eius sanguinis
primã effusionẽ: & pp̃ noui nois ĩpositionẽ. ¶ Primo
ergo celebrat̃ pp̃ natiuitatis domini repetitionẽ. Nã
istud festũ ĩpproprie uocat̃ octaua natiuitatis. Nã quia
xp̃i natiuitas tẽdebat ad mortẽ. Ideo ĩpproprie octauã
hẽre dr̃. Obitus enĩ scõꝝ ideo octauã hẽnt: qa ipsi tũc
nascũt̃ ea natiuitate q̃ est ad uitã eternã quã octaua re
surrectionis significat. Eadẽ rõne uidet̃ q; natiuitas
uirginis & ioãnis baptiste ĩpproprie octauã hẽnt. Simi
liter nec resurrectio domini: qa iã facta erat ipsa resur
rectio in re. Sed nota: qd̃ est octaua: supplectiõis: uene
ratiõis: deuotiõis: & figuratiõis. ¶ Octaua suppletio/
nis siue repetitionis ẽ octaua natiuitatis: in q̃ supple/
mus: qd̃ minus ĩ festo factũ fuerat. s. officiũ de ꝑturiẽ
te: unde & orõ & respõsoria diei ꝑtinẽt ad puerperã
uirginẽ: & officiũ misse in q̃ in qbusdã ecclesiis cãtat̃
Vultũ tuũ &c. ¶ Octaua ueneratiõis ẽ octaua pasche
pẽtecostes: natiuitas domine nr̃e & ioannis baptiste.
¶ Deuotionis ut cuiuslibet sci possunt fieri octaue.
¶ Figuratiõis sunt octaue ĩstitute de scis: q̃ significãt
octauã future in eis resurrectiõis: ut ẽ octaua sci Ste/
phani: ioãnis euãgeliste: laurẽtii: & apostoloꝝ &c. Est
ergo istud festũ nõ octaua natiuitatis ꝓprie: sed repe/
titio siue suppletio illius festi. ¶ Scdo pp̃ a xp̃o assum
ptã circũcisionẽ: quã xp̃s pp̃ sex causas assũmere uo/
luit. Prĩo rõne sui. s. ut uerã carnẽ assumpsisse ostẽde/
ret: ut ex hoc cõfunderet errorẽ manicheoꝝ dicẽtiũ:
xp̃m corpus fantasticũ habuisse. Corpus enĩ fantasti/
cũ nec mutilat̃: nec ex eo sanguis effundit̃. ¶ Secũdo
rõne nr̃i. Nã qa secũdũ augustinũ. Oĩs xp̃i actio nr̃a ẽ
ĩstructio: iõ circũcisus ẽ in carne: ut nos circũcidi de/
beret mõstraret in mẽte: & ẽt exterius in ope & ser/
mone. Circũcisio aũt nr̃a exterior debet esse in hitu:
ne sit notabilis. In sermone ne sit reꝑhensibilis. Et in
actione ne sit cõtẽptibilis: ut. s. circũcidat̃ uisus a sup/
flua uisione: auditus a supflua auditiõe &c. Interior
aũt similiter debet esse. In cogitatiõe ut sit scã. In affec
ctiõe ut sit pura. Et in ĩtẽtiõe ut sit recta: col. ii. Circũ/
cisi estis circũcisione nõ manufacta in expoliationem
carnis: sed circũciosiõe xp̃i. ¶ Tertio rõne iudeoꝝ: ut
inexcusabiles eẽnt. Si enĩ circũcisus nõ fuisset: iudei se
excusare potuissent dicẽtes: dissimilis es pr̃ibus: iõ nõ
recipimus te. ¶ Quarto rõne demonũ: ne mysteriũ
incarnatiõis cognoscerẽt. Cũ enĩ circũcisio sit contra
peccatũ originale: credidit diabolus & hunc similiter
peccatorẽ esse. Eadẽ rõne uoluit matrẽ despõsatã ha/
bere: ut crederet diabolus iesum a ioseph genitũ esse.
¶ Quĩto rõne ꝑfecte iustitie adimplẽde. Sicut enĩ ba
ptizari uoluit: ut oẽm iustitiã adĩpleret: sic etiã circũ/
cidi: ut eãdẽ nobis humilitatẽ ostẽderet. ¶ Sexto rõ/
ne legis adĩplẽde siue approbãde: qũo enĩ diceret: nõ
ueni soluere legẽ: sed adĩplere: si circũcisionẽ respuẽs
stati a mãdati solutiõe cepisset: ut dicit Ambrosius.
¶ Põt addi & septia rõ: q; s. octaua die circũcisus ẽ: ut
spũ aliter ĩnuat: q; in octaua resurrectionis ab oĩ pena
& miseria circũcidemur. Et hoc hẽt denotare circũci
sio: q̃ fiebat octaua die: ut qa mũdi decursus sex etati/
bus deuoluit̃: septima etas moriẽtiũ: octaua resurgẽ/
tiũ: in q̃ ꝑfecta erit circũcisio facta in carne nr̃a: in qua
oẽs defectus & miserie ꝑcident̃. ¶ Cause aũt q̃re cir/
cũcisio data fuit: sunt sex: q̃ his uersibus cõtinẽt̃. Cau
teriũ: signũ: meritũ: medicina: figura: Exẽplũ fuit olĩ
circũcisio dura. ¶ Tertio pp̃ sanguinis xp̃i primã effu
sionẽ. Hodie enĩ xp̃s sanguinẽ suũ pro nobis fundere
cepit: q ipm̃ pluries uidelicet quinq; uicibus pro nobis
effundere uoluit. Prĩo in circũcisione: qd̃ fuit nr̃e re/
dẽptionis initiũ. Secũdo in orõne: qd̃ fuit nr̃e redem/
ptionis desideriũ. Tertio in flagellatione: qd̃ fuit nr̃e
redẽptiõis meritũ: qa liuore eius sanati sumus. Quar
to in crucifixione: qd̃ fuit nr̃e redẽptionis ꝑciũ: tũc. n.
que nõ rapuit exoluit. Quĩto in lateris aptione: quod
fuit nr̃e redẽptionis sacramẽtũ. Inde enim exiuit san/
guis & aq̃: qd̃ figurauit nos per aquã baptismi mũda
ri debere: qd̃ hẽt efficatiã a sanguine xp̃i. ¶ Quarto
celebrat̃ pp̃ noui nois ĩpositionẽ: qa uocatũ est nomẽ
eius iesus. ¶ Hoc aũt nomẽ apparet mirabile in figu
ra: in scriptura: & operatura. Prĩo in figura: figuratũ
enĩ fuit hoc nomẽ ĩ ioseph filio iacob: de quo dr̃ ge. i.
xli. q; pharao appellauit nomẽ eius lĩgua egyptia: sal/
uatorẽ mundi: q; aũt iesus saluator interꝑtet̃: ostẽdit̃
matthei. i. Vocabis nomẽ eius iesum: Ipse enĩ saluum
faciet populũ suũ a peccatis eoꝝ. Ioseph igit̃ q salua/
tor a pharaõe fuit appellatus: figurabat xp̃m: q a deo
pr̃e iesus. i. saluator est noĩatus: ut sicut ioseph a fratri
bus uẽditus trigĩta argẽteis: egyptũ. i. tenebras a tem
poralis famis oppssione liberauit: & populũ collecto
frumẽto refecit. Sic iesus saluator a iudeis emptus to
tidẽ nũmis: seculũ istũ tenebrosum a spiritualis ine/
die tabefactiõe redemit: & populũ celesti pane hoc est
suo sacratissimo corpore satiauit. Et sicut ille factus ẽ
dominus egypti: & iesus factus ẽ iudex totius seculi.
¶ Itẽ figuratũ est hoc nomen in iesu filio nũ: qui alio
noĩe dicitur iosue; qui fuit successor moysi in popu/

li hebreoꝝ ducatu:ut sicut ille populū dei per desertū educens:eundē ad terram promissam introducere nequiuit:quod successor eius iesus adimpleuit. Sic per allegoriā moyses quidē populo dei legē dedit: ipsum autē saluare non potuit:nec ad promissam terrā uiuentiū introduxit:quod iesus saluator moysi successor legis gratie lator effuso sanguine suo perfecit. Et sicut ille aperto iordanis flumine populū ad terrā ꝑmissam induxit:sic & iesus iste patefacto baptismate:quod ad litterā in eodē fluuio habuit exordiū in christo populū suum ad eternā gloriam īmisit. ℭ Itē figuratū est in iesu sacerdote magno:q post captiuitatē babylonicā populum in hierusalem reducens:templū reedificauit primo exdre.v. Figurabat enī iesum: qui est sacerdos ineternū secundum ordinē melchisadech:qui post diaboli captiuitatē populum redimēs ad hierusalē celestem:que est mater nostra per suum sanguinē reportauit:& templū militantis ecclesie ꝑpter peccatū hominis dirupte refecit. ℭ Secundo in scriptura:hoc est ineffabile nomen domini : qđ grece dicit̄ tetragrāmaton: a tetra qđ est.iiii.& grāma littera &.on.deus:quasi deus.iiii.litteraꝝ: quod in lamina aurea dei precepto sculptū:in fronte summi sacerdotis pendebat. Et cū inter.x.nomina hebraica : quibus deus nominatus est:nullū reperiatur.iiii. litterarū:quod non sit plurimū uel paucioꝝ:solum hoc nomē iesus:in hebreo.iiii.litteris inscribit̄.s.ioth:he uau he. His enim litteris nomē dei ineffabile tetragrāmaton scriptū fuit:que.iiii.littere in lingua nostra sonāt principium uite:passionis iste :quasi dicatur:ꝙ iste iesus est principium uite:passionis.i.per passionem. Cū enim hebreoꝝ grammatica prepositionibus careat: loco propositionū:que seruiunt actō casui : ponunt genitiuū. ℭ Tertio in operatura:unde dicit petrus rauēnas. Hoc est nomen:quod dedit cecis uisum : surdis auditū:claudis cursum:sermonē mutis:uitā mortuis:totamq̧ diaboli potestatem uirtus huius nominis de obsessis corporibus efugauit &c. ℭ De carne aūt circūcisionis domini dicit̄:ꝙ angelus eam carolo magno detulit:& ipse eā aquisgrani in ecclesia beate uirginis collocauit:quā postea fert̄ transtulisse carosium. Nūc aūt dicit̄ esse rome:in capella laterañ : que dicitur sanctasanctoꝝ:unde ibidem scriptum legit̄. Circūcisa caro christi:sandalia clara. Ac umbilici uiget hic precisio cara.

ℭ De scō Basilio epō & cōfessore. Cap. XXVIII.

Basilius epš & doctor grecoꝝ:cuius uitam amphilochius iconii epš scripsit : de cesarea capadocie oriundus:septenis a parentibus studiis philosophie traditus : studuit apud athenas:cū gregorio nazanzeno:& iuliano & libanio in doctrinis grecis. Cumq̧ in scripturis illis ad sensum suū creatorem inuenire non posset : eidē nocte oranti quidā splendor illuxit:& induxit eū ad plustrādū totius religionis scripturā. Profectusq̧ in egyptum:sacraꝝ litteraꝝ studio se exercitans : iā mente christiāus:reuersus in greciā:multis philosophis uiā salutis ostendit. Inter quos eubolū preceptorē suum disputantē redarguit. Cū quo triduo sine cibo continue permanens:secūq̧ de diuinis cōferens: eum conuertit. Qui omnibus suis pro xp̄o errogatis uenerūt antiochiam:ubi & libanio sophiste & discipulis eius christū predicauerunt. Inde ueniētes hierusalē episcopo maximino baptismū petierūt: qui eos secū duxit ad iordanē. Dūq̧ basilius signum fidei a deo peteret: uenit super eos lux īmensa sicut fulgur & colūba ex fulgure descendens turbauit aquā & auolauit. Ibiq̧ baptizati antiochiā reuersi sunt:ubi sub meletio episcopo basilius djaconus ordinat̄. Deinde uenerūt cesareā:ubi eusebio episcopo diuinitus reuelatur:basiliū sibi in episcopatu successuꝝ:qđ nō multo post eo decedente factū est. ℭ Quāte sanctitatis extiterit iste sanctus effrē erēmite in uisu monstratū est : uidit enī in extasi positus colūnam ignis: caput cuius ad celū pertingebat:& uocē desuper audiuit:ꝙ talis esset magnus basilius:ueniens ergo ad ciuitatē die epiphanie: ut tantū uiꝝ uideret:cū ipsum cōspexisset in pontificali apparatu:& cōitiua clericoꝝ uenerabiliter ꝑcedētē:despexit eū admirans hominē tanto honore & cōstipatione positū esse colūnam ignis. Quod basilius per spiritū cognoscens eū ad se accersitur : de cogitatione redarguit:uiditq̧ effrem linguā igneam loquētem per os eius:& compunctus ueniam petiit. Cūq̧ ab eo petiuisset:quatenus ut grece loqueret̄: quā linguā penitus ignorabat:sibi a deo impetraret:q̄uis difficile uideret̄:basilius pro eo orauit:& confestim grece loqui cepit. ℭ Eremita quidā alius pōtificaliter ꝑcedentē basilium contēpsit:arbitrans ꝙ in tali pōpa plurimum delectaretur. Cui de celo uox facta est : ꝙ ipse magis peccabat ex delectatione quā habebat in palpando caudam catte sue:q̄ basilius in omni apparatu suo. ℭ Valens imperator fautor arrianoꝝ ecclesiā quandā catholicis ablatam contulerat arrianis.ad quē uir sanctus accessit: & ipsum de eius iniquitate magnanimiter redarguere cepit. Cuius post multa uerba imperator concessit:ut amore catholicoꝝ remoto:ipso secundū iustitiā inter partes sententiā ferret. Episcopus uero conuocatis partibus iussit:ut fores ecclesie clauderent̄:& utriusq̧ partis sigillo munirent̄:& ad quoꝝ orationes aperirent̄ sua eēt. Quod cū omnibus placuisset:orantibus arrianis per triduū ianue semper eisdē clause manserunt. Tūc basilius ꝓcessione ordinata uenit ad ecclesiā:& facta oratiōe leui ictu baculo suo fores tetigit dicens. Tollite portas principes uestras &c. Et continuo apertis ianuis:reddita est ecclesia catholicis. Cū imperator basiliū:nec muneribus:nec precibus:nec cōminationibus corrūpere posset:ut dicitur in tripartita:dū sententiā de ipsius exilio scribere uellet fractis tribus calamis successiue:ipse tremorē magnū incurrit:& sic chartā fregit & a scribenda sententia destitit. ℭ Nobilis quidā nomine heraclius filiā eius unicā deo uouerat : in cuius amorē instigante diabolo unus ex seruis exarsit:& īpossibile uidens:ut ad amplexus filie domini sui posset accedere:cuidam mago pecuniā magnam promisit:si taliter ageret:ꝙ puella sibi cōsensum preberet. Qui scriptā epistolā ad diabolū iuueni tradidit:& ut nocte iter sepulchra gētiliū accederet monuit : & demones uocaret:atq̧ chartam in aere exaltaret : & sic demonibus sibi apparentibus obediret. Que dum iuuenis perfecisset : adest princeps tenebrarum cum multitudine demoniorum: & lecta epistola iuuenē interrogat:si christum negare paratus erat : Qui dū christo & christiane fidei abrenunciasset : & abne

gationis sue chirographum diabolo tradidisset: princeps demonio℞ spiritus fornicationibus ad puellam misit in amorem iuuenis inflāmandā. Que dudū uexata miserabiliter clamare cepit: & patri dicere: ꝙ aut ipsam seruo in coniugē traderet: aut seipsam occideret. Pater igitur anxius & filiā perdere dubitans: de cōsilio amico℞ ipsam seruo suo manumisso in uxorē dedit: & maximā dotem concessit. Et dum dudū insimul permanerent: aduertit uxor: ꝙ uir suus nec se signabat: nec ecclesiā introibat. Et dum huius cām sollicite per dies plurimos requisisset: quis dudū sibi ueritatē negasset: eidē tandē cuncta que sibi contigerāt enarrauit: & puella superide basilium consulendum adiit. Qui pue℞ uocans: & oīa ab eo audiens: interrogauit: si ad xp̄m redire uellet. Cui ille respondit: ꝙ uellet libēter: sed non poterat: quia abnegationis sue chirographū diabolo fecerat. At sanctus cū in domino cōfortauit: & cruce signatū per triduum inclusit: postea eū uisitauit: qui magnas demonū infestationes se pati dicebat: eo ꝙ ipsum lapidantes chirographū sibi ostēdebant. Cui ille dans escam modicā: ite℞ eum signauit: & inclusit: ac pro ipso iugiter deū orauit. Et post aliquot dies iterū ad eum ueniens: ab eo percepit ꝙ clamores eorum a longe audiebat: eos tamen non uidebat: iterū℞ ipsum reficiēs abiit: & pro eo orauit: & die quadragesimo rediens audiuit: ꝙ uiderat sanctū pro se pugnantē: & diabolum uincentē. Quē basilius educēs: uocato clero & populo: & factis letaniis: pue℞ in ecclesia ducebat: quē demones ab alia parte trahebant. Tunc clamante puero: basilius demones increpauit: eos℞ dudū conquerentes effugauit. Et dū ipse cū omni populo in oratione perseuerassent: ecce scriptū iuuenis per aera in manibus basilii cōuolauit quē ille iuueni ostensum lacerauit: & absolutū ac comunicatū & bene instructū uxori restituit. ℭ Mulier quedā omnia peccata sua in scedula scripserat: & eam basilio dederat: supplicans ut pro se oraret: ut deus sibi peccata dimitteret: qui dum pro ea orasset: omnia peccata preter unum grauius de charta delata sunt. Quam basilius ad effrē eremitam misit: ut eius oratione & peccatū illud deleri posset. Tunc effrem eam ad basiliū tanquā sanctiorem remisit: & ut ueniens sestinaret admonuit: eo ꝙ dubitabat: an ipsum uiuum inuenire posset. Rediens ergo mulier uirum dei defunctū repperit: qui iam ad tumulum portabat. Et dū lamentabiliter fleret: & scedulā supra corpus defuncti posuisset: iterum eam aperuit: & peccatum deletum aspexit. ℭ Dum aūt sanctus dei egrotaret infirmitate: qua & decessit: quidam probus medicus iudeus ioseph nomine cum uisitabat: quē sanctus se cōuersu℞ preuiderat. Sed dum in extremis positus eēt: Ioseph ex motu pulsus & aliis indiciis: quem eo die moriturum nouerat: famulis secreto nunciauit: & ut necessaria sepulture pararent cōsuluit. Quod sanctus per spiritum audiens: hoc esse futurū eo die oīno denegauit: & ioseph aliter esse īpossibile constāter affirmauit: asserens se uelle mori: nisi basilius eo die sole occidēte occūberet. Tūc sanctus eū interrogat: si uult mori peccato & uiuere christo: si die sequenti us℞ ad sextā horam superuiueret: quod & ioseph se factu℞ spōdet. Beatus aūt basilius quis naturaliter illico moriturus: oratione non tantum mortis inducias ꝗ con ualescentiam a xp̄o impetrauit: & us℞ in crastinū ad horam nonā superuixit: mane℞ hora tertia de lecto surrexit: ad ecclesiam propriis pedibus accessit: & ioseph conuersum baptizauit: & rediens ad lectum hora nona spiritum feliciter emisit calen. ianuarii tempore īperatoris gratiani: sepultus℞ est in ecclesia sua. ℭ Hic contra eunomium insignes elaborauit libros. De spiritusancto uolumen egregium. In exameron homelias nouem. Epistolas breues: uarios℞ tractatus. Ad euchitas epistolam unam contra hereticos. De incarnatione domini librū unum. Vitā balaā & iosaphath. Cōtra iulianū apostatā libros fortissimos. De generibus peccato℞ inquisitionum librum unū. De fide catholica ad amphilocum iconii epm̄ librū unum. Scripsit etiam regulam monacho℞: qua utūtur armeni: & alia multa opuscula fecit.

ℭ De scā Martina uirgine & martyre. Cap. XXIX.

Martina uirgo & martyr rome ex patre cōsule nata: ibidem℞ sub alexandro imperatore passa ē. Que ab eo ut christiana cōprehensa: ad apollinis sacrificiū inuitatur: Et dū orasset: pars templi cū idolo cecidit: & demon per aera sicut fumus clamans euanuit. Quā alexāder alapis cesam ab octo uiris binatim sibi succedētibus uncinis ferreis attrahi fecit. Qui uidētes quattuor angelos uirginē confortantes conuersi sunt: ꝑpter qd̄ & ipsi suspensi: & unguibus lacerati: demū decollati martyriū consumauerunt. Deinde uirgo xp̄i suspēsa: & post hoc in quattuor palis extensa gladiis concidi tur: sed cesoribus subito decedentibus carceri tradit: ubi ab angelis uisitata confortatur: & celesti cibo reficitur. Inde℞ educta in tēplo artemidis statuitur: & immolare compellitur. Sed corruente idolo & fugato demone iterum circa māmillas unguibus laniat. Iterum℞ carceratur. Deinde in amphitheatrum ducta bestiis subiicitur. Cuius pedibus leo procidit māsuetus. Et dum inde educta fuisset: idem leo mox eumenium alexādri cognatū interfecit. Ite℞ post duos dies suspensa: & ungulis rasa: at℞ decaluata est: eo ꝙ uirtutem maleficio℞ capillis inesse putabant. Et dū in templo dei reclusa fuisset sola: idolo corruente: audite sunt uoces angelo℞ cōtinentiū a paganis. Quod imperator comperiens: ipsam extra urbem ductam iussit decollari. Et facto maximo terremotu. ccxxx. gentiles conuersi sunt. Cuius corpus calixtus papa cū suis clericis sepeliuit calen. ianuarii.

¶ De ſcõ Cõcordio pꝛ̃ſbr̃o & martyre. Cap. XXX.

C Oncordius preſbyter & martyr paſſus ẽ
ſpoleti tẽpore antonini imperatoris. Hic
ex patre gordiano xp̃iano rome ortus: a
ſancto pio urbis epiſcopo preſbyter ordi/
natus & doctus eſt. Qui cũ uia ſalaria habitaret apud
ſanctum eutycetẽ: tentus a torquato comite tuſcie: q
uerſabatur ſpoleti: cum chriſtum confiteretur: & ſa/
crificare nollet: carceri traditus eſt: ubi a ſanctis euty/
cete & antimo epiſcopo amicis torquati de eius con/
ſenſu uiſitatus & conſortatus fuit. Inde eductus equu
leo ſuſpendit̃ & torquetur. Et dum conſtanter in fi/
de perſiſteret: iterum carceri mancipatur: & fame tri
duo maceratur. Nouiſſime cũ ſtatue iouis eidẽ in er/
gaſtulo p̄ſentate thurificare renueret: a duobus ſatel/
litibus ibidẽ decollat̃ cal. ianua. Sepultus in loco ubi
aque plures emanãt: iuxta ciuitatẽ ſpoletanam.

¶ De ſcõ Almachio martyre. Cap. XXXI.

A Lmachius martyr rome martyriũ paſſus
eſt. Qui cum ſacrificantibus gentilibus di
ceret: hodie octaue dominici diei ſunt: ceſ
ſate a ſuperſtitionibus idolorum: iubente
urbis prefecto captus: & a gladiatoribus occiſus ẽ ca/
len. ianuarii: ut dicitur in martylogio adonis.

¶ De ſcõ Fulgẽtio ep̃o ruſpenſi. Cap. XXXII.

F Vlgentius ep̃s ruſpeñ: ex patre fulgẽtio &
matre marchiana nobilibus in ciuitate to
leto hiſpanie natus eſt. Qui grecis & lati/
nis litteris nõ mediocriter eruditus in an/
nis iuuenilibus a fauſto ep̃o in exiliũ relegato mona/
chalẽ habitũ ſuſcepit. Hic primo ab arrianis multas
inſidias & perſecutiones perpeſſus & aliquando du/
riſſime ceſus eſt. Deĩde effectus abbas monaſterii ſui:
eadẽ arriana peſte creſcẽte ab eodẽ cenobio effugatus
ſed auxiliante xp̃o poſt tẽpus aliqđ reductus in epi/
ſcopũ ruſpeñ electus fuit. Qui uerbo & exẽplo popu/
lũ ſuũ docẽs: ad defenſionẽ catholice ueritatis: multa
opuſcula cõtra arrianã hereſim cõpilauit. Propter qđ
ab arrianis in iſula ſardinie cũ. lx. catholicis ep̃is rele/
gatus: domũ ad eccleſiam ſuam reuocatus: quaſi per
annũ ante obitũ ſuum epiſcopatui ceſſit: & ad mona
ſteriũ ſuum rediens: ibidẽ non ut abbas: ſed ut ſim/
plex monachus annũ ultimũ uite ſue exegit. Ibiqꝫ ple
nus ſanctitate humanitatis debitum ſoluit cal. ianua
rii: ep̃atus ſui annoꝝ. xxv. uite uero ſue anno. lxv. Hic
ĩter cetera uite ſue artiſſime recolẽda carnes aut uinũ
nulla unq̃ neceſſitate uel ĩfirmitate guſtauit. Floruit
autẽ tempore gelaſii pape: & anaſtaſii primi impera/
toris. ¶ Hic diuina & humana litteratura p̄ſtantiſſi/
mus: aduerſus fauſtũ elegans ſcripſit uolumẽ. Cõpo/
ſuit tractatus & homelias multas plurimoſqꝫ ſermo
nes. Scripſit & ſabulaꝝ allegorica: libro quẽ mytho/
logiaꝝ uocabula intitulauit. Hec ſigibertus.

¶ De ſcõ Fulgẽtio ep̃o utruculañ. Cap. XXXIII.

F Vlgentius epiſcopus utruculañ uir nimie
ſanctitatis fuit. Qui dũ rex gotorum toti
las ad partes ſuas accederet: eidẽ per cleri/
cos ſuos exenia miſit: ut eius inſaniã miti
garet. Que rex ut uidit: ſpreuit: ſuiſqꝫ hominibus iuſ
ſit: ut epiſcopũ ſub omni feritate cõſtringerẽt: eiuſqꝫ
examini referuarent. Quem feroces gothi detentum
circũdantes: eum in uno loco ſtare preceperũt: ſibiqꝫ
in terra circulũ deſignauerunt: extra quẽ pedem ten/
dere nullo modo auderet. Cũqꝫ i ſole nimio eſtuaret:
nec circulũ exire preſumeret: repẽte tonitrua & cor/
ruſcationes: ac pluuia nimia erũperunt: adeo ut cuſto
dientes eũ immenſitatẽ imbris ferre non poſſent. Et
cũ inundatio nimia ubiqꝫ fieret: ĩtra deſignationẽ cir
culi: intra quã uir dei ſtetit: ne una quidẽ aque gutta
deſcendit. Quod dũ regi nunciatũ fuiſſet: quẽ primi/
tus inſatiabili furore ſitiebat: poſtmodum reueren/
diſſime pertractauit: & cum honore ad ꝓpria remi/
ſit. Hec gregorius. iii. dial. cap. xii.

¶ De ſanctis triginta martyribus. Cap. XXXIIII.

T Rigita milites xp̃iani: rome uia apia mar/
tyrio coronati ſunt. Quos diocletianus ĩ/
perator ſimul detentos: capitali ſententia
condemnatos: decollari fecit. Sicqꝫ coro/
nam martyrii perceperunt calen. ianuarii.

¶ De ſcõ Macario abbate alexãdrino. Ca. XXXV.

M Acarius alexãdrinus abbas: ut habet̃ in hi
ſtoria tripartita: fuit in deſerto de ſcythi:
ad differentiã alterius macarii egyptii: an/
tonii diſcipuli: q fuit ĩ thebaide: de quo di
cet̃. xviii. cal. februañ. Hic deſcẽdẽs de ſcythi: intrauit
dormire in monumento: ubi ſepulta erant corpora
paganoꝝ. De quorum uno ſibi puluinar ſub capite
ſtrauit. Demones aũt ut ipſum terrerent: uocabãt q̃ſi
mulierem ad balneum inuitantes: & alter demõ ſub
ipſo: tanq̃ ex mortuo illo reſpondebat: ſe uenire non
poſſe: quia peregrinũ ſuper ſe habebat. Macarius aũt
in nullo territus corpus tũdebat dicens: ꝙ iret: ſi poſ/
ſet. ¶ Apparuit ſibi diabolus aliquãdo cũ falce meſſo
ris: uolenſqꝫ cũ ferire nõ potuit. Dixit: ꝙ ab eo multã
uiolentiã pateret̃: quia ſibi p̄ualere nõ poterat. Nam
quicqd macarius faciebat: & demon: ſi uigilabat: ipſe
nunq̃ dormitabat: ſi ieiunabat: ipſe penitus non co/
medebat: ueꝝ in ſola humilitate ipſum excellebat.
¶ Vexatus a tentationibus carnis: ſaccũ magnum ha
rene deferebat: & interrogatus a theoſebio quid face
ret: reſpõdit: ꝙ ſe uexantem uexabat. ¶ Vidit alia ui/
ce diabolũ habentẽ in ueſte perforata ampullas mul/
tas: quas dixit eſſe tentationum ſpecies: & ꝙ ibat po/
tiõare fratres: Ita ut ſi uni aliquã caꝝ nõ placeret: aliã
porrigeret. Et cũ rediret: macario interroganti q̃uo
fecerat: reſpõdit: ꝙ omnes ſanctificati erant: p̄ter quẽ
dam theotiſcũ: qui ſibi cõſenſerat. Surgenſqꝫ maca/
rius illuc iuit: illumqꝫ fratrem tentatũ inueniens cõ/
uertit. Et poſt hoc iterum demonẽ eundem repertũ
interrogat: q̃uo ſe fratres habebant: qui reſpondit: ꝙ
male: & quod plus erat: unũ acquiſitũ amiſerat: qui
ſanctior aliis factus erat. ¶ Dũ caput defuncti reppe/
riſſet: & oraſſet: interrogauit quis eſſet: q reſpõdit: ſe
fuiſſe paganũ. Interrogatus ubi erat aĩa ſua: reſpõdit:
ꝙ in ĩferno in tanto ꝓfundo: quantũ diſtat celũ a ter
ra: Addiditqꝫ: ꝙ adhuc ꝓfundiores ſunt iudei. Et ul/
tra hos ꝓfundiſſimi ſunt falſi xp̃iani: qui xp̃i ſangui/
nẽ cognitum paruipendunt. ¶ Ambulans aũt per ꝓ
fundã ſolitudinem: ad quodlibet miliare arundinem
figebat: ut poſtmodũ redire ſciret. Et cũ iam nouem
dietas feciſſet: eas omnes diabolus collegit: & ad ca/
put eius dormientis poſuit: unde ad redeundũ pluri
mum laborauit. ¶ Fratri cuidam longe tentato: ꝙ
in cella ſua inutiliter permaneret cõſuluit: ut cogita/

tionibus illis sic respõderet: q saltem pro christi amore celle parietes custodiret. ¶ Dum culicé se pungentem occidisset: & ex eo sanguis exisset: redarguens se: q propriá iniuriam uindicasset: nudus sex menses in deserto mansit: & ide a scabronibus laceratus exiuit. Post hec clarus uirtutibus in pace quieuit quarto non ianuarii. Hec in uitis patrum.

¶ De sanctis Argeo Marcesso & Marcellino martyribus. Cap. XXXVI.

ARgeus marcessus: atq marcellinus pueri fratres: passi sunt in põto ciuitate tomis. Qui marcellinus sub licinio principe: inter tyrones comprehensus: cũ nollet militare: dicens se christianum nulla ratione debere terreni principis ascribi militie cesus ad mortem: & diu in carcerem maceratus est. Et dum sic detineretur in uinculis: & argeus ac marcessus fratres eius ipsum uisitassent: & ipsi deprehensi: q christiani essent: coguntur idolis immolare: cum essent inter militares ascripti. Sed nõ consentiétes a tribuno suo decollati sunt. Marcellinus uero in mari mersus martyrium consumauit: qui passi sunt. iiii. non ianuarii. hec ado.

¶ De scõ Antherio papa & martyre. Ca. XXXVII.

ANtherius papa & martyr: natione grecus: ex patre romulo: pontiano pape in episcopatu successit: & sedit annos. iii. mésem. i. dies. xxi. Hic constituit: ut episcopi maxime utilitatis uel necessitatis causa possint transferri de sede in sedem. Hicq gesta martyrum a notariis diligéter exquisiuit: & in ecclesiis recõdidit legédas. Et hic sub maximino augusto martyrio coronat. Sepultusq est cũ collegis suis in cemiterio calixti: uia apia. iii. non ianuarii. Et cessauit episcopatus dies. viii.

¶ De sancta genouefa uirgine. Cap. XXXVIII.

GEnouefa uirgo perisien anno. vi. martiani imperatoris claruit: ut ait sigibertus. Hãc puellulam dum in domo paterna sanctus germanus parisien episcopus: uadens ad synodum conspexisset: prophetico spiritu prenunciauit: eam maximam in sanctitate futuram: eamq tunc de pudicitia docens ad propositum uirginitatis incitauit. ¶ Dumauté die quadá prohibente matre omnino ad ecclesiam ire uellet: & mater ipsam alapa percusisset: subito lumen oculorum amisit. Quod puella uidens: & matri condolens: ac ream se criminis remordens: aquam de puteo haustam inuocato christi nomine oculis genitricis infudit: & mater confestim recuperauit uisum. Dum autem in christi uirginé dedicata fuisset: & ieiuniis ac orationibus uacaret: ex longa carnis tabefactione leprá incurrit: quam pluribus annis patienter pertulit: sed demú a christo mundata est. Et dum sancti dionysii basilica fabricaretur: & calce deficiente operarii laborare nõ possent: & ex hoc diebus multis uacare ab opere necesse esset: orationes uirginis effusa: camerá quam existimabát uacuam adierunt: & eam calce miraculose plenam inuenerunt: & sic in edificio processerunt. ¶ Sed & sitientibus operariis uirgo cuppam uini porrexit: de quo refectis omnibus: usq ad completam ecclesiam non defecit. Multos ab immũdorum spiritũ oppressione liberauit: & aliis isignibus miraculis renités: in pace quieuit. iii. non ianuarii apud sanctũ diõysiũ sepulta.

¶ De sancto Pétro aulano martyre. Cap. XXXIX.

PEtrus martyr passus est in ciuitate aulana tépore diocletiani & maximiani imperatorum: qui alio noíe ballamus uocatus est. Hic a preside seuero tétus: dum se xpicolã cõfessus est crucis supplicio affixus: interéptus est: uere petri apostoli effectus heres nominis ac imitator passionis. Cuius passioné transtulit anastasius apostolice sedis bibliothecarius: ut scribit frater uincentius: qui passus est. iii. non ianuarii.

¶ De sancto Daniele martyre. Cap. LX.

DAniel leuita & martyr padue quiescit corpore in ecclesia cathedrali. Quod quidem hoc modo repertũ est. ¶ Anno eni domini. cccccccclxvii. hic sanctus apparuit cuidã ceco in tuscia existéti mones: ut si illuminari uellet ad corpus suũ uisitandũ paduã accederet: seq danielem martyrem noíauit. Qui paduã ueniés & nihil de sancto inuenire ualés: eo q ciuitas a longobardis nuper diebus illis euersa fuerat: & diruptis ecclesiis legende sanctorum dispse: se delusum putauit. Et dũ in ecclesia sancte iustine oraret: eidé ceco sanctus daniel denuo apparuit & ipm illuminauit: ac locũ sepulture demõstrauit. Illeq cõtinuo epo ioãni & abbati sancte iustine: tá miraculũ q̃ uisa nunciauit. Qui congregato clero & populo: locũ effodientes: corpus martyris iuenerũt: iacens sup ligneam tabulá ad instar sue lõgitudinis supinũ & extensum: hẽns sup se aliá marmoream tabulá eiusdé longitudinis cũ inferiori cõfixam clauis: uidelicet ferreis enormibus: caput martyris: pectus & uentrem: ac oĩa transfodientibus mébra: & binas tabulas colligétibus: que oĩa qualiter a gétilibus passus fuerat: euidétius ostenderunt. Sanguis uero a corpore diffusus ita recens in tabulis apparebat: ac si túc ex uulueribus stillaret. Et ex parte exteriori sculptus titulus legebat. Hic requiescit corpus sancti danielis martyris & leuite. Quo aũt tpe uel qua die seu sub quo passus fuerit iudice aliter ignorat. ¶ Leuãtes igitur ide corpus ad ecclesiá maioré dei genitricis trástulerunt: & ibidé honorifice condiderũt: ubi & quiescit miraculis fulgés. Et quia passionis eius festũ ignotũ est: festũ ipsius martyris agit padue die: qua corpus eius inuentum est: uidelicet tertio non ianuarii.

¶ De sancto Theogene martyre. Cap. XLI.

THeogenes martyr filius episcopi christiani: passus est sub licinio imperatore in cyzico: q̃ erat prima ciuitas hellesponti. Qui cõprehensus & perductus ad legioné: que dicebat sera traiana: dũ se xpianum cõfessus esset: in q̃ttuor palis extésus: & fustibus cesus est diutius: donec. xviii. céturiones super eum mutarentur. Deinde in carceré missus & in neruo extésus: quattuorq clauis cõfixus est: ubi ab ipso xpo cũ sanctorum multitudine sibi apparétibus cõfortat: quos & ipsi custodes audierunt psallentes. Inde eductus & tribuno suo psentatus: iussus é ab eo in mare mergi. Sed dũ mergeret: lux maxima super eum refulsit: que oculos mergentiũ excecauit. Postq̃ autem ipsi ad xpi fidem conuersi fuerunt: & baptismũ susceperunt: post dies. ix. lumen eis restitutum est. Corpus autem martyris a fluctibus ad littus iactatum: & a christianis repertum: sepultum est iuxta muros ciuitatis in uilla: que dicitur

adamanti. Qui passus est .ii. noñ ianuarii.

¶ De sanctis Prisco Prisciliano & benedicta martyribus. Cap. XLII.

PRiscus presbyter: & priscilianus clericus: atq; benedicta religiosa rome martyrium passi sunt. Qui sub īperatore iuliano apostata: christianoꝝ īmanissimo persecutore comprehensi: & in confessione noīs xp̄i: gladio triumphum impleuerunt .ii. noñ ianuarii. hec ado.

¶ De sancta Darsosa martyre. Cap. XLIII.

DArsosa martyr rome passa est tempore decii cesaris. Que fuit uxor sancti Fabiani pape & martyris. Qui diuinitus p colūbam electus: ut in eius passione dicetur .xiii. cal. februarii: uxorem dimisit. Et post eius martyrium Darsosa sanctissima in castitate permanens: primum exilio relegatur. Deinde a presato principe capite iussa ē puniri .ii. noñ ianuarii. ut dr̄ ī martyrologio adonis.

¶ De scis Aquilino & sociis martyri. Cap. XLIIII.

AQuilinus: geminus: eugētius: martianus: quintus: theodorus: & triphonius martyres: apud aphricam sub pſecutione uandalica preclarissimo martyrio coronati sunt .ii. noñ ianuarii: ut dicit ado.

¶ De scō Symeone mōacho & cōfessore. Ca. XLV.

SYmeon monachus .xl. annis apud antiochiam in colūna quadā concaua stetit īclusus: mira uite scītate & penitentia clarens. Hic a scō Timotecho abbate: primū monachus factus est. Semel in hebdomada cibū summens: pané uidelicet solū aut herbaꝝ radices cū aqua tantū. Funeq; colligatus adeo corpus artauit: ut carnes eius circa ligaturas putrefierēt: uixq; iussu abbatis hoc sentientis se solui pmisit. Deinde relicto monasterio ad desertum accedens: in puteo sicco pluribus annis mirā penitentiā egit. Postea in colūna .xii. cubitoꝝ sibi a populo ,ppe ciuitatē edificata: reliquo uite sue tpe uidelicet annis .xl. pmansit: & adeo artissimā penitentiā egit: q̄ femur ipsius putrefactū est ex nimia tabefactione. Anno integro super pedem unum īmobilis stetit. Multa quoq; miracula deus p īp̄m ostendit. ¶ Nam cū populus a dracone īgentissimo uexaret̄: orōne scā: dū draco īpetu nimio uersus ciuitatē moueret̄: grossissimo ligno oculū eius ītrāte: & oculo draconis erupto: draco uelocissime rediēs: deserta petiit: sicq; populū ab eius īfestatione liberauit. ¶ Mulierē: que in potu serpētē trāsglutierat: serpentē euomere fecit. Et periclitati populo nimia siccitate: aquā abūdāter de terrā ,pduxit. Sicq; in colūna manēs post uitā mirabilem stādo spiritū emisit. Quē abbas antonius ueniēs uisitatū: dū cū primo stantē reppit: orare putauit: sed accedēs ,ppius: illū migrasse cognouit: & sepeliuit. In cuius exeqis aues circa corpus uolitātēs: q̄si uocibus eū deflebāt. Sepultusq; est apud antiochiā miraculis clarens: quieuit autem in .x. die noñ ianuarii.

¶ De scō Thelesporo papa & martyre. Cap. XLVI.

THelesporus papa & martyr natione grecus ex anachorita: sixto primo pape in ep̄atu romano successit: & sedit annos .xi. menses .iii. dies .ii. Hic cōstituit: ut missam ante tertiā nullus p̄sumeret canere: q̄ hora domīus noster secūdū euāgeliū marci ascēdit in crucē. Et in missaꝝ solēniis diebus celeberrimis hymnū angelicū decātari p̄cepit. Et in natale domini tres missas īstituit celebrādas. Primā in galli cātu iā nocte media ,pximante: quādo xp̄s in bethleē nasci dignatus est. Secūdā illucescēte aurora: quādo in cunabulis adoratus est a pastoribus. Tertiā in hora diei tertia: q̄do illuxit nobis dies redēptionis nr̄e. Hic etiā cōstituit .vii. hebdomadis ante pascha potissime oēm cleꝝ ab esu carniū & in ieiuniis abstinere: ut sicut discreta debet eē uita clericoꝝ a laicoꝝ cōuersatiōe: sic & ieiuniū. Has aūt .vii. hebdomadas oēs clerici nō in delitiis ieiunēt. Et hic sub antonino īperatore martyrio coronatus. Sepultus ē cū fratribus suis in uaticāo iuxta corpus beati petri noñ ianuarii. Et cessauit ep̄atus dies septem.

¶ De epiphania domini nostri. Cap. XLVII.

EPiphania domini triplici miraculo decorat̄. Hodie enī magi xp̄m adorāt Ioānes saluatorē baptizat: & aquā in uinū dominus in nuptiis mutat. Pro quoꝝ utro meruit epiphania nomīari: ab epi quod est supra: & phanes apparitio: q̄si sup̄na apparitio. Stella enī desup apparente xp̄s magis demōstrat̄. Et colūba spiritussancti desup descēdente iesus baptizatus dei filius patris uoce inclamat̄: & aqua in uinū miraculose trāsmutata: xp̄i iesu gloria manifestat̄. Hoc aūt annoꝝ reuolutiōe factū est. Nā xp̄s dieꝝ .xiii. a magis ē adoratus. Deinde annoꝝ .xxx. & totidē dieꝝ est in iordane baptizatus. Et post hec anno reuoluto eodē die fuit ad nuptias Ioānis euāgeliste inuitatus: ubi aquā diuina potentia cōuertit in uinū. Sed quia in hoc festo ecclesia principaliter instat circa magoꝝ adorationē: iō & huiusmodi materia ,psequēda est. ¶ Et nota: q̄ q̄a xp̄s rex pacificus uenit in mūdū: ut pacem faceret: & pacē adduceret: ipse est enī pax nostra secūdū apostolū: ideo triplicē pacem homini adduxit .s. pacem tēporis: pectoris: & eternitatis. Propter hec tria necesse fuit: ut esset rex: deus: & homo. Nā fuit necesse: ut esset pro pace tp̄is rex uniuersalis. Pro pace eternitatis deus īmortalis. Et pro pace pectoris homo tēporalis. Idcirco in historia huius festiuitatis ,pbatur: q̄ xp̄s fuit rex uniuersalis: & deus īmortalis: & homo tēporalis. Et hec tria ut dicet̄. figurata fuerūt in triplici munere sibi a magis oblato. Nam aurū decet regiā dignitatē: thus diuinā maiestatē. & myrrha humanā mortalitatem.

¶ Nato ergo domino: tribus magis in oriēte positis super montē uictorialem orantibus: & aduentū stelle a balaā chaldeo in ortu xp̄i manifestā de expectant

bus:noua stella apparuit:ut dicit Chrysostomus:ha/
bens in medio formá pulcherrimi pueri:in cuius capi
te crux splendebat:& audita est uox magos alloqués:
ut in iudeam pergerent:& ibi natum pueꝝ iuenirét.
Qui susceptis muneribus stella eadem ductrice: iude
am uenerunt:hierosolymá intrantes:stelle uisionem
amiserunt:regem iudeoꝝ natum quesierunt:eúdem
nasciturum in bethleem ꝓphetico testimonio didice
runt:quo ꝑgentes stelle ducatum recuperauerút: ea/
dem stella duce ad pueꝝ natú deueneruut: ipm ado/
rauerunt.tria munera obtulerunt:admoniti in som/
nis per uiam aliá in patriá redierunt. ℭ Ostédit ergo
ex his primo: ꝙ xp̄s est rex uniuersalis. Et hoc patet.
Primo quia ex regibus generatus: & in regia ciuitate
natus:ꝙ enim ex regibus israel sit per carné genitus:
ostendit mattheus euangelista in principio sui euáge
lii anteq̄ deueniat ad historiá magoꝝ dicens.Liber ge
nerationis iesu xp̄i filii dauid &c.Ideoq; uoluit xp̄s in
bethleem nasci:que est in tribu iuda:& appellat̃ ciui/
tas dauid:eo ꝙ ipse uti uerus rex iudeoꝝ esset de do/
mo & familia dauid :ꝑ carnis generationé ꝓpagatus.
Ideoq; additur ꝓphetia michee.Et tu bethleem terra
iuda &c.In qua ad litterá ostendit̃:ꝙ xp̄s uerus rex iu
deoꝝ : qui populú israel in uitga uirtutis erat rectu/
rus:in ipsa ciuitate fuerat nasciturus. ℭ Secúdo quia
ab amicis principibus uisitatus.De morte enim prin
cipú uisitatus.De more enim prícipú seculi est: ꝙ rex
de nouo regnum acquirens:ab amicis regibus eiusdé
coronationi cōgaudentibus uisitetur. Sic & christus
nuper per carnem assumptam regnum múdi ígredi/
ens:& principé huius seculi foras eiiciés:ab amicis re/
gibus nedum personaliter uisitatur:sed etiam mune
ribus honorat̃.Qui licet appellentur magi fuisse: ta/
men reges a doctoribus asseruntur:& dicuntur secú/
dum quosdam ꝙ fuerunt primo magi idest malefici:
sed postea conuersi sunt.Re uera aút magi idest sapié
tes.Ná magus ꝑsice hebraice scriba dicit̃:grece philo/
sophus:latine sapiens:uenerunt autem ab oriéte hie/
rosolymá in.xiii.diebus secundú remigiú miraculose
& ꝓter naturá:quoniá puer ad qué ꝓperabant: eos in
tá breui spacio ducere poterat: uel dic secúdú Hieró/
nymú:ꝙ super dromedarios uenerunt: quod est aíal
uelocissimú:quod tantú currit uno die: q̄tú equus in
tribus:& dicit̃ a dromos quod est cursus & areti uir/
tus quasi uirtuosus in cursu:uenerunt aút hierosoly/
má ꝓpter tres ratiōes.ℭ Prima fuit quia magi tépus
natiuitatis christi agnouerút:sed locú ignorantes exi/
stimauerunt nouú regem natú in ciuitate regia reper
tuꝝ:que erat hierusalé.ℭ Secunda ut citius natiuita/
tis locum discere possent:cú ibi sapientes iudeoꝝ re/
siderét.ℭ Tertio ut iudei inexcusabiles essent: qui lo/
cum quidem nascentis agnouerant:sed de tp̄e se ne/
scios pretendere potuissent:unde magi iudeis ostéde
rút tp̄s:& iudei magis locú.Ex quo redarguit̃ iudeo
rú neglígétia:dú illi uni prophete credunt: isti pluri/
bus nō acquiescút.Illi ingrunt regem alienú:isti cōté/
nunt ꝓpriú.Illi uenerunt elonginquo:isti manserunt
e uicino.Venerunt aút & quesierunt illum dicentes.
Vbi est qui natus est &c.His uerbis ut dicit remigius
in originali.Verum regem:ueꝝ hominem:& uerum
cōfessi sunt.Veꝝ hominem:cú dixerunt:ubi est: q na
tus est.Veꝝ regé:cum addunt:rex iudeoꝝ.Veꝝ. deú:

cú cōcludunt:& uenimus adorare eú:cum solus deus
debeat adorari.Tertio quia ab emulis formidatus.Ti
muit enim eú rex herodes eius inimicus eisdé magis
nunciantibus xp̄m:quare audiens herodes rex:turba
tus est.Et hoc triplici de causa.Primo ne iudei suú re
gem natum reciperent:& se alienigená expellerét.Fu/
it enim primus alienigena:qui iudeis dominatus est.
Secúdo:ne a romanis culpari posset:si aliquis ibi rex
uocaretur:quem augustus nō cōstituisset. Tertio : ut
dicit Gregorius:quia nimiꝝ terrena altitudo cōfun/
ditur:cum celsitudo celestis aperit̃. ℭ Turbata est &
omnis hierosolyma cú illo triplici de cá. Primo:quia
impii nequeút gaudere de aduentu iusti.Secundo: ut
regi turbato adularentur se turbatos ostendétes. Ter
tio:quia timuerunt:ne ꝑsente & uéturo rege adinui/
cem certantibus:ipsi in ꝑturbationibus inuoluerent̃.
Tunc herodes principibus conuocatis : sciscitabat̃ ab
eis:ubi xp̄s nasceret̃.Et ꝓphetia michee in mediú pro
fertur:ꝙ xp̄s in bethleem sit nasciturus.Quod cú au/
disset:conuocatis magis didicit ab eis tempus stelle:
que apparuit eis:eosq; in bethleé ad requirendú pue/
rum destinauit:& ut eú repertum sibi nunciarent ro
gauit:simulás se adorare uelle:quem ꝑdere cupiebat.
ℭ Secúdo ostendit̃:ꝙ est deus immortalis.Primo in
noue creature productione:quod soli deo ꝑtinet.Stel
la enim illa:que magis apparuit:fuit de nouo creata:
que peracto suo officio in preiacétem materiam est re
uersa.Et hoc ut plurimum doctores tenent. Hec aút
stella ab aliis differebat in sex:quaꝝ tres differétias pri
mas assignat fulgentius:& alie tres tangunt̃ in glosa.
Primo enim differebat in situ:quia non erat localiter
in firmamento celi:sed pendebat in aere proxima ter
re.Secundo in fulgore : quia ceteris erat splendidior.
Nam sole meridie fulgéte lucidissima apparebat.Ter
tio in motu:non enim mouebat̃ motu circulari : sed
ꝓcedebat magos motu progressiuo more uiatoris:&
cú stantibus quiescebat.Quarto in origine: q̄a alia fa/
cte sunt in mundi principio:hec aút modo.Quíto in
officio:quia alie facte sunt:ut sint in signia & tépora:
hec autem ut prebeat magis uiam.Sexto induratiōe:
quia alie facte sunt ꝑpetue:hec aút rediit in materiam
ꝑiacentem officio suo cōpleto.ℭ Secundo ostenditur
deus in secretoꝝ & futuroꝝ cognitiōe : cognouit ení
xp̄s:q̄d herodes facturus erat:iō & magos ad eú mit/
tere uoluit.Cognouit etiá:ꝙ se non adoratuꝝ: sed oc
cisuꝝ cogitabat:iō ꝑ aliá uia redire ꝑcepit. Et nota:ꝙ
cum magi hierosolymá ingressi sunt:stelle ducatum
amiserunt ꝓpter tres rōnes:ut dicit glosa. Primo : ut
de loco natiuitatis xp̄i querere cogerent̃:ut sic de eius
ortu certiores redderent̃:tam per stelle apparitioné q̄
ꝑ ꝓphetie reuelationé.Secundo quoniá iuste queren
tes humanú auxiliú:amiserút diuinum.Tertio : quia
sicut dicit apostolus:prophetia fidelibus:signa ífide/
libus data sunt:iō signú istis gétilibus datú:iter iude/
os fideles eis apparere nō debuit.Cú aút de hierusalé
regressi fuissent:stella antecedebat eos:usq; dú ueniés
staret supra:ubi erat puer:Quá uidétes illi gauisi sút
gaudio magno ualde.ℭ Tertio in magoꝝ adoratiōe.
Ná intrantes domú inuenerunt pueꝝ cú maria ma/
tre eius:& procidentes adorauerunt eú.In quo osten/
ditur uerus deus:quia ꝑceptú erat:ut nullus adorare
tur:nisi solus deus:ut dictú est.Eidem quoq; munera

obtulerunt: uidelicet auꝝ: thus: & myrrham: obser/
uantes in hoc antiquū legis p̄ceptū. Nō appebis in cō
spectu meo uacuus. Hec aūt munera in spē obtulerūt
ꝓpter q̄ttuor rōnes. Primo: qa ut dicit bernardus btē
uirgini auꝝ obtulerūt: pp inopie subleuationē: thus
cōtra stabuli fetorē: myrrhā pp membroꝝ pueri cō/
solidationē & uermiū expulsionē. Secūdo: ut dicit au
gustinus: quoniā auꝝ ad tributū: thus ad sacrificiū:
myrrha ad sepulturā ptinet. Per hec ītimātes: q̄ ī xp̄o
cōfessi sunt regiā potestatē: diuinā maiestatē: & hūa/
nā mortalitatē. Et hec est cōis rō doctoꝝ. Tertio ut di
cit maxius: quoniā in auro ostēdit captiuitatis nr̄e re
dēptio p̄ciosa: in thure demonū supstitio cessatura: &
futurus uere religiōis cultus apiꝛ: in myrrha uero: q̄
exanimata solēt corpa cōseruari: p̄figuratꝛ carnis nr̄e
repatio & resurrectio mortuoꝝ. Et hec oīa p xp̄m fu
tura erāt. Quarto: ut dicit Gregorius: & ē rō moralis:
ut ex hoc significetꝛ: qd xp̄o cōferre dēamus. Auro nā
q̄ sapiā designatꝛ: salomōe attestāte: q ait: Thesaurus
desiderabilis requiescit ī ore sapiētis. Thure aūt: qd deo
īpenditꝛ: uirtus orōnis exprimitꝛ: psalmista attestante:
qui ait: Dirigatꝛ orō mea sicut īcēsum ī cōspectu tuo.
Per myrrhā uero carnis mortificatio figuratꝛ. unde &
scā ecclesia de suis opariis usq ad mortē ꝓ deo certāti
bus dicit. Manus mee destillauerūt myrrhā. Nato er/
go regi auꝝ offerimus: si in cōspectu illius claritate su
pne sapientie resplendemus. Thus offerimus: si cogita
tiones carnis p sancta orationū studia in ara cordis ī/
cendimus: myrrhā offerimus: si carnis uitia per absti
nentiam mortificamus: hec gregorius. ¶ Tertio ostē
ditur: q̄ est homo temporalis. ¶ Primo quia ut ho/
mo uoluit nasci & educari: ideo inuenerunt puerum
cū maria matre eius. ¶ Secundo quia ut timens mor
tem uoluit occultari: quā naturaliter homines fugi/
unt. Ideo cum sicut deus presciuisset: q̄ herodes eum
querebat occidere: ut homo uerus uoluit in egyptū
aufugere. ¶ Tertio quia amans societatem uoluit a
coetaneis sociari: homo enim naturaliter diligit socie
tatem: cum sit animal sociale: ut dicit philosophus: &
maxime appetit cōsortium coetaneoꝝ. Ideo christus
uoluit a pueris innocentibus & coetaneis associari: cu
ius fidei preconium non loquendo: sed moriēdo cō/
fessi sūt: & flores martyriū extiterūt: ut dicit augusti/
nus. & celebratꝛ dies epiphanie ab ecclesia. viii. idus ia/
nuarii: quo die iidē magi xp̄m adorasse creduntꝛ.

¶ De sanctis Gaspar Balthasar & Melchior magis.
Cap. XLVIII.

GAspar: Balthasar & Melchior fuerunt illi
tres magi: & regis scīssimi: q ad xp̄m ado/
randū stella duce ab oriēte uenerūt. Hi de
regione p̄sidis oriētalis: q̄ est īda supior ꝓ/
uincia sabba dicuntꝛ extitisse. Hoꝝ nomina hebraice
dicuntꝛ. Apellius. Amerius. Damascus. Grece aūt Gal
galath. Malgalath. Sarachin. Latine aūt nominantꝛ ut
dictū est. Fertꝛ quoq cū ad xp̄m uenerūt. Gaspar fuis/
se annoꝝ sexaginta: Balthasar q̄dragita: & Melchior
uiginti: & ita cōmuniter pinguntꝛ. Hi sapiētissimi phi
losophi & astroꝝ scie periti: successores balaam ariolí
fuerūt: & ad uisionē stelle uenerunt ex illa prophetia.
Orietur stella ex iacob &c. Nā ut pōit Chrysostomus
quidā secretoꝝ inspectores elegerunt de seipsis. xii. &
siquis moriebatꝛ: filius eius substituebatꝛ. Hi p singu/
los annos post menses ascendebāt super montē excel
sum: qui dicitur uictorialis: & tribus diebus ibi mo/
rantes se lauabant: deum orātes ut stellā a balaā coꝝ
patre p̄dictā ostēderet. Et sic successiue: terni & terni:
oēs. xii. faciebant. Dū aūt isti tres reges in noctes nati/
uitatis domini ibidē repti essent: stella de nouo crea/
ta eis apparuit: & ut dictū est: illis natū regē iudeoꝝ ī/
dicauit: eosq ad eū adorandū iuitauit. Qui iussa fide
liter pagētes: p aliam uiā admoniti in somnis ab an/
gelo: reuersi sunt in regionē suam. Nā uenientes tar/
sum cum nauibus tarsensiū trāsfretarūt. Et q̄uis oī re
licta gētilitate: exīde fideles extitissent: tamen baptis/
mū nō susceperūt: donec dispsis apostolis ad p̄dican/
dū a scō Thoma apostolo: q apud indiā p̄dicauit: ba/
ptizati sunt: & in fide xp̄i cōfirmati: eiusdē in p̄dica/
tiōe coadiutores fuerūt. Qui & in eadē regiōe in pace
q̄euerūt. Quoꝝ corpa īde trāslata: cōstātius magnus
īperator cōstātinopolim deportari fecit. Et deinde ꝓ/
cessu tpis a scō Eustorgio epō mediolanū trāslata sūt
ut in eius uita dicetꝛ. iiii. idus aprilis. Nūc autē requiescūt
apud coloniam istuc de mediolano delata.

¶ De sancto Melanio epō. Cap. XLIX.

MElanius eps rodoneū uenetēsi pcia uilla:
q̄ dicitꝛ plautio oriundus: claruit tpe clo/
douei regis & anastasii impatore. Qui in/
ter cetera uirtutū eius īsignia maxīa uigu
it potētia aduersus demones de obsessis hominibus
expellendos. Hic cuidā fratri: quē malignus īuaserat
spiritus: dū iret ad aquā hauriendā: alapam in maxil/
la prebens: demonē ab eo excussit. Oratoriū aūt suū:
qd dicitꝛ plautium propriis manibus fabricauit. In ue
netensi pago: diabolus quēdā uiꝝ uadens: ad hoc eū
induxit: ut seipsum suspendens laqueo strangularet.
Quē sanctus supueniens & factū abhorrens: orōne fa
cta: nedū hominē suscitauit: sed etiā ab īmūdo spiritu
totaliter liberauit. Tandē post multa signa uirtutum
iugiter intentus in celū migrauit a seculo. viii. idus ia/
nuarii. Et cū sci albinus: uictor: lautorius & marsus:
corpus eius deferrēt p uicēnā rodoū sepeliēdū. xii. uin
culati ī turri dtēti: scissa turre p mediū soluti & icolu
mes exierūt. Sanctū corpus ad tumulū comitantes.

¶ De scā Macra uirgine & martyre. Cap. L.

MAcra uirgo in ciuitate augustana rictioua
ro p̄side martyriū passa est. Que dū sacri/
ficare nollet: iubente p̄side: primū in equu
leo suspēsa & diutius torta: deinde in igne
precipitata est. Que cū ibidē diu pmāsisset illesa: ma/

millis eius abscissis squallore carceris afflicta est: omni luce ac cibo negatis: uerū circa noctis mediū lumine imēso circūfusa: uiro q; uenerando canicie aspso sibi apparēte cōfortata ē: & cūctis plagis sanata: uberibus restitutis. Nouissime iubente preside super testas acutissimas; & prūas extēsa: & diu uolutata orās migrauit ad xp̄m. Sepultaq; ē in territorio remenēsi. viii. idus ianuarii. Cuius corpus post multos annos cuidā leudulfo bubulco diuinitus reuelat: ostensoq; sibi loco p uisionē. ibidē a fidelibus īuēit. s. iuxta ecclesia scī martini: & inde leuatū honore cōdigno recōditū est.

ℭ De reuelatiōe pueri iesu ex egypto. Cap. LI.

Relatio pueri iesu ex egypto: scā est regnāte in iudea archelao ꝓ herode pr̄e suo: ut dicitur Matthei. ii. ca. circa annos. l. iperii octauiani augusti: dū uidelicet puer iesus septēniū etatis ipleuisset: ut historia scholastica tradit. qualiter aūt xp̄s in egypto trāslatus fuerit: in auctētico nō habet: nisi ꝙ dicit matth. codē cap. ꝙ angelus domini appuit in somnis ioseph: admonēs ut tolleret puerū: & matrē eius: & fugeret in egyptū: & esset ibi usq; ad obitū herodis. Eo ꝙ herodes querebat puerū ad pdēdū eū. Qui cōsurgens accepit puerū & matrē eius nocte: & secessit in egyptū: & erat ibi usq; ad obitū herodis &c. ℭ In libro tamē de īfantia xp̄i: quem hieronymus chromatio & heliodoro ep̄is trāstulit ex hebraico in latinū: scribit: ꝙ Ioseph uirginē cū filio iumēto īposuit: & ipse in alio ascēdit: & arripuerūt iter p mōtana & per desertū: nolentes ire p maritimam timore herodis. Erātq; cum eis. iii. pueri & una puella in obsequium xp̄i. Et exeuntes dracones de quadā spelunca: cum ceteri timentes fugierent: serpentes puerū adorauerunt. Similiter leones & leopardi & alia genera ferarū adorantes iesum p desertum antecedētes: uiā eis ostendebant. ℭ Et post dies tres dū aqua in utribus defecisset: & omnes sessi sub palme arbore qescerent: uirgo maria respiciens ad comā arboris de fructibus eius concupiuit. Et cōfestim palma cacumē suū ante pedes uirginis iclinauit: & collectis ex ea fructibus ad satietatem omniū: arbor se iterū erigens ad statū pristinū rediit. Tūcq; angelus appuit: & ramū ex palma euellens & asportans: ad celestia euolauit. Deinde ad radices palme fons aque limpidissime erupit: ex quo omnes refecti sunt. Et dū iter agentes maximo calore cōprimerent: & adhuc. xxvii. diebus itinerari opporteret: anteq̄ ad egyptū puenirēt: miro modo post tres dies in egyptū deuenerūt: & in ciuitatē hermopolim se receperunt. Ibiq; māserunt peregrini usq; ad obitū herodis. ℭ Multa quoq; miracula d' xp̄o puero ab eodem ostensa: in prefato libello reperiunt: que tā breuitatis causa q̄ ex eo ꝙ iter apocripha cōnumerat omittuntur. Illud tamen memorabile pro constantia doctoribus habetur: ꝙ ingrediēte puero iesu in tēplum idolorū cum maria matre sua: oīa phani idola corruerūt: iuxta ꝓphetiam Isaie ꝓpter quod miraculū multi egyptiorū conuersi sunt ad eum: & uirginem matrē benigne tractantes: puerum iesum pulcherrimū plurimum reueriti sunt & ipsum aliquem magnorū deorum existimabant. ℭ Extat ibidem fons modicus: in quo fertur uirginē matrem puerum sepius balneasse: & pānos eius propriis lauasse manibus. In quo fonte omnes pueri etiam saracenorū quacunq; ualitudine detenti: descendentes: cōfestim sanantur. Est & ibi lapis: ubi uirgo panniculos christi lotos ad siccandū extendebāt. Ibi est uinea engaddi: que ꝓfert balsamū: que dicto fonte irrigatur: & si aqua alia irrigaret: eo anno nullum fructum produceret. Et hoc notorium est in omni terra egypti est. Et ibi ꝓpe arbor q̄ persidis dicitur: ut ponit cassiodorus in tripartita. Que fertur usq; ad terram inclinata: christum humiliter adorasse: que ualet in salutem membrorum: si fructus: folium: uel cortex patientis collo alligentur. Igit postq̄ septem annis christus fuerat in egypto: defuncto herode: ut scribitur matthei secundo: Ioseph in somnis mōetur ab angelo: ut christum in terrā iuda reducat: quod & fecit. Sed audiens ꝙ archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo: quin adhuc erat patre crudelior: timuit illo ire. Et admonitus in somnis ab angelo secessit in partes galilee: habitauitq; in ciuitatē nazareth. Herode antipa herodis ascalonite minore filio: & fratre archelai: iam terrachiam galilee tenente. Dies āt huius relatiōis pueri iesu ex egypto scā scribit a hieronymo in eius martyologio fuisse die sequēti post epiphaniā: uidelicet septimo idus ianuarii.

ℭ De sanctis Iuliano basilissa & sociis martyribus. Cap. LII.

Iulianus martyr cum sociis: & basilissa uirgo cū sociabus tēpibus diocletiani & maximiani in ciuitate antiochia claruerūt. Qui nobilibus & christianis parētibus: ꝓgenitus: liberaliū scientiis imbutus: dū annorū. xviii. a parentibus ad coniugiū cogeretur: & ipse in uirginitate deo seruire disposuisset: diuina monitus uisione parētibus consensit: & puellā nobilē & xp̄ianam noīe basilissimam in coniugem accepit. Die igit statuta nuptiis cum gloria celebratis: intrat cubiculum cū uirgine Iulianus: tanq̄ iura matrimonii soluturus: ubi dū uirgo miraret: ꝙ odorem rosarū & liliorū hyemali tēpore sentiret. Exponit sibi iulianus hunc esse odorem pudicitie uirginalis: & post icās admonitiones uirginē ad uotū cōtinentie incitauit. Tunc apparentes sibi ex una parte christus cum comitiua sanctorū: ex alia dei genitrix cum societate uirginum: nimia luce circunfusa: sanctos dei coniuges de uirginali ꝓposito cōmendarunt: & eis coronas aureas imposuerunt: ac librum uite aureis scriptum litteris ostenderūt: in quo nomina sua conscripta iulianus & basilissa legerunt. Sicq; uisione ab eorum oculis ablata: ambo sancti in sancto proposito permanserunt. Adeo ut parentibus

iuliani de medio morte sublatis:sua omnia pauperi/
bus erogarent: & duo monasteria construerent: in
quorum uno iulianus extitit pater & administrator
fere mille monachorum:in altero basilissa cum cetu
sacratissimo multarum uirginū domino seruiebant.
¶Dum autem persecutio christianorum in syria &
egypto maxime uigeret:orauit basilissa: ut uirgines
quas congregauerat:dominus periclitari non permit
teret. Et per uisionem a christo cōfortatur: q̄ omnes
filias suas:quas deo acquisiuerat:ad celos premittēs:
ipsa easdem post modū sequeret. Quod dū sancta su
is refert uirginibus:subito commotus est locus:& ap
paruit colūna lucis inter eas:in qua lrīs aureis scriptū
erat:qualiter omne illud sacrum collegium christus
infra certum temporis spatium ad celestia inuitabat:
quod & factum est. Nam intra constitutum tempus:
omnes ille sacre uirgines ad celos in sancta confessio/
ne migrauerunt. Que postmodum cuncte auro & gē
mis indute:basilisse apparuerunt oranti: & q̄ eam ex
pectabant dicentes:& ad celestia inuitantes. Hec dum
basilissa iuliano gaudens retulisset orans: iuxta eum
emisit spiritum:quam ille condigne tradidit sepultu
re. ¶Post hec dum martianus preses antiochiam ab
imperatoribus missus esset:& christianos omnes diis
immolare compelleret: & eps ciuitatis multitudine
cleri & populi ad sanctum confugissent:misit martia
nus assessorem suum cum satellitum multitudine:ut
de predictis:an ita esset inquireret. Qui ueniens ad san
ctum iulianum:& ipsum cum omnibus:qui cum eo
erant:in fide xpi feruentes inueniens:eadem presidi nū
ciauit. Tūc preses iulianum solum:uti auctorem om/
nium iussit teneri. Reliquos uero omnes in quo erāt
loco inclusos incenso cenobio igne cremari:ubi mar/
tyrum occisorum audiebant singulis horis canonicis
uoces psallentium. ¶Post hec martianus iulianū in
custodia detentum ante se in foro deductum:cepit cō
pellere ad sacrificia deorum. Quem sacrificare nolen/
tem:iussit primo nodosis fustibus cedi. Et dum cede
retur:casu unus cedentium eruit alterius oculum: q
erat notissimus imperatorum. Qui dum iussu presi/
dis ad templa deorū ductus esset:ut eis inuocatis ocu
lum recuperaret:demōes hoc sacerdotibus se nō pos/
se facere clamabant:quin potius eterno igni una cum
suis cultoribus reseruatos affirmabant. Et dum illuc
preses ingressus esset:plus q̄ quinquagita idola de au/
ro:argento:chrystallo & ebore in puluerem redacta
sunt. Quod dum preses magice arti iuliāi ascriberet:
lotio ipsum perfundi iubet:ut sic maleficia solueret:
quod tamen in balsami odorem uersum est. Sanctus
autē martyr uiro illi excecato facto signo crucis ocu/
lum restituit:qui mox ad christum conuersus: man/
dato presidis gladio interemptus est. ¶Deinde pre/
ses iussit sanctum ferro uinctum per totam ciuitatem
circunduci. Et dum ante scholas:in quibus celsus pu
er filius martiani studebat transiret:uidit celsus circa
sanctum multitudinem angelorum coronam precio
sam sibi imponentem. Moxq̄ relictis scholis conuer
sus:ad pedes sancti iuliani cucurrit:& christum con/
fiteri uoce clarissima cepit. Et dū pater preses una cū
matre & aliis magnatibus eum uellent retrahere: ce/
pit puer eos durius increpare. Quos preses indigna/
tus in artum:obscurū:& fetidum carcerem iussit re/
cludi:sed christi ui rtute lux de celo super eos ingens
infunditur:fetor in odorem conuertitur: sed & uin/
cula quibus fuerant alligati soluuntur:atq̄ uiginti mi
lites:qui eos custodiebant:ad dominum conuertun/
tur:quod audiens preses eos una cum iuliano & celso
eius filio fecit in eadem custodia detineri. ¶Contin/
git autem: ut eo tempore septem fratres filii condam
nobilis christiani:qui fuerat de genere carini impera/
toris:& ipsi fideles imperatoribus adeo grati forent:
ut ipsos sine ulla persecutione cum quodam antonio
presbytero:religione fidei uti permitteret. Qui per ui
sionem a xp̄o moniti ad sanctum iulianū in carcerem
una cum prefato presbytero accesserunt:& ipsum ac
socios hortari ceperunt. Et ab antonio presbytero cel
sus puer:una cum uiginti militibus conuersis baptis/
mi gratiam perceperunt. Quos martianus in eadem
custodia detineri precepit:& oīa que gesta fuerāt prin
cipibus per litteras intimauit. Cui imperatores remi/
serunt:q̄ si sacrificare nollent:singulos in cuppis pice:
sulphure:& bitumine repletis concremaret. Et dum
eos oēs eductos de custodia preses ante se statuisset:ut
eos iuxta imperatoꝝ decreta mori faceret: Sāctus iu/
lianus iuuenem quēdam defunctum:qui portabatur
ad tumulū suscitaui qui & mirabilia que in alio secu/
lo uiderat:corā omnibus enarrauit:& ipse fidē xp̄i re
cepit. Et cū uxor presidis plorans filio suaderet: ut tā
acerba morte interfici nollet:promittit eidem celsus:
q̄ in cuppa ignea permaneret inustus. At preses filii i/
teritum horrens uicarium dereliquit:& inde cum la/
chrymis abscessit. Igit̄ omnes illi sancti in cuppis mis
si:& igne succenso pmanserant illesi. Quod preses au
diēs admiratus illuc accessit:& magie iuliani hec om
nia deputans:matri celsum per triduum concessit:ut
ab ea eius animus mutaret. Que una cum oībus illis:
in honesta custodia detenta:a filio celso conuersa est:
& ab antonio p̄sbytero baptizata. Quod audiēs mar/
tianus uiginti milites extra urbē eductos tradidit de/
collandos. Septē uero fratres igne consumi fecit. Iulia
nus autē cū celso filio & matre eius coniuge:& cū an/
tonio p̄sbytero ac iuuene a mortuis suscitato:suo iu/
dicio reseruauit. Quos oēs diutius examinatos: & in
xp̄i confessiōe imobiles repertos:iterum carceri tra
didit cruciandos. Sequenti die ī̄gressus in tēplū iouis
eos omnes illuc adductos:cepit ad sacrificia suadere.
Orante aūt iuliano templū cum oībus idolis submer
sum est:& mille de sacerdotibus & multitudine gen/
tiliū perierunt:ubi ad miraculi attestatiōe ignis usq̄
in p̄sens eructat. Tūc martianus territus eos iteꝝ car/
ceri mancipauit:ubi media nocte ad eos uenientes ba
silissa cum oībus sanctis:quos iulianus xp̄o acquisiue
rat:eos hortantes ad superna dulcius inuitabant. Die
autem sequenti iussit preses digitos manuum & pe/
dū sanctoꝝ licinio oleo infuso ligari:& igni superpo
ni. Dehinc celso filio suo cutem capitis auferri: Anto/
nio uero presbytero & Anastasio iuueni suscitato ocu
los effodi. Sanctam aūt matrem celsi cum aliquis tan/
gere uellet:excecabatur. Sancti uero exoculati diuini/
tus illuminantur:& alii ab omnibus tormentis libe/
rantur. Cumq̄ martianus eos omnes in amphithea/
tro bestiis exposuisset:& fere omnes sanctorum pedi
bus procidissent:iussu presidis:omnes rei mortis ibi/
dem deducuntur:cum quibus iulianus & ceteri capi/

tali sententia feriuntur: ut sic sanctorum corpora a reorum cadaueribus: christianis essent incognita. Statimq; facto terremotu cum corruscationibus & grādine: tertia pars ciuitatis cum omnibus templis funditus corruerunt: preses autem inde uix euadens eadem nocte interiit uermibus ebuliens. Sed dum christiani corpora sanctorum discernere non possent: anime singulorum in specie uirginum super singulorū corpora uise sunt. & sic corpora sunt collecta & in ecclesia sub altari tumulata. Passio autem horum omnium sanctorum agitur septimo idus ianuarii.

De scō Lutiāo pſbytero & martyre. Cap. LIII.

Lvtianus antiochene ecclesie presbyter & martyr uir doctissimus atq; eloquentissimus fuit. De quo Hieronymus libro de uiris illustribus scribit: q tantum in scripturarū studio elaborauit: ut usq; tunc: quedam exemplaria quorundam opusculorum Luciani nuncuparentur. Ferunt & de eius fide libelli: & breues ad non nullos epistole. Passus est nicomedie ob christi confessionem sub persecutione maximiani tempore antherii pape: & sepultus helenopoli bithynie. Quam urbem cum prius drepana uocaret: constantinus imperator instaurans: in honore matris ex nomine ipsius helenopolim uocauit. Beda lucianum hunc sub alio maximo imperatore: qui una cum cōstantino imperauit: passum fuisse scribit: qui passus est. vi. idus ianuarii.

De scō Clero diacono & martyre. Cap. LIIII.

Clerus diaconus apud antiochiam pro cōfessionis gloria: septies tortus: & diu in carcerem maceratus ad ultimum decollatus martyrium consumauit. vii. idus ianuarii. hec ado in martylogio suo.

De sanctis Luciano maximiano & Iuliano martyribus. Cap. LV.

Lvcianus presbyter: maximianus & Iulianus pueri: apud beluacū ciuitatē ꝑ xp̄i nomine passi sunt. Qui lucianus bti petri discipulus fuit. Et a scō Clemente papa cum beato diōysio epō ad gallias ꝑdicātes directus: eidēq; comes & coadiutor datus extitit. Post hec idē pſbr a scō Dionysio beluacē urbi destinatus: xp̄m euāgelizans: plusq̄. xxx. miliū gentiliū ad xp̄m cōuertit. Inter quos maximianū: & Iulianum pueros baptizauit. Ad hunc cōprehendendum ubicūq; foret inuentus: Iulianus prefectus tres pueros destinauit latrinū: lariū: & antrum. Qui ip̄m in beluaco predicantē repertū cum duobus pueris iā dictis tenuerunt: & ad prefectū adduxerunt. Qui primo maximianū & iulianū pueros capite cedi fecit. Deinde Lucianū pſbyterū fustibus cesum: xp̄m cōfitentē similiter decollari mādauit. Cuius corpus truncatum & exanime caput ꝑpriis manibus sumptū q̄si tribus miliaribus deportauit: & trāsuadato tare fluuio usq; ad locū: in quo sepeliri elegerat deuenit: ibiq; gloriose occubuit: ubi & tumulatus quieuit. Visoq; tāto miraculo q̄ngēti gētiles ad xp̄m cōuersi sunt. Passi sunt aūt scī martyres. vi. idus ianuarii.

De scō Seuerino abbate. Cap. LVI.

Severinus abbas tēpore: quo Attila rex hunorū defunctus est: in utraq; pānonia & finibus danubii rebus turbatis: ac iter filios eius pro regno obtinendo initio certamine de partibus orientis adueniens in uicinia norici ripensis & pannoniorū ꝑuo oppido: quod astaris dicit̄: morabatur: agens angelicā uitam: & tradēs apostolicā doctrinā. Hic spiritū ꝑphetie mirabilē nosciť habuisse. Nā subuersionē dicti oppidi ꝑpter ciuiū peccata dudū ante ꝑdixit: & ciuibus eidem illudentibus inde discessit. Quo abeunte die & hora: qbus ꝑdixerat: oppidum a barbaris subuersum est. Inde ad aliud castrū: quod diciť cū magonis declinauit: quod a barbaris intus existētibus: xp̄ianisq; dominātibus: arctissima custodia seruabat: nullo īgredi uel egredi ꝑmisso. Ipse aūt nemine īterrogante oppidū intrauit: & xp̄ianis ītus existentibus salutem ꝑmisit: eisq; triduanā penitentiā īduxit. Die uero tertio facto maximo terremotu barbari deterrent de oppido fugientes: & subsidiū ciuibus intrinsecus aduenisse putātes: nocte superuenientes se alterutrū hostes existimantes mutuo se ipsos cedebant. Ciuitatē fauianis: quam fames oppſserat: eo q hyemis tpe danubio congelato uictualia nauibus iuxta morem eodem deferri nō ualebant: oratione facta & glacie intēpestiue resoluta nauibus uictualibus onustis aduenientibus ab inopia liberauit. Cūq; barbarorū rabies omnia loca occuparet: quocūq; scūs introibat oppidum: illud ab incursu hostiū deus eruebat. In castello cullulo locustas a cūctis: quos repleuerant agris excussit: solo agro unius ciuis excepto: eo q ab eo monitus ad ecclesiā una secum: ceteris cūctis ciuibus ad orationem ꝑgentibus: uenire contempsit. In iouiaco oppido mulierem seminecem īcolumē tradidit. Leprosum de mediolano sibi adductum a lepra mūdauit. Bonum monachum barbarū natione ab oculorū infirmitate curauit: & alia insignia miracula fecit. Diem sui obitus triennio ante predixit: & se defunctum inde transferri mandauit: eo q ciuitas infestatione barbarica fuerat subuertenda: quod ut predixerat per omnia euenit. Sicq; in monasterio: qd ipse construxerat apud oppidum noricum sub rege rugorum feuba in pace quieuit. vi. idus ianuarii. Corpusq; eius: ut mandauerat: translatum est multis miraculis clarēs. Et in castello lucullano: quod est in italia apud ciuitatem neapolim per manum sancti uictoris episcopi iussu gelasii pape locatum est: ubi in eius nomine monasterium est constructum.

De sancto Seuerino epō. Cap. LVII.

Severinus episcopus neapolitanus fuit: & frater beati martyris uictorini episcopi pictauionen. de quo dicetur in eius festo q r to non nouembris. Qui Seuerinus post multarum uirtutum perpetrationem: & sanctitatū insignia quieuit in pace sanctitate plenus. vi. idus ianuarii. Hec ado.

De scā Martiana uirgine & martyre. Cap. LVIII.

Martiana uirgo & martyr ciuis in suegritana fuit: que ueniens cesaream: & uidens in platea simulachrum diane confregit. Propter quod a ministris iudicis detenta: cesa: & ad ipsum deducta est. Quam iudex in loco publico expositam gladiatori cuidam illudendam tradidit. Qui dum nocte ad ipsam ingredi uellet: paries diuinitus se interposuit: & ne ad eam accedere posset prohibuit. Traditur secundo & tertio uiris: & eis sicut & primo similiter cōtingit. Deinde in harena be

stiis subiicitur:quamprimum leo mansuetus effectus lingere cepit.Sed de consilio bindarii archisynagogi iudeorum laxatur sibi taurus indomitus : qui oculi quidem uirginis eruit : quam postmodū leopardus discerptam lacerauit.Sicq; immaculatum christo spiritū reddidit. Cuius corpus a fidelibus i ipsa ciuitate sepultum est.Dum autem archisynagogus domū reduisset:igne celesti cum omni familia & domo consumptus est:que domus nunquam deinceps permanere potuit:sed in miraculi testimonium pluries reparata semper corruit. Passa est autem uirgo christi. v.idus ianuarii.

De sancto Marcellino epo. Cap. LIX.

MArcellinus episcopus anconitanus uenerabilis uite fuit:cuius gressum dolore nimio podagra cōtraxerat:cumq; familiares sui: sic ubi necesse esset : in manibus ferebant. Quadam uero die per culpam incurie ciuitas anconitana succensa est.Cumq; uehementer arderet:cucurrerunt omnes:ut ignem extinguerent : certatimque proiicientibus aquam:sic flamma excreuerat:ut totius urbis incendium minari uideretur. Cumq; ignis iam partem urbis non modicam consumpsisset : & obsistere nullus ualeret:deductus in manibus episcopus familiaribus se portantibus : precepit ut contra ignem illum ponerent:quod & factum est:& ibidem positus est:ubi flamma ardentius incumbebat. Cepit autem miro modo in se incendium retorqueri : ac si sui impetus reflexione clamaret:se episcopum transire non posse.Sicq; flamma illo termino refrenata in semetipsa refriguit:& ultra cōtingere quicquam edificii non presumpsit.Quieuit autem in pace sanctus episcopus.v.idus ianuarii .hec Gregorius primo dialogo capitulo.vi.

De sancto Paulo primo eremita. Cap. LX.

PAulus primo eremita cuius uitam scribit Hieronymus feruente decii persecutione eremū uastissimā adiit: ubi.lxxxxiii.annis:hominibus incognitus mansit.Cuius persecutiōis immanitas:duobus recitatur exemplis. Duo enim christiani iuuenes comprehendunt: quorum alter nudus melle perunctus:& ligatus sub ardore solis:muscarum & uesparum aculeis lacerādus exponitur:ut scabronum puncturis cederet:qui ignitas sartagines superasset. Alter uero amenissimo uiridario:uinctis manibus ac pedibus lecto sternitur: sibiq; puella speciosissima & impudica sociatur:que amplexibus & cōtagiis iuuenem ad luxuriam prouocabat. Cū ergo ille motus cōtrarios sensisset in carne:nec aliter se posset defendere : linguam dētibus precisam in faciem impudice expuit:& sic dolore tentationem sugauit:eamq; confudit. Eodem tempore dum paulus inferiori thebaide oriundus annorum.xvi.parentibus orbatus cum sorore coniugata remansisset : & tantas martyrum strages audisset:territus seculū deseruit:& ad montiū deserta confugit. Et in spelunca maxima:iuxta quam arbor palme uetustissime germinabat:& fons limpidissimus exsurgebat : usq; ad uite sue terminum incognitus mansit.Quomodo autem hoc tempore medio uixerit incognitū est. Cū autem Paulus annorum.cxiii.esset in eremo uitā angelicam ducēs:& antonius annoꝝ.lxxxx.in alia solitudine moraret & cogitaret in aīo suo.nullū ultra se monachoꝝ in eremo consedisse:noctu sibi a domino reuelatur:alium in pfundiori eremo se meliorem consistere:ad quē uisendum deberet accedere.Qui senectutis sue oblitus & baculo substentatus : cepit per siluā peragere.Et primo quidem obuium habuit hippocētauꝝ hominem.s.equo mixtum:qui sibi uiam dextera demonstrauit.Deinde obuiauit animali fructus palmaꝝ ferenti supra imaginem hominis : deorsum habens formam caprinā:quē antonius intellexit esse demonē in tali forma gentiles rusticos decipientem. Et dum diem quasi uagando per eremum exegisset: noctem in oratione deduxit.Sūmoq; diluculo eidem lupa ad radices mōtis aquam lambens apparuit: que ipsum ad cellulam pauli perduxit. Sed dum intrans speleum:& aure diligenter siquid audiret auscultans pedem.s.lapide offendisset:Paulus antonium sentiēs hostium firmauit. Antonius uero rogat:ut sibi aperiat:qui animalia recapiebat:asserēs se nunq; recessuꝝ: sed ibi potius moriturum:uictus ergo paulus aperuit:& alter alterū ex nomine salutauit:in mutuos amplexus ruunt:iuxta fontem considentes quiescunt:& de multis colloquentes ad inuicē sermonē ꝑtendūt. Hora aūt nona coruus ad eos aduolauit : & panem integrum eisdem apposuit.Tunc paulus deo grās agēs dixit:uolatile illud quotidie per annos.lx.panem dimidium apportasse:sed nunc propter hospitis aduentū annonā duplicasse.Inter eos pialis orit:quis dignior panem diuidere debeat:defert paulus hospiti & antonius seniori.Tandē ad uesperas in hoc conueniunt: ut uterq; manum apponat:& e regione usq; panē diuidat.Deinde paulum ex aqua fontis gustantes : noctem in diuinis colloquiis transegerunt insomnem.

Cumq; mane paulus antonio suum obitum in ꝓximo nūciasset:& ex hoc antonius ultra modū defleret.Paulus ne ex suo obitu mens utriusq; tristaretur: cogitauit illum remittere:ut sic expeditius posset ad deum migrare.Rogauitq; antonium:ut ad cellā suā rediens:pallium quod sibi athanasius eps dederat:apportaret:quo corpus suum mortuum inuoluere posset.Miratur antonius:q; tale sibi secretum aparuit:ad cellam festinantius rediit:& pallio accepto uelociter ad paulum repedare cepit:dubitans de eo:q; sibi accidit.Et cum iam die illo & sequenti perrexisset:& iam trium horarum iter eidem restaret:uidit pauli aīam niueam inter prophetarum angelorum & apostolorum choros ad celestia cum splendore conuolantem. Et procedens uelocius ad speluncam uenit:& corpus genibus flexis uti orantem conspitiens: se deceptum

putauit:paulumq̧ uiuentem & orantem credidit.Et
cum dudum obseruans motum aliquem non uidis/
set:& mortuum cognouisset:post multas lachrymas
corpus inuoluit:& exequias celebrauit. ℭCum auté
sarculum non haberet:ex quo terrá foderet:ecce duo
leones adueniunt:& ad mensuram humani corporis
foueam faciunt:& inclinato capite abierunt.Sicq̧ an/
tonius corpus terre condidit:& uestimentum de pal
marum foliis contextum:quo paulus induebatur: as
sumpsit:& ad cellam suam rediens fratribus uisa nar
rauit.Eaq̧ ueste ex deuotione in solennitatibus ute/
batur.Quieuit autem paulus in domino.iiii.idus ia/
nuarii circa annum domini.cclxxxvii.

ℭDe sancto Paulo simplice cõfessore. Cap. LXI.

PAulus monachus simplex cognomine di/
scipulus antonii fuit:q dũ rusticanus esset
inuentam uxorem in crimine adultero di
misit:& eremum petens antonio adhesit.
Qui prima nocte sue conuersionis:ut ꝓbaret illum:
iussit antonius:ut se expectaret:qui tribus diebus an/
te celle hostium orans permansit: magistrum expe/
ctans:nec diei estu:nec rore noctis motus est. Dũ aũt
in conuentu fratꝝ ex simplicitate interrogasset: ante
xp̃s prior esset prophetis:mandauit ei antonius:ut ta
ceret:& obstinatissime triennio silẽtium seruauit:ne/
mini loquens.Cui etiá dum antonius plurima cõtra
rõnem iuberet uidelicet ut aquam haustam effunde/
ret:& uestes dissueret:& resueret:omnia patienter im
plebat:& egros quos sanare neqbat antonius: iste sa/
nabat.Dum pro salute uiri furentis instanter orasset:
illeq̧ salutem cõsequi non potuisset:quasi idignatus
paulus contra dominum iurauit: se nisi ille sanatus
fuerit minime comesturum:moxq̧ ille fugata rabie
cõpos mentis effectus est.Serpentes etiam & scorpio/
nes scindebat:& cordium secreta cognoscebat. Vidit
aliquando inter fratres splendidos uirum obscurꝝ &
nigrum ecclesiá intrantẽ:& demones illũ retrahẽtes.
Pro quo dũ orasset:uidit illum claro uultu exeuntẽ:
& demones ab ipso elongatos.Interrogansq̧: dicit il/
lum fuisse peccatorem longa fornicatiõe detentum:
nuperq̧ ad deũ maxima compunctione conuersum:
& abrenuncians seculo: pauli discipulus effectus est.
hec in uitis patrum.

ℭDe sancto Nicanore diacono. Cap. LXII.

NIcanor diaconus unus de.vii. primis q ab
apostolis electi fuerũt:ut habetur actu.vi.
Gratia dei & fide admirandus fuit:q ꝓdi/
cationis officiũ diligenter exercens: apud
cyprum gloriosissime coronatus: ibiq̧ sepultus est.
iiii.idus ianuarii:ut dicit Hieronymus.

ℭDe sancto Guilielmo archiep̃o. Cap. LXIII.

GVilielmus ep̃s bituricẽ floruit tp̃e philip
pi iperatoris: q anno domini.M.clxxxix.
in ep̃atum promotus est.Hic genere nobi
lis a pueritia in pisiẽ & suesionẽ ecclesiis
canonicatũ obtinens seculo derelicto ad grãdimõten
sem monasterium se contulit:ibiq̧ factus monachus
aliq̃to tp̃e fuit: deinde ad maiora ꝓcedens ad ordiné
cistercieñ in pontiniaceñ monasterio conuolauit:ubi
ꝓficiẽs in uirtutibus:prioratum suscepit.ℭPostmo/
dum abbas fontis sancti Ioannis factus:successiue ad
abbatiam carolaceñ cenobii assumptus est. Et ubiq̧
subditos in multa mansuetudine pertractauit: & uir/
tutum exempla propagauit.Tandem licet inuitus in
ecclesia bituriceñ pontificali sublimatus honore:hen
rico archiepiscopo successit:ubi oneri succubuit:non
honore prefuit: & humilitatem pristinam obserua/
uit.De animarum uero cura sollicitus uerbo & exem
plo gregẽ domini pascere curauit:& uirtutum mira/
culis claruit.Ná presbyterꝝ gerardũ nomine: q usum
sinistre manus amiserat:ita ut celebrare nõ posset: au
dita prius eius confessiõe ĩfra tertiũ diẽ adeo sanauit:
q̧ p̃sbyter post triduũ celabrauit ℭPuerꝝ etiam cere/
bro & oculis turbatum: tremoré capitis patienté: im
posita sibi manu ꝑfecte sanũ effecit.Semp eodé uultu
& animo ꝑseuerans: quoscunq̧ ad se uenientes con/
solabatur.Tandem assumpta cruce contra hereticos
abigétes proficisci uolens:cum itineris necessaria pre/
pararet: ĩfirmitate correptus:quieuit in pace.iiii. idus
ianuarii: & sepultus in bituriceñ ecclesia: confestim
miraculis coruscare cepit:quem honorius papa terti/
us canonizauit.

ℭDe sancto Igino papa & martyre. Cap. LXIIII.

IGinus papa & martyr natione grecus ex
philosopho de athenis: cuius genealogia
nõ inuenitur:thelesporo pape in pontifi/
catu romano successit:& sedit annos quat
tuor menses tres: dies sex.Hic composuit clerum &
distribuit gradus.Hic etiam constituit: ut unus pa/
trinus uel una patrina suscipiat leuatum a fonte ba/
ptismi. Similiter & in confirmatione & in catheziza
tione.Insuper statuit: q̧ excepto romano pontifice:
nullus metropolitanus audiat causam sui ep̃i:nec cõ/
dénet eum: nisi in conspectu episcoporum prouincia
lium uẽtuletur.Hic etiam scribit omnibus fidelibus
generalem epistolam de deo trino & uno: & de incar
natione filii dei:plenam catholicam fidem continen/
tem.Hic fecit ordinationes tres per mensem decẽbr̃.
presbyteros.xv.diacones quinq̧:episcopos per diuer
sa loca sex. Qui sub persecutione seueri imperatoris
martyrio coronatus:sepultusq̧ est iuxta corpus bea/
ti petri in uaticano.iii.idus ianuarii:& cessauit episco
patus dies tres.

ℭDe sancto Saluio ep̃o & martyre. Cap. LXV.

SAluius episcopus ambianeñ.de territorio
auernensi tempore hilperti regis claruit:
qui predicto regi arriano resistebat.Tem/
pore autem regis caroli ueniens ualentia/
nas & predicans: inuitatus ad prandium a quodam
genardo nobili: dum in mensa quedam uasa argen/
tea protulisset:uinegandus filius dicti genardi auari/
tia ductus: predicta omnia sibi auferri fecit: deinde
ipsum in carcere detineri: ac nocte superueniente eũ/
dem in carcere cũ uno eius discipulo iugulari: & cor/
pora eorum latenter abscondit in stabulo armento/
rum. Verum dum locum ipsum taurus ingens sem
per custodiret:ne ab aliis animalibus pollueretur: &
pollutum aliquando purgaret:& omni nocte lumen
quasi in modum duarum lampadarum super huma
ta corpora uideretur:reuelante angelo rex carolus mi
sit ualentianas:& corpora defossa currui imposita ad
ad sanctũ uedastum deportari mandauit: que multi
boues currui iuncti trahere non poterant. Demum
duobus bobus solummodo appositis: & quo abi/

re uellent dimissis:sanctorum pignora ad ecclesiam sancti martini apud ualentianas deduxerunt: & ibidem substiterunt:ubi condita sunt. Interfectoribus martyrum a carolo inquisitis:exoculatis & decollatis.Qui passi sunt tertio idus ianuarii.

¶De scō Satyro martyre. Cap. LXVI.

SAtyrus martyr apud achaiā passus ē.Qui transiens ante quoddā idolū cū exufflasset illud signās sibi frontem sacratissime crucis signaculo statī simulacrū corruens in puluerem redactū est. Ob quam causam martyr christi ab infidelibus tentus in christi confessione decollatus est secundo idus ianuarii.

¶De sancto Arcadio martyre. Cap. LXVII.

ARcadius martyr:ut scribit zeno eps ueronen:gloriosa passione coronatus est. Cuius tā illustre martyriū fuit:ut in uno corpore tot fuerint supplicia:quot uident̄ & membra. Nam cum propter persecutionis rabiem ex urbe aufugiens latitaret. Comprehensus a paganis adducitur ad iudicem: & dum christum confitetur excogitato nono supplicii genere ab articulis manibus:& a cruribus pedibus abscisis uiuus dimittit̄ sicq̨ in suo sanguine uolutatus dudū cruciatus emisit spiritum.ii.idus ianuarii.

¶De sancto Hilario episcopo.

Capitulo. LXVIII.

HIlarius eps pictauien aquitanie oriundus nobilibus parētibus genitus ab annis iuuenilibus moribus & sapiētia īsignis fuit. Quin cōiugē habēs & filiā in laicali habitu monasticā uitam ducebat.Tandē relicto seculo clericali mācipat̄ militie:& ꝓcedente etate ac sapiētia ꝑualente a clero & populo pictauioꝝ eps electus ē. Et cū non solū ecclesiam suam:sed & totam galliam ab hereticis defensaret:ad suggestionē duoꝝ epoꝝ arrianorum ab imperatore constantio arriano: cum dionysio mediolanen & eusebio uercellen episcopis in phrygiam relegat̄:ubi dum existeret:cognouit ꝑ spiritū:apram filiā suam pictauis cū matre relictam nubere uelle.Quā per epistolā gratissimā sibi missam: studuit ad uirginitatis propositū inuitare. ¶Sed cū ubiq̨ arrianorum heresis pullularet:& ab imperatore oībus epis ueniendi ad synodum concessum esset. ut de ueritate fidei disputarēt:ueniens hilarius ad cōcilium apud seleuciam isaurie oppidum celebrandū: ad petitionem arrianoꝝ pictauiam redire cōpellitur: eo ꝙ ab hereticis nimium eius facūda sapientia timebatur.Et dū per insulā gallinariā serpentibus plenam transitū haberet:& reptilia eius present iā fugeren:palū pro termino: fixit ultra quem nunq̄ serpens accessit.Et cū esset pictauis infantem sine baptismo defunctū audiens pro ipso orauit: & tam diu in oratione perseuerauit:donec pariter surgerent senes de oratione:& infans de morte.¶Filiam quoq̨ suam apram ex epistola sibi missa in uirginitatis proposito firmissimam cernens:& ne aliquando flecteret̄ timēs: oratione sua a domino impetrauit:ut eam ad se recipere dignaretur.Sicq̨ puella defuncta est post dies modicos:quā hilarius sepeliuit.Quod mater puelle considerans epm rogauit:ut sibi etiam transitū obtineret. Qui pro coniuge similiter intercessit: eamq̨ ad celi regna premisit.Deniq̨ multis miraculis perpetratis: dū īfirmatus morti ꝓpinq̄ret:obitum quoq̨ suum imminere cognosceret: lenocium presbyterum sibi dilectū:nocte ut foras exiret admonuit:& si quid audiret sibi renunciari precepit.Ille iussa complens:uoces tumultuātis ciuitatis audire se rettulit.Et cū circa ipsum uigilaret finē expectans:media nocte iteꝝ iussus exiit:& nihil se audire nunciauit.Moxq̨ immenso circūfultus lumine sanctus dei ad xp̄m migrauit. Et sepultus est pictauis iduū ianuarii.circa annos domini.ccxl.tpibus ualentiani & ualētis īpatoꝝ. ¶Hic sanctus doctor multa libroꝝ uolumina compilauit. Nā contra arrianos.xii.scripsit libros. Itē ad galliarū epos librū de synodis.In ps edidit cōmentarios: origenē imitatus:& ex suo aliq̄ adiiciēs. Scripsit libellū: quē uiuenti cōstantio misit cōstātinopolim. Itē in cōstantiū quem eo iā mortuo cōdidit.Itē contra ualentē & ursatiū. Librū historiā arriminen & feretrecen synodi continente.Ad prefectū salustium contra dioscoꝝ alium.Himnoꝝ & ministeriorum aliū.Itē commentarios in mattheum.Itē tractatus in iob:quos de greco origen ad sensum transtulit.Item contra auxetium libellum elegantem.Item non nullas ad diuersos epistolas.Tradunt aliqui eum scripsisse in cāticis canticorum: quod tamen incertum est.Hec hieronymus de uiris illustribus.

¶De sancto Gregorio nazanzeno episcopo.

Cap. LXIX.

GRegorius nazanzenus eps & doctor grecoꝝ:qui ut scribit rufinus presbyter uerbo & operibus clarus:lumē ecclesie incōparabile prebuit:de capadocia ortus:filius episcopi nazanzii & matris nomine religiose:athenis eruditus fuit. Qui dum iuuenis philosophie studeret:eidem die quadam due speciose femine apparuerunt,Quas cum ille uti castitatis amator cū indignatione repelleret:dixerunt se sibi amicas fore:quarum una se sapientiam altera castitatē nominans: dulces iuueni ꝑbentes amplexus:extunc sanctū eius propositū uirtutis utriusq̨ firmauerunt.Post hec ab athenis discendens maris tēpestatē patit̄:seq̨ deiceps deo seruituꝝ uouens lr̄is diuinis īouit̄:& defuncto pr̄e eidē in nazanzii pontificiū subrogat̄.¶Mortuo aūt imperatore ualēte arriano:cuius secte gregorius gladio fidei uiriliter resistebat:ad constantinopolitanā ecclesiā gubernandā assumit̄:ubi ꝑclara doctrina floruit & exēplo.Inter ceteros aūt fidei pugiles:quos sapientie uberibus enutriuit:Hieronymū sanctissimum almū ecclesie doctorē in diuinis studiis habuit auditorē.Verum dum perfidoꝝ emulationes sensisset inuidie contra se liuore subortas:relicta regia urbe ad ecclesiā suam primā nazantium rediit:ibiq̨ doctrine & orōni intētus uite residuū exegit:ibidēq̨ sepultus. Inde corpus eius constantinopolim ꝓcessu tpis translatū est.Quieuit in pace idibus ianuarii tpe theodosii senioris.¶Hic eloquētissimus doctor plures cōposuit tractatus:de qbus rufinus aqleien ꝑsbyter decē ex greco in latinū uertisse eloquiū asserit. Hunc quoq̨. xxx.miliū uersuū oīa opera sua cōposuisse hieronymus tradit.Ex qbus hec sunt.De morte fratris cesarii Machabeorū laudes.Athanasii laudes.Laudes maximi philosophi:quē librum quidā falso ironiā uocāt:

quia extat alius uituperationem eiuſdem maximi cõ
tinens:nam licuit eundem laudari & uituperari pro
tépore. Edidit & librum heroico carmine uirginita/
tis & nuptiarum contra ſe diſceptantium. Aduerſus
ennorium duos libros. De ſpirituſancto unum. Con
tra iulium imperatorem unos: & alium plures. Hec
Hieronymus de illuſtribus.

De ſancto Firmo martyre. Cap. LXX.

Firmus martyr paſſus fuit tempore paga/
norum:ſub qua tamen perſecutione uel
iudice:aut quibus ſuppliciis interemptus
ignotum eſt. Et ſepultus fuit in ambiané
ſiú ciuitate:locus tamen ubi requieſceret ignorabaſ.
Tempore autem ſancti ſaluii epiſcopi corpus eiuſdẽ
martyris repertum eſt. Nam cum idé epiſcopus una
cum clero & populo triduo ad dominú exoraſſet: ut
eis corpus ſancti martyris firmi reuelaret:nimio odo
re fragrante & lumine imenſo celitus ſuper locum ef
fuſo:defoſſa ibidé humo corpus ſacrum inuentum
eſt. Ad quem locum ciuitates charoañ:cenomaṅi:no/
uioñ:& bobacum eodem odore conſperſe ad uiſcen/
dú corpus martyris concurrerunt:quod ab epiſcopo
leuatum ad eccleſiam condigno honore tranſlatum
eſt. In cuius tranſlatione glaciale frigus uidelicet men
ſe ianuario in eſtum maximú conuerſum eſt. Arbo/
res nudate ſubito frondes protulerunt & flores:de q̃/
bus egri ſumentes ſanabantur. Factum eſt autẽ hoc
idibus ianuarii:nam dies paſſionis martyris: ſicut &
cetera incognitus eſt uſq; in preſens.

De ſancto Viuẽtio cõfeſſore. Cap. LXXI.

Viuentius confeſſor ſamaritanis parẽtibus
& paganis ortus eſt : qui ad predicationé
ſancti Georgii apud antiochiam chriſtú
anunciantis conuerſus eſt tempore conſtá
tini imperatoris. Deinde ſacerdos factus:monitus ab
angelo theſſalonicam uẽit:ubi idola datiani preſidis
ſigno crucis edito contriuit. Filiamq; eiuſdem eupa/
troná nomine a demonio liberauit:& cum ducentis
baptizauit. Poſt hoc cum ſancto benedicto epiſcopo
romam perrexit:quibus dú in uia cibaria defeciſſent
piſcis eis de mari in littus ꝓſiliuit:qui per hebdoma/
dam illis ſuffecit. Quos etiam beatus hilarius picta/
ueñ epiſcopus rediens ab exilio:obuios habuit: & ſe/
cú dudum uiuentium retinuit. Hic aliquando in
ſex latrones incidit eum perimere uolentes:quorum
unus ſe gladio tranſuerberauit:ſecundus ad quercú
ſe ſuſpendit:tertius arreptus a diabolo expirauit: q̈r/
tus oculos amiſit:quintus rabie manus & brachia dẽ
tibus lacerauit:ſextus ſe in mare precipitauit. Et cum
eſſet beatus uiuentius annorum. cxx. in pace occubu/
it apud caſtrum grauioré idibus ianuarii. Cuius cor/
pus ſcõs maxẽtius abbas ibidẽ tumulauit: ĩde poſtea
tranſlatú in monté uertiacú:ut dicit frater uincẽtius.

De ſcĩs. xl. militibus martyribus. Cap. LXXII.

Qvadraginta milites ex temporali tyroci/
nio ad chriſti militiam tranſierunt. Qui
omnes rome uia lauicana ſub imperatore
galieno pro confeſſione fidei decollati: co
ronas martyrii a domino percipere meruerunt idi/
bus ianuarii:ut dicit ado.

De ſancto Felice preſbytero & martyre in pincis. Cap. LXXIII.

Felix p̃ſbr̃ & martyr ꝓnoĩe diciẽ in pincis
a ſubulis quibus paſſus phibeẽ : ná pinca
diciẽ ſubula:ná cú magiſter puerorꝫ exti/
terit:& eis nimium rigidus fuerit: tentus
a paganis:cum xp̃m libere confiteretẽ : traditus eſt in
manus puerorum:quos ipſe docuerat in eccleſia:quẽ
ipſi cum ſtilis & ſubulis occiderunt. Qui paſſus eſt
rome. xix. calen. februarii.

De ſcõ Felice p̃ſbr̃o & martyre. Cap. LXXIIII.

Felix preſbyter & martyr germanus im/
mediate infrapoſiti felicis preſbyteri & cõ
feſſoris temporibus diocletiani & maxi/
miani martyrium paſſus eſt rome iuxta
portá pincinam:ubi & requieſcit in loco qui dr̃ in pi/
cis:& ex hoc pronoĩe in pincis dicitur. Hic ſenior al/
tero fratre a p̃fecto urbis draco detentus ductus eſt
ad templum ſerapis:ut ſacrificaret. Et cum inſuffla/
ret in ſimulacrum:ſtatim in puluerem redactum eſt.
Alia die ductus eſt ad templum mercurii & de hoc ſe
cit ſimiliter. Iterũq; ductus ad téplum diane pari mo
do idolum deſtruxit. Tunc una cú fratre carceri máci
patur:deĩde in equuleo leuaẽ:& quibus hoc feciſſem
maleficiis ĩterrogatur:qui cú diceret hec nõ diaboli
maleficiis ſed xp̃i beneficiis facta fuiſſe:ductus eſt ad
dictú locú ſcd̃o miliario ab urbe ad phanú qd̃ ibidẽ
erat:qui facta oẽone exufflauit in arboré ingẽtiſſimá
que ſtatim radicitus exuulſa:& templum cui erat cõ
iuncta euerſum eſt:atq; ſimulacrum comminutum.
Quod prefectus audiens iuſſit eum ibidem decolla/
ri:& corpus eius inhumatum lupis & canibus dere/
linqui. Quod tamen chriſtiani nocte in foueam quã
arbor euulſa dimiſerat ſepelierunt. xix. calen. februa/
rii. Et cum gentiles die ſequenti corpus effodere uel/
lent:quicunque manum ad hoc mittebat a diabolo
obſidebatur:ubi proceſſu temporis eccleſia eius no/
mini dedicata eſt.

De ſancto Felice preſbytero. Cap. LXXV.

Felix preſbyter & cõfeſſor: ĩmediate ſupra
poſiti felicis p̃ſbyteri & martyris frater fu
it. Qui cú a prefecto draco predicto tẽtus
eſſet:cũq; ad templa deorum ſacrificaturꝫ
ducere uellent:comminatus eſt eis:ꝙ ſi eum ad ido/
la ſua ducerẽt:hoc illis eueniret quod & aliis : ad que
fratrem ſuum duxerant que omnia deſtructa erant.
Quem prefectus fuſtibus ceſum : iuſſit in exilium
deportari in montem cerceium : ut ibidem lapides
exciderent : ubi filiam probi cuiuſdam tribuni a de/

monio obsessam liberauit. Et cũ eidẽ tribuno núciatũ cẽt: ꝙ uxor eius in urbe nolana cuius ipẽ ciuis erat hydropisim ĩcurrisset: felix eidẽ misit oleũ benedictũ quo puncta sanata est: sicq̃ tribunũ cõuertit ad dominũ. Sed dũ cõsularis audisset ꝓbũ xp̃ianũ effectũ: misit q eũ caperẽt: qui oẽs manus dolere cepunt. At dũ suasu sci felicis xp̃m cõfitenť a dolore cõtinuo liberãtur. Et sic oẽs baptizati sunt. Expleto uero tribunatus tp̃e: felix cũ tribuno uenit nolã ad quẽ põtifex idoloꝝ accedẽs: dixit ei ꝙ deus suus fugerat: asserens ꝙ felicẽ uenientẽ timebat. Quẽ scũs cõuertit & baptizauit. Quidã ex eius horto olera nocte rape cupiẽtes: dũ uangas ibidẽ repperissent: tota nocte in horto luna lucẽte laborabãt: & se furtũ facere putabãt. Mane autẽ a scõ inuẽti & salutati peccatũ suum cõfitentes ad propria redierũt. Et cũ quidã apollinẽ adorarẽt: eo ꝙ illũ diuinũ asserẽt: & felix dominicã orõnẽ pugno clausam teneret: dicebat eis: ꝙ si apollo qd in manu haberet sciret edicere: paratus erat & ipse eũ adorare. Quo nihil respõdente imo nec respõdere ualẽte: gẽtiles cõuersi sunt. Tandẽ post annos. xii. dominico die missa celebrata & populo data pace in pauimẽto se in orõnem ꝓiiciens migrauit ad dominum. Et in eadem ciuitate tumulatus quiescit.

¶ De scõ Michea ꝓpheta primo. Cap. LXXVI.

Micheas ꝓpheta filius hiemla. Inter scõs testamẽti ueteris merito computatur: eo ꝙ Achab regi israel & iosaphath regi iude: uolẽtibus ire in ramoth galaad ad eã obtinendã. Inter fere q̃dringẽtos falsos ꝓphetas solus ueritatẽ p̃dicere p̃sumpsit: ut scribiť. iii. regũ ultimo & . ii. pal. xviii. Nã cunctis ꝓphetis uno ore regi achab p̃dicẽtibus: ꝙ ramoth obtineret: micheas solus uaticinatus est israel disp̃gendũ & achab in p̄lio occidẽdũ. Et subiũgens uisionem & cãm quare oẽs alii ꝓphete bona p̃dicabãt: dixit ꝙ hoc dominus deus falso p̄misserat spũ suggerẽte se mendacẽ futuꝝ in ore oĩum ꝓphetaꝝ: ut sic achab deciperetur & uadẽs ad p̄liũ occideret. Propter qd a sedechia uno ex falsis ꝓphetis micheas in maxilla p̄cussus ẽ. Quẽ rex achab carceri mãcipauit seruandũ usq̃ ad reditũ suũ. Qui a iorã filio achab & regni successore mortuo p̃re: ꝙ mala parenti ꝓut sibi euenerãt p̄nũciasset: p̃cipitio ualde porrecto iactatus occubuit. Huius michee & si dies martyrii sit ignota: hoc tamẽ loco poniť pp aliũ macheam seq̄ntẽ: quẽ eundẽ cũ isto plurimi putãt. Qd̃ tamẽ stare nõ põt. Nã hic samarites ille morastites fuit: hic tẽpore iosaphath regis iude ꝓphetauit & sub iorã filio achab ut dictum est: interfectus fuit: ille tempore ioachã regis iude uaticinari cepit annis plusq̃. c. ab obitu ioathan euolutis. Huius nulla prophetia scripta legitur: illius liber uaticinii reperitur.

¶ De scõ Michea ꝓpheta secũdo. Cap. LXXVII.

Micheas ꝓpheta secũdus de ciuitate morastie que ẽ ĩ tribu effraĩ tp̃ibus ioathã achaz & ezechie regũ iuda ꝓphetauit: ut ipẽ eius dẽ textus ĩdicat. Cuius ꝓphetia ĩuehiť cõtra samariã que reges israel & iuda simulacrũ sup̃stitione fefellerat: ĩcrepãs dominus indignationẽ suã in eã processurã: cõminať etiã populo israel p̄uaricatori & p̃ĩcipibus eius: q eũdẽ populũ falsa suasiõe ad idola colẽda cõpulerãt & uerbis ĩseq̄ntibus captiuitatẽ & interitũ affutuꝝ nũciauit. Hic. x. tribubus israel captiuitatis: & ipse in captiuitatẽ ductus ap̃ assyrios. Quieuit in pace. xviii. cal. febr̃. Corpusq̃ eius in iudeã delatũ est & sepultũ. Hec hierõymus & iosephus tradũt.

¶ De scõ Abbacuch ꝓpheta. Cap. LXXVIII.

Abbacuch ꝓpheta fuit de tribu symeon ut in scholastica legiť. Hic preuidit captiuitatẽ hierusalẽ uenturã: & a chaldeis uenientibus fugit in sostheracenã: & erat ĩcola terre israel. Descẽdentibus uero reliqis inde in egyptum q̃si peregrinabať in terrã suã. Eodemq̃ tp̃e ꝓphetiã cõscripsit. Et in p̃ĩcipio causať aduersum deũ: cur ĩpius uastasset populũ dei. Sed in cõsolationẽ apparuit sibi deus: calamitates circũstantiũ nationum futuras per nabuchodonosor lõge maiores: & tandẽ ip̃m nabuchodonosor perituꝝ: ut sicut naum ꝓpheta in cõsolationẽ. x. tribuũ captiuaꝝ p̃dixit niniue subuersionẽ: sic & iste in exhortationẽ duaꝝ iã in babylonẽ ductaꝝ babylonie destructionẽ prenũciauit. Hic dũ palmentũ ferret messoribus: spũ diuino p̄noscẽs se in babylonẽ ducendũ: domesticis dixit: ut si nimis tardaret: palmẽtũ messoribus ferrẽt. Et dũ iret in cãpũ: ut habeť daniel ultimo: angelus domini eidẽ apparuit: & ei ut prandiũ danieli: q erat in babylone in lacu leonũ portaret: mãdauit: qui cũ babylonẽ aut lacum nescire diceret Apphendit eũ angelus in uertice capitis sui: & portauit eũ in babylonẽ super lacũ leonum in ĩpetu sp̃us sui. Sicq̃ abbacuch prandiũ danieli p̃sentauit: & cũ comedisset: angelus eum in momento ad priorem locũ reportauit: unde patet longe post liberatã susannã hoc factũ fuisse. ¶ Dedit aũt abbacuch signũ reditus populi: his qui erant in iudea: ꝙ uisuri essent lumen in ruinis tẽpli: ultimãq̃ domus domini desolationẽ p̃dixit: ꝙ gens occidẽtalis hãc esset actura. Et dormiuit abbacuch in pace. xviii. cal. febr̃. & sepultus est in agro ꝓprio. Hic ꝓpheta cũ alio p̃cedẽte ex nũero sunt. xii. ꝓphetaꝝ: q ecclesiastici. xlix. in scõrũ ueteris testamẽti catalogo describunť. Hoꝝ ꝓphetaꝝ duoꝝ uidelicet michee & abbacuch corpora sub archadio imperatore in iudea diuina reuelatione reperta sunt. Hec hieronymus & iosephus.

¶ De scõ Mauro abbate. Cap. LXXIX.

Maurus abbas senatoꝝ genere ortus patre eutityo matre iulia: duodenis a parẽtibus scõ benedicto in discipulũ traditus: & ab eodem mõachus factus: in omni uite sanctitate p̄ficiẽs: magistri uestigia imitabať: & sup oẽs

monachos ab ipso amabať:& cõmendabať:& ex hoc
magis humiliabať:ita ut ieiuniis & orõnibus intẽtus
cũctos sanctitate ꝑcelleret:& miraculoꝝ gloria coru/
scaret.Quadã die hora sexta a colligẽdis fructibus cũ
qbusdã ex fratribus rediẽs:claudũ quendã & mutum
pueꝝ ante monasterii forẽs repertũ:ad parentũ ꝑces
erexit:eiq̃ loquẽdi facultatẽ cõcessit.Qđ benedictus
abbas cõperiens:magis cũ adhuc reuereri cepit.¶Cũ
q̃ bertifrãnius cenomaneñ eṗs monachoꝝ cenobiũ
edificare disponeret:audita sancti benedicti fama:mi
sit ad cũ flodegariũ archidiaconũ & arderadũ uicedo
minũ suum:q̃tenus eidẽ aliquem ex suis fratribus in
abbatẽ mitteret:qui monachos cenobii construendi
disciplinis regularibus informaret.Qui eidem misit
mauꝝ eius discipulũ cũ q̃ttuor monachis : uidelicet
fausthũ: simplicium:antoniũ:& cõstantitianũ:eisdẽq̃
benedictione data predixit obitũ suum de ꝓximo fu
tuꝝ:tradiditq̃ eis regulã ab ipso ĩstitutã : manibusq̃
mauri conscriptã.Et cum apud ueliã hospitati fuis/
sent:misit post eos benedictus nunciũ:q multas san/
ctoꝝ reliqas mauro q̃s sibi mittebat traderet: & epi/
stolã abbatis ex pte ꝑsentaret:in q̃ mauꝝ cõfortãs si/
gnificabat sibi a domino reuelatũ:ꝙ multa foret ad/
uersa passurus:ipseq̃ benedictus erat de ꝓximo mi/
graturus.Cũ aũt post dies qnq̃gintaq̃nq̃ deuenissẽt
uercellas:ibiq̃ biduo ꝑmãsissent.Arderadus de scala
turris altissime corruit: & scapulas cũ manu & bra/
chio adeo cõquassauit:ꝙ ĩtumescẽtibus partibus illis
post dies q̃draginta nullo remedio medicoꝝ sibi sub
uenire posset:nisi ad tumorẽ sanguinis putridi tollẽ/
dũ secatio fieret.Tũc maurus orõne facta reliqs scõ/
rũ a patre missis mẽbra lãguẽtis signauit:& cõtinuo
arderadus sanus surrexit.Quod dũ audiẽtes mirarẽ/
tur:ille nõ suis meritis sed reliquiaꝝ uirtuti miracu/
lũ ascribebat.Inde trãseuntes post dies.xv.sergius fa/
mulus eoꝝ de equo corruens pedẽ saxo collisum ex/
torsit:quẽ maurus signo crucis edito ab oĩ lesione il/
lico liberauit.¶Et cũ apud ecclesiã sanctoꝝ mauritii
& socioꝝ deuenissent:cecũ quendã a natiuitate q an/
nis.xi.ibidẽ ad elemosynã sedebat illuminauit:ipm q̃
ꝓsecuta gratia ecclesię martyꝝ perpetuo seruitio mã
cipauit.¶Hospitatus apud ecclesiã sancte marie que
est in locis uirẽtibus:mulier q̃dã nomine remetia fi/
liũ adolescentẽ noĩe elegium defunctũ irremediabili
ter deflebat.Cuius dolori maurus cõpatiens cũ sim/
plicio solo monacho illuc accessit:& orõne facta mor
tuũ suscitauit.Qui statim cũ sancto ad matutiũ ꝓces/
sit:& in lyciũ monasterio deo seruiuit.¶Inde uene/
rũt antisiodoꝝ:ubi a romano abbate suscepti sunt:&
cũ eo pascha celebrarũt.Vbi die & hora q̃ scũs benedi
ctus de seculo isto trãsiuit:eius aĩam ad celos ascendẽ
tẽ maurus cõspexit p uiã uidelicet oriẽtis tramite ab
eius cella usq̃ ad celos erectã.Que dũ ille cõsociis re/
uelasset:duo ex eis idẽ se uidisse testati sunt.Veniẽtes
aũt aurelianũ audierũt bertich raminũ eṗm esse de/
functũ.Vnde quodãmodo frustratus intentione sua:
suadente arderado andegaueñ urbẽ deuenerũt : ibiq̃
floꝝ nobilẽ uiꝝ q amissa cõiuge unicũ habebat filiũ
arderadi consanguineum inuenerunt.Qui audita cã
ꝓ qua uenerant assentiente sibi theodoberto rege frã
coꝝ:cui florus plurimũ dilectus erat:in ꝓpria posses
sione locũ monasterii cõstruendi mauro cõcessit : ip/
sumq̃ prediis & honoribus largiflue dotauit:ubi uir
dei cõstructa ecclesia in honore beati martini:cenobi
um edificare cepit.¶Die quadã clericus cemẽtarius
dũ circa opus monasterii occuparef de altissimis gra
dibus super saxũ corruit:& collisis mẽbris q̃si mor/
tuus iacuit.Quẽ scũs uir ante fores ecclesie deportari
fecit:& orõne facta ipsum in momẽto ab oĩ lesione sa
nauit.Quo miraculo uiso:florus q aderat mauꝝ ce/
pit sũma deuotiõe reuereri:ꝓponẽs relicto seculo eius
monachus fieri.¶Quidã ex opariis scõ uiro detrahe
bãt:ꝙ zelo hypocrisis monasteriũ cõstruebat.Statiq̃
tres ex illis spũs malignus inuasit:ex qbus unus ꝓti/
nus expirauit.Sanctus uero duos obsessus qui uini re
mãserant in ecclesia delatos ab ĩfestatione demonum
mox exoluit:mortui uero cadauer in porticũ ecclesie
deduci fecit.& facta oratione cũ lachrymis defunctũ
a mortuis suscitauit.Octauo igiť anno monasteriũ
per omnia perfectũ est.In quo quattuor ecclesie edifi
cate fuerunt.Quaꝝ maior cõsecrata est ab episcopo
ciuitatis in honore beati petri apostoli:Secũda in ho/
nore sancti martini.Tertia in honore sci seueri.Quar
ta in ueneratiõe scĩ michaelis archãgeli.In quo qdem
cenobio florus loci patronus primo quidẽ anno ob/
tulit unicũ filium suũ nomine bertulfum:ꝑfecto ue/
ro ope licentiã a theodeberto rege petiit offerẽdi seip
sum.Quã rex deuotissimus gratanter cõcessit:insup
& oblationi flori die qua habitũ induit monachalẽ i/
teresse uoluit:ubi & ab abbate honorifice susceptus ẽ
& cũ eodẽ charitate discubuit & locũ suũ additis red
ditibus ampliauit.Post cuius excessum theobaldus fi
lius suus & successor in regno patris exẽplo eidẽ mo/
nasterio duas uillas adiũxit.¶Dũ aũt sanctus mau/
rus in uilla gaudiaco cũ duobus monachis resideret:
archidiaconus andegaueñ cũ pluribus ad eũ uisendũ
uenit.Cũq̃ uasculum modicum uini superesset : qđ
uix ipsis tribus in una refectione sufficeret:& sanctus
archidiaconũ honorare uellet:uinũ benedixit & om/
nibus infundi iussit:& cũ essent ultra.lx.quilibet etiã
tribus de uasculo sumpsit potũ:& semper repertum
est plenũ.¶Posthec appropinquare cognoscens obi/
tũ suum:cellã in secretiori parte sibi edificauit:ubi cõ
templationi uacans berdulfum sibi abbatẽ substituit
Et post duos annos & dimidium:angelica reuelatio/
ne didicit per maximã partem monachoꝝ suoꝝ qui
erant numero.cxvi.ad dominũ transituram:ipse ue/
ro illis premissis erat eos secuturus.Quod ut sibi pre
dictũ fuerat euenit.Ipse autem uisionem angelicam
fratribus referauit:& ut quilibet eorum se prepara/
ret admonuit.Et infra menses.v.omnes monachi sui
exceptis solummodo.xxiiii.ad deum euocati sunt.In
ter quos Antonius & Cõstantianus transierunt.Post
qua sanctus dei dolore lateris grauissimo egrotare ce
pit:& ad ultima deueniens cum esset annorum.xcii.
in pace migrauit.xviii.calen.februarii.Sepultus est in
ipso monasterio in ecclesia sancti martini:ubi & mi/
raculis splendet.

¶De sancto Isidoro abbate. Cap. LXXX.

ISidorus abbas:ut hieronymus scribit in
uitis patrum apud thebaidem claruit.Cu
ius monasterium latis spatiis circũseptũ
altissimo muro:ultra mille monachos de
tinebat inclusos.Quod quidẽ adeo omnibus que ad

:uictum fratrum pertinent erat refertum : ut nullus eoꝝ intrandi uel exeūdi necessitatem haberet. Soliq; duo ex monachis per tpa ad egrediendū deputabant. Eoq; pacto mōachus qsq; admittebat' ut nūq̄ se egressuꝝ oino ꝓponeret. Erat eni intus q̄si paradisus dei angelicoq; more psallētiū chori ī ecclesia die noctuq; sibi iuicē succedebāt. In quo qdē loco abbas isidorus mirabili uita fulgens abbatē moysen ad se uenientē suis monitiōibus a supma carnis īpugnatione exhortādo fecit īmunē. De hoc ēt cassiodorus. viii. libro historie triptite dicit: q; isidorus p annos. xl. nunq̄ peccato cōsensit: q omni sanctitate cōspicuus ibidē in pace quieuit. xviii. cal. februarii: ubi & sepultus est.

¶ De scō Macario egyptio abbate. Cap. LXXXI.

MAcarius abbas egyptius antōii discipulus in eremo thebaidis claruit: qui multoꝝ signoꝝ gloria īsignis fuit. Ad hūc mr' filiū iuuenē adduxit: q a legione demonū : que flāmea dr: terribiliter uexabat'. Tres eni modios panū in cibū & lagenā uini quotidie sumēs in potū: uix poterat satiari. Deīde oia sumpta in aerē quasi fumū ructādo uomebat ac si igne cōsumpta fuissent. Dieq; se quēti edacior reddebat'. Quē scūs pietate cōmotus: orans adeo liberauit: ut tribus libris panis quotidie cōtentus & aqua modica: etiā ꝓpriis manibus ultra alios laboraret. ¶ Quidā culpatus de homicidio : ad eū cōfugit se innocentē re uera asserēdo. Et supueniētibus ministris iudicis q ut eū capent furant īsecuti: eisq; p̄sentibus: factus abbas ad sepulchrū accessit hominis iterfecti: quē in xp̄i nomine adiurauit : ut sibi diceret: an ille eū occidisset: qui respōdit q; nō. Et īstātibus illis ut quis eū occiderat interrogaret : respōdit suum esse innocētes absoluere: nō aūt nocentes condēnare. Sicq; iuuenis absolutus ē. Idē etiā cū heretico disputās: eiq; qd respōderet nō habēs orans mortuū: qui portabat' ad tumulū: suscitauit: q suscitatus hereticū cōfugit. Puellā etiam q̄dā que magicis artibus illusa sibi soli appebat ī equā cōuersam ab illusiōe fantastica liberauit. Pluribusq; aliis uirtutū signis & uite meritis effulgens: in pace qeuit. xvii. cal. februarii. Hic ad iuniores ꝓfessionis sue unā scripsit epistolam: in q̄ utilia multa & monastice religione necessaria docet: claruit sub ualentis imperio.

¶ De sancto Bonitio epō. Cap. LXXXII.

BOnitius eps aruerni que dr' mons clarus: īter alia eius uirtutū īsignia beatā dei genitricē in sūma deuotiōe hūit: ut frater uincētius ponit: cuidū nocte q̄dā solus in ecclesia sci michaelis oraret: in extasi posito beata uirgo cū multitudine curie celestis splendidior apparuit: & qs eēt aptus ad diuina mysteria celebrāda a circūstantibus īterrogauit. Qui bonitiū orātē dignissimū acclamarūt. Et q̄uis se reputaret indignū: a celesti choro assumit': uestibus sacris īduit': & missam celebrare iubet'. Qui missam per uisionem suo ordine celebrauit: & dum cōionē sumpsisset: beata uirgo sibi uestē pro magno munere dimisit: & uisiōe sublata ipse ad se rediit: uestēq; repertā iuxta se cū summa deuotiōe custodiuit: & uisa populo cūcto narrauit. Que uestis usq; hodie ibi seruat': & ꝓ reliqis sacris ostēdit' : cuius materia & modus cōtexture a nemine cognoscit'. Est autem eximii candoris: lenitatis: & leuitatis. Quieuit autem in pace sanctus bonitius. xviii. calen. februarii: sepultus in ecclesia sua.

¶ De sancto Marcello papa & mar. Cap. LXXXIII.

MArcellus papa & martyr natiōe romanus de regiōe uialata ex p̄re benedicto: marcellino pape in ep̄atu successit: & sedit annos. v. dies. xxii. qui tpe maximiani filii diocletiani imparoris martyrio coronat'. Nā cū maximianus augustus primus rediēs ex aphrica: ut diocletiāo placeret in noie eius thermas a solo edificaret in urbe cepit oēs xp̄ianos ad afflictionē laboris cōpellere: & p uaria loca quosdā ad lapides: quosdā ad harenā dānauit. Quibus tarson christianus occultus & diues ac nobilis de suis facultatibus necessaria ministrabat p manus sisinnii: cyriaci: largi & smaragdi. Propter qd marcellus eps celebrato concilio sisinnium & cyriacū diacones rōane ecclesie consecrauit. Multos quoq; martyꝝ conuersoꝝ ipse pontifex baptizauit: & multoꝝ sanctoꝝ corpora colligens una cū ioanne p̄sbytero sepeliuit. Cū aūt sanctus cyriacus a maximiano filio diocletiani īperatoris detētus: catenis obligatus ante redā eius traheret' die ꝓcessionis: & ex hoc marcellus papa illum redargueret: ab eodē fustigatus & eiectus est. Post q̄ autem beati cyriacus: largus: & smaragdus martyriū passi sunt: Marcellus papa eos similiter tumulauit. ¶ Post q̄ lucina xp̄iana matrona ditissima ecclesie dei oēs suas facultates cōcessit: pp qd a maximiano ꝓscriptiōe dānata est. Dū aūt in exiliū duceret': rogauit marcellū: ut domū suā in ecclesiā cōsecraret: qd & ille adīplere curauit. Et dū ibi frequentius celebraret maximianus hoc audiēs: domū illam siue ecclesiā fecit stabulum publicū iumentoꝝ: & eūdē episcopum cū custodia ad seruitium aīaliū deputauit: ubi post multos annos emisit spiritū. xvii. calē. febrū. ¶ Hic fecit cemiteriū in uia salaria: & . xxviii. titulos cardinalatus in urbe romana pp baptismū: sepulturas: & penitentiā multoꝝ ex gentilibus cōuersoꝝ: ac pp martyꝝ reliquias tumulādas: qui etiā sepultus est a ioanne p̄sbytero in eodē cemiterio priscille uia salaria: & cessauit ep̄atus dies . xxv. Postea uero religione xp̄iana crescēte domus catabuli in ecclesiā trāslata est: que hodie sancti marcelli noie intitulatur.

¶ De sancto Marcello epo: Cap. LXXXIIII.

MArcellus anticyranus eps insignis sanctitatis & doctrine fuit. Qui multa aduersus eutycetē grecum scripsit uolumina: & maxime aduersus arrianos. Extant & aduersus eum non liutum auctorum libri sabelliane ipsum hereseos impetentes. Negat ille dogmatis eius esse: & cōione iulii & athanasii romane & alexādrine urbiū pontificū defendit se. Claruit sanctitate īsignis tempore constantii imperatoris. Hic hieronymus libro de uiris illustribus.

¶ De scō Felice epo & martyre. Cap. LXXXV.

FElix eps tubabocci tēpore diocletiani & maximiani īperatoꝝ martyriū passus est. Qui anolino p̄sidi p̄sentatus cū nomē suū nollet exprimere dicens solūmodo xp̄ianū: missus est uinctus ad p̄fectum pretorii: qui illum uinculis mancipauit: & post dies. xii. de carcere eductum: fecit eum catenis alligatum post imperatores nauigare. Positusque est in nauicula : in qua diebus

q̄tuor ſub equoꝝ ungulis inedia maceratus iacuit. Ueniensq; ieiunus nolā campanie a cognitore ciuitatis capite plexus eſt.xvii.calē.februarii:ibidē ſepultus.

De ſcō Honorato ep̄o arelateñ. Ca. LXXXVI.

HOnoratus ep̄s arelateñ nobili ꝓſapia eiuſdē urbis oriūdus fuit:ut ſcribit hilarius:qui ei in pōtificatu ſucceſſit:q gētilibus pentibus ꝓgenitus:in adoleſcētia ſua motu ꝓprio baptiſmū petiit:& licet p̄re reluctāte paternā domū deſerēs:uenātiū eius fratrē ſeniorē ad xp̄m cōuertit:q ābo ad capraſiū eremitā accedētes:ab eo de religiōe uite edocti ſūt. Defuncto aūt germano ſuo uenātio:honoratus eremū urbi arelateñ ꝓximū petiit.ibi q; dudū in oī uite ſcītate ꝑmāſit. Exēplo quoq; cōuerſatiōis ſue gēnadiū quēdā uiꝝ effrene & idomitū ad pniam ꝓuocauit. Demū urbis arelateñ ep̄s factus in ſancta religiōe deo ſeruiēs:& ſalutifera p̄dicatiōe dominicū gregē paſcēs:qeuit in pace.xvii. cal. februarii.

De ſcō Honorato ep̄o ambiañ. Ca. LXXXVII.

HOnoratus ep̄s ambiañ t̄pe alcideberti regis francoꝝ uir clarus ſcītate & miraculis floruit. Qui dū miſſam aliq̄do celebraret & corpus xp̄i ſup altare uirginis cōſecraſſet:uidit manū ſiue palmā xp̄i ſacrā hoſtiā tenentē:& ep̄o cōicaturo quodāmō porrigētē. Quā ſcūs de ipſa māu deuotiſſime ſumēs:ab oī deīceps inquinamēto carnis illeſus permanſit. Hic angelo ſibi reuelāte corpora ſanctoꝝ fuſciani & uictorici atq; gētiani repperit:& ea condecenti mauſoleo collocauit. Qui & poſt uitam laudabilem ad chriſtum migrauit.

De ſcō Honorato abbate & cōfeſ. Ca. LXXXVIII.

HOnoratus abbas & cōfeſſor in ſamnii p̄tibus claruit:q coloni cuiuſdā ī uilla uenantii patritii filius fuit:Hic ab annis puerilibus deo deditus:ēt ab ocioſo ſermone abſtinebat carnēq; ieiuniis macerabat. Sed cū die q̄dā parētes eius cōuiuiū feciſſent:& carnes ad prādiū paſſet iuueniſq; ieiunās a carnibus abſtinere uellet:irriſus ē a parētibus & diſcūbētibus cūctis īterrogantibus an uellet ſibi de mōtibus piſces afferri:q in loco ip̄o audiri poterāt nō uideri. Poſt modicū aq̄ in cōuiuio deficiēte acceſſit miniſter ad fontē ut hauriret. Et dū aq̄ de ſitula lignea:corā diſcūbētibus effunderet: piſcē q diuinitus aquā ītrauerat ſimul effudit:q uictu unius diei honorato ſufficere potuit. Propter qđ ī ueneratiōne hēri cepit. Precedēſq; ī uirtutibus a domīo ſuo libertati deditus ī eo loco q fūdis dr̄ mōaſteriū cōſtruxit:ī quo p̄r fere ducētoꝝ extitit mōachoꝝ. Dū aliq̄do ex mōte q mōaſterio ꝓminet moles ingētis ſaxi erupta p ꝯuexa mōtis ueniēs totius ruinā cenobii minaret. Hoc uir dūi cernēs:īuocato xp̄i noīe ſignū crucis feſtinus oppoſuit:eāq; in deuexi mōtis latere fixit: ubi uſq; in p̄s locū cernētibus aſpicit:ut caſura deſup pēdere uideat. Hec Gregorius.i.dial.cap.ii.

De ſcō Tityano epiſcopo. Cap. LXXXIX.

TItyanus ep̄s ortus heraclea ciuitate nobili genere:a floriano opitergieñ ep̄o eruditus ē & ī pbr̄m ordinatus. Quo q̄dē pp amorē m̄rīi ep̄atui cedere:tityāus a populo electus ē in ep̄atū:q gregē domini opt̄ie pauit ſermonibus & exēplis & ſcītate pollēs ī pace qeuit.xvii.calē. februarii. Sepultuſq; ē p̄io ī ciuitate opitergieñ. Cuius pentes ad eū uenīētes & iā mortuū repientes: corpus noctu furati ſunt:ut in patriā deferrēt. Quos māe populus armatus īſecutus ē ꝓ corpore redimēdo. Et dū pp hoc adīuicē bellū uellēt aſſumere:appuit ſenior:q eis cōcordiā ſuadēs cōſuluit:ut corpus ſolū ī nauicula dimitterēt:& diuīe uolūtati exponerēt quo deus uellet deferēdū. Qđ cū feciſſent:diſpuit ſenior:& nauicula p flumē liuētie iter ſurſū cōtrarius undis tenēs: deuenit ad locū q dr̄ ſeptius:& ibi qeuit. Corpus aūt terre depoſitū dū iteꝝ de ipſo hēndo multoꝝ locoꝝ īcole cōtēderēt:cōſilio ſenioris p̄fati iteꝝ apparētis: diuinū oraculū īplorabāt. Et poſt ieiuniū triduanū diuīa reuelatiōe uitulus cū matre uehiculo iūgit:& corpus ſuperpōit:& quo uellāt abire dimittūt. Qui ip̄m ad ad ciuitatē ceneteñ deduxerūt:ibiq; ſubſtiterunt: ubi & mulier a demonio obſeſſa meritis ſancti corporis liberatur. Ibiq; digno honore tumulatur:quo & epiſcopatus oditergieñ tranſlatus eſt.

De ſancto Melātio ep̄o. Cap. LXXXX.

MElātius ep̄s ut dicit ſocrates ī hiſtoria trip̄tita diſcipulus euagrii fuit. Cuius eccleſiā cū adiſſent hi q iuſſu regis hunerici ep̄os arriāis reſiſtētes exilio ꝺportabāt uiderūt eū ut ultimū eccleſie miſtrū cādelas p̄parātē & lāpades refouētē. Quē cū īterrogaſſent ubi eēt ep̄s: ille ſe oſtēſuꝝ illis reſpōdit:& fatigatos ex itinere ad hoſpitiū ſuū duxit & r̄fecit. Et poſt prādiū ſe eē ep̄m eis patefecit. Qui pp eius hūilitatē & reuerētiā admirati dederūt ſibi fugā. At ille noluit declinare dicēs q; libēter pati uolebat qđ ſui ſimiles patiebāt. Sicq; una cū ceteris uolūtariū ꝓ xp̄o ſubiit exiliū:ubi & poſt multos agones ī xp̄o dormiuit.xvii.cal.febr̄.huius frater fuit ſalomon ex negociatore monachus effectus.

De ſancto Fauſto ep̄o. Cap. LXXXXI.

FAuſtus ep̄s apud regiū gallie ex lerineñ abbate electus ē:uir ſcītate plenus & diuinis ingit ſcripturis ītētus. Librū edidit de ſp̄ū ſcō. Itē opus egregiū de gr̄a dei q̄ ſaluāur. libellū aduerſus arriāos & macedōianos cōſpicuū. Itē & aliū aduerſus eos q dicūt eē in creaturis aliqđ icorporeū. Epiſtolā ēt ad diaconū quēdā noīe grecū:qui a catholica fide diſcedēs ad neſtorii īpietatem abierat. Scripſit ēt epiſtolā aliā ad felicē p̄fectū p̄torii ad dei timorē exhortatoriā. Et alia plura q̄ nūdū ſe uidiſſe gēnadius hec ſcribēs dicit. lōgq; noīare nō audet. Anaſtaſii primi t̄pibus claruit.xvii.cal.febr̄.in pace pauſauit.

De ſancto Antonio abbate. Cap. LXXXXII.

ANtonius abbas cuius uitā athanasius scri/
psit nobilibus & religiosis parētibus egy/
pto ortus:& delicate nutritus ab ānis pue
rilibus ecclesiā freqntabat. Et cū essem an/
norū.xviii.parētibus defūctis audiēs ī euāgelio. Si uis
pfectus eē &c.oībus distractis facultates suas paupeꝝ
uisceribꝰ iclusit. Sororē āt scīs uirgībꝰ ī mōasterio cō
mēdās:ipe mōastico hītu assūpto extra cītatē ꝑgres/
sus cuidā sēiōi solitario adhesit:cuiꝰ doctrīa et exēplo
īformatus:ēt p alioꝝ cellulas discurrebat:& a singu/
lis mōachis exēpla salutaria colligebat. Post hec soli/
tarius māere cepit:& multas diaboli psecutiōes susti
nuit:qs ieiuniis & oꝛonibus ac uigiliis supauit. Et dū
spiritū fornicatiōis uicisset:diabolus ī spē pueri teter
rimi āte eū ꝑstratus appuit:seq; spūm fornicatiōis ab
eo uictū asseruit:quē antōius signo crucis effugauit:
dicēs ꝙ adeo turpissimus eēt ꝙ ipm abīde āplius nō
tiēret:& deīde aspiori pnia se afflixit:ī oꝛonibus sepi/
us pnoctās:semel ī die post uespas panē solū cū sale &
modicū aq̄ degustās:nō nūq̄ duobus uel tribus dieb9
sine cibo pdurās:sup nudā humū cubās carnē unico
cilicio domās:deīde lōge a uilla īter sepulchra se posu
it:uni soli notiori uicino mādās:ut statutis diebus si/
bi alimēta deferret:ubi multitudo demonū ipm uer
beribus adeo lacerauit:ꝙ minister eius eū q̄si mortuū
ad uillā hūeris asportauit. Et cū a cūctis ut mortuus
plāgeret:dormitātibus illis ātōius fuixit:& a mīstro
ad ꝑdictū locū se iteꝝ portari fecit. Et cū ex doloꝛ uul
neꝝ ꝑstratus iaceret:aīosus ad bellū demōes īuitabat
qbus illi ī diuersaꝝ feraꝝ formis appuerūt:& ungui
bus ac cornibus crudeliter lacerarūt.& dū xp̄m īuoca
ret:subito mirabilis splēdor illuxit:& demōes effuga
uit.cui uox de celo īsonuit:ꝙ q̄a uiriliter dimicauerat
faceret eū deus ī toto orbe noīari. Et cū xp̄iāi ex mr̄io
necabāt ipse mr̄es seq̄bat:dolēsq; sibi martyriū nō da
bat. Post hec ānoꝝ.xxxv.ad eremū secretiorē accessit
& ibi artiorē adhuc uitā ducere cepit:ubi argēteū di/
scū repiēs admirās:unde ibi discus argenteus hēret:
ubi uestigia hoīum nulla eēnt:itellexit diaboli figmē
tū:& scō crucis signo discus euanuit. Postmodū ingē
tē massam auri reppit:quā ut ignē effugit:& ad mon
tē ascēdēs.xx.ānis icognitus māsit. Deīde a multis fre
quētari cepit:& ꝑcipue a mōachis q eremū p diuersa
loca colebāt:qbus & mōita salutis dabat. Et dū ad ui/
sitādos fr̄es pgeret: riuulū nili crocodilis & serpētibꝰ
plenū cū comitibus trāsiuit illesus:& rediuit incolu/
mis. quadā uice ī spū raptus uidit mūdū laq̄is plenū:
& audiuit:ꝙ sola hūilitas ipsos euaderet. Vidit aliq̄n/
do demonē celsum corpe:q se dei uirtutē & ꝑuidētiā
dicebat:petēs a uiro scō qd sibi dōari uolebat: in quē
ille sputa cōgeminās:ut fumū effugauit. Aliis ēt dia/
bolus sibi ieiunāti ī figura mōachi panes obtulit:sua
dēs ut ederet:ne corpe nimia abstinētia tabefacto de/
ficeret:quē uir dei diabolū ītelligēs: xp̄i noīe īuocato
mox effugauit. Multis quoq; miraculoꝝ signis efful/
sit. Nā plurimos ab īmūdis spiritibus uexatos & ua/
riis detētos lāgoribus liberauit. Dū īclusus monaste/
rio nullū susciperet:martinianus qdā militū ꝑpositus:
īstāter pulsans ad hostiū obsecrabat:ut filiā eius obses
sam liberaret:q noluit ei apire:sed de fenestra eidē lo/
quēs filie salutē ꝑmisit. Ille uero credēs & abiens filiā
saluā factā inuenit. Multi ēt uexati ante fores cenobii
claustris foribus dormiētes purgabāt. Et dū ex frequē/
tia populoꝝ nō hr̄et q̄etē:diuinitus admōitus cū sara
cenis ad ꝑfūdiorē desertū accessit itinere dieꝝ triū:&
hītare cepit ī cāpo modico sibi a deo demōstrato pau
cis palmaꝝ arboribus cōserto:ubi ad radices montis
fons lipissimus labebat:ubi de palmaꝝ fructibus &
panibus sibi aliq̄do a saracenis delatis uiscebat. Volēs
āt labori deferētiū pcere sarculo sibi apportato terrā
coluit & triticū seminauit:sicq; de labore manuū ui/
ctū ducebat. Ibi ēt plātauit olera pp aduētātiū recrea/
tionē. Preterea ēt de palmaꝝ foliis manibus opabat.
Elapsis ānis pluribus uictus a fr̄ibus uenit mōachos
uisitare:qbus dū aq̄ ī uia defecisset:& tā ipsi q̄ coꝝ ca/
melus:q sarcinas baiulabat siti piclitarēt:oꝛonē fudit
& fons ī deserto erupit:cūctosq; refecit:ueniensq; ad
monachos:ut pater cunctorum suscipit:& uidēs so/
rorē iā uetulā aliaꝝ magistrā letat. Iterūq; ad montē
rediit:ubi solitā uitā ducebat:& fr̄es ad se uenientes ser
monibus edificabat:& lāguētes sanabat. Frōto palati
nus a demonio obsessus ad ipm ꝑ liberatiōe accessit:
quē remisit dicens:ꝙ ubi terrā egypti calcaret saluus
eēt:qd & factū ē. Virginē tripolitanā pluribus graui/
bus morbis detētā ad mōachoꝝ īstātiā ēt absētē oꝛo/
ne sanauit. Prius tamē oēs eius īfirmitates sibi a do/
mino reuelatas fr̄ibus declarauit. Aliā quoq; uirginē
laodicie residētē:dolorē stomachi ualidū patientē ad
ꝑces archelai comitis lōge positus oꝛone curauit: co/
mes quoq; reuersus uirginē sanatā īuenit. Nauigans
cū qbusdā fr̄ibus dixit se fetorē pessimū sensisse:& nū
ciauit demonē nauē īgressū eē. Et subito qdā ex nau/
tis uexatus a demōio ꝑsiliit:quē mox antonius libe/
rauit. Aliū insup nobilē demoniacū sibi adductū:quī
furēs uix poterat detineri:dū scō abbati maxillā pcu/
sisset:signo crucis edito ab īmundo spū eripuit: & de
monē in deserto alligauit. Dū aliq̄do ab āgelis in aere
leuaret:adsunt demōes eius trāsitū ꝑhibētes & pcā
eius ab exordio obiiciētes:quos āgeli rdarguūt:& pec
cata oīa illa dimissa excipiūt:sed siqd contra eū hēnt:
postq̄ mōachus fcīs ē ut ea edicāt īponūt:& cū ī hoc
defecissent:liber antōius ī ethera tollit:& liber depo/
nit. Huic ēt aliq̄do diabolus ī tāta ꝑceritate apparuit
ꝙ celū capite cōtingebat:& īterrogatus qs eēt:dixit se
eē sathā:q multū a monachis īpugnabat:& a xp̄ianis
maledicebat addēs ꝙ iā ad nihilū eēt redactus: postq̄
in cūctis partibus regnabat xp̄s. ¶ Alias ēt uocatus ut
exiret & uideret:uidit demonē lōgū usq; ad nubes at
tīgentē:q quosdā pēnatos ad celū uolare cupiētes ex/
tēsis māibus ꝑhibebat:quosdā uero retinere neq̄bat.
Et ītellexit illū fore aīaꝝ ascensū & demōis ꝑhibitio
nē:aliqbus resistentē:qbusdā aūt obsistere nō ualētē.
¶ Sacerdotes & clericos uenerabiliter tractabat:& ab
eis benedici hūiliter īplorabat. Et cū lr̄as ignoraret:ēt
philosophos & hereticos scripturarum allegatiōe &
rationibus conuicebat:unde aliquando alexandriam
ueniens sermonēq; publice faciens arrianos ibi astan
tes mirabiliter confutauit: & multa miracula fecit.
Rediensq; in porta ciuitatis puellam ab immundo
spiritu exoluit. ¶ Quidam gentiles philosophi cum
adeuntes ut sibi illuderēt: auditis eius sermonibus
edificati sunt & ad christum conuersi. Ab imperato/
re Constantino sepius per litteras uisitatus: eidē epi/
stolā exhortatoriam remisit: confortās eum in xp̄ia/

na religiõe:& monés ne in terrena cõsideret ptãto. Ecclesie quoq3 psecutioné futurã arrianorꝝ ifestatiõe pcognouit:& fratribus lachrymãdo predixit. ℭ Duci cuidã noie balachio arriano ecclesiã ifestanti:adeo ut monachos & uirgies publice nudatos uirgis cederet: epistolã misit:eũ de ipietate redarguẽs:& irã dei supuenturã cõminãs. Qui epistolã legẽs irrisit & nũcios uerberauit. Sed post dies.v.equo isidẽs ad terrã deiicitur:& morsibus ac ungulis cõprẽssus:post triduũ deficiẽs sepelit. ℭ Tãdẽ iuxta morẽ suũ ad uisitãdos fres q in iteritori mõte latebãt adiit:eisq3 obitũ suũ longe ante pdixit:ac i domino cõfortauit. Et ad cellã regressus post dies modicos egrotare cepit: duosq3 monachos:q sibi annis.xv.seruierãt:accersiuit mõitisq3 salutaribus eis traditis iter eorꝝ mãus cũ eẽt annorꝝ.cv.in deo feliciter obdormiuit.xvi.cal.februarii. Cuius corpus in eodẽ eremo pfati duo discipuli sepelierũt:& nemini locũ sepulture unq̃ reuelare uoluerunt:eo q3 sic ipse illos moriẽs adiurauit:qa ẽt decedẽs miraculorꝝ famã recusauit. ℭ Hic ad diuersa egypti monasteria .vii.scripsit epistolas apostolici sensus sermonisq3 refertas que in liguã grecã postmodũ translate sunt:ut dicit hieronymus de uiris illustribus.

ℭ De sanctis Speusippo Heleusippo & Meleusippo martyribus. Cap. LXXXXIII.

SPeusippus heleusippus & meleusippi:sexi stẽtes anorꝝ.xxv.cũ auia sua leonilla & sorore illius ionilla in ciuitate ligonicũ sub aureliano ipatore martyriũ passi sunt. Nã cũ pdicti fratres cũ iã dicta eorꝝ auia:a scõ benigno psbytero uerbũ domini pcepissent & baptizati eẽnt: in lingonicũ ciuitate a q̃drato pside tanq̃ xpiani detenti sunt. Et ad primã qdẽ sacre idei cõfessioné pugnis in facie cesi sunt. Deide ligatis pedibus & manibus uerso capite in arborẽ suspẽsi ab auia leonilla cõfortabãt Posthec in ignem missi illesi permanentes : orãtes ad dominũ ut aĩas eorꝝ in pace susciperet: expiraret : uisiq3 sunt angeli cũ luce multa eorꝝ aĩas colligẽtes: corporaq3 eorꝝ intacta ab igne repta sunt. Quo uiso miraculo ionilla matrona soror leonille ad christũ conuersa ẽ. Et cũ relicto uiro & duobus paruulis xp̃m cõfiteretur:a paganis tẽta & capillis suspẽsa est. Deinde post plurima sibi illata supplicia cum leonilla sorore sanctorꝝ auia pariter decollant.xvi. calen. februarii. Quorꝝ omnium corpora diu latentia processu tẽporis inuenta sunt:& indigno honore tumulata.

ℭ De scõ Sulpicio epõ. Cap. LXXXXIIII.

SVlpicius ep̃us de ciuitate bituricẽi claris parẽtibus ortus:puerilibus annis misericordie opibus itentus erat. Quadã nocte cũ duobus pueris uigilãs:uidit eos a duobus spiritibus teterrimis de ecclesia eiici:signoq3 crucis demões effugauit:ide multas antiq hostis insidias ppessus xp̃i gr̃a supauit. Sed dũ fama eius crebresceret:ad istãtiã lotharii frãcorꝝ regis ab austregisillo bituricẽi epõ in dianũ ordinat:deide in abbatẽ eligit: ac demũ defuncto austregisillo in ep̃m sublimat:q & meruit primã aqtanie sedẽ. Hic multis renitẽs signis egros sanabat:& demões effugabat. Die q̃dã dũ ignis tectũ domus eius inuasisset:signo crucis opposito tãdiu cõtra incẽdiũ stetit:donec flãmas extixit. Alias ẽt cũ ignis domũ aliã incẽderet:& mulier q̃dã p segete quã ibi iuxta reposuerat solicita eẽt:signũ crucis edidit cõtra flãmas:mãdãs ne illud transire psumeret:& extũc ignis acsi mõs iteriectus fuisset:seipm cõpescuit. Cũ q̃dã arbor excisa sup puerꝝ aliis itentũ caderet:sanctus accurrit:& signo dominico arborẽ erectã in ptẽ oppositã cõcidere cõpulit:sicq3 puerꝝ liberauit. Latro qdã ut furaret:eius prõptuariũ itrauit & nocte tota circuiens exitũ minime repire ualuit. Ad quẽ dũ scũs mãe misisset familiã:latro suspẽdiũ metuẽs in puteũ .lxxx.passuũ se pcipitauit:auxiliũ sulpicii nihilominus inuocãdo:quẽ uir domini de puteo extractũ illesum reppit:cõpũctũ ad pniam recepit:sibiq3 de necessariis puidit. Leuita qdã cõtra eius mandatũ ad domũ suã pgere uolens cecitate pcussus unde erat tota nocte se mouere nequit:& rediẽs de inobediẽtia pniam egit. Quadã uice i ecclesia cũ clericis suis pnoctãs:orõni pcũbẽs strepitus demonũ & ifestatiões tumultũ plures sensit:adeo ut putaret ecclesia euerti:nec ab orõne cessauit:dõec ois fãtastica illusio euanuit. Quẽdã hoiem cui die scõ pasche ligua pcidẽti manus securi adherẽs:aruit:lachrymis & suffragiis tota nocte icũbẽs mane sanatũ remisit. Qui plenus dierꝝ in pace qeuit.xvi.calen.februariis. Sepultus in biturica ciuitate.

ℭ De cathedra sancti petri rome. Cap. LXXXXV.

CAthedra sci petri apostoli : q̃ in urbe Rõa primũ ut sũmus põtifex sedit:facta ẽ ãno q̃rto claudii ipatoris:q̃ iõ cõiter ab ecclesia minime celebrat : qa huius memoria sub festo alterius cathedre:q̃ petrus primũ antiochie sedit recolit:ut dicet.viii.cal.martii. Nã q̃uis bti petri in urbe roma fuerit sedes pricipalior : illa tamẽ celebrius agit:qa fuit tpe prior : & honorificẽtia potior. Beatus ergo apostolus postq̃ antiochie.vii.annis sedit:hierusalẽ uẽit:& cũ simõe mago disceptationẽ habẽs:eũ ide fugauit:& cũ ipm romã uenisse cõpuit:eũ isecutus ẽ:& q̃rto ãno claudii romã ueniẽs a fidelibus reuerẽter suscipit:& in cathedrali sede sublimat:in q̃ sedit annis.xxv.& sic uicariatũ xp̃i in terris.xxxii.ãnis tenuit:ad qd tp̃s nullus rõanorꝝ põtificũ exide deuenit:sicut & eius noie nemo se uocari psũpsit. Duos ãt põtifices petrus sibi coadiutores ordinauit:unũ itra urbẽ.s.linũ:aliũ extra urbẽ.s.cletũ:ut dicit ioãnes beleth:ipse uero pdicatiõi isistebat. Mõstrat aũt usq3 ad psens eius cathedra:in q̃ rome fuit primitus exaltatus in ecclesia uidelicet sancti petri:ubi & p antiquis & uenerabilibus religis cõseruat:& dr q3 nullus papa in ipsa sede aliquando sedere psumpsit. Celebrat aũt festũ huius cathedre uidelicet rõane sedis.xv.calen. februarii ut in martylogio hieronymi reperitur.

ℭ De scã Prisca uirgine & martyre. Cap. XCVI.

PRisca uirgo & mr̃ passa ẽ in urbe Rõa sub claudio cesare ãno.iiii.ipii sui:que filia fuit nobilis ciuis:q ter cõsulatũ in urbe hũerat quã in ecclesia reptã orãtẽ ministri ipatoris ceperũt & duxerũt ad claudiũ:iussuq3 eius ad tẽplũ apollinis ducit:ut ibi sacrificaret:sed dũ orõnẽ fudisset ad dominũ:facto terremotu corruit idolũ & q̃rta ps tẽpli diruta est:& oppssit multitudinẽ paganorꝝ cũ sacerdotibus idolorꝝ. Imperator uero territus fugit. Demon autẽ per aera clamabat: sed expulsum de habitatione sua:in q̃ per annos.lxv.manserat: qui ex eo die de urbe eiectus fuerat cũ spiritibus.xciii.sibi.

subiectis. Tunc imperator iussit uirginem alapis cedi: que lumine de celo superfuso: & uoce dominica cōfortata est. Die sequenti iussit eam claudius expoliatā flagellis uerberari: & post hoc fustibus mactari: que a xpo consolata: facie ut stella splendens apparuit. Missa est igitur in carcerem: & pinguedine adipum dissoluta: toto corpore iussu cesaris perungitur: ut sic maleficia soluerenť. que nocte tota cum multitudine sanctoꝝ psallens audiebať: sed dum mane eam limenius imperatoris consanguineus educere uellet: odore perfusus ingressus carcerem repperit illam in throno sedentem & angeloꝝ multitudinem circunstantem: & dum sedem euertere uellet: circūstantes angeli disparuerunt. Cū igiť ante cesarē stetisset & ipsam ad tēplū sacrificaturam duci fecisset: clamabat demō: dicēs ꝙ ignis a. iiii. angelis tēpli ꝓcedēs ipm īcendebat. Moxq̧ ignis de celo cecidit: & sacerdotes cū parte gentilium cōbussit: & idolū in fauillam redegit. Quod uidens īperator priscā prefecto tradidit puniendam. Que ducta ad pretorium p̄fecti uncinis ferreis attrahitur & gladiis toto corpore discipať: deinde carceri mancipatur. Sed dum p̄fectus iuxta carcerē equitaret & lumē cōspexisset: ꝓspiciens per fenestram uidit uirginē in throno sedentē: & faciē eius claritate nimia refulgentē. Qui carcerem anulo suo signans. l. milites ad custodiam dimisit. Illi uero noctu eā cum angelis psallentē audiebant. ℭ Mane aūt facto iussit eā imperator presente p̄fecto in amphitheatrum duci & bestiis exponi. Et dum sibi leo īmanissimus: qui oue quotidie comedebat: & . iiii. diebus fuerat sine cibo detentus dimissus esset: leo cursum arripiens ad pedes uirginis ꝓcidit & plantas lingere cepit. Quē dū cesar ad locū suum reduci faceret: in consanguineū eius irruit & eum ꝓtinus interfecit. Tunc imperator iussit eā in ergastulum recludi: & triduo in edia macerari. Deinde ipsam eductam facieq̧ splendentem in equuleo suspendi & ungulis latera eius radi. Statimq̧ brachia cum manibus carnificum dolore nimio torquebātur. Post hec in ignem copiosum mittiť: sed pluuia maxima cū uēto subito erumpente: flāma dipergiť: & ignis extinguiť: uirgoq̧ omnino illesa conspiciť. Quod dū claudius magie deputaret: fecit capillos ipsius radi: ut sic eius maleficia tollerentur. Posthec in templum idolorum eam inclusit & hostium anulo consignauit: ubi audite sunt uoces angelice una secum deum laudantes. ℭ Post diem tertium ingressus imperator in templū repperit priscā in throno sedentē uallatā agminibus angeloꝝ: & iuxta basem colūne idolū cōminutū: ꝓpter qđ iratus cesar eā foras urbē eductam precepit gladio necari: que prius oꝛone facta ad dominum ut susciperet spiritū eius: uoce celica ad gloriā inuitatur: sicq̧ decollata est: & continuo carnifices mortui ceciderunt. Quod dū sancto urbis rome ep̄o nunciatum esset: accessit cū clericis: ut colligeret corpus martyris repperitq̧ duas aqlas corpori insidentes: & ipm ne a feris tangereť custodientes: qđ ab ep̄o collectū miliario. x. ab urbe uia ostiēsi sepultum est: ubi & fuerat decollata. Imperator uero graui langore ꝑcussus dentibus ꝓpriis carnes suas mordens: post dies paucos miserabiliter expirauit. Tempore aūt eutyciani pape corpus beate prisce eidem diuinitus reuelať: & locus per uisionem ostendiť. ubi ipse cum clero & populo effodiens & corpus inueniens: ipsum inde leuauit: & ad urbem deducens in ecclesia sanctoꝝ martyꝝ aquile & priscille uenerabiliter tumulauit: in loco uero ubi fuerat decollata ecclesia a fidelibus facta est: eius memorie dedicata. Que passa est. xv. calen. februarii.

ℭ De scīs Mosco & Amonio mar. Ca. LXXXXVII.

Moscus & Amonius apud pontū insulam passi sunt: q cū essent milites & xp̄m cōstāter confiterenť: primo militaribus cingulis exuti: deinde ad metalla damnati sunt: post aliquod uero tp̄s inde abstracti: diuersisq̧ suppliciis affecti. Nouissime igni traditi sunt. Sicq̧ martyrium suum cōsumauerunt. xv. cal. februarii: ut ait ado.

ℭ De sancto Deicolo abbate. Cap. LXXXXVIII.

Deicolus abbas discipulus fuit colūbani abbatis. Quo qdē sancto cū discipulis a britāniis abscedente: ipse de licentia p̄ris eo ꝙ debilis esset pedibus ibidē remāsit: mandato sibi per obedientiam ne ad mōasteriū luxouiēsi unde dicesserāt aliquādo rediret. Recedente ergo magistro dū discipulus ꝑ incerta loca uagareť: & sitis eū arida cōprimeret: baculo terrā percussit fonsq̧ ibi statim erupit: qui sanctū reficiens usq̧ hodie ibi manet. Cū aūt bubulcū oues pascentē de loco quereret: illeq̧ sibi ītimasset rogauit eū ut illucusq̧ secū peragraret. Dūq̧ pastor pro pecoribus dubitaret nec haberet cui custodiendas dimitteret: sanctus baculū pro custode in terrā fixit easq̧ baculo in sua fide cōmēdauit. Quē bubulcus usq̧ ad locum associauit: & reuersus oues circa baculū acsi circa pastorem illesas & accubantes īuenit. Veniens ergo deicolus ad locū ostēsum ecclesiā sancti Martini ibi positā clausam cōspexit: sed ianue ꝓpinquus: ꝑ eādē spōte sibi diuinitus referatā ītrauit & oꝛonē fecit. Et dū hec crebro fierēt: p̄sbyter ecclesie illius inuidia motus hec patrono nomine uersario nūciauit: de cuius licētia cū suis ordinauit: ut dū monachus ille ꝑ noctē ecclesiā introisset: ipse cū īsecutus cū illis occideret. Dū igiť horā obseruasset: & ad sancti īteritū festinaret ueniens ad ecclesiā ianuas & fenestras spinis & rubis obstructas inuenit & sic ītrare nō ualēs uiꝝ dei dimisit. Quod audiēs uersarius: & hoc magicis artibus attribuēs: mandauit suis ut ubicūq̧ mōachus repertreť sibi genitalia p̄ciderenť. Statimq̧ in ipa hora uersarius in eisdē mēbris sibi mirabiliter tumefactis dolere admodū cepit. Quod uxor eius ex iniuria scō illata contigisse recognoscēs uiꝝ dei ad se humiliter accersiti fecit: ut ad maritū liberādū festinaret. Sed anteq̄ deicolus illuc ꝑuenisset uersarius expirauit: ueniēs ergo scūs itinere fessus: capā exuit eāq̧ radio solis ꝑ fenestrā intrantis supiecit: ubi acsi in ꝑtica māsit. Deinde oꝛone sua uersariū suscitauit: q oēs suas possessiones & capellā sibi cōcessit: ubi deicolus cōgregatis fratribus monasteriū cōstruxit. Cū die q̄dā clotarius rex circa locū uenando cum suis aprū insequereť: aper fugiens ecclesiam introiuit: & ante altare prostratus mansuetus ꝑmansit: deicolū aspiciēs & quasi eius auxilium petens: quod dum uenatores cū rege aprum insequentes uidissent admirati sunt: & sanctum reuerentes aprum dimiserunt. Cui etiā rex multa priuilegia concessit: & locum prediis dotauit. Post hec deicolus apostolorum limina uisitauit: & repatrians ac obitum suum precognoscens: columba-

num sibi successorem monasterio delegauit. Ipse autem secretiorem petās eremum post plures annos in pace quieuit.xv.calen.februarii.

℄ De translatione sancte Lucie. Cap. XCIX.

TRanslatione corporis sancte Lucie ad ciuitatē uenetias: circa annū domini.M.xl.facta est. Nā dū rogerius constantinopolitanus īperator circa annū domini.M.x.i romania & sicilia dñaret: maneiacem pricipē sibi dilectū & prudentem uicarium ad siciliam misit. Qui sagaciter imperatori rebellans siciliā tyrānide occupauit: quod imperator audiens doluit: & de consilio regine se egrotantem & deinde mortuum simulauit. Pauperem quoq defunctū capsa inclusum sui loco regaliter tumulari fecit. Ipse uero biēnio latuit: ita q uere mortuus ob oībus credebat. ℄ Post duos annos regina per solēnes nuncios maneiacē de suo cōiugio requisiuit: qui assensum prebens ordinatis nuptiis solēniter cōstantinopolim cū muneribus aduenit: & corpora sanctaꝝ agathe & Lucie secum de sicilia asportauit. Qui dum constantinopolim uenisset ab imperatore de latibulis pdeunte interficit: & regnū sicilie recuperat: & corpora uirginū cōstantinopoli honorifice recōdunt. Post hec āno domini.M.xl.dū ueneti cū siculis cōstātinopolī cepissent: corpora duaꝝ uirginū auferentes cōdixerunt adinuicē ut corpus sancte agathe siculi rehaberent: & corpus sancte Lucie ueneti ferent secū quod & factū est. Sicq corpus sancte uirgis delatum uenetias: primo qdem in monasterio sancti gregorii maioris pluribus annis stetit: deinde a duce & populo ad ecclesiam suo nomini edificata translatum fuit: ubi usq in ps iacet miraculis coruscans. Facta q est huiusmodi translatione uidelicet de constantinopoli uenetias.xv.calen.februarii.

℄ De sanctis Mario Martha Audifax & Abbacuch martyribus. Cap. C.

MArius & Martha uxor eius: & filii sui audifax & abbacuch ratione sub claudio imperatore martyrium passi sunt. Hi nobilissimi & diuites de persida oriundi uenerunt romā cum orationis: cū essent christiani. Et ceperunt corpora sanctoꝝ perquirere: & xp̄ianos in carceribus suis corpora quoq martyrum pro xp̄o interfectoꝝ requirentes sepeliebant. Et dum in castro transtyberim beatum quirinum in carcere uisitassent: & multorum martyrum corpora tumulassent: uisitauerūt beatum calixtum papam cum christianorum multitudinem latitantem. Cum quibus duobus mensibus permanserunt: multaq sibi & ceteris christianis necessaria prouiderunt: ipsiusq benedictiōe pcepta abierunt sanctoꝝ martyrum corpora requirens & honorifice tumulantes: inter que prefatum beatū quirinū in tyberi necatum &.cclxi.christianos iubente claudio sagittis interfectos condigna reuerentia sepelierunt. Hec claudius audiens sanctos dei detineri fecit: quos sibi presentatos diutius examinauit: & deinde musciano uicario puniendos tradidit: qui dū coram ipso in tellure consistentes xp̄m constanti aīo confiterent: oīaq idola ut demōia execrarent: iussu musciani marius cū filiis fustibus cesi sunt: martha assistente & uiꝝ ac natos uiriliter exhortante: deinde in equuleo leuati canabinis funibus crudeliter flagellant: taculē quoq ignee lateribus apponūt: & unguibus ferreis laniant. Et cū hec omnia patiētissime tolerassent: iussu eos uicarius de equuleo deponi: & manus eoꝝ precidi: quibus ad colla ligatis per ciuitatem circūduci sub uoce pconia: ne deos blasphemare presumerēt. Martha uero omnibus istis astans: & sanctis sermonibus eos corroborans: de sanguine illoꝝ caput & faciem liniebat. Nouissime aūt iubēte musciano extra urbem uia cornelia militario.xiii.ad nymphas catabasis deducti sūt: ibiq pariter sub harenario decollati. Martha uero nympha necata est. Quoꝝ corpora iteꝝ iussit incendi: ut sepultura carerent: sed quedā matrona nomīe felicitas ea semiusta ex igne lateter rapuit: corpus autem marthe de puteo leuauit: & ipsa omnia in suo presidio sepeliuit.xiiii.calen.februarii.

℄ De sancto Bassiano epō. Cap. CI.

BAssianus eps natiōe syracusanus patre sergio natus: annoꝝ.xii.ab eodem romā missus est gratia studioꝝ: ubi a sancto gordiano p̄sbytero doctus sacꝝ baptismū suscepit: quod dum pater ipsius gentilis audisset: & eum reuocare dispōeret: iuuenis bassianus in ecclesia scī Ioānis euāgeliste rome p uisioné monitus rauennā fugit ut p tps aliqd latitaret: & dū in uia positus esset: ceruā cū duobus hinnulis a uenatoribus iaculata ad eū psuga uēit: & pedes ligere cepit: illoq mirāte uēatores superueniūt: & sctūm uidētes subsistūt: quoꝝ unus ceruā demanibus sancti rape nitit: sed mox a diabolo uexatur: quē sanctus cū liberasset: ceruā dimiserunt. Veniens aūt rauennā apud ecclesiā sancti appollinaris extra ciuitatē manens orōni uacabat: fama sanctitatis p clarus. ℄ Bithynius iudex ut reus maiestatis iussu psidis rauennatis ad decollandū ductus est: quē dū bassiani nomen īuocasset: bipēnis tertio de manu spiculatoris psilit: & sic innocens apparuit & absolutus fuit. Post hec factus p̄sbyter in ecclesia laudeñ eps eligit & ab oībus approbat: & dum ad cpatū ueniret intrās ciuitatis laudeñ sub urbia: paralyticum & mutum ab utroq morbo curauit: & multos leprosos mūdauit. Alias etiam pueꝝ a serpente occisum suscitauit: & puellam obsessam a demonio liberauit. Vocatus mediolanum ad beatum ambrosium egrotantem: obitum suum clericis eius predixit: & ipsum defunctum uenerabili obsequio tumulauit. Post hec reuersus ad ecclesiam suam miraculis & sanctitate conspicuus multo tpe superuixit: & obitum suum annis pluribus pnūciauit: &.lxxxx.etatis sue anno consumatus sanctitate

in pace quieuit.xiiii.cal.febr.tempore honorii & theodosii augustorum:sepultus est in basilica apostolo℞: quā ipse a fundamentis erexerat.Tēporis ꝓcessu deso lata ciuitate laudeñ ꝑ ciues mediolaū & totaliter igne cōsumpta:corpus sancti nunq̄ inde potuit amoueri: quinimo omnes accedentes ad locū:ut mortui sterne banť:sicq̄ ibidem dimissum est:qua ciuitate postmo dum in loco ubi nunc est reconstructa per imperatorem federicum:corpus sancti confessis eodem delatū est:ubi & quiescit miraculis splendens.

¶ De sancto Pontiano martyre. Cap. CII.

Pontianus martyr tpe antonini iperatoris in ciuitate spoleti passus est: qui tentus a iudice fabiano cū sacrificare nollet:primo uirgis grauiter cesus donec sanguis in terrā quasi de fonte ꝓflueret:deinde sup carbones accensos ambulare cōpulsus illesus permansit. Post hoc in equuleo appensus uncinis ferreis usq̄ ad ossium nudationē laniatus in carcere missus est. Sequenti uero die in amphitheatro positus laxatis sibi duobus leonibus eisdem mansuefactis permansit intactus. Itez in custodia artissima diebus.xii.sine ullo cibo detentus: angelo uero sibi de celo ministrante refectus: inde in nullo maceratus educitur:& plumbo liquefacto perfundit. Cum hec omnia tam mentis q̄ corporis constantia tolerasset. Nouissime iussu presidis extra ciuitatē ductus gladio animaduersus martyriū cōsumauit. Sepultus a fidelibus non longe a muro urbis spoletane in loco q̄ dicitur lucianus.xiiii.calen. februarii.

¶ De sancto Germanico martyre. Cap. CIII.

Germanicus martyr sub Marco antonio & Lucio aurelio in smyrna ciuitate passus est.xiiii.cal.febr.q pluribus superatis supplicijs per gratiam uirtutis dei metū corporee fragilitatis excludens spōte preparatam sibi bestiam prouocauit:cuius dētibus cōminutus uero pro nomini domino iesu christo pro ipso moriens meruit in corporari:ut dicitur in martyrologio Hieronymi.

¶ De scō Launoniarico abbate. Cap. CIIII.

Launoniaricus abbas carnoteñ ciuis parētibus christianis progenitus est: hic cum adhuc esset puer:& oues patris pasceret:q̄ sibi uictui supererāt: pauperibus erroga bat:qui traditus a parētibus cuidam sacerdoti sacras litteras didicit:& ad sacerdotii ordinē preuenit:deinde adhuc iuuenis media nocte de domo paterna fugiens eremū petiit:cū autem ad ipsum occidendū latrones tota nocte laborassent:putantes eū pecunias hr̄e: mane diuino miraculo uisiōe eius territi & ipsius pedibus ꝓuoluti ueniam postularunt. Cuiusdam uiri filium claudū dum pro eo missam celebrasset erexit:& dum claues ecclesie perissent ante fores humiprostratus oratione facta ianuas reserauit. ¶ Post que dū manipulos messium sub tecto de uiminibus facto reposuisset:& ignis segetes inuasisset signo crucis mox incendium sedauit. Sequenti nocte dū orando ꝑnoctaret:diabolus sibi ter lumē extinxit terq̄ diuinitus accensum fuit. ¶ Et cū discipulos cōgregasset: & quercus maxima ad oratoriū cōstruendū excisa fuisset: q̄ nō apto loco ad dolandum ceciderat: nec a fratribus adhuc paucis alio deferri poterat:oratiōe sua loco cōgruo eā transportauit. Quidam hermoaldus nobilis

egrotans.xl.solidos sibi misit ut pro se oraret. Quos ille altari suppositos: dū per spiritum oēs uno exceptō de male acquisito cognouisset:illum solum remisit:& q̄ ex hoc deus placari nō posset eidem ꝑdixit. Atq̄ ille mortuus est. ¶ Inuiatus tā dem a malardo episcopo carnoteñ eū uisitauit: & secum aliquo tempore commoratus multa sibi futura predixit:sicq̄ senex in pace quieuit.xiiii.cal.feb.

¶ De sancto Fabiano papa & martyre. Cap. CV.

Fabianus papa martyr natione romanus ex patre fabio de regione celii montis:anterio pape in ep̄atu successit: seditq̄ annis.xiiii.mēsibus.xi. Hic papa romano defuncto:cū clerus & populus pro alio eligēdo cōuenissent:& ipse de quodā loco cū amicis rediret:uenit inter eos rei exitū scire uolens. Et ecce colūba cādida super caput eius de celo descēdit dicens Rome ep̄s coronaberis. Quod oēs mirantes eū in papā elegerūt. Hic cōstituit ut omni āno in cena domini chrisma ab ep̄o cōsecraret:& uetus combureret. Hic regiones diuisit.vii.diaconibus & eis.vii.subdiacones substituit: q.vii. notariis iminerent:& gesta marty℞ in integro recolligerent. Iste phillippo imperatori neophyto uolenti ī teresse uigiliis pasche:& mysteriis cōicare restitit: nec quousq̄ consiteref & inter penitentes staret interesse ꝑmisit:quod & deuotus iperator fideliter adipleuit. Hic fecit ordinationes.v.ꝑ mensem decēbris p̄sbyteros.xxii.diacones.vii.ep̄s per diuersa loca numero.xi. Cuius tpe nouatianus qdā p̄sbyter ecclesie romāe ambiens ep̄atū:& uidens fabianū electū hereticus fcūs ē: contra quē celebratū est conciliū in urbe roma.xl.episcopo℞. Hic enim hereticus lapsis spē uenie denegabat:unde in concilio hoc reprobato statuerunt ut lapsis uenia misericorditer ꝑmitteref:dū mō ꝑ penitētiā reuertant. Hic sub ꝑsecutione decii capitis obtruncatiōe martyrio coronatus ē. Et sepultus ī cemiterio calixti uia apia.xiii.cal.febr. Et cessauit ep̄atus dies.vii.

¶ De scō Sebastiano martyre. Cap. CVI.

Sebastianus martyr narboneñ genere nobilis ciuis mediolanensis diocletiāo & maximiano īperatoribus ualde dilectus:pricipatū prime cohortis ab eis obtinuit:eorum cōspectui semper assistens. Hic sapientia & uirtutibus ꝑditus ab omnibus militibus ut pater amabat. Qui & militarē habitū ad hoc tātum ferebat: ut christianissimus ipse christianoꝝ aīas quas in tormētis uidebat deficere cōfortaret. ¶ Cū aūt preclarissimus

uiri marcus & marcellianus fratres gemini filii tranquillini nobilis: a beato sebastiano in fide eruditi post multa supplicia ex sententia chromatii urbis prefecti decollari deberent: si istra dies .xxx. nō resipiscerēt. Ad eos parentes adueniunt: ut ipsorum aīos a suo proposito reuocarent. Aduenit & mater martia soluto capite resolutis crinibus ostensisq; uberibus lachrymis genas in consolabiliter rigabat. Adducit & pater senior māibus seruulorum: & capite asperso puluere: detectaq; canicie lamentabiles uoces emittebat. Adueniunt & coniuges, ꝓprios paruulos offerentes: & incōparabilibus gemitibus & suspiriis eiulantes. Inter hec ceperūt uirorum corda mollescere. Tunc sebastianus ibi assistens: erūpens in medio: diuino repletus flamine: de contemptu uite presentis & de gloria futuri regni: sermonē assumens, plixam orationē cōtexuit: & eleganti eloquio sanctorum aīos ad amorē martyrii cōtemptis oībus incitauit hec aūt agebant in domo nicostrati primiscrinii: ubi marcus & marcellianus custodiebātur. Cuius uxor zoe nomine: graui infirmitate loquelam .vi. annis amiserat: usum tamen audiendi aut sensum animi minime pdiderat. Que cū oīa uerba sebastiani audisset: pedibus eius puoluta: nutibus ueniam postulabat. Igit martyr xpī orauit: ut os zacharie ꝓphete reserauerat linguam quoq; eius apire dignaret. Statimq; mulier loquendi facultate recepta sermones beati sebastiani benedicere cepit: seq; angelū domini iuxta eum uidisse asseruit: qui imēso lumie circūdatus librum apertū tenebat: ubi oīa q̄ sanctus dixerat scripta erant. Iuxta quē etiam alii .vii. angeli candidissimi circūstabant. Quo uiso miraculo: nicostratus uir cū uxore cōuersus est una cū tranquillino & martia parentibus marci & marcelliani: & a scō policarpo presbytero baptizati sunt. Marcus uero & marcellianus in domino cōfortati martyrii gloriā poptabant. Quos dū nicostratus uellet solutos dimittere: oīo abire noluerunt asserentes se passionis calicē nullatenus dimissuros. Tranquillinus aūt graui morbo laborans statim ut baptizatus est: sanitatem suscepit. Postq; aūt marcus & marcellianus martyriū passi sūt: & mater eorum martia post dies modicos in pace migrauit ad christū. Chromatius prefectus graui morbo laborans a sancto sebastiano sanatus est: & ab eodem atq; a tranquillino in fide doctus una cū tyburtio filio suo: per manus policarpi p̄sbyteri sacrum baptismum suscepit: ut in passione tyburtii dicetur .iii. idus augusti. Quibus omnibus per martyrium cōsumatis beatus sebastianus latere non potuit. Nam cū imperator diocletianus cognouisset qualiter dudū in christianitate latuisset: & multos tali occasiōe ad martyrium puocasset: eum ad se conuocauit: & de ingratitudīe quam erga deos & imperatores habuerat dure redarguit. Qui cum se christianum pro salute imperii semper orare dixisset: iussit eum imperator in medio campi ligari: & quasi in signum a militibus sagittari: qui ita eum sagittis impleuerunt: ut quasi erinacius uideretur: & existimantes illum mortuū abierunt. Verum hyrene relicta castuli mater abiit noctu ut corpus tolleret: & inueniens ipsum adhuc uiuum ad domum suam adduxit: & curam eius egit. Qui intra paucos dies conualuit: & stans super gradus heliogabali uenientibus imperatoribus se exhibuit: eosq; de persecutione quam in christianos iniuste agebant: increpare cepit. Quod cum diocletianus miraretur: dixit se ad hoc a christo domino suscitatū: ut eisdem ueritatem fidei contestaretur. Tunc imperator iussit eum in hippodromum palatii duci: & tādiu fustibus cedi: donec spiritum exhalaret. Corpusq; ipsius in cloacam proiici: ne a christianis nomine martyris coleretur. Sanctus uero martyr apparuit lucine matrone religiose: eiq; corpus suum reuelauit: & ut iuxta apostolorū uestigia sepeliret admonuit. Quod & illa cum seruis nocte sequenti adimplere curauit: ipsumq; in catacumbis iuxta corpora apostolorū ut iusserat collocauit. Passus est autē circa annos domini .cclxxxvi. xiii. calen. februarii. ¶ Post temporis decursum anno .ii. ludouici imperatoris: hilduinus abbas sancti Dionysii sacriq; palatii archicapellanus romam misit: & a papa eugenio corpus sancti sebastiani obtinuit. Indeq; trāslatum apud urbem suesionen in basilica sci medardi collocauit: ut dicit sigibertus.

¶ De sancta Agnete uirgine & martyre. Ca. CVII.

Agnes uirgo & martyr sacratissima: cuius passionem scribit ambrosius: nobilissima romanorum .xiii. etatis sue anno mortem perdidit: & uitam inuenit: corpore iuuencula sed animo cana: pulchra facie sed pulchrior fide. Hec dum a scholis reuertitur: a prefecti urbis nomine simphronii filio iuuene adamatur: cuius parentes requisiuit: & multis promissionibus eius coniugium postulauit. Deinde diuitias & gemmas & thesauros obtulit infinitos: que omnia a uirgine ut stercora reputata sunt. Iuuenemq; curiosa oratione licentiauit, eo q; ab alio amatore preuenta esset: quem de quinq; excellentiis commendauit: que a mulieribus in sponsis plurimum, requiruntur. s. de nobilitate generis: qa longe illo nobilior genere & dignitate: cuius mater uirgo est: cuius pater feminam nescit. De decore pulchritudinis: quia eius pulchritudinem sol & luna mirantur. De diuitiarum abundantia: quia eius opes nūquam deficiunt: & diuitie nunquam decrescunt. De potentie efficacia: quia eius odore reuiuiscunt mortui: eiusq; tactu confortantur infirmi. Et de amoris excellentia: quia eius amor est suauior & gratia elegātior. Deinde subiecit quinq; beneficia sibi ab ipso spōso collata. Quia anulo fidei sue eam subarrauit. Multiplici uirtutum uarietate uestiuit. Passionis sue sanguine signauit. Vinculo amoris copulauit. Et celestis thesauri gloria ditauit. Audiens hec insanus iuuenis: lecto psternitur: & q; amore egrotaret: a medicis aperitur. Cumq; pater iuuenis eadem uirgini replicaret: & illa prioris sponsi federa uiolare non posse diceret: cepit prefectus inquirere: quis esset sponsus ille nobilis: de cuius se agnes potestate iactaret. Cumq; didicisset: q; uirgo christum deum suum spōsum assereret: prefectus eam sibi presentari fecit: & primo blādis sermonibus: dehinc terroribus pulsare cepit. Que illum blandientem sicut & terrentem animo deridebat. Et quia nobilis erat: & uim ei prefectus inferre non poterat: titulo sibi christianitatis obiecto: sequenti die eam sibi assisti fecit: & iterato de amore iuuenis appellauit. Et cum in sermone casso labore deficeret: alterum de duobus sibi proposuit eligendum: aut si uirginitatem elegerat: dee ueste cum uirginibus immo/

lare:aut cum meretricibus publice scortari. Que cū
neutrum elegisset:dicens secum habere angelum do/
mini:qui eam semper impollutam custodiret. Iussu
simphronii spoliata ad lupanar ducitur uoce preconia
agnetem sacrilegam proclamante. Tantam autē den/
sitatem dominus capillis eius mox crescentibus con/
tulit:ut melius quam suis uestibus uideretur induta.
¶ Ingressa autem turpitudinis locum: angelum do/
mini preparatum inuenit:qui eam imenso lumine cir/
cūdidit:& stola candidissima ad mensuram eius cor/
poris diuinitus contexta uestiuit. Tunc prefecti filius
cum sodalibus ad lupanar uenit:& uolens sibi illude/
re:illos prius ad eam inuitauit:Qui ingressi & immē
so lumine territi:compuncti redierunt. Sicq; lupanar
locus orationis efficitur:adeo ut quisq; mundior exi/
ret:q̄ ingrederetur. Iuuenis ergo lasciuus socios ut pu
sillanimes irridens:intrans in lumen irruit:moxq; ut
eam contingere uoluit:prefocatus a diabolo expira/
uit. Quem socii uidentes diutius immorari: putabāt
illum obscenis operibus occupari. Tandem ad locum
accesserunt:& eum mortuum inuenientes: prefori/
bus clamauerunt. Concurrit populus:cōcurrit & de/
flens prefectus:& quidam eam maleficam:quidam i/
nocentem exclamabant. Prefectus uero causam necis
filii interrogat. Cui uirgo respondit:q; ille cuius uolū
tatem perficere noluit:in eum potestatem accepit. Nā
& alii qui honorem deo intrantes dederant:illesi exi/
uerant. Cui cum prefectus se eidem crediturum dice/
ret:si iuuenem suscitaret:orauit agnes cū lachrymis
& confestim ab angelo suscitatur iuuenis: qui egres/
sus cepit christum publice predicare:& oīa idola con/
futare. Tunc seditione in populo excitata p pontifices
idolorum:prefectus hec uidens obstupuit eamq; dimitte/
re uoluit:sed proscriptionem timens:uirginem aspa/
sio uicario dereliquit:& dolens abiit q; ipsam libera/
re non potuit. Quam uicarius in ignem copiosum ia
ctari fecit:sed in duas partes flāma diuisa seditiosum
populum comburebat:& eam minime contingebat:
uirgo autem christi ad dominū orauit: moxq; ignis
ita extinctus fuit:ut nec quidem tepor incendii rema
neret. Aspasius aūt seditionem populi timens in gut/
ture eius gladium mergi fecit:& sic xp̄s sibi sponsam
& martyrem consecrauit. Cuius corpus christiani cū
parentibus nullam tristitiam habentibus tulerunt:il
ludq; in predio suo uia numentana sepelierunt:uixq;
a paganis in eos mittentibus lapides euaserunt. Passa
est autem. xii. calen. februarii.

¶ De sancto Patroclo martyre. Cap. CVIII.

PAtroclus martyr passus est apud senonas
gallie sub ualeriano imperatore. Qui cū
de partibus illis egrederetur: audita fama
patrocli q; uir nobilis assiduis orationibus
uacans:hora. xii. uix cibum capiebat: & quia christū
publice predicabat:fecit eum teneri & duci ad sacrifi/
candum. Qui cum sacrificare cōteneret iussu:impera
toris fustibus ceditur: deinde missis compedibus in
cruribus ipsius & catenis in manibus uinctus triduo
carceri patroclus mancipatur. Sed cum in christi con
fessione constanter perseueraret: iussit eū aurelianus
iuxta flumē sequana duci:ibiq; gladio caput eius ab/
scidi. Ductus ergo ad locū:oratione premissa:lumina
eum tenentium obscurata sunt:ipse uero flumē tran
siuit:aqua uix ad genua pertingente. Quod dum qui
dam illorum diuine uirtuti:quidā magice arti ascri/
berent:flumen & ipsi transierunt:& dum sanctum re
quirerent a muliere gentile eidem orans ostenditur.
Sicq; caput ipsius amputatur. xii. cal. februarii. Cuius
corpus a uiris fidelibus persecutione sedata in ciuita/
te senonū sepultum iacet.

¶ De scō Publio ep̄o & martyre. Cap. CIX.

PVblius ep̄s atheniensium & martyr gloriosus
fuit. Hic humana & diuina sapientia cla/
rus:secundus post dionysium ariopagitā
ad modum effulsit. Ecclesiamq; athenien
sium nobiliter rexit:& preclarus uirtutibus ac doctri
na prefulgens ob christi fidem martyrio coronat. xii.
calen. februa ii. hec ado.

¶ De sanctis Fructuoso episcopo & sociis martyri/
bus. Cap. CX.

FRuctuosus ep̄s augurius & eulogius dia/
coni & martyres:tempore galieni impera
toris martyrium passi sunt apud terrago/
nam hispanie ciuitatem. Qui primo i car
cerem trusi:diebus pluribus afflicti sunt. Deinde edu
cti:pro christi confessione flammis iniecti: uinculis q
bus alligati fuerant exustis manibus in modum cru/
cis expansis:orantes ut urerent obtinuerunt. Et mox
quidam ex fratribus:& filia presidis que abstabat: ui/
derunt sanctorum animas celum conscendere coro/
natas. Qui passi sunt. xii. calend. ianuarii: ut dicit ado
in martyrologio suo.

¶ De scō Vincentio leuita & martyre. Cap. CXI.

VIncentius leuita & martyr genere hispa/
nus de ciuitate cesaraugustana:patre euti/
tyo:agrestis olim nobilissimi & consulis
filio matre enola pgenitus est. Qui a pue
ritia sacris litteris eruditus erat:& sub ualerio cesarau
gustanī ep̄o moribus & scientia clarebat. A quo & ad/
huc iuuenis archidiaconus eius ordinatur. Cui ep̄s qa
impeditioris lingue fuerat: predicandū uices suas cō/
miserat:ipse uero orationi uacabat. Tempora igitur
diocletiani & maximiāi impatorum:cū dacianus hispa/
niarum preses nequissimus ciuitatē cesaraugustanā esset i/
gressus:ut xp̄ianos ad sacrificia tormentis cōpelleret:
& uincentii laudabilē famam audiret:fecit eū una cū
ep̄o ualerio in carcere detineri. Deinde pergens ualen
tiam catenis uinctos in collo & māibus post se trahi:
ipsosq; ibidem custodie durissime mancipari & fame
ac inopia diebus plurimis macerari. Quos postmo/

dum ſibi preſentatos cū in nullo cōſpexiſſet afflictos:
cuſtodes redarguebat:putans φ ipſos in ergaſtulo re/
fouiſſent. Et iratus ualerium interrogauit:cur contra
precepta principum agere preſumpſiſſet. Qui cū lin/
gue rudis & imperitus quaſi ſub murmure reſponde
ret:uincentius ab ep̄o licētiā petiit reſpondendi. Qua
obtēta libera & cōſtātiſſima uoce deos gentiū demo/
nia eſſe:aſſeruit:& xp̄m dominum ſe nunq̄ abnegatu
ros expreſſit. Tūc preſes iratus ep̄m in exilium miſit:
ubi & poſt tp̄s in pace quieuit:uincentiū uero uti re/
bellem & iuuenē temerarium grauiſſimis tormentis
cruciari mandauit. Et primo q̄dem illū fecit in equu/
leo leuari:& membris diſtendi totoq3 corpore diſſi/
pari. Interrogans cū ubi nā corpus ſuū miſerabile cer
neret. Qui cū ſubridendo diceret: hoc ſemper optaſ/
ſe:& preſidem ſuis uotis optime cōcordare. Iratus da
cianus tortores flagellabat:eo φ ipſum in torquēdo
deficiebant:ſtridore dentiū fremens: ac quaſi ſe ma/
gis q̄ dei martirem torqueri nutibus oſtendens. Carni/
fices uero pectines & ungulas ferreas uſq3 ad intima
coſtaꝝ fixerunt. Ita ut de toto corpore ſanguis efflue/
ret:& ſolutis compagibus uiſcera interna paterent:&
cum miniſtri laſſi deficerent:ipſe iā inuictus in oībus
apparebat. ¶ Poſt hec iubente preſide equuleo depo/
nit:& ad ignis patibulū ducit:qui moras carnificum
arguebat:& ad penā alacriter ꝑperabat. Craticulā igi
tur candentem ultro conſcendens:ibidem aſſat: exu/
ritur:& cremat:membriſq3 oībus uncinis ferreis in/
figitur:flāma ſanguie cōſpergit: uulnera uulneribus
inſtaurantur:ſal inſup in ignem mittit: ut in corpus
uulneratū iſiliēs:ſtridentibus flāmis crudelius cōbu/
rat. Iamq3 nō ad artus ſed ad nudata uiſcera tela iaciū
tur:ipſeq3 febre de eius corpore extra labuntur. Inter
hec manet īmotus:& erectis in celū oculis dominū p̄
cabat. Cumq3 hec daciano nunciata fuiſſent:iuſſit eū
in carcere teterrimo recludi: & ibi teſtas acutiſſimas
cōgeri: pedeſq3 eius in ligno configi:& extenſum ſu/
per teſtas relinqui. Que cum adimpleta fuiſſent:pena
mutat in gloriā:nam tenebre carceris diuina ſupfuſa
luce fugantur:teſtaꝝ aſperitas in floꝝ ſuauitatē mu
tatur:pedes ſoluuntur:& martyr domini angelorum
dulci modulatione conſolatur. Que cuſtodes per ri/
mas aſpiciētes cōuerſi ſunt. Quidā uero hec p̄ſidi nū/
ciarūt:at ille ſe uictū reputans:iuſſit martyrem ad le/
ctū transferri:& mollibus ſtramentis foueri: reputās
eū magis glorioſum facere:ſi deficeret in tormentis.
Cū ergo in lectulo paululum quieuiſſet: orās emiſit
ſpiritum. Quod audiēs dacianus doluit: & quem nō
ualuit uincere uiuū:putauit uincere uel defunctū. Iuſ/
ſit igit corpus in cāpum deduci:& auibus ac feris de/
uorādū expōi. Statimq3 coruus ingluuie deditus cor
pus cuſtodiens:alias aues ſe maiores,inepta alaꝝ abe/
git:& lupū morſibus & clamoribus effugauit. Et i cō
ſpectu ſacri corporis fixus cernit:utpote qui ibi ange
lorum cuſtodiam mirabat. Tūc iuſſu preſidis hoc au
dientis:ingens mola corpori alligatur: & in pelagus
ꝓiicit:ut ſaltem piſcibus in paſtum daret. Sed anteq̄
naute qui corpus in mare demerſerant ad littus ꝑue/
nirent:cadauer ſolutum in littus a fluctibus deductū
eſt. Quod a quadā matrona uidua ipſo reuelante rep/
tum eſt:& ab ipſa una cū quibuſdam fidelibus in mo
dica baſilica ſepultum. Ceſſante uero perſecutiōe cor/
pus ad ciuitatem ualentianā deducitur: & iuxta mu/
ros honorificentius tumulatur. Paſſus eſt autē chri/
ſti martyr. xi. calend. februarii.

¶ De ſanctis Vincentio & Orontio martyribus.
Cap. CXII.

V Incentius & Orontius martyres paſſi ſūt
apud hiſpaniam tēpore diocletiani & ma/
ximiani impatoꝝ ſub rufino p̄ſide hiſpa/
niaꝝ. Qui feruore fidei accenſi ſe ſpōte iu
dici offerentes:& xp̄m magnanimiter cōfitētes iuſſu
preſidis capitali ſententia puniuntur:quorum corpo
ra uictor:quidam leuita: qui eos hoſpitio ſuſceperat
ſepeliuit: ꝓpter quod & ipſe a iudice tentus brachiis
ſibi a cubitis preciſis in eodē loco ubi & illi paſſi fue/
rant decollari iubet. Quod uidens pater uictoris: q̄a
ipſe chriſtianus erat:fugam arripuit:ſed a coniuge aq
lina nomīe hortatus rediens una cū filio capite ceſus
eſt. Hoꝝ omnium corpora pōtius ep̄s diuina reuela/
tione cōmonitus:plauſtro īpoſita ad loca priſtina ita
lie deferebat:donec iuxta ciuitatem hebreduneī ꝑue
nerunt:ubi bubus ſe figentibus: nulloq3 modo inde
ultra abire ualentibus corpora martyrū ſepulta ſunt:
diuina cognita uoluntate. Horum natale recolitur. ii.
calend. februarii:ut dicit ado.

¶ De ſancto Anaſtaſio m̄re & ſociis. Cap. CXIII.

A Naſtaſius mōachus & martyr octauo he/
raclii iperatoris anno ſub pſecutiōe coſ/
roe regis iniqui perſaꝝ martyriū paſſus
eſt. Hic natiōe pſa de regiōe razeth fundo
raſuū:uocabat magundath filius bau maximi magi:
& ip̄e magicis ab ānis iuuēilibus eruditus mileſq3 ſtre
nuus fuit in regia ciuitate perſaꝝ. Poſtq̄ uero terra ſcā
a coſroe rege occupata eſt:& crux dominica capta:ip/
ſe cum chriſtianis captiuis ductis in p̄ſidē cōuerſatus:
& ab eiſdem in fide chriſti doctus eſt: moxq3 amore
baptiſmatis inflāmatus relicta militia & magicaꝝ ar
tium libris exuſtis:uenit in partes orientis. Et apud
malleatorem quendam chriſtianū anno integro mā/
ſit:& artem ſuā optime didicit. A quo de myſteriis fi
dei plenius īformatus hieroſolymam uenit: & a quo
dam modeſto preſbytero baptiſma ſuſcepit. Et poſt
hoc apud heliā preſbyteꝝ octo diebus deguit: a quo
etiam in amore chriſti conſortatus extitit. Deinde in
monaſterio quod q̄ttuor milibus a hieroſolyma di/
ſtat:ſub abbate iuſtino monaſticū habitum ſumpſit.
in quo dudū laudabiliter uixit. Poſt que martyrii de/
ſiderio fragrans:diuina uiſione cōmonet: ut loca ſa/
cra uiſitet:& ſic ad paſſiouē optatam ꝑueniet. De licē
tia igitur ſui abbatis abiit dioſpolim: deinde ceſareā
paleſtine:deinde ſacris locis luſtratis calcedoniam ue
nit:ubi dum quoſdam magos repertos argueret: & ī
terrogatus cuius eſſet ſecte:ſe chriſticolam reſpondiſ
ſet:tentus eſt a barbazana iudice imperatoris coſroe:
& uinculis ferreis abſtrictus per dies plurimos: dein/
de grauiſſime ceſus:in caſtello quodam artiſſime cu/
ſtodie mancipatur:ubi angelica uiſitatione cum ſplē
dore nimio confortatur. Que cum imperatori rela/
ta fuiſſent:ipſumq3 olim ſuum militem recoluiſſet:
mandauit illum ſibi in perſidam uinculis ferreis con
ſtrictum deſtinari. Quem cum ſibi preſentatum & ī/
terrogatum chriſtianiſſimum repperiſſet in predio
bethſalces ipſum magno catenarū pondere preſſum.

durissimo carceri mancipari iussit: & inedia diebus quindecim macerari. Posthec eductum iterūq; interrogatū & in xp̄i fide cōstantissime pſistentem: ab uno brachio p duas horas suspendi fecit. & posthec iterū flagellari. Nouissime cū sexaginta xp̄ianis qui cum eo de cesarea uenerant & ab eodē rege detenti fuerāt: extrauillam bethsaloes fecit educi: ipsosq; omnes ut ex hoc terreť: spectante xp̄i martyre restibus prefocari. Qui dū omnium nece cōspecta cōstantior uideretur: omnium ultimus & ipse iussu impatoris prefocatus: & deinde decollatus est. Cuius corpus a quodā xp̄iano tribuno magno precio redemptū a pſicis ab aliorū martyrū corporibus segregať: & ab eodē nocte arreptū ad monasteriū sancti sergii martyris: quod uno miliario a castello distat: clandestine duciť: & ibidem honorifice tumulatur. Nunc autem dicitur esse in ecclesia sancte trinitatis de uenetiis: quod ab incolis ipsius urbis de constantinopoli illuc asseritur fuisse trāslatum. Qui passus est. xi. calend. februarii.

CDe sancto Anastasio monacho & confessore. Cap. CXIIII.

ANastasius cōfessor & monachus: romane ecclesie notarius fuit. Qui soli deo seruire desiderans: officium reliquit: & in monasterio qđ diciť suppentona iuxta nepesinā urbem positū monachus factus: in scis actibus uitam duxit: eiq; post tēpus monasterio solerti custodia prefuit. Quadā uero nocte de rupe que cenobio ī mōte preminet facta uox insonuit: que anastasium primo inde. vii. fratres alios nominatim ut uenirent uocauit. Paruo deinde momēto uox siluit: & posthec octauū fratrem iterum euocauit: que quidē uoces ab omnibus fratribus audite sunt. Intra paucos igiť dies prius anastasius abbas deinde ceteri eo ordine ex carne educti sunt: quo de rupis uertice uocati fuerūt: frater uero ille ad quem uocandū uox aliquantulum siluit: morientibus aliis paucis diebus supuixit: & tunc ipse etiam uitam finiuit. Sed mira res contigit: quia dū anastasius migraret a corpore: erat qdam frater q super eum uiuere nolens: prouolutus eius pedibus cū lachrymis illum adiurauit: ut p eum ad quem ibat taliter ageret ne. vii. dies in mundo eidem superuiueret. Ante uero septimum diem etiam ipse defunctus est: qui tamen illa nocte inter ceteros uocatus nō fuerat: ut ex hoc aperte clarescceret: quia eius obitum: sola sancti anastasii intercessio obtinere potuisset. Hec Gregorius primo dialogo cap. viii.

CExplicit liber secundus.

CIncipit prologus tertii libri.

TErtius liber huius catalogi continet scōrū passiōes & gesta: quorū festiuitates eueniunt īfra illud tp̄s in quo rep̄sentat ecclesia ipsius dei spōse per anulū subaratione atq; despōsationē: qđ fuit a xp̄i baptismo usq; ad eius resurrectionē. Et illud tp̄s ecclesia rep̄sentat a septuagesima usq; ad pascha. In quo re uera tpe sancta ecclesia primis tribus dominicis subarať anulo fidei p xp̄i doctrinā & p̄dicationē: hoc ē in dominica septuagesime sexagesime & qnquagesime. CQuā p̄dicationē xp̄s. Primo p discipulos adimpleuit: cū. lxxii. discipulos ante faciē suā misit in oēm ciuitatē & locū quo erat ip̄e uenturus. Et hoc in euāgelio ipsius dominice septuagesime mystice denotať: in patrefamilias q est ip̄e xp̄s qui exiit primo mane cōducere operarios. i. p̄dicatores in uineā suā sanctā. s. ecclesiā in q̄ ipos itromisit. CSecūdo ipsius p̄dicationis officiū etiā per seipsum exercuit. Et hoc in euāgelio dominice sexagesime figurať in seminatore xp̄o: q semē uerbi dei exiit semiare: qđ ipsa ueritas de semine p̄dicatiōis exponit. CTertio eādē predicationē etiā miraculis cōfirmauit. Et hoc in euāgelio dominice quinquagesime exprimiť p cecū illuminatū a christo: humanū genus significantē a cecitate culpe p uerbi dei p̄dicationē illustratum. CSequentibus uero q̄ttuor dominicis. s. a pria dominica quadragesime usq; ad dominicā passionis: dei sponsa anulo spei subaratur p christi penitētiā & afflictionē De qua tūc iugiter memoria coliť. Et quia penitentie opa in quattuor cōsistunt. s. in ieiunio oratione & elemosyna peregrinatione: que xp̄s cepi facere & docere CIdeo ī pria dominica agiť de christi ieiunio: quod spālius in euāgelio cōmememoratur. Cū enim ieunasset. xl. diebus &. xl. noctibus &c. CIn secūda agitur de orone: de qua ī euāgelio mētio habetur. Nā ideo montē thabor excelsum ascendit: ut oraret &c. quod q̄uis mattheus sileat: marcus & lucas exp̄ssius sonant. CIn tertia agitur de xp̄i elemosyna: nō qdē materialis pecunie quā xp̄s pauper unde daret nō habuit: sed spiritualis gratie quā egros sanando cōcessit: iō in euāgelio cecus: surdus: mutus: & demoniacus ab oībus ipsis passionibus liberatus introduciť. CIn quarta agiť de pegrinatione: que in euāgelio specialiter recolitur. Ideo ibi abiit iesus trās mare galilee &c. CVltimis uero duabus dominicis ecclesia anulo charitatis decoratur: dominica passiōis uidelicet & palmarū p xp̄i mortē & passionē: que tūc deuotissime celebrať. Et merito duabus dominicis talis memoria recoliť: quia duo sunt p̄cepta charitatis dei. s. amor & pximi: quā xp̄s p nobis patiēdo signanter exhibuit infinitā. CEt iō in prima dominica agiť de passione mētali quē pertulit a iudeis eiectus & expulsus: quod ad lrām in dominicali euāgelio & p totā legiť septimanā. CIn secūda agitur de passiōe corporali: quā sustinuit in carne passus & crucifixus: quod in q̄ttuor passionibus in ipsa hebdomada ad litteram demonstrať. Ad huius igiť temporis festa perquirenda ueniendum est.

CIncipit liber tertius a septuagesima usq; ad pascha dominice resurrectionis.

CDe septuagesima. Cap. I.

SEptuagesima significat tēpus deuiatiōis: & incohatur a dominica: in qua cantať officium Circūdederūt me: & terminatur in sabbato post pascha. est aūt instituta ppter tres rationes ut dicit Ioannes beleth in summa uidelicet. CPrimo propter redemptionē. Nam quia sancti patres statuerant ut ppter uenerationē dominice ascēsionis quinta feria sicut & dies dominica solēnis eēt: & in ipsa nullus penitus ieiunaret: & sic de diebus q̄dragesime septem dies diminuebanť. s. oēs quinte ferie. Ideo in redemptione illorū sancti patres unā septi

maná quadragesime in ieiunio premiserunt:quam & septuagesimá uocauerunt.ℂSecundo ꝓpter significationé.Ná hoc tépus significatᷣ deuiatio exilii: & tribulatio generis humani ab Adam usqꝫ ad finé múdi. Quod quidem exiliú sub reuolutione septé dieꝝ agitur & sub septé miliú annoꝝ tpe icluditᷣ.Ab initio át múdi usqꝫ ad ascensioné secundum quosdá sex miliú annoꝝ cóputatᷣ.Extúe uero quicqd tpis sequitᷣ sub se primo millenario cóprehenditᷣ:cuius terminú solus deus nouit.Nos igitᷣ xp̄s í sexta múdi etate ab hoc exilio in spe eterne retributionis ínocétie stola•reddita:p baptismú eripuit:sed cósumato exilii tépore nos utraqꝫ stola decorabit.Hinc est:ꝙ in hoc exilii tpe cantica letitie deponimus.Sed in sabbato pasche unú alleluia decantamus:tanq̃ in spe patrie gratulantes & stolam innocentie sexta etate per christum recuperantes.Cui etiam tractus subiicitur : quo signatur labor : quem adhue in mandatorum adimpletione retinemus. In sabbato ueropost pascha ubi septuagesima terminatur : duo alleluia cantamus : quia completo exilii termino duplicem stolam glorie consequemur.ℂTertio propter representationem : quoniam hoc tempus.lxx.dierum representat.lxx. annos quibus filii israel sub captiuitate babylonica seruierunt. Et deponimus cantica letitie quemadmodum & illi deposuerunt dicentes: Quomodo cantabimus cáticú domini in terra aliena : In sabbato uero pasche alleluia cantamus : quia & illi anno sexagesimo data sibi redeundi licentia letari ceperunt. Sed statim tractum subiungimus : quia & illi ab edificatione templi usqꝫ ad annos.lxx.completos prohibiti fuerunt.Ideoqꝫ sabbato quo septuagesima terminatur:duplex canimus alleluia : eorum plenam letitiam postquam uenerunt in patriam figurantes.Hoc etiam tp̄s exilii & captiuitatis iudeoꝝ representat tépus nostre deuiatióis in qua stetit humanum genus a primo paréte usqꝫ ad xp̄i aduentú p decursum quinqꝫ etatú.& sicut illi sexagesimo anno sunt liberati:sic & nos in sexta múdi etate.& sicut adhue in colligédo sarcinulas laborauerút: sic & nos etiá liberati in mandatoꝝ adimpletióe laboramus.Sed cú ad patriam peruentú fuerit : oís labor cessabit:& gloria pfecta erit:& duplex alleluia cátabimus:quia aía & corpe duplici gloria uestiemur.ℂIn hoc ergo exilii tpe ecclesia multis tribulationibus p̄ssa & fere in barathro desperationis posita ab alto trahens suspiria:clamat in officio Circúdederút me genitus mortis &ↄostendés sui tribulationé:& pro miseria contracta:& pro duplici pena inflicta:& pro culpa cómissa.Cui tamé in epistola & euangelio ne desperet ꝓponitᷣ triplex remedium & triplex p̄mium. Remedia sunt:ut in uinea aíe sue laboret abscindendo peccata.In stadio uite currat p penitentia opa. Et uiriliter in agone pugnet cótra diaboli tétamina : quia laboranti dabitᷣ denarius:currenti brauiú: & pugnanti coróa. ℂEt quia tépus istud deuiationé nostrá significat:que incipit a ꝓtoplasto:merito hoc tépore liber geneseos legitᷣ:in quo deuiatio prioꝝ parétum facta per peccatum recolitᷣ. Et quia in hebdomada septuagesime prime etatis tépora recoluntᷣ:merito scóꝝ patrum prime etatis gesta immediate subiiciútur: eo ꝙ eoꝝ obitus dies penitus scripti non reperiuntᷣ. Quáuis de primo hominú adam qdam codices uideantur exprimere:ꝙ eodem in anni circulo die: quo secúdus adam fuit de femina uirgine incarnatus : & primus adam fuerit de terra uirgine formatus scilicet.viii.calé.aprilis.Quo ét die sicut & secúdus adá: post.xxxiii. etatis sue annos fuit in carne passus:sic & eodé die primus adam post.ccccccccccxxx.annos sue creationis fuisset p morté corporaliter resolutus.Quo etiá die uolunt ad litterá:abel iustú a caim fratre p inuidiam interfectus.Sed quia hec ex autético quoquá uolumine nullam obtinét auctoritaté.Merito gesta patꝝ huius prime etatis eo tpe ponimus:quo coꝝ uite decursus ad litterá & acta cómemoramus.ℂEt notandú ꝙ licet nᷣoés sancti prime & secúde etatis in libro genesis specialiter nominati in scóꝝ patꝝ catalogo ex textu sacre pagine reperiantᷣ ascripti:utpote cum de prima etate solus abel in euágelio:& de eadé solus enoch & de secúda solus noe in ecclesiastico nominentᷣ ut iusti.Ceteri tamé in eisdé etatibus specialius expressi:ut dicit Iosephus triplici ratione in sanctoꝝ numero sút cótexti.ℂPrimo quia p eoꝝ generationé deuenitᷣ ad abraham:qui ex oíbus gentibus solus electus in tantú deo placuit:ꝙ inter oés homines signú circúcisióis accepit:unde nec credendú dicit:deú pmisisse tantum patrem ex alicuius reprobati hominis semine ꝓpagari.ℂSecúdo quia usqꝫ ad tertiá etaté:nulla precesserat idolatria ꝓpter quá patres illi a ueri dei cultu potuissent diuelli.Et si in aliis aliquádo uel leuiter deliquissent:eoꝝ omissa facilius p penitentiá laxabantᷣ. Non enim nisi ad solius naturalis legis obseruantiam erát obligati nulla lege scripta adhue homini imposita. ℂTertio quia longissimas etates trásigentes abnepotes & trinepotes etiam cú abauis & triatuis in euo cócurrebát:quod quia eoꝝ ꝓgenitores erant sanctissimi;hoꝝ exemplis & doctrina formabantᷣ : unde nec putandú est illos a lege nature declinare : quá atauos & deinceps omnes succedentes ad unguem cernebát obseruare.Hanc igitur opinionem assecutus : duarú primarum etatum patres in genesi nomíatos:p quos ad habrahe progeniem deuenitur sanctorum catalogo inserendos non immerito fore decreui.

ℂDe scó Adá humani generis patre. Cap. II.

ADam totius humái generis pater sicut fuit primus hominú sic & primus creditᷣ eé scóꝝ.Nam licet inobedientie peccato diuini mandati transgressor grauissime deliquerit.Peccatum suum tamen deflens adeo per penitentiam deleuit:ꝙ ueniam in christi morte futura & predestinata a seculis meruit:& moriens nulla purgationis pena dignus fuit. Nó enim minus & petrus christum negando peccauit:qui tamen culpam & lachrymis contriuit : & remissione consecuta nec sanctitatem amisit. Quod autem adam sanctus fuerit ex eo maxime creditur : ꝙ in horto sepulture dominice tumulatus:cum christo resurrexisse perhibetur: & una cum ceteris ipsius resurrectionis testibus: beata in eternis sedibus ímortalitate uestiri:ut dicit hieronymus.ℂAdam ergo in principio mundi in consumatione omnium creaturarum ab opifice summo de limo terre corporeis membris in agro damasceno formatus & anima rationali ad dei imaginem & similitudiné producta spiritualiter inspiratus:oíbus animantibus aeris aque & terre dominator p̄positus.

est. Quibus etiam omnibus iubente deo nomina imposuit & ex illis nullū sibi similē fore cognouit. Deinde transtulit eum deus in paradisum uoluptatis quē plantauerat ab initio: ut operaretur & custodiret illū. Et ne minor esset felicitas ne consorte careret: quia sine socio nulla est iocūda possessio: fecit dominus euā de costa ade dormientis in paradiso: ut esset homini in adiutorium: nedum ad societatis solatium: sed etiā ad propagande prolis obsequium. Tunc Adam prophetico spiritu & iura matrimonii statuit: & multa de christo & ecclesia coniuge ꝓphetauit. Quibus deus legem imposuit: nec comederent de ligno sciente boni & mali: qui tamen per diabolum fuerunt in forma serpentis seducti comedētes de pomo ligni ꝓhibiti. Pro quo statim se nudos uiderunt & pro disconueniētia nuditatis: ficus folia cōsuētes perizomata sibi fecerunt. Prima siquidē die qua creati fuerāt: precepto dei contēpto: post increpationē a domino sibi factā a paradisi deliciis sunt exclusi. Posuitq; dominus ante paradisum murū igneum iugē custodiam angelorū. Eiectusq; adā cū uxore sua habitauit in hebron qđ est iuxta agrū damascenū: unde fuerat ꝓcreatus: in sudore uultus sui terrā operans & exīde comedēs panem. ℭ Adā ergo & eua de paradiso uirgines egressi. xv. etatis sue anno genuerunt caim & uxorem eius calmanam. Anno uero. xxx. etatis sue natus est abel & uxor eius delbora. Quo a caim per inuidiā occiso ipsum. 100. annis adā & eua in ualle lachrymarū defleuerunt: uouitq; adam se ultra uxorem non cogniturū. Sed deo uolente angelo commonitus uotum fregit: annoq;. 100. post mortē abel amore prolis uehemēter exestuans euā cognouit: ex eaq; genuit filiū nomine seth cum esset annorū. ccxxx. Et ultra pronominatos. xxx. filios & totidē filias semper gemellos utroq; sexu ꝓgenitos legit habuisse: uiditq; filios & filias & filiorū filios & nepotum suorū usq; ad octauā generationem. Vixit quoq; adā. ccccccccccxxx. annis. i. usq; ad. lvi. annū natiuitatis lamech secundū hebreos: iuxta interp̄tes uero usq; ad. xliiii. annū natiuitatis mathusalē: & mortuus est. ℭ Legit quoq; in euāgelio nicodemi: q̄ dū adam egrotaret: filius eius seth accessit ad ianuā paradisi: & petiit ab angelo de oleo misericordie: quo patrē inūgeret: ut sic ad sanitatē rediret. Cui angelus plantā de ligno in quo adā peccauerat tradidit: & ut eā plantaret admonuit: dicēs q̄ quando fructū faceret: pater eius cōualesceret. Qui rediens patrē mortuū repperit: & eum in hebron: ut quidā asserūt: sepeliuit. Quidā dicūt in eodē horto: ubi & dominus crucifixus est & sepultus: unde postmodū & cum eo resurgente adā extitit suscitatus. Plantā uero seth cōseruit super tumulum patris: que in arborem crescēs durauit: usq; tempora salomonis: quam ille postmodū excidit: & in domo saltus in edificio posuit: quod lignum regina sabba uidit: cum salomonē uisitauit: eiq; p̄ spiritū predixit: q̄ in ligno illo quidā fuerat suspēdendus: per cuius mortē regnum iudeorū fuerat destruendū. Salomon ergo lignū amouit: & in uiscerib9 terre ꝓfundius inclusit. Quod tamen passionis christi tempore superenatauit: & lignū principalius fuit: in quo christus cōfixus extitit. Hec de libro genesis cap̄. ii. & iii. & de libris hieronymi & iosephi & ex chronicis guilelmi.

ℭ De sancta Eua matre. Cap. III.

Eva mater omniū uiuentiū in paradiso de limo... de costa uiri dormientis a deo ꝓducta: & eidē matrimonio copulata: significauit ecclesiam de latere christi patientis per aquam & sanguinem ꝓcreatā: & sibi in sponsam uitam: matremq; fideliū appellatā. Hanc ut sexu molliorē diabolus tentaturus hominem prius impetiit: adeo q̄ mulier decepta serpenti assensit: & de pomo ligni uetiti prior comedit: deinde uiro ad uescendū porrexit. Cui adā ad cōplacentiā uxoris maxime sibi cōsensit. Ob hoc mulier a deo duplicē maledictionē accepit: ut in dolore filios pareret: & uiro subiecta semper existeret. Eua igitur post transgressionē una cum uiro peccatum defleuit: & ueniam promerens & ipsa a deo sanctificationem percepit. Quot autem annis uixerit: uel utrum ante uirum decesserit: nulla scriptura cauetur: nisi q̄ in eodē sepulchro cum Adā deposita fuisse prohibetur.

ℭ De sancto Abel. Cap. IIII.

Abel secundo genitus adam primus martyr & uirgo: iustus & sanctus non solū ex domini sententia matthei. xxiii. sed etiam ex genesis testimonio comprobatur: quia accepta eius a deo narrantur munera gen. iiii. Cuius frater maior natu caim dolosus: maliuolus: inuidus & auarus fuit agricola. Nam ut auaritie sue consuleret: prius coluit terram. Abel autem simplicissimus & innocens in pascendis ouibus occupabatur. Creditur adam in spiritu filios docuisse: ut deo offerrent decimas & primitias. Igitur anno. cxxx. uite Adam cum caim de primitiis frugum deo tantummodo paleas segetes corrosas: aut secus uiam conculcatas in sacrificium obtulisset: & Abel de primitiis omnium pinguiora domino immolasset: dominus eorum cogitationes noscens: ad abel munera respiciens caim munera non respexit. Ignis enim de celo ueniens abel munera accendit & consumpsit. Iratusq; caim: & inuidia ductus: erubescens minorem sibi germanum preferri: Abel fratrem suum in agro demasceno interfecit. Sed increpatus a domino de fratricidio: & de uenia desperans uagus & instabilis positus est super terram. Et posuit in eum dominus tremorem capitis: ut sic ex signo sciretur punitus a deo: & indignus misericordia ne interficeretur. Qui tamen inter fructeta latitans: dum Lamech ab eo septimus uenaret: putatus ut bestia: quia pilosus & hispidus sagitta directa in eum ab eodem est interfectus. Omnisq; ipsius ꝓgenies uniuersali est deleta diluuio. Sicq; sanguis

abel sancti in personã caim & eius fuit ꝓle uĩdicatus.

¶De sancto Seth. Cap. V.

SEth filius adam ex quo omne genus humanũ in presenti consistens ꝓpagatũ est: natus est anno cẽtesimo post mortẽ Abel cũ esset Adã annoꝝ.ccxxx. In hoc eni magis conuenit imitari interꝑtes q̃ hebreos: interpretes enim ponunt Adã annoꝝ.ccxxx. ut dictũ est: quando genuit Seth: hoc mõ cõputantes uidelicet: quia Adã annoꝝ.xxx. genuit abel: qui cũ esset.c.annoꝝ: & Adã .cxxx. occisus est a Caim quẽ adam.100. annis defleuit: anteq̃ euam denuo cognouisset: & sic adã.ccxxx. annoꝝ genuit Seth: & non.cxxx. ut hebrei tradunt. Super uixit autẽ adam nato seth annis.ccccccc. & sic annorum.ccccccccxxx. mortuus est. Seth autem iussu patris superauit ꝓlẽ suam: qui dicebant filii dei a stirpe caim: qui filii hominũ uocabantur. Sed ꝓcessu tẽporis cõiuncti sunt: & inde gigantes exorti. Ipse aũt seth cũ esset uir egregius: imitatores sui filios dereliquit. Qui scientes esse predictũ ab adam duo diluuia mundo uentura: unũ per aquam: aliud per ignem: ea in duabus columnis cõscripserunt: altera lapidea cõtra aquam: altera lateritia contra ignẽ: ne per hoc delerent. Ipsi etiã disciplinam reꝝ celestium & eaꝝ ornatus primitus inuenerunt. Vixit aũt annis.cv. & genuit Enos: cui superuixit annis.ccccccccvii. usq; ad annos.clxxii. natiuitatis Lamech: & sic annorum.ccccccccxii. mortuus est: Hic ex eo etiã inter sanctos pr̃es cõputari debet: q eius ꝓgenies filii dei appellati sunt.

¶De sancto Enos. Cap. VI.

EEnos filius fuit seth qui ab eodẽ progenitus est: cũ esset annorum.cv. ut dictũ ẽ annis ab adam creatione decursis.ccccxxxv. Iste prius incepit inuocare nomen domini: forte inuenit ubera deprecatoria ad inuocandum deum: uel forte ad excitandũ pigritiã memorie dei: deum effigiauit ut modo fit. Et ex hoc etiam ĩter sanctos patres: sanctus & ipse computari meretur. Qui annorum.xc. genuit Cainam. Post cuius ortum uixit annis.ccccccccxv. uidelicet usq; ad.lxxxiiii. annũ natiuitatis Noe. Et cũ esset annoꝝ.ccccccccv. mortuus ẽ.

¶De sancto Cainam. Cap. VII.

CAinã filius Enos ab eodẽ ꝓcreatus est: cũ esset annoꝝ.ccccccccv. ut superius dr̃ annis uite ade decursis.cccxxv. Qui cũ esset annoꝝ.lxx. genui malalehel. Quo nato uixit ãnis.ccccccccxl. uidelicet usq; ad ãnos.clxxvii. natiuitatis Noe. Et sic cainã ãnoꝝ.ccccccccx. mortuus ẽ.

¶De sancto Malalehel. Cap. VIII.

MAlalehel filius Cainã anno.lxx. etatis parẽtis editus ut p̃missum est: postq̃ uidelicet adã ãnos uite sue.ccccxcv. trãsegerat. Qui annoꝝ.lxv. genuit Iared. Cui ꝓgenito superuixit annis.ccccccccxxx. usq; ad annos natiuitatis Noe.ccxxxiiii. Et sic Malalehel annorum.ccccccccxcv. mortuus est.

¶De sancto Iared. Cap. IX.

IAred filius Malalehel ex eo genitus cum esset annorum.lxv. ut iam tactum est. Reuolutis annis ade.cccccclx. Hic cũ esset annorũ.clxii. genuit Enoch. Cui nato superuixit annis.cccccccc. usq; ad annos.ccclxvi. natiuitatis Noe. Et sic Iared annoꝝ.ccccccccclxii. mortuus est.

¶De sancto Enoch. Cap. X.

ENoch filius Iared primus omniũ patrum testamẽti ueteris & solus prime etatis in catalogo sanctoꝝ ponit̃ ecclesiastici.xliiii. Qui anno etatis patris.clxii. natus est: ut in superioribus tangitur: annis ade uite transactis.ccccccxxii. Qui etiam annoꝝ.lxv. genuit Mathusalem. Cui annis.xxx. superuixit in orbe. Hic enoch deo placuisse scribit̃: eo q cũ deo ambulauit: subaudi pre ceteris uiam mandatoꝝ domini custodiuit. Et non ultra comparuit: quia tulit eũ deus. Postq̃ enim mũdo uixerat ut dictũ est: translatus est in paradisum uoluptatis ad tẽpus: ut in fine tẽpoꝝ cum helia ueniat: & cordailioꝝ ad patres cõuertat. Fuit etiã septimus in generatione pioꝝ: sicut & Lamech septimus in generatione reproboꝝ: qui primus bigamiam ĩtroduxit & parricidium in caim commisit: unde forte etiam ut quidam dicunt: propter septenarium numerum diuino numini consecratum: enoch acceptior deo fuit: quẽ septima editũ generatione suscepit. Hũc enoch nõ nulla diuina scripsisse & aliqua prophetasse Iuda apostolo testante cognouimus: unde & filii eius & nepotes in studio sapientie feruentes fuerunt.

¶De sancto Mathusalem. Cap. XI.

MAthusalẽ filius enoch anno uite parentis.lxv. natus: ut dictũ est annis ad uite trãsactis.cccccclxxxvii. Hic ãnoꝝ.clxxxvii. genuit Lamech. Post cuius natiuitatẽ impleuit annos.cccccclxxxii. idest usq; ad diluuium. Et sic Mathusalẽ annoꝝ.ccccccccclxix. mortuus est. Quidã aũt hñt Mathusalẽ annis.ccccccccclxxxiii. uixisse: & sic annos.xiiii. post diluuiũ trãsegisse: quo tp̃e uidelicet anno illo quo diluuiũ factũ ẽ: dicũt eũ ĩ padisum ap̃ patrẽ trãslatũ & ibidẽ secũ mãsisse: donec diluuiũ finitũ fuit. Et post hec asserũt eũ ad terras ĩter hoĩes euectũ esse & ãnis.xiii. supuixisse. Eo q ĩ arca nõ legit̃ fuisse. Hieronymus tamẽ asserit q mortuus ẽ anno eodẽ quo & diluuiũ factũ est. Qđ etiã diligẽs cõputatio annoꝝ eius secũdũ genesim mãifestat. Huius Mathusalẽ anno etatis.xliiii. adã diẽ clausit extremũ secũdũ interꝑtes: secundũ hebreos aũt anno.lvi. etatis Lamech. Eo q ut dictũ est hebrei annoꝝ.cxxx. adã 'genuisse seth dicũt. Interpretes uero annoꝝ.ccxxx.

¶De sancto Lamech. Cap. XII.

LAmech filius Mathusalẽ anno uite ipsius.clxxxvii. mũdo editus ẽ: decursis secũdũ ĩterꝑtes ab obitu adã annis.cxliii. secũdũ hebreos uero etatis ade adhuc uiuẽtis anno.ccccccccclxxiiii. Cã discreptiõis supius assignat̃. In hoc aũt interpretũ opinio approbabilior esse uidetur. Igitur Lamech cum eẽt annoꝝ.clxxxii. genuit Noe. De quo & spũ ꝓphetico uaticinatus est: q genus humanũ consolari debebat ab opibus & laboribus manuũ suaꝝ in terra cui dominus maledixit quasi futuꝝ aliqd magni noe & famosissimũ in orbe terraꝝ his uerbis insinuãs. Post cuius obitũ supuixit Lamech annis.ccccccxcv. Sicq; annoꝝ.cccccclxxvii. mortuus est uidelicet.vi. ãno ante diluum. Hec ex libro genesis cap.v. & ex chronicis Hieronymi iosephi & methodii nec non ex historia scholastica dispersim collecta describuntur.

¶ De scã Emrẽtiana uirgine & mre. Cap. XIII.

EMerentiana uirgo & mr collectanea fuit beate agnetis uirginis:& ipsa ciuis rõana. Que licet eẽt adhuc catecumina fide tamẽ xp̃ianissima:ad sepulchrũ uirginis stabat:& gẽtiles de eoꝝ ĩpietate redarguebat. Et dũ contra furẽtes turbas staret intrepida:lapidata est ab eis orãsq̃ iuxta sepulchrũ uirginis emisit spiritũ. Quam ambrosius dicit fuisse in suo sanguine baptizatã. Statimq̃ terremotus cũ coruscationibus & tonitruis eruperunt:adeo ꝙ pleriq̃ ex insano populo perierunt. Corpus autem emerentiane iuxta corpus beate agnetis ab eius parentibus sepultum est.x.calen.februarii. Pagani autem exterriti nullũ exinde uenientium ad memoriã uirginis in aliquo ledere p̃sumpserunt.

¶ De sancto Parmena diacono. Cap. XIIII.

PArmenas fuit unus de.vii. diaconibus ab apostolis electus: ut habetur actuum.vi. Hic traditus gratie dei a fratribus iniunctum sibi predicationis officium fidelissime cõplens:plena fide consumatus martyrii gloriã adeptus est.qui & philippis sepultus quieuit.x.calẽ.februarii:ut dicit hieronymus in martylogio suo.

¶ De sancto Ascla martyre. Cap. XV.

ASclа martyr passus est apud egyptum ciuitatẽ antinonũ tempore diocletiãi ĩperatoris sub p̃side arriano:q primo atrocissime suspẽdio tortus:deĩde lateribus flãmis admotis exustus:ad ultimũ in flumine precipitatus p̃ciosam xp̃o animã reddidit.x.calen.februarii. Sepultusq̃ est in ipsa ciuitate a christianis ministerio philemonis & appollinii diaconorum.

¶ De scĩs Seueriano & Aq̃la mr̃ibus. Cap. XVI.

SEuerianus & aquila uxor eius in prouincia mauritanie ciuitate zenocesarea passi sunt. Qui pro nominis christi inuicta cõfessione flammis ĩiecti ignium cõflagratione combusti:coronam martyrii a domino perceperunt.x.calen.februarii:ut dicit ado.

¶ De sancto Timotheo discipulo. Cap. XVII.

TImotheus discipulus beati pauli apostoli fuit:ut polycrates p̃sbyter scribit. Qui listris exortus lycaonie ciuitate filius mulieris uidue:ut in actibus apostoloꝝ habet cap.xvi.ab eodẽ paulo in fide doctus & baptizatus eidẽ cõperegrinus factus est. Cũ quo deueniẽs ad ephesum ciuitatẽ asie metropolĩ: ibidẽ ab apostolo ep̃s ẽ ordinatus ĩperante nerone:ubi doctrinis & miraculis coruscauit:& gloriosi euangeliste ioannis auditor fuit:quo in pathmos insula sub domitiano relegato: locum eius tenuit. Sed dũ gentiles in festo diane ad tẽplũ eius accedẽtes a sacrificiis ꝓhibere niteret: furẽte populo in eũ:palis & lapidibus mactat:& semiuiuus relictus a xp̃ianis in monte adiacẽti ciuitati reducit: ubi.ix.calen.febr.quieuit in pace imperante nerone. Sepultusq̃ est in epheso ciuitate.

¶ De sanctis Babila episcopo & sociis martyribus. Cap. XVIII.

BAbilas ep̃s antiochenus & martyr cũ tribus paruulis urbano:p̃lidano & epollono sub numeriano ĩperatore passus est. Qui dũ esset antiochie & xp̃ianoꝝ ecclesiã ĩgredi uellet:babilas ĩgressum ꝓhibuit:manus pectori ĩperatoris apponẽs. Propter qđ tentus ab ĩperatore:& in carcere afflictus est ĩpositis torque ferreis in collo eius:& cõpedibus in pedibus eius. Deĩde numeriano exhibitus cũ de aliis xp̃iãis ĩterrogaret:reuelauit tres hẽre spũales filios a se in fide doctos.s.urbanũ: p̃lidanũ:& epollonũ:quoꝝ primus erat annoꝝ.xii. secundus.ix.tertius.vii. Quos oẽs mox ĩperator cũ matre theodola cõprehẽdi iussit. Qui dũ oẽs xp̃m cõfiteret: Primo quidẽ theodolã alapis cesam:tormẽtis filioꝝ adhibẽdis assistere fecit:ut grauius ipsa mente q̃ illi corpore torqueret:& pueros in cathomo leuari mãdauit:ac priori plagas.xii.inferri:secundo.ix.tertio ãt.vii.iuxta numeꝝ annorum suoꝝ quos mater cũ ep̃o uiriliter consortabant. Deinde babilã una cũ infantibus suspensos & grauiter tortos. Dũ oĩa constantissime tolerassent:& xp̃m unanimiter cõfiterentur: gladio animanuerti precepit:quoꝝ corpora sancta theodola sepeliuit.ix.calendas februarii.

¶ De sanctis Mardonio & Musone & sociis martyribus. Cap. XIX.

MArdonius:muson:egenius: & marcellus martyres apud zenocesaream ciuitatem. mauritanie ꝓuincie passi sunt. Quos omnes detentos & in xp̃i confessione persistẽtes iussit iudex ignibus tradi:& eoꝝ reliquias in ausum fluuiũ dispergi:ut xp̃iana sepultura carentes:a fidelibus minime nominibus martyꝝ colerentur:qui passi sunt.ix.calen.ianuarii:ut dicit ado.

¶ De cõuersione scĩ Pauli apostoli. Cap. XX.

COnuersio scĩ Pauli apostoli facta est eodẽ anno:quo xp̃s passus est & stephanus lapidatus:anno.s.nõ naturali sed emergenti. Nã xp̃s passus est.viii.calen.aprilis. Stephanus eodẽ anno.iii.non.augusti lapidatus ẽ. Paulus uero mẽse ianuario subsequẽte cõuersus est. ¶ Celebratur aũt eius cõuersio potius q̃ multoꝝ sanctoꝝ triplici rõne. Primo pp exẽplũ:ut nullus quantũcũq̃ peccator desperet de uenia q̃do tantũ in culpa talẽ cõspicit: postmodũ fuisse in gr̃a. ¶ Secũdo ꝓpter gaudiũ:ut sicut ecclesia magnã tristitiã habuit in eius cõuersione: ita maximã letitiã habuit in eius cõuersione. ¶ Tertio ꝓpter miraculũ quod dominus in eo ostẽdit. Dũ de seuissimo persecutore fecit fidelissimum predicatorem. Eius autem conuersio fuit miraculosa ratiõe christi efficientis:modi disponẽtis:& pauli patientis. Rõne christi efficiẽtis:quia ibi ostendit suam mira

bilé potentiam:sapientiá & clementiá. His eni tribus arguentis aialia per hoies capiuntur. Consueuerunt enim hoies animalia capere. Per potétiá eis cú pugná do:sicut in uenationibus capiunt leones & ursi. Per sapientiá illaqueando:sicut laqueis & decipulis capiútur aues. Et per clementiá nutriendo & cófouendo:sicut animalia que parua recipiunt de nido:& per homines enutrita domestica fiunt:& cum eis habitant. ¶ Cepit ergo christus paulum per potentiá ipsum impugnando & ad terram prostrando. Nam ut dicitur act.ix.luce diuina percussus: cadens in terram audiuit uocé de celo:quia durum sibi esset contra stimulú calcitrare. Et continuo im mutatus respondit. Domine quid me uis facere:unde cantat de illo. Prostratus est seuissimus persecutor: & erectus est fidelissimus predicator. ¶ Item cepit eum per sapientiá: eidé decipulá infirmitatis humane ostendédo. Non enim deú uel dei filium se dixit:sed hominé appellauit dicens. Ego sum iesus nazarenus quem tu persequeris: ut infirma humilitatis aspiciens & superbie squammas deponens diuinitatis laqueo caperetur. Sicut & alias sed ad aliú finem diaboli ceperat ostendens humaná infirmitaté & abscódés diuiná maiestaté. ¶ Ité cepit eum per clementiá eundem de nido legis iudaice in qua natus fuerat accipiendo:& sua per maxima gratia confouendo. Quod notat ex hoc q ipsum existentem in actu & uoluntate peccandi conuertit. Habebat eni difformé affectum:quia spirás minas & cedis in discipulos. Peruersum conatú: quia accessit ad principé sacerdotú &c.quasi se igerés. Et pniciosum actú:quia ibat ut uictos perduceret in hierusalem. Et ideo eius iter pessimú erat:ipsum tamé diuina misericordia cóuertit. ¶ Fuit etiá miraculosa ratione modi disponentis idest lucis:que ipsum tripliciter ad conuersionem disposuit:fuit enim ipsa lux subita:immésa:& celica. Propter primum dicit & subito. Propter secúdum circúfulsit idest circúquaq refulsit. Propter tertiú lux de celo. Ná paulus tria uitia in se habebat. Primo erat audacia:quia accessit ad principem sacerdotum. Glo.non uocatus sed sponte zelo concitante. Secundum erat superbia:quia spirans minas. Tertiú carnalis intelligétia:quam in lege habebat: unde glo. super illud. Ego sum iesus &c. Ego deus de celestibus loquor quem mortuum putas sensu iudaico. Ipsa igitur lux diuina fuit. Subita ut audacem terreret. Immensa ut superbum prosterneret. Celica ut carnalem intelligentiam in celestem mutaret: uel fuit dispositio hec:in uoce acclamante:in luce refulgéte:& in uirtute disponente. ¶ Fuit insuper miraculosa ratione pauli patientis. In quo tam miraculose concurrerunt scilicet prostratio: obcecatio: & triduana ieiunatio. ¶ Est enim prostratus:ut erigatur:quantum ad depressum affectum:augustinus. Elisus est emens & factus est credens:elisus est lupus & factus est agnus:elisus est saulus & factus est paulus: elisus est persecutor & factus est predicator: elisus est filius perditionis & erectus est uas electionis. ¶ Et obcecatus ut illustret quantú ad tenebrosum intellectú: unde & in illo triduo quo mansit cecus:doctus fuit euágeliú. Augustinus paulum dico uere athletá christi: doctú ab illo:unctú de illo:crucifixum cú illo:& gloriosum in illo. ¶ Est in carne maceratus:& ut ipsa caro ad bonu natur ad bone operationis affectú. Optime enim deinceps corpus eius ad oia dispositú erat. Ná esurire & abundare sciebat:& ubiq & in oibus institutus erat oia omnibus factus: ut omnes christo lucrifaceret. ¶ Vel dicatur q in ipso fuerút ista tria primo parenti contraria. In adá enim fuit contra deú erectio: oculorú apertio:& cibi ueriti degustatio. Econtra in paulo fuerunt. Ad terram prostratio. Oculorum obcecatio. Et ciborum subtractio. Fuit autem de tribu beniamin ipse paulus oppido giscolis ut ait hieronymus libro de uiris illustribus:qui ad septem ecclesias nouem scripsit epistolas. Ad romanos unam. Ad corinthios duas. Ad galatas unam. Ad ephesios unam. Ad philippenses unam. Ad colosenses unam. Ad thessalonicenses duas. Scripsit & discipulis suis. Timotheo duas. Tito unam. Philemoni unam. Epistola que legitur ad hebreos an sua fuerit:propter stili cultioris elegantiam a non nullis dubitatum est. Ascribunt enim eam:alii barnabe:alii luce:plerig clementi qui postea pontificalem in urbe tenuit sedem. Clemens tamen alexandrinus & origenes eius discipulus:eusebius cesariensis atq hieronymus:pauli fuisse manifeste confirmant:quia hebreus & hebreis in proprio scripsit eloquio. Ideo ornatius & cultius scribere potuit quá in extero. Et sic in grecum sonantius transferri potuit ex hebreo. Legút quidam & aliá eius epistolam ad laodicenses:sed a nostris exploditur. Fuit autem festú conuersionis pauli die qua ad litteram ab ecclesia celebratur:uidelicet octauo calendas februarii. ¶ Fertur in muro ciuitatis damasci adhuc extat fenestra: p quam paulus tunc nuper cóuersus a fratribus dimissus fuit cú quereretur a preposito regis arache tenendus:ut habetur act.ix.&.ii.corint.xi. quam fenestrá sepius saraceni obturarunt ad custodiam ciuitatis: que tamen facto mane semper diuinitus aperta inuéta est. Cuius miraculi testes ipsi sunt saraceni qui hoc nostratibus rettulerunt.

¶ De sancto Anania discipulo. Cap. XXI.

Ananias discipulus apostolorum fuit. Cui dominus apud damascum per uisum apparuit:& eidem mandauit:ut in uicum qui uocatur rectus accederet:& in domum iude saulum tarseú quereret: eiq manum imponeret: ut uisum reciperet:ac baptizaret:prenuncians ipsum uas electionis futurum:& nomen christi coram gentibus & regibus & filiis israel portaturum. Qui iussu domini ad saulum accessit:manusque imponens oculos eius aperuit:baptizauit: & cibo refecit. Qui etiam deinde exemplo pauli ad officium predicationis feruétior effectus est. Ipsoq fideliter peracta apud damascum quieuit in pace:eodem die quo & pauló baptismo genuerat filium uidelicet octauo calendas februarii. Húc ananiá dorotheus abbas scribit unú ex septuagintaduobus discipulis xpi fuisse:& ab apostolis post pauli cóuersioné:damasci epm ordiati extitisse.

¶ De scó Proiecto epo & martyre. Cap. XXII.

Proiectus episcopus auernorum & martyr: ut ait sigibertus tempore constantini iunioris martyriú passus est. Quem dú adhuc mr in utere gestaret:uidit in somnis: q p latus eius egrediebat filius ságuie rubricatus. qd sibi qdá seruus exponés:pdixit ex ea filiú nasciturum

ipsumq; martyrio coronandum. Natus ergo puer & moribus ac uita insignis effectus: satis iuuenis archidiaconus aueruẽ ecclesie factus: oia sua pauperibus errogabat. ¶ Dum autem quadam uice ad illũ multi pauperes pro elemosyna conuenissent & famulus duos socios nummos in sacculo superfuisse nunciasset: ceteris omnibus distributis: effuso sacculo tot nũmi reperti sunt: quot pauperes affuerũt: singulisq; singulos acceperunt. Mortuo uero episcopo felice eidẽ prefectus in episcopatu successit omni sanctitate & gratia pollens. Dumq; ad regem francorum uocatus esset: ad sanctum marinum abbatem egrotantẽ diuertit: eumq; ab infirmitate sanauit: qui eũ secutus una secũ martyrii gloriã percepit. Nam cũ illi uisitato rege reuerterentur: & quidã emuli uiri sancti eos insequerentur: marinũ quidẽ abbatem decollauerunt: & putantes se similiter prefectũ occidisse redibãt. A quo reuocati: postq̃ illum uiuentẽ eorum euasisse manus cognouerunt: ipsum excerebrãtes & iugulantes dimiserũt. Cuius corpus auernis sepultum est. Radebertus autem qui ipsum occiderat non multo post consumptus a uermibus expirauit. Alius uero de interfectoribus: dũ uenaret ex equo decidens fracto dextro brachio oibus mẽbris debilitat. Qui ad penitentiã reuersus orãs ad sci martyris sepulchrũ: salutẽ obtinuit: & uas argenteũ decẽ marcharum pro sue liberatiõis beneficio in munus obtulit. Passus est autẽ martyr christi una cũ sancto Marino abbate. viii. calen. februarii.

¶ De sancto Seuerino epo. Cap. XXIII.

SEuerianus eps gabalitane ciuitatis admirãde sanctitatis & doctrine uir extitit: qui post laudabilẽ cõuersatiõis uitã: & salutifere pdicationis doctrinã apud candẽ urbẽ in pace quieuit. viii. calẽ. febr. Hic enim ut gẽnadius scribit in scripturis diuinis eruditus: & in homeliis declamator eximius: exposuit epistolã pauli ad galatas. Et de baptismo & epiphanie solẽnitate libellũ insignẽ cõposuit. Hũc ioannes constãtinopolitanus eps & archadius iperator frequẽter cõstãtinopolim euocabãt: ut eius sermones audirent: quoq; tẽporibus ipse claruit: hec gẽnadius de uiris illustribus.

¶ De scõ Policarpo epo & martyre. Cap. XXIIII.

POlicarpus eps & martyr discipulus ioannis euangeliste fuit: & ipsius auditor. Hic ut habet. iiii. libro historie ecclesiastice: fuit episcopus smyrneũ sanctitate & gratia atq; doctrina catholice fidei admodũ insignis. Qui cũ iam esset etate maturus: uidit quadam nocte per somnium ceruical suum flãmis esse consumptũ: & p̃dixit fratribus se per ignem martyrem futurum. Regnantibus uero marcoantonio & lucio aurelio comimodo impatoribus: xpianorum persecutione feruente: missi sunt ad eũ apparitores proconsulis asie: ut eum tenerent. Quos ille gratanter suscepit: & in mensa refecit: & postea secũ iuit. Et dum coram procõsulis tribunali christum uiua uoce confiteretur: excitato clamore gentilium & iudeorum contra eum iussu proconsulis traditur ignibus concremandus. In quo dũ esset immissus flammarum globis undiq; uallabat: ita ut ipse in medio incendii sibi cedentis in modum camere staret & deũ glorificãs cõburi nõ posset. Tũcq; spiculator accedẽs lancea ipm trãffodit: & sanguinis pfluuio ignis extĩctus fuit. Cuius reliqas xpiani sepelierũt in ciuitate smyrne. Post cuius trãsitũ. xii. alii discipuli q eum a laodicia uenientes secuti fuerãt: martyriũ passi sunt in eadẽ ciuitate. Hic beatus eps ob q̃stiõe pasche qões romã ueniens antonio pio impium gubernãte: anacleto uero papa romane tũc ecclesie p̃sidẽte: plures xpianos martionis & ualẽtini hereticorũ irretitos laqueis: ad fidẽ catholicã cõuertit. Scripsit aũt ad philippeũ epistolã utilẽ ualde. Passusq; est martyrium annum agens etatis. lxxxvi. die. vii. calen. febr. Hec hieronymus de illustribus uiris.

¶ De scis Theogene & sociis mribus. Cap. XXV.

THeogenes martyr cũ aliis. xxxvi. xpianis martyriũ passi sunt in eadẽ ciuitate laodicie p̃missa psecutione urgẽte: qui contẽnẽtes tẽporalem mortẽ coronã uite eterne adepti sunt. viii. calẽ. februarii: ut dicit hieronymus.

¶ De sancto Iona propheta. Cap. XXVI.

IOnas propheta fuit de oppido geth que est in ophir ad differentiã geth que est in palestina & est nomẽ regionis. Opher enim nomen est turris nebulose: que non lõge erat a templo. Hunc hebrei affirmant filiũ fuisse mulieris uidue sareptane sidoniorum: ad quas helias famis tempore declinauit: ipsumq; mortuũ suscitauit. Quẽ tpibus hieroboã filii ioas regis israel claruisse: prophetiã quoq; exorsum fuisse quartus liber regũ commemorat. In condẽnatiõe autem israel ionas ad gentes mittitur q niniue agente penitentiã illi in malicia pseuerabant. Qui iccirco ad niniuitas pdicandos ire recusabat: qa cũ pphetia illuminante: peccatores ciuitatis niniue misericordiã dei consecuturos sparet ne falsa uideret pdicare sententiã cõtra eos placatã reuocari nolebat diuine dispẽsationis ignarus que salutẽ hominũ ad se reuertentiũ magis uult q̃ interitũ. Ideoq; se a facie dei fugere putans: descendit ioppem: ascendit nauẽ euntẽ in tarsum: deditq; naulum nautis. Sed deus cuius uolũtati nemo põt resistere: q & essentialiter est ubiq; misso uẽto ualidissimo tẽpestate turbauit mare: periclitat nauis timẽt naute: & inuocato domino de salute desperantes more antiquorum peccato alicui eorum periculum cũctorum ascribũt: hoiem illum sorte ingrẽdũ decernũt. Ionas sorte dephendit: ipse in mare mittit: & tẽpestas sedat. Ionam deo dispensante cete deglutit: & post triduum eundem in aridam illesum euomit. Ionas flagello dei correptus niniuem intrat: iudicium subuersionis post dies. xxxx.

futuꝝ prenúciat.Rex & populus ad dominú côuer-
tunt:saccis induunt:ieiuniis affligunt.Misericors de-
us peccatoꝝ penitentiá respexit:ciuitatiq; pcés sniam
reuocauit:uidés se médacé extitisse ionas turbat: ur-
béq; egressus contra deú conqrit.Qué deus ut con-
funderet & se digna dispositione misericordé ostéde-
ret afflictú feruore solis hedera subito nascente & ca-
put ꝓphete abúbrante ab estu refrigerauit:& sequéti
nocte iteꝝ repéte arefacta côtristauit.Et cú hederam
exiccatá defleret:audiuit a deo q; irasci nô deberet:eo
q; tante ciuitatis excidio pepercisset. Si enim moleste
ferebat hederá arefactá:& deus molestius tulisset tan
tá urbé sub ursam.Sicq; ionas pacatus rediit a niniue
Processu tamé tpis niniuite ad peiora peccata côuersi
ꝓphetia naum ꝓphete admoniti sunt.Qui nô curá-
tes côuerti:eo q; alias ioná falso subuersioné ciuitatis
ꝓmisisse cognouerunt:irá dei tandé nô euaserút.Ná
fluuius polus qui eá circúdabat urbé:inúdauit: scôq;
pariter terremotu:ignis de celo emissus eá incendit.
Sicq; utroq; diluuio aque & ignis pariter deleta est.
Reuersus ergo ionas a ciuitate niniue ad terrá suam
ire erubuit:eo q; in uaticinio niniuitaꝝ médax appa-
ruit.Sed tpe famis assumpta mre:incola gétiú factus
é.Fame uero trásacta:reuersus é ad terrá iuda:& mor
tua mre sepeliuit eá iuxta balanú delbore.Hic predi-
xit signú euersionis hierusalé:q; cum uiderint lapidé
luctuose clamanté:ꝓpe sit finis.Et cú uiderint in hie
rusalé gentes uniuersas:túc tota illa ciuitas irrecupa-
biliter euertet.Quieuit in pace tpe ozie regis iuda.vi.
cal.ianuarii:& sepultus est in spelunca unius iudicis
israel.Cuius sepulcrum monstratur in una urbium
geth:in uiculo iuxta sephorum. Hic unus est ex nu-
mero.xii.ꝓphetarum qui ecclesiastici.xlix.in sancto-
rum petrum catalogo memorantur. Hec hierony-
mus & iosephus & in historia scholastica.

¶ De scô Ioáne chrysostomo epo. Cap. XXVII.

IOánes chrysostomus qđ latine os aureú
interpretat eps constantinopolitanus &
doctor grecoꝝ tempore archadii íperato-
ris floruit.Hic natione antiochenus filius
secundi & anthure nobiliú persaꝝ:discipulus sophi-
ste libanii:& auditor andragatii philosophi liberali-
bus artibus annis puerilibus antiochie studuit.De-
hinc defuncto patre romá ueniens causaꝝ orator ex-
tit:pauperibusq; gratis patrocinium exhibebat.Post
hec relictis studiis secularibus:diuine scripture uacás
annoꝝ.xviii.oés sacre pagine libros memoriter didi-
cit:& sanctis ítentus operibus seculo abrenunciauit.
Reuersusq; ad patriá cum sancto basilio in quodam
môte antiochie ꝓximo:solitariá uitam duxit.Basilio
uero cesareá eunte:Ioanné sanctus meletius antioche-
nus eps in lectoré & postea í diaconú ordinauit.Qué
euagrius eius successor processu tpis ad sacerdotium
ꝓmouit.Qui sanctitate uite & claritate doctrine ꝑſi-
ciés diuinis studiis intétus pdicationi ísistebat:& mi-
ra opuscula côtinue exarabat:famaq; eius sapiétie un-
diq; personabat.Qui etiá ꝓpter castitatis zelú seueri-
or habebat:& feruori magis q̃ mansuetudini seruiés
arrogans a nesciétibus putabat.Defuncto igit nocta-
rio côstantinopolitane urbis epo:cum de ordinando
presule q̃stio oriretur.Nouissime fama eius côperta
imperatoris archadii iussu:ioannes pſbyter ab antio-
chia uocatus eps ordinatus est.Qui mox in sui pôtifi-
catus initio cú uitam clericoꝝ corrigere uoluit: oés
in sui odium côcitauit.Cúctiq; eú uelut furiosum &
superbú declinabát:& apud oés ei detrahebát:& quia
nunq̃ cú aliis in mésa côm unicare uolebat. ¶ Reue-
ra aút ille hoc iô faciebat:quia ꝓpter nimiá abstinen-
tiá caput & stomachú sepe dolebat:populus uero ꝓ-
pter sermões quos in ecclesia faciebat: eú plurimum
diligebat:paruipendés quicquid côtra eú emuli loq̃-
rentur.Necessitatibus uero egenorum liberaliter ꝓ-
uidebat:& pluribus ad suscipiendos pauperes hospi-
talibus erectis:de redditibus episcopatus eisdé mini-
strabat.¶ Quadam die dum epistolarum pauli expo
sitioni intenderet:orauit ad dominum:ut sibi in ip-
sis plenum intellectum daret:Cui uisibiliter apparu-
it beatus apostolus:dicens se non aliter in suis episto-
lis intellexisse:q̃ ioannes intelligebat: cúq; deoscula-
tus disparuit quem etiá notarius eius probus:qui túc
actu uerba eius scribebat aspexit:& ex presentia apo-
stolica totus côtremuit.Cui ioannes eú post se futuꝝ
epm constantinopolitanú predixit:sicut & rei euétus
ꝓbauit.¶ Eutropius imperatoris ꝓpositus & côsul
uolens se in qbusdá ad ecclesias confugientibus uidi-
care:studuit:ut lex ab impatore de ímunitate ad ec-
clesiá côfugientiú reuocaret.Quod ioánes moleste fe-
rens:ei audacius ícrepauit.Et post paucos dies eutro-
pius imperatoré offendit:& ad ecclesiá fugit:qué eps
latitanté ꝓpalauit:& durissime increpauit:& eú im-
perator eductú de ecclesia decollauit: unde & ex hoc
eps multoꝝ odiú incurrit.Insup etiá qa plures cleri-
corum propter eoꝝ dissolutam uitá pluribus causis
deposuit.¶ Quidá ganias genere celticus: côsilio bar
barus:secta arrianus magister militú factus est.Hic í-
peratorem rogauit:ut intra ciuitaté unicam tantum
suis ecclesiá concederet. Quod cú imperator de hoc
epm rogasset:ut sic illius tyrannidé refrenaret: & eps
hoc modis oíbus ꝓhiberet.Ganias noctu barbaros
misit:ut palatiú concremarét.Quibus ueniétibus an
gelorum armatoꝝ ingens corpus habentiú copiosa
turba apparuit:que illos ꝓtinus effugauit.Quod dú
sequenti nocte iteratú esset.Ille cú suis tertio egressus
miraculú uidit:& fugit:existimás milites in die late-
re:& in nocte urbé custodire:qui egressus ad thraciá
exercitu côgregato cúcta in suburbanis uastabat.Im-
perator ergo ioanni onus legationis íposuit: q egres-
sus adeo suis monitis & comminationibus ganiam
exterruit:ut eius prouolutus genibus ueniam pete-

ret:& cōfestim cū suis abiret. ¶ Post hec cū eudoxia augusta hortū cuiusdā uidue pciosis & uberibus arboribus cōsitū impali uiridario contiguū occupasset illaq; epo cōquesta fuisset:ioānes apud īperatorē tantū institit:& reginā hortum uidue reddere cōpulit: ppter qd & ipsa cōtra ioannē indignationē cōcepit. Preterea seuerianus gabalicū eps regine dilectus:quē ioānes suspicatus est in heresim plapsum fuisse ex qbusdā scripturis suspectis:que heresim sapere uidebātur:a ioāne epo uti heteticus & blasphemus de ciuitate expulsus est. Quod augusta cōperiēs:nacta occasione cōtra epm:qsi in eius despectū per familiares seueriani:mox illū a chalcedonia fecit euocari. Hinc ioānes accēsus ligue ubertate:fecit sermonē ī populo cūctaꝝ mulieꝝ uituperatione plenū:qd augusta uelut iniuriā suam īperatori narrauit:dicens ipsius magis esse cōtumeliā q̄ suā. Qua de re gestū est:ut theophilus alexādrinus eps:multos simul epaꝝ mouēs: suasu īperatoris cōstantinopolitanā synodū celebraret: qsi origenis libros dānaturus. Cūq; ioānes bis citatus & timēs animoꝝ impetuositatē:epos illos uelut apertos inimicos recusasset:& generalē synodū fieri petēs cōparere noluisset:dānauerūt eum nullo alio culpantes:nisi qa uocatus noluit obedire. Sicq; iussu imperatoris oportuit eū dānatū in exiliū deportari. Sed cū ioānes nimiū a populo amaret:orta seditiōe in populo ppter ipsum:timēs augusta īperatori suasit:ut ioānē ab exilio reuocaret:qui dudū renuens:redire compulsus est populo sibi cū cereis & lāpadibus occurrēte. Reuersusq; ioannes cū in cathedra sua residere nollet:sed solū simplicē ducere uitā:coactus multa populoꝝ instātia sedē resumpsit:& uti primum pdicare cepit. ¶ Eodē uero tēpore statua argētea ad honorē eudoxie auguste iuxta ecclesiā sancte sophie constituta erat:ubi milites & pceres ludos publicos exercebant Quod cū ioannes fieri prohiberet:augusta ad sui iniuriam reputabat:& cōtra ipsum ut iteꝝ celebraret synodus procurabat. Hoc sentiens ioānes illā famosissimā in ecclesia protulit homeliā:cuius initium est. Rursus herodias uexatur &c. Quod factū ad iracundiā plus concitauit eudoxiam. Et dū quidā ioannem uellet occidere ut cōplaceret auguste:a populo est captus & iudicatus:sed a pfecto ne occideretur: ereptus est. Et illo die populus ioannē uicissim custodiebat: & nocte domū eius armatis muniebat. Suadente igit augusta:epi constātinopolim couenerunt:& eum in concilio dānauerunt:nihil contra ipsum inueniētes: nisi ex eo solo:q; post priorē depositionē sine decreto cōcilii in episcopali sede residere psumpsisset. Propter qd imperator ioannē in exiliū iteꝝ duci fecit: in qdā ciuitatē paruā barbaris uicinā:ubi fines sunt imperii romanoꝝ. Hoc aūt innocētius papa audiens & moleste ferēs:conciliū in sede apostolica celebrauit: & ioānē innocentē ab exilio reuocauit. Qui reuocatus diē sui obitus pduxit:& ex labore itineris fatigatus:anteq̄ perueniret ad ciuitatē langorē incurrit:& sic post dies modicos in pace uitā finiuit.xviii.calen. octobruarii quo defuncto grando uehemens in constantinopolim & circa suburbana descendit:dicentibus cunctis hoc dei iudicio gestum esse:eo q; ioannes iniuste fuerat condemnatus:quibus fidem dedit mors auguste die decimanona subsecuta. Theodosius aūt iunior archadii filius:corpus doctoris in regiā ciuitatē transtulit:& digno honore tumulauit.vi.calen.februarii: quo die festū eius in grecoꝝ ecclesia celebratur. Obiit circa annos domini.ccclxxx. ¶ Scripsit autem hic uenerandus antistes super toto nouo & ueteri testamēto expositionū libros nonagesimo. Commentarios in mattheum distinctos per homelias.xc. Super ioānē homelias.lxxxviii. Super epistolis pauli libros singulos per sermones distinctos. In epistola ad hebreos homelias.xxxiiii. Super genesi libros questionū. De laudibus pauli apostoli homelias.vii. Contra arrianorum heresim fortissimos libros. Contra simoniacos. Contra martionem:cerinthum:ebionem:artemonē atq; photinum:qui eorum suscitauit heresim. Contra apollinarem librum.i. Cōtra manicheos insigne uolumen. Cōtra oēs hereticos sup parabola feminis longū opus & elegans. Tractatū unū in thomam apostolū in quo aduersus arrianos fortissime disputat. Super canticis canticoꝝ.l.ii. Itē uitam sancti meletii epi antiocheni. De uestibus legalibus sacerdotum & leuitaꝝ:& de ornatu summi pontificis:ueteris testamenti uolumen egregiū. De humilitate in lotione pedū tractatum.i. Contra eos qui ad missas non occurrunt tractatum.i. De uirginitate. De patientia. De fide. De penitentia. De confessione. De elemosyna tractatus plures. Homelias & sermones per totam quadragesimam. Sermonem declamatorium in decollatione ioannis baptiste. Item in laudem beate uirginis sermones mira suauitate fragrantes. Aduersus arabes de resurrectione mortuoꝝ qui dicūt animas mori cum corpore lib.i. Item contra iudeos lib.i. Aduersus gentes in modum dialogi grande & insigne uolumen. De ordine & officio sacerdotis librum.i. Hymnos & sermones & alia plura metro edidit apud grecos. Et q̄q̄ latino fulserit eloquio: plurimum tamen scripsit in greco. Hec ex hieronymo de illustribus & ex historia tripartita.

¶ De scō Ioanne presbytero. Cap. XXVIII.

Ioannes presbyter antiochenus sanctitate & sapiētia isigniter fulsit. Qui ex grāmatico & declamatore presbyter factus cōposuit librum aduersus eos qui dicunt christū in unam tantū substantiam adorandum: nec acquiescunt duas in christo cōfitendas esse naturas. Impugnauit etiam non nullas cyrilli alexandrini episcopi sententias incaute aduersus nestorium platas:que thunotianis uidentur prestare robur & adhibere fomenta. Claruit sub theodosii senioris tempore. Hec hieronymus de illustribus uiris.

¶ De sancta Paula uidua. Cap. XXIX.

Paula uidua nobilissima romanorum matrona fuit:cuius uitā hieronymus scripsit Que nobili genere:sed nobilior sanctitate. Potēs quondā diuitiis sed xpi sanctitate isignior:oēs suos pauperes pauperior ipsa dimisit: & humiles humilitate supauit. Hec.vi.edidit liberos. s. blesillam super cuius morte eā hieronymus consolatus est. Paulinam sanctā:& admirabilem uirum & prepositū rerum suaꝝ pammachiū ad quem super eius obitu idem doctor paruum libellum edidit. Eustochium que in sanctis locis uirginitatis & ecclesie monile preciosissimum fuit. Rufinamq; in matris

funere pium matris animum consternauit: & theochium pueze: post quē parere desiit. Hec post uiri obitum in sancta uiduitate permansit & ad dei seruitiū se conuertit: oēsq sui diuitias in pauperes erogauit. Deīde paulini epi antiocheni & epiphanii epi salamine qui romā uenerāt accensa uirtutibus: patriā desere re cogitabat. Descendensq ad portū: fratre: cognatis affinibus: & quod maius est theochio puero ac rufina iā nubile: psequentibus & recessum paule deplorantibus. Hec contra iura nature nō patiebat plena fide & amorem filiorꝫ maiore in deo amore contēnēs: in sola eustochio que ꝓpositi & nauigationis comes erat acquieuerat. Sicq relicto seculo ad syriā nauigauit. Cūq ad loca sancta uenisset: & procul palestine: q eius familiam optime nouerat: ei pretoriū preparasset: humilē cellā elegit: cunctaq loca sancta deuote lustrauit. Prostrata ante crucem quasi pendentē dominū adorabat: ingressa resurrectionis sepulchrū osculabatur lapidem & corporis locū: lachrymis & suspiriis aquas fidei ore lābebat. ¶ Deinde prexit bethleē & specum saluatoris ingressa etiam christum natum ex uirgine & cetera infantie rudimenta oculis corporeis se uidisse testata est: ubi & requiem habitationis sibi elegit: & cum filia eustochio constructo locello sub beati hieronymi disciplina: & congregatis uirginibus deo seruire cepit. Tantaq se humilitate deiecit ut iā non matronarꝫ prima sed ancillarꝫ ultima uideretur. Post uiri mortē usq ad eius obitū nunq̄ cū uiro comedit: balnea nunq̄ adiit: mollia lectuli strata etiam in grauissima febre non habuit: sed super humū stratis ciliciis iacebat. Panem solū & aquam post uesperas degustabat paro legumina comedebat in q̄bus diebus festiuis exceptis: uix oleū apponebat. Castitatē aūt in omnibus pudicissimā pretendebat. In largiendo profusior hoc habere uoti aiebat: ut unicū nūmum filie moriēs non dimitteret: & in funere suo aliena sindone tegeretur: uirgines quas ex diuersis ꝓuinciis congregauerat in tres turmas & monasteria diuisit. Ita dūtaxat ut in opere & cibis separate: psalmis & orationibus iungerent. Cūq aliis languentibus large preberet: si quando ipsa egrotasset sibi non indulgebat. Cum autem semel mense iulio grauius egrotaret: & medici consulerent uino tenui sibi opus esse: ne aquam bibens in hytropisim uerteretur. Sanctusq epiphanius episcopus haustum uini eidem sua deret: non solum acquiescere noluit: sed pene hominem senem: ut nunquā uinum degustaret: induxit. Scripturas autem sacras memoriter retinebat: & earum studio assidue uacabat: ita etiam ut hebraicam linguam perfecte disceret: & psalmos hebraice decantaret. Sicq post longi laboris cursum omnibus referta uirtutibus grauissimo depressa languore ad extrema uite deueniens: inter psalmonie recitationem ultimum spiritum domino commendauit. Cuius obitu coperto monachi omnes & uirgines de eorū cellulis ad ipsius funera percurrentes cum lachrymarꝫ effusione piarum & hymnorū sacrorum modulatiōe sanctas eius exequias celebrarūt: corpusq apud bethleem condigna ueneratione tumularunt. Cuius congregationem sancta eius filia & uirgo eustochiū post matris obitum laudabiliter gubernauit. Quieuit autem sancta paula in domino. vi. calen. februarii.

¶ De scō Paulo papa & confessore. Cap. XXXI.

Paulus papa & confessor stephano pape succedēdo in pontificatu romano successit: qui natione romanus fuit ex patre constantino de regione uialata: seditque annos. x. & mēsem unū. Hic minor germanus stephani pontificis predecessoris sui ab incūte etate in lateracēsi palatio pro eruditione ecclesiastice discipline ab eodē fratre suo traditus est tēpore gregorii secundi pape. Et postmodū a Zacharia papa in diaconatus ordinē pariter cum germano suo promotus est. Sed dum idē frater & antecessor pontifex ad uite extremū pertingeret: populus romanus diuisus est: & alii cum theophilato archidiacono tenebant: alii uero eidem paulo diacono adherebant. Dū uero de hac luce pontifex idē migrasset: continuo congregatio populi que cū eodē paulo ualidior erat: eū in pontificem elegerunt: & ita in apostolicam sedem ordinatus est tēporibus constantini & leonis imperatorum. Hic constituit diuina officia celebrari in quadragesima ante sextam. Hic congregatis sacerdotibus & clero ac populo romane urbis corpus beate petronille de loco ubi quiescebat extra portam uia apia abstulit una cum sarcophago marmoreo in quo legebatur titulus manu ꝓpria beati petri apostoli sculptus. Auree petrōille dulcissime filie: quod plaustro īpositum intra urbem in beati petri ecclesia collocauit. Hic fuit fortissimus fidei defensor: unde sepius nūcios cum litteris ammonitoriis prefatis augustis direxit: pro restituendis & in primo statu confirmādis sacratis imaginibus christi & dei genitricis atq sanctorꝫ omnium quas illi cōburere faciebant. Hic multas ecclesias restaurauit: q̄plures etiam nouiter edificauit: & non nullas mirifice decorauit. Fuit enim mitissimus & misericors: nulli malū pro malo reddens: sed oībus eū offendētibus misericorditer indulgens. Hic cū paucis familiaribus suis nocturno silētio per cellas pauperꝫ & infirmorꝫ in lectis decūbentium circuibat: eis necessaria ministrando: sed & carceres uisitans per eadem noctis secreta retrusos a mortis periculis eruebat: & obligatos pro debitis redimebat. Viduis & pupillis omnibusq indigentibus opem ferens: sicq sanctis pollens uirtutibus apud sanctū paulum quieuit: ubi etiam sepultus est. vi. calen. februarii. Sed post dies modicos corpus eius a romanis cum honore ad sanctum petrum delatum est: ubi & miraculis claret: & cessauit episcopatus annum unum & mensem unum.

¶ De sancto Adiuto abbate. Cap. XXXI.

ADiutus abbas primo monachus mimatēsi: postea abbas carnotēsi pagi quē portesum uocāt deo puidēte factus est: q laudabilibus opibus uitā ducens: dissolutionē corpis sui predixit: & decedēs aurelianis humatus ē: supra cuius corpus fideles ciues ecclesiā cōstruxerūt: quā cū die aniuersarii sui festi uniuersus populus celeberrime uisitassent: unus ex ciuibus cōtēpta missa accepto rastro uineā pastinabat: increpatusq a qbusdā cur ad ecclesiā sancti nō accederet. Respōdit q et adiutus cultor uinee fuerat. Moxq sibi manus retorta & facies ad tergū uersa est in admirātiū stuporē: q ad ecclesiā sancti cōfugit: & in testimoniū sanctitatis beati corporis diebus aliquibus sic manens: ut a cūctis uideri posset: tandem peccatum confitēs: & ueniam petēs: oransq ad sancti tumulum post dies modicos liberatus est. huius sancti festum agitur. vi. calen. febr.

¶ De sancto Mauro abbate. Cap. XXXII.

MAurus abbas monasterii bobacēsi uir fuit mira sanctitate cōspicuus: cuius uitā uirtutibus plenā: uir illustris ac patricius diuanus scribit: quā tamē hactenus nusq ualui repire: q & in xpo pausauit. vi. cal. febr: ut ado testat.

¶ De sancta agnete secundo. Cap. XXXIII.

AGnes secūdo die octaua ab eius passiōe ab ecclesia celebrat: nō quidē p modū octaue sed qsi pfesti repetitiōe: & hoc ppter quoddā uisionis miraculū: quod apparuit parētibus agnetis uirginis ipsa die: ut Ambrosius scribit. Nā cū diebus pluribus parentes beate agnetis ad eius tumulum cū orationibus uigilarēt: die octauo medie noctis silētio: uiderunt chorum uirginū uestibus aureis idutū: cū imenso lumine trāseuntē. Inter quas uident beatā agnetē simili ueste fulgentem: & a dextris eius agnū niue candidiorē. Et dum hec uidentes obstupescerent: rogat agnes ceteras uirgines gradū figere: ipsaq stans parentes cepit admonere: ne illam quasi mortuā deflerēt: sed eius potius glorie cōgauderēt: eo q cū scis uirginibus lucidas sedes accepat. Illiq in celestibus iūcta erat quē in terris posita tota itentione dilexerat. His dictis uisio euāuit & societas parētū cōsolationē recepit: uisionēq publice enarrauit. Et iccirco festū agnetis scde ab ecclesia istitutū est. v. cal. febr.

¶ De sancta Constantia uirgine. Cap. XXXIIII.

COnstantia uirgo: filia cōstātini iperatoris fuit. Que lepra grauissima laborās: tantis erat obsessa uulneribus ut a capite usq ad pedes nulla mēbrorū ps libera pmāsisset. Que cū audisset qliter beata agnes parentibus apparuerat (ut supius dictū est) & qualiter ifinitis miraculis coruscabat: accepto cōsilio & spe recuperāde sanitatis: uēit ad tumulū uirginis nocte: & licet pagana: mēte tamē credula: pces ad dominū fideliter effundebat: ubi dū in orōne psisteret obdormiuit: uiditq in somnis beatā agnetē: eā ut constanter ageret & in xpm crederet exhortātē: atq ipsam sanā effectā ab eius egritudine nūciātē: Ad hanc uocē uigilās cōstantia se pfecte sanatā iuenit: adeo ut nec in mēbris eius signū alicuius uulneris remaneret. Quod pater cernēs & fratres maxia letitia repleti sunt. Quorū licentia obtēta: cōstātia baptismū suscepit: & uotū uirginitatis emisit. Et supra tumulū beate agnetis monasteriū fabricauit: & ibidē domino seruiens cū multis uirginibus se inclusit. Que post uitam laudabilem ad dominum migrauit: & iuxta corpus beate uirginis sepulta fuit.

¶ De sancto Iuliano episcopo. Cap. XXXV.

IVlianus cenomanēsi eps fuit. Hic simon ille leprosus fuisse dicit. quem dominus a lepra sanauit. & qui eum ad conuiuandū inuitauit. Qui post ascensionem domini ab apostolis cenomanēsi eps ordinatus est. Qui etiā multis clarus uirtutibus extitit. Nā cuspide baculi sui terrā pcutiēs sitiēti populo fontē produxit. Cecū quoq illuminauit: & carceratos se iuocātes: spōte apertis ianuis liberauit. Tres etiā mortuos ut dicit suscitauit. & postmodū in pace quieuit. v. cal. februarii. Hic fert ab aliquibus fuisse de. lxxii. xpi discipulus unus. Diciturq eē ille Iulianus: q ab itinerātibus p iueniēdo bono hospitio iuocat: eo q in domo eius xps fuerit hospitatus. Sed uerius uidet alius Iulianus: qui utrunq parentē ignoranter occidit: de quo dicet. iii. idus febr.

¶ De scō Iuliano cōfessore fratre iulii Ca. XXXVI.

IVlianus alius frater beati iulii fuit. Hi duo fratres a theodosio iperatore xpianissimo obtinuerūt tēpla deorū iubiq reperta destruere: & ecclesias edificare: mādauitq iperator oibus pdictos fratres adiuuare: & eis i oibus pena capitis obedire. Cū ergo sci Iulianus & iulius in loco dicto gaudianū ecclesie cōstruerēt: & eos mandato iperatoris oēs transeuntes iuuarēt: quidā cū curru euntes adinuicē cōdixerūt: aliquā excusationē pretendere: ut sic liberi possent ptransire: unū igit ex suis i plaustrum supinū posuerunt: & cum pānis ut mortuum cooperuerūt: qui se mortuū fingebat & oculis clausis supinus iacebat. Cum ergo ad iulianū & iuliū peruenissent rogauerunt eos ut parū persisterēt & eos in opere iuuarēt: Qui se ibi stare nō posse dicebant: quoniā hominē mortuū deferebant. & dū sanctus iulianus eos mētiri diceret illi se uerū dicere affirmabāt. Qui deū i precatus est: ut secūdū ueritatē dicti sui sibi contingeret. Cūq procul recesserūt collegam ex nomine uocare ceperunt. Qui cum nullatenus moueret pulsari ab eis cepit: & finaliter mortuus apparuit. Quod ceteri uidentes timuerūt: nulliq deinde christi famulos decipere presumpserunt.

¶ De scō Iuliano sabba cōfessore. Cap. XXXVII.

IVlianus eremita cognomento sabba fuit. De quo dicit theodorus in historia tripartita: q angelicā uitā in terris deducebat: & in eremo cōsistens cōtemplatiōi & orōni uacabat: Hic per spiritum cognouit & predixit obitū iuliani apostate imperatoris: longe. xx. dietis positus ab eo loco ubi interfectus fuit. Quod ut prenunciauerat sic contigisse repertum est.

¶ De sancto Iuliano cōfessore. Cap. XXXVIII.

IVlianus alius cōfessor fuit: de quo ait gēnadius libro de uiris illustribus: q acer ingenio & facūdia extitit: diuinis scripturis doctus: greca & latina lingua scholasticus & inter doctores ecclesie clarus. Hic scripsit aduersus augustinum eius impugnatorem libros quattuor & iterum aduersus alios heresiarchas libros. viii. Extat & liber altercationis amborum partes suas defendē-

tiū satis cōspicuus. Hic fuit in elemosynis liberalissimus. Morit aūt ualentiani īperatoris cōstātii filii tpe.

De scīs Leōcio & sociis martyribus. Ca. XXXIX.

LEoncius thyrsus & calonicus martyres in ciuitate appollonia passi sunt tpe decii sub presidibus cubericio siluāo & bādo. Qui diuersis tormentoꝝ generibus excruciati. Demū primus & ultimus capitis abscisione: medius celesti uoce uocatus spiritum reddiderunt. Sicque martyrium consumauerunt. v. calen. februarii in partibus grecie tumulati: ut dicit ado.

De scīs papia & mauro martyribus. Cap. XL.

PApias & maurus martyres passi sunt rome tempore diocletiani & maximiani imperatorū sub laodicio urbis pfecto. Qui cum essent milites uidentes qualiter saturninus & sisinnius martyres statuam iouis eream eisdem a prefecto presentatam: sicut plumbum liquefactum contriuissent conuersi sunt ad dominum: & īpietatem laodicii redarguere ceperunt: qua in christi martyres seuiebat. Tunc iratus laodicius: iussit ora eorum lapidibus contundi: & postmodū illos in carcerē recipi: ubi a sancto marcello papa baptizati sunt: post dies. xii. educti de ergastulo iubente prefecto fustibus ceduntur: deinde in equuleo leuati: tandiu plumbatis contusi sunt: donec spiritum emiserunt. Quorū corpora Ioannes presbyter sepeliuit uia numentana ad nymphas beati petri. iiii. calen. februarii.

De scīs Flauiāo & sociis martyribus. Cap. XLI.

FLauianus: maximus: secunda: calendinus: marcus & seuera cum aliis multis martyribus passi sunt sub maximiāo & claudio imperatoribus: constantino īperator magno iam a militibus apud galliam in imperium sublimato. Quorum primo maximus qui comes millenarius erat ab īfantia sua christianus: ex parentibus christianis exortus centum & uiginti ex suis militibus cōuersos a sancto marcello papa baptizari fecit. Quod audiens maximianus eundem maximū cōprehēsum una cū dictis centū & uiginti militibus dānauit ad harenā fodiendam. Et post menses. ix. dū marcus tribunus cōperisset: ꝙ maximus comes ceteros suos milites q ex millenario residui fuerant: qui ad eū uisitandū accesserāt cōuertisset: fecit maximū in carcerē mitti: deinde eductū fustibus cedi iussit: & dū cederet tribunus excecatus est. Quod maximianus imperator audiens & moleste feres: maximū comitē cū centū & uiginti militibus ad harenā dānatis fecit decollari. Reliquos uero ex mille militibus cōuersos in harenario missos: flāmis iussit incendi. Quoꝝ corpora scūs marcellus papa cū Ioāne psbro sepeliuit in loco cucumeris secūdo miliario ab urbe: Post duos menses maximianus morit: & claudius rome in impium exaltat: q audiens secundā uxorē cōdā maximi comitis cū filiis esse christianā: fecit eā teneri: & filios eius calēdinū & marcū ac filiā eius seuerā. Qui dū sibi presentati essent: secūda iter manus eā tenētiū emisit spiritū. Flauianus aūt uicarius īperatoris q ei assistebat: cū uidisset angelos q sup capita filioꝝ secūde orantiū manus tenebant: & ipse cōuersus est: & a theodoro pſbro baptizatus cū omni familia sua. Quod audiēs īperator claudius flauianū cū omni domo sua detentū centū cellis adduci mandauit: & ibidē omnes pariter capite cedi. Beatos uero calēdinū & marcū atqꝫ seuerā olim maximi filios miliario. xxxv. ab urbe iuxta mare deferri ibiqꝫ tādiu plūbatis cedi donec spiritū exhalarūt. Quoꝝ omnium corpora in loco qui dicitur pignus: sepulta sunt a christianis. Hoꝝ omnium martyrum passio colitur. iiii. calen. februarii.

De sancto Sabiano martyre. Cap. XLII.

SAbianus martyr passus est in territorio trecassino sub aureliano īperatore q dū in partibus hispanie & gallie resideret: & ad trecas ciuitatē deuenisset: sabianum detētum & christum predicantem decollari fecit. Ibiqꝫ sepultus est. iiii. calen. februarii.

De scō Cyrillo epō alexandrino. Cap. XLIII.

CYrillus eps alexandrinus pro catholica fide pclarissimus extitit ppugnator uariarūqꝫ reꝝ tractatus edidit diuina & humana scīa pollens. Homelias multas cōposuit: que ad declamandū a grecis epis cōmendant. Extare dicunt & libri eius de synagoge defectu. Et aduersum hereticos pcipue cōtra nestoriū liber q elegeos ītitulat: in quo nestorii occulta pandunt: & pdita cōfutant. Itē ad nestoriū epistolas duas misit: in qbus illius dānauit errores. Itē ad Ioānē epm antiochenum epistolas scripsit plures. Item thesauroꝝ libros. xxiiii. Contra iulianū īperatorē libros. viii. Super marcum libros. xii. Sup ioannē libros. ix. Item librum prosphoneticon ad theodosium imperatorē. Scripsisse & alia creditur: que adhuc ignorantur a nostris. Quieuit in pace sub theodosio seniore. iiii. calen. februarii.

De scō Cyrillo epo hierosolymi. Cap. XLIIII.

CYrillus eps hierosolymoꝝ sub theodosio prio īperatore epatū tenuit in cōcessum: cū prius sepe pulsus & receptus fuit. Huius tēpore btūs hieronymus ab urbe roma digressus uenit ad syriā: & a cyrillo epo locū obtinuit iuxta bethleē oppidū monasterii cōstruēdi: ubi & sacre scripture libros trāstulit de hebreo in grecam linguā pariter & latinā. Cuius & ipse eps amicissimus extitit: & pfecti epalis regiminis ab eo regulam sumpsit. Pluribusqꝫ illū gratis uisitauit epistolis: cui & hieronymus multa remisit. Hic quoqꝫ corpus bti hieronymi sepeliuit: & in eius trāsitu felici mirabilē de illo uisionē cōspexit: ut dicet in eius legēda. ii. cal. octobr. Augustinus quoqꝫ hipponeñ eps cyrillo epistolā misit: in qua ab eo īstāter expetiit: ut miracula que apud

bethleē p beatū monstrabant hieronymū sibi trāsferi
beret. Cui cyrillus epistolā plixā & facūdo digestā sti
lo remisit: in qua sibi stupēda pdigia meritis almi do
ctoris ostēsa narrauit. Plurima quoq huius cyrilli ex
tāt opuscula fidei nr̄e mysteria redolētia grato lepore
luculēta. claruit āt sub honorio & theodosio iuniore.

¶ De sexagesima. Cap. XLV.

Sexagesima significat tp̄s uiduatiōis. Et i
cohat dominica in qua cātat. Exurge do
mine: & termiat in qrta feria post pascha
Instituta est aūt ppter redēptionē: & pro
pter significationē: & ppter repsentationē. ¶ Prio p
pter redēptionē. Quia enim melchiades papa & silue
ster statuerūt ut bis in omni tpe sabbato comederet:
ne ppter abstinētiā quā homines substinuerant in. vi.
feria in qua omni tpe ieiunandū est: natura debilita
ret. In redēptionē ergo sabbatoȝ tpis quadragesime
unā septimanā addiderūt: & sexagesimā uocauerunt.
¶ Secūdo ppter significationē: quia sexagesima desi
gnat tp̄s uiduitatis ecclesie: qa fructus sexagesimus ui
duis debet sicut & centesimus uirginibus: & trigesi
mus cōiugatis. Iō & merorē illū assumit pro absentia
spōsi qui ad celū raptus est. In cōsolatiōe aūt illius pro
absentia sponsi: dant ecclesie ale duas misericordie
opum exercitatio: & decalogi adipletio: q inuicē mul
tiplicata cōstituūt. lx. unde sexagesima sonat sexies de
cē: ut p. vi. itelligas opa misericordie: & p. x. decalogū.
¶ Tertio ppter repsentationē. Nā sexagesima nō so
lū tp̄s uiduitatis significat: sed etiā nr̄e repēptiōis rep
sentat. Nā p. x. itelligit homo q est decīa drachma: eo
q factus est ut ruinā. ix. ordinū repararet: ut sit q̄si deci
mus ordo. ¶ Vel homo q̄tū ad creationē suā cōsidera
tū habet uniuersaliter. x. potētias. Quia eni hō habet
aīam uegetatiuā sensitiuā & itellectiuā: uegetatiua ha
bet potētiam nutriēdi & generādi. Et sensitiua habet
potētiā. v. sensuū corporis. s. uisus: auditus: gustus: odo
ratus & tactus. Et itellectiua habet potētiā rōnalē cō
cupiscibilē & irascibilē que oēs sunt. x. potentie: meri
to creatio hominis numero denario figurat. Insuper
q̄tū ad redēptionē suā homo. vi. beneficiis redemptus
est: que fuīt icarnatio uerbi: peregrinatio: passio: resur
rectio: ascensio: & spūsancti missio. Et sic sexagesima
repsentat tp̄s nostre redēptionis. ¶ Protendit autē se
xagesima usq ad feriā quartā: post pascha in qua can
tat: uenite benedicti &c. qa illi q in opibus misericor
die se exercent audiēt illud: uenite benedicti &c. ut ip
se xp̄s testat: ubi tūc ianue spōse apient & in amplexu
spōsi fruet. In epistola aūt admonet adinstar pauli ut
tribulationē de absentia sponsi patiēter toleret. In euā
gelio ut seminationi bonoȝ opum semp insistat. Et
quia q̄si desperās clamauerat. Circūdederunt me &c.
Nūc quoq rediēs ad se petit in officio in tribulationi
bus adiuuari: & ab ipis eripi dicēs. Exurge domie &c.
Et ponit ibi triplex exurge. Quidā eni sunt in ecclesia
q aduersis pmunt: & nō deiciunt: qdā premunt &
deiciunt: qdā nec premunt nec deiciunt: tamē quia
aduersa nō tolerāt: periculū est ne pspera ipsos frāgāt.
Clamat ergo ecclesia ut exurgat q̄tū ad primos ipsos
eripiendo: q̄tū ad secūdos ut exurgat ipsos cōuerten
do: a qbus uidet faciē auertisse ipsos quodāmodo re
pellēdo: q̄tū ad tertios ut exurgat ipos in psperis adiu
uādo & liberando. ¶ Et quia in hebdomata sexagesi
me secunde etatis tempore recolunt: merito sanctoȝ
patrum secunde etatis: imediate gesta subponunt: eo
q illorum obitus dies certi penitus sunt ignoti.

¶ De sancto Noe patre. Cap. XLVI.

Noe pater uir iustus atq perfectus ut ex di
uine scripture textu colligit: & ecclesiasti
ci. xxxiiii catalo scōȝ inserit: filius lamech
anno. clxxxii. etatis patris pgenitus: & se
cūde etatis pater primus annoȝ qngētoȝ genuit tres
filios: sem: cham & iaphet. Multiplicatis ergo hoībus
super terrā. vii. generatiōe trāsacta: filii dei. s. filii seth
ceperūt legis naturalis & patrū mandata pterire: ma
licia hominū excrescente. Nā filii seth filiabus Caim
cōtra mandatū adē ceperunt cōmisceri: & eaȝ forni
cationibus abuti: ex qbus gigātes pcreati sunt. Mulie
res etiā in uesaniā uerse supergresse uiris turpē luxu
riam exercebant. Masculi insuper in alterutrum co
euntes nephandum scelus perpetrabant. His crimi
nibus deus prouocatus decreuit diluuium mittere
sup terrā: omneq carnē delere: solo Noe cū eius fami
lia reseruato: q ex oībus hominibus solus iustus rep
tus est. Deditq hominibus spatiū penitēdi. cxx. anno
rū. Nā annis. xx. priusq arcam inciperet: mādauit ei: ut
faceret arcam de lignis leuigatis in qua posset saluari
semē uniuerse carnis super terrā ab aquis diluuii: qd
sibi tūc deus facturū se esse pdixit. Cuius arce structu
ra: forma: atq mēsura in historia scholastica expssius
ponit. Igitur annus. xx. post preceptū dei cepit Noe ar
cā fabricare: quā in annis. ioo. pfecit cū filiis suis: i quo
tpe filiis hominū penitentiā pdicabat & futuȝ dilu
uiū pdicebat. Cuius sermones homines irridentes ad
peiora se facinora cōuertebant. ¶ Ergo cū Noe eēt se
xcentoȝ annoȝ cum tribus filiis suis & uxore sua ac
tribus uxoribus filioȝ suoȝ: de mandato dei arcā in
gressus est: & ex cūctis animātibus mūdis septena: de
aīantibus uero imūndis bina ad semē cōseruandū su
per terram: dei uoluntate ad noe sponte uenientia in
arcam intromissa sunt. Factaq est pluuia super terrā
xl. diebus & noctibus continue: & aque maris ad na
turale situm excrescentes: omnem terram occupaue
runt. Ita q etiā super altissimos montes. xv. cubitis aq
sublimior fuit: & sic oēs homīes & aīalia necauit: sor
desq aeris quousq ascenderant opa hominū exput
gauit. Et usq ad eundē locū ignis iudicii dicit ascen
surus. Aque uero sic exaltate obtinuerūt terram. cxv.
diebus ab igressu noe. & tunc paulatim ceperunt mi
nui usq ad mensem septimū: quo requieuit arca sup
mōtes armenie. At uero noe ad explorādū: an adhuc
terra appareret: emisit coruū ex arca: qui occupatus i
gluuie cadaueȝ repertoȝ nō est reuersus ad eū. Emi
sit quoq columbā post ipsum: que prima quidē uice
nō ueniēs ubi requiesceret pes eius: reuersa est ad eū
in arcā. Sed iteȝ post dies septē emissa ad uespeȝ re
uertit: portās ramū oliue uirentibus foliis in ore suo.
Quo signo noe intellexit aquas sup terrā cessasse: &
iam arbores apparere. Ad cautelā tamen post. vii. dies
alios emisit tertio columbā: que ultra nō est reuersa
ad eum. & tūc noe cū eius familia & oībus aīantibus
de arca egressus est: eodē die quo fuerat ingressus an
no uidelicet reuoluto. Tūc quoq etate prima termi
nata secunda incepta est. ¶ Egressus ergo Noe de ar
ca & altari edificato: q̄si pro pace & gratiaȝ actione

obtulit ſacrificiũ domino de cũctis aĩantibus mũdis offerens ſeptimum: ut ſic de.vii.in arcã ĩtromiſſis ſex remanẽtia tria uidelicet utriuſq; ſexus ad ſpeciei multiplicationẽ ſufficerent: ꝓpter quã cãm ĩdiſpari numero.vii.aĩantia de qualibet muudoꝝ ſpẽ in arcã immiſſa fuerũt. Et tũc dominus in Noe & eius filios benedictionẽ quã prius adde dederat repetiuit: que conſiſtit in tribus.ſ.in filiorũ multiplicatione: in ceterorũ aĩantium ſubiectione: & in ciborũ cõceſſione. Nam cũ prima etate ſolis terre fructibus ueſcerentur: carniũ eſus ſecunde etatis hoĩbus cõceſſus eſt. Et quia diluuiũ adhuc timebatur & pro hoc Noe inſtanter dominum ꝓcabatur: pepigit deus cũ eo ſecuritatis fedus: in cuius ſignũ poſuit arcũ pluuialẽ in nubibus: duos habentẽ colores principales in ſignũ duorũ iudiciorũ: ceruleũ .ſ.exterius: qui & aquoſus eſt ſignũ iudicii per aquam preteriti ne amplius timeatᷣ: & rubeus interius qui & igneus eſt ſignũ iudicii per ignẽ futuri: ut expectetur. Poſt duos aũt annos noe plantauit uineã lãbruſcas uidelicet naturales per cultũ ad uſum uinee trahens. Bibenſq; uinũ: ſed uim eius ignorans inebriatus eſt: & nudatus in tabernaculo dormiuit. Quẽ uidens cham eius filius medius irriſit. Sem uero & iaphet ĩpoſito humeris pallio: auerſis uultibus ĩcedentes pr̃is uirilia operuerunt: ꝓpter quod Noe ex uino euigilãs cham & filio eius pro ĩpudenti irriſiõe maledixit. Sem uero & iaphet pro honeſta uerecũdia quã de eo habuerant benedixit. Ab his tribus filiis Noe diſſeminatũ eſt oẽ genus hominũ: ex q̃bus texuntᷣ.lxxii.generationes: q̃ poſtmodum in.lxxii.linguas diuiſe ſunt: uidelicet de ſem.xxvii.de cham.xxx.de iaphet.xv.unde & chriſtus dominus ſicut prius.xii.apoſtolos.xii.tribubus iſrael miſerat: ſic poſtmodũ.lxxii.diſcipulos miſit: qui totidem linguaꝝ gentibus euãgelium ꝑdicarent. Ex his etiã noe filiis adhuc ĩpo uiuẽte iuxta philonẽ nati ſũt q̃ttuor milia &.c.uiroꝝ exceptis paruulis & mulieribus: uixitq; Noe poſt diluuiũ ãnos.cccl. uidelicet uſq; ad.lviii.ãnũ natiuitatis abrahe & mortuus ãnoꝝ.xcv.

¶ De ſancto Sem patre. Cap. XLVII.

SEm filius Noe primogenitus anno.ccccc. patris natus: ut dictum eſt: in cuius ſemine unius ueri dei cultus permanſit: cum eſſet annorum.cii.genuit arphaſath uidelicet biennio poſt diluuium. Cui etiam nato annis.ccccc.ſuper uixit: uidelicet uſq; ad annos.l.natiuitatis Iacob: & ſic annis.dcccccii.impletis mortuus eſt. Hũc hebrei autumãt fuiſſe melchiſedech regẽ ſalẽ: de quo diceᷣ ĩfra poſt quinquageſimã & oẽs ꝓgenitos a Noe uſq; ad Aarõ ſacerdotes fuiſſe: q ĩ cõuiuiis & oblatiõibus populo benedicebãt: & primogenita recipiebãt.

¶ De ſancto Arphaſath. Cap. XLVIII.

ARphaſath filius Sem anno etatis parentis.cii.genitus eſt uidelicet anno etatis noe .dcccccii. Qui cum eſſet annorum.xxxv. genuit ſale: quo nato ſuperuixit annis.ccciii.uidelicet uſq; ad annos.xlviii. natiuitatis abrahe. Et ſic arphaſat annorum.cccxxxviii.mortuus eſt.

¶ De ſancto Sale. Cap. XLIX.

SAle filius arphaſath ãno etatis pr̃is.xxxv. procreatus eſt: ut ſuperius continetur: anno etatis Noe.dccccxxxvii. Hic enim cũ eſſet annorum.xxx.genuit heber: quo nato ſupuixit ãnis.ccciii.uidelicet uſq; ad annos.xvi.natiuitatis iacob. Et ſic ſale ãnoꝝ.cccxxxiii.mortuus ẽ.

¶ De ſancto heber. Cap. L.

HEber filius Sale etatis parentis anno.xxx. natus eſt: ut dictum eſt anno.ſ.etatis Noe. dcccclxvii. qui cum eſſet annorũ.xxxiiii. genuit faleth: quo nato ſuperuixit annis. cccxxx.ſcilicet uſq; ad annũ.lxxix. natiuitatis iacob. Et ſic ĩpletis ãnis.cccclxiiii.mortuus ẽ. Ab hoc heber hebreoꝝ genus nomẽ accepit. Quidã uero dicunt ab abrahã: unde hebrei quaſi abraei dicti ſunt.

¶ De ſancto Faleth. Cap. LI.

FAleth filius heber etatis parẽtis anno.xxxiiii.progenitus eſt: ut ſuperius eſt premiſſum: anno.ſ.etatis Noe.dccccci.qui cum eſſet annorum.xxx. genuit reu: cui nato ſuperuixit annis.ccix.uſq; ad annum.xlviii. natiuitatis abrahe. Et ſic ĩpletis annis.ccxxxviiii. mortuus ẽ. Cuius tẽpore edificata eſt turris babel a nemroth prĩcipe filiorum cham: & aliis ex filiis Sem & iaphet cõplicibus eius. Ita q; in ipſo edificio de unaquaq; generatione omnium trium filioꝝ noe aliqui cõuenerũt. Et ſic cũ eſſet ſola una lingua hebrea in.lxxii. linguas humanus ſermo diuiſus eſt hebrea lĩgua in ſola familia heber remanente: que in tali conſpiratione nõ fuit. Diuiſeq; ſunt familie Noe in tribus partibus mundi: filii ſem aſiam: filii cham aphricã: filii uero iaphet europam regionem tenuerunt.

¶ De ſancto Reu. Cap. LII.

REu qui & ragau filius faleth etatis patris anno.xxx.genitus ut dictum eſt anno uidelicet Noe.dcccccxxxi. Cum eſſet annorum.xxxii.genuit ſaruch. Quo progenito ſupuixit ãnis.ccvii.uidelicet uſq; ad annũ.lxxviii. nati abrahe. ſicq; reu ꝺcurſis ãnis.ccxxxix.mortuus ẽ.

¶ De ſancto Saruch. Cap. LIII.

SAruch filius reu natus eſt anno etatis patris.xxxii.ut dictum eſt.uidelicet anno etatis Noe.dcccccclxii. Qui cum eſſet annorum.xxx.genuit nachor. Quo nato ſuperuixit annis.cc.uidelicet uſq; ad annum unũ poſt natũ Iſaac. Et ſic ſaruch annorum.ccxxx.mortuus eſt.

¶ De ſancto Nachor. Cap. LIIII.

NAchor filius ſaruch natus eſt anno etatis patris.xxx.ut dictũ eſt: uidelicet anno etatis noe.dccccccclxii. Qui cum eſſet annoꝝ .xxix.genuit thare. Cuiq; nato ſuperuixit annis.cxix.uidelicet uſq; ad ãnos.xlix.natiuitatis abrahe. Et ſic nachor annorum.cxlviii.mortuus eſt.

¶ De ſancto Thare. Cap. LV.

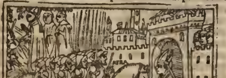
THare filius nachor anno etatis pr̃is.xxix. natus eſt ut ſuperius dictũ eſt anno uidelicet Noe.dcccccccxxi. Qui annoꝝ.lxx. genuit tres filios: uidelicet abrã q & abrahã de quo ſuo loco diceᷣ: & nachor atq; arã. Poſt quoꝝ natiuitatẽ ſupuixit annis.cxxxv.uidelicet uſq; ad annos.xxxv.natiuitatis iſaac. Et ſic thare annorum.ccv. mortuus eſt. Habitauit aũt thare in ciuitate chaldee: que uocaᷣ ur: ubi interfecto filio eius aram a chaldeis ut ſtatim diceᷣ: Thare moleſte ferens nec ualens ſubſtinere iniurias que ſibi faciebant: eo q; ignẽ nollet colere quẽ chaldei colebant: tulit oẽm ſuã familiã filios

uidelicet & nepotes:& egressus inde de terra nati ui/
tatis sue habitauit peregrinus in mesopotamia in ci/
uitate que dicit͛ arā siue charrā:ubi & mortuus est.

¶ De sancto Aram. Cap. LVI.

ARam filius tharre & frater abre in terra
chaldeoꝝ genuit filium nomine loth &
duas filias : quaꝝ una uocata est melcha
& alia sarai. Cū aūt chaldei ignē adorarēt:
& abraam atq̧ aram filios thare ad colendū ignē cō/
pellerent:illiq̧ utpote ueri dei cultores recusarent: p̄/
iecerunt eos chaldei in ignem. Et aram ibi expirante
Abram dei auxilio de flāma liberatus est: ut tradunt
hebrei unde dicit͛. Ego sum qui te eduxi de ur chal/
deorum:quia chaldei ur ignem appellabant: unde &
aram inter ueteris testamenti matres ascribit͛:quia p
ueri dei cultus religione occisus est. Tunc thare pater
eius dedit melcha filiam aram in uxorē nachor filio
suo & sarai alteram eiusdem filiā dedit in coniugem
abre alteri filio suo. Et quia sarai sterilis erat abrā ado
ptauit loth filium aram fratris sui & fratrem sarai in
filium. Cum quibus omnibus thare egressus de terra
chaldeorum habitauit in aram ut superius dictū est.
Hec omnia de libro geñ.a.c.vi.usq̧ ad.xii.& ex chro/
nicis Iosephi Hieronymi & methodii atq̧ ex historia
scholastica colliguntur.

¶ De sancto Geminiano epo. Cap. LVII.

GEminianus eps̄ nobilibus parētibus mu/
tine oriundus tp̄e iouiani imperatoris cla/
ruit. Qui ab annis puerilibus litterarum
scientia eruditus sanctisq̧ uirtutibus insi/
gnitus:templū corporis sui christo domino dedica/
uit. clericaleq̧ adeptus officium:se totum dei seruitio
subegit:dōec gradatim ab ep̄o mutinēi antonio dia/
conatus ordinē promeruit. Post cuius trāsitum a po/
pulo in ep̄m eligit͛:& ex humilitate refugiens & lati/
tans:tandē repertus p̄ducit͛:& instante patricio ac po
pulo mutineñ ab archiepiscopo rauēnate in ep̄m con
secratur. Reuersus ergo geminianus ad urbē propriā
in sancta religione domino seruiebat:& cōmissum si/
bi gregē uerbo & opere refouebat multisq̧ miraculis
coruscabat. Dū aūt quadam nocte in ecclesia sancti pe
tri oraret:& necessitate naturali cōpulsus exiret : dia/
bolus eū terrere uolens sibi apparuit:quē sanctus edi
to signo crucis effugauit. Cui demon in aere cōmina/
tus est:q̄ modū inueniret unde sibi molestiā ingere/
ret. ¶ Post modicū tēporis filia imperatoris iouiani
apud cōstantinopolim a demonio uexabat͛:clamante
īmūdo spiritu per os puelle : nunq̄ se egressurum de
corpore illo:nisi presente ep̄o Geminiano. Quē impe
rator hec audiēs p nūcios ubiq̧ requiri fecit: cūq̧ tan
dē citra mare adriaticū habitare cōparuit. Ad quem
īperatoris nuncii uenietes:itineris cām exponunt : &
ut ad filiā principis liberandam uenire dignet͛ īstāter
deposcūt. Quos scūs se usq̧ ad littus maris preire mā
dauit:& ad urbē ueniens ciues suos in domino con/
fortauit:eisq̧ benedicēs abiit:& ueniens ad littus ma
ris īperatoris nuncios se p̄stolantes iuenit. Ascendētes
ergo nauim:& constantinopolim nauigantes:exorta
subito tempestate ualida nauis cōquassat͛::mare p̄cel
losum cunctis interitū cōminatur. Geminianus uero
dormitans::a nautis excitat͛. Qui surgens orationē ad
dominum fudit:moxq̧ tempestatē sedauit : uentoq̧
flante p̄spero cōstantinopolim usq̧ deuenit:ubi ab ī/
peratore honorifice susceptus filiā eius cōfestim a de/
monio liberauit:multosq̧ lāguētes ab īfirmitatibus
diuersis curauit. Cui impator textū euangelioꝝ auro
ornatū:& calicem gēmatum ac palliū p̄ciosum obtu/
lit:& ipsius benedictiōe percepta magno illū cū hono
re ad p̄pria remisit. ¶ Postq̄ aūt ad ecclesiam suam re
uersus esset:& ab attila hunoꝝ rege italia uastaretur:
dū ad ciuitatē mutine attila deuenisset : occurrit sibi
eps̄:& ab eo quis esset interrogatus:se seruum dei fo/
re p̄fessus est. Cui cū attila respōdisset : se esse flagellū
dei:qui seruos dei merito flagellaret:eps̄ in xp̄o confi
sus:ianuas ciuitatis hunis apiri iussit:offerēs se cū eius
populo paratū recipere:quicq̄d illi dominus facere p̄/
misisset. Qui ab una porta usq̧ ad aliam per mediā ci
uitatē transeuntes uti p campestria discurrerunt:tali
adeo cecitate percussi:ut sine alicuius lesione egrede/
rētur uacui & cōfusi:urbis quidē plateas & uicos per
currentes:domos uero uel menia minime cōspicien/
tes. His & aliis clarus miraculis uir scūs ad dominū ce
lesti uoce uocatus infirmitate p dies plures corripit͛:
& ad extrema ueniēs spūs eius ab angelis in pace susci
pit͛. ¶ Dū igit͛ eius exequie celebrarent͛: beatus seue/
rus archieps̄ rauēnas eadem hora missam celebrans:
legente sub diacono epistolā in spū rapit͛:& cōpleta le
ctione post morā aliquā a ministris excitat͛. Qui ere/
ctus ministros q̄ se excitauerāt redarguit:dicēs se exe/
quiis fratris eius geminiani ep̄i nup defuncti īterfuis/
se:& eius aīam domino cōmendasse:ac corpus in tu/
mulo collocasse:& cū benedictionē uellet dare popu/
lo excitatū fuisse. Qui diem notantes & horā mutinā
miserūt:& omnia ut seuerus dixerat:ibidem re uera
contigisse inuenerunt. ¶ Ad cuius tumultum multa
miracula deus ostēdere dignatus ē. Cui successit theo
dolus qdā ambrosii discipulus:q supra scī tumulū ec
clesiā edificauit. Ad quā dū die eius anniuersarii festi
mutineñ populus cōuenisset:subito fluuio inundāte
adeo aqua excreuit :ut ciuitatē totā & domos occupa
ret:& usq̧ ad ecclesie superiores fenestras excresceret.
Que tamē domino miraculo per ianuas uel fenestras
ecclesie minime introibat:sed quasi murus solidus in
seipsam persistebat. Et cum populus siti affligeretur
inclusus ad ianuas uenientes aquam hauriebāt : & ex
ea potum sumebāt. Que hauriri quidem ut aqua po/
terat:sed defluere ut aqua nequibat. Quieuit autem
sanctus in christo.iii.calen.febr.

¶ De scō Mattheo epo. Cap. LVIII.

MAttheus eps hierosolymoꝝ sanctissimus fuit: de quo mira & plena fide gesta narrãtur: qui multa pro xpo perpessus omnibusqꝫ uite sanctitate pclarus: ultimo in pace uitam finiuit. iii. calen. febr. ut dicit ado.

¶ De sancta Bathylde regina. Cap. LIX.

BAthyldis regina mater lotharii iperatoris corbeie & calã monasteria cõstruxit. Fuit aũt de clara psapia saxonũ: uita & sanctitate cõspicua. Hec die qdã de ciuitate egressa: dum iuxta littus maris spatiaret̃: a trãsmarinis saracenis rapta & ad syrie ptes delata ẽ. Et post aliquod tẽpus ab hercanoaldo gubernatore palatii imperialis pcio redempta: ab eodẽ in franciã reducta est. Cũ autẽ uxor hercanoaldi defuncta esset: & ille bathyldẽ in cõiugem assumere uellet: illaqꝫ nubere recusaret: in despecto habitu occulte fugã arripuit: & aliquibus annis in eremo latitauit: pcessu uero tẽporis repta & q̃ esset agnita: a rege francoꝝ dagoberto uxore carente ob elegantẽ eius pulchritudinẽ in sponsam deducta est. Que tempus opportunũ cognoscens p manus genesii abbatis multas elemosynas latẽter fecit: & pestẽ simoniacam rege ad eius instantiã id agente de gallia extirpauit. Orta aũt seditione inter francoꝝ reges & rege clodoueo ppter seditionẽ interfecto: ipsa in monasterio calã religionis habitũ sumpsit: & multa humilitate deo seruire cepit. Nam sicut una ex minimis feminis ipsius cenobii oblita generositatis hebdomadã suã in mense & coquine & ceteroꝝ uilioribus officiis adimplebat. Vbi post laudabilia sanctitatis opa in pace quieuit. iii. calen. februarii.

¶ De sancto Hippolito martyre. Cap. LX.

HIppolitus martyr apud antiochiã passus est. Qui primo quidẽ nouati schismate erroneo aliquãtulum deceptus extitit. Dein de xpi gr̃a opante ad charitatẽ ecclesie tedit. Pro qua & in qua tãdẽ illustre martyriũ cõsumauit. iii. calẽ. febru. Hec hieronymus ĩ martyrologio suo.

¶ De trãslatiõe sci Marci euãgeliste. Cap. LXI.

TRanslatio corpis sci marci de urbe alexãdria ad ciuitatẽ uenetiaꝝ facta est tempore leonis iperatoris & iustiniani uenetoꝝ ducis anno domini. cccclxv. Nam postqꝫ saraceni uniuersam egyptum & alexandriã inuasissent leo impator omnibus imperii fidelibus iussit: ut nullus negocii causa ad terrã egypti ptingeret. Quod iustinianus dux pena uite: & cõfiscatione bonoꝝ a suis obseruari mãdauit. Eodem tempore naues decẽ uenetoꝝ ad ptes alias nauigantes flante cõtrario uento in uitis oĩbus alexandriã ducte sunt. In quibus erãt plures uenetoꝝ nobiles. Inter quos erant duo clarissimi. Bonus tribunus methemãcheñ & rusticus torcellensis. Hi duo deuotionis cã ecclesiã beati marci in littore positã: ubi & ipsius corpus iacebat uisitare ceperũt: & iam de eo qd postmodũ cõtigit: diuinitus inspirati: cũ stauratio monacho & theodoro presbytero ipsius ecclesie custodibus: speciales amicitias contraxerũt. & cũ ambo ex grecoꝝ essent genere: theodoꝝ pbyteꝝ uxorem habentẽ ac filios. bonus tribunus sibi cõpatrẽ fecerat. In illis diebus regulus quidam saracenoꝝ babyloniẽ palatiũ cõstruens: tabulas marmoreas etiã de ecclesiis subreptas in suo edificio cõponebat: ppter quod multũ xpiani in ptibus illis erãt afflicti. Potissime aũt custodes ecclesie sancti marci dubitantes ne ecclesie sue fieret: qđ aliis pluribus iã fiebat: unde occasione accepta nobiles ueneti custodes illos iã sibi amicissimos secretius alloquunt̃: persecutiões paganoꝝ declinare suadent: & ut corpus sancti marci accipiãt: secũqꝫ pgentes uenetias muneribus & honoribus ditãdi: instantius exhortãtur. Quod illi quidem primotenus egre ferentes omnino facere denegarunt. Deinde uero super huiusmodi tractantes adinuicem paulatim ad cõsensum iclinari ceperũt. ¶ Interea contingit: qꝫ custos cuiusdã ecclesie alexandrine: tabulã marmoreã elegãtem cõfregerat: ne a ministris illius reguli tolleret̃ ppter qđ ab eis usqꝫ ad mortem fuerat flagellatus. Timẽtes ergo stauratius & theodorus pati similia: uenetis assensum secreto colloquio pbuerũt: & diẽ in qua corpus subripi debeat statuerũt. Quo adueniente ecclesiã introgressi: sepulturã latenter aperiunt que erat marmorea habẽs iclaustratus p latera p quas tabula desuper erat iducta. Corpus autẽ iacebat supinũ chlamyde syrica circũdatũ: habẽs a capite usqꝫ ad pedes sigilla iposita p loca qbus ora chlamydis desup iungebant̃: uertẽtes igit̃ corpus a dorso sciderunt chlamydẽ ut salua signacula remanerẽt: & corpus sancte claudie qđ erat in pximo tumulatũ: in loco beati marci reposuerũt simili modo supinum & chlamyde circũdatũ: ut si forte qs corpus sci marci sublatum diceret: chlamydis signa integra falsum esse ostenderẽt. Tota ãt ciuitate nimia fragrãtia odoris respersa: dubitãtes aliqui ne corpus sancti marci ablatũ ẽẽt ad ecclesiã cõuenerũt: & apto tumulo corpus inuolutũ chlamyde sigillis saluis uiderũt: & corpus sancti marci putantes ad ppria redierũt. Tollentes ergo corpus ueneti in sportã miserũt: & ex foliis oleꝝ operuerunt: ac desuper carnes porcinas posuerũt. Quod dũ saraceni discutientes uidissent: porcinas carnes quas abominantur existimantes cancini. porcus exclamabant: & expuentes elongabãtur: uenientes ergo ueneti ad nauem absconderunt corpus in pannis ueloꝝ: ne si nauim scutarentur ab alexandrinis inueniretur. ¶ Diẽ ergo statuta recesserunt. Et stauratius quidem monachus occulte cum illis abscessit. Theodorus uero presbyter timens plebem in littore stantẽ remãsit: habens iam omnia sua naui iposita: cum quibus etiã uenit quidam dominicus monachus comaclen: qui terram sanctam lustratus repatriabat. Recedentes autem ab alexandria: corpus de uelis ablatum in nauis

solario accensis luminaribus honorifice collocarunt.

¶ Cum die quadam naues omnes uento ꝓspero ducerentur: naute nauis in qua corpus iacebat: ceterisq; facta fuerant aliaꝝ nauiū enarrarent: quidam ex altera naui irridens dicebat ꝙ forte alicuius egyptii corpus eis traditum fuerat: quod illi sancti marci asserebant: confestimq; nauis ubi erat corpus euāgeliste tāta celeritate se uertit q̃ta nullus hominū eam uertere potuisset: insurgensq; aduersus nauem in qua uir ille erat partem lateris eius fregit: nec inde discessit dōec omnes confiterētur beatū marcum ibidem iacere. Et dū quidā ex nautis nauis beati marci obstinatus corpus ibidē sacrū iacere negaret a diabolo obsessus: tādiu uexatur: q̃diu beati euangeliste corpus cōfitēs: & penitens eius meritis liberat̃. Deinde cū nocte quadā tempestas adesset nauesq; uelificantes uelocissime ducerentur: nauteq; nescirent quo ꝑgerent: beatus marcus dominico mōacho in somnis apparuit eiq; iussit ut diceret nautis quatenus uelociter uela deponerēt: quoniam terra non lōge esset. Qui cū iussa narrasset: uelis depositis: facta aurora apparuit insula scroalis: cunctiq; beato euangeliste gratias agunt. Et cum illi factū pro uiribus occultarent: quocūq; perueniebant ciuitatū & locoꝝ populi eisdem occurrebant dicente sibi reuelatū a domino ꝙ corpus sancti marci deferrent: & adorato corpore munera offerebant. Uenientes itaq; ad humachū ciuitatē histrie: iustiniano duci oīa gesta intimarunt: offerentes sibi corpus sanctissimū si eis indulgere uellet: eo ꝙ inuiti transgressi fuerant eius mandatū. Quibus dux clementer remisit: & ut filios cū honore suscepit. Et cū urso epō & populo ad portum nauibus occurrit: corpusq; sanctū digna ueneratione suscepit: & donec ecclesia fabricaret̃ ipm in proprio palatio collocauit. Dū aūt corpus ꝑ scalas portaret̃ palatii: aliquādo a gestantibus sentiebat̃ ut onus grauissimum & īportabile: aliquādo uero agillimū atq; leue. Ordinauit aūt dux clericos & cātatores qui corpus sanctū continue custodirēt & diuinis laudibus honorarent. Inter quos stauratius monachus primus erat. Sequēti uero anno theodorus presbyter uenetias uenit: & digne honoratus fuit. Cū aūt iustinianus dux ecclesiā btō euāgeliste fabricare disponeret: morte ꝑuentus est. Quod germanus eius Ioannes ducatū suscipiens deuote adimplere curauit: constructaq; solēni ecclesia: corpus sacꝝ ibidē digna ueneratiōe recōdidit. Cuius trāslatio celebrat̃. ii. calē. febr̄. quo die corpus sanctū uenetias delatum peruenit.

¶ De sancto Metrano martyre. Cap. LXII.

Metranus martyr apud alexandriā passus est. Quo nolēte impia uerba ꝓferre ad iussionem paganoꝝ: omne corpus eius fustibus colliserūt uultūq; ipsius & oculos acutis calamis terebrantes extra urbē cū cruciatibus expulerūt. Ibiq; spiritū qui in eo superat lapidibus eiecerūt. iii. cal. febr̄. hec Hieronymus in martylogio suo.

¶ De scīs Cyro & Ioāne & martyribus. Ca. LXIII.

Cyrus & Ioānes martyres rome martyriū passi sunt. Quo tamē tpe aut sub quo iudice: seu q̄bus tormētis afflicti fuerint: aut exanimati ī martylogio nō exprimit̃: nec alicubi scriptū īueni: nisi ꝙ ecclesia romana eoꝝ festū .ii. calen. febr̄. recolit: & in calendariis ascribit.

¶ De scō Ignatio epō & martyre. Cap. LXIIII.

Ignatius eps antiochenus & martyr discipulus Ioānis euāgeliste fuit: q tertius post beatū petrū apostolum antiochie pontificatum tenuit. Hic beate uirgini ualde dilectus: eidē adhuc in carne existenti deuotā epistolā scripsit: & ab ea responsionē eius scīs manibus scriptam obtinuit. Hic ut in tripartita legit̃: audiuit angelos cātantes antiphonas super montē quendā. Et extunc instituit antiphonas in ecclesia decātari: & psalmos secūdū antiphonas intonari. Cū aūt pro pace ecclesie exoraret: nō suum sed īfirmoꝝ periculū metuēs traiano impatori de uictoria redeūti & xp̄ianis mortē cōminanti occurrit: & libere se xp̄ianū esse dixit. Quē traianus ferro uinctū decē militibus tradidit: & romam adduci ꝑcepit: cōminatus eidem ꝙ traderet̃ bestiis deuorādus. Qui ad oēs ecclesias epistolas destinabat: & eos in fide xp̄i cōfortabat. Cū aūt romā adductus fuisset: & dudū a traiano suasus diis sacrificare renuisset: plūbatis primo in scapulis durissime cedit̃: deinde ungulis lateribus laniat̃: & duris lapidibus eius uulnera cōfricant̃. Et cū in his oībus īmobilis ꝑmansisset: fecit eū impator nudis pedibus sup accensos carbones ambulare. Et cū illesus extitisset: & hec traianus arti magice deputaret: dorsum eius iussit uncinis ferreis lacerari usq; ad ossium denudationem: deinde plagas eius sale ꝑfundi. Sicq; dudū cruciatū & patientissime supplicia tolerantē uinculis ferreis in cippo fecit alligari: & in imo carceris tenebrosi fame & siti ꝑ triduū cruciari: & post triduum decreuit deuorandū bestiis subiici. Tertio igit̃ die imperator & senatus oīsq; populus cōuenerunt uidere epm antiochenū cū bestiis pugnaturū: Cui imperator expositos duos leones ferocissimos laxari precepit. Quos ille ꝓuocabat: ut ad se deuorandū accederent: mirantibus cūctis & ipso imperatore cōstantiā uiri. Accurrentes ergo duo feui leones ipm tantū mō ꝑfocauerunt: carnes aūt eius quāuis famelici nullatenus tetigerūt. Traianus āt hoc uidens admiratus discessit: ꝑcipiens ut non ꝓhiberet̃: si quis uellet tollere corpus eius. Quod xp̄iani auferentes honorifice cōdiderūt. Cum aūt traianus quasdam līas a ꝑfecto oriētis recepisset: ī quibus xp̄ianos quos impator occidi iusserat plurimū cōmendabat: doluit de his que ignatio intulerat: & ꝑcepit: ut nullus xp̄ianus de cetero inquireret̃: siqs tamen occurreret: punireť. Legit̃ quoq; cū beatus ignatius inter tot tormēta nunq̄ ab inuocatione noīs iesu xp̄i cessaret: & tortores requirerent: cur hoc nomen toties replicaret. Respōdit ipsum nomen se cordi inscriptum habere: & iō ab eius inuocatione cessare nō posse. Post cuius mortem qdā q hoc audierāt curiosus experiri uolētes: cor eius a corpe euellunt. & illud scindentes ꝑ mediū: līis aureis scriptū inuenerūt: iesus xp̄s. quo uiso miraculo plurimi crediderunt. Passus est autem calen. feb. f. xi. traiani anno. Hic quattuor scripsit epistolas in fide exhortatorias. Ad ephesios primam. Ad magnesianos secundam. Ad traoeū tertiam. Ad romanos quartā. Quas scripsit apud smyrnam dum romam uinctus duceretur. Inde discedens scripsit ad philadelphenos aliam: & ultimam ad smyrneos: & precipue ad polycarpū smyrne epm: ubi de resurrectiōe domini elegās ꝓhibet testimōniū. hec hierōymus de uiris illustribus.

ℭ De sancto Seuero epo. Cap. LXV.

SEuerus eps rauenne ciuitatis.decimustertius a sancto apollinare claruit: qui ex eadem ciuitate obscure natus pauperem uitam labore manuum deducens cum uxore uincentia & filia inocentia lanificii opere sumptus quotidianos carpebat.Cum aũt ex consuetudine oẽs episcopi rauennates per columbam celestem ad sacerdotium eligerentur:& iam.xii.post sanctum apollinarem eo modo electi fuissent:& ad tãtum miraculum multi confluerent:contigit rauennatem ecclesiam pastore proprio uiduari.Et cum multi episcoporum finitimi conuenirent ad orationem non ad electionem faciendam:multitudoq; populi:ut dictum est:ad hoc concurrisset:seuerus uxori licentiam petiit ad ecclesiã eundi:& colũbe miraculũ spectãdi:uxor uero ipm redarguens:respondebat q talis uisio ad eũ nõ pertinebat:sed potius ad laborẽ sederet & ocio non uacaret. Siue enim iret siue non iret:ipsum epm non eligerẽt. Cum autem seuerus importune instaret:uincentia q̄si ironice eidem ut iret prophetauit: quia qua hora illuc perueniret:eps fieret.Veniens ergo seuerus ad ecclesiam & sordidis indutus:inter ceteros apparere nõ audens:post ualuas ecclesie latitabat:& columbe aduentum cum ceteris expectabat.Que oratione epoꝝ completa per fenestram solitam ingrediens:& ecclesiam circũuolans super caput seueri latitantis resedit. Qui dum territus eam a se repelleret:& illa iteꝝ dudum per aera uolitasset iteꝝ ad seuerum rediit & in eius uertice resedit ac requieuit.Qui statim ab epis & populo electus q̄uis renitẽs in cathedra collocatur & eps consecratur.Et dum esset idiota & litteraꝝ ignarus:diuina inspiratione exemplo apostolorum sacris litteris repente imbutus non solum diuina mysteria & pontificis officia exercebat:sed etiam predicator factus:populum suũ salutifero sermone docebat.Adeo ut cunctis in miraculum proderet q lanifex & idiota tam subita mutatiõe doctor eximius factus eẽt.Qui uite sue sanctitate multis exemplo proficiebat: & plurimis miraculis coruscabat. ℭ Hic per spiritũ raptus dum missam celebraret:exequiis sancti geminiãi epi mutinẽsis interfuit:eiusq; corpus more pontificum tumulauit:& rediens ad corpus missam compleuit: ut dictum est plenius superius in legenda sancti Geminiani.iii.calen.februarii. ℭ Hic etiam sanctum heracleanum pisauricẽ episcopum enutriuit:& ad pontificatum ipsius urbis promouit:uxorẽ quoq; eius uincentiam defunctam in proprio tumulo sepeliuit.Post aliquod tempus dum filia eius innocentia uirgo diẽ implesset extremum:& eiusdem seuerus exequias celebrasset:corpusq; filie iuxta matrem ponere decreuisset:aperto sepulchro apparuit locus in tantum exiguus q corpus filie ibidem nullatenus poterat collocari. Tunc episcopus ad locum accessit & uxori ut locum daret filie mandauit.Et continuo corpus uicentie qđ erat supinum in latus secessit & innocẽtie filie locum dimisit.Que ibidem cunctis stupentibus iuxta matrẽ deposita est. ℭ Cum autem seuerus iam senio confectus obitum suum sibi a domino reuelatum presciuisset populũ ad ecclesiam conuocauit:& diuinis mysteriis celebratis glorioso sermõe plebem suam in domino confortauit.Et deinde sibi sepulchrum coniugis & filie aperiri fecit.Ac iter ipsa duo corpora se medium ponens cunctisq; uale faciẽs inter uerba orationis in christo feliciter obdormiuit calẽ.februarii: ubi clauso mausoleo sepultus iacet: miraculis & uirtutibus pollẽs:ecclesia ꝓcessu tpis eius nomini dedicata.

ℭ De scõ Seuero p̄sbytero & mr̃e. Cap. LXVI.

SEuerus presbyter & martyr rauẽne ortus & nutritus ab infantia deum timens miraculis clarere cepit.Inter que eutityum.ciiii.annorum decrepitum senio uisu priuatum illuminauit:ueniens autem ad urbem romã adhuc iuuenis in ualle interoctrina ecclesiam in honore dei genitricis edificauit.In qua & presbyter ordinatus deo multis annis deuote seruiuit & pauperibus sedule ministrauit. ℭ Cum autem quidam paterfamilias in extremis laborans eum ad se uocari fecisset: ut sibi cõfiteretur:& ille in putanda uinea laboraret:nũciisq; ut se antecederent respondisset: & post hec aliquantulum uenire distulisset:ueniens ad egrotũ reperit iam eum esse defunctum.Quod ille cernens cõtremuit magnisq; uocibus se interfectorem illius clamare cepit.Cumq; uehementissime iuxta corpus defleret:& in terram caput cõtunderet: repente qui defunctus fuerat animam recepit. Et admirantibus cũctis ubi fuerit uel quomodo reuixerit interrogatur. Qui respondit:q a terris hominibus flammas naribus & ore uomentibus per loca obscura ducebatur: sed a pulcherrimis iuuenibus eisdem terris occurrentibus ereptus est:qui dixerunt q oportebat eũ ad corpus reduci:quia eum dominus seueri lachrymis condonasset.Cui sanctus presbyter penitentiam salutarẽ imposuit:& ipsa peracta uir ille post dies.vii.iterũ obdormiuit.Hec Gregorius primo dial.c.ultimo. Post hec maximianus imperator audita fama seueri eum comprehendi fecit:& sacrificare nolentem in predicta ualle decollari mandauit.Cuius animam duo angeli in specie columbarum uisi sunt ad celum deferre.Corpus autem eius apud urbem ueterem conditũ est.Passus est autem calen.februarii.

ℭ De scõ Seuero p̄sbr̃o & cõfessore. Cap. LXVII.

SEuerus presbyter & confessor cognomẽto sulpitius prouincie aquitanie uir genere & litteratura nobilis epistolas ad dei amorem & muudi contemptum exhortatorias scripsit sorori sue multas: que note sibi esse dicuntur. Ad paulinum nolanum episcopum scripsit duas: sed ad alios plurimos que non uulgantur.

quia familiaris necessitatis rem continent. Chronicam etiam composuisse dicitur: Beati martini uitam signis & miraculis illustrem exarauit. Posthumani & galli collationem ante se habitam: & dialogorum libros tertio. Fuit aūt discipulus beati martini eiusq; sanctarum operum imitator sub maiore theodosio. Quieuit cum pace in domino. Hec gennadius de uiris illustribus.

¶ De sancto Pionio martyre. Cap. LXVIII.

Pionius martyr: ut habetur quarto libro ecclesiastice historie tēpore antonini imperatoris: inter ceteros qui ueri martyres extiterunt famosissimus fertur: qui docens & exhortans populum: & in ipsis tribunalibus disputans: eas qui in persecutione titubabant uiriliter hortans: post squalorem carceris ubi etiam multos fratrum ad tolerantiam martyrii suis exhortationibus roborauit: cruciatibus multis uexatus est: deinde clauis confixus & candenti rogo superpositus beatum finem uite sortitus est. Cum quo & alii. xv. similis pena passi sunt calendas februarii.

¶ De sancta Brigida uirgine. Cap. LXIX.

Brigida uirgo claruit apud scotiam tempore primi iustini imperatoris. Que christianis & claris parentibus orta: a pueritia sanctitatis operibus dedita: etiam miraculorum gloria coruscauit. Hec dum a matre mitteretur ad butyrum ex lacte uaccarum congregandum: prout & alie puelle a parentibus mittebantur: & illa totum quod collegerat: pauperibus errogasset: tempore exquisito super omnes alias iuuenculas cooperarias suas butyrum apportauit. ¶ Dum autem eam parentes nuptui tradere uellent: & ipsa pudicitiam elegisset: postquā in manibus episcopi coram deo uirginitatem professa est: lignum altaris tetigit: quod in testimonium eius sanctitatis statim uiride factum ē: sic manens usq; in presens. Quo uiso miraculo stupefacti parentes eam domino commendarunt. ¶ Cum autem die quadam messores eius segetes in agro colligerent: & pluuia maxima erumperet: a messoribus suis imbrem sedauit: circunstantibusq; agris pluuia malefactis sola huius area sicca permansit. ¶ Die quadam cum oues pasceret imbre cadente pannis perfusa domum rediit. Et uestes madefactas super solis radium qui per rimas intrabat siccandas extendit: que quasi insolida pertica diuinitus permanserunt. ¶ Aquam in ceruisiam & lapidem in salem conuertit: & a natiuitate cecum illuminauit. ¶ Aprum inueniens qui ad oues comedendas uenerat: in christi nomine adeo mansuefecit: ut cum ouibus perpetuo quasi aries moraretur: cum eis deinceps ad pastum egrediens domumq; ipsas uti custos reducens. ¶ Dum nouem uiri in mortem unius conspirassent: & eos uirgo christi ab intento pessimo reuocare non posset: orauit ad dominum: ut nequam illorum uoto resisteret. Egressis autem illis apparuit imago quedam quasi illius hominis occidendi: quam illi gladiis percutientes: hominemq; peremisse putantes leti reuersi sunt. Sed dum quod illis contigerat cognouerunt: compuncti ad pedes uirginis prociderunt: & penitentiam egerūt. Sicq; sancta uirgo multis clarens uirtutibus quieuit in pace calendas februarii.

¶ De sancto Effron diacono. Cap. LXX.

Effron edessene ecclesie diaconus doctor eximius eremiticam uitam ducens: nulla necessitate de cella discessit lectioni & scripture atq; orationi semper intentus: qui ad se uenientes salutari doctrina reficiebat: & libros & opuscula syro sermone cōscribebat. Hic est qui basilium cesariensem episcopū in figura columne ignis conspexit: & ab eodem ut grece loqueretur: sibi a domino ut impetraret obtinuit: ut habetur supra in uita sancti basilii calendas ianuarii. ¶ Tempore quodā dum fames grauissima in omnem terram seuiret: ipse pauperum misertus alias nunquam egressus de cella exiit. & ad ciuitatem uenit: diuitibus predicans ut indigentibus subuenirent: multasq; pecunias a diuitibus suscepit inter inopes dispergēdas. Quos in porticibus congregauit: & pecunias eisdem fideliter erogauit. Factaq; ubertate ad cellam rediit: in qua post mensem in domino requieuit calendas februarii tēpore ualentis imperatoris. Sepultusq; iacet in ecclesia edessena. Hic multa syro sermone conscripsit: que publice in quibusdam ecclesiis scripta leguntur. Extat liber de spiritusancto: quem de syra lingua uertit in grecam. Hunc beatus hieronymus legisse se dicit: & acumen ingenii illius etiam in translatione notasse. Hec ille in libro de uiris illustribus.

¶ De sancto Paulo epō. Cap. LXXI.

Paulus episcopus trecassinus fuit. Cuius uita uirtutibus claruit & mors preciosa miraculis celeberrimis commendatur. Qui & in christo domino diem clausit extremum calendas februarii: ut dicit ado.

¶ De purificatōe beate Marie uirginis. Ca. LXXII.

Purificatio beate Marie semper uirginis quadragesimo die a natiuitate domini facta est uidelicet quarto nō. februarii. Preceperat enim lex leu. duodecimo. Ut mulier que suscepto semine filium peperisset: immunda esset septem diebus scilicet a consortio hominum quibus completis munda quidam efficiebatur quo ad consortium hominum: sed adhuc triginta tribus diebus immunda erat quoad templi ingressum. Tandem quadragesimo die templum intrabat: & puerum cum muneribus offerebat. Si uero feminam peperisset: duplicabantur dies: & quoad hominum consortium & quoad templi ingressum. Hoc autem iccirco deus precepit: ut sicut quadra

gesimo die a conceptione anima in suo templo cor/
pori maris infunditur:& carnis admixtione macula/
tur:sic puer quadragesimo die in templum materia
le inducatur:templum q; ingrediens per hostis ab ip/
sa carnis macula experietur. ¶ Vel moraliter loquen
do:ut per hoc detur intelligi : q; illi templum celeste
intrare merentur : qui precepta decalogi cum fide
quattuor euangeliorum obseruare nituntur. ¶ In pa
riente uero feminam dies duplicantur quo ad tem/
pli ingressum:sicut duplicantur quo ad corporis for
mationem. Nam sicut quadragita diebus corpus ma
sculi organizatur:& perficitur : & in quadragesimo
anima infunditur:sic corpus femine in octuagesimo
¶ Appellatur autem hoc festum triplici nomine: sci
licet purificatio:hypopanti:& candelaria . Primo eni
purificatio dicitur:ex eo q; quadragesimo die natiui/
tatis domini beata uirgo ad templum uenit:ut secun
dum legis consuetudinem mundaretur:cum tamen
sub illa lege nõ teneret : qa nõ peperit suscepto semie
sed mystico spiramie. Vnde moyses addit suscepto se
mine:cũ tamen non esset necesse quãtum ad oẽs mu/
lieres:que suscepto semine pariunt:sed ideo addidit:
ut dicit Bernardus:qui timuit in matrẽ domini blas
phemiam irrogare. ¶ Voluit tamẽ in hoc se legi sub/
dere propter quattuor rationes . Prima ratio est : ut
daret humilitatis exemplum . Nam talis humilitas
non solum fuit ex parte matris sed etiam ex parte fi
lii:qui in natiuitate habuit se ut pauper homo:in cir
cuncisione ut pauper & peccator homo:sed in purifi
catione ut pauper & peccator & seruus homo:ut pau
per in eo q; pauperum oblationem elegit:ut peccator
in eo q; ipse cum matre purgari uoluit : ut seruus in
eo q; redimi decreuit. Sicut etiam prius uoluerat cir/
cuncidi:& postmodum uoluit baptizari:nõ propter
culpam purgandam:sed propter eius humilitatẽ ma
ximam ostendendam : unde Bernardus Vere beata
uirgo non est tibi opus purificatione:sed nunquid fi/
lio tuo opus erat circuncisione . Esto inter mulieres
tanquam una illarum:sicut & filius tuus in medio
puerorum sicut unus illorum . ¶ Secunda ratio est
ut legem impleret. Non enim uenerat dominus legẽ
soluere sed adimplere. Quam si soluisset iudei ipsum
merito reppulissent: tanquã dissimilem patribus &
legis traditiones minime obseruantem. Triplici au/
tem legi se christus & matrem hodie subiecit. ¶ Pri/
mo legi purificationis in significationem uirtutis: ut
postquã omnia bene fecerimus:dicamus serui inuti/
les sumus. ¶ Secundo legi redemptionis ad exemplũ
humilitatis. ¶ Tertio legi oblationis ad exemplum
paupertatis. ¶ Tertia ratio est ut legem purificatio/
nis terminaret. Sicut enim adueniente luce cessat te/
nebra:& adueniente sole recedit umbra:sic aduenien
te purificatione uera:terminata est purificatio typica
que purificatio uera christus est . ¶ Quarta ratio est
ut nos spiritualiter purificandos instrueret . Debe/
mus enim purificari domini templum ingredientes:
peccata nostra oblationibus & elemosynis redimen/
tes gemitus columbarum pro peccatis emittens : &
turturum pudicitiam habentes. ¶ Veniens autẽ bea
ta maria ad templum:filium suum obtulit & cum .v.
siclis redemit . Nam quedam primogenita redime/
bantur sicut primogenita decimoprimo tribuum q̃
redimebantur: sed adulti in templo domino seruie/
bant:& sicut primogenita mundorum animalium:
que in sacrificio offerebantur . Quedam commuta/
bantur ut primogenita asini que commutabantur
oue. Quedam occidebantur ut primogenita canis.
Cum ergo christus fuerit de tribu iuda patet q; de/
buit redimi. Obtulerunt etiã pro eo domino par tur
turum aut duos pullos columbarum. Hec enim erat
oblatio pauperum:sed agnus oblatio diuitum. Et no
ta tres oblationes de domino factas. Prima est de ip/
so a parentibus. Secunda de ipso & de auibus . Tertiã
fecit ipse in cruce pro omnibus. Prima ostendit eius
humilitatem:quia dominus legis se legi subiecit. Se/
cũda eius paupertatem : quia pauperem oblationem
elegit. Tertia eius charitatem:quia se pro peccatori/
bus tradidit. In turture autem significatur pulchritu
do castimonie. In columba amaritudo penitentie.
¶ Secundo hoc festum dicitur hypopanti : quod idẽ
quod obuiatio:quia Symeon & Anna obuiauerunt
domino:cum ad templum deferretur: & dicitur ab
hypo:quod est ire:& anti quod est contra. Tunc autẽ
accepit eum symeon in ulnas suas. Et attende de chri
sto mirabilem exinanitionem factam : ut ille qui est
splendor glorie & figura substantie dei : dux q; ceco/
rum ac uia se ab hominibus duci sinat:ut scilicet ille
qui est portans omnia uerbo uirtutis sue:in ulnis se/
nis se recepi & portari permittat:qui tamen se portã/
tem baiulabat:iuxta illud: Senex puerum portabat:
puer autem senem regebat. Vt etiam ille qui est pur/
gationem peccatorum faciens:hodie se ut peccatorẽ
purificari non recusat. ¶ Tunc autem symeon bene/
dixit ei dicens:Nunc dimittis seruum tuum domine
secundum &c. Et appellat eum tribus nominibus sci
licet salutare:lumen:& gloriam plebis israel . Et hoc
triplici ratione. ¶ Primo propter nostram iustifica/
tionem:ut dicatur salutare remittendo culpã:lumen
dando gratiam gloria plebis sue dando gloriam. Est
enim salus:quia redemptor:lux quia doctor : gloria
quia premiator. ¶ Secundo propter huius festi tripli
cem denominationem:nam dicitur purificatio quo/
ad purgationem culpe: ꝓpter quod dicitur salutare.
Dicitur candelaria quod illuminationem gratie:pro
pter quod dicitur lumen . Dicitur hypopanti quoad
collationem glorie:propter quod dicitur gloria ple/
bis sue. In collatione enim gloria occurremus obuiã
xp̃o in aera & sic semper cum domino erimus. ¶ Ter
tio propter triplicis diuini aduentus operatiõem: ue/
nit enim primo dei filius in carne ad homines saluã/
dos:& ideo dicitur salutare. Venit secũdo spiritussan
ctus in igne ad apostolos illuminandos: & ideo dici/
tur lumen. Veniet tertio christus in maiestatis sede
ad electos glorificandos:& ideo dicitur gloria plebis
sue. ¶ Tertio hoc festum dicitur candelaria : ex eo q;
candele accense in manibus portantur:quod ecclesia
ordinauit fieri triplici ratione . ¶ Primo enim pro/
pter remouendam erroneam superstitionem . Ro/
mani enim olim in calendis februarii ad honorem
februe matris, martis urbem de quinto in quintum
annum cum cereis & facibus tota nocte lustrabant:
ut filius suus belli eis uictoriam de inimicis conce/
deret : & illud spatium dicebatur lustrum . Men/
se etiam februario sacrificabant februo:idest plutoni

deo inferorum & ceteris iferis:& hoc pro animabus suorum antecessorum. Et ut propiciarentur eorum solennes hostias eis offerebant:& tota nocte cũ cereis & facibus uigilabant. Et quia difficile est consueta dimittere:christiani de gentibus ad fidem conuersi difficile hanc paganoꝝ cõsuetudinẽ dimittere poterãt. Ideoq; Sergius papa hanc consuetudinem in melius commutauit:ut scilicet christiani ad honorem matris domini omni anno ecclesias cum cereis benedictis illustrando circuirent:ut solẽnitate stante intentio mutaretur. ¶ Secundo propter ostendẽdum uirginis sanctificationem ne crederetur ipsam purificatione indiguisse:ut ergo ostendatur ꝙ tota fuit luminosa & splendida:ideo luminosos cereos deferendos ordinauit ecclesia. Adeo namq; sanctitate resplenduit:ꝙ non solum aliquod ad peccatum inclinatiuum in ea nõ fuit:sed etiam uirtus eius sanctitatis ad alios se extendit. Ita ꝙ etiam in aliis motus carnalis concupiscentie extinxit:unde dicit iudei ꝙ cum maria pulcherrima fuerit a nullo tamen unquã potuit concupisci. ¶ Tertio propter mysticam significationem & in capite & in membris. In capite enim candela accensa christum significat. ¶ In cereo namq; tria sũt que denotant tria que in christo fuerũt. Nam cera quam apes gignunt sine commixtione significat carnẽ christi natam de uirgine sine corruptione. Lychinium in cera latens significat animam candidissimam in carne latentem. Ignis uero siue lumen significat diuinitatem:quia deus noster ignis cõsumens est. ¶ In mẽbris uero quia per hoc instruimur:quomodo coram deo purificari debemus:ut scilicet habeamus fidem ueram:actionem bonam:& intentionem rectam. Nã candela accensa est fides integra cum operatione bona:quia sicut cera sine lumine mortua est sic & fides sine operibus mortua est: lychinium autem in cera occultatum est intentio recta in opere latens: unde Gregorius:sic sit fides in publico:ut recta intẽtio maneat in occulto.

¶ De scõ Cornelio epo cẽturione. Cap. LXXIII.

Cornelius centurio eps beati petri apostoli discipulus & in baptismate filius fuit. Hic ut dicitur act.x. Cum esset apud cesaream centurio prime cohortis que dicitur italica:uir religiosus & timens deum cum omni domo sua faciens elemosynas multas:& orationi insistens:licet adhuc gentilis:media die uidit manifeste angelum dei dicentem sibi: qualiter eius elemosyne & orationes ad deum ascenderant:propter quod deus ipsum saluari decreuerat mandans ut simonẽ petrum ad se accersiret:qui in ioppe apud simonem coriarium hospitabatur qui eum uiam ueritatis edoceret. Qui cõfestim nuncios ad petrũ misit. Eadẽq; hora qua illi ad hospitiũ petri peruenerant:dum petrus in superiora domus circa horã sextam oraret in extasi raptus uidit linteum quattuor funibus de celo missum cũctis animãtibus plenum uoce ad eum delapsa ut ex ipsius occideret & manducaret. Qui cũ nullatenus se immũda posse comedere diceret:audiuit secũdo que deus purificauerat minime immũda reputanda. Cũq; descẽdẽs a nunciis cãm itineris audisset: & uisionẽ intellexisset ꝙ etiã deus gentilitatẽ immundam ad fidem susciperet:diuinitus admonitus cum illis accessit:quem cornelius deuote suscepit: & eorũ uterq; mutuo suã uisionem exposuit. Cum autem petrus coram centurione & eius attinentibus & amicis ibidem congregatis christum predicaret:spiritussanctus super illos nondũ baptizatos descendit: & ceperunt loqui linguis & magnificare christum. Quos omnes beatus apostolus baptizauit. Deinde cornelius militie abrenuncians discipulus apostolorum efficitur:& ab eisdem episcopus cesaree ordinatur. Qui apud eãdem urbem officio predicationis fideliter peracto sanctitate conspicuus ad christũ migrauit. Ibiq; sepultus quieuit quarto nonã februarii.

¶ De sancto Aproniano martyre. Cap. LXXIIII.

Apronianus martyr passus ẽ rome sub maximiano imperatore & laodicio prefecto. Cum enim laodicius sisinnium diaconẽ in carcere diebus.xvii.detinuisset ut dictũ est in passione saturnini.iii.calen. decembris: & post hec prefectus eum sibi presentari iussisset:dum apronianus qui erat commentariensis sisinnium de carcere eduxisset:subito lux de celo facta ẽ:& uox de luce exiuit dicẽs:uenite benedicti patris mei &c. Quod apronianus uidens credidit: & ad pedes sisinnii procidit baptismum petens. Quem sisinnius mox unda sacra perfudit:& ad marcellum papam deduxit:qui ipsum sacro chrismate deliniuit & comunicauit: uenitq; cũ sisinnio ad prefectum:Quem cũ de crudelitate qua in christianos seuiebat argueret:& se christum asseret:iubente prefecto uia salaria miliario secundo ductus ibiq; capite truncatus est:& a ioanne presbytero in ipso loco sepultus quarto nonã februarii.

¶ De sanctis septimo mulieribus martyribus. Cap. LXXV.

Septem sancte mulieres martyres que in passione sancti blasii leguntur apud sebastem ciuitatem passe sunt sub agricolao preside:que ab eodem sancto episcopo in fide fuerãt edocte. Cum aũt sanctus multa perpessus supplicia iussu presidis ad carcerẽ duceretur:sancte femine eũ insequentes:guttas sanguinis eius de corpore fluentis in linteis colligebant:ppter qđ ab apparitoribus tẽte sunt & presidi presentate. Qui iussit eas ad montis supercilĩũ lacui supereminẽtis adduci:data sententia ut si non adorarent statuã iouis illuc delatã in lacũ precipitarent. Que cum idolũ in lacũ pcipitassent:dicentes ut si deus est seipsum iuuaret: a ministris ad presidem reducũtur. Qui fecit illas super.vii. erea subsellia igne candẽtia sedere:ut in posterioribus urerentur. Quibus angelus domini apparuit & eas intactas ab igne conseruauit. Deinde in equuleo leuate:unguibus & pectinibus ferreis carnes earum dirupte sunt. Tunc duo pueri filii unius ex illis ad matrẽ accedentes:postulabant se fieri christianos. Quos iussit agricolaus una cum sancto Blasio in carcere mancipari. Sanctas uero mulieres die sequenti mandauit in caminum ignis accensum immitti. Que dũ in medio flammaꝝ illese psallerent:& hec ministri presidi retulissent:iussu eiusdẽ extra ciuitatem educte datoque sibi inuicem pacis osculo decollate sunt. Quarum animas carnifices omnes uiderunt in specie septem uirginum uti de thalamo prodeuntium ad celum conscendere coronatas. Corpora uero a christi

stianis noctu sublata in eodem loco sepulta sunt. Pas
se sunt autem quarto noñ. februarii.

ℭ De scõ Blasio epõ & martyre. Cap. LXXVI.

Blasius eps & martyr sub persecutione dio
cletiani passus est: in ciuitate sebasteñ pro
uincie cappadocie. Qui cũ omni sanctita/
te polleret: electus est a christianis in ipsius
epm ciuitatis: urgente uero persecutiõe xp̃ianos: spe/
luncã argei montis petiit: & ibi cremiticã uitam du/
xit. Cui aues pabulũ afferebant: & fere ad eũ unanimi
ter confluebant. Quicũq; uero ad ipsum accessissent
egroti sanitaté ad libitum reportabant. ℭ Cũ autem
agricolaus preses christianos affligeret: & die quadã
milites uenatum misisset: illiq; hincinde discurren/
tes inuanum tenderent ante antrũ sancti ferarũ mul/
titudinem inuenerũt: nullã tamẽ capere ualẽtes p̃sidi
rettulerunt: & qualiter blasius xp̃ianorũ eps in specu
lateret & oẽs ad se feras magicis artibus congregaret.
Quẽ iussit cõprehẽdi sibiq; p̃sentari. In ipsa aũt nocte
xp̃s sibi ter apparuit: monens ut sibi sacrificium offer
ret. Qui surgens intellexit se xp̃o per martyriũ imo/
landũ: & celebrata missa cũ militibus ad iudicẽ p̃fe/
ctus est. Cui multi languẽtes occurrerũt & ab eo di/
uersarũ egritudinũ salutẽ pceperũt: Quẽ milites ius/
su p̃sidis usq; incrastinum in custodia reclusertit. Eo
dẽ die q̃dã mulier filiũ suũ morientẽ in cuius guttu/
re os piscis trãsuersum erat ad pedes eius cũ lachry/
mis obtulit: quẽ sanctus oratione sua mox sanauit.
Orauitq; ad dominũ pro cũctis se inuocãtibus guttu
ris passionẽ aliquã substinentibus: & audiuit uocem
se fore a domino exauditũ. ℭ Sequenti uero die p̃sidi
p̃sentatus cũ ioui sacrificare renuisset: dicens eũ fuisse
hoiem sacrilegũ & damnati: fustibus grauiter cesus
est. Deinde in carcerẽ reductus. Tũc uidua paupercu/
la uenit ad eũ: conquerens lupũ: unicum sibi procellũ
rapuisse. Cui cõpatiens sanctus orauit: & lupus por/
cũ reportauit: mox illa domũ rediens & suẽ repiens
cum occidit: sanctoq; uiro partem coctam cũ pane &
candela obtulit: illeq; refectus deo gratias egit. Post
aliquot uero dies iterum de carcere educit: & sacrifi/
care nolens in ligno suspenditur: & unguibus ac pe/
ctinibus ferreis laniatur. Iteratoq; depositus ergastu/
lo durissimo mancipatur: quẽ sancte septem mulio/
res subsecute sunt ut supra proxime dictũ est. Dum
autem in custodia teneret: duo pueri filii unius ex p̃/
fatis septem feminis petentes se fieri christianos: in eo
dẽ carcere recludunt: quos blasius in fide xp̃i docuit:
& sacri baptismatis unda perfudit. Posthec aũt iterũ
conspectui p̃sidis presentatur. Et dũ in christi confes/
sione perseueraret iubente agricolao ligato ad collũ
eius saxo in lacũ precipitatur. Ipse uero aquam signa/
uit: & mox sicut arida terra permãsit. Ad quẽ super
aquas stantem dum milites .lxv. accedere uellent: ut
eum in profundum demergerent: subito ut aquas in
trauerunt: submersi nusquã comparuerũt. Angelus
aũt domini deduxit eum ad terram. Qui a militibus
ante presidem adductus iussus est ab eo cum duobus
pueris quos i carcere baptizauerat decollari. Ductus
ergo ad locum passionis oratione ad dominum pro
se inuocãtibus fusa cũ duobus pueris capite cesus est.
iii. noñ. februarii. Quorum corpora helisea mulier se
peliuit: ubi nõ longo post tempore ecclesia eius nomi
ni fabricata & dedicata consistit.

ℭ De scõ Ioãne elemosynario epõ. Cap. LXXVII.

Ioannes cognomento elemosynarius eps
claruit temporibus foce imperatoris: qui
claris alexandrine natalibus ortus: sancti/
tate & scientia preditus ad patriarchatum
eiusdem urbis p̃motus: ex uberibus elemosynis q̃s
faciebat elemosynarius dictus est. Cui in oratione q̃
dam nocte beata uirgo apparuit coronam oliuarũ in
capite gestãs: que se dei genitricẽ esse dixit: corona mi
sericordie circũdatã hortans sanctum ut eam in spõ/
sam assumeret: & quicquid peteret a domino obti/
neret. Extunc misericordie operibus intentus fuit: &
pauperes suos dominos appellauit: famulisq; suis pre
cepit: ut ciuitatẽ circuirent: & omnes dominos suos
conscriberent. Qui cũ non intelligerent: exposuit do
minos suos esse pauperes & mendicos: qui sibi auxi/
liarii fiebãt: & regnũ celorũ sibi largiri poterant. Et ut
cõciues suos ad elemosynas iduceret: exẽpla plurima
sanctorũ inducebat: qui largas elemosynas tribuẽtes
bonis spiritualibus abundant. ℭ Monachus quidam
noie uitalius oẽs publicas meretrices cõscripserat: q̃s
uicissim singulas noctibus singulis cõducebat. Et ad
eas intrans in oratione pernoctabat: p̃cipiensq; mane
ne cui reuelarent exemplo sue sanctitatis multas ad
penitentiã perducebat. Et cum ex hoc multi scandali
zarentur: putantes uitaliũ admodũ esse lasciuiũ: & de
hoc ioanni epõ querimonia delata esset: noluit eis fi/
dem adhibere: deprecans deũ ut opus sancti uiri ali/
cui reuelaret taliter: q̃ non imputaretur in peccatis
his qui in eũ scandalizabantur. Post dies paucos egre
diens monachus ab una illarum obuiauit cuidam ad
eam cognoscendam ingredienti: qui uitalium alapa
percussit: & eum de fornicatione redarguit. Statimq;
diabolus in spẽ mauri: uirum illum in gena repercu/
tiens eum uexare cepit. Ita ut ex ore eius demon cla/
maret: & uitalii sanctitatem exprimeret: nec non ca/
stissimum comprobaret. Pro quo dum ille orasset a
demonio liberatus est. Mulieres quoq; que sanctus
uir operabatur: manifestare ceperũt. Que omnia bea
tus ioãnes per spiritum cognoscebat: iõq; maledictis
fidem adhibere nolebat. Sicq; orationibus eius inno/
cẽtia uiri sancti manifeste cognita fuit. ℭ Cuidam in
habitu peregrini ad se uenienti & elemosynam postu
lanti: mandauit ioãnes sex numismata dari. Iterumq;
mutato habitu reuertenti: sex aureos sibi dari pre/
cepit. Cui etiam tertio mutatis uestibus redeunti

duodecim dari iussit. Cum autem dispensator sibi innueret: ꝙ hic idem pauper ipsa die bis elemosynā diuersis mutatis uestibus sumpsisset: instituit ioannes ut sibi toties daret: quoties ille rediret: ne forte esset christus: qui se tentare ueniret: an posset plus accipere q̄ episcopus sibi dare. ℂ Quidā patricius pecuniā ecclesie in mercationibus ponere uolebat: patriarcha uero resistebat: uolens ipsam pauperibus largiri: sicq; contēdentes adinuicem irati sunt. Adueniente ergo hora .xi. mandauit patriarcha patricio per archipresbyterum dicens: ꝙ sol in occasum uergebat. Quod ille intelligens ad eū uenit: & cū lachymis ueniā postulauit. ℂ Quidā eius nepos a tabernario grauia conuitia audierat: & patriarche conquestus est. Cui patriarcha respondit: se ipso die talē rem in eo facturū: ꝙ tota alexandria miraret. Cōsolatus est ergo nepos: putans ꝙ eū faceret grauiter uerberari. Qui eodē die ꝑ homine illo misit: & ipm ab omni pēsione & tributo liberū fecit. Aduocāsq; nepotē dulcissimis uerbis eum ad patientiā & iniuriarū tolerātiā aīauit. ℂ Monumētum sibi fabricari fecit: quod tamē quoadui xit imperfectū reliq̄t. Ordinauitq; suis clericis: ut quādocūq; in solēnitatibus celebraret: sibi commemorarēt monumētū suum imperfectū existere: & ꝙ ipsum complere mandaret: nescius qua hora fur ueniret. Hoc autē faciebat: ut cōtinue memoriā mortis haberet. ℂ Diues quidam uidens sanctum uilem stratum habere eo ꝙ omnes pannos paupibus errogasset: preciosum coopertorium emit: & ioanni tradidit. Qui cum illud nocte super se teneret omnino dormire non poterat: cogitans ꝙ .ccc. domini sui de tanto precio operiri possent. Facto igitur mane statim illud uendidit: & precium egenis distribuit. Quod audiens diues ille coopertorium redemit: & ioanni secundo tradidit rogans ipsum ne illud amplius uenderet: sed super se teneret. Ille autem secundo uendidit: & de precio ut prius fecit. Tertio autem uir ille coopertorium redemit: & ioanni dedit dicens: ꝙ omnino proposuerat uidere quis uinceret: aut ipse in redimendo: aut episcopus in uendendo. Et sic suauiter quasi diuitem illum uindemiabat. ℂ Cuidam elemosynam petenti nummum dari fecit: qui indignatus eo ꝙ maiorē sibi elemosynam non dedisset: in contumeliā eius ꝓrupit: famulosq; uindicare uolentes eps̄ ꝓhibuit: saccuлū quoq; pecuniarū corā illo effudit: dicēs ut inde acciperet quot uellet. ℂ Cōsuetudinē fecerat populus ut lecto euangelio ecclesiam exirent: & uerbis ociosis uacarent. Quidā uice lecto euangelio cū eis eps̄ exiit: & inter eos stare cepit: dicēs ꝙ ubi oues ibi pastor eē debebat. Quod cū bis iterū fecisset: populū in ecclesia stare docuit. ℂ Iuuenis quidā qui sanctimonialē rapuerat a familiaribus suis exprobrabatur: dicentibus ꝙ erat dignus morte. Quos ille redarguit: dicēs eos magis delinquere: qui proximum iudicabant: qui forte amplius nō peccabat. Cū autem febre correptus uicinus esset morti deo gratias egit: qui unicum sibi solū nummum dimiserat: quem & pauperibus dari fecit. Cū autem defunctus eēt & corpus eius in sepulchro ubi erant duorū epōrū corpora deponere uellent: corpora illa in latera secedentia mirabiliter beato ioanni cesserunt: & locū sibi mediū uacuū dimiserunt. ℂ Ante dies paucos obitus sui mulier q̄dā sibi cōfessa peccatum unū enorme ex uerecūdia omisit: quod tamē in schedula scripsit: & sigillauit: & ioāni tradidit ut pro se dominū exoraret. Audiēs autem ipsum defunctū: & se confusam reputans: si forte scriptū suum ad manus cuiuspiā deuenisset ad tumulū sancti ioānis durissime flere cepit. Cui ille pontificalibus indutus apparuit duobus secundum quiescentibus episcopis hinc inde uallatus: qui scriptū sigillatū mulieri tradidit. Quod illa aperiens peccatū suum deletū inuenit scriptū tamen ibidem repperit: propter ioannem seruū meum deletum est peccatum tuum. Illaq; deo gratias egit. Quieuit autem sanctus ioannes in christo .iiii. non februarii circa annum domini .ccccccv.

ℂ De sancto Gaudentio epō. Cap. LXXVIII.

Gaudentius episcopus nouariēsis fuit. Qui de hyporia oriūdus sancti martini turonēsis epi notarius & discipulus extitit. Cui multo tempore adhesit. Et postmodū mediolanū ueniēs cum sancto eusebio uercellēsi episcopo exilium substinuit. Indeq; reuocatus a sancto simpliciano mediolanēsi archiepiscopo: primus nouariēsis eps̄ ordinatus fuit. Qui & episcopatum suum strenue gubernauit: & inter cetera corpus sancti laurentii presbyteri & martyris apud nouariam cum multis quos baptizauerat passi dudum latens inuenit: & digna ueneratione exaltauit. Dum autem mortuus esset: & sibi preciosum sepulchrū pararetur: a mense februario usq; ad augustum inhumatus: & omnino in corruptus corpore permansit: quo tempore & capilli & ungues eidem crescebant: uti eo tempore quo uiuebat. Hic etiam inter cetera miracula: mulierem uexatam a diabolo liberauit. Quieuit in pace .iii. non februarii.

ℂ De scīs Celerino & sociis mrībus. Cap. LXXIX.

Celerinus diaconus & cōfessor: & auia eius celerina: laurentius eius patruus & ignatius auunculus martyres: apud aphricam claruerunt. De quorū omnium gloriosis laudibus memorat beati cypriani epistola ad matres scripta. Nam ut ibidem dicit celerina gloriosa anus martyrio coronata est. Patruus uero celerini laurentius & auunculus eius ignatius in castris secularibus militantes palmas domini illustri passiōe meruerūt Celerinus autem diu adherentibus penis afflictus ꝑ .xiii. dies in carceris custodia septus in neruo ac ferro fame cruciatus: inde tandem eductus: & diuina prouidentia dimissus: ad diaconatus ordinem promotus sanctitate pollens quieuit in pace. Horum omniū festum recolitur .iii. non februarii.

ℂ De scō Symeone ꝓpheta. Cap. LXXX.

Symeon senex & propheta noui testamenti: de quo in euangelio luce .ii. multa preconia predicantur: ꝙ uidelicet fuit homo iustus & timoratus & expectans consolationem israel: & ꝙ spiritussanctus erat in eo. Et ꝙ responsum acceperat a spiritusancto non uisurum se mortem: nisi uideret christum deum. Qui cum spiritu sibi diuino reuelante: puerum iesum natum & ad templum a parentibus deferendum didicisset: uenit in spiritu in templum die dominice purificationis. Et cum inducerent puerum iesum parentes eius: festinauit Symeon ad portam templi & adorauit iesum: & osculans plantas eius accepit eū in ulnis suis.

Et benedixit deũ dicẽs. Nũc dimittis seruum tuum domine &c. Et cũ esset annorum .cxii. & uix posset seipsum regere: portauit puerum usque ad altare: iuxta illud. Senex puerũ portabat puer autẽ senem regebat. Et tũc tradidit puerum matri domino offerẽdũ. Et benedixit parentibus iesu: & prophetiam illam matri iesu predixit: que scribitur: ubi supra. Et qualiter gladius mortis filii animam genitricis per transire debebat: perfectis autem omnibus secundum legem redeuntibus parentibus iesu ad domum suam: & Symeon ad propria rediuit. Et quia promissionem diuinam obtinuerat: tertio die in domino obdormiuit: & sepultus est ĩ Hierusalem .ii. nonã februarii. Hec in libro de infantia saluatoris.

C De sanctis Phyllea & Phylloronio & sociis martyribus. Cap. LXXXI.

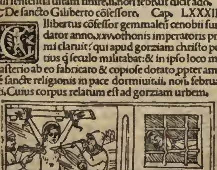
PHylleas & phylloronius in ciuitate egypti que appellatur tamnes passi sunt. Qui phylleas ut octauo ecclesiastice historie habetur: & ut dicit hieronymus de prefata urbe nobili prosapia ortus. Primo quidem honoribus in seculo fulgens liberalibus scientiis eruditus fuit: deinde ad episcopatum ipsius urbis prouectus de martyrum laude uolumen insigne composuit. Qui tempore persecutionis cum multos de suo grege diuersi sexus ordinis & etatis quasi innumere multitudinis ad martyrium premisisset: a preside ciuitatis tentus & carceri mancipatus est. Qui cum a propinquis & dilectis blandis & lachrymosis sermonibus induceretur: ut christum negaret: & ipse econtra constantior permaneret: ex sententia presidis cũ phylloronio eius diacono decollatur secundo nonã. februarii.

C De sanctis Aqlino & sociis mar. Ca. LXXXII.

AQuilinus: geminus: galesius: magnus: & donatus martyres rome foro symphronii passi sunt. Quos omnes pro confessione nominis christi iussit urbis prefectus capitali sententia uitam finire .ii. nonã febr. ut dicit ado.

C De sancto Giliberto cõfessore. Cap. LXXXIII.

GIlibertus cõfessor gemmaleñ cenobii fundator anno .xxv. othonis imperatoris primi claruit: qui apud gorziam christo potius q̃ seculo militabat: & in ipso loco monasterio ab eo fabricato & copiose dotato propter amorẽ sancte religionis in pace dormiuit .ii. nonã. februarii. Cuius corpus relatum est ad gorziam urbem.

C De scã Agatha uirgine & mar. Cap. LXXXIIII.

AGatha uirgo & martyr apud ciuitatẽ cathaniẽ tempore decii passa est sub quintiano sicilie cõsolari. Qui cũ esset ignorabilis: libidinosus: auarus: & idolis deditus beatam agatham comprehendere nitebatur: ut quia erat ignobilis tenendo nobilem timeretur: quia libidinosus eius pulchritudine frueret: quia auarus eius diuitias raperet: quia idolatra diis eam immolare cõpelleret. Ipsamque detentam tradidit cuidam meretrici nomine aphrodisie nouem filias turpissimas habẽti: ut per dies .xxx. suaderẽt ei: quo modo eius animũ immutaret: modo leta promittendo: modo per aspera deterrendo: que cum uti supra firmam petrã christum immobiliter fundata: omnia sibi promissa uel comminata contempsisset: & aphrodisia hec quintiano retulisset: ipse uirginem ad se adductam cuius esset conditionis interrogauit. Cui uirgo se ingenuam & genere spectabili progenitã esse respondit: addẽsque q̃ ancilla christi esset: hoc quod magis eam ingenuã redderet. Nam summa ingenuitas est: in qua christi seruitus comprobatur. Cui cum quintianus optionẽ dedisset: aut diis sacrificandi: aut diuersa supplicia sustinendi. Virgo respondit: q̃ utinam uxor illius esset talis ut uenus: & ipse talis qualis iuppiter deus suus. Tunc quintianus iussit eam alapis cedi. Et cum diuersa sibi tormenta comminaretur. Et illa econtra feras ignem & plagas & quascunque penas se uolũtario animo passuram offerret: iussit eam in carcerem trahi: ad quem letissime & glorianter ibat: & quasi ad epulas inuitata agonem suum domino precibus cõmendabat. Sequenti die inde educitur: & sacrificare contẽnens in equuleo suspenditur: & torquetur. Et cum in his penis delectari se diceret: iussit consularis mammillam eius diutius torqueri: & tortã abscindi. Que cum illum redargueret dicens: q̃ confundi debuerat amputare in femina: quod ipse in matre suxisset iussit eam iterum ad carcerem reduci: prohibens medicum quẽcunque ad eam ingredi: & panẽ sibi uel aquã ab aliquo ministrari. Verum circa noctis medium uenit ad eam senior: quem antecedebat puer luminis portitor: dixitque uirgini: q̃ cum passa fuerat: ibi erat: & considerauerat mammillam eius salutem suscipere. Illa uero omnem carnalem medicinam respuebat sed solum dominũ iesum habere se dicebat: qui uerbo curat omnia: & solo sermone restaurat uniuersa. Tunc senior subridens dixit: se a christo domino missum eiusque esse apostolum petrũ. Et continuo ab oculis eius disparuit: uirgoque sancta se perfecte sanatam mammillamque sibi restitutam inuenit: & deo gratias infinitas egit. Cum ergo ex immẽso lumine custodes territi fugissent: & carcerẽ apertum reliquissent: rogauerunt eam quidam ex uinctis ut abiret: que omnino recusauit: dicens q̃ nolebat amittere coronam sibi a domino preparatam. C Post quattuor dies reducta est ad quintianum: qui eam sanatam conspiciens: & qualiter eam christus sanasset audiens: iratus testas acutas iussit spargi: & carbones ignitos subterponi: & illam nudo corpore desuper uolutari. Statimque facto terremotu ciuitas tota cõcutitur: & cadẽte pariete siluinus & falconius consiliarii iudicis opprimuntur: concurrente populo aduersus quintianum.

& clamāte q̄ propter iniustum agathe cruciatū talia paterentur. Tūc consolaris ex una parte terremotum metuens: & ex alia populi seditionem non ferens per pusterulā auffugit: & uirginem in carcerē reponi mādauit: quo cū introisset: orauit ad dominum: ut susciperet in pace spiritū eius. Finitaq; orōne cū ingēti uoce expirauit. ¶ Cū autem fideles corpus eius cū aromatibus cōdirent: & in nouo sarcophago collocarēt: apparuit iuuenis sericis amictus cū plusq̄ centū aliis albis indutis alias nunq̄ uisus: qui ad corpus ueniens tabulā marmoream ad caput eius apposuit: & clauso tumulo cū omnibus ceteris ab omniū oculis euanuit In tabula aūt scriptū erat sic. Mentē sanctā spōtaneā: honorē deo: & patrie liberationē. Quo miraculo diuulgato: nō solum xp̄iani sed etiā gentiles & iudei sepulchrū uirginis uenerari ceperunt. Quintianus uero dū ad inuestigandas eius diuitias pgeret: & flumē in naui cū equis trāsiret: duo equi fremētes: calcesq; iactātes: unus eū morsu appetiit alter calce percussum in flumine piecit & necauit. ¶ Reuoluto anno circa diē natalis eius mons etna ciuitati pximus ructauit incendiū: qui q̄si torrens de mōte descendēs & oīa cōburēs: ad urbē cū īpetu ueniebat. Tūc paganoꝝ multitudo: uelū quo sepulchrū eius erat opertū aripuit: & cōtra ignem opposuit. Statimq; in die natalis eius ignis cessit & ulterius non processit: passa est autem non. februarii circa annum domini. ccliii.

¶ De sancto Ingenuino epō. Cap. LXXXV.

Ingenuinus secūdus ep̄s sabionēn̄ fuit: ut scribit paulus in gestis lōgobardoꝝ: quē precesserat scūs cassianus: q imole immolatus martyriū consumauit. Sabiona enī fuit oli episcopalis ciuitas metropolis aquileien̄: nunc uero sedes trāslata est ī brixinā: & sub est salzburgen̄. Huius tp̄e longobardi italiā occuparūt regnāte eoꝝ rege austerich. Seuerus ep̄s in patriarchatu aquileien̄ helie successerat. Quē smaragdus patricius compulit cū quibusdā aliis episcopis: cōicare ioāni heretico archiepiscopo rauēnati: qui romanā ecclesiā contēnebat. Scūs uero ingenuinus cū sancto agnello tridētin̄: petro altin̄: iuniore ueronen̄: hosentio uincētin̄. Rustico taruisin̄ fonteio feltrinen̄: agnello eqlin̄: laurētio bellūnen̄: maxētio iulien̄: & hadriāo polen̄ episcopis. Huic schismati nō consenserūt. Propter qđ omnes p̄nominari sancti multas iniurias ppessi sunt. Scūs uero igenuinus actus in exiliū: in pace qeuit non. februarii. Cui scūs cōstātinus successit. Corpusq; ipsius post multos annos brixinā translatū est. Et scūs albuinus ep̄s brixinen̄ die quo ī m igrauerat. s. non. febr̄ miraculis clarus eidem associat̄. Hec frater bartholomeus.

¶ De sancto Adiuto epō. Cap. LXXXVI.

Adiutus ep̄s uienen̄ eximie sanctitatis fuit. Cuius fide & industria atq; doctrina mirabili ab infestatione arriane heresecos gallie defense sunt tp̄e gūdobardi regis francoꝝ. Qui & uirtutibus insignis non. februarii apud uienam in pace dormiuit: ut dicit ado.

¶ De quinquagesima. Cap. LXXXVII.

Quinquagesima significat tēpus remissiōis Et incohat̄ in dominica qua cantat̄. Esto mihi ī deū: & terminat̄ in ipso die pasche. Instituta est aūt ppter supplectionem: & propter significationem: & propter representationē. ¶ Primo ppter supplectionem: quoniam cum debeamus quadragesimo diebus ieiunare ad similitudinē christi: & non sint in quadragesimo nisi trigesimosexto diebus ieiunabiles: quia in dominicis non ieiunatur propter letitiam & reuerentiam dominice resurrectionis. eo pro supplectione dominicarum additi sunt quattuor dies. Iterum clerici uidentes q̄ sicut precedunt populum ordine sic debent precederē sanctitate per duos dies ante illos quattuor ieiunare & abstinere ceperunt. Et sic septimana una additā est: que & quinquagesima uocatur. ¶ Secundo propter significationem: quoniam quinquagesima significat tempus remissionis idest penitentie in qua omnia remittuntur. Quinquagesimus enim annus erat iubileus: qui erat annus remissionis quia tunc debita remittebantur: serui liberabantur & omnes ad suas possessiones reuertebantur. Per quod signatur q̄ per penitentiā dimittuntur debita peccatorum. liberātur oēs a seruitute demonum: & reuertuntur ad possessiōes celestiū mansionū. ¶ Tertio ppter representationem. Nā qnquagesima non solum tēpus remissionis significat: sed etiā statum beatitudinis representat. Nam in. l. anno serui efficiebantur liberi: in. l. die data est lex in monte sina: & in. l. die datus est spiritussanctus apostolis. Et ideo hic numerus beatitudinem representat: ubi erit adeptio libertatis: qđ ostenditur per seruitutis liberationē: cognitio ueritatis qđ per legis dationē: & perfectio charitatis qđ per spiritussancti infusionē. ¶ Numerus etiā quinqgenarius est denarius qncuplatus. Denarius uero significat beatitudinē sanctis in fine mundi cōferendā. unde & paterfamilias suis operariis in uinea laborantibus: sero contulit denarios singulos pro mercede. Hic aūt denarius ideo quinculpatur: quia. v. corporis sensus tunc beatificant̄. Hic enim per qnq; prudētes uirgines designant̄: que fatuis exclusis ad nuptias cū sponso christo ingrediuntur. Ideoq; denarius retributionis in. v. sensibus quincuplandus ad quinquagenum iubilei multiplicatus ascendit. ¶ Tria aūt sunt necessaria in epistola & euangelio dominicali pposita: ad hoc ut opera penitentie sint perfecta scilicet charitas que pponit̄ in epistola: memoria dominice passionis: & fides que sumit̄ per illuminationē ceci: que duo ponunt̄ in euāgelio. Nam fides ipsa ōpa facit acceptabilia: sine qua īposibile est deo placere: memoria passionis facilia gregorius. Si passio christi in animū ducitur: nihil est tā arduum qđ nō equo aīo tolleret̄: charitas autem facit esse continua: qa ut idē dicit amor dei nunq̄ est ociosus. Operatur enim magna si est. Si autē operari negligit: amor dei non est. ¶ Unde sicut in principio ecclesia quasi desperans clamauerat Circundederunt me &c. Et postmodum ad se rediens & adiuuari petebat dicens Exurge domine &c. Ita iam hic ex spe uenie fiducia concepta propter penitentiam orat & dicit Esto mihi in deum protectorem: ubi quattuor petit. s. protectionē: firmamentū: refugiū: & ducatum. Oēs enī filii sui: aut sunt in gratia: aut in culpa: aut in aduersis: aut in prosperis. Illis qui sunt in gratia: petit firmamentū: ut in ipsa gratia confirmentur. Illis qui sunt in culpa: petit refugiū: ut conuertantur. Illis qui sunt in aduersis: petit pro-

rectioné:ut in ipſis tribulationibus ꝓtegant.Illis qui
ſũt in ꝓſperis:petit ducatũ ut in ipſis ꝓſperitatibus a
deo innocenter ducant.Terminat aũt quinq̈geſima
in die paſche:quia penitentia ad nouitatem uite facit
reſurgere.Et quia in hebdomada quinquageſime tẽ
pora tertie etatis recoluntur: merito ſanctoꝝ patrũ
tertie etatis imediate geſta ſubſcribũt:quoꝝ dies obi
tus ignorant.Quãuis enĩ de ſolo ſcõ Abrahã beatus
hieronymus diẽ dormitiõis in ſuo calẽdario ſcribat:
uidelicet.vii.idus octobr̃:quia tamẽ de nullo alio ip/
ſius etatis certa dies feſtiuitatis repit:ne ipm̃ Abrahã
primũ & ſolũ etatis tertie ab aliis ſepemus cõgruen/
tius uiſum ẽ:ut de ipſo una cũ aliis acta ſubiiciamus.

ℭDe ſcõ Abrahã patriarcha. Cap. LXXXVIII.

Abram quẽ deus ꝓpter eius fidem addita
ſibi una lr̃a quam nomini uxoris detraxe
rat:uocauit poſtmodũ abrahã patriarcha
ſanctiſſimus:non ſolũ in ſanctoꝝ catalo/
go eccleſiaſtici.xliiii.& primo matthei.ii.cap.ſpeciali/
ter nominat:ſed etiã ex textu ſacre ſcripture in locis
pluribus de fide:iuſtitia:& obediẽtia commendatur.
Hic cũ patre thare habitans in arã cum eſſet annoꝝ
.lxxv.ad imperiũ domini relictis patre & fratre Na/
chor:egreſſus inde cũ uxore ſara ſterile & Loth filio
fratris Arã:quẽ in filiũ adoptauerat:& cũ omni eius
familia & ſupellectile:uenit ad terrã chanaã habitatu
rus quã deus eius ſemini ꝓmiſerat ſe datuꝝ:ueniẽſq;
ad ſichem iuxta uallẽ illuſtrem:que pentapolis dice/
batur a q̃nq; urbibus ſodomoꝝ:edificauit ibi altare
domino.Exinde ut dicit ioſephus primus ꝓſumpſit
ꝓnunciare unum deum creatorẽ cunctoꝝ.Inde trãſ/
grediens inter bethel & ai aliud edificauit altare:& ul
tra progrediens habitauit in damaſco. Annus uero
ſubſequẽs qui eſt.lxxvi.etatis abrahã. Primus annus
eſt repromiſſionis dei facte ad eũ:a quouſq; ad egreſ/
ſum filioꝝ iſrael de egypto ſupputant anni.cccc.xxx.
poſt quos apoſtolus ad gala.iii.dicit factã fuiſſe legẽ.
ℭVerum ꝓpter famẽ que facta eſt:deſcendit abrahã
in egyptum:timenſq; libidinem egyptiorum: ne eũ
propter uxoris pulchritudinem occiderent:dixit eam
ſororem ſuam eſſe:ſicut & erat re uera quia filia fra/
tris.Et quia laudata eſt pulchritudo eius apud regẽ
egypti: in domum eius ſublata eſt.Sed deus regis de/
ſiderium impediuit:ne tãgeret eam in egritudine &
tumultu cauſarum:ut dicit ioſephus.Cũq; pro ſalu/
te regis ſacrificarent ſacerdotes:per iram dei hoc ac/
cidiſſe ſignificauerunt:eo q; uxori peregrini iniuriã
inferre uoluiſſet.Sicq; rex egypti uxorem ſuam inta/
ctam abrahe reſtituit:& de commiſſo ueniam poſtu
lauit.ℭSane abraham eo tempore arithmeticam &
aſtrologiam egyptiis primus tradidit:a quibus poſt
modum peruenerunt ad grecos.Reuerſus autẽ abra
ham ex egypto habitauit in loco:ubi fixerat taberna
culum inter bethel & ai.Et cum eſſet diues ualde in
auro & argento familia & iumentis & paſtores eius
cum paſtoribus loth pro paſcuis rixarentur: diuiſus
eſt a loth nepote ſuo:& dedit ei optionem eundi quo
uellet.Loth elegit regionem circa iordanẽ fertilem &
amenam:& moratus eſt in oppidis ſodomoꝝ.Abra/
ham uero deſcendit ad conuallem mambre iuxta he
bron:& habitans ibi iuxta quercũ uel terebinthũ edi
ficauit altare domino.Mãbre uero eſchol & anel fra/
tres erant:& federati ſunt abrahe:a quoꝝ primogeni
to uallis cognominabatur.Ibi promiſit deus abrahe
omnem circũſtantem terram per quattuor partes da
re ſibi & ſemini eius.ℭPoſt hec chodorlaomor rex
helamitarum cum aliis tribus regibus quinq; reges
ſodomoꝝ uicit in bello:& tulit omnẽ ſubſtantiã eo/
rũ:cũ loth & omni ſubſtantia eius.Quo audito abra
ham cũ.ccc.xviii.uernaculis ſuis & tribus predictis fra
tribus mambre:eſchol:& anel perſecutus eſt eos uſq;
ad dan: & plurimis trucidatis uictoriam obtinuit:
& loth nepotem mulieres & populũ omnẽq; ſubſta/
tiam reduxit.Cui melchiſedech rex ſalẽ & ſacerdos
occurrit:& ſacrificium panis & uini primus obtulit:
cuiq; abraham decimas perſoluit:ut infra de melchi
ſedech dicetur.Ab hac uictoria pro remiſſione capti/
uorum dicunt quidam initiũ habuiſſe iubileum:qđ
remiſſio interpretatur.Et inſtitutus eſt anno quin/
quageſimo:quia tunc erat Loth quinq̈ginta annoꝝ.
ℭPoſt que abraham per inflammationem ſacrificii
diuinitus illapſam:accepit ſignũ de promiſſione ſo/
bolis in ſtellarum numerum multiplicande. Quod
quia uti naturaliter impoſſibile deo credidit: de fide
merito commendatur.Tuncq; primum ſuſcepit fili/
um ex agar ancilla cui nomen iſmahel:a quo iſmahe
litaꝝ gens:qui & agareni ab agar dicti ſunt:q & poſt
modũ uti ſare filii ſaracenoꝝ falſum nomẽ uſurpaue
runt.ℭDeĩde Abrahã qui primo dicebat abrã a deo
uocatus eſt abrahã:uxorq; ipſius que ſarai dicebat a
deo ſara uocata fuit. Preceptumq; accepit diuinitus
abraham ut ſe cum ſua ſobole circũcideret:ut inter cũ
ctas nationes tali ſignaculo corporis electoꝝ uirorũ
ſoboles naſcerent.Et cũ eſſet annoꝝ .xcix. circũcidit
ſe & iſmahelẽ filium ſuũ annoꝝ.xiii.ac omnẽ familiã
ſuam ſexus maſculini.ℭIteꝝ quoq; dominus abra/
he:per ſubiectã angelicã creaturã apparuit: filiũq; de
ſara repromiſit:eãq; heſitantem redarguit:& abrahe
ſodomorum interitum nunciauit. Tunc ſanctus pa/
triarcha beate trinitatis prius myſterium intellexit.
Cum tres uiros uidit & unum adorauit:quos & ho/
ſpitio ſuſceptos fertili conuiuio refecit;ubi trinitatis
expreſſe myſterium ponitur.Cum abraham nũc ad
unum nunc ad tres loquitur.Ipſeq; deus in tribus ap
parentibus angelis:nunc ſingulariter nunc pluraliter
unum ſanctum affatur.Abraham poſt hec peregri/
natus in geraris ſaram uxorem ut fecerat in egypto
ſororem eſſe dixit:& ſimile necis periculũ ſimili mo/
do per dei prouidentiam euaſit.Cum uero eſſet an/
norum.c.corpuſq; iam haberet mortuum naturali/
ter ad generandum:ſara uero ſterilis & nonagenaria
eſſet.iuxta repromiſſionem dei ad eos factam natus

eſt iſaac:qui & octauo die iuxta diuinum mandatum
circũcisus eſt anno:ab inſtitutione circũciſionis ſecũ/
do:ab ortu uero iſmahelis.xiiii.Ablactato uero iſaac:
& aliquantulum excreſcente dum cum iſmahele lu/
deret & cum ille uti maior in ludo leſiſſet:cum etiam
ut dicũt hebrei iſmahel aliqua idola de terra finxiſſet:
& iſaac ad ea colenda inducere uellet ad inſtantiam ſa
re:abraham iſmahelẽ cũ matre ſimul eiecit:ſed domi
nus iſmahelẽ cuſtodiens.xii.duces tribuum ſuarum
ex eo multiplicãdos procreauit.¶Deinde abimelech
rex geraris timens abraham ditatum & multiplicatũ
cum fichol principe exercitus ſui ad eum uenit & cũ
illo ad puteum ſedus iniit:ubi & abraham nemus plã
tauit.¶Cum autem abrahã adhuc habitaret in ber/
ſabe & iſaac eſſet annorũ.xxv.uel ut quidã aſſerunt.xl.
dominus fidem & obedientiam ſancti patriarche ten
tare uolens:nõ quia neſciret:ſed ut nobis exemplum
innoteſceret:precepit ĩmolare filium ſuũ iſaac in mõ/
te moria:in quo poſtea templũ domini a ſalomone
edificatũ eſt.Quod quidem ille creatori ſuo amplius
quã ſuo affectui cupiens deſeruire adimplere curauit.
Et dum cũ aſſumptis duobus pueris & filio ſine uicti
ma pergeret:& dimiſſis famulis natus parentem ubi
eſſet uictima quereret:adhuc abraham eidem diuinũ
mandatũ noluit reuelare:dicens q deus ſibi de uicti/
ma ꝓuideret.Cum aũt ad montẽ ꝑueniſſent:refert io
ſephus uerba patris ad filiũ dicentis:quia ſicut ex uo/
luntate dei ĩgreſſus fuerat mundũ mirabiliter:ſic dei
uoluntate neceſſe erat ei egredi inuſitanter:quẽ domi
nus quidẽ iudicaſſet non egritudine non bello nõ ali/
qua paſſione humana uitã finire:ſed cũ orationibus
& ſacrificiis aĩam ipſius ad ſe reuocare:& q non dubi
taret quia infallibiliter deus eũ ſuſcitaret:ob ꝓmiſſio
nes ĩplendas.Et ſic iſaac ĩmolandus libens acceſſit ad
arã.Sed nunq̃ credẽtibus dura diuinitas permãſit.Nã
& deus angelica uoce ſuſpẽdit abrahã a filii nece oſtẽ/
dens ei quẽ ĩmolaret pro filio arietẽ:ut abſq pietatis
diſpendio tantũ ſacrificiũ conſumaret:In hoc mortẽ
xp̃i ꝑfigurans:ut ſicuti reſeruato iſaac aries ĩmolatur:
ſic diuinitate in xp̃o ſeruata humanitas in cruce pati/
tur.Ex hoc ſorte quidam codices autumant ſacrifici/
um abrahe eodẽ anni die cũ xp̃i paſſione concurriſſe
ſcilicet.viii.cal.aprilis:quo etiam die tradũt melchiſe/
dech primũ ſacerdotem & regẽ:panis & uini deo pri/
mitus myſteriũ obtuliſſe.¶Reuerſo aũt abrahã ad
cõuallẽ mãbre:mortuaq ſara eius uxore miſit ſeruũ
ſuum eliezer ad meſopotamiã ſyrie ad nepotẽ ſuum
bathuelẽ filiũ nachor:adiurans eum ut filiã nepotis
ſui de cognatione ſuo filio ſuo uxorẽ aſſumeret.Qui
recto gradu ꝑueniens ad domũ bathuelis:cũ eſſet ad/
huc in agro & expectaret diuinitus inſpiratus uxorẽ
iſaac predeſtinatã rebecha bathuelis filii nachor filiã
nunq̃ ſibi uiſam cognouit.Cogitans ut quecũq puel
la ad hauriendam aquã ꝑgens ſibi potum petẽti quin
etiam camelis aquã preberet:ipſa futura iſaac coniũx
eſſet.Que oĩa cum in rebecha cõtigiſſent:ſeruuſq cũ
cta patri narraſſet:dedit pater puellã in uxorẽ iſaac de
ſponſandam.Quam ſecum adductã:iſaac deſpõſauit
cum eſſet annorũ.xl.uel ſecundũ quoſdã.l.& in tantũ
eam dilexit:ut dolorẽ qui ſibi ex matris morte accide
rat temperaret.¶Abraham uero aliã duxit uxorem
nomine cethuram quam quidam dicunt agar ancil/
lam eius fuiſſe:& ex ea plures genuit filios quibus &
munera dedit & eos ab iſaac ſeparauit.Illi uero ut he/
redi omnem poſſeſſionem ſuam tribuit.Et poſtq̃ ge/
nuerat iſaac ſupuixit annis.lxxv.uidelicet uſq ad.xv.
annum natiuitatis iacob & eſau.Sicq cum eſſet anno
rum.clxxv.in ſenectute bõa mortuus eſt.Et ſepultus
eſt in ſpelunca duplici quam emit ab effron in ſepul
turã generis ſui:ubi & ſara eius uxor ab eo fuerat tu/
mulata.Dies autem dormitionis abrahe ſecundũ hie
ronymum fuit.vii.idus octobris:hec ex libro geneſis
a.c.xii.uſq ad.xxv.c.duſiue:& ex dictis ioſephi hierõy
mi & hiſtorie ſcholaſtice:atq ex chronicis guilelmi.

¶De ſancta Sara matro. Cap. LXXXIX.

SArai quam ꝓpter eius incredulitatem de
tracta una lr̃a eius nomini & addita no/
mini abrahe deus ſarã nomĩauit:filia fuit
arã fratris abrahe:& ipſius abrahe conſo/
brina.i.neptis ex fratre.Nam eo tpe ad augendum &
multiplicandũ genus humanũ cuiuſcunq gradus ꝑ/
ter ſororem coniugem accipe licebat.Hec cũ ſterilis
eſſet:agar egyptiã ancillam ſuam abrahe dedit uxorẽ
ex qua ſuſcepit filiũ iſmahelẽ.Deinde ꝓmiſſione ſibi
a deo fcã cũ eſſet annorũ.lxxxx.ex abrahã cẽtenario fi/
lium cõcepit.& pepit:quẽ uocauit iſaac.Et cũ aliquã/
tulũ creuiſſet puer:& cũ iſmahele luderet:ꝑpendit ſa
ra:q iſmahel de luto idola finxerat:& iſaac ad ea colẽ
da ꝓuocabat:unde & uiro iſtitit:ut ancillã cũ filio a ſe
eiiceret:ne filius innocẽs iſmahelis malitia fedaretur.
Supuixit autem ſara nato iſaac annis.xxxvii.Et cũ eſ/
ſet ãnorũ.cxxvii.mortua eſt:& a uiro ſepulta in hebrõ
in ſpelũca duplici:quã abrahã emit imperpetuã ſui &
ſuorũ poſſeſſionem ſepulchri.hec unde ſupra.

¶De ſcõ Melchiſedech rege. Cap. XC.

MElchiſedech rex ſalẽ:que poſtea dicta eſt
hieruſalẽ:cui apoſtolus paulus ad hebre/
os.vii.ſanctitatis teſtimoniũ ꝑhibet:ĩ ple/
riſq ſacre ſcripture locis ſanctiſſimus no/
minat.Cuius tamẽ genealogia ſecũdũ apoſtolũ ſubti
cet xp̃m in hoc ꝑfigurãs:q ſecũdũ humanitatem ꝑre
caruit:& cuius ſecũdũ diuinitatẽ generatio narratio
narrari nequit.Hũc tamẽ hebrei autumãt ſem filium
noe fuiſſe:& uſq ad iſaac tẽpora uixiſſe:& oẽs primo
genitos a noe uſq ad aaron ſacerdotes extitiſſe:qui in
cõuiuiis & oblationibus populo benedicebãt:& pri/
mogenita recipiebant.Siue aũt melchiſedech idẽ q &
ſem fuerit:ſiue alter extiterit:hoc ex diuina pagina ex
preſſum habemus:q rex & ſacerdos fuit q & primũ
& aliis inuiſitatũ ſacrificiũ deo in pane & uino obtu/
lit:cui etiã abrahã uti uero dei omnipotẽtis ſacerdoti
decimas exoluit.In qbus oĩbus xp̃m exꝑſſius deſigna
uit:q & rex iudeorũ & hieruſalẽ ex regis dauid carne
ꝓgenitus fuit:quẽ & magi ab oriẽte uenientes:ut re/
gem iudeorũ adorãt:& pilatus impii romani uicari/
us in titulo cruci ſuppoſito regem iudeorũ affirmat.
Hic etiã ſacerdos uerus extitit ſacrificiũ ſui corporis
& ſanguinis ĩmaculatũ ſub ſpeciebus pãis & uini deo
offerens:oblationẽq & melchiſedech ꝑfiguratã adim
plens.De quo pater eius ſecundũ carnẽ dauid ꝓpheta
uerat dicens.Tu es ſacerdos in eternũ ſecundum ordi
nem melchiſedech.Ablato enim ſacerdotio aaron qđ
fuit ad tempus:ſacerdotium melchiſedech in chriſto
innouatũ eternaliter confirmatur.Cui etiã uti uero

& legitimo ſacerdoti omnis laicoꝝ decimatio perſol/
uēda debet: & per conſequens eius uicariis in eccleſie
regimine ſubſtitutis:q̧ & eius eidem ſacrificiū admi/
niſtrant. Quō aūt melchiſedech:aut qua morte: uel
ubi:ſeu quo tpe uita exceſſerit:ignorat imo ꝙ aliquā
do mortuus ſit omnino ſilētio preterit. In hoc etiam
xp̄i ſacerdotis typū repreſentans qui & ſi in carne ali/
quādo paſſus fuit:imortalis tamen ex reſurrectione
ſcīs nūq̄ de cetero moriturus ab eccleſia predicatur.

℄ De ſancto Loth. Cap. XCI.

LOth filius aram fratris abrahe naturalis:
abrahe uero filius adoptiuus fuit:cuius ſa
rai ſororē diem abraham in coniugū ac/
cepit. Hic cum adoptiuo patre & naturali
patruo de aram in terrā chanaam ꝑgreſſus eſt & poſt
modū ab eo diuiſus habitauit in oppidis ſodomoꝝ:
ut dictū ē ſupra. Hic etiā cū ipis regibus achodor lao/
mor helamitaꝝ rege captus ab abrahā redemptus ē.
Cū aūt dominus ꝓpter uitiū abominabile ſodomiti/
cū quinq̧ ciuitates ſodomoꝝ.i.ſodomā:gomorram:
adama:ſeboim:& ſegor ſubuertere decreuiſſet: que ī
cōfinio arabie & paleſtine poſite erāt. Loth abrahe ne/
potē ꝓpter eius iuſtitiam & abrahe preces ſaluare di/
ſpoſuit. ℄ Venienteſq̧ duo angeli ſodomam ueſpere
miſſi a deo ad eius ſententiā exequendā:apud loth ho
ſpitati ſunt. Quos ſodomite iuuenes putantes: & eis
abuti uolentes:ad domū loth inſultū fecerunt: ut ui/
ros ad ſe educeret. Quos ille defenſare ſtudens:duas fi
lias ſuas uirgines deſponſatas qdem ſed nōdū uiris co
gnitas eis illudendas tradere uoluit. Quod illi renuē
tes:& ut iuuenes ſibi daret inſtantes:ab eiſdem ange/
lis cecitate ꝑcuſſi ſunt:ita ut ianuas uidere nō poſſent.
Tunc angeli emiſerūt loth de ciuitate cū duabus filia
bus & uxore:duobus generis ſuis exire nolētibus: &
ꝓpter loth pepercit dominus ciuitati ſegor:ne cū ali/
is ſubuerteret:ad quā loth declinare ꝓpoſuit forte ꝗa
minor erat aliis quattuor ſubuertendis:uel minus pec
cauerat. Admonuerunt q̧ angeli loth:ne qs eoꝝ poſt
tergū reſpiceret. ℄ Cū aūt ſol ortus fuiſſet: & loth in
ſegor introiſſet:ſubuertit deus q̄ttuor ciuitates reliq̄s
ſodomoꝝ cū paruulis & mulieribus & pecudibus &
oībus hoībus exiſtētibus in eis:que ſulphure & igne
celico cōbuſte ſunt:& in fauillam redacte. Reſpicienſq̧
uxor loth poſt ſe:uerſa eſt in ſtatuā ſalis. Cum aūt nec
etiā in ſegor loth ſe tutum reputaret:aſcendit & habi
tauit in mōte:ubi duabus noctibus a duabus filiabus
ſucceſſiue inebriatus cū eis concubuit:& utraq̧ ipſaꝝ
ex eo filium genuit. Maior filium ſuū uocauit moab:
ipſe eſt pater moabitaꝝ:minor uero ſuū natū appella
uit amon:ipſe eſt pater amonitaꝝ. Nec peccauit loth
cum filiabus coeundo: quia ipſas non cognoſcebat:
quamuis peccaſſet ſe inebriando:uel forte nec etiam
inebrietate deliquit:quia uirtutem uini noue regio/
nis non cognouit:ſicut nec noe quādo inebriatus eſt.
Forte etiam filie minus peccauerunt:que non concu/
piſcentia ducte:ſed ut ſaluarent ſemen de patre con/
cumbendi ſecum modum inuenerunt:putantes om
nes homines mundi ſicut & ſodomitas incendio pe/
riſſe & ſicut alias diluuio audierant eſſe factum. Potiſ
ſime quia ſecūdum diluuium ignis extitiſſe putabāt:
quod futurum intellexerant prophetatum. Si autem
loth peccauit credendum eſt ipſum penitētiam egiſ/
ſe Alioquin in ſanctorum collegio nō pōneret. Quod
autem ſanctus nominandus ſit: non ſolum ex teſti/
monio petri apoſtoli in ſecunda epiſtola.c.ii.proba/
tur:ſed etiam ex geñ.teſtimonio ubi ſolus ipſe iuſtus
inter cunctos unius ciuitatis peccatores homines no/
minatur. Quis autem aut quando uite ſue finis fuerit
ulterius non legitur hec unde ſupra.

℄ De ſancto Iſaac patriarcha. Cap. LXXXXII.

ISaac patriarcha abrahe filius quia in ſan/
ctorum patrum catalogo conſcribitur ec
cleſiaſtici .xliiii. per repromiſſionem an/
no.c.patris natus octauo die circunciſus:
a deo in tantum dilectus fuit:ut tentans patrem de eo
dem ſibi exhiberi holocauſtū mandaſſet:& eius obe/
dientiam propalata pro ipſo arietem commutaſſet:
& cum a morte reſeruaſſet: que omnia in abrahe le/
genda ſuperius dicta ſunt. Cum ergo iſaac eſſet anno/
rum.xl.& rebeccham bathuelis filiam duxiſſet uxo/
rem ut iam pretactum eſt:in geraris peregrinatus eſt
& fedus cum abimelech iuramento firmauit& domi
num ſibi pollicentem que & patri ſuo promiſerat au
diuit. ℄ Cum ergo rebeccha uxor eius.xx.febre annis
ſterilis extitiſſet:orante pro ea uiro ſuo: ut implere/
tur promiſſio:tandem duos geminos concepit. Quo
rum mutua colliſione adinuicem afflictionem in ute
ro ſubſtinuit. Conſulto q̧ domino & accepto de duo/
bus populis ex eis naſcituris diuino oraculo: geminā
prolem edidit anno Iſaac.lx. Primo egreſſus rufus &
hiſpidus dictus eſt Eſau:qui & edom:a quo gens idu
meorum. Secundo natus dictus eſt Iacob: quia plan/
tam fratris manu tenebant:qui poſtea iſrael nomina/
tus eſt:a quo iſraelite:qui nunc iudei deſcenderūt. Cū
ergo adoleuiſſent eſau factus eſt uenator & iacob agri
cola & paſtor in tabernaculis habitabat. Pater dilige/
bat eſau quia primogenitus:& quia de uenationibus
eius ueſcebatur libenter. Mater uero diligebat Iacob
pro eius ſimplicitate ac etiam diuina inſpiratione. Cū
autem Iacob lēticulam coxiſſet:& eſau laſſus de agro
rediret:& de pulmento fratris peteret: Illeq̧ ſibi dare
recuſaret:uendidit ſibi Eſau primogenita ſua:ea par/
uipendens:& ſe moriturum putans niſi inſtāti come
deret:deditq̧ ſibi primogenita pro edulio lentis:& iu
rauit talem uenditionem ſe ratum habiturū. Et quia
lēticula fulua erat & hebraice edom fuluum dicitur:
extunc eſau uocatus eſt edom. Erant autem primoge
nita dignitates quas habuerunt primogeniti incogna
tionibus ſuis uſq̧ ad aaron: uidelicet ueſtes ſpeciales
quibus induebantur tantum in ſacrificiis offerendis:
& receptio finalis benedictionis a patre. Ipſe uero in

ſolennita..bus & coniugiis benedicebat minoribus:
& in his duplam ciborum benedictionē percipiebat.
Similiter & in diuiſione hereditatis. Nec peccauit Ia/
cob fratrem eſurientem non reficiendo gratis ſecun/
dum gregoriu,m:quia laborabat ille uitio gule : non
nature neceſſitate. ℭ Cum autem ſenuiſſet iſaac & ui
dere non poſſet mandauit eſau primogenito ſuo de
uenatione ſibi cibos parari antequam moreretur : ut
ſibi benedicere poſſet. Quo ad uenandum egreſſo iuſ
ſit rebeccha iacob filio ſuo:ut ſibi afferet duos hedos
optimos:ex quibus eſcas gratas faceret patri ſuo:ut ſi
bi pro eſau benedictionem daret. Et cum ille ex hoc
ſe deprehendendum dubitaret:& ſortaſſe maledictio
nem pro benedictione recepturum:proteſtata eſt ma
ter q̧ talis maledictio in ſuum caput uerteretur:dum
modo iuſſa per filium complerentur. Quod cum ia/
cob perfeciſſet:paratis cibis induit iacob ueſtibus eſau
ualde bonis:quibus ut dictum eſt primogeniti utebā
tur. Pelliculaſq̧ hedorum manibus & collo circunde
dit:ut ſimilitudinem fratris qui piloſus erat exprime
rent:iacob ergo cibis acceptis: & patri iſaac allatis cū
ipſum minime cognouiſſet de cibis comedit:& palpa
to illo putans eſau:iacob poſtmodū benedixit. Egreſ/
ſo igitur iacob uenit eſau:& cibos patri intulit ac be/
nedictionē petiit. Quo audito expauit iſaac uehemen
ti ſtupore:& in hac extaſi uidit in ſpiritu ut ait come/
ſtor a domino hoc factum eſſe:& ſignificationem pie
fraudis intellexit:& ideo non iraſcens quod ſecerat cō
firmauit. In hoc autem facto ut ait Gregorius:nō pec
cauit iacob nec per fraudem benedictionem primoge
niture ſurripuit:ſed ſibi debitam accepit : quam alias
pro lentis edulio a fratre comparauit. Nec falſo dixit
patri ſe eſſe eſau:quia erat ipſe non perſona ſed primo
geniture dignitate ſicut ioannes helias nō natura ſed
uirtute:Benedictus eſt autem:non ſecundum inten/
tionem patris que ad eſau erat: ſed ſecundum uirtu/
tem uerborum que proſerebat. Sicut epiſcopus q or/
dinauit clericum alienum:quem credidit eſſe ſuum:
& tamē uere eſt ordinatus. ℭ Superuixit autem iſaac
poſt natos eſau & iacob annis.cxx. Et ſic annorum.
clxxx.ſenex & plenus dierum mortuus eſt. Et ſepelie/
runt eum filii ſui in ſepulchro paterno:quod eſt in he
bron in ſpelūca duplici:de q̄ dictū eſt ſupius. Hec ex li
bro geñ.a cap.xxv.uſq̧ ad.xxviii.& ex dictis hierony/
mi:ioſephi:& comeſtoris:atq̧ ex chrōicis guilelmi.

ℭ De ſancta Rebeccha. Cap. XCIII.

R Ebeccha filia bathuelis filii nachor fra/
tris abrahe & iſaac neptis ex auunculo ꝓ/
genita:eidem iſaac in uxorem diuina di/
ſpenſatione queſita fuit:ut ſuperius in ge
ſtis abrahe cōtinetur. Hec multo tempore ſterilis du/
os poſtmodum geminos edidit natos: eſau uidelicet
& iacob. Et quia naturale eſt:ut mater ſemper predi/
ligat:quem pater minus amat. Rebeccha iacob predi/
lexit:quem iſaac reſpectu eſau quodammodo contē/
pſit. Et de matris conſilio ac prouidentia ſumma ad/
hibita cautela minor maioris benedictionem accepit:
ut ſuperius dictum eſt. Eademq̧ circūſpectione iacob
ab eſau ira ſaluauit:dum ipſum ad tempus ad laban
auūculum ſuum & ipſius rebecche germanū in me/
ſopotamiam tranſmiſit:ut mortem euaderet : quam
ſibi fuerat eſau comminatus. Quo apud laban com
morante per annos.xx.ut dicet:anteq̄ inde rediret:re/
beccham deceſſiſſe creditur:quo autem tempore: uel
quomodo ſcripture textu ſilentio preteritur.

ℭ De ſcō Iacob ſiue iſrael patriarcha. Ca. XCIIII.

I Acob qui & iſrael patriarcha iſaac filius:
& ipſe ſanctorum patrum catalogo ſcri/
ptus eccleſiaſtici.xliiii.anno patris.lx.cum
eſau congenitus eſt. Hic poſtq̄ fratris be/
nedictionem diuina diſpenſatione ſurripuit:ut ſupra
proximo dictum eſt:a fratre exoſus: de conſilio ma/
tris ad laban auunculum ſuum in meſopotamiā con
ſugit ubi in itinere iuxta luzam dormiēs:ſcalam e ter
ra ad celum erectam:per quā angeli aſcendebant : &
deſcendebant:uidit:& dominū ſummitati ſcale inni/
xum ſibi terram & benedictionem ſeminis promittē
tem audiuit. Perueniens aūt ad laban.xiiii. eidem an/
nis pro duabus filiabus ſuis lia & rachele ſeruiuit. Cū
enim laban cum iacob pepigiſſet:ut ſibi.vii. anni pro
filia ſua mīore rachele:quam ipſe amabat ſeruiret. Et
completo ſeruitio.vii.annorum : iacob uxorem ſuā
expeteret:laban nuptiis celebratis noctu liam filiam
ſuā maiorem in thalamo collocauit:cui ancillam ze/
pham tradidit:cum qua iacob rachelem arbitrās no/
cte dormiuit. Cum aūt maneliam cognouiſſet : & de
hoc ſocero conqueſtus eſſet:excuſauit ſe laban:nō eſ/
ſe de more patrie:ut mīores filie ante maiores nuptui
traderent. Promiſit quoq̧ ſibi poſt.vii.dies rachelem
datur:& ſic iacob utrāq̧ ſororem habitur pro ſerui
tio.vii.alio annorum futuro quo ſibi ſeruire de/
buiſſet:cōpletaq̧ hebdomoda eidem rachelem tradi/
dit:cui ancillam balan nomine dedit:iacob quoq̧ ſo/
cero.vii.aliis annis pro lia iam obtenta ſeruiuit. ℭ Ge
nuit quoq̧ iacob.xii.filios ex uxoribus & earum an/
cillis. Ex lia habuit ruben:Symeon:leui iudam: & iſa
char:& zabulon:& unam filiam nomine dinam . Ex
ancilla lie zepha gad : & aſer . Ex ancilla rachelis bala
dan:& neptalim. Ex rachel ioſeph:& benianimin. Fi
nitis uero.xiiii.annis ſeruitii pro uxoribus ſuis iacob
a laban diſcedere uoluit:ſed laban adhuc ipſo requirē
te pro alio ſeptēnii ſeruitio iacob remanſit : poſtula/
uitq̧ Iacob pro precio quicquid naſceret uarii colo/
ris ex gregibus:quos paſcebat: quod annuente laban
iacob nouam nature ſtropham commentatus contra
naturam arte naturali pugnauit:uirgas.ſ.uarias in ca
nalibus ponens.& in feruore diei dum ad potandum
auide pecora pergerent:& accenderentur ad coitum
oues & capras aſcendi faciens : ut tales ſetus concipe/
rent:quales umbras arietum & hircorū ſupra ſe aſcē/
dentium in aquis conſpicerent. Varius enim erat co/
lor umbrarum:ſicq̧ multitudine agnorum & hedo/

rum uarii coloris nascentium: iacob ultra modum di tatus est. ¶ Iacob igitur ioseph nato completis annis. xx. apud laban: nec ualens uigesimum primum persi cere propter nequitiam laban: qui mercede eius plu ries mutauerat: cum uxoribus & filiis & substātia sua clam discessit. Quem laban iratus persecutus est cum cognatis & amicis: sed ipsum domino cohibente: ne iacob noceret: initio secum federe reuersus est in pace filiabus & nepotibus de osculatis. ¶ Iacob uero ceptū iter peragens angelos dei confortantes se contra fra tris sui esau iram: quem ualde timebat: obuios habu it: & ante auroram cum sibi apparēte angelo lucta di micauit: qui & eius femoris neruum tetigit: & statim emarcuit: & nomen israel imposuit: atq̄ quia contra fratrem inuictus staret: eidem predixit. Iacob uero ad placandum animum fratris munera sibi pro nuncios misit: ipse autem subsequens filios & uxores ac fami liam & iumenta in duas turmas diuisit. Cui esau cum quadringentis armatis occurrens: & munera eius re cusans: ipsum cum uxoribus & filiis suis amabiliter cum amplexu & osculo ac fletu suscepit: & in seyr re uersus est. ¶ Transacto uero iordane iacob habitauit in agro sichem: quem emit a rege emor. Et tunc dina filia eius egressa: ut mulieres regionis uideret: corru pta est a sichem filio emor. Quam postmodum in cō iugium petens: symeon & leui dolose egerunt: ut fili us emor cum patre & populo iuxta ipsorum ritū cir cūciderentur: asserentes se sororē incircūciso homini copulare non posse: quod si facerent: nedum dinam fi lio regis promiserunt tradere: sed etiam cum eoꝝ po pulo connubia confederare. Cum autem omnes ma res circūcisi fuissent: & predolore incisionis tertio die in lectis iacerent. Symeon & leui arreptis gladiis urbē aggressi sunt: cunctisq̄ maribus interfectis cetera di ripuerunt. Vnde territus iacob propter incolas terre: sed confortatus a domino recessit. Perueniēsq̄ bethel edificauit altare: & iuxta id quod prius in itinere me sopotamie domino uouerat: ibidem obtulit holocau stum. Egressus igitur iacob de bethel uenit uerno tē pore ad terram que ducit effratam. i. bethleem. Ibiq̄ cum rachel filium peperisset: & predolore partus mo reretur: uocauit eum bennonii. i. filius doloris. Pater uero uocauit eum beniamin. i. filius dextere. Ibiq̄ ra chele sepulta: iacob peruenit ad terram chanaam. Et cum esset annorum. cxx. patrem suum isaac mortu um sepeliuit. Erat autem iacob annorum. lxxxxi. quā do genuit ioseph. Et cum esset ioseph annorum. xxx viiii. iacob descendit in egyptum in animabus. lxx. q tunc erat. cxxx. annorum ut in proximo dicetur. Qui postea uixit in egypto annis. xvii. Et sic iacob anno rum. cxlvii. uidēs appropinquare obitum suum uo cauit ioseph filium suum adiurans eum ut ipsum se peliret: ubi abraham sepultus fuerat. Conuocatis au tem omnibus filiis suis benedixit eis ac p̄phetice mul ta uentura predixit de diuisione terre promissionis ad litteram: & de futuro statu. xii. tribuum: apertis sime autem de utroq̄ christi aduentu. Et posthec in pace dormiuit. quem filii assumentes portauerunt in hebron: & ibi eundem sepelierunt: cum patribus su is. Hoc ex gen. c. xxviii. usq̄ ad. xxxvii. & ex aliis li bris quibus supra.

¶ De sancta Rachel. Cap. LXXXXV.

Rachel filia laban filii bathuelis filii na chor fratris abrahe & iacob neptis ex au unculo procreata in uxorem iacob diui na dispensatione a patre tradita est. Pro qua ut supra proxime dictum est: iacob laban seruie rat. vii. annis. Et uidebantur sibi dies pauci pre amo ris magnitudine qua ipsam adamauit. Nam sororem liam quasi coactus accepit. Quia tamē diē iustitia exi git ut minus accepti in aliquo subleuentur: Vidēs de us q̄ iacob rachelem prediligeret eam multo tempo re sterilitate damnauit: liam autem multis filiis fecun dauit. Cum autem contemplatione filiorum amor lie sororis dilectioni adequatus esset in iacob: tunc & rachel parere cepit. Peperitq̄ primum iosephi iacob. iam. lxxxxi. anno etatis agente ut scilicet iosephus tra dit. Post quem annis. xii. genuit beniamin & in puer perio decessit: quam iacob in effrata que est bethleem. ubi & filium peperat sepeliuit: & titulum eius in scriptionis desuper apposuit. Prefate tres sanctissi me matres. s. sara rebeccha: & rachel in multis sacre scripture locis commemorantur: & earum celebris sanctitas recolitur. Specialiter autem petrus in prima epistola. c. iii. de sanctitate sare mentionem facit: quis & ceteras commendare in genere uideatur: propter quod merito in sanctarum mulierū catalogo descri buntur que tantorum uirorum coniuges & facto rum filiorum meruerunt esse genetrices. Iosephus etiam eas inter sanctas hebreorū matres imo pre ce teris commemorat. Hec oīa unde supra collecta sunt.

¶ De sanctis duodecim patriarchis filiis iacob.

Cap. LXXXXVI.

Duodecim patriarche filii iacob a quibus. xii. tribus israel descenderunt: ab eodem ex duabus eius uxoribus: rachele & lia: & duabus ancillis zelpha & bala progeniti fuerunt: quorum nomina hec sunt: ruben: simeon: le ui: iudas: isachar: zabulon: gad: aser: dan: neptalim: io seph & beniamin. Hos enim in sanctorum numero ponendos inducunt: non solum paterna sanctissima merita: quorum illi imitatores fuisse creduntur: sed etiam eorum in multitudinem filiorum israel innu mera generatio diffusa. Quod ut ipsorum sanctitas plenius innotescat ex omni tribu eorum. xii. milia si gnatorum in apocalypsi describuntur: ut sic ex ele ctis filiis parentes eorum sancti comprobentur. Ex cepta sola tribu dan: que ideo in nouo testamento re pellitur: non ex ulla progenitoris culpa: sed quia ex ea christo contrarius antichristus nasciturus dicitur. Verum & si ex eisdem patriarchis aliqui peccauerunt in aliquo: utpote ruben qui patris concubina abusus est: uel forsitan omnes: quando ioseph iustum in egy pto uendiderūt: pie creditur eorum culpas ante mor tem per penitentiam fuisse deletas: ut patrum uesti gia imitantes omnes ex hac luce sine dilecto migra rent. Confirmatur etiam hec opinio ex. xii. testamen tis ipsorum: que in hebreorum codicibus reperta nu per in latinum translata sunt: que uincentius in spe culo ponit. In quibus de aduentu christi & articulis humanitatis tot & tanta mysteria uaticinata conti nentur: ut uideantur diuino afflati spiritu non futu ram prophetiam predixisse: sed transactam historiā texuisse. Et potissime in hoc concordantes: q̄ chri

stus dominus de tribu iuda & tribu leui fuerat nasciturus: ipsas duas tribus pre ceteris extollens: & in hoc christo regnum & sacerdotium attribuentes. Neque enim arbitrandum est tantam diuini spiritus afflationem in reprobatos homines eadem sacramenta sic unico ore prophetantes: potissime mortis tempore concurrisse. ℭ Omnes autem patriarche sicut cū patre iacob in egypto intrauerunt: sic ibidem uitam finierunt. Ex istis ut dictum est. xii. tribus filiorum israel dicte sūt. Inter quas: quamuis tribus ruben ex eo q̄ fuerat primogenitus ceteras dignitate precellere debuisset: tamen tribus iuda eius locum obtinuit: & iō merito regnum accepit: quia aperto rubro mare filiis israel transituris: cunctis intrare dubitantibus: prior tribus iuda mare transiuit: & ceteris transeuudi audaciam prebuit. Post hanc secundum tribus leui merito preficitur: quia ipsa sola ex omnibus diuina uocatione ad sacerdotium sublimatur. Et quia ex omnibus fratribus suis leuite seperati fuerant: ut de sacrificiis & oblationibus ceterorum uitam ducentes sortē hereditatis cum aliis non acciperent: ita q̄ solum tribus. xi. remanebant. Idcirco tribus ioseph in duas subdiuiditur: que ex duobus filiis effraim & manasse descenderunt: ut numerus duodenarius impleretur: & ut tribus ioseph cuius occasione ceteris fratribus tanta bona prouenerāt: duplici portiōe ditaretur: Ideoq̄ tribus ioseph īter ceteras non nominat̄: sed loco eius due tribus uidelicet effraim & manasse surrogantur.

ℭ De sancto Ioseph patriarcha. Cap. XCVII.

IOseph patriarcha Iacob filius ex rachele in sanctorum patrum catalogo ecclesiastici. xliiii. & primo m ach. ii. specialiter nominatur. Qui patri dilectissimus eo q̄ in senectute genitus cum annorum. xvi. pasceret gregē: inuidiam fratrum suorum incurrit: tum propter familiarem patris erga se dilectionē: tum propter somniorum narrationem. Viderat enim somnia: q̄ fratꝝ manipuli suum in agro adorarent: & q̄ sol & luna & stelle. xi. se similiter honorarent: quod pater exponēs ioseph a fratribus predixerat adorandum. ℭ Cū igitur a patre in sichem: ubi fratres pascebāt pecora: mitteretur: ipsum tunica talari nudatum deposuerunt in cisternam siccam: & deinde consilio iude extractum ismahelitis. xxx. argenteis uendiderunt. Tunicam aūt ipsius in sanguine hedi tinxerunt: simulantesq̄ illum a feris occisum eandem patri miserunt: qui ipsum interfectum existimans inconsolabiliter omni tempore deflebat. Madiante uero qui & ismahelite ioseph in egypto uendiderūt phutiphari eunucho magistro militie pharaonis. Hic habuit uxorem & liberos: nō dum enim eunuchus factus erat. Nam & ioseph postmodum duxit uxorem eius filiam: qui eunuchus factus ad sacerdotium fuit promotus. ℭ Traduntq̄ hebrei: q̄ ipse phuthiphar uidens ioseph elegantē emit eum: ut sibi misceretur. Dominus autem custodiens ioseph: adeo illum infrigidauit: ut deinceps tanquam eunuchus impotens ad coitum fuerit: propter quod & eunuchus dicitur. Videntes autem eum ierophanti arefactum de more suo ipsum pontificem heliopoleos: que postea fuit damiata creauerunt. Phuthiphar autem q̄uis eum ioseph peccare non posset: ipsum tamen diligens in tantum honorauit: q̄ omni domui sue illum prefecit. Cum autē uxor eius iniecisset oculos in ioseph: quadam die dum esset in camera solus: illa ingressa apprehendit pallium eius: & eum ad concubitum inuitauit. Sed ioseph iratus relicto pallio in manu eius effugit. Illa uero contemptam se uidens: in argumentum fidei retentum pallium ostendit uiro redeunti: accusans ioseph q̄ ipsam uoluisset uiolare. Qui uerbis uxoris credulus: uinctum ioseph tradidit in carcerem regis. Vbi etiam post dies aliquot retrusi sunt a rege princeps pincernarum & pistorum magister ex culpa ipsorum. Qui cū ambo nocte una somnia uidissent: & ea ioseph interroganti narrassent: pricipi pincernarum qui dixerat se uidisse: q̄ ex uite triū propaginum uuas exprimens in calicē pharaonis poculū regi dabat: exposuit ioseph: q̄ post dies tres suo fuerat officio reponendus. Principi uero pistorum dicenti: q̄ uiderat se tria canistra panibus referta gestare: auesq̄ ex eis comedere: exposuit ipsum post tres dies in patibulo suspendēdum: carnesq̄ eius ab auibus lacerandas: que omnia ut predixerat: rei probauit euētus. ℭ Post duos annos uidit pharao somnium: q̄ septem boues crasse de fluuio ascendebant: quas sequebantur septem alie macilente priorum pinguedinem deuorantes. Septem quoq̄ spice plene & uberes pullulabant: quas sequebantur alie semptem tenues & arētes priorum pulchritudinem absorbentes. Cumq̄ sapientes egypti somnium regi interpretari nescirēt: ad suggestionē pincerne ioseph recordati: pharao ioseph educto de carcere somnium rettulit: quod ille sibi exposuit: Dicens septem annos fertilitatis nimie in orbe uenturos: quos subsequent̄ alii septem summe sterilitatis. Consuluitq̄ regi: ut prouideret uirum: qui quintam partem frugum tempore fertilitatis in horreis congregaret: & tempori future postmodū famis reseruaret. Rex ergo miratus in ioseph somnii solutionem: & cōsilii discretionem commisit ei huiusmodi dispensationem: faciens eum totius egypti ducem & principem cum esset annorum triginta. Primo igitur & fertilitatis anno uenit ioseph ut cōgregaret frumēta in fines heliopoleos idest damiate & diuertit ad domum phuthipharis: qui ipsum emerat: & per dolum uxoris carcerauerat: qui princeps & sacerdos regionis heliopoleos factus fuerat. Huius filiam asennech uirginem dedit pharao ioseph in uxorē: ex qua nati sunt sibi duo filii manasses & effraim priusq̄ anni sterilitatis uenirent. ℭ Transactis igitur annis ubertatis & grano collecto: uenerunt anni inopie: & ceperunt tam egyptiorum q̄ aliarum ꝓuinciarum populi concurrere ad ioseph pro frumentis emendis: unde

& exinde infinitam pecuniam congregauit & in arcis
regis reposuit. ℂ Inter hec uenerunt in egyptū de ter/
ra chanaan. x. fratres ioseph: beniamin cum patre reli/
cto: pro frumentis emendis: qui ad ioseph intrantes
eum adorauerunt: quibus ille cognitis durius locu/
tus est: dicens eos exploratores esse: eosq̧ diebus ali/
quibus in uinculis mancipauit. Illi uero se excusantes
omnem suam progeniem narrauerunt: & inter alia
fratrem alium beniamin domi relictum se habere di
xerunt. Quod ioseph audiens symeonem detinuit: ce
teros uero cum cibis dimisit: iurans ꝙ fratrem illorū
nunq̄ dimitteret: nisi beniamin sibi adducerent: ut sic
illos uerum dixisse comprobaret. Qui redeuntes om
nia patri narrauerūt: & eum noua tristitia afflixerūt.
Consumptis ergo triticis de mandato parentis iterū
pro aliis emendis in egyptum descendunt: & q̄uis du
dum iacob recusante beniamin secum adducunt: ue/
nientesq̧ ad ioseph eum adorauerunt: & beniamī si/
bi presentauerūt: & munera secum delata obtulerūt.
Quos ille ad conuiuium inuitauit & symeonem edu
ctum cum fratribus discumbere fecit. Factoq̧ mane
dispensatori suo mandauit: ut eis frumentum tribu/
at: scyphūq̧ suum in sacco iunioris abscondat. Quod
cum factum esset: & illi de ciuitate exissent: fecit eos in
sequi & teneri eo ꝙ scyphū pricipis rapuissent. Quod
dum negarent: & apertis saccis omnibus granum ef/
fusum esset: repertus est scyphus in sacco beniamī: il/
liq̧ omnes uincti ad ioseph reducti sunt. Cum autem
eos ioseph de commisso furto durius increparet & so
lum beniamī uti culpabilem ceteris dimissis in seruū
retinere uellet: iudas propius accedens: eidem cum la
chrymis exposuit: qualiter puerum a patre in fidē su/
am susceperat: & pro puero misericordiam postula/
bat: supplicans illum ad patrem remittendum: & se
loco pueri in seruitium detinendum. Ioseph ergo se
amplius cohibere nō ualens: alienis omnibus exiectis
se cum lachrymis fratribus innotuit: omnesq̧ sibi cū
amplexibus reconciliauit: datisq̧ muneribus ad pa/
trem remisit: eumq̧ cum omni familia & facultati/
bus ad se deferendum mandauit. Qui festinanter ad
patrem redierunt: & sibi per ordinem cuncta rettule/
runt. Audiens autem iacob ꝙ ioseph filius eius uiue/
ret: & totius terre egypti dominator esset: quasi de gra
ui somno euigilās deum benedixit. Quem dominus
per uisionem confortauit. Qui mox surgens secundo
anno famis cum uniuersa familia in egyptum descen
dit. Fueruntq̧ anime. lxx. numero ipso & ioseph cum
duobus eius filiis computatis. ℂ Pharao igitur beni/
gnissime iacob senē annorum. cxxx. suscepit & ab eo/
dem benedici uoluit: deditq̧ ei & filiis suis terrā ges/
sen uberrimam ad habitādum. Sicq̧ occasiōe ioseph
iacob & filii eius omnibus bonis egypti locupletati
sunt. Sepeliuitq̧ ioseph patrem suum defunctum ut
supra dictum est in sepulchro patrum suorum in he/
bron. Erat autem ioseph annorum. xxxix. quando ia/
cob in egyptum intrauit: ubi & annis. xxvii. superui/
xit. Sicq̧ ioseph annos etatis sue. lvi. agebat decedente
genitore. Quo mortuo superuixit annis. liiii. & uidit
filios effraim in tertiam generationem: filii quoq̧ ma
chir filii manasse nati sunt in genibus ioseph. Oblitus
q̧ omnium malorum que fecerant ei fratres sui mor
tuo patre eos benigne pertractauit: & prediis ac pos/
sessionibus ditauit. Et ad extrema deueniens fratri/
bus predixit: ꝙ deus eos uisitaret: & ad terrā pro qua
patribus suis iurauit illos reduceret. Adiurans eos: ut
ossa sua tunc ex egypto transferrent: & in paterno tu/
mulo sepelirent. Mortuusq̧ est ioseph cum esset an/
norum. cx. & conditus aromatibus reseruatus est in
loculo in egypto. Hec de libro geñ. c. xxxvii. usq̧ in fi/
nem & ex aliis uoluminibus quibus supra.

ℂ De scis Effraim & Manasse. Cap. LXXXXVIII.

Effraim & manasses patriarche filii ioseph
fuerunt: qui tribum eius in duas subdi/
uiserunt. Quorum primogenitus manas
ses anno. xxxii. etatis ioseph secundogeni/
tus uero effraim anno. xxxv. eiusdem natus est. Effra/
im autem minor manasse maiori prelatus est: quia se
men eius magis excreuit: & populorum multitudi/
ne: & regni dignitate. Nam regno israel in duo diui/
so: tribus effraim caput. x. tribuum fuit cuius regni sa
maria in ipsa tribu posita ciuitas regalis multo tem/
pore claruit: unde & cum iacob morti appropinqua/
ret: ioseph filius suus manassem & effraim ad eum ad
duxit: ut antequam decederet filiis suis benedictionē
daret. Applicansq̧ illos ad iacob: manassem primoge
nitum posuit ad dexteram patris effraim uero mino
rem ad sinistram: cupiens ut pater maiori dexteram:
minori uero sinistram super caput poneret. Iacob ue/
ro qui iam oculis caligauerat nec luminibus corpo/
ris nepotes uidebat: spiritu tamen futura preuidens
manus cācellauit: & super caput effraim dexteram su
per caput uero manasse sinistram imposuit eisq̧ bene
dixit. Quod ioseph moleste ferēs dexteram patris de
capite effraim leuare & super caput manasse transfer/
re nitebatur. Cui iacob respondit se scire quid faceret
nam quamuis manasses magnus futurus esset ipsum
tamen effraim & seminis multiplicatione & honoris
dignitate precelleret. Qui post aui & patris excessum
in eorum semine mirabiliter excreuerunt: & cum ce/
teris patriarchis in egypto diem extremum concluse
runt. Hec ex libro geñ. c. xlviii. & ex aliis uoluminibus
quibus supra dispersim collecta conscripta sunt.

ℂ De sancto Vedasto epō. Cap. LXXXXIX.

Vedastus episcopus attrebatēsī fuit. Qui a
beato remigio remeñ archiepiscopo eidē
urbi in episcopum ordinatus: cum uenis/
set ad portum ipsius ciuitatis: & duos pau
peres unum cecum & alium claudum ad elemosynā
sedentes inuenisset: facta oratiōe cecum illuminauit:
& claudum erexit. Cum autem in quadam ecclesia de
relicta uepribus operta lupus habitaret: eidem man/
dauit: ut inde discederet: nec illuc ulterius redire pre/
sumeret: quod & factum est. ℂ Deniq̧ cum uerbo &
exemplo multos conuertisset: quadragesimo sui epi/
scopatus anno uidit columnam igneam a celo in eius
domum descendentem. Finemq̧ suum post modicū
futurum esse cognouit. Et circa annū domini. ccccc.
in pace requieuit. viii. idus februarii. Cum autem cor
pus eius transferretur: audomarus quidem pre senio
cecus dolens: ꝙ corpus sancti uidere nō poterat. Mox
lumine recepto corpus aspexit: sed postmodum pen/
sans hoc forte non esse anime sue perutile ad uotum
lumen amisit.

ℂ De sancto Amando episcopo. Cap. C.

AMandus episcopus nobilibus parentibus
ortus mōasterium itroiuit. Qui die qua/
dam maximum serpētem inuenit: quem
statim uirtute crucis ad foueam inde nun
quā exitur ire coegit. Post hoc dū romā uenisset: & in
ecclesia sancti petri apostoli pnoctaret: custos ecclesie
ipm irreuerēter foras proiecit. Cui postmodū ante fo
res dormitanti beatus Petrus apparuit: & ad gallias
ipsum redire mādauit. Qui cū ibidem regē dogober
tū de suis criminibus diuinitus admonitus icreparet:
rex ipsum de regno suo eiecit. Cū aūt rex filiū non ha
beret: & amādus sibi oratiōe natū a domino ipetras/
set. Disposuit rex: ut cū ab amando baptizari faceret.
Quesito igit sancto & ad regē adducto prostratus ad
pedes eius rex ueniā petiit: & ut filiū suū quem preci/
bus sancti dominū sibi cōcessisse nouerat baptizaret:
instātius postulauit. Ille uero primā de uenia petitio/
nē exaudiuit: sed secularibus negociis implicari nolēs
secundam recusauit. Tandem uictus precibus annu/
it uoto regis. Et cum baptizaretur infans tacentibus
cunctis respondit amen. ¶ Post hec ipsum rex in tra
iectēū episcopum sublimari fecit. Vbi cum uerbum
predicationis contemni uideret: in uasconiam iuit.
Et dum ibi predicaret: & quidam ioculator ipsum
irrideret: continuo a demone arripitur: & propriis
dentibus se discerpens: q uiro dei iniuriam fecerit
confitetur: & tandem miserabiliter moritur. Ibi eti/
am cecus quidam aqua lotionis manuum eius ocu/
lis perfusus illuminatur. ¶ Cum in quodam loco
de uoluntate regis monasterium construere uellet:
& episcopus proxime ciuitatis hoc egre ferret: mi/
sit ad eum famulos suos: ut aut sanctum inde expel/
lerent: aut dolose occiderent. Qui uenientes ei in
dolo suaserunt: ut secum pergeret: & sibi locum ap/
tum ad monasterium construendum ostenderent.
Qui malitia eorum per spiritum agnita: ad cacu/
men montis cum eis accessit: ubi eum occidere di/
sponebant: eo q & ipse martyrium affectaret. Subi/
toque tanta pluuia & tempestate mons tetigitur: ut
se mutuo uidere non possent. Qui se mori putan/
tes: prostrati ueniam postulabant: & ut eos uiuos
abire permitteret exorabant. Ipseque orationem fu/
dit: & mox serenitas illuxit: episcopiq famulos aman
dus in pace dimisit. Post que multa alia miracula faci
ens in domio feliciter obdormiuit. viii. idus februarii
circa annū domini. cccccxx. tpe heraclii imperatoris.

¶ De scā Dorothea uirgine & martyre. Cap. CI.

DOrothea uirgo & martyr apud cesaream
cappadocie passa est. Cuius cum due so/
rores christa & calixta que in tormentis
territe fuerant apostatassent: tradita est
Dorothea uirgo a iudice duabus sororibus suis: ut ip
sius animū ad deor sacrificia inclinarent. Quas diui/
no nutu sancta uirgo uersa uice ad fidei ueritatē reuo
cauit: & ad martyriū animauit. Qua de rē ipse sancte
ambe in cuppā misse & in cōspectu sororis icense xpo
animas tradiderunt. ¶ Dorothea uero in catastā leua
ta & palmis diutissime cesa tandē data sentētia ad de/
collandū ducta est. Que dū ad passionē tenderet: scho
lasticus qdā nomine theophilus uirginē irridendo ro
gauit: ut quia ad paradisum sponsi sui pergere se dixe
rat: de ipso paradiso rosas sibi aliquas destinaret.
Quod & illa spopondit. Dum autem iugulo ferien/
da foret: astitit ei iuuenis cernentibus multis: qui ei/
dem in sinu suo tria mala & tres rosas presentauit:
quas sibi de paradiso sponsi sui attulisse asseruit. Quē
sancta rogauit: ut eas theophilo deferat: quod & fa/
ctum est. Propter quod cum theophilus rosas inuisas
tempore hyemis aspiceret: & miraculum consideras/
set: conuersus est: & post decollationem uirginis & ip
se tentus in equuleo leuatus ac diutius tortus: tandē
gladio cedente martyrium consumauit. Passa est au/
tem uirgo christi. viii. idus febr.

¶ De sancta Dorothea uirgine. Cap. CII.

DOrothea altera uirgo apud alexandriam
tempore maxentii & maximi imperato/
rum passa est. Que ut octano libro eccle/
siastice historie traditur: nobili progenie
orta Christo domino seruiebat: & uotum uirginita/
tis emiserat. Sed maximinus in partibus egypti exi/
stens pudicitie hostis & fidei: xpianos mares ad deor
culturam: uirgines ad uoluptatē obscenam: totiis ni/
sibus puocabat. Dum igitur uirgo christi ab eodem
pro adulterio impetit: accepta dilatione timensq uir
ginitatem amittere: nocturno silentio clam aufugit:
& eremum petens orationibus & ieiuniis multo tem
pore uacans in pace quieuit. Cuius exemplum multe
uirgines imitate sunt. hec ibi.

¶ De sancto Moyse abbate. Cap. CIII.

MOyses abbas in deserto de scythi peniten/
tiam egit. Qui fratri a se petenti sermonē
dixit: ut in sua cella sederet: & ipsa eū uni/
uersa doceret. Cum quidam frater senex
infirmatus in egyptū uellet ire ne fratres nimis graua
ret, phibebat eum moyses abbas ne iret: quoniā in for
nicationem incideret. Qui contristatus est nimiū: tā
infirmitatem suā quam senecturem cōsiderās. Et con
tra abbatis inhibitionē discessit. Cui cum uirgo qdā
ex deuotione seruiret ille conualescens eam uiolauit.
Que concepit & peperit. Senex q infantē in ulnis su/
scipiēs: in die magno festiuitatis que erat in scythi ec/
clesiā cum multitudine fratrum intrauit. Et puer cū
lachrymis oībus ad sui confusionē & alior exemplū
ostendebat: & ipm filium in obedientie fore dicebat:
ac ut nemo de senectute presumeret admonebat: nec
nō ut pro se orarēt oībus supplicabat. Cui moyses ab/
bas penitētiam iposuit: & ille ad cellā reuersus ad pri/
stinū statum rediit. ¶ Fratrem quēdā qui peccauerat
abbati moysi miserunt iudicandū. Qui accepto sacco

pleno harena uenit ad eos. Et iterrogatus ab eis quid
hoc esset: respondit q̄ erāt peccata sua post se currētia
in similitudinem harene ponderosa: que ipse nō pote
rat uidere: qui tamen uenerat aliena iudicare. Illi autē
hoc audientes fratri pepercerunt. Hec in uitis patrū.
Quieuit autem abbas moyses in domino & agit eius
festum septimo idus februarii.

ℭ De sancto Moyse abbate alio episcopo saraceno/
rum. Cap. CIIII.

MOyses alius abbas ethiops natione episco
pus saracenorum fuit ut habetur in histo
ria tripartita. Hic postmodū ab egyptiis
captus: & seruus effectus propter multas
culpas a domino suo expulsus: latrociniis & homici/
diis deditus est. Tandem exēplo sanctoꝝ anachorita/
rum ad penitentiam prouocatus: & xpianus ac mona
chus effectus est. Fuitque discipulus isidori abbatis.
Cuius sanctitatis exemplo omnia diaboli figmēta de
uicit: & demonibus admodum terribilis fuit. Deinde
ad sacerdotii ordinem ascendit: & septuagintaquinq̄
annis in eremo seruire studuit. Cū autem primo cle/
ricus factus eēt: & episcopus ei superpelliceum impo/
suit: dixit ei episcopus: q̄ factus fuerat nimium candi/
datus. Ille uero quesiuit ab episcopo: an a foris: an ab
intus: quasi diceret: q̄ dealbatio exterior sine iteriori
nihil prodest. Volens autem episcopus eius patientiā
comprobare: dixit clericis suis: ut quādo ad altare ac/
cederet: eum cum iniuria expellerent. Deinde ipsum
insequentes quid loqueretur audirent. Proiicientes er
go eum foras dicebāt. Exi foras ethiops: nam ethiops
niger erat: qui egressus inter se dicebat: q̄ illi optime
fecerant ipsum expellendo: eo q̄ cum homo non es/
set inter homines stare presumpsisset. Hic aūt sex an/
nis in cella inclusus stetit quibus nulla necessitate exi/
uit: panem solum comedens & aquam ad mensuram
bibens: totaq̄ nocte stans apertis oculis orabat: ut ten
tatiōes quibus in somnis fatigabatur deuinceret. Trā
sactis sex annis omnibusq̄ tentationibus superatis ex
charitate ductus nocturno tempore cellas monacho/
rum circuibat: & aquā aliquādo a decem aliquando a
duodecim aliquando a. xx. deferēs stadiis: oīum fratꝝ
lagenas implebat: factoq̄ mane nesciretur qs esset ad
cellā redibat. Quem nocte quā demon ut eum ab hoc
opere euerteret: q̄si ad mortē in dorso percussit: q ma
ne iacēs reptus: & qs eēt agnitus ad eius tuguriū p fra
tres reductus fuit. Quieuit in pace in deserto scythi se
ptimo idus februarii. lxxx. discipulis derelictis.

ℭ De sancto Augulio episcopo. Cap. CV.

AVgulius episcopus in britannia martyriū
passus est. Hic enim pontifex auguste ciui
tates britānie etate ac uirtutibus ꝓuectus
cursum tpis p martyriū cōplēs eterna me
ruit suscipe p̄mia septimo idus februarii: ut ait ado.

ℭ De sancta Coiuta uirgine & martyre. Ca. CVI.

COiuta uirgo & martyr apud alexandriā
sub Decio cesare passa est agente diuino p̄
side. Qui ut habetur sexto ecclesiaste hi/
storie libro: beatum metranum senē uo/
lentem impia uerba proferre: iussit omne corpus eius
membratim fustibus collidi: uultumq̄ eius ac oculos
acutis calamis terebrari. Deinde ipsum extra ciuitatē
eiectum lapidibus mactari: ut superius dictū est secū/
do calen. februarii. ℭ Post hec iubēte iniquissimo pre
side. Coiutam uirginem adorare idola recusantē: pa/
gani pedibus innectentes: & per plateas ciuitatis hinc
inde trahentes horrendo supplicio corpore discerpse/
rūt. Sicq̄ xpo spiritum reddidit sexto idus februarii.

ℭ De sancta Apollonia uirgine & martyre.
Cap. CVII.

APollonia uirgo & martyr apud alexandri
am sub Decio cesare passa est agente diui/
no preside predicto. Quā pagani detentā
ad idola perducentes iussu presidis adora
re cogebant. Quod cum illa execraretur persecuto/
res ipsius omnes primum dentes excusserunt. Dein/
de copioso igne accenso cum minarentur uiuam se eā
incensuros: nisi cum eis impia uerba proferret: paulu/
lum quidem intra semetipsam deliberans: repente de
manibus impiorum prorupit: & in ignem quem pa/
rauerāt: prosiliuit. Sicq̄ igne combustam in odorem
suauitatis suauissimum christo hostiam obtulerunt
quīto idus februarii. Cuius corpus una cum reliquiis
coiute uirginis & metrani martyrum a christianis ale
xandrie sepultum est.

ℭ De sancto Ausberto episcopo. Cap. CVIII.

AVsbertus episcopus filius sircanii illustris
cum esset iuuenis: andragasinam uirginē
filiā illustris roberti officialis lotharii re/
gis francorum: satis renitentem tandem
a parentibus coactam desponsauit uxorem. Nam cū
ab annis puerilibus deo uirginitatem uouisset: uirū
omnino accipere recusabat. Cum autem deum la/
chrymis propulsasset ut eius pudicitiam conserua/
ret antequam a uiro traducta esset: subito graui in fa
ciem lepra percutitur: & a consortio hominum se/
peratur. Sicque dispensante andoeuo episcopo a ui/
ro repudiatur: & in cenobio uirginum iuxta mona/
sterium beluaci situm uirgo ipsa sacro uelamine cō/
secratur. Sed post dies modicos a lepra mūdata: prio
rem speciem reassumpsit. Que & postmodum eius/
dem loci abbatissa facta laudabiliter uixit. ℭ Ausber/
tus uero uxoris exemplo relicta aula regia in qua in/
uite morabatur: de uoluntate lotharii regis mona/
chus effectus est in monasterio fontanelle: sub sancto
uandegisillo abbate. Deinde ab andoeuo episcopo
presbyter consecratus: theodorico regi nundum re/
gnanti: eum ad regnum ascensurum predixit. Et in
huius signum in agro ipsius theodorici tempore hye
mis herbam uirentem produxit: que usque in pre/

ſens ibidem perpetua uiriditate conſpicitur. Succeſſit autem uandegiſillo in regimine monaſterii fontanelle. Ac deinde poſt beatum Andocuum ad epiſcopatum rothomageñ electus fuit. Qui uti bonus paſtor commiſſi ſibi gregis dominici mirabilem curam egit. Sed tandē regi Pipino quāuis falſo tamē de proditione ſuſpectus ab eodem apud altum montem in exilium actus eſt. Vbi in pace uitam finiuit. v. idus februarii. Cuius corpus dum inde tranferretur: uiſum eſt oculos tertio aperuiſſe. Sepultuſqꝫ eſt ad pñ ſens apud beluacum uirtutibus clarens.

¶ De ſcō Amonio cōfeſſore & abbate. Cap. CIX.

AMonius confeſſor uir eruditiſſimus origenis didymiqꝫ diſcipulus fuit. Quia iuuentute uſqꝫ ad mortem preter panem aſſum nihil unquā comedit. Nunquā uiſus eſt iraſcens: aut iurans: aut mentiens: aut uanum uel aſperum uel infirmum protuliſſe ſermonem. Cum athanaſio epiſcopo romam tendens & rediens: nullū ciuitatis edificium uel opus ſpectabile preter apoſtolorum & lateraneñ eccleſias conſpexiſſe narrauit. Electus aliquando in epiſcopum: aurem ſibi precidit: ut ſic uti mancus & mutilatus epiſcopatu iudicaret indignus. Et dum adhuc omnino hoc non obſtāte electioni inſiſterent: proteſtans ꝙ ſibi linguam precideret: dimiſſus eſt. Ignem de domo uicinorū aſſumens: nec in quo deferret paratum habens prunas inuſtis ueſtibus in ſinu portauit. Quieuit ī pace apud cyprū quinto idus februarii: ubi & ſepultus eſt.

¶ De ſancta Scholaſtica uirgine. Cap. CX.

SCholaſtica uirgo beati benedicti ſoror ab ipſo īfantie tempore domino dedicata in monaſterio fuit. Ad quam uir dei ſemel per annum uiſitandam uenire conſueuerat. Quadam die cum diſcipulis ad eā ex more deſcēdit. Qui totum diem in ſacris colloquiis deducentes: incumbentibus iam noctis tenebris ſimul cibū ſumpſerunt. Cum ergo adhuc ad menſam ſederēt: & tardior ſe hora protraheret: ſanctimonialis uirgo fratrem rogauit: ut ibi ſecum eadem nocte permanens diuinis eam ſermonibus refoueret. Quod ille omnimode facere denegauit. Et cum tanta eſſet in celo ſerenitas: ut nec parua nubecula appareret. Scholaſtica inſertis digitis manus ſuper menſam poſuit: & caput in manibus dominū rogatura declinauit. Moxqꝫ tanta coruſcationis & tonitrui uirtus tantaque inundatio pluuie erupit: ut neqꝫ pater ſanctus, neque qui cum eo erant fratres: extra loci limen pedem mouere potuiſſent. Sicqꝫ ipſe exire extra tectum non ualēs: qui remanere ſponte noluit: inuitus in loco cum ſorore permanſit. Totamqꝫ noctem peruigilem deduxerunt & per ſacra uite colloquia ſe uicaria relatione refecerunt. Dieqꝫ ſequenti uir dei ad monaſterium rediit. ¶ Poſt triduum uero in cella conſiſtens eleuatis oculis: uidit ſororis animam de corpore egreſſam in columbe ſpecie celi ſecreta penetrare. Quod mox fratribus nunciauit: eoſque ut corpus ad monaſterium ſuum deferrent tranſmiſit. Quod in ſepulchro quod ipſe ſibi parauerat tumulauit. Sicqꝫ contigit: ut quorum una mens ſemper in deo fuerat: eorum quoque corpora nec ſepultura ſepararet: Quieuit in pace uirgo domini quarto idus februarii. Hec gregorius ſecundo dialogo cap. xxxiiii.

¶ De ſcā Sothera uirgine & martyre. Cap. CXI.

SOthera uirgo & martyr in orientis partibus paſſa eſt. Que grauiter & diutiſſime alapis ceſa: cum cetera quoqꝫ penarum genera uiciſſet nouiſſime gladio martyriū cōſumauit. iiii. idus februarii. Hec ado ī martylogio.

¶ De ſancta Auſtreberta uirgine. Cap. CXII.

AVſtreberta uirgo filia ſiſinnii illuſtris: & ſancti auſberti rothomageñ epiſcopi ſoror fuit. Que uoto uirginitatis emiſſo ab eodem fratre ſuo ī cenobio uirginū apud ciuitatem rothomagum incluſa: poſt laudabilia ſanctitatis & uite teſtimonia. iiii. idus februarii migrauit ad dominum: ut dicit guilelmus.

¶ De ſancta Euphroſyna uirgine. Cap. CXIII.

EVphroſyna uirgo apud alexandriam claruit. Que ipſius ciuitatis nobiliſſimo patre pannutio pro genita fuit. Hic enim dum prole careret: & mōaſterium quoddam monachorum ciuitati proximum frequentius uiſitaret: Eique multas elemoſynas conferret. Agabitum abbatem & monachos exorauit: ut ſibi gratam ſobolem a domino precibus impetrarent. Cui deus orationibus fratrum filiam euphroſynam conceſſit. Dum autem ad nos nubiles perueniſſet: & uirginitatem ſuam chriſto uouiſſet: eamqꝫ pater licet inuitam cuidam nobili iuueni deſpondiſſet: uirgo chriſti uotum adimplere cupiens de paterna domo latenter abſceſſit: & ſumpto uirili habitu ſeqꝫ ſmaragdum nominans ad dictum monaſterium ſexum uirilem fingens acceſſit: ſeque monachum fieri poſtulauit. Quē abbas gratanter excepit: & monaſticum habitum ſibi tradidit. Que in ſancta religione ieiuniis & uigiliis pre omnibus occupabatur: & ab omnibus maſculus putabatur. Cum autem eius eleganti decore fratres aliquando tentarentur: iuſſu abbatis ſepe ratim cellulam petiit: & ſola incluſa deo ſeruiens omni tempore manſit. Verum pater & ſponſus euphroſynam ubique perquirentes: nec uſquam inuenietes: nimia triſtitia afflicti eam ut mortuam deflebant. Pater uero occupatus triſtitia: ſepius ad abbatem agabitum ueniebat & ſe ſuis orationibus commendabat. Ille uero cum fratribus deum exorabant: ut qui pannutio conceſſerat filiam: eandem ſibi reuelaret uel defunctam. Sed cum abbas a domino ſe exaudiri minime conſpexiſſet: & pannutius nullam conſolationem recipere poſſet: perduxit abbas pannutium ad ſmaragdum incluſum: ut eius facundo colloquio conſolaretur. Quem Euphroſyna cognoſcens: ſed ab eo minime cognita: utpote habitu uirili uultu ſqualida & afflicta: patrem ſuper amiſſione filie blandis adeo ſermonibus conſolatur: & ſacris colloquiis exhortatur ꝙ quaſi rediuiuus effectus ex mortuo eam frequentius uiſitabat. Sicque trigeſimooctauo annis incluſa omnibus incognita manſit. Poſt hec graui ualitudine preſſa mortiqꝫ proxima: patrem ſecretius aduocat: eiqꝫ omnia ſua occulta referat: & ꝙ ſit Euphroſyna ipſius filia ueris indiciis manifeſtat. Omnibuſque detectis inter eius manus ſpiritum exhalauit. Quam pater amariſſime deflens: utpote ſero cognitam: audita abbati & fratribus reuela

uit. Dum corpus lauari deberet ueritas detegitur: & uirgo domini a fratribus cum lachrymis in monaſterio ſepelitur. In cuius exequiis monachus monoculus corpus dioſculans lumen accepit. Pannutius uero omnibus uenditis pauperibus medium precii: & aliud medium monaſterio ceſſit. Vbi & ipſe monachus factus in ſancto propoſito decennio filie ſuperuixit. Quieuit in chriſto uirgo ſancta tertio februarii.

¶ De ſanctis Saturnino & ſociis martyribus. Cap. CXIIII.

SAturninus preſbyter: Dauid: felix: apuleus: & plures ſocii eorũdẽ martyres: apud aphricam paſſi ſunt. Qui ſub anolino ꝓconſule per diuerſa tormenta glorioſiſſime triũpharũt tertio idus februarii. Vbi ſcribit ado.

¶ De ſancto Seuerino confeſſore. Cap. CXV.

SEuerinus confeſſor claruit tempore clodouei regis frãcorum. Hic abbas fuit monaſterii aganenſis multorum miraculorum gloria celeberrimus efulſit. Nam prefatum clodoueum regem dudum ualidiſſimis febribus oppreſſum quem nullus medicorum curare potuerat: ab eo accerſitus ſua confeſtim oratione ſanauit: & in ciuitate pariſienſi multos languentes a diuerſis infirmitatibus liberauit. Dum autem rex eidẽ pro beneficii uiciſſitudine multas pecunias obtuliſſet: nihil omnino recepit: nihilq; aliud pro munere petiit: niſi ut in toto regno quicunque in carceribus qualitercunq; detenti libere laxarentur: quod & factum eſt. Qui diebus aliquibus pariſius reſidẽs: poſtquam obitum ſuũ angelo nunciante cognouit: egreſſus urbe ad mortem qui caſtrum nauonis dicitur ꝓperauit. Ibiq; in oratorio quondam inter manus ſacerdotum domino ſeruientium expirauit. Admirabili luce inſtar ſtelle in eius tranſitu eccleſia circunfuſa: ibiq; ſepultus eſt. x. idus februarii.

¶ De ſancto Iuliano hoſpitatore confeſſore. Cap. CXVI.

IVlianus confeſſor qui a tranſeuntibus ꝓ bono hoſpitio inuocatur: qui & hoſpitator bonus dicitur: utrumque parentem ignoranter occidit. Cum enim exiſtens iuuenis uenationi inſiſtens ceruum inſequeretur: ceruus conuerſus ei miraculoſe locutus predixit: ꝙ patrem ſuum & matrem ſuã occidere debebat. Quod iuuenis audiens timuit: & ne ſibi prophetata contingerent ad regionem longe remotam latenter abſceſſit: ubi cuidam principi adheſit: & tam ſtrenue ſecũ ſe habuit: ꝙ principem militie eum fecit: & quãdam caſtellanam uiduam in coniugem ei tradidit: & caſtellum pro dote accepit. Interea parentes iuliani pro amiſſione filii uagantes eum ubiq; ſolicite requirebant. Tandem ad caſtrum cui filius preerat deuenerunt. Caſuque iulianus abſceſſerat. Quos cum uxor iuliani uidiſſet: & qui nam eſſent inquiſiſſent: & illi cuncta que de filio contigerant enarraſſent: intellexit ꝙ uiri ſui parentes erant: utpote que hec a uiro freq̃nter audierat. Ipſos igitur benigne ſuſcepit: & pro amore uiri ſui lectum eis dimiſit: & ipſa ſibi alibi cubile preparauit. Factoque mane ſummo diluculo caſtellana ad eccleſiam perrexit. Iulianus rediens thalamum ſuum uxorem excitaturus intrauit. Et inueniens duos pariter dormientes: uxorem cum adultero ſuſpicatus: extracto gladio ambos pariter iugulauit. Exiens autem domum obuiauit uxori ab eccleſia redeunti: & admirans interrogauit: qui nam eſſent illi: qui in ſuo lecto dormirent: que reſpondit parentes ſuos eſſe: qui ipſum dudum queſierant: quos honorifice ſuſceptos in ſuo thalamo collocauerat. Ille hoc audiens effectus exanimis amariſſime flebat: & ſe miſerum & patricidam exclamabat. Et dum coniugem uellet deſerere pro penitentia peragenda: uxor omnino eum ſequi propoſuit: ut que fuerat ſecum participes letitie: fieret & doloris. Sicque abeuntes iuxta fluuium ubi multi peribant: hoſpitale fecerunt: in quo omnes pauperes hoſpitio recipiebant: & penitentiam peragebant: omneſq; inde itinerantes iulianus tranſuadabat. Poſt multum temporis media nocte cum eẽt grauiſſimum gelu: audiuit iulianus uocem lugubrem: ut ſe traduceret inuocantem. Qui concitus ſurrexit: & pauperem frigore deficientem tranſuexit: & accẽſo igne in domo ſua calefacere fecit. Sed cum calefieri non poſſet: ipſum in lectulum ſuum portauit: & diligẽter operuit. Poſt modicam horam qui ĩfirmus & quaſi leproſus apparuerat: ſplendidus ad ethera conſcendit: & uale faciens hoſpiti ſuo: dixit ꝙ ipſum ad eum deus miſerat: & peccatum ſuum ſibi dimiſſum propter hoſpitalitatem nunciabat. Sicq; ille diſparuit. Et iulianus cum uxore poſt modicum plenus ſanctis operibus uitam finiuit ſecundo idus februarii. Et quia fuit pauperum peregrinorum ſuſceptor: inde a uiatoribus pro bono inuocatus hoſpitio dicitur iulianus cognomine hoſpitator.

¶ De quadrageſima. Cap. CXVII.

QVadrageſima incipit a dominica qua cantatur Inuocauit me &c. & ſignificat tempus afflictionis: ubi eccleſia que tot tribulationibus clamauerat Circũdederũt me &c. Et poſtmodum inuocan dum adiurorium reſpirauerat dicens. Exurge domine &c. Eſto mihi in deũ protectorem &c. Nunc ſe exaditam oſtendit dicens Inuocauit me &c. Notandum autem: ꝙ quadrageſima quandoque dicitur habere quadragintaſex dies: quandoque quadragintaduos: quandoque quadraginta: quandoq; uero tantum trigintaſex ſecundum diuerſos reſpectus. ¶ Dicitur autem eſſe quadragintaſex dierum omnibus ipſius diebus computatis incipiendo uidelicet a feria quarta cinerum: & procedẽdo uſq; ad diem paſche omnibus diebus tam dominicis q̃ feriis computatis. Quãuis enim diebus dominicis non ieiunemus: tamen a carnibus abſtinemus. Ratio autem huius obſeruantie eſt: quia licet ſecundum theologos corpus humanum quadraginta diebus formetur: tamen ſecundum philoſophos quod uerius reperitur: hominis corpus quadragintaquinq; diebus organizatur: & perficitur: & quadrageſimo ſexto die anima corpori infunditur. Ideoque quadragintaſex diebus abſtinemus: ut ſicut anima corpori infuſa ex carnis commixtione quadrageſimoſexto die maculatur: ſic in carnis afflictione quadragintaſex diebus a macula expietur. ¶ Velut homo tot diebus deo perſoluat abſtinentie debitum: quot ab eius clementia ſe nouit eſſe perfectum. ¶ Dicitur etiam quadrageſima fore quadrageſimoſecundo

dieꝝ incipiendo a prima dominica a qua műda quadragesima incohatur:& numerãdo omnes dies usq; ad resurrectioné tam dominicos q̃ feriales. Cuius obseruãtie ratio est. Quoniã mattheus quadragitaduas generationes ab abraham usq; ad christű posuit:ex quibus xp̃s secundum carné descendit:Quoto ergo numero ad nos descendit per carnis generationem toto ad eum ascendere debemus per carnis maceratioué. Et hec est ratio ambrosii. ℂVel quia sicut filii israel ad terram promissionis pergentes.xlii. mansionibus per desertum factis ad ipsam terram deuenerunt. Sic & nos ad patriam eterne ꝑmissionis festinantes.xlii. diebus per huius mundi eremum ieiuniis afflicti ad eandem patriam deuenire oportet:& hec est ratio augustini. ℂDicitur insuper quadragesima dierum incipiendo a die cinerum usq; ad pascha solis diebus ferialibus computatis & dominicis in quibus non ieiunamus deductus. Cuius obseruantie ratio est: quia ut dicit Augustinus. Ad hoc ut habeamus quinquagenarium quadragenario denarius adiciendus est. Quia ad hoc ut ueniamus ad eterná requiem : oportet nos presentis uite tempore laborare: Vnde dominus post resurrectioné.xl. diebus cum discipulis mansit & postea.x. die spiritű eis paraclitum misit. ℂVel ut dicit gregorius. Cur in abstinentia quadragenarius numerus custoditur:nisi quia uirtus decalogi per libros quattuor sancti euangelii impletur. In hoc etiá mortali corpore ex quattuor elementis subsistimus: & per uoluptates eiusdem corporis decalogi preceptis contrahimus. Quia ergo per carnis desideria decalogi mandata contempsimus:dignum est ut eandé carnem quater decies affligamus. ℂDicitur preterea quadragesima esse.xxxvi. dierum incipiendo a prima dominica usq; ad pascha deductis diebus dominicis & solis feriis computatis. Cuius ratio est ut dicit gregorius quia dum per.ccclxv. dies annum ducimus. xxxvi. diebus ieiunantes quasi anni nostri siue temporis decimas deo damus. Non solum enim deo debentur decime rerum sed etiam decime dierum. Notandum autem ꝙ christus postquá badtismum suscepit statim suum ieiunium icohauit. Quare autem eo tépore nostrum ieiunium non obseruamus sed cű pascha potius illud continuamus:quadruplicé rationé assignat ioannes beleth in summa de officiis. ℂPrima est si uolumus cű christo resurgere quia pro nobis passus est & nos cum eo compati debemus. ℂSecunda causa est ut per hoc filios israel imitemur: qui eo tempore exierunt de egypto & subsequenter eodé tempore de babylonia. Quod inde probatur:quoniá tam isti q̃ illi statim egressi celebrauerunt pascha: Sic & nos imitantes illos:hoc tempore ieiunamus ut de egypto & babylonia.i. hoc mundo exeuntes in terrá hereditatis eterne ingredi mereamur. ℂTertia est quoniam feruor libidinis magis accenditur tempore ueris:ut ergo refrenemus corporis estum hoc tempore maxime ieiunamus. ℂQuarta é quia statim post ieiunium debemus eucharistiam sumere. Sicut igiť filii israel priusquá agnum comederent se affligebát: edentes latucas agrestes & amaras. Ita nos debemus per penitentiá prius affligi:ut digni ad esum agni uite ꝑuenire ualeamus:hec ioánes beleth ubi supra.

ℂDe sancto Agabo propheta. Cap. CXVIII.

AGabus ꝓpheta ut abbas dorotheus scribit unus fuit ex.lxxii. discipulis xp̃i. Hic natione antiochenus ut habeť actuű.xi. tpe apostoloꝝ ex hierosolymis antiochiá ueniens:significabat per spűm famé in uniuerso orbe futurá:que facta é sub claudio cesare. Cuius rei gr̃a discipuli ꝓut quisq; habebat ꝓposuerunt in ministeriű mittere habitãtibus in iudea fratribus: qđ & fecerűt mittétes & seniores p manus barnabe & pauli. ℂHic etiá cű paulus esset cesaree illuc supueniens tulit zoná pauli:& alligans sibi pedes & manus dixit p spiritűsanctum:uiꝝ cuius erat zona illa sic alligandum p iudeos in hierusalem & tradendum in manus gentiű sicut & rei euentus probauit. Sic ergo sub noui testaméti gratia iste prophetico spiritu claruit. Qui & antiochie in pace quieuit idibus februarii.

ℂDe scĩs fusca uirgine & Maura mr̃i. Ca. CXIX.

FVsca uirgo & maura nutrix eius apud rauénam martyrium passe sunt sub preside quintiano. Hec nobili patre eiusdem urbis noĩe syroi gentilitatis errore detéto ꝓgenita:cű esset annorum.xv. desiderabat esse xp̃iana. Quod cű maure nutrici sue secreto reuelasset:& ipsa puelle cõsensisset imo etiá ad xp̃i fidé transire disponeret:uenerűt occulte noctu ad sanctű p̃sbyteꝝ hermolaű:q eas baptismatis unda ꝑfudit & de fide diligẽter instruxit. Que cű syroi pr̃ eius didicisset: & filiá ab intentione xp̃iana reuocare nõ posset:eam in carcere clausit:& cibű omnem triduo denegauit. Quibus diebus syroi missis ad filiam matronis & coetaneis puellis ut eam ad patris uoluntaté inflecterét uirgini ꝑsuaderi fecit:sed nihil oĩno ꝓfecit. Deide ipse idé in carceré ꝑsonaliter accessit:& fuscá blandis sermonibus demulcés aĩum eius in nullo mutare preualuit. Quá ĩde postmodű eductam gladio pimere uoluit: sed mr̃ eius se ĩterposuit sperans ex dilatione téporis filiá ad patris uoluntaté blanditiis demulcendá. Túc ad sacrificandű diis suis pater accessit:ut ipsi filie propositum commutarent. ℂPost dies aliquod preses quintianus rauennam ingressus hoc audiens mandauit fuscá & maurá cű parentibus suis ad se uinctos adduci. Ministri uero uidentes eá oranté:& angelű domini splendidű iuxta eam stanté territi redierunt. Et dű hec p̃sidi renűciarent:fusca & maura se sponte sibi p̃sentauerunt:& christi anas esse uiua uoce ꝓnunciarunt. Dű aűt preses syroi tentű interrogasset:cur filiá christianam fieri permisisset:illeq; e cõtra se excusans

omnia gesta per ordinem retulisset:quintianus qui dem syroi dimisit:fuscam uero xp̄m cōfitentē & ido la cōfutantem flagellari mandauit.Deinde in carcerē una cū maura trudi fecit.Et dū in fide immobiliter perseuerarent:iussit eas p̄ses ex urbe educi : ibiq; illas gladio trāsuerberari.Cum aūt ad locum certaminis adducte fuissent:fusca oratiōe fusa ad dominum:ut susciperet animas eaꝝ in pace:uoce celica confortat: deinde a spiculatore gladio per latera transfixa neca/tur.Maura uero nutrix eius tenens corpus uirginis cū lachrymis rogauit carnifices:ut eam simili passio/ne transfoderent quod & factū est.Quarum corpora naure quidam christiani noctu rapientes ad prouin/ciam tripolitanam ciuitatē sabratam ea deduxerunt & ibidem honorifice condiderunt. ¶ Transactis ue/ro multis annorum curriculis ciuitate illa a paganis depopulata:uitalis quidam uenetus diuinitus ad ur/bem ipsam desertam nauigauit:& corpus sancte fu/sce inde sublatum ad prouinciam uenetie transtulit: & in ciuitate torcellensi cū honore collocauit: ubi & ecclesia eius nomini fabricata est.Passa est autem uir/go christi cum eius nutrice idibus februarii.

¶ De sancto Stephano abbate. Cap. CXX.

Stephanus abbas ordinis grandi montenī fundator claruit āno domini.clxxxi. Hic de aluernia natus nobilissimi cuiusdā ste/phani filius in annis puerilibus ab eodem beneuentū deductus sanctoq; miloni archiep̄o tradi/tus ānis.xii.sub ipso doctus & educatus ē. A quo post modū discedens uitāq; anachoriticā ducere cupiens: multis eremis peragratis ut locū quietis inueniret: tā/dem deuenit aquitaniā ꝓpe ciuitatē lemouicen̄: mō/temq; nemorosum & aspeꝝ qui dicit muretus cōscē dit quem sibi locū aptum elegit:factoq; paruo tugu/rio monasticam uitam ducere cepit:pane solo & aq̄ refectus:lectulo ex tabulis tantū absq; aliquibus stra/mentis decumbens:uestes uiles & leues induens : q̄s nullo calore minuebat:nullo frigore paugebat. Ibiq; ordinem incohauit pluribus miraculis fulgens.Inter que dum quidam miles peccatum aliquod sibi con/fessus esset:a quo nullatenus desistere uolebat : imo etiam ne crimen desereret:si forte pro se sanctus ora/ret ualde debitabat:abbatem rogauit instanter: ne ꝓ se preces ad deum ullas effunderet.Pro eo tamen ste/phanus orauit:& antequā inde recederet: militem a peccato uoluntarie subtraxit.¶ Cum quidā diues ei uictualia sepe deferret:quadā die cibaria portans:a p̄/donibus in itinere capit̄ & spoliat̄.Quod sanctus dei per spiritū intelligens:ꝓ uiro xp̄m orauit.Et ecce no/ctu uir ille liber dimittitur:& cū furibus diuinitus ui/culatis mane uictualia deferens ante monasterii ia/nuas reperit̄.Predonesq; uiso miraculo conuertunt̄: & imposita eis per abbatē penitētia relaxant̄. ¶ Ipse obitū suū sibi reuelatum a deo lōge ante predixit : & anno etatis sue.lxxx.sanctitate mirificus in pace quie uit idibus fabruarii.Cū autem fratres eius obitū oc/cultarēt:ut pacifice sine populoꝝ cōcursu corpus se/pelire possent.Adest subito p̄sbyter ciuitatis & popu li multitudo eius obitū cognouisse clamātes : & eius sepulture interesse supplicātes.Et iterrogati qūo eius transitum didicissent.Respōderunt:q; puer quidam nuper migrauerat:qui biduo ante loquelam miserat sed dum ad ultimam deuenisset horam locutus fue/rat dicēs:q; scalam lucidissimā uiderat cuius cacumē celum & infima pars montē muretum tenebat : per quā dominum stephanū cōscendisse conspexerat: cū quo & ipsum statim abire oportebat.Et his dictis cō tinuo expirauerat.Sicq; populus eius iterfuerūt exe/quiis:Sepultusq; est in mōasterio ip̄o.¶ Post aliquot annos sub abbate petro eius successore mōachi diuia reuelatiōe mōiti:cenobiū & ordinē ad grādimōtē trā stulerūt:a quo & ordinis uocabulū assumpserūt: ubi & nouū monasterium cōstruentes corpus sancti ste/phani detulerunt:ubi & iacet signis coruscans.

¶ De scō stephano alio abbate. Cap. CXXI.

Stephanus alius abbas monasterii iuxta reatine ciuitatis menia cōstituti pater fu/it tēpore gregorii pape primi.De quo idē doctor scribit:q; fuit uir ualde sanctus pa tientie singularis.Cuius lingua licet esset rustica : do/cta erat eius uita.Hic pro amore celestis patrie cūcta despexerat:tumultus hoīum deuitabat : crebris ora/tionibus intētus erat:in quo uirtus patientie in tan/tū excreuerat:ut eum sibi amicum crederet : qui sibi molestiā irrogasset.Reddebat in cōtumeliis gratias: siquid sibi damni fuisset illatum:hoc maximū lucrū putabat.Hūc cum dies mortis egredi de corpore ur/geret conuenerunt multi:ut tā sancte anime de mun do recedenti suas animas cōmendarent . Quoꝝ alii circa eius lectulum consistentes corporeis oculis an/gelos ingredientes uiderunt:sed dicere quicquā nō po tuerunt:alii omnino nil uiderunt.Et hi ergo qui ui/derant:& qui nil penitus cōspexerant:uno oēs timo/re percussi fugierunt:nullusq; illic assistere eo moriē te potuit:ut palā daretur intelligi : que illa egrediens sancta anima susciperet:cuius egressum nemo mor/talium ferre potuisset.Hec gregorius.

¶ De scō Valētino ep̄o & m̄re. Cap. CXXII.

Valētinus ep̄s ichtyrañ in urbe roma mar/tyriū passus est.Nam cū craton qdā ciuis atheniēn̄ orator cōspicuus grece & latine lingue peritus . Rome clarus haberetur: tresq; haberet discipulos cōciues nobiles athenien̄ sc̄ licet proculum phebū & apolloniū secū in urbe pero rantes:contigit filiū eius ceremonē tanta egritudine per trienniū detineri:ut incuruatus dorso caput circa genua deflexū teneret:& nisi portaret̄ ab aliis se om/nino mouere non posset.Cum autem nullus medico rum eidē subuenire potuisset:extitit quidā tribunus

frontonius: qui germanã suam asseruit per quẽdam ualentinũ ichtyraeũ epm a simili passione liberatam. Quem craton per quosdam nobiles amicos suos ad se romam accersiuit: & ut filiũ suum sanaret sicut & germanam tribuni sanauerat instantius supplicauit. Promittens ei dimidium suaꝝ facultatũ: si filiũ suũ redderet sibi sanum. Sanctus uero eius diuitias contempsit: sed pauperibus dandas persuasit: nihilq̧ aliud ab eo petiit: nisi ut in christum crederet: & filius eius salutẽ perciperet. Qui dũ se cum omni familia & tribus eius discipulis fidẽ christi percepturos ꝓmitteret: si filium eius curaret ingressus ualentinus cum filio cratonis cubiculum: tota nocte in oratione perseuerauit. Et circa mediam noctẽ subito lux maxima in cubiculo effulsit: & ceremõ sanatus cum episcopo psallere cepit. Et facto mane ualentinus puerum patri erectũ restituit atq̧ cratonem cum uxore & filio & omni eius familia: necnon proculum phebum & apollonium baptizauit. & in fide diligenter instruxit Ceremon autem discipulus eius effectus epm predicantem sequebat. ¶ Cum autem prefati cratonis discipuli christum predicando multos conuerterent: & ualentinus episcopus plurima miraculoꝝ signa faceret: senatores romani inuidia accẽsi eo ꝙ ꝓpter istos multi deoꝝ cultum deserebant: ualentinũ epm detineri fecerunt: & uirgis cesum eo ꝙ sacrificare nollet placido urbis prefecto tradiderunt. Qui ipsum in arta custodia reclusit: & media nocte populum timens illum in ipso carcere decollari fecit. Cuius corpus ꝓculus phebus & apollonius noctu rapuerunt: & ad ciuitatem ichtyraneũ deferentes in suburbano ciuitatis honeste sepulture tradiderunt: ubi cum in dei laudibus iugiter persisterent tenti a gentilibus traditi sunt licentio consulari. Qui sciens eos a multis populoꝝ insignibus dilectos: noctis medio iussit eos sibi presentari: & immolare diis recusantes capitali sententia clandestine puniri. Statiq̧ de ciuitate illa discessit: & quo abiret nemini reuelauit. Quorũ corpora a quodam abundio presbytero iuxta corpus sancti Valentini tumulata fuerunt. Passio horum recolitur decimosexto calendas martii.

¶ De scõ Valẽtino p̃brõ & mrẽ. Cap. CXXIII.

Valentinus p̃sbyter & martyr. Rome passus est sub claudio imperatore. Quẽ imperator de xpianitate accusatũ teneri fecit in uinculis duobus. Deĩde sibi in amphitheatro presentatum interrogauit: cur deos nõ adoraret. Sanctus uero christi fidem constanter multis rationibus uerissimam comprobauit & omnes deos gentiũ confutauit: in tantum ut imperator ipsum de sapientia commendaret. Verũ dum calphurnius prefectus assistens claudio diceret imperatorem seductum: timens imperator populi astantis confusionem animo immutatus ualentinum tradidit asterio principi ut eum in domum suam adductum patienter tractaret: & ipsum ad deoꝝ sacrificia suaderet. Cum autem sanctus domũ principis introisset: & christũ lumẽ uerum inuocasset: ut domum asterii illuminaret: dixit ei asterius: ꝙ quia christũ lumen appellauerat si filiã eius adoptiuam cecam illuminare in christi nomine posset: ipse cum omni eius familia christo crederet. Sanctus autem presbyter oratione facta puellam illuminauit & asterium cum omni domo sua & filia conuertit & baptizauit. Que cum audisset claudius iussit asterium & puellam atq̧ omnem eius familiã teneri: ipsosq̧ cunctos ad ciuitatem ostiam missos ꝑ diuersa tormenta uita presente priuari. Sanctum uero ualentinum iussit fustibus cedi: & confitentẽ christum uia flaminia adductum capite truncari. Cuius corpus a quadam matrona sauinella collectum in eodem loco sepultum est. xvi. calendas martii.

¶ De sanctis Basso & Antonino & sociis martyribus. Cap. CXXIIII.

Bassus: antoninus: protolicus: tyrion p̃sbyter: moyses: bassianus agathon: dionysius & amonius apud alexandriam passi sunt. Quorum bassus: antoninus & protolicus pro christi nominis confessiõe in mare demersi sunt. Tyrion uero presbyter: moyses bassianus & agathon igne cõbusti fuerunt. Dionysius autem & amonius gladio cedente passionem consumauerunt. xvi. calendas martii. Hec hieronymus in martyrologio.

¶ De sancto Sisinnio episcopo. Cap. CXXV.

Sisinnius eps thausineũ que ciuitas est prope ephesum & uocatur thaus apud ipsam urbem claruit. Hic eutityo & eutitya nobilibus parentibus smyrne ciuitatis ortus est. quorum precibus a deo obtentus est: cum prius prole carerent: & gratia suscipiende sobolis ecclesiam beati ioannis euangeliste apud ephesum sepius cum oblationibus uisitarent. Qui dum infans adhuc ubera matris lamberet: quarta sexta feria & sabbato semel tantum in die mammillas suggebat. Cum autem esset annorum octo a patre liberalibus disciplinis imbuendus traditur: & in eis breui tempore perfectus eruditur. ¶ Die quadam missus a patre ut blaba subiectis sibi gentibus dispensaret: totum triticũ pauperibus errogauit: quod pater audiens moleste tulit: ad suggestionem tamen filii ad horrea que prius ille uacuauerat processit: & ea omnia decoro & nouo frumẽto repleta diuinitus inuenit. ¶ Mortuo uero episcopo tausineũ theodorus episcopus ephesinus metropolitanus ipsius diuina reuelatione eidem ciuitati sisinnium licet satis recusantem cum adhuc esset annorum uiginti in episcopum prefecit. Qui gregẽ dominicum sibi commissum uerbis & exemplis sollicite pascere curauit. ¶ Cum quidam leontius presbyter per annos octo loquelam amisisset: sisinnius ei in christi nomine mandauit: ut die natalis domini tunc de proximo futuro missam populo celebraret: quod & ille adimpleuit: loq̃la sibi exinde plenius restituta. ¶ Post hec sisinnius filium mulieris uidue ab annis. xiiii. maligno uexatum spiritu: post triduanũ ieiunium & orationem ac uigilias tribus diebus in ecclesia celebratas a demonio liberauit. ¶ Sed dum per annos. xxxiiii. ecclesiam suam feliciter gubernasset die quadam hora sexta eo celebrante audita est uox de celis eum ad celestia uocans. Qui omni clero & populo conuocato: & in domino confortato: ea die qua postmodum decessit se ad dominum migraturum predixit: & ut predixerat: sic euenit. Quieuit nãq̧ in pace. xvi. cal. martii. Cuius corpus ĩ ecclesia scĩ ioãnis euãgeliste apud ephesum ꝑut ipse iusserat delatũ: ibiq̧ condigna ueneratione tumulatum seruat.

¶De sancto Cratone martyre. Cap. CXXVI.

CRaton martyr ciuis atheniensis orator in
signis rome passus est. Cuius cum filium
ceremonem contractum sanctus Valenti
nus episcopus sanasset : ut dictum est in
eius passione.xvi.calen.martii:conuersus est ad chri/
stum craton cum filio & omni familia sua : & ab eo/
dé episcopo baptizati sunt.Postq̄ uero ualentinus epi
scopus passus est.Craton etiam a senatu romano ex
inuidia detentus & eorum sententia decollatus est.
Cuius corpus ceremon filius sepeliuit in predio suo
.xv.calen.martii.Qui post patris martyrium in san/
ctis operibus christo deseruiens:& ipse post tempus
aliquod laudabiliter ex hac uita decessit.

¶De scis Faustino & Iouita mar. Cap. CXXVII.

FAustinus & iouita martyres apud ciuita/
tem brixie passi sunt sub hadriano impe/
ratore.Quorum prior in presbyterum: se
cundus uero in diaconum in ciuitate me/
diolanési a sancto apollonio episcopo ordinati : apud
brixiam christum dominú predicabát. Quos impe/
rator hadrianus ipsam urbem ingressus comprehen
di fecit:& sacrificare nolentes in equuleo leuari & tor
queri iussit.Qui cú ex equuleo soluti ante capitoliú
starent illesi:unus de ministris noie calocerus conuer
sus est:& magnum deum christianoꝝ clamare cepit.
Qué hadrianus extra capitoliú eiici fecit : faustinum
uero & iouitam in ergastulo cócludi.Ad quos uisen/
dos xp̄s noctu ueniens cú luce nimia cóforrauit eos.
Cúq; hec custodes carceris calocero núciassent uenit
ille ad hostiú carceris:& uisionem uidit;atq; a domi/
no exhortationé accepit:ipse uero custodibus fidem
xp̄i predicauit:& eos ipsa nocte conuertit. Et cú a san
ctis martyribus omnes stantes ante ianuam carceris
baptismú expeterét:angelus domini eduxit sanctos
ianuis clausis: q caloceꝝ cú militibus ad sanctú apol/
loniú adduxerút.Illeq; ipsos baptizauit hora q̄si.xii.
Et cú altare nō haberent:in quo dominicú corpus cō
ficerét:subito apparuit q̄si linteamen niueú extésum
habés corpus domini inuolutú cum q̄ttuor lumina/
ribus accensis.Sicq; oés sacram eucharistiam sumpse
runt.Deinde ab angelo cófortati sunt.Qui & sanctos
martyres in carceré reduxit:& cú eis caloceꝝ & eius
milites clausis ianuis & signatis intromisit.Mane aút
facto cú hec hadrianus ui disset: & quia calocerus cú
eius officio intra carcerem clausis itroisset. Iratus om
nes milites illos ante se adduci precepit:& eos omnes
christum confitentes decollari mandauit. Calocerú
uero faustinum & iouitam secum uinctos mediola/
num adduxit.Quos sacrificare nolentes in equuleo
leuatos diu mandauit torqueri: deinde lampades ar/
dentes eorum lateribus apponi:& post hec stupa re/
sina & oleo adhibitis ignem copiosum subter eos ac/
cendi.Orantibus autem sanctis:ignis ad statuas deo/
rum que capiti imperatoris superem inebant : profi/
liit:& eas incendit.Imperator ue eo fugiens sanctos
dei pedibus ad posteriora taurorum ferocium ligari
fecit:& in silua dimitti:ut tracti post eos discerperen
tur.Tauri uero in silua uti agni ad presepe steterunt.
Angeli uero martyres exoluerunt:& eos tauris cum
omni mansuetudine insequentibus ad ciuitatem re/
duxerunt.Venientesq; ad palatium coram imperato
re steterunt illesi:tauri uero omnes sibi obuios corni
bus uulnerabant: & ad sanctorum pedes humiliter
procumbebant.Cúq; hec hadrianus arti magice de/
putaret uoluit eos abinuicem separare.Et calocerum
quidem antiocho presidi tradidit puniendum:fausti
nú uero & iouitá carceratos suo iudicio reseruauit.
Antiochus aút cum alpes cotias eét transiturus calo/
ceꝝ ante se p̄misit custodie traditú.Custodes uero ca
loceꝝ ad ciuitaté asteñ adductum carceri tradiderút:
expectantes aduétum antiochi.Interea imperator cú
sibi antiochus necessarius esset misit prefectum sapri
tiú ad ciuitatem asteñ:committens eidem ut caloceꝝ
diris tormentis cruciaret:antiochum uero secum de
tinuit.Calocerus uero in ciuitate asteñ carceri manci
patus:Secundú militem conuertit:& cum ad fausti/
num & iouitá baptizandú mediolañ transmisit:ut di
cetur in passione secúd.iii.calé.aprilis. ¶Dú aút me/
diolanú uenisset angelus domini faustinú & iouitam
de carcere ad secundú extra ciuitatem eduxit: a qbus
baptisma nube q̄dam quá prebente suscepit. Et ecce
colúba de celo uenit & sacram hostiá deferens marty
ribus tribuit.Faustinus uero secundú cōicauit:& resi
duum eucharistie ei dedit:ut ad martianú deferret q
apud tridoná uinctus detinebat:ut in eius passiōe di/
cet.ii.noñ martii.Quo abeúte angelus domini mar/
tyres ad carceré reduxit.Posthec hadrianus brixiá re/
diit & martyres xp̄i secú reduxit:quos sacrificare no/
létes capitali sñia dánauit.Quoꝝ corpa brixie a xp̄ia
nis sepulta sunt.xv.calen.martii. Calocerus uero post
hec sub sapritio pro cósule in ciuitate asteñ martyriú
consumauit:ut suo loco dicetur.xiiii.calen.aprilis.

¶De sancto Fausto monacho & confessore.
Cap. CXXVIII.

FAustus monachus beati benedicti discipu
lus fuit.Qui eiusdé beati patris uitá cóscri
psit.A quo cum scō mauro abbate ad gal/
lias missus eidé mauro exide semp adhesit
& ipsius uite ac sanctitatis imitator effectus hortanti
bus eú fratribus suis suos actus & gesta memorie tra
didit:& in andegaueñ monasterio laudabilé uitá du/
xit:& post magistri transitú ad cassineñ monasteriú
rediit:ubi & in pace in xp̄o q̄euit.xv.cal.martii.

¶De ieiuniis q̄ttuor tempoꝝ. Cap. CXXIX.

IEiunia quattuor téporum a calixto papa
instituta sunt.Circa que tria uidéda occur
runt.s.quare ieiunamus.quattuor anni tē
poribus:quare illis mésibus.s. martio : iu/

nio: septembri: & decembri: & non aliis: & quare tribus in septimana diebus scilicet feria .iiii. vi. & sabbato. ¶Primo igitur uidendū est quare q̄ttuor anni tēporibus ieiunamus .s. i uere: estate: autūno: & hyeme. Cuius q̄ttuor assignant rationes. ¶Prima ratio sumit ex pte ipsoꝝ quattuor tēpoꝝ anni. Quoniā uer est calidum & humidū. Estas calida & sicca. Autumnus frigidus & siccus. Hyems frigida & humida. Ieiunamus igitur in uere ut noxium humorem luxurie tēperemus. In estate ut noxium calorem auaritie extinguamus. In autumno ut castigemus ariditatem superbie. In hyeme ut refrenemus frigiditatem accidie. ¶Secunda ratio sumitur ex parte quattuor complexionum: quoniam in uere augmentatur sanguis: in estate cholera: in autumno melancholia: & in hyeme phlegma. Ieiunamus igitur in uere ut in nobis debilitetur sanguis concupiscentie & inepte letitie. Sanguineus enim est libidinosus & letus. In estate ut debilitetur cholera iracūdie & fallacie. Cholericus enī est iracundus & uersutus. In autumno ut debilitetur melancholia cupiditatis & tristitie. Melancholicus enim ē naturaliter cupidus & tristis. In hyeme ut debilitet phlegma hebetudinis & pigritie. Nam phlegmaticus est hebes & piger. ¶Tertia ratio sumitur ex parte quattuor elementorum. Quoniam uer comparatur aeri. Estas igni autumnus terre. Hyemes aque. Ieiunamus ergo in uere ut in nobis edometur aer elationis & superbie. In estate ut edometur ignis cupiditatis & auaritie. In autumno ut edometur terra frigiditatis & ignorantie. In hyeme ut edometur aqua leuitatis & inconstantie. ¶Quarta ratio sumit ex parte quattuor etatum. Quoniam uer refertur ad pueritiam. Estas ad adolescentiam. Autumnus ad etatē uirilem. Hyems ad senectutem. Igitur ieiunamus in uere ut simus pueri per innocentiam. In estate ut efficiamur iuuenes per constantiam. In autumno ut efficiamur senes per prudentiam & honestam uitam. ¶Vel potius ut satisfaciamus deo quicquid per illas etates aut per illas complexiones in quattuor anni tēporibus uel in quattuor elementis eum offendimus. ¶Quare autem in illis potius mensibus q̄ in aliis ieiunamus duplex ratio assignatur. ¶Prima ratio est ut iudeos imitemur qui quater in anno ieiunabant: scilicet ante pascha: ante pentecostē: ante scenephegiā .i. fixionem tabernaculi in septembri: ante encenia .i. dedicationem templi in decēbri. ¶Secunda ratio est quoniam hec ieiunia fiunt: in martio germinante terra ut in nobis uirtutum germina oriantur: ut maio uel iunio quando segetes colliguntur: ut nos manipulos bonorum operū deo nostro reddamus. In septēbre quando uuę uindemiantur: ut nos diuina charitate inebriari ualeamus. In decembre quando herbe moriūtur: ut nos uitia carnis mortificemus. ¶Quare autem tribus diebus ī hebdomada ieiunamus duplex similiter ratio redditur. ¶Primo quia sicut homo constat ex quattuor elementis quantum ad corpus: & tribus uirtutibus quantum ad animam uidelicet rationali: concupiscibili: & irascibili: sic per tres dies quattuor anni temporibus ieiunamus: ut quicquid in carne uel anima delinquimus: deo per ieiunium exoluamus: sicut quaternarius ad corpus ternarius uero ad animam refertur. ¶Secundo ut per hoc satisfaciamus in die quicquid peccamus in mense. Nam singulis mensibus tribus diebus ieiunamus. Et fiunt hec ieiunia in quarta feria: quia dominus a iuda ea die uenditus fuit. In sexta quia in cruce pependit. In sabbato quia in sepulchro iacens discipulis tristitiam dereliquit. Hec ex summa de officio ioannis beleth: & ex dictis damasceni & guilelmi.

¶De scō Onesimo discipulo. Cap. CXXX.

ONesimus discipulus apostoli pauli seruus fuit philemōis nobilis colosceñ eiusdem apostoli familiarissimi. Hic a domio suo fugiens romam ad apostolum iam in carcere detentum uenit: eiq̄ sedule ministrauit. Quem paulus ad christum conuertit & baptizauit. Et ad dominum cum epistola que intitulatur ad philemonē christianum & correctū remisit. In qua epistola paulus philemonem rogat: ut onesimo delictū ignoscat: & ipsum ut christianum & cōfratrem benigne suscipiat. Quem philemon apostoli intuitu manumisit: & ipsum ad eum remisit. Apostolus uero ipsum episcopum ephesi ordinauit. Qui peracto predicationis officio post passionem pauli iterum romā rediit: ubi & pro fide christi lapidatus occubuit. Corpusq̄ eius inde ad locum ubi fuerat episcopus constitutus: delatum est. Qui passus est decimoquarto calendas martii: ut dicit ado.

¶De scā Iuliana uirgine & martyre. Cap. CXXXI.

IVliana uirgo & martyr passa est in ciuitate nicomedia tēpore maximiani imperatoris. Hec aphricani nobilis & gentilis filia ex eadem urbe oriunda ab annis infantilibus xp̄iana: tradita est in spōsam a pr̄e cuidā eleusio pfecto. Quā cum spōsus traducere uellet & uirgo domini sibi copulari nollet: nisi fieret xp̄ianus: fecit eā pr̄ suus expoliari & grauiter cedi. Sicq̄ flagellatā tradidit pfecto spōso eius. Ille ergo eā sibi p̄sentatā & dudū exanimatam: cū diceret se nullatenus sibi populādā nisi fieret xp̄ianus: iratus iussit uirginem extēsam a q̄ttuor sibi inuicē succedentibus uirgis crudeliter cedi: deinde per sex horas capillis appēdi: & post hoc plumbū liquefactū in caput ipsius pfundi. Quod cū nihil sibi nocuisset: eā catenis ligauit: & in carcerē reclusit. Ad quā uenit belial demon in specie boni angeli: eiq̄ dixit: q̄ xp̄s ipm ad eā miserat: ex cuius sibi parte mādabat: ut diis sacrificaret: ne in tormentis male deficeret. Iuliana uero dubitans: cum lachrymis orauit ut dominus sibi reuelaret: qs eēt q̄ talia suaderet.

Factaq; est uox ad eam:ut ipsum apphenderet & quis
esset cōfiteri cogeret. Que cū demonem tenuisset:in/
terrogansq; quis esset: dixit ei:ꝙ belial demō erat: &
ꝙ pater suus beelzabuth ipsum ad eā decipiendā mi/
serat:qui & demones facit grauiter flagellari quoties
a xp̄ianis fuerint effugati. Dixitq;:ꝙ erant innumera/
biles demones:q a dicto beelzabuth ad oīa mala ppe/
tranda mittebant. Ipse multa scelera cōmitti fecerat:
& nunq̄ ab aliquo xp̄iano eo modo detentus fuerat.
Nam adā & euam fecerat in paradiso preuaricare: &
abel a caim occidi:& populū in deserto ad uitulū ado
randum cōuerti:& tres pueros in caminum ignis im
mitti:& hierusalem inflammari:& alia multa pluri/
mis pessima opera perpetrari. Tunc iuliana manibus
retrorsum ipsum ligauit:& cū catena qua uincta erat
diutissime uerberauit. Et cū die sequenti iussu prefe/
cti de carcere educeret:demoné post se trahebar liga/
tū. Qui cū misericordiam eius peteret:ne amplius de
se ridiculū faceret:per totum forū illum traxit: & tā/
dem in latrinam quandam proiecit. Et cū ante prefe.
ctum consistens xp̄m confiteret:in quadam rota ex/
tenditur:intantum ut oīa ossa eius usq; ad exitū me/
dullaꝝ confringerent. Angelus aūt domini rotā cō/
minuens uirginé in momento sanauit. Quo miracu
lo uiso.cxx.gentiles promiscui sexus ad xp̄m conuer/
si sunt:& in confessione noīs xp̄i decollati. Deinde in
ollā plumbo liquefacto repletam iussu eleusii mittit:
sed plumbo uelut suaui balneo tepefacto uirgo illesa
educitur:qua educta plūbum ebuliēs ꝓsiliit:&.lxxv.
gentiles ex circūstantibus interfecit. Tunc p̄ses gladio
caput eius amputari precepit. Quā demon quem uer
berauerat in sp̄e iuuenis insequi cepit: & gentiles ex/
hortari:ne sibi parcerent que deos uituperauerat: &
se nocte precedente grauiter flagellauerat. Et cum ip
sum uirgo respexisset: aufugit demon: dubitans ne
iterum se capere uellet. Ducta est igitur extra ciuitaté
& oratione premissa decollata est. Cuius corpus se/
phonia senatrix accepit:& cum in naui detulit:ut ro/
mam ueniens ipsum ibidem sepeliret. Sed orta tem/
pestate nauis in fines campanie ad portum puteola/
num impellitur:& ibidem uno miliario a mare cor/
pus uirginis sepelitur. Eleusius uero non post multo
tempore nauigans maris tempestate cum triginta/
quattuor uiris submersus est. Passa est autem uirgo
christi.xiiii.calendas martii.

De scō Pollochronio ep̄o & mar. Cap. CXXXII.

POllochronius ep̄s & martyr apud babylo
niā ciuitatem passus est sub decio cesare.
Qui cum aduersus persas congressus eēt:
& habita uictoria multas ciuitates obti/
nuisset:ueniens ad ciuitaté babylonie. Pollochroniū
episcopū christianoꝝ teneri iussit cū presbyteris par/
menio:elimate & chrysotello: & diaconibus luca &
mutio:quos fecit duci ad sacrificandū: & sacrificare
nolentes ac xp̄m cōfitentes in custodiā reclusit mul/
tis diebus. Interimq; in ipsa urbe téplum saturno edi
ficauit. Et ad nouū templū ep̄m cum eius clero duci
fecisset:& ut sacrificia offerrēt instaret:& pollochro/
nius neq; sacrificare neq; uerbum aliqd̄ decio respon
dere uellet interrogauit decius pmeniū cur ep̄s coꝝ
mutus effectus esset:qui respondit: ꝙ nō obmutue/
rat:sed os sanctū inter stercora coinquinare nolebat.
Propter qd̄ decius linguā parmenii precidi fecit: qui
tamen ut prius expedite loquebat. Tunc iratus deci/
us iussit os pollochronii lapidibus contūdi. Et dum
cederetur emisit spiritū. Post hec decius ambulans in
ciuitatem cordulam:parmenium & socios secum ui
ctos adduxit:de quibus in eorum passione agetur de
cimo calendas maii. Corpus uero pollochronii ante
templum dimisit. Quod duo reguli abdon & senen
christiani noctu colligentes ante muros babylonie
tumularunt decimotertio calendas martii.

De scō Sauino ep̄o. Cap. CXXXIII.

SAuinus ep̄s ciuitatis canusine claruit tpe
totille regis gothoꝝ. Qui inter cetera do/
na sibi a deo concessa:sp̄ū ꝓphetico claru/
it. Quod totilla rex gothoꝝ audiēs mini/
me credidit:sed ꝓbare studuit qd̄ audiuit. Cū enim
in eisdé partibus deuenisset:& a uiro dei inuitatus ad
eius dexterā discubuisset:cū iam ep̄s longo senio lu/
mé oculorum amisisset:puer ex more eidé patri po/
culū prebuit:sed rex silenter manū extendēs calicem
puero abstulit:eūq; p se uice pueri ep̄o porrexit. Túc
ille calicé accipiens:sed tamé ministrū non uidens di/
xit:uiuat ista manus uiuat talis minister. De quo rex
letus erubuit:quia q̄uis dep̄hensus esset:in sancto qd̄
querebat inuenit. Cū aūt sauinus longo senio trahe/
ret: archidiacōus eius ep̄atū ambiēs:uini fusoris eius
aīum p̄cio p̄cibusq; corrupit ut mixtū uino sibi uene
num ꝓpinaret. Qui refectionis hora ep̄o ueneni po/
culū obtulit:sed ep̄s eidem ut illud statim biberet im
perauit. Tremefactus pincerna deprehēsum se sentiēs
maluit moriturus bibere:quā penas pro tanta homi
cidii culpa tolerare. Cūq; ad os sibi calicem posuisset:
ep̄s compescuit seq; uenenum bibituꝝ obtulit:man/
dans ut ad illū qui sibi dederat iret:eiq; diceret ꝙ saui
nus quidem uenenū biberet:sed ipse minime ep̄s eēt.
Facto ergo signo crucis uenenū episcopus bibit:& il/
lesus permāsit:eadéq; hora archidiaconus eius alibi
existēs subito defunctus est:acsi per os ep̄i ad archidia
coni uiscera mortiferꝝ trāsiuisset. Quieuit in pace uir
domini.xiii.calē.martii. Hec gregorius.iii.dial.cap.v.

De sanctis Maximo & Claudio & sociis martyri/bus. Cap. CXXXIIII.

MAximus & claudius fratres caii pape & ga
bini presbyteri: & uxor claudii prepedi/
gna & filii eius alexander. & cutia precla/
rissimi genere ex urbe:agente fratre eorū
bino presbytero a sancto caio papa baptizati sūt. Ob
hoc iussu diocletiani imperatoris tenti sunt a iudice
iulio. Et maximus quidem capitalem sententiam ac/
cepit. Claudius uero cū coniuge & filiis in exilium de
portati:deinde incēdio cōcremati odoriferꝝ marty/
rii sacrificiū domino reddiderunt. Quoꝝ corpora in
mare apud ostiā iactata fuerūt. Sed coꝝ reliqas xp̄ia/
ni requirentes cū corpore maximi iuxta muros ostie
urbis sepelierunt. Qui passi sunt.xii.calen.martii.

De scō Symeone ep̄o & mar. Cap. CXXXV.

SYmeon ep̄s hierosolymitanus & martyr:
propinquus saluatoris secundū carné ex/
titisse dignoscit ac filius cleophe qui fuit
frater ioseph iusti: ut dicit Hieronymus.
Hic ut.iii.ecclesiastice historie habetur post iacobum
fratrem domini hierosolymoꝝ pōtifex:sub persecu/

tione traiani imperatoris cũ iam eſſet decrepitus ac/
cuſatus eſt attico conſulari tãquam chriſtianus. Qui
ab eo tentus multiſq; ſuppliciis affectus tandem cru/
cis patibulo appenſus martyrio conſumatus eſt om/
nibus qui aderant etiam ipſo iudice de eius patientia
admirantibus: & q.cxx. annorum ſenex crucis pati/
bulum pertuliſſet: qui paſſus eſt.xii.calen.martii.

¶ De ſancto Gabino preſbytero & martyre.

Cap. CXXXVI.

Gabinus preſbyter & martyr nobilis ciuis
romanus ex geuere diocletiani imperato/
ris & frater ſancti Caii pape fuit. Hic libe/
ralibus ſtudiis dum eſſet gentilis nõ me/
diocriter eruditus: factus chriſtianus & preſbyter li/
bros & tractatus ad fidei eruditionem plurimos com
pilabat. Hic germanos maximum & claudium cum
uxore claudii & filiis ad chriſtum cõuertit: & per ma
nus caii pape baptizari fecit. Filiam quoq; ſuã ſuſan/
nam uirginem pulcherrimam ab infantia chriſtianã
ſacris litteris erudiuit. Que cum ob eius nobilitatem
& elegantiam a maximiano diocletiani filio in con/
iugium peteretur: & puella conſentire nollet: dicens
ſe chriſto domino deſponſatam nõ poſſe alicui uiro:
& potiſſime idolorum cultori matrimonio copula/
ri: & gabinus preſbyter ab imperatore requiſitus: eã
ad hoc compellere nollet: in carcerem iuſſu auguſti
mittitur: ibiq; fame & uinculis maceratur. Qui etiam
poſt aliquod tempus ibidem expirauit. Cuius corpus
caius papa germanus eius ſepeliuit.xi.calen.martii.

¶ De ſanctis innumerabilibus martyribus.

Cap. CXXXVII.

Innumerabiles ſancti martyres quorum
numerum ſolius dei ſcientia colligit apud
tyrum ciuitatẽ paſſi ſunt. De quibus octa/
uo libro eccleſiaſtice hiſtorie ſcribitur: q;
diuerſi ſexus & etatis ac ordinis ex egypto illuc adue/
nientes perſecutione in chriſtianos iminẽte a paganis
tenti ſunt. Et confitentes chriſtum primo quidem p
omne corpus flagris laniati: deinde in harena beſtiis
diuerſorum generum traditi ſunt. Cum autem a fe/
ris minime leſi fuiſſent: aliiq; gentiles rei mortis beſti
is ſubiecti ſubito lacerati eſſent. Iterum ſancti marty/
res feris exponuntur: ut ex paganorum morſibus in/
citate in ſanctos ferociores redderentur. Et cum nec
ſic in eos preualuiſſent mutatis ſup eos ferocioribus
animalibus omnino intacti permanſerunt. Quod dũ
pagani magice aſcriberent: ad alias feritates feris im/
maniores ſe conuertunt. Et alios quidem ex ſanctis
gladiis trucidarunt: alios flammis incenderunt alios
in mari necauerunt: alios capitibus abſciderunt: non
nullos etiam inedia conſumauerunt: quoſdam uero
rectos quoſdam uero deorſum uerſo uertice patibu/
lis afflixerunt: qui omnes in confeſſione ueritatis co/
ronas paſſionis a domino perceperunt. Horum glo/
rioſam multitudinem ad uictoriam incitabant beati
tyrannus ſiluanus philenus atq; linus epi nec non ce/
nobius preſbyter: qui omnes una ſecum felici agone
palmas adepti ſunt. Nam tyrannus & ſiluanus epiſco
pi beſtiarum morſibus interierunt: philenus & linus
epiſcopi ignibus conſumpti: cenobius uero preſbyter
cum pluribus aliis decollatus eſt. Horum omnium
paſſio recolitur.x.calen.martii.

¶ De ſcis.lxxix.martyribus. Cap. CXXXVIII.

Septuagintanouem martyres apud ſicili/
am paſſi ſunt. Qui ſub diocletiano augu/
ſto per diuerſa tormenta confeſſionis ſue
coronam a xp̃o ſibi paratam percipe me/
ruerũt.ix.cal.martii. Hec hieronymus ĩ martylogio.

¶ De ſancto Symmacho papa & confeſſore.

Cap. CXXXIX.

Symmachus papa natione ſardus ex patre
fortunato anaſtaſio ſecundo pape in pon/
tificatu romano ſucceſſit: & ſedit annos.
xv.menſes.vii.dies.xxviii. In cuius electio/
ne tanta rome diſſenſio fuit: ut electo quodam laurẽ/
tio una cum ſymmacho: ſenatores laurentii partibus
fauentes aduerſus ceteros qui ſymmacho adherebãt
bellum inferrent: multaſq; cedes & homicidia facien/
tes: pleroſq; ſacerdotum & clericorum ac ciuium ex/
tinxerunt. Deniq; ambo uno die ordinati ſunt. Sym
machus quidem in eccleſia conſtantina: laurentius ue
ro in eccleſia ſancte marie. Sed cũ neutra pars alteri ce
deret: cõdixerunt: ut lis incepta iudicio regis theodo/
rici fineret. Qui rauẽne poſitus dũ legatos ptium au/
diſſet: decreuit: ut quem maior pars cleri & populi ele
giſſet: ipſe in ſede apoſtolica reſideret. Sicq; ſymma/
chus in quẽ maior pars cõuenerat põtifex factus: cõſti
tuit laurentium ẽpm in nicera ciuitate intuitu miſeri
cordie. In hac diſſenſione ſanctiſſimus paſchaſius ec/
cleſie romane diaconus ptibus fauebat laurẽtii bonã
fide. ¶ Hic ſymmachus cõſtituit: ut omni die domi/
nico & in natalitiis apoſtoloꝝ & ſcõꝝ p̃cipuoꝝ Glo/
ria in excelſis deo cantet. Et q̃ ſequunt poſt uerba an/
geli addidit in eodẽ hymno. Poſt paucos annos crimi
natur ſymmachus ex inuidia p falſos teſtes: & occulte
laurẽtius reuocat: & iterato clerus diuidit quibuſdã
adherentibus ſymmacho nõnullis aũt laurentio. Sed
cõuocata ſynodo.ccxv. ep̃oꝝ expurgat ſymmachus
de crimine falſo: & cũ gloria reſtituitur. Laurẽtius ue
ro depoſitus cũ ſuis cõdemnat. Poſt hec ſymmachus
in pace ſedi apoſtolice preſidens: ſanctitate cõſpicuus
quieuit in pace.ix.cal.martii. Sepultuſq; eſt apud ſan/
ctum petrum miraculis coruſcans.

¶ De cathedra ſancti petri apoſtoli ãtiochie facta.

Cap. CXL.

Cathedra ſancti petri apoſtoli ab eccleſia fe
ſtiue celebratur: quia tunc beatus petrus
apud antiochiã ĩ cathedrali honore ſubli/
matus fuiſſe phibet. ¶ Huius aũt ſolẽni/

tatis institutio triplicem causam uidet habere.s.propter historiā: ꝓpter figuram:& ꝓpter prauā cōsuetudinē abolendam.Prima causa est ꝓpter historiā.Cum enim beatus petrus antiochie predicaret theophilus princeps illius ciuitatis eo ꝙ populū seduceret:apostolū fecit in carcerē uinculari & fami diebus pluribus affligi.Qui iā pene deficiens xp̄m ne se deserat deprecatur:& ab eodē celica uoce confortat. Audiens paulus de carceratione petri:ad theophilū iuit: & se multarū artium summū opificem esse dixit: ꝓpter quod a principe rogatus in eius curia mansit.Et post dies tres ad petrum in carcerem latenter ītrauit: & uidens eū pene cōsumptū amarissime plorās eū uocauit:& in eius ruens amplexus ip̄m cibo refocillauit:& multis confortatū sermonibus dimisit.Deinde paulus caute reperto tēpore theophilo suggerebat: ꝙ eius gloriā petri uinculatione dehonestauerat:qui medicus & pauper nil mali ꝑpatrauerat:sibiꝙ in multis ꝓdesse poterat.Et cum theophilus paulum interrogaret: in quo sibi petrus ꝓdesse posset.Paulus tanꝙ se alienū fingēs dixit:ꝙ audiuerat petrū oēs egros sanasse & mortuos suscitasse.Cū hec theophilus uti deliramenta despiceret:ad hoc tādē deuēit:ut si petrus filiū suū.xiiii.annos ante defunctū suscitaret.ip̄e eū ī pace dimitteret:& fidē eius cū oī populo suo susciperet.igressus ergo paulus ad petrū eidē narrauit:qͣliter theophilo filiū suscitādū ꝓmisit.Eductus ergo petrus de carcere ad sepulchrū accessit:& cū orōnē fudisset cōtinuo iuuēis resurrexit.Tūc theophilus cū uniuerso populo credidit:& gloriosam ecclesiā ad nutum apostoli fabricauit.In cuius medio populi cathedram locauerunt:& in ip̄a petrum exaltauerunt.In qua sedit annis.vii. Deinde romā ueniens in cathedra romana ꝓfuit annis.xxv. Cū aūt petrus ex antiochia ad tēpus discessisset.Simō magus illuc accessit:& predicās figmēta multa atꝙ signa fallacia ostendēs populū oēm a fidei ueritate peruertit: & contra petrū ip̄m terribiliter concitauit. Petrus uero rediēs & ꝓdicta reperiens:Simonisꝙ fallacias detegēs:uexatos ab omni langore curauit: & oppressos a demonibus liberauit.Sicꝙ populū ad ueritatem fidei reuocauit:& īfra dies.vii.plusꝙ decem milia hominū baptizauit.Tuncꝙ populus nudis pedibus ad petrū accessit:agens penitentiam ꝙ simoni mago cōsensit: & ip̄m una cū pricipe theophilo iterū ī cathedra sublimauit. Ideo ecclesia de ipsius prima cathedratione festum agit:quis secunda qua rome sedit principalior fuerit ut dictū est supra in alia cathedra petri.xv. calē. februarii.¶ Secunda ratio est ꝓpter figurā. Nam petrus in triplici ecclesia exaltatus fuit.s.in ecclesia militantium:malignantiū & triūphātium: & hoc secundum triplicem festiuitatem quā de ipso ecclesia celebrat.Est enim exaltatus in ecclesia militantium ei ꝓsidendo:& eam in fide laudabiliter regendo. Et hoc quantum ad presentem solemnitatem que dicitur cathedra.quia tunc super ecclesiam antiochenam pontificatum accepit:& eam septennio gubernauit.¶ Est etiam exaltatus in ecclesia malignantium ipsam dissipando & ad dominum conuertendo.Et hoc quantum ad secundam festiuitatem que dicitur ad uincula:tunc enim malignantium iudeorum ecclesiam dissipauit:& multos conuertit.¶ Extitit insuper exaltatus in ecclesia triumphantium in ipsam.s.feliciter introeundo & Christo domino conregnando. Et hoc quantum ad tertiam festiuitatem que est passionis ipsius: quia tunc in ecclesia triumphantium introiuit. Celebratur autem & festum eius ter in anno:propter priuilegium:propter officium:& beneficium.¶ Propter priuilegium quod habuit triplex. Fuit enim pre ceteris dignior auctoritate: quia claues regni celorū accepit.Fuit & feruentior in amore:quia cum maiori feruore Christum dilexit quam alii apostoli. Fuit etiam efficacior in uirtute:quia ad umbram petri sanabantur infirmi. Ideoque festum eius tertio celebratur. ¶ Propter officium: quia officium prelationis habuit super uniuersam ecclesiam: que diffusa est in asia: aphrica & europa:ideo ecclesia ter in anno celebrat festum eius. ¶ Propter beneficium quia absoluit nos a tribus generibus peccatorum scilicet cogitationis locutionis & operationis:uel quod homo facit in deum: in proximum: & in seipsum. ¶ Tertia causa huius festi est propter prauam cōsuetudinē tollendam.Consuetudo enim fuit gentilibus ut ait. Ioā. beleth singulis annis circa dies istos epulas offerre super tumulos parentum suorum: quas nocte demones consumebant:Ipsi autem eas ab animabus circa sepulchra errantibus quas umbras uocabant eas putabant absumi. Que consuetudo epularum cum a christianis extirpari non posset:statuerunt sancti patres festum cathedre sancti petri tum de illa que fuit rome:tum de illa que fuit antioche:ut eo die quo talia per paganos fiebant:in reuerentia demonum: eodem die christiani charitatiue epularētur adinuicem in subsidium pauperum:& honore principis apostolorum.Ideoque tali die in aliquibus locis celebrantur conuiuia: & uocatur festum epularum sancti petri .s.viii.calend. martii hec Ioan. beleth. ¶ Post cathedrationem autem suam beatus apostolus scripsit duas epistolas que canonice nominatur: quarum secunda propter stili dissonantiam a plerisꝙ non illius fuisse narratur:marci euangelium dictasse dicit. hec hieronymus de uiris illustribus.

¶ De sancto Papia episcopo hieropolitano. Cap. CXLI.

Papias hieropolitanus episcopus Ioannis apostoli auditor policarpi quoque condiscipulus & consodalis fuit. Hic ab eodem apostolo apud hieropolim predicante: ordinatus episcopus eiusdem ciuitatis: postquam gregi dominico pluribus annis laudabiliter prefuit: beato fine in Christo quieuit.viii.calend.martii. Hic .v.libros de uerbis domini composuit. hec hieronymus de illustribus uiris.

¶ De scō Aristione discipulo. Cap. CXLII.

Aristion discipulus unus de.lxxii.fuit: qui bini ab eo missi sunt ad predicandum. De quo in passione barnabe apostoli mentio habetur.Qui post peractum predicatiōis officium apud salaminam in cypro insula in domino requieuit.viii.calen.martii.ut dicit ado.

¶ De sancto Abilio episcopo. Cap. CXLIII.

Abilius ep̄s alexādrius fuit. Qui post beatū marcū secūdus pōtifex ibidē cōstitutus sīdē post ip̄m marcū primus extiterat anianus:annos.xiii.eidē sedi ꝓsidēs sacerdotiū

uita conſpicuus miniſtrauit:&.viii.cal.martii in chri/
ſto quieuit.ut dicit ado.

¶ De ſancto Policarpo preſbytero. Cap. CXLIIII.

POlicarpus preſbyter & confeſſor xp̄i tp̄e
diocletiãi & maximiãi ĩperatoꝝ claruit.
De quo in beati ſebaſtiani paſſiõe ſupra.
xiii.cal.februarii mẽtio facta eſt: & dicet̃
infra in paſſione tyburtii.iii.idus auguſti. Hic una cũ
beato ſebaſtiano multos ad xp̄m conuertit: & pluri/
mos baptizauit. Nã cũ beatus ſebaſtianus zoe uxori
nicoſtrati prim iſcrinii:que dudũ muta extiterat loq̃/
lam reſtituiſſet:& ipſam una cum uiro ſuo & familia
nec nõ tranquillinum & mattiam parentes marci &
marcelliani cõuertiſſet:ipſos oẽs policarpus ſacri fon
tis unda pfudit. Et cũ nicoſtratus a fratre ſuo claudio
cõmentarienſe obtinuiſſet: oẽs carceratos ad domũ
ſuam adduci:eos oẽs ad xp̄m per ſebaſtianũ conuer/
ſos idem preſbyter baptizauit. Cũq; eidem claudio ni
coſtratus rettulit:qualiter uxori ſue loquelam ſeba/
ſtianus recupaſſet:obtulit claudius ſebaſtiano duos fi
lios:quoꝝ unus hydropicus:alter uulneribus obſeſ/
ſus erat:quos ſanctus ſebaſtianus ſimiliter ſanos effe/
cit. Claudium quoq; una cum ipſis cõuerſos:policar/
pus predictus diuino ſonte regeneraruit. Deinde cum
chromatius urbis prefectus graui morbo languẽs de
cũberet:& tranquillinus ad cũ policarpũ & ſebaſtia/
num adduxiſſet:illeq; ab eis cõuerſus oĩa idola in do/
mo ſua exiſtentia deſtrui permiſiſſet:ſanatus eſt mox
chromatius cum tyburtio eius filio ad ſidem xp̄i re/
ductus:quos policarpus p̄ſbyter cũ familia ſua q erãt
ultra.Mcccc.pmiſcui ſexus ſimiliter baptizauit. Poſt
hec aũt cũ iuſſu diocletiani chromatius p̄fectus in exi
liũ apud cãpaniã cũ multis xp̄ianis mitteret̃: policar/
pus p̄ſbyter ſponte ſecũ exilium ſubiit:ut xp̄ianos exi
ſtentes ibidem exhortaret̃:ubi multo tempore fideli
ter deo ſeruiens:orationibus & predicationi inſiſtẽs:
in pace uitam finiuit.vii.calen.martii.

¶ De ſcõ Gerardo ep̃o & martyre. Cap. CXLV.

GErardus ep̃s & martyr uenetiarum ciui/
tate oriundus:a pueritia deo deuotus ec/
cleſie ſancti marci canonicus fuit. Sed ad
uitam artiorem anhelans religionis habi
tu ſuſcepto:dum ad ſepulchrum dominicum perge/
ret uiſitandum:pannoniam deuenit:ubi a ſancto ſte/
phano chriſtianiſſimo ungarie rege: qui cum ſeruũ
chriſti eſſe cognouit retentus eſt: dimiſſiſq; ſociis cũ
quibus pergebat ibidem manſit. Et in quodam ere/
mo qui bel uocatur per annos ſeptem ſolitariam uitã
duxit. Poſt hec a rege quamuis ſatis renitẽs ad epiſco/
patum promotus eſt. Qui per ciuitates & caſtella pã/
nonie circuiens uerbum domini predicabat. Sedem
autem ſuam iuxta flumen moriſii fluminis ſtatuit:
quam & moriſenã appellauit. Vbi & eccleſiam ſancti
martyris georgii conſtruxit:in qua & altare dei ge/
nitricis erexit:ante quod argenteum thuribulum cũ
thymiamate perpetuo collocauit: & ibidem ſemper
conſeruari decreuit. Beatam enim dei genitricem de
uotius coluit. Vnde & ſingulis ſabbati diebus officiũ
eius cum nouem lectionibus ibidem conſtituit cele/
brandum:quod uſq; in preſens ſeruatur. Epiſcopatũ
quoq; ſtrenue gubernabat: ſepius ad eremũ aliquot
diebus diuertebat. Deinde ad ſedem ſuam rediens of/
ficium ſibi iniunctum adminiſtrabat: & iugiter pre/
dicationi uacabat. Defuncto ergo ſtephano rege ſuc/
ceſſit ei rex petrus. Cuius regnum cum unus ex prin/
cipibus inuaſiſſet:& plurimos nobiles occidiſſet: ue/
nit moriſenam ut ab epiſcopo gerardo die paſche co/
ronaretur. Cuius coronationem nedum ſanctus ſace/
re recuſauit.ſed nec ipſi intereſſe uoluit: quin potius
eidem ut regni inuaſori & proditori interfectionem
ipſius poſt triennium futuram predixit. Quod ut p̄/
dixerat euenit. Deinde poſt annos quinq; cum ad al/
bam ciuitatem pergeret:hoſpitatus apud eccleſiã ſan/
cte ſauine:martyrium ſuum in craſtinum futurum p̄
nunciauit. Sequenti die miſſarum ſolẽniis celebratis
cum eſſet iuxta flumen danubium ab infidelibus ca/
ptus lapidari cepit. Dumq; lapides in ipſum iacti in ae
ra penderent: lancea tranſuerberatus cum pluribus
aliis chriſtianis gladio ceſis ibidem occubuit:ubi & ſe
pultus fuit. Sed proceſſu tẽporis inclytus rex andreas
corpus martyris trãſtulit moriſenam:ubi & miracu/
lis claret. Paſſus eſt aũt.vii.cal.martii. Hic ſanctis plu/
res omelias & ſermones preclaros per ſolennitates p
anni circulum edidit:in quibus eius doctrina & ſapiẽ
tia liqdo demonſtrat̃:& p̄cipue q̃ deuotus beatiſſime
uirginis fieret in cuius laudẽ multa p̄clare dictauit.

¶ De ſcõ Gerardo ep̃o & cõſeſſore. Ca. CXLVI.

GErardus ep̃s leu corum ſanctitate uite mi
rabilis extitit. Qui.xiii.anno henrici im/
peratoris tertii miraculis clarens ad xp̄m
migrauit. Et a leone papa chalcidonẽſi ſy
nodo quarta celebrata canonizatus fuit: & intra ſan/
ctorum confeſſorum numerum in eccleſia honoran/
dus cenſitus eſt:ut dicit fratrer uincentius in ſpeculo.

¶ De ſcõ Sereno martyre. Cap. CXLVII.

SErenus monachus & martyr ſub maxi/
miano imperatore apud ſyrinium paſſus
eſt. Nã cum ipſe ſibi hortum excoleret: &
unus ex domeſticis ĩperatoris amicus inti
mus eſſet:quadã die uxorẽ illius in horto ſuo hora ĩ/
congrua deambulãtẽ repperit:eãq; acriter de ĩhone/
ſtate ĩcrepauit:q; ſola hora inepta monachi pomeriũ
introiſſet:eam quoq; cum indignatione eiecit. Que
uiro ſuo de ſereno conquerit̃:& q; eam turpiter eiece
rit lamentatur. Qui uerbis coniugis ad iracundiam
motus:quem dudum ut amicũ celauerat: maximia/
no uti chriſtianum accuſat. Sicq; ſerenus iubente im/
peratore tentus & ſe chriſtianum confeſſus capite ce/
ſus eſt.vii.calen.martii.

¶De sancto Sereno abbate. Cap. CXLVIII.

Serenus abbas summe cōtinētie fuit. Que nō solū in eius actibus: sed etiā in aspectu cōspici poterat. Quia a deo in tātū crebris orationibus ipetrauit: ut nec etiā se natu/ralibus icētiuis inqetari uel in sopore sentiret. Quod adhuc fortioribus ieiuniis & assiduis orationibus exe/stuās: ad tātā mētis & corporis puritatē deuēit: ut uix in se motū naturalem sentiret ac si paruulus & lactēs sentire dignoscit. Et dū huiusmodi gratie perseueran/tiā lachrymis flagitaret: angelus eidē in somniis asti/tit & eum p uentrē nouacula secuit: & iecore ac itesti/nis eductis & extricatis: omnibusq; mūdissime lotis: cuncta interiora suo loco reposuit: sibiq; dixit omnia icētiua carnis in eo abinde fore precisa: perpetuāq; in posterum mentis & corporis ipm obtinuisse: uti pe/tierat a domino: puritatē. Hec in uitis patrum.

¶De sancto Matthia apostolo. Cap. CXLIX.

Matthias apostolus in loco iude proditoris substitutus est. Cū enim inter ascēsionem & penthecostē apostoli in cenaculo simul es/sent. Videns petrus q numerus apostolorū erat iminutus: quos dominus tamē in numero duo/denario elegerat: ut fidē trinitatis: in quattuor mūdi partibus predicarēt: cum essent oēs discipuli in cena/culo syon numero. cxx. exurgens in medio eorū eos al/locutus est: ostendens ex textu diuine scripture in psal/mo pphetatū: q iudas, pditor piturus erat: cuius apo/stolatum alius accipe debebat. Exhortās fratres ut ali/quē ex ipsis eligerent: quē in locum iude surrogarēt. Quod cū oībus placuisset: elegerunt duos inter cete/ros sanctiores. s. ioseph iustum: q uocabat barsabas: fi/liū cleophe & fratrē iacobi minoris: & matthiā: & ora/tione pmissa dederunt sortes eis. Et cecidit sors super matthiā: & annumeratus est cū. xi. apostolis. Et nota q hoc exēplo non est sortibus utendū ut dicit hiero/nymus: quia priuilegia paucorū nō faciunt legem cō/munē. Hec que dicta sunt habent act. primo. Cum er/go apostoli ad predicandū essent diuisi: matthias apo/stolus iudeā in sortem predicatiōis accepit. Qui tamē ut alibi repit prius in macedonia predicauit. Gētiles uero eius fidem & sanctitatē pbare uolentes: quādam potionē tossicatā que cūctos bibētes uisu priuabat: si/bi dederūt. Quā in nomine xpi bibit: & nullā lesionē icurrit. Et cū illa potio plusq. cc. l. excecasset: ille singu/lis manus iponens oēs illuminauit. Diabolus uero in similitudinē ifantis cani eis appuit: suadēs ut matthiā occiderent qui cultū eorū euacuabat. Quē p triduum quesierunt & in eorū medio cō. istentē minime uide/rūt. Tertia uero die se eis sponte manifestatum uinctū in carcerē reclu serunt: ubi demones sibi apparētes in eū dentibus fremebāt: sed appropinquare nō poterāt. Dominus aūt cū multo lumine sibi assistens eū con/fortauit: & hostio aperto liberū abire permisit. Et dū iterū predicaret: & qdam obstinati psisterent: mox ter/ra se aperuit & cunctos illos deglutiuit. Reliqui uero ad xpm cōuersi fuerūt. ¶Post hec reuersus apostolus ad iudeā uerbum domini predicabat: multosq; in signis & prodigiis cōuertebat. Cui inuidētes iudei eū in con/cilio statuerunt. Duosq; testes qui illū accusauerāt pri/mo in ipm lapides miserūt. Quos lapides in testimo/niū secū petiit sepeliri. Qui dū lapideret: securi in ca/pite percussus spiritū deo reddidit. Cuius corpus in iu/dea sepultū: deinde romā translatū in ecclesia sancte marie maioris esse dicitur & ibidem caput eius popu/lo demōstrat. Qui passus est. vi. calen. martii.

¶De scīs. lxxii. martyribus. Cap. CL.

Septuaginta duo martyres sub maxima/no iperatore apud ciuitatem syrmiū passi sunt. Qui martyrii certamē in prefata ur/be cōsumātes regna māsura pceperūt. vi. calen. martii: ut dicit hieronymus in martylogio suo.

¶De sanctis uictorino & uictore & sociis martyri/bus. Cap. CLI.

Victorinus: uictor: nicophorus: claudiāus: dioscorus: serapiō & papias apud egyptū sub numeriano iperatore martyriū passi sunt agēte iudice sabino. Quorū primus in pilam undiq; circūfossā missus: & p singula fora/mina diutissime cultris trāspūctus est. Et deinde capi/te truncatus. Secundus amputatis manibus & pedi/bus in eadē pila missus: & sicuti prior transpūctus & postmodū decollatus est. Tertius cū in pilā ipsam spō/te fuisset igressus: iudex indignatus illū inde educi: & dudū super craticulā fecit assari. Et cum tali supplicio non moreret: ipm minutatim gladiis iussit concidi. Claudianus & dioscorus flāmis incensi fuerunt. Sera/pion & papias gladio cesi: omnes celebre martyrium dedicauerunt. v. calen. martii.

¶De scō Nestore epō & martyre. Cap. CLII.

Nestor eps & martyr in ciuitate pgen pā/phylie passus est sub persecutione decii. Qui cū die noctuq; orationi insisteret po/stulans ut grex xpi custodiret: cōprehen/sus est a quodam principe curie hyrenarcho: qui cum obtulit presidi pollioni: quem ille nomen domini mi/ra libertate & alacritate confitentem in equuleo leua/tū: & crudelissime tortum: nolētem xpm negare: cru/ci configi mandauit. In qua dum orasset emisit spiri/tum. A fidelibusq; sepultus est. iiii. calen. martii.

¶De scō Alexandro epō & confessore. Cap. CLIII.

Alexander eps alexandrinus glorioso se/nio uenerandus extitit. Hic post beatum petrum alexandrinum epm & martyrē ad eundem pmotus episcopatum nō im/mediate sed post achilā: qui eidem petro immediate successerat sicut & ipse beatus petrus eisdem duobus tunc suis discipulis predixerat sibi domino reuelatū: arrium psbyterū suum heretica prauitate corruptum

& diuina ueritate conuictum de ecclesia alexandrina eiecit: & postea inter.cccxviii.patres in niceno cōcilio dānauit. Qui in reuerēda senectute anno.lxxxxviii. apud eandē urbē laudabili fine quieuit.iiii.cal.martii.

De sanctis Iuliano & Eanio eius ministro martyribus. Cap. CLIIII.

Iulianus & quidam eius minister nomine eanius martyres apud alexandriam passi sunt. Cum enim christianorum persecutio deseuiret: & Iulianus ita podagra constrictus esset: ut neq; incedere: neq; stare posset cum duobus ministris christianis eum gestantibus in sella iudici affertur: ex quibus ministris unus timore tormentorum que uidebat christianis inferri: confestim negauit: alter uero eanius nomie cum iuliano domi no suo in confessione perstitit. Quos iudex camelis impositos per totam iussit urbem circunduci: & flagris hincinde inspectante populo tandiu laniari usq; quo finem ipsis uerberibus sortirentur. Qui passi sunt.iiii. calen.martii.

De sancto Leandro epo. Cap. CLV.

Leander episcopus in hispaniarum prouincia hispalensi ecclesiam feliciter pastorali cura gubernauit. Hic est ad quē beatus gregorius moralium libros scripsit. Cuius p̄dicatione & idustria tota gothorum gens per regem recarendum deprauata ab arriana prauitate conuersa est. Qui etiam fratrem eiusdem recaredi herminigildum regem uiuente adhuc patre heretico ab eadem heresi conuersum ad martyrii passionem exhortando perduxit: ut ponit gregorius.iii.dial.ca.xxx. & dicetur in passione herminigildi idibus aprilis. Qui & officio predicationis fideliter peracto: quieuit in domino.iii.calen.martii.

De sancto Ioanne monacho. Cap. CLVI.

Ioannes monachus filius eutropii magistri militum urbis rome & theodore xp̄ianorum cum esset annorum.xii. a parente liberalibus studiis traditus est. Cum autē pater in domo sua abbatem monasterii acimiteñ hierosolymā pergentem hospitio suscepisset: iuuenis ad uitam monasticam animatus: ab eodem regularibus disciplinis imbuitur: promissione sibi facta q; regrediens domum illuc diuerteret: eo q; se cum ire & monachus fieri disponeret. Interea Ioannes a patre euangeliū sibi scribi petiit: in quo studere cupiebat: qd matér gemmis & auro ad filii allectionē ornauit. In quo quotidie Ioānes legebat: & ad uite perfectioris cumulum anhelabat. Reuersus igitur abbas in domo ioannis recipitur: cum quo habito colloquio de fuga petēda: quia parentes timebat: nauem reperiunt iuxta littus: a quibus dum naute multum pro naulo exigerent: & pecunia carerent: abbasq; ad repatriandum se stinaret. Iuuenis patrem rogat: ut det sibi centum aureos pro conuiuio consodalibus celebrando. Quibus acceptis ioannes quasi necessaria empturus abiit: urbem exiuit: & ad abbatem se iuxta mare prestolātem concitus uenit: datoq; naulo nauem secum ascendit. Quem parentes dudum perquirentes & minime inuenientes ad mortem affligebantur. Ille igitur ad monasterium perueniēs factus est monachus: ubi in omni uite sanctitate & summa obedientia septennium peregit. Post hec cum de uisione parentum nimium tentaretur: obtenta abbatis & monachorum licentia: relicto cenobio romam uenit: mutatoq; habitu conscissis uestibus indutus: facie pre ieiuniis tabefacta: in domo parentū incognitus hospitatur: minime se reuelans. Cui mane pater domum egrediens: ut pauperi peregrino compatiens: tugurium sibi iuxta domū suam construxit: cumq; de mensa propria uti pauperem aluit. Qui multis ieiuniis affectus continue orationibus insistebat. Sed tādem infirmitate correptus: mortiq; uicinus: matrem uocauit: eiq; psalterium gēmis & auro ornatū exhibuit. Que libro cognito uiroq; uocato ioannem interrogat: quō psalterium illud habuisset: & si qua de eorum genito audiuisset. Qui cuncta per ordinem narrans: se ioannem eorum filium patefecit: moxq; in eorum brachiis expirauit. Cuius corpus cum multarum effusione lachrymarum parentes in nouo edificato oratorio sepelierunt: & eidem pro peregrinorum susceptione cenobium addiderunt: ibiq; domino seruientes preter quotidianum uictum omnem substantiā suā pauperibus ministrabant. Quieuit aūt in pace uir domini.iii.cal.martii.

De sancto Ioanne abbate. Cap. CLVII.

Ioannes abbas in scythi clatuit. Ad quem cum quidam anachorita nomine episius uisitandum uenisset: qui per annos.xl.in eremo habitauerat: interrogatus est a Ioanne quantum exinde profecisset: qui respondit: q; ex quo ceperat solitarius esse: nunquam sol eum uiderat manducantem. Cui ioannes inquit: nec me irascentē.

Dum autem ioannes uellet ad similitudinem angelorum nihil operari: sed domino sine intermissiōe uacare: seipsum expoliauit: & hebdomadam in eremo p̄fecit. Cum autem fame periclitaretur: & aculeis muscarum & uesparum totus uulneratus esset reuersus ad hostium fratris sui pulsauit: dicens se esse ioannē: qui respondit: q; hoc esse non poterat: quia ioānes angelus factus erat: & inter homines amplius nō habitabat. Sicq; dimisit eū affligi usq; mane. Postea ciđ apparuit & ip̄m de p̄sumptiōe redarguit: dicens q; si homo erat iterū eum ut pasceref: inter homines operari oportebat. Si aūt angelus esset: intrare cellā non quereret: ioānesq; cōpunctus ueniā postulauit. Cū aūt moreref rogauerunt eū fratres ut aliquod uerbū salutare cōpēdiosum loco hereditatis sibi relinqueret. Qui eis dixit: q; ex quo fuerat mōachus nūquā p̄priā fecerat uolūtatē: nec aliqd docuerat qd nō prius ipse fecisset. hec in uitis patrū. quieuit in domino.iii.cal.martii.

De sancto Ioanne alio abbate. Cap. CLVIII.

Ioannes abbas alius in eremo supioris thebaidis etate p̄uectus uita moribus & abstinētia p̄cellens claruit. Hic primū secedens ad eremū tribus annis cōtinuis sub quadā rupe stādo semp orauit. Ita ut nunq̄ sederet neq; iaceret. Sōni aūt tantū ceperit: q̄tum quis stans rape poterit. Cibum uero nisi die dominico sumpsit. Presbyter enim tunc ad eū ueniens pro eo sacrificiū offerebat: & ipsum sacra hostia cōicabat: idq; ei erat sacramentū & uictus. Huic die quadā diabolus se in p̄sbyteri transfigurans ut ip̄m deciperet: horā solitā p̄uenit: simulans se sacramentorū gr̄a aduenisse. Quē sanctus p̄pter intempestiuā horā demonem suspicatus: ip̄m redarguit:

moxq̃ diabolus confusus abscessit. Pedes aũt eius ex nimia ĩmobilitate dirumpebant: adeo ut sanie efflue rent. Sed cõpletis tribus annis: angelus sibi apparuit eiusq̃ pedum uulnera sanauit: & celesti cibo refecit: ac diuina repletũ sapientia ad alios edocendos ire mãdauit. Qui iussa cõplens: dominica semper die ad eundẽ locũ redibat: & ipsum angelus reficiebat. ceteris uero diebus ioannes ex palmarum foliis manibus opabatur. Cũ qdam claudus ad ipm curationis gr̃a ire disponeret: asinũ ascẽdit: qui cingulo manibus sancti uiri operato: sella cõstrictus erat: moxq̃ ut pedes claudi cingulum tetigerunt: sanatus est. Secreta etiã hominũ agnoscebat: ita ut monachis uicinorum locorum eorum peccata occulta conscriberet: & eorum patribus ut tales uel tales fratres de tali uel tali culpa corrigerent. Eorum etiã merita eisdẽ p litteras insinuabat: admonens ut in eis pseuerarẽt. Similiter & patribus cenobiorum scribebat in qbus eos p spiritum deliquisse cognouerat ita ut illi conscientie remorsu conuicti: negare non possent multis quoq̃ aliis uirtutibus & miraculis admodũ effulsit. hec omnia appelles hieronymus narrauit ut idem refert in uitis patrum.

De scõ Ioanne uiro dei confessore. Cap. CLIX.

Ioannes uir sanctus anachorita in deserto sutrie claruit: qui totius gr̃e homo fuit: in quo ut dicit hierõymus ubi supra tãta cõsolationũ gr̃a refulsit: ut quacũq̃ mestitia quocũq̃ tedio quis oppressus fuisset: paucis eius sermonibus alacritate & letitia repleretur: sed & sanitatũ gr̃a plurima sibi a deo dõata est. Hec in uitis patrum.

De sancto Romano abbate. Cap. CLX.

Romanus abbas in territorio lugdunẽ in locis uirentibus claruit. Qui primus in eodẽ loco uitã eremiticã duxit: & multis uirtutibus & miraculis insigniter effulsit: ac plurimorum postmodum pater extitit monachorũ. Qui & in eodem loco sanctitate famosus in Christo quieuit pridie calen. martii. hec usuardus.

De translatione sancti augustini epi. Ca. CLXI.

Translatio corporis sancti augustini facta est anno domini. dccxviii. transactis ab obitu sancti annis. cclxxx. tẽpore luprandi regis longobardorum. Nã cum beatus doctor apud hipponẽ ciuitatem aphrice cuius eps fuit in domino quieuisset ibique sepultus fuisset. Post aliquod tẽpus barbari terram illã occupauerunt: & loca sancta pphanauerunt: ppter quod fideles corpus sancti augustini inde tulerunt: & ipsum in sardiniam trãstulerunt. Tempore igit̃ premisso luprandus p̃dictus lõgobardorum rex audiens sardiniam a saracenis depopulatam: solẽnes illuc nuncios misit: ut doctoris sancti reliquias papiam deferrent. Qui magno precio dato corpus sancti augustini tulerunt: & ipsum usq̃ ianuam nauigio adduxerunt. Quod deuotus rex audiens usq̃ ad dictam ciuitatem eidem obuiauit: & reuerenter illud excepit. Cum autem mane corpus uellent educere: nullo modo inde moueri potuit: donec rex uotum emisit: q̃ si se inde deduci permitteret: ibidem in nominẽ eius ecclesiam fabricaret. Statimque corpus sine ulla difficultate inde motum est: & rex qd̃ uouerat adimpleuit. Idem miraculum die sequenti in uilla episcopatus condenensis que dicitur casselle contigit: & eodem modo ibidem in honore sancti rex aliam ecclesiam construxit. Et quia uideret sancto complacere ut in suo nomine ecclesie plures fierent: ubicunq̃ mansisset corpus nocte cum rege timens ne alium locum q̃ ubi desiderabat sibi eligeret: in honore eius ecclesiam incohabat. Sicq̃ cum gaudio papiam deducitur: & in ecclesia sancti petri que dicitur celum aureum honorifice collocatur: predie calend. martii: ubi claris uirtutum signis effulget.

De sanctis ducentis & sexagintaduobus martyribus. Cap. CLXII.

Dvcẽti & sexagintaduo martyres rome sub claudio passi sunt: quos primo pro Christi nomine ad harenam fodiendam damnatos iussit claudius ut foras muros porte salarie in amphitheatro mitterentur: ibiq̃ sagittis militum interficerentur. Quod audiens marius cum filiis suis audifax & abbacuch ut in eorum passione habetur. xiiii. calend. februarii. illuc accesserunt ioanne presbytero secum assumpto: ut sanctorum corpora sepelirent. Et inuenerunt ipsa igni superposita. Tũc exuentes se ceperunt corpora subtrahere: & sepelire: quotquot ex ipsis potuerunt: que & ibidem sub diuio cucumeris recondiderunt. Cetera uero igne consumpta sunt. Qui passi sunt calen. martii.

De sancto Herculano epo. Cap. CLXIII.

Herculanus episcopus ciuitatis perusine anno decimoseptimo iustiniani imperatoris sub rege gothorum totilla passus est: ut ait sigibertus. Hic ex conuersatione monasterii ad sacerdotalis ordinis gratiam deductus est. Totille autem regis gothorum temporibus eandem urbem annis septem continuis exercitus gothorum obsedit: ex qua multi ciuium fugerunt: qui periculũ famis ferre non poterant. Anno uero septimo nec dũ finito obsessam urbem exercitus gothorum ĩtrauit. Tunc comes qui exercitui preerat ad regem nuncios misit exquirens: quid de epo uel populo fieri iuberet. Qui mandauit: epo primo a ceruice usq̃ ad calcaneũ corrigam tolli: & tunc caput eius amputari: omnem uero populum gladio extingui. Tũc idem comes crudelitatem tantam abhorrẽs herculanum episcopum super murum urbis capite truncauit: eiusdemq̃ cutem iam mortui a uertice usq̃ ad calcaneum incidit: ut ex eius corpore corriga subtracta uideretur: moxq̃ corpus extra murum proiecit. Quod quidam humanitate compulsi abscisum caput ceruici apponentes cum corpore paruuli ĩfantis illic iuxta muros reperto sepulture tradiderunt. Cumq̃ post eandem cedẽ die quadragesimo rex totilla misisset: ut ciues ubilibet dispersi ad ipsam ciuitatem sine trepidatione remearent. hi qui prius famem fugerant: accepta uiuendi licẽtia reuersi sunt. Qui corpus episcopi sui perquirẽtes: effossa terra ubi iacebat corpus pueri pariter humati: utpote die quadragesimo corruptum & uermibus plenum: corpus uero episcopi acsi die eodem esset sepultum inuenerunt. Et quod mirabilius est: ita caput eius unitum fuerat corpori: acsi nequaquam fuisset abscisum: in quo nec sectionis uestigia apparerẽt: & similiter tergum eius perquirentibus ita sanũ atq̃ intemeratum omne corpus iuẽtum est: acsi hoc nulla incisio ferri tetigisset. quod intra urbem adducentes

honorifice sepelierunt:qui passus est calendis martii. Hec gregorius tertio dialogo capitulo.xiii.

¶De sancto Albino episcopo. Cap. CLXIIII.

Albinus episcopus tépore sancti egidii abbatis floruit. Hic de regione uenetina que oceani britannici confinis est: nobilibus parentibus ortus tinilacẽ monasterii primo monachus fuit. Qui cum aliquando ad obedientiam abbatis perficiendam pergeret:& subito tempestas nimia ingrueret: & domus ad quam cum aliis diuerterat ipsa tempestas etiam tectum cõtriuisset: omnibus aliis qui in eadem se domo reduxerunt madefactis:ipse solus a pluuia immunis fuit. Deinde annorum.xxxv.existens ipsius monasterii abbas factus est. Qui ipsi regimini laudabiliter prefuit annis.xxv. Post hec annorum.lx.andegauis episcopus ordinatur. Cuiq; pastorali uigilanter insedit annis.xx.diuinis operibus uacans multisq; miraculis coruscans. Inter que duos mortuos suscitauit. In asiaco monasterio cecum illuminauit:& mulierem dudum ab immundo spiritu uexatam liberauit. ¶In andegauẽ ciuitate sedis fue:dum pro carceratis in turri detentis ad iudicem interuenisset: nec alicuius liberationem obtinere potuisset:orationem fudit. Statimq; saxum quadrum de muro turris exiliens:inclusis exeundi aditum fecit:omnesq; continuo exierunt & deo ac sancto gratias egerunt. Quieuit in pace calen.martii. Sepultus andegauis. In cuius exequis paraclytici tres sanati & duo ceci illuminati sunt.

¶De sancto Donato martyre. Cap. CLXV.

Donatus martyr apud carthaginem aphrice ciuitatem passus est. Qui sub iudice nisatio & marcellino tribuno:cum esset militaris:in christi confessione gladio cedente martyrii coronam percepit cal.martii.ut dicit ado.

¶De sanctis pluribus martyribus. Cap. CLXVI.

Martyres plurimi quorum tamen certus numerus minime reperiẽ. Rome sub alexandro imperatore passi sunt. Quos idẽ augustus diu cruciatos capitali sententia in extremo damnauit.vi.noñ martii. Hec ado in martylogio.

¶De sanctis quadringentis martyribus. Cap. CLXVII.

Quadringenti fere martyres a longobardis passi sunt. Quos cum longobardi italiam deuastantes cepissent: more suo immolauerunt caput capre diabolo. Hoc circũferentes per circuitum & carmine nephando dedicantes. Cumque illud ipsi prius submissis ceruicibus adorarent:eosq; quos ceperant hoc adorare pariter cõpellebant. Sed ex eisdem captiuis per maxima multitudo paucis uidelicet exceptis obtemperare iussis sacrilegis noluit:& ceruicem quam semper creatori flexerat:creature inclinare contempsit. Quapropter hostes qui eos ceperant graui iracundia accensi: cunctos gladiis interfecerunt. Quos in errore suo participes habere nequiuerunt. hec Gregorius.iii.dial.c.xxviii. Qui passi sunt.vi.noñ martii.

¶De sanctis pluribus episcopis martyribus. Cap. CLXVIII.

Episcopi plures martyres: quorum etiam nec certus numerus scriptus colligitur:iustiniani augusti temporibus apud aphricam passi sunt. Nam cum persecutio uandalica in partibus illis uehementer insaniret:quidam in defensione ueritatis episcopi fortiter persistẽtes ad medium sunt deducti. Quos uandalorum rex uerbis ac muneribus flectere ad perfidiam non ualens: tormentis frangere eos posse credidit. Nam cum eis in ipsa defensione ueritatis silentium indiceret:nec tamen ipsi contra perfidiam tacerent:raptus in furorem eorum linguas abscidi radicitus fecit. Qui ita post pro defensione ueritatis etiam sine lingua loquebantur sicut prius loqui per linguam consueuerant. Hos omnes iussit postmodum idem rex in exilium deportari. Qui multo post tempore superuixerunt. Et quidã ex ipsis miraculum narrantes constantinopolim uenerunt:unus autem illorum statim ut in luxuriã decidit loquẽdi facultatem amisit. Hec idem qui & ubi supra.cap.xxxii.

¶De sanctis Iouino & Basileo martyribus. Cap. CLXIX.

Iouinus & basileus martyres rome uia latina passi sunt sub ualeriano & galieno imperatoribus. Qui per gladium palmam martyrii perceperunt sexto noñ martii ut ait ado.

¶De scõ Guilermo presbytero. Cap. CLXX.

Guilermus angelicus sacerdos uir charitatiuus:sanctitate uite pollẽs ac moribus: & officii sui prosecutor strenuus tẽpore henrici.iii. imperatoris plenus sanctitate migrauit ad christũ.vi.noñ martii. Ad cuius sepulchrũ tempore mortis eius ceci illuminati sunt: claudi erecti:& alii plures a diuersis infirmitatibus liberati:unde & corpus eius a multis peregrinantibus uisitatur: pergẽtibus ad ipsum deuotiõis causa. Hec uincẽtius.

¶De sanctis Marino & Asterio martyribus. Cap. CLXXI.

Marinus miles & asterius senator apud cesaream palestine sub ualeriani imperatoris persecutione passi sunt. De quibus habetur.vii.ecclesiastice historie libro. Quorum prior ciuis hierosolyme clarus a commilitonibus accusatus q; esset christianus:datoq; sibi a iudice spacio trium horarum ad deliberandum:an sacrificare an mori eligeret. Interim quoq; a sancto theoteno eiusdem urbis episcopo confortatus:dum immolare renuisset pro christo decollatus est. Cuius corpus cũ asterius truncatum subiectis humeris & expoliata ueste excepisset:& sepelisset. Honorem quem martyrii detulit continuo martyr ipse accepit. De quo asterio scribitur:ubi supra:q; dum esset apud cesaream philippi que nunc paneas dicitur:& gẽtiles suo more idolis imolarent: uictima arte demonis subito rapiebatur: & nusquam comparens celo delata putabatur. Quod dum sanctus fieri cerneret: orationem fundit ad dominum. Et ecce uictima que credebatur assumpta:aquis superferri conspicitur: & populus ab errore conuertitur. Passi sunt autem.v.noñ martii.

¶De sanctis Emitrerio & Chelidonio martyribus. Cap. CLXXII.

Emitrerius & chelidonius martyres: ut scribit aurelius clemens in libro coronatorum: primum apud legionum gallie ciuitatem exurgente persecutionis procella pro confessione nominis iesu xpi plurimis tormentis afflicti: deinde calagurrū usq; pducti: atq; ibi capite cesi martyrio coronati sunt. In quorum decollatione anulus unius & stola alba alterius nube suscepti: & in celū euecti sunt: quousq; ab assistentibus anuli aurei fulgor & lintei candor: intentis luminibus discerni potuerūt. Passi sunt autem.v.noñ martii.

ℭ De sancto Lucio papa & mar. Cap. CLXXIII.

Lucius papa & martyr natiōe romanus ex patre porphyrio cornelio pape i epātu romano successit: & sedit annos.iii.mēses.iii. dies.iii. Hic precepit ut duo presbyteri & tres diaconi in omni loco epm non desererent: ppter testimonium ecclesiasticum & stilum erroris. Hic primum in exilium missus: demū ad ecclesiā suam reuersus a ualeriano capite truncatus martyrio coronatur. Et sepultus est cum collegis suis epis uia apia in cimiterio calixti.iiii.noñ martii. Et cessauit epatus dies.v.

ℭ De scīs Caio & sociis martyribus. Ca. CLXXIIII.

Caius palatinus & alii.xxvii.martyres apd urbem romā passi sunt. Qui omnes maris fluctibus immersi uictorie coronas a domino percipere meruerūt.iiii.noñ martii: ut dicit ado.

ℭ De scīs nongentis martyribus. Cap. CLXXV.

Nongēti martyres rome uia apia passi sūt. Qui omnes una die laurea martyrii coronati: positi sunt in cemiterio ad sanctā eclesiam.iiii.noñ martii. Ibiq; tumulati digna fidelium deuotione uenerantur. hec ado.

ℭ De sancto Phoca martyre. Cap. CLXXVI.

Phocas martyr apud antiochiam passus est. Qui post multas quas pro christi nomine redemptoris est passus iniurias: qualiter de illo antiquo serpente triumphauerit usq; hodie populis declaratur. Nam si in quēpiam in locis illis coluber uenena diffunderit: mox ut ianuam basilice martyris credēs attigerit euacuata uirtute ueneni saluaī. Sed & longe satis ab eius templo aialia queq; mortifera approximare non audent. Passus est autem.iiii.noñ martii. hec ado.

ℭ De sancto Theophilo episcopo turris stratonei.
Cap. CLXXVII.

Theophilus eps palestine ciuitatis q̄ quondam turris stratonis siue cesarea diceba tur: nunc uero paneas dicitur: sub seuero principe insignis sapientia & conspicuus sanctitate admodum effulsit. Qui inter cetera laudabilia cum ceteris episcopis synodicam & utilem ualde aduersus eos qui cū iudeis luna decimaquarta pascha celebrabant: cōposuit epistolā. Et qeuit in domino.iii.noñ martii. hec hierōymus de uiris illustribus.

ℭ De sancto Theophilo episcopo alexandrino.
Cap. CLXXVIII.

Theopilus eps alius. s. alexandrinus studio & doctrina clarissimus extitit. Hic aduersus origenem grande scripsit uolumen: in quo ipm & oia fere sua piter dānat: docēs illū a sanctis patribus & maxime ab heracla fuisse a presbyterio eiectū: ecclesia pulsum: urbe fugatū. Scripsit & contra antropomorphitas hereticos asserentes deum humana effigie & membris cōstare humanis eos longissima disputatione confutans. Tres libros sub illius nomine inscriptos se legisse: sed eis non multum credisse propter stili dissonantiam tradit gennadius: qui hec de illo.

ℭ De sancto Martiano episcopo & martyre.
Cap. CLXXIX.

Martianus martyr & eps apud terdonam passus est sub hadriano imperatore agente prefecto sapritio. Qui a ciuitate mediolanensi ad partes illas ab imperatore delegatus ciuitatē terdonā ingressus: martianū de christianitate suspectum in carcere reclusum iuenit. Ad quē uisitandum sanctus secundus miles iam a calocero in ciuitate astei in fide edoctus: sed occultus christianus cum sapritio uenerat: cumq; satis uidere desiderabat. Tunc educēte ipsum angelo martianus de carcere exiit: & secundum uisitauit: atq; in domino confortauit: ut dicetur in passione secūdi.iiii.calen.aprilis. Post hec secundus mediolanum iuit: & a sanctis faustino & iouita baptizatus fuit ut superius in eorum passione dictum est.xv.calen.martii. Corpus quoq; dominicum quod eis columba de celo detulerat: ab eisdem susceptit: partemq; ipsius martiano detulit: quem terdone in carcere reliquit. Rediēs autem secundus cum iam nox esset: & ad ripam padi uenisset: angelus domini frenum equi accipiens super padū ipsum trāsuexit: & usq; ad terdonam perducens ad martianū in carcerē introduxit. Cui & secundus munus eucharistie ex parte faustini presentauit quo suscepto: secūdus angelico mādato ad suū hospitiū rediit. Post hec martiāus eductus de carcere cum latinis ferreis candentibus super uerticem eius appositis illesus permansisset: a sapritio capitalem sententiam accepit. Et secūdus corpus eius rapiens sepeliuit secundo noñ martii.

ℭ De sanctis Victore & Victorino martyribus.
Cap. CLXXX.

Victor & uictorinus martyres apud nicomediā ciuitatē passionis gloriā pceperūt. Qui per triēniū cū claudiano & bassa uxore eius tormentis multi afflicti: & retrusi in carcerem. Ibidem uite sue cursum cum palma martyrii compleruntii.noñ martii. Hec ado.

ℭ De scō Thoma de aqno cōfessore. Ca. CLXXXI.

Thomas cōfessor ordinis predicatoꝝ ex illustri prosapia comitū de aquino patre lādulfo comite matre theodora nobili de neapoli in confinibus cāpanie & regni sicilie extitit oriūdus. Cuius ortus & uite pgressus ante q̄ nasceretur: fuit diuinitus p̄mōstratus. Nā a quodam eremita re & noīe bono in partibus illis solitariā uitā ducente: matri eius existēti in castro suo noīe rocha sicca: & q̄ esset pgnans adhuc ignoranti fuit ppheta tū: q̄ filium pareret Thomā nominandū: ordinis predicatoꝝ habitum & regulā assumpturum & pclaꝝ sapientia in toto orbe futuꝝ. Que oīa ut predixerat sunt cōpleta. Natus ergo puerulus thomas uocatus est. Quē cum die quadā nutrix balnearet strictam scedulā uidit in manu eius: quā cum de manu ipsius uix mater auelleret: reppērit in ea scriptā salutationē angelicā. Sed puer fletibus & signis scedulā instanter repetiit quā sibi traditam p̄rius in ore positā transglutiuit. Et extunc in cōsuetudinē duxit: ut si quando fleret: nunq̄ desisteret: nisi aliq̄ sibi charta uel liber p̄sentaret. Et cū adhuc uix sciret aliqua uerba disserere: cū libros uideret ad eos festināter currebat: & chartas reuoluens tali se ludo more pueroꝝ exercebat. ℂ Cū aūt esset annorum. v. traditus est a patre abbati monasterii cassineñ: ut ibi litteris erudiretur. Quē abbas uidēs esse mirabilis idolis ad patrē remisit: ut ipsum ad neapolitanū studium destinaret: perfectus sapientia imbuendū. Pater ergo ipsum annoꝝ decimo neapolim destinauit: ubi in liberalibus scientiis modico tempore optime profecit. Sed cum sepius ad locum predicatorum pergeret: & fratrum sermones audiret: delectatus illorum sapientia & regulari uita relicto seculo annorum. xiii. ordinē ingressus est: ubi sanctis operibus & studio sacre sapīe uacare cepit. Quod fratres eius carnales patre iā defuncto audientes moleste tulerunt: & primo quidem ad ipsum uenientes: eum q̄ ab ordine reuocare nitentes: nihil protinus p fecerunt. Tandem ab ipsis Thomas uiolenter rapitur & quasi per biennium turris custodie mancipatur. ℂ Cūq̄ nec minis nec blanditiis posset a proposito re uocari: per speciem puelle impudice ad eum introducte: subuertere querunt animū innocentis. Qui mox de igne titionem arripiens suggestionem ignite libidinis extra cameram effugauit. Factoq̄ signo crucis in oratione se prostrauit: petens cū lachrymis a domino sibi dari perpetue continentie castitatē. Mox oranti duo angeli affuerunt dicentes ipsum a deo clementius exauditū: qui etiā eum cingulo quodā circa renes stringentes dixerunt: quod nullatenus dissolueret. Et extunc in uita sua nunquā sensit stimulū uenereę uoluptatis. ℂ Tandē mater ipsius dubitans diuine resistere uoluntati: & recordata eoꝝ que de ipso predicta fuerāt: ipsa permittēte per fratres ordinis ad ordinē est reductus: & q̄a sanctus dubitabat ne adhuc carnaliū fratrum persequeretur pertinacia: pcurauit de neapoli discedere: missusq̄ romā ad capitulū generale: inde cū magistro ioāne teutonico iuit parisius: ibidē in sacre theologie studio mācipatus. Deinde missus coloniā magistrum albertū uirum sapiētia mirabilē: in philosophia & theologia habuit preceptorē: ubi studio intētus ab aliis cōdiscipulis quodāmō despiciebatur: eo q̄ in scholis nunq̄ uerbū pferret. Et q̄a naturali cōplexione carnosus erat bouē mutum eum appellabant. Dū autem quidā ex fratribus de eius industria aliqua notabilia cōperissent: & hec magistro reuelassent: ex mandato ipsius quandā questionē disputandam assumpsit. Ad quā dum mirabilibus argumentis respondisset: magister albertus pphetico spiritu predixit ipsum esse futuꝝ bouem: qui talem daturus esset mugitū: q̄ totus eum mūdus audiret. ℂ Post hec missus est bacchalarius ad studiū parisiēn ubi post lecturā libri sententiaꝝ: quam luculētissime transcurrit. Dū ad magistratū peteretur: ex humilitate reputans se indignū: potissime q̄a annorū. xxx. nōdum impletoꝝ omnino recusabat. Cui apparuit sanctus quidam senior: qui sibi ex parte dei ut magisteriū assumere mandauit: & thema quod in sui sermone proponeret edocuit: auctoritatem uidelicet illam psalmi. Rigans mōtes de superioribus tuis &c. Sicq̄ Thomas humiliter ad magisterium ascendit: in quo non segniter maiori adhuc studio intendebat: & uelut apis spiritualia mella colligens: suo tempore mellita doctrinaꝝ eloquia infundebat. ℂ Tanto etiā gaudio in contēplatione replebatur: ut quāpluries dum in secreto loco oraret: uisus fuerit stare totaliter eleuatus a terra: nullo prorsus innixus corporis fulcimento. ℂ Quoties autē disputare: legere: uel dictare uoluit: prius ad orationis secretum accessit: & inde surgens inueniebat quod querebat quasi in libro aliquo didicisset. Nā ut socio suo fratri reginaldo in cōfessione reuelauit: scientiā suam non tā humano ingenio uel studio q̄ orationis diuinitus impetrauit suffragio Et quia cause per effectus cognoscūtur: quantū in eo diuine sapientie gratia abūdauerint: siquis cognoscere uelit p ipsius scripturaꝝ opera pcipere pōt. ℂ Hic doctor cū quadam nocte oratiōi incūberet: uisi sunt apostoli sancti petrus & paulus: ipsum de textu aliquo dubio scripture prophetice plenissime instruentes. Ex studii etiā contemplatione nimia: adeo a sensibus abstrahebatur: ut quasi in extasi raptus nullis sensibus uel motibus corporeis uti uideretur: & quodammodo sepius mortuus uel insensibilis redderetur. Nō solū enim inter homines stans homines nō aduertebat: sed nec uisibilia uidebat: nec ad interrogata respōdebat. Aliquando etiā tanto feruore mētis studio cōtemplationis spiritu inherebat: ut de nocte ad librū sedens: & candelā manu tenens: ac ipsius candele consumpte cauteriū non sentiēs: digitos multa adustione ledebat: & quasi lapis esset uel ferꝝ nec per hoc a sui meditatione retrahebatur: plurium aūt miraculorum gloria claruit. Nam & puerum cecum illuminauit & mulierem a demonio uexatam liberauit: & matronam sibi deuotam in die pasche post predicatiōnem a sanguinis pfluuio sanā effecit: aliosq̄ plures a diuersis lāgoribus exemit. ℂ Post hec uite ipsius termino pximante: cū nocte quadam apud neapolim deuotius oraret: uisus est a quodā fratre quasi duobus cubitis in aera eleuari: & audita est uox ab imagine crucifixi: que thomā q̄a de xp̄o optime scripserat cōmendabat. Et quam exinde mercedem accepturus esset q̄rebat. Qui respōdebat q̄ nihil: nisi aliud ip̄m christum recipere cupiebat. Et quia facta fuerat questio de mercede: dabatur intelligi de propinquo labori suo terminū imponendum. Cum enim ex manda

to gregorii papę.x.iret romam ad concilium genera/
le tranſiens per campaniā infirmitate deprimitur : &
in monaſterio foſſenoue ordinis ciſtertieñ honeſte re
cipitur.Vbi langore ingraueſcente:nec ſic a doctrina
fluentis ſapiētie ſe poterat continere.Rogatus enim a
monachis expoſuit eis cantica cāticorum:ut ſic ad cā
tica tenderet angelorum.Per triduum autē ante eius
obitum ſtella cometes apparuit: que qd preſignaret
doctoris obitus patefecit.Nam ſancto deficiente ſtel/
la defecit.Sicqꝫ ad extremā horam deueniēs anno do
mini.M.cclxxiiii.etatis uero ſue qnqgeſimo in pace
quieuit noñ.martii.℃In cuius obitu frater Reginal/
dus teſtimonium perhibuit:ꝙ ipſius ſancti ſepius &
tūc confeſſionē audierat:& ſemper cū uti puerꝝ qnqꝫ
annorum iuenerat:quia nunq̄ ſue carnis contagium
ſenſit:nec mortalis criminis habuit in uoluntate con
ſenſum.In hora uero tranſitus ſui quidam frater ui/
dit eam in ſcholis legētem:& ſanctū apoſtolum pau/
lum ad eū intrantem.A quo dū thomas peteret:an in
epiſtolis ſuis uerum intellectum habuiſſet:reſpondit
ꝙ ſic:quantum quis uiuens in corpore poſſet habere
Sed tamen cū uolebat ducere: ubi clariorem intelle/
ctū haberet.Videbaturqꝫ ſibi ꝙ ipſum per capam tra
ctū extra ſcholas educeret. Tūc frater fortiter clamās
fratres ad auxiliū inuitabat:quia frater thomas ab eis
tollebatur.Ad cuius clamorē excitati fratres : & uiſa
audientes diē & horam notauerūt:& tunc ſanctum a
corpore migraſſe cognouerūt.℃Verꝫ quia monachi
foſſenoue timuerūt ne corpus ſancti p fratres ſui or/
dinis tollerēt:ipſum de nocte clādeſtine ad locū aliū
tranſtulerunt.Sed beato thoma priori dicti loci appa
rēte in ſomnis:& ipſum de hoc durius increpāte:cor/
pus ad locū priſtinum ductū eſt totaliter integrū : &
tanto odore refragrās:ꝙ totum plauſtrū ſuauitate re
pletū eſt:ibiqꝫ conditū requieſcit:& miraculis glorio
ſis refulget.℃Scripſit aūt hic ſanctus ſuper oibus li/
bris dialectice & pene totius philoſophie naturalis &
moralis ſcripta elegantia & utiliſſima in multis uolu
minibus.Cōpoſuit & fallacias logicales rudibus puti
les.Scripſit & commentum ſuper quattuor libris ſen
tentiarum.Summā theologie in libris quattuor di/
ſtinctam.Summam contra gentiles in libris quattu/
or conſpicuā. Compoſuit & ſcripta plurima ſuper li/
bris diuine ſcripture plurimis.Super quattuor euan/
geliis.Super pſalterio.Super epiſtolis pauli. Sup qnqꝫ
libris moyſi.Super canticis canticorum & ſuper aliis
pluribus.Scripſit & queſtiones de malo. De ueritate
De potētia.De ſpiritualibus creaturis.De anima . De
uirtutibus.Et alia multa iſignia & notabilia opuſcu/
la que ſingula ſcribere non occurrunt.

℃De ſanctis Perpetua & Felicitate & ſociis martyri/
bus. Cap. CLXXXII.

PErpetua & felicitas martyres cū Saturni/
no:ſatyro:reuocato:& ſecūdulo in ciuita/
te tyburbitanorum mauritania paſſi ſūt
temporibus ualeriani & galieni imperato
rum ſub proconſule tarnutio.Fuerunt autē ſaturni/
nus & ſatyrus germani.Reuocatuſqꝫ fuit frater felici
tatis.Qui oēs ſacrificare cōtemnentes a predicto pro
conſule in carcerem miſſi ſunt.Erant aūt perpetua &
felicitas ambe nobiles coniugate.Felitas quidem pre
gnans erat:perpetua filium lactentem habebat.Pater
aūt perpetue ad carcerem uenit:ut filiam a propoſito
reuocaret:ſed non ualuit . Vidit aūt perpetua per ui/
ſionem ſcalā auream uſqꝫ ad celū erectam in dextra
& leua cultris & gladiis plenā adeo anguſtā:ut nō ni/
ſi unus & paruus per eā inter gladios aſcēdere poſſet.
Sub ea draco teterrimus & ingens iacebat: quē cun/
cti aſcendere uolentes formidabant.Viditqꝫ ſatyrum
per eam ſurſum aſcendentem:& conſocios ut aſcen/
derent:ſimiliter & ne draconē timerent exhortantē.
Quā uiſionem cū ſancta ceteris recitaſſet:omnes deo
gratias egerunt:quia ſe uocatos ad martyrium co/
gnouerunt.Preſentati ergo iudici fuerunt uiri a mu/
lieribus ſeparati.Cū aūt felicitati ſuaderet:ut ſui miſe
reretur:eo ꝙ pregnans eſſet:illaqꝫ immobilis perma/
neret:compatiens iudex ſibi quodāmodo quia pre/
gnans eam ad carcerem reduci fecit.Cū aūt parentes
& uir perpetue cū lachrymis eidē ſuaderent:ut preſi/
di conſentiret paruulū quoqꝫ ipſius lactentē ad collū
eius iactaſſent:illa fortiſſimo aīo paruulū abiiciens &
parentes ac uirꝝ contēnens in xp̄i confeſſione inuictiſ
ſime perſtitit.Qua ꝓpter iudex ipſam cū ſanctis diu
tiſſime uerberatā iterꝝ carceri mancipauit . Sāctis aūt
ꝓ felicitate orātibus quia.viii.menſiū pregnans erat:
ſubito in eā dolores irruerūt: pepetitqꝫ filiū uiuum.
Quod p̄ſes audiens eos oēs de carcere educi fecit:& li
gatis poſt tergū manibus nudatiſqꝫ natibus per pla/
teas circūduci:deinde in amphitheatro duci & beſti/
as ſibi laxari. Ex quibus ſatyrus & perpetua a leoni/
bus deuorantur.Reuocatus & felicitas a leopardis co
meduntur:ſaturninus & ſecundolus illeſi diuina uo
luntate ſeruantur.Vnde poſt hec ſaturninus iuſſu ꝓ/
conſulis decollatus finem accepit . Secundolus uero
ad carcerem reductus ibidem expirauit. Quorꝫ om/
nium corpora a fidelibus in eadem ſunt urbe tumu/
lata.Qui paſſi ſunt noñ.martii.

℃De ſanctis Philemone & Apollonio & ſociis mar/
tyribus. Cap. CLXXXIII.

PHilemon & apollonius hadriāus & theo/
ticus cū aliis tribus apud egyptum in ciui/
tate antinoū tempore diocletiani auguſti
ſub preſide hadriano paſſi ſunt. Cū enim
poſt mortē aſcle martyris:de quo dictū eſt.x.calend.
februarii.Philemon & apollonius ad eius tumulum
orare reperti fuiſſent a iudice tēti ſunt. Qui philemo
nem fecit primo alapis cedi:deinde ligatum ad ſtipi/
tem ſagittari.Et cū ſagitte in aere penderent: acceſſit
hadrianus:ut uideret:quē una ex ſagittis percutiens
oculo excecauit.ſed eum philemon admonuit : ut ſe
mortuo ac ſepulto de terra illa aqua infuſa oculum
iungeret:ſicqꝫ uiſum recuperaret.At uero hadrianus
fecit philemonē cū apollonio decollari. Sequenti die
dum quaſi tentatiue ſibi a philemone conſulta perfi/
ceret:lumen percepit & confeſtim conuerſus eſt ad
chriſtum.Quod diocletianus audiens: miſit theoti/
cū cū aliis tribus ad ip̄m capiendū.Accedēſqꝫ hadria/
nus ad ſepulchrū martyrum:& eorꝫ implorās auxi/
liū:uoce ſanctorꝫ de ſepulchro lapſa:in domino con/
fortat.Quod q̄ttuor illi ꝓtectores audiētes ſtupefa/
cti ſunt.Cū qbus hadrianus ad iperatorē acceſſit . Et
quia per ſpiritū ſe in mare necandū cognouerat: p̄ce/
pit octauo ſeruis ſuis : ut ipſius corpus die octauo ad
mare expectarent:quod delphinus ad terram porta/.

re debebat: illudq; sepulture traderent. Cū autem co/
rā diocletiano xpm constāter confiteret: iussit eū liga
tum in foueā profundā deponi: terra que defossa fue/
rat superiecta. Sed cum sero ad lectum pergeret: inue
nit hadrianum in cubili suo iacentem incolumen: &
catenas ipsius trabi appensas. Tunc indignatus impe/
rator fecit eum in sacco cum harena ligato: in mare
mergi: una cum quattuor protectoribus predictis: q
ad ipsum tenendum fuerant missi: quiq; tantis uisis
miraculis ad christū erant conuersi. Die igitur octa/
ua serui hadriani ad littus prestolabantur. Et ecce. v.
sanctoꝝ corpora super. v. delphines ad littus allata de
ducuntur. Cū autem serui dubitarent: ne corpus do/
mini sui ibi non esset: eo q; de se solo non de aliis pre/
dixerat exportando: subito uocem unius ex delphi/
nis loquentē humanitus audierunt: & q; domini sui
corpus ibi esset cū aliis quattuor una secū passis intel
lexerunt. Sicq; omniū predictoꝝ corpora iuxta cor/
pus asde martyris sepelierūt: ubi & philemon & apol
lonius tumulati quiescunt. Horum omnium passio
recolitur octauo idus martii.

¶ De scō Pōtio diacono & mrē. Ca. CLXXXIIII.

Ontius diaconus cypriāi carthagineī epi
& martyris: usq; ad diē passionis eius cū
eo exiliū ducēs egregiū uolumen de uita
& passione eius reliquit: & in suis semper
passionibus xpm glorificans coronā uite promeruit.
Qui apud carthaginē sub galieno imperatore in do/
mino feliciter quieuit. viii. idus martii ut dicit hiero/
nymus de uiris illustribus.

¶ De sanctis. xl. martyribus. Cap. CLXXXV.

Vadraginta milites in ciuitate sabasteī ar
menie minoris passi sunt tpe licinii īpera/
toris sub agricolao preside & lysia duce.
Quoꝝ noīa hec sunt. Eunoicus: sisinnius
domitianus: heraclius: alexander: ioannes: claudius:
athanasius: ualens: helianus: melition: editius: achati/
us: iulianus: helius: theodolus: cyrillus: flauius: seue/
rianus: quirion: ualerius: thudion: sacerdon: priscus:
eutityus: smaragdus: philoturion: actius: lysimachus
dōnus: theophilus: custothius: sanctis: agius: leonti/
nus: isitius: gagius: gorgonius: candidus: michalius.
Qui primo ab agricolao preside in carcerem diebus
plurimis detenti: expectante lysie ducis aduentū. De/
inde ipso lysia ad eandem ciuitatem ueniente: coram
utroq; constituti: dū christum dominū confiterētur:
lapidibus in facies cedi iussi sunt. Sed diuino nutu
ministri alterutrum lapidibus se feriebant. Dux autē
leuans lapidem ut eoꝝ aliquem percuteret: lapide re
torto faciem presidis contusit. Sicq; sancti carcerem
reducti diuina uisitatione consolantur. Mane uero
ante presidē & ducem iterum constituti: cū christum
uiua uoce confiterentur in stagnū gelidissimum mis
si sunt: ut gelu constricti corpora eoꝝ nocte superue/
niente dirūperetur: custodibus sibi adhibitis: balneo
quoq; iuxta posito: ut siquis uellet transgredi fidem
suam ad balneū confugere posset: unus uero de nu/
mero. xl. effectus pusilanimis: refugit ad balneū: mox
q; ut attigit calorem resolutum reddidit spiritū. Ce/
teri uero confortati in laudes domini eruperunt. Cir
ca hore noctis tertiam resplenduit uelut sol lumen
super eos: & glacies dissoluta est. Custodibus quoq;
cunctis dormientibus solus clauicularius uigilabat.
Qui eos orantes audiens: & in luce curiose conspici/
ens: uidit in luce coronas. xxxix. descendere super eos
Et cognouit q; qui ad balneum confugerat: non erat
cum ceteris numeratus. Expargefaciens ergo custo/
des proiecit uestimenta sua in facies eorum & se chri
stianū profitens exiliuit in stagnū & cum ceteris tota
nocte psallebat. Quod dum preses & dux mane didi
cissent: iusserunt ipsos omnes ad littus trahi: & bacu
lis crura eorum confringi. Sicq; reddens christo ani/
mas tali crurifragio martyriū consumauerunt. Cor/
pora uero martyrum iusserunt igne consumi: & reli
quias in fluuium iactari: ne a christianis sepulta mar
tyrum colerentur nominibus. Hoꝝ unus melitō no
mine cū esset omniū etate iunior: & cruribus fractis
adhuc superuiueret: mater que assistebat dubitans:
ne in cruciatu deficeret: blādis & salutiferis ipsum ser
monibus hortabatur. Cūq; sanctorum corpora plau
stris imposita: ad incendium a ministris portarentur
mater iuuenis ipsum tollens in humeris uehicula se/
quebat. Cūq; ferret inter maternos amplexus emisit
spiritū. Cuius corpus mater in ignē cum aliis proie/
cit: ut nec filius mortuus a sodalibus esset diuisus: cō
busta sunt igni sanctoꝝ corpora & ossa in fluuium
dispersa. Episcopus aūt ciuitatis per uisum admoni/
tus: noctu ad flumē ueniens inuenit sanctoꝝ reliqui/
as in alueo fluminis subtus aq̄s sicut luminaria splē/
dentes. Quas omnes collegit & digna ueneratione re
condidit. Qui passi sunt. vii. idus martii.

¶ De scō Gregorio epo emēseī. Ca. CLXXXVI.

Regorius emēsenus eps frater beati basi/
lii cesarieī epi fuit. Qui habuit & alterū
fratrē nomine petrū: quoꝝ alter in uerbo
doctrine: alter in opere basiliū exequebār.
Huius extant plurima opuscula luculenta. Nam ut
ait uincentius in speculo: scripsit librum de imagine
in supplemētum exameron beati basilii. Scripsit etiā
libros contra eunomium quos beato gregorio nazā
zeno & hieronymo legit. Scripsit & contra apollina/
rem librum: in quo euidēter in christo ostendit unā
esse personam: sed duas naturas & operationes. Item
librum de anima obscuꝝ ualde: quem pisanus causi/
dicus tēpore secundi federici de greco transtulit in la
tinū. Item epistolā de trinitate fidem catholicā expli/
cantē. Alia quoq; multa scripsisse dr. De quo hierony/
mus ī lib. de uiris illustribus mētionē facit. Et claruit
sub īpatore ualēte. Et quieuit ī xpo die. vii. idus martii.

❡De sancto Paciano epo. Cap. CLXXXVII.

Pacianus eps apud barcinonam eiusdem pontifex ecclesie claruit Vir castitate insignis: uita & sermone clarus: uaria compilauit opuscula. E quibus est certus liber contra nouatianos: tēpore aūt theodosii primi ultima senectute fessus finē uite sortitus est. vii. idus martii. Hec hieronymus de uiris illustribus.

❡De scis Alexādro & Caio mar. Ca. CLXXXVIII.

Alexander & caius martyres apud apamiā passi sunt. Qui ut apollinaris scribit hieropolitanus episcopus in libro aduersus cathaphrigas persecutione antonini ueri glorioso martyrio coronati sunt sexto idus martii. Hec hieronymus in martylogio.

❡De scō Anatholio epo. Cap. CLXXXIX.

Anatholius alexandrinus natione laodicie syrie episcopus temporibus probi & chari imperatoꝝ floruit: qui uir in artibus liberalibus & philosophoꝝ disciplinis eruditus plurimo sermone celebrat. Hic opuscula multa non solū religiosis sed philosophis ipsis admiranda reliquit: que ad se peruenisse testatur eusebius. Cuius ingenii magnitudo de libro quem super pascha composuit: & de libris decem arithmetice institutionis potest apertissime cognosci: qui etiam sanctitate sublimis in pace quieuit. vi. idus martii.

❡De sancto Attalo abbate. Cap. CXC.

Attalus abbas monasterii luxouiēī successor fuit sancti columbani abbatis. Qui dū egregie monasterium regeret: quidam ex suis fratribus austeritatē uite nō ualentes sustinere: contra eius ꝓceptū apostatarunt: quorum unus subita febre correptus: cum ad sanctū attalum uenire se posse peroptaret: post modicū extinctus est. Cuius exēplo plurimi ad monasteriū redierunt: qdā uero obstinati in apostasi permāserunt: quoꝝ unus securi percussus iteriit: alter in parissimo flumine necat: tertius de naui in mare cōcidens submergit. Cū aūt bobius fluuius inundans molendinū monasterii & officinas inuaderet: mādauit sanctus ꝑ finoaldum diaconē suum fluuio: ut se retrahere deberet. Statimq; fluuius alueo naturali relicto per alios meatus adeo a loco illo discessit: ut etiā alueus siccaret. ❡Et cū quidā ex monachis laborādo in nemore casu sibi pollicē precidisset & sepelisset. Sanctus digitū defossum manui applicans sputoq; liniens ad locū suum sanatum reduxit. Quieuit in domino. vi. idus martii.

❡De scis Hirado & sociis mr̄ibus. Cap. CXCI.

Hiradus: zozimus: alexander: candidus piperion: & alii eorum. xx. consocii martyres apud carthaginem pro christi nominis cōfessione passi uictorie triūphū a domino cōsecuti sunt quinto idus martii. hec ado.

❡De scō Gregorio papa & doctore. Cap. CXCII.

Gregorius papa primus doctor egregius ex senatoria stirpe romanoꝝ nobilissima ꝓgenitus pr̄e gordiano matre Siluia Romane sedis pontificatū tenuit annis. xiii. mensibus. vi. diebus. x. Qui cum summum philosophie apicem in annis adolescentibus attigisset: ac reꝝ & diuitiarum copia abundaret: cogitabat hec omnia deserere: & ad religionem se transferre. Sed dum sub pretoris urbani habitu mundo deseruiret: multaque sibi ex seculi cura succrescerent tādem orbatus patre sex monasteria in sicilia construxit: & septimum itra urbem in honorem sancti Andree: quibus de ꝓprio large dotatis omnibus ceteris pauperibus erogatis: in septimo se fecit monachum sub abbatis disciplina. Vbi ad tantam in breui perfectionem deuenit: ut posset iam in perfectoꝝ numero computari. Tantaq; districtione corpus suum afflixit: ut infirmato stomacho subsistere uix ualeret: & infirmitatē illam quam greci syncopin uocant patiens: per horarum momenta quasi ad exitum propinquaret. Abbate quoq; eius defuncto successit eidē in regimine abbatie. ❡Quadam die cum in studio suo scriberet: naufragus ad eū uenit: sibiq; misereri cū lachrymis postulauit. Cūq; sibi sex argenteos dari iussisset & abiisset: eadem die iterum rediit: seq; multa perdidisse & pauca accepisse dixit. Qui cum ab eo totidem argenteos recepisset tertia die iterum reuersus: misereri sibi importunis clamoribus postulabat. Sed cum sanctus Gregorius a procurarore domus nihil dandum preter scutellā argenteam didicisset: illam statim sibi dari precepit. Quam ille accipiens letus abscessit. Postquā autem Gregorius ad papatum promotus fuit die quadam cancellario suo mandauit ut decimosecundo peregrinos ad conuium uocaret. Er dum omnes recumberent: intuens papa decimotertio numerauit. Et cum cancellario diceret cur decimotertio contra suū mandatum inuitasset: illeq; non ultra decimosecundo eē assereret. Animaduertit Gregorius unum ex illis crebro uultum mutantem: & nunc senem nunc iuuenē similantem. Finito conuiuio illum in cameram secreto uocauit: & interrogans quis esset: audiuit: q̄ angelus ille erat qui ab eo informa naufragii existente in monasterio decimosecundo nummos & scutellam argenteam receperat: ex quo die deus ipsum romane urbis pontificem futurum destinauerat: statimq; ab eo disparuit. ❡Cum die quadam Gregorius adhuc abbas per foꝝ transiret: uidit pueros pulcherrimos uultuq; uenustos esse uenales. Et interrogans unde essent: audiuit q̄ erant de insula anglorum quos ille recte ait uocari anglos quasi angelos: quia angelicos uultus habent. Cū autem didicisset illos esse gentiles compatiens genti: q̄ princeps tenebrarum tam decoros homines possideret: pelagiū romanum pontificē obnixe rogat: ut ad conuertendas gentes illas predicatores aliquos mittat: offerens se in tale opus esse paratum. Quem papa cum quibusdam aliis ad predicandum ad angliam destinauit. Sed postquā trium dierum iter perfecisset ad instantiā romani populi: se de ipsius absentia cōquerentis: gregorium per nuncios reuocauit: quē postmodū a suo mōasterio abstraxit: & ipm cardinalē diaconū ordinauit: ipm quoq; successiue legatū ad cōstātinopolī pro cāis ecclesie destinauit: ubi existens gregorius. Eutycetis heresim de resurrectione corporū male sen tientis confutauit: librosq; ipsius cōburi fecit: & gratiā īpatoris mauritii plurimā acqsiuit: unde & filiū eius de sacro fōte leuauit: ideq; ad urbē rediit. ❡Post aliqd tps fluuius tyberis alueū suū egressus ī tantū execreuit: ut sup muros urbis īflueret & plurimas domos euerteret. Tūc etiā

per tyberím ſerpentium multitudo cum dracone ad
mare deſcendit:ſed a fluctibus prefocati ad lituſq; ꝓ
iecti aerem terribiliter infecerūt.Sicq; plaga peſſima
quam inguinariā uocāt ſecuta eſt.Que primo oīum
pelagium papam percuſſit:deinde in populū adeo de
ſeuit ut domus plurime uacue remanerent. Tūc gre/
gorius ab omni populo in pontificē electus eſt.Cum
ergo conſecrari deberet:& lues populum deuaſtaret:
ſermonem ad populū fecit & ꝓceſſionē cum letaniis
inſtituit:& omnes diuinā miſericordiam implorare
monuit.In qua proceſſione.lxxx.de populo ſpiritum
exhalarunt.Sed nequaq̄ ab oratione ceſſandū admo/
nuit:finitaq; proceſſione habitum mutauit:& ex ur/
be fugiens triduo latitauit.Sed dum populus ipſum
ubiq; perquireret:cuidam eremite per uiſum oſtēdit
ubi eēt. Nā colūna lucis ſuper cauernā ubi latebat cō/
ſpicit.Sicq; licet renitens a populo trahit:& ad ſūmū
pōtificiū ſublimat. Et cū īpatori mauritio p̄cibus p
litteras īſtitiſſet:ut electiōi d̄ ſe facte nullatenus cōſen
tiret:prefectus urbis litteras ſurripuit.Sicq; cōfirma/
tionem gratāter imperator miſit.Sed quia adhuc ro
mam peſtis predicta uaſtabat populum more ſolito
ꝓceſſionem iteꝝ cum letaniis urbē circūeundo ordi
nauit: & iconam beate uirginis quam lucas euange/
liſta in propria forma pinxiſſe dicitur: circūferri iuſ/
ſit.Cui aer infectus miro modo cedebat:& poſt ima/
ginē ſerenitas remanebat.Tūc audite ſunt uoces an/
geloꝝ in aere cōcinentiū ante illam.Regina celi leta/
re &c.uiditq; gregorius ſup caſtrū creſcentii angelū:
qui gladiū cruentū in uaginā deponebat : quo ſigno
deū placatū intellexit:& ſic peſtis ex urbe ceſſauit:un
de & caſtrū illud deinceps ſancti angeli uocatū eſt:Tā
dem ut dudum optauerat:auguſtinū melitū & ioan/
nē cum quibuſdā aliis ad angliā miſit : & populū illū
ſuis precibus ad fidē conuertit: ꝓpter qđ ab angeloꝝ
populis apoſtolus appellat.Tante aūt humilitatis fu/
it q̄ primus ſeruus ſeruoꝝ dei ſe nominauit & alios
nominari inſtituit.Tante largitatis & elemoſynaꝝ:
ut non ſolū preſentibus:ſed etiā longe poſitis : etiā in
mōte ſynai monachis neceſſaria miniſtraret. Nā om
nium pauperū noīa ſcripta habebat : & eis liberaliter
ſubueniebat:monaſteriū hieroſolymis inſtituit & il/
lic degētibus neceſſaria ꝓcurauit.Tribus milibus an
cillis xp̄i pro quotidianis ſtipendiis.lxxx.liberas auri
annuas offerebat:quotidie quoq; ad mēſam ſuam pe
regrinos & pauperes inuitabat.ℭ Cū die paſche in ec
cleſia ſancte marie maioris celebraret:& pax domini
ſit ſemp uobiſcū dixiſſet.Angelus domini alta uoce
reſpondit.Et cū ſpiritu tuo: ꝓpter quod pape ipſa die
ibidē celebranti:& pax domini diceti:nihil reſpōdet.
ℭ Die quadam per foꝝ traiani tranſiens: recordatus
uirtutū que de traiano īperatore legerat:& q̄liter iu/
ſtitiā ſummopere coluerat:& ex ſola ignorātia : cum
maxima tamē moderatione xp̄ianos pſecutus fuerat
ad ſancti petri baſilicā deuenit:& ibidē pro eo amariſ
ſime fleuit.Cuius lachrymis deus placatus mirabili
diſpoſitiōe traianū reuocauit ad uitam: ubi ſuſcepto
baptiſmate:gratiā conſecutus ueniā meruit:& ſic ite/
rū obdormiens gloriā obtinuit.Nec enī eius aīa erat
in īferno finaliter deputata ſed ad tēpus non ſenten/
tia diffinitiua damnata.Huius autem rei eccleſie oriē
talis & occidentalis credulitas teſtis eſt.Poſt hec ange
lus ſibi apparuit:& quia pro damnato orauerat:dua/
rum ſibi penaꝝ opinionem dedit:aut biduo in pur/
gatorio cruciari:aut in uita ſua infirmitatibus fatiga
ri.Qui primo ſpreto ſecundū elegit . Vnde deinceps
ſemper:aut febribus:aut podogra : aut ſtomachi oc/
cupatione:aut uariis mēbroꝝ doloribus preſſus fuit
ℭ Matrona quedā ſingulis diebus dominicis beato
uiro panes offerebat.Qui cū ſibi poſt miſſam corpus
domini offerret:illa ſubriſit:eo q̄ panē quem ꝓpriis
manibus illa fecerat:gregorius corpus dominicū ap/
pellabat.Qui ꝓ incredulitate mulieris ſe in orationē
ꝓſtrauit:& partē illā dominici corporis ad inſtar di/
giti cōuerſam inuenit.Et ſic matronā conuertit.Ora/
uit iterum:& carnē in formā panis conuerſam uidit:
& matrone ſumendū tradidit.ℭ Cū quendam roma
norum principē ꝓpter culpā adulterii excōicaſſet:il/
le uindictā expetēs magoꝝ ſuffragia reqſiuit. Qui de
monē in equū pontificis īmiſerunt.Cū autē gregori/
us equo inſideret:illeq; uexatus nequaq̄ teneri poſſet
gregorius p ſpiritum ſanctū intelligens:ſigno crucis
edito demonē ab equo eiecit:q egreſſus maleficū per
petua cecitate dānauit:quē tamē ſanctus eccleſie ſub/
ſidio nutriri mandauit.ℭ Cū apud mauritiū impera
torē de morte cuiuſdā ep̄i falſo accuſaret:& mauriti/
us ex hoc ipſum & eccleſiā perſequeret:quidā mona/
ſtico habitu gladiū tenēs imperatori aſtitit & gladiū
uibrans:illū ꝓpter perſecutionē pape gladio moritu
rū predixit.Qui territus a pſecutione deſtitit:& ut ꝓ
ſe oraret pape per lr̄as ſupplicauit.ℭ Hic cōſtituit et
in ſingulis eccleſiis urbis rome in diebus aduentus &
q̄drageſime fieri ſtatiōes deuotiōe fideliū celebrādas.
Et ne errores antiqui ſemē de cetero pullularet: fecit
generaliter amputari imaginibus demonū capita: ut
p hoc extirpata gentilis prauitatis facultas: eccleſiaſti
ce ueritatis palma plenius exaltaret.Addidit in cano/
ne miſſe.Dieſq; noſtros in tua pac ediſpone &c.Et p̄/
cepit:ut ſuper corpora apoſtoloꝝ a papa ſiue cardina
libus celebraretur miſſa.ℭ Officium miſſe per introi
tum &.ix.kirieleiſon & alia que in antiphonario con
tinentur celebrari inſtituit.Letanias maiores iter pa/
ſcha & pentecoſten ordinauit.Anno quoq; imperato
ris mauritii.xiiii.ſynodum ad eccleſiam ſancti petri
.cxxiiii.epiſcopoꝝ celebrauit.In qua plurima de ne/
ceſſariis eccleſie prouidit.Alia quoq; multa inſignia
& laudabilia opera tā in urbe q̄ in urbe perfecit.Et ple
nus ſanctis uirtutibus a corpore migrauit circa annū
domini.cccccvi.die quarto idus martii. Et ſepultus
eſt in eccleſia ſancti petri iuxta ſecretariū. Et ceſſauit
epiſcopatus mēſus.v.& dies.xvi. ℭ Hic eximius do/
ctor librū cōpoſuit paſtoralē:in quo oſtēdit q̄lis eſſe
debeat:qui ad eccleſie curā debet aſſumi.Librū ſacra/
mentoꝝ per totum anni circulū.Euangelioꝝ home
lias.xxxx. Dialogorum libros.iiii. Super iob libros
.xxxv.Primam & ultimā ezechielis partē que obſcu/
riores uidebant per homelias.xxii. quantū lucis ha/
beant oſtendit.Antiphonarium nocturnū & diurnū
ſuaui modulatione formauit . Epiſtolarum ſuarum
regiſtrū ad diuerſos miſſarum in.xii. uoluminibus
ordinate digeſſit.Super canticis canticorū.Et in om/
nes prophetas.Et libros regum. Ioſue . Et iudicum
multa ſcripſiſſe dicitur.Aliaq; plurima que ab inui/
dis combuſta fuiſſe traduntur.

¶ De scō Petro diacono & cōfessore. Cap. CXCIII.

PEtrus sancte romane ecclesie diaconus & beati gregorii discipulus fuit. Ad cuius instantiā ipse doctor librū dialogorū composuit:& utriusq; mutuas collocutiones in eo inseruit. Hic sanctitate conspicuus bonus magistri imitator extitit. Hic aliquando beato gregorio p̄dicante uel dictante spiritūsanctum uidit in colūbe specie super caput doctoris uerba in eius auribus īserenté. Qui cum beato gregorio uisa narrasset:admonuit eum doctor:ut uisa silētio tegeret:quia quacūq; hora uisum referret : confestim spiritum exhalaret. ¶ Mortuo igit̄ gregorio cū quidā eius emuli sibi detraherent:q̄ prodigus thesauros ecclesia consumpsisset:& in uindictam libros eius cōburerent : opposuit se petrus diaconus dicens tāti uiri opera perutilia nō fore delenda. Tandem mortē preeligens q̄ sancti doctoris infamiam:ad hanc eos sententiā deduxit:ut secretum quod de gregorio uiderat reuelaret:& iureiurando firmaret:quo dicto si statim ipse decederet a librorū combustione cessarent. Sinautē superstes existeret:ipsum:cū libris insimul incēdio cōcremarēt. Itaq; cū apparatu diaconi librū euangeliorū gestas uenerabilis petrus coram populo reuelauit:q̄ pluries super caput gregorii spiritūsanctū in specie colūbe cōspexit quod mox ut tactis euangeliis iuramēto asseruit a dolore mortis extraneus inter uerba uere cōfessionis spiritū efflauit. Statimq; inuidi a librorū exustione destiterunt:& corpus petri iuxta magistri tumulū sepeliētes:ipsum uti sanctū uenerari ceperunt.

¶ De scō Petro martyre. Cap. CXCIIII.

PEtrus martyr apud nicomediā passus est sub persecutione diocletiani. Hic cū esset cubicularius imperatoris diocletiani p̄fati:& cū ipso in thalamo fiducia accepta cesarem de immensis martyrū suppliciis liberius causaretur:q̄ esset christianus deprehensus est. Et eodem imperatore iubēte in mediū ducitur:ac primo suspēsus diutissime flagris torquetur:deinde aceto & sale uulneribus perfundit̄:ad ultimū in craticula assatur. Sicq; uere petri apostoli extitit fidei heres & nominis Passus est autem quarto idus martii. Hec hieronymus in martylogio.

¶ De sancto Paulo ep̄o. Cap. CXCV.

PAulus leoneī ep̄s:a beato elduco a pueritia nutritus & doctus simul cum beato sampsone ep̄o & aliis pluribus tēpore iustini iunioris claruit in britānia cismarina. Cū autem sanctus elducus in planicie triticū seminasset:ne uastaret̄ ab alitibus marinis:paulum adhuc iuuenculū custodem adhibuit. Quo nocte dormitāte ager uastat̄. Sed excitatus mane damnū segetis aduertit:oratione fusa agrum ambiuit:auesq; se mouere non ualentes alarū uirtute deposita:ut oues ad claustrum abegit. Quod cernens abbas:& quid sibi hoc uellet interrogans:respōdit paulus illos eē segetis hostes:quos captos ad ipsum duxerat puniēdos. Quod pater uidens & miraculum stupens aues abire precepit. ¶ Rogatus a sorore ut alueus eius iuxta mare positus dilateretur:ad mare accessit:undasq; sibi cedentes usq; ad certum locū sibi uisum insequi cepit : ubi lapillis modicis iactatis:mari mādauit ne lapillos trāsire presumeret. Quod usq; hodie factum est. Nam & eo redeunte lapilli in columnarū magnitudinē excreuerunt. ¶ Temporis p̄cessu abbas factus est. Qui die quodam discipulis per aridas siluas uagātibus & siti deficientibus:solo percusso:humoq; in triplici loco defossa tres fontes de terra p̄duxit:usq; in presenti tempore permanentes. Sed & draconē infestū qui etiam armatos plurimos inuadebat:stola sacerdotali collū eius cōstringens:sicut agnū ad mare usq; deduxit:& in profundum equoris demersit. Postmodū autem electus episcopus leoneī quis dudum renitēs: clarus sanctitate in pace quieuit.iiii.idus martii.

¶ De sanctis Egduno presbytero & sociis martyribus. Cap. CXCVI.

EGdunus p̄sbyter & alii.vii.martyres apud ciuitatem nicomedie sub diocletiani persecutione passi sunt. Qui diebus singulis singuli eorū suffocati sunt: ut ceteris metus incuteret̄. Quorum passio recolitur quarto idus martii:ut ado in martylogio scribit.

¶ De scā Euphrasia uirgine. Cap. CXCVII.

EVphrasia uirgo filia antigoni senatoris & euphrasie nobilissime de ciuitate constantinopolitana tempore theodosii imperatoris originem duxit. Cuius pater augusto amicissimus & p̄pinquus totius lycie negocia gubernabat. Post cuius ortum parentes eius celibē uitā duxerunt. Antigonus uero anno integro elemosynis & sanctis operibus intentus:post annum diem clausit extremū. Mater uero adhuc iuuenis que per triennium cū uiro uixerat:in sancta uiduitate deo seruire studens apud imperatorē cum filia degebat. Qui filiā eius euphrasiam annorū.v.cuidā magno principi desponditt:donec perfecte etatis existens eidem matrimonio iūgeretur. Cum autem post aliquod tempus euphrasia antigoni relicta ab augusta suaderetur : ut alteri eam petenti nuberet senatori: euphrasia moleste ferens & ne ad hoc compelleretur timens: cum filia sua euphrasia ex urbe latēter discessit:& ad possessiones suas in egyptum accessit:ubi consistens ecclesias & monasteria seruorū dei sapius uisitabat & multas elemosynas faciebat. ¶ Erat aūt in thebaide monasterium dominarum habēs uirgines.cxxx.in summa uite sanctitate domino seruientes ubi cōtinue ieiuniū arduum seruabat̄:& una queq; manibus operabatur. Dū autem euphrasia cū infantula locū illū frequentius uisitaret:cepit infantula in uita uirginū delectari:& audiens que ab eis de xp̄o dicebant̄ ad ingressum monasterii quotidie ardētius animari. Quadā uero die cū matre ad cenobiū accedens oīno ibidē remanere cū abbatissa uoluit:nec ullis p̄cibus aut minis:uel impositis pauoribus inde abstrahi potuit:sed matrē ad ciuitatē uenire permisit. Et cū diebus pluribus ibidē fuisset:& in sancto proposito perseueraret: dicens se xp̄m in sponsum elegisse:cōsentiente matre : ab abbatissa cilicino habitu monasterii induitur : & in cenobiū monialis effecta introducitur. Quā mater domino cōmendauit & filiam annorū.vii. in monasterio dimisit. Que summa humilitate & sancta cōuersatiōe pollere cepit. Dataq; sibi magistra iulia psalterium breui tempore didicit:& mira obedientia in cunctis ministeriis pre cūctis p̄fecit. Post modicū tē-

poris euphrasia mater uirginis moritur:& in mona/sterio sepelitur. Euphrasia uero iunior oēs facultates paternas pauperibus errogauit. Cū autē ad perfectā uenisset etatem sponsus suus per litteras imperatoris eam ad coniugium requisiuit:sed ipsa īperatori rescri bens:utpote xpo iam nupta tēporale cōnubium de/negauit:unde & in mōasterio summa abstinētia deo seruentius famulari cepit. Multaq; diaboli tentatio/nes pertulit ꝓpter q̄s superandas penitentia mirabili se afflixit. Nam & lapidē capiti supposuit & cinerē su per stratū cōspersit. Aliquādo per tres uel q̄ttuor dies aliquādo hebdomata īegra se inedia macerauit. Cu/ius patientiā abbatissa tētare uolens:lapidē magnum uix a duabus feminis baiulandū diebus singulis de horto ad furnū & inde ad hortum per dies .xx. ipsam portare iussit:quē illa cū omni humilitate detulit:nō murmurans neq; de labore importabili:neq; de ina/nitate p̄cepti. Et cū iterum diabolus eā tentaret: q̄ se/natoris filia ad aliaq; ministeriū esset submissa: cepit adhuc uilioribus officiis se occupare:& in coquina ol las abluere:& immunditias exportare:nec ꝓpter hec ab abstinētia se solita subtrahebat nec officiū in eccle/sia dimittebat. Cū aūt eidem q̄dā germana noīe ipro peraret:q̄ talia opa p̄textu hypocrisis ostēderet:& ob hoc abbatissa illā punire uellet:euphrasia nedum ad pedes sororis sibi cōuiciantis ueniā petens ꝓcidit:sed etiā ꝓ ea ab abbatissa ueniā impetrauit. ¶ Cum aūt diabolus eā animo superare nō posset:cepit ipsam ꝑ sequi prelio corporali. Nam cum ex puteo aquā hau/riret:capite deorsus deiicit̄:sed a sororibus illesa edu/citur. Ipse uero ubi quotidie portabat singulas: cepit exīde deferre hydrias aque binas. Alia quoq; uice dū ligna precideret:securi calcaneum sibi usq; ad tibiam scidit:& colligata a sororibus propter hoc non desti/tit:quin ligna incisa deferre uolueritt. Sed cum scalam ascenderet:summitate tunice calcans:super ligna ce/cidit:quorum unum fere oculum eius effossum gra/uiter uulnerauit. Sed dei misericordia diebus modi/cis ex utraq; plaga conualuit. ¶ Post hec eam diabo/lus de tertio solario precipitauit:que tamen sine ulla lesione ad terram descendit. Deinde ollam cum aqua feruente portans cecidit:aquaq; bulienti facie persu/sa omnino intacta permansit. Multis aūt signoꝝ mi/raculis claruit. ¶ Mulier quedam īfantē annoꝝ octo ex paralysi effectū surdum & mutum ad monasteriū detulerat:ut ipsum soroꝝ orationibus cōmendaret. Quē mox ut sancta uirgo ad abbatissam deferendū in brachiis sumpsit:puer loqui & audire cepit: & ad matrē ad ianuā expectantem incolumis ꝓpriis pedi/bus cucurrit. ¶ Quedā ex sororibus antiquis ab im/mūdo spiritu dudū uexata fuerat:quā nulle ancillaꝝ xpi preces liberare potuerāt. Que etiā catenis uincta tenebat̄:cibusq; ei cū cauco ligneo porrigebat̄: eo q̄ nulla ad eam appropinquare p̄sumebat: quia uestes & carnes soroꝝ dentibus lacerabat. Et quia abbatissa sanctitatem euphrasie nouerat:eiusq; miraculum in puero uiderat:eidem licet ex humilitate satis recusan ti:per obediendiā sororis illius liberationē imposuit. Pro qua euphrasia dudū se ieiuniis afflixit: & ad do/minum diebus pluribus exorauit. Et tandē in xpi no mine demonem ab illa effugauit:& cū maximo stre/pitu ī abyssum ire p̄cepit. Ex istis tamē in nullo extol lebat̄:sed ampliori hūilitate ꝓficere uidebat̄. ¶ Post hec abbatissa p uisionē cōmspexit:q̄ duo uiri uenera biles ad monasterium uenientes:euphrasiā rapiebāt: & ipsam in aureū palatium gēmis ornatum introdu cebant:que ibidem ab angelis cōcinentibus sumeba/tur:& ad christi pedes ꝓcidens a genitrice domini co rona aurea decorabat̄. Intellexit ergo abbatissa uirgi/nē q̄tocius ad celestem thalamum deducendā. Que cum sororibus intimasset:& ille obitum dilecte soro ris deflerent:euphrasia subita febre corripitur:& uite termino proxima in oratorium deducitur: uerū ex profunda eius humilitate orabat ad dominum:ut eā adhuc per annū in carne dimitteret: eo q̄ penitentiā cōdignā suo arbitrio nō perfecisset. E cū abbatissa & eius magistra iulia uirginem exorarent:ut ipsam se/qui sine dilatione liceret:promisit eis orare dominū: ut ipsarum desiderium adimpleret. Sicq; inter soro/rū manus migrauit ad christū .iiii. idus martii. ¶ Post cuius obitū die tertio iulia obiit. Abbatissa uero sub/stituta quadam eugenia in matrem filiarum ipsa die .xxx. ex hac uita decessit. Que ambe in eodem sepul/chro cum euphrasia uirgine condite sunt.

¶ De sanctis Macedonio presbytero & sociis marty/ribus. Cap. CXCVIII.

Macedōius p̄sbyter:patricia:modesta:theo dota:ores:theodora:imponđera: martia: & trabia apud nicomediā ciuitatem mar/tyrium passi sunt. Qui oēs per ignē cōsta/grati acceptabile sacrificiū xpo domino reddiderunt .iiii. idus martii:ut in martyrologio adonis habetur.

¶ De scīs .xlix. militibus martyribus. Ca. CXCIX.

Quadragintanouem milites rome sub ne/rone cesare passi sunt. Hos omnes una cū sanctis processo & martiniano beatus pe/trus apostolus cōuertit ad christum:cum teneretur in custodia mamertina una cum coaposto lo suo paulo:ubi nouem menses detenti fuerunt. Et cum milites predicatione apostoloꝝ conuersi essent: & aquam pro ipsis baptizandis non haberent: orāte apostolorum principe de silice saxei mōtis fons aque prorupit:ex cuius unda ipse apostolus baptizauit: & fons ibidem in testimonium miraculi ꝑmanet usq; in presens in loco qui dicit̄ carcer petri sub colle tar/peio. Deinde predicti gloriosi .xlix. milites sub deuo/tissima fidei confessione neroniano gladio consum/pti sunt pridie idus martii.

¶ De scō Petro abbate clareuallen. Cap. CC.

P Etrus abbas clareuallen. cum esset nobili exortus prosapia factus monachus igniaci monasterii nobilitatē suam summa uilitate occultabat: uilibus idutus: uilia officia exercendo. Tamen ob uite nimiam sanctitatem a multis reuerentie habebatur. Adhuc nouus in ordine dum in matutinis aliquando dormitaret: seqꝫ pulsari sentiret: apertisqꝫ mox oculis nullum conspiceret orauit dominum: ut excitantem ipsum sibi ostenderet. Et dū iterum dormitasset: pulsatus citius aperiēs oculos: uidit iuuenē splendidum sibi assistere: indeqꝫ morose per chorū transire: q demū disparuit: & petrus cum esse angelū intellexit media nocte cū fratribus psallens subito dolore capitis premit: & recedere de ecclesia cogitans audiuit uocē dicentem uersiculū: laudans inuocabo dominū &c. statim dolor cessauit. Et dū mane iterū cum dolore eodē capitis perseuerante: ad cōionē accessisset: uisum est sibi ꝙ lapis ponderosus de capite eius egressus esset: & exinde a tali dolore liberatus perfecte fuit. Post hec factus est prior igniaci. Deinde abbas uallis regis assumptus est. Quod ab bas eius igniacen. tali uisione pſciuit. Videbat enim sibi candelabrū lucens ante altare: per maiorē fenestrā exire: Nec multo post petrus prior in abbatē electus est. ¶ Cū aliquando abbas egrotaret: & mercenarius quidā a cellario opis mercedē exigeret: illeqꝫ dare recusaret: indignatus mercenarius prunas ardentes ad unam ex monasterii grangiis in cacabo deferebat: ut eā incenderet. Tunc affuit abbas: & eū de mala uoluntate redarguit: & ut ad se mane & ad infirmariam ueniret mercedem suam recepturus admonuit. Quod & factū est mercenarius quoqꝫ est miratus eo ꝙ abbatē de infirmaria utpote languentem minime recessisse cognouit: & penitētiam egit. ¶ Vocatus ad electionem abbatis igniacen. ofone pmissa ut deus sibi idoneū inspiraret: audiuit uocē ꝙ illuc ueniens audiret quis idoneus esset. Cunqꝫ ad locū ueniens pro eodem orasset: iussus est socios itineris sui de hoc interrogare. A qbus cū quereret qs utilis eligendus foret: respōderūt ꝙ ipse. Sicqꝫ oīum consensu electus est. ¶ Cum henricus comes cāpanie se ipsius orationibus comendasset: & ipse pro eo celebrasset: post ultimā collectā uidit comitē tunc absentem signū crucis in ueste habentem. Et diem ac horā notans cōperit postmodū ipsum eodem tpe cruce fuisse signatū. Oranti sibi aliquādo apparuerunt sancti bernardus abbas & malachias eps: q eū abbatē clareuallen. futurū predixerunt. Non multo post gerardus clareuallen. abbas a fratre hugone de basochiis q grauiter in ordine deliqrat & abbatis punitionē timebat īterfectus est. Cui successit henricus. Quo post modicū in pſbyterū cardinalē assumpto: petrus ad electionē uocatus aufugit: eo ꝙ eligi formidaret: q tamē absens electus est. Et cū diu recusaret: tandē uisionis memor cōsensit. ¶ Romanus pōtifex eius famā audiēs: cū ad se accersiuit: cui & peccata sua ex deuotiōe cōfiteri & ab eodē cōicari uoluit. Cū aūt eēt in ualle regis: īfirmitate graui unū ex oculis amisit: ex hoc gaudens & deū laudās: qa unū ex hostibus suis capitalibus sibi abstulerat. Et dū esset cum fratribus in messibus operās tres pulcherrimas mulieres in medio fratrū uidit: qs de nimia pſumptione redarguens: audiuit ab illa que erat formosior: ꝙ erat maria mater xpi: alie due maria magdalena & maria egyptiaca: que fratres in suo labore cōsolare curabāt. Quieuit āt sanctus petrus in dn̄o pridie idus martii.

¶ De sancto Longino martyre. Cap. CCI.

L Onginus fuit quidā centurio de prouicia hisaurie: qui cū aliis militibus cruci domini astans: latus eius lancea perforauit. Et uidens signa que fiebant: solē. s. obscuratū & terremotū in christo credidit: maxime ex eo ut quidam dicunt: ꝙ cū ex infirmitate eius oculi caligassent de sanguine xpi per lanceā decurrente casu oculos tetigit: & protinus clare uidit: unde renuncians militie & ab apostolis īstructus: in cesarea cappadocie. xxviii. annis monasticā uitam duxit: & plurimos ad christū cōuertit. ¶ Cū autē ab octauiano pside tentus sacrificare nollet: iussit preses oēs dentes eius excuti & linguā abscidi. Et hoc tamē loquelam non amisit: sed acceptā securi oīa idola confregit. Demones aūt de idolis exeuntes: & in aerē ululantes in pſidē & in eius socios ītrauerūt. Qui insanientes longini se pedibus prostrauerūt. Quos oēs longinus in xpi nomine ab oppressione demonū liberauit: & demones in desertum misit. Quo miraculo qdā aphrodisius cōmentarien. cū multis aliis ad xpm cōuersus est: Post dies aliquot cū octauianus longinū tentū ad se adduci iussisset: ut eū penis afficeret: & ipsum ex hoc aphrodisius reprehenderet eo ꝙ de suscepto ab eo beneficio īgratus esset: iussit pses aphrodisio linguā pcidi: sed ipse nihilo minus loquebatur. Preses uero cōfestim excecatus ē. Cui lōginus suasit: ꝙ liberari nō posset: nisi ipsum occideret. Nā martyr effectus pro pſidie oraret & ipse lumē recuperaret. Statimqꝫ pses longinū decollari fecit. Post hec ad corpus eius adiit: & pstratus cū lachrymis pēitētiā egit: & cōtinuo uisum recepit. Corpusqꝫ martyris honorabiliter tumulauit: & i bonis opibus perseuerauit. Passus est aūt martyr xpi idus martii.

¶ De sancta Matrona martyre. Cap. CCII.

M Atrona martyr apud thessalonicam passa est. Hec religione xpiana cum esset ancilla plautille uidue gentilis: xpm occulte adorabat. Et cū a domina sua deprehēsa esset in ecclesia christianorū: ab eadē in scāno ligat: & crudeliter flagellatur: dicēs & nocte integra inclusa & uīcta dimittit. Sed dum noctu diuinitus soluta & clausis ianuis educta esset: ad ecclesiam rediit & deo grās egit. Quam iterū ibidem repertā domina sua: iterū ipsam in scamno uinxit: & crudelius flagellauit: triduo quoqꝫ sine cibo reclusam dimisit. Illa uero iterū diuinitus soluta educitur: & in ecclesia orās a domina sua tertio reperitur. Que tertio ab eadem ligatur: & loris durissimis tādiu ceditur: donec spiritum exhalauit. Que passa est idibus martii. Hec ado.

¶ De sanctis Ilario episcopo & Tatiano martyre. Cap. CCIII.

I Larus episcopus & tatianus diacōus apud aquileiā passi sunt tēpore numeriani imperatoris. Beatus enim ilarus ab infantia christianus sacris litteris eruditus ad diaconatus ordinem deinde ad pontificatum aquileien. ecclesie a populo promotus est. Qui eius discipulum nomine tatianum sibi archidiaconem constituit: cū quo in christi fide populum admonebat. Cum autē

ab imperatore numeriano christianorum persecutio excitata fuisset: & quidam beronius preses aquileie christianos ad sacrificia coartaret: ad suggestionē cuiusdam sacerdotis idolorum nomine monophanti se cit ilarum episcopum christianorum detineri: & ad templum idolorum adduci: ut ibi diis thura imponeret. Quem sacrificare nolentem iussit nudatum uirgis durissime cedi. Deinde in equuleo leuari & ungulis radi: adeo ut eius intranea nudarentur. Deinde depositum ex equuleo mandauit dorsum eius carbonibus aduri: & post hec acetum sale permixtū eius uulneribus infundi: ipsasq; plagas ex camelorum cilicio confricari. Et cum hec omnia pro christi nomine patientissime tolerasset: oratione premissa exufflauit in simulacra & mox cūcta in puluerem redacta sunt. Clamante quoq; aduersus illum omni populo paganorum fecit eum preses in carcerem recludi. Et cum audisset: q; haberet diaconum tatianū: qui similiter populum a deorum cultura subtrahebat: fecit eum teneri: & deos gentium confutantem extendi: & uirgis diutius flagellari: cesum quoq; una cum ilaro episcopo eodem carcere detineri. Orantibus autem sanctis nocte illa factum est tonitruum magnum: ita ut fundamenta urbis commota fuissent: & multi paganorum interirent. Templum etiam herculis funditus euersum est. Quod audiens beronius preses missis spiculatoribus fecit gladios in pectora ipsorum in ipso carcere trāsfigi. Cum quibus & alii tres christiani in eadem custodia uincti scilicet felix largus & dionysius eodem martyrio necati sunt. Quorum corpore nocta a christianis de carcere rapta iuxta muros aquileie ciuitatis sepulta sunt. xvii. calen. aprilis.

¶ De sancto Patricio epo. Cap. CCIIII.

Patricius eps apud scotiam primus Christum predicauit. Qui cum die quadā scotorum regi de passione domini aliqua narraret: & ille deuote intenderet: appodians se super ferulam quam manu tenebat: casu pedi regis superposuit: & cuspide ferule ipsum perforauit. Rex uero credens epm hoc ex industria facere: & se aliter fidem nō posse suscipere: nisi talia pro christo pateretur: patienter pertulit. Sanctus uero hoc intelligens obstupuit: & regis pedem sanauit. Hic precibus suis toti illi isule obtinuit: q; nullum uenenosum aial ibidem uiuere possit. Et quod plus est etiam ligna & coria illius regionis contraria sunt ueneno. ¶ Quidā conuicini sui ouem furatus fuerat: & comederat. Et cum eps pluries furem quicunq; ille esset: exhortatu esset: ut furtum redderet: & nullus appareret: conueniente omni populo ad ecclesiam orauit dominū: ut in cuius uentrem ouis intrasset: coram omnibus balatum daret: quod & factum est. Et reus penitentiam egit. ¶ Erat aūt eius consuetudo omnes cruces quas uidebat adorare. Cum autem quandam crucem inuisam preterisset: & a suis admonitus cur non uidisset: audiuit uocem de sub terra cuiusdam ibidem sepulti: dicentis se fuisse paganum: & signo crucis indignū: & ideo ipsam non uiderat: unde fecit ipsam abinde tolli. ¶ Cum autem patricius per hiberniam predicaret: & fructum ibi modicum faceret: rogauit deū: ut ibi aliquod signum ostenderet: per quod territi penitērent. Iussu igitur domini in quodam loco circulum magnum cum baculo designauit: intra quod se terra statim aperuit: & puteus profundissimus ibidem apparuit. Reuelatum quoq; fuit sancto: q; ibi quidā purgatorii locus esset: in quem quisquis uellet descendere: alia sibi penitentia non restaret: nec aliud pro peccatis purgatorium sustineret. Plerīq; autem non redirent: & qui redirēt die naturali integro ibidem moram facerent. Multi igitur ingrediebantur: qui de cetero non reuertebant. ¶ Post longum tēpus mortuo patricio: quidam nobilis nomine nicolaus qui peccata multa commiserat: ad penitentiam deuenit: & locum ipsum intrare uolens diebus octo precedētibus: ut omnes faciebant: se ieiuniis macerauit: & sic in puteum descendit & hostium quod a latere inuenit: introiuit: ubi monasterium inuenit: & a quibusdam albatis in oratoriū introducit: officioq; per acto: ut constans esset admonet: quia multa diaboli tētamēta eū percurrere oporteret. Et cum se penis afdigi sentiret: protinus diceret. Iesu xpe fili dei uiui miseriaris mihi peccatori. Quibus abeuntibus ad sunt demōes: & ut sibi obediat: primo eū blandis sermonibus psuadent: asserentes q; ipsum custodient: & ad propria incolumen deducēt. Et cum eis obedire nollet: diuersarum ferarum terribiles audiuit uoces. Ad que pauefactus uerba inuocationis protulit: & omnis ille tumultus conquieuit. Vlterius procedens & demonibus consentire nolēs in ignem maximum proiicitur: sed uerbis expressis ignis extinguitur. Ad locum alterum ueniēs uidit homines uiuos igne assari: & carbōibus usq; ad effusionem uiscerum concremari. Et dum nec sic cōsensisset demoniis ab eisdem simili pena torretur: sed uerba proferens continuo liberatur. ¶ Inde procedēs in puteum profundum obscurum & fetitum deiicit: dicentibus sibi demonibus q; ille erat infernus: sed dū uerba repetisset īde illesus educitur. ¶ Post hec ad pōtem arduum & lubricum deuenit: subter quē igneus fluuius rapidusq; currebat. Et dum pōtē transire desperaret: unum pedem ponēs: uerba que didicerat dixit: deinde alium pedem ponens ipsa repetiuit: & ad quālibet pedis mutationem eadem iterauit: & sic illesus transiuit. Et in quēdam pratum amenis & odoriferis floribus cōsertum deuenit. ¶ Vbi a duobus speciosis iuuenibus ad quādam ciuitatē auro & gemmis fulgentem adducitur: & q; illa esset paradisus sibi reuelatur. In qua dum se admitti oraret: audiuit q; primo ad suos rediret & post dies. xxx. in pace quiesceret & sic illuc intraret. Tunc Nicolaus inde ascendēs su

pra puteum se restitutū altero māne repperit: & que uiderat enarrauit: ac post dies.xxx.in pace quieuit. Dies autem depositionis sancti Patricii.xvi.calen.aprilis celebratur.

¶ De scā Gertrude uirgine. CCV.

Gertrudis uirgo obiit anno constantis imperatoris.xxx.ut dicit Sigibertus. Hec oriunda fuit de ciuitate nigelensi: ubi & monasterium dominarum construxit: & ipsum sub regulari disciplina laudabiliter rexit maxima sanctitate pollēs. Que die obitus sui apparuit mo deste abbatisse monasterii treuereñ sibi in amicitia cō iuncte ante altare beate uirginis tunc in oratione prostrate: eiq̄ ipsa hora ad Christum migrasse: & celestē patriam introisse nūciauit. ¶ Post annos uero.x.ignis exiens monasterium sancte cōsumere uidebatur. Sed tūc sancta supra tectum apparuit & uelum suum flāmis obiiciens: ignem excussit: statimq̄ extinctus focus monasterium omnino indēnem reliquit. ¶ Puer quoq̄ in fonte necatus: ipsius meritis suscitat: & alia multa miracula ad eius tumulum demonstrantur: ubi in ipso monasterio sepulta ueneratur. Quieuit autem in pace.xvi.cal.aprilis.

¶ De sancto Alexandro epō & marē. Ca. CCVI.

Lexāder episcopus & martyr apud cesareā passus est. De quo in.vi.libro ecclesiastice historie scribitur q̄ de cappadocia & propria ciuitate sanctorum locorum uisendorum causa hierosolymam ueniens: diuina reuelatione eiusdem loci gubernacula suscepit. Nam cum narcissus hierosolymorum episcopus esset annorū.cxvi. & propter nimiam senectutem cure pastorali intendere nō posset: uoce de celo pro lapsa: ut omnes ciues eidem hierusalem uenienti occurrerent: & ipsum suum una cum narcisso episcopum ordinarent: a populo honorifice susceptus: & factus est narcisso coadiutor: & eiusdem post obitum ipsi successor. Post hec romam uenit ad apostolorum limina uisitanda. Reuersus autem hierosolymam sub persecutione decii ductus est cesaream. Et dum diebus multis: multo ferri pondere uinctus: de carcere ad tribunalia iudicis: & inde ad carcerem duceretur: inter ipsa sibi uicissim succedentia tormenta defecit: Atq̄ ob cōfessionem Christi martyrium compleuit.xv.cal.aprilis. ¶ Hic ad ecclesiam antiochenam: cuius regimini primo prefuerat super pacem ecclesie unam scripsit epistolam. Ad atonitas uero aliam per clementem presbyterum alexandrinum. Item ad origenem & pro origene: contra demetrium aliam. Sed alie eiusdem ad diuersos feruntur epistole: ut dicit Hieronymus libro de illustribus.

¶ De sancto Ioanne abbate. Cap. CCVII.

Oannes abbas magne sanctitatis uir de syria oriūdus peruenit italiam. Susceptusq̄ hospitio a deuota matrona apud urbem pennacensem resedit. Et ab angelo monitus: locum sue habitationis sub quadam arbore prope eandem ciuitatem elegit. Sub qua dum mense decembrio quiescere cepisset: arbor repente inusitato ibris tempore flores protulit & frondes. Quod ubi a uenatoribus illac transitantibus compertum est: uisoq̄ miraculo: & cognito q̄ seruus dei esset fama ipsius circūquaq̄ delata est: unde a ioanne spoletano episcopo uisitatur: & ab eodem sibi iuxta dictam arborem cenobium fabricatur: ubi per annos.xliiii. congregationi sanctorum multorum monachorum prefuit: multisq̄ clarus uirtutibus post uitam laudabilē in pace quieuit.xiiii.calen.aprilis ibiq̄ sepultus iacet.

¶ De sancto Calocero martyre. Cap. CCVIII.

Alocerus martyr de cuius triūpho in passione faustini & iouite ex parte dictum est supra.xv.calen.martii: uisis miraculorum in signiis que deus in tormentis predictorum sanctorum exhibebat: ad Christum conuersus est: & cum eisdem martyribus plurimis suppliciis cruciatus: tandem ab alexandro augusto mediolani existente: traditus est sapritio prefecto puniendus: qui ad alpes cotias ab imperatore mittebatur. Quem sapritius ante se premisit sub custodia: in ciuitate asteñ carceri mancipandum: ubi dum sapritius cum secūdo milite aduenisset: & secundus calocerum sepius in carcere uisitasset: ab eodē in christi fide doctus est: & missus mediolanum a sanctis faustino & iouita baptizandus. Qui baptizatus terdonā rediit: & martianum epm in carcere uisitauit: ipsumq̄ a sapritio martyrizatū sepeliuit: ꝓpter qđ plurimis afflictus tormētis a sapritio in carcerē missus fuit: ut in eius passione dicet.iiii.cal.aprilis. Cum aūt sapritius ad carcerem mittens secundū nō inuenisset: & ad ciuitatē asteñ rediisset: ut uel calocer̄ mori faceret: repperit secundū in eodem carcere cum calocero existentē. Et secundū quidem in custodia reseruari iussit. Calocer̄ uero albiganum mitti: & ibidem capite cedi. Cuius corpus a fidelibus iuxta ipsam ciuitatem cum honore humatum est decimoquarto calend.aprilis.

¶ De sancto Ioseph sponso domine nostre.

Cap. CCIX.

Oseph sanctissimus domine nostre sponsus de ciuitate bethleē oriundus: de domo scilicet & familia dauid regia stirpe progenitus: per miraculū aride uirge florentis: & spūssancti in columbe specie in eius cacumē descendētis: cū iam senex esset: & filios ex uxore premortua haberet: inter omnes suos contribules solus deo placēs ad desponsandam uirginem electus est: eiusq̄ ad custodiam deputatus: ut in historia natiuitatis uirginis dicetur.vi.idus septembris. Hic enim uirginem despōsatā in nazareth in domo paterna dimisit: & in bethleem ad preparandas nuptias accessit: ubi dū moram

traheret:angelus ad uirginem mittitur:ipsaque operante spiritusancto impregnatur. Cum autem ioseph post septem menses rediens pregnantem repperisset:cum iustus esset:uoluit occulte dimittere eam. Sed admonitus ab angelo ut dicitur matthei primo. Eam accepit:quia ipsam de sancto spiritu concepisse cognouit. Post modum cum describeretur orbis illā secum bethleem pro facienda professiōe deduxit:ubi & filium dei natum de uirgine primus in ulnis suscepit:& ipsum uti bonus nutricius summa diligentia educauit:& omnibus uerbi dei infantie gestis interfuit. Nam & eidem circūciso astitit:& magos ad eum adorandum uenientes conspexit: & ipsum una cum matre ad templum presentauit:ipsumq; metu herodis ab angelo monitus in egyptum cum matre fugauit:& per septennium ibi manens:mortuo herode eundem & genitricem ad patriam rettulit. In medio doctorum etiam ipsum duodenem una cum maria triduo ante amissum inuenit. Ideoq; uirginitatis spōse sue & omnium infantilium christi actuum ueridicus testis fuit. ℭ Hic ioseph ut in libro de infantia xpi dicitur:uxorem alteram prius habuit:ex qua plures filios procreauit:qui etiam ex euangelio ioannis sexto capitulo fratres iesu dicuntur:quia ex iesu patre putatiuo ꝓgeniti:unde & quibusdam placet: q; iacobus minor apostolus ideo frater domini dicatur quia ioseph filius fuerit ex alia coniuge:ut hieronymus libro de illustribus ponit:quamuis ab eodem talis opinio reprobetur. Eodem etiam infantie christi libello traditur:q; ioseph faber lignarius fuit:unde & ibidē fertur:q; cum ioseph grabatum faceret:& omnes tabulas secuisset:una ipsarum ex errore mensure minor ceteris reperta est. Et cū ioseph ex hoc tristaretur: puer iesus tabulam breuem aliis apposuit:& ipsam uti cēt cera mollis protrahens ad ceterarum longitudinē diuina uirtute protendit:propter hoc in euangelio ioānnis iesus a iudeis fabri filius appellatur. Hec ex textu euangeliorum:& libro de infantia predicto: & ex cōpilatione fratris bartholomei colliguntur. ℭ Quāto uero tempore ioseph supuixerit:uel ubi:aut quomodo humanitatis debitum soluerit:expressum non habemus. Tamen q; usq; ad duodecim annos etatis christi superstes extiterit ex textu luce secūdo capitulo didicimus. In quodam tamen antiquissimo calendario in cuius exordio rubrica ponebatur:quod ex uetustis eusebii cesariēsi exemplaribus sumptum fuerat: scriptum repperi: festū ioseph spōsi domine nostre. xiiii. calen. aprilis. Cui ex antiquitate & exemplaris origine satis fidem adhibui.

ℭ De sancto Theodoro epō. Cap. CCX.

THeodorus heracliensis episcopus tempore constantini magni imperatoris in thracia claruit. Qui in mattheum:ioannē:paulum:& psalterium elegantis apertiq; sermonis commentarios edidit:& sermonibus atq; moribus admodum effulsit. Diem quoq; extremū. xiiii. cal. aprilis conclusit. Hec hieronymus de illustribus.

ℭ De sancto Archypo discipulo. Cap. CCXI.

ARchypus discipulus apostoli pauli fuit. Cuius commilitonis sui idem apostolus meminit scribens colossensibus ad col. quarto. Qui ab eodem apostolo ibidem predicationis gratia dimissus: post completum eius ministerium perrexit ad dominum. xiii. cal. aprilis: ut hieronymus in martylogio testatur.

ℭ De sancto cudberto epō. Cap. CCXII.

CVdbertus episcopus: ut dicit beda quarto libro historie anglorum uir sanctus & uenerabilis in insula modica que appellatur pharnes:& ab ecclesia lyndifarciēsium nouem milibus passuum distat in oceano uitam solitariam pluribus annis duxit. Fuit autem primo monachus monasterii melros:quod in ripa nudi fluminis positum est:sub abbate etha:cuius & post mortē successit extitit. Inde ad curiam lyndifartiensis monasterii uocatus ibidem diutius mansit. Deuenit post hec ad insulam pharnensem omni cultu & habitatore desertam cupiens solitariam ducere uitam. A qua & plures infestationes demonum expulit:& fontem uiuū fratribus suis de terra produxit:qui ibi usq; in p̄sens scaturit:ibiq; edificato nouo cenobio congregationi anachoritarum pluribus annis prefuit. Deinde post mortem theodori lyndifarciensis archiepiscopi quāuis satis restitisset:archiepiscopus ordinat̃. In qua sede uerbo semper & exemplo populum instanter docuit: & miraculorum signis uitam inclitam duxit. ℭ Post hec autem quia obitum suum de proximo futurum diuina reuelatione prenouerat:ad monasterium suum rediit:uite residuum ibidem cōsumare desiderans. Vbi dum quidam sanctus presbyter herbertus eius intimus ipsum uisitasset. Cudbertusq; ei suum transitum predixisset:rogauit eum instantius p̄sbyter:ut una secum sibi occumbere liceret. Qui oratione facta sibi a domino quod poposcerat: impetratum nunciauit. Reuersus itaq; ad ecclesiam suam herbertus anno integro ante obitum sancti uiri langore detentus die & hora qua ille obiit:& hic ex hoc seculo transmigrauit:scilicet decimotertio calendas aprilis. Cuius corpus ad ecclesiam lyndifarciensem delatum: & in solo sepultum est. Cum autem post annos undecim leuaretur:ut supra pauimētum honorabilius locaretur: integrum & omnino incorruptum repertū est:& uestes quibus indutus fuerat: illibate nulla uetustate consumpte. Cui successit sanctus eadebertus sanctitate clarus:qui decedens in eodem tumulo cum sancto Cudberto positus est: ubi ambo requiescunt miraculis prepollentes.

ℭ De sancto Vulphranio episcopo. Cap. CCXII.

VLphranius senonēsi episcopus successor lamberti ex territorio uastineū īclytus fuit in aula regis dagoberti & filii eius ludouici patre milite nolberto ꝓgenitus. Qui primus a Christo admonitus assumptis secum a sancto ausberto tunc rothomagēsi episcopo quibusdam sociis de monasterio fontanelle genti frixonum christi euangelium predicauit. ℭ Cum autem per mare nauigās in naui celebraret:& patenam offerre uellet: de manu diaconi casu patena prolabitur: & in mare demergitur. Sed orante sancto patena in manu diaconi diuinitus reponitur. ℭ Dum autem saxonibus predicaret:die quadam iuuenem laqueo appensum repperit: quem illi sorte elegerant: & more sue gentilitatis suspensum demoniis immolare uolebant. Quē

illico sanctus sola oratione dirupto laqueo: & ipso illeso cadente a morte eripuit: & tali miraculi multos ad fidem cōuertit. ¶ Cum autem filium ducis rathboldi baptizasset: & albis induisset: ille subito expirauit: quod episcopus iccirco a deo obtinuit: ne iuuenis a patre gentili ad culturam idolorum reduceret. Completa uero predicatione sua post annos .v. reuersus ad ecclesiam suam episcopatui resignauit. Et ordinato sibi successore gerico: in monasterio fontanelle monachus factus: uitam in sanctis operibus cōsumauit anno domini .cccccccxl.xiii. cal. aprilis. Sepultusq; est iuxta sanctum uandegisilum.

¶ De sancto Benedicto abbate & confessore.

Cap. CCXIIII.

Benedictus abbas cuius uitam gregorius .ii. dialo. scribit ex nursia prouincia: claris parentibus ortus. Cum rome liberalibus studiis traditus esset: in ipsa infantia mundum deseruit & desertum petere decreuit. Quem nutrix eius ipsum tenere diligens usq; ad locum qui effide dicitur secuta est: ubi dum ad purgandum triticū capisterium mutuo accepisset: Illud cadens in terram fractum fuisset. Benedictus nutrici flenti compassus capisterii partes accepit: & oratione fusa ipsum reintegrauit. Post hec nutricem fugiens in locum qui sublacus dicitur deuenit: ubi triennio hominibus cūctis excepto romano monacho īcognitus mãsit: qui ei necessaria ministrabat. Et cum ad specum ipsius iter nō esset: panem in fune ligatum ei deponebat. In quo & tintinabulum ligauerat: ut ad eius sonitum benedictus panem sibi delatum audiret. Sed diabolus ex inuidia proiecto lapide tintinabulum fregit: nihilominus tamen romanus sancto ministrare aliter non desiit. ¶ Post hec dominus cuidam presbytero qui die pasche sibi refectioné parauerat: apparuit: & ut cibos uiro dei tali in loco ferre deberet: admonuit. Qui cū multo labore ad eum ueniens: inuitauit patrem ut cibos sumeret: quia eo die pascha esset: qui respondit: ꝙ uere pascha esset: ex quo illum uidere meruisset longe quippe ab hominibus positus: ꝙ die eadem paschalis foret solennitas ignorabat. Sicq; benedicentes dominum ambo refecti sunt. ¶ Quadā die auicula merula circa faciem eius uolitante: signoq; crucis effugata tanta libidinis tentatione accensus est: quantam nunquam expertus fuisset. Qui ī spinis & uepribus adeo se uolutauit ꝙ exinde totus cruentus & laceratus exiuit. Et sic per cutis uulnera mentis uulnus eduxit. Ab illo ergo die talis nunquam tentatio in eius corpore pullulauit. ¶ Fama igitur eius crescente uenerunt ad eum monachi cuiusdam monasterii abbate uacantis: & ipsum in patre elegerunt. Qui satis recusabat: eo ꝙ se eorum moribus minime conuenire dicebat: tandē instantibus acquieuit. Cumq; ille districtius eos regulam seruare compelleret: illiq; illicita sibi non licere conspicerent: penitentes ꝙ eum elegerant: uenenum uino miscuerunt: & ei in poculum porrexerunt: sed signo crucis edito: sic uitreum uas quod uinum tenebat: confregit: acsi pro signo lapidem dedisset. Moxq; intelligens: ꝙ illi fecerant: ab eis discessit: & ad locum dilecte solitudinis remeauit. Vbi multis ad eum discipulis conuenientibus duodecim monasteria construxit. ¶ In uno quorum monachus erat: qui ceteris in ecclesia orantibus mox foras exibat: & aliqua temporalia peragebat. Quod dum benedictus per abbatem illius loci didicit: illuc iuit: uiditque puerum nigrum monachum illum ceteris orantibus extra ecclesiam per uestimenta trahentem: Quod etiam maurum monachum uidere orationem impetrauit. Egrediens ergo sanctus monachum uirga percussit: & tunc immobilis in oratiōe perseuerauit: acsi malignus spiritus eius uerbere percussus fuisset. ¶ Et ipsius monasteriis tria in cacumine montis erant: que deorsum aquas cum nimio labore hauriebant. Vbi sanctus pater ascendens cum puero: nocte tres lapides pro signo posuit: reuersusque domum fratribus illis mandauit: ut in locis ubi lapides erant: foderent: & aquā inuenirent: Quod & factum est: in illis locis aqua usque in presens largiflue inundante. ¶ Cum quidā frater circa monasterium uepres securi abscideret: ferrum de manubrio prosiliit: & in lacum proximum se demersit: uir autem domini manubrium in aquā posuit & ferrum ad suum locum enatauit. Placidus puer & monachus cum ad aquam hauriendam descendisset: ipsum mox unda rapuit: & in momento ītrorsus a terra subtraxit. Quod dum sanctus in cella per spiritum cognouisset: maurum uocauit: & quod acciderat enarrauit: atq; ut ad eripiendum puerum pergeret imperauit. Tunc ille concitus cucurrit: & per terram se ire existimās: ad puerum super aquas uenit: cumq; ad terram per capillos adduxit: & deinde ꝙ super undas ambulasset aduertit. Ad uirum dei ergo ueniens quod acciderat enarrauit. quod abbas non suis meritis sed eius obedientie deputauit. Cumque exinde inter eos pia contentio oriretur: dū alter alterius meritus miraculum ascribebat: Placidus puer ex aqua liberatus arbiter accessit: qui dum esset in periculum melotem abbatis super se existentem: seque protegentem uidisse narrauit. ¶ Presbyter florentius sancto inuidens: panem ueneno infectum quasi pro benedictione misit: quem ille gratāter accepit. Coruo quoq; qui de manibus eius quotidie panem accipiebat mandauit: ut panem illum in loco deferret: ubi a nullo hominū sumi ualeret. Coruus ergo patris mādatum impleuit: & post triduum reuersus solitam ab eo escā accepit. Quod presbyter sentiens septem puellas nudas in horto monasterii ludentes & canentes immisit: ut sic uel fratres eius ad libidinem inflāmaret. Quod sanctus prospiciens emulationi cessit: & quibusdam fratribus secum assumptis habitationé mutauit. Statimq; solariū domus in

qua erat florentius corruit & malignantem oppressit. ℭ Benedictus autem locum non hostem mutauit. Nam ad montem cassinum ueniens: templū apollinis ibi situm in sancti Ioannis baptiste ecclesiam cōmutauit: & circum adiacentes homines ab idolatria cōuertit. Quod diabolus moleste ferens: eidem teterrimus apparebat: & in eum ignem uisibiliter emittebat multaq; eidem cōuitia inferebat. ℭ Quadam die lapidem in terra iacentem multitudo fratrum in edificium leuare non poterant: donec uir sanctus aduenit: & demonem lapidi insidentem conspexit: sed signo crucis edito diabolus effugatur: & lapis faciliter a paucis fratribus subleuatur. ℭ Alia etiam uice demō coquinam monasterii ut cunctis uidebatur inflammauerat: fratresq; omnes ut ignem extinguerēt aquā solicite deferebant: ubi autem abbas superuenit: & signum crucis edidit: omne illud incendium ut phantasia euanuit: & nihil combusisse per effectum ostēdit. ℭ Alias etiam malignus spiritus parietem quem fratres edificabāt euertit: & puerum monachum ruina extinxit: quem uir domini mortuum & laceratū in sago ad se adduci fecit: & ipsum oratione suscitauit & operi predicto eadem hora restituit. ℭ Laicus quidam ex deuotione semel per annum ad eum ieiunus uenire consueuerat. Et cum semel ad eum uadens: alteriq; uiatori se iungens ab eo tertio pulsatus in quodam prato comedit: & sic ad benedictum uenit. Cui ille q̄ comederat mox patefecit: & de gulositate redarguit: laicusq; penitentiam egit. ℭ Totilla rex gothorum audiens: q̄ spiritum propheticum haberet: eum probare uolens: quendam spatharium suis regiis uestibus induit: & cum magno comitatu: uti regem ad benedictum misit. Quem ille uenientem conspiciens mox agnouit: & ut uestes regales sibi non pertinentes deponeret mandauit: & spatharius confusus erubuit. ℭ Clericum quendam a maligno spiritu uexatum liberauit. ei tamen precepit ne ad sacros ordines unquam ascenderet: quod si secus faceret eum demō iterato opprimeret. ℭ Cum autem clericus dudum mandatis paruisset: post tempus aliquod se consecrari fecit: ipsumq; continuo demon usq; ad spiritus effusionem inuasit. ℭ Vir quidam duos flascones uini sibi miserat: quorum alterum portior in uia absconderat. Qui cum gratiarum actione unum accepit: sed latorem ne de altero quem absconderat biberet omnino prohibuit. Qui confusus ab eo recessit & in flascone occultato serpentem inuenit: & de com misso penitentiam fecit. ℭ Filius defensoris monachus eidem cenanti candelam tenebat: & spiritu superbie in corde suo murmurabat indignum reputans: q̄ filius tanti uiri illi comedenti assisteret. Quod uir dei statim per spiritum agnouit: & ut cor suum contra tentationem signaret admonuit; atq; de manu eius lumen auferri precepit. Alia quoq; multa cordium secreta cognouit: & multa que uentura erant spiritu prophetico predixit. ℭ Cum quosdam fratres ad locum construendum misisset: certo die se ad illos uenturum dixit: & qualiter operari debeat indicabit. Nocte uero diem statutam precedente: abbati & preposito illius loci per somnium apparuit: & qualiter locus construendus esset per singula indicauit. Cum autem uisioni non crederent sed ipsum expectarent: tandem reuersi sunt dicentes q̄ non uenerat diutius expectatus. Qui se uenisse ut promiserat per uisum asseruit: & q̄ ut in somnis moniti fuerant omnia facerent ordinauit. Quidam eius monachus tentatus de monasterio abiit: sed draconem maximum se deuorare nitentem inuenit: perterritusq; ad claustrum rediit & in promissione perseuerauit. ℭ Cum fames ualida regionem illam premeret: & quinq; solummodo panes in monasterio super essent: fratribus conquerentibus diuidi iussit: ipse uero nocte in oratione permansit. Et ecce mane ducenti farine modii ante fores monasterii īuēti sunt: sed unde uel a quo missi fuerint ignoratur. ℭ Eodem quoq; tempore cum omnia que in domo erant pauperibus dispensasset: modicū olei quod in uitreo uase remanserat: paupleri elemosynam petenti dari iussit. Quod dispēsator obedire contempsit: timens ne fratribus oleum deesset. Quod pater audiens: oleum per fenestram abiici iussit ne quid ibidem per inobedientiam remaneret. Cū autem uas super saxa deiectum nec fractum esset: nec oleum effusum: oleum cum uase petenti tribuit: & cū orasset dolium olei quod uacuum erat usq; ad summum repletum oleum per pauimentū effudit. ℭ Rusticus quidam corpus defuncti filii in ulnis ad monasterium detulit: & ut puerum suscitaret: uirum dei cum lachrymis exorauit. Quem oratione premissa: ipse suscitatum patri restituit. Multisque aliis signorum uirtutibus effulsit. Scripsitq; monachorum regulam sanctitate precipuam sermone luculentā: quia uir dei non potuit aliter doceri q̄ uixit. ℭ Eodem anno quo migraturus erat obitum suum etiam absentibus fratribus nunciauit. Ante sextum uero exitus sui diem: aperiri sibi sepulturam iussit. Moxq; correptus febribus. vi. die in ecclesiam portari se fecit: sumpto quoq; uiatico: inter discipulorum manus: ultimum spiritum inter uerba orationis efflauit. Eadem hora maurus monachus longe positus: ipsum uersus celos tendentem conspexit per uiam uidelicet orientis perlucidam ab eius cenobio usque ad celos pertingentem. Cuius corpus in cassineñ monasterio sepultum est. Quieuit in christo. xii. calend. aprilis: circa annos domini. cccccxviii. tempore iustini senioris.

ℭ De sancto Benedicto papa primo. Cap. CCXV.

BEnedictus papa huius nominis secundus natione romanus ex patre Ioanne leoni secondo in pontificatu romano successit: & sedit menses. x. dies. xii. Hic Benedictus ex uite sanctitate cum nomine concordauit. Et cum tā modico tempore sederit: multas tamen in urbe ecclesias reparauit. Hic ab ineunte etate ecclesie militauit. Atq; sic se diuinis scripturis & cantilene a puero: & in presbyteri dignitate nomine pariter & operibus exhibuit: ut digne ad pontificatus honorem perueniret. Paupertatis namq; fuit amator. Humilis mansuetus: & in omnibus compatientiam habens: manuq; largissima. Hic constituit ut ad tumulandum romanum pontificem: omnes eiusdem ecclesie clerici conuenirent: similiter & ipse in eorum faceret obsequiis. Sepultusq; est apud sanctum petrum. Et cessauit episcopatus mensibus. ii. diebus. xv.

ℭ De sancto Benedicto monacho. Cap. CCXV.

BEnedictus monachus in campanie parti/bus.xl.ab urbe miliario in quodam mo/nasterio fuit:etate quidem iuuenis sed mo/ribus grandeuus & in sancte conuersatio/nis regula se fortiter stringens. Quem cum tempore totille regis gothi repperissent: hunc incendere cum sua cellula molti sunt. Ignem namq; supposuerūt: & in circuitu omnia arserunt:cellulam uero combure/re nequiuerunt. Quod illi uidentes magisq; seuiētes: ipsumq; ex suo habitaculo educentes proximū accen/sum clibanum pro coquendis panibus inspexerunt: eumq; in illo proiecerunt clibanumq; clauserunt. Sed die altero ita illesus inuentus est:ut nec caro eius: nec extrema uestimenta ullo modo cremarētur. hec gre/gorius.iii.dialog.cap.xviii.

¶ De sancto Serapione abbate. Cap. CCXVII.

SErapion abbas ut in octauo libro historie tripartite:& in uitis patrum habetur:fuit in regione arsenoite pater decem milium monachorum:de labore manuum uictū querentium quotidianum. Tempore autem messis omnes ad metendum precio conducebantur: & quic/quid acquirere potuissent indigētibus regionis & ale/xandrie carceratis ac peregrinis in eorum necessitati/bus expendebant. Hic tempore iuuentutis existēs mo/nachus: post mensam communem panem suraba/tur:quem sero latenter comedebat. Tādem ad cor re/diens: abbati peccatum confessus est: moxq; ex ore eius quasi flāma ignis egressa fetorem sulphureum exhalauit. Hic sola unica sindone amictus: pane tan/tum pro cibo & aque potu cōtentus:nihil aliud quo/tidie sumebat. ¶ Cum autem semel amictum suum pauperi tribuisset:& alteri nudo obuians tunicam de/disset euangeliumq; tenens nudus sederet. Interroga/tus quis eum expoliasset:respōdit: ꝙ euangeliū quod tenebat. Alias insuper pauperem tertium uidens euā/gelium ipsum uendidit:& pauperi precium dedit:di/cens ꝙ euangelium omnia precipit uendi:& pauperi/bus dari. Seipsum ergo euangelium uendi mandat. ¶ Alio tempore existens in quodam oppido pagano/rum:seipsum eis uendidit:quos: postquam uerbo & exēplo conuerterat:reddito precio ab eis recessit. Hoc idem fecit in lacedemonia apud athenas: seipsum uē/dens uni primario ciuitatis:ut ipsum conuerteret: qđ & fecit. Dormiuitq; in pace duodecimo calen. aprilis alexandrie tumulatus.

¶ De sancto aphrodisio episcopo & confessore. Cap. CCXVIII.

APhrodisius genere egyptius prefectus to/tius egypti erat tempore quo puero iesu in egyptum fugato: & in tēplo deorum delato idola omnia corruerunt. Quod cū aphrodisius tunc prefectus audisset:ad phanū in quo simulacra euersa fuerant accessit: & uiso puero iesu eum adorauit:ipsumq; una cum parentibus a furore pontificum idolorum eos in deorum suorum ul/tionem occidere uolentium uiriliter defensauit. Et extunc in christum quasi per somnium credidit. Sed post ascensionem dominicum predicatio euāgelii ad egyptum peruenisset:prefecturam deserens antiochi/am uenit: & ibi baptizatus atque beati petri discipu/lus factus est. Cum quo postmodum romam iuit. A quo & directus est ad gallias predicandas. Qui etiā ibidem sancto paulo sergio episcopo narbonensi se as/sociauit. A quo ordinatus bituricensis episcopus ad ipsam ciuitatem deuenit:ubi multo tempore officio predicationis insistens:& miraculorum gloria reful/gens:omnem populum eiusdem urbis christi nomi/ni subiugauit. Et uirtutibus ac etate maturus in do/mino quieuit.xi.calen.aprilis. Et sepultus est in eccle/sia sua signis clarescens.

¶ De sancto Victoriano martyre. Cap. CCXIX.

VIctorianus adrumentine ciuitatis nobilis: ut dicit aphricanus:a quodam proconsu/le carthaginis quo nullus in persecutione ecclesie durior fuit:dum idolis immola/re cogeretur:& omnino renueret.primo rebus spolia/tus:deinde tantis tormētorum generibus cruciatus: quantus humanus sermo non poterit explicare:felici/ter tripudians martyrium in eadem urbe consuma/uit decimo calen.aprilis.hec aphricanus.

¶ De sanctis frumentio & alio frumentio martyri/bus. Cap. CCXX.

GErmani duo quorum uterque frumenti/us uocabatur aquisregie.i. ciuitate oriun/di apud tabadeū oppidum passi sunt. Qui sibi inuicem iurauerunt tortores rogare: ut semper pari supplicio torquerentur. Tenti igitur a paganis cum die integro penderent suspensi molis in pedibus alligatis:unus eorum se deponi petiit: E in/ducias sibi dari. Sed ab altero confortatus: & penitēs tortores rogabat:ut lapides maiores adiicerent. De/inde ambo laminis ignitis estuati:& post hec ungu/lis exarati: multis quoque cruciatibus uexati: ab ip/sis tortoribus tedio derelicti: & a facie eorum proie/cti spiritum domino reddiderunt: decimo calend. aprilis.

¶ De sanctis duodecim in fantulis martyribus. Cap. CCXXI.

DVodecim infantuli apud aphricam sub p/secutione uandalica passi sunt. Qui ab ar/rianis de numero confessorum christi se/gregati:non spiritu sed corpore suggeren/te quodam teuchario heretico:quia ipsos nouerat ad cantilenam uocales ac strenuos: carthaginem dedu/cti sunt:ubi primo quia pueruli blanditiis suasi:dum arriane fidei consentire nollent: durissimis uerberi/bus tandiu cesi sunt:quousq; spiritum emiserunt. Ibi/demq; quasi in numero apostolorum sepulti. Quo/rum exemplo duo negociatores quorum uterq; fru/mentius dictus est &.v.eiusdem monasterii fratres.s. liberatus abbas bonifacius diaconus. Rusticus subdia/conus:rogatus:& maximus monachi pro fide catho/lica martyriū pertulerūt. Qui passi sunt.x.cal. aprilis.

¶ De sanctis Liberato & sociis martyribus. Cap. CCXXII.

LIberatus martyr cum uxore & filiis duo/bus & crescentius presbyter nec non puer quidam annorum.vii. cuius nomen non exprimitur tempore persecutionis arria/ne in aphrica passi sunt. Nam primo infantulus iussu Gyrille arrianorum episcopi a parentibus raptus ma/tre post raptores conclamante: ut se quoque du/cerent: dum uiua uoce se catholicum profitetur

in gurgitē demersus est. Quod & de duobus filiis liberati medici factū est. Post hec liberatus & uxor detēti sepatim in duobus carceribus missi sunt. Cūq3 prius liberatū eductū in loco honorabili consedere fecissent: uxorem similiter eduxerūt: suggerentes ei φ uir suus cōsenserat arrianis. Que ubi ipm cōspexit in loco sublimiori considentē: uer3 existimās qd audiuit: ipm de apostasia durissime icrepare cepit. Ille uero se catholicū ꝓfitens hereticor3 fallacias detexit. Qua ꝓpter ambo cōiuges gladiis trucidanť. Crescentius aūt presbyter tarzetane ciuitatis psecutionem fugiens in speleo quintini montis iclusus inedia defecit. Horum passio agitur. x. calen. aprilis. Hec aphricanus.

ℭ De sancto Pygmenio presbytero & martyre.
Cap. CCXXIII

PYgmenius presbyter & martyr rome sub iuliāo apostata passus est. Hic iulianū eundē una cū scō donato postmodū aretino epo & martyre a puero enutriuit: & sacris litteris erudiuit. Iuliāus aūt post hec factus mōachus xpi fidem apostatauit: & diuina permissione procurāte diabolo ad īperii apicē ascendit: unde xpianos ultra modum psecutus est. Audiēs aūt φ pygmenius corpora marty3 sepeliret misit eum in exilium in psidē: ubi quadriēnio demoratus cecitatē incurrit. Post hec in somniis diuinitus admonitus uenit romam. Cum aūt una cū puero ipm deducente stipē petens cliuiū sacre uie conscenderet: offendit baculo redā cesaris trāseuntis. Qui pygmenium uidēs & eius quodāmodo cecitati congaudens ait. gratias diis φ te uideo. At ille gratias inquit deo meo φ non uideo. Quem mox imperator per potestatem in tyberim iactari fecit. Cuius corpus a christianis collectum in cemiterio pontiani sepultum est: nō longe a corporibus abdon & senem .viiii. calen. aprilis.

ℭ De scō Murita martyre. Cap. CCXXIIII.

MVrita diaconus & martyr cū pluribus aliis apud aphricā passus est. Qui cū quendā elpidephor3 baptizasset: illeq3 postmodū apostatasset: & ad psidis dignitatē peruenisset: ab eodem tentus suasus est: ut arrianorū fidei cōsentiret. Cum autem murita non solum ei cōsensum pbere renueret: sed etiā ipm de apostasia icreparet: & uestes cādidas q̄s ei in baptismate dederat: reseruatas ad eius cōfusionē ostēderet. Elpidephorus ira accēsus muritā cū pluribus clericis cesos & nudos ī exiliū relegauit: ubi fame & inedia ac frigore cōsūpti martyriū cōpleuerūt. ix. cal. aprilis. Hec uictor aphricanus.

ℭ De annunciatione beate Marie semper uirginis.
Cap. CCXXV.

ANnūciatio dominica dicit: quia tali die ab angelo aduētus filii dei in carnem uirgini marie annūciatus fuit: uidelicet. viii. calē. aprilis. Cū enim uirgo beata a tertio etatis sue anno usq3 ad. xiiii. in templo cum aliis uirginibus extitisset: & uotum uirginitatis nisi deus aliter disponeret emisisset: eam ioseph desponsauit domino reuelante: & ioseph uirga frondente: sicut in historia natiuitatis eius dicetur. vi. idus september. Et in bethleem unde erat ioseph necessaria ꝓuisurus iuit: ipsam quoq3 in nazareth in domo paterna dimisit: ubi ad eā angelus uenit & eidem uerbi dei aduentum nunciauit. ℭ Circa hanc annunciationem sex consideranda occurrūt uidelicet: tēporis opportūitas: missi nobilitas: mittentis auctoritas: loci congruitas: nuncium suscipientis sanctitatis: & annūciationis nouitas. ℭ Primū ergo considerandum occurrit tēporis opportunitas: quod fuit in mense. vi. a conceptiōe ioannis baptiste: que facta est octauo cal. octobris: ut per hoc detur intelligi φ ioannes fuit figura ueteris testamenti ut dicit augusti. Cuius aduentū xpi aduētus sequiť. vi. mēse: quia sexta mūdi etate dominus īcarnatus est: & . vi. feria: & hoc. ℭ Primo pp numeri pfectionē quia numerus senarius ex ipsis ptibus suis cōponitur scilicet. iii. ii. & . i. nullo supante uel deficiēte: ut p hoc pfectio ipsius incarnationis denoteť: in qua cōcurrunt tria. s. eterna diuinitas: aīa de nouo creata: & caro ab adā traducta: & due nature. s. diuinitas & humanitas: & hec cōstituunt unā psonā xpi. ℭ Secundo ꝓpter hominis formationē. Nā sicut adam primus sexta feria de terra uirgine formatus est: sic & adā secūdus q est xps de femina uirgine īcarnatus: & eodem die anni ad litterā ut qdā tradunt: quod est. viii. calē. aprilis primi & secūdi ade diuerso tēpore: uidelicet post ānos. 5199. formatio facta est. ℭ Tertio ꝓpter nature renouationē. Nā filius dei in equinoctio uernali: quo tēpore oīa renouanť incarnari uoluit: p hoc ostendens: φ p ipsam incarnationē oīa renouabanť. apocal. xxi. Ecce noua facio oīa. ℭ Secundū est missi nobilitas: q fuit angelus gabriel. Cōgruum enim fuit φ angelus ad uirginem mitteretť. ℭ Primo ex pte ordinis: ut ordo reparatiōis respōderet ordini puaricationis: ut sicut malus angelus muliere ad peccati lapsum inclinauerat: sic bonus angelus uirginē ad uerbi cōceptum induceret. Secundo rōne ipsius uirginis. Nā ut dicit hieronymus: Recte mittitur angelus ad uirginē: quia semp est angelis cognata uirginitas. In carne pter carne uiuere: nō terrena uita est sed celestis &c. ℭ Tertio rōne finis subsequentis. Nā incarnatio xpi ordinabať ad finem ruine angelice p saluandos homines reparando. Ideo angeli nō debuerūt excludi. ℭ De quo aūt ordine hic angelus fuerit dubitať. Gregorius tenet: φ fuerit de ordine suppremo dicēs summū angelū uenire dignū fuit: qui summū omnium nunciabat. ℭ Alii tenēt φ de ordine archangelo3: quia ipm ecclesia archangelū nominat: dicentes φ hoc magis cedit ad honorem uirginis: qa siquis de supioribus mittereť: ab eo illuminari potius q̄ nunciari uidereť. Quid aūt gabriel interpreteť: diceť īfra proxima historia gabrielis. ℭ Apparuit autē sibi corporaliter: ut uisio esset certior: quia corporaliter uisa certiora sūt. Cognitio plenior: qa uisa ētp intellectū melius cognoscunť. Et scō similior qa nā.

ciabat spūale uerbū incarnādū:ideo fuit cōgruum: ut
corporaliter appareret. Et appuit corpe hūano:qa dei
filium nō quodcūq; aīal sed hoīem assumptuꝝ nūcia
bat. ¶ In sexu masculino : tū quia dignior : tum quia
magis illuminatiuus : tum quia in ipso sexu dei filius
erat hoīem assumpturus. ¶ In etate iuuenili:qa iuue/
nis dicit nouitatē cū pfectiōe. Nā in puero est nouitas
īperfecta. In sene pfecto antiquata. Et qa angelus nun/
ciabat illū:q erat nouus humanitate:& pfectus diuini
tate:iō apparuit in iuuenili etate. ¶ In ueste alba: q̄ de
notat innocentiā & angeli nūciātis & uirginis recipiē
tis:& uerbi carnē innocentē assumētis. ¶ In ortu solis
quia ueri solis ortū uenerat nūciare. ¶ Tertiū est mit
tētis: auctoritatis:qui est ipse deus. Missus est enim an
gelus a deo pře:qui ibi posuit suā oīpotentiā:ut preter
naturā uirgo mirabiliter pareret. Adeo filio: q ibi po/
suit suā sapiētiā:ut saluo pudicitie sigillo in uētrē uir/
ginis ītrare & īde exire sapienter sciret. Adeo spūssan/
cto:q posuit suā gratiā:ut mulier sine peccato cōcipet.
¶ Quartū est loci cōgruitas:quia missus est in ciuita/
tatē galilee cui nomen nazareth:qđ īterpretať flos:ut
sic locus tēpori cōgruat: Vnde dicit bernardus:ꝙ flos
natus est de flore in flore & floris tpe. ¶ Quintū ē uir
ginis nunciū recipientis scītas:quia missus est ad uir/
ginē &c. Vbi tria uidēda occurrūt. Prīo q̄re xp̄s in ma
trē elegit uirginē feminā:hoc enī fuit cōueniens. Prīo
ex pte mittētis pr̄is. Nō enim fuit cōueniens:ut xp̄s q
secundū naturā diuinā naturaliter est filius dei:alium
haberet patrē q̄ deū. Secūdo ex parte cōcipiētis mr̄is:
Nā xp̄i generatio tēporalis:est imago generatiōis eter
ne:ut sicut de uno pře īdiuisibiliter nasciť generatiōe
eterna:sic de una matre incorruptibiliter nascať gene
ratiōe tēporali:ut in utraq; generatōe de uno solo prī
cipio pcedat. Tertio ex pte īcarnati germinis: ut sicut
uerbū sine corruptiōe in mēte cōcipiť:sic uerbū dei ī/
corrupte carni uniať. Quarto ex pte subsequētis mu
neris:ut sicut filius dei naturalis sine corruptione na/
sciť de uirgine femina:sic filii dei adoptiui renascanť
sine corruptiōe de uirgine ecclesia. ¶ Secūdo q̄re ele/
git uirginē despōsatā. Huius aūt sex rōnes a doctori/
bus assignanť. Pria rō est:ut p hoc sacrm̄ istud diabo/
lo celareť:q uidens mariā pgnantē:& eā despōsatā sci/
ens:putauit eā de ioseph cōcepisse:& p hoc aduētum
xp̄i nō plene cognoscere potuit:quē sciebat de uirgīe
nasciturū. & hec ratio est origenis. Secunda ut per hoc
xp̄s legē īplere uidereť. Quō enim legē nō solueret: q
ab iniuria legis cepisset: cū ptus inupte legē dānet. &
hec ē rō hierōymi. Tertia ut p hoc īfamia uirgīs tolle
reť. Maluit.n.domīus aliquos de suo ortu q̄ de mr̄is
pudoř dubitare. Iō potius uoluit credi filius eē ioseph
q̄ matrē īpudicā. & hec est ābrosii. ¶ Quarto ut p hoc
ceteris mulieribus exēplū dareť. Nā si beata uirgo in/
famata fuisset:cetere uirgīnes sinistra opinione uiuen
tes uelamen excusationis haberēt:ꝙ infamata quoq;
mř domini uidereť. Et hec etiā est ambrosii. ¶ Quin
to ut p hoc uirgini testimoniū pbereť. Fuit enim io/
seph uirginitatis domīe testis ueridicus :q eā & uirgi
nem pbauit & si alteram cognouisset accusare potu/
it. Et hec est augustini. Sexta ut per hoc nato puero a
ioseph ministerium preberetur. Cui ioseph nutritius
fuit:& omnis eius īfantie educator : ut dictum est su/
pra de scō ioseph. xiiii. calen. aprilis;& hec hieronymi.

¶ Tertio quare elegit uirginē nomine mariam. Hoc
enim nomē īterpretať. Illuminatrix. Illuminata. Ma/
re amaꝝ. Et domīa: Atq; stella maris. Fuit enī illumi/
nata in uerbi cōceptione. Illumīatrix in eius ptuitio/
ne. Mare amaꝝ in eius passione. Domina in ipsius as/
sumptione. Stella maris est in peccatoꝝ conuersione.
¶ Sextum est legationis nouitas : que consistit in. vi.
¶ Primo in angelica salutatione. Ingressus enim an/
gelus ad eam in cubiculum:& orantem inueniens cū
nimia claritate & summa reuerentia prostratus ut ser
uus ad dominam:qui ante alias uenerat eidemq; ap/
paruerat ut socius ad amicam:uultu in terram demis
so iocunda uoce inquit. Aue gratia plena dominus te
cum benedicta tu in mulieribus &c. Et ostendit ip/
sam a seruitute liberatam. Aue idest sine ue. Tripli/
ci enim ue mulieres laborant: quod notatur in tripli
ci littera huius nominis eua. Est enī ue pudoris quo/
ad concipientes : & hoc denotat littera. E. que est no/
ta irrisionis. Est ue doloris quoad parturientes : &
hoc denotat littera. V. que est nota lamentationis.
Est ue laboris quoad nutrientes : & hoc denotat lit/
tera. A. que est nota fatigationis. Sed econtra nomen
eua uertitur & fit Aue. i. sine Ve pudoris : doloris : &
laboris:quia sine pudore concepit : sine dolore pepe/
rit:& sine labore filium educauit. ¶ Dotibus ador/
natam : gratia plena. Hieronymus singulis enim gra
tia largitur per partes:marie uero simul se totam in/
fundit gratie plenitudo. ¶ Matrimonio copulatam:
dominus tecum : plusquam mecum dicit. Chryso/
stomus quia mecum per gratiam tecum per naturā:
mecum in mente : tecum in carne. mecum quia ab
eo sum creatus: tecum qui ex te est incarnatus. ¶ In
reginam ordinatam:benedicta tu in mulieribus. Au/
gustinus maledictio eue: in benedictionem mutatur
marie &c. ¶ Secundo notatur hec nouitas in uirginis
cogitatione. Hec enim cum uirgo audisset turbata
est non perturbata : ꝙ enim turbata est fuit pudicitie
uirginalis : ꝙ non perturbata fortitudinis : ut dicit
Bernardus. Et turbata est non in angeli uisione : quē
sepe uidere consueuerat sed in noua salutatione. Ideo
turbata est in sermone eius : & cogitabat qualis esset
ista salutatio. ¶ Tertio in facti siue legationis narra/
tione. Angelus enim more sapiētum legatorum post
salutationem uirgini factā ex parte dei narrat ei cau/
sam sui aduentus dicens. Ne timeas maria &c. An/
nuncias ei dei filium ex eius utero incarnandum : &
ipsum secundum hominem super sedem dauid pa/
tris eius perpetuo regnaturum. ¶ Quarto in dubii
cuiusdam interrogatione. Nam uirgo cum credula
uerbis angelicis redderetur quantum in facto: nō du
bitans aliqueliter quin hoc fieret ꝙ mater filii dei es/
set:dubitans de modo ut doctores dicunt : angelum
super hoc īterrogauit dicēs quo modo fiet istud &c.
Et debet scribi diuise ut sint due dictiōes scilicet: quo
pronomen & modo nomen:& non una dicto : quo/
modo que est aduerbium interrogandi : quasi dicat
uirgo. Tantum uirginitatem predilexi:ut salua diui/
na dispositiōe: potius eligerē uirginē pmanere: q̄ cor/
ruptā dei matrē esse. ¶ Quīto in ipsius dubii solutio
ne:quod īmediate angelus soluit dicens. Spiritussan/
ctus superueniet in te & uirtus altissimi obumbrabit
tibi. Et notanter dicitur nō uenire sed superuenire:ut

superabundātie gratia ostēdatur. Et uirtus altissimi
eidē obumbratura prenuncietur. Hec autem obum/
bratio ipsa est diuini uerbi incarnatio. Nā umbra a lu
mine & corpore obiecto formatur. Sicut enī sol quo/
dāmodo est pater umbre: & statua siue quodlibet cor
pus eius mater: & statua ex solis lumine cōcipiens lu/
men: umbrā format in terra: que umbra patrem solē
habet in celis: statuā uero matrem in terris. Sic xp̄s pa
trem deum habet ī celis matrē uirginē in terris: que
dei lumen concipiens christi humanitatē instar um/
bre ex sui natura formauit in terris. ℭ Vltra hec ange
lus ad letitie uirginis cumulū: & eius perfecte fidei fir
mamentū: elisabeth eius cognatā Zacharie coniugē:
nunciauit sterilē concepisse & iam mensem sextū at/
tigisse: ut ex hoc: deo possibile quicquid uellet eē asse
reret. ℭ Sexto in legationis finali conclusione. Nam
ubi uirgo audiuit ꝙ mater filii dei esset futura: nec ꝑ
pter hoc uirginitatē quā deo uouerat amissura sum/
ma repleta letitia: genu terre posito expāsis manibus
oculisq͂ ad celū erectis cum lachrymis dixit. Ecce an/
cilla domini fiat mihi secundū uerbum tuū. Statiq͂
filius dei in utero uirginali de ipsius semine spiritu/
sancto operāte cōceptus est: perfectus deus perfectus
homo: ex anima rationali & humana carne subsistēs
Cuius corporis formatio & organizatio non. xl. seu.
xlv. dieꝝ numerum expectauit: sed mox ipso instanti
ut uirgo uerbum protulit: diuina operante omnipo/
tentia perfecta & integralis facta fuit. ℭ Tunc sur/
gens maria abiit in montana ad elisabeth uisitādam:
quam ut salutasset ioannes in eius utero exultauit. Il/
la per spiritūsanctum in exultatione filii: uirginē chri
stum in utero concepisse cognouit: & quod nouerat
ꝓphetauit. Et maria canticum: magnificat: cum exul
tatione decantauit. Et inde apud cognatā tribus men
sibus mansit: donec ioanne nato ipsa mater christi ei/
dem primum officium obstetricis impendit.

ℭ De scō Gabriele archangelo. Cap. CCXXVI.

GAbriel arachangelus quāuis nulla speciali
solēnitate aliquo anni tempore ab ecclesia
recolatur: merito tamen. viii. calen. aprilis
de ipso memoria celebris habenda cēset:
quia ipso die mysteriū incarnationis principiū nostre
salutis: ut dictum est beate uirgini nunciauit: & ad ip
sam legationem deferendam nuncius idoneus pre cū
ctis angelis a deo electus fuit. Quāuis enim alias plu/
ries a deo magna sacramenta nūcianda pluribus san/
ctis fuerit destinatus: in nullo tamen sicut in myste/
rio incarnationis fuit tanto honore sublimatus. De
ipso enim in scriptura sacra expressum habemus: ꝙ
multa predixit danieli de tempore futuro: & secreta
nunciauit Zacharie de ioāne nascituro. Hic etiam se/
cundum ioannem beleth ortum beate uirginis ioa/
chim & anne eius parentibus nunciauit. Et generali/
ter licet ex nomine gabrielis nō exprimatur: credit̄ a
pluribus: ꝙ ad queq͂ magna dei sacramenta prenun/
cianda hic angelus destinetur. Vnde & ex hoc quidā
putāt eundem fore qui ortum sampsonis patri ma/
nue predixit: & ioseph ut christum puerum fugaret
in egyptum in somnis mandauit: eidemq͂ in egypto
herode defuncto ut in iudeam rediret īperauit. Atq͂
magos ut per aliam uiam reuerterentur ad patriam:
similiter soporatos admonuit. Hic īsuper idem fuis/
se arbitratur: qui christo domino passionem expectā
ti: & sanguineum sudorem emittenti in oratione ap/
paruit: eiusq͂ humanitatem secundum motus sensi/
biles confortauit: quāuis aliis rectius uideatur: ꝙ ille
michael potius fuerit: quia angelus qui tunc christo
apparuisse legitur: nō uenit ad aliquid nūciandū sed
exhortandū: quod potius est officium michaelis q̄ ga
brielis. ℭ Dicunt quidam: ꝙ non fuerit ille idem an/
gelus: qui ortum ioannis & uirginis & ortum christi
prenunciauit: licet enim eodem nomine appellentur:
istud tamen nomen est officii non persone. Nam ista
nomia michael: gabriel: raphael nomia sūt officioꝝ
sicut comes īperator episcopus & sacerdos. Et ideo
plures angeli idem exercentes officium: possunt eodē
nomine nuncupari. Non enim uidetur cōueniens: ꝙ
idem angelus fuerit nūcius natiuitatis serui & domi
ni: precursoris & regis. Cum alter de inferioribus: al/
ter de superioribus ordinibus extiterit. Sed hanc opi
nionem leo papa reprobat in sermone asserens gloriā
baptiste inter alia in hoc cōsistere: ꝙ eius natiuitas eo
dem angelo quo & christi incarnatio prenūciata fuit.
ℭ Gabriel uero interpretatur fortitudo dei. Et hoc
ideo: quia illum nunciare uenit: qui dominus fortis
& potens in ꝑlio ad debellandas aereas potestates de/
scendit. ℭ Officiū aūt eius est secreta mysteria diuina
nunciare. Vnde & de sancta elisabeth de ungaria inue
nitur: ꝙ gabriel angelus eidē pluries apparuit: & mul
tas ei diuinas uisiones reuelauit: qui etiam ei dixit: ꝙ
ipse erat angelus: qui uerbi dei conceptum beate uir/
gini nunciauit: quiq͂ obitum ipsius uirginis eidē pre
dixit. ℭ Est etiā eius officiū animas iustoꝝ cum mi/
chaele assumere. Vnde in uitis patrum habet̄: ꝙ qui/
dā frater ueniens ad ciuitatē uidit peregrinū egrotū
in platea iacentē: & in extremis laborantē: cui nullus
assistebat: uiditq͂ a dextris eius & a sinistris michaelē
& gabrielē archangelos: qui descenderant ꝓpter ani/
mā eius: rogantes eā ut egrederetur. Sed cū ex corpo/
ris affectiōe egredi recusaret: dixit gabriel ad michae/
lē: ut eam assumeret: & sic abirent. Qui respondit: ꝙ
nō poterat: quia impositū a deo sibi fuerat: ut animā
peregrini sine dolore educerent. Et tunc frater ille ui
dit dauid cum cithara & omnes ciues celestis hierusa
lem psallentes iussu dei descendere: ad quoꝝ cantus
& sonitus melodiā aīa peregrini sponte a corpe exiit:
quā Michael cū Gabriele suscipit. Hec in uitis patrū.

ℭ De passione domini nr̄i iesu xp̄i. Ca. CCXXVII.

PAssio domini eodē die quo & eius incar/
natio ad litterā post annos. xxxiiii. & eadē
sexta feria facta est scilicet. viii. calend. apri
lis: quo etiam die augustinus quarto de

trinitate hominem primum de terra formatum: &
ipso die lapsum fuisse testatur: & quidam eundē post
annos.ccccccccccl.ipso die dicūt esse defunctum: ut sic
ordo redemptionis concordet creationi. ¶ Et notan
dum: ꝙ passio domini est memoriter retinēda: eo ꝙ
quantum ad processum fuit iniusta: q̄tum ad modū
fuit ignominiosa: quantum ad supplicium fuit peno
sa: quantum ad effectum fuit fructuosa. ¶ Primo q̄n
tum ad processum fuit iniusta: quia peccatum nō fe/
cit: nec inuentus est dolus in ore eius. Nam que uenit
indigne: pena dolenda uenit. ¶ Fuit etiam contra hu
manam legem: ꝙ enim in hominem non confessum
nec conuictū sententia mortis feratur est contra om/
nem legem. Ecce ego ait pilatus coram uobis interro
gans nulla causam inueni in homine isto ex his in q/
bus eum accusatis. De tribus enim eum accusabant:
ꝙ scilicet tributum dari cesari prohibebat: ꝙ se regē
dicebat: & ꝙ filiū dei se faciebat. De primo a pilato in
terrogatus non fuit: quia manifeste de contrario sibi
constabat: ꝙ scilicet dixerat. Reddite que sunt cesaris
cesari &c. De secundo interrogatus satisfecit: manife/
ste se regem probans: & ꝙ regnum eius non erat de
hoc mundo. De tertio interrogatus non respondit.
Cum enim eum p̄ses interrogasset: unde es tu? respō
sum ei non dedit: eo ꝙ diuinam generationem siue
etiam humanam mirabilem audire indignus fuit.
¶ Fuit secundo contra consuetudinem. Nam tempo
ris cursu nullam dilationem accepit. Vnde a die qua
in concilio decretum fuit ipsum occidendum nullā
requiem ei dederunt. Et post q̄ eum ceperunt sine ul
la intermissione uerberauerunt: hincinde traxerunt:
flagellauerunt: iudicauerunt: crucifixerunt &c. ¶ Fu
it tertio contra legem naturalem. Natura enim ipsa
repugnat in corpus hominis mortui plagas innoua/
re. Christus uero iam defunctus in cruce lancea trās/
uerberatur contra naturalem legē. Ioā. xix. unus mi/
litum lancea latus eius aperuit &c. ¶ Secundo quan/
tum ad modum fuit ignominiosa. Et hoc ꝓpter. vi.
causas. Primo propter ignominiosum preciū: quia ꝓ
.xxx. argenteis cōparabilis p̄cii sanguis uenalis factus
est: ut pro tam uili precio quis non daret asinum: aut
deforme mancipium: zach. xxxiii. appenderunt mer/
cedem meam. xxx. argenteis &c. ¶ Secundo propter
ignominiosum officium: quia crucis supplicium suū
portare compellitur: quod nusq̄ de latrone auditum
est: figura isaac qui ad immolandum uadens ligna si/
bi detulit gen̄. xxii. ¶ Tertio propter ignominiosum
locum: quia in loco caluarie ubi malefactores & scele
rati extra ciuitatē puniebantur. ¶ Propter ignominio/
sum supplicium: quia morte turpissima condēnatus
est. Crux enim suppliciū erat latronum uel quorun/
cūq; sceleratorum. Sapiē. ii. morte turpissima condēne/
mus eum. ¶ Quinto ꝓpter ignominiosum ludibriū
quia corā multitudine nudus constituitur in cruce su/
spensus. psalmista. Tota die uerecūdia mea contra me
est. Et alibi diuiserunt sibi uestimenta mea &c. ¶ Sex
to propter ignominiosum consortiū: quia cū scelera/
tis deputatus est. i. cum latronibus: quorum unus. s.
dismas qui erat a dextris ut dicitur in euangelio nico
demi conuersus ad penitentiam saluatus est. Alius q
erat a sinistris. s. gestas obstinatus permanens est dam
natus: ut dicetur infra de sancto disma. ¶ Tertio quā

tum ad supplicium fuit penosa acerba & dolorosa. Et
hoc propter. vii. rationes. ¶ Primo propter carnis xp̄i
patientis uiuacitatem. Plus enim dolet caro delicata
q̄ grossa. Et quia caro christi fuit uiuacissima & deli/
catissima: quia optime complexionata: & sine omni
deordinatione formata. Ideo magis dolorē sensit. Et
propter hoc sudorem sanguineum emisit: quia caro
optime complexionis fuit. In huius figura dicitur de
Dauid. ii. regum. xxiii. Ipse est enim quasi tenerrimus
ligni uermiculus. ¶ Secundo propter occidentium
qualitatem. Tolerabilius enim quis patitur uel ab ini
micis uel ab extraneis q̄ a suis. Christus aūt passus est
ab amicis & a proximis. i. de quorum stirpe natus est: &
ab his quibus multa bona contulerat: unde conque/
ritur dicens in officio huius diei. Popule meus quid
feci tibi &c. Vbi recolit omnia beneficia sibi illata: &
omnia supplicia sibi retributa. ¶ Tertio propter pas/
sionis acerbitatem: quia cōfixus est in locis magis sen
sibilibus & neruosis & corpore distentus supra crucē
pendens manibus & pedibus cōclauatus: que maxi/
mum & dolorosum supplicium intulerunt. psalmi/
sta. Foderunt manus meas & pedes meos: & dinume
rauerunt omnia ossa mea. ¶ Quarto ꝓpter passio/
nis diuturnitatē. Nam ab hora qua ipsum ceperunt
usq; ad horā qua spiritū emisit semp in dolore & con
tinuo cruciatu fuit. Passus est adminus. xii. horis. s. vi.
noctis & .vi. diei: psalmist. Tota die cōtristatus īgredie
bar: quoniā non est sanitas in carne mea. ¶ Quito ꝓ/
pter passionis generalitatem. Nam generaliter passus
est. In fama quia cum blasphemabant dicentes: uah q
destruis &c. In rebus: quia nudus expoliatus est ut di
ctum est. In anima: unde passionē presentiens trista/
batur & dicebat: tristis est anima mea usq; ad mortē.
In corpore: a planta enim pedis usq; ad uerticem non
fuit in eo sanitas. Isaie primo. In amicis: quia discipuli
ipsum captū uidentes fugerunt: iudas eū prodidit: pe
trus negauit &c. quod fuit eā atrocis doloris in mēte
christi. In matre: nā dicit damascenus ꝙ tātus fuit do
lor christi ex dolore quem sciebat matrem sentire q̄/
tus proprius: quem corporaliter sentiebat. In multo/
rum ingratitudine. Dolor enim maximus fuit chri/
sti quia presciebat mortem suam innaniter pati pro
multis damnandis. Nam intolerabilis dolor est ho/
mini: cum maximum liborem portat pro filiis cum
uidet se ex eorum prauis moribus inaniter laborasse.
¶ Item passus est christus in singulis corporis sensi/
bus. Nam passus est in oculis: quia uelauerūt oculos
eius: & quia in cruce lachrymatus ut dicitur hebre. v.
In auditum cū ei. s. opprobria & blasphemie irrogate
sunt. Nā qui erat summa potestas: dicit se ipsum non
posse saluum facere: qui erat summa ueritas dicitur
alios subuertendo decipere: qui erat summa bonitas
uti malefactor dicitur pilato traditus esse. In olfatu:
quia maximum fetorem sentire potuit in caluaria:
ubi erant fetida corpora mortuorum. Itē quia ex spu
torum multiplicatione fetor in eius facie augebatur.
In gustu: quia dederunt ei uinum bibere cum felle
mixtum. In tactu quia in omnibus corporis mēbris
fuit. Caput angelicis tremebundum spiritibus: densi/
tate spinarum pungitur: facies pulchra pre filiis hoium
sputis iudeorum deturpatur: oculi lucidiores sole caligan
tur in morte: aures q̄ audiūt angelicos cantus: audiūt

peccatorum inſumtus:os quod docet ſanctos:felle.&
aceto potatur:pedes quorum ſcabellum adorat̃ cru/
ci clauo affigunt̃:manus que formauerũt celos : ſunt
in cruce extenſe & clauis affixe:corpus uerberatur:la/
tuſq; lãcea perforatur:quid plura? Non remanſit in
eo niſi lingua:ut pro peccatoribus oraret:& matrem
diſcipulo commendaret. Et hec ſuo peracto officio
potatur felle & aceto. ¶ Sexto propter paſſionis cau/
ſalitatem:que ſola inuidia fuit ſine ulla culpa patien/
tis. Nam quodammodo quis conſolatur dum iuſte
patitur:ſed filius dei agnus innocens pro peccato nõ
ſuo moritur iſaie.liii.uere langores noſtros ipſe tulit
&c. ¶ Septimo propter cuiuſcũq; remedii inopiam
& egeſtatem. Conſolatur enim aliqualiter quis mor/
tem patiẽs ex remedio alicuius conſolantis. Chriſtus
autem nullum habuit conſolatorem.pſal. Elongaſti
a me amicum & proximum &c.unde & ipſum patrẽ
conqueſtus eſt humanitatem dereliquiſſe. ¶ Quar/
to quantum ad effectum fuit fructuoſa. Cuius utili/
tas eſt triplex ſcilicet peccatorum remiſſio:gratie col/
latio:& glorie exhibitio. Et hec tria notantur in titu/
lo crucis. Nam ieſus peccatores ſaluans quoad primũ
nazarenus florem gratie conferens quoad ſecũdum:
rex iudeorum regnũ ſe confitentibus exhibens quo/
ad tertium. ¶ Vel dicendum:q̧ fructus huius paſſio/
nis eſt quadruplex. Primo namq; fuit acceptiſſimus
ad placandum deum. Vnde anſelmus in libro cur de/
us homo. Nihil aſperius & difficilius poteſt homo
pati ad honorem dei ſponte & non ex debito q̃ mor/
tem. Et hoc eſt quod dicitur de chriſto ephes.tertio.
Tradidit ſemetipſum pro nobis oblationem & ho/
ſtiam deo &c. ¶ Secundo fuit congruentiſſimus ad
curandum morbum. Et hoc ex parte temporis: quia
eodem menſe die & hora qua peccauit adam:& chri/
ſtus eius peccatum exoluit:ut dictum eſt. Et ex parte
loci:quia locus paſſionis conſideratur: ſiue comunis
quia in terra promiſſionis:ſiue ſpecialis quia in mon
te caluaria:ſiue ſingularis quia ĩ cruce. In loco autem
comuni primus homo formatus fuerat:quia in agro
damaſceno. In loco ſpeciali ſepultus:uidelicet ibidem
ubi paſſus ẽ chriſtus. In loco ſingulari deceptus quia
in ligno. Et ex parte modi:qui modus fuit & per ſimi
lia & per contraria. Per ſimilia ut dicit Auguſtinus:
quia homo hoĩes mortalis mortales:in morte mor/
tuos liberauit. Per contraria quoniam ut dicit grego
rius:Primus homo peccauit per ſuperbiam:quia uo/
luit deo ſimilari per ſcientie ſublimitatem:per inobe
dientiam:quia tranſgredi uoluit mandatum per ſub
tilitatem:per gulam:quia guſtauit pomi ſuauitatem.
Econtra dei filius:ut dicitur ad philip.ſecundo humi
liauit ſemetipſum contra primum factus obediens
contra ſecundum:uſque ad mortem contra tertium.
¶ Tertio fuit efficaciſſimus ad attrahendum genus
humanum. Bernardus. Super omnia reddit te ama/
bilem bone ieſu calix quem bibiſti opus redemptio/
nis noſtre. ¶ Quarto fuit prudentiſſimus ad expur/
gandum humani generis inimicum. Iob trigeſimo/
quinto. Prudentia eius percuſſit ſuperbum &c. Nun/
quid capere poteris leuiathan hamo? Abſcondit enĩ
chriſtus hamum diuinitatis in eſca humanitatis. Et
diabolus uolens capere eſcam carnis:captus eſt ab ha
mo deitatis.

¶ De ſcõ Diſma confeſſore. Cap. CCXXVIII.

Diſmas cõfeſſor [illegible] t ille latro qui a dextris
domini crucifixus eſt:& credens in eum:
& delictorum ſuorum penitẽs: nulla alia
pena purgatus ſtatim ut mortuus eſt euo
lauit. Sic enim chriſtus ei promiſerat dicens. Amẽ di/
co tibi:hodie mecum eris in paradiſo. Vidit enim ſta
tim xp̃i diuinitatem:quã uidere paradiſus eſt: ꝑpter
quod ſanctoꝝ confeſſorum numero ſociatur. Om/
nis enim qui cõfeſtim ut morit̃ euolat ſanctus eẽ cen
ſetur. Nam hec eſt differentia inter ſanctos & beatos.
Sãcti nempe ſunt qui nulla pena purgati ſpiritũ emit
tentes ſtatim euolãt. Beati uero qui poſt aliquorum
purgationem ad celeſtia cõſcendunt. Hic aũt ſanctus
quis ſanctorum confeſſoꝝ numero ſociet̃:non tamẽ
ut martyr reputatur:quamuis in cruce paſſus fuerit.
Nam ut dicit auguſtinus:Martyrem non facit pena:
ſed cauſa. Diſmas ergo & ſi per paſſiõem crucis obie/
rit:nõ tamen ipſam penã pro ueritate uel iuſtitia per/
tulit ſed ex propria culpa. Ideoq; mortẽ patiens & in
xp̃m credens ac peccatoꝝ ſuorum penitens: per mor
tẽ quidem illã reatum ſuũ quoad purgatorii penam
diluit:martyr tamen eſſe nõ meruit. ¶ Fuit aũt latro
hic egyptius natione:ut habet̃ in compilatiõe dama/
ſceni. Qui tẽpore quo chriſtus in egyptum fugatus
eſt:predo erat:& in quodã nemore habitaculum ha/
bẽs tranſeuntes cũ ſociis ſpoliabat. Cum autẽ ioſeph
cũ maria & puero in egyptum fugientes illac tranſi/
tũ facerent:occurrit eis diſmas:ut eis ſubſtantiã aufer
ret. Viſa uero uirginis manſuetudine & pueri ſpecio/
ſitate:admiratus ſubſtitit:& q̃ſi diuinitus inſpiratus
hoc uerbum protulit : Nõ eſſe poſſibile puerum ab
homine genitũ tanta pulchritudine decoratum. Et ſi
poſſibile eſſet:ut deus haberet filiũ : elegantiſſimum
illũ infantem diceret ex aliquo numine generatũ. Igi/
tur & ꝑpter pueri ſpẽm:& matris aſpectũ placabilẽ:
nõ ſolum ab eoꝝ depͣdatione abſtinuit:ſed etiã eos il
la nocte in domũ ꝓpriam ĩtroduxit:& neceſſaria mi
niſtrauit. Habebat autem uxorem & filium tot ulce/
ribus plenũ ut leproſus uideret̃. Cũ aũt uxor diſme
puero ieſu balneum ꝑparaſſet:& uirgo xp̃m balneaſ/
ſet:latronis coniunx quaſi diuino inſtictu pueꝝ ſuũ
in eadẽ aqua balneauit:ſperãs quodammodo ex qua
dam latẽte uirtute quã in filio uirginis eſſe cogitabat
filium ſuũ ulceroſum poſſe ſanitatẽ ſuſcipere : qđ &
factũ eſt. Mox enim ut pueꝝ ulceroſum aqua illa teti
git:ſine ulla macula cõfeſtĩ de balneo mũdatus aſcen
dit:quod uidens diſmas:pueꝝ ieſum cum matre ut
deos adorauit:& eoſdem uſq; ad ciuitatẽ cum ſecuro
comitatu aſſociauit. Dicit̃ quoq; q̧ puer ieſus ĩ receſ/

ſu ſuo latronem allocutus pro humanitate ſibi impē
ſa eidē in regno patris ſui premium ſe retributuꝝ ꝓ/
miſit.℄ Tempore igiť mortis chriſti diſmas cū alio
latrone noīe geſtas pro facinoribus ſuis a iudeis capti
cum xp̄o morti crucis adiudicanť. Er diſmas quidē
xp̄m ꝓpter hoc aliter nō cognoſcens ad dextris eius
geſtas uero a ſiniſtris cōfixus eſt. Et cū ieſum oīs po/
pulus blaſphemaret:ipſi quoq; ambo latrones q cru/
cifixi erant cū eo iproperabāt ei:ut duo euāgeliſte te/
ſtanť. Cū aūt ſol ad meridiē tenderet:& latus xp̄i ra/
dio ſuo feriēs umbrā eius uerſus dextrā partē emitte
ret:gyrāte ſole mox ut umbra corporis xp̄i ſuper la/
tronē ad dextris exiſtentē deſcēdit:uirtus diuinitatis
eius in corde illius ſubintrauit. Videſq; qualiter xp̄us
pro inimicis patrē obſecrauerat cōpunctus eſt:& cōti
nuo in xp̄m credens non ſolū ut dicit lucas euangeli/
ſta conſociū de blaſphemia increpauit:ſed etiam ieſu
miſericordiā implorauit. Cui dominus miſericors: q
pro peccatoribus pendebat ne dū peccata remiſit: ſed
etiā ei morienti paradiſum cōdonauit. Geſtas uero q
in ſua obſtinatione permāſit:ad inferna deſcendit. In
euāgelio nicodemi legiť:ꝙ cum xp̄s ſanctos p̄res de lī
bo extraxit eos ad terreſtrē paradiſum introduxit:ut
uſq; ad diē aſcenſionis eius ibidē manerent:& tūc ſe/
cū aſcendēte aſcenderēt. Quibus paradiſum ītrogreſ
ſis:occurrit uir portās humeris ſignū crucis. Et inter
rogatus ab eis quis eſſet:reſpōdit:ꝙ latro ille erat:qui
cum xp̄o crucifixus fuerat: & in ipſum credens eius
miſericordiā poſtulauerat. Cui dom ius regnū celeſte
ꝓmiſerat:ſignū quoq; crucis ſibi tradiderat:mandās
ut illud ad paradiſum portaret:& āgelo ipius loci cu
ſtodi oſtēderet:ac ſibi ex parte xp̄i crucifixi mādaret:
ut ipſum in eodē loco ītromitteret. Quod poſtq̄ la/
tro fecit angelus ip̄m in paradiſum ītroduxit. Hec in
euāgelio nicodemi. Feſtū aūt beati diſme eodem die
dominice paſſionis recoliť.ſ.viii.calē.aprilis.

℄ De ſcō Hyreno ep̄o & mr̄e. Cap. CCXXIX.

HYreneus ep̄s ſmyrneū:paſſus eſt apud ſiri
niū tp̄e maximiani iperatoris:agente pro
bo preſipe pannonie. Qui primo tormen
tis acerrimis uexatus:deinde diebus pluri
bus in carcere cruciatus. Nouiſſime pro confeſſione
nominis chriſti:uſq; ad mortem grauiſſime ceſus ē.
Corpuſq; eius in flumine ſani precipitatum. Ado ta/
mē dicit ꝙ nouiſſime abſciſo capite conſumatus eſt.
Qui paſſus eſt octauo calendas aprilis.

℄ De ſcā Dula uirgine & mr̄e. Cap. CCXXX.

DVla uirgo & martyr nicomedie ciuitate
paſſa. Hec fuit ancilla cuiuſdā militis pa/
ganoꝝ. Quam cū ille cognoſcere uellet:
ipſaq; omnino recuſaret;dicens xp̄iana le
ge adulteriū eſſe prohibitū cum ipſam chriſtianā au/
diuiſſet:ab eodē domino ſuo pro fide & caſtitate oc/
ciſa eſt.viii.calē.aprilis.hec ado in martylogio.

℄ De ſancto Caſtulo martyre. Cap. CCXXXI.

CAſtulus martyr zetarius palatii impera/
toris:ſub diocletiano rome paſſus ē. Qui
in ſuperiori ipſius palatii & altiſſimo ma/
nens;cū eſſet occulte xp̄ianus. Caium pa/
pam;marcellianū & marcū germanos effectus diaco/
nes:atq; tranquillinū eoꝝ patrē factum preſbyterū
refouebat:& alios xp̄ianos quia de ipſo ſuſpitio nulla
erat. Tandē deprehenſus ꝙ xp̄ianus eſſet: & xp̄ianos
pretextu officii refoueret a pſecutoribus tētus: tertio
appēſus:tertio auditus in cōfeſſione domini pſeuerās
miſſus eſt in foueā:& dimiſſa ſup cū maſſa harenaria
cū palma martyrii migrauit ad xp̄m.vii.calē.aprilis.

℄ De ſcō Quirino martyre. Cap. CCXXXII.

QVirinus martyr rome paſſus eſt tempore
claudii iperatoris. De quo legiť in paſſio/
ne ſanctoꝝ marii & marthe audifax & ab
bachu.xiiii.cal.februarii:ꝙ cū predicti ſan
cti ueniſſent romam ad orationē:martyres detentos
in carceribus uiſitabāt:uenientes aūt in caſtrū trāſty/
berim intra carcerem inuenerūt hominē uenerabilē
noīe quirinum:qui iā multa uerbera pro xp̄i nomi/
ne perpeſſus fuerat & facultate nudatus. Cū quo die/
bus.viii.māſerunt miniſtrātes ei de facultatibus ſuis
& lauantes pedes eius q in uinculis erāt cōſtricti. Inde
abierūt ad martyres alios requirēdos.& poſt dies ali/
quot redeuntes:beatū quirinum nō inuenerunt. Sed
a quodā paſtore preſbytero audierunt: qualiter qui/
rinus gladio in carcere interfectus fuerat:& in tyberī
iactatus. Cuius corpus remanſerat in inſula lycaonie.
Ad quod requirendū marius cū filiis & paſtore p̄ſby
tero perrexit noctu:& inuentum corpus ſepelierunt
in cemiterio pontiani in crypta.vii.calē.aprilis.

℄ De ſanctis Montano preſbytero & Maxima mar/
tyribus. Cap. CCXXXIII.

MOntanus preſbyter & maxima uirgo in
oppido furnio paſſi ſunt. Qui dum chri/
ſtum dominum uiuauoce confiterentur
ab infidelibus tenti & uīculis ferreis colli/
gati:ambo in mare merſi ſunt.vii.calen.aprilis:ut hie
ronymus in martylogio teſtatur.

℄ Expricit Liber tertius.

℄ Incipit prologus quarti libri.

QVartus liber preſentis catalogi cōtinet ge/
ſta & paſſiones illorum ſanctorum quo/
rum feſtiuitates occurrunt infra tempus
in quo repreſentat eccleſia ſolennem ſpō/
ſe a ſponſo factam traductionem.& ipſius dotationē
ſine adornationem:quod tempus fuit a reſurrectio/
ne domini uſq; ad diem pentecoſtes. Et ipſum tēpus
eccleſia dei prout ad litteram euenit repreſentat.℄ In
quo quidem tempore pronuba chriſti figuratiue:pri
mo in die reſurrectionis domini & per octauā de do/
mo tyranni diaboli qui pater eius factus fuerat non
creando ſed decipiendo per chriſtum reſurgentē edu
citur. Cui & per pſalmiſtā dicitur. Obliuiſcere popu/
lū tuum & domū patris tui.℄ Secundo ipſa eadē nu
pta ab octaua paſche uſq; ad aſcenſionem myſtice ue
ſtitur & colitur atq; dotibus adornatur.℄ Nā in pri/
ma dominica poſt paſcha glorificatur in corpore &
ueſtitur immortalitate. In cuius figura ipſa domini/
ca uocatur in albis:ſtoliſq; candidis neophyti ueſtiū/
tur:quod denotat dotes corporis immortalis. Et in
euangelio de gloria dominici corporis ad diſcipulos
clauſis ianuis introgreſſi memoria fit:quod eſt figu/
ra noſtre future corporee glorificationis.℄ In reliq̄s
quattuor ſubſequentibus dominicis glorificatur in
anima:cuius dotes ſecūdum auguſtinum ſunt uiſio
& dilectio.℄ Ideo in ſecunda & tertia dominica re/
preſentatur beatoꝝ uiſio in libro ſcilicet apocalypſis

qui tunc legitur: ubi narratur de .xxiiii. ſenioribus & de angelis ac turba magna ſanctorum ſtantibus ante thronum diuinaq; fruētibus uiſione. ¶ In quarta & quinta dominica repreſentatur eorundem dilectio in epiſtolis canonicis: que tunc legūtur in quibus de dilatione precipue pertractatur. ¶ Tertio ipſa eadem ſponſa a die aſcenſionis uſq; ad pentecoſten ſubarata & ut dictum eſt feliciter dotata in domū ſponſi chriſti ſolenniter introducitur: & hoc in perſonam chriſti carne glorioſi: & ſanctorum patrum glorificatorum cum illo aſcendentiū: unde tunc cantatur. Aſcēdens chriſtus in altum captiuam duxit captiuitatem & aſcendit deus in iubilatione &c. Ad huius ergo tēporis feſta diſcutienda procedendum eſt.

¶ Incipit liber quartus: a paſcha reſurrectionis domini uſq; ad pentecoſten.

¶ De reſurrectione domini nr̄i ieſu xp̄i. Cap. I.

Reſurrectio domini noſtri ieſu chriſti tertio die a paſſione ipſius facta eſt: eo uidelicet die ad litteram quo hic ponitur. ſ. vi. calē. aprilis. Circa quam reſurrectionem .iiii. conſiderare debemus. ſ. factum miraculoſum. Tēpus gratioſum: Modū glorioſum: & finem fructuoſum: atq; precioſum. Primo conſiderare debemus factum miraculoſum: nam omnē naturalē curſum excedit: quia ſecundum philoſophū. Quod ſemel corruptū eſt ſecundum ſui formā ſpecificam: īpoſſibile eſt idē numero reparari. Tamē aliquibus rationibus probabilibus poteſt probari chriſtū reſurrexiſſe: & per naturam: & per figuram: & per ſcripturam. Primo per naturam phenicis: nam phenix que eſt ſola in mūdo ſue ſpeciei: poſtq̃ per annos .ccc. uixerit: ut dicunt naturales: montē excelſum aſcēdit: & de lignis pluribus aridis nidum ſibi facit. In quem intrans alas aperit: & uerſus ſolē aerem pulſat: & pulſando ignē excitat: qa cū regio illa que eſt prope equinoctialem ſit calidiſſima ex ſolis inflammatioue & aeris percuſſione faciliter ignis accēditur: ſicq; phenix in nido comburitur: cuius corpus combuſtum ſolis radius nutrit: & ex eo poſt dies aliquot nouā phenicem ꝓducit. ſic quodāmodo chriſtus phenix eſt ſolus in mundo ſine ſemine humano conceptus: qui carnem antiquatam propter ade peccatum ad ſublimia caluarie montis adduxit: & ibi nidum ſibi crucis elegit: que de quattuor lignis fuit: quā aſcendens alas. i. brachia extēdit: igneq; charitatis ultra modū accenſus carnē paſſione uſq; ad ſpiritus emiſſionē combuſſit: ſed eterni ſolis diuinitas ipſum corpus in ſepulchro refouit: ac ex reſurrectione glorificatum in nouum hominem excitauit. ¶ Leo etiam dicitur naſci mortuus qui ad patris uocem rugientis poſt triduum excitatur. Sic & chriſtus qui eſt ille leo de quo apoc. v. Ecce uicit leo de tribu iuda &c. Poſt triduum mortis ſue paterna uoce ipſum excitante ſuſcitatur. ¶ Secundo per figuram. Nā ut habetur tertio regū cap. xvii. Helias filium ſareptane uidue ſuper eius lectulum poſitum a mortuis ſuſcitauit. Helias autem qui interpretatur deus meus ſignificat deum patrem: qui filiū ſuum in cruce mortuum in ſepulchri lectulo collocatum a mortuis excitauit. Hic eſt filius marie ſecundū carnem que propter eius paſſionem uiduata fuit: uel filius ſynagoge: que ipſum mortuū ſemper exiſtimens ſemper in uiduitate manet. ¶ Tertio per ſcripturā. prima coꝛ. xv. cap. Tradidi uobis in primis: quod & accepi: ꝙ chriſtus mortuus eſt: & quia reſurrexit tertia die ſecūdū ſcripturas. Et in ſymbolo patrum additur: ꝙ reſurrexit tertia die ſecundum ſcripturas. Licet enim de ceteris articulis humanitatis ſcripture loquantur: tamen in hoc additur ſecundum ſcripturas: quia hic articulus eſt difficilior ad probandum & magis dubius ad credendum: ut quia ſcripture credere debemus: merito reſurrectionem q̃uis improbabilem credamus.

¶ Secundo cōſiderare debemus tempus gratioſum. Et hic tria ſunt uidenda. ſ. quare chriſtus die tertio & non ante reſurgere uoluit: quare cum aliis in ultima reſurrectione reſurgere non expectauit: & qua hora reſurrexit. Circa primum ſciendū eſt ꝙ non fuit conueniens: ut ante diem tertium reſurgeret triplici ratione. Primo ꝓpter mortis ſue probationem: ſicut. n. in tribus teſtibus ſtat omne uerbum: ita ī tribus diebus experitur omne factum. Et ut mortuum ſe perfectiſſime cōprobaret uſq; ad diē tertium iacere uoluit in ſepulchro. Nam ſi ante reſurrexiſſet: potuiſſet opponi: ꝙ uere mortuus nō fuiſſet: cū homo uſq; ad .xxxvi. horas poſſit ex aliqua anguſtia quaſi mortuus detineri: ut phiſici dicunt. Ideoq; .xl. horis mortuus ſtetit. Secundo propter ſue poteſtatis oſtenſionem quia ſi ſtatim reſurrexiſſet: non uideretur habere poteſtatem ponendi animam ſuam & iterum ſumendi eā. Tertio ꝓpter noſtre mortis ſignificationē: ut per hoc oſtendat: ꝙ lux ſue mortis curauit uoſtrā duplicem mortē: & ideo una die integra & duabus noctibus iacuit in ſepulchro. Nam una dies ſignificat eius ſimplicem mortem: due noctes noſtram duplicem mortem. ¶ Circa ſecundum dicendum: ꝙ triplici ratione nō expectauit cum aliis reſurgere in nouiſſimo die. Primo propter corporis dignitatem: quia nō erat decens: ut corpus deitati unitum: cum ceteris puluereſceret. p̄s. Non dabis ſanctum tuum uidere corruptionem. Secundo propter fidei firmitatem: ſi enim non ſurrexiſſet: fides periſſet: nec aliquis ipſum uerū deum crediſiſſet: prima coꝛ. xv. Si chriſtus non ſurrexit inanis eſt fides noſtra. Tertio ꝓpter noſtre reſurrectiōis exemplaritatē. Nam ſi chriſtus reſurrexit & nos reſurgemus: ut dicit apoſtolus: quia eius reſurrectio eſt cauſa exēplaris noſtre: unde gregorius: Habemus ſpem reſurrectionis noſtre cōſiderata gloria capitis noſtri. Circa tertium ſciendum: ꝙ de hora reſurrectionis doctores diuerſa ſenſerunt. Hieronymus & quidam alii tenent: ꝙ ſurrexit in media no-

cte:adducētes illud in figura iudicum.xvi.Dormiuit
sampson usq3 ad noctem mediam.Sed si hec opinio
uera esset:xp̄s solum.xxxiiii.horas mortuus extitis/
set.Augustinus uero & qdā alii tenēt:q3 summo dilu
culo surrexit:ut sic.xl.horis mortuus fuerit:& addu/
cunt p auctoritate illud p̄s.Exurge gloria mea exut/
gā diluculo.¶Tertio habemus cōsiderare modū glo
riosum.Circa qd̄ sciendū:q3 xp̄s resurrexit.Prio potē
ter:quia ppria uirtute.ioānis.xx.Potestatē habeo po
nendi animā meam & iteꝝ sumendi eā.Secundo feli
citer:quia deposita omni miseria.Habuit enim dotes
.iiii.que corporibus nr̄is glorificādis in fine debent:
que sunt opposita corpori nr̄o morituro.Corpus enī
nostrū nunc est passibile:obscuꝝ:grossum & ponde
rosum.Tunc aūt erit īpassibile:qa mors ultra nō erit
neq3 luctus neq3 clamor:neq3 ullus dolor.Et xp̄s re/
surgens a mortuis iā non morit.Roma.vi.Itē erit lu/
minosum:qa fulgebūt iusti sicut sol in regno pr̄is eo
rū.Et xp̄s resurgens habuit in corpore eandē clarita/
tē quam habuit trāsfiguratus in monte q̄do resplen/
duit facies eius sicut sol.Itē erit subtilissimū in cuius
figura corpus xp̄i clausis ianuis ad discipulos ītrauit:
sicut solis radius ex subtilitate penetrat corpus pluci
dū.Item erit agillimū:quia assument pēnas ut aquile
uolabunt & nō deficient isai.xl.¶Tertio surrexit mi
rabiliter:quia clauso sepulchro exiit:sicut alias clau/
so utero matris pcessit:legitur q3 anno domini.m.c.
xi.cuidam monacho sancti laurētii extra muros ur/
bis miranti de cingulo suo īsoluto & ante illum pie/
cto uox in aere facta est.Sic potuit christus clauso p/
dire sepulchro.¶Quarto surrexit utiliter quia capta
preda hiere.iiii.ascendit leo de cubili suo & predo gē
tium se leuauit.¶Quinto socialiter qa cū pluribus
resurrexit.Nā multoꝝ corpora sanctoꝝ surrexerunt
cum eo &c.Habet Matth.xxvi.In quibus ut plurimi
doctores opinant perfecta resurrectio cōpleta est.Et
hoc pbatur.¶Primo quia ad hoc cū domino surre/
xerunt ut fidē resurrectionis eius per simile cōfirma/
rent.Et iō apparuerūt multis.Hanc aūt fidem confir
mare nō possent si iteꝝ morituri fuissent:& in ipsis
perfecta resurrectio cōpleta nō esset.Itē pbat per au/
ctoritate petri de dauid quē petrus die pētecostes ī te
stem xp̄i allegando pduxit dicēs de eo.Et sepulchrū
inqt eius apud nos est act.ii.Non enī petrus ausus est
dicere corpus dauid ibidē esse.Et sepulchrū eo q3 per
spūm sibi infusum iā ipsum nouerat pfecta resurre/
ctione cū domino surrexisse.¶Itē pbatur p euiden/
tiā.Nā iacob in egypto moriēs se ad hebron in sepul/
chro patrū sepeliendū mādauit.Ioseph filios adiura/
uit:ut q̄do deus eos uisitaret & de egypto educeret os
sa eius ad paternū tumulū transportarēt.Cura enī fu
it istis sanctis ut dicit comestor sepeliri ī loco illo:ubi
deo reuelāte christū sepeliendū nouerant ut cū eodē
resurgēte cōem resurrectionē accelerarent qd̄ nō eēt
si uerā resurrectonē se nō obtēturos pscíuissent.¶Itē
pbat per textū euangelicū:qa dr̄ q3 sancti q cū domi/
no surrexerūt uenērunt in sanctā ciuitatē:& apparue
runt multis.Nā hoc uerbū apparere non cōpetit nisi
corpori glorificato:qd̄ pper eius dotes premissas in
mométo uidet & subito nō uidet.Nusq̄ enim dicit
de lazaro q3 apparuerit qa perfecta resurrectione non
fuerat suscitatus:sed iterum moriturus.¶Sexto sur/
rexit ueraciter:tripliciter aūt se uere resurrexisse cō/
probauit.¶Primo p angelicā attestationē.Angelus
enim qui nō mentit eiusdē resurrectionē nunciauit.
Et non solū unus angelus tribus mariis sed etiā duo
angeli magdalene ut euāgeliste testāt:qa in ore duoꝝ
uel trium testiū stat omne uerbū.¶Secūdo per oium
sensum cōprobationē.¶Probauit enim se uere sur/
rexisse per sensum uisus:qa cicatrices ostēdit & p hoc
se surrexisse uere demonstrauit in eodē corpore quo
passus fuit.¶Per sensum auditus:qa aparuit illis sen
sum ut ītelligerent scripturas.¶Per sensum olfatus:
qa insufflauit in eos & dixit.Accipite spūm sanctum
&c.ubi dicit glo.interlinearis q3 xp̄s habuit anhelitū
refragrantē cuius odorē apostoli sentiētes ip̄m uere
surrexisse cognouerunt.Per sensum gustus:quia cum
cōmedisset coram eis sumēs reliquias dedit eis.Et in
die ascēsionis cōuescens pcepit eis a hierosolymis ne
discederent.¶Per sensum tactus:qa thomas cicatri/
ces tetigit:& in fixuras clauoꝝ digitū & in aperturā
lācee manū misit.¶Tertio per frequētē apperitionē.
Nā die ipso resurrectionis.v.uicibus apparuit:& aliis
diebus sequētibus aliis.v.¶Primo enī apparuit ma/
rie magdalene.ioā.xx.& marci ulti.¶Secūdo tribus
mariis a monumento redeuntibus:dicens eis.auete
matth.ultimo.¶Tertio apparuit simoni:sed ubi uel
q̄do nescitur.Dicit tamen damascenus q3 cū petrus a
monumēto redisset ad foueā suam rediit ut peccatū
suum defleret.Tūcq3 sibi dominus apparuit & se sur
rexisse declarauit ac peccatū suum sibi dimissum nū
ciauit:luce tamē cap.xxiiii.habet q3 surrexit dominus
uere & apparuit simōi.¶Quarto apparuit duobus
discipulis eūtibus in emaus luc.ulti.¶Quinto.x.di/
scipulis in cenaculo cōgregatis thoma abscente ioan/
nis.xxi.He.v.apparitiones ipsa die resurrectionis fa/
cte sunt:& has representat sacerdos in missa qnquies
se ad populū conuertēs.¶Sexto apparuit.xi.discipu/
lis octaua die cōgregatis & thoma p̄sente q tunc ip/
sum tetigit & cicatrices palpauit ioan.xx.¶Septimo
apparuit discipulis.vii.ad mare galilee piscātibus ioā.
ulti.¶Octauo apparuit.xi.discipulis in thabor mon
te galilee matth.ulti.¶Nono discipulis recūbētibus
in cenaculo die ascensionis ubi eoꝝ incredulitatē ex/
probrauit & cum eis comedit matth.ultimo & act.i.
¶Decimo & ultimo apparuit eisdē ipsa die in mōte
olíueti:unde ab eis in celū ascēdit act.pri.He.x.appari
tiones ab euāgelistis exp̄sse ponūt.¶Sunt & alie tres
que in ipsa die resurrectiōis facte dicunt.¶Prima q̄/
do apparuit iacobo iusto de qua in eius passione dice
tur cal.maii.¶Secūda quādo apparuit ioseph ab ari/
mathia de qua īfra pxima legēda.¶Tertia ante oēs
istas & alias q̄scūq3 ipsa hora q̄ resurrexit uirgini glo
riose apparuit:licet hoc euāgeliste subticeāt.Hoc enī
nō solū ambrosius libro de uirginibus testat dicens:
uidit maria mater domini resurrectionē eius & pria
uidit & credidit:sed etiā ecclesia romana hoc appro/
bare uidetur:que ipsa die apud sanctam mariam ma
iorem celebrat stationem.¶Quarto habemus con/
siderare resurrectionis effectum fructuosum qui re
uera quadruplex est.Est enim resurrectio christi:ope
rans iustificationes peccatorum:docens nouitatem
morum:generans spem de receptione remunerādo/
rum:& creans resurrectionem omnium mortuoꝝ.

De primo rōa.iiii. Traditus eſt ꝓpter delicta noſtra: & reſurrexit ꝓpter iuſtificationē noſtrā. ℭ De ſecūdo rōa.v. Quo mō xp̄s ſurrexit a mortuis per gloriā patris: ita & nos in nouitate uite ābulemus. ℭ De tertio pria petri.i. ꝓp magnā miſericordiā ſuā regenerauit nos in ſpem uitā p reſurrectionē ieſu xp̄i ex mortuis. ℭ De quarto prima cor.xv. Xp̄s reſurrexit a mortuis primitie dormientium: quoniā quidem per hominē mors & per hominem reſurrectio mortuorum.

ℭ De ſcō Ioſeph ab arimathia. Cap II.

Ioſeph ab arimathia ſiue ramatha ciuitate iudee nobilis decurio occultus xp̄i diſcipulus fuit: q corpus eius defuncti a pilato petiit: & cū aromatibus in ſindone mūda in ſuo ꝓprio monumēto exciſo de petra qd ipſe ſibi parauerat: ſepeliuit. In quo nōdū qſq̄ poſitus fuerat: ne forte ſi xp̄s reſurgeret alter ibidē alias tumulatus crederet. Qua ꝓp indignati iudei ip̄m ceperunt: & in quodā cubiculo clauſo & ſigillato ſcluſerūt: poſt ſabbatū occidere cogitātes. Et ecce ieſus die reſurrectiōis ad eū intrauit: & faciem eius a lachrymis extersit & oſculū dedit: ac ſuſpēſa domo a q̄ttuor angelis in aerea: inde ip̄m ſaluis ſigillis eduxit: & in arimathia in domo ꝓpria collocauit. Hec in euangelio nicodemi. Cū aūt ioſeph poſt aſcenſionē domini a diſcipulis baptizatus fuiſſet: & xp̄m cū eis ꝑdicaret: a iudeis iteꝝ captus: & in quodā muro īcluſus eſt: ut ibi in fame & tenebris interiret. Cū uero hieruſalē a tito imperatore capta & deſtructa eēt: uidēs ip̄m muꝝ titus eū aperiri fecit: & ioſeph uenerāda canicie & aſpectu glorioſo itrocluſum inuenit: & qs eſſet aut cuius rei cā ſibi incluſus fuiſſet: ab eo audiuit: addiditq̄: ꝙ a die qua intromiſſus ibidē fuit uſq̄ tūc celeſti fuerat cibo refectus & diuino lumine cōfortatus. Qui poſt captā hieruſalem cū diſcipulis omni tempore uite ſue permāſit: & in ſenectute bona in domino quieuit.

ℭ De ſcō Nicodemo diſcipulo. Cap. III.

Nicodemus ex phariſeis gamalielis doctoris honorabilis iudeoꝝ nepos & auditor fuit. Hic uidens ſigna que ieſus in hieruſalē fecerat circa feſtū paſche prio eius ꝑdicationis anno in eū credidit: & ad eū uiſitandū nocte uenit: auditiſq̄ ſermonibus ipſius occultus & ipſe ieſu diſcipulus extitit. Qui etiā in cōcilio iudeorum de morte ieſu tractantiū cum pōtificibus fuit: & ipſum pro poſſe defendit. Et cum de ieſu occidēdo inter eos diffininiī fuiſſet: ipſe amore magiſtri clādeſtine cōſpirationē iudeoꝝ magdalene nūciauit: q̄tenus ſibi ꝓcauerit: & ſecederet a finibus iudeoꝝ. Quod magdalena ieſu ſecreto per epiſtolā reuelauit ex nomine nicodemi: cū ipſe iam ad ciuitatē effrem iuxta deſertū perſecutionē fugiens declinaſſet. Hec damaſcenus ponit. Qui etiam una cū ioſeph ab arimathia ſepulture xp̄i obſequiū impendit. Sed poſt aſcenſionem xp̄i ab apoſtolis petro & ioāne baptiſma ſuſcepit: ꝓpter qd iudei contra ipſum ſtomachati uſq̄ ad mortē eū cederunt: & plagis affectū ſemiuiuū reliquerūt omni ſubſtantia ſpoliantes. Gamaliel uero ipſum collectum in poſſeſſionem ſuā gaphargamala extra ciuitatē adduxit: & ibi ipſum diebus pluribus refouit. Qui tandē in chriſto obdormiuit: & ſepultus eſt a ſancto gamaliele in eius ſepulchro: ubi & corpus protomartyris ſtephani iampridem fuerat tumulatum.

ℭ De ſancta Maria iacobi. Cap. IIII.

Maria iacobi.ſ. minoris mater que ab alio euāgeliſta dr̄ maria cleophe: ſubaudi filia fuit ſoror beate uirginis uterina filia ſancte anne & cleophe: cui ipſa nupſerat mortuo ioachim prio uiro domine nr̄e patre: hec tradita eſt in cōiugē alpheo: ex quo q̄ttuor filios ꝓcreauit.ſ. iacobum apoſtolum: qui dicitur minor ad differentiā alterius maioris: nō ꝙ iſte minor fuerit etate ſed poſterior uocatiōe. Ioſeph iuſtū qui dicitur barſabas qui cum matthia ſortitus fuit: & ſimonē & iudā apoſtolos. Hec cū maria matre ieſu ſorore ſua ad crucem domini ſtetit: & cum eā mortem ieſu defleuit: atq̄ cū magdalena & altera maria circa corpus dominicum perungendū ſolicita fuit. Ipſiſq̄ eiſdē dominus apparuit: ut ſupra de reſurrectione dictū eſt. Cuius corpus in prouincia prouincie requieſcit in ciuitate.

ℭ De ſancta Maria ſalome. Cap. V.

Maria ſalome ſubaudi fuit etiam ſoror dei genitricis uterina filia ſancte anne & ſalome: cui anna poſt mortē duoꝝ uirorum.ſ. ioachim & cleophe fuit mr̄imonio copulata: Vel ut qdam uolūt hec maria binomia fuit.ſ. maria & ſalome. Aliis placet ꝙ ſalome nomē mulieris fuerit que paſſioni domini cū maria eius matre īterfuit qua tamē nec maria uocata fuit: nec ſoror uirginis extitit. unde & mattheus euāg. duas ſolas marias.ſ. magdalenam & alterā mariam nominauit. Doctores tamen cōmuniter tenēt: ꝙ fuerint tres marie. Cum quibus potuit eſſe & alia mulier ſalome de qua dicetur in eius feſto: quā & hieronymus in ſuo martylogio ponit. Hec autem maria ſalome uxor fuit zebedei: ex quo genuit filios iacobum maiorē apoſtolū & ioannē euangeliſtā. Et hec cum ſororibus circa paſſionem chriſti & ſepulturam & corporis unctionem laborauit: chriſtumq̄ ſibi & duabus aliis apparentem uidere meruit: ut ſupra dictum eſt. hec filiū ſuum ioannem euangeliſtam audiens rome detentū ad ipſum uiſitandum acceſſit. Sed cum eum in exiliū relegatum audiſſet: & rediret in ciuitatem campanie que dicitur uerulana defuncta eſt: cuius corpus in ſpecu ſepultum dudum latuit: ſed reuelante filio ſuo iacobo proceſſu temporis inde leuatum eſt miro fragrans odore & miraculis fulgens: atq̄ in ipſa ciuitate digno honore conditū eſt. Horum predictoꝝ.iiii. ſanctoꝝ ideo hic acta ponuntur: quia dies certos nō habentes optime reſurrectionis feſto applicantur: eo ꝙ ſepulture & reſurrectionis dominice conſortes per maxime fuerunt atq̄ participes.

¶ De ſcõ Ioãne anachorita cõfeſſore. Cap. VI.

IOannes anachorita: ut ait ſigibertus & in
uitis patrũ habetᷓ: anno plimo ĩperatoris
theodoſii ſenioris ſanctitate & ſpũ ꝓphe/
tie in egypto claruit: habuitqꝫ cellã in ere/
mo thebaidis in rupe aſcẽſus grauiſſimi & pene inac/
ceſſibilis in qua ĩcluſus. lxx. annis permãſit. Qui nũq̃
mulieri & uix rariſſimis uiris ſe loq̃ ꝑmittebat. Nul/
lũ tamẽ ad ſe intrare unq̃ uoluit ſed per feneſtrã ſolũ
mõ loq̃batᷓ. Hic theodoſio ĩperatori per lr̃as de euge
nio tyrãno triumphũ predixit: eidẽqꝫ pricipi ſuũ obi
tũ ſatis longe ſpiritu ꝓphetico prenũciauit. Cuidam
etiam romanoꝝ duci de gente ethiopũ que thebaidẽ
ciuitatẽ inuaſerat: certa die uictoriã ꝓphetauit: & ut
predixerat per oĩa euenit. ¶ Cũ quidã tribunus eum
rogaret ut coniugẽ ſuam ad ſe uidendũ ex deuotione
uenire permitteret oĩno denegauit promiſit: tamen
eidẽ ꝙ ipſa nocte illã uiſitaret. Dormiẽtibuſqꝫ ipſa no
cte ambobus cõiugibus per uiſum apparuit: & mu/
lierẽ in domino cõſortauit. Que euigilãs: & que uide
rat uiro referens uultũ & geſtus ac habitũ uiri ſancti
ꝓut erant expoſuit acſi ipſum corporaliter uidiſſet.
¶ Prepoſito etiã cuidã militũ qui ad ſe de lõge uene/
rat: & uxorẽ pregnantẽ reliq̃rat: nũciauit cõiugẽ ma/
ſculũ peperiſſe: & uix piclitatã in partu tãdẽ nutu dei
euaſiſſe: monens ut domũ rediret & filiũ. vii. dieꝝ na
tum inueniret: quẽ & ioannẽ uocari mandauit. Qui
regreſſus oĩa ut ſibi predixerat cõtigiſſe repperit: &
ioannẽ puerum noĩauit. Sex monachos cũ uno diaco
no ad ſe uenietes: quis eoꝝ eſſet clericus interrogauit
Quibus reſpõdentibus neminẽ: diaconũ aliis iunio/
rẽ per ſpũm cognouit: & q̃s eſſet oſtẽdit: & de mẽda/
cio illos redarguens bene edificatos remiſit. Occulta
etiam cordium pluribus: & peccata que commiſerãt
reuelabat. Sicqꝫ multos ad penitẽtiam inducebat. Per
triduum ante obitum ſuum neminem ad ſe ingredi
permiſit: ut ſic deo liberius uacare poſſet. Et poſitis
genibus in oratione ſpiritũ emiſit. vi. cal. aprilis.

¶ De ſcõ Ioanne obediente cõfeſſore. Cap. VII.

IOannes monachus ab adoleſcẽtia ſua cui/
dã ſeniori tãta humilitate deſeruiuit: ut ip
ſi quoqꝫ ſeni ſtuporẽ inferret. Die q̃dã iuſ/
ſus ab eo ut ſaxũ immane uolueret qđ tur
ba hoĩum magna uix uoluere poſſet nunc applicata
ceruice nũc pectore toto nixu uoluere cõabatᷓ. Adeo
ut ſudore mẽbroꝝ totũ infunderet ueſtimentũ: ea ui/
delicet fide ac obediẽtia qua putabat ſenẽ nil poſſe ſi/
ne rõne uel incaſſum ꝑcipere: mirabilis enĩ humilita
tis & ſolicite obediẽtie uir fuit. Iõqꝫ cognomẽ ex obe/
dientia ſortitus eſt. Abbas ſuus aliq̃do ut eũ ꝓbaret li/
gnũ aridum ꝓ foco paratũ: iam ꝓpe putridũ uetuſta
te defixit in terrã: iuſſitqꝫ iuueni aq̃ quotidie bis riga
re donec uireſceret: qđ mandatũ ille uti poſſibile ſu/
mẽs aquã bis in die q̃ſi duobus miliaribus efferens li/
gnũ irrigabat ita ut nulla occupatione uel neceſſitate
aut feſtiuitate aut hyemis aſperitate ĩtermitteret aut
retardaret preceptũ. Sicqꝫ anno ĩtegro cõtinuauit: do
nec abbate iubẽte lignoqꝫ ĩpulſo ruente irrigare ceſſa
uit. Alias etiã ut uenientes ad ſe exẽplo edificaret ꝑſen/
tibus q̃buſdã monachis iuſſit ioãni ut lenticulã olei
que ſola in eremo uel ſibi uel aduenientiũ uſibus ne/
ceſſaria erat deorſum abiiceret per feneſtram: quod
ille nil precogitans de inepto precepto uel neceſſitate
aut olei penuriã mox adimplere curauit. Hec caſſia/
nus & ex uitis patrum.

¶ De ſcõ Gunterano rege & cõfeſſore. Cap. VIII.

GVnteranus rex francoꝝ tẽpore mauritii
ĩperatoris miraculis & ſanctitate refulſit.
Qui ita ſe ſpiritualibus actionibus mãci/
pauit: ut relictis ſeculi pompis theſauros
ſuos eccleſiis & pauperibus erogaret. De hoc paulus
in hiſtoria lõgobardoꝝ refert: ꝙ dũ uenatũ iuiſſet in
ſiluã hac illac cũctis diſcurrẽtibus ipſe in genibus fi/
deliſſimi ſocii grauiter ſoporatus obdormiuit. De cu
ius apro oris paruũ reptile egreſſum dũ tenuẽ riuulũ
ibidẽ poſitũ trãſire ſatageret: ille in cuius gremio rex
q̃ſcebat ſpathã euaginatã ſup riuulũ poſuit ꝑ quam
aĩal trãſiẽs mõtis foramẽ ĩtrauit. Atqꝫ poſt morulam
egreſſus in os regis dormiẽtis ſocio ſtupẽte rurſus ĩ/
troiuit. Expgefactus rex dixit ſe uidiſſe in ſomnis ꝙ
fluuiũ per põtẽ ferreũ ptrãſibat & ſpelũcã mõtis ĩgre
diẽs auri põdus maximũ inuenerat. Rettulit ſocius q̃
ipſo dormiẽte cõtigerant: & effoſſo loco quẽ ſerpens
ĩtrauerat repti ſunt ĩfiniti theſauri ibidẽ dudũ abſcõ
diti. De quo auro rex fecit ciboriũ maximũ ſup ſepul
chrũ domini deferẽdũ gẽmis ornatũ. Qđ cũ illuc de/
ferri nõ poſſet poſitũ eſt ſupra corpus ſancti marcelli
martyris in ciuitate cabiloneñ paſſi & ſepulti: cuius
feſtũ agitur pridie noñ ſeptẽbris. Quod uſqꝫ hodie
ibi manet. Reliquum uero ipſius theſauri ſanctus rex
pauperibus diſpẽſauit: & in ciuitate cabiloñ que tunc
regni ſedes erat in domino quieuit. v. calẽ. aprilis ubi
& tumulatus miraculis claret.

¶ De ſcĩs Priſco Malco & Alexãdro mr̃i. Cap. IX.

PRiſcus malcus & alexãder martyres apud
ceſareã paleſtine paſſi ſunt ſub ꝑſecutione
ualeriãi: q̃ diuino fidei calore ſuccẽſi ultro
iudicẽ adeũtes: cur tãtũ in ſanguinẽ xp̃ia/
noꝝ deſeuiret obiurgãt. Quos ille cõtinuo ꝓ xp̃i no
mine tẽtos beſtiis tradidit deuorandos. v. calẽ. aprilis.

¶ De ſanctis Armogaſte Archimino & Satyro mar/
tyribus. Cap. X.

ARmogaſtes archiminus & ſatyrus marty
res apud aphricã tẽpore uandalice ꝑſecu/
tionis ſub gerſerico rege arriano cũ eſſent
chriſtianiſſimi & prauitatem arrianoꝝ li
bertate catholica frequẽter arguerent martyriũ paſſi
ſunt. ¶ Ex quibus archiminus ductus eſt ad decollã/
dũ: mandãte rege: ut ſi expaueſceret gladiũ decollare/
tur: ſin autẽ dimitteretᷓ. Sed q̃a conſtãs ſtetit: & in nul
lo territus fuit: dimiſſus cõfeſſor rediit ſolo aĩo mar/
tyriũ patiẽdo. ¶ Satyrus aũt cũ eẽt ꝓcurator domus
hunerici edictũ contra eũ ꝓponit: ut ſi cõſentire nol/
let: rebus oĩbus ſpoliaretᷓ: filii in ſeruitutẽ traderentᷓ:
uxor quoqꝫ eius in coniugẽ camelario daretᷓ: datis in
duciis uxori ad ſe ducendũ uiꝝ. Que cũ diebus plu/
rimis ipſum blanditiis & lachrymis auertere nõ ua/
leret que contra eum decreta fuerant exequuntur.
¶ Armogaſtes uero poſtq̃ diu tortus: & in equuleo
uno pede ſuſpenſus dudum toleraſſet: ad confuſionẽ
ſuam a theoderico principe in bizagonã prouinciam
prope carthaginẽ relegatᷓ: ut paſtor eſſet uaccaꝝ: ubi
in cõfeſſione chriſti perſeuerãs migrauit ad dominũ.
Quem dum quidam felix chriſtianus iuxta ilicẽ ſe/

pelire uellet: put ei sanctus p uisionē mandauerat: effossa humo sepulchꝝ repperit pciosum: in quo ipm sepeliuit. Hoꝝ passio recolit. iiii. calen. aprilis.

¶ De sancto Eustasio abbate. Cap. XI.

Eustasius abbas monasterii limatieñ discipulus fuit sancti columbani abbatis. Hic sexcentoꝝ pater ferme extitit monachoꝝ & uita & sanctitate conspicuus: etiam miraculis clarauit: & in eodem cenobio. iiii. calend. aprilis feliciter obdormiuit.

¶ De sancto Secundo martyre. Cap. XII.

Secūdus miles & martyr in ciuitate asteñ passus est tempore hadriani imperatoris sub pfecto sapritio. Qui a beato calocero q ab eodem pfecto in ipsa urbe in carcere detinebat fidem xpi edoctus est. Cū aūt sanctus martianus in terdoneñ ciuitate teneret in custodia Sapritius illuc pficisci uoluit: ut eum faceret imolare. Cum quo secundus q̄si cā solatii profectus est: martianū uidere desiderans. Et cum extra ciuitatem asteñ equitarent: colūba super caput secundi aduolans insedit: & cū ad flumen tanaꝝ uenissent: uidit secūdus angelum super aquā ambulantē: & ipsum in fide confortantē. Sapritius uero uoces deoꝝ cum secundo loquentiū esse putabat. Et cum peruenissent ad flumen burbiam: angelus similiter sibi apparuit: & ipm ut ī xpm crederet sine ulla hesitatione cōfortauit. Sed dum terdonā appropinquarent: martianus angelo duce de carcere exiuit: & secundo obuiabit: & ut ad palmā obtinendā pgeret iuitauit. Sapritius uero uocē audiens: & nullū adesse uidēs stupefactus se somniare putabat. ¶ Post hec secūdus mediolanū iuit ad quē āgelus faustinū & iouitā de carcere eduxit: a quibus nube quadā aquā pbēte baptisma suscepit. Et ecce colūba de celo uenit: & corpus domini deferens faustino & iouite dedit: q secundū cōicauerunt: & residuum eucharistie eidē ut martiano deferret tribuerunt. Rediens aūt secundus cum iam nox esset: & ad ripam padi uenisset angelus frenū equi eius accipiens super aquā illum trāsuexit: & usq ad terdonam perduxit: atq ad martianū ī carcerem itromisit. Qui corpus domini ei obtulit: & ad domū suam angelico ductu rediuit. ¶ Postq̄ autem martianus a sapritio martyrizatus est: & secundus ipsum sepeliuit: ut supra dictum est in ligenda martiani pridie noñ martii. Sapritius hoc audiēs secundū teneri fecit: & xpm cōfitentē in equuleo suspensum tādiu torqueri mandauit: donec eius brachia a suis cōpagibus soluerent. Sed cū fuisset sanitati a domino restitutus in carcerē illū reclusit: ubi dū esset angelus domini sibi apparuit. & secundū clauso carcere eduxit: & usq ad asteñ ciuitatē deductum ad carcerē ubi erat calocerus intromisit: quibus saluator apparuit: & eos benedicēs confortauit. Cū aūt mane sapritius ad carcerem pro secundo misisset: & carcere clauso & signato ipm minime repperisset: indignatus uenit ad urbē asteñ: ut uel caloceꝝ puniret. Et cū in eodē carcere secundū & caloceꝝ iuenisset: caloceꝝ quidē albiganū misit: & ibidē illū decollari mandauit: ut dictū est supra in passione caloceri. xiiii. calen. apri. Secundū uero aliqbus diebus in carcere detentū educi fecit: & in cōfessiōe uere fidei ipso imobiliter psistente picē cū resina liquari mādauit: & super caput eius infundi: ac in os ipsius iactari. Quod cū uiriliter tolerasset: & iubilādo deo psalleret: ipm extra ciuitatē ductum decollari mādauit. Cuius corpus angeli mox tulerūt: & ipsum cum laudibus sepulture tradiderunt. iii. cal. aprilis.

¶ De sancto Mamertino abbate. Cap. XIII.

Mamertinus abbas prius paganus cū idola quadā uice coleret: unum oculū pdidit & unius manus ariditatē incurrit. Qui dum deos se offendisse putaret: & ad templū ad idola colēda pgeret: obuiauit cuidā xpiano nomine sauino. Qui cū ab eo cām sue īfirmitatis didicisset: eidē xpm pdicare cepit: & ne demones quos deos putabat amplius coleret admonuit: cōsulēs ut ad sanctū Germanū antisiodoreñ epm pgeret cuius cōsilio fretus sanitatē reciperet. ¶ Mamertinus ergo iter arripiēs uenit ad sepulchrū sancti amatoris epi & plurium sanctoꝝ. Et ppter pluuiā nocte super tumbā sancti concordii se collocauit. Cūq obdormisset apparuit ei uisio mirabilis. Videbat enim uiꝝ ad cellā eius uenientē & sanctū concordiū uocantē ut ueniret ad festū quod sancti pegrinus amator cū aliis epis faciebant. Cui de tumulo scūs respōdebat: q tūc uenire nō poterat: qa hospitē suū custodiebat: ne a serpētibus ibidē existentibus occideret. Tūc ille recedēs: post interuallū redibat & iteꝝ cōcordiū aduocabat: Sāctus uero de tumulo surgēs mamertinū p manū apprehēsum ducebat. Quē sanctus amator: quis eēt īterrogabat. Et cōcordius hospitē suū esse respōdebat. Cūq amator ipsum tāq pollutū expelleret: & ille corā eo pstratus griam ī petraret: iubet ut ad sanctū germanū pgat & quicqd ille sibi iusserit adipleat. Euigilās igit ad sanctum germanū uēit: & sibi uisa narrās uenia cū baptismate postulauit: prexerūt ergo ad tumulū scī concordii & remoto lapide plures inuenerūt serpētes q. x. pedū lōgitudinē excedebāt. Quos germanus ad talē locū abire iussit ubi nemini nocere possent. Sicq mamertinus baptizatus est & cōfestim sanatus. Factusq est monachus & deinde abbas monasterii scī germani: ubi scūs alodius abbas fuit. Quadā uice monachi eius urse lacū tetēderūt: qa ouibus īsidiabat: quē nocte irruēs capta detinebat. Quod abbas pspiciēs de lecto surrexit: & urse cōpatiens ipam exoluit: & ne amplius ad oues redire psumeret impauit. Bestiaq deinde pris mādata adiplere curauit. latrones qdā cū eū expoliassent solū ei palliolū dimiserunt: qui nūmū in palliolo ligatū iueniēs latrones reuocat: ut etiā denariū illū sibi forte necessariū accipiāt. Qui reuersi palliū cū denario ab/

stulerunt:& nudū penitus dimiserūt. Festinātesq; ad suas latebras fugere tota nocte uagātes mane diuinitus ad cellā eius inuēti sunt. Quos ille benigne suscipiens ad penitentiā adduxit:& sibi ab eis ablata recepit. Cū aūt ad monasteriū de fontaneto uenisset ad istantiā frm die dominico palmaꝝ missam eis solēniter celebrauit. Et eodē sero egrotare icipiēs die pascere spiritū xpo emisit:uidelicet.iii.cal.apri. Cuius corpus dū antisiodoꝝ sepeliēdū portaret⁊ uenientes ad q̄dam uillam nullo mō illud īde mouere potuerūt donec q̄dā carceratus fractis uinculis liber exiuit & ad corpus ueniēs illud cum aliis usq; ad urbem deportauit: ubi in ecclesia sancti germani sepultus est.

¶ De sancto Quirino martyre. Cap. XIIII.

Quirinus tribunus martyr passus est rome psecutione traiani sub aureliāo cōite utriusq; militie. Qui tribunus cū beatum hermetē urbis pfectū in domo icustodia detineret beatū quoq; alexādrū papā alibi in artissimo carcere uinculis mancipatū hēret:& cū quirino dudū de fide nr̄a colloquiū habuisset: Alexander nocturno silētio a quodā puero qui faculā ferebat ardētē e carcere p fenestrā educit⁊:& ad domū quirini deductus in custodiā hermetis ītromittit⁊. Quod quirinus cernēs credere cepit:& alexādro pmisit ut si filiā eius balbinā habentē in collo struma liberate possit:ipse una secū fidē xpi susciperet. Alexāder uero filie sue sanitatē spopōdit eiq; mādauit ut puellā ad se in carcerē suum deferret. Abeūteq; quirino alexāder ad carcerē suum a puero reductus ē clausis ianuis custodie utriusq; tā alexandri uidelicet q̄ hermetis. Cū aūt quirinus filiā suā alexādro ad carcerē suum adduxisset & obseratis ianuis ipm ibidem reperisset magis obstupuit. Cuius boiā exoluēs filie sue iposuit moxq; puella sanitatem recepit:sicq; quirinus & filia eius balbina cum oībus qui in custodia eius tenebant⁊ fidē susceperunt ab alexandro papa baptizati ut in eius narrabit⁊ passione.v. non. mai. Quod audiens aurelianus q locū iperatoris absentis in urbe tenebat quirinū detineri mandauit. Cui xp̄m cōfitenti linguā fecit abscidi & in equuleo leuari. Qui cum nihilominus loquēs in iniurias prūperet iudicis pcisis sibi māibus ac pedibus decollari cū dē mādauit:& corpus canibus iactari:q̄d tamē occulte xpiani rapientes uia apia sepelierūt.iii.cal.aprilis.

¶ De sancto Regulo episcopo. Cap. XV.

Regulus eps natione grecus ioānis euāgeliste apud ephesum discipulus fuit. Quo in pathmos insulā relegato athenas ueniens dionysio adhesit cū quo romā perrexit:& una secū & cū sanctis rustico & eleutherio a btō papa clemente ad gallias pdicationis gr̄a destinat⁊:qui primum atelatum deuenit:ubi a sancto dionysio xpi nomine iuocato idolum martis destruitur & multis cōuersis templum illud in honorem apostoloꝝ petri & pauli consecratur: missis ergo sociis suis ad diuersas urbes ipe dionysius sancto regulo arelatēsi ciuitati ordinato episcopo pisius accessit:ubi cū rustico & eleutherio martyrii palmam suscepit. Eodē autē die quo passi sunt dum missam regulus in arelato celebraret & nomina istorum martyrum inaduertenter in canone cum aliis sanctis recitasset miratus q̄d dixerat uidit in altari.iii.colūbas ipsorum martyꝝ nomina cōscripta in rostris habentes. Qua uisione cognoscens scōs p martyriū migrasse cōmisso populo cuidā felici epo pisius accessit:& a xpiana matrona olim dionysii discipula catulla nomine hospitio susceptus: mīfes xpi eadē die qua uisionē uiderat passos fuisse cōparuit: & sup eoꝝ corpa basilicā edificauit. Inde siluanectēsem ciuitatē ire disponēs in uilla lauria idolū mercurii baculo cōminuens:populū cōuertit:& basilicā dei genitricis ibidē cōstruxit. ¶ Post hec in ciuitate siluanectē siū a filio cilicie cōsanguinee catulle pdicte a demone obsesso īmundū spiritū in spe uespilionis eiecit: q cū asinū sancti ītrare uellet:asinus miraculose pede crucē in terra signauit:& de mō euanuit. In itroitu etiā ipsius urbis hostia carceris leui baculi ictu feriens reserauit:& xpianos detētos absoluit. Quē dū pfectus quereret puniēdū:a scō diōysio & sociis noctu in somnis morte sibi cōminata territ⁊:& ne regulo noceat admonet⁊. Qui cū mane pro eo mitteret:ut doctrinā salutis susciperet:audiens q; regulo ingrediēte templū oīa idola corruissent:& q; ex hoc ipm pontifex occidere uellet epm quidē ab eoꝝ furore defendit: & fide pcepta templū illud in honore beate uirginis dedicādū obtinuit:oēmq; populū baptizari fecit. ¶ Post hec cū die q̄dā sanctus in uilla rusiaco pdicaret: multitudinis ranaꝝ garulitate ppeditus:ranis illis uni excepte ppetuum silētiū imposuit:quod usq; in psenti in ipso loco miraculose permansit. Quieuit in pace anno.lx.etatis sue.iii.cal.aprilis.sepultus in urbe arelatēsi. in ecclesia apostolorum quam ibidem consecrauit.

¶ De sancto Amos ppheta. Cap. XVI.

Amos pp heta non fuit pater isaie:ut plures putāt. Nā isaias nobili genere nobili parēte exortus est:hic aūt pastor & rusticus fuit:aliisq; ltis q̄ ille apud hebreos scribit⁊:ut hieronymus tradit que Isaꝝ differentia apud latinos nō habet⁊. Fuit aūt cognatio huius ex oppido thecua: q̄d sex milibus a bethleē distat:curāq; gerēs pecoꝝ in latitudine cāpoꝝ qui pximi sunt oppido thecue:in q bus humi arido atq; harenoso nihil oīno frugū gigni tur:sed uberrimis pascuis abūdāt:& iō cūcta sunt pastoribus plena:& sterilitatis terre cōpensat⁊ pecorum multitudio. Ex numero isto pastoꝝ fuit amos impitus sermōe sed plenus scia. Prophetauit aūt iisdē tpibus qbus ioel:naū:ionas:osee:isaias:sed aliquātulum exorsus est pphetare ante isaiā:uidelicet tpibus hieroboā filii ioas regis israel & amasie regis iuda. Missusq; est ut cōtra gētes illas que eius lectiōe cōprehendunt⁊ irā dei uēturā denūciaret:& maxie cōtra.x.tribus israel:ut euersionē domus hieroboā & calamitatē populi prediceret. Quod cum significasset amasias sacerdos

bethel hieroboā regi ex mādato ipsius ꝓhibuit amos ne ultra in regno.x.tribuum ꝓphetaret. Cū aūt amos cessare nollet: dicens se nō esse ꝓphetā sed pastorē missum a domino frequenter illū amasias plagis afflixit. Tandē filius eius ozias frequēter cū icrepās: uecte p tēpora trāsfixit: & semiuiuus in terrā suā deductus post dies aliquot dolore uulneris expirauit pridie cal.aprilis. Sepultus est cū pr̄ibus suis. Hec hieronymus & iosephus. hic ꝓpheta ex numero.xii.ꝓphetaꝝ est qui in sanctoꝝ patrum catalogo eccl.xlviiii.c. conscribunt.

℄ De sancto Amos abbate. Cap. XVII.

Amos abbas in deserto scythi pater fuit q̄si.M.cccccc.mōachoꝝ cenobii qđ dicebat tebarnēse: q erāt ingētis abstinētie uiri habētes usui indui collobiis q̄si saccis lineis & pelle cōfecta a collo post tergū & latus descendēte cōtegi: cucullis etiā caput opiri maxime cū ad sumendū cibū ueniebat: eisq̧ faciē uelare: ne alius aliū prius escā summentē dephenderet: habētes summū silentiū: ita ut nec putaret ee in illo loco quisq̄ hominū ubi sedebat ad mēsas. Et oīs eoꝝ cōgregatio sic erat posita in multitudine acsi eorum quisq̧ fuisset in solitudīe dū ita lateret uniuscuiusq̧ abstinentia: ut ab alio cognosci nō posset. Sedebāt ad mensas cōtinentes magis q̄ cibos sumētes: ut nec defuisse mēsis nec uentri satisfecisse uiderent: qa maior uirtus est his abstinere q̄ in oculis habent. & manibus. ℄ Post gubernatā uero & regulatā cōgregationē ad desertū nitrie accessit: ubi dū esset: rogauit duos ad se uenietes: ut sibi doliū a ciuitate deferrēt necessariū ad aquā colligendā. Illiq̧ ꝓmiserūt. Recedentes aūt alteꝝ eoꝝ penituit: & deferre recusauit: eo q̧ p deuexa & ꝑrupta mōtiū nollet camelū longo itinere: & piculo exponere. Alter uero nō habēs camelum cū deuotiōe portauit asino: quod ita leuiter asinus tulit: acsi nullo pōdere oneratus incedēs. Qui dum ad cellam deuenit amos illū gratanter excepit: eiq̧ camelum comitis sui mortuū esse nunciauit: eo q̧ promissum attendere noluit. Illeq̧ reuersus ita euenisse comperuit. Quieuit in domio uir dei pridie calen.aprilis. hec in uitis patrum.

℄ De sancto Amonio abbate. Cap. XVIII.

Amonius abbas in deserto interiori nitrie plenus charitate habitauit cū duobus: qui sibi carne & spiritu fratres erāt. Quoꝝ alter eusebius alter eutimus uocabat: tertiū quoq̧ germanum dioscoꝝ nomine habuit: qui ep̄s fuit. hic aūt fratres suos p̄dictos & alios mōachos acsi nutrix filios consouebat: qui & monasterium muro uallatum cōstruxerat in quo & puteum foderat omnibusq̧ necessariis instruxerat. Et dū quidā frater saluari uolēs ad eū uenisset quērēs cellulā uacātē in qua habitare posset: īposuit ei ut se in suo cenobio expectaret: donec ad requirendū accederet. Abiensq̧ ꝓcul ab eo loco sibi cellulam paruissimam fecit: in qua habitare cepit: & fratri qui aduenerat monasteriū cū omnibus que in eo fuerant reliquit. Sed si plures fuissent qui ad eū uenissent saluari cupientes: uir sanctus omnibus fratribus cōgregatis & cū alacritate eū iuuantibus locellū una die cōstruebat. Et dū aduene qui uenerant ad ecclesiā uel ad refectionē inuitati essent unusquisq̧ de fratribus amonii de suis cellulis necessaria ꝓferebāt: & nouas cellulas cōstruebant: ita ut nihil utēsilium que requirunt deesset: nec tamen cuiusquā collatio nota foret. Regressi ergo hi quibus cellule fuerant preparate: eas introgressi omnia inueniebāt que ad usum necessaria erant. Et hec ipsa amonius sepius summa charitate iterauit. hec in uitis patrum.

℄ De sancta Balbina uirgine. Cap. XIX.

Balbina uirgo fuit filia quirini tribuni martris de quo supra dictū est.iii.calen.aprilis. Que ut ibidē dictum habet cū esset strumosa a sancto alexandro papa liberata est. Nā cū pater eius boiā de collo alexādri tulisset & ꝑgeret ut filie collo īponeret ꝓut sibi sanctus papa mādauerat apparuit puer faculā deferens & puelle asistēs: q eā in amorē xp̄i & uirginitatis ꝑseuerātiā cōfortauit eiq̧ sponsum celestē ꝓmisit. Mox aūt ut boia circa collū uirginis cingitur: puella a struma liberat: & ab alexādro papa babtizat. Que ī uirginitatis ꝓposito usq̧ ad uite finē ꝑmansit. Et cū ex deuotione boiā alexandri pape oscularet admonita ab ipso catenā beati petri apostoli reqsiuit & obtinuit: & moriēs sancte theodore sorori hermetis prefecti & matris commendauit. Sepultaq̧ est uia apia in cemiterio pretextati iuxta patrem suum pridie calen.aprilis.

℄ De scā Theodora uirgine & martyre. Cap. XX.

Theodora uirgo & martyr sub aureliano īperatore rome passa est: hec fuit soror hermetis matris & prefacti urbis q̄ a sancto alexādro papa in fide docta & baptizata ē. Cū autē beatus hermes ab aureliano passus fuisset: & ipsum soror theodora sepelisset ab eodē imperatore & ipsa duduṁ in uinculis detenta: tandē capitis obtruncatione passa martyrium sepulta est iuxta fratrē suum uia salaria non longe ab urbe roma calē.aprilis.

℄ De sancto Valerico abbate. Cap. XXI.

Valericus abbas aluernia natus cum patris oues adhuc puer pasceret scholas pueroꝝ frequentans: occulte litteras didicit. Deinde relicto seculo secutus est auūculū abbatē monasterii auturicēī: ubi satis renitente patre mōachus effectus est. Et post alicuius tp̄is lapsum artiori uite & ꝓfessioni se tradēs a scō macario abbate in monasterio antisiodorcēī ciuitatis receptus est: ubi dudū manēs adhuc ad ꝑfectiora ītendens quēdā nobilē nomine bobiū cōuertit: & cū ipso monacho scō luxouiū iuit. Ibiq̧ ambo discipuli sci sunt columbani abbatis. ℄ Post hec ualericus de sui abbati licentia cū alio fratre ad p̄dicandū gentibus accessit. Et ueniens neustriā remotū solitudinis locū a rege clotario īpetrauit: ubi cū eodem cōsocio in uite sanctitate ꝑmansit: & multis uirtutum signis effulsit. Nā in uico ambianēsium gualunago reū quendā dudū patibulo appensum deposuit & suscitauit. ℄ Matrona quedā p pueꝝ suum panes & duos uini flascōes uiro dei misit: sed puer partē panū & uinū ex flasconibus in uia abscōdit: & reliquū utriusq̧ ad sanctum portauit: quē ille monuit ne de uino aut pane in uia dimissis gustaret: eo q̧ serpēs esset in flascone & uenenū in pane. Cōfusus puer rediit: & serpētē in flascone uidēs extimuit: & penitentiā egit. ℄ Cū tp̄e hyemis ad domum p̄sbyteri cum sociis ad ignem pro se calefaciendo declinasset: & p̄sbyter cum quodā iudice ciuitatis ad focum sedētes inania & lasciua uerba proferrent: ab eo admoniti ut si

lirent cum adhuc in deteriora ꝑrumperent inde di/ scessit. Et statim presbyter excecatus est: & iudicis ui/ rilia marcuerunt. Quieuit in christo cal. aprilis. Sepul tus ambianis in monasterio leucanꝰ.

¶ De sancto Hugone episcopo ordinis cartusieñ. Cap. XXII.

H Vgo eps gratiopolitēus fundator fuit or/ dinis cartusieñ. Cuius mater cū ipsum ge/ stare in utero uidit in somnis se parere fi/ liū: qui a beato petro apostolo & aliis mul tis sanctis in celū ferebatur. Et ꝑcognoscēs eum aliqd magni futuꝝ natū pueꝝ & educatū tradidit litteris ī buendū. Qui satis iuuenis mōachus effectus cartusiē siū ordinē īcohauit. Cū enim esset in solitudine cartu sie uidit ꝑ sōniū. vii. stellas sibi ducatū ad habitaculū usq ad ꝑstātes. Mane aūt fcō ecce. vii. uiri quoꝝ unus fuit magister bruno. iiii. alii litterati & ii. laici ad eum uenerunt uitā solitariā exqrētes. Quos scūs. vii. stellas uisas eē itelligēs: eisdē uisa narrauit: & cū eis in ipso lo co mōasteriū & ordinē ichoauit. ¶ Deide disponē te deo scūs est abbas calesieñ. Deinde eps miserenus siue gratiopolitanus. Factus aūt eps quietē mentis deside/ rans absolutionē ab epatu ꝑ nūciū deinde ꝑ seipm ab honorio secūdo & inocētio secūdo romanis pōtifici/ bus obtinere neqt: eo ꝙ ipm putilē ecclesie cognosce/ bāt: multasq ꝑsecutiōes a petro leonis ecclesie dei ad/ uersario pro libertate ecclesie passus est: eo ꝙ inocen/ tio pape cui ille inimicabatur cōstāter iste faueret. Quie uit in pace anno gratie. M. cxxxii. etatis sue anno. lxxx. in senectute bona calend. aprilis.

¶ De sancto Hugone abbate boneuallis. Ca. XXIII.

H Vgo abbas boneuallis ordinis cistertieñ floruit tpe federici primi. Qui dū iuuenis ordinē esset igressus: & de redeūdo ad se/ culū grauiter tentaretur: orōne in ecclesia sa cta beata uirgo sibi ꝑ uisum apparuit: eiq natiuitatē: cōuersationē: passionē: resurrectionem: & ascensionē xpi ostendit. Ex qua uisiōe cōfortatus in nimia sancti tate ꝑseuerauit: quē scūs bernardus abbatē boneual/ lis cōstituit. ¶ Sub hoc nouitius qdā in suo principio tētatus de redeūdo ad seculū cōfessus abbati: & ab eo cōfortatus ꝑstitit. Et ꝑ bienniū ante eius obitū graue īfirmitatē icurrit: sed a btō iob ei apparēte cōfortatus die sequenti expirauit. Ac postmodū abbati apparuit grās ei agens: ꝙ eius hortatu in ordine ꝑmāsit: seq in gloria esse dixit. ¶ Alii quoq duo nouitii de recessu tētabant: quoꝝ unus q miles puerīus fuerat: in sōnis uidit se cadente in puteū tāte ꝑfunditatis: ꝙ tres dies trāsibāt donec ad ꝑfundū ꝑueniret. Quod cū abbati rettulisset: exposuisset hūc esse abyssi puteū in quē ca/ surus erat: si ab ordie discederet. Ille uero nihilomius abiit: & post triduū ab hostibus occisus fuit. Alius ue ro q clericus erat: ab eo monitus ꝑmāsit: eo ꝙ sibi ab/ bas uitā eternā ꝑmisit. Cui pridie ꝗ moreretur: domina nfa apparuit: & in crastinū ei gloriā a suo abbate pro/ missam obtinendā incunctāter asseruit: q die sequēti expirauit. ¶ Cū sepius diabolū ī choro iter fratres ui/ disset: dixit aliquē ex fratribus graui peccato detine/ ri: nec talis uisio restitit: donec unus ex fratribus pec/ catū quod cōmiserat cōfessus fuit. ¶ Ioānis eius mini stri & fratris unius paralytici egrotantiū diē & horā trāsitus ꝑdixit: & ut ꝑdixerat sic euēit. ¶ Famulus cel lari īfirmatus peccatū graue uni fratrū cōfessus ab eo mōitus ē: ut abbati illud cōfiteretur: qđ ille se factuꝝ ꝑ misit: si abbas tūc absens anteꝗ obiret reuerti cōtinge ret. Sed anteꝗ abbas uēisset expirauit. Postea uero fra/ ter ille abbati in dormitorio apparuit: eiq peccatū ut ꝑmiserat cōfessus fuit addēs ex hoc magnas luere pe/ nas: quē abbas absoluit: Ac postea cōfessorē suū iterro gans de eodē peccato & ꝑmissione sibi facta certifica/ tus extitit. Pro cuius aīa dū orasset: uidit eū postmo/ dū cum magna luce de sua liberatione sibi gratias re/ ferētem. Post multa uero sanctitatis eius insignia san ctus abbas hugo in monasterio boneuallis humani/ tatis debitum soluit: ibidem sepultus.

¶ De sancta Maria egyptiaca. Cap. XXIIII.

M Aria egyptiaca que peccatrix appellabatur ī egypto nata parētes annoꝝ. xii. deserēs ale xandriā fugit: ibiq. xvii. annis publice se li bidini subiecit: & nulli hominū se petenti denegauit: quinimo multos ad luxuriā obscenis acti/ bus inseruiens ꝑuocauit. Cū aūt homines regiōis illi/ us ad adorādā sanctā crucē hierosolymā ascenderent: qbusdā iuuenibus sociata cū eis nauē ascendit: & hie/ rosolymā nauigauit: & nauigando oībus indifferēter se exposuit: & plurimos secū cōcumbere fecit. Cū ue/ ro naute ab ea naulū requirerent: corpus suū eis pro naulo ꝑstituit. ¶ Et cū hierusalē aduenisset: & ꝑ ado/ randa cruce usq ad fores ecclesie cū aliis accessisset: su bito & inuisibiliter repulsam patiebatur: & intrare nul/ latenus ꝑmittebatur. Ceteris quoq cūctis intrātibus ip sa tertio ad limen ꝑueniēs repulsa est. Ad se igitur reuer sa & hoc ꝑꝑ eius enormia flagitia euenire cognoscēs: pectus tundere cepit: & lachrymabiliter a cordis inti/ mo peccata sua defleuit. Et corā imagine dei genitri/ cis ꝑstrata orare cepit: ut peccatoꝝ sibi ueniā īpetra/ ret: & sanctam crucem adorare ꝑmitteret: ꝑmittēs se seculo abrenūciaturā: & de cetero caste mansurā. Re/ ceptaq aliqua fiducia sine repulsa ecclesiā intrauit: & crucē domini cū ceteris adorauit. Cui qdā pro elemo syna tres nummos tribuit: de quibus tres pāes emit. Audiuitq uocē sibi dicentē: ꝙ si iordanē trāsiret: sal/ ua esset. Iordanē ergo trāsiuit: & in desertū accessit: & xlvii. annis ibidē manens: nec hominē: nec quodcūq aīal uidit. Tres aūt panes quos secū tulerat: ad istar la/ pidis idurauerūt: & xvii. anis ei ad cibū suffecerūt: ue/ stimentis aūt eius putrefactis nuda remāsit: estu pari/ terq gelu cute ethiopis instar denigrata: capilli uero cani effecti cutis nigredinem operiebant. Annis autē

.xvii.diuersis tentationibus molestata:ipsas tandē dei gratia oēs deuicit:& deinceps annis.xxx.celesti lumine sup eam diebus singulis radiante sine cibo pmansit. ¶ Eodē tpe abbas zozimas in cenobio scōꝝ monachoꝝ iuxta iordanem morabat:q diuina īspiratione cōmotus:eremū illā ingressus est:ut ut aliquē seruum dei ibidē latitantē inueniret. Qui cū iter.xx.dierū pambulasset:uidit quādā nudo nigroq corpe perambulatē incendio solis exustā:canis comisq respersam:que uidens eū fugā arripuit:& abbas post eā currere cepit. Tūc eum ex nomine uocās:cur se psequeretur iterrogat:& quia nuda erat palliū suum sibi tradi petiit:ut sic opta eū alloqui possit. Qui se nominari audiens stupefactus:palliū ei proiecit:& in terra pstratus ut se benediceret exorauit:illa uero ad eū benedictionē spectare dicebat:eo q pſbyter erat. Cū aūt nomen & officiū suū audisset:magis extimuit: & īstāter ab ea benedictionē obtinuit. Cūq ipsa extensis manibus oraret:uidit ipsam mensura unius cubiti a terra in aere eleuatam. Et cogitare cepit:ne forte spūs esset: qui se orare sic fingeret. Cui mox sancta eius cogitationē apuit:& quia uere esset mulier & nō spūs affirmauit. Et adiurante sene cū eo sedit:& omnē uite sue ordinē ut pmissum est enarrauit:rogās senē ut ad monasteriū redeat:& post annū die dominice cene ad iordanem ueniat:& corpus domini secū ferat : pmittēs q tunc ad ipm locum ueniet:& de manu illius sacramēta dominica sumet. ¶ Rediens igit abbas ad monasteriū reuoluto anno die cene domini tulit corpus dominicū & usq ad iordanē pueniēs ex alia parte fluminis mulierē stantē aspexit:& cogitans quō ad eum sine nauicula pertrāsiret:subito uidit eā signo crucis edito sup aquas ad se uenientē. Cūq stupens ad pedes eius se pstrare uellet:illa phibuit eo q domini corpus ferret & sacerdotii dignitate pemineret. Sūptoq sacro abbatē rogauit ut sequenti ad se anno ad eremū redire uellet. Et sup aquas iteꝝ iordanis ambulās rediit: & solitudinē petiit. Zozimas uero ad suū monasteriū regressus dolere cepit q eā de nomine suo interrogare nō meminit. Sequenti uero anno ad locū ubi eam prius uiderat uēit:& ibidē eam defunctā reppit. Qui lachrymās eāq tāgere nō audens timens ne forte sibi displiceret:ad caput eius litteras in terra descriptas legit ita cōtinentes. Sepeli zozima marie corpusculum redde terre puluerem suum:& ora pro me ad deū:cuius pcepto die secūdo aprilis reliq hoc seculū. Tūc ille pro certo cognouit & mox ut sacramentū domini accepit & ad desertū rediit uitā finiuit:& q spatiū itineris:dieꝝ.xx.illa una hora pambulauit. Cūq terrā quo foderet nō haberet:leoni ad se uenienti māsuetissime iussit effodere terrā. Qui iussa humiliter adīpleuit: & ad desertū ut agnus accessit. Senex quoq corpe hūato ad mōasteriū suū glorificans deū uenit. Quieuit in domino sancta dei maria peccatrix.iiii.noī.aprilis.

¶ De sancta Theodosia uirgine & martyre. Cap. XXV.

THeodosia uirgo tpe diocletiani apud cesareā palestine passa est anno etatis sue.xviii. Que nobili eiusdē ciuitatis exorta prosapia elegantis pulchritudinis existēs dum ad sanctos martyres in carceribus detētos cōfugisset: ut eoꝝ se orationibus cōmendaret:facta est ei uox de celo:q eam xp̄s oleo athlete perungeret ad passiones tolerandas. Hec a preside urbano cōprehēsa : dū xp̄m cōfiteret:nudata ad stipitē p capillos suspēdit:sed nube superueniente ptegit. Deinde ferro onusta in carcerat:sed diuinitus a xp̄o domino liberat. Post hec ligato ad collū eius īgenti saxo in mare pcipitat:sed ab angelis soluta ad litus reducit. Subsequenter leopardis exponit a quibus oīo intacta custodit. Nouissime uero capite cesa est:uisaq ē ab astātibus colūba auro splēdidior de ore eius exire & celū ascēdere. Cuius corpus a fidelibus ī eadē ciuitate cōditū ē.iiii.noī aprilis.

¶ De sancto Nicetio episcopo. Cap. XXVI.

NIcetius eps lugduneñ fuit. Cuius uita uirtutibus nō mediocriter effulsit:& preciosa mors nihilominus miraculis cōmendatur. Qui & in christo quieuit.iiii.noī aprilis in ipa urbe tumulatus. Hec in martylogio adonis.

¶ De sanctis Agape & Chionia uirginibus & martyribus. Cap. XXVII.

AGapes:Chionia & hyrenes uirgines passe sunt in urbe tpe diocletiani sub comite sisinnio. He fuerunt sorores:& ancille sancte anastasie:ut in eius passiōe dictū est supra.viii.cal.ianuarii. Que cū xp̄iane eēnt & pfecti moniris obedire nollent:in cubiculo eas reclusit ubi coquine utēsilia seruabant. Et cū in eaꝝ amorē exardesceret:eo q pulcherrime essent:ad eas nocte ītrauit ut suam libidinē exerceret. Sed in amētiā uersus putans se tractare uirgines:carbones patellas caldarias & similia amplexās osculabat. & ex hoc satiatus & deformis ad modū exiēs a seruis putat in demonium uersus:& uerberibus afficit. Cūq īperatorē adisset ut de hoc cōquereret suspicātibus cūctis:q in furiā uersus eēt:uirgis pcutit facie cōspuit luto & puluere in ipm piectis deterius fedat. Et quia oculi eis tenebant ne se talem ut erat aspiceret:mirabat cur sic oēs eū uituperose tractarēt:uidebaturq sibi q ipse & oēs alii albis īduti essent. Cū aūt sic se deformē ab aliis didicisset : putās q puelle magicis sic eū artibus ludificassent. Iussit eas corā se expoliari ut saltē nudas aspiceret:uestibus aūt eaꝝ corporibus adherētibus:nullatenus spoliari potuerūt. Ipse uero adeo dormitauit q a pulsantibus excitari nequibat. Hec audiēs diocletianus uirgines tradidit sisinnio cōiti puniendas. Qui primo hyrenē auditā uti magis iuuēculā carcerauit. Agapē uero & chioniā ignibus īmisit. Statiq uirgines orātes spiritū emiserūt. Corpa uero illaꝝ & uestimēta ac capilli oīno ītacta ab igne māserunt. Quaꝝ corpora anastasia eaꝝ secundū seculum domina sepeliuit.iii.noī aprilis.

¶ De sancto Euagrio pſbytero. Cap. XXVIII.

EVagrius presbyter duoꝝ macarioꝝ discipulus fuit. Hic a gregorio nazanzeno diaconus ordinatus:& cū eo in egyptum descēdēs:uiros monasticos īspiciens relicto seculo uitā illoꝝ est imitatus. Qui dū ad sacerdotium esset:& pulcherrimus corpe in urbe resideret a senatore pter uxoris zelotypiā nouit sibi mortē parari: eo q eidē familiarissimus esset. Sed diuina monitus uisione eremum petens duorum macarioꝝ successiue discipulus factus est. De hoc heraclides retulit q .xiiii.annis in abstinentia uixit : panis & olei modicū sumens. Qui dum de carnis concupiscentia tentare-

tur:tota nocte in puteo stabat tempore hyemali: ut carnes gelu constringerentur. Aliquando etiam spiritu blasphemie tactus.xl. diebus sine tecto permansit. A demonibus etiá pluries uerberatus est. ¶Die quadam tres maligni spiritus in specie clericoꝶ eidé astiterunt contra fidé catholicá disputantes: quoꝶ unus se arrianú: secundus eunomianú: tertius apollinariú se dixit. quos oés ipse dei sapientia superauit. ¶Cú ecclesie claues deperiissent: ipse hostii parté illam quam claues itrosbant signauit statimq̧ fores apuit. Cuidá etiam discipulo oía que sibi p annos.xviii. euenerunt: ante illud tempus sibi futura predixit. Per annos.xvi. neq̧ carnes: neq̧ coctum: neq̧ pomum: neq̧ quicq̧ uiride comedit: nec balneo usus fuit. Et cum anno.xvi. ꝓpter stomachi passioné sibi necessitas esset coctum comedendi: panem non tetigit: sed olera uel lenticulá biennio degustauit. Artes quoq̧ & fallacias demonú & spirituum differentias subtiliter nouit. Appropinquans neci: sed tantú per duos annos antea se a carnali impugnatione liberatum fuisse dixit. Etateq̧ longeuus sub imperatore ualente e seculo migrauit.iiii. non. aprilis. Huius discipulus palladius fuit. ¶Hic sanctus diuina & humana litteratura clarus aduersus octo principalium uitioꝶ suggestiones: quias aut primus aduertit: aut inter primos didicit octo ex sacraꝶ litteraꝶ testimoniis libros opposuit. Ita ut unaqueq̧ suggestio contra se habeat testimonium: quem librú ex greco in latinum uertisse se tradit génadius. Scripsit & anachoritis simpliciter uiuentibus libꝶ centú sniaꝶ per capitula digestú. Eruditis uero & studiosis quinquaginta qué etiá de greco idem génadius transtulit in latinú. Superiorem uero iam dudú translatú correxit. Scripsit & cenobitis sinai mótis doctriná uite cóis. Virgini deo sacrate libellú edidit religioni sue conuenientem ac sexui. Paucas etiam sententiolas obscuras ualde: & solis monachorum cordibus cognoscibiles ostendit. Quas etiam génadius ex grecis latinas fecit. Scripsit & alios duos libros ualde perutiles: Quoꝶ unus de actuali uita móachis ititulatur. Alter uero cognitionalis. hec génadius de uiris illustribus.

¶De sancto Euagrio epo. Cap. XXIX.

Euagrius pŕbyter alexandrinus & postmodú antiochenus epś uir acris & pŕstantis ingenii & discipulus athanasii alexandrini epi fuit. A quo & presbyter ordinatus est. Hic uitam beati antonii ab eodem athanasio in greco scriptam in latinú conuertit sermonem. Dum adhuc presbyter esset diuersorum tractatus beato misit hieronymo: ut ipse libro de uiris illustribus tradit. Qui etiam sanctitate insignis antiochie quiescit.

¶De sancto Isidoro episcopo & confessore. Cap. XXX.

Isidorus epś hispaleń: que ciuitas est hispanie ex eisdem hispaniis oriundus tpe heraclii impatoris sanctitate claruit & doctrina: ut ait sigibertus: Qui multa uolumina ecclesie dei utilia códidit: uidelicet Soliloquioꝶ libros duos. Sententiaꝶ libros quattuor. Synonymoꝶ libros uiginti. Etymologiarum libros uiginti de officiis libros duos. Contra iudeos ad sororé florentianá libros duos. De significatione noui & ueteris testamenti ad orosiú libros duos. Allegoriaꝶ in quinq̧ libros moysi libros quinq̧. In iosue unum. In librum iudicú unum. In libros regnú librum unum. De corpore & sanguine domini librú unum. & plura alia. De origine officiorum libros duos. Item librú differétiarum. Item de uita & obitu sanctoꝶ qui dominum precesserunt. Item de natura reꝶ. Item librum artium. Ité librum de summo bono. Item extat & liber decretorum apostolicorum romanoꝶ pontificum canonúq̧ concilioꝶ: que per successiones temporum diuersis locis per orbem a catholicis episcopis celebrata sunt: que omnia grandi & insigni uolumine cópinxit. Ex quo cóstat hiuonis prepositi beluaceń & gratiani decreta ut plurimum fuisse decerpta: ut dicit uincentius. Quieuit hispali uita & doctrina presulgidus pridie noń aprilis: ibiq̧ iacet humatus.

¶De sancto Ambrosio confessore. Cap. XXXI.

Ambrosius diaconus martionis primú labe infectus postmodum ab origene correptus christiane fidei confessor euasit. Et in eruditione uerbi dei studium feruens adhibuit: atq̧ confessionis dominice gloria insignis fuit huius solerti studio & flagranti industria ui precú & obsecrationum coactus origenes infinita ferme dicta uit uolumina. Notarios nempe scriptores & scriptores puellas scribendi peritia apprime eruditas exhibuit: & sumptui necessaria affati ministrauit. Ipsum etiam elegantis ingenii fuisse: epistole ipsius ad origené date indices sunt. Obiit ante mortem origenis: ut dicit hieronymus libro de illustribus: & de hoc eusebius.vi. eccle. historie mentionem facit. Quieuit autem in domino pridie noń aprilis.

¶De scá Hyrene uirgine & marty. Cap. XXXII.

Hyrenes uirgo & martyr soror sanctaꝶ agapis & chionie de qbus supius dictú est.iiii. noń. aprilis. Postq̧ ṕdicte sorores sue a comite sisinnio marty rizate fuenit: cú esset ceteris iunior die tertio de carcere educit: in quo reclusa detinebat. Quá comes nudatam iussit ad lupanar duci: ut oibus pstitueretur. Cú aút duceret: apparuerunt ministris duo angeli duoꝶ militum quos illi cognoscebant facies ṕtendentes: mádantes satellitibus ex parte comitis: ut hyrené ad lupanar nó iferrét: sed eá ad talis montis cacumé deducerent. Quod dú illi pfecissent: & hec comes q nihil de hoc illis madauerat didicisset: iratus ista magice deputans ad móté illú ascendit. Et tota die gyrans supcilú & hyrené quidé aspiciens: sed ad eá ptingere non ualens: arcú tetendit & sagitta directa ipsam in corde percussit. Cuius etiá corpus iuxta sorores suas anastasia sepeliuit noń apri.

¶De sancto Sixto primo papa & martyre. Cap. XXXIII.

Sixtus papa huius nominis primus natióe romanus ex patre pastore de regióe uia latina: alexandro primo pape in episcopatu successit: & sedit annos.x. menses.iii. dies.xxi. Hic cóstituit ut prefatione cópleta chorus hymnú angelicum decátaret. s. sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth &c. q̧ mysteria sacra non tangerent nisi a ministris altaris. Constituit etiam ut corporale non fieret ex syrico nec panno tincto sed de purissimo lino contexto: quia corpus domini cú in sindone alba & munda iuolutum fuit. Et ut mulier. ua

sa sacrata altaris nec pallas auderet contingere. Insuper cōstituit ut quisquis episcoporum ad sedem apostolicam uocatus esset: rediens ad ecclesiam suam nisi cum litteris papalibus non susciperetur. Qui etiā sub hadriano imperatore martyrio coronatur foras muros urbis uia que apia nūcupatur. viii. idus aprilis. Et cessauit episcopatus dies duos. Et sepultus est prope altare beati petri in sepulchro in quo requiescunt linus: cletus: anacletus & euaristus. Et licet sic tantorū martyrū altare tamē solius sixti nūcupatur. Hic enim seuiente ubiqꝫ persecutione xp̄ianis in gallia poscētibus ut aliquem uirum dirigeret: qui pene iā fidei lucernā extinctam accenderet: misit peregrinum episcopū romanū pluribus ei associatis: qui multis ibidem cōuersis martyrio coronatus est: ut dicetur in eius passiōe. xvii. calen iunii.

De scō Theodoro epō ancyrañ. Cap. XXXIIII.

Theodorus ancyranus ep̄us galatie fuit: uir clare sapiētie & sanctitatis insignis. Hic aduersus nestoriū redargutiōis & cōfutationis edidit librum ueritatis catholice protectorē: arte dialectica ordinatū: multis utens assertionibus anteqꝫ scripturarum poneret testimoniū. Quieuit autem in domino. viii. idus aprilis: ut ait gennadius libro de illustribus.

De scō theodoro p̄sbytero & cōfes. Cap. XXXV.

Theodorus anthiochene ecclesie presbyter uir morū honestate cōspicuus scientia clarus: & lingua disertus: aduersus apollinaristas & anomeos. xv. de incarnatione domini composuit libros. Claruit quoqꝫ theodosii primi imperatoris temporibus. Hec gēnadius ubi supra.

De sancto Egesippo cōfessore. Cap. XXXVI.

Egesippus gēte iudeus: sed ad christi fidem conuersus uir sanctissimus: sub hadriano & antonio principibus floruit: uicinusqꝫ apostolorū temporibus fuit. Qui traditionē apostolice predicationis: & omniū ecclesiasticorū actuū a passione domini usqꝫ ad suam etatē texuit historias: ut quorū uitam sectabatur dicendi quoqꝫ exprimeret characterem: multaqꝫ ad utilitatem credentium hinc inde cōgregans. v. libros composuit. Iudaicam etiam historiam a mathathia sumens exordium usqꝫ ad belli iudaici sub uespesiano & tito initi finem: eleganti sermone digessit. Aduersum idola disputans quo primo errore creuissent historiam edidit: commentariorū librum composuit. Asserit se uenisse sub aniceto romam: & usqꝫ ad eleutherium perseuerasse: qui dicti aniceti fuerat diaconus: ubi & diē uite clausit extremum. vii. idus aprilis. Hec hieronymus libro de illustribus.

De scō Dionysio epō corinthiorū. Cap. XXXVII.

Dionysius episcopus corinthiorum temporibus marciantoni & lucii aurelii commodi imperatorum floruit. Cuius eruditione & gratia quam habuit in uerbo Dei: multi fruuntur usqꝫ hodie. Multas enim texuit epistolas christiane fidei rudimenta continentes. Huius enim doctrina non solum proficiebat populis quos regendos susceperat: sed etiam procul positis: quibus per suas epistolas se presentem reddebat. Extant nempe eius ad lacedemones scripta. Item ad atheniēses. Itē ad nicomedēses. Item ad cortinēses: & ceteras crete ecclesias. Scribit etiā ecclesie asmadrine ceterisqꝫ ponti ecclesiis. Item ad gnosites & phinitū eorum episcopum. Ad sotherum etiam romanū episcopum direxit epistolam. Scripsit & ad chrysophoram scām feminam unam. Dormit corinthi quiescēs in pace. vi. idus aprilis. Hec hieronymus ubi supra.

De scō Perpetuo episcopo. Cap. XXXVIII.

Perpetuus ep̄s turonēsis admirande sanctitatis uir extitit. Cuius opere templū super corpus sancti Martini ep̄i perfectum est. Eiusqꝫ sacra membra de loco ubi fuerant primitus tumulata ad locum ubi nunc uenerantur condigne translata sunt. Huius depositionis dies recolitur. vi. idus aprilis: ut in martylogio scribitur usuardi & adonis.

De scō Procoro diacono & martyre. Ca. XXXIX.

Procorus diacōus & martyr de. vii. primis qui ab apostolis electi sunt: ut dicitur act. vi. uir fide & miraculis p̄clarissimus apud antiochiam passus ē: ut dicit hieronymus in martylogio. Hic ut ipsemet de se scripsit nepos fuit sancti stephani ꝓtomartyris & comes ioannis euangeliste cū ad predicandum missus fuisset in asiam: cū quo multo tempore manens factus est episcopus nicomedie bithynie: ubi post multorum cōuersionem ab eodem apostolo missus est antiochiam ad predicādū: ubi martyrio coronatus uitam finiuit. v. idus aprilis: ibiqꝫ in pace quiescit.

De sanctis septē uirginibus & martyribus. Ca. XL.

Septem uirgines & martyres sacratissime apud sirinium ciuitatem martyrium passi sunt. Que dato simul precio sanguinis uitam mercate sunt eternam. v. idus aprilis: ut scribit ado.

De sancto Ezechiele propheta. Cap. XLI.

Ezechiel propheta tertius ex quattuor maioribus qui ecclesiastici. xlviii. capitu. inter sanctos prisci temporis expresse commemoratur: fuit oriundus de terra cisore filius buzi: sacerdos & ipse sicut hieremias de genere sacerdotum. Hic in babylonem ductus est cū ioachim rege iuda & mardocheo a nabuchodonosor rege post q̄ daniel & socii eius tres pueri iam translati fuerant. Habitauitqꝫ Ezechiel iuxta fluuium chobar. qui in anno. xxx. etatis sue in quinto anno transmigrationis ioachim in quarto mēse in quinta die exorsus est prophetare ad concaptiuos. Eodem autem tempore prophetauit quo & hieremias: licet hic posterior: & ille in iudea: hic in chaldea. Causa autem eius prophe-

tię fuit hec: legerant enim iudei in epiſtola hieremie
ſibi directa duraturam captiuitatem.lxx.ãnis.Et ideo
flebant exilii prolõgationem. Preterea murmurabãt
aduerſus dominũ: ꝙ frauduléter eos de terra ſua eie/
ciſſet.Dixerat enim ꝑ os hieremie prophete remanen
tes hieruſalẽ ꝑituros: eis uero q ſe traderẽt ſeruo ſuo
nabuchodonoſor bona pollicebat᷑.Nũc in cõtrarium
res relapſa erat.Florebant enim q remanſerant:& ipſi
iugo ſeruitutis premebant᷑. Erãt quoqȝ inter eos: qui
dicerẽt:qa dũ ſeruierãt militie celi bonis oĩbus abun/
dabant:ex quo ceſſauerant ꝑierant gladio fame & pe
ſte. Adhuc ꝓphetauit ezechiel euerſionẽ urbi hieru/
ſalẽ & tẽplo domini incendium iminere:& eos qui re
mãſerant in urbe fame perituros & extra urbem gla
dio:eos autẽ qui uiui traherent᷑ grauem paſſuros ſer/
uitutẽ:ipſos autẽ in pace quaſi libera ſeruitute mãſu/
ros.Vt aũt auctoritatẽ ꝑberet ezechieli: dominus ꝑ/
oſtẽdit ei quaſdã uiſiones ſimilitudines.ſ.hoĩs:leonis
uituli: & aquile. Non ſolũ ad ꝑſignandũ euãgeliſtas:
ſed ut oſtenderet deum iſrael dominũ eſſe totius crea
ture per hec digniora omne animal creatũ intelligẽs.
Homo enim ꝑeſt ceteris animantibus: aquila rex eſt
auiũ:leo ferarũ:bos iumentorũ. Sub aĩalibus uero ui
dit rotam in medio rote:ut oſtenderet circũuolutio/
nem omniũ elementorũ in domini eſſe poteſtate. Et
ſup hoc uidit firmamentũ coloris ſaphirini:& ſup fir
mamentũ erat ſimilitudo throni: & ſuper thronum
quaſi aſpectus hoĩs &c.que in eius ꝓphetia lõga nar/
ratione & ſubtili uiſione texunt᷑.❡Poſtq̃ autẽ hieru/
ſalẽ deſtructa eſt & templum conbuſtũ: & iudei in ca
ptiuitatẽ babylonis cũ ſedechia rege tranſlati: nũcius
uenit ad ezechielẽ in babylonẽ: qui hec ei narrauit de
quo nuncio uenturo ipſe ꝑdixerat ueſpere ꝑcedẽti.Et
tunc iudeis lamẽtantibus ꝙ ſpes eorũ periſſet:& ꝙ oĩ
no nunq̃ reſurgerẽt: prophetauit eis: ꝙ dominus eos
tolleret de oĩbus gẽtibus & cõgregaret de terris: & re
duceret ad terrã ſuã.Et ꝑterea in conſolationẽ gentis
ſue ꝑdixit eis calamitates futuras circunſtantiũ natio
nũ que eis aduerſate fuerant.i.filiorum amon:moab:
edom:philiſtinorum:tyri:ſidonis:egypti:& ethiopie.
❡Iſte ꝓpheta ſignum dedit populo in fluuio chobar
ut quãdo deficeret: ſubſtinerẽt deſolationẽ terre ſue.
Tũcqȝ ſperarẽt ad hieruſalẽ quando inũdaret. Cũ aũt
cõueniret plurima multitudo captiuoꝝ ad fluuium
chobar:& chaldei rebellionẽ timerẽt irruerũt ſup eos
Ipſe uero ꝓpheta ꝑcibus ſuis ſiſtens aquas flumis ſup
aquas ambulãs cũ oĩ multitudine ad alterã ripã ſe re/
cepit.Et quotquot eũ ꝑſumpſerũt ſequi ſubmerſi ſũt
Et per oronem ſubito largã piſciũ copiã eſurienti po/
pulo ꝑſtitit ad ueſcendum. Sepe quoqȝ multis deficiẽ
tibus uitã reſtituit.❡Poſtea uero in chaldea conſtitu
tus inter cõcaptiuos legis trãſgreſſores iudicauit:& ꝑ
cipue quoſdã de tribu dan & gad ꝙ in deũ cõmitterẽt
impia:legis pſequẽdo cuſtodes & fecit:ut dicit epipha
nius cõtra eos ꝓdigiũ magnũ:qa filii eoꝝ & uniuerſa
pecora a ſerpentibus pierunt. Et ꝑdixit: ꝙ tribus ille
nõ reuerterent᷑ ad ꝓpria:ſed in medie regiõibus rema
nerent.Ob hoc exacerbati diſtraxerũt eũ equis ꝑ crepi
dines ſaxorũ:& excerebrauerunt eũ. Sepelieruntqȝ eũ
in ſepulchro ſem & arphaſath in ſpelũca duplici.iiii.
idus aprilis.Hec hieronymus & ioſephus & ex hiſto/
ria ſcholaſtica atqȝ ex chronica gulielmi.

❡De ſcĩs pluribus martyribus. Cap. XLII.

MArtyres plurimi fuerunt illi:qui cũ ſancto
alexandre papa in eodẽ carcere tenebantur
incluſi ſub cuſtodia quirini tribũi:de quo
ſupra actũ eſt.iii.calẽ.aprilis.Qui cũ uidiſ/
ſent qualiter ſanctus alexander papa quirini filiã a gib
bo ſanaſſet:& uerba eius predicationis audiſſent:oẽs
ad Xp̃m cõuerſi ſunt: & a ſanctis preſbyteris euentio
& theodolo baptizati: & ab eodẽ pontifice cõfirmati
Et cũ quirinus eis carcerẽ aperuiſſet: ut abirẽt ſoluti
noluerũt abire:martyrii gloriã expectãtes.Poſtq̃ autẽ
aurelianus princeps qrinũ tribunũ martyrizari fecit:
& hos oẽs xp̃ianos effectos cognouit: uetuſte naui im
poſitos in altũ mare deduci iuſſit:& illic ligatis ad col
la lapidibus in profundum demergi. Qui paſſi ſunt.
iiii.idus aprilis.

❡De ſancto Apollonio preſbytero & martyre & ſo/
ciis martyribus. Cap. XLIII.

APollonius ꝑſbyter & martyr ut ait hiero/
nymus in uitis patrũ dũ uitã magnificã ſcĩ
tatis ĩter monachos egiſſet: & ſacerdos or
dinatus eſſet:perſecutionis tempore chri/
ſtianos circuiens hortabatur.Qui tentus a paganis &
in carcerem miſſus a quodam philemõe cuſtode ma/
ximis conuitiis exprobrabat᷑. Quem tandem apollo/
nius exẽplo ſue mirabilis patiẽtie ad Xp̃m conuertit.
Dũ autẽ philemõ corã populo & iudice ſe xp̃ianũ eſſe
clamaret:multis ab eo tormẽtis excrũciatus eſt.Cũ uero
deceptorẽ huius apolloniũ didiciſſet: ip̃m corã ſe du/
ctũ una cũ philemõe ignibus tradi iubet. Sed flãma il
los in modũ clibani circũdãte nubes rorida de celo ue/
niens ignẽ extinxit: & uterqȝ oĩno illeſus exiuit. Quo
miraculo iudex cũ multis de populo crediderũt.Hoc
aũt dũ alexandrie ꝑfectus audiſſet apolloniũ & phile/
monẽ ac oẽs xp̃ianos effectos in ꝓfundo maris demer
gi fecit:qđ ſcĩs illis baptiſmũ fidei reportauit.Qui paſ
ſi ſunt.iiii.idus aprilis. Quorũ oĩum corpora ab un/
dis ad littus deiecta a xp̃ianis alexãdrie digno ſunt ho
nore tumulata:ubi multis miraculis clarent.

❡De ſcõ Philippo ep̃o creteñ. Cap. XLIIII.

PHilippus ep̃s creteñ urbis cortine. Cuius
meminit dionyſius ĩ epiſtola ſua: quã ſcri
pſit ad eccleſiã ip̃ius ciuitatis:ĩſignẽ aduer
ſus martionẽ edidit librũ: magniſqȝ uirtu
tibus & optimis ſtudiis ꝑditus fuit. Floruit quoqȝ tpi
bus antonini ueri: & lucii aurelii ĩꝑatoꝝ. Qui uita &
doctrina clarẽs ĩ ip̃a ciuitate:qeuit ĩ xp̃o.iii.idus apri.

❡De ſcõ Euſtorgio ep̃o. Cap. XLV.

EVſtorgius ep̃s natiõe grecus ab ĩꝑatore cõ
ſtãtinopolitano legatus ad mediolanẽſes
miſſus ẽ.Qui tãtũ gratus extitit ciuibus:
ut ip̃o ĩde redeũte:cũ ſedes uacaſſet ip̃m ar
chiepiſcopũ eligerẽt. Sed ille ĩ cõſulto prĩcipe electiõi
noluit cõſentire.Sicqȝ cõſtantinopolĩ rediit & ĩꝑatori
qđ factũ fuerat nũciauit.Imꝑator uero gratiſſimũ ha
buit eũqȝ cõſecrãdũ mediolanũ remiſit.Inſup triũ ma
goꝝ corpa ĩ arca maxĩa ſepulta:dudũ de ꝑſide cõſtãti
nopolĩ adducta euſtorgio ꝑ mũere cõceſſit q̃ ſcĩs ĩ na
ui uſqȝ ad portũ detulit.Cũ ãt arcã cũ corpibus curru
ĩpoſuiſſet:& iũctis pluribus ꝑibus boũ ea trahere nõ
poſſent: diuina reuelatione due ſole iuuence pauper/
cule mulieris ĩcuote plauſtro appoſite leuiſſime cur/

rum trahebant. quarum unam in itinere lupus occidit. Moxq́ʒ sanctus episcopus lupo mandauit: ut uicē iuuence mediolanum usq́ʒ suppleret. Statimq́ʒ lupus oī deposita feritate mansuetus uehiculo se exhibuit & iūctus una cū alia iuuēca mediolanū currū peraxit ubi scōrū magoꝝ corpora tumulata quieuerūt usq́ʒ ad tēps federici iperatoris cognomine barbarossa. Quo tēpore mediolano euerso arca dimissa scōrū corpora coloniā trāslata sunt: Scūs aūt eustorgius in pontificē cōsecratus post laudabilia sanctitatis opa in domino quieuit mediolani sepultus. iii. idus aprilis.

¶ De scō Iulio papa & confessore. Cap. XLVI.

IVlius papa natiōe romanus ex patre rustico marco secūdo romano pōtifici in epatu successit: & sedit annos. xi. mēses. ii. dies. viii. Hic constituit ut nullus clericus ad cām in publico ducat nisi in ecclesia. Huius precepto orientalis epī thronos suscipere: & constituit ut omnia monumenta chartaꝝ ecclesiasticaꝝ rerum p romane ecclesie fierent primiscriniū. Cuius tēpore celebrata ē prima synodus nicena. cccxviii. episcopoꝝ in qua dānata est heresis arrii q asserebat filiū minorem patre. Hoc enī factū est adhuc uiuente cōstantino augusto. Quo humanis exēpto iulius papa exiliū. x. annoꝝ & tribulationes multas ppessus est a constantio augusto heretico. Tādē post mortē eius ad sedē beati petri cū gloria reuersus est: fecitq́ʒ duas basilicas unā in foro aliam sancti ualentini uia flaminia. Quieuit in pace pridie idus aprilis. & sepultus est in cemiterio calopodii miliario. iii. ab urbe. Et cessauit episcopatus dies. xv. ¶ Hic unam de incarnatione domini ad Dionysium scripsit epistolam.

¶ De sancto Zenone abbate. Cap. XLVII.

ZEno monachus siluani abbati discipulus fuit. De quo refert heraclides inter cetera eius uirtutis & constantie insignia: q in ardentissimi solis egyptia regione stetit in caumate. v. diebus se desiccans in sole: ut ex hoc probaret utrum tormenta tolerare posset. Et post mire penitentie opera migrauit in xp̄o pridie idus aprilis.

¶ De scō Herminigildo rege & m̄re. Cap. XLVIII.

HErminigildus rex & martyr anno. vi. tiberii secūdi iperatoris uidelicet anno gratie. ccccccccv. martyriū passus est. qui leuuigildi regis uisigothorū filius sigiberti regis filiam duxit uxorem. Ad cuius suggestionem audita predicatione sancti leandri hispalēsi epi ab arriana heresi ad cathalicam fidem cōuersus ac more catholico baptizatus est. Quem pater arrianus ut ad suam heresim rediret: & premiis suaderet & minis terrere conatus est. Cūq́ʒ ille in ueritate fidei catholice constanter psisteret: primo quidē eū pater regno priuauit rebusq́ʒ oībus spoliauit. Deīde collo māibusq́ʒ ferro uinctū in arta custodia mancipauit. Qui oīa pro christi amore contēnebat. Superueniente uero festiuitate paschali misit ad eum noctu pfidus pater epm̄ arrianū: ut de māu eius sacrilegā cōiōnē acciperet. Quod uir domini nō solū facere renuit: sed etiā arriano epō durius exprobrauit. Ob hoc pr̄ indignatus missis apparitoribus ipm̄ in eodē carcere securi ī capite eius cōfixa excerebrari fecit: sic regnū celeste rex & mr̄ itrauit. Ad cuius corpis tūbā nocturno tpe psalmodie cātus audiebanť: & lāpades accense a pluribus uidebanť. Patrē uero post filii occisionē mortis eius pēituit: & ad fidē catholicā deuenisset: si gētis sue furorē nō formidasset: moriēs tamē recharedū filiū suū regē futuꝝ scō leandro pdicto epō cōmēdauit: q fratrē martyrē nō patrē pfidū secutus ab arriana peste cōuersus: ab eodē epō baptizatus est: totāq́ʒ uisigothoꝝ gētē ad uerā pduxit fidē. Passus est aūt scūs herminigildus idibus aprilis.

¶ De scīs Carpo epō & sociis m̄ribus. Cap. XLIX.

CArpus epūs: papyrius diaconus: & agathonica optima femina apud pgamū asie urbē exēplo martyris pionii martyriū passi sunt tpe antonini ueri & aurelii cōmodi imperatoꝝ ut in. iiii. libro ecclesi. historie repiť. Cū q̄bus & iustinus uir mirabilis qui iā secūdū librū p defensiōe religiōs n̄re scriptū iudicibus obtulerat remunerationē ligue fidelis & erudite martyrii munus accepit: quodā philosopho crescēte noīe ei īsidiāte: quē sepius disputādo cōfuderat: q passi sūt idibus aprilis.

¶ De scō Iustino martyre. Cap. L.

IVstinus martyr de quo supra pximo dictū est bacchiade prisci filius ex urbe neapoli palestine philosophie nostre sectator plurima scripsit uolumina p religiōe xp̄iana. Nā cōtra paganos uolumē insigne ptulit: in quo de demonū natura tractať. Scripsit & aliud xp̄iane fidei defensionē cōtinēs: quē marcoātonio uero & fratri direxit. Antonio pio & filiis atq́ʒ senatui apologeticū p religiōe xp̄iana cōscripsit. Itē librū de monarchia dei. Dialogū cōtra iudeos & triphonē eoꝝ pricipē doctorē illustrē. Itē cōtra martionē hereticum insignia duo cudit uolumina. Itē cōtra oēs hostes. Extat & aliud eiusdē: qđ dr̄ cōfutatio. Itē aliud qđ intitulať psaltis. Itē de aīa in quo diuersas q̄ōnes īseruit. Hic a crescēte quodā xp̄iani noīs blasphemo delatus: q xp̄i fidei eēt sectaror in pgamo asie ciuitate martyrii palmā adeptus ē idibus aprilis. Hūc putāt aliq trogi fuisse abbreuiatorē. hec Hierony. lib. de uiris illustribus.

¶ De scīs Tyburtio & Valeriano & Maximo martyribus. Cap. LI.

TYburtius & ualerianus & maximus martyres passi sunt rome sub almachio urbis pfecto. Cū eni beata cecilia ualerianū spōsum suū & tyburtiū eius fratrē cōuertisset ad xp̄m: ut in eius passiōe diceť infra. x. cal. decēbr. Tyburtius & ualerian. elemosinis īsistebat & corpa martyꝝ sepulture tradebāt. Quos almachius tētos sibiq́ʒ pſentatos īterrogabat cur facultates suas uilibus psonis exhibebāt: & p suis sceleribus dānatos sepeliebāt.

Cui cũ tyburtius respõderet: q optabãt illoꝝ seruos fieri: quos ille dãnatos appellabat. Et multa alia d glo ria future uite dixisset: tyburtiũ amoueri fecit: & uale rianũ applicãs ad sacrificia deoꝝ suitauit. Ille uero se uni deo sacrificaꝛ dicebat: cuius nomẽ exprimeꝛ nẽo poterat. Iouẽ uero adulteꝝ & hõicidã asserebat: quẽ almachius fustigari iussit: deinde cõtra eos sniam tu lit: ut ad pagũ iouis adduci: si sacrificaꝛ cõtẽnerẽt: ca pite cederẽt: tradẽs eos maxio corniculario ut sniam exeqret. Qui cũ eos duceret: qsi illis cõpatiens lamẽ tabat: cur ambo germani uitã contẽnentes ad mortẽ qsi ad epulas festinarẽt. Tyburtius ergo & ualerianus ceperũt ei future uite penas & gloriã referare: ꝓmittẽ tes maxio: q si se purificari pmitteret: in hora decolla tionis cerneret cũ qta gloria eoꝝ aĩe uitã futurã susci perẽt. Maxius ergo a carnificibus obtinuit: ut sci mar tyres ad domũ ipsius in custodia ducereꝛ & in crasti nũ decollãdi seruarẽt: ubi tyburtius & ualerianus ad ducti maximũ in fide erudierũt: & mittẽtes ꝑ urbão papã & ꝑ cecilia ipm baptizari fecerũt. Totãq noctẽ in fidei sermõibus deduxerũt. Factoq mane sci mar tyres a cecilia cõfortati extra urbẽ ad iouis pagũ qrto ab urbe miliario deducũꝛ & sacrificare nolentes gla dio feriũꝛ. Tũc maxius adiuratus dicebat: q uiderat angelos ꝑ sole fulgẽtes aĩas scõꝝ de corporibus qsi spõsas de thalamo egressas in gremio suscipientes & ad celos cũ gloria deferẽtes: que cũ carnificibus nar rasset: plurimi crediderunt. Quod cũ almachio nun ciatum fuisset: iussit maximum cũ omnibus qui cre diderant in eodem loco tãdiu plũbatis cedi quousq spiritum excuterẽt. Quorum omnium corpora san cta cecilia sepeliuit. xviii. calendas maii.

De sancto Maximo epo. Cap. LII.

Maximus epus cõstãtinopotalitanus tpe gratiani ĩpatoris floruit: q uir insignis ꝑ conii sanctitatis & doctrĩe. Inter cetera ip sius memorãda aduersus arriũ nobile uo lumẽ ꝑ fide nostra cõposuit: qd prefato pricipi apud mediolanũ obtulit: & clarus uirtutibus in domino quieuit. Hec hieronymus de uiris illustribus.

De scis Olympiade & Maxio mribus. Cap. LIII.

Olympias & maximus martyres passi sũt sub decio cesare in cordula ciuitate persa rũ. Qui cũ tenuisset scõs regulos abdõ & senen traditi sunt eidẽ & isti nobiles uiri psaꝝ: eo q cẽnt xpiani. Quos decius prio sine audiẽ tia fustibus cedi iussit: Deĩde cũ eis diceret ut facultã tes suas ꝑderẽt: illiq auꝝ & argentũ eoꝝ xpm eẽ di xissent. Iteꝝ eos fustigari mãdauit: donec uerberãtes deficerẽt. Et post hec xpm constãtius cõfitẽtes plũba tis cedi fecit: & subsequẽter in equuleo leuari: ac in le ctis ferreis prunis substratis extendi. Et cũ hec oĩa supasset tradidit eos uitellio anisio uicario suo. Qui nõ cõsentiẽtes sacrificare diis paganoꝝ: quos demõ nia asserebãt: Iussit securibus eoꝝ capita tãdiu cõtun di: donec spiritũ emiserũt. Corpora uero ipsoꝝ cani bus exposita: quinq diebus ab illis pmãserunt itacta. Sed postmodũ a qbusdã xpianis de genere abdon & collecta sunt: & in domo dictorum martyꝝ in ipsa ci uitate sepulta. Qui passi sunt. xvii. calen. maii.

De sanctis Marone eutycete & Victorino marty ribus. Cap. LIIII.

Maro eutyces & uictorinus martyres scãm uirginẽ flauiã domitillam neptẽ domitiãi augusti: & spõsam aureliani filii consulis una cũ eius eunichis cubiculariis. s. nereo & archileo ĩ fide xpi istruxerũt: & ad baptismatis gra tiã pduxerũt. Postq ergo nereus & archileus a pdicto aureliano martyrizati fuerũt: ut in eoꝝ passione. iiii. idus maii diceꝛ: maro eutyces & uictorinus apud eũ dẽ aurelianũ accusati sunt q maiorẽ cũ eis familiari tatẽ hẽret ipsa uirgo: q cũ nereo & archileo habuisset eo q ipsam in xpm credere docuissent. Quapp impe trauit aurelianus ab ĩpatore: ut pdicti uiri ducerenꝛ ad exiliũ in ĩsulã pontianã: ubi cũ dudũ fuissent cum beata flauia domitilla. Inde postmodũ educti: aurelia no comiti in seruitutẽ traditi sunt. Quos ille uti ser uos p sua pdia diuisit ut terrã colerent. Eutycetẽ qdẽ miliario ab urbe. xvi. uia numẽtana: uictorinũ. lx. uia salaria: & maronẽ. xxx. eadẽ uia. Ex qbus eutyces filiã cõductoris sui uexatã ab ĩmũdo spũ liberauit: uictori nus loci uicedomini palyticũ sanauit: maro curato rẽ ciuitatis septẽpedis ab hydropisi eripuit. Que dũ aurelianus audisset missis famulis eutycetẽ in media uia usq ad mortẽ cedi fecit: ubi & a xpianis sepultus ẽ uictorinus aũt ipsius domini sui mãdato apud cecili as ubi sulphuree aq emanãt: capite deorsum in eĩsdẽ aqs triduo suspẽsus expirauit. In amiternina ciuitate sepultus: maro uero cũ saxũ grãde qd uix septuagita hoies pẽsare potuerũt: in numeris faciliter qsi paleas deportasset ad duo miliaria: ibidẽ capite cesus ẽ. Et in eodẽ saxo corpus ipius a fidelibus q uiso miraculo cre diderãt recõditũ ẽ. Hoꝝ passio. xvii. cal. maii celebraꝛ.

De scis calixto & carisio & sociis mar. Cap. LV.

Calixtus & carisius & alii septẽ cõsocii eo rũ apud ciuitatẽ corinthũ martyriũ passi sunt. Qui oẽs ꝑ cõfessione noĩs xpiani in pelago demersi ꝑpetuas triũphi palmas a domino percipere meruerũt. xvi. cal. maii. ut ait ado.

De scis decẽ & octo martyribus. Cap. LVI.

Decẽ & octo martyres in ciuitate cesar au gustana martyriũ passi sunt. Quoꝝ noĩa sunt hec qntilianus: cassianus: saturninus publius: urbãus: martialis: faustus: succes sus: felix: ianuarius: primitiuus: euotus: cecilianus: optatus: fronto: lupertus: apodemus: iulius: Hi om nes sub daciano hispaniarum preside diuersis affecti panis atq interfecti sunt. xvi. calen. maii.

De scõ Aniceto papa & martyre. Cap. LVII.

ANicetus papa & martyr natione syrus ex patre ioāne:pio romano pōtifici in ep̄atu successit:& sedit ānos.ix.mēses.iiii.dies.iiii. Hic cōstituit ut clericus nō nutriat barbā nec comā:& habeat coronā ad modū spirule:cōstituit etiā q̄ ep̄s nō debeat cōsecrari nisi ad minus a tribus ep̄is.Si aūt archiepiscopus debeat cōsecrari oēs ꝓuinciales ep̄i debeant adesse:sicut oēs tenent ei obedire.Itē statuit:ut si aliqs ep̄s haberet aliqd cōtra suum archiep̄m:nō alio eēt deferēdus nisi ad primatem uel ad sedē apostolicā.Et ut nulli archiep̄i primates uocent:nisi illi q primatum tenent ciuitatū:quaꝝ ep̄os apostoli uel eorū successores regulariter patriarchas statuerūt:sed metropolitani uocent.Hic fecit ordinationes.v.per mēsem decembrium : presbyteros.xvii. diacones.iiii.episcopos per diuersa loca.viiii.Qui tēpore seueri & marci imperatorum martyrio coronatur.Et sepultus est in cemiterio calixti uia apia.xv.calen.maii.Et cessauit episcopatus dies.xv.

¶De sc̄o Mapalico & sociis m̄tibus. Cap. LVIII.

MApalicus martyr cū pluribus aliis passus ē apud aphricā ciuitatē tagasteū.De quo beatus cyprianus in epistola ad martyres & cōfessores multa laudabilia scripsit:& q̄ martyrium suum prophetica uoce predixit.Qui omnes martyrio coronati sunt.xv.calen.maii.

¶De sancto Heleno abbate. Cap. LIX.

HElenus abbas dum in eremo habitaret & fratribus cibaria deferret aggrauatus pōdere onagros uidens eis p̄cepit:ut in christi nomine unus eorum eius sarcinā portaret.Quod & factū est:uno ex illis sarcinā ad locū cōstitutū cum māsuetudine deferēte.Alio tēpore inuenit fratres diē dominicū minus solēniter celebrantes quia sacerdotis cōione carebāt.Et dū iret pro sacerdote crocodilū in flumine repertū ascendit:& super ipsum flumē transiens ad cellā p̄sbyteri uenit:quē secū adduxit:& flumen ut prius trāsiuit.Dūq̄ sacerdos timore serpētis fugeret sc̄ūs illū signo crucis dissepsit: sicq̄ de cetero p̄sbyter securus ad fratres accessit.¶Iuuenis helenū ad eremū secutus grauiter de carnis uitio tentabatur.Ille uero digitū in harena circū cellam iuuenis duxit:& circulum fecit:ac demonibus ne signū illud p̄tergrederentur expresse mādauit:moxq̄ frater a tentatione exinde securus permansit.Dū autem fratres undiq̄ ad eū uenirent : continue iuuenis incognitus eidē apparebat:& cibos pro aduenis deferebat:ac illico abibat.¶Dū semel cum quodā heretico disputaret:& argumēta eius ferre non posset:ignē accendi fecit:ut quis eoꝝ igne nō ureretur:fidem habere ueram probaret.Quē helenus intrans dudū in flāmis illesus permansit:& intactus exiuit.Hereticus uero intrare nolens confusus abiit.Dormiuit in xp̄o uir sanctus.xv.calen.maii.hec heraclides.

¶De sancto Paulo abbate. Cap. LX.

PAulus abbas in libya quingentos monachos habuit quos monitis salutaribus & exemplari uita in uiā salutis direxit.Qui diebus singulis nec cibū sumebat.nec manibus operabat:donec.ccc.orōnes deo solueret genu flexo:qs numero lapidū ponebat:& ad singulas orōnes lapides ī sinū remittebat:ut dicit heraclides:& ipse ī xp̄o pausauit die quo supra uidelicet.xv.cal.maii.

¶De sc̄is Eleutherio ep̄o & Antia mar. Cap. LXI.

ELeutherius ep̄s & antias mater eius passi sunt rome sub hadriano īperatore:cuius pater nobilis senator dū decederet:matri puerum commendauit.Illa uero xp̄ianissima filiū sacris litteris erudiendū cuidam ep̄o tradidit.Qui iuuenē eruditum de omnibus annoꝝ.xii.in diaconē ordinauit:deinde annoꝝ.xviii.ad sacerdotiū ꝓmouit:deinde cū multis claresceret signis annoꝝ.xx. ad petitionem multoꝝ ipsum in apulia ep̄m cōsecrauit.Hadrianus igit̄ de partibus orientis romā ueniens audiens eleutherii famā:misso felice comite eū ad se in urbē adduci mandauit.Sanctus uero comitem ad christum cōuertit:& ueniēs secū ad urbem in uia baptizauit.Et p̄sentatus hadriano imperatori cū xp̄m dominū cōfiteret̄:super lectū ereum extēsus est igne subtermisso:quē imperator mortuū existimās deponi fecit.Et uidens ipsum cōstantiorē effectū:ipsum in craticula poni iussit carbonibus substratis ac oleo desuper infuso.Statimq̄ ignis extinguit̄ & craticula refrigeratur.Post hec in sartaginē mittit̄ plenam oleo & adipe liquefactis:in qua sicut in prato rore madefacto permansit.Tunc hadrianus consilio coreborí p̄fecti:ipsum in furnū accensum īmitti mādauit:in quo die integro oīno illesus fuit:& oīno inustus inde exiuit.Quo miraculo p̄fectus cōuersus est.Quē imperator in eodem clibano misit:sed & ipse illesus permansit:tūc imperator p̄fectū decollari fecit:cui unda sanguinis pro baptismate fuit.Eleutherius uero postq̄ diebus plurimis in custodia detentus fuisset:idē eductus iubente alexandro quattuor equis indomitis pedibus alligatur:qui stimulis ferreis sub caudis eorū positis ad cursum incitabantur:ut sic ipsum per iculta & arida loca pertrahentes minutatim eius membra disiperent.Angelus aūt domini equos mitigauit:& eleutheriū solutū ad montē excelsum duxit:ad quē oēs fere siluaꝝ cōueniētes eidē mitissime famulatū prebebāt.Que cū a quibusdā uenatoribus q hec in ipso mōte feras persequētes cōspexerāt:impatori nūciata fuissent:misit apparitores armatos:ut eū cōprehenderēt:quē mortuū existimabat:Quorum plurimos conuertit ad xp̄m:cū quibus etiam uenit ante hadrianum:quem ille ī amphitheatrum mitti fecit: & leenā ei laxari.Illa uero sancti pedibus ꝓuoluta eū oīno nō tetigit:inde dimittit̄ eidē leo ferocissimus:q ipse mitissimus effectus sanctum pedibus amplexat̄: ꝓpter quod multi gētiliū in domino crediderūt.Or taq̄ seditiōe inter paganos & cōuersos ad xp̄m plus q̄ qngēti de populo interfecti sunt.Quod īpator uidēs eleutherium decollari p̄cepit.Mater uero eius antias q̄ eū secuta fuerat:dū sup corpus filii deflendo corruisset:deprehensa ab hadriano q̄ xp̄iana esset:ab eodem & ipsa pariter decollat̄:Quorum corpora ciues apulie ad eorum ciuitatē tanslata ibidem honorifice cōdiderunt.Qui passi sunt.xiiii.calen.maii.

¶De sancto appollonio senatore & m̄re. LXII.

APollonius senator romane urbis cōmodo impatori a secūdo ꝓditus q̄ xp̄ianus eēt. Iussus quoq̄ ut fidei sue rationē redderet: insigne uolumen xp̄ianitatis compōsuit: quo in senatu recitato sententia eorum pro christi fi-

de penam capitalem excepit.xiiii.calendas maii. Hec Hieronymus de illuſtribus.

℃De ſcō Apollonio abbate. Cap. LXIII.

APollonius abbas habitauit in ſpelúca in fi nibus hermopolis pater qngentoꝝ mo/ nachoꝝ::hic annoꝝ.xv.ſeceſſit ad eremū &.xl.annis ibi cōuerſatus eſt:cui ſemel do minus apparens dixit:ut mitteret manū in ſinū ſuū & quicqd cōprehenderet cōſtringeret:& ſub harena obrueret.Ille uero puiſſimū ethyopē tenuit:q ſe de monē ſupbie ſpiritū eſſe dixit quē ille in harenā de/ merſit.Factaqꝫ eſt uox ad eū de celo: ꝙ exinde queqꝫ petita obtineret.Cum aūt die paſche paucos panes & olera ſicca ad refectionē haberet: dixit fratribus ſuis ut quiſqꝫ quod uellet a domino poſtularet. Premiſ/ ſaqꝫ oratione ab omnibus oino incognitis & inuiſis poma & fructus oium generꝫ alias in partibus illis nunq̄ reperta miri ſaporis apportant paneſqꝫ cādidiſ ſimi cū lacte & alioꝝ uictualiū copia miniſtrant. La/ toribus uero ſubito nuſq̄ comparentibus cibaria il/ la fratribus uſqꝫ ad pentecoſtē ſatis fuerunt. Cuidā quoqꝫ fratri petenti ſibi a deo dari humilitatis & mā ſuetudinis gratiam:quod petierat impetrauit.℃Or ta maxia fame:multos locoꝝ illoꝝ habitatores cum puulis & cōiugibus ad ſe recurrētes:tribus ſolis ſpor tulis panū que uix ad eſum fratrū uno die ſufficerent per q̄ttuor menſes indeſinēter ſubſtentauit.℃Cū q/ dā eius carnalis frater a iuliano īperatore captus eēt: acceſſit ad conſolandum eū:& a tribuno repertus cū eodē incluſus eſt:media autem nocte angelus ianuas aperuit:& luce deſup infuſa celeſti oēs detentos libe/ rauit.Qui poſtmodum predicans multos chriſtiāos cōfortauit & iuuenē nomine philemonē ſe deriden/ tem ad xp̄m conuertit.Et poſt multas exhortatiōes pluribus factas ad eremum rediit:& in ſancta cōuer/ ſatione uitam finiuit.Hec heraclides.

℃De ſcō Apollonio cōfeſſore. Cap. LXIIII.

APollonius cōfeſſor cum nullā artem ſci/ ret:cibaria & medicamina laborātibus ex ꝓpria pecunia cōparabat ſingulaqꝫ mōa/ ſteria uſqꝫ ad horā nonā q̄ſi quotidie cir/ cuibat:& lāguentibus miniſtrabat.Hec heraclides.

℃De ſcō Leone papa.x.& cōfeſſore. Cap. LXV.

LEo papa huius nois decimus natione alle mānus de lothoringia damaſo ſecūdo ro mano pōtifici in epiſcopatu romano ſuc/ ceſſit:& ſedit annos.v.mēſes.ii.dies.vi.ro/ mani enim ex praua conſuetudine:poſtq̄ ab impera/ tore henrico.ii.petiſſent ſibi pontificem dari:cū nul/ lū teutonicoꝝ:ut ad hoc reciperet :poſſent inducere ep̄m tulleū brunonē nomine uirum ſimplicē ad hoc inclinarunt.Qui ad urbē ueniens:& ex hoc cōſcien/ tiam habens oīno reſignauit.Et denuo ab oībus ele/ ctus q̄uis ſatis renitens tandē multa populi iſtātia ac/ ceptauit:& uocatus eſt leo ipſius nominis decimus. Hic ſanctiſſime uite uir extitit:& pauperibus largas elemoſynas ꝓbens cunctis munificus admodū fuit. ℃Hic etiam ex deuotione beati marci euāgeliſte cor pus eius uenetias ueniens uiſitauit anno domini.m.l. ℃Hic primus inter romanos pōtifices ad ſuggeſtio/ nem quorūdam ſannitum contra normanos: q apu/ liam & terras eccleſie inuaſerant arma cepit:& cū al/ lamanis quos ſibi imperator direxerat hoſtibus oc/ currit.Quod q̄uis ſancto zelo fecerit eidē tamen ma/ le ſucceſſit:eo ꝙ multos de ſuis in bello perdidit:& ſi ne effectu ad urbem rediit.Quod ideo ipſi cōtingit: quia id non eius erat officii: neqꝫ hoc illi permiſſum fuerat a domino qui ad pacem uenerat ſuoſqꝫ magis ut ab aliis paterentur q̄ ut alios perſequerentur pre/ monuerat.℃Sanctus uero pontifex graui lāgore de/ tētus die tertio ante eius obitum ad ſe omnes epiſco/ pos & clericos conuocauit; eoſqꝫ in ſancte fidei reli/ gione commonuit & qualiter die tertia migraturus erat prout per uiſionem a domino habuerat eiſdem prenunciauit.Altero uero die in lecto decumbens ad eccleſiam apoſtolorum principis ſe deportari iuſſit: ubi & ſepulchrum ſuum marmoreum deferri uolu/ it.Et de lectulo ſurgens duobus epiſcopis eum ſub/ ſtentantibus ipſemet ad ſepulchrum acceſſit illudqꝫ benedixit & ad lectulum rediit. Tota quoqꝫ ipſa die & nocte populum congregatum ſalutiferis ſermo/ nibus admonere non ceſſauit.Die uero tertia de ma/ ne conuocatis epiſcopis & clero:miſſam ſibi celebra/ ri fecit.Dei de communiōem ſacram ſuſcepit.Et ere/ ctus in lectulo ſuo proſpiciens ad crucem diutius ꝓ ſe & omni chriſtiāo populo orationem fudit: moxqꝫ ſupinus rediens quaſi ſuaſi ſomno ſoporatus feliciter ſpiritum emiſit.Tunc omnes campane per urbem ꝓ ſeipſas ſonare ceperūt.Eadem hora albertus &.v.alii de tuderto in ipſa ciuitate uiderunt ſtratam palliis ī/ numeris ornatam & coruſcam lampadibus:per quā leo papa ducebatur ad celum.Et inuenerunt eum ea/ dem hora e corpore migraiuiſſe.Et cōcurrente omni populo ipſo die ſepulture ſue:deus per eū multa mi/ racula oſtendit.Nam demoniacus quidā qui.viiii. an nis obſeſſus fuerat liberatus eſt.Alius qui erat cecus & mutus ac ſurdus uidendi & audiendi ac loquendi facultatem accepit:multi quoqꝫ alii a diuerſis īfirmi/ tatibus curati ſunt.Sepultuſqꝫ eſt in eccleſia beati pe/ tri manifeſtis miraculis clarēs.Quieuit autem in do/ mino.xiii.calen.maii.anno domini.M.liiii.

℃De ſancto Timone diacono & martyre. Cap. LXVI.

TImon diaconus & martyr de.vii. primus ab apoſtolis electus eſt:ut habetur act.vi. Qui primus apud beroā doctor reſedit. Ac deinde uerbum domini diſſeminans uenit corinthum. Ibiqꝫ a iudeis & grecis ut traditur flammis iniectus : ſed nihil leſus eſt. Dehinc cruci

affixus martyrium suum impleuit.xiii.calend.maii. Hec hieronymus in martylogio.

¶ De scõ Timone epõ & martyre. Cap. LXVII.

Timon episcopus & martyr apud arabiam passus est: qui est diacõatus ordine ad põtificatum urbis uesegorine: que ciuitas ẽ arabie electus est. Qui pro confessione nominis domini flãmis combustus martyrio extitit coronatus: & in ipsa ciuitate reconditus.

¶ De sanctis Sulpitio & Seruiliano martyribus. Cap. LXVIII.

Sulpitius & seruilianus rome passi sunt. Qui pdicatione & miraculis flauie domitille ad fidẽ xpi conuersi sunt: que etiã spõsas eo℞ theodorã & euphrosynã ad agnitionẽ xpiane ueritatis & perseuerãtiã uirginitatis cõuerterat. Hi ambo sub psecutione traiani impatoris pfecto urbis aniano deteti: cum sacrificare nollent capite plexi sunt. Sepulti a xpianis in predio eo℞ uia latina secundo miliario ab urbe.xii.calen.maii.

¶ De sancto Marcellino episcopo & confessore. Cap. LXIX.

Marcellinus primus eps ebreduno ciuitatis fuit: qui diuino iussu cũ sociis suis donino & uincentio ex aphrica ueniens maximã partem alpiũ maritima℞ uerbis & signis admirãdis: quibus usq hodie refulgent: ad fidem xpi conuertit. Hic inter cetera uirtutũ eius pconia a deo obtinuit: ut baptisterium quod ipse in eadẽ ciuitate condiderat: singulis annis in sabbato sancto aquis diuinitus & subito repleatur: & per septẽ dies pasche aqua exuberãte plenũ pmaneat: quod usq in diem hodiernũ ibidem apparet. In eadem q ciuitate quieuit in pace: ubi & sepultus est duodecimo calen. maii. Socii uero eius cõfessores christi i domino dormi[illegible] at apud clunensium urbem conditi. hec ado.

¶ De sancto Victore epõ. Cap. LXX.

Victor carthaginẽ episcopus floruit tẽpore anastasii imperatoris: qui pclarus uirtutibus & doctrina. Aduersum arrianos cõposuit librũ unũ. De pnia librũ unũ: in quo uiuendi regulam penitentibus iuxta scriptura℞ auctoritatem instituit. Ad basiliũ quendã super mortẽ consolatoriũ librum unũ spe resurrectionis perfectũ & istructione munitũ Homelias etiã: que a fratribus salutis ,pprie solicitis in libris digeste seruanf: qui & .xii.calendas maii carnis debitum soluit.

¶ De sancto Symeõe episcopo & sociis martyribus. Cap. LXXI.

Symeon archieps seleucie & ctesiphontis regalium urbiũ cum sociis suis apud persidẽ martyriũ passus est sub rege sapore tẽpore cõstantini: ut dr in historia tripartita: quo tẽpore armeni & indi primo ad xpm cõuersi sunt. Hic tanq regni pditor cõprehẽsus ferroq uinctus in persidã ductus est. De quo crimine purgatus: sed de christianitate suspectus cũ de domino iesu xpo libera uoce & cõstantissime testaref & nollet adorare deũ solẽ carcerali ergastulo cũ aliis centũ: e quibus alii epi alii pbyteri alii diuerso℞ ordinũ clerici erant diebus pluribus maceratur. Vbi a quodã ustazadis seniore eunucho regis nutritone olim amico suo uisitatur: quẽ symeon despexit: nec uidere uoluit: eo q olim christianus fuisset: metuq mortis solẽ adoraisset. Vnde ille confusus resipuit: & ad regem accedens se christianũ publice pfitens decollaf. Die uero sequẽti que erat pasceue: symeon eductus de carcere: cum nollet regi cõsentire: cum oĩbus suis iussus est pariter capite cedi. Inter quos martyres erant abdecalias & ananias epi senes gloriosi: cũ quibus passus est & pusitius artifex regis eo q unũ de senioribus expauentẽ gladiũ cõfortasset. Cui perforata ceruice lingua eius inde extracta est. Et cum eisdem etiam passa est quedam filia prefati pusitii sacra uirgo: qui passi sunt undecimo calendas maii. Hec in tripartita.

¶ De sanctis Oratore presbytero & sociis martyribus. Cap. LXXII.

Orator presbyter: fortunatus: felix: & filinus atq uitalis martyres apud alexãdriã passi sunt. Qui multo tẽpore onerosis uinculis afflicti & durissima inedia macerati in carcere quieuerũt.xi.calen.maii. ut dicit ado.

¶ De scõ Sothero papa & martyre. Cap. LXXIII.

Sother papa & martyr natiõe cãpanus ex patre cõcordio de ciuitate fundana anicetto pape in põtificatu romano successit: & sedit ãnos noue mẽses.iii.dies.xxi. Hic cõstituit: ut nulla monacha pallas sacratas tangeret: nec incẽsum in ecclesia poneret: & ut uelũ portaret. Cõstituit etiã: ut legitima nõ habeaf uxor: nisi p sacerdotẽ fuerit benedicta & a parentibus solẽniter tradita: & a panymphis custodita: cauens multis piculis que circa matrimonia cõtingere solent. Huius tẽporibus cataphryge heretici sunt exorti a phrygia prouincia unde habuerunt originem denominati: qui spiritum sanctum nec apostolis nec aliis datum asserũt nisi ipsis. Quorum auctores fuerunt montanus presbyter: prisca: & maximilla. hic fecit ordinationes tres p mẽsem decembrium presbyteros octo diacones nouem episcopos p diuersa loca numero undecim. Qui sub seuero principe martyrio coronatus est. Sepultusque est in cemiterio calixti uia apia decimo calẽdas maii. Et cessauit episcopatus dies uigesimosecundo.

¶ De scõ Caio papa & martyre. Cap. LXXIIII.

Caius papa & martyr natione dalmatinus de genere diocletiani ĩperatoris frater gabini presbyteri de quo supra actũ est.xi. calen.martii ex patre gallo eutychiano pape in episcopatu romano successit. Seditq annos.xi. mẽses.iiii.dies nouẽ. Hic constituit ut oẽs ad ordines in ecclesia sic ascenderent: ut siquis dignus fuisset: primo hostiarius: lector: exorzista: acolythus: deide sub diaconus: & diaconus ac presbyter. Deinde uero eps ordinaref. Hic constituit paganos & hereticos uel iudeos nõ posse christianos accusare aut uocem eis ifamationis iferre. Itẽ statuit ut nemo epm aut clericos apud iudices seculares accusare psumeret. Hic etiã rome regiones diuisit diaconibus: ut gesta martyrũ perquirerent & conscriberent ac etiam alia negocia ecclesiastica pertractarent. Hicq fecit ordinationes.iiii. per mensem decembrium presbyteros.xxv.diacones .viii.epos per diuersa loca numero.v. Qui fugiens psecutionem diocletiani in cryptis habitando martyrio coronatur. Et sepultus est in cemiterio calixti uia

apia.x.cale.maii.Et cessauit episcopatus dies.xi. Hic
contra hereticos epistolam edidit de uerbi dei incar-
natione fidem catholicam continentem.

¶De sco Caio pbyter & cofessore. Cap. LXXV.

CAius pbyter & cofessor rome claruit sub
tpe zepherini pape. Qui sapietia preditus
aduersus pculu motani sectatore insigne
habuit disputatione qua in unu redegit
uolumen. In qua inter cetera scribit epistolam pauli
que inscribitur ad hebreos eiusdem no fuisse: quam
etiam apud romanos quasi pro sua non haberi usq
ad sua tempora beatus scribit hieronymus: qui eun-
dem caium inter illustres suo libro commemorat.

¶De sancto Leone papa primo. Cap. LXXVI.

LEo papa huius nois primus natione tu-
scus ex pre qntiano sixto.iii. pape in epatu
romano successit & sedit annos.xxi.men-
ses.i.dies.xxvii. Hic post clade uadalor
renouauit oia sacra ministeria argetea. Cuius tpe qr-
ta synodus chalcidon.ccccxxx.epor celebrata est i-
stantia leonis pape madante martiao imperatore. In q
eutyces costantinopolitanus abbas & dioscorus ale-
xandrinus eps qui dicebat una uerbi dei & hois ee na
tura damnati sunt. Et rursum nestorius & eius error
danatus est: & diffinitu est pdicari in xpo duas natu-
ras dei & hois & una persona: Hic leo sanctissimus
cu contra fabianu & eutycete epistola ad dictu chalci
donese conciliu scripsisset eande anteq mitteret epi-
stola super altare sancti petri apostoli pones: & p dies
.xl. ieiuniis & oronibus insistes rogauit apostolu: ut
siqd esset in eade epistola emedandu ad fidei propter
qua scripta erat: iformatione ipse corrigere dignaret.
Quod & factu est. Na in fine.xl. dier inuenit epistola
in oibus ad ppositu emendata. Hoc ipsum beato sibi
reuelate apostolo. ¶Huius pape manu cum qda fe-
mina coicando cu aliis die pasche osculata esset: tanta
ex hoc tetatione in carne cocepit: ut manu que occa-
sio fuerat scadali amputaret: uer cu tumultus cotra
eu inualesceret: eo q no celebraret: ipse in angustia co
stitutus beate marie uirgini se comisit. Cui uigiliis &
oronibus itedeti beata uirgo manu portans uisibili
ter apparuit: & sibi sua manu apposuit. De quo no so
lu sanctus potifex gras egit: sed etia miraculu freque-
ter publice pdicauit. ¶Cu aut totilla rex uandaloru
italia uastaret: & per trieniu aquileia obsides cepisset:
& ferro ac igne ipam cum multis aliis ciuitatibus co
sumpsisset: times leo scus ne roma ueniens ide faceret
eide occurrit: ubi circa padu morabat: & no solu ro-
me sed etia totius italie salute reportauit. Et miranti
bus barbaris cur sic honorifice totilla papa contra co
suetudinem recepisse: & in oibus exaudisset: respodit
quenda uultu terribile pape astitisse: & morte sibi co
minante nisi ei in oibus obedisset: unde statim de ita
lia exiens pannonia rediit. Sactus aut pontifex cu esset
apud senon galliar ciuitate in domino qeuit.x.cale.
maii. Et corpus eius roma translatu sepultu est in ec-
clesia sancti petri apostoli. ¶Hic scripsit epistola mar
tiano augusto eiusq coiugi pulcherrime oem fide ex
pones. Et misit epistolas ad fabrianu epm costatino
politanu.viii. Inter qs scripsit una preclara aduersus
eutycete de icarnatione domini: in q eius blasphemia
redarguit. Scripsit & aliam epistola ad chalcidonen
concilium de qua superius actum est.

¶De sco Agapito papa & cofessore. Cap. LXXVII.

AGapitus papa huius nois primus natione
romanus ex patre gordiano pbyter car-
dinalis ecclesie sanctor ioanis & pauli ioa
ni pape secudo in epatu romano successit
& sedit annu.i.meses.xi.dies.xviii. Hic costituit pces-
siones fieri diebus dominicis. Anno uero iustiani im
patoris.vi. theodoricus rex italie & ostrogothor re-
gina amalasunta matre athanarici regis in exiliu du-
ci & in balneo stragulari fecit: propter qd times iram
imperatoris: agapitum papa costatinopolim direxit
quatenus sibi ipunitate a principe ipetraret. Cui ad-
huc in uia existenti in ptibus greciar oblatus est mu
tus & claudus curadus: qui nunq neq loqui neq am
bulare potuerat: p quo sanctus pontifex oronem fu-
dit: & missar solenia celebrauit: q missa peracta clau
do manu porrigens mox illu erexit: & du in os eius
credetis corpus dominicum posuisset: eidem lingue
usum cotinuo cocessit: ut dicit gregorius.iii.dial.cap.
iii. ¶Veniens igit ad imperatore cu gloria susceptus
est. Cu quo collocutione habita de fidei integritate:
repperit eu eutycetis errore maculatu: a quo primi-
tus graues minas accepit: unde & eidem sanctus anti
stes tale uerbu protulit: q desiderauerat uidere iusti-
nianu: & inuenerat diocletianu. Disputatione tadem
habita imperatore ad ueritatis catholice confessione
reuocauit: multos quoq eade heresi infectos conuer
tit. Antoninu quoq eiusdem urbis regie epm ipsius
heresis defensore publice couictu a coione priuauit:
que ad eius instantia imperator in exiliu misit: men-
naq uiru catholicu eide ecclesie pfecit. Oibus quoq
que poposcerat plenius obtetis: beatus potifex lango
re pressus ibide occubuit.x.cale.maii. Cuius corpus
loculo plubeo reconditu romaq transuectum sepul
tum est in basilica beati petri.

¶De scis.xvi.milibus martyribus. Cap. LXXVIII.

SEdecim milia martyres: ut dicit hierony
mus passi sut apud psida sub sapore rege
psar. Qui eiusde iussu in oibus ciuitati-
bus regni sui eade die q passio domini eo
de anno occurrebat.s.die pasceue a paganis teti quot
quot xpiani inueti sunt per diuersa supplicia usq ad
prefatu numer trucidati fuerut. Numerus quoq oc
cisor in scriptis regi oblatus ad pdicta suma deuenis-
se copertus est. In quibus multi ex regalibus iterfecti
fuerut: inter quos fuit azarus eunuchus regi gratissi-

mus:& quedā regina soror symeonis epī noīe tarbua
cū quadā pedisse qua sua stipitibus affixe serra secate
sunt. Eodē etiā die passus est nichor eps cū marea dia
cono & clericis circa.ccl.&.l.monachis ac sacris uirgi/
nibus plurimis:nec non milesius olim miles persaꝝ
inclytus:q relicta militia in ciuitate persica eps fuerat
ordinatus. Acepsima quoqꝫ eps & iacobus presbyter
suus & alii religiosi uiri q̄plures. Qui oēs eodem die
per diuersa loca:ut dictum est ex diuersis suppliciis i/
terierunt:uidelicet decimo calendas maii.

C De sanctis Parmena presbytero & sociis martyri/
bus. Cap. LXXIX.

PArmenas & elimas & chrysotellus p̄sby/
teri:& lucas ac mutius diaconi sub decio
cesare apud cordulā persaꝝ ciuitatē passi
sunt. Qui oēs una cū pollochronio epo tē
ti sunt in ciuitate persaꝝ babylonia ab eodē decio &
pluribus diebus in carcere detēti. Decius quidem pol
lochroniū decollari iussit:ut in eius passiōe superius
actū est.xiii.calē.martii Parmene uero linguā p̄cidi fe
cit:qui nihilominus expedite ut prius loq̄batur. Post
hec peragrans decius ad cordulā ciuitatē parmenā &
socios p̄sbyteros ac diacones uinctos catenis secū ad/
duxit:quos ibidē sibi presentatos & diis īmolare liba
mina recusantes in equuleo leuari fecit. Et cū diu tor
ti deo gratias agerent:mirabaꝛ cesar parmenam ab/
scisa lingua loquentē artiqꝫ magice deputabat: & fe/
cit eos lampadibus exuri:laminasqꝫ ardentes eoꝝ la/
teribus appōi:atqꝫ unguibus lacerari. Que oīa sancti
martyres uoce celica confortati constantissime supe/
rarunt. Tunc eos equuleo depositos fecit decius om/
nes pariter decollari. Quorum corpora sancti abdon
& senen sub reguli rapuerūt:& in p̄dio suo iuxta ciui
tatem cordulā sepelierūt. Qui passi sunt.x.calē.maii.

C De sancto Epipodio martyre. Cap. LXXX.

EPipodius martyr apud lugdunum gallie
passus est:qui persecutione antonini ueri
imperatoris post gloriosos quadraginta/
octo martyrum agones:de quibus infra
dicetur octauo calendas maii cum alexādro charissi/
mo collega suo detentus & in carcerem cum eodem
missus est. Ipso uero alexādro interea in custodia uin
culato epipodius eductus cum christum dominum
cōfitereꝛ: primo pugnorum ictibus ore cesus:deinde
in equuleo tortus nouissime matyrium capitis absci
sione compleuit decimo calendas maii.

C De sancto Georgio martyre. Cap. LXXXI.

GEorgius martyr ciuitate cappadocia oriū
dus ab infantia christianus tribunus mili
tū fuit temporis diocletiani & maximia/
ni imperatorum. Erat tunc temporis in
prouincia libye iuxta ciuitatem lysiani stagnum ad
instar maris:in quo draco ingens latitabat:qui popu
lū armatū cōtra se uenientē in fugā uertebat:& ad mu
ros urbis ueniens flatu multos perimebat. Quapro/
pter cōpulsus populus duas oues quotidie ei dabant:
& sic eius furorē sedabant. Cum igiꝛ oues deficerent:
ouē cum hoīe adiūcto tribuebant:& sortibus missis
cūctoꝝ ciuiū filios & filias ei dabāt:sorsqꝫ neminē ex/
cipiebat. Consumptis igiꝛ pene oībus ciuiū natis filia
regis unica sorte deprehēsa est:& draconi adiudicata.
Rex autem auri & argenti copiā populo offerebat ut
filiā eius dimitterent:populus uero furēs regi respon
debat.ꝙ oēs filii eoꝝ extincti fuerāt & ꝙ ipse rex hoc
edictū posuerat unde filiam eius ab hac lege immu/
nē nullatenus esse uolebant. Alioquin regem cū pala
tio & omni familia incensuros comminabantur. Cū
aūt multis precibus rex ab eis spatium.viii.dierū ob/
tinuisset:ut interim filiā suam lugere posset:compul
sus tandē filiā regalibus indutā eis tradidit quā popu
lus extra muros draconi exposuit:omni populo sup
muros ad spectaculū cōcurrente. Quā cum sanctus
georgius illac transitū habēs flentē uidisset:& q̄d ha/
beret īterrogasset. Illa fletus sibi cām explicauit: & ut
uelociter abiret:ne una secū periret admonuit:quam
sanctus miles hortari cepit eāqꝫ in christi noīe se iuua
turum obtulit. Illa uero ecōtra:ut abiret suadebat eo
ꝙ ipsum secū periclitari nolebat. Dū hec loquerētur
ecce draco caput de lacu leuauit. Georgius uero con/
festim equū ascendit & cruce munitus audacter dra/
conem impetiit:& lanceam uibrans seqꝫ deo commē
dans ipsum grauiter uulnerauit:& ad terram deiecit
Deinde educto ense caput eius uno ictu amputauit:
quem quattuor paria boum uix traxerunt ad ignem
populus uero uiso tanto miraculo ad predicationem
beati georgii christo credidit:& baptizati sunt decē
milia uiroru m exceptis paruulis & mulieribus. Rex
uero ecclesiam in honore dei genitricis mire magni/
tudinis construxit:de cuius altare fons emanat uiuus
cuius potus omnes languidos sanat. Insuper infinitā
pecuniam sancto obtulit quam ille accipere nolens
pauperibus dari fecit:& rege ac populo diligenter ad
monitis inde recessit. C Cum autem beatus georgi/
us in ciuitate militena tribunatus officio fungeretur:
& dacianus quidam preses christianos ultra modum
persequeretur. Georgius omnia sua pauperibus di/
stribuit:militarem habitum deposuit:christianū as/
sumpsit:& ad presidē accedens oēs deos gentium de/
monia exclamauit. Cū autem preses illum in xp̄i fide
cōstantissimū repperisset:eūqꝫ ad se inclinare nō pos/
set:iussit eum primo fustibus cedi. Deīde in equuleo
leuari:& mēbratim corpus eius ungulis laniari appo
sitis in super ad latera eius facibus patentibus uisceꝝ
rimis sale plagas eius fricari fecit:& sic in carcerē tru/
di:ubi xp̄o domino sibi apparente cōfortatur eiusqꝫ
uulnera solidantur. Quod cū dacianus die sequēti ui
disset:magum aduocauit qui magiā georgii suis arti
bus superaret. Ille uero bis uenenum pessimum ui/
no miscuit:quod sanctus signo crucis edito sine ulla

lesione tam primo q̃ secundo degustauit. Quod ma/
gus ille cernens ueniá petiit: & in ipm credens a presi
de capitalé sententiam accepit. ℭ Post hec georgium
fecit in rota ligari gladiis acutis undiq; circũsepta: sed
statim oratione fusa rota frangitur & sanctus illesus
penitus inuenitur. Quod cũ quidam magister milli/
tum nomine magnentius aspexisset: cũ omni officio
suo credidit: quos omnes similiter dacianus decolla/
ri mandauit. Georgium uero iterum in custodia re/
clusit. Ad quem ueniens uidua quedam filium suum
cecum mutum surdum & claudum eidem obtulit:
quem sanctus in christi nomine ab omni passione cu
rauit & ipsum cũ matre & aliis multis ad christũ con
uertit. Quod cum dacianus audisset ipsum eductum
corá se presentari fecit & hortabatur ut sacrificaret.
Cui georgius respõdit: q; si omnis populus conueni/
ret ipse ad téplum apollinis accederet: ut eius oĩpoté/
tiam corá multitudinem cõprobaret. Jussu ergo pre/
sidis conuenit omnis populus ciuitatis. Sanctus ue/
ro martyr téplum ingressus apollini mádauit: ut q̃/
lis deus esset manifestius explicaret. Qui se & omnes
deos gentiũ demones esse asseruit: ad hoc intendétes
ut animas hoĩum decipiant & ad inferna demergát.
Statimq; ignis de celo cecidit: & omnia idola cum sa/
cerdotibus concremauit. Tunc iratus preses iussit sar
taginem pice & sulphure liquefactis plená adduci: &
georgium intus iactari. Angelus uero domini de ce/
lo descendit: & igne extincto sartaginem tepefecit: &
sanctus illesus permansit. Quod uidens alexandria
uxor presidis christo credidit & uiꝝ de impietate re/
darguere cepit. Quam ille per capillos fecit suspendi
& durissime cedi. Et dum cederetur emisit spiritum.
Sequenti uero die preses iussit georgium misso fre/
no in ore eius per totam ciuitaté trahi: & post hec ex/
tra ciuitatem adduci & ibidem decollari. Qui oĩone
sua uoce sibi de celo lapsa a domino impetrauit: ut q/
cunq; eius implorarent auxilium petitionis sue con/
sequerentur effectũ. Sicq; capitis abscisione martyriũ
consumauit: circa annos domini .cclxxxxi. nono calé.
maii. Dacianus uero de loco in quo sententiam pro/
tulerat domũ rediens igne celesti cum ministris con/
sumptus est. ℭ Huius martyris legenda in niceno cõ
cilio inter apocripha cõnumeratur: eo q; in eius mar
tyrio multa diuersitas inuenitur tá ex parte loci quá
ex parte modi & tam ex parte temporis quam ex par
te iudicis. Nam in calédario bede dicitur q; passus est
in persida ciuitate diospoli que prius lyda dicebatur.
Et est iuxta ioppem. Alibi q; passus sit sub diocletia/
no & maximiano imperatoribus. Alibi q; sub diocle
tiano imperatore persarum presentibus sui imperii
regibus .lxx. Alibi q; sub daciano p̃side in ciuitate mi/
litena imperatoribus diocletiano & maxiano. Ex di/
uersis igitur legendis ea que magis autentica uiden/
tur: circa eius martyrium & miracula ostensa hic col
lecta sunt: multis dissionis & incredibilibus omissis
& diuersitatibus ꝑ posse ad cõcordantiam reductis.

ℭ De sancta Malachia ꝓpheta. Cap. LXXXII.

MAlachias ꝓpheta post regressum populi
iudeoꝝ de captiuitate babylonica natus
est in iudea in sophim: qué quia optime
uite fuit & aspectu decorus: populus ap/
pellauit eum malachi .i. angelus. Quem quidé ex he/
breis autumant fuisse esdram scribam: qui ex cogno
mine dictus fuerit malachias: idest angelus dei. Sed
hec opinio a iosepho reprobatur: eo q; ut dictum est:
malachias post populi reuersionem in iudea natus
est. Tradunt etiam: q; quecũq; prophetice dicebat: ea/
dem die angelus dei apparens populo reiterabat. Di/
rigitur auté eius ꝓphetia precipue ad sacerdotes: qui
increpantur a domino per os ꝓphete: eo q; sacerdota
lis muneris gratiam cõtemnẽtes circa sacrificioꝝ ex/
hibitioné in offerendis hostiis uitiosis & maculis le/
gem dei preuaricabant. Reliqua aũt que eius lectione
comprehensa sunt preuaricationé populi israel in ob
seruandis mádatis dei: increpationem quoq; populi
qui deos alienos coluerũt: significát: nomé quoq; do
mini altissimi magnũ predicatione apostolica futuꝝ
in gentibus ab ortu solis usq; ad occasum manifeste
prenunciat. Prophetauit aũt temporibus esdre sacer/
dotis & neemie sub artaxerxe persaꝝ rege: postq̃ tem
plũ domini in hierusalem fuerat edificatum. Et mor
tuus est: dũ adhuc iuuenis esset esdra iá sacerdote hu
manis exépto neemia adhuc superstite. Sepultusq; ẽ
in agro proprio in sophim que ciuitas est iudee dicta
postmodũ ramatha siue arimathia. Dormiuitq; in
domino .ix. cal. maii. Hec iosephus & hieronymus &
ex historia scholastica comestoris. Hic enim ꝓpheta
ultimus in numero .xii. reperit: qui ecclesiastici .xlix.
in sanctoꝝ patrum catalogo describuntur.

ℭ De sanctis Felice presbytero & sociis martyribus.
Cap. LXXXIII.

FElix p̃sbyter fortunatus & archileus dia/
coni & martyres a sancto hyreneo episco/
po lugdunẽ ad urbé ualentiam que est
ciuitas hispanie ad predicandũ missi: ma/
ximá partem eiusdé urbis cõuerterunt ad xp̃m. Inde
a duce cornelio in carceré missi: deinde in cõfessione
nois christi neruis durissime ac diutius uerberati: ac
postmodũ uinctis post terga manibus rhenibus cru/
ribusq; cõfractis circa rotaꝝ uertiginé astricti: ut in
ipsis rotis quasi contexti uiderétur. Successiue quoq;
equulei extensione suspensi: fumoq; subterposito die
& nocte integra uexati. Ad extremum gladio consu/
mi sunt nono calendas maii.

ℭ De sancto Alexandro martyre & sociis eius.
Cap. LXXXIIII.

ALexander martyr cũ sociis apud lugduñ
gallie passus est sub antonino uero impe
ratore. Qui cũ sancto martyre epipodio
cõprehensus & in carceré compeditus: ut
dictũ est supra .x. calé. maii die tertio a passione ipsius
epipodii eductus de carcere: primo crudelitate uerbe
rantiũ adeo laniatus est: ut cute soluta costarum pate
factisq; uesceribus interiora corporis páderent: dein/
de crucis affixus patibulo beatum spiritum exanima
tus emisit. Passi sunt autem cũ eo & alii .xlviii. sepulti
ex utroq; altaris latere in crypta que in colle superpo
sito ciuitati pulchro & antiquo opere constituta est
Qui passi sunt octauo calendas maii.

ℭ De sancto Melito epo. Cap. LXXXV.

MElitus asianus sardineñ ecclesie episcopus
ioannis euágeliste discipulus: qui eius ge/
sta conscripsit: tempore marciantonii im
peratoris floruit: q multa utilia opuscula

ecclesie dedit. Nam prefato principi pro christiana re/ligione librum apologeticum scripsit. Extare dicuntur & alia: uidelicet de pascha libri duo. De optima cõuersatiõe liber unus. De prophetis liber unus. De ecclesia liber unus. De sensibus liber unus. De anima & corpore liber unus. De lauacro siue baptismo liber unus. De ueritate liber unus. De generatione christi liber unus. De prophetia eiusdem liber unus. De hospitalitate liber unus. Item liber qui clauis intitulatur. De diabolo liber unus. De apocalypsi liber unus. Eglogarũ libri sex. Huius elegans & declamatorium ingenium tertullianus cauillatur in libris septem: quos ꝓ montano aduersus ecclesiam edidit: dicens illum a plerisque prophanum reputari. Quieuit i christo sanctus melitus octauo calen. maii. Hec hieronymus libro de illustribus.

¶ De scõ Marco euangelista. Cap. LXXXVI.

Marcus euangelista discipulus & interpres petri apostoli & eiusdem in baptismate filius leuiticus genere & sacerdos legalis: discipulus apostolorum post passionem domini effectus: cum beato petro romam profectus est eidem fideliter adherens: Vbi cum petrus christi euãgelium predicaret: rogatus a fratribus qui erãt rome: beatus marcus breue euangelium ad perpetuam memoriã: prout ex ore petri audierat fideli stilo latinoq͂ sermone conscripsit. Quod uidés petrus approbauit: & ecclesie legendum sua auctoritate tradidit. Videns autem petrus marcum in fide constantem ipsum pro archiepiscopum aquileiam destinauit. Quo cum uenisset marcus in suburbio ciuitatis reppir iuuené leprosum filiũ ulphi. Quẽ in xp̃i noĩe a lepra mundauit: & ipsum cũ patre & omni eius familia ad fidem xp̃i conuersos sacri baptismatis unda perfudit. Ibi quoq͂ sua predicatione infinitũ populum xp̃o domino acquisiuit. Ibi etiã euãgeliũ suum quod alias rome latinis litteris cõscripserat: iteꝝ greco eloquio exarauit. Quod usq͂ hodie in aquileieñ ecclesia cũ sede eburnea in qua sedens illud scripserat demonstrat. ¶ Cũ ergo beatus marcus ad magistrũ reuisendum post aliquot annos uellet accedere. Hermagorã ciuẽ aquileieñ eius discipulũ a populo in pontificẽ electũ: romã secũ adduxit: ipsumq͂ loco marci in ep̃m consecratũ: beatus petrus ad gubernandã aquileieñ ecclesiã destinauit: marcum uero diuina admonitiõe ad predicandum alexandriã misit. ¶ Tante aũt humilitatis euãgelista domini fuisse dicit: ut sibi pollicẽ amputaret ne ad sacerdotiũ quasi mancus ꝓmoueri posset: ueꝝ dispositio dei & auctoritas petri ꝓualuit: ut nec sic amitteret in ope qđ meruisset in genere: mox aũt ut sanctus alexãdriã ueniés de naui egressus est: calciamẽtũ eius diruptũ est. Quod cuidã calcifici noĩe aniano iuxta portã ciuitatis habitãti tradidit resarciẽdũ. At ille calceũ emẽdãs in laborando subulo sinistrã manum grauiter uulnerauit: & pre dolore: unus deus: uoce magna exclamauit. Cũ aũt beatus euangelista unius dei nomẽ audisset gauisus est eo q͂ ꝓsperũ fecisset dominus iter: suũ expuẽsq͂ in terrã fecit lutũ ex sputo: & in xp̃i noĩe unxit manũ uiri & statim sanata est. Quẽ anianus in domũ suã introduxit. Interrogãs quis: uel unde esset illud nomẽ quod tãtã efficaciã haberet. Cui beatus marcus xp̃m dominũ predicauit & ip̃m cũ omni domo sua baptizauit. ¶ Deinde ingressus ciuitatẽ euangelium predicabat & omnes infirmitates curabat ac demões effugabat: etiã mortuos suscitabat. Sicq͂ doctrinis & uirtutibus isinitũ xp̃o populum acqrebat. Et ut scribunt de eo philo iudeoꝝ doctor & papias ep̃s hieropolitanus ad tantam pfectiõné uite xp̃ianos quos cõuerterat adduxit: ut uitam apostolicã primitiue ecclesie sectãtes omnes cõmuniter uiuerent & nemo qcq͂ ꝓpriũ possideret: monasticũ quoq͂ ordinem primus egyptiis tradidit: & sacre professionis regulam multis istituit: unde & postmodũ in egypto monachoꝝ cenobia & cellule ifinite excreuerũt. Sicq͂ sanctus euãgelista omnes pene egypti urbes lustrauit: & in populis gẽtilibus uerbũ domini seminauit. ¶ Veꝝ cum multi de ciuitate alexandrie gentiles deoꝝ suoꝝ emulatiõe ei isidias posuissent: beatus marcus loco sui anianum olim calcificẽ episcopũ ordinauit: tres quoq͂ presbyteros scilicet melitum sauinum & cerdoniũ & .vii. diacones & alios .xi. clericos eidẽ ad ecclesie ministeriũ adiunxit: & inde occulte discedẽs pentapolim perrexit: ubi & biénio xp̃m euãgelizans ꝑmansit. Et multitudinẽ ibidem gentiliũ cõuertit: ecclesias plurimas fabricauit: & ordinatis ep̃is & p̃sbyteris ꝑ ciuitatis illas post duos annos alexandriã rediit. Et cum multiplicatos fideles repperisset deo gr̃as egit. Põtifices aũt idoloꝝ eum comprehẽdere conabant. ¶ Cum aũt in solẽnitate paschali que anno illo .24. die aprl. occurrit missam fidelibus celebraret: & eadem die festum serapis dei egyptioꝝ pagani colerent: conueniens multitudo gentilium ad ecclesiam que erat iuxta portũ ubi euãgelista domini sacra mysteria pagebat: miserũt funẽ in collo eius & ipsum per rupes & saxa trahebant ad locum qui dicitur buculi dicentes: q͂ trahebant bubalum ad loca buculi. Carnes autem eius in terrã fluebant & saxa ificiebant sanguine: uespere autẽ facto miserunt eum in carcerem: ubi custodibus appositis & nocte dormiẽtibus primo angelica uisione cõfortatus est. Deinde circa noctem mediam ipso domino xp̃o sibi cum ingenti lumine apparente: & pacem sibi annunciante: ad celestia regna inuitatur: mane autem facto funem iteꝝ in collo eius mittunt: & iterũ huc illucq͂ certatim pertrahunt. Qui gratias agens deo & spiritũ suum domino cõmẽdans beatam xp̃o animã reddidit. Cũ autem gentiles corpus eius uellẽt comburere subito aer turbatur: grãdo exoritur: tonitrua itonant: fulguraq͂ coruscant. Ita ut cũcti timentes corpus dimitterent. Quod xp̃iani rapuerunt & in

loco ubi eccleſiā conſtruxerat: in loco buculi tumula/
runt: ubi quieuit uſq ad tēpus: quo inde ipm ueneti
uenetias tranſtulerunt: ut ſupra dictū eſt: in eius tran/
ſlatione pridie calen. februarii. Paſſus eſt autē beatus
euangeliſta. vii. cal. maii. Circa annos domini. lxiiii. ui/
delicet octauo neronis anno. In loco autē per quē tra/
ctus fuit: ſi qs in die paſſionis eius herbam ibi naſcen/
tem lacerauerit ſanguinem uiuum emittit.

C De ſcō Adelberto epō & mṙe. Cap. LXXXVII.

ADelbertus eps & maṙ de partibus ſclauo/
nie nobilibus parētibus natus ab archiepi
ſcopo parrhenopolis noīe adelberto ab in
fantia educatus & doctus eiuſq noīe uoca
tus ē. Qui a iuuenilibus annis elemoſynis & orationi
bus ac ieiuniis intētus liberalibus & catholice fidei di
ſciplinis imbutus magr̄ fuit ſcholaꝝ īpatoris othōis.
Defuncto aūt ſancto epo adelberto: iuuenis ſub epo
prageñ miles efficiť tpalis qui militiam & imperato/
ris curiam ſtrenue gubernabat. Cum autem epiſco/
pus prage ciuitatis obiſſet: & populus cū clero de ele/
gendo paſtore tractaret die quodā dominico demon
per os cuiuſdam obſeſſi ad eccleſiā delati clamare ce/
pit: ſe nullum timere niſi adelbertum militem: qui ca
thedram epiſcopalem erat aſcenſurus: & ipſe ab eodē
confeſtim eiiciendus. Statimq uocato adelberto op/
preſſus liberať: & ipſe in epiſcopum ab omnibus eli/
gitur: quod dum otho imperator tunc exiſtens uero
ne audiſſet: gratiſſimum habuit: & ipm continuo cō
ſecrari mādauit. Qui factus eps diuinis operibus ua/
cabat: & pdicatiom iugiter inſiſtebat. C Sed cū popu/
lum uitiis obſtinatum corrigere nō poſſet: relicto epi
ſcopatu romā acceſſit & diſpenſatione romani pōtifi
cis obtenta peregrinari ad tempus decreuit: oibuſque
pauperibus errogatis peruenit ad montē caſſinū: ubi
cōſilio fretus abbatis tulli qui ſecundū regulā baſilii
cū monachis ibidem deo ſeruiebat: acceptis ab eo epi
ſtolis romā rediit: & diſpenſatione papali ad abbatē
leonē acceſſit: a quo & monachus factus fuit: ubi du/
dum exiſtens quādam illuſtrem dominam romano/
rum que nimio langore detenta per annū panem nō
guſtauerat: oratione ſola ſanauit. Verum cū ab archi/
epiſcopo maguntino eius metropolitano iterum ad
ſuum epiſcopatum peteret: iuſſu ſummi pontificis li
cet ſatis renitens ad epiſcopatū reuerſus eſt: ea tamen
cōdictione: ut ſi populum oīno incorrigibilē inueni/
ret: ad monaſteriū ſibi redire liceret. C Cum aūt exi/
ſtens pragedie quadā nobilem dominā in adulterio
deprehenſam ad ſe ut patrem miſericordie cōſugien/
tem in monaſterio uirginū incluſiſſet: eamq īde uio/
lenter raptā parentes ultores ſceleris decollaſſent: tur
batus adelbertus epiſcopatui reſignauit: & romā re/
greſſus monaſteriū ſuum repetiit: ubi poſtq̄ modico
tēpore cōmoratus fuiſſet ſaluti animaꝝ intendens aſ
ſumptis ſecū gaudētio eius germano & monacho ac
quodā benedicto pſbytero ad predicandū polloniam
adiit: ſed a duce baliſtano repulſus cunctas regiones il
lius peragrauit. Et cū iuxta uillam per planiciem quā
dam pergeret: ſociis alibi dimiſſis ab infidelibus ten/
tus lācea trāſfixus diriſq uulneribus cōfoſſus atq de
mū capite ceſus mṙiū cōſumauit feria ſexta. 7. ca. maii
Cuius corpus pragā tranſlatū ibidēq cōditū qeſcit.

C De ſcō Cleto papa & mṙe. Cap. LXXXVIII.

CLetus papa & martyr natiōe romanus de
regione uicopatricio patre emiliano: lino
pontifici in epatu romano ſucceſſit: & ſe/
dit annos ſeptem menſem unum dies. xi.
Hic ex precepto beati petri apoſtoli. xxv. preſbyteros
ordinauit in urbe roma menſis decēbris. Hic pōtifex
primus in litteris ſuis poſuit ſalutē & apoſtolicam be
nedictionē. Qui etiam oībus populis ſcribens appro/
bat & cōmendat peregrinationes ad ſanctos & maxi
me ad limina ſancti petri: aſſerens qd ualidior eſt ad
ſalutā ſci petri uiſitatio q̄ ieiuniū duorū ānoꝝ. Et il/
los etiam anathemate ſubdit: qui uiſitationē apoſto/
lorum impediunt uel diſſuadent. Dicunt quidam:
quod linus & cletus petri ſucceſſores non ſederunt
ut pontifices ſed ut petri coadiutores. quibus beatus
petrus in uita ſua credidit diſpenſationem eccleſiaſti/
carum rerum. Ipſe uero tantū predicationi & oratio/
ni uacabat: propter quod tanta auctoritate dotari
meruerunt ut in catalogo pontificum ponerentur
Clementem uero ipſe beatus petrus ſucceſſorem ſibi
conſtituit: licet autem hec ueritati nitantur: tamen ut
ait hieronymus beatus clemens ſpirituſancto plenus
timens ne apoſtolica ordinatio poſteris temporibus
tranſiret in uitium. ut quidam hereditarium manus
putantes minus de dei cogitarent electione: linum &
cletum ante ſe coegit pontificare. Et ſic clemens pri
mus fuit p petri electionē: tertius uero per gradū. Bea
tus aūt cletus tpe titi & ueſpaſiāi impatoꝝ martyrio
coronatus ē. Sepultuſq eſt iuxta corpus beati petri in
uaticano. vi. calē. maii. Et ceſſauit epatus dies. xxxv.

C De ſcō Marcellino papa & mṙe. Ca. LXXXIX.

MArcellinus papa & martyr natione roma/
nus ex pṙe piecto de regione capritauri ca
io pontifici in epiſcopatu romano ſucceſ/
ſit: ſeditq annos octo menſes. ii. dies. xxv.
Quo tēpore fuit grauiſſima perſecutio xp̄ianoꝝ ſub
diocletiano & maximiano īpatoribus: ita ut īfra unū
mēſem. xvii. milia hominū pmiſcui ſexus p diuerſa p
uincias martyrio coronareť xp̄iani. Qua de re & ipſe
marcellinus ad ſacrificiū ductus ē: ut thurificaret. Et
mortē expauens cōpulſus a diocletiano duo grana in
cēſi poſuit idolis. Poſtea uero penitentia ductus in cā/
pania corā. lxxviii. ep̄is ore pprio penituit & cinere
capite aſpſus ac ſilicio indutus ſe peccaſſe cōfitēs ep̄is
indicādū ſuppoſuit dicēs ſe paratū ad oīa q̄ ſibi impo/
neret. Illi uero eidē reſponderūt: q ſummus pontifex
a nullo iudicādus eſſet. Nam ſi ipſe negauit & petrus

etiá magister suus negauerat: quem tamé nullus apo stolorú iudicare psumpserat: sed egressus foras amare defluerat. Ipse ergo suam causam colligeret: & ore proprio seipm iudicaret. Tunc marcellinus ob scelus idolatrie iudicauit se deponédú: anathematizauit etiam quicúq; corpus suú sepulture traderet. Sicq; pgés ad diocletianú se christianú cõfitens cú claudio & cyrino & antonio diaconibus capitalem excepit sententiá: sicq; martyrio coronatus est. vi. cal. maii. Hic etiá fecit ordinationes duas p mensem decébr. psbyteros iiii. diaconos. ii. epos p diuersa loca núero. v. ¶ Postq autẽ decollatus fuisset: & corpus eius. xxx. diebus ad exemplú xpianorũ in platea iacuisset: nocte apparuit p uisum beatus petrus apostolus marcello presbytero: eidé marcellino in epatu successuro interrogás quare corpus suú inhumatú nõ sepeliret. Et se petrú aposto lú esse dixit. Qui cú resp õderet: q; corpus suú iá dudú sepultú fuerat. Apostolus ei dedit itelligere q; dicebat de corpe marcellini. Cú aút marcellus dixisset q; ipm ppter sententiá excõicationis sepelire nõ auderet: audiuit ab apostolo q; omnis q se humiliauit exaltabit: & q; multú se marcellinus humiliauerat: qui se indignum sepultura iudicauerat. Admonés ut ipsum iuxta se tanq martyré & uegr põtificé tumularet: ut quos iustificabat gra nõ diuideret sepultura. Marcellus ergo cú lucina & presbyteris ac diaconibus noctu corpus accepit & iuxta corpus beati petri in uaticano sepeliuit. Ab eodé die cessauit epatus annos. vii. menses sex. dies. xxv. ppter nimie persecutionis imanitatem.

¶ De scõ Ricario confessore. Cap. LXXXX.

Ricarius cõfessor natus uilla cétula puincie põtine monitus a quodá caldonico sacerdote qué de hibernia ueniété hospitio susceperat: de rustico religiosus effectus utebatur pane hordeaceo cinere cõmixto. Aquá uero cú lachrymis téperabat: & ex illa balnea faciés leprosos souebat: & postmodú ipse eadé balnea itroibat. Qui etiam in británia pdicauit. Rex uero francorũ dagobertus eius famá audiés ipm ex deuotione uisitás eiusdé se orationibus cõmendauit: ab eo quoq; inuitatus ad mésam magis ipse salutaribus monitis méte q̃ tépora libus cibis corpe refectus est. ¶ Deinde uir sanctus famá múdi fugiés a gisilimaro quodá uiro nobile in silua crisiacense cum sigobardo discipulo suo locú solitariú deo seruiendi obtinuit. Ibiq; breui structo tugurio uitá anachoriticá multo tpe exegit: multosq; ad se ueniétes languidos diuersis ab ifirmitatibus sanos effecit. Et redimitus uirtutibus i pace quieuit. vi. cal. maii. Sepultusq; est a discipulo in loco ubi ipse sibi pceparat. A quo in extasim rapto uisus est in aula splédidissima mira fragátia referta cõsistere splédore ad mirabili coruscare. Cuius corpus ocialdus olim eius abbas cum suis monachis ad suú monasterium centulam transtulerunt: ubi multorũ signorum gloria claret.

¶ De sancto Anastasio papa primo & confessore. Cap. LXXXXI.

Anastasius papa huius nominis primus natiõe romanus ex patre maximo syricio papa pe in põtificatu romano successit: & sedit annos. xiii. méses. x. dies. xxv. Hic cõstituit ut debiles aut mébris carétes non possent clerici cõsignari. Constituit etiá ut quádo euageliú legeret presbyteri & clerici non sederent: sed starent. Et statuit ut nullus transmarinus ad clericatus honoré susciperet: nisi ppriì epi chirographú cú sigillo exhiberet. Et hoc pcipue cõstituit ppter hereticos manicheos q in ultra marinis ptibus abúdabát. Hic in magna senectute annorũ uidelicet ultra. lxx. summus põtifex electus est ppter suá nimiá sanctitaté. Quá btũs cognoscens hieronymus ei cõteporaneus scripsit de illo: q; eius uita diuturna múdus in meritus eét frui. Floruit aút té pore archadii iperatoris. Et quieuit in domino. v. calen. maii. Sepultusq; est in cemiterio beati petri apostoli.

¶ De sancto Antimo episcopo & sociis martyribus. Cap. XCII.

Antimus eps cú aliis multis apud nicomediá sub psecutione diocletiani martyrium passus est. Qui ut tradit historie ecclesiastice li bro. vi. cú esset pontifex ipsius ciuitatis ob cõfessionẽ xpi martyrii gloriá capitis obtruncatione suscepit. Qué tanq bonú pastoré: secuta est uniuersa pene gregis sui multitudo per eandé martyrii uiam. Quorũ alios psatus tyrannus apud eandem tunc residens ciuitatem gladio obtrúcari: alios ignibus cõflagrari: alios nauiculis ipositos in pelago mergi fecit ipsis fidelium turbis ultro se tanto feruore neci offerentibus: ut etiam se interrogari non permitterent: sed christianos se confitentes sponte suppliciis ingererét. Quorum passio recolitur. v. calen. maii.

¶ De sancto Liberale confessore. Cap. LXXXXIII.

Liberalis de ciuitate altini natus a sancto episcopo heliodoro eiusdem urbis in eadem ciuitate nutritus & doctus fuit. Qui lectioni sacre & orationi atq; carnis maceratiõni uacans domino seruiebat pauperum quoq; usibus intentus erat: egrotantibusq; curam solicitus impendebat. Corpus quoq; ieiuniis atterens ad tantam perfectionem deuenit: ut singulis diebus dominicis sacram communionem percipiens: deinceps sine ullo cibo uel potu tota hebdomada permanebat. Cum autem paganorú persecutione feruente heliodorus episcopus de altino recessisset: & ad insulas se maritimas contulisset: liberalis in ecclesia principali que erat dei genitricis orationem fudit ad dominum: ut eius in pace susciperet spiritum. Eademq; nocte angelus domini sibi dormienti apparuit: & orationé eius exauditam a domino nunciauit. Qui surgens a somno uisitauit singulas ecclesias ciuitatis: peruenitq; ad insulam que dicitur flactio castrorum ut ad sanctum heliodorum accederet. Sed cum ad ipsum ppter aquas interpositas transire non posset: in ecclesia proxima sancti laurentii modico tempore cõmoratus est: ubi post paucos dies inter sacerdotú manus migrauit ad christú. v. calé. maii. Corpus quoq; eius ibidem sepultum processu temporis destructa altineñ ciuitate ad oppidum taruisinum translatum est.

¶ De sancto Pulione martyre. Cap. XCIIII.

Pulio martyr in ciuitate ciuilitana prior lectorum fuit: de qua quidem urbe ualentianus imperator oriundus extitit: in qua & ipse martyr sub persecutione Diocletiani & maximiani imperatorum martyrium pertulit agente preside probo. Hic enim preses postq in ciuitate firmeñ sanctum Hyreneum eiusdé urbis epm

cũ sancto mõtano presbytero smeruleũ in flumine de
mergi fecerat. Sanchĩ quoq; demetriũ ipsius ecclesie
diaconẽ decollauerat puenit ad urbẽ ciuilitanã: i qua
pridẽ sanctus eusebius ipsius ciuitatis põtifex passus
fuerat:fecitq; teneri pulionẽ lectorẽ: quẽ Christũ con
stantissime cõsitentẽ ac sacrificare nolẽtem:dicentẽq;
se uelle patrũ suorũ qui ꝑ Xp̃o passi fuerãt imitari ue
stigia. Flãmis iussit exuri: qui passus est. v. calen. maii.

℃De scõ Vitale martyre. Cap. XCV.

Vitalis martyr miles Xp̃i natione mediola/
neñ apud rauẽnã tp̃e neronis passus ẽ. Hic
uxorẽ ualeriã habuit:ex q̃ gemellos gerua
siũ & ꝓtasium ꝓcreauit. Qui cũ paulino
iudice rauẽnã ingressus cũ quẽdã christianũ arte me/
dicũ noĩe ursicinũ natione ligurem decollari uideret:
illeq; martyriũ expauisset:sanctus uitalis eum exhor/
tari cepit:ne ipse q alios curare cõsueuerat: seip̃m eter
ne mortis iaculo uulneraret. Quod ursicinus audiẽs
cõfortatus martyriũ libẽter excepit:quẽ uitalis hono
rifice sepeliuit:& ad paulinũ cõsularẽ suũ ultra uenire
cõtẽpsit. Ille uero nimiũ indignatus:tũ qa ad se uenire
cõtẽpsit: tũ quia ursicinũ sacrificare uolentẽ retraxit:
& sic se xp̃ianũ ostendit:iussit eũ teneri:& cõsitentem
Xp̃m in equuleo leuari:deinde ip̃m ad palmã duci:&
si sacrificare nollet: foueã ibi ꝓfundissimã donec pue
niref ad aquã fieri:& ibidẽ ip̃m depositũ terra ac lapi
dibus obrui. Locus aũt ubi decollabanf xp̃iani palma
dicebaf:eo ꝙ arbor antique palme illic eẽt. Beatus er
go martyr eodem adductus cũ sacrificare nollet:facta
fouea ut dictũ est:terra ac lapidibus est obrutus. Sacer
dos aũt idolorũ qui hoc cõsiliũ dederat:arreptus a de
monio p septẽ dies clamabat: ꝙ uitalis martyr eũ in/
cendebat. Die aũt septimo in flumine se p̃cipitans mi
serabiliter expirauit. Passus est autem sanctus martyr
iiii. calen. maii. circa annum domini. lvii.

℃De scã Valeria martyre. Cap. XCVI.

Valeria martyr sanchi uitalis uxor:& mater
scõrũ geruasii & protasii cũ existẽs medio
lani uirũ suũ rauẽne passum audisset:illuc
cũ famulis accessit:& corpus scĩ uitalis au/
ferre uoluit. Verũ in somnis admonita a beato marty
re ne corpus a malo hoĩe bene positum uiolaret: ip̃m
dimisit:& mediolanũ i curru rediẽs: rusticos deo suo
siluano sacrificantes incurrit. Qui eã de uehiculo de/
ponẽtes hortabanf secũ epulari: sed illa se christianã
eẽ:nec sibi licere de imolatis idolis mãducare respon/
dit. Quod illi audiẽtes tãta eã cede mactauerũt:ut uix
eam seminecẽ sui famuli ad mediolaneñ urbẽ perdu
cerent. Que infra triduũ migrauit ad dominũ Recte
autem eius passio uiri sui legende cõtinuatur: quia di
es certus eius martyrii non exprimitur.

℃De sancta Theodora uirgine & martyre & uno mi
lite martyre. Cap. XCVII.

Theodora uirgo & martyr: cuius passionẽ
ambrosius secundo libro de uirginibus fa
cundo sermone & luculento stilo diffusi/
us pertractat:cum uno milite cuius nomẽ
subticet:apud anthiochiam passa est. Que cum elegã
tis esset decoris ex uirginitatis professione aspectus
publicos fugiebat. Tandem puella a gentilibus deten
ta producitur:duplex professa certamen & uirginita
tis & religionis:dataq; ei optione a iudice:aut sacrifica
re uirginem:aut lupanari prostitui iubef:ut alterum
spõte desereret:cum ei alterũ abstulissent. Ipsa autem
tolerabilius extimans mẽtem uirginẽ q̃ carnem habe
re:& ꝙ uirginitatẽ mentis nemo ab inuita potest eri/
pere:fleuit:& tacuit:ne eã uel loquẽtem adulter audi/
ret. Ducitur ergo uirgo Xp̃i ad lupanar: sed prostitui
potest:adulterari non põt. Certãtibusq; singulis quis
predã primus inuadat:illa introclausa dominũ exora
bat:ut qui susannã de supplicio eruerat: eã de pericu/
lo liberaret. Vix cõpleuerat orationẽ: & ecce uir mili/
tis specie terribilis apparuit. Qui cunctis sibi ex timo
re cedentibus ingressus cellulam uirginẽ cõfortauit:
dicens ꝙ eã uenerat saluare nõ perdere:suas : ei uestes
offerens: & habitum uirginis poscens : ut sic mutatis
uestibus illa incorrupta militis specie egressa seruef:
ipse uero remanens uirginis habitu si necesse est mar
tyrium quod optat patiaf. Quẽ uirgo ꝑsecutorẽ exi/
stimãs ceruicem eius gladio p̃parabat. Tandẽ xp̃ianis/
simũ cognoscens:& uestes suas exuẽs cũ milite habi/
tum cõmutauit : & habitu uirili exiẽs cunctis ignota
militem uirginali tunica amictũ dimisit. Post hec ali/
us cubiculum ingressus quasi cum puellam tractare
inciperet:uirum reperiens stupore miratus:sexum fe
mineum in uirilem mutatum arbitratur. Sed dubi/
tans ne magicis artibus & ipse sexu forsitan mutare/
tur:concitus exiens uisa narrauit populus obstupuit:
& militem pro puella deprehensum pro eadẽ ad mor
tem damnauit. Dumq; ille gladium libens exciperet:
fertur puella ad locum certaminis uirili habitu cucur
risse:factum propalasse ambo de nece certasse ille di/
cebat se iussum occidi non illam. Nam eadem senten
tia que eum damnauerat illam absoluerat. Illa econ/
tra clamabat ꝙ non illum uadem mortis elegerat:sed
fidem pudoris optauerat. Nec interuenerat ut sibi ne
cem eriperet:sed ut uirginitatem defensaret: ꝓlixeq;
orationis lepore martyrium expetebat. Dudum igi/
tur ambo contenderunt & ambo tandem uictores ex
titerunt. Nec diuisa est corona sed addita. Miles enim
pro uirginitatis defensione palmam obtinuit : uirgo
pro uirginitatis confessione coronam percepit. Sicq;
ambo capitali sentẽtia triumpharũt. iiii. calẽ. maii.

℃De scõ Petro martyre ordis p̃dicatoꝝ. Ca. LCVIII.

Petrus nouus martyr de ordine predicato
rum de ciuitate ueroneñ oriundus : uelut
rosa de spinis exortus de parentibus here/
ticis fidei pugil egregius exurrexit. A quo/
rum tamen errore se mundum seruauit. Cum ad huc

.vii.esset annorum & a scholis rediret a patruo heretico interrogatus quid didicerit: respondit se didicisse: credo in deū patrem omnipotentē creatorē celi & terre. Ille uero ne diceret creatorem celi & terre prohibebat: eo q̄ deus uisibilium creator non fuisset: sed diabolus omnia que uidentur procreasset. Puer uero sicut didicerat sic uelle dicere ac credere affirmabat. Ille uero hec ei p auctoritates suadere conabatᵭ. Quas oēs puer spiritusancto plenus cōtra eū conuertit: eūq; gladio quasi proprio īteremit. Patruus uero indigne ferens a puero se cōfusum: patri gesta rettulit: & ut pe trinum a scholis remoueret oīno persuasit. Timebat enim ut dicebat ne cū petrinus fuerit bene eruditus ad meretricē illā romanā ecclesiam se conferret: & sic eoꝝ fidem cōfunderet. Qui nesciēs uez dixit: dū petrū hereticoꝝ ꝑfidiā destructuꝝ tanq̄ alter caiphas ꝓphetauit. Sed qa res a deo fiebat pater monitis fratris assensum nō prebuit sperans q̄ pueꝝ ad suā sectam ꝑtraheret cū in grāmatica eruditus foret. ℂ Videns aūt petrus non esse tutū cū scorpionibus habitare: relicto seculo: fratrum predicatoꝝ ordinē annoꝝ.x. īntroiuit. In quo.xxx.annis fere perseuerauit: & ad cumulū totius perfectionis ascendit. Virginitatē quoq; mētis & corporis illibatam seruauit: nec alicuius mortalis criminis cōtagium sensit: sicut suoꝝ cōfessoꝝ testimonio ꝓbatum est. Carnē quoq; ieiuniis assiduis macerabat. Noctes post breue somnū studio sacre sciē occupabat: dies uero aīaꝝ cōmodis īpendebat predicationibus uel confessionibus aut hereticoꝝ disputationibus insistendo: pro fidei quoq; defensione se totū exponebat: orationibus crebris petēs a domino: q̄ non finiret eū ex hac uita migrare nisi sumpto calice passionis: multis etiā miraculis coruscabat. ℂ Quadā die dū mediolani quendā epm̄ hereticoꝝ a fidelibus captū ꝑsente populi multitudine examinaret: & disputatio protracta fuisset: & maximus solis estus cūctos affligeret heresiarcha petro dicere cepit: q̄ si erat ita sanctus ut eum stultus populus affirmabat: populum ipsum estu mori ꝑmittere non debebat: & q̄ rogaret deū ut nubē aliquā soli opponeret: & sic populū refrigeraret. Asserēs q̄ si hoc fieret fidē catholicā reciperet maxime cū nulla uel minima nubecula in aere appareret. Quod beatus petrus corā oībus se factuꝝ promisit. Deinde ad dominum orationē fudit. Statimq; signo crucis edito: nubes in aerem ascendit: & se inter solē & populū īterposuit: atq; in modū papilionis cūctos ab estu per magnā horam refrigerauit: hereticus uero in sua duritia permanēs: ad ueritatem fidei ueni re cōtēpsit. Contractū quendā nomine aserbum: qui per quinquenniū in sextario trahebatᵭ ad se deductū mediolanū sanauit. ℂ Nobilis quidam filiū habebat qui tumore gule horribili: nec loqui nec uix suspirare ualebat: capā petri ex deuotiōe substulit: de qua filio gulā tetigit: illeq; cōtinuo sanitatē recepit. ℂ Idem nobilis postmodū graui corrosione corporis torquebatᵭ: qui capam eandem ex deuotione reseruatā super se poni fecit: moxq; uermē pilosum duo habente capita euomuit & omnis dolor cessauit. ℂ Cuidam etiam iuueni muto immisso digito in os eius tactaq; lingua beneficium loquele concessit. ℂ Verum cum pestis heretica in lombardie prouincia pullularet: summus pontifex ad pestem diabolicam abolendā: diuersos inquisitores de predicatoꝝ ordine in diuersis lōbardie partibus delegauit. Inter quos beatum petrū in mediolano & in eius comitatu inquisitorē prauitatis heretice auctoritate apostolica ordinauit. Qui sibi iniunctū officium diligenter exercens hereticos ubiq; perquirens nullam eis requiem tribuebat: sed ipsos tā potentia expellebat q̄ sapientia conuincebat. Quod illi uidentes de ipsius morte tractare ceperunt: & fautorem quendam ipsoꝝ sicarium: ut eū occideret pcibus & precio induxerunt. ℂ Cū igiᵗ sanctus petrus de ciuitate cumana ubi fratrum sui ordinis prior erat mediolanum pergeret pro officio inquisitionis exequēdo ꝑdictus sacrilegus ipsum in itinere aggressus educto ense sacrum eius caput crudeliter impetiit: & duobus diris uulneribus sauciauit. Qui nō querula uoce murmurans sed sufferens omnia patienter suum domino spiritum cōmendabat. Symbolū sacre fidei pro qua dimicabat deuotissime ꝓferēs: cuius nec in mortis articulo desiit esse preco. Sed cū adhuc martyr domini palpitaret cultellum litor arripuit: & per latera eius transfixit. Cuius corpus fratres predicatores tulerunt: & mediolanum deferentes honorifice sepelierunt. Ad cuius sepulturam lampades depēdentes pluries diuinitus & absq; humano studio sunt accense: multis quoq; coruscat & manifestis miraculis ibidē requiescens: qui passus est.iii.calen.maii.

ℂ De scō Titico diacono. Cap. XCIX.

Titicus diaconus discipulus sancti pauli apostoli & unus ex.vii.discipulis fuit: ut scribit abbas dorotheus. Huius meminit idē apostolus in epistolis suis uidelicet ad col.iiii. & secūda timo.iiii. pronuncians eū fratrē charissimū ac cōseruum suum in domino. Qui etiam ab eodem apostolo eps colophonie ordinatus: post ꝑdicatiōis officiū diligentius pactū apud paphum oppidū īsule cypri quiuit in domino: ibidē sepultus.3.cal.maii.

ℂ De sanctis Agabo & Secundino episcopis & sociis martyribus. Cap. C.

Agabus & secundinus epi & socii eoꝝ passi sunt apud circeā coloniā: que est in numidia. Qui persecutione ualeriani post longū exilium in prefata urbe in qua tunc maxime gētilium rabies ad tentandā iustoꝝ fidem inhiabat: ex illustri sacerdotio gladio cōsumati effecti sunt martyres gloriosi. Passi sunt etiam in eorum collegio emilianus miles tortula & antonia sacre uirgines & quedam mulier cum suis gemellis: qui passi sunt.iii. calendas maii. Hec ado.

ℂ De sancto Leone epo. Cap. CI.

Leo eps in greciaꝝ partibus natus oīa in seculo abdicauit pro xp̄o crucemq; eius tollens: & si nō corpore martyriū passus est animo. Qui etiā in uita sua miraculis claruit. Nam mulierem a graui corporeo langore sanauit. Et in samo īsula in pace quieuit. Cuius corpus dū īde greci nauigio transferre nixi sunt: īde se nunq̄ mouere potuerunt: donec corpore quod amouerant suo loco reposito abeundi facultatē obtinuerunt. ℂ Post multum uero temporis uenetorum naues in ipsius insule portu degentes: corpus: sancti in eius solennitate que tunc uenetis ibi existentibus contigit uidelicet tertio calen.maii deuotius uisitarunt: missaq; solen

niter celebrata inde discedere curauerunt. Exeuntes quoq; portum exorta subito tempestate redire coacti sunt: post morulam uero mare sedato iterum exierunt: iterumq; aduersantibus uentis retrocedere cōpellūtur. Tunc cōmuni consilio habito sanctū corpus inde leuantes ad nauem deduxerunt: & cōtinuo omni tempestate propulsa flante uento psper o deuenerunt mothonum. Vbi uox de celis insonuit inquiens: hoc est corpus epi leonis. Inde uenientes zacynthum uisa est aquila alis extēsis super corpus excubare: que illos ad ultra cedēdum signo monstrauit alarum. Dumq; alie naues tempestatem & naufragium ac pene precipitium paterētur: sola illa in qua sanctū corpus quiescebat illibata permāsit. Et quoties luminaria circa corpus accensa flante uento extinguebant: toties per seipsa diuinitus accendebant. Venientes aūt ad portum uestis ab episcopo loci ipsius uisitant. Qui cum aliquid ex sacris reliquiis obtinere precibus: aut precio minime potuisset: aquam tamen lotionis sacrorum membrorum impetrauit. Celebrataq; missa cum corpus aqua diluisset: & ex ipsa cuidam languēti presbytero in potum dedisset: mox ille sanatus qui ab aliis delatus fuerat incolumis ad ecclesiam suam perrexit. Tandē uenetias naute illi applicantes leoni methamaucēsi epo corpus concesserunt: qui ipsum cum summo gaudio percipiens honorifice condidit: ubi & cecus illuminatus fuit: & eger manum habens aridam sanitatem recepit. Processu uero tēporis methamauco a mare submerso corpus illud ad monasteriū sancti seruuli martyris translatum est. Cuius festū agitur. iiii. cal. maii.

De scō Roberto abbate. Cap. CII.

Robertus abbas & fundator ordinis cisterciēsis fuit: qui dum in molismo mōasterio episcopatus lingoneū abbas eēt: quod tūc cenobium erat fama celeberrimum & diuitiis opulentum: quia hec plerūq; solent animos ad lasciuiam prouocare: cupiens uir sanctus artiorem uitam eligere cum. xxi. ex monachis eiusdem loci uiris pfectis: post multos labores & itinerum difficultates cistertium deuenerunt: qui tunc horroris & uaste solitudinis locus erat: ubi anno domini. 1098. sanctus robertus auctoritate fultus hugōis lugduū archiepiscopi tūc apostolice sedis legati & gualterii cabiloneū epi nec non odonis burgundie ducis inclyti abbatiā construxit: & ordinem qui cistertiensis dicit incohauit. Post aliquod uero tēpus a molismensibus monachis requisitus: ipsum monasterium sue regule ac ordini adiecit: & ex utroq; unū corpus effecit. Sicq; sanctus abbas ordine initiato satisq; dilatato sanctis operibus deo seruiēs laudabiliter uixit: & clarus uirtutibus ad christum migrauit. 3. cal. maii. Sepultusq; est in abbatia cistertii: ubi & miraculis pollet. Anno aūt. 14. post ordinis fundationē scūs bernardus ordinē ipm īgressus tā merito q̄ numero locorum & fratrum ipm mirabiliter adauxit: ut in eius legēda dicet. 13. cal. septēbris.

De scō Mariano cōfessore. Cap. CIII.

Marianus monachus de territorio bituricēū natus tempore sancti alodii successoris sancti germāi circa annos domini. 480. claruit. Qui a sancto mamertino abbate in prefato monasterio monachus factus est. Cuiq; idē pater officium alendorum aīalium commisit: quod ille gratanter suscepit & humiliter adiplere curauit. Die quadam aprum a canibus & uenatoribus fugatū ad se fugientem benignius excepit: canibusq; ut animal dimitterent imperauit. Qui ex eo die domesticus effectus sanctum uti catulus sequebat. Die dominico ad ecclesiam pergens ut sibi mos erat: fratrem secū duxit inuitum eo q; ille debebat ipsa die fratribus ministrare. Et dum audientes missam nimis tardarent: illeq; ad horā se non posse redire putaret: finito euangelio equum ut abiret ascendit: sed nequaq; ipsum inde mouere potuit: donec seipsum deliquisse cognoscens ad ecclesiam rediit: & usq; ad finem misse cum mariano pmansit. Et ad horam reuersus suum ministeriū adimpleuit: uir aūt domini in monasterio fontaneti in pace quieuit. iiii. calē. maii corpusq; eius inde delatum antisiodori in suo monasterio sepultū est.

De scō Mariano & Iacobo mrībus. Cap. CIIII.

Marianus & iacobus martyres apud urbē lambasitanam sub decio passi sunt. Quorum prior lector: alter uero diaconus extitit. Qui pro confessione nominis xpiani in ciuitate circeū colonia tenti grauissimis suppliciis excruciati sunt. Post que marianus per apices pollicū suspensus graui pondere pedibus innexo crudeliter tortus est. Deinde cum collega dudum in carcere maceratus: ubi diuinis reuelationibus sepius cōfortatur. Tandē ad prefatam urbem lambasitanam directi & iterum diutius in ergastulo uincti: sed diuina rursum uisitatione alcuiati. Nouissime cum multis aliis gladio consumati sunt pridie calen. maii.

De scō Eutropio epo & martyre. Cap. CV.

Eutropius eps & martyr sancti dionysii cōsocius fuit. Cuius passionē idem dionysius grece scriptam per manus pape clementis direxit athēnas. Hic fuit filius xerxis admirandi babylonie persarum regis & guine regine. Qui a pueritia litteris grecis & chaldeis edoctus liberalibusq; scientiis imbutus: curiositate orbē lustrare desiderans: a patre licentiā circūeundi obtinuit: a quo & nicanorem pedagogum accepit: herodemq; regē in galilea adiit: ut in eius curia aliquid cōspiceret nouitatis. Auditoq; de iesu miraculis qui eo tempore in illis partibus pdicabat: ad eū accessit: quē uidens & audiēs licet gentilis reuereri cepit. Fuitq; presens miraculo quādo xps ex. v. panibus quinq; milium hominum satiauit. Quo uiso iam in ipsum credens eidem ut discipulus adhesisset: nisi pedagogū timuisset. Sed adorato in hierosolymis templo domini more gentiliū ad patrem rediit & uisa sibi nūciauit. Rursum quoq; amore flagrans iesu licentia a patre petita post annū in iudeam reuersus est. Et cū iesus die palmarum uenisset hierosolymam sedens super asinū eutropius inter fuit: & una cū ceteris flores & ramos in uiam strauit. Fuitq; de numero illorum gentilium qui accesserūt ad philippum ut iesum uiderent: ut dicitur ioannis. xii. Audito autem q; iudei eum occidere querebant: repatriauit ne tanti uiri mortē cerneret: uel si mors ipsius tardaretur ut ei cum suis gentibus adiutorium contra iudeos conferret: cunctaq; uisa patri retulit. Audiens quoq; iesum occisum uehementer doluit: sed post ipsum resurrexisse intelligens per ea que de eo uiderat credidit: & de eius resurrectione consola

tionē nō modicā recepit: unde & in ultionem mortis xp̄i oēs iudeos quos in regno paterno repperit occidi mādauit. ¶ Post aliqđ uero tps p̄dicātibus apostolis simone & iuda apud persidē. Eutropius cū patre & regno credētes ab eisdē de xp̄i fide plenius edocti & baptizati sunt: ubi & apostoli abdiam ep̄m & eutropiū diaconē ordinarūt: ut in eoꝝ passione dicet. v. cal. nouēbris. Et dū predicti apostoli pro xp̄o passi fuissent: eutropius eoꝝ gesta & passiones cōscripsit. Deinde patre iā sene: seculo abrenuncians romā uenit: & a beato petro apostolo ad gallias predicandas missus accessit. Ingressusq̄ ciuitatem santonas cū xp̄m p̄dicaret ab infidelibus cesus: & de urbe eiectus sibi tugurium extra muros construxit: ubi noctibus orationi diebus uero p̄dicationi insistebat. Cū aūt multo ibidē tp̄e cōmoratus fructū modicū p̄dicatiōis fecisset: eo q̄ .x. uiros solūmodo cōuertisset. Romā repedans beatū petrū apostolū passum repperit. Et a sancto clemente eius successore ordinatus santoneū episcopus beatoq̄ Dionysio sociatus cum eodem iterū ad gallias adūt. Deueniensq̄ santonū filiā principis uirginem Eustellā nomine cōuertit: & sacro uelamine uirginitatis cōsecrauit: multūq̄ populum signis clarens domino acquisiuit. Cū aūt eustella cū eutropio extra urbis menia in uirginitatis proposito deo seruiēs moraretur: pater missis satellitibus sanctum occidi mandauit. Quē illi primo lapidibus: deinde plūbatis cedentes nouissime securi illiso capite peremerūt. Cuius corpus eustella in eius tugurio sepeliuit: ibidem quoq̄ omni tēpore in orationibus p̄māsit. Que cū migrasset ad xp̄m apud magistrū suū sepulta est: ubi & ecclesia a xp̄ianis p̄cessus tēporis fabricata utriusq̄ corpus qescit miraculis redolēs. Passus est aūt scūs eutropius pridie cal. maii.

¶ De sancto Zozima abbate. Cap. CVI.

Zozimas abbas in palestine partibus circa egyptum fuit. Qui adeo reputabatur sanctitate pollens: ut delonginquis regionibus ad eius cellam fratres accederēt: & ab eo edificati uite pabula reportarent. Hic annis .liii. in eremo p̄manens infestatus a quibusdam cogitationibus quasi perfectus esset: & nullius doctrina indigeret: a quodam sibi seniore apparente monet: ut se sequat: & p̄fectiores se inneiret. Quē secutus ad quoddā monasteriū iuxta iordanē p̄uenit: quem abbas cenobii benigne suscepit: & eū intra monasteriū introduxit. Ibiq̄ zozimas annis pluribus cōmoratus perfectiorem didicit uitā. Nam monachi illi die dominico ad ecclesiam cōueniebant: ubi missa celebrata cōionē sumebāt: cōpletisq̄ orationibus & officio duobus ex fratribus pro diuinis celebrandis p̄ uices in monasterio dimissis: ceteri modicos cibos de cenobio sumentes asportabant: & exeuntes segregatim ac solitarie totam hebdomadā in eremo peragebāt. Rursumq̄ die sabbati in sero ad monasterium cōueniebant. Vbi zozimas multis diebus deo seruiēs: tandē egressus diui na dispositione & itinere .xx. dieꝝ solitudinē pagrās: mariā egyptiacā inuenit: cui & anno sequēti dominicū corpus attulit: & mortuā sepeliuit: ut supra in eius uita actū est .iiii. noñ. aprilis. Reuersusq̄ ad monasterium prefatū oīa uisa abbati & fratribus rettulit. Et post tempus aliquod in ipso loco uitam in pace finiuit pridie calen. maii.

¶ De scō Philippo apostolo. Cap. CVII.

Philippus apostolus a bethsaida galilee ciuitate: andree & petri q̄uis oībus apostolis etate iunior fuerit: uocatione tamen inter primos extitit: ut de eo dr̄ Ioā. primo cap. Hic post domini ascensionem & apostolorum diuisionem .xx. annis per scythiam instanter xp̄i euangelium predicauit. Sed tandem a gentilibus tenet & ad statuam martis adductus īmolare compellitur. Tunc draco de sub base altaris exiit: qui filiū pontificis ignē sacrificii ministrantem interfecit. Duos quoq̄ tribunos quoꝝ ministri Philippū apostolū in uinculis detinebant extinxit. Flatu etiam suo ceteros oēs morbidos reddit. Quibus apostolus dixit: ut si statuā martis deiicere uellent: & crucē domini ibidem erectam adorarent: mortui eoꝝ resurgerent: & infirmi sanitatem p̄ciperent. Illi uero qui cruciabant: se sanari petebant: & statuam cōfringere p̄mittebant. Tunc philippus p̄cepit draconi: ut sine alicuius lesione in desertū locum abiret: ubi neminem ledere posset. Qui statim recedens nusq̄ cōparuit. Apostolus uero languentes oēs sanauit: & illos tres mortuos suscitauit. Sicq̄ factum est: ut qui eum persequebant: quasi deū adorarent. Ipse autem per unum annū iugiter predicauit: & multa milia hominū ad xp̄i fidem cōuertit & baptizauit. Edificatisq̄ multis ecclesiis: ep̄os: p̄sbyteros & diacones atq̄ alios clericos ordinauit. Deide per reuelationem ad asiam in ciuitatem hieropolim deuenit: ibiq̄ heresim ebionitaꝝ qui xp̄m carnē phantasticā assumpsisse docēt: extinxit. Erant aūt ibi due sacrarissime uirgies eius in baptismate filie p̄ quas deus multitudinē uirginū lucratus est. Apostolus aūt ante .vii. dies obitus sui oēs p̄sbyteros & clericos suos ac uicinaꝝ urbium ep̄os cōuocauit: & eos de singulis docēs in xp̄i fide cōfortauit: seq̄ ad deū per martyriū migraturum post .vii. dies eisdē p̄dixit. Et cum esset annoꝝ .lxxxvii. ab infidelibus tentus: crucifixus: lapidatusq̄ perrexit ad dominum: & martyriū feliciter cōsumauit cal. maii. Et in eadē ciuitate corpus eius positū est. Postmodū etiam due filie eius p̄fate a dextris & a sinistris eius tumulate sunt. Processu uero tēporis corpus apostoli romam translatum fuisse dicitur.

¶ De sancto Iacobo minore apostolo. Ca. CVIII.

Iacobus apostolus qui dicit minor seu iacobus frater domini cognomento iustus: fuit filius alphei & marie sororis matres domini: sicq̄ cōsobrinus xp̄i fuit: propter

quod more iudeorū & frater domini appellabaṫ. Mi/
nor aūt diciṫ ad distinctionē alterius iacobi apostoli
filii zebedei: qui maior uocaṫ: nō q̄ hic minor illo fu/
isset etate: sed posterior uocatione. De hoc aūt dicetur
plenius in historia natiuitatis uirginis marie. vi. idus
septēbꝛ. Iustus aūt cognominatus est ꝓpter meritum
excellētissime sanctitatis. Nam ut de eo dicit hierony/
mus tante reuerentie fuit in populo: ut fimbriam ue/
stimēti eius certatim contingere cuperent. Et ut dicit
egesippus: hic ex utero matris sue sanctus fuit: uinum
& siceram non bibit: carnes nunq̄ māducauit: ferrum
in capite eius non ascendit: oleo nunq̄ unctus: nec bal/
neo usus fuit: sindone. i. ueste linea semp īdutus. Toti
es in orōne genua flexerat: ut callos in genibus more
camelorū uidereṫ habere. Hic solus ex apostolis pro/
pter sanctitatē suā ꝑmittebaṫ intrare in sanctasancto/
rū: non quidem cā imolationis sed orationis. ¶ Intan
tum aūt & facie & liniamentis corporeis simillimus
xp̄o fuisse perhibeṫ: q̄ plerique in amborum specie fal/
lerenṫ: unde ut dicit hieronymus cū iudei ad capien/
dū xp̄m pergerent: ne forte iacobum in personam xp̄i
caperēt: a iuda q eos optime discernebat signū osculi
acceperunt. Et nihilominus fugientibus apostolis: q̄/
dā ex ministris qui ꝓpter turbam xp̄o approximare
nō poterant: iacobum iustū uice iesu tenuerunt: Qui
relicta sindone qua utebaṫ: ut dictū est nudus ꝓfugit
ab eis. ¶ Hic etiā ut idem hieronymus testatur cōtra
iouinianū perpetue uirginitatis extitit. Et ut idē tradi
in parasceue mortuo domino iacobus uotum uouit
se non comesturum donec uideret dominum a mor
tuis surrexisse. In ipsa aūt die resurrectionis cum usque
tūc nō gustasset: dominus eidē appuit: & astantibus
mensurā apponere iussit. Deinde panē accipiens bene
dixit & fregit & iacobo dedit hortās eum ut comede/
ret: eo q̄ filius hominis a mortuis surrexisset. Huic ēt
ꝓpter sue sanctitatis excellentiā apostoli in tātū detu/
lerunt: ut primus iter eos missam hierosolymis post
ascēsionem domini celebrasset quā petrus postmodū
primus celebrauit ātiochie & marcus alexādrie. Post
ascensionē ergo domini discipulis ad predicandū ad
diuersas partes adeūtibus: Iacobus frater domini hie/
rosolymorū ep̄s ordinatus est: q ecclesiā ipsam annis.
xxx. gubernauit. Et cū primū conciliū ab apostolis in
hierusalē celebratū esset propter obseruationē legali/
um. Iacobus uti ecclesie ipsius ep̄s cōcilii diffinitor &
iudex fuit: ut habeṫ act. xv. ¶ Anno igiṫ. vii. ep̄atus sui
cū apostoli ad diē pasche hierosolymis cōuenissent: &
interrogante eos iacobo quanta ꝑ eos dominus corā
populo fecisset: ipsique oīa seriosius explicassent: & iaco
bus cū apostolis in templo corā caipha & aliquibus iu
deis predicasset: iamque ꝓpe esset ut baptizari uellēt: q̄/
dam iudeus templū ingressus sacerdotes redarguit q̄
se ab illis magis decipi permitterent. In tantūque popu/
lū concitauit ut apostolos lapidare uellent. Ascēditque
hō ille super gradū ubi iacobus predicabat: & ip̄m p̄/
cipitauit deorsum. Qui fracto crure ex die illo pluri/
mū claudicauit. Hoc aūt passus est anno. vii. post do/
mini ascēsionem. Sed nec sic usque ad annum. xxx. epi
scopatus sui a predicatione cessauit. ¶ Quo tp̄e uidē/
tes iudei q̄ paulū occidere nō potuissent eo q̄ cesarē
appellasset: ut diciṫ act. xxv. persecutionem in iacobū
conuerterunt. Conueneruntque ad eum obsecrātes: ut

populū reuocaret qui errabat in iesu putantes q̄ esset
xp̄s: de quo ipse testimonium quid sibi uideretur co/
rā populo die pasche ꝓferret: cui tanq̄ iustissimo oēs
acquiescerent. Statuētes igiṫ eum die pasche supra pi/
nam templi: illum rogabant pōtifices tanq̄ uirorum
iustissimum: ut enūciaret omnibus qd sibi de iesu ui/
dereṫ. At ille cū ingenti uoce pronunciauit: q̄ in celis
sedit ad dexteram summe uirtutis: uenturus iudica/
re uiuos & mortuos. Quod christiani audiētes gau/
debant. Pontifices uero iudeorū confusi stabāt. Et cla/
mare ceperunt q̄ etiā iustus errasset. Consilio quoque i
ter se initio de eius nece super pinā ascenderunt: & ip/
sum precipitauerunt. Qui deiectus non solum morī
nō potuit: sed super genua ꝓcūbens pro persecutori/
bus suis orauit. Cūque eum orantem desup lapidibus
perurgerent: unus ex sacerdotibus de filiis rechab ce/
teros icrepabat: q̄ iustum pro eis orantem lapidarēt.
At unus ex illis ꝑticam fullōis arripuit: & ualido ictu
caput eius impuiens ipsum excerebrauit: talique mar/
tyrio migrauit ad dominū. Sepultus ibidē iuxta tem
plum cal. maii. In cuius sanguinis ultionē ut dicit io/
sephus subsecutū est excidium hierusalē & dispersio.
iudeorū. Quod licet re uera fuerit principaliter ꝓpter
mortē domini. Ad hoc tamen addere potuit interfe/
ctio iacobi iusti. ¶ Hic ut ait hieronymus libro de ui
ris illustribus unā tantū scripsit epistolam que de. vii.
canonicis est: que tamen ab alio quodā eius nomine
edita a nonnullis traditur: licet paulatim procedente
tempore obtinuerit auctoritatem.

¶ De sancto Hieremia propheta. Cap. CIX.

HIeremias ꝓpheta & sacerdotes ex tribu sa/
cerdotali ortus uico anathoth q tribus mi
libus a hierusalem distat patre elchan ser/
mone qdem apud hebreos rusticiore pro/
phetauit: que simplicitas elloquii de loco ei in quo na
tus est accidit. Cuius ꝓphetia per tēpora quattuor re/
gnū extenditur. s. iosie: & ioachim primi: & ioachim
secundi: & sedechie regum iuda: ꝓphetauit aūt in re/
gno iuda iam. x. tribubus in assyrios translatis. Hic ex
utero matris sanctificatus extitit: & etate puerili pro/
phetare cepit. Anno uidelicet. xiii. iosie regis iude: &
prophetauit usque ad euersionē urbis hierusalem. xli.
annis preter illud tempus quo in egypto prophetauit
in tānis. Et cum puer esset tetigit dominus os eius ce
pitque prophetare & predicare: mane consurgēs & fre/
quenter stans in porta domus domini in atriis tem/
pli. Et ostendit ei dominus signa euersionis hierusa/
lem quam predicabat. Primo signo significauit aucto
rem euersionis deum sub figura furis cum uirga ui/
gilantisque iam uigilabat ad percutiendum populum.
Secundo ostēdit ei quo ministro ad hoc uteretur per
ollam succensam a facie aquilonis. i. a chaldeis qui iux
ta situm hierusalem uenerunt ab aquilone. In tertia
uero de lumba re putrefacto ostendit ei causam euer/
sionis nec fuit hec uisio imaginaria sed corporalis.
Quia enim filii hierusalem recesserunt a domino
fornicando post deos alienos comparantur lumba/
ri putrefacto: ut sicut lumbare adheret lumbis ui/
ri sic primo adherebant domino. ¶ Anno autem
quarto ioachim primi regis iuda cum Hieremias
propheta destructionem urbis hierusalem & templi
in proximo fiendam publice denunciaret a principi/

bus populi cesus missus ẽ i carcerẽ:ne publice predicaret. Qui uocato baruch filio nerie scriptore suo scribit fecit in uolumine q̃ pphetabat:& misit populo & regi per mãus baruch. Que cũ baruch in tẽplo legisset populus penitens ieiuniũ pdicauit. Rex autem cũ hec audisset uolumẽ cõbussit. Hieremiã quoq; iã de carcere a populo dimissum:& baruch apphẽdere uoluit:sed deus eos ad tempus abscondit. ℭ Post hec nabuchodonosor rex babylonis ascendens hierosolymam:cepit ioachim:& partem uasorum tẽpli asportauit:ipsumq; in babylonem ducebat. In itinere uero remisit eum acceptis obsidibus: daniele cum tribus pueris & aliis nobilibus iudeorum:& imposito ei tributo:qui soluit ei tributũ annis tribus. Postmodum uero audiens:q rex egypti contra nabuchodonosor bellum assumeret:tributum denegauit: unde & rex babylonis ueniens hierusalem:intrauit eam sub iure federis:sed fide mox rupta iuuenes fortissimos cum ioachim rege occidit & ioachim iechoniam ioachim filium patri equiuocum regẽ constituit. Postea autẽ timens ne ioachim memor paterne iniurie adherendo egyptiis contra se pugnaret:rediens iterum hierusalem obsedit. Sed de consilio hieremie ioachim se cũ matre & omni familia nabuchodonosor tradidit: q capta ciuitate ioachim & principes & multos de populo transmigrauit in babylonem cum ezechiele & mardocheo. Hec autem traductio filiorũ iuda in babylonem dicitur transmigratio:sed alia que facta est post euersionem hierusalẽ dicitur captiuitas. Constituit autem nabuchodonosor regem patruum ioachim sedechiam sub iureiurando: q ei seruiret sub tributo. Qui duobus annis promissa compleuit. Cũ autem pseudo prophete deciperent sedechiam dicentes in proximo babylonios ab egyptiis esse uincẽdos. Sedechias rex iuda contra iuramentũ suũ regi chaldeorum denegauit tributũ. Qua de re nabuchodonosor ueniens in iudeã obsedit hierusalẽ. Interim uero falsi prophete nunciabant regi prospera sed falsa hieremias uero his cõtraria sed uera. Qui egregiens hierusalẽ ut ueniret ad uicũ suum anathoth tanq̃ fugeret ad hostes captus est & incarceratus: nabuchodonosor uero & nabuzardan hierusalẽ.xviii. mensibus obsederunt. Tunc sedechias territus hieremiã de carcere tulit:& pphetie ueritatẽ secreto inquirẽs audiuit Hieremias aũt pnoscens tẽplum domini euertendũ diuino oraculo admonitus:tulit arcã testamẽti cũ his que in ipsa erãt:& in montẽ abariiĩ quẽ moyses ascenderat:ut terrã promissionis uideret deportauit:& pcibus suis eã absorberi fecit in petra:digito uero nomẽ dei designans impressit:acsi ferre sculptum esset. Et extunc nec locũ quis cognoscere potest: nec nomẽ legere usq; in presens. Sepeq; nubes ut ignis fit super locum illũ nocturno tempore:eo q gloria domini ab eius lege non desinat. Dixitq; hieremias presentibus. Dominus de syon recessit ad celos rursus in uirtute uenturus. Eritq; signum presentie eius quando uniuerse gẽtes adorauerint lignum. ℭ Deinde cũ hieremias captiuitatem publice pdicaret. Sedechias rex principibus eum petentibus tradidit. Qui cum eum in lacum deposuissent: ubi erat in luto usq; ad guttur:extraxit eum inde abde melech ethiops uir eunuchus pietate commotus. Tamen in carcere detẽtus est usq; ad diem quo capta est hierusalẽ. Quã nabuchodonosor.xviii. mensibus obsessam tandem cepit:fugientemq; regem sedechiã comprehendit: filios eius occidit:& oculos ei eruit:ac uinctum cum pricipibus in babylonem adduxit. Nabusarachim uero princeps militie regis qui remanserat: templũ & urbem succendit:murum euertit: & captiuos multos & uasa templi in babylonem transtulit. Godoliam uero pauperibus in terra relictis prefecit:& hieremiam nolentem secum abire:sicut a rege in mãdatis acceperat dimisit. Sed postq̃ godolias a quodam ismaele de semine regio interfectus est timentes sibi relige iudeorum contra consilium hieremie in egyptum descenderunt:& hieremiam & baruch secum & inuitos duxerũt & habitauerũt in magdalo tãnis & mẽphiatq; fatures. Cũq; eẽnt ibi hieremias regibus egypti signũ dedit:& eorũ idola subuerti oporteret:cum uirgo pareret:unde sacerdotes eorũ in secreto tẽpli loco imaginẽ uirginis q pueri statuentes adorabant. Dũ uero post tempora ptolemeus eos interrogasset: cur hoc agerent:dixerunt paterne traditiõis esse mysterium:quod a sancto propheta maiores eorum acceperant: & ita futurum esse credebant. ℭ Et cum hieremias ibidẽ populum de idolatria redargueret: insurrexit populus iudeorũ contra eũ:& lapidauerũt eum. Porro egyptii eum honorauerunt: sepelientes iuxta tumulum regum suorũ: memores beneficiorũ que prestiterat egyptiis. Oratione enim sua fugauerat aspides & bestias aquarũ quas greci crocodilos uocant:qbus prius egyptus infestabatur. Cuius corpus alexander macedo transtulit alexandriam: & sepeliuit gloriose. Extunc quoq; a terra illa prohibiti sunt crocodili & aspides memorati. ℭ Non solum autem hieremias eius prophetiam suo libro conscripsit: sed etiam propter mortem iosie regis iude elego metro trenorũ lamentationes cõposuit: qbus in exequiis funeralibus utebãtur cantores & cãtatrices. Occubuit aũt sanctus propheta calẽ. maii. Et hic non solũ ecclesiastici.xlix. in sanctorũ patrum catalogo scribit: sed etiã in plerisq; diuine scripture locis & a multis doctoribus ut sanctissimus memoratur. Hec iosephus: hieronymus:comestor & guilelmus.

ℭ De sancto Baruch propheta. Cap. CX.

BAruch pphcta & scriptor hieremie fuit: ac ei in carcere minister & in exilio socius usq; ad diẽ mortis ipsius eũ non deseruit. Multaq; ex ore ipsius cõscripsit:ipse quoq; spiritũ ppheticũ habuit & multa ac magna mysteria de icarnatiõe domini pphetauit. Qui & cũ magi

stro suo a populo in egyptum deductus post eius interfectionem in pace dormiuit. Sed quia dies certus eius obitus non habetur suo recte preceptori & magistro subiicitur. Sanctitatem uero huius prophete non solum doctoris eius hieremie uita sanctissima quam bonum discipulum imitatum fuisse credendum est: sed etiam eidem a spiritusancto tradita indicat prophetia: prophetauit autem baruch in babylonia tempore captiuitatis iude: & uerba prophetie legit in auribus iechonie siue ioachim regis iuda & ceteri populi transmigrati: ut ex textu ipsius libri liquido patet: propter quod arguendum est baruch cum ceteris captiuis in babylonem adductum. Et inde forsitan obtenta a rege gratia redeundi: eo q hieremie fuisset consocius & discipulus taliter ad iudeā reuersum: ut cum hieremia postmodū ut dictū est descenderit in egyptū. Hec notantur supra.

¶ De sancto Andeolo martyre. Cap. CXI.

Andeolus subdiaconus & mat a sancto policarpo episcopo ex oriente cum benigno & andochio presbyteris: & thyrso diacono ad gallias predicandas missus ē. Quē seuerus cesar eius predicatione comperta in territorio niuaricēi comprehensum & spinosis fustibus flagellatum: christum confitentum in carcerem trudi fecit. Dieq sequēti facto de ligno durissimo ense ad formam gladii caput eius in modum crucis findi pcepit. Et sic eliso cerebro martyrium consumauit calendas maii: ut dicit ado.

¶ De scō Sigismūdo rege & martyre. Cap. CXII.

Sigismundus rex & martyr filius genebaudi regis burgundie & eius post mortē in regno successor fuit tempore anastasii imperatoris ut ait sigibertus. Qui a pueritia xpianissimus ecclesias & monasteria & sanctorum limina uisitabat. Ieiuniis quoq & orationibus ītentus assidue pauperibus uberes elemosynas īpendebat. Assumpto uero regno cultū xpi ampliare curabat: eo q adhuc burgūdiceī gentilitati seruiebant. Dumq loca martyrum perlustraret uenit ad ciuitatem sedunēī ad locum agaunēī: ubi beatus mauritius cum sancta legione thebeorum passi sunt. Ibiq diuinitus inspiratus orabat ad dominum ut de consortio martyrum effici mereretur. Angelus uero eidem tunc apparuit eumq docuit: ut sicut audiret militie celestis alternatim psallentium choros: sic in ecclesia psalmos decantari institueret. Sanctus ergo extensis auribus choros angelicos canentes audiuit: & angelica mandata sicut audierat adimpleuit. Nam usq ad illud tempus in ecclesiis gallie non alternatim: sed insimul ab omnibus psallebatur. ¶ Cum igitur franci adhuc gētiles regnū burgundionum depopulassent: & multos ex suis adhuc paganis rex sibi aduersantes & gallias adherentes haberet: tonsa capitis coma & habitu religionis indutus ad locum predictorum agaunensium martyrum latenter aufugit. Quo franci cum burgundionibus proditoribus peruenerunt. Tunc burgundiceī regem cognitum & uinctum francis tradiderunt: una cum coniuge & duobus filiis sigiberto & gunterāo. Quos illi ad locum qui dicitur belsa deducētes in puteo antiquo capitibus deorsum proiecerunt: taliq martyrio ad dominum migrauerunt. calen. maii. Quorum corpora a limo contecta ibidem triennio iacuerunt. Sed cum sepius noctu a multis uiris sanctis supra locum ipsum accense lampades uiderentur expletis tribus annis abbas ipsius loci ab angelo monitus corpora sanctorum de puteo leuata in ecclesia sancti ioannis euangeliste tumulauit: ubi eorum meritis multa miracula fiūt. Hoc autem speciali priuilegio sanctus iste martyr effulget: quia a febricitantibus inuocatus ciuscunq generis febrem expellit. Hec sigibertus.

¶ De sancto Amatore episcopo. Cap. CXIII.

Amator episcopus antisiodorcēī in annis iuuenilibus litteris eruditus deo iam deuotissimus a parentibus insignibus coactus uirginem desponsauit. Quam tamen ut uirginitatem profiteretur induxit: & ipse simili se uoto constrinxit. Cum autem uterq uotum emisisset: angelus domini eiusdem astitit: duas coronas sibi afferens: & singulas singulis imponens: eos in sancto pposito confortauit: puella igitur monasterium uirginū īgressa est. Amator uero clericus factus post mortem eladū atisiodorēī episcopi eodem in pontificatu surrogat. Qui pluribus miraculis effulsit. Inter que dum paruam haberet ecclesiā que populum omnino capere non ualebat: rogauit obnixius ciuem quendam reptilum nomine: ut domum suam templo dei contiguam concederet ad ecclesiam ampliandā. Qd ille facere denegans: grauiter infirmatur. Sed sancto postulata concedens continuo liberatur. Sanctus ergo episcopus domum ecclesie adiiciens eādem in honore protomartyris stephani fabricauit. In qua uerbum domini predicabat. Sed cum obitum suum imminere conspiceret ad ecclesiam perrexit: celebrataq missa populo sermonem fecit: & in throno suo residens expirauit. Cuius anima in columbe specie celū petere uisa fuit. Corpus quoq eius in ipsa ecclesia tumulatum quiescit. Aqua uero qua corpus lotum fuerat: perfusus paralyticus curatus est. Quieuit in pace lendas maii.

¶ De Letaniis. Cap. CXIIII.

Letanie bis in anno fiūt scilicet in festo sancti marci: que dicitur letania maior: & triduo ante ascēsionem: que dicitur minor. Et interpretat letania supplicatio uel rogatio. ¶ Letania autem maior tripliciter nominatur scilicet letania maior: processio septiformis: & cruces nigre. Dicitur autem letania maior: ratione instituentis: quia a magno Gregorio papa urbis instituta est. Ratione loci: quia rome instituta est: que caput orbis est. Ratione cause: quia pro magno morbo & grauissimo qui rome uiguit: scilicet pro epidemia inguinaria: que infinitum populum romanum extinxit: de quo dictum est supra in legenda gregorii pape quarto idus martii. ¶ Dicitur etiam processio septiformis: ex eo q beatus gregorius processiones suas per septem ordines disposuerat. In primo enim ordine erat clerus. In secūdo monachi religiosi. In tertio sanctimoniales. In quarto infantes. In quinto laici. In sexto uidue & continentes. In septimo coniugate. Sed quod modo non potest in numero personarum: suppleatur in numero letaniarum: quia septies dici debent. ¶ Dicuntur & cruces nigre: quoniam in signū meroris ex tanta strage hominum & in signum pe

nitentie nigris ueſtibus induebantur: propter ean/
dem etiam cauſam cruces & altaria ciliciis uelaban/
tur. ¶ Alia uero ē letania minor: que fit tribus diebus
ante aſcenſionem: quam ſanctus mamertus uiēneñ
epiſcopus ante inſtitutionem prime inſtituit. Et dici/
tur minor ad differentiam prime: quia inſtituta eſt a
minore epiſcopo: in minori loco: & pro minori mor
bo. ¶ Cauſa autem huius inſtitutionis fuit: quia tunc
apud uiennam crebris & ualidis terremotibus do/
mus & eccleſie ſubuertebantur: nocturni ſonitus &
clamores audiebantur: & lupis etiam nimia feritate
ipſas ciuitates intrantibus pueri & homines perfecti
lacerabantur. Predictus ergo epiſcopus triduanum ie
iunium indixit: letanias inſtituit: & ſic tribulatio con
quieuit. Deinde ab eccleſia ſtatutum eſt: ut hec leta/
nia uniuerſaliter conſeruetur. ¶ Dicuntur etiam ro/
gationes: quia tūc ſanctorum ſuffragia imploramus.
Et merito talis obſeruantia his diebus obſeruanda ē
multiplici ratione. Primo ut deus bella pacificet: que
in uere frequentius concitantur. Secundo ut teneros
adhuc fructus conſeruādo multiplicet. Tertio ut mo
tus carnales qui hoc tēpore magis uigent in ſe unuſ/
quiſq; mortificet. Quarto ut ad receptionem ſpiri/
tusſancti ſe quilibet magis habiliter. Quinto ut chri/
ſto aſcendente & dicente: petite & accipietis: quiſq; cō
fidentius poſtulet. Sexto ut eccleſia ſe carne macerans
per ieiunium & plumis amplificans per orationem
cum xp̄o aſcendēte liberius & facilius euolet. He due
ultime rationes ſunt guilelmi antiſiodoreñ. ¶ In his
ergo letaniis cruces deferuntur campane pulſantur:
uexilla portantur: & omnium ſanctorum patrocinia
generaliter implorantur. Ideo autē cruces deferimus.
& campanas pulſamus: ut demones territi fugiant:
uexilla regis eterni conſpicientes: eiuſq; tubas excita/
torias audientes. Vexilla deferimus ad repreſentandū
uictoriam aſcenſionis chriſti: qui cum preda celos
aſcendit: unde uexillum per aerea incedēs eſt chriſtus
ad celos aſcendens: populi qui ſequuntur: ſunt ſancti
qui ab eo ad celeſtia ſubleuantur. ¶ Sanctorum autē
omnium ſingulariter & generaliter ſuffragia implo/
ramus. Primo propter noſtram inopiam: quam ha/
bemus in merendo: ut ubi noſtra non ſuppetunt me/
rita: patrocinentur aliena. Vel propter inopiam quā
habemus in contemplando: ut qui non poſſumus
ſummam in ſe lucem aſpicere ſaltem in ſanctis aſpi/
ciamus. Vel ꝓpter inopiam: quam habemus in aman
do: qa plerūq; imperfectus homo magis afficitur cir/
ca aliquē ſanctum q̄ circa ipſum deum. ¶ Secundo ꝓ
pter ſanctorum gloriam: ut dum per eorū ſuffragia
quod petimus imploramus: ipſos magnificentius
collaudemus. ¶ Tertio propter dei reuerentiam: ut
peccator qui deum offendit quaſi non audeat ipſum
in perſonam propriam adire: ſed ſanctorum poſſit
patrocinia implorare. ¶ In his autem letaniis conſue/
uit illud canticum angelicum frequentari. Sancte de/
us: ſancte fortis: ſancte & immortalis miſerere nobis.
De quo refert damaſcenus libro tertio: ꝙ cum apud
conſtantinopolim propter epidemiam letanie cum
proceſſione fierent. Puer de medio populi in ce/
lum raptus & iſtud beate trinitatis canticum ibidem
edoctus rediens ad populum: illud frequentari do/
cuit: & mox tribulatio ceſſauit. In chalcidoneñ quo/
que concilio fuit iſtud canticum approbatum.

¶ De ſancto Athanaſio epiſcopo & confeſſore.
Cap. CXV.

Athanaſius epiſcopus alexandrinus & do/
ctor grecorū: de quo in libro decimo eccle
ſiaſtice hiſtorie: & ab aliis pluribus mul/
ta ſcribuntur tempore conſtantini & con
ſtātii eius filii arriani claruit. Qui a puerilibus āñis li/
beralibus diſciplinis ibutus: & ſacra philoſophia eru/
ditus: a ſancto alexandro epiſcopo glorioſo ſene cleri
cus factus & preſbyter ordinatus: in predicando uer/
bum domini eidē coadiutor effectus eſt. Et inde una
ſecum niceno concilio interfuit: & arrium hereticum
mirabiliter cōfutauit. Propter quod ab arrianis odio
conceptus innūeras ab eiſdē perſecutiones perpeſſus
eſt. Quibus ſuggerentibus concilio iterum apud lao/
diciam cōuocato dum omnes ſederent: & diſputatio
incepta eſſet oratione tamen alexādri epiſcopi & atha
naſii preſbyteri premiſſa arrius ſecreta nature com/
pulſus expetiit: ubi inteſtinis omnibus in ſeceſſum de
fluentibus expirauit. Quo miraculo multi arriano/
rum ad fidem catholicam redeunt: ceteri uero in
athanaſium amplius obſtinati deſeuiunt. Cum au/
tem poſt mortem alexandri eidem in pontificatu ſuc
ceſſiſſet fidem catholicam ſcriptis & ſermonibus de/
fenſabat: & arrianam perfidiam impugnabat. ¶ Ve/
rum ex arrianorum emulatione ac ſuſurratione con
ſtātio impatori arriano exoſus factus uelut hoſtis im
perii cenſebatur. Delatus autem auguſto de adulterio
uiolenter illato: & de dextera arſenio eius diacono
preciſa apud tyrum ciuitatem imperatoris iuſſu ad
concilium euocatur. Ingreſſuſq; ſynodū mulier ip/
ſum de adulterio falſo accuſabat: que & ipſum quem
accuſabat non cognoſcebat. At uero timotheus ſub
nomine athanaſii ſe excuſat: mulier uero ipſum atha
naſium credens obiurgat: ſicq; de falſo crimine con/
uicta eſt & confuſa. Deinde manus arida in loculo ꝓ/
ducit: q̄ arſenio ab epiſcopo abſciſſa fuiſſe aſſerit. Epi
ſcopus uero arſenium latentem qui longius eſſe pu/
tabatur adeſſe fecit: quo ambas manus exhibente ſe
innocentem probauit. Cum autem hec arriani ma/
gicis artibus deputarent: innocens athanaſius uti cul
pabilis iudicatur ex urbe & ſede propellitur ab impe
ratore proſcribitur & per totum orbem occidendus
inquiritur. Qui ubique profugus a maximino tre/
uereñ epiſcopo benigne ſuſcipitur: ſed poſt modi/

cum metu principis inde pgreditur. Deinde. vi. annis latuit in sicca cisterna sola ei quadã ancilla uirgine mi nistrãte catholica:: ubi simbolum. Quicunq3 uult sal uus esse: dictauit & scripsit. Cum autem persecutores sui illuc aduenissent: & nunciante ei ancilla athanasi/ us aufugisset: illi hoc cognoscentes uirginem ad mor tem ceciderunt. Post hec cum ad partes imperato/ ris constantis fratris constantii occidentales uenis/ set: causamque ipsius constans examinasset super epi scopi iniusto exilio litteras fratri direxit: constanti/ nusque ipsum ut fratri complaceret ad sedem suam reuocauit. Sed modico post tempore ad instantiã ar/ rianorum: iterum eum constantius eiiciens persequi/ tur. Iterumque constantis comminationibus reuoca tur. ¶ Defuncto uero constante soloque regnante constantio cum athanasium suspectum haberet q̃ si/ bi germanum inimicum fecisset suasu arrianorum tertio ipsum de sede propulit: & georgium arria/ num sibi in episcopum surrogauit: missis per uni/ uersum orbem romanum litteris ut ubicunque re/ pertus fuerit athanasius occidatur remuneratione ta/ xata cuicunque: qui caput athanasii imperatori ob/ tulisset. Quo tempore sanctus uir toto orbe hincin/ de profugus euagatur. Aduersus quem reges ac prin cipes & populi commouentur. Sed multis euasis peri culis: & persecutionibus dei gratia reseruatur. Mor/ tuo uero constantio & iuliano apostata ei succeden/ te: & humanitatem fictam pretendente: ut ex hoc in initio suum imperium roboraret iussu iuliani om nes episcopi exulantes ad suas ecclesias redire permit tuntur. Sicque athanasius alexandriam remeauit. ¶ Post modicum uero tempus diabolo suadente ad suggestionem magnorum iulianõ fauentium misit milites multos alexandriam ad athanasium perimen dum. Qui per flumen nili cum paucis catholicis na/ uicula fugiens: persecutores obuios habuit. Illi uero cum presentem cernentes non agnoscunt: & de atha nasio uti de alio interrogantes pertranseunt. Ipse ue/ ro alexandriam alia uia repetens usque ad tempus pacis ibidem latenter permansit. Post mortem uero iuliani succedente in imperium iouiano catholico re/ ducitur athanasius in propriam sedem: & restitu/ tus honorifice post menses octo quieuit in pace an/ no episcopatus sui quinquagesimosexto sexto nonas maii. Ibiq3 clarens miraculis tumulatur. ¶ Hic glo/ riosus doctor inter multa insignia eius sapientia opu scula: Duos aduersus gentes excudit uolumina: Con/ tra ursatium & ualentem unum: De uirginitate unũ: De persecutione arrianorum plurima: De psalmo/ rum titulis unum: Historam antonii monachi ui/ tam continentem insigni uolumine texuit. Epistolas insuper & alia multa que enarrare longum est edidit. Hec hieronymus libro de illustribus.

¶ De sancto Florentio epo. Cap. CXVI.

Florentius & uindemialis episcopi taurisii translati quiescunt. Quorum uindemia/ lis apher natione a sancto alpiano confesso re doctus ad presbyteratus ordinem inde ad episcopatum peruenit: ubi una cum eugenio mira culis multis ostensis populum copiosum conuertit. Deinde peregrinationis gratia ad insulam corsicam uenientes in castris fauneii & uadeii: populum a cul/ tura draconis eruerunt: ligato oratio ad collum ser/ pentis & ipso in mare demerso. Sicq3 conuersum po/ pulum baptizarunt. Post que sanctus eugenius ibi/ dem in castro uandeñ commoratus quieuit in pace: ubi etiam extat puteus ab eodem in mare defossus preter naturam dulcem aquam emanans. Vindemia lis uero regressus corsicam: ibidem in pace uitam fini uit: & sepultus est ibi: ubi & olim sanctus florentius episcopus quiescebat. Vastata uero corsica a sarace/ nis: tityanus taruisinus episcopus illuc nauigio acce/ dens: corpora sanctorum florentii & uindemialis ob/ tinuit: & taruisium translata in basilica sancti ioannis baptiste deposuit. Que successor eius rotharius post/ modum in maiori ecclesia sancti petri honorabilius tumulauit. Horum festum colitur. vi. non. maii.

¶ De Inuentione sancte crucis Cap. CXVII.

Inuentio sancte crucis dicitur: quia eo die a sancta helena matre constantini imperato ris crux inuenta fuisse perhibetur: Illud enim preciosium lignum dominicum in quo christus confixus fuit ducentis fere annis sub ter ra iacuit. Anno autem domini ducentesimo trigesi/ motertio congregata est iuxta fluuium danubium multitudo innumerabilis barbarorum: uolentes flu uium transire: & omnes regiones usq3 ad orientẽ sub/ iugare. Contra quos constantinus imperator castra mouit: & contra danubium se cum suo exercitu col/ locauit. Visaque barbarorum multitudine infinita iam transeunte flumen extimuit: cum qua die se/ quenti erat prelium commissurus nocte autem ab an gelo excitat: & ut sursum respiciat admonetur. Qui signum crucis uidit in celo ex clarissimo lumine fa/ ctum: litteris habens aureis circunscriptum. In hoc signo uinces. Qui confortatus licet adhuc gentilis crucis similitudinem fecit: & ipsum ante exercitum portari iussit. Vexilla quoq3 militaria & arma cruce si gnari fecit: & irruens in hostes: ipsos in fugam uertit: eorumq3 maximam multitudinem interfecit. Reuer sus ergo ad urbem omnes idolorum pontifices con/ uocauit: & cuius deorum hoc esset signum diligẽtius inquisiuit. Quibus se nescire dicentibus: quidam chri stiani eidem crucis mysterium explicarunt. Qui licet christum tanq̃ unum deorum more gentilitatis in re uerentiam haberet: tamen nec tunc perfecte credidit: nec baptisma suscepit: donec plaga lepre eidem su/ perueniente a sancto siluestro mundatus pariter & ba ptizatus est: ut supra actum est in legenda sancti silue stri pridie calendas ianuarii. ¶ Cum autẽ post dispu/ tationem quam siluester cum iudeis habuerat: ut ibi

dem dictum eſt. Helena imperatrix conſtantini mater ad chriſtum conuerſa fuiſſet: ĩfudit ei ſpiritus: ut lignum dominice crucis requireret. Veniens igitur hieroſolymam cum exercitu maximo decima octaua die ſecundi menſis qui eſt aprilis omnes ſapientes iudeorum qui per totam regionem reperiri potuerunt: ad ſe congregari mãdauit uſq; ad numero quingentos: qui nimium formidantes inter ſeſe perquirebant: cur eos regina ſic coadunari mandauerat. Vnus ergo ex ipſis iudas nomine dicere cepit: ꝙ dubitabat: ne ab eis diſcere uellet: ubi lignum in quo ieſus crucifixus eſt exiſteret. Admonens ut nemo hoc confiteri preſumeret: quia ſtatim ut crux illa reperiretur: lex iudeorum euacuabitur. Dicebat quoq; ꝙ nouerat locum: ubi illud abſconditum erat lignum. Nam zacheus auus eius illud ſecreto reuelauerat patri ſuo ſimoni: & pater ipſius iude ſimon ꝑpalauerat ſibi. Addens ipſe zacheus: ꝙ cum illud lignum contigeri reuelari: gens iudeorum de cetero nunquam regnaret: ſed illi qui crucifixum adorant: eo ꝙ uere filius dei fuerat: prout ipſe zacheus clare didicerat. Nam in conſpiratione mortis Chriſti nunquam aſſenſerat: paterq; protomartyris ſtephani fuerat. ℭ Cum autem iudei omnes predicta ſe nunquam audiuiſſe aſſererent: iude ſub obedientia mandauerunt: ut crucis lignum nullatenus reuelaret. Et cum ante reginam ſtetiſſent: & ipſa eos de loco ubi crucifixus fuerat ieſus interrogaſſet: ipſiq; ſe illud ſcire negarent: iuſſit eos omnes igne cremari. At illi timentes tradiderũt iudam: uti iuſti & prophete filium: & optime legem ſcientem. Regina omnes dimittens iudam ſolum tenuit: eique mortem aut uitam propoſuit: niſi ſibi crucem dominicam demonſtrabit. Qui nec crucem nec locum ſe ſcire dicebat: eo ꝙ anni ducenti a paſſione Chriſti iam lapſi fuerant: quo tempore ipſe minime natus erat: ipſum ergo in puteum ſiccum iuſſit mitti: & ibidem fame cruciari. Cum autem ſeptem diebus ſine cibo manſiſſet: die ſeptimo ſe extrahi petiit: & crucem dominicam indicaturum promittit. Extractus igitur concitus uenit ad locum golgotha: & cum ibidem oraſſet: locus ſubito commouetur & fumus aromatum miri odoris ſentitur: ita ut iudas miratus Chriſtum confiteretur. Erat autem in loco prout in hiſtoria eccleſiaſtica traditur templum ueneris: quod hadrianus imperator ibi conſtruxerat: ut ſiquis in ipſo loco Chriſtũ adorare uellet uenerem adorare uideretur: ob hoc locus pene obliuioni datus: regina igitur templum funditus fecit deſtrui & locum arari. ℭ Poſt hec iudas cum ſociis uiriliter fodere cepit: & uiginti paſſus fodiens tres cruces inuenit: quas regine detulit. Sed cũ chriſti crucem ad duobus latronum neſcirent diſcernere: & circa horam nonam quidam mortuus in pheretro portaretur iudas pheretrum tenuit: & prima ac ſecunda cruce appoſitis mortuus minime ſe mouit. Apponit tertiam & protinus defunctus rediit ad uitam. Quedam etiam mulier ciuitatis primaria ſemiuiua iacebat: ut dicitur in eccleſiaſtica hiſtoria. Ad quam hieroſolymitanus epiſcopus primam & ſecũdam crucem adhibuit & nihil profecit: tertia uero appoſita confeſtim mulier ſana ſurrexit. Hanc ergo crucem domini fore intellexerunt: quantum poſtmodu in lecto eius titulo quem pilatus ſuperpoſuerat: qui ex antiqtate fere deletus erat plenius cognouerunt. Diabolus autem terribiles emittens uoces cũctis audientibus de iuda conquerebatur: eidem quoque tormenta & perſecutiones plurimas mirabatur. ℭ Poſt hec iudas baptizatus quiriacus uocať: & hieroſolymorum epiſcopo defuncto iuſſu helene in epiſcopum ordinatur. Nam multo tempore regina ibidem fuit & cuncta ſacra loca perluſtrauit. Cum autem clauos domini habere deſideraret: rogauit epiſcopum quiriacum ut ad locum pergeret & clauos pergreret. Qui cũ ueniſſet & oróné fudiſſet cõtinuo claui uelut aurũ in terra fulgẽtes apparuerunt. Quos eṗs regine detulit: illaq; eos reuerẽter adorauit. Crucem uero dominicam per medium ſecari fecit: & partem filio deportauit: partem uero thecis argenteis inclusam hieroſolyme reliquit. Clauos uero dominicos ſecum adduxit. Quorum unum in galea alterũ in freno imperatoris compoſuit: ut ſic armatus armis ſecurus ad bellum procederet. Tertium uero reſeruauit uel ut quidam aſſerunt in mare adriaticum quod tunc erat uorago nauigantium iactauit. Precipiens feſtum inuentionis ſancte crucis ſingulis annis ſolemniter celebrari per uniuerſum orbem: uidelicet quinto noñ maii.

ℭ De ſanctis Alexandro papa Euentio & Theodolo martyribus. Cap. CXVIII.

Alexander papa & martyr huius nominis primus cum duobus preſbyteris euentio & theodolo paſſus eſt rome ſub perſecutione traiani agẽte aureliano comite utriuſq; militie. Hic natione romanus ex patre Alexandro de regione capritauri: Euriſto pape in epiſcopatu romano ſucceſſit: iuuenis quidem etate: uidelicet annorum forte. xxii. ſed ſenior moribus: ſeditque annos decimo menſes. viii. dies decimoſecũdo. Hic ſanctitate & ſcientia incomparabilis fideq; ꝓclariſſimus maximam partem ſenatorum urbis conuertit ad dominum: prefectum quoq; hermetem cum uxore & ſorore theodora & filiis baptizauit cum. M. cc l. ſeruis ſuis cum uxoribus quoq; eorum & filiis quos omnes die ſabbati paſche factos ingenuos ſacri fontis unda perfudit. Cum autem traianus imperator tũc abſens hec audiens aurelianum comitem miſiſſet ad urbem de ſeleucia hiſaurie ad perſequendos chriſtianos. Aurelianus hermetem prefectum apud quirinũ tribunum carcerauit. Alexandrum uero in alia cuſtodia in uinculis poſuit. Qui tamen ut ſupra dictum eſt in paſſione quirini martyris tertio calendas aprilis per puerum qui faculam ferebat ardentem e carcere noctu per feneſtram eductus ad domum quirini tribuni ubi hermes in cuſtodia tenebatur ipſum quirinum conuertit: & iterum eadem nocte per eundẽ puerum ad carcerem ſuum reductus filiam ipſius q̃rini balbinam ſibi delatam a ſtrumate ſanauit: & quirinum cum filia & omnibus in cuſtodia ipſa detentis baptizauit. ℭ Poſtquã autem hermes & quirinus ac theodora ſoror hermetis nec non ceteri chriſtiani in cuſtodia reperti ab aureliano comite paſſi ſunt: ut in eorum ſingulis paſſiõibus agitur: traiano iam defuncto hadriano uero in imperium ſublimato: exhibitus eſt alexander cum ſanctis theodolo & euentio

preſbyteris iam biennio in carcere detentis. Erat autem theodolus iam ſenex annorum uidelicet.lxxxi. qui annorum uigeſimo preſbyter fuerat ordinatus. Cumqꝫ alexander confiteretur chriſtum iuſſit eum iudex in equuleo leuari & ungulis ac lapidibus attrectari. Et cum hec patientiſſime toleraſſet: fecit eum deponi & preſbyteros applicari. Cum autem & ipſi chriſtum confiterentur: iuſſit furnum incendi: & alexandrum atqꝫ euentium ſimul uinctos intus iactari theodolo quaſi ſeniore ſpectante. Cum eis autem & ipſe ſponte in flammas proſiliuit. Et cum illeſi educti fuiſſent: fecit aurelianus ſanctum alexandrum punctis creberrimis per tota pungi membra donec deficeret. Duos uero ſanctos preſbyteros gladio conſumari. Quorum corpora ſeuera quedam religioſa uia numentana in ſuo predio ſepeliuit quinto noñ maii.

¶ Hic in canone memoriam paſſionis domini miſcuit: a loco qui pridie quam pateref uſqꝫ in mei memoriam facietis. Hic precepit ut aqua uino miſceretur in ſacrificio ad deſignandā chriſti & eccleſie unionem: & ut oblatio fieret ex azimo non ex fermento propter chriſti corporis puritatem: & fieret in modica quantitate dicens ꝙ hec oblatio quanto rarior tanto potior. Conſtituit etiam aquam exorzizatam cū ſale diebus dominicis benedici & ex ea populū aſpergi ad effugandas contrarias ualitudines & aereas poteſtates. Qui poſtea martyrio coronatus eſt: & ceſſauit epiſcopatus dies uigintiquinqꝫ.

¶ De ſancto Iuuenale epo. Cap. CXIX.

IVuenalis epiſcopus narnieñ dum eſſet p̄ſbyter & medicus ex aphrica romam ueniens a matrona chriſtiana ſuſceptus eſt. Audiens autem ab ea ꝙ narnienſis populus chriſtianitatem nunquā recipere uoluiſſet: romanum pontificem adiit: & ab ipſo predicandi ad ipſam urbem licentiam poſtulauit. Quem papa eidem ciuitati epiſcopum delegauit: ubi predicans uerbum & miraculis coruſcans multum populum conuertebat.

¶ Cum quidam de templo idolorum egreſſus: de immolatis idolobolum in os epiſcopi mitteret: illeqꝫ recipere recuſans: os dentibus obſeraret: produxit ille cultellum: ut manubrio os eius uiolenter aperiret. Sed manu eius elapſa gladium in guttur proprium intromittens continuo iugulatus expirauit. Quo miraculo uiſo ſeptem milia gētilium conuertuntur: inter quos baptizatur uenātia quedam nobilis matrona cum duobus filiis que deinceps ſancto de ſuis facultatibus miniſtrauit. ¶ Dum ligures & carpi multas ciuitates italie depopulaſſent: narnium obſederent: ſed oratione ſancti epiſcopi nimia tempeſtate & tonitruis ſubito ingruentibus: pluſquā tria milia ex eis extincti ſunt. Reliqui uero territi ab oſidione diſceſſerunt. ¶ Cum die quadam de calice paruo cryſtallino quem habebat populum communicaret: nihil ſuperinſuſo de uino ſed libamine diuinitus excreſcēte omnibus ſatiſſecit. Quieuit in domino uir ſanctus anno ſeptimo epiſcopatus ſui completo quinto noñ maii: ſepultus ad portam ſuperiorem uia flaminia miliario ab urbe roma quinquageſimoquinto. Cuius meritis naute fere trecenti in naufragio poſiti ſanctum iuuenalem uocantes: ipſoqꝫ ſuper undas eis apparente tempeſtate ſedata ad portum incolumes peruenerunt.

¶ De ſanctis Quiriaco epiſcopo Anna & Amonio martyribus. Cap. CXX.

QViriacus epiſcopus ille iudas fuit: qui cū helena crucem dominicam inuenit: ut ſupra actum eſt de inuentione ſancte crucis quinto nonas maii. Qui baptizatus: & quiriacus uocatus epiſcopus hieroſolymorum ordinatus eſt. ¶ Cum autem iulianus imperator apoſtata nominis chriſtiani ad perſas pergeret: ueniens hieruſalem Quiriacum epm̄ teneri fecit: & ad deoꝝ ſacrificia iuitauit. Quod cū renueret: dextera eius abſcidi fecit: eo ꝙ manu illa multis epiſtolas ſcripſerat quos a deoꝝ ſacrificiis reuocabat. Ille uero ſcādalū ſui corpis p̄ciſum gaudebat: eo ꝙ exiſtēs iudeus multos ne xp̄m colerent ſcribens epiſtolas confortabat. Tunc iulianus plumbum liquefactum in os eius infundi iuſſit: Deinde ſuper lectum ferreum uentre deorſum extendi: & carbones ſubterponi: ac ſalem & adipem aſpergi: dorſum quoqꝫ eius deſuper uirgis cedi. Et cū in omnibus immobilis permanſiſſet: iuſſit eum in carcerem trudi. Ad quem ueniens anna mater eius filium in domino hortabatur. Quod iulianus audiēs: fecit eam teneri: & per capillos appenſam ungulari: ac lampades ardentes eius lateribus apponi: que cum ureretur emiſit ſpiritum. ¶ Poſt hec imperator quiriacum eductum ilarem uultum habentem: iuſſit in foueam profundam ſerpentibus plenam iactari eodem a uenefico immiſſis. Sed tamen ſerpentes omnes ſubito extincti ſunt. Quo uiſo miraculo amonius incantator conuerſus eſt: & in chriſti confeſſione iuſſu imperatoris decollatus. Deinde mandauit iulianus quiriacum in caldariam oleo feruētiſſimo plenam immergi. Quam ille ſe ſignans ſponte ingreditur: orans deum: ut iterum martyrio baptizaretur. Iratuſqꝫ iulianus in ipſo cacabo eum gladio pectore tranſfodi mandauit. Sicqꝫ martyrium ſuum conſumauit quarto nonas maii die ſabbati. Sepultuſqꝫ eſt hieroſolymis cum anna matre eius & amonio martyre.

¶ De ſancto Floriano martyrē. Cap. CXXI.

FOrianus martyr paſſus eſt apud lauriacū oppidum temporibus diocletiani & maximiani imperatorum ſub preſide aquilino. Qui cum eſſet princeps officii militaris in cetia urbe audiens qualiter quadraginta martyres chriſtiani poſt diuerſa ſupplicia ab aquilino p̄ſide in carcere detenti eſſent deſiderio martyrii uale faciens militibus ſuis uerſus lariacenſem ciuitatem ire cepit. Obuiuſqꝫ militibus qui a preſide miſſi fuerant ad perquirendos chriſtianos: ſeipſum ſponte illis obtulit uti chriſtianum. Quem illi tenentes duxerunt ad preſidem: qui florianum chriſti nomen confitentem: primo atqꝫ iterum a militibus propriis cedi iuſſit: deinde ſcapulas eius acutis configi. Et cum eum ad omnia ſupplicia paratum uidiſſet: iuſſit illū ad fluuium aniſi adduci: & ligato ad collum eius ſaxo ipſum de ponte precipitari. Cum autem eodem adductus orandi ſpatium a militibus impetraſſet: quidam miles ceteris crudelior ſuperueniens cetereſqꝫ de mora necis eius redarguens: illum in flumē precipitauit. Statimqꝫ oculi illius crepuerūt. ¶ Poſtꝙ

uero sanctus martyr animā christo redditur corpus eius super undas enatans in eminēti saxo ab aquis eiectum est. Et superueniens aquila alis expansis in modum crucis corpus feris protegebat. Tunc reuelante se sancto martyre cuidā deuote matrone xpiane ostēdisset ei indiciis loci ubi eum inueniret & ubi eum sepeliret: mulier iunctis bobus cum plaustro ad locum deuenit: & corpus iuentum uehiculo īposuit: fetibus quoq; spinois timore paganoꝝ operuit. Et interrogātibus qbusdam spinas collectas ad claudem dū hortū ducere simulauit. Deduxitq; corpus ad locū sibi a beato martyre demonstratū: ubi ipm secreto tumulauit. Sed dū boues plaustrum trahentes ī uia siti deficerēt nec aquam reperire possent: orante muliere & martyris auxilium postulante subito fons de terra erupit & satiatis animalibus usque in presens ī ipso loco fluere nō desistit. Passus est aūt sanctus martir. 4. noū. maii.

De sancta herina uirgine & mre. Cap. CXXII.

Herina uirgo & martyr filia fuit licinii īpatoris in ciuitate magedon & licinie regine que uirgo prius penelope uocabat. Pater uero eius turrim nobilissimā cōstruxit: & muro circūcinxit ac uiridariū plantauit: ipsūq; locū cunctis deliciis repleuit: statuasq; 98. deorū apposuit: ubi filiam suam annorum. vi. propter eius elegantiā usque ad tēpus nuptiarū inclusit: datis ei ancillis. xiii. ad ministerium & apeliano magro litteras edocēdū. Cum autem esset annorum. xii. die quadam colūba per fenestram turris orientalem super mēsam paratā tulit oliuam: & per aliam fenestram occidentale coruus in eadē mēsa deposuit uiperā. Quod cū magistro rettulisset: exposuit coruū regē ipioꝝ uiperā tribulatione sibi iferendā: colūbam regē celoꝝ: oliuā uero pacē celicā sibi dandā. Pater uero eius uolens illā nuptui tradere ipsius animū requisiuit. Puella uero dieꝝ. vii. acceptis iduciis deos patris superinde cōsuluit. Sed ab eis nullo respōso habito deū xpianoꝝ de quo audierat iuocauit. Cui statim angelus domini apparēs eam in fide docuit mutatoq; noie herinā uocauit. Sequēti uero die theotimus qdā pbyter ab angelo in turrē ītromissus eā baptizauit: moxq; illa pris idola de turri piecit: pr̄ uero post dies. vii. reuersus cū idola confracta uidisset ipsamq; xpianā didicisset eā ad ciuitatē duci fecit: q̄ iuxta urbis portā diabolū sibi apparētem & eidē cōminātē crucis signo fugauit. Cū aūt xpm cōfiteret iussu patris uicta ungulis indomitoꝝ equoꝝ tereda subiicit: sed ipsa angelo assistente nil lesa: pater morsu unius ex eqs occidit. Quē uirgo a mortuis suscitauit: & cōuersum una cū mre sua in turri reclusit donec penitētiā agerent. Ipsa uero in ciuitate remāsit: ubi xpm aunūcians multos cōuertit. Quod audiēs sedechias decius frater licinii rex potētissimus uenit ad ipsam ciuitatem: & herinam comprehensam in foueam serpentibus plenam immitti fecit: ut ibi fame & reptilium morsibus deficeret. Que ab angelo cōfortata & serpentibus interfectis ibidem diebus. xiii. sine cibo permansit. Deinde decius pedes eius secari fecit. Sed continuo ab angelo ei restituti sunt. Post hec de consilio hipparchi comitis sub rota molendini ligat & aqua laxat: sed mox aque diuidunt uincula eius rūpunt: rotaq; pmansit imobilis: & uirgo surrexit incolumis: unde & . vii. milia paganoꝝ cōuersi sunt: & lapidātes deciū ex urbe deicerūt: qui post dies modicos ꝑpter ictus lapidū expirauit. Filius aūt noie sapor mortē pris uindicare cupiens cū exercitu ciuitatē obsedit: sed dū uirgo stetisset in porta hostes oēs excecātur: & iteꝝ eius oronibus illuminant. Sapor uero urbem īgressus cōfixis clauis in calcaneis uirginis: eidē iposuit massam quā portare fecit ad septē miliaria. Cūq; illesa redisset. trigita milia hominū conuersi sunt. Sapor uero a diabolo oppssus expirauit. Post hec ueniens theotimus pbr̄ parētes uirginis & populum baptizauit: & eos ī fide diligēter istruxit. Post annos uero tres ueniēs uirgo ad ciuitatē calanicā tēta est a numeriāo rege pro xpi nominis cōfessione. A quo in tres boues eneos ignitos successiue īclusa eū pmansisset illesa: & tertius bos ac si uiuus calorē sentiēs: mugiēs discurreret decem milia gentilium conuertuntur. Huic mortuo rege predicto a pretore quodam in igne missa cū extisset tam membris quam uestibus inlusta pretorē cōuertit. Hinc ad urbē cōstātianā deueniēs ramūq; oliue deferēs diebus octo pmāsit ibidē: & multos ad fidē adduxit. Inde ad niceā accedēs saporē quēdā regē cū multis de populo christo acquisiuit: ubi diebus . lxxviii. pmāsit. Post hec ad urbē ꝓpriā rediēs patrē de funcū repperit: & diebus aliqbus ibi degēs matrē in domino cōfortauit. Nouissime uero diuia uirtute assumpta ephesum deducit: ubi multis ostēsis miraculis & plurimis domīo lucratis post dies. xv. assumpto apeliāo didascalo suo cū aliis. vi. uiris urbe exiuit: ubi nouū sepulchꝝ reppit. In quo se icludi fecit: & ut post dies. 4. ad se rediret mādauit. Qui ad terminū reuersi: amotoq; lapide sepulchrū uacuū iuenerūt. Cuius festū agit. 4. noū ma. quo uidelicet die sepulcrū itrauit

De scā Antonia uirgine & mre. Cap. CXXIII.

Antonia uirgo apud nicomediam passa est que nimium toita & uariis afflicta cruciatibus: post ab uno brachio tribus diebus suspensa: deinde in carcere biennio detrusa a priscilliano preside nouissime flammis exusta est iiii. noū. maii. Hec hieronymus in martylogio.

De scis Siluāo epo & sociis marty. Cap. CXXIIII.

Siluanus eps cum sociis suis in palestina ciuitate gaza martyriū passus est. Hic enim cū esset eps tyri phenicis & annis fere quadragita sacerdotio functus fuisset sub persecutiōe maximiani iperatoris uir māsuetudine animi & ipsa iā senectute uenerabilis: cū plurimis clericis suis & tribus iuuenibus xpianis bestiis subiecti hostia

xpi effecti sunt:sicq; martyrio coronati.iiii.non mail.

¶De scis q̄draginta martyribus. Cap. CXXV.

Quadraginta martyres sub persecutiōe dioclētiani apud castrum lauriacū passi sunt agente preside aquilino :de quibus supra in passione sancti floriani maryris actum est. Qui ab eodem preside post uaria & exquisita eis illata supplicia:uinculis duris artati in carcerem missi sunt. Quorum passionibus florianus martyr predictus ad martyrii tollerantiam animatus est. Qui omnes dudum reclusi & inedia afflicti: tandem in carcere spiritum tradiderunt.iiii.non mail.

¶De scis aliis q̄draginta mr̄ibus. Cap. CXXVI.

Quadraginta alii sancti martyres in metallo phanensi passi sunt:de quibus scribit eusebius.viii.libro ecclesiastice historie cap. xiiii.q̄ tēpore psecutiōis diocletiāe oēs insimul p xpi nois cōfessiōe capite cesi sunt.iiii.non mail.

¶De scis q̄dragīta rusticis mr̄ibus. Cap. CXXVII.

Quadraginta rustici mr̄es tp̄ibus gregorii pape primi martyrium passi sunt:q a lōgobardis capti carnes imolatitias comedere cōpellabantur. Cūq; dudū resisterent post multas cōmiationes eisdē a lōgobardis illatas : fideliter perstiterūt:ac in sua cōstantia simul omnes gladiis cesi sunt. Hec gregorius.ii.dialo.ca.xxvii.

¶De Ascēsione dn̄i nr̄i iesu xpi. Cap. CXXVIII.

Ascensio domini die q̄dragesimo a resurrectiōe ipsius facta ē. Nā in ipa die domini discipulis bis apparuit:semel.xi.discipulis comedentibus in cenaculo. Omnes quidem tam apostoli q̄ alii discipuli:nec non mulieres habitabant in illa parte hierusalem : que dicebatur mello in arce dauid:scilicet in monte syon. Et erat ibi cenaculum illud grande stratum : in quo dominus precepit sibi pascha parari : & in illo cenaculo tunc undecim apostoli habitabant. Ceteri autem discipuli & mulieres in eadem arce per diuersa hospitia:ubi dum discipuli recumberent dominus eisdem apparuit : & illorum incredulitatem exprobrauit:& cum comedisset cum eis: & precepisset ut in montem olıueti uersus bethaniam irent:ibidem eis iterum apparuit :ac spiritum sanctum eis se missurum promisit. Indiscrete quoq; de tempore futuro querētibus respondit:q̄ eis datum non erat nosse tempora uel momenta. ¶Tūc eleuatis manibus eis benedixit:& inde coram eis in celum ascendit. In quo loco cum postmodum edificata fuisset ecclesia;locus ille in quo steterunt xpi uestigia nunq̄ sterni potuit pauimento sed resiliebāt marmora in ora calcantiū. Calcato quoq; pulueri a domino adhuc uestigia īpressa cernunt:& eandē adhuc speciē terra custodit. Cum autem christus propria uirtute eleuatus aliquantulum ascendisset : uidelicet usq; ad nubes : tunc nubes clara inuoluit eum : & obtexit ab oculis discipulorum cum qua simul celos ascendit. Et intuētibus illis in aerea:postq̄ ipm amplius uidere nō poterāt:duo eisdē angeli in albis astiterūt dicētes: q̄ iesus q ab eis assumptus in celū fuerat:in eadē carne & eodē mō & in ipso loco iudicaturus orbē uēturus erat. Tūc illi hierosolymā ad locū habitationis sue reuersi sunt: pmissum spiritū paclitū expectātes. Cuius ascēsiōis festū ad litterā cōtigit.iii.non mail. ¶Et qa de more ē:ut cū aliqs magnus dominus ad aliqs ptes uadit:q̄ttuor inquiri solēt.s.de loco unde abiit:de tpe quādo recessit:de mō quē tenuit:& de fine ad quē pagrauit. Idcirco circa hāc ascensionē p̄dicta quattuor inquirēda sunt:uidelicet loci celsitudo:tēporis plenitudo:modi rectitudo:& finis magnitudo. ¶Circa primū uidelicet circa loci celsitudinē sciendū est :q̄ xp̄s ascendit super oēs celos:ut dicit eph.iiii. Qui descendit ipse ē:& q ascēdit super oēs celos. Est autē celū materiale:rōnale:intellectuale:& supersubstātiale. ¶Celū materiale triplex est.s. Aereū unde & aues celi dicūtur per aera uolitantes math.vi. Respicite uolatil.ce. Ethereū qd̄ diuisum ē in.vii.orbes planetar̄ & firmamētū stellarū fixarū.eccle.xxxxiii. Spēs celi gloria stellarum. Et empyreum quod est de pura luce in quo est paradisus & sedes dei:psalmis. Dominus in celo parauit sedem suam. ¶Celū rationale est homo iustus ratione inhabitationis diuine : qa sicut celum est sedes dei:sic aīa iusti sedes est sapiētie. ¶Celū intellectuale ē angelus : angeli enim dicuntur celi per similitudinem:quia sunt altissimi ratione dignitatis & excellētie:pulcherrimi ratione nature & glorie : & fortissimi rōe uirtutis & potentie iob. Celi.i.angeli nō sunt mūdi.in cōspectu eius. ¶Celū supsubstantiale est ipsa diuina excellētia de quo celo xp̄s uenit:& postea usq; ad illud ascendit:psalm. A summo celo egressio eius &c. Ascendit ergo xp̄us super oēs celos materiales : psalmista. Eleuata est magificentia tua super celos. ¶Super oēs celos rationales psalmista. Ponis nubē ascen.t. q ambu.super pēnas uētorum.i.sanctorum. ¶Super celos intellectuales psalmista. Ascēdit super cherubī. ¶Et ascendit usq; ad celū supersubstantiale uidelicet usq; ad dei equalitatē marc.ulti. Assumptus est in celū & se.a de dei. ¶Circa secundum uidelicet circa tpis plenitudinem uidendum est quare nō statim ut surrexit ascendit:sed tot diebus expectauit. Hoc autē fecit triplici ratione. ¶Primo propter resurrectiōis certificationem:que difficilius probatur q̄ mors. Nam a prima die usq; ad terram uere poterat probari mors & passio:sed ad ueram resurrectionem probandam plures dies requirebantur.leo papa. Quadragenarius ideo cōpletus ē numerus sacratissima ordinatione dispositus ut dū in hoc spatio mora penitentie corpalis extenditur:fides resurectionis documentis necessariis muniretur. ¶Secundo propter apostolorum cōsolationē. Quia enim cōsolationes diuine tribulationibus superabundant:& tempus passionis fuit tribula-

tionis apostolorꝝ:tempus autē resurrectionis fuit cō/
solationis eorꝝ: ideo plures debuerunt esse isti q̄ illi.
Et hec est ratio damasceni. ¶ Tertio pp mysticā signi
ficationē:ut per hoc detur intelligi q̄ consolationes di/
uine tribulationibus cōparant̄ sicut dies ad horā: qd̄
patet per hoc q̄ dominus.xl.horas mortuus fuit: qd̄
erat tēpus tribulationis:per.xl.uero dies resurgens ap
paruit:qd̄ erat tēpus cōsolationis:unde glo.xl. inquit
horis mortuus fuerat: ꝓpter hoc.xl.diebus uiuere cō
firmabat. ¶ Circa tertiū uidelicet circa modi rectitu/
dinē qualiter.s.ascendit sciendū est q̄ ascendit. ¶ Pri/
mo potēter:quia uiribus ꝓpriis isa.lxvii. Quis est iste
qui uenit de edon & infra gradiens in multitudinem
uirtutis sue.Io.iii. Nemo ascendit in celum.s. uirtute
propria nisi qui descendit de celo &c.licet enī in quo/
dam quasi globo nubis ascenderint. Hoc tamen non
fecit quia nubis officio indigeret:sed ut per hoc ostē/
deret̄ q̄ oīs creatura parata est obsequi creatori suo.
Ipse enim potentia sue diuinitatis ascendit. Et in hoc
notat̄ differentia secundū qd̄ dicit in historia schola/
stica inter xp̄m enoch & heliā. Nā enoch trāslatus est.
Helias igneo curru subuectus sed iesus ꝓpria uirtute
ascēdit. Primus secūdū gregoriū p coitum generatus
& generans. Secundus generatus sed non generans.
Tertius nec generatus nec generans. ¶ Secūdo ascen/
dit patenter:quia uidentibus discipulis act.i. uidenti/
bus illis eleuatus est. Ideo enim illis uidentibus ascen/
dere uoluit ut dicit glo.ut ipsius ascensionis testes exi
sterent & naturā humanam in celum ferri gauderēt:
& ip̄m semper desiderarēt. ¶ Tertio letanter quia iu/
bilantibus angelis psalmista. Ascendit deus in iubila/
tione. Dicitur q̄ hymnū illū ascensionis: Iesu nr̄a re/
demptio.ascendente xp̄o angeli in personam huma/
ne nature cōposuerunt & eadem forma & eodē tono
quo ipsum canit ecclesia ip̄m decantauerūt: quē apo/
stoli audientes p spiritūsanctū mox didicerunt & ec/
clesie canendum tradiderūt. ¶ Quarto feliciter: quia
comitantibus sanctis. Nā predā quā iferno subtraxit
ad celos secū deducit psalmista. Dominus in sinai san
cto ascēdens in altū cap.duxit captiuitatē. ¶ Quinto
uelociter qa uelocius q̄ uolantibus alis.psalmista Vo/
lauit super pēnas uentorꝝ:nō enim uenti tanta ueloci
tate impellūtur psalmista. Exultauit ut gigas ad cur.
uiā &c. Valde enim uelociter ascendit quando tantū
spatiū in momento ꝑcurrit.ambrosius. Saltu quodā
xp̄s uenit in hunc mūdum & saltu uelocissimo ascen
dit in celum. ¶ Circa quartū autem uidelicet circa fi/
nis magnitudinē sciendū est q̄ ascensionis xp̄i.x. fue/
runt fructus siue utilitates. Prima est īsinuatio amo/
ris diuini ioan.xvi.nisi ego abiero para. non ueni. ad
uos &c.ubi dicit augustinus. Si carnaliter hesitaueri/
tis capaces spiritussancti non eritis. ¶ Secunda maior
cognitio dei Ioā.xiiii.si diligeritis me gaude. utiq̄ qa
uado ad patrē:ubi augustinus.ideo subtraho formā
istam serui in qua pater maior me est:ut deū speciali/
ter uidere possitis. Tertia est meritum fidei: leo papa
in sermone. Magnaꝝ enim hic uigor est mentium in
cunctanter credere que corporeo nō uidenter ītuitu:
& ibi figere desiderium quo nequeas inferre conspe/
ctum. ¶ Quarta est nostra securitas. Ideo enim ascen
dit ut noster ad patrem aduocatus sit. prima Ioan.ii.
Aduocatum habemus apud patrem iesum xp̄m iu/
stum &c. Ber. Securum accessum habes ad deū o ho/
mo: ubi mater est ante filium & filius ante patrem:
mater ostendit filio pectus & ubera:filius ostendit pa
tri latus & uulnera:nulla ergo poterit esse repulsa ubi
tot concurrunt charitatis insignia. ¶ Quinta est ma/
xima dignitas:magna enim dignitas est quando no/
stra natura usq̄ ad dexterā dei pr̄is exaltata est. Hanc
dignitatē in hominibus angeli considerantes: qui in
lege ueteri se adorari pmittūt:deinceps adorare se ꝓ/
hibēt apoca.xix. Cecidi ante pedes angeli: ut adorarē
eū:& dixit mihi:uide ne feceris &c. Leo papa. Natura
hodie nostre humilitatis ultra cunctarum altitudinē
potestatū ad dei patris est ꝓuecta consessum. ¶ Sexta
est spei nr̄e soliditas hebr.iiii. Habentes pontificē ma/
gnū q penetrauit celos:iesum filiū dei teneamus spei
nr̄e cōfessionē Hieronymus: Xp̄i ascensio nr̄a est ꝓue
ctio:& quo ꝓcessit gloria capitis eo spes tendit & cor/
poris. ¶ Septima est uie ostensio Mich.ii. Ascendit in/
ter pandens ante eos. Augustinus Via tibi factus est ip
se saluator:surge & ambula:habes quo:noli pigresce
re. ¶ Octaua est ianue celestis aptio. Sicut enī primus
adā aparuit ianuas inferni:sic & secūdus paradisi: un/
de cantat ecclesia. Tu deuicto mortis acu.apui. credē.
regna celorꝝ. ¶ Nona est loci p̄paratio. Ioan.xv. Vado
pare uobis locū. Augustinus Domine para:quod pa/
ras:& te nobis paras:quādo ante locū paras & tibi in
nobis & in te nobis. ¶ Decima & ultima est spiritus/
sancti missio. Ioā.xvi. Expedit uobis ut ego uadam. Si
enim nō abiero:paraclitus non ueniet ad uos. Si autē
abiero:mittā eū ad uos. Hoc autē ideo xp̄s disposuit:
ut spiritūsanctū a pr̄e & filio mitti ostenderet̄:ne si an
teq̄ xp̄s ascenderet mitteret̄: a solo fortasse pr̄e mitti
putaret̄:& p consequēs a solo pr̄e ꝓcedere uideret̄:se/
cundū qd̄ grecus error suadet:cōtra quē est exp̄ssa au
ctoritas ueritatis. Ioan.xv. Cū uenerit paraclitus: quē
ego mittam uobis a patre &c.ubi dicit beda: q̄ ipsa
missio ipsa est & processio.

¶ De scō Gotardo ep̄o & cōfessore. Ca. CXXIX.

GOtardus ep̄s tēpore sancti henrici impato
ris claruit: qui in alcensi monasterio enu/
tritus:sub henrico duce bauarie ibidē ab/
bas effectus:monasterio laudabiliter p̄fu/
it. Deinde mādato regis p uiligisum archiep̄m herci.
ad monasterii ueldeū regimen ꝓmotus est: gareū &
cremeū monasteriis eidē in cura cōmissis: idē alohen
rediēs a scō impatore henrico ad himeū ep̄atum uo/
catus dudū renuit. Cū aūt domina nr̄a ei apparuisset:
& eū in ecclesia ductū ut a crucifixo ueniā peteret idu
xisset:ille ꝓstratus humi ante crucifixū misericordiā
postulauit. Statimq̄ beata uirgo uersiculū illū cōcine
re cepit. Infunde unctionē tuam &c. Quod ille intelli
gens:& diuine uoluntati resistere metuēs: episcopari
cōsensit. Et in ep̄atu suo gregem dominicū solicite ꝓ
curauit. ¶ Cum a quadā nobile domina nomine so/
phia de possessiōe ecclesie infestaret̄: die quadā ad eā
accessit.& ipsam coram summo iudice sup eā ecclesie
in ꝓximo uenturo festo purificationis citauit. Seque
cum quodam eius clerico puero eadem hora migra/
turum post dies modicos esse predixit. Moxq̄ una cū
predicto puero langore detineri cepit. Et dum in fe/
sto ascensionis quod anno illo die transitus eius oc/
currit hora matutinali in ecclesia cantaretur antipho

na illa. Ascendo ad patrem meum &c. Ille una cum di
cto puero una & eadem hora spiritum emisit. Post cu
ius obitum instante purificatiōis festo: tunc subsequē
te p̄dicta sophia defuncta est. Quieuit in xp̄o sanctus
Gotardus. iii. noñ maii. Hec frater bartholomeus.

¶ De sancto Andoeuo ep̄o. Cap. CXXX.

ANdoeuus ep̄s oppido suessionis noīe sau
ciato claris parentibus ortus frater sancto
rū adonis & rhadonis sub rege francoꝝ lo
thario inde sub dagoberto in regali pala
tio regni negocia strenue ministrabat. Sed cum ado
monachus factus fuisset: rhado thesaurorum regali/
um curam habebat. Quo tēpore sanctus eligius no/
uionēsis etiam in regis palatio clarus erat. Andoeuus
uero xp̄o militare cupiens: a rege p̄hibebatur: sancti/
tate tamē p̄pollēs sub ueste preciosa cilicio utebatur.
In p̄prii possessione patrimonii monasterium cōstru
xit: & dotauit: eiq; sanctū agilum columbani discipu/
lum prefecit. ¶ Deinde consentiente rege clericus fa/
ctus defuncto romano rothomagēsi ep̄o: andoeuus
eligitur: sed anteq̄ cōsecrari uellet: ad hispanias predi/
candas accessit: ubi & miracula ostendit. Nam quēdā
die dominico in mola laborantem: cui manus arida
facta mole adheserat: subito penitentem sanauit. Con
secratusq; est eodē die cū sancto eligio nouionēsi ep̄o.
In huius sancti cubiculo lux īmensa sepius celitus in/
fusa conspicitur: & uoces angelice secum colloquētes
audiuntur. ¶ Dum semul parrēciā suam circuiens iux
ta locum qui dicit ad crucem sancti andoeui in curru
sedens trāsiret: & muli currum trahentes nullo stimu
lo uel uerbere se īde moueri possent: ep̄s in aere signū
crucis fulgentem p̄spexit: ubi & crucē ligneam in te/
stimoniū affixit: & sanctoꝝ reliquias apposuit. Ibiq;
nocte sequenti colūna ignea in aere apparuit. Vbi &
postmodū monasterio fabricato: sanctus leufridus cū
monachis plurimis domino seruiuerūt. ¶ Vanuingū
quendam diuitem in extremis laborantē: p̄missione
ab eo suscepta q̄ in beneficii uicem cenobium cōstrue
ret: pristine sanitati restituit: illeq; promissa comple/
re curauit. ¶ Cuidam quoq; muto per. xi. annos lo/
quelam amissam restituit. Et in uerdunēsi urbe op/
pressum a diabolo liberauit. Rexit ecclesiam suam an
nis. xliiii. & nonagenarius ad dominū emigrauit. iii.
noñ maii: ibiq; sepultus est.

¶ De sancto Hilario ep̄o. Cap. CXXXI.

HIlarius arelatēsis ep̄s uir in sanctis scriptu/
ris doctus & doctor inclytus fuit. Qui pau
pertatis amator erga inopū p̄uisionē pieta
tis mentis & corporis labore solicitus grā/
di & solerti cura pauperes aluit & in docendo gratissi
mus extitit: multos sermones splendidos ad populū
fudit: & plurima eruditionum opuscula compilauit:
uolumen grande fide. xii. libris explicitum sermone
splendido exarauit. Beati quoq; honorati predecesso
ris sui uitam cum multorum utilitate composuit. Fi
nem uite dedit ualentiani & martiani temporibus. iii.
noñ maii. Hec gennadius libro de uiris illustribus.

¶ De scō Eutimo martyre. Cap. CXXXII.

EVtimus diaconus & martyr apud alexan/
drie ciuitatem pro christi fide ab infideli/
bus christianitatem emulantibus deten/
tus: & dudum in carcerali ergastulo uincu
lis artatus: & inedia maceratus in confessione emisit
spiritum. iii. noñ maii. ut dicit ado.

¶ De scīs Hyreneo & sociis mar. Cap. CXXXIII.

HYreneus & peregrinus martyres & hyre/
nis uirgo apud thessalonicam ciuitatē dū
ueritatem sacre fidei protestari ausi fuis/
sent: paganorum rabie detēti atq; insimul
ignibus combusti palmas martyrii perceperunt. iii.
noñ maii. hec ado.

¶ De scō Ioāne ante portā latinā. Cap. CXXXIIII.

IOannes euangelista ideo ante portam la/
tinam dicitur: quia in urbe roma in ipso
loco in feruentis olei dolio missus diuina
gratia inde exiuit illesus. Nam ut in eius le
genda aliqualiter tactum est. vi. calen. ianuarii. Cū do/
mitianus imperator secundam post neronem in chri
stianos persecutionem excitasset: & beatus euangeli/
sta apud ephesum predicaret a proconsule tentus iux
ta edictum imperiale admonebatur christum nega/
re & a predicatione cessare. Quod cum apostolus re/
cusaret dicens q̄ obedire deo magis q̄ hoibus oporte
ret: proconsul eum in custodiam misit & de eo p̄ lit/
teras imperatori suggessit. Cui domitianus rescripsit
ut Ioannem catenis uinctum ab epheso secum romā
adduceret. Cum ergo a proconsule ad urbem addu/
ctus esset: mandauit imperator proconsuli: ut Ioannē
apud portam que latina dicitur in dolium feruentis
olei mitteret: prius tamen ipsum more romano fla/
gellis cederet & crines capitis eius funditus tonderet
ut sic despectus & illusus omnibus appareret. Tunc p̄
consul iuxta mandatum cesaris ioannem ante portā
latinam adductum prius flagellari: deinde crinibus
tondi fecit: ac demum in dolium feruentis olei mer/
gi. Qui coniectus in illud unctus non adustus de uase
exiit: & tam a pena illesus fuit q̄ a corruptione carnis
immunis permansit. Proconsul autem tanto miracu
lo stupefactus eum liberum dimisisset nisi imperato/
rem offendere timuisset. Sed in insulam pathmos ip/
sum in exilium duci fecit: & sic furorem domitiani tē
perauit. In loco autem illo ubi in oleū missus est: chri
stiani processu temporis ecclesiam eius nomini fabri
carunt: & festum eius ipsa die celebrare ceperunt: ui/
delicet pridie noñ maii. ¶ Hic b̄tus apostolus & euan
gelista in predicta insula relegatus: apocalypsim quā
ei dominus reuelauit greco sermone manu sua con/
scripsit: quam interpretati sunt iustinus martyr & hy
reneus. Scripsit & epistolam canonicam cuius initiū

est. Quod fuit ab initio &c. que a cunctis ecclesiis & uiris eruditissimis approbatur. Relique autem due que Ioannis ītitulantur. Alteri Ioāni presbytero ascribuntur. Cuius & sepulchrum apud ephesum demonstratur. Nouissimus autē omnium & finem scripturam suarum scripsit euangelium ab asie ep̄is rogatus aduersus cerinthū aliosq hereticos:& precipue ebionitarū tunc dogma consurgēs:qui asserunt christum ante mariam non fuisse:unde etiam compulsus est diuinam uerbi natiuitatem edicere. Hec hieronymus de uiris illustribus. ℭ Refert quoq hellinādus q euāgelium conscripturus triduanum ieiunium omni ecclesie indixit:ut digna deo conscribere posset. In loco autem ubi euangelium scripserat:licet nullo sit operimento munitus:nihil hactenus imbris aut pluuie decidit:ut per hoc appareat quantam ipsi loco elemēta usq in presens reuerentiam seruant.

ℭ De scō Ioanne damasceno p̄sby. Cap. CXXXV.

IOannes presbyter cognomie damascenus apud constantinopolim floruit tpe theodosii.iii.imperatoris. Hic filius mesue saraceni apud damascum exortus unde & damascenus dictus est ab annis puerilibus cultu iudeus in iudaismo natus & educatus liberalibus scientiis & philosophicis imbutus:litterisq grecis hebraicis pariter & latinis eruditus libros utiles in medicinalibus utpote peritissimus medicus confecit. De iudaismo tādem adhuc iuuenis ad christum conuersus constantinopolim ueniens sub anastasio secundo imperatore monachalem habitum sumpsit. Et uirgo permanens in amorē beate uirginis totum se cōtulit: pluraq dictamina in eius laudibus componebat:& cōposita scribebat:multisq nobilibus filiis multa legebat. Cum aūt die quadam post lectionem cum scholaribus iret spatiando:pyrate saracenorū eum subito rapuerunt & ad egyptum ducentes cuidam saraceno diuiti uendiderunt. Qui aduertens eius peritiam filium suū eidem instruendū tradidit:& ip̄m honorifice tractauit. Qui puerq acerrimi ingenii īfra paucos annos plenius erudiuit:illeq magistri modū dictandi & scribendi adeo didicit ut nec stilum nec scripturā alterutrius quis discernere posset. Mortuo uero anastasio imperatore: theodosius factus imperator:qui in iuuentute ei fuerat amicissimus:Ioannē precibus ac p̄cio multo a saraceno redemit:quē cōstantinopolim deductū suum cancellarium fecit:eiusq consilio & industrie curiam totā regendam cōmisit. Filius aūt saraceni quē docuerat iam magnus effectus & glorie p̄ceptoris inuidens: cogitans quo honorem magistri cōsequi posset:cōstātinopolim ueniens sub nomine ioānis litteras cōfinxit:quas saracenorū soldano dirigebat:in quibus ei significabat:q memor beneficiorū in partibus egypti a saracenis receptorū libēter uellet soldanū grecie dominari:& q imperator exercitum grecorū ad p̄tes remotas cōducere debebat. Et q si cum gente sua ad urbē regiam festinaret:subito & sine obstaculo īperiū grecie obtineret. Has aūt litteras iuuenis ille in cōsistorio causarū ex industria p̄iecit:& abiit. Reperte igit lr̄e & imperatori theodosio exhibite:procul dubio ioannis epistole sunt iudicate attēto modo dictaminis & scripture. Captus ioannes imp̄atori presentat:& an litteras illas scripserit:ipsum augustinus sanctificat. Ioannes respōdet:q stilum & litterarum formā suum esse negare nequit:sed teste deo illas epistolas nunq̄ scripsit. Cūq p̄pter cōfusam respōsionē adhuc maior suspitio esset contra eū:& quidam ip̄m ut p̄ditorē dicerent occidendū. Imperator fecit ei dexteram amputari:& p̄ditorem suum & impii publice p̄clamari:& ad perpetuam eius cōfusionē manū in ecclesia sue abbatie suspendi:ipsumq ad monasteriū suū iussit reduci. Qui sepius cū lachrymis uirginis solatiū īplorabat: & iniuriam patientissime tolerabat. ℭ Cū aūt quadā die ueneris nocte diei sabbati aduenientis dudū in oratione uigilasset:& truncū brachium uirgini ostendisset:& post fletū leuiter dormitasset:uirgo gloriosa ei apparuit:cūq cōfortarę cepit. Ille uero ecōtra se nimium asserebat dolere:quia cōfusionē suam & monachorū cōtinue cōpellebat̄ aspicere:& quia de ea recepta dictamina nō poterat:ut solebat cōscribere: nec corpus dominicū de ipsa celerans amplius contrectare. Tunc beata uirgo manū appensam:ut sibi p̄ somniū uidebat̄:accepit & omni dolore remoto brachio restituit. Euigilans ioannes manū sibi restitutā inuenit:& & que erat iam arida carne recentē cōspexit. Ipsaq die sacris indutus missam beate uirginis cūctis stupentibus solēniter celebrauit. Imperator miraculum uidēs ioanni ueniam petiit:ipsumq officio suo restituēs honorifice cū p̄tractauit. Quicuitq ab eo:si aliquē suum modū dictandi & scribendi docuerat:illeq cūcta p̄ ordinem ei narrat. Quesitus calūniator capit̄:& peccatū confitens suspendio iudicat̄:sed ioanni pro eo interueniente mors in exiliū cōmutatur. Post aliquot annos sanctus uir officio renunciauit: & in monasterio suo digens in sancta religiōe uitam finiuit anno.lxxv. etatis sue pridie nonī maii:sepultus cōstantinopoli miraculis clarus. ℭ Hic sanctus doctor libr̄ composuit orthodoxe fidei certam traditionem continētem in quattuor libris digestū:quē burgredius pisanus causidicus eugenio pape tertio de greco transtulit in latinū. Librum etiā compilauit de uita & moribus & saluatoris:oīa x̄pi & genitricis gesta ab incarnatiōe usq ad ascensionem seriose & particulariter cōtinentem. Librum de laude uirginis rhythmico stilo latine cōpositum. Scripsit etiā uitam balaā & iosaphath eremitarū. Aliosq plures elegātes sermones & tractatus per utiles cōpilauit. hymnos & sequentias & alias laudes in honorē genitricis & geniti metro dictauit: q̄ quia greco sermone cōgesta fuerant metro transferri non potuerunt. Et alia plura utilia digessit.

ℭ De scō Lucio cyreneū ep̄o. Cap. CXXXVI.

LVcius ep̄s cyreneū de quo scūs lucas actu. xiii. mentionē facit:a sanctis apostolis primus apud cyrenem pōtifex ordinatus est: quo officio p̄dicatiōis fidelissime pacto scitate & doctrina cōspicuus quieuit in pace pridie nonī maii:ut dicit hieronymus in martylogio suo.

ℭ De sancto Enodio episcopo & martyre.

Cap. CXXXVII.

ENodius ep̄s apud antiochiā martyriū passus est: de quo scūs ignatius scribit: q primus ibidem ab apostolis ep̄s est institutus. Qui apud eandem urbē sub p̄secutione neronis im p̄atoris glorioso martyrio coronatus uitam finiuit:ibiq sepultus est pridie calendas maii.

¶ De sancta Flauia domitilla uirgine & martyre. Cap. CXXXVIII.

FLauia domitilla uirgo apud taracinam cā/
panie ciuitatem sub domitiano passa est.
Que cum esset flauii clementis consulis ex
sorore neptis: Aurelio filio consulis nepo/
ti domitiani imperatoris in cōiugium tradita est: da/
tis sibi duobus eunuchis cubiculariis: uidelicet nereo
& archileo. Cūq3 puella auro & preciosis uestibus te/
gerer̃: nereus & archileus qui occulte xp̃iani erant: ei/
dē fidem predicauerunt: & uirginitatē multipliciter
cōmendauerunt: in tantum ut ipsa in xp̃m crederet:
& uirginitatis uotum emitteret. Quam sanctus cle/
mens papa baptizauit: & sacro uelamine consecrauit.
Quod audiens aurelianus sponsus eius a domitiano
impetrauit: & uirginē in nereo & archileo in pontia/
nā insulam relegauit: putans se per hoc propositū uir
ginis īmutare. Postq̄ aūt sancti martyres nereus & ar/
chileus martyriū passi sunt: ut dicetur infra in eorum
passione. iiii. idus septēbris: & ubi sancti maro eutyces
& uictorinus: qui etiā domitillā in fide cōfortauerāt:
agonē suum cōpleuerūt: ut dictū est supra de eis. xvii.
calen. maii. Aurelianus uirginem de exilio reduxit: &
duas uirgines euphrosynam & theodorā collactane/
as eius ut ei suaderent misit: quas tamē domitilla ad
fidē conuertit. Tūc aurelianus cum sponsis dictarum
puellaꝝ & tribus ioculatoribus & aliis sociis ad eam
accessit: ut ipsam saltem uiolenter opprimeret. Sed cū
uirgo xp̃i prefatos duos iuuenes cōuertisset. Aurelia/
nus eam in thalamū introduxit: & ibidē mimos cane
re & ceteros saltare secum fecit ut ad libidinē magis
accensus: ipsam postmodū uiolaret. Sed cū mimi defi
cerent in canendo & ceteri in saltando: ipse tamen per
biduū saltare non cessauit donec in saltando expira/
uit. Luxurius uero frater eius ab imperatore obtenta
licentia omnes qui per uirginem crediderant interfe
cit: & cubiculo ubi domitilla cū euphrosyna & theo/
dora morabatur ignem supposuit. Que simul oran/
tes spiritum emiserunt noñ maii. Quarum corpora
sanctus cesarius mane illesa reperiens sepeliuit.

¶ De coniunctiōe corporum sanctorum stephani & Laurentii. Cap. CXXXIX.

COniunctio corporum sanctorum marty/
rum stephani & laurētii facta est rome sub
theodosio iuniore. Nā cum eudoxia filia
theodosii imperatoris & uxor ualentiani
apud urbem cum uiro degens a demonio uexaretur:
& ualentianus illud patri constantinopoli existenti si/
gnificasset: iubet filiam constantinopolim adduci: ut
a reliquiis protomartyris stephani tāgeretur. Corpus
enim sancti stephani dudum cōstantinopolim ex hie
rosolymis translatū fuerat: ut dicetur īfra in inuentio
ne eius. iiii. noñ augusti. Demon aūt in eudoxia clama/
bat q inde nunq̄ exiret nisi stephanus romā ueniret:
quia sic erat uolūtas apostolorum. Quod īperator au
diens a clero & populo cōstantinopolitano obtinuit:
ut corpus stephani romanis daretur: & corpus laurē/
tii grecis traderetur. Hoc aūt imperator pelagio pape
scripsit: qui de consensu romanoꝝ petitioni impera/
toris cōsensit: missi igit̃ constantinopolim cardinales
corpus sancti stephani romā deferunt: & greci pro ac
cipiēdo corpore sancti laurentii cū eis romā ꝑueniūt.
Capue aūt corpus sancti stephani recipit̃: & a ciuibus
illis dextrū brachium summis precibus obtinetur: &
metropolitana ecclesia eius nomini fabricatur. Cum
autem romam uenissent & corpus ad ecclesiam san/
cti petri ad uincula deferre disposuissent: uectores sub/
sistunt nec ultra procedere possunt. Demon autem in
regina clamabat eos frustra fatigari: eo q non ibi sed
in ecclesia fratris sui laurētii & iuxta eum elegerat col
locari. Illuc ergo corpus defertur: ad cuius tactum pu
ella mox a demōio liberatur. Cūq3 sepulchrum adeo
artum esset: q utraq3 corpora capere nō potuisset: lau
rentius aduentui fratris quasi congratulans in alterā
partem sepulchri uersus super latus secessit: & medie
tatem stephano uacuā dereliquit. Sicq3 stephanū simi
liter super latus uersa facie ad consocium collocarūt.
Greci uero dum manus apponūt ut laurentium aufe
rant ad terrā uelut exanimes corruerunt: sed oranti/
bus pro eis papa cum clero & populo uix ad se ad ue/
speram redierunt. Omnes tamen infra decē dies mor
tui sunt. Latini uero qui eis consenserāt in phrenesim
uersi sanari nō poterant: quo adusq3 amboꝝ corpa ut
dictum est insimul tumulata sunt. Hec autem coniū/
ctio facta est noñ maii: ut dicit frater bartholomeus.

¶ De apparitione sancti Michaelis archangeli. Cap. CXL.

APparitio sancti michaelis archangeli dupli
citer nominatur uidelicet apparitio & ui/
ctoria. Apparitiones autem eius due sunt
principales propter quas festū hoc institu/
tum est. ¶ Prima qua in monte gargano apparuit: q
mons est in apulia. xl. milibus distans a siponto ciuita
te. Anno autē domini. cclxxxx. in ꝑdicta ciuitate erat
quidam uir nomine garganus: a quo ille mons nomē
accepit: qui animaliū multitudīe pollebat. Cū autem
circa predicti montis latera pascerent̃: contigit tauꝝ
ceteros boues relinquere & uerticē montis conscēde/
re. Quē dominus cum eium familia per deuia queq3
requirens ipsum tandē in uertice montis iuxta hosti/
um spelunce inuenit & mox in ipsum arcum tendens
sagittā tossicatā direxit. Sed statim illa uelut a uento
retorta ipsum qui eam iecerat repercussit. Turbati su
per hoc ciues ep̄m superinde consulendū decernunt.
Qui eis triduanum indixit ieiunium: & a deo monu/
it esse querendum. Quo peracto sanctus archangelus
michael p uisionem ep̄o apparuit: eiq3 reuelauit: qua/
liter loci illius custos & inspector erat: & quia eius uo
lūtate uir ille mortuus fuerat: seq3 locum incolere tali

iudicio comprobauerat. Statimq; epus & ciues cum
processione locum adeunt:& ingredi nō presumētes
orationibus ante fores insistunt. ¶ Secūda apparitio
est que rome tp̄e gregorii pape legitur contigisse. Nā
ut supra actum est in legenda gregorii.iiii.idus mar/
tii. Cum idem pontifex propter pestem inguinariam
letanias maiores instituisset:& deuote pro salute po/
puli exorasset:uidit super castrum quod olim memo
ria hadriani dicebatur angelum domini: qui gladiū
cruentem tenebat:& in uagina reponebat: unde gre
gorius intelligens preces a deo exauditas:ecclesiam in
honore angelorum ibidem construxit:castrum quoq; il
lud exinde sancti angeli dictū est. He aūt due appari/
tiones ad litteram.viii.idus maii occurrerunt: ꝑpter
quas hoc festū institutum est. ¶ Est & alia apparitio
que celebratur.xvii.calen.nouēbris:de qua ibidem cū
quibusdam miraculis ex ipsa subsequentibus agetur.
¶ Dicitur etiam hoc festū uictoria ꝑpter multiplicē
uictoriam michaelis. Nam re uera iste gloriosus ar/
changelus ad omnem strenuum actum triumphi seu
uictorie in christiāo populo delegatur. Unde sicut eo
tempore quo populus iudeorum erat peculiaris po/
pulus dei:michael erat in omnibus princeps & adiu/
tor synagoge ipsorum:ut habet danie.x. Sic postq̄ popu
lus xp̄ianus per fidem christi factus est populus dei:
Michael factus est princeps & adiutor ecclesie christia
norum. Unde cantat ecclesia: Princeps gloriosissime mi/
chael &c. Et iō interpretatur quis ut deus: quia sicut
nullus facere potest:quod facere ꝑualet deus:sic quo/
ties aliquid mire uirtutis agit:michael mitti perhibe
tur:ut ait gregorius. Licet aūt in aliis uictoriis mirabi
lior apparuerit:tamen uictoria principalis ꝑpter quā
hoc festum denominatur:fuit illa quā sipontinis hoc
modo concessit. ¶ Post aliquod nempe tempus ab in
uento loco:ut supra dictū est. Neapolitani gentiles cū
sipontinis & beneuentanis qui.l.milibus a siponto di
stant:ambobus fidelibus ordinato exercitu bellari ce
perunt. Qui de episcopi cōsilio triduo inducias petie/
runt:ut ieiunio triduano uacarent:& patroni michae
lis auxilium implorarent. Tertia aūtē nocte michael
epo apparuit:preces exauditas asserit:uictoriam affu/
turam promittit:& quarta diei hora hostibus occur/
rendum premonuit. Quibus occurrētibus mons gar
ganus immēso tremore cōcutitur:fulgura crebra uo
lant:& caligo tenebrosa montem obtexit:ita ut sexcē
ti de aduersariis tam ex ferro hostiū q̄ ex sagittis igne
is interirent. Reliqui in fugam conuersi: uirtute cō
perta archangeli:continuo colla christiane fidei sub/
miserunt. Hec autem uictoria eodem die euoluto an/
no ab apparitione predicta: uidelicet.viii.idus maii di
citur contigisse. ¶ Sunt & alie plures uictorie tam mi
chaelis q̄ angelorum:que quia diem certum non ha/
bent sub hoc festo comprehenduntur. ¶ Prima uicto
ria est illa:quam michael archangelus cum suis ange/
lis obtinuit:quando draconem.i.luciferum cum suis
sequacibus de celo eiecit. De quo exponitur illud apo
cal.xii. Factum est prelium magnum in celo michael
& angeli eius preliabantur cum dracone &c. Cum enī
lucifer dei equalitatem appetisset:archangelus hic ce/
lestis exercitus signifer a deo missus ipsum cum suis
sequacibus de celo expulit:& in hunc aerem caligino
sum usq; ad diem iudicii remisit. ¶ Secunda est illa q̄
cum diabolo disputans de moysi corpore ipsum triū
phauit. De qua habetur iude primo. Cum enī diabo/
lus corpus moysi prodere uellet:ut ipsum pro deo iu
deorum populus adoraret. Michael non iudiciū blas
phemie improperans: sed imperio domini ei man/
dans:demonem expulit:& corpus moysi diuina pro/
uidentia occultauit. Tertia est quam de antichristo ha
biturus est: quando ipsum occidet. ¶ Tūc enī micha/
el princeps magnus:ut dicitur danie.xii. consurget: &
pro electis contra antichristum fortiter assistet. Dein/
de antichristus ut dicit glo. super illud apoc.xiii. Vidi
unum de capitibus eius occisum &c. mortuum se fin
get:& per triduum latens postea apparebit: dicens se
suscitatum: arteq; magica ferētibus eum demonibus
in aera ascendet:& omnes populi ipsum mirātes ado/
rabunt. Tandem ut dicit glosa super illud secunda ti/
mo.ii. quē dominus iesus interficiet &c. In monte oli/
ueti ascēdet:& dum stabit in papilione & in solio suo
in loco contra quem dominus ascendit: michael ad/
ueniens ipsum interficiet. ¶ Quarta est quam angeli
quotidie de demonibus obtinent: dum pro nobis pu
gnantes ab eorum tentatione nos liberant. Hoc autē
tripliciter faciunt. ¶ Primo potestatem demonis re/
frenando. Figura apocal.xx. de angelo qui demonem
ligauit:& in abyssum misit.& thobie.viii. de diabolo
in deserto superiori ligato. Huius enim religatio ipsa
est potestatis eius refrenatio. ¶ Secundo concupiscen
tiam refrigerando. Figura gen.xxxii. Angelus tetigit
neruum femoris iacob:& statim emarcuit. ¶ Tertio
memoriam passionis mentibus imprimendo. Figu/
ra apocal.vii. de angelo ascendente ab ortu solis habē/
te signum dei uiui.i. memoriam crucis.& infra Noli/
te nocere terre & mari &c. quoadusq; signemus ser/
uos dei nostri in frontibus idest mentibus eorum.

¶ De scō Raphaele archangelo. Cap. CXLI.

RAphael archangelus: quia nulla speciali so
lēnitate ullo tempore recolitur: ideo huic
festo apparitionis michaelis merito coniū/
gitur: Ut de ipso aliqualis mentio habea/
tur. Interpretatur autem raphael medicina dei. Hoc
autem ideo nomen angelus ille sortitur: quia quoti/
ens ad aliquem morbum incurabilem sanandum an
gelus aliquis a deo destinari proponitur: tunc rapha/
el angelus mitti creditur: unde huic angelo duplex of
ficium attribuitur: uidelicet officium uie & officium
medicine. Est enim hic angelus & dux itinerantibus
& medicus morbo laborantibus: unde & in horum

comprobationem: non solum tobiam iuniorem in uia conduxit & sanum custodiuit ac coniugatum in diuitiis opulētum ad domum paternam reduxit: sed etiā tobiam seniorem excecatum illuminauit. De quibus per singula agetur cum ad historiam tobie peruenietur. ❡ Quod autē hic angelus dux & custos in uia itinerantibus existat: patet in quodam miraculo: qđ legitur in libro de gestis francoꝝ. Dum enim quidā aurelianēsis ad sanctum iacobum peregrinaretur: angelo Raphaeli quem in deuotione habebat: & quem ducem & custodem uiatoꝝ audierat se specialiter cōmendauit. Cū autem in uia errasset: & appropinquās silue predones superuenientes cōspiceret: festinare cepit iter ut eos euaderet. Et cū aliquantulum processisset: quidam se sibi quasi comitem uie cōiunxit: & causam tante festinationis quesiuit. Cui cū causam exposuisset & hostes se insequentes ostendisset: ille eū hortari cepit ne timeret: quia ipsum sine lesione ad rectā uiam reduceret. Et cum hoc loqueretur superuenerunt ad fluuium. Cumq̧ ille nec pontem nec nauem ad transeundum conspiceret: nec uiam transuadandi sciret adhuc magis timuit: & se a comite deceptū putauit. Et ecce cum predonibus irruentibus ille omni auxilio destitutus se angelo raphaeli commendasset: subito ex alia parte fluminis cum socio se translatum uidit: & hostes citra flumen mirantes dimisit. Subitoq̧ ei comes ille disparuit. Sicq̧ uiam suam prosecutus est. Cū autem iterum rediens ad locum illum appropinquans in eosdem hostes irruere dubitaret: gra ui sopore subito depssus sub arbore dormiuit. Cui in somnis comes ille qui eum transflumen euexerat apparuit: seq̧ esse raphaelem archangelum cui se commendaret asseruit: qui eum in uia custodierat & usq̧ ad domum saluum ducere intendebat. Euigilans ille se ad unam dietam prope ciuitatem suam repperit: & saluus rediens beato archāgelo gratias egit. ❡ Quod etiam medelam infirmantibus conferat patet in hoc miraculo. Circa annum domini. M.cccxv. iuuenis robustus ordinem predicatoꝝ intrauit in conuentum derbeie insule anglicane: qui morbum caducum patiebatur: sed tamen hoc fratribus nō reuelauit. Adeo autem ipsa egritudine opprimebatur q̧ sepius cadēs quasi tribus horis detinebatur. Quare completo anno noluit a fratribus ad professionē admitti. De gratia tamen mansurus ad cōuentum leistrie missus est: ubi dum dicto morbo multum affligeretur: frater q dam ricardus de ponte fineto pro ipso deum orare cepit. Cui dormienti raphael angelus apparuit: eiq̧ dixit q̧ si frater ille uoueret se continenter uictuꝝ: & in uita sua feria secunda in honorem angeloꝝ ieiunaturum sanitatem perciperet: & q̧ ipse ad eum sanandū a domino missus esset. Seq̧ raphaelē archāgelum nominauit. Quod cū frater ille nouitio retulisset: illeq̧ uotum emisisset: eadē die a morbo cecidit: & per uisum angelum raphaelem conspexit: qui ipsum eleuauit ac perfecte sanatum nunciauit: & ut promissa impleret admonuit: addens ut si quando contrauenire illico in morbum recideret. Statimq̧ ille sanatus est: & ex illo die morbum minime passus. Qui post modum ad professionem receptus factus est bonus clericus: & ordini gratiosus.

❡ De scō Victore martyre. Cap. CXLII.

Victor miles & martyr apud mediolanum sub maximiano augusto passus est. Qui maurus genere a prima etate christianus canicie uenerandus maximiano amicissimus fuit. Quem ut existens mediolani cōparuit christianum primo in carcere. vi. diebus afflictū inde eductum flagellis cedi fecit. Et iterum per triduum in carcere compeditū detineri. Rursumq̧ de custodia emissum christumq̧ inuictissime confitentē fustibus durissime cesum: tertio custodie artiori mancipauit. Dū autem ab anolino consulari ad sacrificandū suaderet: & immolare cōtemneret: tertio pductus corpus eius plumbo & cera liquefactis perfunditur: sed plumbo ac cera in modum aque balnearis ab angelo tepefactis uictor a cruciatu liberatur. Inde eductus extra portā uercellinam expectantibusq̧ militibus iussionem imperatoris omnibusq̧ dormitātibus ipse ab angelo solutus ipsiusq̧ mandato fugiens in stabulo latuit. Sed postmodum quadam ipsum matrona iudicante productus a militibus: & ferro artatus in siluula que dicitur ad ultimos in uiridario iperatoris decollatus est: qui & mortem maximiani eodem anno ut euenit futuram predixit. Corpus autem eius. vi. diebus expositum ut a bestiis uoraretur duobus leonibus eū custodientibus protectum est: & integrum repertum a sancto materno episcopo in ipso loco tumulatū est. Qui passus est. viii. idus maii.

❡ De sancto Cataldo episcopo & confessore.

Cap. CXLIII.

Cataldus episcopus ex hibernie pribus oppido quod dicitur catandus patre cucho matre atheua exortus fuit. Hic nimia claruit sanctitate & insignibus miraculis coruscauit. Nā statim utero ut ex matris ad lucem prodiit: caputq̧ in marmore pcussit: caput eius in ipsum marmor acsi in ceram mollissimam itrauit: & signū uerticis concauitatem dimisit. Et cum mater ex dolore partus expirasset: infans sine cuiuspiā auxilio se erexit: & matrem brachiolis amplexus ipsam suo tactu dei gratia mirabiliter suscitauit. Cumq̧ marmor in quo nascens caput defixerat: sub diuo positus esset & in ipsa eius concauitate pluuia caderet: omnes egri ex aqua illa sumentes a quacunq̧ egritudine sanabatur. ❡ Postq̄ autem ad presbyteratum ascendit: & conciues suos ad fabricandum ecclesiam prouocauit: dum ipse quoq̧ in opere exercitaretur: quidam nobilis cadauer filii nuper defuncti lachrymabiliter ei presentauit: ipseq̧ lachrymis illius compatiens & dolori: oratione fusa puerum continuo suscitauit. Quo miraculo multos ad deum conuertit. ❡ Crescēte autem eius fama filius alterius nobilissimi militis moritur: cuius cadauer a patre in pheretro uiro domini apportatur: & ut ipsum suscitet sicut & puerum alterum suscitauit: instantius exoratur. Cum autem ipse ex humilitate recusaret: & operi ecclesie intentus terram effoderet: casu terram abiiciens super corpus iuuenis aspersit: & ille repente uiuus surrexit. ❡ Rex autem insule hec audiens: & ipsa magicis artibus attribuens: nauigio uenit ad sanctum de suis finibus propellendum. Sed nocte ab angelis per uisum territur: q̧ nisi resipiscat subito morietur. Eademq̧ nocte quidam eius dux in hoc facto cōsiliarius repēte interiit. Quod

rex audiens & dei ultionem expauens a ſancto ueniam petiit: & ducatum ducis illius defuncti eccleſie que fabricabatur imperpetuum conceſſit. In qua eccleſia cataldus poſt breue tempus archiepiſcopus electus eſt: qui laudabiliter uiuens duodecim ſibi ſuffraganeos epiſcopos conſtituit: & totam inſulam uerbo & exemplo ad chriſti cognitionem adduxit. Omnibuſꝗ recte diſpoſitis in pace quieuit octauo idus maii. Cuius corpus cum multo tempore latuiſſet: a dracone archiepiſcopo domino reuelante repertum & in eccleſia tarentinī honorabiliter tumulatum: miraculis radiare non ceſſat.

ℭ De tranſlatione ſancti Andree. Cap. CXLIIII.

TRanſlatio corporis beati andree apoſtoli tempore conſtantini imperatoris facta eſt. Cuius corpus de patraccī ciuitate ubi paſſus fuerat: & a maximilla ſenatrice ſepultus cum oſſibus ſanctorum beati luce euangeliſte de bithynia ſublatis: & timothei diſcipuli ſancti pauli ab epheſo ſumptis: conſtantinopolī tranſlata ſunt: ibiꝗ reuerētia digna recondita. viii. idus maii: ut dicit ado.

ℭ De trāſlatione ſancti Hieronymi. Ca. CXLV.

TRanſlatio corporis ſancti hieronymi duplex eſt. Prima eſt illa de qua ſcribit cyrillus hieroſolymitanus epiſcopus in epiſtola ad auguſtinum de eius miraculis tranſmiſſa. Cum enim corpus glorioſi doctoris apud bethleem iuxta preſepe domini ut ipſe mandauerat humo obrutum fuiſſet: & ibidem inſignibus & inauditis miraculis coruſcaret. Videbatur fidelibus: ꝙ illud corpus ſanctiſſimum iacēs in terra indignius tractaretur. Ideoꝗ decoro ſepulchro marmoreo in eccleſia bethleemitica fabricato. Cyrillus hieroſolymitanus patriarcha cum clero & populo ſanctum corpus eodem transferendum decreuerunt: & diem dominicum poſt pentecoſten ad hoc faciendum celebrius ſtatuerunt. Et concurrente populi multitudine ex urbibus conuicinis: terram ubi iacebat corpus effodiunt & euacuata fouea illud in aere pendere conſpiciunt: ita ꝙ nulla ſui parte humum contingens integrum & incorruptum omnino reperiunt odoriſꝗ fragrantiam miram cuncti ſenſerunt. Corpus autem inde leuatum & ſuper altare poſitū eſt: ut a fidelibus uideretur. Cuius contactu die ipſo. xvi. ceci illuminati ſunt: tres quoꝗ demonio uexati illuc adducti liberationem perceperunt. Filius mulieris uidue populi frequentia compreſſus ſuffocatus eſt. Quem mater in foſſa ubi corpus ſanctum iacuerat: proiecit exanimem: & continuo uiuus ſurrexit. Quod cernens ruſticus: cuius filii cadauer defuncti ante tres dies ſepultum fuerat accedens ad locum corpuſꝗ filii exhumatum ad eccleſiam attulit & in foueā proiecit: ſtatimꝗ ſpiritum uite recepit. Circa ueſperas autem poſt predicta & alia multa miracula exhibita: corpus in monumento repoſitum fuit: & fouea terra repleta. Sed mane monumentum uacuum eſt inuentum: & euacuata iterum fouea corpus repertum eſt loco priſtino reſtitutum. Stupentibus cunctis ſequenti nocte cyrillo dormiēti hierōymus glorioſus apparuit: corpuſꝗ de loco ubi iacebat nullatenus amouendum admonuit dicens: ꝙ ibidem quieſcere debebat donec hieruſalem ab infidelibus caperetur: & tunc ad urbem romam deportaretur. Quod cyrillus ceteris enarrauit: & unuſquiſꝗ deo gratias egit. Hec autem tranſlatio diem certum non habet: niſi ꝙ cyrillus eam die octaua pentecoſtes factam fuiſſe ſcribit: que tamē dies neſcitur quoto die cuiuſue menſis eodem anno contigerit. ℭ Secunda tranſlatio eſt que in romanis chronicis reperitur qua corpus eius de bethleem romā tranſlatum eſt: & in eccleſia ſancte marie maioris reconditum. Poſt multa enim annorum curricula ab obitu hieronymi glorioſi hieruſalem deſtructa & a ſaracenis occupata cum pene omnium ſanctorum eſſet orbata reliquiis: ſolo beati hieronymi corpore in partibus illis relicto: apparuit ipſe doctor uni mōacho ibi degenti mandans eidem ut corpus ſuum romam deferet & in eccleſia dei genitricis iuxta preſepe domini tumularet. Qui cum hoc facere formidaret: a ſancto doctore ſecunda uice admonetur: & iuſſa adimplere recuſans: tertio de negligentia durius increpatur. Tūc ſancti hieronymi reliquias latenter ſurripuit: & cum duobus fidelibus comitibus proſperis ſuccedentibus romam uenit. Quem ſanctus iterum iuxta urbem ꝑ uiſionem admonuit: ut ſolis canonicis eccleſie conuocatis corpus de nocte quaſi clandeſtine reconderet: ne ex ſuperuenientibus turbis diminutionem aliquam in reliquiis ſubſtineret. Itaꝗ prout ſanctus mandauerat iuſſa perfecit: premiſſa ſolis ipſius eccleſie canonicis nunciauit: & ipſis preſentibus in loco humili: uidelicet in terra ante preſepe domini corpus noctu deuote repoſuit: ubi a quibuſdam uoces angelice concinētes audite: luxꝗ immenſa uti ſolis radius meridianus ibidem effulſit: miraꝗ odoris fragrantia unumquēꝗ reſperſit. Celebratur autem hec feſtiuitas die quo corpus almi doctoris ibi depoſitum eſt: uidelicet. vii. idus maii.

ℭ De ſcō hermete diſcipulo. Cap. CXLVI.

HErmes diſcipulus & epiſcopus de quo apoſtolus paulus ad romanos. xvi. ſcribēs meminit. Hic dicitur fuiſſe auctor libri qui dicitur paſtor: & apud multas grecie eccleſias publice legit: multiꝗ de eo libro ſcriptorum ueterum ſcripſerunt teſtimonia: ſed a latinis pene ignotus eſt. Sepultus eſt rome apud baptiſterium ex facultatibus ſancte praxedis conſtructum: ut dicit Hieronymus de uiris illuſtribus. Dorotheus abbas hunc ex numero. lxxii. diſcipulorum fuiſſe dicit: qui epiſcopus philopoleos fuit & rome quieuit. In libro etiam pontificum habetur: ꝙ ſub epiſcopatu pii pape her

mes librum compoſuit:in quo mandatum contine/
tur ꝙ ei precepit angelus domini cum ad eum in ha/
bitu paſtoris uenit:& die dominico paſcha celebrari
conſtituit. Cuius feſtum agitur.vii.idus maii.

¶ De ſancto Metrone confeſſore. Cap. CXLVII

Metron confeſſor uerone colitur in eccleſia
ſancti uitalis ſepultus. De quo fertur ꝙ il/
luc peregrinus aduenerit:ſed unde uene/
rit aut quo loco exortus fuerit ignoratur.
Ibiq; exiſtens nouum penitentie modum adinuenit.
Nam lapidi magno compede in crure poſito median
te ſe affixit: clauemq; compedis in flumen atheſis pro
iecit hoc ſibi ſignum proponens ꝙ quandocunq; cla/
uem reperire contingeret ab omnibus peccatis ſe ab
ſolutum cognoſceret: poſt plures itaq; annos appro
pinquante die uocationis eius piſcis capitur in cuius
uentre clauis illa reperitur: animam iam ſanctifica/
tam deſignans & corporis diſſolutionem inſtantem
prenuncians. Que poſt dies modicos facta eſt.vii.
idus maii.

¶ De ſancto Iob propheta. Cap. CXLVIII.

Iob iuſtus & propheta domini licet de gē
tibus natus fuerit: ꝙ tamen ſanctiſſimus
extiterit non ſolum in libro tobie.ii.cap.&
eze.xiiii.& eius nominis per totum ſcripto
uolumine expreſſe dicitur: ſed etiam ab omnibus do
ctoribus approbatur. Fuit autem incola terre hus
que eſt in finibus idumee & arabie: ut dicit Hiero/
nymus. Et erat ei Anna nomen.iobab genuitq; filiū
ſibi in regno ſucceſſorē cui nomen enon. Erat qdā ip
ſe filius zare de eſau filiis filius de mr̄e uero boſra: ita
ut ſit quitus ab Abrahā nepos Eſau:& regnauit in re
gione Edon rex magnus ac potens iter oēs oriētales:
& accepit uxorē arabiſſam: genuitq; filios.vii. & tres
filias. Fuitq; poſſeſſio eius locupletiſſima in ouibus
& bobus aſinis & camelis & poſſeſſionibus terrarum
ac familia multa nimis. Et licet eſſet ex gentilibus
patribus ortus ipſe diuino ſpiritu reuelante: non ſo/
lum ab idolatria abſtinuit: ſed inſuper ſanctiſſime
uite fuit. Nam erat uir ille rectus & ſimplex timens
deum ac recedens a malo. Et cum filii eius in conui/
uiis quotidie laſciuirent ipſe poſt conuiuia domino
pro filiis immolabat: ut ſic que in comeſationibus
per filios in deum commiſſa fuerant: ipſe ſacrificiis
expiaret. Cuius ſanctitas ore dei approbatur:dum in
toto orbe non habere ſimilem perhibetur. ¶ Vt au/
tem eius patientia manifeſtior fieret:deus eum a dia/
bolo tentari permiſit: data ei primo in rebus deinde
in filiis tertio in carne propria poteſtate. Demon au/
tem accepta poteſtate a domino: primo in exteriori/
bus eum percuſſit. Nam boues & aſinos a ſabeis au/
ferri fecit: oues ex aere miſſo igne combuſſit: came/
los a chaldeis tolli procurauit pueroſq; ac familiā gla/
dio hoſtili & igne conſumpſit. Deinde ipſum in pro/
le inuaſit. Nam filios omnes ac filias palatio ſuper eos
corruente uno impetu interfecit. Et cum in his om/
nibus Iob patientem & in nullo commotum uidiſ/
ſet ad carnes eius perſequendas acceſſit. Graui enim
ipſum a planta pedis uſq; ad uerticem ulcere uulne/
rauit. Solamq; ſibi uxorem in grauiorem afflictionē
dimiſit: quam & in eius contumeliam incitauit. Et
cum in his omnibus nō peccaſſet Iob labiis ſuis neq;
ſtultum quid contra deum locutus eſſet. Nouiſſime
tres amicos eius & reges ſingulos de loco ſuo ad eum
deſtinauit: qui licet ad conſolandum Iob principa/
li intentione ueniſſent: ipſos tamen diabolica ſug/
geſtione longa uerborum exacerbatione in ipſius odi
um & concrepationes prouocauit. Et cum ipſos Iob
ſapienti diſputatione & patientii ſermone ſuperaſſet.
Ad ultimum helim quendam iuuenem arrogantem
contra iob in acerba conuitia & grauiſſima imprope
ria ſuſcitauit. ¶ Cumque poſt multa flagella domi/
nus ſeruum ſuum iob manifeſtiſſime comprobaſ/
ſet: & per ſeptem annos ut dicit beatus Hierony/
mus ipſius patientiam dudum expertus in lucem
produxiſſet: miſertus ipſius ad ſtatum illum feli/
ciorem reduxit: omnemque facultatem eius dupli/
cauit. Filios uero & filias totidem numero quot
amiſerat: ei conceſſit: ſed eos duplici uirtute & ele/
gantia prioribus decorauit. Vixit quoque iob poſt
flagella ſua annis centum & quadraginta: & uidit
filios ſuos & filiorum ſuorum uſq; ad quartam ge/
nerationem. Et mortuus eſt ſenex plenus dierum:
annorum uidelicet centum & octuagintatrium. Nā
ut tradit Hieronymus annorum trigintaſex erat:
quando a domino flagellatus eſt: & in ipſis flagel/
lis annis ſeptem permanſit: poſt que ut ex textu li/
bri ſui habetur annis centum & quadraginta ſu/
peruixit ¶ Scripſit ipſe idem librum uite ſue & ſer/
monum ſuorum arabico ſermone: ut Hieronymus
ait. Qui certe liber proſa incipit: metro labitur pe/
deſtri ſermone finitur. Nam a principio uſq; ad lo/
cum illum ubi iob dicit. Pereat dies in qua natus
ſum. ſtilo proſaico incohat. Inde uſque circa finem:
ubi dominus tres iob amicos redarguit: heroico me
tro proſequitur: Finem uero rhythmico colore con/
cludit. Omniſque legis dialetice: propoſitione: aſ/
ſumptione: confirmatione: concluſione ſingula uer/
ba ſua determinat. ¶ Nam quattuor diſputationum
genera in ipſo libro complectitur. ¶ Quarum pri/
ma eſt dialetica: que procedit ex probabilibus. Et
hec conſiſtit inter iob & tres amicos eius: ubi con/
cluſionem hanc tenet: & probat: ꝙ deus hominem
iuſtum ſine ſui culpa flagellat: amici uero eius oppo/
ſitam concluſionem affirmant: uidelicet ꝙ deus ne/
minem ſine culpa condemnat. ¶ Secunda eſt ſophi/
ſtica: que procedit ex apparentibus. Et hec eſt in/
ter iob & helim: quāuis iob non reſpondeat: qui qui/

dem iuuenis presumptuosus & uaniloquus: conclusionem amicorum iob approbans sophistice syllogizat. ¶ Tertia est tentatiua inter dominum & iob: qui eum de multis questionibus tentat: & interrogat: ut declaret ei: q̃ nulla sapientia est apud deum comparata. ¶ Quarta est demõstratiua: in qua pro ipso iob dominus contra tres amicos eius questionem diffiniendo demonstrat. Et sic concluditur totus liber plenus mysteriis & maximis diuine fidei sacramentis. ¶ Quieuit autem sanctus iob in pace & optima senectute sexto idus maii: ut Hieronymus in suo calendario ponit. Sepultusq; est in terra hus in finibus edon siue in bosra: ubi & sepulchrum eius cernitur usq; in presens.

¶ De sanctis Gordiano & Epimacho martyribus. Cap. CXLIX.

Gordianus martyr rome passus est sub iuliano apostata imperatore. Qui iulianus cum inter alios christianum quendam senem presbyterum nomine ianuarium tenuisset: dedit eum in custodia cuidam eius uicario Gordiano. Qui ianuarium ad domum suam adducens: dum ipsum ad sacrificia sermonibus hortaretur: ianuarius gordiano christum predicans eum cõuertit: & statuam iouis eream quam apud se habebat in igne conflauit: ac ipsum cum uxore marina & familia eius ꝑmiscui sexus numero quinquaginta tribus cum eorum domibus baptizauit. Quod cum iulianus comperisset: ianuarium presbyterum in exilium proscriptione damnauit. Vxorem uero Gordiani marinam ad aquas salinas manere precepit in seruitio rusticorum. Gordianum autem cuidam clementiano quẽ loco eius uicarium prefecerat: puniendum tradidit. Qui clementianus gordianum sibi catenis uinctum presentari fecit: & in confessione christi persistentẽ: primo quidem dudum plumbatis cedi deinde capite truncari precepit. Cuius corpus canibus proiectum: cum diebus septem mansisset intactum: tandem a familia sua rapitur: & cum beato Epimacho quem dudum ante predictus iulianus occidi iusserat sepelitur uia latina: miliario uno longe ab urbe roma. Qui passus est circa annum domini tricentesimum & sexagesimum sexto idus maii.

¶ De sanctis Calepodio presbytero & sociis martyribus. Cap. CL.

Calepodius presbyter: palmatius: simplicius: felix & blanda cum sociis eorum rome passi sunt sub alexandro imperatore. Cum enim palmatius consul de mandato imperatoris ad regionem transtyberim accessisset ut calepodium presbyteꝝ cum aliis christianis in domo quadam latentibus comprehenderet: decem milites qui domum intrauerunt: excecati sunt. Quod alexander conspiciens iussit omnem populum pro liberatione militum deo mercurio immolare. Tunc una ex uirginibus paganorum arrepta a demone deum uiuum & uerum deum christianorum clamabat. Quod palmatius audiens conuersus abiit ad sanctum papam calixtum: & ab eo baptismum expetiit: quẽ calixtus presente calepodio baptizauit omnẽq; eius familiam cum uxore & filiis numero quadragintaduobus unda salutari perfudit. Qui palmatius exĩde cepit facultates suas pauperibus erogare. Post dies plurimos Alexander hoc audiens fecit teneri palmatium eumque examinatum & christum confitentem tradidit simplicio senatori quatenus ei persuaderet ut ad culturam deorum accederet. Cum autem simplicius ipsum plurimum honoraret: & palmatius omnia seculi blandimenta contemnens orationibus & ieiuniis insisteret: quidam nomine felix uenit ad palmatium deferens uxorem suam nomine blandã ab annis quattuor paralyticam: ut eam sanaret. Quam palmatius in conspectu simplicii & omnis eius familie fusa oratione sanauit. quo uiso miraculo conuersus est simplicius senator cum omni domo sua: felix quoq; cum uxore sua blanda sana effecta: ceperuntq; omnes baptismati gratiã expetere: uocatoq; sancto papa calixto cum beato calepodio: superuenientes ad domum simplicii baptizauerunt eũ cum tota eius familia atq; felicem cum coniuge sua blanda. Quod cum Alexander audisset: quia multitudo hominum per beatos calixtum & calepodium in christo credidisset: misit exercitum militum: & tenuit omnes qui baptismum perceperant: quos precepit capitalẽ subire sentẽtiam: & ꝑ diuersas portas urbis rome capita eorum suspendi ad exemplum christianorum. Tenuit etiam calepodium quem gladio fecit occidi: & corpus eius in tyberim iactari ante insulã lycaoniam. Quod tandem a piscatoribus repertum & beato calixto pape presentatum ab eodem in suo cemiterio uia apia sepultũ est. Passi sunt autẽ sancti martyres sexto idus maii.

¶ De sanctis Primo Marco iasone & Celiano martyribus. Cap. CLI.

Primus: marcus: iason: & celianus martyres tergesti ciuitate passi sunt tempore hadriani imperatoris sub Artasio preside. Qui primum presbyterum & marcum diaconum fustibus cedi iussit: & sub uentres eorum ignem accendi. Deinde sulphur solutum in ora eorum infundi. Et cum hec omnia supplicia sine ulla eorum lesione superassent: multique exinde conuersi fuissent iasonem & celianum fustibus tam diu uerberari mandauit donec cesi spiritum emitterent. Deinde primum & marcum extra urbis menia decollari. Quorum corpora in eodem tumulo iuxta eãdem ciuitatem sepulta sunt quinto idus maii.

¶ De sancto Mamerto episcopo & confessore. Cap. CLII.

Mamertus episcopus uiennẽsi miraculis & sanctitate apud eandem urbem celebris habetur. Qui ob imminentem terremotum & tempestatum cladem atque luporum rabiem solemnes tribus diebus ante ascensionẽ domini letanias istituit: ut habetur supra de letaniis. Qui etiam apud ꝑfatam ciuitatem quieuit in domino quito idus maii: ubi & sepultus uirtutibus claret.

¶ De sancto Maiolo abbate. Cap. CLIII.

Maiolus abbas nobilibus parentibus progenitus: & sacris litteris imbutus: ac uirginitatis flore decoratus: primo archidiaconus ecclesie maticõ fuit: Deinde factus est monachus cluniacensis sub hermoardo abbate sancti odonis successore sanctitate uite mira/

biliter pollens: summaque patientia decoratus. Qui propter grauem infirmitatem quam incurrit lumen oculorum amisit: nec tamen exinde in aliquo unquã perturbari uisus fuit. Sexto autem anno monachationis ipsius decedente abbate monasterii maticensis ad eiusdem loci regimen licet inuitus eligitur: non obstante q lumine foret oculorum priuatus & corpore quasi uiribus pre longa egritudine destitutus. In ipsa autem abbatia sanctissime iubar uite fuit: & multa miracula ostendit. Cecis uisum: surdis auditum: claudis gressum: Aliisque diuersorum generum langoribus detentis conferens medicinam. Plures etiam a morsibus serpentum uenenatos: & a periculis fluminum & ictibus fulgurum liberauit. Candele seu lampades in eius ecclesia ardentes ex negligentia uel aliter extincte sepius sine humano studio sunt diuinitus reacense. ¶ Quadam nocte dum in monasterio sancti dionysii librum eius de principatu celi perlegeret ad lumen candele graui somno pressus dormitauit: & candela de manu eius super librum cecidit. Sed sola ipsius cera consumpta: libri pagina omnino illesa permansit. Soluit autem carnis debitum quinto idus maii. Et reconditus est in monasterio suo miraculis clarens.

¶ De sancto Antimo presbytero & martyre. Cap. CLIIII.

Antimus presbyter & martyr rome uia salaria passus est. Qui post uirtutum & predicationis insignia in tyberim precipitatus & ab angelo sancto exinde ereptus est: ac proprio restitutus oratorio. Deinde in confessione nominis iesu christi capite punitus uictor migrauit ad celos quinto idus maii. Hec ado.

¶ De sanctis Nereo & Archileo martyribus. Cap. CLV.

Nereus & archileus martyres fuerunt serui plautille uxoris clementis consulis germani domitiani imperatoris & sancti clementis pape. Que plautilla existens uidua eos pueros comparauit: & eunuchos fecit. Cum autem ad predicationem beati petri apostoli plautilla conuersa esset fecit se ab eodem cum prefatis pueris baptizari. Et ad extrema deueniens eosdem iuuenes cubicularios flauie domitille filie sue dimisit. Cum autem domitianus flauiam domitillam aureliano comiti in coniugem tradidisset ut superius in eius passione actum est noñ martii. Nereus & archileus eidem uirgini christum annunciantes eandem conuerterunt: & uotum uirginitatis emittere suaserunt. Que a sancto clemente papa baptizata & sacro fuit uelamine consecrata. Quod cum Aurelianus cognouisset: obtenta ab imperatore licentia sponsam suam cum eunuchis in pontianam insulam relegauit: quo plures christiani pro christi nomine fuerant exilio deportati. Erantque ibi malefici duo discipuli simonis magi furius & priscus: qui magicis artibus populum fallendo simonem magum pro deo fecerant adorari. Quibus beati nereus & archileus resistentes eorum maleficia sermonibus & miraculis detegebant: & sic populum ab errore reuocabant. ¶ Post multum uero tempus Aurelianus ad insulam perrexit: & sanctos promissis & oblatis muneribus ut uirgini ad nuptias suaderent exorauit. Quod ipsi omnino facere respuentes eam magis in domino confortabant. Qua propter ad urbem adducti & ad sacrificia compulsi sunt. Et cum dicerent se a beato petro apostolo baptizatos nulla ratione posse idolis immolare capite cesi sunt. Quorum corpora uia ardeatina iuxta corpus sancte petronille uirginis sepulta sunt. iiii. idus maii.

¶ De sancto Pancratio martyre. Cap. CLVI.

Pancratius martyr nobilissimis parentibus ortus apud phrygiam cuius pater dedonius dictus est utroq parente orbatus sub dionysii cura patrui sui relictus est. Ambo igitur Romam ubi largum habebant patrimonium perrexerunt. Et dum in eorum possessionibus in monte celio morarentur: in eorum uico papa cornelius cum quibusdam fidelibus propter persecutionem latitabat: a quo pontifice fidem christi & baptismum susceperunt patruus cum nepote. Post dies modicos Dionysius in pace quieuit. Et pancratius omnia sua pauperibus errogauit. Deinde se persecutoribus ultroneus offerens christianum se esse dixit. Quem illi tentum Valeriano imperatori presentauerunt. Cumque puero tredecim annorum & filio quondam sibi amicissimi uiri condoleret suadebat ei: ut diis thura poneret: ne mala morte in tanta iuuentute periret. Ille uero econtra sacrificare recusans se licet iuuenculum corpore: secum tamen animo esse dicebat: & deum iouem patricidam & incestuosum comprobabat. Propter quod augustus iussit eum uia aurelia duci & ibidem decollari. Cuius corpus cetauilla sena trix tulit: & in eodem loco cum aromatibus sepeliuit quarto idus maii. Supra cuius tumulum processu temporis a fidelibus ecclesia fabricata fuit. ¶ Ad eius quoque sepulchrum: ut ait Gregorius turon̄ si quis falsum iurare uoluerit antequã ad cancellum chori perueniat: aut statim a demone captus insanit: aut cadens in pauimentum protinus uitam perdit. Nunc autem dictum corpus Venetiis in monasterio sancti Zacharie quiescere ab eiusdem loci sororibus perhibetur.

¶ De sancto Epiphanio episcopo. Cap. CLVII.

Epiphanius episcopus salamine que ciuitas est in insula cypriorum tẽporibus honorii & archadii imperatorũ floruit: ut dicitur in historia tripartita: uir hic sum/

me extitit sanctitatis & elemosynarum largifluus ex hibitor. Qui cum omnem substantiam sui episcopatus pauperibus erogaret: & nihil petentibus denegaret. Deficientibus pecuniis iconomus ecclesie murmurabat. Subitoq; eidē uir astitit: saccumq; magnū multa plenum pecunia coram eo deposuit: nec tamē quis esset aut unde uenisset explicauit: & repente discedens nusquā comparuit. ¶ Duo pauperes uolentes beatum uirum arte deludere: ut aliquid eis uberius daret: ipso iter agente talē fictionem inuenerunt ut unus eorum se supinum in terra prostraret: alter uero ipsum quasi mortuum defleret: & q̄ se non habere unde eum sepeliret prenderet: sicq; epiphanio necessaria pro exequiis postularet. Cum autem sanctus appropinquasset: & ille lachrymabiliter ab eo subsidium pro tumulādo socio petiuisset: episcopus illum super morte comitis benignius consolatur & necessaria pro sepultura largitur. Quo discedente dū ille socium uocans pulsaret ut surgeret quatenus de questu bonum sibi conuiuium prepararent: qui se prius mortuum finxit uere defunctus apparuit. Tūc socius, post episcopum currens casum ei nunciauit & de commisso penitentiam egit. Sanctus autem cum defunctum suscitare potuisset noluit ne tali occasione ministri domini facile deludantur. ¶ Sapientia & doctrine suaui eloquio admodum claruit: Aduersus omnes hereses libros composuit: Aliaq; multa opuscula que ut hieronymus dicit ab eruditioribus propter res a simplicioribus propter uerba legūtur. Hec ille de uiris illustribus. Qui etiam in pace spiritū bona tradidit senectute. iiii. idus maii.

¶ De sancto Dionysio confessore. Cap. CLVIII.

Dionysius confessor patruus fuit sancti pancracii martyr de quo superius dictum est. Qui a beato cornelio papa sacrifontis unda perfusus: eodem die quo & nepos pancratius passus est anno scilicet eius martyrium precedente in christi nominis sancta confessione feliciter obdormiuit: ut ado in martylogio insinuare uidetur uidelicet. iiii. idus maii.

¶ De festiuitate sancte Marie ad martyres.

Cap. CLIX.

Festiuitas sancte marie ad martyres a bonifacio papa quarto instituta est propter templi pātheon rome dedicationem. Romani enim cum toto orbi dominarentur non solum omnium prouinciarum simulacra in urbe habebant: quin potius fere singulis diis templa singula construxerāt: tanquā qui eos cunctarum prouinciarum uictores & dominos effecerant. Sed quia omnia idola templum ibi habere non poterāt ad maiorem sue gentilitatis uexane ostentationem unum templum ceteris mirabilius & sublimius in honorē omnium deorum erexerunt: & pantheon quod sonat omnes dii uocauerunt: a pan quod est omne & theos deus. Pontifices enim idolorum ad maiorem populi deceptionem finxerunt: q̄ sibi a cybele quam omnium deorum matrem uocabant fuerat imperatum: ut si de omnibus gentibus uellēt uictoriam obtinere sibi & filiis suis scilicet diis omnibus templum magnificum fabricarent. Fundamentum ergo ipsius templi sphericum iacitur: ut ex ipsa forma deorum eternitas demonstraretur. Deniq; & pinam eneam deauratam fabricarunt & eam in summitate collocarunt. In qua ut aiunt omnes prouincie mirabiliter erant sculpte. Hec autem procedente tempore inde ceciderūt: unde in summitate apertura remansit. ¶ Tēpore igitur phoce imperatoris cum iam dudum roma fidem domini percepisset. Bonifacius papa quartus predictum templum a phoca cesare impetrauit & omnium idolorum eliminata spurcitia: ipsum in honorem beate Marie uirginis & omnium martyrum consecrauit tertio idus maii: locum quoq; ipm̄ sancte marie ad martyres appellauit qui modo sancta maria rotunda uocatur a populo. Nondum enim confessorum solemnia ab ecclesia agebantur. Sicq; in urbe roma ipsum diem in honore omnium martyrum celebrari in ipsa ecclesia ordinauit. Vt sic templū quod fabricatum fuerat omnibus idolis: tunc dedicatum esset omnibus sanctis: & ubi multitudo celebraretur multitudo sanctorum. Sic quoq; extunc rome in ipso loco festum illud usq; hodie celebratur tertio idus maii.

¶ De sancto Bonifacio papa primo & confessore.

Cap. CLX.

Bonifacius papa huius nominis primus zozimo pape in episcopatu romano successit. Et sedit annos tres menses octo dies undecim. Hic natione romanus ex patre iocundo presbytero urbis: sub contentione cum eulalio ordinatur uno die. Eulalius quippe ordinat in basilica constantiniana. Bonifacius autem in basilica iulii. Et fuit magna dissessio in clero. Audiēs hoc placida augusta cum filio suo ualentiniano imperatore dum sederent rauenne rettulit hoc honorio augusto mediolani residenti. Tunc ambo augusti missa auctoritate p̄ceperunt ut ambo exirent de ciuitate. Qui cum pulsi existent tandem utriq; augusti bonifaciū ad urbem reuocauerunt & eum pontificē constituerunt. ¶ Hic constituit: ut nulla mulier aut monacha uasa sacrata uel pallam altaris contingeret: aut lauaret: nec in ecclesia incensum poneret. Et ut seruus aut curie obnoxius non fieret clericus. Hic fecit oratoriū in cemiterio sancte felicitatis: & ornauit sepulchrum eius. Hic autem beatissimus paterna pietate clericos aluit: pauperes fouit: cunctos honorans: fuit mitissimus in diebus suis super omnes homines & misericors: unde ab omnibus amabatur. Et sepultus iacet in ecclesia sancti petri.

¶ De sancto Bonifacio papa quarto. CLXI.

Bonifacius papa huius nominis quartus natione marsorum ex patre ioanne medico bonifacio pape tertio immediate in episcopatu romano successit: & sedit annos septem menses octo dies uigintiduos. Hic obtinuit ab augusto phoca imperatore: ut ecclesia beati petri apostoli caput esset omnium ecclesiarum: quia constantinopolitana caput omnium se scribebat. Hic etiam obtinuit dari ecclesie templum: quod ab antiquis in urbe pantheon uocabatur: ut supra dictum est. Quod ipse ablatis idolatrie sordibus consecrauit in honorem dei genitricis marie & omnium martyrum Christi. Eiusque consecrationis de solennitatem in urbe constituit celebrandam.

Aliaq; multa laudabilia opera fecit. Et hic sepultus ē ad sanctum petrum apostolum. Et cessauit episcopatus menses septem & dies uigintiquinq;.

¶De sancto Seruatio episcopo & confessore.

Cap. CLXII.

Seruatius episcopus traiectensis temporibus hieronymi & ambrosii doctorū claruit. Hic propinquus saluatori secundū carnem extitit: fuit enim filius emin filii eliud fratris helisabeth & filii hesmerie sororis sancte anne matris domine nostre: ut sic eliud & helisabeth mater baptiste beate uirginis fuerunt consobrini secundo uidelicet consanguinitatis gradu. Emin uero pater seruatii ex una parte & christus ex altera filii cōsobrinarum extiterunt tertio gradu. Sicq; si christus filium habuisset cum seruatio fuissent quarto gradu ex consobrinis nepotes. Mr̄ uero sancti seruatii uxor emin uocata est memilia. Natusq; est in oppido phestia ad austrum armenie terra hebreorum in regione presidis: quo decē tribus israel translate fuerant. Qui adhuc existens infantulus loca sacra hierosolymis uisitauit: & in sanctis perseuerans operibus ad presbyteratus ordinem ascendit: deinde ab angelo monitus abiit ad octauiam ciuitatem galliarum sitam in littore oceani ad predicandum uerbum domini eodem angelo sibi duce: ad quem locum deueniens repperit septuagintaduas congregationes inuicem dissidentes que segregatim conuenerant pro episcopo ipsius urbis eligendo: cuius sedes per septennium uacauerat post obitum episcopi ualentini: que ad extrema deueniens diuino spiritu eius mandauerat neminem eligendum nisi diuina reuelatione cōmunis omniū electio aliquem nominasset. Hec autem seruatius audiens: dum pro eorum concordia ante altare deum orans procumberet: angelus eisdem apparens baculum sancto pastoralem tradidit: & sic repente in ipm̄ omnis populus conuenit. Factus ergo episcopus tante gratie fuit: ut patria lingua predicans ab omnibus nationibus suo idiomate uerba eius perciperentur: multorumq; miraculorum gloria claruit. Nam cibo rum eius reliquias egri quicūq; gustantes: aut pedes uel manus deosculantes continuo sanabatur. ¶Post aliquod uero tempus emulatione ciuium a ciuitate pulsus uenit traiectum. Ibiq; iuxta beati petri ecclesiam tugurium edificans penitentie operibus uacabat: ubi sibi per uisum a domino reuelatur: hunorum gētes galliarum urbes & maxime octauiam euersuras: quam uisionem octauiam accedens dum populo nūciasset: illi quoq; timentes: ne propter peccatum in ipsum commissum hec sibi futura contingerent: seruatiū pro imperranda uenia nūcium populi ad sedem apostolicam delegarunt. ¶Qui ueniēs traiectum lapidem altaris pulcherrimum trabe ruente cōscissum digito super scissuram deducto reintegrauit. Indeq; romam accessit: ubi cum in festo dominice annunciationis in ecclesia beati petri oraret ꝓ populo apostolorum princeps sibi in somnis apparuit: galliamq; diuinam euadere nō posse sententiam propter eorum peccata reuelauit. In cuius testimonium clauem argēteam ei dedit: quam ille euigilans in manu repperit: & perpetuo pro reliquiis reseruauit. ¶Cum autem reuerteret egressus romam a gothis capitur: qui tūc italiam deuastabāt. Cui per noctem angeli cum luce nimia in custodia apparuerunt: eumq; solutum dimiserunt. Cum autem die altero a gothis torquēdus queritur in carcere clauso non inuenitur. Reperitur tandem ab ipsis solutus in quodam campo sopitus: cui aquila grandis insidens: altera alarum eum a sole obumbrabat alteram mouens quasi flabello ei aurā uentilabat. Quod gothi cernentes & stupentes illum in pace dimiserunt. ¶Veniens autem in terram uagionum cum siti affligaretur: digito signo crucis in terram facto fons aque de humo scaturiit: & exinde usq; in presens nunquam defecit. ¶Degens colonie apud sanctum seuerinum cum oraret a consocio super caput eius ignis columna conspicitur: que nimia celeritate celum progreditur. ¶Apud metensem urbem celebrans facies eius solis claritate refulsit. ¶Reuersus ergo octauiam: & que uiderat referens sanctorum reliquias & uasa sacra una cum populo traiectū transtulit pesti superuenture reseruanda. Et cum in itinere fessus quiescere uellet: nec sedem paratam haberet: terra tumens in modum puluinaris se extulit: ubi & sedendo quieuit. Sicq; ibidem usq; in presens manet. Diem obitus sui presciens celebrata missa populum sacris exhortationibus dudum admonuit: cui angelus assistere uisus fuit. Et cum diutius orasset luce conspicua in star solis radii eum per tres horas protegente emisit spiritum. iii. idus maii. que tunc dies pentecostes occurrerat. Cuius corpus memorato quo supra tempore in ecclesia traiectēsi sepultum est: ubi infinitis & admirandis signis effulget. ¶Inter que cū primo in uia publica sub diuo sepultus diutius quieuisset cum tempore hyemis omnia in circuitu nix repleret nunq̄ sepulchrum eius tetigit: donec industria ciuium basilica super ipsum edificata est. ¶Re uera de isto sancto singularis annorum longeuitas reperitur: q̄a si uera sunt que de ipso scribunt preter cōem modernum nature cursum uita eius per annos ultra .ccc. cōcluditur adeo fuisse mirabiliter ꝓtelata. Si enī diligenter tēpora computentur seruatius uel christo fuit contemporaneus: uel si post eius ascensionem natus non potuerūt ultra annos. lx. elapsos fuisse uel ad plus. lxxx. Quod si ambrosio & hieronymo cōtēporaneus extitit illos circa ānos domini cōstat. ccclxxx. uel circa floruisse. Et sic seruatium ad etatē quam diximus peruenisse. Quod siquis legendam seruatii de mendacio accuset: nouerit eam tēpore henrici. v. imperatoris a celestino papa. iiii. in publico consistorio

autenticatā: ubi oīa que dicta sunt approbata fuerūt.

¶ De scō Hilaro abbate. Cap. CLXIII.

Hilarus abbas tempore theodorici regis lōgobardorum claruit. Hic de tuscia oriundus dum puerulus epistolas pauli legeret diuino spiritu inspiratus & a seniore de uita solitaria informatus annorum. xiii. relicto seculo deum orauit: ut eum ad locum duceret ubi solitarius deo seruire posset. Cui angelus domini apparuit ipsumq; de urbe roma ubi habitabat eduxit: & usq; ad montem emilie ei ductor extitit. Ad cuius radices uno miliario fluuius decurrebat: ubi in sanctitate uite deo soli uacare cepit. Adeoq; profecit ut infra triennium in uertice montis ecclesiam construeret inferiusq; speluncam habitationis sue locaret: ac de labore manuum uictum acquireret. Sicq; annorum existēs .xx. summum perfectionis apicem uite regularis attinxit. Eodem tempore olibryus quidam nobilis ciuis rauennas a demonio oppressus est: clamante per os eius immundo spiritu q; a nullo īde nisi ab hilaro eiici posset. Et designato loco & uiri effigie ductus est olibryus ad uirum dei: quem sibi in ecclesia oblatum confestim ab obsessione liberauit: & ad xp̄m conuertit. Quem quidam iulianus presbyter casu illac transiens cum uxore & omni familia ꝑmiscui sexus numero. xc. baptizauit. Et post triduum uxor eius excussa a seculo migrauit. Olibryus uero omnibus ꝓ xp̄o erogatis cum filiis suis iulio & eunomio monachus sancti hilari factus est: qui & cenobiū prediis ditauit: ubi & magna monachoꝝ multitudo breui tempore excreuit: quibus sanctus deo uiuendi regulā ordinauit. ¶ Cū aūt ad instantiā quorundā emuloꝝ dicentiū hilaꝝ cum sociis inobedietes regiis mādatis: theodericus rex milites suos misisset ad monasteriū spoliandū: illi biduo per deuia mōtiū oberrātes ad id minime uenire potuerunt. Quod rex audiēs personaliter illuc accessit: & dū equo insidens curiā introisset: Equusq; dudū stimulatus ulterius procedere nō posset: tandē regem ad terrā deiecit nec ipse nec iumentū inde se mouere ualuit donec rex penitens a sancto ueniā cum liberatione percepit. ¶ Inter cetera uero regule mādata fratres de collectis frugibus gustare nō audebāt nisi ea prius abbati offerebāt. Quidam uero frater īmaturā uuā cōspiciens tentatione pulsatus ipsam expetiit: & ab abbate gustādā obtinuit. Sed ut racemū capere uoluit serpentē in manu sua īuenit quē abiiciens sancto nunciauit. Ille uero ubi demonē esse cognouit per caudā ad ecclesiam traxit: ipsumq; humana uoce loqui cōpulit q; fratrem ad hoc desiderio gustus tentauerat: ut si gustasset ipsum de monasterio recedere fecisset. Quo dicto serpens crepuit & demon euanuit. Anno autem etatis sue. lxxxi. apparente sibi angelo & suum obitum post triduum predicente: locellum sibi parari iussit quasi passibus. ioo. longe ab ecclesia sua: ubi & quiescens in pace conditus est tertio idus maii.

¶ De sancto Mutio martyre. Cap. CLXIIII.

Mutius presbyter & martyr: primo in amphipoli ciuitate detentus multisq; penis atq; cruciatibus pro christi cōfessione affectus. Postea bizantiū que nunc cōstantinopolis dicitur usq; perductus capitali sententia occubuit. iiii. idus maii: ut dicit ado in martylogio.

¶ De scō Bonifacio martyre. Cap. CLXV.

Bonifacius martyr passus est apud tarsum cilicie ciuitatem tēporibus diocletiani & maximiani imperatorum sub preside supplicio. Hic cum esset seruus & procurator reģ cuiusdam nobilissime matrone noīe aglaic in urbe roma: homoq; ebriosus & adulter ac uitiis deditus & cū ipsa eius domina dudū in stupro misceretur hospitalitati tamē & operibus misericordie intendebat. Tandē utriq; diuino nutu cōpuncti consiliū habuerūt: ut ad requirēdas martyꝝ aliquoꝝ reliqas bonifacius mitteret ad partes cilicie ubi xp̄ianoꝝ ingēs persecutio fiebat: q̄tenus uterq; eoꝝ oratiōibus martyꝝ saluari mererenť. Erāt enim uterq; xp̄iani. Bonifacius aūt recedens: dixit domine sue q̄si ꝓphetico spiritu īspiratus: ut si eueniret posset ad emendū corpora martyꝝ secum deferret. Sinautē ipsa corpus suū martyris noīe susciperet. In ipso aūt itinere martyr christi a carnibus & uino abstinuit ꝓpter martyꝝ reuerentiam: quoꝝ corpora tractaturus erat. Perueniēs igiť cū duodecim equitibus & tribus uehiculis ad ciuitatē tarsum cōuersos licentiauit: ut irent ad hospitia ꝓcuranda: ipse uero ad uidendos martyres festinauit. Inuenitq; alium pedibus suspensum igne supposito: alium in quattuor lignis extensum & diutius cesum: alium ungulis exaratum: alium manibus abscisum: aliū stipite in collo fixo a terra leuatum. Et sic per diuersa supplicia eos a carnifice cruciari. Qui cum magnū deum martyꝝ acclamaret: & eoꝝ se pedibus ꝓsterneret: ac illos in domino confortaret: a iudice tentus & interrogatus se christianū uiua uoce ꝓfessus ē. Quē suppliciis preses iussit suspendi: & usq; ad ossiū nudationem radi latera eius. Deinde calamos acutos sub unguibus manuū eius configi: & post hec in ore ipsius plumbum liquefactum infundi. Et cum in his omnibus gratias ageret: multi ex gentilibus conuersi furentes aram idoli destruxerunt: & presidē lapidare uoluerunt. Qui timens furorē populi usq; in crastinū inde secessit. Dic uero sequēti bonifaciū sibi presentatum in confessione persistentem iussit in ollam bullienti pice repletā uerso capite iactari. Sed ab angelo protectus illesus permansit: olla quoq; sicut cera liquefacta multos de astantibus incendit. Tunc iussit preses: ut gladio caput eius abscideretur. Quo facto terremotus magnus factus est: & multi ad Christum conuersi sunt. Conserui uero Bonifacii eum

undiq perquirentes:putabant eum in taberna aut in adulterio lasciuire. Et obuiantes uni ex commentariensibus:querebant eum an uidisset romanum aliquem peregrinum:datisq signorum indiciis: ille eis denunciauit:ipsum die precedēti uitam martyrio sic finiuisse:deducensq eos ad locum & ostendens eis caput & corpus. Quem illi bonifaciū cognoscentes admirati:precio corpus redemerunt:& ungentes illud aromatibus:posuerūt in uno uehiculorum:& reuersi sunt deum collaudantes. Angelus autem domini apparuit aglaie olim domine sue:& rem gestam beati martyris indicauit eidem. Que reuerenter sancto corpori obuiauit:eiq ecclesiam fabricans quinto stadio ab urbe illud ibidem honorifice condidit. Qui passus est pridie idus maii. ¶ Post hec aglaia mundo abrenuncians omnem suam familiam manumisit: & omnia paupibus & ecclesiis errogauit. Sumptoq habitu sanctimoniali ieiuniis & orationibus omnibus diebus uacauit:miraculorum quoq signis effulsit:& exinde annis .xiii. superuixit. Sepulta apud prefatum martyrem operibus piis consumata.

¶ De sancto Bonifacio epō. Cap. CLXVI.

BOnifacius episcopus ferentinus dum adhuc puer cum matre habitaret: egressus hospitium sepius sine linea uel tunica redibat:quia mox ut nudum aliquem uidebat se expolians illum uestiebat:& ex hoc eum mater sepius minis & uerberibus affligebat. ¶ Die quadam mater horreum suū ingressa granum quod pro toto anno parauerat repperit a puero pauperibus distributum. Cūq ex hoc se pugnis & alapisq contunderet: puer horreum ingressus in quo parum grani remanserat:matrem aliquātulum exire rogauit:& fusa oratione matrem ad horreū reduxit:quod plus q̄ primitus tritico plenū repertum est:materq uiso miraculo compuncta:exinde cepit uberes elemosynas elargiri. ¶ Cum autem gallinas plures nutriret: die quadam uulpis gallinā asportauit. Puer autem concitus ecclesiam intrauit:& oratione fusa uulpis rediit: gallinam quam tenebat: dimisit: moxq ante oculos pueri expirauit. ¶ Procedente igitur etate cum in moribus & sanctis operibus proficeret:ad episcopatum ferentine ciuitatis electus est: Cui ecclesie grauis paupertas inerat: quia unam tantum uineam habebat. Que dum quodam tempore grandine ita uastata esset: ut uix in ea parui rariq racemi remansissent:ille tempore uindemie constantio presbytero nepoti suo iussit: ut cuncta uini uascula more solito prepararet. Qui licet miratus unde impleri debuissent:iussa tamen episcopi compleuit. Bonifacius ergo calcatorium cum solo puero ingressus modicos racemos puerum calcare iussit:ex quibus modicum uini defluxit: Quod ipse a paruulo uase suscipiens cepit in cuncta uasa diuidere:ut uix eo infusa uiderentur. Vocato quoq nepote presbytero pauperes adesse mandauit. Statimq uinum adeo in calcatorio excreuit: ut omnia uasa pauperum replerentur. Quo facto egressus apothecam clausit & signauit. Tertio uero die oratione premissa cum constantio rediit: & uasa in quibus modicum uinum infuderat:ubertim uinum fundentia inuenit:ita ut pauimentum infusum esset si episcopus tardius intrasset. Super quo miraculo ipse nepoti sub anathemate silentium imperauit. ¶ Vocatus semel a fortunato presbytero ad festū sancti proculi martyris celebrandū accessit:parataq missa ad refectionē intrauit:ubi quidā ioculator cū simia ludente astitit & cymbala percutere cepit. Quod uir sanctus dedignans fleuit uirumq illum mortuum prenunciauit:Finitoq conuiuio cum ille postq̄ comederat domum exiret:saxum de tecto corruit & ipsum repente percutiēs extinxit. ¶ Alio tempore nepos eius predictus constantius presbyter equum suum aureis .xii. uendidit:& ipsos conscio patruo in arca reposuit Cūq subito pauperes pro elemosyna conuenissent: & ille quid eis daret penitus non haberet:absente nepote arcam uiolenter aperuit:& .xii. aureos inter pauperes condiuisit. Reuersus igitur presbyter cū ea que gesta fuerant repperisset magnis clamoribus pecunias suas repetere cepit. Quem cum patruus placare nō posset ecclesiàm adiit orationem ad deum fecit: pallium suum extendit:& subito in eo aureos .xii. fulgētes conspexit. Eggressus quoq illos in faciem presbyteri proiecit dicens ei q non habebat amplius quid quereret:sed tamen propter auaritiam suam episcopus non esset. In qua protestatione se nepotis secreta cognouisse & spiritum habere prophetie demonstrauit. Ille enim pro adipiscendo episcopatu pecuniàm preparauit:sed tamen in presbyteratus officio uita excessit. ¶ Die quadam duo gothi apud eum hospitati sunt:qui rauennam pergebant: quibus ille paruum uini flasculū manu sua prebuit:quod fortasse in uno prandio cōsumere potuissent. Ex quo illi ut gothi cōtinue bibentes usq rauennā peruenerūt:diebus ibidē pluribus cōmorati idem unū sibi diuinitus abundās in usum quotidie habuerūt. Et cū eodem poculo ad patrem redierūt. Ingressus semel hortū magnā erucarum multitudinem olera comedentiū repperit quibus in xp̄i uirtute mandauit:ut statim recederent: & olera sua de cetero non consumerent. Que omnes ad uiri dei uerbum confestim sic inde egresse sunt:ut ne una quidem intra horti spatium remaneret. Sicq uir domini plenus uirtutibus in pace quieuit.

¶ De scīs Felice & Fortunato mar̄. Cap. CLXVII.

FElix & fortunatus fratres ex ciuitate uicētia orti tēporibus diocletiani & maximiani impatoꝝ apud urbem aquileiam passi sunt sub euphemio preside. Qui cū ad p̄fatam urbē deuenissent & oēs ad templū iouis pro sacrificiis iuitarent. Felix & fortunatus germani a quodā apamio de xp̄ianitate sibi delati sunt. Quos ille ferro uinctos ante se duci fecit:& eos ad deorum immolationes hortari cepit. Et cum in xp̄i confessione constantes persisterent:iussit eos preses fustibus cedi. Deinde in equuleo suspensos lampadibus adhibitis circa latera iflāmari. Et post hec extēdi supinos feruēsq oleum super uentres eorum perfundi. Et dum in his omnibus gratias agentes psallerent deosq gētilium uti demonia confutarent:mandauit preses illos capitalem subire sententiam: educti ergo extra ciuitatis muros postq̄ breuem orationem fudissent dato sibi inuicem pacis osculo decollati sunt. Quorum corpora a fidelibus nocte surrepta aromatibus cōdita sunt: ut sepulture traderentur. Interea uero ciues eorū ex uicentia illuc aduenientes ad ciuitatem sue originis

corpora deferre uolebant. Aquileienses uero contradicebant. Tandem propter metum paganorum adinuicem conuenerunt: ut fortunati corpus uicentini secum ferrent felicis uero aquileie remaneret. Qui passi sunt pridie idus maii.

De scis Victore & corona mar. Ca. CLXVIII.

Victor martyr & corona sub antonio imperatore in syria passi sunt. Qui uictor cum ignem & uerbera uetnena equuleum ungulas atq; ardentes lampades superasset: & in ipsius omnibus in christi confessione immobilis redderetur. Corona cum esset uxor cuiusdam militis & cepisset sanctum uictorem beatificare ob martyrii constantiam: uidit duas coronas de celo lapsas unam uictori & alteram sibi missam. Cumq; hec cunctis audientibus protestaretur: ipsa quidem inter arbores duas secta per medium: uictor quoq; decollatus est. Sicq; martyrium suum consumauerunt in pace pridie idus maii. Hec ado in martylogio suo sumpto a beato hieronymo.

De sancto Pontio episcopo & martyre. Cap. CLXVIIII.

Pontius episcopus & martyr temporibus ualeriani & galieni sub claudio preside in gallus ciuitate cumella passus est. Huius pater marcus nomine urbis rome senator. Mater quoq; iulia nobilissima fuit. Que cum ipsum adhuc in utero gestaret templum iouis ingressa est ut conceptionis munera offerret. Tunc sacerdos idolorum immundo spiritu uexatus clamare cepit: filium ex iulia nasciturum magnum iouis templum destructurum. Quod mater audiens corpus sepius lapidibus tundebat ut fetus in utero deperiret. Sed dei gratia illesum puerum conseruauit. Cum autem natum ifantem mater perimere uellet a patre prohibita est. Et dum puer esset & ad scholas philosophorum accederet: audiens die quadam christianos psallentes. Simulacra gentium argentum & aurum & cetera. Verborum ueritatem meditatur ad sanctum pōtianum papam ingreditur: & ab eo una cum quodā eius collega in fide instruitur: ac in christi noīe baptizatur. Qui matre in gentilitate defuncta patrem conuertit ad xpm. Eoq; mortuo in locū eius dignitati senatorie surrogatur. Qui etiā duos philippos īperatores patrem.s.& filium ad fidem cōuertit: Deinde dignitate relicta accessit ad gallias predicandas: & in ciuitate cumella episcopus factus est. Tādem a claudio preside pro fide christi tenetur: & in equuleo leuatur uestibusq; impositis dudum torquet: sed equuleo repentino sonitu destructo in amphitheatrum ducit: & duobus ursis ferocissimis nudus exponitur: qui eorum uenatoribus interfectis ad pedes sancti martyris procumbebant. Inde iubente preside igne circa eū accenso ut cremaretur: summitas amphitheatri comburitur: ipse uero omnino intactus ab igne producitur. Dum autem ad templum iouis imolaturus adductus esset: templum cum idolo in puluerem redactum est. Sicq; mandato presidis ibidem capite truncatur. Et subito claudius in furorem uersus linguam sibi dentibus corrosit: & oculi anubii assessoris & in passione pontii consultoris de capite eius auulsi sunt. Cuius corpus ibidem a balerio comite sepultum est pridie idus maii.

De sancto Barbaro martyre. Cap. CLXX.

Barbarus martyr passus est in ciuitate muthonis sub iuliano imperatore. Qui cum abisset in regionem francorum cōtra hostes imperii habēs ducē militie noīe bacchonē: & ille uictoriā obtinuisset: in ipso bello barbarus martyr christianus miles fuit: qui strenue & uiriliter se gessit: quod imperator audiens comitem illū fecit. Post hec dum franci peterent singulare certamē. Baccho dux barbarorum contra francorum athletā misit. Qui ꝓtegente se angelo in christi noīe aduersariū in duello occidit. Sicq; franci a bacchone & romanorum exercitu fugati expugnantur. Cū autem baccho barbarū ꝓpter habitū triumphū ad deorum sacrificia inuitaret: & ille se christianū assereret: baccho hec imperatori nunciauit: qui barbarum detentū: & immolare recusantem [illegible]tentēq; se a beato cyriaco baptizatū: nulla ratione posse deos gentiliū adorare. Fecit ipsum iulianus suspēdi: & gladio uentrē eius tādiu radi donec interiora oīa defluerent. Sed orāte sancto ab angelo gabriele sibi apparēte interiora eius uisibiliter collecta in uentrē eius reposita sunt: & scissura eius cōsolidata: ipseq; depositus permāsit incolumis. Quo uiso miraculo: bacchus cum duobus militibus. s. callimacho & dionysio cōuersi sunt & in xpi cōfessione iubēte iuliano: decollati: deīde sanctū martyrem fecit rote ferree alligatū circunduci igne supposito & oleo superfuso. Martyr aūt orans permāsit inustus: flāma quoq; erumpens duos ex gentilibus interfecit. Post hec in carcerem barbarus mittitur: sed apparente sibi domino confortatur. Mane autem facto eductus in quatuor lignis extendit: & neruis taurinis ante & retro ceditur: deinde caminus in tres dies incenditur: ut in eo immitteretur: in quo martyr christi septem diebus incombustus omnino permansit: & ex eo quasi ex suaui balneo ꝓsiliuit. Missus est postmodū in carcerem: scorpionibus & serpētibus ibidē iniectis: quos omnes ab eis in tactus signo crucis effugauit. Inde in boue eneo succenso fecit eum imperator includi: sed ipse ab omni exustione immunis permansit. Bos autem uti uiuus calorem sentiret: mugire & ambulare cepit. Ad quod miraculum multi conuersi sunt. Nouissime uero iubente iuliano capite cesus est. Cuius corpus ab episcopo felicio in ciuitate muthonis sepultum est pridie idus maii.

De sancto Pacomio abbate. Cap. CLXXI.

Pacomius abbas uir doctrine & apostolice uite egypti cenobiorū fundator fuit. Hic apud thebaidem mira sanctitate cōspicuus: in specu diu latitans ab angelo monitus ad fundationē mōasteriorum accessit: regulā quoq; eis aptā angelo dictante cōposuit: ipsamq; & traditiones deo uiuendi eisdē concessit. In horum aliquo monasteriorum aliquando septem milia monachorum erāt. Sed maximū & precipuum in quo erat pacomius habebatur. In quo mille quingenti monachi deo seruiētes degebant: diuersisq; ministeriis ꝓpriis manibus laborabant. Indeq; uictum sibi & pauperibus acquirebant. Apparuit ei die quodam diabolus in specie elegantis femine: ut ipsum de carnis tentatione pulsaret. Sed ab illo cognitus diuina uirtute compul-

sus est multa utilia sibi edicere ad tētationes euitandas. Indeq; ab eo signo crucis effugat. Huic etiam xp̄s spinis coronatus apparuit: Multiplicationes cenobiorū & monachorum egypti: & inde eorundē desolationes ꝓpter hominū peccata p̄dicens. Quieuit autē in xp̄o sanctus pater anno. ix. archadii & honorii iperatoꝝ etatis uero sue cētesimo decimo: ut ait sigibertus pridie idus maii. ℭ Hic sanctus p̄ter regulā quā angelo sibi dictante cōscripsit: ut dictū est. Ad collegas p̄posituere sue diuersas multaꝝ uirtutum scripsit epistolas: uidelicet ad abbatē corneliū unam. Ab abbatē syrum unā. Ad omniū monachorum p̄positos ut in unū conueniētes paschalem diē celebrent unā. Similiter ut ad diē remissionis que mēse augusto agitur iidem congregētur unam. Item ad fratres qui foris monasterium operari missi fuerant unam. Hec gennadius de illustribus uiris.

ℭ De scō Pacomio confessore. Cap. CLXXII.

PAcomius mōachus in scythi fuit. Ad quē uenit heraclides graui carnis tētatiōe pulsatus. Qui ab eodē iā septuagenario audiuit q; per annos. xii. huiusmodi tentationē nunq̄ deprimere potuerat: unde q̄si desperatus se nudū fere deuorādū ꝓiecerat: sed illesus dimissus ad cellā redierat. Cui diabolus apparuit in specie puelle pulcherrime sup genua uiri sancti procūbens. Quā ut ipse manu in faciē percussit cōfestim euanuit: sed biēnio sibi fetor in manu permāsit. Inde aspidē uerendis apposuit: ut se morderet & sic tentationē fugaret: sed illesus permanēs a serpente a demonio confortatus est. Et sic in sancto ꝓposito perseuerauit. Hec heraclides. Quieuit in domino pridie idus maii.

ℭ De scō Theodoro abbate. Cap. CLXXIII.

THeodorus pacomii abbatis successor insignis sanctitate & doctrina spectabilis in libro de collationibus patrū a cassiano edito multimode cōmendat. Qui post ip̄m eius successorē monasteria sua in summo p̄fectionis apice strenue gubernauit. De concordia & unitate: & de permanēdo in ꝓposito cordis & studii exhortatorias & elegātes ad alia mōasteria plures epistolas scripsit: & miraculis clarus in domino quieuit. Hec gennadius libro de uiris illustribus.

ℭ De scō Orosiense abbate. Cap. CLXXIIII.

ORosiensis monachus pacomii & theodori abbatum collega uir moꝝ perfectione cōspicuus: & in scripturis diuinis ad plenū eruditus fuit. Qui librū edidit totius discipline monastice eruditionis constructum: librū quoq; alium totū plene testamentū uetus & nouum iuxta necessitatem monasticam compendiosis differtionibus exponentem quem testamenti uice prope excessus sui finem fratribus obtulit. Et sanctitate pollens in pace obdormiuit. Hec gēnadius: ubi supra.

ℭ Explicit liber quartus.

ℭ Prologus quinti libri.

QVintus liber p̄sentis catalogi cōtinet passiones ac gesta sanctoꝝ: quoꝝ festiuitates eueniunt infra tēpus in quo ecclesia representat diuini uerbi & ipsius ecclesie matrimonialē cōsumationē: ex qua subsecutam nouimus iugem liberoꝝ procreationē & propagationē: quod tp̄s fuit a die pētecostes: & durabit usq; ad seculi finē. Et ipsum tp̄s rep̄sentat ecclesia a festo pētecostes usq; ad aduentū. ℭ In quo quidē tēpore: primo ip̄m matrimoniū cōsumat: uidelicet a p̄missio pentecostes festo usq; ad octauā corporis xp̄i. ℭ Secūdo ex ipso matrimonio sp̄ūalis generatio ꝓpagat: ab octaua corporis xp̄i usq; ad aduentū. Ideo primo in hac ultima parte ponent festiuitates sanctoꝝ occurrētes infra tp̄s illud in quo rep̄sentat diuini matrimonii cōsumatio. Et hoc in toto q̄nto libro presenti. Deīde subsequenter ponent festa occurrētia infra tp̄s illud in quo rep̄sentat ex ipso matrimonioślioꝝ generatio & multiplicatio. Et hoc in. vi. vii. viii. ix. & . x. subsequētibus libris. ℭ Rursum in hoc tp̄e coniugium xp̄i & ecclesie cōsumatur & perficit. ℭ Primo pp spirituū unionē que principalior esse debet. Hoc aūt agit in ipso festo pentecostes & per octauā: In quo ꝓmisso sp̄ūscō in filios adoptiōis effuso mēbra capiti spiritali cōpage cōnectunt. ℭ Secūdo etiā per corporū cōiunctionē: qđ ecclesia rep̄sentat in subseq̄nte eucharistie festiuitate usq; ad octauā ipsius. In quo celebrat memoria illius uenerabilis sacramēti p cuius sumptionē fideles xp̄o etiā corporaliter copulant. ℭ Et q̄uis istud tp̄s iuxta fictionē p nos alibi positā nō deberet ꝓtendi nisi usq; ad diem tertiū nonaꝝ iunii: ubi finiret octaua corporis xp̄i quādocūq; ipsum festū seq̄ret diē pasche ut supra descripsimus uidelicet si pascha occurreret. vi. cal. aprilis. Tamē istud tp̄s & per cōsequēs librū istum ꝓtendemus usq; ad natiuitatem sancti ioānis baptiste. Et hoc triplici rōne. ℭ Primo qa festū corporis xp̄i qđ est ultimū inter festa mobilia aliq̄do usq; ad baptiste natiuitatē differt & extēdi pōt. ℭ Secūdo ut liber iste ab aliis in sui breuitate nō multū discrepet: sed potius adequet. ℭ Tertio ut subsequēs liber ab aliquo festo notabili incohetur. Ad huius ergo temporis festa perscrutanda procedendum est.

ℭ Incipit liber quintus a pentecoste usq; ad natiuitātem sancti ioannis baptiste.

ℭ De festo pentecostes spiritussancti. Cap. I.

PEntecoste dicitur a numero dierum qui a resurrectione domini usq; ad diem istum transierunt: qui fuerunt dies. l. Nam pente conta grece: latine sonat quinquaginta. Nam die quinq̄gesimo a resurrectione sp̄ūsanctus ut sacra actuū testat historia in apostolos in linguis

igneis missus est:quod ad litterá cótigit idibus maii.
¶ Circa cuius missioné quattuor cósideranda sunt.s.
Ex parte dei mittentis infusio gratiosa. Ex parte spiri
tus aduenićtis ispiratio miraculosa. Ex parte cetus su
scipientis dispositio uirtuosa. Et ex parte effectus sub
sequentis opatio fructuosa. ¶ Circa primú sciendú q
infusio gratiosa dei mittétis attenditur. ¶ Primo pro
pter missionis liberalitaté. Nam adeo deus spiritusan
ctum liberaliter misit:q pater misit:& filius misit:&
spiritussanctus etiá se ipm dedit. ¶ De primo ioánes.
xiiii. paraclitus aút spiritussanctus qué mittet pr &c.
¶ De secúdo ioannes.xv. Si aút abiero mittá eum ad
uos. ¶ De tertio ioánis.xvi. Cú uenerit ille spiritus ue
ritatis &c. Nam sicut dicit leo papa in sermone beate
trinitatis imutabilis deitas una est in substantia:idiui
sa in opere:consors in uolútate:par in omnipotentia:
equalis in gloria. Diuisit aút sibi opus nostre redéptio
nis misericordia trinitatis:ut pater propiciaret: filius
saluaret:spiritussanctus igniret. Quia enim spiritus
sanctus deus est. Ideo recte dicit se ipsum dare. Misit
aút eum pater omnipotéter filius sapienter. Ipse auté
spiritus se ipsum dedit beniuolenter. ¶ Secúdo ppter
missionis pluralitaté. ¶ Ná ipse spiritussanctus datur.
Primo iuisibiliter cú mentibus castis illabitur. Ioánis
tertio sps ubi uult spirat & uocé eius:sed nescis un
de ueniat aut quo uadat. ¶ Secúdo uisibiliter cum ali
quo signo uisibili ostenditur luce.iii. Descendit spiri
tussanctus corpali spé &c. ¶ Item ipse spiritussanctus
apostolis tribus uicibus datus est.s.ante passioné:post
resurrectioné:& post ascensioné. Primo ad faciédú mi
racula. Secúdo ad relaxandú peccata. Tertio ad cófir
mandú corda. ¶ Primo ení dedit eis spiritúsanctum
quádo eos ad predicandú misit:& super oía demonia
& ut langores curarent potestaté tribuit. Hec ení mi
racula p spiritúsanctú fiebant matth.xii. Si aút ego in
spú dei eiicio demonia &c. ¶ Secúdo quádo eis isuffla
uit dicens. Accipe spiritúsanctú quoy remiseritis pec
cata &c. ioánis.xx. ¶ Tertio quádo eis cógregatis hac
die in cenaculo spiritúsanctú in linguis igneis effudit
actu.ii. ¶ Tertio attendit hec isusio ppter missiois di
uersitaté. Ná in diuersis figuris & formis spiritussan
ctus missus est pter ení formá linguay igneay in qua
apostolis datus est:de qua ifra dicet:alias spiritussan
ctus in triplici spe missus est. ¶ Primo in spe colúbe su
per xpm baptizatú ioannis primo sup qué uideritis
spm dei sicut colúbá descendenté &c. Et hoc ppter tri
plicé colúbe pprietaté. Nam gemitú pro cantu habet
felle caret:& in foraminibus petre manet. Sic spússcús
quos replet facit pro peccatis gemere. ro.viii. Ipse spús
pro nobis postulabat genitibus ienarrabilibus. grego
rius idest nos postuláres & gementes facit. Facit eos es
se sine felle amaritudinis. Sap.xii. O q bonus & suauis
est domie sps tuus in nobis. Facit eos in foraminibus
petre hitare.i.in xpi uulneribus cant.ii. Surge amica
mea colúba mea glo. foués mihi pullos meos ísusióe
spússancti:in foraminibus petre glo.i.in xpi uulneri
bus. ¶ Secúdo in spe nubis sup xpm trássiguratú. Nu
bes se a terra eleuat refrigeriú pstat:& pluuiá generat.
Sic spússcús quos replet a terrenis eleuat. ez.viii. eleua
uit me spiritus iter celú & terrá. A uitiis refrigerat:un
de beate uirgini dñ. Spiritussanctus supueniet in te & uir.
altis. obumb. idest ab estu uitioy refrigerabit. Pluuiá
lachrymay generat. ps. Flauit spiritus eius & fluent
aque. ¶ Tertio in specie flatus quádo in apostolos in
sufflauit:ut dictú est. Flatus leuis est:calidus est: & ui
te necessarius est. Sic spússcús leuis est.i.uelox ad se dif
fundendú. oíbus eni mobilibus mobilior est. Ambro
sius nescit tarda molimina spiritussancti gra. Calidus
est ad inflámandú. luce.xii. igné ueni mittere in terrá.
Necessarius est ad respirandú. ps. Auferes spm eoy &
deficient.& ifra Emitte spiritu tuú & creabuntur &c.
¶ Circa secundú sciendú q ispiratio miraculosa spús
aduenientis attendit. ¶ Primo ex parte tpis cópeten
tis. Ná missus est quinquagesimo die a pascha : ut det
itelligi:q spiritussanctus est legis psectio:peccatoy re
missio:& eterna remuneratio. Legis psectio: quoniá
secúdú glo. a die agni imolati quinquagesima die da
ta est lex in igne in móte sina:sic de qnquagesima dat
spússcús in igne in móte syon:q ipse spússcús est perfe
ctio legis. Quia plenitudo legis est dilectio. ¶ Est pec
catoy remissio. unde glo. ideo in qnquagenario qa in
dulgentia fiebat in iubileo:& p spiritú peccata remit
tunt &c. ¶ Est eterna remuneratio. unde glo. sicut.xl.
dies post resurrectionem qbus cú discipulis dominus
conuersatur. psenté ecclesiam designant:Sic qnqgesi
mus dies:quo spússcús dat:denariú ecclesie remune
ratiois exprimit. ¶ Missus est etiá die dominica: quo
die múdi fuit inchoata creatio per patris oipotentia:
quádo dixit deus fiat lux &c. Eo etiá die fuit icepta &
cósumata repatio per filii sapientiá. Ná die dominico
xps natus est:& die dominico resurrexit. Iccirco codé
die debuit icohari múdi sanctificatio p spússcí clemé
tiam. ¶ Missus est & hora tertia:ut sic perfectio opis
huius aduétus trinitati ascribat. ¶ Secundo ex parte
modi congruentis. Nam factus est repente de celo so
nus &c. Sonus eni hic fuit repentinus:qa spússcús tar
da molimina nescit. Celestis:qa celestes effecit. Vehe
més:quia ue eternú adimit:unde uehemens quasi ue
demés. Vel quia menté ad deú uehit : unde uehemés
quasi uehemens menté. Fuit & replens qa repleti sunt
oés spiritussancto:cuius repletiois signú est. Non reso
nare:ná dolium plenú nó resonat. Et apostoli in tribu
latióe nó resonát:sed ibant gaudétes a cóspectu conci
lii &c. Non plus recipere:nam uas liquore plenú plus
recipe nó potest. Et apostoli nihil ppriú habere pote
rant:sed in cóe oía diuidebát. Super effluere:quod pa
tet in fluuio inundáte:sic apostoli ceperút sup efflue
re:qa ceperút loqui uariis linguis. ¶ Tertio ex pte flá
me apparentis:quia in linguis igneis apparuit. Circa
quod est uidendú primo: quare apparuit in lingua po
tius q in alio mébro. Secundo qre potius in igne q in
alio elemento. Ad primú sciendú q apparuit in lingu
is:primo ut ignea uerba pferrent. Secúdo ut legé igne
am pdicarent. Tertio ut spiritúsanctú q ignis est:p eos
loqui cognoscerét. Bernar. uenit spiritussanctus sup
discipulos in linguis igneis:ut uerba ignita loqueren
tur:& igneá legem lingue ignee pdicarét:& spiritusan
ctú p se loqui cognoscerent. Vel ut dicit gregorius. Io
in lingua apparuit:qa sicut uerbum hois in publico li
gua pfertur:sic uerbum dei quod apostoli predicaue
runt spiritusancto mundo propalatur. ¶ Ad secundú
sciendú:q ignis habet.xiiii. pprietates per quas deno
tant opationes aduentus spiritussancti: quay.vii. de
notant:q p ipm.vii.principales uirtutes.s.tres theologi

gicas & quattuor cardinales acquirimus. Alie.vii. demõstrãt q̃liter per ip̃m a.vii. capitalibus uitiis expiamur. Nam ignis habet uirtutẽ excessiuã: quia excellit nobilitate & subtilitate alia corpora. Hec est fides q̃ de subtiliori materia ptractat: & est nobilior cunctis uirtutibus quia sine fide ĩpossibile est placere deo. Eleuatiuam: quia sursum tẽdit. Hec est spes que mentem ad celestia prouehit. Calefactiuam: quia ut ad sensum patet frigus expellit. Hec est charitas que affectum in deo accendit. Illuminatiuã: quia tenebras fugat. Hec est prudentia: que animũ diuina & humana sapientia plustrat. Discretiuã: quia ignis metalla ab inuicẽ diuidit: hec est iustitia: que ĩter bonũ & malum discernit: & ius suũ unicuiq; tribuit. Consolidatiuam: quia uasa testea ĩdurat: hec est fortitudo que animũ mollẽ in deum consolidat. Purificatiuã: quia rubigines metallo℞ tollit. Hec est tẽperantia que uitio℞ rubigines cõsumit. Item ignis habet uirtutẽ curatiuã: quia recta ligna ad arcuositatẽ reflectit. Hoc spiritussanctus cõtra superbiã operat̃ altitudines ĩcuruãdo per humilitatẽ. Attractiuã: qa aerẽ attrahit: ut patet in uentosis: hoc contra ĩuidiam emulationes attrahendo. Cõsumptiuã quia ligna cõsumit. hoc cõtra auaritiã tẽporalia in usus paupe℞ expendendo. Motiuã: quia semp mouetur: Hoc cõtra accidiã. qa amor dei nunq̃ est occiosus. Mollificatiuã: quia metalla liquefacit: & ferrũ molle reddit. Hoc cõtra ĩram cor uindictã expetens demulcendo. Sanatiuam quia aerem infectũ sanat. Hoc contra gulã eius infectiones purgãdo. Restrictiuã: qa fluidũ lac coagulat. Hoc cõtra luxuriã eius fluxũ restringendo. ℭ Circa tertiũ sciendũ: ꝙ dispositio uirtuosa cetus suscipientis cõsiderat̃. Primo ꝑpter nume℞: nã spiritussanctus in.cxx. discipulos corporaliter missus est: per quod significat̃: ꝙ spiritussanctus in uniuersos ecclesie filios uidelicet in solos pfectos diffundendus erat. Nã hic numerus.cxx. sũt.xii. denaria. Numerus aũt duodenarius orbis uniuersitatem ĩportat: qa & celum diuiditur in duodecim signa & terra in duodecim uentos: & annus in duodecim menses. Numerus autẽ denarius legis perfectionẽ designat. Sed decem per duodecim multiplicata faciunt centum & uiginti. ℭ Vel per hoc ostenditur ꝙ illi in quos spiritussanctus uenit habere debebãt perfectionem legis mosaice que consistit in decem preceptis: & fidei euãgelice que consistit in duodecim articulis. ℭ Secũdo propter locum. Datur enim spiritussanctus in cenaculo montis syon. Ad quod quindecim gradibus ascendebatur. In quibus dauid ad tabernaculũ domini ascendens quindecim psalmos graduales decantabat. Si autem ordine numerali ab uno incipias & superaddas duo & deinde tres deinde quattor & sic usq; ad quindecim peruenies ad numerum centum & uiginti. In quo numero spiritussanctus effusus est: ut sic ipsius loci gradus mystice prophetarent per excrescentiam numerum illorum hominũ in quibus spiritussanctus in eodẽ loco fuerat corporaliter diffundendus. ℭ Tertio propter meritum. Fuerunt enim apostoli receptacula munda sicut de eis cantatur ad spiritussancti susceptionem: & hoc propter septem que in ipsis reperta sunt que in textu notantur. ℭ Fuerunt enim primo animo quieti: quod notatur cum dicitur. Dum comple. dies pentecostes idest dies requietionis isaie septuagesimosexto. Super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem & quietum. ℭ Secundo dilectione uniti: quod notatur ibi. Erant omnes pariter. Ideo cantatur de eis. Inuenit eos concordes charitate. ℭ Tertio loco secreti quod notatur ibi ne eodem loco. i. in cenaculo: Osee. Ducam eam ad solitudinem & loquar ad cor eius. ℭ Quarto oratione assidui: unde cantatur: orantibus apostolis deum & cetera. Sapientie octauo. Inuocaui & uenit in me spiritus sapientie. ℭ Quinto humilitate prediti: quod notatur in discipuli: psalmista. Qui emittit fontes in cõuali. idest dat gratias humilibus ut dicit glosa. ℭ Sexto pace coniuncti quod notatur in hoc ꝙ erant in hierusalem que interpretatur uisio pacis: unde & dominus quando post resurrectionem discipulis apparuit: primo pacem annunciauit: & postea spiritumsanctum dedit. ℭ Septimo contemplatione erecti: quod notatur quia erant sedentes: unde maria que uitam contemplatiuam designat sedebat ad pedes domini & audiebat uerbum illius. ℭ Circa quartum autem notandum ꝙ operatio fructuosa effectus subsequentis notatur in sex effectibus: quos spiritussanctus adueniens operatus est: qui continentur in illa auctoritate ioãnis decimosexto paraclitus autem spiritussanctus &c. ℭ Primo ad consolandum mestos quod notatur ibi paraclitus idest consolator isaie sexagesimoprimo spiritus domini super me: & infra: ut ponerem consolationem lugentibus syon. ℭ Secundo ad uiuificandum mortuos: quod notatur ibi spiritus: quia spiritus est qui uiuificat ezechielis trigesimoseptimo. Ecce ego mittam in uos spiritum & uiuetis. ℭ Tertio ad sanctificandum immundos: quod notatur ibi sanctus: psalmista fluminis impetus. i. inundans gratia spiritus letificans ciuitatem dei. & infra. Sanctificauit tabernaculum suum altissimus: per ipsum uidelicet flumem. ℭ Quarto ad pacificandum odiosos: quod notatur ibi pater. Nam pater naturaliter diligit filios. ioannis decimosexto ipse enim pater amat uos &c. ℭ Quinto ad saluandum iustos quod notatur ibi. In nomine meo: quod est iesus qui salus interpretatur glosa in nomine iesu pater misit spiritum ut ostendat ꝙ ad saluandas gentes uenit. ℭ Sexto ad docendum ignaros: quod notatur: quia ille uos docebit omnia ioannis decimoquarto. Cum autem uenerit ille spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem.

ℭ De sancto Isidoro martyre. Cap. II.

Isidorus martyr alexandrie ortus tempore decii imperatoris apud chium insulam passus est. Hic cum esset christianus occultus. Numerianum pretorem a decio ad ipsam insulam missum comitatus est: & apud quandam peccatricem aphram nomine: que tres puellas publice omnibus se prostituentes detinebat: hospitatus est. Quas sanctus nocte illa cum amelio eius comite christiano in fide christi erudire cepit. Cum autem puelle eius pedibus prouolute misericordiam & animarum suarum salutem expeterent. Interea lucerna extinguitur: & dum una ex puellis ad ipsam accendendam egreditur: orante sancto martyre: celesti luce domus subito illustratur. Quod puella lumine mutuato rediens & uidēs obstupuit: & lux illa celica tota noctē perseuerauit: Cum autem aphra mane facto hec omnia matri sue retulisset: illa conuersa ad se sanctū accersiuit & ab eo ueritatem fidei didicit: nō post q̄ puelle cum aphra octo diebus ieiuniis & orationibus admonente sancto martyre isidoro institissent: apparuit diabolus in specie ethiopis teterrimi: q de sancto uiro isidoro querelam faciebat: eo q̄ sibi res suas subtrahebat: & ne sanctus ipsum in abyssum demergeret exorabat. Cui martyr domini id se facturum promisit dummodo demon draconem occidat: qui in ipsa insula apud quendam fontem habitans plurimos peremerat. Sicq̄ diabolus draconem interfecit: & isidorus fontem purgauit. Aphra uero cum puellis & matre conuerse sunt: & a presbytero phyllotonio baptizate. ¶ Hec audiens numerianus isidorum tenuit: & primo in quattuor lignis extensum bouinis neruis crudis grauiter cedi iussit deide in carcerem misit. Et cum christum constanter confiteretur: inde eductus: pedibus equo alligatur: & per aspera & crepidies mōtanas distrahitur: moxq̄ uirtute diuina in ipso loco per quem tractus est: aculei & spine in arbores gummi mastiches defluentes conuerse sunt: & in testimonium eius martyrii manant usq̄ in presens nec ualēt in loco altero transplantari: quin continuo desiccantur: aut gummi nunquam emittunt. Deinde in camino ignis immissus: cum inde illesus existet: iussu numeriani decollatus est. Corpus quoq̄ eius in puteo a paganis proiectum ab amelio eius comite: & muropensa matrona inde leuatum iuxta eundem puteum sepultum est. Sed & supra corpus & puteum processu temporis basilica a fidelibus constructa: puteum intra sui ambitum tenet: de cuius aqua omnes egri potantes sanantur: ut dicit ado. Tempore uero domini ci michaelis ducis uenetiarum corpus huius martyris inde a uenetis ad eorum urbem translatum quiescit in ducali basilica sancti Marci. Passus est autē idibus maii.

¶ De sanctis Torquato & sociis episcopis. Cap. III.

Torquatus: ctesiphon: secūdus indaletius: cecilius: hesychius: & eustathius rome a sanctis apostolis episcopi ordinati ad predicandum uerbum dei ad hispanias missi sunt. Cumq̄ ad ciuitatem acitanam uenissent: & quiescentes modicum discipulos ad urbem pro cibis emēdis destinassent: mox a paganorum multitudine insecuti sunt: qui tunc diis suis festa celebrabant. Et cum eos usque ad flumium persecuti fuissent: cum gentilium multitudo transire uellet: ruente ponte multi ex ipsis in flumine necati sunt. Visoq̄ miraculo lupanaria senatrix cum eis qui remanserant crediderūt. Post hec sancti episcopi diuersis urbibus euāgelizātes multos populos ad dominum conuerterunt. Et tandem torquatus acti: ctesiphon uergii: secundus abule: indaletius urci: cecilius eliberi: hesychius cartese: eustathius eliurgi quieuerunt. Sed in ciuitate acitana ad se pulchrū sancti torquati arbor oliue in eius festo pter naturā diuinitus florēs maturis oleis onustatur: quarum liquore egritudines sanantur. Horum omnium festum agitur idibus maii.

¶ De sanctis Petro Paulo Andrea & Dionysia martyribus. Cap. IIII.

Petrus: paulus: andreas & dionysia temporibus Decii cesaris passi sunt. Quorum petrus adolescēs ab optimo procōsule apud lemosacum ciuitatem comprehensus: cū se christianum profiteretur: in rota extensus & uinculis ferreis toto corpore astrictus: dum constanter permaneret: gladio animaduersus est. Deinde proconsul ad ciuitatem troadum accedens oblatos sibi nicomachum andream & paulum christianos dudum torqueri fecit. Nicomachus autem diutissime cruciatus cum iam prope esset: ut spiritum emitteret: clamauit se christianum nunquam fuisse: & idolis sacrificaturum paratum esse. Qui mox depositus ubi sacrificauit: a demonio arreptus & in terram elisus: linguam suam comedens infeliciter expirauit. Cum autem dionysia puella annorū quindecim uirgo christiana hec uidens infelicitatem illius argueret: & christum dominum uerum deum acclamaret a iudice tenta traditur duobus lasciuis iuuenibus illudenda. Qui dum eam corrumpere uellent: & illa contra eos uiriliter dimicaret: apparuit eis angelus domini cum immenso lumine qui domū tanta luce perfudit: q̄ iuuenes terrore perculsi ad pedes uirginis prociderunt: & ueniā postularunt. Mane autem proconsul paulum & andreā flagellis cesos populo tradidit occidēdos. Quos illi pedibus alligatos extra ciuitatem trahentes lapidibus interfecerunt. Ad quos accurrens dionysia ut secum occūberet iussu proconsulis decollata est. Quorum omnium corpora a christianis ad urbem lemosacum delata una cum corpore beati petri martyris sepulta sunt. Hoꝝ omniū agitur passio idibus maii.

¶ De sancto Peregrino presbytero & martyre. Cap. V.

Peregrinus presbyter ciuis romanus a sancto Sixto papa cum marsone presbytero cōcordio diacono: & iouiano subdiacono atq̄ ianuario lectore ad predicandum uerbum dei ad gallias missus est. Qui primo apud massiliam. Deinde apud lugdunum: deinde apud antisiodorum predicarunt: ubi multitudinem populi conuerterunt: & ecclesiam fabricarunt. Post que beatus peregrinus iteranum accessit: ubi dum christum anūciaret a iudice tentus & in uico baugiaco in carcere detentus est. Deinde imperatori hadriano ad iteranensem ciuitatem uenienti presentatus est: A quo diuersis suppliciis attrectatus: nouissime decollatus est ãno domini tricentesimo & trigesimo. Corpus uero eius

feris expositum cum diebus pluribus permansisset i/tactum iussu angelico a rustico christiano colligitur: & plaustro imponitur:eodemq; angelo duce a media nocte usq; ad auroram ad sanctum Dionysium pari/siensem deducitur. Cumq; mane rusticus se antisio/dorum adhuc appropinquare nō crederet:& postmo/dum se antisiodorum transiuisse & parisius aduenisse se conspiceret:miratus expectabat dei uoluntatē. Tūc signis ecclesie sancti dionysii per seipsos pulsantibus: & monachis hoc stupentibus:neq; causam cognoscē/tibus:tandem uoce de celo corporaliter ad eos facta p moniti:omnes monachi sancto corpori obuiarunt: & ipsum ad locum suum deferentes in capsa argen/tea honorifice sepelierūt:ubi & quiescit miraculis pol/lens.Passus est aūt decimoseptimo calendas iunii.

¶ De sancto Vbaldo episcopo & confessore. Cap. VI.

Vbaldus episcopus nobili prosapia eugubi/ne ciuitatis oriundus a pueritia deo deuo/tus patre defuncto cui fuerat unicus apud ecclesiam sancti secundi iuxta ipsum oppi/dum sitam litteras puerulus didicit:& clericus ipsius ecclesie factus eam in tantum dilexit:ut ipsam post tē/pus de paupere diuitem : de seculari faceret regularē. Qui postmodum a patruo nomīe Vbaldo cuius gra/tia & ipse Vbaldus uocatus fuerat maiori ecclesie tra/ditus:summa sanctitatis perfectiōe pollere cepit.Qui etiam ab amicis dudum pulsatus ut uxorē sumeret: omnino recusauit:christo potius militare decernens. Carnē quoq; diris & assiduis ieiuniis macerabat. De/inde quasi inuitus sacerdotii gradum compulsus ascē/dere:omnia sibi a patre relicta egenis & ecclesiis dispē/sauit.Ecclesiam quoq; suam matricem edificiis & pre/diis ampliauit.¶ Sed cum quasi tota ciuitas incendio conflagrasset ecclesiam suam sancti secundi cum clau/stro & domo igne cōsumptam de proprio reparauit. Dehinc in cenobio canonice portuēsi apud Rauennā tribus mensibus mansitans regulam & ordinem dei uiuendi non solum imbuit:sed in in scriptis reporta/uit.& reuersus ad ecclesiam suam eandem regularē canonicorū monasterium iuxta ordinem portuēsi in/stituit:eamq; prediis dotauit.Et in ipso suo regressu: licet itinere fatigatus nunq̄ ieiunium soluit.Cum aūt in quodam nemore cū socio dormitasset:exinde sur/gens codicē regule obliuione dimisit:& solicitus pro libri amissione uel saltem deuastatione propter im/brem maximum qui ceciderat rediit:librūq; repperit ubi dimiserat iuxta uiam nec raptū ab hoīe nec a plu/uia madefactū.Et qa regula ipsa artior uidebatur : cū tribus tantū ex suis clericis:aliis abeūtibus in dicta ec/clesia regulariter uiuere cepit.¶ Mortuo uero epō pu/sino:ubaldus eligit:sed fugiēs ad eremū tādiu latuit quā diu alius surrogat.Alias ēt electus in epm alteri/us ciuitatis pedes romā adiit:& ab honorio papa istā/tia multa resignationē obtinuit.Demum disponente domino electus in epm eugubinum ab eodem papa quis dudum renitēs iussus presulatum acceptauit: & usq; ad tēpora alexandri.iii.superuixit:omni uite san/ctitate tantaq; patientia preditus:ut etiam ab ipsis su/is familiaribus iniurias perpessus patientissime tole/raret.Nam & a suo ianitore aliquādo exclusus etiā se/mel hostio in fronte percussus nullam uindictam ex/cogitauit.Et dum quosdam ad instantiam ciuiū iniu/ste excōicare nollet prohibiti sunt omnes sibi clerici ministrare:adeo ut etiam ad missam celebrandā uni/cum aliquando seruitorem habere non posset: & pa/tienter tulit.Preterea cum murum urbis iuxta uineā episcopi repararent:& cloacam in uineam facerent in/fundentem:quod ubaldus prohibere uolens cū iniu/ria in cemēto liquido iactatus & sordidatus benigne supportauit.Quosdam quoq; eius affines iniuriā ul/cisci uolentes omnino prohibuit.¶ Dum aliquando seditio dura esset in ciuitate illuc ut pugnam sedaret festinauit:quam dum nullo modo sedare se posse per/pendit:ex industria inter enses & lapides se in terram deiecit:nec inde surrexit:donec ciues episcopū ex uul/nere mortuū existimantes a seditione cessarūt.¶ Alia uice cum ciuitas eugubina ab undecim ciuitatū & ca/strorum ciuibus inuicem contra eam colligatis obses/sa esset:eāq; expugnare uellent.Vir sanctus supra mu/rum ascendens signum crucis edidit:& hostes nemi/ne persequente fugauit adeo ut relictis omnibus solā uitam saluare contenti ad propria festinando redirēt: ciues quoq; eugubii de spoliis ditati sunt.¶ Federicū etiam imperatorem qui obsidibus ab eadem urbe su/sceptis grauem pecunie summam expetebat:exiēs ad eum oratione premissa adeo christi uirtuti placauit: ut obsides libere redderet:& episcopum plurimū ho/noraret.Multis etiam grecis contulit sanitatem.Nam unum ex suis canonicis a graui langore liberauit.Ec/clesiam sancti benedicti consecrans solo uestimento/rum contactu paralyticum curauit.Cecis duobus ui/sum restituit : quorum unus per uisionem monitus fuerat ad eum accedere pro lumine obtinendo.¶ Ali/um quoq; qui ad eum pro luce recuperanda uenerat: quia cognouit hoc eius anime saluti non pertinere ad tantam patientiam suis exhortationibus induxit : ut promissa sibi eterna luce pro temporali perdita nulla/tenus uisum recupare uoluisset.Et multis aliis signis admodum effulsit.Deniq; propter nimias afflictiōes grauiter languebat intantum q; ex carne ipsius potis/sime ex ulcere pessimo quod in latere patiebatur: sanī/es itolerabilis effluebat:nec propter hoc unquam de/stitit a pontificalibus exercendis.¶ De sancto pasche tā durissima pressus egritudine:ut uix in lecto se pos/set erigere:ad preces populi per orationem obtinuit: ut per seipsum sine adiutore cōsurgens missam in pō/tificalibus celebraret:& populo suo ultimum sermo/nem uice testamenti faceret.Et ad ultimum postquā

filios benedixit ad lectulum rediit. Inde ingrauescente langore sumptis ecclesiasticis sacramétis orans & psallens domino spiritum reddidit feria secunda penteco stes: que ipso anno occurrit decimoseptimo calendas iunii. ¶ Cum autem tam propter frequentiam egrotorum ad pheretrum uenientium & reportantium sanitatem q̃ propter multorum deuotionem sepultura ipsius usque ad quintam feriam protracta fuisset: corpus eius nulla corruptione maculatum sed suauissimo fragrans odore: cum luctu multorum & gaudio spirituali ab episcopis perusino castellanoq̃ & calliensi sepultum est honore condebito in canonica uidelicet sua iuxta muros ciuitatis: ubi usque in presens quiescit incorruptum omnino infinitis & crebris miraculis clarens.

¶ De sancta Maxima uirgine. Cap. VII.

Maxima uirgo in pago forliuiensi uico calidiano uirginitatis lilio florescens multisq̃ & insignibus clara uirtutibus in pace quieuit decimoseptimo calen. iunii: ut dicit ado in martylogio suo.

¶ De sancto Torpete martyre. Cap. VIII.

Torpes martyr in ciuitate pisana tempore Neronis imperatoris passus est. Nam cum ipse Nero ciuitatem pisanam restaurasset: templum diane ibi construxit: ubi & celum eneum fabricauit nonaginta columnis sustentatum cum imaginibus solis & lune & stellarum: que artificiose oriebantur & occidebant: & cum foraminibus fistularũ: per que aque guttule distillantes pluuiam simulabant. Fecit etiam quadrigam subterraneam: que commota tonitrua mentiebatur. ¶ Eodẽ autem tempore sanctus torpes qui magnus erat in palatio cesaris spiritu dei tactus a sancto Antonio presbytero qui in latere montis contiguo ciuitati latebat occulte baptizatus est: & reuertens domum ab angelo sibi apparente in fide confirmatus est. Hoc audiens nero cesar: torpetem caprum satellico propinquo suo puniendum dimisit: ipse uero romam rediit. Satellicus uero torpetem primo in carcere triduo ferro uinctum afflixit. Deinde ad columnam ligatum cedi fecit: sed orante sancto columna corruit: & satellicum cum quinquaginta paganis oppressit. Quem filius satellici siluinus nomine per noctem in rota ligauit. Mane uero bestiis exposuit. Leopardus enĩ ad pedes sancti procidens mansuetus redditur: leo uero ubi in eũ impetum fecit subito moritur. Quod cernens euellinis consiliarius imperatoris ad christũ conuersus est: & a siluino decollatus quinto calendas maii. ¶ Deinde oratione torpetis templum cum omnibus siderũ figuris & eius edificiis ab ãgelo subuersum est: & idolum diane in puluerem redactum. Propter quod iussu siluini iuxta mare ubi flumẽ arni in equor decidit: sanctus martyr educitur: & ibidem capite truncatur tertio calendas maii. Cuius corpus in nauicula cariosa cum cane & gallo in mare exponitur: ut uel a bestiis roderetur: uel in mare mergeretur. Angelo tamẽ duce nauicula ad hispaniam deuenit. Et a senatrice christiana celerina nomine que regni dimidium obtinebat in somnis diuinitus admonita corpus sancti reperitur in portu qui dicitur sinos: & iuxta littus honorifice sepelitur decimosexto calendas iunii: ubi postmodum ecclesia desuper suo nomini fabricatur. Et festũ eius die ipsius depositionis ibidem celebratur.

¶ De translatione sancti Syri epi. Cap. IX.

Translatio corporis sancti Syri episcopi papiensis ab icolis eiusdem ciuitatis decimosexto calendas iunii celebratur. Cuius corpori dominus tantam gratiam contulit: ut etiam ipsius contactu mortuum suscitaret. Cecis: uisum surdis auditum: claudis gressum p̃beret: multosq̃ languentes a diuersis infirmitatibus sanos efficeret & obsessos a demoniis liberaret.

¶ De sancto Sophonia propheta. Cap. X.

Sophonias propheta filius chusi: filii godolie: filii amasie: filii ezechie: ut ex textu ipsius prophetie liquet in diebus iosie filii amon regis iuda prophetauit: in duabus uidelicet tribubus israel. Iam enim decem tribus in assyrios translate fuerant. Dirigitur autem eius prophetia contra nationes in lectione comprehensas. Prenuncians eis futurum iudicium. Populo uero suo israel salutem & ciuitati hierusalem restaurationem tũc temporis tribuendam prout textu lectionis denunciauit. Cum enim hieremias & alii multi prophete excidium hierusalem & populi captiuitatem futuram predixissent. Hic solus in consolatione populi sui: ne ex hoc nationes contra dei populum animosius insultarent: non solum gentibus iudiciũ cõminatur: sed etiã plebi sue reuocationem & hierusalem reedificationẽ predicat. Hieremie enim contéporaneus fuit. Et quasi secum eodem tempore prophetauit. Hierusalem tamen nec destructionem nec populi sui in babylonem translationem aspexit. Nam ante illa tempora in diebus: uidelicet ioachim filii iosie regis iude cum patribus suis in pace dormiuit. Et sepultus est in hierusalem decimoquinto calendas iunii. Hic hieronymus & iosephus: & ex historia scholastica: Hic sanctus propheta ex numero est illorum. xii. qui minores dicuntur: & ecclesiastici quadragesimonono in sanctorum patrum catalogo conscribuntur.

¶ De sancto Dioscoro martyre. Cap. XI.

Dioscorus lector & martyr apud egyptum passus est. In quem presens detẽtum multa & uaria tormenta exercuit: ita ut ungulibus carnes eius effoderet & lampadibus eius latera inflammaret. Sed celestis luminis fulgore perterriti ceciderunt ministri. Nouissime laminis ardentibus adustus martyrium consumauit decimoquinto calendas iunii. Hec hieronymus in martylogio suo.

¶De sancto Venatio martyre. Cap. XII.

VEnantius martyr in ciuitate camerina passus est tempore decii cesaris. Qui a preside tentus: cum christum dominum confiteretur: primo quidem fustibus cesus: deinde in carcere missus: sed ab angelo confortatus est. Inde eductus leonibus exponitur: sed ipsi eius pedibus procumbentes mansuetissimi redduntur. Deinde pedibus appensus uerso deorsum capite facula ardentes eius uertici supponuntur. Et cū hoc etiam genus supplici tolerasset manibus & pedibus extēditur: & ignis sub eius uentre solummodo accenditur: & sic mediis partibus diutius incensus affligitur. Nouissime cum omnia superasset: gladio caput eius preciditur. Corpusqꝫ ipsius in eadem ciuitate a fidelibus tumulatur decimoquinto calendas iunii.

¶De scō Felice epō & martyre. Cap. XIII.

FElix episcopus apud spaleteñ urbē sub maximiano imperarore passus est. Qui cum christum dominum predicaret a iudice cōprehēsus post plurima supplicia gladio cedēte martyrii palmam adeptus est decimoquinto calendas iunii. Hec ado in martylogio.

¶De sancto Pudente discipulo & confessore. Cap. XIIII.

PVdens confessor ciuis romanorum nobilis filius punici illustris & priscille fuit: & maritus sabinelle: ex qua duas filias procreauit. s. potētianam & praxedem: Quas utpote christianissimus non solum per manus pastoris presbyteri baptizari fecit: sed etiam in lege diuina plenius erudiuit. & ad obseruantiam uirginitatis iduxit. Hic enim a beato paulo apostolo doctus fuit: qui domum suam in ecclesiam edificauit: qua & per manus pii pape consecrari fecit. Nutritor namqꝫ pauperū & susceptor peregrinorum summa ambitiōe fuit. Et post multa sanctitatis opera laudabilia in pace quieuit. xiiii. calendas iunii: ut dicit ado.

¶De sancta Potentiana uirgine. Cap. XV.

POtentiana uirgo filia fuit beati pudētis & soror praxedis nobilissima romanorum. Hec post mortē parentis utriusqꝫ omnem facultatem suam cum sorore diuidens: ceperunt ambe ditissimum patrimonium uendere: & pecunias pauperibus errogare. In ecclesia uero quam pater illarum construxerat in loco urbis: qui dicitur in uico patricii: quam prefatus pater earū pudens in titulo beati pastoris dedicauerat: cum consilio Pii pape baptisterium construxerunt: cupientes ut familia utriusque earum die sancto pasche baptizaretur. Quos a numero. lxxxxvi. manumissos beatus pius episcopus aquis salutaribus abluit. Ibique per sanctos presbyteros & clericos die noctuque diuina celebrari mysteria: & multos baptizari faciebant. Post multorum itaque martyrum exhibitas uenerabiliter sepulturas: post omnes facultates suas pauperum uisceribus inclusas & Christo fideliter commendatas: potentiana in sancto uirginitatis ꝓposito de terris ad Christum migrauit decimoquarto calendas iunii: Sepulta iuxta patrem suum uia salaria in cemiterio priscille temporibus antonini imperatoris.

¶De sancto Ioanne martyre. Cap. XVI.

IOannes martyr temporibus maximiani imperatoris adud alexandriam passus est. Hic primū uocatus nenias gentilitate deditus a matre theodosia gentile primaria elie ciuitatis maximiano cesari antiochie degenti presentatus: & ab eodem dux alexandrie effectus est: ut christianos ibidem persequeretur. Cum autem nocte quadam cum militibus suis uersus alexandriam iter ageret: luce celesti circūfusus: christoqꝫ sibi uisibiliter apparēte ad istar btī pauli apostoli ad terrā prosternitur: in fide christiana admonetur: & ad dominum repente conuertitur: ueniens igitur alexandriam crucē sibi secretius fabricari fecit in qua diuinitus nomē domini emanuel sculptum repperit. Et cum exercitus agarenorum alexandrie fines inuasissent: & alexandrinorum filias rapuissent: ipse collecta gente sua crucem illlam deferens agarenos pene innumerabiles in fugam uertit: & eorum multitudinem cecidit & ꝓstrauit: nullo de suis uel ad modicum uulnerato. Reuersus autem a matre que ipsum alexandriam secuta fuerat: inuitatur: ut diis pro triumpho habito immolaret. Qui templum ingressus idola argentea cōfregit: & pauperibus errogauit. De quo a theodosia matre maximiano delatus est: Qui ab antiochia per litteras ultioni presidi mandauit: ut neaniam tētum immolare compelleret: aut diuersis suppliciis puniret. Vlrio igitur ioannem comprehensum: & idolis sacrificare abnuentem in equuleo suspendi fecit & a quattuordecim uiris uicissim diutius lacerari: sicqꝫ quasi mortuum in carcerem trudi. Nocte uero a christo cum angelis & luce nimia sibi apparente confortatur: plagis omnibus sanus redditur: nomēqꝫ suum primū quod erat neanias ioannis nomine commutatur: inde eductus & sacrificare suasus cum templum introisset trigintasex statuas idolorum uertit. Qua propter multi de militibus in domino crediderunt: qui a sancto leontio episcopo baptizati: ab ulrione preside in christi confessione decollati sunt. Ioānes uero ferro onustus iterum in custodia detinetur: ubi existens duodecim mulieres ad se uenientes cum matre theodosia cōuertit ad christum. Quas ut christianas preses comperuit: ipsas omnes equuleo suspensas & unguibus laceratas ac lateribus adustas carceri tradidit una cū theodosia matre ioannis: que sanctas illas martyres in carcere refouebat. Ipsasque omnes leontius baptizauit. Sequenti uero die inde omnes cum theodosia educte: primo lapidibus ora earum contusa sunt: deinde

extense & uirgis cese:& post hec manicis ferreis candē
tibus aduste sunt. Nouissime decollate sunt. ℂPost
hec autem sanctus ioannes eductus instrumentis fer/
reis facie cōcisus ceruice plumbatis percussus. Iterum
carceri mācipatur:ubi multa miracula fecit: & demo
nia eiecit multosq; ad christum conuertit. Interea de/
functo ultione:a flauiano successore eius gladio neca/
ri iubetur. Sed dum illum spiculator percutere uellet
moritur subito:& ioannes ad presidem reducitur. A
quo iterū appensus neruis ceditur:carbonibus incēdi/
tur plagisq; sale perfunditur. Dehinc ante ipsum de/
positum idolum sistitur:thusq; in manu eius impo/
nitur:& ignis subtermittit ut uel thurificaret uel ma
num exureret:qui cum per duas horas manū in igne
immobiliter tenuisset. tertio intra carcerem appendi
tur lapidibus in pedibus alligatis. Sed ab angelo solu/
tus & omnia eius uulnera solidata sunt. Deinde in ca
minum ignis iniectus flamma dispersa ministris adu
stis:ipse illesus permansit. Nouissime iubente flauia/
no gladio in gutture percussus & lācea in pectore trās
fixus martyrium consumauit decimoquarto calēdas
iunii. Sepultusq; est alexandrie circa annum domini
ducentesimum & octuagesimumquartum. Corpus
uero eius inde constantinopolim translatum. Inde a
ioāne priore monasterii sancti danielis de uenetiis sur
reptum:& uenetias ad ipsum locum delatum est an/
no domini milesimo ducentesimo & decimoquinto
nonas iulii ubi & quiescit miraculis crebris pollens.

ℂDe sanctis Calocero & Parthemio martyribus.
Cap. XVII.

CAlocerus & parthemius rome passi sunt
sub decio cesare:qui cū essent eunuchi tri/
phonie uxoris decii prior quidem prepo/
situs cubiculi:alter uero primicereus dep̄/
hensi ab imperatore q; essent christiani:nolentesq; sa/
crificare idolis ab eodem gladio occisi sunt. Quorum
corpora uia apia a fidelibus sepulta sunt decimoquar
to calendas iunii.

ℂDe sancto Celestino papa primo & confessore.
Cap. XVIII.

CElestinus papa huius nominis primus na
tione romanus ex patre prisco. Bonifacio
papa primo in episcopatu romano succes/
sit. Seditq; annos octo mēses nouem. Hic
constituit ut psalmus:iudica me deus &c. diceret an/
te introitum misse:& psalmi dauid ante sacrificiū cū
introitu psallerentur cantando ex omnibus antipho/
natim:quod antea non fiebat:sed epistola pauli & euā
gelium dicebantur. Et ex hoc instituto excepti sunt ī/
troitus de psalmis & gradualia:similiter & offertoria
ante sacrificium. Hic misit sanctum brithyum filium
& successorem sancti martini turonensis in britanniā
& conuertit omnes ad fidem. ℂHuius etiam tempo/
re tertia synodus uniuersalis ephesina ducentorū pa/
trum collecta est ephesi:iussu pape huius celestini &
theodosii iunioris. In qua damnatus est nestorius du/
as p̄sonas in xp̄o asserens & condēnatus anathemate:
& cōfirmatū est in xp̄o unam esse personā in duabus
naturis. Et ut beata maria theothece idest mater do/
mini appellet. Qui etiā sepultus est ī cemiterio priscil
le uia apia. Et cessauit ep̄atus dies uigintinouē. ℂHic
predicte ephesine synodi decretum dictauit:& in unū
uolumen clausit:atq; ad omnes ecclesias direxit.

ℂDe scō Celestino papa quinto. Cap. XIX.

CElestinus papa huius nominis quītus alio
nomine dictus petrus de murono nicolao
pape quarto qui fuit de ordine minorum
in episcopatu romāo successit anno domi
ni milesimo ducentesimo & nonagesimoquarto se/
ditq; in apostolica sede mēsibus sex & diebus quattu/
or uidelicet a septimo calendis iulii usq; ad quarto ca
lendas ianuarii. Cum enim sedes apostolica per obitū
dicti nicolai quarti annos duos & mēses tres uacasset
ad suasionem domini latini cardinalis ostiensis ordi/
nis predicatorū iste in summum pontificē electus est.
Qui uocatus petrus de murone ante papatum eremi
ticam uitam ducebat & multos bonos discipulos fe/
cit:Fuit aūt uir magne abstinentie & orationis: ac re/
gi carolo deuotus. Qui ubi electus est pontificatum
renuebat:sed ad magnam instantiam caroli & totius
regionis recepit papatum. Fuit aūt electus perusii: &
postq̄ creatus est de consilio regis caroli noluit uenire
ad locū cōmunem ubi electus fuerat prout ei scripse/
rant cardinales:sed mandauit eis ut ad se uenirent:ip/
se autem uenit aquilam:quo & cardinales ad eum ue
nerunt ibiq; coronatus est. Sed anteq̄ de perusio cardi
nales recederent dominus latinus infirmatus perusii
decessit. Fueruntq; in coronatione ipsius plusq̄ ducen
ta milia hominū. Ad quem multitudo maxima cōue
niebat:tum propter pontificalem dignitatem:tum p̄
pter sanctitatis famam. Statimq; post eius creationē
ad petitionem regis sex cardinales fecit: uidelicet do/
minum lādulphum de neapoli:fratrem thomam de
ordine suo:& archiepiscopum beneuentanum: domi
num gulielmum de pergamo cancellariū regis caroli
dominū ioannē monachū archiepiscopum lugdunē/
sem dominū beraldum archiepiscopū bituricensem.
Hic in gratiis fuit largissimus: adeo q; etiā indiscrete
faciebat:utpote quia īexpertus plerūq; decipiebat: un
de a cardinalibus inductus sub cōscientie pretextu īci
tabat ad renunciandū. Qui ad petitionem regis caro/
li neapolim uenit. Sed dū rex ipsius renunciationi om
nimode obuiaret:hoc nō obstante: uir sanctus bona
conscientia motus:primo facta cōstitutione: in q̄bus
casibus papa resignare potest:resignauit papatui ī ma
nibus collegii facto festo dominice natiuitatis:quā re/
nunciationem eius successor bonifacius autenticauit:
quam habes de renunciatione libro sexto. Cui fidem
facit:quod fecit clemēs papa primus huius nominis:

ut in catalogo pōtificum habetur. Post cessionem ue
ro ad electionem processum est neapoli sub rege caro
lo. Et electus est dominus benedictus caietanus diaco
nus cardinalis: postea uocatus bonifacius octauus: qđ
fuit anno domini millesimo ducentesimo & nonage/
simoquarto. Celestinus autem sedit a septimo calen.
iulii usq3 ad. iiii. calen. ianuarii. Et cum post cessionem
ad eremū redire uellet: a bonifacio successore detine/
tur: & in quodam castro dicto funiculus in hōesta cu/
stodia non tamen libera cōcluditur: ubi miraculis cla
rus postmodum moritur decimoquarto cal. iunii. Et
in quodam sui ordinis monasterio quod dicitur san/
cti antonii retro altare sepelitur anno domini millesi/
mo trecentesimo secundo. Et a clemente papa quinto
apud auinioū postmodū canonizat̄ millesimo trecē/
tesimo & tredecimo miraculis eius in orbe ꝑpalatis.

¶ De scō Celestino confessore. Cap. XX.

Celestinus cōfessor & monachus floruit tē
pore theodosii iunioris. Qui de monaste/
rio suo ad parentes in modum libelli scri/
psit epistolam omnibus deum desideran/
tibus necessariam: sanctitate conspicuam sermone lu/
culentam. Cuius exhortatione uite ipsius perfectio de
prehendi potest: quia uir sanctus non potuit aliter do
cere q̄ uixerit. Hec Vincentius in speculo.

¶ De sancto Hiuone presbytero Cap. XXI.

Iuo presbyter & nouus confessor apud tre
chei ciuitatem claruit in diebus nostris ca
nonizatus per clemētem papam sextum.
Hic ex britānia patre haheloro matre azo
ra secundum carnem nobilitate seculi pollentibus ge
nitus in uico uille martini iuxta trechoreū ciuitatem
cōstituto & nutritus ab annis īfantilibus deuote deo
seruire cepit. Qui annorum quattuordecim parisius
missus fuit: ibiq3 in scientiis primitiuis optime funda
tus ad studium aurelianensem se transtulit pro sacre
theologie & canonum scientiis acquirendis: ubi tam
studiorum gratia q̄ sanctitatis a uino & lautis ferculis
ac delitiis cunctis abstinuit: & corpus macerās oratio/
nibus uacabat pudicitiam perpetuo seruans. Inde ab
archidiacono redonense pro iudice curie sue postula/
tus gratis acceptans officium ipsum cum multa cha/
ritate & solicitudine exercebat: & nihilominus quoti
die ad lectionem theologie intrabat: miserabilibus ꝑ
sonis oppressis subueniens: iustitiam summopere fo/
uens: iniquos persequens: & discordes ad pacem redu
cens: operibusq3 misericordie iugiter intendebat. De
cuius fama postq̄ ad episcopum trechoreū peruenit:
ipsum in uniuersalem sue curie iudicem assumpsit. In
quo officio postquam aliquo tempore uirtuose se gesf
sit: ad meliorem uitam scilicet contemplatiuam tran
sire cupiens officio resignauit: & ecclesie parecialis de
Iohenech cuius erat rector seruitio se prorsus manci/
pauit. Pannos delicatos quos primo iuxta statum su/
um uestierat omnino dimisit: & uestes rudes albas &
modici precii induit: indeq3 habitum acsi religiosum
portauit: Cilicio carnem domuit: cunctis ieiuniis ab
ecclesia indictis in pane tantum & aqua ieiunauit: cete
ris diebus mira corpus abstinentia macerauit: oratio/
ni & contemplationi maiori temporis parte uacabat.
Aliquando integra septimana solus in sua camera cō/
templationi intentus perseuerauit: nullo cibo corpo/
reo substentatus: qui tamen exiens nullam in facie de
bilitatem ostendit. Missam etiam diebus singulis ce/
lebrabat. Cui aliquando dum corpus dominicum ele
uaret: globus igneus super caput eius cunctis uidenti
bus & stupētibus apparuit. ¶ Pauperes in domo pro/
pria charitatiue suscipiens: eis largit̄ ministrabat: nec
nūquam sine pauperibus hospitibus esse uolebat. Nā
pauperem unum cum uxore & quattuor filiis per no
uem menses in domo retinens eis de uictu & uestitu
prouidit. Domum etiam quādam disposuerat iuxta
suam cum lectis & aliis necessariis pro suscipiēdis ege
nis: quibus ipsemet in uilibus ministeriis obsequens
sepius cum eis in mensa comedebat: multis miracu/
lorum signis effulsit. ¶ Cum aliquando in domo sua
per eius uarium unicus panis solummodo repertus
esset: & beatus hiuo multis uenientibus pauperibus
subueniri uellet: uicario murmurāti medietatem pa/
nis dedit: aliam inter pauperes diuisit: medietasq3 pri/
ma diuisa cunctis ad esum satisfecit. Cum autem in
mensa cum uicario predicto sederet mulier alias inui
sa tres panes maximos & candidos uiro dei presenta/
uit. & ab eo inuitata dum recubuisset subito nusquā
comparuit. ¶ Alias etiam de unico solo pane quem
habebat: infinitos quasi pauperes ad se uenientes refe
cit. ¶ Alias quoq3 pauperi elemosynam petenti cum
nil aliud dādum haberet caputium suum prebuit: &
discooperto capite transiens post iter medie leuce idē
caputium in capite suo sibi repositum diuinitus inue
nit. ¶ Cum maxima fames regionem occupasset: ip/
seq3 famulis mandasset ut frumentum quod habebat
in arca repositum pauperibus distribuerent: illiq3 tri/
ticum quasi totum ex arca furto sublatū inuenissent:
sanctus confessor in oratione se dedit: & redeuntibus
famulis arca frumento repleta inuenta fuit. ¶ Mulier
quedam longa infirmitate detenta dum secum disoū
beret: & comedere non ualens uinum de calice in quo
ipse bibebat sumpsisset continuo liberatur. ¶ Quen
dam etiam uirum triennio a spiritu maligno uexatū
in lectulo suo una sola nocte ad quiescendum secum
componens mane a demone ereptum ad propria re
misit. ¶ Cum quidam homines pro ponte edifi/
cando trabes plurimas congregassent ipsaque li/
gna nimis breuia ad opus inuenta fuissent: oratio/
ne sancti trabes ad loci sufficientiam prolongate in/
uente sunt. ¶ A domo cuiusdam signo crucis edito
sine ulla rerum amissione ignem penitus effugauit.
Cum tamen domus tota iam incendio conflagra/
ret. ¶ Matrem & filium dudum inter se discor/
des missam pro eis celebrās ad pacem reduxit. ¶ Pro
ecclesia dei & pauperibus contra magnates quosq3
se opponebat: & in curiis iudicum pro eisdem ad/
uocans intrepidus assistebat: urbes etiam & uicos cir
cuiens uerbum domini solicitus predicabat: & mul/
tos ad penitentiam conuertebat. Qui dum semel ad
predicandum accederet: & pontem quendam transi/
re deberet: inuenit eum ab inundāte flumine occupa
tū: sed signo crucis edito aque mox diuidunt̄: & post
quam sanctus transiit subito ad statum pristinum

reuertuntur. ℭCum pauperem quendam ulcero/
sum & despectum ac habitu uilem ad mensam inui/
tasset:& ambo in eadem scutella comederent: repen/
te pauper ille pulcher & splendidus & niueis indutus
apparuit: & post momētum ex oculis omnium eua/
nuit. ℭAlias etiam eidem ad mensam sedenti auis
quedam candidi & uiridis coloris super eum resedit:
que etiam a sancto manu se capi permittens dudum
in mensa quieuit: nec nisi ab eo licentiata recessit.
ℭDie quadam dum in sacristia ecclesie sue pro de/
fensione thesauri domus dei quem quidam ex cleri/
cis distrahere uolebant sederet: columba splendida
superuolauit. Cuius fulgore tota ecclesia coruscauit.
ℭHospitatus a quodam nobile & in camera sua ad
dormiendum positus: media nocte ipse nobilis diui/
nitus excitatus & monitus ut ad cameram suā iret: il
luc accessit: hiuonem abisse uidit. cumque requirens
in concaua rupe penitentiam agentem inuenit. ℭObi
tum suum sibi a domino reuelatum & presciuit &
predixit: & dum infirmus decumberet nunquam
abstinentiam consuetam dimisit. Ad extremaqꝫ per/
ueniens sumpto uiatico & sacra unctione: per totam
noctem diei sabbati apertis oculis ad crucem inten/
tus perstitit: & in silentio orans in aurora sequentis
diei dominice que fuit infra octauam ascensionis de/
cimonono mensis maii uidelicet decimoquarto ca/
lendas iunii spiritum deo feliciter emisit. Cuius cor/
pus in ecclesia trechorensi sepultum quiescit: & in mi
raculis que per eum christus iugiter operatur glorio
sus uiuit.

ℭDe sanctis Eustathio & sociis martyribus.
Cap. XXII.

EVstathius cū uxore theopista & filiis aga/
bito & theopisto rome sub hadriano prī/
cipe passi sunt. Temporibus enim traiani
imperatoris erat quidam magister mili/
tum nomine placidus: qui licet gentilis esset: operi/
bus tamen misericordie & hospitalitatis assiduus: &
iustitie intentus: oppressis subueniebat: Cui uxor no
bilis duos filios procreauit: quos ipsa mater propria
educauit. Erat autem strenuus ac potens in bello:
& omnes barbari subiugabantur ab eo. Et quia mi/
sericordie operibus insistebat: ad uiam ueritatis me/
ruit illustrari. Quadam die cum uenationi insi/
steret: cunctis circa gregem ceruorum insistentibus
militibus suis: ipse unum ceteris maiorem in siluam
uastiorem insecutus est. Et cum in quandam ru/
pis altitudinem conscendisset: & placidus ut eum ca/
peret appropinquasset: iter cornua eius formam cru/
cis fulgentem ut solem: & imaginem christi conspe/
xit: territusqꝫ de equo ad terram cecidit. Christus ue/
ro per os cerui sicut olim per asinam balaam ei locu/
tus est: dicens se esse christum quem ille ignorans co
lebat. Et cuius ad eum elemosyne ascenderant: quin/
que illius gratia ad animal illud deuenisset. Cui cum
placidus peteret: se reuelari plenius quid esset: Chri/
stus ei per os cerui mysterium mūdane creationis &
humane redemptionis: diuineqꝫ incarnatiōis: passio/
nis & resurrectionis patefecit addens ut se baptizari
faceret: si ab eo saluari uellet. Mandans ut premissa
sue coniugi nunciaret: ut & ipsa quoqꝫ secum crede/
ret: & die sequenti ad ipsum locum reuerti deberet:
cui dominus que ei futura essent plenius panderet.
Placidus igitur iam perfecte credens: & de fide nostra
informatus domum rediit: & predicta omnia uxori
reserauit: que nocte precedente christū sibi apparuis/
se dicebat: & sibi prenunciasse qꝫ ipsa cum uiro & fi/
liis ad se accedere deberent. Nocte igitur media perre
xerūt simul placidus & uxor cū duobus filiis suis ad
presbyterum urbis ioanne occulte omni eorꝫ fami/
lia ignorante: qui eos in christi noīe baptizauit. & pla
cidū eustathiū uxorē theopistā duos uero filios suos
paruulos agabitum & theophistū noīauit. Mane aūt
eustathius sub pretextu uenationis cū paucis militi/
bus exiuit: & ipsos q̄si ad feras inuestigandas circum
quaqꝫ dispergens solus ad locū accessit: ubi & formā
prime uisionis aspexit. Dominus enim eidē apparuit
cuīqꝫ de percepto lauacro cōmendauit: multasqꝫ & du
ras ei tētationes futuras p̄dixit: & ut patiēter o[illegible] tole
raret: & cōtra diabolū dimicaret admonuit: addēs qꝫ
per tētationes durissimas & uarias oporteret cū alte/
rum iob mundo demonstrari. Qui in oratione p̄stra
tus ad omnia se paratū offerebat: uirtutē tamen con/
stātie sibi donari a domino supplicabat. Sic dominus
celos eustathio cōspiciente cōscendit: & ipse domum
rediens hec omnia coniugi nunciauit. ℭPost paucos
igitur dies egritudine pestifera cuncti serui eius & an
cille interierunt: ut ne unus quidem ex miraculo re/
maneret. Deinde post aliquot dies equi & omnia pe/
cora eius & diuersi generis aīalia mortua sunt. Qui
quasi ad pestilentiam euitandam discessit de domo
sua cum uxore & filiis. Quidam autem scelestes per
noctem in domum eius irruerunt: & cuncta asportā/
tes: domum auro & argento & rebus omnibus spo/
liarunt. Ipse uero cum uxore & filiis nudus aufugit.
Qui cum ruborem uerentes ab urbe occulte disces/
sissent: ut in egyptum pergerent: tota eorum posses/
sio per malorum rapinam ad nihilum redacta est. Im
perator autem totusque senatus pro tam strenuo ui/
ro multum dolebant: de quo nullum inditium ha/
bere poterant. Cum ergo iter agerent Eustathius
cum uxore & duobus paruulis appropinquauerunt
mari: & nauem patroni barbari ascendentes in ea na/
uigare ceperunt. Dominus autem nauis uxorem eu/
stathii speciosam concupiuit. Et cum transfretas/
sent ab eo naulum exegit: quo non habente unde sol
ueret: uxorem pro naulo retinuit. Et cum eustathi/
us cōtra diceret: ipsum in mare iactari mādauit. Sicqꝫ
sanctus martyr uxorem reliquit: & accipiēs infantes

naué concitus exiuit & abiit. ¶ Cúq ad fluuiú peruenisset: propter aquaꝝ inundantiam non est ausus cú duobus paruulis pertransire: sed unum maiorem in ripa deposuit: & alterum minorem transportauit: & dum pro alio rediret: & circa medium fluminis esset ecce leo maiorem: minorem uero lupus inuasit: & asportauit. Qui capillos euellens & deflens: se in fluuium necare uoluit: nisi illum diuina prouidentia custodisset. Pastores autem leoné uiuum puerú asportantem insecuti sunt: quem leo intactum dimittens aufugit. Similiter aratores post lupum inclamantes alterum infantem incolumem liberarunt. Vtriq uero pastores & aratores de eodem uico existentes pueros nutrierunt. Eustathius uero hec nesciens: sed pro uxore & filiis admodum dolens cum lachrymis ad quendam uicum deuenit: & sibi mercede per annos .xv. agros illorum hominum custodiuit. Filii uero in alio uico nutriti se fratres esse nesciebant. Dominus autem uxorem eustathii intactam conseruauit: quá ille barbarus morte preuentus incognitam dereliqt. Que apud matronam uidnam degens: uiridarium eius custodiebat. Imperator autem a barbaris molestatus: placidiq recordatus talé se hominem amisisse dolens missis militibus ipsum per uniuersas mundi partes requirebat. Promittens his qui eú inuenissent diuitias & honores. Duo auté olim ex militibus placidi ad eius uicum deuenerunt. Quos eustathius recognoscens: sed ab eis incognitus eos in hospitium suú duxit: eisq benigne ministrauit. Et recordatus status sui lachrymas continere non ualens sepius exiens fleuit: & inde lota facie ad eos introiuit. Quem illi paulatim discernentes ipsum tamen ex cicatrice quam in fronte gestabat quáq in bello habuerat recognouerunt. Quem amplexantes: & uti suum dominum honorantes cum ipsum de uxore & filiis interrogassent & ipse omnia exposuisset: concurrentibus omnibus uicinis & qualis placidus fuerat audientibus: ꝙ eum iuxta condignum non tractauerant ueniam postulabant. Sicq milites ipsum honorifice indutum: romá ad traianum imperatorem deduxerunt. Qui eius audiens aduentum eidé occurrit: & ipm uidés in oscula eius ruit. Cúq ei eustathius que ei contigerant enarrasset: & imperator ipsum ad officium pristinum restituisset. Eustathius numeratis suis militibus: cum paucos cótra tot hostes repperisset: iussit tyrones colligi per uicos & ciuitates: unde & terra illa in qua filii eius enutriti fuerant cum duos tyrones dare teneret: filios eustathii iuuenes aptos ad exercitus destinarút. Eustathius uero eos elegantes uidens & moribus cópositos: inter conuiuias suos eos ascripsit. Profectus igitur ad bellum ex hostibus triumphauit: & rediés uictor exercitum suum triduo in loco ubi coniunx eius morabatur quiescere fecit. Duo uero adolescentes in matris tabernaculo: matre tamen incognita hospitati sunt. Et sedentes circa meridiem & mutuo cófabulantes exponebant sibi inuicem que recordabantur: uel que ab eorum nutritoribus audierant de infantia sua. Et cum maior minori omnia enarrasset & ille econtra que a rusticis audierat retulisset: fratres se mutuo amplexantes ꝙ essent germani recognoscebant: qui tamen eorum parentes fuissent aliter nesciebant. Quod cum mater eorum audiuisset: diu apud se tractauit: an illi filii sui essent. ¶ Altera autem die magistrum militum adiit: & eum interpellans omnia aduersa que sibi contigerant enarrauit. Quod ille audiens eam uxorem suam esse recognouit: & illa ipsum uirum suum comperuit. Sicq alter in amplexus alterius irruerunt. Cumq theopista uirum de filiis quesiuisset: & ille ipsos a feris deuoratos assereret cunctaq per ordinem enarrasset. Et illa econtra que a duobus iuuenibus audierat retulisset: uocati sunt iuuenes illi a magistro militum: & qui fuerant interrogati. Qui dum omnia eorum gesta prout recordabantur uel audierant retulissent cognouerunt paréntes ꝙ filii sui essent. Et ruentes in oscula inuicem congaudebant. Omnesq exercitus tam de habita uictoria quam de inuentione illorum plurimum letabatur. Cum ergo rediret ad urbem traianum defunctú repperit: & hadrianum paganissimum & crudelem ei successisse inuenit. Qui tam pro uictoria suscepta quam pro inuentione suorum eustathium magnifice suscepit: & magnum conuiuium preparauit. Altera uero die templum deorum adiit sacrificaturus ꝓ uictoria barbarorum. Quo dum eustathius intrare nollet: eum ꝙ imperator christianum cum uxore ac filiis didicisset: eos nudos in harena statuit: & eis leonem ferocem dimitti fecit. Qui demisso capite eos adorás a sanctis humiliter recessit: propter quod miraculum multi gentilium conuertuntur. Tunc imperator bouem eneum incendi iussit: & sanctos includi mandauit. Qui orantes & se domino cómendántes ac pro se in omni periculo inuocantibus deú orántes: bouem intrauerunt: & in pace spiritum domino reddierunt. Tertia uero die de boue educti sunt sic penitus inusti: ut nec capilos eorum ignis tetigisset nec pilos corporis consumpsisset. Quorú corpora a christianis digno honore tumulantur: ubi in eorum memoriam oratorium fabricatur. Qui passi sunt .xiii. calendas iunii. circa annum domini .cxxxx.

¶ De scá Babilla uirgine & marte. Cap. XXIII.

Babilla uirgo & martyr ex regio genere neptis galieni imperatoris fuit. Cum aút ad eugeniam uirginem rome existentem multe sancte uirgines cóuenirent: illa ad eam peruenire non ualens: per internuncium ei significat: qualiter christo seruire cupiebat. Ad quam eugenia eunuchos suos protum & hiacynthum quasi sub specie ei famuládi destinauit. A quibus sancta uirgo latenter edocta & a sancto cornelio papa baptizata est. Sed ab una ex ancillis suis: ꝙ esset christiana pópeio ipsius illustrissimo sponso accusatur. Et ab eodé subito superueniente cum proto & hiacyntho orans in cubiculo inuenitur. Cumq post multas persuasiones ipsum babilla a se reppulisset: misit ad eam multas matronas: que ipsam ad coniugium iuuenis hortabantur. Quod cum illa omnino renueret: & matronas oés licentiasset. Pompeius ipsius sponsus galieno imperatori uirginé accusauit. Et decretú est ab imperatore: ut aut spósum suum acciperet aut gladio interiret. Conuenta de hoc respondit se christum regé regum sponsum habere. Et renuens assensum prebere: quia ex imperiali genere erat & publice audiri nó poterat intra domum suam gladio tráuerberata est .xiiii. calen. iunii: & uia salaria sepulta.

℃ De sancto Baudelio martyre. Cap. XXIIII.

BAudelius subdiaconus & martyr apud ne
mausum galliaꝝ urbẽ passus est. Hic cũ
die quadã sup caput sancti euurtii ecclesiã
cõsecrãtis uidisset lucẽ celitus effusam : &
manũ domini se benedicentẽ ad martyriũ q̃si diuina
inspiratione aĩatus est. Audiens aũt gothoꝝ rabiẽ in
galliis pstrepere nemausum accessit: & gẽtiles sacrifi/
cãtes redarguere cepit. Ab eis igit̃ detẽtus diris suppli
ciis afflictus: fustibus cesus: in equuleo suspensus : &
diutissime tortus: atq; lateribus flãmis adustus cum
in fide xp̃i imobilis ĩter oĩa tormẽta psisteret: nouissi
me bipẽni capite cesus ẽ. de cuius corpe sanguis ema/
nãs in lac cõuersus: multos egros inde pfusos sanauit
Hora quoq; decollatiõis eius uoces angelice psallẽtes
audite fuerũt. Corpus aũt eius a fidelibus in ipsa ur/
be tumulatũ est: ecclesia desup edificata. De cuius tu/
mulo laurus arbor exorta & mirabiliter per ecclesie
parietẽ egressa multo tẽpore ibidem pmansit: Cuius
foliis tacti languidi curabant̃: demonesq; ex obsessis
corporibus pellebant̃. Qui passus est. xiii. calen. iunii.

℃ De scõ Austregisillo epo Cap. XXV.

AVstregisillus ep̃s bituricẽ floruit in gal/
liis tp̃e heraclii imperatoris: ut ait sigiber
tus. Qui inter cetera uirtutũ miracula: cũ
molendinarius quidã die dominico uel/
let molã emẽdare: ipsamq; dũ tereret: eius mãus ferri
manubrio adeo adhesit: q; nullo mõ poterat amoue
ri: cũq; ad sanctũ ep̃m cõfugisset: ip̃m penitentẽ & de
lictũ cõfitẽtẽ cõfesti uir domini liberauit. Sepultusq;
ẽ bituricẽ. xiii. cal. iunii: ubi signis admirãdis refulget.

℃ De scõ Constãtino imperatore. Cap. XXVI.

COnstantinus magnus imperator sanctis/
simus q̃uis a pluribus latinoꝝ iustus &
sanctus reputet̃: a grecis tamẽ in sanctoꝝ
catalogo exp̃ssius noĩatur. Huius pr̃ con/
stãtius ĩperator q una cũ galerio maxĩo impauit: an/
no. xvi. impii sui constantinũ filium suũ ex obscurio/
re helene olim cõcubine m̃rimonio sibi natũ: ut dice
tur in legẽda helene m̃ris sue. xv. cal. septẽbr̃. ad impe
riũ secũ tulit: q impauit annos. xxx. menses. x. dies. xi.
Anno aũt eius impii quarto maxẽtius maximini fili
us rome augustus creatus est. Licinius dacia oriũdus
cõstantie sororis cõstantini uir carnũti in ĩperatorẽ
creat̃. Itaq; respublica tũc sub nouis q̃ttuor principi/
bus fuit cõstãtino & maxẽtio filiis augustoꝝ : licinio
aũt & maximino hoĩbus nouis. Deĩde q̃nto psecutio
nis anno ĩter cõstantinũ & maxentiũ bellũ exortũ ẽ.
Maxẽtius sepe multis p̃liis fatigatus: ultimo ad pon/
tẽmolinũ ĩterfectus est a cõstãtino. Maximinus xp̃ia/
ne psecutionis intẽtor apud tarsum dũ cõtra liciniũ
bellũ disponit interiit. Post que cõstantinus apud da/
nubiũ de barbaris uictoriã obtinuit: ut habitũ est su/
pra de inuẽtione crucis. v. nonã maii. Exinde q̃si p som
niũ in xp̃m credidit: quẽ tamẽ unũ ex diis magnis re/
putauit. Deinde ad urbẽ rediens: post aliquod annos
lepre plagã incurrit: & a siluestro papa baptizatus aĩe
corporisq; salutẽ & mundationẽ pcepit: ut dictũ est
supra in historia siluestri. ii. cal. ianuarii. Qui primo
die baptismi sui hãc legẽ dedit: ut xp̃s tanq̃ uerus de/
us ab oĩ urbe rõana coleret̃. Secũda: ut siqs xp̃m blas/
phemasset puniret̃. Tertia: ut qcunq; xp̃iano fecisset in
iuriã bonoꝝ suoꝝ parte dimidia priuaret̃. Quarta:
ut sicut ĩperator rome sic romanus põtifex caput ab
uniuersis ep̃is habeat̃. Quinta: ut quicũq; ad ecclesiã
cõfugerit ab oĩbus seruet̃ immunis. Sexta : ut nullus
nisi de licẽtia sui ep̃i ecclesiam cõstruat in aliq̃ ciuita/
te. Septima: ut ad edificationẽ ecclesiaꝝ decime pos/
sessionũ tribuantur. Octaua: ad sepulchrũ beati petri
uenit: & de suis culpis se lamentabiliter accusauit.

℃ Postmodũ arrepto bidente ad fundamentũ basili/
ce cõstruẽdum: terrã primus aperuit: & . xii. cophinos
ad honorem. xii. apostoloꝝ in suis scapulis foras eie/
cit. Postq̃ aũt beatã helenam matrẽ suam ad xp̃m cõ/
uertit ut dictũ est supra in eadẽ legenda siluestri. Cõ/
stantinus gloriosus princeps iusto ordine & pia uice
cõuertit edictũ: siquidem statuit extra ullã hominũ
cedẽ templa claudi: & xp̃ianoꝝ ecclesias aperiri: ac de
nouo cõstrui mãdauit: xp̃ianisq; dedit licentiã ĩsimul
cõgregari. Sic q; post. x. annos in qbus a psecutoribus
ecclesia uexabat̃: de persecutore xp̃ianus effectus : pa/
cem ecclesie ĩdulsit: romã ecclesiã mirabilibus & insi
gnibus priuilegiis dotauit. Et ut alios ad ecclesias edi/
ficandas induceret: in proprio laterañ palatio ecclesi/
am in honore saluatoris mundi fabricauit. Quam &
siluester papa publice consecrauit ut dicet̃. v. idus no/
uembr̃. Deinde ut romanum pontificem excellenti/
us sublimaret: urbem romam cum terris & oppidis
ad eam pertinẽtibus & omnibus dignitatibus iperia/
libus sedi apostolice cessit: & ipse cum principibus &
nobilibus romanorum bizantium : que ciuitas erat
bithynie se transtulit: quam & ad instar rome edifici/
is & magnitudine ampliatam · ex nomine suo constã/
tinopolim appellauit. Ibiq; sedẽ imperialẽ constituit.
Vnde & extũc regio dicta est romania. i. roma noua:
neio eñ grece latine dicit̃ nouo. ℃ Post hec cũ licini/
us ĩperator quasi in cõstantini despectũ qui christia/
nus effectus fuerat xp̃ianis nouã persecutionẽ indixis/
set cõstantinus uir ingens principatum totius orbis
affectans liciniumq; xp̃i fidei emulatorẽ detestans: ei/
dem bellũ intulit: quẽ primũ in pãnonia deuicit. De/
inde apud chiala oppressit: ac demũ crebris bellis deo
sibi aduersante terra mariq; fugientẽ ad deditionem
coegit: priuatũq; iussit occidi ãno ĩpii sui. xv. q̃uis oĩ/
bus ministris iã nefarie psecutionis extinctis. Sicq; to
tius orbis principatũ in pace obtinuit: multasq; getes
diuersis preliis subiugauit. Innumerabiles in eo ani/
mi corporisq; uirtutes claruerũt. Militaris glorie ap/
petitissimus: fortuna ei in bellis prospera fuit indu/

ſtria ſagaciſſimus liberalibus artibus & ciuilibus de/ditus: iſectator iuſti amatoris quē ſibi & liberalitate & docibilitate q̄ſiuit. In amicis egregius nulla occaſione pretermittēs: quo opulētiores eos clarioreſq; p̄ſtaret. Multas leges abrogauit multaſq; nouas edidit. Sacerdotes & eccleſias ſuper omnia honorauit: eo q̄ in ipſis xp̄m ſe honorare teſtaretur. ¶ Illud uero quod in hiſtoria tripartita legitur: eū uſq; ad mortē diſtuliſſe baptiſmū: & in nicea ciuitate in arriana fide baptizatū: mirabiliter abhorret a uero. Quis enim niſi mēte captus crediderit tantū uirum: ſub quo nicena ſynodus. cccxviii. patrū cōgregata eſt: in qua fides noſtra recitata eſt: & arrius cū ſuis complicibus damnatus: errori ſe uellet mancipari dānato: maxime cum & arriū ſciret ſanctoꝝ patrum & ſua auctoritate dānatum. & apud laodiciā dei iudicio turpiſſima morte mulctatū? Sed & eccleſia dei & oēs antique legēde approbāt ipſum a beato ſiluestro baptiſmū ſuſcepiſſe & ob reuerentiā xp̄iane fidei romanā urbē: & imperialē dignitatē romano pontifici cōtuliſſe: & ſe ad edificandū conſtātinopolim trāſtuliſſe: ibiq; imperium cōſtituiſſe: que ipſum nedū baptizatū feciſſe quis credat? Sed & ſiquis eū rebaptizatum in arriana pfidia dicat: adhuc minus credibile iudicat: ut ſupra rationibus ſuaſum eſt. Ea aūt que mēdoſe de conſtātino dicta ſunt: de cōſtantio eius filio uera eſſe iueniunt: unde p̄pter eximiā quam habuit ad cultū xp̄i religionē & reuerentiā ad cleꝝ: creditur ab aduerſariis confictū eſſe. Nā beatus gregorius cū de ipſo loquit̄ i regiſtro eū bone memorie appellat. Et ambroſius dicit ip̄m eſſe magni meriti apud deū quia primus imperator uiam fidei & deuotiōis principibus dereliquit: Iſidorus etiam in chronicis ſuis hoc reprobās omnino dicit eum feliciter terminaſſe: unde greci eum catalogo ſanctoꝝ annumerant: ut dictū eſt: & feſtū de ipſo ſolēniter agunt. In alia aūt hiſtoria legitur ipſum ab euſebio papa baptizatum fuiſſe: qđ ſimiliter falſe cōſcriptum apparet. Cum & poſt euſebiū melchiadē papā a prefecto urbis tarquinio per martyrium uitam finiuiſſe cōſtet: quod ſub xp̄iano auguſto quis facere nullatenus p̄ſumpſiſſet. Cōſtantinus igit̄ apud nicomediā cum in perſidas bellū moliretur: morbo oppreſſus rēpublicā bene diſpoſitā filiis tradens: quieuit in pace. xii. cal. iunii. Anno ſpii ſui. xxxi. etatis uero. lxvii. Sepultus in urbe regia eius nomini dedicata. ¶ Hic glorioſus princeps fecit baſilicas iſtas in urbe roma. Videlicet baſilicā domini ſaluatoris in p̄prio lateraū palatio ut dictū ē. Baſilicā cōſtātianā: ubi baptizatus eſt: ubi & fontē p̄phyretico lapide cōſtituit ex argēto mirabiliter ornatū: quā in honore ioānis baptiſte eccleſie laterāi appēdiciā eſſe uoluit. Baſilicā beati petri apoſtoli in tēplo apollinis cuius loculū auro & argēto iſigniter cōtexit. Baſilicā beati pauli apoſtoli extra muros in uia oſtieū: cuius etiā loculū exornauit. Baſilicā in palatio ſyriano que cognominat̄ ſancta hieruſalē in honore uenerāde crucis: ubi & de ligno crucis dominice locauit. Baſilicā ſancte agnetis ex rogatu cōſtantie filie ſue extra muros uia numentana. Baſilicā beati laurētii martyris extra muros uia tyburtina in agro uerano: ubi ſepultus eſt. Baſilicā. xii. apoſtolorū intra urbem. Baſilicā beatorum marcellini & petri: ubi corpus beate matris eius qeſcit. Baſilicā apoſtolorum petri & pauli & ioannis baptiſte in ciuitate oſtieū iuxta portū urbis. Baſilicā ſancti ioānis baptiſte in ciuitate albaneū. Baſilicā apoſtoloꝝ in urbe capua quā cōſtantianā noīauit: & alias plures: quas omnes ſacris uaſis & ueſtibus & aliis ad diuinum cultū pertinentibus infiniti precii predotauit.

¶ De ſcō Hoſpitio cōfeſſore. Cap. XXVII.

Hoſpitius cōfeſſor uir domini apud nuceriā incluſus ferro ad carnē acciuitus cōi tēpore modico pane & dactilis ueſcebat̄ in q̄drageſima uero ſolis radicibus herbarū utebat̄: ut de eo ſcripſit paulus lōgobardoꝝ hiſtoriographus libro. iii. Hic ſpiritu p̄phetico dotatus aduētum longobardoꝝ longe ante predixit. Quos cum adeſſe cognoſceret: oēs fratres ſuos emittēs ſolus remāſit: longobardi uero ferociſſimi ad locum uenientes: & ut intrarent aditum querentes: ſed minime inuenire ualentes aſcenſo tecto deſcenderent ad uirum dei. Quē ut ferro uinctum reperiunt: exiſtimauerūt eum eſſe reum aliquem ibidem ex culpa recluſum. Sed cū ipſum unus eoꝝ gladio ferire uellet brachiū ſibi are factum eſt. Qui mox ut ueniam petiit ſanctus cum illico ſanauit: & conuerſum ad chriſtum monachum fecit. Qui etiam uerbum domini longobardis predicans plures ex eiſdem domino acquiſiuit. Quieuit in pace. duodecimo calend. iunii.

¶ De ſanctis Timotheo & polio & eutychius martyribus. Cap. XXVIII.

Timotheus polius & eutychius martyres apud mauritaniā ceſarieū paſſi ſunt. Qui in prefata regione uerbum domini undiq; diſſeminantes glorioſo martyrio pariter coronari meruerūt. xii. calen. iunii: ut ait ado in martylogio a hieronymo ſumpto.

¶ De ſancta Iulia uirgine & martyre. Cap. XXIX.

Iulia uirgo & martyr ex ciuitate carthagineū cum dicta urbs capta & ſubuerſa fuiſſet: captiua ducta fuit: que ſortita cū aliis concaptiuis deuenit in ſeruitutem cuiuſdam euſebii gentilis nobilis paleſtini: cui diligentiſſime famulabatur ſpatio quo poterat ieiuniis & orationibus uacans. Eumq; dominus eius q̄uis chriſtianam ob eius gratum ſeruitiū diligebat. Cū autem ad gallias cum mercibus tenderet & in capite corſice cū naui applicuiſſet: ancillam q; ſecum deduxiſſet: contigit in ipſo loco gentiles diis ſuis ſolēnia celebrare. Et dum tam naute q̄ nauigantes cū incolis iſule ad ſacri

ficia deorum accederent:ſola iulia remanſit in naui.
Comperto ꝗ chriſtiana eſſet felix quidam tribunus
petiit ab euſebio ancillá eius pro q̄ttuor ex ſuis com/
mutari:ad hoc ſolum ut eá ſacrificare cōpelleret. Qđ
cum ille propter eius gratú ſeruitiú omnimode recu
ſaret:inito conuiuio naute ex induſtria euſebiú ine/
briarunt.Quo dormitante iuliá rapiunt:& ſacrifica/
re nolentem alapis cedunt crinibus torquent: & du/
dum flagellant:tandem crucifixú confitentem cruci
configunt:ubi poſt morulá ſpiritum emiſit.xi. calen.
iunii.Monachi aút qdá qui in inſula marmarica que
uulgo gorgona dicitur habitabant diuina reuelatio/
ne moniti nauem aſcendentes corſicam deuenerunt:
& corpus martyris xp̄i tollentes celerrime redierunt
& in eorum inſula ſepelierunt:quod tamen proceſſu
tēporis aica regina uxor deſiderii lōgobardorum re/
gis inde brixiam tranſtulit:& in monaſterio eius no
mini fabricato honorifice collocauit.

¶ De ſcis Caſto & Emilio martyribus. Cap. XXX.

CAſtus & emilius martyres in aphrica paſ/
ſi ſunt.Qui ut ſcribit beatus cyprianus li
bro de lapſis propter uerbi fidei confeſſio
nem per ignem conflagrati paſſiōis mar/
tyrium conſumauerunt.xi.calen.iunii.

¶ De ſancto Deſiderio epiſcopo & ſociis martyri/
bus. Cap. XXXI.

DEſiderius epiſcopus lingonēſ tempori/
bus honorii & theodoſii imperatorum
martyrium paſſus eſt.Nam dum uanda/
li ligonēſ ciuitatem dudum obſeſſam de
bellarentur.Sanctus ep̄s murum aſcēdens ꝓ ſuo gre/
ge clementiam poſtulabat.Vādali uero urbē intran/
tes:& multitudinē ciuium xp̄m confitentiú trucidā/
tes:ep̄m in eccleſia pro populo orantē reperientes ce/
perunt:& ſuo duci noie creſco preſentauerút.Qui cú
ſe libentiſſime morti obtuliſſet:dú illi reſiduo popu
li parcere uellent:eductus ex urbe decollatur:nulla ꝓ
pter hoc erga gregē miſericordia peccatis exigētibus
exhibita.Cú autem ſpiculator ep̄i portá urbis itrare
uellet:capite illiſo mox expirauit.Statiq; ſaxis irruen
tibus ianua adeo obſtruitur:ut nulli deinceps per ip/
ſam aditus patere poſſet in teſtimoniú martyris xp̄i
nulli licere oſtēdens ut per ianuam illá intraret paga/.
nus unde ſanctus ep̄s exiuerat decollandus.Dú etiam
ipſe gladiator xp̄i martyrē percuſſiſſet in libro diui/
no ibidem aperto ſanguinis nō nulle gutte ſtillantes
plura folia perforarunt litteris omnino illeſis: q uſq;
hodie in teſtimonium conſeruat̄ miraculi. Sed pau/
lo poſt craſcus in ciuitate arelatēſi a ſuis captus & ho
ſtibus traditus crudeli nece peremptus eſt. Sanctus
uero deſiderius ſepultus eſt lingonis miraculis cla/
rens.Inter que ſi quis intra eccleſie ſue ſepta falſo iu/
rare ſcienter nititur:celeſti mox ultione punitur.Paſ/
ſus eſt autem decimo calendas iunii.

¶ De ſancto Deſiderio alio epiſcopo & martyre.
Cap. XXXII.

DEſiderius ep̄s lugduñ : cuius uita celebris
mirabilibus fulſit paſſus ē i eodē territo/
rio lugdunēſ uilla priſtiniano: cuius cor/
pus modo ſepultú uenerat̄ in eccleſia uiē/
nēſ:feſtumq; eius ibidem.x.calen.iunii recolitur.

¶ De ſcō Theopompo ep̄o & marty. Ca. XXXIII.

THeopompus ep̄s nicomediēſ in eadem ci
uitate paſſus eſt cú quodá ſeneſio ſub dio/
cletiano auguſto:qui primo anno impe/
rii ſui illuc accedens iuſſit fieri ſtatuas ex
auro apollinis & artemis & eas in tēplo productas a
cunctis adorari.Cúq; theopōpus ep̄s ad phanum edu
ctus ſimulacra adorare noluiſſet: miſſus eſt i clibanú
ignis:in quo die & nocte illeſus ꝑmanſit.Nocte uero
inde exiens luce celeſti preuia ad palatium diocletiani
deuēit:oibuſq; ianuis reſeratis diuinitus uſq; ad lectú
ſuum acceſſit:ſeq; uiuentē poteſtans ad clibanú redi/
it.In cuius medio mane pſallens & oino inuſtus re/
pertus eſt.Quod dú impator magie ipſius aſcriberet
ut expiret̄ canē in furnú mitti fecit:q ſubito incēſus ē
Poſt hec theopōpus diebus.xxii.in carcere ſine ullo ci
bo detinet̄ ſed a domino cōfortatus uultu ilari ide ꝓ
ducit̄.Túc iuſſu impatoris oculus ſibi dexter effodit̄:
ſed ipſo ad carcerē redeunte ſibi a domino reſtituit̄:
Quod dú diocletianus iteꝝ artibus magicis deputa/
ret:accerſito ad ſe quodá egyptio maxio mago theo/
na noie induxit eú ad ep̄m ſuis preſtigiis occidendú:
uoluit tamē primo artē eius uidere.Qui tauꝝ ferociſ
ſimú ad ſe ductú dú in aure ipſius aliq̄ uerba dixiſſet
ſubito in duas ptes diſcerpſit:q̄ in lance pōderate eq̄/
liter penſauerút.Túc magus theopompo obtulit ſpi/
rulas farinulas artis magice:& uenenum in calice de/
moniis plenú.Et cú ille hec oia ſine leſione guſtaſſet
magus cōuertitur:& cú eo carceri traditus ab eodem
baptizatur.Nomēq; ſibi ſeneſius iponit̄:inde ſanctus
eductus & in terram ſupinus extenſus atq; ad ſtipites
ligatus lapis magnus uix ab.viii.uiris portatus: uētri
eius ſuperponitur:ſed eleuatus lapis a ſeipō ultra.xv.
cubitos diuinitus proſiliuit.Dehinc in eminēti ſuſpē
ſus pedibus:capite deorſum ſaxoq; ingēti ad eius cer
uicem alligato:ſune quoq; quo tenebat̄ preciſo:ut ra
ptim tractus ad terram dirumperetur:ſine ulla leſio/
ne in pedibus ſtetit.Nouiſſime aút decollatus eſt. Se/
neſius uero in defoſſo terre poſitus:humoq; opertus
equis ſuper inductus ut calcibus terram premerent:
migrauit ad chriſtum.Quorum corpora nicomedie
in eodem tumulo ſepulta ſunt.x.calen.iunii.

¶ De ſancto Manaem diſcipulo. Cap. XXXIIII.

MAnaem diſcipulus herodis tetrarche col/
lactaneus fuit . De quo ſcribitur act.xiii.
cap.Hic fidei catholice doctor & prophe/
ta ſub gratia noui teſtamenti apud antio/
chiam in chriſto quieuit.ix.calen.iunii:ut dicit hiero
nymus in martylogio ſanctorum.

¶ De.ſ.Ioāna uxore chuze diſcipula. Ca. XXXV.

IOāna diſcipula : de qua cōmemorat̄ luc.
ultimo cap.que cú tribus mariis circa ſe/
pulturá domini legitur fuiſſe ſolicita.Hec
fuit uxor chuze procuratoris herodis an/
tippe:qui fuit tetrarcha galilee:& hec poſt aſcenſionē
domini cum diſcipulis fuit: eiſq; ſedule miniſtrauit.
Et apud hieroſolymam in pace quieuit nono calen.
iunii ut dicit hieronymus ubi ſupra.

¶ De ſancto Seruulo martyre. Cap. XXXVI.

SEruulus martyr paſſus eſt temporibus
numeriani imperatoris in ciuitate terge/
ſtina ſub iunilio preſide. Qui nobilibus
eiuſdē urbis parētibus & xp̄iāis ortus pſe

uidelicet Eulogio matre clementia ab annis puerili/
bus in fide doctus deo seruiens ecclesias frequẽtabat
& in oratione persistebat. Et cum annorum esset. xii.
exiens ciuitatẽ in spelunca anno uno & mẽsibus. viii.
latuit eremiticam uitam ducens. Deinde celesti uoce
admonitus ut parẽtes reuiseret: qui eum ubiq; per/
quirebant: ad ciuitatem deuenit: medioq; itinere mi/
re magnitudinis serpentem inuenit. Quẽ primo qui/
dẽ uidens expauit: postea aũt confisus in xp̃o signum
crucis edidit: & exufflauit in serpentem. Statimq; co/
luber per mediũ crepuit: ueniẽsq; ad parentes letãter
susceptus eis cũcta que sibi contigerãt enarrauit. Post
dies modicos eulogius mortuus est: & seruulus cum
matre uidua morabat & miraculis coruscabat. ¶ Fi/
lius cuiusdam ciuis a demonio uexabatur clamante
demone per os pueri: q; si puer ad seruulum duceret
statim immũdus ab eo spiritus eiiceretur. Quem cũ
dudum requisissent: parentes pueri ad seruulũ dedu
xerunt: & que demon dixerat narrauerunt. Statimq;
spiritus puerũ elidens cepit dentibus frendere: & spu/
mans ipsum diutius agitaret. Seruulus uero inuocato
nomine trinitatis immundum confestim spiritum
ab eo eiecit & ipsum cum parentibus ad christum cõ
uertit. ¶ Vidua quedam famosa nomine fulgentia fi
lium habens grauiter febricitãtem ueniens ad sctũm
iuuenem pro salute filii supplicabat. Qui domũ eius
ingressus oratione premissa egrotantis manũ tenuit:
moxq; ipsum liberatum a febre de lecto produxit: &
una cum matre ad baptismi gratiã perduxit. ¶ Qui/
dam domum construens ex alto ceciderat: qui semi/
uiuus iacebat. Quem in lectulo leuatum seruulo ob/
tulerunt: qui pro eo ad christum orauit: & apprehen
sa eius dextera ipsum illico incolumen eleuauit. Sed
quacunq; detenti ualitudine ad eum concurrentes sa
nitatem consequebantur: multiq; gentilium conuer
tebantur. ¶ Deniq; tentus a iunilio preside ut idolis
immolaret: cum sacrificare cõtempsisset: primo ner/
uis ceditur: dehinc in equuleo suspenditur & torque
tur: eiusq; latera unguibus laniantur. Et post hec de/
positus oleo feruẽti perfunditur: sed in his omnibus
constantior redditur. Et cum preses putaret q; magi/
cis artibus supplicia superaret: lotio fetenti ipsum la/
uari iussit: ut sic more gentili malefica expellerent.
Sed uirtus diuina fetorem in balsami fragrãtiã in na/
ribus omnium cõmutauit. Et cũ populus ipsum in/
nocentem clamaret: preses timore multitudinis ipm
extra urbem eductũ gladio iugulari fecit. Cuius cor/
pus mater cum omnibus per eum conuersis in eadẽ
ciuitate omni letitia sepeliuit. ix. calen. iunii.

¶ De sanctis Donatiano & Rogatiano martyribus. Cap. XXXVII.

DOnatianus & rogatianus fratres in gallits
ciuitate nãnetis tẽporibus diocletiani &
maximiani passi sunt. Qui cum in dicta
ciuitate residerent: & precepta imperato/
ris christianos ad immolandũ compellentia audiuis/
sent. Donatianus iam senex germanũ corde fidelem
baptizari cupiebat: anteq; persecutor de quo intelle/
xerant: ad urbem attingeret: sed tamen cum propter
sacerdotis absentiam baptismum habere non posset:
ambo fratres ad dominum orauerunt: ut martyriũ
rogatiano pro baptismo succederet: quod & factum
est. Nam ambo comprehensi & in catasta extensi ac
laniati: deine lancea militari perfossi: nouissime capi/
te cesi sunt nono calendas iunii.

¶ De sctis Anolino & sociis mẽbus. Ca. XXXVIII.

ANolinus custos carcerum erat sub prefe/
cto urbis almachio tempore maximiani.
Cũ autẽ almachius urbanum papã detẽ/
tum in carcere custodiendũ anolino tra/
didisset: & sermões sancti pape anolinus cũ tribus tri
bunis audiuisset: conuersi sunt ad xp̃m: & ab urbano
pontifice in carcere baptizati. Quod prefectus cõperi
ens anolinũ teneri fecit: & sacrificare nolentem confe/
stim iussit capitalẽ subire sententiam Tribunos uero
xp̃m confitentes: primo quidem grauiter laniatos ad
sacrificia duci mãdauit. Sed audiẽs eos ĩ idolũ conspu
isse: ipsos eodem loco decollari p̃cepit. Qui passi sunt
.ix. calend. iunii: sepulti iuxta scõs tyburtium & uale/
rianum.

¶ De scõ Vrbano papa & martyre. Cap. XXXIX.

VRbanus papa & martyr huis nominis pri
mus natione romanus ex patre pontiano
de regiõe uia latina: calixto pape primo in
epatu romão successit: sedit q; annos. viii.
mẽses. xi. dies. xii. Hic genere nobilis ab infantia xp̃ia/
nus uirtute abstinẽtie & castitatis ornatus: dignitatis
officiũ uirtutũ studiis adornauit. Multoties pro fide
ex urbe p̃scribit: sed a fidelibus clam reuocat. Huius
tẽpore icepit ecclesia rome p̃dia possidere: de qbus san
ctus põtifex clericis & notariis qui gesta martyr̃ cõ/
scribebant sumptus ministrabat. Ante enĩ ecclesia ad
instar apostolorum in cõi uiuebat: pecunias tãtũ recipiẽs
pro egenis. Hic multos xp̃ianos ad fidem conuertit.
Valerianũ sponsum sancte cecilie & fratrem eius ty/
burtium nedũ baptizauit: sed ad martyrii palmã ex/
hortando perduxit. Postq̃ aũt beata cecilia sancto pa/
pe urbano domũ suam tradidit dedicandã: & ipsa in
eadem uitã martyrio finiuit. Vrbanus predicationi &
baptizationi insistens fidelium ab almachio prefecto
urbis capitur: & in carcere detinetur: deinde sibi obla
tus cũ prefectus eidem christianitatem opponeret: &
thesauros cecilie requisisset: Respondit urbanus: q;
plus mouebatur almachius concupiscentia thesau/
rorum q̃ cultura deorum. Et cum ipsum prefectus
superare non posset: anolino tribuno in custodia tra/
didit: ubi existens anolinum cũ aliis tribus tribunus
cõuertit: ut supra p̃xime dictũ est: quibus p martyriũ
assũptis. Vrbãus ad simulacra ducit: & thura ĩponere

p. Sed orãte sancto idolũ cecidit:&.xxii.sacerdotes ignem ministrãtes occidit:quem in ipso loco p̄fectus decollari iussit: cuius corpus marmenia uxor carpasii nup cõuersa cũ filia lucina sepeliuit cũ cecilia tyburtio ualerião & maximo in eodẽ sepulchro: qui passus est.viii.calẽ.iunii circa annũ domini.ccxx. Hic cõstituit:ut oĩa uasa ecclesiastica ad sacrũ ministeriũ ptinentia aurea uel argẽtea fierent uel si pauper esset ecclesia stannea:nõ autem uitrea ꝓpter fragilitatẽ:nec lignea ꝓpter porositatẽ:nec cuprea ꝓpter nauseam & abominationem.Hic etiã fecit ordinationes.iii.p mẽsem decembr̃ presbyteros.xii.diacones.viii. ep̃os per diuersa loca numero.xv.& cessauit ep̃atus dies.xix.

¶ De sancto Niceto martyre. Cap. XL.

Nicetus martyr:quod interp̃taf uictor:gothoꝝ gente oriũdus sed ab eoꝝ prorsus uitiis alienus ab annis puerilibus p sanctũ theophilum gothoꝝ ep̃m: qui & primo cõcilio nicee celebrato iterfuerat in fide doctus & baptizatus est.Cũ autẽ inter gothos discordia orta eẽt: & due ex eis partes fierẽt:quaꝝ uni fritirgenes alteri uero athanaricus p̄fuit & ipse partes ad inuicẽ decertassent:fritirgenes ab athanarico uictus ẽ:Qui se tũc contulit ad presidiũ romanoꝝ:& ab ĩperatore ualẽtiniano ad xp̃ianitatẽ suscipiendã cum suis inductus: sumpta romana militia q̃ erat in thratia cruceq̃ xp̃i preuia aduersarios expugnauit.Qua ꝓpter athanaricus cũ suis fidẽ suscepit.Et succedẽte p̄dicto theophilo ep̃o urphilo qui & ipse cõstantinopoli secũdo fuerat cõcilio celebrato:oẽs gothi partis illius ab eodem urphilo in fide docti & baptizati sunt.Qui etiã ep̃us sacre scripture libros de latino transtulit in linguam gothoꝝ:ut populum ad fidei rudiméta perduceret. Nicetus aũt qui xp̃iane parti adherebat xp̃m uiriliter predicabat.Qui ab aduersariis athanarici gothis:qui iuxta danubium habitabant:detẽtus & ad fidem xp̃i denegandã compulsus est.Quod cũ facere recusaret: in ignẽ copiosum mittitur:& sic spiritũ deo reddens martyr dignus efficit.¶ Cũ autem quidã noie mariãnus de ciuitate masceupstia olim sancto martyri amicitia sp̃ali cõiunctus corpus eius requireret:& furorẽ gothoꝝ gentilium formidaret: nocte consurgens ad corpus perquirendũ accessit:ueꝝ cum locũ ignoraret:stella sibi apparente:& ut olim magis uiã ostendente ad locũ perducitur:qua supra corpus martyris quiescẽte sacre sibi reliquie reuelanf:& ab eodẽ collecte in domũ suam honorifice collocanf:multaq̃ sanitatum miracula eaꝝ uirtute demonstranf.Processu uero tẽporis a fidelibus ecclesia in ciuitate cõstruif & corpus martyris illuc transferf:solo manus pollice ad eius solatiũ mariano dimisso. De corpore uero sacro nihil amplius ullo tẽpore potuit amoueri. Nã dũ auxentius ep̃s masceupstie ecclesiam fabricasset:& de reliquiis sanctoꝝ tharaci probi & andronici de auarzana urbe uicina partẽ pro cõsecratione ecclesie obtinuisset:promissione facta q̃ de reliquiis niceti martyris partẽ in recompẽsatione referret: apertoq̃ sepulchro manũ ad auferendũ ex mẽbris aliquid posuisset confestim manus eius arida & contracta facta est:nec prius restituta donec ep̃s de temeritate penitens:manum ut posuit pro consequenda sanitate ad corpus reduxit.¶ Post temporis decursum corpus ipsum uenetias translatum quiescere dicitur in ecclesia sancti nicolai.Passus est aũt sanctus mar.viii.cal.iunii.

¶ De scõ Zenobio ep̃o & cõfessore. Cap. XLI.

Zenobius ep̃s ciuis florentine urbis nobilissimus a puerilibus annis diuinitus litteris ĩbutus:sanctitate cõspicuus:post minores gradus ad ep̃atum eiusdẽ ciuitatis electus est.In quo multo tp̃e presidens gregẽ dominicũ uerbo & exẽplo solicite pauit:& multoꝝ signoꝝ gloria splẽduit.¶ Inter que dũ quidã ecclesie sue predia occupassent:nec sepius admoniti ea reddere uellẽt subita morte pereuntes exẽplo suo alios nedũ ad restitutionẽ:sed ampliorẽ dotationẽ florentine ecclesie ꝓuocarũt.¶ Matrone quedã apostoloꝝ limina uisitans unicũ suum paruulũ secũ deducens eũ febricitantem zenobio ep̃o cõmendauit:& romã perrexit: quẽ ipse materno more diligẽter fouit:Cũq̃ die q̃dã necessitate ecclesiã adisset:& mater ipso in statu rediẽs filiũ eadẽ hora expirasse reppẽrisset:corpus eius in ulnis accepit:& cũ lachrymis ante pedes uiri dei ꝓiecit: quẽ ille sua oratione continuo suscitauit.In cuius testimoniũ locus in quo genua fixit geniculus uocatur: qui si aliquando a quaq̃ bestia immunditia polluif mox diuina ultione bestia illa punif.¶ Alia uice egressus de ciuitate iuuenẽ qui ad tumulũ portabaf inuenit: pro quo deposito pheretro exequias celebrauit. Rogatus quoq̃ ab astantibus pro eius suscitatione ipso quoq̃ ex humilitate diutius recusante tandẽ acquiescens pro ipso dudũ orauit:& populũ om nem kiriel. clamare admonuit:sicq̃ iuuenem ad uitam reduxit. Quieuit in pace maturus etate.viii.calẽ.iunii. Sepultusq̃ est ĩ ecclesia sancti laurẽtii.Inde post aliquot annos trãslatus in ecclesiã sancte uirginis reparate.In cuius trãslatiõe facta tp̃e hyemali arbor quedã quã cãu ipsius pheretrũ tetigit:subito flores produxit.

¶ De scõ Dionysio ep̃o mediolanẽ. Cap. XLII.

Dionysius episcopus mediolañ tẽpore constantii filii cõstantini claruit.Qui ab eo aliquando circũuentus arriane heresi subscripsit.Et postmodũ compunctus ab eusebio uercellẽ ep̃o cuius erat in baptismate filius ueniam petiit.Cui ille penitentiã indixit:ꝓpter quod a constantio ad cappadociam in exilio delegatus ibidẽ pro christi fide & catholice ueritatis assertione uitã finiuit.viii.cal.iunii.Cuius reliquias sanctus basilius cesaree cappadocie episcopus postmodum ambrosio mediolañ episcopo transmisit:quas ille deuote suscipiens honorifice ibidem recondidit.

¶ De scõ Mutio abbate. Cap. XLIII.

Mutius abbas ut retulit compres hieronymo in uitis patrum.Primo gẽtilis fuit & latronum princeps ac sepulchroꝝ uiolator.Qui cũ nocte quadã ad domum deo dicate uirginis deuenisset expoliãdi gratia:subito soporatus uidet in somnis quendã regali habitu indutũ eum a flagitiis desistere monẽtem:alioquin mortẽ turpissimam cõminantẽ:uidetq̃ monachoꝝ militiã:& eorum ducẽ:qui nomine mutii q̃ iussa adimpleret illi regi promittebat.Euigilans ergo subitoq̃ conuersus ad ecclesiã confugiens baptismũ suscepit: & ad eremũ transiẽs in sanctitate nimia solitariã uitã duxit:multosq̃ discipulos habuit.Semel tantum in

hebdomada.i.dominica die pané sibi missum diuini
tus comedebat:nullũq; aliũ de cetero cibũ sumebat.
ℭ Adolescens quidá ad eũ accedens ab eo monachus
efficit:& dũ ab eo monachali habitu uestitur:cepit iu
uenis dicere q optaret se ab eodé patre mortuum ue
stiendũ:quod se mutius facturũ pmisit.Cum autem
post aliquot annos iuuenis decessisset:& eũ abbas in/
duisset:interrogatus ab eo an ipsum sufficienter idue
rat.Respõdit defunctus q sic:& q promissa optime
impleuerat.Itẽq; cum quendá in extremis constitutũ
uisitare curaret:& multa sibi & comitibus uia supe/
resset:solq; iá ad occasum festinaret:precepit soli ut se
modicũ expectaret:quod & sol fecit nec occubuit:do
nec mutius cũ sociis ad locũ peruenit: ubi monachũ
iam defunctũ inueniés:eũq; uocás interrogauit quid
preoptaret an ad uitá presenté redire an somno suo
quiescere.Qui respõdens q magis cuperet dissolui &
esse cum christo iussus a sancto in pace obdormiuit.
ℭ Alteri quoq; in extremis laboranti qui conscientia
pmente mortis exitũ expauebat.Rogatus ab illo tres
annos sibi ad penitentiá concessos a domino ipetra/
uit.Qué ad eremũ deducés post trienniũ ad domum
suá quasi angelũ reduxit.Nocteq; superueniéte ille q̃/
si dormitás expirauit:quem abbas mutius sepeliuit.
Hic etiá freqnter ad loca remotissima in mométo di
uinitus p uoto euectus é.qeuit aũt i xpo.viii.cal.iunii.

ℭ De scõ Mutio cõfessore monacho. Cap. XLIIII.

Vtius alius monachus:ut dicit heraclides
cũ secularis uir esset:mũdo abrenunciare
desiderans cũ filio paruulo octo annorũ
ad monasteriũ accessit:& tam diu cũ ifan
te pre foribus excubauit:donec instátia improbitatis
cõtra consuetudiné cenobiorũ cum filio susciperetur.
Intransq; monasteriũ a filio seiunctus est:ut iá non se
patrem esse memineret.Quod ut plenius pbaretur:
de industria negligebat paruulus squalidis indutus:
colaphis etiam sine cá sepissime cesus:ita ut nunq̃ ui/
deret filium nisi lachrymarũ uestigiis genis pfusum.
Pro amore xpi nihilominus & obediétie uirtute rigi
da hec oía patientissime tolerabat. Cũ die quadá ab/
bas flere uidisset infanté:iussit patri ut filium iacta/
ret in flumé:qui non adeo cito mandauit:q̃ celeriter
mutius iussa cõpleuit.Sed procurati fratres de indu/
stria paruulũ de flumie rapuerũt.Tũc abbati a domi/
no reuelatũ est:sanctũ mutium hac obedientia hebra
he patriarche meritũ acquisisse.Hec heraclides.

ℭ De festo corporis Iesu Xpi. Cap. XLV.

Estiuitas corporis iesu xpi ab urbano pa/
pa quarto nuper instituta est uidelicet an/
no domini.M.cclxiii.ãnõ põtificatus eius
primo.Cuius institutionis cá motiua fuit
miraculũ quod tunc téporis apud uulsinũ castrũ ap/
paruit.Cũ enim quidá presbyter de ueritate sacramé
ti aliquid hesitaret:& sacrá hostiam confregisset:subi
to sanguis uiuus ex hostia manare cepit:& corporale
adeo cruore tinxit:quod nulla unq̃ lotione deleri po
tuit:sed in testimoniũ miraculi usq; in presens in cor
porale sanguis permanet:& uiterbii:ubi tunc erat cu
ria pro reliquiis reseruatur.Hoc igitur miraculo pri
cipaliter inductus romanus pontifex urbanus quar/
tus.Huius sacraméti deuotione affectus pie statuit p/
fate institutionis memoriam prima quinta feria post
octauas pentecostes á cunctis fidelibus celeb[...]q
per totum anni circulũ eo utimur ad salutem [...]as in
stitutioné illo tempore specialiter recolamus:quo spi
ritussanctus discipulorum corda edocuit ad plene co
gnoscenda huius mysteria sacramenti.Nam & in eo
dem tépore cepit hoc sacramentũ a fidelibus frequé/
tari.Legitur enim in actibus apostolorũ:q erant per/
seuerantes in doctrina apostolorum & cõicatione fra
ctionis panis & orationibus statim post sanctispiri/
tus missionem.ℭ Cum aũt hoc gloriosum sacramé
tum sit quoddam singulare donariũ nobis a christo
donatũ:& quattuor sunt que donũ quodlibet extol/
lunt:ubi uidelicet concurrunt.In dáte liberalitas: In
dono preciositas:In modo congruitas:In suméte ue/
ro necessitas & utilitas.ℭ Iccirco circa corporis xpi sa
cramentũ quattuor occurrunt cõsideranda:uidelicet
in domino largiente liberalitas generosa.In dono ex/
cellente pciositas ualorosa.In modo congruente op/
portunitas speciosa.Et in homine suméte utilitas fru
ctuosa.ℭ Circa primũ sciendũ:q christi liberalitas in
hoc sacraméto apparet ex eo q ibi summe relucet di/
uina omnipotentia:sapientia & beniuolentia. Cũ eni
homo in aliquo opere totũ suũ posse & scire & uelle
nihil amplius potest.In hoc aũt dono apparent sum/
me.Primo dei oípotentia:que in sacramento eodem
mirabilia tot operatur.In tribus enim operibus ma/
xime apparet oipotentia dei.s.in creatione:incarnatio
ne & cõsecratione.Opus aũt incarnationis preponit
operi creationis.Vnde augustinus.Homo deus de uir
gine natus potentius opus est q̃ mũdus de nihilo crea
tus.Opus aũt cõsecrationis adhuc apparet mirabili/
bus q̃ ipsa incarnatio triplici ratione.Primo quia in i/
carnatione creator factus est creatura. Ná uerbũ ma/
nens quod erat:assumpsit hominem quod non erat.
Hic aũt creatura fit creator:panis namq; substantia:
que est creatura inanimata:efficitur caro xpi : que est
caro dei:& sic substantia panis fit substátia unita sub/
stantie dei.ℭ Secundo quia opus incarnationis factũ
est ab ipsa trinitate immediate nulla creatura coope/
rante.hic autem licet transmutatio fiat a deo : tamen
mediante & cooperáte homine sacerdote & aliquan/
do peccatore.ℭ Tertio quia icarnatio semel facta est
nunq̃ iteranda:consecratio autem corporis xpi quo/
tidie & multoties iteratur.ℭ Secũdo apparet hic ma
xime dei:sapientia:que ipsum sacramentũ in testamé
to ueteri pluries prefigurauit.Sapientis aũt est opus
subtile preuidere:& pluries etiá formaliter designare
Et quáuis multimode hoc uenerabile sacramentum
in ueteri testaméto fuisset pfiguratũ. ℭ Principaliter
tamen eius apparét figure:Tépore legis nature: Tem
pore legis scripte:& tempore prophetie.Tépore legis
nature:Figura huius habetur in sacrificio melchise/
dech:qui fuit rex hierusalé & sacerdos dei:ut dictum
est supra de melchisedech:qui sacrificiũ suũ deo ob/
tulit panis & uini:ut habetur gen.xiiii.Hic enim pre/
figurauit xpm uerum regem iudeorũ & sacerdotem
summi patris:de quo pater eius secundũ carné dauid
prophetauerat dicens:Tu es sacerdos in eternũ secun
dũ ordinem melchisedech:qui sacrificium sui corpo
ris & sanguinis sub eisdem spébus obtulit deo patri.
ℭ Tépore legis scripte:Figura huius habetur de má/
na quod deus pluit patribus in deserto: quod ab he/

breoꝝ populo in diuersis uasibus recollectũ.s.a qbuſ/dã in magnis a quibuſdam in paruis ſemp eiuſdẽ mẽſure inueniebatur:& ad oẽm ſaporẽ edentis cõuertebaẗ:quo pane aliti ſunt patres in deſerto uagantes:donec in terrã ꝓmiſſam de fructibus guſtauerũt.Quo ꝑ figurabatur hoc ſacramentũ quod integraliter ſumitur ab oĩbus in quacũq; q̃titate hoſtia tribuaẗ:qđ etiã ſecundũ affectionẽ ſumẽtis ſic in eo ad oẽm ſaporem uirtutis uel uitii opaẗ.Et hoc pane nos ali oportet in deſerto pſentis ſeculi pegrinãtes:donec ad terrã celeſtis patrie deuenietes ipm xp̃m uetris uirginei fructũ in ſuo fonte guſtemus.℃ Tẽpore ꝓphetie: figura habeẗ in helia qui fugiẽs a facie iezabelis in deſerto puagãs obdormiuit in umbra iunipi:quẽ angelus excitauit & ſubcinericiũ panẽ oſtendit:quo refectus in eius fortitudine pagrauit uſq; ad montẽ dei.Quo pſignabaẗ peccator qui fugiens a facie tẽtatiõis in deſerto pſentis ſeculi laſſus in cõtẽplatione arboris crucis qetẽ inueniẗ.Ibiq; carnem xp̃i ſub ſpecie panis ſub cinericiũ pẽdentẽ accipit:quo cibo refectus.ſecurus pambulat uſq; ad montẽ etherei regni.Icirco hoc ſacramentũ dicit uiaticũ:qa panis uiatoꝝ. Tertio apparet in ipſo ſumme dei beniuolẽtia:qui dedit.℃ Primo ſe ipſum. Nõ eni dedit celũ nec angelũ:nec apoſtolũ:nec matrẽ ꝓpriã:ſed corpus ſuũ ad timo.iiii.dedit ſemetipſum ꝓ nobis &c.℃ Secũdo dedit ſe in cibũ nõ in ſociũ nec in ſeruũ:ſed in eduliũ.Auguſtinus uox dei de celo:cibus ſum grandiũ:creſce & mãducabis me &c.℃ Tertio ĩ ꝑpetuũ:nõ uſq; ad annũ:nec decẽniũ:nec cẽtẽniũ: ſed uſq; ad ſeculi finẽ matth.ult.Ecce ego uobiſcũ ſum oĩbus diebus uſq; ad cõſumationẽ ſeculi.℃ Circa ſecundũ ſciẽdũ q; huius doni pcioſitas apparet:ex eo q; ipa caro & ſanguis xp̃i nobis donanẗ:quo nihil pcioſius eſſe poteſt:qa caro deifica & uerbo unita ut dictũ eſt. ℃ Circa cuius ueritatẽ dubitari cõſueuerũt pricipaliter.vii.que & ſi ratiõibus pbari nequeãt:quia fides noſtra que eſt deſupnaturalibus nõ ſubeſt argumẽtis ſciẽtiaꝝ naturaliũ:tamẽ aliqbus naturalibus exemplis oĩa dubitabilia aliq̃liter pſuadenẗ.℃ Primo eñi dubitaẗ q̃ũo panis in carnẽ & uinũ in ſanguinẽ trãſmutaẗ. Huius exẽplũ naturale habemus:q; panis quẽ comedimus in uerã hominis carnẽ:& uinũ qđ bibimus in ueꝝ ſanguinẽ naturaliter cõuertiẗ:poſt certũ horaꝝ ſpatiũ opante natura.Quid ergo miꝝ ſi natura facit ĩteruallo aliquaꝝ horaꝝ deus ſine tp̃e opatur.Ipſe eni naturã creauit & eius curſum ſua oĩpotẽtia mutare poteſt.℃ Secũdo quo mõ accidẽs nulli innitaẗ. Accidẽtia.n.ſine ſubiecto in eodẽ exiſtũt qđ pre oĩbus dubitabilius uideẗ.Nõ eni illa rotonditas & albedo & ſapor & alia accidẽtia ſunt panis:quia panis ibi nõ ẽ:nec corpis xp̃i qa utpote corpus humanũ talia accidentia nõ habet:nec aeris:qa tali luce a nullo corpe coloraẗ: ergo in nullo ſubſiſtũt.Sed in ipſis naturalibus apparẽt aliquãdo accidentia:que nulli ſubſtãtie corporee ĩnituntur:ſicut curuitas remi in aqua:nõ eni talis curuitas eſt accidẽs remi:q rectus eſt: nec aque que ſine remo tale accidẽs nõ habet:ergo i nullo ſubſiſtit.℃ Tertio q̃ũo corpus in hoſtia collocaẗ:uideẗ enim mirabile qualiter xp̃s qui deus eſt & homo pfectus ſub modici panis ſpẽ contineẗ.Sed ſiqs aduertat qualiter ſola ſubſtantia trãſmutaẗ:uidebit euidenter:q; ſubſtantia que non ſuſcipit magis nec minus:ſub illa modica hoſtia cõtineri poteſt.Sicut enim ibi ſunt accidentia panis ſine ſubiecto ſic & ibi eſt ſubſtãtia corpis ſine aliquo accidente:& ꝑ cõſequẽs nulla eſt ibi dimẽſio quãtitatiua ſine qua ſubſtantia magni corpis ſub q̃titate minimi corporis cõtineri põt. Huius exẽplum in naturalibus habemus:q; ad hoc ut.ſ.uiſibile corpus ab oculo uideaẗ neceſſe eſt ut dicit Aug.q; forma uiſibilis ſit in pupilla:& ſic colũna & domus ab oculo uiſa eſt in pupilla nõ q̃titatiue ſed formaliter:& mõtẽ maximũ in modico ſpeculo uidemus.℃ Quarto q̃ũo ĩ pluribus nõ multiplicaẗ:unũ eni & idẽ corpus xp̃i ĩ multis & ĩfinitis altaribus ꝑ diuerſas mũdi ptes in multis hoſtiis eodẽ tp̃e cõſiſtit:nec tamẽ ex hoſtiaꝝ multitudine corpus unicũ plurificaẗ:qđ etiã in celo & in altare tamẽ diuerſimode cõtineẗ.In celo enim corpaliter in hoſtia ſacramẽtaliter.Huius exemplũ habemus q; unius & eiuſdẽ hominis imago in diuerſis & multis exiſtẽs nõ plurificaẗ.Et in ſeipſa ſubſiſtit corporaliter in ſpeculis uero formaliter.℃ Quinto q̃ũo diuiſus nõ laceraẗ.Cũ.n.hoſtia ꝑ partes diuidiẗ:corpus nõ frangiẗ:ſed in q̃libet q̃ãcũq; minima particula ĩtegraliter cõtineẗ.Huius exẽplũ appeт ĩ ſpeculo: in quo cũ unius hominis una ſola cõſiſtat imago:ſi ꝑ ptes diuidaẗ: in qualibet parte etiã modica ĩtegraliter imago eadẽ reſultat.℃ Sexto q̃ũo ſumptus nõ cõſumaẗ.Nã nõ eſt adeo mõ in orbe tã maximus q toties ſumptus amõ nõ eſſet cõſumptus.Huius exẽplũ apparet in candela a qua ſi lumẽ ab ĩfinitis cãdelis recipiaẗ appoſitis: lumẽ tamẽ ipm nunq̃ minuiẗ.ſed ſemp eodem ſplendore relucet.Triticũ etiã qđ a mũdi exordio ſemper oẽs homines comederũt:nunq̃ cõſumere potuerũt.℃ Septimo q̃ũo in diuerſis diuerſimode opaẗ.Nã ſicut ille q digne ſumit:remediũ ſuſcipit:ſic ĩdigne ſumens iudiciũ ſibi mãducat & bibit.Huius exẽplũ eſt de una & eadẽ medicia que duobus egris a medico data uni bene diſpoſito opaẗ ad ſanitatẽ:alteri male diſpoſito opaẗ ad mortẽ:nõ ex defectu medicine:ſed ex mala ſumẽtis diſpoſitiõe.Sic ergo de ueritate huius ſacramẽti cõſtare poteſt ioan.vi.Caro mea uere eſt cibus & ſanguis meus uere eſt potus. ℃ Circa tertiũ notandũ q; modi cõgruitas ſiue opportũitas appeт ex eo q; iſtud ſacramentũ nõ daẗ in forma ꝓpria:ſed ſub ſpẽ aliena .ſ.panis & uini.Circa qđ tria uidẽda ſunt.℃ Primo q̃re ſub bina ſpecie daẗ:uidelicet caro ſub ſpẽ panis: & ſanguis ſub ſpẽ uini.Ad hoc reſpõdet thomas ĩ hymno.dicẽs:q̃bus ſub bina ſpẽ carnẽ dedit & ſanguinẽ:ut duplicis ſubſtãtie totũ cibaret hoiem.Hõ.n.ex aia & corpore conſiſtit.& ꝑ hoc appeт:q; hoc ſacrm̃ eſt refectio utriuſq;.Nã caro ẽ refectio corpis & ſanguis aĩe:qa aĩa oĩs carnis in ſanguiẽ ẽ.leu.℃ Scđo q̃re hoc ſacrm̃ ſub aliena ſpẽ occultaẗ.Hoc ãt fecit xp̃s prĩo ad oſtẽdẽdũ miraculũ:in hoc.n.dei oĩpotẽtia apparet mirabilis:q in ſacro eodẽ tot mirabilia opaẗ:qđ nõ ẽẽt:ſi ĩ ꝓpria forma tradereẗ.Secũdo ad augendũ meritũ.Nã dicit gregorius:fides nõ habet meritũ:cui humana rõ pbet expimentũ.Maximũ.n.meritum fidei eſt credere: qđ homo nõ uidet:imo quod natura ꝑ oẽs ſenſus diſſuadet.Tertio ad euitandũ faſtidiũ.Nõ.n.poſſet homo ſumere carnẽ & ſanguinẽ xp̃i in forma ꝓpria:qđ & guſtus faſtidiret:& animus abhorreret.℃ Tertio quare ſub forma panis & uini potius q̃ alioꝝ elemẽtoꝝ traditur.hoc aũt fit ꝓpter tria.Primo ꝓpter magis accepta

bilē sumptionē. Sunt.n.comestibilia q̄ ab aliqbus abo
minanť:ut porri & cepe:quedā q̄ recusanť pp aliquā
egritudinē ut pisces ab egrotis:quedā q̄ nō repiunť ꝑ
diuersitate tēpoꝝ uel locoꝝ sicut pepones q nō inue/
niunť hyeme:& cothurnices citra martyr q̄dā q̄ cari/
us emunť ut perdices. Ideo dať hoc sacrm̄ sub talibus
spēbus:que ita sunt cōformes nature sic delectabiles
gustui:sic oībus locis & tēporibus repertibiles:sic co/
piositer abūdantes:ut nullo fastidio:uel egritudine:ī/
opia:uel caritudine qs excuseť ab huius sacri sumptio
ne. Secūdo ꝓpter mysticā significationē:ut sicut panis
& uinū sunt naturalia & principalia corpis alimenta.
qa panis cor hoīs cōfirmat:& uinū letificat: sic p hoc
appareat:ꝙ hoc sacrm̄ est aīe plena refectio uita & ali/
mētū. Tertio ꝓpter ostēdendā unionē:ut sicut ex mul
tis granis unus panis cōficiť:& ex multis racemis unū
uinū eliquať:sic ostēdať:ꝙ p hoc sacrm̄ unitatis mul/
ti fideles q sunt mēbra xp̄o capiti in uno ecclesie cor/
pore uniunť. Ro.xii. Sicut.n.in uno corpe multa mē/
bra habemus.& infra:ita multi unū corpus sumus in
christo.& hec est rō augustini. ¶ Circa.iiii.notādū est:
ꝙ utilitas huius sacri apparet esse septuplex. Prima est
dominice passiōis commemoratio.i.coꝝ.xi. Quoties
mādu.panē hūc & ca.bi.mor.domini an. Secunda est
xp̄i & sumētis unitio. Io.vi.qui mādu.me.car.& bibit
me.sang.in me ma.& ego in eo. Tertia est demonis ex
pugnatio:unde cātat ecclesia:O salutaris hostia q̄ celi
pādis hostiū:bella p̄munt hostilia:da robur:fer auxi/
liū. Quarta est peccatoꝝ remissio. Quinta est ōmniū
uirtutū & gratiaꝝ infusio:unde diciť eucharistia: qđ
est bona gr̄a ab eu qđ est bonum & charis gr̄a. De his
duabus utilitatibus dicit sanctus thomas:nullū ēt sa/
cramentū est isto salubrius:quo purganť peccata:uir
tutes augenť:& mēs oīum spiritualiū charismatum
abundantia impinguatur. Sexta est pene purgatorie
expiratio:qđ gregorius p multa exempla ꝓbat in.iiii.
dial.& satis diffuse:unde dicit thomas Offerť in eccle/
sia pro uiuis & mortuis:ut oībus ꝓsit:qđ est ꝓ salute
oīum īstitutū. Septia ē eterne glorie collocatio. Io.vi.
Qui mādu.me.car.& bi.me.sang.habet uitā eter.& ī/
fra. Qui mandu.hunc panem uiuit ineternum.

¶ De scō Eleutherio papa & martyre. Ca. XLVI.

Eleutherius papa & martyr natiōe grecus
patre abūdio de oppido nicopoli sothero
ep̄o romano in pōtificatu successit:& sedit
annos qndecim mēses.vi.dies.v. Hic acce/
pit epistolā a lucio rege britānico:ut p eius mādatum
xp̄ianus efficereť:cui papa misit duos religiosos uiros
uidelicet suganū & damianū:q regē p̄dictū & populū
cōuerterūt. Hic cōstituit q̄ alias apostolo decreta fue/
rāt.s.ut nulla esca usualis a xp̄ianis fidelibus repudia/
reť:quā deus creauerit:q̄ tamē rōnabilis & hūana est.
Hic fecit ordīatiōes.iii.p mēsem decembr̄.p̄sbr̄os.xii.
diacones.viii.ep̄os p diuersa loca.xv.qui etiam tp̄e cō
modi imperatoris m̄rio coronatus est:& sepultus cū
fratribus suis iuxta corpus beati petri apostoli in ua/
ticano.vii.calend.iunii:& cessauit ep̄atus dies.vi.

¶ De scō Quadrato discipulo. Cap. XLVII.

Quadratus apostoloꝝ discipulus fuit qui
apud athenas ad p̄dicandum uerbum dei
missus:postq̄ eidē urbi pluribus annis euā
gelizauit clarus doctrina & uita sancto fi/
ne quieuit:ibidemq̄ humatus iacet.vii.calend.iunii.
ut ait Hieronymus.

¶ De scō Augustino ep̄o angloꝝ. Cap. XLVIII.

Augustinus ep̄s anglorum a beato papa gre
gorio diuino instinctu missus est ad angli
am ad predicandū anno.xiiii.imperatoris
mauritii:ut dicit sigibertus & beda:& ali/
qualiter supra tactū est in legenda gregorii pape.iiii.
idus martii. Cū quo etiā melitus & ioannes & alii plu
res sancti monachi missi sunt. Hi uenientes britaniā
ad insulam que diciť thāna quā a terra diuidit fluui/
uus triū stadioꝝ:qui appellať sirai:miserunt interpre
tes quos de francia acceperāt mādato pape ad eldeber
tū regē in cātia ciuitate regali:qui audita cā aduentus
sanctoꝝ ab eo benigne suscepti sunt. Nā & rex uxorē
berictē xp̄ianā duxerat:eo pacto ut fieret xp̄ianus: qđ
tamē nūdū īplere curauerat:postea uero rex deueniēs
ad insulam audita predicatione xp̄i:cōcessit eis locū ī
ciuitate dorbeicii in palatio suo:& prebuit licentiā p̄/
dicandi & cōuertēdi oēs qui fidē suscipere uellent. Ip
se tamen ꝓpter nouitatē fidei noluit tā cito conuerti.
In ipsa aūt ciuitate dorbeia inuenerunt ecclesiā sancti
martini:que ibidē fabricata fuerat tēpore quo roma/
ni angliā obtinuerūt. In qua ecclesia regia sepius xp̄m
orabat. In ipsa ergo ecclesia diuina celebrare & p̄dica/
re ceperunt multisq̄ miraculis perpetratis plurimos
conuerterunt. ¶ Postq̄ annū uero rex eldebertus cum
pluribus aliis regibus & principibus sibi subiectis fi/
dē xp̄i p̄cepit. Deinde augustinus ueniens herclas ab
etherio ep̄o archiep̄s gentis angloꝝ ordinatus est mā
dato greg.pape. Et ex regis concessione in regia ciuita
te cōstruxit:ecclesiā saluatoris:quam etiam metro/
polim totius insule cōstituit quā & successor eius lau
rentius ep̄s cōsecrauit. Cū aūt multi fidem percipere
recusārēt & rex neminē compellere uellet ordinataq̄
disputatione inter ep̄os xp̄ianoꝝ & pontifices idolo/
rum conuentum est per partes ut eger introduceret:
& que pars ipsum sanare posset illius fidē preualeret:
& adducto ceco:cū a gentilibus illuminari nō potuis/
set:& augustinus ei lumen restituisset:maxima paga
norum pars conuersa credidit: & baptismum susce/
pit. Sicq̄ augustinus uirtutibus clarus & dostria quie
uir in pace anno domini.cccccciiii.uidelicet.vii.cal.iu/
nii. Sepultus cātie in ecclesia apostoloꝝ petri & pauli.
Qui etiam ad extrema deueniens laurentium comi/
tem suum sibi successorem reliquit:ne status nouelle
fidei reperiret.

¶ De scō Hildeunto epō. Cap. XLIX.

HIldeuntus eps meldeñ scō pharoni epo ip-
sius ciuitatis successit. Qui puer qnquénis
eidé aparentibus traditus & ab eodé eru-
ditus est a pueritia dirá penitentiá agens.
Electus est ergo eps post pharoné & cōsecratus. Cú
aūt iuxta ecclesiā sancte crucis in qua olim corpus san
cti pharonis sepultū fuerat esset atriū: in quo ciues lo-
ci suos mortuos tumulabant: in eodé atrio ad preces
populi eps aliam ecclesiam construi permisit ut sic in
ecclesia iacerent corpora defunctoꝝ. Que dū esset cō-
secranda nocte pcedente funditus diruit. Quod scūs
uidens & de miraculo stupens ac de culpa penitens ro
má deuēit: & a bonifacio papa absolutioné obtinuit:
ac deinde ut deo satisfaceret hierosolymá adiit uerbú
domini pdicans circūquaq. ¶ Anno igiť peregrina-
tionis sue. vii. ad ecclesiá suá reuertens in loco q diciť
larimacus monachū repperit qui sibi a domino fuisse
reuelatū asseruit. Hildeútū ad se uentuꝝ epm: cui de-
us dimiserat oia peccata sua. Regressus igiť ad ciuita-
té suá ecclesiá dei genitricis. vii. ab urbe miliario fun-
dauit & dedicauit. In cuius dedicatiōe chirothece ipsi
us de manibus eius hora cōsecrationis extracte tribus
horis in solis appense radio quasi in partica pepende-
rūt. ¶ Post hec sanctus uir pueꝝ sine baptismo defun
ctū a mortuis suscitauit: qué noie patris sui adelbertū
uocauit & eundé anno. vii. post se morituꝝ predixit:
ac iuxta se tumulādū mandauit. Que oia ut pdixerat
euenerūt. Quieuit aūt in pace. vii. cal. iunii. Iuxta cuius
corpus adelbertus anno. vii. defunctus ut iusserat tu-
mulatus est. Horum duoꝝ sanctorum corpora san-
ctus maiolus abbas diuina reuelatione admonitus de
solo leuauit: & honorifice condidit.

¶ De scis Prisco & sociis martyribus. Cap. L.

PRiscus martyr cū socioꝝ multitudie apd
tornacū q̄ est uilla aureliañ dioc. passus est
sub aureliano iperato. Qui cū ibidé reside
ret misit sceneschallū suū ad xpiaos ubiq
pquirédos ac puniédos. Ille uero cū loca plurima plu-
strasset: ueniens tornacū priscū cū multis xpianis psal
lenté iuenit: qué xpm cōsitenté decollauit: & in puteū
corpus sine capite pieci. Dúq ceteri similiter cederen
tur unus eoꝝ rapto sancti prisci capite p siluá aufugit.
Qui tamé a militibus isecutus nō lōge ab antisiodo-
ro captus & decollatus est. Ibiq una cū prisci capite a
fidelibus sepultus. ceteroꝝ uero martyꝝ corpa a xpia
nis furti surrepta in crypta tumulata sunt. Tépore āt
sci germani antisiodoreñ epi diuina reuelatiōe eidem
scō locus ubi corpa martyꝝ p annos. cl. latuerāt osten
diť: cui & caput sci prisci martyris una cū corpe alte-
rius martyris similiter reuelať. Ipse uero corpa leuata
honore cōdigno cōdidit: & ibidé mōasteriū cōstituit.
Caput uero sci prisci ad locū aliū lōge ab urbe. iiii. mi
liario detulit: qui locus nunc castrum sancti prisci nū
cupať: hoꝝ martyꝝ passio agitur. vii. calen. iunii.

¶ De scō Ioáne papa primo & martyre. Cap. LI.

IOannes papa & martyr huius nomīs pri
mus natiōe tuscus ex patre cōstátino hor-
misde pape in epatu romano successit. Se-
dità annos. ii. men. viii. dies. xviiii. Quo té
pore in oriētis partibus cū adhuc heresis arriana uige
ret: Iustinus iperator ardore orthodoxe fidei: ut here
ticoꝝ nomen extingueret: statuit ecclesias arrianis au
ferri & ubiq catholica religione consecrari. Quod cū
in italia rex theodoricus arrianus audisset ioáné papá
sumulq cū eo theodoꝝ & agapitū cōsulares uiros ali
umq agapitū patriciū cōstátinopolim ad iustinū di-
rexit: mádás p eos: ut nisi q̄tocyus hereticis suas eccle-
sias redderet ipse oés italie catholicas ecclesias destrue
ret & urbes igne ac ferro deuastaret. ¶ Cum ergo san
ctus eps corinthū deuenisset ut ait gregorius. iii. dial.
ca. ii. & eidé quidá nobilis equitare uoléti equū cōmo
dasset: qué pro nimia mášuetudine uxor illius equita
re cōsueuerat: Súmus pōtifex ad certū locú equo sub
uehēte perductus est. Qui mox ut aliū reppit: illū qué
mutuo accepat remisit: ueꝝ uxor illius nobililis ulte
rius equo illi sedere nō ualuit: quia equus fremens &
saliés: ac nimiū furés ex gestibus pdidit q post sessio-
né tanti pontificis mulieré ferre de cetero recusauit.
Quod uir eius aduertens & miraculū stupés equum
pro munere sancto pōtifici perpetuo possidédum di-
rexit. ¶ Cū aūt cōstantinopolim uenisset ad portam
que uocať aurea populoꝝ turbis ei occurrétibus una
cum iperatore in cōspectu oium roganti ceco lumen
reddidit: quem iperator cum suis summa reuerentia
suscipit. Igiť legationis causa cum lachrymis exposita
de italie salute soliciti iustino principi supplicarút: ut
eoꝝ preces q̄uis eént iniuste libéter exciperet: italieq
periture subueniret. Quoꝝ fletibus iustinus pmotus
eis petita cōcessit: arrianosq suo iuri restituit. Sicq li-
berata est italia a furore theodorici. Sed postq̄ ioánes
papa cū sociis rauenná ad theodoricū renisset: theodo
ricus iuidia ductus: eo q iperator illos honorifice su-
scepisset: eū in carcere cū sociis afflictos dura custodia
peremit qui sanctus martyr ad xpm migrauit. vi. cal.
iunii. cuius corpus de rauéna translatū sepultū est in
basilica beati petri apostoli. Sed hanc imanissimá cru
delitaté aiaduersio diuina secuta est. ná die. lxxxxviii.
post hoc factū theodoricus subita morte iteriit. ¶ Re
fert gregorius. iiii. dial. c. xxxi. q dū quidá romani na-
uigantes ad isulam liparé deuenissent: quédá solitari-
um ibidé deo seruienté uisitare curarút: qui eis inter
cetera nunciauit theodori cū regem subito defunctū
esse: cuius animá inter ioáné papam & symmachum
patriciū ipse uir dei cōspexerat alligatá & ab eisdé san
ctis quos ambos martyres fecerat in ollá uulcani de-
mergi. Qui dié notátes ad italiá redierunt: & eodé die
quo hec solitarius uiderat: regé repétina extinctū ne-
ce inuenerunt. ¶ Hic sanctissimus papa perfecit cemi
teriū sanctoꝝ martyrum nerei & archilei uia ardeati
na. Item renouauit cemiterium priscille. Fecit & orna
mentú de gemmis prasinis & hiacynthinis super con
fessioné beati pauli apostoli. Multaq uasa sacra in au-
ro & argento obtulit basilicis apostolorum. Hic eti-
am ordinauit episcopos. xv.

¶ De sancto Ioanne papa secundo & confessore.
Cap. LII.

IOnnes papa huius nominis secundus na-
tione romanus ex patre proiecto de regio
ne celio monte bonifacio secundo roma-
no pontifici in epatu successit: seditq an-
nos. ii. menses. iiii. dies. vi. hic alio nomine mercurius
uocabatur. Hic inter cetera memoranda artemium
patriarcham constantinopolitanū arrianū dánauit.

¶De scō Ioanne papa tertio & cōfessore. Ca. LIII.

IOannes papa tertius natione romanus ex
patre anastasio pelagio primo pape in epa/
tu romano successit: & sedit annos.xii.mē
ses.ii.dies.xxvii.hic in urbe roma repauit
& restaurauit cemiteria scōꝝ martyꝝ: multasq; scōꝝ
p diuersa loca ecclesias renouauit: & de nouo pfecit ac
cōsecrauit. Amator religiosoꝝ & bonoꝝ uiroꝝ fuit:
paupibus munificus extitit: postq̄ aūt ecclesiā aposto/
lorum philippi & iacobi in urbe perfecit & dedicauit:
ubi & eorum corpora collocauit: ad dominum perre
xit: & sepultus est ad sanctum petrum.

¶De scō Symmacho patricio & mrē. Cap. LIIII.

SYmmachus martyr pricius fuit: q tpe ana
stasii primi iperatoris rome claruit: & tpe
iustini primi mrium passus fuit: Hic socer
fuit boetii siue seuerini mris: de quo dicet
.x.cal.nouēbr. Filiā.n.eius elphē ei in coniugē tradidit
q̄ hymnos apostoloꝝ felix p oēs & aurea luce cōposu
it: hic scūs uir cū boetio genero suo rēpublicā in urbe
strenue ministrauit. Sed dū theodoricus lōgobardo/
rū rex arrianus ioannē papā.i.cōstantinopolim ad iu/
stinū iperatorē delegasset: ut supius dictū est: rabie sue
iniqtatis stimulatus symmachū cōsulē ac patriciū &
generū eius boetiū seuerinū cōsulē ac senatorē catho/
licos uiros primo qdē carceri mancipauit: deīde in ip/
so carcere gladio necari fecit apud urbē rauēnā. Cor/
pus aūt symmachi noīe mris rauēne colit tumulatū
.vi.calē.iunii. Hic romāi eloqi eruditiōe mirabilis ma
ximi tyranni: q sub theodosio prio serrexerat: scripsit
laudes: casq; publice recitauit: ob qđ maiestatis eius cē
sebat. Sed cū a pio principe iustino absolui meruisset
apologeticū libꝝ.i.satisfactionalē eidē scripsit: & aliū
epistolarum. hec in historia tripartita libro.ix.

¶De scō Beda uenerabile psbytero. Cap. LV.

BEda psbr xpi famulus natiōe anglicus apđ
ecclesiā siue mōasteriū apostoloꝝ petri &
pauli q̄ in ciuitate cātie in anglia cōstructa
est claruit tpe iustiniani secūdi: hic a septē/
nio sub abbate benedicto ipius mōasterii: & post sub
ceolfrido in diuinis eloquiis apprime eruditus diuio
studio operā pbēs sacris lrīs plenius ībutus sapia & ui
te scītate admirāda pfecit: anno āt etatis sue.xxiiii. dia
conatū: &.xxx.psbrātū a ioāne epo suscepit: inde usq;
ad annos.lxx.uite sue scripturis & diuīe sapīe opuscu/
lis intēdēs: multa pectoris sui uiris scholasticis cōtulit
monumēta. Nā.xxxvi.uolumīa edidit: q̄ in.lxxviii. li/
bros diuisit: Diē aūt obitus sui p.vii.pcedētes hebdo/
madas diuina reuelatiōe psciuit: Die aūt ascēsiōis do/
mini: que tunc illo anno.vi.cal.iunii euenit: dū uespas
cū ceteris clericis in ecclesia celebraret: nulla alia ifir/
mitate detētus: sed corpis cōpos ac mētis cū aūt.illā o
rex glorie decātaret: ipsa finita in suo appodiatus stal/
lo spūm emisit: statimq; mirus odor de eius corpe fra
grare cepit: sepultus ī mōasterio suo. Hic cū scīssimus
ab ecclesia reputet: & in cōfessoꝝ catalogo numeret:
solus inter sanctos non scūs sed uenerabilis appellat:
& hoc pp duas rōnes siue miracula q̄ de ipso contige/
rūt. Primo quia ex nimia senectute oculis caligasset &
discipulo duce ad lapidū cōgeriē peruenisset discipulus
ei suadere cepit: q magnus esset ibi populus congre/
gatus: qui summa affectione & silētio ipsius pdicatio/
nē expectabāt: Cū.p scūs feruenti spiritu elegātissimū
sermonē fecisset: & cōclusisset p oia.s.lapidēs respōde
rūt amē uenerabilis presbr.ii. quia dū alius discipulus
eius ipso defuncto titulū sepulchro facere disposuisset
unico carmine leonino sic icipiēs: hac sunt in fossa: &
uellet finire bede sancti uel psbri ossa: nec metrum sta
re posset: & nullum aliud uocabulū eidē occurreret:
attediatus tandem iuit dormitū. Et ecce mane in tu/
mulo manibus angelicis repperit sculptū. Hac sunt in
fossa bede uenerabilis ossa. Quieuit aūt in xpo.vi.cal.
iunii circa annos domini.ccccccc. Corpus aūt eius ia/
nuā trāslatū digna ueneratiōe colit. ¶Scripsit uir do
mini iter alia super gen.libꝝ.i. De tabernaculo moysi
li.iii. Sup samuelē li.iiii. De tēplo salomonis libꝝ.i. Su
per esdrā & neemiā li.iii. Sup tobiā li.i. Sup parabolas
salomonis li.ii. Sup cāticis canticoꝝ li.v. Sup epistolis
canonicis li.vii. Super marcū li.iiii. Sup lucā li.iiii. Sup
actus apostoloꝝ li.i. Super apoc.li.i. De questionis lib.
regum ad notilū li.i. De schematibus li.i. De gestis an
gloꝝ insigne & egregium uolumen. In quo & chro
nica de temporibus continetur.

¶De sancto Iulio martyre. Cap. LVI.

IVlius martyr apud mesiā ciuitate doroсто
rū passus est. Qui tpe psecutionis cū esset
ueterāus & emerite militie ab officialibus
tētus & maxio psidi oblatus est. Qui dum
idola execraret: & nomē xpi cōstātissime cōfiteret ca/
pitali snia punitus est.vi.cal.iunii. Cū aūt ad passionē
duceret. Hesychius qdā miles xpianus sibi amicissi/
mus dū se suis orationibus cōmendasset eumq; oscu/
latus fuisset a militibus tentus & ipse post dies.xx.pas
sus est ut infra dicetur.xvii.calendas iunii.

¶De scō Eutropio episcopo. Cap. LVII.

EVtropius eps apud gallias in ciuitate aura
sica claruit tpe ualēriani secūdi iperatoris.
Cuius uitā illustrē uirtutibus ac miraculis
uerus eps aurasicēsī luculēto sermone de/
scripsit ut dicit ado. Hic ob fidei deuotionē ad duas so
rores xpi ancillas a parentibus exheredatas eo q uotū
uirginitatis emisissent: epistolas cōsolatorias eleganti
& aperto scripsit eloquio: non solum ratione sed scri/
pturarum scāꝝ testimonio communitas. Et hic mi/
grauit ad christum sexto calendas iunii.

¶De scīs Symmetrio & sociis & marty. Ca. LVIII.

SYmmetrius psor & martyr cū aliis.xxii.ro
me sub antonino iperatore passus est. Cū
.n.psatus scūs psbyter cū aliis xpianis apud
praxedē uirginē latitaret & in titulo scī pa
storis quod scūs papa pius in domo eius cōstruxerat
diuina mysteria celebraret: misit antoninus & tenuit
symmetrium cum aliis.xxii.christianis. Quos sine ul
la auditione gladio puniri mandauit in eodem titu/
lo. Quorum corpora praxedis uirgo in cemiterio pri
scille sepeliuit sexto calendas iunii.

¶De scō Germano parisiēsī epo. Cap. LIX.

GErmanus eps parisiēsī territorii augustu/
dunēsī idigena patre eleutherio matre eu/
sebia natus est. Qui a iuuentute deo serui/
ens a scō nectario epo abbas scī symphoria
ni cōstitutus in sanctitate maxīa & operibus uirtutū
pollebat: & signoꝝ miraculis refulgebat. Cum enim
incendiū in monasterio accidisset: & iam officinas flā/

me circũquaq; ualleret germanus ascẽso tecto sum/ptaq; cacuma plena aqua alleluia cõcinens & paululũ aque sup igne effudẽs flammas extinxit. ❡Cũ quidã radulphus quasdã cenobii res inuasisset ursus aduenı/ens,p.iii.dies cõtinuos equos ipsius deuorãs dãnũ abla torum triplicauit:nec destitit donec ille resipuit & res ablatas restituit. ❡Anne uxori hebroin regis missam celebrãs facie fulgidus admodũ apparuit. ❡Per ãnos q̃tuor anteq̃ eps fieret cũ p uisum claues porte pari/sien a sene sibi fuissent tradite cõseruãde:pdixit se ip/sius futurũ põtificẽ ciuitatis.Quod & post q̃driennũ factũ est.Qui in epatu doctrina clarus miraculis efful sit.❡Iuuenẽ.n.a iudeis in carcere tentũ & cõpeditũ se inuocantẽ ruptis uinculis per noctẽ absoluit.Ianuã ec/clesie scõꝝ geruasii & prothasii sibi clauibus obserua tã basilicã itrare cupiẽs crucis solo signaculo resera uit:morbos a demõiis obsessos liberauit:& egros plu/rimos a uariis lãgoribus sanos effecit.In uictu suo par simus:necessitati paupeꝝ liberalissimus fuit. ❡Obi/tũ suũ psciens ad caput lectuli notariũ suũ scribere fe/cit.v.cal.iunii.Et nihil ultra.Quod dũ nemo qd sibi hoc uellet intelligere posset dũ.v.cal.iunii a corpe mi grauit:ꝙ pp hoc talẽ scripturã sanctus fecisset unus/quisq; cognouit. Sic ergo die quo sanctus annoꝝ fere lxxx.obdormiuit:i domio:sepultus i ecclesia parisien.

❡De scõ Carauno martyre. Cap. LX.

Carauns martyr apud carnotũ ciuitatem passus est.Hic natiõe romanus a scõ dio/nysio epõ eruditus eiusq; discipulus fuit: post cuius martyriũ ipse a scõ clemẽte pa pa pbyter scõs pisius ad pdicãdũ directus est.Et dũ p mare nauigaret:orta tẽpestate orõne ad deũ pfusa p cellã sedauit:nautasq; gẽtiles ad xpm cõuertit.Cũ aũt in quodã tẽplo ueneris puellã demoniacã liberasset: uiso miraculo plurimi pagãoꝝ ad fidẽ xpianoꝝ acces serũt.Inde p multas galliaꝝ & hispaniaꝝ isulas deam bulauit:clamantibus demoniis p obsessoꝝ ora seruo dei eẽ credendũ.Qui a cũctis uexatis imũdos eiiciens sps ifinitũ populũ cõuertit ad dominũ.Ac demũ i car nato ciuitate uerbũ dei pdicans plurimos baptizauit. Egressusq; inde cũ pluribus sociis a latronibus q eos pecuniosos putabant insecuti sunt. Et dum latrones socios carauni fugientes persequerent̃:reuocans illos suasit ut ab insecutione illoꝝ desisterent eo ꝙ ipse so/lus pecuniam quã querebãt haberet. Quibus regres/sis cum unicum solidum sibi pro uiatico retentũ ob/tulisset:illi se delusos existimãtes ipsum decollauerũt v.cal.iunii.Cuius corpus i carnotẽi ciuitate sepultũ ẽ.

❡De scõ Gulielmo cõfessore. Cap. LXI.

Guilelmus cõfessor dux aquitanie & puin/cie pfe theodorico cõsule matre aldana i/clytã psapiã ducẽs sub rege carolo magno strenue militauit:eiusq; regni principatũ tenuit sanctitate pclarus.Cũ aũt saraceni partes aqta/nie inuasissent:a carolo cum exercitu missus eos uiri/liter debellauit:magnaq; illis inflicta strage eosdẽ a se ptimanie inuasione potenter deiecit. Reuersus aũt p uictorie gratiaꝝ actione deo agenda in territorio lug duñ nouum monasteriũ construxit in ualle uidelicet gelonis:quod & uberius dotauit:& in nomine salua/toris intitulauit:ac ibidem monachos & uirgines an/cillas christi reclusit:ubi & duas sorores suas uirgini/tatem professas collocauit.Deinde obtenta a carolo li centia christo de cetero militãdi in eodẽ monasterio se iclusit anno domini.dccccccvi.in festo apostoloꝝ. Cui sanctus rex lignum dominice crucis:qd de hieru salẽ attulerat liberaliter pro munere cõcessit. Guilel/mus ergo mõachus factus pfunde humilitatis & pa/tiẽtie filius admodũ effectus est:oẽmq; obedientiã in cunctis etiã minimis & uilibus officiis adimplere cu/rabat:orõnibus & ieiuniis insistebat:& miraculis cla/rebat.❡Cũ die quadã panes coquere deberet:& hora tardior esset:timens ne fratres scandalizaret ex mo/ra:furnũ purgare cupiens:& scopã ad purgandũ para tã nõ habens:repẽte incensum clibanũ intrauit:quem suo scapulari purgauit cineresq; manibus expulit: & tã corpore q̃ uestibus oĩno iustus exiens:coctos panes sine mora fratribus apportauit.Aqua frigida & solo pane etiã in hyeme multo tpe usus fuit.Obitus sui p/scius diem dormitionis eius abbati & fratribus predi xit:& regi carolo per lrãs scripsit. Sicq; diuinis sacra/mentis monitus.v.cal.iunii in pace qeuit: sepultus in eodẽ cenobio:quod eius nomine dicitur monasteriũ guilelmense insignibus miraculis clarus.

❡De scis Conone & filio eius martyre. Ca. LXII.

Conon martyr cũ filio suo annoꝝ.xii.pas/sus est in nicomedia hisaurie ciuitate tpe aureliãi imperatoris sub comite domitia/no.Hic sanctus de uxore filiũ cuius nomẽ non exprimit̃ pcreauit:qua defuncta in castitate per/mansit:& cũ filio suo religiosam uitam duxit: nec nõ miraculoꝝ gloria claruit.Nã fluuium iuxta locellum suũ currentẽ q ppter ipetũ nimium transiri nõ pote/rat:aquis fecit imobilẽ:& orõne sua usq; ad certũ tps uiam multis transuadantibus prebuit. Alias etiã cũ idem fluuius alueum suum egressus aquis inundanti bus exiccato naturali alueo se extenderet:& agros plu rimos inundaret:orans ad alueũ & cursum pristinũ in xpi nomine redire fecit.❡Ingressus ergo domitia/nus comes nicomediam sanctũ cononẽ tãq xpianum teneri iussit.Et cũ sacrificare nollet:eidemq; acerrima supplicia minaret̃:ille nolens sine filio gloriari:unicũ natum duodenem ut xpianũ comiti exhibuit:postu/lans eũ ad cruciatus secũ admitti.Quos iudex in cra/ticula iussit extendi & prunis suppositis oleũ desuper ifundi.Et cũ dudũ uolutati icolumes pmansissent fe cit eos in sartaginẽ succẽsam mitti.Et dũ neq; sic uici potuissent:mãdauit illos appẽsos flãmis subtermissis exuri:manusq; illoꝝ malleis cõtũdi.Qui dum orãtes psallerẽt:celesti eos uoce uocãte spiritũ emiserunt.Se/pulti a fratribus in nicomedia ciuitate.iiii.calen.iunii.

❡De sanctis Sisinnio martyrio & Alexandro marty/ribus. Cap. LXIII.

Sisinnius:martyrius & alexãder martyres apud uallẽ annoniã passi sunt. Hi genere suo greci:ciues cappadoces mediolanũ ue niẽtes a scõ ambrosio epõ honorifice su/scepti:& cũ eodem aliquãto tpe demorati:inde tridẽ/tũ deuenerunt:ubi a scõ uigilio epõ sisinnius archidia conus:martyrius lector:& alexander hostiarius ordi/nati:atq; ab eodem ad predicandum gentibus directi sunt.Qui uallẽ annoniam ingressi xpm euangeliza/bant.Cũq; in uico medo ecclesiã cõstruxissent:& mul tos conuertissent:a rusticanis saturno sacrificantibus

pro terre frugibus impetrandis tenti sunt: ut & ipsi ĩ/
molarent. Quod dũ facere recusarẽt: primo durius ce
si sunt: deinde sisinnius tuba erea capite illisus & secu
ri cõlossus expirauit. Martyrius uero capite securibus
uulneratus: & sudibus transforatus cũ duceret ad ido
lũ occubuit. Quorũ duorũ corpora cum alexander si/
bi collo ĩposita deferret tumulãda a paganis surrepta
ante simulacrũ in ignẽ proiecta sunt. Ipse uero alexan
der usq; ad mortem flagellatus martyriũ cõsumauit.
Mox aũt umbra nigerrima totam regionẽ obtexit: &
fulmina crebra terram percusserunt: ita ut multi gen
tilium territi conuerterentur. Sanctorum uero cor/
pora a sancto episcopo uigilio tridẽti sepulta sunt: qui
passi sunt. iiii. calendas iunii hec ado.

¶ De sancto Maximino ẽpo. Cap. LXIIII.

M Aximinus ẽps treuereñ tpe cõstãtii augu/
sti claruit. hic nobilis pictauiorũ ciuis exti/
tit: cuius urbis frater huius maxentius põ
tifex fuit. Ipse autẽ maximinus relicta do/
mo paterna treuerim deuenit: ubi clericus factus deo
famulari cepit: inde ad ẽpatum ipsius ciuitatis diuina
reuelatione promotus. Cũ enim quidã quiriacus uir
sanctissimus in ecclesia sancti eucharii nocte oraret: ip
se sanctus eucharius sibi apparuit: eiq; mãdauit: ut ma/
ximino nunciaret ipm in ẽpatu agritio treuereñ tunc
antistiti successurũ. Angelus domini etiã eidem agri/
tio in extremis posito per uisum iussit: ut maximinũ
post se eligendum populo parte dei mandaret: quod
ille perfecit eoq; migrãte populus monita diuina adi/
plere curauit. Sicq; maximinus ẽps electus est. Ad hũc
uirum domini athanasius alexandrinus ẽps persecu/
tionem constantii fugiens adiit: & ab eo honorifice su
sceptus bẽignaq; humanitate pertractatus est. ¶ Hic
etiam dum iret romam cũ beato martino nũdũ ẽpo:
ursus asinũ eorũ sarcinas deferentem inuasit & deuo/
rauit. Cui sanctus maximinus in xp̃i noĩe iussit: ut ui/
ces asini sarcinas usq; romã baiulãdo suppleret. Quod
ferox animal cum omni mansuetudine perfecit. Re/
diens quoq; ad ecclesiam suam ad pictauiensem urbẽ
ut suos reuiseret diuertit. Ibiq; langore pressus felici/
ter in domino quieuit. iiii. calend. iunii. Cuius corpus
exinde treuerim translatum est.

¶ De translatione corpis sci Nicolai. Cap. LXV.

T Rãslatio corporis sci Nicolai de myrea ad
ciuitatẽ uenetiarũ facta est anno domini.
M. lxxxvi. tpe ũrbãi pape secũdi sub petro
patriarcha gradeñ & uitale michaele duce
uenetiarũ atq; henrico cõtarhẽo eiusdẽ ciuitatis ẽpo.
Cũ enim urbanus papa generale passagiũ in recupera
tionẽ terre sancte: cũctis fidelibus ĩdixisset: multi ue/
netorũ cũ nauiũ copiosa multitudine ad dictũ passagi
um nauigarũt. Quorũ exercitus dux extitit ioãnes p̃/
sati ducis uenetorũ filius cũ quo prexit etiã dictus ca/
stellanus ẽps. Qui postq̃ cũ eorũ nauigio apud rhodũ
insulam hyemassent: inde discedẽtes ut hierosolymã
peterẽt uento eis aduerso insurgẽte ĩuiti appulsi sunt
ad myreorum patriã iamquasi totaliter a turcis depo
pulatã. ¶ Tunc ẽps & dux cũ suis armatis ad ciuitatẽ
accedunt: & quia iam quid facturi erãt inter se tracta/
uerãt quattuor tãtũ custodes ecclesie sancti nicolai re
periunt: quos tẽtos adulationibus & p̃missis ac cõmi
nationibus exhortant̃: ut ubi corpus sancti nicolai qe
sci reuelare p̃curẽt. Illi uero dissimulantes uel antiq/
tate forsan ignorãtes arcam in capite fractã muro ad/
herentẽ ostendunt: ipsam esse sci nicolai cõfingũt: de
qua barẽses partem reliquiarũ eius abstulerant partẽ
dimissam offerebãt. Ad quã illi cõcurrẽtes nihil in ea
preter aquã & oleũ ĩuenerũt. Cũq; muros ecclesie ĩ lo
cis pluribus dirupissent: & pauimẽtũ effodissent: atq;
altaria diruissent: & nihil de optato penitus repperis/
sent: custodes illos tormẽtis afficiunt ut ueritatẽ edi/
cant. Qui post multa uerbera & sibi illata flagella: uix
tandẽ ab eis quod nouerãt extorxerunt. Nam arcam
ostenderũt in qua duo sancti presules magni nicolai p̃
decessores quiescebãt: in altari uidelicet principali san
cti Ioãnis baptiste. s. theodorus & nicolaus magni ni/
colai patruus. De corpore aũt sancti nicolai magni ni/
hil penitus se scire dixerũt: cuius rationẽ uerisimilem
assignarũt. Cũ enĩ ut in gestis grecorũ cõtineri dicebãt
uasillis cõstantinopolitanus ĩperator ad ĩperialẽ urbẽ
sci nicolai corpus deferre uoluisset: & usq; ad ianuas
ecclesie ossa delata nullo ingenio illa inde educere po/
tuisset: iratus iurasse dicebat̃: postq̃ corpus illud habe
re nõ poterat tali loco ipm se locaturũ q̃ nullus unq̃
ipsum inuenire poterit nec habere. Hanc ergo custo/
dũ cõfessionẽ ẽps & ueneti uerã esse presumentes arcã
ostensam rumpentes duorũ predictorũ sanctorũ ẽporũ
corpora in arcellis singulis cupressiuis inueniunt: &
eorũ epitaphia ut custodes dixerant legũt: eaq; inde le
uata ad nauem deducũt desperantes amodo de sci ni/
colai magni corpore inueniendo. ¶ Verũ quidã illorũ
diuinitus ĩspirati: in ecclesia retardantes: & locum ubĩ
altare sancti nicolai primo destruxerãt p̃scrutantes in
opinatamq; fragrantiã odorantes: suspicati sunt aliqd
ibi preciosum latere. Preterea quidã ex eis qui alias ad
ipsam urbẽ deuenerãt recordati sũt q̃ in precipuis so/
lenitatibus archiepiscopus myreorũ nõ in altare sed ĩ
loco quodã plão super tripodẽ celebrabat. Supra quẽ
locũ imago sci nicolai recta linea depicta erat. Et qui/
bus oĩbus cõiecturis motus ẽps castellanus locũ ipm
effodi mãdauit. Subleuatisq; magne molis lapidibus
uitreã massam ad frãgendũ grauẽ & penetrandũ diffi
cilẽ inuenerũt. Qua tandẽ confracta secũdam de bitu
mine nõ minus laboriosam exhauserũt. Tertiã deniq;
massam duabus fortiorẽ que de cupro museleo cũ bi
tumine glomerata fuerat: magnis uiribus irruperũt
ubi thesaurus multiplici labore reseratus apparuit or
dorq; inde mire suauitatis exiuit. Cum quo & palma
quam beatus nicolaus die hierosolymis apportaue/

rat sepulta fuerat: que circa sanctũ corpus uirides ramos & frondes pullulauerat: unde multi colligerunt & in testimoniũ ad propria detulerũt. In sepulchro ãt illo grecis litteris scriptũ erat: hic requiescit magnus eṗs myreo℞ nicolaus terra mariq₃ gloriosus. ¶ Corpus igiť inde leuãtes flentibus canonicis & gaudentibus uenetis ad naues deportant: & inter alia duo collocant: eademq₃ lãpadibus & luminaribus atq₃ preciosis palliis reuerenter honorant. Inde igiť discedentes iter ceptũ uersus terrã sanctã persecuntur. Et cũ plures de ossibus uel puluere sacri corporis ex deuotiõe subtraxissent oẽs illi uel ĩfirmitate uaria uexati uel duris uerberibus cesi uel noctu terroribus agitati que passi fuerant indicantes suaq₃ peccata episcopo confitentes quicquid abstulerant restituere cõpellebanť. Post hec naues uenetorum ad ioppe portum deuenerũt: & dimissis qui corpora custodirent: exercitus hierosolymã adierunt: & a gothifredo rege christiano℞ & patriarcha hierosolymitão honorifice suscepti sunt: gẽtibus quoq₃ franco℞ uniti urbẽ saraceno℞ caipham inexpugnabilem dudum obsessam obtinuerũt: aliaq₃ plurima loca & castra debellando ceperũt: & deinde loca sacra circũquaq₃ lustrãtes post plures mẽses ascẽsis nauibus repatriare curarunt. Sicq₃ geminã palmã sancto℞ uidelicet corpo℞ & uictorie reportantes in festo beati nicolai uidelicet. viii. idus decẽbr̃. ad portũ ciuitatis uenetia℞ applicuerunt. Occurrẽtibus quoq₃ clericorum & populo℞ turbis in littore sancti nicolai descenderunt: & de cõsensu ducis ac populi sancto℞ triũ corpora in monasterio sancti nicolai in eodẽ littore maris sito deposuerunt: eademq₃ uitali eiusdem tunc loci abbati deuotius obtulerunt. Sed anteꝗ̃ beata corpora in suo loco deposita forent ꝑ triduũ oĩbus in altari patuerũt: & deinde usq₃ ad resurrectionẽ domini subsequẽte in medio ecclesie choro dimissa fũt ad deuotionẽ fideliũ adimplendã: ubi multa miracula in egro℞ corporibus ostẽsa sunt: nam plures ceci illuminati: claudi erecti: contracti & alii diuersis ꝓpediti langoribus ad sanitatẽ reducti sunt: demões quoq₃ de obsesso℞ artubus effugati. Post que sancto℞ epo℞ reliquie digna fuerunt ueneratione tumulate. iii. calẽ. iunii. Euoluto anno uidelicet eodem die quo sanctorum corpora apud myream ciuitatẽ ut prediximus reperta & inde sublata fuerant.

¶ De sancto Theodoro martyre episcopo myreorum. Cap. LXVI.

THeodorus eṗs & martyr predecessor fuit sancti nicolai auunculi & sancti nicolai nepotis in eṗatu myreo℞ ut dictũ est supra proxima legenda cuius corpus una cũ corporibus duorum predictorum sancto℞ uenetia℞ urbi translatum est: ut supius enarrať. Hic enim cum ecclesiam myree ciuitatis feliciter gubernasset tpe persecutiõis pro xp̃i fide martyrium in eadẽ urbe passus est. Quo autẽ tpe aut die seu sub quo iudice aut quo martyrii genere peremptus extiterit: ignoratur: eo ꝙ ipsa ciuitate a turcis destructa sacre scripture & gestorum martyrum codices dispersi fuerunt. Sepultus est autem in eadem ecclesia in altari sancti ioannis baptiste miraculis pollens. Inter que illud habetur in legenda sancti Nicolai magni: ꝙ dũ quidam cecus nomine antonius ad eum uenisset pro luminis beneficio consequendo: sanctus eṗs misertus illius tulit de oleo lãpadis predicti sancti theodori episcopi & martyris & signum crucis faciens super eum: oculos illius deliniuit & confestim cecus ille lumen recepit.

¶ De scõ Nicolao eṗo seniore. Cap. LXVII.

NIcolaus eṗs myreo℞ prefato sancto theodoro in eṗatu eiusdẽ urbis successit: & sancti nicolai magni auũculus fuit: cuius gratia ille nicolaus uocatus est. Hic cũ audisset miracula que deus in infantia puerulí nuperrime nati ostẽdere dignabať: & qualiter die natiuitatis eius erectus in pelui steterat: & qũo quarta & sexta feria semel in die mãmas sugebat: spiritu ꝓphetico uaticinatus est: pue℞ Nicolaũ omnipotentis dei seruũ & eṗm futu℞ & in toto adhuc orbe signis & miraculis cla℞ ab oĩbus resonandũ. Qui etiam sanctus eṗs miraculis refulsit. ¶ Nã cũ in castello auianẽse aqua lõgius hauriret: eo ꝙ in oppido puteũ non haberent: populusq₃ ei assereret: ꝙ in uno colle aque uena fuerat. que ꝑ annos multos ubi esset latebat. Vir domini ad locũ accedens fusa oꝛone locũ per spiritũ cognouit: & ꝑ cubitũ ac dimidiũ fodiens: uenã aque repperit. que sufficiẽter exinde manauit. ¶ Hominẽ quendam maligno uexatũ spiritu de regione andronica ei deductũ in xp̃i nomine ab infestatione liberauit: demonẽq₃ ab eo depulit. ¶ Alium quoq₃ qui dolore uentris quattuor mẽsibus torquebať: adeo ut cibos sumere non posset: & ꝑ terrã reptilis more uolutareť: oratione pro eo fusa sanauit. Sicq₃ domino seruiens in pace quieuit cuius tamen dies dormitionis ignotus est. Eius aũt corpus una cũ corpore prefati predecessoris sui & nicolai magni eius nepotis ut supra actũ est uenetia℞ urbẽ delatũ in mõasterio sancti Nicolai de littore quiescit. Successit aũt huic in eṗatu alius eṗs tã ꝑdecessoris ꝗ̃ successoris in uita dissimilis peccatis uidelicet ĩuolutus. Cuius nomẽ ob praua forte merita in historia reticetur: & deinde Nicolaus huius nepos gloriosus miraculis innumeris toto orbe famosus.

¶ De scõ Felice papa prio & martyre. Ca. LXVIII.

FElix papa & martyr huius noĩs primus natione romanus ex patre constantino de regione capritauri: dionysio pape in eṗatu romano successit: & sedit annos. ii. menses. x. Hic cõstituit supra reliquias sancto℞ marty℞ missas celebrari. hic fecit ordinationes duas per mensem decẽbr̃ presbyteros. viii. diacones. v. eṗos per diuersa loca numero. v. hic etiam fecit basilicam in uia aurelia miliario ab urbe quinto. Qui sub claudio imperatore secundo martyrio coronatur: & sepultus est in predicta basilica quam ipse construxerat tertio calendas iunii: & cessauit episcopatus dies. v.

¶ De sancta Petronilla uirgine. Cap. LXIX.

PEtronilla uirgo fuit filia beati petri apostoli. Que cũ nimis speciosa esset & apud urbem romam degens uoluntate patris febricaret: discumbentibus secum discipulis: Interrogauit eum titus: cur petronillam laborantem febribus iacere ꝑmitteret: qui omnes alios egros sanaret. Cui petrus respondit quia sic ei expediret. Tamen ne impossibilitas eius sanitatis apud aliquos crederetur: iussit illam sanam surgere & discumbẽtibus ministrare: quod & factum est. Completo uero mini/

draginta in domo artemii in diuinis colloquiis cum
petro & marcellino pſtiterunt. ℂ Poſt hec ſerenus ui
carius mādauit artemio: ut oēs carceratos quos chri/
ſtianos effectos nouerat ſibi preſentaret. Qui manus
eorum deoſculans dixit eis: ut ſiquis uellet uenire ad
martyriū ueniret intrepide: & ſiquis nollet: abiret di/
miſſus in ſua libertate. Sicq; multis abeuntibus inter
paucos marcellinus & petrus abire noluerūt. Cōper/
to autem ꝙ marcellinus & petrus illos baptizaſſent:
iudex eos detineri fecit una cū artemio & uxore can/
dida ac filia paulina. Et artemium quidē plumbatis
ceſum in cuſtodia cū nata & cōiuge recluſit. Marcelli
num uero pugnis percuti in ambabus arteriis: deīde
ipſum nudum ſuper uitri fragmenta proſterni: & lu
men ac cibum ei denegari fecit: petrum aūt per ſe ſe/
paratū in carcerem trudi: & pedes eius in cippo con/
ſtringi. Angelus aūt domini marcellino per noctem
apparuit: & cū ueſtibus ſuis induens ad petrum addu
xit: quē & ipſum de cippo ſoluens ambos poſtmodū
ad domū artemii duxit. Admonens ut per dies ſeptē
xp̄ianos cōuerſos cōſortarēt & poſtea ſe iudici p̄ſenta
rent. Seq̄nti uero die dū ſerenus eos in carceribus nō
inueniſſet. Artemiū cum uxore & filiis ad ſe adduci p̄
cepit: & ſacrificare nolētes in terra obruit mandauit.
Quod marcellinus & petrus audientes cū multitudi
ne xp̄ianoꝝ illuc acceſſerunt: & cū xp̄iani multo plu/
res q̄ gētiles eſſent: artemiū cum uxore & filia de ma
nibus carnificū eruerunt: & eoꝝ detentores detinue/
rūt: donec marcellinus in crypta miſſam celebrauit:
& artemio ac xp̄ianis oībus diuina ſacramenta p̄buit
& poſtmodū oēs in pace dimiſit. Ipſe uero in mani/
bus militū paganoꝝ cum petro & artemio cādida &
paulina ſpōte remanſit. Que cū ſerenus iudex audiſ/
ſet: iuſſit artemiū cū uxore & filia ad carcerē reduci:
marcellinū uero & petrū in ſilua nigra que nūc pro/
pter eoꝝ martyriū candida dr̄ decollari. Quoꝝ aīas
quaſi uirgines ueſtibus ſplendidis ac gēmis indutas
ab angelis in celū deferri ſpiculator noīe dorotheus
ſe uidiſſe teſtatus eſt: qui ad dominū conuerſus eſt.
Lucilla uero matrōa chriſtiana ſanctoꝝ corpora col/
legit: & ipſa noctu ī uia lauicana miliario ab urbe ter
tio ſepeliuit: qui paſſi ſunt quarto noñ iunii.

ℂ De ſcō Eraſmo epō & martyre. Cap. LXXV.

ERaſmus epiſcopus & martyr paſſus eſt
ſub diocletiano & maximiano imperato
ribus: qui cum perſecutionem fugiens ad
montem libanum declinaſſet coruus ei
eſcam diuinitus miniſtrabat: angeli eum frequenti/
us uiſitabant: fere quoq; ad ipſum confugiebant. Di/
uina tandem iuſſione ad ciuitatem ueniens: & mul/
tos ad chriſtum conuertens ab imperatore Diocle/
tiano detinetur. Et cum ſe chriſtianum confiteretur
plumbatis lateribus ceditur: ac dorſo fuſtibus macta
tur: deinde ſuſpenſus ungulis ferreis laceratur. Et cū
hec omnia pro chriſti amore ſuperaſſet: iuſſit impe/
rator plumbum picem ſulphur reſinam cum cera
& oleo reſoluit: & exinde chriſti martyrem perfun/
di. Angelus autem domini eidem aſtitit & facto ter/
remotu cum tonitruis & coruſcationibus pene ter/
tia pars populi extincta eſt: & ſanctus ab incendiis li/
beratus: Quem diocletianus onuſtum ferro in cer
uice & manibus fecit in tenebroſum carcerem tru/
di: & etiam potum aque ei denegari. Orante autem
ſancto odor nimis in carcere erupit: & uiſa ſunt duo/
decim candelebra lucentia in conſpectu eius. Vin/
cula autem ferrea ſicut cera ſoluta ſunt. Cui ange/
lus dei apparuit: & cum inde eductum in modi/
co temporis ſpatio in italia tranſpoſuit: & in lucri/
dum ciuitatem introduxit. Quem imperator die ſe/
quenti in carcere requirens & minime reperiens ſed
ianuas clauſas & anulo ſuo ſignatas aſpiciens: admi/
ratus magicis artibus ipſum eductum putabat. Mul/
titudo uero populi uiſo miraculo conuerſa eſt ad
chriſtum. Igitur Eraſmus in lucrido ciuitate in/
firmos omnes curabat: & multos ad dominum con/
uertebat. ℂ Denique cum filius anaſtaſii primarii
ciuitatis defunctus ad ſepulchrum portaretur ad ſug
geſtionem patris oratione ſua illum a mortuis exci/
tauit: & ipſum cum anaſtaſio parente & duodecim
milibus hominum ad chriſtum conuerſis baptiza/
uit: multaque deorum templa deleuit: & per dies ſe/
ptimo populo predicauit. Sed cum maximianus im/
perator hec audiſſet ad eandem urbem properauit:
& comprehenſum eraſmum ad deorum immolatio
nes inuitare cepit: quem Chriſtum confitentem iuſ/
ſit in maxillis contundi. Deinde adduxit illum ad
ciuitatem ſermitanam & introducens ad templum
iouis hortabatur ut preſente omni populo ſacrifica/
ret. Cumque domini martyr oraſſet ſtatua iouis
erea duodecim cubitorum cecidit: & in puluerem
redacta eſt. Draco etiam ingens ex ea exiuit & mul/
tos de plebe peremit: uerum populo pro eorum li/
beratione ad dei famulum acclamante ipſe draco/
ni imperauit: & ſerpens ſine alicuius ampliori leſio/
ne nuſquam comparuit. Sicque uiſo miraculo tria
milia hominum conuerſi ſunt. Ex quibus maxi/
mianus iratus trecenti & triginta quos comprehen/
dere potuit gladio necari precepit. Deinde beatum
Eraſmum detentum & ſacrificare abnuentem iuſ/
ſit tunica erea ignita ad menſuram eius corporis
fabricata ueſtiri: ſed tunica frigida ipſe illeſus per/
manſit. Tunc iuſſit ollam maximam plumbo pi/
ce cera reſina & oleo liquatis impleri & ſanctū Eraſ/
mum epiſcopum in ea demergi. Et cum hoc eti/
am ſupplicii genus illeſus ſuperaſſet: & ex olla li/
quor feruens & ebulliens imperatorem uſtulaſſet
ipſum martyrem Chriſti continuo liberauit. Sed
Maximianus obſtinatior effectus illum in arta cu/
ſtodia uinctum clauſit ut ipſum acrius puniret. An/

gelus uero domini michael eidem apparuit & ſolutum eduxit & eidem ducatum prebens dirrhachium perduxit: deĩde nauicula ibi diuinitus preparata in campaniam prouinciam tranſmigrauit: & iuxta ciuitatem formianam dimiſit. Qui diebus ſeptimo extra urbem manſit pane celico per angelum ſubſtẽtatus. Deinde diuina iuſſione ciuitatem intrauit & multos ad chriſtum conuertit. Nouiſſime coronam ſibi de celo miſſam a choro apoſtolorum & prophetarum aſpexit: & ſic orãs domino ſpiritum tradidit. In eadẽ urbe ſepultus a fidelibus.iiii.nonã iunii.

¶ De ſancto Photino epiſcopo & martyre.

Cap. LXXVI.

PHotinus epiſcopus lugdunẽſ & martyr ut dicitur eccleſiaſtice hiſtorie libro quinto. Cum etate maior nonagenario eſſet: & pene membra iam geſtans ſolo amore & deſiderio martyrii uiueret paganorum furente rabie ductus ad preſidem: pugnis & calcibus enormiter inuaſus ita ut neque etati neque grauitati reuerentie aliquid deferrẽt: a longe uero ſtantibus & furentibus lapides & ligna iacientibus diutius eliſus: dum ſeminecis in carcere truſus eſſet emiſit ſpiritum quarto nonã iunii. Paſſus eſt tempore marci aurelii & ueri antonii imperatorum.

¶ De ſanctis Blandina uirgine & ſociis martyribus.

Cap. LXXVII.

BLãdina martyr cum quadrageſimooctauo martyribus paſſa eſt in lugdunẽſ ciuitate temporibus marci aurelii ueri & antonii atque lucii filiorum eius. De quibus eccleſiaſtice hiſtorie libro quinto capitulo primo & ſecũdo & tertio habet: ꝙ ſeuiente perſecutione contra chriſtianos apud lugdunum & uiennam urbes galliarum: adeo ut etiam domorum illis prohiberetur habitatio proceſſus in publico aut quorũcũq ciborum cõparatio ꝑfati martyres preſidi ſunt oblati. Inter quos cum quidam uectius paganus preſidem de tanta impietate argueret: tenetur & ipſe tãquã chriſtianorum aduocatus tentus eſt: & quidã diaconus nomine ſanctus qui laminis ferri & eris candẽtibus aduſtus in carcerem miſſus: rurſum diris cruciatibus exanimatus ſpiritum reddidit. Attalus quoque pergamenus qui martyres nutibus oculorum & geſtibus hortabatur: poſtquã diebus multis terrimũ carcerem toleraſſet: quia ciuis romanus capite ceſus eſt. ¶ Ex his quoq martyribus.x.in carcere tabefacti fame defecerunt. Deinde reliqui omnes producti qui ex eis ciues erant romani decollantur. Ceteri uero beſtiis ſubiiciuntur: ſed ab eis minime leduntur. Inter quos quidam & alexander phryx genere non obſtante ꝙ ciuis romanus eſſet: contra decretum principũ a preſide uolente populo complacere feris exponitur quia forte aliis pertinacior uidebatur. Attalus uero quidam alter prunis ſubſtratis in ſella ferrea tortus martyrium conſumauit. Blandina uero primo & ſecundo die diuerſis penarum generibus cruciata tertio die ad ſtipitem ligata beſtiis expoſita: ſed ab his minime leſa: quarto die uerberibus acta: craticula exuſta: ad ultimum gladio iugulata eſt. Cuius exemplo ponticus puer annorum.xv. multis paſſionibus affectus ante illam gladio palmam percepit. Maurus uero quidam: zacharias preſbyter: epactus albina: grata: & alii ceteri eiuſdem collegii glorioſi diuerſis ſuppliciis diebus plurimis torti: deinde in ſellis ferreis igne ſubiecto aſſati: Nouiſſime gladio conſumati ſunt. Quorum omnium.xlviii.martyrum reliquie incenſe & rhodanum fluuium diſperſe fuerunt. Sed diuina diſpoſitione in loco in quo corpora combuſta fuerant: cineres & oſſa incombuſta dimiſſa a fidelibus reperta & recollecta atque in eccleſia apoſtolorum ſub altari condita ſunt. Horum omnium paſſio agitur.iiii.nonã iunii.

¶ De ſancto Nicolao peregrino & confeſſore.

Cap. LXXVIII.

NIcolaus cognomento peregrinus confeſſor natione grecus tempore urbani pape ſecundi claruit. Hic in annis adoleſcentibus in monaſterium ſancti luce quod in ſcyro grecie partibus ſitũ eſt diutius conuerſatus angelicam uitam duxit. Cũq dominica precepta q̃ crucem tollendam ſequiq dominum iubent ſolicite audiſſet: non tamen ſpiritu ſed mãibus corpoream crucem arripiens monaſterio diſceſſit: & ut chriſtum liberius ſequeretur: peregrini cepit: qui ueniens hydrãtum apulie ciuitatem: ibiq aliquantulum cõmemoratus uenit tarentum: ubi aliqua miracula oſtendens a populo reuerentie eſt habitus: Inde uenit ad ciuitatem tranẽſ: ubi crucẽ ex more manibus baiulãs puerorum multitudinem congregauit: cum quibus ſacra urbis loca circiens: kirieleiſon clamare non ceſſabat: puerosq ſubſequentes ut ſimiliter clamarent cõcitabat: & ut ad ſe quotidie cõuenirent: & hoc diebus ſingulis iterarẽt puerulos pomis & fructibus ſibi datis alliciebat: quibuſdam ex ciuibus eum inſanum reputantibus: quibuſdam uero altiora de eo ſentientibus: & columbinam preſumentibus ſimplicitatẽ. Nã pauperrimis indutus panniculis: nudis pedibus incedebat: ſine intermiſſione orabat: diebus ſingulis non ante ueſperas cibum ſumebat. Panem uero modicũ & aquam ſemper comedebat. Cum autem eius fama ad biſantium archiepiſcopum perueniſſet: eum ad ſe accerſiuit: & cur talia clamando per urbem circũiret: ſciſcitatus eſt. Cui ſanctus uir preceptum domini de cruce ſumenda cõfeſtim allegauit: quam nedum animo ſed corpore ſe geſtaturũ quotidie diſpoſuit: qđ ſi epiſcopus in eius ſibi dioceſi denegaret: ad oppidũ ipſe mox aliud properaret. Preſul autem prudẽs ſancti confeſſoris rectam intentionẽ & columbinã ſimplicitatẽ attendens ei prohibere noluit: quin propoſitum adimpleret: quinnimo rogauit: ut quotidie ad ſuam menſam reficiendus accederet. Cũ autem nicolaus archiepiſcopi mandata adimpleret: & ciuitatẽ ex more kirieleiſon clamans & crucem baiulans cũ pueris peragraret: poſt dies modicos febre corripitur: & in hoſpitio cuiuſdã ex ciuibus nobilis deuotione maxima refouet. Qui ad extrema deueniens pueros ſuos aduocauit: & crucem ſuã eiſdem tradens: eos in noĩe domini benedixit: ſicq ſpiritum in pace domino reddidit.iiii.nonã iunii. Statimque a ciuibus unanimiter ad eum ex deuotione cõfluentibus corpus ad eccleſiam beate marie deducitur: & a cunctis certatim irruentibus pedes eius cum reuerentia deoſculantur. Eodem die mulier tranẽſ nomine mundella corporis

tactu sanctissimi lumen oculorum triennio ante perditum recuperauit. Alia mulier bisantia noie cuius brachium aruerat sanitatem recepit. Altera etiã alba nomine dolore uentris dudũ nimio fatigata: medelã a sancto cadauere pcepit. Sicq ab archiepiscopo & populo corpus peregrini nicolai in ipsa ecclesia honorifice tumulatur: ubi multis signis effulget.

De sancto Zacharia monacho. Cap. LXXIX.

Zacharias monachus siluani ablatis discipulus artissimam in eremo uitam duxit. Qui raptus in extasi a mane usq ad horã decimam ad se rediens: dixit se uidisse gloriam dei: & tunc fuisse dimissum: qui etiam pallium suum pedibus conculcans: dixit neminem posse fieri monachũ: nisi qui sic animo omnia conculcasset: quieuit in pace .iiii. non. iunii. Hec heraclides.

De sanctis Pergentino & Laurentino martyribus. Cap. LXXX.

Pergentinus & laurentinus fratres uterini nobiles ciuitatis arretine passi sunt sub persecutione decii cesaris in eodem oppido. Cum enim tyburtius consiliarius decii eandem urbem ingressus esset: delati sunt ei predicti fratres: q populum a deorum cultura superarent: qui illos aduocans: & primo quidem blanditiis multis hortari cepit: ut a christi predicatione desisterent. Et quia nobili progenie orti fuerant: eos tunc lenitate mollire cupiens dimisit. Cum auté adhuc dei martyres constantius christum confiterentur: & populũ a sacrificiis subtraherent exhortatiõibus suis. Iterum delati tyburtio tenti sunt: & cathomis leuati diutius fustibus cedi iubentur. Statimq brachia ministrorũ arefacta obstupuerunt: sed orantibus sanctis eisdem restituta sunt. Quo miraculo multi gentilium cõuersi fuerunt ad christum. Tunc iubente tyburtio sancti in carcerem recluduntur: & per triduum sine cibo dimittũtur. Post tres uero dies angelus domini ad eos descendit: quos & celico pane refecit: totusq carcer nimia claritate refulsit. Custodes uero uelut mortui obdormierunt. Cumq christiani qui nuper cõuersi fuerant cum sorore eorum pergentina ad sanctos uisitãdos eadem nocte uenissent: & custodibus munera detulissent: ut illos ad sanctos intrare permitterent: carcerem apertum inuenientes: & custodes dormientes ad sanctos ingressi sunt: & baptismi lauacrum expetebant: eisq ut abirent suadebant. Sancti uero martyres eos baptizandos ad cornelium quendam presbyterum miserunt: & q nullatenus abire uolebant responderunt: eo q ad martyrium festinabant. Sicq illi ad cornelium accedentes baptizati sunt fere sexaginta uiri. Sequenti die tyburtius hec audiens: eos eductos super carbones ardentes nudatis plantis stare fecit: sed uterq ipsorum illesus permansit. Tunc statuam iouis adduci mãdauit: eosq illam adorare suasit. At postquam illi orationem fuderunt: idolum in puluerem redactum est. Quo miraculo ducenti paganorum conuersi sunt & clamantes christum uerũ deũ furore gẽtilium usq ad morté cesi: semiuiui relicti sunt. Tunc tyburtius iussit pergentinum & laurentinum fratres capitalem subire sententiam. Quorum corpora pergentina soror illorum cum aliis pluribus christianis noctu surrepta longe a ciuitate arretina fere mille passibus sepeliuit .iiii. non. iunii.

De sancto Lisardo cõfessore. Cap. LXXXI.

Lisardus presbyter & confessor sancti leonardi magni germanus fuit tempore sancti remigii archiepiscopi remen: & clodouei regis francorum ut dicetur infra in legenda sancti leonardi .viii. idus nouẽbris. Hic cũ beato leonardo fratre suo relicta curia reguli sancto remigio archiepiscopo adhesit: & ab eodẽ in sacerdotii dignitate consecratus est. Post hec associatus leonardo aurelianum predicãtes uerbũ domini deuenerũt. Et in quodam cenobio aliquãdiu insimul seruientes domino permanserunt. Cũ autem lisardus super ripam ligeris solitariam uitam elegisset: & leonardus per sancti sps admonitionem in aquitania predicare disponeret: osculantes se ab inuicẽ discesserunt. Sicq lisardus omni uite sue tpe in eodem loco breui tugurio locatus ieiuniis & cõtéplationi intentus perseuerauit. Et .iiii. non. iunii i pace quieuit. Cuius corpus aureliani tumulatum miraculis coruscat.

De sancto Isaac martyre. Cap. LXXXII.

Isaac monachus & martyr apud ciuitaté cordubam passus est. Qui cum esset annorum .xxvii. feruente persecutione: gladio pro fide christi necatus cũ palma martyrii ad regna celestia cõuolauit .iii. non. iunii. Hec hieronymus in martyrologio suo. Et inde ado.

De sancto Isaac presbytero. Cap. LXXXIII.

Isaac antiochene ecclesie presbyter cõtinẽtissime uite: & perspicue sapiétie clarus fuit. Qui aduersus nestorianos & eutycianos multa scripsisse dicitur. Antiochene quoq urbis sue excidiũ elego metro deplorasse narratur. Claruit autem leonis primi temporibus. Hec gennadius de illustribus.

De sancto Isaac cõfessore. Cap. LXXXIIII.

Isaac abbas & confessor de syrie partibus ad spoletanã ciuitaté deuenit: ingressusq ecclesiam a custodibus petiit ut sibi quantum uellet licentia concederetur orandi quod & obtinuit. Et cum diebus tribus & subsequẽtibus noctibus indefessus orationem continuasset: & hoc unus ex custodibus cerneret: inflatus superbie spiritu: cepit impostorem clamare: qui se triduo ante oculos hominum orare simularet. Et cũ uirum dei alapa percussisset: repente sps illum malignus inuasit & ad uiri sancti uestigia strauit: & q isaac inde ipsum expelleret acclamauit. Cuius tamen uiri peregrini nomen adhuc ignorabatur: moxque ut uir dei super eũ incubuit: malignus sps qui eum inuaserat abscessit. Quo miraculo ciues stupefacti uirum domini reuerentia habere ceperunt eiq multa pro edificãdo monasterio obtulerunt. Ille autem nihil horum accipiens desertum locum repperit ibique sibi humile habitaculum construxit: multosque ibidem discipulos congregauit. Hic prophetico spiritu claruit: & miraculis coruscauit. Die quadam in horto monasterii uangas discipulos hora uespertina iactare precepit: quod futurum erat spiritu dei prenoscens. Cum aũt nocte ad matutinum cum fratribus surrexisset: pulmentum operariis coqui iussit: factoq summo mane ipsum ad hortũ deferri mandauit: ubi quot uãgas

sactari fecerat tot laborantes inuenit. Ingressi quip/
pe fures fuerant:sed mutata mente per spiritum nan
gas apprehenderant:& usquoq; sanctus ad eos perue
nit hortum colere non cessauerant. Quos ille clemen
ter salutauit pulmento refecit & de malo proposito
quo uenerant redarguit atq; collectis oleribus onera
tos remisit. ℭ Cum quidá scissis pannis obsiti & nu/
di ad eum uenirent:eiusq; misericordiá postularét:il/
le unum ex discipulis siléter uocauit:eiq; precepit: ut
ad talé cauam arboré in siluam accederet:& uestimé/
ta ibi reperta deferret. Qui dú iussa cóplesset & uestes
repertas detulisset uir domini eas peregrinis nudis pe
tétibus tribuit. Illiq; recognouerút que posuerant pu
dore cóstemati:qa qui frauduléter uestiméta q̃rebát
aliena cósusi receperút sua. ℭ Quidá uir se illius oro/
nibus cómendás sportas duas aliméto℞ ei per pue℞
transmisit. Qua℞ unam puer in itinere abscódit alte
rá uiro detulit. Quá ipse gratáter accepit:sed puerum
admonuit:ne sportam absconditam incaute contin/
geret:quia serpens in ea ingressus foret: puer igitur
quis exultasset q̃ mortem euasit:quia tamen delictú
eius propalatum fuerat confusionem suscepit. Reuer
susq; sicut ei abbas dixerat serpentem in sporta inue/
nit:& de commisso penitentiam egit. Hec gregorius
tertio dial. cap. xiiii. Sanctus autem isaac clarus uirtu/
tibus in episcopo cenobio in domino quieuit.

ℭ De scó Quirino epo & martyre. Cap. LXXXV.

Quirinus eps sciscianus & martyr tpe dio/
cletiani & maximiani passus est. Qui cú
in eadé ciuitate que oppidum est illyrice
puicie a maximo preside quereret:egres/
sus urbé & fugiens cóprehensus est:& maximo iudi/
ci presentatus. Et cum se christianú libere pfiteretur
iussit eú fustibus cedi. Deinde grauatú catenis in car/
cerem recludi. Cui nocte oranti diuinus splédor illu/
xit. Quod uidens marcellus custos carceré aperuit:&
cóuersus ad xpm:ac eius pedibus pstratus baptisma
sacrú suscepit. Post triduú autem maximus iudex ius
sit quirinú ferro uinctú ad amantiú presidé ad primá
pánonie ciuitatem adduci. Qui iuxta flumé danubiú
amantio de scarabatensi ciuitate reuertenti p̃sentat:
qué ille ad candé ciuitatem rediés illuc adductú du/
rissimo carceri mácipauit. Cui xpiane quedá matro/
ne cibú potumq; ministrabát. Statimq; ut oblata be/
nedixit ceciderunt catene de manibus & pedibus eius:
donec manducaret:deinde a custodibus ad sabariam
ciuitatem adductus amantio presidi in theatro obla/
tus est. Qué preses per multa uerba ad sacrificádum
suadebat. Cúq; quirinus tá eius minas q̃ bláditias có/
tempsisset:iussit amantius ad collum eius molam su
spendi:atq; in fluminis sabari undam demergi. Cúq;
de ponte precipitatus fuisset in flumen & diutius su/
pernatasset cum spectantibus christianis collocutus:
ne suo terrerentur exemplo:uix orans ut mergeret
obtinuit. Cuius corpus non longe inde repertum in
basilica iuxta scarabatem ciuitatis portam principa/
lem posita a fidelibus sepultum est. Facta uero incur/
sione barbarorum in partibus illis:christiani inde fu
gientes corpus martyris abstulerunt:& romam baiu
látes uia apia miliario ab urbe tertio in ecclesia ad ca/
tacumbas deuote deposuerunt. Vbi aliquando apo/
stolorum corpora iacuerunt ubi & corpus sancti Se/
bastiani martyris cum aliis plurimis requiescit. Pas/
sus est autem pridie non̄ iunii.

ℭ De sanctis. xliiii. martyribus. Cap. LXXXVI.

Quadragintaquattuor martyres in ciuita/
te iconii passi sunt sub alexandro impera
tore. Hi a sanctis quirico & iulita conuer/
si:cum christum publice predicarent ius/
su alexandri capite cesi sunt pridie non̄ iunii:& in ea/
dem ciuitate tumulati.

ℭ De sancto Bonifacio episcopo & sociis martyri/
bus. Cap. LXXXVII.

Bonifacius archiepiscopus magnitudinis
apud frixiam martyrium passus est. Qui
iussu stephani pape secundi pipinum caro
li patrem unxit in regem francorum. Hic
de britannia ueniés fidem christi frixionibus primus
annunciauit:& multis miraculis nouelle géti nouus
predicator coruscauit. Cúq; maximam partem frixie
christi cultui subiecisset:& sacro fonte baptismatis di
luisset:a paganis qui supererant tentus & multis affe/
ctus iniuriis:tandem gladio peremptus martyriú có
sumauit:cú eobarico epo & aliis seruis dei non̄ iunii.

ℭ De sancto Bonifacio episcopo & martyre.
Cap. LXXXVIII.

Bonifacius archiepiscopus bosneń & mar/
tyr consanguineus othonis tertii impera/
toris fuit:qui sibi admodum dilectus libe
ralibus istructus & musicus gratiosus:ad/
huc in seculo deo deuotus erat. Et dum ecclesiam san
cti martyris bonifacii sui nomine frequentaret: opta
bat se illius exemplo martyrem futurum. Tandem
relicto seculo habitum ordinis camaldueń accepit:&
sancto romualdo abbati eius ordinis fundatori adhe
sit:cuius discipulus effectus sanctissimam uitam plu/
ribus secum annis egit. Demum ad martyrium fla/
grans a sede apostolica predicandi gentibus licétiam
impetrauit:& consecratus archiepiscopus ad gentes
bosne euangelizandas accessit: qui ceteris consociis
equitantibus nudis pedibus incedebat. Et cum alias
bis solum in septimana dominica scilicet die & quin
ta feria cibum sumere consueuisset: tunc pro labore
itineris tantum sibi indulsit: ut quotidie medio pa/
ne & aqua modica reficeretur: diebus dominicis &
festiuis addens poma uel arborum radices uix coctas
Qui etiam postquá est in archiepiscopum consecra/
tus officium monasticum iure professionis & ca/
nonicum iure consecrationis quotidie bis dicebat.

Veniens autem ad montes & pedes ire non ualēs nudis plātis & cruribus equitabat: & in partibus illis frigidissimis adeo frigus intolerabile sepius substinebat ut aliquādo pedē a ferro subherente disiungi nō posset: nisi aqua calida subueniret. ¶ Veniēs igit̃ ad bosnas gentiles uerbum domini feruentissime predicabat. Sed uidēs se modicum proficere: ad rutenorum regem deuenit: ibiq; christum annunciare cepit. Rex autem illum pannosum inspiciens: putabat: ꝙ spe cōquirende pecunie hec simulate confingeret: eiq; munera promisit: si a permissis desisterent. Ille uero pontificalibus preciose indutus coram rege stetit: quem adhuc rex magis simulatorem existimauit. Eidemq; spopondit: ut si episcopus per ignem inustus incederet: ipsius fidei adhereret. Moxq; ignē copiosum accēsum episcopus aqua benedicta consperſit: & pontificalibus indutus per ipsum securus trāsiuit. Ita ut nec pilus adustus in ueste: nec odor fumi ī carne quid apparuit. Quo miraculo rex cum populi multitudine infinita conuersus & baptizatus est. Cupiebatq; regnum filio dimittere: & bonifacio adherere. Fratrem autem suum nolentem fidem christi suscipere absente archiepiscopo occidit. ¶ Cum autem bonifacius ad alterum regis fratrem longe positum iuisset: ut ei christum predicaret. Ille archiepiscopum tenuit: & in conspectu suo & plurimorum decollari fecit. Statiq; ipse regis frater excecatur: & tam ipse q̄ omnes astantes intantum sensum amiserunt: ꝙ sicut lapides immobiles & omnino insensibiles persistebant. Rex aūt hoc audiens illuc cum multis accessit: ut fratrem occideret: sed cum miram dei ultionem uidisset: orauit christum: ut omnes illi ad sensum & loquelam redirent: eo pacto ꝙ si conuerti uellēt eis iniuria necis sancti uiri remittatur: sin autem cuncti gladio trucident̃. Factaq; oratione tā regis fratri q̄ ceteris sensus restitutus est: qui baptismo suscepto sancto martyri triumphale sepulchrum & ecclesiam construxerunt.

¶ De sancto Bonifacio episcopo carthaginensi. Cap. LXXXIX.

Bonifacius episcopus carthaginēsis claruit tempore zenonis imperatoris ut ait sigibertus: qui sanctitatis culmine & sapientie lumine admodum effulsit: Librosque plurimos ad diuersos conscripsit: uidelicet de predestinatione: De continētia coniugatoꝝ post uorū: De uirginitate & humilitate: De oratione & cōpunctione: Scripsit & sermones elegātes ꝑcipue: De natiuitate domini: Et de solēnitate sancti stephani ꝓtomartyris. Et uirtutibus insignis migrauit ad christum.

¶ De sanctis Nicandro & Martiano martyribus. Cap. XC.

Nicander martianus martyres uigente persecutione paganorū in ciuitate atina a maximiano preside comprehensi cum sacrificare nollent primo diebus. xx. in carcere detenti & afflicti sunt. Deinde ad decollandū iubent̃ adduci. Tunc uxor nicādri iuuenis puella uirꝫ exhortans ut in christi confessione maneret immobilis detenta est a paganis: martyres autē domini ligatis duobus orariis ante oculos eorum decollati sunt: uxor āt nicandri post dies. iii. etiam ipsa in cōfessione fidei capitalem sententiam ab eodē accepit iudice. Ciues aūt uenephrani corpus sancti nicandri in eoꝝ urbe: ciues uero atinates corpus martiani in eorum oppido collocarunt. Passi sunt enim in territorio inter ipsas duas ciuitates posito noñ iunii.

¶ De sancto Philippo diacono. Cap. XCI.

Philippus diaconus de. vii. primis ab apostolis electus est: ut habetur act. vi. & cum stephano ꝓtomartyre ordinatus est. De quo plurima in actibus apostoloꝝ scribuntur. Nam & samarie predicauit: & simonem magum baptizauit. Cādacis etiam eunuchum regine ethiopum ad christi fidē conuertit & sacri baptismatis unda perfudit: multisq; ciuitatibus donec ueniret cesaream nomē domini iesu christi euangelizauit: ut habet̃ act. viii. ueniens aūt cesareā multis ibidē miraculis claruit: Habuit enim. iiii. filias uirgines sacratissimas per quas deus multitudinē uirginum lucratus est. Hic inter cetera ut ait papias ep̄s hieropolitanus mortuū quendam per easdem eius quattuor filias sibi oblatū a mortuis suscitauit. Deinde ordinatus est episcopus in thracia scythia: ut tradit abbas dorotheus. Et postq̄ in ecclesia sua sibi commissa annis pluribus predicasset reuersus cesaream in pace dormiuit octauo idus iunii: ubi & sepultus quiescit. Et iuxta ipsum tres ex predictis filiabus suis iacent. Quarta uero ephesi dormit.

¶ De sanctis Artemio candida & Paulina martyribus. Cap. XCII.

Artemius cādida uxor eius & paulina uirgo coꝝ filia mēes rome passi sunt sub diocletiano iudice sereno. Hi a sancto petro exorzista cōuersi sunt: cū apud eundē artemiū in carcere detineret̃: postq̄ prefata paulina ab obsessione maligni sp̄s per eundē petrum liberata est qui oēs cum alioꝝ multitudine carceratoꝝ a sancto marcellino p̄sbytero baptizati sunt ut supra dictum est in passiōe marcellini & petri. iiii. noñ iunii. Postq̄ aūt marcellinus & petrus a sereno decollati sūt ut ibidem dictū est: & p̄fatus artemius cū uxore & filia a paganis detenti: & in carcere iubente sereno diebus pluribus uincti fuerunt: tandem cū in christi confessiōe constantes persisterent data super eos sententia artemius gladio necatus est. Candida uero & paulina lapidibus obrute sunt. Quorum corpora christiani rapientes uia aurelia ubi & interfecti fuerant: cum reuerentia collocarunt octauo idus iunii.

¶ De sanctus uiginti martyribus. Cap. XCIII.

Viginti martyres apud tarsum cilicie temporibus diocletiani & maximiani sub iudice simplicio passi sunt. Qui per diuersa supplicia deum glorificauerunt in corporibus suis: Quorum corpora apud hipponem ciuitatem aphrice translata sepulta custodiuntur: ut dicit Augustinus. xxii. de ciuitate dei: ubi & refert ꝙ dum quidam florentius senex & pauper qui uestem amiserat: nec unde aliam emeret habebat: ad hoꝝ martyꝝ memoriam orasset: quatenus eius inopie subueniret cōfisus de uirtute sanctoꝝ in littore piscem magnum palpitatē repperit: quem scindēs in eius uentre anulū aureum cum lapide precioso inuenit: quē tanti uendidit ꝙ inde se honorifice uestiuit: & martyribus gratias egit. Quorum passio colitur. viii. idus iunii.

De sancto Vincentio epo. Cap. XCIIII.

Vincentius eps meuie ciuitatis tẽtus a quodã capitolio rectore tuscie qui epos christianos ferro uinctos perusii congregauerat puniendos cũ fratre suo benigno diacoñ adductus est ad tẽplum martis ut diis imolaret. Cum aũt orasset oĩa idola subuersa sunt:& demones ululantes exeũtes:multosq3 paganoꝝ cedentes sexcẽtos ex eis uerberibus occiderũt:omnesq3 xpianos qui ferro uincti erant xpi uirtute cõpulsi soluerunt. Quo miraculo plurimi gẽtiliũ fidẽ perceperũt: inter quos qdã mauertius comes prius crudelissimus qui & de uicinis locis epos cõgregauerat cõuersus est. Cũ autẽ christiani cũ epo ad locũ alium se transferẽtes psallerent:misit capitolinus & inde sublato uincẽtio ceteros gladio occidi fecit. At extasius qdã religiosus corpus benigni diacoñ ex ceteris rapiens nõ longe a portulio sepeliuit cal.maii. ℂPost dies aliquot capitolinus pduçũ uincẽtiũ & diutius tortũ atq3 lapidibus cõtusum distentũ in equuleo & flãmis adustũ carceri mãcipauit:ubi ianuis diuinitus patefactis lux celica sibi refulsit. Quod preses audiẽs iussit eũ in mare mergi:q in equore missus ab angelo ad littus reductus ẽ. Vnde & qui eum demerserãt hoc cernẽtes conuersi sunt:& usq3 ad ciuitatẽ suam meuiam illũ humeris reportarunt. ℂInterea mortuo capitolino & a porphyrio eius successore detinef:ferisq3 subiicif: sed ab eis minime lesus in fouea aque maxima necari iubef. Veꝝ aperiens se terra aquas obsorbuit:& .xviii. fugiẽtes aquas deglutiuit. Vincentius uero ad cellam suã redũt:& subsequẽti die dominico celebrata missa coram populo spiritũ emisit.viii.idus iunii. Cuius corpus matrona quedam luceria a gentilibus precio redemptum:qui illud rapuerant exurẽdum: in predio suo qui uocatur campus salutis sepeliuit:inter portulium & leuaniam miliario ab urbe.xliiii. ubi & iacet miraculis clarens.

ℂDe scõ Paulo epo & martyre. Cap. XCV.

Paulus eps cõstãtinopolitanus & martyr sub cõstantio ĩperatore martyriũ passus est:qui ob defensionẽ catholice fidei ab eo dẽ imperatore arriano de sede sua eiectus & apud quandã ciuitatulã in cappadocia cucusam nomine exilio ĩpulsus arrianoꝝ ĩsidiis grauiter strãgulatus ad celestia regna migrauit.vii.idus iunii. Hic sapientia pclarus:ut non solum sue patientie exemplo: sed etiam sermone ceteros ad tolerantiam confirmaret:de patientia libellum edidit: ubi & de penitentia tractans docet penitentẽ sic pro peccatis dolere debere ne supra mensuram tristis periculum desperatiõis incurrat. Tantoq3 lepore & rationum suasione paciẽtes aduersa ad cõstãtiã & animosinitatẽ ĩducit: ut expssius docere uideaf:q3 ueri beati qui psecutionẽ patiunf ppter iustitiã. Hec in martyrologio adonis.

ℂDe translatiõe sancti Seruatii epi. Cap. XCVI.

Translatio corporis sancti seruatii facta est tẽpore eldonis filii henrici regis francoꝝ. Cũ enim eius ecclesia apud traiectũ ciuitatẽ fabricata est tpe caroli regis:misit idẽ carolus uenerandũ uirum noie uiligisum ad restaurandũ ea que in ipsa ecclesia defecissent. Cui p noctẽ dormiẽti sanctus seruatius astitit:seq3 de tellure leuari mãdauit. Quod cũ uiligisus epo nũciasset: indicto triduano ieiunio cuncto populo: apertoq3 secretario subterraneo:inuẽtus est sarcophagus marmoris preciosi:in quo corpus sacrũ esse putãtes:illud aperuerũt & nihil in eo reperiẽtes ad mortẽ contristati sunt. Sequẽti uero die superioris oratorii monumentũ resecarũt:ubi & corpus beati seruatii inuenerũt:qd tamẽ illuc ignorabat translatũ. Erat aũt corpus oino integrũ & in nullo penitus corruptũ: uestes quoq3 oino illese:cũ pontificali baculo & claue argentea sibi a sancto petro rome per uisum tradita:ut in eius legenda superius dictũ e.iii.idus maii. Ex tumulo quoq3 hoc odor mirificus exhalabat. ℂDum aũt corpus leuare uellẽt:mẽbra singula istar candẽtis ferri trãsfigurata cernunf:quod in loculo argẽteo ei preparato supius exaltaf:luxq3 imẽsa totũ sanctuariũ circũfulsit. Que cũ rex carolus audisset:traiectũ uenit:& ibidẽ pascha domini celebrauit:ubi & ĩfinita miracula ostẽsa sunt. ℂPost aliquod uero tempus heldo filius henrici regis francoꝝ ad instantiam matris regine corpus sancti seruatii summa deuotione saxoniã trãstulit: & in basilica nomini eius cõstructa locauit. Sed cũ oĩa traiectensibus ciuibus ad infortunium cederent: ipsiq3 absentie sancti corporis hoc ascriberẽt:miserũt quosdam qui de partibus saxonie corpus furãtes traiectũ rettulerũt. In cuius trãslatione miracula multa & signa deus ostendit. Que facta est.vii.idus iunii.

ℂDe sancto Medardo epo. Cap. XCVII.

Medardus eps claruit tpe clodouei regis francoꝝ. Hic pgenitus pre noie tardo de forti genere francoꝝ matre uero pthagia romana:cũ adhuc puer ad scholas iret:& tunicã quam sibi mater fecerat:ad artificẽ cõponẽdam deferret:inuẽto a se ceco tunicam pbuit. Cibũ etiã ei traditũ pleruq3 pauperibus diuisit:ipse ieiunus pmãsit. Etate quoq3 puerulus spiritũ pphetie se habere demõstrauit. Nã cũ eẽt in tornaco puero cõsocio ī scholis pdixit:q3 post annos.xxx.futurus esset eps: & ut pdixerat sic euenit. Factus aũt pslbyter multa miracula ostendit. Cũ enim quadã nocte fur eius uineã introisset:& uuas exportandas pcidisset:nec ex ipsis gustare: nec ĩde ualuit se mouere:donec mane repertus a medardoq3 solutus inde cõfusus recessit. ℂAlius quoq3 nocte eius mela diripiens:& oues exportans dum abire uellet:ab apum examine in horto mellificante faciem eius artante adeo punctus & oppressus fuit: q3 nullatenus exire potuit:donec ueniẽte uiro dei latro predam deposuit & medardus eum liberauit. ℂClotharius rex in francos exercitum mouit: qui cuncta in uilla & agris diripiẽs dum ad solenciacum uillam sancti medardi ueniunt:inde se mouere nequiuerũt: donec cuncta que predati fuerant dimiserunt. ℂPorcarii etiam sui a quibusdam seducti porcos ad nemotum usq3 locum asportantes:mane apud cellam uiri sancti cum porcis inuenti sunt:& de commisso penitentiam egerunt. ℂDeinde factus est episcopus nouiomẽ:& decimoquinto annis episcopatum gubernauit:uitamq3 laudabilem ducens eisdem signis effulsit. Inter que tonsionem quendam a demonio uexatum mirabiliter liberauit. Post obitũ aũt sancti eleutherii epi tornacẽ:medardus ad sedẽ illius trãslatus est: & sedit annis quattuor. Qui quãti meriti apud deũ su-

tit: ostensum est q̄ in eius obitu celi aperti sunt: atq; ante eum diuina micuerunt luminaria. Pluuia etiam aquarum calidarum in terram defluxit. Quieuit in pace sexto idus iunii. Sepultus in ecclesia sua miraculis coruscans insignibus.

¶ De sctō Gildardo epō. Cap. XCVIII.

GIldardus eps rothomagen̄ frater p̄fati sancti medardi epi fuit. Qui ambo gemelli uno & eodē die nati uidelicet. vi. idus iunii: & uno & eodē die euolutis annis ambo epi cōsecrati sunt uidelicet. vi. idus iunii. Alter i ecclesia nouiom̄ alter in ecclesia rothomagen̄: iterumq; post lapsum annoꝝ eodē ipso & unico die ambo a seculo absoluti sunt. Floruit aūt gildardus tpe quo supra dictū est & plenus uirtutibus in domino eodē ipse die quo & frater medardus feliciter obdormiuit: uidelicet. vi. idus iunii. Sepultus est in ecclesia rothomagen̄: ut dicit frater uincētius in speculo historiali.

¶ De scīs Prīo & Feliciāo mr̄ibus. Cap. CXIX.

PRimus & felicianus martyres passi sunt in ciuitate numētana militario. xiiii. ab urbe sub diocletiāo & maximiano augustis p̄side aūt ꝓmoto. Hi cū essent in urbe roma apud iperatores a tēploꝝ pontificibus accusant: q; nisi eos sacrificare fecerint nulla a diis suis responsa obtinere ualebūt. Iussu igit̄ imperatoꝝ capti in carcere recluduntur: sed ab angelo soluti post dies aliquot iteꝝ eisdem p̄sentat̄. Quos iusserūt ad phanū herculis adduci: & nisi sacrificarēt a militibus tormētis affligi. Ducti igit̄ ad tēplū cum imolare cōtenerēt uirgis diutius cesi sunt. Tūc impatores: illos ꝓmoto p̄sidi ciuitatis numētane tradiderūt acriter puniēdos. Quos milites ferro uīctos iuxta foꝝ ipsius oppidi in carcere posuerūt. Post dies uero multos iussit p̄ses eosdē sibi p̄sentari & sacrificare contēnentes abinuicē separi. Dicebatq; feliciāo ut sue cōsulēs senectuti diis imolaret. Qui se annoꝝ. lxxx. eē asseruit & annos. xxx. elapsos ex quo ueritatē agnouit. unde p̄elegerat deo uiuere: q ipm poterat de manibus p̄sidis liberare. Quē iussit ꝓmotus ad stipitē ligari: & clauos in māibus eius ac pedibus affigi. Et cū leto uultu persisteret mandato presidis ibidem felicianus torquet̄: & triduo in eodē stipite cōfixus dimittitur: & neq; panis neq; aqua eidem ministrat̄. Dehīc depositus i custodia detinet̄. ¶ Postmodū p̄ses primū adduci fecit: eiq; suadēdo asseruit: q; frater suus felicianus iperatori cōsentiens magnus in palatio uenerabat̄. Cui primus respondit: q; filius diaboli uer̄: dixisset: eo q; felicianus imperatori celesti consensisset. Tunc iratus promotus iussit eum in equuleo suspendi & latera illius facibus incendi. Deinde in lecto deponi: & plūbū bulliēs in os eius infundi: presente feliciano ut terreri posset. Ipse uero plūbū tepefactū ut aquā suauiter bibit. Tūc iussit eos in amphitheatrum duci & duos imanissimos leones eis dimitti. Qui ad eorum pedes prostrati ut agni māsueti steterunt. Rursus & ursos ferocissimos eis iussit laxari: qui & ipsi cum leonibus mansueuerunt. Aderant ad hoc spectaculum ex uicinis urbibus plusq̄ duodecim milia hominū. Ex quibus. M.ccccc. cōuersi sunt ad xp̄m: preses uero hec cernēs sanctos ex amphitheatro mandauit educi: & ibidem gladio capite truncari: & eorum corpora canibus rodenda dimitti. Que dei uirtute nedum a bestiis & auibus: sed etiam a muscis intacta permanentia a christianis collecta ad arcus numentanos iuxta harenarium sepulta sunt: ubi & persecutione sedata ecclesia in eorum nomine fabricata est: miliario. xiiii. ab urbe. Passi sunt autem circa annum domini. cclxxxvii. quinto idus iunii.

¶ De sancto Maximiano epō. Cap. C.

MAximianus eps syracusanus uita & miraculis claruit tpe beati gregorii pape. Fuitq; primo abbas monasterii in quo beatus gregorius monachus fuit: Postmodū electus in epm̄ syracusane ciuitatis. Qui dū adhuc abbas esset: & cū quibusdā fratribus de cōstantinopoli ad urbē rediret: in mari adriatico nimia tēpestate deprehēsus in existimabili ordine atq; miraculo dei irā cognouit & gratiam. Nam cū uentoꝝ nimietatibus eleuati fluctus seuirent: ex naui claui perditi: arborq; scissa est: uela in undis piecta: totumq; uas nauis q̄si fatū nimiis fluctibus a sua erat iam cōpage dissolutū: rimis itaq; patentibus intrauit mare atq; usq; ad superiores tabulas ipleuit nauem: ita ut non tam nauis inter undas q̄ unde intra nauim iam esse uiderentur. Tunc in naui residentes non iā ex morte uicina: sed ipsa eius p̄sentia ac uisione turbati: oēs sibimet pacē dederūt & corpus domini acceperūt: eorūq; aīas domino cōmendabant: quoꝝ corpora in tā pauendā mortē tradiderat. Sed omnipotēs deus meritis sancti uiri eos mirabilius seruauit. Nā diebus octo nauis usq; ad superiores tabulas aqs plena: iter suum peragens enauiauit: nono autem die in portū cotronen̄ castri deducta est: ex qua omnes incolumes exierunt. Cūq; post omnes maximianus esset egressus in eiusdem portus profundum nauis demersa est: acsi illis egrediētibus pro pondere subleuatione caruisset. Et que plena omnibus in pelago aquas portauerat: atq; natauerat: maximiano cum suis fratribus exeunte aquas sine hominibus in portu portare non ualuit. Post hec sanctus domini ad episcopalem sedē sublimatus uirtutibus plurimis gloriosus in pace quieuit. v. idus iunii. Hec gregorius tertio dialogo cap. xxxvi.

¶ De sancto Maximino episcopo. Cap. CI.

MAximinus episcopus fuit unus ex. lxxii. christi discipulis. Cui post ascensionem christi apostolis per diuersa terrarum loca ad predicandū euntibus: beatus petrus apostolus specialiter commendauerat mariam magdalenam: sicut & mater domini ioanni euāgeliste ab

ipso christo fuerat commendata. Cum igitur post lapidationẽ stephani iudeorum persecutio in discipulos ebulliret: ut habetur actuũ. vii. Iudei magdalenã & martham cum marcilla eius pedissequa lazarum maximinũ & cedonium: qui fuerat cecus a nativitate: & alios plures navicule impositos sine remo uel remige mari exposuerunt: ut sic in undis necarentur: ut dicetur infra in legenda magdalene. xi. cal. augusti. Qui deo duce omnes incolumes massiliã applicuerũt: ubi predicante maria: & omni populo ad deũ converso: lazarum epm massilie constituerunt: universamq̃ p̃vinciã converterunt. Beatus uero maximinus rexit ecclesiã aqueñ uerbo predicationis uacans: & miraculis coruscans annis fere. xl. Ipse quoq̃ dilecte sue filie magdalene die obitus eiusdem sacra mysteria tradidit: eãq̃ in eius ecclesia ante altare defunctã honore debito tumulauit. Post cuius obitũ annis quinq̃ supervixit. Et post hec in xp̃o quievit. iiii. idus iunii. Sepultus in monumento quod ipse sibi cõstruxerat iuxta corpus beate magdalene. In quo loco processu temporis repta sunt corpora magdalene & marcille maximini & cedonii & honorabilius tumulata.

¶ De sancto Cedonio ep̃o. Cap. CII.

Cedonius ep̃s uel sidonius fuit ille cecus a nativitate: quẽ dominus lutũ ex sputo faciens: & oculos liniens illuminauit: ut hr̃ Ioã. x. Qui & ab aliquibus dr̃ fuisse unus ex septuagintaduobus xp̃i discipulis. Sive aũt ex numero illoꝝ fuerit sive non: planũ habet̃ ex chronicis & gestis discipuloꝝ: q̃ xp̃i discipulus fuit: & post ascẽsionẽ domini ab apostolis baptizatus sancto maximino sp̃ealiter adhesit: unde & ut dictũ est: cũ eodem & lazaro atq̃ sororibus eius navicula ip̃ositus a finibus iudeoꝝ expulsus fuit. Postq̃ aũt prefati sancti p̃vinciam provincie ad quã deo duce applicuerant: ad xp̃m cõverterunt. Et postq̃ beatus lazarus massilie & btũs maximinus aqs ep̃i ordinati sũt. Ipse ĩ ministerio maximini aqueñ civitati permãsit: & eiusdẽ p̃dicationis coadiutor fuit: ubi & post dies multos in pace qeuit: & iuxta magistrũ reconditus iacuit: ut supra actũ est.

¶ De sanctis Basilide Ttropode & Mandale confessore. Cap. CIII.

Basilides: tropus & mandalus affectu martyres: actu uero cõfessores tẽpore aureliani imperatoris apud civitatẽ aurelianam claruerunt. Cũ enim basilides esset officialis platonis prefecti in partibus orientis: xp̃s eidem apparuit: & xp̃ianum in ministerio gentilis esse non debere dixit: eidẽq̃ ut renunciaret officio mãdauit. Veniens ergo basilides ad prefectũ petiit ab eo licentiã: ut parẽtes & affines suos revisere posset in civitate aurelia: que erat in italia: cõsistentes: eo q̃ annis. xxv. in officio prefecture fideliter seruisset: p̃mittens se usq̃ ad annũ reversurum. Prefectus aũt eius fidelitatẽ attẽdens non solũ unius anni sed biennii licentiã gratãter concessit. Reversusq̃ ad locũ ubi ei christus apparuerat: ipsum iteꝝ se expectantẽ invenit. Cui cũ basilides que fecerat: enarrasset: ut cãm deserendi officii invenisset mandauit ei dominus: ut socios suos tropodẽ & mandalẽ secum assumeret: & ad littus accedentes divinã ibi naviculã invenirent. Qui cũ iussa dominica cõpleuisset: ac oĩa sociis ambobus rettulisset: omnes unanimiter reliquentes cuncta que habebant: ad littus devenerunt: & naviculã paratam invenerunt: in qua erat ipse christus gubernator: & angeli remigantes: qui ad pedes salvatoris procidentes naviculã ĩtraverunt: & celico ab angelis pane refecti unius noctis spatio mare transfretantes ad portũ civitatis aurelie: que est in finibus italie pervenerunt: & miliario. viii. ab ipsa urbe in terrã descenderunt. Cũ autẽ urbi p̃dicte appropinquantes audiuissent: q̃liter aurelianus ĩperator christianos persequebatur: ad civitatẽ ire formidantes: domino iesu xp̃o qui eoꝝ dux & nauta fuerat se cõmendabant. Quibus iteꝝ christus apparuit: eosq̃ per angeloꝝ ministeriũ pane & aqua refecit. Et postq̃ comedissent: obdormierunt. Mane uero se excitãtes ad ipsum locũ ubi & de navi exierant: videlicet in ipso se littore invenerunt: Et orauerunt ad christũ ut animas eorum in pace susciperet: eadẽq̃ hora spiritum emiserunt quarto idus iunii. Quorum corpora ibidem sepulta sunt: & ecclesia fabricata: ubi & miraculorum beneficiis elucescunt.

¶ De sanctis Getulio & Amantio & sociis martyribus. Cap. CIIII.

Getulius: cerealis: amantius: & primitiuus rome sub hadriano principe martyrium passi sunt. Cũ enim getulius doctissimus in fide christiana multos erudiret cerealis vicarius ab imperatore hadriano ad eũ tenendũ missus est: qui eũ legentem & docentẽ repperit. Fuerat ãt cerealis cũ fratre getulii primitiuo amicissimus amãtio cuidã tribuno: qui xp̃ianus effectus officiũ dimiserat: sed ob metũ hadriani latebat. Sanctus aũt getulius cereali amantiũ declarauit: & ipsum ad eũ adduxit. Quẽ cerealis aspiciẽs gavisus est summa letitia: & ab eodẽ in fide xp̃i edoctus: ad sanctũ sixtum papam primum adducitur: & ab ipso cerealis baptizatur. Que cum hadrianus intellexisset misit licinium consularem ut eos puniret. A quo beati getulius & primitiuus frater eius cum cereali & amantio tẽti sunt. Qui primo grauissime cese deinde diebus. xxxvii. in carcere clausi: deinde igni traditi sunt. Cum autẽ cerealis amantius & primitiuus spiritum emisissent: & getulius in igne adhuc superuiueret fustibus illiso capite martyrium consumauit. Qui passi sunt in fundo capolis: uia salaria miliario. xiii. ab urbe. Quorum corpora simphorosa uxor getulii martyris in predio suo in eodem loco posito sepeliuit. iiii. idus iunii.

¶ De sancto Barnaba apostolo. Cap. CV.

BArnabas apoſtolus q̄uis de.lxxii. diſcipu-
lis fuerit:quia tamē cū paulo in gentibus
predicationis officiū promeruit.Iccirco ſi
cut & paulus apoſtolus dictus fuit.Hic ex
tribu leui cyprius genere ab hiſtoria actuū apoſtolo-
rum in multis extollit & laudatur. Hic enim de pri-
mis diſcipulis fuit:qui agrū uendidit & precium po-
ſuit ante pedes apoſtolorum:ut habetur act.iiii.Paulum
nouiter conuerſus primus in hieruſalē ad apoſtolos
duxit ut habetur actuū nono antiochiā ciuitatē tunc
permaximā ad conuertendum accepit act.xi.Ipſe cum
paulo in gentibus ut dictum eſt uocatiōe ſpiritusſan-
cti apoſtolatum promeruit act.xiii.Et cum eodē poſt
modum ut inde ſequitur:inter gentes uerbi gratiam
ſeminauit.Cum autem ioannes diſcipulus eorum co
gnomine marcus eos reliquiſſet:redeunti & peniten-
ti barnabas indulſit:& iterum in diſcipulum aſſum-
pſit.Paulus uero ipſum iterū recipere renuit: & ideo
inter eos ſeparatio facta fuit:uterq; enim ex pia cauſa
& recta intentione fecit:ꝙ enī barnabas ipſum aſſum
pſit:hoc fecit ex dulcedine miſericordie:ꝙ paulus illū
aſſumere noluit:hoc fecit ex feruoris rectitudine. Sic
dicit glo.act.quintodecimo.Illa autem ſeperatio facta
eſt non ex commotione uitii: ſed ex inſtinctu ſpiri-
tusſancti:ut abinuicem ſeperati pluribus predicarent
ſicut poſtea factum eſt.¶Cum autem eſſet barnabas
in iconio ciuitate cū predicto ioanne cognomine mar
co uir quidam ſibi ſplēdidus apparuit:eumq; in chri-
ſto confortans marcū ideſt excelſum nominauit. Ea-
dēq; nocte dominus barnabe ſe reuelauit:eūq; ad ago
nem martyrii exhortans eterna ſibi premia promiſit.
Qui mane uiſiones ſuas ſibi mutuo rettulerunt:& ſu
per ipſis ſilentium impoſuerunt. Cum autem paulus
& barnabas in antiochia predicaſſent angelus domi-
ni paulo apparuit:& eum ut hieruſalem feſtinaret ad
fratres:admonuit. Cūq; barnabas cyprum ire uellet
ad parentes ſuos reuiſendos:ſancto ſic operante ſpiri-
tu ab inuicem diſceſſerūt.Paulus namq; barnabe qd
ſibi iuſſerat angelus īdicauit. Barnabas uero flēs eius
pedibus uolutatus ſe amplius paulum non uiſurum
predixit.Quem paulus in domino confortauit: pre-
nuncians ſibi a domino reuelatum:ꝙ cyprum iturus
eſſet:ubi multos ad fidē cōuerteret & martyriū ſub-
ſtineret.Igitur nauigantes barnabas & ioannes uene-
runt cyprum:& inuenerunt timonem & ariſtonē di-
ſcipulos.Timon autem febricitans per impoſitionem
manus barnabe liberatus eſt.Pergens ergo barnabas
per inſulam cum ioanne euangelium ſancti matthei
ſecum tulit & ſuper infirmos ponēs omnes ſanabat.
Poſt hec inuenerunt elimam magum qui dicitur ba-
rieu quem paulus lumine oculorum ad tempus priua-
uerat:ut dicitur act.decimotertio qui eis reſtitit & pa
phum īntrare prohibuit.¶Cum aūt die quadam bar-
nabas uidiſſet homines & mulieres in phano nudos
currentes & deorum ſuorum feſta more gentiliū ce-
lebrantes indignatus templo maledixit:& ſubito pa-
ries eius corruens multos oppreſſit. Quod ceteri ad-
mirantes conuerſi ſunt.Tandem ſalaminam deuenit
ubi contra predictus magus ſeditionem non modicā
excitauit.Comprehendētes ergo iudei apoſtolū mul
tis eū affectum ſuppliciis trahebant & iudici ciuitatis
puniendū tradere feſtinabant.Cōperto aūt ꝙ euſebi-
us uir magnus & potēs de genere neronis ceſaris illuc
aduenıſſet:timentes iudei ne illum de manibus eorum
eriperet:& ſic liberum abire permitteret: ligantes funē
in collo eius:extra portā illum traxerunt. & ibidē cū
crudeliter combuſſerunt.Oſſa quoq; eius in uaſe plū
beo recluſerunt in mare precipitare uolentes.Ioannes
aūt diſcipulus eius cum duobus aliis ipſa noctu rapu
it & in quadā crypta occulte ſepeliuit.Que ibidē ꝑ an
nos quingentos latuerūt uſq; ad tp̄s zenonis īperato
ris & gelaſii pape.Quo tp̄e reuelāte ipſo apoſtolo rep
ta ſunt & condigno honore recondita.Paſſus eſt autē
.iii.idus iunii.¶Hic unam tantum epiſtolā ad edifica
tionē eccleſie ꝑtinentē:que inter apocriphas numera
tur:ut dicit hieronymus in libro de uiris illuſtribus.

¶De ſancto Onophrio eremita. Cap. CVI.

ONophrius confeſſor ſeruus dei per annos
ſexaginta in eremo uaſtiſſima & ꝓfundiſ-
ſima egypti hominibus manſit incogni-
tus.Quem pānutius abbas deſertū illud
circuiens repperit.Nam cum primo timotheum īue-
niſſet:de quo infra proximo dicetur:ab eo recedēs ꝑ
dies decem ambulans per eremum:panem & aquam
quos ſecum tulerat:conſumpſit:& nihil penitus gu-
ſtandum inueniens ad dominum orauit.Statimq; ui
ro ſibi celico apparente conſortatus & labiis ab eo cō-
tactus.xvii.adhuc diebus ſine cibo deſertū ꝑambula-
uit.Viditq; uirum aſpectu terribilem capillis magnis
& canis:nudum corpus habentem: utcūq; contectū:
& foliis arborum circa uerenda circūdatum. Pannutius
uero illum monſtrum aut feram exiſtimans fugere
cepit.Ille aūt abbatem hortatus eum reuocauit:& iux
ta ſe ſedere fecit:indicanſq; ei nomen ſuū: & uite ordi
nem:dixit ſe uocari onophrium:qui aliquādo fuerat
habitator cū mille fratribus in mōaſterio thebaidis.
Auditoq; de ſanctitate helie & ioānis baptiſte:qui ere
mum colebant īſpiratus a deo cum multo labore ad
eremum illam deuenerat.Et cum deſertum introiſ-
ſet:apparuit ſibi colūna ignis que ipſum precedebat:
uocemq; angeli ſe cōfortantis audiuit: ſepeq; eius cu-
ſtodie deputatum affirmantis.Quem ſecutus per mi
liaria.lxvi.ad cauernam deuenerat:ubi quendā ſeruū
dei in ſpelunca reppererat:cum quo ſeptē diebus fue
rat:qui eū de obſeruatione angelice uite informaue-
rat:ipſumq; ad locū ubi tunc erant deduxerat: quem
ſibi ad manſionē deſignauerat:ubi erat parua ſpelūca
cui adherebat palma & fons aque ibidem exurgebat.
Ingreſſiq; locū: ſenex ille qui hermeus uocabatur cū
onophrio diebus triginta permanſerat:quibus tran-
ſactis eum in pace dimiſerat:& ad cellam ſuam redie
rat.Eum tamen quoad uixit ſingulis annis uiſitauit:
donec ex corpore migrans:ipſum iuxta eius cellulam
onophrius ſepeliuit.Conſumptis autem ueſtibus ſu-
is nullo alio q̄ capillis propriis tegebat. Fuerat quoq;
in ipſa eremo annis ſexaginta.Ex quibus triginta an-
nis uſus fuerat ſolis palme fructibus:& herbarum ra
dicibus pro cibo:aliis uero trigīta pane celico ſibi per
angelum miniſtrato.Vbi multas diaboli inſidias per
peſſus fuerat:quas tamē oēs dei grā ſuperauerat. Ad-
diditq; qualiter ſingulis dominicis diebus āgelus do-
mini ſacrā ſibi euchariſtiam diuinitus deferebat. Et
ꝙ ſpiritusſancto ſibi reuelante obitum ſuum inſtare ꝓ
nouerat:& ꝙ deus ad hoc ſibi abbatem panutiū mi-

sisset:ut eum defunctum sepeliret.Cumq; hec omnia ei seriosius enarrasset facto uespere panem de celo & urceum aque sibi delatum gustauerunt:noctē quoq; totam insomnem in oratione duxerunt. Mane uero uidit pannutius sanctum facie mutatum:quasi ad extrema tendentem.Qui orationem fudit pro se & pro cūctis se in quacūq; inuocantibus necessitate. Factaq; est uox ad eum:q; eius fuerat petitio exaudita.Statiq; presente pannutio in oratione spiritum efflauit tertio idus iunii.Viditq; pannutius angelos de celo descendētes:& eius animam in columbe specie ad ethera deferentes:corpus quoq; miro odore fragrabat.Cumq; abbas fossorium ad sepulchrum parandum non haberet:duo leones subito aduenientes:& corpus proni adorantes:terram instar tumuli unguibus effoderūt. Pannutius uero corpus sancti capa sua inuolutum sepeliuit.Leonibus quoq; mox abeūtibus palma cū sancti cellula insimul corruerunt.Pannutius uero dū fleret ab angelo cōfortatus in egyptum reuersus est.

De sancto Timotheo eremita. Cap. CVII.

Timotheus eremita anachorita in solitudine egypti in deserto uastissimo deo seruiens mansit annis triginta nulliq; hominū penitus cognitus fuit.Quem sanctus abbas pannutius dum per eremum illam circuiret:sanctos anachoritas exquirens īuenit.Cum enim triduo desertum perambulasset:repperit cellulam in spelunca iuxta palmam uirentem & fontem scaturientē. Et cū neminē ibidē uidisset habitatorem prestolans uespere conspexit uirum uestibus omnibus nudū capillis suis opertum uenientem inter multitudinem bubalorum.Et dum prima facie uisum hominis quasi siluestris pertinuisset existimans phantasiam:ille tandem hortatus pannutiū cum eo sedit:eiq; uitam suā narrauit.Dixitq; q; fuerat mōachus cum plutibus in monasterio thebaidis:sed ut deo uacaret liberius eremum petiit:ubi & propriis manibus laborabat. Ad quem post tempus mulier in habitu monachali accedens:secum cohabitare petiuit.Ille uero charitate motus ipsam admisit:& instigante diabolo secum cōcubuit:& sexdecim annis in peccato cum illa perseuerauit:tandem ad cor rediens illam reliquit:& ad locum illum deuenit penitentiam agens:ubi solis fructibus palme & fontis haustu contentus uesteq; capillorū cōtectus ultra annos triginta panem nō gustauerat nec hominem uiderat.Multasq; a diabolo insidias pertulerat:quas tandem deo fauente superauerat.Narrauit etiam q; dum quodam tempore dolore nimio epatis premeretur uir splendidus sibi apparuit:qui nouacula latus eius aperuit:& eiecto iecore putredinem ab eo precidit:& corpori reimmittēs sanum uulnus effecit. Hec oīa cū timotheus pānutio enarrasset: refectionē i simul fecerūt:& nocte in orōne uigiles pduxerūt:mane uero abbas benedictiōe uiri dei suscepta: p uiā suā pfectus est scūmq; dimisit. Quomodo aūt postmodū in xpo quieuerit nec quo tpe soli deo notum est.

De sancto Ioanne Andrea Tadeo & Philippo confessor. Cap. CVIII.

Ioannes:andreas tadeus & philippus eremite in deserto uastissimo egypti a sancto pānutio prefato reperti sunt:dum sepulto sancto onophrio ad locū suū rediret:nam duce angelo itinere dieruꝫ quattuor repperit cellulā in loco antri artissimo circūclusam.Dumq; habitatorē prestolatur:ecce ueniūt quattuor senex cani uestibus ex palmis contextis induti facie squalidi:qui se habitatores cellule asserentes dicebant se ibidem annis.lx. fuisse in uno spiritu domino seruientes. Pannutium quoq; ex nomine salutantes cuncta que sibi contigerant enarrabant.Orantibus quoq; illis.v. panes eisdē de celo diuinitus apponuntur.Qui dixerūt abbati q; singulis dominicis diebus quattuor panes a domino percipere consueuerant:sed pro hospitis aduentu:additus eis fuerat quintus panis.Factaq; refectione sancti uiri abbatem pannutium comitati sunt per milia ria.lx. In qua uia uidit arbores amenas palmaꝝ citri amigdalarum & aliorum fructuū melici saporis: de quibus illis mandantibus cū suauitate gustauit.Cūq; illum dimittere uellent:interrogantur a pannutio de uita ipsorum. Qui dixerūt se fuisse nobilis pſapie de ciuitate exarō studio philosophie uacantes in eoꝝ iuuenilibus annis.Qui tādem dei zelo relicto seculo ad ipsam eremum ubi eos īuenerat peruenerūt:ubi sub obedientia & doctrina cuiusdam senis fuerant multis annis.Quo decedente in cella ipsa permanserant: nihil aliud nisi de fructibus arborū diebus singulis degustātes diebus uero dominicis panes de celo sibi ministratos ab angelo deuote sumentes.Nomina quoq; sua eindem edixerunt.Quorum prior ioannes secundus adreas tertius tadeus quartus philippus uocabatur.Cum autem pannutius secum admitti postulasset.Responderunt non esse sibi a deo datum:mandātes ut ad mōasterium suum edificatus rediret:& que uidisset in eremo ceteris ad exemplum referret. Sicq; abbas ab eis dimissus ad cenobium suū reuersus est.

De scīs Basilide Cyrino Nabore & Nazario martyribus. Cap. CIX.

Basilides:cyrinus:nabor & nazarius sub persecutione diocletiani rome passi sunt. Hi ex urbe ipsa oriundi ad ciuitatem aureliā deueniētes:oīa sua pauperibus erogantes romā redeuntes ad maximianum imperatorem adducti sunt.Qui dum xpm confiteri non timerēt:primo scorpionibus durissime cesi dehinc in carcerem trusi:& per dies.vii.ibidem macerati:inde educti iussu eiusdem imperatoris gladio capite trūcati sunt: & feris ad deuorandum expositi.Sed per dei gratiā corpora eorum illesa custodita a christianis sepulta sunt miliario.iii.ab urbe in loco qui dicitur catacumbe pridie idus iunii.

De inuentione corporis sancti Antonii eremite. Cap. CX.

Inuentio corporis sancti Antonii abbatis & ipsius trāslatio facta est sub tempore cōstantii imperatoris.Cum enim ipse imperator liberis carens filiam a domino impetrasset:eam nominauit sophiā:que uirgo erat admodum deo deuota.Quam poma in uiridario comedentem nouem immundi spiritus inuaserunt &.v.annis obsessam dudum infestarunt clamantes se idē nō exituros nisi corpus antonii duceretur.Que cū a nullo teneri posset:ipsam imperator catenis uinctam ferro carceri mancipauit:carnes hominum & bestiarum crudas comedentem & uincula etiam ferrea rumpē

tem. Imperator agitur habito consilio ubi corpus antonii inueniri posset post .ix. dierum ieiunium ab angelo gabriele admonetur: ut theophilus ep̄s cum .xii. clericis ad egyptum mittitur ad corpus antonii requirendū & dei ꝓuidentia reperiendū. Similis per oīa uisio theophilo ep̄o apparuit. Imꝑatoris ergo iussu naue parata ep̄s cum .xii. clericis de constantinopolī discedentes .xv. diebus nauigantes hierosolymā peruenerunt: & lustratis locis sanctis alexandriam properarunt. Et deinde per partes libye itinere dieꝝ uiginti deuenerunt ad nilum fluuium in locū qui dicitur ephesos: ubi monasteriū sanctoꝝ uiroꝝ inuenerūt. A quibus informati ubi esset cenobiū quod olim fuerat antonii eremite uiā aripientes per deserta horrida & uastissima a nullis mansuetis animantibus habitata cedentibus eis feris diuersoꝝ generꝝ quas ibidem repperierunt multisq; euasis periculis post dies uigintiquinq; ab eremum applicuerunt: in qua sanctus antonius habitabat: ubi uenerandus senex illis apparuit: & uiā digito sub silentio ostendit ac usq; ad cenobiū perduxit. Ibiq; a monachis loci benigne suscepti & ad ecclesiam primo deducti: oratione fusa pedibus eoꝝ lotis parataq; refectione: singulis eoꝝ medietas panis cum radicibus & aqua nectarei saporis apponitur: sicq; hora uespertina cum charitate reficiuntur: quibus prior asseruit: ꝙ tales epule singulis sibi diebus diuinitus portabant a duobus leonibus: qui sc̄i antonii īterfuerāt sepulture: quos deus adhuc uiuentes mirabiliter reseruabat. Ecclesiā uero illam & cenobium sc̄us cōstruxerat. In qua ante altare .v. lāpades oleo plene ab eo ibidē posite dependentes cōtinueq; ardentes nunq̄ oleo minuunt. Auditis uero causis itineris ab ep̄o referente. Respondit prior locū ignotū fore cunctis hoībus in quo sanctus fuisset sepultus: eo ꝙ duo solūmodo discipuli eū tumulauerant: qui ab eo adiurati locū ip̄m nunq̄ alicui reuelare uoluerant. Quapropter cōtristatis oībus orationē tota nocte in ecclesia uigiles ad deū fuderunt. Die uero sequēti cū ep̄s missam celebraret: apparuit iuxta altare gabriel angelus: qui schedulā apposuit: per quā ep̄m de uia tenenda & mō reperiendi corpis in oībus īformauit. Qua lecta resumpto itinere ꝑ aspera montiū prerupta rupiū & inculta asperrima pesertoꝝ stella eos uti olim magos diuina fauēte gratia preeunte inter serpentes & feras & animalia ferocissima & inuisa oīno illesi post dies .xl. in cāpū amenū dulcissimis repletum fructibus peruenerūt: ubi dū stella staret īmobilis: uox celitus lapsa est: ut in ipso loco foderent: & thesauꝝ optatū inuenirent. Et dum fodere cepissent: duo leopardi subito aduenerunt: eosq; ad cauandū iuuare ceperunt. Inuento deniq; corpe bt̄i antonii palmarum foliis operto: ipsum inde leuantes cum gaudio & reuerentia maxima in loculo recondiderunt. Et per omnia loca unde uenerant: eadem stella preuia multis euasis periculis redierunt. In ipsa uero uia multa miracula ostensa sunt. Nam in monasterio illo unde ad corpus ꝑuenerant quinq; leprosi mādati sunt. ¶ In castro quodam sandor nomine quinq; infantes a lupis exportati illesi reducti fuerunt. ¶ In portu alexandrie filius militis a pyratis ante dies octo in patibulo suspensus cōtinuo suscitatur. ¶ Inde quoque per hierosolymam reuertentes constātinopolim tandem cum sancto corpore applicuerunt: quod ab imperatore honorifice susceptum in ecclesia sancte sophie collocatur: moxq; eius filia presente omni populo a demonibus liberatur. ¶ Tempore uero procedēte filius sancti guilelmi comitis nomine iacobinus rediens de peregrinatione transmarina ab imperatore constantinopolitano corpus sancti antonii sibi donari petiit: & impetrauit: quod ad partes galliarum deferens in ciuitate uienne monasteriū eius nomini edificauit: & de ꝓpriis facultatibus large dotauit. In quo corpus sanctum honorifice collocauit: ubi infinitis & stupendis uirtutibus refulget. Potissimum autem est illud: quod in toto orbe famosum est: quia ignem sacrum a corporibus humanis extinguit. Facta est autē hec translatio eodem die quo corpus inuentum fuerat: uidelicet idibus iunii.

¶ De sancto Antonio confessore ordinis minorum. Cap. CXI.

ANtonius cōfessor ordinis minoꝝ ex ulyxbona ciuitate hispanie natus a pueritia sua in baptismo fernandus appellatus est. Hic prio fuit canonicus regularis ordinis sancti augustini in eadem ciuitate. Deinde audiens qualiter quidam fratres minores apud marochium a saracenis passi fuerant: ad martyrium animatus de prioris sui licentia ordinem fratrum minorum ingressus est: promissione sibi a fratribus facta: ꝙ marochium ad terram saracenorum mitteretur: Qui iuxta promissionem ad ipsam terram missus: quia de ipso deus aliud decreuerat: regressus est: martyr solo desiderio factus. Deinde ad generale capitulum assisium tendens fratri gratiano qui romandiole minister erat: se contulit: a quo in eremum montis pauli missus: ut petiit solitarie ibidem permanens contemplationi uacabat. Post hec in foro iulio consistens: a ministro loci predicare iussus: dum se imperitum predicatiōis excusaret compulsus omnino per obedientiam uerbum dei super quoscunq; doctos eleganter proposuit. Sicq; deinceps officium predicandi suscepit. Cum die quadā de cruce domini predicaret: uisus est in aere sanctus franciscus adhuc in carne degens longe tamen positus: q̄si predicationem antonii gestibus laudabiliter commendans. Anno autem uno ante eius obitum generali obtenta licentia predicandi ubicunq; uellet: paduā deuenit: annoq; integro predicationi & cōfessionum audientie solicite uacauit. ¶ Multis quoq; ibi miraculis claruit. Nam cum quidam ei confessus esset ꝙ patrem suum calce percusserat: & sanctus ei ad terrorē dixisset: ꝙ pes ille dignus erat: ut prouiderentur: iuuenisq; simplex domum reuersus pedem sibi abscidis-

ſet: orante ſancto pes pes ei reſtitutus eſt. Poſt hec cũ tempore meſſis homines circa meſſem occuparētur: quietis gratia ex urbe diſcedens: uenit ad campũ ſancti petri: ubi & egrotare cepit: & langore nimio preſſus: timens fratrum illorum grauamen: currui ſe imponi fecit: ut ad locum paduę ueniret. Cum autē iuxta ciuitatem eſſet: rogatus a quodam fratre uinoto diuertit ad locum celle iuxta locum pauperum dominarum: ubi diebus aliquibus decumbens: dum ſacra myſteria ſumpſiſſet. apparente ſibi chriſto eumq̃ cōfortante hymnum. O glorioſa domina alta uoce decantauit. Quo finito ſpiritum in pace emiſit idibus iunii anno domini. M.ccxxxi. Cuius tranſitus cũ adhuc ipſis fratribus ignotus eſſet populus undiq̃ concurrebat: & ſanctum patrem defunctum eſſe clamabat. Et cum eſſet queſtio de funere iter ciues: eo q̃ alii hic alii ibi eum tumulari uolebant: occaſione ipſa .v. diebus corpus inhumatum remanſit: nec ulla exinde corruptio ſubſecuta eſt: aut fetor exhalauit: cum tamen calor immenſus eſſet: utpote iunio menſe. Tantem omnium uoluntate in loco principali fratrum ſancte marie de padua honorifice reconditũ eſt: omnibus egris qui ad eius loculũ accedebant p ipſos .v. dies quocũq̃ lāgore ſanatis: ubi & qeſcit adhuc miraculis pollens.

¶ De ſancta Felicula uirgine & martyre. Ca. CXII.

Felicula uirgo petronille collactanea ut ſcribit marcellus ſancti petri diſcipulus mortua ſorore ut ſupra actum eſt pridie calendas iunii a flacco comite detinetur: & aut ſacrificare aut ſibi nubere compellitur. Que utrunq̃ denegans ab eodem in carcere recluditur: & .vii. diebus ſine cibo detinetur. Inde educta datur in cuſtodia uirginum dee ueſte ut eam ad ſacrificandum ſuaderent. Que ibidem per .vii. alios dies ſine cibo permanſit. Poſt hec dum chriſtum conſtanter confiteretur in equuleo leuata: & diutius torta: deinde iubente comite in cloacam precipitata necatur. Cuius corpus ſanctus nicomedes preſbyter inde noctu leuauit: & in capſella ſua uia ardeatina miliario ab urbe .vii. ſepeliuit idibus iunii.

¶ De ſancto Peregrino ep̄o & martyre. Ca. CXIII.

Peregrinus epiſcopus & martyr ciuitatis aternēi pontificatum tenuit tempore beati gregorii pape: qui cetheus proprio noīe nuncupatus eſt. Quo tempore duo peſſimi uiri ex longobardorum genere filii concubinaꝛ: quorum unus dicebatur alais: alter uero umblo urbē ipſam tyrannice poſſidebant. Cum autem prede & de uaſtationi ac nefandi operibus non ſolum ipſi intenderent: ſed etiam populum malorum exemplo peruertiſſent. Cetheus epiſcopus eorum crudelitatem nō ferens ad urbem romam acceſſit: & hec omnia ſummo pontifici referens ab eo ſuſceptus dudum ſecum permanſit. Tandem populus ciuitatis multa dictorũ tyrannorum preſſus iniuria ad urbem deuenerunt: & epiſcopum ſuum inſtanter orauerunt ut ad eccleſiam ſuam rediret: & plebem ſibi commiſſam ſuis exhortationibus de tot malis erueret. Qui iuſſus a papa cum populo rediit: iuramento ab eis exacto ne bona eccleſie diſtraherent: & diſtracta redimerēt. Reuerſus quoque populum ſuum ſanctis ſermonibus ad penitentie opera ꝓuocabat. Interea diſceſſione orta iter alaim & umblonem: alais orientalem umblo uero occidentalem portam tenebat. Cum autem alais umbloni reſiſtere non poſſet facta conſpiratione cum quodā uitaliano comite ipſum cum eius exercitu per portam quam tenebat in urbem intromiſit: ut ſic in aduerſariũ ſecurus inſultum faceret. In ipſa uero ciuitate erat quidam uir chriſtianus nomine fredo: qui ueſpere illo ſpiritu diuino tactus uxori predixerat urbē ipſam eadem nocte ab inimicis inuadendā: armaq̃ ſua ad lectuli caput poſuit: ut ſeditione inſurgente promptior armaretur. Sicq̃ factum eſt: ut quod predixerat: eueniret: illeq̃ armatus confeſtim ad cetheum ep̄m confugeret. Oratione uero ſancti ep̄i excitatis ciuibus & repente egreſſis ciuitas ab inimicis uiriliter defendit: aduerſarii expelluntur: & alais captus uti patrie proditor umbloni preſentatur. Cumq̃ omnes ipſum dignum incendio acclamarent: & ep̄s horrens effuſionē humani ſanguinis pro eo interueniſſet: ſupplicans ut uel in carcerem uel in exilium mitteretur: cetheus ab umblone detentus eſt: eo q̃ ipſum cum alai preſumeret conſpiraſſe: & ob id pro illo interuenire. Et alaim quidem ad portam orientalem decollari fecit. Cetheum uero catenis uinctum in medio foro ciuitatis capite truncari mandauit. Cum autem ep̄s pſalmũ. Deus laudē meam. decantaſſet: tantus tremor ſpiculatorem iuaſit: ut ipſum minime percutere poſſet. Quod cum umbloni nũciatum fuiſſet: ep̄m magicis hoc artibus feciſſe cogitans ipſum in carcere diebus multis detinuit. Deinde ipſum uinctum in flumine piſcaria per pontem marmoreolum precipitari iuſſit. Qui tertio inde iactatus tertio illeſus exiuit. Tunc iubēte umblone nequiſſimo lapis ingens ponderis libraꝝ quingentarum ad collum ep̄i ligatur: & ſic per pontē precipitatus in flumine necat̄. Statim aũt ut ſpiritũ emiſit ſuper aquas corpus una cũ lapide enatauit. Ad qd̄ ſpectaculum cum umblo feſtinaſſet a diabolo oppreſſus & mortuus eſt. Corpus aũt m̄ris gubernantibus angulis per fluuium in mare deſcendit: & una cum lapide ad littus iardenēi ciuitatis a fluctibus euectum eſt. Quod cum piſcator quidā in littore repperiſſet: ep̄o nunciare curauit. Qui una cum eius clericis ad locum acceſſit: corpus quidem m̄ris ꝓpter lapidem arbitrans: ipſum tamen ut m̄ris quaſi dubius uenerari non audēs in littore ſepeliuit: & quia nomē eius ignorabatur peregrinum nominauit: Diuinamq̃ uolũtatem ſuperinde expectare cepit. Cum autem piſcatores noctibus ſingulis ad caput foſſe lumen celeſte cōſpexiſſent: & hec in ciuitate relata fuiſſent: cecus quidam a natiuitate a patre ad foſſam deducitur: & oratione fuſa lumen ei oculorum infunditur: quo uiſo miraculo corpus m̄ris procul dubio fore noſcitur: & ab ep̄o nomine ſancti m̄ris & ep̄i peregrini miliario iuxta iardenēſem ciuitatem in eccleſia ſepelitur. Poſt aliquod tempus tam eius paſſionis ſeries: q̃ dies & nomen a ciuibus iardenenſibus inquiſita reperiuntur. Qui paſſus eſt idibus iunii.

¶ De ſcō Fandila p̄ſbytero & m̄re. Cap. CXIIII.

Fandila preſbyter & martyr apud cordubā ciuitatem paſſus eſt: qui tempore perſecutionis pro cōfeſſione nominis domini amputato capite martyrium conſumauit idibus iunii: ut ait ado in martylogio.

ℂDe sancto Heliseo propheta. Cap. CXV.

HElíseus propheta : qui ecclesiastici.xlviii.
cap.inter sanctos antiqui temporis glorio
se extollitur:natus est in gladiis:cuius na/
tiuitatis tempore tale prodigium cõtigit:
ut unus ex uitulis aureis:quos hieroboá fecerat:acute
mugiret.Quo audito in hierusalem sacerdos diuino
nutu ait prophetam esse natum in hierusalẽ:qui scul/
ptilia & fusilia deorum destrueret.Hunc diuino mã/
dato helias in abela repertum arantem nocauit:& ad
eius disciplulatũ assumpsit. Et cum pallium suũ im/
posuisset super eum cõfestim prophetizare cepit: qui
exinde secutus est heliam:& ministrabat ei:ut dicitur
.iiii.regum.xix.cap.Cum aũt helias a domino in celũ
raptus esset: ut dicetur infra in gestis helie prophete.
xix.calen.septembris.Spiritus helie duplex super eum
requieuit.s.ad prophetandum:& miracula faciendũ.
Multis enim miraculis claruit:que in.iiii.regum cap.
ii.iii.iiii.v.vi.&.vii.narratur.ℂCum enim in hiericho
aqua foris pessima terram sterilẽ faceret : egressus ad
fontem misit in illum sal:& aquam sanam reddidit.
Ascendens bethel pueris sibi illudentibus maledixit:
ex quibus.xlii.numero ab ursis duobus continuo la/
ceratur.ℂCum autem uxor quondam abdie prophe
te ad eum ueniret:ut uirum suum mortuum ere alie
no pressum defleret:eo q̃ propter alimoniá propheta
rum quos in spelũca pauerat:debita contraxisset.Cre
ditorq̃ duos filios abdie in seruitutem pro debito re/
digere uellet.Heliseus mulierẽ iussit uasa uacua mu/
tuo accipere:parumq̃ olei quod habebat in ipsis uasis
filiis iuuantibus infundere.Quod cũ fecisset : oleũq̃
diuinitus multiplicatum esset:& debitum mulier ex
olei precio soluit:& ex reliquo cum filiis uitã duxit.
ℂTransiens per sunam ciuitatem a matrona nobile
& diuite in domo cum giezi ministro honorifice su/
scipit:eiq̃ cellula de uiri uoluntate preparat. Que cũ
filium non haberet:& uir senex esset:heliseus ei a do/
mino filiũ ĩpetrauit:q̃si ꝓ beneficio hospitalitatis ui/
ces rependens.Cũq̃ puer creuisset:& ad patrem tẽpo/
re messis egressus esset:calore solis pcussus caput do/
luit:& remissus ad matrem subito expirauit:quẽ ma
ter super lectulum uiri dei collocans: petita a uiro li/
centia dolore dissimulato ad uirum dei in montẽ car
meli deuenit.Cum autem heliseus factũ muliere nar/
rante cognouisset:premisit giezi puerum sum cũ ba/
culo:ut puerum suscitaret. Verum instante muliere
ut personaliter ueniret:ad sunam deuenit:& puerum
minime suscitatum inuenit.Et tũc heliseus supra cor
pus se iactans:& ad dominum orans:puerum defun/
ctum uite reddidit:& matri uiuentem tradidit.ℂCũ
autem facta esset fames in terra:& filii prophetarum
ad eum conuenissent:iussit iunii ex illis:ut pulmentũ
pararet.Qui egressus ut herbas colligeret:colloquin/
tidas in ollam concidit:ignorãs quid esset.He sunt cu
curbite amarissime minores his que in hortis nascũ/
tur.Cumq̃ discumbentes degustassent:& mortẽ ob
amaritudinem in olla clamarent:uir domini allatam
farinam in ollam misit:& escam dulcorauit.ℂVir q̃/
dam de basilissa detulit sancto prophete panes duos
primitiarũ:&.xx.panes hordeaceos:& grana frumen
ti noui confricata:Quos fecit heliseus apponi populo
qui erant centũ uiri:hoc est illos duos panes triticeos
tantum.Et cum ex hoc minister hesitaret:spiritu do/
mini predixit:q̃ comederent omnes:& exinde supera
ret:quod & miraculose factum est.ℂNaaman quoq̃
princeps militie regis syrie uir diues & prepotens sed
leprosus erat.Cum autem uxor naaman ab ancilla pu
ella:que de terra israel captiua ducta fuerat de miracu
lis helisei didicisset:& hec omnia uiro:illeq̃ regi rettu
lisset:acceptis naaman litteris a rege syrie ad regem is
rael:ut ipsum sanaret:uenit ad eum:& ei litteras ꝑsen
tauit.Quod cum rex israel audisset:horruit:& im me
mor helisei hoc sibi impossibile cognouit: uestimẽta
sua scidit:& regem syrie occasiones contra se querere
putauit.Cum autem heliseus ad regem misisset:ut si/
bi naaman destinaret.Illeq̃ ad hostium prophete cũ
equis & curribus aduenisset:misit ad eum uir dei di/
cens:ut ad iordanem descendens:ibidem septies laua/
retur:& a lepra mundaretur.Et prima quidem facie
naaman moleste tulit:eo q̃ ad eum nõ uenisset:& ma
nu uulnus tetigisset.Deinde seruorum consilio in ior
dane septies se lauauit:& mox ab eo lepra discessit.Re
uersus autem ad heliseum munera multa ei obtulit:
sed domini propheta nihil omnino recipere consen/
sit.Verum cum aliquantulũ abisset:giezi auaritia du/
ctus post eum cucurrit:eidemq̃ mentiẽs dixit:q̃ duo
ex filiis prophetarum ad heliseum repente superuene
rat.Ideoq̃ ille pro munere aliquo sibi largiendo mit/
tebat.Qui cum eidem argentum & uestes tradidisset
eaq̃ giezi in domo abscondisset.Et hec omnia helise/
us diuino spiritu cognouisset:maledixit giezi predi/
cens:q̃ lepra naaman sibi & eius semini adhereret:eo
q̃ diuinam gratiam uendidisset.Statimq̃ egressus est
ab eo leprosus:ab hoc giezi simoniaci primo giezite
dicebantur in ueteri testamento:donec a simone ma/
go simoniaci dicti sunt.ℂPost hec cum esset heliseus
cum filiis prophetarum iuxta iordanem:& ipsi ligna
cederent:uniq̃ eorum ferrum securis ex ligno exces/
sum in aquam cecidisset:heliseus lignũ in aquam mi
sit:& ferrum ad suum locum enatauit.Cũq̃ rex syrie
contra israel pugnaret:& sepius hostes in insidiis po/
neret:rex israel eos cauebat:quia eos sibi heliseus ma/
nifestabat.Quod cum rex syrie a seruis suis didicisset:
& prophetam esse in dothaim comperisset misit illuc
robur exercitus qui ciuitatem circundederunt ut eũ
caperent:maneq̃ puer helisei uidens exercitum timu
it:& prophete nunciauit:qui puerum confortabat &
plures quãm illi secum esse asserebat.Et orante heli/
seo dominus aperuit oculos pueri : & uidit montem
plenũ equis & curribus.i.agminibus angeloꝝ. Cũq̃
hostes intrarent ad eum:percussit eos dominus ceci/
tate:ne ipsum uidentes agnoscerent.Quibus heliseus

dixit:non eſſe ibi manſionem eius quem querebant:
eoſq; illuc deducere promittebat:quod & reuera fecit
eoſq; in medium ſamarie deduxit. Tunc orante pro/
pheta aperti ſunt oculi eorum : & uiderunt ſe eſſe in
medio ciuitatis:& hoſtes circunſtantes. Et cum rex iſ
rael eos occidere uellet:prohibuit propheta domini:
eo ꝙ dominus eos illuc adduxerat:quin immo eiſdē
abundanter miniſtrari fecit & illeſos remiſit. ¶ Et cū
benadab rex ſyrie ſamariam obſediſſet:& fame maxi
ma oppreſiſſet:ita ut mulieres natos proprios come/
derent:& rex iſrael prophetam eo ꝙ predictam obſi/
dionem predixerat occidi mandaſſet:& hoc heliſeus
per ſpiritum cognouiſſet:ſpiculatorem ad ſe intrare
prohibuit:donec rex penitentia ductus ipſum reuoca
uit. Tunc heliſeus ſequenti die ubertatem maximam
futuram predixit. Et cum unus ex principibus eum
irrideret:mortem illius repentinam prenunciauit : q̄
omnia ut predixerat euenerūt. Nocte enim dominus
terruit exercitum ſyrie:ſonitum infinite militie mit/
tens ſuper eos. Qui animas ſuas ſaluare cupientes au/
fugerunt:& omnia dimiſerunt. Sicq; populus ſama/
rie egreſſus predam diripuit:& ex uictualibus perce/
ptis ubertas maxima facta fuit. Princeps quoq; ille in
introitu porte a turba compreſſus expirauit. ¶ His &
aliis multis & magnis miraculis heliſeus clarens in pa
ce quieuit. xviii. cal. iulii. Prophetauit autem & claruit
ſub ioram & hieu & ioachaz regibus iſrael in ſama/
ria. Cum autem quidam latrunculi moabite hominē
mortuum ſpoliaſſent:& cadauer in ſepulchro heliſei
proieciſſent:cum tetigiſſet oſſa heliſei continuo ſur/
rexit. Sepultus eſt autem in ſamaria paleſtine quam ſe
baſtē. i. auguſtam in honorem auguſti herodes poſt/
modum uocauit:ubi & abdias propheta & ioānes ba
ptiſta requieſcunt. Ad quorum ſepulchra uaria mira
cula fiunt:ut dicit Hieronymus libro de uita paule.
Adeo ut cruciati demones ibi rugiant:uoces diuerſo/
rum animalium pretendentes. Alii cernuntur rotare
caput:& poſt tergum terram uertice tangere. Alii ſu/
ſpenſis pedibus eminus ueſtes in faciem defluere: ubi
& in monte uicino dire uidentur ſpelunce:in quibus
& famis & perſecutionis tempore abdias centum pro
phetas pauit pane & aqua. Hec ex libro. iii. regum ca/
pitulis quibus ſupra ex dictis ioſephi & hieronymi:&
ex hiſtoria ſcholaſtica.

¶ De ſcis Rufino & Valerio marty.   Cap. CXVI.

RVfinus & Valerius martyres tēpore Dio/
cletiani & Maximiani paſſi ſunt in ter/
ritorio ſueſioneū ſub preſide rectiouaro.
Qui ingreſſus ciuitatem remis ſanctos de
tentos & ſacrificare contemnentes magno ferri pon/
dere preſſos ſueſionum adduxit. Ibique eos iuſſit
equuleo ſuſpendi : & plumbatis cedi. Deinde in car/
cere macerari : ubi angelica uiſitatione confortan/
tur & corone de ſmaragdo celitus miſſe eorum ca/
pitibus imponuntur. Inde educti dum in Chriſti
confeſſione perſiſterent immobilis : iuxta flumen in/
dole decollati ſunt. Quorum corpora dum chri/
ſtiani ad remenſem ciuitatem deferre uellent de lo/
co in quo decollata fuerant nullatenus mouere po/
tuerunt. Ibique ea ſepelierunt. Qui paſſi ſunt. xviii.
calendas iulii.

¶ De ſancto Brandano epō.   Cap. CXVII.

BRandanus epſ cum eſſet abbas apud brit/
tannias. Poſtq̄ ei barinthus retulit : ꝙ cū
filio ſuo moroch oceanum perluſtrans pa
radiſum terreſtrē īuenit:deſideriū ei etui/
cuit:ut locū ipſum requireret. Habebat aūt tria milia
monachoꝝ de quibus. xiiii. tantū accepit & naui con/
ſcenſa que audierat uidere perrexit. Quē nauem itrā/
tem tres fratres ſecuti ſunt. Et quia nō uocati uenerāt
eos nunq̄ redituros prenunciauit. Inuenit aūt primo
inſulam altā:in cuius portu ſibi canis occurrit: quem
illi ſequenti oīa ſibi neceſſaria inuenerūt:& theſauros
multos ibidē conſpexerunt. Quoꝝ concupiſcentiam
brādanus ꝓhibuit. Sed dū tertio die diſcederet: quidā
ex illis tribus fratribus q frenū argenteum acceperat:
poſtq̄ penitens peccatū confeſſus eſt ſubito expirauit.
Iuuenis quoq; alias inuiſus eiſdē cophinū panis & uas
aque in naui poſuit:& nuſq̄ cōparuit. In cena domini
ſubſequēter ad aliā inſulā appulerunt. Inuenerūtq; ho
ſpitē eos de uia tenēda docentē & neceſſaria miniſtrā/
tē. Sabbato inueniunt piſcē ingentē nomine iaſonem
quē inſulā exiſtimātes deſuper deſcendentes ignē ac/
cenderūt:dumq; piſcē ſe mouere ſentirent ad nauē re
pente cōfugientes uix euaſerūt:piſce ſe cōtinuo mer/
gente. Die paſche deueniūt ad inſulā ubi aues cādidas
aſpiciunt. alias & uoce ſonantes:quarum una uoce hu
mana locuta dixit ſe fore de angelis qui de celo cecide
rant:ſed modicum culpam commiſerant. Ibiq; uſq;
ad octauas pentecoſtes permanſerunt. Ab inde naui/
gantes in natiuitate domini ſubſequente ad inſulam
ſanctorum patricii & libꝑi deuenerūt: ubi cum. xxiiii.
patribus ibi repertis in eorum eccleſia habente altaria
cryſtallina ſeſta dominica celebrarunt: indeq; poſt epi
phaniam diſceſſerunt. Sicq; continue per ſeptennium
per mare diſcurrendo in predictis feſtis ſemper ad ea/
dem loca redibant: Quibus temporibus multa ab eis
ſtupenda uiſa ſunt. Beſtia enim maxima eos abſorbe
re uolens ab alia maiori deuoratur: & de reliquiis car
nium comederunt. Inde uenerunt ad inſulam uiro/
rum fontium:ubi ſenex & pueri domino ſeruiebant:
a quibus gratanter excepti:dum abire uellent : ſecun/
dum ex tribus fratribus ex incuria dormiētem dimi/
ſerunt. Inuenerunt & inſulam:in qua erant botri uue
inſtar amphore magne permaximi : gryphem quoq;
auem eos rapere uolentem:auis altera uaſtior interfe/
cit. In feſto uno ſancti Petri apoſtoli uidens abbas pi/
ſcium īnumeram multitudinem:iuſſit eos deum lau
dare:qui ſuper undas enatantes uocibus intonare ce/
perunt. Viderunt & in mari columnam in gentē cry/
ſtallinam ſuper baſes aureas:quam conopeus coloris
argentei circundabat. Inuenerunt & calicem cum pa
tena de genere columne. Venerunt poſtmodum ad
hoſtia inferni : ubi demones egreſſi ſuper eos maſſas
igneas iactare nitebantur : Vbi & tertius frater in lit/
tore deſcendens a demonibus raptus eſt. Inuenerunt
& iudam chriſti proditorem ſedentem in mare ſuper
lapidem : quē dixit ſe in hieroſolymis in loco luctuo/
ſo poſuiſſe pro tranſeuntibus ne in lutum caderent
protegendis : & ante eum erant furce ferree : quas di/
xit ſe donaſſe ſacerdotibus templi:pannus quoque in
eis pendebat: quem leproſo ad tergendum conceſ/
ſiſſe aſſerebat. Inuenerunt hominem:qui luto paſce
batur:capillis opertum. Tandem per bonum ſuum

procuratorem de quo dictum est ad paradisum terre
strem post septennium perducti sunt. Et capientes de
fructibus & gemmis ibidē repertis: euasis multis pe/
riculis deo duce incolumes ad propria redierunt. Vbi
brandanus post modum episcopus ordinatus est. Et
post uirtutum merita ad Christum migrauit. viii. ca/
lendas iulii.

¶ De sanctis Vito Modesto & Crescētia martyribus.
Cap. CXVIII.

Vitus: modestus & crescentia martyres sub
diocletiāo imperatore in sicilia martyrio
claruerunt: qui uitus ex luciana prouincia
nobili progenie patre hyla senatore proge
nitus. etatis sue anno ad martyrii palmam peruenit.
Cum enim pater eius idola coleret: & uitus christum
adoraret: sepius eum pater uerberabat: eo ꝙ idola co/
lere nolebat. Demum pater illum modesto eius nutri
tori tradidit: ut ei suaderet: quatenus deos colere stu/
deret: Cui apparens angelus ipsum confortauit: & ad
huc puerum ad coronam martyrii animauit. Qui &
in christo nomine miracula patrare cepit: & multos a
diuersis langoribus sanauit. Quod audiens ualeria/
nus prefectus puerum accersiuit: & sacrificare nolen/
tem: cathomis cedi iussit. Brachia autē & manus uer/
berantium subito aruerunt. Prefectus quoqꝫ manum
amisit: pro quo tamen uitus orauit: & continuo sani/
tatem percepit. Prefectus ergo puerum patri tradidit
& ut ipsum corriperet persuasit. Tunc pater uitum in
domum ducens diuersis musicoꝝ generibus: & puel
larum lusibus: aliisqꝫ delitiarum generibus mutare
animum pueri satagebat. Et cum ipsum in thalamo
inclusisset ornato: mirabilis fragrantia inde exiit: que
patrem & familiam nimio odore perfudit. Aspiciesqꝫ
pater per rimas hostii. vii. angelos radiantes circa in/
fantem conspexit: quos deos suos esse putauit: statiqꝫ
excecatus est: Ad cuius uocis clamorem tota ciuitas
commouetur: ita ut prefectus accurreret: & cur ei hoc
accidisset: interrogaret. Qui dicebat: ꝙ deos igneos ui
derat: & eorum aspectum ferre non ualens lumē ami
serat. Et cum in templum iouis pro recuperando lu/
mine ductus esset & nihil proficeret: filium pro sua sa
nitate rogauit: & lumē eius precibus recuperauit. Cū
autem nec sic crederet: sed puerū occidere cogitaret.
Angelus modesto & crescentie nutritoribus eius ap/
paruit: & ut nauem conscendentes puerum ad aliam
terram ducerent imperauit. Qui nauiculam prepara
tam diuinitus inuenerunt: & angelo duce una nocte
ad territorium tonagritanum peruenerunt: & iuxta
fluuium silarum sub arbore quieuerūt: ubi aquila eis
cibū deferebat: & multa miracula puer faciebat. ¶ In/
terea filius diocletiani imperatoris a demone arripit:
& nisi uitus lucanius ueniat: se nunꝙ exire fatetur: lo/
cum quoqꝫ ubi inueniendus sit: ab eodem explicatur.
Vitus ergo queritur: & inuentus adducitur ad impe/
ratorem. Qui super eius filium manum imposuit: &
protinus ab eo demonem effugauit. Cum autem illū
imperator ad deorum sacrificia inuitaret: & uitus re/
cusaret: & cum modesto & crescentia in dirum carce/
rem missus esset: subito ferri moles eis imposita ceci/
dit: & carcer immenso lumine coruscauit. Christus
quoqꝫ sanctis apparens illos ad passionis tolerantiam
animauit. Quod imperator a custodibus intelligens
eos eductos in clibanū ignis īmisit: quos tamen ignis
omnino non tetigit: in quo psallentes hymnum tri/
um puerorum audiuntur: indeqꝫ illesi omnino edu/
cuntur. Tunc leo terribilis ad sanctos deuorandos di/
mittitur: sed tamen ab eis fidei uirtute placatus: eoꝝ
uestigiis mansuete prosternitur. Tandem in equuleo
eos imperator iussit appendi: & in illo diutius extor/
queri. Sed orante puero ut eos dominus liberaret su/
bito aer turbatur: terra concutitur: tonitrua mugiūt:
templa dorum corruunt: & multos opprimunt. Im/
perator autem territus fugit: & angelus sanctos exol/
uit atqꝫ fluuium silaꝝ unde uenerant in momento re
posuit. ubi oratione fusa domino aīas reddiderunt.
Quoꝝ corpora ab aquilis custodita florētia illustris
femina scō uito reuelāte repperit: & cū aromatibus in
mariano ꝑdio sepeliuit. Qui passi sunt. xvii. cal. iulii.

¶ De scō Hesychio martyre. Cap. CXIX.

Hesychius martyr apud mesiā ciuitatē do/
rostoꝝ passus est. Qui cum esset miles &
beatū iulium martyrē & cōmilitonem ad
passionē comitatus esset: ut supius in eius
passione. vi. cal. iunii dictum est. Seque eiusdem decol/
landi orationibus commendasset: cumqꝫ deosculatus
esset a gētilibus tentus & maximo presidi oblatus in
carcere diebus pluribus maceratus: tandem in confes
sione christi gladio cedente martyrio coronatus est.
xvii. calendas iulii.

¶ De sanctis Fereolo & Feruitione mar. Ca. CXX.

Fereolus ꝑsbyter & serutio diaconus in gal
liis ciuitate bisuntioneꝰ passi sunt. Qui a
beato hyrenco epō lugduī & martyre ad
predicandum uerbum dei missi. sub clau/
dio iudice tentis ad trocleas extenti: & diutius flagel/
lati: dehinc in carcerem reclusi sunt: mane quoqꝫ cum
linguis eorum amputatis: nihilominus christi nomē
clara facundia personarent: & populo predicarent. Ite
rum comprehensi sunt: quibus iudex crudelis iussit
ut unicuiqꝫ eorum subule. xxx. manibus & pedibus &
pectore infigerentur: atqꝫ ad ultimum gladio necarē/
tur. Passi sunt autem. xvi. calendas iulii.

¶ De sanctis Rothlando & Vliuero & aliis militibus
martyribus. Cap. CXXI.

Rothlādus & Vliuerius atqꝫ multi alii mi/
lites christiani qui a saracenis in rūciaual/
le pro fide christi pugnantes occisi sunt tē
pore caroli magni in catalogo martyrum
ascribuntur. Nam dum saraceni totam hispaniam oc
cupassent Carolus monitu beati iacobi sibi apparen/
is atqꝫ iubentis ut terram suam ab infidelibus redi/

meret: cum suo exercitu hispanias ingressus: primo
qdē ciuitatem pampilonem tribus mensibus obses/
sam muris fūditus miraculose ruētibus cepit: & mul
tos saracenos conuersos baptizari fecit. Quod simili/
ter contingit in ciuitate lucerna in ualle uiridi posita
que nunc est inhabitabilis facta. Et cum omnes ciuita
tes & castra hispanie conquisisset: ecclesiam beati iaco
bi apud compostellā uisitauit: omnes honores ei abla
tos restituit: eāq; amplioribus priuilegiis dotauit. Sed
dum redisset ad gallias. Aigolādus rex saracenorum
aphrice maximā partē hispanie reacquisiuit: xp̄ianos
eiecit spoliauit & occidit. Quod audiēs carolus ad hi/
spaniā rediit: & ut refert turpinus remeū archiep̄s. xii.
annis uel ibi ꝑsonaliter fuit uel exercitū tenuit. Et pri
mo quidē apud sanctū facūdū grauissimo bello com/
misso milo rothlādi pater cū q̄draginta milibus xp̄ia
noꝝ occisus est. Carolus uero equo suo occiso: pedes
stans cum duobus milibus xp̄ianoꝝ de gaudiosa spa
tha sua multos saracenos ꝑ mediū scidit. ¶ Die uero
sequenti cum quattuor marchiones italie cū q̄ttuor
milibus militū in succursum xp̄ianoꝝ uenissent. Di/
scedentes inde saraceni īfinitū exercitū mauroꝝ. mo/
abitaꝝ: ethiopū: persaꝝ: pthoꝝ: aphricanoꝝ: & turco
rū congregarunt. Rex aūt carolus ageniā ciuitatē post
sex menses cepit: & decē milia saracenoꝝ occidit. Inde
ꝓsecutus est aigolandū usq; santonas. Deinde rediens
galliā nouum exercitum cōgregauit centū & triginta
milia bellathoꝝ: cum quo hispaniam repedauit. Inter
quos fuerunt ꝓcipui. Turpinus remeū archiep̄s: roth/
landus comes cenomaneū dominus blaui nepos caro
li ex berta sorore: & filius milonis de angleris: oliueri
us dux gebeneū: estulphus comes lingoneū: arastanus
dux britānie: englerus dux aqtanie: gniferus dux bur
digallensis: gelerus: gelinus: salomō: & balduinus fra/
ter rothlandi: gundebōdus rex frixie: naamā dux ba/
uarie: Ogerus dux dacie: lambertus dux biturie: Sam
pson dux burgundie: cōstantinus ꝓfectus romanoꝝ:
rhegynaldus de alba spina: Gualtherius de thermis:
guilelmus: gerinus lothoringie dux: Bogo: bertran/
dus de nublis: Ganalōus traditor de magūtia: & mul
ti aliī equestres & pedestres: q per cisereos portus trā/
seuntes pampilonē obsederūt. Ibiq; cōmisso bello ex
una parte xp̄ianoꝝ centum & trigitaquattuor milia
ex alia saracenoꝝ centū milia diuina fauente gratia sa
raceni tāta cede ꝓstrati sunt ꝙ xp̄iani usq; ad bases in
sanguine mergebant. Occisoq; aigolando nullus coꝝ
euasit: nisi rex sibylie & rex cordube qui cū paucis au/
fugerūt. Captaq; urbe oēs saraceni ibidē repti trucida
ti sunt. De xp̄ianis uero ceciderūt usq; ad mille. ¶ Se/
quēti uero die pugnauit Carolus cum furre principe
nauarre: & eū cum tribus milibus occidit totāq; terrā
nauarre adeptus est. ¶ Deīde apud nageram obsidio/
nē posuit: ubi erat gigas quidā nomine ferracutus de
genere goliath: quē aūdmirandus babylonis cū uigī/
ti milibus turcoꝝ miserat in subsidiū saracenoꝝ. Hic
lanceam uel sagittā non formidabat: sed uirtutem. xl.
uiroꝝ fortium possidebat. Inito autem singulari cer
tamine cum multos milites christianoꝝ sine alio bel
lo solo brachio ex equo leuatos cepisset. Tandē rothlā
dus cū ipso congressus deo annuente gigantē uicit: &
per umblicum sua spatha transfodit. Sicq; nagera ci/
uitas capitur: saraceni occiduntur: & uincti christiani
absoluuntur. ¶ Post hec pugnauit rex apud cordubā
cum regibus sibyllie & cordube: & interfecto rege si/
byllie cum. viii. milibus saracenis: a rege altumaior ur
bem obtinuit: eo pacto ꝙ baptizaretur: & deinde a ca
rolo regnum tenens in dominio pristino confirmare
tur. Sicq; tota hispania redempta sanctum iacobum
in galatia iterum reuisit: honoribus & possessionibus
ditauit: deinde ut rediret galliam: pampilone aliquot
diebus resedit. ¶ Audiens autem ꝙ apud cordubam
essent duo magni reges saraceni: uidelicet marsyrius
& baligandus frater eius missi de perside hispaniam
ab admirando babylonis. mandauit illis rex per gana
lonum: ut aut baptismum susciperent: aut sibi tribu/
tum exoluerent. Qui cum ganalono conspirantes mi
serunt carolo. xxx. equos oneratos auro & argento &
opibus. Ganalono autem. xx. equos similiter opibus
iisdē onustos obtulerunt: ut pugnatores caroli in ma
nibus eorum traderet: quod ille facere ꝓmisit. ¶ Re/
diensq; ganalonus munera carolo presentauit: eiq; as
seruit ꝙ reges ipsi christianos se facere disposuerunt:
carolumq; rogabant: ut eos in franciam precederet:
quem illi uelocius sequerentur. Cum autē carolus in
franciam rediret: consilio ganaloni dimisit: rothlan/
dum & oliueꝝ cum maioribus pugnatoribus &. xx.
milibus militibus: ut ultimam custodiam in runci/
ualle facerent: donec rex & omnis exercitus portus ci
sereos transirent. Cumq; carolus pertransisset: quin/
quaginta milia saraceni qui triduo in nemoribus la/
tuerant: ut ganalonus ordinauerat. fecerunt ex se du/
as acies: Quarum prima que erat. xx. milium equitū
prius exiuit: & cum christianis a mane usq; ad tertiā
acriter dimicauit. Tādem omnes saraceni occisi sunt:
& rothlandus cum suis uictores fuerunt. Post hec se/
cunda acies. xxx. milium pugnatorum christianos iā
fatigatos & lassos īuaserunt: oēs quoq; ex parte roth/
landi occiderunt: preter modicos qui ad nemus cōfu
gerunt: cum quibus balduinus & tedricus latuerunt:
& preter rothlandū qui redeuntibus saracenis ad unā
leucam insonuit buccina: centum christianos qui fu/
gerant reuocauit: cum quibus in saracenos uiriliter ir
ruens plusq̄ duo milia ex ipsis prostrauit: & ceteros
in fugam conuertit. Tamē centum eius socios in hoc
ultimo bello amisit. Ipse autē quattuor lanceis graui/
ter uulneratus solus ad runciauallem sub quercu de/
scendit: & tunc se mori sentiens duridandam eius spa
tham in saxo confringere uoluit: ne in manibus sara/
cenoꝝ deueniret: sed lapide scisso ensem frangere ne/
quiuit. Tuncq; tuba sua tā fortiter sonuit: ꝙ flatu tu/
ba scinditur: & uene ac nerui colli eius rumpuntur: so
nusq; tube ad aures caroli per octo miliaria angelo de/
ferente perducitur. Illico ganalonus regem redire uo
lentem dissuasit: dicens ꝙ rothlandus causa uenatio/
nis buccinaret. ¶ Dum igitur rothlandus super her/
bam iaceret: superuenit balduinus eius frater: a quo
cum sitiens aquam peteret ille circūquaq; querens in
uenire non potuit. Vidensq; illum mori equum pun
gens: carolum uelociter insecutus cuncta ei gesta nar/
rauit. Mox superuenit tedricus & rothlandum chri/
stum laudantem & resurrectionē mortuorum confi
tentē ac pro suis occisis orantē inuenit: sicq; inter ma/
nus illius expirauit. Quo die dū turpinus archiepisco
pus missam pro defunctis celebraret: raptus in extasi

audiuit demones perstrepētes ac dicētes se aīas mar/
tyrii & saracenoꝝ ad infirma deferre: & michaelem
cū ceto angelico aīas rothlādi xp̄ianoꝝ ad paradisum
ea hora genasse. ¶ Rediens igit̄ carolus rothlandum
mortuum inuenit: & oliuerium in effigie crucis q̄t/
tuor palis in terra fixis cum quattuor retortis exten/
sum & a collo usq̄ ad pedes excoriatum lāceis & spa/
this confossum. Et cum carolus iurasset oēs occisos
reuisere: & sol iam q̄si occumberet: oratione sancti re
gis sol tanto tempore stetit imobilis: donec rex om/
niū peremptoꝝ martyrū corpora requisiuit. ¶ Tūc
ganalonum de proditione cōuinctum quattuor eqs
alligari fecit: & cōtra quattuor plagas celi sessoribus
equos agitantibus terribili morte in quattuor par/
tes discerpi. Omniū uero sanctoꝝ militum corpora
rex in duobus cemiteriis tumulata diuisit: quorum
unum est in aliis campis: aliud apud burdegallē. Ro/
thlādum uero apud blauiam in ecclesia sancti roma/
ni quam ipse comes edificauerat: sepeliuit: & satham
eius & tubam eburneam ad honorem militie ibidē
reseruandas deposuit. Passio horum martyrum cele/
bratur decimosexto calendas iulii.

¶ De sancto Himerio epō. Cap. CXXII.

Himerius episcopus emilie in tuscia uirtu/
tibus & miraculis clarus ibidem in pace
quieuit. xv. calen. iulii: ibidemq̄ sepultus
fuit. Cuius corpus processu temporis q̄
dam episcopus cremonen̄ illuc ab imperatore ex ali/
qua causa directus: dato precio non modico obtinu/
it: & cremonā translatū ī ecclesia alme uirginis cathe
drali honorifice collocauit: ubi & miraculis pollet.

¶ De sancta Helisabet de sconāgia. Cap. CXXIII.

Elisabet de sconāgia uirgo sancta: ut ait si
gibertus circa annū domini. M. clvi. claru
it. Que fuit soror monasterii de sconāgia
matertera symonis abbatis. Hec enim ab
annis puerilibus relicto seculo operibus spiritus ua/
cabat: ieiuniis autem semper & orationibus intende/
bat: atq̄ carnem disciplinans: diris se uerberibus fla/
gellabat. Multis aūt annis ante obitū ipsius manus do
mini super illā grauior extitit: quia diris uulneribus
caro eius elāguit: & tamen patientie uirtute munita
nunq̄ contristari uisa fuit: uisiones aūt crebras & mi/
rabiles a deo habuit & diuina secreta sibi reuelata co/
gnouit. Rapta aūt in his extasibus quasi mortua sine
sensu iacebat: donec spiritu carni reddito aliquando
que uiderat referabat: aliquando uero silentio tege/
bat. Huic ab angelo secū familiarissime colloquenti
annūciatus est liber qui dicit̄ uiarum dei diuinas cō/
tinens & salutares spiritus admonitiones. ¶ In octa/
ua assumptionis domine nostre: beata uirgo ei appa/
rens: eidē se spiritu & corpore assumptā fuisse dixit:
& post ascēsionem xp̄i anno itegro & tanto plus tpe
quantū est ab ipsa ascēsione: usq̄ ad mediū mensem
augusti in hoc mūdo fuisse declarauit. ¶ In festo anū
ciationis eiusdē: ipsa gloriosa mater eidē dei famule
reuelauit: q̄ anno. xv. uerbum dei concepit. ¶ In festo
quodam dominice natiuitatis uidit duas stellas ma/
gnas perlucidas: in unum corpus redactas & in circui
tu circulum aureum ac in medio uirginem xp̄m ge/
stantē paruulū: que multa ipsius diei mysteria sibi re
serauit. Inter cetera aūt quesiuit a domina nostra qd̄.
esset de anima origenis doctoris audiuitq̄ q̄ errores
quos habuerat ex fonte nimie pietatis deuenerant. &
q̄ ipsam dei genitricē in suis scripturis maxime ho/
norauerat: ꝓpter quē duo modicas penas ubicūq̄ es/
set substinebat. Sed quid in die nouissimo de eo fie/
ret deus in arbitrio & dispositione domine nostre po
suerat: qd̄ tamen sibi tunc reuelari nō licebat. His &
aliis uisionibus plurimis & gloriosis ancilla christi a
domino sepius uisitata anno etatis sue. xxi. uisitatiōis
uero sue. xiii. in sanctitate uite migrauit ad dominum
decimoquinto calendas iulii.

¶ De sanctis Marco & Marcelliano martyribus.
Cap. CXXIIII.

Marcus & marcellianus fratres rome sub
diocletiano imperatore passi sunt agente
fabiano urbis prefecto. Hi nobili genere
orti: tranquillini & martie filii fuerunt.
Qui cum pro fide christi diebus pluribus in carcere
tenti fuissent: data sententia super eos a chromatio ur
bis prefecto decollari iubent̄: si infra dies. xxx. diis sa/
crificare renuissent. Interīq̄ dati sunt in custodia pri/
miscrinio noīe nicostrato. Ad quos parentes & uxo/
res cum filiis & affinibus aduenerunt: qui lachrymo
sis precibus animos iuuenum emollire satagebant:
quatenus temporalem euadentes mortem preceptis
imperialibus consentirent. Quos beatus sebastianus
sua predicatione ad martyrium animauit. Qui post/
quā zoe uxori nicostrati que dudum muta fuerat: lo
quendi facultatem restituit ipsum nicostratum cum
coniuge & parentes marci & marcelliani ad christū
cōuertit. Chromatium quoq̄ urbis prefectum cum
filio tyburtio sua doctrina salutifera ad fidem addu/
xit: ut hec omnia dicta sunt supra in passione seba/
stiani decimotertio calen. februarii: & dicentur infra
in passione tyburtii. iii. idus augusti. Sicq̄ factum est
ut diocletianus chromatium urbis prefectum digni/
tate priuatum in exilium mitteret: & fabianum ei/
dem surrogaret. Qui marcum & marcellianum sa/
crificare nolentes in carcerem diebus pluribus uin/
ctos detinuit. Demum eductos ad stipitem ligari &
eorum pedes acutis configi iussit. Cum autem tran/
sisset unus dies & una nox: & illi psallentes christum
laudarent: precepit illos prefectus lanceis per latera
transfigi. Sicque cum corona martyrii ad siderea re/
gna migrauerunt. Quorum corpora christiani oc/
culte noctu tollentes uia ardeatina sepelierunt deci/
moquarto calendas iulii.

¶ De scis cyriaco & Paula uir. mr. Cap. CXXV.

Cyriacus & paula uirgo apud hispanias in ciuitate malaca martyriũ passi sunt. Qui a paganis pro xpi nois confessione uicti: post multa eis illa tormenta lapidibus obruti iter saxa celo aias reddiderũt. xiiii. cal. iunii: ut habet in martyrologio adonis ex datorio hiero. sũpto.

¶ De scis geruasio & ꝓthasio mr. Cap. CXXVI.

Geruasius & prothasius fratres gemini filii beati uitalis militis & beate ualerie apd mediolanũ sub nerone imperatore passi sunt. Hi eni post martyriũ parẽtũ de quibus supra actũ est in passione uitalis & ualerie. iiii. cal. maii: omnẽ suam familiam liberãtes oẽsq; suas facultates pauperibus erogantes sancto nazario mri dudum adheserunt: qui oratorium construebat. Dehic mediolanũ urbem propriã regressi in uno se cenaculo cõcluserunt: & per. x. annos lectioni & orationi uacãtes anno. xi. ad martyriũ peruenerunt. Cũ enim comes astasius ad bellũ tenderet qd ab arcomanis fuerat excitatũ: & mediolanũ ingressus esset idoloꝝ põtifices eidem occurerunt asserẽtes: q; dii sibi respõdere contẽnerent: nec belli ei uictoriã concederent nisi prius geruasius & prothasius ĩmolarent. Continuo igit tenentur: & a comite sacrificare suadẽtur. Cui cũ geruasius oĩa idola surda & muta diceret: & ab oipotẽti deo uictoriã exquirendã astrueret: iratus comes tã diu illũ plumbatis cedi fecit q̃ diu spiritum exhalauit. Deĩde ꝓthasiũ accersiuit: eũq; ut sacrificaret diis admonuit. Recusantẽ in equuleo suspẽdi iussit. Deĩde depositũ fustibus cedi. Cum aũt ꝓthasius comitẽ miserum appellaret: & cecos oculos cordis hẽre diceret: ac christum uoce publica proclamaret: iussit eũ astasius capite cedi. Quoꝝ corpora philippus quidã seruus christi cũ filio suo rapuit: & occulte in domo sua in arca saxea sepeliuit: libellũ quoq; eorum ortũ & uitam & martyrium continentẽ conscripsit: & ad capita illoꝝ deposuit. Passi sunt aũt circa annum domini. lvii. xiii. cal. iulii. Horum corpora tẽpore beati ambrosii epi reuelata sunt. ¶ Cũ idem tẽpore confessor in ecclesia sanctoꝝ naboris & felicis oraret: ita ut nec uigilaret aperte: nec dormiret itegre apparuerunt ei dẽ duo iuuenes pulcherrimi uestibus cãdidissimis ĩduti: caligulis calciati: facie perlucidi secũ mãibus extensis orãtes. Orante aũt ambrosio: ut si phãtasma esset abscederet: si aũt ueritas plenius appareret: simili mõ manente gallo: iteꝝ secũ orãtes uisi sunt. Tertia uero nocte defecto iã ieiuniis corpore nõ dormienti sed stupẽti cũ tertia sibi apparuere persona: que similis esse beato paulo apostolo uidebaẽ: secundũ quod in pictura cõspexerat: illisq; tacẽtibus apostolus ambrosio reserauit: q; illi martyres xpi fuerãt: qui oĩa ꝓ xpo contẽpserant: & xpm in passione imitati fuerãt: admonẽs ut in eo quo orabat loco. xii. pedibus terrã effoderet: ibiq; eorum corpora in arca marmorea inueniret: ad quorum capita libellum conspiceret: eoꝝ ortum: nomina uitã & martyrium cõtinentem. Cõuocatis igitur ambrosius uicinis epis terram effodiunt: & ut supra promiserat paulus: cuncta sic eueniunt. Et licet ab eorum passione plusq̃ anni. ccc. fluxissent: ita tamen eorum corpora sunt reperta: acsi ipsa hora fuissent ibi posita. Ex quibus etiam odor mirabilis fragrabat. Cecus autem quidam tangens pheretrum lumen continuo recepit: & alii plures egri eorum meritis curati sunt. Quorum corpora in matrice ipsius ciuitatis ecclesia requiescunt.

¶ De sancto Vrsicino martyre. Cap. CXXVII.

Vrsicinus martyr apud rauennã passus est tẽpore neronis ĩperatoris sub paulino cõsulari. hic natiõe ligurus arte medicus fuit. Postq̃ aũt multoꝝ corpora sanauit: sub paulino cõsulari arte humana & aias uti xpianus arte diuina a iudice tẽtus post multa supplicia decollari iussus est. Qui ut supra dictũ est in passione sancti uitalis. iiii. cal. maii: cũ ad locum passionis ductus esset: qui palme uocabulũ habebat: quia ibidem palma adhuc antiqua uigebat: gladium expauit: sed eum beatus uitalis inde cõfortauit: ne ipse qui alios curare cõsueuerat: seipsum eterne mortis iaculo uulneraret. Mox igitur ursicinus de eo q; formidauerat mortẽ: penitentiã egit: & decollationem itrepidus suscepit. Cuius corpus uitalis miles intra ipsam ciuitatẽ sepeliuit. xiii. cal. iulii. Quod tamen postmodum translatũ fuit ad ecclesiã sancti ioannis baptiste: ubi & ꝓpriũ oratoriũ sortitus est. Deinde post annos. ccccccccc. tẽpore othonis secundi imperatoris ab honesto archiepo rauennate ad ecclesiã ursicinã leuatũ est: que grece hagia anastasis. i. sancta resurrectio dicitur.

¶ De sancto Romualdo abbate. Cap. CXXVIII.

Romualdus abbas ordinis camalduẽ sundator tpe othonis. iii. ĩperatoris claruit. Hic ex illustribus parẽtibus rauẽne ortus prẽ sergio duce adhuc adolescẽs licet carnis uitio ꝓcliuius existeret: tamen aliter deo deuotus iã q̃si eremum appetebat. Cum aũt pr pro quodã agro cũ uno eius propinquo litigaret: & romualdo pñte ipsum occidisset. Iuuenis q̃si homicidii cõscius. xl. diebus penitentiã in classis monasterio perfecit. Inducebaẽ aũt tunc ab uno conuerso ut ordinẽ intraret: qd hic facere ꝓmisit si sanctũ sibi apollinarẽ ostenderet. Et dũ ambobus in ecclesia pernoctãtibus scis apollinaris de sub altari bis exiens ei secũdo apparuisset: ille exinde corpus mris ibidem iacere nullatenus dubitauit. Et extunc cõsilio & suasu honesti archiepi rauenã olim abbatis classeñ monasteriũ classis ingressus triẽnium ibi in uite sanctitate peregit: deinde abbatis licentia ad quendam eremitam marinum nomine: qui in uenetie partibus degebat deuenit: & sub eius discipulatu manere cepit: ab eodemque uite eremi

tice obseruantiam imbibit: psalteriumꝙ rudis mul/tis uerberibus pulsatus didicit: triduo quoque in se/ptimana mediam panis bucellã & pugillũ fabe cum aqua gustauit. ¶ Eodẽ tempore petrus ursiolus dux uenetie qui tyrannice ducatũ obtinuerat: & in necem uitalis cādiani eius predecessoris fautor extiterat de cōmisso penitens cōsilio guarini abbatis de terra san/cta ad gallias redeuntis & sanctoꝝ marini & romual di ducatui resignauit: & assumpto ioanne gradenico secum in crimine cōsocio cũ predictis tribus sanctis ad monasteriũ sancti michaelis in galliã deuenit: ubi insimul habitabãt: ipsi oẽs eremiticam uitam ducen tes. Ipsos autẽ & fratres alios romualdus in uirtuti/bus & uite austeritate precellebat. Et terram colẽtes de labore manuum uictum querebant. Ibiꝙ romual dus multas diaboli tẽtamina pertulit: & deuicit: sub cuius magisterio petrus olim dux uiuere cepit: & q̃ tam ardue uite non fuerat assuetus: eius facultati ma gister pie condescẽdebat. ¶ Miraculis autem maximis & stupendis hic sanctus effulsit. Cũ n. rusticus fami/liaris domus romualdo conquestus fuisset: ꝙ quidã diues uaccam sibi rapuisset: & sanctũ uaccam repetẽ/tem uir ille derisisset: uaccaꝙ coctam cum aliis in cō/uiuio ederet: os subito in gutture raptoris transuerti tur: & ille continuo suffocatur. ¶ Comitem quendã nomine olibanum de grauibus criminibus sibi con/fessus: non solum ad penitentiã adduxit: sed etiam ad religionem incitauit. ¶ Audiens aũt ꝙ pater eius mo nachus factus ad seculũ redire disponeret: ad patrem cōcitus iuit: eũꝙ in sancto ꝓposito confirmauit: qui post dies modicos in xp̄o quieuit. Romualdus aũt in predio monasterii classeñ permãsit: ubi a demonibus primo eũ deterrentibus: deinde grauiter cedentibus diutius pulsatus: oẽs ipsos malignos iesu iuocato no mine effugauit. Qui postmodũ sub diuersorum ani/maliũ & monstrorum formis terribilibus apparen/tes ipsum conturbabant: sed eoꝝ persecutiones san/ctus uir orationibus superabat. Ipsis aũt diebus in lo/co qui dicitur balneũ monasteriũ quoddã sancti mi/chaelis cōstruxit: sed a sancto apollinare monitus ad cenobiũ suum regressus est. ¶ Post hec habitauit in palude comacleñ: & deinde in palude que peretũ dici tur longe a rauenna quasi milibus. xii. cum discipulo guilelmo: ubi ignẽ qui cellulã inflammauerat oratio ne repente extinxit. ¶ Post hec iussu iperatoris otho/nis. iii. in classeñ abbatem electus dudũ renitẽs tandẽ coactus acceptauit: sed dũ fratres ad uotam corrigere nō ualeret corã rauenne archiepō & imperatore offi/cio resignauit: quẽ uidelicet imperatorẽ tyburtinam ciuitatẽ obsidentẽ reperiens ad pacẽ & cōcordiã cum tyburtinis reduxit: eo ꝙ ipsum imperator reuerentie gereret: ubi etiã thamum quendã nobilẽ: & bonifaci/um uiꝝ clarissimũ imperatoris ꝓpinquũ teutonicos ad penitentiã conuertit: & monachos effectos secũ de duxit: & ad perũ rediit. Qui uidelicet bōifacius post/modũ archieps̄ & martyr fuit. De quo supra actũ est iuxta aliũ eius nois̄ sanctum noñ iunii. ¶ Post hec in/numeris fratribus cōgregatis in multis locis ac ciui/tatibus cellas extruxit: & camaldueñ eremitaꝝ ordi/nẽ incohauit. Ad cuius instantiã otho iperator ceno/biũ sancti alberti edificauit: & ꝑdiis large dotauit. Et cũ otho ad uitã mōasticã assumẽdã disponeret postꝙ uadens romã inde redisset sanctũ ipsum nunꝙ reuer/suꝝ predixit: & ut ꝑdixerat sic euenit. Deĩde apud pa rentiũ. iii. monasteria fundauit: ubi dudũ manens ip/sum diuina pietas ad summe perfectionis apicẽ ꝓue/xit. Ibiꝙ ordinẽ deo uiuẽdi fratribus suis circũquaꝙ positis ipũ dei docẽre dictauit & misit. Inde discedẽs nauẽ intrauit tẽpestateꝙ maris grauissimã cunctis iã periclitãtibus & de salute desperãtibus sua orone se/dauit: ueniẽsꝙ ad bifurcũ monasteriũ eoꝝ uitam ali quantulũ laxatam ad ardua & utilia ducere curauit. ¶ Postꝙ hec in camertino solo cenobium nobile con struxit: in eisdẽꝙ partibus monasteriũ puellaꝝ cōdi/dit. Deinde in regiõe urbis ueteris aliud monasteriũ fabricauit: & multos monachos cōstituit. In quo fili/us guidonis comitis longo tẽpore in sancto ꝓposito uixit: & carnis soluto debito miraculis claruit. Inter q̃ cecũ illuminauit. ¶ Deinde romualdus audiẽs ꝙ bō/nifacius eius discipulus martyriũ passus esset: passio/nis desiderio fragrans cũ. xxvi. ex fribus suis usꝙ pan/noniã prexit: sed ibi lãgore ꝑcussus uolũtate dei com/pulsus plures nobiles monachos acq̃sitos rediens se/cũ adduxit: & ad monasteriũ urbis ueteris remeauit: ubi multas ꝑsecutiones a suis fribus ꝑtulit. Inde disce dẽs apud castrũ maximianũ monasteriũ aliud funda uit. Et inde ꝑ classeñ locũ parentiũ nauigauit. Reuoca tus aũt ꝑ nunciũ apostolice sedis ad italiã repedauit: ueniẽsꝙ ad mõtẽ caleñ & petranũ in utroꝙ cellas ere xit: lociꝙ pluribus ꝑagratis ꝑ uallẽ de castro & mon tẽ apẽninũ in loco q̃ dicit̃ aqua bella locũ aliũ cōstru/xit: ubi & quendã p̄sbyteꝝ a dolore dentiũ grauissi/mo liberauit. ¶ Cũ aũt apud camaldueñ monasteriũ qd̃ ipse tũc caput ordinis cōstrui faciebat: fagus maxi ma in edificiũ cederet: dubitãtibus cunctis ne fagus ĩ cisa cellã opprimeret: orãtibusꝙ sanctum ut ex cella abiens periculum euitaret: ipse inde discedere noluit: sed ruentem arborem uersus cellã signo crucis alior/sum contra naturam cadere coegit. ¶ Ilex quoꝙ ni/mie magnitudinis in ipso opere preciditur: qua per mõtis deuexum corruente raptus ab ea rusticus ad in feriora rotat̃: Sanctũꝙ inuocãs in montis radice inco lumis inuenitur. Deĩde uenit ad montẽ sutrii: ubi ce/lebrãs in extasim rapit̃: & spiritus exponẽdi psalmos tũc sibi diuinitus infundit̃: ubi per septenniũ conti/nuũ silentiũ nunꝙ soluit: & multa miracula ostendit. ¶ Fratrem gregoriũ solũmodo insufflãs a dolore ca/pitis sanauit: & a scabie ulcerosa ter ipsum aqua sola perfundens mundauit. ¶ Viꝝ aliũ deosculans ab in/sania capitis liberauit. Spiritũ ꝓpheticum habere in multis ostendit. ¶ Discipulum quẽ malignus inuase rat sp̄s ob id solum quia eo absente non petita licen/tia lectum eius ascenderat ab infestatione eripuit. ¶ Vxorem cuiusdam que uirum: quẽ sanctus con/uerterat: ab igressũ ordinis ꝓhibebat: porrecta ei buc cella panis benedicti adeo pacauit: ꝙ uirum exinde in pace dimisit. Puerum alium a demõe uexatum obla/to ei pane benedicto liberauit. ¶ Posthec ab henrico imperatore de ultra mari reuertente locum monaste rii cōstruendi in monte amiato ut petiit impetrauit: ubi monachos multos fecit. ¶ Reuersus sutriam dũ piscibus pro eius aduentu carerent: quidam frater in stagno paruissimo ubi nunquam piscis uisus fuerat hamum misit; & piscem mox adeo magnum cepit:

q ipso die cũctis ad esum sufficit: per annos. xx. obitũ suũ & locũ finis sui per spm fratribus pdixit. Et ueniens ad mõasteriũ uallis de castro egrotare cepit: & ad extrema deueniens sumpto uiatico a carne migrauit. xiii. cal. iulii etatis sue exactis annis. cxx. Ex qbus. xx. consumpsit in seculo. iii. in monasterio classis. Reliquos in erẽitico pposito. Sepultusq3 iacet in ualle de castro: ubi & copiose miraculis fulget.

De scis Ioãne & Benedicto mar. Cap. CXXIX.

Ioannes & benedictus martyres monachi camalduen ordinis fuerũt & discipuli romualdi. Qui iussu othonis iperatoris ab eodẽ abbate ad buscalũ regem ad pdicandũ missi sunt: eo q ipse predicatores fidei sibi petierat destinari. Quos idem rex in eremo aliquo tpe substẽtauit: donec linguã sclauonicã didicerunt. Qui pdicates regem cõuerterunt & baptizauerũt. Quos rex rogauit: ut pape plurima dona deferrent: & sibi coronã cõsecratam de manu põtificis apportarent. Quod illi recusantes facere dicẽtesq3 sibi secularia negocia tractanda omnino nõ licere: ad cellam reuersi sunt. Sed quibusdã qui regis uotum agnouerant: putãtibus q magnam auri summã secum hẽrent: insecuti in cella eorũ sunt iugulati: & thesauro requisito: nihil ab eis inuẽtum est. Tunc illi facinus palliare uolẽtes cellam incenderunt: ut cõbustis corporibus ipsi innoxii crederentur. Sed dei uirtute cella cõbusta corpora omnino intacta permãserunt. Ipsi uero fugere uolentes: se inde mouere nullatenus potuerunt. Vbi uero sanctorum iacebant cadauera: nocte apparebat lux immensa: & angelorum audiebat cantilena. Rex uero hec audiens ad locum accessit: & occisores adhuc ibi inuentos cepit. Dum aũt cogitaret qliter eos puniret: ad sepulchra martyrũ uinciri iubet: ut si eos deus puniri uellet: in uinculis miserabiliter deficerẽt. Sin aliter sanctis mr̃ibus placeret: eos mirabiliter absoluerent. Ducti ergo ad tumulũ dei uirtute fractis nexibus absoluti sunt: & penitentes uitam eremiticã duxerunt. Rex quoq3 super sanctorum corpora basilicam edificauit & ex propriis bonis dotauit: ubi eorum seruãtur corpora miris redolentia signis.

De scõ Nouato discipulo. Cap. CXXX.

Nouatus discipulus fuit illustrissimi generis urbis rome pudẽtis discipuli pauli apostoli filius & frater timothei presbyteri: quorũ sorores fuerũt sancta potẽtiana: de qua supra actũ est. xiiii. cal. iunii: & praxedis de qua infra dicet. xii. cal. augusti. Hic cũ patre pudẽte multos pauperes xp̃ianos in domo sua refouebat. Qui eo uiuente adhuc per menses plurimos egritudine ualida detẽtus a beato papa pio p familiariter uisitatus & ab eodem confortatus: diuinis ab eo perceptis sacramentis post dies. xiii. eo presente in pace quieuit. xii. calen. iulii. Sepultus in paterno tumulo: ubi postmodum pater cum sororibus conditi sunt.

De scõ Siluerio papa & martyre. Cap. CXXXI.

Siluerius papa & martyr natione cãpanus ex patre hormisda pontifice romano agapito primo pape in episcopatu uerbis successit: & sedit annum unũ menses quinq3. Hic primus post beati siluestri tẽpora sine imperiali assensu gothorũ mãu est sublimatus eps. Theodatus siquidẽ gothorũ rex tunc rome degens: talem indixit clero timorẽ: ut qui nõ consentiret electioni eius: gladio puniret. Hunc theodora augusta uxor iustini imperatoris rogauit p artemio patriarcha heretico ab eius predecessore deposito: ut eũ restitueret dignitati. Qui noluit cõsentire. Quopropter indignata augusta misit per uigiliũ archidiaconum romanũ: quem constãtinopolim papa pro legatione miserat: ad belisariũ patricium in italia cõsistentẽ ut contra papã occasionem inueniret: quatenus de epatu deponeretur. Qui testes falsos subduxit: q siluerius regi gothorũ scripsisset: quatenus ad portam asinariam lateranen romam ueniret: & sibi balisarium patriciũ traderet. Qua de re patricius eũ deposuit: & uigilius archidiaconus ipsum ueste monastica induit: & iubẽte balisario in pontianas ad exilium destinauit: ubi pane tribulationis & aqua angustie sustentatus post dies aliquot deficiens ibidem mortuus est: & sepultus martyrio coronatus. xii. cal. iulii: ubi multitudo male habentium salui facti sunt. Hic fecit ordinationem unã per mensem decembris presbyteros. xii. diacones. v. episcopos per diuersa loca nũero. xxx. Et cessauit episcopatus dies. xi. cui uigilius eius archidiaconus qui ipsum relegauerat in episcopatu successit.

De sancto Albano martyre. Cap. CXXXII.

Albanus martyr: ut ait beda primo libro historie anglorũ: passus est in britãnia tpe diocletiani & maximiani imperatorum. Qui dũ adhuc paganus esset: & clericum quendã xp̃ianum persecutores fugientẽ in fidem suã hospitio suscepisset pietate sola pmotus: eius uite & exẽplo sanctisq3 monitis factus est xp̃ianus. Cum aũt gẽtiles clericũ: qui ad se confugerat: quererent. Albanusq3 seipsum pro magistro & hospite obtulisset: ab eisdẽ captus & ad iudicẽ ductus est. Dũq3 christũ confiteri non timuisset: diutissime cesus decollari iubet. Quẽ populo predilectũ ad martyrium accedentẽ secuta est pene tota ciuitas: pontẽq3 fluminis occupauit qua transire debebat: ut sic eius mortẽ retardarẽt: uel totaliter ipugnarent. Sanctus uero desiderio passionis accẽsus orauit: moxq3 aqua fluminis substitit: & ipse per siccũ alueũ una cum persecutoribus trãsiuit. Quo uiso miraculo miles qui ipsum decollare debebat cõuersus est. Albanus uero montẽ trans flumen positũ ascendens oratione fusa fontẽ de petra pduxit: qui ibidem in testimoniũ eius martyrii usq3 in psens manat. Ibi igitur una cum conuerso milite decollatus est. Sed illo in terrã cadente oculi percussoris de eius capite pariter ceciderunt. Sepultus est aũt in ciuitate uerilanio: que ab anglis dicitur uerlonia seu uerlingacester. Post cuius martyriũ passi sunt aaron & iulius legionum urbis ciues & alii plures utriusq3 sexus conuersi ad deum propter miracula in eius passione ostẽsa: qui passus est. xi. calendas iulii.

De sanctis albano episcopo & sociis martyribus. Cap. CXXXIII.

Albanus eps & ursus clericus mares cõites fuerũt sancti theonisti epi: ut isra dicet in eius passione. x. cal. decẽbr. Qui cũ eodẽ & discipulis eius tabra & tabrata a philippẽsibus isula nausia egressi romam secũ accesserunt: & oratione facta mediolanum abierunt: suscepti hono

tifice a sancto Ambrosio epo & Theodosio imperatore tunc ibi degente. Inde ad gallias predicādo transeuntes: dū augustā ciuitatē deuenissent. Sāctus ursus a paganis cōprehensus per multa tormentorum genera martyrium passus est Theonistus uero cū albano tabra & tabrata discipulis suis uenit ad regē rosimundū: qui eos misit ad paulinum epm treuerēū. Indeq naugio maguntiam adierunt: ubi dum predicaret albanus a gentilibus tētus & flagellatus. Nouissime gladio cesus est. Horum duorum martyrū corpora ad prouinciā uenetie trāslata in loco qui dicitur buranū iuxta mare sitū torcellanē dioce. tumulata seruanē. Ibiq & corpus iacet tertii mēis dominici monachi: qui in istorum passione nō reperiat specialiter noiatus: ab īcolis tamē ipsius loci cōsocius albani & ursi fuisse dr: & cum eisdē pro xpi noie credit martyrio corona tus. Passio horum martyrū ibidē agitur. xi. calē. iulii.

¶ De scō Eusebio epo cesariēsi. Cap. CXXXIIII.

Eusebius pāphili cui pamphilus mr adeo amicitia cōiunctus extitit: ut ab eo cognomē sortiat: ut dictū est supra in passiōe pāphili martyris calē. iunii. Hic eps cesariēsi fuit. & sanctitate ac sapiētia īsigniter claruit: multaqz opuscula diuina cōpilauit. Sup genesim libros. xx. cōposuit. Diuersarum rerum libros. xxv. Ecclesiastice hystorie li. ix. Chronicorum canonum historiā & eorum epithoma. Euangeliorum diaphoniā & eorum canones. In isaiam lib. x. Cōtra porphiriū lib. xxv. In quorum. xviii. xix. & xx. accuratissime respōdet ei contra danielē ,pphetam scribēti. Topicorum lib. i. Apologiarum ,p origine lib. vi. De uita pāphili mris li. iii. De mribus quedam opuscula. In. cl. ps insignes edidit cōmentarios. Chronographiam terre iudee: & distinctas tribuū sortes. Libellum urbiū: montium: fluuiorum: uallium: uicorum & diuersorum locorum terre sancte: que sacra scriptura cōplectitur. Scripsit & librum chronicum de tēporibus a principio mūdi incohans ad tēpora usqz sua declinans. Diocletiani atqz constantini primi temporibus micās. Humanitatis in pace soluit debitum. xi. cal. iulii. Hec Hieronymus libro de illustribus & ex martylogio adonis & usuardi.

¶ De scā Demetria uirgine & mar. Cap. CXXXV.

Demetria uirgo rome exorta filia fuit fausti ni & darfose & soror mris bibiane: ut supra in passione bibiane scriptū legitur. iiii. non. decēbris. Hec cū ante impiissimū imperatorem iulianum detenta pro fide christi ītroduceretur in confessione domini emisit spiritum. Sepulta a ioanne presbytero iuxta matrem & germanā apud palatium lucinianum. xi. cal. iulii.

¶ De sancto Leufredo abbate. Cap. CXXXVI.

Leufredus abbas claruit tēpore iustiniani īperatoris secūdi Qui parentibus xpianis pago eboraceū ortus relicto seculo prope urbē in parua cellula morabat. Sed a desiderio epo propter inuidiā eo q in eius diocesi se iclusisset: ipsius licentia nō petita tentus est: & in equo cōtra uotum suum leuatus: eo q nunq equū ascendere ,pposuisset ad ciuitatē adductus est: cōtra quē eps inquirere disponebat. Statimqz ut ad epatum peruenit equi uiscera: cui sanctus insidebat: dirupta sunt: & in terram cū equo pariter ceciderunt. Quod eps uidens ab eo uenia petiit: ipsumqz in pace dimisit. Qui pater postmodū factus est plurium monachorum: qui & miraculis claruit. Nam gislenandum monachum a diabolo uexatum liberauit: eiqz baculum suum pro ipsius tutela dimisit. Dum igne maximo subito accēso cenobium conflagraret: orationem fudit: & mox uentus ualidus ex opposito insurgens a monasterio flammas excussit: multis quoqz aliis clarus uirtutibus in pace quieuit. xi. calendas iulii.

¶ De sanctis decem milibus martyribus. Cap. CXXXVII.

Decem milia martyres apud alexandriam sub hadriano & antonio passi sunt. Cum enim agareni & euphratēses romano imperio rebellassent. Hadrianus & antonius imparores q in partibus alexādrie degebāt nouē milia milites cōtra eos dirigunt: eisqz acaciū primiceriū & heliadē ducem preficiunt. Cum aūt romanorum militia multitudinē aduersariorum conspexissent perterriti terga uerterūt. Et sciscitantes ad inuicē cur tātus eos tremor inuasisset: putantes q dii cōtra eos indignati forent: eo q illis sacrificare neglexissent: accedētes ad simulacra sacrificia obtulerunt: & irruentibus hostibus adhuc maiori formidine repleti sunt: cōciti quoqz se in fugam dederunt. Quibus angelus domini apparuit: q in specie iuuenis eos alloquēs deos gentium esse demones asseruit: & hec illis bis contigisse affirmauit: eo q uanorum deorū suffragia postulassent. Quod si in christum credere uellēt uictoriam ex hostibus obtinerent. Quibus unanimiter se uelle credere respōdentibus angelus disparuit. Sequenti die christum in sui adiutorium exposcunt in hostes impetū faciunt: & angelum qui pridie illis apparuerat exercitum eorum precedentem cernunt: barbaros uiriliter cedunt: in fugam uertunt: & multos fugientes in lacū se necare compellunt. Obtentoqz triumpho angelus domini deduxit sanctos aduerticem montis ararath longe ab alexandria per quingēta stadia positi: imperatoribus tūc in alexādria cōstitutis. In quorum medio angelus sedebat & eos de fide xpi plenius instruebat. Illico aūt celi aperti sunt: & alii. vii. angeli uisibiliter ad eos descendunt: oīaqz illis futura predicūt & ad martyrii passiones constantes efficiunt. Quibus ad eorum ablatis oculis sancti mres unanimiter in Xpi fide & amore fundati. xxx. diebus in mōte persliterūt orantes nullo penitus cibo corporeo substētari. Imperatores aūt admirātes cur ad illos habita uictoria nō redirent: ad eos perquirendos mittunt: eosqz xpianos effectus audierunt. Statimqz septē regibus circūstantium regionū epistolas dirigunt: ut ad eos cū ingenti exercitu festinarent ad nouorum xpicolarum exterminiū faciendum. Regibus igit cū festinatione cōgregatis imperatores nūcios ad sanctos dirigūt: eosqz corā se acersiri faciunt. Qui orōne premissa se mutuo confortatus uoce delapsa celitus roborati: corā imperatoribus cōparere festinarūt interepidi. Interrogatiqz ab eis cur post triumphum nazareno crucifixo adhesissent: & augustorum leges preterire non timuissent Acacius ore omnium respondens: omnia que illis cuenerant: enarrauit: & christum dominum uoce publica predicauit. Omnes quoqz milites christū solum deum uce acclamare ceperunt. Et cum imperatores

cōminarent᷑:ꝙ oēs penas quas crucifixus pertulerat:
illos exiperi facerēt. Vnus ex collegio martyrum no/
mine carcerius cāpi ductor se beatos fore respondit:si
necis & passionis domini mererent᷑ esse cōsortes. Cla
mātibus aūt populis gentilium cōtra eos: & illis ecō/
tra christum uiua confitentibus uoce: populi furore
moti in eos lapides miserunt:eosq; lapidare ceperūt.
Sed christi uirtute lapides in facies iactantiū uertebā/
tur:& plurimi ex gētilibus mactabātur:sanctiq; mar
tyres a lapidibus minime tangebant᷑. Quod cernen/
tes imperatores:& hoc magicis uirtutibus ascriben/
tes eos scorpionibus flagellari iusserunt. Et cum diu/
tius cederentur:unus illorū iuuenculus nomine dra/
conarius parumper in uerberibus deficiens ad acatiū
se conuertens:eius exhortationem postulabat. Quē
postq̄ acatius consortasset:timens ne aliquis ex colle
gio in fide forsitan ꝓpter flagella titubaret:orauit ad
dominum:ut eos ab ipsis tormētis erueret. Statimq;
facto nimio terremotu manus & brachia cedentium
aruerunt. Quo uiso miraculo magister quidam mili
tum theodorus nomine cū suis militibus mille con/
uersus est:qui se xp̄ianos profitentes ad.ix.milia mar
tyres se cōtulerunt. Tunc imperatores irati iusserunt
apportari clauorum multitudinem trigonoꝝ:& per
.xx.stadia spargi:ut sup eos sancti nudis pedibus am/
bularent. Quod cum fieret angeli domini martyres
precedebant: & clauos leuātes in unum coaceruabāt.
Imperatores uero illos angelos deos fuisse putabant:
ꝓpter quod adhuc magis martyres ad sacrificia sua/
debant:eo ꝙ dii illorum miserti:eos a tali clauorum
periculo liberassent. Sed cum tam primi.ix.milia q̄
alii mille superadditi solum uerum deum crucifixū
clamarent. Iusserunt augusti:ut omnia crucifixi tor/
menta quē predicāt experiant᷑ in eis. Sicq; corone spi/
nee coꝝ capitibus īponunt᷑:& lanceis latera pforāt᷑:
& ut oli xp̄s a iudeis sic sancti a militibus sibi genu/
flectētibus illudunt᷑. Qui hec cōstantius tolerātes san
guine coꝝ proprio frontes tingebāt in mysterio ba/
ptismatis quo carebāt. Tunc de consilio regis saporis
sancti martyres in crucibus cōfigi iubent᷑. Et comitā
tibus illos oībus populis ad montē ararath ab exerci/
tu deducūt᷑:& ibidē hora tertia crucibus figunt᷑. Bea/
tus uero acatius ī cruce pēdēs pēdētes similiter socios
hortabat᷑:& symbolū fidei catholice ꝓfitebat᷑: ut aūt
scōꝝ passio p oīa dominice passiōi similis eēt:miracu
la q̄ moriēte domino apparuerūt:inouata sunt. Nā &
hora sexta usq; ad horā nonā sol obcuratus est:terre/
motus īgens factus est:ita ut plurima edificia ruerēt:
saxa etiā & parietes multi cōscissi sunt: obstupētibus
uniuersis. Scī uero maīes ad dominū orauerūt:ut cū/
cti eos in q̄cūq; necessitate īuocātes petitiōis sue a do/
mino cōsequerent᷑ effectū:& uigiliā passionis eorum
cū silentio ieiunātes indulgētie ꝓ peccatis mererent᷑
percipere annū unū. Statiq; uoce de celo lapsa ad eos
ad celestia regna percipiēda uocant᷑:& coꝝ petitiōes
exaudite in oībus nūciant᷑. Post modicum ergo facta
hora nona totum montem lux maxima circumful/
sit. Sancti quoq; martyres magnis uocibus suos ī ma
nus domini spiritus commentes animas emiserunt.
Corpora uero illorum ab angelis de crucibus deposi
ta diuina dispositione in ipso mōte sepulta sunt. Qui
passi sunt.x.calendas iulii.

De scō Paulino ep̄o & cōfes. Cap. CXXXVIII.

PAulinus ep̄s nolane ciuitatis cāpanie tp̄e
uādaloꝝ claruit:Cū.n.tota fuisset ipsa ꝓ/
uīcia a uandalis irruentibus depopulata:
multiq; de ip̄a terra in aphricā adducti ca
ptiui fuissent. Vir domini paulinus cuncta q̄ hēre po/
tuit captiuis īdigētibus misit. ¶ Cū aūt uidua q̄dā ad
eū uenisset:& filiū suum unicū a regis uādaloꝝ gene/
ro in captiuitatē adductū fuisse diceret:& a uiro dei ꝓ
ciū aliquod ꝓ redēptione postularet. Illeq; qd daret
nihil penitus hēret:petēti femine seip̄m obtulit:eidē/
q; benigne respōdit:ut se secū ad aphricā ductū seruū
suū eē asseret:ip̄mq; ꝓ suo filio ap̄ regis geneꝝ cōmu
taret:cū se in eius seruitio māsuꝝ ꝓ redimendo filio
paratū dispōeret. Qđ illa ex ore tāti uiri audiens:irri/
sionē potius crediđit q̄ cōpassionē. At ille utpote elo/
quētissimus:& ad plenū diuinis studiis eruditus:du/
bitāti feīe psuasit citius:ut audita crederet:seq; ꝓ filio
redimēdo in seruū tradere nō timeret. Perrexerūt igi
tur utriq; ad aphricā. Et prio qdē regis genero uidua
supplicauit:ut filiū suū sibi gratis donaret. Quod uir
barbarus ne dū facere renuit:sed īsup audire despexit
Cui cū uidua subiūgeret:ut filiū suū redderet: & pro
ipso uicariū hoīem illū accipet. Illeq; uenusti uultus
hoīem cōspexisset:īterrogauit eū:quā artem nosset:
Cui uir domini hortū se colere nosse p optime dixit.
Quod uir gētilis gratū habuit:ip̄mq; in seruū susce/
pit:& rogāti uidue filiū restituit. Quo accepto īdisces
sit:& paulinus horti colēdi curā suscepit. ¶ Cum aūt
dominus suus crebro hortū ingredere᷑:suūq; hortu
lanū q̄dā regreret:& sapientē hoīem esse uideret:ami
cos deserēs cū eo sepius colloquēs ipsius cepit sermo/
nibus delectari. Cui paulinus quotidie ad mēsam ui/
rētia deferebat:& accepto pane ad horti curā remea/
bat. Die aūt quadā suo domino secretius secū loq̄nti
ꝑdixit:ut se circa regni regimē ꝓuideret:eo ꝙ rex ci/
tius moriturus eēt:ipseq; eidē masculina ꝓle carenti
successurus foret:ꝙ ille regi nūciare curauit:& ꝙ hec
ab hortulano audisset apuit. Rex uero ip̄m uidere po
stulauit. Cui gener respōdit:ꝙ ille eēt:q sibi ad prādiū
herbas ex more portaret. Factūq; est cū rex ad prādiū
discubuit paulinus olera uirētia delaturus uēit. Cūq;
hūc rex subito cōspexisset ītremuit accitoq; genero
ei ueꝝ eē:qđ audiuisset asseruit:nā ut dicebat ip̄a no/
cte in sōno sedētes ꝓ tribunali cōtra se iudices uiderat
īter quos paulinus cōsedebat:& flagellū qđ aliq̄do ac
cepat:eoꝝ sibi iudicio tollebat᷑.īposuitq; ut īterroga/

ret qs cēteraqȝ ipm popularē minime existimaret. Tūc regis gener secreto paulinū quis esset magnis cōiurationibus inqsiuit: tandēqȝ illū epm esse comparuit: & qcqd peteret sibi liberaliter obtulit: uir autē domini ab eo postulauit: ut oēs cōciues suos captiuos relaxaret. Cūctiqȝ illi ꝑrinus in aphrica reqsiti cum onustis frumēto nauibus ꝓ uenerādi uiri paulini satisfactione in eius comitatu laxati sunt. Post modicos uero dies rex uandaloꝝ occubuit: & ut paulinus predixerat gener eidē successit. Sicqȝ factū est: ut qui se solū in seruum tradiderat: cū multis a seruitio ad libertatē rediret. ¶ De cuius etiā morte scribit: qȝ cū dolore fuisset lateris tactus ad extrema deductus est. Dumqȝ domus eius in sua soliditate persisteret cubiculū in quo iacebat eger facto terremotu cōtremuit oēsqȝ astātes nimio terrore cōcussit. Sicqȝ sancta illa aīa carne soluta est. x. cal. iulii. Sepultusqȝ qescit in ecclesia sua. Hec gregorius. iii. dial. cap. x. Hic uir sapiētia clarus multa uolumina cōpilauit. Beati enī ambrosii uitā scripsit ad augu. Itē uitā beati felicis. Ad theodosiū secūdum scripsit panegyricū sup uictoria tyrānoꝝ. Ad sororē epistolas plurimas de contēptu mundi. Itē de diuersis cāis diuersas disputatiōes & tractatus. Volumē ēt de penitentia: & de generali oīum martyꝝ laude iter opucula sua pcipuū. Multa uersu breui scripsit ad celsum. Epitaphium etiā uite consolatorium. Libellum super morte xpiani & baptizati infantis spe christiana monitū. Epistolas plures ad seuerum: Sacramētorum etiā & hymnoꝝ. Item epistolas ad delphinum: amandū uictriciū: aprum: florentiū eusebium: & uincentium. Hec gēnadius de uiris illustribus.

¶ De scā Hildegarde uirgine. Cap. CXXXIX.

Hildegardis uirgo in alamine partibus admirabilis fuit ꝑuectę etatis tpe cōradi īperatoris. Que qnquēnis a parētibus deo ad seruiēdū tradita est: & in mōasterio cōmēdata. A quo tpe usqȝ ad obitū suū ieiuniis & orōnibus intendēs miras uisiōes habuit: & spūm ꝓpheti cū a domino pcepit. Et cū laica prius monialis & illiterata fuisset. Nā nihil de scripturis excepto psalterio didicit: mirabiliter tamē rapta diuinitus ibuit: nō solū qd uerbis effunderet: sed etiā qȝ scribēdo latine dictaret: ac dictādo catholice ueritatis libellos cōficeret. Hec enī fuit fundatrix & magrā monasterii sancti roberti qd apud pinguiā situ est. Cui etiā multi epi epistolas direxerūt: & ab ea remissiuas susceperūt. Precipue tamē tres romani pōtifices suas beate hildegardi charitatiuas lrās miserūt. Eugenius: anastasii: & hadrianus: huic etiā scripsit epistolā beatus bernardus. Que de iussu pape eugenii oīa que de antixpi tpibus ꝓphetauerat scripture mādauit. Cuius etiā libelli ab eodē pontifice in cōcilio treuerēsi approbati fūt. Scripsit aūt epistolā de tpibus futuris. Initiās ab anno domini. M. 100. ꝓtēdēs usqȝ ad finē seculi: multa & mira in eodē arcana futura pdiciēs. Que scis opibus plena: qeuit in pace. x. cal. iulii. Sepulta in suo mōasterio qd rexerat annis circiter. xl. ubi & miraculis fulget.

¶ De sancto Nicea epō. Cap. CXL.

Niceas eps romatiāe ciuitatis scītate & morū honestate cōpositus: ac doctrina sublimis & facūdia pclarus appruit. Qui sex ad baptismū uenietes cōpetetibus istructiōibus informās libellos edidit. Quoꝝ primus cōtinet qd agere debeāt: q ad baptismi gratiā uenire cupiunt. Secundus de gētilitatis erroribus. Tertius de fide unice maiestatis. Quartus aduersus genealogiam. Quintus de symbolo. Sextus de agni paschalis uictima. Ad lapsam etiam uirginem libellum emendationis omnibus insignem laudibus misit: quieuit autem in domino. x. cal. iulii. Hec gēnadius de illustribus.

¶ De sancto Iuliano martyre. Cap. CXLI.

Iulianus mř iuuēculus annoꝝ. xviii. in flauiade ciuitate passus ē tpe decii cesaris sub pside martiāo: quē pses detentū ad sacrificia suadebat: & sacrificare abnuentē fustibus cedi iussit. Iterūqȝ in equuleo leuatū grauiter flagellari: deide depositū in carcerē mitti fecit. Et asclepiodora mře iuuenis accersita hortabat illā pses: ut filiū ad deoꝝ imolatiōnē suis exhortationibus induceret. Que triū dierum īducias postulauit in qbus mater filiū in xpi confessiōne corroborabat. Elapso uero triduo cū iulianus iussu presidis eductus de custodia diis sacrificare contēneret: fecit preses adduci saccum cū serpentibus & harena martyrēqȝ christi in ipso cōsui: ac in pelagus mitti: ut sic tā aquaꝝ pfocationibus q̄ feraꝝ morsibus iteriret. Cuius corpus ab undis iactatū ad insulā: que dř ꝓconessus: a xpianis ibidē habitātibus iuentū in mōte ipsius terre sepultū est: ubi multo tpe sine aliq̄ ueneratiōe qeuit. Post multos uero annos estatis tpe maris ꝓcella itumescēte: ps montis ubi arca sita fuerat a mare diruitur: & arca saxea in mare mittit: q̄ diuino nutu sup ꝓcellas enatās ab undas ad portū arimineū ciuitatis adducit: & ī littus iactat. Qd ciues admirātes: qui ad portū uenerant: luce supinfusa arcā super aqs natare conspexerāt: tumulū cū sacro corpore plaustro imposuerunt: & ad ecclesiā maiorem illud deferre uolētes: ipsum inde amouere nullatenus potuerunt: sed neqȝ arcam aperire aliqualiter ualuerunt. Tandem post dierum plurium orationes & ieiunia ioānes abbas monasterii sancti petri extra ciuitatem siti: sepulchrū cum corpore eius uehiculo imposītū faciliter mouit: & ad ecclesiam suā adduxit. Et patefacto leuiter tumulo: corpus scī iuliani martyris una cum uestibus omnino in corruptū inuenit. Passionis quoqȝ epitaphium conscriptū ibidem repertum coram omnibus legit. Erantqȝ in ipsa arca. vii. capita martyrum ignotorum. In ipso igitur loco corpus cum arca depositum ad presens usqȝ qescit: qui passus est nono calendas iulii.

¶ De scā Edeltrude regina & uirg. Cap. CXLII.

Edeltrudis regina uirgo sacra: ut scribit sigibertus: anno c. xiiii. constātini iunioris in anglia claruit: que duobus nupta uiris (qd dictu mirum est) uirgo permansit. De hac beda li. de gestis anglorum. xiiii. dicit: qȝ fuit filia anne regis orientalium anglorum christianissimi. Et primo quidem uxor condeberth principis australium giruiorum fuit: cum quo in uirginitate perseuerauit. Quo mortuo coacta per patrem ecford regem maritum accepit: & hunc ad tantam pudicitiam incitauit: ut. xii. annis secum in coniugio manēs: illibata custodiretur. A quo tandē patre defuncto obtinuit: ut absoluta connubio monasterium ingrederetur. Sicqȝ in cenobio uirginum urbis coludi sub obedientia eb

¶ Incipit prologus libri sexti.

SExtus liber huius catalogi cum aliis quattuor subsequentibus usqꝫ ad undecimū exclusiue: continet gesta & passiões scōꝝ quoꝝ festiuitates eueniūt: infra tempus ī quo representat ecclesia ex ipsius diuine spōse & uerbi dei coniugio filioꝝ multiplicationē & propagationē: quod tēpus fuit a prime ecclesie fundatione facta per apostolos & durauit usqꝫ ad finē seculi. Hoc aūt tēpus ecclesia reꝑsentat ab octaua corporis xp̄i que plerūqꝫ contingit circa festū natiuitatis sancti ioānis baptiste usqꝫ ad aduentū domini. Hoꝝ aūt filioꝝ quidam fuerunt ipsius ecclesie fundatores: ut apostoli: quidā edificatores: ut doctores: quidam conseruatores: ut confessores: quidam defensores ut martyres: quidam augmentatores: ut uirgines: iccirco tp̄s ipsum in qnqꝫ partes: & per cōsequens in .v. libros diuisum est. ¶ Nā in hoc .vi. libro mystice figurant̄ filii ecclesie fundatores .s. apostoli a natiuitate uidelicet ioannis baptiste: usqꝫ ad cal. augusti. Et hoc sub figura regū israel & iuda: quoꝝ libri tūc legunt̄: per quos apostoli designātur: q principes populoꝝ facti & a deo principes super oēm terrā cōstituti: cū xp̄o quoqꝫ in .xii. sedibus in die iudicii cōsessuri eidem regi regū conregnare creduntur. Nā & mattheus euangelista in generatiōe xp̄i .xvi. reges enumerat a dauid usqꝫ ad iechoniā: a qbus xp̄s est ꝑ carnē propagatus: significātes .xii. apostolos: quorū duo euangeliste fuerūt: & alios .ii. euāgelistas necnō paulū & barnabā doctores gentiū: a quibus dei filius ꝑ euangeliū quo ad mundi notitiā quodāmodo est regeneratus. ¶ In .vii. libro figurant̄ ecclesie cōstructores .s. doctores a cal. augusti usqꝫ ad cal. septēbris sub figura sapientissimi salomonis: cuius tūc libri legunt̄: cuiusqꝫ uices in ecclesia gerunt doctores scī diuina sapientia repleti: ex quibus tā in grecoꝝ q̄ latinoꝝ ecclesia q̄ttuor principaliores existūt: ꝑ quattuor libros sapientie designat. ¶ In .viii. libro figurant̄ ecclesie conseruatores: uidelicet cōfessores ꝑ totū mensem septēbris. Et hoc sub figura sanctoꝝ: Iob: Tobie: Iudit & hester: quoꝝ gesta tūc recolunt̄: cōfessionē & patientiā cōfessoꝝ denotantia: qui in tribulatiōe positi mundū carnē & diabolū triūpharunt. ¶ In .ix. libro figurant̄ ecclesie defensores .i. martyres per totū mensem octobris: sub typo scōꝝ machabeoꝝ: quoꝝ tunc libri ponunt̄: qui uti sancti martyres ꝓ fide sic & illi pro dei lege usqꝫ ad effusionem sanguinis uiriliter decertarūt. ¶ In .x. libro figurant̄ ecclesie augmentatores .s. uirgines ꝑ totū mensem nouembris usqꝫ ad aduentum: & hoc sub figura ꝓphetaꝝ quoꝝ tunc uaticinia recolūtur: qui ut plurimi spreto carnali coniugio mentis & corporis integritate domino seruientes aduentū xp̄i & futura tēpora ꝑ spiritū predixerūt. ¶ Hic ergo sextus liber continet gesta sanctoꝝ illoꝝ: quoꝝ festa occurrūt infra tempus: in quo representant̄ ecclesie fundatores: qui fuerunt apostoli: qui ecclesiam ipsam nedū principali uerbi dei predicatione: sed etiam sui sanguinis effusione fundarūt: quod tēpus ecclesia reꝑsentat ab octaua corporis xp̄i siue a natiuitatis festo sancti ioānis baptiste usqꝫ ad cal. augusti. Et hi ut dictum est sub figura regū israel: quoꝝ tunc libri legunt̄. Ad huius ergo temporis festa per tractanda ueniēdū est. ¶ Et quia hoc tēpore libri regū leguntur: merito festis sanctoꝝ tp̄is gesta illorum sanctoꝝ regū ꝑmittentur: quoꝝ dies obitus certi nullo loco reperiuntur: uidelicet ezechie & iosie. Soli enim hi duo cū tertio dauid propheta sancto ex omnibus regibus israel: ecclesiastici .xlviii. & .xlix. inter patres sanctos illius temporis sancti nominantur. Sed de dauid suo certo die festo suo loco tractatum fuit: uidelicet .iiii. cal. ianuarii. Ideo de ezechia & iosia dicendum est.

¶ Incipit liber sextus a natiuitate sancti Ioanni baptiste, usqꝫ ad calendas augustis.

¶ De sancto Ezechia rege. Cap. I.

EZechias rex iuda filius achaz: cū esset annoꝝ .xv. p̄re defuncto in regno successit: & regnauit in hierusalem annis .xxix. Nomē matris eius abiez de hierusalem filia zacharie posthumi zacharie sacerdotis a ioa rege lapidati. Hic primo anno & primo mense regni sui conuocatis sacerdotibus & leuitis aperuit templum domini: quod pater rex achax ob fauorē regis assyrioꝝ clauserat: & uasa dei reparauit: ac restituit sacrificia intermissa: ipse etiam consilio sacerdotū fecit pascha secūdo mense: quia non potuit populus primo mense cōuenire in hierusalem: nec sacerdotes purificati erant. Tantaqꝫ fuit multitudo: ꝙ multi nō purificati comederunt pascha: & tanta fuit copia uictimaꝝ ꝙ in multis leuite suppleuerunt officium sacerdotum Dissipauit etiam rex ezechias excelsa: statuas contriuit: & lucos succidit: & confregit serpentem eneum quem fecit moyses: cui usqꝫ tp̄s illud offerebant incēsum filii israel. Recessit quoqꝫ a rege assyrioꝝ: nec seruiret ei: ꝑcussitqꝫ philisteos usqꝫ gazā: & oēs terminos eoꝝ tā ꝑ dia q̄ ciuitates. Anno aūt .xiiii. regni eius ascendit sennacherib rex assyrioꝝ in terram iuda: & cep̄ ciuitates munitas: & misit rabsacē ad obsidendū hierusalē: & castrametatus est cū exercitu inumerabili iuxta aque ductū piscine superioris: & abstulerunt ciuibus aquā exterioris piscine. Et cū uocasset regē ad colloquiū: noluit exire: sed misit ad eū eliachim pontificē: & sobnā scribā: & ioachim a cōmentariis: & loquebat̄ ad eos rabsaces hebraice in uiribus populi uerba cōminatoria multa. Post hec uenit sennacherib personaliter ad obsidionē hierusalē. Misit etiam sennacherib litteras terribiles & cōminatione plenas ad ezechiā dicens: ꝙ deus israel nō posset liberare eū de manu sua. Cumqꝫ orasset rex in templo domini misit ad illū isaias ꝓpheta hortās ut in domino cōfideret: eo ꝙ deus israel saluare decreuisset hierusalē de manu assyrioꝝ. Et ecce nocte sequenti angelus domini ꝑcussit in castris assyrioꝝ .clxxxv. milia: caput etiā & barbam regis rasit in ignominiā. Quo ꝑterritus sennacherib cū .x. uiris tantū fugit: & rediit in niniuē: Indeqꝫ occisus est a filiis suis in tēplo dei sui. Ezechias aūt ꝓpter hāc uictoriā elatus grās deo sicut debuit non egit: unde & morbo ꝑcussus a domino usqꝫ ad mortē egrotauit. Cūqꝫ humiliatus fleuisset: eo ꝙ heredem non haberet cōfortatus a domino per isaiā prophetam .xv. annoꝝ uite spatiū accepit: in cuius signū iuxta quod ezechias petiit sol ꝑ .x. lineas quas tantū descenderat ad orientē regressus perficiendo cursum iteratum diem tantū augmentauit: ita ꝙ dies illa que .x. horis iam elapsis ad occasum

uergebat.x.horis prolongata.xxii.horaꝝ extitit. Tūc de consilio isaie cataplasmatum est ulcus apostematis regis de massa ficuum:& sanatus repente die.iii.in tēplo domino gratias egit:& canticū Ego dixi.decantauit. ¶ In tpe illo misit merodach rex babylonis p nūcios litteras & munera ad ezechiem . Nā chaldei qui uigebant in astronomia nō ualentes inuenire cām:q̄re dies pene in duplum protēsa fuerat :cum audissent ꝙ pro rege iuda signum factum fuisset : miserunt ad eū:ut scitaretur rei ueritatē:preterea quia solē adorabant uoluerunt honorare hominē:quem deus ipsoꝝ honorauerat.Quare elatus ezechias ostendit eis : oīa que erant in templo domini & in omni potestate sua. Sed quia hec ostendere gentilibus nefas erat : ab isaia propheta redargutus est prophetante ei translationē ostensorum uasoꝝ propter hoc in babylonem fiendam.Et dormiuit ezechias cum patribus suis sepultus est in sepulchro patrum suorum in hierusalem. Hec ex.iiii.libro reg.&.ii.paralipomenon:& ex dictis iosephi atqꝫ ex historia scholastica.

¶ De sancto Iosia rego. Cap. II.

IOsias rex iuda filius amon.cum eēt annorum.viii.patri in regno successit a populo exaltatus:&.xxxii.annis regnauit : & ambulauit per omnes uias dauid patris sui: non declinans ad dexteram neqꝫ ad sinistram . Anno autem.iiii.regni sui & etatis sue.xii.pietatē in se & iustitiam mirabiliter demonstrauit. Nam populum ab idolatria reuocauit:& opera praua uelut senior emendauit.Omnem regni sui ciuitatē & prouinciam a cultu idoloꝝ purgauit:ita ut nullum idolatrie uestigiū superesset.Scrutabat etiam domos nequid latenter remaneret suspectū:& in unaquaqꝫ cū iustitiam coluit tanq̄ anime sue medicinam.Misit quoqꝫ in totā regni sui prouinciā:ut deferrent ad reparationē templi munera unusquisqꝫ pro sua uolūtate.& facta est raparatio tēpli.Hoc tpe helchias pontifex apiens arcā domini:inuenit librum deuteronomii ibidē a moyse repositū:qui multo latuerat tpe:quē cū sibi missum iosias legisset:audiens maledictiōes scriptas in trāsgressores legis:& metuens ualde iminere captiuitatē diebus suis:audiuit responsum a domino per oldā pphetissām:ꝙ mala illa deferri debuerant:nec fieri in diebus suis.His auditis rex misit in omnē puinciā & cōgregauit oēm populum iudeoꝝ in hierusalē : & fecit legi cunctis audientibus uerba legis & cōpulit omnes sacramenta prestare:ut legem domini p oīa custodirent.In hierusalem quoqꝫ fase solēnissimum celebrauit:& ad ipsum oēm populū congregauit.Anno autē ultimo uite iosie nechao rex egypti aggressus adremō regem assyrioꝝ uoluit transitum facere p iudeā : sed iosias eidem trāsitū denegauit:& cū rege adremō cui confederatus erat:regi egypti occurrit : initoqꝫ certamine cū forte iosias transiret a curru in currum qui sequebant eum more regio:occisus est a sagittariis in campo maggedō.Planxit eum inconsolabiliter adremō cum omni exercitu suo.Traditur etiā : ꝙ fons & arbor qui iuxta locum erant:ubi iosias īterfectus est: aruerunt:& planxit eū omnis israel & iuda.Corpusqꝫ eius euectum in hierusalem sepelierunt cum patribus suis.hec ut supra.

¶ De natiuitate sci Ioānis baptiste. Cap. III.

NAtiuitas sancti Ioānis baptiste ab ecclesia celebrat.viii.cal.iulii:quo tpe dies incipiunt decrescere:ut ex hoc prefigure:quod ait ioannes.illum oportet crescere:me aūt minui.Hoc aūt significatum est : ut dicit augustinus in xp̄i & ioānis ortibus & in eoꝝ mortibus.In eorum ortibus:quia in natiuitate xp̄i dies incipiunt crescere: & in natiuitate ioannis decrescere. In eoꝝ mortibus: quia corpus xp̄i in cruce est exaltatū : corpus ioannis capite diminutū . Hec āt natiuitas ab angelo hoc mō prenunciata fuit.Dauid.n.rex : ut in histo.scho.dicit .xxiiii.summos sacerdotes cōstituit:quoꝝ tamē unus maior erat qui summus sacerdos dicebat.Statuit aūt xvi.de eleazar:&.viii.de ithamar:& secundū sortē dedit unicuiqꝫ hebdomadā uicis sue.Abias aūt.viii.hebdomadā habuit de cuius genere zacharias fuit. Erant aūt ipse & helisabet uxor eius senes absqꝫ liberis.Cum ergo zacharias in ordine uicis sue tēplū domini ut icēsum poneret ingressus esset:& multitudo populi foris expectaret:apparuit ei gabriel angelus.Et cū ī eius uisiōe turbare ipm cōsortauit:annūciauitqꝫ illi se filiū habituꝝ qui ioānes uocare:& scūs ex utero mris existēs ante dominū in spiritu & uirtute helie p̄cederet.Et uocat Ioānes helias.Rōne situs quia ambo in deserto.Rōne uictus qa ambo ī uictu parci.Rōne cultus qa ambo uestitu iculti.Rōne officii:qa ambo p̄cursores:sed helias p̄cursor iudicis iste saluatoriis. Rōne zeli:qa utriusqꝫ uerbū quasi facula ardebat . Zacharias aūt cōsiderās sui senectutē & uxoris sterilitatē ac pmissi magnitudinem dubitare cepit & more iudeoꝝ ab angelo signū quesiuit:qui ipm pter īcredulitatem plaga taciturnitatis pcussit.Et hoc factū est q̄druplici rōne.Primo secūdū bedā:quoniā discredēdo locutus est:iō silētio plectit:ut tacēdo credere discat. Scđo ut maius miraculū in natiuitate filii apperet. Cū.n.nato puero pr̄i loq̄la reddit miraculū miraculo tumulat. Tertio quoniā uox noscebat & legi silentiū iponebat ideo cōgruū fuit ut uocē pr̄ amitteret.Quarto quoniam ip̄e a domino signū petiit & ip̄am taciturnitatē in signū accepit.Cū aūt zacharias ad populum exisset:& cū mutū effectū uiderēt cognouerūt ipso inuēte ꝙ uisionē uidisset.Cōpleta uero septimana officii sui abiit in domū suā & cōcepit helisabet & se.v. mensibus occultauit:qa secūdū ambro.partus sui erubescebat etatē:ne ī senectute uacasse libidini uidere:& tamē gaudebat sterilitatis carere opprobrio:qa opprobriū erat mulieribus nō habere p̄miū nuptiarum pter quod

nuptie celebrant. Mense aūt .vi. maria que dominum iam conceperat: uirgo secunda cognate cōgaudēs: uenit ad helisabet. Et cū eā salutasset beatus ioannes iam spiritusancto repletus sensit dei filiū ad se uenire: & p̄ gaudio i utero m̄ris exultauit: & motu salutauit quē uoce non potuit. Beata aūt uirgo apud cognatam tribus mensibus māsit: natūq; puez ioannē de terra leuauit: & quasi more gerule officiosissime pegit. ¶ Et notādū secundū ambro. q laus ioannis baptiste in .vi. cōprehendit .s. ex parentibus: miraculis: moribus: munere: & predicatione: atq; ortus solēnitate. Laus autē parentum secundū ambro. ex .v. manifestat: ait .n. sic Plena laudatio quā genus in moribus: mores in equitate: officiū in sacerdotio: factū in mādatis: iudiciū in iustificationibus cōprehendit. ¶ Secūdo laus eius apparet ex miraculis. Quoz q̄dā fuerūt ante eius conceptionē in utero .s. angelica nūciatio: nois impositio: & loquele patris amissio. Quedā q̄tū ad eius cōceptionē in utero .s. preternaturalis cōceptio: eius in utero sanctificatio: & prophetalis doni repletio. De his plenius dicet in cōceptiōe sancti ioānis baptiste .viii. idus octobris. Quedā q̄tū ad eius natiuitatē ex utero .s. utriusq; parentis spiritus p̄phetalis adeptio. Nā & mater nomē sciuit quod nō didicerat a marito: & pater cāticū edidit edoctus a spiritusancto. Loquele patris reseratio: qa mox ut filii nomē scripsit: aptū est illico os eius & lingua eius &c. Et spiritussancti repletio: qa zacharias pater eius repletus est spiritusancto. Ambrosius respice ioannē q̄ta uis est in eius uocabulo. Cuius nūcupatio redit muto uocē: patri pietatē: populo sacerdotē &c. Tertio ex moribus qa scīssime uite fuit. Cuius qdē scitas colligit ex .x. noibus qbus nūcupat. Nominat enim: ioānes: p̄pheta: amicus spōsi: lucerna: angelus: uox: helias: baptista saluatoris: p̄co iudicis: & p̄cursor regis. In ioanne designat p̄rogatiua p̄fectiōis: qa ioānes domini gratia iterpretat. In p̄pheta p̄rogatiua cognitiōis. In amico sponsi p̄rogatiua dilectiōis. In lucerna ardente p̄rogatiua scitatis. In angelo p̄rogatiua uirginitatis. In uoce p̄rogatiua feruoris. In baptista p̄rogatiua mirabilis honoris. In p̄cone prerogatiua predicationis. In p̄cursore prerogatiua p̄parationis. Vnde merito eius scitas habet testimoniū: a supcelestibus: a celestibus: & a subcelestibus. A supcelestibus .i. ab ipsa trinitate. Et primo a p̄re qa uocat eum angelum mal. iii. Ecce ego mitto angelū meū &c. Nā & officiū angeloz exercuit dominū nunciādo: dicens. Ecce agnus dei &c. Secūdo a filio: sicut patet matthei .x. ubi xp̄s eū cōmendat dicens. Inter natos mulieꝝ nō surrexit maior ioāne baptista. Tertio a spiritusancto: cū per os patris sui dixit luc. i. tu puer p̄pheta altissimi uocaberis &c. Itē habet testimoniū a celestibus .i. angelis: sicut luc. i. ubi eū angelus multipliciter cōmendat ostēdens: q̄te sit dignitatis quoad deū: qa erit enī magnus corā domino: q̄te scitatis quoad seip̄m: qa uinū & sicerā non bibet & spiritusancto replebit &c. q̄te utilitatis quoad p̄ximū: qa multos filioꝝ israel cōuertet &c. Itē a subcelestibus .i. ab hoibus: sicut a p̄re suo & uicinis q dicebant: qs putas puer iste erit? ¶ Quarto laus eius cōprehendit ex munere. Habuit .n. munus: in uteri ingressu: in uteri egressu: in mundi p̄gressu & in mundi discessu. In uteri ingressu: habuit triplex mirabile munus gratie. ¶ Primo qua sanctificatus fuit hiere. i. Anteq̄ exires de uentre sanctificaui te. ¶ Secundo qua prophetare meruit. Nam in utero matris exultas deū adesse cognouit: unde dicit chrysostomus q ubi beata uirgo helisabet salutauit: sermo p̄cedēs de utero in quo habitabat dominus: & p aures helisabet igressus ad ioannē descendit: & ip̄m in p̄phetā inunxit. Tertio qua suis meritis matri p̄pheticū spiritū obtinuit. Nā secūdum chrysostomū. os illius in uerbo cōfessionis aperuit: ut cuius non uiderat personā: cognosceret dignitatem dicens: unde hoc mihi: ut ueniat mater domini mei ad me. ¶ In uteri egressu habuit triplex munus. Quoniā ortus fuit miraculosus: Sanctus: & iocūdus. Quia miraculosus: excludit defectus ipotentie. Quia sanctus: reatus culpe. Quia iocundus: lamētum miserie. ¶ In mundi progressu: habuit similiter multiplex munus. Quoniā habuit perfectionem omniū sanctoꝝ. Nā propheta fuit quando dixit: q post me uēturus est &c. Plusq̄ propheta: quoniā ip̄m digito demōstrauit. Apostolus: quia a deo fuit missus: Nā grece apostoli latine dicunt missi: unde fuit homo missus a deo &c. Martyr: quia pro iustitia mortē sustinuit. Cōfessor: quia cōfessus est: & nō negauit. Virgo: qa puritatē angelicā habuit: unde & angelus appellat: ut dictū est. ¶ In mundi uero recessu habuit triplex munus. Quia efficit martyr inuictus: tunc enim palmam martyrii adeptus est. Dirigit nuncius p̄ciosus: Nā his qui erant in limbo nuncium attulit de redemptione ipsoꝝ. Et colit eius exitus gloriosus: eius enim exitus solus ex oībus qui ad inferos descenderunt: ab ecclesia specialiter celebratur. ¶ Quinto ex predicatione. Ipse namq; predicauit primo feruenter: cū dixit: genimina uiperarum &c. Hic aūt feruor fuit inflāmatus charitate: quia erat lucerna ardens. hiere. i. Posuit os meū ut gladium acutum. Informatus ueritate quia erat lucerna lucens. ioan. iii. Vos misistis ad ioannem: & ille testimoniū perhibuit ueritatis. Directus discretione & scientia: unde turbis & publicanis & militibus secundū quorūcūq; exigentiam propriam legem dedit. Firmus constantia: unde tantū constanter p̄dicauit: q ex hoc uitam amisit. Secundo predicauit prudenter: Cuius prudentia in tribus consistit. Primo quia usus est cōminationibus: ut malos terreret dicens. Iam enim securis ad radicem arboris posita est. Secundo promissionibus: ut bonos alliceret dicens penitentiam agite: appropinquabit enim regnū celoꝝ. Tertio moderationibus: ut mediocres paulatim ad p̄fectionem attraheret: unde turbis & publicanis & militibus leuia iponebat: ut postmodū maiora p̄ucheret. Turbis ut operibus misericordie insisterent. Publicanis ut se ab alienorum appetitu abstinerent. Militibus: ut neminē offenderent: & suis stipendiis contenti essent. Tertio p̄dicauit efficaciter: quoniā eius predicatione multi cōuersi sunt: predicauit enim uerbo per assiduitatē doctrine: & exemplo per sanctitatem uite. ¶ Sexto laus eius recolit ex ortus dignitate: quia preter xp̄m nullius hominis natiuitas ab ecclesia celebrat nisi sola bti ioannis baptiste. Celebrat aūt eius ortus secundū magistrū guilelmū antisiodorēn triplici rōne. Primo rōne sanctificationis in utero. Secundo rōne dignitatis in officio. Ipse enim tāq̄ lucifer uenit: & nobis orientis solis gaudium primus nunciauit. Tertio rōne iocunditatis in ortu suo. Nam angelus predixerat: & mulei

in natiuitate eius gaudebũt. Et ideo nos merito gau/dere: & omni eius recolere debemus. ¶ Et notandũ q̄ ioánes euãgelista hac die migrauit ad dominũ. Sed ec/clesia festũ eius in tertiũ diẽ natiuitatis xp̄i celebrãdũ instituit: nõ quia euangelista baptiste cesserit uti mi/nor maiori: sed q̄a tũc eius ecclesia dedicata fuit: & q̄a ip̄m festũ tũc cõgruentius celebrãdũ uisum extiterit: ut xp̄s natus a ꝓtomartyre & apostolo & inocẽtibus sociaref & ioãnis natiuitas ĩ suo die deuotius coleref.

¶ De sanctis Luceia uirgine & Anceia martyribus. Cap. IIII.

LVceia uirgo & anceias eius dominus tẽpo/ralis rome martyrium passi sunt tẽpori/bus diocletiani. Hec romana origine ab anceia barbaroꝝ rege capta & in patriã su/am adducta est. Quã dũ barbarus uiolare uellet: audi/ens ab ea: q̄ deũ celi haberet spõsum eius defloratiõis ultorẽ: extimuit: & reuerenter ipsam tractans: in soli/taria domo reposuit: ancillis aliis ei ad ministeriũ de/putatis: que die noctuq̄ ieiuniis & orõnibus intenta erat. Cuius etiã ꝓcibus idẽ rex pluries de suis hostibus triũphauit: unde & eius scĩtatis exẽplo ad xp̄m cõuer/sus uirginẽ manumisit. Dũ aũt illa repatriare uellet: reuelatione diuina ꝓmonita: anceias dei ꝓuidẽtia de/serto regno uirginẽ usq̄ romã secutus est: ubi ambo ip̄si pro nõis xp̄i confessione detenti gladio martyriũ impleuerunt. viii. calendas iulii.

¶ De inuentione corporis sancti Marci euangeliste. Cap. V.

INuẽtio corporis scĩ marci facta fuit in ci/uitate uenetiaꝝ tp̄e ordelaphi faletri du/cis uenetoꝝ. Cũ enim sacrũ corpus beati euãgelistę ab alexãdria uenetias trãslatũ: & in basilica eius nomini cõstructa depositũ ẽẽt: ut di/ctum est supra pridie cal. febr. cõtigit: ut post multo/rũ decursus tẽpoꝝ ubi sanctũ corpus q̄sceret: inoua/tis etatibus nesciref. Et cũ post diligẽtẽ iq̄sitionẽ: ne/mo tũc uiuẽs huius rei cõscius iueniref: toti urbi ue/netiaꝝ ieiuniũ triduanũ idicif. Quartoq̄ die uniuer/sus clerus & populus ad eius ecclesiã cõgreganf: ĩ qua letaniis perfectis ꝓcessione disposita: orõnibus & la/chrymis ꝓfusis: dei misericordia iplorat: ut eis sanctũ corpus reuelare dignetur. Tunc scissis marmoribus columne circũpositis: arca que iferius claudebaf: cor/pus quoq̄ concludens erupit: & conspectu oĩum per seipsam mirabiliter exiliuit: sicq̄ beati marci corpus cunctis innotuit: quod a duce & clero & populo cum gaudio reuisum: & inde leuatum ac honorifice con/decenti tumulo in alio loco in ipsa ecclesia locatũ est. Ad cuius tumbam miracula diuinitus creberrime fi/unt: ubi & ĩfirmi curanf: & demones effuganf. Facta est aũt iuentio siue ostẽsio huius corporis. vii. cal. iulii.

¶ De sancto Sosipatre discipulo. Cap. VI.

SOsipater discipulus beati pauli apostoli fuit: & ut abbas dorotheus scribit episco/pus iconii: atq̄ unus ex septuagintaduo/bus discipulis christi: Sed origenes ipsum thessalonicẽsĩ ecclesie episcopum fuisse ponit traditio/ne maiorum. Qui beato paulo apostolo multo tem/pore adherens demum ab eodem pontifex constitu/tus: officiũ predicationis fideliter adimpleuit: & apud beroam obdormiuit. vi. cal. iulii.

¶ De scõ Prospero ep̄o & cõfessore. Cap. VII.

PRosper ep̄s aquitanicus oppido lemoui/cẽsi oriundus fuit. Qui iam clericus exi/stens oĩbus pro xp̄o pauperibus erogatis de ciuitate sua egressus pegrinationis gra/tia romam adiit: & leoni primo pape dudum adhesit. Et cum eodem pariter multas epistólas ad diuersas ec/clesias conscripsit: in quibus errores eutycetis & nesto/rii tunc maxime pullulantes mirabiliter confutauit. Fuit enim omnium liberaliũ artium dogmate pitus: & tam diuine q̄ humane philosophie studio plenius imbutus. Peregrinationẽ aũt sua pacta dum repatria/re uellet: leo papa per uisum diuinitus admonetur: ut prosperũ in rhegynũ ep̄m ordinare debeat successuꝝ ipius urbis ꝓsuli: post dies modicos morituro. Quod dum prosper didicisset: diuiusq̄ pastoralem curam recusaret: tandem summo pontifici humiliter obedi/uit ipsumq̄ leo papa in ep̄m consecrauit: & rhegynẽsĩ ecclesie destinauit. Et dum sanctus eidem ciuitati iam proximus esset: ep̄s qui tũc erat: humanis exẽptus est. cum aũt populus pro eligẽdo ep̄o solicitaref: ꝓsbyte/ro cuidam seniori & sanctissimo omnia que rome ge/sta fuerant diuinitus reuelanf: & quia iam ꝓsper sibi a deo esset datus & a leone pontifice cõsecratus. Quã uisionem eum clerus & populus didicissent: leti om/nes sancto ep̄o unanimiter occurrunt & in pastorem suum gratanter suscipiunt. Qui gregem dominicum uerbo & exemplo solicite pauit: & in sanctitate uite ꝑ/fectus in pace qeuit. vi. cal. iulii. anno domini. cccclxv. tẽpore hilarii pape: & martiani ĩperatoris. Sepultusq̄ fuit in basilica sancti apollinaris: quã iuxta eandẽ urbẽ construxerat: ubi & quieuit usq̄ ad tẽpus ioannis pa/pe. vi. qui sedere cepit anno domini. ccccccci. regnante luprãdo xp̄iano rege lõgobardoꝝ. Quo tpe thomas rhegynus ep̄s ab ipso sancto per uisum admonitus ec/clesiam ingentem sibi intra ciuitatẽ edificauit: & cor/pus ipsius suauissimo fragrans odore illuc transtulit. viii. cal. decẽbris. ubi & ad ꝑsens iacet miraculis ꝑpol/lens. ¶ Hic sanctus uir sermone scholasticus & asser/tione ueridicus multa opuscula cõdidit. nr̃e fidei ueri/tatem redolentia. Nam chronicam beati Hieronymi a tp̄e ualentis ĩperatoris usq̄ ad finem tẽpoꝝ secundi theodosii ꝓsecutus est. Chronicam etiã a conditione primi hominis iuxta diuinaꝝ scripturaꝝ fidem: usq̄ ad mortẽ ualẽriani augusti: & captam a gerserico ur/bẽ cõposuisse fertur. Librũ aduersus opuscula cassia/ni suppresso nomine cudit. Epistole leonis pape aduer/

sum eutycetem de natura christi & icarnatiõe ab hoc
notare creduntur. Librum epigrammatum ex dictis
augustini partim prosa partim metro exarauit. Ad iu
lianum uolumen de uita contemplatiua in tres libros
digessit. Et alia plura compilauit.

De scõ Gallicano martyre. Cap. VIII.

GAllicanus martyr apud alexandriá tpe iu
liani apostate passus est. Hic enim sub cõ
stantino magno imperatore romani exer
citus dux fuit. Cũ aũt gens scythaꝝ daciá
& thraciam occuparent:& gallicanus dux gentilis cõ/
tra gentem predictá mitti deberet:cõstantiá cõstanti/
ni filiá sibi pro mercede laboris in uxoré petebat : qd
etiam romani principes plurimũ fieri postulabát. Pa/
ter aũt plurimũ tristabaẽ sciens filiá suá a beata agne/
te sanatá ut dictũ est supra in eius legéda. v. cal. februa
rii in uirginitatis proposito positá facilius occidi pos/
se q̃ ad consensum inclinari. uirgo tamen de domino
cõfidens patri suasit ut eá sibi spõdeat cũ uictor redi/
bit:uerũtamen duas filias suas atticá & artemiá quas
ex coniuge defuncta susceperat ipse gallicanus secũ ma/
nere permitteret:ut p eas mores & uotũ pr̃is scire pos
set:& ipsa duos prepositos suos germanos eunuchos
ioáné & paulum sibi concederet:in specie quasi maio
ris firmitatis:rogans deũ ut ipsum & filias ad xp̃m cõ
uerteret. Que oĩa cũ essent impleta gallicanus assum/
ptis ioanne & paulo & copioso exercitu ꝑficisciẽ :sed
tamẽ a scythaꝝ gente eius exercitus frangiẽ: & in ur/
be thraciaꝝ ab hostibus obsideẽ. Cui ioannes & pau
lus dixerunt:ut uotũ deo celi faceret & ꝓcul dubio ui
ctor esset. Quod cũ fecisset:statim iuuenis ferens cru/
cem sibi apparuit & ut sumens gladiũ se sequereẽ ad/
monuit. Qué ille accipiens per media castra iuit:& ad
regem usq; deueniens nullũ occidés solo timore pre/
cedentis uniuersos hostes subiugauit:& romanis tri/
butarios fecit. Duoq; milites armati eidem apparen/
tes:eum hincinde confirmabant. Factus ergo xp̃ianus
romá redijt.& apostoloꝝ mox basilicas uisitauit. Ro
gauit aũt augustum ut sibi indulgeret:si filiam suam
minime desponsaret:eo ꝙ decetero xp̃o cõtinens ui/
uere proposuisset. Quod dũ constantino plurimum
placuisset & due filie gallicani & constantiá uirginem
conuerse fuissent:secumq; in monasterio beate agne/
tis ꝑmanerent. Ipse gallicanus ducatui cessit : & qnq;
milia seruoꝝ suoꝝ manumisit:oĩaq; pauperibus tri/
buens:xp̃o cũ quibusdá seruis dei in paupertate serui/
uit:multaq; miracula faciebat:ita ut solo iussu demo
nes ab obsessis corporibus effugaret. Huius sacre opi/
nionis fama in toto orbe terraꝝ intantũ excreuit : ut
ab oriente & occidente uenientes:uiderent uiꝝ ex pa/
tricio & cõsulé lauanté pedes paupeꝝ:ponenté men/
sam:aquá manibus effundenté:languentibus solicite
ministranté:& cetera seruitutis officia exhibẽté. Perse
uerauit aũt gallicanus in scis huiusmodi pietatis opi/
bus usq; ad tẽpora iuliani imparoris: qui cũ imperiũ
sublimatus xp̃ianos ꝑsequereẽ:misit ad ostiá ciuita/
té:ubi gallicanus degebat:ut titulos fiscales domibus
ab eo in subsidiũ paupeꝝ fabricatis iponeret. Sed cũ
omnes exactores illuc accedentes a demonio uexaren
tur:mádauit iulianus:ut aut diis imolaret:aut exinde
discederet. Tanto enim uiro non audebat morté ifer/
re. Ille igiẽ alexandriam perrexit:& per annum in ere
mo cum sanctis confessoribus habitauit. Deinde ten
tus a comite raucino cum sacrificare cõtemneret: trás
fixus in corpore gladio martyrii coronam percepit
.vii. calendas iulii:alexandrieq; tumulatus iacet in ec/
clesia eius nomini fabricata.

De scis Ioáne & paulo martyribus. Cap. IX.

IOánes & paulus martyres rome passi sũt
sub imperatore apostota iuliano : Quoꝝ
prior prepositus:secundus primicerius fu
it cõstantie constantini filie uirginis:ut su
perius dictũ est in passione gallicani m r̃is. vii. cal. iulii.
Iulianus uero iperator captus cupiditate sacrilega aua
ritiam suá euangelii testimonio colorabat. Ná faculta
tes xp̃ianis auferens dicebat:ꝙ xp̃s in euágelio docue/
rat:ut nisi qui renũciauerit oĩbus que possidet: nõ po
test christi esse discipulus. Audiens aũt : ꝙ ioannes &
paulus ex opibus quas cõstátia uirgo reliquerat:xp̃ia/
nos pauperes sustentarent:mandauit eis:ut sicut con/
stantino ita quoq; & sibi adherere deberent : Qui re/
sponderunt:ꝙ cõstantino & cõstanti imperatoribus
uti xp̃ianis adheserát:eisdẽq; in palatio famulati fue/
rát. Iuliano aũt uti apostate:& qui religioné plená uir
tutibus reliquerat:penitus obedire cõtemnebant. At
impator se clericatũ in ecclesia obtinuisse iactabat:sed
cõsiderans uanũ esse inertiam & ocium sectari:relicto
clericatu militie animũ dederat diis sacrificádo: quo/
rũ suffragiis ad imperii apicé ꝑuenerat:unde & ioan/
ni & paulo. x. dieꝝ iducias cõcedebat:ut si ifra ipsum
terminũ a xp̃i cultura nõ discederent:& militiam suá
reassumere recusarét:coacti postmodũ facerét : quod
sponte facere nõ curabant. Cui sancti dixerunt:ut iam
.x. dies ꝑterisse existimans cõtinuo faceret: quod post
.x. dies facere minabaẽ. Quibus imperator asseruit:ꝙ
eos post dictũ terminũ:nõ ut m r̃es:sed ut hostes pu/
plicos puniret. Tũc ioánes & paulus p totos. x. dies ele
mosynis isistebát:& oĩa sua inopibus erogabát. Deci/
ma aũt die missus est ad eos terrentianus cápi ductor
ab imperatore hora cenandi:qui ingressus iuenit eos
orantes obtulitq; eis ex parte iuliani imperatoris au/
ream statuunculá iouis:ut ei thura icenderent:alioqn
gladio simul perirent. Qui cũ se nullũ alium dominũ
habere nisi xp̃m dicerent:hora tertia noctis transacta
sicut illi indictũ fuerat:ut sine strepitu puniren͂ : eos
ambos decollauit itra domum ipsoꝝ. Fecitq; fieri fo/
ueam:& eoꝝ corpora in ipsa domo inuoluta reponi:
faciens famá:ꝙ in exilium missi essent. Demones aũt
ex obsessus corporibus intra domum ioannis & pau
li eiiciebantur:confitentes sanctam passionem eorũ.
Post hec filius terrentiani a demone rapitur : & intra
ipam domũ clamare cepit:ꝙ a sanctis martyribus ure
retur. Quod uidens terrentianus:ad locum accedens:
oransq; cũ lachrymis peccatũ suum confiteẽ: & filius
eius mox a demone liberaẽ:ac una cum patre cõuer/
sus ad xp̃m baptizaẽ:qui terrentianus scripsit sancto
rum martyrum passionem:qui passi sunt sexto calen
das iulii anno domini. cclxiii.

De scõ Vigilio ep̃o & martyre. Cap. X.

VIgilius ep̃s tridentinus & martyr natione
romanus a puero xp̃ianus liberalibus stu/
diis athenis edoctus : cum maxentia ma/
tre nobili & cũ filiis suis claudiano & ma/
ioriano ad ciuitatem tridétum deuenit: deo seruiens

& miraculis clarens: ubi asterio tridentino epo defuncto: ipse a populo cū esset annoꝝ .xx. quis dudū renuens in pontificē electus est. Qui oēm populū ciuitatis & diocesis tridentine adhuc maiori parte idolis deditum ad xpm cōuertit: pdicationis gra continue circuiens partes illas: qui etiā de licentia epoꝝ brixieñ & ueroneñ in eoꝝ diocesibus predicans: multos ab idolorum cultu eripuit. Et sisinniū: martyrium: & alexandrum martyres in predicatione socios & coadiutores habuit: de quibus supra in eoꝝ passione actū est .iiii. calen. iunii. Quoꝝ etiā corpora apud uallemannonis pro christo passoꝝ tridentum transuecta sepeliuit: & ipsoꝝ aīas celos ascendere cōspexit. Cum in uno solo eius epatus loco in montanis sito: noīe radēna gentilitatis uestigia remansissent: & ipse cū miliano pſbytero & fratribus suis claudiano & maioriano christum ibidē predicasset: ac etiā saturni idolū euertisset: transiens fluuiū sarca per quem benacus defluit: a rusticano uulgo in eū furente insecutus: ac lapidibus solus ipse obrutus est: sociis sine lesione dimissis: cuius corpus ad ecclesiā suam delatum est: ac in ecclesia martyrum geruasii & prothasii: quā ipse edificauerat tumulatū: uocabulo ipsius ecclesie in noīe sancti uigilii mutato. In cuius sepultura & demones effugati sunt: & diuersis langoribus egri curati. Sed & brixienses quidā de eius collecto sanguine partē brixiā detulerūt in cuius uirtute plurima fuerunt ostensa miracula. Claruit in epatu annis .xx. Imperantibus gratiano & ualentiano: honorio & theodosio magno principibus: & passus est .vi. cal. iulii. Hic ad simpliciū quendā in laudem mrm scripsit librū. Item epistolā eoꝝ gesta supplicia & funera suo tpe apud barbaros continentem. Item ad ioannem chrysostomum epistolā predictoꝝ mrm sisinnii martyrii & alexandri passionem explicantem.

¶ De scō Vigilio alio epo & martyre. Cap. XI.

Vigilius eps antisiodoreñ. passus est tpe constantini iunioris. Hic in ipo epatu sedit annis .xxv. Edificauitq; de facultatibus ppriis ac dotauit ecclesiam dei genitricis extra muros in qua & cōuētū monachoꝝ & hospitale pauperum cōstituit. Qui ppter suā sanctitatē inimicis iustitie odiosus effectus a baracone scenescallo regis frācie: qui ebronio regi sancti leodegarii occisori i regno successerat: in cocia silua pꝑe cōpendiū occisus est .vi. cal. iulii. Cum autem corpus eius ad suā ecclesiā ueheretur: & per senonas transitum habere cōtingeret: carceres illico diuinitus sunt reserati: uinculis quoq; ac compedibus confractis omnes conclusi & in ergastulis ibi iuxta detenti absoluti sunt: corpus sacrum usq; antisiodorum comitantes.

¶ De scō Vigilio papa & martyre. Cap. XII.

Vigilius papa & martyr natiōe romanus ex patre ioanne cōsule romanoꝝ siluerio pape in pōtificatu romano successit: & sedit annos .xvii. mēses .vi. dies .xvi. Hic cū siluerii pape decessoris sui archidiaconus esset: & ad papatū ambiens theodore auguste fautor extitit: ut siluerius papa a belisario patricio de epatu eiectus in exilium mitteretur: ut supradictum est in passione siluerii .xii. cal. iulii: unde & suasu atq; auctoritate theodore ad papatum promotus est. Qui tamen post mortem siluerii de cōmisso penitentiam egit: & martyrio passus feliciter terminauit. ¶ Huius tpibus apud cōstantinopolim .v. synodus celebraf sub iustiniano principe contra theodorā & oēs hereticos: qui beatissimam mariā tantum hominē & non deum genuisse affirmabant. In qua synodo catholice statutū est: ut beata maria semper uirgo theotheca diceref .i. matri dei & hominis saluatoris unde & ex hoc theodore exosus effectus: ab eadē queadmodum & predecessor eius compulsus est: ut artemiū patriarcham cōstantinopolitanum ab agapito ppter heresim de sua sede eiectū reuocaret: & in sua sede restitueret. Quod cū facere abnuisset: ab eadē augusta multas persecutiōes passus dehic cōstantinopolim adductus & alapizatus est ac demū de ecclesia sancte sophie: in quā cōfugerat extrahif: & misso fune in collo eius per totā urbē de mane usq; ad uesperā trahif. nouissime quoq; actus i exiliū morif. Corpusq; eius in locello repositū romā trāffertur: & apud sanctū petrum sepelif. ¶ Hic constituit missam in ecclesia celebrari uersus partē orientalē: ut in christi faciem sacerdos intendat: eo q; christus in cruce pendens uersus occidētem aspexit. Et cessauit eius episcopatus dies quinq;.

¶ De scō uigilio confessore. XIII.

Vigilius cōfessor & diaconus claruit tpe leonis primi imperatoris. Hic monachoꝝ regula ex traditione sanctoꝝ patrum totius professionis monastice disciplinā continētē: que ad pfectū fratrē in cōuentu legitur breuiatā lucido & aperto sermone conscripsit. Et apud urbem regiam constantinopolitanam sanctitate preditus in pace diem extremum conclusit.

¶ De scō maxentio abbate. Cap. XIIII.

Maxentius abbas pictauieñ tpe clodouei regis francoꝝ claruit. Qui inter cetera ipsius sanctitatis ostensa miracula iuuenem a morte corpis suscitauit. Aues siluestres relicto nemore ad ipsum mansuetius aduolabant: & de manu eius tritici grana & panis fragmēta legebāt. Sepius uisitabaf ab angelis: adeo ut cella ipsius in modū stellaꝝ splēdore frequentius uideref. Qui etiam pane ordeaceo solo & aqua cōtentus sepius celico pane sibi ministrato diuinitus reficiebaf. Hic die quadā estiuo tpe sitientibus monachis: & aqua in loco deserto carētibus baculo terrā feriēs fontem ex humo pduxit: ex quo lāguētes quiq; potati ad pſens usq; sananf. ¶ Cū aūt franci cū rege clodoueo cōtra gothos ad bellū pcederēt: uenientes ad mōasteriū sci uiri: ut illud spoliarēt: & qdā ex illis abbatē pro posse resistētē gladio perimere uellet: gladiūq; sup eius caput eleuasset: maus cū brachio in aere suspēsa remansit: quā nec deponere ualuit: & postmodū se ipm dentibus laniare cepit. Reliq uero excecanf: & adeo mēte turbanf: q; se mutuo cognoscere nō ualebāt. Quod rex audiēs ad maxētiū uenit: & pro se ac suis ueniā petiit: cūctisq; ipsis liberatione mentis & corpis humiliter ipetrauit. ¶ Cū quidā cultor segetū in messem sci manus iniecisset: māus eius subito cōtracta est. Qui ueniens ad uiꝝ dei ueniā de cōmisso postulauit: & sanitatē reportauit. ¶ Mulieris cuiusdā cuius die dominico filia torquentis manus inutiles facte fuerant: ipsum iuocantis manus subito resanauit. Obitum suum longe ante presciuit: & monachis suis predixit: & ut predixerat in pace quie

fuit uidelicet sexto calendas iulii hora nona: sepultus
in monasterio suo pictauen̄.

¶ De scō Crescente discipulo. Cap. XV.

C Rescens discipulus beati pauli apostoli fu
it: qui primo in gallias transitum faciens:
uerbo predicationis multos ad fidem chri
sti conuertit. Deinde rediens ad gentem:
cui specialiter eps̄ fuerat datus: uidelicet galatas usq̄
ad beatum finem uite sue in opere domini populum
confortauit: officio quoq̄ predicationis fideliter per/
acto in domino quieuit quinto calendas iulii: galatie
sepultus: ut dicit ado. & ex hieronymi martylogio.

¶ De scīs Zoilo & sociis eius martyribus. Ca. XVI.

Oilus martyr cū aliis. xix. sociis suis apud
cordubā hispanie pro christi nomine mar
tyrium passus est. v. calendas iulii. Cuius q
dem zoili corpus cum multo tēpore ubi
nam sepultum fuerat: latuisset: uenerabili epo eiusdē
ciuitatis nomine agapito ex diuina reuelatione mani
festatum: & ab eodem repertum: atq̄ honore conde
centi collocatum est: hec ado.

¶ De scō Zoilo presbytero. Cap. XVII.

Oilus p̄sbyter aquileieñ fuit: qui cum cor/
pus beati martyris chrysogoni & aliorum
plurimoꝝ pro christo passoꝝ sepelisset: ut
dicitur infra in passione chrysogoni. vii. ca
lendas decembr. apparēte sibi beato chrysogono pre
dicto: & eidem felicem suum obitum prenunciante:
omni uite perfectione cōsumata ad christum migra/
uit sepultusq̄ est in aquileiensi ciuitate.

¶ De scō Leone papa secūdo & cōfes. Cap. XVIII.

L Eo papa huius nominis secūdus natiōe si
culus ex patre paulo agathoni pape in epa
tu romano successit: seditq̄ annū unum
menses. x. dies. xvii. Hic fuit eloquentissi/
mus in diuinis scripturis sufficienter instructus: gre/
ca latinaq̄ lingua eruditus: cantilena ac psalmodia p̄
cipuus: & in eaꝝ sensibus suptilissima exercitatiōe su
blimatus: lingua quoq̄ scholasticus & locutione po/
litus exhortator oīum bonoꝝ opeꝝ: pleni florentis/
simam scientiā ingerebat: paupertatis amator: erga in/
opū prouisionē non solū mentis pietate: sed etiā stu/
dii sui labore erat solicitus. ¶ Hic suscepit sanctā sex/
tā synodū constantinopoli celebratā sub constantino
iuniore: cōdemnās ea: que ipsa damnauerat synodus.
Hic cōstituit pacē dari in ecclesiis totius xp̄ianitatis fi
delibus post agnus dei. Cōstituit etiā: ut q ordinatus
fuerit archieps̄: nulla consuetudine pro usu pallii aut
diuersis officiis aliqd ecclesie psoluere debeat. ¶ Qua
dā aūt die dū pauperem leprosum susceptū in suo le/
ctulo collocasset: & cubiculum secreto clausisset: post
modū rediens: & camerā aperiens: atq̄ pauperē mini
me repiens: intellexit se xp̄m in pauperem suscepisse.
¶ Huic etiā cum per dies. xl. ieiuniis & orōnibus ad al
tare beati petri apostoli pseuerasset: & pro suoꝝ ue/
nia criminum apostolū exorasset: beatus petrus appa
rens dixit: oīa sua peccata a domino fuisse dimissa: p̄/
ter peccatū manus impositionis: de quo solo in mor/
te sua rationem reddere oportebat: qui die. iiii. cal. iu/
lii in xp̄o feliciter obdormiuit: & sepultus est ad san/
ctū petrū apostolum. ¶ Hic fecit ordinationē unā per
mensem iunii: & ordinauit p̄sbyteros. ix. diaconos. iii.
epōs per diuersa loca numero. xxiii. Et cessauit epatus
menses. xi. & dies. xxii. ¶ Hic de multis scientiis com
posuit historias & cantus: & plura ecclesie utilia scri/
psit. Homelias declamatorias multas cōposuit. Decre
tales episto. lxx. Sermōes ad populū. lxxx. unde & ser/
mologus dcūs ē: ut dicit gēnadius de uiris illustribus.

¶ De scō Leone Papa tertio. Cap. XIX.

L Eo papa huius noīs tertius natiōe roma/
nus ex patre azulpho: hadriano primo pa
pe in pontificatu romano successit. Et se/
dit annos. xx. mēses. v. dies. xvi. Qui dū ad
capescendā sedem apostolicā urbem intraret: audite
sunt uoces angeloꝝ concinētiū: Dicit dominus. Ego
cogito cogitationes pacis &c. Fuit aūt tēporibus caro
li magni primi īperatoris francoꝝ. ¶ Hic dū pgeret
in die sancti marci de laterāo ad letaniā maiorē apud
sanctū petrum peragendā ex more: a romanis captus
& erutis sibi oculis: linguaq̄ precisa nudus ac semiui/
uus in monasteriū missus est. Sed dominus oīpotens
eidē miraculose & loquelā & uisum restituit. Post/
q̄ perrexit ad carolū regem francoꝝ: a quo honorifi/
ce susceptus est. Et cū ei cuncta: que sibi cōtigerant in
masset: rex pre nimio cordis dolor fleuit. Statimq̄ le
gatos suos romā misit: & leonē cū honore in sedē suā
restituit. Et post tpis spatiū cū carolus de saxonia ui/
ctor redisset: romam uenit: ibiq̄ honorifice a clero &
populo susceptus est. Cūq̄ de quibusdā criminibus
pape obiectis inqsitionē fecisset: & nihil obiectoꝝ a ca
lumniatoribus ꝓbari posset: pontifex ipse corā omni
populo ad euangelia se purgauit. Et in die natalis do
mini carolum magnū imperatorē romanoꝝ corona
uit populo sibi laudes imperiales ex more acclamāte.
Sicq̄ imperium ab ea die in francos trāslatum est ex
constitutione apostolice sedis: filios quoq̄ caroli pipi
num in longobardoꝝ: lodouicum equitaniorum: ca
rolum uero saxonum reges inunxit. Post hec carolus
imperator inimicos & calumniatores pape: ut maie/
statis reos capite damnauit. Pro quibus sanctus pon/
tifex pio affectu apud imperatorem intercessit. Nam
& uita & membrorum integritas eis concessa est. Ce/
terum pro facinoris magnitudie exilio sunt deporta/
ti. Carolus uero ad gallias regressus est: de quo libro
. xi. in eius speciali historia peragetur. ¶ Hic pontifex
fecit porticum sancti petri: qui adhuc eius nomine di
citur ciuitas leonina: & muro eam cinxit propter in/
cursum saracenorum. Et post alia opera uirtutū lau/
dabilia ī pace quieuit. Sepultus apud sanctum petrū.

Et cessauit episcopatus dies.iii.

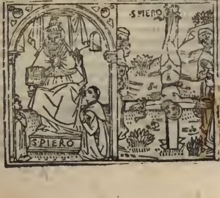
ℭ De s.õ Hyreneo ep̃o & martyre. Cap. XX.

HYreneus ep̃s lugdunensis policarpi smyrneñ ep̃i auditor: deinde photini ep̃i q lugduneñ in gallia regebat ecclesiã p̃sbyter fuit. Eidemq̃ photino iam pene nonagenario martyrium passo in ep̃atu successit. Floruit aũt tẽporibus eleutherii pape: & antonii pii ueri & commodi imperatoꝝ. Hic etiam presens extitit cõcilio patrũ celebrato apud cesaream palestine: in quo statutũ est: ut pascha domini die dominico celebretur obseruata luna.xiiii.mensis martii: ut ait hugo floriaceñ. Qui etiam persecutione seueri imperatoris cum omni tere ciuitatis sue populo pro fidei sacre confessione glorioso martyrio coronatus est. Sepultusq̃ est a zacharia presbytero lugduñ in crypta sancti ioannis baptiste sub altare. Cui ex utroq̃ latere adiacent epipodius & alexãder martyres. Passus est ãt.iiii.cal.iulii. ℭ Hic plurima egregia uolumina compilauit. Scripsit nãq̃ cõtra hereses libros.v. Item aliud uolumen ingens & cõspicuũ contra gentiles. Scripsit & libellũ ad blascũ de schismate. Itẽ aliũ ad florinũ de mõarchia: & q̃ deus nõ sit creator maloꝝ. Scripsit & libellũ de ogdoade. Itẽ de disciplina ad martianũ fratrẽ. Itẽ de apostolica predicatiõe. Itẽ librũ uarioꝝ tractatuũ. Dialogos etiã scripsisse dicit̃. Ferunt̃ & alie ad uictoiẽ romane urbis põtificẽ plures epistole: super q̃stione pasche die dominico celebrande. Hec hier. de illustribus.

ℭ De sanctis Potamiena uirgine & sociis martyribus. Cap. XXI.

POtamiena uirgo cũ matre marcella: sanctiq̃ martyres plutarchus Serenus Heraclides Heros Seronius & Basilides cũ aliis tribus: & uirgo quedã catecumina Hera nomine baptismũ martyrii cõsecuti. Alexãdrie passi sunt. Inter quos p̃cipue emicuit potaminea uirgo: q̃ primo imensos & inumeros agones pro uirginitade desudans: deinde etiã pro fide exq̃sita & inaudita tormenta ppessa: tandẽ cũ matre marcella igne martyrium cõsumauit. Basilides aũt uirginis carnifex: cũ potamiena iã occisa eũ per uisum cõfortasset: eiq̃ coronã passionis a deo destinatam sposuisset: cõuersus ad xp̃m capite cesus est. Ceteri oẽs diuersis suppliciis laniati tãdẽ gladio martyrii palmã pceperunt. Hec in libro.vi.ecclesiastice historie.c.v.&.vi. horum omniũ passio recolitur.iiii.calendas iulii.

ℭ De scõ Petro apostoloꝝ principe. Cap. XXII.

PEtrus apostolorum princeps & christi uicarius: alio nõie dictus simon baronia filius ioannis frater andree apostoli de ciuitate bersaida gallilee a domino de piscatione uocatus: & apostolo tum maior effectus. Inter ceteros & super ceteros maioris feruoris extitit. Nam & scire domini proditorem uoluit: quẽ ut ait chrysostomus si sciuisset dentibus trucidasset. Hic super mare ad dõminum ambulauit. Staterẽ in ore piscis inuenit. Claues regni celoꝝ a domino recepit. Solus inter apostolos: ut christum a iudeis captũ defenderet: gladiũ exemit. Pascendas oues a xp̃o suscepit. Tria milia hominũ in prima sua predicatioue die pẽtecostes cõuertit. Claudũ cum ioanne erexit: & tũc quinq̃ milia hominũ ad fidem perduxit. Ananie & saphire mortem predixit. Eneam paralyticũ curauit. Corneliũ baptizauit. Tabitam suscitauit. Vmbra sui corporis infirmos sanauit. Ab herode incarceratur: sed ab angelo liberat̃. Hec ex euangeliis & act.apostoloꝝ. Cibus autẽ eius: ut ipse in libro clementis testatur: panis solus cum oliuis & raro cũ oleribus in usu erat. Indumentũ aũt tunica sola cum pallio. In sinu quoq̃ semper sudarium portabat: ad tergendam inũdantiã lachrymaꝝ: quas memorans dulcis magistri presentie cõtinere nõ poterat. Eius gesta & passionẽ: marcellus eius discipulus & clemens: ac leo summi pontifices conscripserunt. ℭ Cum petrus duos discipulos suos ad p̃dicandũ misisset: & ipsi.xx.dietas iuissent. unus illoꝝ defunctus est. Quod cum Petrus altero ad se redeũte cognouisset: baculũ suum eidem tradidit: & super corpus defuncti ponendum mandauit. Quod cum factum esset: ille qui per dies.xl. mortuus iacuerat: resurrexit. Hic dicit̃ fuisse beatus martialis: uel ut alibi legitur sanctus fronto: qui autem defunctus fuerat fuit p̃sbyter Georgius. ℭ Beatus igitur apostolus postq̃ sedẽ pontificalem.vii.annis antiochie tenuit ut dictum est supra in prima cathedra sancti Petri.xv.cal.februarii: Deinde hierosolymam uenit: & cum Simone mago conflictum habuit. Nam ipse Simõ eo tempore erat in hierusalem: qui se primam ueritatem dicebat: & sibi credẽtes perpetuos effici asserebat: & nulla sibi impossibilia astruebat. Seipsum autem ut deum adorãdum ab omni mundo prophetabat. Dicebat quoq̃: q̃ cum puer esset: mater ipsius rachel nomĩe eum ut meteret ad agrum mittebat. Ipse uero falci precipiebat: ut per se meteret: & decupulo ceteris per seipsam metebat. Serpentes quoq̃ eneos faciebat mouere: statuas lapideas & lineas ridere: & canes cãtare: que omnia demonum ĩcantationibus operabatur. Hic ergo cum Petro disputare statuit: dieq̃ cõstituta Petrus intrauit & pacem astantibus nunciauit. Simon uero se sua pace opus non habere respondit cum non ad pacem: sed pugnam insimul conuenissent. E contra Petrus Simonem redarguit: qui patẽ audire recusauit: cum in disputationibus ueritas ad pacem captandam requiratur. Ad Simõ se deum & dei filium asserebat dicens q̃ poterat per aera uolare: nouas arbores producere lapides in panes conuertere: in igne sine lesione durare: & omnia sibi placita perficere: Contra hunc ergo Petrus disputabat: & omnia eius maleficia detegebat. Tunc Simon uidens: q̃ Petro non posset resistere: omnes libros artis magice: ne forte

magnus pdeceretur: in mare proiecit: & romam ut ibi haberet perrexit. Ibiq multū populum suis pstigiis & apparentibus signis ad se traxit. Quod ubi Petrus cōparuit: ipsum usq romam insecutus est. ¶ Quarto igit anno claudii Petrus romā applicuit: & ibidē .xxv. annis sedit usq ad annū ultimū Neronis cesaris: duos quoq episcopos Linū & Cletū sibi coadiutores assūpsit: unum intra urbis menia: aliū extra. Ipseq predicationi insistens multos conuertebat: & infirmos q plures curabat. Sed & castitatem multū cōmendans: quattuor concubinas agrippe prefecti ad Christū cōuertit: que ad prefectū ulterius redire recusabant: unde agrippa iratus contra Petrū occasionem querebat. ¶ Post hec apparuit dominus Petro: & eidē prenūciauit: q Simon magus & Nero cesar cōtra ipm cogitarēt: sed eū hortatus est: ne dubitaret: qa semp sibi assisteret: & solatiū coapostoli Pauli in crastinū urbem intraturi eidē concederet. Dieq sequēti Paulus romam ingressus Petro adhesit: & secū predicare cepit. Petrus quoq sciens se proximū passioni in cōuentu fratrum positus clemenrē sibi successorē in epm ordinauit: & in cathedra loco sui licet diu renitētem sedere coegit. ¶ Simon autē magus in tātū a Nerone amabat: q uite eius & salutis & totius urbis custos putabat. Quadam die ante cesarē assistens: eius effigies subito mutabatur: ut modo senior mō iunior appareret. Aliquando dū in conclaui cū Nerone esset: demon in eius specie foris populo loquebat. Quapropter nero xpm uere dei filium existimabat. Dixit etiā simon neroni: ut se decollari mandaret: & die tertia resurgens: se uere dei filium cōprobaret. Quod cum fieret: speculator putans se simonem decollare: arietem occidit. Simō uero arte magica triduo latuit: & arietis membra colligens abscondit. Sanguis autem animalis cōgelatus remansit. Die autem tertia se neroni ostendit: & surrexisse asseruit: ac ut sanguinē suum abstergi faceret imperauit. Quod nero uidēs obstupuit: & ipsum uerū deum existimauit. Populus etiā eum reuerentes eidem statuā erexerunt: & titulū eius nois cōscripserūt. Petrus aūt Paulus ad neronem introibant: & simonis fallacias cōfutabant. Addiditq Petrus: q sicut i Christo sunt due substantie. s. hominis & dei: sic in Simone hominis & diaboli. Simon uero Petro cōminabat: q angelis suis preciperet: ut se de apostolo uindicarēt. Petrus uero se eius angelos non timere respondit. Et cum nero simonem habere deitatem diceret: Petrus dixit: ut si uere deus esset: diceret: quid Petrus cogitabat: & quid latēter ordinabat. & accedens ad aurē cesaris secreto ei dixit: ut panem hordeaceū sibi occulte deferri iuberet: quem sibi oblatum petrus benedixit: & sub manica abscondit: ac simonem qui se deum dicebat: quid factum fuisset interrogauit. E contra Simon dicebat: ut petrus propalaret: quid ipse simon i mente reuolueret. Petrus uero respondit: q cogitationem simonis se scire doceret: dum faceret: quod cogitasset. Iratus autem simō canes maximos aduocauit ut petrum deuorarent. Qui cū mox uenientes in petrum impetum fecissent: ille panem benedictum eis obtulit: & protinus eos in fugam conuertit. Sicq petrus quod simon cogitauerat: non uerbis sed factis se cognouisse docuit: dicens q qui promiserat contra se angelos exhibituros canes exhibuerat: ut sic ostenderet: se angelos nō habere diuinos sed caninos. Ex hac disceptatione admodū simon cōfusus est. ¶ Post hec cū Simon se iactasset: q posset defunctos suscitare: & die quadam iuuenis mortuus ad tumulū portaretur uocatis petro & simone hanc oēs populi sententiam firmauerunt: ut illū occiderent: qui mortuū excitare nō posset. Tūc simon suis incantationibus fecit: ut caput mortui agitaret. Et cum oēs petrum lapidare uellent: Apostolus facto silentio dicebat: ut si defunctus uiueret: per seipsum loqueret & surgeret. Alioquin si simone a pheretro separato phantasma diaboli appareret. Separato ergo simone a lectulo puer immobilis permansit. Petrus etiam a longe stans oratiōe facta iuuenē confestim in Xpi nomine excitauit. Et cū populus simonē lapidare uellet: Petrus pro eo intercessit: & liberū abire fecit: Tunc simon ad domum Marcelli discipuli Petri canem maximū alligauit: ut petrū ad discipulū ex more uenientē laceraret. Post modicū petrus uenit: & facto signo crucis canem exoluit. Canis aūt omnibus blandiens solū simonem persecutus in ipsum insiluit: & ut sibi apostolus iusserat corpus quidem eius nō lesit: sed uestes totaliter lacerauit: populus aūt & pueri simul cū cane illū tanq lupum ex urbe fugarunt. Cuius opprobrii pudorem nō ferens simō per annum nusq comparuit. Post annū uero ad urbē rediens: iterū in neronis gratiam receptus est. Qui & populum urbis cōuocauit: & se grauiter a galileis offensum perhibuit: & ideo diē statuit: quo mundum deserens celum ascenderet: quia non dignabat in terris amplius habitare. Igit die statuta turrim excelsam sibi de lignis a nerone fabricatam ascendit: & coronatus lauro uolare cepit. Apostoli aūt ad inuicem condixerunt: ut Paulus oraret: & Petrus imperaret. Cū autem nero simonem deum assereret: & apostolos seductores diceret. Paulus aūt petro suaderet: ut iā domini iussa pficeret: eo q Christus illos ad se uocaret. Petrus surrexit: angelos sathane per Christi nomē adiurauit: ut simonē amplius nō ferrens: sed ad terrā corruere permitterent. Et continuo dimissus corruit: & fractus membris omnibus expirauit. Nero autē se talē uirū perdidisse doluit: & apostolos detentos in manibus Paulini uiri clarissimi tradidit. Qui eos reclusit in custodia mamertina sub cura militum processi & martiniani: ubi per menses .ix. detenti sunt: ubi etiā beatus apostolus .xlix. milites ibidem detentos cōuertit: & fonte de petra producto baptizauit: ut supra dictum est in eorū passione pridie idus martii: conuersi sunt etiā ad xpm: processus & martinianus ut dicetur in eorū passione .vi. nonā iulii: unde & post menses .ix. carcerem aperuerunt & apostolos dimiserunt. ¶ Petrus autem multa fratrum instantia ex urbe discessit & cum uenisset ad portam: que nunc dicitur Sancta Maria ad passus uia apia: uidit sibi Christū occurrentem: & ait. Domine quo uadis: qui respōdit: uenio romam iterū crucifigi. Statiq dominus disparuit: & eius adhuc uestigia marmori ipressa cernunt. Petrus igit cū hoc de passione sua dictum intelligeret rediit. Et a ministris neronis captus pfecto agrippe psentat: & facies eius sicut sol refulsit: paulus etiā simul cum eo captus est. Tunc iubente Nerone agrippa pfectus in eos sententiam tulit: ut ambo quidem more romano prius flagellis cederentur. Deinde paulus: qui ciuis erat

romanus: capite truncaretur. Petrus uero tanq̃ alienige/
na crucifigeretur. Qui dato sibi pacis osculo ab inuicem
separant. Paulus decollatus est ad aquas salinas in uia
ostien. Petrus autẽ in uaticano naumachie iuxta pala/
tium neronianũ crucifixus est. ¶ Petrus igitur cũ ue/
nisset ad crucem: rogauit milites: ut uerso deorsum
capite crucifigeretur: asserens non esse dignum: ut ip/
se discipulus eo modo in patibulo staret: quo Chri/
stus magister in cruce pependit. Tunc illi crucẽ uerte/
rũt: & pedes sursum manus autem deorsum confixe/
rũt. Populus uero furore repletus uolebat Neronem
& pfectũ occidere: & apostolũ liberare. Qui eos roga
uit ne passionẽ suã ipedirent. Dominus aũt apuit ocu
los eo: qui aderãt & deflebãt: & uiderũt angelos stã/
tes cũ coronis rosa & lilio: & Petrũ confortantes:
Xpm etiã assistentẽ & librũ apertũ tenentẽ: & quicquid
Petrus populo pdicabat: ex ipsius libri scriptura sume
bat: uidẽs ergo Petrus q̃ fideles eius gloriã uidissent
orõnẽ premisit: & grãs agens deo q̃ fideles cõmendãs
spiritũ emisit. iii. kal. iulii: quo ipo die & eodẽ anno (ut
ecclesia tenet) coapostolus eius Paulus decollatus est:
ut isra in eius passione dicet. Cuius corpus a Marcel/
lo & Apuleio eius discipulis de cruce depositũ in uati
cani loco sepultum est. ¶ In ipsa autem die Petrus &
Paulus Dionysio apparuerunt: ut ipse testatur: manu
ad manum portam urbis intrantes: induti ueste lu/
minis & coronis claritatis ornati. Nero autẽ pro hoc
& aliis commissis sceleribus a populo furente ex ur/
be pulsus manu se ppria peremit. ¶ Tẽpore Cornelii
pape greci furati apostolo corpora illa exportabãt.
Sed statim facto terremotu nimio demones in idolis
habitantes clamabant: q̃ dii romanorum exportarẽ/
tur. Qua propter fidelibus de apostolis: paganis uero
de suis diis intelligentibus multitudo armato illos
insequit: unde greci timẽtes apud catacunbas aposto
lorum corpora in puteũ piecerũt. Que a sancto Cor/
nelio inde leuata & in eisdẽ locis: unde ablata fuerant
deposita fuerunt: ubi iacuerunt usq̃ ad tempora Sil/
uestri pape: quando utriq̃ ipsorũ edificata basilica ad
ipsorũ ecclesias sunt translata: ut dicetur infra in dedi
catione ipsarum basilicarum. xiiii. kal. decembris.

¶ De sancto Paulo apostolo doctore gentium.
Capitulo. XXIII.

Paulus apostolus predicator & doctor gẽ/
tium de tribu Beniamin tarso cilicie oriũ
dus Gamalielis doctoris discipulus: post
sui conuersionem multas persecutiones
passus est: multaq̃ miracula operatus: quas Hilarius
enumerat dicens. Paulus apostolus in Philippis uir/
gis ceditur & in carcere positũ: & in ligno pedibus af/
figit. In listris lapidat. In iconia & thessalõica ab emu
lis psequit. In epheso feris dat. In damasco per murũ
in sporta dimittitur. In Hierusalem ceditur: ligat: insi/
diatur: criminatur. Nauigans in italiam periculo eri/
pitur. Romam ueniens sub Nerone iudicatur & oc/
ciditur. Apostolatum inter gentes accepit. Quendam
contractum in listris extendit. Iuuenem qui de fene/
stra ceciderat & expirauerat suscitauit: & multa alia
miracula fecit: Apud mitylenem insulam uipera ma
nu eius inuasit: sed nihil eum lesit: quin potius ipam
in ignem excussit. ¶ Refert aimo: q̃ Paulus a pullorũ
cantu usq̃ ad horam quintam labori manuum insi/
stebat: deinde predicationi residuo lucis uacabat. Re
liquum temporis comestioni somno & orationi ex/
pendebat. ¶ Veniens ergo romam cum nero nondũ
esset in imperio confirmatus: & etiam audito q̃ de le
ge iudeorum & fide christianorum inter Paulum &
iudeos questio uertebatur: non multum idẽ curauit:
& sic Paulus quo uolebat libere ibat: & libere predica
bat: Hieronymus etiam libro de uiris illustribus ait:
q̃ Paulus secũdo anno Neronis romam uinctus mit/
titur: & per biennium in libera manens custodia ad/
uersus iudeos disputauit. Deinde a Nerone dimissus
euangelium in occidentis partibus predicauit. Ac de/
inde romã rediit. Eius autem sapientia & religio ubi/
que diuulgabatur: & ab omnibus admirabilis habe/
batur. Multos etiam de domo Cesaris sibi in amici/
tiam copulauit: & eos ad Christum conuertit. Cum
seneca neronis preceptore singularem amicitiam ha/
buit: eique plures epistolas direxit: & ab eo suscepit
quedam etiam scripta eius corã Cesare recitata sunt
& mirabiliter commendata. Senatus etiam de illo nõ
mediocria sentiebat. ¶ Quadam die cum Paulus in
solario circa uesperas pdicaret: pincerna Neronis no/
mine patroclus iuuenis imperatoris dilectus: ut Pau/
lum propter multitudinem commodius audiret: fe/
nestram ascendit: unde dormitãs cecidit: & fractis cer
uicibus expirauit. Quod audiens nero plurimum do
luit: & alium sibi in officium surrogauit. Paulus ue/
ro per spiritum hoc cognoscẽs: iussit defuncti corpus
sibi deferri. Quem allatum continuo suscitauit: & ad
Cesarem cum sociis suis misit. Nunciatur imperato/
ri patroclum pre foribus astare. Quod nero audiens
expauit: eumq̃ ad se ingredi recusauit: sed tãdem sua/
sus ab amicis intrare permisit. Et interrogans an uiue
ret: illeq̃ dum se uere uiuere diceret: & a domino Ie/
su Christo suscitatum phiberet. qui est rex omnium
seculorum: qui & destruet omnia regna mundi: & so
lus in eternum regnabit. Nero eidem alapam dedit:
interrogans an illi regi militaret. Cum autem patro/
clus & alii quinq̃ milites se Christo domino milita/
re dicerent: iussit Nero illos in carcerem trudi: ut ni/
mium torqueret: quos nimis ante dilexerat. Omnes
quoq̃ christianos fecit inquiri: & sine interrogatione
per uaria tormenta puniri: inter quos Paulus uinctus
ad Neronem adductus est. Cum autem nero ipsum
interrogasset: cur milites suos sibi subtraheret. Respõ/
dit Paulus: nedum ex urbe sed uniuerso orbe milites
regi Christo cõgregasse: qui tante extat potẽtie: ut nu/

dex omnium ueniat:& mūdi machinam per ignem resoluat. Hec audiens nero:ira succensus: quia mundum per ignem paulus dixerat resoluendum omnes christianos iussit igne cremari. Paulum uero uti reū maiestatis capite truncari. Et cum multi christiani romani occisi essent:populus cum furore ad palatiū irruit:& contra cesarem inclamare cepit:unde imperator timens edictum mutauit:ut nullus christianos tigeret:donec de illis plenius iudicaret. Quapropter paulus iterum neronis cōspectui presentatur: quem nero turbatus & exclamans sine mora decollari iussit. Paulus uero eidem predixit: ꝙ modico tempore patiens christo eternaliter uiueret. Et in huius certitudinem promisit apostolus: ꝙ absciso sibi capite ui uus cesari appareret:ut sic christum dominum uite & mortis intelligeret:& his dictis ad locum supplicii ducebatur. Cum autem tres milites scilicet lōginus: megistus:& acestus eum interrogarent:quis esset ille rex:quē paulus tanūt diligeret:ut pro ipso mortē libēter subiret. Paulus eiusdē christum annunciauit: & ad fidem conuertit. Et querentibus illis quo modo saluari possent: ordinauit eisdem:ut mane ad locum decollationis eius uenirent:ibique duos discipulos titum & lucam orantes inuenirent: qui causa cognita illos baptismatis unda perfunderent: & eterni regni coheredes efficerent. ¶ Post hec cum ab aliis militibus a nerone missis ad mortem pauli accelerandam ipse ad supplicium duceretur:paulus in porta ostiensi obuiauit plautille discipule sue: que alio nomine lemobia dicebatur:que flens suis se orationibus commendauit: cui paulus uelum: quo caput eius tegebatur:mutuo petiit: ut inde oculos suos ligaret:ne mortem uidens pauesceret:ipsumꝗ sibi decollatus restitueret:quod dum ei tradidisset: ipsam carnifices irridebant:quōd preciosum ei uelum traderet:quod sibi mortuus minime reddere posset. Cū ergo ad locum passionis uenisset: ad orientem uersus & manibus in celum extensis diutissime cum lachrymis patria uoce orauit:& gratias egit. Post hec uale faciens fratribus:oculos sibi uelo ligauit: & genua flectens collum tetendit. Sicque decollatus spiritum deo tradidit tertio calendas iulii. Mox quoque caput eius a corpore exiliens: iesus christus: qui sibi tam dulcis in uita fuerat:& quem tam crebro nominauerat: hebraice tertio clara uoce personuit. De eius quoque corpore unda lactis usque in uestimenta militis exiliuit:& postea sanguis manare cepit. In aere lux immensa emicuit: & de corpore odor suauissimus emanauit. Caput autem abscissum tertio saltauit:& in unoquoque saltu fons de terra scaturiit:qui usque in presens manant in testimonium eius mirifice passionis. ¶ Reuertētibus autem militibus lemobia uelum sanguine cruentum ostendit: eisque dixit:ꝙ eadem hora petrus & paulus urbem intrauerant ueste preclara induti:& coronis radiantibus ornati:paulusꝗ iuxta promissum uelum sibi restituerat comodatum. Quo miraculo tres milites conuersi:adhuc magis in domino crediderunt:& a tito & luca baptizati sunt:ut infra in eorum passione dicetur. v. nonis iulii. ¶ Audiens nero: que contigerant:uehementer extimuit:& de his cum amicis loqui cepit. Et ecce paulus ianuis clausis ante cesarem stetit: seꝗ uiuentem iuxta promissum asseruit: sed neroni eternam mortem comminatus fuit:& his dictis disparuit. Nero autem ex timore nimio uelut amens amicorum consilio patroculum & omnes uinctos christianos absoluit: & liberos abire permisit. ¶ Caput autem pauli in quadam ualle proiectum est: pre multitudine ibidem decollatorum inueniri nō potuit. Corpus autem a tito & luca in ipso loco sepultum fuit. Cum autem post decursum temporis fouea mundaretur:quidam pastor caput pauli in uirga leuauit: & iuxta caulas ouium pro signo posuit: uiditque super caput per tres noctes continuas miram refulgere lucem. Quod cum episcopo urbis nūciatum esset: christiani putantes hoc esse caput apostoli:egressi omnes cum pontifice caput attulerunt: & hanc sententiam condixerunt:ut caput ad pedes corporis poneretur: & diuina clementia implorata:si caput pauli eēt:corpus miraculose conuerteretur:& collum capiti iungeretur. Et ecce cunctis orantibus & stupentibus corpus se uertit:& in suo loco capiti se coniunxit. Et sic omnes deum benedixerunt:& hoc esse caput apostoli ueraciter cognouerunt. Hec dionysius.

¶ De sanctis martyribus Marcello & Anastasio. Cap. XXIIII.

Marcellus martyr una cum anastasio uiro militari apud castrum argetomaceū pro fide christi comprehensus & in confessione domini uterꝗ ipsorum inuictissimus inuentus ab infidelibus capite plexus est tertio calendas iulii:ut dicit ado.

¶ De sancto Cassio episcopo. Cap. XXV.

Cassius episcopus narniēn apud eandem urbem claruit tempore totille regis gothorum qui prefato regi narnium uenienti occurrit. Cui quia ex natura facies rubere consueuerat. Hoc rex totilla non conspersionis esse credidit:sed assidue potationis:eumꝗ iccirco despexit. Sed deus omnipotens:ut quantus esset: qui cōtemnebatur:ostenderet:continuo in campo narnienti:ubi rex erat:coram omni exercitu malignus spiritus spatharium eius inuasit:eumque uexare crudeliter cepit. Qui cum ante regis oculos ad sanctum episcopum esset adductus:hunc ab eo uir domini facto signo crucis expulit:qui in eum ingredi ulterius non presumpsit. Sicque ab illo die rex barbarus uirum dei cepit uenerari ex corde: quem despectum prius iudicabat ex facie. Hic quotidianas hostias deo offerebat:& omnia: que habere poterat: in elemosynas pauperum tribuebat. ¶ Quadam uero nocte dominus per uisum cuidam eius presbytero apparuit ei: que dixit:ut ad episcopum pergens diceret:quatenus ea que ceperat ageret:nec ab icohatis desisteret: quoniam in natale apostolorum ad se ueniret:& tunc sibi mercedem suam redderet. Sed quia dies apostolorum uicinus erat:presbyter episcopo indicare uisionem timuit. Alia nocte christus iterum rediit:& inobedientiam presbyteri increpans: iussa iterum imposuit. Sed dum presbyter pergeret: & episcopum infirmatum audisset:iterum uisionem referre dissimulauit:uisione igitur tertia dominus apparuit: uerbera uerbis addidit:& presbyterum tam districta cede mactauit:ut uulnera liuoris corporaliter impres

sa uisionem per spiritum habitā confirmarent. ¶ Veniens autem presbyter ad ecclesiam sancti iuuenalis episcopum celebraturum inuenit: eumq́ secretius uocans uisionem aperuit: & uulnera uerberibus inflicta monstrauit. Quod sanctus audiens ex illo iam die lucra pietatis perauxit: uerum cum sibi consuetudo esset annis singulis die apostolorum natalitio romam uenire: hac uisione suspectus tunc uenire iuxta morē noluit. Eisdemq́ diebus quasi de sua nece securus sollicitus fuit. Sicq́ reuoluto postmodum anno & deinceps annis singulis usq́ ad septimum: eo ipso tempore in mortis sue expectatione suspensus fuit. Iā quoq́ quodammodo de uisionis ueritate desperauerat. Cū ecce anno septimo dum sacras apostolorum uigilias incolumis celebrasset: dolor eum corporis in uigiliis attigit: atq́ in die apostolorum celebrare posse recusauit. Sed magna populi compulsus instantia: ecclesiam intrans: ut potuit sacrificium obtulit: moxq́ ad lectulum rediit. Et cum circunstantes clericos diuinis colloquiis admoneret. Inter uerba exhortationis terribili uoce clamauit. Hora est: moxq́ assistentibus ipse suis manibus linteum dedit: quod sibi ex more morientium contra faciem tenderetur: quo extenso: ipse spiritum emisit. iii. cal. iulii. Et sepultus est in ecclesia sancti iuuenalis ad cuius tumulū miracula crebra diuinitus fiunt. Hec gregorius. iii. dialogorum capitulo sexto & libro. iiii. cap. lviii.

¶ De cōmemoratione sancti Pauli. Cap. XXVI.

Commemoratio sancti pauli apostoli ab ecclesia celebratur pridie cal. iulii nō q̄ eo die paulus apostolus fuerit passus: q̄a ut dictū est: passus fuit eodē die eiusdē anni: quo & petrus apostolus occisus est: ut tenēt expresse hieronymus: & multi doctores. Sed q̄a festū utriusq́ apostolorum eadem die quo ad officium nō poterat celebrari & inconueniens erat: ut alter ipsorum careret officio singulari: ordinauit gregorius papa: ut ipsa die qua passi fuerant fieret: quo ad officium solennitas petri: & sequenti die commemoratio pauli: tum quia petrus maior est dignitate: tum quia prior conuersione: tum quia priuatum obtinuit rome: licet autem petrus paulo sit maior dignitate in ecclesia militante: non tamē maior sanctitate: nec etiam maior in gloria credit esse in ecclesia triumphāte: unde notandū: q̄ quādoq́ paulus dicitur minor petro: quādoq́ maior: quandoq́ equalis. Reuera enim minor est dignitate: maior predicatione: equalis sanctitate.

¶ De sancta Lucina discipula. Cap. XXVII.

Lucina discipula apostolorum ciuis nobilissima romana fuit: que a beatis apostolis petro & paulo cōuersa: baptizata: & docta: de facultatibus suis multa sanctorum necessitatibus ministrauit. Plurimos quoq́ martyres in suo predio in quadam crypta sepeliuit. Demū & ipsa in sancta christi cōfessione uirtutum operibus pollens quieuit in christo. Sepulta in eadem crypta: in qua plures martyres sepelierat pridie cal. iulii.

¶ De sancta Lucina martyre. Cap. XXVIII.

Lucina martyr nobilis matrona romanorum tempore diocletiani & maximiani in urbe claruit: que plurium sanctorum martyrum corpora in suo predio sepeliuit: inter que sanctorum cyriaci: largi: & smaragdi: nec non beati sebastiani cadauera honorifice cōdidit. Et sanctis christianis pauperibus multa de suis facultatibus ministrauit. Et post hec omnia de omni sua facultate ecclesie romane donationē fecit. Quod ubi imperator maximianus audisset: ipsam proscriptione damnauit. Beata autem lucina rogauit beatū marcellum urbis rome episcopum: ut domum suam ecclesiam consecraret: quod ille cum omni deuotione adimplere curauit. Sicque lucina in exilium acta post diutinos agones in pace requiescens felicem animam domino commendauit.

¶ De sancto Martiale epo. Cap. XXIX.

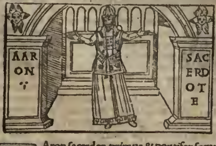
Martialis discipulus christi & episcopus stephani protomartyris consanguineus patre marcello & matre helisabet de tribu beniamin ortus: unus fuit ex septuaginta duobus discipulis christi: & a beato petro apostolo baptizatus. Hic enim ille puer fuisse dicitur: qui habebat quinq́ panes hordeaceos: & duos pisces: ex quibus dominus quinque milia hominum in eremo satiauit: ut dicitur Ioannis sexto. Hic etiam in ultima cena domini cum discipulis facta minister astitit: & cum christus pedes discipulorū lauaret: ipse aquā in peluim famulatus officio ministrauit. Et post ascēsionem domini beato petro in iudea quinq́ annis deinde in antiochia annis septem adhesit: & cum eodē anno quarto claudii romam uenit: & anno integro secum permansit. Post hec beatus petrus a christo sibi apparente per uisionem monitus. Martialem eius discipulum misit ad gallias predicandas: eidemque alpinianum & austriclinianum comites assignauit: q̄ ordinatus episcopus ad partes illas accessit: & duodecim angelis sibi continue assistentibus galliarum oppida circuit: & per annos sex in lemouicēn prouincia predicauit: ubi sex mortuos suscitauit: cecos illuminauit: claudos erexit: mutis loquelam tribuit: obsessos a demonibus liberauit: & alia multa & maxima miracula perfecit. Ecclesias in honore saluatoris: & dei genitricis: & sancti stephani protomartyris & sancti petri: & sancti andree apostolorum in ipsis partibus dedicauit: omnemque idolorum culturam & spurcitiam elimauit. Ingressus autem oppidū lemouicēn: cum quendam phreneticum nobilis susanne matrone filium sanasset: ipsum cum matre & sorore uirgine nomine ualeria & aliis sexcentis ad christum conuertit. Quem dum idolorum pontifices detentū duro carceri mancipassent: omnes ipsi ictu fulminis subito extincti sunt. Ipse uero luce de celo diuinitus illapsa confortatus: ianuis quoque carceris reseratis eductus est. Cum autem instantia populi sacerdotes templorum fulmine peremptos suscitasset: ipsiq́ eorum: que in alio seculo uiderant: testimonium perhiberent: tam ipsi omnes q̄ alia multitudo gētilium numero. xxii. milia domino crediderunt. ¶ Mortua autem susanna predicta: ualeriam eius filiam deo uirginem dedicauit: que cum a Stephano duce aquitanie in connubium postulata: eidem nubere nollet: ab eodem tenta ipsiusque iussu decollata est. Statimque corpus truncum caput manibus sumens usque ad altare: ī quo sanctus episcopus missam celebrabat: stupentibus cūctis accessit: & ibidē cadens expirauit.

Sed & uirginis percuſſor angelos uidit:eius ad celos
animam deferentes.Que cum omnia carnifex duci
ſtephano nunciaſſet:& confeſtim coram illo corruēs
expirauit.Martialis uero lictorem mortuum ſuſcita
uit:& ducem cum quindecim milibus uirorum ad
chriſtum conuertit:qui eccleſiam ſancte ualerie fabri
cauit:& ipſam honorifice ibidem tumulauit. ℭPoſt
hec autem martialis ad beatum petrum reuiſendum
romam perrexit:& cum eo iam ſene per aliquod ſpa
tium temporis commoratus eſt : inde ad eccleſiam
ſuam rediit.Et dum eēt in itinere:quidam hildeber/
tus comitis archadii filius a diabolo in flumine pro/
iectus & necatus eſt.Quem ſanctus martialis a mor/
tuis excitauit:& tres demones:qui eum prefocauerūt
in ſpecie nigrorum ethiopum oſtendit:multoſq; cō/
uertit.ℭDeinde in ciuitate lemouicenſi mulier que/
dam uirum ſuum paralyticum baculo uiri ſancti te/
tigit:qui mox incolumis ſurrexit.ℭIdem etiam ba/
culis in urbe burdigallenſi multis domibus igne fla/
grantibus incendio oppoſitus flammas continuo ac
penitus excuſſit.Multaq; & maxima alia miracula ꝑ
eum deus oſtendit. Tandem ante dies.xv. exitus ſui
chriſto domino ſibi apparente:& ipſum ad regna ce/
leſtia uocante ad eccleſiam perexit: miſſaq; celebrata
populum de omnibus docuit & uale faciens fratri/
bus in pace quieuit pridie calen.iulii. Anno a paſſio/
ne domini.lxxiiii. ueſpaſiani uero auguſti anno.iiii.
epiſcopatus autem ſui.xxviii.Qui & lemouice quie/
ſcit & multis uirtutibus & ſignis nollet.

ℭDe ſanctis Alpiniano & Aſtricliniano preſbyteris. Cap. XXX.

ALpinianus & aſtriclinianus preſbyteri di/
ſcipuli ſancti martialis & eiuſdē coopera/
tores predicationis multo tempore exti/
terāt.Et tam ſermonum q̄ ſignoꝝ gloria
nō mediocriter claruerunt.Qui & ꝑdicatiōis officio
fideliter peracto apud eandem ciuitatem lemouicēſi
in domino quieuerunt.Quoꝝ feſtum recolitur pri/
die cal.iulii:ut ait ado in martylogio ſuo.

ℭDe ſancto Aaron ſacerdote. Cap. XXXI.

AAron ſacerdos primus & pontifex ſecun/
dū legē frater moyſi filius amrā de tribu
leui & iochabel eius coniugis: q inter pa/
tres ſanctos ueteris teſtamēti eccleſiaſtici
.xlv.plurimum cōmendatur:populum iſrael de terra
egypti una cū germano eduxit:& coadiutor ducatus
moyſi:per quadraginta annos in eremo fuit. Ipſe eni
uti eloquētiſſimus a domio datus eſt moyſi:qui erat
impeditus in lingua:ut eſſet os eius ad populum: do/
minus enim moyſi precipiebat:& ipſe aarō uerba dei
narrabat:atq; populo uel pharaoni ex ore moyſi cun/
cta quaſi internuncius referebat.Sicut habetur exodi
.iiii.capi.Ipſe etiam cum moyſe pharaoni aſtitit: & ſi/
gna dei oſtendit. Nam & prima tria ſigna plagarum:
quibus egyptus percuſſa eſt : per manum aaron do/
minus fecit.ℭPoſtq̄ autem populus iſrael mare ru/
brum trāſiuit:ut hec omnia copioſius in geſtis moy/
ſi tractabuntur pridie nōn ſeptembris.Et moyſes in
montem ſinai iuſſu domini legem accepturus aſcen/
dit:ubi & diebus.xl.ſine cibo corporeo permanſit: cū
moyſes in monte moram faceret redeundi:populus
impatiēs deos itineris duces ab aaron & hur:quos il/
le ſui loco reliquerat inſtāter poſtulauit.Quibus hur
reſiſtens ſputis ab ipſis (ut dicitur) ſuffocatus eſt : un/
de aaron timore coactus eſt auꝝ & argentū eoꝝ pe/
tiit:que in ignē ꝓiecit:& egreſſus eſt uitulus cōflati/
lis inſtar bouis:quē in egypto adorauerant : demone
opere hoc agēte:quē & populus ſolēnizans: & hoſti/
as offerens adorauit.Quod cū dominus moyſi reue/
laſſet:& populi diſperſionē cōminatus eſſet : moyſes
pro populo itercéſſit:& placato domino de mōte de/
ſcēdit:uiſoq; tāto ſcelere:tabulas legis ſibi a domino
datas indignatus cōfregit:uitulū quoq; cōbuſſit:pul/
uerem q; in aquā conſperſit:& ex ea populo potū de/
dit.Cūq; ut tradit ioſephus auctores ſceleris cogno/
uiſſet:ex colore auri potati:qui miraculoſe apparuit
in barbis eorum:filios leui ſibi ad ultionem adiūxit:
& ex illis quaſi uiginti tria milia occidit.Cūq; accuſa/
ret aaron : ꝙ populum exaudierat:ille ſe excuſauit ꝑ/
timuiſſe populum:quia ꝓnus erat ad malū:hoc exo/
di.xxxii.capi.ℭPoſt hoc ut habetur leuit.ix. moyſes
de mādato domini aarō & q̄ttuor filios eius : nadab:
abiu : eleazar & itamar:prius aq̄ lotos: oleo ſanctifi/
cationis perunxit & ſacerdotes ad miniſteria ſacrifi/
cioꝝ conſtituit.Quorum omnium aaron ſummus
& primus fuit.Cui ſolo ſemel in anno tantū in ſancta
ſanctoꝝ ingredi licuit.Dies aūt conſecrationis aaron
& filiorum eius fuit dies octauus anni ſecundi egreſ/
ſionis filiorum iſrael ex egypto.Et cum aaron prece/
pto domini hoſtiam in altari poſuiſſet ignis diuini/
tus adeo egreſſus ſacrificium primitus inflammauit.
Et ſeruatus eſt ignis iſte perpetuus per generationes
uſq; ad tranſmigrationem babylonis.Eadem die na/
dab & abiu filii aaron iam ſacerdotes conſecrati:quia
igne alieno thus obtulerunt:igne diuino conſumpti
ſunt.Quos aaron & alii duo filii eius lugere prohibi/
ti ſunt:propter unctionis ſanctitatem & diuini iudi/
cii reuerentiam:tamen ſepelierunt eos cognati eorū.
ℭPoſt hec aūt ut ſcribitur numeri.xvi.ca. &.xvii. cū
chore filius iſuar fratris amarā uides fratrueles ſuos
honoratos:alterum ſacerdotio alterum ducatu popu
li inuidit:& murmurās contra moyſen & aaron.ccl.
de leuitis ſecum humit:& dethan & abiron potiores
rubenitarū ſibi adiunxit:& ſeditionē in populo exci/
tauit. Quos omnes miraculoſe cum uxoribus & fi/
liis & familiis ac omni eorum ſupellectile terra ſe api
ens abſorbuit:propter qđ populus in furorem excita
tus moyſen & aaron uti multitudinis interfectores
lapidare uoluit.Eiſq; ad tabernaculum fugientibus:
ignis a domino egreſſus populum deuorare cepit:
& quattuordecim milia ac ſeptuaginta de popu/

lo interfecit. Tunc aaron ad suggestionem moysi:tol
lens thuribulum hausit ex altari ignem diuinum :&
posito thymiamate cucurrit cito ad populum:seqꝫ i/
ter uiuos & mortuos incēdio opposuit:& pro eis ora
uit:confestimqꝫ plaga cessauit. ¶ Adhuc autem non
cessante tumultu super sacerdotio aaron:eo ꝙ dice/
rent filii israel etiam ex aliis tribubus dignos reperi/
ri:qui sacerdotio fungerentur:tulit moyses ex man/
dato domini.xii.uirgas a principibus duodecim tri/
buum: & in una quaqꝫ scripsit nomē principis & tri/
bus sue. Nomen autem aaron scripsit in uirga leui:
quas composuisset in tabernaculo coram domino:
sequēti die inuenit uirgā aaron germinasse:& amig/
dala cum foliis produxisse. Quo signo ordināte deo:
aaron sacerdotium firmissime possedit:que etiā uir/
ga in testimonium ī tabernaculo reposita fuit. ¶ Cū
autem populus per annos quadragesimo in deserto
fuisset:& dominus moysen & aaron ne terram pro/
missam ingrederētur:decreuisset:eo ꝙ ipsum ad aq̄s
contradictionis non sanctificassent : ut habetur nu/
meri.xx.& dicetur in gestis moysi. Mandauit deus:
ut aaron pergeret ad populum suum. Qui ascendit
in montem or cum moyse fratre suo:& eleazar filio
suo:ubi moyses pontificem aaron omni sacerdotali
cultu indutum exuit:& leazar induit. Quo facto cō/
festim aaron in ipso monte occubuit calen.iulii : ubi
sepulture eius adhuc locus ostenditur. Et fleuerunt
eum filii israel.xxx.diebus. Hec unde supra : & ex di/
ctis iosephi & hieronymi:ex historia quoqꝫ scholasti
ca:nec non ex chronicis guilelmi.

¶ De sancta Maria ꝓphetissa. Cap. XXXII.

MAria prophetissa soror aaron & moysi in
tra numerum sanctarum matrum uete/
ris legis a iosepho non immerito compu
tatur:qa ut sacra scriptura exodi.xv. inue
re uidetur:sicut moyses inter mares israel filios sic &
maria inter feminas pro suo modulo ducatum obti/
nuit:ex quo solo sanctificata fuisse uidetur. Nec enim
decens fuit:ut tanto populo quis in utroqꝫ sexu nisi
sanctus preesset. Vnde & postquā submerso pharao/
ne in rubrum mare cum omni exercitu suo : moyses
canticum exametrorum carminum scilicet Cante/
mus domino composuisset:ipsumqꝫ primo cum ui/
ris decantasset. Maria deinde chorum mulierum du
cens:sumpto musicali tympano:canticum ipsum re/
petiuit:& domino pro uictoria laudes egit. ¶ Sed cū
post annos aliquot:ut habetur numeri.xii. Dum es/
sent filii israel in deserto in loco:qui dicitur astaroth:
& aaron & maria contra moysen murmurassent: &
se ei de sanctitate pari iactassent. Iubente domino ipsi
tres ad hostium tabernaculi accesserunt. Quibus de/
us in nube maiestatis apparuit:& mariam lepra per/
cussit. Que tamen post dies septem moyse pro ipsa
orante:eaqꝫ penitentiam agente:sanata fuit: & aaron
a domino ueniam de contumelia postulauit. ¶ An/
no uero quadragesimo egressionis filiorum israel de
egypto:populo adhuc per desertum agente: mortua
est maria in cades:& sepulta in monte sin : quo autē
die dormierit:expressum non habetur:iccirco aaron
fratri suo eius memoria copulatur. Hec numeri.xx.
& aliis locis quibus supra.

¶ De scō Eleazar sacerdote. Cap. XXXIII.

ELeazar sacerdos filius aaron:patri in sacer
dotium successit:ut superius dictum est.
Hic enim ut habetur in libro iosue in plu
ribus locis cū iosue duce populi iordanē
transiuit:terram ꝓmissam acquisiuit:& eam per sor
tes duodecim tribus filioꝝ israel mādato dei diuisit:
sacrificia pro populo secundum legem a deo datam
obtulit:& in tabernaculo domini cum filiis suis iugi
ter ministrauit. Et post obitum moysi modico tem/
pore populum rexit. Et post hec sanctitate plenus in
pace quieuit:& sepultus est in gabaa:que data fuerat
sibi & filiis eius in monte effrai. Hic & si non expres/
se:tamen satis tacite inter sanctos patres ecclesiastici
.xlv.numeratur:ubi patris premissis laudibus : phi/
nees filius eius tertius in gloria nominatur:ut sic in/
ter sacerdotes & gloriosos primus & tertius expres/
se:secundus uero tacite numeratus intelligatur.

¶ De sancto Phinees sacerdote. Cap. XXXIIII.

PHinees sacerdos eleazar successor & fili/
us ecclesiastici.xlv.cap. & primo macha/
beoꝝ.ii.inter sanctos patres ueteris testa/
menti commemoratus est. De quo illud
memorabile habetur numeri.xxv.ꝙ cū populus isra/
el moraretur in sethim:& multi ex ip̄is cum filiabus
moab fornicationi essent:& ad suggestionem earum
beelphegor deo ipsarum sacrificia obtulisset : eosque
moyses de culpa redargueret:zarabri prīceps tribus
symeon:qui filiam cuiusdam madianite in coniugē
acceperat nomine chorbi:coram omnibus professus
se alienigenam cognouisse:& idola coluisse: nec legi:
quā moyses populo imposuerat:obnoxiū esse:& spe/
ctante omni populo:ac flente ingressus est tabernacu
lū mulieris. Surgensqꝫ phinees arreptoqꝫ pugione in/
gressus est post illum in lupanar : & perfodit ambos
insimul coeuntes in locis genitalibus:& cessauit pla
ga:que in populo precesserat:&.xxiiii. milia extinxe/
rat. Et quia phinees zelo legis nimio uindictā dei in
peccatorē uirum exegit. Iccirco dominus eidē & semi
ni eius sacerdotiū in eternū constituit:qui & cū patre
eleazar ꝓmissionis terrā intrauit : & ei in sacerdotiū
successit:& gloriosus meritis & fama laudabilis:ī pa/
ce quieuit:in sepulchro paterno tumulatus.

¶ De scis Aaron & Iulio & sociis mr̄i. Cap. XXXV.

AAron & iulius urbis legionū:que est ciui/
tas in britānia ciues & alii plures marty/
res utriusqꝫ sexus in eadem ciuitate passi
sunt sub persecutione diocletiāi & maxi/
miani:qui pp multa & īsignia miracula: q̄ in passiōe
beati albani martyris ostēsa sunt:ut supra in eius pas
siōe actū est.xi.cal.iul.cōuersi sunt ad xp̄m:& ꝓ eiusdē
fidei ac cōfessiōis gloria:& ip̄i ab īfidelibus martyriū
passi triūphatoꝝ celestium numero sociati cal.iulii.

¶ De scō Theobaldo cōfessore. Cap. XXXVI.

THeobaldus confessor ex gallia oriundus
tēpore henrici iperatoris.ii.& henrici frā/
corum regis claruit in partibus ipsis. Qui
magnus ac potens mundo abrenūcians se
culo & diuitiis eremiticam uitam duxit. Quadā uice
cum quibusdam sociis iter agens:uidens comites fa/
me ac siti fatigatos:cum tam escis q̄ potu carerent ad
deum orauit: & panem sibi a domino preparatum
subito in uia repperit. De quo se & sociis ad satie/

tatē cibauit. Deinde uas qd pridie uino fuerat oio ua/ cuatū apportari fecit: ipmq̄ diuinitus uino repletum suenit: qd infusum cūctis abundātius ad poculum sa tisfecit. De reliqs uero tā panis q̄ uini peregrinos plu res: q eius audita fama de mediolano ad se uenerant: diebus pluribus satiauit. Nec tamē ipse reliquie con/ sumpte fuerunt: qn potius ad satietatē tam sui q̄ fra/ trum suoꝝ per. iii. hebdomadas suffecerunt. His & aliis clarus uirtutibus quieuit in pace calē. iulii.

℄ De scō Carilepho cōfessore. Cap. XXXVII.

Carilephus cōfessor socius sancti adiuti ab batis tpe childeberti & lotharii regū fran coꝝ claruit. Hic in auernēsi territorio cla ris parētibus ortus: litteraꝝ gr̄a ad mona sterii menatei missus. Ibiq̄ monachus factus ē: ubi aliquo tpe māsit sanctitate repletus. Deinde eremiti/ cā uitā ducere cupiēs: una cū sancto adiuto socio suo de cenobio clādestine discessit. Deuenerūtq̄ ad subur biū aureliań & ad sanctū maximianū abbatē se cōfe/ rētes: cum eodē aliquot mēsibus demorati sunt. Post hec indēsiores siluas in loco q dr̄ piciacus: nūc aūt cel la scī adiuti uocat: locellū construxerūt: ubi pluribus annis māserūt: ut dictū est supra in uita scī adiuti. vi. cal. februarii. uerꝝ carilephus cupiēs uitare famā que iā de scītate amboꝝ ad aures regias delata fuerat. Ad/ iutū deseruit: & interiora eremi apud cenomaneń ur bē cū Daumero cōmilitone suo petiit: tandēq̄ ad lo/ cū uocabulo cassagallā sitū in pecia labrosinei diuer/ tit: ubi multo tpe deo seruire curauit. Et cū mulierē oino se nō uisuꝝ ꝓposuisset: mulier q̄dā uaga & lu brica coma p̄cisa habituq̄ uirili īduta monasterium eius se uisꝝ simulās icognita scō ingressa ē. Qd dū per oia ambitiosa curiositate lustrasset: oculi eius ex capi te ꝓtinus deciderūt. Que dū peccatū confiteret. & pe nitentiā egisset: scō pro ea intercedēte corpore sanata & aīo redut emēdata. Hic etiā obitum suū sibi a do mino reuelatū fratribus predixit: & die qua predixe/ rat in pace quieuit: uidelicet cal. iulii. Sepulrusq̄ est in cenomaneń ciuitate miraculis clarus.

℄ De scō Pambone abbate. Cap. XXXVIII.

Pambo abbas: ut dicit heraclides. Cū sine litteris esset ad q̄ndā accessit: ut ab eo psal mū aliquem disceret. Qui cū audisset pri cipium psalmi. xxxviii. Dixi custodiā ui/ as meas: & non delinquā in lingua mea: secundū uer/ sum audire recusauit: dicens q̄ primus sibi sufficeret: dū tamen illum adimplere posset. Et post menses. vi. reuersus ad magistrum. Interrogatusq̄ ab eo: cur tan tū distulisset respondit: q̄ uersum: quem didicerat: nondum implere potuerat. Post multum uero tem/ pus retulit cuidam alteri: q̄ annorū. xlix. esset: & uix adhuc dictum illud psalmi implere potuisset. Descen dens alexandriam de scythi uidit mulierē theatricā: & amare fleuit dicens se flere & propter mulieris per ditionē & ꝓpter sui ipsius negligētiam: quia nō tan/ tū studuerat deo placere: quantū illa hominibus. Teo philo episcopo cum adeunti: & ab ipso edificari que/ renti respondit: q̄ si sua taciturnitate non edificabat: neq̄ sermone edificari posset. ℄ Huic sancta melania de qua dicet in. xi. cal. nouēbris tricentas libras argēti obtulit: quas ille per eutemiū discipulum suū paupe ribus dari iussit: ut ait hieronymus. Qui postmodū sportellā palmis cōsuit: & melanie in sui memoriale tradidit: dicēs se nullū aliud habesis: qd sibi dare pos/ set. Quā ipsa post eius obitū omni tempore quasi ꝓ magnis reliquiis reseruauit. Hic etiā nulla febre uel egritudine correptus ad extrema deuenit. Et hora mortis sue astātibus dixit: q̄ ex quo eremū intraue/ rat: nec panē comederat: nec sermōis: de quo locutus fuisset: aliqdo eū penituerat: & tamē sic ad deū ibat q̄ si adhuc initiū nō fecisset seruiēdi domino. Et resp̄si/ tus an eēt bonū laudare ꝓximū uirtuosum respōdit: q̄ melius esset tacere. Hec heraclides & in uitis patrū. Quieuit aūt in domino uir sanctus calendis iulii.

℄ De scō Dominiano abbate. Cap. XXXIX.

Dominianus abbas ī territorio lugduneń sanctitate uite īsignis claruit. Qui primus illic eremiticā uitā exercuit: plurimosq̄ si bi in dei seruitio aggregās: magnisq̄ uir/ tutibus & gloriosis miraculis clarus collectus est ad petres in senectute bona cal. iulii: hec ado.

℄ De sanctis martyribus Processo & Martiniano. Cap. XL.

Processus & martinianus martyres passi sunt rome iperāte nerone. Cū enim nero impator beatos apostolos petrū & paulū tradidisset paulino uiro clarissimo magi stro militū. Paulinꝰ eos reclusit ī custodia mamertia sub mōte tarpeio: sub custodia militū ꝓcessi & marti niani & alioꝝ. xlix. quos oēs bti apostoli ad xp̄m sua predicatione cōuerterūt: & ꝓducto fonte de silice sa/ xeo: eos ibi baptizauerūt: ut supra dictū est in passio/ ne militū. xlix. pridie idus martii: & in passione petri apostoli. iii. cal. iulii. Cum aūt apostoli in ipso carcere mēses. ix. fuissent: a scīs militibus dimissi sunt. Cūq̄ uir clarissimus paulinus audisset ꝓcessum & marti/ nianū baptismū suscepisse: & apostolos dimisisse: ira/ tos eos teneri fecit: ac sibi p̄sentari. Cum aūt eos ad sa crificia suaderet: & illi e cōtra: xp̄m dominum solum deū profiterētur. Iussit paulinus ora ipsoꝝ lapidibus cōtundi. Deinde statuā auream iouis afferri: ut ei thu ra incenderent. Cumq̄ sancti milites in simulacrum conspuissent: precepit eos paulinus in equuleo su/ spendi: & attrahi neruis: ac fustibus cedi: Deinde cir/ ca eorum latera flammas apponi: & post hec scorpio nibus mactari sub uoce preconia: ne principum pre/ cepta contemnerent. Eademque hora paulinus ocu/ lum subito amisit: & pre dolore quasi insaniens: eos equuleo depositos in custodia mamertina uin/

tiri mādauit. Quibus lucina apostolorum discipula mi/
nistrabat. Post triduum uero paulinus arreptus a de/
monio expirauit. Cumq; filius pōponius rem gestā cū
clamore ad palatium detulisset. Iratus nero iussit ce/
sario urbis pfecto: ut eos celerius occidi faceret. Qui
fecit sanctos de custodia eiici: & foras muros uia aure
lia duci: atq; ambos ibidē capitibus amputari: & cor/
pora eorum canibus derelinqui. Sed beata lucina illa
noctu collegit: & in harenario iuxta locum: ubi de/
collati fuerant: sepeliuit. vi. non. iulii.

De scis Lōgino Megisto & Acesto mar. Cap. XLI.

LOngius: megistus: & acestus milites a bea
to paulo apostolo cōuersi sunt: cū ad de/
collationē duceret: ut supra dictū est. iii.
cal. iulii in eius passione. Qui iuxta quod
paulus eis imposuerat: die sequēti passionis illius ad
sepulchrū pauli uenerūt: & duos discipulos: uidelicet
titū & lucam orātes inuenerūt: & in eorum medio pau/
lū stantem uiderūt: quos discipuli illi uidētes territi
fugiebāt: pauloq; mox disparēte: milites illi post eos
clamabant: q nō ut eos caperent: persequebatur: sed
ut ab eis baptismū susciperent: sequebantur: pauliq;
in eorum medio se uidisse testant. Hec illi audientes re/
uersi sunt: eosq; cum gaudio baptizauerunt: qui post
duos dies a nerone detenti: & pro christi nominis cō
fessione capite cesi sunt. vi. non. iulii.

De scis Aristone & sociis martyribus. Ca. XLII.

ARisto: crescentianus: eutychianus: urba/
nus: uitalis: iustus: felicissimus: felix: ma/
ria: & symphorosa martyres oēs apud cā/
paniam p fidei ueritate: & christiāi nois
assertione glorioso martyrio coronati sunt. vi. non. iu
lii: ut ait ado ex hieronymi martylogio.

De trāslatione sci Thome apostoli. Cap. XLIII.

TRanslatio corporis sci thome apostoli fa
cta est tēpore alexandri imperatoris. Cū
enim idē impator rediret uictor de psido
prelio: xerxe rege deuicto: supplicarunt ei
syri: ut mitteret ad regulos indorum: quatenus corpus
beati thome redderēt ciuibus suis. Quod idem ipera
tor quis gentilis: propter uictorie tamen gloriā eisdē
libenter cōcessit. Sicq; factū est: ut translatū esset cor/
pus beati apostoli de india: & positū in ciuitate edessa
in locello argēteo: quod pendet ex argēteis catenis: in
qua ciuitate nullus hereticus: iudeus: uel idolorum cul/
tor uiuere pōt. Sed nec barbari eā aliquando inuade/
re potuerunt: ex quo agabarus rex ipsius urbis episto
lam manu saluatoris scriptam accipere meruit. Si q̄n/
do gens aliqua contra eādem ciuitatē uenit: die qua
lecta fuerit epistola per puerum super murum: eadē die ho
stes territi fugiunt: aut pacati recedūt: tam saluatoris
scripti: q̄ orone beati thome apostoli. Et celebrat ip/
sius trāslationis festū. v. non. iulii. Fert: q in uigilia
festi beati thome singulis annis oi clero & populo ac
peregrinis ad eius ecclesiā cōuenientibus celebrant ue/
spere: & patefacto tumulo sancti corporis: archiepus
edessenū dū incohat antiphonā ad magnificat. O tho/
ma didyme &c. Palmitē aridum uitis ponit in manu
apostoli: & cōpletis uesperis claudit sepulchrū. Mane
aūt iterum oibus cōcurrentibus apertoq; tumulo in
uenit palmes in naturali uiriditate produxisse race/
mum uue diuinitus: de quo tantum uini liquatur in
calice: q ea die archiepiscopus ex ipso conficit sangui
nem iesu christi. Hoc audiui a fide dignis.

De sancto Gregorio episcopo neocesarieñ.
Cap. XLIIII.

GRegorius neocesarie pōti eps alio noie pri
mo uocatus theodorus: origenis discipu/
lus tēporibus ualeriani & galieni impato
rū doctrina clara mirificus refulsit. Signa
quoq; & miracula de eo cum laude ecclesie perhiben
tur. Cū enim pro captura piscium stagni cōmunis:
germani duo ad inuicem armis & effusiōe sanguinis
decertarent: orante gregorio: aqua stagni repente ab/
sorta arentē campū frugibus copiosum: ac utiliorem
germanis iam concorditer diuidendum dereliquit.
Verum dum ecclesia in quodam loco artissimo inter
montē & fluuium posito cōstrui deberet: & spatium
sufficiens non esset: ipso sancto in orationibus perno/
ctante: mane facto iuuenta est rupis tanto spatio loco
cessisse quantum erat competens pro ipsa ecclesia fa/
bricanda. Alio tempore cum in alpibus iuxta pha/
num idolorum hospitatus esset. sacerdotes ab idolo
nullū poterat habere respōsum. Cui per noctē demō
in somnis apparuit: eiq; dixit: q presente Gregorio
nullatenus loqui posset. Qui mane gregorium ob/
secrat: ut deum suum loq permittat. Gregorius autē
demoni epistolā mittit: & ut more solito respondere
debeat permisit. Sicq; idolū respōdere cepit: unde sa/
cerdos uirtute dei in sancto uiro cognita ad xpm cō/
uersus: & ab eodē baptizatus in tantū pfecit: q gre/
gorio in epatu successit. Quieuit in pace uir domini
. v. non. iulii. Hic plurima opuscula fidei catholice
expositionem cōpilauit. Super ecclesiastes libro me/
taphrasin magnificentissime opus breue sed peruti/
le protulit. Ad originem scripsit panegyricum: quē
eo presente uocataq; multitudine recitauit. Vulgo &
alie plures & ipsius feruntur epistole. Hec hierony/
mus de uiris illustribus.

De scō Gregorio epo lingonicū. Cap. XLV.

GRegorius lingonicū eps ex senatoribus
augustudunēsibus ortus: regionē illā. xl.
annis summa iustitie seueritate correxit.
Hic habuit uxorē armentariā: de qua fili/
os pcreauit. Post cuius obitū eps eligit lingonicū. In
quo epatu sanctissimam uitā duxit sub pāibus triti/
ceis panē ordeaceū comedens: & aquam uinum solū/
modo coloratā. Qui etiam a sancto benigno epo sibi
apparente cōmonitus ecclesiā supra tumulū eius edi/
ficauit. In qua per noctes orans uoces angelicas conci
nentes frequenter audiuit. In obitu uero ipsius san
cti uiri: quidā uidit celos aptos: uultus quoq; eius si/
cut rosa rubescebat: caro uero uti liliū candebat. Cor
pus aūt eius iuxta corpus sancti benigni collocatum
est. Quod dum sepulture traderet: trabes in quibus
pedes uictorum astricti tenebāt cōscisse sunt: & captiui
liberati: qui uidelicet eiusdem sancti dum exequie il/
lac transirent auxilium obnoxius postulabant. Sepul
tus quoq; est in ecclesia lingonicū.

De scō Heliodoro episcopo. Cap. XLVI.

HEliodorus eps altineū uir magne sancti/
tatis & sapientie floruit tēpore archadii
& honorii imperatorum. Qui iuuenili etate
ad sacerdotii dignitatē promotus: popu/

lum adhuc idolis deditum admonebat. Et dum pro animarum ciuium suorum salute dominum obnoxius exoraret: hortatus ab angelo publice predicare cepit: adeoqꝫ in predicatione pfecit: ut populus tẽpla deorum destruerent & ecclesiã dei genitricis a fundamentis cõstruerent. Postmodũ aũt heliodorus adhuc presbyter chromatiũ aquileieñ epm uisitauit: & cum eo aliquo tpe cõmorans ab eodem altineñ eps ordinatus fuit. ¶ Hi sunt duo epi qui legunt beato presbytero hieronymo aliquando epistolas direxisse: & ab eodẽ epigrammata recepisse. Ad quorum instantiam idem gloriosus doctor quosdã libros diuine pagine ex hebreo in latinũ transtulit: & martylogium primitus cõpilauit. Reuersus igit sanctus eps altinũ ecclesiam suã disposuit & populum in fide firmauit. Inde hierosolymam perrexit & optatũ diu hieronymum: quem sepius in scriptis uiderat: corporali lumine uisitauit: a quo & in melius compositus discessit. Inde repatrians iam senio confectus & ambrosium sibi coadiutorem epm ordinauit. Ipse uero in insula maris: que a sancto uiro marcelliano ibi degente marcelliana uocata est: eremum petiit. Ibiqꝫ apud prefatũ uirum sanctum ecclesia dedicata permansit. Quẽ & die. v. mensis iulii defunctũ sepeliuit: heliodorus uero dudum postea superuiuens ciuitatem altineñ ab attila destruendam obitusqꝫ sui diem predixit. Et sanctitate cõspicuus in pace quieuit. v. noñ iulii. Cuius corpus ambrosius eps eius successor in altineñ ecclesia sepeliuit. ¶ Processu uero temporis desolata: ut predixerat: altineñ ciuitate: & albuino longobardorum rege italiam inuadente. Paulus altineñ eps corpora scõrum heliodori marcelliani theonisti tabre & tabrate ad insulas maris confugiens trãsportauit: ubi nouo altino cõstructo: quod incole torcellum uocauerunt: corpus sancti heliodori in principali ecclesia condiderunt in honorem uidelicet beate marie uirginis ad instar altineñ ecclesie edificata: ubi & quiescit usqꝫ in presens.

¶ De sancto Lanfranco cõfessore. Cap. XLVII.

Lanfrãcus prior mõasterii beccoeñ & postmodum abbas cadonieñ. tpe henrici. iiii. imperatoris claruit. Hic fuit doctor anselmi cantuarieñ epi: de quo infra dicetur. iii. noñ iulii. Et huic idem anselmus in beccoeñ prioratũ successit sub eluino abbate qui ipsum monasterium de proprio fundauit. ¶ Hic enim lanfrancus de ciuitate papie oriundus & secularibus scientiis satis clarus. Postqꝫ in arbricateñ ciuitate normanie aliquo tempore docuisset: & rothomagum ire uellet: a latronibus captus spoliatus & in silua nudus dimissus: maneqꝫ a uiatoribus reductus est. Qui mox relicto seculo & secularibus studiis in predicto monasterio habitũ monachalem assumpsit: & humilem ac despectam uitã ducere cepit. Et cum esset oium doctior: sapientiam suam humiliter occultabat. Tandem fama ipsius cõperta de mandato sui abbatis scholas tenuit: & clericos ac laicos multos in diuina sapientia auditores habuit: quorum plurimi ditissimi ꝑ magistri amore multa monasterio contulerunt. Qui postmodũ ipsius loci prior. Inde abbas cadonieñ factus est. ¶ Quadã die eo celebrãte diaconus ei ministrãs a diabolo arreptus est. Qui diebus plurimis uexatur: sed tãdem eius orationibus liberat. ¶ Huic etiam cum nunciatũ fuisset: qꝫ anselmus eius monachus & discipulus nocte in lecto anulum aureum repperisset: prenunciauit eũ futurum epm: & ut predixerat sic euenit. Hic ex pcepto leonis pape quinti disputans in concilio toletano contra berengarium turoneñ: qui de eucaristia praue sentiebat: eum eloquentissimo sermone confudit. Quieuit in christo quinto noñ iulii.

¶ De sanctis Mustiola & Hyreneo martyribus. Cap. XLVIII.

Mustiola & hyreneus diaconus tpe ualeriani iperatoris turcio agente uicario apud ciuitatem clusium passi sunt. Cum. n. predictus turcius felicẽ presbyterum ꝑ martyriũ cõsumasset apud uerniã ciuitatẽ: ut dictũ est supra in eius passione. ix. cal. iulii: ipsiusqꝫ corpus hyreneus diaconus sepelisset iuxta muros uidelicet sutrine urbis. Hec audiens turcius: hyreneũ cõprehendi fecit: & cathenis uinctũ post redã suã traxit usqꝫ ad ciuitatẽ clusinã: ibiqꝫ illũ in carcere cõpediuit cũ pluribus xpianis aliis. Quos oẽs mustiola nobilis matrona claudii principis cõsobrina in ergastulo refouebat. Quod cũ audisset turcius: ipsam qdem teneri fecit: & oẽs xpianis detentos decollari: hyreneũ uero in cõspectu mustiole equuleo appensum: tam diu unguibus lacerari: & flãmis appositis adduri fecit: donec spiritum emisit. Deinde sanctam mustiolã sacrificare nolentem tam diu plumbatis cedi iussit; quousqꝫ animã exhalauit. Quorum corpora marcus seruus dei iuxta muros clusii ciuitatis deuote tumulauit: ubi & miraculis clarent: qui passi sunt. v. noñ. iulii.

¶ De scõ Lauriano martyre. Cap. XLVIIII.

Laurianus martyr passus est in territorio bituriceñ: qui pro christi nois confessione gloriosa amputato capite triumphũ meruit obtinere martyrii: cuius caput apud hispali ciuitatẽ deportatũ: ibi digna ueneratõe recolit qꝫ passus est. v. noñ iulii: ut habet i martylogio adonis.

¶ De scõ Osee propheta. Cap. L.

Osee ꝓpheta de tribu isachar filius beeri ortus in bethleemoth sub qͤttuor regibus iuda ꝓphetauit: uidelicet ozia: ioathã: achaz: & ezechia: & sub hieroboã filio ioas rege israel: unde & isaie ꝓphete cõtẽporaneus fuit. Prophetauit aũt pricipaliter cõtra. x. tribus: pauca de duabus loquẽs. De memorato eni regũ numero achaz rex iuda & hieroboã rex israel: dominũ derelinquẽtes in israel idolatrie crimẽ iperio ac potestate sua admittere populũ cõpulerũt. Propter qd deus ad osee locutus ẽ: ut accipiat uxorẽ fornicationũ: & faceret filios fornicatiõis. Fornicariã inqt: nõ ex locutione corpe meretri-

cẽ:sed gentilẽ deũ ignorantẽ apppellat:que dei creato
ris sui amore contẽpto:simulacrorũ se subiecerat desi
deriis. Hinc factũ est: ut ira dei in populo israel p de/
nũciationẽ pphete sub tali typo pcessura diceret. Do/
mui aũt iude misericordia lectiõe pphete cõprehensa
ab hoc pmissa est:quia ezechias rex iuda filius achaz
sublatis idolis:que tã pater eius q̃ ceteri reges cõsecra
uerunt:templũ dei purificasse mõstrat:ut supra in ge
stis ezechie dictũ est. Prenũciauit aũt osee iudeos in ul
timo tpe ad xp̃m rediturose. Tertiũ quoq̃ diẽ domini
ce resurrectiõis pdixit. ¶ Hic aũt:ut ait hieronymus:
prenuncians dedit signũ:ueniet dominus in terra si/
cut quercus:que est in sylo &c. quod nõ legit in scri/
ptura eius secũdũ editionẽ nostrã:forte quod hiero/
nymus dixit signũ:hic epiphanius dixit pdigiũ:dicẽs
de osee:& dedit pdigiũ dicens: Veniet dominus in ter
ra sicut quercus in sylo:que ex semetipsa in. xii. fuerat
partita:& facte fuerãt ex ea totidẽ quercus. Hic postq̃
pphetiã suã adimplesset:sub ezechia rege placita qete
dormiuit. iiii. nonĩ iulii:i terra sua sepultus:ut hebreo/
rũ scriptura colligitur. Hec hieronymus & iosephus:
& ex historia scholastica comestoris.

¶ De scõ Aggeo ppheta. Cap. LI.

AGgeus ppheta post captiuitatẽ populi iu/
deorũ in anno secundo darii persarũ regis
pphetauit in hierusalẽ. Nã in anno primo
cyri regis persarũ:ut ipleret sermo dei ex
ore hieremie pphete:ut habet esdre primo in princi/
pio: iussu ipsius regis populus in iudeã reductus est.
Cũq̃ a populo israel & senioribus templũ dei edifica/
ri cepisset:mortuo cyro rege psarũ:ac regnante dario:
qui memorato successerat:uicine gẽtes odio iudeorũ
instaurationẽ tẽpli & ciuitatis ipedire ceperunt. Qua
rõne ductus populus iudeorũ restaurationẽ ipsius tẽ/
pli necdũ cõcessam esse iuxta pmissionem credebant:
ppter quod in secundo anno regni darii memorati.
Aggeus ppheta a deo missus ad zorobabel: q erat de
tribu iuda:qui potestatẽ regni suscepturus erat: & ad
iesum summũ sacerdotẽ filium iosedech : eos admo/
net:ut credant cõpleto annorũ numero tẽpus restau/
rationis hierusalẽ aduenisse. Addito ne incredulitatẽ
populi uelit imitari. Oĩa aũt q̃ textu ipsius pphetie cõ
tinent:reuersionẽ populi:reparationẽ tẽpli : renoua/
tionẽ ciuitatis:obseruantiã sacerdotalẽ:& interitũ re/
gnorũ exterorũ significãt. pphetauit aũt una cum ag/
geo zacharias ppheta:de quo dicet infra. viii. idus se/
ptẽbr. Sed duobus mensibus ante zachariam hic ag/
geus uaticinium suum texere exorsus est. Quieuit in
iudea in pace. iiii. nonĩ iulii & tumulatus iacet iuxta sa/
cerdotum monumenta in hierusalem. Hic propheta
una cum pximo precedente ex numero. xii. illorũ p/
phetarum sunt:qui minores appellãtur:qui & in san/
ctorum patrum catalogo ecclesiastici. xlix. cap. descri/
buntur. Hec unde supra.

De translatione scĩ Martini epĩ. Cap. LII.

TRanslatio corporis scĩ martini facta est an
no. xiiii. leonis primi:ut ait sigibertus: an/
no uidelicet. lxiiii. ab obitu ipius sancti. Cũ
enim ppetuus turonĩ eps cerneret insignia
miracula:que ad sepulchrũ sancti martini fiebant:ec/
clesiã magnã & speciosam eius nomini fabricauit:iux
ta cellã uidelicet ubi uiuẽs degere cõsueuerat. Et con/
gregato clero ac populo uniuerso cũ corpus scĩ ad no
uã ecclesiã trãsferre decreuisset cal. iulii post noctis ui/
gilias & ieiuniũ celebratũ mane sepulchrũ nullatenus
mouere potuerũt. Quod cũ sequẽti die & tertio ite/
rassent loculũ similiter nullo igenio leuare ualuerũt.
Cũq̃ iã q̃si despati opus dimittere cõcepissent recor/
dati sunt:q. iiii. iulii. iiii. uidelicet nonĩ : ipsius ordina/
tionis beati martini anniuersaria dies erat. Et q forsi/
tan ipsa die dominus corpus btĩ cõfessoris trãsferri di
sposuisset. Ieiunio igit orõnibusq̃ pmissis ad tumulũ
accesserũt. Moxq̃ illis senex uenerãdus apparuit:alias
nunq̃ uisus:q eos ad opus iuuare cepit. Sãctũq̃ marti/
nũ eisdẽ ad esse dixit:utq̃ corpus trãsferre nõ tarda/
rent admonuit. Sicq̃ cũ summa uelocitate loculũ le/
uauerũt. & in loco ubi nũc colit posuerũt. Completis
quoq̃ officiis cũ senẽ ad mensam regrerent nusq̃ com
paruit. ¶ Accidit quoq̃:ut tunc essent duo mẽdican/
tes & multã pecuniã ex questu acqrẽtes : quorũ unus
cecus & alter erat cõtractus:cecus cõtractũ ferebat: &
cõtractus ceco uiã ostẽdebat. Audiẽtes aũt q ad cor/
pus scĩ martini multi sanabant infirmi:dũ corpus in
trãslatiõe pcessionaliter portaret :timentes ne corpus
iuxta eorũ habitationẽ duceret :& sic ipsi forsitan sa/
narent. Inde recesserũt:nolẽtes sanitatẽ cõsequi:ne pẽ
riret miseria q̃stus sui. Dũ ergo fugerẽt p uiã unde cor
pus nequaq̃ ducendũ putabãt ex improuiso scõ corpo
ri obuiãt. Et quia deus multa beneficia pstat etiã inui
tis:ambo contra uoluntatem ipsorũ continuo curati
sunt:licet de hoc plurimum tristarentur. Celebratur
autem hec trãslatio & ipsius ordinatio ac prefate eius
ecclesie dedicatio. iiii. nonĩ iulii.

¶ De scõ Vldarico epõ. Cap. LIII.

VLdaricus eps augusteñ nobilis romanus
existẽs ifantulus in monasterio sancti gal/
li educatus est. Et cum etate adoleuisset:&
ha bitũ monasticũ assumere uellet:a qua/
dã sancta iclusa phibitus est:que eidẽ asseruit sibi fuis
se a domino reuelatũ adhuc ipm futurũ epm. Comẽ/
datus est igit adalperoni augusteñ epo a quo est ad sa
cerdotii ordinẽ pmotus. Deinde romã ueniẽs a mar/
tino papa benigne susceptus est. Qui eidem pontifici
epm suũ mortuũ nũciauit sibi diuinitus reuelatum.
Cũq̃ ipsum papa martinus uellet in epm ordinare:&
augusteñ urbi in pastorẽ pficere : uldaricusq̃ recusa/
ret:summus põtifex eidẽ pnũciauit : q periculoso ad/
huc tpe epatũ ipm nõ posset euadere. Quod & factũ
est. Nã epo augusteñ ad epatu hiltinceñ trãslato uldari
cus ei a populo succedere cõpulsus est. Qui cũ sancto
cõrado epo cõstãtie gregẽ dominicũ uerbo & exẽplo
opis bene pauit. ¶ Sup hũc scũm di ecene domini cris
ma cõficientẽ:& die pasche missarũ solẽnia celebrantẽ
uisa est dextera dei q̃ sibi benedicebat. ¶ Quadam die
sancta aphra sibi apparuit & ut se seqret admonuit:ip
sumq̃ usq̃ in lechfelth pduxit:ubi p uisionẽ sanctum
petrũ apostolũ cũ quodã alio scõ uidit:q arnulphũ du
cẽ torigiorũ pro suis criminibus dãnabant. Et notato
tpe repertũ est eodẽ die & hora arnulphũ e seculo mi
grauisse. Ipse uir scũs pacẽ iter othonẽ ducẽ : & lodol/
phũ eius filiũ ptractauit. ¶ Iussus diuinitus in natiui/
tate sancti ioãnis baptiste bis i die celebrauit. Missam
aurore uidelicet & maiorẽ quarũ primam ex consciẽ/
tia bis celebrandi omittere pposuerat. Et. xi. postmo/

dum die in pace quieuit:uidelicet.iiii.noñ iulii.Sepul/
tuſq; eſt a uolfgango epiſcopo ratiſponeñ in eccleſia
ſancte aphre.

¶De ſcō Iocūdiano martyre. Cap. LIIII.

IOcundianus martyr apud aphricam mar
tyrium paſſus eſt.Qui pro confeſſione fi/
dei chriſtiane in mare merſus cum palme
triumpho coronam a domino percipere
meruit glorioſam quarto noñ iulii:ut habet in mar/
tylogio hieronymi & adonis.

¶De ſcā Zoe uxore nicoſtrati mřis. Cap. LV.

ZOe martyr uxor nicoſtrati primiſcrini dio/
cletiani īperatoris.Rome martyrium paſſa
eſt.Que cū graui infirmitate loquēdi facul
tate p.vi.annos caruiſſet beatus ſebaſtianus
martyr ipſam curauit:ſibiq; loquelā reſtituit: necnō
ipſam zoem cum uiro nicoſtrato & aliis pluribus ad
xp̄i fidem perduxit:quos ſanctus polycarpus p̄ſbyter
baptizauit:ut ſupra actū eſt in paſſione ſebaſtiani.xiii.
cal.februarii.Cū aūt ſebaſtianus & alii plures marty/
riū paſſi fuiſſent:& ipa ad cōfeſſionē ſci petri apoſtoli
oraret:a perſecutoribus artata & in cuſtodia duriſſi/
ma truſa eſt.Deinde a collo & a capillis in arbore qua
dam ſuſpenſa adhibito ſub ter horribili fumo in con
feſſione domini emiſit ſpiritum.iiii.noñ iulii.

¶De ſcō Anſelmo ep̄o. Cap. LVI.

ANſelmus ep̄s ex confinio longardie & bur/
gūdie ortus puerilibus annis litteris a pa/
rentibus traditus breui ſpatio multa ſapiē
tia pollens ante annū.xv.de ſalute anime
cogitare cepit:& cogitatū ad effectū pduxit. Egreſſus
ergo patriā:dū ex tranſcenſu montis nimiū fatigatus
eſſet:nec quicq̄ ad edendū haberet:miniſter eius ex ī/
ſperato panē cādidiſſimum diuinitus in ſacculo rep/
perit:ex quo uterq; ad ſatietatē comedit. Exactis aūt
tribus annis partim in francia partim in burgūdia in
normaniā deuenit:& ſub magiſterio lāfranci prioris
becoeñ doctoris illuſtris ſe cōtulit: ac deinde in eodē
monaſterio habitū religioſum aſſumpſit. Lanfranco
aūt in abbatem monaſterii cudoneñ aſſumpto:ut ſu/
pra in eius hiſtoria dictū eſt.v.noñ.iulii. Anſelmus ei
in p̄fato prioratu ſucceſſit:ſanctitateq; & ſapientia ad
modū clareſcere cepit:plurima nāq; diuina opuſcula
& ſolēnia cōpilauit.¶Cum nocte quadam miraret:
qūo pphete per ſpiritū multa futura p̄dixerant:& ora
ret:ut hoc ſibi deus aperiret: p parietes & muros īter/
poſitos uidit fratres ad matutinū exurgētes:& coꝝ of
ficia exequētes.Et ītellexit:q; ſimiliter deus potuerat
ſanctis pphetis abſcondita reuelaſſe. ¶Dū quadā ui/
ce frater ſenior in extremis laboraret: & ſe a duobus
lupis uorari uocibus horribilibus inclamaret. Anſel/
mus pro fratre orauit:& poſtmodū ad ipſum ītrauit:
qui mox lupos effugatos aſſeruit:flāma ex ore ſancti
in modū lancee pcedēte:quā frater ille ſe uidere perhi
buit.Abſolutuſq; ab anſelmo hora.ix.ut ſanctus p̄di/
xerat:expirauit.Alias etiā dū in orōne perſiſteret: ui/
ſus eſt ab alio fratre luce maxima circūfuſus. Poſtmo
dū aūt ad archiep̄atum cantuarieñ eccleſie electus eſt:
qui dei populo exemplis honeſtiſſimis:& doctrinis
clariſſimis p̄fuit.Ipſe enim feſtū cōceptionis alme dei
genitricis ſibi a domino reuelatum miraculoſe colen
dum didicit:ipſe & primus celebrauit: & celebrandū
in eius eccleſia conſtituit:ut ſuperius dictū eſt in con/
ceptione ſancte marie.vi.idus decembris. Cū aūt quo
dā tēpore in uilla quadam cum ſociis hoſpitatus eēt:
& hoſpes nihil aliud preter panem & caſeū eis appo/
nendum haberet:iubente ep̄o:quāuis dudum recuſaſ
ſet:hoſpes ad flumen acceſſit:& miſſo retrutam ma/
ximā continuo cepit:ex qua omnes plene refecti ſunt.
¶Alio etiam tēpore alteri eius hoſpiti conquerenti:
q; piſces ei apponendos non haberet:ipſe p̄dixit: q; cō
fortaretur:quia poſt morulā ſibi magnus ſturio mit/
teretur.Quod & poſt horā modicā factum eſt. Sicq;
clarus uirtutibus quieuit in pace.iii.noñ iulii. Sepul/
tuſq; iacet in ſua eccleſia canturienſi.¶Hic compoſu
it librum pſlogion.i.alloquium de deo.Itē monolo/
gion.i.ſoliloquium de ſancta trinitate.Itē de ueritate
librum unū.De concordia liberi arbitrii: & p̄ſcientie
diuine:atq; predeſtinationis & gratie librum unum.
Cur deus homo librum unū.De ſacramēto altaris li/
brum unū.De caſu diaboli librum unū. De peccato
originali librum unū.De icarnatiōe uerbi librū unū.
De azyma librum unū.Meditationū uel orationum
librum unū.Parabolarum ſiue prouerbioꝝ librum
unū.De grammatica librū unū.Super canticis canti/
coꝝ libru unum.Epiſtolaꝝ ad diuerſos librum unū.
De cōceptu uirginali & origiali peccato librum unū.
Claruit tēpore henrici imperatoris tertii.

¶De ſcō Anſelmo cōfeſſore. Cap. LVII.

ANſelmus cōfeſſor lundonice ciuitatis an/
glie magiſter opinatiſſimus: & ſapiētia ce
lebris:ac famoſus: uite religiōe cōſpicuus
tēpore henrici quinti imperatoris admo/
dum effulſit. Qui inter alia opuſcula preclara ſuper
pſalterio gloſas marginales & interlineares cōpoſuit:
qui & lundoñ ſepultus miracula oſtendit.

¶De ſcō Hugone abbate cluniaceñ. Cap. LVIII.

HVgo abbas cluniaceñ auguſtudunenſis ci/
uis nobili pſapia:patre dalmatio conſula/
ri bellicis rebus intēto natus eſt.Cū adhuc
eſſet in utero matris: & p̄ſbyter quidam
miſſam tam pro illa q̄ pro fetu celebraret:uidit in ca/
lice imaginem pueri reſplendentis hugonis uidelicet
nōdū nati.¶Hic a puerilibus annis relicto ſeculo ſub
abbate odilone monachus cluniaceñ factus eſt: dein/
de ad prioratum promotus:inde odiloni defuncto in
abbatie regimine ſucceſſit.¶In maxima illum habu/
it reuerentia henricus imperator ſecundus:cuius fili/
um henricum tertiū hugo de ſacro fonte leuauit: &

in colonia agrippina cū eo pascha celebrauit. Rediens
quoq; cluniacum stephanū papam nouū florentie lā/
guentē uisitauit. In cuius presentia: ut idē pontifex ꝑ/
hibuit: demones ab eo abscedebant: in absentia ad eū
redibāt. In cuius etiam sinu idem papa spiritum emi/
sit. ¶ Hic abbas cōcilio generali in Remis ciuitate sub
leone nono celebrato interfuit: in quo mirabiliter cō
tra simoniacos inuexit. ¶ Cū sancius rex hispanie hil/
defontiū captiuatū teneret: & pro ipso sanctus hugo
orasset: sanctus petrus captiuo apparuit: & ipm hugo
nis ꝑcibus ocyus liberandū promisit: deinde ipse apo
stolus sancio reuelat: & nisi fratrē dimittat: mortē ei
subitaneā cōminatur: sicq; statim hildefontius libera
tur. Spiritu etiā ꝓphetico claruit: quod in plurimis: q̄
predixerat: cōtingentibus apparuit. ¶ In quadā uigi/
lia natiuitatis domini uidit in ecclesia uirginē filium
paruulū in ulnis gestātem: & de festo natalis filiū exul
tantē: ac inimico humani generis insultantē. Ad hāc
uocem diabolus de humo erupit: & uerba domine ex
probrauit: quē gloriosa uirgo: ut ei uisum est: tā de ce
nobio q̄ de ecclesia effugauit: ut supra actū est in legē/
da natiuitatis domini. viii. cal. ianuarii. Tandē sanctita
te plenus migrauit ad christū. iii. non. iulii. ¶ In cuius
transitu qdā frater apud nēgetū uidit matrē xp̄i cum
monachoꝝ choro lucidissimo sagittarios quosdā ef/
fugātes. Inter quos erāt martinus eps & benedictus ab
bas hugonis animā in nube lucidissima collocātes. Ea
dē quoq; nocte qua migrauit a seculo. Abbas quidam
uidit duos lectos ornatissimos manibus angeloꝝ ad
astra deferri: in quibus collocādos audiuit anselmum
cantuariēn: & hugonem cluniacēn: qui ambo eadem
ipsa die debitum exoluerant carnis. Et ut uiderat sic
eos ambos transiuisse cognouit. Sepultus est in abba/
tia cluniacēn.

¶ De scō Hugone confessore. Cap. LIX.

HVgo de scō Victore pisiēn canonicus con/
fessor sanctus in scripturis diuinis erudi/
tus religione & scientia clarus in liberali/
bus nullū suo tpe secundū habens tpe hē/
rici quīti imperatoris floruit. Qui in ecclesia dei opu
scula plurima & proficua condidit uidelicet. Librum
de sacramentis. Hierarchiā beati Dionysii explanauit.
Super ecclesiastē homel. xv. fecit. Super lamentationes
hieremie librū. i. Librū didascalion cōposuit. Sup an/
gelicā hierarchiam dionysii librū. i. De arca siue clau/
stro anime librū unum. De uirtute orandi librum. i.
De institutione nouitioꝝ librum. i. De arca noe lib. v.
De anima Christi librum. i. De perpetua uirginitate
beate marie librum. i. Super uerbo. Tota pulchra es li
brū. i. Notulas super quibusdam uersibus psalmoꝝ.
Soliloquiorum hominis cū anima & alia plura. De
claustralibus lib. i. Quieuit in pace conrado tertio. Im
perante anno domini. M. cxxvi.

¶ De scō Isaia propheta. Cap. LX.

ISaias propheta nobili genere ortus in hie/
resalem patre amos non illo quidem qui
ex. xii. minoribus prophetis tertius est: sed
altero nobile hierosolymita ꝓgenitus fu/
isse probatur. Hic enim de hierusalem ille de thecua
oriundus extitit. Hic genere non infimus: ille pastor
ouium & rusticanus fuit. Huius enim sanctitati diui/
na scriptura testimonium in locis pluribus perhibet:
& ipsum omnes doctores & Iosephus iudeorum hi/
storiographus necnon eius uite exitum: quem marty
rio peregit in sanctorum patrum catalogo computā/
dum expressius docent. ¶ Cepit autem isaias prophe/
tare sub ozia rege iuda & hieroboam rege israel: Cu/
ius prophetia protenditur per tempora trium regum
subsequentiū: uidelicet ioatham: achaz: & ezechie re/
gū iuda: ut ipsemet in exordio suo testatur: Et sub ma
nasse rege ꝓphetandi & uiuendi finem fecit circa prin
cipium regni. Hic autē ut ait hieronymus: in sermo/
ne suo disertus est: quippe ut uir nobilis & urbane ele
gantie nec habēs quicq̄ in eloquio rusticitatis admix/
tum: unde accidit ut pre ceteris florem sermonis eius
translatio non potuerit cōseruare: Qui etiā non tam
propheta dicendus est q̄ euangelista. Ita enim uniuer/
sa xp̄i ecclesieq; mysteria ad liquidum prosecutus est
ut non eum quis putet de futuro uaticinari: sed de ꝑ/
teritis historiā texere. Prophetauit aūt isaias in hieru/
salem & in iudea: necnon. x. tribubus in captiuitatem
ductis: ac de utroq; regno nunc cōmixtim nunc sepe
ratim texit oraculum. Et licet interdū ad presentem
respiciat historiā: & post babylonie captiuitatem redi
tum populi significet: in iudea tamē omnis ei cura de
uocatione gentium: & de aduentu xp̄i est. ¶ Hic san/
ctus propheta ezechiam regem iuda diuino responso
ad se facto confortauit ne timeret a facie sennacherib
regis assyrioꝝ cū hierusalem obsedisset: promittēs re
gi & in hostibus plagā: & in populo dei salutem affu/
turā. Quod & factum est: angelo domini in castris as/
syrioꝝ centum & octuagintaquinq; milia percutiēte:
& sennacherib effugante: ut supra dictum est in gestis
ezechie regis. ¶ Huius etiam orationibus dominus
placatus super lachrymis eiusdē regis: cū illum occide
re primitus decreuisset: adiecit uite ipsius annos. xv. in
cuius signum solem per. x. horas in ecliptica retrogra
dari fecit: ut supra in eadem historia dictū est. ¶ Hu/
ius etiam ꝓphete tēporibus erat piscina extra urbem
quādo exercitus sennacherib regis babylonis obsedit
hierusalē. Sed precibus suis īpetrauit isaias a domino:
q; siccabat: quādo hostes ad eam descendebant: & cū
ciues egrederent descēdētes ad ipm fontem: erant ibi
aque sicut prius. Et secūdū q; dicit epiphanius ad pre
ces isaie copiosius solito egresse sunt aque de fonte sy/
loe. Hoc enim stagnū uocat in euangelio natatoria sy
loe. ¶ Mortuo aūt ezechia cū filius eius manasses re/
gnare cepisset: & idola ac aras simulacroꝝ q̄ pater su/
us destruxerat renouasset: & populū in uiis gentium
errare fecisset: cū quoq; prophete missi a domino re/
darguerent: nemini eoꝝ pcebat: sed plateas hierusalē
prophetarum sanguine purpurabat: īter alia uero sce
lera sua: isaiam prophetam auum suum maternum
secundum hebreos: uel secundū alios affinem: eiectū
extra hierusalē circa dictā piscinam syloe serra lignea
per mediū secari fecit. Qui dum in principio sectiōis
angustiaret: petiit sibi dari aquā: ut biberet. Et cū nol
lent ei dare dominus de sublimi īmisit aquam in os
eius: & continuo expirauit: nec inde carnifices destite
runt a sectione: Ob hanc enim aque missionem cōsti/
matū est nomē syloe: qd interpretat missus. Nec sepe
lierūt eū in sepulchro ꝓphetaꝝ: sed sub quercu rogel
iuxta transitū aquaꝝ memorate piscine quem fecerat
ezechias: unde in iugem memoriam sancti prophete

adhuc aque in piscina syloe nõ iugiter: sed incertis horis ebulliũt. Et qa orõne sancti uiri aque ille a domio diuinitus date fuerãt: populus ꝓphetã gloriose sepeliuit in loco predicto pridie noñ iulii: etiã ut orõnibus eius post morte ipsius indesinenter huius aque beneficio potirent. Hec iosephus & hieronymus & ex historia scholastica atq; ex chronica guilelmi.

¶ De scõ Tranquillino martyre. Cap. LXI.

Tranquillinus martyr tpe diocletiani rome passus est. Hic fuit pater sanctoꝝ martyꝝ marci & marcelliani: quos ex martia uxore genuit: q ad pdicatione beati sebastiani martyris cũ cõiuge sua ad xpm cõuersus: ut supradictũ est in passiõe eius. cal. xiii. febr. & a scõ policarpo pšbro una secum sacri fontis unda perfusus est. Et cũ graui morbo ipse trãquillinus laboraret: mox ut baptizatus est: sanitatẽ pcepit: Postq̃ marcus & marcellianus eius filii passi sunt: ut supra in eoꝝ passione actũ est. xiiii. cal. iulii. & martia mater illoꝝ post dies modicos in pace migrauit ad xpm. Post hec aũt cũ audisset tranquillinus: q zoe uxor nicostrati pro christi nomine passa eẽt: ut dictũ est supra de ea. iiii. noñ iulii: & ipse in mediũ ꝓrũpens cõqueri cepit: q femine uiros ad palmã pcederent: & se xpianũ libere in foro medio ꝓclamaret: a paganis furentibus lapidatus martyrium consumauit pridie noñ iulii.

¶ De scõ Goar confessore. Cap. LXII.

Goar monachus & cõfessor sanctus: anno .xvi. mauritii imperatoris ueniẽs ex equitania claruit in gallia: ut ait sigibertus: cuius sanctitatis famã sigibertus rex fracoꝝ audiẽs: ipm per nuncios requisiuit: quẽ ad petitionẽ populi treuereñ epm cõstituere uoluit: ille aũt satis recusauit. Tãdẽ dieꝝ. xxx. inducias postulauit: ut ad cellã suã pgeret: & monasterii facta disponeret. Quo dũ puenisset: orauit ad dominũ: ut se ab huiusmodi iugo liberaret: q mox febre pcussus p. vii. ãnos cõtinuos graui lãgore decũbẽs redire nõ ualuit: & sic in senectute bona ibidẽ in pace quieuit pridie noñ iulii: cuius corpus ibidẽ tumulatũ mirabilibus effulget.

¶ De scõ Nicostrato martyre. Cap. LXIII.

Nicostratus martyr maritus sancte zoes primiscrinius ĩperatoris diocletiani fuit: cuius uxorẽ sanctus sebastianus: que pre grauedine lõge ĩfirmitatis dudũ loquelã amiserat: liberauit: & ipm uiꝝ eius ac cõiugẽ cũ aliis multis ad xpm cõuertit: quos sanctus policarpus pšbr baptizauit: ut dictũ est supra in passione sebastiani. xiii. cal. febr. Postq̃ aũt zoe uxor eiusdẽ nicostrati martyrum passa est: ut supra in eius passione actũ est. iiii. noñ iulii. Et ipse nicostratus tentus atq; fabiano urbis pfecto presentatus: cũ in xpi nõis confessiõe cõstãs psisteret: ab eodem prefecto decollatus est noñ iulii.

¶ De sanctis Nicostrato & sociis martyribus. Cap. LXIIII.

Nicostratus: claudius: castorius: uictorinus: symphorianus: seuerus: seueriãus: simplicius: & carpophorus martyres rome passi sunt sub diocletiano imperatore iudice fabiano. Quos idem fabianus per dies. x. detẽtos minis & blanditiis agens: ut sacrificarent: cum in nullo eos posset penitus commouere: iussit eos tertio torqueri: ac demum mari precipites dari. Qui passi sunt noñ iulii: ut dicit ado.

¶ De scõ Panteno pšbro & cõfess. Cap. LXV.

Pantenus pšbr stoice philosophie pfessor: marci euangeliste apud alexandriã discipulus fuit: & uetusto de more ibidem ecclesiastice schole prefuit clarissimi probatissimiq; doctoris fungens officio: tante nãq; scientie non solũ in diuinaꝝ scripturaꝝ eruditiõe: ueꝝ in seculari litteratura fuit: tãtoq; studio & amore uerbi dei pdicandi claruit: ut in indiã requisitus per legatos ipsius gentis a demetrio alexandrino epõ mittereť: ubi uerbũ dei feruenter & feliciter pdicauit oĩbus gentibus q̃ in oriẽtis ultimis finibus recõdunť. Et demum ad indiã ĩferiorẽ rediuit: repperitq; bartholomeũ apostolũ aduentũ domini & fidei femina primũ ibi secũdũ matthei euangeliũ seminasse: quod quidẽ inde hebreis scriptũ litteris regrediens alexãdriã secum tulit: ubi & ipm in grecũ trãstulit. Multa uiri huius doctrine ecclesiastice extare dicunť apud alexãdrinos monimẽta sed uiue uocis oraculo plus ecclesie cõtulit. Docuitq; sub seuero pricipe & antonio cognomẽto caracalla ĩperatorib. Et apud alexãdriã quieuit in pace noñ iulii.

¶ De sanctis Cyliano epo: colonato & romano martyribus. Cap. LXVI.

Cylianus eps: colonatus presbyter & romanus diaconus martyres apud uircz burch oppidum germanie passi sunt. Hic n. sanctus genere scotus nobilibus parentibus ortus: a pueritia sacris litteris eruditus: adhuc iuuenis oĩbus pro xpo relictis monachus factus est: sanctitateq; & uite cõuersiõe cõspicuus claruit: & ad pšbyteratus ordinem in monasterio ascẽdit. Cũq; cõcursum seculariũ ad se ex fame opinione confluentiũ fugere t: inde discessit: & primo qdẽ britanniã: deinde galliã: ac post germaniam uenit. Et ad oppidũ uircz burch: quod latine dicit uiridoꝝ castellum diuertit: ubi populus adhuc gentiliũ credulitate tenebať. Quoꝝ errori sanctus cõpaciens romã accessit: & a summo pontifice se gentis illius epm consecrari obtinuit: atq; auctoritate pape ad idem oppidũ ad predicandũ rediit: adiunctis sibi colonato presbro & romano diacono. Ipse uero comites suos qui secũ ex scotia egressi fuerãt. Colũbanũ: uidelicet in italia: Gallũ uero in allemania dimisit: & ad uircz burch castrũ accessit: ubi predicationi instando ducẽ ciuitatis gothbertũ nom ine & omnẽ populũ ad fidẽ conuertit: & cũ datis sibi sociis baptizauit. Cũ aũt ducem de xpi cultu diligentius instruxisset: de illicito matrimonio ipm corripuit eo q ipse gerlanam coniugẽ fratris uxorẽ duxerat: quod secundũ fidei xpiane doctrinã ꝓphanũ erat. Sed cum ducẽ ad bellũ pcedere oporteret: pmisit sancto epo: q gerlanã dimitteret: postq̃ in pace redisset. Post cuius discessum mulier hoc cõperto ad sanctos dei noctu in ecclesia orantes iugulandos carnifices duos misit: cylianus uero a deo per uisionẽ de martyrio pmonitus socios ad patientiam hortabatur. Sicq; omnes ipsi pariter gladio temporalem uitã terminantes eternã adepti sunt. Quorũ corpora uestes & libros satellites de mandato mulieris humi condiderunt: ut eos de finibus illis discessisse credibiliter pretendi posset. Quedam aũt burgunda eoꝝ discipula sanguinem eorum

terre infusum collegit:& sibi pro reliquiis conserua/uit. Gerlana aūt ne factū proderetur. Iussit in ipso eo/rum sepulture loco aīalia stabulari. Sed tamen tumu lus ubi sanctorum corpora quiescebant ab eorum immun ditia illibatus seruatus est. Rediens autem dux de san ctis quesiuit:& gerlana eos occulte inde abisse simula uit. Statimq unus carnificū qui eos peremerant a dia bolo arreptus seipsum propriis dentibus lacerauit. Al ter uero in furore uersus semetipsum gladio per uen trē transfixit. Gerlana uero ab immundo spiritu ue/xata: clamante demone per os sceleris nequitiam pro palauit. Dux quoq a suis īterfectus & filius ipsius de principatu eiectus est. ¶ Tēpore procedente atalogus presbyter in ipso sepulture loco scholas regebat. Die uero quadam pueri repēte diuinitus aspirati: cylianū eis nunq auditū clamare ceperūt:& locū digitis osten derunt. Presbyter uero mysterium ignorans illos ut tacerent uerbis & uerberibus corripuit: ipsaq nocte lumen oculorum amisit. Sed per uisum a quodam ei dicit: q nisi credat dictis puerorum nunq illuminari me rebit. Cū aūt de hoc sancto & sociis ab antiquis dili/genter inquisisset:& qui fuerint didicisset: ad eorum tu/mulum orauit:& lumen perditū recuperauit. Effos/soq loco corpora martyrum cyliani colonati & romani reperta leuauit:& honorabiliter collocauit: que in op pido ipso uirczburch.i.herbipolis quiescunt clarentia signis. Qui passi sunt anno quinto Constantini im/peratoris.viii.idus iulii.

¶ De sancto Norberto episcopo ordinis premon/stratēsi. Cap. LXVII.

Norbertus archiepīs fundator loci & ordi/nis premonstratēsis anno domini.M.cxx. de lothoringie partibus oriundus claruit. Qui relictis seculi diuitiis quibus afflue bat presbyter ordinatus est. Et cū quibusdā dei famu lis qui uitā artiorem ducere cupiebant ad gelasiū pa/pam secundū: tunc apud sanctū egidium in gallia sy/nodū celebrantem accessit. A quo & predicandi uerbi licentiam impetrauit. Ac deinde auctoritatē pape ca/lixti secundi gelasii successoris de nouo ordine inco/hando secundū augustini regulā obtinuit. Et sub epi/scopo lugdunēsi nomine bartholomeo in loco p̄mō/strati cum sociis predictis monasteriū & ordinē fun/dauit. Multis quoq miraculis claruit. ¶ Apud nigel/lā demonem qui puellam obsederat: primo quidem uirtute xp̄i: ut latine & teutonice & gallice loqueret cōpulit: deinde ab ea eiecit: uenientiq coloniā pro reli quiis sanctorum acquirendis una de numero undecem milium uirginū se ei reuelauit: & locum ubi corpus suū iacebat ostendit. Quod mane repertū ipse secum premonstratū tulit. ¶ Die sequenti apud sanctū gero nē orans uidit ipsum sanctū: locū ipsi: ubi corpus ipsi us dudum iacuerat omnibus incognitū demonstran te: quod mane ibidē repertum atq inde leuatum est. Eius quoq corporis partē norbertus quasi pro mer/cede suscepit:& ad monasteriū suum deportauit. Post obitū uero calixti secundi ab honorio secūdo successo re summo pontifice cōfirmationē ordinis accepit. Et tunc se futurum epm parthenopolis diuinitus agnouit. Rediēs aūt ad locū suū in herbipoli oppido: in die pas che missa celebrata mulieri cuidā cece uisum restitu/it. ¶ Dein de factus est eps parthenopolis ciuitatis suc cessore ipsi hugone in babatiam ordinato. Qui potēs opere & sermone annis.viii.episcopatu fideliter admi nistrato: quieuit in christo. Sepultus in ecclesia dei ge/nitricis ipsius urbis.viii.idus iulii.

¶ De sanctis Aquila & Priscilla eius uxore discipulis. Cap. LXVIII.

Aquila & priscilla eius uxor discipuli apo/stolorum christi fuerunt: de quibus in acti/bus apostolorum ca.xviii.scribit: de quibus etiā paulus apostolus ad romanos. c. ulti. mētionē facit. Qui in sanctorum ministerio quotidie fi/deliter laborantes apud asiā minorē pleni bonis ope/ribus in domino qeuerūt.viii.idus iulii: ut dicit ado.

¶ De scō Paulo martyre. Cap. LXIX.

Paulus martyr cōstantinopoli nobilis ori/undus: passus est ibidē tpe constantini im peratoris heretici. Qui cum esset dux mi/litie īperialis & uere miles xp̄i catholicus imperatorem de cōbustione sanctarum imaginū que p ipm in ecclesia apud blaquernas fiebat: cōstāter redar guebat:& reuerendas imagines xp̄i & sanctorum uene/randas efficaciter cōprobabat. Ob hoc ab īperatore de tētus & primo in carcerē missus durisq cōpedibus ui ctus est. Inde iussu cōstantini post aliquot dies educit: & dum pro catholica ueritate ageret: nasus ei precidi/tur. Iterūq custodie mācipat. Dehinc post dies.viii.ite rū pductus pice & sulphure liquatis capite pfusus: cū in tormētis gras deo ageret: oculi ipsi eruti sunt. No/uissime pedibus ligatis p mediū forum trahit: & mem/bris oībus corpis dissipat: sicq satis collisus excusso cerebro spiritum exhalauit.viii.idus iulii. Cuius cor/pus ad partes asparis tractū: ibiq dimissum ab hereti cis: ut a canibus uoraret: a catholicis uiris ibidē sepul/tū est. Impator aūt cōstantinus pro tāto scelere & aliis cōmissis ultione diuina uermibus scaturiēs uitā mise randā finiuit. Cui michael filius eius uir p oia catholi cus ei successit. ¶ Post annos uero.cxxx.xp̄iani & reli/giosi uiri diuina reuelatione corpus sanctū inde subla tū ad monasterium charmonā trāstulerunt: miris re/fragrans odoribus & miraculis corruscās. Quod post modum a uenetis inde leuatum & uenetias delatum in monasterio sancti Georgii maioris quiescere dici/tur ab incolis eiusdem ciuitatis.

¶ De sancto Procopio martyre. Cap. LXX.

Procopius martyr in palestina passus est: qui a scythopoli ductus cesareā ad primā eius cōfessionē:& respōsiōis eius cōfidētiā a iudice fabiāo capite cesus est.viii.idus iu/lii: ut ait hierōymus:& colligit ī martylogio adonis.

¶ De scō Cyrillo epō & martyre. Cap. LXXI.

Cyrillus eps & martyr rome passus est: qui flāmis iniectus illesus euasit: ac stupore tāti miraculi a iudice dimissus est. Qui etiā postmodum: cum christum instanter & alacriter predicaret: & plurimos ad dominum conuertisset: iudex penitentia ductus ipsum capite cedi fecit septimo idus iulii.

¶ De scō Cyrillo martyre. Cap. LXXII.

Cyrillus diaconus & martyr in heliopoli ciuitate: que est circa montem libanū imperante cōstantio passus est. Hic enim cum multa idola contriuisset: & ignibus cōbussisset: pagani ipsum tenuerunt: quē nō solum peremerunt: gladiisq & lanceis effoderunt: sed etiā nimia pietate eius uentrem execantes intestina eduxerūt: & ex iecore ipsius comederūt. Vez quicūq huius imanitatis pricipes extiterūt: ultionē cōdignā consecuti sunt. Nā aliq subito dētes oēs amiserūt. Aliquoz lingue putredine cōsumpte sunt. Aliqbus oculi de capite cecide runt. Hec cassiodorus. vi. libro historie tripartite.

¶ De sancta Anatholia uirgine & audace martyribus. Cap. LXXIII.

Anatholia uirgo & audax martyres in ciuitate tyro italie passi sunt tempore decii cesaris sub faustiniano preside. Postq̄ enī anatholia uirgo uictoria uirginem ad pudicitie obseruantia cōuertisset: ut supra dictū est in passione uictorine. x. cal. ianuarii: & in piceno oppido multos infirmos curasset: & demoniacos liberasset: in pfata tyro ciuitate a faustiniano preside detinet: & diuersis plagarum ac tormentoz generibus cruciat: deinde cum serpente horribili in carcere per noctem includitur: sed ab eo minime leditur. Mane quoq aperto carcere serpens audacē ueneficum: qui ipm ad uirginem imiserat: aggredit: sed eius morsibus iussu anatholie liberat: & serpens illico effugat. Sicq audax ad fidem conuertitur: & ipse quoq in custodia durissima uinculat. Virgo aūt christi cum in oratione persisteret: iussu presidis gladio per latera trāsuerberatur. Cuius corpus a christianis in tyro oppido sepelitur. Audax uero de carcere educitur: & christum cōfessus capitali sentētia coronatur. Et quia de oriente fuerat: corpus eius ab uxore & filiis eo trāslatum est: qui passi sunt. vi. idus iulii.

¶ De scō Brithyo epō. Cap. LXXIIII.

Brithyus eps in ciuitate martula claruit: qui dum christum dominum predicaret: a iudice martiano comprehensus est: cui iussit preses os eius lapide diu contundi: deinde in equuleo ipsum leuari & crudeliter torqueri. Et cum in dei confessione perduraret: in carcerem trusus est. Nocte uero facto permaximo terremotu ciuitas tota concutitur: & ruente pariete martianus opprimitur. Brithyus autē ab angelo & a beato petro apostolo uisitatus: de carcere eductus est. Qui deinde multo tempore christi euangelium circūquaq predicās: magnasq populorum multitudines omnipotēti deo lucrifaciens septimo idus iulii quieuit in pace. Cuius animam astantes uiderunt in specie columbe niuee celos agiliter aduolantem.

¶ De scis Zenone & aliis martyribus. Ca. LXXV.

Zenon & alii. x. milia ducenti & tres martyres christi rome ad guttam iugiter manantem martyrium passi sunt. Qui per diuersa supplicia trucidati christum dominum in suis corporibus glorificantes coronas triumphi celestes obtinere de manu domini meruerunt septimo idus iulii: ut dicit ado.

¶ De sancto Zenone abbate. Cap. LXXVI.

Zenō abbas in eremo thebaidis claruit: de quo scribit: q, de cella egressus dum per eremū oberraret: iā triduo fatigatus fameq defectus qsi mortuus cecidit: cui repente puer speciosus astitit: panemq ei ac uinum presentauit: ille aūt phantasma dubitās orationē premisit: & sic securus māducauit. Eodemq instante puero: & ut se sequeretur admonente: eidem ducatum uie prebuit: & ad cellā usq reduxit. Quo cum sanctus intrans orasset: ille disparuit: & abbas ipsum angelum dei fuisse cognouit. Hec in uitis patrum.

¶ De scis septē fratribus martyribus. Ca. LXXVII.

Septem fratres filii sancte felicitatis martyris rome sub antonino pricipe passi sunt. Quoz noīa hec sunt: ianuarius: felix: philippus: siluanus: alexander: uitalis: & martialis: hoz mater in uiduitate manēs suā domino uouerat castitatē. Quos oēs fratres simul cum matre ad suggestionem pōtificū idoloz antoninus imperator detentos publio urbis pfecto tradidit ad deoz sacrificia cōpellendos. Qui primo qdem matri suadebat: ut sui & filioz suoz misereri deberet. Cum aūt felicitas: nec blanditiis allici: nec terroribus frangi posset: quin potius filios hortaretur: ut in xpi confessione cōstātes persisterent. Iussit eā pfectus alapis cedi: deinde in carcere recipi: ubi multo tpe macerata est. Post hec cū publius oēs septē fratres singillatim uocatos hortaret: ut diis imolarent: illiq oino eius monitiones contemnerent. Iussit illos successiue flagellis cedi: deinde in custodiā recipi. Et cū hec oīa imperatori suggessisset: misit antoninus illos per uarios iudices: ut uariis suppliciis punirent. Ex qbus primus iudex ianuariū tā diu plūbatis cedi fecit: q̄ diu ab eo spm excussit. Alter uero felicem & philippum fustibus mactauit. Alter siluanum precipitio interemit. Alter alexandrū: uitalē & martialē capitalem subire sententiā mādauit. Qui passi sunt. vi. idus iulii. Mater uero felicitas post mensē. iiii. passa est: ut in eius passione dicetur. ix. calendas decembris circa annos domini. cx. Quorum corpora rome a fidelibus tumulata sunt.

¶ De sanctis Rufina & Secunda uirginibus & martyribus. Cap. LXXVIII.

Rufina & secunda sorores uirgines rome martyrium passe sunt sub persecutiōe ualeriani & galieni imperatorum. He nobiles ciues romane: pa[...] asterio: matre aurelia claris orte natalibus ab infantia christiane armētario & uerino gētilibus in spōsas tradite sunt. Quas cum sponsi earum christianas cognouissent: satagebant eas ad deorum sacrificia perducere. Quorum psuasiones uirgines christi declinare cupientes: ascenso uehiculo urbem egresse ad predium suum quod in partibus tuscie possidebāt confugere cupiebāt: Quod ubi armentarius & uerinus comparuissent accusaue

runt eas archesilao comiti:qui eas cum suis militibus
insecutus miliario ab urbe.xiiii.in uia flaminia ipsas
cepit:& ad urbem reuocans iunio donato prefecto ꝓ/
sentauit:& ꝙ christiane forent denunciauit.Quas ꝓ/
fectus usq̄ ad diem tertiam carceri tradidit:deide ru/
finam sibi presentari iussit:& ut diis immolaret ꝑsua
dere cepit.Cum autem illa christū̄ confiteretur: & deos
gentium detestaretur:mandauit eam acriter flagella/
ri:& secundam de carcere adduci:ut sororem cedi cō/
spiceret:& sic eius animum deterreret. Secunda autē
exclamabat ꝙ prefectus sororem suam glorificabat:
& se multum inhonorabat.Stansq̄ secunda sororem
in uerberibus confortabat.Tūc iussit eas prefectus in
tenebroso loco recludi:& fumum stercorum fieri.Fu
mus autē ille ut tymiama exhalabat: & delectationē
naribus uirginum ministrabat.Tenebre autem carce
ris luce quasi meridiana superinfusa effugate sunt. Ite
rum iusse sunt in suis balneis includi:& nocte itegrā
lignorum incēdia ministrari.Et ingressi ministri post
tres horas diei subsequentis: ut earum corpora inde
eiicerent exanimata:inueniunt intus balneum tepidū
& uaporatum.Quas prefectus insimul fecit colligari:
& ligato saxo ad collum ambaꝝ in tyberim precipita
ri.Cum quo saxo per dimidiam fere horam emerse/
runt:& que unde misse fuerant in superioribus unda
rum sericis indute apparuerunt.Quod audiens prefe
ctus:& artibus hec magicis attribuens tradidit eas ar
chesilao comiti puniendas. Qui iussit eas duci in sil/
uam in uia cornelia miliario.x.ab urbe in fundo q uo
catur buxo:& illic rufinam ceruice cedi. Secundā ue/
ro gladio capite percuti: & corpora lupis uoranda de/
relinqui.Sancte autem uirgines per uisionem matro
ne cuidam plautille apparentes gemmate:uidelicet in
thalamo sedentes eam admonuerunt:ut ipsarum cor
pora tumularet. Quod illa deuotius adimplere cu/
rauit:& in ipso suo predio uirginum corpora recon/
didit sexto idus iulii.

℃De scō Paterniano epō & cōfessore. Cap. LXXIX.

Paternianus episcopus cum esset abbas in
palestina: & congregationem monacho/
rum in omni religione corrigeret:& tunc
temporis christianorum persecutio dese/
uiret:orauit ad deum cum lachrymis ut sibi locum
ostenderet:in quo se cum monachis suis saluare pos/
set.Cui apparuit angelus raphael eūq̄ monuit: ut in
egyptum pergeret:& ibi salutem animarum & cor/
porum inueniret.Quod cum abbas fratribus rettu/
lisset maurentius prepositus fratres hortabatur:ut iux/
ta uisionem ostensam cum abbate peregrinarentur.Igi/
tur assumptis sarculis ad terrā colendam: & semini/
bus ad seminandum profecti sunt:& angelo raphaele
ducatum prebente ad egypti eremū deuenerunt: ubi
& paruum sibi cenobiū construxerunt.Ibiq̄ die ac no
cte deo in ieiuniis & orationibus seruire curauerunt.
℃Cum aūt escas aliquas ad edendū nō haberent: nec
in loco ipso inuenire possent: & fratrum cong...rio
murmuraret:orauit paternianus ad dominū...
apparuit angelus domini in synogali ciuitate c...
diuiti admonens eum:ut famulis dei qui fame c...
bant ac frigore uestes & cibaria ministraret.Qui con/
sulto quodā sapiēte.lxx.camelos oībus cibariis & mo
nachoꝝ cucullis onerauit:& ad collū primisquillinā
appēdit:ut uiā ceteris exhiberet. Qui recto cursu an/
gelo duce ad cellā paterniani ꝑuenerunt:qd monachi
uidētes: deo gratias egerūt:& camelis exoneratis pe/
des lauerunt:atq̄ post dies tres eos oleribus onerātes
ad eoꝝ dominū remiserūt:qui dei nutu p uiā quā ue/
nerāt:regressi sunt.℃Post hec tertia die apparuit dia/
bolus in specie puelle uiro dei dicens:ꝙ puella uena/
lis in terram egypti uenerat:quam dominus suus ad
aquam hauriendā miserat:que domum redire uolēs
in uia errauerat:& ad locum ipsum deuenerat:querēs
a sancto uiro mansionem.Quam cum sanctus uti spe
ciosam iuuēculam licentiaret:puella allegabat: ꝙ eius
negligētia faciliter a feris deuorari posset:& abbas de
eius anima deo rationem redditurus esset:quod audi
ens paternianus ipsam quasi ex cōscientia intromisit:
cuius allectus pulchritudine tentari cepit:sentiens ue/
ro figmenta diaboli ignem accendit:& ipsum in faci/
em puelle excussit:moxq̄ diabolus euanuit. ℃Dein/
de uenerunt ad eum ciues de oppido uris: & ipsum
in suum episcopum constituerunt:qui in ipso episco/
patu prefuit annis.xlii.& multa miracula ostendit: in
ter que saluiam ancillam dei:que annis.vii.ceca fuerat
illuminauit:& claudum unum erexit.Nouissime an/
gelus domini ei apparuit:obitumq̄ suum post dies.
xxx.futurum predixit:& ad uicum thanatum in fun/
do bathyganio:iussit:ut accederet: ubi & pausaturus
esset:signumq̄ uocationis sue fumum de uico exitu/
rum predixit:& ꝙ terra fuliginabit. Qui mox ad lo/
cum constitutum properauit:& signis ab angelo da/
tis apparentibus:ipse in pace quieuit sexto idus iulii:
sepultus in suo episcopatu.

℃De scīs Ianuario & sociis martyribus. Ca. LXXX.

Ianuarius:marinus: nabor: & felix apud
aphricam passi sunt: qui persecutione ui/
gente aduersus christianos: cum sacrifica/
re idolis recusarēt:a persecutoribus decol/
lati triumphum meruerunt obtinere martyrii sexto
idus iulii:ut ait ado in martylogio.

℃De trāslatione sancti benedicti. Cap. LXXXI.

Translatio corporis sancti benedicti abba/
tis:tempore cōstātis imperatoris facta est:
ut ait hugo floriacēsis. Cū enim mōasteriū
mōtis cassini qd a beato benedicto edifica/
tū fuerat:a longobardis destructum esset: corporaq̄
beatoꝝ benedicti & scholastice eius sororis in eodem
sepulchro tumulata ibidem sine ulla ueneratione di/
missa fuissent.Mimolinus abbas floriacēsis diuina re/

uelatione premonitus: misit aigulphum monachū suum ad predictum monasterium cassineñ. ut inde corpus sancti benedicti floriacum deferret. Quo tempore etiam ex urbe cenomaceñ quidam aduenerant ad corpus sancte scholastice transferendum: qui aigulpho adheserunt: donec romam insimul peruenerunt. Cum autem aigulphus causam aduentus illorum didicisset. Ipse uero eisdem cur uenerat minime re[...]: cogitauit utrumque corpus habere posse. [...] ergo sociis rome: ipse montem cassinum se[...]cessit: ubi nocte orans super sepulchrum san[...]um lucem maximam conspexit. Mane autem facto: effracto tumulo ossa sanctorū benedicti & scholastice in sporta collegit: & asportauit. Rediens autem in itinere socios dimissos inuenit: qui audito: q̄ utrūque corpus haberet: corpus ab eo scholastice de gratia petierunt. Aigulphus autem hoc facere non posse respondit: nisi abbati suo istud placeret. Sicq̄ cenomacenses secum usq̄ floriacum uenerunt: & a mimolino abbate corpus sancte scholastice de gratia obtinerunt. ¶ Cum autem ossa benedicti ab ossibus scholastice aliter secernere nescirent: singula locula parauerunt: & ossa maiora in uno & minora in alio uti melius eius uisum fuerit: segregatim posuerūt: iudicantes ex arbitrio maiora maris: minora esse mulieris. Quo facto ipsorum iudicium uerum fuisse: tali examine probauerunt. Nā corpus defuncti uiri super ossa: que putabant esse scholastice: corpus autem defuncte femine super ossa: que putabant esse benedicti posuerunt. Et neutrum eorum uitam recepit. Cū autē e conuerso: corpus uiri super ossa maris: corpusq̄ femine super ossa mulieris collocassent: & orationē premisissent: uterq̄ mortuorum continuo uiuus surrexit. Quo miraculo ossa utriusq̄ uera cognita sunt: cenomanenses ergo secum ad ciuitatem suam tulerūt corpus uirginis & floriacenses monachi in loco suo sepelierunt corpus abbatis. ¶ Sigibertus dicit: q̄ penonus ciuis nobilis & diues Brixieñ tempore Gregorii pape secundi cassinum monasterium: quod annis .cx. destructum fuerat: de proprio reparauit. Anno .x. constantini .iiii. ut prefatus hugo scribit. Cassineñ monachi auctore carolomano rege francorum a zacharia papa impetrarunt: ut eis corpus sancti Benedicti a floriacensibus redderetur. Qui uenientes floriacum: dum corpus leuare uellent: tali cecitate percussi sunt: q̄ se inuicem uidere non poterant: nec a deo usq̄ lumen eis restitutum est: donec intelligētes corpus sanctum ibi quiescere uelle: id dimittere proposuerunt. Facta est autem eius translatio .v. idus iulii.

¶ De sancto Pio papa & martyre. Cap. LXXXII.

Pius papa & martyr natione italus de ciuitate aquileia ex patre rufino: igino pape in episcopatu romano successit: & sedit annos duos menses quattuor dies .xxi. Hic constituit hereticum ex iudeorum heresi uenientem suscipi & baptizari: & constitutum de ecclesia fecit. Sub eius episcopatu hermes librum cōposuit: in quo mandatum continetur: quod ei precepit angelus domini: cum ad eum uenit in habitu pastoris: & precepit ei: ut sanctum pascha die dominico celebraretur. Quod & ipse pius episcopus constituit. Hic fecit ordinationes .v. per mensem decembrium presbyteros .x. diacones .xxi. & epos per diuersa loca .xii. Sub eius etiā tēpore rome due sacratissime germane uirgines claruerunt. s. potentiana & praxedis. Qui etiā sub persecutione antonini & marci martyrii gloriā adeptus ē. Et sepultus est cū fratribus suis iuxta corpus beati petri i uaticano .v. idus iulii. Et cessauit epatus dies .xiiii.

¶ De scis Eulogio & sociis m̄ribus. Ca. LXXXIII.

Eulogius cū aliis tribus martyres apud cōstantinopolim passi sunt. Quorū dies triumphi recolit .v. idus iulii: ut ex martylogio adonis scriptum habetur.

¶ De scō Eulogio pbyte. & cōfes. Ca. LXXXIIII.

Eulogius presbyter alexādrinus: ut ait hieronymus: & heraclides cogitationes hominum a deo ipsi reuelatas cognoscebat: quosdamq̄ eucharistiam sumere uolētes a communione sacra remouebat: eisq̄ peccata sua secretius reuelabat: & sic illos ad penitentiam prouocabat. Hic dei amore elephantiosum quēdam omni tēpore uite sue fouere promisit. Quem dum annis .xv. sedule confouisset ille diabolo procurante ingratus beneficii in eulogio conuitia importabilia inferebat. Cū autem eulogius hinc propter uotum emissum: hinc ꝓpter infirmi īportunitatē perplexus maneret. Antoniū abbatem una cū leproso adiit cōsulendum. Qui cū ad monasterium macarii deuenisset: repperit & illuc antonium attigisse. Qui ab eo aduocatus & super patina ac perseuerātia doctus: infirmus quoq̄ ab eodem antonio ad gratitudinē est ꝓuocatus: unde ambo ipsi sedato scandalo adinuicem perseuerantes manserunt: & ad cellam suam redeuntes post dies .xl. Eulogius inde post triduū leprosus spiritū tradiderunt. Festum autem eulogii agitur quinto idus iulii. Hec heraclides & in uitis patrum.

¶ De scis Ianuario & Pelagia m̄s. Cap. LXXXV.

Ianurius & pelagia mr̄es apud minorē armeniā in ciuitate nicopoli passi sunt. Qui tempore persecutionis pro cōfessione nominis xp̄i sub licinio imperatore primo: in equuleo leuati & diutius torti. Deinde ungulis crudeliter lacerati ac demum in carcere uicti testarumq̄ fragminibus diebus quattuor cruciati gloriosum matrimonium implenerūt .v. idus iulii: ut dicit ado.

¶ De sanctis hermacora episcopo & fortunato martyribus. LXXXVI.

Hermacoras eps & fortunatus archidiaconus mr̄es apud urbē aquileiā passi sūt. Imperante nerone sub preside seuasto. Cum enim beatus marcus euangelista apud eādem urbē a beato petro apostolo directus multo tpe predicasset: & ad magistrū reuisendū accedere uellet. Hermacorā ciuem aquileieñ: eius discipulū a populo in epm electum romā secum adduxit: quē beatus petrus loco marci aquileie epm consecrauit: & ad ipm ecclesiā gubernandā destinauit. Marcum uero alexandriā misit: ut hec omnia dicta sunt supra in passione sancti marci .viii. cal. maii. Igitur beatus hermacoras aquileiam ueniens ecclesiam suā feliciter gubernauit: & plures sacerdotes & leuitas ordinauit. Inter quos fortunatum quendam eius archidiaconem constituit. Ipse autem uerbum domini iugiter predicabat: & miraculorum insignium gloria clarebat. Nā

& cecos illuminabat:& egros quoſcūq; ſanabat:& obſeſſos a demonibus liberabat: unde & infinitum ex multis ciuitatibus ad ſe concurrentem populū cōuertebat. ℭ Cum autem ſeuaſtus quidam preſes ciuitatem aquileie ingreſſus eſſet:pontifices idolorum acuſauerūt hermacoram epiſcopū:q̄ templa deoꝝ deſtrueret:& populū ab eorū cultura ſubtraheret.Quē preſes comprehendi iuſſit & ſibi preſentari.Cui cum preſes ſuaderet:ut deos coleret & a chriſti predicatione ceſſaret.Reſpondit hermacoras:q̄ ex iuſſione dei ordinatus epiſcopus non poſſet quieſcere a predicatione chriſti:ut a diabolo detentos reuocaret ad regnum domini.Cūq; in cōfeſſione nominis chriſti cōſtanter perſiſteret.Iuſſit illum preſes extendi & neruis crudis diutius cedi.Et cum ſanctus martyr in his gratias ageret:& preſidis tormenta derideret:fecit eū in equuleo ſuſpendi:& pectus eius unguibus radi:poſtea precepit laminas ferreas candentes eius pectori imprimi:& lampades ardētes lateribus applicari. Et cum ipſe multomagis chriſtum laudaret: populuſq; unanimiter exclamaret:q̄ ſanctus dei ſine ulla cauſa tormenta ſubſtineret.Seuaſtus furorem populi metuens eum carceri mancipauit:ubi orante hermacora lumen ingens per noctem refulſit:& odor ſuauiſſimus emanauit.Quod cernens pontianus cuſtos carceris conuerſus eſt ad chriſtum & ianua reſerata ad pedes ſancti martyris ueniam poſtulabat.Quem ſanctus hermacoras uocato fortunato diacono ſuo:poſt triduanum ieiuniū baptizauit.Qui egreſſus ſe chriſtianum cepit proclamare:& deos gētium demonia aſſerere:unde & eius exemplo multitudo populi ad carcerem concurrentes conuertebantur.Quidam uero uidentes lumen carceris inde nullatenus diſcedebant. ℭ Hec audiens gregorius quidam nobilis ciuitatis filium ſuum annorum.xii.qui per triennium a demonio uexatus fuerat:ad ſanctum martyrem adduxit:quem ille premiſſa oratione continuo liberauit:& ipſum una cum patre ad chriſtum conuertit: ueniēſque media nocte ad domum eius permittente pontiano:gregorium cum cōiuge & duobus filiis atq; cum familia baptizauit.Deinde ad carcerem ſpōte rediit:& inſtātibus preſbyteris & clericis:ut ſi martyrium preelegiſſet:uel ſaltem ſibi paſtorem concederet:fortunatum eius archidiaconum illis delegauit. ℭ Hec cum audiſſet illuſtris quedam uidua nomine alexandria que lumen dudum amiſerat oculorum de conſenſu pontiani nocte ad ſanctum hermacoram in carcerem ingredit̄:& ab eo mox illuminat̄ atq; conuertit̄.Et intra domū ſuam cū omni familia a fortunato diacono baptizat̄.Quod cum preſes audiſſet:fortunatum detineri fecit: & cum hermacora cuſtodia mancipari.Cūq; multa miracula per eos fierent in carcere conſiſtentes.Seuaſtus preſes ad ſuggeſtionem pontificū timens populū qui per eos cōuerſus erat:miſit nocte ſpiculatorem:& utroſq; in carcere decollari fecit:quoꝝ corpora ac ſanguinē collectū pontianus cuſtos carceris recollegit:& occulte repoſuit.Deinde gregorius & alexādria memores beneficiorum ſuſceptorum corpora martyrum ſubſtulerunt:& iuxta muros aquileie in agro memorate alexandrie cum aromatibus condiderūt.Qui paſſi ſunt quarto idus iulii.

ℭ De ſcīs Nabore & Felice mr̄ibus. Ca. LXXXVII.

Nabor & felix martyres paſſi ſunt in ciuitate laudēſe ſub maximiāo īperatore.Cū.n.idē ceſar mediolani degeret:& p̄dicti duo milites tanq̄ xp̄iani eidē accuſati fuiſſent: Imperator eos detineri fecit:& ſingillatim interrogatos cū eos chriſtianiſſimos cognouiſſet : in carcere p dies.xii.affligi mandauit:ita ut nec panis:neq̄ aq̄ miniſtraretur eiſdem:& die.xiii.eos educi fecit:& [illegible] illos ad ſacrificia ſuadere:& cū nullatenus aīos [illegible] clinare poſſet.Iterum eoſdem in cuſtodia reci[illegible] cepit.Poſt dies uero quattuor de cuſtodia educ[illegible] tenſos fuſtibus cedi:deinde naborē in equuleo appendi : & lāpadibus aduri: ac ungulis laniari inſpectante felice.Et cum hec omnia ſuperaſſet: iuſſit eos ambos igne cōſumi:qui miſſi in ignem incolumes permanſerunt.Pro quo iterum eos carceri mancipauit. Poſt aliquot uero dies cum imperator pergeret in ciuitatē laudeū.Iuſſit ſanctos catenis uīctos ad exemplū chriſtianorum poſt ſe trahi:& poſt tertium diem ambos extra ciuitatem ſibi preſentari.Quos in chriſti cōfeſſione firmiter perſeuerantes:fecit eos primo fuſtibus cedi:deīde capite puniri.Qui decollati ſunt iuxta portam ciuitatis laudenſis apud fluuium celeram:quoꝝ corpora quedam matrona ſabina noctu rapiēs in eodem loco ſepeliuit quarto idus iulii.

ℭ De ſancto Naſone diſcipulo. Cap. LXXXVIII.

Naſon diſcipulus xp̄i:ex antiquis & priori bus fuit:& ex.lxxii. unus ut in martylogio adonis ponitur:qui apud inſulam cyprum xp̄i euangelium p̄dicauit:& plenus uirtutibus ibidem ſcō fine quieuit.iiii.idus iulii.

ℭ De ſancto Iohele propheta. Cap. LXXXIX.

Iohel p̄pheta de tribu ruben filius fatuel natus in agro bethoren eodem tēpore & ſub eiſdē regibus:quibus & oſee p̄pheta uit:uidelicet ī diebus ozie:ioathan:achaz:& ezechie regū iuda. Et ſicut ille ſub noīe effraim ad .x.tribus dirigit uaticiniū ſuum: qui uel ſamariā uel iſrael ſepe memorat:ſic in hoc p̄pheta:omne qd̄ dicit̄ ad tribū iuda directū eſſe itelligere debemus. Deſcripſit eni terrā duaꝝ tribuū eruca:brucho : locuſta:rubigineq; uaſtandā.Et poſt euerſionem prioris populi p̄dixit ſpirituſſanctus effuſionē futurā ſup ſeruos dei & ancillas:quod factum eſt die pētecoſtes in cenaculo mōtis ſyon.Et hic in bethoren in pace mortuus eſt: & ſepultus.iiii.idus iulii.Hic p̄pheta ex numero.xii. p phetaꝝ colligit̄:q minores appellati in ſanctoꝝ patꝝ catalogo eccleſiaſtici.xlix.capitulo conſcribunt̄. Hec ioſeph us & hieronymus:& ex hiſtoria ſcholaſtica.

¶ De sancto Zorobabel duce. Cap. LXXXX.

ZOrobabel filius salathiel dux & priceps iudeorum de tribu iuda: inter ueteris legis patres ecclesiastici.xlix. capi. conscribitur. Hic tempore reedificationis templi domini & hierusalem fecit: sub dario hydaspis rege persarum claruit. Cum enim: ut habetur in libris esdre & neemie: cyrus rex persarum & medorum anno primo [illegible] sui dedisset iudeis licentiam redeundi ad [illegible] natiuitatis sue: quinquaginta fere milia eorū [illegible] zorobabel & iesu magno sacerdote: de quo īfra proxime dicetur: de chaldea: ubi captiuati fuerant: in iudeam reuersi sunt. Et afferentes secū uasa tēpli domini aurea & argentea. M.cccc. que reddiderat eis rex cyrus persarum: ceperunt edificare templum domini in hierusalem: uerum impedientibus samaritis intermissum est opus usq; ad annum secundum darii hydaspis: igit̃ anno primo darii predicti: zorobabel filius salathiel unus de nobilioribus iudeorum: familiaris quondam ipsius darii: cum audisset: ꝙ darius ipse regnaret in perside: fiducialiter aggressus est templum domini edificare in hierusalem: aggeo & zacharia prophetis ad hoc exhortantibus populum iudeorum. Principes uero regis persarum: qui erant trāflumen hoc agnoscentes: interdicebāt reedificationem. Cumq; respondissent seniores iuda: ꝙ deus suus hoc eis preceperat: placuit utrisq;: ut res addarium regem persarum deferretur: Et ascendit zorobabel cum nūciis principum ad regem: qui honoratus est ab eo ultra q̃ sperabat. Nam cum aliis duobus cubiculariis in regis cubiculo dormiebat. ¶ Porro darius rex cenā exhibuit satrapis & prefectis persarum & medoꝝ ac magistratibus.cxxvii. ꝓuinciarum. Eadem nocte expergefactus rex proposuit questionem tribus custodibus corporis sui: quod de tribus fortius uideret̃. s. rege uino & muliere: promittens munera & honorē ei qui sapientius responderet in crastino. Die uero sequenti coram satrapis & magistratibus accesserunt illi tres: & ait primus regem esse fortiorem ceteris. Cum enim homo presit cunctis animātibus rex preest hominibus & ad nutum eius omnia fiunt. Secundus autem pretulit uini fortitudinem: quia cum homo presit ceteris in fortitudine: uinum superat aīam animi fortitudinem. Zorobabel uero tertius mulierem fortiorem rege uinoq; asseruit. Nam regibus & eis qui uites plantant: mulieres uinum conferunt & alimoniam & ad robut usq; producūt: & pro mulieribus animas ponere non timent homines. Sup hec autem omnia ueritatem dixit esse fortiorem: quia īmutabilis est & sempiterna. Quod cum ab omnibus iuxta dictum huius approbatum eēt: dixit rex ad zorobabel: ut peteret ab eo qcquid uellet. Et postulauit templi reedificationē & uasa domus domini remitti in hierusalē. Et gauisus est rex. Nā idipsum meminit se uouisse anteq̃ fieret rex: si deus faceret ipsum regē. Et scripsit epistolam principibus suis transflumen: ut nullatenus impedirēt iudeos sed de sumptibus regis iuuarent eos. Qui zorobabel reditum faciēs per chaldeam contribulibus suis regis mandata patefecit. Et ascenderunt multi tūc hierosolymam cum eo. Et sic laxata captiuitate iudei ceperunt reedificare templū domini in hierusalem: anno secundo darii hydaspis regis persarum: quod anno.vii. ipsius consumatū est: qui erat quadragesimus sextus a prima licentia quā dedit cyrus rex persarum reedificandi illud. Iuxta qđ in euangelio legitur. Quadraginta & sex annis edificatum est templum &c. Conuenerunt autem filii israel ad dedicationē templi: & dedicauerunt illud mēse.xii. qui apud latinos martius dicit̃.xxiii. die mēsis. Et celebrauerūt pascha secūdum legē domini. De arca uero quomodo receperūt eam īcertum est. Sed si ueꝝ est quod epiphanius dicit eā usq; ad iudicii diem nō egressurā de latibulo pene: in qua eā hieremias abscondit: ut dictum est supra in legenda hieremie prophete cal. maii: certū est ꝙ iudei instar prioris edificauerunt alterā. Nam inter manubias quas tulerūt romani de iudea leguntur trāslata & arca domini & cādelabrū & mensa. Cōpleto uero tēpli edificio zorobabel in hierusalē principatum tenuit iudeoꝝ. Quo feliciter administrato cum patribus suis in pace dormiuit. & sepultus est in hierusalem iuxta sepulchra regalia. Hec ex dictis iosephi & hieronymi & ex historia scholastica: necnon ex chrouicis guilelmi.

¶ De sancto Iesu sacerdote. Cap. LXXXXI.

IEsus filius iosedec sacerdos iudeorum de genere aaron ex tribu leui tempore quo supra in iudea claruit. Hic enim anno primo cyri regis persarum cum zorobabel duce & iudeoꝝ populo de chaldea egressus in iudeā uenit. Et reedificationi atq; cōsumationi tēpli domini ꝑfuit & ꝑseuerauerit usq; ad annū.vii. darii hydaspis regis persaꝝ. Tēplū etiā renouatum ipse uti summus sacerdos dedicauit. Et officiū sacerdotale secūdū legis mādata administrauit. Et hic in pace quiescens in hierusalē tumulatus fuit. Qui & ecclesiastici.xlix. ca. una cū procedente scō in catalogo scōrū patrum connumeratus legit̃: & zacharie.ii. ca. multipliciter de scitate cōmendat̃. Quos duos scōs esdre sacerdoti iccirco ꝑmisi: qa dies obitus ipsoꝝ certos repire nō ualui. Nā & epm esdrā modico tēpore ꝓcesserunt: cuius dies festiuitatis imediate subiicitur. Hec unde supra.

¶ De sancto Esdra sacerdote. Cap. LXXXXII.

ESdras sacerdotes aaromin de tribu leui tā a iosepho q̃ a beato hieronymo in sanctorum patrum prisci temporis numero colligitur. Cuius insignia opera in eius libris recoluntur. Hic sub artaxerxe rege persarum claruit: qui in chaldea legē moysi a chaldeis succensam q̃ memoriter didicerat reparauit. Nouos quoq; apices litterarum: qui faciliores ad scribendum & pronunciādum fierēt excogitauit. Et ꝓpter hoc scriba uelox dictus est. Addidit etiā quedam in ueteri testamēto de suo sicut titulos psalmoꝝ & plura que in pētateucho legunt̃. Sic quoq; intelligendū est ipsum quedā superflua subtraxisse. Tradunt etiā quidā modū scribēdi a dextera in sinistrā eum iudeis tradidisse: cū prius ad modū aratitiū scriptitarent: unde & scriptura exaratio solet dici. Scribebāt enim a sinistro cornu in dextrū & a dextro redeundo scribebāt in sinistrū. ¶ Esdras autē inuenit gratiā in oculis artaxerxis regis persaꝝ: & impetrauit ab eo licentiam ascendendi in hierusalem: ut in lege quam reparauerat populum suum erudiret. Tradidit ergo ei rex epistolam ad suos principes transflumen: ut traderent Esdre necessa

ria:ministros uero tẽpli ab omni uectigali & tributo absoluit. Dedit aũt esdre ptãtẽ amouẽdi & cõstituẽdi iudices trãsflumẽ secundũ sapiẽtiã suã:& puniẽdi contumaces & fuerũt cũ eo.clxx.uiri & uenerũt in hierusalẽ mense.v. Et siluerũt tribus diebus. Quarto uero die obtulerũt q̃ secũ attulerãt in domo domini. Tũc adiurauit esdras sacerdotes prĩcipes & leuitas ut ꝓiicerẽt uniuersas mulieres alienigenas:& eos q de eis nati erant:nã plures filiabus alienigenaꝝ se copulauerãt Fuit aũt esdras eruditissimus legis diuĩe & clarus magister oĩum iudeoꝝ q de captiuitate regressi fuerant: ut dicit iosephus. ¶ Primo aũt die scenophegiaꝝ que celebrant̃ mẽse septimo:legit esdras corã oĩ populo librũ legis domini iuxta portã aquaꝝ de mane usq; ad mediã diẽ. Secũda uero die iuxta p̃ceptũ legis tollẽtes arboꝝ frõdes celebrarũt festũ tabernaculoꝝ.vii. diebus. Die uero.viii.fecerunt collectã quoad oleũ & panes ꝓpositos & ligna ad sacrificia. Post hec iuxta legẽ sepauerũt alienigẽas ab ecclesia & in crastinũ in emũdationẽ ieiunauerũt:iuxta qđ esdras illis mandauit. Cõuenerũt in octies ad audiendã legẽ q̃ter uidelicet ĩ die:& q̃ter in nocte:& lectiõe terminata populus sternebat̃ ad orandũ:& fiebant p̃ces sup eũ:& tandẽ benedictio sacerdotalis. ¶ Correxit aũt esdras populũ:& erudiuit in lege domini oĩbus diebus quoad uixit:& officiũ sacerdotale strenue ministrauit: eiq; populus in cũctis obediẽs fuit. Et mortuus esdras in senectute uenerãda:& sepultus in hierusalẽ.iii.idus iulii. Hunc quidam iudeorum autumant fuisse malachiam: sed male. Nam malachias post regressum captiuitatis natus est in iudea:ut dicit hieronymus. Hec ex libro esdre:& ex dictis iosephi hieronymi & historie scholastice:nec non ex chronica guilelmi.

¶ De sancto Neemia propheta. Cap. XCIII.

Neemias ꝓpheta filius helchie: q etiã inter scõs patres ueteris legis ecclesiastici.xlix. cõnumerat̃ tpe regis artaxerxis p̃dicti in iudea claruit:& esdre cõtẽporaneus fuit. Cũ.n.esset pĩcerna regis in susis castro medoꝝ: & uidisset pegrinos hebraice loquẽtes:sciscitatus ẽ ab eis de statu iudee & hierusalẽ:& accepit ab eis urbẽ esse sine muris & habitare in ea populũ dei in afflictione. Nã per diẽ substinebãt ĩpetũ hostiũ & noctibus ĩtrabant latrũculi:& plateas ĩplebãt cadaueribus occisoꝝ. Et fleuit neemias:& cibũ nõ comedit. Cũ regi uinũ ĩ mẽsa leuaret:apparuit q̃si lãguidus ante eũ. Et tũ ipsum rex tristitie interrogasset:illeq; sibi audita exposuisset:obtinuit a rege:ut mitteret̃ hierusalẽ ad muros edificãdos:constitutoq; ei reuertendi tpe:dedit ei rex epistolã ad prĩcipes trãsflumẽ:in q̃ mãdauit de honore neemie exhibẽdo tãq̃ duci & legato de latere: & de ĩpendiis urbis reedificãde:& misit cũ eo prĩcipes & eqtes plures. ¶ Anno igit̃.xxv.artaxerxis ueni neemias in hierusalẽ cũ magno comitatu:reducẽs secũ multos de filiis captiuitatis:dũ trãsitũ facere p babyloniã Et siluit neemias tribus diebus:q̃rta uero die cõuocata multitudĩe allocutus ẽ eos:& exhortatus ad opus. Et edificãtibus ipsis cõsumatũ est opus p annos duos & mẽses.iiii.licet in magna angustia & plurib[illegible]dimẽtis. Primo.n.finitime nationes in manu [illegible]grediebant̃ eos. Neemias uero mediã partẽ po[illegible]matã statuit extra ciuitatẽ:ut substinerẽt ĩpedi[illegible]gredientiũ:alia aũt media ps edificabat. Secundo etiã orta ẽ fames in terra: & obligauit se populus tributis sub usuris:sed agros & uineas uẽdere cõpulsi sunt:tãdẽ etiã filios & filias. Tertiũ autẽ impedimẽtũ fuit:ꝙ prĩcipes trãsflumen iudeis ĩuidẽtes:corrupuerũt muneribus quosdã de senioribus:ut neemiã occiderent. Quod cũ negrent:uariis eũ terrebant rumoribus: ut sic ab ope cessarẽt. Tãdẽ aũt nõ preualuerũt aduersus eũ:qa manus domini erat cũ eo. Postq̃ aũt edificatus est murus:qa p̃cepit neemias:ut clauderent̃ porte ante solis occasum:nec ante ortũ apirent̃. ¶ Cũ aũt mẽsis.vii.ĩmineret:q fere totus apud iudeos solẽnis est: cõuenerũt oẽs iudei in hierusalẽ q̃si uir unus. Cũq; accepisset neemias:ꝙ nõ haberẽt ignẽ de sublimi: traditũq; esset ei a senioribus:ꝙ hieremias ꝓpheta tpe captiuitatis hierusalẽ abscõdisset stipites altaris & prunas in ĩferioribus terre in ualle iosaphat:iuit ad locũ: & euderato puteo ĩuenerũt stipites & prunas atq; aq̃ crassam:tollẽtesq; ea sup struẽ lignoꝝ:& hostias que erãt sup altare: ꝓiecerũt:& statĩ erupit ignis. Orabãt eni sacerdotes:ionatha incohãte: ceterisq; respõdẽtibus:neemias quoq; specialẽ edidit oĩonẽ. ¶ Deinde neemias & esdras cũ populo ꝓcesserũt ad dedicationẽ muroꝝ. Quibus oĩbus rite pactis neemias reuersus est ad dominũ suũ regẽ psaꝝ anno.xxii.regni eius Et post lõgã etatẽ apud psidẽ dormiuit in pace. Sepultus iuxta sepulchra regalia. Hec ex libro neemie:& .ii. macha.ii.cap.& ex aliis uoluminibus qbus supra. Hic neemias quia dies dormitionis eius necubi reperit̃: esdre eius contemporaneo merito copulatur.

¶ De sancto Sila discipulo. Cap. XCIIII.

Silas discipulus de.lxxii. unus: ut plurimi asseuerant:unus fuit ex primis fratribus: & ut dr̃ act.xv.ab apostolis domini cum barnaba & iuda ad ecclesias gentiũ destinatus. Cũ aũt paulus a barnaba diuisus esset: idẽ silas ab apostolo in ministeriũ assumptus p̃dicationis officiũ gr̃a domini plenus instãter cõsumauit: atq; in passationibus suis xp̃m glorificãs:postmodũ apud macedoniã reqeuit.iii.idus iulii. Hic.n. ep̃s corinthioꝝ ab apostolo cõstitutus fuit:q & siluanus fuisse a qbusdã fert̃:sed falsũ ẽ:qa ille thessalõice:hic macedõie qescit.

¶ De scõ Anacleto papa & mar̃e. Cap. XCV.

Anacletus papa & martyr natiõe grecus de athenis ex pr̃e antiocho clemẽti primo romano pontifici in ep̃atu successit:& sedit annos.ix.mẽses.ii.dies.x. De isto tacet eusebius in chronicis:& dicit ꝙ anacletus ipse ẽ q & cletus. Sed damasus papa in chronicis rõanorũ põtificũ q̃s scribit hierõymo:ponit eos diuersos & dicit ꝙ cle

tus fuit natione rõanus: Anacletus natiõe grecus. Hic
memoriam beati petri apoſtoli compoſuit & cõſtru
xit: fecit & alia loca ubi epĩ reconderentur ſepulture.
¶ Hic a beato petro adhuc uiuente preſbyter ordina
tus eſt. Hic cõſtituit ut clericus nec comam nec barbá
nutriat. Conſtituit etiam ut non minus q̃ a tribus epi
ſcopis ordinaretur epſ: & ut ordinationes clericorũ
palam fierẽt preſente plebe: & ut inimici uel ſuſpecti
nõ [illegible] ſint accuſare preſbyterum. Hic etiá pontifex
[illegible] fideles monuit per epiſtolá: ut preſbyteri pre
[illegible] honorentur: dicens q̧ deo ſacrificantes nõ de/
bent uexari: ſed portari: atq̧ ab oĩbus honorari & q̧
preſbyteri quádo ſacrificant ſecũ teſtes habeãt maxi/
me epĩ: ut deo pfecte ſacrificare ꝓbentur. Hic fecit or
dinationes duas per mẽſem decẽbrium: preſbyteros
quinq̧: diaconos tres: epõs per diuerſa loca numero
.vi. Qui ſub nerua imperatore martyrio coronatur.
Et ſepultus eſt iuxta corpus beati petri in uaticano
tertio idus iulii. Et ceſſauit epatus dies. xiii.

¶ De ſancto Eugenio epiſcopo & ſociis martyribus.
Cap. LXXXXVI.

Vgenius epſ carthagineñ cum aliis pluri/
bus: ut in ſecundo hiſtorie aphricane ui/
ctor aphricanus dicit ſub hunerico rege
uandaloꝝ arriano paſſus eſt. Hic huneri/
cus ad inſtantiam zenonis imperatoris & placide au/
guſte eccleſie carthagineñ: que p annos. xxiiii. epõ ua/
cauerat: conceſſit: ut ſibi catholicum epm̃ ordinaret:
unde & tunc eugenius electus eſt. Qui cũ in eccleſia
predicaret: & ab arrianis ꝓhiberi non poſſet. Huneri
cus rex in eccleſie foribus uiros ſtatuit: qui omnes ca
tholicos ad eccleſiam accedentis palis in crinibus ia/
ctatis & contortis cutem cum capillis abſtrahebant.
Quorum aliqui oculos amiſerunt: aliqui in epõ do/
lore defecerunt. Inde perſecutione aggrauata dirigũ/
tur catholici ad campum uticenſium: ut ceſpites meſ
ſium deſiccarent: quatenus ſub ardore ſolis deficerẽt
Qui magis in chriſto iocundabantur. Nam & quidá
manũ habens aridam ibidẽ miſſus ad opera ſanatus
eſt: & cũ aliis operabaẽ. ¶ Poſt hec hunericus catholi
cos diuerſis perſeqnens penis. Iocũdum epm̃ cũ pluri
bus eius clericis flammis excuſſit: uxorem theodori/
ci fratris ſui & gerſericum nepotem ſuum occaſione
reperta peremit. Inde omnes milites catholicos mili/
tia ſoluit: & domibus eorum diruptis ac ſubſtantiis
confiſcatis in inſulis ſardinie & ſicilie eos relegauit.
Epiſcoporum defunctorum bona fiſco adiecit: nec
aliquos ordinare permittebat niſi grauem ſibi ſum/
mam exoluerent: uirgines ſacras nudatas: & per pla/
teas tractas diuerſis penis ignis ferri & uerberum at/
tractabat. Epõs preſbyteros & clericos. cccclxxxxvii.
ad exilium eremi deſtinauit: inter quos erant ſenes &
decrepiti: & felix epũs abritanus habens in epatu an/
nos. xliiii. palyſi percuſſus. Eugenio autem in exiliũ
cõſtituto mandatũ eſt: ut cum omni ſuo clero cartha
ginẽ ueniret de fide ſua cum arrianis diſputaturus:
ut inde contra eũ occaſionem haberent. Qui ueniens
cum nutu dei ſapienter hereticos confutaſſet eccleſie
catholice per omnem aphricam claudũtur: epõrum
catholicoꝝ ſubſtantie arrianis traduntur: & oẽs ca/
tholici nudi urbibus excluduntur: nudiq̧ ſub aere ia
cere dimittuntur. Inde equis uelociſſimis ſine freno
uel ſella plures ſupermittuntur: ut equis diſcurrenti/
bus mactarentur. Poſt hec iurare compulſi fidelitatẽ
filio hunerici: qui iurare noluerunt corſicam religan
tur ad ligna pro nauibus incidenda: qui uero iuraue/
runt redarguti: q̧ contra textum euangelii iuraſſent:
ad diuerſos agros colendos deputati ſunt. Sanctus au
tem eugenius cum uniuerſo clero ſuo qui erãt ampli
us q̃ .ccccc. inter quos q̃plurimi erant lectores infan/
tili cede & inedia macerati exilio depelluntur: ibidẽ
in pace uitam martyrio conſumantes. Regnauit au/
tem ſcelericus hunericus annos. vii. menſes decimo
& poſt hec ebulliens uermibus infeliciter expirauit.
Feſtum autem eugenii & ſociorum recolitur tertio
idus iulii. Hec aphricanus.

¶ De ſancto Hẽrico imperatore primo & cõfeſſore.
Cap. LXXXXVII.

Enricus imperator primus ſecũdus autẽ
rex romanoꝝ: fuit primo dux moricoꝝ.
Qui imperauit annis. xxiii. & mẽſibus. v.
& uacauit impium annos. ii. Hic uxorem
cũgundẽ nunq̃ cognouit: ſed una ſecum uirgo pmã/
ſit. Quodá uero tempore inueſtigãte diabolo de quo
dá milite ipſam ſuſpectá habens ſuper cãdentes uo/
meres. xv. pedũ uia nudis plantis illam incedere com
pulit. Cui cũ ſe domino cõmendaſſet: uox de celo ſo/
nuit: q̧ uirgo maria ipſam uirginẽ liberaret. Totá igi/
tur cadentem maſſam illeſa pcurrit: & ſic ſuſpitio ceſ
ſauit. Hic imperator cũ adhuc eſſet dux uiſionẽ habu
it: q̧ ad ſepulchrũ ſancti uolſgangi ratiſponeñ oraret:
& in piete ſcriptũ uideret hoc ſolũ uerbum: poſt ſex.
Quod ex hoc cogitans ſe poſt dies ſex morituꝝ: ipſis
tráſactis. vi. hebdomadas: deinde. vi. mẽſes: deinde. vi.
annos computás mortem ſi infallibiliter expectabat.
Sexto igitur anno circa finem dũ mortem preſtolaẽ
imperator eligitur: qui ſe totum diuino cultui dedi/
cans: eccleſias reparat: nouas edificat & dotat: & preci
pue bamburgeñ eccleſiam cathedralẽ. Orationis gra
tia uiſitat monaſterium caſſinenſe: dum uitio calculi
laboraret. Cui ſanctus benedictus apparens ipſum a
calculo liberauit. ſed in ſignum miraculi characterẽ
manere permiſit. ¶ Hic ſanctus imperator ſororem
ſuam in coniugium tradidit ſtephano ungarie regi:
ex hoc ipſum & regnum ad fidem cõuertens. Qui ad
extrema deueniens: uxorem cũgundem uirginẽ parẽ
tibus reſignauit. Et dormiuit in pace pridie idus iulii
anno regni ſui. xxiiii. uite uero ſue. lii. anno aũt gratie
.cxxiiii. Vxor autem eius in ſancto propoſito perſeue
rauit: & ambo pariter in bamburgeñ eccleſia ſepulti
ſunt miraculis clarentes. ¶ Ferẽ quoq̧: q̧ cum obiiſ
ſet ſanctus henricus: multitudo demonũ ante cellam
cuiuſdam eremite tranſibat: qui aperta feneſtra iter/
rogauit ultimum quid nam eſſet. Cui ille reſpondit:
q̧ legio demonum erat: qui ad mortem ceſaris pro/
perabant: ſi forte aliquid propriũ in eo inuenire poſ/
ſent: adiuratur quoq̧: ut ad ſe redeat. Qui rediens di
xit: q̧ nihil ꝑfecerat: quia dum falſa uxoris ſuſpitio:
& alia bona & mala in libra fuiſſent poſita: aduſtus il
le laurentius ollam auream immenſi ponderis attu/
lit: & cum demones ſuperaſſe iá uiderent: illa iactata
pars altera libre maxime ponderauit. Sicq̧ demon il
le iratus: uná aurem olle preruperat. Ollam calicem
uocabat: quem dictus Ceſar eccleſie eniſteñ in ho/

noré sancti laurétii fieri fecerat:cui pter magnitudi
né due aures inerant. Repertú est aút & tunc impera/
toré migrasse:& aurem uná calicis fractam esse.

¶De scõ Phoca epõ & martyre. Cap. XCVIII.

PNocas eps & martyr passus est in põto ci/
uitate sub traiáo imperatore. Hic primú
arté gubernatoriá exercuit:deinde diuina
dispositione ad epatum sinopis ciuitatis
peruenit. Cúq traianus imperator in partibus arme/
nie xpianos persequeret: Aphricanus eius prefectus
phocam epm in urbe põto degenté detineri fecit: si/
biq presentari. Qué cum multis exhortationibus ad
deorum sacrificia iuitasset. Phocas eps lõga uerborum di/
sceptatione aphricanú confundebat:& deos gétiú de/
mones affirmabat. Cú aút prefectus ei supplicia diuer
sa cõminaret:orante scõ immésus imber effusus est:
terraq cõcussa:grando:fulgura:ac tonitrua terribili/
ter irruperút. Aphricanus nimio terrore pterritus spi
ritú exhalans mortuus cecidit. Xpiani aút assistentes
ingenté lucé de celo fulgenté cernunt:& angelos tres
igneos sancti epi lateri assistétes:ipsumq exhortátes:
& exinde celos aduolátes. Quibus miraculis theren/
tina uxor pfecti cú filiis.v.phoce pedibus aduoluta ue
niam ac uitá uiro exanimi supplicabat. Qui oróne p/
missa aphricanum suscitauit: & cú omni familia ad
xpm conuertit:que cú traianus imperator audisset:
phocá comphensum exhortabat:ut diis immolaret.
Phocas aút petiit sibi ipsos deos ostédi. Sed cum im/
perator ipm ad templú introduxisset. Sanctus mar/
tyr nõ solú rationibus:sed experiméto ipsos nõ deos
sed simulacra isensibilia cõprobauit:pter quod idi
gnatus traianus:ipm in ligno suspédi fecit & torque/
ri:atq ungulis ferreis usq ad nudationé ossium lace/
rari:qué oranté uox celica cõfortauit. Impator audi/
ta uocé ptimuit:phocáq in carceré trudi fecit:& cétu
rioné noíe crispinú cú mille militibus ad custodiam
eius adhibuit. Oráte uero scõ media nocte lux ingens
de celo refulsit:& ianue carceris patefacte sunt. Quod
cú uidissent céturio & milites mille conuersi sunt ad
christú. Phocas uero ipsos extra muros ad littus ma/
ris adduxit:eosq oés baptizauit:dehinc ad carcerem
rediit. Die uero sequéti traianus ipsum eductú & ne/
ptuno deo marino sacrificare renuenté:in caminum
ignis ardétis immitti iussit:í quo p tres horas sine ul
la lesione pdurauit:indeq oíno inustus exiuit:quem
impator in thermis ante triduú accensis intromitti
fecit:ubi cú orasset ad dominú:spiritú emisit: corpus
uero intactú a calore permásit. quod etiá nimio odo/
re fragrabat. Balnee uero qsi glaciali rigore cõgelate
sunt. quo dú traianus ítrasset:& huiusmõi miracula
uidisset:stupefactus admodú exiuit. Cui in thermarum
ianua sanctus phocas lucidus apparuit:eiq pdixit: q
post triduú moriturus esset:& ad inferna descéderet.
Statimq traianus febriú calore uexatus:post triduú:
ut phocas ei predixerat:expirauit. Corpus auté sancti
martyris in galliá ciuitaté armenie delatú: ibidemq
sepultum est:qui passus est pridie idus iulii.

¶De diuisione.xii.apostolorum. Cap. XCIX

DIuisio apostolorum ad predicandum idi/
bus iulii celebratur:quia eo die duodeci/
mo anno post ascensioné domini ad euá/
gelizandum uerbum dei per mundum
diuisi asseruntur:ut impleretur oraculum psalmiste
dauid:quia in oém terrá exiuit sonus eorum &c. ¶Ná
oriens cessit thome & bartholomeo. Meridies simo/
ni & mattheo. Aquilo philippo & tadeo. Mediú mú/
di matthie & iacobo iusto. Mediterranei maris puin
cie ioanni & andree. Occidentis regna petro & iacobo
zebedei. Totus mundus paulo apostolo datus est: se/
cundum qd' in eius collecta ecclesia asserit dicés. De/
us qui uniuersum mundú beati pauli apostoli [illegible]dica
tione docuisti &c. Et cantaé in hoc festo in m[illegible]
stola Corde enim creditur ad iustitiá. ro. x. Et [illegible]
lium. Euntes in mundum uniuersum. Mar[illegible]
cap. que solénitati maxime conueniunt.

¶De scís septuagítaduobus discipulis. Cap. C.

SEptuagintaduo discipuli christi ad instar
.lxxii. linguarum ab ipso electi post ascen/
sionem domini ad predicandum uerbú
dei & ipsi per singulas quasq orbis terre
prouincias & ciuitates diuisi sunt: & multarum ur/
bium episcopatus tenuerunt. Quorum nomina hec
sunt. ¶Lucas euangelista:de quo greco expositor ui/
sibiliter inquit:& uerbo tenus christum adit. Cumq
ueritatem agnosceret uerus efficitur christi discipu/
lus:plurimum cum magistro commoratus. ¶Cleo/
phas: de quo luc. xxviii. fit mentio. Hi. n. duo ibant in
emaus:ut innuit gregorius in prefatione moralium:
& ita dicit theophilus. Ambrosius uero dicit alium
fuisse. ¶Barnabas cuius paulus in plurimis memi/
nit & legitur in actibus apostolorum in multis locis.
¶Matthias qui pro iuda apostolorum numero surro/
gatus est:ut dicitur act. i. ¶Tadeus qui ad abagarum
missus est. Non enim hic fuit ille qui & iudas dicitur
frater simonis apostoli:sed alius. Hos quattuor po/
nit eusebius primo lib. cap. xv. Sequentes uero ponit
abbas dorotheus. Quorum nomina hec sunt. ¶Ana
nias qui paulum baptizauit actuum. ix. & fuit postea
episcopus damasci. ¶Stephanus protomartyr qui
primus fuit inter. vii. diacones. ¶Philippus unus ex
.vii. diaconibus qui simonem & eunuchum baptiza/
uit:& fuit episcopus in thracia scythie. ¶Proconis
unus ex. vii. episcopus nicomedie bithynie. ¶Nica/
nor unus ex. vii. qui eadem die cú aliis duobus mor/
tuus est:qua & protomartyr stephanus. ¶Parme/
nas unus ex. vii. qui dormit í nisibi. ¶Nicolaus unus
ex. vii. fuit episcopus samarie: sed apostatauit hereti/
cus factus:a quo & secta nicolaitarum quos ioannes
apoc. ii. redarguit. ¶Simon unus ex. vii. qui fuit epi/
scopus tyri & sidonis. De his omnibus habetur act.
vi. ¶Titus in creta episcopus fuit:ibiq predicans se/
pultus est. De hoc sepius apostolus mentionem fa/

cit: & huic specialem epistolam dirigit. ℂ Siluanus
cum paulo perdicauit: eṗs thessalonice ibiq̧ dormit:
de quo prima thessal. primo. c. ℂ Chrysches eṗs chal
cedonie: qui in cali factus est. ℂ Epheneus de quo ro.
xvi. eṗs carthagini factus est. ℂ Andronicus de quo
ro. xvi. eṗs pannonie factus est. ℂ Ampliatus de quo
ubi supra eṗs edesse factus est. ℂ Vrbanus de quo ibi/
dē eṗs macedonie fuit. ℂ Stateus de quo ibidē quem
andreas apud pontū mare nauigās in argicapoli thra
c[illegible] constituit. ℂ Appelles de quo ro. xvi. eṗs era/
d[illegible]us est. ℂ Philetus uel philegus eṗs ephesi: sapu
[illegible]e simonis magi & restitit apostolo: ut habetur
secūda timothei. ii. ℂ Hermogenes eṗs megare factus
est similis precedenti: de his secūda timoth. iiii. ℂ De
mas de quo ibidem dicitur: qui apostatauit & sacer/
dos idolo℞ in thesalonica factus est. De his prima io/
annis primo. Ex nobis ꝓdierūt: sed non erāt ex nobis
ℂ Ampleius eṗs smyrne fuit ante policarpum cuius
apostolus meminit in epistola ad romanos. ℂ Aristo
bolus de quo ro. xvi. bethanie eṗs fuit. ℂ Tarcissus de
quo ibidē: qui & athena℞ eṗs fuit. ℂ Eradius qui eṗs
epar[illegible] fuit: de quo ubi supra. ℂ Cicis qui apud galliā
predi[illegible]uit. ℂ Agabus de quo act. xiii. qui prophetico
charis[illegible]ate dignus fuit. ℂ Rufus uel ruserius: de quo
ro. xvi. qui & thebarū eṗus fuit. ℂ Asyncritus de quo
ro. xvi. qui hyrcanie eṗs fuit. ℂ Phlegōtias de quo ibi
dem: qui & machationis eṗs fuit. ℂ Patrobas de quo
ibidē: qui eṗs pelorum fuit. ℂ Hermes de quo ibidē:
qui philopoles eṗs fuit. ℂ Linus qui fuit post beatum
petrū rome eṗs: de quo secunda timoth. iiii. ℂ Caius
qui ephesi eṗus fuit de quo ro. xvi. ℂ Philologus qui
ab andrea eṗs sinopis factus est: de quo ro. xvi. ℂ Li/
phasus qui rome simul cū paulo uinctus: & post eius
martyrium decollatus ē. ℂ Lucius de quo ubi supra:
qui eṗus laodicie que est in syria fuit. ℂ Iason de quo
ibidē: qui & eṗs tarsi factus est. Sosipater ut dicit do/
rotheus eṗs iconii fuit: sed origenes in prima glosa di
cit: q̧ primus eṗs thessalonice fuit traditione maio℞:
de quo ro. xvi. ℂ Tertius qui scripsit epistolam ad ro/
manos dictante apostolo: de quo ro. xvi. & secunda ti
moth. iiii. & act. xix. episcopus m caidi fuit post hiero/
solymorum dispersiōem. ℂ Quartus de quo ro. xvi.
episcopus fuit berithi. ℂ Apollo de quo pria cor. pri/
mo qui eṗs cōnie fuit. ℂ Sosthenes de quo pria cor.
primo qui & colophonie fuit episcopus. ℂ Epaphro
ditus andriace episcopus fuit: de quo phi. iiii. ℂ Titi/
cus de quo col. iiii. q colophonie episcopus fuit. ℂ Ce/
sar de quo phi. iiii. qui & dirrhachii eṗs fuit. ℂ Mar/
cus barnabe cōsobrinus: qui de duabus sororibus na
ti sunt: ut dicit glo. col. iiii. & de hoc ibi in textu men/
tio fit: episcopus fuit apolimadis. ℂ Iesus qui dicebat
iustus de quo. iiii. libro ecclesiastice historie clentipo/
leos episcopus fuit. ℂ Antomas de quo timoth. iii.
qui & lysine episcopus fuit. ℂ Clemens de quo phi.
iiii. primus ex gentibus credens: episcopus sardicen̄.
postmodum pōtifex romanus. ℂ Onesimus de quo
prima timoth. primo: qui & coronis eṗs fuit. ℂ Car/
pus de quo prima timoth. iiii. qui & beronie que est
in thracia eṗs fuit. ℂ Enodius qui post petrum apo/
stolum antiochie eṗs fuit. ℂ Aristarchus de quo col.
iiii. & act. xx. qui apamie episcopus fuit. ℂ Marcus qui
& ioannes: de quo act. xiii. & secūda timoth. iiii. & ad
philemōem: qui & bibli episcopus fuit. ℂ Zimas uel
zenas: de quo timoth. iii. qui nomicus. i. legista: uel le/
gis peritus dictus est: & diospoleos episcopus fuit.
ℂ Philemon ad quem apostolus scripsit epistolam:
q & gaze episcopus fuit. ℂ Aristarchus alter de quo
ad philemonem. ℂ Pudens de quo secunda timoth.
iiii. ℂ Trophinus de quo ibidem. Hi tres in omnibus
persecutionibus apostoli compatientes: in fine rome
post eum decollati sunt. ℂ Marcus euangelista qui in
roma euangelium ex ore petri scripsit. ℂ Cādacis eu/
nuchus regine ethiopum: de quo actuum. viii. in ara/
bia & eudomone predicauit: & in probari insula: que
est in mari rubro: sermo habet: q̧ ibi martyrizatus ē.
Hec beatus dorotheus existens rome: in monumen/
tis dereliquit in lingua romana: & translata sunt in
grecum: ut essent omnibus manifesta. Verū frater ui/
centius dicit: q̧ ex numero. lxxii. fuerunt sancti Saui/
nus: potentianus: altiminus: maximinus: & ioannes
senior: ut scribit policarpus. ℂ In martylogio quoq̧
ponitur Aristion: cuius festum agitur. viii. calen. mar
tii. ℂ Rufus & zozimus: quorum festum agitur. xv.
calen. ianuarii. ℂ Priscus: cuius festum agitur calē. se/
ptembris. ℂ Ioseph: qui cognominatus est iustus: qui
cum matthia sortitus est: actuum primo: cuius festū
agitur. xiii. calē. augusti. ℂ Nason antiquus christi di/
scipulus. iii. idus iulii. ℂ Silas eṗs corinthi. iiii. idus iu
lii: qui & innuit esse siluanus: sed falsum est: quia ille
thessalonice hic macedonie qescit. ℂ Euphrates. xiiii.
calen. augusti: de quo colosc. iiii. & ad philem. ℂ Mar
tialis lemouicen̄ & sidonius uel cedonius: qui fuit ce/
cus natus: qui sepultus est cum maximino. ℂ Et laza
rus q fuit eṗs massilie: fuit de xṗi discipulis. ℂ Et san/
ctus ursinus: qui dicit fuisset nathanahel: quem xṗs
commēdat ioannis primo qui missus est a bituricas.
ℂ Et sanctus iulianus q dicit fuisse simō leprosus: q
& cenomāis ꝑdicauit. Sed ut scribit euāgelista: ubi su/
pra. cap. xv. plures q̄. lxxii. discipulos christi inuenies:
si obserues ea que paulus scribit prima cor. xv. domi/
nū apparuisse plusq̄ quingentis fratribus similis &c.

ℂ De sanctis Quirico & Iulita eius matre martyri/
bus. Cap. CI.

QViricus puer & iulita eius mater apud tar
sum cilicie passi sunt sub alexandro ipera
tore. Fuit enim iulita illustris matrona de
iconio ciuitate hisaurie: que persecutores
declinare cupiens in tarsum cilicie cum puero suo q/
rico: qui trium erat annorum uenit: ubi detenta ale/
xandro presentatur filium gestans in ulnis: quā due
famule sue uidentes fugerunt: & eam protinus reli/
querunt. Imperator ergo puerum in ulnis cepit: &
matrem sacrificare nolentem crudis neruis flagella/
ri precepit. Puer autem matrem flagellari conspiciēs
amare flebat. Alexander uero pau℞ super genua te/
nens osculis & blanditiis demulcebat. Infans autē ad
matrem respiciebat: & imperatoris oscula abhorre/
bat: & caput cū indignatione auertens uultum eius
ungulis laniabat: seq̧ christianum uoce qua poterat
asserebat: tandem diu reluctans principem in scapu/
lis momordit: tunc ille indignatus & dolore crucia/
tus: quiricum ab alto per gradus precipitauit: ut eti/
am tribunali tenellum cerebrum adhereret. Iuli/
ta uero filium suum ad regnum precessisse uidens:

deo gratias egit: que poſtmodum ab imperatore iuſſa eſt excoriari: & bulliente pice perfundi: ac demum capite truncari. Quorum amborum corpora alexander membratim cedi fecit: & membra diſpergi mandauit: ne a chriſtianis ſepelirentur: ſed tamen ab angelo ſunt collecta: & nocte a chriſtianis ſepulta. Quoꝝ exemplo .xxxxiiii. gentiles ad chriſtum cōuerſi: & ab alexandro detenti poſt menſes .x. martyrio coronati ſunt de quibus ſupra dictū eſt pridie noñ iunii. Hoꝝ autem martyrum uidelicet pueri & matris corpora cum pax eccleſie reddita eſſet: tēpore conſtantini magni ab una ancilla eorum: que adhuc ſupererat: reuelant: & deuotione magna a populo reuerent̄: ꝗ paſſi ſunt idibus iulii circa annos domini .ccxxx.

℄ De ſancto Iacobo ſapiente epiſcopo & confeſſore. Cap. CII.

IAcobus cognomento ſapiens niſibine ciuitatis: que nobilis eſt urbs perſarum epiſcopus unus fuit ex numero confeſſorum ſub maximiano: qui in nicena ſynodo arrianam peruerſitatem homouſion apparatione damnauerunt: de quo caſſiodorus .v. libro hiſtorie partite ponit: ꝗ ſapor rex perſarum antiocham perſaꝝ: que alio nomine niſibus dicitur cum innumero exercitu obſedit: quam cum diuerſis modis obtinere perſe nō poſſent: impetum fluminis migdonii per ciuitatem decurrentis a longe retinuerunt: & ripas excelſiores fecerunt: ut aqua fluuii in ſe collecta concreſceret. Impletiſqȝ ripis ſubito quos fecerant aggeres irrumpentes dimiſerunt impetum fluminis cōtra murum: unde murus ciuitatis uehemens aque pondus ferre non ualens: diruptus eſt. Cumque ſapor rex diem alterū expectaret: ut alueo ſiccato ſine bello ciuitatem intraret: orante iacobo uidit murum de nouo conſtructū & ꝓpugnacula fabricata: uidit etiam ſuper murum quēdam imperiali habitu decoratum: quem primo quidem exiſtimauit imperatorem romanorum: ſuoſqȝ exploratores affligebat: quia eius aduentum ei nunciare non cognouerant. Dum autem non ipſum eſſe didicit: illum ſagittare uoluit: ſed ſagitta in aere fixa permanſit. Et cum nec ſic a ciuitatis obſidione diſcederet oratione ſancti epiſcopi miſit deus ſcyniphes & culices innumerabiles in exercitum perſarum in modum quaſi nebularum: que homines & animalia adeo infeſtarunt: ꝗ exercitum inde recedere compulerunt. Quieuit in pace uir domini idibus iulii tempore conſtantii auguſti. ℄ Hic ſanctus antiſtes a beato hierōymo in libro de uiris illuſtribus iccirco omiſſus fuit: ꝗ illo tempore ſyre lingue in qua is ſcripſerat commentum non habebat. Scripſit autem libros plures: uidelicet de fide contra omnes hereſes. De charitate generali. De ieiunio. De oratione. De dilectione erga proximum ſpecialiter. De reſurrectione. De uita poſt mortem. De humilitate. De patientia. De ſatiſfactione. De uirginitate. De ſenſu anime. De circunciſione. De azymo benedicendo pro quo in iſaia legit̄. Non exterminabitur botrus. De chriſto ꝗ filius dei ſit & conſubſtantialis patri. De caſtitate aduerſus gētes. De conſtructione tabernaculi. De gentium cōuerſione. De regno perſarum. De perſecutione chriſtianorum. Hec gennadius libro de illuſtribus.

℄ De ſcīs Catilino & ſociis mr̄ibus. Cap. CIII.

CAtilinus diaconus: ianuarius: & florētius: Iulia: atqȝ iuſta martyres apud carthaginē paſſi ſunt. Qui tempore perſecutionis chriſtianoꝝ glorioſo martyrio pro chriſti nomine coronati: poſiti ſunt in baſilica fauſti in eadem ciuitate idibus iulii. Hec ado ponit.

℄ De ſcō Euſtathio epō & martyre. Cap. CIIII.

EVſtathius epūs & martyr antiochie ſyrie claruit. Qui eiuſdē ciuitatis epiſcopus ob fidem catholicam a conſtantio imperatore arriano in traianopolim thrac[illegible] tem exilio pulſus ibidem requieuit .xvi. cal. a[illegible] ut in martylogio colligitur adonis.

℄ De ſcō Hilario martyre. Cap. CV.

HIlarianus monachus & martyr ſub iuliano imperatore in ciuitate oſtia paſſus eſt. Hic de ciuitate aretii oriundus cum beato donato epō & martyre dudū conuerſatus eſt: & plurima una ſecū miracula ꝑfecit: ut de eo dicit̄ in paſſione donati .vii. idus auguſti. Poſt hec in ciuitate oſtieñ degens: gallicanū martyrem eodē uenientē ſuſcepit: & in xp̄i fide cōfortauit. Deniqȝ tētus a quadratiano ꝑſide in ꝑfato oppido: cum ſacrificare nollet fuſtibus ceſus martyriū ſumpſit .xvii. cal. auguſti cuius corpus ibidem tumulatum quieſcit.

℄ De ſancto Leone papa quarto. Cap. CVI.

LEo papa huius nominis quartus natione romanus ex patre rodulpho ſergio pōtifici in epiſcopatu romano ſucceſſit: & ſedit annos .viii. mēſes tres dies ſex. Hic primū a parentibus ob ſtudia litterarum in monaſterio ſancti martini iuxta eccleſiam ſancti petri apoſtoli poſitus fuit: ubi nō ſolum ſcientia: ſed etiam cōuerſatione tanq̄ perfectus monachus profecit. Hūc ſergius papa poſtmodū faciens preſbyterum: titulū ſanctorum quattuor coronatorum eidē aſſignauit. Quo ſergio mortuo & necdū ſepulto oēs romāi tam clerus q̄ populus una uoce leonē in ſummum pontificem elegerūt. Qui mox factus pontifex baſilicas apoſtolorum petri & pauli: & alias eccleſias quas pauloante ſaraceni deuaſtauerant: honorifice reſtaurauit. Eccleſiam quoqȝ de nouo edificauit: que dicit̄ ſancta maria noua. Carolum ludouici filiū imperatorem coronauit. Hic etiā inuidioſe ſuper quibuſdā criminibus accuſatus: ſynodum cōgregauit: & ſe iuramento innoxium demōſtrauit. Cuius etiā tempore alidulphus rex angloꝝ: qui prius totius anglie obtinuit monarchiam: deuotionis cā uenit romā: & coram leone papa obtulit tributum ſancto petro de unaquaqȝ domo: argenteum nūmum in anno: & hoc tributū uſqȝ hodie perſeuerat. ℄ Hic pontifex catholicus multe patientie: multeqȝ humilitatis diuinaꝝ ſcripturarū extitit feruentiſſimus perſcrutator uigiliis & orationibus ſemper intentus. Qui dū normanos a romanoꝝ finibus deturbare ſatagit: cum multis captus nunq̄ conſenſit ſe ſine aliis relaxari. Hic pro neapolitanus in mari cōtra ſaracenos pugnantibus orando collectā fecit. Deus cuius dextera beatum petrum ambulantē &c. Et poſtq̄ muros ciuitatis leonine repando perfecerat: apponendo ſeras portis fecit & dixit illā collectā. Deus qui beato petro apoſtolo collocatis clauibus &c. Illi autem ſaraceni qui cum magna multitudie romam

uenerant spoliatis ecclesiis dum in aphricam redeunt
in mari submersi sunt.Leo uero papa moritur : & in
ecclesia sancti petri sepelitur.Cuius festum agit.xvii.
cal.augusti.Et cessauit episcopatus dies.vi.

¶ De scō Alexio cōfessore. Cap. CVII.

A Lexius filius euphemiani nobilissimi ro/
mani:& in aula īperialis palātii primi tpe
archadii & honorii īperatoꝝ in urbe cla/
ruit.Qui euphemianus.cccccc.seruos ha
bebat:qui zonis aureis cīgebant.Ipse uero misericor
die operibus insistebat & in domo sua quotidie tres
mēsas paupibus:pegrinis:orphanis & uiduis pabat:q
bus refectis ipse ad horā nonā cum uiris religiosis ci/
bū sumebat.Cum aūt eidem multa precū instātia do/
minus alexiū filium cōcepisset ex coniuge aglaia noie
ipsi ambo deinceps in castitate uiuere firmauerūt.Pu
er aūt sanctus liberalibus disciplinis infra annos pu/
bertatis plenius eruditus:factus adolescēs puellā de ī/
periali domo duxit uxorē.Cum aūt iuuenis cū puella
nocte intra cubiculū inclusus esset spōsam suā cepit in
dei timore instruere:ac ipsam ad uirginitatis obseruā
tiā puocare.Deinde anulū suum & capur baltei quo
cingebatur sibi seruanda tradidit:& de substantia sua
multū aurū accipiēs:occulte ad mare discessit:& ascē/
dens nauē laodiciā usq3 peruenit.Indeq3 in edessam ci/
uitatē syrie pfectus est:ubi imago xpi diuinitus facta
in sindone habebat.Quo perueniēs oīa que secū tule
rat paupibus tribuit:& uilibus indutus ipse cū ceteris
pauperibus in atrio sancte dei genitricis mēdicare ce/
pit:omnia que sibi dabant ultra quotidianū uictum
egenis impendens.Pater uero de filii absentia admo/
dū cōtristatus:missis pueris ad diuersas mūdi partes
eū ubiq3 pquirebat.Quoꝝ aliqui dum ad edessam ci
uitatē uenissent ab eo cogniti:sed ipm minime cogno
scentes:eidem cū ceteris pauperibus elemosynas tri/
buerunt:qui gratias deo egit:q2 a seruis suis elemosy/
nā percepisset.Reuersiq3 pueri nunciauerūt: q2 ipsum
necubi inuenire potuissent.Quapropter tā parentes q̄
oēs cognati & affines īconsolabiliter tristabant.Spōsa
uero cū socera se perpetuo māsuram in castitate pmi/
sit:donec desponso suo noua pcipere posset. ¶ Cū er/
go alexius per annos.xvii.in atrio predicto cōmoratus
esset: imago tādem dei genitricis:que ibidem erat: cu
stodi ecclesie iussit:ut uiꝝ dei alexium in ecclesiā intro/
mitteret:quoniā dignus erat:eūq3 ei ad oculū osten/
dit:quem custos festinus in basilicā ītroduxit.Quod
factū dū cunctis innoresceret:& ab omnibus uenera/
ri cepisset:humanā gloriā uir dei fugiens inde recessit:
& laodiciam uenit:ibiq3 nauem ascendens : cū in tar/
sum cilicie ire disponeret:dispensante deo nauis a uen
tis īpulsa in romanū portum applicuit:quod cernens
alexius disposuit in animo suo nulli extraneo onero/
sus esse:sed in domo paterna incognitus habitare:pa/
trē ergo a palatio redeuntē multitudine obsequentiū
circundatū obuiū habuit:ac post eū clamauit:ut se pe
regrinū in domo susciper:& de micis mēse sue nutri/
ri faceret:ut sui quoq3 filii pegrini deus misereri pos/
set.Quod pater audiēs ob amorē filii ipm suscepit:&
cibū de mēsa sua ei cōstituit:ac locū in domo sua ppri
um tribuit:& ministrū ppriū delegauit.Ipse aūt ī ora
tionibus pseuerabat:& ieiuniis ac uigiliis insistebat.
Famuli aūt domus ipm multipliciter deridebant : &
aquā utensilium sup caput eius frequēter fundebant:
& multas ei iniurias faciebāt:ipse aūt patienter oīa su/
stinebat.Sicq3.xvii.annis in domo patris incognitus
mansit:Vidēs quoq3 p spiritum:q2 eius obitus appro
pinquaret:chartā cum artamēto petiit:& totum or/
dinē uite sue cōscripsit. ¶ Dominica igit die post mis
saꝝ solēnia in ecclesia sancti petri : uox de sanctuario
sonuit dicēs:Venite ad me oēs:qui laboratis &c.quod
audientes oēs in facies suas ceciderūt.Et ecce uox secū
do dicens.Querite uiꝝ dei:ut oret pro roma: queren
tibus illis & nō inuenientibus:iteꝝ dictū est.In domo
euphemiani querite.Ille requisitus se de hoc nihil sci/
re dicebat.Tūc īperatores archadius & honorius una
cū pontifice innocentio ad domū p̄dicti uiri peruene/
runt.Et ecce minister alexii ad dominum suū uenit:
eumq3 obisse nunciauit.Intrans euphemianus ipsum
defunctū repperit:& uultum eius tanq̄ angeli rutilan
tē uidit:uoluitq3 chartam quā tenebat in manu acci/
pere:sed nequiuit. Exiens igitur cū hoc īperatoribus
& pontifici nūciasset:& illi ad eum ītrassent:corpusq3
ex parte dei:ut sibi schedulā dimitteret : adiurassent:
accedens pōtifex manu chartam accepit:& ille statim
ei eam dimisit:qua de mandato pape corā omni mul
titudine lecta.Euphemianus hec audiens obstupuit:
& factus exanimis in terrā decidit.Cū uero ad se redis
set:uestes scidit:canos capitis euellere cepit:& semetip
sum discerpens:ac super corpus filii corruens amaris/
sime fleuit.Mater eius hec audiēs:quasi leena rumpēs
rete:scissisq3 uestibus tota dissoluta exiit: & lamenta/
biles uoces emittens:inter populi frequentiā se super
defunctū filium precipitauit:ac ibidem quasi mortua
pmansit:deinde reuiuiscens planctū dolorosum emi
sit.Sponsa etiā ipsius induta lugubri ueste cucurrit:&
lachrymas incōsolabilis supra corpus effudit.Tūc pō/
tifex & imperatores corpus in honorato pheretro po
nentes duxerunt in mediā ciuitatē:& nunciatū est in/
uentum esse hominē:quē querebāt.& omnes ad san/
ctum corpus concurrebant.Siquis aūt infirmus illud
tangebat: ptinus curabatur.Nam & ceci illuminabā/
tur:& leprosi mundabant:& demones fugabant.Cu
ius pheretrum ipse pōtifex & imperatores ex deuotio
ne portare ceperunt:sicq3 omni populo comitāte cor
pus ad ecclesiā scī bonifacii martyris pduxerūt:& illic
ei p.vii.dies sepulchrū ex auro & gēmis pari fecerūt:I
quo corpus scī cōfessoris cōdiderūt:de quo odor ma/
ximus refragrabat q cūcta aromata supabat.Quieuit
āt in xpo.xvi.cal.augu.circa annū domini.ccclxxxviii.

¶De sancta Maria uirgine. Cap. CVIII.

Marina uirgo ī partibus grecie claruit. Hec cū patri suo unica foret:& pater relicto se/culo monasterium introisset:eā cuidā propinquo cōmēdauit:& in cenobio summa obedientia deo seruire cepit. Cum aūt pro filia affligeretur:interrogauit eū abbas:cur magis solito tristaret: qui dixit se filium unicū in seculo reliquisse:noluitq: q esset filia ppalare. Abbas uero qa diligebat uiꝝ: ei/dē concessit:ut filius suus in monasterio reciperetur. Pater ergo habitu uirili eā induit:& mutato nomine marinū ipsam uocauit. Virgo igiť sancta in monachū recipiť:& masculus ab oībus putatur:ac frater mari/nus uocatur. Cepit aūt ualde religiose uiuere:& oībus obedientiā exhibere. Cum autem esset annoꝝ.xvii.& pater eius morti appropinquaret:filiā suā uocauit: & eam in sancto ꝓposito cōfirmauit:precipiens ne cuiq̄ aliquando reuelaret q mulier esset. Mortuo ergo pa/tre tenebat doctrinam eius:& erat obediēs omnibus. Ibant igiť fratres cū curru & bobus:& monasterii ne/cessaria deferebant. Veꝝ iussu abbatis frater marinus aliquando cū plaustro cepit accedere:& fratres ad por/tandum ligna iuuare. Consueuerant aūt sepius hospi/tari in domo cuiusdam nobilis pandochii nomine si quādo eos hora tardior redeundi prepediret. Cuius fi/lia uirgo cū de quodam milite concepisset interroga/ta a parentibus fratrem marinum se uiolasse asseruit. Quod cū pandochius abbati nūciasset iterrogasset q marinus cur tantū flagitiū cōmisisset:se peccasse cōfi/tetur:& ueniam humiliter precať. Statimq abbas il/lū uerberibus cedi iussit:deinde de monasterio eiecit. Ipsa uero oīa patientissima ferēs:tribus annis ante ho/stium monasterii mansit nec inde aliquādo discessit. Sicq bucella panis unica quotidie sustētata:ac si pec/catū cōmisisset in penitentia perseuerauit. ¶Post triē/nium uero īfans ablactatur:& abbati mittitur:ac fra/tri marino traditur educandus:quem uirgo dum per biēnium ac si proprium aluit:& cum eo ibidem per/mansit. Tandem eius patientie & humilitatis fratres miserti abbati pro marino itercedūt:ipsumq de eius licentia in monasterium cum paruulo intromittunt. Cui abbas pro penitētia imposuit:ut oēs imunditias loci extra deferret:& aquā necessarium baiularet. Ipsa aūt hilariter omnia patienter perficiebat: & in cūctis gratias agebat. Sed post paucos dies in domino felici/ter obdormiuit. Cuius corpus abbas longe a monaste/rio mandauit sepeliri:eo q absq penitētia odisset. Cū aūt fratres corpus lauarent:& mulierē esse conspice/rent:stupefacti & territi se in dei famulā grauiter de/liquisse fatentur. Quod cū abbas cognouisset eam in/tra monasteriū honorifice tumulari iussit:& cum la/chrymis ꝓ se & fratribus ab ea ueniā postulauit:eo q ipsam ignorans inocenter afflixit. Corpus ergo san/cte uirginis in ecclesia reconditū miraculis clarere ce/pit. Illa autem que dei filiam infamauerat a demone arripitur & ad sepulchrum adducta scelus cōfitetur: & post dies.vii.eius meritis liberatur. Quieuit autem sancta uirgo in domino.xvi.calē.augu. ¶Anno autē domini.M.cxiii.tempore iacobi teopoli ducis ueneto/rum. Quidam iacobus de bora perecialis ecclesie san/cte marie de ueneciis deuotus sancte uirginis: corpus ipsius de partibus romanie sublatum per nauem ue/netias direxit:& in ecclesia sua collocandū ordinauit. Cuius meritis naute a maris tempestate liberati sunt. Sicq corpus sancte uirginis uenetias delatum in ea/dem ecclesia sepultum est calen. septembris.

¶De sancta Theodora monacha. Cap. CIX.

Theodora monacha apud alexādriam cla/ruit tēpore zenonis imperatoris. Hec no/bilis & speciosa uirum habuit & diuitem & deū timentem. Cuius sanctitati diabo/lus inuidens:uirum quendā diuitem in illius cōcupi/scentiam incitauit:qui eam crebris nunciis & mu/neribus molestauit. Sed cum ipsum omnino contem/neret & peccatum abhorreret:tandem per quandā mu/lierem ei missam illā decepit:que puelle suasit:q deus quicquid occidente sole committitur minime intue/tur. Cuius suasioni puella prebens assensum uirū ad se nocte introire permisit: & uoluntatem eius com/pleuit. Statimq ad se rediens amarissime flebat: eo q ipsam conscientia remordebat. Quam uir eius nimi/um flentem consolari studebat:sed illa nullam conso/lationem recipere curabat:causam autem fletus eidē nullatenus īdicare uolebat. Mane aūt facto quoddam monasteriū monialium adiit:& abbatissam interro/gauit:an deus quoddam graue delictum quod die ad uesperascente commiserat scire posset. Cui illa respō/det:quod deo nihil abscōdiť:& quia deus uidet quic/quid quacunq hora comittitur. Rediens ergo domū quadam die cum uir suus abesset:comam suam pre/cidit:& uestimenta uiri sui assumens ad monasteriū monachorum:quod per.xviii.miliaria a ciuitate di/stabat accessit:& ut ibidem in monachum reciperet obtinuit. Interrogataq de nomine dixit se theodoꝝ nuncupari. Ibi ergo officia omnia humiliter faciebat: & eius ministerium omnibus gratum erat. ¶Post ali/quot annos abbas theodoro iussit:ut boues iungeret & oleum de ciuitate deferret:uir autem eius plurimū flebat:timens ne cum uiro aliquo recessisset. Et ecce angelus domini ipsi dixit:ut mane surgeret: & in uia que dicitur sancti petri staret:& coniugem obuiā ha/beret. Quod cum fecisset:theodora cum camelis ue/nit & uirum recognoscens: sed ab ipso incognita illū salutauit. Cum autem ille diutius expectasset:& se de/ceptum clamaret:facta est uox ad eum q ille qui ipm pridie salutauerat uxor sua fuerat. ¶Tante autē san/ctitatis theodora fuit:ut multa miracula faceret. Nā & hominem a bestia laceratum eripuit: & suis preci/bus suscitauit. Ipsamq bestiam maledixit:que subito mortuo corruit. Diabolus autem sanctitatē eius non ferens eidem apparuit & eam de commisso adulterio duriter increpauit:ut illam ad desperationem prouo/caret. Que signum crucis edidit:& mox demon eua/nuit. Quadam uice dum dū ciuitate cum camelis re/diret & in quodam loco hospitata fuisset puella ad eā uenit ut secum concumberet illam putans esse uiꝝ. Que cum respueret iuit ad alterum in ipso hospitio iacentem & cum eo dormiuit:& de illo concepit. Cū autem uenter eius intumuisset. Interrogata dixit se de theodoro monacho concepisse. Natum igitur pue/rum ad abbatem transmiserunt:qui cū theodoꝝ in/creparet:& ille sibi indulgeri peteret: scapulis sancte puer imponitur:& de monasterio eiiciť: que per.vii. annos extra monasteriū mansit:& de lacte pecoꝝ in/

fanté nutriuit. Diabolus aũt in specie uiri sui eidẽ apparuit: & ut ad se rediret: multis blanditiis persuasit: q̃ cũ orasset: demon statim euanuit. ℭ Alia quoq; uice demones ad eam in specie multaꝝ feraꝝ uenerunt: & eam diris clamoribus & insultibus terrere uoluerũt: sed orõne fusa confestim ab ea discesserũt. ℭ Altera uice multitudo militum ueniebat: quos princeps precedebat: & cũ ceteri adorabãt: que cũ similiter ab illis ĩuitaret: ut eoꝝ dominũ adoraret: illaq; deũ se adorare uelle diceret: ipsa ante principẽ adducit & flagellis usq; ad mortẽ ceditur. Sed dum constanter pseuerasset: oĩs illa turba demonũ ab ea depellit. ℭ Alia quoq; uice aurum multũ repperit: deinde canistrum omni ciboꝝ genere refectum inuenit: sed signo crucis edito utrũq; euanuit. ℭ Post annos. vii. abbas eius patientiã considerans ipsam cũ puero in monasteriũ ĩtroduxit: ubi cũ duos annos laudabiliter peregisset: una cũ puero se in cella reclusit: quẽ postq̃ omnibus sanctis monitis erudiuit: spiritũ tradidit: puerq; plurimum flere cepit. ℭ Eadem nocte abbas per uisionẽ aspexit: q̃ nuptie maxime pabanť: & mulier gloria & immenso lumine circundata in medio sanctoꝝ omnium portabať: & in lectulo iocundissimo ponebatur. Audiuitq; uocem: q̃ mulier illa theodorus erat: qui falso de puero accusatus fuerat. Excitatus abbas cum fratribus ad cellam iuit: & iam illã defunctã ĩuenit: quã discoopertam feminam inuenit. Misitq; abbas pro patre puelle: que ipsam infamauerat: & illã ei mulierem esse dixit: & ad oculum indicauit: illeq; de falso crimine cũ filia penitentiam egit. Angelus domini etiam abbati dixit: ut equum conscenderet: & quecunq; sibi obuiũ ad monasterium secum adduceret: qui dũ pergeret: eidem uir theodore occurrit: & abbati coniugem suã obisse asseruit: cuius transitum domino reuelante didicerat: & eam ad uidẽdam pergebat: quem abbas in suo equo assumpsit: & ad monasterium suum deduxit. Venientes quoq; ambo plurimũ fleuerũt: & theodoram sepulture tradiderunt. xvi. cal. augusti. Vir aũt eius cellã theodore accepit: & ibidem in sanctitate uite permansit. Puer quoq; theodore nutricem imitatus omni morum honestate claruit: ita q̃ abbati defuncto in monasterii regimine successit.

ℭ De sanctis scyllitanis martyribus. Cap. CX.

SCyllitani martyres apud carthaginẽ passi sunt: quoꝝ nomina sunt hec speratus: natalius: cyrinus: beturius: felix: aquilinus: letarius: ianuarius: generosa: bessia: donata: secunda. Hi omnes a saturnino p̃fecto detenti post primam christi fidei confessionem in carcerem missi sunt: & in ligno confixi: deinde gladio decollati sunt. xvi. calendas augusti. Et dicuntur scyllitani a scyllitana insula: ex qua oriundi fuerunt.

ℭ De sanctis Symphorosa & septem filiis eius martyribus. Cap. CXI.

SYmphorosa cũ septem filiis suis apud tyburtinam ciuitatem sub hadriano principe passa est. Hec fuit coniũx beati getulii martyris: de quo supra dictũ est. iiii. idus iunii. Ex quo septem liberos procreauit: quoꝝ nomina hec sunt: crescẽtius: iulianus: nemesius: primitiuus: iustinus: stacteus: eugenius: quos oẽs hadrianus una cum matre detineri fecit: & ipsam symphorosam iussit palmis cedi: dehinc crinibus suspendi: sed cum eã superare nullatenus posset: iussit eam alligato saxo in fluuium precipitari. Cuius frater eugenius curie principalis tyburtine corpus eius colligens sepeliuit. Mane autẽ facto iussit imperator septẽ figi stipites: ibiq; filios eius ad trocleas extendi: & crescentem in gutture transfigi: iulianum in pectore: nemesium in corde: primitiuum per umbilicum: iustinum per mẽbra distinctum scindi per singulos corporis nodos atq; iuncturas: stacteum lanceis multis donec moreretť in terra configi: eugenium scindi a pectore usq; ad ĩferiores partes. Quorum corpora precepit auferri & proiici in foueam altam. Et posuerunt pontifices sacrorum nomen loci ipsius ad septem biothanatos quorum corpora requiescunt uia tyburtina miliario nono. Passi sunt autem. xv. calendas augusti.

ℭ De sancta Gugdene martyre. Cap. CXII.

GVgdenes martyr apud carthaginem passa est: que plautiano & zete consulibus p̃sentata iussu rufini proconsulis: quater diuersis temporibus equulei suspensione uexata: & uungularum horrenda laceratione cruciata carceris etiam squalore diutius afflicta: cum hec omnia pro christi nomine supasset: nouissime gladio cesa est. xv. calendas augusti.

ℭ De sancto Arnulpho ep̃o. Cap. CXIII.

ARnulphus episcopus turonẽn: ut ait sigibertus claruit in gallia tempore anastasii imperatoris: qui sancti remigii remensis episcopi ĩ baptismate filius fuit: cuius etiam parentes primo gentiles tamen postmodũ a sancto remigio conuersi & baptizati: ille rogatianus illa autem euphrosyna nominati fuerunt: qui omnia sua pauperibus dispensanda sancto remigio tradiderunt. Remigius uero regi clodoueo iam christiano arnulphum eius spiritualẽ filiũ cõmẽdauit. Cui rex uti nobilissimo: flambergã neptẽ suã in uxorẽ tradidit. Ipsos tamen ambos coniuges sanctus remigius ad uirginitatis obseruãtiã ĩduxit. ℭ Post hec arnulphus reuelatione diuina oĩa sua p testamentũ uxori relinquẽs: eã remigio cõmendãs in habitu laicali p annos. xxvii. peregrinatus est. ℭ Quodã die dominico dũ post matutinũ oraret in ecclesia rauẽnate: uidit aĩam cuiusdã peccatoris nup defuncti: que ad inferna a demonibus trahebať: que cũctis astantibus audiẽtibus sancti arnulphi auxiliũ implorabat. Pro qua uir domini orauit: & statim aĩa ad corpus rediit: ipseq; peccator surrexit: & q̃ ille uir dei esset: eiusq; p̃cibus ipse saluatus fuisset: oĩbus patefit. Et cõcurrẽtibus ad eũ turbis populoꝝ ipse ad uitãdã famã cõfestim inde discessit. Deinde apud sequanã fluuiũ alium mortuũ e pheretro suscitauit: quẽ secũ ad sanctũ remigiũ informãdũ adduxit. ℭ Iteꝝ quoq; rhemensem populũ ad se cõfluẽtem fugiens: iterũq; peregrinãs: cũ esset turonis & ep̃atus uacaret: angelo reuelante ep̃s turonẽn factus est: qui laudabilem uitam ducens: & miraculis clarens in domino quieuit. xv. calendas augusti.

ℭ De sancto Rophilo ep̃o. Cap. CXIIII.

ROphilus episcopus popiliẽn fuit: qui uerbum domini instanter predicans: & que docebat exemplo operum confirmãs miraculorum gloria insignis fuit. Dum aũt

in media uia posita inter popiliēt & liuiēi oppidum draco immanis apparuisset: qui homines & animalia deuorabat: & flatu uenefico plurimos morbidabat. Sāctus rophilus populo suo triduanum ieiunium & orationem indixit: sanctoq; mercuriali epō liuiēi: ut hec eadem cum sua plebe faceret: persuasit: & deinde ambo ipsi epi una cum clero & populo utriusq; ciuitatis ad locum accedunt: orationeq; premissa sancti presules draconem de antro producunt: stolis quoq; suis ipsum uti agnum mānsuetissimū collo nectentes pertraxerunt: & in puteo profundissimo incluserunt: memoriale quoq; supra puteum in testimonium miraculi signauerunt: quod ibi manet usq; in presens. Rophilus autem ad ecclesiam suam rediens: obitusq; sui diem longe ante predicens. xvi. calē. augusti quieuit in xpō. Sepultusq; est in ecclesia sua miraculis clarus.

¶ De sancto Filiastro confessore. Cap. CXV.

Filiaster confessor sanctus dei sacerdos: credens deo fide plenissima exiēs de terra sua relicto seculo presbyter factus est: & pauli apostoli mente & opere imitator: omnem pene romanum orbem sua predicatiōe lustrauit: multosq; christo populos acquisiuit. Non solum enim gētalibus restituit: & iudeis: sed etiā arriane perfidie tunc uigenti: nam & mediolani gregē dominicum ab auxentio episcopo arriano sancti ambrosii predecessore uiriliter defensauit: & brixiam ciuitatē in fide adhuc rudem sua predicatione ad uiam ueritatis plene reduxit. Et postquam plurimis miraculis effulsit apud eādem urbē brixiensem in pace quieuit. xv. cal. augusti.

¶ De sancto epaphra discipulo. Cap. CXVI.

Epaphras discipulus de. lxxii. unus ut ait hieronymus: de quo apostolus ad colosceñ primo mentionem facit. Hic enim iubente paulo uerbum domini coloscensibus pdicauit: & ab eodem colosceñ episcopus ordinatus: clarus uirtutibus palmam martyrii pro sibi commendatis ouibus uirili agone pcepit. Sepultusq; est apud eandem urbem. xiiii. calen. augusti.

¶ De scīs Iusta & Rufina martyribus. Ca. CXVII.

Iusta & Rufina martyres in hispania ciuitate hispali: sub diogeniano preside martyrium passe sunt. He matrone christianissime paupertate detente uasa fictilia mercabantur. Ex quo questu necessariis sibi ad uictum reseruatis: indigentium inopiam substentabat. Cum autē in platea ciuitatis uasa distraherent: matrone ipsius oppidi idolum lapideum nomine salabouem circūferentes: iuxta morem suum gentilem postulabant a sanctis feminis uas aliquod ad usum dei sui sibi offerri. Quod cum ille uti christiane facere denegassent: indignate matrone idolum super earum uasa fictilia iactauerunt: eaq; omnia contriuerunt. Iusta uero & rufina idolum econtra longius abiicientes confregerunt: ppter quod a preside diogeniano detēte primo equulei extentione: & ungularum laniatione uexate sunt: postmodum in carcere inedia & uariis doloribus aflicte. Inde quoq; educte cum preses ad partes alias iter arriperet per loca aspera & cōfragosa nudis pedibus post eum trahuntur. Tandem iusta spm in carcere exhalauit. Corpusq; eius in putem proiectum: inde a sabino episcopo leuatum atq; sepultum est. Rufine uero ceruix in confessione confracta est. Cuius est cadauer cōbustum. Ossa autem illius ab eodem episcopo collecta una cum corpore iuste in ciuitate hispaleñ. tumulata sunt. Harum passio celebratur. xiiii. cal. augusti.

¶ De scō Arsenio abbate. Cap. CXVIII.

Arsenius abbas cum adhuc in palatio imperatorum archadii & honorii cōsisteret: & ut ad salutem dirigeretur oraret audiuit a domino ut homines fugeret & saluaretur. Accedens igitur ad monachalem uitam & ibidem orans audiuit: arseni fuge: tace: quiesce. ¶ Romana quedam nobilis & senex uenit: ut abbatem arsenium ex deuotione uideret: qui rogatus a teophilo archiepiscopo: ut se uideri permitteeret: nullatenus acquieuit. Tamen illa ad cellam properans: ipsum foris ante hostium inuenit: & se ad pedes eius prostrauit. Ille autem cum indignatione nimia eam eleuauit: eamq; dure increpauit: quia cum mulier esset: tantam uagationem facere presumpsisset. Nam cum alie mulieres ab ea redeunte audirent: q abbatem arsenium uidisset: ipse similiter ad eum uidendum confluerent. Illa autē se nunquam alicui dicturam promisit: q eum uidisset: supplicans ut tantum pro ipsa oraret. Abbas uero se deum oraturum dicebat: ut memoriam eius de corde suo deleret. Hec illa audiens turbata nimiū ad ciuitatem uenit: & pre tristitia egrotare cepit: quod archieps audiens ad eam consolandam accessit: eiq; iter cetera dixit: ne de uerbis senis miraretur: quia inimicus per mulieres uiros sanctos impugnat. Nam credere debebat: q uir sanctus pro eius anima semper exorabat: & sic consolata conualuit: & ad propria remeauit. ¶ Arsenius autem per totum uite sue tempus sedens ad opus manuū panum habebat in sinu propter lachrymas: que iugiter de oculis eius fluebant: & totā noctem insomnem ducebat. Mane aūt cum propter nature lassitudinem dormire uellet: somnū tanq malum seruum uocabat: & sedēs parum somni surripiebat: statimq; surgebat: dicebat eni sufficere monacho: si dormierit una hora: si tamen pugnator est. ¶ Cum pater sancti arsenii nobilissimus senator uitam finiēs & testamentum faciēs: magnam hereditatem filio dimisisset: tabellio testamentum ad eum detulit: quod abbas accipiens scindere uoluit. Tabellio uero eius pedibus prouolutus rogabat: ne hoc faceret: quia caput eius precideretur. Cui arsenius respōdit: q prius mortuus fuerat q̄ pater eius: qui ipsum heredem fecerat: & ideo ipsum instituere nō potuerat: & remisit testamentum nihil recipere uolens. ¶ Quadam uice facta est uox ad arsenium: ut exiret: & opera hominum uideret: & egressus uidit ethiopem ligna incidentem: & sarcinam sibi importabilem facientem: cūq; ipsam ferre non posset: iterum ligna cedebat: & ad sarcinā diutius addebat. Viditq; rursum hominem haurientem aquam de lacu: & eam fundentem in cisternam pertusam: quam aquam perfundebat in lacum: & ipsam nihilominus cisternam implere uolebat. Iterum uidit templum & duos homines in equis portantes lignum trāsuersum: uolētes autem templum introire non poterant: quia lignum in transuerso portabant. Et exposuit ei uox uisa dicens: q ultimi sunt: qui portant lignum iustitie cum superbia: nec humiliantur: propter quod a regno dei excluduntur. Qui ligna in

cidit:homo est in peccatis multis:& pro eo ut agat penitentiam non subtrahit de peccatis: sed iniquitates addit. Qui autem aquam haurit:homo est bona opera faciens sed quia cum eis sunt permixta mala perdit opera sua. ¶ Vespere sabbati ueniente die dominico: relinquebat post se solem:& extendebat manus ad celum:donec mane sole ascendens faciem eius illustrabat:& sic residebat. Quieuit autem in pace uir domini.xiiii.calen.augusti. Hec in uitis patrum.

¶ De scō Ioseph iusto discipulo. Cap. CXIX.

IOseph qui uocabatur barsabas qui cognominatus est iustus:unus ex.lxxii.christi discipulis non fuit barnabas ut rabanus & q̄dam putauerunt:sed frater iacobi alphei ac simonis:& iude:filiusq̨ marie salome secundogenite sancte anne & sororis uterine genitricis domini:ut infra dicetur in gestis sancte anne septimo calend.augusti. Hic enim cum matthia statutus est ab apostolis ad sortiendum in locum iude ut habetur act.primo.cap. Qui predicationis & sanctitatis officio seruiens ac fideliter cōplens mmultasq̨ persecutiones a iudeis pro christo substinens:uictoriosissimo fine apud iudeam quieuit.xiii.calend.augusti. De quo refertur q̄ uenenum biberit: & nihil ex hoc triste pertulit propter domini fidem.

¶ De sancta Margarita uirgine & martyre. Cap. CXX.

MArgarita uirgo apud antiochiam sub olibryo prefecto passa est. Hec fuit filia theodosii gētilium patriarche:que nutrici traditur & ad adultam etatem ueniens baptizatur.& propter hoc exosa patri plurimum habebatur. Cum autem annos.xv.attigisset:& cum aliis uirginibus oues nutricis sue custodiret:prefectus olibryus illac transitum faciens in eius amorem exarsit: & concitos pueros ut ad se illā ducerent destinauit: quatenus si libera esset:eam in uxorem acciperet:si autem ancilla in concubinam teneret. Quam sibi presentatam de nomine & genere suo ac religione requisiuit. Illa autē respondit se genere nobilem & nomine margaritam ac religione christianam. Quam prefectus redarguens quia crucifixum coleret:eam in carcerē tradi fecit.& ad deorum sacrificia properauit. Sequenti uero die eam sibi presentari fecit:& ad deorum sacrificia inuitauit. Quam diis immolare recusantem in equuleo suspendi:& uirgis tam crudeliter cedi:q̄ sanguis de eius corpore uti de fonte manaret. Ita ut omnes astantes super eam deflerent:& ad consentiēdum prefecto ipsam confortarent. Quos uirgo cum indignatione repellebat:malosq̨ consiliarios esse dicebat. Iterum prefectus iussit eam ungulis lacerari adeo ut ipsemet faciem operiret:quia sanguinem eius fluentē uidere non posset. Et deinde depositam in tenebroso carcere recludi mandauit. Orauit autem uirgo ad dominum:ut inimicum qui secum pugnabat ipsi uisibiliter demonstraret. Et ecce draco immanissimus ibidem apparuit:qui os super caput eius ponens & linguam subter calcaneū extendens ipsam protinus trāsglutiuit. Sed dum se absorbendam uirgo cōspexisset: signo crucis se muniuit:& statim draco per medium crepuit:& uirgo illesa exiuit: Diabolus iterum ut eam deciperet in spem hominis se mutauit. Quem uidēs in orationem se dedit:& cum surrexisset demō ad cā accessit:& manū eius tenuit. Quē illa per capillos apprehendit:& sub se ad terram deiecit:ac super ceruicē eius dextrum pedem posuit. Demon autē clamabat. Illa uero coegit:ut ipsi diceret:cur christianos tā multipliciter tentarent. Qui respondit naturale sibi odiū esse contra uiros uirtuosos:& quamuis ab eis sepius repellatur:tamen desiderio seducendi infestus existit: quia īuidet homini de felicitate quam amisit:quamuis eam recuperare non possit. Addiditq̨ q̄ salomon infinitam demonum multitudinem in quodam uase inclusit:post cuius mortē cum de ipso uase demones ignē emitterent & homines ibidē thesaur̄ esse putarent:uas cōfregerūt:& demones exeūtes aerē impleuerūt. His dictis uirgo pedem subleuauit & demō statim euanuit. Moxq̨ colūba de celo ueniens cū luce nimia uirginē confortauit. Theotimus aūt quidā uerba uirginis auscultās scribebat:nutrixq̨ illius ipsam ī carcere refouebat. ¶ Post dies plures cōuenientibus populis iudici p̄sentat̄:& sacrificare contēnēs iter̄ in equuleo leuat̄:corpusq̨ eius facibus exurit̄:mirātibus cunctis fortitudinē tenerrime puelle:deīde in magno uase aque uincta mittit̄:ut ex penar̄ cōmutatiōe cresceret uis doloris. Sed subito terra cōcutit̄ & uirginis uincula soluunt̄:ipsaq̨ illesa pauētibus cūctis egredit̄. columba quoq̨ celica cū ingēti lumine de celo aduolauit: & in capite margarite aureolā posuit. Quo miraculo quattuor milia gentiliū exceptis paruulis & mulieribus xp̄o crediderūt:& capitalē sententiā acceperūt:p̄fectus aūt timēs ne alii cōuerterent̄:concitus beatam margaritā decollari mandauit. Illa aūt pro se & suis p̄secutoribus:necnō & sui memoriā agentibus orauit ad xp̄m:addens ut quecūq̨ in partu periclitans se inuocaret illesam prolem emitteret. Factaq̨ est uox de celo q̄ in suis se nouerit petitionibus exauditam. Et sic gladio percussa martyrii coronam percepit. Cuius corpus a xp̄ianis antiochie sepultum est.xiii.cal.augusti. Alibi autem legitur & passa est.iii.idus iulii.

¶ De sancta Praxede uirgine. Cap. CXXI.

PRaxedis uirgo filia fuit beati pudentis & soror potentiane nobilissima romanorū de quibus supra dictum est.xiiii.calen.iunii. Hec post mortem parētum cum sorore potentiana omnes facultatem dimisit: & ceperunt ambe ditissimum patrimonium uēdere: & pecunias pauperibus erogare. Mortua uero potentiana in sancto uirginitatis proposito. Praxedis uirgo cum beata

pio papa ipsam sepeliuit:& exinde pauperes christianos in domo propria suscipiens:eis ministrare cepit. Defuncto quoq; sancto nouato ipsius uirginis germão: beata praxedis thermas illius in uico lateritii p manus sancti pii episcipscopi ecclesiam cõsecrari fecit: in qua & baptisterium ordinauit. Martyrum quoq; symmetrii presbyteri & sociorum: sub persecutione antonini imperatoris pro christo pastorum corpora tumulauit:de quibus supra dictum est.vii.calé. iunii. Cumq; persecutio quotidie ingrauesceret:beata praxedis orauit ad dominum:ut eam ex hac uita susciperet. Que a domino exaudita:post dies modicos egrotare cepit. Et postq̃ omnem substantiam suam pauperibus & ecclesie dispensauit:& in ipsa sancto uirginitatis proposito perseuerans ad christum ex hac luce migrauit.xii.calen.augusti. Sepulta a sancto pastore presbytero:iuxta patrem & sororem uia salaria in cemiterio priscylle.

¶ De sctis Victore & sociis martyribus. Ca. CXXII.

Victor martyr cum sociis suis sub maximiano imperatore in ciuitate massilia passus est. Qui maximianus perfecta cede martyrum thebeorum in ciuitate seduni massiliam deuenit:uictoremq; militem eidem de christianitate delatum comprehendit. Quem sacrificare nolentem funibus per totam urbem distractum asterio pfecto puniendum tradidit. Qui ipsum dudum in patibulo afflictum in carcerem trudi iussit: ubi sanctus uictor celesti lumine & angelica uisitatione confortatus est. Que cum uidissent tres milites eum custodiẽtes idest Alexãder Lõginus & Felicianus cõuersi sunt ad christum. Quos in confessione fidei imperator decollari mandauit. Prefectus uero uictorem equuleo suspensum & fustibus ac neruis cesum:iterum in custodia reposuit. Sed post triduum inde eductus statuam iouis sibi oblatã:ut ei thura incenderet pede euertit. Cui pes ille statim preciditur. Deinde mole molendini suppositus crudeliter conteritur:uerũ post paululum machina ipsa diuinitus dissipata: dum adhuc martyr domini aliquantulum palpitaret:gladio cedẽte uere uictor ac triumphator efficitur. Nam & eodẽ instãti uox de celo audita est:uicisti uictor beate. Corpora uero sanctorum martyrum iussu cesaris in pelago proiecta angelis ministrantibus ad oppositum littus enatantia deuecta sunt:& a christianis sepulta. Ad quorum tumulum dum puer eleutherius nomine christianus persecutionem fugiens declinasset. orans emisit spiritum. eisdẽ sanctis sepultura sociatus. Qui passi sunt.xii.calen.augusti.

¶ De sancto Daniele abbate. Cap. CXXIII.

Daniel abbas & presbyter egyptius fuit: qui dum maneret in scythi cum fratribus suis ieiuniis & orationibus semper intẽtus: uenit ad uillã que thementi dicit:ut opera manuũ suarum uenderet:de quibus inopibus subueniret. Rogatus autem a iuuene in domum suã descendit:& pro uxore ipsius:que sterilis erat:orauit:ut deus ei sobolem largiretur. Cumq; mulier post dies modicos concepisset:murmurabant:emuli: q; de abbate:qui in domo illa fuerat:puella pregnans esset:eo q; a uiro nunq̃ potuerat grauidari. Quod audiens abbas misit ad iuuenem:ut cum uxor eius peperisset:ipsi nunciare curaret. Nato itaque puero uenit Daniel ad domum iuuenis: fecitq; illum omnibus propinquis & notis conuiuium preparare. Quibus presentibus puerum.xxv.dierum adductum per deũ adiurauit:ut exprimeret patrem suum. Infans autem clara lingua iuuenem illum nominauit:eumque digito ostendit: & sic emuli confusi sunt. ¶ In alia uilla erat homo latomus nomine eulogius:qui arte sua fideliter laborans:peregrinos quoq; hospitio suscipiebat: qui dum abbatem danielem suscepisset:& eidem fideliter ministrasset:orauit pro eo ad dominum ut augerentur sibi bona temporalia:ad hoc ut ille latiora impendere posset. Cui oranti senex uenerãdus apparuit: & abbatem interrogauit:an latomum in fide sua uellet suscipere:si forte a bonis operibus deficeret. Qui mox pro eo fideiussit:& pro anima sua se deo rationẽ redditurum pmisit. Post dies modicos dum homo ille lapidem excideret:audiens sonum concaui percusso lapide foramen inuenit:in quo thesaurum multũ latentem repperit. Timens autem ne inuenta sibi ab urbis principe tollerentur:constantinopolim abiit:& sub iustino imperatore collocatis muneribus factus est prefectus pretorii:cõstructoq; palatio pauperes tradidit obliuioni. Quod cum daniel comperuit:cõsternatus animo constantinopolim perrexit: ut homini loqueretur:sed ab eius familia cesus cum iniuria expellitur:unde & ante crucifixum orare cepit:ut a fide iussione eriperetur. Cui beata uirgo apparuit:& se pro eo intercessuram promisit. Confortatus abbas alexandriam rediit:cui postea christus apparẽs dixit:q; a uadimonio absolutus esset:sed de cetero ab huiusmodi caueret. Cum autem ad eremum reuersus esset: post menses tres iustinus imperator moritur: & iustinianus eius filius coronatur:& officiales imperii mutantur. Eulogius a perfectura deponitur: & de mala administratione requisitus omni substantia spoliatur. Reuersusq; ad uillam suam artem primam repetiit: & hospitalis ut prius esse cepit. Ad quem ueniẽs abbas: omnia prout contigerant: enarrauit: illeque in melius uitam mutauit. ¶ Ascendit aliquando Daniel cum discipulo in superiorem thebaidam:& uisitatis fratribus:& ab eis reuerenter exceptus: adeo ut ipsi uestimenta prosternerẽt:uenit ad cenobium monialium:quod dicitur sancti hieremie. Et dum hospitium quereret:& uirgines denegarent:eo q; uir claustrum illud nunquam intrasset:audito q; abbas Daniel esset:abbatissa illum gratanter suscepit: & ad refectionem uocauit:ubi eum inter alias uidisset unam iuxta uiam laternarum in terra iacentem: & que illa esset quesiuisset: audiuit: q; ebria & insana erat:& q; quasi semper sic permanebat:sed pietate dei eam eiicere nolebant:uiliaq; ei officia imponebant. Cum ergo sero omnes ad cellas suas iuissent: abbas in oratione pernoctans uidit illam surgere: & cum lachrymis instanter orare: quod abbatisse ac discipulo ostendit: eisque dixit: quia per spiritum illam semper talem fuisse cognouerunt: & propter eam solam ad monasterium ipsum uenerat: que humilitatis causa se amentem ac ebriam fingebat: ut omnibus contemptui haberetur. Dum ergo abbatissa ex hoc nimium compuncta esset:& mane omnia sororibus retulisset: dum uellent ab ea ueniam petere: ipsam necu

bi inuenerũt:sed ianuas cenobii apertas conspexerũt:
schedulamq; foribus affixã in qua scriptum erat:quic
quid in uos peccaui parcite:& in christo ualete. Sicq;
omnes abbati danieli de commissis in sanctam uirgi/
nem ueniam postularunt. Ipse quoq; ad cellam suam
rediit:& sanctitate perfectus in pace quieuit.xii. calen.
augusti. Hec in uitis patrum.

De sancta Maria magdalena. Cap. CXXIIII.

MAria magdalena a magdalo castro cogno/
minata clarissimis natalibus exorta patre
syro matre eucharia cum fratre suo lazaro
& sorore martha magdalum castellum:
quod est secundo miliario a genesareth : & bethaniã:
que est iuxta hierusalem & magnam hierolymorum
partem possidebat:ita ut maria magdalũ a quo nun/
cupata est magdalena:& lazarus partem urbis hieru/
salem:& martha bethaniam inter se diuissent. Cũ au/
tem hec diuitiis abundaret:quia rerum abundantiã
uoluptas comes sequitur:quanto magis pulchritudi
ne splenduit tanto corpus suum uoluptati substrauit
unde iam nomine proprio perdito peccatrix diceba/
tur. Cumq; christum in domo simonis leprosi recũ/
bere cognouit:ad eũ accessit: lachrymisq; pedes eius.
rigauit & capillis extersit:ac unguento perunxit:& in
tẽpore gratie prima solẽnẽ penitentiã perfecit. unde
& dominus oĩa ei peccata dimisit. Hec est illa cui chri
stus tanta beneficia contulit & tam maxima signa di/
lectionis ostendit. Nam ab ea.vii.demonia.i.uniuersa
uitia expulit:in suo eam amore totaliter accendit : fa/
miliarissimã sibi constituit:eã semper dulciter excusa
uit:uidelicet apud phariseum:qui dicebat eam ĩmun
dã:apud sororem:que dicebat eã ociosam:& apud iu/
dam qui dicebat eam ꝓdigam. Cuius dilectiõe quatri
duanũ fratrem suscitauit:cuius amore marthã a flu/
xu sanguinis liberauit. Hec ad pedes domini sedens
eius uerba audiuit:domini caput perunxit: iuxta cru/
cẽ in passione xp̃i stetit:unguenta parãs eius corpus ĩ/
ungere uoluit:a monumẽto quoq; discipulis recedẽ/
tibus nõ recessit:cui xp̃s resurgẽs primo apparuit : &
apostoloꝝ apostolicã fecit. ¶ Post ascensionẽ igit̃ do/
mini anno.xiiii.post stephani lapidationẽ & discipulo
rũ dispersionẽ de qua habet̃ act.vii. iudei magdalenã
cũ pluribus xp̃ianis rapientes. Interq; quos erãt beatus
maximinus unus ex.lxxii.discipulis:cui a beato petro
ip̃a magdalena fuerat specialiter commẽdata:lazarus
frater eius:& martha soror eius:atq; marcilla marthe
pedissequa:necnõ beatus cedonius q fuerat cecus a na
tiuitate quẽ dominus illuminauerat:& alii plures: oẽs
istos naui ĩpositos & pelago sine remo uel remige ex/
positos ut in põto necarent̃ a iudee finibus ꝓpulerũt.
Qui deo duce massiliã appulerunt:ubi cũ nemo illos
reciperet sub porticu cuiusdã tẽpli morabant̃. Cũ aũtẽ
populus ad phanũ cõflueret:ut idolis ĩmolaret:maria
magdalena uultu iocũdo linguaq; diserta cepit xp̃m
cõstantissime p̃dicare:& plebẽ a cultura demonũ re/
uocare:unde multi admirãtes corporis spẽm & lĩgue
facundiã conuersi sunt. Principi etiã ꝓuincie cũ uxore
ad sacrificia accedẽti:ut prolẽ a diis ĩpetraret magda/
lena deoꝝ ĩmolationes dissuasit:& xp̃m illis annũcia
uit. ¶ Interea apparuit magdalena ꝑ uisum cõiugi pri
cipis:cãq; de credulitate redarguit:eo q abũdans deli/
tiis seruos dei fame & frigore mori ꝑmitteret : addẽs
& minas nisi uiꝝ ĩduceret:ut eoꝝ inopiã subleuaret.
Quod cũ bis admonita facere neglexisset : tertia uice
magdalena per uisionẽ utriq; cõiugi apparuit:& uul/
tu igneo terribiles minas ĩuexit:nisi festinãter scis ui/
ris de uictu & hospitio ꝓuideret. Cũq; ambo euigilã/
tes mutuo somnia retulissent:exterriti cõtinuo scõs
discipulos hospitio:receperũt:eisq; de necessariis ꝓui/
derunt. ¶ Post hec cũ princeps prole careret: mariam
rogauit:ut sibi filium a deo suo ĩpetraret: ꝓmittẽs in
xp̃m cũ coniuge credere:si hoc ei obtinere posset. Tũc
magdalena ꝓ eis orauit:& post dies modicos matro/
na illa cõcepit. Cũq; princeps ad beatũ petrũ uidendũ
romã proficisci disponeret:nauiq; parata cũ mulier iã
tumente utero sequi uellet:uir eius q̃uis dudũ renitẽs
instantia coniugis deuictus assensum prebuit : & na/
uem cũ familia & uxore ascendit:quoꝝ humeris ma
ria ad eoꝝ tutelam signũ crucis imposuit. Cui prin/
ceps ciuitatis & domus custodiam cõmẽdauit. Postq̃
autem flante uento prospero die integro nauigassent:
subito tempestas in mari exoritur:& intumescente ꝓ
cella dolore parturiendi mulier angustiat̃. Que inter
pressuras pelagi filiũ peperit & cõtinuo expirauit. Cũ
igitur infans uagiẽs mamillaꝝ solatia quereret & pa/
ter nec ubi matrem sepeliret locum haberet : nec un/
de infantulum aleret prouidere posset:lachrymabili/
ter lamentabatur:& de magdalena plurimũ conque/
rebatur:eo q ipsius causa tanta ĩcurrisse mala uideba
tur. Naute aũt clamabãt:ut corpus in mare proiicere/
tur. Cũq; peregrinus instanter exoraret:ut aliquantu
lum sustineret:si forte mulier aliqua detenta extasi
respiraret:ut saltẽ nato puero ubera preberet: ecce nõ
procul a naue collis apparuit uixq; princeps a nautis
precibus & precio:ut illuc applicaret exegit. In cuius
antro secretiori corpus coniugis collocauit & pue/
rum mammis apponens chlamyde operuit:& deo ac
beate marie magdalene aĩam defuncte necnon curam
pueri cum fletu amarissimo cõmendauit:& postmo/
dum nauẽ cõscendit:nec ꝓpter ea accepto itinere desi
stere uoluit. Cũq; romam ad petrũ uenisset.& causam
itineris exposuisset:petrus pricipẽ super casu qui ei de
uxore & filio contigerat cõfortauit:& in fidei uerita/
te firmauit. Deinde una secũ hierosolymam perrexit:
& omnia loca sacra cum eo perlustrauit ac demũ ad
urbem repatriauit. Princeps igitur elapso biẽnio a pe/
tro consolatus discessit:& nauem ascendens ad patriã
redire disposuit. Perueniens autem ad collem ubi cor
pus cõiugis cum paruulo dimiserat applicuit: & pue/

rum a maria magdalena cōseruatum ac educatū inuenit: qui morte puerorum in littore cū lapillis & glareis ludebat: uidensq; nautas applicantes quos nūquā uiderat: expauens ad matris ubera solita recurrebat: & sub chlamyde latitabat. Quē postq̄ pater matris mā mas suggentē aspexit admirans pre gaudio ineffabili flere cepit. Et ecce mulier a mortuis respirauit: & q̄si de somno euigilās magdalene grās egit: q̄ sibi in puerperio obstetricis ipleuerat officiū: & se ac suū cōseruauerat paruulū: addēs q; de eadē peregrinatione q̄ uir suus uenerat: & ipsa ueniebat: & oīa loca in qbus fuerat: seriosius referebat. Nā sicut petrus uirū suū ad ipsa loca perduxerat: sic & illam beata maria magdalena eodem comitata fuerat. Sicq; princeps recepta cōiuge & paruulo iam bimo massiliam repetiit: & magdalene: que sibi euenerant: enarrauit: omniaq; idolorum templa destruens cū omni populo baptisma suscepit. Tunc ecclesiā in xpi noīe cōstruxerūt: & beatū lazarum in epm massilie cōstituerūt. Deinde ad ciuitatē aquensē accedentes predicatione ac miraculis cūctum populū cōuerterunt: & maximinū ibidem in pontificē ordinarunt: ut dictū est supra in eius gestis. iiii. idus iunii. ℂ Interea beata magdalena eremū asperrimū petiit: & in loco angelicis manibus p̄parato. xxx. annis incognita māsit: ubi nec aquarum fluenta. nec plante cuiuspiam erat solatia: ut sic daref intelligi: q; non terrenis dapibus sed epulis tantū celestibus eam xps disposuerat satiare: ibiq; p singulos dies septē horis canonicis ab angelis in ethera leuabatur: & celestibus cōcētibus reficiebatur: indeq; per eosdem angelos ad ꝓpria reducebaf. Sicq; saciata nullis aliis corporalibus alimentis indigebat. Sacerdos autem quidā solitariam uitā eligēs: qui sibi ad. xii. stadia ab eodē loco cellā cōstruxerat: die quadā uoces angelorum audiuit: & oculis corporeis aspexit: q̄liter magdalena ab angelis in ethera leuabat: & post horā ad ipm locū reducebat. Qui cū p̄dictam uisionem subtilius intueri uellet: deo se cōmēdās ad locū accessit: & cū esset uicinus tremore resolui cepit: ita ut uix incedere posset: & itelligens ibidē esse celeste sacramentū ipsam psonā uel creaturā: que ibi erat per xpm adiurat: ut qd uel qualis esset sibi edisserat. Quē magdalena: ut ꝓpius accedat: hortaf: & appropinquantē benigne alloquitur: seq; peccatricē illā famosam esse testatur: que in euāgelio memoraf: que xpi pedes lachrymis abluit: & suorum criminū ueniā promeruit: que & in ipso loco per annos triginta oībus īcognita manserat: & quotidie talibus dapibus refecta nullo alio cibo aliquando egerat. Et quia obitū suū sibi a domino reuelatum agnouerat: imposuit sacerdoti: ut ad sanctum maximinū epm accederet: & omnia sibi uisa narraret: ac ipsum sui parte rogaret: quatenus die dominico ꝓximo hora matutinali in ecclesia sua esset: ubi magdalenā angelicis allatā manibus inueniret: que dominica sacramenta ab eodem percipere uellet. Qui ad eius petitionem ei chlamydē suā concessit: ut nuditatem suam tegeret: quatenus ad ecclesiam honestius ire posset. Sacerdos igitur concitus maximinum adiit: eiq; iussa cuncta ac uisa per ordinē patefecit: qui die & hora statutis ecclesiam ingressus magdalenam repperit in chori medio angelorum: q eam adduxerant consistentem: que duorum cubitorū spatio a terra eleuata extensis manibus in aere subsistebat: cuiusq; uultus ex frequentia angelorum: quasi solis radius refulgebat. Ad quam cū maximinus accedere formidaret: ab ea cōfortatus est: ut filiā suā agno sceret. Qui cōuocatis clericis & sacerdote predicto corpus xpi eidem obtulit: quod sancta dei cum magna lachrymarum inundatione percepit: deinde corpore ante altare prostrato spiritus inter angelorum manus ad deum euolauit. xi. calen. augusti: corpusq; nimio odore per septē dies fragrauit: quod beatus maximinus ibidem deuotius sepeliuit: & post mortē suam se iuxta eam tumulari precepit. ℂ Temporibus autem caroli magni scilicet anno domini. dcccclxix. gerardux burgundie liberis carens: multa pauperibus largiter erogabat: & multas ecclesias & mōasteria fabricabat. Cum autem celiacēū monasterium construxisset: misit ipse & abbas ipius loci quosdā canonicos ad aquēsē ciuitatem: ut inde beate marie magdalene reliquias transportarent. Qui uenientes predictam ciuitatem a paganis euersam inueniunt: Casu tamen quoddam ex marmore sepulchrum aspiciunt: cuius sculptura demonstrabat: q; corpus magdalene ibidem quiescebat: quod noctu confringentes: assumptas reliquias ad hospitium deportarunt: quorum principalior in ipsa nocte per uisum a magdalena admonetur: ne timeant: sed ceptum opus perficiant. Cum autem ad mediam leucam ad celiacēū cenobium propinquassent: nullatenus inde mouere reliquias potuerunt: donec abbas & monachi omnes sancto corpori obuiam processionaliter exierunt: & ipsum cum omni reuerentia susceperunt: quod ibidem iacet miraculis coruscans.

ℂ De sancta scyntyche discipula. Cap. CXXV.

S Cyntyche discipula apostolorum fuit: de qua beatus paulus ad philippen. iiii. ca. mētionem facit. Hec in uita apostolica cum omni religione perseuerans philippis dormiuit: ibidem sepulta. xi. calēdas augusti ut dicit ado ex hieronymi martylogio.

ℂ De scō Platone martyre. Cap. CXXVI.

P Lato martyr apud ancyram ciuitatem galatie prouincie passus est tempore maximiani imperatoris sub prefecto agrippino: q paruulus & locuples aparentibus relictus omnia sua pauperibus dispensauit. Quem & p̄fectus teneri fecit: ut sacrificaret: quod cum renueret: a. xii. uiris sibi uicissim succedentibus: primo quidem grauiter ceditur: sed immobilis persistens carceri mācipatur: deinde post dies. vii. super ferreum lectum extendif: & carbonibus substerstratis oleo resina cera ac bitumine perfusus torretur. Cum autem predicta in eum nil preualerent: cunctis cernentibus angelica uisitatione confortatur: odoreq; nimio fragrante resouetur. Quo miraculo plures ad dominū cōuertunf. Post hec in equuleo appenditur: malaq; ferrea ignita eius lateribus adhibenf. Et cū hec etiā patienter tolerasset: mādauit iudex: ut corrigie de eius corpore traherenf: quas sanctus suscipiens in faciē p̄fecti iactauit: dehinc in custodiā reductus. xviii. diebus fame affligitur: sed a domino cōfortaf. Nouissime aūt iubente p̄fecto extra ciuitatem in locū: qui dicif campus: ducif: & ibidē gladio capite truncaf: ubi & a fidelibus digna reuerentia tumulatur. xi. calen. augusti.

¶ De scō Vandegisillo abbate. Cap. CXXVII.

Vandegisillus abbas qui & uando ut ait sigibertus ansegisi maioris domus nepos ex ualciso fratre floruit tpe iustiniani secūdi. Qui cenobia fiscanū & fontanellā domino fundauit. Hic in ueredinēse regiōe ortus nobili parēte. s. ualciso pipini frācoꝝ regis filio: sub rege dagoberto comes palatinus ab eo cōstitutus strenue officiū exercebat. Cui iuito illustrē puellā rex in uxorē tradidit: quā tamē ipse ad castitatē suasit: unde & illa scimonialis: ipse uero deserta curia mōachus effectus est. Qui cū scō uiro ualtfrido in loco q dr̄ mons falconis primotenus habitauit. Cū aūt rex sanctū licet pro posse renitentē de monasterio eductū uiolēter ad curiā traheret: intrās palatiū pauperē cū uehiculo offendit: & in lutū ꝓiecit: quē cū alii p̄tereunt uādegisillus de quo descēdēs pauperē e ceno subtraxit. Statiq; angelus inopi uiro astitit & uestē deturpatā emēdās cādidiorē q̄ ante fuerat reddidit. Quo miraculo cōspecto rex illū ad monasteriū redire pmisit. Inde ad territoriū helisgangiū perrexit: ubi & cenobium in ꝓprio fundo cōstruxit: ubi & plurimas diaboli īsidias ppessus: oēs dei grā superauit. Deīde iussu diuino p̄monitus ueniēs rothomagū a scō andoeuo subdiaconus: ide leuita ordinat. Ac postmodū carnotū tendēs a scō audomaro in p̄sbyteꝝ consecrat. Post hec fontanelle monasteriū cōstruxit: in quo cū godone eius nepote deo seruire studuit: ueꝝ alimentis sibi deficiētibus a bathylde regina p uisum a deo monita plaustris onustis cibariis uisitat. Ibiq; usq; ad annos etatis sue. xcii. labori manuū insistēs in dei seruitio pmansit. Demū graui egritudine p̄ssus triduoq; ī extasi raptus: ianuā sibi celi patefactā ꝓspexit: Sicq; deo spūm reddidit. xi. cal. augusti auditaq; est in eius transitu a quodā discipulo melliflua cātilena. Sepultusq; est in ecclesia sancti pauli: ubi & per annos. xl. permāsit: ubi sanctus ausbertus eps annis. xi. & scūs ulphranius annis. ix. geuerūt. ¶ Anno aūt domini. dcccclxxxii. hoꝝ triū corpora miro odore fragrātia & tā in mēbris q̄ in uestibus oīno incorrupta ad ecclesiā sancti petri translata sunt cal. aprilis ubi miraculis coruscātia requiescunt & digna fidelium ueneratiooe coluntur.

¶ De scō Apollinare epo & mr̄e. Cap. CXXVIII.

Apollinaris eps apud rauennā passus est tēpore uespasiani iperatoris. Hic antiochenus genere beati petri apostoli discipulus cū eo ex antiochia romā uenit: quē petrus rauenne epm destinauit. Et appropians ciuitati apud quendā militē noīe ireneum hospitatus: filiū eius cecū inuocato xp̄i nomine illuminauit: ip̄m cū parentibus baptizauit. Quod miraculū cum tribunus a milite didicisset. Apollinarē aduocauit: ut uxorē suam noīe theclam per annos plurimos decūbētē sanaret: quā nullus medicoꝝ erigere poterat. Cuius manum app̄hendēs mox illā erexit: & ipsam cū uiro & filiis ac omni familia: necnon pluribus ex militibus ad xp̄m cōuertit. Et apud eundē tribunū annis pluribus mānsit: ubi & ad se infirmos ueniētes sanabat: & multos ad xp̄i fidem adducebat: ac p̄sbyteros & clericos ordinabat. Post annos uero. xii. cum predicta dux saturninus audisset: apollinarē detineri fecit: ac pontificibus capitolii rauēnatis tradidit. Ductusq; ad templum iouis ut immolaret: cum diceret sacerdotibus aurum & argentum idolis oblatum melius pauperibus dari q̄ ante demones appendi: protinus fustibus ceditur: & semiuiuus relinquitur: sed a discipulis collectus in domo cuiusdam christiane uidue. vi. mensibus refouet. ¶ Inde uenit ad ciuitatē classis: ut quendā bonifacium nobilissimum mutū effectum curaret. Et cum domum ingrederetur puella habēs spūm immundū clamabat: ut īde discederet. Alioquin ligatis pedibus eum extra oppidū trahi faceret. Quē apollinaris īcrepans confestim ex illa exire coegit. Et post hec inuocato xp̄i nomine muto loquendi facultatem restituit. Sicq; plusq̄ quingentos gētiles cōuertit: post dies modicos a paganis apprehensus: iterumq; fustibus cesus prohibebatur iesum nominare: qui iacens in terra ipsum uerum dei filium exclamabat. Tunc nudis pedibus ipsum super prunas stare fecerūt. Deīde extra urbem classis eiecerunt. Qui cum christianis extra muros in tugurio latitabat: & ad se ueniētibus christum predicabat. Inde ad emiliam prouinciam euangelizādam accessit. Interimq; calocerus presbyter rauennatem ecclesiam gubernauit. ¶ Regressus igitur rauennam ad domum rufi patricii adductus est: ut filiam eius infirmam sanaret. Sed mox ut ingressus est domum puella defuncta est. Rufus autem deflebat: deosq; contra se propter illius aduentum iratos dicebat & ob id filiam suam occiderant. Cum autem sanctus orasset: & puella de morte resurrexit: & nomen christi confitens cū matre & magna multitudine baptisma suscepit: & uirgo pmāsit. Rufus uero postmodū martyriū pertulit: ut dicet de eo in eius passione. vi. cal. septēbr̄. Audiens hec cesar scripsit ad messalinum prefectū pretorii: ut apollinarē aut sacrificare faceret: aut in exiliū mitteret. Prefectus ergo ip̄m sacrificare nolentē fustibus cedi iussit: & ī equuleo extēsum torqueri: deinde aquā feruentē in eius uulneribus iactari: & sic graui pōdere ferri uinctū in exiliū mittere uoluit. Tūc xp̄iani aīo accēsi in paganos irruerūt: & plus q̄ ducētos ex eis ceciderūt. Prefectus aūt fugit: & apollinarē in carcerē trudi fecit: deinde catenis uinctū naui īposuit: & cū tribus eū sequētibus clericis in exiliū destinauit. Ortaq; tēpestate: nauiq; soluta: sanctus dei cū duobus clericis: & duobus solū ex militibus naufragiū euadens: ipsos milites baptizauit: cum quibus mysiā perrexit: & nobilē quendā leprosum mūdauit & plurimos ad fidem perduxit. Inde ad ripam danubii in partes thracie pertrāsiuit. Cumq; eorum idola

nulla darent respõsa:uix ab uno eoꝝ didicerent.ꝙ do
nec apollinaris in partibus illis maneret:dii eoꝝ nul/
lũ eis respõsum dare possent:quem pagani repertum
exuerũt:& fustibus cesum nauigio rauẽne remiserũt.
¶ Post annos igiť tres ad ecclesiã suam regrediť: & a
xp̃ianis cũ summa letitia suscipiť. Iteꝝ autẽ post dies
aliquot a gentilibus capiť:& ad tẽplũ apollinis addu/
citur:cuius simulacrũ uidens maledixit:& continuo
confractũ corruit. Quod uidẽtes põtifices ipsum tau
ro iudici p̃sentarunt:cum aũt filium eius cecũ illumi
nasset:taurus credidit:& ipsum de manibus pagano/
rum ereptum q̃tuor annis in p̃dio suo manere fecit:
ubi ad se uenientes in fide xp̃i docebat:& multa super
languẽtes miracula faciebat. Post hec taurus a põtifi/
cibus uespasiano accusať. Qui respõdit:ꝙ ĩperatores
deos uindicare nõ habent:sed ipsi de inimicis suis se
ulcisci possunt:si ab eis leduntur:misit tamẽ legatio/
nẽ ad demosthenẽ patricium:ut apollinarẽ secundũ
leges iudicaret:qui sanctũ martyrem ad suasionẽ põ/
tificũ tradidit cuidã centurioni christiano in carcere
detinendũ:cuius rogatu dũ in uicũ leprosoꝝ perge/
ret:ut ibi pp furorẽ gentiliũ latitaret:a paganis ĩsecu/
tus:& usq; ad mortẽ diutissime cesus ẽ:ubi p dies.vii.
supuiuens:& discipulos admonẽs spiritũ tradidit:&
iuxta muros classeñ oppidi sepultus fuit.x.cal.augu.
circa annos dñi.lxx. ubi & q̃escit miraculis redolens.

¶ De scõ Apollinare epo & cõfes. Cap. CXXIX.

Apollinaris hieropolitanus episcopus tem/
pore marci antonini imperatoris claruit:
qui uir eximius doctrina & sanctitate re/
fulsit. Librum apologeticum pro christia
na religione eidem principi conscripsit. Extant eius
& aduersum gentes quinq; uolumina. De ueritate
duo. Item librum aduersum cataphrygarũ heresim
montani:scilicet priscille & maximille insanorum &
pseudo prophetarum. In hieropolitana quoq; ciuita/
te diem obiit:ibidemq; corpore quiescit. Hec hiero/
nymus libro de uiris illustribus.

¶ De scã Christina uirgine & mar. Cap. CXXX.

Christina uirgo in tyro ciuitate italie: que
est circa lacum uulsinum passa est sub p̃/
side iuliano: Hec nobilibus parentibus or
ta in eodem oppido a patre urbano presi/
de in quadam turri cum.xii.ancillis collocata est: de/
os aureos & argẽteos secũ habens. Et cum ꝑpter eius
elegantem pulchritudinem a multis in coniugiũ pe/
teretur:parentes eius nulli eam concedere uolebant:
cupientes ut in deorum cultura uirgo diutius perma
neret:ipsa autem a spiritusancto docta deorum sacri
ficia abhorrebat:& incensa diis ĩmolanda in fenestra
orientali deo celi incendebat. Cui oranti angelus ap/
paruit:eamq; de christi fide plenius instruxit. Cũ au/
tem pater ab ancillis eam christianam esse didicisset:
blanditiis multis ad culturam deorum prouocabat:
illa uero uni deo se sacrificium offerre respondebat.
¶ Post hec autem Christina idola patris confregit:&
descendens ad turris ianuam aurum & argentũ pau/
peribus erogauit. Rediens uero pater: ut deos suos
adoraret:cum id quod filia fecerat: ab ancillis audi/
uisset:iratus iussit eam expoliari: & a duodecim ui/
ris sibi uicissim succedentibus cedi:donec ipsi lassi de
ficerent:deinde catenis uinctam in carcerem reclusit.
Audiens hec mater scissis uestibus ad carcerem perre
xit:& filie pedibus se prostrauit:obsecrans eam.ut pa
terna uota perficeret. Cumq; nihil posset suadere ad
uirum rediit:& quid sibi illa responderat indicauit.
Quam pater urbanus ad tribunal suum adductam
ad immolandum diis hortabatur. Cumque omnino
contemneret:iussit carnes eius ungulis ferreis radi:&
omnia eius membra tenera lacerari. Christina autẽ
de carnibus suis accipiens:in uultum patris proiecit:
dicẽs ut carnem a se genitam:ut canis roderet: & suo
se sanguine satiaret. Tũc ipsam rote alligari fecit igne
supposito & oleo desuper effuso:sed erumpens flam/
ma mille & quingentos gentilium interfecit. Pater
autem hec omnia magicis artibus ascribens: ipsam
iterum in carcerem mitti iussit:que statim angelo ui
sitante sanata est & refecta. Facta quoque nocte iussit
pueris suis:ut molarem lapidem grandem ad collũ
eius ligarent:& sic in mare:idest in lacum uulsinum
proiicerent: Quam mox angeli assumpserunt: & su/
per aquas eam enatare fecerunt. Christus uero ad eã
descendit:& ipsam in eodem lacu manibus propriis
baptizauit:nomẽq; suum eidem imposuit: Ac demũ
illam michaeli archangelo commendauit: qui eã in/
columen ad littus reduxit. Quod audiens pater chri/
stinam iterum detentam custodie mancipauit: eiq;
mane decollari mandauit. In ipsa autem nocte urba/
nus repentina morte extinctus est. ¶ Huic successit
preses iniquus nomine dion:qui cunam ferream suc
censam oleo resina & pice liquatis plenam fecit para/
ri:& Christinam ibidem immissam a quattuor uiris
agitari. Que dominum tota mente laudabat: qui eã
nuper renatam ut ĩfantulam incunabulis agitari uo/
lebat. Et cum nil lesionis pertulisset:putans iudex ꝙ
maleficia in capillis eius laterent:fecit caput eius radi
& nudam ad apollinem duci. Que idolo imperauit:
& confestim in puluerem redactum corruit. Quod
iudex audiens expauit:& spiritum mox emisit. Quo
miraculo tria milia hominum ad christum conuer/
si sunt. ¶ Huic successit & tertius preses iulianus:qui
fornacem succendi fecit:& uirginem ibidem includi:
ubi per dies quinq; cum angelis cantans & deambu/
lans illesa permansit. Cum autem hoc iudex magie
attribueret:duos aspides:duas uiperas:& duos colu/
bros ad eam per ueneficum dimitti mandauit:sed ui
pere pedes uirginis lingunt: aspides nil nocentes ab
uberibus pendent:colubri collo se uoluentes sudo/
rem sugunt. Cumq; ueneficus bestias irritare uellet:
serpentes in eum impetum fecerunt: & protinus oc/
ciderunt:uirgo autem domini serpentes suo impe/
rio ad desertum misit:& orans mortuum suscitauit:
& ad christum conuertit. Tunc preses mãmillas eius
precidi fecit:de quibus lac pro sanguine fluxit. Post
hec linguam eius amputari iussit. Que linguã absci/
sam in faciem iuliani proiecit & oculum eius percu/
tiens excecauit. Cũq; lingua precisa diserte nihilomi/
nus loqueretur. Iratus iudex duas sagittas circa cor
& unam in latus eius dimitti precepit. Sicq; percussa
spiritum deo reddidit. Sepulta in tyro ciuitate a chri/
stianis.ix.calẽ.augusti. Circa annũ domini.cclxxxvii.
Corpus autem eius delatum uenetias in monasterio
monialium sancti marci de amianis episcopus torcel
li ab incolis loci nunc quiescere peribetur.

¶ De scīs Niceta & Aqlina mrībus. Cap. CXXXI.

Iceta & aquilina sorores martyres in ly/
cia ciuitate amon passe sunt. He speciose
puelle de corporis sui ꝓstitutione uiuen/
tes:cū beatus xp̄ophorus martyr in eadē
ciuitate a rege dagno in carcere detineref:iussu eius/
dē regis ad ip̄m sanctū martyrē misse sunt: ꝓmissis
eis muneribus:si cū secū peccare facerent: & ad deoꝝ
sacrificia ꝓuocarent. Quas beatus christophorus ad
xp̄m cōuertit:ut dicef in passiōe eius.viiii.cal.augusti
Quod audiens rex puellas cōprehēdi fecit:q̄s ad deo
rum sacrificia inuitauit.Que dixerunt:ut iussu regis
platee mundarenf:& oēs populi ad templum cōgre/
garenf.Quo facto cum ille templū introissent cingu
la soluētes in colla deoꝝ posuerūt:& ad terrā trahen/
tes cōfregerūt.Qua pp rex dagnus iratus eas catenis
suspēdi fecit:& dudū torq̄ri:& dehic ī ignē copiosum
iactari. Que cū īde illese egresse fuissēt:iussit rex ābas
piter ī xp̄i cōfessiōe gladio cedi:q̄ passe sūt.ix.cal.aug.

¶ De scīs Victore & sociis mrībus. Cap. CXXXII.

Ictor militaris cum duobus germanis: ui
delicet trichino & antiogeno apud hermi
cam hispanie ciuitatem passi sunt:qui di/
uersis exanimati suppliciis:tādem ꝓ chri/
sti nominis cōfessione gloriosa:gladio capite trūcati:
martyrii palmam percipere meruerūt.viiii.calen.au/
gusti:Hec ado in suo martylogio.

¶ De scō Iacobo maiore apostolo. Cap. CXXXIII.

Acobus apostolus qui dr̄ maior ad differē
tiā alterius iacobi qui dr̄ minor:nō ꝙ hic
maior illo fuisset etate:sed prior uocatio/
ne filius fuit zebedei & marie sororis ma/
tris domini:a quo & ipsa maria iacobi cognominata
est.Sicq̄ consobrinus extitit christi:& frater ioannis
euāgeliste.Qui post ascensionē domini dū per iudeā
& samariā predicasset:in hispaniā tandem iuit: ut ibi
uerbū domini seminaret.Sed cum ibi quasi nihil ꝓfi
cere uideref:eo ꝙ solūmodo.ix.ibi discipulos acqui/
sisset:duos ex illis ibidē causa predicationis reliquit:
& alios.vii.secū assumens in iudeā rediit:ubi dū euan
gelizaret xp̄m:magus quidā nomine hermogenes cū
phariseis discipulum suum nomine philetē ad eū mi
sit:ut eum disputando conuinceret ꝙ sua predicatio
falsa esset.Sed cū apostolus ecōtra eum rationibus su
perasset:& multa corā eo miracula fecisset:rediit phi
letes ad hermogenem doctrinam iacobi approbās &
miracula recitans:ac se iā eius discipulum effectū con
testans.Quē hermogenes iratus arte magica adeo li/
gauit:ut se moueri nō posset.Quod cum philetes ia/
cobo per pueꝝ nunciasset:misit ad eum apostolus su
dariū suum:cuius contractu confestim solutus phile
tes.Hermogenis artibus insultauit:& ad apostolum
ꝓperauit.Tunc hermogenes demones ad illos misit:
ut ambos uinctos ad se adducerent.Qui ad iacobum
uenientes in aere ululabāt:aduentusq̄ ipsoꝝ causam
publice cunctis audientibus propalabant:seq̄ catenis
igneis religatos:& plurimum cruciatos ab angelis de
plorabant.Quos apostolus mox uxoluit: eisq̄ man/
dauit:ut ad hermogenem accederent & ipsum in nul
lo ledentes ligatum solummodo sibi deferrent. Qui
abeuntes manus ei a tergo ligauerunt:& uinctum ad
iacobum perduxerunt. Et conquerentes:ꝙ eos cru/
ciandos misisset:apostolum rogabant:ut eis potesta/
tē concederet:quatenus suas iniurias & ipsoꝝ īcēdia
uindicarent.Cūq̄ ille eos interrogaret:cur philetē ip/
sis assistentem nō tenerent.Demones respōderūt: q̄a
nec formicā:q̄ eēt in eius cubiculo cōtingere possent:
Iacobus autē exēplo magistri bona pro malis redde/
re cupiens:phileti iussit:ut hermogenē:qui ip̄m liga/
uerat:solueret:& eius libertati redderet.Cōfusus her
mogenes stabat:& recedere nō audebat:q̄a irā demo/
num:ne eū occiderēt:nimiū timere dicebat.Cui apo/
stolus baculum suū dedit:& ille securus abiit: ac oēs
libros artis magice ad iacobum cremandos apporta/
uit.Apostolus uero ne forte odor incēdii uexaret in/
cautos:illos in mari demergi mādauit. Quo peracto
hermogenes ad apostolū rediit: & ueniā postulauit:
cepit quoq̄ in dei timore adeo ꝑfectus esse: ut etiā in
noīe eius plurime uirtutes fierent.¶ Hec uidētes iu/
dei zelo cōmoti apostolū adierunt:& q̄a iesum cruci/
fixū predicaret:increpauerūt.Qui postq̄ eis aduentū
& passionē ac resurrectionē xp̄i per scripturas euidē/
ter ꝓbasset:& plurimi credidissent. Abiathar ponti/
fex anni illius seditionē in populo excitauit:& ip̄m te
neri fecit.Tūc iosias scriba funē in collo eius misit: &
cū multitudine iudeoꝝ apostolū ad herodē agrippā
pertraxit:quē herodes iudeis cōplacere curans decol/
lari mādauit.Cūq̄ ad martyriū duceref:quidā para/
lyticus in uia iacens ad eū clamauit: ut ip̄m sanaret:
quē apostolus cōfestim īuocato xp̄i noīe sanū efficit:
qđ uidens iosias scriba ꝑfatus:q funē in collo eius mi
serat:ad xp̄m cōuersus est:& cū apostolo decollatus:
ut infra ꝓxime dicef.Apostolus ergo domini ad lo/
cū adductus capitis obtrūcatione martyriū cōsuma/
uit.viii.cal.aprilis uidelicet in die annūciationis & pas
sionis xp̄i:&.viii.cal.aug.corpus eius in cōpostellā trā
slatū est.Ne igif festū saluatoris ex apostoli solēnitate
īpediref:statuit ecclesia:ut festū passionis eius in die
trāslationis eius corporis tp̄e uidelicet magis cōgruo
celebref.¶ Decollato igif iacobo discipuli eius nocte
ꝓpter iudeoꝝ timorē corpus naui imposuerūt:& se/
pulchrū eius diuine ꝓuidētie cōmittētes nauē sine re
mige cōscenderūt:& angelo duce in gallitiā in regno
lupe regine applicuerūt.Corpus aūt de naui deponen
tes super manū lapidē posuerunt:q ut cera tenera cor
pori cessit:& in modū sarcophagi se corpori mirabi/
liter adaptauit. Ingressi ergo discipuli ad reginam
re & noīe uere lupam: eidem dixerunt: qualiter xp̄s
ipsi corpus apostoli sui miserat:ut quē noluerat susci

pere uiuũ:exciperet uel defunctũ. Narrantesq; qͣliter si/
ne remige peruenissent:locũ ad sepulturã congruũ po/
stulabãt. Regina aũt eos dolose ad regẽ hispanie desti
nauit:ut sup hoc eius assensum uti maioris require/
rẽt. Qui eos cepit:& in carcerẽ reclusit:sed cũ discũbe
ret:angelus domini eos exoluit:& liberos abire pmi/
sit:quod rex audiẽs post eos milites: qui illos occide/
rent:destinauit. Sed dum milites pontẽ transirẽt:fra/
cto põte oẽs in flumine submersi sunt:qđ rex audiẽs
& sibi ac suis metuẽs:discipulos apostoli pacifice re/
uocauit:& ab eis una cũ populo fidem xp̄i suscepit:&
quicqd petierãt libere cõcessit. Audiẽs hoc lupa dolu/
it:& redeũtibus scis ac regis cõsensum p lr̃as aperiẽti/
bus:respõdit:ut boues suos:quos in tali mõte hẽbat:
plaustro iũgerent:& corpus magistri sui quocũq; uel
lẽt tumulandũ deferrent. Hoc aũt dolose faciebat: eo
q̧ draco igens flãmã euomẽs boues ipsos custodiret:
qq; tauri essent indomiti:q nec uehiculo iũgi possent
uel si iungerent̃:huc illucq; discurrerẽt:& sic corpus
dissiparent. Discipuli uero dolũ ignorantes montem
ascẽdũt:draconem ingentẽ in eos ignẽ spirantẽ signo
crucis p mediũ uẽtrẽ scindũt:tauros uelut agnos mã
suetissimos plaustro iũgũt:& desuper sanctũ corpus
cũ lapide super quẽ positus fuerat iponunt. Boues au
tẽ sine alicuius regimine corpus in mediũ palatii lupe
detulerunt:quod illa uidens credidit: & xp̄iana effe/
cta oĩa ab eis petita cõcessit:palatiũ sancto corpori in
ecclesia dedicauit:& mirifice dotauit: ubi requiescit
infinitis & maximis miraculis coruscans.

¶ De sancto Iosia martyre.   Cap. CXXXIIII.

IOsias martyr fuit ille scriba iudeoꝝ: q fu/
nẽ primus misit ĩ collo iacobi apostoli: ut
supra ꝓxime dictũ est. Cũ autẽ apostolus
ad decollandũ duceret̃:& paralyticum in
uia repertũ sanasset:credidit iosias & ad pedes eius ꝓ
cidit:& ueniam petẽs se christianum fieri postulauit:
qđ abiathar sacerdos uidens eũ teneri fecit: pugnisq;
cedi iussit:missaq; de illo legatiõe ad herodem: ut cũ
apostolo decollaret̃:& obtinuit. Cũ aũt ambo decol/
lari deberẽt:apostolus a spiculatore lagenã aque peti/
it:& ibidẽ iosiã baptizauit:qui cũ apostolo capitis ob
truncatione simul occubuit. viii. calen. augusti.

¶ De scõ Christophoro martyre.   Cap. CXXXV.

CHristophorus martyr genere chananeus
ante baptismus reprobus uocatus uultu
terribilis & pcerissime stature: utpote q
xii. pedes in longitudine possidebat:in ly
cia ciuitate amon sub rege dagno passus est. Hic ali/
quãdo cogitauit:ut maiorem principẽ mundi quere
ret:ad quẽ secum moraturus accederet:uẽit ergo ad
quendam maximũ regem:de quo fama erat:q̧ maio
rem dominũ mũdus nõ habebat:in cuius curia chri/
stophorus manebat. Cum aũt die quadam ioculator
regi assistens cantionem diceret:in qua frequẽter dia/
bolũ nominaret:rex qui christianus erat signum cru
cis in faciẽ imprimebat. Quod christophorus notãs
& admirãs:interrogauit cur rex hoc faceret: & quid/
nã signum huiusmodi sibi uellet. Et cũ rex illi hoc di
cere recusaret:post multam instãtiam ei dixit:q̧ illud
signum faceret:ne sepe nominatum diabolum time/
re posset. Christophorus autem statim arguit:q̧ dia/
bolus maior dominus q̄ rex erat:eo q̧ ipse illũ time/
bat:unde se deceptum cognoscebat:quia maiorẽ mũ
di dominum non inuenerat. Et uale faciens regi:dia/
bolũ querendo ꝓperabat. Cum autem per solitudi/
nem pergeret uidit maximam militum multitudi/
nem:inter quos quidam terribilis & ferus ad eum ue
nit:& quo tenderet requisiuit. Qui se ire querẽdo dia
bolum respondit:& q̧ miles ille diabolus esset audi/
uit. Cui se christophorus in seruitium perpetuũ tra/
didit. Et cum ambo pergerẽt & in uia communi cru
cem erectã inuenissent:diabolus a semita fugiẽs in ne
mus declinauit:& christophorum secum duxit: atq;
post laboriosum iter ad uiã rediit. Quod christopho
rus admirans multa instantia quesiuit:cur hec diabo
lus fecerit. Qui tandem cõpulsus ei dixit:q̧ homo q/
dam:qui dicitur christus in tali signo pependerat:quẽ
ipsum plurimum formidabat & ob id ab eius signo
diuertebat:christophorus autem adhuc christũ ma/
iorem diabolo fore conclusit:& sic continuo ab eius
seruitio discessit:& christũ querere festinauit. Sed cũ
eum nullatenus inuenire posset: ad eremitam deue/
nit:qui ipsi christum predicauit:& de fide diligenter
instruxit ac baptizauit. Cũ autem ei ieiunium & ora
tionem pro peccatis suis imponeret: & Christopho/
rus se nihil horũ perficere posse dixisset:ipm tandem
ad quẽdã fluuiũ destinauit:ut ibi resideret: & cũctos
transire uolẽtes:eo q̧ fortis esset & magnus transpor
taret:qđ christo adeo gratũ esset:ut se ipsi procul du/
bio reuelaret. Ad fluuium igitur accessit:& ibidẽ sibi
domum cõstruxit:portãsq; perticã in manu loco ba/
culi se in aqua substẽtabat:& oẽs sine cessatione trã/
sportabat. Cũ aũt quadã nocte quiesceret:audiuit ter
tio uocem pueruli se uocans:& ut se traduceret obse/
crantis. Qui semel ac bis egressus neminem repperit:
tertia uero uice puerum inueniẽs in humeris suis ac/
cepit:& baculo sumpto flumẽ trãsiturus intrauit. Et
ecce aqua fluminis paulatĩ intumescebat:& puer adi/
star plũbi grauissimi põderabat. Quãtoq; magis pro
cedebat amplius unda crescebat: & puer magis hu/
meros christophori deprimebat. Cũ aũt uix transua/
dasset:& pueꝝ deposuisset:de pondere cõquestus ait
q̧ in tantum fuerat grauatus acsi totum mundũ sup
humeros habuisset. Cui puer respondit q̧ non mira/
ret̃:quia nedum mundum super se habuerat:sed illũ
qui totũ mundũ creauerat:se quoq; xp̄m dominũ eẽ
dicebat. In cuius signũ mandauit:ut baculum suum
in terra figeret: quem mane floruisse & fructificasse
uideret. Statimq; ab oculis eius euanuit: christopho/

rus aūt baculum in terrā fixit:& die altera ipsum ad modū palme frondes & dactilos protulisse cōspexit. Sicq; xp̄m dominū sibi apparuisse cognouit. ¶Post hec aūt ad amon ciuitatē deuenit:ubi dū coꝝ linguā nō intelligeret:oratione fusa ipsoꝝ loquelā intelligere cepit:uirgā quoq; suam in terrā fixit: & ut ad cōuersionē populi floreret dominū exorauit. Quod cū factū fuisset decem & octo milia hoīum crediderūt. Rex aūt dagnus ducētos milites ad eū capiēdum misit. Et cū ipsum orantē tenere nō auderent:iteꝝ totidē misit. Cum quibus oratiōe premissa ad regem uenit:quem uidens rex statura in tantū sublimen territus est:& pre timore corruit in terrā de sede sua: sed a ministris leuatus:christophoꝝ de nomine & patria & religione reqsiuit. Qui cū se christophoꝝ noie chananeū gente ac xp̄ianū religione diceret:& diis sacrificare cōtemneret:rex ip̄m in carcere mācipauit. Duas quoq; puellas elegantes germanas nicetam & aquilinam de sui corporis ꝓstitutione uiuētes ad eum misit:ꝓmittens eis munera si illū ad peccandum secū allicerent:& ad imolandū diis inflectere possent. Cumq; a puellis plausu manuū & amplexibus urgeretur: & sanctus martyr instanter dominū ꝑcaretur:subito de facie illius lux imēsa refulsit:que puellas admodum exterruit. Quapropter ille cōuerse ad xp̄m de cōmissis ueniā postularūt:& coronam martyrii perceperūt ut supra in coꝝ passione actū est.ix.cal.augusti. ¶Deinde christophorus regi p̄sentat̄ & cū sacrificare nollet:uirgis ferreis uerberat̄:& postmodū galea ignita eius capiti īponit̄:sed in his minime superat̄. Deinde super scamnū ferreum alligatur:& ignis iniecta pice subter incenditur:sed ad instar cere scamnū cōfringitur & sanctus illesus inuenitur. Subsequenter aūt rex fecit illum ad stipitē ligari:& a trecentis militibus sagittari:sed sagitte omnes suspense in aere permanebant. Cum aūt rex illuc accederet:ut ipsum extinctū conspiceret:repēte una ex sagittis ex aere retrocessit & regē percutiens uno oculo excecauit. Cui christophorus dixit:ut de sanguine ipsius in crastinū decollandi sumeret & oculū liniēs uisum recuperaret. Tūc iussu regis ad decollandū ducit̄:& ibidē fusa oratione capite truncatur. Rex aūt de sanguine super oculū ponens cōtinuo uisum recepit. Qua propter in christum credidit:& corpus sancti martyris sepeliri mandauit. Passus est autem octauo calen.augusti.

¶De sancto Cucufante martyre. Cap. CXXXVI.

CVcufans martyr ī ciuitate barcinona sub preside rufino passus est. Hic sanctus una cum felice germano suo ex scyllitana ciuitate nobilibus parētibus ortus: cesaream mauritanā studioꝝ gratia cōmigrauit. Indeq; ambo post tp̄s aliquod discedētes & ad partes occidentis se transferētes:oīa sua ꝓ xp̄o pauperibus erogarunt. Et felix qdē in ciuitate gerūda martyr effectus est: ut de eo in eius passione dicet̄ cal.augusti. ¶Cucufans uero in ciuitate barcinonā deueniens:dū xp̄m annūciaret a galerio ꝓcōsule tētus est:& dū sacrificare nollet: iussu ꝓcōsulis a.xii.militibus sibi uicissim succedētibus grauissime & diutius tortus est:ita ut īnestina dirupto corpore defluerēt. Cum aūt orationē xp̄i martyr fudisset:tortores excecantur. Proconsul una cum eius idolis terra se aperiēte absorbet̄. Cucufans uero intestinis in alueū diuinitus repositis repente sanat̄: quē pagani catenis uinctū maximiano p̄sidi presentarunt:qui cucufantem in craticula iussit assari: sinapi & aceto plagis perfundi. Sed cū hec oīa superasset: & assatores eius erumpēte flamma iterissent: in ignem copiosum mittitur:sed eo orante ignis extinguit̄: dehinc in carcere clausus lumine celico super eū emisso cōfortatur:custodesq; hec aspicientes ad xp̄m cōuertunt̄. Mane aūt facto cū iubente preside cardis ferreis & tauris cederet̄:orauit ad dominū:& continuo p̄ses uadens ad arā iouis decurru cōcidit:& fractis ceruicibus expirauit. Idola quoq; ad que pergebat:in puluerē redacta sunt:quo miraculo multi de populo ī christum crediderūt. Demū succedente rufino in presidē ciuitatis:cucufans ab ipso denuo cōprehēsus ac decollatus est:sepultus barcinone.viii.calen.augusti: cuius corpus inde ꝓcessu tēporis translatum in ecclesia sancti dionysii perisieū ad presens quiescit.

¶De scis Nemesio & Lucilla mar. Ca. CXXXVII.

NEmesius & Lucilla filia eius uirgo passi sunt in urbe sub īperatoribus ualeriano & galieno. Cū enim nemesius tribunus esset militū & lucillā filiam cecā a natiuitate haberet:audiēs q̄liter sanctus stephanus papa in xp̄i nomine oēs egros curaret:accessit ad eū sacrificantē in crypta nepotiana:& filiam eius ad ip̄m detulit: rogans ut se ac filiā baptizaret:ipsamq; lumen aspicere faceret:quos ubi beatus stephanus baptizauit: lucilla uirgo lumen recepit:seq; uiꝝ quēdā mirabilem conspexisse in baptismate dixit:qui eius oculos illuminauit. Eodē die uiso miraculo baptizatus est symphronius dispensatur nemesii cum omni familia ipsius promiscui sexus numero.lxii. Nemesius quoque a beato papa stephano diaconus ordinatus est. Quod audientes ualerianus & maximus consules iusserunt nemesiū teneri. Cum aūt die quadam p̄dicti duo cōsules in templo martis uia apia sacrificarent:& nemesius illac transiens orationem faceret:maximus a demonio arripitur:& clamare cepit:ꝙ a nemesio torq̄retur:& cū ministri egressi nemesium tenuissent:maximus cōsul cōtinuo expirauit. Valerianus aūt cōsul nemesiū in carcerē trudi fecit: Lucillā uero filiā eius apud quādā paganam noīe maximā in custodiā deputauit:deīde symphroniū eius dispensatorē tenuit: tradiditq; eū olympio tribuno examinandū. Cū autē ad predicationē symphronii olympius credidisset:& cū uxore exupia ac filio theodolo a scō papa stephāo baptizati fuissent:ut dicet̄ infra in coꝝ passione. Audiētes hec īperatores miserūt ad ualerianū consulē:& fecerūt sibi nemesiū & lucillā filiā eius p̄sentari: & cū ambo in xp̄i noīs cōfessione ꝑsisterent:Lucillā quidē in uia apia ante tēplum martis spectāte patre iugulari iusserunt:deinde inter uiam apiā & latinam nemesium diaconem capite truncari fecerunt. Quorū corpora sanctus stephanus papa uia latina non longe ab urbe sepeliuit octauo calen.augusti.

¶De trāslatione sci Germani. Cap. CXXXVIII.

TRāslatio corporis sci germani ep̄i pisieī ab incolis eiusdē ciuitatis.viii.cal.aug. celebratur:cuius reliqis dominus tantā gratiā cōtulit:ut in eius trāslatiōe corpis caꝝ cōtactu cecis uisum:surdis auditū:claudis gressum pre

beret:multosq; láguoribus uariis detentos sanos effi
ceret:& obsessos ab immundis spirititibus liberaret.

ℭ De scā Anna matre domine nře. Cap. CXXXIX.

ANna mater gloriose uirginis marie: ut in
historiis tribunū israel habet:de tribu iu/
da ciuitate bethleē orta est:uir q; eius ioa/
chim ex eadē tribu de galilea ciuitate na/
zareth originē duxit.Hec tribus uiris successiue nu/
pta fuit:quorū primus fuit ioachī:secundus cleophas
eiusdē ioachim frater:qui eā masculina sobole caren/
tē secundū legem mortuo germano in cōiugē assum
psit:ut semen fratris suscitaret.Tertius aūt extitit sa/
lome duorū priorum oīno extraneus.Ex primo autē
uiro anna gloriosam uirginē mariam genuit:que io/
seph dispōsata non tamē in concupiscentia iūcta:chri
stum per spiritum sanctū pcreauit.Ex secundo aliam
filiā mariā noīe similiter pepit:que nupta alpheo q̄t/
tuor filios edidit:uidelicet iacobū minorem aposto/
lū:ioseph iustū:& simonē & iudā.Ex tertio autē uiro
tertiā filiam mariā etiam nominatā pcreauit:que nu
pta zebedeo duos filios parturiuit scilicet iacobū ma/
iorem apostolū:& ioannē euangelistam.Ipsa quoque
beata anna ante tertii mariti obitum in pace quieuit.
Et sepulta est in bethleem in tumulo paterno.vii.cal.
augusti:ut tradit hieronymus.

ℭ De scō Ioachim patre domine. Cap. CXXXX.

IOachim pater domine nře filius barban/
there:& maritus sancte anne de tribu iu/
da ex prouincia galilee ciuitate nazareth
duxit originē.Qui cum in bonis tpalibus
abūdaret ab annis.xv.deo seruire cepit:& de facultati
bus suis pauperibus & peregrinis atq; templo domi/
ni & eius ministris largiflue ministrabat. Et cū esset
annorū.xxx.duxit in cōiugem annam filiam agar de
tribu sua ex ciuitate bethleē ex qua usq; ad annos.xx.
nullam prolē suscepit.Diuina tandē dispositione ma
riā genitricē xp̄i futuram ex ipsa filiā pcreauit:ut di/
cetur plene in natiuitate uirginis.vi.idus septembris.
Postq̄ autem eandē uirginem ad tēplum adduxit: &
dei ibidē seruitio iuxta uotū mancipauit: & ipse ioa/
chim domū rediēs modico tpe superuixit: & plenus
uirtutibus in pace cū patribus suis dormiuit. Sepul/
tus in nazareth in sepulchro patrū suorum. Quo au
tē die migrauerit reperiri non pōt. Ideo & eius gesta
festo anne ipsius coniugis adiunguntur.

ℭ De scō Pastore p̄sbr̄o & cōfessore. Cap. CXLI.

PAstor presbyter in eremo de scythi claru/
it tēpore sanctorum patrū anachoritarū.
Qui abstinentia magna se affligens:mul/
ta sanctitate & religione pollebat. Cū aūt
mater ipm abbatem & monachos suos uidere cura/
ret:& ad ecclesiā euntes obseruasset:pastor cū fratri/
bus cellā intrātes hostium in faciē eius clauserunt.Cū
aūt illa flens ad hostium clamaret:& filiū uidere ob/
noxius postularet:ipse matri se uideri prohibuit:hor
tans illā ut equanimiter ferret:qa si non in p̄senti secu
lo saltem ipm in futuro uideret:que cōfortata disces/
sit:& ipm amplius aspicere nō curauit. ℭ Iudex pro/
uincie cum abbatē pastorē uidere cuperet:sed nequi/
ret:filiū sororis eius tanq̄ malefactorē carcerauit: di/
cens q̄ si pastor pro eo intercessurus ueniret: ipm di/
mitteret.Mater ergo ieiunis & soror abbatis ad ho/
stiū iuit:& lachrymis ut p eo iudicem adiret instāter
rogauit.Cui ille mādauit dicens:q̄ pastor filios nō ge
nerauit.Qua cū dolore discedēte iudex ait: ut saltem
uerbo iuberet:& illū dimitteret.Ille aūt remandauit:
ut eām secūdum legem examinaret:& si dignus esset
morte:illū occideret:sin aūt quomodo uellet faceret.
Docebat aūt fratres dicēs q̄ aīam suam a peccato cu/
stodire & se ipm considerare & discretionem habere:
sunt aīe pfectiones.Tribulatio & discretio sunt opera
tiones solitarie uite.ℭ Cū quidā frater de quadam cō
gregatione offendisset:abbas de cōsilio cuiusdā solita
rii expulit eū:quem flentē abbas pastor ad se accersi/
uit:& pro illo solitario misit. Et cū uenisset abbas ei
dixit:q̄ duo homines erant:qui ambo suos mortuos
habebant.Quorū unus mortuum suum reliquit: &
iuit plorare mortuū alterius. Qd' solitarius de se di/
ctū intelligens cōpunctus est. ℭ Frater quidā abbati
pastori dixit se perturbatū esse & locū uelle deserere:
quia uerba quedā de fratre audierat que eū maxime
scandalizabat:dixit pastor ne hec uerba crederet:
quia uera non essent.Ille uero uerba esse uera affirma
bat:quia frater fidelis ipsi dixerat.Et ille respondit:q̄
si fidelis esset non ipsi dixisset.Affirmanti autem om/
nino uera esse: pposuit ei parabolā euāgelii de trabe
& festuca:admonens ut in corde suo poneret:q̄ pecca
ta sua trabes essent:& aliena festuca. ℭ Frater quidam
qui grāde peccatum cōmisit penitentiā facere uolens
interrogauit pastorē si triennis penitentia satis esset:
q̄ dixit q̄ multū est.Interrogatus si annus sufficeret:
respondit q̄ multū est.Interrogatus de.xl.diebus: re/
spondit q̄ multū est.Addens q̄ si homo ex toto cor/
de peniteat:& penitētiā triduanam agat suscipiet de/
us. ℭ Interrogatus de illo uerbo: qui irascitur fratri
suo sine causa &c.quid esset sine causa irasci respōdit.
Ex omni re qua homo a fratre suo grauatur:irasci si/
ne causa:donec oculū ipsi abstrahat. Sin autem quis
eum a deo separare uellet pro hoc irasci debet. ℭ Cō/
questus est ei frater quidā q̄ multas cogitationes ha/
bens in ipsis periclitabatur:qui eum sub diuo eduxit
iubens ut sinum expanderet;& uentum teneret: qui
respōdit se non posse:sic inquit ille:quia cogitationes
repelli nō possunt ne introeant:hoīs autē est eis resi/
stere.Quieuit aūt uir sanctus in domino.vii.calē.au/
gusti sanctitate & uita cōspicuus & miraculis clarus.

ℭ De sancto Eraste discipulo. Cap. CXLII.

ERastes discipulus unus ex.lxxii. de quo
apostolus ad ro.xvi.& prima timoth.iiii.
cap.mentionē facit:& de quo scribit act.
xviii.eps meadi fuit post hierosolymorū
dispersionē:ut abbas dorotheus ponit.Ado tamē di/
cit in martylogio ex datariis hieronymi sumpto:q̄ a
beato paulo apostolo philippis episcopus relictus ibi
dē martyrio coronatus quieuit.vii.calen.augusti.

ℭ De sancto Hiacyntho martyre. Cap. CXLIII.

HIacynthus martyr rome in portu sub cō/
sulari leontio passus est.Quem xp̄ianum
cōpertum luxurius quidā primus ciuita/
tis taracine detinuit: & cōsulari tradidit.
Qui primo ab eodem in copiosum ignē immissus:
dū exisset illesus:in ualidissimū deinde torrentē pre/
cipitatus:ad littus tamē diuino nutu incolumis eie/
ctus est.Quod dū consulari leontio nunciatū esset:ip

sum gladio feriri iussit:quem matrona nomine iulia cum seruis suis iuxta ipsam ciuitatem taracinam in suo predio sepeliuit.vii.calen.augusti.

¶De sancto Symphronio Olympio & sociis martyribus. Cap. CXLIIII.

Symphrōius:olympius:theodolus:& exuperia martyres rome passi sunt sub ualeriano & galieno īperatoribus.Symphronius enim cū esset dispensator domus nemesii tribuni:de quo supra actū est in eius passione.viii.calē.augusti una cum eodē domino suo a sancto stephano papa xpī fidem audiuit:& baptismū suscepit.Cum autem ualerianus cōsul nemesium carceri mancipasset una cū lucilla eius filia:& ipm symphronium similiter cōprehendit:& tradidit olympio tribuno:qui facultates nemesii a symphronio exquirebat:& ipsum ad deoꝝ sacrificia inuitabat.Symphronius autē respondit:se oēs facultates domini sui ex mādato xpīanis paupibus erogasse:& nunq̄ idolis:q̄ demonia sunt:īmolare posse.Quē olympius in catasta extēsum iussit fustibus cedi:dehic semulacrū martis cū tripode deferri:ut ei sacrificaret.Sed cū sanctus idolum maledixisset:liquefactū est sicut lutum:qđ admirans olympius ipm terculino uicario custodiēdum dedit:& ueniens domum exuperie uxori uniuersa narrauit:cuius suasione olympius christo credidit:& ueniēs ad symphronium cum uxore p̄dicta & filio theodolo baptisma sacrum expetiit:& symphronio ueniā petens eū abire permisit:qui sanctū stephanum papā domum olympii nocte perduxit:illeque olympium cū uxore & filio pariter baptizauit.Hec audientes imperatores nemesium cum lucilla eius filia gladio perimi iusserunt:ut supra in eorum gestis dictum est:deinde symphronium & olympium cū coniuge & nato cōprehendi fecerunt:quos in xpī confessione persistētes iusserunt augusti ante simulacrū solis iuxta amphitheatrum duci:& ad stipites ligari:igneq̄ supposito congerie sarmentoꝝ spinaꝝ & stupanium incendio cōcremari:sicq̄ odoriferum domino sacrificium reddiderunt:quorū corpora a sancto stephano papa cum clericis suis uia latina miliario ab urbe primo sepulta sunt.vi.calen.augusti.

¶De scō Hermolao p̄sbrō & marē. Cap. CXLV.

Hermolaus presbyter & martyr apud nicomediam passus est sub maximiano imperatore.Hic ex parentibus romanis non infirmis ortus:ab ipsis cunabulis deo seruiens ad sacerdotii dignitatē peruenit:& multos in fide xpī erudiuit:inter quos sauinam nobili genere ortā & pantaleonē eustorgii senatoris filium baptizauit:& ad martyrium exhortando perduxit:ut dicetur infra in eius passione.v.calē.augusti.Hoc audiens maximianus:qui tunc in ciuitate nicomedie residebat:fecit hermolaū cōprehendi & sibi presentari:quem du dū auditum cum oīno diis imolare cōtradiceret:iussit eū nudū appendi & flagellari:ac deinde ram diu rius ungulis radi:donec carnes eius in terrā defluerent cui in tormētis angelus domini astitit:& eum ut cōstans existeret cōfortauit.Deinde depositū imꝑator ipm in carcerē cū uerberibus recludi fecit.Ad quē non cōu multi xpīani ueniebant:& ei necessaria ministrabāt:in ipso aūt ergastulo existēs sanctus martyr multa signa operatus est diuina uirtute.Nā mācis dexteras reddidit:cecutis oculis lumē restituit:q̄ssatis nautis in maris periculo īuocato noīe eius p̄sens apparuit:sedatisq̄ fluctibus ad portū salutis eos illesos cōduxit:demones eiecit:febres depulit:surdis auditum:& claudis gressum p̄buit.oēs quoq̄ egros ad ipm uenientes sanos effecit.Elemosynas quoq̄ et ipensas pauperibus diuidebat:& oēs in fide xpī plenius īstruebat Ad quem inter ceteros horridus leprosus accessit:& eius misericordiā postulauit:quem facta oratione ab omni lepra ita mundauit:ut nec in eo mācula appareret.¶Ante crepusculū etiā diei nobilis quidā uir romanus cū uxore & turba copiosa ad ipm ueniēs unicū filiū suū nuper defunctū in loculo ei adduxit:& ut ipm suscitaret:lachrymabiliter supplicauit.Qui si ipsi in xpm credere uellēt:id se factuꝝ ꝓmisit.Et cū eis fidē domini p̄dicasset:& oēs se credituros assererent:oratione fudit:& cōtinuo adolescens resurrexit:& baptizatus est cū parentibus:& omni turba que cū secuta fuerat diuersi sexus numero.cccliii.& sic oēs cum gaudio ad ꝓpria redierunt.¶Que cū maximianus imperator audisset in p̄sentia principū suoꝝ:iussit sibi sanctū martyrē exhiberi:qui cū diutius exanimatus īperatorem uiua uoce cōfunderet:ipmq̄ uanum & mendacē cōprobaret:iussit illū iteꝝ in equuleo leuari:& unguibus ferreis carnes eius lacerari:ac laminas ardētes pectori & lateribus subministrari:qui uoce celica cōfirmatus ministris lassis ac deficiētibus in torquēdo triduo īdeficiens in patibulo ꝑdurauit.Tādē depositus capitalē subire sniam iussus est.Et decollatus est cū duobus uiris xpīanis fratribus uidelicet hermippo & hermocrate:& sepultus in nicomedia ciuitate.vi.calē.augusti:Cuius corpus uenetias translatum quiescit in eadem urbe in basilica sancti symeonis ꝓphete:ubi & plurimis miraculis pollet.

¶De scō Pantaleone martyre. Cap. CXLVI.

Pantaleon martyr in ciuitate nicomedia passus est sub maximiano īperatore.Hic fuit filius eustorgii nobilis senatoris eiusdē urbis qui erat gentilis & matris euboule christiane.Quem pater cū esset omni elēgantia decoratus defuncta matre tradidit euphrosyno magistro ut disceret artē medicine:& sic īperatoribus sem per assistere posset.Cum aūt uadens ad scholas sepius trāsiret ante cellam in q̄ hermolaus presbyter latitabat:die quadam cōuocauit eum p̄sbyter ad se:& interrogauit eū quis esset & quam scientiam disceret

aut quá religioné teneret. Qui respõdit se esse filium
senatoris: & arté discere medicine: necnõ deos pater/
nos adorare. Cui hermolaus diuino spú motus dixit
q scićtia hippocratis uel galieni nihil esset: suadés ut
in xp̄m crederet: cuius inuocatione oés languentes sa/
naret. Nam & ipse xp̄s cecos illuminauit: & mortuos
suscitauit: & inumerabilia signa fecit: quoꝝ potesta/
té in se credétibus cõcessit: Pantaleon uero talia a ma/
tre defuncta audiuisse testabat. Cum aút uerba p̄sby/
teri percepisset sepius illú uisitabat & uerbú fidei ab
illo libéter audiebat. Die aút quadam dimissus ab eo
uidit pueꝝ a serpente percussum & iacenté mortuú:
orauitq ad dominú ut si uera essent: que de xp̄o au/
dierat puer sanus resurgeret: & serpés per mediú cre/
paret. Que cú statim adimpleta fuissent pátaleon ad
hermolaú festinauit: & que facta fuerant rettulit atq
baptisma suscepit: & fuit apud eum dies .vii. reuersus
aút ad patrem & quotidie cú eo de christo loqués di/
uina gratia fauente: patré ad fidem conuertit: oíaque
idola que in domo sua erant cõminuit: ipsumq ad
hermolaú duxit. A quo eustorgius baptisma suscepit
& in fide christi confirmatus: post dies modicos in
pace quieuit. Quo defuncto sanctus iuuenis pauperi
bus largiter tribuebat: & oés infirmos quacúq deté
tos ualitudine quos medici sanare non poterant: per
xp̄i inuocationé sanabat: unde & cecú unum qui om
né substátiam suá in medicis cõsumpserat nec lumé
recipere potuerat: inuocato xp̄i nomine cõfestim illu
minauit. Qua ꝑpter euntes medici cú sacerdotibus
idoloꝝ ad imperatoré pantaleonem accusauerunt q
xp̄ianus esset: & q in xp̄i nomine láguentes curaret:
& q cecú illuminasset. Tunc imperator cecum adesse
iussit: & ab eo omné ueritaté didicit: ac confitentem
christum decollari precepit. Deinde sanctú aduocans
interrogauit: an in xp̄i nomine languentes sanos effi/
ceret. Qui respondit q ueꝝ esset: cum deus xp̄ianoꝝ
hec oía posset. Quod ut uerius cõprobaret paralyti/
cum petiit introduci: & sacerdotes ac medicos aduo/
cari. Qd̄ cum factú fuisset: & sacerdotibus deos suos
inuocátibus: medicis quoq experiméta sua operanti
bus nõ potuit paralyticus recipe sanitaté. Cuius ma/
nú pantaleon tenens ip̄m in christi noíe eleuauit: & il
le cõtinuo sanus surrexit. ℭ Cúq maximianus ip̄m
ad deoꝝ sacrificia iuitaret: & pantaleon xp̄m domi/
nú solum deú predicaret. Iussit illú in equuleo suspen
di: & ungulis attrectari: ac ad latera eius lápades appli
cari. Cui xp̄s in similitudine hermolai p̄sbri apparuit
& ipsum dulciter cõfortauit. Et statim tortoꝝ máus
aruerunt: & lápades extincte sunt. Túc imperator sar
tagíné fecit apportari: & plúbum in eá conflari: mar/
tyremq sanctú in ea demergi. Oráte uero illo xp̄s ei/
dé apparuit in specie hermolai: & statim ignis extin/
guit: & plumbú infrigidat. Imperator iratus iussit la
pidé magnum ad collú eius ligari & in pelagus iacta/
ri. Et apparuit illi xp̄s in similitudine hermolai: & cõ
tinuo lapis ille solutus est. Xp̄sq manú martyris sui
tenés incolumé duxit ad littus. Cui maximianus rur
sum feras multas dimitti iussit: ut xp̄i martyré deuo
rarent. Que sanctú masuefacte circúdederút: leones q
dé pedes: leopardi facié: ursi manus lingebant: certa/
timq ad illú accedebant: nec ab eo nisi sumpta bene/
dictione recedebát. Clamante auté populo magnum
deum xp̄ianorum uiri mille de populo crediderunt
& pro xp̄i confessione decollati sunt. ℭ Post hec reclu
ditur sanctus in carcere .xxx. diebus: & interea ípera/
tor iubet fieri rotá clauis & gladiis circúseptam: in q̄
martyr ligatus mébratim cõcidi posset. Post dies aút
.xxx. eductus de custodia ligatur in rota. Et apparéte
ei xp̄o in similitudine consueta: uincula eius dirum/
puntur: & dissoluta machina quingéti paganoꝝ occi
dútur. Túc imperator diligéter de magistro pátaleo/
nis inquirés: inuenit p̄sbyterum hermolaú: quem cú
duobus germanis detentú martyrio consumauit: ut
supra in eius passione dictú est. vi. cal. aug. Et cõtinuo
terra cõcutitur: & oía idola corruétia conterunt: im/
perator hec uidens pátaleoné iussit decollari: & cor/
pus igne cõsumi. Qué milites extra urbé duxerút: &
ad nouellá oliuá ligauerunt. Et cú ipsum unus mili/
tú percutere uellet: ferrú sicut cera plicatú est. Milites
hoc uidétes ad pedes martyris ꝓcidút: & ueniam pe/
tunt: ꝓ quibus pátaleon orauit: & uoce de celo lapsa
se exauditú audiuit: unde & illú de cetero ꝑcutere nõ
audebát. Sed cú sanctus eis diceret: q nisi hoc facerét
secú parté nõ héret: illi hoc audiétes eú decollauerút.
Et statim lac ꝓ sanguine fluxit: & oliua fructus inté/
pestiuos ꝓduxit: quod imperator audiés oliuá iussit
precidi: & ex ea sanctum corpus cõburi. Christiani ue
ro ossa rapuerunt: & in ciuitate nicomedia sepelierút
qui passus est quinto calen. augusti.

ℭ De scis Nazario & Celso m̄ribus. Cap. CXLVII.

NAzarius & celsus martyres tp̄e neronis i/
peratoris in ciuitate mediolaŕ passi sunt
sub anolino ꝓcõsule. Fuit enim nazarius
filius illustris uiri noíe aphricani genere
& ꝓuincía aphri incole urbis rome: qui fide iudeus
erat: & perpetue nobilissime romanoꝝ christiane &
a petro apostolo baptizate: cú eét annoꝝ .ix. mirabat:
q eius parentes in religiõe dissimiliter uariarét: unde
cui eoꝝ adhereret plurimú dubitabat. Cú aút uterq
illú ad fidé suá trahere niteret: tandé uestigiis matris
nutu dei adhesit: & a beato lino papa baptismú susce/
pit: qué dú pater a sancto ꝓposito uellet auertere: na/
rius de urbe roma exiit: & .vii. aíalia diuitiis onerata
ex parentú hereditate suscepit: ac ꝑ ciuitates italie trá/
siens oía paupibus dispésauit. Anno aút .x. dispsionis
sue ꝑ placentiam uenit mediolań: & sanctos m̄res xp̄i
geruasiú & ꝓthasiú in carcere detétos: iuenit: quos &
in domio cõfortauit. Quod audiés anolinus p̄fectus
ad se illú ꝑtrahi fecit: & fustibus cesum ex urbe deie/
cit: cui mater: que nuꝑ obierat: apparuit: & ut ad galli
as predicádas ꝓperaret: admonuit. ℭ Cú aút ad urbé
gallie que gimellus dicit ꝑuenisset: & ibidé plurimos
conuertisset filiú puulú cuiusdá nobilis matrone cel/
sum nomine ei oblatú a m̄re baptizauit: & ip̄m secú
duxit: quod p̄fectus galliaꝝ audiés: nazariú & celsum
catenis uinctos in carceré reclusit in crastino tormé/
tis afficiédos: sed ab uxore sua redargutus: ne deos ui/
dicare p̄sumeret: sed ip̄i se de suis hostibus uidicarét:
p̄fectus eos absoluit: sed ne amplius p̄dicarét interdi/
xit. ℭ Deinde ad urbé treueris ꝑuenit: ubi & xp̄m pri
mus p̄dicás multos cõuertit: & ecclesiam edificauit.
Quod cú neroni cesari per corneliú uicariú intimatú
esset: misso uentone milite suo cú .i o .c. armatis: naza/
rium iuxta ecclesiam orantem inuentú: & una cum

puero celso uinctum sibi exhiberi precepit: quos imperator in carcere detinuit: donec illos suppliciis excogitatis p̄imeret. Post dies aūt multos iussu neronis milites nazariū calcibus tendētes: & pueꝝ uerberantes de carcere eduxerūt: & corā cesare statuerūt. Cū aūt faciē eius instar solis splendere cōspexisset: putans se magicis artibus delusum: ip̄m ad templū adductū sacrificare cōpellebat: sed eo orāte idola oīa cōfracta sunt. Tūc nero ambos in mare p̄cipitari p̄cepit. Nazarius uero & celsus nauicule īponunt: & obdormiētes ī pelagus a militibus p̄cipitant: sed statim a nube assumuntur: cūq; exorta tēpestate nauis piclitaret: ecce nazarius & celsus super undas ambulātes apparuerūt: quos illi uidētes: & eoꝝ que in sanctos cōmiserāt penitētes eoꝝ auxilium īplorabant: qui nauē ascendentes oratione sua mare placarunt: & cū militibus ianuā appulerunt: ubi cū diutius predicassent: iterum mediolanū reuersi sunt: quod cū anolinus audisset: nazariū in exilium destinauit: celsus uero puer apud matronā quandam p̄mansit. Nazarius uero romam ueniens: patrē suum senem xp̄ianū effectum inuenit: & cū eo diebus aliquibus fuit. Inde ad urbē mediolanum redire cū iniuria multa cōpellit: ubi cum celso puero proconsuli p̄sentatur: cuius iussu extra portam romanam in loco: qui dicit tres muri: ducit: & ibidē cum celso puero decollat. v. cal. augu. circa annū domini. lvii. Quoꝝ corpora cum xp̄iani in hortis propriis rapta collocassent: in ipsa nocte cuidam ceratio xp̄iano apparuerunt: & ut eoꝝ corpora in domo sua in profunda fouea sepeliret propter neronis furorem admonuerunt: qui cū filiā suam paralyticā ab eis sanari petisset: puella cōtinuo sanata corpora martyꝝ tulit: & ut iusserant sepeliuit.

¶ Processu uero temporis eadem corpora dominus sancto ambrosio ep̄o reuelauit: qui celsum ī loco suo relinquens nazariū quasi eadem hora sepultū itegrū & incorruptū cum sanguine recente cum capillis & barba reperiens: corpus ipsum miro fragrans odore ad ecclesiam apostolorum transtulit: & ibidem honorifice collocauit pridie idus iunii.

¶ De scō Victore papa & martyre. Ca. CXLVIII.

Victor papa & martyr natione apher ex patre felice eleutherio romano pontifici in ep̄atu successit: seditq; annos. x. menses. ii. dies. xx. Hic cōstituit sanctū pascha die dominico celebrari: & ad sacerdotum interrogationem de termino paschali celebrauit concilium in alexandria palestine: cui concilio ipse papa interfuit: narcissus patriarcha hierosolymoꝝ: theophilus quoq; cesaree: & ireneus lugduni ep̄s: ubi statutum est: ut semper die dominica pascha celebretur obseruata. xiiii. luna mensis aprilis usq; ad. xxi. Multi enim ep̄i asie & orientis tunc cum iudeis pascha celebrabant. Hic etiam cōstituit: ut necessitate urgente quicunq; hominum siue in flumine siue in fontibus siue in mari tantū christiane p̄fessiōe credulitatis clarificata baptizaret. Hic fecit ordinationes duas per mēsem decēbrium: p̄sbyteros quattuor: diacones septē: ep̄os per diuersa loca numero. xii. qui & sub cōmodo imperatore martyrio coronatus est: & sepultus est iuxta corpus beati petri apostoli in uaticano. v. calen. augu. Et cessauit ep̄atus dies. xii. Hic super prefata questione pasche die dominico celebrandi & non luna. xiiii. more iudaico opusculum perutile scripsit.

¶ De scō Innocentio papa & martyre. Ca. CXLIX.

Innocentius papa & martyr huius nominis primus natiōe albanen ex patre innocentio anastasio primo romano pontifici in ep̄atu successit: & sedit annos. xv. mēses ii. dies. xx. Hic cōstituit sabbato sancto ieiunium celebrari: q̄a dominus in sepulchro iacuit & discipuli ieiunauerūt. Constitutū fecit: & de regulis monachoꝝ in monasterio: & de iudeis: & de paganis: & multos cataphrygas īuenit quos exilio relegauit: & celestinū & pelagiū & iulianū hereticos dānauit. Et cōstituit ut quicūq; natus fuerit etiā de xp̄iana per baptismū denuo renascat: qd̄ pelagius dānauit. Qui etiā pelagius asserebat hominē sine gratia dei posse saluari: & unūquēq; suis meritis propria uolūtate ad iustitiā regi. Infantes xp̄ianoꝝ sine peccato origīali nasci. Quos omnes errores innocētius papa existēs britānie dānauit. Hic etiā decreuit ad missam osculū pacis dari. Et oleo ep̄is cōsecrato usus īfirmoꝝ omniū xp̄ianoꝝ in extremis laborantiū uti. Hic etiā excōicauit. Archadiū īperatorē: quia cōsensit ut ioannes chrysostomus de sede sua cōstantinopolitana eiiceret ab eudoxia uxore sua propter predicationē quā fecerat contra eā: q̄ circa statuā suā quā erexerat mulieres & puellas ludere compellebat: qd̄ esse uitium idolatrie chrysostomus p̄dicabat: ut dictū est supra in legēda ioānis chrysostomi. vi. cal. februarii. ¶ Hic fecit ordinationes. iiii. in urbe per mēsem decēbriū presbyteros. xxx. diacones. xiiii. ep̄os per diuersa loco numero. liiii: Qui & martyrio coronat tempore archadii principis sepultus est in cemiterio aduersum pileatū. v. cal. augu. Et cessauit ep̄atus dies. xxii. ¶ Hic etiā oriētalium & occidentalium ecclesiarum aduersus pelagianos scripsit decretum: quod successor eius zozimus ampliauit.

¶ De sancto Sampsone ep̄o. Cap. CL.

Sampson archiep̄s dolen. t̄pe iustini iunioris claruit. Qui demoriana ciuitate parentibus nobilibus ortus est. Cuius mater anna cū sterilis esset: & de fetu iam desperasset: audiuit a domino p uisionē nocte quadā se filium peritură q̄ sampson uocari deberet: & ep̄s futurus esset. Natus aūt puer & sampson uocatus annoꝝ. v. scholis traditus est: factusq; est monachus sub disciplina eltachi egregii britānoꝝ magistri: qui p sp̄m de illo p̄nūciauit: q̄ adhuc futurus foret ep̄s mirabilis in īsula britānoꝝ. Cū aūt annoꝝ. xv. iam litteris ab eodē magistro plenius eēt ībutus: die q̄dā dū de questiōe subtili dubius meditaret: solutionē ipsius diuinitus p̄cepit & a domīo audire p̄meruit q̄cūq; sibi dubia celesti reuelatiōe reserāda. ¶ Plurimoꝝ miraculoꝝ gloria claruit. Nā in horto fratrē a serpēte p̄cussum existētē q̄si mortuum liberauit. Dū aūt primo diaconus & dehic p̄sbyter a sancto dubrithyo ep̄o ordinaret uisa est columba niuea sup caput eius & dorsum residere: qd̄ similiter eidē accidit: dū p̄cessu tēporis ep̄s cōsecratus est. ¶ A duobus ei emulantibus fratribus uenenū in potu p̄pinat adeo p̄ualidū: ut de ipso primitus aīal gustās repente crepuerit: qd̄ tamē sanctus uir sine lesiōe potauit: unde & unus ex aduersantibus fratribus ad penitētiā p̄uocat: alter uero obstinatus p̄manēs a diabolo arripit: & tā diu discerpēs seip̄m uexat q̄ diu scō

orante demon ab ipso pellitur:& frater de commisso
cõterit. ¶ Cũq3 pater sampsonis dura oppressus egri/
tudie decumberet:dicebat se nunq̃:nec moritu3:nec
euasu3:nec penitentiã perceptu3:nisi sampson filius
eius ad eũ ueniret. Quod cũ sanctus audisset:quãuis ĩ/
uitus ad eum uenit:& patrẽ corpore ac mẽte sanauit:
qua ꝓpter ipse cũ uxore & filiis duobus omnibus pro
xp̃o erogatis mõasticam uitã elegit. Ve3 cũ sampson
ad monasteriũ redigeret:& serpentem in silua:qui fra
tres precedentes aggressus fuerat:iuenisset: circulo in
terra signato ipsum ĩclusit:factoq3 signo crucis repen/
te intra circulũ reptile interemit. Hic sanctus dolense
monasteriũ fundauit:cuius abbatie anno dimidio p̃/
fuit:inde ad antrũ secretissimũ secedens solitariã uitã
duxit:ubi deficien te sibi aqua fontem orans de terra
ꝓduxit. ¶ Cũ quidã episcopi in cathedra sancti petri:
ut moris erat:ad ordinãdos tres ep̃os cõuenissent: &
duos solũmodo habẽtes de tertio dubitarent. Visum
est sampsoni per noctẽ:q̈ a tribus ep̃is in ecclesia duce
ref:quos ex nomine didicit & petrũ iacobũ & ioannẽ
apostolos:& ĩtellexit se procul dubio ep̃m consecran/
dũ. Statimq3 sancto dubrithyo ep̃o angelus domini re/
uelauit sampsonẽ abbatẽ esse tertiũ: qui esset in ep̃m
ꝓmouẽdus. Sicq3 ad archiepiscopatũ diuinitus subli/
maf & ecclesie dolẽsi p̃ficitur. ¶ Hic cũ die cõsecratio
nis sue celebraret uisa est flãma ex eius ore ꝓrũpere:ui
si & sunt angeli ei administrare. Deinde p uisionẽ mo
nitus matrẽ ꝓpriã patre defuncto uisitauit:eãq3 in do
mino cõfortauit. Dũq3 nauigio britãniã rediret:priua
tũ quẽdã nobilẽ se anxie p̃stolantẽ in littore repperit:
& iterrogãs quid sibi uellet audiuit:q̈ sibi fuerat a do
mino reuelatũ uxorẽ suã leprosam ab ignoto sibi pe/
regrino curandã:quẽ sampsonẽ esse nullatenus dubi
tabat:unde & sibi pro cõiugis liberatiõe supplicabat.
Quã scũs uir illico a lepra mũdauit:& uiq3 ad p̃fectã
uitã reduxit:ipse uero postmodũ in ardua penitentia
p̃seuerauit. Nã nũc post:biduũ nũc uero post triduũ:
nũc aũt post septimanã itegrã cibũ sumebat. Aliquan
do p totã q̃dragesimã ter omnino nec ultra gustabat:
Sicq3 gregẽ sibi cõmissum mo3 exẽplo docẽs pIter ac
sermõe:qeuit ĩ xp̃o. v. cal. augu. Sepultusq3 est ĩ suo:qd̃
primus erexerat:mõasterio dolẽsi clarẽs miraculis.

¶ De sancta Martha uirgine. Cap. CLI.

MArtha uirgo hospita xp̃i syro patre eucha
ria matre regali ex progenie descendit. Nã
pater eius syrie & maritime & multarum
ora3 dux extitit: Tria ãt oppida. s. magda/
lum & utrũq3 bethaniã & partẽ hierosolyme martha
cũ sorore iure materne hereditatis possidebat: ut su/
pra de his actũ est in historia magdalene. xi. calẽ. augu.
Ministrabat aũt domino nobilis hospita:& sorore ex
summo zelo pariter ministrare uolebat. ¶ Illã uero
hemorrhoisam quam xp̃s a fluxu sanauit sanguinis:
Ambrosius dicit marthã fuisse. Refert etiã eusebius ĩ
. vii. libro ecclesiastice historie:q̈ mulier hemorrhoisa
postq̃ sanata fuit in suo uiridario statuã suam fecit: &
imaginẽ xp̃i cũ ueste & fimbria sicut eum tetigerat:&
eã plurimũ uenerabaf. Herbe uero sub statua crescen
tes cũ fimbriã attingerẽt:tãte uirtutis fiebant:ut eo3
cõtactu infirmi sanarenf. Ipsam aũt xp̃i imaginem:ut
habef in tripartita:iulianus apostata inde subtulit: &
suã ibidẽ collocauit:que ictu fulminis confracta fuit.
¶ Post ascensionẽ aũt xp̃i cũ facta esset discipulo3 p̃se
cutio:martha cũ maria magdalena & lazaro fratre ip
sa3 & marcilla marthe pedisseq̃ & cũ sancto maximi
no:q eas baptizauerat:& aliis pluribus ablatis uelis re
mis & gubernaculis oĩbus naui a iudeis ĩponunf: &
sic in pelago dimittunf:q deo duce massiliã applicue/
rũt:ut supra dictũ est in historia magdalene. Qui post
q̃ massiliã ad fidẽ xp̃i duxerũt:territoriũ aquẽ adie/
rũt:& ibidẽ populũ conuerterunt. ¶ Eodẽ tp̃e erat in
nemore sup rhodanũ inter arelatũ & auinionẽ draco
qdã medius aĩal:medius piscis:grossior boue: lõgior
equo:habens dẽtes ut enses acutos:qui latẽs in flumi/
ne trãseuntes pimebat:& naues submergebat:ad quẽ
martha a populis rogata accessit:ipsumq3 in nemore
hominẽ manducantẽ inuenit:quẽ cruce domini ꝓdu
cta aqua benedicta aspersit:moxq3 ip̃m uelut agnũ cĩ/
gulo ꝓprio alligauit:quẽ populus cõtinuo lãceis & la
pidibus interemit:uocabaf aũt draco ab incolis tara/
chonus:unde in huius memoria locus ipse ab incolis
tarachonus dicif:q antea nerbac. i. niger locus uocaba
tur. Ibi igif martha de licẽtia sancti maximini & soro
ris remãsit:& soro3 multa3 cõgregato cõuẽtu eccle/
siã in honorẽ dei genitricis edificauit:mõasteriũq3 cõ/
struxit:ibiq3 ieiuniis & orõnibus quotidie uacabat:&
mira se penitẽtia affligebat. ¶ Quadã uice cum apud
auinionẽ inter urbẽ & rhodanũ p̃dicaret:qdã iuuenis
ultra flumẽ cõsistens:eiusq3 uerba audire cupiẽs:cum
nauigio careret:natare cepit: sed ip̃m ĩpetũ fluminis
necauit:cuius cadauer uix secũda die repertũ:ante pe/
des beate marthe ducif:cuius orõne cõtinuo iuuenis
suscitaf. ¶ Beata igif martha in uirginitate p̃seuera/
uit:& nunq̃ uiri cõtuberniũ habuit. Obitũ eius ante p
annũ ei dominus reuelauit:ĩ quo toto anno febribus
elaborauit:ante octo uero dies sui exitus ãgelicos cho
ros sororis sue aĩam ad celos deferre cõspexit:& cõuo
catis sororibus nũciauit. Cũ aũt finẽ suũ appropĩquã/
re sentiret:astãtes admonuit:ut luminaribus accensis
circa se usq3 ad noctẽ mediã uigilarẽt. Custodibus ue/
ro somno grauatis uẽtus uehemẽs irruit & lumina/
ria extinxit:malignorũq3 spirituũ turba affuit. Sed dũ
uirgo orasset:sororẽ sibi assistentẽ aspexit: que facẽ te
nẽs lãpades accendit:dũq3 se ex nomine mutuo uoca/
rẽt:ecce xp̃s affuit:& marthã ad celestia inuitauit. Cũ
aũt ad extrema aduenisset:se foras deferri fecit: ut ce/
lum aspiceret:ac cineri cõsperso se supponi iussit:& si
gnũ crucis corã se teneri:atq3 passionẽ secundũ lucam
sibi legi:& dum diceref:pater in manus tuas &c. ipsa

spiritũ emisit.iiii.cal.augu. ℭ Sequenti die dominica dum laudes circa corpus eius exoluerent:& hora tertia beatus frõto eps̃ petragorice celebraret:& post epistolã in cathedra dormitasset:xp̃s ei apparuit:& ut se sequeretᷓ admonuit:qui ambo subito tharachonũ uenerunt & circa corpus marthe ceteris respondẽtibus exeqas pegerũt: ac corpus in sepulchro suis manibus sepelierũt. Cũ ãt petragorice finito graduali diaconus lecturus euangeliũ benedictionẽ petẽs ep̃m excitaret: ille se a xp̃o asseruit tarachonũ ductum fuisse: & corpus marthe sepulture tradidisse:anulũq suũ & chirothecas:que corpus locaturus deposuerat:se ibidẽ phibuit dimisisse. Missi igitᷓ nũcii:& ut eps̃ dixerat:inuenientes anulũ & unam ex chirothecis rettulerũt: aliã uero ibidẽ in miraculi testimoniũ dimiserũt. ℭ Processu uero tp̃is:clodoueus rex frãcorum graueᷓ rhenium dolorẽ patiẽs:cũ ad eius tumulũ liberatus fuisset: ecclesiã & locũ dotauit:& trium miliariorum spatio in gyro predia cuncta eidem concessit.

ℭ De sancta Marcilla pedissequa marthe. Ca. CLII.

MArcilla marthe pedissequa fuit. Hec mulier illa fuisse perhibetᷓ:que luce.xi.ca. Extollens uocẽ de turba:uentrẽ qui xp̃m portauit:& ubera que illũ lactauerunt: beatificare pmeruit. Hec cũ ipsa domina sua a iudeorum finibus expulsa:& cũ aliis discipulis;ut supius actũ est: massiliã deuenit:ipsam usq ad eius obitũ nõ dimisit: ipsiusq uitã & gesta conscripsit:que post eius uite finẽ in sclauoniã pergens & ibidẽ xp̃i euangeliũ predicans post decimum annũ a dormitione marthe in pace quieuit:corpus cuius aquis translatũ iuxta corpora beate marie magdalene & sancti maximini ac sancti cedonii sepultũ est:ut supra dictum est in gestis maximini ep̃i.iiii.idus iunnii.

ℭ De sancto Simplicio Faustino & Beatrice martyribus. Cap. CLIII.

SImplicius & Faustius atq beatrix sub diocletiano imperatore passi sunt in urbe roma. Qui diocletianus predictos duos germãos detẽtos multisq suppliciis affectos: iussit pro xp̃i nomine decollari:& corpora per pontẽ lapideum in tyberim iactari. Que dei nutu iuẽta sunt in loco qui uocatᷓ sextũ philippi uia portucñ:que sancta beatrix eorum quondã germana collegit:& cum sanctis crispo & ioãne p̃sbyteris in ipso loco sepeliuit. Et exinde apud sanctam lucinã morabatᷓ. Cũ aũt lucretius imperatoris uicarius ambiret p̃diũ quoddã ipsius beatricis predio suo uicinũ occasione reperta eã teneri fecit:& diis ĩmolare precepit. Quã renuentẽ carceri mãcipauit:deinde noctu a seruis suis eã prefocari mãdauit. Cuius corpus lucina rapiens iuxta germanorum corpora sepeliuit. Qui passi sunt.iiii.cal.augu. ℭ Post hec lucretius predium beatricis ĩtrauit:ubi facto amicis suis conuiuio martyribus ĩsultabat. Infantulus uero lactens pannis ĩnuolutus de gremio matris que ibi aderat exclamauit. Audi lucreti:occidisti & inuasisti: ecce datus es in possessionem inimici. Statimq lucretius tremens a demone arripitur: & per tres horas adeo uexatus est:ut in ipso conuiuio moreretᷓ. Quod astantes uidentes conuersi sunt. Passi sunt autem circa annum domini.cclxxxvii.

ℭ De sc̃o Felice papa secũdo & martyre. Ca. CLIIII.

FElix papa & martyr huius noĩs secũdus natiõe romanus ex patre anastasio:liberio pape in ep̃atu romano successit:seditq annũ unũ. Hic fuit catholicus uir:& cõstituit ut ep̃s uocatus ad conciliũ ueniat. Huius p̃decessor liberius cũ nollet arriane heresi cõsentire missus est in exilium a cõstantio augusto filio constantini:& ibi p triennium moratus est. Quapropter uniuersus clerus & populus romanus loco eius felicẽ ordinauerũt. Qui quidẽ felix cõcilio cõuocato corã.xlviii.ep̃is: constantiũ ĩperatorẽ arrianũ hereticũ & duos presbyteros ei fauẽtes scilicet ursatiũ & ualentẽ cõdẽnauit;pro eo uidelicet;quia idẽ cõstãtius in heresim arrianorum plabẽs ab eusebio nicomedienĩ ep̃o fuerat rebaptizatus. Qui ursatius & ualens:post dies aliquot rogauerunt cõstãtium;ut liberiũ de exilio reuocaret:ut una tantũ participatione cõicarent. Quorum suasionibus augustus ĩductus;& quia felix eũ dãnasset indignatus: felicẽ de ep̃atu suo eiecit:& liberiũ eo pacto reuocauit: ut sibi & aliis quos dãnauerat cõicaret:liberius igitᷓ in heretica prauitate consensit exilii tedio affectus. Et sic in tãtum psecutio excreuit:ut quãplurimi p̃sbyteri & clerici liberio non phibente intra ecclesias necarentᷓ. Tenuitq liberius potentialiter basilicas apostolorum petri & pauli:& cõstãtinianã annos.vii. Felix uero de ep̃atu eiectus habitabat in predio suo uia portucñ. Inde ab hereticis post annos.vii.ad urbẽ tractus martyriũ capitis obtruncatiõe promeruit. Et sepultus est in basilica quã ipse construxerat uia aurelia.iiii.cal.augu. circa annũ domini.ccclxl. Et cessauit ep̃atus usq ad obitum liberii. Nã dies felicis omnes sub tempore liberii computantur propter occasiones memoratas.

ℭ De sc̃o Felice Papa.iiii.cõfessore. Cap. CLV.

FElix papa huius nominis quartus natione samnius ex patre constantino. Ioanni pape primo in põtificatu romano successit. Et sedit annos.iiii.mẽses.ii.dies.xiii. Hic cõstituit ut infirmi ante eorum transitũ oleo sancto inunguntᷓ. Hic patriarchã cõstãtinopolitanũ arriane heresi maculatũ excõicauit:& heresiarchã dãnauit. Et postq̃ in omni sanctitate sedem apostolicam feliciter gubernauit:uirtutibus fulgens ad christũ migrauit. Et sepultus iacet apud sanctum petrum apostolum. Et cessauit ep̃atus mensem.i.& dies.xv.

ℭ De sc̃o Lupo ep̃o. Cap. CLVI.

LVpus ep̃s trecheñ leucorum familie primus fuit. Qui uxorẽ quãdã noĩe punimolã sancti germani arelateñ ep̃i germanã in seculo habuit. Anno uero.vii.coniugii sui ambo ep̃i cõmuni uoto ad deũ conuersi monachalẽ uitã elegerũt;unde & lupus seculo relicto ad sanctũ honoratũ abbatẽ lerineñ adiit:& factus mõachus biẽnio secũ mãsit. Dehinc cũ sc̃o germão cognato suo in britãniã prexit. Post annũ aũt regrediẽs;ut q̃ sibi remãserãt paupibus dispẽsaret:diuino nutu trechasine ciuitatis põtifex factus est. Hic ciuitatẽ suã sua oróne ab hunorũ exercitu oẽs galliarum urbes deuastante saluauit. Cũ enim attile flagello dei hunorum principi occurrisset:& pro patria ĩtercederet:& princeps ferox ciuitatẽ oĩno delere pponeret diuina uirtute tã ip̃e q̃ oĩs exercitus cecitate percussi transierunt p ciuitatẽ a porta usq ad portam neminem uidentes aut ledentes. Sicq patria

saluata est. ¶ Hic mulierē paralyticā sanauit. Puellā q̄ demonis oppssiōe muta effecta fuerat: nō dū a demonio liberauit: sed etiam ei loquelam restituit. Aliaq; plurima miracula perfecit. Et anno. xxv. episcopatus sui sanctitate pollens ad dominum migrauit. iiii. calē. augusti. Sepultus in ecclesia sua.

¶ De sanctis Flora & Lucilla uirginibus & sociis martyribus. Cap. CLVII.

Flora & Lucilla uirgines cum sociis suis eugegio & aliis ratione martyrium sub helio urbis pfecto passe sunt. He cū cēnt sorores xpiane sanctimōiales: & ex urbe roma ori unde ab eugenio barbaroꝝ rege capte sūt: & in aphricam ducte. Quas cū tyrānus uiolare uellet: dixerūt regi: se deū celi habere sue uirginitatis custodē: & corruptionis ultorē. Quod ille audiens timuit: easq; reuereri cepit: atq; in quodā cubiculo īclusit adhibitis ancillis ad ministerium eaꝝ: que ieiuniis & orationibus ītendebant. Rex uero cū sepius ad bellū pdiret: eaꝝ se orōnibus cōmendabat: & cōtinuo de hostibus uictoriam reportabat. Omniaq; ipsi ad uotū pspere succedebant. Sicq; uiginti annis apud barbaꝝ permanētes: post ipsum tempus diuinitus admonent: ut romam redeant: & martyrium pcipiant. Quod cū regi retulissent ipse iam mente xpianus effectus diuino spiritu tactus: uirgines deserere noluit: sed relicto regno una secum romā peruenit. Ipse aūt ab helio prefecto cōprehense cum sacrificare nollēt capite puniunt: cū qbus & eugenius se christianum pfitens simul etiā decollatur. Hoꝝ exēplo antonius theodorus dionysius apollonius capanus piosus corseus chorigenes pacus saturnus uictor & alii nouem: quoꝝ nōia minime reperta sunt: se christi cultores acclamantes ab eodem pfecto gladio cesi martyrio coronatur: quorum omniū passio agitur quarto calendas augusti.

¶ De scis Abdō & Senen martyribus. Ca. CLVIII.

Abdon & Senen martyres passi sunt rome sub decio cesare. Cū enim idē īperator babyloniam & quasdā persaꝝ puincias superasset: quosdam xpianos inuenit: quos oēs teneri fecit. Et pollochronium qdem epm in babylonia ciuitate īterfecit: ut supra in eius passione dictū est. xiii. cal. martii: cuius corpus duo subreguli persaꝝ scilicet abdon & senen christianissimi sepelierūt. Ceteros uero xpianos uidelicet parmenium: elimam: chrysotellū pbyteros: & lucā: ac murium diacones in cordulam ciuitatē persaꝝ tractos martyrio coronauit: ut supra in eoꝝ passione dictū est. x. cal. maii: quorum etiā corpora pdicti sancti subreguli tumularunt. Quod cū decius cognouisset: eos teneri fecit: & uinctos catenis atq; diuersis afflictos penis romā secū duxit. Eosdem quoq; in cōspectu totius senatus psentari mādauit presente ualeriano pfecto: ut aut sacrificarent: & rerum suaꝝ libertatē reciperent: aut feraꝝ morsibus interirent. Quos sacrificare cōtemnētes tradidit ualeriano pfecto puniendos: qui eos ad amphitheatrum adduxit ante simulacrū solis: eosq; ad sacrificia cōpellebat. Contemnētes aūt & in simulacrū expuētes: primo plūbatis diutius ceduntur: deinde in amphitheatrum īroducunt: & ad eos duo leones & q̄tuor ursi dimittunt: qui cum sanctos nō lederēt: sed pedes eoꝝ lingentes ipsos custodirent: iniectis in feras gladiis leones & ursi occisi sunt. Deinde abdon & senē iussu ualeriani gladio capite trūcati sunt: & ligatis pedibus tracti ante solis idolum dimissi sunt. Sed cū eoꝝ corpora ibidem triduo iacuissent: quirinus qdā subdiaconus ea collegit: & in domo sua occulte sepeliuit: ubi latuerūt usq; ad tēpora cōstantini: & tūc beati martyres se fidelibus reuelauerūt. Sicq; corpora eoꝝ inde leuata sunt: & in cemiterio pontiani translata: passi sunt autem tertio calendas augusti.

¶ De sanctis Maxima Donatilla & Secunda uirginibus & martyribus. Cap. CLIX.

Maxima: donatilla: & secunda uirgines passe sunt apud aphricam in ciuitate taburbo lucernaria sub psecutione galieni īperatoris iudice anolino: qui sanctas uirgīes sorores maximā & donatillā comprehensas ad ciuitatem taburbitanā duci iussit aceto & felle potatas omniq; eis cibo negato. Quas dū pertractas uidisset secūda uirgo: q̄ erat in supioribus domus sue annoꝝ. xii. oībus contēptis ipsa secuta est. Sequēti uero die anolinus duas germanas sibi assistētes & xpm cōfitētes iussit uerberibus diu affligi: & calcem sup plagas spergi atq; fricari: deinde in equuleo extēdi & torqueri. Et post hec eisdē statuā ad sacrificandū offerri: in quam dū ille cōspuissent: fecit eas iudex in craticula ad carbones ignitos sterni: & prunas super eaꝝ capita adiici. Postmodū uero in theatrū ad ludibrium poni: & ab oibus cōculcari. Cui cū nūciatū esset: & q̄ secūda xpiana eis adhereret: oēs tres īsimul ferro uictas anolinus ad bestias in arena damnauit: laxatusq; eis ursus ferocissimus uestigia earum lingebat: quod cernens iudex eas gladio cedi iussit: quarum corpora christiani sepelierunt in urbe prefata. iii. calendas augusti.

¶ De scō Fantino cōfessore. Cap. CLX.

Fantinus confessor nobilis syracusanus de domo de madica fuit: cuius pater fantius cum uxore nobili delētino noīe deodata: quis gētiles essent elemosynas tamē largas pauperibus tribuentes: cū ple carerent: deos paganoꝝ pro suscipienda sobole iugiter exorabāt. Nocte autem quadā pater in somnis uidit se cum coniuge corā deo patre assistere ad iudiciū uocatū: & propter infidelitatem ad inferna dānari: sed xps interueniens & plagas deo patri obiiciens promittit illis filium nasciturū & fantinum nominandū: qui anno etatis sue. xii. parentes ad fidem conuerteret: & a gentilitate liberaret: & sic a summo iudice damnationis sententia reuocatur.

Nato autem puero crux niue candidior & in medio
rubicunda carni eius ſuper cor impreſſa conſpicit : &
iuxta uiſum patris puer fantinus nominatur. Qui cũ
matris uberibus aleret ſepe lectũ dimittẽs ſuper terrã
iacere cõſpicitur. Et cũ loqui iciperet: xp̃m quẽ tamen
nunq̃ audiebat ſepius nomiabat. Die uero qua .xii. an/
num pũctaliter implebat: cum iam uenationibus de/
lectaret: cum ſolo ſcutifero uenatum accedẽs p ſiluãq;
ſyracuſanã ceruos plures inſequẽs: ceteris hincinde di
ſperſis: unũ inſecutus eſt aliis uaſtiorem: in cuius cor/
nibus cruces plurime apparebant: ceruuſq; uoce hu/
mana ut ſe ſequeret admonuit. Quem ille ſecutus ad
antrum eremite cuiuſdã puenit. Cui nocte preceden/
te xp̃s apparuerat: & ut iuuenẽ ſantinũ nomine ad ſe
die ſequenti uentuꝝ in fide doceret monuerat. Et cõ/
tinuo ei ceruus diſperuit: eremita aũt fantinũ & ſcuti/
ferꝝ leontinũ nomine ad ſe uocans q̃ uiderat illis nar/
rauit: & eos in fide xp̃i erudiẽs baptizauit. Et cum iã
nox eſſet: lux de celo ſupfuſa noctẽ ſicut diem illumi/
nauit. Reuerſus aũt iuuenis parentibus que ſibi conti
gerant rettulit: eoſq; in xp̃i fide quã didicerat edocuit.
Qui memores uiſiõis quã pater de eo nondũ nato ui
derat annos .xii. cõplere ip̃m notauerũt: & cum omni
familia baptiſma ſuſceperũt: unus uero ſolus ex eoꝝ
ſeruis qui fidem recipe recuſauit: poſt dies tres ſeip̃m
in flumẽ necauit. Cum ergo fantini parentes oĩa ſua
paupibus erogaſſent: a procõſule ſyracuſanoꝝ ꝑpter
xp̃ianitatẽ detenti ſunt: una cũ ſancto Fantino. Et pri/
mo quidem ipſi oẽs plũbatis ceſi: deinde in carcerem
miſſi ſunt: ſed nocte ab angelo cõfortati ad martyriũ
animantur. Qui fantinũ diruptis uĩculis de cuſtodia
eduxit & fantium ac deodatã dimiſit. Qui mane edu/
cti cum ſacrificare renuiſſent ambo pariter decollant.
Fantinus uero angelũ ſequẽs portã urbis ſibi diuini/
tus referatã exiuit: & ueniens meſanã filium cuiuſdã
ciuis cecum illuminauit: ac ip̃m cum omni familia ba
ptizauit. Cum aũt a ſtradichone capitaneo quereret
ut diis ĩmolaret: angelico monitu nauẽ ſine remo cõ/
ſcendit: & per pharꝝ in mare exiuit: naueſq; paganoꝝ
ſe inſequentes oratione fuſa ĩmobiles fecit. Ipſe uero
fugiẽs metropolim rhegyum angelo duce applicuit:
ubi aquã ſibi a matrona porrectam in uinũ cõuertit.
¶ Deinde per calabryam ad ciuitatẽ tabritanã prexit:
ubi balzanio cuidã diuiti ad ſeruiendũ ſe cõtulit : qui
eum ad equoꝝ paſcua deputauit. Quod cũ ſeruus xp̃i
fideliter & humiliter faceret tp̃e quo frumẽta triturã
tur equos per areas ad triturandũ circũferebat ; & de
pcepta mercede paupeꝝ neceſſitatibus ſubueniebat.
Cũq; hoc eius domino nunciatũ eſſet: illeq; iratus ſu/
perueniẽs ut fantinũ puniret: & equi in triturãdo la/
borarent: uiſum eſt balzanio : q aĩalia uiridia paſcua
caperẽt: & nil laboris pferrent. Fantinũ quoq; dormi/
entẽ eius dominus excitauit: & ut equos bene foueret
cõfortauit. Sed cum ſibi de narratis heſitaret: eo q ani
malia pre labore macilẽta facta cõſpiceret. Iteꝝ inopi/
nante fantino ſuperueniens: equos uidit grana teren/
tes. Tunc iratus poſt fantinum currere cepit. Illeq; fu/
giens ad motabrum flumen deuenit. Et cum euadere
nec procedere poſſet oratione fuſa aquam uirga per/
cuſſit: & ſtatim aquis ex uno pendentibus latere unda
fluminis ſubito ſe ſiccauit ipſeq; illeſus tranſiuit. Sta/
timq; aquis ad locum ſuum reuerentibus balzanius
circa flumen remanſit. Rogauit aũt fantinũ ut & ipſe
tranſire poſſet. Et cum ille ut prius aquas uirga pcuſ/
ſiſſet. Iterum alueus exſiccatur: & balzanius ſicco pe/
de cum ſuis tranſiuit. Vndaq; mox in ſuum ſtatũ re/
diuit. Qui uiſo tanto miraculo conuerſus eſt ad xp̃m
& ciuitatem tabritanam ſua predicatione ad fidẽ re/
duxit. Fantinum autem annoꝝ .xxxiii. plenus ſanctita
te die dominico in eccleſia: audita miſſa ſacraq; cõmu
nione percepta in pace migrauit ad xp̃m pridie calen.
auguſti. Super quem morientem celica lux deſcendit
& corpus inſepultum & incorruptum miro fragrans
odore diebus .xxx. permanſit. Et deinde in ipſa ciuita/
te ſepultum fuit. Ex cuius tumulo oleum deſudat:
quod cunctorum debilia membra ſanat : & carnalia
deſideria fugat.

¶ De ſcõ Germano ep̃o antiſiodorẽſi. Cap. CLXI.

GErmanus ep̃s antiſiodorẽſi nobili genere
in urbe antiſiodoro natus : & liberalibus
ſtudiis eruditus tandem romã ad diſcẽda
iura ciuilia profectus eſt: ubi gratus oĩbus
exiſtens a ſenatu ad gallias mittitur: ut ducatum bur
gũdie obtineret. Cum ergo antiſiodorẽſi urbem ſtre/
nue regeret: arborẽ pinum in platea habebat ad cuius
ramos pro oſtẽtatione uenationis: ferarum capita ſu/
ſpendebat. Quem ſanctus amator ep̃s ipſius urbis ſe/
pius de tali natiuitate redarguebat: monens ut arbo/
rem excideret ne ex hoc xp̃ianus occaſio criminis ad/
ueniret: illeq; nullatenus acquieſcebat. Die autẽ qua/
dam abſente germano: ep̃s arborem precidit & incẽ/
dio conſumpſit. Quod germanus audiens cũ militi/
bus ep̃m aggreſſus mortem ei intentauit : ſed ille pa/
tienter ferens germanũ ſibi in ep̃atu ſucceſſurum p̃di
xit. Et furẽti cedẽs aliquã diu in auguſtuduno latuit.
Reuerſus autem poſt modicum obiit: & omnis plebs
germanum in epiſcopum elegit. Qui ſubſtantia pau/
peribus erogata & uxore in ſororem commutata: ip/
ſe per annos .xxx. mira penitentia ſe afflixit: ieiuniis &
orationibus aſſidue intentus : predicationi ſolicitus:
& pauperũ prouiſor ſtudioſus. ¶ Hoſpitatus in quo/
dam loco: dũ poſt cenam iterum pararet: admirans i/
terrogauit: cur hoc fieret. Qui reſponderunt: q bonis
hominibus & mulieribus: que de nocte incedunt: illa
parabant. Sanctus autem ipſa nocte uigilans uidit de/
mones ad menſam informis diuerſoꝝ hominũ ueni
entes: & precipiens ne abirent: familiam excitauit : &
ſi perſonas illas cognoſcerẽt inquiſiuit: qui cũ plures
ibidem uicinos ſuos & uicinas eſſe dicerent : miſit ad
domos ſingulorum: qui omnes in ſuis lectulis inuẽ/
ti ſunt. Adiurati autem illi ſe demones eſſe dixerunt:
qui ſic hominibus illudebant. ¶ Cum tempore quo/
dam aſſumpto lupo ep̃o trechaſino in britãnias per/
geret ad hereticos extirpandos: qui ibi maxime uige/
bant: ortam in mari tempeſtatem ſua oratione confe
ſtim ſedauit: & britanniam accedens hereticos mira/
biliter expugnauit. ¶ Cum in quodam loco ĩfirmus
decumberet: & locus totus incendio conflagraret: ro/
gatus ut inde aſportatus ignem euaderet: ille ſe flam/
mis opponi fecit : & ultra citraq; omnibus conſum/
ptis ignis hoſpitium eius non tetigit. ¶ Dum ad bri/
tannias iterum rediret: ut hereticos confutaret : qui/
dam eius diſcipulus apud cormodorum infirmatus
deceſſit. Rediens inde uir ſanctus ſepulchrum aperiri

fecit:ipsumq; uocãs ex nomine quid faceret: & an ad/
huc secum militare uellet requisiuit. Mox ille residẽs
cuncta sibi constare suauia dixit:ac se huc nolle reuo/
cari respondit:& iubente germano iterum obdormi/
uit. ¶ Cum in britannia predicaret:& rex ei ac sociis
hospitium denegasset:bubulcus regis a palatio rediẽs
germanorum cum sociis fame & frigore laborantem
in domo sua suscepit:& uitulum:quem solum habe/
bat:hospitibus occidit. Post cenam uero sanctus eps
ossa uituli seruata super pellem componi fecit: & ad
eius orationem uitulus sine mora surrexit. Deinde re
gem constanter de impietate redarguit:& regnũ eius
ad extraneum transiturum prophetico spiritu predi/
xit. Dehinc cunctis stupẽtibus bubulcum diuina mo/
nitione regem constituit. Et extunc reges de bubulci
genere prodeuntes dominantur regi gentis britãnio/
rum. ¶ Cum saxones contra britones dimicarent: &
se paucos uiderent:sanctum illac transeũtem ad se in
auxilium aduocarunt:quibus ille uictoriam promit/
tens xp̃m predicauit:& sacro illos baptismate perfu/
dit:deide admonuit:ut die pasche omnes inermes in
xp̃i nomine hostibus occurrerẽt: & cum ipse alleluia
inciperet:omnes altis uocibus responderent. Quod
cum factum esset:tantus tremor hostes inuasit:ut ar/
mis proiectis cuncti diffugerent. ¶ Cum apud rauen/
nam esset a regina placida & a filio ualentiniano impe
ratore honorifice susceptus:& ad cenam est inuitatus:
cui regina uas argenteum maximũ cibis delicatis ple/
num misit:qui cibos famulis tradidit: & uas argenti
pro pauperibus retinuit:ipse uero scutellam ligneam
cum pane hordeaceo regine remisit:quod illa deuote
suscipiens:panem reuerenter comedit: & scutellã ar/
gento texẽs pro reliquiis seruauit. ¶ Inuitatus denuo
ab eadem regina ad palatiũ cenaturus:asello deuectus
aduenit:quibus discumbentibus asinus mortuus est.
Cumq; redire uolenti regina equũ suum mire man/
suetudinis obtulisset:ille omnino recusauit:& pergẽs
ad cadauer:asello ut surgeret imperauit:qui statim se
quasi de somno excutiens surrexit:& sanctum ad ho/
spitium deportauit. ¶ Sed anteq; de ipsa urbe discede
ret obitum suum imminere predixit:& post modicũ
febre corripitur:& die.vii.ad dominũ reuocatur. Cor
pusq; eius regina ad gallias:ut ille postulauerat:trans/
misit:Quieuit autem uir sanctus pridie calendas au/
gusti circa annum domini.cccccxxii.

¶ De sancto Fabio martyre. Cap. CLXII.

Fabianus martyr apud cesaream passus est:
qui cum fere uexilla presidaria recusaret:
christianus compertus: primo diebus ali/
quot in carcere trusus:deinde semel ac ite/
rum interrogatus : cum in christi confessione perdu/
raret:mox a iudice capitali sententia cõdemnatus est:
corpusq; eius inhumatum triduo dimissum est: de/
hinc reticulo insutum in mare demergitur:caput ui/
delicet seorsum & seorsum cadauer. Sed dei nutu sciss/
so reticulo membra capiti reuocantur: & ceruix sca/
pulis cum indiciis passionis adiungitur: quod ab un/
dis eiectum ad caternianum littus a fidelibus reper
tum & in basilica ibidem iuxta posita conditum est.
Passus est autem pridie calendas augusti:Hec ado.

Explicit liber sextus.

¶ Incipit Prologus libri septimi.

Septimus liber presentis catalogi continet
passiones & gesta sanctorũ illorũ quorũ fe/
stiuitates occurrũt infra tẽpus:in quo rep
sentat ecclesia ppagationẽ filiorũ: q fuerũt
ecclesie ipsius edificatores:qui fuerũt sancti doctores.
Hoc aũt tẽpus est a calẽdis augusti usq; ad calẽdas se/
ptẽbris. Et hoc sub figura sapientissimi salomõis: cu/
ius tũc libri legunt: cuiusq; uices gerũt in ecclesia dei
sci doctores diuina sapia repleti:ex qbus tã in grecorũ
oriẽtali q̃ in latinorũ occidẽtali ecclesia q̃tuor pricipa
liores existũt p q̃ttuor libros sapiẽtie designati. ¶ Ad
huius ergo tẽporis festa ptractanda transcurrẽdũ est.
Verũ:q2 hoc tpe libri salomonis & iesu filii syrach ab
ecclesia legunt:merito legẽdis sanctorũ huius tpis ge/
sta ipsorũ duorũ sanctorũ uidelicet salomonis pphete
& iesu syrach pmittent:quorũ dies obitus nullo loco
reperi certum est. Et quis salomon pter crimẽ idola
trie qd incurrit:ex eo q2 mulieres alienigenas adama/
uit:ut dicit.iii.regũ cap.xi.a quibusdã dãnatus asser/
tur. Mihi tamẽ iuxta aliorũ sententiã rectius uisum
est:ipm nedũ damnatũ dici nõ audere: sed potius san
ctificatũ astruere. ¶ Ad quod asserendũ me inducunt
pricipaliter qnq; rões. Primo quia ecclesiastici.xlvii.
cap.ipse salomon iter uiros gloriosos & scõs ueteris
testamẽti patres expresse cõnumerat: eiusq; laudabi/
lia opa memorant. Et quãuis etiã eiusdẽ crimina ex/
plicent:cõsideranti tamẽ subtilius uerba sapientis:po
tius apparebit ipm salomonẽ approbatũ q̃ reproba/
tũ. Ex quo conicitur: q2 sapiens iesus diuino spiritu sa
lomonem sanctificatũ manifestius cõfirmauit. ¶ Se/
cũdo quia nõ est arbitrandũ: q2 deus hominẽ tanto si/
bi dilectũ:quẽ tãta gratia sublimauit:ut ipsum pre
cunctis mortalibus sapientia diuinorum & humano
rum diuinitus ei infusa dotaret:& tãta glorie diuitia/
rũ:pacis:& regni dilationis abundantia ditaret:ad tã/
tam miseriã deuenire permisisset:ut ipm in obstina/
tione idolatrie finire cõsenserit:quin potius ut tradũt
hebrei circa uite finem de cõmissis penituit. Unde p/
pter hoc librũ de contemptu mundi : qui ecclesiastes
dicit:composuit. Ex cuius textu libelli etiã satis appa
ret:q2 ipm cõposuit i ultima senectute. ¶ Tertia quia
ipse templum sanctissimũ domino edificauit : quod
nec ipse dauid pater eius edificare pmeruit. Quis eni:
qui dei perfecta intueatur clarius opa:audeat opinari
gloriosum deũ:qui Dauid pphetam sanctissimũ ob
id solum a templi cõstructione phibuit:quia sangui/
nẽ inimicorũ dei fuderat etiã iuste & domino imperã
te:uoluisse idem templũ locũ uidelicet diuine habita
tionis electũ ab homine fabricari:quẽ psciuisset eter/
ne damnationi obnoxiũ:ob eius crimina deputãdũ?
¶ Quarto:quia ipsum salomonẽ:ut in multis appa/
ret:dominus pphetico spiritu repleuit. Nam & pluri
ma de christi humanitate predixit. Et si opponat : q2
& balaam ariolus prophetauit. Respondetur:q2 non
erat ille magus de electo populo hebreorum : sed ex
damnatis gentilibus oriundus. ¶ Quinto arguitur
fortissime sanctitas salomonis:ex eo q2 ecclesia dei : q̃
per spiritumsanctum cuncta disponere & facere cre/
denda est:libros salomonis iter sacre pagine uolumi/
na suscepit : in quibus fundamentaliter fides nostra
consistit tanquam approbatissimos & catholice ueri/

tatis mysteria continentes. Quod si ecclesia salomonē damnatum putaret: & ipsius opuscula: & si non expssius reprobasset: saltem iter apocripha dimisisset. Ex quibus rationibus iductus opinionem iosephi in hac parte secutus: salomonem sanctum & inter sanctoꝝ numeꝝ salua semper fidei catholice ueritate: & matris ecclesie diffinitione scribendum esse decreui. Hieronymus autem & ambrosius hoc satis declarāt. Hieronymus enim in. xvi. libro de extrema uisione ezechielis facit mentionem de salomone dicens. Quāuis peccasset: egit tamen penitentiam scribens prouerbia. ubi dicit: In nouissimis egit penitentiam: & respuit eligens disciplinam. Item hieronymus super ecclesiastē. Aiunt hebrei hunc librum esse salomonis penitentiā agentis. Ambrosius in apologia dauid. Quid de dauid dicam: & de sancto salomone: qui quoniam uulgus existimabat eum uenisse pro Christo: ne uideretur esse supra hominem nutu diuino corruit. Vbi per ambrosium dauid non dicitur sanctus: qui ab omnibus sanctus esse scitur: & salomonem sanctum nominat: ut nobis de penitentia eius dubietatem tollat.

¶ Incipit liber septimus a calendas augusti usq; ad calendas septembris.

¶ De scō Salomone rege & ppheta. Cap. I.

Salomon propheta & rex israel filius regis dauid de tribu iuda in hierusalē progenitus de bersabee olim uxore urie adhuc patre uiuente ipsiusq; iussione in regem israel inunctus fuit: ut supra dictum est in legenda dauid pphete. iiii. cal. ianuarii. Qui post parentis obitum in regno suo pacifice sedens: de fratre adonia de proditiōe regni suspecto: nece uindictā expetiit. Ioab quoq; principem militie patris sui: de homicidio: quod alias in abner principem militie saul commiserat: gladio puniuit. Abiathar quoq; sacerdotem ab altaris ministerio eiecit. Sicq; exigente iustitia sceleratorum criminā digna ultione mulctauit. Filiam pharaonis regis egypti in uxorem duxit cum adhuc undecimum annum ageret: ut tradunt hebrei: & ex ea quasi cōtra naturam roboam filium procreauit. Deinde ascendit in excelsum gabaon quem iosepus appellat hebron: & obtulit mille hostias in holocaustum super altare: qd fecerat moyses. Cui dominus per uisionem in somnis eadem nocte apparuit dicens: ut quod uellet obtinendum: continuo postularet: qui sapientiam quam omnibus donis preposuit: a domino sibi infusam impetrauit. Et reuersus in hierusalem coram arca domini gratias egit. ¶ Tunc uenerunt due mulieres meretrices corā rege de unico filio uiuēte litigātes: quē utraq; illarum suum natum nuper editum esse dicebat: alterumq; qui nocte ab una illarum oppressus fuerat: q̄libet ipsarum peperisse uel necasse denegabat. Cumq; mens omniū in huiusmodi discrimine hesitaret. Rex salomon questionem inopinanter soluit: & allato gladio: ut ait iosephus: precepit utrumq; infantem diuidi: ut utraq; mulier medietatem uiui & mortui acciperet. Quod mater uiuentis audiens: quia commota sunt uiscera eius super filio suo: petiit infantem uiuū aduersarie dari ne occideretur. Altera uero diuidi postulabat: & cognoscens rex utriusq; uocē: uero cordis fonte prolatam: infantem uiuum ei: que ipsum dimitti aduersarie postulauerat: tanquam uere matri assignauit. Et admirati sūt assessores eius qui prius sententiam quasi ab adolescēte prolatam deridebāt. Omnis quoq; israel hoc audiens diuinam sapiētiam in rege fore cognouit. ¶ Statuit autem rex. xii. prefectos super omnem terram suam: qui per singulos menses p̄bebant necessaria domus eius. Erat autem cibus salomonis per singulos dies. xxx. cori simile: & lx. cori farine. x. boues pingues: & xx. pascuales: & c. arietes excepta uenatione ceruorum & capreorum & auium altilium: sed & pisces ei quotidie innumerabiles portabant. Et fuit in diebus eius pax summa in terra: habebat quoq; salomon quadraginta milia equoꝝ currulium & duodecim milia equestriū. Et precedebat in sapientia cunctos homines & reges orientaliū & egyptioꝝ. ¶ Quarto igit̄ anno regni sui: qui fuit annus quadrigentesimus octuagesimus egressionis israel ex egypto mense maio: primo templū domini cepit edificare in hierusalem de marmore candido: quod pariū dicit̄ in monte moria in quo abrahaā olim filiū iussu diuino uoluit immolare: & in anno. xi. regni sui mensis octobris consumauit. Ita q̄ in. vii. annis & vi. mensibus cum suis utēsilibus cōpletum est. Sic enim omnia extra urbem dolata & pfecta sunt: q̄ nullū ferramentum auditū est in domo domini cum edificaret. Hiras quoq; rex tyri olim amicus dauid ligna cedrina de libano excisa per manus seruoꝝ suoꝝ salomoni administrauit. ¶ Dicitur etiam salomonem ad eruderandos celerius lapides habuisse sanguinē uermiculi qui thaminus dicitur: quo liniti marmores facilius secabant: quem iuenit hoc modo. Erat salomoni struthius habens pullū: quem sub uitreo uase iclusum: cum pater habere nequiret: tulit uermiculū de deserto: cuius sanguine uitreū liniens cōfractū est. Dū aūt consumaret edificiū positus est lapis uiuus in angulo superiori cūctis mirantibus: quia ab edificātibus nec in fundamento nec in muro unq̄ poni potuit: nec est ei iuentus locus. Et ipleta est prophetia dauid: lapidem quē reprobauerunt edificantes &c. ¶ Tēplo igit̄ consumato rex salomon menses. vii. illud solemniter dedicauit: & arcā domini de ciuitate dauid eodē transtulit. Deide ad edificiū domorum accessit: quod. xiii. annis uix compleuit. Non enim circa eas adeo feruēs erat: nec ad eas opulentia ipsi a patre sicut ad templū preparata fuerat. Fecit autem tres domos: unam sibi: & alteram uxori filie pharaonis: & tertiam domum saltus. Deinde hi rege tyro: qui sibi prebuerat auxiliū in auro & lignis ad templum domini construendum

dedit.xx.oppida in terra galilee de ſorore neptali ma/
ritima. Et extunc terra illa dicta eſt galilea gentium:
quia in ditione regis gentilis erat. ¶ Salomon etiam
miro robore muros ciuitatis hieruſalē edificauit: &
ampliauit: & nouas ciuitates in pluribus locis funda/
uit. De filiis iſrael nullum ſibi ſeruum fecit: ſed chana
neos ſibi tributarios ſubiugauit. Claſſem quoqꝫ fecit
in inſula maris rubri: que dicitur aſiongaber: & defe/
rebant ei uiri nautici de ophir aurum multum & ar/
gentum & gemmas & aromata & alia precioſa de in/
die partibus allata. Et habuit rex ſalomon diuitias in
extimabiles: unde & ī diebus ſuis q̄ſi nullius ꝓcii erat
argentū in hieruſalē: nam & ſedilia preforibus domo
rū plurima argentea erant: & tanta argenti copia quā
ta lapidū uel lignoꝝ. Oīa uaſa domus ſue erant aurea
& uniuerſa ſupellex domuſſaltus ex auro puriſſimo
erat. Et magnificatus eſt rex ſalomon ſup omnes re/
ges terre diuitiis & ſapientia: & uniuerſi deſiderabant
eū uidere: & deferebant̄ undiqꝫ ei munera & iocalia p̄
cioſa: & arma bellica: & equi & muli fortiſſimi & de/
cori. ¶ Ad huius opinionē incredibilem regina ſaba
ethiopie ſapientiſſima uenit eū tentare in enigmati/
bus: & ingreſſa eſt hieruſalē cum comitatu multo &
diuitiis. Et honorauit eam rex ultra modū: ac docuit
eā in his oībus: que ſibi ꝓpoſuit: unde admitans non
habebat ſpiritū. Veꝝ tamen tria pre ceteris admirata
eſt uidelicet domūſaltus: & ſupra templi fabricam or
dinem & frequentiam miniſtrantiū in templo. Item
ordinem & diſtinctionē regi ſeruiētium in menſa ut
in tanta multitudīe miniſtroꝝ nullus dibitaret: quis
cuius rei miniſterio fungeretur: nec etiā unq̄ opus: ut
cuiq̄ eoꝝ: ꝙ tale quid faceret: per aliū mandaret̄. De/
dit aūt regi munera. ſ. xxx. talenta auri & gēmas ꝓcio/
ſas & aromata quanta & qualia alias in hieruſalē non
fuerant uiſa. Dicit etiā ioſephus: eā dediſſe regi radicē
balſami: unde propagate ſunt uinee engaddi: cui & ſa
lomon plurima redonauit. Cūqꝫ regina ad terrā ſuā
reuerſa eſſet: tradunt quidā ipſam regi ſcripſiſſe: ꝙ p̄/
ſentialiter timuit ei dicere: ſe uidiſſe in domoſaltus li
gnū in quo ſuſpendendus eſſet quidā: pro cuius mor/
te regnū iudeoꝝ periret: & certis indiciis illud regi in
dicauit. Quod timens ſalomon in ꝓfundiſſimis terre
uiſceribus illud occultauit: & hoc lignum crucis do/
minice fuit: quod tamen paſſionis tēpore miraculoſe
ſupenatauit: ut ſupra dictū eſt ī legēda ſancti ade poſt
ſeptuageſimā. x. cal. febr. ¶ Cum aūt ſalomon iam ꝓ/
pe ſenectutē eſſet: cōtra legem dei mulieres multas gē
tilium amauit. Habuit enim uxores. lxx. & cōcubinas
.xxx. que auerterunt cor eius a domino: & ſecutus eſt
deos alienos: ne eas cōtriſtaret. Edificauit enim in ex/
celſis circa hieruſalem tria phana idoloꝝ. ſ. unū aſta/
roth deeſidonioꝝ: que iuno dicit̄. Secundū cadimū
idolo moabitaꝝ. Tertiū moloch idolo amonitaꝝ in
monte olueti e regione tēpli: quod plurimū deo di/
ſplicuit: unde poſtea locus dictus eſt locus offenſiōis.
Ideo ꝓpter huiuſmodi peccata deus ſalomoni adhuc
uiuenti aduerſarios ſuſcitauit: eiuſqꝫ regnū poſt mor
tem eius ſcindendum eſſe predixit. Sicqꝫ qui prius pa
cem habebat undiqꝫ uitam in tribulatione finiuit: &
cum annis. xl. regnaſſet mortuus eſt: ſed ut dictum eſt
ipſum circa uite finem penituit: & ſepultus eſt in ſe/
pulchro dauid patris ſui in hieruſalem. ¶ Et notan/
dum: ꝙ ſalomon dicit̄ ſenex fuiſſe: de quo mirādum
eſt: cū modicū ultra. l. annos uixiſſe legat̄. Nam. xi. an/
noꝝ genuit roboam: &. xl. annis regnaſſe dicit̄: plenī/
us ergo ioſephus hoc declarat dicens: ꝙ ſalomon ual/
de longeuus mortuus eſt: qui regnauit annis. lxxx. ui/
xit aūt annis. lxxxxiiii. Sed diuina ſcriptura eos tantū
annos exprimit: quibus anteq̄ preuaricaret̄ regnauit.
¶ Aiunt hebrei ſalomonem de idolatrie peccato peni
tentē ſe trahi feciſſe per plateas hieruſalē cauſa penitē
tie: & inde cum in templū ueniſſe quod fecerat cū. vii.
uirgis: de q̄bus dedit quattuor legis peritis: ut uerbe/
raret̄ ab illis qui cōmuni conſilio dixerunt: ꝙ in un/
ctū domini manū non mitterent: unde fruſtratus ab
illis a ſeipſo depoſitus ē: & ſeipſum uerberauit: & hec
ſunt uerba ſalomonis de ſeipſo ſcribentis. Poſtq̄ ami/
ſerat regnū: xp̄s purgauit peccata ipſius & exaltauit in
eternum cornu eius: & dedit illi thronum regni & ſe
dem glorie iſrael. ¶ Scripſit autē ſalomon libros tres
.ſ. parabolaꝝ ſiue prouerbioꝝ: & eccleſiaſten: atqꝫ can
tica canticoꝝ. Librum autem ſapientie quidam a ieſu
ſyrach conſcriptum aſſerunt: quidam ab ipſo ſalomo
ne: qui tamen apud hebreos nuſq̄ eſt: quia & grecam
eloquentiam redolet: ut ait hieronymus: & non nulli
hunc eſſe iudei philonis affirmant. Primus aūt liber ꝓ
uerbiorum in parabolis. iii. conſiſtit. Tertius in uerſi/
bus. v. qui dragmata dicunt̄. Et diſputauit de natura
arborum & herbaꝝ a cedro uſqꝫ ad iſopum. De natu
ris quoqꝫ auium & omnium animantium philoſo/
phatus eſt: per unū quodqꝫ genus parabolam dicens.
Excogitauit etiā coniurationes: quibus egritudines
mitigant̄. Alias quoqꝫ quibus demones eiicerent̄: &
alias quibus obſtricti non redirent. Et ſic ex ipſo tex/
tu biblie conſtat ipſum etiam alia uolumina cōpoſu/
iſſe: preter ea que in canone continent̄. ¶ Hec omnia
ex tertio regū a cap̄. ii. uſqꝫ ad. xi. incluſiue: & ex ſecun/
do paralipomenon a principio uſqꝫ ad cap̄. x. īcluſiue.
Et ex dictis ioſephi: hieronymi: & ex hiſtoria ſchola/
ſtica: atqꝫ ex chronicis guilelmi breuiter collecta ſunt.

¶ De ſcō Ieſu ſyrach ꝓpheta. Cap. II.

IEſus filius ſyrach ortus in hieruſalem ho/
norabilis doctor legis & diuina ſapientia
perluſtratus tempore ptolomei euergetis
regis egypti ſub ſimone onie filio ſacerdo/
te claruit: qui librum eccleſiaſticum cōpoſuit: in quo
& eiuſdem ſimonis mentionem facit. Librum etiam
qui ſapiētia intitulatur: compilaſſe dicitur: quamuis
de hoc nulla certa ueritas habeatur: qui ſapientia &
ſanctitate pollens in diebus eleazari ſacerdotes tem/
pore ptolomei philopatoris nature humane debitū
ſoluit: ſepultuſqꝫ eſt in hieruſalem in ſepulchro patrū
ſuorum: & a iudeis maxima ueneratione celebris ha
bet̄: cuius librum nepos ipſius ex filio eiuſdem cum
eo nomine ieſus ex hebreo in grecum trāſtulit: ut idē
in ipſius libri prologo teſtatur.

¶ De ſcō Petro ad uincula. Cap. III.

FEſtum ſancti petri ad uincula quattuor ex
cauſis inſtitutum fuiſſe putatur: ſcilicet in
memoriam liberationis: in memoriam ca
tenaꝝ ipſius repertionis: pro deſtruendo ri
tu gentiliū: & pro impetranda abſolutione ſpiritua/
lium uinculorum. ¶ Prima igitur cauſa eſt in memo
riam liberationis petri. Nam ſicut in hiſtoria ſcho/

lastica dicit. Herodes agrippa romam adiit:& ibi ca/
io nepoti tiberii cesaris familiarissimus extitit: unde
post aliquod tēpus tiberio defuncto caius in imperiū
sublimatus:herodē regem in iudeā destinauit. Qui
cū uenisset hierusalem:ut dicitur act.xii.occidit iaco/
bū fratrem ioānis gladio:uidens aūt quia placeret iu/
deis in diebus azymoꝝ petrū apprehēdit:& in carce/
re catenis uinctū reclusit. Angelus aūt eidem noctu
astitit & lumē in habitaculo refulsit:ac petrū a uincu
lis mirabiliter absoluit:liberūq; abire dimisit. Sequē
ti autem die dū herodes custodes detentos ꝓpter li/
berationem petri diuersis uellet penis afficere: conci/
tus in cesareā descendit:ubi dū esset sicut refert iose/
phus in.xix.antiquitatum libro:& ad eū totius ꝓuin
cie uiri unanimiter cōuenissent:ille ueste ex auro mi/
rabiliter cōtexta indutus īcipiente die ꝓcessit ad thea
trum:ubi dum primos solis radios uestis aurea susce
pisset:repercusso splēdore duplicatā spectantibus lu/
cem fulgor metalli uibrantis effudit:ut per hoc plus
aliquid de eo q̄ humane nature est artifex arrogantia
mentiret. Qui mox ad populum uti facundissimus
erat mellifluo sermone cōcionari cepit. Illico adulan/
tis uoces concrepant:ipm non hominē sed deum. Et
dum sibi oblatos diuinos honores nimia p̄sumptio/
ne susciperet:uidit super funiculū eius capiti existen/
tē bubonē:quē rome existens ab augure didicerat fu
turū ante.v.dies mortis sue p̄sagium. Et cōtinuo per
cussus ab angelo uermibus p.v.dies uiscera corrodē/
tibus expirauit. In memoriā igitur tā mire liberatio/
nis principis apostoloꝝ a uinculis:& dire ultionis in
tyrannū ꝓtinus subsecute:ecclesia festū beati petri ad
uincula solēnizat:unde & epistola in missa cantat in
qua hec liberatio facta perhibet. Et secundū hoc ui/
det q; hoc festū dici debeat petri a uinculis. ℭ Secūda
cā est in memoriā inuētionis catene. Cū enim beatus
alexander papa & martyr:q in custodia detinebatur
a quirino tribuno filiā ipsius quirini balbinā noīe ad
se in carcerem delatā:imposita boga sua in collo ipsi/
us puelle a strumate liberasset:ut supra dictum est in
passione quirini m s.iii.calen.aprilis & in passione ale
xandri pape.v.noni maii. Balbina ad xp̄m conuersa &
baptizata:ipsam bogā apud se ex deuotione retinens
frequēter osculabatur. Quod cū faceret alexander pa
pa ipsam exhortatur ut bogā illam dimittat: sed cate
nas beati petri diligenter inquirat:q̄s si reperire pos/
sit eas cum summa deuotione retineat. Quirinus igi
tur ad instantiā filie in carcere ubi petrus detētus fue
rat diligenter catenas inquiri fecit: easq; tādem reper
tas filie cōcessit:que in cal.augusti reperte sunt. Tunc
sanctus alexāder hoc festum in memoriā catenaꝝ pe
tri in cal.aug.celebrandum īstituit:& in honore eius
ecclesiā fabricauit:quā & ad uincula noīauit: & ibidē
catenam ipsam reposuit:ubi in ipsa solēnitate multi/
tudo populi congregatur:& petri uincula deosculan
tur. ℭ Tertia cā institutionis est secundū bedam. Cū
enim octauianus imperator rēpublicā primus & mi
rabiliter auxisset: augustus primus omnium uoca/
tus est:unde & hunc mensem qui prius sextilis dice/
batur:quia sextus a martio:suo noīe intitulauit:eum
augustum uocans. In memoriā igit octauiani augu/
sti omnes romani primam diē ipsius solenniter cele/
brabant:& diuinos quodāmodo honores gentili pri
cipi exhibebant:usq; ad tempus theodosii īperatoris
qui cepit regnare anno domini.cccxxv. Eudoxia igit
filia ipsius theodosii uxor ualentiniani hierosolymā
ex uoto perrexit:ubi quidā iudeus pro magno mune
re catenā ei obtulit qua sub herode petrus apostolus
uinctus fuit. Cū ergo romā redisset:& romāos in ho/
norē augusti cesaris in calendis ipsius mēse solēniza/
re uideret:cogitās q; non de facili a tali eos errore re/
uocare posset:cogitando tractauit:ut obseruantia q/
dē sic staret:sed in honorē beati petri fieret:& ipsum
diem ois populus ad uincula noiaret. Habitaq; colla/
tione cū pelagio papa multis exhortationibus popu/
lū induxerūt ut memoria principis paganoꝝ transi/
ret ad memoriā pricipis apostoloꝝ. Tūc imperatrix
catenā quā de hierusalē attulerat protulit:& papa illā
qua petrus rome uinctus fuerat eduxit. Hec igit illi
sociata ita miraculose una catena facta est:acsi semper
una & eadem extitisset. Ipsa igit uincula papa & regi/
na in ecclesia sancti petri ad uincula posuerunt: & ip/
sam multis priuilegiis dotauerūt. Ac predictum diē
ubiq; celebrem fore instituerunt: uidelicet cal.augu/
sti. ℭ Anno domini.cccxl.quidā comes othonis īpe
ratoris a diabolo crudeliter arreptus in tantum ut se
ipsum dentibus laceraret:ad ioannē papā ducitur: ut
catenā ipsa eius collo circūdaretur. Sed dum alia cate
na furentis collo fuisset imposita nihilq; ex hac ꝓue/
niret salutis:nimirum ubi nihil erat uirtutis: tādem
petri catena producit & furentis collo īponitur: sta/
timq; demon ab ipso effugat. Tunc theodericus me/
ten.eps ipsam catenā arripuit:& illā se non dimissuꝝ
nisi pars eius sibi cōcederet:aut sibi manus abscidere
tur:asseruit. Tandē cum de hoc multa cōtentio esset:
imperator litigiū sedauit:& ex illa catena a papa anu/
lum unum ep̄o impetrauit. ℭ Quarta cā huius festi
institutionis esse pōt:quia dominus petrū a uinculis
miraculose absoluit:& eidē ligādi atq; soluēdi pote/
statē cōcessit. Nos etiā qui uīculis peccatoꝝ obligati
tenemur:absolui indigemus:Ideo igit solēnitatē pe/
tri ad uīcula celebramus:ut sicut ille a uinculis absol
ui ꝓmeruit:& sicut absoluendi potestatē accepit: sic
& ipse a peccatoꝝ uinculis nos absoluat. Hāc uero ul
timam cām institutionis quis de facili perpēdere pōt
si uideat:q; absolutionem a uinculis in apostolo factā
epistola memorat: Absoluendi ei concessam euange/
lium recitat:& absolutionem ab ipso nobis fiendam
oratio hodierna depostulat.

ℭ De sanctis Machabeis martyribus. Cap. IIII.

Machabei martyres septem fratres fuerūt: qui cum matre reuerenda pro obseruatione legis diuine sub antiocho rege in hierusalem passi sunt: prout in .ii. machabeoꝝ cap. vii. plenius continet. Cum enim porcinas carnes nollēt comedere. Primo plagis taureaq; iubente rege uexati: deinde singillatim unusquisq; eoꝝ amputatis linguis: & cute capitis cū capillis abstracta: atq; precisis manibus in sartagines & ollas eneas accensas missi spiritū tradiderunt: quos mater mirabilis in suppliciis hortabatur: & constanti animo ad tolerantiā inuitabat. Que tandem omnibus per ignem consumatis: ut dictum est: & ipsa similiter eadem pena cruciata martyrii corona filiis sociata est. ¶ Et notandum: q; ecclesia orientalis facit festa de sanctis utriusq; testamēti. Occidentalis aūt non facit festa de sanctis ueteris testamēti: eo q; ad inferos descēderunt: preterq̄ de innocentibus: eo q; in ipsoꝝ singulis xp̄s occisus est: & de machabeis. Et hoc ꝑpter quattuor rōnes. ¶ Primo ꝑpter prerogatiuā martyrii: qa inaudita supplicia ultra alios testamenti ueteris passi fuerunt. Et hec est ratio comestoris. ¶ Secūdo ꝑpter representationē mysterii. Septenarius eni est numerus uniuersitatis: significat enim in istis oēs sancti ueteris testamēti celebritate digni: & in his septē ceteris oībus reuerentia impenditur. ¶ Tertio ꝑpter exemplū patiendi: ꝑpo nunt enim in exemplū fidelibus: ut sic eorum constantia ad zelum fidei animent & ad patiendū ꝑ lege euāgelii: sicut & illi passi sunt ꝑ lege moysi. ¶ Quarta est propter causam supplicii. Nā pro defensione legis fuc talia supplicia passi sunt: sicut & christiani pro defensione legis euangelice patiuntur. Has tres rationes assignat ioannes beleth in summa de officio. Passi sunt autem calendis augusti.

¶ De scō Eusebio epō & martyre. Cap. V.

Eusebius eps & martyr semper uirgo existens: dum adhuc catecuminus eēt: ab eusebio papa baptisma suscepit & nomē. In quo baptismo manus angelice uise sunt: que ipsum de sacro fonte leuauerunt. Matrona quedam eius pulchritudine capta: cum ipsius cubiculum adire uellet: custodientibus angelis peruenire non potuit: unde facto mane ab eo ueniam postulauit. Ordinatus presbyter tanta sanctitate emicuit: q; dum celebraret sepius ei angeli ministrarēt. Cumq; arriana pestis italiam totam inficeret. Imperante constantio eidem heresi fauente: iulianus papa eusebium in uercellēsi episcopum cōsecrauit: que tunc inter urbes italie quodāmodo principalis erat. Quod audientes heretici fores ecclesie clauserunt: at eusebius urbē ingressus ante hostiū maioris ecclesie: que est dei genitricis genua flexit: & omnia hostia sua mox oratiōe reserauit. Auxentium mediolaneū episcopum arrianū de epatu eiecit: & dionysiū ei catholicum surrogauit. Quapropter indignatus constantius imperator multorū epoꝝ concilium ordinauit: & dionysiū epm accersiuit: multasq; ad eusebiū epistolas destinauit: qui sciēs maliciā in multitudine ꝑualere uenire cōtempsit: sed suam senectutem opposuit: unde imperator contra eius excusatiōem statuit in mediolaneū ciuitate: que ꝑpe erat: concilium celebrari: ubi cum eusebium deesse uidisset iussit arrianos fidem suam describere: & dionysium episcopum mediolaneū: & .xxix. epos catholicos cōpulit subscribere: quod audiens eusebius mediolanū accessit: & multa se passuꝝ predixit. Cū aūt ad quendam fluuium existēs in itinere peruenisset: nauis ex alia parte fluminis existens: eo iubēte per se ad eum uenit: & ipsum cū sociis sine gubernatore transportauit: cui ꝑdictus dionysius obuiauit: & ad pedes eius ꝑcidens ueniā postulauit. Cū ergo eusebius ab imperatore: nec minis: nec blanditiis flecti posset: ut chirographo arrianoꝝ subscriberet: qn potius eusebius chirographum sibi ad subscribendū traditum cōbussisset. Iratus cōstantius eusebiū tradidit arrianis: quē protinus de medio alioꝝ epoꝝ raptū diutius flagellarunt: & per gradus palatii a sūmo id imū & ecōtrario traxerunt. Cumq; quassato capite multū sanguinis effudisset manibus post tergū uinctis ipm per collum fune trahebant. Tunc cōstantius imperator omnes epos catholicos: qui eius exemplo fuerant aīati exiliū misit. Eusebiū uero apud scythoplim urbē palestine arriani duxerunt: & ipm in quodā cubiculo adeo artissimo recluserunt: ut esset illo longitudine breuior: latitudine artior: ita ut curuatus: nec pedes extendere: nec se in latus uertere posset. Sed post modicum cōstantio defuncto. Iulianus eidem succedens: & omnibus placare uolens. Iussit oēs pacifice q̄cūq; lege sibi placita perfrui. Et sic eusebius inde exiuit: & ad athanasium alexandrinum episcopum perrexit. ¶ Post aliquot annos sopitis arrianis sub iouiniano imperatore uercellas rediit: quē populus cum exultatione suscepit. Sed regē regnāte ualente arriani repullulant: qui eusebiū extra domū supinū traxerūt & ipsum lapidibus obruerūt. Sepultus in ecclesia quā ipse cōstruxerat cal. augusti: cū esset annoꝝ .lxxxviii. circa annū domini .ccccl. Qui inter cetera talē gratiam sue ciuitati obtinuit: ut nullus arrianus ibidē uiuere posset. Hic in psalmos cōmentarios edidit & alia opuscula fecit: ut ait hieronymus libro de illustribus.

¶ De scō Bono p̄sbytero & sociis m̄ribus. Ca. VI.

Bonus presbyter: faustus & maurus diacones: primitiuus & calumniosus subdiacones: ioannes exuperantius: quirillus: & honoratus clerici. Passi sunt rome sub ualeriano: & galieno imperatoribus. Hi ex numero clericorū fuerūt. Quos beatus stephanus papa ordinauit. Cū enim predicti iperatores summo studio beatum epm uel eius clericos requirerent: posuerūt edictū in locis celeberrimis urbis preconizariq; fecerūt: ut quicunq; papā uel eius clericos agnouissent ubicūq; latere illico imperatoꝝ auribus diuulgarent. Quā de re prefatos .ix. repertos ac detentos iusserunt iperatores sineulla audientia decollari. Qui decollati sunt uia latina iuxta suoꝝ aqueductus. Quoꝝ corpora tertullinus licet adhuc gētilis sepeliuit in ipso loco iuxta corpora martyrum iouini & basilei calen. augusti.

¶ De scīs Sophia & filiabus eius uirginibus & martyribus. Cap. VII.

Sophia mulier & tres filie eius uirgines: fides: spes: & charitas. Rome passe sūt sub hadriano imperatore. Hec matrona christianissima de italico solo: cum predictis tribus filiabus suis ad urbem ueniens: multas feminas ad fidem conuertit: & exemplo sue castitatis plu

rimas mulieres christianas effectas a consortio mari/
torum subtraxit. Quapropter ad suggestionē antio/
chi p̄fecti ab īperatore cū filiabus tēta est: & in carce
rē missa in domo palladii senatoris: ubi mater in fide
christi filias hortabatur. ℭ Post dies aūt tres filie eius
educte: & hadriano presentate sunt. Cūq̧ diane sacri/
ficare nollent: primo quidem hadrianus fidē annoꝝ
.xii. a cēturionibus .xii. sibi uicissim succedētibus gra/
uiter fecit cedi. Dehinc mammillas eius amputari: de
quibus lac pro sanguine fluxit. Deinde iussit illam in
craticula assari & postmodum in sartagine frigi: oleo
cera & bitumine in ea feruētibus liquefactis. Et cum
hec omnia constantissime tolerasset: precepit illā gla/
dio extingui. Postea aūt spem annorum .x. a uiris de/
cem uernicis crudeliter taureis cedi mandauit: & dei
de in fornacem mitti fecit. ubi dum flāmis extinctis
mansisset illesa: iussit eam diutius torqueri: dehinc in
uase eneo: pice: adipe: cera: & resina liquefactis repleto
fecit immitti. Sed cum inde illesa egressa essent: prece
pit ipsam capite cedi. ℭ Demum tertiam scilicet cha/
ritatem annorum .viii. iussit suspensam diutius a ui/
ris .ix. flagellari & torqueri: dehinc in ignē copiosum
iactari. In quo dum permansisset illesa flamma pro/
rumpens plures gentilium interemit: uisi quoq̧ sunt
tres uiri sole splendidiores cum puella in igne deam/
bulantes. Inde educta iussu hadriani capitali senten/
tia plexa est. Quarum corpora mater sophia rapuit:
& .xviii. miliario ab urbe delata uehiculo sepeliuit. Et
dum ad tumulū uirginum oraret spiritū emisit. Se/
pultaq̧ est a mulieribus que eā secute fuerāt in sepul/
chro filiaꝝ. Quarum festū agitur cal. augusti.

ℭ De scā Maria cōsolatrice uirgine. Cap. VIII.

MAria uirgo cognominata cōsolatrix in ci/
uitate uerona claruit. Que nobilis puella
& speciosa: plurium se coniugio petentiū
preces despexit: & uirginitatem suam do
mino consecrauit. Cum aūt in ipsa ciuitate per annos
.vii. stille roris omnisque pluuia defecissent: & ex hoc
terra sterilitate periret: populumq̧ fames opprime/
ret: oranti marie a domino reuelatur: q̄ nunq̄ siccitas
effugaret: nisi prius corpora martyꝝ firmi & rustici:
qui dudum uerone passi fuerant: & inde asportati ad
ipsam ciuitatem reportarentur. Quam uisionem uir
go fratri suo annōi ueronēn̄ episcopo rettulit: ipamq̧
episcopus populo reserauit. Queruntur sacra corpo/
ra & in ciuitate capris que est in histria iacere compe/
riuntur. Ciues uero oppidi se corpora sancta daturos
promittunt: si tanto argēto & auro redimātur: quā/
tum ipsa corpora ponderabant. Fit collecta per uirgi/
nē in ciuitate uerona: & maximo auri & argenti pon
dere congregato: uirgo dei mittitur ad corpora exi/
genda. Sed dum corpora martyꝝ ponderantur: in tā
tum leuia efficiūt: ut dei nutu forte quarta pars eius
qđ pensare arbitrabantur: in eis thesauri expensum
sit: reliquūq̧ a uirgine reportatur. Quā nauem igres/
sam histri ciues nauibus aliis insequunt: maleficiis se
mine ascribentes: quod christus miraculose mōstra/
uerat. Sed dum ad dominum orasset: nauis eius tan/
ta uelocitate ferebat: ut alie eam insequētes minime
attingere potuissent. Que per flumen athesis repatri/
ans ab episcopo & ciuibus cum honore suscipitur: &
corporibus cum reuerentia tumulatis: pluuia mox
celitus elargitur: propter quod ipsa uirgo maria cōso
latrix ab omnibus appellat. Que residuum uite sue
ieiuniis & orationibus occupās: quieuit in christo ca/
lē. augusti: Sepulta uerone miraculis clarens.

ℭ De sancto Felice martyre. Cap. IX.

FElix martyr germanus fuit beati cucufan
tis martyris: de quo supra actum est octa/
uo calēdas augusti. Hic enim in hispaniis
ciuitate gerunda sub daciano preside pas/
sus est. Quem iussit idem preses christum confiten/
tem post illata ei plura tormentorum genera ungu/
lis detrahi: ac deinde usque ad ossa laniari: & tam diu
uulnera uulneribus instaurari: donec inuictum chri/
sto spiritum reddidit. Qui passus est calendis augu/
sti: ut ado in martylogio testatur.

ℭ De scīs Cyrillo & sociis mr̄ibus. Cap. X.

CYrillus: aquila: petrus: domitianus: rufus
& menander martyres apud arabiam in
ciuitate philadelphia passi sunt. Qui oēs
pro confessione nominis christiani una
die gladio cedente martyrio coronati sunt: uidelicet
calen. augusti. Hec ado ubi supra.

ℭ De scō Stephano papa primo & mar̄e. Cap. XI.

STephanus papa & martyr huius noīs pri
mus natione romanus ex patre iuliano:
lucio primo pape in ep̄atu romano suc/
cessit: & sedit annos quattuor mēses du/
os dies .xv. Hic cōstituit sacerdotes & leuitas uestibus
& uasis sacratis in usu quotidiano non uti nisi in ec/
clesia tantum. Hic cum multos gentilium conuertis/
set: & multa martyꝝ corpora sepelisset: a ualeriāo &
galieno imperatoribus summo studio perquirebat:
ut eum uel clericos eius aut sacrificare cogerēt: aut di
uersis suppliciis punirent. Dederuntq̧ edictum: ut q̄/
cūq̧ eos proderet: omnem eorum substantiam possi
deret. Stephanus ergo papa comprehendit: & multis
cū sequentibus christianis solus aliis eiectis ante uale
rianum presentat: quem postq̄ imperator xp̄m confi
tentē audiuit: iussit eum ad tēplum martis adduci:
ut ibi aut idolum adoraret: aut sententiā capitalē su/
biret. Sed cū templum īgressus fuisset: & xp̄m ut ip/
sum templum destrueret exorasset: tonitruo maxi/
mo cū coruscationibus irruente statim maxima pars
templi corruit: & omnis gentilium multitudo pre ti
more aufugit. Ipse uero cum assistentibus christianis
ad cemiterium lucine perrexit. Quod audiēs ualeria
nus milites plures prioribus ad eum occidendū mi/
sit: qui uenientes ipsum celebrantem missam inuene
runt: & stātem intrepidū accepta iugiter perficientē
in sua sede decollauerunt: Cuius sanguis in pauimen
to effusus adhuc ibidem apparet in testimoniū passio
nis eius: corpusq̧ eius in eadem crypta in loco qui di
citur cemiterium calixti a christiāis sepultum est. iiii.
non̄ augusti. Hic fecit ordinationes duas per mēsem
decembrium: presbyteros .vii. diacones .v. ep̄os per di
uersa loca tres. Et cessauit ep̄atus dies .xxii.

ℭ De scō Stephano papa secūdo. Cap. XII.

STephāus papa huius nominis secūdus na
tione romanus ex patre cōstantino zacha
rie pontifici in ep̄atu romano successit: &
sedit annos .v. dies .xxviii. Hic post pentis
obitū puus derelictus una cū scō paulo eius germano

& in papatu successore i cubiculo lateranẽsi p doctri/
na apostolice traditiõis sub gregorio tertio & zacha/
ria pdecessoribus põtificibus pmansit: quẽ seriatim p
ecclesiasticos ordines pmouentes in ordine diacona/
tus ipm ordinauerunt. Defuncto uero zacharia papa
stephanũ quendã psbyteꝝ in ordine põtificatus cun/
ctus populus sibi elegit: q dũ causas disponeret: subi/
to obmutescẽs defunctus ẽ. Post hec cũctus populus
cõgregatus in ecclesia sancte marie maioris inuocata
spũssancti grã: predictũ beatissimũ uiꝝ sibi elegerũt
in põtificẽ: & cũ laudibus in basilicã saluatoris: que dr
cõstantiniana: deportauerũt: & sic stephanus papatũ
obtinuit. ℂ Fuit autẽ amator ecclesiaꝝ dei: & ecclesie
traditiones firma stabilitate cõseruãs: paupeꝝ xpi ue
lox subuẽtor: uerbi dei in magna cõstantia pdicator:
pupilloꝝ ac uiduaꝝ & miserabiliũ quarũcũq3 perso/
naꝝ uoce manuq3 fortissimus auxiliator. ℂ Hic ob i/
festationẽ astulphi regis lõgobardoꝝ in franciã petre
xit: auxiliũ pipini regis iploraturus: cui pipinus ueni/
enti occurrit: ad triũ miliarioꝝ spatiũ ex equo descen
dens: & p frenũ eq pape stratoris officiũ exercens usq3
ad suum deduxit palatiũ: quem ipse pontifex regem
inunxit duosq3 filios eius carolum & carolomãnum.
Et ad pces pape cũ maximo exercitu in italiã pipinus
deuenit: & astulphũ regem papie potenter obsedit: ip
sumq3 tãdem ecclesie subiugauit. Stephanum quoq3
papam in sede su[a] omnibus pacatis remisit. Qui ulti
mo sui põtificatus anno imperiũ a grecis trãstulit in
germanos in personam magnifici regis caroli tũc in
iuuenili etate cõstituti. Et post dies modicos in pace
quieuit: & sepultus est ad sanctũ petrum apostolum.
Et cessauit episcopatus mensem unũ & dies. x.

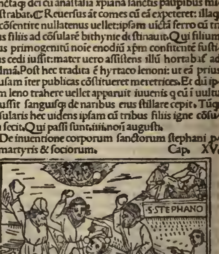
ℂ De scõ Stephano papa tertio. Cap. XIII.

Tephanus papa huius nois tertius natiõe
siculus ex patre oliuo: paulo epo romano
in pontificatu successit: & sedit annos. iiii.
mẽses. v. dies. xxviii. Vir strenuus & diui/
nis scripturis eruditus atq3 ecclesiasticis traditiõibus
imbutus: & in eaꝝ obseruationibus constantissimus
perseuerator. Hic dũ a sicilia paruus romã uenisset in
monasterio sancti chrysogoni a gregorio papa. iii. tra
ditus & monachus effectus est. Quem postmodũ za/
charias papa: ex ipso tollẽs monasterio cubicularium
suũ fecit: ipsumq3 psbyteꝝ cardinalẽ in titulo beate
cecilie consecrauit. Sed & reliq. s. stephanus & paulus
beati põtifices eũdẽ in suo seruitio similiter detinue/
runt. In cuius sinu paulus papa spm emisit. Quo nec/
dũ defuncto otho dux nẽpesine ciuitatis cũ exercitus
multitudine subito elegit cõstantinũ fratrẽ suũ tunc
laicũ existentẽ. Quẽ georgius eps prenestinus & ser/
gius ostiẽsi: ab ipsa multitudine coacti cõtra canonũ
statuta ipm clericũ faciẽtes: gradatim ad ordines pro
mouerũt: & seqnte die dominico epm cõsecrauerũt.
Nõ multos post eiusdẽ sergii qui eũ cõsecrauit mãus
aruit. Sicq3 lãguens uitã finiuit. Cõstantinus aũt post
annũ seditiõe cõmota de sede epatus expulsus est. Se/
quenti quoq3 die clerus & populus uniuersus unani/
mes stephanũ psbiteꝝ sancte cecilie in põtificẽ elege/
runt: & cũ laudibus in patriarchale palatiũ lateranẽsi
detulerunt. Cõstantinus uero in ecclesia saluatoris co
rã stephano papa de tyrãnica ambitione penitentiam
egit: quẽ pontifex in monasterio detrusit: quẽ & non
post multos dies in ultionẽ criminis: a furore populi
deus ipm excecari pmisit. Sicq3 erutis oculis miserabi
liter uitã finiuit. ℂ Stephanus aũt papa ex omni gal/
lia & italia rome synodo conuocata: oĩa ordinata ab
eius pdecessore cõstantio filii noĩs põtifice imo sedis
apostolice inuasore reuocauit. preter baptismum &
chrisma ab ipso cõfectum. Oẽs quoq3 per ipsum ordi
natos degradauit. Execrabilẽ quoq3 synodũ tũc nup
in partibus grecie celebratã in qua statutũ fuerat: ut
sacre sanctoꝝ imagines deponerẽt damnauit. ℂ Hic
constituit ut oi die dominico a. vii. epis cardinalibus
hebdomadariis q in ecclesia saluatoris obseruãt mis/
saꝝ solẽnia sup altare beati petri. Gloria i excelsis deo
diceret. Mycaliũ quendã in archiepm rauẽnatẽ per i/
pssionẽ brachii secularis intrusum deposuit. Et i ope
ribus sanctis laudabiliter uitã finiuit. Et sepultus est
ad sanctũ petrũ. Et cessauit episcopatus dies. viii.

ℂ De scis Theodora & filiis tribus. Cap. XIIII.

Heodora cum tribus filiis suis sub diocle
tiano ipatore apud niceã ciuitatẽ passa est
Hec ex puĩcia bithynie ciuis nicena cum
ap sirinnũ psecutionẽ fugiẽs declinasset a
paganis tẽta: & diocletiano a macedonia redeũti obla
ta est. Qui tã tradidit leocadio comiti iperatori pmit
tẽti: q eã aut idolis imolantẽ in uxore assumeret: aut
crudeli morte pimeret. Cũ aũt comes eius cõiugium
peteret: theodora ei suadet: ut prio ad facultates suas
exgrendas & obtinẽdas pergat: & postmodũ rediens
ipsam assumat. Quod ille adiplere curauit. Intereaq3
sanctaq3 dei cũ anastasia xpiana sanctis paupibus mi/
nistrabat. ℂ Reuersus ãt comes cũ eã expeteret: illaq3
ei cõsentire nullatenus uellet: ipsam uictã ferro cũ tri
bus filiis ad cõsularẽ bithynie destinauit. Qui filium
eius primogenitũ noie enodiũ xpm confitentẽ fusti/
bus cedi iussit: mater uero assistens illũ hortabaẽ ad
palmã. Post hec tradita ẽ hyrtaco lenoni: ut eã prius
illusam iter publicas cõstitueret meretrices. Et dũ ip/
sam leno trahere uellet apparuit iuuenis q eũ i uultu
pcussit sanguisq3 de naribus eius stillare cepit. Tũq3
cõsularis hec uidens ipsam cũ tribus filiis igne cõsu/
mi fecit. Qui passi sunt. iiii. noñ. augusti.

ℂ De inuentione corporum sanctorum stephani p
tomartyris & sociorum. Cap. XV.

Nuẽtio corpoꝝ sanctoꝝ stephãi ptomar
tyris: nicodemi: gamalielis: & abidõ anno
domini. cccxvii. anno uidelicet. vii. hono/
rii ipatoris scã ẽ. Quoꝝ reuelatio scã ẽ p/

bytero luciano ecclesie gaphargamala: que est in territorio hierosolymitano. Dum enim in strato suo quiesceret: & pene uigilaret in basilica baptisterii feria. vi. illucescente in excessum mentis raptus: uidit uirum senem statura procerum uultu decorum, prolixa barba: pallio candido amictum: cui gemule auree & cruces erant contexte calciatum caligis in superficie deauratis: q manu uirgam auream tenens: de qua eum tetigit: & tertio ex noie uocauit: iussitque ut summa diligentia suum & sociorum tumulum patefaceret: qui indecenter in despecto loco sepulti erant. Mandauitque ut ioanni hierosolymitano epo diceret: ut ipsorum corpora in honorabili loco reponeret: qa cum siccitas & tribulatio orbem concuteret: eorum suffragiis deus mundo propiciari decreuisset. Cumque lucianus eum interrogasset quis esset: & qui illi forent quos secum iacere diceret: dixit se esse gamalielem qui paulum apostolum enutriuit: & ad pedes suos legem perdocuit. Qui autem secum iacebant primus erat stephanus prothomartyr: qui a iudeis lapidatus extra ciuitatem proiectus fuerat: auibus & feris deuorandus: cuius corpus ipse collegerat & in suo tumulo sepelierat. Alius autem erat nicodemus nepos suus q nocte ad iesum uenit: & a petro & ioanne baptisma suscepit: qui a iudeis omni substantia spoliatus & usque ad seminecem cesus ab ipso gamaliele collectus & refectus fuerat. Cuius & corpus ex ipsis uerberibus morientis: ipse in eodem sepulchro locauerat. Tertius uero erat abibon filius suus: qui anno etatis sue. xx. una secum baptisma suscepit: & in uirginitate perseuerans in maxima iuuentute in pace dormiuit: uxor uero ipsius gamalielis attea & progenitus eius selemias: qui fidem christi noluerunt suscipere nequaquam sanctorum sepultura digni fuere: sed alibi depositi fuerant: quorum tamen sepulchra inania & uacua erant. Hoc dicto sanctus gamaliel disparuit. Lucianus uero euigilans dominum exorauit: ut si hec uisio in ueritate fieret: eidem secundo ac tertio appareret. ¶ In uero sequenti sexta feria eidem sicut prius apparuit: & cur ea que ei iusserat: neglexisset: Lucianum interrogauit: & ad uisionis certitudinem ex his que ei dixerat: similitudinem obtulit: singulorumque loculos & reliquias docuit: dicens quod in possessione ipsius gamalielis inuenirentur: que lingua syra dicitur delagabria siue debatralia: ostenditque ei gamaliel tres calathos aureos: quorum unius plenus erat rosis rubeis: alii duo rosis candidis: quartum etiam calathum argenteum croco plenum. Dixitque calathos esse sanctorum singulorum loculos. Nam calathus rosis rubeus plenus: erat loculus sancti Stephani: qui solus ex illis martyrio meruit coronari. Alii duo rosis albis referti gamalielis & nicodemi erant loculi: qui syncero corde in confessione perseuerauerant christi. Quartus uero argenteus croco plenus erat abibon filii sui loculus: qui candore uirginitatis floruit: & mundus de mundo exiuit. Hisque dictis iterum disparuit. ¶ In tertia uero sexta feria sequentis hebdomade eidem iterum iratus apparuit: & de dilatione & negligentia ipsum grauiter imprecauit. Concitus igitur lucianus hierosolymam adiit: & ioanni episcopo cuncta per ordinem enarrauit: qui conuocatis eustonio sebasteni: & eleutherio hiericontinensi episcopis ad locum designatum accessit: & in quodam aceruo lapidum fodi iussit. Eademque nocte sanctus gamaliel per uisum cuidam migetio monacho apparuit: dicens quod in uanum in illo loco foderent: quia ibi corpora non essent: sed ea requirerent in loco illo: qui dicitur uirorum bonorum possessio: qui cum uisa ioanni episcopo & luciano presbytero retulisset: & locum designatum ostendisset: ad locum ipsum omnes accesserunt. ibique fodere ceperunt. Tuncque subito terra concutitur: & odor suauissimus sentitur: ad cuius fragrantiam. lxxiii. homines a diuersis infirmitatibus liberantur. Sicque sanctorum corpora prout ostensa fuerant inuenerunt: & ea in sanctam ecclesiam syon: ubi quondam ipse stephanus archidiaconus fuerat: detulerunt: & ibidem honorifice condiderunt. Hec autem inuentio facta est ea die: qua sancti stephani passio celebratur: uidelicet septimo calendas ianuarii: & eius passio hac die fuisse creditur: scilicet tertio nonas augusti. Quare autem festa ab ecclesia mutata sunt: superius in alio eius festo dictum est: uidelicet septimo calendas ianuarii. ¶ Corpus autem beati stephani processu temporis hoc modo constantinopolim translatum est: ut ait augustinus. Alexander quidam senator cum uxore iuliana hierusalem adiit: & protomartyri stephano pulcherrimum oratorium construxit: ac loculum argenteum obtulit: & post eius obitum iuxta corpus martyris ex summa deuotione in simili argenteo loculo se sepeliri fecit. Euolutis igitur septem annis cum uxor repatriare uellet: corpus uiri secum deferendum ab episcopo postulauit. Qui precibus eius annuens loculos argenteos protulit: dicens quod ex illis non nouerat loculum uiri sui: at illa se illuc nosce asserens: dum corpus uiri putat accipere: casu protomartyris corpus accepit. Cum autem nauem cum corpore ascendisset: hymni angelici resonant: & suauissimus odor efflagrat. Demones clamant: corpus stephani se exurere: seuamque tempestatem excitant. Sed nautis naufragium formidantibus stephanus inuocatur: ipsoque eis apparente subito tempestas sedatur. Tunc princeps demonum demones quinque misit: ut nauem incenderent: quos statim angelus domini cunctis uidentibus in profundum demersit. Et cum chalcedoniam uenissent: demones ululabant: quod Stephanus illuc adductus eos incendebat. Constantinopolim igitur incolumes peruenerunt: & corpus ibidem reuerenter deposuerunt. Hec augustinus.

¶ De sanctis Gamaliele & Abibon confessoribus. Cap. XVI.

Gamaliel confessor honorabilis legis doctor: & occultus christi discipulus: & apostoli pauli in lege moysi didascalus cum abibon filio suo annorum. xx. ab apostolis sanctis post ascensionem domini sacrum baptisma suscepit. Et ipsorum apostolorum predicantium in concilio phariseorum caute defensor fuit: sicut legitur actuum quintum capitulum. Qui corpora stephani protomartyris & nicomedi discipuli in sua possessione uigesimosecundo miliario a hierosolyma distante necnon in proprio tumulo sepeliuit. Et cum eodem filio suo: qui in uirginitate iugiter perseuerauit: omnibus diebus uite sue deo seruire studuit. Qui post opera laudabilia temporibus apostolorum in Christo quieuerunt: & iuxta

corpora sanctorum stephani & nicodemi in eodem sepulchro reconditi fuerunt.

¶ De sancto Stephano anachorita. Cap. XVII.

S Tephanus anachorita in parte locorum mareotidis per annos sexaginta deguit: q tantum indiscernenda rerum ambiguitate iudicium habuit:ut nullus ad eum q̄cunq̧ causa ueniret:qui post eius sermoné tristis abscederet. Hic licet in uerendis nature summa egritudine laboraret:funes tamen iugiter de foliis palmaꝝ contexens:nec ab opere manuū aliquando desistebat nec sermonem aliis exhortatorium intermittebat:ceteras uero corporis partes medico ferro patienter ꝑbebat. Tanta enim erat patientia predotatus:ut méte celestibus occupatus a dolore corporis quodammodo fieret alienus:adeo ut genitalibus excisis nihil omnino sentire uideretur. Quieuit in christo tertio nonī augusti. Hec heraclides.

¶ De scō Iustino pſbro & mr̄e. Cap. XVIII.

I Vstinus presbyter & martyr rome passus est sub decio imperatore. Hic a beato sixto papa.ii.presbyter ordinatus:eius sanctitatis imitator effectus est. Ad hūc beatus Laurentius martyr uenit in uicū patricii latentem in crypta nepotiana:ut thesauros a beato sixto sibi commendatos pauperibus erogaret:ut infra dicet in passione ipsius.iiii.idus augusti. Inuenitq̧ cum eo.lxiii. christianos:quoꝝ singulis ipse beatus Laurentius cū iustino presbytero pedes lauit:& pacis osculum cum elemosyna tribuit. Hic sanctus presbyter postquam beatorum sixti pape & sociorum & Laurentii archidiaconi ac hippolyti:& omnis eius familie: aliorūq̧ plurium martyrum corpora:sepulture commendauit:euoluto anno & ipse sub persecutione decii galieni & uolusiani confessionis gloria insignis martyriū capitis obtruncatione permeruit. Sepultus rome in uia tyburtina iuxta corpus beati laurentii in agro uerano pridie nonī augusti.

¶ De sancto Aristarcho discipulo. Cap. XIX.

A Ristarchus discipulus beati pauli apostoli:unus ex.lxxii.discipulis christi fuit. De quo ad col.iiii.cap.& act.xx.mentio spiritualis habet. Qui comes indiuiduus pauli & concaptiuus in uinculis rome fuit:& cum eo usq̧ ad finem eius perseuerauit. Sed post passionem pauli:quia ab eo episcopus thessalonicensium cōstitutus fuerat:uel ut abbas Dorotheus ponit:episcopus apamie post lōgos agones a christo coronatus fuit. Quieuit in pace pridie nonas augusti.

¶ De sancto Tertulino martyre. Cap. XX.

T Ertulinus martyr rome passus est sub ualeriano imperatore. Hic cum esset procurator rerum olympii tribuni. Qui ꝓ christi nomine passus fuerat:ut supra in eius & sociorum passione gestum est.vi.calen. augusti: &, licet adhuc gentilis tamen tormenta que christianis inferebantur abhorreret: corpora sanctorum boni presbyteri & sociorum sepeliuit:ut dictum est in eorum passione supra calen.augusti. Et dehinc ueniens ad sanctum stephanum papam ab eodem fidei rudimenta ab baptisma suscepit:atq̧ presbyter ordinatus fuit. Qué imperator ualerianus teneri fecit: ut facultates olympii proderet:& diis sacrificaret. Qui cū diuitias domini sui diceret in celis per manus seruoꝝ christi sublatas:& deos gentilium uti demonia cōsutaret. Iussu cesaris extenditur:& fustibus diutius ceditur. Ignis quoq̧ lateribus eius subterponitur. Deinde prefecto sapritio examinandus traditur. Qui tertulinum ante suū tribunal adductum:cū ab eo nec facultates olympii exigere:nec ipsum ad sacrificia cogere posset:iussit in equuleo extendi & neruis diutius con torqueri. Deinde ignibus concremari. Et cum nunciatū esset ualeriano:ipsum hec omnia constanter ꝑtulisse:data ab eo sententia de equuleo depositus est: & uia latina miliario secūdo ab urbe ductus atq̧ ibidem decollatus. Cuius corpus ibidem a fidelibus in crypta harenaria sepultū est.pridie nonī augusti.

¶ De festo niuis sancte Marie uirginis. Cap. XXI.

F Estū sancte marie ad niues ab ecclesia celebrari institutum est:nonis augusti ꝓpter miraculum quod rome apparuit: ꝓpter quod ecclesia sancte marie maioris in honorem dei genitricis edificata est tempore liberii pape. Cū enim usq̧ ad illud tēpus nulla intra urbis ambitū in honorem beate uirginis fuisset ecclesia fabricata. Accidit ut quidam ioannes patricius rome moribus & nobilitate preclarus diuitiis & possessiōibus abūdaret. Qui dum filium minime procreasset: qui tot diuitium heres fieret :ad beatam genitricem dei mariam una cū coniuge sua spiritualē deuotionem elegerunt. Rogantes ipsam assidue:ut eis uel filiū heredé concederet uel eos de aliquo ei grato: in quo facultates suas possent impendere informaret. ¶ Mense itaq̧ augusti.v.uidelicet ipsius mensis die:quo tempore homines solis adustionibus magis decoquunẗ: uolens beata uirgo in monte qui superagius dicitur sibi ecclesiam edificari:aerem repente contra naturā fecit immutari:& copiosa niue miraculose cadente lo cum illum ipsius montis tantum infudit in illo uidelicet ambitu:in quo fuerat ecclesia construenda. Eademq̧ nocte beata uirgo liberio pape apparuit:seque dei genitricé esse dixit:omniaq̧ ei gesta narrauit:atq̧ mandauit: ut mãe cū uniuerso clero & populo ad ꝑdictū montē accederet: & itra niuis ambitū sibi ecclesiam fabricaret. Quam de facultatibus ioannis patricii construi uolebat:& iccirco eidem similem uisionem ostenderat. ¶ Eadem hora apparuit ioanni & uxori sue beata uirgo maria:dicens orationes eorum exaudisse:& seipsam sibi succetricem bonorum suorum a domino impetrasse. Precepit igitur ut in predicto monte in loco uidelicet quem tantum nix operuerat de consilio pape liberii ecclesiam suo nomini fabricarent: & largiflue dotarent. Mane autem facto ioannes ad papam accessit:eique uisionem narrauit: atque ab eo similia percepit. Et conuocato clero & uniuerso populo ad montem superagium accesserūt & niuem loci ambitum miraculose repleuisse inuenerunt:ubi de mandato pape ioánes ecclesiam in nomine dei genitricis erexit:ipsamq̧ sancte marie maioris nominauit:& de suis facultatibus largiflue dotauit:quam & liberius pontifex consecrauit: Vbi de capillis & uestimento ipsius alme uirginis:& corpus beati matthie apostoli:ac gloriosi doctoris hieronymi requiescunt.

¶ De sancto Dominico confessore ordinis predicatorum. Cap. XXII.

Dominicus ordinis predicatorum dux & fundator iclytus ex hispanie partibus: uilla que dicitur calaroga exomeñ diocesis patre felice matre ioanna originem duxit: cuius mater ante ipsius ortum uidit in somnis se catulum gestantem in utero ardentem in ore facula baiulantem: qui natus totam mundi fabricatam incendebat. ¶ Cuidam matrone: que ipsum ex sacro fonte leuauerat: uidebatur: ꝙ puer dominicus stellã haberet in frõte: que totum orbem illustrabat. ¶ Dũ adhuc esset puerulus: a nutrice sepe deprehensus est lectum dimittere: & super terram iacere: quasi iam carnis delitias abhorreret. ¶ Missus deinde palẽtiam amore sapientie adiscende uinum per decennium nõ gustauit: ubi cum fames esset ualida: libros cum omni supellectili uendidit: & precium pauperibus erogauit. Ab episcopo quoque exomensi in sua ecclesia canonicus regularis efficitur: & a canonicis supprior ordinatur: qui lectioni & oratiõi iugiter uacabat: assidue deum exorans: ut gratiam sibi infunderet: qua se totum aliquando saluti proximorum impenderet. Pergens autem cum episcopo tolosam: hospitem suum heretica prauitate corruptum ad fidem ueritatem reduxit. ¶ Cum die quadam aduersus hereticos predicasset: auctoritates suas in scriptis redegit: & cuidam heretico schedulam ad deliberandum tradidit: qui sociis sero ad ignem congregatis schedulam produxit. Ipsi uero omnes ad inuicem condixerunt: ut schedula in ignem proiiceretur: ut sic ex eius combustione uel conseruatione: fides eorum uera uel falsa probaretur. Que uel tribus uicibus in flammas iniecta tertio de igne prosiliuit illesa. Heretici tamen in sua duritia permanentes: sibi uicissim super miraculo silentium imposuerunt. Quod tamen nutu dei ab astante milite catholico reuelatum est. Episcopo uero exomensi defuncto ceteris recedentibus: Dominicus cum paucis ibidem permansit: & uerbum dei instanter predicans: multa ab emulis opprobria & persecutiones pertulit: quas omnes diuina gratia superauit. ¶ Reperiens quendam qui ex paupertate hereticis adheserat: decreuit seipsum uendere: ut sic illius inopie subueniret: & illum ab errore subtraheret: quod & fecisset: nisi eius inopie diuina gratia ꝓuidisset. ¶ Alias etiam mulieri: que filium a saracenis captum deflebat: se uendendum pro eius redemptione obtulit: sed mulier non acquieuit. ¶ Post hec cepit de institutione ordinis cogitare: cuius officiũ esset per mundũ discurrere: & fidẽ ab hereticis defensare. Qui postq̃ decẽ annis tolose permãserat: ad cõciliũ generale: qđ rome celebrabat: cũ fulcone epõ suo adiit: & ab innocẽtio tertio papa ordinẽ predicatoꝝ instituẽdum & cõfirmandũ postulauit. Cũq; in hoc se papa difficilem exhiberet: nocte quadã uidit in somnis lateranẽsem ecclesiam ruinã minantem: & dominicũ humeris suppositis casuram illã fabricatam sustentantẽ. Qui euigilans & uisionẽ intelligẽs petitionem uiri dominici acceptauit: & ut sibi approbatam aliquam regulam eligeret mãdauit. Dominicus ergo cũ .xxvi. fratribus regulam augustini doctoris & ꝑdicationis assumpserunt: & sic ordinem incoharũt. Cõfirmationem uero innocẽtio iam defuncto ab honorio .iii. eius successore obtinuerunt anno domini .M. ccxvi. ¶ Dum ergo rome in ecclesia sancti petri ꝓ dilatione ordinis exoraret: apostoloꝝ principes eidẽ apparuerunt: quoꝝ petrus baculum paulus librũ ei tradiderunt: atq; ad predicandũ miserũt: qui fratres innumeros sui ordinis mox aspexit per mundũ discurrentes & uerbum domini predicantes. ¶ Quidam frater minor uidit in spiritu xp̃m in aere existentem: & tres lanceas cõtra mundũ uibrãtem: seq; illis omnes homines uelle perimere ꝓtestãtem: cui occurrẽs beata uirgo orauit: ut modicum substineret: cum duos strenuos pugiles haberet: qui ad mundum conuertẽdum sufficientes essent. Obtulitq; filio beatos dominicum & franciscum: quos ambos christus approbauit: & ut mater illos ad mundum predicandum mitteret: imperauit. ¶ Existentẽ eo bononie quidam cõuersus frater a diabolo arripitur: & a fratre Rainerio Dominico presentatur. Adiuratusque spiritus dixit in eum introisse: cum precedẽti sine licentia & absq; signo crucis in ciuitate bibisset. Sed cum signum ad matutinum pulsaretur: demon se amplius stare ibidem non posse dixit: quia capuciati surgebant. Et sic orante sancto exire compulsus est. ¶ Cum in partibus tolose libri eius in flumine sine conseruatorio cecidissent: post dies duos a piscatore in rete inueniuntur: adeo omni aque humore illesi acsi fuissent in armario custoditi. ¶ Veniens ad quendam locum nocte cum fratres inquietare nollet dormientes orationẽ fudit: & clausis ianuis cum socio ĩtroiuit. ¶ Alias etiã existens cũ quodã conuerso ordinis cistercieñ: cũ sero ad ecclesiã uenissent eamq; clausam reppertissent oratione fusa se intra ecclesiã subito inuenerũt: & noctẽ in oratione duxerũt. ¶ Scholaris quidã lubricus cũ ipsius celebrantis manuũ deosculatus esset: maximã inde fragrantiam sensit: moxq; in eo oĩs carnalis estus refriguit. ¶ Quidã magister sciẽtia & fama preclarus tolose in theologia legens: quodã mane uidit in somnis .vii. sibi stellas lucidas presentari: que eo de nouo xenio admirante totũ mũdũ illustrare uidebãtur. Et ecce dũ scholas intrasset: beatus dominicus cũ sex ex suis fratribus magistrũ adeũt: & ut eos in suos auditores susciperet humiliter deposcũt. Qui uisionẽ recolẽs illos esse stellas quas uiderat ĩtellexit: eosq; gratissime recepit. ¶ Existẽte rome beato dominico quidam magister rhegynaldus sancti auiani aureliañ decanus cum ordinem ingredi proposuisset: & hoc

rent qui gẽtem ſuam fide xp̃iana imbuerẽt. Miſſuſq; eſt ep̃s hadrianus cuius p̃dicatione regiſq; fauore atq; ſuaſu gens bernicioꝝ xp̃i fidem ſuſcepit. Rex eñi ep̃o linguã ignoranti ſemp aſtitit: eiuſq; interpres ad populũ fuit. Tũc cepit rex eccleſias cõſtruere: & pauperibus largiflue miniſtrare. ℭ Quodã die paſche poſita mẽſa & diſco argenteo cũ regalibus uaſis: nunciatum eſt ei infinitã paupeꝝ multitudinẽ pre foribus aſſiſtere elemoſynas poſtulãtes: qui nedũ oẽs eſcas ad prandiũ paratas eis largiri fecit: ueꝝ etiã diſcũ argenteũ cũ uaſis oĩbus per fruſta cõciſa eiſdẽ impartiri mãdauit. Quo pietatis ope uiſo ep̃s manũ utraq; tãgens dixit. Nunq̃ putreſcat he manus: quod & euenit: nam & rege interfecto: ut dicet: manus cũ brachiis a cetero corpore p̃ciſe uſq; in preſens incorrupte permanent. Hic rex ſanctus inter berbenoꝝ & doricoꝝ ꝓuincias dudã ab inuicẽ diſcordes pacem ꝓcurauit: & ad finẽ optatũ ꝑduxit. Totũq; regnũ britãnie primus acquiſiuit: & obtinuit: cuius partẽ ſolũmõ eius deceſſores poſſiderant: ip̃m aũt felici regimine gubernauit. Poſtq̃ aũt .ix. annis regnaſſet cõtra paganoꝝ exercitum gẽtilẽq; regem mercioꝝ pro fide dimicans ac regni ſalute in bello martyr occiſus eſt anno etatis ſue .xxxviii. noñ augu. In quo loco oĩs quorũcũq; languentiũ hominũ uel animaliũ egritudines ſanant. Puluis quoq; de loco ubi interfectus fuerat aſſumptus quocũq; delatus: & in potũ lãguentibus datus: eandẽ obtinet gratiã ſanitatũ. Sepultuſq; eſt in ciuitate regia noĩe beba miraculis iſignis. Manus autem cum brachiis per ſe in uaſe argenteo poſite oĩno incorrupte ſeruantur.

ℭ De ſcõ Emigdio ep̃o & martyre. Cap. XXIIII.

EMigdius ep̃s de ꝓuincia francie auſtrali: q̃ dicit germania: cum eſſet adhuc preſbyter inde egreſſus eſt cum .xii. fratribus ſuis tribuſq; diſcipulis. ſ. euplo germanio & ualentino tempore quo rex polymnius gentilis in ciuitate eſculana xp̃ianos pſequebat: ueniq; romã multa miracula faciendo. Quod audiens cecus quidã aſſumpto ductore uenit eum requirendo: ut ab ipſo illuminaretur: cui in uia adiunctus eſt miles habens filiã fluxum ſanguinis quinquennio patientẽ: qui cũ ſanctũ emigdium inueniſſent: cecũ quidẽ preſentẽ illuminauit: filiã uero militis abſentẽ: dũ pro illa oraſſet: a ꝓfluuio liberauit: ipſoſq; oẽs cum .cl. hominibus ꝓmiſcui ſexus baptizauit. Sed poſtq̃ idolum aſclepii ſigno crucis cõminuit: ſacerdotem eius cõuertit cũ .M.xxx. uiris & aliis paruulis & mulieribus multis. Quod audiẽs urbis prefectus querebat emigdiũ occidendũ: ueniens quoq; ad marcellũ papam ab eodẽ ep̃s eſculanĩ ciuitatis ordinat: & ad predicandũ illuc deſtinat. Ipſe autẽ miracula multa oſtendens uenit eſculũ: ſecutus a multitudine fideliũ. In cuius ingreſſu demones ſe incendi clamabãt. Quapropter ad eum uenientes egri numero .cl. qui ab coꝝ diis curari nõ poterant: pcepto ab eo ſacro baptiſmate oẽs a diuerſis langoribus ſanati ſunt: unde & ꝓpter hec miracula populi templa .xii. euerterũt: idolaq; igni tradiderũt: ueꝝ cũ ſanctus orationẽ ad deum fudiſſet: mox facto terremotu cetera phana idoloꝝ numero .xxii. ſubito corruerunt: multiq; ad xp̃m uiſis tot miraculis conuerſi ſunt: & in xp̃o oppido tres eccleſias cõſtruxerũt. Cũ aũt a rege quereretur perſecutionẽ fugiẽs ad urbẽ picenam uenit ſuſceptus a matrona chriſtiana: ubi demerſo in fluuium ſimulacro phanoq; oratione deſtructo multos ad xp̃m cõuertit. ℭ Tãdẽ rex polymnius ipſum detinuit: & hortabatur ut diis ĩmolaret: ꝓmittẽs ei ſe filiã ſuam in cõiugem daturꝝ. Quãq; ei tradidit ut ip̃m ad ſacrificia ꝓuocaret. Emigdius uero puellã ſetẽ tantem ad xp̃m ſua predicatione cõuertit: aquãq; de ſaxo ꝓducẽs ipſam cõtinuo baptizauit. Alios quoq; plures quos a diuerſis primũ langoribus ſanos effecerat: eadẽ unda ꝑfudit. Quod rex audiens ip̃m in eodẽ loco iuxta flumen rheonti decollari precepit. Sed anteq̃ decollaret dicitur oraſſe: ut in ciuitate eſculo nullus aliquando eſſet leproſus uel demoniacus: & q̃ nullus exercitus ipſam urbem ultra .ix. dies obſidere poſſet aut ibi perſeuerare. decollatus quoq; caput ſuum in byrrho ſuſcepit: & trecentis paſſibus perambulauit uſq; ad mõtem cenobitarum: qui mons ſe mirabiliter aperuit: & corpus cum capite intra ſe recepit ſeq; continuo recluſit: ubi uſq; in preſens quieſcit: Sanguis autem ipſius a chriſtiana quadam collectus: eſculi reſeruatur in eccleſia ſua. Qui paſſus eſt noñ. auguſti.

ℭ De ſcõ Menio ep̃o & cõfeſſore. Cap. XXV.

MEnius catalaneñ ep̃s nobilis romãus a ſancto petro apoſtolo in ep̃m conſecratus: cũ ſancto Dionyſio & aliis ep̃is ad gallias predicationis gratia directus eſt: adiuncto ipſi ſubdiacono maximiano. Sed cũ .xviii. miliario ab urbe elongati forent: ſubdiaconus mortuus eſt. Menius uero ad petrum rediit: & ſocium defunctũ nunciauit. Accepta quoq; ab apoſtolo de fimbria ueſtimẽti eius particula: reuerſus cadauer adhuc ĩhumatũ tetigit: & continuo mortuus reſurrexit. Alia quoq; ſigna plurima ꝑ illos dominus oſtẽdit. Cũ aũt ad urbẽ catalaneñ ueniſſet: & populum ad conuertendũ duꝝ reppeiſſet: miliario uno a ciuitate in loco deſerto cepit in ſpelunca cõtemplationi uacare: multiſq; inibi miraculis clareſcere. Nam pueꝝ nobilẽ qui cadens in fluuiolo q̃ nauta dicit & iuxta ciuitatem labitur necatus fuerat: ſuſcitauit: multoſq; uiſo mirabili ſigno ad xp̃m conuertit. Sicq; a populo cũ honore ad ciuitatẽ ducit & in ep̃m ſublimat. In ipſo quoq; urbis ingreſſu tres leproſos mũdauit & totidem cecos illuminauit: demonem quoq; ab obſeſſo quodam eiecit. Gregem autẽ dominicum uerbis & exemplis refouens annis .lxxx. ſedem ſuam feliciter gubernauit. Et cõfectus ſenio in pace quieuit noñ auguſti.

ℭ De ſcõ Iuſto epiſcopo. Cap. XXVI.

IVſtus ep̃s lugduneñ fuit. Qui cum epiſcopatu relicto aliquot annis in eremo angelicam uitam egiſſet. ibidem ſancto fine migrauit ad dominum. Cuius ſanctum corpus lugdunenſes ciues ſolicite requiſitum: ac in eremo uaſtiſſima repertum a remotis terre partibus ad ſuam ciuitatem tulerunt: & ibidem in eccleſia ſui ſacerdotii honorifice condiderunt noñ. auguſti.

ℭ De ſcõ Caſſiano ep̃o. Cap. XXVII.

CAſſianus ep̃s ex alexandrinorum nobili genere ortus a ſancto zenone eius urbis ep̃o diuinis litteris eruditus eſt. Qui omnia ꝑ chriſto relinquens in horteñ ciuitate eccleſiam conſtruxit. Ibiq; degens ſub iouiniano imperatore chriſtianiſſimo a populo ep̃us conſtitutus eſt. Et

cum ipſam ſedem dudum in ſanctitate gubernaſſet:
peregrinationis gratia inde diſceſſit:& per mare maſ/
ſiliam nauigauit.Indeq; auguſtuū uenit:& ſancto ſim
plicio epo triennio adheſit. Quo defuncto oīs clerus
& populus caſſianū ſibi in epm conſtituit. Qui uita
& miraculis clarens anno.xx.ſui epatus in pace quie/
uit noī.augu. De hoc frater uincentius ait ꝙ dum
ſanctus germanus antiſiodoreū eps de britānia redi/
ens ad tumulū huius oraret. Interrogauit caſſianum
quomodo ſe haberet. Qui ſtatim ex tumulo cunctis
audientibus reſpōdit:ſe pfrui dulci quiete:& ſecundū
ſaluatoris aduentū expectare. Cuius ſe germanus ora
tionibus commendauit:& ut in ipſo ſecūdo aduentu
partē ſecū habere mereret:humiliter ſupplicauit.

De ſancta Aphra martyre. Cap. XXVIII.

Aphra martyr apud cretā in ciuitate augu/
ſtana martyriū paſſa eſt. Hec cū eſſet paga/
na & meretrix matrē hilariā de lenocinio
uitā exigētem habebat. Ipſa uero cū tribus
ancillis ſuis:uidelicet:digna : eumenia : & eutropia ſe
cūctis petētibus pſtituebat. Sed per pdicationē narciſ/
ſi hieroſolymoꝝ epi ad xpm cōuerſa & cū omni do/
mo & mře baptizata:atq; a peccato reuocata eſt. Que
a iudice cōprehēſa cū ſacrificare nollet:ſed diceret ſuf/
ficere ſibi peccata ſua:qbus de corpe ſuo & ancillaꝝ lu
dibriū faciēs deū offenderat:qui tamē eā peccatricem
ad pnīam cōuerteret:uiua icendi iuſſa eſt: unde iuxta
ſiluā lethei fluminis adducta flāmiſq; tradita: ſic ſpm
emiſit:ut corpus oīno pmaneret iuſtū. Ancillas uero
que eā ad martyriū ſecute fuerāt:puer cū nauicula ap
parēs cōtinuo trāſuadauit. Que cū corpus icōbuſtum
inueniſſent:nec ipm ſepelire poſſent nec nūciū p quē
matri nūciarēt paratū haberent:puer q eas trāſtulerat
eis flumē natauit:& predicta hilarie matri nunciauit.
Que ueniēs noctu cū ſacerdotibus & ancillis corpus
abſtulit:& ſecūdo miliario ab auguſta ciuitate in mo/
numento proprio ſepeliuit noī.auguſti.

De tranſfiguratione domini noſtri ieſu chriſti. Cap. XXIX.

Tranſfiguratio domini in quibuſdā eccle/
ſiis.viii.idus auguſti celebraf:non ꝙ ea die:
ut quidā aiunt: trāſfiguratio ipſa facta fue
rit:ſed ea die p apoſtolos publicata. Nā ut
dicūt trāſfiguratio facta eſt circa principiū ueris. Veꝝ
diſcipuli ppter phibitionē eis a domino factā : ne ui/
ſionē quā uiderant:alicui dicerent:donec filius hoīs a
mortuis reſurgeret:ipſam tā diu celauerunt:& in hac
die manifeſtauerūt:ita legif in libro:q dicif mitralis.
Circa hāc tranſfigurationē q̄ttuor ſunt attendēda.
Primo quare dominus ſe trāſfigurare uoluit. Secūdo
qūo ſe trāſfiguratū oſtendit. Tertio quos ſue glorie te
ſtes adhibuit. Quarto qualiter ipam uiſionē cōfirma
uit. Circa primū ſciendū:ꝙ xps corā diſcipulis trāſ
figurari uoluit ppter tria. Primo ad cōfirmandā eoꝝ
fidem:cū enim paulo ante dominus apoſtolos iterro
gaſſet:quē ipm homines eſſe dicerent:illiq; uarias ho
minū opiniones reſpōderēt:petro uero in pſona om/
niū apoſtoloꝝ ipm eſſe xpm filiū dei uiui pteſtāte: ad
confirmandā fidē ipſoꝝ xps eis gloriā diuinitatis ſue
oſtēdere uoluit:ut tam ex uiſiōe uultus ſplendētis q̄
ex auditiōe patris ipm eſſe dei filiū exclamātis:qd ipſi
primo de ieſu credabāt:in eoꝝ cordibus efficaciter &
ſine ulla heſitatione firmaref:ut qa paſſurus erat : cū
apoſtoli eū tāq̄ hominē ueꝝ mortuū cernerēt : etiam
tāq̄ ueꝝ dei filiū reſurrectuꝝ non dubitarent:& quia
ipſa trāſfiguratio ſumme deitatis myſterium repſen/
tat:ideo nō oībus diſcipulis tāq̄ ſecretū diuinū reuelā
da fuit:ſed eis ſolūmodo q ceteris excellētiores erant:
& nō uni tātū:qa teſtimoniū unius q̄ſi nullius reputa
tur:ſed tribus diſcipulis:eo ꝙ in ore duoꝝ aut trium
teſtiū ſtat omne uerbū. Secūdo ad augēdū eoꝝ ſpē:
ut p talem uiſionem diſcipu[illegible]ꝝ aīos ad paſſionē fir/
maret. Oportet enim ad hoc:ut aliquis directe pcedat
in uia : ꝙ finē aliqualiter pcognoſcat: ſicut ſagittator
non recte iaciet ſagittam niſi ſignum proſpiciat : un/
de dicebat thomas Ioā.xiiii. Domine neſcimus : quo
uadis:& quomodo poſſumus uiam ſcire? Et xps per
paſſionem nō ſolū gloriam anime obtinuit : quā ha/
buit a principio cōceptionis:ſed etiā corpis:& ideo cō
ueniens fuit:ut diſcipulis gloriā ſue claritatis corpora
lis oſtēderet:ut ſic ſpem future glorificatiōis in eoꝝ
corporibus demōſtraret:ſecundū illud phi.iii. Refor/
mabit corpus humilitatis nře cōfigutatū corpori cla/
ritatis ſue. Tertio ad pficiendū charitatē. Apoſtoli
enim licet in xpo diuinitatē crederent:ſolā tamē hu/
manitatē cōſpexerāt:& ideo uix aliqd in xpo diuinū
diligebāt:quia difficile eſt amare:qd nō uidef : ideoq;
xps eis gloriā ſue diuinitatis reuelauit:ut cū ipſum eti
am deū ex tali uiſiōe cōſpicerent:etiā in ipſo diuinita
tē manifeſte cognoſcerēt:& p cōſequens ut deū ipm
diligerent. Circa ſecūdum ſciendū:ꝙ iuxta textum
euangelii facies eius reſplēduit ſicut ſol : & ueſtimēta
eius facta ſunt alba ſicut nix. Et notandū:ꝙ iter q̄t/
tuor dotes corporis claritas eſt ipſius pſone in ſeipſa.
Alie uero tres nō percipiunf niſi aliquo actu uel mo/
tu. Chriſtus aūt licet aliis tēporibus alias corpis dotes
in ſe oſtēderit:uidelicet agilitatē:quādo ſup mare am
bulauit. Subtilitatē:quando clauſo uirginis utero in
mūdum pdiit. Impaſſibilitatē:quādo iudeis eū lapi/
date uolentibus de manibus eoꝝ exiuit:nō tamē pro
pter illas dicif tranſfiguratus:ſed per ſolā claritatem
quā diſcipulis in mōte oſtēdit:que ſola ptinet ad aſpe
ctum perſone. Figura enim circa extremitatē: corpo/
ris cōſideraf. Nam figura eſt:que terminis cōtinef:&
ideo ſola claritatis aſſumptio dicitur tranſfiguratio:
& hec claritas deriuaf ab aīe claritate:quam xps ſem/
per habuit:eo ꝙ ipſius aīa ſemp beata fuit:ideo & cor
pora noſtra poſt reſurrectionē ſicut ſol refulgebunt:
que lux ex aīe claritate : que beata erit: originē habe/
bit. Matth.xiii. Fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno pa/
tris eoꝝ. Nec eſt dicendū:ꝙ xps oſtenderit tantā cla/
ritatem:quantā habuit:ſed quantā oculis diſcipuloꝝ

pcipiendam possibile fuit. Et sicut caro xpi ex claritate anime splendorem illum cōtraxit: sic etiam uestes eius ex carnis splendore candorem niueum cōtraxerūt: sicut uerbi gratia: aqua ex solis radio percussa resplendet: & paries ex aqua splendēte repcussus refulget. ¶ Circa tertiū est sciēdū: q christus huius sue gloriose uisionis testes adhibere uoluit patres noui ac ueteris testamenti. De ueteri aūt testamēto duos: de nouo autem tres assumpsit: quia uidelicet uetus testamētum tanq ex dualitate: qui est numerus diuisionis: imperfectum fuerat: nouū aūt ex trinitate perfectiorem in se gratiam cōtinebat. Vel per moysen & heliā lex & pphetia designat in quibus omnia ueteris testamēti mandata continent: quod enim lex primo mandauit: & pphetia postmodū confirmauit. Vel p moysen & heliam denotant duo status antiqui tēporis. Quorum unus fuit cōiugatorum designatus in moyse: alius continentum designatus in helia. Vel per moysen significantur omnes defuncti suscitandi per heliam in corpore uiuentem omnes uiui repeciendi & a domino in nubibus rapiēdi cum uenerit in gloria sue maiestatis ad iudicandum uiuos & mortuos & seculū per ignem: quod iam per hanc transfigurationē denotatū est. ¶ Tres autē discipuli: uidelicet petrus iacobus & ioannes significant tres ordines ecclesie militantis: qbus aureola datur: ad quos omnes ceteri reducunt. Petrus enim significat doctores: quia ipse fuit ecclesie omniū primus pastor. Ioannes oēs uirgines: quia uirgo a domino electus est. Iacobus uero martyres: quia primus iter apostolos martyriū pertulit. Primus aūt ordo pugnat cōtra diabolum. Secūdus contra carnē. Tertius contra mundū. Ad primū ordinē reducūtur cōfessores: ad secundū cōtinentes ad tertiū penitētes. ¶ Vel p istos tres apostolos significant tres uirtutes theologice p qs ad gloriā eterne felicitatis puenire debemus. Petrus enim denotat fidē: quia ipse solus cōfessus est gloriā deitatis dicens. Tu es xps filius dei uiui. Iacobus denotat spem quia primus omniū apostolorū passus fuit pter spem retributionis eterne. Ioānes uero charitatē: quia ipm xps speciali prerogatiua sup oēs dilexit. ¶ Vel p ipsos tres apostolos significantur tres pnie partes sine qua ad claritatē eternā nemo puenit. ¶ Petrus enim qui interpretat agnoscēs denotat cōtritionē: que ex sola peccati notitia puenit. ps. Quoniā iniqmeam ego conosco, unde & petrus: culpa sua cognita fleuit amare. ¶ Iacobus qui interpretat supplātator denotat cōfessionē: qua diabolus supplātatus eliditur. ¶ Ioannes qui interpretat grā domini denotat satisfactionē: qua homo penitēs ad gratiā reuocatur. ¶ Circa quartū sciendū est q in baptismo xpi: qd fuit mysteriū prime regenerationis: & in trāsfiguratione: qd est mysteriū secūde: declarata est opatio trinitatis. Nā in xpi baptismate apparuit pater in uoce: filius in carne: spiritussanctus in colūbe specie. Hic aūt se reuelat pater eadē uoce & eadē uerborum platione: filius eadem carne sed refulgente: sps aūt sanctus in forma nubis perlucide. Nam sicuti in baptismo spiritussanctus dat innocentiā: que p columbam designatur: sic in resurrectione dabit claritatē glorie & refrigeriū ab omni malo: quod in nube ostendit. Et quia xps uenit gratiā actualiter dare in re: gloriā uero incredibiliter pmittere in spe. Ideo in transfiguratione inducuntur homines ut ipsum audiant non autem in baptismo. ¶ In hac die uinū nouum si inueniri potest in sanguinem xpi cōficitur: uel saltē de matura uua in calice aliquātulum eliquat. Racemi etiā benedicunt & populus cōicat. Cuius ratio est: quia dominus discipulis in die cene dixit. Nō bibam amodo de hoc gemine uitis donec illud bibā nouum in regno patris mei. Illa uero transfiguratio domini: & qd dixit nouum uinum representat gloriosam innouationem: quam christus post resurrectionem habuit. Et ideo in hac die transfigurationis que resurrectionē representat nouū uinū inquiritur: in quo nouitas eterne dulcedinis ostenditur: que sanctis post resurrectionem in patria propinabitur. Hec ex libro mitrali.

¶ De sanctis Sixto papa secundo & sociis martyribus. Cap. XXX.

Sixtus papa & mr huius noīs secūdus felicissimus & agapitus diacōes rome sub decio cesare passi sunt. Hic natiōe grecus ex pfe sophoro atheniēn prius qdē philosophus postea uero xpi discipulus stephano pape primo in pōtificatu romano successit: seditq annos. ii. mēses. xi. dies. vi. Hic cōstituit ut missa celebraret sup altare qd antea nō fiebat. Et ut sacerdote icipiente missam actionē: chorus decātaret hymnū. Sāctus: sanctus: sanctus dominus deus sabaoth &c. Qui cū prefatis duobus diaconibus detētus. Decio cesari & ualeriano pfecto psentatus: cū nullis psuasionibus ad sacrificandū posset iclinare iussus est duci ad tēplū martis: ut aut sacrificaret: aut i custodia mamertina reciperet. Sed dū sacrificare renuēs i custodiā duceret: beatus laurētius eius archidiacōus eidē obuiauit: & quo ipse pater sine filio tenderet clamare cepit: atq ne se derelinqueret istanter exorauit. Sed beatus sixtus eidē predixit: q ipsum nō deserebat sed ad martyriū precedebat: cū ipsi maiora certamīa post triduū deberent. Mādās ut thesauros ecclesie quos ei cōmendauerat paupibus dispēsaret. Quod & laurentius fideliter ad ipleuit: ut dicet īfra in eius passiōe. iiii. idus augu. ¶ Post duos dies beatus sixtus de custodia educit cū duobus diaconibus felicissimo & agapito: & psentatus decio & ualeriano iubent duci ad tēplū martis: & ibi sacrificare. Quod si renuerent: ibidē capite trūcari. Ducti sunt ergo foras muros porte apie ad templum martis. Et cum orasset sixtus cecidit aliqua pars templi & idola cōminuta sunt. Cūq duceret ad decollandum beatus laurentius post eū clamare cepit: rogans ne se desereret: eo q thesauros suos quos sibi tradiderat iam expendisset. Tunc milites audientes de thesauris laurentium tenuerunt. Sixtum uero cū felicissimo & agapito ibidē decollauerunt. Christiani autem cum iustino presbytero corpus sixti raptum sepelierunt in cemiterio calixti uia apia. Felicissimi uero & agapiti posuerunt in cemiterio pretexati. viii. idus augusti. Referuntur etiā passi cum beato sixto. iiii. alii diacones uidelicet: ianuarius: magnus: uincentius: & stephanus: & seuerus presbyter & claudius subdiaconus: & crescentius lector & romanus hostiarius. ¶ Hic fecit ordinationes duas per mensem decēbris presbyteros quattuor diacones septem episcopos uero duos. Et cessauit episcopatus dies. xx.

¶ De scō Sixto papa tertio. Cap. XXXI.

SIxtus papa huius nois.iii.natiõe romanus ex pr̃e prisco celestino.i.pape in ep̃atu romano successit:seditq̃ an.viii.& dies.viiii. Hic de regione celii mõtis:cõstituit ut nullus clericus in pecia alterius ordinari p̃sumat. Hic cõgregata synodo pro crimine sibi illato corã.lvii.ep̃is se purgauit.Et condemnat̃ bassus:qui hoc ei apud augustum crimen intulerat:ita tamen ut ultimo die uite eius uiaticum ipsi non negaret̃:propter humanitatem pietatis ecclesie:qui bassus cũ defunctus esset corpus eius sixtus ep̃s manibus ꝓpriis sepeliuit. Hic edificauit ecclesiã sancte dei genitricis marie:que dr̃ ad presepe:& hodie maior uocat̃ in monte superagio iuxta macellũ libye.Hic & in distribuẽdas pauperibus elemosynas studuit & multas auro & argento basilicas decorauit:plenusq̃ sanctitate feliciter in xp̃o quieuit: & sepultus est in uia tyburtina in crypta iuxta corpus beati laurẽtii:& cessauit ep̃atus dies.xxii.Hic occidẽtaliũ epoꝝ sentẽtias nestorii damnantes errorẽ: oriẽtalibus scripsit ep̃is:in signi uolumine contentas.

¶De scis m̃ribus Iusto & Pastore. Cap. XXXII.

IVstus & pastor martyres apud urbẽ complutum hispanie ꝓuincie sub daciano p̃side passi sunt. Hi germani fratres xp̃ianis parentibus orti & ipsi xp̃iani : cum adhuc pueri litteris imbuerent̃:ad passionẽ animati:ꝓiectis in schola tabulis sponte ad martyriũ cucurrerũt:idola spernentes:qui a daciano p̃side tenti nec auditi : eo q̃ dubitaret:ne ipsoꝝ utpote infantiũ exemplo alii ꝓuectiores ad martyriũ incitarent̃:uerberibus diris afflicti sunt.Cũ aũt presidi relatũ esset: q̃ se mutuis exhortationibus cõstantius roborarent:eos extra ciuitatẽ adductos gladio cedi iussit:quoꝝ aĩas etiam ipsi gẽtiles ab ipso xp̃o concinentibus angelis ad celũ deferri uiderunt:corpora uero a christianis in eo quo passi fuerant loco tumulata sunt multis clarentia signis: ubi & basilica desuper edificata est:passi sunt autem.viii.idus augusti.

¶De scõ Donato ep̃o & martyre. Cap. XXXIII.

DOnatus ep̃s & martyr apud arretium ciuitatẽ tuscie passus est tẽpore iuliani ĩperatoris.Hic cũ iuliano imperatore p̃dicto nutritus & eruditus:atq̃ cũ eodẽ clericus effectus est a sancto pygmenio p̃sbytero in urbe roma: qui iulianus ad subdiaconatus ordinem ascendit:ipse uero donatus lectoris officiũ suscepit. Sed cũ iulianus apostatasset:& in imperiũ sublimatus esset patrem & matrem donati occidit.Donatus uero fugã arretium petiit:& cũ hilariano monacho habitauit. cũ quo & multis claruit signis.¶Cũ enim mulier q̃dã noĩe syrana gẽtilis & ceca ad eos uenisset:petẽs in xp̃i uirtute illuminari ab eisdẽ:primo mentis cecitate sanata una cũ filio suo:oĩa idola cõbussit:& ad satyrũ ep̃m arretinũ adducta ab eodẽ cũ filio baptizata est:& cum sacro chrismate liniret̃:oculoꝝ mox lumen recepit. ¶Deinde donatus cum hilariano aproniani p̃fecti ciuitatis filiũ demoniacũ asterium nomine ad se adductum ab ĩmundo spiritu liberauit:clamante demone q̃ donatus ip̃m de domo sua cohartaret exire.¶Vir q̃dam eustasius noĩe exactor fisci in tuscia publicam pecuniam euphrosyne cõiugi in custodia dereliquit:& abiit: Que timore hostiũ superuenientiũ pecuniam abscondit:& repentina morte p̃uenta sepulta est. Cumq̃ uir eius rediens pro exactiõe thesauri cũ filiis ad suppliciũ traheret̃:ad donatũ cõfugit:qui una cũ ad sepulchꝝ uxoris perrexit:& orõne fusa euphrosynã de tumulo ex noĩe uocauit: & ubi esset pecunia ĩterrogauit.Que respõdit:q̃ ĩ ĩgressu domus suffossa iacebat: qua ibidẽ repta eustasius liberatus est.¶Post hec donatus a satyro ep̃o in presbyteꝝ ordinat̃:eoq̃ defuncto ab omni populo in ep̃m eligit̃.Cũq̃ die quadam celebrans populũ cõicaret: & diaconus antimus sanguinẽ xp̃i in calice uitreo populo ꝓpinaret:subito paganoꝝ impulsu cecidit:& calicẽ fregit.Cumq̃ ex hoc omnes tristarent̃:donatus fragmẽtis calicis collectis orõne fusa ipsum in formã pristinã restaurauit : una aũt particula a diabolo abscõsa defecit:q̃ tamẽ ad testimoniũ miraculi ꝑfecit.Quo signo uiso.lxxix.gentilium ad xp̃m cõuersi sunt.¶Post dies aũt.xxviii. quadracianus augustalis p̃ses tenuit beatos hilarianũ & donatum.Et primo quidẽ hilarianũ in ciuitate ostia detentum fustibus cesum martyrẽ xp̃i fecit: ut supra in eius passiõe actũ est.xvii.cal.augusti.Deinde donatũ in ciuitate arretina detentũ:cũ sacrificare nollet: & deos blasphemaret:iussit:cum lapidibus ore contundi:& deinde in custodia retrudi:ubi dum egroꝝ multitudo ad eũ accedens a diuersis langoribus sanaret̃: iussit illum quadracianus in eadem custodia capite truncari:cuius corpus a christianis in eadem ciuitate tumulatum est.vii.idus augusti.

¶De scõ Donato ep̃o & cõfessore. Cap. XXXIIII.

DOnatus ep̃s apud ciuitatẽ epiri ueteris in tẽpore theodosii ĩperatoris iunioris multis ibidẽ miraculis clarebat.¶In quodã loco nomine hisauria erat fons aque adeo infectus:ut quicunq̃ de illo biberet protinus moreret̃. Ad quem locum sanctus uit cum clero & populo ꝓcessionaliter accessit: ut oratione aquam sanaret. Et dum uectus asinulo fonti appropinquaret:celo nubibus tenebrato:& fulguribus ac tonitruis erumpentibus:draco terribilis inde erupit:& pedes asini cauda ĩuoluens contra donatum se erexit:quem ille leui ictu baculi percutiens:uel ut alibi legitur in os eius expuens continuo interfecit.Quem octo boum paria uix traxerunt ad ignem.Orauit autem uir sanctus ad dominũ:& omne uenenũ a fonte fugauit. Misso quoq̃ puero cum situla aquã haustã bibit:& oĩbus ad bibẽdum saluberrimã exinde cõcessit.¶Alias etiã dũ ipse cũ sociis siti urgeret̃:sua oratione fontẽ de terra ꝓdu-

xit. ℭ Cum filia theodosii iperatoris a demone uexaret: & pre adhuc gentile ad singula sacrificia deoꝝ duceret: & nullo modo liberari posset. Imperator audiens de uirtutibus sancti ipm ad se accersiuit: & ut natá suam liberaret istanter rogauit. Qui demoné interrogauit: unde illuc uenisset. Illeq; de eremo se uenisse respõdit: qué sanctus dei ad locú ipsum redire coegit: demonq; uniuersam domú cõcutiés euanuit. Sicq; iperatoré cú uxore & filia & uniuersa familia ad xpm cõuertit. ℭ Cú quidã mortuus efferret adueniés creditor chirographú ptulit: dicés sibi deberi solidos ducétos & iuxta legé iperialé nõ permittebat eú sepeliri. Quod cú uxor eius donato cú lachrymis idicasset: asserens q homo ille pecuniá totaliter recepisset: assurgés homo dei ad locú iuit: & manú defuncti tenés corá oibus excitauit: atq; ut creditori satisfaceret iussit. Qui residés in pheretro ipm de solutione debiti conuicit: & chirographú manu scidit: atq; iubéte sancto iteꝝ obdormiuit. ℭ Cú fere tribus annis non pluisset & sterilitas magna esset. Infideles ad iperatoré cõuenjunt: petétes sibi tradi donatú: q per artem magicá hoc fecisset. Ad iperatoris ergo instantiá sanctus egressus dominú exorauit: & statim pluuia copiosa descendit ceterisq; infusis ab imbre ipse leuibus idutus & siccis uestibus domú rediit. Et sic omné ciuitaté cõstantinopolitaná ad fidé cõuertit. ℭ Post hec ab imperatore ipetrauit imunitaté loci ubi ipse fonté sanauerat. Ibiq; iuxta ciuitaté lusloniá ecclesiá construxit & clarus uirtutibus i pace quieuit. vii. idus augusti. Corpusq; eius post multos annos a uenetis inde sublatum positú est in ecclesia beate marie de muriano sub epatu torcellei: ubi & signis mirabilibus fulget.

ℭ De sanctis Cyriaco largo & Smaragdo martyribus. Cap. XXXV.

Cyriacus largus & smaragdus martyres rome passi sunt sub maximiano iperatore. Hic cyriacus a sancto marcello papa diaconus ordinatus est. Cú aút maximianus imperator thermas edificaret noie diocletiái: & xpianos plurimos dánasset ad sodiendá harená. Inter ceteros deducti sunt ad ministeriú predictú sancti martyres cyriacus & sisinnius: qui non solú suas sed etiá alienas sarcinas dei auxilio portabant. Ná cum ibi esset sanctus saturninus senex: qui ex senectute harenam ferre nõ poterat: sisinnius & cyriacus ipsum ad portandú iuuabant: ut dictú est supra in passione marcelli pape. xvii. cal. februarii. Quod cú audisset maximianus imperator saturninú & sisinniú ac cyriacú in carcere detineri fecit. Et sisinniú quidem ac saturninú p diuersa supplicia interemit: ut supra actú est in passione eoꝝ. iii. cal. decébris. Cyriacus uero cú duobus sociis largo & smaragdo in carcere detétus est per annos tres: donec edificatis thermis diocletianus rediit de partibus aphrice. ℭ Post dies auté paucos filia diocletiani noie artemia cepit a demonio uexari: clamáte demone per os eius q nisi cyriacus ueniret: inde nunq discederet. Qua de re cyriacus cú sociis de custodiá eductus est: & ad filiá iperatoris adductus. Cui demõ dicebat: ut si ipum ex puella exire uellet: uas aliqd sibi daret in quo itraret. Et cú cyriacus seipm offeret: demõ dicebat: qa in uas suú intrare non poterat: quia undiq; signatum erat. Addiditq; cõminans: q si inde ipm eiiceret in psidem illú uenire faceret. Et cú coactus ex puella exisset artemia clamauit: q deum qué predicat cyriacus uideret. Quá sanctus cyriacus cú mre serena ad xpm cõuertit & baptizauit. Cui diocletianus iuxta palatiú suú domú cõcessit: ut ibidé cú sociis securus in xpianitate maneret. ℭ Post modicú tépus uenit legatio a sapore rege psaꝝ ad diocletianum: ut cyriacú ad se mitteret: quia filia eius iobia noie a diabolo uexabat. Ad preces ergo diocletiani cyriacus cú sociis naui ipositis necessariis in babyloniá letus iuit. Et cú ad puellá peruenisset in xpi noie imundú spm ab ea eiecit: clamáte demone p os eius q nomen xpi terribile ipm coartabat exire. Et sic sanatam puellá cú parentibus & omni cognatione numero. cccc xx. cyriacus baptizauit. Et cú multa sibi munera essent oblata recipe noluit: sed. xlv. diebus ibidé in pane & aqua ieiunás tandé romá reuersus est: & a diocletiano gratáter exceptus. Quo post duos menses defuncto. Maximianus eius filius successit. Qui iratus de sorore sua artemia: cyriacum comprehendit: & nudú ac catenis ligatú ante redá suam trahi fecit: ad exemplú xpianoꝝ. Deinde ipm carpasio uicario cú sociis tradit puniendú. Qui picé xliquatá super capita ipsoꝝ iussit perfundi: deinde diebus. iiii. in carcere fame macerari. Post hec cyriacú eductum & sacrificare nolentem iussit in catasta extendi & attrahi neruis ac fustibus cedi. Et cú in his hoibus gratias ageret: iussu maximiani ductus est uia salaria intra thermas salustii: & ibidé decollatus est cú sociis suis largo & smaragdo: & aliis xpianis pmiscui sexus numero. xxi. Quoꝝ omniú corpora ioánes presbyter in eodé loco sepeliuit. Sanctú uero cyriacú cum largo & smaragdo per se posuit: sub die. xvii. cal. aprilis: post aliquot menses corpora ipsoꝝ sanctoꝝ a sancto marcello papa & lucina matrona inde leuata sunt & translata in uia ostiensi miliario ab urbe octauo. vi. idus augusti: quo die prefatus pontifex ipsorum festum recolendum ordinauit. ℭ Carpasius autem cum domum cyriaci impetrasset: & ad derisionem christianoꝝ in loco: ubi baptizabat: se balnearet: & ludis scenicis ac epulis cum. xix. sociis sepius uacaret: omnes subito die quadam mortui sunt. Et extunc clauso balneo gentiles christianos uenerari ceperunt.

ℭ De scõ Seuero epo uennieñ. Cap. XXXVI.

Seuerus eps uienneñ natiõe indus fide xpi feruentissimus: causa predicationis laboriosissime ad prefatam urbem ueniens: ingentem paganorum multitudinem uerbo & miraculis ad fidem christi conuertit: ubi eps a populo constitutus: post laudabilem uitá inibi in pace quieuit. vi. idus augusti: conditus in basilica sancti stephani signis clarus.

ℭ De scõ Hormisda papa & cõfes. Cap. XXXVII.

Hormisda papa natione campanus de ciuitate fresclon ex patre iusto: symmacho pape in pontificatu romano successit: & sedit annos. viiii. dies. xvii. Hic clerum composuit: & psalmos canendos ordinauit. ℭ Cum auté anastasius imperator in heresim eutychianam corruisset: duas in christo naturas denegans. Hormisda papa direxit enodiú episcopum ticineñ aliosq; cum eo constantinopolim legatos: quatenus anastasium imperatorem & acacium patriarcham ei complicem: si

resipiscerent:ad ecclesie gremium reducerent:sin autē
anathemate ligarent:qui non solum eorum salubria
monita spreuit:sed etiam graui cōtumelia illos expu/
lit: nauiq; fragili impositos mandauit: ne uspiam ad
aliquam grecie ciuitatem accederent. Quam eius im
piam temeritatem ultio diuina secuta est. Nam.xxvii.
eius iperii anno fulminis ictu percussus iteriit:moxq;
omnes grecos ad catholicā ueritatem redeuntes hor/
misda papa reconciliauit. ¶ Hic postq̄ multas elemo
synas pauperibus erogasset:necnon pluribus basilicis
diuersa ornamenta contulisset: apud sanctum petrū
trabem argenteam mille &.xl. librarum relinquens
ibidem sepultus requiescit:dormiuit autem in domi
no.vi.idus augusti.

¶ De scō Hormisda martyre. Cap. XXXVIII.

HOrmisda martyr apud psas passus est sub
tege ipsius prouincie sapore:qui nobilissi/
mus fuit ex patre prefecto persaq;: quem
dum rex sapor christianū agnosceret: ius/
sit ut nudus camelos exercitus traheret. Quod dum
multis diebus patienter fecisset: ille cum ex alto sole
adustum conspicens:ueste linea pietate motus ipsum
operuit:deinde ei:ut negaret christum:blandiri cepit.
At sanctus illico concisam uestem deposuit:moxq; ip
sum rex indignatus gladio necari mandauit.

¶ De translatione sancti Quirici. Cap. XXXIX.

TRanslatio corpis sancti quirici epi & mar/
tyris apud anconā.v.idus augusti celebra
tur:quo uidelicet die ipsius beati martyris
corpus sanctissimum de hierosolyma ad
ipsam ciuitatem delatum multis clarens signis atq;
miraculis digna ueneratione reconditum est: ut ha/
betur in martylogio.

¶ De scō Romano martyre. Cap. XL.

ROmanus martyr rome passus est sub de/
cio cesare. Cum enim beatus laurentius in
catasta extēsus scorpionibus cederetur: ut
dicetur infra in eius passione.iiii. idus au/
gusti Romanus miles inter alios ibidem astans cepit
clamare:q; uidebat ante martyrem iuuenem pulcher
rimum assistentem:& uulnera eius linteo extergētē.
Et cū hoc audientes decius cesar & ualerianus prefe/
ctus magicis artibus ascriberent:& laurentiū de cata
sta solutum in custodiā hippolyti recipi iussissent. Af
fuit romanus ad pedes eius afferens urceū cum aqua:
& se baptizari instanter exorans:quem beatus lauren
tius credentem baptizauit. Quod cum decius audis/
set:iussit eum cū fustibus exhiberi:& cū non interro/
gatus se christianū proclamaret:iussu decii foras mu/
ros porte salarie eductus:& ibidem capitali sententia
punitus est:cuius corpus a iustino p̄sbytero collectū:
sepultū est in crypta in agro uerano.v.idus augusti.

¶ De sanctis Secūdiano ueriano & marcelliano mar/
tyribus. Cap. XLI.

SEcundianus:uerianus:& marcellianus ro
me passi sunt sub decio cesare. Secundia/
nus enim togatus cum ueriano pictore in
christianos seuiebat: qui dum die quadā
cum marcelliano eloquentissimo & sapientissimo ora
tore gentile de sententiis disputarent:uenientes ad uir
gilium & tractantes que de christo in suis bucolicis
scripserat:Magnus ab itegro seculorum nascitur or/
do. Iam redit & uirgo:redeunt saturnia regna. Et no/
ua progenies celo demittitur alto. Et infra. Tu modo
nascenti puero quo ferrea primum Desinet: ac toto
surget gens aurea mundo &c. Et hec ad inuicem con/
ferentes ea:que de xp̄o dicta esse intelligentes conuer/
si sunt:& a timotheo presbytero baptizati atq; a san/
cto sixto papa confirmati. Quod audiens ualerianus
prefectus nunciauit decio:qui eos tentos missosq; cen
tūcellis:tradidit eos promoto consulari tuscie puniē/
dos. A quo primum fustibus cesi sunt. Et dū in idolū
conspuentes ipsum cōminuissent:in equuleo suspen/
si:& unguibus abrasi:atq; flammis lateribus apposi/
tis diutius cruciati sunt:quod dum fieret unus ex mi
nistris subito expirauit:ceteri uero a diabolis obsessi
sunt. Quod cernens promotus illos decollari iussit &
corpora eo⁊ in mari iactari. Sed diuina puidentia ad
littus euecta:a quodam deodato tumulata fuerūt: in
loco ubi erāt decollati. Qui passi sunt.v.idus augusti.

¶ De scīs Firmo & Rustico mr̄ibus. Cap. XLII.

FIrmus & rusticus martyres apud ueronā
passi sunt:sub anolino proconsule tempo/
ribus maximiani iperatoris. Hi ciues ber/
gomenses ex eadem parētela orti sunt:Sed
firmus erat notissimus maximiano imperatori. Qui
audiens eum xp̄ianū misit ad ipsum detinendū. Quē
milites in uilla eius inuenientes euangeliū legentem:
uinctum adducunt mediolanū. Cui occurrit & rusti/
cus:seq; xp̄ianū profitens tentus ac simul ductus est.
Imperator aūt ipsos sacrificare nolētes a binis tornio/
nibus fustibus cedi iussit. Et ite⁊ inclusos in cippo pe
dibus artari. Deinde eos anolino presidi tradidit pu/
niendos. Qui eos secum uinctos ueronā ducens dedit
in custodia militi caucario nomine uicario ciuitatis
triduo inedia macerandos. Cum autem ille eos me
dia nocte cauētes audisset:& lucem celitus effusam ac
ipsos diuinis refectos cibis uidisset:ad xp̄m cōuersus
est. Post dies.vi. iussu anolini educunt. Dūq; proculus
ep̄s ueronen̄. eos insequeret:dicens se xp̄ianum:& ip
se uinctus presidi presentatur. Quē ille ut decrepitū
arbitrans insanire in facie cesum dimisit:ut supra di/
ctum est in gestis proculi ep̄i.v.idus decēbris. Sanctos
uero martyres super testas accensas diutius uolupta/
tos in ignē misit. Sed flāma in quattuor partes diuisa
plures incendit:ipsi uero illesi permāserunt. Quos p̄/
ses demū extra ciuitatē eductos & fustibus mactatos
decollari mandauit:corporibus bestiis derelictis. Sed
caucario nocte iuxta corpora uigilāte.vii. uiri se nego
ciatores asserentes corpa abstulerunt nauigio imposi
ta & ultra non cōparuerunt. Corpora aūt ipsa diuino
nutu trāsuecta sunt ad carthaginen̄. puinciā in ciuita
tē:que dicitur predones ibiq; ab angelis sepulta mul/
to tp̄e iacuerunt. Processu uero tēporis dū terentius
quidā de histria ciuitate capris:haberet filium nomi/
ne gaudentium:cū eo mercationis gratia per mare di
scurrebat. Filius aūt eius repente a demone opprimi/
tur clamante per os eius diabolo q; nemo inde ipsum
eiiceret nisi firmus & rusticus martyres. Pater autem
dum sanctorum corpora dudum nauigans requisis/
set:tandem dei prouidentia ad locum ubi iacebat ap/
plicuit:puerq; mox liberatus est:ubi sepulchrum te/
tigit. Pater autem sanctorum corpora inde surripuit:
& ad ciuitatem suam perducta tumulauit: ubi quie/

uerunt:donec a ſancta maria ueroneñ dicta conſola/
trice ueronam reportata ſunt:ut ſupra in eius legen/
da habetur calendas auguſti. Paſſi ſunt autem ſancti
martyres. v. idus auguſti.

℄ De ſancto Laurentio archidiacoñ. & martyr.

Cap. XLIII.

LAurentius archidiaconus eccleſie romane
ſub decio ceſare & ualeriano prefecto ro/
me glorioſum martyrium paſſus eſt. Hic
genere hiſpanus & beati ſixti pape ſecūdi
diſcipulus fuit. A quo leuita rome ordinatus una ſe/
cum predicationi inſiſtebat. Eodem tempore philip/
pus imperator primus ex imperatoribus & filius eius
nomine philippus fidem xp̄i perceperunt conuerſi a
ſancto pontio martyre. Qui philippus regnauit an/
no milleſimo ab urbe condita. ℄ Ve℞ ipſo imperato
re philippo decio occiſo:ut dicitur infra in eius paſſio
ne libro. xi. philippus iunior timens fugam arripuit
& theſaurum patris ac ſuū beato ſixto pape commē/
dauit:ut ſi ipſum a decio interfici contingeret ipſum
theſaurum pauperibus erogaret. Cum aūt decius in
imperatorem electus eſſet a militibus:licet nunq̄ a ſe
natu confirmatus: ꝓpter quod non imperator ſed ce
ſar dictus eſt:xp̄ianorum perſecutionem exercere ce/
pit:& multa milia marty℞ per diuerſas mundi par/
tes interfecit. Inter quos etiam philippus philippi īpe
ratoris filius martyrio coronatus eſt. ℄ Poſt hec de/
cius de theſauro philippi inquiſitionem faciens obla/
tus eſt ei beatus ſixtus tanquā qui xp̄m coleret:& im
peratoris theſauros haberet. Quē decius in carcerem
recipi iuſſit. Cui cum laurentius obuiaſſet clamare ce
pit:quo ipſe pater ſine filio pergeret & ne ſe miniſtrū
ſuum ullomodo deſerreret. Beatus aūt ſixtus per ſpi/
ritū eidem reſpondit:ꝙ eū non deſerebat: ſed ad mar
tyrium procedebat:cum ipſi maiora poſt triduū cer/
tamina deberentur:mandans ut theſauros ſibi com/
miſſos pauperibus diſpēſaret:pro ut hec oīa acta ſunt
ſupra in paſſione ſixti. viii. idus auguſti. Beatus ergo
laurentius xp̄ianos die ac nocte diligenter inquiſiuit:
& unicuiq₃ pro ut opus fuerat miniſtrauit:ueniēſq₃ in
celio mōte ad domū cyriace uidue:que multos xp̄ia/
nos in domo ſua abſconſos habebat:ipſam uiduā im
poſita ei manu a longo dolore capitis liberauit:& pau
pe℞ pedes lauans eiſdē elemoſynas cōtulit. Eadēq₃ no
cte in domū cuiuſdam xp̄iani ueniens:cecū quendam
nomine creſcentium ſigno crucis facto illuminauit.
Deinde uenit ad uicum patricii in crypta nepotiana:
ubi inuenit iuſtinum preſbyte℞ a ſixto papa ordina/
tum:cū quo uidelicet paupe℞ xp̄iano℞ ibidē latenti/
um pedes lauit eiſq₃ largifluas elemoſynas conceſſit.
℄ Poſt hec aūt cum beatus ſixtus ad decollandū du/
ceretur beatus laurentius poſt eū clamare cepit rogās
ne ſe derelinqueret:eo ꝙ theſauros eius ſibi traditos
expēdiſſet. Tunc milites audientes de theſauris laurē
tium tenuerunt:& parthemio tribuno tradiderunt:
deinde ſixtū ep̄m decollauerunt. Parthemius aūt lau
rentiū decio preſentauit:qui ipſum ubi eſſent theſau
ri eccleſie interrogauit:qui cū uerbum ei non reſpon/
deret:tradidit eū decius ualeriano prefecto:ut aut the
ſauros ꝓdat:& ſacrificet diis:aut diuerſis eū faciat in
terire tormentis. Valerianus aūt laurentiū hippoly/
to uicario in cuſtodiā tradidit:quē ille cum multis ali
is in carcere recluſit. Erat aūt ibi quidā gentilis lucil/
lus noīe multo tēpore detentus qui plorando lumen
oculorum amiſerat. Cui cum laurentius lumen ſe re/
ſtaurare promitteret:ſi in xp̄m crederet:& ſe baptiza
ri permitteret:ille ſe baptizari inſtantius poſtulauit.
Accepta ergo aqua ipſum laurentius de fidei articulis
interrogatum baptizauit:ſtatimq₃ lucillus lumē ocu
lo℞ accepit. Quapropter multi ceci ad eū ueniebāt:&
ab eo manu eis impoſita illuminati redibant. ℄ Cum
aūt hippolytus laurentiū de theſauris interrogaret:il
leq₃ ei reſponderet:ꝙ ſi in xp̄m crederet: & theſauros
ei oſtenderet:& uitā eternā promitteret : cōuerſus eſt
hippolytus:& cū omni familia ſua ꝓmiſcui ſexus nu/
mero. xix. ſacrum baptiſma ſuſcepit. Baptizatuſq₃ ani
mas innocentiū letas gaudere ſe uidiſſe ꝓhibuit. Dein
de de mādato decii hippolytus ualeriano laurentiū ꝑ
ſentauit:fitq₃ ite℞ ab illo inquiſitio de theſauris. Lau
rentius aūt biduo inducias petiit:quas ualerianus ei/
dē ſub hippolyti pollicitatione cōceſſit. In hoc ergo bi
duo laurētius pauperes cecos & claudos ac debiles col
legit:eoſq₃ in palatio ſaluſtiano corā decio & ualeria/
no obtulit:dicens hos fore theſauros eternos:qui nū/
quam minuunť:ſed creſcunt:quo℞ manus in celum
theſauros eccleſie deportarūt. Cūq₃ decius & ualeria/
nus ſe deluſos putarent:& laurentio ſuaderent:ut ar/
tē magicā deponeret:& diis īmolationes deferret: ip/
ſeq₃ deos gentiū demonia eſſe uiua uoce reſpōdiſſet:
iuſſit eū decius ſpoliatū ſcorpionibus cedi: deinde oē
genus tormento℞ in cōſpectu eius afferri. Qui cū ta/
les epulas ſe ſemꝑ optaſſe diceret:fecit eū decius uin/
ctū catenis in palatiū tiberianū adduci:ſibiq₃ in tēplo
iouis tribunal parari:& cū ipm ite℞ de theſauris req/
ſiſſet:ac ut oēs ꝓphanos ſibi ſimiles declararet:reſpō/
dit laurentius:ꝙ uere in eternis theſauris confidebat:
nomina aūt eo℞ quos decius interrogauerat in celis
ſcripta fuerant:quorum aſpectibus ille indignus erat.
℄ Tunc iubente decio nudus fuſtibus ceditur : dein/
de a terra leuatur:& lamine ardentes ad latera eius ap
ponunť. Et cū his oībus martyr xp̄i gaudens gratias
ageret. Deciuſq₃ magicis artibus eius conſtantiā aſcri
beret:iuſſit eū plumbatis diutiſſime cedi. Orauit aūt
ad dominū:ut acciperet ſpiritū eius : uoxq₃ ei de celo
facta eſt audientibus cunctis:ꝙ adhuc ei multa certa/
mina deberenť. Cū aūt ceſar aſtantibus diceret : ꝙ ip/
ſum per magias demones confortarent:iuſſit eum in
cataſta extendi:& ite℞ ſcorpionibus uerberari. Tunc
romanus miles inter ceteros aſſiſtens ibidē: uidit an/

te laurentium iuuenem pulcherrimum:eius uulnera linteo extergēte. Et cum iuſſu decii & ualeriani de caſtra ſolutus hippolyto redditus eſſet cuſtodiendus: affuit romanus ad pedes eius:& urceum aque attulit: ſeq; baptizari inſtanter poſtulauit:quem beatus laurentius credentē baptizauit: ꝑpter quod a decio detētus & fuſtibus ceſus ac decollatus eſt:ut dictum eſt ſupra in eius paſſiōe.v.idus auguſti. ¶ Eadem nocte iuſſit ſibi decius ceſar cū ualeriāo ꝑfecto parari tribunal in thermis olympiadis ſibiq; laurentiū ꝑſentari. Cum aūt hippolytus fleret:& ſe chriſtianū clamare uellet: dixit ad eū laurentius:ut in interiori homine xp̄m abſconderet:paululūq; ſubſtineret:& dū ipſum xp̄s uocaret:ad eum ueniret. Omnia ergo tormētoꝝ genera deferunt. Dixit aūt decius laurentio:ut aut ſacrificaret:aut ipſam noctem in eū cum ſuppliciis expēderet. Cui laurentius reſpondit:ꝙ nox eius nihil obſcuꝝ habebat:ſed oīa ſibi in lucē clarebāt:tūc iuſſit:ut os eius cū lapidibus tunderet. Et cū in hoc rideret:& xp̄o gratias ageret:iuſſit:ceſar:ut afferret lectus ferreus:i quo requieſceret:cōtumax laurētius. Allatus aūt eſt lectus cū coſtis ferreis tribus in modum craticule. Miniſtri ergo laurentiū exunt:ſuper cratē ferream extendunt: & allatas prunas ſubterponunt:atq; ipſum deſup furcis ferreis compreſſerunt. & cōtinue carbones magis accenſos ſub crate miniſtrabant. Cumq; martyr xp̄i ad decium diceret:ꝙ carbones ipſi ſibi refrigerium ꝑſtabant:ceſari autem eternum ſupplicium miniſtrabant. Valerianus prefectus illum iteꝝ ad deoꝝ ſacrificia ſuadebat. At martyr xp̄i inter incendia conſtanter perſeuerauit:& iam morti ꝓximus ad deciū irridens dixit:ut quia ipſum una parte ſatis aſſaſſet: aliā regyrans coctā manducaret:& grās agens deo:quia ianuas celi ingredi meruiſſet:emiſit ſpiritū. Confuſus decius cū ualeriano ambulauit in palatiū tyberii:relicto corpore ſup ignem:quod hippolytus ſummo diluculo rapuit:& in predio cyriace uidue:quod eſt uia tyburtina:occultauit:atq; iuſtino ꝑſbytero nunciauit:q ambo hora ueſptina corpus tulerunt:& ibi iuxta in agro uerano in crypta ibi poſitum ſepelierunt.iiii.idus auguſti. Chriſtiani aūt ieiunantes triduo ſup corpus uigilias celebrarūt:mugitus dantes & lachrymas effundentes. paſſus eſt circa annum domini.cclx.

¶ De ſcis centū & .lxv. martyribus. Cap. XLIIII.

CEntum & ſexagintaquinq; martyres milites. Rome paſſi ſunt ſub aureliano ipera tore. Quos oēs xp̄ianos repertos idē ipera tor extra urbē uia ſalaria duci precepit & ibidem omnes ſimul capite truncari. Quoꝝ ibidem corpa a xp̄ianis recōdita ſunt. Qui paſſi ſunt.iiii.idus auguſti:ut ex martyrologio adonis habetur.

¶ De trāſlatione ſancte corone domini. Ca. XLV.

TRanſlatio ſancte ſpinee corone domini facta eſt tpe caroli magni īperatoris:ut helli nādus teſtatur. Cū enim patriarcha hieroſolymitanus a paganis de ſede ſua fuiſſet expulſus ciuitaſq; uaſtata:ueniens ac conſtantinopolim ad imperatorē conqueſtus eſt ſibi de ꝑſecutione ꝑ gentiles in xp̄ianos illata. Qui ſuper hoc miſſis litteris carolū magnū in ſubſidium requiſiuit. Ipſe uero congregato exercitu mare tranſiuit:& ciuitatē ſanctā a paganis redemit:eiſq; expugnatis patriarchā in ſede ſua repoſuit. ¶ Cūq; poſt uictoriam conſtantinopolim rediſſet. Imperator conſtantinopolitanus obtulit ſibi quicquid petiiſſet. Qui reliquias paſſionis dominice pro premio petiit & accepit. Nam poſt triduanū ieiunium omni populo indictū:cunctis ad eccleſiam conuenientibus:aperta eſt theca in qua corona xp̄i ſpinea ſeruabat. Statimq; mira odoribus reſperſa fragrātia per totam ciuitatē trecenti egroti a diuerſis langoribus ſunt ſanati. Educta autē corona lignum eius reuiſcere cepit & flores producere. Cūq; daniel ep̄s neapolitanus coronam ſecaret:ut pars eius carolo concederet magis adhuc floreſcere perſeuerabat. Et dū carolus de floribus collectis thirothecam unā ex ſuis īpleſſet:& eam tenendā hebronio archiep̄o tribuiſſet: ut aliam ſimiliter impleret:atq; uterq; ipſoꝝ ex deuotione nimia lachrymis ꝓfuſus eſſet: putauit carolus chirothecam in manu archiep̄i poſuiſſe: ipſeq; putauit eam accepiſſe:ſed ex inundantibus lachrymis acie oculoꝝ obtuſa. neq; carolus chirothecā in manu archiepiſcopi poſuit:nec ipſe eam accepit. Sicq; chirotheca plena floribus in aere pependit:donec aliam rex floribus impleuit:& conuerſus primū pendere cōſpexit. Ex quibus poſtmodū effuſi flores predicti: in manna conuerſi ſunt quod uſq; hodie in monaſterio ſancti dionyſii ſeruatur. ¶ Quidam uero exiſtens cecus ſurdus & mutus:qui ipſas īfirmitates per annos. xxxii. paſſus fuerat:in eductione corone uiſum recepit:in ipſius ſectiōe auditum in florum emiſſione loquelam. Obtinuitq; rex partem corone & clauum dominicum:cuius tactus uirtute puer habens manum aridam cum dextero latere ſanatus eſt. Obtinuit etiā fruſtum magnum dominice crucis:ſudarium domini:camiſiam uirginis:& faſciam pueri ieſu:ac brachium ſymeonis prophete. Rediensq; domum dum eſſet in caſtro ligmedo:ipſaꝝ reliquiaꝝ uirtute & contactu mortuus unus reſurrexit. Deinde uenies aquiſgrani ſanati ſunt egri quaſi innumeri a diuerſis langoribus. Sicque partem dominice corone cum aliis ſacris reliquiis premiſſis pariſius detulit:& ibidem honorifice collocauit.iii.idus auguſti.

¶ De ſcō tyburtio martyre. Cap. XLVI.

TYburtius martyr rome paſſus eſt ſub diocletiano & maximiano īperatoribus:agente ꝑfecto urbis fabiano. Cuius pater chromatius prefectus cum morbo grauiſſimo laboraret:& audiſſet quoniam trāquillinus eius attinens pater ſanctorum marci & marcelliani. graui infirmitate detentus a ſancto ſebaſtiano conuerſus & baptizatus ſanitatem percepiſſet:ut ſupra dictum eſt in paſſione ſancti ſebaſtiani.xiii.cal.februarii:rogauit tranquillinum:ut ad ſe adduceret illum:qui ſibi dederat ſanitatē. Cūq; ad eum ueniſſent ſebaſtianus & ꝑſbyter policarpus:& ipſe pro ſui ſalute exoraret:dixit ei ſebaſtianus ut prius omnia idola abnegaret:& con fringendi ea ſibi poteſtatem concederet:& ſic ſanitatem acciperet. Quod cum ille licet multum renitens tandem annuiſſet:policarpus & ſebaſtianus accincti pluſq̄ ducenta idola cōfregerunt. Et cum ſic nec chromatius liberatus eſſet dixerunt:quia ex quo ſalutem non perceperat certum erat ꝙ aliqua idola reſeruauerat. Tunc indicauit habere thalamum in quo erat omnis diſciplina ſtellaꝝ: pro quo pater ſuus ducēta

auri pōdera expēderat & per hoc futura oīa preuidebat. Et cū suadentibus sanctis ut ipm opus destrui cōsentiret: & filius eius tyburtius iuuenis opus tam preclarum dissolui cōtradiceret. tandem ad hoc deuenit ut duo clibani accenderent: ut si destructo opere pater suus sanitatem nō perciperet: ambo sancti uiui cōcremarent. Opere ergo destructo angelus pfecto apparuit: & ipsum de lecto sanum eleuauit: sicq chromatius cum filio suo tyburtio & omni familia sua numero. M.cccc. promiscui sexus fidem perceperūt: omnesq baptizati sunt. ¶ Post hec dum ferueute psecutione diocletiani & maximiani chromatius prefectura depositus: cū multis christianis in cāpaniam exilio actus esset. Filius eius tyburtius amore martyrii flagrās in urbe resedit cum sancto papa caio cōtinue ieiuniis & orationibus uacans. Qui die quodam trāsiens occurrit homini qui de alto lapsus adeo caput & omnia mēbra quassauerat: ut iā de sola sepultura eius ageretur. Et cōuocatis seorsum parentibus indicauit eis uirtutem nominis christi. Atq dū super corpus hominis lente dixisset oratiōe dominicā & symbolum apostolo॰: sanum & cōsolidatū parentibus restituit. Quos cōuersos una cū iuuene ad papā caium adduxit: qui eos oēs baptizauit. ¶ Interea seuiente persecutione torquatus quidem xpianus qapostatauerat: scō caio pape se callide sociauit: & simulata xpianitate arte egit ut ipse una cum scō tyburtio orantes ab infidelibus comprehenderentur: qui & fabiano prefecto presentati sunt. Et dum confestim torquatus xpm negasset: & hoc idem tyburtio suaderet: ipseq magis xpm confiteretur. Iussit fabianus carbones accendi: & ut tyburtius aut thura super eos diis imponeret: aut nudis pedibus desuper ambularet. Qui inuocato xpi nomine nuda planta super carbones incedens illesus permansit: quem fabianus uia lauicana extra urbē eductum decollari precepit: ubi & sepultus est. iii. idus augusti.

¶ De sancto Chromatio & sociis martyribus. Cap. XLVII.

Chromatius martyr cū sociis suis martyriū passi sunt apud campaniam temporibus diocletiani & maximiani impatorū: q chromatius prius fuit urbis prefectus: & pater sancti tyburtii supradicti: qui graui langore dudum pressus a scīs sebastiano martyre & policarpo pbytero sanatus: & ad xpm conuersus atq baptizatus est: ut supra pxime actū est in passione tyburtii. Cū autem xpiano॰ persecutio sub pfatis impatoribus ebulliret. Chromatius de cōsilio pape caii cum multitudine xpiano॰ & cū omni familia. M.cccc. numero pmiscui sexus: ut psecutiōe declinarent in campaniam perrexerunt: ibiq degentes a diocletiano pscripti sunt in exilium & multa inopia afflicti in cōfessione xpi post longū tempus in pace quieuerunt martyrio coronati. Quorū dies dormitionis ignoti sunt: unde & sancti tyburtii passiōi subdunt: quorū principalior chromatius pater ipsius tyburtii fuit.

¶ De scō chromatio epō. Cap. XLVIII.

Chromatius episcopus aqleien fuit & claruit tempore theodosii imperatoris: & damasi pape sub cuius metropoli floruit heliodorus episcopus altineri: de quo supra actum est in eius gestis quinto idus iulii. Ipse enim heliodorus hunc sanctum chromatium uisitauit: & ab eodem ordinatus altinensis episcopus diu secum permansit: sacrarum litterarum studiis intendentes. Hi duo episcopi beato hieronymo presbytero familiari dilectione coniuncti: plures eidem epistolas direxerunt: & ab eodem receperunt. Ad quorum instantiam libros plurimos sacre pagine idem Hieronymus in latinum transtulit: & martyrlogium sanctorum compilauit. Chromatius uero episcopus post laudabilem uitam & multarum uirtutum opera quibus gregem dominicum uerbo & exemplo pauit: plenus sanctitate aquileie in pace quieuit: ibidem tumulatus.

¶ De scā Susanna uirgine & martyre. Cap. XLIX.

Susanna uirgo rome passa est sub diocletiano imperatore: que fuit filia gabini presbyteri fratris caii pape: de quo supra dictum est in passione gabini. xi. calen. martii. Hec patri suo unica & dilecta a cunabulis christiana sacris litteris erudita est. Quia uero erat de genere diocletiani imperatoris: idem imperator misso ad patrem eius claudio ipsius cōsanguineo & susanne auunculo puellam filio suo in coniugem requisiuit. Pater aūt gabinus inducias petiit: ut filie uoluntatē requireret: quam cū requisisset: illa se christo despōsatam respōdit: denegaus omnino cōiugium: potissime qa christianā non decebat cultori demonum copulari. Post dies tres reuersus claudius: ut eius respōsioneꝫ audiret: a susanna conuersus est ad christū. Reuersusq domum cum omnia prepedigne uxori sue rettulisset: ipsa etiam ad christum cōuertitur. Et sic ipse claudius cum coniuge & filio alexādro atq filia cutia nocte a sancto caio papa baptizātur: & sacra eucharistia communicantur. Claudius igitur omnibus suis uenditis ministrare cepit egentibus christiāis. ¶ Post dies autem. xlvi. susanna iterum requiritur in cōiugiū filii imperatoris per maximum comitem rei priuate eo q ipsam uti sponsam iuuenis nimium adamaret: ueniensque comes ad claudium: ut secum de matrimonio tractaret: ab eodem ad fidem conuersus est: & post dies quinque a Caio papa baptizatus: qui & ipse cepit christianis ministrare. Quod audiens Diocletiāus serene auguste uxori sue suasit: ut susannam accersitam de coniugio filii hortaretur. Augusta uero cum esset occulte christiana: puellam ad se uocauit: & una secum p dies plures orationi uacauit. Hoc autem imperator cōperiens claudiū cum uxore & filiis: & maximo fratre suo iussit apud ostiam in mare iactari: de quibus supra in eorum passione dictum ē. xii. calē. martii. Gabinum uero in carcere detineri fecit. Susannā uero remisit ad ipsius domū: ut eam ibidem filius suus uel uiolenter pollueret: nolēs palatiū suum contaminari. Ingressus autem iuuenis ad eam noctu uidensq angelum splendidum iuxta eam timuit: & fugit: assumptoq curtio iterum ad eam rediit: qui ambo angelica uisione exterriti fugerunt. Quod imperator audiens & maleficiis deputans: misit susanne statūculam iouis: ut eā aut adoraret: aut gladio periret. Quam insufflans in puluerem redegit. Tunc imperator misso macedonio tribuno: iussit eam primo fustibus cesam intra domum ipsius

decollari:cuius corpus a ſerena ſperatrice incrypta ſe/
pultū ē:& ſanguis in linteo collectus.iiii.idus auguſti.
ℭ De ſancto taurino epō. L.

TAurinus eps fuit filius tarquinii nobiliſ/
ſimi romai: & matris eutychie grece in ci
uitate aureliaū. Ad quem uenientes duo
magi: cambyſes & zari: qui fuerant ſa/
cerdotes diane cum.xx.diſcipulis ſuis ut eum occide/
rent:oppoſito ſibi ſigno crucis ſubſtiterūt: nec ultra
procedere ualuerūt.Quod uidētes magni ſeipos pre
dolore ceciderūt.Illi autem.xx.a ſcō ſunt conuerſi: &
baptizati.Hoc audiens licinius prefectus ipſum cōpre
hēdit:& ſacrificare nolentem uirgis cedi iuſſit. Stati
manus carnificū aruerunt:& leonilla uxor licinii con
uerſa eſt tanto miraculo cōſpecto. Inter hec nunciat
licinio filiū eius marinū cum paſchaſio armigero: q
uenatiōi inſiſtebant ex equis precipites interiſſe.Cūq3
illos ſcūs taurinus ſuſcitaſſet: & illi que in eternis pe/
nis uiderant enarraſſent. Conuerſus eſt licinius cum
filio & armigero & aliis.M.cc.ℭ Poſt hec dum zabu/
lus princeps cū exercitu orientalium gallos inuade/
ret:reuelatur taurino animas ſuoꝝ ciuium ab hoſti/
bus ſaluandas;locum uero penitus deſoládū:ipm ue/
ro ad dominū die.viii.migraturū.Qui hec oīa popu/
lo nūciauit:& ipos in xpo cōfortauit.Igitur dñica die
ſubſequēte celebrata miſſa:& facto ſermone populo:
apparuit multitudo candidatorū circa altare eum ad
celos inuitantium:nubeſq3 odore fragrans eccleſiam
impleuit.Qua poſt horā recedente:inuētus eſt in ſe/
de ſua manibus expanſis & oculis in celum erectis ad
dominū conuolaſſe.Dubitātibus aūt ciuibus ne cor/
pus ſanctū ab hoſtibus raperetur ſepultū:apparuit ſe
nior quidā :eoſq3 ut ſe ſequerentur admonuit. Qui
corpus idē tollētes quaſi tertia miliarii parte extra ur
bē ſeniorē ſequunt.Qui ibidē ſubſtitit: & ipſum ibi
ſepeliri mādauit.Quibus adhuc heſitantibus corpus
ſe erexit & ut ibidē conderet uiua uoce commonuit.
Quod & factum eſt:poſt hec a ſeniore ut inde ueloci
ter fugerent admonent.Ipſo poſt nuſq̄ ulterius cōpa
rente.Illiſq3 abſcedētibus hoſtes ſubito in ciuitatem
irruerunt:& eam ut ſanctus predixerat euerterunt.
Quieuit autem in domino.iiii.idus auguſti.
ℭ De ſcīs ſeptē dormiētibus mrībus. Cap. LI.

SEptem dormientes in ciuitate epheſi orti
ſunt.Quorū nomina ſunt hec: maximia/
nus:malchus:martinianus:dionyſius:ioā
nes:ſerapion:& conſtantinus:& apud ip/
ſam ciuitatem in monte celio dormientes requieſcūt
ſine ulla corporum aut ueſtium corruptione. Cum
enim decius imperator perſequens chriſtianos uenif
ſet epheſum:& cunctos ad idoloꝝ ſacrificia compel/
leret:prefati ſeptem chriſtiani in ipſa urbe nobiliſſi/
mi:in domo ſua ſecreto ſe cellantes:accuſati apud de/
cium q̄ chriſtum colerent:ante ipſum ſtatuuntur:&
dato eis ſpatio reſipiſcēdi uſq3 ad reditū decii: galio p
gebat dimittunt. At illi interim pt̄imōia ſua paupi/
bus erogātes:inito cōſilio in mōte celio ſeceſſerūt: &
ibidē ſecretius eē decreuerūt. Quibus malchus cōtiue
miniſtrabat:& quotiēs urbē īrrabat ut cibos emeret
ſe medici habitu ueſtiebat.Cū ergo decius epheſū re
diſſet:& eos ad ſacrificandū pquiri iuſſiſſet.Malchus
miniſter eorum ad ſocios territus rediit:& eis furorē
ceſaris indicauit.Eis tamen panes allatos appoſuit:&
in domino cōfortauit.Qui nimio timore pauefacti
cū lachrymis ſero comederunt:& ſe mutuis exhorta
tionibus cōfortantes ſicut deus uoluit obdormierūt
Taliq3 ſomno diuina diſpenſatione ſoporati in eodē
loco iacuerūt uſq3 ad annū trigeſimum theodoſii iu/
nioris per annos uidelicet.C.lxxxxvi.Mane aūt facto
cū queſiti inueniri nō poſſent:& decius tales ſe uiros
perdidiſſe doleret:accuſati ſunt q̄ omnia ſua paupe/
ribus diſpenſaſſent:& hucuſq3 in monte celio latuiſ/
ſent in xpianitatis ꝓpoſito permanentes. Iuſſit ergo
decius parētes ſuos adeſſe:& minis ac terroribus ab
eis extorſit:q̄ in ipſo mōte laterent ſicut ei fuerat per
alios ſuggeſtum.Tunc cogitans quid de ipſis faceret:
nutu dei iuſſit os ſpelūce lapidibus obſtrui ut ibi de/
ficerent ſame & inopia circunclusi.Quod cum fieret
duo ex miniſtris chriſtiani: theodorus & rufinus eo/
rū martyrium deſcribētes in tabulis:& ſigillātes cau
te inter lapides poſuerunt.ℭ Mortuo igit decio & to
ta illa generatione: poſt annos.cxcvi. anno uidelicet.
xxx.imperii theodoſii iunioris pullulauit hereſis eo
rū qui negabant reſurrectionē mortuoꝝ:unde con/
triſtatus xpianiſſimus īperator:quia fidē tam impie
agitari uidebat:in cinere & cilicio cum lachrymis in
orone quotidie perſiſtebat.Quod uidens miſericors
deus confirmare ſpem de reſurrectiōe mortuoꝝ uo/
luit:& ita predictos martyres ſuſcitauit. Miſit ſi qui/
dē in cor cuiuſdam burgēſis epheſi:ut in illo loco edi
ficaret ſtabula paſtoribus ſuis.Cementariis ergo ſpe/
luncā aperientibus ſurrexerūt ſancti:& ſe inuicē ſalu
tantes putabāt ſe una tantū nocte dormiſſe & pridia/
nā triſtitiam recordantes:ſe mutuo ad martyriū ex/
hortabantur.Iuſſeruntq3 malcho ut ad urbē deſcen/
deret:& plures panes q̄ heri afferret:atq3 quid iuſſiſſet
decius nunciaret.Qui aſſumpto medici habitu iux/
ta morem.v.ſolidos accepit:& de ſpelunca exiuit: ui/
denſq3 lapides admiratus eſt:ſed aliud cogitans de la/
pidibus parum curauit:ueniens ergo timidus ad por
tā ciuitatis:ultra modum ſtupefactus eſt: uidens ſi/
gnum crucis ſuperpoſitum & mutatā in omnibus ci
uitatem.Et ad ſingulas accedens portas: ita per om/
nia reperit:ſignanſq3 ſe ad primam portā rediit:ſe exi
ſtimans ſomniare.Ingreſſus tādem cum tremore ni/
mio homines de xpo loquentes audiuit:& maiorem
ſtuporem incurrit:nec putabat illam eē epheſiorum
ciuitatem:& cum interrogans ipſam eſſe epheſum
intellexiſſet:uere ſe erraſſe putauit:& ad ſocios redire

cogitauit. Accessit tamen ad eos: qui panem uendebant:& cum argenteos ꝓtulisset:mirati uéditores monetam incognitam:dicebant ad inuicem:ꝙ ille iuuenis thesauꝝ antiquum inuenisset.ille uero eos ad inuicé colloquétes uidens putabat:ꝙ ipsum ad imperatorem trahere uellét:& territus rogabat: ut panes & númos retinerét:& se dimitterét. Qui eú tenentes interrogabát: ubi thesauros imperatorū antiquorū inuenisset:q nō inueniebat quid eis diceret pre timore. Misso igitur fune in collo eius p uicos ad medium ciuitatis trahit:& exiit rumor:ꝙ iuuenis thesauros inuenisset. Cōgregatisq; omnibus ad eú: ipse a nemine cognosci poterat:sed nec ipse circūspiciens aliqué de sua cognatione uidebat:quos ueraciter uiuere putabat:& nullum inueniens q̃si insanus stabat in medio populi. Quod audientes marinus eps & antipater ꝓcōsul:eú ad se duci iusserút:& cum ad ecclesiá duceretur:ad deciú se trahi existimabat. Eps igitur & ꝓconsul mirantes eū interrogant:ubi thesauros antiquos inuenisset. Qui respōdit se nihil inuenisse. sed de sacculo parentum suoꝝ númos illos habuisse. Et interrogatus cuius ciuitatis esset:respōdit:ꝙ erat ipsius ciuitatis:si tamé illa esset ciuitas ephesina. Et īterrogatus de noīe parentum suoꝝ:ut pro ipso testarent: cū ipsos nominasset:& nullus eos cognosceret:dicebant eum fingere:ut aliquo modo euadere posset. Dicenteq; ꝓconsule:ꝙ pecunia illa parentum suoꝝ esse nō poterat:eo ꝙ superscriptio fere ducentorum annoꝝ erat:quo tempore parentes sui fuisse nō poterant: & ꝙ tali modo sapientes & senes ephesi uolebat deludere. Iussitq; eum tormentis tradi:donec ueritatem cōfiteretur. Tunc malchus ꝓcidens eos pro deo adiurauit:ut ei dicerent:ubi decius imperator esset. Episcopus uero respondit:ꝙ tunc non erat in terra: qui decius nominaretur:sed ante longum tempus fuerat īperator. Malchus uero stupefactus stabat. narrauitq; eis ꝙ furorem decii in mōte celio cum sociis aufugerat:& quomodo in sero precedenti decius ipsam ciuitatem intrauerat.ut christianos persequeretur: se tamé ipsa esset ciuitas ephesioꝝ in cuius testimonium rogabat:ut secum irent:& socios suos eis ostenderet.
¶ Tunc eps cogitans:ꝙ hec esset diuina uisio:cú procōsule & uniuerso populo ducente eos malcho perrexit ad montem celium:& ingrediente prius malcho ad socios inuenit episcopus inter lapides litteras sigillatas duobus sigillis argenteis sanctorum passionem continentes:quas coram omni populo legit: & mirátibus cunctis uiderunt sanctos in specu sedentes:& facies eorum quasi rosas florentes: omnesq; glorificabant deum cernentes corpora ipsorum & uestes incorruptas ac si sola una nocte dormissent. Statimque hec omnia theodosio imperatori per litteras significare curarunt. Qui surgēs de loco in quo orabat glorificans deum cōcitus uenit ephesum:ueniens quoq; ad speluncam:uidit sanctorum facies sicut sol refulgentes:& ꝓcidens ante ipsos ac singulos eoꝝ amplexans fleuit cū gaudio dicens:ꝙ sic eos uidebat: quasi si uideret christum lazaꝝ de monumento uocátem. Qui respondebant:ꝙ ad hoc deus ipsos suscitauerat: ut crederetur indubitanter resurrectio mortuoꝝ. Sicut enim infans est in matris utero non sentiens lesionem & uiuit:sic fuerant uiuentes & dormiētes & nihil sentiétes: & his dictis inclinátes capita sua iterum obdormierunt:quos imperator deosculás super eos fleuit. Et cum iussisset fieri loculos aureos:in quibus mitterentur:in ipsa nocte apparuerūt imperatori dicentes:ut sicut hactenus in terra iacuerant:sic eos dimitteret:donec eos dominus iteꝝ in ultima resurrectione suscitaret. Iussit ergo impator locum illū inauratis lapidibus adornari:& oēs ep̄os negantes resurrectionem ab episcopatu deponi. Dormierūt ergo sancti martyres prima dormitione.vi.calendas augusti. Surrexerunt uero.iiii.idus ipsius mēsis:quo die festū ipsoꝝ solénius recolitur:anno domini.cccclxviii.

¶ De sancta Clara uirgine. Cap. LII.

Clara uirgo ordinis dominaꝝ pauperum sancti damiái de ciuitate assisū nobilibus orta parentibus ab annis puerilibus christi seruitio mancipata uirginitatem suam domino dedicauit:que a beato francisco ordinis minorum fundatore edocta:monitis ipsius relicto seculo:die dominico palmarum adhuc iuuencula ad ecclesiam in omni uestium suarum ornatu procedens: a summo pontifice innocentio tertio palme ramum accepit.die quoq; sequenti ad beatum franciscum accessit:& apud sanctam mariam de portiuncula ab ipso habitum monachalem cum humilitate petiit & assumpsit. Deducta ergo ad ecclesiá sancti pauli graui persecutione consanguineorum sibi excitata: ipsa in sancto proposito perseuerans bella omnia triumphauit:deinde a sancto frácisco apud ecclesiam sancti damiani inclusa sororum pauperum ordinem incohauit:&.xlii.annis in sanctitate & perfectione uite perseuerauit. Ieiuniis quoq; & oronibus semper intēta paternam oēm hereditaté monasteriis ecclesiis & pauperibus dispésauit. Cuiusq; regulam prefatus papa īnocentius confirmauit. Miraculis etiam pluribus & insignibus claruit. ¶ Nam semel panem unicum in domo repertum:cum fratribus elemosyná petéribus dimidiauit:reliquáq; medietatem inter.xl.sorores diuidi fecit:oībusq; saturatis plenius abúdauit. ¶ Alias etiam uas olei uacuum eius oratione repletum īnuétum est. ¶ Cum tempore federici imperatoris italiā deuastantis:saraceni ab eo conducti uallem spoletanam depopulari esset:hi quoq; assisiū inuasissent: cū ipsa langueret:se in ianua claustri hostibus irruentibus opponi fecit:christoq; puerulo sibi apparente: & liberationé loci ac ciuitatis ꝓmittente:orans īfideles illos diuinitus nō solum a monasterio effugauit: sed etiam ciuitatem ab eoꝝ euersione saracenis mox per aliam portam quasi in fugam exeuntibus liberauit.
¶ Alias etiam uitalé quendam de aduersa ciuitatem eandem obsidenté sua oratione adeo perturbauit: ut dissoluto exercitu:mane sequenti recederet qui post dies modicos iugulatus est. ¶ Sancta autem uirgo in principio sue conuersionis agnetem germaná postulauit a deo sibi in eodem proposito sociandam: quod & obtinuit. Nam & ipsa post dies.xvi. relinquens mūdum religionis habitum suscepit:& in eodem monasterio una secum uirgo permansit: totidemque diebus post eius transitum claram ad celestia secuta est. ¶ Cum aliquando in natale domini infirma lecto decumberet:matutinali officio in spiritu rapta presens fuit: christumq; puerum aspexit om-

niaq; diuina corporaliter audiuit:& que geſta fuerãt
retulit:cum tamen tanto longe poſita eſſet ꝙ uoces
cantantium humanitus audire non potuiſſet. A ſero
quoq; cene dominice uſq; in ſabbato ſancto de mane
in extaſi aſſumpta paſſionem dominicam in ſpiritu
contemplata:& ad ſe rediẽs unius fere hore ſpatio pu
tauerat ſe dormiſſe:Sicq; ſignis & uirtutibus clarens
per annos.xxviii.longo caſtigata langore aſſiſtente ſi
bi domino gregorio papa.ix.ſibi deuotiſſimo cũ car/
dinalium cetu uirtutibus predita feliciter migrauit
ad chriſtum pridie idus auguſti. Ab eodem pontifice
in eccleſia ſancti gregorii tumulata:ubi & qeſcit mi/
raculis clarens.

¶ De ſancto Euplo martyre. Cap. LIII.

EVplus martyr in ciuitate cataniẽſium tẽ/
poribus diocletiani & maximiani impe/
ratorum paſſus eſt ſub caluiſiano cõſula/
ri. Dũ enim idem caluiſianus in tẽplo ido
lorum ſacrificaret:& euplus ſe chriſtianũ publice ꝓ/
clamaret tentus eſt:& queſitus quem deum coleret.
Qui cum quattuor euangeliorum codicem quem ſe
cum habet aperuiſſet:& coram eo legiſſet chriſtum
confitendo ab eodem iudice diutius tortus:deĩde cõ/
tra eum dictata ſentẽtia decollatus eſt pridie idus au/
guſti. Sepultuſq; eſt in ipſa ciuitate.

¶ De ſcã Hilaria & ſociabus mr̃ibus. Cap. LIIII.

HIlaria martyr mr̃ ſancte aphre fuit. De q̃
ſupra dictum eſt nonis auguſti. Que cum
ancillis filie ſue:digna:eumenia:& eutro/
pia apud cretam in ciuitate auguſta paſſa
eſt. He cum corpus predicte aphre martyris ſepeliſ/
ſent:die ſequenti ad tumulũ eius orãtes reperte ſunt
& comprehenſe:atq; iudici preſentate. Que dũ chri/
ſtum confiterentur in monumento de lignis facto ĩ/
cluſe ſunt:& catenis uincte:ipſoq; tumulo feno & ſpi
nis repleto:igne ſuppoſito:martyrium compleuerũt
pridie idus auguſti. Quarum corpora iuxta aphram
martyrem condita ſunt.

¶ De ſcis Quiriaco & ſociis mr̃ibus. Cap. LV.

QViriacus:largus: creſcẽtianus : meminia:
iuliana:leonides:eutythianus : diomeda:
chariton:philadelphus : agapes & petrus
cũ aliis.xiii.apud eandem ciuitatẽ augu/
ſtam in creta paſſi ſunt. Qui omnes ꝓ confeſſione no
minis xp̃i decollati martyriũ conſumauerunt pridie
idus auguſti. Hec ado ex martylogio hieronymi.

¶ De ſcis Hippolyto & ſociis mr̃ibus. Ca. LVI.

HIppolytus & omnis eius familia utriuſq;
ſexus numero.xix.rome paſſi ſunt ſub de
cio ceſare & ualeriano prefecto. Cũ enim
hippolytus beatum laurentium in cuſto/
dia haberet ſibi a prefecto ualeriano cõmendatum:&
uidiſſet eum manus ſuper oculos cecos imponentẽ:
& eos illuminantem conuerſus eſt & cum omni do/
mo ſua baptizatus:ut dictum eſt ſupra in paſſiõe lau
rentii.iiii.idus auguſti. Poſtq̃ autem corpus beati lau
rentii cũ iuſtino preſbytero ſepeliſſet:uenit domũ:&
dans pacẽ omnibus ſeruis & ancillis ſuis:oẽs ſacramẽ
to altaris quod iuſtinus preſbyter obtulerat cõmuni
cauit:& poſita menſa prius q̃ cibũ ſumeret:uenientes
milites eum rapuerũt:& ad decium adduxerũt. Quẽ
decius interrogauit:an magus effectus eſſet:eo ꝙ cor
pus laurentii abſtuliſſet:illeque reſpondit:ſe non eſſe
magũ ſed chriſtianum. Tunc decius fecit eũ expoliari
habitu chriſtiano:& os eius lapidibus tũdi : agens ut
ſacrificaret:ne per tormẽta ſicut laurẽtius periret. Cũ
aũt diceret ſe uelle exemplũ beati martyris laurentii
imitari:iuſſit eum decius fuſtibus cedi:& cardis fer/
reis laniari :& cum tormenta huiuſmodi derideret:
fecit ipſum ueſtiri ueſte militari: qua ante utebatur:
hortans ut amicitiam & militiam priſtinam obtine/
ret:cui hippolytus ſe Chriſto militare dicebat:quem
tradidit Decius Valeriano prefecto:ut omnes eius fa
cultates acciperet;& tormentis afficeret. ¶ Valeria/
nus autem inuenta omni eius familia chriſtiana om
nes ſibi exhiberi precepit : & cum ad ſacrificia coge/
rentur:concordia nutrix hippolyti pro omnibus re/
ſpondit:ꝙ optabant cum domino ſuo magis pudice
mori q̃ impudice uiuere. Valerianus autem dicens:
ꝙ genus ſeruorum niſi per ſupplicia non emenda/
tur : iuſſit eam preſente ſancto Hippolyto tam plũ/
batis cedi : quouſque ſpiritum emitteret:deinde ex/
tra portam tyburtinam ſanctum Hippolytum cum
omni eius familia duci fecit : quos cum ipſe ad mar/
tyrium hortaretur : iuſſit Valerianus eos omnes
in conſpectu ſancti Hippolyti decollari: ipſum ue/
ro pedibus ad colla ĩdomitorum equorum ligari fe/
cit : qui ſic per cardos & tribulos tractus emiſit ſpi/
ritum. Quorum corpora iuſtinus preſbyter rapu/
it : & iuxta corpus beati Laurentii in agro uerano
ſepeliuit. Corpus uero concordie inuenire non po/
terat:quia fuerat in cloacam proiectum. Miles au/
tem quidam nomine porphyrius credens concordi/
am aurum & margaritas in ueſtibus habere : quen/
dam cloacarium nomine ireneum : qui erat occul/
te chriſtianus aduocauit:& ei ſecretius ubi corpus eſ/
ſet intimauit : promiſſione ſibi facta : ꝙ aurum uel
gemmas repertas eidem concederet : ipſe uero cor/
pus haberet. Cumque ei locum indicaſſet:& extra/
cto corpore nihil inueniſſet:porphyrius fugit:& ire/
neus uocato alio chriſtiano nomine abundio corpus
ad iuſtinum preſbyterum detulit:qui illud iuxta cor
pora Hippolyti & aliorum ſepeliuit. Paſſi ſunt autẽ
idibus auguſti.

¶ De ſancto Hippolyto ep̃o. Cap. LVII.

HIppolytus ep̃s aphricanus claruit tempo/
re alexandri imperatoris:qui uite ſancti/
tate plenus & doctrine ſuauitate melli/
fluus plurima in dei eccleſia opuſcula cõ/

didit:uidelicet librũ de pascha composuit.Itẽ in exameron.Item contra martionem.Item in cantica canticorum.Item in genesim.In zachariam prophetam In librũ psalmorum.In isaia.In daniele.In apocalypsi.In ꝓuerbiis.In ecclesiastice cõmentarios edidit.Librũ composuit de saule & phythonissa.De antichristo.De resurrectione.De laude domini saluatoris:& proshomelion:& plenus uirtutibus in pace quieuit: ut dicit gẽnadius libro de illustribus.

¶ De scõ Cassiano epo & mar̃e. Cap. LVIII.

Cassianus episcopus passus est apud ciuitatẽ forum sylle siue cornelii a sylla cornelio duce romanoꝝ dictam que nunc imola nuncupa̋. Hic genere nobilis pontifex fuit ciuitatis brixinẽ:que ciuitas ẽ in affinibus allemanie posita:q peregrinationis grã uenit ad imolẽ ciuitatẽ:ubi dũ scholas pueroꝝ regeret:& christũ dominũ predicaret tpe persecutionis a paganis tẽtus quesitũ est qd artis:aut quid haberet officii.Responsumq; est:ꝙ pueros lr̃is erudieret:Statiq; a ꝑsecutore quẽ spreuerat:per sñiam addictũ est:ut ipsius discipuli in magr̃i sanguinẽ quõ uellent:cũ corporis laceratione seuirent.Statuitur ergo in mediũ spoliatus: & post terga ligatus manibus.Armati itaq; stilis pueri circũstãtes ac tabulis illudebãt mgr̃o:& in capite ipsius fractis tabellis acutissimis stilis mẽbra eius non cessabant effodere.Multis itaq; uulneribus dei martyr perfossus:uix retrahens suspiria:humili eos hortabatur uoce:ut essent uiribus fortiores: & eos nos uirtute transcenderent.Sicq; per uenas totius corporis sanguis effusus ꝑtam animam conditori suo cum gloria reddidit & corona & sepultus iacet in ipsa ciuitate:qui passus est idibus augusti.

¶ De sancto Cassiano presbytero & confessore. Cap. LIX.

Cassianus presbyter de quo frater uincentius & gẽnadius:claruit tẽpore honorii iperatoris:uir illustris & facũdus. Alio nomine dictus ioãnes eremita. Qui de ecclesia constantinopolitana per hereticos eiectus in massilia gallie presbyter ordinatus:duo condidit monasteria uiroꝝ & mulierum que hodie extant. ¶ Scripsit multa opuscula ad fidei nr̃e exhortationẽ. Scripsit.n.uitas patrũ in egypto degentiũ & regulas: que multaꝝ animarum edificationẽ cõtinent:& luculento sermone nitescũt.Scripsit & res oı̃um monachoꝝ necessarias.i.debitũ & de canonica or̃one atq; psalmodia:que in egypti monasteriis die noctuq; tenetur libros quattuor:Institutionum librum.i. De origine & qualitate ac remediis.viiii. pricipalium uitiorum libros octo singula singulis explicans.Digessit & collationes cum patribus egyptiis habitas: uidelicet de destinatione monachi ac fide.De districtione.De tribus ad seruiendum deo uocationibus.De pugna carnis aduersus spiritum:& spiritus aduersus carnẽ. De natura omnium uitiorum.De nece sanctorũ.De nobilitate anime.De principibus.De qualitate orationis.De perfectis.De castitate. De protectione dei. De scientia spirituali.De diuinis charismatibus. De amicitia.De diffiniendo uel non diffiniendo. De tribus antiquis generibus monachorum: & quarto nuper exorto. De fide cenobite & eremite. De satisfactione penitentie.De remissione quĩquagesimo.De nocturnis illusionibus.De eo quod dicit apostolus.Non enĩ quod uolo facio bonum:sed quod nolo malum hoc ago.De mortificatione:ad extremum rogatus a leone archidiacono postmodum romano episcopo: aduersus nestorium de incarnatione domini.vii. condidit libros:in q̃bus apud massiliã scribendi:& uite terminũ dedit.Imperantibus theodosio & ualẽtiniano.

¶ De sancta Radegunde regina. Cap. LX.

Radegundis regina nitigorũ nobilissima clotharii regis francoꝝ uxor:claruit anno.xxx.iustini imperatoris:ut ait sigibertus.Hec natione barbara patre rege berẽgario noı̃e progenita:dum regio sua a frãcis esset depopulata:de patria sua in galliã in predã abducta: ueniens in sortem clotharii ob nimiã speciositatem ab eo in coniugem ducta est. Que tamen deo potius q̃ regi seruiebat ieiuniis: uidelicet elemosynis & orationibus uacans carnem cicilio domans: desuper regalibus induebatur. Adhuc in palatio regis consistens: dum in pruina uilla per pomerium ambularet:& audisset uoces compeditorum eius misericordiam implorantium:pro ipsis in orationem se dedit: & cõtritis cõpedibus illico omnes absoluit. Dum autem frater regis in bello occisus esset: ille ex hoc motus uxori dudũ postulatã & optatã petitionẽ cõcessit: q.s.deo libere seruire posset. Que ueniẽs ad sanctum medardũ nouionẽ epm:ab eo cõsecratur in Xp̃i spõsam:& pictauis monasterio cõstructo: ordinante rege clothario ibidẽ se iclusit: omnibus suis paupibus traditis:multisq; in ibi sororibus cõgregatis: earum abbatissa facta cum eisdem ancills xp̃i in sanctitate uite pollens solis diuinis insistebat: pauperes quotidie recreans:& carnem penitentia dira castigans. Multis quoq; miraculis claruit.¶ Nam mulierem a diabolo obsessam solo imperio in xp̃i nomine liberauit: qui cũ fluxu uentris ea in ecclesie pauimẽto distẽta egressus est.¶ Arborem lauri de aliquo loco euulsam & in horto suo pro solatio transplantatam:dum aruisset:omnino ad uitam & uiriditatem reuocauit.¶ Infantulam unam ex monachabus nuper defunctam in cellula sua reclusam dudum super corpus orãs cũ lachrymis a mortuis suscitauit. ¶ Cũ imperator iustinus eidem per nuncios suos partem ligni crucis dominice auro contectam destinasset: illiq; redeũtes in mari naufragium paterentur:sanctã inuocantes reginam:columbã tertio circa nauem uolantem cõspiciunt.Cui dũ unus ex cauda tres pennas auelleret:& in mare misisset:tranquillitas mox subsecuta est.¶ Tribunus quidam nomine domebenus gutturis presocationem patiens:die quo sancta migrauit a carne:uidet in extasi reginam radegundem ad se uenientem & eadem hora se de corpore exisse nunciantem: cũq; admonentem:ut ecclesiam sancti martini in loco sibi ostenso edificet:& detentos relaxet: & sic sanitatem recipiet.Qui postquã hec promisit ad se rediit: seque sanatum reperiens:diem horamq; notauit: & inuenit sanctam a seculo tunc migrasse:unde mox dimissis.lxxiii.detentis in uinculis ecclesiam sancti martini in loco ubi nunc est de proprio edificauit.Quieuit in pace sancta radegundis idibus augusti in suo cenobio pictauis tumulata.

¶ De sancto Helia propheta. Cap. LXI.

HElias propheta de galaad originem tra/
hens: cuius tamen nomé patris in scriptu
ra non habet: non solú ecclesiastici. xlviii.
cap. Inter patres antiq tpis gloriosus com
mendat: sed etiá ab ipso saluatore in aliq euágelii par
te magnificat. Qui tpe achab regis israel & iorá filii
eius in israel claruit: non solú insignis pphetie gratia:
sed etiá excellenti miraculoꝝ gloria: que a. xvii. ca. iii.
libri regú usq ad secúdú quarti cómemorant. ¶ Cú
enim achab rex israel ad instantiá impie cóiugis ieza/
belis oém israel adeo preuaricare & baal adorare fecis/
set: ad preces helie prophete in ultioné tanti sceleris:
dominus clausit celú: nec dedit pluuiá super terrá an/
nis tribus & mésibus sex: ppter quod fames & sterili
tas magna fuit p uniuersum regnú israel. Helias aút
ex pcepto domini latuit in torréte charit iuxta iorda/
nem: ubi corui deferebant ei panes & carnes mane &
uespere & bibebat de torrente donec siccaret. Postea
uero ueniés in sareptá sidonioꝝ que est inter tyrum
& sidonem urbs modica: uidit mulierem uiduá colli
gentem ligna. Ad quam cum petiisset modicú aque
ad bibendum: & illa pergeret ut afferret: petiit & bu/
cellam panis ad edendum. Cumq illa diceret se non
habere nisi modicum farine in hydria quantú est pu
gillus & patum olei in lecytho. Iussit helias sibi fieri
subcineritium panem de ipsa farina: promittens per
nomen domini: quia nec farina nec oleum deficerent
usq ad tempus fertilitatis. Et sicut ipse predixerat sic
factum est. ¶ Deinde cú filius uidue ipsius apud quá
helias commanebat defunctus esset. Helias puerum
mortuum super lectulum suum posuit: & oratione
facta eum a mortuis suscitauit. Hunc tradunt hebrei
fuisse ionam prophetam: sicut dictum est supra in ge
stis ione prophete. vi. calen. februarii. Tunc iezabel re
gina omnes prophetas domini quos inuenire potuit
occidi mandauit. Abdias uero procurator domus
achab abscondit in spelunca. ioo. uiros prophetas: &
pauit eos pane & aqua: propter quod postmodú spiri
tu prophetico dotatus est. De quo supra actum est in
gestis eius. ix. calen. ianuarii. ¶ Post tres annos & di/
midiú sterilitatis & famis helias ppheta: qui usq túc
latuerat: achab regi israel se ostendit: dú ipse rex pro/
pter sterilitaté quereret pabula equis suis: & non iue/
niret: increpauitq eú ppheta: q dominum reliquis/
set: & deos gentiú sequeretur: & coleret: Deinde hor/
tatu eius ad imperium regis cógregatis multitudine
populi & octingentis & qnquaginta pphetis baal in
móte carmeli: Helias ad populú ait: ne in duas partes
claudicarét sed aut dominú deum patrum suoꝝ: aut
baal sequerent: deditq eis optioné talé: ut duo boues
educerentur: quoꝝ unus daret pphetis baal: & alius
sibi soli: & una queq pars bouem suú in frusta conci
sum super ligna poneret: igne non supposito: & inuo
caret deú suum: & qui exaudiret igne dato de subli/
mi: ipse esset uerus deus. Placuitq ppositio populo.
Cúq sacerdotes baal fecissent: quod dixerat helias in
uocantes baal a mane usq ad meridiem transiliebát
altare: quod fecerát: & incidebant se iuxta ritum ipso
rum lanceolis: ut sanguine perfunderent. Demones
enim plurimum delectantur perfusióe sanguinis hu
mani. Tunc helias psente populo altare ipsorum de/
struxit: & nouo in honoré domini constructo ligna
& frusta bouis superposuit: & aquá abundanter desu
per iactare fecit: donec aqueductus impleret: ne puta
rent arte magica ipsum de uisceribus terre ignem su
scitasse. Factaq oratione ignis de celo descendit: qui
holocaustum ligna & lapides ac puluerem: etiá ipsam
aquá cósumpsit. Quo uiso miraculo populus cóuer/
sus est: & iussu helie oés prophetas baal occidit iuxta
torrenté cison. ¶ Deide dixit achab: ut comederet: &
festináter descenderet: ne ipm pluuia superuétura oc/
cuparet. quo comedéte helias inclinato capite orauit:
& misso puero septies ad uidendú contra mare: septi
ma uice uidit nubeculá ascendenté: que usq tunc nó
apparuerat. Festináteq achab domú: facta est pluuia
grádis: & oém terram irrigauit. Iezabel auté audito
qd helias fecerat de pphetis baal querebat: ut occide/
ret eú: q timés fugit i bersabe iuda: & dimisit ibi pue/
rú suum: & perrexit in desertú uia unius diei: sedésq
subter iunipeꝝ: petiuit anime sue: ut moreret: post
modú uero dormitauit: & excitatus ab angelo & có/
fortatus: atq pane celico ei delato refectus ambulauit
in fortitudine cibi illius. xl. diebus: usq ad monté dei
oreb: ubi preceptum accepit a deo de ungendo azael
regem super syriam in damascum: & iehu filium ná/
si regem super israel: & heliseú filium saphat de abe/
la in pphetam pro se: ut isti tres interficerent idola/
tras israel. Que omnia helias adimpleuit iuxta man/
datum domini. ¶ Mortuo uero achab rege israel: re/
gnauit pro eo filius eius ochozias qui ambulauit in
uiis malis patris sui & matris sue impie iezabelis: pro
pter quod deus puniuit eú: ut cadens de cácello cena/
culi sui ad mortem egrotaret & samaria ciuitate. Mi/
sitq nuncios ad consulendú beelzabuth deum acha/
rob: an liberari possit de infirmitate sua: quibus ex p/
cepto dei occurrés helias: eos redarguit: dicés q ocho
zias de ipsa egritudine moreret. Cumq redissent nú
cii ad regem: & ei uerba narrassent: quesito ab eis de
habitu uiri: itellexit ipsum esse heliá: misitq ad eum
principem quinquagenariú & quinqginta: qui erant
sub eo: ut uocarent heliam uel inuitum traherent. Et
ad mandatum helie descendit ignis de celo: & deuo/
rauit eos. Rex quoq misit alium quinquagenariú &
suos quinquaginta: qui similia passi sunt. Destinatus
uero tertius: q abdias fuisse dicit: curuauit genua có/
tra heliá: & eius misericordiá implorauit. Et ppheta
domini cú eo iubéte angelo de móte descendit: & in/
gressus ad ochoziá ipm de idolatria redarguit: mor/
téq ei imminere pphetauit: qui & mortuus est iux/
ta uerbum helie. Pro quo ioram frater eius regna/

nit:eo q ochozias filiū nō haberet. ¶ Anno uero pri-
mo ioram regis israel:cum helie reuelatū esset: q de-
us ipsum tollere uellet:iuerunt helias & heliseus de
galgalis in bethel:& deīde in hiericho:ac demum de-
uenerunt ad iordanem sequentibus eos quinq̄ginta
ex filiis prophetarum:qui diuino spiritu raptum he-
lie prenouerant. Tunc helias stans super ripam iordi-
danis:tulit pallium suum:& percussit aquas : que di-
uise sunt in duas partes:& transierunt ambo per sic-
cum:helias uidelicet & heliseis. Dixitq̄ helias ad he-
liseum:ut peteret quod uellet ab eo : antequā ab ipso
tolleretur. Qui petiit:ut duplex spiritus eius in eo re-
quiesceret scilicet ad prophetandum & miracula fa-
ciendum. Cūq̄ pergentes ad inuicem loquerentur.
helias curru igneo & equis igneis raptus est ab heli-
seo & per turbinem in celum :hoc est in superiora ae-
ris ascendit:translatusq̄ est in paradisum terrestrem
ut creditur:ubi cum enoch corporaliter uiuit reditu
ri in fine seculi:& contra antichristum cōflictum ha-
bituri:quos ipse demum occidet:sed eos dominus su
scitabit:ut habetur apocal.xi. Leuauit autem helise-
us pallium helie:quod ceciderat ei:& percussis aquis
iordanis secunda uice diuise sunt: & transiuit helise-
us per siccum ad aliam ripam ubi erant filii prophe-
tarum:qui uiso miraculo diuisionis aquarum intel-
lexerunt spiritum helie in heliseo quieuisse. Celebra-
tur autem dies raptus helie prophete ab hebreis deci
monono calendas septembris: quo die tradunt eum
in paradisum fuisse translatum. Hec ex libris tertio
& quarto regum:capitulis quibus supra:ex dictis io-
sephi:& hieronymi:& ex historia scholastica : atque
ex chronica guilelmi.

¶ De scō Eusebio presbytero. Cap. LXII.

Eusebius presbyter rome claruit tempore
constantii augusti: & liberii pape hereti-
corum:qui uir catholicus & doctrina p̄-
clarus: dum fidem catholicam constan-
ter defensaret:& constantium augustū atq̄ liberium
urbis rome episcopum hereticos predicaret:eo q ar-
riane fidei consensissent. Ab eodem cōstantio rogatu
liberii detentus est : & in quodam cubiculo domus
sue inclusus habēte in latitudine pedes.iiii.& ibi mul
tis mēsibus in oratione perseuerauit. Inclusus tamen
adhuc post mēses.vii.dormitionem accepit.xix.calē.
septēbris. Cuius corpus gregorius & orosius presby-
teri sepelierunt uia apia in cemiterio calixti:iuxta cor
pus beati sixti pape & martyris in crypta . Quod au-
diens constantius augustus gregorium presbyterum
cepit:& uiuum in eadem crypta sepeliuit:ubi post di-
es tres in pace quieuit.

¶ De scō Eusebio ep̄o emesseno. Cap. LXIII.

Eusebius ep̄s emessenus tēpore cōstantii i-
peratoris claruit:q uir elegantis rhetori-
ciq̄ īgenii innumerabiles cōposuit libros
magis secutus historiā:& q ad plausum p
tinent ab his q declamare uolunt maxime leguntur.
Quoꝝ precipui sunt aduersus iudeos & gentiles atq̄
nouatianos. Ad galatas quoq̄ scripsit libros.x. Et in
euangeliis homelias plurimas breues. Quieuit aūt in
xp̄o apud antiochiam. Ibidem sepultus in pace . Hec
hieronymus libro de uiris illustribus.

¶ De sancto Eusebio abbate. Cap. LXIIII.

Eusebius abbas discipulus beati hierony-
mi fuit. Hic natione cremonēsis nobili p
sapia ortus:cū ad terram sanctā uisitandā
perrexisset beatum hieronymū ibidē rep
perit qui apud bethleem paruū monachoꝝ constru-
xerat de nouo cenobiū. Cuius sapiētia & moribus ac
census relicto seculo ei adhesit:& mōachus factus in
sancte cōuersatiōis ordine uitā laudabilē duxit . Que
& hieronymus decedēs eidē cōgregatiōi in abbatē p̄-
fecit:& eidē bibliothecā suam cōmēdauit. ¶ Cū post
obitū beati hierōymi grecoꝝ quedā heresis pullulas-
set:asserens q aīe beatoꝝ usq̄ ad corpoꝝ resumptio
nē eternā:non p̄cipiunt gloriā:nec aīe damnatoꝝ sen
tiunt gehēne penā:multisq̄ fidelibus tali errore iuo-
lutis cū talis opinio in p̄tibus hierosolymitanis reso-
nasset:p cyrillum ep̄m hierosolymitanū indictū est
triduanū ieiuniū cū assidua oratione cūctis fidelibus:
ut deus sue fidei catholice subueniret. Expletis aūt tri
bus diebus nocte p̄cedente apparuit beatus hierony-
mus. Eusebio in oratione cū lachrymis cōstituto di-
cens:q deus fideles suos respexerat : & q interuentu
ipsius ecclesie sue subuenire decreuerat . Mādauit er-
go ut trium iuuenum in ipsa nocte in bethleē defun-
ctoꝝ corpora ante fossam in que corpus ipsius docto
ris q̄escebat deferri faceret : que sacco cilicino quo ui-
uus induebatur tangeret:qui cōtinuo resurgerent:&
predictam heresim uti testes ueridici cōfutarēt . Qui
iteꝝ post dies.xx.in xp̄o quiescerent:cū quibus & ip-
se eusebius migrare deberet. Mane autē facto: cyrillo
ep̄o uisio per eusebium narrat:omnisq̄ clerus & po-
pulus in ecclesia bethleem cōgregatur:trium iuuenū
ipsa nocte defunctorum cadauera ad tumbam hiero
nymi deferuntur:& per eusebium ipsius sacco cilici-
no tanguntur. Mox quoq̄ iuuenes quasi de somno
euigilantes surrexerunt:& que uiderant in alio secu-
lo in gloria & in gehēna cunctis populis narrauerūt:
& sic grecoꝝ heresim cōfuderunt:per triduū uero an
te dies illos.xx.quibus hieronymus predixerat: euse-
bius egrotare cepit & per dies.iii.febre correptus ec-
clesiasticis sacramentis cōmunitus apparente sibi bea
to hieronymo & ipsum ad celestia uocate in domino
feliciter pausauit. Eademq̄ hora prefati tres iuuenes
iteꝝ a corpore migrauerūt. Corpus aūt eusebii iuxta
corpus hieronymi sepultum fuit . In cuius sepultura
monachus qui lumen oculorum dudum amiserat
cadauer deosculatus uisum recepit.

¶ De assumptione beate uirginis marie. LXV.

ASſumptio glorioſe uirginis marie in ani/
ma facta eſt.xviii.calen.ſeptembris ut ſan
cta tradit eccleſia.In anima dixi quia ipſa
& in corpore aſſumpta eſt:ut infra pluri/
bus rationibus comprobatur.Aſſumptio autem ip/
ſius facta in corpore ſecundū quod in eius hiſtoria ī/
fraſcripta traditur:facta eſt tertio die poſt eius diſſo/
lutioné anime a corpore quo uidelicet die aīa corpo/
ri eius reunita:& ipſa corporaliter eſt aſſumpta.ſ.xv.
cal.ſeptēbris.In uiſione aūt ſancte heliſabet de ſconan
gia habetur:ꝙ beata uirgo.xl.die ab obitu eius fuerit
in corpore aſſumpta:uidelicet.ix.cal.octobris:ſicut ei
dē ſancte fuit diuinitus reuelatum.Sed quicqd uerita
tis ſit de corporali aſſumptione:planū eſt quod tenet
eccleſia de anime ſue glorificatione.Qualiter aūt ipſa
aſſumptio facta ſit:ex quodā libello licet apocripho:
qui ioanni euāgeliſte aſcribit̄ edocetur.℃Apoſtolis
nāq̧ predicationis gratia diuerſas mūdi partes ſubeū
tibus:uirgo beata in domo iuxta mōtem ſyon poſita
dicitur remanſiſſe:omniaq̧ loca filii ſui.ſ.natiuitatis:
baptiſmi:paſſionis:ſepulture:reſurrectionis: & aſcé/
ſionis quoaduixit:deuotiōe ſedula uiſitabat.Et ſecū/
dum ꝙ ait epiphanius.xxiiii.annis poſt aſcenſionem
chriſti ſuperuixit.Refert enim ꝙ beata uirgo annoꝝ
.xiiii.xp̄m concepit:& in.xv.peperit:& cum eo man/
ſit annis.xxxiii.& ſecūdū hoc obiit annoꝝ.lxxii.Aliis
ꝓbabilius uidetur:ut.xii.annis filio ſuperuixerit:&
ſic ſexagenaria ſit aſſumpta:cum apoſtoli totidé an/
nis in iudea & circa partes ip̄as predicauerint:ſicut ec
cleſiaſtica hiſtoria tradit.In uiſione aūt predicte heli/
ſabet aſſeritur:ꝙ uirgo maria poſt xp̄i aſcenſioné an/
no integro ſuperuixit:& tot diebus ultra annū: quot
ſunt ab aſcenſione xp̄i uſq̧ ad aſſumptioné uirginis:
& hoc uerius iudicat̄ ex eo ꝙ dicit dionyſius: oés apo
ſtolos dormitioni uirginis interfuiſſe:quod eſſe non
potuiſſet:ſi ipſa poſt aſcenſioné ulterius uixiſſet.Cū
iacobus apoſtolus filius zebedei paſſus fuerit ad litte/
rā biennio poſt domini paſſioné.℃Cum igit̄ die q̄/
dā cor uirginis in filii deſideriū uehementer eſſet ac/
cenſum:ita ut in lachrymas ꝓrumperet abundanter
gabriel angelus eidem cū lumine aſtitit:eāq̧ reueren/
ter ſalutauit:ac eidé ex parte eius filii dixit:ꝙ poſt tri/
duum eſſet a carne migrata:& cū chriſto perpetuo re
gnatura.Ramū quoq̧ palme eidé de paradiſo allatū
preſentauit:qué ante eius pheretrū portari mādauit.
Virgo aūt de nuncio leta deo gratias egit:& duas peti
tiones ab angelo poſtulauit:primo ut filii eius & fra/
tres oés apoſtoli ad ipſam pariter cōgregarent̄;qbus
preſentibus ſpiritū deo redderet:quiq̧ ſibi ſepulture
officiū exhiberent.Secūdo ut cū ſpiritum emitteret:
malignū ſathanā non uideret.Angelus aūt cōſeſtim
ei optata ꝑmiſit:quia & ille qui abbacuch ꝓphetam
de iudea in babylonem in impetu ſpūs ſui attulit: ip/
ſe ad eā in momento oés apoſtolos cōgregabit: mali/
gnū quoq̧ ſpiritum ei in tranſitu nō uiſure repromi
ſit:& cōtinuo ab ea diſceſſit.Palma auté illa in ſtipite
uiridis erat:ſed in foliis ut ſtella fulgebat.℃Cum aūt
ioannes in epheſo p̄dicaret:ecce poſt tonitruū nubes
eū rapuit:& ipſum repente ante marie ianuā colloca/
uit:qué ingredienté ad ſe maria obſtupuit:& pre gau
dio lachrymas cōtinere nequiuit.Dixitq̧ ei qualiter
fuiſſet a domino euocata:ut debitum humane cōdi/
tionis exolueret:ideoq̧ ipſum xp̄s ad ſe uenire feciſ/
ſet:cui corpus ſuum tumulandū commendauit:atq̧
palmam ante pheretrū deferendam mandauit.Cum
aūt ioannes alios coapoſtolos ibidem preſentes opta/
ret:ecce oés ipſi de locis ubi p̄dicabant: in nubibus ra
piuntur:& ante marie hoſtium ſubito congregātur:
qui cum ſe ibidem tranſlatos admirarent̄;& cām ad
inuicé ſciſcitarent̄:ioannes ad eos exiit: & dominam
migraturā predixit:admonens:ne cum obierit: aliqs
defleat:ne forte eis imputari poſſet:ꝙ ipſi qui reſurre
ctionem p̄dicāt:mortem timeant.Cūq̧ beata uirgo
oés apoſtolos congregatos uidiſſet:dominū benedi/
xit:& in coꝝ medio luminaribus accenſis conſedit:
ſicq̧ uſq̧ ad diem tertiū perſeuerauit.℃Circa uero
horā noctis tertiam ieſus aduenit cū omnium ange/
loꝝ & ſanctorum agminibus: & ante toꝝ uirginis
acies ordināt̄:& dulcia cantica uſq̧ ad noctis mediū
frequentant̄.Tūc ieſus eam bis ut ad ſe ueniret: dulci
ter aduocauit:ipſaq̧ ſpiritū ei reddere ſe paratam eē
letanter reſpondit.Oéſq̧ qui cum ieſu uenerant:dul/
cia canticoꝝ cantica ſoluebant.Sicq̧ marie anima de
corpore exiit:& in ulnas filii aduolauit.Fuitq̧ tā a do
lore mortis extranea:ſicut a corruptione carnis fue/
rat aliena.Dominus aūt mandauit apoſtolis: ut cor/
pus matris ſue in uallé ioſaphat tollerēt:& in monu/
mento nouo ibidé reperto ponerent:ipſumq̧ triduo
ibidé donec ad eos reuerteret̄ expectarent.Statim au
tem circūdarunt eam flores roſaꝝ roſei ſcilicet cetus
martyrum:& lilia conualliū agmina:uidelicet ange/
lorum confeſſoꝝ & uirginum.Ad cōſcenſum quoq̧
aſcendentiū:cetus qui remanſerāt concite obuiā pro/
ceſſerunt:uidenteſq̧ regé regum:femine animā in ul
nis ꝓpriis baiulantem:illāq̧ ſuper eum innixam:que
iſta eſſet interrogant:admirantes ipſamq̧ matré do/
mini & reginam celoꝝ reſpondent eam comitantes.
Sicq̧ in celū gaudēs ſuſcipit̄:& a dextris filii in thro/
no collocatur.Apoſtoli aūt eius animam tanti cando
ris eſſe uiderunt:ut nulla mortalium līgua poſſet ef/
fari.Tres aūt uirgines:que ibi erant:cū corpus lauan/
dum ſpoliaſſent:tāta corpus eius claritate ſplenduit:
ut tangi quidé ad lauandum poſſet: ſed minime ui/
deri:que tamé diu lux reſplenduit:donec corpus lo/
tū fuit.℃Corpore ergo in pheretro poſito pia contē/
tio inter apoſtolos oritur:quis coꝝ palmam ante lo/
culū portare debeat.Defert ioannes petro ꝓpter apo
ſtolicam dignitatem:petrus uero ioanni ꝓpter illiba
tam uirginitaté.Tandem oīum apoſtoloꝝ ſententia
ioanni palma traditur deferēda.Petrus aūt & paulus
pheretrū eleuare ceperunt:& ceteri apoſtoli circa ip/
ſum ſe poſuerunt.Incepit petrus canere: Exiit iſrael
de egypto:& relequi pſalmū dulciter ꝓſequunt̄.Do
minus quoq̧ pheretrū & apoſtolos nube cōtexit: ita
ut audiri quidé poſſent:ſed minime cerni.Affuerunt
& angeli cum apoſtolis cōcinentes.Ad melodiā auté
tota ciuitas excitatur:& quid nā hoc ſic omnibus de/
claratur.Iudei ad arma cōcurrunt:ut corpus rapiant
idq̧ odioſe cōburant.Tūc princeps ſacerdotū cum ī/
petu manus ad loculum miſit:ut ipſum euerteret:&
corpus ad terrā deduceret:cuius manus ſubito arue/
runt:& lectulo pendētes adheſerunt.Reliquus uero
populus ab angelo cecitate percuſſus eſt.Cū auté pri
ceps ſacerdotum petri auxilium inuocaret.Petrus ei

respondit: q si mariam dei esse genitricem cõfiteret: eius suffragium postulans continuo sanaret. Qui cũ se credere respondisset: manus eius a pheretro solute sunt: sed tamen inreis ariditas permãsit donec corpus deosculãs integrum sanitatem recepit. Tunc de petri consilio palmã princeps ille accepit: & singulos de populo tetigit: & quicũq in uirginẽ credidit uisum recuperauit: qui aũt credere noluit cecus pmãsit. Corpus igit marie apostoli in monumẽto statuto cõdiderũt: & iuxta illud triduo cõsederunt. ¶ Tertia uero die dominus cum angelorum multitudine uenit: & apostolos salutans pacẽ eis nunciauit. Deinde eos interrogauit: quid eis uideret honoris sue genitrici conferendũ. Illi uero responderunt: ut sicut ille deuicta morte regnabat: sic & matris corpusculũ suscitaret: & ad sui dexterã collocaret. Quo annuente michael archãgelus marie animã cõtinuo presentauit: eamq dominus illico corpori reuniuit: statimq corpus de tumulo prodiit gloriosum: & a xpo assumit ad ethereũ thalamũ comitãte secũ multitudine angelorum. Quod aũt dicitur de thoma q abfuit: & resurrectionẽ uirginis credere noluit: zonãq ipsius ex aere delapsam recepit: delusoriũ & friuolum reputat. Hec omnia in libello pdicto licet apocripho. ¶ Et notãdũ q quãuis hieronymus in sermone huius festi ad paulã & eustochium asserere nõ audeat: uirginẽ corporaliter assumptã: dicẽs: tutius esse pie dubitare q aliquid timere diffinire: ecclesia tamen hoc indubitãter tenere uidetur: & pluribus rationibus cõprobatur. ¶ Prima quarum sumit ex parte iusticie dei. Deus enim iudex est iustus librans merita singulorum: & unicuiq ad condignum retribuens premia meritorum. Idcirco & resurrectionẽ corporum futurã ordinauit: ut sicut anima cum corpore meruit uel deliquit: sic cum corpore pcipiat gaudia uel substineat tormẽta. illud ergo quod plus meruit plus debet habere de premio. Quomodo ergo corpus uirginis quod cunctis aliis plus meruit xpm ex se generando: plus aliis premiat: si cum aliis corruptũ incineratur? Non ne dei iustitia deperit: que corpus uirginis cum aliis sanctorum corporibus ultimã resurrectionem expectare facit? Et hec ratio est damasceni. ¶ Secũda ratio sumitur ex parte doni in hac uita. s. in xpi natiuitate recepti. Nã cum conceditur maius debet concedi & minus maxime ubi respiciũt eundem finẽ: sicut cui conceditur regnum faciliter conceditur nobile uestimentum. Sed maius est sine corruptione carnis parere quod uirgini est collatũ: quod est omnino excedẽs naturã & artem: q carere corporis corruptione quod potest fieri per artem. ¶ Tertia sumitur ex obligatione percepti. Cum enim lector legit q nõ debet facere cõtra legis perceptũ: cõueniens est q filius dei: qui legem dedit: non faciat contra sue legis mãdatum. Sed credẽdũ est q implere uoluit preceptũ quod dedit de honore materno: sed hoc nõ impleesset nisi corpus integrũ seruasset. Nã secundũ augustinũ putredo & uermis opprobriũ est humane cõditionis. Qui autem in aliquo substinet opprobriũ nõ honoratur. ¶ Quarta sumitur ex cõformitate uirginis ad corpus christi. Nam idẽ locus debetur parti & toti nisi uiolenter alterum horum impediatur: quia secundũ philosophũ. Idẽ est locus totius terre & glebe: totius ignis & scintille. Sed corpus xpi sumptũ est de corpore matris sue ergo utriq idem locus debetur. Corpus autem uirginis nulla uiolẽtia impediri potest: quia ibi est ubi corpus filii est. Et he pdicte tres ratiões sũt augustini. ¶ Quinta sumitur per locum a simili: quia de similibus idem est iudicium: sed deus trium puerorum corpora iter flãmas seruauit illesa. Ionam uiuum seruauit in uẽtre ceti: danielẽ in rabida fame leonum seruauit icolumen: cur ergo corpus matris nõ seruabit icorruptũ. Et hec ratio est anselmi. ¶ Sexta sumit per locũ a minori: qa si de quo minus uidetur inesse & inest: & de quo magis. Sed minor ratio est q corpora sanctorum qui cum xpo surrexerũt sint glorificata: & in eis perfecta resurrectio sit completa: q corpus gloriose uirginis sit ad celos assumptũ. Et tamen in illis pfecta resurrectio cõpleta est: ut supra probatũ est in historia resurrectiõis domini. vi. cal. aprilis: ergo multo fortius hoc concludendum est de resurrectione uirginis. Et hec ratio sumit ex dictis hieronymi in sermone pdicto. ¶ Septima & ultima ratio sumitur ex euidentia facti: quam rationem bernardus assignat dicens. Quoniã sanctorum corpora deus preciosa sublimauit: ut puta petri pauli & iacobi: tamq gloriose uenerabilia reddidit: ut & ipsis deputet locus eorum uenerationi cõgruus: & ad ea mundus properet uniuersus. Si igitur marie corpus super terram esse dicatur: cum nec deuota frequentet uisitatione fidelium: nec eidem locus deputetur honoris: nimis uidebitur christus honorem materni corporis cõtempsisse: cum tamen super terram aliorum sanctorum corpora sic honoret: unde & egregius quidã uersificator ait. Scandit ad ethera: uirgo puerpera uirgula iesse: non sine corpore sed sine tempore tendit ad esse. ¶ De uestimentis enim & capillis uirginis & de lacte ipsius in pluribus locis ostẽdit: de mẽbris aũt corporis uel minima particula necubi reperitur: nec q alicubi habeatur ab aliquo unq asseritur.

¶ De sancto Tharsitio martyre. Cap. LXVI.

Tharsitius acolythus & martyr rome passus est sub persecutione ualeriani & galieni imperatorum. Qui cum corporis xpi sacramenta portaret: tenentes eum pagani discutere ceperunt: ut quid gereret indicaret: at ille indignũ iudicans porcis pdere margaritas: nequaq uoluit detegere sacrosancta mysteria: quẽ fustibus ac lapidibus tam diu mactauerũt: quousq spiritũ exhalaret. Reuolutoq eius exanimi corpori sacrilegi discussores: nihil in manibus eius: aut uestibus sacramento rũ xpi inuenire potuerũt: sed relicto corpore cũ terrore fugerunt: quod a xpianis sublatũ: & uia apia in cemiterio calixti sepultũ est. xviii. calen. septembris.

¶ De scõ Vrsatio cõfessore. Cap. LXVII.

Vrsatius cõfessor claruit in nicea bithynie ciuitate. Hic enim genere persa: primum sub rege licinio cõfessor effectus: deinde solitariã uitã in turri ciuitatis ipsius agebat inclusus. Qui inter cetera signa: cum obsessus a diabolo gladio arrepto per urbem discurreret: cũctis fugientibus eidem solus occurrit: ipsumq a demonio liberauit. ¶ Draconem etiã ante nicomediam ciuitatẽ existentem: soloq flatu homines perimentẽ oratiõe sua de ualle productum leuiq baculo capite percussum extinxit. ¶ Hic etiam niceam ciuitatẽ terremotu diruendam longe ante predixit. Dum autem dies terre

x

motus aduenifſet ad eccleſiam currens:& clericos admonens:ut pro imminenti periculo deum oraret: ab eis irriſus ad turrim rediit:proſtratuſq; in oratiõe cũ lachrymis ſe dedit. Interea uero ſuperueniente terremotu:pluribus oppreſſis:reliquis per montana diſperſis:urſatius in turri mortuus repertus eſt: pronus iacens:ſicut orare ſolebat. Sermo tamen eſt:ꝙ deũ oraſſet:ut prius uitam finiret:ꝗ uideret excidiũ ciuitatis. Omnis autem urbis ſtructura ex illo terremotu diruit:ſola turris in qua ſanctus orabat permanſit. Quieuit in pace.xvii.calen.ſeptembris.

¶De ſcõ Arnulpho ẽpo meteñ. Cap. LXVIII.

ARnulphus ẽps meteñ:ut ait petrus damiani:pater pipini fuit:& auus caroli magni imperatoris. Qui lothoringie ducatum tenens:uxore & filiis ac ſeculo derelictis eremum petiit:& ſolitariam uitam elegit: ueniens autẽ ad pontem fluminis moſelle:anulum ſuum in aqua demerſit tali conditione:ut quandocũq; ipſum reciperet:ſe a domino intelligeret peccatis omnibus abſolutum:indeq; in eremo mundo mortuus deo uixit. ¶Defuncto autem meteñ ẽpo in pontificem electus eſt. Dũq; piſcis eidem ad edendũ fuiſſet oblatus exenterato piſce anulus eius in uentre repertus eſt: cum tamen per duas dietas a loco ubi anulum deiecerat: piſcis captus eſſet. Intelligens autem ſanctus peccata ſua ſibi dimiſſa:nihilominus penitentie operibus artius inſudauit:pauperibus large miniſtrauit:& multis miraculis claruit. Nã in diebus rogationũ ad ꝓceſſionẽ tendens:demoniacũ liberauit:leproſum quendã barbarorum in domo ſuſceptũ ad xp̄m conuertit: quẽ baptizans ſpiritu pariter & carne mundauit. ¶Ciuitatẽ ſuam incendio pene totam flagrantẽ:dum omnes aufugerent:ipſe ſe igni obiiciens ſigno crucis edito flãmas conpeſcuit:& ulterius procedere nõ ꝑmiſit. Quo die per uiſum quidã longe conſtitutus crucẽ igneam in aere cõſpexit:audita uoce ꝙ tali ſigno meteñ ciuitas per arnulphum ab incendio fuerat liberata. ¶Tandẽ uir domini famam populi fugiens eremũ repetiit: & cum aliquibus monachis deo ſeruiuit:ſucceſſore ſibi georico ordinato:ubi & poſt tempus modicum in pace quieuit.xvii.calen.ſeptembris ſucceſſor autem eius obitu ipſius cognito cũ clero & populo locum adiit: & ſanctũ corpus ad ſuam ciuitatẽ transferẽs in eccleſia apoſtolorum cõdidit:ubi & quieſcit ſignis effulgens.

¶De ſancta Serena regina. Cap. LXIX.

SErena regina uxor quondã diocletiani auguſti a ſancto cyriaco martyre cõuerſa & baptizata eſt:quia filiam eius artemiam a demonio liberauit:ut ſupra dictum eſt in paſſione cyriaci.vi.idus auguſti. Que uidens perſecutionem diram chriſtianorum:quam uir eius exercebat:que per annos.x.durauerat:ita ut infra dies.xxx. per diuerſas prouincias.xvii.milia martyrio coronarentur:& in phrygia ciuitas una chriſtianorum undiq; concluſa ne ullus euadere poſſet:igne cum omnibus cremata fuiſſet:uidens quoq; ſuſannam neptem eius paſſam:& alia mala que fiebant: dolore cruciata & febre correpta in confeſſione domini migrauit ad chriſtum.xvii.calen.ſeptembris. ſepulta a chriſtianis iuxta corpus ſuſanne in crypta.

¶De ſcã Artemia uirgine & martyre. Cap. LXX.

ARtemia uirgo rome paſſa ẽ ſub maximiano filio diocletiani fratre ſuo: filia namq; diocletiani fuit & ſerene auguſte. Que cũ eſſet ab immundo ſpiritu obſeſſa a ſancto cyriaco martyre liberata & baptizata eſt:ut ſupra in paſſiõe dicti martyris actum eſt.vi.idus auguſti. Poſt mortem autem diocletiani: cum maximianus filius eius in imperium ſublimatus eſſet:chriſtianoſq; perſequeretur:cyriacum quidem cũ eius ſociis diuerſis ſuppliciis martyrizauit. Artemiam uero ſororem ſuam gladio in xp̄i confeſſione necari fecit:que iuxta matrẽ & conſobrinam ſepulta eſt:cuius:quia dies paſſionis ignoratur:paſſio eius recte matri ſubiicitur.

¶De ſanctis Liberato abbate & ſociis martyribus. Cap. LXXI.

LIberatus abbas:bonifacius diaconus:ſeruus:& ruſticus ſubdiaconi: rogatus: ſeptimus:& ſeuerus monachi:& maximus puer apud aphricam perſecutione uandalica ſub hunerio rege paſſi ſunt:qui ex territorio ciuitatis caproſciñ monaſterio abſtracti:& carthaginem ducti: primo ſunt cuſtodie mãcipati ferro uincti:deinde naui impoſiti fuerũt:manibus ac pedibus ligatis:ipſaq; nauicula ſiccis lignis impleta:igne immiſſo ut cremarentur. Sed diuino nutu ignis extinctus ſepiuſq; renouatus ſemper deficiebat. Demum remorũ uectibus mactati cerebris excuſſus extincti ſunt. Corpora uero in mare iactata:ſed diuina diſpenſatione littori euecta in monaſterio contiguo loco baſilice quod dicitur celerine:a chriſtianis ſepulta ſunt:ut uictor ſcribit aphricanus. Qui paſſi ſunt.xvi.cal.ſeptembris.

¶De ſcõ Mãmete martyre. Cap. LXXII.

MAmmes puer.vii.annorum apud ceſaream cappadocie tẽpore aureliani ĩperatoris & preſidis antiochi paſſus eſt. Qui defunctibus parentibus perſecutionem fugiens in ſiluam receſſit:ubi oratiõi iugiter uacabat:& de lacte ſuarum ouium ſe paſcebat. Sed admonitus de celo in campum deſcendit:ibiq; codicẽ euangeliorum & baculum repperit:quibus aſſumptis in montẽ aſcendit. Et dũ lectioni inſiſteret:ferarum multitudo ad eum conuenit: quibus manſuefactis de lacte ipſarum ſanctus emungebat:de quibus ad refectionẽ ſui utebatur. Reſiduũ uero cum ad portã ciuitatis ceſaree ad uendendũ deferret:ut precium pauperibus erogaret. Alexander preſes hoc audiẽs:miſit ad eũ duos milites capiendum. Quos ille in domum ſuam adducẽs benigne refecit. Dũq; illi animalia ferocia ad eũ ueniẽtia cõſpexiſſent territi fuerũt. Sãctus uero mãmes eos ſecutus eſt:corã preſide preſentãs:& aſſerent xp̄ianũ. Quem preſes deſe rentum iuſſit in equuleo ſuſpẽdi & torqueri: deinde in carcerẽ recludi:ubi pluſq.xl.xp̄ianos repperit famẽ deficiẽtes:uerum orãte puero columba de celo aduolãs lac & mel attulit:quibus illos ſanctus refecit:& apto carceris hoſtio uectibus confractis omnes emiſit. Quod audiens preſes mãmetẽ in caminũ ignis mitti fecit. Igne uero bis extincto biſq; renouato:dũ flãmis deficiẽtibus illeſus exiſſet:beſtiis ſubiicitur:ſed ab his intactus minime leditur. Amphitheatro quoq; ab angelisincluſo:ut nemo exire poſſet:leo foueam egreſſus:multos iudeorum ac gentilium interemit:qui & humana uoce locutus eſt. Hec a deo ſe iuſſum facere

in ultionem xp̄i militis mãmetis. denique iubente san/
cto leo solũ presidem cum omni officio suo illesum
dimisit. Tandem sanctus martyr cũ lapidibus obru/
tus maneret illesus: ab angelis de celo uocatus emisit
spiritum. xvi. kalen. septembris.

¶ De sancta Helena regina. Cap. LXXIII.

HElena regina mater fuit ĩperatoris cõstã/
tini magni. Que sicut in historia britonũ
legitur: quam ioãnes ueroneñ in sua chro
nica ponit: filia fuit cloelis regis britãnie.
Cum enim iam britones xp̄i fidem suscepissent tpe:
uidelicet eleutherii pape. Helena a pr̃e suo in fide edo
cta: nõ tamen baptizata: eo q̃ de his que audierat du/
bitaret: ut tamen ea uera esse ex parte aliqua cõproba
ret: audiẽs miracula que rome fiebãt p̄ merita aposto
loꝝ Petri & Pauli: dũ a patre peregrinãdi romã licen/
tiã obtinere non posset: desiderio peregrinationis ac/
censa cum unica ancilla fidelissima clam inde disces/
sit: & mutato habitu romã uenit. Quã cõstantius im
perator uidẽs eius nimia pulchritudine allectus ama
uit: & ut peregrinã raptã ad se introduxit: eamque car/
naliter cognouit: ac pluribus diebus secũ habuit. Sed
uolẽtem omnino abire peregrinãtẽ dimisit: que nec
patrem ei nec patriã indicare uoluit. Et cũ multos si/
bi thesauros offeret nihil acceptauit: sed solum anulũ
eius suscepit. Inde igr̃ discedens habitu induta uilis/
simo in uillam secessit: ubi cum ancilla sua morabatr̃:
& de labore manuũ suaꝝ uictum cõsequebatr̃. Eratque
in domo quadã que olim fuerat stabulũ equoꝝ: un/
de & stabularia dicta est. ¶ Natũ ergo pueꝝ ex patris
noĩe cõstãtinum uocauit. Qui cũ sapientia etate & uir
tutibus creuisset: a uicinis mercatoribus muneribus
allectus abductus est. Et dum bizãtium que postmo/
dum fuit Constãtinopolis dicta nauigassent: simula/
tas litteras ex parte imperatoris regi bizantii offerũt:
filiã eius filio imperatoris quẽ secum aduxerãt petũt:
ex hoc imperatorẽ pacẽ secum habituꝝ perpetuo p̄/
mittẽres: cum dudum adinuicẽ discordiam habuis/
sent. Quod rex bizantii facere omnino curauit: filiãque
suã in coniugẽ iuueni tradidit: thesaurosque maximos
& seruos & ancillas eidem dedit. Mater uero filiã suã
diploide gẽmis infiniti ualoris plena induit: ut si quã
do cãsus aduersus occurreret: exinde sibi in necessitati
bus suis prouidere posset. Redeuntes aũt mercatores
insulam maris appulerunt: in qua cõstantinum cum
uxore dormitantes dimiserunt: familiã eorum inter/
fecerunt: & omnem thesaurum abstulerunt. Illi autẽ
excitati hoc uidentes amarissime flebant. Puella iuue
nem iterrogat si uere filius imperatoris esset: eo q̃ de
hoc aliquãtulum dubitaret: ille uero se matrem habe
re romanã pauperem respondit. Patrem uero suum
quis esset omnino ignorare se dicit. Quẽ illa confor/
tans diploidem cũ gẽmis p̄ducit: illi uero die sequen
ti a romanis nauigãtibus assumpti: simulantes se nau
fragio in insula deiectos romã repetunt: & ad domũ
matris cõstãtini tendunt. Iuuenis autẽ se & cõiugem
matri p̄sentauit: omnia que sibi contigerãt narrauit:
& diploidem cũ gẽmis tradidit. Tunc de cõmuni cõ/
silio urbem adeunt: palatium emũt. & nobilẽ uitam
ducunt. Constantinus uero armis exercitabatur & in
omnibus famosus & cũctis amabilis habebatr̃. ¶ Cũ
aũt die quadã in quodam torneamẽto plures p̄strasl/
set: & omnibus ignotus esset: cũ ipso imperatore con/
greditur: & cũ ipm ad terrã deiecisset: & ĩperator eius
strenuitatẽ cõsiderãs: ipsum q̃plurimũ honorasset: il/
lum de p̄genie sua interrogauit. Ille uero patrẽ suum
ignorare se dixit: matrem uero helenã ad imperatorẽ
adduxit: que ab eodem uix cognita: & secretius iterro
gata helenam se esse dixit: patrem suum ac patriã pro
didit: omnesque suos euentus pandit: cõstantinũ quoque
imperatoris filium esse asseruit: & in signũ hoꝝ anu/
lũ eius cesari presentauit. Quod audiẽs constantius le
tus ultra modũ efficitur: & quia uxor nuper defuncta
erat: helenã in coniugem desp̄õsauit: atque cũ rege bri/
zantii matrimoniũ cõfirmauit: eo q̃ mortuo onẽtis
imperium acquisiuit. Filiũ quoque suũ cõstantinum in
cesarem ordinauit. Quo defuncto eidẽ constantinus
in imperium successit. Helena autem bizantii existẽs
a iudeis circũuenta xp̄m in quẽ adhuc plene nõ crede
bat: cũ neque baptismũ accepisset reliquit: & iudaismũ
accepit. ¶ Postq̃ aũt cõstãtinus a sancto siluestro bapti
zatus est: & a lepra mundatus: & post disputationem
habitã de fide iter iudeos & siluestrũ: & ipsa quoque he
lena cõuersa est ad xp̄m: ut habitũ est supra in gestis
siluestri pape pridie cal. ianuarii. ¶ Post hec aũt hele/
na amore passionis domini aĩata hierosolymã perexit
& crucẽ dominicã requisiuit. Sanctũ quoque quiriacũ:
q̃ prius iudas est uocatus hierosolymoꝝ epm ordina
uit: partẽ quoque dominice crucis cõstantinopolim ad
filium suũ imperatorẽ attulit: partẽ uero in hierusalẽ
dimisit: ut hec oĩa acta sunt supra in historia de inuẽ/
tione sancte crucis. v. noñ maii. Ipsa uero beata helena
opibus pietatis & religiõis insudens: octogesimum
etatis annum agens in sanctitate uite in pace quieuit
apud urbẽ romã. xv. cal. septẽbre. Sepultaque est i eccle/
sia sanctorum marcellini & Petri. Cuius corpus filius
eius constantinus imperator inde constantinopolim
trãstulisse dicitr̃: postq̃ ad ipsam urbẽ habitaturus ac/
cessit. ¶ In tẽporis uero p̄cessu de ipsa urbe rege a ue/
netis trãslatũ esse fertur uenetias ipsum corpus: & se/
pultũ iacet in monasterio suo nomini edificato.

¶ De scõ Agapito martyre. Cap. LXXIIII.

AGapitus martyr passus est apud ciuitatẽ
prenestinam sub Aureliano imperatore
p̄side uero antiocho qui a sancto porphy/
rio martyre enutritus & in fide doctus: cũ
esset annorum. xv. & amore christi martyrio ferueret
sponte se imperatori in urbe obtulit: & se christianũ
uiua uoce asseruit. Iussu ergo ĩperatoris tẽtus & ner/

nis crudis durissime cesus: deinde ut cōpelleretur sacrificare traditus est. Qui durissimo carcere ipsum iclusit: & per quattuor dies cibū omnē negauit. Attalus uero siue anastasius corniculatius eū custodiebat: & ab eo uerba uite audiens: pene in xpm credebat: inde de carcere presidi exhibitus: prunas ardentes sup caput eius iussit imponi: & cū gratias martyr deo ageret: flagellis cedit̄: & nudus capite deorsum uerso suspenditur: atro subter eū fumo facto: oībusqȝ abeūtibus sic stare mandatur: donec in ipso cruciatu deficeret. Mandatūqȝ est per presidē ut nullus oino ad eum accederet. ¶ Post dies aūt quattuor anastasius cornicularius illuc accedens: uidit eum solutū super fumū ambulantē & psallētē. Et cōuersus ad xpm hoc psidi nunciauit: quē preses carceri mācipauit: agapitum uero iterū detentum a quattuor sibi inuicem succedentibus flagellis cedi durissime iussit: deinde bullientē aquam super uētrem eius ministri diaboli effuderūt & maxillas eius confregerūt. Interea preses subito de tribunali suo cadēs a ministris collectus: & in lecto reclinatus est: & sentiens dei uirtutem in martyre post modicum tristem animam emisit. Quod cum imperatori nunciatū esset: iussit agapitum ad ciuitatē prenestinam duci: & ibidē in amphitearro leonibus subiici. Sed māsuefacte fere ad lambēdum pedibus martyris se iclinauerūt. Quod uidentes sceleris ministri iussu imperatoribus tulerunt sanctum martyrem: & uenerūt cōtra ciuitatem prenestinā miliario ab urbe uigesimo tertio: ubi sunt due colūne: & eū ibi gladio percusserunt. xv. calen. septēbris. Cuius corpus a xpianis sepultum est miliario primo ab urbe in sarcophago nouo ibi diuinitus inuento.

¶ De sanctis Ioanne & Crispo mrībus. Ca. LXXV.

Ioannes & Crispus presbyteri rome passi sunt sob diocletiano augusto. Qui cū inundante persecutione ipsius imperatoris: multa sanctorū corpora officiosissime sepelissent: & ipsi ab imperatore tenti: gladioqȝ in christi confessione cesi: eorundem martyrum meritis & ipsi sociati: gaudia uite metuerunt. xv. calen. septembris: ut dicit ado.

¶ De scō Magno & sociis mrībus. Cap. LXXVI.

Magnus martyr passus est in cesarea cappadocie tēpore aureliani imperatoris sub pside alexādro. Qui ex ipa ciuitate ortus: de sanctis parētibus xpianis: ipse in fide Xpi cōstantissimus: dū oraret ad dominū: uoce sibi de celo lapsa ad martyriū cōfortat̄. Quā uocē cū audissent pagani eū tenuerunt: & in carcerē cōcluserunt: & post dies quattuor presidi eū obtulerūt. Quem sacrificare diis recusantem tradit preses alexādro & zozimo sacerdotibus idolorū: ut eum igne cōsumerēt. Qui miserūt eū in caminum ignis ardentis. Statimqȝ flāma extinguitur: & post dies. iii. martyr xpi fide illesus educitur. Hoc preses audiēs caminum amplius accēdi fecit: & ipm iterū intromisit: ubi quinqȝ diebus iclusus stetit. Flāma quoqȝ in duas partes diuisa: ipse intactus omnino permansit. ¶ Post dies. v. accedētes milites: ut uel ossa eius inuenirent: audientes eum psallētem respexerunt: & quasi milia angelorū cum eo uiderūt. In quorum medio magnus in ustus deum laudabat. Cum autē iussu presidis eductus esset: & xpi uirtutē preses magie deputaret. Iussit eū in amphitheatrum duci & feras ei laxari. Et primo qui dē ursa pessima ad eum dimissa: in terrā prostrata pedes illius lingebat. Deinde leopardus exiliēs collū eius amplexus lingua sudorem uultus eius extergebat. Tertio leo ferocissimus & ingēs a uenatoribus captus itromissus est. Et cū multitudo paganorū esset intra amphitheatrū anteqȝ abirent: leo de manibus uenatorū psiliuit & in gētiles irruit. Angelus uero harenariū cōclusit ut nemo aufugere posset. Et laniante leone multitudinē paganorū ad mādatum sancti solus preses cū officio suo illesus pmāsit: & leo ad caueam māsuetus rediit. Tunc exiens preses omnes exire mādauit: & solum magnū ibidem dimisit: leonemqȝ dimitti fecit: qui ad pedes eius procidit & osculabatur eum. Quo uiso miraculo. z 5 9 7. pagani in domino crediderunt. Qui omnes iussu alexādri presidis decollati sunt. Deinde eo mandante gentiles populi sanctū martyrē tulerunt: & extra urbē eiectū lapidauerunt. Cumqȝ super eum aceruum lapidum iactassent: cumqȝ iam mortuū existimassent: subito martyr xpi cūctis audiētibus dominum orauit: ut susciperet animam eius in pace. Et statim emisit spiritum. Cuius corpus a xpianis in ipsa ciuitate sepultū est in sarcophago nouo. xiiii. calē. septēbris: Martyrum uero aliorū corpora iuxtā muros urbis in cemiterio sunt tumulata.

¶ De sancto Ludouico episcopo ordinis minorum. Cap. LXXVII.

Ludouicus eps tolosanus de ordine minorum filius illustris regis caroli & regis roberti germanus fuit. Qui cum esset anno rum. xii. pro illustri domino carolo patri suo in catalonia obses fuit. Cui astiterunt fratres minores: a quibus legem uite & disciplne percepit: uotumqȝ domino uouit: qȝ si de custodia dimitteret̄ minorū fratrum ordinē ingrederet̄: uirginitatem quoqȝ suā domino perpetuo dedicauit. Sed post quadriennium dimissus paterne hereditati renunciare cupiēs: cepit mūdi cōtemptor esse: miroqȝ modo deo deuote seruire. Cumqȝ pater ei uellet in coniugē sororem regis frācie tradere: omnino cōtēpsit: & extunc oino de ordinē intrare disposuit. Quem fratres eius robertus & carolus martellus: totis uiribus a proposito distrahebāt. Sed nil proficiētes eum clericari pmiserūt. Cū aūt ipsum iam subdiaconū effectū papa uellet in epm promouere omnino renuit. Cōtemplatiue autē uite totus intentus etiā actiue se exercens pauperibus largiflue ministrabat. carnem quoqȝ mira penitentia macerabat. ¶ Factus tādē frater minor in uigilia dominice natiuitatis & de licentia summi pontificis statim professus: eadem die per summū pōtificem pnunciatus est eps tolosanus. Qui nō obstante qȝ esset epus regularē ordinis pfessionē ad litterā mirabiliter obseruabat. Sicqȝ ecclesiā tolosanā uerbo pariter instruens & exemplo sanctitate pollēs: diēqȝ mortis sue ante triduū predicens anno domini. M. cc. lxxxxv. xiiii. cal. septēbris cum esset annorū. xxxiii. feliciter emisit spiritū. Sepultusqȝ est massilie iuxta quod decreuerat miraculis clarus. ¶ Anno āt domini. M. ccc. xix. de mādato pape ioannis. xxii. corpus eius de terra leuatū est. & capsa argentea honorifice conditum: presente rege Roberto eius fratre: & multis prelatis ac clericis &

populis infinitis. In cuius translatione quinque mortui redierunt ad uitam:& multi infirmi a diuersis lāgoribus sanati sunt.

¶ De scō Donato p̄sbytero. Cap. LXXVIII.

Donatus presbyter apud pagum sigistricū galliaꝝ claruit. Qui ex urbe aurelianēsi ad eandem ciuitatem in mōte qui dicit̄ iura adueniens:anachoriticā uitā multis annis exegit:multisq; miraculis floruit. Qui inter cetera draconē terribilem sua oratione inde fugatum extinxisse fertur. Cūq; dies uocationis eius instaret:adueniente abbate mario diuinitus admonito:ut ad eum accederet. Inter uerba oratiōis migrauit ad xp̄m : ab eodē patre ibidem sepultus. xiiii. cal. septembris.

¶ De scō Iulio senatore & m̄re. Cap. LXXIX.

Iulius senator & martyr rome passus est tēpore cōmodi īperatoris. Qui audita predicatione sanctoꝝ eusebii: uincentii: peregrini:& potentiani de quibus dicit̄ infra. viii. cal. septembris:cōuersus est ad xp̄m:& a rufino p̄sbytero cum omni domo sua baptizatus. Cumq; omnia sua pauperibus erogasset: dum xp̄m cōfiteret̄ : a cesare detentus & exanimatus:atq; magistro peditum uitellio traditus est:qui ab eodē in custodia diebus pluribus reclusus:īde eductus:cū sacrificare nollet:tā diu fustibus est cesus:donec spiritū emitteret. Cuius corpus ante amphitheatrū dimissum: eusebius & ceteri predicti martyres sepelierunt in cemiterio calepodii. qui passus est. xiiii. calen. septembris.

¶ De scō Heli sacerdote. Cap. LXXX.

Eli sacerdos & iudex israel unus & ultimus fuit inter iudices populi dei:qui ecclesiastici. xlvi. capitulo in sanctoꝝ patrū ueteris testamenti catalogo numerant̄. Qui quāuis ex eo q; remissus fuit in filios suos malos & p̄uaricatores legis domini corrigēdos temporali pena mortis subite a deo punitus fuerit:quia tamē in se bonus & sanctus extitit:credendū est:q; sue sanctitatis p̄mia eternaliter nō amisit. Hic cū eēt de genere aaron sacerdos & iudex in israel:corā arca domini in tabernaculo ministrabat in silo. Ipe quoq; p̄dixit anne uxori helchane:que sterilis fuerat:filium ex ea nascituꝝ: ut tradūt hebrei:quē illa uouit domino se daturam. Cum aūt heli duos haberet filios ophim & phinees: qui dominū nescientes partem sacerdotalē de sacrificiis anteq̄ adolerent:adipē tollebāt ab offerētibus crudum cōtra legem dei ut lautius sibi pararēt:eū quod non erat portio sed rapina:dormierunt etiā cum mulieribus obseruantibus ad hostium tabernaculi:& eas que uenerāt ad purificandum polluebant. Pater eoꝝ hoc agnoscens:tepide eos redarguebat:propter quod per uirum dei reprobatus est a domino:ne sacerdotio domus eius fungeret̄:& tēporali pena puniendus p̄mittitur:ut ipse mala morte cū filiis suis periret. ¶ Et cum heli ad talem dei cōminationem quasi redderet̄ incredulus:cōfidens de magna misericordia domini. Et samuel adhuc puer oblatus domino a parentibus coram heli in tabernaculo ministraret:& heli iam senex esset:apparuit deus samueli: eūq; tertio uocauit: ac idem predixit:q; quicquid heli sacerdoti cōminatus fuerat:ad litteram adīpleret:ut dicet̄ infra:cum de samuele aget̄. Quod ipse samuel heli interroganti per oīa retulit. ¶ Cumq; philistei in prelium contra israel cōgregati uenissent:& quattuor milia ex eis occidissent:& seniores israel hoc egre ferentes ad inuicē cōsilium habuissent:arcā domini de silo in preliū secū tulerunt:& cum duobus filiis heli arcam comitantibus cōtra philisteos iuerunt. Videntes aūt philistei arcā domini timuerūt:sed acrius ex hoc pugnantes israelitas fugere cōpulerūt:& ex eis. xxx. milia occiderunt:arca quoq; dei capta est:& duo filii heli mortui sunt. Heli aūt sacerdos pre senectute cecutiens sedebat contra uiam:que ducit ad castra. Et cū audisset nūcium:qui de p̄lio fugerat:q; populus cesus esset:& duo filii eius interfecti:siluit:& patienter tulit. Cum autē audisset arcā captam:propter dei reuerentiam moleste tulit:& cadēs de sella retrorsum fractis:ceruicibus expirauit. Iudicauit aūt israel. xl. annis: & sepultus est in sepulchro patrum suoꝝ:cuiusq; dies obitus certus non habet̄:de samuele eius discipulo dicturus ipsum premisi:quoꝝ ad inuicem gesta cōtinuantur. Hec ex primo libro regum a principio usq; ad capitulū quartum:& ex dictis iosephi & hieronymi atq; ex historia scholastica sumpta.

¶ De sanctis Helchana & Anna eius uxore. Cap. LXXXI.

Elchana uir iustus & anna eius uxor samuelis prophete parentes inter sanctos prisci temporis a iosepho & hieronymo cōputant̄:quorum laus tam ex primo libro regum q̄ ex benedicta eoꝝ prole suscepta percipitur. Fuit aūt helchana de ramathain siue ramatha : q̄ in euangelio dicitur arimathia:que sita est in mōte effraim:& fuit de isuar auūculo moysi per chore descēdens:& sic per patrem fuit de tribu leui:per matrē uero de tribu iuda. Habuit quoq; duas uxores uidelicet fennenā fecundam & annam sterilē:& cum esset anna pulchrior:& uir eā diligeret:fennena ei inuidēs exp̄brabat ei: & obiiciebat sterilitatē. Et cum de more suo ascenderet debito tēpore helchana:ut immolaret domino in silo:ubi tunc erat arca dei:que in tabernaculo seruabat̄:& quodam tempore ipse helchana cū ambabus uxoribus ascendisset:& filios ac filias quos habebat de fennena secū duxisset. Anna tristis pro sterilitate ad fores tabernaculi egressa orauit ad dominum pro prole habenda:& uotum uouit:q; si deus sibi masculū largiret̄:q; faceret ipsum nazarenū:& altaris ministerio perpetuo deputaret. ¶ Et cū heli sacerdos eam orātē obseruasset:& tristitie eius causam audisset:diuino spiritu eidem prenūciauit:q; deus exaudisset eam:que est p̄missione sacerdotali secura iā de sobole facta est:& reuersa cum uiro in domum suam

concepit:& peperit filium:uocauitq; nomen eius sa/
muel:eo q a domino postulasset eũ.Nec ascendit mu
lier cum uiro in silo:donec ablactaret filium.Et cum
ipsum ablactasset:uidelicet cum eet annoꝝ.xii.addu/
xit eum cũ muneribus in silo:& obtulerunt eum pa/
rentes heli:ut esset minister in cõspectu domini: secũ
dum uotum quod emiserat eius mater. ¶Et nota q
sunt tres ablactiones.Prima a lacte mãmille:que fit in
tertio anno. Secũda a lacte ĩfantie:que fit in septimo.
Et sic amouetur puer a lacte:a pedagogo:a timore.In
hac uero tertia ablactione & samuel deo oblatus est:
quasi iam idoneus ad seruiendũ. Post hec uero anna
habuit tres alios filios & duas filias:quod deus facere
uoluit:ut filium quem quodãmodo secũdũ carnem
pro deo amiserat:in alia sobole triplicaret:& per hoc
ostẽdat:quia quod deo cõceditur etiã in tẽporalibus
non amittit.Quieuerũt aũt in pace helchana & uxor
eius anna & sepulti sunt in ciuitate sua in ramatha.
Quibus aũt diebus migrauerũt expressum non ha/
betur & iccirco gestis filii eius cuius solẽnitas sequit:
non immerito premittuntur.Hec unde supra.

¶De scõ Samuele ꝓpheta & iudice. Ca. LXXXII.

Samuel ꝓpheta & iudex populi israel san/
ctissimus:qui nedũ inter patres antiquos
sanctos testamẽti ueteris ecclesiastici.xlvi.
ca.plurimũ cõmendatur:sed etiam in ple
risq; diuine scripture locis:ut sanctus magnificat &
ponitur:filius fuit helchane ephiatei de ramatha de
tribu leui:& anne eius uxoris de quibus supra proxi/
mo actũ est.Qui matris eius orationibus a domino
postulatus fuit:uoto ꝓmisso:q ipm ad perpetuũ ser/
uitiũ domini mãciparet:quod & parẽtes ipsius fideli
ter adiplere curarunt:ipsumq; duodenẽ heli sacerdo/
ti in silo obtulerunt.Et ab illa etate ut dicit iosephus
plenarie ꝓphetare cepit.¶Cũ autem filii heli legis do
mini essent trãsgressores:& heli tepide corrigeret: il/
los:& dominus eidẽ ac filiis eius per ꝓphetã mortem
cõminatus fuisset:nec adhuc heli uerbis domini fidẽ
plenã adhiberet:ut superius dictum est in gestis heli.
Factum est:ut heli in lecto suo iaceret:& iam pre sene
ctute ipsius oculi caligassent:& samuel iacebat iuxta
tabernaculũ cum heli sacerdote.i.prope lectum eius.
Quẽ dominus uocauit ex nomine.Qui surgens acces
sit ad heli credens se uocatum ab eo:sed heli ipm uo/
casse denegans ad dormiendũ remisit. Cũq; hoc ibi/
dem & secundo & tertio:factũ esset. Intellexit heli q
deus ipsum uocasset:& instruxit pueꝝ qualiter iteꝝ
respondere deberet:uocatus aũt iterato a domino cũ
respondisset:loquere domine: indicauit ei dominus
eandem cõminationẽ in domũ heli:quam primo fe/
cerat per uirum dei.Mane autẽ samuel ab heli adiu/
ratus:indicauit ei omnia que locutus est ei deus.Cre/
uit autẽ samuel & cognouit omnis populus: quia fi/
delis esset ꝓpheta domini.Et cõsulebat eũ oĩs popu/
lus iuxta preceptum domini.Preceperat enim deus:
ut abiiceret ariolos & diuinos:& huiusmodi:& scisci
tarentur a fratribus uerbũ domini. ¶Mortuo uero
heli sacerdote:ut superius dictum est.Samuel in locũ
eius successit in iudicem.Qui populum domini ad/
duxit in masephat:ut oraret pro eis:eo q philistei ter
minos israel inuasissent.Tunc samuel effudit aquã co
ram domino:in qua maledicta cõgesta erant:quam si
bibebat idolatra labia ipsi inseperabiliter adherebãt:
forte in signum federis sicut fecit iosue. Quidã tamẽ
asserunt samuelẽ idolum redegisse in puluerẽ:& mix
tum dedit populo ad bibendũ & in barbis eoꝝ iudi/
casse reos idolatrie a non reis sicut olim fecerat moy/
ses.Et iudicauit eos ibi samuel.i.docuit iudicia dei.Et
audierunt philistei cõgregatũ esse israel in masephat
& armati ascenderunt aduersus eos. Clamauitq; sa/
muel ad dominum:& obtulit agnũ lactentẽ in holo/
caustũ.Et inito prelio dominus intonuit fragore ma
gno super philisteos:& mota est terra:& per loca pan
debat hiatus:& philistei in fugã uersi cesi sunt a filiis
israel:qui percusserũt eos usq; ad terminos terre sue.
Tulitq; samuel lapidẽ:& posuit eum in terminis: nec
ausi sunt ultra philistei intrare terminos israel:uiuen
te samuele:iudicabat itaq; samuel populũ in bethel &
galgalis & masephat circuiens per annos singulos &
reuertebatur in ramatha: sed & ibi iudicabat israel.
¶Cum aũt senuisset samuel:posuit filios suos iudi/
ces ioel & abiam:alteꝝ in bethleem alteꝝ in bersabe
ut ibi populũ iudicarent.Qui declinauerũt post aua/
ritiã & peruerterunt iudicia:Quod non ferens popu/
lus petiit a samuele regem.Qui diuina reuelatiõe sau
lem tribu beniamin sibi a domino missum unxit in
regẽ super israel:& ipse samuel iudex est factus:qui ꝓ
fuerũt simul in populo.xl.annis ut iosephus scribit.
¶Processu uero tẽporis mandauit samuel sauli regi
iubente domino:ut deleret amalech: & nec homini
pceret nec iumẽtis.Qui cõtra preceptũ domini:postq̃
amalechitas expugnasset:pepercit agag regi amalech:
& optimis armentoꝝ: ꝓpter quod a domino repro/
batus est:& regnũ eius ad dauid trãslatum ex ore sa/
muelis ꝓphete domino ei mandante:licet ꝓpheta dei
pro saule dominũ plurimum exorasset.Sicq; post ali/
quot mẽses samuel propheta iussu diuino iunxit da/
uid filiũ isai de bethleẽ in regẽ futuꝝ super israel ad/
huc uiuẽte saule.Et extunc cepit regnum saulis decli/
nare:dauid aũt in omnibus ꝓsperari:sicut dictum est
supra in gestis dauid regis.iiii.cal.ianua.¶Postq̃ autẽ
samuel populum dei laudabiliter iudicasset mortuus
est.Et fleuit eũ uniuersus israel singuli tanq̃ ꝓprium
patrẽ lugentes:& sepelierunt eum in sepulchro pater/
no in ramatha.Qui dormiuit in domino.xiii.calẽ.se/
ptẽbris.¶Huius ossa sacratissima: Archadius ipera/
tor de iudea trãstulit in thraciã portãtibus epis ac oc/
currentibus populis tanta letitia:ut quasi ꝓsentem ui
uentẽq; cernerent atq; susciperẽt:ut de palestina usq;
chalcedonẽ iungerentur populoꝝ agmina in xpi lau/
des una uoce presonãtia:ut scribit hieronymus libro
contra uigilantiũ.Hec ex primo libro regum a.iiii.ca.
usq; ad.xvi.& aliis uoluminibus quibus supra.

¶De scõ Samuele pſbytero. Cap. LXXXIII.

Samuel presbyter ecclesie edessene claruit
tẽpore anastasii primi imperatoris. Qui
sancta uita sublimis & doctrine:sapientia
clarus:multa aduersus ecclesie inimicos
intennone tamen precipua contra nestorianos & ti/
motianos syro sermone conscripsit:quem apud con
stantinopolim adhuc tempore suo in carne uiuere:&
scripta eius se testatur agnoscere illustris gennadius:
qui & apud ipsam ciuitatem in christo quicuit cũ pa/
tribidemq; tumulatus.

¶ De sancto Bernardo abbate ordinis cistertiensis. Cap. LXXXIIII.

BErnardus abbas claraualleñ & doctor cla/
ruit tempore eugenii pape tertii & federi/
ci imperatoris primi:qui ex ꝓuincia bur/
gundie castro fontanis patre milite teleci/
no matre aleth religiosa domina ortus est.que sex ma
res filios genuit monachos futuros : feminam unam
sanctimonialem:quos ut ediderat domino offerebat:
& ipsos pueros cibis grossioribus quasi eremo magis
q̄ curie nutriebat. Cum autem tertium scilicet Ber/
nardum gestaret in utero : uidit per somnium catel/
lum candidum & latrātem in utero se habere. Quod
cum cuidam uiro dei exposuisset. Ille uoce prophe/
tica respondit:ꝙ optimum catulum pareret: qui do/
mus dei custos futurus esset : eo ꝙ predicator fieret
egregius:& contra inimicos daret latratus:ac multos
medicinalis lingue gratia esset curaturus. ¶ Cum au/
tē bernardus adhuc puer in natiuitatis dominice no/
cte officiū expectaret:auidius scire qua hora christus
natus esset:media nocte eidem apparuit puerulus ie/
sus:quasi denuo ex utero matris natus. Vnde extunc
illam fuisse horā dominice natiuitatis cognouit. Ex
illa ergo hora in his:que pertinent ad illud sacramen/
tum:sensus ei ꝓfundior & sermo copiosior datus est.
Quod patet in illo initio opusculorum suorū : quod
edidit:cum homeliam illam super euangelio Missus
est gabriel.composuit. ¶ Verum antiquus hostis eius
castitati inuidens:multos ei laqueos tentationis oppo
suit.Cum semel in quādam feminam diu oculos de/
fixos habuisset:de se continuo erubuit:ac in stagnum
gelidarum aquarum isiluit:ibiq; tam diu mansit:do/
nec a carnali concupiscentia totus refriguit. ¶ Alia no
cte puella quedā se nudam in lecto ipsius posuit : quā
ille sentiens partem lectuli ei concessit:donec illa ipm
cernens immobilem:erubescens inde recessit. ¶ Alias
etiam hospitatus in domo unius matrone : cum illa
in eius pulchritudinem exarisset:nocte silenter ad le/
ctum eius accessit.Illoq; clamante latrones mulier se
abscondit.Surgentes uero famuli latronem querunt:
sed non inueniunt.Cumq; hoc idem usq; tertio factū
esset:mulier tādem desperata recessit.Dum uero ma/
ne a sociis quereretur:quomodo tot uicibus latrones
clamasset. Respondit:ꝙ uere latro ei insidiatus fue/
rat:quia hospita thesaurum sue uirginitatis irrecupe
rabilem auferre uoluerat.Et extunc cistertiensium or
dinem ingredi deliberauit.Quod cū fratres eius om/
nimode prohiberent:tantam ei dominus gratiam cō
tulit:ut non solum non prohiberetur:sed omnes fra
tres suos & alios plures ad religionem domino lucra
retur.Fratri autem suo gerardo uerba eius uana repu
tanti predixit:ꝙ lancea latus eius perforaret : & tunc
compunctus uerbis eius cōsensum preberet.Post pau
cos dies gerardus ab inimicis capitur:& lancea in late
re uulneratus carceratur.Ad quem Bernardus ueni/
ens eundem confortauit:promittens ꝙ cito liberare/
tur:& monasterium ingrederetur.Eadem nocte com
pedes gerardi de pedibus eius ceciderunt: & hostio p
se aperto ipse euasit:indicauitq; fratri se mutasse pro/
positum:& uelle fieri monachum. ¶ Anno igitur do
mini.M.cxii.a constitutione ordinis cistertiensis.xv.
seruus dei bernardus annorum.xxii.cum fratribus &
aliis sociis.xxx.ordinem cistertiensem ingressus est.
Qui mox totus ita in spiritum absorptus est : ut iam
nullis corporeis sensibus uteretur.Quē abbas cister/
tiensis ad edificandum domum clareuallensem post
modicum misit:ubi multo tempore in nimia pauper
tate uitam duxit.Vigiliis autem & orationibus intē/
tus continue carnem mira penitentia flagellabat : &
maxima ieiuniorum inedia domabat.In uestibus au
tem & aliis cunctis semper paupertatē amabat.Quic
quid uero in scripturis didicit:in agris & siluis confi/
tebatur accepisse:& nullum se magistrum aliquando
habuisse: Oranti quoq; sibi confessus est expositionē
orationis dominice sibi scriptam apparuisse. Humili
tatem autem & patientiam ultra modum in cunctis
ostendit. ¶ Cum trecentas marchas argenti sibi pro
cenobio construēdo missas predones abstulissent:pa/
tienter tulit:deumq; benedixit:qui sibi a tanto onere
pepercit. ¶ Quidam canonicus regularis ad eum ue/
nit:& ut in monachum reciperetur rogauit:cumq; il
le non acquiesceret:sed ad suam ecclesiam redire sua/
deret:aduertēs ꝙ canonicus ex leuitate ordinem mu/
tare uellet:canonicus ad conuitia multa prorupit : ac
demū ipsum in maxilla percussit.Cūq; astantes in sa/
crilegū insurgerēt:ille ne eū tangerent per xp̄m adiu/
rauit: & sine ulla ultione patienter dimisit. ¶ Pr̄ eius
qui solus in domo remanserat.ad monasteriū iuit:&
ibidē post aliqđ tp̄s in senectute bona decessit. Soror
uero eius in seculo nupta cū multo comitatu & pōpa
ad monasteriū accessit.Sed ad eā uir dei exire recusa/
uit.Cum autem lachrymans instaret & cōsilium ani/
me sue saluāde peteret ad eam exiit:& mundi ei glo/
riam interdixit.Que habitum & uitam mutans in se/
culo quasi in eremo deinceps deo seruiuit:& tandem
multis precibus a uiro licentia habita monasterium
introiuit.Tanta autem abstinentia & uigiliis corpus
attriuit:ut fere continua grauissima infirmitate lan/
gueret. ¶ A ciuitatibus ianueñ & mediolaneñ in epi/
scopum electus consentire renuit:dicēs se non esse su/
um:sed aliorum seruitio deputatum. ¶ Cum quodā
tempore fratres cartusienses uisitasset:loci prior con/
tra ipsum aliquātulum murmurauit:ꝙ sella cui equi
tando presidebat nimium curiosa esset.Quod cū uir
dei audisset miratus querebat qualis sella foret. Nam
illuc usque a clarauallle uenerat & qualis esset sella
non perpenderat. ¶ Iuxta lacum etiam lausanensem
unius itinere pergens ipsum non uidit:& cum sero so
cii de ipso lacu loquerentur:ubi esset lacus ille interro

gauit.¶Predicanti sibi aliquando inanis glorie temptatio irrepsit: q optime populo predicaret. Qui mox in domino confortatus temptatori respōdit: q nec per ipsum inceperat: nec per ipsum dimittere intendebat. Frater robertus eius monachus & secundum seculū propinquus: quorundam suasione ad monasterium cluniaci se contulerat: quem uir dei statuit per epistolam reuocare. Cum autem eam scriptori sub diuo dictaret: superueniente subito imbre: scriptor surgere uoluit. Bernardus uero ut procederet in scribēdo suasit: quia opus dei erat: quod ipsi faciebāt. Sicq scripsit epistolam in medio imbre sine imbre. Cum enim circa eos undiq plueret: inde molestiam imbris uirtus expulit charitatis.¶Monasterium quoddam multitudo īfinita muscarum occupauerat: que monachos grauiter infestabat. Quas uir dei excommunicauit: & mane omnes musce mortue sunt reperte.¶Cum a mediolanensibus ecclesie reconciliādis a papa missus papiam redisset. Quidam uxorem suam demoniacā ad eum adduxit. Cumq malignus spiritus per multa uerba bernardum irrideret: & cum eo uir dei prolixius disputasset: tandem oratione sua immundū spiritum ex illa muliere exire coegit. Sed cum inde sanctus uir recessisset: diabolus eam iterū inuasit. Quod cum sanctus per uirum eius post se currentem audisset nomen iesu christi in schedula scripsit & collo mulieris alligari mandauit. Et sic totaliter a spiritu illo maligno liberata est.¶Apud aquitaniam mulier alia ab incubo quodam per sex annos petulante lasciuia uexata fuerat. Que ad uirum dei accessit: & que passa fuerat cum lachrymis enarrauit: cui Bernardus baculum suum tradidit: & ut in lectulo suo ipsum poneret mandauit. Demon autem extunc ad cubile nō audebat accedere: sed acerrime comminabatur: q eo recedente se de ipsa atrocius uindicaret. Quod cum sancto rettulisset: ille populum conuocauit: & candelis accēsis oīa publice enarrauit: ac demonē illum excōmunicauit. Sicq mulier ab eius illusione penitus liberata est.¶Cum in eadem prouincia legatiōe fungeretur: ut ducem aquitanie ecclesie reconciliaret: & ille recusaret: uir dei ad altare celebraturus accessit: duce pre foribus expectante. Cum autem pax domini dixisset corpus christi super patenam posuit: & adducem exiuit: eidemq per filium uirginis terribiles minas intulit: & ultionem diuinam addidit: nisi ad ecclesie obedientiam ueniret. Quem dux ignea facie & flammeis oculis conspiciens: territus coram eo procidit: & ueniam postulauit: & quicquid sanctus precipere uoluit: mox adimpleuit.¶Militem quendam nobilem monachum suum effectum grauis tentatio exeundi ordinem pulsauit. Ita ut expresse diceret se nunquam letū futurum. Quod sanctus audiens pro eo orauit: & tentatio mox discessit. Ita ut postmodum diceret se nunquam tristitiam habiturum.¶Cum sanctus malachias episcopus hibernie in suo monasterio migrasset: & bernardus pro eo missam pro defunctis incohasset gloriam eius intra canonem domino sibi reuelante cognouit: & post communionis collectam pro confessore pontifice commutauit. Cui dum cātor inueneret q errabat: ait se non errare: sed scire quid diceret. Deinde accedēs sacro corpori pedes osculatus est.¶Visitatus a quibusdam tyronibus in quadragesima rogabat eos: ut saltem illis diebus a suis se uanitatibus cohiberent. Quibus recusantibus uinum benedictum eis in populum tradidit: & mox illorum uitam in melius commutauit.¶Tandem morti appropinquans fratribus suis: charitatem: humilitatem: & patientiam iure testamenti reliquit. Deinde postquā multa miracula perpetrasset: & centum & sexaginta monasteria construxisset: anno domini millesimocentesimo & sexagesimotertio etatis uero sue anno sexagesimotertio inter filiorum manus obdormiuit in domino decimotertio calen. septembris. Sepultusq est in monasterio claraualle. multis & mirabilibus miraculis refulgens.¶Hic doctor sanctus multos libros & tractatus edidit. Scripsit librum unum de cōtemptu mundi ad clericos. Item exhortatorium de passione & resurrectione domini librum unum. De gratia & libero arbitrio librum unum. De gradibus humilitatis & superbie librum unum. Ad abbatē columbensem de precepto & dispensatiōe librum unū. Ad cistercieñ & cluniaceñ apologeticum librum unū Ad hugonem de sancto uictore librum unum. Super psalmum Qui habitat. homelias .xviii. Super cantica canticorum homelias septuagintatres. Super Magnificat. tractatum unum. Epistolas ad diuersos .ccxl. Sermones uero innumerabiles. Item ad eugenium papā tertium de consideratione libros quinq. Ad milites templi de laude militie noue librum unū. Et alia opuscula multa & elegantia compilauit.

¶De scō Philiberto abbate. Cap. LXXXV.

Philibertus abbas apud rothomagum claruit tempore clodouei regis francorum: Qui adhuc iuuenis a dagoberto rege francorum in palatio suo aduocatus: cum esset annorum uiginti elegit christi fieri discipulus: & in robatensi monasterio sub agilo abbate monachus factus est: ubi operibus penitentie uacans: multa diaboli tentamina pertulit: quas omnes christo adiutus superauit. Successit itq agilo in abbatie regimine: domum sibi creditam strenue gubernando: & miraculis coruscando. Dum autem eum quidam ex fratribus liuore īuidie ex cenobio abiecissent: unus eorum ictu fulminis interiit: alius in secessum omnia interiora deposuit. Reliqui timore percussi penitentiam agē tes: ipsumq reuocantes: eidem humiliter obedierūt.¶Postmodum autem a rege clodoueo & bathylde regina francorum in pago rothomagensi locum appellatum gemeticum obtinuit: ubi egregium monasterium construxit.¶Monachum quendam quem ad regem pro causa cenobii mittere disponebat febre detentum: imperans febri sanauit & misit.¶Existente eo parisius latro chirothecas eius furatus est. Mane autem se ardere eiulans: & loqui non ualens: sinum cum furto ascōdito patefecit.¶Cum nocte quadam in basilica sancti petri oraret: uisi sunt oculi eius quasi due lampades fulgentes.¶Monacho qui languens ad extrema uenerat: & loqui non ualebat: peccatūq unum in confessione scienter omiserat: oratione sua loquelam restituit: illeq peccatum cōfessus mox expirauit.¶Cum fratres messem succiderent: & manipuli per agros iacerēt: tempestatem subitam ingruētem a messe sedauit: & continuo serenitatem adduxit.¶In uilla quoq pineuio hospitatus a muliere q

dam paupere in domo susceptus:uas uini quod ha/
bebat benedixit:& multis inde potantibus cunctisq;
satiatis ipso abeunte plenum repertum est. Quieuit
in pace uir domini decimotertio calēdas septembris.
Sepultus in monasterio suo predicto.

¶ De sanctis Christophoro & Leouigildo martyri/
bus. Cap. LXXXVI.

CHristophorus & Leouigildus martyres
apud ciuitatem hispanie cordubam passi
sunt:qui tempore persecutionis ab infide
libus comprehensi cum christum confes
si essent:gladio cedente martyrium consumauerunt
quorum corpora post abscisionem capitum igni tra
dita sunt.Qui passi sunt.xiii.calendas septembris :ut
ado tradit in sanctorum martylogio ex dictis hiero/
nymi sumpto.

¶ De sanctis martyribus Leontio & Carpophoro.
Cap. LXXXVII.

LEontius & carpophorus martyres in ciui
tate aquileia passi sunt tēporibus diocle/
tiani & maximiani imperatorum sub ly/
sia preside.Qui cum essent arte medici:
infirmos quoscūq; ab omni languore sanabant non
tam naturalibus medicaminibus artis sue q̄ Christi
nomine inuocato:erant eni fidelissimi christiani. Au
diens autem lysias preses famam illorum : cum eēnt
ei ab eius officialibus accusati : & q̄ cultum deorum
suorum destruerent:eos ad se accersiri fecit:& que es/
sent eorum nomina:que patria:que cōditio:que for/
tuna quesiuit.Illi uero ad singula responderunt:quia
scilicet nomina eoꝝ erant leontius & carpophorus:
patria uero eoꝝ erat arabia:cōditio christiana:fortu/
nam autem christianos nescire dixerunt . Tunc pre/
ses cepit eis persuadere:ut diis sacrificarent : promit/
tens illos exinde honoribus sublimandos : aut si re/
nuerent diuersis puniendos suppliciis. Cumq; illi sa/
crificia demonibus exhibere nullatenus uelle respon
derent:& christum sibi adiutorem in omnibus dice/
rentq;:atq; illius comminata tormenta cōtemnerēt:
precepit eos preses in māibus & pedibus grauiter tor
queri.Et dum illi constantes hoc supplicium deride/
rent:iussit eos preses catenis uinctos in mare precipi/
tari.Statimq; angelus domini affuit:& diruptis uin/
culis illos e pelago ad littus incolumes eduxit . Et cū
hoc miraculum preses artibus magicis ascriberet &
e contra illi ei christi uirtutem predicarent:Illeq; eos
in nomine dei sui hadriani sequi uelle diceret: conti/
nuo duo demones affuerunt :& presidem in faciem
alapis cederunt grauibus per horam unam.Sed orā/
tibus pro eo sanctis statim demones abierunt . Tunc
preses dicere cepit:q; dii contra se indignati:quia illos
uelle relinquere dixerat:talē in eū uindictam exercue
rant.Iussitq; sanctos in carcerem trudi: donec quali/
ter ipsos perderet cogitaret.¶ Altera die illos eductos
& diis immolare constantius recusantes:in ignem co
piosum accensum iactari mandauit.Sed tamen ignis
illos in nullo lesit:sed facto terremotu nimio: erum/
pens flamma plurimos paganoꝝ circūstantes excus/
sit.Illi uero sancti de ignis educti medio:nedū in cor/
poribus sed etiam in capillis & uestibus penitus appa
ruerunt intacti.Iubent ergo in equuleo suspendi &
ungulis radi:sed angelo illos custodiēte: fatigatis ad
modum carnificibus ante presidem deponunt.¶ Et
cū iterum ac iteꝝ a preside persuasi:cultū diis suis ex/
hibere renuerēt:fecit illos lysias p̄ses in crucibus leua
ri:& a circūstante populo lapidari:ueꝝ lapides in ia/
cientes redibant & plurimos uulnerabant.Tunc mā/
dauit illos a.iiii.ex militibus sagittis cōfigi.Sagitte ue
ro martyres non ledebant:sed retrouerse sagittarios
cōfigebant.Et nō solum illos:sed alios plures astātes
occiderūt.¶ Lysias aūt se confusum in oībus cernens
sanctos dei gladio cedi iussit.Et sic accedētes spicula/
tores eoꝝ capita gladiis absciderunt . Quorum cor/
pora christiani rapientes iuxta muros ciuitatis aqui/
leie sepelierunt.Passi sunt autem sancti martyres leō/
tius & carpophorus.xiii.calen.septembris.

¶ De scō Anastasio martyre. Cap. LXXXVIII.

ANastasius siue attalus martyr passus est
sub aureliano augusto & p̄side antiocho
rome.Qui cū esset cornicularius:agapitū
martyrē in custodia habuit mādato p̄si/
dis.Et audiēs ab eo uerba uite fere cōuersus est.Cum
aūt agapitus uersis pedibus superius esset suspēsus:&
fumo de subter facto sic.iiii.diebus esset dimissus: ut
supra dictū est in passiōe eius.xv.cal.septēbris:& post
dies q̄ttuor anastasius illuc uadens īuenisset eū solu/
tū ambulantē & psallētem:fidem xp̄i oīo suscepit,&
baptizatus est.Et dū hec omnia que uiderat presidi
nunciasset:& xp̄m constāter confessus esset.Iussu au/
reliani decollatus est.xii.cal.septembris.

¶ De scō Priuato ep̄o & mr̄e. Cap. LXXXIX.

PRiuatus ep̄s & martyr passus est in terri/
torio gaualitane ciuitatis . Qui sub perse/
cutione imperatorum ualeriani & galie/
ni cum christum dominum predicaret:
& deos paganorum adorare recusaret. Iudicis senten
tia decollatus:& palma martyrii coronatus est.xii. ca
len.septembris:ut dicit ado.

¶ De scō Quadrato ep̄o. Cap. LXXXX.

QVadratus ep̄s tēpore hadriani imperato/
ris claruit:qui multa utilia opa ecclesie di
gessit.Nā eidē principi apologeticū scri/
psit & obtulit.Librū rōnis & fidei plenū:
apostolicaq; doctrina dignū:& religioni xp̄iane peru
tilē.Scripsit & parthicū bellū sub seuero principe ge/
stū.Auidii cassii uitam & gesta scriptioni tradidit. Et
in partibus macedonie in pace quieuit.xii.cal.septem
bris.Hec hieronymus de uiris illustribus.

¶ De scō Timotheo p̄sbr̄o & mr̄e. Cap. XCI.

Timotheus p̄sbyter & martyr rome passus est sub ualeriano īperatore:& tarqnio urbis prefecto. Qui ab antiochia ueniēs tpe melchiadis pape a scō siluestro tūc p̄sbytero:postea romāo pōtifice futuro:hospitio deuote susceptus est. Qui timotheus:cū per unū annū: & tres meses:docēs xp̄i ueritatē multos populoꝝ gētiliū cōuertisset:tētus a tarquinio urbis p̄fecto:& plagaꝝ tormētis afflictus:lōgaqꝫ carceris custodia maceratus:cū sacrificare idolis noluisset:per cesus terqꝫ grauissimis suppliciis attrectatus. Nouissime sniam accipiēs capitale:īter homicidas decollatus ē. Cuius corpus siluester p̄sbyter clā rapiēs in domo sua occultauit: & melchiadi pape nūciauit. Qui ueniens nocte cū p̄sbyteris & diaconibus corpus tulerūt:& in horto cuiusdā mulieris noīe theone iuxta sepulturā beati pauli apostoli sepelierunt. Passus est autem.xi.cal.septēbris.

¶ De sanctis Timotheo & Proterio martyribus. Cap. LXXXXII.

Timotheus alexādrinus ep̄s & ꝓterius eius presbyter fidei catholice pugiles extiterūt tēpore leonis imperatoris contra dioscorum ep̄m alexandrinum per timotianos hereticos ītrusum uiriliter resistētes. Propter qđ hereticī eū discoro armata manu in cenā domini alexādriā inuadētes ꝓteriū capiunt:& in ecclesia occidunt:corpusqꝫ illius crudeliter laniatū igne cōsumunt:puluerē quoqꝫ īnuentū dispergunt. Dioscoꝝ uero uiolēter in ep̄atum mittunt. Timotheus uero ep̄s catholicus uix aufugiens liberatus est. Qui post dies modicos:multum oppressus angustia quieuit in xp̄o.

¶ De scō Symphoriano mr̄e. Cap. LXXXXIII.

Symphorianus martyr tempore aureliani imperatoris passus est in ciuitate eduneñ. sub cōsulari heraclio. Qui ex augustudunēñ urbe: patre fausto nobile christiano progenitus:cum adhuc eēt adolescens tanta morū grauitate pollebat ut senioꝝ uitam anticipare uideretur. Cū ergo pagani in ciuitate edua festū ueneris celebrarent:& statuam eius ante heraclium prefectū deferrent. Symphorianus affuit:& nolens eam adorare diu ceditur:& cesus carceri mancipatur. Et cum eductus de carcere ad sacrificium cogeretur: & multa ei donaria ꝓmitterent̄:ipseqꝫ omnia tanqꝫ lutū abominaret̄. Iratus iudex data sententia p̄cepit:ut decollaretur. ~~Iratus iudex data sententia p̄cepit: ut decollaret̄.~~ Qui cū ad locum duceret̄:mater eius de muro aspiciebat:& ipsum ad passionem uiriliter cōfortabat:dicens qꝫ ei uita non tolleret̄:sed in melius cōmutaret̄. Mox igitur decollatus est:& corpus eius a xp̄ianis sepultum ad fontē:qui est extra publicum campum foris muros edue ciuitatis. Passus est autem.xi.calen.septembris circa annum domini.cclxx.

¶ De sancto Antonio martyre. Cap. XCIIII.

Antonius martyr passus est rome tempore cōmodi imperatoris sub uitellio prefecto. Qui cum eēt carnifex:& sanctos martyres eusebium:pontianū : peregrinū : & uincentium in equuleo leuatos mandato presidis laniaret. uidit iuuenē stantem & cū spongia sanctoꝝ uulnera tergentē:de quibus infra dicet̄.viii.calen.septēbris:qui mox cōuersus:& a rufino presbytero baptizatus:dum christum cōfiteretur:iussu prefecti capitali sententia damnatus est:& uia aurelia iuxta fogē traiani sepultus.xi.calen.septembris.

¶ De scīs Timotheo & Apolliare mr̄ibus. Ca.XCV.

Timotheus & Apollinaris martyres passi sunt apud rhemensium urbem sub nerone imperatore:preside autem lampio:qui primū timotheus p̄sentatus cum sacrificare nollet: & grauiter tortus fuisset: ac laniatus & aceto & calce uiua eius uulnera conspergerent̄. Apollinaris uero gentilis assistens:uidit duos angelos Timotheo astantes:& ipsum hortantes:ac ut in celum aspiceret admonentes:qui aspiciens uidit celum apertum:& iesum coronam gemmatam tenentē : eamqꝫ ei dare promittentem:post que angeli ad celos euolarunt. Que omnia cum apollinaris uidisset : cōuersus est. Et dū preside tentus fuisset:& in os eis plumbum liquefactum faceret infundi:tanqꝫ glacies repente refriguit. Quo uiso miraculo multi paganorum in domino crediderunt:& nocte a sancto mauro presbytero baptizati sunt. Sancti uero timotheus & apollinaris in carcerem missi sunt:ubi & apollinaris tanqꝫ nouus christi tyro ab angelo cōfortatur. ¶ Die uero sequenti omnes qui cōuersi fuerant iubente preside decollantur. Timotheus uero & apollinaris tertio cesi: & diuersis attrectati suppliciis in confessione domini perseuerantes:tandem capitali sententia puniti sunt. Statimqꝫ iaculum ignitum de celo cadēs humerum dextrum p̄sidis percussit:& ꝓtinus a demonio arreptus infeliciter expirauit. Sanctoꝝ uero martyꝝ corpora a xp̄ianis in eadē urbe honorifice cōdita sunt.x. calen.septēbris circa annum domini.lvii.

¶ De scō Zachco ep̄o hierosolymoꝝ. Cap. XCVI.

Zacheus ep̄s quartus a beato iacobo hierosolymoꝝ ecclesiam clarissime rexit. Nam ut ait eusebius.iiii.libro cap.v. Hierosolymis ep̄i.xv.fuerunt usqꝫ ad tēpora hadriani imperatoris oēs ex hebreis xp̄ianis assumpti: uerū iudeis a romanis dispersis episcopi ex circūcisione eligi ceperunt. ¶ Horū autem primus fuit iacobus frater domini:secundus symeon:tertius iustus:quartus zacheus:quintus tobias:sextus beniamin : septimus ioānes:octauus mattheus:nonus philippus:decimus seneca:undecimus leui:duodecimus iustus decimustertius effrem.decimusquartus ioseph. decimusquintus iudas. Hec eusebius. Beatus uero zacheus in omni sanctitate cōmissum sibi gregē exemplis ac doctrinis reficiens:quieuit in pace.x.cal.septembris.

¶ De scō Zacheo ep̄o Antiocheno. Cap. XCVII.

Zacheus ep̄s antiochenus primus post petrum apostolū constitutus fuit. de quo in itinerario clemētis dicit̄ qꝫ cum petrus in disputatione quam habuit cū simone mago uictoriam obtinuisset:simonqꝫ romā a facie petri fugisset. Petrus post eū pergens:zacheū sibi successorē cōstituit:& p̄sbyteros ac diaconos ordinās:eisdem populū commendauit:ipsosqꝫ de omnibus instruens perfectius ꝓfectus abiit. Zacheus aūt ep̄s postqꝫ ecclesiā sibi cōmissam feliciter gubernasset:plenus sanctitate beato fine qeuit:ibidemqꝫ sepultus in pace.

¶ De sancto Theona ep̄o. Cap. XCVIII.

THeonas eps alexandrinus uenerabilis fuit omniq; uirtute clarus: qui beatum petrum eisdem urbis epm & martyré enutriuit: cui & idem beatus petrus in epatu successit: ꝑut sibi a domino per uisum fuerat reuelatum. Hic ecclesiam suam ab infestatione arriana túc uigen te uiriliter defensauit: qui & uirtutibus laudabilibus preclarus in pace quieuit. x. calen. septembris: Alexandrie quoq; tumulatus iacet.

¶ De sancto Theona abbate. Cap. XCIX.

THeonas abbas pater fuit trium miliú monachorum í eremo scythi: qui ut dicit sozomenus: fuit sciétissimus litterarum grecaꝝ: latinarum: & egyptiaꝝ: qui triginta annis dicit minime uisus irasci: aut iurare: aut mentiri: aut uanú: uel asperum uel infirmú ꝓtulisse sermoné. Hic abbaté quendá adhuc iuuené quotidie pánachiú furanté & ecclesie mánducanté: sermone de continétia facto côuertit ad penitentiá: eoq; peccatú suú publice côfitéte uelut lápas ignis de sinu eius egressa est: totáq; domú fetore côpleuit. Hic ét dicebat nihil esse tá noxiú monachis: q̄ cogitationes suas patribus suis spúalibus celare. Quieuit in pace in eremo de scythi .x. cal. septébris. Hec sozomenus í historia tripartita.

¶ De scis Donato & Restituto & sociis mr. Ca .C.

DOnatus & restitutus: ualeriáus: & fructuosa cum aliis. xii. apud antiochiá passi sunt. Qui preclarissimo confessionis honore per diuersa genera tormentorum glorioso martyrio coronati sunt. x. calen. septembris. Hec ado in martylogio suo.

¶ De scis Claudio Asterio & Nenone mr. Ca. CI.

CLaudius: asterius: & nenon apud lyciá in ciuitate egea martyrium passi sunt. Qui tempore persecutionis ab infidelibus tenti: cum christum dominum côfiterent: post acerba & diuersa supplicia cruci affixi sunt. In q̄ deo spúm reddiderunt. x. cal. septébris. Hec ado.

¶ De sancto Porphyrio martyre. Cap. CII.

POrphyrius martyr passus est tépore aureliani ípatoris: sub antiocho preside in urbe roma. Hic uir dei sanctum martyrem agapitú enutriuit: & ad martyriú sua doctrina animauit. De quo supra dictú est. xv. cal. septébris: ꝓpter quod ab antiocho preside detentus: post multa sibi illata torméta emisit spm. x. cal. septébris.

¶ De scō Bartholomeo apostolo. Cap. CIII.

BArtholomeus apostolus natione sirus & nepos fuit regis syrorum ex patre solusq; ex oibus apostolis secúdú carné nobilitate decoratus unde & propter ipm solú in cena domini facta é côtétio inter discipulos: qs eoꝝ uideret eé maior. Cú ení xp̄us apostolis dixisset: q̄ unus ex eis ipm traditurus eét: apostoli suspicati sunt: q̄ ꝓditor ille hoc facere uellet: q̄ tenus regnú israel qué sperabant carnaliter xp̄m obtenturum sibi usurpare cuperet. Et cú nullus inter eos eét: qui ad talé dignitaté aspirare putaret: nisi bartholomeus pp nobilitaté regiá. Ideo habuerút eú de tali ꝓditione suspectum: & questionem de maioritate fecerunt. Hec damascenus: unde in quibusdam ecclesiis euangelium in hoc festo de dicta contentione inter discipulos facta legit.

¶ Legitur aút in quadá historia licet apocripha: q̄ dú peruenisset ad bartholomeú regis syrie filio carentis nepotem adhuc iuuené: de doctrina & miraculis xp̄i; apud iudeam predicantis: misit ad eum nuncium q̄ libenter eius discipulú se faceret: si iesus gratiam uná illi concederet. Audierat enim q̄ discipuli eius paupe res in abiecto habitu incedebát. Si ergo ꝓpter honoré regie dignitatis sibi concederet: ut purpura ídutus uteretur ipsum perpetuo sequeretur. Cui Christus optata libere concessit: dixit tamen nuncio ut ex parte sua diceret bartholomeo: q̄ qui materialem chlamydem deponere recusaret: adhuc pro eius amore naturalem uestem: hoc est corporis cuté dimitteret. Et sic christus bartholomeú in apostolum suú recepit: & ille semp purpure usum retinuit. Cú ergo post passionem domini apostoli per diuersas múdi partes ad predicandum diuisi essent. Bartholomeus primo in lycaonia predicauit: deinde ad indiá inferiorem accessit. Et ingressus téplum in quo erat idolú astaroth quasi peregrinus ibi manere cepit. In hoc idolo quidam demon habitabat: qui se languentes curare dicebat: sed non subueniebat sanando: sed homines primo ledédo: deinde a lesione cessando. ¶ Verum cum templum languentibus plenum esset: & nullum ab idolo responsum habere possent: perrexerunt ad aliam ciuitatem: ubi aliud idolú nomine berith colebatur. Et interrogátibus cur sibi deus suus astaroth responsum nō daret. Berith respondit: q̄ deus eoꝝ catenis igneis constrictus esset: ut nec respirare nec loqui posset: ex illa hora qua apostolus dei Bartholomeus illuc ingressus fuisset. Illis uero querentibus quis eét iste bartholomeus. Respondit q̄ erat amicus dei oípotétis: & ideo illuc uenerat ut oés deos deinde euacuaret. Dixitq; eis berith omnia signa eius: q̄ uidelicet capillos nigros & crispos habebat: oculos grádes: nares eq̄les barbá ꝓlixá paucis canis respersam: staturam mediocrem. Colobio albo & pallio purpureo induebatur anni uigintiquinque erant ex quo uestes eius & sandalia: nec uenerant nec sordidauerant. Centies in die & totidem in nocte genu flectebat. Angeli dei cum eo semper ambulabant: non permittentes eum fatigari nec esurire. Omnia preuidebat: omnia nouerat: & omnium gentium linguas sciebat. Et q̄ secum loqueretur ipse iam nouerat: & si uellet seeis ostenderet: sin autem ipsum nunquam inuenire possent. Rogauitque eos: ut cum ipsum inuenirent: eú exorarét: ne illuc accederet: ne angeli domini

ſibi facerent:pro ut collegeſuo aſtaroth fecerant ip/
ſum catenis igneis religantes. ℭReuertentes autem
illi per duos dies omnium peregrinorum uultus &
habitus ſolicite queſierunt:& ipſum minime inuene
runt.ℭTertio uero die quidam pſeuſtius qui p plu/
res annos a demonio fuerat uexatus:cepit clamare ad
apoſtolum dei bartholomeum:ꝙ ipſum eius oratio
nes incendebant.Quem confeſtim apoſtolus ſilere fe
cit:& a demonio pſeuſtium liberauit.ℭHec audiens
rex regionis illius nomine polemius:cum haberet fi/
liam lunaticam:miſit ad apoſtolum rogans:ut ad fi/
liam ſuam liberandam accederet :ad quam cum ille
ueniſſet:& catenis uinctam uidiſſet:quia accedentes
morſibus lacerabat:iuſſit eam exolui : dicens ꝙ iam
demonium:quod in ea erat:ligatum tenebat : & ſta/
tim ſoluta & liberata eſt . Tunc rex camelos auro &
argento ac gemmis onerauit : & apoſtolum inquiri
faciens:nullatenus inuenire potuit . Mane autem ſe/
quenti apoſtolus cum ſolo rege in cubiculo ianuis
clauſis affuit:eiq; dixit:ꝙ munera iſta temporalia nō
querebat:ſed animarum ſalutem deſiderabat : & in/
cipiens apoſtolus predicauit illi chriſtum : addens ꝙ
ſi baptizari uellet : deū ſuum catenis igneis ligatum
oſtenderet. Sequenti igitur die iuxta regis manda/
tum:dum pontifices idolo ſacrificarent: cepit clama/
re demon : ut deſiſterent : ne deterius eis ꝗ ſibi con/
tingeret : qui catenis igneis ligatus tenebatur ab an/
gelis ieſu chriſti iuſſu apoſtoli eius bartholomei .
Tunc iuſſu apoſtoli demon cōfiteri cepit :qualiter ad
animarum perditionem populū ludificabat : & quia
eis illudens non ſubueniebat ſanando : ſed a leſione
ceſſando:ut ſit ipſum ut deum adorarent:& uerū de/
um celi negarent :.Statimq; omnes iuſſu regis miſe/
runt funes & trocleas: ut ſimulacrum euerterent:&
non potuerunt . Apoſtolus antem demoni precepit:
ut inde exiens idolum ipſum cōminueret:qui ſtatim
exiens omnia idola cōminuit :ita ut etiam picturam
oēm diluiſſet: Apoſtolus uero templū deo dicauit:&
demonē in deſertū abire ꝑcepit. Et ecce angelus do/
mini appuit: & tēplū circūuolās in q̄ttuor angulis ſi/
gnum crucis digito ſuo ſculpſit ;admonens populū:
ut idē ſignū frōtibus ſuis imprimerent:& demonem
non timerent: Tunc oſtendit eis ethiopē nigerrimū:
facie acuta:barba prolixa:crinibus uſq; ad pedes pro/
tenſis.: oculis igneis ſcintillas emitentibus flammas
ſulphuris ex ore ſpirantem ac naribus:catenis quoq;
igneis retro uinctum manibus : dicens populo ꝙ ille
deus eorum eſſet.quem hactenus coluiſſent : Quem
exoluens in deſertum locum iuſſit abire : & ibidem
uſq; ad diem iudicii cōmanere.Ille autem ſolutus cū
magno ſtrepitu & ululatu diſceſſit.Angelus aūt do/
mini cūctis uidentibus ad celos euolauit. Tūc rex cū
uxore & filiis & oī populo babtizatur : & relicto re/
gno apoſtoli diſcipulus efficitur . ℭ Hoc uidentes tē/
plorum pontifices congregati ad regē aſtyagem fra/
trem eius maiorem cōuenerunt:cōquerentes de deo
rum ſuorum amiſſione:& regis per artem magicam
deceptione.Aſtiages igitur rex indignatus miſit mil/
le uiros armatos ad apoſtolum capiendū:quē coram
ſe adductū interrogauit: cur fratrē ſuū peruertiſſet.
Apoſtolus uero ſe illum nō peruertiſſe ſed cōuertiſſe
reſpondit.Et cū rex eidē cōminaretur:ꝙ faceret eū deū
ſuum relinquere:& deos ſuos adorare.Ecce ſubito re
gi nunciatur:ꝙ deus ſuus balach cecidiſſet:& commi
nutus fuiſſet:quod rex audiens purpuram:qua indu
tus erat:ſcidit:& apoſtolum fuſtibus cedi iuſſit:dein/
de in cruce ipſum extenſum uiuum excoriari māda/
uit:qui excoriatus eſt.viiii.calen.ſeptembr̄. Cumque
pelle nudatus adhuc uiuus permanſiſſet : & excoria/
tus dominum predicaret:& multos tantū cernantes
miraculum conuertiſſet : iuſſu regis decollatus eſt
die ſequenti uidelicet.viii.calē.ꝑdicti menſis . ℭPro/
pter hoc quidā eius feſtū celebrant die ꝑcedenti: agen
tes memoriam martyrū excoriationis :qdā die ſequē
ti agentes memoriam decollationis . Venientes autē
innumerabiles populi.xii.ciuitatū:que per eum credi
derant:una cum rege polemio:corpus eius cū gloria
ſepelierunt : & eccleſiam mire magnitudinis in eius
noīe conſtruxerunt . Die uero.xxx.eius paſſionis rex
aſtyages cū pontificibus a demonio uexati uenientes
ad tumulū eius & apoſtolatum eius confitentes mor
tui ſunt.ℭCum autē ꝑpter ſignorū multitudinē pa
gani uiderēt corpus eius populi frequentia uiſitari:in
dignati ipſum extumularunt:& loculo plumbeo im
poſitum in mare iactauerunt.Quod diuino nutu nu
dis ſupernatās ad inſulā libaris delatum:ibiq; a fideli
bus collectum digna ueneratione cōditū eſt:ubi mul
to tēpore quieuit.ℭ Anno autem domini.cccxxxi.ſa
raceni ſiciliā inuadentes liparitanam inſulam uaſtaue
runt:ac eius ſepulchrum confringentes:oſſa apoſtoli
diſperſerunt.Illis ergo recedentibus apparuit apoſto
lus cuidā monacho:mādans ut oſſa ſua: que diſperſa
fuerāt colligere curaret.Et cū monachus interrogaſ/
ſet:quō iter tot alioꝝ oſſa eius cognoſcere poſſet: ait
ut nocte ad ea colligenda iret:& ea que ut ignē ſplēdi
diſſima uideret: ꝑtinus leuaret.Que oīa:ut dixerat:
monachus inueniēs:oſſa leuauit : & nauē coſcendēs
beneuētū:que metropolis eſt apulie trāſtulit.Que in
de proceſſu temporis rome dicuntur fuiſſe trāſlata.

ℭDe ſcō Polemio epō. Cap. CIIII.

Polemius eps diſcipulus fuit bti bartholo
mei apoſtoli:q rex fuerat in india inferio/
ri : cuius filiam lunaticam idem apoſto/
lus a demonis obſeſſione liberauit : &
ipſum regem cum omni familia & regno ad chri/
ſtum conuertit.Qui relicto regno diſcipulus chriſti
effectus eſt : & poſt paſſionem apoſtoli ab omni cle/
ro & populo in epiſcopum ordinatur : qui in chriſti
nomine & apoſtoli bartholomei etiam miraculorū
ſigna faciebat . Fuit quoq; in epiſcopatu annis .xx.
Et perfectione multa fidem xp̄i in ipſis partibus au/
xit:ac laudabiliter uiuens plenus uirtutibus ad deum
migrauit:ſepultus ad pedes eius magiſtri.

ℭDe ſanctis trecentis martyribus qui dicūtur maſ/
ſa candida. Cap. CV.

Martyres ſcī qui dicūtur maſſa cādida fue/
runt trecenti mf̄es apud carthaginē pro
xp̄o paſſi tp̄e ualeriani & galieni impera/
toꝝ.Fertur enim inter alia ſupplicia:tunc
a preſide clibanū calcis accenſum : & in ore eius pru/
nas cū thure exhibitas:& preſidem ſcīs dediſſe optio
nē alterius ex duobus:aut thura ſuper ipos carbones
offerre ioui:aut ī calcē demergi.Tunc trecēti uiri fide
armati ictu rapidiſſimo:xp̄m dei filium fatentes ſe in

ignē iniecerunt:& inter uapores calcis puluereç igni/tos demersi extincti sunt. Ex quoniam ille cādidatus beatorum exercitus:massa candida meruit appellari: massa ꝓpter numerū:candida propter meritū. Qui passi sunt.viii.cal.septembris. Hec ado ex hieronymi martylogio. Fuerunt & alii innumerabiles marty/res qui similiter appellantur massa candida: de qui/bus infra suo loco:uideli. et.iii.noū nouembris.

¶ De sanctis gregorio theodoro & leone confessori/bus. Cap. CVI.

Gregorius: Theodorus: & leo confessores tempore constātii imperatoris apud insu lā samum claruerunt. Qui ex ptibus oriē talibus orti:quo ad seculū milites impe/riales:corde uero deo militantes pro fide xpi marty/rium desiderabāt pati. Gregorius enim senex uenerā/da canitie & sapientia decoratus: Theodorū fere.xxx. annorū:& leonē adolescentē edocebat: utpꝫ dū heresi arrianorꝫ sub cōstantio uigente edictū eēt: ut oēs per uniuersum orbem eiusdē secte fierēt:ipsiꝫ sancti mi/lites catholici:qbus erat cor unū & aia una in domi/no:cū aliis suis cōmilitonibus apud siciliā degerent: multis circūquaꝫ dispersis fidelibus ob persecutio/nē:ipsi sancti cephaloniā deuenerunt. Et decreto ha/bito ab aliis discedere:soliꝫ xpo militare: ad samum insulā ibi iuxta positā abierunt:ubi rubetū dēsissimū inuenientes:idē sancti locū solitarium elegerunt. Sed pro tunc cōmilitonibus discedere nō ualētes: una cū eis ad italiā nauigarunt. Indeꝫ discedentes occulte:re uersi samum intrauerunt rubetum parteꝫ tēpli ue/tustate dirupti ibidē repertā habitare ceperunt: pnse operibus ac cōtemplationi uocātes. ubi post tēpus ali quod oratione facta:oēs eodē die feliciter obdormie/runt:uidelicet.ix.calen.septēbris. ¶ Michael uero ip/sius isule nobilis & ditissimus elephātia lepra labora/tes:dum a medicis liberari non posset:ad dei auxiliū oratione cōfugit. Cui per uisum apparuerunt tres ui/ri in specie angelica eidē mādātes:ut corpora eorum que dudum in humaꝫa iacuerant:& a porcis stercori zabāur tumulare deberet:& sic sanitatem perciperet. Qui euigilās & noīa sanctorum & locum ignorans: mane bubulcum reperit:qui eidē michaeli retulit: ꝙ dū iuxta rupem quandā porcos pasceret & unū ex grege fugiētem insequeretur: mirā fragrantiā sensit: Ingressusꝫ rubetū tria corpora sanctorꝫ ihumata & omnino incorrupta uidit:a qbus odor ille maximus exhalabat. Ille uero ipsa esse sctōrum corpora: qui sibi nocte appruerant intelligens:equum ascendens:bu bulco duce locum cōcitus adiit:& corpora fulgentia repperit que deosculās mūdationē recepit. In quo lo/co monasterium de ꝓprio cōstruxit: & ipsa corpora honorifice cōdidit. Postꝫ īidē sancti sibi apparuerūt in habitu:uidelicet quo in mundo fuerāt conuersati: utrā & nomina sua ac diem obitus eidem per ordinē enarrātes. Que omnia michael scripture mandauit. ¶ Processu uero temporis duo ex ipsis corporibus a uenetis dicūtur fuisse inde leuata:& uenetias ad mo/nasteriū sancti zacharie delata sancti gregorii & theo/dori:ubi in eadem arcella post altare maius requie/scunt:una cum corpore sancti zacharie prophe/te patris Ioannis Baptiste. ¶ Leonis autem corpus apud samum adhuc habetur.

¶ De scō Sidonio episcopo. Cap. CVII.

Sidonius apollinaris eps aruernēsi floruit tēpore childeberti regis. Hic ex prefecto antistes:uir secundum seculi dignitatem nō infirmus litterarum sapientia ac disci/plina peritissimus fuit:qui multa opuscula perutilia digessit. Epistolorum enim grāde uolumen ad diuer sos:scabro sed erudito sermone cōdidit. Item pane/gyrica metra antonio augusto: & maioriano augu/sto:& adiuto imperatori socero suo. Scripsit & causa rum librum.i. Item librum excusatorium ad iarum clarum felicem. Epithalamium ruricio & hiberniæ. Epigrāma ad unum clarum carolinum. Epigrāma ad imperatorem maiorianum. Epithalamium pole/mio & araneolæ. Eucharistion ad faustum epm. Epi/grāmata.v.ad diuersos. Propetion ad librū suum. Li/brū pontii leontii. Laudem narboneñ urbis cōcuiū. Qui & primi iustini tēpore debitum soluit humanū in christo quiescens.ix.calen.septembris.

¶ De scō Tito discipulo: Cap. CVIII.

Titus discipulus beati Pauli apostoli fuit: cui idem apostolus speciem epistolā diri/git. Huius uitā scripsit zenas legis peri/tus:cuius idem apostolus eadem epistola .iii.cap. mentionem facit. Qui a minoe rege crete ge/neris duxit origenē in eadem insula nobilibus paren/tibus ortus. Desiderās autem homeri & aliorꝫ philo/sophorꝫ poemata:uacās circa illa:cum eēt annorꝫ.xx. audiuit de celo sibi uocē illapsam: ꝙ oportebat eum īde recedere:& animā suam saluare. Post hec nouem annis elapsis:iussum est sibi: ꝙ librū isaie legeret ubi dicit. Renouamini a me insule multe: israel seruabit a domino eterna salute. Missus est itaꝫ ab auunculo suo pro consule crete hierosolymā: audire & uidere de miraculis Iesu christi. Qui abiens uidit passionem christi resurrectionem:atqꝫ ascensionē:& spirituſsan/cti aduentum in apostolos. Sicꝫ perfectā certitudinē de christo assumens credidit: & annumeratus est cū .cxx. discipulis:super quos spirituſsanctus corporaliter de scendit. ¶ Postquā autem ab apostolis eps consecra/tus est:missus est cum Paulo ad gentes predicandas. Qui nauigātes ad cretam isulā christum predicabāt: quos rutilius titi cognatus deridebat. Interea uero ru tilii filius moritur:& a paulo suscitatur. Sicꝫ rutilius credens cum omni domo sua baptizatur. Paulus ue/ro titum cretēsiū ēpm ordinauit:ipsumꝫ crete dimit/tens abiit. Post duos autē annos titus ad paulū romā accessit:cum quo & fuit usꝫ ad interfectionem eius a nerone:corpusꝫ ipsius una cum luca euāgelista se/peliuit. ¶ Post hec titus ad cretam deuenit: ubi gra/uiose de fide christi disputans:tandem cum increduli perfisterēt:orauit ad dominum:statimꝫ idolum dia/ne:quod colebant:cecidit:& in puluerem redactum est:& mox crediderunt anime quingente in christo: & baptizati sunt. Consecrauit autem titus presbyteros & diacones:ipse uero metropoli presidebat. Cum die quadā transiret ante palatium:quod secundus ꝓcō/sul iussu īperatoris in iouis nomine construebat:ma ledixit illud:& statim opus funditus dissipatum est. Tunc secundus uenit ad titum cum lachrymis ro/gans se indemnem ab opere conseruari: cum Titus imposuit: ut opus in nomine unius dei christiano/

rū inciperet:& sic opus perficere posset:& quod & factū est. Completo uero opere secūdus cū filio suo baptizatus est. ¶ Dū igit̄ beatus titus morti appropinq̄ret uidit angelos ad se missos:& resplēduit facies eius sicut sol:q spiritum suū & plebē sibi cōmissam domino cōmendans in pace quieuit etatis anno sue.xciiii. octauo calen. septembris: sepultusq; est in metropoli terre: ubi & quiescit miraculis coruscans.

¶ De sancto Tito episcopo. Cap. CIX.

Titus episcopus postremensis claruit sub Iuliani & Iouiani imperatorum tēporibus. Qui sanctitate & uita conspicuus: aduersus manicheos fortissimos scripsit libros: & doctrina luculēta in populo suo claruit. Et sub ualentis imperio in pace quieuit: ut tradit hieronymus libro de uiris illustribus.

¶ De sancto Genesio martyre. Cap. CX.

Genesius martyr apud arelateñ urbem passus est sub diocletiano imperatore: qui ex eadem ciuitate oriundus artē mimostellā exercens xp̄ianos pertinaciter irridebat: & dum uellet diocletiano per artis sue peritiam placere: cepit scrutari christianorum gesta curiose: ut eadem postmodum mimatice simulando cesari in eadem ciuitate degenti solatium exhiberet. Cumq; baptizari uidisset infantes: & gesta xp̄anoꝝ que in sacramento fiunt mēti cōmendasset: cū imp̄atore ad theatrum perrexit: ut baptisma ludibrio simulans astantes prouocaret ad risum. Conuocatis ergo aliis mimis & ioculatoribus imperatore sp̄ectāte: lecto se deferri faciens & egrotū fingens: dixit ad suos: ut qa grauem se sentiret: leuem fieri uolebat. Responderunt: q ipsum leuē facere nequibāt: quia nec ipsi fabri: nec ipse ferreus erat: exhibuerunt his dictis populo gentilium risum. Genesius autem irridendo dicebat: quia xp̄ianus mori desiderabat: ut in illa die uel fugitiuus inueniret. Ad hec uerba & diocletianus risum continere nō potuit. Cui ut arte sua iocādo magis placeret: exorcistā & presbyteꝝ intrare faciunt: & eos iuxta lectū genesii sistunt: & ipsis interrogātibus ad quid eos uocasset: ipse iā diuinitus tactus non simulate sed ex puro corde respōdit: q baptismum petebat. Imperator uero ac populi eū adhuc simulare credētes accurrunt aquā exhibētes: ita ut imperator ei munera p̄beret: & cum baptizatus esset: & albis indutus: dum in lectulo cōsederet: & sacerdos cū exorcista abisset: ueniunt ad eum quasi ab imperatore missi: qui eū tenerent: & quasi ad fictam passionē adducerent. Tunc in albis uestibus ad imperatorem accedens ad locū: ubi statua ueneris erat ascendit: & coram omnibus christum cōfitens concionari cepit: asserens se christianos semper exosos habuisse: & eorum fidem derisisse: baptismum aūt christianorum delusorie requisisse: sed ubi aqua ip̄m nudum tetigerat: uidit angelū dei splēdidum iuxta se stātem: & omnia peccata sua que ab infantia fecerat recitātem: ipsaq; omnia sibi dimissa in ipsius aque lotione promittētem. Asserens se uere & nō ficte in christum credere: & pro ipso mori paratū esse. Cum autem diocletianus hec audiens a principio quidem ipsum fingere credens: sed postmodum ipsius animi ueritatē comperiens idignatus acriter: genesium fustibus grauissime cedi fecit: deinde in carcerem trudi. Altera uero die tradidit eum plutiano prefecto: ut aut eum sacrificare compelleret: aut diuersis penis interimeret: qui genesium sacrificare nolētem iussit in equuleo leuari: & lāpades ad latera eius applicari. Ipse uero christum constantius inuocabat. Que cum prefectus diocletiano retulisset. Iussit eum capite cedi. Qui decollatus est & in ciuitate arelateñ. sepultus octauo calen. septembris.

¶ De sanctis Eusebio Vincētio & sociis martyribus. Cap. CXI.

Eusebius: uincentius: peregrinus: & romanus martyres rome passi sunt tēpore cōmodi imperatoris sub uitellio urbis p̄fecto. Cū enim prefatus imperator die natalis sui idutus pelle leonis cū omni populo romāo herculi sacrificaret & sc̄i martyres in uico cānario cōmorātes: hec audiētes abhorrerēt: oīaq; sua pauperibus erogassent: corpusq; iulii senatoris & martyris sepelissent: de quo supra dictū est in eius passiōe. xiiii. calē. septēbris a uitellio prefecto tenti sunt: & ad sacrificia deoꝝ inuitati. Qui dum xp̄m cōfiterent: & deos gētiū execrarent: primo quidem in equuleo appensi: & neruis ac fustibus durissime cesi sunt. Et cū in his tormētis in xp̄o exultarēt: flāmas ad latera eoꝝ p̄fectus iussit apponi. Et tūc astiterūt angeli eoꝝ: uulnera tergentes. Quod cernēs antonius carnifex cōuersus est: ut supra in eius passione dictū est. xi. calē. septembris. Deinde sancti in teterrimo carcere reclusi: egrotos ad se uenientes curabāt: & multos cōuertebant. Post triduū uero apparuit eis sc̄us Iulius martyr eosq; admonuit: ut custodē carceris saluare deberet: eosq; in domino cōfortauit. Ad quos accedēs sacerdos capitolii lupulus quadriēnio cecus ab eidē cōuersus: & a rufino presbytero baptyzatus lumē oculorum percepit. Quod uidēs custos carceris: & ipse similiter ad christum cōuersus est. Post dies. iiii. educti de carcere uitellio p̄sentantur. Qui eusebio linguā precidi fecit ne xp̄m amplius nominaret. Et cū nihilominus loqueretur: iussit eos omnes tam diu fustibus cedi: donec spiritum emiserunt. Quorum corpora a christianis sepulta sunt. viii. calendas septembris.

¶ De sc̄o Dionysio martyre. Cap. CXII.

Dionysius mr̄ rome passus ē tēpore diocletiani augusti. Qui p̄rio fustibus crudelissime cesus ē: deinde in equuleo suspensus & uirgularū diutissime laceratione uexatus

Lampadibus etiam iflãmatus: dum in fide christi per/
sisteret: dicens nõ esse regẽ preter xp̃m pro quo si mi/
lies occideret: ipsum sibi de ore auferre non possent:
martyrii coronã capitis obtruncatione ꝓmeruit. Pas
sus est aũt. viii. calen. septembris: ut dicit ado.

¶ De sancto Seuero abbate. Cap. CXIII.

SEuerus abbas apud ciuitatẽ agatheñ cla/
ruit: qui ex regali syrorum genere ortus:
adhuc iuuenis parentibus defunctis: cum
diuitiis abundaret: post philosophie stu/
dium magnos thesau ros assumpsit: & cũ seruis suis
nauem ascẽdens in septimaniã regionẽ deuenit: ubi a
scõ berico ep̃o agatheñ edoctus: oĩbus ꝓ xp̃o eroga/
tis: seruisq; mãumissis in fauce auraria que ab urbe
agathense duobus fere milibus distat littus naufra/
gum petiit: & sibi tuguriũ ex arundinibus faciens ar/
tissime uite se dedit. Quem cum serui quõdã sui req̃/
sissent: eũ inuentũ a scõ proposito distrahere satage/
bant: sed nullatenus preualebant. Ipse aũt diebus do/
minicis singulis post perceptam eucharistiam: panẽ
unicũ sumẽs: sic hebdomada itegra sine cibo alio per
durabat. Cui scũs bericus panẽ cũ cruce ipressa singu
lis diebus dñicis destinabat. Sed cũ a multis uisitaret:
ecclesia ei construitur: & cenobiũ ampliatur: in quo
ad se uenientes hospitabatur. Factumq; est ut inuitus
post breue tẽpus. ccclx. pater fieret monachorũ. Qui
etiam humanitatem suã auiculis ostendebat. Nam &
passerẽ ad se solitũ aduolare: & eius dextere insidere:
dũ auceps q̃dã in tibia lesisset: ad se uenientẽ signo cru
cis sanauit & abire permisit. ¶ Cuidã senatori ciuita/
tis agatheñ seni salustio noĩe: sepulchrũ sibi fabrican/
ti predixit: nõ ipsi sed filio eius dictũ tumulũ p̃parari:
& ut p̃dixerat euenit. Iuuene illo post modicos dies
defuncto: & in p̃no tumulo sepulto. ¶ In mõasterio
quoq; suo dũ panes defecissent: solos tres panes inuẽ/
tos in aq̃ per frusta cõcisos: adeo multiplicauit: q; ex
eis triduo. ccclx. suos fratres refecit: die uero q̃rta. ccc.
tritici modios sibi apportandos esse prenunciauit. Et
sic deo largiente euenit. Sicq; post multa ostensa mi/
racula confectus senio in pace quieuit. viii. calẽ. septẽ/
bris in basilica sancti marci sepultus.

¶ De scõ Zepherino papa & mar̃. Cap. CXIIII.

ZEpherinus papa & martyr natione roma/
nus ex patre abundio primo pontifici ro/
mano uictori in ep̃atu successit: & sedit an/
nos. ix. menses. vii. dies. x. Hic cõstituit in p̃/
sentia oĩum clericorum & laicorum fidelium: ut oẽs
christiani. xii. annoꝝ eucharistiã in die sancto pasche
accipere deberent. Et fecit statutum in ecclesia: ut oĩa
uasa altaris essent uitrea uel stannea. Nã antea erant li
gnea. Constituit etiã ut patriarcha uel primas uel me
tropolitanus contra accusatum episcopum nõ profe
rat sentẽtiã nisi prius fultus auctoritate apostolica. Et
ut ordinationes presbyterorum ac leuitarum tẽpore
statuto & multis coram astãtibus solẽniter fierent de
approbatis & doctis uiris. Et hic persecutione antoni
ni imperatoris martyrio coronat. & sepultus ẽ apud
collegas suas in cemiterio calixti uia apia. vii. calen. se/
ptẽbris. ¶ Hic fecit ordinationes. vii. per mensem de/
cembrium presbytrros. xiii. diacones septem episco/
pos. xiii. Et cessauit episcopatus dies. vi.

¶ De scõ Ludouico rege & cõfessore. Cap. CXV.

LVdouicus q̃ntus frãcoꝝ rex sanctissimus
patrẽ habuit xp̃ianissimũ ludouicũ q̃rtũ
qui multũ hereticos debellauit. Post cu/
ius obitũ sub matris tutela. s. domine blã
che quõdã filie regis castelle pie educatus in oĩ sancti/
tate ꝑfecit: qui etiã nunq̃ mortaliter peccasse ĩ sua ul/
tima cõfessione cõpertus est. Sub cura magistri & fra
trũ p̃dicatoꝝ & minoꝝ sacris lr̃is fuit ĩbutus. Deĩde
uxorẽ ducẽs filiũ ex ea susceptũ religiose nutriuit. Ip̃e
uero utens cilicio clãdestine opibus penitẽtie ĩstude/
bat: paup̃ibus ducentis quotidie ante cibũ p̃sonaliter
ministrabat. In mensa quoq; sp̃ tres pauperes iuxta se
discũbentes habet. ¶ Post hec ardore fidei assumpta
cruce ad terrã sanctã acquirendã cũ exercitu copioso
trãsiuit. Et post multas occupationes terraꝝ: ipse: ut
ꝓbaret eius patientia: ab ĩfidelibus captus ẽ. Sed mo/
dico postea redẽptus p̃cio: q̃nq; annis cõtinuis mãsit
in syria: castra plurima cõstruens: captiuos redimens
& multos saracenoꝝ sua religione ad fidẽ cõuertẽs.
Audito uero matris obitu in franciã rediit: & dũ re/
uerteret: maris tẽpestatẽ sua oratione sedauit. Reuer
sus aũt ad domũ suam in uirtutibus sp̃ perficiens: ca/
pellã egregiam in ꝓprio palatio edificauit: ubi & co/
ronã domini & crucis dominice partẽ atq; lanceã col
locauit. ¶ Tãdẽ post plurima annoꝝ curricula cũ fra
tribus suis copioso exercitu cõgregato iteꝝ mare trã
siuit: & thinissam applicãs adiacentẽ regionẽ faciliter
occupauit: ubi fixis tẽtoriis febre corripitur: & pluri/
bus diebus decumbẽs sacra sumpta cõione xp̃m iugi
ter inuocãs sup̃ stratũ cinereũ in modũ crucis exten/
sum post laudabilia uirtutũ opera suũ domio sp̃ũm
tradidit. vii. cal. septẽbris anno domini. M. cclxx. Cor
pus uero eius delatũ in franciã apud sanctum diony/
siũ parisieñ sepultũ est: mirabilibus signis coruscãs.

¶ De scĩs Ireneo & Abũdio mr̃ibus. Cap. CXVI.

IReneus & abundius martyres passi sunt
rome sub decio cesare & ualeriano prefe/
cto. Cum enim ualerianus corpus sancte
cõcordie martyris ꝑ xp̃o passe in cloacam
iactari fecisset: & q̃dã miles: noĩe porphyrius ireneo
cloacario occulte xp̃iano illud ĩdicasset: sperãs in ue/
stimẽtis sancte gẽmas uel auꝝ inuenire: ut supra di/
ctũ est in passione hippolyti & sociorum idibus au/
gusti: Ireneus predictus effosso loco una cũ porphy/
rio corpus concordie de cloaca leuauit: sed in uesti/
mentis eius nihil inuenit: unde porphyrius aufugit.
Ireneus uero christianum quendã nomine abundiũ

ſecum uocauit:qui corpus martyris ad preſbyterum
iuſtinũ tulerunt:& ipſum una ſecum ſepulture tradi
derunt. Hoc audiẽs ualerianus ireneũ & abundiũ te/
neri fecit:deĩde poſt dies.xii.iuſſit:ut ambo uiui in ip
ſa cloaca necarentur:qui necati ſunt.vii.calen.ſeptem
bris:quorum corpora iuſtinus preſbyter idẽ leuauit:
& iuxta corpora ſanctorum laurentii & ceterorum
in crypta in agro uerano ſepeliuit.

¶De ſancto Secundo martyre. Cap. CXVII.

SEcundus martyr apud caſtrum uiginti/
milium italie tempore maximiani impe/
ratoris paſſus ẽ:qui uir ſpectabilis & dux
ex ſacra thebeorum legione ante beatum
mauritium & ceteros ꝓ cõfeſſione nominis xp̃i poſt
uincula & carceres martyrium capitis abſciſione cõ/
pleuit.vii.calen.ſeptembris:ut ait ado.

¶De ſcõ Alexandro martyre. Cap. CXVIII.

ALexander martyr apud bergomũ italie ci
uitatem paſſus eſt ſub maximiano impe/
ratore. Qui cũ eſſet miles eiuſdẽ ceſaris:
& a legione ſanctoꝝ thebeorum fidẽ per/
cepiſſet. Cũ imperator ueniſſet mediolanũ:& poſita
idoloꝝ menſa ipſum ſacrificare cõpelleret. Alexãder
mẽſam calce percuſſit:& euertit. Quẽ imperator uni
ex militibus decapitandũ tradidit. Cumq; ille diuino
terrore perculſſus:ip̃m ferire non auderet:tradit̃ aliis
militibus occidendus. Alexãder uero diuina ꝑmiſſio
ne manus eoꝝ aufugiens bergomum uenit: ubi chri
ſtum annuncians aliquos cõuertit. Ad quem tãdem
milites uenientes ipſum detentum & ſacrificare nolẽ
tem:gladio percuſſerunt.vii.calen.ſeptembris : cuius
corpus a grata matrona in predio ſuo iuxta murum
ciuitatis bergomenſis ſepultum eſt.

¶De ſancto Rufo martyre. Cap. CXIX.

RVfus martyr apud capuã paſſus eſt. Hic
patricie dignitatis inſignis:cũ eſſet ex con
ſule dux rauẽne:beatus apollinaris ep̃s &
martyr filiã eius a mortuis ſuſcitauit: ip/
ſumq; in fide docuit:& baptizauit una cũ filia eius &
uxore ac familia ꝑmiſcui ſexus numero.cccxxiiii.ut
ſupra actũ eſt in paſſione apollinaris.x.calen.auguſti.
Vnde & deinceps rufus ſancto apollinari occulte mi/
niſtrabat. Filiaq; eius uirgo ſacra ꝑmãſit. Quod nero
ceſar audiẽs:ip̃m a ducatu abſoluit:& eidẽ ſucceſſo/
rẽ delegauit. Dum autem rufus ueniſſet capuam ten
tus a uicario prefecti pictorio meſſalino:nolẽſq; ſacri
ficare decollatus eſt ſexto calendas ſeptembris.

¶De ſancto Pelagio martyre. Cap. CXX.

PElagius martyr paſſus eſt in ciuitate emo
nia ꝓuincie acarnãnie tẽpore numeriani
imꝑatoris:cuius pater peloſius & mater
claria nobiles ac ditiſſimi chriſtiani ip̃m
puerulũ in fide xp̃i docuerunt:& cũ eſſet annoꝝ.vii.
uranio preſbytero tradiderũt ſacris litteris imbuen/
dũ. Et cum eſſet annoꝝ.xii.pater eius migrauit ad do
minũ:omneſq; facultates ſuas filio ſuo ad miniſteriũ
paupeꝝ dereliquit. Cũ uero annos.xviii.impleuiſſet
mater eius ſimiliter ex hac luce ſubtracta eſt. Qui cõ/
tinuo oẽm eius familiã manumiſit:& una cũ uranio
preſbytero oẽs facultates ſuas pauperibus & eccleſiis
diſtribuit:uerũ cum eſſet annoꝝ.xxv.facta eſt perſe/
cutio chriſtianoꝝ ſub numerião auguſto. Qui & eũi
laſium preſidẽ ad dictam prouinciã deſtinauit:ut oẽs
xp̃ianos ad ſacrificia deoꝝ cõpelleret. Cum aũt multi
xp̃ianoꝝ metu tormentorũ imolarent. Pelagius ora
tiõe ad dominũ effuſa:uoce ſibi de celo lapſa ad mar/
tyrium aĩatus eſt. Et ſequẽti die ſe ſponte preſidi pre/
ſentauit & xp̃ianiſſimũ aſſeruit. Qui miſſis catenis in
collo & manibus eius in obſcuriſſimo carcere cũ re/
cluſit:ubi lux celica ei diuinitus effulſit. Altera die co
rã preſide ſtatuit̃:& ſacrificare cõtemnens uirgis diu
tius flagellat̃. Deinde fuſtibus cedi iubet̃:ſed dei nu/
tu fuſtes quaſi papyrei mollierunt. Quod cernens ꝑ/
ſes iuſſit eũ in equuleo ſuſpendi:& ungulis radi. Deĩ/
de ipſum deponi:& oleum feruens uẽtri ipſius ꝑfun/
di. Et cũ mãus carnificum oleo ſuccederent̃: ſanctus
martyr ip̃m calens oleum:ac ſi aquã frigidam ſentie/
bat:quo uiſo miraculo multi paganorum ĩ domino
crediderunt. Poſt hec iteꝝ cum diis immolare nollet
mãdauit iudex fragmẽta teſtaꝝ per pauimenta uiaꝝ
effundi:& ligatis manibus ac pedibus eũ pertrahi: ut
ſic ſp̃m exhalaret. Et cũ in his oĩbus cõſtans perſiſte/
ret. Iuſſit eum preſes capitalẽ ſubire ſententiam. Qui
ductus extra muros urbis capite ceſus eſt. Cuius cor/
pus colligens uranius preſbyter ipſum ibidem ſepe/
liuit. Paſſus eſt autem.vi.calen.ſeptẽbris.

¶De ſcõ Pelagio papa primo. Cap. CXXI.

PElagius papa huius noĩs primus natione
romanus:ex patre ioanne uigilio pape in
ep̃atu romão ſucceſſit:& ſedit annos.iiii.
mẽſes.x.dies.xix. Hic cõſtituit ut heretici
& ſchiſmatici ep̃i per ſeculares poteſtates cõprimerẽ/
tur ac punirẽtur:ualde nãq; catholice fidei extitit de/
fenſator & pugil. Qui ob inuidiam a quibuſdã emu/
lantibus ſibi clericis de morte uigilii deceſſoris eius
culpatus eſt:ſed corã populo tãgendo crucẽ & euan/
gelium ſe purgauit. Multe nãq; ſanctitatis uir fuit: ac
in põtificatu laudabiliter ſe gerẽs plenus bonis operi
bus in pace quieuit.vi.calen.ſeptembris. Et in eccleſia
ſancti petri ſepultus eſt. Cuius tẽpore oſſa ꝓtomarty
ris ſtephani romã ſunt delata:& in eadẽ tumba cum
corpore ſancti laurentii collocata. Et ceſſauit ep̃atus
eo defuncto menſes.iiii.dies.xxv.

¶De ſcõ Pelagio papa ſecũdo. Cap. CXXII.

PElagius papa huius noĩs ſecundus natio/
ne romãus ex patre uinigeldo. Benedicto
primo pape in põtificatu romano ſucceſ/
ſit:& ſedit annos.x.mẽſes.vi.& dies.xxv.
Hic abſq; iuſſione prĩcipis ordinatus eſt:eo ꝙ longo/
bardi romã obſiderẽt:nec poſſet quiſq̃ a roma diſce/
dere. Hic.ix.prefationes tradidit eccleſie ante canonẽ
decantandas:uidelicet natalis epiphanie.xl.crucis: re/
ſurrectionis:aſcenſionis:pẽtecoſtes:trinitatis:& apo/
ſtoloꝝ:prefatio aũt de beata uirgine poſtmodũ a gre
gorio papa addita ẽ. Hic uir ſanctiſſimus & circa pau/
perum neceſſitates intẽtiſſimus fuit. ¶Eo aũt tẽpo/
re tante pluuiaꝝ inundationes fuerũt: ꝙ omnes eſſe
diluuiũ dubitarent:taliſq; clades fuit : qualẽ a ſeculo
nullus meminit audiuiſſe. Cũ uero tyberis ex tenta/
rum pluuiaꝝ abundantia in tantũ inundauit:ut ſup
muros urbem ingrediẽs magnam partem regionis
occuparet:ſecum trahẽs innumeram multitudinem
ſerpẽtum:& draconẽ ingentiſſimum:que beſtie pu/
trefacte poſt diluuium:ex aeris corruptione maximã

mortalitatem hominũ induxerunt.De qua dictũ eſt
ſupra i geſtis gregorii pape.iiii.idus martii.Ita ꝙ mul
te domus uacue remanſerunt in urbe.Hec aũt clades
primũ a pelagio papa incepit:ipſumq; ſubito de me/
dio ſubſtulit:deinde ad populũ urbis deſcendit.Pela
gius itaq; defunctus in eccleſia ſancti petri ſepultus
eſt.In cuius locum beatus gregorius papa & doctor
ab omni populo electus eſt.

¶De ſanctis Georgio: Aureliano & ſociis martyri/
bus. Cap. CXXIII.

GEorgius diaconus:aurelius:felix: natalia:
& liliosa apud cordubã hiſpanie ciuitatẽ
paſſi ſunt.Quorum primus mire abſtinẽ
tie monachus ab hier.cordubam ueniẽs:
cum reliquis ex eadem urbe claro germine ortis:diu
optatum ſibique a domino premonſtratum meruit
conſequi martyrium.Qui paſſi ſunt ſexto calendas
ſeptembris.Hec ado in martylogio.

¶De ſcõ Anaſtaſio martyre. Cap. CXXIIII.

ANaſtaſius martyr paſſus eſt in ſalone dal/
matie ciuitate ſub perſecutione diocletia/
ni imperatoris.Hic ex aquileia ortus ciui
tate:cũ artem fullonis exerceret : quicqd
ex ipſa cõſequi poterat:preter parcum quotidianum
uictũ pauperibus erogabat.Tandẽ amore animatus
martyrii ad ſalonitaꝝ ciuitatem deuenit.Et cũ in ho
ſpitio in quo manſurus erat ſignũ crucis in locis plu/
ribus depinxiſſet:& ob hoc a gentilibus comprehen/
ſus & iudici preſentatus eſt.Qui cũ ſanctum cogitaſ/
ſet diuerſis laniare ſuppliciis:ab iperatore ſubita iuſ/
ſione compulſus eſt ad ipſam in qua auguſtus dege/
bat concitus ire ciuitatem. Ob hanc cauſam expedi/
tam in chriſti martyrem ſententiam protulit: ut ſu/
ſpenſo ad collum eius ingenti lapide in mari precipi/
tio daretur.Matrona uero quedam chriſtiana nomi
ne aſclepia corpus martyris habere cupiens ſeruis ſu/
is libertatem & munera ꝓmiſit.ſi corpus ſancti mar
tyris inuenirent.Qui diebus pluribus per littora di/
ſcurrentes tandem aphros quoſdam inuenerũt : qui
corpus ipſum iam leuarant:ut uero corpus territi di
mitterent:calumniam homicidii in illos fingebant:
utpote qui haberent in manibus corpus exanime.Ip/
ſi tamen animoſi uiri ex aphrica orti caput martyris
in patriam ſuam portauerunt:& eccleſiam in nomi/
ne ipſius fecerunt:in qua uirtutes fiunt mirabiles in
malignis ſpiritibus effugandis.Corpus uero ſine ca/
pite ſibi delatum a ſeruis matrona illa deuotius exce
pit:quod donec ceſſaret perſecutio in predio ſuo cel/
lauit:deinde eccleſiam conſtruxit: & corpus marty/
ris in ſalomitano territorio collocauit. Paſſus eſt au/
tem Chriſti martyr Anaſtaſius ſexto calendas ſe/
ptembris.

¶De ſancto Ceſario epõ. Cap. CXXV.

CEſarius epiſcopus arelatẽſ floruit tempo
re anaſtaſii imperatoris ſecundi: qui ſan/
cte & continentiſſime uite uir beatus ho/
melias plurimas morales & utiles ad mo
nachos edidiſſe reperitur.Et poſt felicem eccleſie ſue
gubernationem ſanctitate & doctrina iſignis migra/
uit ad chriſtum ſexto calendas ſeptembris.

¶De ſancto Daniele ꝓpheta. Cap. CXXVI.

DAniel ꝓpheta cuius laus in pleriſq; diui/
ne ſcripture libris & locis deſcribit : &.ii.
macha.ii.cap.inter patres ſanctos priſci tẽ
poris cõnumerat de regione iudeoꝝ & ſe
mine regio natus eſt.Cum aũt nabuchodonoſor rex
chaldeoꝝ hieruſalẽ prima obſidiõe cepiſſet.Ioachim
regem iuda uinctum ſecũ trahebat in babylonem:&
nobiles iudeoꝝ cum eo:in itinere uero remiſit eum
impoſito ei tributo:& obſides pueros de ſemine re/
gio ſecũ traxit.ſ.danielem:ananiã:miſaelem:& azariã
& alios plures:& abinde fuit dahiel in babylone : do/
nec regnũ defecit.Ipſum uero danielem & ſocios uti
pulchriores & doctiores caſtrauit rex:ut ait ioſephus
& tradidit eos prepoſito eunuchoꝝ aphanaz:& fecit
eos erudiri ꝓuincialibus litteris & lingua chaldeoꝝ:
mutatis eoꝝ nominibus:danielem enim uocauit bal
thaſar:ananiam ſidrach:azariã miſach:& miſaelẽ ab/
denago.His q̃ttuor prepoſitus eunuchoꝝ ſpecialem
ꝓcuratorẽ prefecit malaſar.Qui ꝓpoſuerunt nõ cõ/
taminari cibis gẽtilium:& a prepoſito eoꝝ obtinue/
runt.x.diebus leguminibus & aqua tẽtari:& cum ex
hoc eos ꝓbans in nullo ceteris macriores uidiſſet:ac/
cipiebat cibaria & uina regia : & dabat eis legumina
& aquam.Tranſactis uero tribus annis ſteterunt co/
ram rege:ꝓut ipſe decreuerat:nec ſunt inuenti eis ſi/
miles in regno in omni ſapientia & diſciplina.Ex qui
bus pre ceteris daniel gratiam a deo obtinuit : uiſio/
nes & ſomnia iterpretandi.Hec omnia ſuperius acta
ſunt in geſtis trium pueroꝝ.xviii.calẽ.ianuarii.¶An
no uero ſecundo regni Nabuchodonoſor uidit rex
ſomniũ mirabile cuius poſtq̃ euigilaſſet memoriam
amiſit:& cõuocatis coniectoribus chaldeoꝝ petebat
ab eis:ut ſomniũ ſibi dicerent:& interpretationẽ eius
etiã indicarẽt.Qui cum hoc ſe poſſe facere nullo mo
do dicerent:eo ꝙ omni homini impoſſibile eſſet:ſed
ſi rex ſomniũ narraret:ipſi coniecturam eius expone
rent.Iratus rex mandauit:ut oẽs ſapientes babylonis
perirent.Querebãturq; daniel & ſocii:ut cum ceteris
occiderent.Quod cũ daniel ab arioch principe mili/
tie didiciſſet.Ingreſſus rogauit regem:ut daret ſibi tẽ
pus ad ſolutionẽ per unã noctem tantũ:ut dicit ioſe/
phus:& pernoctanti in oratione cũ ſociis myſterium
ei reuelatũ eſt.Et igreſſus mane ad regẽ dixit ei:ꝙ ne/
mo uiuentiũ poſſet petitionẽ ſuam implere:ſed deus
celi reuelans myſteria eidem indicauerat:que nouiſſi
mis tẽporibus futura erant.Narrauitq; ei ꝙ per ſom
niũ uidiſſet ſtatuam quattuor metalloꝝ:cuius caput
aureũ ſignificabat primum regnum aſſyrioꝝ ceteris
nobilius & ditius:pectus uero & brachia argentea:ſi/
gnificabant regnũ perſarum & medoꝝ ſecũdo uen/

turum: quod minus primo esset nobilitate & diuitiis decoratum: uenter uero ereus regnum esset grecorum tertio loco futurum suorum sapientia sonorosum: Tibia uero & crura ferrea regnum romanorum quarto uenturum: quod sua fortitudine omnia domaret: Lapidem uero sine manibus de monte abscisum qui percussit statuam: & eam in puluerem comminuit: qui & factus est mons magnus: & impleuit uniuersam terram: dixit esse regnum celi: quod est regnum christi: qui omnia regna comminuet: & ipsum stabit in eternum. Quod rex audiens danielem & deum eius adorauit: & ipsum prefecit cunctis sapientibus babylonis. Socios uero eius prefecit super opera totius prouincie babylonis. ¶ Circa dictum tempus daniel sanctam susannam de falso adulterii crimine ei imposito liberauit: cum adhuc iuuenis esset: ut dicetur infra in historia proxima de susanna. ¶ Post hec autem cum nabuchodonosor rex statuam auream erexisset: & eam tres pueri adorare noluissent: in fornacem missi: inde miraculose erepti sunt: ut supra dictum est in gestis ipsorum trium puerorum: propter quod nabuchodonosor deum hebreorum magis reuereri cepit. ¶ Deinde post lapsum tempus nabuchodonosor uidit per somnium arborem excelsam: que totam terram occupabat: & bestie ac uolucres sub ramis eius habitabant: quam deus celi succidendam mandauit: donec .vii. tempora mutarentur super eam. Que uisio secundum quod daniel regi interpretatus est ei de facto contigit. Ipse enim nabuchodonosor propter nimiam superbiam suam in bestiam transformatus ab hominibus eiectus est: non quod corporis mutationem: sed mentis alienationem pateretur: ut dicit epiphanius. Ablatus est enim ei usus lingue ad loquendum & herba ei in cibum data est: ut & uidebatur ei quod bos esset in anterioribus: & posterioribus leo: daniel uero toto alienationis eius tempore pro ipso orationi uacabat: & ad preces eius annis .vii. quos totidem dixerat tempora in .vii. menses uersi sunt: in quibus .xl. diebus insaniam patiebatur: & per alios .xl. ad cor hominis reuersus flebat: donec .vii. menses complerentur: post quos reuocatus est: nec tamen regnauit: sed statuti sunt pro eo .vii. iudices: & de consilio danielis usque ad .vii. annos penitentiam egit: pro ut hec omnia iosephus tradit. ¶ Mortuo uero nabuchodonosor maiore regnauit pro eo filius eius maior: qui & ipse nabuchodonosor nominatur. Qui danielem compellebat ut adoraret idolum bel: dicens ipsum esse deum uiuentem: eo quod quotidie comederet .xii. mensuras farine & .xl. oues: ac uini amphoras .vi. sibi oblatas. Daniel uero econtra illum deum fusilem ex metallo & mortuum asserebat: uenit autem rex cum daniele ad templum: & positis omnibus escis ante mensam: egressi sunt omnes: & rex clausit hostia: & anulo suo signauit. Daniel autem cribrauerat cinerem in pauimento coram rege. Sacerdotes autem bel qui erant .lxx. cum paruulis suis & mulieribus iuxta consuetudinem suam: nocte ingressi sunt per cuniculos subterraneos quos fecerant sibi: & consumpserunt omnia: uenit ergo rex diluculo cum daniele ad templum: & inuentis saluis sigillis ianue impressis aperuerunt hostia. Rex autem intuitus mensam uacuam: magnum deum bel exclamauit. Daniel autem ostendit regi uestigia per pauimentum cineri impressa: que erant uirorum & mulierum & infantum. Et deinde ostendit ei occultos aditus: & occultum introitum sub mensa. Et iratus rex apprehendit sacerdotes qui & deceptionem suam ei confessi sunt. Quos omnes occidit rex: & dedit bel in manu danielis: qui sub uertit eum & templum. ¶ Erat etiam in eodem loco draco latens in fouea: & adorabant eum babylonii. Sacerdotes enim eius habebant uasa plena aqua facta de coriis uitulorum: & ea uirgis percutiebant: ut facerent sonitum terribilem quasi tonitruum. Ad quem excitatus draco: quandoque emittebat ignem: quandoque fumum: quandoque uisibiliter apparebat. Cumque rex danielem cogeret ut illi sacrificaret: petiit daniel ipsum sibi dari in potestate: & interficeret eum sine ferro & fuste. Et tulit daniel picem & adipem: & pilos: & coxit pariter & fecit massas: deditque in os draconis: qui suffocatus crepuit. Et indignati babylonii petierunt a rege danielem sibi dari: qui duos eorum deos destruxisset: comminantes quod nisi daret eum ipsis: regem cum omni domo sua interficerent: unde rex timore compulsus tradidit eis danielem: qui miserunt eum in lacum: in quo erant leones septem: quibus quotidie ad escam dabantur duo corpora damnatorum & due oues: & tunc non data sunt eis: ut deuorarent danielem. Dominus autem misericors non solum danielem de ore leonum .vi. diebus illesum conseruauit: sed etiam ei de prandio prouidit: cum enim abbacuch propheta in iudea prandium messoribus suis deferret: tulit eum angelus domini: & per uerticem apprehensum posuit eum in babylone super lacum in impetu spiritus sui. Qui prandium danieli obtulit: illeque comedit: & deo gratias egit: ipsumque angelus domini in locum suum in momento restituit: ut dictum est supra in historia abbacuch prophete .xviii. kal. februarii uenit ergo rex die .vii. ad lacum: & cum uidisset danielem sedentem in medio leonum: exclamauit magnum deum danielis. Et eduxit eum de lacu: & eius emulos intromisit: qui deuorati sunt a leonibus coram rege. Ex tunc rex danielem & deum eius omni tempore uite sue permaxime reueritus fuit. ¶ Prophetauit autem daniel in tempore illo: uidelicet a diebus Nabuch. iunioris: quibus prophetauit in chaldea: usque ad tempus darii primi regis persarum: quo tempore prophetauit in perside siue in media illuc ab ipso translatus: multasque mirabiles uisiones habuit: de tempore futuro & de fine seculi: que in eius libro spiritualius explicantur: quarumque expositio specialem requirunt librum. ¶ Mortuis autem nabuchodonosor iuniore & euilmeredath fratre eius: qui ambo successiue regnauerunt post nabuchodonosor primum. Regnauit balthasar filius euilmeredath annis tribus. Qui cum obsessus esset in babylone a dario primo rege medorum: & cyro rege persarum: qui cum eo uenerat: propter incredibilem fortitudinem ciuitatis de obsidione parum curabat. Fecitque optimatibus suis grande conuiuium: & uasa que nabuchodonosor auus eius de templo domini in hierusalem abstulerat principibus & uxoribus suis atque concubinis tradidit ad bibendum. Intellexerat enim balthasar ut dicunt hebrei .lxx. annos captiuitatis hebreorum: quos hieremias predixerat fluxisse: & tamen iudei non erant liberati: unde iudeorum deo insultabat & deos suos collaudabat. Tunc apparuit manus scribentis in pariete: mane: techel: phares: que sonant numerus: appensio: diuisio. Et cum rex hoc uidens danielem turbatus consuluisset. Interpretatus est scripturam dicens: quod deus regnum balthasar numerasset. i. compleuisset: & ipsum in statera appendisset: qui &

minus uiueret: q̄ putabat: & diuisum esset regnum suum: & datum medis & persis. Eadem nocte capta est babylon. Nam cyrus fecerat diuidi longe a ciuitate fluuium euphratem per plures riuulos: ita ut alueum qui fluebat in ciuitaté uadabilem faceret. Et tunc gentes darii & cyri per alueum ingresse balthasar interfecerūt: & ciuitatem fortissimam & munitissimā destruxerunt: que sicut humano opere potuisse construi: sic humano opere potuisse capi minime homines opinabantur. ¶ Darius autem secum duxit Danielem in mediam faciés eum unum de satrapis: qui centum & uiginti preerant: ipsumq admodum honorans: propter quod inuidentes ei principes accusatione facta contra eum: fecerunt eum mitti in alium lacum leonum: sed sicut alias ita & tunc domino adiuuante inde liberatus est: & accusatores eius in lacū missi a leonibus deuorati sunt. ¶ Hic daniel dedit signa in montibus super babyloniam dicens: q̄ quando pars montium a borea fumigabit: uenit finis babylonie: q̄ndo uero ueniet ignis ardens finis erit uniuerse terre: quando a parte noti aque decurrēt: reuertetur populus ad terram suam: q si sanguine fluxerit erunt homicidia belial in uniuersa terra. Defunctus est autem daniel in media quinto calē septembris: & sepultus in spelunca regali solus cū gloria. Hec ex libro danielis per totum: & ex dictis iosephi & Hieronymi & comestoris atq ex chronica guilelmi.

¶ De scā Susanna uxore ioachim. Cap. CXXVII.

Susanna sancta cuius pudicitiam & sanctitatem ipse textus libri danielis commendat: idcirco gestis danielis subiicitur: quia eius contéporanea: dies dormitionis eius certus non inuenitur. Hec erat filia helchie & uxor ioachim: qui erat de nobilioribus iudee inter omnes filios israel in babylonem transmigratos. Et cum esset susanna nimium speciosa: exarserunt in eam duo seniores iudices illius anni. De quibus tradūt hebrei: q mulieres decipiebant: dicentes se esse de semine dauid: & christum de semine eius nasciturum. Hi statuerūt in commune tempus: quo susannam possent inuenire solam. Et latuerūt post meridiem in pomerio helchie. Ingressa autem susanna uolens lauari & ungi iuxta morem patrie: misit puellas ad afferendū oleum & unguenta. Tunc accurrentes senes ad eam: requisierunt eam comminantes: q si consentire nollet: contra ipsam adulterii testimonium dicerent. Et elegit susanna potius incidere in manus eorum: q̄ peccare in dominum. Et exclamauit. Et accurrentes famuli erubuerunt: cum audissent senes contra susannam testificari. ¶ Altera die statuta est susanna in medio populi: & ponentes senes manus super caput eius contestati sunt: ipsam uidisse cum iuuene commisceri & condemnata est ad mortem: & cum orasset ad dominum: suscitauit deus spiritum pueri cui nomé daniel: i. manifestauit spiritum dei in eo esse: qui latens quiescebat: cum adhuc daniel esset adolescens: & exclamauit se mundum a sanguine illius. Et cum reuersi essent omnes populi ad iudiciū: daniel separari iussit senes ab inuicem: & singulos eorum per se examinans interrogauit: sub qua arbore uidisset adulteriū committi: quorum unus ait sub cino: alter sub prino. Et acclamauit in eos populus propter dissonantiam conuictosq de falso testimonio secundum legē dei lapidauerunt. Susanna autem post hec ab omni populo in reuerentia habita est propter eius pudicissimam castitatem: que & uitam suam in sanctis operibus pie consumauit.

¶ De scō Augustino epō ac doctore. Ca. CXXVIII.

Augustinus episcopus & doctor egregius prouincia aphricana ciuitate tagastē honestis parentibus & christianis ortus scilicet patre patricio matre monica a puerilibus annis liberales disciplinas sufficienter edoctus fuit: adeo ut etate iuuenili summus philosophus: & rethor luculentissimus haberetur. Nam libros aristotelis & liberalium artium quoscunq legere potuit: per se didicit: & nemine tradente intellexit: sicut ipse de se in libro confessionum testatur. Verum quia scientia sine charitate nō edificat: sed inflat: in errorem incidit manicheorum: qui christum phantasticum affirmant: & carnis resurrectionem negāt: in quo adhuc adolescens per annos nouem permansit. Ad has etiam nugas adductus est: ut arborem fici flere diceret: cum ab ea ficus uel folium tolleretur. Mater uero eius plurimum flebat: & cum esset christiana ipsum ad fidei ueritatem reducere satagebat. Que die quadam uidit se stare in quadam linea lignea licet tristē: cui quidam iuuenis astitit: & causam tristitie requisiuit: que cum perditionem filii sui deplorare diceret: ille confortauit eam dicens: ne timeret: quia ubi ipsa ibi ille esset. Rogabat ergo sedula mater quasi importuna quendam episcopum sicut in eodem libro confessionum testatur: ut pro filio suo orare dignaretur: cui ille importunitate deuictus prophetica uoce respondit: ut secura staret: quia impossibile esset: ut filius tantarum lachrymarum periret. ¶ Cum autem in ciuitate sua grammaticam & apud carthaginem multis annis rethoricam docuisset: occulte matre nesciente romam uenit: & ibidé multos discipulos congregauit. His temporibus mediolanensibus sibi peté tibus doctorem in roma in rhetorica destinari. Symmachus prefectus augustinum destinauit. Quo tempore beatus ambrosius mediolāi episcopus erat. Mater uero eius cum multa difficultate ad eum uenit: & ipsum iam nec uere catholicum nec uere manicheū repperit. ¶ Augustinus autem predicationem Ambrosii frequenter audiebat: solicitus ualde: ne uel pro errore manicheorum: uel contra ipsum aliquid proferret. Quadam tamen die ambrosius predicans er

rorem illum apertissime confutauit: & a corde augustini opinionē dudum habitam penitus depulit. Cū autē sicut ipse libro supradicto refert: uia dei sibi plurimū placeret: sed ad ipsam accedere pigeret. Ad quendam simplicianum seruum dei perrexit: cum quo & estus suos contulit: qui & ipsum in uia dei exemplo multorum puerorum & puellarum hortari cepit. Interim ab aphrica amicus quidam augustini uenit: q̄ magni antonii in egypto defuncti miracula recitauit Quorum exemplo augustinus uehementer exarsit: & socium alloquens seipsum redarguit: dicens: q̄ indocti celum rapiebant & sapiētes cum doctrinis suis in infernum demergebantur. Et accurrens in quendam hortum sedens sub ficu amarissime fleuit: audiuitq; uocem dicentem ei: tolle: lege. Aperuitq; codicē apostolicum: & coniectis oculis ad primum capitulū legit. Induimini dominū iesum Christum. Et statim ab eo omnes dubietatis tenebre diffugerunt. Cumq; beato ambrosio per litteras uotum suum insinuasset ut moneret quid sibi de libris sanctis legendum esset ille mandauit: ut legeret isaiam prophetam: tanq̄ euāgelii & uocationis gentium apertissimum pronunciatorem. ¶ Adueniente ergo paschali tempore: augustinus annorum. xxx. cum filio suo adeodato puero ingenioso: & cum alipio amico suo: meritis matris & predicatione ambrosii conuersus: sacrum baptisma a sancto ambrosio suscepit. Tunc ambrosius: Te deū laudamus inquit: & augustinus: te dominum confitemur respondit. Et sic alternatim ipsum hymnum composuerunt: sicut in speculo ecclesie traditur: protinusq; in fide catholica confirmatus: spem omnem quam habebat in seculo dereliquit: & scholis quas regebat abrenunciauit. ¶ Post hec cū matre & filio & duobus amicis nebridio & eutio remeabat ad aphricam: sed cum esset apud ostia tyberina mater eius defuncta est. Post cuius mortem regressus ad patriam cum sibi adherentibus deo seruiens: ieiuniis & orationibus uacabat: & libros scribebat ac docebat: fama quoq; eius ubiq; spargebatur: & in suis doctrinis admirabilis habebatur. Cum autem ad preces cuiusdam magnatis qui se seculo renunciare promiserat: si uerbum domini ab eo audiret: ad ciuitatem hipponem concitus aduenisset: Valerius hipponeñ episcopus eum ad se accersiuit. & licet plurimum renitentē presbyterum in sua ecclesia ordinauit. Qui stati monasterium clericorum instituit: & cepit uiuere secundum regulam a sanctis apostolis constitutam: quam regulam moribus & sanctitate refertam ipse spiritu diuino dictauit. De cuius monasterio eo uiuente decē episcopi electi sunt. Et quia episcopus ualerius grecus erat: & latinas litteras ignorabat: Augustino episcopo libertatem concessit: ut contra morem orientalis ecclesie coram se in ecclesia predicaret. Eodem tēpore fortunatus quidam presbiter manicheorū multos catholicos seducebat: quem augustinus in conuentu omnium disputans publice superauit. Donatistas etiam & manicheos quosdam de ipsa ciuitate cōuictos fugauit: ualerius autem episcopus timens ne augustinus sibi ab alia ciuitate in episcopum electus tolleretur: impetrauit ab archiepiscopo carthaginensi: ut ipse episcopatui cederet: & ille augustinum hipponensi ecclesie in episcopum promoueret. Sed cum hoc augustinus recusaret: compulsus tandem acquieuit: & episcopatus curam suscepit: quod in se postea fieri non debuisse: & dixit & scripsit: & de sui ordinatione admodum penituit: uixit: autem in clericatu & episcopatu annis fere. xxxx. semper domino seruiens: semper studens: semper docens & libros continue scribens. Cura quoq; rei secularis cuidam preposito suo ex toto commissa: contemplationi & studio iugiter uacabat: paupertatem in omnibus amauit: temperantiam in uictu seruauit pauperum operibus semper intentus extitit: pudicitiā & honestatem non solum dilexit: sed etiam exemplariter pretendere uoluit omnibusq; uirtutibus adornatus deo seruire & oībus sanctitatis exempla prebere studuit. Hereticos autem ualidissime confutabat: ita ut ipsi inter se publice predicarent: non esse peccatum interficere augustinum: quem tāq; lupum occidendum esse dicebant. Multasq; insidias ab eis pertulit quas tamen dei prouidentia omnes euasit: a multis etiam ecclesiis inuitabatur: ut ibi uerbum domini predicaret: ad quas libēter accedebat: & multos ab eorum erroribus cōuertebat. ¶ Fertur de eo q̄ cum librum de trinitate compilare cogitasset: transiens iuxta littus: uidit puerū: qui foueam paruā in littore fecerat: & coclea aquā de mari haustā in foueam mittebat. Et cū augustinus puerū interrogasset: quid faceret. Respondit puer: q̄ mare disposuerat coclea exiccare: & in foueā illam mittere. Cūq; hoc augustinus ipossibile est diceret: & simplicitatē pueri rideret: puer ille ei dixit: q̄ possibilius sibi esset hoc perficere: q̄ augustino minimā partem mysterioꝝ trinitatis in libro suo explicare: assimilās foueam codici: mare trinitati: cocleam intellectui augustini: Quo dicto puer disparuit. Augustinus autē ex hoc se humiliauit: & librū de trinitate oratione pmissa: utcūq; potuit compilauit. ¶ Mulier quedā afflicta ad augustinum accessit: ut eius cōsilium imploraret: quē studentem inueniēs salutauit: nec ille ei quicq̄ respondit: que ppius accedens negocium suum ei explicauit: sed nec ille se cōuertit: nec uerbū protulit: unde mulier amplius cōtristata discessit. Sequēti die dum mulier augustino celebrāti assisteret: cū corpus dominicū eleuasset ipsa ante tribunal trinitatis in spiritu rapitur: ubi uidit augustinū de trinitatis gloria attentissime disputantē: dictumq; est ei q̄ cum ad augustinum accesserat: ille sic attentissime de trinitate disputabat. Ideoq; q̄ ibi fuisset nō aduerterat: sed ad ipsum secure rediret: & salubrem cōsiliatorē inueniret. Quod illa ad se rediēs fecit: & augustinum clemētissimū inuenit. ¶ Miraculoꝝ quoq; gloria claruit. Nā in libro. xxii. de ciuitate dei duo miracula de se q̄si de alio loquens recitat. Quoꝝ primum est: quia cū uirginem quandā demoniacam oleo perunxisset: & pro ea orasset: ipsam ab immundo spiritu liberauit. ¶ Pro alio etiā adolescente quem nō uidit orauit: & ille cōtinuo demonio: qui eū obsidebat caruit. ¶ Cū quidam fistulam patiens incidi deberet. Augustinus una cū ipso infirmo & p eo orauit: & mane sine incisione aliq̄ sanus repertus fuit. ¶ Anno igitur domini. xliiii. dū uādali totam aphricā occupassent: omnesq; ciuitates deuastassent: ad hipponeñ ciuitatem uenerunt: & ipsam manu ualida obsederunt. Augustinus aūt orauit ad dominum: ut aut ciuitatē a periculo li-

beraret:aut ipsum ex hac uita susciperet. Qui tertio obsidionis mense febribus laborās lecto decubuit:intelligēsq; dissolutionem sui corporis imminere: psalmos penitentiales sibi scribi fecit:& contra lectum in pariete poni:quos lecto decumbēs legebat:& lachrymas inges fundebat. Et ut deo liberius uacare posset: ante decem dies sui exitus:nullum ad se ingredi precepit:nisi solum medicum & cibum ei deferentem: ℭ Egrū autem quendam ad ipsum uenietem & eius auxilium implorantem manu sua tetigit: & cōtinuo sanitatē recepit. Energuminos etiā plures in ipsa sua infirmitate curauit:& plura alia miracula fecit. Nullū quoq; quanticunq; meriti docuit sine confessione & eucharistia debere transire quod ipse suo exemplo firmauit. Sicq; ad extremam horam ueniens in pace migrauit.v.calen.septembris anno etatis sue septuagesimo sexto:episcopatus uero sui anno q̄dragesimo circa annos domini.cccc. Sepultusq; est in ecclesia sua ciuitatis hipponēsis:donec corpus suum inde translatū est:ut habetur supra in eius translatione pridie calen.martii. ℭ Eadem hora in quodā monasterio quidam monachus in spiritu raptus:uidit augustinū in nube sedentem:pontificalibus insignitū: cuius oculi quasi solis radii totam ecclesiā illum inabant: & odor de eo nimius exhalabat. ℭ Alio etiā tempore dū eius sermones ad matutinum in ecclesia legerentur. Beatus bernardus uidit augustinū episcopū:de cuius ore tantus impetus aquarum exibat:q; totā ecclesiā inundabat. ℭ Opuscula uero ipsius doctoris gloriosi oia: nullus aut uidisse:aut legisse:aut se glorietur habere: cum nec inueniri queant:ultra enim millenariū numerum excessisse creduntur: de quibus pauca attingam:curiosis cetera derelinquens. De gratia & libero arbitrio librū unum. De predestinatione gratie librū unum. De trinitate libros quindecim. De cōfessionibus libros tresdeci. De ciuitate dei libros uigintiduos De baptismo libros septem. Soliloquiorum librum unū. De sermone domini in monte libros duos. Contra faustum manicheū libros trigintatres. De fide ad petrum libros tres. De cōcordia euangelistaꝶ libros quattuor. De musica libros sex. Super genesim ad literam libros duodecim. De achademicis librū unū. Cōtra paganos libros tres. De ordine libros duos. De anime immortalitate librum unum. De ueteri testamento libros uigintitres. De origine anime ad hieronymū librum unum. De natura boni libros tres. De doctrina christiana libros q̄ttuor. De utilitate credendi librū unum. De uera religione librum unum. De decē cordis librum unū. De anima & spiritu librum unum. Vtrū anima a seipsa sit librū unum. De anime quantite librum unum. Contra donatū libros duos. Contra arrianos libros octo. Cōtra permenianum libros tres. De uerbis domini libros duos. De penitentia librū unum. De agone christiano librum unum. De diuinatione demonum librum unum. De opere monachoꝶ librum unum. Enchiridion libros undecim. De gratia noui testamēti librum unum. De nuptiis & concupiscentia libros duos. Retractationum librū unum. De baptismo paruulorum librū unum. De rudibus cathetizandis librū unum. De.viii.principalibus uitiis libros octo. Super psalteriū uolumen īgens in quo singuli.cl.ps.exponunē. De sancta uirginitate librum unū. De sancta uirginitate lib.iii. De cura pro mortuis librū unum. De uita beata lib.iiii. Si quē uero huius almi presulis noscendi operum suoꝶ titulos maior sitis exagitat gēnadium querat: qui uoluminū eius ultra.cccccc.nomina commemorat.

ℭ De sancto Hermete martyre. Cap. CXXIX.

Hermes martyr sub aureliano imperatoris comite rome passus est. Hunc illustrissimū & romane urbis prefectū beatus alexander romanus pontifex & martyr baptizauit cū sorore theodora & filiis: & cū.M.cclseruis suis:cū uxoribus quoq; eoꝶ ac filiis: quos omnes die sabbati pasche manumissos sacrifontis unda perfudit:ut dictū est supra in passione alexandri pape.v.noñ maii. Cum aūt traianus imperator hec audiēs de seleutia hisaurie aurelianum comitē ad urbem misisset:ad xp̄ianorum persecutionem agēdā. Aurelianus hermetē prefectum apud quirinū tribunum carcerauit. Alexandrum uere in alia custodia in uinculis pec se posuit. Qui tamē ut supra dictum est in passione q̄rini.iii.calē.aprilis:per puerum qui faculam ferrebat de carcere noctu per fenestrā eductus ad domum q̄rini tribuni:ubi hermes in custodia tenebatur ueniēs ipsum quirinum conuertit:filiāq; eius sibi ad carcerē suum delatam a strumate liberauit: & quirinum cū filia & omnibus in ipsa detentis custodia baptizauit. Cum aurem hec aurelianus percepisset. Quirinum in carcerem trudi mandauit. Hermetem uero decollari iussit. Qui decollatus a beata theodora sorore collectus:& in uia salaria uetere non lōge ab urbe sepultus est.v.calendas septembris.

ℭ De sancto Alexandro epo. Cap. CXXX.

Alexander episcopus cōstantinopolitanus claruit temporibus constantini magni & cōstantii eius filii. De quo refert sozomenus in secundo historie tripartite:q; dum cōstantinus imperator uenisset bizātium: que postmodū appellata ex nomine suo constantinopolis dicta est:a philosophis redarguebatur: q; xp̄m coleret: & q; nouā legem in republica introduxisset. Cūq; imperator disputationē ordinasset:& alexandrum ep̄m ad hoc conuocasset: ille minus philosophie peritus: cum philosophis congredi dubitauit:tamē in deo cō fisus ante oia philosopho loqui uolenti:in xp̄i nomine silentiū imperauit. Illoq; nullatenus loqui ualente:alexāder uictor efficitur. & philosophi cū plurimis cōuertunē. ℭ Sed & tempore cōstantii dū diutius cū arrio heretico disputasset:& cōtentio maxima inter catholicos & arrianos esset:orāte alexādro: arrius subito uētris dolore percussus iuxta foꝝ constātini ad secreta nature secessit: ibiq; dei iudicio oia interiora & uitam emisit: ꝓpter quod fides catholica ab oibus est exaltata: beatus uero alexāder gloriosus senex post laudabilem uitā annorū.lxxxxiii.episcopatus aūt sui anno.xxxiii.quieuit in pace.v.calen.septembris.

ℭ De sancto Iuliano martyre de Aluernia. Cap. CXXXI.

Iulianus martyr apud aluerniā passus est sub crispino cōsulari. Hic ex aluernia natus ex nobilibus parentibus & christiāis: christianus & ipse ferreoli tribuni & martyris comes erat:& uterq; deo in militari habitu ser

ui: bat: qui & ambo apud uiēnam degebant: Cum au
tem furor gentilium in xp̄ianos uienne seuiret. Iulia/
nus martyrium affectabat. Sed ferreoli coactus preci/
bus ex uienensi urbe clandestine discessit: & aluerniā
fugit: ibiq; aliquandiu latitauit. Quem crispinus con
sularis ibi esse audiens: misso carnifice precepit inuen
tum occidi: ille uero sponte prosiliens: & se xp̄ianum
profitens decollatur. Cuius caput leuantes milites ad
sanctum ferreolum portauerūt: ut nisi sacrificaret si/
milem sententiam exciperet: quod & factum est: ut di
cetur infra in passione ferreoli martyris. xiiii. cal. octo/
bris. Sicq; factum est ut caput sancti Iuliani cum cor/
pore ferreoli in eodem sepulchro uienne locaretur:
corpus uero iuliani sine capite aluernie reconderetur.
Qui passus. v. calen. septembris.

¶ De decollatione sancti Ioannis baptiste.

Cap. CXXXII.

DEcollatio sancti ioannis baptiste quattuor
ex causis instituta fuisse uidetur: ut dicitur
in libro mitrali. Primo propter ipsius de/
collationem. Secundo propter ossium ipsi
us concremationem & collectionē. Tertio propter ca
pitis ipsius inuentionem. Quarto propter digiti eius
translationem: & ecclesie dedicationē. ¶ Primo cele/
bratur hoc festū propter ipsius decollationē que hoc
modo facta est: ut in scholastica historia legitur. He/
rodes enim antipas filius magni herodis ascalonite:
romam ꝓficiscens: & per fratrem suū philippum trā/
situm faciens: cum herodiade uxore philippi cōcubu/
it: & secreto pepigit: q̄ in reditu suo uxorem repudia
ret: & ipsam assumeret. Quod uxor sua filia regis are
the damascenoꝝ comperiens nō expectato uiri redi/
tu: ad patrē festinauit. Rediens autē herodes herodia
dē philippo abstulit: & sibi in cōiugem accepit. Cūq;
de hoc a ioāne baptista argueret: ipsum in carcere ui/
culauit: uxori quoq; placere cupiens eum occidere uo
luit: sed populum timuit: ut tamē occasionem inueni
ret: secreto cum uxore condixit: ut herodes die nata/
lis sui celebrato conuiuio: puelle saltanti filie ipsius he
rodiadis quicquid peteret se ei daturum iuramento
firmaret. & ipsa caput ioannis peteret: quod ei ꝓpter
iuramentum tribuere opoteret: sed de iuramento fa/
cto: contristari se simularet. Ordinato igitur cunctis
principibus suis conuiuia puella coram omnibus sal/
tat: cunctis placet: se ei quicquid peteret daturum rex:
iurat: a matre monita caput ioannis expostulat. Ver/
sipellis herodes se propter iusiurandum tristem si/
mulat: spiculatorem mittit & ioannem in carcere de
collari fecit: caput in disco puelle datur: & a puella ma
tri adultere presentatur. In hac autem die ioannes de/
collatus non est: sed circa dies azimorum eodem die
passionis christi: anno uidelicet precedente: sed opor/
tuit: ut propter dominica sacramenta minor cederet
maiori. ¶ Herodes autem impunitus non abiit: sed
pro hoc scelere in exilium a cesare lugdunum missus
miserabiliter uitam finiuit. Habebat enim ipsum ca/
ius cesar suspectum: q̄ romano uellet imperio rebel/
lare. In cuius argumentum comperuit: q̄ in ciuitati/
bus suis haberet arma pro septuaginta milia armato
rum. ¶ De herodiade autem dicit: q̄ dum caput ioā
nis in manibus teneret: & eidem gaudens plurimum
insultaret: diuino iudicio caput in eam insufflauit: &
illa protinus expirauit. Filia uero eius cum super gla/
ciem ludēs deambularet: sub ea glacies resoluitus: &
ipsa in aquis cōtinuo prefocatur. ¶ Secundo celebra/
tur hoc festum propter ipsius ossium concrematio/
nem & collectionem: que ipsa die scilicet. iiii. calen. se/
ptembris secundum quosdam fuerunt concremata
& a fidelibus ex parte collecta: unde quasi secundum
martyrium patitur: cum in suis ossibus concrema/
tur. Et ideo ecclesia hoc festum quasi secundum eius
martyrium celebrat. Nam sicut legit̄ in. xii. libro hi/
storie ecclesiastice: cum discipuli ioannis corpus eius
apud sebasten urbem palestine inter heliseum & ab/
diam prophetas sepelissent: & ad eius tumulum mi/
racula crebra fierent: iubente iuliano apostata genti/
les ossa eius sparserunt: & miraculis adhuc nō cessan/
tibus collecta igne cremauerunt: & puluerem per
agros uentilarunt. Dum autem de cremandum colli
gerentur: quidam monachi ex hierosolymis uenien
tes: colligentibus se latenter miscuerunt: & magnam
eorum partem tollentes ad philippum episcopum
hierosolymitanum detulerunt: qui ea postmodum
athanasio alexandrino episcopo misit. Postmodum
uero theophilus eiusdem urbis ep̄s: ea in templo sera
pis a sordibus purgato reposuit: & ecclesiam in hono
rem ioannis baptiste dedicauit. Hunc autem eadem
ossa apud ianuam esse dicuntur: & ibidem deuote co
luntur: sicut alexander tertius & innocentius quar/
tus pape suis priuilegiis approbarunt. ¶ Tertio cele/
bratur propter capitis ipsius inuentionem: que hoc
die. s. iiii. calē. septēbris facta est. Sicut enim dicitur in
. xi. libro historie ecclesiastice. Ioannes in castello ara/
bie dicto macheronta fuit uinctus & capite trūcatus.
Herodes autem caput ioannis in hierusalem fecit de
ferri: & iuxta habitaculum suū caute sepeliri: timens
ne propheta resurgeret: si corpus cum capite sepultū
esset. ¶ Tempore uero martiani principis: qui cepit
anno domini. cccclii. Ioānes caput suum duobus mo/
nachis reuelauit: qui illud iuxta dictum palatium in/
uenerunt saccis cilicinis inuolutum. Qui dum ad ꝓ/
pria cum dicto capite remearent: quidam edessene ci/
uitatis figulus paupertatem fugiēs se comitem eisdē
exhibuit. Et dum peram sibi creditam cū sacro capi/
te portaret: admonitus in somnis a sancto Ioāne: eos
fugiens edessenā urbem cum sancto capite ingressus
est: ubi q̄diu uixit sanctum caput in quodā specu ue/
nerans prosperitatē maximam assecutus est. Moriēs
autem illud sorori sue sub fide reuelauit: & eodē mo/

do inuicé successores. ❡ Post multum uero temporis
marcello monacho in eodem specu degenti hoc mo
do reuelatur. Nam prima nocte dormienti sibi uise
sunt: q͵ turbe psallentes incederent: post quos ioánes
baptista duobus angelis comitatus ueniret: qui om/
nibus astantibus benedixit: & marcellum per mentú
apprehendens: osculum pacis ei dedit. Qui eum un/
de uenisset illuc quesiuit: illeq͵ se de sebaste uenisse re
spondit. Sequenti uero nocte cum de tali uisione ad/
miratus iterum dormiret: quidam eum subito exci/
tauit: & euigilans uidit in hostio celle stellam fulgen/
tem: quam dum palpare uellet: in aliam partem se trá
stulit: & sic in pluribus locis post eam iuit. Tádem in
loco ubi erat sanctum caput requieuit: ubi fodiés rep
perit urnam: & in ea sanctum thesaurum. Sed dum
quidam hoc non credens manum in hydriam misis/
set: statim manus exaruit: & hydrie adhesit. Orátibus
autem sociis manum abstraxit: sed in ualida remásit:
cui ioannes apparuit dicens ut cum caput eius in ec/
clesia poneretur: hydriam contingeret: & sanitatem
integram perciperet. Quod & factum est. Cum auté
marcellus hec omnia iuliano ipsius urbis episcopo in
dicasset: caput de spelunca ab eis est eleuatum: & in ip
sam urbem delatum. Ex eadem die cepit in ipsa ciui/
tate decollatio ioannis celebrari: qua caput eius inué/
tum est: scilicet. iiii. calen. septembris. ❡ Ipsum autem
caput postmodum cõstantinopolim translatum est.
Nam ut in tripartita habetur cum ualens imperator
caput sanctum uehiculo imponitum constantinopo
lim trásferri iussisset: cum circa chalcedoniam uenis/
sent uehiculum nullatenus ulterius trahi potuit: idq͵
ipsum ibidem dimittere coacti sunt. Sed cú postmo/
dum theodosius ipsum inde auferri uellet: uirginem
quandam custodie capitis deputatam rogauit: ut sibi
illud inde portare dimitteret. Illa autem cõsensit: cre/
dens q͵ sicut alias ita etiam tunc nõ permitteret se au
ferri: quod imperator purpura sua opertum constan
tinopolim transtulit: & ibidem locato ecclesiam edi/
ficauit. Inde quoq͵ ad gallias apud pictauiam a pipino
rege translatú est: ubi eius meritis mortui plures su/
scitati sunt. Quarto ꝑpter digiti ipsius translationé:
& ecclesie dedicationem. Digitus enim ille: ut dicitur
quo dominú ostendit: nunq̃ comburi potuit: qui a p̃
dictis monachis repertus est: ipsumq͵ sancta thecla in
ter alpes transtulit: & in ecclesia sancti martini collo
cauit: ut in scholastica habetur. Ioannes beleth etiam
dicit: q͵ predicta sancta thecla ipsum digitú de ultra
marinis partibus attulit: & in romaniam portauit.
Ibidemq͵ ecclesiá in honoré baptiste fabricauit: quá
ecclesiá hac die quidam dedicatam asserút: & iccirco
tale festú. iiii. cal. septébris celebrare ceperunt.

❡ De sancta Sabina martyre. Cap. CXXXIII.

SAbina martyr rome passa est tempore ha
driani imperatoris sub prefecto urbis el/
pidio. Hec fuit uxor cuiusdam preclarissi
mi ualentini: & filia herodis metallarii.
Que a sancta seraphia uirgine conuersa est ad domi/
nú. Cuius etiam corpus sepeliuit ipsa sabina: ut dicet
infra in passione seraphie. iii. noñ septembris. Et post
martyriú eius beata sabina anno fere integro elemo/
synis & refectionibus paupe℞ institduit. Demum a p̃
fecto urbis elpidio comprehensa cõpellebat: ut xp̃m
negaret: & idolis immolare. Que cú se soli xp̃o deo
uero & nõ demoniis sacrificaturá diceret. Iussu neq͵s/
simi p̃fecti decollat: & facultates eius omnes fisco ap/
plicantur. Cuius corpus a christianis sepultú est in op
pido uendiensi ad arcum faustini. iiii. cal. septembris:
ubi ipsa corpus seraphie uirginis posuerat.

❡ De sanctis Sauiniano martyre & Sauina uirgine. Cap. CXXXIIII.

SAuinianus martyr & sauina uirgo in ciui
tate trechas uenerátur. Hi nobilissimi ui/
ri sauini: sed gentilis filii fuerút: qui de pri
ma uxore sauinianum genuit: de secunda
cõiuge sauinam procreauit. Sauinianus aút legés uer
sum illum. Asperges me &c. Et intelligere non ualés:
in cinere & cilicio prostratus iacebat: dicens se malle
mori: q̃ nõ intelligere sensum uerbi. Cui apparuit an/
gelus domini: eiq͵ dixit: q͵ si baptizari uellet: niue can
didior fieret: & tunc: quod querebat intelligeret. Ex
inde igitur idola conténens de ciuitate aufugit: & ad
urbem trechasiná deuenit. Et cum ad fluuiú sequane
uenisset a p̃sbytero xp̃iano baptizatus est: & uoce ce/
lica cõfortatus: quia tunc quod dudú quesiuerat in/
uenisset. Statimq͵ baculú suum in terra fixit: & confe
stim frondes ac flores produxit. Quo uiso miraculo
. M. cviii. uiri in domino crediderunt. Audiens hec au
relianus imperator ad ipsum capiendum milites mi/
sit. Qui eú orantem inuenientes ad eum accedere ti/
muerunt. Misit ite℞ plures prioribus: qui cum oran
te orauerunt: & ut secum ad augustum accederet: so/
lis precibus impetrarunt. Qui cú uenisset & sacrifica/
re nollet. Imperator eum manibus ac pedibus uinctú
iussit uirgis ferreis cedi. Deinde super scamnum eneú
ligari: & ligna ac oleum supponi: & incendio crema/
ri. Et cum in medio flamme illesus oraret: & hec au/
relianus magie attribueret: in crastino fecit eú ad sti/
pitem ligari: & a militibus sagittari: sagitte uero a la/
teribus eius in aere suspendebantur: & a nulla ipsa℞
mater domini ledebatur. Et cú imperator ad specta/
culum istud accederet: una ex sagittis regem in oculo
percussit: & penitus excecauit: unde iratus imperator
iussit eum in carcere recipi & in crastino decollari. Sa
uinianus autem orans ut ad locú ubi baptizatus fue/
rat transferretur: confractis catenis & apertis hostiis
per medium militum illuc uenit. Et uidens milites
se insequentes super aquam usq͵ ad locum baptismi
sui ambulauit. Et cum milites transuadentes eú per/
cutere formidarent: eos ut se ferirent confortauit: ac

ut de ſanguine ſuo regis oculum liniret:& ſtatim uiſum recuperaret.Percuſſus ergo caput ſuum leuauit & paſſibus.xxxix.illud portauit.De cuius ſibi delato ſanguine imperator oculum tetigit & cõfeſtim uiſum recepit.Quod audiens quidam qui antea per annos.xxxx.lumen amiſerat ad locum ſe portari fecit:& protinus lumen recuperauit.Cuius corpus a chriſtianis ibidem ſepultum eſt iuxta flumen. ¶ Sauina autem cum fratrem ſuum quotidie fleret:& pro eo diis immolaret:tandem ſibi in ſomnis angelus domini apparuit:& eidem iuſſit ut domum ſuam relinqueret:& fratrem ſuum honoratiſſimum inueniret. Qui euigilans collactaneam ſuam eandem uidiſſe uiſioné audiuit.Latenter ergo ambe in craſtino receſſerunt. Que romam ueniens fidem chriſti ſuſcepit:& ab euſebio papa baptizata:in uirginitate permanſit. In urbe quoq; duos cecos illuminauit:& duos contractos ſanauit:deinde poſt annos quinq; angelica admonitione cum comite ſua inde receſſit:& ad trechaſinam ciuitaté deuenit.Et cum in urbe rauéna ad domum cuiuſdá diuitis quaſi peregrine hoſpitiũ quererent: cuius filia q̃ſi mortua plágebatur:pediſſequa ſe excuſare cepit:q; eas recipere nõ poterat:quia ſua domina in extremis laborabat. Sauina autem in xp̃o confiſa intrauit:& puellam per manũ apprehenſam ſaná erexit.Cum ergo iuxta trechas:ut ei angelus dixerat ad miliare ueniſſent:& ambe pre labore quieſcerẽt: uirũ quendá nomine liceriũ nobilem de ciuitate ueniente ſauina interrogauit:ubi nã fratrem ſuum ſauinianũ diu amiſſum inuenire poſſet. Qui ei eundé pro Xp̃o paſſum fuiſſe reſpõdit:& locũ ſepulture demonſtrauit.Ipſa uero ante tumulũ fratris proſtrata orauit ad dominũ:ut ſuſciperet in pace ſpiritũ eius:& cõtinuo in xp̃o obdormiuit.Ad inſtantiá ergo prefati nobilis oẽs ciues ad eam cõcurrerunt:& corpus ſancte iuxta corpus germani honorifice condiderunt:iuxta quos & poſtmodum predicta collectanea eius ſepulta eſt: quorũ feſtum agitur quarto calendas ſeptembris.

¶ De ſanctis Felice preſbytero & Adaucto martyribus. Cap. CXXXV.

Felix preſbyter & adauctus martyres paſſi ſunt in urbe ſub diocletiáo & maximiano imperatoribus prefecto & iudice draco:qui prefectus dum felicem preſbyterũ teneri feciſſet:& ad deorum ſacrificia inuitaſſet:illeq; ſacrificare nullatenus acquieuiſſet:iuſſit illũ in equuleo leuari:& dudum torqueri:deĩde extra ciuitatem uia oſtieñ duci:& ibidem gladio capite truncari: corpus quoq; eius inhumatum lupis & canibus derelinqui.Data ſententia obuius fuit ei quidam chriſtiáus hominibus quidem ĩcognitus:deo uero manifeſtus. Hic cum didiciſſet:q; beatus preſbyter iuſſus fuiſſet duci:ſe ex eadem lege & chriſtianũ eſſe publice ꝓclamauit.Mox & ipſe ab officio cõprehenſus:pariter dato ſibi prius pacis oſculo cum beato felice decollatus eſt. Huius nomen quia chriſtiani non inuenerunt: adauctum eum poſtmodum appellauerunt:eo q; ſancto martyri felici auctus ſit ad coronam:ipſiq; pro cõfeſſione fidei corona ſit aucta:paſſi ſunt autem tertio calendas ſeptembris.

¶ De ſanctis Terentiano & Flacco martyribus. Cap. CXXXVI.

Terentianus epiſcopus & flaccus martyres paſſi ſunt tempore hadriani imperatoris apud ciuitatem tudertũ ſub letiano ꝓconſule tuſcie:qui terentianum comprehenſum & ſacrificare nolentem:deoſq; demonia affirmãtem:lapidibus ore cõtundi fecit:& cum idola ei oblata cõminuiſſet:& ſacerdos idolorũ in faciem ſuá corruiſſet: iuſſit ꝓconſul ſanctum in equuleo leuari:& ſcorpionibus grauiter cedi:ignemq; ad latera eius apponi. Qui cum omnia patienter toleraſſet: fecit linguam eius precidi & pedibus conculcari:ille uero dũ nihilominus chriſtum diſerta uoce confiteretur: proconſul mutus efficitur:ac ſi eius non ſancti lingua precida fuiſſet:& annuens manibus: q; loquelam amiſerat:poſt modicum expirauit.Lucius uero & ſauinus eius aſſeſſores terentianũ carceri mãciparũt.Altera uero die cũ duceref ad forũ occurrit ei flaccus idolorũ ſacerdos:qui cecus effectus fuerat:ſed diuina reuelatione monitus erat:ut ad ſanctũ ꝓ lumine recuperando recurſum haberet:qué ſanctus ad chriſtũ cõuerſum baptizauit:& illuminauit. Ambo igitur a milibus tenti ſunt:& iuxta flumen ſecus murum ciuitatis decollari.iii.calen.ſeptembris. Quorum corpora exuperantius preſbyter & laurentia in ſomnis diuinitus admonita ſepelierunt octauo miliario a ciuitate tuderto:in loco qui dicitur petroſo.

¶ De ſancto Firmino ep̃o. Cap. CXXXVII.

Firminus ep̃s ambianẽ:que ab ambitu fluminis ambianũ dicit̃:ipſius ciuitatis oriundus filius fuit fauſtiani nobiliſſimi uiri:qui in honorem ſancti firmini martyris filium ſuum firminum uocauit:de quo firmino martyre habetur infra.vii.calen.octobr̃.Hic bone indolis puer etate procedente per incrementa uirtutũ creſcens:factus eſt epiſcopus ciuitatis:qui populum uerbo & exemplo in uiam ſalutis direxit:& ab omni gentilitatis errore urbem purgauit:atq; ſupra ſepulchrũ ſancti firmini maŕis eccleſiá dei genitricis conſtruxit.& cõſecrauit: in qua dũ in die ſcõ paſche celebraret:celis apertis palmam ſibi de ſuperius illampſam aſpexit:& ab eo die ab omni carnis inquinamento & motu mundus permáſit.Quieuit in pace.iii.calen.ſeptembris:ſepultus in eccleſia ſupradicta:cui ſucceſſerunt ſancti honoratus:de quo.xvii.calen.febr̃.& ſaluius:de quo.iiii.idus ianuarii.

¶ De ſancto Felice preſbytero & confeſſore. Cap. CXXXVIII.

Felix preſbyter & confeſſor apud nolam ciuitatem campanie claruit:cuius pater hermias duos filios habens felicem & hermiam ſubſtantiam ſuam ſoli felici dereliquit:hermiam uero exheredauit. Felix uero omnes facultates fratri dimiſit:& ſpiritualibus diſciplinis ſe dedit:q ſub ſancto maximo nolano epiſcopo officiũ lectoris deinde exorciſte gradum accepit:ac demum per alios ordines ad ſacerdotii honoré peruenit. Cũ autem chriſtianorũ perſecutio deſeuiret:maximus epiſcopus iam ſenex eccleſiam ſuam felici preſbytero cõmendauit:& ad montium deſerta receſſit.Cũq; felix predicationi inſiſteret:a paganis detinetur:& in carcerem nudus uinculatur:atq; teſtarũ ei fragmina ſubſternuntur.Nocte uero ipſi diuinitus lux effulſit:

angelusq̧ ei astitit: & de custodia ruptis catenis eduxit: atq̧ ad requirendū eius epm ad mōtana trāmisit. Quē dudū requisitū: felix tandē fame deficientē inuenit: & ex dolore tristis īgemuit: quia nec unde calefaceret senē algentē habebat: nec unde aleret fame deficiētē uidebat. Cui xp̄s mox orāti subuenit: qui de spinosis sentibus media hyeme unā ꝑduxit. Cuius liquorē super os senis expssit: moxq̧ ille resumptis faucibus respirauit. Et postq̄ alter in alterius amplexus ruit: selix seniorē in humeris suis tulit: & ad cellulā suā perduxit atq̧ refecit. ¶ Et cū iteꝝ progressus xp̄m predicaret: & gregē domini cōfortaret: gentiles armati: ut eum caperent domū eius circūdederūt. Qui egressus per mediū illoꝝ transiuit: ita ut cū uidētes nō agnoscerent: ipsumq̧ quasi aliū de filice interrogarent. Ad macerie ergo deserte locū declinauit: statimq̧ aditum tela ita aranea texit: ut nullus hominū illuc ingredi potuisse quis putaret: quādo unius muscę impetum tremulus sinus araneę telę ferre non posset. Sed post abscessum hostium felix egressus ad domū cuiusdā uiduę secreto puenit: & apud ipsam aliquo tempore latitauit. Et dum ex nimia siccitate estiuo tēpore in eius puteo aqua defecisset: orante scō pluuia larga descendit: & puteū abundanter repleuit. Sicq̧ in eo ardorē fidei duplicauit: ueꝝ postq̄ ecclesię pax reddita est: confessor domini de latebris prodiit: & populum suauí predicationis eloquio in domino confortauit. Qui deo gratias agebant: q̧ ipsum quem extinctum putabant in persecutione conseruasset. ¶ Cum aūt maximus eps ad dominum migrasset: populusq̧ omnis felicem in epm elegisset: ille omnino episcopari recusauit: & quintum presbyterum elegi fecit. Sub quo & ipse p̄sbyter meritis & uita laudabiliter uixit: & post longos agones in domino feliciter requieuit pridie calen. septembris. Cuius corpus apud nolam tumulatum iacet: & signis irradiat.

¶ De scō Paulino epo & mre. Cap. CXXXIX.

PAulinus eps treuereñ & martyr claruit tēpore constantii imperatoris. Qui tēpore arrianę infestationis a constantio prefato ob fidē catholicā exilio relegatus: & usq̧ ad mortem ꝑpter xp̄i nomen hinc inde mutando exilia fatigatus tandem apud phrygiam defunctus beatę passionis coronam percepit a domino pridie calen. septembris: Hec ado in martyrologio suo.

¶ De scō Aristide cōfessore. Cap. CXL.

ARistides confessor claruit apud athenas sub hadriano imperatore. Qui philosophus eloquentissimus fuit: fide sapiētiaq̧ clarissimus: & xp̄ianę religionis pietate imbutus. Hic hadriāo principi librum apologeticū pro fidei nostrę ratiōe cōscripsit & obtulit: & q̧ xp̄s iesus solus eēt deus corā ipso iperatore luculētissime porauit: eo uidelicet tpe quo quadratus uir īsignis libellū simile eidē cesari presentauit. Qui & in eadē ciuitate diem extremum in pace cōclusit pridie cal. septēbris. Hec hieronymus in libro de uiris illustribus.

¶ De scō Optato epo. Cap. CXLI.

OPtatus eps milesitanus natione apher claruit imperantibus ualentiniano & ualente augustis. Qui fidei pugil & doctor egregius aduersus donatianę partis calumniam libros. vi. edidit: in quibus donatistarum crimen falso in nos retorqueri asseruit. Qui & sanctitate & uita non infimus apud antisiodoꝝ in pace quieuit pridie cal. septembris. Hec hieronymus ubi supra.

¶ Explicit liber septimus.

¶ Incipit prologus libri octaui.

OCtauus liber presentis catalogi cōtinet gesta & passiōes illoꝝ sanctoꝝ quoꝝ festiuitates occurrūt īfra tps quo represētat ecclesia propagationē filioꝝ qui fuerunt ipsius ecclesię cōseruatores: quales fuerūt sancti cōfessores. Hoc aūt tēpus est a cal. septēbris usq̧ ad cal. octobris. Et hoc sub figura sanctoꝝ: Iob: Tobic: Esdrę: Iudith: & Hester: quoꝝ tūc gesta recolunt: cōfessoꝝ patiētiā & sanctitatē denotantia: q̧ in tribulatiōe positi: mūdū carnem & diabolū triūpharunt. Ad ipsius igitē tēporis festa ꝑtractanda trāscundū est. ¶ Et notandū q̧ qa oēs iudices israel: qui fuerunt post moysem ante reges generaliter ī catalogo scōꝝ ueteris testamēti in diuina scriptura cōnumerant: & duoꝝ ex ipsis solūmodo: uidelicet iosue filii nun & gedeōis: festū in cal. septēbris recolit: quo uidelicet die ipsi ambo diuersis tēporibus quieuerūt: ut hierōymus scribit: reliquoꝝ aūt ꝑdictoꝝ sanctoꝝ dies dormitiōis necubi reperiūtur: Iccirco gr̄a duoꝝ ꝑdictoꝝ gesta etiā reliquoꝝ iudicum: qui oēs sancti fuerūt in cal. septembris cōscribere uolui: ut gesta coꝝ: quoꝝ dies incertus habet: historiis consocioꝝ: quoꝝ dies hic agitur: merito copulentur. Acta etiā quorundam alioꝝ eisdem iudicibus contemporaneorum: quoꝝ similiter festiuitates certos dies non habent: ut raab: caleph: & ruth: prefatis iudicum historiis inserendo.

¶ Incipit liber octauus a calen. septembris usq̧ ad calendas octobris.

¶ De scō Iosue propheta & duce. Cap. I.

IOsue propheta & dux populi israel filius nun alio noīe dictus iesus filius naue de tribu effraim moysi prophete: & duci eiusdem populi inducatu successit: de quo dicet infra in eius festo pridie non. septembris. Hic moyse defuncto cum populus esset ultra iordanē contra hiericho: loquente sibi domino mādauit populo ut ꝑpararent se ad transeundū iordanē. Misitq̧ duos exploratores de sethim in hiericho: qui sub simulatione fatuitatis explorauerūt terrā: & ad domum raab meretricis declinauerūt: quos illa abscondit a facie nuncioꝝ regis

hiericho querentium eos: & per murum nocte di/
misit: ut dicetur infra in eius legenda. Reuersus ergo
exploratoribus ad iosue: tribus transactis diebus pre/
cepit iosue sacerdotibus: ut tollerent arcam dei: & in/
trantes cū ea iordanem: omnē populum precederent.
Cumq; intrassent sacerdotes aquam quā penitus im/
meabilem inuenerant: eo q̄ plus solito excreuisset: ste
terunt aque descendentes ad instar montis in tume/
scentes usq; ad locum qui dicit̄ sarathan: īferiores ue/
ro aque in mare mortuū descenderūt: sicq; siccato flu
uio omnis populus per arentē alueum pertrāsiuit. Tu
litq; iosue. xii. lapides de alueo in siccū: & alios. xii. de
sicco in alueum reportauit: in miraculi testimonium.
Et cū transisset populus reuerse sunt aque ad locū su/
um. Deinde iosue filios populi: qui erant incircuncisi:
dei mandato circūcidi iussit in galgalis. Et fecerūt fase
. xiiii. die mensis primi in campestribus hiericho: & co
mederunt de fructibus terre: eo q̄ sibi māna defecis/
set: quo per desertū aliti fuerāt. xl. annis. Post hec iosue
mādauit arcam dei. vii. diebus circūduci circa muros
hiericho: precedentibus. vii. sacerdotibus & clangenti
bus. vii. tubis: omniq; populo armato subsequēte. Se/
ptimo uero die post septimam circuitionē: uociferan
tibus cunctis: muri hiericho funditus corruerunt: &
intrauit quisq; per locum qui contra se erat: & īterfe/
cerunt omnes uiuentes in ea: & cōbusserunt eā: & om
nem supellectilem eius: sola raab cū domo sua reser/
uata. Mādauerat aūt dominus per iosue ut nemo ali/
quid de hiericho tolleret: sed omnia uelut anathema
ta igne cōsumerēt. Achor aūt filius carmi de tribu iu/
da: latenter tulit regulā auream & chlamydē coccine/
am contectā auro: & abscondit humo. Cum autē mi/
sisset iosue tria milia uirorum ad expugnandā ciuitatē
hahi pcussi sunt a uiris hahi & ceciderēt ex eis. xxxvi.
uiri. Cōtristatusq; iosue orauit ad dominū. Cui domi
nus respōdit q̄ nō esset cū populo donec mūdaretur
anathema. Iussitq; hoc sorte scrutari. Iosue aūt omni
populo cōgregato sortes misit. Et primo per tribus ī/
uenit sors tribum iude: deinde per familias inuenit fa
miliā zare: deinde per domos domū carmi: deinde p
capita caput achor. Qui confessus peccatum suum ab
omni populo est lapidatus: & omnis domus eius in/
terfecta: omnisq; substantia eius exusta. Quo facto io/
sue de mandato dei ascendit contra ciuitatem hahi:
partemq; exercitus in insidiis collocauit post ciuitatē.
Cum reliqua uero parte ciuitatē agressus est. Et cum
aliq̄diu pugnassent populus cū iosue terga uertentes:
arte simularunt fugā. Rex aūt hahi cum omni popu/
lo egressus eos insecutus est. Et cum eos longius tra/
xissent ab urbe: surrexerunt: qui erant in insidiis: & ī/
gressi ciuitatem nemine resistente eam incenderunt.
Iosue uero retrocedēte & insidiis ciuitate egressis: ho
stes ex utraq; parte conclusi interfecti sunt. Omnisq;
populus inuētus in urbe occisus est: & ciuitas igne cō
sumpta: omnia quoq; bona ciuitatis populo in pre/
dam diuisa sunt. Rex etiam ciuitatis hahi in patibulo
suspensus interiit. ¶ Gabaonite uero uidentes: quod
fecerat israel de duabus ciuitatibus: timuerunt ualde:
& missis ad iosue & populum nunciis inierunt cum
eis fedus: q̄bus filii israel iuramento confederati sunt.
Et facti sunt gabaonite eorum serui lignorum ceso/
res & aque portitores in perpetuum. ¶ Adonisedech
autem rex hierusalem audiens gabaonitas confedera
tos filiis israel: conuocatis secum quattuor regibus
amorreorum obsedit gabaon. Quod audiens iosue
collecto exercitu repēte irruit super eos: & uersi sunt
in fugam per descensum bethoren. Misit deus gran/
nem super eos: & plures occidit grando q̄ gladius. Vi
dens autem iosue solem descendentem ad occasum:
& lunam ascendentem: timens ne beneficio noctis ho
stes euaderent: precepit soli contra gabaon & lune cō/
tra uallem hahilon: ne mouerent̄. Steterūtq; sol & lu
na spatio unius diei: nec fuit ante & postea tam longa
dies. Tunc quinq; reges se absconderunt in spelunca
maceda. Ad quorum custodiam iosue uiros dimisit.
Cesis quoq; & deletis omnibus aduersariis: iosue quī
q; reges productos in patibulis suspendit. Eodē quo/
que die percussit macedan in ore gladii: postea uero
uastauit lebnam & lachin: eglon: & hebron: & dabir:
& reuersus est ad castra in galgala. ¶ Iabin autem rex
asor congregatis. xxiiii. regibus cum turmis suis ha/
bentibus secum. ccc. milia armatorum & . ii. milia cur
ruum pugnauit cum iosue & populo israel: sed deui/
ctus est iabin & omnes sui occisi preter eos qui se rece
perunt in urbes & castra munitissima. Fecerant enim
chananei plures munitiones perualidas a die qua au/
diuerant egressum israel de egypto aduersum eos:
nec eas nisi longo tempore & graui labore obtinue/
runt hebrei. Vastauit tamen iosue uniuersam circa re
gionem nulli etati parcens aut sexui: & ditatus est is/
rael supra modum ex hostium preda. Quintus au/
tem annus iam transierat: & iosue transtulit a galga/
lis locum tabernaculorum in silo: & illuc transtulit
tabernaculum cum omni ornatu suo pro loci oppor
tunitate. Et inde procedens in sichem constituit in
monte ebal altare domino de lapidibus impolitis: of/
ferens super illud holocausta: scripsitq; super eo deu/
teronomium: quod quidam intelligunt mandata
deuteronomii: deinde rediit in silo. ¶ Post hec con/
cessit iosue tribui iuda montana ad meridiem: que
iam acquisierant: sed non dum sorte tradidit. Effraim
quoq; concessit montana ad aquilonem: inter utrūq;
ponens dimidiam tribum manasse. His tribus tan/
tum commisit terram aliis in castra manētibus: tum
quia bellicose erant: tum quia digniores. Sciebat enī
iude regnum esse promissum: & manasse & effraim
benedixisse iacob pro beneficio ioseph patris eorum.
Dedit autem effraim extra sortem agrum sichem:
quem dederat iacob singulariter ioseph filio suo: &
sepeliuit in eo ossa ioseph: que attulerat de egypto.
Ipse enim iosue effrateus erat. Dedit etiam caleph fi/
lio iephone hebron in possessionem: & quieuit terra
a preliis. ¶ Iterum autem conuocauit iosue popu/
lum in silo: & assumpsit de singulis tribubus tres ui/
ros ad considerandum terram: ut eam sorte diuide/
ret: deditq; eis singulis. x. uiros metiendi peritos: man
dans ne secundum quantitatem terram metirentur
sed secundum estimationem felicis terre. Qui circū/
euntes terram & mensurantes septimo mense reuersi
sunt ad eum in silo. Proiectisq; sortibus. Prima sors iu
de egressa est. Secūda symeonis. Tertia beniamin: que
sors angustissima fuit propter terre fertilitatē. Quar/
ta effraim. Quinta medie tribui manasse. Sexta isa/
char. Septima zabulon. Octaua aser. Nona nepta/

lim. Vltima dan. Ruben autem & gad & dimidia alia tribus manasse uiuente moyse in sortem habuerant terram galaad trans iordanem. Sed & leuitis separauit. xlviii. ciuitates ad inabitandũ. Filii aũt ruben & gad & dimidia tribus manasse transeuntes & iordanem in locũ sortis hereditatis sue: edificauerunt iuxta iordanem ad tumulos altare mire magnitudinis: qđ iosue & alii qui citra iordanẽ erant audientes: uoluerunt eos disperdere: & insurgere contra eos: putantes ꝙ altare erexissent: ut super eo uictimas immolarent: quod nõ licebat nisi super altare tabernaculi. Sed per nuncios suos eisdẽ missos inuenerunt: ꝙ altare fecissent: nõ in sacrificiũ sed in testimoniũ: ne uideret alter populus: eo ꝙ trans iordanẽ esset ex loco diuisus. Et sic inuenientes eos rectã habere intentionẽ ad dominum: retenti sunt & laudauerunt eos. ¶ Cũ aũt iosue una cũ populo itꝫ in silo congregato cũ domino fedus inisset: omniaq; recte disposuisset: cũ esset annoꝝ .cx. in pace requieuit. Nã annoꝝ .xliiii. accessit ad moysem: & .xl. annis eidem in deserto seruiuit: & sic ꝑ annos .xxvi. populum rexit: qui & in domino obdormiuit cal. septẽbris: & sepultus est in tamnathsara: que sita est in monte effraim. Hic enim uti uir sanctissimus ecclesiastici .xlvi. cap̃. & ii. machabei. cap̃. inter ueteris testamenti sanctos speciali laude predicat: & in aliis plerisq; diuine scripture locis commendatur. Hec de libro iosue: & ex chronicis iosephi & hieronymi: & petri comestoris: atq; guilelmi.

¶ De scõ Caleph. Cap. II.

Caleph filius iephone de tribu iuda uir sanctus: q ecclesiastici .xlvi. cap̃. & .ii. mach. .ii. inter sanctos prisci temporis cõnumeratur. Hic fuit unus ex .xii. exploratoribus: quos moyses de deserto pharam misit ad explorandũ terrã promissionis. Qui una cum iosue filio nun de tribu effraim populũ rediens cõfortauit: ut ad terrã ipsam pergerent obtinendã. Ceteris pauore formidantibus: & filios israel deterrẽtibus. Et murmurãte omni populo: iurauit dominus: & nemo illoꝝ qui ex egypto egressi fuerant a .xx. annis supra ad terrã ipsam introirent: preter duos prenominatos uiros caleph: uidelicet & iosue. Quod & ita cõtigit: populo in deserto .xl. annis morã trahente: donec oĩs natio illa mortua est. Propter hoc meritum caleph non solũ meruit reseruari: ut ad terrã intraret promissam: sed in hebrõ possessionẽ spãle obtinuit. In quam ascendens tres filios enach ꝑcussit: Et ciuitatẽ dabir que prius uocabatur cariathsepher. i. ciuitas litteraꝝ obsedit. Quã cum in uenisset munitã: ꝓmisit: ut qui primus eam caperet daret ei filiam suã in uxorẽ. Et accepit eam othoniel filius cenes fratris caleph minor: qui & post iosue primus iudex fuit in israel. Cui caleph natam axam in cõiugẽ dedit: & ut bẽ in possessionẽ cũ agris irriguis ab utraq; pte. Et post multos annos caleph in senectute bona quieuit: & sepultus est in hebron. Hec unde supra.

¶ De sancta Raab meretrice. Cap. III.

Raab meretrix cui sanctitas iacobi epistola secũdo. ca. & ad hebr̃. xi. cõmemoratur: in numero sanctaꝝ mulieꝝ ueteris testamẽti ex ipso euangelio matth. i. ca. cõnumeratur. Ad huius domũ declinauerũt uespere duo exploratores quos iosue misit ad cõsiderandũ ciuitatẽ hiericho: ut supra dictũ est in gestis iosue. Hec erat meretrix: ad quã confidentius: quasi ad miscendũ secũ: exploratores ingredi potuerũt: domusq; eius iũcta erat muro & porte ciuitatis. Cũ aũt rex hiericho de missis exploratoribus audisset: & ꝙ ingressi essent domum raab cõperisset: misit ad eã: ut eos educeret. Que abscõdit eos in stipula lini quã siccabat supra muꝝ mẽtiens eos egressos dum clauderet porta. Dixitq; nuncius ut eos ꝑ uiã iordanis ꝑsequerent. Tũc ascẽdẽs ad exploratores: narrauit que dixerat nũciis regis petens ab eis: ut quãdo deus traderet eis hiericho capiẽdam conseruarent eam. Quod exploratores mulieri ꝓmiserunt cũ iuramento. Tunc dimisit eos mulier de fenestra per muꝝ cũ fune coccineo. Deditq; eis signũ funẽ ipsum in fenestra ligatũ: ut cũ caperet ciuitas: ex signo populus cognosceret domũ illam esse seruãdam. Et dimissi nuncii ad iosue redierũt: & ei: que gesta fuerant: narrauerũt. Iosue uero & maiores populi ꝓmissionẽ exploratoꝝ ratam habuerũt: unde & capta hiericho atq; delata: sola domus raab cũ omnibus suis ĩtrom issis cõseruata est. Quã processu tẽporis salmon princeps tribus iude duxit in uxorem: ex qua genuit booz: & ex qua dei filius secundum carnem est propagatus. Et hec in coloniam iudeorum transiens laudabili fine quieuit.

¶ De scõ Othoniele iudice. Cap. IIII.

Othoniel iudex filius cenes fratris caleph supradicti de tribu iuda: primus post iosue in israel iudicauit. Nã cum iosue mortuo surrexissent alii in filiis israel: qui non uiderãt uirtutes domini: quas fecerat in diebus moysi & iosue: fecerunt malum in cõspectu domini: & seruierunt baal: & astaroth: & diis terre: contraxeruntq; cõiugia cum alienigenis. Quã ob rem indignata diuinitas non deleuit gẽtes de medio eorũ: ut essent eis in aculeum & laborem. Tradiditq; eos deus in manus chusan rasathaim regis mesopotamie & syrie: seruieruntq; ei .viii. annis: & clamauerũt ad dominum: qui suscitauit eis liberatorem othonielem: & fuit dominus cum eo: & pugnauit aduersus chusan rasathaim: & oppressit eum: & liberauit populũ. Quieuitq; terra per annos .xxxx. quibus othoniel iudicauit populum. Et mortuus est othoniel in pace.

¶ De scõ Haioth iudice. Cap. V.

Haioth filius gerra filii gemini de tribu effraim secundũ guilelmum: secundum uero comestorem de tribu beniamin: secundus iudex post iosue in israel iudicauit: mortuo enĩ othoniele eglon rex moab adiunctis sibi filiis amon & amalech: transiens iordanẽ ꝑcussit filios israel: & posuit idola sua in galgalis: ubi solebat eẽ tabernaculũ: fecitq; sibi domũ in urbe palmaꝝ. i. hiericho: & seruierunt ei filii israel .xviii. annis: & clamauerũt ad dominũ: q suscitauit eis haioth: qui utraq; manu pro dextera utebat. Miseruntq; filii israel munera eglo regi ꝑ manũ haioth: qui fecit sibi gladiũ ancipitem lõgitudinis palme unius manus: & accinctus est eo in femore subter chlamydem. Erat aũt eglon crassus nimis. Cũq; obtulisset ei munera & discessisset ab eo cum sociis: reuersus iterum solus ait ad regem: ꝙ uerbum haberet ei secreto explicandum. Egressisq; omnibus qui cum rege erant extendit haioth ma-

num sinistram: & tulit sicā de dextero femore: & in
fixit in uentrē eius: nec eduxit eam: sed dimisit in cor/
pore. Clausisq; hostiis p posticum egressus fugit. Ser/
ui uero regis post longā morā intrantes fuenerūt re/
gem mortuū iacentē. Venitq; haioth in sarath: & iso/
nuit buccina in mōte effraim: & cōgregatus israel: de
scēderūt cū eo ad iordanē: & uolentes transire moabi
tas pcusserūt ex eis decē milia: & humiliatus est mo/
ab sub manu israel. Et quieuit terra .lxxx. annis: qbus
haioth iudicauit: qui & in pace mortuus est senex: &
post hec de philisteis uolentibus intrare israel: quidā
sangar occidit ex eis sexcentos uomere uno: nec tamē
inter iudices cōputat: quia eodē anno uitā finiuit.

℄ De sancta Delbora pphetissa. Cap. VI.

Delbora pphetissa de tribu effraim & uir
eius barach siue laphidoth de neptali ter/
tii post iosue in israel iudicauerūt. Cū eni
post mortē haioth filii israel fecissent ma/
lū in cōspectu domini: tradidit eos dominus in mānus
iabin regis chanaā: qui regnabat in aser: & habuit quē
dā sisaram ducē exercitus sui: Ipse āt habitabat in ase/
roth gentiū: qui oppressit filios israel p annos uiginti
& clamauarūt ad dominū. Erat aūt delbora pphetis/
sa: que habitabat in mōte effraim sub palma: & ascen
debāt ad eā filii israel ad querēdū iudiciū. Que uisq; su
um aduocans ex precepto domini dixit ei: ut duceret
exercitum in mōte thabor cōtra sisarā ducē exercitus
iabin. Qui assumptis pugnatoribus decē milia de ne
pthalin & zabulon cū ipsa delbora iuit in mōtē tha/
bor. Sisara uero exercitū congregauit ad torrentē ci/
son. ccc. miliū armatoꝝ. Descēdenteq; barach de mō
te cum suis stante delbora in monte ad oratiōnē: per/
terruit dominus multitudinem sisare uento grādine
niue & pluuia: que cadebāt in facies eoꝝ: ita ut arcus
& fundibule futiles fierent: & plurimi de equis & cur
ribus excussi conterebant. Sicq; cōuerso in fugam ex/
ercitu sisare: ipse de curru exiliens fugit ad domū cu/
iusdā mulieris noīe iahel: que habitabat in ualle senā
iuxta cedes: que fugientem rogantemq; ut ipsum ce
laret suscepit: & petenti poculum dedit lac: ut grauī/
us obdormiret. Dormienti uero clauū pcussum mal
leo per utrūq; tempus īmisit: & in terram confixit: &
barach post paululum uenienti ostēdit. Barach uero
exercitum ducens usq; ad absor obuium sibi regem
iabin interfecit: & ciuitatem euertit. Et sic quieuit ter
ra hebreoꝝ per annos quadraginta: quibus iudicaue
rūt delbora cum uiro suo barach: qui & in pace sepul
ti quieuerunt in terra effraim.

℄ De scō Gedeone iudice. Cap. VII.

Gedeon iudex filius ioas de tribu manasse:
quartus post iosue filios israel iudicauit.
Cū enim israel in conspectu domini deli/
quisset: tradidit eos deus i manu madian
septem annis. Cumq; clamassent ad dominum. Ve/
nit angelus domini: & sedit super quercus: que erat
in effrai. Ager autem pertinebat ad ioas patrem ge/
deonis. Gedeon autem timens aduentum hostium:
excutiebat frumenta in torculari: ut haberet uiati/
cum ad fugam. Quem angelus salutauit: ipsumq; ex
parte dei misit: ut percuteret madian. Cumq; gede/
on hedum coxisset: posuit carnes & azymos panes
coram angelo: qui tetigit ea summitate uirge quam
tenebat: & ascendens ignis de petre omnia consum/
psit: & angelus euanuit. Timentiq; ualde gedeon do/
minus apparuit nocte: mādās ut aram baal quā pater
suus erexerat destrueret: & lucū qui erat circa eā succi
deret: & domino deo tauꝝ septem annoꝝ imolaret.
Gedeon uero timēs patrē & ciues nocte oīa cōpleuit
cū .x. ex seruis suis: ide dictus est hieroboal q̄si fortitu/
do baal: qa fortis cōtra eū fuit. Cūq; gedeon cōgregas/
set de tribus manasse aser zabulon & neptalim .xxxii.
milia uiroꝝ: petiit a domino signū uictorie in uellere
in aera posito: si nocte illa uellus compluereter: aera
sicca remanente: & factum est ita. Sequenti nocte peti
it signum in contrarium: ut aera roraretur: & uellus
siccum esset: quod factum est. Venit autem gedeon
cum suis ad fontem anad: & de mandato dei omnes
formidolosos licentiauit: & reuersi sunt de populo
.xxii. milia: & tantum decem milia remanserunt. Ad/
huc gedeon mādato dei populum duxit ad aquas: &
oēs lābentes aquā lingua & manu sicut canes assum/
psit tāq̄ magnanimos reliquos aquā ore sumētes uti
delitiosos dimisit: & inuenti sunt cū gedeone tantum
.ccc. uiri: in quibus dominus predixit se traditūꝝ ma
dian in manu gedeonis: ne forte multitudo sibi sub/
pere uictoriā ascriberet. qbus assumptis & cibariis p
numero & totidē tubis gedeon ad certamē pperauit.
℄ Eadē nocte gedeon cū solo puero descendens ad ca
stra madiā: audiuit duos uigiles secū loquētes: unūq;
narrātē q uidisset somniū: panē uidelicet hordeaceū
in castra madian descēdērē: & ea subuertentē. Alium
uero ipm somniū interpretantē: q panis hordei esset
gladius gedeonis: qui uilis inter filios israel repuraba
tur: in cuius manu deus castra madiā tradi dixisset. His
auditis gedeō animosior effectus tulit trecētos uiros:
& in dextris eoꝝ posuit tubas: & i sinistris lagenas ua
cuas: & in medio lagenarum lampades: & igressi per
gyrum in tres partes diuisi circa hostium castra in ui
gilia noctis medie fregerunt hydrias & lampades in
sinistris tenentes clangebat tubis: quibus omnibus so
nitus terribilis audiebatur. Quo subito excitati ho/
stes & turbati: nec se cognoscentes inuicem mutuis
uulneribus se cedebant: aliis in fugam conuersis usq;
bersith. Viri autem qui ex .x. milibus remanserant:
eos persequebantur. Effraim quoq; descendit in oc/
cursu fugientium: & occupauit iordanem & occidit
duos reges madian oreb in petra q̄dā: & zeb in torcu
lari: & portauit effraim capita regū ad gedeon. Tran/
siuitq; gedeon iordanē cū .ccc. uiris. Zebee autem &
salmana in ualle quiescebant: nihil aduersum suspicā/
tes .xv. tantū de suo exercitu cesis. Gedeon aūt repente

irruit sup eos:& turbato exercitu eoꝝ duos reges cõprehẽsos occidit Et reuersus est cum uictoria magna. Et cũ populus eũ uellet dominũ cõstituere noluit gedeon:sed soli deo gratiã attribuẽs dominũ sup israel dominatuꝝ eẽ dixit.Ipse aũt per.xl.annos populũ iudicauit:qbus terra quieuit.Et dormiuit gedeon in senectute bona cal.septẽbris.Et sepultus est i sepulchro pr̃is sui in effra.¶Post cuius mortẽ abimelech eius filius spurius occidit.lxx.filios legitimos gedeõis:& dolo atq; tyrãnide occupauit regnũ israel.Solusq; ex oĩbus iudicibus se regẽ nominari fecit: q & pugnãs aduersus urbẽ sichẽ oppressus a muliere q̃ fragmẽ mole de muro proiecit:pessima interiit morte: Ideo & nomen eius de catalogo iudicum sanctoꝝ deletum est: propter fratricidii & tyrannidis crimen.

¶De scõ Thola iudice. Cap. VIII.

Thola iudex filius fuha de tribu isachar:qntus post iosue filios israel:iudicauit annis.xxiii.Qui licet nihil notabile fecisse legat: inter sanctos tamẽ iudices cõnumerat: in cuius tẽpore populum hebreoꝝ pace fruitũ esse credendum est:eo q scriptura nullius belli mentionem facit.Et fuit mansio thola in oppido sani urbi & quiescens in pace sepultus est.

¶De scõ Iahir iudice. Cap. IX.

Iahir galaadithes de tribu manasse iudex sextus post iosue iudicauit israel ãnis.xxii. hic habuit.xxx.filios:quos fecit principes.xxx.ciuitatũ:quas noĩe suo uocauit haiothiahir.i.oppida iahir.In cuius ẽt tpe terra israel pace gaudebat:nec legunt hebrei ab aliqua natione psecutionẽ ptulisse.Ex quo ẽt scitas iudicis argui põt: qui feliciter populũ gubernãs ad scelera cõsueta ruere nõ permittebat:qui & in pace sepultus est.

¶De scõ Iepthe iudice. Cap. X.

Iepthe galaadithes iudex septimus post iosue iudicauit israel.Cũ enim filii israel post mortẽ iahir seruissent diis gentiũ tradidit eos dominus in mãus philistiim & amũ: & afflicti sunt uehementer.xviii.annis. Qui clamauerũt ad dominũ & proiecerũt idola de finibus suis: & doluit dominus sup miseriã eoꝝ:fuit eo tẽpore iepthe galaadithes uir fortissimus pugnator:sed filius meretricis.Hic habuit uxorẽ de galaad de qua suscepit filios:q adulti patrẽ suũ tanq̃ spuriũ eiecerũt. Et abiit in terrã thob.Et cõgregauit inopes & latrocinãtes:& factus est eoꝝ princeps.Tũc oppressi maiores natu israel descẽderũt ad eũ:& ipm in principẽ elegerũt:ut pugnaret pro eis cõtra amonitas.Et ascẽdẽs cũ eis ĩ masphat factus est iudex in populo.Missisq; nũciis ad regẽ amõ:ut exiret de terra sua:illoq; exire nolẽte: egressus est iepthe ad pugnã cũ exercitu suo: uouitq; domino:ut si uictor rediret:quicũq; prior de domo sua sibi occurreret eũ in holocaustũ domino offerret.Et pcussit iepthe amõitas plaga magna:& humiliauit eos reuertenti aũt in masphat:occurrit ei unigenita filia cũ tympanis & choris.Qua uisa tristatus est ad mortẽ:eo q ex uoto ipsam domino necesse hẽret.Filia uero in nullo doluit:pter uictoriã pr̃is:sed tãtũ duoꝝ mẽsium inducias petiit:ut plãgeret uirginitatẽ suam cum sodalibus suis.& expletis duobus mensibus rediit:& pater qd uouerat ipleuit.Fuit tamen & stultus in uouendo & impius in soluẽdo: quia obtulit holocaustũ nec legitimum nec deochaꝝ.Potuit tamẽ ante uotũ esse bonus:quia irruit spiritus domini super eũ & etiã post uotũ:quia & apostolus ponit eũ in catalogo sanctoꝝ in epistola ad hebre.Quidã aũt eum excusantes dicunt illũ familiari consilio spiritussancti hoc fecisse:sicut & sampson qui semetipsum occidit.Iudicauit aũt iepthe israel.vi.ãnis:& qeuit in pace:& sepultus est in ciuitate sua sebeth:que est in galaad . Hic ab etate moysi usq; ad seipm ait supputari annos trecentos exclusis annis.xviii.afflictiõis qui precesserant.

¶De scõ Abesan iudice. Cap. XI.

Abesan uel esebon bethleemita de tribu iuda iudex.viii.post iosue iudicauit israel.vii annis.Qui & populũ domini in pace rexisse credit:quia nec eius tẽpore alicuius belli in scriptura mentio habet.Qui & quieuit in pace & sepultus est in bethleem ciuitate sua.

¶De scõ Hailon iudice. Cap. XII.

Hailon zabulonites iudex nonus post iosue iudicauit filios israel.x.annis. Qui & pacẽ omni sue uite tẽpore habuisse putãdus est quia neq; q cũ ulla natione discordiã habuerit expressum reperit.Et hic quiescens in pace in ciuitate sua.Sepultus est cum patribus suis.

¶De scõ Abdon iudice. Cap. XIII.

Abdõ iudex de ciuitate thecue:que ẽ in tribu effraim decimus post iosue iudicauit ĩ israel.viii.annis.Sub quo etiã terra hebreorum in pace quieuit:eo q sub his prefatis tribus iudicibus israel a domino nõ recessit. Et hic in pace dormiẽs in sepulchro paterno sepultus est in oppido thecue ex quo fuerat oriundus.

¶De scõ Sampsone iudice. Cap. XIIII.

Sampson iudex de tribu dan undecimus post iosue iudicauit israel.Cũ.n.filii israel corã deo peccassent tradidit eos in manus philistinoꝝ.xl.annis : a qua seruitute hoc modo liberati sunt. Vir quidã de stirpe dan nomine manue:habebat uxorẽ pulchrã sed sterilem. Cui sepe oranti angelus in agro apparuit: & nasciturum ex ea filiũ nũciauit.Mandãs ne qd ultra comederet aut biberet nisi iuxta legẽ nazareoꝝ:nã & pueꝝ nazareũ futuꝝ pdixit:q & israel liberaret.Et cũ hec oĩa uiro nũciasset:& ille uti zelotypia ductus angelum aliquem iuuenem suspicatus esset: orantibus ambobus angelus iterum apparuit:& predicta que dixerat coniugi manue replicauit.Attulitq; manue hedum & panes angelo ut comederet : & iussu angeli hec domino in sacrificium obtulit : & angelus ascendens in flamma

dispuit. Natū aut filiū uocauerūt sampson. i. robustū: creuitq; puer cito: ut iā futurus ꝓpheta ꝑnosceret̃: cepitq; spūs domini eē in illo in castris dan. i. in exercitu tribus suo. ¶ Cū aūt adoleuisset sampson: descēdit in thānata: ut uideret solēnitatē q̄ ibi fiebat: & uisam uirginē philistinoꝝ cōcupiuit: quā tamē dudū parentibus renitētibus accepit uxorē. Nolebāt. n. parentes ꝙ filiā alienigene in cōiugū sumeret: nesciētes ꝙ res fieret a domino. Cūq; descēderēt cū eo apparuit catulus leōis in uineis oppidi: quē sampson in spū domini nihil in manibus habēs dilacerauit q̄si hedū: nec hoc parētibus indicauit: Despōsataq; uxore cū descēderet: ut acciperet eā: uidit cadauer leonis: in cuius ore mellificauerāt apes: de quo melle sampson comedit: & dedit parētibus ac uxori. Timētes aūt philistei robur sampsonis: dederūt ei in nuptiis. xxx. iuuenes robustos sermōe qdē socios ope uero custodes: ne qd forte cōmitteret crescēte ciboꝝ satietate. Proposuit aūt sampson sociis ꝓblema: qd̄ si infra. vii. dies soluerent: daret eis. xxx. uestes: sin aūt e cōtra ipsi sampsoni ad totidem uestes tenerent̃. Fuit aūt hoc ꝓblema. De comedēte exiuit cibus: & de forti egressa est dulcedo. Qui cū ꝓblema nescirēt soluere: ad eoꝝ īstātiā spōsa sampsonis ei blādita: didicit ab eo puer bii expositionē: quā & sociis indicauit: qui in die. vii. sampsoni ꝓblema soluerūt: de leone & melle in ore eius inuēto. Sāpson ergo descendēs ascalonē: ꝑcussit ibi. xxx. uiros: & uestes eoꝝ ablatas dedit ꝓnubis suis. Et iratus sampson ex hoc cōtra uxorē: uenit ad domū suā: q̄ nupsit uni de ꝓnubis suis. ¶ Post dies aliquot rediēs sampson in thānata: īuenit cōiugē alteri uiro nuptā: & īdignatus est ualde: cui cū pater sororē illius pulchriorem loco ipius tradere uellet: noluit sampson: sed ꝓtestatus est cōtra populū philistioꝝ: ut faceret eis mala: & cepit trecētas uulpes & uinxit caudas caudis: & faces ligauit in medio: quas igne succēdēs misit in segetes philistinoꝝ: oēsq; igne cōsumpsit: ita etiā ut uineas & oliueta īcēderēt. Quod philestei audiētes opus fuisse sampsonis: uxorē eius & pentes cōbusserūt tanq̄ huius mali auctores. Percussitq; iteꝝ sampson philisteos plaga magna: qui ascenderūt ad terrā iuda: ut capent eum. Ascendētesq; uiri iuda ad sampsonē redarguebāt eū: quia ipsius occasione philistei cōtra eos ascenderēt: ut bellarēt aduersum populū. Sampson aūt prius recepto sacr̄o ab eis ne se occiderent: ꝑmisit se ligari spū dei tactus a uiris iuda: & duci ad philisteos: ut sic in eos grauius ultionē expeteret. Qui cū traheret̃ irruit spūs domini in eū: & dissoluta sunt eius uicula q̄si stupa ad ignē: Tollēsq; mādibulā asini iacentem in terra interfecit ea mille uiros aliis in fugā cōuersis: & cū pre labore siti deficeret clamauit ad dominū: & aperuit dominus molarē dentē maxille: & egresse sunt aque: qbus haustis sampson refectus est: uocatūq; est nomen loci fons inuocantis de maxilla. ¶ Post hec sampson iuit ad gazam ciuitatē philistinoꝝ & ingressus est ad mulierem meretrice: quo cognito philistei posuerūt custodes ad portā ciuitatis: ut eum mane cōprehenderēt. Sampson uero nocte media cōsurgens tulit ambas ferreas fores cū postibus & seris: & in humeris portauit usq; ad uerticē montis. ¶ Deinde amauit dalidam in monte soreth: quā satrape philistinoꝝ induxerunt ꝑcio ꝓmisso: ut disceret a sampsone: in quo uires eius consisterēt: qui ei illudēs dixit: ꝙ si. vii. neruiceis funibus humētibus ligatus esset: infirmus ut alii homines fieret. Cūq; dalida ipsum dormientē ligasset philisteis apud se latentibus: excitatus ille rupit uicula quasi stupea. Idipsum secundo factū est de. vii. nouis funibus. Cum aūt tertio. vii. crines capitis eius circūligatos licio clauo terre affixisset: excitatus sampson extraxit clauum cū crinibus & licio. Cum aūt instaret ei dalida: & ad mortem deficere uideret̃: ut ei ueritatē panderet. Sampson cōfessus est se nazareū esse ab infantia domino cōsecratum: ꝙ si caput eius rasum foret fortitudo ab eo discederet. Tunc dalida uocatis philisteis sampsonem sup genua sua dormientē ꝑ tōsorem radi fecit: & recessit statim uirtus eius ab eo. Quem tenētes philistei eruerunt oculos eius: & apud gazam uinctū: in carcere ad derisum molere fecerunt. Coegeruntq; eum iacere cū mulieribus robustis: ut dicunt hebrei: ut ex eo robustam ꝓlem susciperent. ¶ Procedente tempore cū capilli eius renasci cepissent: & philistei in tēplo dagon solēne conuiuium in die festo eorum celebrarent: adductus est sampson: ut ante eos luderet: & ipsi ei illuderent: qui stans inter duas colūnas: quibus domus īnitebatur: apprehendit utrāq; manibus & super omnes: & ipse mortuus est: & multo plures occidit moriens q̄ uiuus occiderat: nam preter conuiuantes quasi tria milia utriusq; sexus cōuenerāt: qui detecto spectabāt: qui sepultus est in sepulchro patrum suoꝝ inter saraa & eschol. Et iudicauit israel. xx. annis. Nō aūt aliter excusat̃: ut ait augustinus: ꝙ seipsum cū hostibus ruina domus oppressit: nisi qa spūs hoc latenter iusserat: qui per illū miracula faciebat. Habuit enim fortitudinē non de natura sꝫ de gratia.

¶ De sancta Ruth uidua. Cap. XV.

RVth uidua de regione moab in diebus iudicū claruit. Quā sanctā fuisse probat nō solū iosephus q hoc testat̃: sed etiā qa liber eius spālis historie inter sacre pagine uolumina cōnumerat̃. Elimelech enim de bethleem effrateus cū noemi uxore sua: & maalon & chelion liberis suis cū facta esset fames in terra israel: abiit in regionem moabitidem: ut pascerent̃ ibi. Quo mortuo filii eius duxerunt uxores de moab: orpham & ruth. Et mortui sunt ambo sine prole. Noemi uero uidua & filiis orbata cū redire uellet in terrā suam facta fertilitate comitabant̃ eam nurus sue. Quas cū licentiasset orpha quidē reuersa remāsit. Ruth uero oīno cū socru abire uoluit. Et uenerūt in bethleē q̄ prius effrata dicebat̃: tp̄e quo primū hordea metebant̃. Erat āt ibi uir potēs & diues noīe booz cōsanguīeus elimelech. Intrauitq; ruth agrū booz de mādato socrus & colligebat spicas post metētes. Booz uero agrū īgressus cū audisset q̄ esset puella cōpatiens ei mandauit ne ad alterius agrū accederet: sed & hora uescēdi cū messoribus suis comederet. Precepitq; metētibus ut de īdustria spicas dimitterēt q̄s illa sine rubore colligere posset. Reuersaq; sero ad socrū & portans hordeū qd̄ collegerat ei oīa nūciauit. Cui socrus dixit: ꝙ booz ꝓpinquus eius erat. Idip̄m fecit ruth diebus sequētibus usq; ad aree uētilationē. ¶ Cū aūt ī uētilādo areā booz iuxta morē patriū cōuiuiū faceret seruis & messoribus suis. Ruth de socrus cōsilio lota & cultis uestibus īduta ascendit cum aliis in areā latenter. Et cū sero booz obdormis-

set,piecit se ad pedes eius q media nocte excitatus ex-citatus expauit uidés puellá & q̃siuit q̃ eét. Que respõdit se esse ruth relicta ,ppinqui sui:q̃ ideo uenerat: ut eá liberis carenté in cõiugé sumeret prout ex lege tenebat cú ipse booz uxore careret:booz uero respõdit aliú esse magis ,ppinquũ q primo de cõiugio requiri deberet. Quod si renueret ipse postmodũ eá libéter acciperet. Et cú diluculo surrexisset:ipleuit palliú ruth hordeo:eáq3 segete onustá remisit ad socrũ. Mane uero booz cõgregatis senioribus ciuitatis iterrogauit ppinquioré illú elimelech an agrũ uenalé ,ppinqui sui emere uellet & relictá eius accipere cui nunq̃ ,ppiqori pdicta secundú legé debebat:an sibi minus ,ppinquo ius suũ cedere. Qui ei libéter cedere uelle dixit. Sicq3 booz diuino nutu ruth cepit uxorem. Ex qua genuit obed:qui fuit pater isai patris dauid. Ruth aũt sancta & pudica sanctitateq3 famosa apud bethleem in pace quieuit. Hec omnia ex libris iudicum ruth:& ex chronicis iosephi & hieronymi:petriq3 comestoris:nec nõ ex chronicis guilelmi.

ℭ De sancta Anna ,pphetissa. Cap. XVI.

Anna ,pphetissa filia phanuel de tribu aser: cuius sanctitaté euágelicus ,pdit sermo luc. ii. tpe quo xp̃s fuit ad téplú psentatus ibidé se repperit & eadé hora supueniés multa de illo ,pphetauit:oibus q expectabát redéptioné israel. Hec enim uixerat cũ uiro suo annis. vii. a uirginitate sua. Et permásit in uiduitate usq3 ad annos. lxxxiiii. etatis sue:que nunq̃ de téplo discessit:sed in oróne die noctuq3 pmásit & in bona senectute in pace q̃euit. Sepulta iuxta téplú domini in hierusalé. cal. septébris.

ℭ De scõ Prisco discipulo. Cap. XVII.

Priscus discipulus fuit unus ex antiquis discipulis xp̃i:licet iter noia. lxxii. discipulorũ:q a dorotheo abbate cõscripti sunt nõ reperiat. Hic enim ille paterfamilias fuisse asserit in cuius domo xp̃s pascha sibi pari fecit: & in eius cenaculo cũ discipulis discubuit:& eo4 pedes lauit:ut damaus. Hic post ascensioné domini ueniens romá cũ apostolo petro in ptibus cápanie euangeliũ predicauit. Qui & apud capuá uia aquaria depositus est. calen. septembris:ut dicit ado.

ℭ De scõ Egidio abbate. Cap. XVIII.

Egidius abbas apud arelatẽi. oppidũ ,puincie floruit tpe caroli iperatoris. Hic atheniẽi natione, regia stirpe ,pgenitus: patre theodoro mr̃e pelagia sacrisq3 litteris eruditus est a puerilibus annis. Qui dũ quadá die ad ecclesiá pgeret:egro cuidá in platea iacẽti & elemosyná petẽti tunicá suá tribuit:qua idutus mox sanitaté recepit. Parẽtibus uero suis defũctis patrimõii sui xp̃m fecit heredé. ℭ Die quodá dũ ab ecclesia rediret obuium habuit uiq3 a serpẽte pcussum:sed oratiõe fusa ab eo ,ptinus uirus fugauit. ℭ Demoniacũ quẽdá die dominico in ecclesia cõsistẽté:& cũctos clamoribus conturbanté. Egidius orás ab imundo spũ cõtinuo liberauit. Cũ aũt p totam greciá ipsius fama cresceret:ipse humani fauoris uitás piculũ clam littus maris petijt: ut ad partes alias se trásferret. Aspiciésq3 nautas maris tẽpestate piclitantes facta oróne tẽpestantem sedauit. Applicátes quoq3 naute grás eius meritis egerũt:& q eum secũ gratis ueherẽt pmiserunt. Et cũ ad quádá isulá post dies q̃ttuor appulissent:uiq3 dei ibidé cellula reptũ egidius adiit: & cũ ipso in dei laudibus triduo mansit:deinde uale dicẽs cũ nautis abscessit. Cũ ergo a relatum uenisset:& biennio cũ sancto cesareo eiusdẽ urbis epo mansisset:& ibidẽ quẽdá qui p trienniũ febricitauerat a febribus liberasset:eremũ cupiens clam discessit:& rhodano transito secus ripam guardonis apud ueredemiũ eremitá sanctissimũ dudũ fuit: ubi sterilitaté terre suis meritis fugauit:& infirmũ quendam ei delatũ ueredemio absente sanauit. ℭ Deinde famam humaná fugiẽs relicto ueredemio iteriorem eremũ penetrauit:ubi uidelicet rhodanus in mare defluit:qui locus septimania uocat:ubi antrũ spinis obsitum & fontem inueniens ceruá sibi diuinitus pparatam nutricem habuit:que certis horis lactis ei alimoniam triennio prebuit. Cum aũt ibidem regis famuli uenarent:ceteris feris cõptemptis ceruam cũ canibus insequunt:a quibus dudũ fugam ad pedes sui confugit alumni. Ille uero admirans cur preter solitum sic mugiret:exiens & uenatores audiens dominum pro cerua exorauit. Canes aũt intra iactum lapidis appropinquare minime audentes:cũ nimio latratu ad uenatores redibant. Nocte superueniente domum reuersi sunt:& sequenti die retrocedentes casso labore iterũ redierunt. Quod rex audiens cũ multitudine uenatorum assumpto epo ad locũ accessit. Sed cum canes ut prius accedere non auderent. locũ ueprium densitate inaccessibilem in gyrum circũdiderunt:Vnus aũt incaute sagittam dirigẽs:ut ceruam emitteret. Viro dei oranti pro cerua graue uulnus iflixit. Milites aũt semitam ferro aperientes ad speluncá ueniũt: & senem uenerandũ in habitu monachali cõspiciunt: ceruam quoq3 ad eius pedes ,pcũbentem reperiunt. Ad quem soli rex & eṗs pedes adeunt:& quis esset interrogantes:omnem uitá suam eo narrante comperiunt. Qui dum pro uulnere ei illato ueniam postulassent:& medicos pro ipso sanando promisissent: ac munera obtulissent:ipse nec medicinam adhiberi uoluit: nec ad munera eorum respexit:quin potius dominũ orauit: ut q̃diu uiueret:ipsum uulnus perpetuo sustineret. ℭ Sed cũ rex ipsum frequenter uisitaret:& pabulũ salutis ab eo reciperet:imensas ei diuitias obtulit: quas sanctus recipe recusauit:ut tamẽ de ipsis monasteriũ fabricaret admonuit. Quod quidẽ rex per oia pfecit: ipsiusq3 cenobii egidius licet diu renitens tandẽ multa regis instantia regiminis curam suscepit. Et processu temporis ad sacerdotii dignitatem peruenit.

¶ Huius famam rex carolus audiés:ut ad se ueniret: precibus multis obtinuit. Qui ueniens aureliaī in basilica sancte crucis energuminum liberauit: deinde ueniens ad regé ipsum rex reuerenter excepit: & iter cetera salutis colloquia rex ipm rogauit: ut pro se ad dominú oraret eo ꝙ peccatum quoddá enorme cōmisisset: quod nulli unꝗ nec ipsi sancto cōfiteri auderet. Sequéti ergo dominica egidius celebrás pro rege orauit & cōtinuo angelus eidé apparuit: qui schedulá in altare deposuit: in q̄ scriptú erat regis peccatú: & si de eo peniteret egidii ꝓcibus iá dimissum. Addebat̄ quoꝗ ibidé: ꝙ siqs pro aliquo peccato egidiú inuocaret: si tamé ab eo desisteret sibi dimissum nō dubitaret. Oblata igit̄ regi schedula: ille de peccato suo ueniá húiliter postulauit. Egidius aút cú honore rediés apud reuernésem urbé filiú pricipis a mortuis suscitauit. ¶ Post aliquod tépus prenúciás monasteriú suú ab hostibus euertendú romá adiit: & multa priuilegia ecclesie sue impetrauit: duoꝗ hostia cuꝑssina in quibus imagies apostoloꝝ sculpte erant a papa ei donata in tyberim dimisit: & diuino regimini cōmendauit. Cúꝗ ad monasteriú rediret cuidá cōtracto apud cebironem gressum restituit. Reuersusꝗ ad locú ꝑdicta hostia in portu inuenit: que in ecclesia sua ad ornatum & sedis romane monimentum erexit. ¶ Obitú quoꝗ suú ei diuinitus reuelatú ꝑdixit. Et post laudabilé uitá in domino feliciter obdormiuit calé. septébris: ubi choros angeloꝝ eius aīam ad celos ferétiú cōcinétes plurimi audisse testati sunt: claruit circa ános domini. ccccccc.

¶ De scīs. xii. fratribus martyribus. Cap. XIX.

DVodecim fratres martyres gloriosi ꝑ xp̄o passi sunt. Quoꝝ tamé nomina originem passionisꝗ uel locū uel modú minime ualui repire: nisi hoc solum quod in adonis martylogio scriptú est: ꝙ uidelicet post cesionem & īcarceratioié ultimo in diuersis ptibus capite cesi sunt cal. septébris: quos & romana ecclesia in suis calendariis cōscripsit: & de eis specialiter festum facit.

¶ De scō Lupo epō senonēn. Cap. XX.

LVpus archieps senonēn claruit tépore clotharii regis francoꝝ: qui apud aureliaī ex regali genere ortus: dú uirtutibus polleret archiepiscopus senonis electus est. Dú autem omnia sua pauperibus erogaret: & die quadam plurimos ad conuiuium inuitasset: cum uinú ad medium pro recumbentibus nō haberet orauit ad dominum & statim nuncius affuit: qui ceti uini modios adesse pre foribus núciauit: quod unde aut aquo delatú esset minime sciri potuit. ¶ Cum plures ei detraherét: ꝙ filiam predecessoris sui uirginem dedicatá īmoderate amaret: coram detrahétibus ipsam deosculatus est: dicens nihil nocere boni uerba aliena: quem ꝓpria nō maculat conscientia. Nam quia ipsam deú amare ardenter nouerat: eam mente purissima diligebat. Cú rex francorum clotharius burgundiam intrás sceneschalcum suum cōtra senones direxisset & ciuitatem obsideret: lupus ecclesiam sancti stephani intrans cápanam pulsari fecit: cuius sonitu tanto terrore hostes concussi sunt: ut nisi fugissent se in carcere putassent. Tandem obtento regno cú rex alium sceneschalcum misisset: & lupus ei sicut alii epi fecerant nō occurrisset: sumpta occasione illa episcopum adeo apud regé diffamauit: ꝙ rex ipsum ad exilium destinauit: ubi doctrina & miraculis claruit. Interea senonici quendam episcopum: qui locú lupi inuaserat: occidentes a rege impetrarunt ut lupus de exilio reuerteret̄. Quem rex uidens exilio tabefactum: ita repéte diuinitus est mutatus: ut coram illo ꝓstratus ueniam peteret: & multis muneribus eius ecclesiam dotaret. ¶ Dum autem remeás parisius uenisset: multa carceratorum turba solutis uinculis apertisꝗ hostiis eidé obuiauit: & de ipsoꝝ liberatione eius meritis facta gratias egit. ¶ Celebranti ei die quodam dominico lapsa est celitus gémma in calice sancto: quá rex in suas reliquias collocauit. ¶ Rex clotharius campaná sancti stephani senoī. audiens esse mire dulcedinis iussit sibi parisius deferri. Sed mox ut de urbe senonica delata est sonus ille dulcedinem amisit. Quod rex audiens eam senonicis reportari iussit: & . vii. ab urbe miliario sonitum recuperauit. ¶ Cum nocte quadam oraret indistinctu diabolico ualde sitiés sibi aquam deferri fecit. Sed aduertens dolos inimici puluinar super os uasis posuit: & diabolum ītus clausit: qui tota nocte ululauit: factoꝗ mane confusus & dimissus abscessit. Alia nocte dum ecclesias more suo circuiret īuenit clericos quosdam rixátes: eo ꝙ cum mulieribus fornicari uolebát. Qui ingressus ecclesiam pro eis orauit: & mox ab eis omnis tentatio discessit. Qui coram eo prostrari ueniam postularunt. Tandem multis clarus uirtutibus in pace quieuit calendis septembris. Circa annos domini. cccccccx. tempore heraclii imperatoris.

¶ De scō Viuardo epō. Cap. XXI.

VIuardus rhemēn. archiepiscopus claruit tempore clodouei regis: ut ait sigibertus. Quo etiá tempore claruerunt reolus eius successor: & bercarius martyr primus abbas ancylarēn: & sancta berta martyr & abbatissa in partibus galliarum. Huius nempe uiuardi discipulus fuit dictus bercarius abbas & multo tempore comes. Cú autem aliquando secum pergeret apud uillam que dicitur altimilare dum uiuandus graui somno premeretur sub sago dormiuit: uiditꝗ de celo columbam fagi ramis insidere: & deinde descendere: & aream uacuá in qua dormiebat: ter uolá do circuire. Indeꝗ celos repetere: que omnia bercarius uigilans corporaliter aspexit. Excitatus autem episcopus & cum bercario de uisione mutua collocatione habita intellexit a deo sibi mandatum in ipso cenobium edificandum. Quod & uiuardus episcopus deuotius adimplere curauit. In quo quidem loco cōgregationem monachorum disposuit: & bercarium eidem abbaté prefecit. Et postꝗ cuncta diligenter implesset: in christo feliciter obdormiuit calen. septembris.

¶ De scō Bercario abbate. Cap. XXII.

BErcarius abbas & martyr claruir in galliis tempore dicti clodeuei regis francorú. Qui sub prefato sancto uiuardo rhemoꝝ pontifice moribus & sapientia ībutus luxouiense monasterium petés sub abbate custasio monasticam uitam duxit. Dum die quadam in cellario uinum ex uegete in cereali hauriret: uocatus ab abbate obedientia solicitus & incautus uinum: quod fundebatur: reliquit uegete nō clausa. Quod dum cerealem implesset superficiem eius pertransiens: in modú

columne constipatum in gyrum uas coronari cepit: nec aliquid de uino in terram defluxit: donec reuerso bercario q̄ti esset meriti apud deū omnibus innotuit. Post aliquod tempus de abbatis licentia rediit ad sanctum uiuardum: a quo in monasterio predicto ob eo dem edificato in loco qui dicitur altimilare: abbas p̄fectus est sacre congregationi monachoꝝ. Et dum filios suos sibi cōmissos more bōi patris & pastoris diligenter curaret: exigente culpa quendam daguinum monachum uerbere discipline correxit. Qui moleste hoc ferens instigante diabolo nocte abbatem dormientem letali uulnere percussit: & ut ferrū occultaret ī piscinam demersit: quod dei iudicio super aquā enatauit. Mox autem frater ille attonitus & amens ad ecclesiā currens signum pulsabat. Fratres autem hora insolita excitati admirantes abbatem percussum adhuc spirantem inuenerunt: & ferrum enatās conspexerūt. Daguinum quoq̧ quasi insanum in ecclesiam repertum uti reum homicidii cōprehensum ad bercarium iudicandum adduxerunt. Cui ille q̄tum in se erat omnem dimittens iniuriam deum per penitentiam consuluit esse placandum & in christo martyr expirauit. Sepultus in monasterio suo. Ex cuius tumulo oleum diu manans languentibus medelam prestare consueuit. Passus est autem calendis septembris.

¶ De scō Agilo abbate. Cap. XXIII.

Agilus abbas tēpore clodouei regis francorum claruit. Hic agnoaldi nobilis cōsiliarii regis sigiberti filius bone indolis adhuc puer sancti colūbani abbatis benedictione pcepta sancto eustasio religioso uiro cū aliis pluribus clericis oībus postmodū futuris epīs a parentibus traditus est sacris lrīs imbuēdus: factusq̧ monachus sub sancti colūbani abbatis disciplina fuit conuersatione mirabilis. Dū aūt columbanus brunichildi regine sicut & aliis mulieribus aditū monasterii p̄hiberet: & ob hoc ad instantiam rege a theodorico rege de monasterio expulsus esset: eustasio eidē monasterio substituto: missus est agilus ad regem reconciliandū. Et cū longe iam a monasterio abisset: & nepos quidā uadaloni ducis: p̄cognito quare iret: cū satellitibus suis eū aggressus fuisset: ipsumq̧ educto gladio percutere uellet: manus eius repēte arida facta est. Cui ueniā postulanti sanctus manū suā restituit: in quo audito miraculo rex placatus columbanū ad abbatiā suam restituit. ¶ Processu uero tēporis missus est agilus cū sancto eustasio a lothario rege ad uicinas gētes adhuc gētiles p̄dicandas: ubi multos ad xp̄m conuertit: & miraculis coruscauit. Nā in uia demoniacū liberauit. Sadbergā uirginē cecam illuminauit: ei quoq̧ eidē iterum fabricanti salutē subitā orationibus impetrauit. ¶ Cū igit̄ sanctus andoeus epūs super torrentē: quod dicit̄ resbacē: in p̄prio solo monasteriū de suis facultatibus cōstruxisset: eidem monasterio agilū abbatē prefecit: ut dictū est supra in legenda sancti andoeui. iiii. noū maii. Cuius uidelicet cenobii cōstruēdi locus eidē andoeuo diuinitus taliter ostensus est. Tribus enī noctibus super ipsum locū uidit nubem in modū crucis mirabiliter radiantem: & deīde tribus diebus subsequenter eundem locum in modum crucis repperit rore cōspersum: eo. sambitu quo monasteriū fuerat construendum. ¶ Dum aūt agilus abbas hospitalitati solicitus intenderet: die quadam media hyeme leprosum ante fores inuentum ad ignem calefaciendū adduxit: ipsum subito nusq̄ uidit. ¶ Alia uice ad metentes cum fratribus accessit: & tempestate subito ingruente signo crucis edito imbrem a se & messoribus compescuit: grādine per gyrum circa eos nimia decidēte. ¶ Annorum. lxxxxviii. existēs orauit: ut de hac uita solueretur: cui relatum est: q̧ post biennium uotum obtineret. Sicq̧ centenarius migrauit ad christū calen. septembris in cuius trāsitu ado monachus choros angeloꝝ psallentes audiuit. In eius etiam sepultura frater quidam febricitans & alius dolore dentium tortus tactu corporis liberantur.

¶ De scō Antonino martyre. Cap. XXIIII.

Antoninus martyr apud apamiam passus est: qui ex eodem oppido oriundus nobilis genere ab infantia christo seruiēs & uirgo permanens amore martyrii flagrās ex urbe sua discessit. Et dum christianos perquireret ad presbyteratus ordinem ascendit: & inde uerbum domini disseminando processit. Cum autem ex itinere fatigatus sit in nimia laboraret: oratione fusa uirga solum percussit: & statim fons uiuus scarurit ad eius refectionem: & deiceps ad egroꝝ salubritatē. Reuersus autem apamiam & gentiles impugnans: martyrium suum fidelibus predixit. Verum dum loca sacra cum quibusdam christianis uisitaret: & ab eis aliquantulum diuertisset: a paganis tentus & iuxta flumen ad radices montis apamie decurrens decollatus est. Corpus quoq̧ eius membratim discerptum & una cum capite in flumine demersum est. Sed diuino miraculo sanguis de corpore fluens in unum: congelatus & in unum a fidelibus collectus est. Aqua etiam fluminis a cursu desistens ad corpus colligēdum christianis in alueo uiam fecit. Sicq̧ corpus una cum sanguine leuatum atq̧ sepulrum est. Caput autem eius ab angelis de amne sublatum nauicule parue imponitur: & duobus angelis in similitudinem duarum aquilarum nauiculam contra fluminis cursum sine remo gubernātibus ipsam ad habitaculum festi principis deduxerunt: quem sanctus antoninus ad fidem christi cōuerterat. Quod festus per spiritum diuina reuelatione cognoscens ad nauem descendit: caputq̧ collegit: atque habitationem suam a loco illo remouēs in domo propria caput deuote recondidit: domumq̧ suā in ecclesiam commutauit. Passus est. iiii. noū septembris.

¶ ¶ De scō Mederico abbate. Cap. XXV.

Medericus abbas apud eduēsem ciuitatem claruit. Hic ex ipsius ciuitatis pago nobili genere ortus. Cum esset annorum. xiii. in uitis parentibus ad monasterium ipsius urbis fugit: & monachus effectus penitentie mirabili operam dedit. Nam in hebdomada uix solummodo cibum sumebat: & cilicio asperrimo carnem domabat. Successit abbati defuncto in regimine loci: multis miraculis pollens. Nam monachum quendam libidine diu grauiter tentatum: & fere ad desperationē adductum: tunicam suam induens excusso ab illo demone etiam corporaliter ululāte ad castitatem nimiam reuocauit. Alium etiam ante cōpletum officiū ecclesiā egredientem diuq̧ correptum: reliquiis panis sui cibauit: & repente ad emendationem reduxit. ¶ Veȝ

dum famam populi ad se confluentis effugeret in ua/
sta eremo se conclusit:sed de mádato epi ad monaste/
rii regimen inuitus rediit.Post modicú aút orationis
gratia perisius ueniens in cellula sancti petri duobus
annis.&.ix.mésibus se icludés discipulos conuocauit
& eisdé obitus sui die pnúciato in pace qeuit.iiii.noñ
septébris anno domini.cccccccccclxxxiiii.othõis ípera/
toris tertii áno prío:sepultus ibidé miraculis fulgés.

℄De scõ Cosma cõfessore. Cap. XXVI.

Osmas cõfessor natiõe grecus in ísula cre/
teñ eremiticá uitá duxit.Qui oíbus die/
bus uite sue ieiuniis & orationibus uacás
in quodá antro resedit.ubi & post laudabi
lem uitam in pace qeuit.iiii.noñ.septé. Cuius corpus
cú aliquo tépore in eodem specu sepultum quieuisset
ab icolis loci intra ciuitaté translatú est ut honorificé
tius coleret.Quod deo & sancto displicuisse euidenti
signo apparuit.Ná maxima aeris siccitate superuenié
te arefacta est terrà & fames ualida subsecuta:nec pri/
us illapsa de celo pluuia fertilitas abúdauit : dõec san/
ctú corpus ad loci sui abdita reductú é. ℄Post annos
uero fere.cccc.corpus ipm a uenetis nauigátibus inde
sublatú é:& uenetias tráslatú:atq; in mõasterio sancti
georgii maioris recõditú:ubi ad psens quiescit.

℄De scõ Elpidio epo. Cap. XXVII.

Lpidius lugduñ eps fuit:qui multa sancti
tate flagrauit & doctrina & miraculis co/
ruscauit.Qui & populú dei sibi commis/
sum felici cura gubernás apud prefatá ci/
uitatem.iiii.noñ septé.in pace quieuit.Sepultus in ec/
clesia sanctorũ.vii.machabeorũ in qua sancti iusti eius
predecessoris epi mébra tumulata requiescunt.

℄De scõ Elpidio abbate. Cap. XXVIII.

Lpidius abbas genere cappadox fuit. De
quo scribit heraclides q habitauit in specu
studio abstinentie cúctos uincens. Ná per
annos.xxv.quos ibi uixit dominico tantú
& iouis diebus cibum sumebat:aliis diebus nihil oío
gustabat:ac per totá nocté stando & orádo psallebat:
qué inumera multitudo fratrú sequebat. Dú autem
scorpio illum nocte quadá percussisset:ipse eo calcato
ne stádi quidé spatium in quo steterat:mutauit:in tá/
tum doloré cõtempsit.℄Sarmentú uitis aridú extra
tépus debitú ab eo plátatú adeo creuit:ut uitis magna
facta infra annú totá ecclesiam opiret. Hic per annos
.xxv.nunq̃ ad occidentem se uertit:nec solé declinan/
tem conspexit.Cuius exéplo discipulus eius sisinnius
cum apud eum.vii.annis fuisset in sepulchro se clau/
sit:in quo stans per trienniú semper orauit : nunq̃ die
uel nocte deambulans aut sedés aut iacens. ℄Elpidi/
us igit post annos predictos ad cappadociam regres/
sus & presbyter factus fratres & sorores in unum col/
legit:& cenobio constructo in pace quieuit. Cuius fe/
stum agitur.iiii.noñ septembris.

℄De scis Euphemia Dorothea Thecla & Erasma uir
ginibus & martyribus. Cap. XXIX.

Vphemia:dorothea:thecla:& erasma uir/
gines passe sunt in aquileia ciuitate tpe ne
ronis iperatoris sub seuasto preside. Fue/
rút enim duo fratres nobiles & ditissimi
eiusdem urbis.Quorũ maior nomine ualentius paga
nus genuit euphemiá & dorotheam. Alter uero mi/
nor nomine ualentianus xpianus genuit theclam &
erasmam:qui tam filias suas q̃ neptes sepius ad domú
suam uenientes ad fide christi secreto erudiebat:quas
sanctus hermacoras eps in ipsa domo cathetizauit.ua
lentius autem iussit fieri turrim excelsam super fluui
um natisum:ita ut flumen per medium turris flueret
per arcus reuolutos in qua turri filias suas propter ea
rum nimiam pulchritudinem collocaret : donec eas
maritis traderet:duasq; fenestras tantum in ipsa turri
fabricari precepit.Sed cum ad ciuitatem tergestinam
perrexisset.Euphemia & dorothea tertiá fenestrá ce/
teris ampliorem construi fecerunt:ut in ipsa ad ora/
tionem stare possent.℄Cum autem die quadam de/
scendissent ad fluuium ut ex more se lauarent super/
uenerunt & germane ipsarũ thecla & erasma.& oran/
tibus uirginibus ut aqua fluuii múdaretur quatenus
digne baptizarentur:natisus fluuius retraxit undulas
& stetit.Eadem hora superuenit ualentianus cú bea/
to hermacora:& uiso miraculo gratias deo egerunt.
Quas sanctus hermacoras cõtinuo baptizauit & deo
uirgines dedicauit:easq; ualentiano cõmendauit.Re/
uersus autem ualentius eodem die:& uidens tertiam
fenestram in turri constructam didicit a magistris q
ad mandatum filiarum suarum eam fabricassent.Et
interrogauit filias suas cur tertiam fenestram fieri ius
sissent . Que dixerunt:ut maius lumen ubi fulgeret:
nolentes ei indicare:q causa orationis eam cõstrui or
dinasset.℄Post aliquod uero tempus cum ualentius
filias suas uellet uiris tradere:eo q a plurimis nobili/
bus in coniugium peterentur . Responderunt uirgi/
nes se christum sponsum immortalé habere cui uir/
ginitatem suam perpetuo didicassent.Quod audiens
ualentius iratus arrepto gladio eas interficere uoluit.
Ille uero ad domum ualentiani patrui fugerút.Quas
ualentianus una cum filiabus suis in angulo domus
abscondit.Et cum perrexisset:ut hec sancto Herma/
core episcopo nunciaret:Valentius cum seruis suis ue
nit ad domum fratris & filias requirere cepit:& inter
rogans duos ex seruis ualentiani ubi essent:unus qui
dem eas celauit.Alter uero eas propalauit: qui statim
arreptus a demonio seipsum innatiso fluuio necauit.
Valétius uero filias & neptes in angulo repertas xpm
adorantes apprehédit:& ad domum suam adduxit.
℄Altera uero die ipsas quattuor seuasto presidi tanq̃
christianas puniendas tradidit:quas preses ante se ius
sit adduci:& cepit agere:ut sacrificaret.Et cum se xpo
domino sacrificare dicerent:iussit eas nudas uirgis ce
di:deinde uersis pedibus suspendi:& malleis capita ea
rum contundi:usq; dum per nares earum sanguis di
stillaret in terram.Et cum hec omnia constanter to/
lerassent:& deo semper gratias agerét:preses fecit eas
in carcerem recludi. ℄Mane autem facto mandauit
iterum sibi uirgines presentari:& uidens eas sanas ef/
fectas ad deorum sacrificia exhortabatur:eo q dii eis
compatientes earum uulnera curassent.Sed cum se a
christo domino sanatas assererent & non ab eius diis:
quos esse demones comprobabant.Iussit eas seuastus
in equuleo suspédi:& ad latera ipsarum lampades ar/
détes applicari.Deinde fecit illarum mammillas am
putari:& canibus deuorandas iactari:quas tamen ca/
nes intactas custodiebant.Iterumq; eas preses manda
uit in custodiam recipi.Nocte autem ipsa ualétianus

mam illas uirginum intactas & sicut rosas splendentes inuenit: quas hermacore episcopo pro reliquiis obtulit. ¶ Sequenti uero mandauit preses uirgines nudas per totam ciuitatem aquileie circunduci. Orante uero euphemia angelus domini operuit eas stola candida & corpora illarum restituit omnino illesa: ita ut nec cicatrix in eis appareret. Et cum illese fuissent presidi presentate uidēs seuastus ipsas: ut solem facie splēdentes atq̃ deos omnes gentium confutantes: iussit illas capite truncari. Quas pater ac patruus earum ualentius arreptas ad summitatem turris: quam fecerat traxit: & manibus eas propriis decollauit. Corporaq̃ illarum cum capitibus ex alto in flumine proiecit: & subito facto nimio terremotu ignis de celo ueniens: ipsum cum omnibus qui secū erant: & ipsam turrim usq̃ ad fundamenta consumpsit. Cumq̃ noctu ualentianus cum sancto hermacora perrexissent ad flumē ad corpora requirenda: dum essent iuxta portam ualentianam: ecce uenit nauicula cum duobus uiris splēdidis ad ripam fluminis: que dicitur clementiana: in qua nauicula corpora sanctarum cum capitibus posita erāt: que illi duo uiri sancto hermacore obtulerūt. Qui una cum clericis suis & ualentiano gratias agēs corpora uirginum de nauicula leuauit: & in domo ualentiani in monumentis marmoreis sepeliuntur: ubi & altare construxit: & domum ipsam in honore sanctarum ecclesiam consecrauit: ualentianus quoq̃ omnem familiam suam baptizari manumisit: omnesq̃ facultates suas ecclesie concessit. Passe sunt autem sancte uirgines. iii. non. septembris.

¶ De sancta Seraphia uirgine & martyre. Cap. XXX.

S Eraphia uirgo passa est apud oppidū uendinensium sub hadriano principe & preside byrillo. Hec genere antiochena ueniens ad urbem declinauit ad domum beate sabine relicte nobilissimi ualentini: quam sua predicatione ad christum conuertit: ut dictum est supra in passione sabine. iiii. calen. septembris. Quod audiēs byrillus preses misit ad uirginem comprehendendā. Sabina uero uirginem diligens: parato curru una secum ad pretorium perrexit. Preses autem ob nobilitatem sabine utrasq̃ deferens eas cum pace dimisit. Sabinam tamen q̃ magicis artibus dementata christiana fuisset effecta dure redarguit. ¶ Post tertium uero diem preses & seraphiam rapuit: eamq̃ sibi presentari fecit: ipsamq̃ ad deorum sacrificia iuitauit. Que cū cum se Christo domino immaculatum sacrificium offerre diceret: seque ex perpetua uirginitate: quam deo uouerat: templum dei uiui assereret: mandauit preses: ut uiolari deberet: quatenus amissa pudicitia templum dei esse desineret. Tradidit illam duobus iuuenibus lasciuis egyptiis: ut ea per noctem integram uterentur: quam illi in cubiculum obscuriorem itro duxerunt. Orante uero uirgie cum circa primam noctis horam ad eam accedere uellent: facto magno sonitu cum horribili terremotu iuuenes tremefacti ceciderunt quasi exanimes in terram membris omnibus resolutis: quos mane missi presidis illuc destinati iacentes & omni corpore impotes inuenerūt. Factoq̃ concursu nimio uirgo ad presidem adducitur & quibus hoc maleficiis fecerit interrogatur. Illa autem non maleficiis diaboli: sed uirtute christi hec miracula peracta fuissē narrauit. Cui cum preses dixisset ut si nō hec magicis artibus fecisset illos in christi sui nomine surgere & loqui faceret. Seraphia iuuenes ad se duci fecit: super quos nec stare: nec mouere: nec loqui ualentes orationem fudit: eosq̃ in christi nomine contingens incolumes erexit: qui mox coram populo stantes & omnibus suis membris facti compotes loqui ceperunt: atq̃ presidi narrauerunt: q̃ dum contra uoluntatem eius uirginem contingere uoluissent iuuenis decorus stature procerrime ut sol splendens se interposuit: qui illos adeo suo lumine terruit: qui mox amissis sensibus defectio eos apprehēdit. Quod audiens preses & ea magicis artibus ascribens iussit eā expoliari & eidem lampades applicari. Quibus mox diuinitus extinctis ministri eas tenētes lampades corruerunt. Preses autem adhuc ipsam potius maleficā existimans: mādauit fustibus cedi. Statimq̃ terremotus magnus factus est & fractis fustibus hastula una de stipitibus oculū dextrum presidis percussit: & post triduum ipsum amisit. Tunc indignatus preses uirginē capite cedi iussit. Que decollata est trans arcū faustini iuxta aercam uindiciani ducis cuius corpus beata sabina in codē loco sepeliuit. iiii. non. septembris.

¶ De sancta Phebe discipula. Cap. XXXI.

P Hebe discipula apostolorum fuit. de q̄ paulus apostolus ad ro. ulti. ca. mētionē facit: quā & ipse fratribus rome existētibus itime cōmēdauit: eo q̃ & sibi & multis aliis discipulis ī ministerio fideliter astitit. Que & ipa ī uita sanctitate & honesta pudicitia in xp̄o pausauit. iii. non. septēbr. Sepulta rome ut scribit hieronymus.

¶ De scō Antidio epō & martyre. Cap. XXXII.

A Ntidius eps̄ & martyr apud turonem passus est tempore honorii imperatoris sub persecutione uandalica. Hic eps̄ turonensis fuit. Qui tempore quodam feria. iiii. hebdomade sancte: dum pontem dimi fluminis trāsiret: uidit principem demonum in throno sedentem: & agmen ministrorum unumquemq̃ sua mala gesta suo principi referentem. Inter quos ethiops teterrimus retulit q̃ romanum presulem zozimum septēnio de lapsu carnis impugnatum dominica palmarum preterita ad crimen committēdum cum uirgine quadam induxit: in cuius testimonium unum ex sandaliis ei surreptum in iudicio presentauit. Quem princeps demonum super cunctos plurimum honorauit

Tunc eps eundem demonem ad se uocans in uirtute
dominice passionis ei mandauit:ut eadem uelocitate
qua roma uenerat illuc se incolumen deferret. Et sic
in domino confisus super demonem ascendit & sepi/
us uersiculum illum. Deus in adiutorium meum in/
tende repentes incolumis ab illo uectus in cena domi
nice hora celebranda officii: romam peruenit. Demo/
nem aũt ante foras ecclesie lateranẽi expectare iussit
sandalium ei rapuit: & ad papam accessit. Quem allo/
quens secreto rem sibi uisam & omnia gesta rettulit
negantiq; sandalium quem amiserat & quem adhuc
se misisse non aduerterat ostendit. Sicq; ipsum ad pe/
nitentiam prouocauit. Missa quoq; uice eius ea die ce
lebrauit: partem chrismatis a se confecti sumpsit: mis
saq; celebrata pontifici uale faciens: demonem preso/
ribus expectantem inuenit super quem reascendens
eoq; ipsum reuectante in sabbato sancto hora celebrã
di officii ad ecclesiam suam sospes rediuit: demõq; sta
tim euanuit: & antidius celebrans & catecuminos ba/
ptizans ubi fuerat & quare mirãti populo enarrauit.
¶ Deinde sanctus martyr persecutione uandalorum
tentus pro xp̃i confessiõe in faciem cesus & uariis icti/
bus cruciatus. multisq; uulneribus in membris omni
bus corporis attritus: tandem gladio capite cesus est:
turoniq; sepultus. iii. noñ. septembris.

¶ De scis Antonino & Aristeo mr̃. Cap. XXXIII.

Ntoninus puer & aristeus martyres apud
urbem campanie capuam passi sunt. Qui
antoninus cum esset annorum. x. aristeũ
ad fidem conuertit. Cum quo postmodũ
tentus & uariis suppliciis cruciatus tandem ambo ce
dente gladio martyrii palmam consecuti sunt. iii. noñ
septembris.

¶ De scõ Moyse duce & ꝓpheta. Cap. XXXIIII.

Oyses propheta & dux populi israel qui
ter patres sanctos antiquos non solum ec
clesiastici. xlv. capitulo: sed etiam in mul/
tis locis diuine pagine: tã in nouo q̃ in ue/
teri testamento conscribitur & plurimum commen/
datur filius fuit amram & iochabeth eius uxoris de
tribu leui genitus in egypto. Cuius admiranda opera
in quattuor libris pentateuchi ultimis prolixius de/
scripta: hic compendio se recolligũtur. ¶ Cum enim
hebreoꝝ populus a iacob descendens in egypto mul/
tiplicatus inumerabiliter excreuisset. Pharao rex egy/
pti nomine amenophis sciens prophetatum filium
ex hebreis nasciturum qui regnum egypti humilia/
ret: mandauit omnem hebreorum masculum nascẽ/
tem in fluuio necari. Eo igitur tẽpore cum amrã uxo
rem nollet cognoscere malens liberis carere q̃ neci fi/
lios procreare dominus enim per somnium astitit di
cens ne timeret ad coniugẽ accedere: quia puer quẽ ti
mebãt egyptii ex ea nasciturus erat. Natus ergo moy
ses per tres menses a matre absconditus est: cum ulte/
rius celare non posset: exposuit eum in fiscella stupea
in flumine nilo. Quem thamur filia pharaonis: que
descendebat ut lauaretur uagientem uidens suscepit:
& matri proprie ad lactandum tradidit atq; ablacta/
tum in filium adoptauit quem uocauit moysem: eo
q; ipsum ex aqua tulisset. Egyptii enim myos aquam
is saluatum dicunt. Cuius uenustatem & elegantiam
uidens rex coronam suam in qua erat dei ammonis
imago capiti pueri imposuit: quam puer in terram ꝓ
iecit & imaginem fregit. Sacerdos autem heliopoleos
a latere regis surgens dixit illum esse puerum de quo
prophetatum fuerat: q; regnum egypti humiliaret:
& uoluit eum irruere. Sed auxilio regis & persuasio/
ne cuiusdam sapientis liberatus est: qui per ignoran/
tiam hoc a puero factum asseruit. In cuius argumẽtũ
prunas allatas puer ori apposuit: & lingue summita/
tem corrupit. Et ex hoc hebrei impeditioris lingue il/
lum fuisse autumant. Tanteq; pulchritudinis fuit: ut
nullus adeo seuerus uel tã arduis occupatus esset: qui
eius aspectui nõ adhereret. ¶ Cũ aũt adoleuisset moy
ses: ethiopes egyptũ uastauerũt. Et habuerunt egyptii
responsum a diis: ut adiutore hebreo uterent̃. Vixq;
obtinuerunt a filia pharaonis: ut moysem iam iuue/
nẽ bellicosum effectũ exercitui suo preficerent ducem
qui fluminis itinere tãq̃ longiore p̃termisso per terrã
duxit exercitũ itinere breuissimo: ut iprouisos ethio/
pes p̃ueniret. Sed per loca plena serpentibus iter faci/
ens: tulit in arcis papyreis ciconias egyptias serpenti/
bus naturaliter ĩfestas: & quotidie castramẽtatus uia
unius diei p̃mittebat eas: ut serpẽtes fugarẽt: ac deuo/
rarent: & ita tutus p noctẽ trãsibat exercitus. Tandem
p̃ueniens ethiopes expugnansq; illos fugientes in ciui
tatem regiã noie saba potenter obsedit. Tarmis uero
filia regis ethiopum coniecit oculos in eũ: & ex condi
to tradidit ei ciuitatẽ: ipseq; eã accepit in uxorẽ. Inde
est q; maria & aaron iurgati sunt aduersus moysem
ꝓpter uxorẽ eius ethiopissam: obiicientes ei q; eã dece/
pisset. Et cũ redire uellet moyses nõ acquieuit uxor.
Moyses aũt astroꝝ peritus duos anulos consimiles fe
cit: in quoꝝ gẽmis imagines fabricauit: ut altera me/
moriã: altera obliuionẽ conferret. Et anulo qdẽ obli/
uionis uxori tradito: ip̃e alteꝝ amoris tulit. Sicq; mu
lier cepit eius amoris obliuisci: & moysi in egyptũ li/
bere reuerti ꝑmisit. ¶ luit aũt in terram gessen ad fra
tres suos: & uidens quendã p̃fectũ operis egyptioꝝ p/
cutientẽ hebreũ secreto occidit: & abscõdit in sabulo.
Et cũ die altero inuenisset duos hebreos rixãtes: & in
iuriantẽ argueret: ille ei homicidiũ egyptii ꝑpetratũ
obiecit. Quod audiẽs moyses timuit: & potissime qa
rex hoc cõperto querebat interficere eũ: fugitq; moy/
ses in terram madian: & cũ liberasset septẽ filias hie/
thronis sacerdotis a pastoribus eas uiolare uolenti/
bus: filiã primogenitã ipsius sacerdotis sephoram no
mine accepit in uxorẽ: ex qua duos filios procreauit. s.
gerson & eliezer. Dedit autem hiethro curam gregũ
suoꝝ alendoꝝ moysi: qui oues eius pascens in deser/
to: uenit ad montẽ dei oreb. Apparuitq; ei dominus
in flãma ignis de medio rubi: qui ardens non cõbu/

rebatur:precepitq; ei:ut iret ad regem egypti & ad filios israel pro liberatione populi: & ostendit ei signa que faceret corā eis: excusantiq; ei de ipedimēto lingue:aaron fratrem eius eloquentissimū in solatium & auxilium loquendi dedit. Tulitq; moyses uxorem & liberos:& profectus est:cui occurrēs angelus in uia corripuit eū:eo q filius minor incircūcisus esset: unde & uxor territa cū liberis remansit:ne possent moysi esse impedimento:ipse uero solus processit. ℂ Veniensq; in egyptum cū aaron fratre suo: congregauerunt seniores israel:narrantes eis uerba domini: feceruntq; coram eis signa de uirga:que uertebatur in colubrum:& de manu moysi etiā posita in sinu leprosa facta est:& de aqua de nilo hausta & in sanguinē conuersa. Quod uidentes seniores crediderunt: & simul cum eis ad regem ingressi mandatū dei ut populum dimitteret ei nunciauerunt. At ille deū & eos cōtemnens derisit:populumq; hebreoꝝ magis afflixit. Erat autem tunc moyses annoꝝ.lxxx.& aaron.lxxxiii.qui ingressi iteꝝ ad regem egypti signa coram eo fecerūt. Primo quidem uirga moysi in colubrum uersa deuorauit uirgas magnoꝝ:que similiter uerse fuerāt in serpentes. Indurato uero pharaone:& incredulo pmanente:percussa est egyptus decē plagis his uersibus cōprehensis. Prima rubens unda:ranarum plaga secunda. Inde culex tristis:post musca nocentior istis: Quita pecus strauit:uesicas sexta creauit: Post sequit grādo:post bruchus dente nephando. Nona tegit solem: primam necat ultima prolē. ℂ Per hanc ultimam plagam eduxit dominus populum ex egypto. Transiuit enim angelus domini per omnes domos egyptiorū interficiens omnē primogenitum hominū & iumentoꝝ. Quam plagam ut euaderent filii israel mandato dei fase celebrarunt agnum assum cū azymis panibus comedentes & de sanguine eius postes domus linientes:quod perpetuis tēporibus dominus celebrari constituit in memoriam eorum liberationis & in figuram dominice passionis. Spoliaueruntq; egyptios hebrei diuino iudicio pro mercedis sue recompensatione:quia.s.gratis & diu cum magno eis labore seruierant:nec quicq mercedis perceperant: ideo etiā tulerunt ab eis aurum & argentum:ut inde fieret tabernaculum. Erant autē in populo tunc quasi.cccccc. milia uiroꝝ absq; paruulis & mulieribus. Et ascenderūt ex egypto quinta progenie a iacob. ℂ Dominus autē precedebat eos per columnam nubis in die contra serpentes solis:& ignis per noctem contra caliginē:quibus coartatis inter mare rubrum & aspera mōtium: cū persequeref eos pharao cū.cccccc.curribus & .l.milibus equitū penitens q eos abire dimisisset; prebēte ducatum eis moyse:ipse iubente domino mare rubꝝ tactu uirge in.xii.diuisiones diuisit:& israel siccis uestigiis mare transiuit:quo ceteris tribubus primogenitis intrare post moysem dubitātibus iudas primus intrauit:unde & ibi propter fidem & obedientiam regnum promeruit. Ingresso igitur post eos pharaone cūm curribus & equitibus suis mediū sicci maris subito reuersa est super eū a tergo omnis moles aque: & obrutus est ibi cum uniuerso agmein suo: undem adhuc existent in eodem littore tractus rotaꝝ & uestigia equitum ac peditum que ibidem & in profundo adhuc cērnunt:que si casu uel studiose turbantur mox diuinitus in formā pristinam reparanf. ℂ Submerso igit rege egypti moyses carmen hexametrū.s. cantemus domino decantauit:ut dictum est supra in gestis marie prophetisse cal.iulii. ℂ Veniensq; cū populo in marath:aquas ipotabiles imisso ligno dulcorauit. ℂ Deficientibus etiā uictualibus dum populus murmuraret pristinas delitias in memoriā reuocans orante moyse dominus eis cothurnices & manna de celo misit:quod cōtra dei preceptū in crastinū reseruatum cōputauit. De isto aūt manna filii israel annis.xl. in deserto substentati sunt quod habebat omne delectamentū & saporis suauitatē:& uoluntati cuiuscūq; deseruiensq; ad quod quisq; uolebat in eius saporem cōuertebat. ℂ Iteꝝ moyses in raphidim populo murmurante ppter defectū aque petram oreb uirga percutiens aquā eduxit. Item mittens iosue ad pugnādum contra amalech & ipse in monte orans eleuatis manibus usq; ad solis occasum ei uictoriā ipetrauit. ℂ Mense uero.iii.egressionis de gypto.s.iunio prima die mēse uenerunt filii israel ad montē sinai:q fuit a fase dies .xlvii. Et tūc sanctificato prius populo die tertia post .s.qnquagesimū diē:acceperunt legē a domino in decalogo mādatoꝝ. Post datam uero legē & populo recitatā moyses in montē sinai iuxta domini preceptū ascendit. Qui ei domū saphirini coloris in exēplar tabernaculi faciendi ostēdit:cū utēsilibus suis:ubi moyses.xl.diebus & .xl.noctibus absq; cibo & potu cū domino permanens caligine qua mons operiebaf circūtectus audiuit eū iubentē de tabernaculo cōstruēdo: de arca:de mēsa:de altare:de cādelabro: de uestibus sacerdotum & omnibus aliis ad sacrificia ptinentibus: que in exo.plenius pertractantur. Ipso autē in monte morā faciente populus ipatiens ab aaron & hur deos petiit:qui & uitulum cōflatilē eis dedit:cuiq; populus adorauit:de quo supra actū est in gestis aaron cal. iulii. Moyses aūt descendens de monte cū hoc uidisset i dignatus tabulas legis dei sibi datas confregit: uitulū combussit:& uigintiquattuor milia de populo in interfecit:ut supra ibidē dictū est. Deinde ueniam quā petebat populo suo obtinēs:posteriora dei.i. tergum eius in humana effigie transeuntis uidit. Duas quoq; tabulas instar priorum precidens.x. legis precepta in eis descripsit. Iterūq;.xl.dies in ieiunio cū domino faciens splendida facie & radiis oculos intuentium reuerberantibus descendit. Ideoq; loquens populo faciem uelauit. ℂ Tertio iteꝝ ut tradunt hebrei ad impetrandam uenie certitudinem ascendit. Cōpletoq; cū domino tertio ieiunio quadragennario nona die septembris rediit. Reuersus quoq; iuxta dei mādatum tabernaculum & omnia ad id pertinentia fabricauit: prima die secundi anni in deserto erexit & gloria domini illud operuit per diē incubans super illud in nube & per noctem in igne. Ad cuius eleuationem deinceps filii israel castra mouebant ea uero stāte & ipsi stabant. Inde dominus moysem uocauit: eiq; sacrificiorum legem dedit. Cum autem eleuante se nube filii israel de monte sina recedentes:uiam trium dieꝝ iuissent ut irent ad terram promissionis murmurauerūt pre dolore. Missisq; exploratoribus ad ipsam terram ipsisq; post dies.xl.reuersis terre sibi promisse detraxerunt:unde & iuxta numerum dierum quibus exploratores eandem terram cōsiderauerant.xl. annis im

pediti per deſertum circuierũt: donec omnes a.xx.annis ſupra mortui ſunt: preter caleph & ioſue qui pro parte domini ſteterant: de quibus dictum eſt ſupra in eoꝝ geſtis cal.ſeptembris. Poſt annos uero.xl.locutus eſt dominus ad moyſem de diuiſione terre promiſſe & de ſubſtitutione ioſue: ꝙ populũ introduceret eiq; terram diuideret. Et numerauit moyſes populũ a.xx. annis ſupra. Inter quos nullus eoꝝ qui primo numerati fuerãt cum egreſſi eſſent ex egypto ſuperſtes erat ꝑter caleph & ioſue. ℂ Poſt hec mortua eſt maria ſoror aaron in cades ubi murmurante populo propter penuriam aque: de mãdato domini moyſes uirga percuſſit petram & aque largiſſime egreſſe ſunt. Et quia moyſes & aaron diffidenter egerunt: cum alias fiducialiter egiſſent gloriam uidelicet miraculi ſibi attribuentes & non domino ĩcrepati ſunt a deo: & ex hoc terram promiſſionis intrare non meruerunt. ℂ Eodem anno mortuus eſt aaron in monte or: cui filius eius eleazar in pontificatu ſucceſſit. Deinde cum ueniſſet populus in ſalmona & propter laborẽ itineris murmuraret: imiſit eis dominus ſerpentes ignitos a quorum leſione per aſpectum ſerpentis enei ſuper ſtipitem lignem iubente deo per moyſem eleuati: poſt modum ſanati ſunt. Et inde profecti ad torrentem iared quem ſiccis pedibus ſicut mare rubrum tranſierunt: & iuxta arnon caſtrametati pugnauerunt contra ſeon regem amoreoꝝ: & og regem baſan & terras eoꝝ ac ciuitates obtinuerunt. Quas moyſes tribubus ruben & gad: & dimidie tribui manaſſe citra iordanem in ſortem cõceſſit. ℂ Deinde moyſes anno.xl. uidens diem mortis ſibi imminere omnem populũ ad iordanem conuocauit. Ibiq; deuteronomion condidit: quod latine dicitur ſecunda lex non ꝙ ſit alia a prima ſed eadem ſecundo repetita. Moriturus quoq; ad inſtar iacob patriarche populo benedixit. Tandem iuxta preceptum domini montẽ abarin aſcẽdit: & inde ad montem nebo uſq; ad uerticem ipſius que dicitur phaſga: & inde contemplatus eſt terram promiſſionis: ubi & iubẽte domino annorum.cxx. mortuus eſt pridie noñ ſeptembris. Et non cognouit homo ſepulchrum eius uſq; in preſentem diem: quod ideo iu dei diuinitus factũ dicit: ne ipm mortuũ populus ꝓ deo coleret: eo ꝙ ad idolatriã ꝓni eſſent. Hec ex libris exordi: leuitici: numeri & deuteronomij: & ex chronicis ioſephi: hierõymi: petri comeſtoris & guilelmi.

ℂ De ſcõ Muſeo preſbro. Cap. XXXV.

MVſeus maſſilieñ eccleſie preſbyter uir ſanctitate conſpicuus & in ſcripturis diuinis doctus: & in earum ſenſibus ſubtiliſſima exercitatione limatus fuit. Hic perutilia eccleſie plura digeſſit: excerpſit enĩ ex ſcĩs libris lectiões totius ãni feſtiuis aptas diebus. Reſpõſoria ẽt pſalmorũ cõgruẽtia tẽpori & lectionibus ẽt reſpõdẽtia cõpoſuit. Scripſit & ad euſtaſiũ epm ſacramẽtoꝝ libꝝ egregiũ & cõpẽdioſum. Homelias ẽt declamauit. Et plẽus uirtutibus hũanitatis apud maſſiliã debitum ſoluit: ubi & tumulatus miraculis uiuit. Hec gennadius.

ℂ De ſcõ marino cõfeſſore. Cap. XXXVI.

MArinus confeſſor in ciuitate arimineñ claruit tempore diocletiani & maximiani ĩperatorũ. Qui dum ex omni parte diuerſarum artium magiſtros & operarios cõgregaſſent ad reedificationem arimineñ ciuitatis: que circa annos domini.ccxx.reparari cepit: contigit ut ex dalmatie partibus duo magiſtri dolandorum lapidũ aduenirent: uidelicet marinus & leo qui ex arbeñ ciuitate oriundi chriſtiani ab infantia domino ſeruiebãt: de labore manuum ſuarum pauperibus elemoſynas tribuentes. Hi ad predicte arimineñ ciuitatis reedificationem uenientes: uiderunt plures chriſtianos ſua de prouincia per prefectos operũ in odium chriſtiãe fidei iuſſu principium iniuſtis ponderibus aggrauari: & ceperunt eos in ſuis laboribus adiuuare. Poſt aliquot uero dies marinus aſellum emit: quatenus illius adminiculo fratribus ſuis in portandis lapidibus ſubueniret. Deinde ad montem titanum accedentes ad ſaxa excidenda ibidem cum aliis operariis triennium peregeruut. Poſt annos uero tres leo cum paucis comitibus perrexit ad montem feliciani: qui mõs ferretri nuncupatur: ubi ſibi cellam conſtituit: & deo ſeruire cepit: anachoriticam uitam ducens. Marinus uero cum aliis chriſtianis ad ciuitatem arimineñ reparandam remanſit: ubi uſq; ad operis perfectionẽ perſeuerauit: chriſtianos in laboribus adiuuans & eis ut poterat charitatiue miniſtrans. Nec propter laborem corporeum orationes pretermittebat: aut ieiunium: ſed quãto plus carne affligebatur: tanto in laboribus fortior uidebatur. ℂ Completo uero ciuitatis edificio ipſe ciuitatem aliam non manufactam in celis edificare cupiens: predicationis officio diligenter inſtare cepit: multoſq; gentilium etiam ex ipſis idolorum ſacerdotibus ad chriſtum conuertit. Interea dum antiquus hoſtis eum perturbare a diuino opere molire tur: quandam mulierem adeo dementauit: ut effecta inſana de partibus dalmatie ariminum uſq; ueniret: marinum uti uirum ſuum legittimum requirendo. Quem ut inuenit ipſum importunis precibus ut ſe eius coniugem ſuſciperet flagitauit. Quam ubi marinus admiratus deſpexit: illa iſana preſidem adiit: marinum uti uirum ſuum expetiit. & de chriſtianitate accuſauit: Quod cum uir dei cognouiſſet: ad radices montis titani nocte latenter aufugit: & ibidem in antro ſe artiſſimo collocauit: ubi anno integro manens faciem hominis non uidit: ſolis agreſtibus herbis & aqua de rupe liquante poſt nonam quotidie refectus. Tunc diabolus ut eum terreret: omne ferarum genus & diuerſa monſtra ei ullulantia pretendebat: ſed uir domini fixus in ſancto propoſito perſiſtebat. Poſt annum a bubulcis greges in monte paſcentibus inuentus & agnitus eſt: famaq; eius ciuitatem delata mulier illa ueſana ad locum acceſſit: & marinum aggreſtia in hortulo ferentem inuenit: ipſumq; ut ſibi adhereret inſtanter impetere cepit. Qui ſigno crucis contra eam edito: hoſtium cellule in faciẽ eius clauſit: & diebus ſex continuis nullum ſumens cibum in oratione perſeuerauit: poſt quos mulier ab immundo ſpiritu liberata: deluſiones diabolicas cognoſcens ueniam petiit: & ad urbem rediens omnia nefanda que comiſerat a diabolo deluſa publice reſerauit: ℂ Cum autem fama uiri dei creſcente a multis frequentaretur: edificauit eccleſiam in honore beati petri apoſtoli. Et dũ quidam ex ciuibus ad eum accederet: ut eum ex liuore inuidie tanq̃ magnum inde repelleret: orante marino ſubito omnibus mẽbris corporis deſtitutus: etiã

ipſa lingua obmutuit: ita ut nec ſe poſſet mouere: nec uerbum proferre. Quod mater eius per nutus intelligens ad marinum acceſſit: & filio ſuo gratiam & ſanitatem precibus impetrauit. Quos cum gentiles eſſent: marinus ad chriſtum conuertit: ipſoſꝗ & omnem eorum familiam numero quinquagintatres baptizauit. Eodem autem tempore gaudentius epiſcopus ariminenſis directus ad ipſam urbem a romano pōtifice audita fama ſanctorum leonis & marini: eos ad ſe per litteras accerſiuit: & leonem in preſbyterum marinum uero in diaconum ordinauit. Dum autem redirent: & urſus aſinum marini deuoraſſet: ipſe urſum capiſtro alligauit: & ut ipſum ad locum ſuū deferret uicem aſini ſupplens imperauit: quod urſus cū omni manſuetudine perfecit. ℂ Exorta uero hereſi a martiano p̄ſbytero arimineñ: que miro modo eccleſiam perturbauit: cum chriſtianos iterum heretici perſequerentur: & gaudentius epiſcopus cū pluribuſꝗ aufugiſſet: marinus in cella ſua perſeuerauit: nulloꝗ fugientium chriſtianorum timore perterritus inde remoueri potuit. Sed uſꝗ ad finem uite indeſinenter in uite ſanctitate perſiſtēs anno domini. cclvii. pridie noñ. ſeptēbris quieuit in pace. Sepultuſꝗ eſt in cellula ſua in titano monte: qui uocatur pena ſancti marini.

ℂ De ſcō Marcello martyre. Cap. XXXVII.

Marcellus martyr paſſus eſt in ciuitate cabiloneñ ſub perſecutione antonini imperatoris. Cum enim ſanctus photinus eṗs cū aliis. xlviii. apud lugduñ. comprehenſus eſſet & in uno carcere. l. chriſtiani incluſi eſſent. Et his omnibus marcellus & ualeriáus nocte ab angelis uocati pariter ac ſoluti dimiſſi ſunt. Et marcellus quidē ſequanorum: ualerianus uero eduorum ꝓuincias petierunt. Itaꝗ marcellus cabilonem deueniens: dum a preſide priſco ad prophanum idolorum conuiuium fuiſſet inuitatus: & huiuſmodi epulas execrans: omnes qui aderant idolis ſeruientes libera icrepatiōe corriperet: ab eodem preſide in arbore uiculis per ramos aſtrictus omnibuſꝗ corporis membris totus deniꝗ flagellis ceſus: deinde depoſitus tormētis pluribus afflictus eſt. Et dum chriſtum in omnibus confiteretur conſtantiſſime: inaudita crudelitate iuſſu preſidis erectus & uſꝗ ad cigulum terre defoſſus & obrutus eſt. Qui triduo in confeſſione domini perſeuerans ſp̄m deo dignum reddidit pridie noñ ſeptembris. Sepultuſꝗ eſt in eadem ciuitate. Cuius ſepulchrum a gunterano rege aureo ciborio ex ornatum eſt: ualerianus uero paſſus eſt in edueñ ciuitate: ut dicetur infra. xvii. calendas octobris.

ℂ De ſcō Bertino abbate. Cap. XXXVIII.

Bertinus abbas ex ciuitate conſtantia oriūdus claruit. Qui cum numolino: & ebertramio propriam patriam relinquētes ad ſanctum audomarū eṗm morineñ uenerunt. A quo ad predicandum miſſi officium legationis fideliter impleuerunt. Cum autem adoaldus prediues filium non haberet: de conſilio ſancti audomari chriſto placere cupiens maximam partem facultatum ſuarum predictis tribus ſanctis contulit ad monaſterium in honorem beati petri apoſtoli conſtruēdum. Quod & factum eſt. Dum autem ſanctus bertinus cum predictis in ipſa adhuc ciuitate reſideret: decedēte acatio eiuſdem urbis epiſcopo: Numolinus ad epiſcopatum prouehitur. Ebertramius uero ab eodē facto epiſcopo monaſterio ſancti quintini preficitur. Sanctus uero bertinus aptiorem ſibi deo ſeruiendi locum requirens: dei ſe diſpoſitioni committens nauē aſcendit. Et angelico ductu ſine remo uel remige contra ictum fluminis uſꝗ ad locum a deo preuiſum deuenit: ubi de bonis ſibi collatis ab adoaldo monaſterium nomine ſcythim in honorem apoſtolorū principis conſtruxit. Ibiꝗ monachorum multitudinem congregauit: quibus & deo ſeruiens laudabiliter prefuit. Et in chriſto quieſcens miraculorum gloria clarēs ibidem ſepulturam accepit. Cuius feſtum colitur nonis ſeptembris.

ℂ De ſcō Victorino eṗo & mr̄e. Cap. XXXIX.

Victorinus epiſcopus & martyr apud urbē romam paſſus eſt tempore nerue imperatoris. Qui ex territorio amiternine ciuitatis ortus: cum poſt obitum parētum una cum ſeuerino fratre ſuo: omnia pro chriſto diſpenſaſſent ſe inuicem pedagogantes pariꝗ cuſtodia mutuo ſeruātes nudi eremum petierunt: uerum uictorinus ad altiora tendens relicto fratre artiſſime cellule ſe recluſit: ibiꝗ dudum penitentie operibus uacauit. Sed dum nocte quadam diabolus ei in ſp̄e puelle uagantis & flentis ac hoſpitium requirentis apparuiſſet ille miſericordia motus eam introduxit. Et dum eis iacētibus pes pedem tangeret corde magis tactus & ſpecie prius atꝗ blanditiis allectus cum ea concubuit: moxꝗ demon ut fumus euanuit. Ad ſe autem rediēs ſanctus ad germanum acceſſit: & caſum deplorās penitentiā egit. Nā in arbore ſciſſa manus icludens modico herbarū cibo & aqua a fratre ſubſtētatus ꝑ triennium peccatum ſuū defleuit. Tādem ab eṗo ciuitatis uiſitatus: & monitus ac ſolutus in maxima ſanctitate ꝑſeuerauit: miraculiſꝗ radiauit. ℂ Deinde ꝓmotus eſt ad eṗatū amiternine ciuitatis populo ipſius ip̄m eligēte. Inde poſtmodum ſub iperatore nerua cum eutyce & marono ab aureliano iudice pro xp̄i nomine relegant. lx. ab urbe miliario uia ſalaria. Poſtmodū aūt in loco qui cotilas dicit: ubi putentes & ſulphuree emanant aque capite deorſum per. iii. horas ſuſpenſus eſt. Et deinde per triduum in carcere clauſus. Nouiſſime gladio capite ceſus uictor migrauit ad chriſtum noñ ſeptēbris. Cuius corpus ciues amiterneñ poſt duos dies rapiētes in ipſa ciuitate honorifice condiderunt.

ℂ De ſcō Victorino cōfeſſore. Cap. XL.

Uictorinus confessor claruit rome tempore cōstantii imperatoris. Hic carthaginēsis rhetor illustris in urbe roma florētissime dum paganus esset rethoricam docens in traiani foro statuam meruit: hieronymū presbyterū cardinalē inter alios insignes auditorē habuit. In senectā aūt ad fidē xp̄i conuersus: aduersus arrium libros adeo scripsit obscuros: ut nisi ab eruditis intelligant: cōmentarios etiā in apostolū edidit: ut dicit hieronymus libro de illustribus. De hoc refert & augustinus libro confessio. q̄ dum uictorinus ad fidem peruenisset: & cū simpliciano uiro dei sepius colloquiū habens xp̄ianum se diceret: & simplicianus responderet: q̄ ei hoc non crederet: nisi ip̄m in ecclesia uideret. Ille iocando interrogauit: an parietes facerent hominem christianum. Tandem dum ad ecclesiam deuenisset: & ei tāq̄ uerecūdo occulte liber: in quo erat symbolum fidei: ad legendum datus fuisset uictorinus in altum ambonem ascendit: & alta uoce publice symbolum pnunciauit: & extunc q̄ christianus esset cunctis innotuit: qui uita & doctrina clarus in urbe cum pace quieuit: sepultus in pago uestieri.

De scō Zacharia sacerdote. Cap. XLI.

Zacharias sacerdos filius ioiade siue barachie: cuius sanctitas ab ipso xp̄o domino ex textu euangelico cōmendat matthei. xxiii. capitulo claruit in iudea sub tempore ioas regis iude. Qui & patri summo sacerdoti defuncto in pontificatu successit: eidemq̄ in uite sanctitate p oīa similis fuit. Cū enim mortuo ioiada sacerdote: qui ioas regem israel in legē domini seruandā direxerat. Ioas rex a uia mandatorum dei declinasset: & post idola domus israel ambulasset: cuius exemplo etiam regni optimates uitiati sunt. Zacharias sacerdos bōi patris imitator publice redarguere non dubitabat. Unde indignatus rex fecit eum obrui lapidibus īter templum & altare. Qui & sepultus est in ciuitate dauid in sepulchro paterno. In cuius mortis ultionē seu testimonium duo notabilia apparuerūt. Primum ut dicit hieronymus: q̄ sanguis eius i saxis & lapidibus pauimēti: ubi occisus est: adeo fuit ipressus: q̄ inde nunq̄ deleri potuit. Secundū ut dicit epiphanius: q̄ extūc populus in tēplo non accepit manifeste responsum: nec ex dabir: nec ex ephoth. Rex etiā ioias impune nō trāsiuit: nam langorem pessimum incurrens a duobus seruis suis interfectus est. Hec ex libro paralipo. ii. cap. xxiiii. & ex dictis hieronymi atq̄ ex historia scholastica. Huius sancti passionem: quia dies eius festi certus nō habet: israscripto eiusdē nominis prophete ppter equiuocationem uocabuli premittere decreui.

De scō Zacharia ppheta. Cap. XLII.

Zacharias ppheta filius barachie filii addo post captiuitatem iudaici populi in anno secundo darii primi regis persaꝝ in hierusalē pphetauit duobus uidelicet mensibus post aggeum pphetam: de quo supra dictum est. iiii. noñ iulii. propter quod aggeus zacharie in ordine prophetarum premittitur. Prophetauit autem zacharias eadem occasione qua & aggeus. Cum enim in anno primo cyri regis persarum ut impleretur sermo domini ex ore hieremie: ut habetur primo esdre in principio data esset licentia populo israel redeundi in iudeā. Et a senioribus & populo templum domini in hierusalem reedificari cepisset: mortuo cyro rege persarum & regnante cambyse: uicine gentes odio iudeorum instaurationem templi & ciuitatis impediebāt: unde & opus intermissum est usq̄ ad annum secūdum darii regis persaꝝ. Et tunc zorobabel olim darii prefati intimus: cū ipsum regnare audiuisset: fiducialiter opus aggressus est. Zacharias quoq̄ propheta a deo missus tam ipsum zorobabel q̄ iesum filium iosedech sacerdotem magnum de quibus supra dictū est idibus iulii in ip̄o opere eos exhortari uisus est: populus quoq̄ exhortationem dictoꝝ prophetarum audientes: eos adiuuare ceperunt. In lectione autem sua intendit: propheta non solum populum ad reedificationem tēpli domini confortare: sed etiam eos ab imitatiōe paternoꝝ criminum reuocare. Ideoq̄ iesum sordibus indutum se uidisse memorat: quod ad filios eius referē dum est: qui uxores alienigenas duxerunt uel etiā ad populum uitiis sordidatum: quos ille cū esset pontifex non arguebat. Mystica quoq̄ plura sacraméta de christi aduentu & passione in eius lectione cōprehensa sunt: que per singula explicare longū esset. Quieuit autem hic ppheta in pace in iudea annis pluribus reedificato templo. viii. idus septembris. Sepultus iuxta sacerdotum monumenta in hierusalem. Et hic ex numero. xii. prophetarum est: qui minores dicti sunt: q̄ in sanctorum patrum catalogo ecclesiastici. xlix. cap. conscribunt. Hec hieronymus: & iosephus: & ex historia scholastica comestoris sumpta habetur.

De scō Onesiphoro discipulo. Cap. XLIII.

Onesiphorus discipulus pauli apostoli: de quo idem secunda epistola ad timo. mentionem facit eiusdem apostoli imitator & peregrinationis eius comes pluribus annis fuit: & ei in ministerio deseruiuit. Et hic predicationis officio fideliter peracto apud urbem romam post pauli passionem in pace quieuit octauo idus septembris: ut ait hieronymus.

De sanctis Donatiano presidio & sociis martyribus. Cap. XLIIII.

Donatius: presidius: māsuetus: germanus: & fusculus episcopi persecutione uandalica apud aphricam passi sunt: qui iussu hunerici regis arriani pro assertione ueritatis catholice fustibus cesi: & exilio damnati sunt tempore uidelicet quo eugēius carthaginēsis episcopus perebat: ut de uniuerso orbe ad disputandum catholici episcopi conuenirent: quia de fide cōmuni agendum erat: ut dictum est supra in passiōe eugenii. iii. idus iulii. Tunc enim predictus rex impius memoratos sanctos episcopos in auditos relegauit: & ecclesias clausit: aliasq̄ innumeras psecutiones intulit xp̄ianis: ut scribit uictor aphricanus. Inter alios autem letū ep̄m strenū & doctissimū: post diuturnos carceꝝ squalores incendio concremauit. Ceteri uero prenominati pontifices fame & inopia in exilio defecerunt. Quoꝝ omnium festum recolitur. viii. idus septembris.

De scō Eleutherio abbate. Cap. XLV.

Eleutherius abbas claruit apud spoletū & i urbe roma tpe beati gregorii pape. Qui mōasterii scī marci euāgeliste: quod in pomeriis urbis spoletane sitū est abbas fuit.

De quo fertur inter cetera: q̃ orando mortuū suscitauit. ℭ Quadā die dum iter caperet: facto uespere ad monasteriū uirginum declinauit. In quo puer paruulus erat: quē malignus spūs omni nocte occupare cōsueuerat. Quē ea nocte scimoniales ad iacēdū cū eleutherio posuerūt. Factoq̃ mane cū ille moniales reqsissent abbatē: an aliqd ipsa nocte puero cōtigisset. Illeq̃ de tali iterrogatione miratus: nihil ei cōtigisse responderet: cām pueri uiro dei innotuerūt: rogantes eū ut puerū secum ad monasteriū tolleret: qa iam de cetero uexationē eius ipse uidere non possent. Ductus ergo ad abbatis cenobiū: cum dudū ibidem fuisset: nec ad eū demon accedere p̄sumpsisset: aius uiri dei de pueri salute imoderatius per letitiā tactus est. Et die quadā corā fratribus dixit: q̃ diabolus cū illis sororibus iocabaē: ubi uero ad seruos dei uentū est: ad puerū accedere ulterius non p̄sumpsit. Post hec uerba hora eadē ac momento coram cunctis fratribus puer a demone uexari cepit. Statimque uir dei se in lachrymas dedit fratribusq̃ oībus ut orarent precepit. Protestās q̃ nullus eadem die panē gustaret: nisi prius dominus puerum liberaret. Et eo usq̃ oratum est: donec puer a uexatione sanareē. Ad quem de cetero malignus spiritus accedere non p̄sumpsit. ℭ Hic sanctus dudū cum beato gregorio in urbe in suo monasterio cōuersatus est: ut ipsemet refert. Cum aūt gregorius egritudinē quā greci syncopim uocāt grauissime pateretur: & nisi sepius cibo reficeretur: uitalis sibi sp̄s intercidi uideretur: paschali die adueniente: cum sacratissimo sabbato resurrectionis: oēs etiam infantuli ieiunarent: & gregorius amarissime fleret: q̃ ieiunare nō posset: rogauit secreto eleutheriū abbatem: quatenus sua oratione a domino ei tantā uirtutem impetraret: q̃ ipse ieiunare posset. Quod & factum est: uir enim domini in orationē se posuit tantāq̃ subito uirtutem gregorii stomachus accepit: ut tāte se fortitudinis ad uesperum sentiret: q̃ si uoluisset etiam usq̃ ad diem sequentem ieiunium transferre potuisset. ℭ Ipse autem uir sanctus in eodem monasterio inter brachia gregorii spiritum feliciter emisit octauo idus septembris. Hec ipse gregorius tertio dialogorum capitulo trigesimotertio.

ℭ De sancto Ioanne martyre. Cap. XLVI.

IOannes martyr apud nicomediā passus est sub diocletiano & maximiano imperatoribus. Hic ex nobilibus parentibus ortus honore & dignitate seculi illustris: nimio calore fidei ignitus: ut uidit aduersus seruos dei in foro crudelia edicta pendere: publice spectante populo: librum inique legis in quo aduersus christianos decreta iscripta erant: iniecta manu detraxit atq̃ descripsit. Cumq̃ hoc relatum esset diocletiano augusto in eadem urbe constituto: nimia in eum continuo crudelitate deseuiens: omnia suppliciorum genera iussit expendi in eum. Qui uir nobilissimus tanta alacritate uultus ac spiritus ea pertulit: ut nec quidē tristis pro his uideri potuisset. Et cum uiscera in suppliciis defecissent: spiritus letabatur in celo. Ita ut ipse potius tormenta uincens q̄ ab eis uictus: animam celo redderet gloriosam. vii. idus septembris: ut habeē .viii. ecclesiastice historie libro.

ℭ De scā Regina uirgine & mr̄e. Cap. XLVII.

REgina uirgo passa est apud alisiam ciuitatem sub olibryo prefecto. Que fuit filia clementis cuiusdam gentilis de alisia ciuitate. Et cum esset annorum .xv. ignorante patre latenter in christum credidit: & baptismum suscepit: atq̃ uirginitatem suam domino cōsecrauit. Dum autem olibryus prefectus transiret de alisia in massiliā ciuitatem uidens puellā: & allectus eius pulchritudine ipsam sibi p̄sentari fecit. Quā cum interrogatā christianā cognouisset: i carcerē misit: usq̃ ad reditū suum. Reuersus aūt ad ciuitatem alisiā: post imolationes diis suis factas puellā adductam & sacrificare nolentem: iussit in equuleo leuari: & uirgis diutius cedi: & post hec ungulis lacerari. Ita ut tam ipse q̄ astantes horrentes sanguinē uirginis defluentē facies operirent. Que cum oīa superasset: iterū carceri traditur: sed cruce aurea ad celū usq̃ pertingēte atq̃ columba celesti super crucē stante: atq̃ ad eā aduolante reficitur & confortatur. Iterū quoq̃ post duos dies educitur: & iterato suspendiē: ac cādentibus laminis inflāmatur. Deinde manibus ac pedibus uincta: in uase aq̄ frigide demergitur: ut ex penarum contrarietate durius torqueretur. Statimq̃ terremotu facto: uincula eius dirupta sunt. Et columba prior de celo descendens: coronā gēmatā capiti eius iposuit uoxq̃ diuinitus lapsa: eā ad celestia inuitauit. Quo uiso miraculo, cccccccc. gētiles cōuersi sunt: Nouissime āt p̄fectus ipsam decollari fecit. Cuius aīam cūctis uidētibus ad celos angeli portauerūt. Sepultaq̃ ē alisie. vii. idus septē.

ℭ De sancto Euurcio epo. Cap. XLVIII.

EVurcius aurelianeū. eps floruit tpe constātini. Hic ecclesie romane subdiaconus fuit. Cū aūt apud aurelianū post obitū scī deuisiani epi de successore ageretur: & secūdum carnalē delectionem duo sub contentione electi fuissent: seditioq̃ usque ad sanguinis effusionem orta esset. Missus est porphyrius prefectus ad seditionem sedandam Ipse autem epos gallie conuocauit ad diuinum auxilium iplorandum: quibus cū clero & populo triduo ieiunantibus & orantibus. Euurcius ad duos fratres suos captiuos requirendos ueniens ad galliam: aurelianum ingressus & apud quendam ciuē est hospitatus: a quo cū de discessione didicisset: mane ad ecclesiā ex charitate cum ceteris oraturus uenit: & iuxta ianuam incognitus stetit. Cunctis autem prostratis columba niuea de celo uolitans: per fenestram ingressa singulos circuiens: & quasi dignū explorans super caput euurcii resedit: sed ab eo q̄si eiecta ad celos auolauit. Quod miraculum cuncti stupētes: sed adhuc de persona dubitans: eo q̃ aliqui: super quem insederat: dubitabant. Euurcium inter episcopos ducunt: & iterum ad deum orauerūt: secūdo miraculo plenius edoceri. Rursus igitur columba descēdit: ianuāq̃ petentes euurcium nō inuenit: cunctosq̃ per circuitum ecclesie lustrans super caput eius tandem secundo resedit. Sicq̃ ipsum oēs in episcopū elegerunt. ℭ Verū dimidie anniuersarii sui ciuitas casu igne accensa esset: oratione sua mox ignē compescuit ecclesiamq̃ iam semiustam ampliorem reparari mādauit. Cunctis aūt ciuibus fabrice sponte contribuentibus dū ad fundamenta locanda fodissent: ollam auro plenam iuenerunt: quā sanctus uti reipublice per-

tinenté ad imperatoré misit. Ipse autem miraculú audiés nō solum thesauꝝ repertum remisit: sed tantúdē de suo duplicauit ꝓ fabrica ecclesie insignius opanda. Insuper & .vii. calices aureos eidé donauit. ¶ Eodé aūt tempore dū eṕs suesionis ad corpora martyꝝ crispini & crispiniani oraret: uidit peregrinos quosdam quos q essent interrogans: a duobus ex eis audiuit: ꝙ eént germani cuiusdā euurcii ecclesie romane subdiaconi: q ab hostibus capti & uidue cuiusdā uenditi: dudū in seruitute detenti: ad ipsam urbé ꝓ agendis domine sue fuerāt missi. Quod eṕs audiens ṕdicta euurcio denunciauit. Illeq; misso ṕcio ꝓ eoꝝ redemptione fratres repetiit quos liberatos duplicato gaudio aureliani suscepit. Ecclesia autem edificata est tribus annis & .iii. noū maii dedicata: multis ibidé cōditis reliquiis ex diuersis partibus recollectis. ¶ Dum aūt ipse primus in altari dedicato celebraret uisa est ab ardeuo eius subdiacono & aliis duobus: manus celestis in hora cōsecrationis oblatá benedicentis: quo miraculo .vii. milia paganoꝝ conuersi sunt. Euurcius uero obitú suum ciuibus ṕnunciauit: eosq; ut abbaté amanú sibi successoré eligerent cōfortauit. Cú autem ipse egrotaret. & de eligendo pastore etiam iam discordia orta foret: & euurcius trium illoꝝ nomina ꝑ qbus seditio íminebat in schedulis sub altari poni fecisset: missoq; puero mane: q uná ex illis diuino nutu tolleret: ut ꝑ hoc a deo eligendú discerét: puer priusq̄ schedulá acciperet: amanū eṕm acclamauit. Sicq; euurcius .vii. idus septembris in christo quieuit: & ꝑut ei a deo reuelatum fuerat amanus eidem successit.

¶ De scō Dunstano eṕo & cōfessore. Cap. XLIX.

Dunstanus archieṕs cantuarieñ: floruit tépore eldestāi regis: qui ex anglie partibus parétibus genere & fide nobilibus. Cum adhuc ífans ad ecclesiá dei genitricis cum oblationibus delatus esset: illis in oṙone pernoctantibus: apparuit uir etherei uultus: dicens locum illum sublimandú pueꝝ ibi deo relinquendum: ipsumq; ꝑ secula beatum ṕdicandú. Post hec cú puer grauiter lāgueret repente noctis medio celitus sanatus ex domo procedit. quibusdam cú insequentibus & obseruantibus ecclesiá adit: mediaq; uia canes latrátes eiq; iter impedientes: dum quoddam simulacrú obsistens uirga percussit: ipsum cōfringens in frusta canes effugauit. Veniens autem ad ecclesiam ianuas clausas inuenit: scalam qua tectū resartientes ascendebant conscédit: & ab alia parte intra ecclesiam qua nullus descensus erat: angelicis manibus euectus descendit: ubi aperta ianua in ecclesia dormire repertus est lumine celesti perfusus. ¶ Puerilibus igitur annis deo seruiés uariis artibus exercitatus musicis sonis institduit. Factusq; iuuenis ab atelio episcopo cantuarieñ regi eldestano cōmédatus in palatio mā sit ubi obtento a rege iudicis officio in oībus strenue se hébat: nunc iustitie reddende: nunc orationibus uacans. ¶ Rogatus a q̄dam matrona dum stolam sacerdotalé pingeret aurifactorio opere figurandam: cithara eius parieti appensa sine alicuius mouentis impulsu per seipsam sonare cepit: & antiphonam Gaudét in celis anime sanctoꝝ in ꝓprio tono decantare. ¶ Dum aūt ab emulis apud regem de quibusdā causaret curiá deseruit: & cognatú suum elphegú eṕm uentanú adiit: a quo dudú pulsatus ut monachus fieret: diuq; resistés. Postea febre correptus demum conualuit: subitoq; mutatus & monachus effectus: deinde presbyter consecratus in ecclesia dei genitricis mansit: apud quá cellá uel potius antrum edificauit. Nam in tugurio quiq; pedum longitudinis & duoꝝ pedum cú dimidio latitudinis se inclusit: in quo dudú contemplationi uacauit: multasq; diaboli tentamenta superauit. ¶ Cú die quadam demon ei in specie puelle apparuisset: ad cuius ṕces dunstanus qd fabrile faceret: demonq; ei operanti quedá luxurie uerba ꝑponeret: ut eius propositú inquinaret: ipse tenacula ignita diabolum in facié percussit: qui mox ululando euanuit. Succedente uero eadmundo regi eldestano: dunstanus accepta potestate cepit ecclesiam & cenobium cōstruere secúdum exemplar quod ei angelus demōstrauerat in uisione: ubi cōgregationé instituit monachoꝝ spiritú ꝓphetie in multis hére uisus est. Nam & mortem regis eadmundi .vii. diebus ante predixit: & ut predixerat sic euenit. Cuius successor edredus dú stanum ad eṕatum uentanum ꝑmoueri suadebat: sed ille oīno renuebat. Nocte uero quadam eidé apparuerunt sancti apostoli petrus & paulus & andreas: eú admonentes ne episcopari ulterius contéceret: sed dei se uoluntati subiiceret: predixeruntq; ei: ꝙ post mortem dicti regis non uentañ ecclesie eṕs: sed cantuarieñ archiepiscopus futurus esset. Quod & factú est. Mortuo enī edredo rege: & succedente ei edgaro: de mádato ipsius dunstanus archiepiscopus cātuarie est electus. Cuius ecclesie regimini adeo laudabiliter ṕfuit: ꝙ cúctis populis admirabilis reuerétie fuit. ¶ Cum aūt clericoꝝ quorúdam mores & actus reformaret: & quosdam rebelles beneficiis spoliasset: ad eorú suggestionem rex concilium celebrari fecit: in quo archiepiscopus se de multis sibi obiectis purgauit. Et dú rex peteret ut priuatos ad ecclesias reuocaret: audita é uox crucifixi depicti de cruce: hoc fieri prohibétis. ¶ Post aliquod tṕs iterum dunstanus de predictis causaē: & ad palatium uocatur. Cúq; ipse se deo diiudicandum cōmitteret: pars solarii domus ubi eius emuli stabát subito corruit: & ipsos simul ruétes sub machina oppressit. alia uero parte firmiter permanente: archiepiscopus & ceteri remanserunt illesi. Tandem post multos labores uir domini iam senex annorum .lxxix. in domino feliciter obdormiuit .vii. idus septembris: sepultus in ecclesia sua miraculis clarus.

¶ De scō Clodoaldo presbytero. Cap. L.

Clodoaldus presbyter floruit apud perusiú ciuitatem tépore iustini senioris. Hic filius regis colodomitis fratribus suis a patruo lothario extinctis: anno ṕfati imperatoris .iiii. mundú deseruit: & in clericali gradu ṕminuit: ut ait sigibertus. Qui omni suo patrimonio pauperibus erogato: uilibus indutus: & carné cilicio domás: nudeq; terre decubás: penitentie operá dabat. Relicta igiē patria ciuitate: uenit ad aliá prouinciam ignotus: deo cupiés liberius deseruire. Miraculorúq; gloria claruit. Nam & demones effugebat: mutis loquelam: cecis uisum: surdis auditum: claudis gressum tribuebat. Cum cuidam pauperi ab eo elemosynam petenti quid daret non haberet: cucullam eidé prebuit: pauper uero nocte in domo cuiusdam ui-

ri hospitatus est:cuculla uestitus. In ipsa nocte uidit uir ille pauperē quasi clara luce indutū:quod & con/iugi sue ostēdit. Factoq; mane cucullā ei datam a san/cto clodoaldo didicit:& lucem quā uiderat ipsius cha ritati attribuit. Sicq; uiri dei fama percrebruit. Reuer/sus tandem perisius:ab eusebio epō presbyter ordi/natus:monasterium in loco qui dicitur nouigenium construxit:in quo in pace quieuit. vii. idus septēbris. Ibiq; sepultus miraculis uiuit.

¶ De natiuitate sancte Marie uirginis. Cap. LI.

Natiuitas gloriose uirginis marie ex tribu iuda & regia stirpe dauid duxit originem Mattheus tamē & lucas non generatio/nem marie:sed ioseph describunt:q tamē a cōceptione xp̄i penitus alienus fuit:quia cōsuetudo scripturarum erat ut non mulierum:sed uirorum ge nerationis series texeretur:uerissime tamē uirgo ma/ria ex ꝓgenie dauid descendit:quod ex hoc precipue patet:quoniā ut sepe scriptura testatur:xp̄s ex semine dauid duxit originē. Cum ergo christus ex sola uirgi ne natus sit:manifestū est & ipsam ex dauid natā esse: & hoc ex catena nathan. ¶ Dauid enim inter ceteros habuit duos filios:nathā.s.& salomonem. Ex catena igitur nathan:ut ait damascenus:leui genuit melchi & pantherā:panthera genuit barbantheram:barban/thera genuit ioachim:ioachim uirginem mariā. Ex catena autem salomonis:mathan habuit uxorem ex qua genuit iacob. Defuncto aūt mathā:melchi ex tri/bu nathan qui fuit filius leui frater aūt pāthere: acce/pit uxorē relictam nathan matrē aūt iacob: & genuit ex ea heli. Et sic sunt facti fratres uterini iacob ex stir/pe salomonis:heli aūt ex tribu nathan. Defunctus est aūt heli sine liberis:& accepit iacob frater eius uteri/nus uxorē eius & genuit ioseph:qui natura fuit filius iacob ex descensione salomonis:secundū legē autem fuit filius heli ex nathan descēdentis. Nā filius qui na/scebat taliter secundū naturam:secundū legē defun/cti sine liberis filius reputabat:hec damascenus. ¶ Hi storiam aūt natiuitatis beate uirginis hierōymus: ut in ꝓlogo dicit:adolescētulus in quodā libello legit: sed post multū tēporis ut se ibidē legisse meminerat: rogatus chromatio & heliodoro episcopis transcri/psit. ¶ Ioachim namq; ex galilea de ciuitate nazareth de tribu iuda sanctā annam filiā garizi de bethleem eiusdē tribus duxit uxorē. Ambo aūt iusti ante deū erant:oēmq; substātiam suā trifarie diuidebant: unā partē tēplo & eius seruitoribus:aliā peregrinis & pau peribus erogabāt:tertiam sibi & sue familie usibus re seruabāt. Et ita per annos. xx. ꝓle carentes: uouerunt domino:q si eis sobolē concederet:eā seruitio domi/ni māciparent. Cuius rei cā:cum in tribus festis preci/puis hierusalē frequentarēt:in festo enceniorū ioachi cū contribulibus suis hierusalē ascendit: & cū ceteris ad tēplum accedens:oblationem suam ad altare do/mini offerre uoluit. Quē isachar sacerdos cū indigna tione repulit:& cur ad altare domini accedere presu meret increpauit:asserēs esse indignū maledicto legis obnoxiū:oblationē deo legis offerre:nec inter fecun/dos infecundū qui populū dei nō auxisset:astare. Ioa/chim ergo confusus domum redire uoluit:ne a con/tribulibus qui hec audierāt:idem opprobriū sustine/ret:sed tristis ad pastores suos discessit: ubi post dies aliquot commoranti: die quadam angelus domini cum immenso lumine astitit:qui cum ad eius uisio/nem turbaretur:timorem eius angelus cōpescuit:di/cens se esse angelum domini ad eū missum:ut annū/ciaret ei preces suas exauditas a deo eē:& elemosynas suas in conspectu altissimi ascendisse. Viderat enim deus pudorem eius & sterilitatis opprobrium non recte ei obiectum. Et quia deus peccati ultor est non nature: cum alicuius uterum claudebat: ad hoc fa/ciebat:ut mirabilius denuo apiret:& non libidinis eē sed diuini muneris:qd nasceret ostenderet. ¶ Quod quidem angelus per exempla plura suasit. Primo per saram gentis hebreorum primam:que usq; ad. xc. an/nos sterilitatis opprobrium pertulit: & tamen isaac: cui repromissa fuit omnium gentium benedictio: generauit. ¶ Secundo per rachel que dudum sterilis fuit: & tamē ioseph genuit:q dominus egypti.& sal/uator multorum fame periturorum extitit. ¶ Dein/de per sampsonē:quo nullus fortior: & samuelē quo nullus sanctior:qui utriq; matres steriles habuerunt. Sicq; ꝓbauit conceptus diu dilatos: & sterilium par/tus mirabiliores esse solere. Nunciauitq; ei angelus q anna uxor sua filiam pareret:que uocaret maria: que iuxta uotū parentum esset ab īfantia domino conse/cranda:& adhuc ex utero matris spiritusancto plena: semperq; in templo domini moratura. Et sicut ipsa nascitura erat mirabiliter ex sterili matre:sic ipa altis/simi filium ex se incomparabiliter generaret: qui ie/sus uocatus omnibus gētibus saluator foret futurus. Deditq; ei angelus signum ut cum perueniret ad au/ream hierosolyme portam:uxorē suam annam ob/uiā haberet:que de sua retardatione solicita: tunc in cōspectu eius gauderet. ¶ Hisq; dictis angelus ab eo discessit. Anna autem cum amare fleret: & quonam loco uir eius fuisset ignoraret: & quasi ad remedim pomerium suum intrasset:idem angelus ei apparuit: & eadem uerba:que ioachim nunciauerat:indicauit: addens ut pro signo ad auream portam hierusalem pergeret:& uiro suo redeunti obuiaret. Ambo ergo sibi ibidem occurrentes:& de mutua uisione letati:& de ꝓle promissa securi:adorato domino domū redie runt:diuinū promissum certi & hilares expectan/tes. ¶ Concepit igitur anna & peperit filiam: & uo/cauit nomen eius mariam. Completo igitur trien/nio oblactationis tempore:ad templum domini uir/ginem cum oblationibus adduxerunt. Erant autem circa templū iuxta quindecim graduum psalmos gra

decim aſceceſſionis gradus. In quorum infimo uirgo
conſtituta cunctos ſine ducentis & leuantis manu ita
per ſeipſam conſendit:ac ſi iam perfecte etatis fuiſſet.
Perfectaq; oblatione filiam ſuam parentes cum aliis
uirginibus in templo dimittentes ad propria reuerſi
ſunt:uirgo autem quotidie in omni ſanctitate profi/
ciens ab angelis ſepius uiſitabatur: & uiſione diuina
continue fruebatur:a mane uſq; ad horam tertiam
orationi inſiſtebat:a tertia uſque nonam operi ma/
nuum permanebat:in nona uero ab angelo celeſti ci/
bo reficiebatur & quod ei dabatur in templo paupe/
ribus largiebatur:a nona autem uſque ad ſolis occa/
ſum in lege domini & pſalmis meditabatur. Creſcen
te etate creſcebat & ſapientia & gratia apud deum &
homines. ¶Quartodecimo autem etatis ſue anno
pontifex publice denunciauit:ut omnes uirgines que
in templo nutrite fuerāt:domum reuerſe uiris ſecū/
dum legem coniungerentur. Cui mandato cum ce/
tere paruiſſent:ſola uirgo maria hoc facere nō poſſe
reſpondit:tum quia parentes ſui eam domini ſerui/
tio mancipaſſent:tum quia ipſa uirginitatem ſuam
deo uouiſſet. Anxiatus pontifex quia neque ſcriptu/
ram de uoto ſoluendo infringēdam putaret:nec mo/
rem in iſrael inſuetum introducere auderet: conuo/
catis ſenioribus iudeorum dominum ſuper hac re
conſulendum decreuerunt. Quibus orantibus uox
de loco oratorii cunctis audientibus inſonuit: dicens
ut quicūque de domo dauid nubiles coniugati non
eſſent:ſinguli uirgas ſuas ad altare deferrent: & cu/
ius uirgula germinaret:ac in eius cacumine ſpiritus/
ſanctus iuxta iſaie prophetiam in columbe ſpecie de/
ſcendiſſet:illi procul dubio uirgo maria deſponſari
deberet. Erat iter ceteros ioſeph de domo dauid: qui
ſenex iam erat:& uxore premortua filios ac nepo/
tes ex filiis iam pronepotes habebat. Cui cum in con/
gruum uideretur:ꝙ uir mature etatis teneram uirgi
nem duceret in uxorem:ceteris uirgas ſuas afferenti/
bus ſolus ipſe uirgulam ſuam ſubtraxit. Vnde cū ni/
hil miraculi appareret:pontifex iterato dominū con/
ſulendum putauit. Qui reſpondit:ꝙ ſolus ille uirgā
ſuam non attulit:cui uirgo deſpōſari debebat. ¶Pro
ductus itaque ioſeph cum uirgam attuliſſet:& ipſa il
lico germinaſſet:& in eius cacumine columba de ce/
lo aduolans conſediſſet: Liquido omnibus patuit
ei fore uirginem deſponſandam. Deſponſata aūt uir/
gine ipſe quidem in ciuitatem ſuam bethleem rediit
domum ſuam diſpoſiturus. Virgo autem maria cū
quinque uirginibus coeuis ſuis: quas ob oſtenſionē
miraculi a ſacerdote acceperat in ſocias ad domum
parentum in nazareth reuerſa eſt. Nomina uirginū
erant hec:rachel:ſephora:ſuſanna:abigera:& agabel:
quarum omnium maria etate minor erat quibus da
ta ſunt ad operandum pro ueſtibus templi ſericum:
hiacynthus:coccius:byſſus:linum:& purpura: ut q̃/
libet ex uno horum ueſtem contexeret. Cum ergo ia
ctatis ſortibus:que ipſarum:quid horum operari de
beret:& maria ſorte purpuram ad uelum templi do
mini accepiſſet:alie uirgines ei dixerunt admirantes:
ꝙ cum ipſa minor omnibus eſſet:purpuram: que ad
reginas operari pertinet accepiſſet. Ideoq; congruum
erat ꝙ ipſa regina uirginum uocaretur. Et exinde q̃/
ſi diuino inſtinctu ceperunt illam reginam uirginū
appellare. ¶In diebus autem illis:eidem gabriel ange
lus oranti apparuit:& de ea naſciturū dei filium nun/
ciauit:ut dictum eſt ſupra in eius annunciatione. viii.
calendas aprilis. Hec hieronymus. ¶Dies autem na/
tiuitatis beate marie aliquanto tempore fideles latu/
it:contigit autem ut refert ioannes beleth:ꝙ quidam
ſanctus uir contemplationi ſedule uacans:ſingulis an
nis. vi. idus ſeptembris iocundiſſimos angelorum cā/
tus audiret. Qui dominum inſtanter orauit: ut ſibi
reuelaret:cur ea die tantum & non alia hec audiret.
Demumq; reſpōſum accepit:ꝙ uirgo maria. vi. idus
ſeptembris nata fuit:de cuius natiuitate celeſtis curia
ſolennitatem facit:mandans ut hec filiis eccleſie ma/
nifeſtaret:ut concordes fierent in tali feſto celeſti cu/
rie. Qui cum hec ſummo pontifici & aliis intimaſſet
& illi ſcripturis & antiquitatum teſtimoniis ueritā/
tem uirginis extūc ipſa die celebrandam uniuerſali/
ter ſtatuerūt:uidelicet. vi. idus ſeptembris.

¶De ſcō Hadriano & ſociis mrībus. Cap. LII.

HAdrianus martyr cum. xx xiii. aliis apud
nicomediam paſſus eſt ſub īperatore ma
ximiano. Qui cum in prefata ciuitate de/
geret. Iuſſit omnes chriſtianos compre/
hendi inter quos. xxxiii. ſunt detēti:& ante ipſum ad
ducti. Quos imperator neruis crudis iuſſit cedi: & la
pidibus ora eorū contundi:& annotato uniuſcuiuſq;
nomine ferro uinctos in carcerem recludi fecit. Quo
rum conſtantiam & fidem uidens hadrianus prior
officii militaris:conuerſus ad chriſtum cum eorum
nomina ſcriberentur fecit & ſe cum ipſis annotari:di
cens ſe chriſtianum eſſe. Quod audiens imperator ip
ſum ſacrificare nolentem:cum ceteris ſimiliter ferro
uinctū in carcerem poni mādauit. Natalia uero uxor
eius que chriſtiana erat:audiens uirum carceratum:
& cauſam ignorans:primum quidem dolens flere ce
pit:ſed cum didiciſſet:ꝙ propter chriſti fidem hoc pa
teretur:gauiſa ad carcerem cucurrit:& uincula uiri ſui
& aliorum oſculari cepit & uirū ſuum multis ſermo/
nibus exhortari. admonens ut terrena ſperneret:& om
nes attinentes contemneret:& ad celeſtia ſemper in/
tenderet. Hadrianus uero eidem promiſit: ut ſe cura
iret:quia eam accerſiret: ut finē ſuum per martyriū
uideret. Illa quoq; uirum ſuum aliis ſanctis recōmen
dans:ut eum hortarentur: ad domum ſuam rediit.
¶Poſtmodum audiens hadrianus diem ſue paſſio/
nis adeſſe: dans munera cuſtodibus: & ſanctos qui
cum eo erant prebens fideiuſſores:abiit domum uo/

care natalíam ut ei promiserat: ut eorum passionibus presens esset. Illa uero audiens per nunciū q̄ uir suus ueniret: nō credebat: donec famulus domus dominū ei adesse nunciauit. At ipsa putans q̄ martyrium refugisset: & iccirco solutus esset: amarissime flere cepit: & hostium domus contra eum clausit: diris sermonibus exprobrās ei: q̄ christum dominum abnegasset. Quod audiens hadrianus admirabatur & gaudebat: & ex hoc ad martyrium ardentior effectus est. Et cum instaret precibus: ut ei ianuam aperiret: enarrans ei qualiter sanctos martyres pro se obsides dederat: & qualiter ad eam reuisendam uenerat. Natalia eundem cum gaudio suscepit: & se inuicem osculantes ad carcerem simul abierūt ubi natalia per. vii. dies sanctorū ulcera extergebat. Statuta autem die: maximianus eos sibi presentari fecit: qui resoluti penis: quia ambulare non poterant uelut animalia portabantur. Hadrianus uero retro uinctis manibus seq̄batur: & natalia cū eo deambulās ipsum hortabat. Et cū sacrificare noleti iussit imperator: a q̄tuor ualidissimis uiris ipsum grauissime & diutius cedi: ita ut eius uiscera effunderentur. Deinde ip̄m una cum aliis in carcerem trudi. Ad quem accedens natalia: ipsum iacentem & pene euisceratum dulciter refouebat: cuius exemplo & alie matrone christiane ceteris sanctis intra carcerem ministrabant. Et cum hoc imperator comperisset: & mulieres carcerem ingredi prohibuisset: omnes se totonderunt & mutato habitu uirilibus uestibus indute: scōs uisitare non destiterunt. Quod audiens maximianus: precepit: ut omnes martyres fractis cruribus interirent. Timens uero natalia ne uir suus aliorum suppliciis expaueret: rogauit ministros ut ab eo inciperet. abscisis ergo ab eo pedibus: cruribusq̄ confractis: cum adhuc superuiueret: rogatu natalie manū ei preciderunt: ut aliis qui plura passi fuerant compar esset. Quo facto spiritum reddidit. Ceteri uero pedes ultro protendentes: sic crurifragio ad dominum migrauerūt: rex autem corpora eoꝝ cremari mādauit: sed natalia manū hadriani in sinu abscondit: uerum subito imbre uehementissimo erūpente: igneq̄ extincto corpora martyꝝ illesa seruata sunt: que a xp̄ianis rapta constantinopolim sunt delata: ibiq̄ digno honore tumulata. q̄ passi sunt. vi. idus septēbris circa annū domini. cclxx.

¶ Qualiter autem natalia inde ꝓcessit: supra in eius historia actum est calen. decembris.

¶ De scō Hadriano papa & cōfessore. Cap. LIII.

HAdriāus papa huius nominis primus natione romanus ex patre theodoro de regione uialata stephano tertio pontifici romano in episcopatu successit: & sedit annos. xxiii. menses decem dies. xviii. Hic sanctissimus pōtifex restaurauit monasteriū sancti anastasii ad aq̄s salinas post incendium. Edificauitq̄ turres & muros urbis rome propter hostes longobardos quotidie irruētes. Hic portas ereas maiores dedit sancto petro apostolo. Ipsos quoq̄ muros urbis: qui in plerisq̄ locis usq̄ ad fundamēta dirupti fuerāt renouauit. Multas etiam ecclesias tam intra urbem q̄ extra suis sumptibus restaurauit. Hic etiam in mōasterio sancti stephani: quod circa ecclesiam sancti petri situm est: congregationem monachorum instituit: ut in ecclesia sancti petri cum tribus monasteriis: quos gregorius tertius instituerat: laudes sedulas persoluerēt. Fuit enim in reparandis ecclesiis & diuino cultu celebrando admodum solicitus. ¶ Huius p̄cibus carolus magnus rex francorum pipini filius ueniens ad italiam cum exercitu: ut ab infestatione longobardorum ecclesiā defensaret: obsedit longobardos in papia: ubi cepit desiderium regem & uxorem eius: quos captiuos duxit in franciam: & ueniens romam reddidit omnia pape: que pater suus pipinus beato petro concesserat: adiuncto quoq̄ ei ducatu spoletano & beneuentano. Ob hoc ipse patricius rome effectus est. Huius tēpe celebrata est septima synodus trecentorum episcoporum apud constantinopolim. Aliam uero synodum ipse hadrianus papa presente rege carolo rome celebrauit: in qua fuerunt. cliiii. episcopi religiosi: in qua hadrianus papa & synodus dedit carolo ius elegendi romanum pontificē: & sedem apostolicam ordinandi. Item archiepiscopos ab ipso inuestituras accipere per prouincias singulas. Anathematizauitque omnes huic decreto rebelles: & bona eorum publicari iussit. Tuncq̄ cessauit regnum longobardorum carolo in italia dominante. Hadrianus uero papa post multa laudabilia opera quieuit in pace. Sepultusq̄ est in ecclesia sancti petri in uaticano: & cessauit episcopatus dies tres.

¶ De sancto Corbiniano episcopo. Cap. LIIII.

COrbinianus eps̄ frixigeń a papa gregorio primo factus fuit tēpore pipini grossi regis: qui uir sanctissime uite fuit: & miraculis claruit. Die quodam dum apud ecclesiam sancti germani oraret: & propter musti fortitudinem spinam a uase reiectam sensisset: ne silentiū frangeret: conticuit: totaq̄ nocte in oratione perseuerans uinum adeo compescuit: ut nec de ipso uel unica gutta manaret. ¶ Cum quidam fur mulam eius abstulisset: totaq̄ nocte itinerando uagatus esset mane dorso animalis uinctus ad sanctum adductus furtum restituit: & penitentiā egit. ¶ Adalpertum quēdam suspendio damnatum se inuocantem triduo illesum conseruauit: qui post liberatus deo deuote seruiuit. ¶ Vrsum quendam qui eius asinum deuorauerat: dum romam pergeret: diuina uirtute coegit: ut sarcinam usque romam animalis loco deferret. ¶ Huinsgus comes tridentinus admissariū sancti furto auferri fecerat ad eq̄s operiēdas: & infra dies modicos. xliiii. equos morbo elephātio amisit. Vnde & dei

iudicium cognoscens:equos duos cũ admissario atq ducentos solidos sancto restituit. ¶ Quadam sexta feria dum piscibus careret:predixit:per aquilam pisces sibi diuinitus ministrandos. Et ecce aquila rostro a mari piscem detulit:qui tota die ad esum familie satisfecit. Sequenti quoq sexta feria ministrum suum natantem iussit:ut in christi nomine piscem caperet: qui mersus piscem magnum manibus cepit:& ad littus usq perduxit. ¶ Apud oratorium sancti stephani:ubi aliquando orans lucem de celo fusam uiderat & uoces audiuerat angelorum:cellam sibi cõstruxit: ubi fontem ex humo baculo percussa perduxit. Deuotus uirginis gloriose die natiuitatis eius in pace quieuit:uidelicet sexto idus septembris. Et in eiusdem dei genitricis ecclesia sepultus est:miraculis clarẽs. Nam sanguis qui die quadragesimo ante obitum eius de ipsius naribus distillauit:terre suffosus post annos q̃draginta recens adeo inuentus est: ac si ea die fuisset effusus. Corpus uero eius tunc temporis translatum est fasingã:& una cum dicto sanguine in ecclesia sua sepultum est in marmoreo mausoleo.

¶ De sanctis Dorotheo & Gorgonio martyribus. Cap. LV.

Orotheus & gorgonius martyres passi sunt apud nicomediã ciuitatem sub diocletiano ĩperatore. Qui cũ essent primi in palatio eiusdẽ:militie renunciantes:xp̄ianos se libera uoce cõfitebant:qd cesar audiẽs moleste tulit:anxiabaturq pdere tales uiros quos ĩtra palatiũ suum nutritos mores & generis nobilitas decorabãt. Cũ ergo nec minis nec blandimentis mouerentur in equuleo distendunt:& flagris & ungulis toto corpore laniant:& deinde aceto & sale nudatis pene eorum uisceribus perfundunt. Et cum hec alacrius tolerarent in catricula assant:ubi quasi in lecto floꝝ iacere uidebant. Ad ultimum laqueo suspendi iubentur:& corpora eoꝝ canibus exponunt:sed tamẽ intacta a fidelibusq collecta:honorifice recondunt. Passi sunt aũt.v.idus septẽbris:circa annos domini.cclxx. ¶ Interiecto aũt tempore corpus sancti gorgonii inde leuatũ & romã translatũ est. ¶ Anno autem domini. dcccclxiiii.eps meteñ nepos pipini regis ipm ad gallias trãstulit:& in gorgocieñ. monasterio collocauit.

¶ De sancto Dorotheo abbate. Cap. LVI.

Orotheus abbas in egypti partibus claruit. Hic genere thebeus inter patres egypti sanctitate non minimus quotidie a mari lapides colligens & annis singulis habitaculum unũ edificans:ipsum:edificare sibi cellas non uolẽtibus concedebat. Noctibus uero sportulas operabat:ut uenderet: ꝓpter cibũ pauperibus ministrãdũ. Cibus uero eius erat panis uncie sex:& oleꝝ minutoꝝ fasciculus modicus:aqua uero exigua in potu utebat. Nunq uisus est ĩ lectulo soporatus:uel pedes: ꝓ reqe tetẽdisse:uel ꝓ uoluntate dormisse. Quieuit aũt in pace.v.idus septẽbris. Hec in uitis patrũ.

¶ De scõ Sergio papa & cõfessore. Cap. LVII.

Ergius papa natione syrus de ciuitate antiochie:ex patre tiberio cononi põtifici in epatu romão successit. Et sedit annos.ix. menses.viii.dies.xxiii. Hic romam uenit sub deodato pontifice:inter cleꝝ romane ecclesie connumeratus:quia studiosus erat in officio cantilene acolythus factus est. Qui per ordines ascendens a leone pontifice secundo:in titulo sancte susanne presbyter ordinatus est:qui impigre per cemiteria martyriũ celebrabat. Defuncto uero conone papa populus urbis rome in duas partes diuisus est. Et una qdẽ pars elegit theodoꝝ archipr̄sbyteꝝ:alia uero paschalem archidiaconum. Cũq unus alio locum nõ cederet:sed uterq ĩmaniter pmaneret:ut unus aliũ superaret:plurimaq pars cleri & populi ad sacrũ palatiũ perrexisset:ut tractarẽt quid fieri deberet deo annuẽte in personã denominati sergii uenerabilis tunc presbyteri cõcordantes se contulerunt. Eũq in lateraneñ.episcopatum deducentes elegerunt. Sicq in sede beati petri põtifex ordinatus est tẽpore iustini iunioris. ¶ Hic pontifex ecclesiam lateraneñ reparauit. Et ut agnus dei ter cantaretur intra missaꝝ solẽnia constituit. ¶ Hic etiã diuina ad eum reuelatione facta in sacrario sancti petri inuenit capsam argenteã in loco obscurissimo multe annositatis. Ita ut iam non argẽtea uideretur:in qua sigillũ erat expressum quo ablato iuenit crucem gẽmis ornatam:& ineffabilem portionem crucis dominice intus inclusam: que in die sancte crucis adorat. Corpus quoq primi sancti leonis pape transtulit ipso reuelante. Qui etiam propter defensionem ecclesiastice libertatis a iustino imperatore in exilium relegatus:ac demum ab eo reuocatus est. Et post laudabilem uitam in pace quieuit. Et sepultus est apud sanctum petrum. Et cessauit episcopatus mensem.i.& dies.xx.

¶ De sancto Audomaro epo. Cap. LVIII.

Vdomarus eps claruit apud tamaneñ ciuitatem. Hic ex aurea a ualle non longe a constantia ciuitate:patre friulfo religioso & nobili uiro ortus est. Et una cum eodẽ patre suo oĩbus pro xp̄o relictis ad cenobium luxorieñ:quod a sancto columbano abbate in burgundia cõstructum fuerat pergentes ambo sub abbate eustasio monachi facti sunt:ubi friulfus in sanctitate perspicua:usq ad finem uite perseuerauit. Audomarus uero in episcopũ tamaneñ electus per annos plusquã .xxx.ecclesiã suam feliciter gubernauit. Ciues quoq suos:qui post doctrinam quam a sanctis fusciano & uictorico perceperant ad idolorum culturam reuersi erant ad christum redire fecit. ¶ Cum autem semel graui tentatione carnis ureretur:exemplo beati benedicti inter uepres & urticas se nudum uolitãs: ignem illum libidinis extinxit. ¶ Dum apud uillam iorniacum sub arbore quieuisset:crucem domini de lignis factum arbori affixit:& sequenti nocte lux desuper celica radiauit:multorumq ex ipsa cruce egritudines curabantur. ¶ Per annos plurimos ante obitum suũ lumen oculorum amisit:ad eius culmen sanctitatis augẽdum:nec tamen unq̃ inde turbari uisus fuit. Sed cum trãslationi corporis sancti uedasti episcopi apud attrebateñ urbem facte ab ausberto episcopo interesset:lumen sibi oculorum redditum est. Finita uero corporis translatione orauit ad dominum & iterum ut petiit ad uotum suum rursum excecatus est. Quieuit in pace quinto idus septembris. In cuius transitu mira fragrantia in domo eius respersa est: lampades quoque ad eius tumultum dependentes oleũ

distillabant: quo egri perūcti a lāgoribus sanabant. Cuius corpus in eius ecclesia tumulatū a sancto bertino abbate translatum: sepultum est in monasterio sancti scythini.

℄ De scō Hilario papa & cōfessore. Cap. LIX.

Hilarius papa natione sardus ex patre crispino leoni primo pōtifici in episcopu roma no successit. Et sedit annos. vi. menses tres dies. x. ℄ Hic cōstituit ut nullus pontifex successoré sibi constitueret. Qui non solū in elemosynis dandis pauperibus quotidie studuit: uerū etiā plerasq; basilicas auro argentoq; insigniterq; decorauit. Et fecit ad sanctum laurentium balneum & monasterium. Et hic plenus sanctitate & uirtutibus geuit in pace. iiii. idus septembris: & sepultus est ad sanctū laurentium in crypta iuxta corpus beati sixti episcopi: & cessauit episcopatus dies. vi.

℄ De sanctis Nemesiano & Felice & sociis martyribus. Cap. LX.

Nemesianus: felix: lucius: alius felix: litheus: polianus: uictor: lador: datius epī: multiq; pſbri & diacones apud aphricā martyrium passi sunt sub persecutione ualeriani & galieni īperatoꝝ: qui exurgēte persecutionis rabie ad primā confessionis xpī constātiam grauiter fustibus cesi: deinde compedibus uincti: & ad fodienda metalla deputati: gloriose cōfessionis agonē consumauerunt: quoꝝ etiam exemplum secuta multiplex plebis eoꝝ portio cum eis pariter coronata est. Extat epistola beati cypriani ad ipsos & de ipsis scripta: qui passi sunt. iiii. idus septembris.

℄ De scis Sosthene & Victore mrībus. Cap. LXI.

Sosthenes & uictor martyres apud chalcedoniā passi sunt sub ꝓconsule prisco: qui cū beatam euphemiā uirginem sub eode ꝓconsule decertanté uidissent īmenso lumine circundatā: & angeloꝝ & uirginum choris cōstipatam cōuersi sunt ad xpm: ut dicetur infra in passione euphemie. xvi. cal. octobris unde ipsi ambo a ꝓconsule detenti: primoq; in carceré trusi: indeq; ꝓducti ad stipites ligati sunt: ursi quoq; ipsis ac leo ferocissimi laxati fuerūt. Sed cum ab eis in nullo lesi fuissent quin potius omni deposita feritate pedes sancto rū lingerēt. Proconsul illos in cuppa cremari mādauit: qui dato sibi inuicem pacis osculo spiritum emiserunt quarto idus septembris.

℄ De scis Proto & Hiacyntho mrībus. Cap. LXII.

Protus & hiacynthus martyres rome passi sunt sub galieno imperatore. Hi ambo fuerunt eunuchi domicelli & in studio philosophie socii eugenie uirginis filie philippi nobilissimi romanoꝝ alexādrie prefecti: qui & ab ipsa uirgine una cū patre & claudia eius matre ad christum conuersi sunt: ut supra in eius passione actum est. viii. calen. ianuarii. ℄ Sed postq̄ beata uirgo eugenia passa est. Protus & hiacynthus iussu imperatoris tenti sunt: & ad templum iouis adducti ut sacrificarent: qui oratione sua simulacrum comminuerunt: & cum sacrificare nollent: primo quidem fustibus diutissime cesi sunt: deinde capitis obtruncatione martyrium compleuerunt. iii. idus septembris: circa annum domini. cclvi. & sepulti sunt uia salaria uetere in cemiterio priscillo.

℄ De sancto Helia abbate. Cap. LXIII.

Helias abbas in deserto egypti in regione thebaide claruit. Qui deuotaꝝ uirginū curam habens in grandi monasterio trecētas feminas collegerat: earūq; uitam & conuersatioñe regulabat: quod cum biennio fecisset: grauem tentationis carnem sentiens adhuc iuuenis annoꝝ trigita existens per similitudiñe fugit: iugi biduano ieiunio ac triduano carnem domans. Cui in somnis tres angeli apparuerunt interrogātes cur deo dilectas uirgines reliquisset. Quibus respondit: q̄ uitiū carnis incurrere formidabat. Moxq; ab uno eoꝝ uisum est ei genitalia nouacula precidi. Sicq; securus redire monet. Expargefactus uir domini genitalia quidem repperit: sed tētationem abscisam omnino persensit. Sicq; ad cenobium reuersus. xl. annis ibidem uixit: asseuerans q̄ nunquā de cetero in cor eius talis cogitatio abscendit. Fenestre quoq; ibidem constructe sedebat sorores erudiens: cum nec ad eum ipse ascendere: nec ipse ad illas descendere posset. Quieuit auté in domino. iii. idus septembris: cui successit sanctus dorotheus: qui in superiori monasterii cella cōsenuit Hec heraclides.

℄ De sancto Helia alio abbate. Cap. LXIIII.

Elias alius abbas fuit in finibus antinoe ciuitatis: que metropolis est thebaidis: senex in eremo annorum. cx. quorum. lxx. annos in solitudine transegit: fuitq; discipulus antonii: qui opere manuum & orationibus tēpus exegerat. ℄ Quod cum hospitalitati intenderet: & ad eū multitudo fratrum uenisset: quia publicus illac trāsitus erat: & deficiente sibi pane tristis esset. In gressus spelunca ex insparo tres panes grandes & recentes subito repperit: ex quibus duos assumens uigintiquinque fratres ex eis satiauit. Tertius uero qui superfuit diebus. xxv. eidem postmodum ad uictū satis fuit. Hec a uitis patrum.

℄ De sancto Venerio abbate. Cap. LXV.

Venerius abbas & pſbyter apud insulā palmariā claruit tēporibus phoce imperatoris & gregorii pape primi. Qui ex nobilibus ortus parentibus ꝓuincie lunensis sacrisq; litteris edoctus: relicto seculo dictam insulam petiit terre uicinam distantem a lunēsi ciuitate circa miliaribus. viii. in loco qui dicitur tyrus maior: ubi asperrime penitētie operā dabat: herbis agrestibus &

pomis multo tēpore ueſcens. Ad quē accedens quidā
agreſtis noīe reuelatione diuina p̃monitus ab eo ſalu
tis mādata ſuſcepit:& rogatus ab eo ſarculum ad ter
rā colendā & hordeum ad ſeminandū uiro dei detu/
lit. Cum aūt uenerius tēpore quo iā hordea meti ce/
perant ſemē delatum ſeminaſſet hordeū ſubito natū
& maturatū eſt:quod ipſe eadē meſſuit tempeſtate.
⁋ Cūq̧ fama ipſius diffuſa inter multos illū uiſitan/
tes:pauper qdā domealis ad eū ueniſſet:& pueꝝ in na
ui iuxta littus reliqſſet:illeq̧ dormitās: latratu canis
ſubito expauens:& euigilans:in mari lapſus necatus
fuiſſet:nauiſq̧ per equora uagaret̃:audiens hec uene
rius & homini miſertus:oratione ſua & lachrymis &
nauē ad littus:& puerū reduxit ad uitā:unde ob eius
ſanctitatē nimiam:tā phoca imperator : q̄ gregorius
papa primus ipſum plurimū reuerebant̃. ⁋ Draco i/
gens ꝓpe ciuitatē luneī habitabat:q carinas in mari
ſepius ſubuertebat. Ad īſtantiā ergo lunenſis epī:ſan/
ctū uirum ſuper hoc p̃cibus tertio pulſantis:poſt ora
tionē & ieiunium triduanū:cum archidiacono & plu
ribus deſcēdens ad rupem ubi draco latebat: ueſtigia
ſua in ſaxo acſi in cera īpreſſa reliquit. Et dū draconi
ex parte epī de receſſu mādaſſet:illeq̧ nullatenus mo
ueretur:deinde ei mandauit in noīe trinitatis:ut ſe in
abyſſum demergeret:draco ſe ſtatim in mare precipi
tans nuſq̄ cōparuit. ⁋ Poſt hec uenerius ut gloriā ho/
minum fugeret:nauigauit ad inſulam cyrnem: ibiq̧
diebus. xl. cū beſtiis demoratus eſt:coruo ei quotidie
dimidiū panis calidi & fruſtum carnis bubale diuini
tus deferēte. Qui etiam deambulans iuxta littus:cor/
pus hoīs in mare necati:illicq̧ ab undis eiecti īuenit:
& orans ꝓ eo:angelis apparētibus hominem ſuſcita/
uit. ⁋ Cum aūt admonitione diuina ad locū ſuū re/
dire uellet & nautas qui illuc appulerāt:& ad ſardiniā
ire uolebant inſtāter rogaſſet:ut ipſum ad ſuā inſulā
deferrēt:illiq̧ recuſarent:orta in mari tēpeſtate : non
prius inde ſe mouere potuerunt:donec ſancti petitio
nē adimplere uouētes:facta ſubito ſerenitate eū illuc
detulerunt. Et cū ante receſſum ſuū ipſi naute in lit/
tore lapidibus luderent:unuſque illoꝝ a ſocio cāu in
tēpore percuſſus expiraſſet:oratione ſancti ſuſcitatus
eū. reuerſus igit̃ ad locum priſtinū quieuit in pace. iii.
idus ſeptēbr̃. manibus angelicis ſepultus in quo loco
oleū emanans:egritudines oēs ſanabat. ⁋ Poſt hec lu
cius eps̄ lunenſis deo admonitus ad īſulā cum popu/
lo ueniēs:oleū manans repperit : corpuſq̧ effodiens:
illud quoq̧ integrū inueniēs miro fragrās odore: ho
norabiliter tumulauit: eccleſiāq̧ deſuper edificauit:
ubi ad refectionē cuſtodū ſacri corporis de terra fons
ſcaturiit:uſq̧ in preſes ibidē manans. ⁋ Tēpore uero
ludouici pii īperatoris:cū ſaraceni īſulas illas deuaſta
rent:apollinaris eps̄ lunēſis:a ſcō per uiſum admoni/
tus:corpus eius īde tranſtulit:& regiū detulit:ac in ec
cleſia ſancti ꝓſperi. iii. noñ nouēbris depoſuit.

⁋ De ſcō Venerio alio abbate. Cap. LXVI.

VEnerius alius abbas tyburtie ciuitatis flo
ruit tp̄e othonis. iii. imperatoris. Qui pri/
mo in monaſterio ſancti benedicti apud
ipſum oppidū degens:inde ſolitudinē pe/
tens:ſine abbatis licētia diſceſſit. Quo tp̄e cōtigit ſan/
ctū romualdum abbatē ad ciuitatem illā ab othone
obſeſſam accedere:gratia pacis interponende. Qui au
diens de dicto ſolitario ad eum abiit:& uita ipſius cō
perta:ipm̄ de inobediētia increpauit : & q̧ ſine abba/
tis ſui licētia:quicqd faceret inaniter laboraret aſtru/
xit. Ille aūt compunctus ad monaſteriumq̧ reuerſus:
licentiā a ſuo abbate de uita ſolitaria ducēda petiit:&
ut petiit īpetrauit. ⁋ Deīde ſaxū hominibus inacceſ/
ſibile cōſcendit:ubi. iiii. annis ſine humano cibo per/
māſit:exceptis tribus panibus quos ſecū prius a mo/
naſterio detulit. Solaq̧ poma ſilueſtria & radices ede
bat:aquā uero quā eſtate bibebat: in concauo lapidis
hyeme ex niuibus colligebat. Ad quos plurimi uitā
eius reuertentes accedebāt:& uite hominis neceſſaria
deferebant:quæ tamen oīa ipſe paſtoribus pecoꝝ &
aliis indigentibus erogabat. ibidem quoq̧ exhortan/
te epō baſilicam fieri & conſecrari permiſit : In qua
poſt aliquod tp̄s deceſſit:& a quibuſdā eū quærenti/
bus inuentus eſt mortuus:in cubitis & genibus qua/
ſi ad orationem incumbens: ubi & ſepultus eſt : per
quem deus plurima miracula oſtendit.

⁋ De trāſlatione ſcī Hermacore. Cap. LXVII.

TRanſlatio corporis ſancti hermacore epī
facta eſt poſt tp̄s quo attila flagellū dei ita/
liā deuaſtans:aquileiam funditus euertit.
Cūq̧ ſecundo eandē ꝓuinciā gothorum
rabies depopulata eſſet:tertio quoq̧ lōgobardorum
impetū:paulus tunc patriarcha aquileieī ferre non
poſſet ad gradenſe caſtrū ſupra mare ſitū ſe trāſtulit:
& corpora quorūdā ſanctoꝝ ac theſauros eccleſie ſe/
cū tulit:cui ſucceſſit in patriarchatu ꝓbinus:& probi
no helias qui in gradenſe eccleſia ſynodum. xx. epoꝝ
celebrauit:& de mandato tunc pelagii pape ipſam ec
cleſiā totius uenetie & dalmatie metropolim eſſe cō/
ſtituit:eo q̧ aquileia tunc funditus eſſet euerſa. Poſt
heliā ſucceſſit cyprianus:quo mortuo fortunatus he
reticus ſedē inuaſit:fultus audacia lōgobardoꝝ : qui
ſpolians eccleſiis ſedem tenebat in caſtro glemone in
cōfinio longobardoꝝ ſito. ⁋ Eodē autem aperte pri
mogenitus a papa miſſus eſt patriarcha : ad inſtantiā
epoꝝ catholicoꝝ ꝓuincie uenetoꝝ : ut dictā ſedē ca/
tholice gubernaret. Qui a populo gratāter exceptus
& diuina diſpoſitiōe cathedratus:a deoq̧ per uiſum
p̃monitus cū omni ſua plebe aquileiam perrexit : ut
corpora hermacore & fortunati adhuc in agro ſancte
matrone alexandrie tumulata:inde ad caſtrū graden
ſe transferent. Quibus in ſaxeo mauſoleo repertis:dū
ipſa inde aſportare nō poſſent:inquirētes ne forte qc
q̄ de reliquiis eoꝝ deficeret. Reuerſi ad arcā reperiūt
unū ex calceis ſancti hermacore ex errore dimiſſum:
quo ſuſcepto corpora cū omni facilitate mouētes:na
ui impoſita gradū tulerunt : eaq̧ ibidem honorifice
depoſuerūt pridie idus ſeptēbris:ubi & tumulata qe
ſcunt:locus uero ſuſceptionis nauis quæ corpora tu
lit:uſq̧ hodie dicitur celſus. i. receſſus ſancti hermaco
re:qui ſemper uirenti germine decoratur.

⁋ De ſancto Hiuentio epō. Cap. LXVIII.

HIuentius eps̄ diſcipulus beati hermacore
fuit. Cū idem beatus hermacoras ſanctū
ſyrum ep̄m ordinatum ad ciuitatem pa/
piam miſiſſet:ut uerbū domini p̄dicaret:
hiuentiū condiſcipulū eidem aſſociauit : ut dictū eſt
ſupra in legenda ſyri. v. idus decēbris. Hic cum beato
ſyro epō in predicatiōis officio iugiter laborauit: quē

& ipsum diaconum idem eps̄ ordinauit: ac successoré dimisit. Dum aút mortuo syro hiuentius ad sacerdotiú pateret: dudum latuit: sed tandem ꝓductus licet satis renitentis pontificatum accepit: qui grauissimus clero & populo magistri uestigia sequens gregem dominicum exemplis & sermonibus pauit: & miraculis pollens in pace quieuit pridie idus septembris.

¶ De scō Hiuentio p̄sbytero. Cap. LXIX.

HIuentius presbyter in hispania claruit sub tp̄e cōstantini imperatoris. Qui uir sanctitate insignis & sapientia clarus: rhetorico stilo copiosus: genere nobilissimus: q̄ttuor euágelia heroico metro q̄ttuor libris pene ad uerbú trástulit: & apud hispanias claro fine in pace q̄euit.

¶ De scō Niceta martyre. Cap. LXX.

NIceta martyr: q interpretať uíctor apud nicomediá ciuitaté passus est sub maximiano rege ipsius m̄tis paréte. Hic ipsius ciuitatis oriúdus filius p̄fati maximiani regis gentilis: in adolescentia bonis moribus ībutus p reuelationé ad xp̄m cōuersus est. Apparuit enim ei in somnis xp̄s cú uirgine in oratorio sancte marie: tenens signú crucis in mãu sua: & docuit eú: ut crederet in eú: q euigilás & de uisiōe territus: pquirebat qs esset: q ei apparuisset: cui quedá xp̄iana nomine iuliana occulte imagines xp̄i ac matris eius & signú crucis ostendit: q̄s ille ipsas eē figuras eoꝝ: quos uiderat recognouit. Ductus igiť a iuliana ad oratoriú uirginis: a quodá p̄sbytero xp̄iano in fide doctus & baptizatus est: indutusq; habitu despicabili a gabriele archágelo ei apparente in fide xp̄i cōfirmatus est. ¶ Cú aút puer qdá iulianus nicetá orantē in ecclesia reppisset: p̄ri denunciauit. Qui missis appitoribus fecit eú detieri in ecclesia sancte dei genitricis orantē: Ductusq; ad patré ab eodé ad sacrificia inuitať. Ille aút sibi dari deos petiit. ut eis thura offerret: statuasq; idoloꝝ argéteas in domú suá adductas cōtriuit: & paupibus p frustra distribuit: qd̄ cú p̄ri ipsemet postmodú rettulisset: iussit eum catenis ligari: & uncis suspendi: & a. xxiiii. uiris sibi uicissim succedētibus neruis taurinis aceto & felle itinctis crudeliter flagellari: cui apparens angelus michael ip̄m dulciter cōfortauit: uiditq; niceta manú de celo ei porrigēté coroná gématá & colúnam igneam ad celú usq; ptensam. ¶ Cú aút hec oía patienter tolerasset: fecit eú pater manibus & pedibus uinctis sup stratum poni: & puellá speciosam adduci: ut ip̄m osculis & amplexibus alliciés ad deoꝝ sacrificiá prouocaret. Qui dú se ab ea ípudice tractari sentiret: & aliter illá repellere non posset: linguá dentibus p̄cisam in facié eius spuit illaq; cōfusa discessit. Túc fecit eú rex deponi super lectú gladiis acutissimis circúseptú: q q̄ttuor rotis agitabať: sed orante sancto gladii sicut fenú facti sunt: & ipse illesus pmansit. Quo uiso miraculo qngéti gentiliú crediderunt. Oráte quoq; sancto m̄re chrisma & aqua de petra p̄siliit: & ip̄e eos baptizauit. Statimq; ad regé intrauit: qué ille uidens incolumé qué mébratim cōcisum putabat: iussit eum hamo p labia suspendi: & ferꝝ ignitú acutú auricule ipsius infigi: ut a dextera in sinistrá pertransiret: aliud quoq; ferrum cordi eius immitti & tertiú capiti imponi: quod inde ipsum usq; ad latus sinistrum tráffoderet. Et dú hec cōstanter similiter superasset: iussit eú uersis pedibus suspendi: & fumo subterfacto fumigari: deinde napta pice & palmitibus igne succenso sanctum cremari. Et cú in his etiá illesus pmansisset: manus eius truncari: & serris crura secari fecit. Deinde calciamenta ferrea ignita pedibus eius imponi. Et post hec in ꝓfundissimá foueam sine aqua iactari. Qui oīone facta ab angelo michaele de fouea educiť: & mébra eius oía restituunť. Angelus quoq; ipsum hortatus ei dixit: & quicúq; ipsum in omni necessitate íuocaret: iuste postulata penitus obtineret: & si iniuste peteret ad penitentiam pueniret. ¶ Post hec pater uocatis magis fecit ei mortifeꝝ in calicé ꝓpinari: sed signo crucis edito: demōes de calice ululátes euanuerút: & uenenú in aquá cōuersum est. De qua martyr domini magos illos ad xp̄m redeútes babtizauit: quos rex una cú filio in carcerem trudi mádauit. Oráte uero sancto diabolus in angelum lucis transfiguratus eidem apparuit: qué ille per spiritú cognoscens durius increpauit. Statimq; angelus bonus eidem astitit: & illú fore demonem declarauit: quem niceta ad terrá prostrauit: & pedé sup collum eius posuit: & quis esset interrogauit. Ille uero diu eiulans dixit se esse spiritú q adam fecerat: ut p̄uaricaret: & caim ut fratré occideret: & populú iudeorum induxerat ut xp̄m crucifigeret: ueniente quoq; patre maximiano ad carceré: proiecit niceta demoné in uultu eius dicens ipsum esse deú qué adorabat: & deinde illum in sterquilinio alligauit. ¶ Cú aút pater se in xp̄m crediturum promitteret: si niceta unum ex multis defunctis sub columna iacentibus suscitaret: orante sancto omnes qui fuerant mortui surrexerút. Et cú in gentilitate mortui essent sanctus domini eos btizauit: & iteꝝ ut dormirent ac se in padisum p̄cederét impauit. Que oía dum rex magie ascriberet: & filium iteꝝ fustigari iussisset: ueniés regina ip̄m de crudelitate nimia redarguit: mox quoq; seditione suborta populus regem gladiis & lanceis trucidauit. Niceta uero omné populum in fide docuit & baptizauit: ecclesias plures cōstruxit: & fidé domini multiplicauit. Demum ad christum feliciter migrauit die sabbati pridie idus septembris: hora. vi. sepultus a christianis nicomedia ciuitate: iuxta corpora aliorum martyrú ibidem pro christo passorum.

¶ De sancta Bona uirgine. Cap. LXXI.

BOna uirgo in partibus egypti claruit. Hec apud latinos bōa: apud suos egyptios cordimunda uocata: regali genere orta: patre zabul nobili satrapa: matre ziua: pulchra facie sed pulchrior fide: nōdú tamen baptizata: parentibus defunctis: multaꝝ diuitiaꝝ heres: sub cura propinquoꝝ fuit. Quá dum iuuenis nobilissimus in cōiugiú peteret: multas ei pollicés possessiones: illa oíno m̄rimoniú ei refutauit dicens xp̄m se ab ífantia despōsasse: uirginitatéq; suam ei dedicasse. Propter qd̄ a ꝓpinquis dudú blanditiis & minis pulsata: timens sibi uiolenter sanctú propositú rúperetur: latéter fugam petiit: & ad cenobiú uirginum se contulit: ac se a ianitrice intromitti instantius postulauit. Dúq; illa uirginem sine abbatisse licentia admittere recusaret. Abbatissa diuina reuelatione premonita: ipsam ítromitti fecit: & petenti habitum religionis tradidit. Requisita autem ab attiuentibus & inuenta: dum ipsam inde nullatenus auellere possent dicunt abbatisse puel

&

lam esse gentilem: ut eam tali occasione repelleret. Illa autem hoc confitens sed baptismū expetens a presbytero monasterii baptizat̄: & .xii. annorum sacro suscepto uelamine uirgo domino cōsecratur. Que in multa perseuerauit sanctitate: & omni sacre regula discipline. ℭ Cū aūt unam ex sororibus haberet in sociam p̄dilectā: & illā languentē oēs alie uisitarent: sola bona remansit in ecclesia orans deū: ut quia illā mori cōspiceret: sibi in alio seculo comes fieret. Quod & uoce de celo lapsa ei promissum est. Tūc bona sororē adiit: que ei illud idem prenunciauit: & mox spiritū emisit. Tertia uero nocte abbatissa uidit somniū: q̄ iuuenis splendens pallā ex eius capite auellebat: quā & scrinio abscondebat. Et querens cur hoc faceret: audiuit bonā ab ea eadē die auferendam. Mane aūt dū abbatissa uisionē sororibus retulisset bona presente: audita est uox angeli de celis ipsam ad patriam euocantis. Que continuo in choro sororꝝ posita: omnibus circū psallentibus & flentibus emisit spiritū pridie idus septembris. Cuius corpus mox lux de celis clara circundedit & ex ipso odor mirabilis refragrauit: donec officio cōpleto sepulture traditum est.

ℭ De scō Philippo ep̄o & martyre. Cap. LXXII.

Philippus ep̄s & martyr passus est apd̄ alexādria sub seuero impatore. Hic illustrissimus p̄fectus alexādrie pater fuit sancte eugenie uirginis: & ab ea conuersus ad xp̄m: ut supra in eius passione actū est. viii. cal. ianuarii. Qui relicta prefecture dignitate: a xp̄ianis in ep̄m alexandrie sublimat̄. Ad cuius instantiā & informationē seuerus augustus libertatē xp̄ianis concessit: ut suis legibus in egypti partibus uterent̄: eo q̄ ab eo uti olim prefecto suo informatus eēt: xp̄ianos reipublice plurimū esse ꝓficuos. Postmodū aūt emulātibus paganis. Seuerus edictū reuocauit: & misso illuc pennio prefecto in successorē philippo mādauit eidē: ut aut philippum diis sacrificare cōpelleret aut depositū oī dignitate & facultatibus priuaret philippus aūt īfirmitatē simulauit: donec oīa sua paupꝛibus dispēsauit. Quod audiēs pennius: dū ob timorem populi ip̄m inuadere publice nō auderet; latenter in ecclesia orātē gladio in gutture ꝑcuti fecit. Qui tamē populū in timorē domini exhortās: p triduū supuixit. Sed in ep̄atu mēses .xv. miracula patrās. Et sic cū palma mr̄ii ad xp̄m migrauit idibus septēbr̄. Sepultus in mōasterio filie sue.

ℭ De scō Ligorio martyre. Cap. LXXIII.

Ligorius martyr in partibus grecie passus est. Hic natiōe grecus: relicto seculo dū uaste solitudinis eremum coleret: hominibusq̄ incognitus eēt: & gētilibus uenatoribus inter uepres iuentus est. Et dū latro putaret̄: interrogatus q̄s esset: respōdit se esse peccatorē xp̄ianū. Quē illi audito xp̄i noīe eis exoso mox gladiis interfecerunt. Cuius corpus a uenetis de partibus greciarum transuectum in monasterio sancti laurētii positū est. Cūq̄ dies eius passiōis ignotus eēt: cuidā puero lāguenti q̄si in extremis posito: quidā sanctus apparuit: seq̄ ligorium esse dixit pueruḿq̄ admonuit: ut abbati sancti laurentii diem sue passionis. xiii. septēbris celebrādum esse indicaret: quo uidelicet die ipse pro xp̄o passus fuisset: & eo nūciato suam eius meritis sanitatem perciperet: puer autem ad se rediens: hec que uiderat abbati nunciauit: & continuo incolumis de lecto surrexit. Sicq̄ dies passionis ligorii. Idibus septembris. esse exinde omnibus notum fuit.

ℭ De scō Amato p̄sbytero. Cap. LXXIIII.

Amatus presbyter & abbas monasterii romerici fuit: uir quidem mire abstinētie & anachoritice uite sectator: uirtutū & miraculoꝝ gratia illustrē conuersationem ducens. Qui & migrauit ad xp̄m idibus septembris in ipso monasterio in pace tumulatus. hec ado.

ℭ De scō Maurilio ep̄o. Cap. LXXV.

Maurilius ep̄s apud andegauensem ciuitatē claruit: cuius & ep̄s fuit. Hic natiōe mediolanensis claris parētibus ortus. Primo quidem sancti martini in suo monasterio turonēsi discipulus fuit: sed postmodū solitariam eligens de turone recessit: & andegauenī urbē adiit: ubi in uilla calourie phanū antiquissimum idoloꝝ reppe rit: statimq̄ orationem fudit: & ignis de celo descendens ipsum consumpsit. Ibi ergo sanctus ecclesiā fundauit: quā ꝓcessu temporis sanctus martinus cōsecrauit: ubi & multo tp̄e maurilius in sanctitate uite morā traxit: ℭ Multisq̄ miraculis coruscauit. Nā pueꝝ a uipera ꝑcussum pene extinctū sanauit. In presiaco: ubi erat collis idolorum: demonibus cū multo eiulatu expulsis idola cōbussit: ibiq̄ cenobiū cōstruxit. ℭ Vir q̄dam raptus a mercatoribus: ut p̄cio uenderet̄: ad eius p̄sidium recursum habuit. Dū aūt sanctus dominum illius ad redemptionē capti nullatenus inducere posset: raptor febribus inuasus subito expirauit: quē sanctus maurilius sua oratione a mortuis suscitauit: statimq̄ ille captiuam libere dimisit: quo etiā miraculo oēs alios dicti raptoris cōsocios ad penitentiā reuocauit. Naute quidā in mari periclitantes eū inuocabant. Quod sanctus p spiritū cognoscens: ad littus accessit: & signo crucis edito tēpestatem sedauit. ℭ Latro quidam qui eius asinū rapuerat: nocte tota circūuagans: mane cū furto ante fores eius monasterii iuentus est: & asello reddito penitentiā egit. ℭ Post hec de cōsilio beati martini archiep̄i turoū. in ep̄m andegauensem electus est. Qui dū in sede ponitur: & a martino eius metropolitano cōsecrat̄: colūba de celo ueniens capiti eius insedit. ℭ Dū cuidam matrone sterili filium a domino precibus impetrasset: illaq̄ paꝝ febricitantē ad mauriliū celebrantē in ecclesia sancti petri baptizādū adduxisset: dū missā ꝓtraheret̄: puer sine baptismo expirauit. Ille uero q̄si negligētie cōscius acturus penitentiā ab ecclesia sua aufugit claues reliquiaꝝ secū tulit. Que dū per mare nauigaret; casu in aquā ceciderunt. Episcopus aūt q̄si hoc diuine ultioni ascribēs: uouit se nunq̄ ad sedem suā reuersuꝝ: nisi claues ipas diuinitus rehaberet. Sicq̄ in habitu pegrino trāsmisso mare domini cuiusdā ortum colere cepit. Requisitus est ubiq̄ per septenniū a ciuibus: sed minime iuētus. ℭ Dum aūt quidā ex eius clericis ad eū querēdū mare trāsire uellent scripturā ab angelo inueniūt lapidi sculptā continentē Mauriliū illac transfretasse: leti ergo dum portum in nauicula trāseunt: piscis ingens in nauem prosiluit: quem exenterantes claues in uentre reperiunt: quas bene recognoscunt. Mauriliumq̄ cum clauibus in mari demersum putauerunt. Et dū tristes redire disponerēt: hospitati sero apud dominū

cum quo eps eorum morabatur:maurilium uocari au/
dierunt.eumq; recognoscentes:ut repatriaret: exora/
runt.Recusanti quoq; & uotum suum alleganti cla/
ues ostendunt:sicq; sanctum cũ gloria ad sedem suá
reducunt:qui statim iuxta sepulturam pueri se pstra
uit:nec ab orone destitit quousq; puer reuixit: qué ip
se baptizatũ renatum uocauit:& in lege domini eru/
ditũ successorem epatus habuit.℃Quendá die domi
nico securi ligna cedentem:cuius manus contracta se
cum adheserat:post dies quinq; penitenté sanum effe/
cit.℃Dum in portu lydi fluminis cũ quibusdá tran/
sire uellet:nec nauem haberet.Nauicule quedá ab alia
parte fluuii posite sine aliquo ductore ad eú peruene/
runt:& ipse cum omnibus angelico ducatu transiuit.
Quieuit in pace.lxxxx.etatis sue anno:episcopatus ue
ro sui anno.xxx.idibus septembris.Sepultus in eccle/
sia andegauensi miraculis clarens.

℃De exaltatione sancte crucis. Cap. LXXVI.

EXaltatio sancte crucis sub heraclio impe/
ratore facta est.Cum enim uenerabile cru
cis dominice lignũ a beata helena inuen/
tum esset:ut habet supra in historia inué
tionis crucis.v.non maii:ita per medium ab ea sectũ
est ut ex eo crucé cõstantinopolim deferret: & crucé
herosolymis in thecis argenteis suo loco reseruaret.
Multorum itaq; temporum labente curriculo pmittente
domino,ppter peccata suũ populũ flagellari. Cosroe
rex psarum omnia regna terrarum orientis suo impio sub/
iugauit.Hierusalé autem ueniens a sepulchro domi/
ni territus fugit:partem tamen dominice crucis ibidé
ab helena relictá asportauit.Volens auté ab omnibus
ut solus deus coli:turrim ex auro & argento interlu/
centibus gémis fecit:& ibidem solis & lune ac stellarum
imagines collocauit:per subtiles etiá & occultos aque
ductus qsi deus desuper aquá flués pluebat:& subter
raneo specu equos quadrigas trahentes habebat:ut q̄
si turri mouerent:& tonitruũ simularét. Filio quoq;
suo regno tradito:ipse í turri residebat:& iuxta se cru
cé domini collocás:appellari se regem regũ & domi/
num dominantiũ ab omnibus íperabat.℃Tunc ím
perator heraclius christianissimus cũ exercitu copio/
so iuxta flumen danubium contra cosroe filium pu/
gnaturus aduenit.Et ibidem utrisq; principibus pla/
cuit:ut ipsi soli super pontem duello confligerent: &
qui uictor existeret sine damno alterius partis exerci/
tus imperium obtineret.Et si quis ex ulla partiũ prí/
cipem suum iuuare presumeret cruribus & brachiis
excisis in flumine mergeret. Heraclius igit se deo &
uenerande cruci:pro qua pugnabat:deuote commen
dans ambobus dudũ in cõflictu durantibus xpo an/
nuẽte uictoriá tandé obtinuit:& cosroe filiũ íterfecit.
Statiq; uniuersus eius exercitus qsi diuinitus tactus
se fidei xpiane subdidit:& sacrum baptisma suscepit.
Cosroe aũt ignorabat exitũ belli:quia cũ ab oíbus pp
eius supbiam haberetur exosus: nemo eidé indicare
curauit:unde heraclius usq; ad turrim ascendens ad
thronũ eius ex íprouiso puenit:& eũ in throno aureo
reppit:eiq; dixit:q quia crucé domini iuxta eius mo/
dulũ honorasset si baptismũ & fidé xpi suscipere uel/
let:uitá & regnũ ab impio acceptis obsidibus obtine/
ret.Sin aũt statim ipsius gladio interiret.Cũq; hoc il/
le psidus acquiescere nollet: heraclius eum protinus
decollauit.Sed quia rex fuerat:& crucem domini ex
parte honorauerat ipm sepeliri mandauit. Filiũ uero
eius annorum.x.quem secũ repperit baptizari fecit:& ip
sum de sacro fonte leuauit:ac regnũ paternum ei di/
misit.Turrim uero destrués argentũ in predá suis di/
uisit:aurum uero & gémas ad reparandas ecclesias quas
tyrannus destruxerat reseruauit.℃Sacrá igitur crucé
domini repetés hierosolymá reportauit.Cum autem
de monte olіueti descendens per portá qua dominus
passurus íntrauerat:in equo regio & apparatu íperiali
ingredi uellet:repéte lapides porte descenderunt:& í/
uicem quasi paries se clauserũt. Angelus quoq; domi
ni super portá signũ crucis tenens apparuit:& íperato
ré de pompa ícrepauit:dicés q cũ dominus ad passio/
né p ipsam ianuá íntrauit:nõ cultu regio:sed humili re
sidens asello:humilitatis exéplũ dereliquit: & his di/
ctis angelus disparuit.Tũc imperator lachrymis insu
sus discalciatus & usq; ad camisiá exutus crucé domi
ni accipiés usq; ad portá baiulauit. Statimq; porta se
surrigés:liberum íntrantibus patefecit ígressum.Odor át
suauissimus qui eodem die quo crux de turri cosroe
fuit sublata usq; hierosolymá de persarum prouícia fue
rat illapsus tunc rediit:oésq; suauitate refecit:Sicq; p/
ciosa crux suo loco restituitur:& antiqua miracula re
nouant.Mortuus enim quidá suscitat:palytici.iiii.cu
rantur:leprosi.x.múdant ceci.xv.illuminant:a pluri/
mis demones effugant:langoribusq; diuersis multi li
berant.Et sic impator ecclesiis reparatis:& regiis mu
neribus dotatis ad,ppria remeauit.Facta é át hec cru
cis exaltatio.xviii.cal.octobr.Circa ános dñi.cccccxx.

℃De scõ Cornelio papa & mre. Cap. LXXVII.

COrnelius papa & martyr natione roma/
nus ex patre castino.Fabiano pape in pon
tificatu romano successit. Et sedit annos
tres méses.ii.dies.x.Hic cõstituit ut sacer/
dotes si uellét pro certa causa iunare possent. Hic ro/
gatus a quadá lucina matrõa:corpora apostolorum petri
& pauli de catacumbis leuauit:ubi p annũ iacuerant:
postq̄ ea graeci furati fuerant:ut dictũ est supra in pas/
sione eorum.iii.cal.iulii.Et primũ quidem corpus beati
pauli sepeliuit in predio eiusdé lucine in uia ostiēsi.ad
latus ubi decollatus est.Deinde corpus beati petri po
suit iuxta locũ ubi crucifixus est:Inter corpora sancto
rũ eporum:in téplo apollinis in mõte aureo uaticani pa/
latii neroniani.℃Hic beatus martyr a decio cesare cũ
suis clericis in exilium relegatus est centũcellis.Ibiq; a
sancto cypriano epo carthaginẽsi.epistolas conforta/

& ii

tionis accepit. Tandem de exilio reductus decio p̄sen tatur:& dum immobilis in fidei confessione permaneret. Iussit os eius plumbatis cedi:& deinde ad templum martis adduci:ut aut ibi sacrificaret aut sententiam capitalem subiret. Cum ergo illuc duceretur:miles quidam nomīe cerealis eum rogauit ut ad domū suam diuerteret:& pro uxore eius salustia:que per annos.v.paralytica iacebat oraret. Que dum ad orationē eius sanata esset.xxi.milites cū ipsa & uiro suo: domino crediderunt:& a cornelio baptizati sunt. Qui omnes iubente decio ad templum martis deducti & expuentes in idolum una cum sancto cornelio decollati sunt. Quorum omnium corpora a lucina presata in cemiterio calixti sepulta sunt.xviii.calē. octobris Circa annum domini.ccliii. ℭ Hic sanctus papa ad fabianum antiochene ecclesie ep̄m scripsit epistolā de romana italica & aphricana synodo. Item aliam de nouato & aliis qui lapsi erant. Tertiam de his que in synodo gesta sunt. Quartā admodū prolixam: nouatiane heresos anathema continentem:& causas. Hec hieronymus libro de uiris illustribus.

ℭ De scō Cypriano epō & m̄re. Cap. LXXVIII.

Cyprianus carthaginēsi ep̄s & martyr passus in ipsa ciuitate aphricana sub ualeriano & galieno īperatoribus galerio maximo proconsule. Qui postq̄ multos xp̄ianos ad martyrium uerbis & litteris confirmasset. Paterno procōsuli presentaṫ. Et postq̄ a fide nullatenus īmutari posset:in exilium ab eodē missus est in insulam corubitanā. ℭ Post aliquot menses inde reuocatus est a galerio maximo qui paterno successerat. Et cū ad sacrificia deoꝝ cogereṫ:& sacrificare nollet:sententiam ab eo capitalem accepit. Qua lecta p̱ notariū cyprianus dixit:deo gratias. Cūq̄ ad locū cū spiculatore uenisset:precepit suis:ut eidē spiculatori pro mercede.xxv.aureos darent. Accipiensq̄ linteum: manu sua oculos texit & coronam suscepit. Referuntur etiā passi cum eo crescentianus uictor rosula & generalis .xviii.cal.octobris:circa ānū domini.cclvi. Quoꝝ corpora a xp̄ianis sepulta sunt in uia appalliēsi iuxta piscinam eiusdē carthaginēsis ciuitatis. ℭ Hic beatus martyr nōdū ad fidē xp̄i conuersus:primū gloriose rhetoricā docuit: deinde xp̄ianam p̄fessus fidē:& carthaginensis ep̄s constitutus:multa scripsit:multa cōposuit. Nā ingenii huius superuacuū est indicē texere:cū sole clariora eius sint opera. Scripsisse dr̄ de lapsis uolumē egregiū cōtra nouatianos. Itē sacramentoꝝ librū eximiū. Item aliū de laude martyꝝ ad corneliū papā. Epistolas octo. Contra nouatū & nouatianū diuersos tractatus & epistolas:in quibus eoꝝ condemnanṫ errores. Epistolarum uolumen grāde ad diuersos scriptarum sonanti ualde ornatum eloquio. Hec Hieronymus libro de uiris illustribus.

ℭ De sancto Tobia iusto. Cap. LXXIX.

Tobias uir sanctus cuius pfectio sanctitatis ex ipso ipsius speciali libro colligiṫ:a beato hieronymo & a iosepho iter partes sanctos testamēti ueteris numeraṫ: Hic ex tribu & ciuitate neptalim unus fuit ex captiuis filiis isra el a salmanasar rege assyrioꝝ in assyrios trāslatis: qui in captiuitate positus uia ī ueritatis nō deseruit: adeo ut cōtribulibus suis euntibus ad orandū uitulos aureos:quos fecerat hieroboam rex israel:iste solus iret in hierusalem ad templū domini decimas & primitias suas fideliter offerendo. Hic accepit uxorē annam de tribu sua:ex qua filium genitum suo nomīe uocauit tobiam. Captus aūt cum uxore & filio habitauit in niniue. Et quia deum timebat:obtinuit a rege gratiam perambulādi per oēs eius regiones:qui cōcaptiuos uisitabat:& mōita eis salutis prebebat. Deueniēs aūt in rages ciuitatē medoꝝ cuidam gabello cōtribuli suo egenti sub chirographo mutuauit decem talēta argēti:que habebat ex his:in quibus a rege fuerat honoratus. ℭ Mortuo aūt salmanasar cum filius eius sennacherib filius israel exosos haberet: tobias consolabaṫ eos:& egenis ministrabat. Cum uero reuersus eēt sennacherib a iudea fugiens manū domini:& iratus multos hebreoꝝ faceret occidi:tobias sepeliebat corpora eoꝝ: Quod audiens rex tulit omnem substantiā eius: & cū occidi iussit. Qui cū uxore & filio fugiēs nudus latuit. Post dies quadraginta quinq̄ occiderūt regem filii eius:& tobias ad domum suam redūt:omniaq̄ facultas eius restituta est ei. Cum autem in quodam festo paratum esset conuiuium in domo eius: & misisset filium suum ad uocandos amicos: reuersus ille nūciauit unum ex hebreis in platea iugulatum iacere. Cuius corpus tobias occul tetulit:& nocte postmodū latenter sepeliuit: p̄pter quod a proximis redarguebatur:eo q̄ huius rei causa uix mortis periculum euasisset. Sed ille timorem domini omnibus ante ponens sepulture occisorū solicitus intendebat. ℭ Die uero quadam cū a sepultura fatigatus redisset:& iuxta parietē obdormisset: ex nido hirundinum calida stercora eius oculis inciderunt:& cecus factus est:qui tamē in omnibus patientiā habuit: & sicut olim iob dominum in omnibus benedixit:cum tamen ab amicis irrideretur. Anna uero uxor eius ibat ad textrinū opus:& de labore manuum sibi & familie sue uictū procurabat. Et cum die quadam hedū ad domum adduxisset:tobiasq̄ cū balatem audisset:uxorem admonuit:ut si forte furtiuus esset suo domio redderet. Ad que illa irata cepit eū uerbis cōtumeliosis irritare & elemosynas suas ī uanū factas obiicere. Ille uero cū lachrymis orauit ad dominum:ut suum in pace susciperet spiritum. Eodē die contigit:ut sara filia raguelis in ciuitate medorū audiret improperium ab una ancillarū suarū:quā increpabat:obiicēte ei q̄ eēt interfectrix uirorū suorū. Fuerat enim nupta septē uiris:& demoniū nomine asmodeus occidebat eos:statim cū

ad eā ingressi eēnt. Que post ieiunium triduanū ora/
uit ad deū: ut a tali eā opprobrio liberaret. Cuius ora/
tio una cum oratione tobie uno & eodem tempore
sunt in conspectu domini exaudite. ¶ Tobias ergo cū
putaret se exauditū: ut moreret: filiū suū uocauit: &
eū de preceptis sanctis erudiuit: atq; ad sperādū i domi/
no cōfortauit: deīde precepit ut uiroꝝ aliquē pquireret: q
eum in rages medoꝝ adduceret: ut debita sibi decē ta
lenta argēti a gabello exigere posset. Egressus ergo to
bias inuenit iuuenē precinctum q̄si paratum ad am/
bulandū. Et cum ab eo accepisset: q; omnem regionē
medoꝝ & iter nouisset: & gabellum cognosceret: in/
troduxit eum ad patrē suum: & audita narrauit. Cui
& iuuenis: qui erat angelus raphael filiū suum sanum
ducere & reducere promisit. Paratisq; omnibus: que
erant opus in uia ambulauerūt ambo simul: & canis
secutus est eos. Mater autem filium suum abeuntem
amare flebat: sed eam tobias confortabat. ¶ Venien/
tes igit illi ad fluuiū tigris: exiuit tobias: ut pedes la/
uaret: & egressus est piscis immanis: ut deuoraret eū:
quē tobias iussu angeli manu apprehēdit: & traxit ad
littus: deinde ipsum exenterauit: & cor & fel eius ac ie-
cur reposuit: que ei angelus ad medicinam utilia fore
dixit: partemq; piscis assam comederunt: partem sali/
tam secū tulerūt. Quibus pgētibus exposuit angelus
tobie: q; cor ac iecur piscis super prunas positū: fumo
suo extricat omne genus demōioꝝ: fel uero ualet ad
auferendā albuginē & cecitatem oculoꝝ: ueneruntq;
ad ciuitatē medorū in qua raguel propinquus tobie
morabatur. Ad cuius domū dum diuertere uellent:
angelus tobie dixit: quod filia illius unica sibi in con/
iugem cum omni sua substantia debebatur. Et dum
tobias propter ea que de puella audiuerat ipsam acci/
pere dubitaret: angelus ipsum edocuit: q; sup petulā/
tes & deū nō timentes demoniū potestatem habebat.
Sed cū illā acciperet tribus noctibus in oratione pno
ctarent: & de iecore piscis incensum faceret: & sic de/
monē effugaret: quarta uero nocte puellam cognosce
ret amore pcreāde prolis: nō appetitu libidinis. Ingres
si ergo ad raguelem cū tobiā eius cōsanguineū cogno
uisset gratāter illos suscepit: & ad conuiuiū inuitauit.
Cui tobias filiam eius in uxorē petiit. Sed cū pater illā
ei dare dubitaret ne forte ei sicut & aliis contigerat:
hortāte angelo ac dicente: hoc diuine uolūtatis esse: &
ppterea alius eā nō potuerat habere. Raguel sarā filiā
suā tobie desponsauit: & magnas nuptias preparauit.
Nocte uero iuuenē ad puellā intromisit: qui iecur pi/
scis super prunas posuit. Moxq; angelus demonium
apprehensum in deserto egypti superioris alligauit.
Exhortante igit tobia ipse cū sara nocte illa in orōne
pseuerarunt. Sed cū circa pulloꝝ cantū raguel foueā
parari iussisset: ut ante lucē generū sepeliret: misit an/
cillam ad explorandū quo modo se hēet. Que reuer/
sa nūciauit ambos incolumes dormiētes. Qui deū ex
corde benedixit: & foueā repleri mādauit. Factoq; so/
lemni cōuiuio uicinis & amicis adiurauit tobiā: ut du
as hebdomadas apud se maneret: & dedit ei medieta
tē oium que possidebat: & de reliqua post mortē suā
ei relinquēda pmisit. ¶ Interea angelus q̄ iuuenis pu
tabat: rogatus a tobia ad rages urbē accessit: a gabello
mutuatā pecuniā exegit: chirographum ei restituit:
eumq; secum ad tobiam reuisendū adduxit. ¶ Ra/
guel igitur filiā suam tobie tradidit: & dimidiū sub/
stantie sue in seruis & pecudibus camelis & pecunia
ei concessit: filiamq; suā salutaribus monitis eruditā
in pace dimisit. Qui recedentes cum peruenissent ad
charrā que est medio in itiere: raphael & tobias pces/
serunt: & saram cū seruis & pecudibus lēto gradu ue/
nire permiserūt: monuitq; angelus tobiā: ut pueniēs
domum oculos patris felle piscis liniret: & confestim
uisum recuparet. Cum aūt appropinquarēt ad urbē
Anna mater eius q̄ in supercilio montis quotidie sede
bat: filium suum de lōge uidit: & currens uiro suo nū
ciauit. Canis etiam qui eos secutus fuerat cauda blan/
diens precucurrit. Tobias ergo surgēs duce puero: pces
sit obuiā filio: & se mutuo obsculantes fleuerunt pre
gaudio. Cumq; tobias iunior felle piscis oculos pris
delinisset: post mediā quasi horam egressa albugine:
uisum ante q̄ttuor annos amissum recepit. Nam an/
noꝝ. lvi. illum perdidit & sexagenarius recuperauit.
Post dies. vii. Sara nurus eius applicuit: & cū gaudio a
tobia & anna recepta fuit omnia quoq; que sibi acci/
derāt iuuenis enarrauit. Deinde raphael eis quis esset
aperuit: & relicta illis pace disparuit. ¶ Tobias uero in
timore domini perseuerans annis adhuc. lii. superui/
xit: & uidit filios nepotū suoꝝ. Et post annos. cxii. ui/
te sue: in pace obdormiuit. Sepultusq; est in niniue ci/
uitate. Mortua quoq; anna eius uxore. Tobias cū sara
& filiis suis uenit ad raguelē: & cū eo mansit usq; ad fi
nem uite sue: omnemq; substantiam eius possedit. Et
post eius obitum in sanctitate perseuerauit annorūq;
lxxxix. ī pace quieuit. Huius sancti & duaꝝ sanctaꝝ
infrascriptarum hic gesta posui: quia dies eoꝝ obitus
sunt incerti: & ipsorum historie hoc tempore: uideli/
cet ad medium mensis septembris ab ecclesia legun/
tur. Hec ex libro tobie: & ex chronicis iosephi hiero/
nymi & comestoris.

¶ De scā Iudith uidua. Cap. LXXX.

IVdith uidua inter sanctas ueteris testamē
ti matres: sancta quoq; ruth regina a iose
pho & hieronymo conscribuntur. Quaꝝ
sanctitatis laudes in eaꝝ libris specialibus
extolluntur. Fuit autem iudith de ciuitate betulie ori
unda: filia merari de tribu ruben: uxor nobilis manas
se ab eo in multis diuitiis relicta: que nimia pulchritu
dine in uiduitate castissima domino seruiebat. ¶ Cū
ergo cambyses filius cyri regis persaꝝ: qui alio nomi/
ne nabuchodonosor appellat: cui pater adhuc uiuens
regnum assyriorum cōcesserat anno. xii. regni sui ar/
phasath regem medorum in campo uicisset: & regnū
eius obtinuisset: ī superbiā elatus misit ad omnes ur/
bes munitas syrie & damasci usq; ad hierusalem exi/

gēs ab eis tributa lōge grauiora q̄ patres sui. Qui om/
nes uno animo contradixerunt. Et idignatus rex mi/
sit holophernē principem militie sue cum exercitu i/
numerabili ad regiones illas: mandans ut nulli homi
nū uel munitionum pceret oculus eius. Qui cum ua/
stasset ciliciam & mesopotamiā: & madianitas: & ci/
uitates multas obtentas destruxisset: & deos eoꝝ ex/
terminasset: puenit ad terminos terre israel: ut expu/
gnaret eos. Timentes aūt filii israel ne similia faceret
hierusalē & templo domini: clauserunt itinera mon
tiū: & se coram domino ieiuniis & oratiōibus humi/
liauerunt ad exhortationē heliachim sacerdotis ma/
gni. Cūq3 holophernes audisset ꝙ filii israel montiū
itinera cōclusissent cōtra betuliā ciuitatē: uocauit du/
ces moab & amon: & interrogauit eos: quis esset iste
populus: aut que uirtus eoꝝ. Tunc achior dux filio/
rū amon narrauit ei: quomodo uenisset populus ille
de egypto in signis mirādis: & deo eorum sibi ꝓpicio
terram chanaam patribus suis promissam admirabi
li potentia obtinuissent. Et cū deus eoꝝ placatus erat
eis: nemo poterat illis resistere: cū uero propter pecca/
ta sua exasperabant eū: flagellabat eos. Audiēs hec ho
lophernes iratus mādauit achior illi populo sociari:
ut illis peuntibus ipse pariter cū eis piret. Sicq3 a ser/
uis suis adductus iuxta betuliam māibus & pedibus
uinctus ad arborem dimissus est. Egressi autē fundi/
bularii de ciuitate eum soluentes adduxerunt ad po/
pulum: quia omnia coram populo que sibi contige/
rāt enarrauit: quem princeps ozias in domum suam
suscepit. ¶ Altera die holophernes ciuitatē betuliam
potenter obsedit. Et ueniens aqueductus qui fluebāt
in urbem abstulit eis aquam. Sed ciues betulie nocti/
bus egrediebantur ad quosdam fonticulos iuxta mu
ros: quibus utebantur ad refocillandum potius q̄ ad
bibendum. Quod holophernes cōperiēs: fontibus cu
stodes apposuit: ita ut aqua in ciuitate deficeret: post
dies uiginti uenerunt aūt duo sacerdotes de hierusa/
lē ad populum exhortandū. Et cū populus siti defici/
ens uellet ciuitatē tradere holopherni: ad preces sacer
dotū adhuc quinq3 diebus domini misericordiā ex/
pectare decreuit. ¶ Hoc audiens beata iudith: primū
quidem eos redarguit: ꝙ terminum domino posuis
sent: deinde eis imposuit: ut eos eodem sero ad portā
ciuitatis expectarent. Premissa quoq3 oratione lauit se
& induit omnes uestes suas comptas: & ornamenta
tulit: & ancillā suā nomine abrā secū duxit: portās se/
cum cibos aliquos ad edendū. Veniensq3 ad portā ciui
tatis iussit sacerdotibus & custodibus ut se usq3 ad di
em tertiū expectarent. Cūq3 descenderet montē tenue
runt eam exploratores: & duxerunt ad holophernē:
qui statim propter eius nimium decorē captus est in
oculis suis. Cū āt ipsum adorasset iudith: iterrogauit
eam cur ad se uenisset. Que respondit: ꝙ iccirco uene
rat: ut saluaret aīam suam: eo ꝙ populum suum pro/
pter peccata ipsoꝝ in manu holophernis cognouerat
esse tradendum. Addens ꝙ deus suus eam miserat: ut
ipsa sibi hec nunciaret: suoq3 usus cōsilio ipm̄ usq3 in
hierusalem cum omni exercitu suo itromitteret: om
nemq3 populū sicut oues sine pastore obstieret. Que
cum holopherni placuissent: iussit ei dari de cōuiuio
suo. Illa autem nō posse de cibis eorum comedere di/
xit: ne super se eueniret ira dei. Petiitque sibi dari co/
piam per triduum egrediendi ad orandum deum su
um. Et ita per tres dies noctibus exibat: & dominum
pro suo populo exorabat. Quarto uero die holopher
nes fecit cenā seruis suis: & iussit uagno eunucho: ut
iudith uocaret ad mensam. Cuius pulchritudie & or
namētis holophernes captus: iocundiorq3 effectus bi
bit uinū ultra oēm modū: & inebriatus statim festina
uit ad lectū. Vago autē iudith in eius cubiculum itro
duxit: ut cōcūberet secū holophernes. Omnes quoq3
inebriati ad hospitia festinarūt. Holophernes autem
iacebat in lecto nimia ebrietate sopitus. Precepit ergo
iudith ancille: ut ad hostium cubiculi obseruaret: &
oratiōe premissa cum lachrymis inuocato domino:
pugionem holophernis: qui pendebat ad columnam
exoluit: & percutiens bis in ceruicē eius: caput ipsius
abscidit: & iuoluit illud canopeo suo hoc est serico re
ticulato: & tradidit ancille: que misit illud in perā su/
am. ¶ Et egresse sunt ambe secundū consuetudinem
quasi ad orationē: transeuntesq3 castra uenerunt ad
portam ciuitatis: & uocauit iudith custodes: apertaq3
ianua ingressa est: cunctisq3 ciuibus cōcurrentibus ad
eam: accensisq3 luminaribus protulit caput holopher
nis. & omnia q̄ sibi deus fecerat enarrauit. Vocatusq3
achior uisoq3 holophernis capite adorauit deum isra
el: & appositus est ad populum domini. Cūq3 oīs po/
pulus laudasset deū: de mandato iudith caput holo/
phernis in muro suspēderunt: & diluculo in hostes ī
petum fecerunt. Quod uidentes assyrii mādauerunt
principē suum uocari. Cū aūt intrasset uagno: ut exci/
taret eū: uidit corpus sine capite: nec inuenit iudith.
Quod assyrii audiētes timore ac stupore pcussi: se in
fugam dederūt. Quos filii israel cedētes usq3 ad fines
suos psecuti sunt: & uix per. xxx. dies eoꝝ spolia colle/
gerunt. Vniuersa quoq3 que fuerant holophernis iu/
dith donauerūt. Post hec ascēdit iudith in hierusalē:
& deo gratias egit. Vocatusq3 est cambyses ab hebreis
secūdus nabuchodonosor. Rediensq3 iudith betuliā
pseuerauit in sancta uiduitate oībus diebus uite sue:
& dimitten. abrā suā liberā quieuit in pace annoꝝ. cv.
Sepultaq3 est in monumento manasse uiri sui. Hec ex
libro iudith & aliis quibus supra.

¶ De sancta Hester regina. Cap. LXXXI.

HEster regina claruit in ciuitate susa: q̄ post
modum edessa dicta est tempore assueri
siue artaxerxis regis persarum: qui regna
uit ab india usq3 ad ethiopu supra. cxxvii.
prouincias. Qui tertio anno imperii sui fecit grande
conuiuium cunctis principibus & magnatibus pro/
uinciarum: quod durauit. clxxx. diebus in domo sua
mirabili: cuius columne erant argentee: tectum uero

instar firmamenti habens gemmas diuersi coloris:in
figura siderum & signorum dispositas. Post hos dies
conuiuii inuitauit omnem populum qui erat in susis
& discubuerunt extra domum.vii.diebus in uestibu-
lo horti delitiarum:quod mira pulchritudine decora
tum erat. Vasti quoq; regina fecit conuiuium femina
rum in palatio ubi rex manere consueuerat. Die autē
.vii.precepit rex.vii.eunuchis:ut introducerent regi-
nam in apparatu suo:ut ostenderet omnibus pulchri
tudinem eius. Que ad imperium regis uenire contē-
psit. Et iratus rex de consilio.vii.sapientū qui sibi sem
per astabant mandauit:ut ultra uasti non ingredere-
tur ad regem:sed altera melior regnaret pro ea:ut per
hoc discerent omnes mulieres non parui pendere mā
data maritorum suorum. Igitur ad suggestionē pue-
rorum regis:ceperunt īquiri uirgines in omni regno
eius:& tradi aggeo eunucho ad custodiam:& accepe-
runt cultus & ornamenta ad libitum suum : ut que-
cūq; oculis regis placeret ipsa regnaret pro uasti. Erat
tunc in susis iudeus nomine mardocheus de tribu ge
mini:qui descenderat de transmigratione iechonie.
Hic erat nutritius filie fratris edesse:que alio nomine
dicebatur hester:quam orbatam utroq; parente mar
docheus adoptauerat in filiam. Hec inter ceteras pu-
ellas tradita est eunucho:que nō indicauit populum
suum sicut ei mandauerat mardocheus. Inuenitq; he
ster gratiam in oculis eunuchi:& tradidit ei ornamē-
ta pulchriora.&.vii.puellas que excolerent eam. Por-
ro uirgines per ordinem ingrediebantur ad regem:&
que ab eo egressa fuerat:nō poterat ad eum redire ni-
si eam ex nomine uocaret. Mardocheus autem uersa-
batur circa domum regis curas habēs salutis filie. Tā
dem ex ordine uenit dies:quo hester ad regem ingres
sa est in ornatu specioso. Et inuenit gratiam apud re-
gē:& fecit eam regnare pro uasti.vii. anno regni eius
& celebrauit nuptias integro mense : donaq; largitus
est occasione nuptiarum:iuxta eius magnificentiam
regalem. ¶ Eodem tempore irati sunt duo eunuchi
regis ianitores : & machinati sunt in mortem eius
quod mardocheum non latuit. Qui indicauit hester
& illa regi ex nomine mardochei: quesitūq; est & in-
uentum & appensus est uterq; in patibulo. Et tradi-
tum est scripture in annalibus regis : in quibus reges
accidentia sui temporis registrabant. ¶ Post hec assue
rus exaltauit amā amalechitem de stirpe agag: fecitq;
eum post se primum in omni regno suo. Et adorabat
eum omnes serui regis preter mardocheum:qui pro-
pter patrias leges coram eo genua nō flectebat. Quod
attendens aman indignatus est: & accipiens eum esse
hebreum:cogitauit omnes hebreos perdere qui erant
in regno assueri:ueteri motus odio:quia iudei perdi-
derant amalechitas. Duodecimo igitur anno assueri
missa est sors in urnam coram aman:quo die & quo
mense gens iudeorum interfici deberet. Et exiuit sors
.xiiii.die mensis duodecimi. Aman autem suggeren-
te regi:ꝙ gens iudeorum nouis legibus uteretur & re
gis iussa contemneret:pacemq; regni turbaret:decre-
uit:rex ut gens illa omnino periret. Cumq; aman pro
misisset impendere decem milia talentorum argenti
in gazophilacio regis ex bonis iudeorum:cōcessit rex
omne illud argentū aman:& ꝙ de populo illo ageret
ut sibi placeret. Tulitq; rex anulum quo utebatur : &
dedit aman:ut scriptas litteras ex nomine regis anu-
lo suo signaret. ¶ Tūc scripsit aman nomine regis lit-
teras anulo regis signans:ut occiderentur iudei a par-
uulo usq; ad senem & bona eorum diriperentur.xiiii.
die.xii.mensis. Statimq; in susis pepēdit edictū. Quod
cum audissent iudei fleuerunt. Hester quoq; hoc au-
diens accersiuit mardocheum:qui omnia ei per eunu
chum significauit:& exemplum edicti ei misit: man-
dans ut ad regem intraret & ei pro suo populo suppli
caret. Et quamuis hester iuxta legem regis non aude-
ret ad eum ingredi nisi uocata sub pena mortis:tamē
in domino confisa exposuit se periculo : & mandauit
mardocheo ut omnes iudei pro ea orarent & triduo
ieiunarent. ¶ Die autem tertio premissa oratione in-
duta regalibus:stetit in atrio cōtra basilicam regis cū
duabus puellis. Qui cum respexisset eam toruo uul-
tu:timens hester collapsa est. Quod cernens rex & ei
compatiens:quia ipsam pre omnibus diligebat : sur-
gens uenit ad eam:& cepit hortari ne timeret:eo ꝙ ta
li legi que pro subditis facta erat ipsa utpote regia nō
tenebatur. Illa uero surgens de angustia regem oscu-
lata:inuitauit eum & aman ea die secum ad prandiū.
Et cum secum ambo comedissent:obtulit rex hester
ut peteret quicquid ab eo uellet. Que iterum eos du-
os uidelicet regem & aman tantum pro die sequenti
ad conuiuium inuitauit : & tunc ab eo peteret quod
optabat. Egressus est itaq; aman letus. Et uidens mar
docheum sibi non assurrexisse indignatus est : & uo-
catis amicis indicauit eis omnem gloriam suam : ad-
dens ꝙ ipsum solum cum rege hester ad conuiuium
inuitasset. Verumtamen nihil se habere putabat : dū
uiueret mardocheus. Sed amicis consulentibus iussit
trabem excelsam parari: ut regi suggeret : quatenus
mardocheū in ipsa appenderet : & sic letus ad cōuiui-
um intraret. Noctem illam rex duxit in somnem:ius-
sitq; sibi deferri annales & legi. Et uentum est ad lo-
cum:ubi erat scriptum: ꝙ mardocheus nunciasset ei
facinus eunuchoꝝ. Cūq; rex interrogans audisset : ꝙ
ex hoc mardocheus nihil premii consecutus fuerat:
quesiuit quis esset in atrio:& responderunt ei ꝙ amā.
Ipse enim intrauerat:ut regi suggeret de morte mar-
dochei. Cumq; uocatus intrasset:interrogauit eū rex:
quid fieri deberet uiro : quem rex desiderabat hono-
rare. Qui cogitans pro se dictum:respondit:ꝙ īdutus
regalibus & coronatus super equum regis per totam
ciuitatem deberet circūduci:tenente habenas primo
de principibus regis. Statimq; iussit rex: ut quicquid
aman dixerat:mane faceret mardocheo: nihil omni-
no pretermittens. Quod cum fecisset cōsternatus re-
diit domum. Et ecce nuncii regis compulerunt eum
ad conuiuiū regine uenire. ¶ Finitoq; conuiuio dixit
rex hester:ut peteret quicquid uellet. Que petiit sibi
donari uitam & omni populo suo:cum per omnes ꝓ
uincias ab aman mādati fuissent occidi. Quod aman
audiens timuit. Rexq; iratus surrexit : & hortum in-
trauit:& cum post horam redisset: inuenit aman su-
per lectum regine corruisse:in quo ipsa iacebat : ut ei
pro anima sua supplicaret:putansq; ꝙ eam opprime-
re uellet exclamauit. Et cum ab eunuchis audisset: ꝙ
trabem ad suspendium mardochei parasset: iussit eū
in ipsa immediate appendi : & dedit hester domum
aman. Auditoq; ab ea ꝙ mardocheus patruus suus es

ser:dedit ei anulum suum quem receperat ab aman.
Qui de mādato regis scripsit nouas litteras:regis anu
lo signatas prioribus contrarias ad principes prouin/
ciarum:ne occiderentur iudei:immo illos qui parati
erant ad interfectionem ipsorum iudei interficerent:
& manus principum esset cum eis. Et factum est no/
men iudeorum celebre. ℭ Igitur precedenti die ante
diem qua iudei occidi debebant:uidelicet decimater/
tia die mensis duodecimi percusserunt iudei hostes
suos plaga magna per omnes ꝓuincias ad septuagin/
ta quinq; milia. In susis uero interfecerunt sexcentos
uiros. Die uero decimaquarta solemnitatem domini
celebrantes conuiuia magna fecerunt. Deinde regis
mandato suspēsi sunt decem filii aman:& omnis eius
progenies deleta est. Et constitutus est mardocheus
loco amati princeps primus post regē. Hester quoq;
regina domino seruiuit oībus diebus: & genuit regi
filium nomine artaxerxem: qui post regem assuerū
in regno successit. Mortuo quoq; assuero regina He/
ster cum filio suo annis pluribus imperium tenuit.
Et post hec in pace dormiuit. Sepulta in susis in sepul
chro regali. Hec ex libro hester: & aliis uolumini/
bus quibus supra.

ℭ De sancto Nicomede presbytero & martyre.
Cap. LXXXII.

NIcomedes p̄sbyter & martyr passus est ro
me sub flacco comite. Hic discipulus bea/
ti petri apostoli eiusq; in predicatione ad/
iutor in christi nomine miracula faciebat.
Cui ut castissimo uiro beatus petrus ad passioné per/
gens:petronillā suā filiam cōmendauit. Cum aūt flac
cus comes petronillā in suum coniugiū requisisset:&
uirgines ac matronas:ut ipsa requisiuerat:ei misisset:
ut eam ad domum ipsius associarent: ipsaq; diuinis
sacramētis ab eodem nicomede presbytero perceptis
expirasset:ut supra in gestis petronille dictū est pridie
cal. iunii. Turba mulieꝝ:que ad eius nuptias celebrā/
das uenerat:exequias sancte uirginis celebrarunt:quā
beatus nicomedes sepeliuit. Et dum postmodū uer/
bum domini predicaret īstanter:tentus est a flacco co
mite tempore domitiani:pro eo potissime ꝙ feliculā
uirginem ab eodē comite passam sepelisset: ut supra
dictū est idibus iunii: Quē tentum dictus comes fecit
adduci ad sacrificandū. Quod cū facere recusaret:iu/
bente flacco tam diu plumbatis cesus est:donec spiri/
tum exhalauit. Corpus autem eius in tyberim preci/
pitatum est. xvii. calend. octobris. Hec marcellus pe/
tri discipulus scripsit.

ℭ De sancto Valeriano martyre. Cap. LXXXIII.

VAlerianus martyr unus fuit ex numero il
lorum quinquaginta:qui tēporibus anto
nini ueri iperatoris apud lugdunū in car/
cere missi fuerant cū sancto phōtino epi/
scopo. Ex quibus christianis ipse ualerianus una cum
marcello martyre patefactis ianuis ab āgelo dimissus
est:ut habet supra in passiōe dicti marcelli pridie noū
septēbris. Quo gdē marcello ꝑ martyriū assumpto:
dum ipse ualeriāus in cellula secretissima latitaret: &
multos ad xp̄i fidē conuertisset:ꝑuenit ad castꝝ teno
ciū in territorio cabilonēsi:ubi sanctus marcellus pas
sus fuerat:ubi est a militibus prisci p̄sidis captus:& cū
sacrificare nollet stipiti appēsus:& grauiter exungula
tus tandem in christi confessione ꝑsistens in eo loco:
ubi nunc corpus eius sepultū colitur:gladio animad/
uersus est. Qui in eius agone ut olim ꝓtomartyr ste/
phanus uidit celos apertos: & christum ei coronam
ostendere preparatam. Passus est autem. xvii. calen/
das octobris.

ℭ De sancta Euphemia uirgine & martyre.
Cap. LXXXIIII.

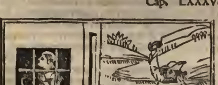
EVphemia uirgo filia senatoris philophro
nis in ciuitate chalcedōia passa est tpe dio
cletiāi iperatoris sub ꝓcōsule prisco. Qui
primo in ipsa ciuitate. xlix. xp̄ianos iuue/
nes detectos una cū euphemia uirgine cum nollēt deo
marti sacrificare ꝑ dies. xx. in carcere macerauit. Dein
de ipsos eductos alapis in faciē cedi:deīde grauiter fla
gellari fecit:ipsosq; uinctos iteꝝ in carcere imperatori
puniēdos reseruauit. De qbus dicet īfra. viii. cal. octo/
bris. Quos beata euphemia cū eis pariter detēta uirili
ter hortabat. Propter qd ante ꝓcōsulē adducta: cum
sacrificare nollet alapis diu cesa est: deinde in carcerē
remissa. Quā iudex secutus ex libidine opprimere uo
luit:sed subito manus eius exaruit. Qui se incātatum
putans:prepositū domus sue ad eā direxit:ut eā face/
ret cōsentire. Sed ille carcerem clausum:nec clauibus
apire:nec securibus frāgere potuit:nec a demonio ar/
reptus seipsum dilanias uix euasit. Deinde educta po
sita est sup rotam:cuius uectes carbonibus pleni erāt:
& artifex intra rotam signum trahentibus dederat:
ut quando sonū faceret simul traherent:& sic excun/
te:igne:uectes corpus uirginis dissiparent. Sed nutu
dei ferrū quo rota temperabat manu decidens sonū
fecit:& continuo trahētibus illis rota artificem cōmi
nuit:& euphemiā illesam seruauit. Tunc parētes arti/
ficis supposito igne:ipsam rote alligatā:simul cū rota
cōburere uoluerūt. Angelus āt domini de celo descē/
[illegible]:& rota cōbusta euphemiā itactā eduxit:ministros
quoq; oēs paralysi ꝑcussit. Tūc iussit eam ꝓconsul in
fornacē ardentem mitti. cuius ignis latitudo. xlv. cu/
bitis extendebatur. Sed signo crucis edito: inde illesa
educitur:& in loco excelso stare cōspicitur. Apelians
autem proconsulis assessor:eidem consuluit: ut eam
decollari faceret: dicens uirtutem christianorum:
non nisi ferro uinci posse. Erectis ergo scalis cum
sosthenes & uictor ad eam feriendam missi essent:
uidentes eam angelorum & uirginum choris circun
datam:& immēso lumine circūfusam: conuersi sunt

Apuleius

ad christum : & reuersi eam percutere noluerunt : ut
supra in eorum passione actum est.iiii.idus septem/
bris. ℭ Post hec priscus eam per capillos suspendi
fecit:sed immobilem permanẽtem:negato cibo: ite/
rũ diebus.vii.in custodia macerauit.Illa uero ab ange
lo quotidie refecta.vii.die educta:subter q̃ttuor ma/
gnos lapides posita est:quatenus sicut oliua confrin/
geretur.Ad cuius orationem lapides ut puluis com/
minuti sunt.Quod cernens priscus ipsam in ꝓfundã
foueã proiici iussit:ubi tres erãt bestie immanissime
que oẽm hominẽ deuorarẽt.Que statim uirgini blã/
dientes iũctis caudis:et quasi cathedram ad sedendũ
fecerunt:& uirginẽ illesam de fouea eduxerunt . Pri/
scus confusus ut eam uel dolo occideret: fecit gladios
& palos acutos cõfigi & obscure ac terra modica ope/
riri ut illa ex improuiso in ipsos incidens moreretur.
Gladiis uero & palis ab angelis alibi transpositis : eu/
phemia ueniens ad locum nil lesionis pertulit: mini/
stri uero incidentes interfecti sunt. Que omnia dum
priscus magie attribueret:iussit eã uirgis cedi . Et cũ
nec sic superari posset.mandauit eam serris membra
tim diuidi:& in sartagine membra torreri:uerum an
geli domini serras confregerunt:& ignẽ sartaginis ex
tinxerunt:uidẽs apuleius procõsulem angustiari.Ius/
sit uirginem in harenario mitti:& bestias ei laxari.Et
laxati sunt ei duo leones & due urse.Et cum bestie ei
procidentes:uestes eius oscularẽtur orauit euphemia
ut deus eam tali martyrio dignaretur assumere.Sicq̃
una ex ursis cursum arripiens:morsum corporis eius
solummodo infixit:liuorem tamen nullum ei fecit.
Sicq̃ uoce celica ipsam uocante spiritum emisit . Cu/
ius corpus parentes rapuerunt:& miliario uno a ciui
tate chalcedonia sepelierunt decimosexto calendas
octobris.Cuius meritis omnes iudei & gentiles eius/
dem urbis in domino crediderunt.

ℭ De sanctis Lucia & Geminiano martyribus.

Cap. LXXXV.

LVcia uidua & geminianus martyres passi
sunt in ciuitate mendula in prouincia sici
lie posita tempore diocletiani & maximia
ni imperatorum . Fuit autem beata lucia
nobilis in urbe roma:q̃ annis.xxxvi.manserat uidua:
& annis septuagintaquinq̃ ꝑmansit in hac uita.Quam
filius eius eup̃pius diocletião accusauit:ꝙ eẽt xp̃iana.
Quã imperator detentã:& ante se adductã : cum nõ
posset inducere ad sacrificandum: iussit in carcerem
recludi.Subitoq̃ fundamẽta carceris cõmota sunt:&
odor suauissimus fragrauit:uoxq̃ de celo lapsa ipsam
in domino cõfortauit.Deide xp̃s ei in somnis apparu
it:& celestia regna promisit.Post dies quattuor tybe/
ris fluuius inundauit:& pars maxima murorum ur/
bis corruit.Palatiũ quoq̃ diocletiani ĩpetus aque fun
ditus euertit . Impator uero qui urbe tunc exiuerat:
hoc audito rediit:& ueniẽs ad carcerem:ubi lucia de/
tinebat̃:ipsum apertum inuenit:& lucem maximam
irradiantẽ aspexit.Eductam ergo sanctã extra urbem
& deos adorare recusantem:nodosis fustibus cedi fe/
cit.Et ecce qui eam cedebat:factus est lapideus : ma/
nus uero carnea remansit usq̃ in presens: unde & lo/
cus ad manũ carneã uocatur.Imperator uero pene to
tus aridus factus est.Sed orãti pro eo sancta sanitati ẽ
restitutus.Et cũ ad templũ iouis accederet ad gratias
diis exoluẽdas subito tẽplũ corruit:& oĩa idola cõmi
nuta sunt.Tũc iratus diocletianus iussit ollã ereã ad/
duci & picẽ:plumbũ:ac resinã in eã liquefieri:& luciã
nudã in olla deponi:& per triduũ ignem subter mini
strari.Quarto uero die lucia a ministris ex olla egres/
sa:ac oĩno illesa inuẽta est.Qđ audiens imperator ira
tus mãdauit ipsam ferro & plumbo oneratam per to
tam ciuitatẽ duci:& deide in equuleo torqueri. Que
dũ duceret̃:peruenit ante domũ hominis p̃potentis
noĩe geminiani:in cuius domũ.cccxx.simulacra erãt.
Et ecce subito colũba niuea de celo descẽdit: & super
caput geminiani tertio crucẽ figurans resedit.Qui re
spiciẽs uidit celũ apertũ:& sedem dei oĩpotentis . Et
statim relictis oĩbus cucurrit ad locũ:ubi iã sancta dei
torquebat̃:& ꝓstratus pedibus eius:se christianũ as/
seruit:& baptismũ expetiit.Qui statim detentus una
cũ lucia carceri macipatus est.Sacerdos aũt quidã pro
thasius noĩe per noctẽ ab angelo monitus ad carcerẽ
accessit:& apertis hostiis:luceq̃ de celo ꝓfusa:ac odo/
re aromatũ refragrante:fonte quoq̃ de terra erũpen/
te.Geminianũ baptizauit:quẽ lucia de sacro fonte su
scepit.ℭ Post tertiũ diẽ ambo de custodia educũtur:
& iterũ penis afficiuntur:sed ab angelo coronis de ce/
lo sibi impositis laureantur.Cum aũt eos imperator
iterũ in carcere reclusisset:& extra urbẽ equitaret : dũ
peruenisset ad pontẽ gallatiũ:iudicio dei pons cecidit
& multis in fluuio necatis : ipse uix cũ paucis euasit.
Cuius prefectus noĩe pyrrhopogon pãphilus natio/
ne:luciã & geminianũ nolẽtes diis immolare ceruici/
bus contundi fecit.Et statim facto nimio terremotu
camera fori corruit:& prefectũ cũ quadraginta ex mi
nistris oppressit . Lucia uero cum Geminiano illesa
permansit : quos tumultus populi ereptos liberauit.
ℭ Post annũ uero sancti martyres ab angelis in siciliã
insulam perducuntur:& in mõte tauromenio dimit
tuntur:indeq̃ uenerunt ad prediũ alesinum:ubi filiã
cuiusdã eucarpionis a spiritu immundo decennio ue
xatam liberauerũt.Altera uero die peruenerũt ad flu
uium psimiphũ:& cum nimiũ inũdaret:oratione fa/
cta aqua stetit:& sancti super undas siccis pedibus trã
sierunt:& peruenerunt ad mendulam ciuitatem:ubi
multos ĩfirmos curabãt:& demonia clamantia eiicie
bant:eosq̃ omnes ad christũ conuertebant.Quod au
diens iudex noĩe aprophasius iussit oẽs qui conuersi
fuerant decollari numero septuaginta quinque : qui
mox ut domũ redibat ex equo colapsus & mortuus

est. Tunc magasius iudex hoc comperto a syracusana ciuitate uenit mendulam: ut sanctos interficeret. Orāte uero lucia mons crepuit: & sancto suscipiens tri duo occultauit: deinde sitientibus illis fontis aqua scaturit: eosq; refecit. Orauitque lucia ad dominum: ut eius in pace susciperet spiritum: & statim in domino obdormiuit. Geminianus uero post duos dies egressus: ut corpus eius sepeliret: a carnifice inuentus gladio percussus est. Et cum odor maximus de monte fragraret: christiana quedam ad odoris sensum montem intrauit: & in sepulchris marmoreis ibidem ab angelis preparatis sanctorum corpora reperta sepeliuit: atq; in montis uertice ecclesiam eorum nominibus fabricauit. Qui passi sunt decimo sexto calen. octobris.

¶ De sancto Lamperto episcopo & martyre. Cap. LXXXVI.

Ampertus episcopus & martyr passus est tempore pipini francorū regis. Hic enim genere nobilis ex oppido traiectensi oriundus ab annis puerilibus sacris litteris eruditus: diotardi: episcopi discipulus fuit a quo & ecclesiasticos ordines usq; ad diaconatum accepit. Qui pro sui sanctitate adeo ab omnibus amabatur: ut mortuo diotardo magistro suo traiectensi ecclesie in episcopum ab omni populo mereretur promoueri. Quem hydricus rex pre omnibus episcopis suis charius diligebat. Quo mortuo inuidorum malitia ciues eius impii ipsum sine causa de episcopatu eiecerunt: & feramundum in eius cathedra statuerunt. At lampertus ad monasterium: quod dicitur scabolū: declinauit: & per septem annos ibidem in penitentia & optima conuersatione stetit. ¶ Quadam uero nocte ad orationem surgens in pauimento per ignorantiam casu sonitum fecit. Quod audiens abbas mandauit: ut quisquis esset ille: qui sonitum illum fecisset: statim ad crucem: que erat in campo sub diuo usque post matutinum moraturus accederet. Credens q; aliquis ex fratribus strepitum studiose fecisset. Tunc lampertus illico nudis pedibus & cilicio indutus ad crucem cucurrit ac si tali obediētie uinculis ex monachis esset astrictus: idiq; usque post matutinum perseuerauit: donec abbas in matutino omnibus uisis fratribus: episcopum deesse cognouit. Et audito q; ille fuisse qui ad crucem iuisset: eum introduci fecit: quem totum capite cum hyems esset horrida: niue perfusum & pene frigore extinctum aspexit: & ab eo cum monachis ueniam postulauit. ¶ Post .vii. annos autem iubente pipino rege feramundus expellitur: & lampertus in sedem suam reducitur. Et cum ipse sicut prius uerbo & exemplo polleret duo germani fratres maligni insurgētes in eum grauiter persequi ceperunt. Quos puidē amici episcopi eo inscio occiderunt. Eodemq; tempore lampertus pipinum de quadam eius concubina plurimum increpauit. Dodo aūt consanguineus occisorū & frater ipsius meretricis aule regie domesticus: occasiōe accepta cōgregauit exercitū: & domū episcopi: que erat in uico leodio nocte circundedit: uolens occisorum necē in sanctum uindicare lampertum. Quod cum uir domini puero nunciante didicisset: gladium quem tenebat abiecit: suosq; constanter admonuit: ut peccata sua confiterentur: & patienter mortem sustinentes in domino confortarentur. Cum autem hostes domum eius undiq; inflammassent in sanctum martyrem irruerunt: & ipsum orantem iaculis & gladiis peremerunt. Quibus abeuntibus: quidam ex episcopi famulis euadentes: corpus eius ad ecclesiam suam nauigio perduxerunt: quod traiectensi cum multa ciuitatis mestitia sepulture dederunt: passus est .xv. calē. octobris circa annum domini .dcccx.

¶ De scō tharrasi confessore. Cap. LXXXVII.

Harrasis confessor grecia ut creditur oriundus: eo q; de uita ipsius nihil certum habetur: confessione christi & penitentia clarus apud constantinopolim eremi incola angelicam uitam duxit: ubi in pace quieuit. Corpus autem eius in speluca repertum est: in qua & penitētiam egisse putatur: cum titulo in tabula scripto. Hic requescit corpus sancti tharrasis cōfessoris. Quod inde leuatum tempore alexii imperatoris: intra urbis regie ambitum honorifice sepulture traditum est. Processu uero temporis inde translatum fuit uenetias ab ipsius patrie ciuibus: atq; in mōasterio sancti zacharie depositum quiescit. Cuius translatio facta est .xv. calē. octobris: Nam & de eo quo tempore floruit: quo ue die ad xpm migrauit aliter reperiri nō ualuit.

¶ De sanctis Emiliano & Hieremia martyribus. Cap. LXXXVIII.

Milianus diaconus & hieremias martyres apud cordubam hispanie ciuitatem passi sunt. Qui pro confessione fidei christiane detenti: & diuersis afflicti suppliciis: tandem gladio decollati sunt .xv. cal. octobris hec ado in martylogio.

¶ Da sanctis Victore & Stephana martyribus. Cap. LXXXIX.

Ictor & stephana martyres apud siciliam passi sunt sub persecutione antonini imperatoris agente duce sebastiano. Qui militem uictorem captum hortabatur: ut diis sacrificaret. Quod dum recusaret: iussit dux confringi digitorum eius articulos: donec ossa de corio segregarentur. Et cum in his gratias ageret: iussit eum mitti ī caminum ignis ardentis. Orauit autem uictor ad dominum: & ignis eū non tetigit: sed post triduū dux ipm illesum inuenit. Tūc mādauit uenena preparari & ea in carne inici & ei dari. Et cōtinuo māducauit: nec aliqd mali sensit: uenenarius āt acriores uene

norũ stimulos porrexit. Et cũ comedisset iterũ sanus stabat. Statimq̃ magnus ille cõuersus: oẽs codices suos combussit: & fidẽ xp̃i suscepit. Post hec iussit dux neruos corpis eius dirũpi: & oleum decoqui: & partibus occultioribus corporis infundi. Ac demum in equuleo suspẽdi & lãpades ei ardentes applicari. Que cũ oĩa cõfortatus a domino supasset: fecit acetũ & calcẽ in os eius ĩfundi: deinde ip̃m exoculari: & sic uersis pedibus suspendi: donec ex eius naribus sanguis distillaret. Dimisso igitur eo triduo in illo suspendiculo: carnifices eum mortuum existimantes accesserunt ut uiderẽt: & statim excecati sunt. Sed orante uictore tã ipse q̃ illi uisum perceperunt. Iratus autem sebastianus hoc audito mandauit eũ decoriari. ⁋ Tũc uxor unius militis nomine stephana annorum circiter. xvi. exclamare cepit: & sanctum martyrem beatificare: uiditq̃ duas coronas ab angelis de celo deferri: & maiorem uictori: minorem uero sibi dari. Et cũ hec omnia coram cunctis enarasset: & christum dominum confessa fuisset. Iussit dux arbores duas palmarum ad se inclinari: ita ut se tangerẽt: & in utrisq̃ ligari manibus ac pedibus beatam stephanam: & simul arbores ad naturalem erectionem reuertentes dimitti: sicq̃ dirupta est stephana in duas partes & a xp̃anis occulte sepulta. Sanctũ aũt uictorẽ iussit dux decollari. Percussoq̃ illo ex eius corpore sanguis & lac emanauit. Cuius corpus a christianis sepultũ est in sarcophago: quod ipse sibi p̃pauerat in ciuitate sua. Passi sunt autem sancti martyres. xiiii. cal. octobris.

⁋ De scõ methodio ep̃o & marty. Cap. LXXXX.

Methodius martyr primo olympi lycie ep̃s & postmodum tyri fuit. Qui nitidi cõpositiq̃ sermonis aduersus porphyrium libros luculentos composuit. Item symposium. x. uirginum. Item de resurrectione contra origenem opus egregium. Et aduersus eundem de phitonissa & de arte georgiorum. In genesim quoque & in cantica canticorũ cõmentarios edidit. Et multa alia que uulgo leguntur: q ad extremũ nouissime percutionis sub diocletiano: uel ut alii affirmãt sub decio & ualeriano in calcide grecie martyrio uitam finiuit. Cui in carcere existenti facta est reuelatio plurimorum de tpe aduentus antixp̃i: que sanctus martyr scripture commendauit: passus est. xiii. calẽ. octobr̃. Hec hieronymus de uiris illustribus.

⁋ De scõ fereolo martyre. Cap. LXXXXI.

Fereolus martyr & iulianus eius comes in aluernia nati deo in militari habitu seruiebant: ut dictũ est supra in passione iuliani m̃ris. v. calẽ. septẽbr̃. Cũ autẽ persecutores sanctum iulianum apud aluerniam decollassent: & caput eius uiẽne ad fereolum detulissent: a crispino consulari tali conditiõe missi: ut aut fereolus sacrificaret: aut similẽ sententiã acciperet: cũ eis assentire nollet: confestim in christi confessione capite cesus est. Cuius corpus una cum capite sancti iuliani in ipsa ciuitate in eodem tumulo sepultum est. xiiii. calẽ. octobr̃. ⁋ Post multos autẽ annos cum mamertus ep̃s uiennẽ corpus sancti fereoli transferre uellet: inuenit caput sancti iuliani inter manus fereoli: & utrumq̃ ipsorũ ita integrum & illesum ac si ea die fuisset sepultum.

⁋ De scõ flocello martyre. Cap. LXXXXII.

Flocellus m̃r puer decennis passus est apud urbẽ augustudunẽ tẽporibus antonini ĩpatoris sub ualeriano p̃side. Cũ enim p̃ses audisset: q̃ flocellus sanctos martyres in eorũ passionibus cõfortaret: iussit eũ teneri: & suspensum in equuleo diutius flagellari. Deinde carceri una cum leone recludi: ut ab eo deuoraretur. Orante uero puero leo subito moritur. Statimq̃. vii. lucerne cũ cãdelabris ei presentantur: quarum lumine tenebre carceris repelluntur. Quod audiẽs gentilis quidã filium suũ cecum surdum & mutum ei obtulit: cui sanctus martyr confestim uisum auditũ & loquelã restituit: & ip̃m cũ patre ad xp̃m conuertit. Que dũ p̃ses audisset ip̃m in ignẽ maximũ extra urbem mitti fecit. Sed puer ab angelo sibi a dextris assistente hortatus ignẽ ingressus est. Et continuo tempestate & imbre ualido ingruẽte ignis extinctus est. Quẽ p̃ses iussit lingua & palmis clauis cõfigi. Et dũ nihilominus christũ cõfiteret: stola ĩdutus linea feris in platea exponit: & ab eis discerptus martyrio coronatur. xiiii. calẽ. octobris.

⁋ De scis ianuario ep̃o & sociis marty. Cap. XCII.

Ianuarius ep̃s & socii eius. i. festus sosius & proculus diaconi: desiderius lector: acacius & eutyches passi sunt apud ciuitatem puteolanam sub persecutione diocletiani agente preside timotheo. Qui preses missus a cesare ad ciuitatem nolanam campanie ad christianos exterminandos. Sosiũ ecclesie messenatẽ & p̃culũ puteolane ecclesie diaconos & eutychetẽ & acaciũ ciues nolane urbis laicos christianos in carcerem clausit. Ianuarium uero ep̃m beneuenti ei de christianitate delatum teneri: & sibi presentari mandauit. Quem cum ad deorum sacrificia: nec blanditiis: nec minis inclinare posset. Iussit carminum ignis per triduum incendi: & ianuariũ interim custodie detẽtũ inter flãmas immiti: qui oratione fusa cũ angelis decantãs in medio ignis deãbulabat illesus. Quod dũ milites timotheo presidi nũciassent: iussit caminũ ignis apiri. Et erũpens flãma plurimos paganorum circunstãtes peremit. Ianuarius autem ex camino prosiluit: ita ut nec capilli eius: nec uestimenta exusta in aliquo apparerent. Quod dum preses magicis artibus attribuisset: iussit eum in custodia detineri. Die uero sequẽti ante se adduci: & neruos de corpore ipsius separari: deinde iterum in carcerẽ recipi: ut interim noua supplicia excogitaret. Ad quem uenientes festus diaconus & desiderius lector beneuentane ciuitatis: & eius suppliciis condolentes: iussu eiusdem presidis detinentur: & una cum ianuario uinculis mancipantur. ⁋ Post hec dum timotheus ad ciuitatem puteolanam transire uellet iussit omnes martyres p̃fatos catenis uinctos ante currũ suũ protrahi ad exẽplum christianorũ: ipsosq̃ cũctos in amphitheatrum eiusdem urbis introduci: & ursos eisdem laxari. Sed mansuefacte fere quasi oues ad pedes martyrũ procidebant. Quod cernens preses dictata sententia iussit eos omnes capite cedi. Statimq̃ lecta sententia: cũ sancti ad decollationẽ ducerent: cecus effectus est p̃ses. Ianuariũ quoq̃ mox reuocatũ rogauit: ut pro se ad deũ suũ oraret. Et cũ pro illo orasset: cõfestim lumẽ oculorũ recupauit. Quo uiso miraculo fere q̃nq̃ milia gẽtiliũ cõuersi sunt. Preses uero in malum obstinatus hec

uidens:ianuariū ad martyriū una cū ceteris remisit:
quē senex quidā rogauit:ut uestibus suis aliquid pro
reliquiis acciperet. Cui episcopus post decollationem
suam orarium suum ei se daturum promisit. Decol/
lati sunt ergo sancti martyres.s.ianuarius episcopus
festus & ꝓculus diaconi:desiderius lector & acacius:
& eutyches. Sosius uero diaconus q inter alios prom/
ptior appuerat in carcere est seruatus:donec postmo/
dū ab eodem preside passus est:ut dicitur infra in eius
passione.viiii.cal.octobris. Ianuarius autē post marty
rium suū seni appuit:& orariū suum sanguine perfu/
sum quo decollandus oculos texerat:eidem tradidit.
Quē senex militibus ab eoꝝ occisione redeūtibus:in
testimonium miraculi ostendit. Eadem autē hora q̄
sancti capite cesi sunt:timotheus a demonio arreptus
diuqꝫ uexatus infeliciter expirauit. Mater uero sancti
ianuarii in ipsa hora in urbe beneuētana somniū ui/
dit:ꝙ filius eius per aera ad celum uolaret. Et diē &
horā notans inuenit ipsum tunc palmā martyrii su/
scepisse. ℭ Cū uero martyr domini decollaret:& ora
rium ante oculos teneret:digitus eius una cum capite
abscisus excidit. Sed dum christiani corpus ipsius &
ceterorū martyrū nocte sepelire uellent: apparuit eis
ianuarius:eos admonēs:ut digitū simul cum capite p̄
cisum requirerēt. Quod illi facere curauerunt:& san/
ctorū omnium corpra honorabiliter iuxta ciuitatem
sepelierunt. Qui passi sunt.xiii.cal.octobris.

ℭ De scō Goderico epō. Cap. LXXXXIIII.

GOdericus eps claruit apud metensem ciui
tatē tpe theodeberti regis francorū. Qui
aquitania exortus: primo quidem miles
egregius cum multas contra barbaros ui
ctorias obtinuisset:& corā deo & hoībus famosus es/
set:oculoꝝ cecitatē īcurrit:nūq̄ tamē ipm patiētia de
seruit. Eodē āt tēpore sanctus arnulphus metēsi eccle
sie presidebat. Godericus autē ab angelo monitus ad
ciuitatem metensem uenit: & ibidē in ecclesia sancti
stephani ꝓtomartyris:ut monitus fuerat: ad deū de/
uote orauit:& lumen quod dudum amiserat recupe
rauit. Arnulphus aūt ei carne propinquus ipm in do/
mū suam suscepit:& diuina iussione p̄sbyterum ordi
nauit. Deinde solitariā uitam eligens epatui resigna/
uit:& successorem sibi godericū reliquit:& eremū pe
tiit:ut supra in eius gestis dictū est.xvii.calē.septēbris.
Godericus autem ecclesie metensi:exemplis & doctri
nis laudabiliter prefuit. ℭ Cum autem corpus san/
cti arnulphi defuncti ad ecclesiam suā cū ciuibus de/
ferret:deuenit ad uillam hominis impii:ut illac tran
situm haberet:quē uidelicet sanctus arnulphus sepi/
us in uita sua monitum:non potuerat a sceleribus re/
uocare: dumqꝫ uille appropinquarent omnes im/
mobiles facti: ultra procedere non uolebant: eo ꝙ
sanctum corpus illac transire nolebat: sed dum om/
nes propter hoc hesitarent: & sol iam occasui festi/
naret: occurrit eis uir fidelis: qui eos ad uillam su/
am aliam inuitauit. Ad quam cuncti cum tanta ce/
leritate uenerunt:ut uolasse potiusquam measse puta
rentur:ubi dum uinum non reperitetur: modicum
ceruisie sancto episcopo oblate:adeo multiplicatum
est:ut nocte illa cunctis ad poculum abundaret. Quie
uit autem in pace uir domini.xiii.cal.octobris: & tu/
mulatus iacet in ecclesia metensi.

ℭ De sanctis peleo & nilo episcopis & martyribus.
Cap. LXXXXV.

PEleus & nilus epi apud palestinam marty
rio claruerunt. Qui tempore persecutio/
nis in christianos seuientis:pro confessio/
ne gloriosi nominis christiani: cum plu/
rimis cleris detenti:& ignibus consumpti: immorta/
lem a domino coronam percipere meruerunt.xiii.
cal.octobris:ut ait ado in martylogio.

ℭ De scīs felice & cōstātia mr. Cap. LXXXXVI.

FElix presbyter & constantia martyres tem
pore persecutionis Neronis imperatoris
apud nuceriam ciuitatem passi sunt. Qui
rabie dicti cesaris in christianos crassante:
dum christum confiteri non dubitassent: gladio ca/
pite cesi martyrium consumauerunt.xiii.calē.octo/
bris.hec ado.

ℭ De scīs fausta & euilasio mr. Cap. LXXXXVII.

FAusta uirgo & euilasius martyres apud cy
zicum ciuitatem passi sunt: sub maximia/
no imperatore. Cum enim fausta eēt infan
tula annorum.xiii.filia gemelli protecto/
ris ciuitatis: parentibus ambobus orbata: christum
dominum clara confitebatur uoce. Missus est igitur
euilasius preses annorum.xxx.a maximiano augu/
sto ad cyzicum ciuitatem. Qui puellam detentam fe
cit radi:& ad turpitudinem decaluari. Sicqꝫ in equu/
leo suspendi & torqueri. Statimqꝫ coruscationibus
factis: multi ministrorum occisi sunt. Deinde in
loculis missā: dum ab hora prima diei usqꝫ ad sex/
tam serra ferrea secaretur: nec in aliquo ledi posset:
predicante uirgine gloriam christi: euilasius preses
conuersus ipsam dimisit: & baptismum suscepit. De
inde maximianus hoc audito misit alium presidē no
mine cracum: quem iurare fecit ne unq̄ crederet in
christum. Qui euilasium & faustam iussit compre/
hendi:& euilasium in equuleo suspendi & torqueri.
Faustam uero sicut crepidas capite:fronte:facie:pecto
re: totoqꝫ corpore clauis configi. Cum autem illesa
permansisset: mandauit eam cum euilasio in sar/
taginem mitti:& plumbo bulliente ollā repleri. Qui/
bus orantibus & psallentibus:plumbū sicut aqua te/
pida refrigeratum est. Sancti uero quasi in balneo ia/
centes:uoce ipsos de celo uocante spiritum emiserūt
.xii.cal.octobris.

ℭ De scō priuato epō & martyre. Cap. XCVIII.

PRiuatus episcopus & martyr passus est in
territorio gaualitane ciuitatis tempori/
bus ualeriani & galieni imperatorum
sub persecutione allemannorum: qui ab
occidente aduersus rempublicam cum rege ipsorum
herode conuenietes:transmisso rheno gallias infesta/
bant. Veneruntqꝫ ad montem gedronem in solo ga/
ualitane ciuitatis positum:ad quem gaualitani ciues
quasi in presidiū confugerāt:quem ipsi hostes per bi/
ennium obsiderunt. Sed beatus episcopus cum popu
lo suo in ipso monte non erat:eo ꝙ in alio sibi mon/
te cellam construxerat:in qua lectioni & orationi insi
stebat. Cum igitur hostes episcopum ibidem esse
comperiunt: ad eum accedunt: & sperantes per hoc
populum obsessum flectere: priuatum capiunt: &
ut suos ciues ad se tradendum hostibus inducat com

pellunt. Recusantem uero hoc facere: fustibus grauissime cedunt: & ducētes illum ad gaualitanam quam ceperant ciuitatem: cum nec ipsum ad immolandum idolis compellere possent: in ignem miserunt: Sed cum inde illesus euasisset: lanceis & cultris pluribus ipsum plagis confoderunt. Redeuntes autem ad gerdronem montem: populo libertatem egrediendi concedunt illisq3 exeuntibus: & ad episcopum suum seminecem recurrentibus: germani oppidum capiunt: & totaliter uastauerunt. Sanctus autem martyr uulneribus persecutorum attritus: inter ouium suarum manus post dies modicos emisit spiritum. xii. calen. octobris. Sepultusq3 est in subterranea crypta ꝓpter persecutionem paganorum: qui nec sanctorum cadaueribus indulgebant.

¶ De sancto Eulogio p̄sbro. Cap. LXXXXIX.

Eulogius presbyter: ut in uitis patrū habetur: in eremo de scythei egyptiorum claruit. Qui cogitationes hominum cognoscens: cum quosdam aliquando indigne uelle communicare uideret: singulos remouebat: & eorum eis cogitationes detegebat: donec omnes per penitentiam purgabantur. Et sic illos ad communionem admittebat: Quieuit autem in eterno de scythi duodecimo calen. octobris.

¶ De sancto Mattheo apostolo & euangelista. Cap. C.

Mattheus apostolus & euāgelista ex tribu leui progenitus: a qua & secundum nomen assumpsit: ex publico autē teloneario ope publicanus appellatus ex publicanis a domino ad penitētiā uocatus: & in apostolatū translatus est. Hic primus in iudea patria lingua. s. hebrea scripsit euangelium: quod q post modum in grecum transtulerit: non satis claret. In quo quidem euangelio: ut hierous asserit. Vbicumq3 euangelista ueteris scripture testimoniis utitur: non sequitur septuaginta interpretum auctoritatem: sed hebraicam ueritatem. ¶ Qui post ascensionem domini primum in egypto predicauit: deinde ad ethiopiam transiuit & ueniens in ciuitatem eoꝝ regiam: que dicit natoaber: in qua rex egippus regnabat: inuenit ibi duos magos nomine zaronen & arphasath q ita homines suis artibus dementabant: ut quoscūq3 uellent sensuū ac mēbrorū officio & sanitate priuare uiderent: unde & se quasi deos ab hominibus adorari faciebant. Mattheus autem apostolus in eādem ciuitatem ingressus: & apud candacis eunuchū regine: quē philippus diaconus baptizauerat hospitatus. Ita magnorū pstigia detegebat: ut qcqd faciebāt hoibus in perniciē: ipse cōuerteret in salutē. Oēs quoq3 infirmos ad se delatos quacūq3 infirmitate curebat. Eunucho autē apostolū interrogante: quo tot linguas loqueretur: & intelligeret. Exposuit ei mattheus: quo in mūdi principio unica lingua hominū p supbiā turrim babylonis edificare uolētiū cōfusa in. lxxii. liguas diuisa fuit. Et quo spiritusancto descēdēte omniu linguaꝝ sciētiā recepissent: ut sicut illi q per terrim factam usq3 ad celum edificare uolebant: p confusione linguarū ab edificio cessauerunt: sic apostoli per omnium linguarum notitiam turrim non de lapidibus: sed de uirtutibus construerent: per quam credentes celum ascenderet. ¶ Tunc superuenit: q diceret magos illos cum singulis aduenire draconibus qui ignem sulphureū ex ore & naribus euomentes: homines occidebant. Apostolus autē signo crucis se muniēs ad eos securus exiuit: candace per fenestram cum pluribus spectante: quem mox ut dracones uiderunt: ante pedes eius obdormierunt. Cum autem instante mattheo: ut eos magi excitarent: & ipsi eos suis artibus excitare nō possent. Dixit apostolus eis: q nisi xp̄m rogassent: dracones omnem furorem suū in magos exacuisset. Et cū populus conuenisset: precepit illis apostolus: ut in nomine iesu nullum ledentes abirent. Et continuo sine cuiusq3 lesione mansuetissimi per portam urbis egressi sunt. ¶ Cepit autem apostolus de gloria paradisi terrestris magnum sermonem contexere: asserens illum cunctis montibus eminere: & proximum celo fore: spinas uel tribulos ibi non esse: lilia nec rosas eius marcere senectutem non euenire: angelorum ibidem organa resonare: aues aduocatas continuo obedire. De hoc autem paradiso terrestri dixit hominem eiectum propter peccatum fuisse: sed per christi natiuitatem & passionem ad paradisum celestem meliorem reuocatū ascendere. Et cū hec populo loqueret: ecce subito tumultus exorit: in quo regis filius euphron mortuus plāgebat. Quem cum magi illi funeri aduocati suscitare non possent: suaserunt regi q in deorū cōsortium raptus eēt. Ideoq3 illi simulacrum & templum construi oporteret. Predictus autē eunuchus magos custodiri faciēs: instāte regina euphenissa noie apostolū aduocauit. Qui oratione fusa iuuenē protinus suscitauit. Quod cernēs rex egippus per uniuersas prouincias suas edictū misit: ut omnes ad eū conuenirent: & deum in effigie hominis latētē uiderēt: uenerūt aūt cum coronis aureis et sacrificare uolentes. Quos mattheus cōpescuit: seq3 nō deū sed xp̄i seruū cōprobauit: & sua predicatione plusq3 sexaginta milia hominū ad xp̄m cōuertit: Regē quoq3 cū uxore & filio suscitato & oī familia baptizauit: & iphigeniam eius filiā uirginem sacro uelamine conuersauit: eamq3 plusq3 ducētis uirginibus prefecit. ¶ Populus aūt de auro & argēto apostolo oblato: ipo iubēte ecclesiā fabricauit: quā infra dies. xxx. perfectā: apostolus in nomine resurrectionis xp̄i sancte dedicauit. Totamq3 egyptum & ethiopiā ad fidem christi perduxit. Ipse autē in ecclesia constructa annis. xxxiii. sedit & multos p̄sbyteros & diacones ordinauit. ¶ Defuncto autem rege egippo: hyrtacus rex crudelissimus

regnũ uiolenter accepit:& euphronen egypti filiũ eie/
cit. Obtento aũt regno: iphigeniam uirginẽ concupi/
scẽs: dimidium regni sui apostolo promisit: si eam in
suum coniugiũ faceret cõsentire. Cui apostolus dixit:
ut iuxta morẽ predecessoris sui: die dominico ad ec/
clesiã conueniret:& presente iphigenia cũ suis uirgini/
bus: q̃ bona sint iusta coniugia ab eodẽ audiret. Quo
rex cũ gaudio festinauit: putãs mattheum uelle iphi/
genie cõiugiũ suadere. Apostolus autẽ uiribus & om/
ni populo congregatis: de bono matrimonii diu lo/
cutus: a rege plurimum est laudatus: credente q̃ hoc
ideo diceret: ut cõsensum uirginis ad coniugium in/
clinaret. Deinde imperato silẽtio sermonẽ repetiit di/
cens: q̃ si regis sponsam aliquis seruorum usurpare pre/
sumeret: nõ solũ regis offensam: sed mortẽ icurreret:
nõ qa uxorem duxisset: sed quia sponsam domini sui
cõtra matrimonii federa uiolasset. Ita & rex hyrtacus
sciẽs iphigeniam regis eterni sponsam effectam: & sa/
cro uelamine consecratã: non poterat potentioris sui
sponsam tollere: & suo coniugio copulare. Quod au/
diẽs rex admodum pre ira insaniẽs: furibũdus absces/
sit. Apostolus autem omnes ad patientiam & constã/
tiam confortauit: & iphigeniam coram se timore pro
stratam: cũ ceteris uirginibus benedixit. ℂ Post mis/
sarũ autem solẽnia rex spiculatorem misit: qui apo/
stolum iuxta altare stantem ubi corpus xp̃i ab eo con
fectum fuerat: expãsis manibus orantẽ: a tergo mis/
so gladio interfecit: & martyrem domino conserua/
uit. xi. cal. octobris. Quod populus uidens ad palatiũ
regis incendendum properabat: sed a presbyteris &
diaconibus uix detenti: apostoli martyrium celebra/
runt Corpusq; eius in montibus parthorum honori/
fice condiderunt. Quod processu temporis inde tãsla/
tum apud salernum digna ueneratione quiescit. Za/
roes autem & arphasath ex ea die qua mattheus re/
gis filium suscitauit in persidam fugerunt: sed eos
apostoli simon & iudas ibidem uicerunt: ut dicetur
infra in eorum passione. v. cal. nouembris.

ℂ De sancta Iphigenia uirgine. Cap. CI.

Phigenia uirgo filia fuit regis egippi & di/
scipula beati matthei apostoli. Quam idẽ
apostolus baptizauit: & christi uirginem
sacro uelamine consecrauit. Cum au/
tem hyrtacus rex apostolum occidi mandasset: ut su/
pra in eius proxima passione actum est iphigeniã uir/
ginem cepit de suo coniugio appellare: & per matro/
nas missas ac magorum prestigia propulsare. Et cum
eius animum nullatenus immutare posset: totam do/
mum eius igne copioso uallauit: ut eã cum ceteris uir/
ginibus concremaret. Apostolus autem cũ angelo ei/
dem apparens: omnem ignẽ ab eius domo excussit.
Et erumpẽs flamma regis palatium inuasit: & uix so/
lo rege cum filio euadente: cuncta consumpsit. Sta/
timq; filius regis a demonio arreptus patris crimina
propalans: ad sepulchrũ apostoli properauit. Rex au/
tem turpis leprosus effectus: cum curari non posset
se manu propria interemit: populus autem euphro/
nem ab apostolo baptizatum: regẽ constituit: qui an/
nis. lxx. regnauit: & christi cultum ampliauit: totãq;
ethiopiam ecclesiis repleuit. Iphigenia autem ducen/
tarum & amplius uirginum mater existens in san/
cto proposito perseuerans in pace quieuit. Cuius
historia merito magistri sui passione subiicitur: quia
dies dormitionis eius ignoratur.

ℂ De sanctis Alexandro episcopo & Herculano mar/
tyribus. Cap. CII.

Lexander ep̃s & martyr cũ herculão mar/
tyre rome passus ẽ sub antonino impato/
re. Qui dũ clareret miraculis inter cetera
luceium quendam gentilem mortuum
suscitauit. Illeq; surgens parẽtibus enarrauit q̃liter in
carcere obscurissimo positus erat: quidã uero iuuenis
splẽdidissimus ad eũ accesserat dicens: q̃ alexãder epi/
scopus ipsum uocabat: unde statim ipse ad corpus re/
dierat. Qua propter tã ipse luceius q̃ parentes cum aliis
.cxxv. ad dominum conuersi sunt: & ab alexãdro epi/
scopo baptizati. Hoc audiens antoninus alexandrum
per corneliũ presidem fecit teneri: & uinctũ romã ad/
duci. quẽ crescentius p̃sbyter & bonifacius ac uitalis
diacones secuti sunt. Et dum imperatori presentatus
xp̃m cõfiteret: prio fustibus cedit: deinde carceri mã/
cipat: datis ei quattuor dierum indiciis ad resipiscendũ.
Cũ autẽ p̃sbyter crescentius comes eius ip̃m sub ar/
bore defleret: nũciat ei ab angelo alexandrũ de carce/
re fuisse solutum: quod ille ita factum esse comperit.
Et cũ xp̃m iterũ p̃dicaret: & signis clareret. Iterum ca/
ptus & impatore antonino iubẽte in equuleo suspẽ/
sus ẽ: ungulisq; toto corpore laceratus: atq; lampadi/
bus ad latera appositis adustus. Deinde ad templum
apollinis adductus est: ut sacrificaret. Sed cum pars
tẽpli eius oratione corruisset: bestiis exponitur: sed in/
tactus permanens in fornacẽ mittitur: moxq; diuina
uirtute ignis extinguit: & herculanus miles hoc uiso
ad xp̃m cõuertitur: statimq; ambo ipsi ab impatore
decollari iubent. Cum autẽ alexãder ad martyrium
duceret: quedã uidua ei petenti orarium cõmodauit:
qd ipse se ei remissurum promisit. Quod audiẽtes mili/
tes uidue illudebãt: & orariũ amissum dicebant. San/
ctus autẽ martyr uia claudia uigesimo ab urbe milia/
ric ductus ẽ: q orario oculos texit: sicq; gladiũ cũ p̃sa/
to herculano suscepit: & cõtinuo facto terremotu ui/
cus & therme corruerũt. Orariũ aũt p angelũ uidue
restitutũ est: quod ipsa militibus redeũtibus ostẽdit.
Crescentius aũt p̃sbyter & alii qui eum fuerant secuti
corpus ipsius sepelierunt in loco: ubi ignẽ fornacis ex/
tinxit. xi. calẽ. octob. Sed postmodum papa damasus
cryptam fabricauit: & ibidem ipsum deposuit.

ℂ De sanctis Mauritio & sociis militibus martyri/
bus. Cap. CIII.

Mauritius dux sacratissime legionis thebeorum cum sociis suis: exuperio: candido: innocentio: uictore uitali & constantio signiferis: ac reliquis eiusdem legionis sanctis militibus sex milibus sexcentis & sexaginta sex passi sunt sub maximiano imperatore in galliis ciuitate sedunensi in loco: qui dicitur auganum. Hi thebei dicti sunt a ciuitate eorum: que thebea nuncupatur: que est in partibus orientis ultra fines arabie. Cũ enim Diocletianus & Maximianus imperatoribus fidem christi cupientes penitus extirpare: epistolas ad diuersas mundi partes direxissent: ut christiani aut sacrificare cogerentur: aut diuersis penis perimerentur: pluresq; ciuitates in quibus iam christiani dominabantur nuncios uacuos remisissent. Imperatores ira commoti per omnes prouincias mandauerunt: ut omnes bellicis armis apti romam uenirent: ut omnes rebelles romano imperio subiugarent. Littere autem ad populum thebeorum delate sunt: qui electã legionem sex milium sexcentorum sexaginta sex ad imperatores miserunt: ut eos in bellis iustis iuuarent: non autem contra christianos pugnarent. ℭ Huic sacre legioni dux erat inclytus beatus mauritius. Diocletianus autem maximianum contra gallias cum infinito exercitu misit: eiq; legionem thebeorum sociauit. Hi a sancto marcellino papa exhortati sunt: ut ante gladiis interirent q̃ fidem quam acceperant uiolarent. Cum ergo uniuersus exercitus alpes transmeasset: & othodorum aduenissent: iubet imperator omnes: qui secum uenerant idolis immolare & contra christianos unanimiter coniurare. Quod audientes sancti milites septem miliaribus ab exercitu discesserunt: & in loco ameno: qui dicitur auganum circa rhodanum consederunt. Quibus maximianus missis militibus mandauit: ut ad deorum sacrificia cum aliis festinarent. Quod illi se non posse facere responderunt: ut pote quia fidem christi haberent. Tunc cesar ira succensus missis militibus iussit: ut aut eos diis sacrificare compellerent: aut decimum quem qua eorum quem sors contingeret: ad ceterorum exemplum protinus decollarent. Sancti igitur cum gaudio unus ante alterum festinabant: & ad martyrium peruenire certabant. Quos sanctus mauritius dux eorum assurgens sacra contione confortabat. Nunciis quoq; imperatoris dixit: q; iam christi mandatum adimplere parati erant: qui petro dixerat: ut mitteret gladium in uaginam. Nam pro christo mori omnes parati erant: nullamq; ut pote christi milites defensionem facere cupiebant: eo q; ad defensionem reipublice tantum arma susceperant. Cũ hec imperator audisset: iussit ut iterum decimum quẽlibet trucidarent. Quo facto exuperius signifer accinctus inter commilitones stans: eos ad passionem gloriosa locutione exhortatur: & ut omnes arma proiciant suadet: & uirtutibus solis armentur. Dixitque nunciis augusti: ut hec imperatori referrent: q; licet milites essent sui serui tamen potius erant christi. Cesari debebant militiam sed christo innocentiam: ab imperatore laboris stipendium acceperant: a christo uite eterne premium preoptabant. Tunc imperator insaniens iussit omnem suum exercitum totam legionem circumdare: ita ut nec unus posset euadere. Vallantur ergo sancti milites christi a militibus diaboli: nefandis manibus trucidantur pedibus equorum conculcantur: & christo preciosi martyres consecrantur. ℭ Qui autem q̃ plures euaserunt: ut ad regiones alias uenientes christum predicarent: & in locis aliis gloriosius triumpharent. Ex quibus fuisse dicitur Solutor Auentor & octauius apud taurinum Alexander apud bergomum Secundus apud uintimilium Constantinus uictor & ursus & alii q̃ plures. Cum ergo carnifices predam diuisissent & in simul conuiuarent: quendam iuuenem nomine uictorem illac iter transeuntem: ad secum conuiuandum inuitauerunt. Ille autem eorum crudelitatem detestãs requirere cepit: quomodo inter tot milia occisorũ possent cũ gaudio epulari. Cũq; audiuisset q; pro fide xp̃i mortui essent: suspirans ille beatum se dixit si cũ illis fuisset occisus. Cũ autẽ illi cõperissent q; xp̃ianus esset: ipm̃ ꝓtinus trucidarunt. Quorũ martyrũ corpora a xp̃ianis in ipso loco sepulta sunt: & ecclesia eorum nomine fabricata. Sed post aliquod tempus: corpus innocentii martyris in unda rhodani immersum: inundatione ipsius fluminis ad terrã euectũ est: & ab eiusdẽ loci ep̃is cũ aliis in ecclesia sepultum. ℭ In dedicatiõe aũt ipsius ecclesie faber quidã gentilis die dominico opus suũ exercebat: qui a sanctorum exercitu rapitur cedit: & q; die dominico laboraret redarguitur. Sed cor rectus ad ecclesiã cucurrit: & xp̃ianum se fieri postulauit: passi sunt autem sancti martyres .x. cal. octobris: circa annos domini. cclxxx.

ℭ De scõ Siluano episcopo. Cap. CIIII.

Siluanus ep̃s nazarenus claruit tempore honorii ĩperatoris. Qui beati hieronymi auditor fuit: & eidẽ tanta dilectione cõiũctus: eiusdẽq; moribus & sanctitate uite adeo imbutus: ut post eius obitum a cunctis hieronymus nouus diceretur. Cum autem post obitum hieronymi quidam sabinianus hereticus surrexisset, qui duas in xp̃o diuersas uolũtates assereret: & in sua secta plurimos cõgregasset: & ad cõprobandã eius falsam opinionẽ libellũ compilasset: quem hieronymo intitulauerat predictam heresim cõprobantẽ: eiusq; eloquẽtiam & stilum habentẽ. Siluanus sabinianum ad disputandũ requisiuit. Statutaq; die siluanus cum cyrillo ep̃o hierosolymitano: & catholicis ex pte una. Sabinianus uero cum hereticis suis altera ad ecclesiam cõuenerũt. Ibiq; cum fuisset diutius disputatum: hereticus opusculum a se cõpositũ sui erroris fomentum protulit: qđ a hieronymo compositũ asseuerauit. Quod e contra siluanus cõstanter negauit & heresiarchã de falso cõpilato ope duriter increpauit. Tãdẽ inter se in hoc cõuenerũt: ut si usq; ad horã nonã diei sequentis opus illud falso compositum hieronymus miraculo quo quam ostenderet: hereticus capite puniretur sin autẽ archiep̃s. Catholicis ergo tota nocte in oratione persistentibus: die sequenti horã pene nonam: sabinianus ad ecclesiã cũ suis aduenit: ut dei seruũ pimeret: eo q; nihil miraculi appuisset. Nã hieronymus aures clauserat ut mirabilior appareret. Hora aũt debita siluanus iuxta obligationem: letus quasi ad nuptias pergens ad supplicium ductus est. Qui inuocato hieronymo: ne fides catholica deperiret: speculatori collum prebuit: & ut se feriret roga-

uit. Cum aūt ille enſem leuaſſet: adeſt ſubito hieronymus cunctis cernentibus: extenſaq; manu: ſpiculatoris enſem tenuit: & ſiluano ut exurgeret imperauit. Deinde hereticum īcrepauit: ſcripturā illam falſo cōpoſitam aſtruxit: eiq; minatus terribiliter iudicium mortis diſparuit. Cōfeſtim ergo caput ſabiniani a corpore detruncatū terram petiit: acſi ſpiculatoris enſe amputatum fuiſſet. Quo miraculo diſcipuli hereſiarche ad fidē catholicam redierunt. Poſt hec diabolus ſiluani ſanctitati inuidens: ut ipſius famam lederet: in eius ſpeciē ſe mutauit: & cuiuſdā nobilis matrone nocte intrās thalamum: eam in lecto iam poſitā de concubitu requiſiuit. Illaq; clamāte hominem in eius cameram introiſſe: accurrentibus familia & uicinis: diabolus ad fidem illoꝝ confirmandam ſub toro latitauit. Quē illi inuenientes: accenſis luminibus intuentes. Siluanum archiepiſcopum crediderūt. Et ꝓpter ipſius opinionē ſtupefacti interrogauerunt: cur tantā nequitiam preſumpſiſſet. Qui ut maius contra ſanctum odiū incitaret: cepit horrēda loqui: & aſtruere ꝙ ipſum ad hoc mulier inuitaſſet: illa aūt ipm aperto ore demētiēs: multas ab eo cōtumelias audiuit: ꝙ illi hec ſuſtinere non ualentes: iniuriis & uerberibus ipm de domo expulerunt. Que cum diuulgata fuiſſent: tota ciuitas cōtra illum cōmota: ſiluanum hypocritam dignum īcēdio dignū acclamabat: ut aūt uir domini audiuit hec: patiēter tulit: & deo gratias egit. Et ad cedendū furori ſe ad bethleem ad locū: uidelicet magiſtri hieronymi: ad tēpus māſurū tranſtulit. ¶ Reuoluto autem anno cum in eccleſia bethleem ad ſepulchrum hieronymi die quodam ſolus oraret: uir quidam malignus ingrediens ſiluanum hypocritam & adulterū acclamans: gladium educens: ipſum in eius guttur demergere uoluit. Sed epiſcopo hieronymū inuocante manu illius retrouerſa: gladio proprio ſeipſum peremit: ſuperueniens alter nequiſſimus exiſtimāſq; hominē illū per ſiluanū interemptū: illum ſimiliter occidere conabaꝰ. Sed qđ primo acciderat: & huic euenit. Subſequenter duo alii intrauerūt: duoſq; occiſos uidentes ignari diuini iudicii: ſcelus illud factum ab homine dei putauerūt. Quorum unus in eū inſiluit enſe nudato. Sed epo hieronymū inuocante uir ille ut duo priores ſe ꝓprio enſe & manu iugulauit. Quod ſocius magie aſcribens: ante fores eccleſie clamat ſiluanum adulterū & maleficū: ac hominum occiſorem: cōcurrunt populi epm dignum incendio acclamātes. Capitur innocens: ut ad ſuppliciū pertrahaꝰ. Cyrillus accurrēs ipm liberare nititur: ſed magis populus concitatur. Cū autē extra eccleſiā duceretur: hieronymus uiſibiliter de ſepulchro exiens: cunctis ſplēdens apparuit: q ſiluanum dextera tenens: de medio populi furentis eduxit. Inter hec demoniaca uinculis ferreis alligata ad tumulū eius liberanda defertur. Sed hierous demoni mādauit: ut ex ea exiens cūctis publice: que in ſiluanum commiſerat propalaret. Mox a femina illa diabolus diſceſſit in forma & habitu ſiluani cunctis apparuit: ita ut ab eo nullatenus diſcerni poſſet. Sicq; demō cuncta: que contra uirū dei cōmiſerat enarrauit & continuo nuſq̄ cōpuit. Hieronymus aūt ſiluanum adhuc tenens dextera. ſi aliud a deo uellet interrogauit: qui ſe de hoc ſeculo ſumendum poſtulauit: & quod petierat impetraſſe audiuit. Statimq; diſparuit hierous: & poſt horē ſpatium in pace expirauit ſiluanus. Omnes quoq; populi ad eius pedes procidunt: & de in eum cōmiſſis ueniā petunt: corpuſq; ipſius ad nazareth tollentes: in eius eccleſia honorifice cōdiderūt: quieuit in pace. x. calē. octobris.

¶ De ſancto Siluano abbate. Cap. CV.

Siluanus abbas in deſerto de ſcythei claruit: de quo legiꝰ in uitis patrum: ꝙ in extaſi mētis raptus ad ſe rediēs: poſtmodū flere cepit: dixitq; ſe uidiſſe quoſdā ex fratribus ſuis ad inferna trahi. Dū autē ad monaſteriū quoddā cū zacharia eius diſcipulo ueniſſet: & cū fratribus aliq̄tulū comediſſet: reuertēs diſcipulū aquā in uia bibētem redarguit: eo ꝙ ipſius diei ieiuniū ſolueret. Qui dū ei reſponderet: qūo ieiunium ſeruarent: qui eo die cū fratribus comediſſent: audiuit ab abbate: ꝙ illud fuerat cōuiuiū charitatis. ¶ Aliquādo dum quidā peregrinus fratres ad eū ueniſſet: & fratres eius manibus operantes uidiſſet: redarguit illos dicēs: ꝙ maria optimā partē elegit: quē abbas in cella locatū hora nona cū ceteris ad mēſam nō uocauit. Ille aūt poſt cibū abbatē cur ſe nō uocaſſet interrogauit. Cui ille reſpōdit: ꝙ homo ſpiritalis erat: & eſca opus nō hēbat. Hoc audiens frater penitētiā egit: a ſiluanoq; audiuit: ꝙ etiā maria marthe miniſterio īdigebat. Hec ī uitis patrꝫ.

¶ De ſcō Ione pſbro & martyre. Cap. CVI.

Ion pſbyter & martyr apud caſtreſium pagū paſſus eſt. Hic ex partibus athenarum ueniens ſancto carautio martyri uſq; romā ſociatus cū beato dionyſio epo ex urbe egreſſus cum eodem galliam adiit: & ab ipſo pſbr ordinatus: caſtreſiū pagū ꝓperās: euangelium pdicauit: herbis uirentibus & aqua frigida ſubſtētatus. Ad quē predicantem tres lictores a iuliano prefecto pariſius miſſi ſunt: ut eum tenerent: & occiderent. Qui eum prope pariſius inuētum nullo timore territum nec minis turbatum: nec ullatenus a doctrina deſiſtētem: uerberibus ceſum decollauerunt. x. calen. octobris. Cuius corpus truncum caput manibus tollens uſque ad locum ubi ſanctus martyr ſibi ſepulturam elegerat quaſi miliario uno ꝓcedens ibidē occubuit: ſepultumq; ibidem miro fragrans odore in loco: qui dicitur mons ſancti ionis.

¶ De ſancto Florentio pſbytero. Cap. CVII.

Florentius pſbyter floruit tēpore conſtantini imperatoris: qui ſancto floriano martyri ſociatus: de quo ſupra dictum eſt in eius paſſione. iiii. nonas maii poſt eius exceſſum & martyriū ſub diocletiano peractū: ab angelo monitus ad gallias uenit: & ad portū fluminis rhodani: qui dicitur lugdunū applicuit: ubi cū eſſet dies dominicus: ut miſſam audiret: nauē cōfractā ſine gubernatore repertam aſcendit: & angelo duce trāſiuit: ibiq; demoniacū inuentum ab oppſſione immundi ſpūs liberauit: & in ipſa uia plurima alia miracula fecit. Quē ſanctus martinus eps turoneū per uiſum angelo monitus ſacerdotem conſecrauit. A quo dimiſſus uenit ad locum ꝓpe ligerim: cui nomen erat gloriana: in quo erat ſpelunca ſerpentibus plena: quos ille ſua oratione fugauit: & ibidem ieiuniis & orationibus quotidie uacās manſionem elegit. Singulis quoque annis orationis gratia turonī ueniebat. Cum aūt

peruenisset ad locū:qui dicit̄ cōdata iuxta fluuiū mulierē cecam flentē amarissime repperit:& ab ea filium eius atq̄ ductorem in flumine necatū audiuit & mox oratione p̄missa in loco ei ostenso ab angelo piscatores retia iactare fecit:& filiū mulieris de flumine uiuū extractum ei restituit:& ipsam insuper a cecitate sanauit. Vixit autē a tempore quo a sancto floriano fuerat separatus annis.lxiii.& annorum.cxxiii. migrauit ad christum.x.calendas octobris. sepultus apud lugdunum miraculis clarus.

¶De scō Sanctino epo & cōfessore. Cap. CVIII.

Sanctinus eṗs apud meldeñ ciuitatem claruit tpe domitiani & neruę iperatoꝝ:qui a beato dionysio eṗs ordinatus:missus est carnotū ad p̄dicandū:& postmodū ab eodem meldensi urbi in pontificē prefectus est: cui antoninū iuniorem in socium & presbyteꝝ cōcessit mādans eis:ut post martyriū ipsius dionysii quod se pro xp̄o passuꝝ didicerat:omnia que circa se cōtigissent: romano pontifici & fidelibus rome intimare curarēt. Itaq̄ postquā dionysius passus est:sanctinus & antoninus romam pergebāt iussa impleturi: uenientibusq̄ illis in italiam sanctinus socium febricitantē diebus pluribus expectauit. Ne tandem iter retardaret:antoninum hospiti cum enceniis & linteis commēdauit: ut si conualesceret:inde ei ministraret:si decederet:illum inde sepeliret. Et sic a loco discessit. Antoninusq̄ post modicum decessit. Quem p̄ceps ille omnibus sibi retentis:in stabulo iumentorum in sterquilinio sepeliuit. Quod dum sanctinus qui iam fines urbis tetigerat per spiritum cognouisset:retrocedens ab hospite de socio requisiuit. Ille autem eum obisse: corpusq̄ se honeste sepelisse affirmauit. Quem sanctinus dementiens:ac redarguens ad locum accessit: & oratione premissa socium de fossa euocans suscitauit. Quod princeps ille cernens confusus ueniam petiit: & fidem christi suscepit. Tunc ambo celebrata missa romam uenerunt:& anacleto pape actus & gesta sancti dionysii:necnon & que sibi contigerant narrauerunt. ¶Perfectoque negocio ad urbem meldensem redierunt: predicationi instantes. Post que sanctinus dormiuit in Christo decimo calendas octobris. Cui & Antoninus in episcopatu successit: & consumatus & ipse sanctitate ad christum migrauit. Quorum ambo corpora in uno tumulo collocata requiescunt.

¶De scō Lino papa & martyre. Cap. CIX.

Linus papa & martyr natione italicus de regione tuscie:patre herculano beato petro apostolo in pontificatu romano successit. Seditq̄ annos.xi.mēses.iii.dies.xiii. Hic ex precepto beati petri apostoli cōstituit:ut mulieres in ecclesia uelato capite itroirent. Dicunt q̄dā:q̄ linus & cletus petri successores:nō sederūt ut pōtifices: sed ut petri coadiutores:qbus beatus petrus in uita sua credidit ecclesiasticaꝝ reꝝ dispositionē. Ipse uero tantū predicationi & orationi uacabat: ꝓpter qd̄ tanta auctoritate dotari meruerūt:ut in catalogo pontificum ponerent̄. Clementē uero ipse beatus petrus sibi successorē cōstituit:licet aūt hec ueritate nitant̄:tamē ut ait hieronymus:beatus clemēs spiritu sancto plenus: timēs ne apostolica ordinatio posteris tēporibus trāsiret in uitiū: ut quidā munus hereditariū putantes: minus de dei cogitarēt electione:linū & cletum ante se coegit pontificari. Et sic clemens primus fuit ꝑ petri electionē:tertius uero per gradū. ¶Hic beatus eṗs cum demōes effugaret:mortuos suscitaret & alia miracula faceret:multosq̄ conuersos baptizaret: filiam etiā saturnini cōsulis a demonio liberasset:& ad xp̄m cōuertisset. Saturninus cōsul credens hoc magicis artibus fieri:ipsum diuersis penis afflictum decollauit. Imperāte nerone.ix.cal.octobris. Et licet corpus eius primo fuerit in uaticano sepultum:postea tamē a gregorio ostiēsi epo ostiam trāslatū est:& in ecclesia maiori sancti laurentii reconditum. ¶Hic fecit ordinationes duas per mensem septembrem: & ordinauit eṗos.xv.presbyteros.xix. Et cessauit eṗatus dies tres.

¶De sancta Tecla uirgine & martyre. Cap. CX.

Thecla uirgo & martyr passa est apud iconium ciuitatē imperante nerone. Que ipsius urbis preclaro genere orta beati pauli apostoli p̄dicatione cōuersa:atq̄ uirginitatem professa:cū sponsum haberet nuptiis renunciauit. Quod mater eius sentiēs:filiā iudici tanq̄ xp̄ianā accusauit. Tunc proconsul alexander theclā detentam iudicauit igni cremādā. Et cū in medio ignis esset posita in nullo tamē exusta est:imberq̄ de celo uehementissimus cadens rogū extinxit. Sicq̄ uirgo liberata:ad domū ubi paulus hospitabatur aduenit: ubi multos discipulos iuenit:q̄ se pro ea orantes.vi.diebus afflixerant. ¶Post aliquod tēpus syrus alexāder theclam detentam iudici iterum obtulit:& de xp̄ianitate detulit. Quā iudex bestiis exponi iussit:sed interim eam tryphene matrone nobili iperatoris propinque custodiendā tradidit. Die uero statuta thecla in harenā ducitur:& leene supra dorsum colligat̄. Sed leena uerso capite uirginis pedes lambebat. Sicq̄ puella de harenario educit̄ illesa:& in die sequēti reseruatur iteꝝ feris subiiciēda:tryphenęq̄ cōmendat̄ custodienda. Sequēti iteꝝ die thecla producitur:& spoliata in ampitheatrum mittit̄:& leones & ursi ad eam dimittūtur. Ad cuius pedes leena procidit:ursamq̄ ad uerginē currētem lacerauit. Leonem uero ferocissimum eadē leena cōplexa cū ipo dimicauit:& cū eo pariter mortua corruit:& sic uirginē defensauit. Deinde in fossam aque serpentibus plenā iniicitur:sed protinus serpētes nubeignis oppressi moriunt̄. Dehic tauris ferocissimis pedibus alligatur. Et lamine candentes inter ilia animaliū mittuntur:ut saltu rapido cito discerperēt uirginem

ꝯ

ctã. Sed ferrũ candens cõbussit funes: & solutis uincu lis uirgo liberat: discurrentibus tauris pre incẽdii do lore. Clamantibus aũt populis cum tryphena magnũ deũ xp̃ianorum: proconsul tam miraculi stupore q̃ po puli timore: theclam suis uestibus ĩdutã matronis li berã dimisit. Quã tryphena in domum suã suscepit: & adoptans in filiam fidẽ christi percepit. Multos eti am gentiles uirgo domini ad fidem perduxit. Deinde seleuciam abiit: & in uirginitate & sanctitate uite per seuerans: somno pacis dulciter requieuit nono calen das octobris ibidem sepulta.

¶ De scõ Constantio cõfessore. Cap. CXI.

COnstantius cõfessor apud anconã claruit: qui in ecclesia beati stephani pthomartyris mansionarii functus officio seruiebat: sun ditusq; terrena despiciens tota mẽte ad so la celestia flagrabat. Quadã uero die cum in eadẽ ec clesia oleũ defecisset: & dei famulus unde lãpades accẽ deret nõ haberet. Lampades oẽs aqua repleuit: atq; ex more in medio papyros posuit: quos allato igne accẽ dit: sicq; aqua in lampadibus acsi oleũ tota die ac no cte arsit. Cuius sanctitatis opinione crescẽte multi ad eum uidẽdum ex diuersis locis ueniebant. ¶ Die ue ro quadã ex lõginquo loco ad eũ uidendũ rusticus ue nit. eadẽ uero hora contigit: ut uir domini stans in li gneis gradibus reficiendis lãpadibus deseruiret. Cũq; is qui ad eũ uidendũ uenerat: quis nã eẽt ĩquireret: & ostensum sibi exili forma: & pusilla statura cõspiceret despexit: eũ atq; in corde suo derisit: dicẽs se grandem hominẽ uidere credidisse: ille uero nihil habebat de homine. Quod ut cõstantius per spiritũ agnouit lãpa des reliquit: concitusq; descendens in amplexus ruit: & deosculãs eũ gratias egit: q de se talia cogitasset: eo q ipse solus ex hominibus in eũ cognoscendũ oculos aptos habuisset. Cuius humilitatẽ & spiritũ ꝓpheticũ rusticus cõsiderãs: & ueniã ab eo petiit: & deinceps in reuerentiã assumpsit. Quieuit aũt in pace uir domini .ix. cal. octobris sepultus ancone. Hec gregorius p̃io dialo. cap. v. Corpus aũt huius sci ꝓcessu t̃pis uenetias trãslatũ: & ĩ ecclesia sci basilii collocatũ ẽ. iiii. idus iul.

¶ De scõ Constantio epo. Cap. CXII.

COnstantius ep̃s aquinẽ ciuitatis fuit: & io annis pape primi tẽporibus claruit. Qui ultra nimiã sanctitatis famam: qua apud multos ĩnotuit. spiritu ꝓphetico dotatus est. Cum enim in die eius obitus a circũstantibus ciui bus: utpote tam amabilis pater discessurus amarissi me plãgeret: quesitũ est ab eo: quẽ post se pontificem haberent. Quibus ꝓphetico spiritu respondit. q post cõstantiũ mulionẽ: post mulionẽ fullonẽ: post fullo nẽ neminẽ. Quibus editis uite spiritũ exhalauit. ¶ De functo uero sancto eius ecclesie pastoralẽ curam susce pit andreas diaconus illius: qui quondã in stabulis iti neris cursum seruauerat equorum. Illo quoq; ex hac luce subtracto: ep̃atus ordinem iouinus sortitus est: qui in eadẽ urbe fullo extiterat. Quo adhuc superstite in cun cti habitatores ciuitatis illis & barbarorum gladiis & pe stilentie uastitate deleti sunt: ut post mortẽ eius: nec qui ep̃s fieret: nec quibus fieret inueniri posset. Sicq; cõpleta est uiri dei sententia: quatenus post excessum duorum eporum se sequentium: eius aquineñ ecclesia pa storem minime haberet. Hec gregorius. iii. dialogo rum capitulo. viii.

¶ De sancto Sosio martyre. Cap. CXIII.

SOsius martyr passus est apud ciuitatẽ pu teolanã t̃pe diocletiani imperatoris sub ti motheo p̃side: qui cũ eẽt diaconus messe nate ciuitatis annorũq; .xxx. post passionẽ sancti ianuarii beneuẽtani ep̃i passus est. Cũ autẽ quo dam tẽpore presente ipso epo euangeliũ in ecclesia le geret: uidit ep̃s de capite eius flãmã exurgere. quã ne mo alius uidit: & ꝓnunciauit eum martyrẽ futurũ. non post multos dies ianuarius ep̃s tentus & in carce rẽ missus est: ad quẽ uisitandũ cũ uenisset sosius cum diacono festo & lectore desiderio: & ipsi simul cũ eo detenti sunt. Et postq̃ ianuarius cũ aliis eius sociis pas sus eẽt: ut dictũ est supra in eorum passione. xiii. cal. octo bris: & ipse sosius ab eodẽ preside pro xp̃i nominis cõ fessione gladio cesus est. ix. calend. octobris.

¶ De sancta Salaberga abbatissa. Cap. CXIIII.

SAlaberga abbatissa ĩ territorio lugduneñ claruit tẽporibus sancti sulpitii ep̃i bituri ceñ & dagoberti regis francorum: Hec in suburbano leucorum oppido territorii lin goneñ parentibus claris & religiosis exorta est: a nati uitate ceca. Cũ aũt sanctus eustasius abbas columbani successor in domo gũdonii patris puelle hospitatus es set duosq; filios uiri sibi oblatos benedixisset. Salaber gã cecam eidem adductã post triduanũ ieiuniũ illumi nauit: & spiritualibus disciplinis ĩformauit. Quã pa rentes cuidã generoso uiro licet dudũ renitentẽ inui tã in coniugem tradiderunt. Quo infra duos menses defuncto: iterum ĩuita maritat alduino comiti regis da goberti: ex quo quinq; filios procreauit. Tandẽq; uirum ad castitatem cõuertit: eiusq; obtenta licentia cum cõ silio ualberti successoris eustasii abbatis in suburba no lingonensi: in paterna hereditate cenobiũ puellarum cõstruxit: uerum ciuili bello inter reges francorum exorto inde cũ sancto ualberto discessit: & lugdunũ ueniens monasteriũ aliud fabricauit: ubi plusq̃ trecentarum pu ellarum ancillarum xp̃i mater extitit. ¶ Dũ quodã tẽpore sancti ualberti p̃stolaret aduentũ: & uinũ ad sufficien tiã non haberet: sua oratione uinum in uegete multi plicauit: & que semiuacua erat plenam repperit. ¶ Vi te sue instante termino per uisionẽ uidit tabernaculũ mire claritatis de celo descẽdere: in quo recepta in pra to ameno summe pulchritudinis trãslata est. Quem sibi locũ a deo paratũ intellexit. Eidẽ etiã dormiẽti ci gulũ a rhenibus solutũ est: quod nusquã cõparuit: di ctũ est ei ipsam die cẽtesimo a corpe migraturã: q̃bus diebus cõtinue psalterium legit: & die sibi statuta ui delicet. ix. cal. octobris in pace quieuit.

¶ De cõceptiõe sci Ioãnis baptiste. Cap. CXV.

COnceptio sancti ioannis baptiste in mar tylogio hieronymi. viii. calẽ. octobris scri bit: & in quibusdam ecclesiis celebratur. A quo die usq; ad eius natiuitatẽ. ix. mẽses integraliter numerant: nullo die deficiente nec supe rante: ut sicut trium hominũ tantum celebrant festa natiuitatum. s. xp̃i: & beate uirginis: ac ipsius baptiste: sic & eorum celebrentur festa conceptionum. Festũ autẽ conceptionis matris domini per reuelationẽ primo cognitũ fuit: sicut supra dictũ est in legenda cõceptio nis eius. vi. idus decembris. Qualiter autẽ cõceptionẽ

ioannis baptiste: tali die fuisse factã: habuerint hieronymus: incertũ est: uerissimiliter tamẽ credi põt: & recte opinari: ꝙ sicut cõceptus & ortus baptiste in aliis ꝑfectus apparuit: sic & tẽpus eius quo fuit in utero ĩtegrũ esse debuit: ut sicut xp̃s nouẽ mensibus integraliter in utero uirginis fuit: sic & baptista post eorudẽ mensiũ integralẽ decursum de uẽtre matris exiuit: ut sicut natiuitas precursoris assimilaẗ natiuitati saluatoris: sic & eius conceptio ad xp̃i cõceptionẽ inq̃tũ est possibile similet. ℭ Et notandũ ꝙ circa conceptionẽ ioanis baptiste: tria miracula specialiter apparuerunt: que aliqualiter tacta sunt supra in eius natiuitate. viii. cal. iulii. s. supernaturalis conceptio in utero sanctificatio: & ꝓphetalis doni repletio. ℭ Fuit enim primũ supernaturalis conceptio: quoniã erat helisabet sterilis: & ambo parentes ꝓcesserant in diebus suis. Ideoq̧ zacharias de ꝓmissione angelica dubitauit. Consueuit enim homo dubitare. ℭ Aliquando ꝓpter ꝓmissoꝝ magnitudinẽ sicut & habraã legiẗ ꝙ dubitauit: quãdo dominus semẽ suum terrã chanam possessuꝝ esse promisit geñ. xv. ℭ Aliquando ꝓpter fragilitatis proprie considerationẽ: sicut patet in gedeone: qui cũ familia eius esset infima in tribu manasse: & ipse minimus in domo patris sui: dubitauit qũo israel liberare posset: iudic. v. ℭ Aliquãdo ꝓpter nature impossibilitatẽ: sicut patet in sara: que suã senectutẽ considerans risit: cũ dominus abrahe filiũ ex ea nascituꝝ esse predixit geñ. xviii. Ex his autẽ omnibus zacharias dubitare potuit: quia ibi erat & magnitudo ꝓmissionis: qa de filio nascituro dictũ est. Erat enim magnus coram domino: & consideratio ꝓprie fragilitatis: quia talem filiũ habere se reputabat indignum: & impossibilitas naturalis: quia uxor eius erat sterilis: & ambo ꝓcesserant in diebus suis: nihilominus tamẽ plagam incurrit amissionis loquele: ꝓpter eius ĩcredulitatem: ut ex hoc maius miraculũ in natiuitate filii appareret: & ꝓpter alias rationes superius in natiuitate ioannis assignatas. ℭ Secundũ miraculũ fuit in utero sanctificatio: quia de eo dictum est. Et spiritusancto replebitur adhuc ex utero matris sue. Quod priuilegiũ in quatuor sanctis tãtũmodo reperitur. s. in hieremia ꝓpheta hier. primo. Anteq̃ exiret de uulua sanctificaui te: in iacob iusto apostolo: sicut hieronymus testaẗ: in ioanne baptista: & in beata uirgine maria: licet talis sanctificatio & spiritussancti repletio longe plenior fuerit in beata uirgine q̃ in aliis ꝑnominatis sanctis. ℭ Et notandũ ꝙ licet ioannes baptista fuerint in utero sanctificatus: fuit tamẽ originali peccato cõceptus: alioqn non fuisset zacharie filius: unde festũ illud licet dicaẗ cõceptionis: est tamen potius festum sanctificationis: quia uidelicet in utero matris sanctificatus fuit. Sicut & de beata uirgine superius dictũ est in legẽda conceptionis eius: unde sub uocabulo cõceptionis agitur festũ sanctificationis. ℭ Tertiũ miraculũ fuit ꝓphetalis muneris repletio. Ideo diciẗ plusq̃ ꝓpheta: qa anteq̃ nascereẗ prophetare meruit: quando in utero matris exultans ad uocem salutationis marie: deũ adesse cognouit: unde chrysostomus. Nunquid ꝓphete fuit ut prius fieret ꝓpheta q̃ homo. Et quia consuetudo erat ut prophete ungereẗ. Ideo xp̃s fecit mariã salutare helisabet. Et sermo ꝓcedens de utero matris ubi habitabat dominus: & per aures helisabet ingressus descenderet ad ioãnem: & eum illic ungeret in prophetam. ℭ Non solum aũt ipse anteq̃ nascereẗ ꝓphetauit: sed insuper suis meritis matri: prophetie spiritum tradidit: unde chrysostomus. Quis prophetaꝝ cum esset ꝓpheta: prophetam facere potuit. Helias quidem unxit heliseum in ꝓphetam: non tamen ꝓphetandi gratiam illi donauit. Iste aũt in utero matris existẽs diuini introitus scientiã matri donauit: & os illius in uerbo confessionis aperuit: ut cuius nõ uidebat personã: cognosceret dignitateẗ dicens: unde hoc mihi: ut mater domini mei ueniat ad me. Hec chrysostomus.

ℭ De sanctis Andochio Thyrso & Felice martyribus. Cap. CXVI.

ANdochius thyrsus & felix martyres apud aurelianum passi sunt sub aureliano imperatore. Ex qbus andochius & thyrsus missi sunt a sancto policarpo ep̃o in gallias ad predicandũ. Qui uenientes aurelianũ dũ sua predicatione multos conuerterent: & multos martyres confortarẽt: recepti sunt hospitio a felice xp̃iano negociatore: paupeꝝ hospite cunctoꝝ. Et cũ ad imperatorẽ ibidem tunc degentẽ accusati fuissent: inde educti sunt. Quos dum eoꝝ hospes insequiẗ cũ eis similiter detineẗ: omnesq̧ simul imperatori presentanẗ. Et dũ xp̃m confiterenẗ: manibus suspendunẗ: & saxa in pedibus allíganẗ: & sic in suspendiculo usq̧ in crastinũ dimittunẗ. Cum autẽ sequenti die incolumes inuenti fuissent: in ignẽ copiosum missi sunt. Sed cõbustis uinculis: & flãmis imbre copioso extinctis: ipsi inusti omnino permanserunt. Quos impator continuo decollari mandauit. Faustus uero xp̃ianus cũ symphoriano suo filio corpa eoꝝ collecta sepeliuit. viii. cal. octo.

ℭ De scis q̃dragintanouẽ marib9. Cap. CXVII.

QVadragintanouem martyres passi sunt in chalcedonia ciuitate sub diocletiano imperatore proconsule aũt prisco. Hi cũ beata euphemia uirgine detenti: cum nollent deo marti sacrificare per dies. xx. in carcere macerati sunt. Deinde iussu presidis educti alapis in faciem cesi: & grauiter flagellati: iteꝝ uincti in carcerẽ reducti sunt: & imperatori reseruati: ut de his supra actũ est in passione euphemie. xvi. calen. octobris. Post dies autem. xii. imperatori diocletiano chalcedonẽ uenienti: a procõsule presentanẗ. Quos cum imperator in xp̃i fide immobiles reppetisset eos omnes uinctos leonibus & ursis exposuit deuorandos. Et cum a feris intacti custoditi fuissent: iussit eos omnes pariter decollari. viii. calen. octobris.

ℭ De scõ Cleopha discipulo. Cap. CXVIII.

CLeophas discipulus unus ex. lxxii. fuit. Hic unus ex illis duobus extitit: quibus in castello emaus euntibus in die resurrectionis sue dominus apparuit: & ab ipsis inuitatus cum eis discubuit: quem & ipsi in panis fractione cognouerunt. Alius uero lucas euãgelista fuisse dicitur. Hunc autem tradunt apud ipsum castellũ emaus in eadem domo qua mensam domino parauerũt: post discipulorum in iudea dispersionem pro confessione christi a iudeis occisum: & gloriosa memoria sepultum: qui passus est septimo calend. octobris. Hec in martylogio adonis: sumpto ex Hieronymi scripturis & chronicis antiquis.

¶ De scõ Firmino p̃sbytero & mr̃e. Cap. CXIX.

FIrminus presbyter & martyr apud ambia
num passus est sub longino & sebastiano
presidibus: qui ex ciuitate hibernie: que di/
citur pampilonia ortus patre firmo senato
re: cum adhuc esset puer traditus est honesto presby/
tero sacris litteris imbuendus: qui annorũ. xvii. etate
& doctrina proficiens: & pro honesto iam sene predi/
cationis officium supplens: ab eodẽ ad honoratũ ep̃m
tolosam missus est: a quo & presbyter est ordinatus.
Anno uero etatis sue. xiiii. reuersus ad magistrum reli
ctis oĩbus apud andegaueñ urbẽ anno uno & tribus
mensibus predicauit: & multos ad xp̃m cõuertit: de/
inde beluacum ueniens: a ualerio preside ob xp̃i con/
fessionem sepe usq; ad mortem flagellatus est: & post
hec in carcerẽ clausus: sergio successori ualerii reserua
tus est: sed a populo uiolẽter solutus: ibidem diutius
predicauit: omnẽ populũ baptizauit: & ecclesias plu/
res construxit: inde ambianũ perrexit: & infra. xl. dies
tria milia hominũ ad xp̃m conuertit. Tandẽ a lõgino
& sebastiano p̃sidibus cõprehensus: ꝓpter timorẽ po
puli in carcere decollatus est. vii. calen. octobris. Fausti
nianus aũt senator pater sancti firmini ep̃i de quo su/
pra dictũ est. iii. calen. septẽbris qui ab eodẽ martyre
cũ filio fuerat baptizatus: corpus eius rapiens in suo
cemiterio sepeliuit: quod postmodum saluius ambia
neñ episcopus in ecclesiam maiorem trãstulit: de quo
supra habitum est. iii. idus ianuarii. Sebastianus autẽ
preses in ultionem martyris christi a ciuibus beluacẽ
sibus postmodum interfectus est.

¶ De scõ Herculano martyre. Cap. CXX.

HErculanus martyr passus est rome sub au
reliano imp̃atore: qui a beato alexandro
papa ad xp̃m cõuersus est: & baptizatus.
Cũ idem alexander in custodia teneretur
apud quirinum tribunum: qua propter aureliano ac
cusatus & ab eodem comprehensus atq; fustibus ce/
sus in confessione nominis domini tandem gladio ce
dente martyrii palmam percepit. vii. calend. octobris.
Cuius corpus uia numentana septimo ab urbe milia
rio a christianis sepultum est.

¶ De sanctis Cypriano episcopo & Iustina uirgine &
martyribus. Cap. CXXI.

CYprianus ep̃us & iustina uirgo passi sunt
apud damascum & consumati in nicome
dia ciuitate t̃pe claudii imp̃atoris sub eu/
telio comite orientis. Beata namq; iustina
de ciuitate antiochie filia edusii sacerdotis idolorum:
quotidie ad fenestrã sedens: & preliũ diaconem legen
tem euangeliũ audiens conuersa est. Quod cũ mater
patri in lecto nunciasset: & ambo dormitantes xp̃m
cũ angelis eos ad regnũ celorũ uocantẽ uidissent: eui/
gilantes mane & ipsi conuersi ad ecclesiã conuenerũt:
& una cum iustina ab optaro ep̃o baptismum perce/
perunt: a quo postmodũ edusius presbyter ordĩatus
est: Quo defuncto dũ uirgo xp̃i ecclesiã frequentaret:
& eã quidã aglaius scholasticus adamaret: misit ad eã
matronas & uiros: ut sibi illã peterent in uxorẽ. Que
cum omnibus se xp̃o despõdisse responderet. Ad cy/
prianũ magnũ iuuenis accessit: qui puer ab annis. vii.
fuerat diabolo consecratus: ut artibus suis iustinam
in eius amorẽ concitaret. Cyprianus autem aduoca/
uit demonem quendam: & eum adiurare cepit: ut
uirginẽ de libidine tentatam ad se adduceret: ut eam
uel ipse uel aglaius cognoscere posset. Demon aũt un
guentum quoddã cypriano tradidit: ut domũ uirgi/
nis perungeret: & ipse postmodũ noctu ad eã tentan/
dã introiret. Quod cũ factũ esset: & demon ingressus
cor uirginis in amorẽ cõcitaret. Iustina oratione pre/
missa signũ crucis edidit: & diabolus territus fugit:
& ad cyprianũ cõfusus rediit: quẽ cum interrogasset:
cur sine effectu redisset: dixit se signum uidisse: in quo
omnis uirtus eius defecerat. Cyprianus aũt demonẽ
fortiorẽ misit: sed quod primo cõtigerat: & secundo
euenit. Quod cyprianus uidens illos derisit: & princi
pem demoniorũ aduocauit: & adiuratum ad uirginẽ
destinauit. qui illam diuersis langoribus prius uexatã
ad se media nocte ductũ ꝑmisit. Tunc diabolus in
speciem uirginis se mutauit: & ad iustinã ingressus:
dixit secũ se uelle manere: & uirginitatẽ seruare. Et cũ
uirgo acquiesceret: & uirginitatis premia cõmenda/
ret: cepit eã tentare dicens: q; dubiũ esset: ne ex hoc de
um offenderet: cum ipse primis parentibus prolis ge/
nerationẽ precepisset. Cũ aũt cor uirginis per ĩmissio
nem demonis in ardorem libidinis cõcuti cepisset: il/
la in se reuersa & quis sibi loqueretur intelligens: si/
gno crucis se muniuit: & diabolũ ut fumum insuffla
uit: & statim ab omni tentatione liberatam se sensit.
¶ Post hec diabolus in sp̃ẽm iuuenis aglaii se transfi/
gurauit: & in eius lectulũ ingrediẽs in amplexus eius
ruere uoluit: sed signo crucis edito confestim euanu/
it. Deinde permittente deo ipsam febribus fatigauit:
sed uirgo xp̃i omnia certamina superauit. Videns dia
bolus: q; nihil proficeret: in formã iustine se trãsmu/
tauit: ut famã iustine pollueret: & eã ad cyprianum se
adduxisse iactaret: & in tali specie ad magũ cucurrit:
ipsumq; quasi amore eius languens osculari uoluit.
Sed mox ut cyprianus nomen iustine nominauit: dia
bolus nomen illud audire nõ ualens disparuit. Qua/
propter cyprianus delusum se uidens ad hostiũ uir/
ginis diu uigilauit: & quãdoq; in feminã: quãdoq; in
auem se arte magica: ut uidebat: commutauit: sed cũ
uenisset ad hostiũ eius: neq; auis neq; femina: sed cy/
prianus apparebat. Aglaium tandẽ in passerẽ arte ma
gica commutauit: qui mox ut ad fenestram uirginis
uolasset: non passer sed iuuenis uidebat: & cũ nec pos
set fugere: nec salire: ipsum iustina redarguit: & p sca/
lã deponi fecit. ¶ Victus ergo diabolus per omnia an
te cyprianum confusus stetit: quem ille interrogauit:

quomodo in nullo in xp̄ianam uirginem preualeret. Quem demũ primo sibi iurare fecit: q̃ nunq̃ ab eo di scederet: deinde ei dixit: q̃ signum crucifixi uiderant: & in hoc terrini fugerant. Interrogatus quoq̃ an xp̄s diabolo maior esset. Respõdit ipsum maiorẽ omni bus: qui demones omnes igne cruciãdos iudicaturus esset. Tunc cyprianus uirtutes diaboli cõtemnẽs: oĩa idola sua confregit: & codices cõbussit: & ueniens ad ep̄m antimum baptismum instanter petiit. Sed ille cyprianum sibi illudere uelle putabat: q̃a ipsum ma gũ esse cognouerat. Cũ autẽ cuncta que sibi contige rant narrasset: ab eo sacrũ baptisma suscepit. Quem ep̄s antimus in diaconum: & post annũ in presbyterũ ordinauit. Cui & cyprianus in ep̄atu successit: qui xp̄i fidem constanter predicabat: & multos gentiliũ con uertebat: & in xp̄i nomine miracula faciebat. Cypria nus aũt ep̄s iustinam in quodã cenobio matrẽ pluri mar uirginũ cõsecrauit. Qui & martyribus multas epistolas destinabat: & in eos in certamine conforta bat. ℂ Post hec eutelius comes orientis cyprianum & iustinam detentos: dũ idola adorare nollent: iussit tor mentis affligi: & cyprianum quidem suspendi & ex ungulari: iustinam uero neruis flagellari & alapis ce di: deinde ambos in carcerẽ trudi. Die quoq̃ sequenti iussit patari sartaginem pice adipe ac cera plenam: & in eam cyprianum iactari. Cũq̃ ipsum ignis non tan geret: & iustina ingredi formidaret: cyprianus eã hor tabatur: ut intraret. Que ingressa omnino sicut & il le illesa permansit. Sacerdos aũt idolorũ cũ de consen su comitis ad sartaginem uenisset: ut suis carminibus maleficia xp̄ianorũ dissolueret continuo ignis de sar tagine exiuit: & eum penitus consumpsit. Tunc de consilio terentini cognati sui eos in custodia artauit: ut interim claudio que gesta fuerant scriberet: & ille de eis pro libito suo disponeret. Et mandante claudio ad ciuitatem nicomediã adducunt: & iuxta flumen gallum cũ quodam tertio xp̄iano peregrino theogni to nomine pariter decollant. Quorum corpora cum canibus exposita. vii. diebus intacta permansissent: a nautis quibusdam xp̄ianis in nauem leuata: & romã delata: atq̃ sepulta sunt. Nunc autem ut dicitur placẽ tie quiescunt. Qui passi sunt. vi. calen. octobris. Circa annum domini. cclxxx.

ℂ De scõ Eusebio papa & m̃re. Cap. CXXII.

Eusebius papa & martyr huius nominis primus natione grecus ex medico: marcel lo pontifici in ep̄atu romano successit: & sedit annos. ii. menses. ii. dies. xxv. Huius tẽ poribus inuenta est crux domini nostri iesu xp̄i hiero solymis ab helena regina: sicut ipse in quadam episto la sua scribit. Que tamen epistola apocripha reputat: quia nec eius tẽpore crucem domini inuentã fuisse ue risimiliter creditur. Sed melius tempore siluestri pa pe. Qui constantinũ imperatorem baptizauit: q & ba ptizatus helenã matrem conuertit. Que post eius cõ uersionẽ crucem domini inuenit. Hic sanctus ponti fex pro xp̄i noĩe martyrio coronatus est: sub psecutio ne cõstantini anteq̃ fieret xp̄ianus. Et sepultus est cũ fratribus suis iuxta corpus beati petri in uaticão sex to cal. octobris. Et cessauit episcopatus dies septem.

ℂ De sanctis Cosma & Damiano & sociis martyri bus. Cap. CXXIII.

Cosmas & Damianus: antimus: leontius: & euprepius martyres in ciuitate egea pas si sunt tẽporibus diocletiani & maximia ni imperatorũ sub preside lysia. Quorum duo primi fratres ex eadem ciuitate que est in arabia: matre religiosa nomine theodora geniti: arte medici ne docti: in uirgine gratie xp̄i: omnẽ infirmitatem nõ solum ab hominibus: sed etiam a iumentis curabant: gratias omnia tribuentes. Nam & camelum arte dia bolica debilitatũ sanum restituentes: illesum abire fe cerunt. ℂ Matrona autẽ nomine palladia paralytica: cum omnia sua in medicis consumpsisset: ad sanctos dei accessit: & ab eis sanitatem integrã reportauit. Tũc illa damiano munusculũ obtulit. Et cum recipere nol let: & illa cũ sacramẽtis per nomẽ domini adiurasset: recipere acquieuit: ut eius deuotioni satisfaceret: & ne nomẽ domini spernere uideret. Quod ut cosmas cõ paruit: turbatus p̄cepit: ne corpus eius cũ fratris cor pore poneret. Sequenti uero nocte dominus cosme apparuit & fratrẽ de suscepto mũere excusauit. ℂ Au diens aũt preses lysias famã eorũ: & q̃ in xp̄i uirtute i firmitates sanabant: eos ad se accersiri fecit: & que es sent eorũ nomina: que patria: que conditio: que fortu na requisiuit. Illi uero responderunt ad singula: q̃ no mina eorũ erant: cosmas & damianus: patria uero ara bia: conditio xp̄iana: fortunã autem xp̄ianos nescire dixerunt. Addẽtes se & alios tres fratres consobrinos habere: antimũ: leõtium: & euprepium. Quos preses misso cũ eis officio sibi presentari iussit: & cepit agere ut sacrificarent: quod cũ facere cõtemnerent precepit eos in mãibus & pedibus grauiter torqueri. Et dum eius supplicia deriderent: iussit eos catenis uinctos in mare precipitari. Sed statim angelus domini affuit: & diruptis uinculis illos e pelago liberauit. Et cum hoc miraculũ preses magicis artibus ascriberet: & ipsi ei xp̄i uirtutẽ predicarent: illeq̃ se eos in nomine dei ha driani uelle sequi dixisset: cõtinuo duo demões affue runt: & eũ in faciẽ ceciderunt. Sed orãtibus pro eo san ctis statim demones discesserũt. Tunc preses dicere ce pit: q̃ diu contra eũ indignati fuissent: quia illos relin quere cogitasset. Mandauitq̃ sanctos in carcerẽ trudi donec eos q̃uo perderet cogitaret. Sequenti die illos eductos iussit in ignẽ copiosum iactari. Sed tamẽ eos in nullo lesit: quin potius flãma erumpens multos de astantibus interemit. Iubentur ergo in equuleo suspẽ di: sed angelo eos custodiente fatigatis admodũ mini stris incendendo: ante presidẽ deponuntur illesi: tres igit fratres fecit in carcerẽ recludi: & cosmã & damia nũ crucifigi: & a populo lapidari. Sed lapides in faciẽ tes redibant: & plurimos uulnerabant. Eductis ergo tribus fratribus: & stãtibus iuxta crucẽ. Cosmã & da mianũ p̄cepit a quattuor militibus sagittari. Sagitte aũt m̃res non ledebant: sed cõuerse plures occidebãt. Lysias aũt se confusum in omnibus cernens: omnes .v. fratres insimul gladio cedi iussit. Christiani autem memores uerbi quod dixerat sanctus cosmas: damia num cum eo sepelire dubitabãt. Et ecce subito came lus aduenit: & humana uoce loquens sanctos in unũ sepeliri mandauit. Quod & factum est. Processu uero t̄pis duorũ fratrũ cosme & damiani corpa romã sunt trãslata & ecclesia eorum nomini edificata. Passi sunt ãt sc̄i martyres. v. cal. octo. Circa ãnũ domini. cclxxvii.

¶De sanctis Florentio & Hilario martyribus.
Cap. CXXIIII.

Florentius & Hilarius martyres passi sunt in galliis castro seduno. Qui a paganis ten ti dum xp̄m confiterent: postq̄ lingue eo rum precise fuissent: dum adhuc integro sermone loquentes fidei nostre preconia predicarēt: gladio feriri iussi sunt: & sic martyrii a domino coro nā pceperunt.v.cal.octobris. Hec ado in martylogio.

¶De sanctis Adulpho & Ioanne martyribus.
Cap. CXXV.

Adulphus & ioannes apud cordubam hi spanie ciuitatem passi sunt. Qui pro con fessione nominis xp̄iani capite cesi: a xp̄o domino coronari meruerunt quinto ca lendas octobris: ut ait ado in suo martylogio ex data ris hieronymi sumpto.

¶De sancto Forseo ep̄o. Cap. CXXVI.

Forseus ep̄s anno quinto constantis: qui & constantinus in hibernia claruit: ut dicit si gibertus. Hic nobilis genere sed nobilior fi de ab infantia sacris litteris eruditus: dum inter parentes suos sacri uerbi seminaret eloquium: quadam die subito egrotans quasi mortuus stetit: & quattuor manus ad se desuper extensas cōspexit: que tenentes eum per brachia pennis subuolabāt. Ipse au tem quasi per caliginem duo angelica corpora cerne bat. Viditq̄ tertiū angelū armatum scuto se pcedere: & canticum mellifluum audiuit ignotum. Sed ab an gelo superiori mandat: istis: ut ipsum ad corpus redu cant. Ipse autem postq̄ ad se rediit: & attinentes flētes aspexit: hortatus est eos: diuinisq̄ sacramentis perce ptis die illo & altero superuixit. Media uero nocte fe rie tertie mortem letus excepit: recordatus iocundissi me uisionis. ¶In transitu quoq̄ suo uisum mirabilē uidit: quem beda describit. Vidit enim bonos ange los se suscipientes: & demones clamantes: ac cōtra eos bella commouentes. Et cum eos precessissent: conuer si ignita iacula in eum iactabant: sed angelus quidam pcedēs: ea scuto suscipiebat: & protinus extinguebat. Tūc demones angelis opposuit: q̄ forseus sepius ocio sos sermones dixisset. Sed angeli responderūt: q̄ nisi principalia crimina proferrent: propter ista minima non periret. Et cum dudum super hoc disputassent: tandem preliante angelo cum demonibus demones in hoc contriti sunt. Tunc demon alius opposuit: q̄ seruus qui scit uoluntatem domini sui: nec facit pla gis uapulandus est multis. Hic autem dona iniquorum recepit. Nam a quodam usurario uestem perceperat: quam nunq̄ restituerat. Excusantibus autem eum an gelis & dicentibus: q̄ demones occulta dei iudicia nō cognoscebant: diabolus tam grauiter eum percussit: ut postmodū uite restitutus semp percussionis uesti giū retinuerit. Arripientes enim demones unū de his quos in ignibus torrebāt: ip̄m in eum iactauerūt: qui eius humerum maxillamq̄ icendit. Cognouitq̄ forseus hominem: quia ille erat cuius uestē acceperat. Et hāc pcussionē pmittente deo pro receptiōe illius uestis re cepit. Deinde ceperunt demones cum angelis conten dere de proximi dilectione: qa uidelicet pximū sicut seipsum nō dilexerat. Et cū in hoc etiā demones uicti fuissent ad alias accusationes cōuersi ceperunt pferre q̄ digne penitentiā delinquētibus nō annunciasset. In omni uero cōtradictione demonum ualida extitit pu gna: donec iudice deo triūphātibus angelis deuictisq̄ aduersariis immensa claritate uir sanctus circūfusus est. Et ad mandatum angeli mundū respiciens uidit uallē tenebrosam: & .iiii. ignes in aere aliquibus spati is a se distantes. Quos dixit ei angelus eē .iiii. ignes mū dū succendentes: quorum unus est ignis superbie: secun dus inuidie: tertius auaritie: & quartus luxurie. Qui postmodū in unū redacti illi appropinquabāt. Et cū flāmā ascendentē timeret: cōfortauit illū angelus di cēs: quia quod nō accēderat in eum nō arderet. ¶De inde ab angelis sup tectū ecclesie spiritus eius adducit ubi iā corpus eius mortuū adductū plangebat: iubet ab angelis cadauer suū agnoscere: & ip̄m reassumere. Ille uero omnino recusabat. Tandē coactus ad corpus reducit: & sic cūctis stupentibus forseus suscitat. Qui uisa omnia populo rettulit: & deinceps asperrimā ui tā duxit. Incendia uero que in spiritu sumpserat in sca pulis corporis & gena apparebant. Inde egressus pdi cauit scotis: & que p uisum habuerat enarrabat. Dein de ep̄s factus ab angelo monitus apud hiberniā pdica uit. Ac inde populorum inuidia eiectus p britāniā in sa xoniam deuenit: & a rege sigiberto susceptus mona steriū construxit. Quod fratri suo forlano noīe guber nandū dedit: ipse aūr ulcano alio fratre suo eremū pe tiit: ubi per annū pmāsit: inde cōpulsus a rege clodo ueo consilii gr̄a ad galliarum littora nauigauit. Et a rege susceptus honorifice monasteriū in latiniaco oppido cōstruxit. In quo laudabiliter uitā finiuit .iiii. cal. octo bris. Cuius corpus in uilla: que dicitur parona sepul tum est: ut dicit beda.

¶De scō Vinceslao martyre. Cap. CXXVII.

Vinceslaus dux boemiorum tēpore henrici i peratoris martyriū passus est. Qui postq̄ sacras litteras didicisset: amore celestis pa trie: non ad supbie uentum accepit domi nii dignitatē: sed ut multis pdesse posset: unde & sua pauperibus & ecclesiis largiflue ipendebat. Cū autem uocatis principibus & baronibus cūctis ad curiā im peratoris fratris sui germani: ipse postremus omniū aduenisset: & alii principes idignati locū ei ad sedēdū dare nullatenus decreuissent: statim ut aulā intrauit: crux aurea in fronte eius apparuit: aliiq̄ duo splēdi di uiri uisi sunt hinc inde ipsum comitātes. Cui cesar mox assurgens ip̄m pre ceteris honorauit. A quo ad huc gentile ad conuiuiū in dolo inuitatus est. Et licet

eum cesar honorasset ipsum tamen ut xpianissimum oderat: unde cũ uincesllaus post prãdiũ ex more ad ec clesiã pgeret: eũ iperator cũ turba gentiliũ insecutus: est. Ipsumq; ante ecclesie fores pcũbentem occidi fecit & matrem domino cõsecrauit. Cuius sanguis in paui mento effusus in testimoniũ fratricidii p multa anno rũ curricula nec abradi potuit nec abstergi. ¶ Post ali quod tẽpus dũ fideles corpus ipsius transferre uellẽt: iuenerunt eius uulnera plene sanata: excepta auricula: que ei fuerat totaliter abscisa: que tamẽ loco suo appli cata cõtinuo cõsolidata est. Cũ aũt ad fluuiũ maximũ & inundantẽ deuenissent: & ipm transire dubitarent iuocato sancto martyre currũ cũ sup posito corpore ex alia parte fluminis repẽte trãsuectũ uiderunt: oẽsq; statim sine piculo transierunt. Dũ aũt ad ciuitatẽ pra gã corpus detulissent: carcer subterraneus cõfestim il luminat: & facto terremotu apit: cũctiq; captiui solu tis uinculis liberant. Eadẽq; nocte xps crucifixus regi dacie apparuit: eiq; dixit: q peccata eius ipsum iterato crucifixerant: & q nisi ecclesiam sancto mři uincesllao conderet peccatoꝝ ueniã minime pciperet: unde ex hoc rex territus: ecclesiam cũ monasterio ordinis san cti benedicti sancto mři fabricauit: & bonis suis largi flue dotauit: ubi & sanctũ corpus eius requiescit mi raculis clarens. Passus est autem. iiii. cal. octobris.

¶ De scõ Maximo martyre. Cap. CXXVIII.

Maximus martyr passus est sub decio cesa re: optimo aũt pcõsule apud asiam ciuita tẽ. Quã ingressus decius maximũ detentũ dum ad sacrificia deoꝝ cõpellere nõ pos set. Iussit eũ fustibus cedi: deinde in equuleo leuatum grauiter exungulari. Ita ut carnes una cũ sanguine in terrã defluerent. Cũq; martyr domini diceret tormẽ ta sibi non dolorẽ: sed unctionẽ inferre. Iussu pconsu lis mandãte decio: extra ciuitatem eductus: ibiq; lapi dibus obrutus occubuit quarto calendas octobris. Se pultusq; est a christianis iuxta murum ciuitatis me moria nominis eius a fidelibus desuper edificata.

¶ De scõ Exuperantio epõ. Cap. CXXIX.

Exuperantius epš claruit apud tolosanam ciuitatem. Qui beatus uir ipsius urbis põ tifex: quantum sibi extiterit parcus quan tũq; aliis largus: sanctus hieronymus me morabili prosecutus est relatu. Qui & domini confes sor inclytus quarto cal. octob. in xpo feliciter requeuit: sepultus in ecclesia tolosana: ut ait ado ĩ martyrologio.

¶ De dedicatione basilice sancti Michaelis archange li. Cap. CXXX.

Edicatio basilice sancti michaelis archan geli dupliciter nominat. s. dedicatio basili ce: & memoria ipsius. ¶ Dicit aũt dedica tio: eo q hac die locũ eius siue templũ in mõte gargano sibi dedicatũ fuisse michael archange lus reuelauit. Cũ enim: ut dictũ est supra in eius appa ritione. viii. idus maii: sanctus archãgelus michael in monte gargano: sipõtinis fidelibus cõtra neapolitãos adhuc gentiles uictoriã miraculose cõtulisset. Sipõti ni quoq; ante os spelunce: ubi archangelus: apparue rat: quotidie orationibus uacarent: sipõtini adhuc du bitabant: an predictũ locum ingredi uel dedicare de berent. Tunc epš duxit super his romanũ pontificem consulendũ: qui super hoc requirendã decreuit archã geli uoluntatẽ. Instantibus ergo cũctis triduo ieiunio apparuit in hac die michael archangelus epõ: dicens nõ esse opus ipsam quã edificauerat ecclesiã dedicari. Ipse. n. qui cõdiderat: ipse & consecrauerat: precepitq; ut die sequenti locũ cum populo ingrediens ipm pre cibus frequẽtaret: & speciale suũ patronũ sentirẽt: de ditq; eis pdicte cõsecrationis signũ: ut. s. ab oriẽte per posterulã ascenderent: & ibidẽ marmori uestigia ho minis impressã uiderẽt. Mane igit epš & populus ad locũ ueniunt & introgressi cryptã magnã & tria alta ria inuenerunt: quoꝝ duo in australi parte posita erãt tertium uero in orientali uenerandũ & rubeo pallio circũtectum: ubi celebratis missarum solẽnitis: uesti gia ut archãgelus predixerat iuenerunt: & oẽs ad pro pria cũ gaudio redierunt. In eadẽ spelunca aqua luci da & nimiũ dulcis emanat: que post cõionẽ sumpta diuersas egritudines sanat. His auditis papa in hono rem sancti michaelis & oĩum beatoꝝ spirituũ hunc diẽ uidelicet. iii. cal. octobris per totũ orbẽ statuit cele brandũ. ¶ Dicit etiã hoc festũ memoria: eo q in ipso: ut dictũ est oĩum angeloꝝ memoriam agimus. Circa quod sciẽdum est: q sicut dionysius ponit in libro de celesti hierarchia. Omnium angeloꝝ sunt tres hierar chie & nouẽ ordines: ita q quelibet hierarchia tres or dines continet: & dicit ab hieron quod est sacꝝ & ar chos princeps q̃si sacri principatus. Superior aũt hie rarchia cõtinet seraphin: cherubin: & thronos. Media dominationes: uirtutes & potestates: Ultima uero pri cipatus archangelos & angelos. Eoꝝ aũt ordinatio & dispositio põt uideri p simile in terrenis. Nã ministro rũ qui sunt sub uno rege: quidã operant imediate cir ca personã regis sicut cõsiliarii & assessores & cubicu larii: qui similes sunt prime hierarchie: quidã circa re gimẽ regni in cõi: ut principes milites & iudices: & hi sunt similes secũde: quidã aũt opant circa regimẽ ali cuius ptis regni: sicut prepositi & bailuli ac psides: & hi sunt similes tertie. ¶ Tres igit ordines prime hie rarchie accipiunt: inquantũ deo assistũt. Ad hoc autẽ tria necessaria sunt. s. summa dilectio: & hoc quãtum ad seraphin q interpretant ardẽtes. Perfecta cognitio: & hoc qtum ad cherubin: q ĩterpretant plenitudo sci entie. Perpetua fruitio siue quietatio: & hoc q̃tum ad thronos: q in eis deus sedere dicit: dũ eos in se quie scere facit. ¶ Tres aũt ordines medie hierarchie acci piunt: inquantũ habent regere uniuersitatẽ hoĩum ĩ cõi. Et hoc cõsistit in tribus. Primo in psidendo siue ĩ perãdo: & hoc ptinet ad ordinẽ dominationũ q aliis inferioribus psunt: & eos in diuinis dirigũt ac eis ĩpe rant. Secũdo in operãdo: & hoc pertinet ad ordinem uirtutũ: qbus nihil est impossibile exequi quod man dat: & ideo eis attribuit opatio miraculoꝝ. Tertio in arcendo & expellẽdo contraria ĩpedimenta: & hoc p tinet ad ordinẽ potestatũ: qui habẽt arcere demões & cõtrarias potestates. ¶ Tres uero ordines ultime hie rarchie accipiunt secundũ quod habẽt regimen limi tatũ & determinatum. Nam quidã presunt uni puin cie: & hi sunt de ordie principatus: sicut erat princeps persaꝝ: qui preerat psis: de quo habet daniel. io. quidã presunt uni multitudini uel ciuitati: & hi dicunt ar changeli quidam uero cuilibet persone singulari: & hi sunt angeli: & ideo angeli minora: archangeli uero maiora nunciare dicunt: quia bonum multitudinis

dignius q̄ bonū unius hominis. ℭ Decet autē nos ne/
dū in hac solēnitate: sed cōtinue omnes istos angelos
honorare ꝓpter septē rationes. ℭ Primo quia sunt cu
stodes nostri. Cuilibet enim homini danť duo ange/
li: unus malus ad exercitiū: alius bonus ad custodien/
dum. Effectus autem angelice custodie in homine tri
plex assignari pōt. Primus est: ut proficiat in anima in
bonum gratie. Et hoc facit angelus tribus modis. Pri
mo omne impedimentū ad bonum remouēdo: hoc
significatum est exo. xii. ubi angelus percussit primo/
genita egypti. Secundo pigritiā excitando: quod signi
ficať zach. iiii. Angelus domini excitauit me: q̄si uiꝝ
qui suscitať a somno. Tertio in uiā penitentie ducēdo
& reducendo: quod significatū est tobie. v. in angelo
qui eū duxit & reduxit. Secūdus effectus est: ut aīa nō
cadat in malū culpe. Et hoc facit angelus tribus mo/
dis. Primo īpediendo peccatū futuꝝ ne fiat: hoc signi
ficatū est numeri. xxii. in balaā qui ad maledicendum
israel pergēs ab angelo in uia īpeditus est. Secūdo in/
crepando preteritū: ut ab eo quis recedat: quod signi/
ficatū est iudic. ii. Cū angelus filios israel de preuatica
tione increpasset: ipsi eleuauerunt uocē &c. Tertio q̄si
uiolentiā inferendo ut a presenti eripiat quod signifi/
catū est in uiolētia eductiōe loth de sodoma gen. xix.
ℭ Tertius effectus est: ꝙ si aīa cadit postmodū resur/
gat. Et hoc facit etiam tribus modis. Primo mouēdo
cor ad contritionē: quod significatur tobie. xi. ubi to/
bias iunior ad documētum angeli de felle per quod ī
telligitur contritionis amaritudo: liniuit patri oculos
.s. cordis. Secūdo purgando labia ad cōfessionē: quod
significať isa. vi. ubi per angelum labia isaie purganť.
Tertio cōgaudendo ad satisffactionē luc. xv. gaudium
est angelis dei super uno peccatore &c. ℭ Secūdo de/
bemus eos honorare quia sunt ministratores nostri
heb. i. Omnes sunt administratorii sp̄s &c. Oēs enim
ꝓpter nos mittunť: qa supiores ad medios medii ad
īfimos & īfimi ad nos. Et hoc qdē cōpetit. Primo bo/
nitati diuine: in hoc enim manifestať diuina bonitas:
q̄tū nostrā salutē diligat: dū nobilissimos sp̄s & sibi ī/
tima charitate unitos: ad nos dirigit & trāsmittit. Se/
cūdo charitati angelice. Cū enim charitatis ardentis
sint: maxīe desiderāt alioꝝ salutem. Ideoq; ut ad nos
mittanť lex exigit angelice charitatis. Tertio humane
īdigētie. ℭ Mittunť enī angeli ad inflāmandū affectū
ad dilectionē: unde in huius figura leguntť missi ī cur
ru igneo. iiii. re. vi. Ad illuminādū intellectū ad cogni
tionē: figura huius apoc. x. in angelo q habebat libꝝ
apertū in manu sua. Ad corroborandū omne pfectū
usq; in pfectionē: huius figura. iii. reg. xix. Angelus por
tauit helie panē subcinericiū: & uas aque: & comedit
& bibit: & ambulauit in fortitudīe cibi illius usq; ad
montē dei. ℭ Tertio honorādi sunt: qa sunt fratres &
cōciues nr̄i. Oēs enim electi assumunť ad ordīes an/
geloꝝ: quidā ad superiores: qdā ad īferiores: quidam
ad medios secundū diuersitatē & exigentiā meritoꝝ:
licet beata uirgo sup oēs fuerit exaltata. Et hoc greg.
in quadā homelia p prolixa uerba insinuare uidetur.
ℭ Quarto quia sunt aīaꝝ nr̄aꝝ in celis portitores. Et
hoc faciūt triplici modo. Prīo uiā p̄parādo malach. ii.
Ecce ego mitto angelū meū & p̄parabit uiā &c. Ter/
tio p uiā p̄paratā in celū baiulādo exo. xxiiii. Ecce ego
mitto angelū meū q te cust. in uia: & īdu. in ter. quā p/

mi. partibus tuis. Tertio in celo collocando luc. xvi. fa/
ctū est ut morereť mēdicus & portatus ab angelis in
sinū abrahe. ℭ Quinto qa sunt orōnū nr̄aꝝ ante deū
presentatores: ipsi enim primo orationes nr̄as deo re
presentāt tob. xii. quādo orabas tu cū lachry. & sepeli.
mor. ego obtuli orationē tuā domino. Secundo ibidē
pro nobis allegāt zach. i. Respōdit angelus domino &
dixit: domīe exerci. usq; quo nō miserebo. Iuda & ur.
hierusalem quibus iratus es &c. Tertio dei sentētiam
& gratiam nobis renunciado dan. ix. dicitur & gabri/
el ad eū uolans dixit. Ab exordio precum tuaꝝ egres/
sus est sermo glo. i. Sententia adeo & īfra. Ego autem
ueni ut indicarē tibi &c. ℭ Sexto sunt honorādi quia
sunt regis eterni nobilissimi milites secundū quod dī
ciť iob. xxv. Nunqd ē numerus militū eius: uidemus
aūt ꝙ in militibus alicuius regis: qdā semp in aula re/
gia cōmoranť & regē associant: qdā ciuitates & castra
custodiūt & cōseruāt: qdā uero regis inimicos expu/
gnāt. Ita hoꝝ militū xpi: quidā in celo empyreo semp
regē regū associāt: & ad eius honorē cantica letitie &
glorie cātāt: dicētes: sanctus sanctus sanctus &c. isa. vi.
Itē benedictio & claruit & sapientia &c. apoc. vii. Alii
aūt custodiūt ciuitates & uillas: illi. s. q nobis sunt ad
custodiā deputati isa. lxii. Sup muros tuos hierusalē
cōstitui custodes. Alii uero dei inimicos. i. demōes ex/
pugnāt apoc. xii. Factū est preliū magnum in celo. i. in
ecclesia militāte secundū unā expositionē: michael &
angeli eius prelia cū dracone &c. ℭ Septimo & ultio
quia sunt tribulatoꝝ cōsolatores zach. primo. Ange/
lus q loquebať in me uerba cōsolatoria: hoc aūt faci/
unt tribus modis. Prīo cōfortando & roborādo dan.
xi. Cū daniel corruisset tetigit eū angelus dicēs. Noli
timere pax tibi cōfortare & esto robustus. Secūdo ab
īpatientia cōseruādo p̄s. Angelis suis mādauit de te: &
infra. In manibus porta. te. ne. for. offen. ad lapidem pe
dem tuum. Tertio ipsam tribulationem refrigeran/
do & minuendo. Et hoc significatur dan. iii. ubi ange
lus domini cum tribus pueris descēdit in fornacem:
& fecit medium fornacis quasi uentū roris flantem.

ℭ De scō Maximo ep̄o. Cap. CXXXI.

MAximus ep̄s apud rhegyū ciuitatem claru
it. Qui de uico qui diciť deconiato ortus:
parētibus xp̄ianis ab īfantia uirtutibus &
sacris litteris eruditus: relicto seculo insu/
lam lerinēsis monasterii petiit: ubi monachus factus
omni sanctitate pollebat. Multasq; insidias diaboli p
pessus deuicit: postea uero factus est abbas monaste/

rii successorq̀ʒ sancti honorati. Quẽ diabolus nocte q̄
dam exterrere uolẽs eidem in forma horribili appa/
ruit: sed signo crucis edito cõfestim euanuit. Moxq̀ʒ
sanctus febricitare cepit. Cui decũbẽti rursum demõ
in specie draconis se ostendit: sed cũ orasset ad domi/
nũ monstrum depellit: & sanctus protinus a febre cu
ratur. ℂ Nocte quadã orationis gratia ad littus egres/
sus: uidit nauẽ ad portum applicuisse: cuius naute ad
eum uenient: eidemq̀ʒ dicũt ꝙ fama eius ad syrie par/
tes cõuolauerat: multusq̀ʒ populus eum desiderabat:
ubi si uellet accedere multũ domino populũ posset
acquirere: offerẽtes se illũ in sua naue uecturos. Qui
diaboli figmẽta perpendẽs orauit: & signo crucis edi/
to: nauis phãtastica cũ nautis disparuit. ℂ Electus de
inde a populo in epm rhegyne ciuitatis gregẽ domi/
nicũ uerbis nutriebat & exẽplo: qui etiã basilicã san/
cti albani intra castellũ rhegyi cõstruxit. Ad quã edifi
cãdã dũ pauci boues eo p̄sente columnas faciliter tra/
herẽt: absente uero plurimi trahere nõ possent: uoca/
tus eps uidit demonem in forma parui ethiopis plau
stro insidentem. Quem postq̄ sũa oratione fugauit:
boues opus solitum etiam in eius absentia celeriter
perfecerunt. ℂ Cum autem reliquias ad ecclesiã con/
secrandã deferrent: puer quidã frater rhegyni diaco/
ni de muro lapsus cecidit & expirauit: cuius corpus
diaconus ĩ cubile epi collocauit. Ad cuius p̄ces finito
officio maximus thalamũ ingressus puerũ oratione
suscitauit. ℂ Alias etiam filiam cuiusdã uide nobilis
ciuitatis defunctã: motus maternis lachrymis ad ui/
tam reduxit. ℂ Adolescentulum insup morsu rabidi
canis extinctũ: sua oratione pristine uite restituit. Ca/
nẽ quoq̀ʒ qui multos laniauerat: leui ictu baculi pere/
mit: uulnera etiam cunctis inflicta sanauit. ℂ Quen/
dam hominem quem bos cornupeta feriens euisce/
rauerat: uulneribus alligatis infra dies septẽ sanum
effecit. ℂ Cecum quendã qui ab annis. xv. lumen ocu/
loꝝ amiserat: dũ ad matutinum pgeret: & pedibus
ipsum cepisset diutius postulatus: signo crucis edito
ptinus illuminauit. Obitum autem suum & presci/
uit & predixit. Et in stratu pprio quasi leui sopore de
tentus spiritũ emisit. iii. cal. octobr. Cuius corpus cõti
nuo miro odore fragrauit. Sed dũ ĩ eius exeqis puella
nup defuncta loculo uiri sci substrata fuisse: ptinus a
mortuis resurrexit: & una cũ ceteris corpi sepulture ĩ
terfuit: & deũ collaudare cepit. Sicq̀ʒ sepultus ẽ ĩ eccle
sia sci petri rhegyne ciuitatis: ubi iacet miraculis clarus.
ℂ De scõ Hierõymo p̄sbr̃o & doctore. Ca. CXXXII.

Ieronymus p̄sbyter & doctor eximius fi/
lius eusebii uiri nobilis oppido stridonis:
quod dalmatie quondam pannonieque
confinium fuit: extitit oriundus. Hic
adhuc puer romam adiit: ubi litteris grecis & la/
tinis & hebraicis plene eruditus est. In arte gram/
matica donatum: in rhethorica autem preceptorem
habuit uictorinum. Scripturis autem diuinis exerci/
tabatur die ac nocte & inde hausit auide: quod post/
modum effudit abunde. ℂ Quodam uero tem/
pore sicut ipse in epistola ad eustochium refert: dum
de die tullium: de nocte platonem auide legeret:
eo ꝙ sermo sibi incultus in libris propheticis non
placeret: circa mediam quadragesimam subita fe/
bre corripitur: adeo ut calore iam uitali deficiente
exequie funeris parentur. Subito igitur in extasi ad
tribunal summi iudicis rapitur: & cuius conditionis
esset interrogatus: christianum se fore profitetur.
Quem iudex aperto ore dementiens: ciceronianum
esse dixit: non christianum: eo ꝙ ubi thesaurus suus
ibi esset cor suum. At hieronymus obmutuit: & iu/
dex illum acriter cedi iussit. Cum autem misericodi/
am postularet: & astantes pro iuuene ueniam sup/
plicarent. Iurauit hieronymus: ac protestatus est ꝙ
si unq̄ codices seculares legeret: christum negaret. In
hec uerba dimissus reuixit: & lachrymis se totum per
fusum inuenit: ac ex uerberibus scapulas repperit li/
uientes. Extunc se diuinorum uoluminum studio to
taliter contulit. ℂ Dum autem esset annorum. xx. per
liberiũ papam romane ecclesie cardinalis presbyter
ordinatur. Tunc sub imperatore constantio in arria/
nam heresim lapso: & alie hereses pululare ceperunt:
quas omnes uir sanctus uerbo & scripto iuxta sibi a
deo datam sapientiam cepit infringere: cui paula no/
bilissima romãorũ eius discipula sedula ministrabat:
eiusq̀ʒ filiam eustochium uirginem sacratissimã hie/
ronymus diuinorum studiis imbuebat. ℂ Mortuo
uero papa liberio sanctus doctor dignus summo sa/
cerdotio ab oĩbus acclamatur. Sed dum clericorum
& monachorum lasciuiam increparet: ab eis turpiter
derisus est. Nam ut ait ioannes beleth. Cum hierony/
mus ad matutinũ pgeret: uestem mulieris lineẽ quã
iuxta lectum posuerant super pelliceum suum putãs
induit: & sic ad ecclesiam processit. Hoc autẽ faciebãt
emuli: ut mulierem hr̃e in thalamo crederet. Quod
ille uidens: eorum cessit uesanie: & ad gregorium na/
zanzenum constantinopolitanũ epm peruenit. a quo
multa in sacris litteris didicit. Deinde alexãdriã pre/
xit: & didymũ doctorẽ pluribus mensibus audiuit.
Post hec in syriam abiit: in possessione euagrii presby
teri aliquantulum commoratus. ℂ Deinde in egypti
eremum properauit: ubi quanta pro christo substi/
nuit in epistola ad eustochium ipse commemorat.
Nam in credibili se penitentia & humano corpori pe
nitus importabili se macerauit: ibiq̀ʒ quadriennium
exegit. Quo peracto ad bethleẽ oppidum remeauit:
ubi prudẽs animal ad presepe domini se obtulit per/
mansurũ. Penitentiam uero cõsuetam nullatenus di/
misit: & carnem diris uerberibus flagellauit. Ad
portam quoque bethleem occidentalem cenobium
construxit: & multos discipulos congregauit: in/
ter quos eusebiũ nobilẽ cremonẽsem p̄dilectũ habu/

it.Bibliothecã aũt suã quã summo sibi ediderat stu/
dio:itẽꝝ relegẽs:diẽ ieiuniis ducebat ad uesperã.In trã
slatione etiã scripturaꝝ.Annis .&.v.mẽsibus desuda/
uit:& semp uirgo pmãsit.Mõasteriũ quoqꝫ ancillaꝝ
dei cõdidit:in quo paulã uiduã & eustochiũ eius filiã
uirginẽ:que eũ secute fuerant multis sacris uirgini/
bus preposuit:& regulam eis monasticam dictauit.
¶Cũ aũt usqꝫ tũc in ecclesia unusqsqꝫ caneret qđ uo/
lebat:ad instantiam theodosii imperatoris damasus
papa hieronymo imposuit:ut diuinum officium or/
dinaret.Qui psalterium p ferias & nocturnos & ho/
ras alias canonicas diuisit:& gloria patri in fine psal/
moꝝ cantari instituit.Epistolas & euãgelia per anni
circulũ:ceteraqꝫ oĩa ad officiũ pertinẽtia preter cantũ
ordinauit.Quod papa damasus sibi missum appro/
bauit:& ecclesie celebrandũ tradidit.¶Quadã uero
die aduesꝑascẽte:dũ hieronymus cũ fratribus ad sa/
crã lectionẽ legendã sederet:leo quidã claudicans mo
nasteriũ ingressus est.Fugientibusqꝫ cunctis:eum so/
lus sanctus doctor excepit:& leonis plantam a senti/
bus uulneratam inuenit.Adhibita ergo cura leo con/
ualuit:& inter eos quasi domesticum animal habita
bat:fenumqꝫ sicut bos comedebat.Cui hieronymus
officium imposuit:ut asinũ loci ligna de nemore defe
rentem:ad pascua & ad nemus duceret & custodiret:
Quod & factum est:leonem asinum continue more
pastoris industrii comitante:ipsumqꝫ fideliter defen/
sante.Quadam autem uice leone grauiter soporato:
mercatores cum camelis illac transeuntes:asinum so
lum pascentem a leone elongatum rapuerunt.Ex/
pergefactus leo:socium rugiẽdo querens huc illucqꝫ
discurrebat.Et eum non inueniẽs:ad portã monaste
rii tristis rediit:& intus ac si pre uerecũdia ingredi nõ
presumpsit:uidentes aũt fratres qꝫ sine asino redisset:
putauerũt qꝫ fame cõpulsus illũ deuorasset:nolebãtqꝫ
ei annonam prebere consuetã.¶Tunc admonẽte hie
ronymo officiũ asini leoni iniungũt:& ligna cedẽtes
ei imponũt.Quod cũ leo patiẽtissime ferret:quadam
die expleto ope:ad agrũ exiuit:& q̃si diuino instinctu
undiqꝫ discurrere cepit.Et ecce uidit a lõge negociato
res cũ onustis camelis precedẽte asino uenieẽtes:leo igi
tur recognito asino:rugiẽs super eos irruit:& omnes
homines in fugã cõuertit.Deinde terribiliter cauda
terrã percutiens:asinũ & camelos pterritos sicut erãt
onustis:ante se ad cellã ire coegit.Quod cũ fratres ui/
dissent & mirati hieronymo nunciassent:iussit san/
ctus camelos introduci:& depositis sarcinis pedes eis
lauari:& super hoc uolũtatẽ domini expectari.Tunc
leo cepit per monasteriũ discurrere:singuloꝝ fratrũ
uestigiis se ꝓsternẽs:& de perpetrata culpa quasi cau/
da alludẽs ueniã postulabat.Hieronymus aũt futurũ
p̱scius iussit hospitibus uenturis refectionẽ parari.Et
ecce hospites ad sunt preforibus:abbatẽ uidere querẽ
tes.Ad quos cũ exisset illi pedibus eius aduoluti:pro
cõmissa culpa ueniã postulabant.Quos ille benigne
introducẽs:ac reficiens:admonuit ut suis cõtenti alie
na de cetero nõ uesꝑerẽt.Illi autem beato hieronymo
licet dudũ recusanti medietatẽ olei qđ secum attule/
rãt pro benedictione obtulerũt:eãdẽqꝫ mẽsurã annis
singulis se & suos heredes eius fratribus daturos ꝓ/
miserũt.¶Tanta autẽ lassitudine fatigatus est:ut in
stratu suo iacẽs funiculo ad trabẽ suspẽso supinus ma
nibus se leuaret:ut sic officiũ monasterii ꝓut poterat
exhiberet.Per annos uero .l.nunqꝫ coctũ nisi bis in ul/
tima egritudie mãducauit:carnẽ cilicino sacco semp
domauit:nec stratũ aliud nisi terrã unq̃ sciuit:semel
in die post uesperas radices aut folia arborũ degusta/
uit:semper orationi:aut eruditioni:aut lectioni intẽ/
tus.¶Appropinquãs aũt uite termino:se super nudã
humũ collocari precepit:& sacco quo induebatur opi/
ri:ubi primo fratres suos ad se cõuocatos dulci eloqo
& sacris admonitionibus informauit:& eusebium eis
in abbatẽ dimisit.Deinde sacrã eucharistiã sibi oblatã
cũ lachrymis sumpsit.Et supinus ad terrã rediens:
manibus in modũ crucis supra pectus extẽsis:symeo/
nis ꝓphete uaticiniũ decantauit.Quo finito cũ esset
hora cõpletorii:subito lux maxima ac si sol in meri/
die eũ circũfulsit:in q̃ luce ab astãtibus uise sunt acies
angeloꝝ discurrẽtes:tanq̃ scintille in arũdineto.Au/
ditaqꝫ ẽ uox saluatoris ipm ad celestia inuitãtis:&
sancti doctoris se paratũ uenire respõdẽtis.Et post ho
rã lux disparuit:& inclytus doctor cũ luce spiritũ ad do
minũ emisit:pridie cal.octobris.Anno etatis sue.xcix.
mẽse.vi.anno honorii imperatoris.xii.Corpus uero
qđ p nimia afflictione & uerberibus leprosi speciẽ ꝑ/
tẽdebat:odorẽ nimiũ oĩa aromata superantẽ fragra/
bat.¶Eadẽ hora cyrillus hierosolymitanus eps olim
eius auditor:orãs in cella raptus i spiritu uidit iter spe
ciosum & lucidissimũ de monasterio sancti usqꝫ ad ce
lũ:& multitudinẽ angeloꝝ splẽdẽtiũ alternati cũ me
lodiis & cãtibus cereos deferẽtiũ:& aliã nõ minorem
istis obuiã modo simili uenientẽ.Animã quoqꝫ hiero/
nymi post oẽs ad saluatoris ipsius dexterã ad celos ꝓ/
cedẽtẽ.Que in loco ubi cyrillus degebat subsistẽs:se
eidẽ aiam esse doctoris inclyti reuelauit:& ut ad suos
pergeret filios mãdauit:quatenus eos lugẽtes cõsor/
taret:& que uiderat nũciaret.Statimqꝫ uisio euanuit:
& cyrillus eadẽ hora illũ migrasse cognouit.¶Eadẽ
etiã hora augustinus eps hipponeñ.in sua cellula exi/
stens dum tractatus de uisione beata cõpilare uellet:
& super hoc hieronymũ consulẽdum disposuisse:ac
epistolã ei scribere cepisset:in effabile lumen cũ odorũ
fragrãtia in compabili cellam repleuit:eoqꝫ admodũ
stupente:uox de luce insonuit:que ipsum de nimia ꝑ/
sumptione redarguit:eo qꝫ existens in carne morta/
li:beatitudinem eternam comprehendere cogitasset:
quod nulli mortalium aliquando possibile foret.Cũ
autem augustinus ab eo quereret quis esset.Respon
dit se esse hieronymi aiam:cui ipse epistolã notare ce/
perat destinandam:que ipsa hora a carne soluta ad ce
li gaudia properabat.Cum autem Augustinus ab ea
multas questiões de trinitate & angelica natura atqꝫ
de beata uita quesiuisset:& ipse ad singula clarius re/
spondisset:lux illa cum uoce disparuit:odor tamen
pluribus diebus permansit.¶Eadem hora in ciuita/
te turoneñ duo monachi monasterii sancti martini
cum quodam alio uoces omnium musicorum istru
mentorum dulcisonas audierunt:& lucem sole cla/
riorem conspexerunt:odorem quoqꝫ cunctorũ aro/
matum persenserunt.Et admirantes tanta:audierũt
uocem de celo:qualiter xp̃s cum angelis omnibus pa
triarchis prophetis:apostolis:martyribus:confessori
bus:& uirginibus:ac beatoꝝ omnium animabus hie
ronymo presbytero tunc in bethleem mortuo occur

rebat: eiuſq; animam ad celoꝝ gaudia tam feliciter perducebat. ℭ Corpus autem eius cilicino ſacco quo uiuens utebatur inuolutum in terra prout ipſe mandauerat ſepultum eſt: uidelicet ante hoſtium ſpelunce: in qua xp̃s fuit natus: & in preſepio reclinatus. In cuius exequis cecus unus a natiuitate uiſum recepit. Surdus & mutus audiendi & loquendi facultatem accepit. Hereticus etiam quidam qui corpus illud incendio dignum aſſeruit: ſubito in ligni ſpẽm eſt mutatus: & mox fulmine de celo deſcendente combuſtus: atq; in cinerem redactus. Alia quoq; ſigna & miracula ſtupẽda & innumera per ſanctum ſuum dominus operari dignatus eſt: que in epiſtolis euſebii: auguſtini: & cyrilli leguntur: que per ſingula ponere lõgum eſſet. ℭ Hic glorioſus doctor preter ſacram expoſitionem ueteris teſtamenti: quod ex hebraico: & noui: quod ex greco ſermone tráſtulit in latinum: infinita pene alia opuſcula edidit. Omnes enim .xvi. prophetas expoſuit. Quorundam grecorum doctorum uolumina in latiná tranſtulit. Scripſit opuſcula ſiue epiſtolas ad diuerſos circiter .cxxxxvi. Tractatus quinq;. Epiſtolas alias breues .lxx. Sermones .x. Itẽ libros hebraicarum queſtionum. Item hebreorum nominũ. Libellum de locis terre ſancte conditum ab Euſebio in latinum uertit ex greco. Super libro pſalmorum .cl. tractatus prolixos edidit. Librum de optimo genere interpretandi ad pammachium. De uiris illuſtribus. Item contra iouinianum libros .ii. Itẽ contra heluidium de beate marie uirginitate perpetua lib. i. Cõtra pelagium lib. i. Contra origenem lib. iiii. Contra uigilantium lib. i. Ad nepotianum lib. ii. Super euangelio matthei lib. iiii. Vitam pauli primi eremite & aliorum patrum monachorum. Librum chronicũ omnimode hiſtorie. De ſeraphin lib. i. De oſanna lib. i. De frugi & luxurioſo filiis lib. i. Homelias origenis .xxviii. in hieremia & ezechiele ex greco in latinũ conuertit. Item de tribus queſtionibus ueteris legis. Homelias in canticis canticorum .ii. Commentariorum in epiſtola pauli ad galatas lib. iii. In epiſtola ad epheſios lib. iii. In epiſtola ad titum lib. i. In epiſtola ad philemonem lib. i. Super geneſim lib. i. Didymi librum de ſpirituſancto ex greco in latinum uertit eloquiũ. In lucam homelias origenis .xxxviii. In pſalmis a .io. uſq; ad .cxvi. tractatus .vii. Captiui machi monachi geſta deſcripſit. Contra ruſinum aquileiẽ presbyterũ inuectiuas plurimas. Ad beatum auguſtinũ epiſtolas multas. Itẽ librum prohemiorum ſuper libris diuine ſcripture. Ad heliodorum exhortarium. Altercationem luciferiani & orthodoxi. Ad euſtochium de uirginitate ſeruanda lib. i. Ad marcellam epiſtolarum li. i. Commentarios in eccleſiaſten plures. Enchiridion in pſalterium. Aduerſus heliachim lib. i. Et opuſcula alia diuerſus hereticos q̃ plures. De máſionibus filiorũ iſrael lib. i. & alia innumera uolumina ad edificationẽ eccleſie catholice ſua pietate cõpoſuit. Et pene oẽs libros noui ac ueteris teſtamẽti commẽtatus eſt.

ℭ De ſancto Antonino martyre. Cap. CXXXIII.

Antoninus martyr apud placẽtiam ciuitatem paſſus eſt. Qui unus fuit ex ſacra legione thebeorum & ſocius beati mauritii martyris. Qui de placentinis finibus egreſſus per orientales prouincias pertráſiuit: & multa miracula fecit. Demum ad urbem ſuam rediẽs ab infidelibus tentus & capite ceſus glorioſo martyrio coronatus eſt. Cuius corpus ignotum dominus beato ſauino ipſius ciuitatis epiſcopo reuelauit. Apparuit enim ei uir ſplendidus: qui oſtendit ei: ubi iacebat ſancti martyris corpus: qui etiam formam corporis & membra & annos militie & nomen & caput abſciſum ſignauit: urceum quoq; plenum eius ſanguine pro teſtimonio ſeruatum innotuit. Et ut ipſum corpus ex eodem loco leuare: & digno ſepulchro condere deberet admonuit: qui euigilás uiſionem clero & populo reſerauit & in loco oſtenſo fodere cuſtos precepit: ubi ſanctum corpus ſicut epiſcopo oſtẽſum fuerat: per omnia inuentum eſt. Quod dum leuarent: gutte alique ſanguinis ex eo pfluxerunt. In cuius tráſlatione cum ſolus ibi eſſet ſauinus epiſcopus ſex alii epiſcopi apparuerunt: qui eſſent uel unde ueniſſent omnibus ignoti. Leuantes ergo corpus martyris poſuerunt in ſepulchro ſancti uictoris epiſcopi. Qui alias in uita ſua ſpiritu prophetico predixerat: ꝙ poſt eius obitum maior eo in ipſo tumulo quieſcere debebat. Sepulto quoq; corpore epiſcopi illi: qui apparuerant ſubito diſcedentes nuſquá uiſi fuerunt: ſicq; ſanctum corpus condigna reuerentia condiderunt pridie calendas octobris.

ℭ De ſanctis Victore & Vrſo martyribus. Cap. CXXXIIII.

Victor & urſus martyres paſſi ſunt in galliis caſtro ſalodoro. Hi fuerunt ex glorioſa legione thebeorũ: cuius mauritius dux extitit inclytus. Qui primo diris ſuppliciis excruciati: ſed celeſti ſuper eos lumine coruſcante ruẽtibus in terrá miniſtris erecti. Deinde in ignem miſſi: ſed in nullo penitus leſi. Nouiſſime gladio cõſumati ſũt pridie cal. octo. ut ait ado ĩ ſuo martylogio.

ℭ Explicit liber octauus.

Incipit prologus noni libri.

Nonus liber preſentis catalogi continet in ſe paſſiones & geſta illorum ſanctorum: quorum feſtiuitates occurrunt infra tempus: in quo eccleſia repreſentat propagationem filiorum: qui fuerunt ipſius eccleſie defenſores: quales fuerunt ſancti martyres. ℭ Hoc autem tẽpus eſt a calendis octobris uſq; ad calendas nouembris. Et hoc ſub figura ſanctorum machabeorũ: quorum tunc libri leguntur: qui uti ſancti martyres pro fide: ſic & illi pro lege dei uſq; ad effuſionem ſanguinis uiriliter decertarunt. Ad ipſius ergo temporis feſta pertractanda percurrendum eſt. ℭ Notãdum autem: ꝙ quia ſancti machabei: uidelicet mathathias & eius filii: qui inter ſanctos teſtamenti ueteris connumerantur: nullas certas in anno feſtiuitates habẽt: eo ꝙ eoꝝ dies obitus ſunt ignoti. Iccirco in principio huius libri premittuntur: eorũq; geſta pertractuntur: quia eo tẽpore eorũ libri in eccleſia dei legunt. Acta etiã quorũdã alioꝝ ſanctoꝝ eiſdẽ machabeis cõtẽporanioꝝ: quoꝝ ſimiliter feſtiuitates certos dies nõ habẽt: pſatis machabeoꝝ inſerunt hiſtoriis: ut ſanctoꝝ onie & ſimõis eius filii ſacerdotũ & martyris eleazari.

Finis prologi.

ℭ Incipit liber nonus a calendis octobris uſq; ad calendas nouembris.

ℭ De sancto Mathathia duce. Cap. I.

MAthathias dux populi iudeoꝝ: cuius
laus & sanctitas ex gestis suis colligit
que in primo libro machabeoꝝ de/
scribunt. Qui cum oibus filiis suis a
iosepho & hieronymo in catalogo pa
trū sanctoꝝ ueteris testamenti cōnu/
merant. Tépore antiochi epiphani regis syrie & egy/
pti iudeoꝝ persecutoris claruit. Hic de ciuitate mo/
din oriūdus: de uice ioachim qnꝙ filios illustres ꝓ/
genuit: uidelicet ioāné: simonem: iudā: eleazaꝝ: & io/
nathá. ℭ Cum aūt rex antiochus filios israel ad ritū
gētilitatis pduxisset: idolū quoꝙ super arā templi do
mini in hierusalé posuisset: oés quoꝙ iudeos nolétes
idolo sacrificare: & iuxta legé gentiliū uiuere: diuersis
penis affligeret. Egregius mathathias & filii eius ui/
détes mala: que fiebát: decreuerunt ꝓ lege dei usꝙ ad
morté fideliter decertare. Et cū legati regis uenissent
in modin: statuentes idola: qdā ex iudeis imolauit in
medio. Et surgés mathathias cū suis trucidauit eū su
per arā: & nūcios regis antiochi interemit: arāꝙ depo
suit: & cū oī tribu sua exiit in solitudiné oia relinqués.
Ad quos multi cū filiis & uxoribus cōfugerūt: malé/
tes herbis uti: q̄ cibis gentiliū coingnari. Túc emissa/
rii regis aggressi sunt eos ī sabbatis: qbus nefas erat iu
deis arma cape: & pcusserūt quosdā: alios in spelūcis
fumo suffocātes. Et pierūt ex eis mille: plures aūt libe
rati a diūcti sunt mathathie: cūꝙ sibi ducé statuerūt:
q docuit eos pugnare in sabbatis: ne lex simul cū po/
pulo piret: & colligés armatos aras deposuit idoloꝝ:
imolātes quos potuit īterfecit: pueros īcircūcisos ius/
sit circūcidi. Et uno anno gessit hūc magistratū. Cūꝙ
grauiter egrotaret: cōuocās filios suos benedixit eis:
& cōstituit eis simoné in patré: & cōsiliariū pp sapié/
tiá. Iudá uero ducé ī armis pp fortitudiné. Et mortu/
us é mathathias & sepultus é ī modin. Surrexitꝙ iu/
das cognomíe machabeus filius eius ꝓ eo: & factus é
q̄si leo defendés israel clypeo suo. Hoc ex libro macha
beorum: & ex historia scholastica atꝙ ex chronica
guilelmi.

ℭ De scō Iuda machabeo. Cap. II.

IVdas machabeus sacerdos & dux iudeoꝝ
filius mathathie p̄fati ī ducatu iudeoꝝ pa
tri successit. Qui prio appolloniū ducé sa/
marie: q contra eū insurrexerat deuicit: &
inde spolia multa tulit cū gladio eius: quo deinceps
pugnauit. Inde saron ducé syrie cōtra se uenienté occi/
dit: & eius agmina prim cesit: ptimꝙ fugauit. Quod
itelligés antiochus epiphanas rex syrie: oém ꝓpriá uir
tuté cōgregauit: & multos ab insulis mercede cōdu/
xit. Cūꝙ uidisset sibi stipédia deficere: iuit in persidé
accipere tributa regionū: relinqués lysiam de genere re
gali super negocia regni: tradiditꝙ sibi medietaté ex/
ercitus: ut iudeoꝝ genus extirparet: & euerteret hie/
rusalé. Lysias uero elegit ptolemeū: nicanoré: & gor/
giam uiros potétes & misit cū eis quadraginta milia
peditum: & septem milia equitum: ut uenirét in ter/
rá iuda. Iudas uero machabeus cū tribus milibus so/
lūmodo uiris electis: hostibus suis occurrit: & eos io/
pinatos in cápestribus emaus īuadés: multos eorum
occidit: reliquosꝙ fugauit: & spolia multa tulit. Cui
redeūti īgés multitudo iudeoꝝ se cōiūxit usꝙ ad de/
cé milia deū laudātes sup uictoria obtéta. Hoc audiés
lysias cōgregauit exercitū q̄draginta milia uiroꝝ pe/
ditū & qnꝙ milia equitū: & uenit ī iudeá. Túc occu/
rés eis iudas cū decé milibus ī bethoron: percursores
eius statim ꝓstrauit: & cū lysia cōgressus de eius exer
citu qnꝙ milia occidit. Quod attédés lysias: iudeoꝝ
audaciá timens rediit antiochiá & peregrinorū p̄sidia
cōgregás: cū maiori appatu disposuit redire in iudeá.
Iudas uero īterea hierusalé cū populo suo uenit: & té/
plū ab alienigenis pollutū emūdauit: & de nouo dedi
cauit: diéꝙ enceniorꝝ. xxv. die mésis nouébris īstituit.
Túc statuerūt eū iudei summū sacerdoté: & sic quodá
modo regnū iudeoꝝ in iuda renatū est: q muꝝ hieru
salé p circuitū repauit: turresꝙ erexit: & castellū beth
surá ad tuitioné muniuit. ℭ Antiochus aūt rex reuer
tés ad ꝓpria: audito ꝙ iudas machabeus suos pricipes
debellasset: uersus in furoré: p̄cepit agitari currū uer/
sus hierosolymá: ut eá euerteret: Sed app̄hésus dolore
uiscerū subito de curru cecidit: & collisus grauiter:
post dies modicos miserabiliter mortuus est: relicto
filio suo puulo antiocho eupatore rege: & philippo
collactaneo suo sibi dato tutore. ℭ Eodé tépore gétes
finitime iudeis repationé hierusalé a iuda factá egre
ferétes iudeos psequebát. Quos iudas machabeus po
téter debellás idumeos pcussit plaga magna: pugnás
quoꝙ cōtra timotheū ducé filioꝝ amon fugauit eū:
ac uastata iacet rediit ī iudeá. Túc cōgregate sūt gétes:
q̄ erát ī galaad: aduersus iudeos: q erát ī finibus eorū.
Qui fugiétes ī locū munitissimū themá: miserūt ad
iudá ut ferret eis auxiliū. Cūꝙ adhuc legerét epistole:
supuenerūt nūcii a galilea: indicátes aggregari eos: q
erát in ptolemaide & tyro & sidone aduersus iudeos:
utrobiꝙ ergo hostibus nūciatis: misit iudas simoné
fratré suū cū tribus milibus electoꝝ ī solatiū galileo/
rū. Ipe uero cū ionatha fratre suo & octo milibus exi/
it ī galaaditidé: relinqués in iuda iosephū & azariá du/
ces: ut seruarét iudá: sed tamé nullo īteri hostiū bellū
cōmitterét. Et uenit simō ī galileá: & cōtrite sūt gétes
ab eo: & psecutus é eos usꝙ ptolemaidé: tolléſꝙ spo/
lia eorū: & iudeos quos captiuos trahebát rediit in iu
deá. Iudas uero machabeus & ionathas frater eius trá
sito iordane post triduū assumptis nabutheis incédit
uezor & spoliauit: & nocte cōsurgens applicuit dilu/
culo ad castra timothei ducis filioꝝ amō. Qui cogno
scétes ꝙ machabeus eēt: ab eo fugerūt: & ceciderunt
ex eis fere. viii. milia: uastauitꝙ iudas ciuitates gétium
in galaaditide. Post hec congregauit timotheus exer/
citū alium: & sedit secus torrentem. Iudas uero cum
ad eos transiret: appuerūt aduersariis de celo uiri. v. in

equis ducatũ iudeis prebẽtes. E qbus duo machabeũ circũſeptum cõſeruabãt hinc ĩde. Aliũ uero in aduerſarios tela & fulmina iaciebãt. Et ſic cõtrite gẽtes fugerunt ad phanum: quod erat in carnaim: ſed ipſum iudas cũ omnibus: qui erant in eo ſuccendit. Cõgregatis ergo iudas oĩbus iudeis: qui erãt in galaaditide: ut ueniret in terrã iuda: cum ueniſſet in ephion: & ciues nollent ei tranſitũ dare: deſtruxit ephion: & tranſiuit ſuper interfectos. Reuerſuſq; cũ omnibus hieruſalẽ: obtulit holocauſta in mõte ſion: ꝙ nemo ex eis cecidiſſet. Eodemq; die redierunt cum uictoria: iudas de galaad: & ſimon de galilea in hieruſalem. ℭ Interea uero dum abeſſent ioſephus & azarias uolẽtes ſibi facere nomen: cõgreſſi ſunt cum gentibus & fugierunt cecideruntq; de populo duo milia. Et magnificatus eſt iudas in hieruſalem: uaſtauitq; idumeos & philiſteos: comburens aras & deos eoꝝ. Quibus auditis rex antiochus eupator iratus nimium collegit exercitum centũmilia peditũ & uigĩtimilia equitũ: & .xxii. elephantos: & applicuit ad bethſuram iudeoꝝ munitionẽ ut expugnaret eam. Quo cognito iudas collecto exercitu ſuo occurit antiocho regi. Et inito duro certamine ceciderunt de exercitu regis ſex milia uiri. Tunc diuerterunt iudei a prelio: & aſcendit poſt eos rex: captaque bethſura: obſedit hieruſalem. Sed quia eſca eis deficiebat: inita pace ficta rex cum iudeis: ut ſuis legibus uterentur: intrauit in montem ſion: ſtatimq; rupto ſedere murum deſtruxit in gyro: occiſoq; menelao: qui pontifex fuerat: reuerſus eſt antiochiam cũ gente ſua. Demetrius uero ſother olim frater antiochi epiphanis & patruus antiochi eupatoris: audito ꝙ frater ſuus mortuus eſſet: cũ eſſet rome: rediit in ſyriam: qui omni populorũ fauore ſuſceptus occiſo antiocho nepote ſuo: & lyſia eius nutritore: rex conſtitutus eſt. Ad quem uenientes quidam impii ex iſrael cum alcimo uiro alieno a genere ſacerdotali: qui ſacerdotium ambiebat: accuſauerũt iudã: ꝙ oẽs regis amicos occidiſſet: uel a terra ſua expuliſſet. Rex uero conſtituit alcimum ſacerdotem: & miſit bacchidem cum exercitu in iudeam. Qui miſit nũcios ad iudeam & fratres eius in dolo loquẽtes de pace: nec attendit iudas ſermonibus eorum. Multi uero de populo credentes ei egreſſi ſunt ad bacchidem: qui occidit ex eis .cccccc. uiros: alii autem ab eo fugerunt. Tunc receſſit bacchides a hieruſalẽ: committẽs regionẽ alcimo: & reuerſus eſt ad demetrium regem in antiochiam. Alcimus uero ſeducens populum uerbis fecit mala in iſrael pluſq̃ gentes. Iudas uero faciebat uindictã in uiros legis deſertores. Alcimus ergo uidẽs ꝙ nõ poſſet iudã uincere: rediit ad regẽ: accuſans illũ in multis. Qui miſit nicanorẽ ad ꝑdendũ populũ iudeoꝝ. Et uenit nicanor in hieruſalẽ cũ exercitu uſus iude uerbis pacificis. Sed iudas ĩtelligẽs eius inſidias: exiliit ab eo: & ad ſuos refugit. Sed poſtea cõgreſſus cũ nicanore uictus eſt: & fugit in ciuitatẽ dauid Nicanor autẽ apponens manũ capiti cum exiret ex hieruſalẽ: iurauit ſe tẽplũ domini ſuccẽſuꝝ. Et ueniens bethorẽ ſuſcepit exercitũ ſibi a rege deſtinatũ. Iudas uero cũ .iii. milibus ſequens eũ cõmiſit ꝓliũ cũ eo .iii. die mẽſis martii: & cõtrita ſũt caſtra nicanoris: fugitq; eius exercitus: quos iudei perſequẽtes eos occiderunt. Et capur nicanoris amputatũ: dexterãq; manũ: eius quã ſuperba cõtra tẽplum extenderat ſuſpẽderũt. Linguã uero minutatim inciſam auibus ad comedẽdũ dederũt: & diẽ hũc ſolennẽ ſtatuerũt. ℭ Deinde iudas cũ populo romanoꝝ confederatus eſt: faciens ſecũ amicitias perpetuas in tabulis eneis cõſcriptas in memoriale ſempiternũ. ℭ Demetrius uero rex audita morte nicanoris miſit rurſum bacchidẽ & alcimũ in iudeã cũ exercitu copioſo. Qui uenerunt in beroea Iudas uero cũ tribus milibus caſtra poſuit in laiſa. Qui uidentes multitudinẽ hoſtiũ timuerũt: unde & plures de caſtris ſe a iuda ſubtraxerunt: ut non remanerẽt cũ eo niſi .cccccccc. uiri. Sed iudas diſſolutus eſt: qa bellũ perurgebat eũ: nec hẽbat tempus exercitũ cõgregãdi. Cũq; oẽs abire uellẽt: hortatus ẽ eos iudas: ut pugnarent ꝑ lege domini: & potius in uirtute ſua morerẽtur q̃ ĩducere ſibi opprobriũ. Et hoc dicto cõgreſſi ſunt cũ hoſtibus expugnãtes cornu dextꝝ. Qui aũt in ſiniſtro cornu erãt: uenerũt eis a tergo: & ingrauatũ ẽ ꝓliũ. Occiſuſq; ẽ iudas: & ceteri fugerũt. Simõ aũt & ionathas fratres eius redimẽtes corpus iude ab hoſtibus: tulerũt illud in modin & ſepelierũt in ſepulchro patꝝ ſuoꝝ. Plãxitq; eũ oĩs populus planctu magno. Elegitq; ionathã in ducẽ ſibi. Hec unde ſupra.

ℭ De ſancto Ionatha machabeo. Cap. III.

IOnathas machabeus ſacerdos & dux iudeorũ filius mathathie ſuprapoſiti iude fratri ſuo in ducatu iudeoꝝ ſucceſſit. Qui accepto principatu fugit cum ſuis in deſertũ thecue ꝓpter bacchidẽ ducẽ demetrii regis: de quo ſupra ꝓximo dictũ eſt. Miſitq; ioannẽ fratrẽ ſuũ ad nabutheos amicos ſuos: ut ei apparatum ſuũ commodarent. Sed exeuntes filii zãbri percuſſerunt ioannem. Quod audiens ionathas & ſimon frater eius ſurrexerũt in filios zãbri dũ nuptias celebrarẽt: & occiderũt eos in uindictã ſanguis fratris ſui. Hoc aũt bacchides intellecto uenit cõtra iordanẽ in uirtute magna. Cõmiſſoq; ꝓlio cũ ionatha & ſuis occiderũt ex parte bacchidis mille uiri: uerſuſq; in fugã rediit ad regẽ ſyrie demetriũ. Tũc alcimus precepit deſtrui muros domus ſancte interioris opaq; ꝓphetaꝝ. Sed ꝑcuſſus a deo palyſi mortuus eſt cum tormẽto magno. Et ex tunc ionathas pontificatum tenuit. ℭ Eodem tpe qdam iniqui ex iſrael reduxerunt bacchidem ducẽ regis demetrii in iudeã. Qui uoluit comꝓhendere ionathã occulte: ſed non potuit: quia innotuit eius conſilium ionathe. Qui apprehẽdens .l. uiros ex inſidiis occidit eos: & receſſit cũ ſuis in bethbeſſa: que eſt in deſerto. Et aſcendit bacchides: & obſedit bethbeſſam. Et egreſſus ionathas ꝑcuſſit per noctẽ multos hoſtium in tabernaculis ſui. Et pugnauit cõtra bacchidem: & contritus eſt ab eo. Qui iratus cõtra uiros: qui reduxerãt eum in iudeã: multos ex eis occidit. Deide cũ ionatha pacẽ firmauit reddẽs ei captiuos: quos predatus fuerat. Et ſic rediit in terrã ſuam. Ionathas autem ſedens in machinas iudicabat ibi populũ: & exterminauit impios ex iſrael. ℭ Poſt hec egreſſus qdã extreme ſortis iuuenis noĩe alexãder: adiuuantibus ſe prolomeo philomatre rege egypti: & attalo rege aſie bellũ demetrio regi ſyrie ĩtulit: uictũq; uita & regno priuauit: & ſic regnũ eius obtinuit. Qui mox audita fama ionathe & fratꝝ ſuoꝝ: ſcripſit ad eũ epiſtolas cõſtituens eũ ſibi amicũ: miſitq; ei purpuram & coronam.

Et induit se ionathas stola sancta in die soléni sceno/phegie:& cōgregauit exercitum:& fecit sibi arma eo/piola. ¶Cum aūt alexander rex cleopatrā filiam pto/lemei euergetis regis egypti in uxorem duceret apud ptolemaidā:uocauit ad se ionathā ducem iudeo⁊ ac summū sacerdotem:qui inuenit gratiā in conspectu predicto⁊ duorum regū:& honoratus est ab eis:& i/dutus est purpura:& scriptus inter primos amicos re gis. Et sic honoratus hierusalē cum gloria magna re/gressus est. Qui deinde cū romanis amicitias renoua uit:& cum lacedemoniis denouo cōtraxit. ¶Post hec aūt demetrius filius primo genitus demetrii olim re gis syrie resumptis uiribus rediit in maritimā phili/stino⁊:& in syriā celes:ducem q; sui exercitus consti/tuit apollonium:qui ionathā prouocauit ad bellum. Egressus q; ionathas de hierusalē cum decē milibus uenit iopen:& expulso inde apollonio obtinuit eam. Deinde cōmisit cum eo prelium in campo:fugiē tes q; equites apollonii in azotum intrauerunt phanū da/gon. Ionathas uero eos insecutus:phanum cū eis:qui intus erant succendit:fuit q; numerus occisorum octo milia:inde transitū faciens per ascalonē: susceptus est cum gloria:inde q; rediit hierusalem. Quod audiens alexander rex addidit adhuc glorificate ionathā: mit tens ei fabulam auream:que solet dari cognatis regis utebatur q; ionathas insignibus regis. ¶Cum autem alexander perambulasset in superiores partes syrie:so cer eius ptolomeus rex egypti cum uirtute magna in gressus est syriam. Cui utpote regis socero ciues oc/currerunt:& ciuitates ei aperuerunt. Qui obtentis ur bibus in dolo tulit filiam suam : quam alexandro in coniugem dederat:& tradidit eam demetrio quon/dam filio demetrii regis:& imposuit ei diadema sy/rie & egypti. Quod alexander agnoscens uenit cōtra eum:sed a ptolemeo uictus fugit in arabiam cum an tiocho filio suo ad parentes maternos. Rex autē ara/bum timens ptolemeum:occidit alexandrum filiū q; eius reseruauit. Et sic regnauit demetrius in syria per ptolemeum. ¶Eodem tempore cum ionathas expu gnaret arcem hierusalē:demetrius nouus rex syrie ue nit ptolemaidā:& scripsit ionathe:ut sibi occurreret arce dimissa. Qui ueniens ad regem honoratus est ab eo:& in sacerdotium cōfirmatus. Interea cum misis/set ionathas machabeus tria milia electo⁊ uirorum: & liberassent regem:quem antiocheni uolebant occi dere. Rex quoq; postmodum pacem cum antioche/nis fecisset:ad eo⁊ suasionem uexauit ionatham ual/de recedens ab eo. Sed postq̄ tryphon de arabia reuer sus adducto secum antiocho alexandri filio uenisset antiochiam:eam q; ui armorum obtinuisset:& deme trium expulisset:imposito q; sibi antiochus diadema te regnare cepisset: scripsit antiochus ionathe gratas epistolas:fecit q; secum amicitias:& in sacerdotē illū confirmauit. Simonem autē fratrem eius principem iudeorum cōstituit. ¶Postmodum uero cogitauit tryphon occidere antiochum:quem regem syrie sub limauerat:& regnum inuadere:sed timuit ionatham ducem iudeorum strenuissimum antiochi defenso/rem. Eligens q; primum ionatham occidere: scripsit ei:ut sibi in bethbessam occurreret. Qui dum uenis/set ad eum cum quadraginta milibus uiro⁊: suasit si bi tryphon:ut paucis assumptis secū iret ad ptolemai dam:quam sibi traderet possidendam. Et credidit ei ionathas. Cepit q; illum tryphon:& qui cum eo erāt occidit. Ionathā uero in custodia detinuit. Deinde ue niens hierusalem scripsit simoni : quia pro argento: quē ionathas debebat eum detinuerat. Quod si mit/teret centum talenta argenti & duos filios eius obsi/des:ipsum remitteret. Simon aūt licet dolum cogno/sceret:ne tamē populus murmuraret:q; fratrem nol/let redimere:misit pueros cū argento. Et mentitus ē tryphon:occidit q; ionathā & filios eius. Reuersus q; antiochiā occidit antiochū dominū suū : & regnum usurpauit. Simon aūt accipiens ossa ionathe fratris sui & filio⁊ sepeliuit ea in tumulo paterno in modin Factus q; est dux iudeo⁊ loco fratris. Hec unde supra.

¶De sancto Simone machabeo. Cap. IIII.

Simon machabeus dux & pōtifex iudeo⁊ filius supra nominati mathathie ionathe fratri suo in ducatu iudeorum successit. Qui accepto principatu faciens pacem cū demetrio rege. Quem tryphon a regno syrie expule/rat:ut supra proxime dictum est:misit ei munera: ut faceret remissionem regioni iudeo⁊. Demetrius aūt oblata gratanter accipiens:absoluit iudeos ab omni tributo. Extunc cepit populus israel scribere in tabu/lis & gestis publicis annotationes temporis. Tunc de/scendit simon in gazam:& capta ciuitate eiecit idola/tras ex ea ac mundauit eam. Dehinc obsedit illos:qui erant in arce in hierusalem. Quibus inde eiectis & ar ce mundata:intrauit in ea simon cum musicis instru mentis hymnis & ramis palmarum:statuens: ut om nibus annis ageretur hic dies cum letitia : uidens au/tem Simon ioannem filium suum:q; uir erat prelii: posuit eum sub se ducem:& dedit ei gazam ad habi/tandum. ¶Eodem tempore congregauit rex De/metrius exercitum:ut tryphonem qui eum ab antio chia fugauerat expugnaret. Sed tryphon auxilio re/gis persidis Demetrium uicit : quem princeps regis persidis uiuum cepit:& apud hyrcaniam in custo/dia posuit. Antiochus autem frater demetrii hoc au/diens:qui in asia educatus fuerat uenit in syriam. Ex/ceptus ab omnibus cum fauore : persecutus est try/phonem:qui regnum occupauerat : eo q; fugato re/gnauit in syria. Simon autem dux iudeorum dilata/tis finibus suis:& facto portu in ioppe : cum haberet tunc pacē:misit ad lacedemonios ad innouandā fra/ternitatem. Romanis quoq; misit clypeū aureum :& recepit ab eis amicabilia scripta de amicitia & unione confirmata. Cum ergo antiochus rex syrie trypho/nem apud doram obsedisset : misit ei simon macha/beus duo milia uirorum in auxilium : & argentum & aurum multum. Qui noluit ea recipere : sed fre/git pactum:quod fecerat cum simone:anteq̄ rex esset constitutus :misit q; ad eum anthenobium militem: mandans ut reddat sibi arcem : que erat in hierusa/lem :ioppem : & gazam : atq; tributa locorum : qui/bus dominatus fuerat:alioquin ueniret contra eum. Cūque uenisset athenobius hierusalem : & uidisset gloriam & apparatum simonis : & affluentiā auri & argenti:miratus est. Cui simon constanter contradi/xit:& eum uacuum ad regē remisit. Qui rediens regi retulit uerba simonis & gloriam eius. Cum autem iam tryphon de doram fugisset. Auditis rex sermoni/

bus simonis: tryphonem insecutus est: relinquens cendebeum ducem exercitus:ut expugnaret iudeam. Qui cédebeus cedronem edificauit:ponens in ea milites:ut uastarent fines iudee. Simon autem dux & põtifex iudeoꝝ cum iam senuisset:uocatis duobus filiis suis maioribus iuda & ioanne:posuit eos loco sui: ut pugnarent pro populo dei: deditqꝫ illis.xx. milia pugnatoꝝ:qui profecti sunt aduersus cendebeum. Cúqꝫ uenissent ad quendá fluuium:timebant transire:sed ioannes prior transiuit:& secuti sunt eum oés. Conuersusqꝫ est cendebeus in fugá & castra eius. Cecideruntqꝫ ex eis duo milia uiroꝝ. Et reuersi sunt filii simonis uictores. ¶ Post hec aút ptolemeus filius abobi:q erat dux cõstitutus in hiericho:cú esset gener simonis ducis iudeorú:inuitato eo ad prádiú hiericho: occidit eú cú duobus filiis iuda & ionatha in dolo:ut principatum obtineret. Misit quoqꝫ nuncios occupare hierusalé:& alios in gazam: ut interficerét ioanné. Sed ꝑcurrés qdá in gaxá:nunciauit ioanni: que facta fuerant. Qui festinauit occupare hierusalé: occiditqꝫ eos:qui uenerát eú pimero. Et factus é dux põtifex iudeoꝝ post patré:q etiá corpa patris & fratrum precio redempta ab his:qui erát in hircho:sepeliuit in tumulo paterno in ciuitate modin:ubi & iudas & ionathas depositi fuerant. Hec unde supra.

¶ De sancto ioanne machabeo. Cap. V.

IOannes machabeus cognomine hyrcáus dux & pontifex iudeorú filius supradicti simonis post mortem patris in ducatu iudeorum successit. Quem iosephus in tribus cõmendat:scilicet in religione sacerdotii: in strenuitate ducatus: & quia uir propheta erat. Qui accepto ducatu insecutus est ptolemeú: qui patrem eius dolo interfecerat:& matrem suam cum duobus paruulis tenebat in uiculis:& cõfugerat ad oppidú ultra hierichonta. quod uocabaꝛ agon: Obsesso quidem oppido:cum ioannes ipsum acriter impugnaret. Ptolemeus matrem & fratres ioannis super muros usqꝫ ad sanguinis effusionem cedebat. Propter quod fractus pietate ioannes ab inpugnatione se temperabat: matre tamen clamante ne pro se scelus ptolemei sineret i[illegible]ltum. Mortem enim suá sic iudicaret immortalitate meliorem. Ob hoc diutius tracta obsidione: cum septimus annus iudeis feriatus ueniret: ioannes ab obsidione recessit. Ptolemeus uero matre ipsius & fratribus occisis:confugit ad zenoné philadelphie tyrannum:qui torilla cognominabatur. ¶ Deinde ioánes aduersus bircanos bellú gerens:& eos deuincens: hircani nomen accepit:& a romanis ius amicitie postulans decreto senatus inter amicos relatus est. Postmodnm autem samariam:que nunc sebaste uocatur obsidione captam:solo coequauit:quam suo tempore herodes instaurans: sebastem in honore augusti uocari uoluit. Hic primus instituit xenodochiá pauperum in hierusalem. Et mortuus est annis.xxxiii. rebus optime administratis:relictis quinqꝫ filiis:scilicet aristobolo primogenito & antigono cum tribus aliis. Cumqꝫ nullus eorum ad regendum populum sufficeret:uxorem suam disertissimam iudee prefecit & filiis. Sepulcrusqꝫ est in modin. Hec ex historia scholastica: & ex ebronicis iosephi: hieronymi atqꝫ guilelmi.

¶ De sancto simone sacerdote. Cap. VI.

SImon sacerdos filius onie téporibus machabeorú in iudea claruit: de cuius sanctitatis & strenuitatis cumulo:multa laudabilia ecclesiastici.v.capitulo leguntur: Qui templú domini in hierusalé non solú reparauit: sed cultu mirabili ampliauit. Doctrina etiá diuine legis in populo floruit:sub iusus filius sidrac sapiétie librú cõponés:q ecclesiasticus dicit:uocauit eú panareton:simonis etiá ipsius i eo:ut dictú é:laudabilé faciés métioné. Qui tpe antiochi magni regis egypti:iudeorum postmodú persecutoris in pace senio uitá finiuit hec ex libro ecclesiastici:& ex chronica guilelmi.

¶ De sancto Onia sacerdote. Cap. VII.

ONias sacerdos iustissimus filius supradicti simonis:cuius laus ex secúdo macheorú libro colligitur:& iter sanctos testaméti ueteris a iosepho cõnumeraꝛ:ꝑsatis príbus cõtéporaneus extitit:cuius ope ac pietate:cú sancta ciuitas in omni pace habitaret:& templú domini a regibus gentiú oblationibus multis ueneraret: offenso onia põtifice cõtra simonem tépli prepositum. Simon ad apolloniú ducem celes:syrie:& fenicis cõfugit:& multis sibi ꝓmissis muneribus:sacerdotiú sibi uédicare cepit. Quo audito seleucus philopator rex syrie misit heliodorum milité suú in hierusalem ad spoliandú omne erarium templi:nõ uasa sed donaria in usus tépli. Quo templú ingresso:apparuit terribilis sessor equi:& conculcabat eum:duoqꝫ iuuenes splédidi:quos iosephus angelos fuisse asserit:eidem apparuerunt:qui dextra leuaqꝫ sessorem equi circunstantes:heliodorum ad mortem flagellauerunt. Timens aút onias idignationem seleuci:obtulit pro heliodoro sacrificiú:& orauit ad dominú. Statimqꝫ ille ab angelis dimissus est:dicentibus ei: qꝛ orationibus onie eidem deus uitam donasset:qui continuo surrexit illesus:& ad regem rediens cúcta gesta narrauit. ¶ Tépore auté antiochi regis: cú onias uidisset mala: que fiebant in hierusalem populo iudeorum ad gentilitaté peruerso:& qa duo fratres eius.s.iason & menelaus de põtificatu cõtédétes:ut placerét antiocho:ad ritus genitú declinassent. Iuit ad antiochú regem in antiochiá tentare cupiens si posset eius animú imutare: qd cú nequisset:sedebat apud antiochiam in asylo. Cum auté quinquenalis agno apud tyrú celebraretꝛ: & rex syrie antiochus ibi esset: Iason: qui pontificatum in hierusalem ab eo emerat:misit regi.ccc.argenti dragmas:i sacrificiis herculis. ¶ Post hec ueniés antiochus hierusalem:cum susceptus esset a iasone honorifice:

tantum fecit menelaus frater iasonis [illegible]
cerdotium a rege haberet:& iason in [illegible]
esset. Deinde menelaus faciés conuoca[illegible]
lo:in quo erat apud antiochiam in hie[illegible]
andronico:cui antiochus iudeá commi[illegible]:
quibusdam uasis templi:que furatus fue[illegible]ni
am per eundem andronicū occidi. Cuius [illegible]que/
rela ad regé hierosolymá redeunté delata [illegible]et:recor/
datus uiri sanctitaté fleuit oniam :& andronicū pur/
pura exutum:& per totá ciuitaté circūductū : in eodé
loco:quo oniā peremerat:occidi iussit. Hec ex secūdo
libro machabeorū:& ex aliis quibus supra libellis.

¶ De scō Elezaro martyre. Cap. VIII.

ELeazarus martyr unus ex primoribus
scribarum hierusalem machabeis conté/
poraneus sub antiocho rege iniquo : ne
legé domini sanctā uiolaret: martyrium
passus est. Et in secundo machabeorꝝ de martyrii to
lerantia cōmendatur. Cū enim esset etate ꝓuectus cō
pellebat suillas carnes sacrificii manducare. Quidam
uero amici eius ueteres:carnes licitas secreto afferétes
rogabant:ut simularet se ad regis imperium mandu
care carnes porcinas. Quod renués aiebat:se uelle exé
plum forte adolescentibus mortis relinquere:ne illi/
cita simulando:alios suo exemplo ad nefaria ꝓuoca/
ret. Sicq; etiam odiū se diligétium incurrit. Et plagis
multis peréptus memoriam mortis sue : & exemplū
fortitudinis dereliquit. Hec unde supra.

¶ De sancto Remigio epo. Cap. IX.

REmigius eps rhemeñ. tempore clodouei
regis francorum in galliis claruit. Qui ex
eadem urbe & nobilibus parentibus ex
ortus : a quodam eremita nasci taliter est
preuisus. Cum enim uandalorum persecutio fere to/
tam franciam deuastasset:& quidam reclusus uir san
ctus & cecus:pro pace ecclesie gallicane dominū exo/
raret:angelus dei eidé in uisu astitit:& remigiū ex ze/
lina muliere nasciturum nunciauit:qui genté suam a
malorꝝ incursibus liberaret. Qui cū euigilans uisa ze
line narrasset:& illa utpote iá anus hoc credere nollet
ait ille uir dei:ꝙ postq̄ puerꝝ ablactaret:oculos ipsius
ceci lacte suo perungeret:& continuo uisum recupe/
raret. ¶ Cum auté hec omnia per ordiné cōtigissent.
Remigius mundū fugit:& monasteriū introiuit. Cre
scéte autem eius fama cum esset annorū. xxii. ab om/
ni populo in rhemensem archiepm est electus. Tante
autem mansuetudinis fuit:ꝙ etiam ad mensam eius
passeres ueniebant: & de manu eius ciborū reliquias
comedebāt. ¶ Quodam tépore hospitatus in domo
cuiusdam matrone:cū illa modicū uini haberet. Re/
migius cellariū introiuit:& super dolium crucem fe/
cit. Moxq; uinum crescens desuper egreditur : ita ꝙ p
cellariū fundebat. ¶ Hic āt primus géte francorꝝ sua
doctrina ad fidem xpi conuertit. Cum autem clodo/
ueus rex francorꝝ gentilis esset:nec ab uxore christia/
na conuerti posset:uidens ꝙ infinitus exercitus alle/
manorū super se ueniret : domino deo qué uxor sua
colebat uotū uouit:ꝙ si de hostibus sibi uictoriá cōce
deret : mox xpi fidem susciperet. Quod cū fuisset ad
libitum assecutus : remigium episcopum adiit : & se
baptizari petiit : Cūq; ad fonté uenissent : & chrisma
sacrum non haberent :ecce columba ampullam cum
chrisma te in rostro detulit : de quo regem pontifex
liniuit. Hec autem ampulla in remensi ecclesia usq;
hodie conseruatur:& inde continue reges francie in/
ungūtur. Rex autem christianus effectus uolens rhe/
mensem ecclesiam dotare : beato remigio dixit : ut
quantum circuiret donec ipse meridie dormiret:tan
tum ei concederet. Quod & factum est:sed dū quod/
dam molendinum haberet intra fines circuitus:mo/
lendinarius ipsum dum circuiret cum indignatione
reppulit. Cūq; remigius ei diceret:ꝙ una secum habe
re molendinum commune paratus esset. Ille iterum
eum reiecit. Statimq; rota molendini in contrarium
uerti cepit. Sed cum molendinarius sanctum uirum
reuocaret:ut molendinum communiter secum habe
ret:illeq; ei respōdissem:ꝙ neutrius esse oporteret:sta
tim se terra aperuit:& molendinū protinus degluti/
uit. ¶ Preuidens remigius famem futurum cum in
quadam ualle bladi cumulos congregasset : rustici
inebriati senis prouidentiam deridentes:ignem in se/
getem supposuerunt. Quod ille audiens illuc uenit:
& pro frigore etatis & uespertini temporis:se calefaci
ens:tranquillo corde dixit. Semper focus bonus est.
Illi uero qui ignem accenderant omnes mares in ge/
nitalibus diruti sunt:omnesq; femine gutturose fue/
runt. Et tales oés semper in uilla ipsa deinceps extite/
runt:quousq; per carolum disperse sunt. ¶ Hic eti[illegible]
beatus episcopus inter alia per eum ostensa miracula:
puellam quandam a morte corporis suscitauit. Q[illegible]
& in pace quieuit cal. octobris. ¶ Cum autem corpus
eius ad ecclesiam sanctorum timothei & apollinaris
in pheretro deferreretur secus ecclesiam sancti chri/
stophori:cepit adeo ponderare:ꝙ nullatenus moueri
poterat:unde coacti illi dominum rogauerunt:ut eis
ostenderet si forte corpus illud in ipsa ecclesia ubi nul
le sanctorum erant reliquie sepeliri uellet. Statimq;
corpus leuissime [illegible] ecclesiam tulerunt : ubi cum
multa miracula fierent ecclesiam ampliarunt:& facta
crypta retro altare:dum corpus ibi ponere nellét:mo
uere iterum nullatenus potuerunt. Cū auté in oratio
nibus pernoctarent:& media nocte oés pariter obdor/
missent:in crastinū inuenerūt corpus sancti in ipsam
cryptá ab angelis deportatū. Floruit circa ann[illegible] do/
mini. cccccxc. ¶ Hic doctor illustris ecclesie dei in ex/
ponendis scripturis diuinis mirabilis & studiosus fu
it. plurin[illegible] opuscula condidit. Commentarios su/
per psalmus compilauit. Super. iiii. quoq; euangelia
utiles expositiones edidit.

¶ De scō Bauone confessore. Cap. X.

BAuon qui & alonius per sanctum aman/
dum epm eluonésem:qui in gallia predi/
cabat:ex predone conuersus:& gādani re/
clusus est:ut ait sigibertus. Hic in iuuētu/
te seculi uoluptatem prauis actibus exercens: habuit
uxorem filiam comitis odilonis:de qua genuit alga/
drudem uirginem christi. Uxore autem defuncta ali/
am superducere uoluit:sed interim a sancto amando
ad penitentiam conuersus relictis omnibus factus est
clericus in cenobio gandanensi Et dum fabricaretur
cella:in q̄ includi debebat:ut ipse poposcerat : & qui/
dā adop us cementū in curru deferret : canesq; multi
eum circundantes sibi insultarent:ille impatiens ba/
uonem blasphemauit. Quem diabolus illico subuer/

so curru:uehiculum cum [illegible] super eum pro
iecit:& dopressum extixit. Q[illegible] domini oratio/
ne & lachrymis suscitauit. Q[illegible] cum uidisset
quendá:quem ipse secularis [illegible] diderat:geni
bus illius prouolutus:ueniá peti[illegible] eodé uix obti
nuit:ut uinctis ferro manibus ac p[illegible]s carceri tra/
deref:ut sic penitentiá ageret de c[illegible]o & aliis scele/
ribus pperratis:ubi usq in proxi[illegible] exitus sui diem
pstitit:mira penitentia carne[illegible]terens & peccata sua
continue deflés. Hordeaceo p[illegible]ne cinere mixto: & po/
tu modice aque contentus:uilissimum cilicium sup
stratum suú expansum habebat cineribus desup asp/
sis:lapideq capiti supposito dormitabat. Et dú ad lau
des deo soluédas surgeret:lapidé ipsum uix a duobus
deferendú humeris baiulabat. Ibi quoq obedientiá
regule nunq dimisit:& multa diaboli tétamina deui/
cit. Qui ut eú inde deiiceret in diuersis illi ferarum & ser
pentiú formis apparebat sed mox ipm sopori deditú:
angelus eú in colúbe spe cófortabat. Cum aút morti
appropinquaret ministrú suum misit:ut deuotú sibi
presbyterum longe positú ad se uocaret. quia uiaticú si/
bi deferret:qué ignoranté uiam angelus domini usq
ad presbyterum deduxit:illeq ad banoné cócitus ueni/
ens:diuina ei sacraméta ministrauit:statimq uit do/
mini in pace quieuit calen. octobris. cuius obitus conti/
nuo geltrudi uirgini lógius absenti diuinitus reuela/
tur:eiq ut sancti corpori uestimenta ad sepeliendum
mitteret:mandaf:quod & illa festinanter adimplere
curauit:in quibus uir sanctus inuolutus sepultus fuit.

¶ De sancto Piatore martyre. Cap. XI.

Piator martyr apud tornacése oppidú pas/
sus est:qui cú beato dionysio epo suisq so
ciis ab urbe roma egressus:galliam pdica/
tionis causa expetiit:& ab eodé presbyter
ordinatus fuit. Atq postmodú pro cófessióe nominis
xpi cósumato martyrio ad dominú migrauit calend.
octobris ut ait ado.

¶ De translatione sancti Germani. Cap. XII.

Translatio corporis sancti germani antisio
dorensis episcopi apud eandem ciuitatem
colitur calédis octobris:quo uidelicet die
corpus eius de rauenna traslatum : ubi in
pace dormierat:antisiodorum delatum est:quod regina
placida ad galliam ut eidem in extremis agenti pro/
miserat destinauit:ut supra dictum est in eis legenda
pridie calé. augusti. ¶ Cum autem beatus germanus
per ciuitatem uercellensem transiens:eusebio epo p/
misisset:q in reditu eius rauennam pergentis ecclesi/
am:quam ille fundauerat dedicaret. audiens eusebius
q germanus defunctus esset:ecclesiam consecraturus
cereos accendi fecit. Sed quarto plus accendebantur:
eo amplius extinguebantur. Quod uidens eusebius
intellexit ecclesiam alio tempore dedicandam. Cum
ergo corpus sancti germani quod ad gallias transfer/
rebatur:uercellas delatum esset:mox ut in ecclesiam
ipsam inducitur:cerei omnes diuinitus inflammanf.
Túc eusebius pmissionis memor intellexit:ut qd ger
manus uiués se facturum pmiserat:mortuus adimplebat.
Sicq tali dedicatióe cótentus ecclesiam dimisit. Et cor
pus ad ecclesiá suá delatú ibidé honorifice códitú est.

¶ De sanctis Leodegario episcopo & Gerino marty/
ribus. Cap. XIII.

Leodegarius episcopus & gerinus marty/
res apud eduensem ciuitatem passi sunt té
pore childerici regis francorum. Qui leode/
garius dum esset episcopus eduensis clo/
thario rege decedente:uoluntate dei & principum có
silio childericum fratrem clotharii adolescentem ido
neum prefecit in regem. Hebronius uero maior do/
mus regie theodoricum childerici germanum perfi/
cere nitebatur:nó propter regni commodú: sed quia
omnibus odiosus iram regis & principú uerebaf. Ti/
mens igitur regem hebronius : licentia obtentá mo/
nasterium introiuit. Rex uero theodoricum:ne cótra
regnum moliretur in custodia detinebat: & pruden/
tia episcopi omnes populi pace gaudebát. ¶ Sed post
aliquod tempus:rex malignorum consilio in tátum
in leodegarii odium incitatur:q opportunitaté mor
tis eius inquirebat. Episcopus uero blande ferens : &
inimicos ut amicos amplectens:egit cum rege : ut in
urbe:cui preerat:die pasche celebraret:& cum eodem
in mensa communicaret. At uero cum audisset:q rex
eius mortem perficere decreuisset: sic persecutorem
perfugit:q in luxouiensi monasterio domino seruiés
etiam hebronio:qui in ipso cenobio:in monastico ha
bitu latitabat:deuote seruiuit. ¶ Post modicum rex
moritur & theodoricus in regem sublimatur. Leode
garius uero populi sui lachrymis & precibus motus:
& abbatis imperio compulsus:ad sedem suam rediit.
Hebronius quoq stati apostatauit:& regis seneschal/
cus est ordinatus. Qui deterior effectus leodegarium
occidere nitebatur. Missis igitur militibus cum cepit.
Qui in habitu pontificali detentus:ab eisdé exocula/
tus est:sicq dimissus. Post biennium uero sanctus leo
degarius cum fratre suo gerino quem hebronius rele
gauerat:in palatium regis adductus: dum ad irrisio/
nes hebroni sapienter & pacifice responderet:nequis/
simus ille iussit gerinum lapidibus obrui:episcopum
uero tota die nudis pedibus per quédam fluuium su/
per acutissimos lapides decurrentem deduci. Et audi
ens q in his tormentis deum laudaret : linguam eius
precidi fecit:& postmodum cuidam custodi tradidit.
Ille autem usum loquendi non amittens predicatio/
ni populorum instabat:predicens quomodo & qua/
liter hebronius moriturus erat. Lux etiam imensa in
modum corone eum circundedit. Quod hebronius
audiens:missis quattuor spiculatoribus cum decolla
ri mandauit. Quorum tres uerba eius pacifica audié/
tes:adeo sunt compuncti:q ad pedes eius prociden/

tes ueniam postulabant.Quartus uero cum eum de/
collasset a demonio arripitur:& in ignem proiectus
exuritur.ℭ Expleto biennio audiuit hebronius cor/
pus sancti miraculis illustrari:& inuidens misit mili/
tem ad uidendum si sic ueritas se haberet. Qui ueni/
ens & sanctum corpus deridens:ac tumbam calce p/
cutiens statim a demonio inuasus expirauit. Deinde
hebronius secundum q sanctus predixerat:gladio ne
quiter occisus est.Passio hoꝝ martyꝝ agitur.vi.noñ.
octob.Qui passi sunt circa annũ domini.cccccclxxx.

ℭ De sanctis Eleutherio & aliis inumerabilibus mar
tyribus. Cap. XIIII.

E Leutherius martyr & alii innumerabiles
martyres apud nicomediam sub diocletia
no imperatore:huius ocasione passi sunt.
Cõtigit enim aliquã partẽ palatii ĩcendio
cõflagrare. Hoc iperator a xpianis factũ falsa suspitõe
p̃sumẽs iubet oẽs collectos coaceruari:& alios gladiis
obtruncari:alios ignibus cõsumi.Quoꝝ prior & no/
bilior eleutherius ceteros hortabatur.Ita ut eorũ ali/
qui se sponte ignibus traderent:alii uero se ultro gla/
diis offerent.Et cum etiam ipsos ministros nimia cru
delitas horresceret:partem illorum nauiculis imposi
tos in medio pelagi adductos in profundum demer/
gebant.Alii uero crudeliores quorundam martyrũ
effodientes cadauera in mare proiciebãt : ne forte dii
christianorum efficerentur.Beatus uero eleutherius
immanissimis tormentis cruciatus: uictoriam suam
per ignem uelut aurum exanimatus compleuit. Cu/
ius reliquias furtim christiani quidam in ciuitate ni/
comedie condiderũt.Qui passi sunt.vi.noñ.octobris.

ℭ De sanctis duobus euandis presbyteris & martyri/
bus. Cap. XV.

E Vandus & alter euandus ambo presbyte/
ri & martyres apud antiquos saxones pas/
si sunt.Qui cum uileboldo epo uenientes
germaniam transierunt ad saxoniã anno
iustini imperatoris.vii.quoꝝ unus dicebatur euandus
albus:& alius euandus niger.Et cũ ibidem xpm pre/
dicarent:a paganis tenti & occisi sunt.Ad quorũ cor/
pora nocte diutius lux apparẽs:& ubi eẽnt:& cuius es/
sent:meriti declamauit:qui iussi pipini regis in agrip
pinensi colonia sepulti sunt. Passi sunt autem.v.noñ
octobris.Hec ado & sigibertus.

ℭ De scõ Dionysio epo & martyre. Cap. XVI.

D Ionysius eps & martyr apud athenas pas/
sus est.Qui post clarissimam cõfessionem
fidei:post grauissima tormentoꝝ genera
glorioso martyrio coronatus est:ut testatur
aristides atheniensis uir fide sapientiaq; mirabilis: eo
uidelicet tẽpore quo de xpiana fide libꝝ cõposuit:qui
passus est.v.noñ octob.ut ait ado in suo martylogio.

ℭ De scis Crispo & Caio discipulus. Cap. XVII.

C Rispus & Caius discipuli apud corinthũ
claruerũt:quos ad corinthios epistola pri
ma ad principium apostolus se scribit ba/
ptizasse.Huius etiam caii meminit idem
apostolus ad rom.xiiii.& eidem ioannes tertiam epi/
stolam scribit ut dicit glo.to.xiiii.Crispus autem ille
est:de quo act.xviii.cap.mentio fit:qui ambo apud co
rinthum quieuerunt.iiii.noñ octobris:& eorum cor
pora ibidem tumulata seruantur.Hec ado.

ℭ De sancto Francisco confessore ordinis minorum.
Cap. XVIII

F Ranciscus ordinis minoꝝ dux & funda/
tor primus in ciuitate assisii ortus:filius pe
tri bernardonis negociator effectus usque
ad.xx.etatis sue annum tempus suum ua/
ne uiuendo consumpsit : quem dominus infirmita/
tis flagello corripuit:ac in uiꝝ alium subito trasmu/
tauit:ita q iam spiritu prophetico pollere cepit.Et ro
mam tendens causa deuotionis uestimenta sua pau/
peribus tribuit:& iam paupertatis amator: pauperis
uestimenta induit:& ante ecclesiam sancti petri inter
pauperes sedit:& cum eis uelut unus ex ipsis mandu
cauit.Et simile sepius fecisset:nisi eum notoꝝ uerecũ
dia impedisset.ℭ Quendam leprosum obuiã habens
in oscula eius ruit:& ille post hec statim disparuit: q̃/
propter ad leprosos pperat:& eorum manus deoscu
lans pedesq; lauans:eisdem pecuniam donat.ℭ Eccle
siam sancti damiani orationis causa ĩgreditur:& ima
go crucifixi eum miraculose alloquitur: mandans ut
ad domum suam reparandam accederet:que: ut ip/
se cernebat:tota destruebatur.Ab ea ergo hora cruci/
fixi cõpassio mirabiliter cordi eius infigitur.Instititq;
solicite ecclesie reparande:& uenditis omnibus cũ pe
cuniam cuidam presbytero daret:& ille eam timore
parentum accipere formidaret:coram ipso illam pie/
cit:qua propter a patre ligatus & cesus:eidem pecuni
am restituit:ac uestem pariter resignauit:& sic nudus
coram epo ciuitatis oĩbus paternis bonis renuncians
ad dominũ conualuit:& se cilicio induit.ℭ Quadam
die cum audiret ea:que dominus ad discipulos suos
ad predicandũ missos locutus est:statim ad uniuersa
ad litterã seruanda consurgit. Soluit calciamentũ de
pedibus:tunica una sed uili iduitur:& pro corrigia mu
tauit funiculum.ℭ Tẽpore niuis per siluã ambulans:
a latronibus capitur:& interrogatus qs sit:se dei preco/
nẽ asserens:in niuẽ cesus piicitur.Multi deĩde clerici &
laici spreta seculi põpa:eius uestigiis adheserũt : quos
pater sanctus docuit euangelicã pfectionẽ adimplere:
& p uiã sancte pauptatis incedere.Sicq; minoꝝ ordi/
nẽ icohauit:quos minores ex humilitate uocauit. Re
gulã quoq; suã ipse dictauit:quã papa ĩnocẽtius terti/
us cõfirmauit: & extũc uerbũ dei ubiq; discurrẽs pdi
care cepit.ℭ Fatigatus ex itiere:cũ asinũ eqtaret:& so
cius eius frater leonardus de assisio pedes iret: turba/
tus in corde suo dicebat:q parẽtes utriusq; ipsoꝝ nõ
de pari ludebant.Cuius cogitationẽ uir dei p spiritũ

cognoscens:cōtinuo de asino descendit:& sociū ascē/
dere uoluit:dicens ꝙ nobilior se fuerat:& iō ipso equi
tante:illum pedes ire nō decebat.Stupefactusq; frater
ueniam postulauit.℄ Mulier quedā ipsi solicite rettu
lit:ꝙ sanctū eius ꝓpositum:quod inceperat : uir eius
ꝑturbabat:cui ꝑ uxorem uir dei precipiendo manda
uit:ut ex parte dei omnipotentis ei diceret:ꝙ nūc tem
pus salutis:post modū equitatis futuꝝ esset.Qua de/
nunciatione uir dei subito immutať: & cōtinentiam
una cum coniuge polliceť.℄ Cuidā rustico sitienti in
solitudine fontē aque suis orōnibus īpetrauit.℄ Cui/
dam fratri sibi familiari prophetico spiritu rettulit:
de se quasi de alio loquens : uiꝝ esse sup terrā: ꝓpter
quē quoaduiueret dominus famē futurā deseuire nō
permitteret.Qui post trāsitū eius eidē fratri apparu/
it:& famē:que super terram uenerat:eo de medio su/
blato permissam a deo nūciauit.Sicq; tam per reuela/
tionē q̄ per euentum:ꝙ de se dixisset:frater ille cogno
uit.℄ Paupertatē adeo diligebat:ꝙ dominā suā semꝑ
eam uocabat:& si pauperiorē se uidebat:protinus in/
uidebat:& ab eo se uinci timebat.Cum pauperi trāse
unti cōpatereť:socius ait:ꝙ si ille pauper erat effectu:
forsitans diues esset uoluntate.Sanctus uero cōtinuo
fratri iussit:ut tunicā exutā paupi tribueret : & ab eo
ueniam postularet:cui ille ꝓtinus obediuit.℄ Quadā
uice tres domine uultu & habitu per omnia similes
obuias habuit:que eū salutātes dixerunt:Beneueniat
domina paupertas.Et statim disparuerūt.℄ Cū in ur
be aretii bellū intestinū cōmotū esset.Frāciscus uidit
de burgo demones sup ciuitatē īsultantes.Qui fratrē
siluestrum uocans eidē mandauit:ut ad portā ciuita/
tis iret:& demonibus in dei uirtute ac ex sui parte mā
daret:ut cōtinuo abirent.Quod dum ille fecisset:cō/
festim demones recesserūt:& ciues ad concordiā re/
dierunt. Qui frater dū esset in seculo p̄sbyter : uidit
aliquādo crucē aureā ex ore franci ꝓdeuntē : & ad ce/
los usq; ꝑtingentē:ac utrāq; partē mundi cingentem.
Qui mox cōpūctus seculū dereliquit:& ordinē itroi/
uit.℄ Existenti aliquādo in oratione diabolus ei gra/
uē carnis tentationem immisit.Illeq; ueste deposita se
cordula durius uerberauit.Et cum nec sic tentatio di
scederet:foras exiit:& in niuē se nudū demersit & sic
tentatio discessit.℄ Dū aliquando maneret in domo
domini leonis cardinalis sancte crucis:nocte quadā a
demonibus grauiter cesus est.Quod sanctus mane so
cio nunciauit:eidēq; dixit:ꝙ deus hoc fieri uoluerat:
qa in curiis magnatū manebat.Statimq; inde recessit.
℄ Vidit aliquādo demōes supra tectū domus discur/
rētes.Qui exiēs:eisdē ex parte dei mādauit:ut quicqd
eis p̄missum esset:in corpore suo facerent:seq; de eius
carne sibi aduersaria uindicarēt:confusi aūt demones
euanuerūt.℄ In uisione dei beatus franciscus supra se
crucifixū seraphin aspexit:q crucifixionis sue signa sic
ei euidenter īpressit:ut crucifixus uidereť & ipse.Cō/
signanturq; manus pedes & latus crucis charactere:
sed diligenti studio ab omnium oculis stigmata ab/
scondebat.Quidam tamen hec in uita uiderūt:sed in
monte plurimi cōspexerunt.℄ Colūbina simplicita/
te plēus omnes creaturas ad creatoris hortabať amo
rem.predicat auibus:auditur ab eis:tangunť ab ipso:
nec nisi licentiate recedunt.Apud portiūculam cica/
dam in ficu canentē uocauit:que statim in manu eius

ascendit.Et ad eius iussionē & in ipsius manu cātauit
& licētiata recessit.Fraternoq; noīe aīalia cuncta uoca
bat:uermiculos etiam ne lederenť de uia colligebat.
℄ Vir quidā secularis franciscū duobus ensibus fulgē
tibus in modū crucis signatū:ꝑ uisionē aspexit . Quē
cū nunq̄ uidisset:postmodū cōspiciens:tali indicio re
cognouit:& cōpunctus ordinē introiuit.℄ Cū ex ni/
mio fletu oculoꝝ infirmitatē incurrisset : nec se a la/
chrymis tēperare uellet:& consilio medici ferro can/
dente cauterizandus esset:signum crucis edidit:& ab
aure usq; ad suppliciū immisso ferro:nullā adustionē
sensit.℄ Apud eremū[illegible] urbani maximo langore
detentus:cū ex debilitate uinū postulasset:nihilq; ad/
esset:allatā sibi aquam signo crucis in uinū cōuertit:
ad cuius gustū subito cōualuit.℄ Cū frater quidā cō/
tra obedientiā deliquisset:& penitentie signa haberet
uir dei tamen ad alioꝝ exemplum caputium eius in
ignē proiecit:ubi per moram stetit:& inde omnino il
lesum eductū fuit.℄ Ambulans per paludes uenetia/
rū intra multitudinē auium cantantiū:cū socio acces
sit:& nulla illaꝝ se mouit.Et cū officiū ibi dicerent &
garritus eos auium īpediret:ad eius mandatum aues
conticuerunt:& celebratis horis:ipso iteꝝ iubente cā
tū resumpserūt.℄ Alias uolucrū multitudinē reperi/
ens:eis cepit predicare:& eos ad laudē creatoris admo
nere:qui eos plumis īduit:& pēnas eis ad uolatū tri/
buit:& aeris puritatem concessit : ac semina sine eo/
rum labore ad esum p̄parauit.Aues uero uti rationes
capaces in eum intendebant:& ab ipso tacte nullate/
nus auolabāt.℄ Alias quoq; apud castrum gallinariū
predicans hirundinibus cū garritu īpedientibus silē/
tium imposuit:& donec ipse predicauit nulla ipsarū
amplius canere p̄sumpsit.℄ Hospitatus a quodā mi/
litie eundē ad penitentiam prouocauit : predicēs ei ꝙ
cito alibi manducaret.Qui domū suā disponās & pec
cata confitens:dū ad mēsam sederet subito expirauit.
℄ Transeunte illo ꝑ apuliam:bursam repperit in uia
denariis tumescentem.Quam cum socius accipe uel
let ut pauperibus daret:& franciscus prohiberet:ora/
tionē premisit:& sociū bursam accipere iussit: Indeq;
protinus serpens magnus exiuit.℄ Cum quidā frater
grauiter tentaretur:cogitabat ut si scriptum aliquod
de manu eius haberet:tentatio recederet:sed cū secre/
tum pandere non auderet: uir dei hoc per spiritū co/
gnoscens:quasdā dei laudes scripsit:& fratri chartam
tradidit:quā cū portaret omnis tētatio eum reliquit.
Dū aūt sanctus infirmus iaceret:& idem frater tuni/
cam eius habere desideraret.Franciscus eius optatum
cognoscens fratrem uocauit:& tunicā illi post mortē
possidendā concessit. ℄ Sacerdotes autem plurimū
honorabat:& in tantū eorum ordinē ponderabat: ꝙ
ad sacerdotium nunq̄ promoueri uoluit:sed in diaco
natus ordine permansit.℄ Cum uero ad diem ꝓpin/
quaret:extremū:longa infirmitate confectus se nudū
super nudam humum poni fecit:& fratres aduocans
cancellatis manibus benedixit ac in morem cene do/
minice bucellam eis panis diuisit.Et sumpto uiatico
ad extremam horam ueniens spiritū emisit.iiii. non.
octobris die dominico anno domini.M.ccxxvi.Cu/
ius animam quidam frater in modum stelle ad celū
ascendentem conspexit. ℄ Minister etiam terre labo
ris in extremis agens:cum dudum loquelam amisis/

et:ſubito cepit clamare: & patrem franciſcum ut ſe
expectaret rogare. Querentibus quid diceret reſpon/
dit ꝙ patrem franciſcum uidebat:qui ad celos perge/
bat. Et ſtatim in pace obdormiēs patrem ſecutus eſt.
Illi uero poſtmodum eadem hora inuenerūt ſanctū
a carne migrauiſſe:cuius corpus aſſiſii apud ſactā ma
riā de angelo ſepultū ē:ubi & miraculis multis claret.

¶ De ſcō Aniano epō & cōfeſſore. Cap. XIX.

ANianus alexandrinus epſ diſcipulus beati
marci euangeliſte:& eiuſdem in epatu ip/
ſius ciuitatis ſucceſſor fuit. Hic ex aphrica
nobiliſſimus & diues:dum nauigans circa
portum alexādrie naufragaſſet:omnibuſq; ſuis amiſ
ſis mēdicare erubeſceret:ab uno ſibi noto chlamyde
contectus:adheſit cuidam operario reparatori ueter
calceorum:a quo cum per triduum non comediſſet:
refectus eſt:& cum eo ad manēdum ſe compoſuit: &
artem eius in breui didicit:quo poſt tps modicum de
cedente:anianus in domo magiſtri quondam ſui re/
māſit: & filium eius paruulum ſibi commendatū di
ligentius enutriuit. ¶ Interea dum beatus marcus ale
xandrie appuliſſet ad predicandum:& calciamentum
eius dirutum eſſet:aniano tradidit reſarciendum : ut
ſupra dictū eſt in paſſione ſancti marci.viii.calē.maii.
Dum aūt anianus in uultū beati marci ītēderet : q ut
angeli refulgebat:caſu ſubula manū perforauit:& ex/
clamauit unus deus : quē marcus in terram expuens
& lutū ex ſputo conficiens:manūq; perūgēs cōtinuo
ſanauit. Suſceptuſq; in domū uiri cum cōuertit:& cū
omni familia baptizauit:& preſbyter ordinans:eidē
infirmitates ſanandas conceſſit:atq; poſt tps aliquod
pentapolim adiit. Exinde anianus quicquid ex arte lu
crabat:triſariam diuidebat : unā partē pro ſuo uictu
retinens:aliam filio quōdā magiſtri ſui concedēs:ter/
tiā pauperibus īpendens:& pdicationi cōtinue inſiſte
bat. ¶ Die quadā dū mulieres tranſeūtes aſpectu īpu/
dico reſpexiſſet:cupiens euangelium:ut ſonat ad litte
rā obſeruare:oculū ſibi ſubula pforauit: carnē quoq;
ſuā ieiuniis & uigiliis macerās:ſepius ad extinguendā
flāmā libidinis ſe in uaſe aque frigide ſubmergebat:
oēſq; egros ad ſe delatos quacūq; īfirmitate curabat.
Iudeis quoq; ipſum emulantibus uiriliter reſiſtebat.
Ad quoꝝ ſuggeſtionem odientiū anianū rex babylo
nie mandauit:ut quia in euangelio xpianoꝝ cōtinet:
ꝙ habentes fidē ſicut granū ſinapis montes trāſferre
poſſunt:quatenus xpiani montē magnū rumide ſuo
loco transferrent:alioquin aut fidem xpi tanq̄ falſam
abnegarent:aut capitalē ſententiam omnes ſubirent.
Epiſcopo igit theſithic cum oībus xpianis ex hoc ad/
modū afflicto:& deū pro fide ſua ſuppliciter exorāti:
per angelū reuelatur:neminē ad hoc ex fide ſua ido/
neum niſi monoculū anianum. Vocatus igit ab epō
omniq; populo īdicto ieiunio triduano: ipſe cōfiſus
in domino mōti mādauit:& mons continuo ſe mo/
uere cepit:& de ſuo loco recedēs:tātaq; celeritate uer/
ſus babyloniā ueniens:quanta nauis per equora uen/
to pellit:& eo uſq; diuinitus defert:donec ad pœs re/
gis mōti mandauit:ut figeret:ne in ciuitatē irrueret:
& eandē opprimeret. Sicq; ibidē fixus uſq; hodie ma/
net. ¶ Propter quod miraculū rex cum omni pupulo
cōuerſus : eccleſiā principalē in babylonia in honorē
dei genitricis edificauit:aliaſq; plurimas baſilicas con
ſtruxit. ¶ Poſt hec dū anianus beato marco reuertēti
occurreret:eūq; ille uidens monuculū:cauſam cecitas
didiciſſet:ipſum de rudi ītellectu euāgelii redarguit:
illūq; interrogauit:cur ipſe:qui alios illuminabat: ſe/
ipſum ſanare non potuerat: Qui reſpōdit: ꝙ hoc mi/
raculū ipſi uti ſuo magiſtro reſeruauerat:quē beatus
marcus confeſtim illuminauit:ipſumq; alexandrie ſi
bi ſucceſſorē epm ordiauit. ¶ Sed poſt magiſtri mar
tyrium anianus oēs ciuitates circuibat:& uerbum do
mini inſtanter predicabat:miraculiſq; clarebat. Inter
que contractum unū ad queſtū ſedentē erexit:& mu/
lierem in damaſco obſeſſam a demonio liberauit: de
quo parentes eius dolētes:eo ꝙ ex ipſo im mundo ſpi
ritu aliqua pdicente plurima lucrabant : ipm ad baiu/
lū tanq̄ magū traxerunt occidendū. Quem ille audi/
ens:famāq; eius & uitā ſanctā cōperiēs libere dimiſit.
¶ Deinde anianus leproſum quendā a medicis incu/
rabilē a lepra mūdauit:& eum cū omni familia bapti
zauit:ac deinde alexandrie deguit. Obitum aūt ſuum
ſibi diuinitus reuelatum pſciens:angelica monitione
milonē diſcipulū ſuū ī epatu ſibi ſubſtituitq;. Ipſe cla
rus uirtutibus in pace quieuit.iiii.noū. octobris. Se/
pultuſq; eſt iuxta corpus beati marci in loco buculi.
Cuiuſq; corpus proceſſu tēporis uenetias inde trāſla/
tum in monaſterio ſancti clementis recōditū ſeruat.

¶ De ſcō Petronio epō. Cap. XX.

PEtronius epſ bononie apud eandem ciui/
tatē claruit tpe theodorii ſecūdi imperato
ris. Hic natione grecus ex ſtirpe imperato/
rū conſtantii & cōſtantini deſcendit: unde
& theodoſius auguſtus ſororem eius in coniugem ac
cepit. A cunabulis chriſtianus & litteris grecis & lati/
nis eruditus philoſophie & ſacris ſcripturis operam
dedit:unde & doctor eccleſie dei īſignis extitit : cleri/
cale adeptus officiū in palatio theodoſii cunctis prefe
ctus:elemoſynas uberes pauperibus tribuebat:& cor
pus ieiuniis atterebat. ¶ Cū aūt arriana peſtis inuale/
ſceret. Theodoſius petronium romam ad papā celeſti
nū direxit:pro fidei ueritate diſcutienda. Qui dū ad
portum tyberinum applicuiſſet:a clericis romanis a
papa obuiā ſibi miſſis honorifice ſuſceptus eſt. Nocte
enim precedenti celeſtinus papa per uiſionem a beato
petro monitus fuerat:ut legatum imperatoris bono/
nie in epm preficeret:eo ꝙ eorum epſ defunctus eēt.
Summus pontifex ergo petronium gratiſſime ſuſce/
pit:& ipſum ſecum in palatio manere precepit. Tertia
uero die bononienſes ciues romā ueniunt:& epm ſuū

pape defunctum dicunt:atq; pastorem sibi dari depo
scunt. Celestinus igit visionē referens petroniū omni
bus approbātibus bonoñie epm cōsecrauit. Qui bo
noniā pductus populū domini uerbo & exēplo docu
it. Ecclesias multas ab arriāis dirutas reparauit:& ba
silicam sancti stephani de nouo cōstruxit. ¶Post hec
theodosius romam ueniens:dū quendā legatū suum
bononiā destinasset:illeq; ut supbus unū nobilē uer
berasset:& ob hoc a ppinquis iterfectus fuisset:theo
dosius irā dissimulans bononiam uenit:dūq; iuxta ci
uitatē esset:quidā nepos eius obiit:quē ille pacifice se
pelire uelle simulans a ciuibus:qui ei timētes portas
clauserant:se intromitti postulauit. Introductus aūt:
post nepotis sepulturā in ciues irruens : multos occi
dit:palatia & ecclesias plurimas diruit: & ciuitatē ex
magna parte destruxit: ppter quod a sancto ambro
sio de ecclesia expulsus est:ut supra habitū est in legē
da ambrosii.vii.idus decēbris. Petronius uero ecclesia
rum reparationi solicite intendebat. ¶Dū aūt opera
riū quendam cū columna ruentē uidisset:sic signum
crucis opposuit:q colūna integra manens cecidit: &
magister ille in nullo collisus simul ruit:& sine lesio
ne pmansit. Qui erectus rettulit:q ad crucis signū ab
epo editum iuuenē candidū sibi assistentem conspe
xerat:qui ipsum & colūnam substentans ad terrā de
posuerat. ¶Deinde petronius cū iperatore cōstanti
nopolim rediit multas ab eo gratias & priuilegia ciui
tati sue obtinuit:&.v.corpora ex innocentibus impe
trauit. Que secū deferens bononiā repedauit. Et post
uitam laudabilē in pace quieuit. Sepultus in ecclesia
sancti stephani quam ipse edificauit.iiii.non.octobris.
¶Hic sanctus uir monachoꝝ studiis istructus : uitas
patrum egypti monachoꝝ scripsisse credit : quas ue
luti uite & pfessionis sue normā & speculum ample
ctunt. Scribit gennadius legisse sub illius nomine or
dinationē epi ratione & humilitate plenā:quā ob stili
elegantiam eius fuisse non credit. Sed petronii huius
uiri eloquentissimi fuisse plurimi tradunt:quia in eo
dem tractatu se prefectū pretorii fuisse designat. Scri
psit & homelias euangeliorum plures. Hec gennadi
us de uiris illustribus.

¶De sanctis Amelio & Amico martyribus.

Cap. XXI.

AMelius & amicus martyres passi sunt tpe
caroli magni pro defensione ecclesie dimi
cātes. Hi duo pueri uno die orti sunt ame
lius ex ciuitate auerneū: Amicus ex milite
bericano tpe pipini regis francoꝝ. Qui adeo similes
oībus mēbris corporis & liniamentis fuerunt: ut nec
ab ipis parētibus & notis discerni possent. Similitudi
nem eandem habentes similitudinem etate procedē
te: in omnibus moribus & loquela. Qui cū a parenti
bus iam septēnes romam baptizandi deferrent:in ci
uitate lucana se inuicem inuenerunt: ubi inter se so
cietatē amicissimā & unionē uoluntatū adeo firma
uerunt:ut deinceps unus sine alio: nec cibū uellet su
mere:nec in lecto quiescere. Papa igit deus dedit eos
baptizauit:& uidens eos in tantū simillimos : utriq;
eoꝝ scyphū argenteum auro & gemmas ornatū: per
omnia similem dedit. Sicq; ambo ad ppria redierūt:
& etate procedente:dudum in unum habitauerunt:
uerū defuncto amici patre. Iuuenis de castro paterne
hereditatis ab emulis eiectus est. Qui dum ad comitē
amelium uenisset:eū a patria absentem repperit:& iti
nerando illum perquirere cepit. Cuius in fortunium
amelius audiens:amicum uerbi uice dudū requisiuit.
¶Dū aūt amicus apud quendam nobilē uiꝝ hospita
tus esset:filiam eius in coniugē accepit:secūq; per an
num & dimidium permāsit. Deinde relicta uxore ad
ameliū requirendū abiit. Quē post multos labores in
uenit in prato ,ppe parisius:iuxta flumen sequanā cū
familia epulantē:ille uero amicū & suos hostes eē ar
bitrans bericanos:armatus cū suis contra eū pcessit.
Et dū bellum uellent assumere. Amelius amicum lo
quentem audiuit:& ad uocē ipsum recognouit. Sicq;
mutua uisione letantes:ambo ad curiam regis caroli
accesserunt. Quos rex strenuos uidens unum eorum
thesaurarium:alteꝝ uero suum fecit dapiferꝝ. ¶Post
annos tres:amicus amelium relinquens de consensu
regis ad uxorem reuisendā accessit. Quo discedente
amelius diabolo instigante : filiā regis uirginem op
pressit:quod & arderico:qui se eius īrimū simulabat:
secretius reuelauit. Post aliquot dies ille scelus regi pa
tefecit. Amelius uero a rege captus:cū crimen omni
no commisisse negaret:a rege cōpellit:ut suam inocē
tiam duello cū arderico cōprobaret. Qui inducias die
rū.xxx.postulauit quā & obtinuit. Interea amicus re
diit:& ordinē rei geste ab amelio didicit. Qui secreto
ameliū ad uxorē suam misit:ipse uero in termino sta
tuto se regi presentans in psonā amelii: seq; amelium
mentiēs:duellū subire se libenter obtulit. Qui a rege
& oībus amelius putabat:uoluitq; rex:ut prius se iu
ramento purgaret. Qui cum regis filiam se minime
cognouisse iurasset:& ardericus econtra illū sibi hoc
dixisse sacramēto firmasset. Amicus in bello obtinuit
& ardericum interfecit:filiā quoq; regis bellixendā si
bi a patre traditā in psonam amelii despōsauit. Mox
relicta curia:ad ameliū abiit:& ei cuncta per ordinē
nūciauit. Amelius uero cū uxore amici usq; tunc fue
rat:& eā intactā custodierat:quē illa uiꝝ ,ppriū exi
stimabat. Amelius autē ad curiam rediens:filiam re
gis ab amico desponsatam in coniugē habuit: ex qua
duos gemellos procreauit. ¶Post aliquod tēpus ami
cus leprosus efficit:& ab uxore sua eiicit : & dum ad
castrum suum proprium bericanū ueniret : a suis ex
pulsus romā adiit. Quē cōstātinus papa quis esset au
diens:benigne suscepit. Elapsis aūt tribus annis cum
fames ualida romanos opprimeret. Amicus ad comi
tē amelium uenit:quē ille uti leprosum effectū mini
me recognouit:ex charitate tamē peregrinum susce
pit. Cū aūt scyphū a papa deus dedit ei donatum ami
cus pduceret:uidens amelius scyphū per omnia suo
similē amicum recognouit:& eum humanissime tra
ctauit. ¶Post aliquod uero dies diabolus in speciem
angeli raphaelis trāsmutatus:amelium per uisum ad
monuit:ut duos filios suos gemellos triennes decolla
ret:& eorum calido sanguine amici lepram perfunde
ret:illeq; statim mundationem reciperet: quod ame
lius licet dolorose tamen ex intima amici charitate fa
cere mox curauit:& statim amicus mundationem su
scepit. Dum aūt uterq; eoꝝ ad ecclesiam gratias actu
ri deo pergerent:mortēq; filioꝝ amelius deploraret:
reuersus filios suos repperit suscitatos:& in lecto ludē
tes:ac omnino in columes:saluo q circa colla eorum

ſignum rubeum in modum fili ſericí ex inciſione ap/
parebat in teſtimoniú miraculi glorioſum. Extunc
ergo amelius de crimine penitentiam egit:& cú uxo/
re caſtitatis uotum emiſit. Vxor uero amici a dyabo/
lo obſeſſa per precipitium expirauit. ¶ Demú dú ad
preces hadriani pape carolus rex francoꝝ ad defenſio
né eccleſie romane ueniſſet in italiá contra deſideriú
longobardoꝝ regem hereticum:belluq́ʒ in campania
in loco dicto mortaria cõmiſſum eſſet:& multi hinc
inde ex utroqʒ exercitu cecidiſſent. Amelius & ami/
cus:qui erant cú carolo:pro eccleſia catholica pugná/
tes in ꝑlio occiſi ſunt:& martyrio cõſecrati. Sed poſtq̃
rex francoꝝ uictoriá obtinuit:duas eccleſias apud pa
piam edificauit:uná in honorem ſancti euſebii:alterá
in honorem beati petri. In prima quaꝝ amicus:in ſe/
cúda ſepultus eſt amelius. Mane aút diuino nutu am
bo corpora in eodem tumulo reperta ſunt in eccleſia
regali. Paſſi ſunt aút ſancti martyres.iiii.noñ octobř.

¶ De ſanctis Marcelliano & Marco & ſociis martyri
bus. Cap. XXII.

MArcellianus & marcus & alii innumera/
biles martyres utriuſqʒ ſexus & cuiuſlibet
etatis apud egyptum paſſi ſunt:quoꝝ alii
poſt uerbera ungulas & flagella alioſqʒ di
uerſi generis cruciatus flámis traditi ſunt:alii in mare
precipitati:nõ nulli etiam capite ceſi:plurimiqʒ inedia
conſumpti:quidá patibulis affixi:in quibus aliqui ca
pite deorſum preſſo & pedibus in ſublime erectis:bea
tiſſimá paſſionis coroná percipere meruerunt. Mar/
cellianus aút & marcus omnium principaliores flam
mis exuſti ſacrificium odoriferꝝ domino reddiderút.
Hoꝝ omnium paſſio agitur.iiii.noñ.octob. Hec ado.

¶ De ſancta Aurea uirgine. Cap. XXIII.

AVrea uirgo apud pariſius claruit tempore
heraclii ĩperatoris:ut ait ſigibertus. Quá
ſanctus eligius epĩs in monaſterio uirginú
a ſe conſtructo in ciuitate pariſienſi ꝑfecit
abbatiſſam tricentaꝝ uirginé omni ſanctitate pollen
té:& miraculis clarenté. ¶ Quadá uice dum eſſet in
uilla:& clauigera eius ac cellerana expiraſſet:& poſt
triduum eá abbatiſſa rediens inſepultam inueniſſet:
eo quia nec claues ipſi ſorores auferre ꝓſumpſiſſent:
nec illa de adminiſtratis rationem reddidiſſet:orante
aurea clauigera ſuſcitatˀ:& rõne reddita:atqʒ clauibus
reſignatis in pace iterꝝ ſoporatˀ. ¶ Die quadam dú ſi/
bi panes deficerent:& aurea ſcandalum metuens ad
clibanú acceſſiſſet:piſtorqʒ panibus conficiendis inté
deret:nec adeſſet quiſq̃:q clibanú ſubito ſcopare poſ/
ſet:illa furnum ingreſſa manicis ſcopauit:& prunas
in gremio aſportauit:nec ullú tamé ardoré ſenſit:ſed
nec ueſtes eius in aliquo exuſte:aut detur patefuerunt
quinĩmmo in teſtimonium tanti miraculi campane
monaſterii per ſe diuinitus pulſare ceperunt. Cú au/
tem die alia diaconus in miſſa euangelium legens icõ
grue pronunciaret: illa de collo eius ſtolá auferens:ni
mio uerbi dei zelo euangeliú legit:ſed mox de com/
miſſa preſumptione penitens:abbatiá deſeruit:ſeqʒ p
annos.vii.in cella recluſit:ubi cathedrá ſibi parari fe/
cit:habenté clauos.l.in dextera parte confixos:& toti
dem in ſiniſtra:& totidé in podio poſteriori:in q̃ quo
tidie ſedens pſalteriú legebat.uidelicet pſalmos.l.inni
ſa dextere parti:& alios.l.inniſa ſiniſtre & ultimos.l.
poſteriori parti appodiata. Corpus quoqʒ ſuum ma/
xia penitentia & abſtinentia domauit. Lixiuio quoqʒ
ſepius in potu uſa fuit:cui ſanctus eligius iam defun/
ctus apparuit:& eá ad celeſtia uocauit:unde & illa in
pace quieuit.iiii.noñ.octobř. Sepultaqʒ eſt in aula ſan/
cti petri poſt altare. ¶ Veꝝ quedá abbatiſſa in ſyria q̃
oculos habens nihil uidebat:ab angelo monetˀ:ut pa/
riſius cú epõ ſuo ueniens:partem aliquam de reliquis
ſancte auree petat:quaꝝ uirtute lumen oculoꝝ reci/
piat. Quod dú illa epõ nunciaſſet:una ſecú uerſus pa
riſius inter arripuit:ſed in itinere feſſa remanſit:locu/
lú tamé honorificú preparauit. Epĩs uero uiá ꝓſequés
pariſius uenit:& cú põtifice pariſienſi ad tumulú ac/
ceſſit. Et cú brachiú ſancte uirginis obtinuiſſet:& il/
lud de corpore euellerent:ſanguis inde uiuus emana/
uit. Corpus igitˀ túc ab epõ pariſieñ in monaſterio ſan
cti eligii condecenter humatú eſt. Brachium uero ab
epõ ſyro aſportatú:Cuius tactu abbatiſſa:q̃ ceca fue/
rat:lumen recuperauit:brachiumqʒ in loculo repoſi/
tum:epĩs in patriam ſuam detulit:& in eccleſia nomi/
ni ſancte auree edificata honorifice collocauit.

¶ De ſcõ Praſea epõ & martyre. Cap. XXIIII.

PRaſeas epĩs & martyr apud ſmyrnam mar
tyrio conſumatus eſt. Qui unus ex antiqs
q̃ſi ex traditiõe prioꝝ ſe accepiſſe aſſeruit:
ſaluatoré apoſtolis ꝓcepiſſe:ut áte.xii.ánú
a hieroſolymis diſcederé. Paſſus eſt aút.iii.noñ octob.

¶ De ſcá Gala ſanctimoniale. Cap. XXV.

GAla uidua & ſanctimonialis in urbe claru
it téporibus gothoꝝ. Hec nobiliſſima pu
ella ſymmachi conſulis ac patricii filia:ma
rito tradita ĩtra unius anni ſpatiú eius eſt
morte uiduata. Quá dum feruente mundi copula:ad
iterandum thalamú & opes & etas ꝓuocarent:elegit
magis ſpiritualibus nuptiis copulari. Et cum ſibi ual
de ignea conſperſio corporis ineſſet:ceperunt medi/
ci dicere:quia niſi ad amplexus uiriles rediret:calore
nimio contra naturam:barbam emitteret ſicut & fa/
ctum eſt. Sed ſancta mulier nil exterius deformitatis
metuens abiecto ſeculari habitu:apud beati petri apo
ſtoli eccleſiam:ſeſe in monaſterio tradidit:ibiqʒ mul/
tis annis orationibus & elemoſynis operá dedit. Que
poſtmodú diuina permiſſiõe cancri ulcere in mamil/
la ꝑcuſſa eſt:quá egritudiné patientiſſime longo tꝑe
ſupportauit. Nocte aút ante lectú eius duo cádelebra
lucere conſueuerát:quia uidelicet amica lucis:nõ ſo/
lú ſpirituales:ſed etiá corporales tenebras horrebat.
¶ Dú aút nocte quadá ex eadem ĩfirmitate iaceret fa/
tigata:uidit beatum petrú apoſtolú ante lectú ſuú in/
ter duo lumina cõſtitiſſe. Qué interrogans quis eét:
queſiuit an ſua peccata ſibi dimiſſa fuiſſent:q ſe bea/
tum apoſtoloꝝ principem eſſe reſpõdit:dimiſſaqʒ ei
omnia debita núciauit:& ad celeſtia inuitauit. Illa ue/
ro ſororé benedictá quá in eodem mõaſterio intime
diligebat:ſecú uenire depoſcit. Apoſtolus aút eidé di/
xit:ꝙ non illa:ſed alia quedá ſecú diſcederet:benedi/
cta uero die.xxx.ipſas ſecutura foret:& his dictis di/
ſparuit. At illa ꝓtinus abbatiſſam acciuit:eiqʒ uiſa &
audita nunciauit. Die autem tertio cum ea qua iuſſa
fuerat ſorore:ſimul defuncta eſt. Illa uero quam ipſa
popoſcerat:die eſt.xxx.ſubſecuta. Quieuit autem ſan
cta gala in domino tertio noñ.octobris.

¶ De scā Fide uirgine & martyre. Cap. XXVI.

Fides uirgo & martyr apud agenensem ciuitatem passa est sub preside daciano: que cū esset nobilis ipsius ciuitatis: uirginitatē suam ab infantia domino cōsecrauit. Iuuenis autem etate sed animo cana a daciano preside in agenensi urbe comprehēsa: ut diis sacrificaret: dum christum cōfiteretur: super cratem eream diuaricatis mēbris extensa: & substratis carbonibus: adipeq; flammis infecto: dum sic coqueretur multos sue uirtutis exemplo conuertit: & ad martyrium animauit. Inter quos beatus caprasius diuino signo firmatus ad certamen roboratus est: ut dicetur infra in eius passione .xiii. calendas nouembris. Beata uero fides post multos & diros agones: pro christi nominis cōfessione capite cesa: & in ciuitate agenensi in tumulo honorifice deposita est pridie non. octobris.

¶ De scō Gangulpho martyre. Cap. XXVII.

Gangulphus martyr apud burgundiā passus est: circa annū .xxiiii. imperii constantini quarti: ut ait sigibertus. Hic clarus sanctitate: fontem quēdā emit scaturientem in gallia: quem oriri fecit in burgundia: in proprio solo. Cum autem uenditor fontis sanctum quasi insanum irridere eo: ꝙ fontem in aliena patria cōparasset: repente fontem suum siccatum inuenit: & eundē post modum in territorio gangulphi exurgentē audiuit. Sed dum iuxta ipsum fontem gangulphus uxorem de adulterio increparet: eo ꝙ ipsam cum quodā clerico iacentem uidisset: illaq; se excusaret: iussit ut illa nudato brachio lapillū de fonte educeret: ꝙ si maneret illesa: & sine adustione aliqua ipsam innocentē comprobaret. Que uiri simplicitatem deridens: dum lapillum accipere uoluit: brachium quasi ex bulliente aqua decoctum eduxit. Cui uir dimidium substantie sue dedit: & ab illa discessit. Sed cum mulier ex tali miraculo notam maximam incurrisset: clericum secum adulterantem induxit: ut uirum occideret. Qui eum nocte quadam reperiēs iugulauit. Cuius corpus sepultum miraculis clarere cepit. Quod dū eius uxori nunciaretur: illa plurimum irridebat: dicens: ꝙ ita uir eius miracula faciebat: sicut anus eius cantabat: subitoque inuita turpes sonos ab ano cepit emittere. Quod deinceps ei semper omni .vi. feria cōtingit: qua die uir eius occisus fuit: ut dum uerbum ore proferret: ab ano turpem sonum ederet. Passus est autē pridie non. octobris.

¶ De scō Syggone epō & martyre. Cap. XXVIII.

Syggon eps & martyr unus fuit ex antiqs sancti pauli apostoli discipulis. Qui ab eodem apostolo pontifex laodicensis ordinatus: sub p̄secutiōe domitiani cesaris apud eandem urbē pro ueritate fidei glorioso martyrio coronatus est pridie non. octob. ut ait ado ī martylogio.

¶ De scīs Sergio & Baccho mr̄ibus. Cap. XXIX

Sergius & bacchus martyres passi sunt in prouincia eufrateia tempore maximiani imperatoris sub antiocho preside. Quoꝝ prior erat primicerius: alter secundicerius gentilium schole: ambo milites preclari & maximiano dilecti. Qui cum essent cum eodem augusto in eadem prouincia: accusati sunt eidem a militibus: ꝙ essent xp̄iani. Quos imperator aduocans: ingressus est cū omni militia ad templum: ut sacrificaret: & circūspiciens non uidit sergiū nec bacchū: neq; enim tēplū ingressi fuerant: sed foris expectantes orabāt. Tunc augustus missis satellitibus: iussit illos ītroduci: & cepit agere: ut sacrificarent: ac de immolatis deo ioui cū ceteris gustarent. Quod cū facere renuissent: mandauit zonas eoꝝ icidi: & chlamyde militari eos exui: ac torquens aureas de ipsoꝝ ceruicibus auferri: indutosq; muliebribus colobiis catenis uinctos per mediā ciuitatem usq; ad palatiū pertrahi: deinde in custodiā recludi. Sequenti die misit antiocho p̄sidi prouincie orientis cū litteris suis: ut eos: aut diis immolare cōpelleret: aut diuersis afflictos penis perimeret. Quos custodes suscipientes: & inter arripientes: sero illo miliario a ciuitate .xii. in stabulo quodā hospitati sunt. Angelus aūt domini ꝑ noctem sanctis catenatis apparens: illos in domino cōsortauit. Mane aūt a custodibus trahebanť: quos quidā ex coꝝ mancipiis sequebať usq; ad castrum barbarissum: ubi preses antiochus residebat. Suscipiens aūt eos preses & litteras imperatorias audiens: fecit eos usq; mane in custodia detineri pedibus in cippo reclusis. Qui dum psallerent: angelus domini eis iteꝝ apparuit: & eos ad martyriū fortius aīauit. Mane aūt iussit eos antiochus sibi p̄sentari: eosq; ad deoꝝ sacrificia hortabať. Cum aūt oīa idola demonia dicerent: & omnino sacrificare cōtemnerent: iratus preses iussit sergiū in carcerē recipi: bacchū uero neruis crudis a quattuor sibi uicissim succedentibus tam diu cedi: donec ip̄m uoce de celo uocante spiritū exhalauit. Cuius corpus mādauit extra castrum ꝓiici: ut a feris deuoraret. Cūq; feraꝝ multitudo ad ipsum accurreret: aues desuper uolitātes rostro & unguibus bestias percutientes: nō permittebant corpus ab eis tāgi: quod noctu quidam xp̄iani rapientes: in quadam spelunca sepelierunt. ¶ Sergius uero hec audiens bacchum in carcere deflebat: quia eo relicto ad gloriā ꝑperasset: cui sequenti nocte bacchus apparuit in facie splendidus & habitu militis indutus: sociumq; cōfortauit: & de proximo se secutuꝝ predixit. Que & custodes carceris cōspexerunt: & que sibi dixerat: mane a sergio audierunt: unde & plures conuersi sunt. Sequenti die sergius ꝓducit: & ad castrum syꝝ post antiochū uinctus trahiť. Et cū ibidē constantius permaneret manibus ligať: & clauibus in pedibus configiť: sicq; confixus ante carrucā presidis currere compelliť usq; ad castrū terrapyrgiū: quod .ix. milibus a castro

syro distabat: ubi in carcere iterum positus per nocté angelica collocutione ac uisione cōfortaẽ: & pedibus sanus efficitur. Quod cū preses antiochus mane cerneret: indignatus itez mādauit sergium pedibus coturnis indutum ante redam suā pertrahi usq; in castrum ruzaffatan quod nouem similiter miliaribus a tetrapyrgio distat: in quo loco pro tribunali sedens: sergiū sacrificare nolenté gladio animaduerti pcepit. Ad cuius martyriū tam homines loci q̄ bestie agri conuenerunt: qui uoce celica uocatus: extra castrum decollatus est: locus aūt in quo sanguis eius effusus est: magnā uoraginé fecit: & cruorem oém suscepit: & sic deinceps in testimonium eius passionis uorago pmāsit: cuius corpus in ipso loco a xp̄ianis sepultū est: edificata desuper nobilissima crypta. ¶ Post aliquod tēpus xp̄iani quidam de castro syro uenerunt: ut corpus sergii rollerent: & cum baccho sepelirent. Sed cum nocte illud auferre uellent: ignis maximinus circa locū accēsus est: qué illi de castro ruzaffatan uidentes: & hostes illos esse putantes: qui igné accendissent: ut domos extra castrum exurerent: armati egressi sunt: & eos qui corpus auferre uoluerant: inde effugauerunt. Nūc autem ipsorum amborum martyr corpora uenetiis esse creduntur in ecclesia cathedrali beati petri apostoli: sub cuius crypta in arca marmorea uenerantur. Passi sunt autem noū octobris.

¶ De sanctis Marcello & Apuleo martyribus. Cap. XXX.

Marcellus & apuleus martyres apud urbē romam passi sunt sub neronis psecutiōe. Qui quidem primo simoni mago adheserunt: sed uidentes mirabilia: que dominus operabaẽ per apostolū suum petrū: relicto simone apostolice se doctrine tradiderunt. Et post martyriū apostoloꝝ pro cōfessiōe xp̄i & ipsi decollati: aureliano cōsulari uiro sententiā ferēte: coronā martyrii pceperūt: sepultiq; sūt nō lōge ab urbe roma. noū octo.

¶ De sancta Iulia uirgine & mr̄e. Cap. XXXI.

Iulia uirgo & martyr passa est apud puinciam augustanā: que diciẽ eufrateia. Que a preside impiissimo martiano cōprehensa iubeẽ idolis imolare. Cumq; sacrificare contempsisset: post diuersa tormentoꝝ genera ipsi illat. nouissime gladio iussu eiusdē presidis iugulatur. Sicq; cursum gloriosi martyrii cōsumauit noū octobris: ut ait ado in martylogio suo.

¶ De scā Iustina uirgine & mr̄e. Cap. XXXII.

Iustina uirgo apud ciuitaté patauinā passa est sub maximiano rege. Que fuit filia regis uitaliani & regine ppedigne: quos beatus prosdocimus ep̄s ad xp̄m conuertit: & iustinā sacro fonte renatā diuinis litteris erudiuit: ut diceẽ infra in eius legenda. vii. idus nouēbris. Hec defunctis parētibus: dum inter generosas feminas uenetiaꝝ partibus in sua quoq; patria pataui moraretur: maximianus rex: uitaliani successor: mediolano ueniens ad patauinā urbem. iussit sibi in campo martio tribunal parari: ut illic sanctos dei diuersis penis afficeret: aut compelleret immolare. Cum autem beata iustina de suo predio ascenso uehiculo: ad uisitandos dei famulos properaret: uidens q̄ maximiani milites eam persequerentur: fugere cepit: arbitrans q̄ occasione stupri eam comprehendere uellent: & cum in angusto pontis curui: qui ex marmore constructus prope ciuitatem est conclusissent: descendens de reda: orationem ad dominum fudit: genibusq; in marmore pontis positis ita molle inuētum est: ac si cera igne soluta: extractisq; genibus uestigia in marmore perpetuo remanserunt. Que cum regi illi presentata fuisset: & eam de nomine interrogasset. Iustina christianam se esse respondit. Cumq; de secta sua interrogata christum se colere cōstanter diceret: & pro eius nomine ad omnia tormenta se paratam assereret: atque deorū omnino sacrificia recusaret: maximianus absq; aliis tormētis: utpote regali sanguine natam iussit eā gladio extingui. Et cum deo gratias egisset: ad locum passiōis adducta: orationem premisit: & sic gladium eius lateri spiculator immersit. Que telo infixa per horam integram: expassis manibus & erectis in celum oculis ad dominum exorauit: & omnes christianos astantes confortauit. Sicq; cunctis uale dicēs spiritum emisit noū. octobris. Cuius corpus a sancto psdocimo & christianis fere mille passibus a ciuitate patauii sepultum est: & ecclesia insignis nomini eius desuper edificata: ubi usq; in presens quiescit: & miracula multa ostendit.

¶ De scō Marco papa primo. Cap. XXXIII.

Marcus papa huius nominis primus natione romanus ex patre probo. Felici primo pontifici in episcopatu rōano successit: & sedit annos. viii. menses. ii. dies. x. Hic constituit ut nullus episcopus uel sacerdos etiam si maioris scientie & probitatis existat se ponat ante aliū priusq; se ordinatum. Et hic solus de tantorum numero pontificum qui fuerūt a beato petro apostolo usq; ad siluestrum papā martyrium euasit. Et requiescit in ecclesia in qua prius presbyter ordinatus fuerat: q̄ usq; hodie ecclesie sancti marci noiaẽ: que est in medio rome in regione que dicitur pinus. Quieuit autē in pace noū. octobris. Et cessauit episcopatus dies. vi.

¶ De scō Marco papa secūdo. Cap. XXXIIII.

Marcus papa huius nominis secundus: natiōe romanus ex patre prisco siluestro pape pōtifici in episcopatu successit. Seditq; annos. ii. menses. viii. dies. xx. Hic constituit ut episcopus ostiensis: qui consecrat episcopos urbis pallio uteretur. Et constituit in ecclesia omnibus diebus dominicis & in natalitiis apostolorum symbolum ab omni clero & populo alta uoce cantari. Et hic requieuit in pace. Et sepultus est in cemiterio babile uia ardeatina noū. octobris. Fecit autem ordinationes duas per mēsem decembriū presbyteros. xxv. diacones. vi. episcopos per diuersa loca numero. xxvii. Et cessauit episcopatus dies. xx.

¶ De sancto Marco scriptore & confessore. Cap. XXXV.

Marcus eremi cultor cognomine scriptor sic dictus est: quia plurima sanctorū anachoritarum in deserto egypti commorātium gesta scribebat. Qui dum ad communionem accederet: angelus ei sacramenta porrexit. Cuius manum tantū usq; ad iuncturam brachii uidit. Requisitus autem a matre: ut ad se uisendā accederet uestitus sacco scisso & reconsuto: facieq; fuli

gine tincta ad eam oculis clauſis ingreſſus eſt. Et uiſus ab ea: ſed ipſam minime conſpiciens: ſtatim egreſſus eſt. Hec heraclides.

De ſcã Pelagia peccatrice. Cap. XXXVI.

Pelagia prima feminaꝝ antiochie ciuitatis adhuc pagana: rebus & diuitiis plena: corpore pulcherrima: habitu ambitioſa & uana: animo & corpe impudica per ciuitatem quadã uice cũ põpa maxima trãſibat. Ita ut nihil ſuper eã niſi aurũ & argentũ & ꝑcioſi lapides uiderent: & quocũqꝫ iret diuerſorũ aromatũ aerem odore repleret: quam precedebat & ſequebat̃ multitudo puerorũ & puellaꝝ: qui & ipſi preclaris ueſtibus erãt induti. Qui dũ nonus eṗs heliopoleos: que nunc damiata dr̃ uidiſſet: amariſſime flere cepit: ex eo ꝙ ipſa maiorẽ curam habebat placere mundo: ꝗ ipſe placere deo. Procidenſqꝫ in terrã faciẽ ſuã percutiebat: & terram lachrymis irrigabat: ac dei miſericordiã implorabat. Dixitqꝫ aſtãtibus clericis: ꝙ deus illam in iudicio contra eos ꝓducturus eẽt: quoniam ipſa tam ſolicite ſe depingebat: ut terrenis amatoribus placeret: & ipſi celeſti ſponſo placere negligerẽt. Dũ hec & ſimilia diceret ſubito obdormiuit. Viſumqꝫ eſt ei ꝙ quedã colũba magna: & fetida circa eũ celebrantẽ uolaret: q dũ catecuminos eiiceret: colũba diſpuit: & poſt miſſam rediẽs: in uaſe aque ab eodẽ demerſa: munda & cãdida exiuit: & tã alte uolauit: ꝙ uideri nõ potuit. Et dũ ſuper uiſionẽ ſtuperet: & poſt hec die ꝗdam in eccleſia predicaret. Pelagia que aderat: adeo eſt ſubito cõpuncta: ꝙ ei ſtatim per nũciũ litteras miſit ſupplicans: ut quia xp̃s ſicut ipſa audierat pro peccatoribus in mũdum ueniſſet: ipſam quoqꝫ peccatricem eṗs ad xp̃m redeuntẽ: benigne ſuſciperet. Sed cũ eṗs ſe tẽtari dubitaret eidẽ reſpõdit: ꝙ eũ ſolũ uidere nõ poſſet. Cũ aũt ad eũ corã pluribus aduẽiſſet: ad pedes eius ꝓcidit: & amariſſime flere cepit: dicẽs: ſe eẽ pelagiã. i. pelagus iniquitas exeundans fluctibus peccatorum: que multas animas in abyſum perditiõis demerſerat: ſed nunc omnia perhorrebat. Quam eṗs clementer ſuſcipiens: penitentiam ei ſalutarem iniunxit: & ſacro baptiſmate regenerauit: illamqꝫ eſſe columbam: quam uiderat: recognouit. diabolus autem in aere uociſerabatur: & de nono ſene: qui ſibi ſpem ſuam abſtulerat: diris clamoribus conquerebatur. Quadam nocte pelagiam dormientem diabolus excitauit: & eam multis blanditiis adulari cepit: gloriam quoque & diuitias ipſi collatas commemorabat: & ſi chriſtum uellet relinquere: adhuc maiora promittebat. Illa uero ſe ſignans in eum ſufflauit: & de modo ſtatim euanuit. Die uero tertio omnes ſeruos ſuos & ancillas manumiſit: & cuncta que habebat: pauperibus tribuit. Poſt aliquot dies cunctis ignorantibus noctu aufugit: & in montem oliueti deuenit: ubi habitum uirilem eremite ſumens: in pua cella ſe collocauit: & deo in multa abſtinentia ſeruiuit. Maxime aũt ſame ab omnibus habebat̃: & frater pelagius dicebatur: uirque ab omnibus putabatur. Poſt hec autem dum quidam diaconus dicti noni eṗi hieroſolymã loca ſancta uiſitaturus aduenisſet: quendam monachũ nomine pelagium in mõte oliueti de mandato eṗi requiſiuit: & ipſum inueniens uiſitauit: qui ab ea cognitus: ipſam tabefactam minime regnouit. Cui dixit pelagia: ut ſe orationibus ſui epiſcopi commendaret: quia uere apoſtolus chriſti eſſet. Recedens inde diaconus: cum die tertio ad cellam rediſſet: & pulſanti ad hoſtium nemo ſibi reſpondiſſet: feneſtrã aperuit & mortuã eam uidit: qui cũ eṗo nũciaſſet: & ille ad ſancti uiri celebrandas exequias cum clero & populo conueniſſet: extrahentes corpus eius de cella: quem uirum putabant: feminam inuenerunt: & deo gratias agentes: corpus eius in eodem monte deuote ſepelierunt: dormiuit autem in pace ſancta dei .viii. idus octobris circa annum domini. cclxxx.

De ſancta Margarita dicta pelagius uirgine. Cap. XXXVII.

Margarita dicta pelagius uirgo ſpecioſiſſima diues & nobilis apud egyptum: tanta fuit parentum ſolicitudine cuſtodita: & moribus optimis inſtituta: ꝙ ab omnibus uideri modis omnibus tenuebat. Deniqꝫ cuidam adoleſcẽti nobili a pentibus in cõiugium traditur: & cuncta nuptiis neceſſaria immẽſa gloria ꝓparantur. Cum autẽ die nutiarũ iuuenes & puelle & nobiles cũcti feſta cum gaudio celebrarent. Virgo domini deo inſpirante: cõſiderans uirginitatis damnũ: tam damnoſis plauſibus reparari: cepit oĩa huius uite gaudia: quaſi ſtercora reputare: unde nocte illa a uiri conſortio ſe abſtinens: media nocte illo ſoporato ſe deo cõmendauit: & tonſis crinibus in uirili habitu clam aufugit. Longe autẽ ad quoddam monaſteriũ ueniens: & fratrẽ pelagiũ ſe dicẽs: ab abbate receptus eſt: & diligenter inſtructus. Qui tam ſancte ac religioſe uite ſe habuit: ꝙ defuncto ſanctimonialiũ ꝓuiſore de ſeniorũ cõſiglio & abbatis imperio: licet inuitus monaſterio uirginũ eſt prelatus. Dũ ergo eis nõ ſolũ corporũ neceſſaria ſed etiã animarũ pabula miniſtraret: diabolus eius [ſan]ctitati inuidens: ut uite eius innocentiam diffamaret: unam ex uirginibus: que hoſtiaria erat: in adulteriũ traxit: & utero intumeſcẽte cũ iã celari nõ poſſet: pudor & dolor maximus monachos ac uirgines cõſternatus eſt. Soluſqꝫ pelagius: ut pote eaꝝ familiaris ſine ullo examine ab omnibus cõdemnat̃: & cum ingnomina foras pellitur: ac in quodã ſpecu recludit̃: eiqꝫ monachoꝝ ſeueriſſimus deputatur: qui ei panẽ hordeaceũ & aquã tenuiſſime miniſtrabat. At ille oĩa patienter ſubſtinebat: & deo gratias agens per ſanctoꝝ exempla ſe cõtinue cõſortabat. Tandem cũ finem ſuum adeſſe cognouiſſet: monachis per litteras mandauit: ſuum genus: nomen: ac conditionem

reuelans: dicens q; uir fuerat non pro conditione mẽtita: quod inter feminas ostendisset: petens ut quam uiri feminam nescierant: sorores sancte sepelirent: ut femine uirginem recognoscerent: quam calumniatores uirum adulterum iudicassent. His auditis monachi & sanctimoniales ad speluncam concurrunt: pelagium mortuum conspiciunt: feminam & uirginem intactam cognoscunt & penitentiã agentes in monasterio uirginum honorifice sepelierunt.

¶ De sancta Thaide meretrice. Cap. XXXVIII.

THais meretrix apud alexandriam tãte pulchritudinis extit: ut multi ꝓpter eam uẽditis substantiis suis ad ultimam paupertatẽ deuenirent. Amatores quoq; sui ꝑ zelo litibus inter se consertis: puelle liminina frequẽter sanguine replebant. Quod audiens pãnutius abbas: sumpto seculari habitu: & solido aureo profectus est ad eam: deditq; ei solidum quasi pro mercede peccandi. Cumq; camerã secum ingressus lectũ preciosum ascendere inuitaret: interrogauit si esset secretius cubiculũ: quod nullus ingrederet. Que duxit eum in interiorẽ cellam: dicens q; nemo illũ ibi uidere posset: nisi solus deus. Interrogataq; a patre: an sciret eẽ deũ. Respondit: q; sciebat deum: & futurꝫ seculum: & tormenta peccatorum. Quam senex iterꝫ interrogauit: si hec esse nosceret: cur tot animas hoĩum suamq; perderet. Que mox cõpuncta ad pedes eius ꝓcidit: & penitentiã postulauit. Cũq; abbas illi locum cõstituisset ubi ad se uenire deberet: quatenus super eius salute disponeret. Illa colligens omnia: que ex peccato lucrata fuerat: in medio ciuitatis omni populo spectãte combussit. Erat aũt precii librarꝫ auri. cccc. Quibus incẽsis ad locũ sibi ab abbate cõstitutum perrexit. Quam ille in cenobio uirginum in parua cella reclusit: & hostiũ plumbo signauit: paruãq; fenestrellã reliquit: per quã ei modicus uictus inferret: iussitq; diebus singulis parꝫ panis & aque ei a ceteris ministrari: mandans ut etiã urinam suã in cella effunderet: quia tali fetore digna esset. Et cũ quereret quomodo deũ adorare deberet: ꝓhibuit ne deũ nominaret: sed tantũ incũbens cõtra orientẽ respiceret ac diceret. Qui psalmasti me miserearis mei. ¶ Post annos aũt. iii. pannutius ei cõpatiens ad abbatẽ antonium perrexit: ut quereret an ipsi deus adhuc peccata sua thaidi dimisisset. Et narrata cã antonius mandauit: ut oẽs discipuli sui illi nocte in oratione uigilarẽt: quatenus deus super hoc aliquid corꝫ cuiq; reuelaret. Nocte uero paulus maior antonii discipulus: uidit in celo lectũ preciosis uirgis orditum: quem tres uirgines splẽdide custodiebant. Cũq; paulus interrogasset: an esset anto[illegible] audiuit q; nõ sed thaidis meretricis. Quod cũ mane rettulisset: abbas pãnutius letus discessit: & ꝓfectus ad monasteriũ hostium celle destruxit. Et cum illa rogaret ut adhuc maneret inclusa: iussit eã egredi: quoniã dimiserat ei deus peccata sua. Et cum illam eduxisset diebus. xv. superuixit: & in monasterio uirginũ in pace pausauit: ubi & cum honore sepulta fuit.

¶ De scã Reparata uirgine & mrẽ. Cap. XXXIX.

REparata uirgo. xii. annorum passa est in ciuitate cesariensi sub decio cesare. Que nobili genere ipsius urbis exorta: cum ieiuniis & orationibus uacare: & a decio detẽta est: ut diis sacrificaret. Quod dum facere contemneret: plumbo liquefacto iussu cesaris perfunditur: sed blumbo tepefacto in nullo leditur. Deinde acetum feruens in os eius distillatur. Et dum hoc patiẽter tolerasset: lampades ardentes ad latera ipsius apponuntur: & post hec in caminum ignis mittitur: sed a christo custodita inde omnino illesa & inusta ꝓducitur. Iterumq; coste ipsius ac pectora faculis ardentibus inflammantur. Et dum in his omnibus uictoriã obtinuisset: & decio suadenti consentire nollet. Iussit uirginem in craticulam extendi: & prunis subter stratis diutius torreri. Deĩde sic assatam per totam ciuitatem nudam circũduci ad exemplum christianorum. Sed dum christum uiua uoce confiterentur: & christianos ad tolerantiam hortaretur: reducta ad cesarẽ ungulis crudeliter laniatur: deinde testulis marmoreis superextenditur: & calce uiua aqua superinfusa: ac sale adhibito eius uulnera confricant: postmodũq; sinapi aceto loquefacto perfunditur: ac deinceps spinosis fustibus eradicatis durissime ceditur. Et cũ hec omnia constanti animo superasset: extra ciuitatem educta: iussu decii decollatur: caputq; eius ipsi ut mãdauerat presentatur. In cuius decollatione uisa est columba candida de ore eius exire: & in celum subito auolare. Cuius corpus iuxta murum ciuitatis sepultum est octauo idus octobris. Inde ꝓcessu temporis translatum quiescit in florentia.

¶ De scã Benedicta uirgine & mrẽ. Cap. XL.

BEnedicta uirgo & martyr apud lugdunũ ciuitatem passa est. Que senatoribus romanis in urbe progenita: religione christiana: spreto seculo cum. xii. uirginibus domino in pudici seruiebat. Audito uero certamine sanctorꝫ martyrum quĩtini & aliorꝫ: qui roma egressi in galliis triumpharũt: ipsa de urbe cum sodalibus discedens ad gallias accessit: ubi ceteris a se separatis ipsa cum sola scoberia eius collactanea lugdunum uenit: & in uilla myriniaco super fluuium isaram: iuxta nemus resedit: ubi domino in scĩtate seruiebat. Quã iudex macrobius detentam: dũ sacrificare nollet: alapis cedi: deinde uirgis fustigari fecit: deinde in equuleo leuari: & diutius tortam plũbatis cõtundi: atq; depositã in carcerẽ trudi mandauit: ubi angelica uisitatione cõsolata: sua predicatione. cl. gẽtiles ad xp̄m conuertit. Inde quoq; ipsam eductã & in fidei cõfessione persistentem: iussit iterꝫ iudex neruis cedi: & rursum carceri mancipari. Sed inde ab angelo ianuis reseratis educit: & uulnera eius omnia sanant. Multiq; de populo uiso miraculo cõuertuntur. Propter qd̕ ab ipso iudice simul & carnifice securi tempo excusso mactatur: sicq; martyrio coronatur. viii. idus octobris. Sepulta in lugduni ciuitatis territorio ubi passa fuerat.

¶ De sanctis Dionysio episcopo Rustico & Eleutherio martyribus. Cap. XLI.

DIonysius episcopus: & rusticus presbyter & eleutherius diaconus in prouincia galliarum: ciuitate parisius passi sunt: sub ꝑsecutione domitiani imperatoris agente fescennino prefecto. Qui beatus Dionysius natitione atheniensis ab Ariopago qui uicus erat ceteris excellentior: ubi erant schole nobiles philosophorum ariopagita dictus ẽ q etiã ex philosopho mundano: a

beato paulo apostolo cōuersus: philosophus xp̄i eiusque discipulus effectus est. In eo igitur uico morabat dionysius: q ob plenitudiné sapientie diuinorum numinum theosophus. i. dei sapiens dicebatur: cū quo erat appollophanus eius comphilosophus: & multi philosophorum epicureorū & stoicorum & aliarum plurimū sectarū. ℭ Cū ergo in die dominice passiōis philosophi athenicī nō possent causam tenebrarum que super uniuersam terrā facte fuerant naturaliter inuenire. Non enim fuit naturalis solis eclipsis: tum quia eclipsis fieri solet in renouatione lune: que tunc erat. xv. & ita in perfecta distantia e regione ad solem: tum quia eclipsis non aufert lumen uniuersis ptibus terre: tum quia per tres horas durare non pōt. Dionysius maximus philosophus hoc miraculum uidés: nec huius causam inueniens: hoc protulit uerbum: q aut deus nature patiebatur: & ei elementa compatiebantur: aut totus ordo nature peruertebatur. Et tūc athenieſes aram illi deo: qui hoc ostēderat miraculū: constituerunt: & supposuerunt titulum ignoto deo. Singulis enim aris titulus supponebatur: ut indicarent: cui essent dedicate. ℭ Cum ergo paulus uenisset athenas: & cum epicureis & stoicis disputaret: singulaque deorum altaria perlustrans: inter cetera ignoti dei altare uidisset: declarauit eis hunc esse deum: quem predicabat: qui celum & terram fecerat. Cum autem inter alios philosophos Dionysius: qui ceteris in diuinis doctior erat: dudum cū paulo disseruisset: casu cecus transibat: Cui dionysius dixit: ut si ceco illi in nomine dei sui preciperet: ut uideret: & ille lumen reciperet: statim crederet. Sed ut omnis suspitio tolleret paulus ait Dionysio: ut ipsemet uerba preferret. Quod cum ille fecisset: protinus cecus uisum recepit. Statimque dionysius credidit: & cum Damari uxore sua & omni familia baptizatus est. Sicq; a paulo per triennium instructus episcopus athenis ordinatus est: ubi predicationi insistens: tam ciuitatem q̄ maximam partem regionis ad fidem christi perduxit. Huic paulus ea: que ad tertium celum raptus uiderat: reuelasse creditur: sicut & ipse dionysius in plerisq; librorum suorum insinuare uidetur: unde & de hierachiis angelorum: & ordinibus: dispositionibus: & officiis: tam luculenter & clare disseruit: ut nō putares hoc ipsum ab alio didicisse: sed ipsum potius in tertium celum raptum: hec omnia conspexisse. Prophetico etiam spiritu claruit: & dormitioni beate marie interfuit: pro ut ipse in libro de diuinis nominibus asserit. ℭ Cum ergo audisset petrum & paulum rome a nerone in carceribus detineri: episcopum sibi substituit: & ad eos uisitandos accessit: eorumq; passionibus presens fuit. Verum post aliquod tempus a beato clemente petri successore in franciam destinatur: & ipsi rusticus presbr̄ & eleutherius diaconus sociantur. Sancti quoq; saturninus & marcellinus episcopi: & lucianus presbiter comites ad iunguntur. Qui omnes uenientes arelatum: uerbum domini predicare ceperunt. Tunc dionysius auctoritate summi pontificis fretus: marcellinum in hispaniam: saturninum aquitaniam: & lucianum ad beluacensem pagum direxit. Ipse uero cum sibi adiunctis rustico & eleutherio parisius uenit: & multos ibidem conuertit: & ecclesias erexit: ac clericos diuersorum ordinum consecrauit. Et cum templorum pontifices sepius contra eum seditionem excitarent: & populus armatus ad eū concurreret: diuina gratia: aut deposita feritate: ad eius pedes pcidebāt: aut exterriti fugiebant. ℭ Cū autem domitiani imperatoris precepto secūda persecutio in xp̄ianos excitata esset p̄fectus fesceninus cōtra christianos ab urbe in galliā directus: parisius ueniens: beatū dionysium predicanté captum colaphizatum consputū & loris cum sociis alligatum sibi presentari fecit. Dū aūt sancti coram illo in cōfessione domini cōstantes astarent: ecce quedam matrona nobilis uenit: & uirꝫ suum lubium ab his magis turpiter deceptum asseruit. Pro eius itaq; uiro mittitur: & in dei confessione martyrizat. Sancti uero a. xii. militibus uicissim sibi succédentibus flagellant: deinde catenis grauibus uincti carceri mancipantur. ℭ Sequenti uero die dionysius super craté ferream flāmis suppositis nudus extenditur: ideq; erectus ad bestias ferocissimas ieiunio excitatas exponit. Que cum ad eum accurrerent: signú crucis opposuit: & mansuetissimas eas fecit. Deide in clibanum mittitur: sed extincto igne nil leditur: cruci affigitur: & diutius ibidem torquetur: inde depositus: cū sociis multis aliis fidelibus in carcere recludit: ubi dum sanctus missam celebraret: & populum fidelem cōicaret: dominus iesus cū angeloꝝ multitudine: & imenso lumine eidé apparuit: & panem sacrū ei obtulit: atq; ad martyrium confirmauit. ℭ Post hec sancti iudici presentantur: & nouis suppliciis cruciantur. Et cum oīa tormenta superassent: iussu p̄fecti ante idolum mercurii extra ciuitaté ducuntur: & ibidé in cōfessione trinitatis trium capita securibus preciduntur. Statimq; corpus sancti dionysii se erexit: & caput suū intus brachia angelo duce & celi p̄cedente lumine per duo miliaria & deportauit: a loco scilicet q dicitur mons martyꝝ usq; ubi nunc dei ꝓuidentia requiescit. Multi uero circūastantes angeloꝝ melodiā cōcinentem audierunt: inter quos largitia uxor prefati lubii xp̄ianam se esse clamauit: & mox ab impiis decollata in suo sanguine baptizata occubuit. Dum infideles iussissent: ut rustici & eleutherii corpora in sequana fluuio mergerétur: ne a christianis sepelirent. Matrona quedā nobilis nomine catulla: licet adhuc pagana: tamen iam propter uisa miracula ad christū mente cōuersa: uectores ad prandiū inuitauit: & illis epulātibus sanctorū corpora furtim surripi fecit: & in suo p̄dio occulte sepeliuit: q̄ postmodū persecutione cessante inde substulit: & corpori dionysii sociauit: ac fidem christi percepit. Passi sunt auté. vii. idus octob. circa annū domini. lxxxvi. etatis uero beati dionysii. lxxxx. ℭ Die uero passionis ipsoꝝ cū apud arelatum sanctus regulus ep̄s missarum solēnia celebraret: apostolorum nominibus in canone recitatis adiunxit: & beatorum martyrum dionysii rustici & eleutherii. Quod dicto cum adhuc eos uiuere putaret: mirari cepit quomodo eorum noīa sic ignoranter in canone recitasset. Et ecce tres columbe eidem in altari apparuerunt: habentes sanctorum martyrū nomina suis pectoribus sanguine descripta. Qui diem notans: inuenit eos tunc per passionem a corpore migrauisse. ℭ Beatus autem Dionysius doctor ecclesie mirabilis & insignis: scripsit librum de angelica hie-

rarchia. Item de diuinis nominibus. Item de mystica
theologia: & alia forte plurima que nostris tempori/
bus inueniri non possunt.

ℭ De scõ Donino martyre. Cap. XLII.

Doninus martyr passus est in territorio ci/
uitatis chrysopolis.s.parmẽsis sub maxi/
miano ĩpatore. Qui cũ esset primus cubi/
cularius eiusdem augusti: coronam eius
seruabat: & de ipsius manibus maximianus aureolã
impialẽ accipiebat. Anno igit̃.vi.impii sui: cum roma
mediolanũ uenisset: dedit cõtra xp̃anos edictũ mor/
tis. Inde ueniẽs in partibus germanie: xp̃ianos quosdã
ibi inuẽtos decollari mãdauit. Tunc erãt ibidẽ fideles
quidam occulti circiter quingenti. Inter quos sanctus
doninus potissimus erat: q ceteros cõfortabat. Et dũ
impator ad urbẽ romam uenisset prefati oẽs cum se/
curi: eidem occurrerunt: seq; christianos constantissi/
me pfessi sunt. Quos omnes imperator decollari mã
dauit. Et quibusdã ex ipsis occisis aliquot fugerunt:
una cũ sancto donino: quidã per uiã flaminiã: quidã
per uiam aureliam: quidã uero per uiã claudiam. Do
ninus autem uia claudia perrexit. Et dum uenisset
.xv. miliario ab urbe chrysopoli: nuncii maximiani
eũ apprehẽsum: in media uia publica que claudia di/
cit̃: iuxta sistrionem fluuiũ decollauerunt cuius cor/
pus trũcum manibus ppriis caput de terra leuauit:
& ipsum deferẽs flumẽ super undas transiuit: atq; p
iactum lapidis deportauit: usq; ad locum in quo quie
uit: ubi & sepultus est miraculis clarens. Inter que oẽs
eũ inuocãtes: & de calice ipsius potantes liberat a mor
su rabidi canis. Qui passus est.viii.idus octobris.

ℭ De sancto Cerbonio ep̃o. Cap. XLIII.

Cerbonius episcopus populonie claruit tẽ/
pore beati gregorii pape. Qui dũ hospita/
litati eẽt intentus: die quadam transeũtes
hospitio suscepit. Quos gothis supueniẽ
tibus abscõdit: eorũq; uitã ab illoꝝ nequitia reserua/
uit. Quod dũ totille gothorũ regi pfido nũciatũ eẽt.
Iratus crudelitate iussit episcopũ teneri: & in loco qui
merulis dr̃.viii. ab urbe miliario ubi cũ exercitu suo
residebat sibi p̃sentari: eũq; ĩ spectaculo populi uersis
ad deuorandum proiici. Tunc in conspectu regis epi/
scopus ad medium deductus est: atq; ad eius mortẽ
ursus immanissimus exquisitus: qui ex cauea dimis/
sus: accensus & cõcitus episcopũ petiit: sed subito sue
feritatis oblitus: capite humiliter submisso lambe/
re episcopi pedes cepit: populusque qui ad spectacu/
lum uenerat mortis: magno clamore uersus est in ad
mirationem uenerationis. Ad cuius reuerentiam etiã
rex ipse promotus est. Ipsumq; honoratum ualde di/
misit: & eius se orationibus commendauit. ℭ Hic
etiam in ecclesia sua: cui preerat: populonie sepulchrũ
sibi pauit. Sed cum longobardorum gens in italiam
ueniens cuncta uastasset ad helbam insulam recessit.
Qui irruente egritudine ad mortem ueniens: clericis
suis precipit: ut corpus eius in sepulchro quod sibi po
pulonie preparauerat ponerent. Cui cum illi respon/
derent: q; illuc ipsum reducere minime possent: eo
q; longobardos ipsum locum detinentes uel illac di/
scursantes timerent: hortatus est eos: ut secure ip/
sum illuc deportarent: & festine sepelire curarent:
moxque ex eodem loco sine ulla mora discederent.
ℭ Defuncti igitur corpus in naui posuerunt. Cum/
que populioniam tenderent: & immensa nimis plu/
uia erupisset: per totum illud maris spatium: quod
ab helba insula usque populioniam duodecim mi/
libus distat: circa utraque nauis latera procellosa ual/
de pluuia cecidit: sed in naui eadem: nec minima im/
bris gutta descendit. Peruenientesque ad locum:
corpus sepulture tradiderunt: & episcopi precepta
seruantes: ad nauem sub festinatione redierunt.
Quam mox ut intrarunt: in eodem loco dux crude/
lissimus longobardorum gummarith aduenit. Ex
cuius aduentu cerbonium habuisse spiritum prophe
tie claruit: qui illos sepulto corpore inde discedere
sub festinatione precepit. Quieuit autem uir sanctus
in domino.vi.idus octobris. Hec gregorius tertio dia
logorum capitulo undecimo.

ℭ De scõ Paulino episcopo. Cap. XLIIII.

Paulinus episcopus eboraceñ. claruit apud
idem oppidum tempore beati gregorii
pape. Cum enim idem sanctus doctor au
gustinum episcopum ad predicandũ an/
glorum genti destinasset: ut dictum est supra in ge/
stis ipsius augustini episcopi.vii.calen.iunii. Idem bea
tus augustinus iustum episcopum genti nordannia/
lorum consecrauit.i. ei nationi anglorum: que ad aq̃
lonem umbri fluminis habitabat. Qui iustis uerbũ
fidei predicando: eandem gentem cum rege suo edui
no conuertit. Hic etiam iustus paulinum episco/
pum ordinauit: & ipsum ad eboracensem ciuitatem
in fide confirmandam delegauit. Qui fructum plu/
rimum predicationis in eadem ciuitate perfecit: &
clarus sanctitate in pace quieuit.vi.idus octobris.

ℭ De sancto Geraldo cõfes. Cap. XLV.

Geraldus cõfessor apud aurelianũ claruit.
Hic uir illustris lemouicensi territorio au
reliaco pago natus est patre geraldo ma/
tre adaltrude de nobilissimis atque di/
tissimis. Qui dũ insimul caste uiuerent: nocte quadã
diuinitus in somnis admonent̃: ut debitũ matrimo/
niale soluãt: ut prolẽ mirificã procreare ualeãt: quem
geraldũ nominare debeant. Excitatus igitur pater: de
bitoq; soluto: iterum obdormiuit: uiditq; ex pollice
pedis eius dextri ungulam nascentẽ que in arborem
magnã succrescens: palis & pticis protegebat̃: nec ta/
men in pede pondus aliquod sentire uidebat̃. Cumq;
mater filium adhuc gestaret in utero: & die quadam

cū uiro esset in thalamo: trinam uocem audiuit infan tuli uagientis: & quasi iam nati uocem emittētis. Natus igitur puer & ablactatus: annis puerilibus deo deditus: litterisq̄ diuinis mirabiliter breui tempore ultra coetaneos est imbutus. Iuuenisq̄ effectus: armis: utpote miles nobilis exercitatus: cunctos in acie superabat. Defunctis aūt parentibus: ex facultatibus suis egenis largiflue ministrabat. Quem diabolus semel uisione puelle pulcherrime eius uasalli filie graui tentatione pulsauit: ita ut ille nūcium ad patrem mitteret: q̄ nocte sequenti ad eam accedere uellet. Peccatum tamen timens orationem premisit: & sic ad domum puelle accessit: & a patre susceptus fuit. Cum autem tentationē grauem sentiret: & ad ignem sederet: puella sibi ultra modum deformis uisa est: ut iam: quam uiderat: esse non putaret: nisi pater eius illam esse penitus affirmasset. Sicq̄ tentatione superata sine crimine rediit: & patrem cum omni familia libertati donauit: atq̄ puellā nuptui tradidit. Officium autem diuinum ac si clericus continue dicebat: & missam quotidie audiebat. Cū autem die quadā agendis curie intētus: missam audire nō posset: loco misse psalterium totū legit. Et extunc in consuetudine duxit: ut quotidie totū psalterium decantaret. Demum relicto seculo monasterium in ꝓprio solo in aureliaco cōstruxit: quod de suis facultatibus large dotauit. In quo se monachum fecit: & multa uite sanctitate & abstinentia claruit: pollensq̄ uirtutibus: feliciter ad christum migrauit sexto idus octobris. Sepultusq̄ est in ipso monasterio miraculis clarus.

De sanctis Cassio & Florētio & sociis martyribus. Cap. XLVI.

Cassius & florentius martyres cum sociis .vii. passi sunt sub maximiano imperatore apud beronā urbem galliarū circa rhenum fluuiū. Cū enim idē imperator de mauritania aphrice & de finitimis regionibus ꝓpter gallorū frequentes tumultus militū multitudinē deuocasset. Inter alios elegit milites .cccl x. ad sui custodiam deputatos: quos una secum cū sacra legione thebeorū in galliam adduxit. Postq̄ autem legionē predictā occidit xp̄m dominum cōfitentes: prefati milites .ccclx. xp̄ianissimi ab eodē imperatore discedētes per diuersa loca fugerunt: quorū precipui erāt cassius: florentius: geron: malosus: & uictor. Qui una cum eorū sociis .cccl v. trino martyrio ternis in locis coronari: una & eadem die ab ecclesia recoluntur: cum tamen diuersis diebus passi fuerint: ut scribit hellinādus. Nā cū de mandato imperatoris maximiani milites eius gentiles prefatos christianos insequentes: hinc inde eos requirerent: cassium & florentium cum aliis septem apud beronam urbem circa rhenum fluuium inuenerunt: quos ibidem in christi cōfessione decollauerunt: quorū passio agitur .vi. idus octobris.

De scīs Gerone & sociis m̄rībus. Cap. XLVII.

Geron martyr cū sociis .cccxviii. apud coloniam agrippinam passi sunt. Cū enim persecutores ab imperatore maximiano destinati ad predictos milites .ccclx. occidendos: Cassium & florentium cum aliis septem interfecissent: ut supra dictum est. Geronem militem cū comitiua .cccxviii. militum in campis colonie inuenerunt. Quos omnes xp̄m dominum confitētes gladiis trucidarunt. Quorū festum colit .vi. idus octobris.

De sanctis Maloso & Victore & sociis martyribus. Cap. XLVIII.

Malosus & uictor martyres cum sociis triginta apud oppidum francorū: quod troia siue xanthum dicitur passi sunt. Cum persecutores prefati post interfectionem predictorum martyrum: uidelicet cassii & florentii & sociorum geronis atq̄ aliorum predictorum ꝓcessissent ad reliquos requirendos de mandato imperatoris maximiani malosum & uictorem cum aliis triginta: qui de numero predictorum .ccclx. militum supererant: iuxta dictum oppidum xanthum inuentos: gladiis ceciderunt: & eorum corpora in locis paludstribus submerserunt: quorum tamē reliquie a christianis reperte: cōdigno honore sepulte sunt. Et in eorum postmodum honorem Helena constantini mater basilicam super eorum corpora miro decore & sine ullo ligno construxit: ubi & per eorum merita eurogyalus coloniēsis ep̄s dolore capitis sanatus est. Sed cum corpus malosi martyris lōgo tempore ubinam sepultū fuerit latuisset. Sancto ep̄o dicti loci diuina reuelatione mōstratum est. Qui corpus de loco sustulit: immēsi odoris refragrans suauitate: & ipsum iuxta sociorū cadauera collocauit. Horū etiam dies passionis similiter celebratur .vi. idus octobris.

De scō Pinyto episcopo. Cap. XLIX.

Pinytus ep̄s gnosie urbis cretensis: marci antonii imperatoris tēporibus apud ipsam claruit ciuitatem. Qui īter uiros apostolicos nobilissimus in scripturis suis uelut in quodam speculo uiuētem sui dereliquit imaginem. Quiq̄ inter cetera sapiente sue opuscula ad dionysium corinthiorum episcopum elegantem scripsit epistolam: in qua docet non semper lacte nutriendos populos: ne quasi paruuli ad ultimo occupentur die: sed & solido debere pasci cibo: ut in spiritualem proficiant senectutem. Qui & in christo plenus sanctitate quieuit sexto idus octobris. Hec hierōymus libro de uiris illustribus.

De sancto Pierio presbytero. Cap. L.

Pierius alexandrine ecclesie presbyter insignis floruit tempore diocletiani imperatoris. Qui tam florentis sermonis uenustate populos docuit: tātaq̄ diuersorum tractatuum elegantia fulsit: ut origenes iunior uocaretur. Tractatum longissimū super osee ꝓphetiā descripsit. Et apud alexandriam in pace quieuit .vi. idus octobris. Hec hieronymus ubi supra.

De sanctis Tharaco presbytero & Andronico martyribus. Cap. LI.

Tharacus probus & andronicus martyres apud tarsum metropolim cilicie temporibus diocletiani & maximiani passi sunt sub p̄side maximo. Quorū primus natiōe romanus: & miles annorū .lxv. militie terrestri ꝓ xp̄o renūciauit. Secūdus de sede pāphilie exortus. Tertius uero iunior de primis ephesiorū ciuitatis. Qui simul sociati: accusati sunt maximo p̄sidi a domero cēturione: q̄ essent xp̄iani: & ab eodē iudice tenti sunt. Qui primo quidem tharacū ut seniorē in xp̄i professione

inuictum manentem : in maxillis cesum nudatum uirgis flagellari fecit. Deinde uinculis ferreis in carceré alligari: postea probū in simili cōfessione manenté in dorso & uentre neruis crudis diutius cesum: eisdé uinculis uinctū carceri mācipauit. Ac postmodum andronicū xp̄i noīs cōfessione gaudété: ut adolescétulū diu suasum: in equuleo appensum & cesum : ac ore contusum & lateribus punctum: necnon plagis cum testarum fragminibus confricatum: ferreis catenis ligatū in ergastulo clausit. ℂ Deinde eos in susia ciuitate productos: idē preses sibi presentari fecit: Et primo tharacum sacrificare nolenté ore ipsius lapidibus cōfracto & dentibus excussis: manus eius in ignem mitti iussit: dehinc ligari pedibus: capiteq; deorsum suspédi & fumum atrum subterponi : atq; acetum cū sale eiusdem auribus īstillari: nares quoq; sinapi aceto liquefacto p̄fundi: & sic in custodiá tradi. Sequenti die probū eductū iussit: os eius cōfrigi: & ferrū ignitū labiis apponi: atq; extésum neruis crudis diutissime cedi : facieq; tota lapidibus contusa in custodiam recipi. Tertio uero die andronicum productum in palis .iiii. extensum alligari : & neruis durissimis in scapulis & uentre flagellari: eo q̄ plagas eius priores curatas fuisse mirabat̄. Sic que illum in eadem custodia recludi fecit. ℂ Demum eosdem ad achabor ciuitaté attraxit: ubi primum prefatus preses tharacum uinctum in faciem cedi iussit : & oblíscos accensos labiis & maxillis applicari: aures quoq; nouacula precidi : & raso capite prunas superponi. Deinde obeliscos incensos sub ascellis immitti: & sic in carceré uinculari. Probum uero uinctum pedibus sursum appédi mādauit: & candendétes obeliscos lateribus apponi: atq; clauos ignitos manibus eius infigi deinde oculos eius acubus pungi : & sic in carcerem compenditum mitti. Andronicum autem ligatum papyris inflammatis circa uentrem exuri precepi : & obeliscos incensos circa digitos eius apponi: ferrū quoq; ignitū in os eius mitti: & détes eius excuti : molisq; cōfractis linguá ipsius abscidi & cōburi: & sic in carceré alligari. ℂ Post dies autem aliquot eos preses impius produci fecit: & respiciens illos sanos iratus uehementer: bestiis ferocissimis in harenam exposuit. Que pluribus gentilibus extinctis sanctorum pedes ligebant. Leena quidé tharacū: leopardus probū· ursus autem obsequebatur andronicū. Nouissime cū omnia superassent. Iussu presidis decollati sunt : adhibiti quoq; sunt quattuor custodes: ne corpora sanctorū sepeliréntur: sed in igné missa consumerétur. Orta auté ualida tempestate & fulminibus custodes territi fugerunt: & flamme extincte sunt : & sic corpora incumbusta remanserunt. Super quorum singula xp̄iani nocte uiderunt stellá fulgenté: eaq; tollétes honorifice apud tarsum cilicie sepelierunt. v. idus octobris.

ℂ De scō eustathio abbate. Cap. LII.

EVstathius abbas luxouiēsis fuit. Qui a beato columbano ab italia ad dictum monasterium gubernandum paterno affectu directus: equo iure subditas monachorum cateruas rexit: adeo ut nullus se beatum columbanū perdidisse gemeret. Qui huius doctrinis imbutus fuisset. Qui & post laudabilem uitam uirtutibus pollens: quieuit in xp̄o. v. idus octobris: luxouii sepultus.

ℂ De sancto Eustathio ep̄o. Cap. LIII.

EVstathius ep̄s antiochenus claruit apud ipsam ciuitaté tempore cōstantii imperatoris. Hic genere pāphilus tā opere q̄ sermone fidei pugil egregius aduersus arrianū dogma plurima cōscripsit. Extant etiā ipsius sapiétie p̄clare duo uolumina de anima. Item tractatus aduersus origené. Item epistole multe quas enumerare difficile est. Qui ꝓpter fidei catholice defensioné: quam cōtra arrianoꝝ sectā susceperat: a cōstantio imperatore traianopolim in exiliū missus uite terminum dedit.

ℂ De sanctis quattuor milibus nongentis septuagintasex martyribus. Cap. LIIII.

QVattuor milia nōgenti septuagitasex martyres apud aphricá passi sunt sub persecutione uádalica. Qui cū esset ecclesiaꝝ dei plurimaꝝ ep̄i presbyteri & diacones associatis ipis turbis fidelium populoꝝ iussu hunerici arriani regis in horribile exilium eremi trusi: atq; inter mauros ferocissimos deputati sunt. Inter quos erant cyprianus & felix precipui sacerdotes. Ex quibus plurimi dum ducerentur: & cuspidibus ac lapidibus sibi alligatis ad currendum dū tunderent̄ : & per aspera & dura loca traherent̄ per singula mébra discerpti inter manus trahentium expirabant. Extat per totū aggerem publicus locus tumuli uel sepulture ipsorum. Reliqui uero predictoꝝ ad exilium p̄dictum adducti: fame & inedia ac nuditate afflicti : necnon uariis suppliciis excruciati martyrium celebrarunt : quorū natale colitur. iiii. idus octobris.

ℂ De scō Marcello ep̄o & martyre. Cap. LV.

MArcellus ep̄s apamie & martyr : successor ioannis uita sanctissimus tépore theodosii senioris martyriū passus est. Cum enī iussu eiusdé augusti deoꝝ templa ubiq; destruerentur. Venit prefectus orientis apaniam ad templa idoloꝝ destruenda: & dum ibidé templum iouis maximū & robustum : utpote lapidibus ferro & plumbo alligatis fabricatum uidisset : impossibile quoq; ad destruendum iudicasset: ad suggestionem marcelli perrexit ad alias ciuitates : ipsumq; templū iuxta uires ei dissoluendum commisit. Marcellus uero cuiusdā operarii cōsilio quattuor ingentibus colūnis subterfossis : quibus tota parietum machina nitebatur: ligna supposuit: & in ipsis igné immisit: ut lignis exustis: colūne ruerent: totamq; fabricam secum traherent. Sed resistente demone: ignis non poterat ligna inflāmare. Ep̄s uero oratione p̄missa aqua benedicta igné aspsit: & mox diabolū effugauit. Statimq; igne subtermisso ligna accendit: quibus cōbustis ruétibusq; colūnis: omne edificiū templi corruit : cuius sonitus terrá concutiens oés exterruit. Post que scūs ep̄s & alia plura phana idoloꝝ destruxit. Qui & martyribus ꝓ xp̄o certātibus scribebat: & eoꝝ scripta recipiebat. Nouissime autem & ipse a paganis tentus: ꝓ xp̄iq; cōfessione martyrio coronatus est: & apud apamiam honore cōdigno tumulatus. iiii. idus octobris.

ℂ De sancto Carpo discipulo. Cap. LVI.

CArpus discipulus beati pauli apostoli apd̄ troadem claruit: ubi & ab eodem apostolo ep̄s cōstitutus est. De hoc refert dionysius in epistola ad themophilū: q̄ cū es-

ſet uir mire ſanctitatis & zelator fidei : & qdã infide/
lis fidelẽ quendã peruertiſſet:adeo carpus moleſte tu
lit:ut ex hoc infirmitatẽ incurreret. Tãte aũt ſanctita/
tis erat:ut nũq̃ celebraret:qn aliquã celeſtẽ uiſionẽ cõ
ſpiceret. Sed cũ ꝓ utriuſqȝ cõuerſione orare deberet:
deũ tamen quotidie exorabat:ut cõbuſtione q̃dã:am
boꝝ ſimul imiſericorditer abrumperet uitas. Et ecce
circa noctis medium dũ uigilaret:& hãc orationẽ fa/
ceret:ſubito domus:in qua erat:in duo diuiſa fuit : &
quedã immẽſa fornax ibidẽ apparuit:reſpiciẽſqȝ ſur
ſum uidit celũ apertum & ibidẽ ieſum circundatum
multitudine angeloꝝ. Deinde iuxta fornacẽ predicti
duo uiri tremuli ſtare cernunť:q a ſerpentibus de for
nace ꝓcedentibus morſibus & inuolutionibus uiolẽ
ter in fornacem trahebantur:& ab aliis qbuſdam ui/
ris impingebanť. Hoc uidẽs carpus adeo in iſtoꝝ uin
dictã delectabať:ut ſupiorẽ uiſionẽ intueri cõtemne/
ret:& in hoꝝ ultionẽ totus intẽtus eẽt:ita ꝙ plurimũ
moleſte ferebat:ꝙ in fornacem nõ cito cadebãt. Tan/
dẽ cũ in celum reſpexiſſet:ecce ieſus hominum illorũ
miſeratus ad illos cum angelis deſcẽdens : manus ex/
tendit:& ipſos eripuit. Dixitqȝ carpo:ꝙ patus eſſet ite
rum pro peccatoribus pati. Sicqȝ de cetero carpus ꝓ
illorũ cõuerſione orauit:dominuſqȝ utrũqȝ ad fidem
reuocauit. ¶ Demum idem beatus diſcipulus pro
confeſſione chriſti martyrio coronatus eſt : & apud
troadem ſepultus.iii.idus octobris.

¶ De ſancto Eduardo rege & cõfeſ. Cap. LVII.

EDuardus cofeſſor rex illuſtris angelorũ
generoſa progenie ortus filius regis elte/
rudi & enie regine ricardi ducis norman/
norum filie:diligenti parentũ cura nutri/
tus ab annis puerilibus ſanctiſpũs informatus ẽ diſci
plina. Qui adhuc puer exiſtẽs: ꝓpter dauoꝝ procellã
ſeuientium in anglia ductus eſt in neuſtriam in auita
domo:ubi opa puerilia deſerens:xp̃i ſeruitio ſe mãci/
pauit : beatãqȝ dei genitricẽ & petrum apoſtolũ atqȝ
euãgeliſtã ioanẽ in p̃tronos ſibi ſpẽales aſſumpſit. Tan
dẽ p̃ẽte defuncto & fratre ipſius inaudita crudelitate
p̃ẽpto eduardus timẽs:ſe domino cõmẽdauit. Expe/
ctãs quoqȝ donec poſt modicũ tẽpus barbarica peſtis
ceſſauit:& tũcq a baronibus ĩ regnũ ĩductus:& cũ glo/
ria apud lundunũ ĩ die ſancto paſche ab ep̃o corona/
tus ẽ. ¶ Regnauit aũt tẽporibus henrici tertii ĩpato/
ris:& regnũ optima pace gubernauit : & ſanctiſſime
deo uixit. Egicã godini filiã liberalibus artibus imbu
tẽ in uxorẽ duxit:quã adeo p̃ſuaſit:ut caſtitatẽ ſeruã/
tes ſolo noĩe coniuges:ambo uirgines permanſerũt.
Fuerat autẽ godinus predictus cõſpirator in nece fra/
tris regis eduardi. Dũ autẽ die quadã cũ rege in mẽſa
diſcũbẽs ſe iuramẽto de morte fratris excuſaret: picu
lo offe quã comedebat : ſubito offa quã in ore poſuit
ſuffocatus eſt. Filius quoqȝ eius eadem die ab equo in
carenſem fluuium p̃cipitatus necatus ẽ. Mater uero
eius uxor godini ictu fulminis interiit. Sicqȝ omnes
qui mortis fratris regis conſcii fuerant : ultio diuino
uindicauit:ſola regis cõiuge que innocens inde fuerat
incolume permanẽte. ¶ Rex iſte tãte fuit grauitatis:
ut uix nõ ſine maxima cã prouocareť in riſum : unde
& ſemel cũ die paſche poſt prandiũ ualde rideret : &
ex hoc omnes mirarentur : dixit rex ꝙ per ſpiritum
uiderat.vii.dormientes in celio monte : qui dudum
ſuper latus dextrũ iacuerant:ſe uerſos eſſe in ſiniſtrũ:
qui donec ſic manerent :multe in orbẽ perſecutiones
future forẽt. Sed poſt decurſum annorũ.ioo.iterũ ad
latus dextrũ ſe uerterent. Directi ſunt autem a baro/
nibus nuncii ex anglia in greciam ad montem pre/
dictum apud epheſum ciuitatem. Qui per omnia ſi/
cut rex dixerat contigiſſe inuenerunt. Nam donec il/
luc nuncii p̃uenerũt:oẽs epheſioꝝ populi:ꝙ.vii.dor/
miẽtes in ſiniſtrũ uerſi fuiſſent penitus ignorarunt.
Qui tamẽ modicis ãtea diebus ſup dextrũ latus illos
cognouerãt dormiẽtes. ¶ Hic etiã rex circa pauperes
liberaliſſimus & hũilis fuit. Nã die quodã pauperẽ cõ
tractũ incedere nõ ualẽtẽ: ꝓprio latore carentẽ deuo/
tus rex in humeris ſuis aſſumpſit:& ip̃m a regali pala
tio uſqȝ ad ſancti petri eccleſiã baiulauit. Hic etiã ſepi/
us in hora cõſecrationis xp̃m in carne cõſpexit in ma
nibus ſacerdotis. Qui regno feliciter diſpoſito qeuit
in pace anno domini.M.lxv.iii.idus octobris. Sepul/
tus iuxta beati petri altare:ubi & miraculis pollet.

¶ De ſcõ Eduardo rege & mře. Cap. LVIII.

EDuardus mř rex ſecũdus angeloꝝ : filius
egdari regis : una cũ patre annis duobus
cũ dimidio regnauit. Tunc uiſa eſt ſtella
cometes apud uicũ regiũ :q diciť calua:ſi/
gnificans perſecutiones in regno ſubſequentes. Nam
clerici intruſi & criminoſi a ſuis eccleſiis : per dun/
ſtanũ archiep̃m cantuariẽſem expulſi noua prelia ſu/
ſcitarunt:oĩbus pene eccleſiis deuaſtatis:quos tamen
ultio diuina puniuit:ut ſupra dictũ eſt in uita ſancti
dunſtani.vii.idus ſeptembris. Cum autem mortuo
egdaro rege eduardus adhuc iuuenis eſſet : & elfrida
nouerca eius olim regis uxor : filium ſuum propriũ
puerululum nec dum annorum.vii.regem facere ꝓ/
curaret:& ob hoc cũ quibuſdã ex baronibus conſpi/
raſſet. Dunſtanus eduardum ut pote cui regnũ tanq̃
primogenito de iure debebať:cõtra uotum illorũ co
ronauit:unde & regina turbata in mortẽ regis machi
nari cepit. Cum autem die quadam eduardus de ue/
natione ſeſſus rediret:& illa ſitienti poculũ porrexiſ/
ſet ſatelles ab eadem inductus:regem potantem ſicca
percuſſit & occidit. Et cũ ſero eſſe circa corpus ipſius
ſubito diuina lumĩaria micuerũt. Cuiuſqȝ tactu clau/
dus greſſum:& mutus loquendi uſum continuo re/
cuparũt. Cũqȝ ad corpus eius elfrida regina in equo
ueniſſet : ut quaſi ſe de nece eius inculpabilem ſi/
mularet : dum redire uellet : equus ſe inde nullo
modo mouere potuit : mutatoque alio equo ſimi/

liter & tertio:ſicut & priori contigit: unde ab omni/
bus de morte regis rea iudicata eſt. Sepultus eſt autẽ
rex cõdigno martyris honore miraculis clarens. El/
frida uero regina uidẽs ultionem: quã deus fecerat in
clericos eccleſiaꝝ perſecutores de homicidio condi/
gne penituit: & in melius uitam mutauit.

ℭ De ſcõ Theophilo epõ & cõfeſſore. Cap. LIX.

THeophilus eps apud antiochiam floruit.
Qui ſextus a beato petro apoſtolo eiuſdẽ
eccleſie ſedem tenuit: & uir eruditiſſimus
multa ſapientia claruit: plurimoſq; libel/
los compilauit. In teſtimoniũ libros. iii. ab anatholiũ
ſcripſit. Aduerſum hermogenis hereſim alium. Ex/
tant eius & alii elegãtes ad edificationem eccleſie per/
tinentes: compoſuit & contra martionem librũ unũ.
Super euangelio & prouerbiis ſalomonis commen/
tarios ſe legiſſe beatus tradidit hieronymus: qui cũ
ſuperiorum elegantia non uidentur ſibi congruere.
Qui etiam marci antonini imperatoris temporibus:
in pace quieuit. iii. idus octobris.

ℭ De ſcõ Theophilo confeſſore. Cap. LX.

THeophilus confeſſor in ciuitate cilicie cla
ruit. Qui cum eſſet eccleſie uicedominus
eccleſiaſticas res utpote moribus & ſcien/
tia precipuus optime gubernauit: quem
clerus & populus nimium diligebat: uacãte uero epi/
ſcopatu: ipſum in pontificem omnis populus elegit:
ſed theophilus ſe indignum iudicans omnino recuſa
uit. Ad metropolitanum autem uiolenter a populo
ducitur: & in epm ſibi dari ab omnibus poſtulatur.
Sed ipſe penitus renuens: uix ab ipſo dimittitur: & ali
us in epm conſecratur. Poſt dies modicos ad ſugge/
ſtionem emuloꝝ quorundã theophilus ab epõ de of
ficio deponitur: & in locũ eius quidam ex aduerſariis
ſurrogaẗ. Deſperans iſte iudeũ magum adiit: & eius
auxiliũ implorauit. Quẽ ille nocte extra ciuitatẽ ad/
duxit: & diligenter monuit: ne crucẽ ſibi imprimeret
aut xpm uel uirginem nominaret. Vocante aũt ma/
go demones: infiniti homines cãdidati eidẽ apparue/
runt: qui cũ cereis ardentibus ad regem ipſoꝝ diabo
lũ in throno aureo ſedentem: illũ adducunt. Pro quo
iudeus genu flexu ipſius auxiliũ poſtulauit. Ille theo/
philum officio reſtituendũ & maiorem adhuc facien
dũ promittit: dũ tamen hic xpm & matrem uelit ab/
negare: & diabolo profeſſionẽ tacere: & abnegationis
chirographũ manu propria ſcribere. Theophilus er/
go abnegationẽ fecit: & chirographum ſcribens dia/
bolo tradidit. Reuerſus aũt mox die ſequenti ab epõ
accerſitur: & expulſo emulo in officiũ remittiẗ: & ul/
tra q̃ prius honoratur. ℭ Poſt dies aũt aliquot: theo/
philus reſcipiſcere cepit: & peccatũ ſuum deflens per
dies. xl. matrem miſericordie inuocauit. Quibus elap
ſis: glorioſa regina eidẽ nocte media apparuit: & eidẽ
ſalutem ſpoſpondit: ipſum tamẽ: ut adhuc in oratio/
ne perſiſteret: admonuit. Quod cum ille feciſſet: poſt
triduum iteꝝ eidem uirgo beata cũ ſplendore nimio
aſtitit: & eius peccatum ei dimiſſum a deo nunciauit.
Cum aũt ipſe pro chirographo cõfecto nimium an/
xiaretur: die ſequẽti dei genitrix eidẽ in ſomnis appa
ruit: & chirographũ ſupra eius pectus dimiſit: quod
ille excitatus inueniens ad epm celebrantem acceſſit:
& coram omni populo peccatum ſuũ confitens: cun/
cta uiſa: & geſta narrauit: eiuſq; chirographum cun/
ctis oſtendit: qui ex luce a uirgine cõtracta facie ut ſol
reſplendere uiſus fuit: & in eodẽ loco per triduum in
oratione perſeuerauit. Tuncq; ſequentiã illam cõpo/
ſuit Aue maria gratia plena dominus tecum uirgo ſe
rena: in qua & de ſeipſo: & de eius miraculo mentio/
nem facit. Et elapſis tribus diebus ad chriſtum mi/
grauit. In cuius tranſitu audite ſunt uoces angelice cõ
cinentes. Sepultuſq; eſt in eccleſia cilicie: per quem de
us multa miracula oſtendit.

ℭ De ſanctis Fauſtino Ianuario & Martiale marty/
ribus. Cap. LXI.

FAuſtinus: ianuarius: martialis martyres
in hiſpaniis ciuitate corduba paſſi ſunt: q
primo equulei pena cruciati: deinde ſu per
cilius excoriatis: auribus quoq; & naribus
preciſis: dentibus etiã ſuperioribus euulſis: ad ultimũ
ignis paſſione glorioſum martyriũ conſumauerunt
tertio idus octobris: ut ait ado in martylogio ſuo.

ℭ De ſcõ Calliſto papa & martyre. Cap. LXII.

CAlliſtus papa & martyr huius nominis
primus natione romanus ex patre deme/
trio de regione urbis rauennatis zepheri/
no romano pontifici in epatu ſucceſſit &
ſedit annos q̃nq; menſes duos dies. x. Hic cõſtituit ie/
iuniũ die ſabbati ter in anno fieri: frumẽti: uini & olei
ſecundũ prophetam. Adhuc quoq; iuxta q̃ttuor anni
tempora: quattuor indixit omni eccleſie ieiunia: pri/
mum uernale: ſecundũ eſtiuale: tertium autũnale: q̃r
tum hyemale: in quibus etiã precepit ordinatiões fie
ri: q̃q̃ nec ipſe: nec alius quilibet romanoꝝ pontificũ
a beati petri uſq; ad ſancti ſilueſtri tẽpora legatur ce/
lebraſſe ordinationes niſi in mẽſe decembris. Hic idẽ
phibuit: ut in accuſatione preſbyteroꝝ ĩfames & ſu
ſpecti & inimici nõ ſuſciperentur. Eos uero hereticos
nominauit: qui dicunt ſacerdotes poſt lapſum ſi di/
gnam egerint penitentiã: non poſſe ad priſtinos redi/
re honores. Hic fecit eccleſiam ſancte marie tranſty/
berim: & cemiterium in uia apia cõſtruxit: quod ſuo
nomine uocatur cemiteriũ calliſti ad catacũbas: ubi
q̃plurima multitudo martyꝝ ſepulta eſt. ℭ Huius tẽ
pore imperante alexandro: pars eminentior capitolii
diuino incendio cõcremata eſt: & ſiniſtra manus au/
rea idoli iouis fulmine liquefacta eſt. Tunc ſacerdotes
ad imperatorẽ uenerunt: petentes: ut dii irati ſacrifi/
ciis placarentur. Dum ergo offerrent celo ſereno ma/
ne die iouis: repente diuino fulmine quattuor ſacer/
dotes idolorum mortui ſunt: & ara iouis concrema/
ta eſt: & ſol obſcuratus eſt: ita ut populus fugeret ex/
tra muros. Cum aũt palmatius conſul audiret: q; cal/
liſtus cum ſuis clericis & multis chriſtianis tranſtybe
rim latitaret: rogauit imperatorem: ut chriſtiani per
quos hoc malum ciuitati cõtigerat: ad purgationem
urbis penitus delerentur. Qui dum de mandato im/
peratoris cum militibus tranſtyberim properaſſet:
ut calepodium preſbyteꝝ cum aliis chriſtianis com/
prehenderet. x. milites: qui domum intrauerant: exce
cati ſunt. Quod alexander cõſpiciens: iuſſit omnẽ po
pulum pro liberatione militum deo mercurio ĩmo/
lare. Sed cũ una ex uirginibus paganoꝝ arrepta a de/
monio: deum chriſtianorum ueꝝ & unicum accla/
maret: conuerſus eſt palmatius conſul: & cũ uxore &

filiis ac omni familia numero.xlii. baptizati sũt a san
cto callisto papa. Conuersus est & simplicius senator:
& felix cum filia sua bãda: quam prefatus palmatius
a paralysi liberauit: qui omnes ab eodem põtifice ba/
ptizati: detẽti sunt una cum calepodio presbytero: &
ab imperatore alexandro pariter decollati: ut hec om
nia superius dicta sunt in passione calepodii & socioꝝ
.vi.idus maii. Quoꝝ omnium corpora callistus pon/
tifex in suo cemiterio sepeliuit. ¶ Deĩde alexãder im/
perator callistum papam detentum.v.diebus sine ci/
bo & potu manere fecit: deinde fustibus cesum in cu/
stodiam artissimã recludi. Cui p noctẽ apparens bea/
tus calepodius martyr cũ ingenti lumine: ipsum in ti
more domini cõfortauit. Quod cernens miles quidã
noĩe priuatus: q erat ulceribus plenus ad pedes eius
procidit: & pro sanitate sua exorauit. Quem cum cal/
listus sacro fonte perfunderet ab omnibus uulneri/
bus sanauit. Quod audiens alexander: iussit callistum
per fenestram domus in qua tenebat̃ precipitari: cor/
pusq; eius in puteũ demergi: & in eo rudera cumula/
ri. Asterius uero presbyter corpus eius de puteo eleua
uit: & in cemiterio suo sepeliuit pridie idus octobris.
¶ Hic fecit ordinationes quinq; per mensem decem/
briũ presbyteros.xvi. diacones quattuor ẽpos per di/
uersa loca numero.xix. Et cessauit ẽpatus dies.vi.

¶ De scõ Gaudẽtio ẽpo & martyre. Cap. LXIII.

Gaudẽtius ẽps ariminensis & martyr pas/
sus est apud eandẽ ciuitatem tempore con
stantii imperatoris. Qui ex ciuitate ephe/
sioꝝ exortus: fidei documentis eruditus:
adhuc catecuminus: ad urbẽ romã ueniens: tempore
damasi pape: a quodam iustino p̃sbytero sacrum ba/
ptisma suscepit: & apud quandã matronam nobilem
nomine eusiticã hospitio se recepit. Quã adhuc genti/
lem: sua predicatione ad fidẽ xp̃i cõuertit: & ad sanctũ
damasum papã adduxit: qui eã sancti fontis unda per
fudit. Damasus aũt pontifex cũ de origine & religio/
ne gaudentii ab eo cũctatus audisset: eum secũ accersi
uit: ipsumq; clericũ fecit: quẽ & in sui seruitio detinẽs
post biennium leuitã ordinauit: deinde post septenni
um ad sacerdotium promouit. Qui sedula exhorta/
tione: populo iugiter uerbũ domini predicabat: & mi
raculoꝝ gloria clarescebat. ¶ Nam quidam miles ro
manus nomine tarsensius a diabolo obsessus est: cla/
mante demone per os eius: q nisi illuc gaudẽtius pre/
sbyter ueniret: inde nunq̃ discederet. Gaudẽtius ergo
de mandato pape pro eo missarum solemnia celebra
uit: deinde sacram eucharistiã uiro offerens: demonẽ
ab eo in fumi speciem eiecit. Quo miraculo multi pa/
ganoꝝ cõuersi sunt. ¶ Cũm aũt ariminensis ẽps de/
functus esset: & populus ipsius urbis ad papã pro pe/
tendo põtifice accessisset. Damasus gaudẽtiũ ẽpm cõ/
secrauit: & ariminũ in pastorẽ cũ populo destinauit.
Qui primum ad ciuitatem que martiana dicebatur
adueniens diebus.x. ibidẽ moram traxit: & populum
multũ ibidem existentem in fide xp̃i erudiuit: quem
miles gentilis qui dudũ egrotus in lecto iacuerat: eius
fama cõperta: ad se ingredi fecit: & ut se ab infirmita/
te illa curaret humiliter supplicauit. Sanctus autẽ ẽps
orationem premisit: & militẽ manu tenens de cubili
sanũ erexit conuersumq; ad dominum cũ coniuge &
filiis ac seruis.xxiii. numero baptizauit. Post hec ex ip
sa ciuitate discedens ariminum deuenit. Et dum esset
in itinere sociis uino carentibus & nimium sitiẽtibus
aquam in uinũ conuertit: & comitibus propinauit. In
gresso autem ciuitatẽ occurrit illi omnis populus cũ
multitudine languentium diuersis egritudinibus op
pressoꝝ: quos omnes continuo in xp̃i nomine sanos
effecit. ¶ Sed q̃primum in ipsa urbe missam celebra/
uit. mox idolum martis in medio adhuc foro positũ
cecidit: & cõfractum est: ceteraq; omnia simulacra in
diuersis locis posita similiter corruerunt. Quo mira/
culo multi gentilum ad xp̃m cõuersi sunt. ¶ Quedã
neptis eusitice predicte: que gaudentium hospitio ro/
me susceperat: a demonio uexata ad beatum gauden/
tium ariminũ adducta: & ab eodẽ est continuo libera
ta. Hic sanctus uir sua predicatione ariminensem po/
pulũ ad fidem xp̃i perduxit: multas ecclesias constru/
xit & dedicauit: multosq; presbyteros & alioꝝ ordi/
nũ clericos ordinauit. Inter quos leonẽ presbyteꝝ &
marinũ diaconum uiros sanctos: qui de dalmatia il/
luc uenerant cõsecrauit: ut dictũ est supra in gestis ma
rini cõfessoris pridie nonĩ septembris. ¶ Post hec cũ
de mandato constantii imperatoris apud ariminum
ciuitatem: cõciliũ ẽporum congregatũ esset: multiq;
arriani fulti presidio augusti: pauci uero ẽpi catholici
conuenissent. Gaudentius pro defensione catholice fi
dei: arriãis uiriliter restitit: sed quia eis omnino se ob/
uiare nõ posse uidit: coꝝ uesanie cessit: & cum sanctis
rhophilo popiliẽsi: & mercuriali liuiensi ẽpis: nocte li
uiam clandestine properauit. Post discessum uero ar/
riarum: ad sedem suã rediit: & conuocata synodo ca/
tholicoꝝ: que ab arrianis decreta fuerant reuocauit:
reuocauit: quendam quoq; martianũ presbyteꝝ he/
reticum: nolentem ad ecclesie unitatẽ reuerti damna
uit: & de ecclesia eiecit. Quod audiens martianus p̃/
consul: qui dicti martiani presbyteri p̃pinquus erat:
ẽpm durius icrepauit: & multis conuitiis exprobrãs:
mortis ei minas intentauit. Quẽ mox malignus spiri
tus inuasit & durissime uexare cepit. Cuius rei causa
milites proconsulis gaudentiũ detestantes: ipm mane
ante solis ortũ clanculum orantem cõprehenderunt:
& quasi in ultionẽ domini sui extra portã uinctũ edu
xerunt: & tãdiu fustibus & lapidibus tutuderunt: do
nec ipse in domino cõmendans & pro ipsis etiam p̃se
cutoribus exorãs spiritum exhalauit pridie idus octo
bris. Cuius corpus in loco qui dicitur ad lacum in fo/
ueam maximam proiecerunt terra illud ac lapidibus
obruentes. ¶ Post annos uero.lxx. cum locus sepul/

A

ture eius cūctis esset ignotus:mulier quedam erat ce/
ca in ciuitate cesarea:siue ceruia:nomie abortiua. Cui
per uisum angelus raphael cum papa damaso apparu
it:& quis uter eorum esset nominauit: ac eidem im/
posuit:ut si lumen oculoꝝ recipere uellet. ad ciuitaté
ariminensem ueniret:& ciuibus nunciaret:ut corpus
sancti gaudentii in tali loco diu occultatum require/
rent:& honorabilius tumularent. Signum quoq; ei
dederunt:quia mox inuento corpore:ipsa lumen re/
cuperaret:sicq; illi eam uera dixisse cōprobarent. Cū
auté mulier iam de tali uisione cōfidens:sed deducto
re cogitans iter sola arripuisset:leuem arundinem in
manu sua persensit:& ex altera parte ductoré preuiū
intellexit:summitaté arūdinis petenté. Quo duce ad
ciuitatem ariminum peruenit:& uisa ciuibus patefe/
cit: qui unanimes ad locū ostensum accesserūt:& ter/
ram effodiétes: odorem mirificū senserunt:corpusq;
sancti repertū de fouea eduxerūt:statimq; mulier: ut
predixerat:lumen oculoꝝ recepit. Multi quoq; lāgu/
entes a diuersis infirmitatibus curati sunt. Corpus au
tem sancti martyris in tumulo marmoreo collocatū
est:& ecclesia eius nomini desuper edificata.

¶ De sancto Fortunato epō. Cap. LXIIII.

FOrtunatus eṗs tudertine ciuitatis circa té
pora iustini imperatoris claruit. Qui in ef
fugandis spiritibus immense uirtutis gṙa
pollebat:adeo ut aliquando ab obsessis cor
poribus legiones demonū pelleret:& oratione sua eo
rum multitudines superaret. ¶ Iuuenis quidā de tu/
scie partibus uxorem duxerat:que ad dedicationé ec/
clesie beati sebastiani martyris fuerat inuitata:que no
cte precedente uoluptate carnis deuicta:a uiro suo se
abstinere nō potuit:& mane homines plusq̄ deū eru/
bescens:ad cōsecrationé accessit:mox uero ut beati se
bastiani reliquie in ecclesiam sunt delate:malignus eā
spiritus inuasit:& coram omni populo uexare cepit.
Quā presbyter ipsius ecclesie altaris sindone cooperu
it:sed hunc repentes simul diabolus inuasit: qa ultra
uires ꝓprias quicq̄ presumpsit. Puella igiť domū de/
lata magis quibusdam tradiť liberanda:a quibus ad
fluuium duciť:& in aquam demergitur:atq; diutius
incantať. Sed omnipotentis dei iudicio: dū peruersa
arte ab ea unus demon expelliť:in eā subito legio de/
monū intrauit:totq; motibus cepit agitari: totq; uo/
cibus per strepere:quot spiritibus tenebať. Quā paré/
tes eius ad fortunatum eṗm adducétes: culpam eius
cōfessi sunt. At ille eam secū pluribus diebus detinu
it:& orationi instanter incubuit:puellāq; incolumen
& plene liberatam remisit. ¶ Alio quoq; tempore ex
obsesso hoie spiritū malignū eiecit: qui occūbente so
le in formam se peregrini transmutauit:& per ciuita
tem uadens clamare cepit:q; fortunatus eṗs: qui san/
ctus putabať: peregrinū de suo hospitio reppulisset.
Quem uir quidam mala intentione:ut eṗm diffama
ret:hospitio suscepit:& cum uxore & paruulo ad pru
nas sedens:pegrinū:ut se calefaceret:iuxta igné posu/
it:Fortunatoq; de eius in humanitate:& q; esset hypo
crita detrahere cepit. ¶ Post modicum auté: qui pe/
regrinus uidebať:paruulum filium eius inuasit: & i/
uasit:& inter prunas ꝓiciens:aīam eius excussit: sta/
timq; disparuit:& quis fuisset declarauit. ¶ Alio etiā
tempore:quendam cecum signo crucis super oculos
eius edito protinus illuminauit. ¶ Preterea equus cu
iusdam militis in rabiam uersus fuerat:qui a multis
detineri nequibat:sed oēs morsibus lacerabat. Sed dū
sanctus uir eius capiti extēsa manu signum crucis edi
dit:cunctam eius rabiem in mansuetudiné immuta/
uit. Tunc miles equum mansuefactum sancto eṗo de
creuit offerendum. Ille aūt dum recipere recusaret: ui
ctus precibus dignum precium tribuit: & sic equum
oblatum recepit. ¶ Die quadam gothi ad tudertinā
ciuitatem:uenientes:duos pueros rapuerunt. Quoꝝ
ducem eṗs ad se uocans pro pueris redimentis quale/
cunq; uellet precium obtulit:& tātum ut pueros red/
deret:solicite requisiuit. Et cū pro redemptione pue/
roꝝ biduo institisset:gothus eum omnino audire re
cusauit:sanctūq; uiꝝ cōtristatum ualde dimisit: pue/
rosq; equis superpositos cum suis premisit. Statim au
tem:ut eos secuturus equum ascendit:equus lapso pe
de cum eo corruit:& tibiam illius confregit. Qui ad
hospitium reductus pueros reuocauit: & fortunatꝯ
cōpunctus gratus remisit:ac ueniam petens eius gra/
tiam implorauit. Eṗs aūt per diaconē suum aquā illi
benedictā destinauit:quam mox ut sup illius coxam
aspsit:fractura solidata de lecto sanus surrexit:& asce
so equo suum iter peregit. ¶ In eadem ciuitate mar/
cellus quidam eidem sancto deuotus sabbato pascha
li defunctus est. Cuius corpus cū longius esset deferē/
dum eo die sepeliri non potuit. Due igiť defuncti so/
rores ad eū flentes uenerunt:& ut earum fratrem re/
suscitarent:fidelibus precibus supplicauerūt. Qui dū
eas licentiasset:eo q; ex humilitate de se tanta nō pre/
sumeret. Subsequenti die dominico ante crepusculū
cum duobus diaconibus ad domū defuncti perrexit:
& iuxta corpus in orationem se dedit. Deinde ipsum
surgés ex nomine uocauit. Ille autem acsi leuiter dor
miés oculos aperuit:& eṗo respōdit:atq; de eo quod
fecerat:conqueri cepit:dicens q; duo hesterno die ad
se uenerant:qui spiritum a corpore eiicientes in bonū
locum deduxerant. Ipsa uero die unus missus fuerat:
qui eum ad corpus reduci mandauerat:quia fortuna
tus eṗs sic a deo petebat. Quibus expletis uerbis:mar
cellus mox ex infirmitate cōualuit:& in hac uita diu/
tius mālit. Quieuit aūt uir sanctus in domino pridie
idus octob. & sepultus est in ecclesia tudertina. Ad cu
ius sepulturam crebra miracula fiunt. Hec gregorius
dialogorum libro primo cap. x.

¶ De scō Fortunato alio epo. Cap. LXV.

FOrtunatus eṗs pictauiésis claruit tpe iusti/
ni īperatoris iunioris. Qui natione italus
primo poeta:deinde in ṗsate urbis eṗm su
blimatus:uir egregius:ingenio clarus:sen/
sus celer:ore suauis:bti martini heroico metro gesta i
iiii. uoluminibus digessit:hymnos et festiuitatū sin/
gulaꝝ elegāter cōposuit:& scītate plenus ī pace quieuit.

¶ De scō Iusto episcopo. Cap. LXVI.

IVstus eṗs lugdunensis insigni sanctitate
refulsit. Qui eṗatu relicto cum uiatore le/
ctore eius ministro ad eremum egypti se
cōtulit:ubi multo tempore angelicam ui
tam duxit. Ad hūc reuisendum antiochus eṗs uir san
ctus eiusq; in eṗatu successor ad eremum accessit: &
ab eo sanctitatis perspicue exépla reportauit: de quo
dicetur īfra in eius gestis idibus nouembris. Sanctus

auté iustus in pace quieuit pridie idus octobris. Qué dum morientem minister eius defleret:eo q se deseretet:ille prophetico spiritu eundem hortans predixit: q se cito secuturus esset. Quod rei per effectú probauit euétus:ná uiator post dies.vii.cú ad patriam secutus est:uidelicet.xii.cal.nouembris:ut dicit ibidem.

¶De scis.ccc.lx.martyribus. Cap. LXVII.

Trecéti.lx.martyres apud coloniam agrippinam passi sunt. Qui cum essent milites mauri ex sacra legione thebeorum : & illis trucidatis isti ex eorum consortio aufugissent:a militibus maximiái imperatoris apud ipsam urbem inuenti:& ipsi gladiis trucidati sunt idibus octobris. Quorum corpora condita sunt in basilica:que admirabili opere ex moysaico quodammodo de aurata resplédet:unde etiam & loci incole sanctos aureos illos uocare consueuerunt. Hec usuardus Ado tamen ponit:q fuerunt solummodo.ccc.l.

¶De scõ Antiocho episcopo. Cap. LXVIII.

Antiochus eps lugdunensis fuit: qui cum adhuc ipsius ecclesie presbyter esset:pio incitatus officio ad uisendum eius epm qui in egypti eremo morabať noíe & actione uere iustum:peregre profectus est:a quo & sanctitatis insignia exempla reportauit : ut dictum est supra in legenda iusti epi pridie idus octobris. Hic fuit uir discretione precipuus: sanctitate preclarus. Qui etiá non immerito tempore interiecto ad eiusdem pontificatus culmé assumptus est. Quo strenue & feliciter administrato:in pace quiescens:regnum celeste consecutus est idibus octobris. Sepultus apud lugdunú in ecclesia sanctorum martyrú maccabeorum : in qua & sanctus iustus requiescit.

¶De scõ Basolo abbate. Cap. LXIX.

Basolus abbas apud rhemeñ. ciuitatem claruit tempore chilperiti regis francorum: ut ait sigibertus. Hic ex territorio lemouicensi natus:dum adhuc iuuenis eremum optaret:angelo ipsi apparente ipsumq deducente: ad urbem rhemensiú deuenit:& a sancto egidio epõ rhemensi.iiii.post remigium susceptus fuit. A quo & locum ad radices montis rhemensis obtinuit:ubi constructo cenobio monasticam uitam duxit: deinde ad nemorosi montis cacumen ascédit:ubi per annos.xl. inclusus manens eremi cultor deo seruire studuit. Et dum aque penuriam substineret: oratione sua fonté de saxo produxit:qui usq in presens de loco illo usq ad inferiora defluit. ¶Attila quidam diues & potens dum circa montem illum uenaret:& aprú cum canibus sequeret:aper ille cum esset nimie magnitudinis deposita omni feritate ad cellam uiri dei ueniens : & quasi liberari ab eo se petés pedibus illius adiuolutus iacebat. Quem dum canes & equites sequerentur:diuina uirtute effecti imobiles:ultra uiri domini limites nec accedere:nec retrocedere ualebant. Quod cernens attila de presumptione penituit:& se sancti orationibus commendans:aprum dimisit:eidemq uiro dei predia sua ibidem posita gratáter cócessit. ¶Quidam pro crimine damnatus suspendio: dum iam laqueo astrictus suffocaretur. Sanctum tamé basolum mente inuocans:quia iam uoce non poterat : laqueo rupto liberatus euasit. Quieuit in pace idibus octob.

¶De scã Placidia uirgine. Cap. LXX.

Placidia uirgo fuit filia ualétiniani imperatoris & eudoxie auguste filie theodosii magni. Que spreto seculo adhesit auie sue galle placide ieiuniis elemosynis & orationibus intenta. De huius sanctitate cuidam seni reuelatum est:q eius meritis soror ipsius placidie honoria nomine a grauissima infirmitate liberata fuisset. Qui & uisa eudoxie ipsius matri retrulit. Et extunc mater filiam in deuotiõe habere cepit. Cum autem placidia cum utroq parente:& auia galla rauennam nauigio ueniret:grauissima in mari tempestas exorta est. Qui omnes beato ioanni euangeliste pro eorũ liberatione uouerant basilicam cõstruendá. Statimq beatus apostolus eisdem apparuit:& tépestate sedata incolumes ad portum perduxit. Regina ergo galla ei apud rauénam ecclesiam fabricauit:in qua sanctus ioannes eidé auguste:& barbaciano presbytero apparuit : & sandalium suum pro reliquiis illis dimisit:ut supra actum in gestis barbaciái pridie cal.ianuarii. ¶Post aliquod auté tépus:placidia hierosolymá perrexit: ubi lustrás loca sancta biennium exegit. Et deinde per uenetiam ueronam uenit:ibiq cuidam drute filie orabilis nobilis matrone surde & mute auriú & lingue facultatem cõcessit:ubi & in xpo dormiuit:sepulta in ecclesia sci stephani uia tridétina idibus octobr. signis coruscás.

¶De apparitione sancti michaelis archangeli. Cap. LXXI.

Apparitio sancti michaelis archangeli noua anno domini.cccccccvii.facta est: ut ait sigibertus. Tempore enim childeberti regis francorum & iustiniani augusti apparuit archangelus michael antberto brachateú epõ supra mare oceanum cõmoranti:ipsumq secundo monuit:ut in loco maris oceani insula:que pp̃ter eius eminentiam tumba dicitur:nomini suo fundaret ecclesiam:uolens sibi talem uenerationem exhiberi in pelago:qualis exhibebatur in monte gargono. Interea taurus in eadem insula a latrone furtim captus ligať in loco illo. Vnde eps tertio admonitus iubeť:ut in illo loco fundamentum iaceret:quo taurꝰ ligatú inueniret. Et sicut eú terrá pedibus protriuisse uideret: sic ecclesie ambitú duceret. Que dú eps populo retrulisset:ad locú nauigio accesserunt:& taurꝰ inuenientes: ut archangelus predixerat:ecclesiam construere ceperunt. ¶Due aút rupes ibidem erant:que humanitus inde moueri non poterát:que & officiú impediebát. Sed michael cuidá uiro apparuit:pcipiens ut ipsas rupes inde amoueret:qui tam facile eas mouit:ut nihil habere ponderis uiderentur. Sicq ecclesia in honoré archangeli michaelis constituiť:& ex eo tempore sicut in mõte gargano:ita & in ipso loco:qui modo dicit in periculo maris:ueneratio eius frequétari cepit. In qua ecclesia partem pallii:quod in monte gargano angelus posuit:& partem marmoris:supra quod stetit:detulerunt. Cum uero aque ibidem penuriá icole paterenť:monitu angeli foramen in saxo fecerunt: & inde aqua copia usq in presens largius emanauit. Hec autem apparitio in dicto loco celebratur.xvii.cal.nouembris. Ille enim mons oceano cingiť:sed bis in die festo sancti michaelis predicto iter prebens populo aperitur. ¶Cum aút quodam anno copiosa tur

ba ad ecclesiam pergeret·contigit mulierem pregnan
tem uicinamq; partui ex deuotione archangeli secū
ire. Et ecce magno impetu unda rediit:& omnis tur/
ba timore concussa ad littus fugit. Sola autem muli/
er grauida fugere non ualuit:sed a marinis fluctibus
capta ē. At michael eidē inter undas astitit: qui mulie
rem illesam seruauit:que & in medio pelagi filiū par/
turiuit:que & in ulnis suscipiēs lactauit:& angelo du
ce cum puero ad littus illesa peruenit. ¶ Temporibus
caroli regis dux quidā senogallie noīe sergius habēs
uxorem grecam nomine margaritā: dū ꝓle careret:
bonis elemosynaꝝ operibus solicite insudans subito
leprosus effectus est:qui plurima expendens in medi/
cis:nulla medicamina percipere poterat. Dum autem
pro sua salute deum iugiter exoraret. Nocte quadam
michael archāgelus eidem in somniis apparuit: eūq;
admonuit:ut ad ecclesiam monasterii ab angelo ele/
ctam:que brentalis dicitur:uisitandam accederet:in/
deq; salutem protinus reportaret. Qui expergefactus
mane cōiugi & militibus uisa narrauit. Sequēti quo/
que nocte eidem dormiēti:iteꝝ angelus astitit: & ius
sa predicta replicauit. Qui dum locum sibi nō esse re
spondisset notum:angelus addidit:ut nauē cum uxo
re & militibus suis ascenderet:cāq; ad locum deducē
dam angelice solicitudini cōmitteret. Qui iussa perfi
ciens nauem conscendit:flantibusq; uentis prosperis
unius noctis & diei spacio ad locum sancti michae/
lis:qui brētalis dicit̄ super mare adriaticū habēs mo/
nasteriū situm:quod brentale dicit̄ siue de brundulo
angelo duce peruenit. Et dū se mane ad portam appli
cuisse mirarent̄:& locū ignorantes ubi nā essent ab i
colis sciscitarent̄:ab eisdē se ad ecclesiam prefatam ar/
changeli appulisse didicerunt:qui deo gratias agētes
nauē exierunt:cūctiq; nudis pedibus ad ecclesiā ꝓces/
serunt. Sed dei misericordia anteq̄ dux ecclesie ingre
deretur hostia confestim ab omni lepre mūdatus est
macula. Tunc dux sanus ad domum rediit: & omni/
bus uēditis medietatē pauperibus tribuit:aliam me/
dietatem ecclesie sancti michaelis obtulit : & ibidem
cum coniuge perpetuis temporibus deo seruiuit.

¶ De scō Gallo abbate. Cap. LXXII.

GAllus abbas ex hibernia claris parentibus
natus & sancto columbano in discipulum
traditus:ab eodem sacris ex litteris erudi/
tus:& monachus ipsius effectus ad sacer/
dotium promotus est. Columbanus aūt in galliam
nauigans cum apud luxouium cenobium cōstruxis/
set:sigiberto rege annuente:ibiq; cum gallo & aliis di
scipulis deō seruire curaret persecutione regis theodo
rici & brunichildis regine inde expellitur:eo ꝙ a san/
cto columbano arguebatur:ꝙ relicta coniuge concu
bine amplexibus fruebatur:ut dicet̄ infra in uita co/
lumbani abbatis. xi. calen. decembris. Inde igit̄ colū/
banus ad theodobertum austrasioꝝ regem perueni/
ens infra partes allemanie iuxta fluuium lidiniacum
habitandum cum discipulis:ab eo locū obtinuit: qui
tuconia dicebat̄:cuius loci incole adhuc idolis seruie/
bant:ubi gallus fidē trinitatis predicare & phana ido
loꝝ cepit exurere. Sed dū habitatores loci seruis dei
ex hoc persecutione excitarent:relicta tuconia colum
banus cum discipulis ad castrum arbonā accessit: & a
presbytero uulmaro gratanter exceptus. Qui eos lo/
cum edificandi monasterii antique structure docuit:
& illuc usq; perduxit:ubi ecclesiam·in honorem san/
cte aurelie & cellulas construxerunt:& ibidem popu/
lum docere in christi fide ceperunt: idolisq; in lacum
demersis ecclesiam dedicarunt. Ibiq; columbanus cū
gallo & aliis discipulis triennio resederunt. ¶ Cum
autem nocte quadam gallus piscationi insisteret audi
uit de montis uertice demonem:quendam alium exi
stentem in pelago uocantem:ipsumq; ei responden/
tem:& utrunq; ipsoꝝ se de hospite gallo conqueren/
tem:ꝙ eos de sede propria eiecissent. Qui signo crucis
edito demones in fugam uertit : & ueniens abbatem
sibi audita retulit. Illeq; dū fratribus aduocatis deo
laudes exolueret:audite sunt uoces demonū per stre/
pentium:& sanctis persecutionem illaturos se acriter
comminantium. Dux autem regionis nomine gun/
zonus:audiens ꝙ sancti dei cultum deorum suorum
euacuarent:missis famulis suis iussit illos inde disce/
dere. Qui uaccam monachorum abstulerūt: & duos
ex fratribus occiderunt:illos quoq; ab eoꝝ finibus di
scedere preceperunt. Sed dum columbanus ad gilol/
fum regem italie ꝓperare disponeret:gallus egritudi/
ne pressus ibidem remansit:& a presbytero uulmaro
deuote hospitio susceptus fuit. ¶ Postq̄ autem gallus
de langore conualuit:presbyteꝝ ut sibi locum aliquē
grate solitudinis ostenderet solicite requisiuit. Cuius
iussione diaconus eius nomine hildeboldus ad locū
optimum illum adduxit. Qui cum die ītegro ieiunii
peragrassent:gallus ad flumē ueniens:misso rete pisci
culos cepit:& ipsis assatis pariter cum diacono cibum
sumpsit. Ibiq; uterq; ipsorum illa nocte quieuit. Gal/
lus uero crucē ligneam in terrā fixit:& ad eam capsel
lam reliquiaꝝ:quā secum tulerat appendit:& ante il/
las prostratus in orationem pernoctauit. Cūq; mane
ingens ad eos ursus descenderet & micas que ab eis
remanserant lingeret:ꝑcepit ei gallus ut ligna in ignē
mitteret:ursusq; protinus obediuit. Cui uir dei quasi
pro mercede panem porrexit. Mane uero diaconus iu
bente gallo ad flumē accessit:ut pisces iterum aliquot
caperet. Duo autem demones in specie mulierum nu
darum eidem apparuerūt: sed ad orationem uiri dei
continuo euanuerūt. Cumq; ad locum preuisum de/
uenissent:& serpentum ibidem multitudinem reppe
rissent:oratione galli serpētes omnes inde fugati sunt
usq; in presens. In ipso igitur loco cum triduo permā
sissent:& ibi gallus locum sibi solitudinis elegisset:ad
reuisendum suum hospitem presbyterum redierūt.

¶ Cum igitur ibidem per dies.vii.reſediſſet: gunzo/
nus dux miſit ad preſbyterum: orans ut gallum ad ſe
adduceret: eo ꝙ filia eius immundus ſpiritus inuaſiſ/
ſet. Qui per os puelle clamabat: ꝙ ideo filiá ducis op/
preſſerat: quia pater eius gallum abbatem una cum
magiſtro colúbano de poſſeſſiõe ſua eiecerat. Hec igi
tur puella ſigiberto regi fuerat deſponſata. Quod cú
rex ſigibertus audiſſet: duos epiſcopos ad puellá mi/
ſit ut ſuis eam orationibus liberarent. Sed demon ex
ore puelle eorum occulta eis obiiciés illos deridebat:
& ꝙ niſi a ſolo gallo inde poſſet eiici affirmabat: pater
igitur puelle afflictus iterum legatos ad preſbyterum
uulmarum deſtinauit: ut ſine mora gallum ſibi addu
ceret: ut eius filia liberationem conſequi poſſet. Pro/
mittens illi ꝙ uirum dei in conſtantienſem epm̃ pro
moueret: ſi demonem ab eius nata expellere poſſet.
Iam autem gallus ad locú electe ſolitudinis reuerſus
erat: & quietem mentis eligens duos diſcipulos in mi
niſtros aſſumpſerat: & ad ducem uẽire recuſans ſe ad
italiam colúbanum reuiſurum pretendebat: eo ꝙ mi
raculi gloriam formidabat. Tandem uictus precibus
legatoꝝ & uulmari preſbyteri: ioánem diaconum &
ſocium ſecum aſſumpſit: & nauigio ad ducem in ca/
ſtro burningio peruenit. Inuenitq́ puellam iacentem
uinctam: & a demonio triduano ieiunio tabefactam.
Qui orationem ad dominum fudit: & in chriſti no/
mine demoni imperauit: qui mox ex ore eius in ſpe/
ciem nigri corui diſceſſit: & fetorem ſulphureum in
loco dimiſit. Dux uero multa ei dona obtulit: que uir
dei accipiés ea poſtmodum omnia in pauperum uſus
expendit. Cum auté illum in epm̃ uellet preficere om
nino renuit: ſed ioannem diaconum diſcipulum ſuú
obtulit. Ad cuius nutú in eum omnis populus epm̃
conſtantienſem elegit. Rex auté ſigibertus audito ꝙ
puella liberata fuiſſet: miſit ad patrem ut eam ſibi de/
ſponſatam tranſmitteret. Que cum ad eum ueniſſet:
& modum liberationis eius ſigibertus audiſſet, Gal/
lo abbati pecuniá copioſam miſit: de qua ſanctus cel/
lam & eccleſiam edificauit. Quam rex & dux prediis
& poſſeſſionibus dotauerút. Cum autem ſigibertus
ſponſam ſuam ſibi uellet coniugio ſociare: audiuit ab
ea ꝙ pro eius liberatiõe uotum pudicitie emiſiſſet. Et
de cõſilio galli abbatis ne eius propoſitum auerteret:
ipſam in cenobio matrem uirginum multarum eſſe
conſtituit. ¶ Deinde uir domini a gunzono duce ad
urbem conſtantiam aduocatus: ut conſecrationi ioá/
nis epiſcopi preſens eſſet: uerbum domini in populo
mirifice predicauit: & multos ab errore gétilitatis ad
chriſtum conuertit. Epiſcopo quoq́ formam guber/
náde ſibi & cõmiſſe eccleſie prebuit. Atq́ poſtmodú
ad cellam ſuam in eremo rediit: ubi plures diſcipulos
congregauit. Deinde rogatus a uulmaro preſbytero:
relicto monaſterio ad domum eius per dies aliquot
diuertit: ut ei monita ſalutaria preberet. Et cum om/
ni populo in ipſo caſtro uerbum domini predicaſſet:
poſt dies duos febre correptus diebus.xiiii.langore pſ
ſus iacuit: & cum eſſet annoꝝ.lxxxxv.ad extrema de/
ductus in domino quieuit.xvii.calé.nouembris. Cu/
ius corpus in caſtro burnigio ſepultum eſt ubi & mi
raculis uiuit.

¶ De ſanctis ducentis & ſeptuaginta martyribus.
Cap. LXXIII.

DVcéti & ſeptuagita martyres chriſti apud
aphricam coronati ſunt: & ſancti marty/
res martianus & ſatyrianus cum duobus
fratribus & maxima uirgo egregia ancilla
chriſti ſub perſecutione uandalica gerrico rege arria/
no. Qui primo nodoſis fuſtibus ceſi: & uſq́ ad oſſa la
niati: cum multo tempore talia paterentur: ſequenti
die incolumes reddebantur. Poſtmodum autem du/
ra cuſtodia mácipati: & artati in neruo dei uirtute ſo/
luto cippo liberati ſunt. Ob quod miraculum. Maxi/
ma libertati ſue reddita: materq́ multarum uirginú
effecta in confeſſione chriſti conſenuit. Sancti autem
inter mauros ferociſſimos relegati: cum predicatiõe
ſua multos ad chriſtum conuertiſſent iuſſu gergerici
ligatis pedibus poſt terga currentium quadrigaꝝ: in
ter ſpinoſa loca ſiluaꝝ tracti: & diſcerpti ſpús emiſe/
runt.xvii.cal.noué bris: ut ait ado in martylogio ſuo.

¶ De ſcõ Magnobono epo. Cap. LXXIIII.

MAgnobonus epſ andegauéſis claruit tem/
pore dagoberti regis: quem rex fama ipſi/
us comperta ad ſe accerſiri fecit. Cum er/
go ciuitatem ingreſſus eſſet: cõpediti qui
erant in ergaſtulis eius patrocinium implorabant. Il/
le uero iudicem adiit: & ut reos amore chriſti ſolue/
ret: exorauit: qui ab eo repulſus dum eccleſiam intrás
oraſſet: ſubito compedibus fractis & carceribus reſe/
ratis incluſi abſoluti ſunt. ¶ Cum in predio quarta/
naco eius dioceſis puer a demone raptus eſſet: iter ue/
pres & rupes collidit: & ſemiuiuus ſancto epo a paré/
tibus offertur: qui demonem chriſti nomine inuoca/
to a puero eiecit: & ipſum ſanum parentibus reſtitu/
it. ¶ Quadam uice dum flumen cum ſociis uellet trá
ſire: nauem conſpexit ab alia parte fluminis ductore
carentem. Sed dum oraſſet: nauis ſine remige eis flu/
men ad eum uenit: & ipſum cum ſociis ſine ullo gu/
bernante tranſuexit. ¶ Veꝝ tempore famis ingruen/
tis diſpenſatori ſuo certam nummoꝝ ſummam pau
peribus diſtribuendam dedit: quam ille in diſpenſan
do duplicatam inuenit. ¶ Abbas quidam eius emu/
lus ad eum ueneno poculandum quoſdam miſerat.
Sed ſanctus uir hoc per ſpiritum cognoſcés nuncios
abbatis benigne ſuſcepit: & eorum itentionem eiſdé
aperuit: atq́ ſic eos ad penitentiam prouocauit: quie/
uit autem in pace uir dei.xvii.calendas nouembris: ſe
pultus in eccleſia ſua.

¶ De ſancto Ambroſio epo. Cap. LXXV.

AMbroſius epſ bituricẽſ.apud eandem ci/
uitatem claruit tempore pipini regis fran
coꝝ: q uita & ſanctitate eximmius: & do/
ctrina prefulgidus gregem domini ſibi cõ
miſſum uerbo & exemplo fideliter enutriuit: & uir/
tutibus plenus in pace quieuit.xvii.cal.nouembris: ut
ait ado in martylogio ex dictis hieronymi ſumpto.

¶ De ſcõ Ambroſio cõfeſſore. Cap. LXXVI.

AMbroſius alexandrinus confeſſor didymi
auditor: apud alexandriam floruit. Qui
multa ſapientia pollés: uolumen de dog/
matibus multoꝝ uerſuum aduerſus apol
lonium ſcripſit. Commentarios quoq́ in Iob elegan/
tes compoſuit. Et tempore theodoſii iunioris apud p̄
fatam urbem in domino quieuit. Hec hieronymus li
bro de uiris illuſtribus.

¶De ſcõ Herone epõ & martyre. Cap. LXXVII.

HEro epiſcopus & martyr poſt beatũ igna-
tium antiochenam rexit eccleſiam : ſicut
eidem ignatio ad paſſionem pergenti fue
rat diuinitus reuelatum:qui epiſcopus fa
ctus:ut magiſtri uiam pius imitator ſequeretur : pro
commendato ſibi grege amator chriſti occubuit.xvi.
calendas nouembris.

¶De ſancto Priuato martyre. Cap. LXXVIII.

PRiuatus martyr ſub alexandro imperato
re rome paſſus eſt:qui cum eſſet miles ple
nus ulceribus uidens qualiter ſanctus cale
podius preſbyter & martyr beato calliſto
pape in cuſtodia detento:nocte cum immenſo lumi-
ne apparuit:ipſumq̃ blandis exhortationibus cõfor-
tauit:ad pedes calliſti procidit:& pro ſanitate ſua iſtã-
tius exorauit.Quem dũ calliſtus ſacro fonte perfun-
deret:ab omnibus uulneribus curauit:ut ſupra dictũ
eſt in paſſione beati calliſti pape pridie idus octobris.
Quod audiens alexander imperator:& poſt paſſioné
calliſti priuatum teneri fecit:& in chriſti confeſſione
manentem:tam diu plumbatis cedi:donec deficeret:
cuius corpus aſterius preſbyter iuxta corpus beati cal
liſti ſepeliuit.xvi.calen.nouembris.

¶De ſcõ Luca euangeliſta. Cap. LXXIX.

LVcas euãgeliſta natiõe ſyrus ex antiochia
ciuitate unus fuit ex ſeptuagintaduobus
chriſti diſcipulis:ut abbas dorotheus ſcri
bit:uel ut dicit hieronymus diſcipulus fu
it apoſtolorum:poſtea paulum ſecutus eſt uſq̃ ad paſ
ſionem ſeruiens domino ſine crimine. Hic ſapientia
eruditiſſimus grecis ſermonibus nõ ignarus:arte me
dicus extitit:prius corporibus deinde animabus pre-
ſtans medelam.Nã uerba eius languentis anime ſunt
medicina.¶Hic euãgelium ſicut audierat ſcripſit in
grecia in partibus uidelicet achaie:theophilo epõ di-
ſcipulo ſuo:cum iam ſcripta eſſent euangelia per mat
theum in iudea litteris hebraicis:& per marcũ in ita-
lia latinis.Hic tertius ſcripſit in grecia litteris grecis.
Qui etiam eodem greco ſermõe actus apoſtolorum
ſicut uiderat ipſe compoſuit:quem plurimiq̃ tradũt
fuiſſe proſelyton:& hebreas litteras ignoraſſe : eo q̃
quicquid ſcripſit greco ſermone compoſuit. Euange
lium aũt ſuum ipſe didicit ab apoſtolis:ſicut ipſe in ꝓ
logo ſuo eidem teſtatur theophilo . Cum enim non
fuerit cum chriſto in omnibus actibus & miraculis
chriſti:ideo ſuum euangelium ſcripſit ſecundũ quod
apoſtoli:qui preſentes fuerant:ipſi intimauerũt & re
tulerunt.Creditur quoq̃ q̃ ea que de ĩcarnatione do
mini & natiuitate & infantia meminit : a beata uirgi-
ne didicerit.Ideoq̃ predicta ſuper alios euãgeliſtas ple
nius & copioſius explicauit.Nam & eidem dei geni-
trici familiariſſimus extitit.Cuius euangelium a pau
lo mirabiliter approbatum eſt:quando ad confirma
tionem dictorum ſuoꝝ luce euangelium adducebat:
unde quidam ſuſpicati ſunt:q̃ quãdocunq̃ paulus in
epiſtolis ſuis dicit:ſecundum euangelium meum; de
luce ſignificare uolumine.¶Actibus uero apoſtoloꝝ
ipſe beatus euangeliſta preſens fuit:& ea cuncta ocu-
lis ſuis proſpexit.Nam & tempore paſſionis domini
iam xp̃i diſcipulus eſſe ceperat:quod patet ex eo:ut q̃-
dam tradunt:quia ipſe alius diſcipulus cũ cleopha no
minatim exp̃ſſo fuerit:quibus dominus euntibus in
emaus die reſurrectionis apparuit: qui ex humilitate
nomen ſuũ cõticuit.Ipſoꝝ igit̃ actuum uolumẽ uſq̃
ad quartũ imperii neronis annum texens hiſtoriã in
urbe cõpilauit:ut eius tamẽ ſcripta indicãt pauli apo-
ſtoli ſectator fuit:& omnis eius peregrinatiõis comes
indiuiduus.Nã & geſta ſolius pauli in actibus apoſto
licis ꝓſequẽs:cum eiſdẽ uolumini finem facit . ¶Hic
ab ineũte pueritia caſtiſſimus fuit:& ſine crimine uir
ginitatẽ mentis & corporis ſemp ſeruauit. Nam neq̃
uxorem neq̃ filios habuit:& in opus euangelice pre-
dicationis iugiter laborauit.Crucis quoq̃ mortifica-
tionẽ ut tradit eccleſia:in ſuo corpore: ꝓ nominis xp̃i
honore portauit:quia & carnẽ ſuam mira penitentia
affixit.¶Fertur quoq̃ q̃ lucas euangeliſta artem pi-
ctoriã habuit:& in ipſa ſolẽnis oparius fuit.Nã & ro
me due extant imagines:una xp̃i in ſancta ſanctoꝝ:&
alia dei genitricis in eccleſia ſancte marie maioris per
quas deus miracula retroactis temporibus oſtendit:
quas lucas dicit̃ depinxiſſe : formam uultus ſaluato-
ris & matris naturalẽ aſſimilantes:& eas ueraciter re
preſentantes:conſtantinopoli etiam alia pictura bea-
te uirginis habetur : que forme matris domini dicit̃
eſſe ſimilima:que ab eodem euangeliſta tradit̃ fuiſſe
figurata. ¶Deniq̃ beatus lucas ſanctitate & plenus
mundicia obiit in bithynia plenus ſpiritusancto: eta-
tis ſue annum.lxxiiii.Ibiq̃ ſepultus eſt.xv.calen.nouẽ
bris.Cuius oſſa regnante cõſtantino imperatore an-
no.xx.imperrii eius:cum reliquiis andree apoſtoli cõ
ſtantinopolim tranſlata ſunt:licet ciues padue urbis:
ipſum corpus preſentialiter fabulentur ſe habere in
eccleſia:uidelicet ſancte uirginis iuſtine.

¶De ſcõ Iuſto puero & martyre. Cap. LXXX.

IVſtus martyr puerulus annoꝝ.ix. apud
ambianenſe oppidũ paſſus eſt ſub rictio-
uaro preſide.Qui natus antiſiodori clara
proſapia:patre iuſtino matre felicia:in te-
nera etate deo deditus ſpiritum prophetie meruit ob
tinere.Cum enim pater iuſti fratrem quendã iuſtinia
nũ noĩe habuiſſet: qui de ciuitate illa dũ eſſet adhuc
puer dudum furto ſublatus fuerat:& ambianum du
ctus negociatori cuidam nomine lupo xp̃iano uendi
tus:adhuc in ſeruitute mãebat. Iuſtus per annoꝝ.ix.
prophetico ſpiritu hec omnia patri nunciauit : & ad
requirendũ patruum omnino ſe uelle accedere dixit:
qui tamen nunq̃ patruum uiderat nec nominari au-
dierat:eo q̃ anteq̃ iuſtus genitus eẽt:ꝑ annos multos

ille raptus extiterat. Dum autem pater puerum reuocare non posset: eiusq; uerba quasi puerilia derideret ab eo tamen multa uictus istātia: puerq; assumpsit: & ambianum secum prexit. Qui dū uenissent ad castrū militonē pauperes xpianos esca refocillarūt. Iustus uero pauperi nudo reperto tunicā suam tribuit. Sed dū ambianum uenissent: a predicto lupo negociatore oc culte quidem xpiano ,ppter metum rictiouari presidis hospitati sunt. Cui causam eo⁊ aductus exposuerunt: & seruū quem habebat se redimere precio obtu lerunt. Lupus uero oibus famulis suis conuocatis ut suum recognoscerent: iustus parruū quem nunq̄ uiderat per spiritū recognouit: quē tamē pater eius iustiniani germanus: iam grandeuū effectum uix recognoscere ualuit. ¶ Cum aūt presidi nunciatū fuisset: q̄ xpiani peregrini in domo lupi laterent. Ille iustinum seruū absq; ullo precio libertati donauit: & ipm cum iustino & puero iusto nocte de ciuitate dimisit: mane aūt custodes rictiouari ad domum eius uenientes oīa perscrutant: & non īuentis illis: iussu presidis eos in equis cursoribus insequuntur. Cūq; sancti iuxta fontem pranderent: & milites a longe cōspexissent: puer quidem patrem & patruum inter frondes ascōdit: ipse uero in arborem speculator ascendit. Ad quē peruenientes satellites: dū parentes non inuenerunt: puerum se professum xpianum decollauerunt: & cōtinuo abierunt. Corpus autem truncum per seipsum se leuauit: & caput manibus sustulit: atq; ad parētes accessit. Quibus pdeuntibus caput lingua clare loqui cepit: deū collaudans: & patrem ac patrū admonens: ut corpus suum ad ciuitatem beluaci delatum sepelliant: caput uero ad matrem pro eius cōsolatione deferāt. Quibus dictis corpus mortuum occidit: & spiritus celos petiit: lux quoq; celica desuper immensa coruscauit. Illi igitur corpus ad territorium beluacense portātes: illud ibidem sepelierunt: & antisiodo⁊ regressi caput matri obtulerūt: omniaq; gesta narrauerunt: quod illa ut caput martyris suscipiens reuerenter digno loco reposuit: & ipsum pro reliquiis deuotionis conseruauit. ¶ Sanctus aūt amator episcopus post decursum temporis caput iusti martyris in loco ubi ipse decreuerat: collocauit: ubi puella ceca a natiuitate annorum .xvi. lumen oculo⁊ recepit. In loco aūt sepulture eius in territorio beluacensi basilica eius nomini edificata est. Sed interiecto tempore caput eiusdem beluacū translatū in sacrario ecclesie sancti petri recōditū est: passus est sanctus martyr .xv. cal. nouēbr.

¶ De sancta Tryphonia regina. Cap. LXXXI.

Ryphonia regina uxor quōdam decii cesaris fuit. Que post passionem martyrum hippolyti & sociorum hoc modo cōuersa est. Cū enim decius cesar & ualerianus prefectus sanctos martyres ireneum & abundium necari in cloacam fecissent: de quibus supra in eo⁊ passione dictum est .vi. calēdas septembris: & elapsis diebus trigintaseptem ambo in carruca consedentes ad amphitheatrum descenderent: ut ibi sanctos martyrizari facerent: uterq; eorum a demonio arreptus clamare cepit: q̄ eum sancti martyres laurentius & hippolytus cruciarent: & post diras uoces ualerianus ibidem expirauit. Decius autem ad palatium reductus: per triduum a diabolo uexabatur. Tunc eius nomine tryphonia omnes sanctos in carceribus detentos dimisit. Finito uero triduo decius clamans se a laurentio torqueri: miserabiliter uitam finiuit. Quod uidēs tryphonia cum filia eius cyrilla puella uirgine cōuersa est: & ad iustinum presbyterum uenerunt baptismi gratiam postulantes: qui indixit eis ieiunium septem dierum: & eas postmodum sacri fontis unda perfudit. Quibus ad domum suam reuersis: tryphonia die sequenti orans ad dominū cum lachrymis emisit spiritū: cuius corpus iustinus presbyter iuxta corpora hippolyti & socio⁊ sepeliuit .xv. cal. nouembris.

¶ De scō Asclepiade epō & mre. Cap. LXXXII.

Sclepiades episcopus antiochenus & martyr apud eandem ciuitatem passus est. qui unus fuit ex preclaro cōfesso⁊ numero: q sub decio cesare passi sunt. Hic enī pro cōfessione nominis christiani capite truncatus martyrio coronatus est .xv. calen. nouembris: ut dicit ado.

¶ De sanctis Ptolemeo & Lucio martyribus. Cap. LXXXIII.

Tolemeus & lucius cū quodā tertio martyres tempore antonini pii augusti passi sunt apud alexandriam ciuitatē. Qui ptolemeus a quodam centurione detētus: eo q̄ se christianum diceret: dudumq; carcerali custodia maceratus ab eodē iudici urbicio traditus est: a quo īterrogatus dum se christum colere uiua uoce profiteretur: capitali sententie damnatur. Dumq; lucius: qui christianus occultus: iudicem de tanta impietate argueret: eo q̄ nullius reum criminis innocenter damnasset: interrogatus quoq; ab eodem se christianum fore similiter assereret: simili ultione puniendus adiudicatur. Sed & quidam tertius pari usus libertate: pari quoq; damnatione condemnatur. Qui omnes simul decollati martyrio corōati sunt .xiiii. cal. nouēbr.

¶ De scō Ethbino cōfessore. Cap. LXXXIIII.

Thbinus in hibernia claruit tēpore mauricii imperatoris. Hic in britannia natus: ī domo paterna usq; ad annum .xv. liberalibus disciplinis instructus est. Mortuo uero eius patre ab ipsius genitrice sancto sampsoni dolensi epō oblatus ab eodē clericus factus est. Materq; ipsius sacro uelamine consecrata: qui postq̄ predicto episcopo annis aliquot adhesit: ut artiori se uite traderet: ad sanctum similianum abbatem accessit: a quo in monasterio quod tauracum dicitur: monasticum habitum suscepit: qui etiam ad diaconatum promotus sancto uignaloco sacerdoti: & eiusdem loci monacho sociatur. ¶ Cum autem cū predicto sancto quadam uice itineraret: & leprosum aspectu horribilem inuenissent: ethbinus iacentem cepit brachiis sustētaret: dumq; ille dolore narium torqueri se diceret: & & nullum sibi adesse remedium: nisi oris anhelitum exprimeret: uignalocus compatiens nasum horridū & ulcerosum in ore suscepit: quem ethbinus per latera sustinuit: respiciensq; sursum: uidit crucem auream angelosq; pauperi obuiantes. Tunc leprosus uiros domini confortans: se christum esse protestans in nube raptus nunq̄ comparuit. Illi uero domini gratias agentes alter alterius meritis uicissim uisionem ascribebant. ¶ Dum igitur franci britanniā deuastassent: ethbinus hiberniam petens in silua nectensi tugurīū

A iiii

& ecclesiam paruam fabricauit:in qua deo assidue ser uire cepit miraculis etiam clarens claudum unũ ere/ xit. Mulier quedam ad eum ueniẽs pro salute filii sui palytici:longeq posito supplicauit:dicens q beata uir go brigida illam ad ethbinum misisset:ut eius filium liberaret.Qui suis orationibus filio mulieris illius sa/ lutem impetrauit.In ipso autem loco pane solum & aqua bis in hebdomada se refecit & anno℞.lxxxiii.in pace quieuit.xiiii.cal.nouembris.

¶ De sancto Maximo martyre & leuita.

Cap. LXXXV.

Maximus martyr & leuita & uir scũs tpe de cii cesaris apud ambianẽsem ,puincia pas/ sus est.Qui cũ esset plebeius patiẽdi deside rio iquirẽtibus se psecutoribus palã osten dit.Et a pside cõprehensus post respõsionũ eius cõstã tiã dũ xpm cõfiteref:in equuleo suspensus ac diutius tortus est.Cui dũ pses cesariã eius filiam nimis specio sam in uxorẽ ,pmitteret:si diis sacrificare consentiret: & ille se mariã uirginẽ dei genitricẽ habere sponsam assereret:ac oĩno sacrificare renueret:fustibus diutissi me cedit:deinde ad carcerẽ duci iubet.Qui dũ duce/ retur emisit spiritum.xiii.cal.nouembris.

¶ De sanctis Caprasio primo & Feliciano martyri/ bus. Cap. LXXXVI.

Caprasius martyr cũ primo & feliciano fra tribus passus est in galliis ciuitate agenẽsi sub daciano pside.Cũ enim caprasius xpia nus occultus timore presidis ppter rabiẽ psecutionis declinãs iuxta urbẽ in rupis spelũca late/ ret::audiẽs qualiter beata uirgo fides pro xpo agoni/ zasset:de qua supra ĩ eius passiõe dictũ est pridie noñ. octobr.animatus ad tolerantiã passiõis orauit ad do/ minũ:ut si eũ dignũ gloria martyrii iudicaret: ex lapi de spelũce aqua limpidissima emanaret.Quod pstan te domino statim obtinuit.Super hec uidit p spiritũ columbã niueã de celo descendentẽ:& coronam auro gẽmisq fulgentẽ sup caput fidei uirginis iponentẽ: q uestibus fulgidis erat ornata:& angelis comitata.Ipsa uero colũba ala℞ uolitatu & rore celesti:ignẽ: in quo uirgo iniecta erat:extinxit:& ad celos subito aduola/ uit.Cũ aũt hec oĩa caprasius cõspexisset : spõte ad cer/ tamẽ cucurrit:& xpianũ se coram daciano cõfessus fu it.Quẽ ille detẽtũ ungulis laniari fecit.Ita ut primus & felicianus fratres eius exemplo patientie conuerte/ rentur:& se christum colere faterentur.Quos omnes insimul uinctos:preses capite cedi mandauit.Quo℞ corpora in eodem tumulo in agenensi ciuitate a chri stianis sepulta sunt.xiii.calend.nouembris.

¶ De sanctis undecim milibus uirginibus.

Cap. LXXXVII.

Undecim milia uirgines cũ sociis ea℞ apud coloniã passe sunt sub huno℞ principe iu liano.Qua℞ omnium pricipalior auctrix & signifera fuit beata ursula.Hec filia uni/ ca regis scotie xpianissimi nomine mauri sapiẽtia mi rabili & pulchritudine insigni pollebat.Quã rex an/ glie nimis prepotens missis solẽnibus nũciis:filio suo in coniugiũ:multis ,pmissionibus & blanditiis postu lauit:addiciens minas:si ad eũ legati uacui reuerterẽ/ tur.Pater autem uirginis cum iram regis anglie for/ midaret:quid ageret anxiabat:nec enim uolebat deũ offendere filiam suam homini gentili tradendo : nec uirginis sacrum propositum impedire:eius pudiciti/ am:quam deo uouerat perturbãdo. ¶ Virgo autem domini diuina reuelatione premonita patri suasit:ut predicto regi assensum preberet:ea tamen conditio/ ne:ut iuuenis baptizaretur: & per triennium in fide instrueretur:& q sibi a patre iuuenis & a suo.x. uirgi nes electe & speciose in socias darentur : & tam sibi q̃ illis:mille uirgines subscriberentur : & naues.xi.mu/ nite ad opus earum fabricarentur:quatenus dicto tri ennio per mare ludendo discurrerent : & uirginita/ tem suam domino dedicarent.Hoc autem uirgo po/ poscit : ut interim coeuas suas christo uirgines con/ secraret : & sponsum ac patriam ad fidem adduceret. Quod parentes & iuuenis fieri consenserunt : ipsoq continuo baptizato naues fabricari preceperunt.Om nia igitur festinantius parantur: uirginesq de diuer/ sis mundi partibus congregantur:& omnes ursule p̃/ sentantur:pater autem eis honorabilem comitatũ multorum episcoporum & baronum anglie & scotie tradidit : & necessariorum copiam ministrauit.Mul ti quoq ad tam grande spectaculum de diuersis ur/ bibus conuenerunt. Inter quos fuit panthulus basi/ leeñ. episcopus: qui eas usque romam perduxit & in/ de reuersus cum eis martyrium suscepit.Sancta quo/ que gerasma regina sicilie: que uirum suum conuer/ terat soror macririi episcopi & darie matris sancte ur sule:cum quattuor filiabus suis scilicet babila iulia ui ctoria:& aurea : & paruulo suo hadriano : cum hoc per litteras patris ursule cognouisset : relictoque re/ gno in manu alterius filii : per mare in angliam na/ uigauit. Cuius consilio & etiam industria tam na/

tes quam omnes uirgines regebantur: & sic in no/uam Christi militiam ab omnibus coniuratur iuxta condictum igitur triennio per mare discurrunt: & omni ludorum genere se exercitantes: modo belli p̄ludia incohant: modo fugam simulant: modo aliud fingunt: quod animo occurrebat. ¶ Tandem postq̄ Vrsula ad fidem & pudicitiam omnes Christi uirgi/nes conuertisset: sub unius diei spatio flante prospero uento ad portum gallie: qui tiella dicitur applicantes: inde coloniam sunt delate: ubi angelus domini Vrsule apparuit: & predixit eas illuc integro numero reuersuras: & coronas martyrii precepturas. Ad cuius ad/monitionem inde uenerunt basileam: ubi relictis na/uibus pedestres uenerunt romam. Quas papa Cy/riacus gaudenter suscepit: quia de terra earum erat: & multas ibi consanguineas habebat: plurimasq; ex ipsis nondum baptizatas sacro fonte perfudit: qui di/uinam reuelationem in somnis accepit: ut cum ipsis relicto pontificatu discederet: & coronam martyrii cum eis acciperet. Et cum anno uno & mēsibus duobus & diebus uiginti ecclesiam rexisset: inuitis cardi/nalibus & clero romano papatui resignauit: & cum uincentio presbytero cardinale & multis aliis uirgi/num se collegio sociauit. Et quia inuitis omnibus pō/tificatum reliquit: nomen eius de catalogo pontificū clerus abrasit. ¶ Videntes autem duo iniqui princi/pes romane militie: scilicet maximianus & aphrica/nus: q; per sacras uirgines multi ad eas undiq; concurrentes ad christum conuertebātur: explorata earum uia: miserunt per litteras ad iulianum cognatum su/um ducem gentis honorum: ut apud coloniam con/tra eas exercitum duceret: ubi uirgines cū sociis tru/cidaret. Secuti sunt autem eas una cum summo pon/tifice predicto iacobus episcopus antiochenus: qui de britannia patria sua ueniens septem annis ibidem se/dem tenuerat: & romanam curiam uisitare uenerat. Maceritius quoq; leuicanus episcopus auunculus ba/bile & iuliane & sollarius episcopus lucensis cum ali/is presbyteris & clericis multis. His etiā occurrit sponsus beate Vrsule ethereus nomine patre suo iam christiano defuncto & matre cum sororibus baptizatis: qui diuinam iam reuelationem habuerat: ut sponse sue occurreret: & cum ea palmam susciperet: qui se/cum de britannia sororem dariam adduxit cum par/uula sorore nomine florentina: & quendam clemen/tem episcopum. His etiam se rome coniunxerat marculus episcopus grecie cum sorore sua constantia fi/lia dorothei imperatoris constantinopolitani: qui cuiusdam regis filio nupserat: sed eo ante traductiōem morte preuento uirginitatem suam christo deuoue/rat. Omnes igitur uirgines cum predictis episcopis & multis aliis coloniam redierunt: & ipsam iam ab hunis obsessam inuenerunt. In quas irruentes barbari uelut in oues lupi: totam illam gloriosam multitudinem gladiis peremerunt. Sicq; coronam martyrii perceperunt. Cum autem uidissent ursule pulchritudinem: manum retraxerunt. Sed cum impio iuliano honorum duce nollet nubere: nec idolis immolare: ille contemptum se uidens: directa sagitta eam in corde transfixit: & sic illa ad dominū migrauit. ¶ Quodam autem uirgo nomine corbula timore perterri/ta in naui nocte illa se abscōdit: sed in crastinum mor/ti se offerens martyrii coronam suscepit. Quarum corpora a fidelibus collecta: apud coloniam honore condigno tumulata sunt: & honorabilis ecclesia cum notabile monasterio uirginum ad memoriam earū fabricata sunt. Passe sunt autē uirgines undecim mi/lia cum sociis earum duodecimo calendas nouem/bris: Circa annum domini. ccccl.

¶ De sancto Hilarione abbate. Cap. LXXXVIII.

Hilarion abbas: cuius uitam hieronymus scribit: apud egyptum claruit: Qui ortus uico tabath: quod quinque milibus a ga/za urbe palestine distat: parentibus gen/tilibus christianus ipse ut rosa de spinis floruit: sed alexandriam a patre missus in breui grammaticam didicit: & in christum credens: ecclesiam frequenta/re cepit. Audiens autem celebre nomē antonii: quod per omnes egypti populos ferebatur: uidendi eum studio perrexit ad eremum: & statim mutato habi/tu duobus mensibus secum mansit: contemplans ordinem uite eius: morumq; grauitatem. Reuersus au/tem cum quibusdam monachis ad patriam: parenti/busq; defunctis omnia pauperibus largitus est: nihil sibi omnino reseruans. Sicq; annorum quindecim nudus & armatus in christo solitudinem ingressus est: sacco tantum membra coopertus quindecim ca/ricas post solis occasum comedebat. Igitur a decimo/sexto etatis sue anno usq; ad uigesimum estus & plu/uias breui tugurio declinauit: quod iunco texerat. ¶ Structa deinceps breui cellula longitudine pedum quinque: latitudine paulo ampliore q̄ eius corpuscu/lum patiebatur: ut sepulchrum potius q̄ domum crederes. Capillos in anno die pasche semel totondit: su/per nudam humum usq; ad mortem cubauit. Sac/cum quo semel indutus fuerat nunquam mutauit: nunquam lauit: orationi & psalmodie iugiter insta/bat ab anno. xxi. incipiens tribus annis & dimidio lē/tem aqua frigida madefactum comedit: deinde tri/ennio panem aridum cum sale & aqua: deinde per annos nouem sex uncias hordeacei panis & coctum modicum olus in cibo habuit: sed lassus egritudine oculorum oleum adiecit. Et in tali ieiunio usque ad sexagesimoquarto etatis sue annum perseuerauit. Abinde uero usque ad annum. lxxx. pane abstinuit ī/credibili feruore mentis accensus. Fiebat autem ei sorbitiuncula de farina & comminuto olere in cibo & potu uix. v. uncias appendentibus. Nunquā ante solis occasum gustauit: neq; ulla solennitate ieiunium sol/uit. ¶ Igitur potentissimus miraculis & sanctitate incomparabilis octogesimo etatis sue anno cum esset absens hesychius: qui eum familiarissime colebat: in testamentū uicem breuem scripsit epistolam: omnes diuitias suas ei derelinquens. Euangelium uidelicet tunicam saccinam: cucullam & palliolum. Et post/quā annis. lxv. deo seruierat ad extrema deueniēs spi/ritum emisit duodecimo calendas nouembris. Sta/tim corpus eius humo obrutum est: quia sic ipse omnes qui ad egrotantē uenerat adiurauit. Quod post/quā hesychius palestine audiuit perrexit cyprum: & corpus eius furatus post menses. x. in palestinam na/uigio detulit: & in antiquo monasterio condidit: ille/sis tunica & cuculla: corporeq; immensis odoribus refragrante.

¶De sancto Asterio martyre. Cap. LXXXIX.

Asterius martyr rome passus est: sub alexandro imperatore: qui a beato callisto papa presbyter ordinatus fuit. Et post eius passionem corpus eiusdem pontificis cũ clericis suis rapiens sepeliuit: ut dictum est ut supra in passione callisti pape pridie idus octobris. Post dies autẽ quinq; alexander imperator hoc audiens tenuit asterium presbyterum: quem precepit per pontem in tyberim precipitari. Cuius corpus apud ostiam repertum: & in eadem ciuitate a quibusdam christianis sepultum est. xii. calen. nouembris.

¶De sancto Viatore cõfessore. Cap. XC.

Viator cõfessor ordinem lectoris tenuit: & sancti iusti lugduñ epi comes fuit. Qui cũ eodem episcopatum deserente nauem cõscendit: & ad egyptum nauigauit: atq; ei in eremo sedule ministrauit: ut dictum est supra in eius legenda pridie idus octobris. Quo decedente & ipse post dies. vii. prout ipsi sanctus iustus predixerat: eum ad celos secutus est. Nã & quieuit in pace. xii. cal. nouembris. Quorũ amborũ corpora a ciuibus lugdunensibus ex inde sublata ad eorum ciuitatem relata: & in ecclesia sanctorum. vii. maccabeorum condigno cultu posita sunt. iiii. noñ septembris.

¶De sancta Salome discipula. Cap. XCI.

Salome discipula christi fuit. Que tempore dominice passiõis cum reliquis sanctis feminis ad crucem astitit & circa eius sepulturam solicita fuit. De qua theophilus & Chrysostomus dicunt: q; hec fuit mater filiorum zebedei: quod origenes similiter opinat: unde secũdũ istos cum dicitur in euãgelio marci. Maria iacobi minoris & ioseph mater: & salome: & iterum maria magdalene & maria iacobi subaudi minoris: & salome: tunc istud nomen est nti casus & est nomen mulieris: Alii dicunt q; est casus genitiui: & est nomen uiri: q; scilicet fuit una alia maria uxor salome: Hieronymus tamen in suo martyrologio tradit eam mulierem fuisse: & in pace apud hierosolymam quieuisse. xi. calen. nouembris: ui ado dicit.

¶De scõ Marco epõ & martyre. Cap. XCII.

Marcus eps & martyr apud hirosolymam passus est. Hic clarissimus & doctissimus uir: primus fuit ex gẽtibus qui post epos ex circũcisione ecclesiam hierosolymorum regẽdam suscepit: de quibus supra est habitũ in legẽda zachei epi. x. cal. septembris. Sacerdotium igitur illius ciuitatis sancte suscipiens: non multo post pro cõfessione christi martyrio consumatus: uictorie palmam promeruit. xi. cal. nouembris. Hec ado.

¶De scõ Melanio episcopo. Cap. XCIII.

Melanius episcopus tẽpore ualeriani & galieni imperatorum claruit: apud ciuitatem rothomageñ. Qui de maiori britannia exortus cum esset gentilis romam uenit ut patrie tributũ solueret: & imperatori deseruiret. Cum autem uenisset ad templũ martis ut ibidem cũ sociis sacrificaret: conuersus est a sancto stephano papa & martyre ibidẽ predicante: & ab eodem baptizatus ipsi adhesit: quem ille per omnes gradus ecclesie ad sacerdotium usque promouit. Qui & fideliter in omnibus ordinibus domino deseruiuit. Cũq; die quadam pontifex celebraret: & ei melanius ministraret: angelus domini a dextris altaris extitit: quẽ uterque illorum uidit. Qui & finita missa baculum melanio dedit: & eum urbi rothomagensi a deo electum episcopum nunciauit: & ut illuc ad predicandum accederet mandauit: christumq; ipsi ductorem futurũ promisit: statimq; disparuit. Melanius ergo continuo accepta benedictione a papa discessit: & christum itineris ducem habuit: ueniens autẽ antisiodorũ inuenit hominem qui casu bipenni sibi pedẽ in duas partes diuiserat. Quẽ baculo quẽ ab angelo acceperat tetigit: & ipsum sine mora sanauit: ueniens autẽ rothomagũ pdicationis officio fideliter institit: & miraculis clarẽs fere totũ populũ ad christũ cõuertit. & ministeriũ suũ implens in domino quieuit undecimo calẽdas nouẽbris. Sepultusq; est in ecclesia rothomagensi.

¶De scã Melania maiore. Cap. XCIIII.

Melania maior apud hierosolymã claruit tẽpore ualẽtis imperatoris ut dicit heraclides. Hec nobilissima ciuis romana filia quondam marcelli consulis relicta urbano eius filio unico pretore in urbe relicto hierosolymam nauigauit: ibiq; tantis uirtutibus & humilitate refulsit: ut thecle nomen acciperet. Fuit enim uxor uenerabilis uiri: que annorum. xxii. existens uidua: relicta patria & filio: ut dictum est: cum certis pueris & puellis: omnibus suis in naui positis: primo alexandriam nauigauit: ibiq; omnibus distractis sanctos pres in eremo reuisit. s. pambonem: serapionem: pannutium: isidorum: & dioscorum: apud quos sex mensibus mansit: & eis necessaria ministrauit. Cum autẽ prefectus alexandrie predictos uiros domini cum quibusdam epis palestinam in exilium mitteret. Melania in habitu uiri eos secuta est. Quod audiens consularis palestine: ut eam terreret: in carcerem misit: sed eius nobilitatem comperiens: eam protinus relaxauit: deditq; ei licentiam: ut quocũq; uellet ad sanctos pergeret uisitandos. Illis uero ab exilio reuocatis: melania hierosolyme remansit: habens secum rufinũ aquileiẽ pbyterũ: per cuius manus ipsa epis & clericis ac peregrinis de suis facultatibus ministrabat: & in talibus operibus per annos. xxvii. perseuerauit. Cuius sanctis orationibus filius eius urbanus in sanctitate creuit: & nobiles nuptias contrahens: duos filios catholicos & deuotos procreauit: qui etiam matri sue plura dona mittebat: ut sanctis elemosynis uberius insisteret. Hec apud hierusalem monasterium construxit: in quo uirgines. l. deo seruientes posuit: in quo & ipsa etatis sue anno. xxxxviiii. in pace requieuit.

¶De sancta Melania iuniore. Cap. XCV.

Melania iunior cuius predicta melania fuit auia: prefati urbani pretoris extitit filia: in urbe roma procreata. Que cum inuita a parentibus nuptui tradita fuisset: & duos filios quos genuerat: nece amisisset: cepit pulsare uirum de castitate seruanda: aut de licentia peregrinandi sibi concedenda. Qui licet diutius recusasset: licentiam tandem deo inspirante concessit: & omnes uestes sericas in pallia altarium dedit: reliquas per ecclesiarũ ornamẽta distribuit: aurũ omne

suū & argētū per manus pauli p̄sbyteri discurrentis continue per egyptū thebaidē antiochiam: palestinā: hierosolymā:& alia loca sancta: destinauit: seruos & ancillas manumisit: possessionibus pluribus uenditis precium pauperibus diuisit: ceteras in subsidium monasteriorum retinuit. Sicque per uxorem conuersus in uirū alterū mutatus: mira penitētia se affligebat:& post alterā diē semper cibū sumebat. Melania uero in possessionibus suis cenobium construxit: ubi cum .xv. eunuchis & .xxxx. uirginibus & aliis ancillis suis libertati traditis deo seruiuit. Parem quoqꝫ uir suus cum .xxx. monachis uitam duxit: uterqꝫ ipsorum ieiuniis: lectionibus:& orationibus uacans. Sicqꝫ sancta dei melania bone auie imitatrix effecta: plena uirtutibus in pace quieuit.

De scis munilione & eledia uirginibus & martyribus. Cap. XCVI.

Vnilio & eledia uirgīes & martyres apud ciuitatem ostiam passe sunt: que pro confessione christi diuturna custodia macerate: atqꝫ deinde capitali sententia punite: preciosum martyrium celebrarunt .xi. calen. nouembris ut dicit ado.

De scis seruādo & germāno mart. Cap. XCVII.

Eruandus & germanus martyres apud hispaniam passi sunt sub preside uiatore: qui post dira uerbera & squalorem carcerum:& sitis ac famis iniuriam:& longissimi itineris laborem: quem onusti ferro iubente eodē preside pertulerent. Nouissime martyrii sui cursum gladio cesis ceruicibus impleuerunt: ex quibus germanus apud emeritam ciuitatem iuxta beatam eulaliam sepultus est. Seruandus uero apud hispalense oppidum iuxta sanctas Iustam & Rufinam conditus est. Passi sunt autem sancti martyres decimo calendas nouembris.

De sancto seuerino episcopo & confessore. Cap. XCVIII.

Euerinus eps̄ coloniēsis apud ipsam ciuitatē claruit. Qui effrate cuidā heretico successit. Nā ut scribit̄ in gestis sancti seruatii: de quo supra actū est in idus maii: dū ei reuelata fuisset destructio urbis treugrēsis & prelati ac principes ipsum romam pro legatione destinarent. Respondit seruatius: iter nō esse tutū: nisi effrata hereticus ab episcopatu deponeretur. Illico congregata synodo episcoporū apud coloniam aggrippinam. Effrata hereticus iudicio synodi condenatus deponitur:& seuerinus ordinat̄. Dū autem seruatius rediret ab urbe apud coloniam a seuerino susceptus est: qui dum nocte oraret: seuerinus colūnam ignis super caput eius aspexit: que paulatim usque ut se uenit: in quo loco seuerinus ecclesiam edificauit: quam & portam celi appellauit. Quieuit autem sanctus seuerinus in domino .x. calen. nouembris.

De scō seuerino boetio martyre. Cap. XCIX.

Euerinus martyr q & boetius pro ueritate interfectus sub isto nomine in cathalogo martyrū scribitur: dictus seuerinus a seueritate iudiciorū. Hic: ut dicit sigibertus: gener fuit symmachi patricii uir nobilis romanus: uir consularis conspicuus: mira lingue eruditione politus:& liberalium artium: quas pene omnes a greco in latinum transtulit plenius eruditus: cuius uxor helphes nomine rhetorica scientia insignis: hymnos apostolorum Felix per omnes.& aurea luce composuit. Hic tempore theodorici regis longobardorum: qui fuit imperante zenone circa annū domini .cccclxxvi. dum dicto regi rempublicā inuadēti boetius restitisset: apud eum dolo accusatus cum pluribus aliis proscriptus & in exilium missus est. Inde reductus papie incarceratus est: ubi librū de philosophica cōsolatione cōpilauit. Tandē ab eodem theodorico rege in carcere īterfectus ē: anno domini .ccccc.xxi. x. cal. nouēbris. Sepultusqꝫ in ipsa papiensi ciuitate in ecclesia sancti petri ad celum aureū: ut mr̄ ab ecclesia digna ueneratione celebratur. Hic philosophus eximius diuina & humana sapientia pollens: multa nobis ingenii sui documēta dereliquit. Scripsit enī libros de triuitate. De unitate & uno. De ente & essentia. De duabus naturis & una substantia xp̄i. De hebdomatibus. De consolatione philosophica lib. v. De scholastica disciplina. Topicorum libros. Aristotelis libros quos habet bibliotheca latina: omnes fere de greco in latinum conuertit sermonem. Scripsit & uolumen de musica. De arithmetica. Categoricorū. Syllosgimorum:& hypotheticorum. De deitate ad ioannem romane ecclesie diaconum. De electione primi parentis in restauratione humani generis per incarnatiōnē & passionē xp̄i. Aduersus eutychianos & nestorianos atqꝫ azephalos de incarnatione domini. Item contra arrianos: eunomianos & apollinaristas libros fortes:& eorum heresim confutantes.

De scō theodorico presbytero & mr̄e. Cap. C.

Heodoricus presbyter & martyr apud antiochiam passus est tempore iuliani apostate imperatoris: sub prefecto & auunculo suo iuliano. Cum enim a predicto p̄fecto ecclesia antiochenorum spoliata esset:& christiani ubiqꝫ dispersi fuissent. Hic in ecclesia permansit intrepidus. Qui ab eo teneri iussus: post equuleum & multos ac durissimos cruciatus: etiā lampadibus circa latera inflammatus est. Sed faculis diuina uirtute restinctis: milites qui eas tenebanr: angelorū aspectui territi in faciem corruerunt. Cūqꝫ prefectus quosdā christianos occultos illorum ministerium supplere iuberet:& illi hoc facere recusarent: prefectusqꝫ ipsos examinans xp̄anos repperisset: iussit eos in pelagus demergi. Quos sanctus martyr hortabatur ut ipsum ad gloriam precederent. Nouissime autem dum iuliani apostate: quem apud persidem diuina ultio puniuit interitum prediceret: occasione gladii martyriū consumauit decimo calendas nouembris.

De scis felice epō & sociis mr̄. Cap. CI.

Elix episcopus ciuitatis tubaborensis audax & ianuarius presbyteri. Fortunatus & septimus lectores temporibus diocletiani imperatoris inuenusia ciuitate apulie passi sunt. Qui a quodam magnoliano curatore desenti multis diebus uinculis & carceribus in aphrica & in sicilia macerati: tandem occasione gladii martyrio coronati sunt nono calendas nouembris. Ex quibus felix episcopus annorū quinquagintasex uirgo & martyr ad xp̄m duplici cū palma migrauit.

Quorum corpora intra carthaginenſem ciuitatem & uticcũ ſepulta ſunt.

¶ De ſancto Martino abbate. Cap. CII.

Martinus abbas apud campaniam claruit tempore iuſtini iunioris auguſti. Qui in monte maſſico ſolitariam uitam duxit: multiſq; annis in ſpecu anguſtiſſimo incluſus fuit. Mox autem ut ſe in predicti montis foramine contulit: ex eadẽ petra aque ſtilla prorupit: que ſibi & in uſu quotidião ſufficeret: & nec plus adeſſet: nec neceſſitati deeſſet. Quod antiquus hoſtis: ut eum ex antro illo depelleret: amica ei beſtia ſerpens ingreſſus cepit in ſpelunca inueniri ſolus cum ſolo: eoque orante ſe ante illum ſternere: & cum cubante pariter cubare. Sed uir dei omnino imperterritus eius ori manum uel pedem extendebat: ſed ipſum tamen ſerpẽs percutere non audebat. Et cum hoc quotidie per triennium ageretur: die quadam inimicus eius fortitudine uictus ſe per deuexum montis latus in precipicium dedit: omniaque loci arbuſta flamma ex ſe ꝓdeunte concremauit: ut per hoc conſtaret quis fuerat qui ab eo uictus abſcedebat. ¶ Hic ſanctus uir primo incluſionis ſue tempore decreuit: ut ultra mulierem non uideret: ne ex contemplata ſpecie tentationem incurreret. Quod quedam mulier audiens audacter ad ſpecum eius aſcendit: ut eius propoſitum frangeret. At ille paulo longius intuens: & muliebria ueſtimenta conſpiciens: in terram faciem depreſſit: & eo uſq; in orationem ꝓſtratus iacuit: quouſq; impudens mulier īde fatigata diſceſſit. Que die eodẽ mox ut de monte deſcendit uitam finiuit: eo ꝙ uirum dei auſu improbo contriſtauit. ¶ Cum autem ad eum multi ex deuotione concurrerent: & ſemita que ad eius ducebat cellulam artiſſima foret: puer paruulus incaute gradiens ex monte cecidit: & uſq; ad uallem in profundiſſimo ſitam ruit. Perturbati omnes querere ceperunt ſicubi corpus lapſi pueri potuiſſet inueniri. Qui tandem in ualle inuentus eſt non ſolum uiuus: ſed etiam membris omnibus illeſus. Sicq; omnibus innotuit: ꝙ hũc in caſu ſuo martini oratio portauit. ¶ In ſpecu uero illius magna deſuper rupes eminebat: que martini celle prominens: caſu ſuo imminente: illius interitum minabatur. Ad hunc maſcator nepos illuſtris uiri armentarii ueniens cum multis ruſticis orabat: ut uir dei de ſpecu exiret: donec ipſe ruituram rupem de monte euelleret. Quod uir dei facere non acquieuit: ſed illi quod poſſet: ut faceret: precepit: itaque dum illorum multitudo conaretur ſine periculo ſancti uiri illud ingens ſaxum leuare: repente cunctis uidentibus moles ipſa e laborantibus euulſa: ne ſpecu martini tãgeret ſaltum dedit: & quaſi ſerui dei leſionem fugiens lõgius cecidit. Quod angelico miniſterio actum fuiſſe unuſquiſque cognouit. Hic dum prius in eodem monte ſe contulit: catena ferrea ſibi pedem ligauit: eamque ſaxo ex altera parte affixit: ne ultra ei progredi liceret: ꝗ̃ catene longitudo tendebatur. Quod beatus benedictus audiens: eidem dicendo miſit: ut ſi ſeruus eſſet dei: non eum teneret catena ferri: ſed catena chriſti. Ad quam uocem martinus compedem ſoluit: ſed tamen nunquã ultra ꝗ̃ catena extendebatur pedem mouit. Qui poſtmodum ibidem incluſus diſcipulos congregauit: qui ab eius ſpecu ſeorſum habitantes aquam ex puteo hauriebant: ſed funis in quo ſitula pendebat ſepius frangebatur: unde factum eſt: ut catenam quã ex pede ſuo uir dei ſoluerat: funi ſitule alligarent: ex quo iam tempore contigit: ut funis quotidie tingeretur: & nullatenus ex tactu catene illius de cetero rumperetur. Quieuit autem in pace uir domini nouo calẽdas nouembris. Hec gregorius tertio dialogorum capit. xvi.

¶ De ſancto Maioro epiſcopo. Cap. CIII.

Maiorus epiſcopus apud inſulam ſargiam britannie claruit. Hic ex eadem prouincia ortus: genere nobilis: ſocius ſancti ſampſonis: eidem in dolenſi archiepiſcopatu ſucceſſit: in quo dum uerbis & exemplis populum domini laudabiliter paſceret: ab angelo in ſomnis monitus: epiſcopatui ceſſit: & buducum ſibi ſubſtituens eremum petiit: & ſolitariam uitam annis pluribus duxit: deinde plurium monachorum pater effectus eſt. ¶ Qui comitem quendam ditiſſimũ: qui ſeptennio leproſus fuerat: contactu ſuo a lepra mundauit. Comes autem pro gratiarum actione medietatem unius ſue poſſeſſionis uiri dei monaſterio conceſſit. Sed cum dicta poſſeſſio auibus & piſcibus abundaret: mox aues omnes & piſces dimiſſa medietate: quam ſibi comes retinuerat: ad aliam uiri dei medietatem tranſierunt. Quod cernens comes ad ſuaſum uxoris medietatem cenobio conceſſam cum ſua ſibi retenta commutauit. Iterumque piſces & uolucres ad medietatem ſancti commutatam ſe tranſtulerũt. Quapropter comes poſſeſſionem integram monaſterio largitus eſt. ¶ Famulum quendam ſuum: qui dum piſcaretur: in mare cadens necatus fuerat: oratione ſua a mortuis ſuſcitauit: & ab undis ad littus incolumen eiectum reduxit. ¶ Cum fames ualida omnem britanniam occuparet: & ipſe ex pietate omnem populum ad ſe uenientem reficeret. Iamq; ex tali largitione uictualia monaſterio deficerent: pueri quidam ex monachis meridie ad littus maris accedentes: lectiones ſuas repetituri: nauem antiquam in littore ex uetuſtate derelictam: pueriliter intrauerunt: quam ſubito mari concreſcens rapuit: & ſine remo uel remige alioq; adminiculo quoque una cum pueris ſaluis ad oppoſitam inſule ripam ſubito deuexit: Maioro pueris apparente: & nauem tenui baculo gubernante. Ad quod ſpectaculum rex prouincie cum omni populo occurrens: & a pueris qui eſſent: aut quomodo adueniſſent audiens: nauem uictualibus & diuitiis refertam remiſit: quam ſimiliter uirtus diuina: ut prius ad proprium locum reduxit. ¶ Cum normani totam inſulam deuaſtarent: & populus inermis ad ſanctum confugiſſet: ille baculo rupem percuſſit: & in manuales lapillos diuiſit: quibus populus hoſtes in ſe irruentes oppreſſit: eoſq; in mari fugatos ſe precipites dare compulit. ¶ Hic uirgo perpetuo permanens: pane hordeaceo ſolo contẽtus: feria quarta & ſexta nullum capiebat cibum: & ſemper ferebat cilicium. Cui in uigilia paſche oranti: ter angelus apparuit: eique obitus ſui diem prenunciauit: de cuius manibus ſanctus uir euchariſtiam tertia uice uiſibiliter ſumpſit: & .ix. calen. nouembris: ut audierat: ad chriſtum migrauit.

¶De ſancto Maioro martyre. Cap. CIIII.

M Aiorus martyr ſeruus generoſi & nobilis
uiri tyburtine ciuitatis paſſus eſt perſecu/
tione uandalica ſub hunerico rege:qui pri
mo fuſtibus quaſi innumerabilibus ce/
ſus:trocheis frequentibus eleuatus:aliquando ictu ce
leri dimiſſus ſuper lapides & ſilices corruebat : ſed &
plures plagas lapidibus confricatus:dum iam uiſcera
pelle nudata eſſent:& ipſe ad ſingula conſtantior ap/
pareret : nouiſſime gladio ceſus eſt : & apud eandem
urbem ſepultus.

¶De ſanctis Chryſantho & Daria martyribus.
Cap. CV.

C Hryſanthus & Daria uirgo & martyres
ambo rome paſſi ſunt ſub imperatore nu
meriano:qui chryſanthus alexandria or/
tus:cum patre polemio illuſtriſſimo ro/
mam ueniens ab eodem liberalibus ſtudiis traditus:
cum eſſet ardentiſſimi ingenii omnibus ſcientiis mũ
danis eruditus eſt.Et dum uniuerſa librorum uolu/
mina ex curioſitate diſcuteret:& ad libros chriſtiane
fidei perueniſſet:cepit querere:quis ei diuinas litteras
exponere poſſet.Tandem a quodam chriſtiano ſecre
tiſſime ad carpophorꝫ preſbyterꝫ adductus eſt: qui ꝑ
ſecutionis atrocitate ſeuiente:in ſpecu mõtis occulta
tus:uix poterat a paucis fidelibus uiſitari.A quo chry
ſanthus diuinis litteris ibuitur:& conuerſus ad xp̄m:
ſacro fonte perfunditur : & catholica fide diligenter
inſtructus:poſt.vii.dies baptiſmati ſui xp̄m dominũ
uoce publica cõfitetur:& deos deaſq; romani populi
demones eſſe poteſtaſ.Quod audiens pater eius nũ/
ciantibus propinquis: cum ab imperatore plurimũ
honoratus eſſet:& dignitatem amittere formidaret:
fecit filium in tenebroſo carcere recludi:& cibo puiſ/
ſimo ſubſtẽtari.Quod uir dei ad exercitium potiuſq
ad ſupplicium ſibi dicebat inferri.Sed quidam ex atti
nentibus patri conſuluit:ut ſi filium ab hac ſuperſti/
tione uolebat eripere: elegantiſſime puelle coniugio
traderet:ut dum diceret eſſet maritus:obliuiſceretur
eſſe chriſtianus:eo ꝙ affictiones illatas : chriſtiani ſi/
bi ad gloriam reputabant.¶Tunc polemius triclini/
um ſericis ueſtibus ſtratum preparauit: & Chryſan/
thum precioſis ueſtibus induit:&.v.puellas ſpecioſas
& ornatas ex ancillis ſuis eidẽ aſſociauit.Iubens quo/
tidiana conuiuia affluentibus dapibus exhiberi · fili/
umq; ſuum blandiriis & amplexibus puellarum ſe/
duci.Qui dum oraſſet ad dominum : ne a fera.ſ. car/
nali concupiſcentia ſuperaretur : continuo predicte
puelle ſõno oppreſſe : nec cibum nec potum ſumere
poterant : ſed educte exterius ſtatim euigilabant.Ite/
rumque in triclinium introducte graui ſopore dor/
mitabant . Cum autem polemius ex hoc ad mor/
tem doleret : & amici eius hec omnia magie inpu/
tarent :eidemque conſulerent:ut eruditam aliquam
iuuenculam ſpecioſam ad eum introduceret : quam
ille incantationibus chriſtianorum minime ſupera/
re poſſet . Daria uirgo prudentiſſima & eloquentiſ/
ſima : ac ſuper omnes ſpecioſa : dee ueſte dicata eligi/
tur : & ornatiſſimis ueſtibus induta a patre rogatur:
ut ad iuuenem ingrediens : eum diis & patri reſtitu/
at ſibique maritum acquirat . Que gemmis & au/
ro radians ad chryſanthum ingreditur:tãtaque cum
elegantia ſermonis alloquitur : ut ſi eſſet ferro du/
rior : plumbo mollior redderetur. Dum autem eam
chryſanthus de pompa ueſtium argueret reſpon /
dit : ſe non propter pompam : ſed ut cum diis & pa/
tri lucrifaceret : ſic indutam . Cum iterum chryſan/
thus eam reprehenderet : quomodo pro diis ido/
la coleret : que nec ſe nec alios cuſtodire poſſent : &
que uinculis ferreis & plumbo coartata eſſent reſpõ/
dit . Daria ꝙ he imagines propter uulgus ignobi/
le formabantur : marmore & metallo : ut quos cul/
tor mente & ſacrificiis colit : effigiata imagne occulis
perſpicere poſſit . Tunc chryſanthus cepit perſcru/
tari:qui eſſent dii quorum imagines colebantur. Et
cum ſaturnum comprobaſſet filiorum interfecto /
rem . Iouem adulterum & inceſtuoſum & homi/
cidiorum patratorem . Mercurium incantatorem .
Herculem ſui ipſius occiſorem : ceteroſq; deos fla/
gicioſos & eorum quemlibet malorum omnium in
ceſtorem : & perconſequens tales deos miſerrimos:
nec coli deberent : nec deos dici : credidit daria ab
eodem conuerſa amboq; ſancti ſpiritus copula uni/
ti carnale matrimonium ſimulabant.Fecitque chry/
ſanthus occulte in domo ſua dariam baptizari.Que
intra paucos dies ſacris imbuta litteris:una cum uiro
uirginitatis perpetue uotum emiſit.Et tam per chry
ſanthum multitudo uirorum: quã per dariam mul/
titudo conuertebatur feminarum . ¶ Quapropter
excitata in urbe ſeditione: chryſantus a prefecto cele/
rino con prehenditur:& ſacrificare iubetur.Sed cum
hoc recuſaret : tribuno claudio a prefecto traditur:
ut diuerſis ſuppliciis immolare cogatur . Quem
claudius dedit in cuſtodiam militibus ſeptuaginta.
Qui neruis crudis eum conſtringunt : ut ſenſim
ſe ſiccantibus neruis ac oſſa eius uix pertingerent
ligamenta . Sed ſtatim reſolutis neruis : iterum for/
tioribus nodis uincitur : ſed uincula continuo di/
rumpuntur.Deinde ab eiſdem pedibus in cippo mit
titur : ſed repente ligno putrefacto cippus in pulue/
rem uertitur.Que cum milites magicis artibus aſcri
berent: lotio chryſanthum perfundere ceperunt:ut
ab eo incantationes diluerent : ſed aqua mox puten/
tiſſima in roſeum odorem conuerſa eſt . Deinde
uitulum excoriauerunt : & corio illum nudum cin/
xerunt : & in ſole per horas plurimas poſuerunt :
ſed corium nullam calefactionem ſentiens : in ea/
dem uiriditate permanſit . Iterum catenis ferre /
is uincitur : & in carcerem obſcuriſſimum mit /

titur. Sed lux ei nimia diuinitus est infusa: & uincula sunt resoluta. Que cum milites claudio nunciassent: iussit sanctū ad se adduci & nodosis fustibus cedi: sed fustes in manibus tenentium solidi quasi ferrei erāt: cum uero percuterent: quasi plume molles fiebant. Quod uidēs claudius cum uxore hilaria & filiis iasone & mauro ac prefatis septuaginta militibus crediderūt: & baptizati omnes coronam martyrii perceperunt: De quibus supra in eorum passione dictum est calen. decembris. ℂ Audiens hec imperator numerianus chrysanthum in carcere tuliano obscurissimo & fetidissimo iussit recludi. Dariam uero ad publicum meretricum locum adduci. Sed continuo diuina misericordia chrysantho lux diuina: & odoraméta sancta pstantur. Darie uero leo de cauea amphitheatri fugiens custos eius uirginitatis dirigitur. Qui ingressus cellam: ubi uirgo orans prostrata iacebat: iuxta eam se posuit: ut quasi secum uideret orare. Mittitur quidam nefandus: ut uirginem corrumpat: sed a leone captus in terram deiicitur: qui sine lesione eum tenens: ad sanctam uultu cōuertitur: & quasi innuens: quid de captiuo fieri iubeat: sciscitatur. Que precepit ne ipsum in nullo lederet: sed ad se audiendā uenire p mitteret. Leo igit eū relinquēs in hostio cellule se posuit: ut nec ille posset ex ire: nec alius introire. Vir aūt ille uiso diuino miraculo: & auditis sermonibus uirginis: conuersus est ad christum: & per urbem discurrens: deum christianorum uerum omniū creatorem proclamabat. Mittunt uenatores: ut leonem capiant: sed omnes a leone capiūtur: & sine lesione ante pedes darie deponunt: & ab ea conuertunt. Tunc prefectus in celle introitu copiosum ignē iussit accendi: ut leo cū daria comburantur. Quod leo timens: rugire cepit: sed eū uirgo domini cōfortauit: quia nec incēdio cremaret: neq ab alio caperet: neq occideretur: sed morte sua moreret: iubēs ut securus per ignē egrederet: quia ille eum liberaret: quē leo in se honorasset. Tunc leo inclinato capite per mediū ignis illesus egreditur: & per turbas discurrens neminē lesit: nec ullus eū exinde unq cepit. ℂ Que omnia dum impator audisset: iussit celerino pfecto: ut aut chrysanthū & dariam sacrificare compelleret: aut diuersis penis afficeret: qui sacrificare nolētem chrysantum iussit equuleo suspendi: & ardentes ei lampades applicari. Sed continuo ligna omnia equulei comminuuntur: uincula rupta dissoluunt: & lāpades extinguūt. Quicūq uero manū ad dariā mittebant: eo nerui brachiorū stupebāt: qd dū impator a pfecto didicisset: & hec oīa magicis artibus ascriberet: iussit eos in uiā salariam deduci: & in harenario utrosq deponi: & uiuos terra & lapidibus obrui. Sicq inuiolati coniuges in souea qsi in uno lecto deponunt: & magis sepulturā q penā excipiētes in xpi laudibus persistētes: terra ac lapidibus obruunt. Sicq xpo martyres cōsecrantur: & in eodē loco usq in presens digna celebratione uenerantur: passi sunt autem. viii. calen. nouembris.

ℂ De sanctis crispino & crispiniano martyribus. Cap. CVI.

Crispinus & crispinianus martyres fratres: passi sunt in ciuitate suessionensi sub maximiano imperatore agente rictiouaro p side. Hi cum beato Quintino martyre & aliis pluribus ex urbe roma egressi: suessionum uenerunt: & ibidem peregrini habitare ceperunt: ibiq artem consutoriam calceorum adiscentes: de labore manuum uictum sibi querebant. Ad quos propter eo artem multi gentilium uenientes: ab eis conuertebant. Deniq rictiouaro preside detenti inuēti sunt calciamenta pauperum resartientes: qui dum christū confiterentur: iussit eos preses extendi: & fustibus cedi: deinde sudes in eorum ungulis mitti: & corrigias singulas de dorsis eorum tolli. Sed orantibus sanctis: sudes de manibus eorum exilierunt: & ministros percutientes: quosdam eorum occiderunt: quosdam uero excecauerunt. ℂ Inde mandauit preses: ut ligatis molis ad colla eorum tempore hyemis in flumine axona uelut sub glacie mergerentur: sed eos nec aqua mergere: nec patre deprimere nec frigus constringere potuerunt: quin proiecto onere ad ripam aliam fluminis deuenerunt. Postmodum in plumbo liquefacto deiecti: illesi permanserunt. Verum cum gutta plumbi in oculos presidis insiliens ipsum excecasset. Sanctos martyres in picem & oleum & adipem simul bullientia iactari fecit. Quos orantes Angelus domini nostri ab igne illesos eduxit. Vnde Rictiouarus iratus se in igne precipitauit: & iusto dei iudicio se cremauit. Maximianus autem audita morte presidis: die sequenti sanctos gladio puniri mandauit: qui decollati sunt octauo calendas nouembris: quorum corpora bestiis & auibus deuoranda relicta: diuina prouidentia permanserunt intacta. Senex autem quidam cum germana sua uetula ab angelo monitus: corpora inde tulerunt: Venientesque ad fluuium axonam in nauicula diuinitus ibidem preparata ea posuerunt: & contra ictum fluminis sine remo uel remige deo duce ad locum sibi ostensum peruenerunt: & sanctorum corpora sine ullo pondere portantes: ita ut magis ipsi a corporibus portare uiderentur: in quodam eorum Tugurio secreto sepelierunt: ubi persecutione cessante honor eis a christianis condebitus impensus est: & Basilica eorum nominibus fabricata.

ℂ De sanctis quadragintasex martyribus. Cap. CVII.

Quadragintasex milites rome passi sunt sub claudio imperatore: qui audientes: q tryphonia regina quondam uxor decii ad christum cum filia cyrilla conuersa esset: ut dictum est supra in legenda sancte tryphonie decimoquinto calendas nouembris. Venerunt ad iustinum presbyterum: & ab eo baptismi gratiam petierunt: qui clerum romanum congregauit: ut ordinarent episcopum urbis rome in locum sancti sixti pontificis martyrizati: qui omnes Dionysium papam elegerunt: ipsumque per manus maximi episcopi ostiensis consecrari fecerunt. Consecratus autem dionysius baptizauit predictos milites quadragintasex a iustino presbytero sibi oblatos. Audiens hoc claudius: iussit teneri milites & uirginem cyrillam olim Decii filiam. Et congregato exercitu armato in palatio Salustii mandauit. xlvi. milites sibi presentari. Quos Christum confitentes precepit foras muros porte Salarie duci: & in ciuita

te siglina omnes capite cedi. Quorum corpora iustinus & ioannes presbyteri noctu rapuerunt: & in uia salaria iuxta cliuium cucumeris cú aliis .cxxi. martyribus sepelierunt .viii. calé. nouembris. Inter hos auté fuerunt quattuor milites christi precipui .s. thedosius: lucius: marcus: & petrus.

℄ De scõ Minyate martyre. Cap. CVIII.

Minyas martyr passus est sub persecutione decii cesaris apud florentinam ciuitatem. Ad quá dum decius peruenisset: minyaté tentú: & sibi presentatú: ac sacrificare nolentem: leopardo ferocissimo subiici fecit: sed orante sancto fera extincta est. Deinde ipsum nudum oleoq; perunctum in fornacem ardentem mitti iussit. Angelus aút domini ut olim cum tribus pueris cú eo descédit: & flammá extinxit: & sanctus illesus omnino permásit. Tunc decius leoné ei adhiberi percepit: sed signo crucis edito leon interiit. Deinde mádauit eú in equuleo leuari: & diutius torqueri: & postmodú inde deponi: sudesq; ligneas acutas sub unguibus manuum ipsius affigi. Qui ab angelo cõfortatus: omnia supplicia patientissime tolerauit. Post hec iussit decius plumbú liquefactus eius auribus instillari. Cui tamé ipse christus in iuuenis specie cádida ueste: ut sol facie fulgens apparuit: eumq; cõsolatus ad tolerantiam cõstantius aiauit. Inde mandauit cesar aures illius ferro perforari: sed apparente iterũ ei angelo quidam ex ministris eum uidés conuersus est. Demú decius minyatem ad templú martis adduci fecit: & eidem auri & argéti ac gemmarũ quantitaté nõn modicá obtulit: si sacrificare uellet: eo q; ipsum antiqua amicitia plurimú dilexisset. Dum aút omnino immolare recusaret. Iubéte cesare decollatus est .viii. cal. nouébris. Et sepultus est a xp̃ianis in ciuitate florentia. ℄ Sanctus phridianus ep̃s florentinus ecclesiá minyatis martyris trans flumen arni positá sepius uisitabat. Cum aút die quadá inundatione nimia flumen naui tráiici non posset: & naute quidá ultra flumen existerent: sanctusq; ep̃s tráire curaret: nauteq; illi piculo postposito: beati martyris confisi meritis ad ep̃m transuadandum uenire disponerent: subito se citra flumen inuenerunt: & episcopú transportátes sine periculo fluuiú transierunt. Tunc sanctus ep̃us eisdem per spiritú nunciauit: ciuibus illis hoc a deo sanctum minyaté obtinuisse: ut nemo in aqua illius fluminis necari posset. Quod usq; hodie ita extitisse refertur: ubi postmodum ecclesia in honore sancti phridiani episcopi fabricata est.

℄ De Phrontone episcopo. Cap. CIX.

Phronto ep̃s apud petragoricéi ciuitatem claruit. Qui ex eadem urbe oriundus: a iuuétute deo deuotus. Rome a beato petro baptizatus: & ep̃s ordinatus: ad eandem ciuitatem cum gregorio presbytero ad predicádum missus est: uerum post dies tres itineris mortuo gregorio: phronto ad petrum rediit: acceptoq; ipsius baculo super corpus defuncti illum posuit: & sociú excitatum de morte recepit. Sicut de hoc supra dictum é in passione petri apostoli .iii. cal. iulii: ueniens autem phronto ad ciuitatem pertragoricam: uerbo & exemplo multos ad xp̃i fidem cõuertit: & .lxx. monachos ibidem ad seruiendú domino cõgregauit. Sed a prefecto ciuitatis squirio noie: persecutionem passus est: quia quos iste baptizabat: ille decollabat: unde ipse sumptis seminibus olerum: monachos suos assumpsit: & eremú desertissimá petiit: ueniés auté ad locú super fluuium dordoné: draconem ingentem & serpentú multitudinem ibidé habitantem: xp̃i uirtute fugauit. Ibiq; cum fratribus deo seruire cepit & olerũ semina seminauit. Deficientibus uero eis cibis: angelus domini squirio presidi per nocté apparuit: & ei diuiná ultionem cõminatur: nisi sanctis uiris subueniat pereuntibus fame. Ille uero territus amicos consulit: sed quo sci dei abissent: penitus inuenire nõ ualuit. Post dies tres nocte iterũ angelo eidé apparéte plagis percussus est. Qui amicis iterũ consultis .lxx. camelos cibis monachorũ onerat: & deo phrõtoni: eos cõmédat. Qui duce domino ad eremú sancti uiri recto itinere peruenerút. Sanctus aút ep̃s onerum medietaté deposuit: & cú reliquo camelos remisit. Qui eadé uia q uenerát reuersi sunt ad dominú suum. Qd cernés preses in xp̃o credidit: & phrontoné inuestigatú adiit: atq; gregorius ab eo uocatus sacrú baptisma suscepit: eidéq; in eremo de cetero ministrauit. Sanctus aút uir post multos labores in pace quieuit .viii. cal. nouébris. Sepultus petragorice uirtutibus clarens.

℄ De sancto Demetrio martyre. Cap. CX.

Demetrius martyr apud thessalonicá ciuitaté passus est sub maximiano iperatore. Hic a sua iuuentute xp̃ianus & deo seruiens nobilis fuit ciuis ipsius thesalonice ciuitatis & miles strenuus. Qui tamen xp̃m dominú p̃dicabat: & multos ad fidé conuertebat. Ingressus aút imperator thessalonicá: audiens demetro ipsum cõprehendi feci & in carceré mitti. Erat aút cum imperatore gigas fortissimus & aspectu terribilis nomine libeus. Qui de mádato augusti cum xp̃ianis dimicás: eos brachiis ad se cõstringens ad terram allidebat: statimq; spũ exhalabant. Multi etiá alii ab imperatore diuersis penis affligebant. Cú auté demetrius esset in carcere positus: scorpioné iuxta pedes suos cauda eú percutere satagenté uidit: qué edito crucis signaculo statim extinxit. Cui oranti cõfestim angelus apparuit: atq; in xp̃o confortans: coronam capiti eius imposuit. Verũ dum imperator cogitaret demetriú cum libeo experiri. Nestor quidam christianus se nocte sancto demetrio obtulit dicens: q certamen hoc assumere deliberasset: rogans ut sanctus martyr p se dominum exoraret. Qui ab eo confortatus: die sequenti iperatori se presentauit: seq; christianum asseruit: offerens secum libeo dimicare: & pro demetrio certamé assumere. ℄ Dum aút imperator illum precibus retrahere nõ posset: uictori munera p̃misit. Nestor igitur duellum ígressus: libeum ad terram prostrauit: & prostratú occidit. Imperator auté hoc uidens: & giganté christianorũ ultorem amisisse dolés cõtra eius sponsioné nestorem a militia soluit: & de ciuitate eiecit: demetriú quoq;: qui eius interfectionis cã fuerat: iussit in carcere occidi. Milites autem ad carcerem uenerunt: & gladium in eius pectore demerserunt. Sicque orans cum palma migrauit ad dominum. Cuius corpus a christianis occultatum est propter timorem paganorum. In quo loco deus mirabilia operabatur: ubi cunctorum egritudines sanabantur. Sed processu temporis a leõtio christiano de illyrico ue-

niente ad prefecturam thessalonice ciuitatis corpus sancti martyris leuatum est:& digno honore condi/tum:ecclesia eius nomini mire magnitudinis fabri/cata:ubi & quiescit miraculis pollens. Passus est au/tem secundū usuardum septimo calē.nouembris:se/cūdum adonem octauo idus octobris.

¶ De scō Euaristo papa & martyre. Cap. CXI.

EVaristus papa & martyr natione grecus ex patre iudeo noīe iuda de ciuitate beth/leem:anacleto pontifici in epatū romano successit:& sedit annos.x. menses.vii. dies duos. Hic titulos in urbe Roma presbyteris diuisit. Hic constituit:ut septem diaconi essent in urbe: qui custodirent papā predicantē:ꝓpter stylum erroris: q posset imponi epo ab emulis:& sic a maliuolis īfama/retur:& uerbo diuino ab insidiantibus detraheretur: qui etiā semper parati essent ad obsequiū prebendū in missarū solēniis. Constituit etiā: ut coniugiū a pa/rentibus publice fiat:& sponse solēniter a uiris spon/sentur:& tradātur nuptui: & demum a sacerdotibus benedicant:qui etiam sub persecutione traiani mar/tyrio coronatus est:& sepultus est iuxta corpus beati petri apostoli in uaticano.vii.calen.nouembris. Hic fe/cit ordinationes tres per mensem decembrium p̄sby/teros.vii.diacōes duos:episcopus per diuersa loca nu/mero quinque. Et cessauit episcopatus dies.xxviii.

¶ De sanctis Rogatiano & Felicissimo martyribus. Cap. CXII.

ROgatianus presbyter:& felicissimus mar/tyres apud aphricā sub decii & ualeriani persecutione passi sunt:& illustri marty/rio coronari. De quibus beatus Cypria/nus in epistola ad confessores rogatiano iuniori men/tionem facit:eos magnifice commendans. Passi sunt autem.vii.calen.nouembris. Hec ado.

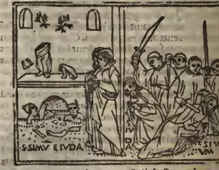
¶ De scō Frumentio epo. Cap. CXIII.

FRumentius ep̄s apud indiam claruit tem/pore cōstantii imperatoris. Fuerunt autē duo pueri romani xp̄iani. frumentius & hedysius tēpore cōstantini magni augusti qui dū ab annis puerilibus essent xp̄iani:cum metro/pio quodā presbytero eoꝝ magistro:interna indie su/perioris locoꝝ orbis perscrutandi gratia penetrarūt: ubi nunq̄ adhuc xp̄i fuerat euangelium p̄dicatum: q a dicto p̄sbytero litteris imbuebant. Romanis uero tunc tēporis pacis federa indis uiolātibus: cuncti qui de latinoꝝ populo per totā indiā reperti sunt:capti & trucidati fuerunt. Inter quos p̄fati pueri sub arbore le/ctiones suas repetētes:a barbaris cōprehensi:uita illis remissa quia pueri:& regi indoꝝ sunt p̄sentati. Quo/rum alter rex.s.hedysiū sibi pincernā fecit:frumentio uero rationes suas & scrinia cōcessit. Cum aūt rex ad mortē instarēt:filio paruulo regnū:pueris uero prefa/tis libertatē reliquit. Quo mortuo:ad p̄ces regine cū filio paruulo:donec adolesceret:p̄manserunt. Frumē/tius igit̄ nomine paruuli regnū gubernabat:unde oc/casione accepta:xp̄ianos in uniuerso regno conuoca/uit:& ecclesias edificandi libertatē cōcessit:xp̄mq3 pu/blice annunciās:multos de populo ad fidē christi cō/uertit. ¶ Sanctus uero hedysius ad tyrum italie ciui/tatem prouisendis parentibus abiit. Frumētius autē ꝓperans alexandriā uenit:& athanasium tunc ipsius urbis ep̄m rogauit: ut nouellis xp̄anis ep̄um delega/ret. Athanasius aūt frumentium eundem ep̄m conse/crauit:& cū auctoritate plena pōtificii ad indos remi/sit. Qui predicatiōis officium in ipsa prouincia fideli/ter administrās:& multis signorū & miraculorū uir/tutibus coruscās:pene oēs supioris īdie gētes ad xp̄m adduxit:plenusq3 sanctitate in pace qeuit.vi.calē.nouē/bris. Gloriose sepultus in regia ciuitate.

¶ De sanctis Vincētio sabina & christina uirginibus & martyribus. Cap. CXIIII.

VIncentius martyr sabina & christina uirgi/nes passi sunt in hispania ciuitate abella sub preside daciāo. Qui primo in equuleo ad eo sunt extēti omnes compages mem/brorū eorū soluerent. Deinde capita eorū lapidibus supposita usq3 ad excussionē cerebri ualidissimis ue/ctibus sunt contusa:atq3 ita totum martyrium com/pleuerunt.vi.cal.nouemb.ut dicit adeo.

¶ De scīs Simone & Iuda apostolis. Cap. CXV.

SImon chananeus & iuda siue tadeus apo/stoli:fratres germani fuerūt iacobi mino/ris & ioseph iusti:filii marie cleophe:q al/pheo nupta fuit. De quo supra dictum est in legenda sancte anne.vii.cal.augusti. Iudas aūt ad ab/agarū regē edesse missus fuit post domini ascensionē. Cū enim dictus rex infirmitate nimia eēt oppressus: audiens de miraculis xp̄i tūc in iudea predicātis:misit ei epistolā rogans ut ad se uenire dignaretur: & eum ab infirmitate curare:asserens eū dei filiū: cum tamē adhuc eēt gentilis. Cui iesus per epistolam respōdit:q oporteret ip̄m oia cōplere ꝓpter que missus fuerat:& postea ab eo q miserat illum in celū recipi. Promittēs q3 unū ex eius discipulis post eius ascēsionē ad eū mit/teret:qui eū ab omni egritudine liberaret. Postea ue/ro q̄ dominus assumptus ē ut i historia ecclesiastica le/git̄:misit thomas apostolus tadeū:q & iudas dictus ē ad abagaꝝ regē iuxta domini ꝓmissionē:uiditq3 rex in uultu tadei mirū & diuinū splēdorē: & cōtinuo in xp̄m credidit:eiusq3 discipulū adorauit. Et cū lepro/sus esset:ut in qbusdā libris legitur: tadeus eū tetigit: & mox plenā mundationē accepit:& baptismū susce/pit. ¶ Scripsit āt iudas apostolus ultimā de.vii.que ca/nonice dicunt̄:epistolā:que quia in libro enoch apo/cripho testimoniū sumpsit a populisq3 repudiat̄: uis tamen & auctoritate maiorum inter sanctas meruit cōputari scripturas:ut dicit hieronymus libro de ui/ris illustribus. ¶ Iudas aūt primo in mesopotamia &

ponto predicauit. Simon uero in egypto: deinde ambo in persidem uenerunt: & ibidem duos magos zaroen & arphasath quos mattheus de ethiopia fugauerat inuenerunt: ut supra dictum est in eius passione .xi. cal. octobris. Qui per magicas incantationes multa signa faciebant: & populum in multis ludificabãt. Tunc baradach dux xerxis regis babylonie ad preliũ cõtra indos profecturus nullum a diis suis potuit habere responsum. Pergentes aũt ad phanum proxime ciuitatis: a diis illoꝝ audierunt: ꝙ propter apostolos qui illuc uenerant dii sui respondere non poterant. Quos dux requisitos & inuẽtos: interrogauit: qui essent uel qua de re uenissent. Qui se genere hebreos: cõditione christi seruos & apostolos esse responderunt: causa uero salutis illorum illuc uenisse dixerunt. Cũ autem dux diceret: ꝙ diis suis potẽtiores illos fore cognosceret ideoq; eos de fine belli interrogasset: apostoli responderunt: ꝙ ad hoc ut deos illos mendaces fore comprobarent permittebant eis dare responsa: ut ex euentu facti mẽtitos eos fuisse appareret. Tũc phanatici bellum dixerũt futurum: & multum hinc inde populum ruiturum. Apostoli autem uerba illoꝝ deridentes ducẽ hortati sunt: dicentes pacem secũ adduxisse: & die sequenti hora tertia legatos indorũ ad eum uenturos esse: sueq; se potanti cum pace uelle subiicere. Pontifices uero contradicentes apostolos deceptores asserebant: qui ideo ducem securum reddere uellent: ut ipsum incautum hostes facilius occuparent. Dux uero utrosq; usq; in crastinum custodiri fecit: ut ex rei euentu ueraces honorarentur: & mendaces punirentur. Cum aũt die sequenti: quod apostoli predixerant: euenisset: & dux pontifices incendere uellet: prohibuerũt apostoli ne hoc fieret: quia missi erãt non uiuentes occidere: sed mortuos uiuificare. Et cũ omnia bona illorum dux apostolis uel saltem partẽ uellet donare: apostoli nihil omnino assenserunt recipere. Dux uero miratus illos ad regem xerxem duxit: & deos in effigie hominum latentes esse asseruit: atq; cuncta que per eos sibi contigerant narrauit. Magi uero econtra ibidem existentes illis detrahebant: eos uanos & mendacissimos asserentes. Quod ut comprobarent: aduocatos quosdam coram se positos suis artibus ita mutos fecerunt: ut nec nutibus loq possent. Deinde illos loqui permiserunt: sed immobiles esse fecerunt. Deinde eis gressum reddiderunt: sed apertis eos oculis excecauerũt. Dux uero aduocatos illos cõfusos ad apostolos duxit: ut eoꝝ interuentu a magorum incantationibus liberarentur. Sed cum illi apostolos pãnosos despexissent: simon eos in fide xp̄i docuit: & ne de cetero magos illos timerent cõfortauit. Et cum in eoꝝ frontibus cõsignati essent: & in xp̄m crederent: ad regem coram magis ingressi ab illis superari non potuerunt. Irati magi multitudinẽ serpentum uenire fecerunt. Sed apostoli ueniẽtes pallia sua de serpentibus impleuerunt: & in magos proiecerunt: mãdantes ne illos occiderent: sed solum morsibus cruciarent. Quod cum serpentes facerent apostoli iterũ eis imposuerunt: ut omne uenenum: quod insunderant reuocarent: & sic ad sua loca redirent. Maiores autem cruciatus magi senserunt: cum serpentes uenenũ retrahebant: q̃ cum ipsum primitus insundebant. Apostoli autem triduo doloribus cruciari permiserunt: ut uel sic ab eorum malitia conuerterentur. Cũ ergo tribus diebus sine cibo & potu & somno mansissent: & nec sic resipiscere uellent: apostoli eos sanos fecerunt: & libere quo uellent abire permiserunt. Qui in eorum malicia perdurantes ab eis fugerunt: & pene contra eos totam presidem commouerunt. ℂ Post hec filia cuiusdam principis ex fornicatione concepit: & filium pariens quendam sanctum diaconem apostoloꝝ discipulum nomine euphrosynum ĩfamauit: ꝙ ipse eam uirginem uiolauerat: & ex ipso puella conceperat. Cumq; parentes puelle diaconũ occidere uellent: apostoli aduenïunt: & quando puer natus fuerit requirunt. Qui responderunt: ꝙ illa die prima hora diei. Apostoli uero puerum ad se portari iusserunt: & coram diacono statuerunt. Adiurãtq; puerum in xp̄i nomine: ut si diaconus ille eum genuissent: corã cunctis debeat propalare. Infans uero diserte respõdit: & diaconum iustum & sanctum asseruit: quia nunq̃ carnem suam coinquinauit. Cum autem parentes instarent: ut apostoli quererent: quis auctor sceleris fuisset· dixerunt se innocentes absoluere debere: non autem nocentes prodere. ℂ Contigit etiam eo tempore: ut due tigrides ferocissime: que in singulis caueis erant clause: prodeuntes fugerent: & omnes sibi occurrentes deuorarent. Ad quas apostoli uenerũt: & eas in nomine domini uelut oues mansuetas reddiderunt: ita ut inter homines de die pacifice habitarent: & uespere ad speluncas suas redirent. Apostoli autem per annum unum & menses tres in babylonia permãserũt: & plusq̃ septuaginta milia hominũ exceptis paruulis & mulieribus conuerterunt: quos omnes cum rege xerxe & regina guina & filio eutropio baptizauerunt ecclesias construentes: & presbyteros ac clericos ordinantes. ℂ Predicti aũt magi ad ciuitatẽ suanir uenientes septuaginta idoloꝝ pontifices ibidem existẽtes seduxerunt: ut cum illuc apostoli uenirent: aut eos sacrificare cõpellerent: aut penitus perimerẽt. Perlustrata igit̃ circũquaq; omni ꝓuincia cũ apostoli ad dictã urbem deuenissent: ꝑdicti põtifices cum omni populo eos capiũt: & ad tẽplũ solis & lune deducũt. Demones aũt p energuminos clamabãt: ꝙ eos apostoli incẽdebãt. Angelus autẽ domini eis apparuit: & ut alteꝝ ex duobus eligerent: illos monuit: aut omniũ in templo existentiũ repẽtinũ interitũ: aut suum martyriũ. Qui cũ martyriũ elegissent: ut populũ ad penitentiã reducere possent. Facto in eis silẽtio demonũs cũctis audiẽtibus imperarunt: ut de illoꝝ simulacris exirent: & illa confringerent. Statimq; duo ethiopes nigri & nudi de idolis exierũt: & fractis illis cũ diris uocibus abscesserunt. Quod uidentes pontifices in apostolos irruerunt: & eos ꝓtinus trucidarunt. Tũc erũpentibus fulguribus & tonitruis tẽplũ trifarie scindit̃: & magi ictu fulminis in carbões uertunt̃. Rex aũt babylonie xerxes apostolorum corpora ad ciuitatem suam transtulit: & in eorum honorem ecclesiam mire magnitudinis fabricauit. Passi sunt autem sancti apostoli domini simon & iudas .v. calen. nouembris.

ℂ De scõ Abdia epõ & cõfessore. Cap. .CXVI.

ABdias episcopus babylonie fuit: qui a sanctis apostolis simone & iuda in fide christi doctus: eorumq; discipulus: & ab eisdem consecratus est episcopus. Qui post marty

rium apoſtolorum eorum paſſioné hebraica lingua
conſcripſit: quam eutropius epiſcopus filius xerxis re
gis: de quo dictum eſt ſupra pridie calendas maii: in
grecum tranſtulit: eamq; poſtmodum aphricanus in
latinum uertit. Hic in ciuitate babylonie perſarũ pre/
dicationis officio fideliter inſtitit: eoq; ſolicite admi/
niſtrato in pace quieuit: ſepultus babylonici iuxta cor
pora apoſtolorum.

¶ De ſcõ Pharone epõ. Cap. CXVII.

PHaro epiſcopus meldeñ claruit apud ip/
ſam ciuitatem. Hic fuit frater ſancte phare
uirginis: de qua ſupra dictum eſt. vii. idus
decembris. Qui & prepoſitus palatio clo/
tharii: & theodeberti: & theodorici regum francoꝝ
ſtrenue regalia adminiſtrabat. Dum autem ad pharã
ſororem ſuam uiſitandam uocatus acceſſiſſet: ab eo/
dem ſuaſus ſeculum reliquit. Et communi uoto ip/
ſius & coniugis blidechildis ipſe clericatum aſſum/
pſit: uxoremq; ſacro uelamine conſecrari fecit. Ipſe au
tem miſericordie operibus ſolicite intentus domino
deuote ſeruiuit: eccleſiam ſancti ſtephãi ciuitatis mel
denſis pauperrimam copioſe ditauit: & in ea in domi
ni obſequio reſedit. Hic etiam chilenum fratrem ſu/
um ad prouinciam attrebatenſem ad predicandum
miſit: qui ibidem miraculis claruit. ¶ Die quodam
cum eodem chileno pharo ad mẽſam ſedebat: & uas
uitreum uino plenum cadens in terram confractum
eſt: quod ſanctus chilenus reintegrauit: uinumq; effu
ſum adeo in uaſe recuperauit: q; neq; terra madefacta
uideretur: recuperatumq; uinum chilenus pharoni
pſentauit: & pharo deo gratias egit. Mortuo uero ual
perto epiſcopo: pharo ab omni populo in ſucceſſorẽ
eligitur: & a rege clothario approbatur. Qui cum die
paſche pueros confirmaret: infantem a natiuitate ce/
cum chriſmate perungens illuminauit. ¶ Tranſiens
per ciuitatem ante carceres uinctos a uinculis abſolu
tos de cuſtodia ſolo uerbo eduxit. Verum cũ aliquã/
do allectus de memoria pulchritudinis eius uxoris:
ad eam miſit: ut ſe uiſitaret. Illa autem cum bis recu/
ſaſſet: tandẽ tertio uocata cilicio induta & uultu abie
cta ad eum uenit: & ſancti uiri immundam cogitatio
nem extinxit. ¶ Dum autem nauis quedam cũ mul/
tis in flumine fuiſſet ſubmerſa: pharo ad ripam am/
nis accedens: tã diu terre proſtratus orauit: donec na/
uis cum omnibus: qui ſubmerſi fuerant: uiuentibus
emerſit: & ad fluminis ripam peruenit. ¶ Cum ad p̃/
ces andeñi epiſcopi eccleſiam in ſolo rothomagẽſi cũ
ſanctis amando & eligio dedicaret: & tabula marmo/
rea altari conſecrato ſuperponi deberet: caſu de ma/
nibus miniſtrorum collapſa per medium ſciſſa eſt.
Quam ſanctus pharo cum ceteris epiſcopis ſuis ora/
tionibus reintegrauit. Qui epiſcoparum ſuũ feliciter
per annos. lxvi. gubernauit: & clarus ſanctitate ad chri
ſtum migrauit. v. calen. nouembris.

¶ De ſcã Cyrilla uirgine & mr̃e. Cap. CXVIII.

CYrilla uirgo & martyr rome paſſus ẽ ſub
claudio imperatore. Hec olim filia decii
ceſaris una cum matre tryphonia regina
ad chriſtum conuerſa & a ſancto preſby/
tero iuſtino baptizata eſt: ut dictum eſt ſupra in legẽ
da tryphonie regine. xv. calen. nouembris. Mortuo ue
ro tryphonia claudius cyrillam teneri fecit cum mili
tibus. xlvi. de quibus ſupra in eorum paſſione actum
eſt. viii. calen. nouembris. Quibus omnibus martyri/
zatis imperator cyrillam ſacrificare nolentem: gladio
necari precepit. Cuius corpus iuſtinus preſbyter iux/
ta corpora hippolyti martyris & ſociorum ſepeliuit
quinto calend. nouembris: ubi & tryphoniam regi/
nam ipſe reconderat.

¶ De ſcõ Ioãne epõ auguſtuduñ. Cap. CXIX.

IOannes epũs auguſtudunẽſis ut ſcribit be/
da libro. v. ca. ii. de geſtis anglorum: mira
ſanctitate claruit. Hic longe a ciuitate ſua
fere miliario cum dimidio manſionem ſe
cretiorem nemore circundatam habebat: in qua per
totam quadrageſimam manere conſueuerat: habens
ſecum paucos uiros ſpirituales: cum quibus deo uaca
ret: & pauperem quempiam in quo chriſtum refoue
ret. Cum autem ſemel incipiente. xl. illuc ueniſſet: &
adoleſcentem mutum a natiuitate totũq; ſcabioſum
& in capite furfureum ſecum aſſumpſiſſet: eidẽ quo/
tidianum uictum preſtans: finita prima quadrageſi/
me ſeptimana dum linguam eius breuiſſimam teti/
git ſigno crucis edito loquendi ei facultatem & uſum
conceſſit. Scabredinem autem eius adhibito medico
curari fecit. Ita ut capillis pulcherrimis & criſpis: lim/
pido uultu & noua loquela decoratus: quodammo/
do reiuueniſſe uideretur. ¶ Quadam die ad monaſte
rium uirginũ: quod netadũ dicitur deuenit: ubi erat
uirgo quedam abbatiſſe carnalis filia: quam in ſeculo
ex marito genuerat: que ex phlebotomia in. iiii. luna
facta brachium adeo tumefactum habebat: q; ipſius
omnino uſu carebat. Quam dum ſanctus uir: ad pre/
ces abbatiſſe tetigit: confeſtim brachium eius ſanum
fecit. ¶ In uilla duummilium cum eccleſiam conſe/
craſſet: & miſſam celebraſſet: uxori comitis buci quẽ
diebus. xl. ipſos corporis graui colore detẽta iacuerat:
de aqua conſecrationis benedicta miſit: ut ipſa ex in/
de biberet & corpus ablueret. Quod dum ille feciſſet
ab omni mox egritudine ſanata ſurrexit: & continuo
diſcumbentibus in menſa miniſtrauit. ¶ Alio quoq;
tempore uocatus ad dedicandum aliam eccleſiam: co
mitis addi: officio peracto ad unum ex pueris comitis
graui langore detentum iamq; in extremis laboran/
tem intrauit: & eũ benedicens ad menſam cũ comite
diſcubuit. Cum autem puer poſt modicũ bibere pe/
tiiſſet: & ioannes uinum a ſe benedictum ei miſiſſet:
puer potans illud ſtatim ualens delecto ſurrexit: & cũ
ceteris ad menſam comedit. ¶ Cum ad quoddã mo/

nasterium pergeret: & iuuenes equitantes equos ad
ad cursum certatim compellerent:unus illorum a san/
cto uiro currere prohibitus dū cursum cepit: lapsus
in lapide caput collisit:& cerebrum pene excutiēs: die
illo & nocte quasi mortuus iacuit.Pro quo uir domi
ni in orationem pernoctans mane caput eius tetigit:
& ab omni protinus dolore & lesione curauit.Primo
tamen ipsum confitentem: q̄ a quodam presbytero
heretico fuerat baptizatus catholice baptizauit. Man
sit autem in episcopatu annis.xxxiii. Et pre nimia se
nectute administrare non ualens successorem sibi ui/
fridum ordinauit:& episcopatui resignans in mona/
sterio predicto habitauit:ubi & in pace quieuit.iiii.ca
len.nouēbris.Sepultusq̄ est in porticu sancti petri in
mōasterio qd̄ dr̄ silua clerorum āno domini.ccccccc.xxi.

De scō Narcisso epō. Cap. CXX.

NArcissus eps̄ hierosolymorum tempore au/
relii antonini īpecatoris claruit.Qui mul/
tis miraculis coruscauit. Die quadā in ui/
gilia pasche dū oleū luminaribus deesset:
nec unde infunderet haberent:aquam benedixit & lā
padibus infundi fecit:& plusq̄ esset oleum lumen so/
uit:& claram lucem reddidit.Quodam uero tempo/
re:dum a quibusdam emulis de facinoribus certis cri
minatus esset:tres testes sub iuramento contra eum
deposuerunt.Quorum primus sibi imprecatus est:q̄ ni
si uerum diceret igne consumeret:secundus q̄ a mor
bo regio cruciaretur:tertius q̄ oculorum lumine pri
uaret.Et ǵquis his non obstantibus:a populo īnocens
iudicatus esset.furori emulorum sanctus uir cedere uo/
luit:& desertum petēs dudum solitariam uitā duxit.
Testis autē primus qui in eū mētitus fuerat:cum om
ni domo sua fulmīe arsit:secūdus morbo regio a plā/
ta usq̄ ad uerticē p̄cussus īteriit.Tertius uero hec ui/
dens ad penitentiā rediit:& ueritate corā omni popu/
lo depositam diu peccatum suū defleuit donec lachry
marum inundantia lumē oculorum amisit:populus au
tem hierusalem narcissum diu requirens & nusq̄ in/
ueniens:dionysiū sanctū uirum sibi substituit. Cui post
modicū decedenti germanius:& germanio uigordi/
us successit.Cuius tempore narcissus repertus cum tā
senex esset:ǵquis dudum tenitens ad sedem suā cū glo
ria reductus est:& uigordius spōte epātui resignauit.
Cum uero ex nimio senio iam epātum administrare
non posset:diuina reuelatione alexandrum uirum san/
ctum:qui de cappadocia hierosolymā causa peregri/
natiōis uenerat:loco sui ordinandū cōstituit:ut in ip/
sius sancta legēda dictū est supra.xv.calē. aprilis. Ipse
uero reliquum sue senilis etatis orationibus exegit:&
.iiii.calen.nouembris ad xp̄m migrauit.

De scō Zenobio p̄sbr̄o & mr̄e. Cap. CXXI.

ZEnobius p̄sbyter & martyr apud sidonem
urbem palestinorum passus est.Qui sub dio/
cletiani & maximiani augustorum persecutio
ne:pro nominis xp̄i inuicta confessione gla
dio capite cesus:glorioso martyrio coronatus est.iiii.
calen.nouembris:ut ait ado.

De scō Serapione epō. Cap. CXXII.

SErapion episcopus apud aphricā uir eru/
ditissimus fuit:& fide clarissimus atq̄ uir
tute mirabilis: qui ut scribit hieronymus
libro de uiris illustribus.xi.commodi im/
peratoris anno antiochie episcopus ordinatus est.Hic
fidei confessione insignis scripsit epistolam ad carinū
& pontium de heresi montani eā ualenter impugās.
Aduersus manicheum etiam uolumen scripsit egre/
gium.De titulis psalmorum aliud.Epistolas insuper
ad diuersos utiles ualde.Et sub cōstantio principe san
ctitate notabilis humanitatis debitum soluit. Sepul/
tus antiochie.iii.calen.nouembris.

De scō Leontio cōfessore. Cap. CXXIII.

LEontius confessor apud taracinam ciuita/
tem cāpanie tēpore claudii īperatoris a san
cto cesario martyre cōuersus est : ut dicet
infra in eius passione calē.nouembris: qui
ab eodem sacri fontis unda perfusus:mox ut a sancto
iuliano presbytero diuinam communionem accepit:
spiritum emisit. Sepultusq̄ est in eodem oppido ab
uxore & filiis.iii.calen.nouembris.

De scō Marcello martyre. Cap. CXXIIII.

MArcellus martyr apud ciuitatem tingita/
nam passus est.Qui cum esset cēturio sub
agricolao agente uices prefectorum pretorio
& de christianitate ab eius militibus accu
satus fuisset : & xp̄m dominum confiteri nullatenus
dubitasset.Iubente nequissimo agricolao : capitis ab/
scisione martyrium consumauit:sepultusq̄ est in ea/
dem ciuitate a fidelibus.iii.cal.nouembris:hec ado.

De scō Germano epō capuano. Cap. CXXV.

GErmanus eps̄ capuanus sanctitate uite miri
fica claruit:de quo refert gregorius.ii.dia/
log.cap.xxxi. q. dum seruandus quidam
diaconus abbas monasterii:quod in cam/
panie partibus a liberio quondam patricio urbis ro/
me constructum fuerat:ad beatum benedictū ad mo
nasterium cassinense uisitationis gratia uenisset. Ho/
raq̄ iam quietis existeret in cuiusdam turris superio/
ribus benedictus.in inferioribus uero seruādus se col
locauit diaconus.Quo uidelicet in loco inferiora su/
perioribus paruius cōtinuabat ascensus.Cum uir do
mini benedictus adhuc quiescentibus fratribus īstās
uigiliis ad fenestram dominum deprecaretur:subito
intempesta noctis hora respiciens:uidit fusam lucem
desuper noctis tenebras effugasse : tantoq̄ splendore
clarescere:ut diem uinceret lux illa:que īter tenebras
radiasset.Omnis etiam mundus uelut sub uno solis
radio collectus ante oculos eius adductus est. Qui ue
nerabilis pater dum intentam oculorum aciē in splē/
dore lucis infigeret:uidit germani animam episcopi
capuani in sphera ignea ab angelis in celum deferri.
Tunc tanti sibi testem uolens adhibere miraculi.Ser/
uandum abbatem bis terq̄ eius nomine cum clamo/
re uocauit.Qui intanti uiri īsolito clamore turbatus:
ascendit:respexit partemq̄ iam lucis exiguam uidit.
Cui ex hoc stupenti uir dei:que gesta fuerant:enarra/
uit.Statimq̄ in cassinum castrum theoprobo man/
dauit:ut ad capuam sub eadem nocte transmitteret:
& quid de germāo episcopo ageretur:agnosceret.Fa/
ctumq̄ est.Et his qui missus fuerat: sanctum uirum
germanum episcopum iam defunctū repperit : & re/
quirens agnouit:eadem hora fuisse illius obitū : quo
uir domini benedictus eius cognouit ascēsum. Quie
uit autem in pace.iii.cal.nouēbris secūdū usuardum.

De scō Quintino martyre. Cap. CXXVI.

QVintinus martyr genere nobilis & ciuis romanus apud ambianum urbẽ sub rictiouaro preside passus est temporibus diocletiani & maximiani imperatorum. Cum enim quintinus cum fusciano & uictorico & crispino & crispiniano: & aliis pluribus a roma discessisset: & parisius deuenisset: dum singuli illorum loca: in quibus predicarent: elegissent. Quintinus predicando circuiens: & miraculis pollẽs ambianum uenit. Eodem quoq; tempore rictiouarus preses tantam cedem in christianos exercuit: ut in ciuitate treuerensi sanguis martyrum in flumen moselle decurreret: & colorem aque in suum uerteret. Rictiouarus igitur quintinũ detentum in carcere clausit: die uero sequenti produci mandauit: & dum xp̃m confiteretur: iussit extendi & fustibus grauiter cedi. Sed uoce de celo ip̃m exhortante cedentes corruerunt in terram. Quẽ preses iterum in carcerem recipi iussit: angelo uero illum soluente: mane in medium urbis iuit: & ibi populo predicauit: unde rursum captum: iussit illum preses ad trocheas adeo torqueri: ut uicula eius a iuncturis soluerentur: deinde testiculis ferreis illum cedi precepit: posteaq; oleum bulliens ac picem & adipem feruentia dorso eius infundi: & lampades ei ardentes applicari. Et dum liberius idola contemneret: & presidem confutaret: mandauit in os eius acetum & salem ac sinapim liquefacta iactari ut sic taceret. Qui dum magis adhuc christum collauderet: iussit illum apud uirniandum adduci: & duos maximos clauos siue taringas a ceruice usq; ad crura configi: & .x. alios clauellos intra ungulas & carnem digitis manum immitti. Et sic cõfossum decollari. De cuius collo columba niuea exiens celum aduolare uisa est. Qui passus est pridie calen. nouembris. Corpus autem eius fluuio sequane demersum a preside adiectione terre plumbi & limi ceno sepultum est: ne a christianis inueniretur. ¶ Sed post annos .lv. a q̃dã matrõa romana eusebia nomine taliter repertũ est. Cũ enim ipsa mulier ceca eẽt: angelus ei tertio appuit: eãq; admonuit ut in galliã ad corpus sci quintini martyris requirendũ accederet: sicq; uisum recuperaret. Que dũ locũ ignoraret: angelico ductu illuc tandem deuenit: & de corpore a multis requirens nihil omnino inuenire ualuit. Dum autem orasset ad dominum: corpus ex una parte de flumine & caput ex alia enatauit: & usq; ad manus mulieris accessit. Quod illa accipiens omnino incorruptum nimioq; odore fragrans: ad uirniandum castrum portare disposuit. Sed dum ad radices montis peruenit corpus omnino immobile factum est: ubi diuina cognita uoluntate eusebia corpus tumulauit: & continuo eius tactu lumen recuperauit. Plurimi quoq; infirmi a diuersis langoribus in eius inuentione sunt curati. ¶ Post decursum autem annoꝝ .cccxx. dum corpus sancti martyris iterum esset incognitum: sancto eligio nouionensi episcopo reuelatur. Qui post ieiuniũ triduanum: dum locum sibi ostensum ubi latebat effoderet: nocte lux de celo tanta circunfulsit: ut dies orta a pluribus crederetur: odoris quoq; suauissimi fragrantia erupit. Corpus ergo sancti reptum ac leuatũ: honorifico ac precioso locello condidit: ecclesiamq; & monasterium ibidem edificauit. Anno domini .cccccclvii. ubi ad presens sanctum corpus requiescit: signisq; mirabilibus refulget.

¶ De scõ Natale cõfessore. Cap. CXXVII.

NAtalis confessor tempore zephirini pape rome claruit. Qui dum sanctis operibus polleret: deceptus ab asclepio & theodoto collectariis: qui ambo discipuli erãt cuiusdam coriarii apostate: ab ecclesie communione deiecti: acquieuit ut episcopus illius heresis nominaretur acceptis pro salario .cl. nummis menstrue prestatiõis. Sed admonitus sepius a domino ut resipisceret: dum amore turpis lucri recusaret: nocte quadam in somnis ab angelis diris uerberibus flagellatur. Mane autẽ liuores & uulnerum cicatrices in scapulis reperiẽs: ac si uigilãs corporaliter passus esset: territus ad papam zepherinum adiit: & uisionem narrauit. Quem ille penitentem benigne suscepit: & dignitati renunciant i satisfactionem imposuit. Natalis uero uitã in melius commutans: laudabilius finiuit: & eiusdem pontificis tempore post modicum in pace quieuit pridie calend. nouembris.

¶ Explicit liber nonus.

¶ Prologus libri decimi.

DEcimus liber huius catalogi continet in se passiones & gesta illoꝝ sanctoꝝ: quorum festiuitates eueniunt infra tempus: in quo representat ecclesia propagationem illoꝝ eius filiorum: qui fuerunt ecclesie eiusdem augmentatores: quales fuerunt sancte uirgines. Hoc aũt tempus est a calendis mensis nouembris usq; ad aduentũ domini. Et hoc sub figura sanctorum prophetarum: quoꝝ tunc uaticinia & prophetie leguntur. Hi enim: ut plurimum carnali spreto coniugio: in corporis & mentis integritate domino seruientes: aduentũ christi & futura tempora per spiritum predixerunt: & populum domini suis uaticiniis a uitiis & erroribus reuocare: & ad uiã ueritatis reducere studuerunt. ¶ Ad huius igit̃ tẽporis ultimi festa ptractãda ueniẽdũ est.

¶ Incipit liber decimus a calendis nouembris usq; ad aduentum.

¶ De festiuitate omnium sanctorum. Cap. I.

FEstiuitas omnium sanctorum: quatuor de causis instituta fuisse uidetur: primo propter cuiusdam templi dedicationẽ: secundo ꝓpter omissoꝝ suppletionẽ: tertio ꝓpter negligentiaꝝ expiationẽ: quarto ꝓpter faciliorem ora

tioné noctrarꝝ impetrationem. ¶ Primo ergo istitu/
ta est ꝓpter cuiusdam templi dedicationé: uidelicet té
pli quod panteon antea dicebaẽ: quod rome fuit con
structũ in honoré cybeles: que mater diciẽ omnium
deorꝝ: & omnium eius filiorꝝ. Quod templũ postmo
dũ bonifacius papa quartus ecclesie dei a phoca cesa/
re donatũ cõsecrauit in honoré dei genitricis: & om/
niũ martyrꝝ xpi. iii. idus maii. Et tũc ipsa die instituit
in urbe roma celebrari festũ beate marie uirginis &
omniũ sanctorꝝ. s. martyrꝝ: quia adhuc festa confesso/
rum nõ celebrabantur. De hac materia supra dictum
est. iii. idus maii. Et est illud téplum: quod hodie uo/
caẽ sancta maria rotunda. Verꝝ processu téporis: quia
ad hoc festum multitudo maxima cõfluebat: & pro/
pter defectum uictualium celebritati uacare non po/
terãt. Ideo gregorius papa quartus hoc festũ in calen.
nouẽbris esse constituit: quãdo celebratis messibus &
uindemiis: maioré uictualium copiã esse cõspexit: ac
per uniuersum mũdum hũc diem in honoré genera
liter omniũ sanctorꝝ soléniter celebrari decreuit: ad/
ditis festiuitatibus confessorꝝ. Et sic solénitas que so/
lum rome de solis m͠rib͠us celebrabaẽ: per totũ mun/
dum de oĩbus sanctis ad presens recoliẽ. ¶ Secũdo in
stituta est ꝓpter omissorꝝ supplectioné. Multos enim
sanctos omittimus de quibus nullum festum siue
memoriã facimus: tum ꝓpter sanctorꝝ multiplicita/
té: quia quasi ĩfiniti sunt: tũ ꝓpter n͠ram infirmitaté:
quia ĩfirmi & debiles sumus: nec ad hoc sufficere pos
sumus: tũ ꝓpter téporis breuitaté: quia etiã totum té
pus longissime uite unius hominis nõ sufficeret: ut se
mel tantũ in uita sua: quis singulorꝝ sanctorꝝ festa ce/
lebraret. Ideoq̃ ecclesia ratiõabiliter ordinauit: ut q̃a
omniũ sanctorꝝ festa facere nõ possumus: saltẽ oẽs ge
neraliter insimul honoremus. ¶ Quare aũt institutũ
est: ut sanctorꝝ festa in terris agamus: magister guilel
mus in summa de officio ponit. vi. rationes. ¶ Prima
est ꝓpter honoré diuine maiestatis. Cũ enim sanctis
honoré impendimus deũ in ipsis honoramus: quia q̃
sanctis honorem tribuit illum honorat: qui eos san/
ctificauit. ps. Laudate dominũ in sanctis eius. ¶ Secũ/
da est ꝓpter auxilium nostre ĩfirmitatis. Quia enim
per nos salutem habere nõ possumus: Ideo sanctorꝝ ĩ
tercessionibus indigemus: a quibus ut adiuuari me/
reamur: merito ipsos honorare debemus. ¶ Tertia ẽ
propter augmentũ nostre securitatis ut. s. ꝓpter san/
ctorꝝ gloriam: que nobis in eorꝝ festiuitate ꝓponitur:
nostra spes & securitas augmenteẽ. Si enim morta/
les homines nobis similes potuerũt ita per sua meri/
ta sublimari: cõstat quia nos similiter poterimus: cũ
manus domini abbreuiata nõ sit. ¶ Quarta est ꝓpter
exẽplũ nostre imitationis. Cũ enim eorꝝ festiuitas re/
censetur: ad eorꝝ imitationé ꝓuocamur: ut. s. eorꝝ exẽ/
plo terrena cõténentes celestia desideremus. ¶ Quin
ta est ꝓpter debitũ mutue uicissitudinis. Sancti enim
de nobis festũ faciũt in celo: quia gaudium est angelis
dei & aĩabus sanctis sup uno peccatore penitẽtiã agẽ/
te. Iustum est ergo ut nos de ipsis festũ agamus in ter/
ris. ¶ Sexta est ꝓppter ꝓcurationé nostri honoris &
exaltationis. Cũ enim sanctos honoramus n͠ram rem
agimus: & n͠rm honoré ꝓcuramus: q̃a eorꝝ festiuitas
est n͠ra dignitas. Nã cũ honoramus fratres n͠ros: hono
ramus nosipsos: charitas enĩ oĩa cõia facit. ¶ Tertio ĩ/
stituta est ꝓpter negligentiarꝝ expiationé. Licet enim
paucorꝝ sanctorꝝ festa ãgamus: adhuc tamen illa pau/
ca sepe negligenter agimus: & multa ibidé per ignorã
tiam omittimus. Siquid igiẽ in aliis solénitatibus san
ctorꝝ: quas egimus: neglexerimus: in hac generali solé
nitate supplere possumus: & de negligentia nos pur/
gare ualemus. Hec ratio tangitur in sermone: qui hac
die per ecclesias recitaẽ: in quo sic dicitur. Decretum
est ut hac die sanctorꝝ oĩum memoria habeaẽ: ut q̃c/
quid humana fragilitas per ignorãtiam: uel negligen
tiã: uel occupationé rei secularis in solénitatibus san/
ctorꝝ minus peregisset: in hac sancta obseruatiõe sol/
uatur. ¶ Notandũ autem est q̃ octo sunt ordines san
ctorꝝ quos hodierna die insimul ueneramur: ut eis:
quod negligenter fecimus: suppleamus: qui notãtur
per octo conditiones siue status beatorꝝ: qui in euãge
lio huius festi a christo exprimũtur: & eorꝝ perfectio/
nes contra octo uitia capitalia dirigũtur: & reducun
tur ad. viii. conditiones siue status diuersorꝝ ministe/
riorum hominũ: qui constituũt politicum regimé ci
uitatis: eo q̃ ecclesia triumphans ciuitati assimilatur
apoc. xxi. uidi ciuitatem sanctã hierusalem nouã &c.
ut enim tractatur in libro de regimine ciuitatum: ad
hoc ut ciuitas bene regatur: & in suo statu pacifico cõ
seruetẽ: necesse est: ut habeat: cõsiliarios seu iudices re/
gi assidentes: officiales siue uicarios in diuersis castris
regis uicem gerentes. Precones siue notarios regis de
creta scribẽtes. Famulos seu nũcios regis mãdata exe/
quentes. Milites siue pugiles pro regis honore pugnã
tes. Nobiles siue primarios regem continue comitan
tes. Mercatores siue operarios diuersa operantes & uẽ
dentes. Et electas dominas reginam iugiter associan/
tes. ¶ Primus ordo: qui est iudicum siue cõsiliariorꝝ
regi assidentiũ est ordo apostolorꝝ: qui tã q̃ iudices &
regis assessores a christo electi sunt: ut cum christo ad
iudiciũ uenturo in duodecim thronis sedeant: & uni/
uersum orbem cum eo iudicare debeant: de q̃bus cã/
tat ecclesia: Vos seculi iusti iudices &c. Ad hoc aũt ut
iudices iuste iudicent. debent a mente sua omnem cu
piditatem excludere: & paupertaté diligere. Vnde me
rito: quia tales fuerunt apostoli: qui omnia tempora
lia a mente sua abdicarunt: de ipsis dicitur: Beati pau/
peres spiritu. Et hec paupertas spiritus dirigitur con/
tra auaritiam. Premiũ autem quod rex cõsueuit suis
iustis dare iudicibus: est ipsum regnũ: quod eis una se
cum facit esse cõmune: ut ipsi quodãmodo reges ap/
pellentur: & sibi conregent: unde & de apostolis dici/
tur: Quoniam ipsorꝝ est regnũ celorꝝ: sicut & christi.
¶ Secũdus ordo: qui est officialiũ siue uicariorꝝ: est or
do pontificum & sacerdotũ: qui christi uices & aucto
ritatem exercent in ecclesia militante: & eius ꝑsonam
in oĩbus representant per diuersa loca. Officiales auté
siue uicarii regis: debẽt semp optare iustitiã: ut ius su
um unicuiq̃ tribuant: unde & de istis: quia tales fue/
rũt: diciẽ: Beati qui esuriũt: & sitiũt iustitiam. Et talis
esuries dirigiẽ cõtra gulam. Premiũ aũt horꝝ officiali
um esse cõsueuit: ut de censu regis sibi uite necessari/
is prouideaẽ: unde & de pontificibus & sacerdotibus
diciẽ: Quoniam ipsi saturabunẽ. ¶ Tertius ordo: qui
est preconum & notariorꝝ: est ordo prophetarum q̃
regis eterni mandata in ecclesia scripserunt: & ea po/
pulis denunciauerunt. Tales auté semper debent esse

in continuo exercitio & labore. ut quasi uita eorum
sit in fletu propter regis amorem:unde quia tales fue
runt prophete:de eis dicitur:Beati qui lugent:& talis
luctus laboriosus dirigitur contra accidiam. Premiū
autem horum scribarum & preconum esse cōsueuit:
q̄ rex eis gratias liberaliter concedens:multis illos be
neficiis consoletur:unde & de ipsis additur: Quoniā
ipsi consolabuntur.¶ Quartus ordo: qui est famulo
rum & nunciorum:est ordo angelorum: sub quo om/
nes eorum ordines colliguntur:qui regis celestis mā/
data fideliter exequuntur:uelut eius famuli & nuncii
ab eo directi. Tales autem debent esse humiles: ut re/
gis iussa obedienter adimpleant:unde quia tales fue/
runt angeli boni:qui in humilitate perstiterunt: nec
superbie illorum qui de celo corruerunt consentire uo/
luerunt:merito dicit de eis.Beati mites.Et talis miti
tas contra superbiam dirigitur.Premium autē illorum
nunciorum consueuit esse:ut rex illis predia & posses
siones largiat:unde & de ipsis additur.Quoniam ip/
si possidebunt terram.Nam & angelis deus regimen
terrenorum commisit.¶ Quintus ordo:qui est mili
tum siue pugnatorum:est ordo martyrum: qui pro re/
gis honore usq; ad effusionem sanguinis decertarūt.
Tales aūt multas persecutiones hostium pati consue
uerunt:unde merito de martyribus dicit: Beati qui
persecutionē patiuntur propter iustitiam.Et talis pas
sio contra inanem mundi gloriam dirigitur.Premiū
autem militum regis esse consueuit:ut rex eis omnia
sua liberaliter communicet:adeo q̄ inter ipsos & eius
assessores nulla differētia sit:unde & de ipsis additur:
sicut & de apostolis:quoniam ipsorum est regnum celo
rum:quia & martyres xp̄o conregnare putant:& re/
ges appellantur:coronas regias in capite deferentes.
¶ Sextus ordo:qui est nobilium siue primariorū est
ordo cōfessorum:qui per iugē contēplationē regem
celi continue comitantur:& eius societati quodāmo/
do deputantur. Tales aūt nobiles ciues debent super
omnia ad pacē uigilare:& ut concordia sit inter ipsos
affectare:unde quia tales fuerunt confessores:de eis di
citur:Beati pacifici.Et talis pax cōtra iram dirigitur.
Premium aūt horum esse consueuit:ut rex tales no/
biles adeo diligat:q̄ ipsos quodāmodo filios suos ap/
pellet:unde & de istis additur: Quoniā filii dei uoca/
buntur.¶ Septimus ordo:qui est mercatorum siue ope
rariorum:est ordo patriarcharum:qui operibus misericor
die intenti:quodāmodo merces celicas xp̄o uendebāt
centuplū recepturi.Hi aūt mercatores debent esse mi
sericordes:ne lucris pecunialibus nimium intenti effi/
ciantur deceptores:unde quia tales fuerūt patriarche
dicit de eis:Beati misericordes. Et talis misericordia
contra inuidiā dirigit.Premiū autē mercatorum esse cō
sueuit:ut de suis negociationibus lucrum percipiant:
unde & de istis addit. Quoniam ipsi misericordiā cō
sequent.¶ Octauus ordo:qui est dominarum: est ordo
uirginum que reginā celi continue associāt:& ei iugi/
ter assistunt.Tales autē domine debent esse mūde &
pudice:ut etiam regi assistere possint:unde quia tales
fuerunt uirgines dicitur de illis:Beati mundo corde.
Et talis mundicia contra luxuriam dirigit.Harum autē
dominarum premium esse solet:ut regis faciem uideāt:
& eius specialem amicitiam habeant: unde & de istis
additur:Quoniam ipsi deum uidebūt. ¶ Quarto &
ultimo institutum est illud festum:propter orationū
nostrarum faciliorem impetrationem: ut sicut eccle/
sia dei hac die omnes sanctos uniuersaliter honorat:
sic & ipsi pro nobis omnes insimul intercedant. Hec
ratio in oratione tāgitur:cum dicit. Desideratam no
bis tue propiciationis abundantiā multiplicatis inter
cessionibus largiaris.Quod autē omnes sancti in hoc
festo pro nobis uniuersaliter ad intercedēdum conue
niant:ostensum est in quadā uisione:que sequenti an
no ab huius solēnitatis institutione contigisse narra/
tur.¶ Cū enim custos ecclesie sancti petri in urbe om
nia altaria circuisset:& omnium sanctorum suffragia i/
plorasset:ad altare sancti petri rediens in spiritu rapi/
tur.Et ecce uidit regem regum in sublimi solio con/
sidentē:& omnes angelos circūstantes:deinde regina
in diademate fulgente cū dominarum multitudine ad/
uenit:cui rex assurgens eam iuxta se sedere fecit. Post
hec uenit quidam uestitus pilis camelorum: quem se/
quebat multitudo uenerabilium seniorum.Deinde ad
uenit alius in papali habitu decoratus quem plurimi
in pontificalibus sequebantur.Postea processit innu
merabilis militie multitudo.Post quos aduenit tur/
ba diuersarum gentium infinita. Hi omnes ante re/
gem aduenerunt & eum flexis genibus adorauerūt.
Angelus autem qui custodem ducebat eidem uisio/
nem exposuit.Asserens reginā matrem dei esse:domi
nas uero uirgines & continentes:pilis camelorum uesti
tum ioannem baptistam seniores patriarchas & pro/
phetas.Papali habitu ornatum petrū apostolum:pō/
tifices apostolos omnes:milites martyres:turbam re
liquam confessores.Qui ideo ante regē regum xp̄m
uenerant:ut pro honore ipsis hac die exhibito grati/
as agerent:& pro orbe uniuerso exorarent.¶ Deinde
dictus custos ad locum alium ductus uidit utriusq;
sexus homines:alios immensis diuersis deliriis gau/
dentes:alios inopes & famelicos mēdicantes.Dixit au
tem angelus hunc locum purgatoriū esse: abundan/
tes uero animas illas esse quibus ab amicis per suffra
gia subueniebatur:egentes uero quarum cura nullate/
nus habebat.Iussit igit ut omnia uisa summo ponti/
fici intimaret:ut post festū omnium sanctorum diē sta/
tueret:animarum:ut saltē generalia suffragia illa die pro
illis fierēt:qui specialia habere nō posset: ꝓpter quod
commemoratio defunctorum sequēti die ordinata est.

¶ De scīs Cesario & Iuliano mrībus. Cap. II.

Cesarius & Iulianus martyres: apud taraci
nam campanie ciuitatē passi sunt sub clau
dio imperatore.Erat enim firminus qui/
dam pontifex taracine ciuitatis: qui p sin/
gulos annos talem cerimoniā pro salute republice &
principum romanorum fieri suadebat. Iuuenem enim
per.vii.aut.viii.menses in deliciis enutritum faciebat
calendis ianuarii porcum imolare:& deide ipsum iu
uenem armatū non tam armum ascendere:& inde se
ꝑcipitio dare:cuius corpus summo honore collectū
in templo apollinis comburebatur:& cineres pro re/
liquiis recondebantur.Eodem tempore cesarius dia
conus ex aphrica ad predictam ciuitatem deueniens:
& calē.ianuarii:hec uidens & abhorrens ac redarguens:
de christianitate suspectus tentus est a firmino pōtifi
ce: & a luxurio primario ciuitatis.Et post dies.viii.
traditus est leontio consulari.Quo iubente nudatus

ante templum apollinis aductus est. Dum autē oras/set templum corruit:& firminum pontificem inter/fecit. Clamante autem populo:cesarium innocentem leontius eum in custodia nudum detinuit per men/ses.xxii. Post hec autem inde eductus:sed ab angelo ca pillis suis subito crescētibus:indutus: dum peteret se modicum relaxari:& dimissus orasset:lux ipsi de ce/lo nimia effusa est. Que cernens leōtius conuertitur: & a cesario baptizatur: & a iuliano presbytero sacra communione sanctificatur:ut dictum est supra de eo .iiii.cal.nouembris. Postq̄ uero sanctus leontius obiit: luxurius cesarium & iulianū detinuit:& in sacco uin ctos in mare simul precipitari fecit. Quoq̧ corpora a mare ad littus iactata eusebius collegit:& ea cōdigno honore sepeliuit cal.nouēbris: luxurius uero post di/es modicos a serpente percussus interiit.

¶ De scō Benigno pſbro & martyre. Cap. III.

Benignus pſbyter & martyr passus ē apud castrum diuionum sub aureliano impera tore. Qui cum ipsius augusti tempore cū andochio presbytero & thyrso diacono: a sancto episcopo policarpo ioannis euangeliste discipu lo ad predicandum in galliam missus esset: ad portū massilie deuenientes: ciuitatem eduam adierunt: ubi a fausto quodam senatore iam uoto christiano licet occulto honorifice suscepti sunt. Quem cū filio sym/phoriano adolescente & omni familia baptizauerūt. Ad cuius etiam preces ad ciuitatem lingonicam acces serunt:leonillam fausti sororem christianam fieri cu piētem cum tribus eius nepotibus:quorum ipsa auia erat:scilicet speusippo eleusippo & meleusippo unda sacra perfuderunt:& in christi fide docuerūt. De qui/bus supra in eorum passione dictum est.xvi.calen.fe/bruarii. Deide benignus presbyter diuionum rediit. Ibiq̧ predicare cepit. Aurelianus ergo imperator illuc deueniens: benignum cōprehensum & sacrificare re/cusantem:neruis durissimis cedi fecit:& inde ad tro/cheas extensum carceri mancipauit: ubi ab angelo cō fortatꝰ:& uulnera eius sanantꝰ: die sequenti imperato/ri exhibetur:cuius iussione ad templum ducitur: & immolare suadetur. Sed oratione ab eo facta idola si/cut fumus euanuerunt. Quem aurelianus iratus mā/dauit in carcerē mitti:& in saxo perforato pedes eius includi:& sudes in digitis manuum affigi:atq̧ per di/es septem omnem ei cibū potūq̧ negari: canes quoq̧ famelicos secum recludi:ut carnes eius lacerarent. Cū autem sanctus diebus sex in oratione perseuerasset:ca nes adeo mitigauit: ut nec uestem eius lederent. Die uero septimo aperta custodia benignus illesus inuen/tus est:& a sudibus & cippo solutus. Tuncq̧ iubente ī peratore:uecte ferreo in collo contusus:& lancea con fossus expirauit:uisa quoq̧ est columba niuea ex ore eius progredi:& usq̧ ad celos euolare: Corpus autem remansit nimio fragrans odore:quod a christianis in eodem castro sepultum est calen.nouembris.

¶ De scā Maria uirgine & martyre. Cap. IIII.

Maria uirgo & martyr apud ciuitatem ni/comedie passa est. Que dum esset ancilla cuiusdam tertulii principalis: & a domi/no suo propter natalem filii hostie diis im molarentur:illa a conserua domine delata:q̧ de sacri ficiis:utpote christiana gustare noluisset: uerberibus diris afflicta est:& a tertulio duro carcere mancipata: ibiq̧ diebus decem fame cruciata est. Quibus a roma no preside cōpertis mariam sibi presentari fecit: eāq̧ sacrificare nolentem:ungularum laniatione uexari ꝑ cepit. Sed clamore populi innocentem uirginem pro testantis:eam ad carcerem duci mandauit. Que dum duceretur:manus se tenentium euadens & fugiēs ab ipsis insequitur. Dumq̧ ad saxum collis deuenisset:sa xum diuina uirtute scinditur:& uirginem intra se re cipiens confestim concluditur:& persecutores exclu/duntur:ac in testimonium miraculi frustra aliqua ex uestibus uirginis:extra petram concisa dimittuntur. Quod illi cernentes:territi saxum circueunt:nec adi/tum ullum inuenire possunt. Audiens hec preses po/pulum ad saxum concidendum aduocat:ut inde ma leficam educant. Sed tonitrua & fulgura maxima cō tinuo eruperūt:equitesq̧ duo equis igneis isidētes de celo aduolauerunt. Populi uero pauētes ad tēpla deo rū recurrerunt:uerum erūpentes fulmina duo milia gentilium interfecerunt. Idola quoq̧ plurima in pul/uerem redegerunt. Que uidentes multi alii pagano/rum numero triamilia ad christum conuersi sunt. Preses autem a fulgure interemptus est. Maria uero saxo inclusa migrauit ad dominum. Postea quoque aperto saxo:corpus illius a christianis repertum: di/gnoq̧ honore conditum est calendis nouembris.

¶ De sancto uigore epō. Cap. V.

Vigor episcopus claruit tempore childeber ti regis francorum: apud oppidum baio/cense:qui attrebatense ciuitate nobilibus & fidelibus parentibus natus:intra sancti uedasti monasterium habitabat. Dum autem paren/tes illum inde retrahere uellent:ut ipsum haberent in eorum hereditate superstitem: ille assumpto puero theodemiro seculum reliquit:& nesciens quo perge/ret:peregrinari cepit:atq̧ ad regionem baiocem deue nit.ubi ab angelo in somnis admonitus ad uicum re deuerum perrexit:illicq̧ edificato mōasterio ieiuniis & orationibus deo seruiebat: multosq̧ ad dominum conuertebat. ¶ Dum autem filium paruulum mulie ris christiane conuersum baptizasset:illeq̧ subita fe/bre mortuus esset:mater pueri cadauer in lectulo suo reposuit:& ad uigorem accedens: mortem filii cum lachrymis nunciauit. Pro quo sanctus uir orationem effudit:& matrem ad domum reuerti mandauit:que iussu illius rediens filium sibi uiuum occurrētem re/cepit. Propter quod miraculum multi languentes ad eū accedebant:& tactu illius sani redibant: plurimiq̧ ad fidem conuersi in christum credebant. ¶ Hic de possessione uiri cuiusdam serpentem.xl. pedes in lon gitudine habentem:qui solo flatu homines & peco/ra occidebat:oratio suo ut catulum mansuetum liga uit:& uinctū theodemiro ministro suo tradidit: quē ille ipsum sequētem iussu magistri ad mare ligatum deduxit:& in undis demersit. ¶ Alium quoq̧ serpen tem de loco:qui dicitur ceila:& tertium de loco: qui dicitur cammoron:similiter eiecit. ¶ Defuncto uero episcopo baiocēse a clero & populo in episcopatu ele ctus est. Cum autem comes bathyldus possessionem quādam episcopatus a se occupatam arari faceret: de equo subito corruens:expirauit. Sanctus autem uir multis clarus uirtutibus senex & plenuus dierum in

pace quieuit calen. nouembris. Sepultusq3 est in eccle sia baiocensi.

De scõ Maturino cõfessore. Cap. VI.

Maturinus confessor apud senonensem ciuitatem tempore maximiani imperatoris claruit. Qui ex patre marino eiusdem ciuitatis nobile ac gentile progenitus: qui ex precepto maximiani christianos persequebatur: ipse clanculum animo solo christianus existens: pro parētum salute ad dominum exorabat. Audiuitq3 a domino: q2 ei ab eo postulata darentur. Et post dies paucos mater eius ad christum conuersa: dum patri eandem conuersionem suaderet: ille ei respondit: q2 in nocte precedente per uisum acceperat: q2 filio suo in custodiam data fuisset ouium multitudo. Unde ipse marinus cum uxore & filio maturino annorum uiginti a sancto policarpo episcopo baptizati sunt. Cū aūt diabolus filiam maximiani īperatoris oppressisset: & per os puelle clamaret se a nullo hominū nisi a maturino senonensi eiiciendum: populū quoq3 romanum a clade epidemie: quam incurrerat eiusdem meritis liberandum. Imperator ad senoneū ciuitatem misit: & maturinum ad se accersiuit. Qui romam cum multo honore perductus: prius a comitibus iuramentū accepit: ut si eum rome aut in uia mori cōtingeret: corpus eius ad propriam patriam reportarent: ueniēs ergo maturinus romam: īperatoris filiam a demonio liberauit: populo quoq3 salutem a pestilentia suis orationibus impetrauit. Et post hec ibidem in pace quieuit calen. nouembris. Cuius corpus dum in quodam tumulo posuissent: die sequenti exhumatum inuenerunt. Recordati aūt promissionis & iuramenti: corpus roma ad galliam transportarunt: & ibidem illud iussu imperatoris digno honore condiderūt apud senonis ciuitatem: ubi & miraculis claret.

De scõ Marcello epõ. Cap. VII.

Marcellus eps parisiorū fuit qui apud eandē urbem merito sanctitatis nō modico claruit. De quo illud memorabile reperitur: q2 existens adhuc iuuenis: ut dignus monstraret futurus antistes: eius merito tunc aqua in uinū: tūc uero mutata est in balsamū. Hic etiā inter alia uirtutū eius miraculosa īsignia: puellā a morte corporis suscitauit. Qui apud eandē urbē parisiensem: sanctitate clarus ī pace qeuit cal. nouēbris ibidē sepultus.

De cōmemoratiōe oīum mortuorū. Cap. VIII.

Commemoratio oīum fidelium defunctorum sequenti die a festo omnium sanctorum fieri ab ecclesia instituta est: uidelicet iiii. noñ. nouēbris: ut generalibus aliquādo suffragiis adiuuentur: qui specialia habere nō possunt: sicut in quadā reuelatione mōstratū est: de qua dictum est supra in legenda omniū sanctorū calē. nouembris. Circa quam cōmemorationem tria uidenda sunt. s. ipsorū purgandorū conditio futura: ipsorū defunctorū purgatio dura: & ipsorū expiandorū subuentio secura. Quantum ad conditionem futurā sciendum est: esse locū purgatorii: in quo aīe purgantur quorundā morientium de quibus inferius dicet: & hoc probat. Primo per locum a sufficienti diuisiōe. Nam sicut dicit augustius. Omnes qui de hac uita decedunt: aut sunt ualde boni: & hi statim euolant ad paradisum: aut sunt ualde mali: & hi descendunt ad infernū: aut mediocriter boni & hi uadunt ad purgatorium: suffragia autem facta pro ualde bonis sunt gratiarū actiones: nec debent fieri scienter: quia ut ipse dicit: Iniuriam facit martyri: qui orat pro martyre: sed ubi ignoranter fierent ad meritum exorantis cederent secundum illud. Oratio mea in sinu meo cōuertet. Suffragia aūt facta pro ualde malis: sunt uiuorū qualescūq3 cōsolationes: pro quibus si de ipsorū dānatione cōstaret: nulla suffragia fienda essent: ut dicit augustinus. Si scirē patrem meū esse in ifermo non plus orarē pro eo q̄ pro diabolo. Sunt aūt quidā mediocriter boni: qui plenā penitentiam non perfecerunt: qui nec adeo boni sunt quin suffragiis nō egeāt: nec adeo mali quin eis prodesse non ualeant: pro quibus suffragia facta sunt expiationes. Secundo ꝓbatur per locum ab auctoritate. Cū enim xps dicat: q2 qui peccauerit in spiritum sanctū non remittet ei neq3 in hoc seculo neq3 in futuro: concludit q2 in futuro seculo peccata aliqua dimittuntur: sed hec nō in paradiso: quia nihil sordidū nihil itrabit in eo coinquinatum apoc. xxi. neq3 in inferno in quo nulla est redēptio: igit est dare tertium locū in quo dimittant. s. purgatorium. Tertio probat ex ipsa diuina pietate. Cū enim sit impossibile: ut homo non peccet. Iuxta illud. Septies in die cadit iustus: quomodo esset diuie pietatis: ut quis subitanea morte preuentus sic dānaretur de homicidio: sicut & de uerbo otioso. Nō enim euolant statim cum decedunt: nisi tria genera hominum: qui significantur per illos tres quibus celum apertū est. s. pueri baptizati aut etiam adulti: dummodo decedāt anteq̄ actualiter peccent: hi significantur per xp̄m baptizatum cui celum apertum est luc. iii. Item sancti martyres qui denotant per stephanū lapidatum: qui uidit celos aptos actuū. vii. Iste uiri perfecti existēs sine ullo peccato etiā ueniali: hi denotantur per ioannem perfectissimum qui uidit hostium apertum in celo apoc. iiii. Quantū ad purgatiōnē duram tria uidenda sunt. s. qui sunt illi qui purgant: & ubi purgantur: & q̄to tempore purgant. Circa primum sciendum est: q2 purgant illi qui satisfactione sibi iniuncta nōdum cōpleta decedunt: uerūtamē si haberent tantā contritionē: que sufficeret ad delendū peccatum: liberi ad uitā transirēt: etiā si satisfactionē minime compleuissent: quia apud deum non tam ualet mēsura tēporis q̄ doloris. Qui autem non adeo conterunt: & ante expletionem moriuntur: igne purgatorii grauissime puniuntur: nisi forte eorū satisfactio ab aliquibus eorū charis assumat perficienda: & hec debet fieri auctoritate sacerdotis: qui penitētiam īposuit: & in cāu extre

me necessitatis:ubi per illũ perfici nõ possit: & debet perfici ꝑ eo ab hoie existente in charitate:& ꝙ minor pena cõmutetur in maiorẽ:quia plus deo satisfacit pena ꝓpria q̃ aliena. ℂ Secũdi qui purgant̃:sunt hi: qui satisfactionẽ quidem iniũctam cõpleuerũt: sed tamẽ illa pena ignorantia uel negligentia sacerdotis sufficiens non fuit. Nã nisi magnitudo cõtritionis suppleat:isti tales in purgatorio complebunt quod in hac uita defecerunt: unde si penitentia imposita est maior:tunc illud plus cedit ei in augmentum glorie. Si equalis sufficit ad diminutionem totius culpe. Si minor:tunc illud quod restat:supplebitur ex uirtute diuine iustitie. ℂ Tertii qui purgantur :sunt illi: qui lignum fenum & stipulam secum ferunt.s.affectiones carnales:quibus dediti sunt. Ita tamen ut nil deo preponant. Isti enim illis tribus significantur:qui secundum suos amandi modos:uel diutius ut lignum :uel minus ut fenum : uel minimum ut stipulam cremabuntur. ℂ Circa secundum.s.ubi purgantur: sciendũ est: ꝙ est purgatorium generale & speciale. Generale est in eodem loco quo & infernus: & eodem igne dãnati cruciantur:& saluandi purgantur : sicut idem ignis ligna consumit:& aurum purificat:qui quidem ignis est miro modo grauis:cum excellat omnem penam: quam unq̃ quis passus fuerit in hac uita: licet martyres mirabilia passi fuerint tormenta. ℂ Habent tamen illi qui sunt in purgatorio triplex remedium:quibus dãnati carent. Primum : quia certi futuram gloriam prestolantur:habent enim certitudinem de gloria: minorem quidem q̃ existentes in patria: sed minorem q̃ existentes in uia. ℂ Secundum: quia a demonibus non cruciantur:non enim est conueniens:ut quorum in hoc mundo extiterunt uictores:eos hẽant in purgatorio penarum illatores. ℂ Tertium :quia ab angelis bonis sepius uisitantur:qui eos in spe certa future glorie confirmant: & bona: que pro eis in hoc mundo fiunt:illis annunciant. ℂ Speciale uero purgatorium est illud quod deus in diuersis locis pluribus animabus purgandis sepius deputare creditur:Quod quidem facit deus propter quinque rationes. Primo propter earum leuem punitionem:sicut aliquibus secundum gregorium reuelatũ est:animas quasdam in umbra punitas esse. ℂ Secundo propter earum celerem liberationem:ut.s.possint suas indigentias aliis reuelare: & sic eorum suffragia petere:& per consequens de pena celerius exire. Sicut legitur de sancto theobaldo:ꝙ eius piscatores in autũno frustum glaciei pro pisce prendiderunt: quod dũ pedibus episcopi podagra laborantis pro eius refrigerio supponeretur:audiuit uocem de glacie dicentis:se animam esse unius peccatoris : qui in illa glacie purgabatur:qui liberari posset:si.xxx.missas pro eo continuatis diebus celebraret. Quas dum sanctus bis incohasset : & diuersis causis demone hoc agente intermisisset : tertio missas continuauit : & frusto glaciei dissoluto anima peccatoris ad celos ascendit. ℂ Tertio propter nostram instructionem:ut scilicet magnam penam infligi peccantibus in uita futura cognoscamus : sicut appet in quodam scholari :qui dum post eius obitum magistro suo cum capade per gameno plena sophismatibus appauisset:eamq; plusq̃ turrim sibi ponderare diceret:& magister penam illam leuem iudicaret. Ille guttam unam sui sudoris in palmam magistri cadere dimisit que manum eius sic cut sagitta perforauit: & cruciatum mirabilem sensit:unde magister territus seculo renuncians religionẽ intrauit. ℂ Quarto ꝑpter culpe in loco perpetrationẽ sicut legit̃.iiii.dialog.ꝙ presbr̃ ꝑpter corporis sui necessitatem balneum frequentans: semper inueniebat unũ sibi ibidem ministrantẽ. Cui dum uice q̃dam ꝑ mercede panẽ benedictum offerret : audiuit ab eo:ꝙ fuerat aliquãdo dominus loci illius:sed ꝑ culpis suis ibidẽ post mortem fuerat deputatus: rogans ut ꝑ se panẽ illum deo offerret:& sic expiari posset:ꝙ dũ presbyter per dies.vii.pro eo celebrasset:& ad balneũ redisset: illũ minime amplius inuenit. ℂ Quinto propter alicuius sancti orationem sicut legitur de sancto patricio epo:ad cuius orationẽ deus in hibernia purgatorium unum cõstituit:de quo dictũ est supra in eius legẽda.xvi.cal.aprilis. ℂ Circa tertiũ.s.quã to tpe purgant̃:sciendũ est : ꝙ tps debet culpe correspõdere. Deus enim q̃ modos & mensurã peccatorũ & penarũ nouit:penam cum culpa cõmensurat:uel tẽporis diuturnitate:uel pene acerbitate:ut si uerbi gratia:quis peccatũ cõmisisset: ꝑpter quod per annũ in purgatorio stare deberet:& usq; ad diẽ iudicii nõ nisi mẽsis unus restaret:qa tunc purgatorium finiri oportet:deus tunc ꝑpter temporis breuitatẽ aggrauaret pene acerbitatem. ℂ Quantum uero ad subuentionem securam quattuor uidẽda sunt.s.quibus subuenitur. Per quos subuenitur. Per que & qualiter subuenitur. ℂ Circa primum sciendũ :ꝙ dãnatis nullo mõ subuenitur:neq; quo ad liberationem:ut.s.ab ipsis penis liberentur:nec quo ad mitigationẽ : ut.s.in eis diminuantur:nec quo ad suspensionem : ut.s.ad tẽpus etiam minimũ eorum pena suspendatur: nec quo ad fortificationem: ut.s.ad tolerãdũ leuius roborentur. Quantũ enim ad aliquod hoꝝ in inferno nulla est redemptio. Subuenitur aũt illis:qui in uita sibi meruerunt:ut eis talia prodesse possint:uidelicet illis qui in statu gratie decedentes aliqua secum purganda tulerunt:de quibus supra dictum est. ℂ Circa secundum sciendum:ꝙ debet istis subueniri per hoĩes qui sint in tali statu:quali & illi decesserunt.s. in statu gratie. Alioquin si suffragia fiant pro defunctis existentibus in mortali:nihil animabus prosunt: sicut nec sibiipsis prodesse possunt. Hoc autem fallit in duobus casibus. ℂ Primo cum quis decedens in charitate ordinat sibi de ꝓpriis facultatibus per aliquẽ subueniri:q̃uis enim talis uoluntatẽ defuncti exequens sit in peccato mortali: ꝓsunt tamen illi tales elemosyne : qa fiunt in personã existẽtis in statu gratie. ℂ Secundo cũ quis defunctis subuenit in personã ecclesie:ut si sacerdos existens in mortali etiã sponte celebret ꝑ defunctis:qa enim hoc facit in personã ecclesie:prosunt defunctis illa suffragia:quia noĩe ecclesie fiunt: que semper sine macula cõsistũt:& oĩa per spiritũsanctum operatur. ℂ Circa tertiũ sciendũ ꝙ suffragia ꝑ defunctis: quedã sunt realia sicut elemosyne & oblationes: quedam personalia:ut ieiunia & peregrinationes: quedã uero mixta:ut ecclesie orationes & potissime missarum celebrationes. ℂ Quod autem primum.s.elemosyne prosint pro defunctis:patet ex eo quod legit̃ secundo maccabeoꝝ.xii. Quoniam uir fortissimus

iudas collatioue facta.xii.drachmas argenti miſit hieroſolymá offerri ꝓ peccatis mortuorú &c. ❡Quod uero ſecundú.ſ.ieiuniorú obſeruatio & oratio eis ꝓſit gregorius ꝓbat in.iiii.dialogorú per multas auctoritates & exépla que cá breuitatis omittunť. ❡Quod autem tertium ſcilicet miſſarum celebratio eis ꝓſit: probat idem in eodem libro: ꝙ dú quidá fater mortuus eſſet:&.iii.aureos habere repertus fuiſſet: iuſſit eú gregorius in ſterquilinio ſepeliri:& pro eo uſqꝫ ad dies.xxx.miſſam celebrari:qbus expletis anima illius cuidá fratri appuit:& ſe ꝓpter talem miſſarú celebrationem a purgatorio liberatum eſſe dixit. ❡Circa q̄rtum uero.ſ.q̄liter ſubueniť:ſciendum eſt ꝙ ſuffragia aut fiunt pro mortuis generaliter: & túc generaliter proſunt:aut ſpiritualiter:& túc ſpiritualiter proſunt illis pro quibus fiunt:ſi indigent :ſi auté nō indigent ſecundú diuiná diſpenſationé illis q magis indigét attribuunť. Et hoc intelligas q̄tú ad expiationé. Ná ſuffragia mortuorú habét ultra expiationé uirtutem in penis confortádi. Et hoc omnibus equaliter prodeſt ſiue fiát generaliter ſiue ſpiritualiter: ſicut patet exéplú in candela:que accéſa pro uno exiſtente in carcere ſic aliis lucet:ac ſi pro ſingulis accenſa fuiſſet.

❡De ſcō Iuſto martyre. Cap. IX.

IVſtus martyr apud tregeſtinam ciuitaté aquileie prouincie paſſus eſt: temporibus diocletiani & maximiani imperatorú ſub manatio prefecto. Qui dum ad prefatá urbem deueniſſet. Iuſtum comprehendi fecit: & ſibi ꝑſentato cepit ſuadere:ut diis ſacrificaret. Qui cum domino iuſu chriſto ſe ſacrificare diceret: iuſſit eum in carcerem trudi. Cúqꝫ tota nocte in oratione perſeueraſſet:mane eductú & immolare recuſantem:fecit eú manatius extenſum neruis crudis cedi:ſed cú illú omnino inuictú cerneret:mádauit in collo eius & manibus ac pedibus plumbi pondera ligari: & ſic in profundum maris demergi. Qui quaſi ad epulas inuitatus ipſe ſibi met pondera plumbi deferebat:& uale dicens fratribus feſtinando ad littus pergebat. Sicqꝫ ad locú duciť:& plumbo ei alligato in ſcapha modicuſſima poniť:ductuſqꝫ in altú pelagi:oratione fuſa in mare demergitur:ut aút ſpiritum deo reddidit: mox funes eius cú plumbo dirupti ſunt: & corpus ad littus tregeſtine ciuitatis ab undis deductum eſt ante ſolis occaſum. Eadem nocte appuit ſanctus martyr cuidá preſbytero nomine ſebaſtiano:iubens ut corpus eius tolleret:& cum indulgentia ſepeliret. Qui conuocatis pluribus chriſtianis:corpus ipſius in littore inuentum: iuxta ipſum locum honorifice tumularunt. Qui paſſus eſt.iiii.noń.nouembris.

❡De ſcá Euſtochio uirgine & martyre. Cap. X.

EVſtochiú uirgo & martyr apď tarſum cilicie paſſa eſt ſub iuliáo iperatore. Qui cú ibidé exiſtens cú omni populo diis gentiliú ſacrificaſſet. Euſtochiú ſacrificare nolété primo neruis bubalinis cedi fecit:deinde cornibus capreolarú ungulari ꝑcepit:ptibuſqꝫ carnes eius cōcidi. Deinde caput eius cú capillis excoriari & clauos infigi. Et cú hec oía cōſtantiſſime tolleraſſet: & ipator ſentétiá ꝓtuliſſet:ut mébratim cōciſa in ſartagie torreret oráſ ad dominú emiſit ſpiritú. Sepultaqꝫ é a matre propria in abditiſſima crypta.iiii.nouembris.

❡De ſcá Euſtochio uirgine. Cap. XI.

EVſtochiú uirgo ſacratiſſima paule nobiliſſime romanoꝝ filia & beati hieronymi diſcipula fuit. De qua idé teſtať hieronymus:ꝙ in ſanctis locis uirginitatis & eccleſie mōile pciosiſſimú fuit. Cú uero mater eius omni relicto ſeculo & mundanis diuitiis ac filiis cunctis: ex urbe roma ꝓgreſſa hieroſolymá deo ſeruitura nauigaret:hec ſola eius ꝓpoſiti & nauigratiōis comes extitit:ſicut ſupra actú é in uita paule.vi.cal.februarii. Et cú eadé eius matre apud oppidú bethleé cenobiú cōſtruxit:& cú eadé & aliis ſanctis femís ſub beati pŕis hieronymi diſciplina: deo deuote ſeruiuit: atqꝫ poſt dormitioné genitricis.l.& eo amplius puellaꝝ mater extitit. Cui beatus doctor regulá deo uiuédi cōſtituit & dictauit. Ipa aút ieiuniis & oratiōibus ſacrorúqꝫ libroꝝ ſtudiis intéta ſolicite: poſt agones plurimos ꝓ xp̄o ſuperatos in uirginitatis ꝓpoſito in pace quieuit. Sepulta apud bethleem.iiii.noń nouembris.

❡De ſcō Victorino epō:& martyre. Cap. XII.

VIctorinus pictauéſis epiſcopus ſub diocletiana perſecutione mŕtiú paſſus eſt:qui ſciétia & doctrina clarus opuſcula nō nulla ſacre fidei perutilia compilauit. Commentarios enim edidit in geneſim: Exodum: Leuiticum: Iſaiam: Ezechielem: Abbacuch: Eccleſiaſtem: Cantica canticorum:& apocalypſim. Aduerſum omnes fere hereſes libros plures cōſcripſit: multaqꝫ alia grandioribus ſenſibus q̄ cōpoſitione uerború neqꝫ ení eq̄ latina ut greca lingua pollebat. Sub prefato tandem principe pro eiuſdem defenſione fidei: mŕio uitam apud eandé urbé finiuit. Ibiqꝫ tumulatus iacet paſſus eſt auté.iiii.noń nouembris. Hec hieronymus libro de uiris illuſtribus.

❡De ſanctis alcindino pygaſio & anepothiſto martyribus. Cap. XIII.

ALcindinus:pygaſius:& anepothiſtus apud perſidam paſſi ſunt ſub ſapore rege perſarum: qui eidem regi delati ꝙ xp̄m colerent:& multos conuerterent:inuenti ſunt in cella orantes:& a miniſtris regis capti educti ſunt. Dum autem xp̄m confiterentur:primo uectibus duriſſime ceſi ſunt:mutatis ſuper ſingulos eorum incedendo.x.uiris. Rex uero cecidit quaſi exanimis: tandem ad ſe rediens: eos ſurſum appendi: & deorſum extendi:ac ignem ſubterponi fecit. Sancti uero chriſto eis apparente illeſi ab igne permanſerunt: & a uinculis abſoluti ſunt. Rex autem mutus effectus eſt: & miniſtri quaſi amentes erant: ita ut nec nutibus eum ītelligere poſſent. Poſt hec appuit ſanctis martyribus exercitus angeloru:quibus orantibus lingua regi reſtituta eſt. Tunc mádante rege ſancti ſuper lectos ferreos ſternunť:& carbones ſubtermittuntur:ſed a uoce celica confortantur:plurimi ad dominum conuertunť. Deinde pluuia maxima inundáte: & angelis eis in albis de celo aduolantibus ignis extiguitur: & ſanctorum uincula dirumpuntur. Cúqꝫ eis rex blandiretur: ut ſacrificarent: eoſqꝫ in curru ſuo leuaſſet: & ad templum iouis adduxiſſet: orationem fuderunt ad chriſtum. Statimqꝫ facto terremotu magno idolum cecidit:& rex territus fugit. ❡Iterum quoqꝫ ſanctos martyres detentos nudos & catenis obligatos

rex mitti fecit in cacabos plūbo: resina: & pice bulliē/
tibus plenos. Verū oratione ad deum fusa: sanctorū ca
tene confracte sunt: & cacabi uacui sunt reperti: ac oī/
no tepefacti. Quod cernens miles quidā nomine an/
toninus conuersus est: & in xp̄i confessione a rege de/
collatus: atq̄ a fidelibus sepultus. Deinde mādauit sa
por martyres coriis taurorū includi: & in mare iacta/
ri. Et cōtinuo sanctus martyr antoninus eis cū tribus
angelis apparuit: & coria scidit: sanctosq̄ illesos super
undas maris ambulātes ad littus perduxit. Quo mi/
raculo. xxviii. gentiles ad fidē christi cōuersi sunt. Sed
iratus rex sanctos mr̄es una cū prefatis. xxviii. nup cō
uersis in ignē copiosum mitti pcepit. Qui solas aīas
xp̄o reddentes corporibus inustis oīno permanenti/
bus ipsi multis cernētibus ab angelis in nubibus su/
scepti sunt: odorq̄ mirus ex corporibus refragrauit.
Qui passi sunt. iiii. noū nouembris.

¶ De scō Theodoro epō. Cap. XIIII.

Theodorus eps̄ cyrie ciuitatis a cyro cōdi/
te non solū uerbis sed ēt rebus & uirtuti/
bus extitit coronatus. Qui multa uolumī
na scripsisse dr̄: sed de pluribus paucorū
istorū ad nos notitia peruenire potuit: ut gēnadius de
uiris illustribus testat. Nam scripsit de incarnatione
domini aduersum euthycen presbyterū & dioscorū
alexandrinū epm̄ dicta fortia. Itē ecclesiastice historie
libros imitatus eusebiū: & a fine multorū eius icipiēs
usq̄ ad leonis senioris tēpora deduxit. Sed quo & ap̄
laodiciā ciuitatē in xp̄o quieuit. iiii. noū nouēbris.

¶ De sancto Ambrosio abbate. Cap. XV.

Ambrosius abbas monasterii agaunensis
prius apud lugdunum ciuitatem mona/
sterii insule barbate pater fuit: & magnis
illic uite ac sanctitatis uirtutibus clarus.
Cum ad dictum cenobiū agauni ob egregie religio/
nis normam translatus fuisset: beato fine in domino
requieuit. iiii. noū nouembris: Cuius corpus apud
idem monasterium sepultum iacet: & signis atq̄ mi/
raculis gloriose refulget: ut dicit ado.

¶ De sancto Quarto discipulo. Cap. XVI.

Quartus discipulus ex. lxxii. a xp̄o electus
unus fuit: qui sub disciplina postmodum
. xii. apostolorū claruit ut abbas dorothe/
us tradit: de hoc etiā apostolus ad roma.
xvi. mentionē facit. Hic eps̄ beryti ab apostolis cōsti
tutus extitit: & officio p̄dicationis se exercitans apud
candē ciuitatem quieuit tertio nonas nouembris.

¶ De sanctis martyribus qui dicuntur Massa Can/
dida. Cap. XVII.

Martyres sancti: qui dicuntur massa cādi/
da fuerunt innumera martyrū multitu/
do in ciuitate cesar augusta hispanie ꝑuī/
cie sub daciano preside ꝓ xp̄o passorum.
Cum enim prefatus preses in ipsa urbe. xviii. marty/
res interfecisset cum uirgine eugra: de quibus dictū
est in eorum passione. xvi. calen. maii. Videns: q̄ quā/
to plus conabatur xp̄ianos extinguere: tanto magis
eorū multiplicabatᷓ fides: & collegium augebatur: si/
mulata pace ecclesiis reddita: misit edictum ficte: ut
christianis latentibus liceret suis legibus uti. Quibus
ad publicum prodeuntibus: & christum laudātibus
eorum multitudine in predicta ciuitate conueniente
cōgregauit exercitum paganorū: ianuasq̄ urbis clau/
di iussit: ne quis eorum euaderet. Omnes quoq̄ chri
stianos ibidē repertos armati gentiles ex abditis exe/
untes gladiis trucidarunt. Corpora uero in aceruos
maximos collecta combusserunt: & cineres in uen/
tum disperserunt. Qui propter eorum innumerabi/
lem multitudinem massa candida appellantur: ut dī
cit frater uincētius. Quorum passio recolitur tertio
noū nouembris. Sunt & alii. ccc. martyres: qui massa
candida dicuntur: de quibus supra dictum nono ca/
len. septembris.

¶ De scīs Germano & sociis mr̄ibus. Cap. XVIII.

Germanus: theopolus: cesarius: & uitalis
martyres apud cesaream cappadocie sub
persecutione decii cesaris optime duxe/
runt martyrium. Quo tempore: ut scri/
bit hieronymus: uoti erat christianis nomine percu/
ti: uerum etiam callidus hostis tarda ad mortem sup
plicia conquerens animas cupiebat iugulare non cor
pora & ut ipse qui ab eo passus est cyprianus ait: uo/
lentibus non permittebatur occidi. Quo tempore
passi sunt illi duo iuuenes de quibus in uita sancti
pauli primi eremite dicitur: ut supra dictum est in
eius uita quarto idus ianuarii. Passi sunt prefati san/
cti martyres germanus & socii. iii. noū nouembris.
Hec hieronymus in martylogio suo.

¶ De sancto Chenelmo martyre. Cap. XIX.

Chenelmus martyr in anglia passus est.
Hic fuit filius cenelphi merciorum regis
Quē ille moriēs dryde sorori sue tunc se
ptenem commisit alēdum. Illa uero mor
tuo rege falso sibi regnū presagiens infantulū occidē/
dum satelliti: qui eius erat alumnus tradidit: preciūq̄
promisit. Qui puerū uenatum ducens inter frutecta
obtruncauit. Hoc autem celatum in anglia statim di/
uinitus innotuit. Nam columba de celo aduolans su
per altare sancti petri rome descendit: & membranā
anglicis elementis scriptam detulit: atq̄ in altare de/
posuit: cuius tenor necem pueri martyris: & sepultu
ram per ordinem prodidit. Que a quodam anglico
interpretata est: Statimq̄ papa per epistolam regibus
anglie directam compatriotam martyrem indicauit
unde frequenti cultu corpus innocentis de loco ubi
iacebat solenniter leuatū est. Cum autem ferretᷓ uin/
celcumbā clericis & laicis canentibus: dryda parrici/
dialis e fenestra cenaculi caput extulit. Et forte psalte
rium legens peruenerat ad ps̄. Deus laudem meam
ne tacueris: quem a fine nescio quo presagio retro/
grade dicens: nitebatur cantantes infringere. Tūc uir
tute diuina oculi illius a capite euulsi uersum illum:
hoc opus eorum qui detrahunt mihi &c. cruore pol
luerunt. Et in ipso libro usq̄ hodie extat cruoris insi
gnia immanitatem mulieris & ultionem dei spiran/
tia. Passus est autem sanctus martyr tertio noū no/
uembris. Hec guilelmus.

¶ De sancta Alpaide uirgine. Cap. XX.

Alpaides uirgo de cudoto circa annum
domini. M. clxxx. sanctitate nimia claruit
Que multis annis in corpore degens isir
ma sine ullo cibo permansit. Hec genere
infima officioq̄ bubulca: sanctarum scripturarum
intelligentiā diuinitus obtinuit: & mire prudētie cō/

filiú habuit. Que flagello domini diutius attrita est:
adeo ut propter effluentem de corpore saniem etiam
suis fieret in horrorem: patientia autem summa pre/
dita: nec aliquádo conturbari uisa fuit. Nullúq; cibú
per annos multos traiicere ualuit nisi solum euchari/
stiá sacram: & lecto decubans nõ nisi ab altero moue
ri potuit. Hec aút a deo accepit: ut sepissime in excessu
rapta: angelo duce: & loca penaꝝ & gloriam sanctoꝝ
percurreret: & occultas uisiones aspiceret: Frequenter
aút in solénitatibus christi uel eius matris rapta mun
dum totum quasi in pile spem intuebatur: & ea que
in mundo fiebant contemplabatur: ad corpus quoq;
rediens multa occulra & secretissima dicebat: & que/
dam ex his que uiderat reuelabat: quedam uero a deo
premonira occultabat: plerúq; etiam futura predice/
bat. Quieuit autem í pace apud tudotum tertio noñ
nouembris. Hec ex gestis francorum.

De scis Vitale & Agricola mrribus. Cap. XXI.

Vitalis & agricola martyres passi sunt in ꝓ/
uincia italie in ciuitate bononiensi tempo
ribus diocletiani & maximiani imperato
rum: quorum passionem sanctus scripsit
ambrosius. Fuit autem uitalis seruus agricole: nunc
uero cõsors & collega martyrii: precessitq; seruus ut
preuideret locum: secutus est dominus secure: quo
datam fidem serui iam inueniret paratam non alie/
nam. Cú ergo sanctus uitalis cogeretur a persequen/
tibus ut xp̄m negaret: & amplius domini fidem ꝓfi/
teretur: oia tormentorum genera in eú exercentes: ut
non esset in corpore eius sine uulnere locus: oratione
fusa ad dominu emisit spiritum. Sanctus uero agrico
la mitior habebatur moribus ut ab ipsis etiá inimicis
diligeretur. Ideoq; differebát eius passionem. Deniq;
ubi nõ acquieuit persecutoribus: sanctus agricola cru
cifixus est. Quoꝝ corpora in iudeorum solo sepulta
sunt. ¶ Post multos autem annos idem locus sancto
ambrosio epo mediolanensi reuelatus est. Qui ueni/
ens bononiam conuocatis clero & populo ad locum
accessit: & effosso solo martyrum reliquias inuenit.
Eaq; deuote leuata in eadem ciuitate sepeliuit. Passi
sunt autem pridie noñ nouembris.

De scõ Amantio presbytero. Cap. XXII.

Amantius presbyter apud tysernam tibe/
rianam ciuitatem claruit tempore beati
gregorii pape. Qui hoc speciale in se uir/
tutis habebat: ut apostolorum more ma/
nus super egros imponeret & saluti restitueret: & q̄/
libet uehemens egritudo ad tactum illius abscederet.
Hic insuper hoc in se habebat miraculi: quia in quo/
libet loco quáuis immanissime asperitatis serpentem
inueniret: mox ut eú signo crucis signaret extingue/
bat: ita ut diruptis uisceribus moreretur. Quem si
quando serpens in foramine fugeret: signo crucis os
foraminis benedicebat: statimq; ex foramine serpens
iá mortuus trahebat. Hic tẽpore quodá ad beatum
est adductus gregoriú: quẽ in domo ĩfirmorú beatus
põtifex diebus aliqbus ad manendú posuit: ubi qdá ĩ/
ter egros alios mente captus & phreneticus iacebat.
Qui nocte quadá cú magnas uoces, sut insanus ede/
ret: cunctos egros immensis clamoribus perturba/
bat: ita ut nulli illic somnú cape liceret. Túc sanctus ꝓ/
sbyr de stratu suo surgẽs ad locú phrenetici accessit:
& super eú positis manibus orauit: moxq; illú melius
habentẽ tulit: atq; in supiora domns secú ad oratoriú
duxit ubi ꝓ eo liberius orationi incubuit: & statim
eú sanú ad lectú ꝓpriú reduxit: ita ut nullas ulterius
uoces ederet: neq; egrotorum quẽq̄ aliquo clamore
turbaret: qui & apud predictá ciuitatem in pace qeuit
pridie noñ nouẽbr. Hec gregus. iii. dialo. cap. xxx.

De scõ herio p̄sbytero. Cap. XXIII.

Herius p̄sbr apud alexandriam claruit. Hic
uir acerrimi ingenii in diuinis scripturis
notabiliter eruditus fuit: uitaq; purissi/
mus ad diuináq; philosophiá penitus expe
ditus: doctor ecclesie incõpabilis maxima sapientia re
fulsit. Qui tractatum longissimum super isaiam pro
phetam edidit. Et tẽpore philippi imperatoris apud
eandem ciuitatem in pace quieuit pridie noñ nouẽ/
bris: ur ait hieronymus libro de uiris illustribus.

De scõ Zacharia sacerdote. Cap. XXIIII.

Zacharias sacerdos & ꝓpheta pr ioannis ba
ptiste ĩ diebus herodis regis iudee claruit:
de cuius sanctitate in principio euágelii lu/
ce plurima preclara testimonia describun/
tur. Fuit enim de uice abie ex filiis aarõ de tribu leui:
sicut dictum est supra de eo in natiuitate sancti ioan/
nis baptiste. viii. caló. iulii: & in eius cõceptiõe. viii. caló.
octobris: ubi etiá de ortu filii: & de miraculis: que in
eius natiuitare apparuerunt: & de ꝓphetia ipsius za/
charie tractatum est. ¶ Cú igit xp̄us puer ab herode
quereretur occidendus: & ex hoc ipse herodes inno/
centes perimeret: Helisabet audito: q; ioannes eius fi/
lius similiter quereret: q xp̄m etate sex mẽsibus p̄ce/
debat: accepit paruulú: & cú eo aufugit. Ascenso autẽ
excelso monte iude: circúspiciens ubi eum abscondere/
ret: uisis interfectoribus se insequentibus timuit: &
orationem ad deum pro filii salute fudit. Statimq;
mons se apuit: & helisabet cum filio intra sui abdi/
ta suscepit: atq; persecutores exclusit. Quibus intra
montis tenebras lux diuinitus appens eos conforta/
bat: & angelus domini illis necessaria ministrabat.
¶ Cum autem missis satellitibus ab herode: zachari/
as ubi filius esset interrogatus esset: & ille se eum ubi
foret: ignorare diceret: atq; in pietatem herodis redar
gueret: christumq; natum ex uirgine p̄dicaret: qui re
gnú israel accepturus esset: Herodes iratus misit no/
cte carnifices: qui Zachariam inter templum & alta/
re: ubi uirgo beata educata fuerat: iugularunt. Mane
aút facto dú ceteri sacerdotes templum adeuntes za/

chariã:ut ad eos exiret:more ſolito expectarẽt:& iã ho
ra tardior eẽt:unus illoꝝ intrãs ſanctuariũ:reppit ſan
guinem zacharie ut lapidem coagulatũ. Auditaq; eſt
uox de celo: ꝙ zacharias occiſus eſſet: & ꝙ ſanguis
eius ex iſrael non eſſet delendus:donec exurgeret:qui
eum uindicaret:qui foras egreſſus hec omnia ceteris
nunciauit. Illi uero timẽtes quaſi frangorẽ lapidũ au/
dierũt:& corpus ſancti nõ inuenerũt. Paſſus ẽ aũt ſan
ctus martyr noñ nouẽbris. Corpus aũt eius poſt lõga
tpa apud hieroſolymorũ tẽplũ inuentũ:ibidẽq; dudũ
tumulatum iacuit. Nunc uero qeſcere dicitur uene/
tiis in monaſterio dominarũ eius nomini fundato.

De ſcã Heliſabet uxore zacharie. Cap. XXV.

Eliſabet uxor zacharie ſacerdotis predicti
& mater ioannis baptiſte fuit: de filiabus
aaron:cuis ſanctitas in euangelio luce com
mendatur. Hec autem cum ioanne nato
paruulo i latibulo ſpelũce:de qua ſupra ꝓxime dictũ
eſt:latuit: donec immanitatis herodis pſecutio facta
in nece paruulorũ ceſſauit. Et tũc filiũ uſq; ad annos
.vii. enutriuit:q ea᷑dem etate antra deſerti petiit. Ma/
ter uero modico poſt tẽpore ſupuixit:& ſanctitate &
gratia plena ad xpm in pace migrauit. Sepulta in do/
mo ꝓpria in mõtana iuda. Dicit̃ aũt heliſabet cogna/
ta uirginis marie: quia conſobrina eius fuit. Anna
enim & eſmeria fuerunt ſorores filie agarin: de anna
nata eſt uirgo maria: de eſmeria nata eſt heliſabet &
eliud:de eliud natus eſt emineu: de emineu natus eſt
ſanctus ſeruatius epiſcopus traiectenſis:de quo ſupra
dictum eſt .iii. idus maii.

De ſancto Zacharia papa. Cap. XXVI.

Achatias papa natione grecus ex pr̃e pollo
chronio: gregorio .iii. romano pontifici in
epiſcopatu ſucceſſit:& ſedit annos .x. mẽſes
.iii. dies .xv. uir mitiſſimus atque ſuauiſſi/
mus:omniq; bonitate ornatus:amator cleri & popu/
li totius:tardus ad iraſcendũ:& uelox ad miſerendũ:
nullis malũ ꝓ malo reddidit:ſuis etiã perſecutoribus
bona ꝓ malis reſtituit. Hic inuenit oẽm italiã turba/
tã ſimul & ducatũ romanũ:perſequente liudprando
longobardorum rege ac romane eccleſie iura auferẽ/
te. Tantã uero deus huic pape gratiã cõtulit: ut etiã ꝓ
ſalute populi animã ponere nõ dubitaret. Qui prius
miſſa legatione ad eundẽ regẽ. Poſt ipſe perſonaliter
ueniens ſalutaria illa uerba predicauit. Cuius ammo/
nitione inclinatus rex: ciuitates romane eccleſie per/
tinentes:que per annos .xxx. ablate fuerant: reddidit:
& pacem cum pontifice fecit:captiuoſq; plurimos ro
manorũ:quos tenebat:dimiſit. Ipſa quoq; pax per an/
nos .xx. perdurauit. Hic aũt pontifex magni meriti &
ſanctitatis clerũ ſuũ ualde dilexit:utpote pater & bo/
nus paſtor oẽs amplectens & utiliter fouens & nemi/
nẽ eorũ tribulari uel egere pmittẽs. Cuius tẽporibus
in magna ſecuritate & letitia populus a deo ei cõmiſ/
ſus degens uixit. Hic conſtituit ut filii cõpatrũ ſe in
matrimonio nullatenus iungerẽt. Hic dialogorum li
bros de latino in grecum trãſtulit:qa utriuſq; lingue
peritus fuit. Hic etiã in lateraneñ. eccleſia corpus bea/
ti georgii mr̃is cum epitaphio grecis litteris exarato
repperit:& cũ magna ſolẽnitate ad uelũ aureũ eccleſiã
ſui nõis cõdidit. Ibiq; ipm repoſuit. Et omnibus ple/
ne & pfecte diſpoſitus in ſumma pace morit̃:& apud
ſanctum petrum ſepellitur. Ibiq; uirtutibus pollet.

De ſcõ Malachia epiſcopo. Cap. XXVII.

Alachia eps̃ in hibernia claruit tempore
eugenii pape .iii. Cuius uitã beatus bernar
dus ſcripſit. Hic ex parẽtibus xp̃anis in hi/
bernia natus:ſacriſq; litteis a pueritia eru/
ditus in ciuitate armachia .xxv. annorũ pſbyter factus
uerbum domini inſtantius predicare cepit. Deinde
marcũ ſenẽ epm̃ leſiuor adiẽs:ut ab eo diuinis pleni/
us informaret̃:q etiã eps̃ miraculoꝝ ſignis clarebat:
cũ eodẽ per aliquot mãſit annos. Dũ autẽ pro ſoro
re ſua defuncta quotidie celebraret:& occupatus aliis
per dies .xxx. miſſam intermiſiſſet:nocte ſequẽti uidit
per ſpiritũ ſororem ſe diebus totidem nihil guſtaſſe
conquerentem. Et cum pro eius expiatione celebra
tionis miſſarum reſumpſiſſet: uiſa eſt ſibi uſq; ad li/
mẽ eccleſie perueniſſe. Iterumq; in eodem perſeue/
rans:uidit illã eccleſiam introiſſe:ſed altare cõtingere
nõ poſſe. Et rurſum miſſas ꝓſecutus uidit eã inter cã
didatorũ numerũ aggregari:& ſic eã intellexit ad ce/
los euolaſſe. Poſtmodum autẽ in loco bencor ſibi
a diuite quodam oblato monaſterium repauit:quod
dudum antea fuerat deuaſtatum: de quo olim ſan/
ctus columbanus aſcenderat. Ibiq; cum .x. monachis
abbas ipſe deo ſeruire cepit:ubi dum unus ex eis ope/
rarius lingua cederet: & ſecuris ferrum de manubrio
exiliſſet:inuocato malachia ferrũ ueſtes illius ſolũmo
do cõcidit:ſed carnẽ oĩno nõ tetigit. Ibi etiam oppreſ/
ſum quẽdã cui inſanienti demon ſuadebat:ut abbatẽ
cultello percuteret ab infeſtatione maligni ſpiritus li/
berauit. Et michaelem clericum a graui dyſenteria
ſanauit. Cũq; eſſet annorum .xxx. q̃uis inuitus ele/
ctus eſt epiſcopus cõneroth. Et cum electioni renun/
ciare uellet:tandem mãdato ſui magiſtri epiſcopi leſi
uor acquieuit:& epiſcopatus curam ſuſcepit: ubi po/
pulũ ualde rebellem deo & clero ac eccleſiis infeſtũ:
ad penitẽtiã ſumma ſapientia & mira difficultate re/
duxit:& ad bene uiuendũ informauit. Poſt hec dũ
celſus armachanus archieps̃ infirmatus eſſet:ſeq; mo
ri cõſpiceret:ſuis clericus perſuaſit:nullũ niſi malachi
am epm eligendũ:ad extirpandã potiſſime quorũdã
prauorum potentũ conſuetudinem:qui nemĩnẽ niſi
de eorum parentela archiepiſcopum eligi permitte/
bant. Iamq; per .xv. ep̃orum ſucceſſiones talis corru/
ptella inoleuerat. Mortuo igit̃ archiep̃o celſo mala/
chias ab eis electus eſt. Qui licet dudũ renitens tandẽ
ut eccleſiã eorũ a ſeruitute eriperet acquieuit: ꝓmiſ/
ſione tamen ab illis preſuſcepta: ut delecto peſſimo
more:liceret ſibi alium in eccleſia armachañ ſubſti/
tuere:& ad ſuam connerothenſem eccleſiam redire.
Hoc autem malachias magis ad conſentiendum mo
uit:quia paucis antea diebus uiderat ſpecioſam mu/
lierem ſe ſponſam celſi archiep̃i aſſerentem: ſibiq;
celſi baculum cõmendantẽ. Interea uero mauritius
quidam de iniqua ꝓgenie in archiep̃atũ intruſus eſt.
Sanctus autẽ uir ſcandalũ euitare cupiẽs illo preſidẽ/
te furori ceſſit. Sed mauritius diuino iudicio poſt an/
nos .v. deceſſit. Dum autem nigellus quidam de eadẽ
progenie ſuccedere niteretur: malachias in brachio
populi ab ipſo rege in archiepiſcopatum deducitur:
& omnes emuli repelluntur. Cum autem nigel/
lus cum fautoribus & armatis uiris reſiſtere preſu/

meret:& tam ipsum q̃ regem interficere uellet:subito nimia tẽpestas exoritur: autorq; litis & seditionis cũ tribus consortibus a fulminibus occiduntur:ceteri quoq; hinc inde disperguntur. Sanctus uero malachias anno ę.xxxviii.in ciuitatẽ & ecclesiam introducitur:& in archiepiscopatu sublimat̃. Multas autem postmodum persecutiones ab emulis passus: omnes tandẽ deo largiente deuicit:&:& nigellum ad penitẽtiam & obedientiã reduxit:qui etiam sacra quedam que de ecclesia asportauerat rettulit. ℭ Mulier quedã de attinentibus aduersario ꝝ:que archiepiscopo ꝑdicanti conuitia multa intulit:subito cũctis uidentibus in amentiam conuersa:post dies paucos ĩfeliciter expirauit. Sicq; armachanam ecclesiã uir domini a pestifera cõsuetudine purificauit. Dum aũt ad ecclesiam primam redire uellet: & populus omnino reclamaret: gelasium quendã presbyterum pro se in ecclesia prima substituit. Multis quoq; in uita sua miraculis claruit. ℭ In eboracensi ciuitate equum quem dure portantem a nobili quodam oblatum:dum aliquantulũ equitasset:comodus subito & sufficiens factus est: ac de nigro pilo in album conuersus. ℭ Deinde claraualense monasterium accedens sanctum bernardum uisitauit:qui ab eo mire edificatum se dicit. In hyporegia ciuitate filium hospitis sui in extremis laborantẽ continuo sanum effecit. Et dum papam innocẽtium secundum romam ueniẽs uisitasset quattuor ex eius sociis clarauallẽ dimissuros predixit:& ut predixerat: sic euenit. Nam duo ex ipsis ibidem decedentes sepulti:alii uero duo effecti sunt monachi. ℭ Repatrians autem cum scotiam peruenisset: filium Dauid regis scotorum ad mortem decumbẽtem: aqua aspersum benedicta illico sanauit:& in uilla:que dicit̃ crudelto: puelle mute loquelam restituit:atq; aliam phreneticam liberauit. ℭ Dum infirmus quidam in hibernia: qui multo iacuerat tẽpore: lectum malachie solũmodo ascendisset:continuo ab omni lãgore sanatus surrexit. In langiuia pue ꝝ a demonio liberauit. Et phreneticã mulierẽ compotẽ mentis effecit. ℭ Aliã quoq; matronam ad se accedentem:que mẽsibus.xv.& diebus.xx.pregnans fuerat:& adhuc fetum in utero gestabat:sua oratione ad puerperium in momento adduxit. ℭ Cortagia ciuitate episcopo uacante: dum de eligendo presule discordes essent:& in archiepiscopũ armachan:ut eligeret:omnes cõuenissent: pauperem quendam presbyte ꝝ alienigenam elegit: quia uitam eius per spiritum agnouit. Qui dum sibi egrotare nũciatus esset:mandauit ei:ut illico surgeret: qui statim ab infirmitate sanatur:& in epm cõsecratur. ℭ Dum cuiusdam nobilis cõiugem in extremis positam inũgere uellet:& illi expectandum in crastinum eum rogarent:assensit:& mulier post horam modicam expirauit. Ipse autem se reum criminis accusans cũ lachrymis iuxta corpus in oratione se posuit:& ibidẽ orans pernoctauit. Mane aũt facto mulier resurrexit:quam sanctus uir inunctam ad quietem ire precepit:moxq; illa iterum obdormiuit. ℭ Secularis cuiusdam cõquerentis:q; lachrimare non poterat:mexillam tetigit:& ad tantam illum deinceps lachryma ꝝ effusionem ꝓuocauit:q; uix fletum cõtinere ualebat. Spiritũ quoq; propheticum habuit:& cordium secreta cognouit:& diem & locum sui obitus predixit. Sepius quoq; eo celebrãte columba de celo circũuolans cruci super altare posite insidebat:quam diaconus eius & q̃plures quandoq; uidebant. ℭ Cum autem papa eugenius in galliam uenisset:& malachias ad eum uisitãdũ accederet:& nauem intrare disponeret:quidam epilẽticus nomine catholicus: eius recessum deplorabat: eo q; in eius presentia nunq̃ a morbo cadebat. Quem dum ille signasset:& eidem promisisset: q; donec ipsum reuideret:nunquã de cetero caderet:sic:ut predixerat:euenit:nam sanctus uir ante regressum obiit: & ille de cetero a morbo nunquã cecidit. ℭ Sed eodem tempore dum cuidam clerico promisisset:ut q̃cquid ab eo peteret obtineret:& ille sancti archiepiscopi reuersionem petiisset. Sanctus de hoc plurimum tristatus est:eo q; nunquã se rediturum presciuerat: & ad deum ire cupiebat. Nauem tamen ascendens:ut clerico promissa redderentur:orta tempestate redire compulsus est. Facta uero tranquillitate iterum nauem conscendit:& de cetero non rediturus transfretauit. Venit aũt clarauallẽ:& a sancto bernardo deuote susceptus est. Cũq; in festo beati luce euangeliste celebrasset:febre correptus decubuit:& in ipso loco plenus sanctitate die qua predixerat:ad xp̃m e carne migrauit.ĩi.noñ nouẽbris. Sepultusq; in monasterio clarauallensi:miraculis & signis refulgens.

ℭ De scis Felice & Eusebio mr̃ibus. Cap. XXVIII.

Felix p̃sbyter & eusebius monachus apud taracinam campanie ciuitatem passi sunt tempore claudii imperatoris sub leontio filio leõtii presidis. Cum enim prefati sancti uiri corpora sanctorum martyrum cesarii & iuliani sepelissent:de quibus supra dictum est calen. nouẽbris & multos gentiles ad christum conuersos baptizarent. Leõtius filius quõdam leontii presidis:qui ad xp̃m etiam cõuersus:statim ut baptismũ perceperat: ad xp̃m migrauerat:de quo etiã dictum est supra.iiĩ. calẽ. nouembris: ꝑdictos sanctos martyres detinuit: & timẽs populi tumultũ:misso spiculatore nocte eos in carcere decollari fecit. Quo ꝝ corpora ad littus ꝓiecta. Quartus p̃sbyter iuxta corpora sanctorum cesarii & iuliani sepeliuit noñ nouembris.

ℭ De sancto Leonardo cõfessore. Cap. XXIX.

Leonardus confessor apud aquitanie prouinciã ciuitatem lemouicensem claruit tẽpore anastasii imperatoris:qui in prouincia galliarum claris parentibus ortus cob

lateralibus uidelicet clodouei regis francorum: ab eodem rege de sacro extitit fonte leuatus: ob nobilium parentū amorem charissimū: quem sanctus remigius rhemensis archieps baptizauit:& in discipulū susceptum salutaribus disciplinis instruxit. Cū autem idem archieps a regibus francoꝶ obtinuisset: ut quandocūq ipsi reges ad ciuitatē rhemēsem uenirēt: omnes inclusi incarceribus libere dimissi abire possent. Ad imitationem boni magistri iuuenis leonardus hocipsum a rege impetrauit: ut quicūq in carceribus detinerentur: si eos ipse uisitare uellet: continuo soluerentur. Et ubicunq carceratos esse audiebat: ad eorum liberationem festinus ꝓperabat. Cunctos etiā egros ad se uenientes: quacunq detentos infirmitate sanabat. Rex igitur ad se accersiuit eum: quem secum in palatio aliquo tempore manere coegit: rogans ut inde nusq discederet: donec tempore congruo ipsi epī scopatam aliquem donaret. Erat enim iam clericus humilis & mansuetus. Leonardus uero pōtificatum renuit:& solitudinem potius affectans: palatium regis reliquit: & cum fratre suo liphardo uerbum dei annuncians aurelianum deuenit: atq apud quēdam cenobitam nomine maximinum aliquo tēpore mansit. ¶ Cum autem liphardus super ripam ligeris mā sionem solitariam elegisset: de quo supra in eius legēda dictum est. iii. nonas iunii. Leonardus uero per admonitionem spiritussancti in aquitania predicare disponeret: osculantes se ab inuicem discesserunt: Leonardus igitur per bituricam ciuitatem transiens nouelle fidei christianos sanctis predicationibus confirmabat:& multa operādo miracula plurimos adhuc incredulos conuertebat. ¶ Demum in quadam silua nomine pauum habitare cepit: que a ciuitate lemouicensi per. x. miliaria distabat:& quo rex sepius causa uenationis accedebat:& in aulam regiam in media silua constructā diuertebat: accidit autem ut die quadā rex ibidem cum regina & familia uenaretur:& regina pregnans illuc causa delectationis egressa partu periclitaretur. Cum autem rex & familia reginam iam pene defunctam lugerent: nec ei per medicos: qui cū rege erant subueniri posset: & uir dei per nemus transiens lugentium uoces audisset: pietate commotus illuc accessit:& a rege uocatus introiuit. Interrogatus autem quis esset: cum se remigii discipulum respondisset: rex ex bono magistro bonam de discipulo spem assumpsit:& ipsum ad reginā introduxit rogans ut suis precibus de recuperata coniuge & edita prole duplex gaudium obtineret. Tunc sanctus orationem fudit:& quod rex petebat protinus impetrauit. Cui rex multa in auro & argento obtulit: sed ille omnia recusauit: dicens se nullis indigere nisi ut tantum in aliqua siluarum soli christo famulari posset. Cum autem rex totum illud nemus ipsi tradere uellet: noluit nisi tantum accipere quantum una nocte posset cum suo asello circuire. Quod rex libentissime adimpleuit: ubi cum duobus sibi adiunctis sociis monasterium construxit:& in multa ibidem abstinentia degens deo seruiuit. Ecclesiam etiam in honorem dei genitricis fabricauit:& altare sancti remigii in ea posuit: Cum autem aqua sibi per unum miliare distaret puteum siccum ibidem fodi fecit: quem suis orationibus aqua usq in presens scaturiente repleuit locum autem ipsum a nobili ipsi rege cōcessum nobiliacū apellauit. Ibi ergo tantis miraculis coruscauit: ut quicūq eius nomen in carceribus inuocassent: mox ruptis uinculis nullo contradicente liberi abirent: & suas eidem catenas aut compedes presentarent. Quorum plures secum manebant: & eius exemplo sanctitatis ibidem domino seruiebant. Familie quoq. vii. ex eius stirpe uēditis omnibus & pauperibus distributis ad eum uenerunt: & distributo eisdem nemore ibi cum ipso in dei seruitio permanserunt: exemplo quoq suo plurimos ad simile attraxerunt: Deniq uir domini leonardus multis clarus uirtutibus ad dominum feliciter migrauit octauo idus nouēbris: circa annū domini quingentesimū. Sepultusq est in ecclesia dei genitricis quam ipse cōstruxerat. ¶ Cū autem ibidem infinita miracula fierent: clericis illius ecclesie reuelatum est: ut quia locus ille propter multitudinis frequentiam concurrentem nimium artus erat: alibi ecclesiam fabricarent: & eodē sancti leonardi corpus transferrent. At illi una cum populo: triduano ieiunio & orationibus institerunt: quibus elapsis totam prouinciam niue nimia que ceciderat opertam uideret: locum autem in quo sanctū corpus quiescere uolebat omnino uacuum conspiciunt: ubi ecclesia de nouo fabricatur:& corpus eodē transportatur. Quanta uero miracula per eum dominus faciat potissime circa incarceratos: immensa ferri uarietas ante tumulū eius depēdēs: testis existit.

¶ De sancto Felice martyre. Cap. XXX.

Felix martyr apud Tunissam ciuitatem aphrice passus est. Qui a persecutoribus pro Christi nominis confessione detentus:& carceri durissimo mācipatus: dum eum ad tormēta differrent: orans ad dominum emisit spiritum octauo idus nouembris. Cuius corpus sequenti die exanime repertum est & a christianis condigno reconditum honore. In huius solennitate sanctus Augustinus episcopus psalmum quendam ad populum exponit: quem & in eius ecclesia publice predicauit.

¶ De sancto felice monacho. XXXI

Felix monachus in monasterio fundēsi claruit. Qui magne sanctitatis uir erat:& eiusdem cenobii hortum colebat: fur uero quidam uenire consueuerat:& ad ipsum hortū per sepem ascenderet.& occulte olera auferre Cumq ille multa plantaret: que minus inueniret:& alia pedibus conculcata: alia direpta conspiceret: totum hortum circuiens inuenit inter unde fur uenire consueuerat. Qui eundem hortum deambulans repperit etiā serpentem: Cui precepit: ut se sequi deberet. Ad aditum autem furis perueniens: in nomine domini serpenti precedit: ut aditum illum custodiret: ac furem ingredi non permitteret. Protinus serpens se ī itinere transuersum tetendit:& felix ad suam cellam rediit. Meridie ergo cūctis quiescētibus more solito fur aduenit:& sepem ascendit. Et dum in horto pedē poneret: uidit quia serpens extensus uiam clausisset. Et tremens post semetipsum concidit: eiusque pes per calciamentum in sude sepis inhesit. Sicque donec hortulanus rediret: deorsum capite pependit. Qui ueniens furem in sepe pendentem repperit: & deo

gratias agens: serpentem licentiauit: ad furē quoq; ueniens: ipsum de dudum oleribus exportatis redarguit: pedem quoq; illius a sepe dissoluit: eumq; sine lesione deposuit. Olera etiam: que furto auferre conabat: cum nimia dulcedine prebuit: eumq; ne amplius furaretur admonuit: sed cum necesse haberet: ad eum ueniret: qa ipsi deuotus daret: que cū peccato tollere laborabat. Hic enī sanctus monachus clarus multis uirtutibus migrauit ad christum. Hec gregus primo dialogo. ca. iii.

De sanctis decē martyribus. Cap. XXXII.

Decem martyres in oriente apud ciuitatē theopolim passi sunt: Qui a saracenis comprehensi: christumq; dominum confitentes crucibus appensi: coronas martyrii a domino percipere meruerunt octauo idus nouembris. Hec ado in martylogio suo.

De sancto Prosdocimo epō. Cap. XXXIII.

Prosdocimus episcopus apud ciuitatem patauinam claruit tempore neronis imperatoris. Hic natione grecus nobilibus parentibus ortus: litterarum studus eruditus: cum adhuc esset iuuenis cum marco euangelista & apollinare antiochiam adiit: & beato petro apostolo in discipulum se tradidit: atq; cum prefatis duobus condiscipulis una secum tempore claudii imperatoris romam accessit. Cum autē apostolorum princeps beatum marcum misisset aquileiam & apollinarem rauennam ad predicandum Beatū quoq; prosdocimum annorum uiginti in episcopum consecratum: licet satis ex humilitate recusantem: misit ad pauinam ciuitatem. Et perueniens ad ipsam urbem. multitudinem languentium diuersarum egritudinū ante portā inuenit: quibus pacem annunciauit: & oratione ad deū fusa: omnes ab eorum infirmitatibus liberauit: eosq; oēs ad christū conuertit. Quo uiso miraculo centū & sexaginta gentiliū conuersi ad dominum: ab eodē beato uiro baptizati sunt. Sicq; sanctus episcopus prosdocimus ciuitatē ingressus: cepit uerbū domini predicare: & multos paganorum ad fidē xpi perducere. Cum autē de uirtutibus eius fama ad regem uitalianum peruenisset: qui graui infirmitate pressus dudum lectulo decubuerat: prosdocimū ad se accersiuit: & an ipsum sanare posset: interrogauit. Qui eidē respondit: q; si in xpm crederet: & idolis renūciare paratus esset: cōtinuo sanitatē reciperet. Cūq; rex se uelle in in christū credere respōdisset: baptizauit eum prosdocimus cū uxore eius prepedigna & uniuersa eius familia: & sic rex statim ab omni langore curatus est. Qui continuo per uniuersum urbis & uicinarum uillarum populum edictum misit: ut omnes in xpm crederent: & ad beatum prosdocimū baptizandi concurrerent. Taliq; modo uniuersus populus ciuitatis & oppidorum circū adiacentium conuersus est ad dominum. Rex uero ecclesiam in honore sancte sophie: hoc est alme sapiētie fabricauit: in q̄ episcopus presbyteros ac diacones & clericos plurimos ordinauit. Post hec cū rex uitalianus prole careret: oratione uiri sancti regina concepit: & filiam peperit: quam beatus prosdocimus baptizauit: & iustinam uocauit: eamq; sacris litteris erudiuit: & in uirginitatis proposito permanere docuit. Deinde sanctus episcopus ad ciuitatem estensem adiit: ibiq; xpm euāgelizans: multos cōuertit. Inde ad ciuitatem uicētiam ad predicandum perrexit: & exinde ad castellū noīe asylum properauit: ubi similiter populum docens in fide: ecclesiam in honorem dei genitris edificauit: atq; dedicauit. Inde egressus ciuitatem feltrensem itrauit: ubi populi maximam multitudinem baptismo sacro renouauit. Et post hec per altinam ciuitatē & per alia oppida & castella peragrans: fidelibus monitis populum imbuit: & relictis idolis uerum deum colere fecit. In quibus omnibus basilicas construxit: & presbyteros ac inferiorum ordinum clericos consecrauit. Ac demum ad taruisium ciuitatē deuenit: & susceptus in domum cuiusdam militis nomine euphresyni: filiam eius cecam signo crucis edito illuminauit: eamq; cum parentibus & aliis plurimis in silere fluuio baptizauit. Cum autem comes ciuitatis: qui uxorem habebat theodorā per annos plurimos graui infirmitate detentam: nunciante ei milite euphrosyno de miraculis sancti pontificis audiuisset: eum ad se nocauit: & ut eius sanaret coniugē: humiliter exorauit. Cuius manum apprehendens uir domini eam continuo de lectulo in christi nomine sanam erexit: & ipsam una cum comite & filiis ac omni familia numero. cxii. credētes ī xpm baptizauit. In ipsa quoq; ciuitate multum populum ad fidem christi reduxit: & multorum nobilium filios sacris litteris erudiuit. Ecclesiam quoque in honorem beati petri apostoli iam ꝓ christo passi ipse fundauit: in qua & presbyteros & diacones & alios clericos ordinauit. Deinde ad sedem suam pataui rediit. Et post modicū tēpus rex uitalianus xpianissimus & uxor eius regina prepedigna ad dominū migrauerunt. Quos sanctus ꝓsdocimus sepeliuit. Filiam quoq; illorū eius discipulā iustinam uirginē sacrā sibi a parentibus cōmendatā optima cura gubernauit. Eam quoq; per m̄rium assū m̄ptā cū suis clericis honorifice sepulture tradidit. De qua supra in eius passione actum est noñ octobris. Ad suasionē autē beati epi: patricius quidā noīe opilius xpianus ecclesiā in honore sancte iustine uirginis supra corpus illius erexit: & iuxta eam oratoriū beate uirginis cōposuit: quā ecclesiā simul cū oratorio ꝓsdocimus eps cōsecrauit. Qui postq̄ a multis obsessis demonia eiecit: & plurimos īfirmos a diuersis lāgoribus eripuit: cum in sede pataune urbis sedisset annis. lxxxxiii. mense uno diebus. xv. etatis sue anno. cxiiii. ad dominū migrauit. vii. idus nouēbris. Et in oratorio prefato dei genitricis clarens miraculis sepultus quiescit.

De scō Achilla epo. Cap. XXXIIII.

Achillas eps alexādrinus: alexandro in epatu successit. Qui ambo beati petri eiusdē ciuitatis epi & m̄r discipuli: & ab eodē fuerunt presbyteri ordinati. Et cum idem beatus petrus pro fidei catholice defensione in carcere detentus esset: diuina reuelatione eosdem presbyteros sibi in epatu successores prenouit: & eisdē quod presciuerat reuelauit: ut dicetur infra in eius passione. vi. cal. decembris. Et sicut ipse predixerat sic euenit. Nam primus achillas: secūdus alexander eidem in pontificatu successit. Et primus quidem annis. ix. secundus uero annis. vii. sedem ipsam tenuit. Quorum

uterq; eruditione fide & couersatione ac moribus in signis extitit. Et de secundo quidem sancto in eius fe sto actum est.iiii.calen.martii. Primus uero uidelicet achillis in pace quieuit.vii.idus nouebris. Quorum cor pora in eodem tumulo alexandrie requiescunt.

ℭ De scō Amarantho martyre. Cap. XXXV.

Amaranthus martyr apud albigenī ciuitaté passus est tempore decii imperatoris. Qui exacto agonis fidelis cursu capitis obtrun catione celius coronatus est triumphali co rona:& sic ibidem sepultus uiuit in gloria. Passus.vii. idus nouembris:hec ado.

ℭ De sanctis Claudio Nicostrato & sociis martyri bus. Cap. XXXVI.

Claudius:nicostratus:symphorianus:casto rius atq; simplicius martyres passi sunt apud pannoniam sub diocletiano iperato re:agente lampadio tribuno. Nam cū idē imperator pānoniā perrexisset:ut diuersa metalla ad edificia in sui presentia de montibus abscidi faceret: omnesq; artifices artis quadratarie cōgregasset. Inue nit iter eos peritissimos.v.operarios predictos. Quo rum quattuor primi scilicet:claudius:nicostratus: ca storius:& symphorianus occulte xpiani erāt. Simpli cius uero adhuc idola adorabat:prefati aūt quattuor quicqd artis operabanť:in noīe domini iesu xpi scul pebant omniaq; sibi in arte succedebāt. Cum aūt die quadā oēs artifices numero.ccccccxxii.cū.v.philoso phis ad uenas lapidis excidendas in unū couenissent: & mira inter illos cōtentio esset:nec uenas excidēdas reperire possent. Symphorianus qui predictorum quat tuor aliorum magister erat:īuocato xpi nomine secreti us textum lapidis reperit:& secūdū augusti preceptū sculpturā perfecit. Colūnas quoq; plurimas & capitel la ex porphyretico lapide iperatori exciderunt:& con cas cum sigillis ex diuersis marmoribus elegātius fa bricarunt. Sed cū ferramenta simplicii adhuc gētilis sepius frangerentur. Interrogauit symphorianū qua re ceterorum quattuor lapicidarum ferramētis pmanenti bus solidis ipsius solūmodo excisoria ex lapidū forti tudine durare nō possent. Symphorianus uero dixit ei:qualiter omne opus suū in noīe xpi incohabant:& ad uotū eis omnia succedebant. Predicante itaq; sym phoriano cum sociis:simplicius in xpm credidit: & baptismi gratiam postulauit. Qui duxerunt illum ad quēdam cyrillū epm:qui pro xpi noīe in carcere du dum detentus erat. Eps uero simpliciū in fide docuit & sacri baptismis unda pfudit. Reuersi igiť ad opera concas ex porphyretico cauabāt:& colūnas mirabiles faciebant. ℭ Post dies aliquot iussit diocletianus:ut si mulacrū asclepii exciderēt:& multorum animaliū ima gines sculpendo formarent. Ipsi uero omnia cetera p fecerunt:asclepii autē idolū minime sculpserunt. Im perator uero ab eis quesiuit cur omnibus aliis operi bus ad eius uolūtatem excisis:solam imaginē magni dei non pfecissent. Tunc quidā ex philosophis & aliis lapidum cesoribus eorum peritie inuidentes accusaue runt illos imperatori:q; xpiani essent:& q; signo cru cis premisso ac christi nomine inuocato omnia perfi cerēt:& iccirco simulacrū asclepii excidere noluissent. Diocletianus autē qui pter eorum magisterium ipsos acceptos & charos habebat:dissimulauit uerba dela torum:ut illos sibi saluare posset: & ad idolum asclepii sculpendum induceret. Et cum eis rursum mandaret: ut predictum simulacrum exciderent. Illiq; imaginē miserrimi hominis nunq̄ se facturos respōdissent. In terrogauit augustus philosophos: si alii tā periti ho mines eiusdē artis inueniri possent. Tunc philosophi alios artifices quadratarios elegerunt: qui simulacrū asclepii ex proconesso lapide infra mensem fabricaue runt:& perfectum diocletiano obtulerunt. Quod ui dens imperator sanctos martyres.v.predictos accersi uit:& an xpiani essent interrogauit. At ille publice cō fessi sunt:q; serui iesu xpi domini erāt:in cuius nomi nis inuocatione omnia sibi in arte sua secundū eorum uoluntatē succedebant. Tunc imperator tradidit eos lampadio tribuno:ut moderatis uerbis eos iduceret: quatenus deo soli sacrificarent. Et cū a philosophis & operariis multa īstantia accusarenť:reclusit eos lāpa dibus ur custodia publica. ℭ Die uero sequenti iussit eos ante se adduci:& accusatores eorum aduocari. Audi tisq; partibus nunciauit diocletiano:q; xpiani essent. & deos adorare recusarent. Qui mādauit lāpadio: ut si deo soli sacrificare nollent:scorpionibus eos cedi fa ceret. Post dies uero quinq; lampadius pro tribunali sedit:& eos sibi exhiberi precepit:ostaq; tormētorum genera illis ostēdit. Sed cum eos nulla rōne posset ad imolandū inducere:iussit illos grauiter scorpionibus flagellari. Statimq; tribunus arreptus a demonio ex pirauit. Quod audiēs uxor eius & familia cum mugi tu ad philosophos recurrerūt:ita ut diuulgareť dio cletiano:qui iratus uehementer:iussit loculos plum beos fieri:& eos uiuos intus recludi:& in flumine ia ctari. Nicetus uero qdā ex assessoribus lāpadii: impe ratoris mādatū exequēs:loculos fieri fecit:& sanctos martyres claudiū:nicostratū:castoriū: symphorianū & simplicium intus reclusos in flumen precipitauit. Quod audiens cyrillus eps:qui erat in carcere ex ni mia afflictione expirauit. Post dies uero.xlii. quidam nicodemus xpianus loculos cum corporibus occulte leuauit:& sanctorum reliquias honorabiliter sepeliuit: qui passi sunt sexto idus nouembris.

ℭ De scis q̄tuor coronatis mrībus. Ca. XXXVII.

Quattuor coronati uidelicet seuerus: seue rianus:carpophorus:& uictorinus rome passi sunt sub diocletiano imperatore:qui cum eēnt cornicularii:& ad sacrificia una cum aliis imperatorum officialibus compellerentur cum omnino cōsensum impiis prebere nollent:nun

ciatum est diocletiano. Quos illico iussit: ut ante ipsum plumbatarum ictibus tam diu cederentur: donec spiritum emitterent. Quorum corpora iussit in platea canibus iactari: que etiam quinque diebus ibidem iacuerunt illesa. Sed a melchiade papa & a beato sebastiāo martyre collecta: sepulta sunt in uia lauicana miliario ab urbe tertio cū aliis sanctis in harenario. Passi sunt autem post duos annos a passiōe dictorum quinque martyrum supra proxime positorum eodē. s. die: hoc est. vi. idus nouembris. Horum nomina cum minime possent inueniri: quattuor coronari uocati sunt. Statutū est autem a melchiade papa: ut memoria eorum sub nominibus aliorum quinque martyrum predictorum & dies aniuersaria recolatur. Et licet processu temporis eorum nomina reperta fuissent: usus tamē obtinuit: ut quattuor coronari deinceps uocarentur.

De dedicatiōe basilice saluatoris. Cap. XXXVIII.

Dedicatione basilice saluatoris: hoc est sancte ecclesie lateranensis rome a beato papa siluestro facta est quinto idus nouembris. Qui sanctus episcopus consecrationes altarium & ecclesiarum secundum ritum: quem nunc romana tenet ecclesia: primus fieri instituit. Fuisse tamen ab ipsis apostolorum temporibus loca deo dicata: que a quibusdā oratoria: a quibusdam ecclesie appellabant: ubi collecte fierent per unā sabbati: & in quibus populus xpianus ad audiendū uerbū dei: & ad percipiendū dominici corporis sacramētū cōueniret: & apostolorum edocemur epistolis: & sanctorum patrum istruimur gestis. Que licet sale & aqua benedicta exorcizabant: non tamen chrismate ungebant: nec altare lapideum adhuc stabat erectum: chrismate delibutū in figura domini nostri iesu xpi: qui est altare nostrum & sacerdos & hostia. Postquam uero constantinus imperator a lepra mundatus a beato siluestro papa baptismi meruit sacramento purificari: ut supra dictū est in legenda siluestri pape pridie cal. ianuarii: & cōstantini īperatoris. xii. cal. iunii: tunc primū lege ab ipso promulgata concessum est oībus sub romano imperio degētibus licite ecclesias fabricare. Et ad id faciendum suo ut alios hortaret exemplo in pprio lateranensi palatio ecclesiā in honorē saluatoris mundi fabricauit. Basilicam quoque appendiciā iuxta palatium fecit in honorē sancti ioānis baptiste: in loco uidelicet in quo baptizatus meruit a lepra mundari. Quā quidem ecclesiam mirificis donis & ornamentis in auro & argento & lapidibus preciosis infiniti precii magnifice ditauit: quā beatus papa siluester die predicto publice cōsecrauit. Tunc quoque imago saluatoris diuinitus depicta in tribuna ecclesie primū uisibilis omni populo romano apparuit. Que quidem imago deuotissima in ipso loco usque hodie perseuerat. Et licet ecclesie eiusdem parietes usque ad fundamenta plerumque dissoluti fuerint: & iterum reparati. Ipsa tamen tribuna cū imagine sacratissima nulla unquam potuit uetustate deleri: nulla que nouitate dissolui. Cū tamen aliquādo ecclesia ipsa incendio totaliter sit iudicio diuino cōsumpta. Hec igit est illa festiuitas: in qua primū rome ecclesia publice consecrata est: quā etiā ecclesiam idem pontifex ad instantiam constantini augusti: omnium ecclesiarum totius orbis caput esse constituit: eandemque tam larga benedictione dotauit: ut siquis hominum quocunque anni tempore uere confessus & penitens eam intrauerit: omnium peccatorum suorū generalem remissionem & indulgentiam consequi mereatur.

De scō Theodoro martyre. Cap. XXXIX.

Theodorus martyr passus est apud amasiam ciuitatem marmaritanorum sub diocletiano & maximiano īperatoribus. Qui cū esset miles ex ciuitate hellesponti deprehēsus est: quod xpianus esset: & adductus est ad brychā prepositum legionis. Cui cū prepositus diceret: ut sacrificaret & militiā pristinā reciperet: ille quod se deo patri oīpotenti & iesu xpo filio eius militare se respondisset: ad suggestionē possidonii uicarii prepositus ei īduciās concessit diebus paucis: ut semetipsum admoneret & diis īmolare consentiret. Interea theodorus plures xpianorum in carcere detētos uisitabat: eosque in fide xpi confortans eisdē necessaria ministrabat. Nocte igitur quadā tēplum martis īntroiuit: & igne supposito totū illud succēdit. Qui a quodam gordiano tabulario uisus & detentus: ac presidi presentatus est. Quē preses fecit cedi & cesum in carcerē mitti: pedibusque in cippo recludi: ac hostium carceris cōsignari: ut ibi fame deficeret. Cui dominus iesus xps nocte cum lumine apparuit: & ipsum in eius amore cōfortauit. Tunc multa turba uirorum dealbatorum ad eum uenit & secū psallere cepit. Quod custodes audiētes: & hostiū signatum aspicientes iudici nunciare festinauerunt. Ille uero ad carcerem cucurrit: & hostiū carceris signatū inuenit: uoces uero psallentiū cū theodoro audiuit. Et circūpositis militibus carcerē aperiri fecit: ac introgressus solū sanctū martyrē in ligno detrusum aspexit. Rursumque eidē recluso unciā panis & modicū aque p dies singulos ei ministrari precepit: sed ipsum celesti cibo dominus enutriuit. Post dies uero. xv. theodorum ad ductū & diis sacrificare nolentē: iussit preses in ligno suspēdi: & latera eius unguibus crudeliter radi: donec coste illius nudarent. Et cum hec omnia pro xpi nomine superasset dedit preses in eū sententiam ut ignibus traderetur. Accenso igit igne per semetipsum uestimēta deposuit: & uinctus post tergū manibus in flāmas sponte psiliuit. Et circūspiciens in turba quendā cōmilitonem noīe cleonicū lachrymātē uidit: quem confortās seipsum secuturum predixit. Cum aūt orationem fudisset ad dominū flāma in specie camere facta est tanquam uelum nauis a uento repletum: & circūuallauit eū: ut eēt nō quasi corpus qui exurit: sed quasi panis qui coquit. Sicque celesti uoce ad gaudia eterna uocatus emisit spiritū. Corpus uero exanime omnino permansit incombustum. Quod matrona quedam eusebia nomine tulit: & in possessionem suā que distat ab urbe amasia unius diei uia portauit: ubi eum cum aromatibus sepeliuit in loco: qui dicitur euchaita. Passus est autem quinto idus nouembris.

De scō Theodoro alio mrē. Cap. XL.

Theodorus miles & martyr apud heracleam ciuitatem macedonie passus est sub licinio īperatore: qui & occidit. xl. martyres & .cclxx. cēturiones. Eodē tempore apud achaiā erat draco pessimus omnes interficiens & deuorans transeuntes. Cum aūt theodorus miles xpianus ibi iuxta supra fenum dormitasset: & draconem ibidē ignoraret: excitatus est a muliere eusebia xpia

na:que ei draconē ibi iuxta esse nunciauit:& ut fugeret ex charitate mouit. Quam sanctus hortatus est ut pro se oraret:& a longe conspiceret. Factoq; sibi crucis signo ad os speluncę processit:& draconi ut exiret christi uirtute mandauit:ac deinde equum ascendit. Quē exeuntē aggredit̄:equoq; ipm supprimēte quattuor pedibus draco prostrat̄:& lancea cordi eius infixa a sancto milite xpi occiditur. Quo miraculo uiso multi gentilium ad xpm cōuersi sunt. ℭ Licinius igit̄ rex cum audisset:& theodorus xpm predicaret:misit de nicomedia in heracleam ciuitatē in qua miles xpi degebat:ut cum honore militaurus ad eū accederet. Ille uero nuncios grate recipiens remisit iperatori per epistolā:ut personaliter ueniret heracleam:ubi nimia affectiōe ipsum populus uidere cupiebat: q; si illuc ueniret:ipse cum eo & omni populo sacrificare paratus esset. Quo audito licinius heracleā uenit: cui sanctus miles in equo quo draconē occiderat obuiauit:quem iperator corā omni populo plurimū honorauit. Rogauit aūt eum grata libamina. Illa aūt deos regis sibi dari petiit:quasi in domo sua uellet eos thuribus placare. Quibus eidē ab imperatore traditis omnia idola aurea & argentea cōfregit & frustra pauperibus distribuit. Hoc audiēs licinius iratus eū teneri fecit: & sacrificare nolentem:precepit eū spoliatū & in quattuor lignis extensum uirgis cedi:deinde plūbatis cōtundi durissime. Postmodū etiam carnes illius ungulis ferreis radi: & faculas igneas uulneribus superponi: atq; testis acutissimis cōfricari. Et sic in carcerē uinculatū recludi. Itez aūt post dies.v.eductū mandauit crucifigi:& crucifixum a pueris sagittari: eius quoq; genitalia precidi. Quem licinius existimans interfectū:dimisit in cruce in crastinum deponendū. Eucharius uero quidam christianus occultus scribebat passionem eius. Angelus aūt domini theodoro pendenti per noctē apparuit: & uulneribus eius sanatis illesum deposuit. Cum autem iussu regis duo centuriones cū pluribus ad eum deponendū mane uenissent: eumq; uiuentem ac omnino sanatū uidissent cū militibus.lxxxii.ad xpm conuersi sunt. Quod audiens licinius misit antipatrē ducem cū.cccc.uiris ad eos occidendos. Tunc inter xpianos & paganos seditio orta est:sed martyr xpi tumultū sedauit:& xpianos ad patientiam informauit:deinde ad custodiam accedens: fideles omnes in xpi noie apertis hostiis & diruris uinculis absoluit:& pluribus ad se uenientibus egris sanitatem restituit. Quod rex intelligens:ipm decollari mandauit. Sed cū ad passionē duceret̄: eucharium rogauit:ut corpus eius in achaiam deferret:& in paterna hereditate sepeliret. Quod quidem ille summa diligentia adimplere curauit. Passus est autem sanctus martyr.v.idus nouembris. ℭ Temporis uero processu corpus eius de partibus illis a uenetis raptum uenetiasq; delatum:atq; in ecclesia saluatoris:que est canonicorum regularium sepultum est.

ℭ De sancto Vrsino epō. Cap. XLI.

Vrsinus epūs apud bituricenī ciuitatem claruit. Qui rome a successoribus apostolorum pontifex ordinatus:primus eidē urbi destinatus est episcopus. Ipse namq; predicationis officio diligenter intentus maximam partem ciuitatis illius populi conuertit ad dominum: & fide & sapientia atq; uite sanctitate probatus migrauit ad christum.v.idus nouembris:ut dicit ado.

ℭ De scīs Tryphone & Respicio martyribus & nympha uirgine. Cap. XLII.

Tryphon & respicius martyres & nympha uirgo apud uicum absadum saxonie passi sunt. Qui tryphon ex eodē ortus oppido:pastor ansez fuit. Tempore igit̄ gordiani imperatoris filia eutychetis nobilis romanez obsessa a demone clamabat:tryphonem pastorē anserum eius liberatorem futurū. Cum aūt de mādato iperatoris eutychetē plurimū diligentis:talis homo p uniuersum mūdū quereret̄:tandem in prefata ciuitate inuentus est:& ad urbē romam adductus: qui statim ut limen domus eutychetis attigit:puella liberata fuit:sanctus aūt oras iperatori & eutycheti demonē qui puellam infestabat:in specie canis ostendit: & cū eis humana uoce loqui fecit: & demū in abyssum misit:& ab imperatore honoratus ad propria cū honore regressus est. ℭ Tempore uero decii cesaris iminente persecutione tryphon a prefecto occidentis tentus est:ut sacrificaret:qui dū xpm confiteret̄: primo quidem appensus est:& ungulis cōfossus:deinde per pedes ligatus:& per maximas niues & glacies tractus est:ita ut pedes frigore scinderentur. Postmodum autem acutis ignitis pedibus confixus & fustibus cesus: atq; lampadibus ad latera appositis exustus: lumine tamen igēti de celo superinfuso cōfortatus est. Quod uidēs respicius quidam tribunus credidit:& xpm cōfiteri cepit:quem preses detentum una cum tryphone fortius exungulari mandauit:dehinc ambos ad tēplum fecit adduci:ut cesaris aut iouis statuam adorarent. Sed orāte tryphone idolū corruit:& mox nympha quedam:que uirgo uestalis erat ibidem assistens fidem xpi percepit:& xpm deum uerum uoce publica proclamauit. Tūc prefectus sanctos martyres una cum nympha uirgine plumbatis diutius cedi: eosq; omnes nouissime mandauit pariter decollari. Quorum corpora a christianis iuxta ipsam urbem sepulta sunt.iiii.idus nouembris.

ℭ De scō Theodoro martyre. Cap. XLIII.

Theodorus martyr apud ciuitatem antiochiam passus est sub iuliano imperatore apostata. De quo.x.libro ecclesiastice historie cap.xxii.habetur. Cum enim iulianus christianus permisisset:ut corpus babile martyris auferrent:de quo supra in eius passione actum est.ix.cal. febr̄.ilbiq; exultantes corpus per sex miliaria detulissent:cantantes psalmū Confundātur omnes:qui adorāt sculptilia & c.& imperator hoc audisset: iratus die altero iussit oēs christianos teneri & torqueri. Quod salustius eius p̄fectus licet paganus tamen inuitus exequitur. Et primum sibi theodoz occurrentē a prima luce usq; ad undecimam horam tanta crudelitate: & tot mutatis carnificibus torsit:ut nulla etas simile fore factum meminerit. Ipsum tandem per omnia constantem & letum in carcere teneri fecit: & imperatori:que fecerat:recitauit:taliaq; omnino fieri dissuasit: alioquin christianis gratiam & cesaris ignominiam quereret:cuius suasione imperator theodorum liberum dimisit:qui referrebat in tormentis se modicam penam sensisse:assistente sibi celesti iuuene: & ipsum

confortante:nec non linteo candido sudorem suum exiccante:ac sepius sibi aquam frigidam instar necta/ris in populum porrigente. Hic autẽ sanctus martyr post aliquot menses migrauit ad dominum.iiii. idus nouembris. Hec eusebius libro quo supra.

¶ De scõ Theodoro epo. Cap. XLIIII.

Theodorus eps siccẽsis fuit. Hic dum esset annorum.xii.& facta esset epidemia uali/da ex bubone in ipsa ciuitate: theodorus usq ad mortẽ infirmatus est: qui delatus in oratorio sancti ioannis baptiste:quod est iuxta uil/lam & stratus ad altaris introitum:cum ad crucifixũ desuper stantem in tabula pictum orasset: de imagi/ne xpi tres gutte rotis ceciderũt:statiq bubonem sol/uerunt. Et continuo extincta febre conualuit: & do/mum propriis pedibus repedauit. Cepit autem psal/terium mente discere uelle. Cumq usq ad psalmum .xvi.didicisset:& ultra memorie commendare nõ pos set:in ecclesia sancti christophori ante crucifixũ orãs: obtinuit & celeritatem in adiscendo: & firmam me/moriam in retinẽdo. Sicq in breui diuina gratia psal terium totum memorie commẽdauit:ipsumq quo/tidie legere cepit. Factusq est clericus.& processu tem poris siccensis eps:qui populũ dei uerbo & exẽplo in/stitius refouens clarus sanctitate migrauit ad xpm.

¶ De scõ Probo epo. Cap. XLV.

Probus eps rauennatum.viii.apud eandem ciuitatem claruit. Hic enim mitis & pius fide religiosissimus clarus in specie: fulgi/dus in opere:sapiens eloquio: plenus gra/tia spiritussancti:omnes languidos ad se uenietes qua cunq detẽtos ualitudine curabat: spiritusq immun/dos de obsessis corporibus expellebat. Qui postq̃ fue ad occasum uite instante tempore:angelica conspexit agmina:statim elapsa est de corpe eius sancta aia.iiii. idus nouẽbris. Sepultusq est a filiis suis in ecclesia suo nomini dedicata:ubi ĩ miraculis & uirtutibus uiuit.

¶ De sanctis Tiberio Modesto & Florentia martyri/bus. Cap. XLVI.

Tiberius modestus & florẽtia martyres pas si sunt apud agathensem ciuitatẽ:sub dio/cletiano ĩpatore. Fuit enim tiberius eius dem urbis helei nobilis sed pagani filius: qui ualeriano imperatori plurimum erat dilectus. An no igitur.viii.eius imperii:ualerianus heleo suasit: ut filium quem christianũ nouerat ad sacrificia prouo/caret. Quod dum ille per dies plurimos facere stude/ret:& tiberius puer in fide christi immobilis perseue raret:cum imperator hec audisset:fecit ipsum teneri & in catomo fustibus diutius cedi. Cum autem cedẽ/tium brachia aruissent:& ipẽ imperator in manu tor tionem maximam sensisset:cepit exclamare & tiberi/um magum appellare. Pro quo tiberius orauit:& cõ/tinuo sanitatem recepit:quem ualerianus emendan/dum patri tradidit. Pater uero iuuenẽ in triclinio de/litiis & musicis ac ioculatoribus & puellis pleno: di/uersisq gemmis ornato posuit:ut animum eius alli/ceret:& a christianitate reuocaret. Orante uero sancto claritas ei de celo refulsit: odorq maximus refraga/uit. Quod dum pater ad uidendum iuisset: putans q dii eius filium consolaturi uisitassent:continuo exce/cat:& ab imperatore pro lumine recuperando ad tẽ/pla deorum adducitur:sed sine ulla gratie impetratio ne reuertitur:oratione aũt filii illuminatur. Cum au/tem heleus filium tanq magum perdere uellet:ab an/gelo cum modesto quodã xpiano rapitur:& ipso du/ce ultra flumen euchar transuadant: atq sub quer/cus arbore collocãtur:ubi ambo degẽtes usq ad dio/cletiani tempora predicabant: & miraculis clarentes multos cõuertebant. ¶ Eodem aũt tempore cũ filius maximiani imperatoris a diabolo oppressus esset: & a nemine nisi a tiberio se eiiciendum clamaret:requisi tus sanctus & romã cum modesto perductus ĩperato ris filium a demonio liberauit. Sed diocletianus colle ga maximiani eos detinuit:& pdicta magicis artibus attribuens:dũ sacrificare recusarent:ipsos onustos fer ro per dies plures in carcere artauit:& fame nimia af/flixit. Quos angelus domini celesti de celo suso lumi ne cõfortauit. Sed cũ iussu imperatoris bestiis exposi/ti essent:& in nullo ab eis lesi fuissent:in clibanũ ignis mittuntur:in quo psallentes domino inusti penitus conseruant. Inde leoni ferocissimo subiiciũtur:sed ab eo intacti per oĩa custodiuntur. Quos uidẽs florẽtia quedã matrona in xpm credidit:& statim cũ pdictis martyribus detenta fuit. Quos oẽs diocletianus mã/dauit in catasta leuari:& durissime cedi. Orãtibus ue/ro sanctis:terremotus factus est nimius:& tẽplo deo/rum corruente plurimi gentilium oppressi sunt. Im/perator uero cum paucis euasit. Sancti uero marty/res ab angelo de casta erepti:& ad locum iuxta pristi/num fluuium eucharum territorii agathensis in mo mento sunt reducti:ubi oratione fusa ad dominum migrauerunt.iiii.idus nouembris.

¶ De scõ Martino epo & cõfessore. Cap. XLVII.

Martinus sabarie pannoniorũ oppido:nobi libus parentibus & gentilibus oriundus: sed intra italiam papie alitus:cũ patre suo tribuno militũ sub constantio & iuliano ĩ peratoribus militauit. Nõ tamẽ spõte quia ab ĩfantia diuinitus inspiratus:annorũ.x.iuitis parentibus ad ec clesiã cõfugit:seq catecuminũ fieri postulauit. Et tũc etiã eremũ intrasset:nisi etatis infirmitas obstitisset. Sed cũ cesares filios militũ ueteranorũ ad militiãdum scriberent:martinus annorũ.xv.ad militiã urgeť:uno tantũ seruo contẽtus:cui tamẽ uersus uice dominus seruiebat:sepiusq ministrabat:& calciamẽta detrahe bat. ¶ Quodam hyemali tempore in porta ciuitatis ambianensiũ obuiũ habuit pauperem nudum. Qui cũ a nullo elemosynam accepisset: & martinus iam

omnia iri pauperes conſumpſiſſet:chlamydem que ſibi ſola reſtabat diuiſit:& dimidiam nudo tribuit: reliqua ut poterat ſe ueſtiuit. Sequenti nocte chriſtum chlamydis ſue parte qua pauperem texerat indutum uidit:ipſumq; ad angelos circũſtantes loquentem audiuit:martinum adhuc catecuminũ ipſa ſe ueſte texiſſe:unde ex hoc uir dei diuinam gratiam recognoſcẽs cum eſſet annoꝝ.xviii.baptizari ſe fecit:& poſtmodũ duobus annis ad preces ſui tribuni:qui expleto ſui tribunatus tempore renunciare ſeculo promittebat:ſolo nomine militauit. ℭ Interea barbaris intra galliã irruentibus:iulianus ceſar contra eos pugnaturus ſtipendium militibus erogabat.At martinus nolẽs de cetero ſeculo militare:ſtipẽdiũ recuſauit recipere: ſed ĩperator ipſum putabat renunciare militie:nõ religione fidei:ſed metu imminentis belli.Martinus uero ſe ante acies inermem ſigno crucis ſolo munitũ in craſtino ſe ſtatuꝝ ſpopondit ꝑpter quod a ceſare cuſtodiri iuſſus fuit.Sed die ſequẽti hoſtes ſe & ſua omnia ſponte imperio ſubdiderunt. ℭ Deinde relicta militia ad ſanctũ hilariũ pictauenſem epm̃ perrexit:a quo acolythus ordinatus:monitus a deo per ſoporem: parentes ſuos adhuc gentiles uiſitare decreuit. Multaq; ſe aduerſa paſſuꝝ predixit.Nam inter alpes incidit in latrones:& cũ unus in capite eius ſecurim uibraſſet: alter ferientis ictum ſuſtinuit:uinctis tamẽ poſt tergũ manibus uni eoꝝ cuſtodiendus traditur. Cui uir domini xp̃m predicauit:& eũ ad fidem conuertit. ipſeq; martinũ dimiſit.& laudabilẽ uitam duxit. ℭ Veniens aũt ad parentes matrem cõuertit:patrẽ uero in malis perſeuerantẽ reliquit.Sed cũ hereſis arriana per totum orbẽ pullularet.Martinus dũ obſiſteret:publice ceſus:& de ciuitate eiectus:mediolanũ rediit:& ibi monaſterium ſibi ſtatuit.Sed inde ab arrianis eiectus ad inſulã gallinariã cũ uno ſolo preſbytero abiit:ubi hellebori uenenati gramen in cibum ex ignorantia ſumpſit:quod uirtute orationis nil ei nocuit. ℭ Audito uero ꝙ beatus hilarius pictauẽſis de exilio rediret: obuiam enim ꝓfectus eſt:& iuxta pictauiã monaſterium ordinauit.ubi dũ parũper a monaſterio diſceſſiſſet:reuerſus quendã ſine baptiſmo defunctũ inuenit:cuius corpus in cellam ſuam duxit : ipſumq; ſua oratione ſuſcitauit:qui annis pluribus poſtea ſuperuixit. ℭ Alium etiã ſeruum cuiuſdam lupicini nobilis uiri:qui ſe laqueo ſuſpẽderat:uite reſtituit. ℭ Cũ aũt plebs turonica ep̃o careret:ip̃m ſanctũ uiꝝ:q̃uis plurimum renitentẽ ſibi ordinari petiit.Quidam autẽ ex ep̃is noĩe defenſor plurimũ reſiſtebat:eo ꝙ martinus uultu nimiũ deſpectus apparebat:qui tamẽ a populo eſt cõfutatus:& martinus in ep̃m ſublimatus.Veꝝ cũ populi cõcurſum nõ ferret per duo miliaria extra urbem mõaſterium cõſtituit:ubi cum monachis.lxxx. in multa abſtinentia uixit. ℭ Dum quidam ſub nomine martyris coleret:& martino nihil de eius uita uel martyrio conſtare poſſet:orauit ad dominum:ut cuius eſſet meriti:ſibi indicaret:cõuerſuſq; ad leuam uidit umbram:que martino dixit:ſe eſſe latronis animam:que in altari colebatᷣ:qui a ſceleratis percuſſus fuerat:& in inferno damnatus: & cõtinuo ep̃s altare deſtruxit. ℭ Tertium quoq; mortuũ ſuſcitauit iuuenem uidelicet quendã:qui ad ſepulturam ferebatur: & in medio campi a matre & multitudine populi plangebatur.Quem quidem adoleſcentẽ matri cõpatiens a mortuis excitauit:& multitudinem paganoꝝ aſtantẽ conuertit. ℭ Cum quedam nauis periclitaretᷣ : negociator quidam licet gentilis martinum uocauit:& ſtatim trãquillitas magna ſucceſſit. ℭ Dum in quodã loco templum idoloꝝ diruiſſet:& arborẽ pini demoni dedicatam excidere uellet:& ruſtici gentiles obſiſterẽt:tandem in hoc conuenerunt:ut arborem inciderent:& ſuper martinum ligatum cadere dimitterent:quam ſi ille ſigno crucis cadentem in partẽ aliã conuerſam cõcidere faceret:ipſi oẽs in xp̃m crederẽt. quod dum factum eẽt:omnes ad fidem cõuerſi ſunt. ℭ Cum in alio phano ignem miſiſſet:& uentus irruens flammas in domum uicinam mitteret:ſignũ crucis oppoſuit:& contra uim uẽti ignem in oppoſitam partem excuſſit. ℭ In uico leproſorum aliud idoloꝝ templum deſtruere uolebat:ſed ei pagani reſiſtebant. Cumq; diebus pluribus oraſſet:angeli eidem armati aſtiterunt:& in gentiles impetum facientes eos in fugam uerterunt.Sicq; martinus propoſitum adimpleuit. ℭ Cum in pago educenſi aliud phanum diſſiparet:& gentiles in eũ irruerẽt:unuſq; ipſum gladio aggreſſus eſſet:nudum uerticem expoſuit: illeq; continuo ſupinus corruit:& ueniã poſtulauit. ℭ Alibi etiã cum idem opus perficeret:& quidam nudato enſe in eum irrueret:in ipſo ictu ferrum de manu excuſſum nuſq̃ comparuit. ℭ Apud treuerim puellam quandã paralyticam:que annis plurimis iacuerat:& ad extrema iam deducta fuerat:ſua oratione continuo ſanauit. ℭ Seruum etiam cuiuſdam tetradii maligno obſeſſum ſpiritu:impoſita ei manu ab infeſtatione liberauit:& ipſum tetradium gentilem ad xp̃i fidem reduxit. ℭ In eadem etiam ciuitate ingreſſus domum cuiuſdam diabolũ uidit:& ſe illũ uidere dixit.Moxq; demon quendam de familia arripuit : quem ſanctus uir ſtridentem & ſtrepentem immiſſo in ore eius digito illico liberauit. ℭ Apud pariſius leproſum quendam horribilem aſpectu deoſculans:continuo a lepra mundauit.Fimbrie quoq; ueſtimẽtorum eius excíſe: & egris alligate:omnem infirmitatem expellebant. ℭ Cum filia cuiuſdam arborii quartana laboraret:& epiſtola quedam uiri ſancti manu conſcripta caſu ad arboriũ delata eſſet:pater illam ſupra pectus filie poſuit:& protinus ſanitatem recepit. ℭ Paulinum etiã quendam nobilem:qui unius oculi lumen amiſerat: panniculo ſuo pupillam oculi tangens:continuo a cecitate eripuit. ℭ Eidem quoq; uiro:qui alias per gradus ſcale corruens pene iacebat exanimis:martinum inuocanti:angelus per noctẽ apparuit:& illeſum mane de lecto leuauit. ℭ Quadã die eidem diabolus aſtitit:& cornu bouis cruentum in manu tenens: unum de ſuis peremiſſe aſſeruit.Qui concitus mittens unũ ex eius ruſticis pene extinctum reperit:quem bos inguine dum pungeretur cornu uulnerauit : quem ad ſe delatum ſanctus martinus mox ſanatum eleuauit. ℭ Animalia etiam irrationabilia ipſi obediebant. Nã canes leporem inſequentes ſubſiſtere fecit : & ſerpentem flumen natantem retrocedere cõpulit : canis etiã latrans ſola eius iuſſione obmutuit. ℭ Ab angelis & apoſtolis ſepius uiſitabatur & in eorũ colloquio conſolabatur. ℭ Quodam tempore pro neceſſitate quadam ualentinianum imperatorem adiit:ſed ille ſciẽs

ipsum uelle petere:quod nolebat concedere:fores pa/latii ei claudi fecit. Sed cum talem repulsam tertio paf sus esset:orationem premisit:& usq ad augustum ue niens nemo ianuas ipsi claudere ualuit. Imperator ue ro turbatus ei assurgere noluit:donec igne sellam re giam arripiente:& ipsum iam in posterioribus infla mante:assurgere compulsus fuit: eiq postulata om nia ac munera concessit. Cum ab eodem imperatore inuitatus esset:& epo primo potus oblatus esset:mar tinus postq bibit:presbytero suo calicem dedit: dicés nullum digniorem post se debere bibere: & indignu esse:ut imperator presbyro preferatur. ℭ Quada ui ce dum in ueste hispida asello latus incederet: & equi tes e contra uenirent: paucfactis equis propter eius de formitatem:a militantibus grauiter uerberatur. Sed cum illi uiam suam prosequi uellent:equi nulla ratio ne moueri potuerunt:quousq illi culpam suam reco gnoscentes:a martino ueniam petierunt:& ab eodem ut abire possent obtinuerunt. ℭ Dum in quodam lo co clerici lectum tenuem sibi strauissent:& ipse molli ciem declinans super nudam humum iuxta morem dormiret:nocte media camera accéditur:& dum sur gere non posset uestimenta eius cóburunt:sed ipse in igne illesus conseruat. Monachi igit cócurrunt & ip sum intactú omnino de medio ignis educunt. ℭ In q dam solemnitate celebraturus ad ecclesiam pergens: pauperi nudo uestem secreto tribuit:& capa se utcúq potuit contexit. Et cum se preparandum spoliare ca pa non auderet:eo q nudus esset:archidiaconus qua si indignatus uestem ei breué & strictam attulit: quá martinus humiliter induit: & missam celebraturus accessit. Et dum celebraret & sacramenta offerret:glo bus igneus apparuit super caput eius. Et cum manus in missa:ut moris est:eleuaret:& manicis lineis laben tibus ex breuitate tunice:brachia nuda apparerét: mi raculose torques aurei & gemmati ab angelis deferú tur:& brachia eius operiuntur. ℭ Multe autem subti litatis fuit erga demones cognoscédos. Adeo enim ei conspicabiles reddebant:ut aperte sub quacunq ima gine ab eo cognoscerentur. Cum autem eidem diabo lus in forma regis purpuratus & diademate appa ru isset:& xpm se esse diceret:martinus eidem dubitans respondit:q xps se nec purpuratú nec diademate re/nitentem uenturum predixit:& q nisi xpm in ea for ma qua passus est cerneret: ipsum xpm minime cre/deret:Quo dicto diabolus disparuit:& cellam fetore repleuit. ℭ Ipse aút uir dei obitum suum longe ante. presciuit atq predixit. ℭ Interea dum condateń. dio/cesim causa sedáte alicuius discordie uisitasset:aliquá diu ibidem commoratus:uiribus corporis cepit repé te destitui:& discipulis idicauit se iam resolui. Illis au/tem gregem domini desoládum flentibus orauit ad dominú:ut si adhuc populo suo necessarius esset ip/sum laborem non recusantem:adhuc in uita presen/ti dimitteret. Et molestia febrium detentus in cilicio & cinere decumbebat:dicés in nullo alio decere chri/stianum decedere. Oculis quoq ac manibus in celú semper intentus inuictum ab oratione spiritum non relaxabat. Et cum esset migraturus uidit ante se dia/bolum assistere:eumq mox licentiauit: eo q secum nihil haberet:sed ipsum abrahe sinus reciperet. Sicq anno domini.ccclxxxvi.uite eius anno.lxxxi. episco/patus autem sui.xxxvi.a seculo feliciter trasmigrauit .iiii.idus nouembris. Archadio & honorio imperanti bus:uultus quoq eius quasi iam glorificatus resplen duit:ac chorus angeloꝝ ibidem cócinés auditus fuit. Ad cuius transitum pictauień.sicut & turenici conue nerunt:& utriq pro corpore habendo piam conten/tionem fecerunt. Nocte autem media pictauień.om/nes circa corpus sopiuntur:corpusq a turonicis p fe/nestram eiicitur:& per ligerim fluuiú nauigio ad ur/bem turoni cum gaudio deducitur:& ibidem hono/rifice tumulatur. ℭ Hora uero eius trásitus:cum san ctus seuerus eps coloniensis post matutinas loca san/cta circuiret:& uoces in celo cantantes audiret: uoca/to diacone interrogauit siquid soni uel cantus perci/peret. Qui cú auribus erectis: uoces in celo audire se diceret:eps ei dixit:q eadé hora martinus turoni pó/tifex e mundo migrasset:quem cótinentes angeli túc eum ad celum adducerent. Qui diem & horam no/tauit:& tunc martinú transmigrasse cognouit. ℭ Se/uerus etiam monachus:qui eius uitam conscripsit:ea dem hora in somnis uidit martinum albis indutum uultu igneo:sintillantibus oculis: librum tenentem: celos ueløciter ascendentem. Qui euigilans a nunciis uenientibus audiuit:martinum eadem nocte a corpo re migrasse. ℭ Die autem depositionis ipsius: dú bea/tus ambrosius mediolani celebrans iter prophetiam & epistolam obdormisset:& diu expectatus post du/as horas subdiaconus lecturus epistolam eum excitas set:euigilans dixit populo. Martinum turoni epm qe uisse:& se funeris eius obsequium fecisse: sed ultimá orationem excitatus complere nó potuisset. Illi uero diem notantes & horam:postmodú compererunt il lum expirasse:& ambrosium epm ibidem cognitum eius exequias celebrasse. ℭ Scripsit autem hic beatus pontifex librú de trinitate fidé catholicá cótinentem.

ℭ De scó Mena martyre. Cap. XLVIII.

Menas martyr in scythia metropoli phry/gie salutarie passus est: tépore diocletiani & maximiani imperatoꝝ. Qui ex nobili egyptiorú prouincia ortus:sub duce agri/colao terreno regi militans:deinde militie temporali renuncians:secreta conuersatióe in eremo militauit. ℭ Cum autem imperatorum natalitia celebrarent: & diis ab omni populo immolaretur: ad urbem ue/nit:& ingressus theatrum dum idola execraretur: & se christianum libere profiteretur:tétus est a preside: & pyrrho duci torquendus traditus est:qui primo eú in custodiam usq máe reclusit. Celebratis uero festis gentilium. Menam eductum & sacrificare nolentem extendi fecit:& neruis taurinis ac bubalinis atq uir/gis diutissime cedi mandauit:deinde ipm in equuleo leuari:& ungulis laniari:ac lampadibus ad latera ap/positis inflammari: nec non cilicio madidato plagis eius confricari. Et demum carbones ignitos uulneri/bus superponi. Et cum hec omnia patientissime tole rasset:ligatis manibus ac pedibus fecit illum per tri/bulos trahi:donec membra eius dissiparétur: deinde plumbatis illum cedi mandauit:& maxillas grauiter contundi. Et dum in omnibus in confessione domi/ni permaneret immobilis:nouissime ipm gladio ani/maduerti precepit:corpus quoq eius igne consumi. Quod tamé furtiue a christianis de igne sublatú: &

camelo impositum angelo duce ad montem quendã delatum:& ibidem quo deus per suum animal osten deret sepultum est:basilica desuper edificata. Proces su autem temporis ipsum sanctum corpus constanti nopolim translatum:ibiq̃ honorifice conditum est. Passus est autem sanctus martyr.iii.idus nouembris.

¶De sancto Mena cõfessore. Cap. XLIX.

Menas confessor in samnii prouincia claru it tempore beati gregorii pape. Qui solita ria uitam ducens:nihil ad usum suum ni si pauca apium uascula posidebat. Huic cũ longobardus quidam in eisdem apibus rapinam uo luisset igerere:prius ab eodem uiro uerbo correptus est:& mox per malignum spiritum ante eius uesti gia uexatus. Sepe uero ex uicina silua uenientes ursi: fauum eius comedere conabantur. Quos ille depre hensos:ferula quam portare manu consueuerat cede bat. Ante cuius uerbera immanissime bestie rugiebãt & fubiebant. Et que gladios formidare uix poterant: ex eius manu ictus ferule pertimescebant. Omnes ue ro qui ad se charitatis gratia ueniebant:ad eterne ui te desideria accendebat. Et siquorum culpas per spiri tum agnosceret:nunq̃ ab increpatione cessabat. Con suetudinem uero eiusdem loci incole fecerant:ut die bus singulis per hebdomadam unusquisq̃ oblatiões suas transmitteret:ut esset: quod ipse ad se uenienti bus offerre potuisset. Quidam autem diues nomine chartherius quandam sanctimonialem rapuit: sibiq̃ illicito matrimonio coniunxit. Quod mox ut uir dei cognouit:eum per nuncios acrius increpauit. Cumq̃ ille sceleris conscius ad eum accedere non auderet: ne forte ipsum durius reprehenderet:oblationes suas in ter aliorum munera ei misit:ut eius dona nesciens sal tem susciperet. Sed uir domini tacitus sedit: oblatio nes omnes cõsiderare studuit:& quãs chartherius mi serat per spiritum cognouit:spreuit:& abiecit: dicens q̃ oblationes illius recipere nolebat:qui suã deo om ni poteti acceperat. Qua ex re actum est: ut presentes quoq̃ timor inuaderet:cum uir domini tam scienter de absentibus iudicaret. Hic sanctus uir post plurima perfectionis opera ad christum migrauit. Hec grego rius.iii.dialogorum.cap.xxvi.

¶De scõ Verano epo. Cap. L.

Veranus eps apud ciuitatem gaualitanam galliarum claruit tẽpore imperatoris ua lentis. Hic ex ipsius urbis territorio nobili bus parẽtibus ortus:a puero deo deditus: diuinis litteris imbutus:adhuc iuuenis seculum dere liquit:& in ecclesia migmatensi inuitis parentibus cle ricus factus est. Et in uirtutibus proficiens ad sacerdo talem ordinem ascendit. Signisq̃ ingentibus & mul tis pollere cepit. Sed propter multos ad se cõfluentes: fugiens mundi gloriam:uno tãtum assumpto comi te ad ciuitatem gaualitanam deuenit: ubi dum esset draco immanissimus:qui homines & animalia deuo rabat:ueranus orãs ipsum de specu in quo latebat exi re:seq̃ sequi compulit:eũq̃ se ut catulum mansuetũ sectante usq̃ debrosonem deduxit:atq̃ ibidem terre uisceribus introclusit. Deinde in antro draconis eccle siam dei genitricis edificauit:ubiq̃ deo seruire cepit. Verum cum nec ibi etiam latere posset: nec contem plationi uacare:cum quibusdam peregrinis romam pergentibus inde discessit. Veniensq̃ ebredunũ mul tos egros sanauit: & obsessos a demoniis liberauit.

¶Profectus inde cum iuxta pedem montis cũ latro nes cum sociis spoliassent:& occidere uellent: unusq̃ illorũ in capite uiri sancti ensem uibraret: ipseq̃ ictũ constanter expectaret: brachium illius sic extensum imobile factum est:nec se aliqualiter amouere potu it:donec uiso miraculo predones penitentiã egerunt: & ablata cuncta restituerunt. Tunc quoq̃ sanctus uir pro illo orauit: & sic brachium deposuit. Abeuntes quoq̃ inde latrones strepitus maximus quasi arborũ decidentium exterruit:& omnes in fugam conuertit.

¶Cũ aũt romã peruenisset:& clauarius ecclesiã beati petri nocte ei aperire nollet:subito repulsis repagulis hostia diuinitus cũ magno impetu sancto uiro apta sunt:& eidem aditum prestiterunt:propter quod mi raculũ a papa & populo honorifice susceptus est.

¶In de recedẽs & rauẽnã ueniẽs:energuminos multos cla mantes se a uerano torqueri: ab obsessione demonũ liberauit:egrisq̃ plurimis sanitatem restituit. In me diolano quoq̃.xii.arreptitios sanauit:& cecũ quendã illuminauit:atq̃ mortuũ unum suscitauit.

¶Inde al bingã pergens:pluuiã aride terre atq̃ fertilitatẽ a deo obtinuit:in agris dũtaxat xpianorũ: fundis cunctorũ gentiliũ in pristina sterilitate relictis. Cum autẽ illi se idola deserturos pmitterent:si similẽ gratiam per cipe possent:oratione sancti eorũ agri imbre perfun dunt:& statim templa deorũ suorũ ab eis euertũtur. Sed cum draconem quendã:quẽ ipsi adorabãt: uera nus de antro pduxisset:& in flumẽ submersisset:om nẽ populũ ciuitatis ad xpm cõuertit: & in fide doctũ baptizauit.

¶Trãsiens aũt alpes puellã a mortuis re uocauit:cecũ quendã a natiuitate illuminauit:& mul tos languidos diuersarũ egritudinũ curauit.

¶Demũ ad ciuitatẽ gaualitanã applicans in ecclesia beate ma rie:quã cõstruxerat manere cepit. Ad cuius preces ua lens detentos quosq̃ in carceribus relaxauit. Post hec defuncto antistite:uerãus a rege & clero ac populo in epm electus est. Qui officio suo strenue administrato omni sanctitate perfectus clarusq̃ uirtutibus in pace quieuit.iii.idus nouembris. Cuius pheretrũ omnes egri tangentes sanati sunt.

¶Verũ dum esset questio inter ciues ubi nam corpus eius poneret:an in cathe drali basilica an in ea quã fecerat ecclesia extra urbem. Leuato pheretro subito palliũ quo corpus erat oper tum in aere se tollens:funusq̃ precedens usq̃ ad flu men durentie cunctos deduxit:ubi dum:populus ua

do simul ac naui carerent: siccato repente fluuio: cun/
ctisq; p siccu aluen trāseuntibus: palliū iterū p area po
pulum precessit: usq; ad ecclesiam beate uirginis: quā
sanctus edificauit: ubi dum substitisset corpus eius
condigno tumulatum est honore.

ℭ De sancto achia propheta. Cap. LI.

AChias ꝓpheta de silo claruit ī regno israel
tēpore hieroboā regis.x.tribuū israel. Cū
enim hieroboam seruus salomonis cōtra
eum rebellasset: & de hierusalem egressus
esset: inuenit eum achias propheta in agro: īdutus pal
lio nouo: qui scidit pallium in.xii.scissuras deditq;.x.
partes hieroboam dicens: q ita dn̄s deus traderet ipsi
.x.tribus israel possidendas: eo q salomon reliquisset
dominū & idola adorasset: duas autē tribus tantū di/
mitteret roboam filio salomonis: ne regnū ex toto de
domo dauid tolleretur: iuxta promissionē ei factam a
deo. ℭ Post mortē autē salomonis oīa que achias pre
dixerat euenerūt. Nam.x.tribus israel hieroboam in
regē assumpserūt: quod dictū est regnū israel: due ue/
ro tribus.s.iuda & beniamin roboā filio salomōis ad/
heserunt: quod dictū est regnū iuda. ℭ Cum autē hic
roboā rex israel duos uitulos aureos fabricasset & om
nē populū ad ipsos adorandos cōpulisset: filius quoq;
eius abia grauiter egrotasset: misit hieroboā uxorem
suā alieno habitu ne cognosceretur indutā ad achiā ꝓ/
phetam in silo: ut īdicaret sibi quod futurū eēt de pue
ro. Cuius aduentū propheta dn̄o indicante cognouit:
cum oculi eius ex nimia senectute caligassent. Et statī
mulierē limen hostii ingressam uocauit ex noīe: eiq;
mortem filii prenunciauit: atq; oēm domū hieroboā
propter idolatrie crimen exterminādā predixit. Et sic
oīa ut ipse predixerat ad litterā cōtingerunt. Hic ut di
cit comestor uidit in spiritu populū conculcantē iuga
boum: & predixit sacerdotes conculcandos a populo.
Hic etiam salomoni predixit: q euertendus eēt a mu/
lieribus. Quieuit autem sanctus ꝓpheta in pace: & se/
pultus est in silo iuxta ilicem pridie idus nouembris:
ut iosephus & hieronymus tradunt. Hec ex.iii.libro
regum cap.xi.&.xiiii.

ℭ De sancto martino papa & martyre. Cap. LII.

MArtinus papa & martyr huius nomīs pri/
mus de ciuitate tudertina prouīcie tuscie:
theodoro papa primo in episcopatu roma
no successit. Seditq; annos.vi.mēsem unū
dies.xxvi. Huius tēpore paulus constantinopolitanus
ep̄us: cōstantini imperatoris.iii. brachio fu[illegible]us aduer/
sum ecclesie rectū dogma surrexit duas uolūtates aut
operationes diuersas in xp̄o diffiniens confiteri. Qua
de re martinus pape eidem legatos destinauit: cōmo/
nens eū ut ab heresi sua discederet: alioquin contra ip/
sum procederet. Qui ab imperatore ad suasionē pau/
li ep̄i diuersis persecutionibus afflicti sunt: & quidam
eorum in custodiā detrusi: alii in exiliū missi: alii uer/
beribus subnisi. Qua propter martinus ep̄s rome cō/
cilium.ioc.ep̄orū celebrauit: in quo paulū patriarchā
tanquam hereticum damnauit: & ab ep̄atu deposuit.
ℭ Tunc imperator cōstantinus misit olympium du/
cem & exarthlim cubicularium ad regendam italiā:
& predictam heresim cōfirmandā. Qui olympius ut
ab imperatore sibi iussum fuerat: misit spathariū suū
ad papam occidendū. Spatharius aūt inuenit eum in
ecclesia sancte marie maioris celebrantē in altare qd̄
dicit ad presepe. quē dum gladio extinguere niteret:
diuina benignitate cecitate percussus: eum uidere nō
potuit. Hoc audiens imperator martinū papā a theo/
doro & pellurio ab eo missis: detentum cōstantinopo
lim adduci fecit: quē in exilium chersonam misit: ubi
martyrio uitā finiuit pridie idus nouembris. Corpus
aūt eius romā translatū: & in ecclesia eius nomini con
structa: que dicit sancti martini in montibus sepultū
est. Et cessauit episcopatus dies uigintiocto.

ℭ De sancto emiliano episcopo. Cap. LIII.

EMilianus ep̄s apud scotiā claruit. Qui ex
eadem insula oriundus: domino a puerili
bus annis militauit. Et dum esset omniū
ore laudabilis ad sacros ordines ꝓmotus:
operante dei gratia pōtificatus suscepit officium: qui
per annos plures episcopatu optime & deuote admi/
nistrato: apostolorū limina mare transfretato peregri
nus uisitauit: & rediens ad patriā suā: & dum esset in
itinere apud fauentia graui langore decubuit. Et post
dies modicos feliciter a seculo migrauit pridie idus
nouembris. Cuius corpus ciues fauentini iuxta eccle/
siam sancti clementis extra muros urbis sepelierunt.
ℭ Tempore procedente dum ciuitas ipsa a liprādo re
ge longobardorū depopulata & destructa fuisset: cor
pus sancti ep̄i dudū incognitū mansit. Verum tempo
re comitis bernardini & theodolende eius uxoris re/
parata ciuitate cumulū feni supra sepulturā sancti cor
poris: qd̄ erat oīno incognitū constitutū est. Vbi die
quadā duobus inuicē cōfabulantibus unus eorū ma/
gnū colaphum se accepisse cōquestus: se illud a socio
recepisse putabat: dumq; ille negaret: maius subito co
laphum recepit. Hoc idem refundens in socium ani/
mo uindicandi. Quod dum iterum ille fecisse nega/
set: nec percussor inueniri potuisset: cognito miracu/
lo: relatio comiti facta est: qui diuinum quicquā ibi/
dem latere arbitrans: sublato feno locum effodi man
dauit: ubi sacrum corpus cum epitaphio: in quo pre/
dicta continebant: inuenit: & de cadauere sancto mi/
ra fragrantia erupit: quod inde leuatum ad ecclesiam
sancte marie intra menia ciuitatis delatū: ibiq; condi/
gno honore cōditum est: ubi miraculis coruscat.

ℭ De sancto Hor abbate. Cap. LIIII.

HOr abbas fuit habitator montis nitri de/
serti egypti. De quo fertur: q nunq̄ men/
titus sit: nunq̄ iurauerit: nulli maledixe/
rit: nec sine aliqua necessitate locutus fu/
it: ut dicit heraclides. Et hieronymus dicit de eo: q
fuit apud thebaidem nonagenarius uenerabilis senex
qui ignorans litteras oblato ei codice orationem pre/
misit: & statim infusa ipsi gratia subito legere cepit: ac
deinde litteras nouit. Hic etiam pane angelorū trien/
nio uixit: quem ei post biduum continue angelus mi
nistrabat. Fratres quoq; secū morantes sepe noctu ui/
giles angelorū cantus & hymnos audiebat. Qui etiā
multa milia hominum ad xp̄m cōuertit. ℭ Quodā
tempore demones ad eū in specie militie celestis ad/
uenerunt: & regem excelsum secum deduxerūt: quē
christum esse asserentes ipsum adorarunt: & tam rex
q̄ circunstantes illum adorandum abbati hor suase/
runt. Cum autem ille diaboli figmēta dubitaret: & se
quotidie regem suum adorare diceret: nec esse opus:

nit ad hoc ipsi christus corporaliter appereret: ꝓtinus illusio euanuit. Sanctus autem hor in pace quieuit pridie idus nouembris.

ℭ De sancto Brithyo epo. Cap. LV.

BRithyus eps turonensis successor fuit sancti martini episcopi: qui primo iuuentutis tpe eius fuit diaconus: plurimumq; eius emulus: eo ꝙ a beato uiro aliquádo redarguebatur: cum iuuenilia sequebatur. ℭ Cum enim quidá infirmus sanctum martinum quereret: ut medelá ab eo expeteret: brithyus illum ei ostendit: eūq; amétem & delirū appellauit. Cum auté eger a martino postulata obtinuisset: eps brithyum aduocans: redarguit: quia eū delirum dixisset: qui pre uerecundia se hoc dixisset negabat: sed martinus aures suos ad os eius: cum hoc dixisset: habuisset affirmabat. Predixit autem illi adeo obtinuisset brithyum sibi in episcopatu successurum: sed multa eū aduersa passurum: quod magis adhuc brithyus irridebat. ℭ Post mortem igitur sancti martini brithyus in epm electus: orationi uacabat: & licet adhuc superbus tamen erat corpore castus. Anno aūt epatus sui. xxxiii. mulier quedá religiose uestita: que eius uestimenta lauabat: concepit: & filium peperit. Tunc omnis populus cū lapidibus ad ianuam congregatus contra episcopū exclamabant: & crimen ei obiiciebant. Ille autem uiriliter negans: iussit sibi infantem adduci. xxx. ab ortu dies habenté. Quem per filium dei adiurauit: ut si filius eius esset: coram cunctis ediceret. Infans uero diserta lingua respondit: ꝙ non erat brithyus pater suus. Populus aūt instabat: ut quereret: quis pater eius esset. At ille dixit hoc ad se nō pertinere: satisq; fecisse quod suum erat. Populus aūt hoc totum magicis artibus attribuebat: & contra epm furibundi clamabant. Tunc ille ad sui purgationé prunas ardentes in byrrho suo usq; ad sepulturam sancti martini deportauit: quibus abiectis byrrhū inustum apparuit. Dixitq;: ꝙ sicut uestimentum illud ab igne permanserat illesum: sic corpus suum a contactu mulieris erat mundum. Adhuc autem populus non credens episcopum contumeliis & iniuriis afficiunt: & a sede sua eiiciunt: ut uerbum qđ sanctus martinus dixerat impleretur. Tunc brithyus flens papam adiit: & septem annis in urbe permanens: quicquid in sanctum martinum deliquerat: penitendo deleuit. Turonici autem iustinianum in episcopum preficiunt: & romam contra brithyum mittunt: ut episcopatum sibi cōtra brithyum defensaret. Quo cum tenderet iudicio dei in ciuitate uercellensi obiit peregrinus. Populus autem armentium in loco illius substituit. Anno autem septimo sue peregrinationis brithyus cum auctoritate pape ad sedem suam reuersus est. Et dum. vi. ab urbe miliario hospitaretur: armentius eadem nocte subito expirauit. Quod brithyus per reuelationé cognouit: suisq; precipit ut surgerent: & ad tumulandum turonésem pontificem properarent. Et cum per uná portam ciuitatis ingrederetur: ecce ille per aliam defunctus efferebatur. Quo sepulto brithyus sedem ecclesie sue reassumpsit & . vii. postea uiuens annis laudabilem uitam duxit. Et sic. xxxvii. episcopatus sui anno in pace quieuit idibus nouembris. Sepultus turoni.

ℭ De scō Homobono cōfessore. Cap. LVI.

HOmobonus cōfessor apud ciuitaté cremonésem claruit. Qui mediocribus parétibus ex ipsa ciuitate progenitus: ab ineunte etate negociator factus: lucris temporalibus insudebat. Sed oīpotés deus ipm satis adhuc iuuené a cōtubernio peruerse misereq; negociationis: uocauit ad officiū beate cōtéplationis. Qui cōmercia deserés téporaliū: mercator effectus é regni celorū. Quod ipse furatus é per fidem: rapuit per penitentiá: mercatus est per elemosyná: uocatus per gratiam: secutus é per obediétiam & operationé sanctam. Fuit aūt adeo misericors pater pauperū: & in tátū circa eos solicitus: ꝙ subtracta sibi suisq; necessaria ea familie saluatoris erogabat. Fuit enim catholicus in fide: patiés in tribulatiōe: assiduus in oratiōe: sobrie in semetipsum: iuste ad ꝓximū: ꝓprie uixit in deum. Cū aūt uenisset hora eius: ut de uia festinaret ad patriá: dum ipse in oratione usq; ad horá diei primá secundū cōsuetudinem in ecclesia pnoctasset: ab introitu misse manibus iūctis: genibus terre cōfixis: ꝓstrauit se ante crucis uexillū: & dum gloria in excelsis deo cantaret: ad instar uiuétis in oratiōe prostratus emisit spiritū. Et cum se ad euangeliū nullatenus eleuaret: obisse a circunstantibus deprehédit: & anno domini. M. clxxxxvi. idibus nouébris sepulture deuotius cōmédat. Ad cuius tumulum demonia ab obsessis corporibus eiiciūtur: & oés languidi a diuersis infirmitatibus liberant. ℭ Cū autem homobonus adhuc in carne uiueret: quedam mulier bergomensis ab immundo spiritu uexabat: per: cuius os demon clamabat: a nemine se inde eiiciédum nisi ab homobono cremonési. Sed nullus eum itelligere poterat: quia adhuc de sancto uiri nulla opinio discurrebat. Sed post eius obitum miraculis ipsius a parentibus demonstrace intellectis: mulier ad tumulum uiri dei ducitur: & protinus liberatur.

ℭ De scis qnqginta sapiétibus mribus. Cap. LVII.

QVinquaginta sapiétes martyres apud alexandriá passi sunt sub maxétio impatore. Qui cū ex diuersis partibus ab eodé cesare cōgregati fuissent: ut cū beata catharina uirgine cōcionatrice disputarét: sicut dicetur infra in eius passione. vii. cal. decébris: & sancta uirgo a sancto repleta spiritu: sua illos facūdia supasset. Protinus ad xpm cōuersi sunt: & se catharine orationibus cōmendarūt. Quos maxentius iratus iussit in medio ciuitatis igne cremari. Cū aūt illi iá ex his que uirgo perorauerat: in fide xpi edocti eēnt: & baptismū solicite expeterét: admonuit illos uirgo domini nihil hesitare: cū in suo forét sanguine baptizádi. Qui benedictiōe sancte uirginis accepta: signantes se signaculo sancte crucis: & in eadé fidei cōstátia unanimes pseuerátes: secūdū cesaris decretū in igné missi: ita domino aīas reddiderunt: ut nec corpora illoꝝ: nec capillus: nec uestiméta aliqualiter adusta fuissent. Quo miraculo plurimi paganoꝝ cōuersi sunt: & corpora martyꝝ rapiétes in eadem ciuitate sepelierunt idibus nouembris.

ℭ De sanctis Archadio paschasio & sociis martyribus. Cap. LVIII.

ARchadius: paschasius: probus: & eutychianus apud aphricá passi sunt sub gerserico rege arriano. Qui ex hispania oriūdi apud eūdem regem chari clariq; habebantur.

Et cũ ex eius suasione arriane perfidie cõsentire: nollent: primo quidẽ ab eo ꝓscripti: deinde in exiliũ acti postmodũ aũt atrocissimis suppliciis cruciati: nouissime diuersis mortibus ĩterẽpti illustri m̃rio occubuerũt. Cũ his quoq; erat & puer paulinus noĩe frater eutychiani & paschasii: q cũ similiter a ꝓfessione catholice fidei ꝑturbari nõ posset: diu fustibus cesus & ad ĩfimã seruitutẽ dãnatus: ꝓ xp̄i noĩe martyrio coronatus est. Quoꝝ oĩum passio recolit̃ idibus nouẽbris. Hec ado in martylogio ex dictis hieronymi sumpto.

ℭ De scõ Serapione martyre. Cap. LIX.

Serapion martyr apud alexandriã passus ẽ sub decio cesare. Quem persecutores domi eius repertũ: crudelissimis affecerunt suppliciis. Ita ut ei omnes iũcturas membroꝝ prius soluerent. Deinde ipsum de superioribus precipitauerunt. Sicq; colliso capite & excusso cerebro christi martyr efficitur. xviii. cal. decembris.

ℭ De sancto Venerãdo martyre. Cap. LX.

Venerandus martyr apud rrechasinã ciuitatẽ passus est sub aureliano imperatore. Qui cũ eẽt filius sabiani nobilissimi eiusdẽ ciuitatis gentilis: ex curiositate psalterium christianoꝝ legebat. Cum aũt uersum illũ. Asperges me domine ĩsopo & mundabor &c. nulla ratione intelligere posset: & ex hoc plurimũ anxiatus esset: angelus domini eidẽ apparuit: & uersum illũ de baptismo xp̄ianoꝝ exposuit: ac in fide xp̄i iuuenẽ instruxit. Sed cũ exĩde idola amplius adorare nollet: a patre nõ modicũ obiurgabatur. Exiens aũt ciuitatem die quadã & ueniens ad fluuiũ sequanam: eidẽ xp̄s apparuit & perfecte credentẽ in fluuio baptizauit. Deditq; illi baculũ aridum: mandãs ut ipsum in terrã figeret: & signũ uideret. Discedẽte uero domino uenerãdus baculũ fixit: moxq; flores & frondes ꝓduxit. Quo uiso miraculo. cccccccc x. hoĩes pagani cõuersi sunt. ℭ Audiens hec imperator aurelianus ad ipsam ciuitatẽ accessit: & uenerandũ teneri fecit: ac sacrificare nolentẽ iussit eũ super scamnũ ferreum catenis ligari: ignẽq; subterponi: oleumq; desuper iactari. Et dũ ĩtactus ab exustione permansisset: fecit eũ in carcerem recludi: ubi xp̄o ei apparente confortat̃. Mane aũt imperator eũ ligatum ad stipitẽ sagittari fecit: sed sagitte in aere pendentes: in nullo ip̄m ledere poterant: una uero ex sagittis cõuersa retrorsum imperatorẽ uno oculo excecauit. Quẽ aurelianus die sequẽti decollari mandauit. Veꝝ anteq̃ milites ad carcerem in quo detinebat̃ uenissent: ruptis uinculis & aperto hostio xp̄i martyr per medios milites fugiebat. Illi uero martyrẽ christi usq; ad flumẽ sequanã insecuti sunt. Qui super aquã siccis pedibus ambulauit usq; ad locum: ubi eum xp̄s baptizauit. Sicq; flumen ex alia parte transiuit. Milites uero transuadãtes illum percutere nõ audebant. At ille eos hortabatur: ut sibi iussa cõplerent: mandãs ut de sanguine suo imperatori deferrent: de quo excecatum oculum liniret: & sic lumẽ reciperet. Post hec aũt sanctus martyr suũ domino spiritum cõmendauit & ꝓ se in quacũq; necessitate inuocantibus exorauit. Factaq; uoce ad eum de celo: ꝙ ipsum dominus exaudisset: decollatus est. Cuius corpus trũcatum se leuauit: & caput tollẽs manibus per passus. xlix. portauit: ibiq; cecidit: ubi & a christianis sepultũ est. xviii. calẽ. decembris. Imperator uero de eius sanguine oculum liniens lumen recuperauit.

ℭ De scã Venerãda uirgine & martyre. Cap. LXI.

Veneranda uirgo apud galliã passa est sub asclepio p̄side. Hec fuit filia agathonis & polite eius uxoris xp̄ianoꝝ de partibus galliaꝝ. Qui. xxxv. annis in cõiugio sine ꝓle mãserunt. Oratione tandẽ ad deum fusa filiã obtinuerunt: quã pater uenerandã uocauit: eamq; sacris litteris erudiri fecit: & ieiuniis assuefecit. Puella uero in sanctitate uite ꝓficiens annoꝝ. xxx. cepit uerbũ domini p̄dicare: & per annos. ix. iugiter xp̄ianos in fide dominica cõfortare. Anno autẽ etatis sue. xl. romam uenit: & xp̄m annunciare cepit tẽpore imperatoris antonini. Prefectus aũt antonius audiens q̃plures ꝓpter eius exhortationẽ conuersos: ipsius allectus pulchritudine: ut occasionem cã cognoscendi captaret: cepit puellã ad deoꝝ sacrificia inuitare. Quã sacrificare cõtemnentẽ: iussit eam in terrã extendi: & palmas ac pedes lignis affigi atq; neruis crudis uentrẽ eius cedi: lapidem quoq; magnũ uix a quattuor uiris delatũ eius uentri superponi. Orante uero sancta lapis diuina uirtute lõgius abiicitur: & claui de ipsius manibus & pedibus ab angelo euelluntur. Quo uiso miraculo multi gentiliũ conuertuntur. Et dum baptismum expeterent: nube celesti obumbrantur: ac uoce de celo lapsa: imbre superno perfusi baptizant̃. Quos omnes prefectus in christi cõfessione iussit decollari. Sanctam autem uirginẽm in lebetẽ eneum aqua oleo pice ac sulphure bulliẽtibus plenum ĩmitti: & diebus. vii. desubter ignẽ iugiter ministrari: quibus elapsis uirgo diuina gratia permãsit illesa. Quod dũ prefectus ad uidẽdũ accederet: aqua ebulliens eũ excecauit. Illa uero lutum ex sputo fecit: & oculos eius liniuit: eiq; uisum restituit: & ad xp̄m conuertit. ℭ Inde accedens ad aliã ciuitatem xp̄m annunciabat: ibiq; a quodã alio imperatore nomine themio cõprehenditur: & ingenti draconi: qui omnes deuorabat: exponit̃: que signo crucis edito draconem discerpsit: demone per aera horribiliter perstrepẽte. Sicq; rex ille cũ omni populo ad christũ conuersus est. ℭ Deĩde ueniẽs ad tertiã ciuitatem a p̄fecto asclepio detinet̃: a quo in lebetẽ eneum pice & oleo liquentibus plenũ mittitur: sed oratione inde illesa educitur: fracto quoque mox lebete per frusta plures de astantibus paganis letaliter comburuntur. Hoc uidens asclepius uenerãdam decollari precepit:

que ad passioné ducta: dú pro cúctis se inuocantibus exorasset: audiuit uocé de celo se fuisse in oibus exaudità. Sicq̃ couersis ad xp̃m. ccccccccccxc. uiris capite cesa est: cuius corpus xp̃ianus quidá noie antimus rapuit: & ip̃m uenerabiliter sepeliuit. xviii. cal. decembris.

¶ De scõ Eugenio ep̃o & martyre. Cap. LXII.

Eugenius ep̃s & mr̃ apud ciuitaté parisius passus est. Qui cú eét discipulus beati dionysii ep̃i parisiẽsis ab eodé toletanus põtifex ordinatus & ad ipsam urbé p̃dicationis gratia missus est. Et postq̃ ibidem multitudinem populi couertisset: desiderio uidẽdo magistrũ uehemẽter accensus parisius rediit. Cum aũt peruenisset ad locũ quendã noie diolum: qui a ciuitate parisiensi q̃ttuor milibus distat: a paganis tentus: & ab eisdé in cõfessione nois xp̃i decollatus est. Corpus quoq̃ eius in flumine berasii proiectũ est: ne xp̃ianis inueniret. Quod licet diebus pluribus elapsis delituisset: nulla corruptione uiolatũ est. Postq̃ aũt gentilium persecutio cessauit: sanctus martyr cuidã hercoldo ipsius uiri languẽti in somnis apparuit: & ipsum ab infirmitate liberauit: atq̃ ut ip̃m sepeliret cõmonuit. Ille uero ad corpus accedẽs: illud ac si ea die fuisset decollatum inuenit: qd̃ plaustro impositũ ad monasteriũ sancti dionysii deferre curabat. Sed diuino nutu bubus ultra uiri p̃dium p̃cedere nõ ualentibus: ip̃m ibidem sepeliuit: ecclesiã desup edificauit ubi & ad p̃sens: qescit: miraculis elucescẽs qui passus est. viii. cal. nouembris.

¶ De sancto Eugenio ep̃o. Cap. LXIII.

Eugenius episcopus cesarieñ apud eandem ciuitatem uita & sapientia luculenta floruit: qui origenis auditor fuit: & eiusdem eius magistri atq̃ pamphili martyris bibliothecam corruptam labore multo in membranis restaurare conatus est. Feruntur etiam uarii multiplicesq̃ tractatus: quos nosse non est facile omnibus: q̃ & apud ipsam cesaree ciuitatem in pace quieuit. Hec hieronymus libro de uiris illustribus.

¶ De sancto Machuto ep̃o. Cap. LXIIII.

Machutus ep̃s: ut ait sigibertus: tẽpore iustiniani imperatoris in britãnia claruit: q parentibus generosis ortus est matre iam plus q̃ sexagenaria: que soror fuit aimonis fratris sancti ep̃i sampsonis. Hec enim ad monasteriũ: qd̃ dr̃ caruamina ex deuotione cũ eẽt p̃gnãs deueniẽs: filiũ machutũ siue madoniũ futurũ monachũ enixa ẽ: quẽ sanctus brãdanus ipsius loci abbas baptizauit: & educauit: sibiq̃ a pẽtibus cõmendatũ sacris litteris erudiuit: ac monachũ suũ fecit. ¶ Hic dũ esset adhuc puer die qnodam cum ceteris pueris in littore ludebat: & ab aliis secedens dormitauit: crescẽteq̃ mare cuncti pueri recesserunt: & machutum dormiẽtẽ dimiserunt. Fluctus itaq̃ locũ: ubi puer dormiebat circũdãtes q̃si insulã dimiserũt: littus quoq̃ diuinitus adeo creuit: q̃ insula modica q̃si mõticulus effectus: ne maris elationes super soporatũ puerũ: & circa ipsum possent ascẽdere: defensauit. Qui quidẽ mõticulus a mari cirundatus in testimonium miraculi ibidem manet usq̃ in diem hodiernũ. Excitatus autem puer & se ab undis circũdatũ uidens: ac timens ualde: orationi se contulit. Cũ autẽ a condiscipulis brandanus audisset: q̃ puerum sporatum dimisissent: pro puero hesitãs orare cepit: cui angelus q̃uo deus illum seruauerat reuelauit. Illeq̃ ad littus ueniens: puerum in insula uidit: & cũ nauicula illum ad se deferri mandasset: puer usq̃ in crastinũ se ibi dimittendum rogauit: psalterium tamen suũ ad legẽdũ sibi mittendum postulauit: quod dũ illuc detulissent: iubente puero super fascẽ alice illud posuerunt: ipsumq̃ alica super undas ad machutum detulit incorruptum. Sequenti uero die puer nauicula ad monasterium delatus est.

¶ Quodam mane dum brandanus ad matutinũ surrexisset: lumine carens puero iussisset: ut carbones ad laternam accendenda sibi ex coquina deferret. Machutus ad coquinam descendit: & cum non haberet quicq̃ patum in quo carbones tolleret: in sinu prunas detulit: & uestis eius omnino inusta permansit. ¶ Tẽporis processu ipse in episcopum sublimatus est: qui miraculis clarebat. Qui etiam cum beato brandano pluribus annis per mare nauigauit: insulam imam: que paradisus dicitur exquirentes. Sed eã minime inuenire ualentes incolumes ad p̃pria redierunt: ut dictũ ẽ supra in legenda sancti brãdani. xviii. cal. iulii. Eodẽ itaq̃ tẽpore dũ in maris oceani insula quadã: sepulchrum mire magnitudinis repperissent: & mirantes illud an alicuius hoĩs esse potuisset: machutus orationem ad deum fudit: & gigantem nimie proceritatis iacentẽ in tumulo suscitauit. Qui gẽtilẽ se eẽ dixit: & ad iferna dãnatũ. Sed baptizatus a machuto pedibus per mare uadãdo nauẽ fune trahere cepit: ut optatam insulã inuenirẽt: uerũ tempestate maris redire coacti: dũ ad gigantis insulã reuersi essent. Illi iterum obdormiuit in pace. ¶ Hic etiã die sancto pasche celebrata missa mortuũ alterum suscitauit: qui mox excitatus uinũ in potũ a sancto postulauit. Cũ aũt papside marmorea aqua sancto ep̃o oblata esset: ipse signo crucis aquã cõuertit in uinũ: & marmorem mutauit in uitrum. ¶ Rusticus quidã lapidẽ iaciẽs: suem cãu opp̃sserat: timensq̃ ne a domino suo ex hoc uapularet: nimium deplorabat. Sed uir domini superueniẽs suem illico suscitauit. ¶ Deniq̃ pp ciuiũ suo℞ improbitatem britãniam deseruit: & in aquitanie plaga cũm cenobitis permansit: ubi dũ asinũ monasterii ligna deferẽtem lupus deuorasset: ad nemus accedens lupum inuenit: & in continẽti diuinitus adeo mãsuefecit: ut cum monachis domestice habitaret: & aselli onera cũcta de cetero baiularet: ciusq̃ opa perficeret. Qui & in pace quieuit. xvii. cal. decembris.

¶ De scis Felice ep̃o & sociis m̃ribus. Cap. LXV.

Felix episcopus cum sociis. xxx. m̃res apud nolam campanie ciuitatem passi sunt. Hic enim a. xv. etatis sue anno miraculorum insignis glorie fuit. Et ad dicte ciuitatis põtificiũ peruenire meruit. Qui & sub preside martiano cum prefatis sociis. xxx. capitis abscissione p̃ christi nominis cõfessione m̃rium consumauit. xvii. cal. decembris: ut ait adeo.

¶ De scõ Fidentio ep̃o & m̃re. Cap. LXVI.

Fidentius ep̃s armenius & martyr passus est apud ciuitatem altinum sub tempore maximiani imperatoris. Qui cum plerisque christianis detentus: & prefecto presentatus: dũ oĩa idola diceret esse demonia: primo diebus pluribus in carcerẽ reclusus est. Deinde eductus & in

ligno suspensus ungulis ferreis in lateribus laniatus usq; ad ossiũ nudationẽ: cũ hec omnia cõstantius tolerasset: iterũ in ergastulo uiculatus est. Et appente sibi xp̃o ipsumq; confortante ab omnibus plagis sanatus est. Custodes uero carceris: dum nocte illa uoces cantantium audissent: per foramen aspiciunt: & multos cum eo in albis psallentes uiderunt. Quod dum prefecto nunciassent: illeq; ad foramẽ carceris ueniẽs hoc idem uidisset: & christianos magicis artibus illuc introisse putasset: locum armatis circundauit: ut nullus euaderet: apertoq; carcere solum fidentium inuenerunt: quem fame afflictum iterũ eduxerunt: & mandato p̃fecti cum sacrificare nollet: in ignẽ copiosum uinctum miserunt: ubi orãs emisit spiritũ. Corpus uero omnino ab igne permansit intactũ: qui passus est. xvi. calẽ. decembris. ℂ Tempore procedente in uilla puluerarie duobus bubulcis laborantibus: & ad prandium uicissim se uelle ire dicentibus. Audita est uxor dicens: nondũ esse horã prandendi: qui neminẽ uidentes stupefacti: dum eandem uocẽ iterato audissent: & tertio quasi pauefacti abirent: audierunt eandem uocẽ dicentẽ ut irent: qa iã hora esset: & q̃ hec episcopo significarent. Illi uero paduam accedentes episcopo paduano predicta significare curarunt. Qui orationem premisit: & per senem quendam ei apparentem admonitus fuit: ut ad locum accederet: & corpus martyris inueniret. Venientes igitur ep̃s clerus & populus: & terram sex passibus effodiẽtes: inuenerũt arcam marmoream cum corpore sancto: & tabulam scriptam continentem. Hic est corpus sancti fidentii ep̃i & martyris: quod naui imponentes: ut paduam deferrent: cum sero factum esset: & naute quiescere aliquantulum decreuissent: excitati diluculo: ut abirent: inuenerunt se iuxta portam estensem: uolentes autem arcam de naui educere: nequibant. Tunc apparuit pauper cum curru hortans illos: ut arcam secure plaustro imponerent: & uaccis dimitterent portandam: ubi deo placitum esset. Quod illi facientes: & currum sequentes circa padue confinium iuxta ecclesiam sancti thome positum in uilla campanie meladini uacce substiterunt: ibique arcam deposuerunt: Et statim pauper cum curru & uaccis disparuerunt: ibi ergo sepulto corpore ecclesia de super edificata est. Sed ramus querci quem bubulcus ille in curru posuerat: ut uaccis umbram faceret: ab eo ibidem plantatus in quercum maximam illico excreuit: ibiq; manet usq; in presentem diem.

ℂ De sancto Eucherio ep̃o. Cap. LXVII.

EVcherius episcopus apud lugdunum ciuitatem claruit tempore ualentiniani secundi imperatoris: hic nobili senatorum genere ortus habitu religionis assumpto seculoq; relicto ductum in agro suo super flumẽ durentiam in spelunca reclusus christo domino seruiebat. Defuncto uero lugdunensi episcopo: dum clerus & populus pro diuina uoluntate requirenda triduo ex more ieiuniis & orationibus instarent: reuelatur eis per puerum eucherium senatorem eligendum: qui in tali degebat spelunca. Ad quem illi archidiaconum & clericos miserunt: ut eum adducerent. Qui causa eorum aduentus cognita: iurauit se sponte inde non egressurum: unde effracta clausura antri: ipm inuitum & renitentem eduxerunt & ductum lugdunum in episcopum ordinauerunt. Cuius uxor galla cum duabus filiabus suis. s. constantia & iulia: ad speluncam sancti eucherii accesserunt: & ibidem incluse de cetero deo seruierunt. Ipse autẽ uir domini postq̃ impleuit ministerium christi feliciter ad christũ migrauit. xvi. calen. decembris. Hic ad quẽdam ualerianum suum propinquum de contemptu mundi & secularis philosophie epistolã scholastico sermone conscripsit. Sanctarum etiam scripturarũ obscura queq; capitula disseruit: ut dicit gẽnadius.

ℂ De scõ Eadmundo ep̃o. Cap. LXVIII.

EAdmundus archiep̃s cantuariẽn. apud angliã claruit. Qui ex albẽdone uilla natus: ob reuerentiã sancti martyris eadmũdi: tali noĩe a matre uocatus ẽ. Cuius pater eduardus de consensu cõiugis in monasterio uitã finiuit. Mater uero sancti noĩe mabilia in seculo spiritualiter uixit: & filiũ a pueritia disciplinis spiritualibus erudiuit: carnẽ ieiuniis domare: & uirginitatem seruare suasit: quod ille perpetuo obseruauit. Missus aũt pisius ad studium breui tẽpore in artibus magistratur. Sed a matre in extremis laborante domum uocatur: que filium suum benedixit: eiq; quam uiderat uisionem narrauit: q̃. s. uidisset eadmundum spineam coronam gestãtem: suis radiis usque ad sidera protendentem. Defuncta uero matre iuuenis rediens uidit agrum nigerrimis auibus plenum efferentibus corpus teterrimum. Exposuitque socio: q̃ rusticus in ipsa uilla nuper defunctus fuerat: quem demones asportabant. Qui & ita per omnia contigisse inuenerunt: ut autem perpetuam a uirgine gloriosa uirginitatem obtineret: eius imaginem sculptam anulo subarauit: in quo angelica salutatio exarata erat. Qui quidem anulus postmodum in digito ipsius defuncti miraculose repertus fuit. ℂ Cum autem filia iuuencula hospitis sui parisiensis ad se cognoscendam illũ sepius impendisset: & ille eam plerumq; sermonibus redarguisset: nolentem desistere secreta hora ad eius studium inuitauit: ubi eam spoliatam & aliquantulum flagello uerberatam corripuit. Aliam etiam coniugatam dona ei plurima allectiua ad amorem offerentem spretis muneribus comminationibusq; ei illatis: q̃ nisi ab inceptis desisteret: omnia uiro suo pãderet: a simili pulsatione compescuit. Ad augendum quoq; castitatis propositum: omni tempore uite sue carnẽ cilicio domuit: & tempore quadragesimali loricam blũbeam portauit. Ieiuniisq; arduis carnem afflixit: feria. vi. semper in pane & aqua ieiunauit: & aliquãdo nihil potauit nec propter ea aliquãdo a studio uel lectione cessauit. Quẽdam auditorem suum egenum & egrotantem ad domum suam detulit & humaniter tractatum usque ad conualescentiam eius curam egit. Alium quoq; eius discipulum in brachio languentem: miraculose sanauit. Cum autẽ per annos. vi. in artibus scholas rexisset: appuit ei mater eius per somnium: & tres circulos in eius manus palma signauit: in nomine patris & filii & spiritussancti. Qui mox excitatus ad studium theologie transiuit: in quo breui tempore admodum profecit: & factus magister legere cepit. Nocte quadam in somnis aspexit ex igne sue domus septimo faculas educi. Et ecce mane. vii.

eius auditores scholis relictis:ab abbate cluniacēsi:ab ducti & monachi effecti sunt. ¶ Disputaturus semel de trinitate:uidit per somnū columbā de celo eucharistiā sibi in ore mittentē:& excitatus mirabiliter disputauit. ¶ Nocte quadā in somnis a diabolo ut sibi uidebat oppressus:dū crucem sibi īprimere uellet illeq; manū eius teneret:adiurauit eū per effusionē sanguis xp̄i:ut se dimitteret:& statim dimissus est. Audiuitq; a demonio malignos spiritus nihil tantū timere quātum adiurationem p̄dictam. ¶ Igit in sanctitate & doctrina p̄ficiens a summo pōtifice legatus ordinatur:ad uerbū crucis in galliis predicandū. Quod quidem officium solicite administrauit. ¶ Lomestre aūt predicans:dum iuuenē crucem assumere uolentē uxor eius per pallium abstrahere uellet: manus eius statim cōtracta est. Que dum una cum uiro crucē ab eadmundo sumeret:cōtinuo sanitatem recepit. ¶ In uilla quoque abstrauo iuuenis similiter cruce signari cupiēs:ab amasia abstrahebatur:illaq; p̄tinus exceca tur. Sed orāte sancto uisum recuperauit: & penitētia egit. Cū apud uigorinā predicaret: & nubes aquosa cōsurgens populū exterreret:uir domini p̄cepit nubi ne uerbū domini impediret. Statimq; pluuia populo dimisso ad circuitū oium declinauit nemine illoꝝ p̄fuso. Nocte quadā ad studium dormitauit: & cādela accēsa super bibliā cecidit:qui post horā excitatus:fauillā ex sufflauit:& librū oino intactum īuenit. ¶ Alias etiā dum ad lumē studeret:eodē soporato uētus lumē extinxit. Sed ille excitatus nomē beate uirginis īuocauit:statimq; lucerna accensa est. ¶ Apud antracē in pede grauatus:tres sibi cruces in circuitu morbi īpressit:& subito sanatum se sensit. ¶ Cilicina femoralia sua ex antiquitate deiecta: ab eius cubiculario in igne posita inusta permanserunt. ¶ Post hec electus ē archieps cantuariensis:qui licet diu recusauerit tandem precibus multoꝝ humiliter assensit. In quo culmine positus humilitatē in omnibus pretendebat:uitamq; adhuc artiorem q̄ primo seruabat: muneraq; omnino respuebat. Multas aūt persecutiones pro libertate ecclesie passus:a sede sua se absentare cōpulsus est. Sed ante suū discessum quendam febre laborantē aqua benedicta solūmodo cōspersum sanauit. Clericū etiam suū quendā quartana uexatū misso in ore ipsius bolo murene a langore curauit. Quendā quoq; nobilē in genu guttā patiētem sanitati restituit. Multa etiam futura prophetico spiritu predixit. ¶ Nocte quadā eidem beatus thomas martyr apparuit: uolētiq; pedē eius deosculari dixit:q̄ cito os suum osculaturus esset:ipsius obitum in p̄ximo uaticinās. Egressus enim de anglia ad monasteriū pontiniacū se cōtulit:ubi uerbum dei annuncīās modico tēpore māsit. Inde propter grauem egritudinē fortianum delatus: ubi sanior aer erat:predixit q̄ tali die illuc esset reuersurus. Quod quidē eo defuncto & corpore eius pontiniacū delato euenit. In fortiano itaq; diebus aliquibus lāguens sumptis deuote ecclesiasticis sacramētis in pace quieuit.xvi.cal.decēbris. Die uero qua predixerat:corpus eius pontiniacū est trāslatū: & in ecclesia collocatū:post dies.vii.infra quos sepulchrū eius parabat:incorruptū omnino ac multū redolens inuentum est & pluribus interim claruit signis:ubi cū honore tumulatum seruatur. Ibiq; in miraculis uiuit.

¶ De sancto Dionysio ep̄o. Cap. LXIX.

Dionysius ep̄s:ut habet libro.vi. ecclesiastice historie apud alexandriā in multis confessiōibus satis clarus effectus est. De quo & hieronymus libro de uiris illustribus dicit q̄ sub heracla eiusdē urbis ep̄o cui & ipse in ep̄atu successit:scholam tenuit:& insignis origenis auditor fuit. ¶ Hic a persecutoribus tentus dū caput suū iudici offerret imperatori p̄munere destinandū:in castro quodā deserti quod cefron appellat in exiliū truditur:ubi gentiles oēs ciues erant. Qui eū primo hostili animo excipientes:tandē pars maxima eoꝝ ipsius uerbo & exēplo ad christum cōuersa est. Quo a iudice cōperto:ad locum aliū pene inhabitatum relegatus est. Cumq; ad christum multi xp̄iani ex locis uicinis cōfluerent:dionysius & cū eo caius & petrus diacones catenis uincti & dudū cruciati in quoddā desertū bebie missi sunt:ubi eos itinere triū dieꝝ uictos reliquerunt:qui tamē ab angelo cōfortati & soluti sūt. ¶ Post aliquod uero tēpus dionysius anno.xii. galieni imperatoris reuersus alexandriam confectus senio quieuit in pace.xv.cal.decembris.xv.anno sui episcopatus. ¶ Hic multa p̄batissima opuscula scripsisse traditur. Scripsit enim de penitētia lapsoꝝ ad egyptios. Hortatoriū de martyrio ad originem. Item aliud ad laodicēses. Ad armenos de patientia. Ad corneliū romanū pontificem scripsit plurima. Ad fabianū antiochenum episcopū scripsit de his qui sub decio principe martyrii agones apud alexandriam passi sunt. Scripsit & ad romanos epistolas de ministeriis. De pace. De penitentia ad quosdam qui nouatum hereticū sequebantur. Itē ad eosdem alias duas ex quo ad fidem cōuersi sunt. Sed ad multos alios uaria & diuersa scribens studiosis quibusq; instructionū & doctrine copiosissimam materiā dereliquit. Scripsit & libros de baptismo ad philemonem. Item ad dionysium urbis romane p̄sbyterum. Itē ad romanum pōtificem. Itē librum de promissionibus futuris. Aduersus celsum quendā epicurum philosophū:qui contra nos libros scripserat octo uoluminibus respōdit. In euangelium matthei.xxv.cōmentariorum libros edidit. In.xii. p̄phetis plurima cōmentatus est. Extant eius epistole ad philippum imperatorem eiusq; coniugē seueram. Itē ad fabianum papam & plurimos ecclesiaꝝ principes pro catholica fide:Extant & alie ad diuersos scripte:quarum centum numero scribit eusebius in libros digestos se tradidisse memorie.

¶ De scīs Ocysello & Victoria m̄ribus. Cap. LXX.

Ocysellus & uictoria martyres apud ciuitatem cordubam prouincie hispanie passi sunt: qui post diuersa eis supplicia illata ob confessionem nominis christiani uictoriam martyrii gladio cedente percipere meruerūt ibiq; sepulti coluntur:ubi etiam ob commendationem preciose mortis eoꝝ eodem die ipsorum martyrii rose orte singulis annis diuinitus colligūtur. Qui passi sunt.xv.calen.decēbris. Hec ado.

¶ De sancto Amano ep̄o. Cap. LXXI.

Amanus ep̄s apud aurelianū claruit tēpore honorii imperatoris:qui beato euurtio ī ep̄atū eiusdem ciuitatis successit. Ingressus aūt ciuitatē postulauit cuidā exagrip

pino militũ pfecto:ut uinculis compeditos relaxaret:
quod dũ ille facere renuisset:lapis repente de turri de
cidit:& caput exagrippini pcussit:quo pene exanime
domũ delato:sanctus amanus ad eũ intrauit : & ora/
tioně p ipso effudit:statimq; sanguis de cerebro ma/
nare destitit.Ille autem mox liberatus & penitens:ut
sanctus uir postulauerat:cõpeditos absoluit. ℭ Cũ ec
clesiá suá altius extolli faceret:melius qdá protomagi
ster de tecto lapsus q̃si in extremis iacebat extinctus:
sed postq̃ sanctus eps eũ tetigit:& per manum appre/
hendit:continuo surrexit illesus. ℭ Post hoc aurelia/
nensis ciuitas ab attila gothorum rege obsessa est.
Cum autem supra muri aditum letanias cum reli/
quiis sanctorum celebrans cum populo circuiret : sa/
cerdos quidam a barbaris captus cum redarguit di/
cens:q; similia in aliis ciuitatibus fecerunt & nihil eis
profuerat:quod cum ille dixisset:protinus expirauit.
Verum dum gothi urbě impugnarent:amanus mu/
rum ascendens:contra hostes expuit:& subito tantus
super eos imber descědit:ut a dimittendo p̃lio omni/
no cõpulsi ad castra redierint.Dũ auté eps ad eos exi/
uisset:& pro populo intercedens ab attila nihil peni/
tus obtinere potuisset:sed die sequenti aduersarii ur/
bem uiolenter intrantes plaustra eorum spoliis one/
rarát. Amanus per spiritum arelatum delatus etiam
patricium romanum in subsidium conuocauit : qui
concitus eodé diuino nutu cum exercitu suo illuc de/
uenis:gothos inuadens expugnauit : ipsos de ciuita/
te maxima cede fugauit.Deus autem meritis sui san/
cti oẽs ciues illesos conseruauit:p̃ter illos qui de meri
tis amani diffisi ianuas aduersariis reserarunt : quam
etiam uictoriam ubertas immensa fructuum est sub
secuta. Quieuit autem sanctus in domino anno ho/
norii imperatoris.xii.xv.calen.decembris.

ℭ De scõ Gregorio epo turoneñ. Cap. LXXII.

GRegorius turoneñ eps ordinatus est an/
no iustiniani septimo: ut ait sigibertus:in
omnibus clarus.Hic de aluernia natus:dũ
ptes illas transiret : & orta tempestas atq;
tonitrua & fulmina omnes exterrerent : ipseque reli/
quias quas ad collum gerebat tempestati ostendisset:
diuisus nimbus a dextra eius & leua iter illesum pre/
tereuntibus dimisit. Ipse autem ex hoc aliquali inani
gloria motus continuo diuino iudicio de equo ce/
cidi : & allisus diebus pluribus decubuit. Sicque
abinde de propriis meritis non esse persumendum
didicit. ℭ Anno igitur.clxxii.post obitum san/
cti Martini cathedram turonensem regendam ac/
cepit:qui ecclesias plures construxit:& libros pluri/
mos compilauit:atq; signorum mirabilibus claruit.
ℭ In quadá enim uilla cum domus pauperis rustici
igne accěsa esset:que aqua deficiěte oĩno extingui nõ
ualeret: pductis de sinu reliquiis igniq; oppositis do
mũ cum rebus omnibus ab incendio liberauit. ℭ In
rhemensi oppido referendarium quendá sigiberti : q
diebus pluribus aure una surduerat:dum sermocina
retur:ad auditũ clarum reduxit. ℭ Apud pictauium
post orationě factam ad sepulchrũ sancti hilarii:dum
radegũdem reginam uisitasset:& ipsi ambo diuinis
colloquiis mutuo instarět:oleum quod ante crucem
sancti hilarii guttatim manare cõsueuerat infra uná
horá in tantũ pfluxit:ut sextariũ exundaret. ℭ Et cũ
inde discessisset:& dicta regina in pace qeuisset:grego
rius per nunciũ reqsitus ipam sepeliuit.Hic annis.xii.
ante beatũ gregorium papá magnũ eps factus : eo in
pontificatu sublimato romá adiit:& eidě in amicitia
cõiunctus:ab eodě honorifice susceptus & tractatus
fuit.Cum aũt gregorius papa gregorium epm uti sta
tura pusillũ miraretur:tante uirtutis uiq;:audiuit ab
eodě uersiculum illũ.Ipse fecit nos & nõ ipsi nos : qui
eius cogitationě ab eo per spiritũ cognitam nouit: &
ab eodě ueniam postulauit.Et de uiri meritis admi/
ratus eũ est amplius reueritus.Quieuit ĩ domino uir
sanctus.xv.cal.decěbris.Sepultusq; est in ecclesia turo
něsi ad leuam beati martini. ℭ Hic francorũ regum
scripsit historiam incohans a seramũdo primo ipso/
rum rege:& usq; ad theodoricum dagoberti secundi
filium claro & aperto stilo deducens.Scripsit & uolu
men miraculorum beati martini & alia plura.

ℭ De scõ Gregorio epo hispaneñ. Cap. LXXIII.

GRegorius eps apud hispanias claruit. Hic
liberiensis eps fuit:qui ad extremá usq; se
nectá tractatus diuersos mediocri sermo/
ne texuit. Et de fide catholica uolumě ele
gans cõpilauit.Et apud liberiěsem ciuitaté uite & ser
mone cõspicuus in pace qeuit.Ibiděq; sepultus in uir
tutibus uiuit.Hec hierõymus lib.de uiris illustribus.

ℭ De dedicatione basilicarum apostolorum petri &
pauli. Cap. LXXIIII.

DEdicatio basilicarũ apostolorum petri &
pauli rome a beato siluestro papa facta est
.xiiii.cal.decembris. Cũ enim cõstantinus
imperator ab eodě sancto põtifice a lepra
mundatus atq; baptizatus ecclesiá in honorem salua
toris mũdi fabricasset:uidelicet in proprio lateraneñ
palatio:quá etiam prefatus papa consecrauit sicut di/
ctũ est supra in eius dedicatione.v.idus nouěbris: pre
fatus xpianissimus princeps basilicas duas in honore
apostolorũ a fundamentis erexit. Fecit enim basilicá
beato petro apostolo in templo apollinis iuxta pala/
tium neronianũ in uaticano:ubi idem apostolorum
priceps crucifixus est. Itẽ aliam basilicá beato paulo
apostolo extra urbem in uia ostiensi: prope locũ ubi
decollatus est.Et in qualibet ipsarũ ecclesiarum dum
terra foderetur ad fundaměta locanda:predictus glo
riosus augustus in exemplum summe humilitatis &
deuotionis duodecim cophinos terre effosse ad ho/
norem .xii. apostolorum propriis humeris baiula/
uit.Ipsasque basilicas mirificis donis & ornamentis

in auro & argento & gēmis infiniti precii magnifice
dotauit:q̄s ambas eccleſias beatus Silueſter papa uno
& eodē die conſecrauit:& in altari utriuſq; oſſa apo/
ſtolorū petri & pauli mixta locauit. Poſtq̄ enim corne
lius papa apoſtolorum corpora de catacumbis leua/
ta:ad loca ubi prius ſepulta fuerant reportauit: ſicut
dictum eſt ſupra in paſſione petri apoſtoli.iii.cal.iulii.
Et beatus ſilueſter eccleſias eorum conſecrare diſpo/
neret:oſſa amborū apoſtolorū inſimul cōmixta in lā
ce ſumma reuerētia equaliter pōderauit:& medietatē
in una eccleſia:& reliquā medietatē in alia collocauit.
Et utrāq; ipſarū baſilicarū in āniuerſariis ipſius cōſe/
crationis feſto.vii.milibus annorū indulgentie dota/
uit: aliis quoq; tēporibus continuis ſpecialem ueniā
multorū annoꝝ ipſas eccleſias uiſitātibus cōdonauit.

¶ Tradūt romani in eoꝝ chronicis antiq̄s ſcriptū cō/
tineri:q̄ dū ſanctus ſilueſter ad inſtantiā cōſtātini au/
guſti ex ſummā deuotione utrāq; eccleſiā apoſtoloꝝ:
uno & eodē die cōſecrare decreuiſſet: ut ſicut uno &
eodē die recolit̄ feſtū eoꝝ paſſiōis :ſic ageret̄ : & eorū
baſilicarū cōſecrationis. Et primo eccleſiā beati petri
ipſe pontifex dedicaſſet. Deinde ad eccleſiā beati pau/
li per.iiii.miliaria diſtantē dedicādam cū omni popu/
lo accederet:tēpuſq; ſibi deficeret:utpote quia diebus
tūc breuibus ſol ad ueſperum ꝓpinquaret : timēs ſil/
ueſter ne nox ſuper ueniens eius officiū impediret : in
uirtute chriſti & apoſtolorū ſoli mandauit: ne ad oc/
caſum tenderet : donec ipſe officium alterius eccleſie
conſecrande compleuiſſet. Statimque uirtute diuina
ſol miraculoſe ſtetit : nec ulterius ſe mouit :donec pa
pa cum populo ad pauli baſilicam peruenit : & offici/
um conſecrationis perfecit.

¶ De ſcō Romano martyre. Cap. LXXV.

ROmanus mr̄ apud antiochiam paſſus eſt
tp̄e maximiani īpatoris ſub aſclepiade p̄/
fecto. Cū eni dictus p̄fectus in ipam urbē
ab impatore miſſus ingreſſus eēt: ut xp̄ia
nos immolare compelleret:& eccleſiā deſtrueret. Ro
manus monachus xp̄ianis ſuadebat:ne prefectum in
eccleſiā eorum intrare permitterēt neq; ei in aliquo
obedirent. Quod cum prefecto nūciatum eſſet:fecit
eū cōprehēdi & ſibi preſentari mādans:ut diis īmola/
ret iuxta īpatoris decretū. Cū aūt ille xp̄ianū ſe aſſere/
ret:& nulla ratiōe diis ſacrificaturū dixiſſet. Iuſſit eū p̄
fectus in equuleo leuari. Sed audito q̄ eſſet de priori/
bus ciuitatis:fecit eū deponi : & cepit blādis ſermoni/
bus ipſum ad ſuum conſenſum ꝓuocare:eo q̄ nobi/
litati eius uellet deferre. Ille autem econtra dicebat no
bilitatem ſuā in ſola xp̄i confeſſione conſiſtere. Tūc p̄/
fectus iuſſit os eius cū lapidibus percutine tam indi/
ſciplinate reſponderet. Deinde fecit illum acrius tor/
queri. Cū autē romanus diceret:q̄ deos qui ab omni
bus facti ſunt nemo colere deberet : & in huius teſti/
monium infantem unum in platea deambulantem
produceret : puer quoq; hec eadem affirmaret. Iratus
prefectus puerū teneri fecit:& catominis cedi. Matrē
quoq; illius adduci:& in eius conſpectu filium ſuſpē
di:& torqueri:que mater in nullo perturbata filium
in domino cōſortabat. Romanum autem mandauit
aſclepiades diutius ſuſtigari:deinde ip̄m una cū pue/
ro in carcerem recipi:ambos ī craſtrinum exurēdos.
Sequenti uero die fecit extra ciuitatem ignem copio/
ſum accendi:& romanum ac puerum eductos de cu/
ſtodia cremandos adduci. Sed eadem hora pluuia co/
pioſa deſcendit:& ignem totaliter extinxit. Quod au
diens prefectus:precepit puerū capite truncari:roma/
no uero linguam precidi. Mater uero pueri corpus fi/
lii ſublatum ſepeliuit. Romanus autem lingua preci/
ſa nihilominus diſerte loquebatur:& de ſanguine ꝓ/
prio laudes dei ſcribens chriſtianos aſtantes hortaba/
tur. prefectus uero cum hoc audiſſet :carnificem : qui
linguam eius abſciderat:teneri fecit : eumque occidi
mandauit:eo q̄ linguam eius modico precidiſſet:qui
ut prefecto ſatiſfaceret:porci uni linguam excidit : &
mox porcus dolore defecit. Sieque prefectus carnifi/
cem inculpabilem dimiſit. Romanum autem fecit in
carcerem trudi:eo q̄ populum timeret:quia de nobi/
li progenie eſſet. Noctu autem mandauit eum aſcle/
piades in carcere prefocari. Cuius corpus a chriſtianis
in ipſa urbe honorifice ſepultum eſt. Paſſus eſt autem
.xiiii.calen.decembris.

¶ De ſancto Heſychio martyre. Cap. LXXVI.

HEſychius martyr apud antiochiā paſſus ē
ſub maximiano impatore. Qui cū eēt mi/
les & preceptū maximiani audiſſet:ut ſiq̄s
non ſacrificaret idolis : cingulum militie
deponeret:repente ac ſponte cingulum ſoluit. Ob hāc
cām ab imperatore detentus : dum xp̄m cōfiteretur:
muliebri colobio indutus:ligato in collo eius ſaxo in
genti in flumine oronte precipitari iuſſus martyrio
coronatus.xiiii.calen.decembris:ut ait ado.

¶ De ſancto Gelaſio papa. Cap. LXXVII.

GElaſius papa huius nominis primus natio
ne apher ex p̄re ualerio : felici.iii.romano/
rum pontifici in ep̄atu ſucceſſit : & ſedit
annos.iiii.menſes.viii.dies.xxviii. Hic ma/
nicheos in urbe roma inuenit:& exilio deportari iuſ/
ſit:quorū codices cōcremari fecit. Fuitq; amator cleri
& pauperū:liberauitq; a periculo & fame ciuitatē ro/
manā. Hic declarauit : q̄ libri debeant in eccleſia reci/
pi:& q̄ cōtēni. Qui & gelaſianū librū cōpoſuit: fecitq;
tractus:orationes & hymnos ſicut ambroſius :prefa/
tionem miſſe compoſuit uere dignum & iuſtum eſt.
quotidiano uſui. Alias etiam.viii.prefationes ſpecia/
les certis diebus cātari decreuit.ſ.de natiuitate :de epi
phania : de quadrageſima : de cruce : de reſurrectio/
ne:de aſcenſione:de pentecoſte:de trinitate:de apoſto
lis. Conſtituit etiam quibus tp̄ibus ordinationes cle/
ricorum fieri debeant. Sub huius etiam tp̄e oraculū
beati michaelis archangeli inuentum eſt in mōte gar
gano. Corpus etiā beati barnabe apoſtoli:& euangeli/
um matthei eius manibus ſcriptum ipſo reuelāte re
pitur. Hic aduerſus eutychem & neſtoriū grande &
elegans conſcripſit uolumē tractatus diuerſarum ſcri
pturarum & ſermonum limato ſermone expoſuit.
Contra petrum & acaciū hereticos epiſtolas ſcripſit.
Tomū de anathēatis uinculo condidit. Commonito/
riū fauſto apud cōſtātinopolim legationis officio fun
genti direxit. Epiſtolas ad anaſtaſiū principē & ep̄os p
orientē & per dardaniam cōſtitutos rōnē reddētes iu
ſte dānationis acacii deſtinauit. Item ad eoſdem orien
tis ep̄os de uitanda acacii cōmunione. Ad euphemiū
conſtantinopolim epiſcopum. Ad ſucconium aphrū
epiſcopum:& ad natalem abbatem epiſtolas ſcripſit.

Et anaſtaſii imperatoris primi temporibus in pace quieuit.xiiii.calen.decembris.Sepultus in ecclesia ſancti petri apoſtoli.

ℭ De ſancto Phridiano epo. Cap. LXXVIII.

PHridianus eps lucanus apud ipſam ciuitatem claruit:qui multa ſanctitate pollens pauperibus largiflue miniſtrabat: & miraculorum ſignis florebat. Cūq auſerith fluuius:qui iuxta urbis ipſius muros influebat: ſepe inundatione facta curſus ſui alueū egreſſus p agroſq diffuſus ſata deuaſtaret: & uineas eradicaret: ac domos plurimas & edificia euerteret:& ciues ex hoc frequenter damnum & inopiam ſubſtinerent: datoque ſtudio operis curſum fluminis per alia loca deriuare uellent:nunq̄ a proprio alueo ulla ratione deflecti potuit.Igitur ciues omni auxilio deſperati:ſancti uiri pſidium poſtularunt:qui orationé premiſit: & ſigno crucis edito:raſtrum paruum accepit : & ad alueum fluminis acceſſit:fluminiq:ut ſe ſequeretur precepit: deductoq per terrā raſtro per loca ſibi uiſa duobus fere miliaribus uiam ſignauit. Mox quoq aqua fluminis ſe compeſcens:ſinu proprio relicto: curſuq naturali deſerto:per locum ubi ſanctus ſignauerat eum ſecuta:nouum ſibi alueum uendicauit: & ſata queq uel plātata aut edificia ledere ceſſauit:& ab inde uſq in preſens per locū ipſum fluere nō deſtitit: nec deſiſtit. ℭ Hic ſanctus uir multis pollés uirtutibus & doctrinis:populoq ſuo exéplaris migrauit ad dominū decimoq̄rto cal.decembris.Sepultus extra muros ciuitatis lucane in ecclesia ſancti uincētii:quam ipſe cōſtruxerat.Hec gregorius.iii.dialogoꝝ capitulo.ix.

ℭ De ſancto Heliſabet de ungaria. Cap. LXXIX.

HElisabet regis ungarie filia ſoror belle qui poſt patré regnauit ex matre gertrude filia ducis normanie ſorore bertoldi patriarche aquileiéſis ab annis puerilibus puerilia cōtempſit & īfantili etate deo famulari cepit. Cū eſſe quinquénis in ecclesia orans ſedule permanebat: adeo ut ancille eius ipſam auellere uix ualerent. Sepius ludens aliquā de ancillis uerſus capellā inſequi uidebatur:ut ex hoc intrādi & genua flectēdi occaſionē captaret.Occaſione ludi etiā ſe aliquando proſternebat:deo ex inde mēte reuerentiam exhibés. Creſcens uero etate creſcebat deuotione.Beatā dei genitricem in ſui patronā & aduocatam: & beatū ioannem euangeliſtā in ſue caſtitatis cuſtodé elegit.In choreis & aliis mundi uanitatibus nō ſolum abſtinebat:ſed & alias cōſocias ad ſimile īducebat.Sine intermiſſione orabat:& diuinum officium cū ſumma reuerétia audiebat.Et dū euangelium legeretur:coronam & monilia deponebat. ℭ Cum uero ad etaté nubilem perueniſſet:a patre ſuo licet inuita tradita eſt in cōiugium ludouico lant grauio turingie. Que licet mutauerit ſtatum nō ideo mutauit affectū. Nam ſedule oratiōi incūbebat.Sepe de nocte de uiri latere ad orationem ſurgebat:eoq abſente iugiter in contéplatione pernoctabat:unde eius exéplo uirum ſuum ad multa patiétiam & uite perfectionem immutauit.Pauperꝝ ſemper memor exiſtens:eis largiflue miniſtrauit. Cuidā magiſtro cōrado ſe in obediētiā prebuit : & eidem in omnibus ſaluo iure matrimonii paruit. Adeo ut aliquando negligentiā committens:ab eo diris diſciplinis & uerberibus ſe pmitteret flagellari.Corpus quoque ſuum artiſſimis ieiuniis macerabat:& abſente uiro cum celeſti ſpōſo diuinis colloquiis incumbebat. Et cū cibos curiales ex conſcientia reſpueret: uir eius quoſdam ei redditus aſſignauit:quos tamen oēs fere pauperum neceſſitatibus īpendebat:& ſepe potius in uictu ſuo neceſſitaté ſubſtinebat. Lanam ppriis manibus cū ancillis filabat:& inde pauperum ueſtimenta faciebat.Miraculoꝝ quoq gloria clarebat. ℭ Quadam nāq uice ceruiſiam pauperum multitudini ad potandū tribuit:& uas prout primo plenum fuerat in nullo diminutū inuenit.Peregrinos & paupes hoſpitio ſuſcipiebat:& egris ac ſanioſis & ulceroſis propriis manibus miniſtrabat:pedes illoꝝ lauabat:ſanié abſtergebat:ulcera medicabat:& ſordidas ueſtes abluebat.Ad hec aūt operanda:hoſpitale maximum in ſuo caſtro conſtruxerat:& cum in mōte poſitum eſſet:laborem ſpernens:ad ipſum tamen quotidie accedebat.Sepulturas etiā paupeꝝ frequentabat. ℭ Poſt hec uiꝝ induxit ut ad terram ſanctam pergeret uiſitandam.Quod princeps deuotus facere nō neglexit. Ibiq in dei ſeruitio uitam finiuit.Sancta aūt domini heliſabet:multa patientia predita uidualé ſtatum cū ſumma deuotione amplectit:& duo milia marchaꝝ quas de dote ſua habuit pauperibus clargitur.Ita ut a multis diſſipatrix prodiga & fatua reputaretur. Deinde a quibuſdā uaſallis ſui quondā uiri:de omnibus poſſeſſionibus ſuis eiicitur:& in domo cuiuſdā tabernarii cū filiis paruulis ſuſcepta morat: ac in loco ubi porci manere cōſueuerant ſepius hoſpitatur. Iniurias quoq multas & graues etiā ab his quibus uir ſuus beneficia multa contulerat recepit: quas tamen omnes patientiſſime ſupportauit. ℭ Tūc abbatiſſa quedam ungarie eius matertera neceſſitati eius cōpatiés: Heliſabet ad epm bamburgeū.eius auūculum adduxit:eamq ei ſolicite commendauit.Que cum ancillis ſuis quas ſui exéplo deo deuotas fecerat:ab eodē benigne ſuſcipitur & humaniſſime pertractatur. Qui dū eam ſecundis nuptiis tradere diſponeret:omnino recuſauit:uolens potius in paupertate caſtitaté ſeruare q̄ iteꝝ ditata in rebus ſecularibus ſe implicare. Interea aūt oſſa uiri ſui de tranſmarinis partibus domui tumulanda deferuntur:cuius exequiis ſancta mulier interfuit:maxime uirtutis & patiétie ſigna pretendés adeo ut ab emulis quibuſdā reputata fuiſſe uiꝝ minime dilexiſſe.Filiis tamen ſuis hinc inde ad diuerſa loca trāſmiſſis:ipſa in habitu abiectiſſimo ueſte griſea:

aliquando ob breuitatem alieno panno prolōgatam: & manicis ruptis alterius coloris griseo resarcitis: cepit incedere: & sub cura magistri cōradi cū ancillis suis pauperibus ministrare. Cum āt pater suus eius inopiā audiuisset: per solemnes nūcios a se missos: eam ad paterna regna requisiuit. Qui uenientes ad eam ipsam lanam filantem iuenerūt: eiusq; paupertatem & patientiam admirati: eam omnino reuocare nō ualuerunt. ¶ Hec aūt sancta dei non obstante q̄ pauperum cure cū martha ministraret: solicite: cū maria etiā cōtemplationi uacabat assidue. Sepiusq; mirabilibus uisionibus in extasī rapta diuinitus consolabat: & eisdē fruēs frequentissime delectabat. ¶ Die quadā ex lassitudine in ancille gremio decūbēs: oculos erigens ad fenestram: nūc risu letabat: nūc lachrymis tristabatur. Inter cetera dicēs hoc uerbū. Ita domine mi tu uis esse mecum & ego tecum. Interrogata quoq; ab ancilla ob amorem xp̄i quid uiderit: respōdit se xp̄m uidisse paruulum: qui secū se uelle esse dicebat: in cuius p̄sentia hilaris in absentia efficiebaī tristis. Aliquando etiā dum talibus uisiōibus frueret: facies eius radiis coruscare uidebat. ¶ Semel pro quodā uago & dissoluto iuuene orauit: ut deus eius aīum conuerteret. Qui subito se a secularibus & pomposis uestibus exuit clamauit: & cōuersus minoꝝ ordinē introiuit. ¶ Puelle etiā cuidā inopi: que ad elemosynā querēdā uenerat: dū licet satis renitenti flauos & crispos capillos precidisset: in quibus illa admodū gloriabat: statim ut crines abscidit: eius quoq; simul aīum imutauit: & unam secū ad seruiendū egris induxit. ¶ Appropinquās igitur uite termino: apparēte sibi xp̄o ad celestia iuitat: moxq; lecto decidens febre corripit: iāq; in extremis laborās ad parietē cōuersa: audita est a circūstantibus dulcē p̄ponere melodiā. Et interrogata: cur hoc fecisset. Respōdit: q̄ auicula quedam iuxta parietem adeo dulciter cātauerat: q̄ se similiter prouocauerat ad canēdū. Vltima uero die ante suū transitū iterogauit ancillas: quid acture essent: si ad eas diabolus adueniret. Deinde q̄si diabolū licentiās fuge: tribus uicibus exclamauit. Appropīquāte uero nocte media: deo gr̄as egit: q̄ hora illa gloriosa ueniret: in qua xp̄s nasci uoluit: & mūdo apparuit icarnatus & his dictis: emisit spiritū: anno domini. M.cc.xxxi. uisitationis sue anno .xxvi. xiii. cal. decēbris. Corpus aūt eius miro refragrabat odore: quod tamē diebus q̄ttuor ihumatū nullū ex se fetorē: sed eidē emisit odoris suauitatē. Vise sunt etiā aues itinite alias nunq̄ uise: hoībus cunctis icognite: supra ecclesiā: ubi corpus eius iacebat: q̄ mira modulatione cōcinebāt. In aere quoq; audita est in hora eius trāsitus suauissima melodia: cuius licet uerba nō potuissent itelligi: note tamē cantus dep̄hense sunt fuisse illius respōsorii. Regnū mūdi &c. sepius repetiti: eius etiā corpus in tumulo positū oleo redūdare reptum est. Sepulta est in castro margburch allemanie signis & prodigiis multiplicibus clarens.

¶ De scō Pōnano papa & m̄re. Cap. LXXX.

Pontianus papa & martyr natiōe romanus ex p̄re calphurnio urbano primo epō romano in pontificatu successit: & sedit an nos. v. mēses. ii. dies. ii. Qui ob confessionē noīs xp̄i una cū quodā hippolyto p̄sbytero iussu alexādri iperatoris in exiliū dānatus & in insulā sardiniā deportatus est: ibiq; pro xp̄i noīe fustibus mactatus: martyr effectus est. xiii. cal. decēbr. Cuius corpus a fabiano papa eius successore naui romā delatū: & in cemiterio callisti uia apia sepultū est. Hic fecit ordinationes. v. p mēsem decembriū p̄sbyteros. x. diacones. xxi. ep̄os per diuersa loca numero. xii. & cessauit ep̄atus dies decem circa annum domini. ccxiiii.

¶ De scō Fausto martyre. Cap. LXXXI.

Faustus martyr & diaconus rome passus est. Hic tantum fidutie & magnani mitatis a deo habuit: ut cū ad xp̄ianos carceri detentos nemo auderet accedere: isti tamē & eusebio collegę suo gr̄a cōcessa est: ut inuitis oībus hostibus: eis ad cōfessores xp̄i non negaret ingressus: & sic indesinenter eos reuisebat: eisq; necessaria ministrabat. Qui grandeuus & plenus dierū perfecto martyrio sub decio imperatore obtruncatione capitis cōsumatus est. xiii. calen. decembris.

¶ De sanctis Seuerino Exuperio & Feliciano martyribus. Cap. LXXXII.

Seuerinus & socii eius exuperius & felicianus apud uiennā passi sunt. xiii. cal. decembris. Quoꝝ corpora post multa annorū curricula ipsis reuelātibus inuēta & a pōtifice urbis ipsius clero ac populo honorifice sublata in basilica sancti romani que in ipsa ciuitate sita est: con digno honore tumulata sunt: ibiq; requiescunt.

¶ De scō Odone abbate. Cap. LXXXIII.

Odo abbas cluniacensis cenobii claruit tēpore henrici primi & henrici secundi imperatoꝝ. Qui quidē cluniacēsis ordo incepit anno domini. ccccccccxii. anno primo conradi primi sub abbate bernone eiusdē ordinis & monasterii fundatore: ea uidelicet cōditione ut ecclesia cluniacēsis annuatim ecclesie gigniacensi censum .xii. denarioꝝ solueret: in quo uidelicet mōasterio ab ipso bernone cōstructo seruabanī instituta sancti patris eutychii uiri chari ludouico iperatori. Que qdē cōstitutiones atq; istituta a p̄dicto bernone abbate p̄decessore sci odonis in dicto mōasterio icohata & ordinata fuerūt. Ipse aūt sanctus berno ad extrema deuenies: ep̄os plures aduocās: seq; reū & indignū abbatē fuisse iudicās: ab ordine seipsum deposuit: Odonēq; musicū successorē cōstituit: qui cū hoc audiens fugere uoluisset: a fratribus captus: & corā suo abbate uiolēter adductus: quis dudū renitēs: ep̄oꝝ tandē cēsura abbatie regimē coactus assumpsit: q̄ & miraculis claruit. ¶ Quadā nocte dudum pastores equoꝝ dormirent: & fur ueniēs equū ascēsum asportaret: frater gotofredus in orōne puigil hoc uidens: ne silentiū frangeret: iuxta regularia instituta: tacuit usq; mane. Die uero clara lucescēte: fur idem cū equo iuētus est in eodē loco: quo ip̄m ascēderat affixus: qui se īde amouere nō poterat: nec ex equo descēdere: donec ad odonē adductus penitentiā egit: & furtum restituit. Cui pater sanctus qnq; dari solidos pro uigilie labore mādauit. ¶ Tempore quo normani pictauoꝝ & turonum fines uastabāt: duo ex fratribus monasterii odonis turonū missi: a normanis nocte capti & manibus uicti sunt: qui tamē nunq̄ silentiū frangere uoluerūt. Cūq; mane insimul psallerent: sed eos hostes ad loquendū nullatenus cogere possent: quidam dux eorum ense

producto insiliens equo:eos ferire uoluit: quē equus subito in terrā collisit:& statim febricitare cepit. Ceteri uero normani miserūt sortes:quē ex ipsis fratribus in ultionē domini sui flagellarēt. Sed dū sepius missis sortibus neminē eorū sors cōtingere posset: cōuersi illi pro salute domini sui fratribus per īterpretem supplicarūt. Qui pro eius sanitate ad dominum exorauerūt. Et cōtinuo dux ille sanitatē recepit:& frēs dimitti mādauit. Quadā uice dū odo cū pluribus hoibus & eqs rhodanū nauigio trāsiret: equus qdā calce tabulā nauis pcussit:& ipsius ptē excussit: statimq; aqua intrare cepit:& subito naue totā repleuit. Que tamē cūctis nimiū formidātibus sic plena ad ripam usq; deuenit: neq; aliqliter submergi ualuit: donec eq oēs & hoies exierūt:ipsoq; odone cuius meritis nauis super aquas tenebat:post oēs egresso:nauis demersa est continuo. ¶ Rediens roma cū pluribus:iter alpes niuiū equitabat:cuius equus subito in pcipitiū lapsus est. Odo uero uir sanctus leuatis manibus ramo arboris desuper eminētis alias nunq uise:tā diu se tenuit: donec equo ipsius a niuibus absorto:ipē a sociis iuuatus illesus descēdit. Statimq; tā ramus ille q arbor cūctis disparuit. ¶ Hic latronē quēdā ad penitentiā reduxit & monachū pfectioris uite fecit. Qui ēt triduo ante mortem suā fratribus astātibus dixit:q; mater misericordie sibi apparuerat:atq; reuelauerat ipm in trāsitu suo odonis abbatis meritis esse saluādū. ¶ Cū abbas odo esset rome in monasterio sancti pauli apostoli:& librū de uita sancti martini abbati balduino corrigeret: & ad uespas ire uellet:obliuiōe librū apertum dimisit in loco uidelicet ubi ex tribus tectis gutte pluuie collecte fluebāt. Tūc subito pluuia maxima descēdit: sed nec odo ppterea libri recordatus fuit. Mane aūt liber inueniē apertus: in circuitu & in marginibus aqua pfusus:in solo uero lrā oino erat itactus. Quod dū meritis odonis ascriberet:ille ex humilitate:beati martini uirtuti retulit:qui librū suā uitā cōtinētē sic a pluuia defensauit. ¶ Dū in monasterio quodā sancti helie theodardus qdā ab odone ppositus fuisset:in quo loco pisces nullo mō haberi poterāt nisi a lōge delati:multoq; pcio cōperati:& carnes ex regula comedere nō liceret: oratiōe sancti odonis uallis in qua cenobium illud situm est mōticulis pluribus inuicem iunctis se clausit: & aditū torrētis qui per eā fluebat adeo restrinxit: ut ex multis aqs collectis lacus fieret:& pisces usq; in presens fratribus ad abundātiā preberet. Quieuit aūt uir sanctus in domino.xiii.cal.decēbris. Eiusq; uitam frater ioānes descripsit. Corpus autem eius apud cluniacum sepultum quiescit & miraculis uiuit.

¶ De scō Crispino epo & mre. Cap. LXXXIIII.

Rispinus eps & martyr apud ciuitatē astiagēsem passus est. Qui cū esset pōtifex eiusdē urbis:& xpm dominū predicaret:a paganis detētus & ad sacrificia deorum fuafus:dum imolare contemneret:capite amputato martyrii gloriā adeptus est:passus est autem.xiii.cal.decēbris:ut ait ado in martylogio.

¶ De scō Maximo martyre. Cap. LXXXV.

Aximus pbyter & martyr: rome passus est sub persecutiōe maximiani iperatoris. Qui pro cōfessione nois xpi diuersis tormētis affectus:& multiplicibus iniuriis lacessitus: tandem gladio capite cesus:& positus est ad sanctum sixtum.xiii.cal.decembris:hec ado.

¶ De scō Stephano pres bytero. Cap. LXXXVI.

Tephanus pbyter apud cōstantinopolim claruit:tēpore leonis iperatoris. Huius pater zacharias noie sacerdos secūdum grecorū ritū:uir sanctissimus & deuotus:uxorem habuit pudicissimā noie theophanē: que cū esset sterilis:de tēplo protomartyris sancti stephani nō discedebat:sed iugiter orationi uacabat. Cum autem post annos plures hūc filium futurū: uirū sanctissimū cōcepisset:toto tēpore quo ipm in utero gestauit:nullа ratione carnes:oua:uel lacticinia:uinū:aut oleū gustare potuit:sed panē solum & aquā cum foliis & sale sumebat. Nato autē puero:auicula que ipsum primo de terra leuauit:signū crucis lucidissimū in eius pectore cōspexit. Cū uero mater infantulū aleret:siquos aliquādo quos nō cōsueuisset cibos acciperet:puer se ab ea abstinebat:& ubera tāgere nolebat. Si uero mater ieiunabat:puer spōtaneus ipsius mamas bibebat. Baptizatus est autē in ecclesia sancti stephani protomartyris:ex cuius reuerētia stephanus est uocatus. Sacerdos aūt quidā uir sanctus q eū baptizauit:prophetico spiritu prenūciauit ipm apud deū magni meriti futurū. Et cū aliquātulum creuisset sacris litteris erudiēdus traditus est. Qui parētibus subditus & obediēs: & in sanctis opibus proficiēs:annorū iam.xii.clericalē ordinē suscepit:& patri in diuinis ministrare cepit. Cū aūt ānos.xviii.ipleuisset pater eius ex hac luce subtractus est. Qui cū iam dudū uitam solitariā ducere cuperet:mris tamē recēti dolore cōpatiēs:sanctū eius propositū biennio distulit adimplere. Tādē plus deo quā genitrici cōplacere curās aium suū theophane apuit: eamq; blādis & diuinis sermonibus abscessum filii deflentem cōfortauit. Ipsamq; cū duobus aliis fratribus puulis deo cōmendauit:& tēplum beati petri apostoli igrediēs ibidē se inclusit:& ieiuniis atq; oratiōibus assiduis deo seruire cepit. Folia aūt cū sale uix cocta ipsi a matre quotidie delata:ad uesperū manducabat: que ad substentationē nature nō ad corporis repletionē sumebat. Scripturas uero diuinas quotidie legebat:& psalteriū quaq; nocte pficiebat. Cui nocte quadā sedēti & parūper dormitāti beatus petrus apostolus apparuit:eiq; ut incepta pficeret:dulci sermone persuasit. ¶ Post ānos uero tres eidē orāti sanctus antipas martyr apparuit:& in foribus tēpli ipm tertio ex noie uocauit. Qui eū ueste sacerdotali indutum uti sacerdos fuerat aspexit:& imaginē eius in icona depictā cōsiderans:nullā esse iter ipsam figurā & uultū sibi apparentis differētiā iudicauit. Sanctus aūt martyr:ut sibi psalleret:admonuit:& cōtinuo ab eo discessit. Qui itelligens ad obsequiū ipsius martyris ecclesie uocatū:lineam grossam & paruū ciliciū accepit ad corporis operimentū:& abiit ad sancti antipe mris tēplū:ubi in multa & mira abstinentia orōnibus insistebat: ciliciū supra marmor pro lecto sedile & mēsa habebat: semel aut bis in septimana cibū sumebat. Aliquando etiam nihil recipiebat. Discipulo uero quodā ipsi ministrante folia sine sale uix cocta māducabat. Tandē in sacerdotē a quodā theodolo epo cōsecratus: sacrificiū laudis quotidie deo imolabat:& ad animarū salutē populo frequētius pdicabat. ¶ Verba uero illius diuinitus

prolata personabant. Multi quoq ex deuotione sacrã eucharistiã de manibus eius sumere stubebant. Miraculorũ etiã gloria isignis clarebat. ¶ Cũ die qdã missam celebraret: uir quidã deuotus hora cõsecrationis: uidit splẽdorẽ mirabilem circũ altare celitus isusum: Stephanũ uero a terra in aere cũ ipso: qd leuabat: corpore dominito eleuatũ: & facie uelut flãmea ignitũ. Quod cũ uir ille beato uiro post missam enarrasset: ille ei superinde donec uiueret: silentiũ iperauit. ¶ Alias etiã dũ celebraret: mulier imũdo spiritu annis pluribus uexata eidẽ adducta est: q missa cõpleta euchari stiã supra caput eius posuit: moxq ab ea demoniũ effugauit. Que sicut postmodũ retrulit: uidit in ipsa hora supra caput suũ poni nudũ isantẽ: & ignẽ ex uultu stephani pdeuntẽ: immũdũ spiritũ repellentẽ. Exinde cũ esset annorũ. xxx. faciẽ mulieris de cetero nullatenus uidere pposuit. Fama quoq ipsius sanctitatis crescere nimiũ cepit. ¶ Die quadã cũ in aula iperatoris michaelis: stephanus pſbyter a multis tanq̃ sanctissimus cõmendabat. Quidã uero iperatoris itimus ei detrahens: cepit eũ asserere insipientẽ & ignarũ: quod per epistolã ei scribendã obtulit pbatum: cũq epistolam sigillasset: eãq uiro dei p nunciũ destinasset. Ille oia p spiritum cognouit: missoq ad nunciũ uenientẽ discipulo ipm talibus uerbis puenit: q homo corruptibilis seruũ dei probare nõ posset: & q̃: que scripserat: nulla essent. His dictis discipulus fores in faciem missi clausit. Nec ultra eidẽ dudum pulsanti quicq̃ respõdit. Reuersusq missus ad iperatorem & ceteros: q̃ gesta fuerãt retulit. Ille quoq epistolã suã sigillatam apiens: nihil in ea scriptũ inuenit: & uirtutẽ uiri sancti cognoscẽtẽ cõmissi penituit. ¶ Eustasii cuiusdam nepotis uiri sancti uxor pgnãs erat: que in puerperio posita parere neqbat. Ad quẽ cum uir eius uenisset: & cõiugis piculũ indicasset: stephanus illũ nocte secum detinuit: & pro ea orauit: media quoq nocte eustasiũ uocauit: & domũ remittẽs: uxorẽ filiã pepisse nunciauit: qui cõcitus rediit: & eadẽ hora: qua ei sanctus dixerat: mulierẽ puellã enixã inuenit. ¶ Quidã dolorẽ dentiũ graue patiebatur: ut neq triduo comedere potuisset: q ad cõfessorẽ sanctũ ueniẽs: lapidẽ de eius corte accepit: & cũ eo dentes tetigit: & ptinus a dolore liberatus fuit. ¶ Plurimi etiã languentes ab eo p somniũ admonebant: ut ad talẽ locũ uenirent: & liberationẽ acciperẽt. Qui cũ uirũ domini prius nunq̃ uidissent: ad locũ designatũ ueniebant: & ipm eẽ: q ipsis apparuerat cõtinuo cognoscẽbãt: & sanitatẽ pcipiebãt. ¶ Cum aũt annorũ. xl. ex terremotu maximo ecclesia in qua deo seruiebat: corruit. Ipse ad quoddã antrum cõfugit: ibiq se icludi fecit: ubi & uite asperitatẽ adauxit. Nã cũ prius folia cocta comederet: nũc aũt edebat cruda: & ut nullũ saporẽ haberẽt: ad solẽ faciebat ea primo p discipulũ exiccari. In quo loco per annos. xii. mãsit: ubi nec solẽ unq̃ uidit: nec aerẽ. Vnde ex nimia lassitudine barba & capilli ab eo deciderũt: dẽtes uero ppe casuri erãt: unde nec iã comedere poterat. Cõsilio igit quorundã uirorũ dei illũ uisitantiũ ad monasteriũ quoddã delatus fuit: ubi & monasticũ habitũ suscepit. Cui cũ p abbatẽ suũ p obedientiã mãdatũ esset: ut uini aliquãtulum sumeret: ne ex nimia debilitate deficeret: ille in abstinẽtia sua uolens psistere: nolẽsq obediẽtiã pterire: corticẽ nucis uino iplebat; qd in alio uase aque permiscebat: & sic oĩs uini sapore & odore pdito illud bibebat. Festiuis quoq diebus ex abbatis mãdato cõstrictus: modicas ficus in cibũ accipiebat. ¶ Cũ aũt ad ianuã tẽpli sancti martyris diru pti eẽt icona beate uirginis: ante quã lãpas depẽdebat. Veniẽtes ad se quoscũq languidos oleo ipsius lãpadis unguebat: & cõtinuo sanabant. ¶ Leprosus quidam ad eũ horribilis accessit: quẽ sanctus uir duobus fratribus spoliandũ: & oleo toto corpore pungendũ tradidit. Sed stati ut expoliatus est tunica: appuit spoliatus & lepra. Ipsum tamẽ iuxta pceptũ stephani oleo p unxerũt: & sanatũ remiserũt. Quidã a demõio obsessus de ciuitate nicomedia ad eũ uenit: q litteras discere cupiebat: sed ipm demon nõ pmittebat. Pro eo igitur sanctus in orõne pnoctauit: & mane homo a diabolo liberatus fuit: & subito litteras p semetipm didicit: & anteq̃ ide discederet in psalterio legit. ¶ Quidã puer uitiũ lapidis patiẽs ad eũ deducit: & ab eodẽ oleo icone ungi precipit. Sed anteq̃ illuc ueniret: sanatus fuit: & urinã cũ lapide emisit. ¶ Post hec aũt abbatie regimẽ suscepit: & plures discipulos in dei seruitio cõgregauit. Ante uero cẽtesimũ sui exitus diẽ: uni ex fratribus sabe noĩe quẽ sibi successorẽ dimisit pphetico spiritu predixit: q oẽs fratres ifirmãdi forẽt: nullus tamẽ eorũ nisi ipse die centesimo decederet. Que oĩa sicut sanctus pdixerat euenerũt. Postq̃ aũt oẽs fratres ifirmati ceciderãt: unusq post alterũ sanatus surrexerat: ipse multis iã diebus trãsactis: ifirmitate correptus egrotauit: nec ob ĩb tamẽ abstinentiã solitã dimisit. ¶ Cũq iã ad extrema deuenisset: & iperator leo ipm uidere desideraret: eiq p nunciũ suũ optatũ nunciasset: sanctus uir ei remisit: q nisi eũ usq ad uespas uideret: amplius illũ uidere nõ posset. Sed cũ iperator ad eũ uellet accedere in undatiõe imbrĩs maxima cõpulsus ire nõ potuit: nunciũ tamen ad eũ pro benedictiõe destinauit. Qui benedictionẽ domini illi cõscriptã manu ppria in hereditatẽ direxit: Sicq bono consumatus ope in pace qeuit. xiii. cal. decẽbris. Anno etatis sue. lxxiii. ex qbus. lv. in abstinẽtia exegit. Sepultus est cõstantinopoli miraculis coruscans.

¶ De scõ Antipa mrẽ. Cap. LXXXVII.

Antipas pſbyter & martyr apud cõstantinopolim passus est: de quo nihil aliud reperit: nisi q sacerdotali dignitate fultus: & pro xpi noĩe tpe psecutiõis martyriũ fuerit passus: & apud ipam urbẽ regiã tumulatus ecclesia eius noĩ edificata: in qua sanctus stephanus presbyter & cõfessor ãnis pluribus deo seruiuit: ut supra pxime in eiusdẽ cõfessoris historia dictum est. Cuius passiõis dies eadẽ die dormitiõis sancti stephani apud ipsam urbẽ recolit: uidelicet. xiii. cal. decembris.

¶ De scis Samone & Guria mr̃. Cap. LXXXVIII.

Samon & gurias martyres passi sunt tẽpore diocletiani iperatoris sub antona duce in ciuitate edessa. Qui p ciuitates regionis illius & castella discurrẽtes: & xpm dominũ predicantes atq xpianos in eorũ certamine cõfortantes tãti sunt ab antona duce ciuitatis edesse. Et dũ sacrificare nollẽt: reclusit eos in carcere: ubi fuerat stabulũ porcorũ donec antiochiã ad augustũ: qui eũ uocauerat: accederet: & rediret. Reuersus igit dux ex speciali iperatoris iussione fecit illos manibus suspẽdi ab

hora diei.usq3 ad.viii.Sed dū imobiles ꝑsisterēt:man/
dauit illos deponi:& nocte illa in carcere detineri pe/
desq3 in ligno cōcludi.Mane uero in fossam tenebro/
sam mitti.Ibiq3 ꝑ totū mēsem augusti fame & in edia
macerari.Et cū toto ipso tpe sine cibo ullo uel potu ꝑ
mansissent:apta ianua iussit eos aliquātulū refici.Ite/
rūq3 ꝑ totū mēsem septēb.& octob.ac ꝑtem nouēbris
fame affligi.Et post hec fouea leuari: & samonē qdē
capite deorsum appendi & clauum pedi ipius dextro
cōfigi.Guriā aūt quia grauiter egrotabat dimisit:nec
ipm amplius affligere uoluit.Cū aūt ambo in laude
xpi perseuerarent.Samon est depositus & cū guria in
foueā primā remissus.Post dies.viii.ambo ide educti
sunt:& cū oīno sacrificare cōtemnerent iussit eos an/
tonas nocte custodiri:mane uero ante diē timore po/
puli:quoꝝ multi facti fuerant xpiani:fecit illos extra
muros urbis educi:ibiq3 capite trūcari. Quoꝝ corpo
ra cū capitibus & sanguine a xpianis collecta : & in ci/
uitate edessa gloriose sepulta sunt.xii.cal.decembris.
Quoꝝ passionē theophilus xpianus : q erat officialis
senatus in ciuitate ipsa armeno sermone descripsit.

¶ De scō Eadmūdo rege & mṙe. Cap. LXXXIX.

EAdmundus rex anglie & martyr apud eā
dē insulā passus est:ut dicit guilelmus.Cū
enim duces duoꝝ hinguar & ubba:oriē/
talium angloꝝ depopularent prouinciā:
primus eoꝝ regē eadmundū nō resistente:sed ꝓiectis
armis solo ꝓstratū & orātem post aliqua tormēta de
capitauit.Cuius caput iter dumos proiecit.Quod dū
ciues busto reperto quererēt:audierūt uocem capitis
oēs ad se iuitantis.Inuenerūtq3 lupū caput ipsum la/
certis amplexātē:& intactū custodiētē.Et dum caput
accepissent:lupus ipse illos baiulantes:post tergū eoꝝ
ad tumulū usq3 secutus est:neminē ledēs:neminē fu/
giens:& a nemine lesus.Sup cuius corpus postmodū
capella lignea erecta est.Quā dum fures quidā expo/
liare uellent:iuisibilibus loris irretiti. Inde discedere
nō poterant:lora sentiētes uincula nulla uidētes. Ca/
put aūt sancto corpori cōpaginatū:diuina uirtute ei/
dē coniunctū:est signū precisionis circa collū solum/
modo coccinea cicatrice pretendens.Eiusdē sancti cri
nes & ungues ac pili barbe sensim pullulāt:quos usu
ca mulier scā sepius ꝑcidebat:& pro reliquiis uenera/
bat:per quas incisiones etiam deus infirmitates lan/
guidoꝝ curabat.Passus est aūt.xii.cal.decembris.

¶ De sancto Eadmundo alio rege martyre & confes
sore. Cap. XC.

EAdmundus alter rex anglie regnare cepit
anno tertio othonis iperatoris primi. Hic
uir sanctissimus fuit frater aldostani : qui
regnauit annis sex cū dimidio:& glasconi
ensem ecclesiam magnis ꝑdiis & honoribus ditauit:
priuilegiūq3 cōcessionis lrīs aureis in libro euangelio
rū cōscripsit:& ipm librū eleganter cōposuit:& eccle
sie in ꝑpetuū memoriale donauit.Hic etiā paupeꝝ se
dulus amator:& ipsoꝝ munificus benefactor extitit.
Qui specialē deuotionē in beatū ioannē euangelistā
habuit:in cuius noīe nulli unq̄ petenti aliquid dene/
gabat.Vnde cōtingit:ꝙ quidā ꝑegrinus absente came
rario in noīe euangeliste iportune a rege elemosynā
postulauit.Cui rex cū nihil aliud in prōptu haberet:
ꝑciosum anulū dedit.Sed post dies plures qdā miles
anglie in trāsmarinis ꝑtibus cōstitutus:ab eodē pere/
grino anulū regi referendū recepit:ipsi iponente:ut re
gi diceret:ꝙ ille:cui & pro cuius amore ipm anulū de
derat:ei ipm remādabat.Vnde liqdo patuit : ꝙ ioānes
euāgelista eidē in forma dicti peregrini appruit. ¶ Cū
aūt ꝑdictus rex latronē quēdā de leos ciuitate ꝓ eius
culpis eliminasset:ille post sex ānos regressus in festo
quodā regis iter cōuiuas ipsius icognitus & inopinus
ascēdit:& cū ceteris ex more discubuit:Quē solus rex
recognitū post mēsam ꝑ capillos ī terrā elisit.Ipse aūt
latentē siccā de uagina ꝓduxit:& in pectus regis ifixit
q mox exanimatus spiritū reddidit.Latro aūt a cōcur
rētibus mēbratim cōcisus non nullos prio sauciauit.
Preuiderat hūc regis finē sanctus dūstanus tūc abbas
glasconiēsis postmodū eṗs cantuariēsis: q mox equū
ascendens ad curiam properanter currebat:sed in me
dio itinere nuncium geste rei suscepit.Sepultus est au
tem sanctus rex in ecclesia glasconiensi:ubi & marty/
ris ueneratione colitur : quia pro iustitia interfectus:
ibiq3 miraculis clarescit.

¶ De sancto Siluerino eṗo. Cap. XCI.

SIluerinus eṗs cabilonēn apud eandē ciuita
tē claruit.Hic enim exēplari uita insignis
fuit:& doctrine ac sapiētie admirabili eru/
ditiōe refulsit.Qui bonus pastor gregem
dominicū uerbis & exēplis aluit.Et plenus dieꝝ atq3
uirtutū anno.xlii.sui sacerdotii ad xp̄m migrauit.xii.
calen.decembris.Hec ait ado in martylogio suo.

¶ De scō Rufo discipulo. Cap. XCII.

RVfus discipulus apostoli pauli: de quo idē
apostolus ad romanos.xvi.mentionē facit
unus fuit ex.lxxii.discipulis xp̄i:ut dicit ab
bas dorotheus: qui ab eodē apostolo eṗs
thebarum ordinatus:predicationis officium fideliter
adimpleuit.Et plenus sanctitate & uirtutibus in pace
quieuit:atq3 apud ipsam urbem sepultus fuit.xi. calē.
decembris.Hec ado in martylogio.

¶ De scō Mauro martyre. Cap. XCIII.

MAurus martyr apud urbem romā passus
est tēpore numeriani imperatoris sub ꝑfe
cto urbis celerino. Hic ex ciuitate castella
ꝓuincie aphrice xp̄ianis parētibus ꝓgeni/
tus:quibus defunctis ipse seculum de reliquit:& mo/
nachus effectus annis deo seruiuit:deinde diuina ispi/
ratus grā cū eēt annoꝝ.xviii.ad apostoloꝝ limina ui/
sitāda romā deuenit:ibiq3 paupibus subuenire cepit:
& per trienniū ibidē talibus opibus uacauit. Audiens
aūt edictū numeriani iperatoris de xp̄i noīe ꝑsequen/
do:fugiens in spelunca latuit.Sed post menses tres ui/
dit in somniis uiꝝ splendidū aurea uirga se tāgentē:si
biq3 mandantē:ut romā intraret:& martyriū cōstan
ter susciperet.Ingressus itaq3 urbē & tentus a celerino ꝑ
fecto:dū sacrificare nollet:primo qdem nodosis fusti
bus cedit:& plūbatis in maxillis cōtundit : deinde in
equuleo suspenditur:& ungulis ferreis lacerat.Nouis
sime in xp̄i cōfessione ꝑsistens imobilis:gladio capite
truncat nō longe ab urbe roma. ¶ Naute uero quidā
bicucine ex aphrica corpus cōciuis sui rapientes: naui
imposuerūt ad suā patriam deferendū.Sed dū hoc ꝑ/
fectus itellexisset:iussit nautas cōprehendi. Qui hoc
cōperto territi fugerunt:& nauē dimiserūt.Prefectus
uero nauē:in qua iā corpus martyris positū erat sar/

mētis repletam: iussit in medio mari cōburi. Sed deo
disponente nauis a uento sine nauta inde repellit: &
angelo duce ad littus parentine ciuitatis ꝓuincie hi/
strie deducit: ubi sanctū corpus a xpianis cōdigno ho
nore sepelit: qui passus est. xi. calen. decembris.

¶ De scō Colūbano abbate. Cap. XCIIII.

COlumbanus abbas claruit in gallia tépori
bus theodorici & clodouei regum franco
rū. Hic ex hibernia isula natus: cū adhuc
matris utero gustaret: uidit eius genitrix
per somniū se solē parere mundū illuminantem: qui
adhuc puer liberalibus disciplinis instructus: relicta
matre pře iā defuncto a uenerabile uiro senile sacris
litteris & regularibus istitutis ibutus est. Et cū eēt an
noꝝ. xxx. assumptis. xii. comitibus uenit in italiā: & i/
de accessit ad galliā uerbū domini pdicando: cui a sigi
berto rege astrosioꝝ & burgundionū cōcessione fa/
cta uastā eremū noīe uesagū cū sociis suis habitare ce/
pit: & p annos. lx. nihil ultra q̄ herbas & radices man/
ducauit. Abbas aūt euorcius monasterii salicis diuini
tus per uisum admonitus: beato uiro colūbano neces
saria uite eqs oneratis trāsmisit: quoꝝ ductorē mar/
culum eius discipulū constituit. Sed dum ille uiā pe/
nitus ignoraret: deo duce ipse cum equis recto itinere
ad cellā uiri dei peruenit. Hic multoꝝ miraculorum
gloria claruit. ¶ Cū in quodā specu ubi orare solebat
ursum repperisset: licētiatus ursus: ab eo: locū ipsum
nunq̄ repetiit. ¶ Frater quidā grauiter egrotabat: &
abbas unde ipm reficeret: nō habebat. Inspiratus er/
go repente quidā diuinitus cū panibus & pulmentis
uenit: eaq; patri obtulit: & sic lāguēti subuenit. Et dū
pro uxore benefactoris orasset: languente: cōtinuo sa
nata est. ¶ Cū aūt fratres aquam in ꝓximo nō habe/
rent: sed a longe ipsam multo labore deferrent: fontē
de saxo sua oratione produxit: qui manat ibidē usq;
in presens tēpus. ¶ Deinde in castro luxouio mona/
steriū latius cōstruxit: propter fratrum multitudinē
excrescētē. Die quadā dum gallo monacho pcepisset:
ut ad piscandū ad flumē bruscam iret: & ille ad ligo/
nē fluuium proximiorē accessisset. & multos pisces i/
ueniens nihil cepisset: correptus de in obediētia ab ab
bate ad locū iussum adiit: & piscium multitudinē ce/
pit. ¶ Aliquando existens in oratione in quadā rupe:
cognouit per spiritū oēs suos fratres domi relictos eē
languentes: & ueniēs uix eos qui egrotis ministrarēt
sanos repperit: eisq; oībus ut ad messem precidendā
surgerēt impauit. Et continuo omnes sanati surrexe/
runt: & operari ceperunt. Et cū illis metentibus plu/
uia maxima erupisset: imbrē a metētibus fratribus
adeo cōpescuit: ut pluuia circūquaq; cadente: nec fra/
tres nec segetes in aliquo madidaret. Pueꝝ etiam qui
metendo sibi digitū falce pciderat: sola saluia sanauit.
¶ Seipsum cū duobus sociis in eremo unico pane di/
uinitus multiplicato per dies. xii. idesinenter satiauit.
¶ Fratrē insuper quēdā qui cedēdo ligna se grauiter
securi uulnerauerat in momento sanū effecit. ¶ Cui/
dam coruo unā ex chirothecis eius asportauerat: ut il
lam reportaret precepit: & continuo ipsam rettulit.
¶ Dū quadā uice triticū i horreo defecisset: & ex hoc
guignocus procurator monasterii plurimū hesitaret
orationē fudit & mane horreum tritico repletū inuē
tum est: quod tamen clausum extiterat: eiusq; claues
cellarius habebat. ¶ Apud fontanas monasteriū. lx.
fratres terrā colentes duobus panibus & modico cer
uisie: ad facietatē plene refecit. ¶ Cū ursum in nemo/
re iuxta cerui cadauer inuenisset: precepit bestie ne co
rium lederet: sed fratribus pro calceis dimitteret. Mis
soq; postmodū illuc nuncio: coriū sanū recepit. ¶ Du
ci gualdeleno eiusq; cōiugi flauie ad se accedentibus:
ut sobolē eis ipetraret: tā faciliter optatū obtinuit: ut
anteq̄ domū redissent: pregnās mulier esset. Natū er/
go pueꝝ: & donanim nominatū. Colūbano in mona
sterio parentes obtulerūt: pro quo plures alios filios
postmodū genuerūt. ¶ Theodoricū regē de adulte/
rio increpabat: eo q relicta regina natos de cōcubina
ꝓcreabat: unde ab eo & brunichilde eius auia regi in
crimine fauente: multas insidias & persecutiones per
pessus de monasterio suo eiectus est. Et in exiliū actus
sepius reuocatur. Iterūq; frequēter fugabat: pluriesq;
periculo mortis expositus: diuina tandē uirtute libe/
ratus euasit. ¶ Apud uexociense oppidum ubi a rege
fuerat relegatus: cōpeditos omnes de carceribus diui
na uirtute solutos eduxit. Et dū ad carceres per satelli
tes repetunt ad uiꝝ domini ecclesia legentē confugi/
unt. Quo itrantes satellites & presentē querentes ui/
dere nō potuerunt & neminem absolutoꝝ capere ua
luerunt. Tandē rex diuina ultione in sua gente pcus/
sus: deiq; timēs iudiciū: columbanū ad ꝓpria reuoca/
uit. ¶ Cū apud turonū pecuniā quā sanctus pauperi/
bus dare decreuerat fur exportasset: & abbas ad sepul
chrū sancti martini oraret: latro subito cōpunctus re
diit: & ablata restituit. ¶ In uilla quadā ꝓpe sueuos:
gentiles quosdā cuppā maximam. i. modioꝝ uino re
pletam deo suo libare uolētes inuenit: & in cuppā in/
sufflauit. Statimq; cuppa per frustra frangit: & uinū
effunditur: & barbari conuertuntur. ¶ Dū fratres ad
pomeriū pro pomis deferēdis misisset: illiq; reuerten
tes ursum ingentē poma rapientē nunciassent. Sāctus
per fratres urso mādauit: ut assignatis sibi quorundā
ramoꝝ pomis: contentus existat: & reliqua fratribus
dimittat. Quod fera deinceps adiplere curauit. ¶ Spi
ritu prophetico plenus clothario regi predixit: ipsum
in breui regna theoberti & theodorici regum obten/
tuꝝ. Quod ut pdixerat sic euenit. Nā orta guerra in/
ter eos de terris regnoꝝ: in tubianēsi castro ambo ad
iuicem bellū cōmittunt: & theobertus superat & ca/
ptus ad brunichildem reginā destinat. Quem illa si/
cut eidem regi dudū sanctus colūbanus predixerat:
clericū fieri fecit: & in monasterium itrusit: atq; post

modicū ipsum eadem regina occidi mandauit. Sicq̧ theodoricus regnū illius obtinuit. Sed post modicū tempus in ultionē iniurie sancto uiro illate: theodoricus iuxta meldēse castrū flumine interiit: & sic clotharius utrūq̧ ipsoꝝ regnum acquisiuit: qui & theodorici ꝓgeniem cunctam deleuit. ℭ Deinde uir domini italiam petēs: monasteriū bobiense cōstruxit: & basilicam antiquam semiruptam reparauit: quo dū propter aditum arduum trabes ad edificium de nemore excisas: plaustis deferre non possent: uirtute uiri sancti duo uel tres ex fratribus trabē quā uix q̄tuor boues trahere potuissent: humeris leuiter deferebant: ꝑ ut uie angustia exigebat: donec cenobiū omne pfectū est. Cōsumato uero ope uir domini post annū reuolutum feliciter in pace quieuit. xi. calen. decembris: ibiq̧ sepultus miraculis refulget.

ℭ De sancto Colūbano cōfessore. Cap. XCV.

Columbanus alius fuit monachus cenobii luxouiēsis ex genere sancti colūbani abbatis: eiusq̧ discipulus: qui simul cū eo ex hibernia egressus est. Hic sanctissime uite fuit: cui & aues & bestie sicut & colūbano magno parebant: & ad eius imperiū ueniebant: seq̧ manibus illius: ac si essent catuli: attrectari ꝑmittebant. ℭ Cū autem sanctus uir ad extrema uenisset: diebus pluribus febre correptus: uidit ad se uirū splendidū uenientem qui sibi dixit: q̧ tūc ipsum a corpore educere nō ualebat: eo q̧ patris sui ꝑces & lachryme ipsum impediebant. Quod ille audiens & durius deflens: sanctū columbanū abbatē per nunciū accersitum rogat: ut trāsitum suum non impediat: eo q̧ se ad uitam ituꝝ nullatenus dubitabat. Cui sanctus abbas corpus domini cum obtulit: illeq̧ sumpto pacis osculo de licentia patris e carne migrauit. Sepultus in monasterio luxouiensi: ubi & in miraculis uiuit.

ℭ De scā Cecilia uirgine & mr̄e. Cap. XCVI.

Cecilia uirgo & martyr rome passus ē sub almachio urbis pfecto tempore marci aurelii & cōmodi iperatoꝝ: que ex nobilissimo romanoꝝ genere exorta: & ab ipsis cunabulis in fide xp̄i erudita: absconditum semper xp̄i euangelium gerebat in pectore: & nunq̄ a colloquiis diuinis & oratione cessabat: suāq̧ uirginitatē conseruari a domino exorabat. Cum aūt cuidam iuueni nomine ualeriano desponsata fuisset: & dies nuptiaꝝ instituta esset: illa subtus ad carnem cilicio idutā: desup auratis uestibus tegebatur: & cātantibus organis: illa in corde suo soli domino decantabat: & biduanis ac triduanis ieiuniis orans se domino cōmēdabat. ℭ Venit igitur nox in qua cū sponso suo suscepit secreta cubiculi silentia. Quē cecilia alloquēs dixit: se habere secretum: quod ei cōfiteri uellet: si ille iratus assereret: tota illud obseruātia custodire. Iurauit ualerianus illud nulla necessitate detegere. Tunc illa ait: se angelū dei amatorem habere: qui nimio zelo corpus eius custodiret: assidue qui si sentiret: q̧ ipsam sponsus eius amore polluto cōtingeret cōtra ipsum furorē suum exagitaret: & ipsum occideret. Si aūt cognosceret: q̧ illam syncero amore diligeret: ipsum quoq̧ sicut & ipsam pfecte amaret: & gratiam suā ipsi ostēderet. Valerianus nutu dei diuinitus inspiratus respōdit: ut ipm sibi angelum ostenderet: quem si uiuere angelū dei ꝓbaret: hortata sibi faceret. Si aūt uiꝝ alium diligeret: utrūq̧ gladio feriret. Cui cecilia promisit: ut si in unū deum credere uellet: & se purificari pmitteret: angelū uidere posset: iponens ei ut tertiū ab urbe miliariū uia apia pgeret: & pauperes inuētos elemosynā petētes ex pte cecilie salutaret: eosq̧ rogaret: ut ad sanctū papam urbanū eū adducerent: quia ad ipsum secretā quedā ꝓferenda haberet. Cui inuēto oīa uerba cecilie indicaret: & ab eo purificatus angelū rediens cōtinuo uideret. Tunc ualerianus perrexit: & secūdū accepta signa inuenit sanctū urbanū papam itra sepulchra martyꝝ latitantē. Cui ualerianus omnia cecilie uerba exposuit: illeq̧ māus ad celū eleuās dominū benedixit. Et ecce apparuit eis senior: niueis uestibus indutus: tenens librū aureis litteris scriptū. Quem uidens ualerianus timens quasi mortuus cecidit: sed a sene cōfortatus & leuatus sic legit: Vnus dominus: una fides: unū baptisma & c. qui cū a seniore interrogatus: hec oīa se credere dixisset: statim senior disparuit: ipseq̧ a sancto urbano ep̄o baptisma suscepit: & rediēs domum ceciliā in cubiculo cum angelo splendente colloquentē inuenit. Quē uidens ualerianus nimio terrore corripit: sed ab angelo cōfortaē. Qui duas coronas ex rosis & liliis albētes in manu habebat: & unā cecilie: alteram ualeriano tradidit: quas de paradiso dei eis delatas asseruit: & ut eas īmaculato corpore custodirent: admonuit. Valeriano quoq̧ dixit: ut quia utili castitatis consilio crediderat: quodcūq̧ uellet: peteret: continuo a domino obtinendū. Qui respondit: q̧ nihil sibi esset dulcius q̄ unicus fratris germani eius affectus: petens ut frater eius tyburtius una secū ueritatem agnoscere mereref. Angelus uero hec uti deo acceptissimū approbauit: promittens: q̧ nō solū tyburtius in xp̄m crederet: sed ipsi ambo cum palma martyrii ad dominū peruenirent. ℭ Cum aūt mane tyburtius ad ceciliam cognatā ingressus: eam obscularef: odorē nimiū rosaꝝ & lilioꝝ sensisse se dixit: quibus cōfortatus ad mirabaē: unde intempestiuas rosas habuissent tēpore imbris. Valerianus ergo ei respōdit: q̧ coronas haberēt a domino sibi per angelū missas: quas oculi sui uidere nō possent: nisi credens se purificari permitteret. Qui cum ualerianū interrogasset: an hec in somniis: an in ueritate talia audiret. ualerianus respōdit: q̧ usq̧ tunc in somniis ambulauerat: sed nunc in ueritate mācbat: & q̧ hec omnia ipsum angelus docuisset: quē & ille uidere posset: si in christum crederet: & idolis renunciare uellet. Cum autē cecilia rationibus

euidentissimis omnia idola esse insensibilia compro/
basset:& uitam futurã ista presenti feliciorẽ & magis
gloriosam ostendisset:atq; xp̃m dominũ eidẽ euan/
gelizasset:& ad predicationẽ eius tyburtius in xp̃m
credidit:& a ualeriano ad sanctum papam urbanum
adductus sacrum baptisma suscepit. Qui postmodũ
angelos dei sepius uidebat & omnia:que postulasset:
protinus obtinebat. Cum autem utriq; fratres elemo
synis insisterent:& sanctorum corpora quos almechi
us prefectus occidebat sepulture traderent:ambo ab
ipso prefecto detenti:& pro christi nomine martyriũ
passi sunt:ut dictũ est supra in eoꝝ passione.xviii.cal.
maii. ℂ Quibus peremptis:almachius eorum facul/
tates exquirens:ceciliam quasi ualeriani coniugem te
neri precepit:ut facultates eorum proderet & idolis ĩ
molaret. Sed uirgo christi mandatum eius preueni/
ens:omnia que a sanctis martyribus sibi relicta fuerãt
pauperibus erogauit. Cumq; ab apparitoribus urge/
retur:ut aut sacrificaret:aut sententiam mortis acci/
peret:& illi uehementer flerent:q̃ puella tam decora:
& nobilis ultro se morti traderet:cecilia eis christi fi/
dem predicare cepit:& omnes ad deum cõuertit. Ip/
sisq; a prefecto mortis inducias cecilie postulantibus:
illa urbanum episcopum ad domum suam uenire fe
cit:qui gordianum uirum clarissimum & omnes ap
paritores illos cum aliis pluribus numero quadrin/
gentis baptizauit. Quod audiens almachius ceciliam
teneri fecit:& sibi presentari. Que dum ei presentata
christum publice confiteretur:& idola omnia execra
retur:iratus almachius iussit eam ad domum suam
adduci:& die ĩtegro ac nocte in flammis balnealibus
concremari. Que quasi in loco frigido mansit. Ita ut
nec una pars membroꝝ eius saltem sudoris signa la/
xasset. Quod audiẽs prefectus iussit illam in ipso bal/
neo decollari. Spiculator autem eam tribus ictibus in
collo percussit:sed tamen caput eius amputare nõ po
tuit. Et quia decretum erat ne quartam percussionẽ
decollandus acciperet eam semineceṁ carnifex dere/
liquit. Cuius sanguinem populi:qui per eam credide
rant:linteaminibus extergebant. Per triduum autem
superuiuens omnia sua pauperibus tribuit:& omnes
conuersos ad fidem:urbano episcopo commendauit.
Deinde ad christum cum palma migrauit decimo ca
lend. decembris. Cuius corpus sanctus urbanus inter
suos collegas episcopos sepeliuit:& domum eius : ut
ipsa ei mandauerat ecclesiam consecrauit. ℂ Anno au
tẽ septimo ludouici imperatoris: Paschalis papa cor/
pus sancte cecilie ipsa reuelante dudum occultatum
inuenit:aureis uelatum uestibus:sanguine eius adhuc
infusis & ipsum inter corpora sanctorum tyburtii &
ualeriani & maximi atq; urbani pape:in ecclesiam no
mini uirginis sancte dedicatam transtulit : ut ait sigi/
bertus in chronica.

ℂ De sanctis Theonisto Tabra & Tabrata martyri/
bus. Cap. LXXXXVII.

THeonistus episcopus:tabra & tabrata dia/
cones & martyres apud ciuitatem altinen
sem passi sunt:tempore theodosii impera
toris primi. Qui sanctus episcopus cũ di/
scipulis suis prefatis:& sancto albano coepiscopo : &
urso clerico:de quibus dictum est supra in eorum pas
sione undecimo calendas iulii:a philippensibus egres
sus est ex insula nausia:tempore predicti imperatoris
ueneruntq; romam:& ibidem oratione facta:medio/
lanum abierunt. Ibiq; a sancto ambrosio episcopo &
doctore:& prefato augusto tunc ibi degente:honori/
fice suscepti sunt:inde ad gallias predicando transie/
rũt. Et cum ad augustam ciuitatem peruenissent san/
ctus ursus a paganis comprehẽsus:per multa tormẽ/
torum genera martyrium passus est. Theonistus ue/
ro cum ceteris uenit ad regem rosimundum christia
num:qui misit eos ad paulinum episcopum treuerẽ/
sem. Indeq; cum nauigio maguntiam adierunt : ubi
dum predicaret albanus:a gentilibus tentus: & flagel
lis cesus nouissime gladio capite truncatus est. Theo/
nistus autem cum tabra & tabrata multa cede macta
ti:in naui perforata missi sunt: Qui deo duce cum na
ui ad portum quendã incolumes peruenerunt. Dũq;
uestimenta eorum madefacta siccarent:a gothis iteꝝ
capiuntur:& in eadem naui perforata remittuntur:
altoq; pelagio iterum propellũtur. Sed dei uirtute re/
staurata nauicula:sancti iterũ sine periculo ad littus p
ducuntur. Qui diuina admonitione deuenerunt alti
num. Et dum oderẽtum peruenissent:& xp̃m domi/
num predicarent:a paganis detenti : & extra ciuitatẽ
educti uerberibus afflicti sunt. ℂ Dũ autem essent in
ponte:& theonistus genibus flexis oraret:genua ipsi/
us uti in cera molle defixa sunt : quoꝝ uestigia ibidẽ
usq; in presens apparent. Inde a gentilibus dimissi: al/
tinum deuenerunt:ibiq; iterum ab infidelibus com/
prehensi:capitalẽ sententiam exceperunt: Corpora ue
ro truncata surgentia:capita sua manibus propriis su
mentia portauerunt:& inter eridanum & silerem ea
deposuerunt:ubi & a fidelibus tumulata sunt. Passi
sunt autem decimo calendas decembris.

ℂ De sancto Clemente primo papa & martyre.
Cap. LXXXXVIII.

CLemẽs papa & martyr huius nominis pri
mus natione romanus ex patre faustino
de regione celiomonte:cleto romano põ/
tifici in episcopatu successit:sedit ãnos no/
uem:menses duos:dies decem. Hic constituit canonẽ
super eucharistiam decantari:& ut episcopus electio/
ne cleri & laude populi constitueretur:& ut cathedra
episcopalis in eminentiori loco statui debeat : in qua
residẽs episcopus omnes possit circũspicere:& ab om
nibus circunspici. Constituit etiam:ut baptizatus q̃ci
tius potest confirmetur:& ne sit perfecte christianus:
qui confirmationem nõ necessitate sed incuria ac uo/
luntate omitteret. Hic etiam fecit septem regiones di
uidi notariis:qui gesta martyrum solicite & curiose
unusquisq; per regionem suam diligenter perquire/
rẽt. ℂ Hic enim quamuis a beato petro electus esset:
ut supra dictum est in passione sancti petri tertio calẽ
das iulii. Timens tamen ne talis consuetudo errorem
in ecclesia dei induceret:linum & cletum ante se pon/
tificari coegit. Et sic clemẽs primus fuit post petrum
per electionem:tertius uero per gradum. Qui ita mo
rum ornamento pollebat:ut iudeis & gentilibus : ac
etiam christianis omnibus complaceret. Singularum
inopes regionũ scriptos habebat : & quos baptismo
nuper mundatos nouerat : non sinebat publice fieri
mendicitati subiectos. ℂ Cum itaq; flauiam domitil
lam uirginem neptem domitiani imperatoris sacro

uelantine cõsecrasset:de qua supra dictum est in eius passione nonis maii. Et theodoram uxorem sisinnii amici nerue imperatoris ad fidem conuertisset: & in castitatis eam proposito confirmasset. Sisinnius zelo ductus:ecclesiam post suam uxorem occulte itrauit: uolens scire propter quid ipsa ecclesiam frequentaret. At ubi a sancto clemente oratio fusa est: & a populo amen responsum est. Sisinnius cecus & surdus statim efficicitur. Qui dum pueris suis mandasset: ut ei manum dantes foras educerent:pueri per totam ecclesiam gyrantes eum ducebant:nec ianuas inuenire ualebant. Quod uidens theodora: primum quidem ab eis declinauit:putãs q uir suus eam agnoscere posset: postmodum autem ab eis didicit:quid hoc esset. Tunc illa pro uiro suo in orationem se dedit: & postmodum pueris suis mandauit:ut securi a modo exirent:& dominum suum domum adducerẽt. Cumq illi abissent:theodora clementi quid factum fuerat exposuit. Ad quẽ sanctus rogatu theodore uenit: & ipsum apertis oculis nihil uidentẽ neq audientẽ iuenit: & cum pro eo orasset:ille auditum ac lumen recuperauit. Et uidens clementem iuxta coniugem stantem zelo ductus amens efficitur & se magicis delusum artibus arbitratur:precepitq seruis suis:ut clementem & clericos eius funibus ligatos traherent. At illi colũnas & saxa uincientes trahebant:& tam ipsi q̃ sisinnius clementem & eius clericos se trahere putabãt. Clemens uero eis dicebat:ut quia saxa deos existimabat: saxa trahere meruerat. Sicq una cum clericis suis inde discessit:& theodora pro uiro in oratione perseuerauit. Cui beatus petrus apostolus apparuit: & p eius orationem uirum eius saluandum esse promisit. Statimq sisinnius conuertitur:& una cum uxore castitatem profitetur:accersito quoq clemẽte ab eo eodem in fide instruitur:& cum trecentis & tribus de domo sua baptizatur. Vnde & postmodum per ipsum sisinnium multi nobiles & amici nerue imperatoris in domino crediderunt. ¶ Tunc come sacrorum pecuniã multis dedit:& contra clementem episco[illegible]um seditionem in populo excitauit. Cuius occasio[illegible]mamertinus urbis prefectus clementem quamuis [illegible]itus tenuit:& imperatori traiano de eo scribens: responsum accepit:q aut ipsum sacrificare compelleret:aut in hellesponti isulam ipsum in exilium mitteret. Prefectus autem ei compatiens:lachrymas pro eius exilio fudit & nauem ei cum omnibus necessariis delegauit. Quẽ multi de populo in exilium secuti sunt. Veniens igitur clemens ad insulam:plus q̃ duo milia christianorum ibidem inuenit:iam dudum ad secãda marmora damnatorum. Quem illi cum lachrymis excipientes:ab eo dulciter confortati sunt. Et cum ab eis didicisset:q a sexto miliario aquã in suis humeris deportarent:orationem pro eis fudit:omnesq orare precepit:ut qui in deserto sinai aquã de petra produxerat: cõfessoribus suis in ipso loco fontis uenas aperiat. Et circũspiciens uidit agnum stantem:dextroq pede erecto quasi locum episcopo ostendentem. Quem christum esse intelligens:ad locum perrexit: & in nomine trinitatis ibidem fodi precepit. Sed cum nullus locum in quo agnus steterat contingeret: ipse accepto breui sarculo:leui ictu saxum sub agni pede percussit: & statim fons inde magnus erupit:& usq in presens in flumen excrescit. Ad quod miraculum multi confluxerunt:& plusquam quingenti ab eo baptisma susceperunt. Et idolorum templa destruentes per totã prouinciam infra annum .lxxv. ecclesias edificauerũt.

¶ Post annos uero tres imperator traianus hoc audiens quendam ducem nomine aufidianũ illuc misit: qui christianos exanimare cepit. Et dum libenter omnes mori conspiceret:multitudini cessit: & solum clemẽtem tenuit:ligataq in collo ipsius ancora: eum in medio mari precipitari:mandauit: ne xpiani corpus eius possent sepelire:& ipsum pro deo colere. Stante autem omni multitudine iuxta littus:phebus & cornelius eius discipuli orare ceperunt: ut dominus eis ostenderet martyris sui corpus. Et continuo mare p tria miliaria recedente:omnes per siccum ingressi:inuenerũt in modum templi marmorei: habitaculum a deo paratum:& ibi in arca saxea corpus sancti martyris positum & ancoram iuxta eum. Reuelatum est autem discipulis ne corpus ipsius ĩde amouerẽt. Omni uero anno tempore passionis eius per septem dies mare ad tria miliaria recedebat & siccum inter ad corpus eius uenĩẽtibus tribuebat. Quod per annos plusq̃ ducentos durauit. Passus est autem .ix. calend. decembris. Hic fecit ordinationes duas per mensem decembris p̃sbyteros .x. diacones .ii. episcopos per diuersa loca numero .xv. & cessauit epatus dies .xxxiii. ¶ Hic plures libros christiane religionis scripsit: cõposuit enim librum historie scholastice: quem quidam itinerariũ uocant. Scripsit ex persona romane ecclesie ad corinthios epistolam ualde memorabilem: & illi que sub beati pauli apostoli nomine ad hebreos scribitur: stilo & sensibus ualde conformẽ. Fertur & alia ex eius nomine disputationem petri & apionis continẽs: quã eusebius in .iii. ecclesiastice historie redarguit. Sed & tertiam eiusdem clementis fuisse a nonnullis traditũ est. Scripsit. & alias duas epistolas que catholice nominat. Hec hierõymus libro de uiris illustribus. ¶ Leo episcopus ostiensis tradit q tempore michaelis imperatoris constantinopolitani:quidam philippus sacerdos cersonam ueniens:de his que narratur in historia clementis de maris aperitione habitatores interrogauit:qui nihil de hoc scire professi sunt: eo q aduene plusq̃ indigene erãt. Siquidem miraculum illud iam dudum ob habitãtium culpam cessauerat: & ob icursum barbarorum templum destructum fuerat & arca cum corpore marinis fluctibus obruta. Tũc assumpto epo georgie ciuitatis: cũ clero & populo accesserunt ad insulã:in qua putabant esse martyris corpus: ubi diuina reuelatione fodientes corpus inuenerunt: & ancoram cũ qua fuerat in mare proiectum. Quod cersonam deportantes ibidem sepelierunt. Tempore uero nicolai pape primi:corpus ipsum a sancto cyrillo sclauorum episcopo inde sublatum:& romam delatum:atq in ecclesia eius nomini fabricata reconditum est:ubi requiescit miraculis clarens.

¶ De scã Felicitate martyre. Cap. LXXXXIX.

Felicitas martyr rome sub antonino principe passa est agente publio urbis prefecto. Hic fuit mater sanctorum septem fratrũ mrm:de qbus supra in eo℞ passione dictũ est .vi. idus iulii. Quos oẽs una cum matre ad suggestionẽ pontificũ idolo℞ antoninus iperator detẽtos.

Publio urbis prefecto tradidit ad deorum sacrificia compellendos. Cum aut felicitas nec blandimentis allici: nec terroribus frangi posset: quin potius filios ut in xpi confessione persisterét hortaretur. Iussit eam prefectus alapis cedi: deinde in carcere per méses quattuor & dimidiú macerari. Filios aút ipsius oés singillatim uocatos & sacrificare nolétes per diuersa supplicia iussit interim: ut superius de eis dictú est. Felicitaté uero post dictú terminum educi: & in perseuerantia xpiani nominis fecit decollari. ix. cal. decébris. Cuius corpus a xpianis iuxta filiorum corpora rome sepultum est. ¶ Hanc beatam mulierem uocat gregorius plusq martyrem: quia fuit octies martyr. Passa est enim septies in. vii. filiis & octauo in corpore proprio.

¶ De sancta Faustina regina & martyre. Cap. C.

Faustina regina apud alexádriam passa est sub maxentio principe. Que cum esset ipsius cesaris uxor a beata catharina in carcere detenta: una cum porphyrio pricipe militie cóuersa est: ut dicetur infra in passione catharine. viii. cal. decébris. Sicq; in xpm corde credens: per dies plurimos secretius xpianitatem occultauit. Cum aút uidisset miraculum qliter angelus domini de celo ueniens: rotas gladiis circunseptas diuellédo dissipasset: & beatam dei uirginem a tam duro mortis periculo liberasset. Regina: que usq; tunc se celauerat: ad imperatorem descendit: & de eius duritia ipsum constantius increpauit. Et cum se christianá diceret: & sacrificare contempsisset. Maxentius ira repletus iussit eam extractis prius mammillis decollari. Que dú ad martyrium duceretur: catharinam rogauit ut pro se dominum precaretur. Quam illa in domino confortauit: & ad passionem constantius animauit. Ministri igitur faustiná tollentes: eáq; extra ciuitatem educentes: mammillas ipsius hastilibus ferreis euellunt: & postmodum ei caput precidunt. Cuius corpus porphyrius rapiens sepeliuit. ix. cal. decembris.

¶ De scó chrysogono martyre. Cap. CI.

Chrysogonus martyr apud aquileiam passus est sub diocletiano imperatore. Qui apud urbem in uincula coniectus sancte anastasie alimoniis fouebatur. Que non solú ei sed etiam aliis xpianis in carcere detétis necessaria solicite ministrabat. Unde hac occasióe uir eius publius gentilis anastasiá in artissima custodia reclusit: ita ut etiá ei alimoniam denegaret. Ipsa aút chrysogono epistolas amaritudinis sue narratiuas destinabat: ille uero cósolatorias remittebat. Sed interea uir in legatione ad persidem missus: anastasie custodiam triplicauit: ita ut lucé ipsam & uictú ei negari iussisset ut sic ipsa fame tabefacta deficeret: & ille oíum facultatú eius dominus permaneret. Que cú se putaret deficere: a beato chrysogono per epistolá confortat: ut sperans in xpo celeré eius misericordiá prestolet. Interea post dies paucos uir eius apud psidé morif: & ipsa de carcere liberat: que iterum carceres uisitare cepit: & xpianis pauperibus subuenire. ¶ Cú ergo ípator diocletianus apud aquileiá resideret: epistolá romá scripsit: ut oés xpiani uincti deberent interfici: ad se uero chrysogonú destinari. Cui cú sibi psentato pfecture dignitaté & generis sui cósulatú offerret: tantú ut diis sacrificaret; illeq; oía simulacra demonú thecas affirmaret. Iussit eú diocletianus duci ad aquas gradatas atq; ibidé decollari. Corpus aút eius ad littus iactatú est iuxta possessioné: que dr ad saltus: caput uero in mare piectú Zoilus aút pbr sancti chrysogoni collegit: & in domo sua in loco subterraneo posuit: cui per reuelationé indicatú est: quo caput in fis mare iactasset. Pergens ergo ad agroteré: ita illud iuenit: qsi eadé die fuisset abscisum: quod auferés corpori ipsius cópaginauit. Passus est aút sanctus martyr. viii. cal. decébr.

¶ De sancto Crescentiano martyre. Cap. CII.

Crescentiáus martyr rome passus est sub maximiano filio diocletiani imperatoris: agente carpasio uicario. Qui maximiáus crescentianum clericum cum sanctis cyriaco larco & smaragdo detinuit: omnesque carpasio uicario puniendos tradidit: sicut dictum est supra in passione sanctorum cyriaci & sociorum sexto idus augusti. Cum ergo carpasius omnes predictos martyres decollasset: & crescentianum dudum in custodia detinuisset: ipm tádé eductú: & idolis immolare nolentem: iussit in equuleo suspendi: & fustibus cedi: atq; unguibus ferreis crudeliter lacerari. Et cum in his deo gratias ageret: precepit flammas ad latera eius apponi. Et cum diu incendio constrictus ureretur: emisit spiritum. Cuius corpus in platea ante templum palatii iactatum: a ioanne presbytero noctu recollectum: & in cemiterio priscille uia salaria in harenario sepultum est. viii. calen. decembris.

¶ De scis Porphyrio & sociis mfibus. Cap. CIII.

Porphyrius martyr cú sociis suis uidelicet militibus ducétis apud alexandriá passus est sub maxentio cesare. Hic cú esset princeps militie imperatores: a regina faustina rogatus: eam ad beatam catharinam in carcere detentam nocte quadam adduxit: & uidens mirabilia: que in carcere fiebant apud uirginem: una cum predicta regina christi fidé percepit: ut dicetur infra in passione ipsius uirgis. vii. calen. decembris. Cum aute regina pro christi nomine passa esset. Porphyrius corpus eius rapiens sepeliuit: ut supra dictum est in passione faustine. viii. calen. decembris. ¶ Sequenti uero die dum de corpore regine questio fieret: & multos propter hoc ad supplicia pertrahi maxentius iussisset. Porphyrius prorumpens in medium exclamauit q ipse eét: qui christi famulam sepelisset: & christi fidem percepisset. Et cum omnia: que contigerant: suis commilitonibus ducentis numero retulisset: illi similiter diuinitus compuncti se christianos esse uelle dixerunt: & una cum suo principe se mori paratos obtulerunt. Tunc cesar furibundus eos omnes precepit una cum porphyrio decollari: & corpora eorum canibus deuoranda dimitti: que tamen a christianis nocte collecta & extra muros ciuitatis sunt tumulata octauo calen. decembris.

¶ De sanctis Flora & Maria uirginibus & martyribus. Cap. CIIII.

Flora & maria uirgines apud cordubam ciuitatem hispanie passe sunt que primo diuturnos carceres pro christi noíe passe: multaq; famis & inedie macerationé assidue: nouissime autem gladio interempte: coroná martyrii perceperunt. viii. calen. decembris. Hec ado.

¶ De scā Catharina uirgine & mr̄e.   Cap. CV.

Catharina uirgo & martyr apud alexādri/
am ciuitatē passa est sub maxētio impato
re. Hec enī costi regis alexādrie filia unica
in eius decrepita etate nata: puella admo/
dū speciosa īfra annū. xviii. oībus liberalibus studiis
ībuta est: quā pater moriēs succetricē in regno reliqt.
Cū aūt pr̄e defuncto a quodā maximo pricipe in cō/
iugiū peteref: & ipsa de hoc a matre istātius pulsaret:
uirgo adhuc gētilis: superba mēte denegabat: dicēs ꝙ
neminē unq̄ in uirꝫ assumeret: nisi ęque ut ipsa nobi/
lis: speciosus: diues ac sapiens esset. Sed dū princeps il
le amore uirginis captus instaret: cōminans ciuitatē
alexādriam in uasuꝫ: nisi eam mater sibi traderet: &
mater ex hoc nimiū formidaret: rogauit filiā: ut quē/
dam eremitā christianum atq; presbyterꝫ uirꝫ boni
cōsilii & prudētie famosum: extra urbē habitantem
adirent: ut super inde cōsiliū eius requirerēt & audirēt.
Sperabat enī mater cū esset xp̄iana: uel filiā ad cōiugi
um īducendā: uel saltem huius occasione ad fidē xp̄i
cōuertendam. Nā puella philosophorꝫ studiis dedita
xp̄m cōtemnebat: nec de eo a matre quicq̄ audire uo
lebat. Cū ergo mater & filia ad eremitā uenissent: il/
leq; ad p̄ces matris uirginē de cōiugio pulsaret: & ipa
eadē ei: que matri dixerat respōdisset: eremita spiritu
dei tactus: eidē ꝓmisit: ꝙ spōsum ei dare uolebat ne/
dū ei similē: sed ipsam & creaturā q̄libet in oībus ex/
cedētem. Quē dum puella sibi ostēdi petiuisset: ille ta
bulā pictā eidē tradidit deferendā: in q̄ erat imago de
uota uirginis xp̄m puerꝫ baiulātis: dixitq; uirgini il/
las eē imagines spōsi & genitricis: quos si deuote ora/
ret: se ab ea uideri pmitteret: uirgo aūt reuersa: dū no
cte illa ante tabulā orans aliq̄tulū obdormisset: uidit
in somnis cū matre uirgine xp̄m ultra oēm pulchri/
tudinē speciosum. Cui dū dei genitrix catharinā offer
ret in spōsam: xp̄s eā repudiauit: eāq; nō esse pulchrā
asseruit. De quo dū uirgo excitata & iā amore sponsi
capta: tristaret ad mortē: facto mane matrē uocauit:
& cōcita secū ad eremitā accessit: cui oīa uisa exposu/
it. Quā ille de xp̄i fide plenius īformauit: & cōuersam
baptizauit. Promissione ei ꝓculdubio facta: ꝙ spōso
amodo esset grata. Cū igiť uirgo redisset: & ꝓstrata
ante iconā obdormisset. Iterꝫ eidē mater cū filio sole
splēdidiore: & cetu angelorꝫ apparuit. Mater filio spō
sam obtulit: & ipse eā uti pulchrā & decorā ac purifi/
catā acceptauit: eamq; celesti anulo subarauit. Excita/
ta uirgo anulum sibi in digito repperit: & matri sue
cum gaudio ostēdit: & uisa retulit: sicq; deinceps xp̄i
amore succensa: mundi pompas cōtēnere cepit. In pa/
latio tamē diuitiis & pueris pleno pmāsit: donec ma/
ter a seculo migrauit. ¶ Cum autem maxentius im/
perator omnes tam diuites q̄ pauperes ad alexandriā
conuocasset: ut idolis immolarent: & xp̄ianos nolētes
immolare puniret: catharina cū esset in palatio audi/
ens animalium diuersorū mugitus: & cantantiū plau
sus: misso illuc nuncio inquiri iussit celeriter: qd hoc
esset. Quod cum didicisset: assumptis secum aliqui/
bus de palatio signo crucis se muniens illuc accessit.
Ibiq; multos xp̄ianos metu mortis ad sacrificia duci
cōspexit. Que uehemēti dolore cordis sauciata: ad im
peratorem se audacter in gessit: nullāq; ei salutationē
premisit. Sed stans ante ianuam templi per uarias cō/
clusiones syllogismorum: allegorice & philosophice
multa cum cesare disputauit. Deinde ad cōmune col/
loquiū rediens: ipsum confidenter redarguit: ꝙ incas/
sum tantam multitudinem congregasset ad colendā
stultitiam idolorum: uerumque deum celi & terre
atq; creaturarum omniū creatorē esse cōprobās: chri
stū dei filium incarnatū & passum atq; in celis glorio
sum ascendisse cōstātius predicauit. Et cū sapiēter plu
rima disputasset: stupefactus cesar ad hec respondere
nō ualens: eam rogauit ut sacrificium suum cōpleri si
neret & postmodum ei responsa daret: precepitq; eā
ad palatium duci & cum diligentia custodiri: admi/
rans eius prudentiam & corporis elegantiam. ¶ Ve/
niens ergo ad palatium imperator eā sibi presentari
iussit: & ipsam de eius progenie requisiuit. Que respō
dit se filiam regis costi fuisse: & in purpura natam ac
liberalibus disciplinis pleniter instructam esse: om/
nia tamen propter christū contempsisset: deos autē
quos imperator colebat nec se nec alios iuuare posse.
Cum autem per multa poetarꝫ exēpla: & philosopho
rum argumenta deos gentiū apertis rationibus cōfu
taret: plurimaq; cū cesare disputans ipsum in omni/
bus uicisset: uidens ille ꝙ eius sapiētie obuiare nō pos
set: mādauit per litteras: ut omnes rethores & philoso
phi de circūstātibus regionibus ad alexandriā festina/
rent: diuersa munera recepturi si concionatricem uir
ginem superarēt. Adducti sunt igitur de diuersis par/
tibus quinquaginta oratores: qui omnes mortales in
mundana sapientia excellebāt. Quibus interroganti/
bus cur de remotis illuc ptibus uocati fuissēt: & cām
eorum conuocationis didicissent: deridentes ꝙ uni/
us mulieris occasione tanta illuc sapientia conuenis/
set: puellam ad se adduci iusserunt: ut sua temeritate
conuicta: nunq̄ se sapientes uidisse cognosceret. Que
cum certamen sibi imminens audisset: domino se cō/
mendauit. Quam angelus in christo confortauit: &
ut cōstanter staret admonuit: quia nedum ab illis uin
ci non posset: sed etiā illos uictos & conuersos ad pal/
mam martyrii destinaret. Cum ergo coram oratori/
bus adducta fuisset: & cum eis sapientissime disputas/
set ac deos apertissime demones astruxisset: obstupe/
facti illi: & quid dicerent non habentes: muti penitus
sunt effecti. Tunc imperator furore repletus eos redar
guit: ꝙ sic turpiter ab una puella se uinci permitterēt:
unus autem magister aliorum sic respondit: ꝙ licet
nullus adeo sapiens ante eos nunquā stare potuisset:
tamen ipsa puella in qua dei spiritus loquebatur: sic

eos in admirationē cōuerterat: ut cōtra xp̄m aliquid
oīno dicere nescirēt:aut pēitus formidaret. Et cū om
nes una uoce eadē assererēt. Iratus imperator omnes
in medio ciuitatis cremari mādauit: de quibus supra
in eorū passione dictū est idibus nouēbris. ℭ Post hec
imperator uirginē xp̄i ad sacrificia inuitare cepit:pro
mittens ei : ꝙ post reginam in palatio ipsius secunda
uocaretur:& imagine illius fabricata:a cunctis ut dea
ueneraretur. Cui cum uirgo diceret:ut talia nefanda
loqui desisteret : & xp̄m dominū se adorare dixisset.
Iussit eā impator spoliatā scorpionibus cedi:& cesam
in obscurū carcerē recipi:ibiq̄ diebus.vii.fame crucia
ri.Rege autem extra regionis confinia ex cā ꝓceden/
te:regina nomine faustina maxentii uxor :nimio uir/
ginis amore succensa : cum principe militū noīe por/
phyrio:dato custodibus ꝑcio media nocte ad carcerē
propauit.Viderūtq̄ carcerem mirabili claritate fulgē
tem:& angelos plagas uirginis perungentes. Quibus
catharina eterna gaudia ꝑdicauit:& ad fidem conuer
tens martyrii coronam eis ꝑdixit.Sicq̄ coꝝ uterq̄ ad
pedes eius procidit:& porphyrius cū ducentis militi/
bus fidē recepit. Interea xp̄us per colūbā de celo mis/
sam celesti cibo uirginē refouit.Deinde cum multitu
dine angelorū & uirginū ei apparuit:& ut cōstans eēt
blando colloquio cōfortauit. ℭ Rediēs aūt impator:
eam sibi presentari iussit: & uidens splendidam : quā
tanto ieiunio existimabat afflictam:custodes torque/
ri uolebat:qa eos ei ministrasse putabat. Illa uero se a
xp̄o celitus enutritam perhibebat. Et cū suadēte ma/
xentio illa oīno diis īmolare recusaret:& ex hoc cesar
nimium fureret.Prefectus quidā ei suasit:ut infra tri/
duum quattuor rotas serris ferreis & gladiis circūse/
ptas ꝑpararet:ut tā terribile tormētū puelle membra
dissecaret:& ceteros xp̄ianos terreret. Quod & factū
est.Tūc uirgo beata dominū exorauit:ut ad cōuersio/
nē circūstantis populi ipsam māchinā dissiparet.Et ec
ce angelus domini molē ipsam tāto impetu diuellen/
do concussit:ꝙ q̄ttuor milia gentiliū interemit.Quo
miraculo paganorum multitudo cōuersa est.Regina
autē faustina:que usq̄ tunc se occultauerat : descēdit:
& imperatorē de tanta duritia increpauit.Propter qđ
ab ipso detenta & christiana comperta: ab eodē mar/
tyrizata est : ut dictum est supra in eius passione.viiii.
calen.decembris.Sed cum porphyrius corpus regine
sepelisset:& ex hoc cum ducentis militibus se xp̄ianū
confessus esset : iubente eodem imperatore ipse cum
dictis militibus decollātur:ut supra dictum est in eo-
rum passione octauo calendas decembris. ℭ Deinde
imperator catharinam aduocans : eidem proposuit:
ut aut statim diis sacrificaret:aut caput amittere. Sed
cum sacrificare renueret:decollari iubetur.Ducta igi/
tur ad locum passionis cum lachrymis orauit:& chri
stum specialiter pro se in quacūq̄ necessitate inuocan
tibus exorauit.Factaque est ad eam uox de celo : ꝙ ei
celi ianua aperta esset : & ꝙ in suis petitionibus exau/
dita fuisset.Cum autem decollata foret:de eius corpo
re pro sanguine lac emanauit. Cuius corpus ab ange/
lis per aera subleuatum : & itinere dierum uiginti ad
montem sinai in momento deuectum : ibiq̄ hono/
rifice tumulatum est septimo calen. decembris. Ex
cuius tumulo oleum indesinenter emanat:quod cun
ctorum debilium membra sanat.

ℭ De sancto Mercurio martyre. Cap. CVI.

MErcurius martyr apud cesaream cappa/
docie passus est sub decio cesare. Cuius
tempore dum barbari romanorum fines
inuaderent Decius cum multis militibus
contra eos bellaturus processit : inter quos erat mer/
curius miles. Cum autem aliquantulum certassent:
se subtraxerunt. Tunc apparuit uir quidam splendi/
dus mercurio militi dicens se missum esse a deo ad
eum in bello iuuandum:deditq̄ ei lanceam : qua bar/
baros prostrandos promisit:& ut habita uictoria dei
sui recordaretur:admonuit.Initoq̄ prelio mercurius
eadem lancea regem ipsorum occidit:aliosq̄ multos
ex hostibus strauit.Quod barbari uidentes in fugam
cōuertuntur: & a romanis expugnantur. Decius au/
tem post triumphum mercurium accersiuit : & in/
terrogauit eum : quis esset : cuius uirtute uictoriam
ipse obtinuisset.Qui respondit se genere scytham:or/
tum armenia:patre gordiano progenitum :a cunabu
lis philopatorem a militibus mercurium nomina/
tum:ex militia:que marchia nūcupatur.Decius ergo
ipsum exercitus sui principem constituit. Cum autē
romam cum decio reuersus esset : Angelus iterum ei
per somnium apparuit:& excitauit:ipsum : quoq̄ de
negligentia:quam circa uerum deum cognoscēdum
percepta uictoria habuisset : acriter increpauit : & ni/
si conuerteretur minas subiunxit : atque disparuit.
ℭ Mercurius autem ex dictis angeli ad fidem conuer
sus:idola abhorrere cepit:& baptismum latenter su/
scepit.Et inuitatus ab imperatore:ut secum ad sacrifi
candū accederet:tertio uenire contēpsit.Post immola
tionem uero eum accersitum interrogauit:cur ad sa/
crificandum uenire cōtempserit.Ipse autem chlamy/
dem expoliatam & cingulum solutum cesari restitu/
it:seq̄ christianum uiua uoce professus est. Tunc ce/
sar ipsum in carcerem mitti fecit : ubi angelica uisita/
tione confortatus est.Inde eductus est:dum deos om
nes confutaret:pronus extenditur:& brachiis & pedi
bus ad quattuor palos a terra suspensus alligatur : &
diutius fustibus uerberatur : deinde igne ipsi arden/
te subterstrato ad modicū assat:sed ex sanguinis mul
ta effusione carbones extinguebantur. Inde in cubi/
culo modicū spiramē habente recludit:sed ab angelo
uisitatus:omnia ipsius uulnera soli dantur.Cū aūt ma
ne eum productū & sanatū decius cōspexisset : & hoc
magice arti attribuisset.Iussit illū extensum candenti
ferro uti cauterio per longum exuri : & subulis igne
torrētibus latera eius ac terga terebrari. Deinde ip̄m
uersis pedibus altius a terra suspēdi : & ad metū eius
grauissimū lapidē alligari.Et cum nihilominus xp̄m
uoce qua poterat cōfiteretur:mādauit saxū amoueri:
& os eius obstrui ne xp̄m aliqualiter noiaret. Dehinc
fecit eū a quattuor uiris tā diu flagellari : donec cutis
eius sanie flueret.Et dū hec oīa cōstantissime superas/
set:iussit eū decius apud cappadocie prouinciā in exi/
liū duci:& ibidem capite truncari:quē milites per di/
es plurimos terra mariq̄ trahentes cesareā peruene/
rūt:ubi xp̄s dominus eidē apparuit:eūq̄ benigne cōso/
latus est. Mane uero extra urbē a militibus ducit : &
ibidem decollat.vii.cal.decēbris.Cuius corpus in ho/
ra sui transitus lucidissimum splenduit : odorq̄ mi/
rus ex eo fragrauit. Quo miraculo plurimi ad fidem

conuersi sunt. Sepultus est autem a christianis in ce/
sarea ciuitate: basilicaq̧ supra tumulum eius in ipsi/
us nomine edificata est: ubi & arma eius reposita pro
reliquiis conseruantur.

De sancto Mercuriale epo. Cap. CVII.

MErcurialis eps liuieñ fuit. Qui apud ean/
dé ciuitaté uita & doctrina & miraculis
claruit. Cum aût inter populiése & leuien
se oppidû draco ímanis degeret: qui ho/
mines & aíalia deuorabat: & flatu suo uenefico mul/
tos pimebat: mercurialis oí populo suo ieiunium tri
duanû indixit: & oratione p̃missa cû oí clero & plebe
una cû sancto rophilo epo populiési ad locum acces/
sit. Ibiq̧ ambo epi draconé ut agnû másuetissimum
stolis suis alligáres: in puteo proximo demerserunt:
eoq̧ recluso íperpetuû memoriale miraculi desuper
íposuerût: sicut de hoc supra dictû est in gestis rophi/
li episcopi. xv. cal. augusti beatus uero mercurialis ad
diem propinquans extremum in pace quieuit.

De scõ Romano presbytero. Cap. CVIII.

ROmanus presbyter & confessor apud ca/
strum blauium claruit. Qui uite & sancti
tate conspicuus insigniter effulsit: & scié/
tia atque doctrina multipliciter polluit.
Qui & apud eandem ciuitatem in pace quieuit. vii.
calen. decembris. Cuius sanctitatis preconium mira/
culorum gloria declarat. Hec ado in martylogio suo
ex chronicis hieronymi sumpto.

De sancto Petro alexandrino episcopo & martyre. Cap. CIX.

PEtrus alexádrinus eps & mr apud ipsam
ciuitaté passus é sub maximiano ípatore.
Hic beato theone alexádrino pontifici in
epatu successit: & a beato marco euágeli/
sta. xvi. eps eiusdé ciuitatis sedé gubernauit: sapientia
& scitare ísignis admodû effulsit: multasq̧ p fide xpi
persecutiões ptulit. Ita ut pene omni uite sue tpe in di
uersis afflictionibus pbatus extiterit. Ná pluries per
secutorum declinans rabié: de loco ad locû pfugus adiit
plurimû in mesopotamia latitauit: ac períde apud sy
riá phenicis: in utraq̧ etiá palestina atq̧ in ísulis mari
timis exulauit. Qui & qnquaginta eps ordinauit. Cû
aût ad sedem suá reuersus multa pericula euasisset: &
meletius lycopolitanus eps ab unitate ecclesie disces/
sisset. Petrus eius metropolitanus celebrato catholi/
corum eporum concilio ipsum uti hereticum dánauit: ue/
rû cum arrius hereticus a quo & arriani dicunt ad/
huc laicus dicto meletio adhereret: & aío catholicos
odiret: q̃si simulate meletiû deserés: cõfugit ad petrû.
Qui eû in diaconé cõsecrauit. Postq̃ át beatus petrus
oés meletianos ab ecclesia segregasset. Arriusq̧ hoc
moleste ferés epo multa obloquédo detraheret. Pe/
trus eps arriû hereticû catholica cõione priuauit: &
uti hereticorum fautoré dánauit. Cû aût atrocitate pse/
cutionis in xpianos seuiéte: plurimi in puicia egypti
martyrio coronarent: ipsosq̧ oés scûs eps uti bonus
athleta ad passioné hortaretur: maximianus íperator
hoc audiés misit quosdá tribunos: ut epm alexandrie
detinerent: & detentû in carcere decollarent. Tribuni
aût illum captû in custodia recluserût. Ad quem xpia
norum multitudo utriusq̧ sexus & oís etatis concurre/
rût: & lachrymas fundétes carceré circûuallarunt: die
noctuq̧ ibidé psistentes: ut neq̧ paganorum ad eû occi/
dendû ingredi posset: uicissim custodiétes. Quod ui/
détes tribuni habito cõsilio statuerunt: ut milites ar/
mati xpianos carceré obseruátes: uiolenter irrûperét:
& aditû denegare uolétes trucidarét: atq̧ ita ad epm
occidendû ingredi possent. Interea arrius timés ne
post exitû tanti uiri nullatenus recõciliari posset: no/
biliores ex clero ad epm misit ut simuláti penitentiá
ueniá impetrarent. Sanctus aût eps per spiritum eis p̃
dixit arriû a gloria domini semper alienû futurû. De/
inde secretius achillam & alexandrum seniores in cle
ricis: ambos p̃sbyteros cõuocauit: eisq̧ p̃dixit: q utter-
q̧ eorum post se eps alexandrie futurus esset; & pri/
mo quidé achillas postea uero alexander in eius sedé
succederet. Admonés nequis eorum arrium hereticû
pestiferum futurum: aliquádo ecclesie dei recõciliare p̃/
sumeret. Narrauitq̧ eis q̃liter in ipsa nocte xpm iuue
né quasi duodené uidisset: uestitum cádido colobio a
summo usq̧ deorsum cõsciso: qui utraq̧ manu illud
circa pectus suum cõiungebat: & quasi nuditaté suá
operiebat. Qui ab eodem interrogatus quid hoc eét.
Respõdit: q arrius hoc fecisset: qui unitaté fidei sacre
conscidisset: qui & ícorporabile schisma in dei eccle/
sia generaret. Cum aût beatus petrus omné populû
predicasset: eos in pace dimisit. Videns uero: q sui oc/
casione omnibus xpianis eum custodientibus mor/
tis periculum immineret: misit ad tribunos per qué/
dam seniorem presbyterum: ut nocte sequéti ad carce/
ré accedant: & in loco quo ab intus ipm pulsare sense
rint: parieté effodiant: & inde illû sponte egressurum
suscipiát: sicq̧ sine aliorum damno in se solû sibi iussa p
ficiant. Qui uenitétes nocte & sine tumultu militum
locû obseruátes: ubi uirum domini in oratione pnoctá/
té pulsanté audierunt: ibidé parietem effoderût: & cû
ctis christianis circa carceré soporatis: petrum epm p
foramen eduxerunt. Verum cû domini uoluntas esset:
ut seruum suû ad se per martyriû aduocaret: & ne qs
eius passioné impediret: tá ualidus tunc íbriû turbo
collisionesq̧ uentorum perstreperût: ut nemo eorum: qui
obseruabant carcerem: sonû effodientium audire po
tuisset. Egressus igit martyr xpi secundû quod eis p
miserat: & ab eis detétus: ad locum buculi deductus
est: ubi olim beatus marcus passus fuerat: ubi ab uno
ex militibus ense per femora transfixus migrauit ad
dominû. vi. calen. decébris. Sepultus quoq̧ est a chri/
stianis in alexandria ciuitate in loco: qui dicitur leo/
cados in cemiterio: quod ipse edificauit.

De scõ Petro epo & confessore. Cap. CX.

PEtrus epus apud edessam ciuitaté claruit
tépore anastasii primi íperatoris: qui san/
ctitate multa & sapientia luculéta polluit
ipsiusq̧ ciuitatis sedé tenuit: uirtutûq̧ iu
bar fidelibus tá opere q̃ sermone dereliqt. Declama/
tor enim ísignis fuit. Variarum causarum tractatus edidit.
Et in moré sancti effren eiusdem ecclesie diaconi psal
mos metro cõposuit: & apud ipsam ciuitatem in xpo
quieuit. Hec genadius de uiris illustribus.

De sancto Leonardo cõfessore. Cap. CXI.

LEonardus confessor apud corbiacensem
ciuitatem claruit. Hic eiusdem professio/
nis & uirtutis extitit cuius & alius sanctus
leonardus: de quo supra dictum est i eius

legēda.viii.idus nouembris:eidemq; ſancto quaſi per omnia ſimilis in miraculis fuit. Cum enim in monaſterio plātus eſſet:tāta ſe humilitate deiiciebat: ut oībus īferior uideret. Sed cū oīs pene populus ex eius fama ad illū cōflueret. Quidā emuli regi clothario ſuaſerunt: q nisi ei puideret: regnū francie detrimentū nō modicū ſubſtineret. Nā leonardus multos ſub obtentu religionis colligebat:& ſic in dolo reg. inſidias parabat. Quibus rex credulus eū expelli iuſſit. Venientes aūt milites adeo uerbis eius cōpūcti ſūt: q ſe ſuos futuros diſcipulos obtulerūt. Rex quoq; penitens ueniā petiit:& detractores rebus & honoribus priuauit & leonardū ualde dilexit:ad cuius etiam pces emulos eius dignitatibus eorū reſtituit. Qui a deo ſimiliter īpetrauit:ut qcunq; in carcere tenerent:mox inuocato ſuo noīe ſoluerent. ¶ Cum aūt die qdam orōni incūberet:ſerpēs maximus a parte pedū uſq; in eius ſinū intrauit. Qui pp hoc nullatenus ab orōne ſurrexit. Cōpleta uero oratione dixit ei:ut ſi in ſe data ſibi fuiſſet ulla poteſtas:in eo faceret quicqd meruiſſet. Poſt hec aūt cum duos epōs diſcordantes ſedaſſet: in craſtinū ſe finiendū pdixit. Qui & apud uendoperā monaſteriū in pace feliciter obdormiuit.vi.cal. decēbris.

¶ De ſcō Iacobo itercifo martyre. Cap. CXII.

IAcobus martyr cognomēto īterciſus apd perſidā paſſus eſt: Qui nobilis genere ſed fide nobilior ex regione pſaꝝ & ciuitate elape oriūdus:xpianis parētibus pgenitus xpianus & ipſe uxorē habuit xpianam. Eratq; notiſſimus regi perſaꝝ:& inter optimates primus. Accidit aūt:ut a pricipe nimio amore ſeductus:ad colēda idola flecteret. Qđ mater & uxor audiētes amaras lrās ei ſcripſerunt:in qbus eū de idolatria acrius redarguebant:& eidē de cetero adherere repudiabant. Cū aūt iacobus litteras legiſſet:amare fleuit: & p errore ſuo penitentiā agens ſe durius afflixit. Quod dū per nunciū quendā principi nūciatū eſſet:ille iacobū aduocās: interrogauit eū an nazarenus:& per cōſequēs magus effectus fuiſſet. Qui reſpōdit:ſe chriſtianū eſſe:magū aūt minime. Et cum eidē multa ſupplicia minaret:& ille ſe nulla tormēta formidare pteſtaret. Prīceps de cōſilio amicoꝝ hanc ſnīam ſuper iacobū tulit: ut ad alioꝝ terorē membratim punie. Et cū quidā ex compaſſione ſuper eū flerēt:ille dicebat:ne plorarēt:qa ipſe ad uitā:ipſi uero ad interitū feſtinarent. ¶ Tūc carnifices a manu dextra incohātes primū pollicē: deide quattuor alios digitos eidē ſucceſſiue pſciderunt: deinde ad leuā accedentes:oēs ſimiliter eidē qnq; digitos ſingillatim abſtulerūt. Et deinde ad pedē dextrū ſe curuantes omnes digitos ipſius pedis ſucceſſiue abſciderunt. Quod poſtmodū ſimiliter & ſiniſtro pedi fecerūt. Ad quoꝝ ſinguloꝝ oīum digitoꝝ preciſionē ſanctus martyr deo gratias agebat:& ſemp aliqua noua & utilia proferebat:tormētaq; cūcta qſi pro nihilo ducebat. Tūc accedētes miniſtri pedē dextrū abſciderūt & deinde ſiniſtrum. Abſciderūt & dexterā manū & deinde ſiniſtrā. Abſciderūt etiā brachiū dextrū uſq; ad humerū & ſic poſtmodū & ſiniſtrū. Iāq; carnifices defecerāt:eo q a prima hora diei uſq; ad nonā in eius ceſione ſudaſſent. Tunc accedentes ſciderūt ſurā dextri cruris:ſcindentes uſq; ad femur. Deinde cōuerſi ſiniſtri cruris ſurā precidēdo:uſq; ad femur ſciderunt. Beatus uero iacobus ineffabili dolore pgrauatus ad dominū exclamabat: & gratias agens xpo finem ſuo martyrio imponi exorabat. Eratq; ſicut truncū nullū habēs ſubſtentaculū nihilq; in eo hoīs appebat niſi ſola lingua: qua dominū collaudabat. Multi quoq; de aſtātibus eius tormētis cōpatiētes deflebant:& nō audētes illū aſpicere faciē ſuā opiebāt. Tūc mādante rege unus ex carnificibus acceſſit:& caput eius amputauit. Cuius corpus xpiani in eius ciuitate elape ſepelierunt .v.cal. decembris.

¶ De ſcō clemēte flauio epō. Cap. CXIII.

CLemēs eps cognomēto flauius apud metēſem ciuitatē claruit. Hic cōſul romanorum & patruus clemētis pape fuit: Qui a beato petro apoſtolo baptizatus & diſcipulus effectus:& ab eodē eps ordinatus: ad galliā belgicā euāgelizādi gratia miſſus ē:cū pluribus aliis epis. Et dū ad metēſem ciuitatē perueniſſet: a quodā uiro hoſpitio officioſe ſuſceptus fuit. Cui & xpm ei incognitū & inauditū pdicauit:in quo oīa ſigna ſe facturū pmiſit:a quo & didicit in harenario olim ab octauiano in ipſa urbe conſtructo:draconē ingentē degere:q alios dracūculos ex ſe gēuerat:quoꝝ flatu mortifero aer adeo peſtilēs & infectus erat:ut multis iā extictis: ciuitas oīs in hoībus & aīalibus morbida foret:multiq; langore depreſſi decūberēt. Cum aūt ſanctus clemens liberationem ciuitatis promiſiſſet hoſpes primos urbis ipſius aduocat:& audita narrat. Et cōcurrēte oī populo:ſanctus eps primo qdē egris oratiōe ſua ſanitatē reſtituit. Deīde ad amphitheatrū acceſit: ubi inuocato xpi noīe:draconē aliis maiorē ſtola ſua circa collū cinxit:eūq; uti māſuetū catulū poſt ſe trahere cepit. Omnibus aūt ut a ſancto docti fuerant:kirieleiſon clamātibus:& clementē ſequētibus: ipſe uſq; ad flumē urbi contiguum:quod ſalia dicitur draconem traxit:& in eodem fluuio demerſit. Omnis uero alia draconū & ſerpentū multitudo maiorē beluā ſecuta: & in eodē amne a ſancto ſubmerſa fuit. Sicq; ſanctus omnē populū ad xpm conuertit:& baptizauit. Ibiq; pluribus annis ſedē epalem tenuit. Et poſt felix paſtoris regimē in pace quieuit.v.cal. decembris. Et ī eodē oppido tumulatus iacet.

¶ De ſcīs Barlaā & ioſaphat confeſ. Cap. CXIIII.

BArlaam & ioſaphat eremite quorū uitā ioannes damaſcenus cōpilauit apud indiā claruerūt. Cū eni uniuerſa illa patria chriſtianis & monachis impleta eēt. Rex qui

dã auenur christianos omnes & precipue monachos
persequebat .Interea regi puer pulcherrimus nascit:
& iosaphat appellat:pro cuius natiuitate rex cũ omni
populo diis imolauit:& q̃nquagintaq̃nq; astrologos:
quid futurũ eẽt de puero interrogauit . Qui oẽs ipm
magnũ in potẽtia & diuitiis futurũ pdixerũt : tamen
xp̃ianam religionẽ:quã pater oderat colliturum: pro/
nosticati sunt.Quod rex plurimum expauescẽs:in ci/
uitate seorsum palatium speciosissimũ constrũi fecit:
& ibi puerũ ad habitandũ posuit.Ibi secũ iuuenes pul
cherrimos collocauit:mãdans illis:ut nec mortẽ : nec
infirmitatẽ:nec senectutẽ:nec paupertatẽ: uel aliquid
qd posset afferre tristitiam noiarent ei :sed omnia io/
cũda illi pponerent : q̃tenus nihil de futuris cogitare
posset.Et siquis ex ministris infirmabat:cõtinuo ipo
amoto alius surrogabat:nec xp̃s ab aliquo nominari
presumebat Cũ autẽ iuuenis adoleuisset in omni sa/
piẽtia edoctus admirãs cur pater eũ taliter reclusisset
quendã de cõseruis sibi familiariorẽ de hoc interroga
uit:dicẽs se in multa tristitia positum eo q̃ sibi foras
egredi nõ liceret.Quod pater audiẽs & dolens:equos
parari fecit:& choros plaudẽtes ante eũ mittere:& ne
qd ei fedum occurreret diligenter prohibuit. Ipso er/
go aliquãdo procedẽte:unũ leprosum & unũ cecũ ob
uios habuit.Quos uidẽs & stupẽs quid hoc esset inq/
siuit.Et a ministris didicit:q̃ passiones sunt:que hoi/
bus accidũt.De quo ille pp̃ter insuetudinẽ talia uidẽ/
di:uel audiendi anxius esse cepit . Alio die senẽ rugo/
sum & incuruatũ & balbutiendo loquentẽ inuenit:
& admirãs de hoc etiã requisiuit . Audiuitq; q̃ pp̃ter
annoꝝ multitudinẽ ad talẽ statũ deuenit : cuius finis
est mors:quã omnes uel in ipsa etate uel in minori ex
periri oporteret.Que oĩa iuuenis notãs in multa erat
tristitia:sed corã patre pretendebat letitiã desiderãs in
uia salutis edoceri . ℂ Cũ autẽ hec omnia monachus
quidã noĩe barlaã habitãs in deserto terre sennaar:per
spiritũ cognouisset:admonitione diuina mercatoris
habitum assumpsit:& ad ciuitatem illam deuenit.Lo
cutusq; est pedagogo iosaphat:dicens se lapidẽ precio
sum uenalem habere:qui sua uirtute qualcunq; infir
mitates curabat : quẽ regi iosaphat uendere uolebat.
Ille aũt cũ sibi primo lapidem ostendi petiuisset. Bar/
laã respõdit q̃ lapis ipse talẽ uirtutẽ haberet:ut siquis
q corpore non eẽt integer:ipm aspiceret : cõtinuo lu/
men oculoꝝ amitteret:& quia filius regis uirgo erat:
prout ipse audierat: iõ ipsi soli lapidem ostendere in/
tẽdebat.Igit pedagogus hoc iosaphat nuncians : ipm
ad eum in cõclaui q̃tocyus intruduxit:quẽ rex huma
nissime & reuerẽter suscepit. De quo barlaã ipm plu/
rimũ cõmendauit:& incipiens eum alloqui a quibus/
dã persuasionibus & exẽplis predicauit ei de mundi
creatiõe:& hominis preuaricatione ac filii dei incarna
tiõe:passione:& resurrectiõe:nec nõ de die iudicii : &
bonorũ & maloꝝ retributione longũ sermonẽ cõte/
xuit: seruientesq; idolis plurimũ ex pbrauit: & de il/
loꝝ fatuitate exẽpla proposuit . Cepit etiã cõtra uanã
& falsam mundi delectationẽ multa disputare:& finẽ
omniũ mortẽ cõprobare:& plura ad hoc in modum
fabulaꝝ exempla inducere. Cũ aũt eũ rex interrogas/
set:quot annoꝝ eẽt:& ubi habitaret.Ille respondit :se
eẽ annoꝝ.xlv.& in deserto senaar degere. E cõtra aũt
iosaphat illum plusq̃.lxx.annoꝝ ex apparẽtia iudica/
bat.Cui barlaã ait:q̃ si a natiuitate sua oẽs eius annos
querebat:recte existimabat.Si uero a tẽpore quo reli/
cto seculo xp̃o uiuere cepat nõ plus q̃.xxxxv.annos ha
bebat:quos in eremo exegerat . Cum autẽ eum iosa/
phat ad eremum sequi uellet:noluit barlaam:eo q̃ ex
hoc rex indignatus mortem omnibus xp̃ianis infer/
ret:sed tẽpore oportuno ad ipsum in posteꝝ ueniret.
Barlaam igit regis filium baptizãs : & in fide optime
instruens:eum osculatus est:& ad locum suum reuer
sus est.Postq̃ autẽ rex auenur filiũ suũ xp̃ianum factũ
audiuit:in dolore nimio positus est.Quẽ quidã ami/
cus eius nomine arachis consolans dixit : quendam
senem paganum nachor nomine:barlaã per omnia si
milem esse:quem suasit:ut rex aduocaret:& ipse xp̃ia
num & barlam se simulans cum philosophis dispu/
tans:primo xp̃anorum fidem defenderet:deinde se su
perari permitteret: & omnia q̃ docuerat retractaret:
& sic iosaphat ad deorũ cultum rediret . Igitur dictus
princeps cum exercitu ad querendũ barlaã iuit:& na/
chor capto se barlaã cepisse dixit.Quod filius regis au
diens magistrũ suum captum amare fleuit:sed deo re
uelãte postmodum ipm nõ esse cognouit . Cum autẽ
rex filium minis & blanditiis per dies plurimos pro/
pulsaret:ut ipm ad suã uoluntatem inflecteret : & ille
nec minis terreri:nec adulationibus seduci posset. Tã/
dem rex dixit ei:q̃ ad hoc ipm declinare uolebat : ut
barlaam:qui eum seduxerat:& q in carcere erat cum
gentilibus ad desputandũ coueniret : & siquidem ille
obtineret:rex ei cederet.Sin aũt:ipse cũ ceteris xp̃ianis
ipsi cõsentirent . Quod cũ regis filio placuisset : illi cũ
nachor ordinant:ut se barlaam simulãs : prius fidem
xp̃ianorum defendat:& tãdem se superari permittat.
Cum ergo omnes in unum cõuenissent.Iosaphat si/
mulans se credere:q̃ nachor barlaam esset:ei dixit:q̃
si doctrinam suam:quam eum docuerat:defenderet:
in ipsa perpetuo permaneret.Sin autẽ superatus esset:
ipm mala morte puniret:ne unq̃ aliquis filios regum
decipere presumeret.Quod audiens nachor uehemẽ
ter expauit:uidens se in foueam incidisse:quam fecit:
& deliberauit melius filio regis adherere:& sic pericu
lum mortis euadere . Rex autem iam palam ei dixe/
rat:ut fidem suam sine timore defenderet.Incepta igi
tur disputatione cepit nachor fidem christi euidenter
defendere:& rõnibus communire : ita ut philosophi
muti effecti:nihil oĩno respondere scirẽt.Iosaphat au/
tẽ exultabat:eo q̃ p ueritatis hostẽ dominus ueritatẽ
defendebat.Rex igitur furẽs iussit cõcilium dissolui:
quasi de his sequẽti die denuo tractaturus . Iosaphat
autẽ a patre magistrum suum sibi dari petiit:ut de re
sponsionibus ad inuicẽ ea nocte conferent: & ip̃e secũ
suos e cõuerso assumeret.Quẽ ei rex concessit:spẽ ha/
bens:q̃ eum seduceret.Cum ergo regis filius nachor
in domum duxisset:ei manifestius ait : q̃ eũ quis eẽt:
non ignoraret:quia uidelicet nõ barlaam:sed nachor
astrologus foret.Cui & fidẽ xp̃i predicauit: & conuer
sum mane ad eremũ misit:ubi baptismum suscipiẽs
eremiticam uitam duxit.ℂ Hec audiẽs quidã magus
theodas nomine regi promisit:q̃ filium suum ad pa/
trias leges seduceret.Consuluit ergo regi:ut a filio cũ
ctos remoueret:& ornatas ac decoras mulieres ad eũ
intromitteret : ut cum eis continue conuersari pos/
set . Ipse uero spiritus libidinis ad eum mitteret : qui

eum ad concupiſcẽtiam inflammarent:eo ꝙ nihil fa/
cilius hoiem q̃ mulier ſeducere poſſet. Quod cũ rex
ꝑfeciſſet.Puelle quidẽ iuueni ſp̄ aſſiſtẽtes blandis col/
loquiis demulcebant: Maligni uero ſpiritus a mago
miſſi caminũ ignis in eius animũ accendebãt.Iuuenis
uero ſe totũ deo cõmendans oẽs tẽtationes ſupabat.
Deinde quandã puellam pulcherrimã unius regis fi/
liã a patre orbatã:rex ad eum miſit. Cui dũ ioſaphat
p̄dicare uellet.Illa ei reſpõdit:ut ſi eam ad xp̄m uellet
adducere:ipſam in coniugẽ deberet aſſumere: & ſic eã
a damnatione perpetua liberare. Nam & xp̄iani ma/
trimonia cõtrahebãt:& in eo ſtatu ſe ſaluari dicebãt.
Hec dicens puella turrim animi.Illius fortiter concuſ
ſit.Ignisq̧ concupiſcentie a demonibus accenſus ĩtus
ardere cepit.Ioſaphat aũt in anguſtia poſitus cum la/
chrymis in oratione ſe dedit:& orans aliquantulũ ob
dormiuit:uiditq̧ ſe duci ad pratũ amenitiſſimũ flori/
bus & cunctis delectationibus exornatum.Deinde in
ciuitatem auro & gemmis rutilantem ſe intromitti
cõſpexit:in qua tot diuitie & delitie relucebãt ꝙ ibi ꝑ/
petuo ſe dimitti poſtulabat.Dictũq̧ eſt ei:ꝙ ille locus
eſſet beatoꝝ: ad quẽ cũ maximo labore ipſum deue/
nire oportebat.Deinde ad loca aſpera teterrima addu
ctus:audiuit ea loca eſſe impioꝝ & damnatoꝝ.Euigi
lans autem & hoꝝ memorans pulchritudinẽ puella/
rum uelut ſtercora contẽnebat.Maligni aũt ſpiritus
ad theodã reuerſi rettulerũt:ꝙ ſigno crucis ab eo &
oratione fuerãt effugati. Ad quẽ dum magus una cũ
rege introiſſet ut ei perſuaderet:ipſe ab eo conuerſus
baptiſma ſuſcepit:& laudabilẽ uitã duxit. Rex igitur
deſperans de conſilio amicoꝝ dimiſit ei dimidiũ re/
gni ſui.Ille aũt q̃uis deſertum affectaret:tamen ꝓpter
fidei dilationẽ ad tempus regnũ ſuſcepit:& in ſuis ci/
uitatibus eccleſias fecit:& cruces erexit:& oẽs ad chri
ſtũ conuertit.Pater etiã tandem p̄dicationibus filii fi/
dem ſuſcepit:& baptizatus regnũ totum filio dimi/
ſit:ac pnĩe operibus uacans laudabiliter uitã finiuit.
Ioſaphat aũt barachiam regem ꝓnuncians pluries fu
gere ad eremũ uoluit:ſed a populo coactus remanſit:
uix tandem ab eis dimiſſus deſertum petiit:& regalẽ
habitũ pauperi tradẽs ipſe in pauperrima ueſte remã
ſit.Cui diabolus multa impedimẽta oppoſuit:aliquã
do in eũ euaginato gladio irruens:aliquãdo in forma
diuerſaꝝ feraꝝ in eum frẽdens.Que oĩa ipſe ĩuocato
xp̄i noĩe ſuperauit. Biẽnio igiť ioſaphat p eremum
uagatus eſt:nec barlaam inuenire potuit. Tãdem ad
eius ſpeluncam ueniens:ſtanſq̧ ab extra ſe ab eo be/
nedici poſtulauit.Cuius uocẽ barlaam cognoſcens &
foras exiliens oſculãtes ſe ĩuicem cũ lachrymis & am/
plexibus cõſtringebant.Ioſaphat aũt que acciderant
oĩa referebat.Ille uero immenſas deo gratias agebat.

¶Manſit aũt ioſaphat ibidẽ annis multis in abſtinẽ/
tia mirabili & ſanctitate.Completis uero diebus uite
ſue barlaã in pace quieuit. Ioſaphat aũt in anno.xxv.
regnũ deſſerens.xxxv.annis eremiticũ laborem ſub/
ſtulit:& ſic multis clarus uirtutibus in pace quieuit:
& cũ corpore barlaã ſepultus fuit.Quoꝝ amboꝝ cor
pora barachias rex reuerenter inde aſſumpſit: & in
eius ciuitatẽ transſerẽs honorifice collocauit.v.cal. de
cembris ad quorum tumulum miracula fiunt.

¶De ſanctis Fauſto Diuo & Amonio martyribus. Cap. CXV.

FAuſtus p̄ſbr̄:diuus & amonius cũ aliis plu
ribus ep̄is ex eg⁊ pio:& clericis & laicis ſex
cẽtis &.lx.ap̄ alexãdriã ciuitatẽ paſſi ſunt.
Qui cũ btõ petro eiuſdẽ urbis ep̄o cõpre/
hẽſi:& in carcerẽ truſi.Iubẽte maximião imperatore
poſt ipſius beati m̃ris paſſionem:oẽs gladio trucidati
ſunt.v.cal.decembris.Quoꝝ omnium corpora apud
alexandriam tumulata ſeruantur:ut dicit ado.

¶De ſancto Soſthene diſcipulo. Cap. CXVI.

SOſthenes diſcipulus apoſtolorũ fuit: de
quo btũs paulus p̄ia ad cori.i.cap.mẽtio/
nẽ facit:ubi dicit rabãus ĩ gloſa:ꝙ iſte ſoſt
henes corĩthius doctor erat:multiſq̧ pro
fr̄ibus ſolicitus iõ ſpecialiter ab apoſtolo eſt aſſũptus
.ſ.propter ſuam humanitatem: & ꝓpter firmiorem
narrationis confirmationẽ:ut in ore duoꝝ uel trium
teſtiũ ſtaret omne uerbum.Hic fuit unus ex.lxxii.xp̄i
diſcipulus:ut abbas dorotheus tradit: q & colopho/
nie epiſcopus fuit & apud corinthũ ciuitatem ſuam
ſancto fine quieuit.iiii.cal.decembris.

¶De ſcõ Gregorio papa ſecũdo. Cap. CXVII.

GRegorius papa huius noĩs ſecũdus natiõe
ſyrus ex p̄re ioãne:cõſtãtino pape p̄ſo in
ep̄atu rõano ſucceſſit: & ſedit annos.xvi.
mẽſes.viii.dies.ix.Hic fuit uir caſtiſſimus
diuine ſcripture eruditus:loq̃la facũdus:aĩo cõſtãs: ec/
cleſiaſticoꝝ erroꝝ deſtructor & cõtrariis fidei fortiſſi/
mus ĩpugnator.Hic bonifaciũ monachũ a britannia
ueniẽtẽ ep̄m cõſecrauit:& p eũ gentẽ germanoꝝ ſedẽ/
tẽ in tenebris & umbra mortis:doctrĩa lucis ad xp̄m
cõuertit.¶Hic ẽt p petroniũ ciuẽ brixiẽſem cenobiũ
beati benedicti apud caſtrũ caſſinũ reedificauit:quod
pluſq̃ centũ annis a tp̄e lõgobardoꝝ fuerat deſolatũ.
Hic etiã cũ leo impator imagines xp̄i & btẽ uirginis
& alioꝝ ſcõꝝ in ciuitate cõſtãtinopolitana igne cre/
mari iuſſiſſet;idẽ ipſi facere p̄cipiẽs:nõ ſolũ facere re/
tinuit:ſed etiã imperatorẽ ꝓ ipſo facto anathemati/
zauit.Deĩde diſtributis oĩbus eccleſiis & monaſteriis
atq̧ omni clero in pace quieuit. Sepultus eſt ad ſan/
ctum petrum:& ceſſauit epiſcopatus dies tres.

¶De ſancto Gregorio papa tertio. Cap. CXVIII.

GRegorius papa huius noĩs tertius natiõe
romãus ex patre marcello gregorio pape
ſecũdo in põtificatu romão ſucceſſit: & ſe
dit annos.x. mẽſes.viii. dies.xxx. Hic erat
uir mitiſſimus & ualde ſapiẽs:ĩ diuinis ſcripturis ſuf/
ficiẽter ĩſtructus:greca latinaq̧ lingua eruditus: atq̧
exercitatus in ſenſibus diuinaꝝ ſcripturaꝝ ſubtiliſſi/
ma exhortatione elimatus exhortator oĩum bonoꝝ:
plebiq̧ florentiſſima catholice fidei ac ſalutaria pre/
dicans:corda fidelium dicto factoue corroborãs: or/
thodoxe fidei emulator atque defenſor fortiſſimus:
chriſtianam religionẽ diligenter complectẽs:pauper/
tatis amator:erga inopũ prouiſionem non ſolũ men
tis pietate:ſed etiam ſtudii labore ſolicitus. Captiuo/
rum redemptor & debitorum:orphanis quoq̧ & ui/
duis cum omni diligentia largiter neceſſaria tribuẽs.
Quamobrem deo fauente non ſolum ad ſacrũ p̄ſby/
teratus ordinem peruenit:ſed etiam dum in exequiis
ſui deceſſoris ante pheretrum eius fuiſſet inuentus:
omnis romanus populus a magno uſque ad paruũ
diuina inſpiratione ſubito permoti per uim eum

auferētes in pōtificatus ordinē elegerunt tēpore leo/
nis & cōstantini imperatoꝝ. ℂ Hic addidit in canone
quoꝝ solennitas hodie in cōspectu maiestatis tue ce/
lebraſ: domine deus noster in toto orbe terraꝝ: intra
quoꝝ nos cōsortiū &c. ℂ Hic etiā dum leonē impera
torē ob depositionē imaginum xp̄i & sanctoꝝ incor
rigibilē uidisset: q ab eius p̄decessore anathematis pe/
na fuerat īuolutus: romā & italiam & hesperiā totam
ab eius iugo discedere fecit: & uectigalia īterdixit. Sy/
nodūq; fere mille epōrū rome celebrās: uenerationē
scāꝝ imaginum cōformauit: atq; uiolatores generali
snīa anathematizauit. Hic ēt cū roma a rege liudprā
do lōgobardoꝝ obsidereſ: misit nauigio ad carolum
pīpini patrē regem francoꝝ: claues cōfessionis sancti
petri: rogans ut romanā ecclesiā a longobardis libera
ret. Nolens ab imperatore constātinopolitano hereti
co quemadmodum hactenus fuerat cōsuetudo: auxi
liū postulare. Et extunc cōstantinopolitani imperato
res romane ecclesie patrocinium amiserunt. Et postq̄
omnia feliciter perfecisset ipse sanctus uir in pace ge/
uit quarto calen. decembris. Et sepultus est ad sanctū
petrum: & cessauit episcopatus dies. ix.

ℂ De sanctis Papyrio & Mansueto episcopis & mar/
tyribus. Cap. CXIX.

PApyrius & māsuetus epi & martyres tpe
uandalice persecutionis sub gerserico re/
ge arriano passi sunt. Qui pro catholice fi
dei defensione cādentibus laminis ferreis
toto corpore adusti: gloriosum agonē cōsumauerūt
.iiii. cal. decē bris. Quo uidelicet tempore & alii sancti
epi. s. eugenius carthaginēsis: ualerianus: urbanus: cre
scens: eustathius: crescētianus: cresconius: felix horto
lanus: & florentianus: p̄pter ueritatis eandē predica/
tionem damnati exilio in cōfessione pietatis cursum
uite sue consumauerunt: de quibus supra dictum est
tertio idus iulii. Hec uictor aphricanus.

ℂ De sanctis Ruso & sociis mr̄ibus. Cap. CXX.

RUfus martyr cum aliis pluribus de domo
sua rome passi sunt: sub persecutione dio
cletiani īperatoris. Hic nobilitate genero/
sa īsignis cū esset patricius urbis p̄dicatio/
ne & exēplo beati sebastiani martyris ad fidē xp̄i con
uersus: & cū omni domo sua a sancto policarpo p̄sby
tero baptizatus est. Quē cum oībus aliis diocletianus
detentum: & capitali sententia punitum: christi mar/
tyres eos fecit. iiii. cal. decembris. Hec ado.

ℂ De dedicatiōe ecclesie materialis. Cap. CXXI.

DEdicatio ecclesie solēniter inter alias festi/
uitates sanctoꝝ celebraſ: que ideo ultimo
ponitur: quoniā certum diē non habens:
anniuersaria dies cōsecrationis cuiuslibet
ecclesie suo tpe recolitur. Et quoniā duplex est eccle/
sia siue tēplum. s. materiale & spirituale. Ideo primo
agendū est de dedicatione tēpli materialis: deinde de
dedicatione tēpli spiritualis. ℂ Circa dedicationē aūt
ecclesie siue tēpli materialis tria uidenda sunt. Primo
q̄re dedicaſ. Secūdo qualiter cōsecraſ. Tertio p quos
p̄phanaſ. ℂ Et qa in tēplo duo sunt que cōsecrātur. s.
altare & ip̄m tēplū. Iō primo uidendū est quare cōse/
creſ altare. Secūdo quare tēplū. ℂ Altare aūt cōsecraſ
ad tria. Prio ad sacramētū domini offerendū: geñ. viii.
Edificauit noe altare domino: & tollēs de cūctis peco
ribus & uolucribus mūdis obtulit sup altare. Hoc āt
sacramētū ē corpus & sanguis xp̄i: qd ī memoriā pas/
siōis dominice īmolamus. Habemus enī triplex me/
moriale dominice passiōis. s. Passiōis xp̄i imaginibus
depicte: quātū ad uisum: quia picture sunt q̄si libri lai
coꝝ. Passionis xp̄i sermonibus p̄dicate: q̄tū ad auditū.
Et passionis xp̄i in sacramentis rep̄sentate: q̄tū ad gu/
stū: odoratū: & tactū: ut p oēs corporis sensus passiōis
xp̄i memoria mētibus fideliū imprimaſ. Secundo ad
nomē domini inuocādū: geñ. xii. Edificauit abrahā al
tare domino: q apparuit ei: & inuocauit ibi nomē do/
mini. Hec āt īuocatio scđm apostolū hēt fieri: p obse/
crationes: que fiunt p̄ malis remouēdis. Per oratiōes
que fiunt p̄ bonis impetrādis. Per postulationes: que
fiūt p̄ bonis cumulandis. Et p gratiarū actiones: que
fiūt p̄ bonis cōseruandis. ℂ Inuocatio autē: que fit su
per altare diciſ missa: ex eo q celestis missus. s. xp̄s a pa
tre mittiſ: q ipsam hostiā cōsecrat: & idē p nos ad pa/
trē mittiſ: ut p̄ nobis intercedat. Que quidē missa tri
bus linguis caniſ. s. hebraica greca & latina. Hebraica
sunt alleluia: amē: sabaoth: osanna. Greca kirieleison.
Latina reliqua oīa. Et hoc ad representandū titulū do
minice passiōis: dictis tribus linguis descriptū: uel qa
oīs lingua debet xp̄m cōfiteri: quorū omniū he tres
sunt principaliores. ℂ Tertio ad cātandū ecclesiastici
.xxxvii. Stare fecit cātores cōtra altare &c. Tres autē
sunt species soni que faciūt tres modos: ut dicit hugo
de sancto uictore: fit enī sonus pulsu flatu & cātu. Ad
citharā ptinet pulsus: ad organū flatus: ad uocē cātus:
ut huic cōsonātie sonoꝝ referaſ cōcordi morū. Si re/
feraſ ad pulsum citharſ manū opatio: ad flatū organi
mētis deuotio: ad cātū uocis sermonum exhortatio.
Hoc āt triplex genus musicorū refert ad triplicē diffe
rētiā officii ecclesie: ut dr̄ in mitrali. Nā officiū ecclesie
cōsistit in p̄s: in cātu: & lectionibus. ℂ Ad primū gn̄s
qđ fit pulsu ut ī psalterio & similibus referſ psalmo/
dia. Ad secūdū qđ fit uoce referūſ lectiones: Ad tertiū
qđ fit flatu sicut in tuba referſ cātus. ℂ Tēplū aūt siue
ecclesia cōsecraſ. p̄pter. v. rationes. ℂ Prio ut inde dia
bolus & eius potestas expellaſ sicut refert gregorius ī
libro dialogoꝝ: de q̄dā ecclesia arrianoꝝ in noīe bea/
ti sebastiani cōsecrata: de q̄ uisibiliter demones in for
ma porcoꝝ inde exisse pluribus apparuerūt. ℂ Secū/
do ut ad eā cōfugiētes saluētur: unde dicit canō. Reos
sanguinis defendit ecclesia: ne uitam perdāt & mem/
bra. Tali enim priuilegio ecclesie dedicate de iure cōi
potiunſ. Et ob hoc ioab fugit ī tabernaculū domini:

& apprehendit cornu altaris.iii.reg.ii. ¶ Tertio ut ibidem orationes exaudiat.iii.re.viii. Quicunq͂ orauerit in loco isto:tu exaudies eos ĩ loco habitaculi tui in celo:& cũ exaudieris propicius eris:unde in oratione dicit ecclesia. Quisquis hoc tẽplũ benefi.peti.ĩgre.cũcta se ĩpetrasse letet. Adoramus aũt in ipsis ecclesiis ad oriẽtem. ¶ Primo ut patriã nr̃am nos requirere ostendamus. Nã deus in oriẽte paradisum plantauit:ibiq͂ hominẽ posuit:trãsgressum uero ad occidentem eiecit. ¶ Secũdo ut ad ip̃m crucifixũ respiciamus. Nã dominus crucifixus ad occidentẽ respiciebat : & ita adoramus ad ipsum respicientes. ¶ Tertio ut ueniẽtẽ iudicẽ expectare monstremus. Nã assumptus ad oriẽtem sursum ferebat̃:& ita ueniet ad iudicãdũ: ad occidẽtẽ aspiciẽs. Hec oĩa damascenus:libro.iiii.ca.v. ¶ Quarto cõsecrat̃ ut ibidem deo laudes soluant̃: hoc aũt fit in.vii.horis canonicis inter alias priuilegiatis. Nam in nocte media qua matutinũ celebratur; xp̃s natus est captus & illusus a iudeis:& in hac hora ĩfernũ spoliauit. In media etiã nocte & ad iudiciũ uenturus asserit̃. Adduntur etiã matutinales laudes q̃a in mane egyptios submersit in mare:mũdum creauit : & resurrexit. ¶ In hora prima xp̃s ad tẽplũ cõueniebat:pilato: presentatus fuit:& surgens mulieribus apparuit. In hora tertia a pilato ad colũnam flagellat̃:morti adiudicat̃: & spiritussanctus in apostolos mittit̃. ¶ In.vi.clauis in cruce cõfigit̃:tenebre per totũ mundũ fiunt : & sol obscurat̃:& in die ascẽsionis cum discipulis recũbens cõuersat̃. ¶ In nona xp̃s spiritum emisit : miles latus eius aperuit cetus apostolo℞ ad orandũ uenire cõsueuit:& xp̃s in celũ ascendit. ¶ In uespera; xp̃s in cena sacramentũ sui corporis instituit:pedes discipulo℞ lauit:de cruce depositus fuit:discipulis in habitu peregrini se ostendit. ¶ In cõpletorio xp̃s sanguineas guttas sudauit:in monumẽto positus q̃euit: resurgẽs pacem discipulis:nũciauit. In his ergo horis predicta beneficia recolimus:& pro ipsis deo gratias reddimus. ¶ Quinto cõsecratur:ut ibidẽ sacramẽta ministrent̃ quo℞ quedam ministrant̃ intrãtibus ut baptismus: quedam exeũtibus ut extrema unctio: quedã cõmorantibus:& ho℞ quidam sunt ministrãtes:his datur ordo:quidã pugnãtes:& ho℞ quidã succũbũt:his datur penitẽtia:quidã ĩsistũt:& his cõfertur audacia animi ut roborent̃:& hoc p̱ cõfirmationẽ:cibus:ut substententur:& hoc p̱ eucharistie sumptionẽ: fit remotio ĩpedimenti ne deiiciantur:& p̱ hoc p̱ matrimonii coniunctionẽ. ¶ Secũdo uidendum est qualiter cõsecret̃:& primo de altare secundo de ipsa ecclesia. ¶ Ad cõsecrationẽ aũt altaris q̃nq͂ cõcurrũt:primo quattuor cruces de aqua benedicta in q̃ttuor cornibus cõfigurant̃:secũdo ip̃m altare septies cũ aqua eadẽ aspergit̃:tertio incẽsum in ipso cremat̃:q̃rto chrismate inungit̃:quinto mũdis pãnis operit̃. Hec aũt representant ea que debẽt habere ad altare accedẽtes. Debent enim habere charitatẽ quadruplicẽ.s.ad deũ: ad se ipsos:ad amicos:& ad inimicos:& hec significãt q̃ttuor cruces q̃ttuor cornibus altaris facte.de his gen.xxviii. Dilataberis ad orientẽ & occi.& septẽ.& meridiẽ : uel per quattuor cruces ostenditur q̃ xp̃s p̱ crucẽ q̃ttuor mũdi p̱tes saluauit:uel ut ostẽdat̃ q̃ q̃ttuor modis debemus crucẽ portare.s.in corde p̱ meditationẽ:in ore p̱ cõfessionẽ:in corp̱e per mortificationẽ:in facie p̱ impressionẽ. ¶ Septem aũt aque aspersiones sunt.vii.sanguinis xp̃i effusiones:qua℞ prima fuit in circũcisiõe: secũda in oratione:tertia in corporis flagellatiõe:q̃rta in capitis coronatione:q̃nta in manuũ p̱foratiõe: sexta in pedum cruci affixiõe:septima in lateris aptione. Circuitus ãt altaris significat uigilãtiã & curã quã debẽt habere ministri altaris erga subditos ne ĩcidãt in .vii.uitia capitalia Cant. Inuenerunt me uigiles qui custo.ciuitatẽ &c. ¶ Debẽt etiã habere orationẽ feruẽtẽ deuotã:quod significat̃ p̱ cõcremationẽ thuris : Habet enim thus uirtutẽ ascẽdendi ex fumi leuitate:consolidãdi ex qualitate:cõstringendi ex glutinitate: confortãdi ex aromatitate. Sic oro ascẽdit in dei memoriam:animã cõsolidat q̃tum ad culpã p̃teritã impetrando medelã:cõstringit q̃tum ad futurã impetrãdo:cautelã:cõfortat:q̃tum ad p̃sentẽ ĩpetrando tutelã. ¶ Vel potest dici:q̃ deuota oro p̱ thus significat̃ : q̃a habet ad deũ ascẽdere.ps. Dirigatur oratio mea sicut incensum &c.apocal.viii. Data sunt ei ĩcẽsa multa:ut daret de orationibus sancto℞ &c. ¶ Debẽt insup̱ habere nitorẽ cõsciẽtie:& odorẽ bone fame:quod significatur p̱ chrismatis unctionẽ:quod cõficitur ex oleo & balsamo. Oleũ enim est nitor cõscientie quã debẽt habere purã.gal. Gloria nostra hec est testimoniũ cõscientie nostre. Balsamũ est odor bone fame:quam debẽt habere clarã:prima timo.iii. Oportet ep̃m testimonium habere bonũ:& ab his qui foris sunt &c. ¶ Debẽt preterea habere mũditiã op̱ationis sancte:quod significatur p̱ pannos albos & mũdos:q̃bus altare uestit̃: Apocal.iii. Vestimẽtis albis induaris:ut nõ appareat confusio nuditatis tue. Bern. Modicũ ualet accedẽti ad altare:si habet dignitatẽ summã & uitam ĩfimã. ¶ Secũdo uidendum est de ecclesia qualiter consecret̃ : ad quod q̃ttuor cõcurrũt. ¶ Primo enim ep̃s ecclesiam ter circuit:& qualibet uice ad ianuã ueniens baculo p̱cutit dicens: Tollite portas &c. ¶ Secũdo interius & exterius aqua benedicta ecclesiã aspergit. ¶ Tertio in pauimẽto crucem de cinere facit ex trãsuerso angulo orientis usq͂ ad angulũ occidentis & ecõuerso:& ibidẽ l̃ris grecis & latinis alphabetũ describit. ¶ Quarto in parietibus ecclesie.xii.cruces depingit:ante quas cereos.xii.accendit:& ipsas chrismate inungit. ¶ Primũ ergo.s.triplex circuitus significat triplicẽ circuitũ quẽ fecit xp̃s p̱pter ipsius ecclesie sanctificationẽ. Primũ quo de celo uenit in mũdũ. Secundũ quo de mũdo uenit ad limbum. Tertiũ quo de limbo resurgens ascẽdit ad celum. Primũ fuit ad saluationem peccatorũ. Secundũ ad liberationẽ dãnato℞. Tertium ad glorificationẽ beato℞. ¶ Vel triplex circuitus fit ad ostẽdendum q̃ ecclesia consecrat ad honorem trinitatis. ¶ Vel significat triplicẽ statum saluando℞ qui sunt uirgines:cõtinentes:& coniugati:qui etiã designãtur in dispositione materialis ecclesie. Nam sanctuarium significat uirgines:chorus cõtinentes:corpus nubẽtes strictius est sanctuariũ q̃ chorus:& chorus q̃ corpus: quia dignior est ordo uirginũ q̃ cõtinentũ:& continẽtum q̃ coniugato℞:ut dicit ricardus. ¶ Secũdũ.s.trina ad hostium p̱cussio:significat triplex ius:quod habet christus in ecclesia. Est enim sua creatione redemptione & glorificatiõe:& hoc triplici iure ei debet aperiri:ut dicit anselmus. ¶ Tertium.s.exclamatio Tollite portas &c.significat trinam eius potentiã.s.in celo:

in mundo: & in inferno. ¶ Secūdum.s. aque benedicte iterius & exterius aspsio fit triplici de causa. ¶ Primum propter demonis expulsionem: ut dicit in exorcismo aque. Fias aqua excorcizata ad effugandū inimicū &c. Fit aūt hec aqua: ex qua: uino: sale: & cinere: qa quattuor maxime expellunt diabolum.s. lachrymaꝝ effusio: que p aquā. Spiritualis exultatio: que p uinū. Matura discretio: que per salem. Et pfunda humiliatio: que p cinerem. ¶ Secūdo ꝓpter ipsius ecclesie expiationem. Omnia enim terrena ꝓpter peccatū sunt corrupta: & ideo locus aspergitur: ut ab immunditia purget unde in lege omnia pene aqua mūdabantur. ¶ Tertio ꝓpter remouendam maledictionem. Terra enim a principio cū omni fructu suo maledictionem accepit: aqua uero nulli maledictioni subiacuit. Hinc est: q dominus comedit piscē: sed nunq̃ legit comedisse carnē nisi agni paschalis ꝓpter preceptum legis. Tertiū.s. alphabeti descriptio: representat primo coniunctionē utriusq populi: uidelicet gentilis & hebrei p crucem xpi factam. Vnde & illa crux ex transuerso ducitur ab angelo orientis usq ad angulum occidentis: ad significādū: q populus dexter factus est sinister: & qui erat in capite: factus est in cauda & econuerso. ¶ Secundo representat paginā utriusq testamēti per crucem xpi adimpleti: unde moriens ait cōsumatum est. Et crux ex trāsuerso ducitur: quia unum testamētum in alio continetur: quia rota est in rota. ¶ Tertio representat articulos fidei: quibus rudes & neophyti de utroq populo erudiuntur: qui se cinerem & puluerem reputare debēt: iuxta illud gen. xviii. Loquar ad dominū meum cū sim puluis & cinis. ¶ Quartū.s. in .xii. locis crucis īpressio illuminatio & inunctio fit triplici ratione. Primo ꝓpter demonū terrorē: q inde expulsi sunt: ut uidentes signū crucis: illuc ingredi non psumant. ¶ Secūdo ꝓpter triūphalem ostensionem. Cruces enim sunt uexilla xpi: ut ostendat enim: q locus ille domino xpi est subiugatus cruces depinguntur: sicut quādo ciuitas aliqua ab imperatore capit: s. imperiale uexillū in ea erigit. ¶ Tertio ꝓpter apostoloꝝ representationē. Nā .xii. luminaria ante cruces posita significant .xii. apostolos: qui p fidē crucifixi mundū illuminauerunt. Cruces aūt chrismate unguntur: quoniam apostoli fidē passionis xpi ad cognitionē inflāmauerūt: & ad amorem unxerunt: uidelicet ad cōsciētie nitorē quod per oleū: & ad bone fame odorē: quod p balsamū. Tertio uidēdū est qualiter & per quos ecclesia pphanetur. Sciendū: q domū dei per tres legimus pphanari.s. p hieroboam: per nabuzardan & p antiochum. Hieroboā sicut legit .iii. reg. xii. duos uitulos fecit ponens unū in dan & alteꝝ in bethel: que dicit domus dei. & hoc ꝓpter auaritiam fecit: ne.s. regnum ad roboā rediret. Nabuzardan sicut legit .iiii. reg. xxv. domum dei combussit. Nabuzardan princeps coquoꝝ significat gulam & lasciuiam. Rex antiochus qui fuit superbissimus & ambiciosus domū dei polluit: & cōtaminauit sicut habet primo maccabeoꝝ .i. & significat ipsam superbiam. Ad denotandum q per hec tria uitia clericorū domus dei.s. ecclesia prophanatur.s. p auaritiam gulam & superbiam: primum cōmuniter uiget in religiosis: secundū in clericis: tertium in prelatis. ¶ Et sicut per tres ecclesias fuit prophanata. Ita & per tres alios extitit dedicata.s. p moysen. Salomonem & iudam maccabeum: per q insinuatur & dedicantes domū dei debent habere humilitatē q in moyse. Sapientiam & discretionem que in salomone uere fidei confessionem que in iuda maccabeo denotatur.

¶ De dedicatiōe ecclesie spiritualis. Cap. CXXII.

Dedicatio ecclesie siue templi spiritualis: quod sumus nos: iuxta illud apostoli templum enim domini sanctū est: quod estis uos. Et iterū. Nescitis quia corpora uestra templum sunt spiritussancti: sub solennitate dedicationis materialis templi ab ecclesia celebratur. Nam sicut ait augustinus. Quoticunq altaris uel templi festiuitatē colimus: si fideliter & diligēter attēdimus: & sancte ac iuste uiuimus: qcqd in tēplis manufactis agit: totū in nobis spēali edificatiōe cōplet. Ipsa enim spiritualis ecclesia cōstruit ex lapidibus uiuis: prima petri secūdo: Tāq lapides uiui sup edificamini &c. Ex lapidibus quadris. Nam quattuor latera lapidis spiritualis sunt fides spes charitas & opatio: que eq̄lis sunt quia ut dicit gregorius. Quantum credis tantum speras: quantum credis & speras tantum diligis & quantum credis speras & diligis tātum operaris. ¶ In hoc quidem templo altare est cor nostrū: supra quod tria debent deo offerri: primum ignis dilectionis ppetue: leuit. undecimo: Ignis nunq̃ deficiet in altari: secūdum incēsum orationis odorifere: primo pab. vi. Aaron & filii eius adolebunt incensum super altare &c. Tertiū sacrificium iustitie: quod sacrificium cōsistit in oblationibus penitentie: in holocaustis dilectionis pfecte: & in uitulos carnis mortificare psalmista. Acceptabis sacrificium iustitie oblationes & holocausta: & tunc imponent super altare tuum uitulos. ¶ Templum aūt spirituale: quod sumus nos ad instar templi materialis consecratur. ¶ Primo enim summus pōtifex christus hostium cordis clausum inueniens circuit: dum Peccatum oris cordis & operis ad memoriam eius reducit. De hoc triplici circuitu dicitur isaie uigesimo tertio. Sume citharam: quo ad primum circui ciuitatem scilicet cordis: quo ad secundum meretrix obliuioni tradita: quo ad tertiū. ¶ Secundo ipsum hostium cordis clausum ter percutit ut sibi aperiat. Percutit enim ipsum cor ictu beneficii consilii & flagelli: de qua triplici percussione dicitur prouer. primo. Extendi manum meam: quo ad primum: despexistis loquitur ad malos omne consilium meum: quo ad secundum & increpationes meas neglexistis: quo ad tertiū. ¶ Vel ter percutit dum rationalem mouet ad peccati cognitionem: concupiscibilem ad dolorem. Irascibilem ad uindictam & detestationem. ¶ Tertio ipsum templum spiritualiter aqua in eius & extra debet irrigari. Hec aūt trina irrigatio trina est lachrymaꝝ effusio: mens enim uiri sancti ut dicit gregorius: dolore afficitur considerādo ubi fuit: ubi erit: ubi est: & ubi nō est: ubi fuit iquit in peccato: ubi erit in iudicio ubi est in miseria: & ubi nō est in gloria: huic aūt aque admiscentur sal uinum & cineres quia cum his lachrymis debet admisceri uinum spiritualis exultatiōis: sal mature discretionis: & cinis profunde humiliationis. Vel per uinum lymphatum intelligitur uerbum incarnatum: per salem sanctitas eius uite: que est omnibus cōdimentum: per cinerem passionis eius suppliciū. His igitur debemus cor nostrum aspergere scilicet bene/

ficio incarnationis:per quod prouocemur ad humilitatem:exemplo eius conuersationis per quod informetur ad sanctitatem:& memoria eius passionis per quam incitemur ad charitatem. ℭ Quanto in hoc téplo cordis scribitur spirituale alphabetum siue spiritualis scriptura. Que quidem triplex est scilicet dictamina faciendorum:testimonia diuinorum beneficiorum:& accusatio propriorum delictorum ro. ii. Cum enim gétes que legem non habent naturaliter ea que legis sunt faciunt. huius legem non habentes:ipsi sibi sunt lex:qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis. Ecce primum testimonium reddente cóscientia ipsorum. Ecce secundum & inter se cogitationũ accusantium. Ecce tertium. ℭ Quinto debent pingi cruces. i. assumi penitentie asperitates:que debent inũgi & illuminari:quia non solum ferende sunt patienter sed etiam libenter:quod per unctioné:& ardenter quod per igné. Vnde Bern. Qui minatur timore crucem christi portat:qui amore portat patiéter:qui proficit in spe portat libenter:sed qui consumútur in carne amplectitur iam ardéter. ℭ Qui igitur hec omnia habebit:uere templum ad honorem dei dedicatum erit:dignus plane in quo christus in uia habitet p gratiam:ut tandem in eo in patria habitare dignetur per gloriam. Quod ipse prestare nobis dignetur : qui uiuit & regnat deus per omnia secula seculorum. Amé.

ℭ Explicit liber decimus.

ℭ Prologus libri undecimi.

VNdecimus huius uoluminis liber cõtinet gestorũ & passionũ sanctorum differétias quattuor. ℭ Primo illorum sanctorũ quorum dies festiui nobis fuerút penitus ignoti:sed neq; eorũ legende potuerunt in aliqua superiorum librorũ parte cõmode collocari. Scripsimus enĩ fauente dñ̃o gesta sanctorũ:quorũ festa per anni circulum occurrunt. Quibus etiam addidimus quedá alia sanctorũ quorundam:qui uel ex nominis equiuocatione:uel ex alia circa materiã dependentia:uel ex alia rationabili causa:potuerunt ceteris sanctorum legendis coniungi sicut presenté legentibus catalogum patere potest. Restabant aũt alique legéde:que nulla occasione poterát certis diebus ãni loquari:quas in hoc undecimo libro reseruauimus describendas. ℭ Secundo illoꝝ sanctorũ gesta:que per obliuioné aliquá suis inserenda locis fuerunt omissa:quod diffiteri nõ presumo. Cui enĩ adeo prestantis memorie occurrat:cuncta que legerit uel audierit per singula cordi recondere suoq; recolenda tpe:facile in promptu ad uotũ habere. Neminé certe arbitror tali potiri priuilegio nisi spiritu prius fuerit afflatus diuino. ℭ Tertio illorum sanctorum:quorũ gesta & passiones post ceptũ opus:mihi de nouo apparuisse contigisset:aut in posterum mihi uel posteris appareret:quod propter sanctorum infinitatem & librorum numerositatem accidere: de facili satis esset. ℭ Quarto etiam illorũ sanctoꝝ qui per futuroꝝ tempoꝝ successiones ab ecclesia militante canonizandi:& in sanctoꝝ numero conscribendi forent:quod usq; ad presentis seculi finem credimus affuturũ. Cum non sit abbreuiata manus domini:que & in terris hoĩes de nouo sanctificare:& in celis multiplicare potest. Horum igit̃ etiam gesta presenti cõferenda uolumini:non tam nobis q̃ posteris reseruamus. Qua de re nec ipsum opus nostrum : certo fine concludimus:eo q̧ sanctoꝝ infinitas usq; ad seculi finem augenda:nec finem habet:nec numeꝝ. ℭ Ad festa igitur que presentialiter habemus exponenda ueniendum est. Et primo quidem librum ecclesiastice historie transcurrentes:quedam que ex ipso circa sanctos aliquos omissa fuerent recolamus.

ℭ Incipit liber undecimus.

ℭ De sanctis duobus nepotibus christi secũdũ carné confessoribus. Cap. I.

DVo nepotes domini saluatoris secũdũ carnem:ex linea collaterali uidelicet ex eius carnali genere nepotes:idé:qui dicebatur frater domini:quoꝝ nõia eusebius silentio tegit:tpe domitiani imperatoris sub scda xpianoꝝ psecutiõe apud iudeã florebant. Cum auté domitianus iussisset perimi oẽs de genere dauid & stirpe regia descendétes hi duo delati sunt duplici iuidia:uidelicet q̧ ex dauid genere:& ipsius xp̃i propinquitate nati eẽnt. Quos reuocatus quidá:qui in hoc missus fuerat : perduxit ad domitianũ. Nam & ipse de aduentu xp̃i sicut & alias herodes formidabat. Interrogati aũt cesare si eént ex familia dauid cõfitent̃. Interrogati quátis essent facultatibus uel possessionibus p̃diti. Rñdér : q̧ utriq; non amplius esset in bonis nouẽ milibus denariis. Ex quibus singulis pars media proportione debetur:nec hec sibi in pecunia:sed in estimatione terre subsisterent: quá habebát in trigintanoué ingeribus cõstitutá:quá que suis manibus excolebant ad uictũ cõsequendũ:& tributũ persoluendum. In cuius testimoniũ manus labore rigidas:& callis obduratas proferebant. Interrogati de christo:quale est regnum eius:uel quis tp̃e:aut unde:uel quádo uẽturus. Respõdit:q̧ neq; huius mũdi regnũ:neq; huius terre ei designet ĩperiũ : sed celeste ei regnũ per angeloꝝ ministeria in cõsumatiõe seculi preparetur:quando scilicet uenturus in gloria de uiuis ac mortuis iudicabit. Domitianus auté eũ neq; in eis quicq̃ criminis iueniret:& utilitaté eoꝝ ac uerba maxime contemneret:abire eos libere iubet. Illi uero dimissi uel martyrii merito:uel tante ꝓpinquitatis prerogatiua:pacis tẽpore duces ecclesie effecti usq; ad traiani tempore permanserunt.

ℭ De sanctis romanis põtificibus & eorum successione. Cap. II.

ROmani pontifices & eorum ſucceſſiones: ideo hic ponuntur:ut:que eccleſiaſtice hiſtorie libro reſtabant:hic recolligantur:& ipſius ordo libri p ſingula ſummarie tranſcurraſ:quatenus ad quoſdam ſanctos epiſcopos romanos pontifices:qui in catalogo ſanctorum conſcri ſunt:& hactenus omiſſi fuerunt:perueniatur. Liber itaqꝫ hiſtorie eccleſiaſtice romanos pontifices enumerat a beato petro apoſtolo uſqꝫ ad ſyricium papã: qui ſucceſſit damaſo per ſucceſſiones ſanctoꝝ epiſcopoꝝ numero.xli. Sub quo ſyricio liber prefatus finem facit. Omnes autem pape:qui in dicto libro deſcribunſ ſanctificati habenſ:aut in ordine martyꝝ aut confeſſorum:excepto liberio qui hereſis arriane labe maculatus ſanctoꝝ pontificũ cetũ ſedauit:ſicut alter iudas apoſtoloꝝ collegium:& nicolaus ſacrum numeꝝ leuitaꝝ. ¶ Primus igitur in ſede romana beatus petrus apoſtolus pontificatum tenuit:& primo quidem ſedit antiochie annis ſeptem:deinde cathedram epiſcopalem in urbe roma tenuit annis uigintiquinqꝫ menſibus quinqꝫ & diebus tredecim:de quo ſupra actum eſt in feſto cathedre ſancti petri.viii.cal.martii:& in feſto paſſionis ipſius.iii.cal.iulii. ¶ Secundus epiſcopus fuit linus de quo ſupra dictum eſt in eius paſſione.ix. calen.octobris. ¶ Tertius fuit cletus:de quo ſupra in eius paſſione ſexto calẽdas martii. ¶ Quartus fuit clemens:de quo ſupra in eius paſſiõe nono cal. decẽbris. ¶ Quintus fuit anacletus:de quo ſupra tertio idus iulii. ¶ Sextus fuir euariſtus: de quo ſupra ſeptimo cal. nouembris. ¶ Septimus fuit alexander:de quo ſupra quĩto noñ maii. ¶ Octauus ſixtus primus:de quo ſupra octauo idus aprilis. ¶ Nonus teleſporus : de quo ſupra noñ.ianuarii. ¶ Decimus iginus: de quo ſupra quarto idus ianuarii. ¶ Vndecimus ſuit pius: de quo ſupra quinto idus iulii. ¶ Duodecimus anicetus : de quo ſupra.xv.cal.maii. ¶ Tertiuſdecimus ſother : de quo ſupra.x.cal.maii. ¶ Quartuſdecimus eleutherius:de quo ſupra.vii.cal.iunii. ¶ Quintuſdecimus uictor:de quo ſupra quinto cal.auguſti. ¶ Sextuſdecimus zepherinus:de quo ſupra ſeptimo cal. ſeptẽbris. ¶ Decimuſſeptimus calliſtus : de quo ſupra pridie idus octobris. ¶ Decimuſoctauus urbanus:de quo ſupra octauo cal.iunii. ¶ Decimuſnonus pontianus: de quo ſupra tredecimo calẽ.decẽbris. ¶ Vigeſimus antherius fuit:de quo ſupra actũ eſt noñ ianuarii. ¶ Vigeſimuſprimus ſabiãus:de quo ſupra.xiii.cal.ſebruarii. ¶ Vigeſimuſſecũdus fuit cornelius: de quo ſupra decimoctauo cal.octobris. ¶ Vigeſimuſtertius lucius:de quo ſupra q̃rto noñ.martii. ¶ Vigeſimuſquartus ſtephanus:de quo ſupra quarto noñ auguſti. ¶ Vigeſimuſquintus ſixtus ſecũdus:de quo ſupra octauo idus auguſti. ¶ Vigeſimuſſextus diõyſius:de quo ſupra.vii.calẽ.ianuarii. ¶ Vigeſimuſſeptimus felix primus:de quo ſupra tertio cal.iunnii. ¶ Vigeſimuſoctauus fuit marcus primus:de quo ſupra nonis octobñ. Et hic ſolus de numero tantoꝝ pontificum:uidelicet tam ſupra poſitoꝝ q̃ infra ponendorum uſqꝫ ad ſilueſtrũ papam martyriũ euaſit. ¶ Vigeſimuſnonus eutychianus:de quo ſupra ſexto idus decẽbris. ¶ Trigeſimus caius:de quo ſupra decimo cal.maii. ¶ Trigeſimuſprimus marcellinus:de quo ſupra.vi.calen.maii. ¶ Trigeſimuſſecundus marcellus:de quo ſupra.xvii. calen.februarii. ¶ Trigeſimuſtertius euſebius:de quo ſupra.vi.cal.octobris. ¶ Trigeſimuſquartus melchiades:de quo ſupra quarto idus decembris. Omnes prefati pontifices excepto marco per martyriũ aſſumpti fuerunt. ¶ Trigeſimuſquintus fuit ſilueſter primus inter ep̃os cõfeſſores:de quo ſupra actũ eſt pridie cal. ianuarii. ¶ Trigeſimuſſextus fuit marcus ſecũdus:de quo ſupra noñ octob. ¶ Trigeſimuſſeptimus iulius: de quo ſupra idibus apri. ¶ Trigeſimuſoctauus fuit liberius hereticus tp̃e cõſtantii imperatoris : qui prio qdẽ dũ nollet arriane hereſi cõſentire ab eodem auguſto in exiliũ miſſus eſt:ubi ſtetit p ãnos.iii. Sed demũ conſentiẽs hereſi predicte:ab eodẽ cõſtantio reuocaſ: & in ep̃m cõfirmaſ:& felix qui in eius locum a clero & populo romão cõſtitutus fuerat papa martyrio coronatur. ¶ Sicqꝫ.xxxix.ep̃s fuit felix ſecundus martyr de quo actũ ẽ.iiii.cal.auguſti. ¶ Quadrageſimus fuit damaſus papa & cõfeſſor:de quo ſupra actum eſt.iii. idus decembris. ¶ Quadrageſimuſprimus ſyricius ſub quo liber eccleſiaſtice hiſtorie finem facit. Et hũc omiſſum immediate infra ſupponemus.

¶ De ſcõ Syricio papa. Cap. III.

SYricius papa natiõe romanus ex patre tyburtio damaſo pape in epiſcopatu romano ſucceſſit:& ſedit ãnos.xv.mẽſes.xi.dies .xxv. Hic cõſtituit ut monachi fierẽt clerici utilitatis cauſa uel ſumme neceſſitatis. Et ut nullus preſbyter miſſas celebraret niſi in ſacratis ab ep̃o locis. Hic manicheos in urbe inuenit quos exilio dãnauit. Et cõſtituit ut non pticiparent cũ fidelibus communionẽ. Sed precepit ut ſiquis ex eadẽ ſecta rediret ad eccleſiã cõuerſus:nullatenus cõicareſ:niſi tantũ religioni monaſterii oĩbus diebus uite ſue obnoxius tenereſ ieiuniis & oratiõibus maceratus:& pbatus ſub omni examĩe uſqꝫ ad ultimũ diẽ trãſitus ſui:& ſic uiaticũ recipiat. Hic quoqꝫ ſynodũ celebrauit apud conſtãtinopoli.cccl.ep̃o. Et poſtq̃ ſedẽ apoſtolicã feliciter gubernaſſet:dormiuit cũ pr̃ibus ſuis. Et ſepultus ẽ ad ſanctũ petrũ plenus ſc̃itate. Et ceſſauit ep̃atus dies.xx.

¶ De ſcõ Zozimo papa. Cap. IIII.

ZOzimas papa natiõe grecus ex pr̃e abramio ĩnocẽtio pape primo in põtificatu romano ſucceſſit. Seditqꝫ ãnos.ii.mẽſes.viii.dies.xxv. Hic multa ſanctitate polluit:& paupeꝝ largus beneficus extitit. Hic cõſtituit ut ſeruus nullomodo clericus fieret. Er in ſabbato ſcõ cereũ in oĩbus titulis urbis benedici p̃cepit. Et oẽs clericos uinũ in publico uẽdere prohibuit. Er hic plenus ſanctitate in pace quieuit. Et ſepultus eſt in uia tyburtina iuxta corpus beati laurentii martyris. Et ceſſauit ep̃atus dies.xi.

¶ De ſcõ Simplicio papa. Cap. V.

SImplicius papa natione tyburtinus ex patre caſtino hilario pontifici in ep̃atu romano ſucceſſit:& ſedit annos.xv.mẽſem.i.dies.vii. Hic uir beatiſſimus dedicauit eccleſiã ſancti ſtephani iuxta baſilicã ſancti laurẽtii. & baſilicã ſancte ſabine m̃ris:ubi corpus eius requieſcit : cũ .4 2 6 2.ſanctoꝝ corporibus. Hic.xxviii. p̃ſbyteros p titulos in urbe roma cõſtituit: ppter penitentes & baptiſma. Et ut.vii.ep̃i.p hebdomadas ad eccleſias patriarchales ſiue ad earum regiones manerent. Et fecit.vi. regiones p̃ſbyteris urbis diuidẽdas. Primã regionẽ ad

sanctũ ioánem lateranẽsem. Secundá ad sanctũ petrũ. Tertiam ad sanctũ Paulum. Quartá ad sanctum laurentiũ extra muros. Quintá ad sanctam mariá maiorem. Cõstituit quoq; ut nullus clericus inuestiturá a laico reciperet. ¶ Sub huius eṗatu uenit relatio de grecia p epistolá ab acacio cõstátinopolitão epo: simulq; & atimotheo catholico: & affirmauit petrũ alexádrie urbis epm esse eutychianũ hereticũ: plurima de eo crimina affirmás. Quo audito simplicius dánauit petrũ ita tamé ut penitétie seruaret tps. Et post hec sanctus eṗs quieuit in domino: & sepultus est iuxta corpus beati petri apostoli ĩ uaticão. Et cessauit eṗatus dies septé.

¶ De sanctis Alexandrinis episcopis & eorum successione. Cap. VI.

Alexandrini epi quoq; successiones in ecclesiastice historie libro describunť: & qui in sanctoq; catalogo connumeranť: fuerunt numero. xxiii. uidelicet a beato marco euágelista usq; ad theophilũ: uidelicet a prima ipsius ecclesie fundatione: usq; ad tépora archadii & honorii augustoq;. ¶ Quoq; põtificũ: primus ipsius ecclesie fundator fuit beatus marcus apostolus & euangelista: de quo in secundo libro ecclesiastice historie habeť: & de quo supra in eius passiõe dictũ é. vii. cal. maii. ¶ Secũdus fuit scũs anianus p̃fati marci discipulus: de quo supra dictum est. iiii. noñ octobris: qui tenuit ipam sedé per annos. xxii. ¶ Tertius fuit abilus de quo supra dictũ est. viii. cal. martii: qui sedit ĩ ipsa sede annis. xiii. ¶ Quartus successit cerdo de quo habeť. iiii. libro ecclesiastice historie cap. i. & hic ibidé sedit annos. xvii. ¶ Quintus fuit primus de quo eodé libro cap. iiii. & hic sedit in ipsa sede annos. xii. ¶ Sextus fuit iustus: de quo eodé libro ca. v. & hic annos. xi. sedit. ¶ Septimus successit eumenides: de quo prefato libro cap. xi. qui & sedit ibidem annos. xiii. ¶ Octauus fuit marcus de quo eodé libro & capitulo: q & sedit annos. x. ¶ Nonus fuit celadion: de quo eodem libro capitulo. xix. q & sedit ános. xiiii. ¶ Decimus fuit agrippinus de quo ecclesiastice historie libro. v. capitulo nono & hic sedit annos. xii. ¶ Vndecimus successit iulianus: de quo eodé libro capitulo. xxii. qui sedit p annos decé. ¶ Duodecimus fuit demetrius de quo libro. vi. cap. xix. qui & sedit ános. xliii. ¶ Tredecimus fuit heraclas: de quo habetur eodem libro capitulo. xxii. q fuit unus ex discipulis origenis probatissimus: cui & preceptor eius ex alexandria profugus: ueniens cesaream auditoriũ suum reliquerat. Et cum hic apud cesaream moraretur: innumeri ad eum nõ solum regionis ipsius uiri: sed ex puinciis pcul positis cõcurrebáť: & relicta pria: ac parentibus sequebanť eũ táq̃ deũ docéteṁ. Et hic in ipsa ecclesia p̃fuit annos sex. ¶ Decimusquartus huic successit dionysius: de quo lib. vi. ecclesiastice historie multa cõscribunť: & de hoc supra actum est in gestis eius. xv. cal. decẽbr̃. Hicq; sedit annos. xvii. ¶ In sequétibus uero ecclesiastice historie libris adduncť: & alii. viii. pontifices alexandrini. ¶ Ex his aũt quintusdecimus in ordine fuit maximus: qui sedit annos. xiii. de quo supra. vi. cal. iunii. ¶ Sextusdecimus theonas: qui sedit annos. xix. de quo supra. x. cal. septembr̃. ¶ Decimusseptimus petrus: de quo supra ĩ eius passiõe actũ est. vi. cal. decébris: q sedit annos. xii. ¶ Decimusoctauus achillas: de quo supra in eius legenda. vii. idus nouébris: qui sedit annos. ix. ¶ Decimusnonus alexander: de quo similiter supra in gestis eiusdé. iiii. cal. martii: q sedit annos. vii. ¶ Vigesimus athanasius doctor insignis: qui sedit annos. xlvi. de quo supra actũ est in gestis eius. vi. noñ. maii. ¶ Vigesimusprimus petrus secũdus: qui licet martyr nõ fuerit: de sede tamen eiectus est ad tépus p quendá luciũ hereticũ: qui alexandriná ecclesiam inuasit. ¶ Vigesimussecundus huic successit timotheus: sub quo liber prefatus ecclesiastice historie concludiť. Omnes aũt prenominati gloriosi pontifices in sanctoq; numero collocantur.

¶ De sanctis Antiochenis episcopis & eorum successione. Cap. VII.

Antiocheni epi: quoq; successiones & tépora in eodé ecclesiastice historie lib. cõserta sunt: & qui in sanctoq; catalogo ponunť: sunt numero. xxiiii. uidelicet a beato petro apostolo: q primus antiochie sedit usq; ad epm flauianũ: q floruit tpe: quo dictus liber cõclusiõis suoq; tépoq; finem accepit. ¶ Hoq; aũt pontificum primus fuit beatus apostolus petrus: qui primá eius ecclesie antiochene cathedrá accipiens: ibidé sedit annos. vii. sicut dictũ est supra in cathedra sancti petri. viii. calen. martii. ¶ Secundus fuit zacheus: cui idem apostolorum princeps antiochia discedens: eandem ecclesiam cõmendauit: sicut habeť in itinerario beati clemétis: & de hoc supra dictũ est. x. cal. septembris. Hic autem eṗs in libro ecclesiastice historie nõ poniť: forte ex eo quia non uere successor petri: sed quasi eius uicarius fuerit: cum ut dictũ est: ei petrus dictá ecclesiá cõmendauit: & modico tempore ibidem presidens forte ante petrũ occubuit. ¶ Tertius fuit enodius episcopus & martyr: de quo supra in eius passione actum est pridie noñ maii. ¶ Quartus fuit ignatius eṗs & martyr: de quo etiá actũ est ĩ eius passiõe cal. februarii. ¶ Quintus fuit hero eṗs & martyr: & de hoc supra actum est. xvi. cal. nouembris: de his habetur in tertio ecclesiastice historie libro. ¶ Sextus successit cornelius. ¶ Septimus fuit hero secundus. ¶ Octauus theophilus: q sextus post apostolus describitur occasione memorata. Et de hoc supra actum est tertio idus octobris. Et de his habetur mentio ecclesiastice historie libro. iiii. ¶ Nonus successit maximus. ¶ Decimus serapion: & de his duobus in libro quito. ¶ Vndecimus fuit asclepiades: de quo supra. xv. cal. nouembris. ¶ Duodecimus philetus. ¶ Tredecius aũt fuit zebenus. ¶ Quartusdecimus babilas martyr: de quo supra actũ est in eius passiõe. ix. cal. februarii. Et de his in libro. vi. ecclesiastice historie tractatur. ¶ Decimusquintus his successit fabianus: & de hoc etiam in prefato lib. mentio habetur. ¶ Decimussextus autem fuit demetrianus. ¶ Decimusseptimus fuit dõnus. ¶ Decimusoctauus successit timeus. ¶ Decimusnonus quirilus. ¶ Vigesimus aũt fuit dorotheus: uir eruditissimus & in scripturis diuinis satis intentus: qui pro multa diligentia etiam hebraicam linguam didicerat. Greca autem eruditione liberali a puero fuerat institutus. Is eunuchus a natiuitate fuit: qué diocletianus imperator in admiratione & ueneratione habebat: & ei contulerat preposituram. Cuius & eusebius cesariésis ecclesie cõscriptor historie auditor fuit: ut de se ipo tradit. ¶ Vigesimusprimus huic successit tyrannus: sub quo ec

clesiaꝝ persecutio increuit. De his agitur ecclesiastice historie libro. vii. ¶ Vigesimussecundus fuit eudoxius. ¶ Vigesimustertius autem successit meletius: de quo supra dictum est pridie noñ decembris. Et de his duobus habetur in. x. ecclesiastice historie libro. ¶ Vigesimusquartus aũt & ultimus cõscribit flauianus in ipsius historie libro. xi. Quo tpe liber ipse: ut dictum est finem facit: & sue narrationis conclusionẽ.

¶ De sanctis hierosolymitanis episcopis & eorũ successione. Cap. VIII.

Ierosolymitani episcopi & eoꝝ successiones ac tempora in eodẽ libro ecclesiastice historie ordine texuntur: qui & sanctoꝝ numero cõscribuntur. Et hi a beato iacobo apostolo usq̃ ad tẽpus: quo sue historie liber ipse finẽ facit. xxxiii. numero colligunt. Ex his aũt. xv. priores fuerũt ex hebreoꝝ populo põtifices cõstituti: prius usq̃ aliquis ex gẽtibus ad epatũ ipsius ecclesie assumeret: q oẽs in ipsius ecclesiastice historie libro. iiii. ex ordine ponunt. Et de his mẽtio habita est supra in gestis zachei epi hierosolymitani. x. cal. septẽ. ¶ Primus quorũ fuit iacobus frater domini: de quo supra actũ est in eius passione cal. mai. ¶ Secundus fuit symeon & de hoc supra dictũ est. xii. cal. martii. ¶ Tertius fuit iustus. ¶ Quartus successit prenomĩatus zacheus de quo supra. ¶ Quintus uero fuit tobias. ¶ Sextus beniamin. ¶ Septimus ioannes. ¶ Octauus matthias. ¶ Nonus philippus. ¶ Decimus seneca. ¶ Vndecimus uero successit iustus secundus. ¶ Duodecimus leuius. ¶ Tredecimus effrem. ¶ Quartodecimus ioseph. ¶ Quintodecimus & finis horũ iudas. ¶ Post istos aũt cepit ex gẽtibus in ibi ecclesia cõgregari: sub helio hadriano iperatore. Et primus qdẽ ex gentibus ipsius ecclesie sacerdotiũ suscepit. Marcus martyr simul & eps de quo supra in eius passiõe actũ est. xi. cal. nouẽbris. ¶ Secundus uero successit asianus. ¶ Tertius publius. ¶ Quartus aũt maximus. ¶ Quintus uero fuit iulianus. ¶ Sextus caius. ¶ Septimus iulianus secũdus. ¶ Octauus capithon. ¶ Nonus ualẽs. ¶ Decimus uolitianus. ¶ Vndecimus successit narcissus. De quo supra actum est in gestis eius. iiii. cal. nouembris: hi oẽs prefate historie ecclesiastice libro. v. successiue ponunt. ¶ Duodecimus his successit alexander olim eps cappadocie de quo in eius legenda supra. xv. cal. aprilis. Et hic martyrio coronatus est: ut de eo habetur ecclesiastice historie libro. vi. ¶ Tredecimus successit mazabanes & de hoc eodẽ libro. vi. ¶ Quartodecimus fuit hymeneus. ¶ Quintodecimus zabdas: & de his libro. vii. mẽtio fit. ¶ Decimusseptimus successit cyrillus: de quo supra. iiii. cal. februarii. ¶ Decimusoctauus autẽ & ultimus ioannes: de quibus duobus in libro. xi. mentio habetur. Et cum hoꝝ ultimo liber ipse terminatur.

¶ De scis Cesaree palestine epis. Cap. IX.

Cesarenses epi illius uidelicet cesaree q̃ est in palestina: qui in prefato ecclesiastice historie libro sancti ponunt: & successiue sibi cõnumerant fuerunt quattuor. ¶ Primus quoq̃ est theotistus: de quo habetur libro. vi. q auditor fuit origenis: & una cum sancto alexãdro hierosolyme epo: omne pene uite sue tẽpus ad audiendũ ipm mancipabãt: atq̃ ipsi soli diuinis scripturis & ecclesiastica doctria summa magisterii cõcedebãt. ¶ Secundus fuit domus: qui post breue tẽpus defunctus est. Tertius rheotignus qui etiã origenis auditor fuerat. Et de his duobus fit mẽtio libro. vii. capitulo. xviii. ¶ Quartus successit agapius: qui multo labore: multaq̃ diligentia in gubernatione populi adhibita: & pcipue ergue indigentes paterna prouidẽtia ferebatur. A quo & uir p oia. prudẽtissimus uita eruditõe & moribus adornatus: pãphilus ipis ecclesie pſbyter surrogatus ẽ: ut habet lib. vii. ecclesiastice historie. ca. xxviii.

¶ De scis Laodicie epis. Cap. X.

Laodiciẽses sancti epi: qui sanctoꝝ numero cõscribunt in pmisso libro. v. nominatim explicant. ¶ Primus quoq̃ fuit socrates. ¶ Secũdus eusebius alexãdrinus genere: qui in cã pauli samosateni ad ptes syrie cũ uenisset: q eẽt in scripturis diuinis eruditus a fratribus studiosis uelut thesaurus qdã reptus ultra nusq̃ abire pmissus est: sicut dionysius in epistolis suis scribit. ¶ Tertius huic successit anatolius: de quo supra actũ ẽ in eius festo. vi. idus martii. De his agitur libro. vii. cap. xxvii. ¶ Quartus fuit eps. ¶ Quintus autẽ successit stephanus qui nõ fuit sanctus. Nã de eo habetur: q licet eruditione & eloquẽtia prioribus nõ iferior fuerit: sed fidei uirtute lõge dissimilis: sicut psecutiõis ignis pbauit. Nihil enim philosophie in necessitate tentationis ostẽdit. ¶ Sextus aũt & ultimus qui & sanctus noiat theodorus uir nõ solum uerbis sed rebus & uirtutibus ornatus. Hic arte quidẽ medicus fuit. Sed & aiaꝝ a domino translatus est in medicinã: uere incõparabilis: qui super omnes pene homines fide misericordia studio uigilantia atq̃ omnibus optimis institutionibus claruit. In scripturis quoq̃ diuinis laborem q̃plurimum gessit. Hic in pace quieuit. iiii. noñ. nouẽbris. Hec prefato libro septimo cap. xxviii.

¶ De sancto modesto cõfessore. Cap. XI.

Modestus cõfessor uita & doctrina apud antiochiã claruit tempore marci antonii imperatoris. Qui in diuinis scripturis nõ mediocriter eruditus magnificentius ceteris aduersus martionẽ hereticũ: oẽs ipsius decẽptiões & fallacias: retecto quo uelabant nequitie tegmine denudauit: & apud ipsam urbem in pace quieuit. Sub se uero principe humanitatis debitum soluens. De hoc ecclesiastice historie libro quarto cap. xxv.

¶ De scõ Musano pſbro & cõfessore. Cap. XII.

Musanus presbyter & cõfessor apud alexãdriã eodẽ tempore claruit. Cuius apostolice fidei & sane doctrine monimẽta ad eusebiũ cesariensem puenisse dicunt. Eius etiã fertur libellus multa elegãtia scriptus ad quosdã fratres: qui declinauerãt ad heresim: que dicit eucraticã: tũc nuper exortam. Cuius auctorem fuisse tacianũ sermo asserit. Hic aũt sanctus confessor apud alexandriã in pace quieuit. De hoc habetur ecclesiastice historie: libro quarto cap. xxi. & xxviii.

¶ De scõ Pagato & sociis mrĩbus. Cap. XIII.

Pagatus martyr cum sociis suis & quodã christiano noie uectio apud lugdunum. ciuitatem gallie passi sunt sub persecutione antonini imperatoris. Cum enim ex acclamationibus uulgi preses in xp̃ianos nimia crudeli

tate deseuiret. Pagatus martyr cuius uita ab adolescẽtia fuerat exanimata & probata ex perfecta charitate quã deũ custodiebat & pximũ: cũ tã crudelia supplicia seruis dei uidisset iserri: poposcit se pro ciuibus suis audiri: qbus nihil impietatis cõmissum pbari poterat. Erat eni nobilissimus iter suos & eruditissimus. Verum eius defensionẽ iudex nõ recipiens: inquisiuit tãtũ si eẽt xpianus: qui cum se xpianũ clara & libera uoce pfessus esset. iussit illũ tanq xpianorum aduocatũ uin ctorum numero sociari. Dũ aũt defensionẽ libertatis: q in nra religiõe cõsistit: exequit dominicũ secutus exẽplum aiam suã pro ouibus suis posuit & amicis: & cũ uectio quodã ciuitatis eiusdem nobile glorioso martyrio coronat. Quibus optimis & fidelissimis ducibus usus ois reliquus sanctorum eiusdem urbis chorus prompti & alacres aias suas pro fidei libertate posuerunt. Hec ex libro quinto capitulo primo.

¶ De scõ Alcippiade martyre. Cap. XIIII.

Alcippiades martyr apud lugdunum galliam oppidũ passus est sub psecutione iam dicta: de quo habet ecclesiastice historie libro. v. ca. iii. q dũ esset in numero eorum qui pro xpi uinclis tenebant: uitã satis arduam gerebat: nihil cibi uolens accipe: sed tantũ sale & pane cum aqua utebatur. Cũq tale uite rigorem uellet etiã in carcere positus obtinere. Attalo martyri in carcere etiã posito diuinitus reuelat: quia non recte faceret alcippiades creaturis dei non uti: & aliis formam scandali derelinquere. Quibus ille cognitis cepit oia cum gratiarum actione pcipere. Et hic demũ pro cõfessione nois xpi in uinculis positus uitam martyrio cõsumauit.

¶ De scõ Apollonio cõfessore. Cap. XV.

Apollonius confessor & ecclesiasticus scriptor tẽpore cõmodi imperatoris claruit apud alexandriã. De quo fert ecclesiastice historie libro. v. cap. xviii. q aduersus cataphrygas libellũ edidit: in quo satis uigilãter pphetias ipsorum falsas esse cõuicit: & singula in eius uerba coarguit: simul & uitã moresq eorum: q auctores huius hereseos extiterũt. Ex qbus oibus & aliis q plurimis uehemẽter supra dicta heresis cõfutat. Et hic uite sanctitate nõ ifimus in pace apud eandẽ urbem quieuit.

¶ De scõ Polycrate epo. Cap. XVI.

Polycrates eps apud ephesum claruit tempore cõmodi imperatoris antedicti. Qui nobilis eps ipsius ciuitatis uita & doctria cõspicuus una cũ bacchilo corinthiorum episcopo: de quo infra dicet ab eusebio in. v. libro. ca. xxiii. plurimũ cõmendat. Hic ex persona oium eporum asie de pascha celebrando beati ioannis & ueterum fretus auctoritatibus ad uictorem romanũ pontificẽ synodicam scripsit epistolam. Et hic inter sanctos illius tẽporis epos preclarus ephesiorum sedi feliciter prefuit: gregem quoq domini uerbis & exemplis impinguauit. Sepultus apud eandem ciuitatem.

¶ De scõ Heraclito cõfessore. Cap. XVII.

Heraclitus confessor & ecclesiasticus scriptor claruit tempore seueri imperatoris: de quo eusebius. v. libro cap. xxvii. dicit q inter alia eius sapientie opuscula in apostolo paulo commentarios edidit. Et in sanctitate uite in pace quieuit.

¶ De scõ Maximo cõfessore. Cap. XVIII.

Maximus cõfessor & ecclesiasticus scriptor claruit tẽpore prefati seueri principis: qui uirtutibus & sapientia nõ minimus de famosissima illa oium hereticorum differuit questione: qua semper iquirit: unde sint mala uel unde malitia. Et q materia facta sit & non infecta. Et hic sanctus in xpo cum pace dormiuit: de quo & eusebius premissis libro & capitulo scribit.

¶ De scõ Candido cõfessore. Cap. XIX.

Candidus cõfessor & ecclesiasticus scriptor eodẽ quo supra dicti imperatoris tpe floruit: de quo & antedictus eusebius eodẽ libro capitulo. xxvii. mentionem facit: qd in hexamerõ. i. principio genesis scripsit. Et operibus perfectis effulgens cum pace dormiuit.

¶ De scõ Apio cõfessore. Cap. XX.

Apius cõfessor & similiter ecclesiasticus scriptor tempore eiusdem seueri augusti floruit. Et hic sapientia & sacrorum librorum intelligentia insignis in apostolum paulũ & in genesim libros nobile commentum exarauit: ut habetur ecclesiastice historie libro. v. cap. xxvii. predictis. Et hic i fidei cõfessione clarus humanitatis debitum uirtutibus pollens exoluit.

¶ De scõ Sexto cõfessore. Cap. XXI.

Sextus confessor & ecclesiasticus scriptor: de quo & antefatus auctor pmissis libro & capitulo loquitur: claruit eodem tempore seueri imperatoris. Hic de resurrectione tam christi q mortuorum generali luculenter differuit. Aliaq nõ nulla opuscula edidit: & sanctis fulgens operibus in christo requieuit.

¶ De scõ Arabiano cõfessore. Cap. XXII.

Arabianus cõfessor & ecclesiasticus scriptor eodẽ antedicti seueri principis tpe floruit. Hũc & ex uite sanctite & doctrina preclara eusebius eodẽ quo supra libro & ca. inter sanctos eius tpis connumerãdo ponit. Hic enim in suis libellis plurimas exortas in diebus suis hereticorum insidias: confutans: fidem rectam & apostolicam monumentis suorum mandauit uoluminum. Et hic in pace diem clausit extremum.

¶ De scõ Leonide martyre. Cap. XXIII.

Leonides martyr apud alexãdriã passus est sub seueri iperatoris psecutiõe. Hic pater fuit origenis famosi doctoris & ecclesiastici scriptoris. Qui tẽtus a psecutoribus & in carcerẽ trusus ẽ. Cui origenes de domo adhuc adolescens annorum. xvii. epistolã exhortatoriã scripsit: ipsum ad fidei cõstantiã & passionis tolerantiam exhortans. Cũq diis gentiliũ immolare nõ acquiesceret: & xpm negare renueret: pro martyrio xpi capite plexus est. Alexandrieq a christianis tumulatus iacet. Hec ecclesiastice historie libro sexto cap. ii.

¶ De scã Mamea regina & mře. Cap. XXIIII.

Mammea regina mater fuit iperatoris alexãdri. Cuius tempore origenes in ecclesia dei sapientia & eloquentia ac uita floruit. Hec ut de ea scribit libro. vi. ca. xvi. de raris religiosa femina: cum de origene fama magnifica ubiq & celebris haberet. Ita ut ac principium quidẽ

laterer aures: miſſis militaribus uiris antiochiam: ubi p idẽ tẽpus ipſa regina degebat: cum omni honore & ſupplicatione ad ſe famulũ dei orat uenire: ut ſacrarũ litteraꝝ & fidei ab eo pciperet documenta. A quo & ipſa catholice religionis & diuini uerbi monimẽta ſuſcepit: & baptiſmi xp̃iani latẽter ſacramentũ excepit. Ob quod ab iperatore alexãdro filio ſuo xp̃iani nois pſecutore iterfecta eſt & martyr domini conſecrata.

¶De ſcõ Firmiliano ep̃o & cõfeſſore. Cap XXV.

FIrmilianus ep̃s apud ceſaream cappadocie claruit tẽporibus alexãdri iperatoris. Hic eiuſdẽ urbis epiſcopus fuit & origenis auditor. Tantũq; uenerationis erga ip̃m pceptorẽ ſuum habuit: ut indeſinenter ſcientie & doctrinis eius gr̃a: eũ cõſtringeret ſecum morari. Sed & ipſe derelicta eccleſia ad eum properabat: & utebat̃ religioſa quadã uiciſſitudine: dum ip̃m modo ad inſtructionẽ eccleſie ſue illũ euocaret: modo ipſe ſui pfectus gr̃a ad eũ pgerer: & docẽti ei iugirer diebus ac noctibus aſſiſteret. Hic ad antiochie plebẽ gratã ſcripſit epiſtolã cõtra paulũ preſbyteꝝ ſamoſatenũ tũc nuper in concilio antiochẽſi de hereſi dãnatũ. Proceſſu uero tẽporis ipſe beatus ep̃s cũ occaſiõe dicte hereſis penitus extirpãde ueniret antiochiã: dũ eẽt apud tarſum in pace qeuit: cuius corpus ceſareã tranſlatũ ibidẽ ſepultũ eſt. Hec euſebius libro.vi.cap.xix.& libro.vii.cap.xxvi.

¶De ſanctis Theodoro & Anthinodoro epiſcopis. Cap. XXVI.

THeodorus & Anthinodorus ep̃i fratres germani apud põti puinciã claruerunt tẽporibus maximini iperatoris. De qbus tradit euſebius libro.vi.cap.xxii.q maior horũ natu theodorus uir famoſiſſimus fuit: qui in ep̃is apud pontũ gregorius noiatur: fide & uirtutibus atq; ſciã p oĩa apoſtolicus. Sed eius fratrer anthinodorus: quos origenes de auditorio rhetoris retractos: ſtudia cõium litteraꝝ in diuinã ſuaſit philoſophiã cõmutare. Quiq; apud eũ p quinquẽniũ uerbo dei operã dantes: in tantũ profectũ diuine eruditionis atq; ſcie puenerũt: tãtũq; uite merito & cultu enituerũt: ut ab his ſcholis eius inmatura adhuc etate: ad ep̃atus prouincie ponti ſacerdotium uterq; raperetur. Qui & ambo ibidem in chriſto quieſcunt.

¶De ſcõ Syro martyre. Cap. XXVII.

SYrus martyr apud alexãdriã paſſus ẽ ſub decii ceſaris pſecutiõe. Hic cũ res cuiuſdã potẽtis ſub mercede procuraret. Iubet̃ ab eo idolis imolare. Recuſans cogitur iniurus. Perſiſtens rurſum mulcetur blanditiis. Cum uero utrunq; contemneret: preacuta ſude ualidiſſime tranſuerberatus: & per media uiſcera neci traditur: & martyrio coronat̃. Hec euſebius libro.vi.cap.xxxi.

¶De ſcõ Cheramone ep̃o & m̃re. Cap. XXVIII.

CHeramon martyr & ep̃s uenerandus ſenex apud alexandriam fuit. Hic pontifex urbis egypti fuit que dicit̃ nicopolis. Qui tempore deciane perſecutiõis: cum ad arabicum montem una cum grandeua coniuge diſceſſiſſet nulli ultra apparuit. Et cum ad perquirendum eũ plurimi chriſtianorum frequentiſſime proceſſiſſent: perſcrutatis oĩbus locis neq; ip̃os ultra quiſpiam neq; corpa eoꝝ potuerũt iuenire. Hec euſebius ubi ſupra.

¶De ſancta matre quedam & filiabus uirginibus & martyribus. Cap. XXIX.

SAncta quedam mater cum duabus filiabus uirginibus apud alexãdriã paſſe ſunt: ſub perſecutione diocletiani & maximiani auguſtorum. De quibus refert euſebius libro.viii.cap.xiii.q cum eſſet pulchritudine & pudicitia formoſa: genere nobilis & copioſa facultatibus: filias duas uirgines habebat ad materne pudicitie regulam enutritas: ſpecie ſimul & moribus ſe imitantes. Quas religioſa mater ſecundum preceptum domini & timorem diuinum dedicauerat. Cum autem declinande perſecutionis gratia ſui abſentiam procurarent: miſſi a preſide milites repertas eas uenire antiochiam cogunt. Sed cum perurgentibus militibus uehiculo inter agerent: religioſa & pudica mater filias lamentatur: q eas gentiles ſtudeant: aut a deo: aut a pudicitia ſeparare. Hortaturq; illas ne mori pertimeſcant: ne deſpecta pudicitia uiuere cũ turpitudine cupiant: admonetq; illas: necem eis aut opprobrium paratum peruenire: & impudicorum curſu preripere. Cum autem filias ad tale propoſitum uideret accenſas: & ad quendam fluuium perueniſſent: neceſſitatis cauſa ſe deſcendere uelle ſimularunt. Et dum cuſtodes paululum naturali uerecundia ſeceſſiſſent: fluuii ſe rapidis fluctibus iniecerunt. Sicq; immaculatum domino ſpiritum reddiderunt. Hec euſebius.

¶De ſanctis Adaucto & ſociis martyribus. Cap. XXX.

ADauctus martyr cum innumerabilibus utriuſq; ſexus & omnis etatis ſociis apud phrygiam paſſus eſt. De quo euſebius libro octauo capitulo ſecundo tractat: q erat dux cuiuſdam ciuitatis in phrygia poſite: in qua erant omnes populi chriſtiani: ipſe autem in natione italus ſuper uniuerſum erat populum conſtitutus. Cum autem Diocletianus imperator gentilium legionem militum illuc miſiſſet: ut omnem ciuitatis illius plebem immolare compellerent: illiq; omnes unanimes ſe chriſtianos eſſe dicerent: & omnino ſacrificare contempſiſſent. Adaucto duce & curatore ciuitatis populum exhortante: porte urbis a gentilibus clauduntur: ipſaq; ciuitas omni ex parte ab eis circundatur: & immiſſo igne oppidum una cum uiris omnibus ac mulieribus paruulis pariter ac ſenibus concrematur: ita ut nullus penitus ex illa urbe etiam cum optimo uolẽtibus daretur abſcederet. Sicq; omnes ciues prefati celeſtis hieruſalem ciues effecti glorioſo martyrio coronantur.

¶De ſanctis pluribus martyribus apud alexandriam. Cap. XXXI.

MArtyres plurimi apud alexandriam paſſi ſunt ſub perſecutione antedicti Diocletiani. De quibus euſebius octauo libro capitulo decimoſecũdo refertq; truncatis auribus atq; inhoneſto uulnere naribus manuũ quoq; ceterorumq; membrorum ſummitatibus amputatis: truncum ſinebãt abire deriſum. Quidã uero i craticulis prunis ſubterpoſitis torrebant̃. Inter quos duo nobiles iuuenes dum cõprehenſi ſimulacris immolare cogerentur: ſe ad aras duci poſtularunt. Et cũ

fuiſſent adducti:manus ſuas ardenti igni ſuperponē-
teſq;:& quouſq; omnis caro in ignem deflueret : im-
mobiliter perdurarūt. Alii uero cū ad ſacrificandum
quererent:ſacrilegā pollutionem uitantes uitā preci-
pitio finierunt. Minore quidem tolerantie fiducia ſed
conſeruande fidei maiore cautela.

De ſanctis q̄ttuor ep̄is m̄rib9. Cap. XXXII.

QVattuor ſancti ep̄i apud alexandriā paſſi
ſunt ſub diocletiana perſecutione. Quoꝝ
noīa hec ſunt:primus phileas: ſecūdus he
ſychius:tertius pachomius:quartus theo
dorus. Hi ex urbibus egypti epiſcopi pro cōfeſſione
noīs chriſtiani glorioſo apud ipſam urbem ſunt mar
tyrio coronati. Hec euſebius libro.viii.cap.xiiii.

De ſancto Paſnutio ep̄o. Cap. XXXIII.

PAſnutius ep̄us egypti partibus unus fuit
ex numero cōfeſſoꝝ illorum ep̄oꝝ: quos
maximianus imperator dextris oculis ef-
foſſis:& ſiniſtro poplite p̄ciſo per metalla
damnauerat. De hoc libro.x.eccleſiaſtice hiſtorie ſcri-
bit:q; interfuit cōcilio primo ſanctoꝝ patrum prius
apud niceā ſub cōſtantino auguſto xp̄ianiſſimo cele-
brato. In quo tanta uirtutū inerat gratia:ut ſigna per
eū non minus q̄ dudū p apoſtolos fierēt. Nā & demo
nes tantū uerbo fugabat:& egros ſola orōne curabat.
Sed & cecus dr̄ uiſum reddidiſſe:& paralyticos ad ſta
bilitatē corporis reuocaſſe. Quē cōſtantinus in tanta
ueneratione & affectu habuit:ut ſepius eū intra pala-
tiū euocatum cōplecteret:& illum oculum:qui in cō
feſſiōe fidei fuerat euulſus:auidioribus oculis demul
ceret. Et hic ad eccleſiam ſuā reductus ſenioq; confe-
ctus:poſt uitā uirtutibus inſignem in pace quieuit.

De ſcā q̄dā captiua apud iberiā. Cap. XXXIIII.

SAncta quedā mulier captiua tēpore con-
ſtantini magni imperatoris claruit apud
gentes iberorum:que ſub axe pontico ia-
cent:per quā deus ipſas gentes primū ad
notitiam fidei cōuocauit. Cum enim ipſa mulier chri
ſtiana apud ipſos populos captiuata:fidelem & ſobriā
ac pudicā duceret uitam:& diebus & noctibus in ora
tionibus perſiſteret:& ex hoc barbari tanq̄ quid noui
mirarent:ac qd ſibi hoc uellet curioſi percūctarent.
Illa ſe xp̄m deū ſuum tali ritu colere fatebat:qui ue
lut ſibi ignotā nouitate noīs mirabant. Erat aūt mo-
ris apud eos:ut ſiquis paruulus egrotaret : a matre p
ſingulas domos circūferret:ab oībus uidelicet quicq̄
experti remedii poſtulante. Cum aūt mulier quedā
paruulum ſuū languidū per oēs circūtuliſſet ex mo-
re:nec aliquid remedii cepiſſet. Venit ad captiuam:ut
ſi qd ſciret:oſtēderet. Illa ſe nihil remedii humani ſci-
re teſtatur:xp̄m tamen deū ſuum quē colebat:ſalutē
hominibus deſperatam poſſe ipſi dare cōfirmat. Par-
uulū itaq; cilicio ſuo ſuperpoſitū orōne fuſa ſanū red
didit matri ſue. Sermo defertur ad plures factiq; fa-
mā magnifici ad aures regine grauiſſime egrotantis
& iam de ſalute quaſi deſperantis perlabitur. Que ro
gat ad ſe mulierē deduci. Illa negat accedere ne nimis
de ſe uideretur preſumere. Regina facit ſe ad mulie-
rem portari. Que ſimiliter ſupra cilicium eius poſi-
ta:inuocato chriſti nomine continuo ſurrexit ſanata.
Docet captiua reginā chriſtum eſſe ſummi dei filiū.
q autor ē incolumitatis & uite:q & regibus regna di-
ſtribuit & mortalibus uitā. Que domū regreſſa ma-
rito regi percūctāti cām ſubite ſanitatis apuit. Ille mulie
ri munera preſentari iubet. Regina uero ei reſpon-
det:q; mulier nihil in auro uel argēto appetit:ſed ieiu
nio q̄li cibo paſcitur. Nihilq; aliud p munere q̄rit:ni
ſi ut xp̄s a rege & omni regno eius colat. Ad hoc autē
rex ſenior fuit:& q̄uis ad xp̄m affectū haberet conuer-
ſionē diſtulit. Ad qd tamē uxor illū ſepius cōmone-
bat. Quadam die eo in ſiluis uenāte:ſubito aer den
ſiſſimis offuſcatur:dies in terre noctis caliginem uer-
titur : cunctiq; regis comites neſcientes quo ſe uerte-
rent hinc inde diſperguntur. Solus rex obſcuritate ni
mia circundatus : deſpatiōe ſalutis anxius mēte xp̄m
inuocat:ut ſi uere deus eſt quē captiua uxori predixe-
rat:nunc ſe de his tenebris eruat:ut ex hoc ip̄m omiſ-
ſis omnibus colat. Illico lux terre redditur:& rex inco
lumis ad domum reuertitur . Qui regine per ordinē
geſta omnia pandit. Euocat captiuam:& nullum aliū
preter xp̄m ſe ueneraturum confirmat. Illaq; regi po
ſcenti colendi uenerandiq; modum : in q̄tum erat fe-
mine pandit. Fabricari eccleſiam monet formāq; de-
ſcribit. Igitur rex omni populo conuocato que ge-
ſta cuncta fuerant exponit : fidēq; doctus nōdū tamē
initiatus apit:ſueq; gentis primus apoſtolus fit. Cre-
dunt uiri per regem:femine per reginam: cunctiſque
id uolētibus eccleſia inſtanter inſtruitur. Eleuato igi
tur iam murorum ambitu:dū intra colūne collocari
deberēt:erectis duabus primis : cū tertia iā media pte
fuiſſet erecta conſumptis oībus machinis hoīumq;
ac boum uiribus:attritiſq; omnibus:ne loco quidem
moueri potuit. Sed cum interuētu noctis oēs abſceſ-
ſiſſent : ſola captiua mulier in oratione pernoctauit.
Facto ſummo mane rex & populus anxii introgreſſi:
uident columnam quam tot machine totque populi
mouere nequiuerant erectam : ut ſupra baſem ſuam
librate ſuſpenſam unius pedis ſpacio in aere pendētē.
Omneſq; populi admirantes ueram eſſe fidem chri-
ſti acclamabant. Et ecce in oculis oīum mirantium
nullo cōtingente:colūna ſenſim ſupra baſim ſuam de
poſita ſumma cū liberatiōe cōſedit. Poſt hec reliquus
colūnarū numerus cū ſumma facilitate ſuſpenſus eſt:
adeo ut omnes que ſuperfuerant ipſa die locarentur.
Fabricata igitur eccleſia & perfecta populi maioris ar
dori fidei ſalutem ſitientes totius gentis legatos ad cō
ſtantinū imperatorem mittunt: qui rei ſeriem expo-
nunt:ſacerdotes ſibi delegari petunt : qui ceptum er-
ga ſe dei munus implerent. Quibus ille cū omni gau
dio & honore tranſmiſſis:amplius ex hoc letatus eſt:
q̄ incognitas illas romano imperio gentes iunxiſſet.
Sicque doctrina nouorum Predicatorum:nouus po-
pulus fidem chriſti una cum rege & regina ſuſcipi-
unt: & baptizati chriſtum exinde adorare ceperunt
mulier uero illa apud eaſdem gentes : prima ibidem
ſacrē fidei auctrix:in ſanctitate uite & miraculorum
operatione perſeuerans confecta ſenectute quieuit in
pace. Hec euſebius libro.x.

De ſcō Macario cōfeſſore. Cap. XXXV.

MAcarius cōfeſſor in nitrie pribus in deſer-
to uidelicet egypti p̄fundiſſimo claruit tē
pore ualentiani imparatoris. Qui tertius fu
it macarius p̄ter illos duos: de quoꝝ uno
actū eſt ſupra.iiii.noū ianuarii & de ſecundo.xviii.ca

len. februarii. Hic enim discipulus magni antonii fuit. Qui una cũ isidoro & heraclide & pambone condiscipulis suis: in prefata eremi uastitate degebat. Cũ aũt psecutionis arriane tẽpore: pfati oẽs insimul cõuenientes ad mutuã charitatẽ ostẽdendã: in suis tabernaculis positi orantes interfectores suos expectarent: delatus est ad eos homo membris omnibus & precipue pedibus aridus. Qui ab eis oleo perunctus inuocato xp̃i noĩe continuus sanus exurgens reuersus est benedicẽs deũ. ℂ Cecus quidam ad cellã macarii itinere dierũ triũ in deserto positam se adduci fecit. Quo postq̃ multo labore puenit: macarium domi nõ inuenit. Contristatus autem sed feruore fidei crescens fecit se applicari ad ptem illam parietis ubi senior cubare solebat. Et exinde parum luti aridi: ubi paries oblitus erat assumpsit: & palme sue superposuit: aquã quoq; de puteo unde uir sanctus bibebat haustã sibi deferri rogauit: cum qua soluens glebulã lutũ fecit: oculosq; inde perunxit: & aqua diluens repente uisum recepit: nulloq; ducente regressus domum cunctis populis rem gestam publicauit. ℂ Habebat autem macarius leene speluncam cellule sue uicinam. Die quadã belua catulos suos cecos ad eum produxit & ad pedes eius posuit. Qui cum intellexisset pro cecitate catulorum bestia filios applicare: orauit ad dominum & protinus catuli receperunt uisum. Et sequentes matrẽ ad speluncam redierunt. Et paulo post ipsa cum catulis regrediens pelles ouium plurimas uelut munus pro gratia ad senem morsu oris auectas detulerunt. ℂ Cũ autem lucius quidam prefectus alexandrie christianos persequeretur: iussit predictos oẽs patres a grege suo raptos in insulam egypti paludum deportari: in qua neminem esse cõgerat xp̃ianum. Sed cum senex noctu ad insulã deducti fuissent: in qua erat templũ idolorum ab incolis summa ueneratione obseruatũ: statim ut nauicula applicauit: sacerdotis tẽpli filia arrepta spiritu clamare cepit stridẽs & rabiens: & per populos hinc inde discurrens. Quam populus detentã ad senum nauiculam deduxerunt. Et cum ante pedes eorum ulularet: & sanctos uiros: cur ad demones loci illius expellendos uenissent: interrogaret: illi malignum increpantes spiritũ effugarunt: & puellã sanã parentibus reddiderũt. Qui una cũ insule populis cõuersi ad xp̃m: & templũ antiquissimũ destruxerũt: & ecclesiã edificauerũt. Quod dũ lucio alexandrie nũciatum fuisset: timens ne ex sanctorũ patrũ presentia fides christi amplius cresceret: occulte eos ad eremum remitti iubet: ubi macarius ieiuniis & orationibus iugiter intẽtus in christo feliciter obdomiuit: cuius corpus alexandrie tumulatum est.

ℂ De scõ piatone p̃sbr̃o & m̃re. Cap. XXXVI.

Piaton p̃sbr̃ & martyr apud tronacum ciuitatem passus est sub domitiani imperatoris persecutiõe. Hic alio nomine piatus dicitur. Qui ex urbe roma oriundus: inde q; egressus a beato dionysio epõ apud galliam presbr̃ ordinatus: & ab eodem ad tornacensem ciuitatẽ ad predicandum directus est: ubi multitudinem paganorum euangelizans ad christũ conuertit. Ad hũc comprehendendum prefectus nuncios destinauit: q ab eisdem appitoribus detentus & iudici oblatus: dũ christum confiteretur: primo quidem fustibus cedi: deinde iussus est capite truncari. Cuius corpus truncũ & exanime caput propriis manibus acceptũ plusq̃ per duo miliaria deportauit: uidelicet usq; ad locum ubi diuinitus sepulturam elegit: ubi & gloriose occũbens tumulatus quiescit. Quo miraculo ultra mille gentilium conuersi sunt.

ℂ De scõ Didymo alexãdrio cõfes. Cap XXXVII.

Didymus alexãdrinus cõfessor & doctor floruit tẽpore ualentiniani imperatoris. Hic in pua etate lumen oculorũ amisit: adhuc pene priorũ elemẽtorũ ignarus: quo non obstante tantũ sui miraculũ mundo pbuit: ut dialecticã: arithmeticã: & geometriam: quar figurales ppositiones & principia p maxime uisu indigent: usq; ad perfectũ didicerit: oĩumq; deo docente: in breui diuinarum & humanarũ rerum eruditionẽ a scientiam percipit. Ad tante autẽ pfectionis apicem deuenit: ut schole ecclesiastice doctor extiterit: illustresq; uiros auditores habuerit: uidelicet athanasiũ epm̃: hieronymũ p̃sbyterũ: basiliũ cesariensem: ceterosq; plures doctores insignes in ecclesia dei sapiẽtia admodũ pbatos. Sanctitate quoque uite non mediocriter effulsit. Qui nunq̃ turbari uisus fuit: q corporeum lumen oculorũ pdidisset. ℂ Hic plurima insignia edidit. Bibliã enim totã interpretatus est. Cõmentarios dictauit in psalmos oẽs. In euangelio quoq; matthei & ioãnis. Scripsit de dogmatibus cõtra arrianos libros. ii. De spiritu scõ librũ: quẽ hieronymus ex greco transtulit in latinũ. In isaiam tomos. xviii. In osee scribens ad hieronymũ cõmentarior libros. iii. In zachariã eiusdẽ hieronymi exhortatione li. v. In iob cõmentarios. Multaq; alia: que ipse idẽ indicare potuit scribẽtibus. Quieuit in xp̃o. lxxx. anno iam exacto uirtutibus & sapientia pollens: Alexandrieq; tumulatus iacet.

ℂ De sancto Didymo abbate. Cap. XXXVIII.

Didymus senex in deserto interiori nitrie claruit. Qui inter cetera sanctitatis insignia scorpiones & cerastes & serpentes quosq; qui in illis locis pro calore solis habentur acerrimi tãq̃ uermiculos nudis pedibus adeo conculcabat: & ita extinguebat: ut nihil ab eis pateretur mali. Hec in uitis patrum.

ℂ De sancto Pione abbate. Cap. XXXIX.

Pion abbas in thebaidis deserto floruit sanctitate. Qui quotidie ambulans comedebat: ut minorẽ sentiret delectatiõe: pgẽs ad eremũ fodir puteũ: & inueniens aquã amaram: eam oratione indulcedinem conuertit qua omni postmodum tempore usus fuit. Cum autem moyses abbas & eius monachi fodientes: aquam inuenire nõ possent. Pion oratione premissa terram percussit: & aqua inde immediate scaturiit: de qua tamẽ minime gustare uoluit: sed eã ad usum illor fratr dimisit. Hic sub abbate antonio. xxx. annis eo amplius in sancto instructus ẽ pposito. Qui de domo parẽtũ egressus nũq̃ amplius ab eis uisus fuit. Requisitus aũt a sorore uidua: ut eam uisitaret: quem ipsa languens uidere cupiebat cum duobus sororis filiis de mandato pris antonii ad domum illius accessit: clausisq; oculis ingressus & egressus: se ab ea uideri permisit eamque minime respiciens: mox ad eremum repedauit. Hec ubi supra.

¶ De sancto Apelle cõfessore. Cap. XL.

Apelles cõfessor egyptius ex fabro ferrario conuersus est. Qui opus hoc exercens die quadã diabolũ sibi in specie mulieris iuuenis & elegãtis apparentẽ ferro candẽte percussit in faciẽ: qui stridens & gemens euanuit. Ex quo die sanctus uir ferꝝ candens in manu sine lesiõe tenebat. Vadens aũt ad eremum cibũ nunq̃ sumpsit: nisi tantũ dominica die de manu sacerdotis eucharistie sacramentũ. Ceteris diebus nihil percipiebat: sed operibus manuũ insistens cingula iumenroꝝ de palmaꝝ foliis texebat. De quibus egri tactu sanabantur. Nam dum quidã claudus a natiuitate: ut aliquo portaretur camelo ĩpositus: dũ pedibus cingulũ quo iumentũ cinctum erat: quodq̃ uir sanctus texerat tetigisset: cõfestim descendẽs pedibus solidis ambulauit. ¶ Hic etiã ab angelo diuina repletus scientia: multos suis sermonibus edificabat: & uitia fratrũ ac uirtutes latẽtes per spiritũ cognoscebat. Hec in uitis patrum.

¶ De sancto Piamone p̃sbytero. Cap. XLI.

Piamon p̃sbyter in eremo de scythi floruit Qui die quadã missam celebrãs uidit angelũ stãtem cõtra altare: monachos p̃sentes in codice scribentẽ: absentes scriptos delentẽ. Et dũ illi ad cõiõnẽ accederẽt: angelus quorũdã scribebat noĩa: quorundã dimittebat. Piamon aũt post missam discussis illis qui scripti nõ fuerãt. Inuenit in singulis eoꝝ mortale peccatũ. Quibus reuelata narrãs: tã diu cũ illis fleuit: donec eidẽ iteꝝ angelus apparuit: & eos cũ ceteris ascripsit: hec in uitis patrum.

¶ De sancto Beniamin sene. Cap. XLII.

Beniamin senex in eremo fuit. lxxx. annoꝝ qui miraculis clarens quoscunq̃ egros ad se delatos: oleo ungebat: & cõtinuo sanabanť. Ipse aũt adeo hydropicus effectus ẽ: ut per ianuã celle sue nisi remotis aliquibus tabulis efferri non posset. Qua passione per menses. viii. ante suum obitum laborauit. Omnes autem infirmos ad se uenientes sanabat: cũctosq̃ rogabat ut orarent deũ pro anima eius de corpore nil curantes: eo q̃ dum esset sanus nihil sibi profuisset. Hec ubi supra.

¶ De scõ Coprete p̃sbr̃o & cõfessore. Cap. XLIII.

Copres presbyter annoꝝ circiter. lxxx. in eremo thebaidis fuit. Cuius dũ gentilis quidam olera furatus esset: & ea ad coquendũ cõposuisset: neq̃ coqui poterãt: nec calefieri. Quod ille uidẽs ablata sancto rettulit: & cõuersus baptismũ suscepit. Eadẽ nocte fratres supuenerũt ad copretẽ: unde sanctus duplices honores domino persoluit: dũ olera restituta eisdẽ apposuit. Qui dum fratribus ad se ueniẽtibus pro edificatione eoꝝ mirabilia quedã narraret: que uix unus ex illis credere poterat: dormitanti ipsi uisus est liber aureis litteris scriptus manibus copretis: & uox senis uenerãda audita est fratrẽ increpãtis: cur fidẽ auditis non adhiberet. Illeq̃ euigilãs compũctus est. ¶ Harena uero pedibus eius attrita: p agros conspersa terre sterilitatẽ auferebat. ¶ Hic dũ quendã manicheum populũ seducẽtẽ disputãs excludere nõ posset: fecit ignẽ accendi: eo pacto: ut quisq̃ eoꝝ flãmas ingressus iustus exiret: eius fides approbata esset. ipseq̃ primũ ignem intrãs illesus exiuit. Dum aũt hereticus intrare nollet a populo in flãmas uiolenter iniectus est. Dum autem morť se uideret copretis auxilium implorauit. A quo eductus dum pertinaciter conuerti nollet: ab eodem eiectus & dimissus abiit confusus. Hec heraclides.

¶ De scĩs Syro Paulo & Isaia cõfes. Cap. XLIIII.

Syrus paulus & isaias monachi fuerunt in scythi. Qui dũ sibi inuicem ad ripã fluminis ocurrissent ut fratrẽ quendã anub nomine uisitarẽt: orationẽ fuderunt: ne in uia ĩpedirenť. Statimq̃ nauiculã sibi apparentẽ sine remo uel remige: iter tridui una hora contra istũ fluuii perfecerũt. Cũq̃ applicuissent: reuelatũ est isaie: q̃ uir ad quem ibant: eorum secreta cordium nouerat. Paulo reuelatũ est: predictum anub post triduũ esse migraturum. Syro autẽ reuelatum est anub sibi mane occursurum. Cum autem illa nocte in oratiõĩbus pernoctassent: anub mane ad eos ueniẽs eorum secreta eis patefecit. Cum quo manentes tribus diebus ab eo edificati sunt. illeq̃ in eorum manibus expirauit: & ab eis sepultus fuit. Hec in uitis patrum.

¶ De sancto Effrate monacho. Cap. XLV.

Effrates monachus apud antiochiã claruit tẽpore ualẽtis arriani imperatoris contra catholicos seuiẽtis. Qui ẽ per plateã ciuitatis antiochene ambulantẽ: uili habitu cõtectũ: & longa senectute cõfectũ: imperator respiciẽs: interrogauit quis esset: & quo iret. Cui ille se xp̃ianũ monachũ & pro suo pergere imperio oratuꝝ respondit. Quẽ impator redarguit: eo q̃ domi more monachi stare deberet. Ille aũt pro ouibus xp̃i liberandis se egressum dixit. Cubicularius aũt cesaris sancto uiro mortẽ comminatus est: eo q̃ principi nimis supbe loqueretť. Et dũ inde recedẽs imperatori balneũ pararet subito mẽte alienatus furibũdus in aquã feruentẽ se iniecit: & ibi extinctus: multis hereticis ad ueritatẽ fidei catholice redeundi exemplum dereliquit.

¶ De sancta Sarra abbatissa. Cap. XLVI.

Sarra abbatissa claruit in scythi tempore theodosii senioris: que. xiii. annis a spiritu fornicationis impugnata fortissime exorabat dominũ: non pugna recederet: sed ut sibi fortitudo dareť. Cui tandẽ super lectulũ iacẽti spiritus immũdus apparuit: dicẽs se ab ea uictũ fuisse illa uero non se: sed christum illum uicisse respondit. Hec supra alueũ fluminis. lx. annis habitauit: & nunq̃ inclinata est ut flumẽ aspiceret: ne forte ex tali uisione delectationẽ assumeret. Hec in uitis patrũ.

¶ De sancta Syncletice abbatissa Cap. XLVII

Syncletice abbatissa unde fuerit uel ubi in deserto locũ pro sua habitatione habuerit nusq̃ reperiť. Putať tamen q̃ in deserto ubi tũc monachi egypti ut plurimum habitare cõsueuerant. Quod aũt uite ꝓbatissime fuerit: ex multis dictis eius & auctoritatibus: que in uitis patrũ in exemplum leguntť: satis colligi potest.

¶ De sancta Tabita uirgine. Cap. XLVIII.

Tabita uirgo una fuit ex sororibus degẽtibus in monasterio illo grandi thebaidis: quod helias abbas perfecit: in quo & trecentas feminas congregauit: de quo supra actum est tertio idus septembris. Hec autem in ipso cenobio deuotissima fuit: & in tantum humilis: q̃ ab

omnibus despiciebat: & quasi insana reputabatur: coquine q3 opera & alia quoq3 uilia officia ei imponebāt: que illa fideliter administrans: nec eam aliis ad mensam sedebat: cui etiam sorores multa conuitia inferebant: illaq3 omnia patientia munita tolerabat. Angelus autem domini sancto piterio abbati in eremo diu conuersanti apparuit: eūq3 admonuit: ut ad dictā sororem uisitandam accederet: eo q3 ipsa illum meritis excederet. Ille autem ueniens: dum singulas uidisset: nec eam quam querebat cerneret. Interrogat sorores: an alia superesset: ille uero unam insanam & amētem superesse dicunt. Qua adducta sanctus uir pedibus eius aduolutus ei ac ceteris p angelum reuelata narrauit. Tunc omnes moniales ad pedes tabite p cidentes: de illatis iniuriis ueniam postulabant. Pro quibus tam ipsa uirgo quam sanctus abbas orauerunt. Paucis postmodum elapsis diebus uirgo ex tali facto inanē gloriam fugiens: cenobium latēter egressa solitudinem petiit: & quo fine diem clauserit adhuc ignoratur. Hec heraclides in paradiso.

℄De scō phyllorrhonio pſbīo. Cap. XLIX.

Phyllorrhonius presbyter de regione galatie imperante iuliano seculo renunciauit. A quo sibi caluicie facta durissime uerberibus attritus ac dimissus est: qui mox ad eremum properans & cum fornicatione & ingluuine maximam primo habuit pugnā: quam tandem summa abstinentia & penitentia superauit: Nam per annos .xviii. in quadam cella se clausum ferro onerauit: & nec panem nec coctum dicto tempore aliquan do comedit. Super hec & .xxxii. annis nullo pomorum genere usus fuit. Deinde postq̄ spiritualia certamina uicerat: cum spiritibus etiam uisibiliter & corporaliter per annos .xxxx. luctam habuit. Preterea metu mortis per annos .vi. intra sepulchra mortuorum se inclusit: ut sic demonem quem ex mortuorum memoria metuerat: ex eorum aspectu continuo superaret. Ipse de labore manuum suarum .ccl. solidos elephantiosis prestitit: & romam: hierosolimam: & alexandriam: ac plura alia loca sacra peregrinationis gratia pedester uisitauit. In morte protestatus est: se nunq̄ ex sensibus suis a deo fuisse superatum. Hec heraclides ubi supra.

℄De sancto Gadano sene. Cap. L.

Gadanus senex circa iordanem semper sine recte sub diuo habitabat. Contra hunc iudei quidam emuli uenientes inuidia furibundi & armati: dum unus illorum eum ferire uellet: dextera: quam erexerat: subito aruit: & ex eius digitis gladius excidit. Hec ubi supra.

℄De sancta Siluia uirgine. Cap. LI.

Siluia uirgo rufini alexādrie prefecti soror in eremo thebaidis puincie superiori degebat: que p annos .lx. nec ora: nec pedes: nec aliquam membrorum partem exceptis digitis aqua lauit. Et dum decumbens languida a medicis ad balneum sanitatis percipiende gratia instantius suaderetur: nullatenus acquieuit. Nec aliquando in lecto: aut lectica iacuit: sed super nudam humum cubauit. Hec eloquentissima erat: & amore sacrarum litterarum noctes in diem uertēdo legebat. Hec heraclides.

℄De sancto Sisinnio monacho. Cap. LII.

Sisinnius monachus discipulus abbatis el pidii: de quo supra dictū est in eius festo .iiii. nonas septembris. Postq̄ apud eū .vi. uel .vii. annis fuisset: intra quoddā sepulchrū se inclusit: in quo per triennium semper orauit: & nec die: nec nocte deambulauit: aut sedit: aut iacuit. Qui etiam cōtra demones specialē gratiā meruit. Adeoq3 sine ullo uitio mentis & corporis uixit: ut nullam eē generis distantiam inter mares & feminas comprobaret. Tandem egressus ad cappadociam patriam suam: & presbyter effectus fratres & sorores in unum cenobium collegit: ubi & in pace quieuit.

℄De sancto Diocle confessore. Cap. LIII.

Diocles olim philosophus secularis ad celestis philosophie studium animatus est: Qui ad eremum superiorem thebaidis accessit: & in artissima speluca annos multos exegit. Ad se autem uenientes admonebat ut sui exemplo eorum desiderio animum semper cum deo esse studerent: in ipso quoq3 speleo uite terminum dedit. Hec ubi supra.

℄De sancto Capithone cōfessore. Cap. LIIII.

Capithon iuuenis prius latro fuerat. Postmodum autem ad eremum transiens qnquaginta annis in antro quodam habitauit. Nec extunc usque ad tertium urbis alexandrie lapidem: nec usque ad flumen nili aliquādo accedere uoluit: dicens q3 si se conuersationi hominum adhuc ingereret: inimicus quem nondum uicerat ei fortius repugnaret: hec illo.

℄De sancta Amata uirgine. Cap. LV.

Amata uirgo senex annoq3 .lxxx. abbatissa in monasterio quodam thebaidis fuit: habens sub sui cura .lx. uirgines in abstinentie puritate eius exemplo & doctrina uiuentes. Inter quas erat uirgo quedā nomine tora annorum circiter .xxx. pulchra facie & decora: sed animi puritate & castitate formosior: que nunq̄ noua tunica uel melote aut nouis calciamētis uti uoluit. Omnibus aūt sororibus die dominico cenobium egredientibus & ad ecclesiam procedentibus: illa sola cum abbatissa domi manebat. Nam amata per annos .xl. quibus monacha fuit nunquā limen cenobii transiuit. Cui sanctus martyr colonatus apparuit: eamque proxima dominica futura in sua ecclesia ad prandiū secum inuitauit. Tunc illa primum post annos .xl. ad ecclesiam martyris uenit: panem & olera secū ferens: ubi sumpto cibo & facta oratione ad monasterium rediit: filiabusq3 uisa exposuit: seq3 cito migraturam predixit. Et post deos dies nulla egritudine corporis aut dolore capitis uexata: se ut erat sepelienda compo nens: emisit spiritum.

℄De scō punifico abbate. Cap. LVI.

Punificus abbas cū eēt presbyter & maximi cenobii in egypto pater: cunctis honorabilis: fugiens honorem seculi humilitatis gratia iam senex de cenobio latēter fugit: & habitu seculari assumpto solus accessit ad monasteriū tabēnesiotaq3: qd in ultimis thebaide partibus artioris uite eē cognouerat. Ibiq3 diutissime pforibus pseuerās se i monachū suscipi postulabat. Quē illi

recipere recusabant: eo q nō deuotionis cā: sed uel alē de senectutis: uel famis reprimēde: ipsum iam prouectum ad monasteriū accedere uelle putabant tandem summa importunitate ab abbate susceptus: iuniori cuidam commendatus est. Cui adeo obediens fuit: ut etiam indigna & aspera officia: etiam sibi non imposita exerceret: nunq̄ attēdens q presbyter aut pater maioris cenobii fuisset. Nocte etiā consurgens quedā necessaria furtim adimplebat: ut auctorem operis nemo deprehenderet. Cūque per biennium incognitus ibi mansisset: requirentibus illum ubique fratribus suis tandem a quodam dum terram sarculo foderet: & stercora gestaret uix cognitus est. Qui abbatem & fratres loci uocauit: & quis esset punificus uel qualis fuerat eis innotuit. Illi autem ueniam postulabant: eo q sancto presbytero & patri monachorum ignorantes: uilia imposuerant. Qui inuitus & flens ad priorem cenobium gubernandum rediit: ubi & post modicum tempus feliciter in pace quieuit. Hec heraclides.

¶ De scō Theremone abbate. Cap. LVII.

Theremon abbas in eremo de scythi claruit. Qui ibidem centenarius decessit. Hic enim adeo dorsum suum tam temporis uetustate quam orationum iugitate curuauerat: ut quasi in primeuam infantiā sumissus manibus in terram traheretur. Hec qui supra.

¶ De scō Artebio episcopo. Cap. LVIII.

Artebius episcopus pamphiliensis ex anachoritica uita ad episcopalem iam dictam sedem inuite & renitenter assumptus est. Qui tamen in episcopatu degens eremi uitam non deseruit: quinimo ieiuniis & orationibus iugiter intentus curam pastoralem sedule administrabat: & ad eremum sibi delectam sepius accedens sanctos anacoritas & patres frequentius persona & benedictionibus uisitabat. Hic apud pamphiliam in pace quiescens ibidem sepultus iacet.

¶ De scō Haberdeū epō & martyre. Cap. LIX.

Haberdeum episcopus lunensis & martyr tempore uandalice persecutionis in italiam martyrium passus est. Qui dum arriane professioni resisteret: primo in exilium relegatus est. Deinde ipsum uandali reuocantes: obturato eidem ore: ipsum aqua more arrianorum rebaptizarunt: putantes ex hoc eius conscientiam uiolare. Sed dum adhuc illis fortius obsisteret ab eisdem capite cesus est.

¶ De scō Casiodore confessore. Cap. LX.

Casiodorus confessor ex senatore monachus quōdam theodorici regis italie cancellarius: natione a pulus: floruit tempore childeberti regis francorum. Hic uite sanctitate admodum effulgens diuina & humana litteratura pollens: non nulla perutilia ecclesie dei digessit. Scripsit nempe librum. De trinitate. De anima. De amicitia. Familiarium centum & quinquaginta epistolarum. De orthographia. Super psalterio centum & quinquaginta tractatus super centum & quinquaginta psalmos. Scripsit etiam historiam tripartiam. Et iustiniani primi temporibus humanitatis debitum soluit. Sepultus . . in miraculis uiuit.

¶ De scō Geremaro abbate. Cap. LXI.

Geremarus abbas ortus uilla guatādra ex confinio beluacensi super flumen: patre rigoberto & genitrice aga ex nobili francorum progenie orta unicis parentibus post eorum obitum omnibus pro christo pauperibus erogatis: monachalem habitum a sancto andoeuo episcopo suscepit: & in monasterio pentuli multorum monachorum abbas constitutus est. Cuius dum monachi duras correctiones non ferrent: cultellum sub lectulo ponentes: manubrium solo heserunt: acumen uero nudum erecta cuspide supra lectum in aerem dimiserunt: ut rediens a matutino: se super telū cum impetu sternens semetipsum transfoderet. Ille autem rediens ab ecclesia finitis matutinis: dum lectum uellet ascendere: diuino instinctu preter morem manum circunducens ferrū repperit: & ad ecclesiā reuersus in oratione pernoctauit. Mane autē facto nemini aliquid indicans: in capitulo coram fratribus abbatie renunciauit: & ad sanctum andoeuum pergens locum solitarium sibi ab eo consignandum poposcit. Quibus ambobus per uisum nocte angelus locum ostendit. Qui mane ad locū pergentes: dum nebula totum circuitum: ubi erat construendum cenobium operuisset Vox de celo sonuit: q ante annos q̄draginta deus locum illum fideli suo geremaro puidit. Nebulaq sublata: locus totus rore perfusus: quasi si uirga per circuitum fuisset designatus apparuit. Vbi edificato monasterio sanctus geremarus cū quibusdā electis discipulis usq ad obitum suum deo fideliter deseruiuit: ibiq sepultus in pace requiescit.

¶ De sancto Rhemachlo episcopo. Cap. LXII.

Rhemachlus episcopus traiectensis claruit tempore imperatoris constantini iunioris: ut dicit sigibertus. Qui postq̄ cōmissam sibi ecclesiam aliquo tempore uerbis atq exemplis feliciter gubernasset: tandem pertesus secularium tumultuū: episcopatui resignauit: & monachalis uite habitum assumens: christo deinceps iugiter militauit. Et sub monachali obedientia de magistro effectus discipulus in pace quieuit.

¶ De scō Landelmo cōfessore. Cap. LXIII.

Landelmus cōfessor: qui & morosus a sancto ausberto episcopo cameracensi ex predone ad christum cōuersus & monachus effectus a beato martino episcopo turonēsi ad predicandum destinatus: fundator fuit duorum cenobiorum: uidelicet lolobiensis aluei uaslaris atq crispinensis: in quo secundo corpore quiescit. In ipso igitur monasterio crispinensi cum duobus discipulis suis aldeleno & domitiano claruit: ibiq christo seruiens in pace quieuit. Quo tempore claruit gislenus cellensis abbas: maldegarius dux: qui & uicentius altimontensis & seczensis eiusq coniunx ualdetrudis castrilotensis sororq ualdetrudis aldegundis melbodiensis. Trudo etiam albaniensis: & alii multi anglia & scotia: qui ubiq uerbum domini seminabant. Tunc temporis cenobium floriacense a leodoboldo abbate fundatur: ubi & post annorum decursum corpus sancti benedicti translatum est: ut dictū est supra in eius translatione .v. idus iulii.

¶ De sancto Bernone abbate. Cap. LXIIII.

BErno primus abbas monasterii cluniacensis & fundator ipsius ordinis claruit tempore conradi primi imperatoris. Cuius anno primo ordo incepit predictus: anno uidelicet domini.ccccccccccxii. Hic autem multa uite sanctitate polluit: quod ex ipsius ordinis institutione satis patere potest. Quia sanctus uit nunquā potuisset aliter docere: q̄ uixerit. Qui dum morti appropinquaret: Odonem monachum suum olim músicum sibi constituit successorem: ea conditione: ut ecclesia cluniacensis annuatim solueret ecclesie gigniacēsi cēsum duodecim denariorum: quod usq̧ hodie seruatur. Tandem berno abbas exitiali langore detentus: uicinos episcopos accersiuit: & se reum tanto ministerio iudicans: & ab ordine seipsum deponens: odoné ordinat abbatem. Qui dum pro uiribus reniteretur: ui fratrum adductus & episcoporum mandato sub anathematis pena superatus acquieuit. De quo supra in eius gestis dictū est. xiii. calendas decembris. Sanctus autem berno post dies modicos in pace requieuit.

ℭ De scō Edgaro rege & cōfessore. Cap. LXV.

EDgarus rex anglorum insignis frater edui: cepit regnare anno othonis imperatoris uigesimosecundo: dum adhuc esset iuuenculus annorum sedecim: quo nascente dunstanus archiepiscopus canturiensis audiuit uocem de celo anglice dicētem. Pax anglie quādiu puer iste regnabit: & dunstanus noster uixerit. Regnauit aūt annis. xvi. & quolibet anno nouum monasteriū fundauit: totāq̧ īsulam in summa pace & iustitia gubernauit. Nā regem scotoꝝ cinandum cambioꝝ malcolinū: archipyratā mascosiū omnesq̧ reges uualensiū numero. v. ad curiā coactos perpetuo sacramēto sibi obligauit. Quos apud legionū sibi occurrentes: & pōpam triūphi per fluuiū deduxit una naui īpositos: quā illi remigebant: & ipse in ꝓra sedebat. Cōpatriotas suos a nimia potatione timore & īdustria refrenauit. Et adeo seuerus fuit: ꝙ ibi nullus fuit priuatus latro nullus popularis predo: nisi uellet amittere uitā: quī etiam omnis generis feras sanguinis auidas ex regno exterminauit. Guidualo regi gualdensium indixit: ut sibi omni anno tributū. ccc. luporum solueret. Quod dū ille pluribus annis fecisset: nullum se amplius inuenire ꝓfessus est. Omni estate post pascha naues per oīa littora adunari precipiebat: & ascēdens ipsemet: mare circuibat: ut pyratas arceret: hyeme uero per ꝓuincias equitabat ut ꝑdones deleret: iudicia potētioꝝ exquirens ne ius uiolarēt. ℭ Quodā tēpore uenatū perrexerat: dunstanū qui secū erat rogans missam differre: qa dies dominicus erat. Appropinq̄te hora tertia eps̄ sacris īdutus super altare regē expectabat: subitoq̧ sopore leui depressus: raptus in celū audiuit cātus angeloꝝ cantātes kirieleison. ix. uicibus Excitatus post modicū adhuc expectans rapit: & audiuit alta uoce dici. Ite missa est & respōderi: deo gratias. Tunc accurētes eius clerici regē adesse dixerunt: qbus respōdit ꝙ missam audiuerat: nec esse opus ꝙ ea die amplius celebraret. Interrogatus a rege cur hec diceret: & quare celebrare nollet uisionē aperit. Et hoc sumpta occasione regi prohibēs: ne die dominico ulterius uenatū pergeret. Quā correptionē sanctus rex benigne suscepit & de cetero obseruauit. Qui gubernato regno post annos. xvi. anno etatis sue. xxxiii. in pace quieuit: & miraculis post obitum claruit.

ℭ De sancto Deodorico epo. Cap. LXVI.

DEodoricus metensis eps̄ imperatori othoni primo sanguine & dilectione conuinctus fuit. Qui dum in italica expeditione militaret: & sanctus eps̄ cū eo per triēniū in ipsis partibus extitisset: ipse uti deuotissimus ex diuersis locis & ciuitatibus plurima corpora & reliquias sanctoꝝ collegit: que ipse secū in ꝑtibus suis asportauit. Primū a marsia corpus elpidii cōfessoris sustulit. Cuius socii cadauer: uidelicet eutychii iam ipse imperator sustulerat. Ab amiternis eutychen martyrē cū reliquiis matonis & uictorini socioꝝ illius. A fulginio felicianum ep̄m & martyrem: a perusio asclepiodoꝝ martyrem: a spoleto serenū martyrem cum gregorio martyre spoletaīī a cordinio pignora uincētii martyris olim ab hispaniis per duos monachos capuam: & inde cordiniū delata. A menānia alterum uincētium ep̄m & martyrem: a uincentia leontium episcopū & martyrem: a florentia minyatē martyrē: ab urbe tudertina fortunatum ep̄m. A sabinis partes corpoꝝ ꝓti & hiacynthi matyrē: & alia plurima que in ecclesia sancti uincētii martyris a se in santuuallis cōstructa locauit: cū parte catene sancti petri apostoli: & capillis eius: & sanguine sancti stephani ꝓtomartyris: & parte craticule sancti laurētii: a ioāne papa sibi donatis. Hec omnia prefatus sanctus eps̄ in dicta ecclesia deuote reposuit: ubi postmodum ecclesia sua feliciter gubernata in christo quiescens tumulatus iacet: & miraculis uiuit. Hec sigibertus.

ℭ De scā Eteldrita regina & uirgine. Cap. LXVII.

ETeldrita regina & uirgo in anglia claruit: ut ait beda. Que duobus nupta uiris uirgo permāsit: uiros ad castitatis obseruantiā suis exhortationibus inducēs: & semet ipsam illibatā custodiens. Huius pater fuit anna rex oriētalium angloꝝ qui habuit alias duas filias: etelburgā & sexburgā. Quaꝝ prima in monasterio gallie: quod dr̄ brigis: sanctimonialis primū: post abbatissa fuit: & semper incorrupta permāsit. Altera herecoberto regi cummarioꝝ uxor data est. Ex quo genuit duas filias excotōgā: de qua beda multa scripsit: & hermenildā: que uulsio regi mencioꝝ data est in coniugē. Ex quo habuit filiā uemburgā uirginē: Mater apud beluium post sexburgam abbatissa fuit: filia uero apud legionū ciuitatem quiescit. Que maxime orationes feminaꝝ & pueroꝝ exaudire creditur.

ℭ De sanctis Nuldruta & Nulburga uirginibus. Cap. LXVIII.

NVldruta & nulburga uirginis sorores carnales in anglia claruerunt. De quibus beda scribit: ꝙ fuerūt filie mēguardi fratris guelferii regis: ex uxore memburga filia hermerendi fratris hercoberti: quarum prima in cenobio sancti augustini cantuarie: secunda apud uenneloch ambe signis radiantes quiescunt.

ℭ De sancta Edburga uirgine. Cap. LXIX.

EDburga filia eduardi regis senioris in anglia claruit. Hec ex uxore regis edelspita progenita uirgo sanctissima fuit. Que adhuc trima sic a patre probatur. Posue

rat ille in triclinio diuersa ornamenta mulierum naturaliter allectiua:& seorsum crucem & euangelium iussitq; ut qđ uellet hoꝝ eligeret toruo aspectu secularia despiciens:manibus iūctis crucem & euangelium adorauit:ipsaq; postmodum in manibus sumpsit & osculata est. Quod pater considerans & uirginis puellule aspiciū notans:eā adhuc infantem in monasterio uirginū in urbe uincōnia dedicauit:ubi ipsa ꝓcedente etate laudabiliter uixit:& humilitatē nimiam i oībus exhibuit. Nam saccos puellarum sociarum furtim nocte surripiens:& diligenter lauans lectis earū rursus apponebat:in ipsoq; cenobio in pace dormiuit:& signis effulgens ibidem corpore quiescit.

¶ De sancto Eggytha uirgine. Cap. LXX.

EGgytha filia regis edgari anglorum uirgo scā in uiltimēsi cenobio iacet: & miracula ostendit. Dum sanctus dūstanus consecraret ecclesiā dionysii: quā edificauerat: rex uidit hanc puellam pollice dextro frequenter signū crucis fronti iprimere:& ait. Nunq̄ putrescat ille digitus:& cōtinuo flens floridā illā rosam cito marcentē futurā predixit:auemq; deo dilectā euoluturā. Quod post modicū contigit :puella de seculo isto subtracta. De q̄ sanctus dunstanus per uisionē uidit:ꝙ sanctus dionysius illā per manum tenebat:& dūstanū amonebat:ut ipsa uirgo a famulis xp̄i sic honoraret in terris: sicut a sponso honorabat in celis. Hec in ꝓfessione sci monialis aureis uestibus utebat. Cuius corpus uirgineum in terra sepultum:dum post aliquot menses altius leuaretur:totum in cinerem solutum inuentum est:preter dextrum pollicem:de quo dūstanus predixerat:ꝙ nunq̄ marceret:& aluum atq; aluo subiecta: que integra repta sunt. De quo dum omnes admirarent:uirgo sancta cuidā dormienti apparens dixit:nō esse mirandum:si uenter ille non putruerat:quem ulla libido non tetigerat. Quiescit in prefata ecclesia sancti dionysii:ubi miraculis fulget.

¶ De sancto Hildeberto epo. Cap. LXXI.

HIldebertus cenomanēsis eps: postea turonēsis archieps fuit. Hic berengarii turonēsis discipulus uersificator & dictator egregius librū elegantē de contemptu huius uite partim metrice:ꝑtim ꝓsaice dictatū cōposuit q̄ etiā ut ipse de se in quadā sua epistola refert:multas tribulationes & uincula ꝓ xp̄o perpassus est ab emulis : uidelicet retrocli comitis cenomanensis:q illū de comitatu eiecerat:& comitatū eius usurpauerat. Qui sanctus eps a predictis hostibus detentus est iniuste:eo ꝙ comitē existentē in carcere uisitasset:& testamētū ipsius sua manu cōscriptū matri detulisset. In ipa ergo custodia multas passus afflictione : epistolas plures scripsit. Tandē eiectus carcere turoni archieps ordinatus: uirtutibus & sanctitate refulsit: & apud eādē ciuitatē in pace dormiuit:ibiq; iacens in miraculis uiuit.

¶ De sancto Didacho epo. Cap. LXXII.

DIdachus eps exomensis magister fuit sancti dominici ordinis predicatorum fundatoris : cuius & ille fuit canonicus regularis & exīde supprior canonice ipsius. Hic cum .xii. abbatibus ordinis cistertiensis & cluniacensis : & cum quodam apostolice sedis legato ad terram albigensem missus est ad predicandum contra hereticos albigenses:qui tale consiliū collegis in officio prebuit : ut quia christum pauperem ibant predicare:eiusdē se uite ostēderent operibus cōformare: ut ex hoc aīas facilius lucrarent ad xp̄m. Et sic cōsilio didachi:equitaturas & pōposam supellectilē dimittentes:in habitu humilitatis & gestu paupꝭtatis incedentes officiū ꝑdicationis ꝓsecuti sunt:in quo officio ꝑdictus pater cū sancto dominico eius canonice suppriore sibi assistēte laudabiliter se gessit:& multos ad christū cōuertit. Post bienniū aūt ad ecclesiā suā redire disponens:loco sui beatū dominicum uicariū dereliqt. Dūq; post multos labores exomam peruenisset : pedes trāsiens per castellā:ad extremum uite sue perductus est. Qui post obitum miraculis claruit.

¶ De sancto Bene abbate. Cap. LXXII.

BEne abbas fuit i deserta thebaidis: de quo hieronymus dicit:ꝙ nunq̄ uisus est iurare:neq; mentiri:neq; irasci : neq; ociosum uerbum ꝓferre:sed uita eius erat in summo silentio:mores tranquilli:ut per omnia quasi angelici ordinis uideretur. Humilitas quoq; immensa: pro nihilo in omnibus semetipsum ducēs. Hic dum bestia quedā nomine hippotaurus regionem sibi ꝓximā uastaret:& rogatus ab agricolis uenit ad locum & bestie in nomine iesu ꝑcepit:ne amplius terrā illam uastaret. Bestiaq; statim recedens nusq̄ comparuit. Similimodo crocodilum ab eo alio tempore fugatum perhibebant. Hec in uitis patrum.

¶ De sancto Pitrione abbate. Cap. LXXIIII.

PItrion abbas fuit in thebaide in mōte quodā prerupto fluuio imminēte:in quo erāt per ipsa ꝑcipitia spelunce difficiles accessu: in his monachoꝝ plurimi cōmanebant: quoꝝ pater erat pitrion. Hic discipulus sancti antonii fuit:& post eius obitū cū amone habitauit:& post huius abscessum in ꝑdicto se mōte cōstituit. Qui grā sanitatū & fugandoꝝ spirituū miro modo clarebat: & immundoꝝ demonū notitiā maximā habebat. Dicebat aūt neminem posse demones eiicere : nisi prius a seipso uitia eiecisset. Et quicūq; superasset uitia propria:posset de facili demones superare. Hic secūdo in septimana reficiebatur pulmentula ex farre sumens nec aliam iam poterat escam recipere:neq; etate: neq; mansuetudine permittente. Hec ubi supra.

¶ De sancto Heronio sene. Cap. LXXV.

HEronius senex annorū.cx.discipulus fuit beati antonii. Qui i deserto nitrie i eremo habitauit post mortē magistri summe humilitatis gratia refertus. Et in eadē solitudine plenus sanctitate quieuit. Hec in uitis patrum.

¶ De scō Diogene monacho. Cap. LXXVI.

DIogenes anachorita alius beati antonii discipulus fuit. Hic erat uir summe prudentie in eodē nitrie deserto degēs. Cuius sermo & narratio oēs ad se uenientes edificabat poissime cū de magri sui uirtutibus loqueret. Et hic etiā in eadē eremo dormiuit i pace:hec ubi supra.

¶ De scō Iulio aphricano. Cap. LXXVII.

IVlius aphricanus inter historiographos precipuus ut scribit eusebius. Alexādri & maximini ac gordiani impatoꝝ fuisse tēporibus:qui sanctitate & sapiētia insignis

fuit ſcripſit eni ad ariſtidē de euágeliorū: q̄ uideť diſ/
ſonátia & de genealogiis que a mattheo & luca diuer
ſe referunť cōpoſuit librū. In quo ceterorū opiniones
a ueritate diſcordes coarguit: & ueriſſimá utriuſq̧ cō
ſonátiā eſſe demonſtrat. Chronicorū de temporibus
edidit libros: in quinq̧ uoluminibus diligéter admo
dū & ſtudioſe cōpoſitis. Ad origené ſcripſit epiſtolá
de eo qđ in daniele legiť de ſuſanna q̄ſi in hebreis nō
héatur codicibus: ad quam origenes elegátiſſime re/
ſpōdens ait: nequaq̄ iudeoꝝ adherendū fraudibus: ſed
ſolū: q̧ ſeptuaginta interpretes ſcribunt pro ueritate
tenendū. Hic ſub antonino auguſto dormiuit in do/
mino. Hec hieronymus de uiris illuſtribus.

ℭ De ſcō Archiloco epiſcopo. Cap. LXXVIII.

ARchilocus ſiue archelaus meſopotáie eṗs
tépore ꝓbi ipatoris floruit. Qui uita fuit
clarus & doctrina cōſpicuus. Librū enim
diſputat oriū aduerſus manicheū ſcripſit:
in quo diſputationé ad ſenſum cū quodá ex hereſi il/
la fecū habita ſyro ſermone explicauit. Qui in grecū
tranſlatus a multis habetur. Hic quoq̧ in eccleſia ſua
conditus in pace requieſcit: hec ubi ſupra.

ℭ De ſcō Agrippa cōfeſſore. Cap. LXXIX.

AGrippa cognométo caſtorius cōfeſſor ſcús
floruit alexádrie tépore hadriani impato/
ris. Qui uir doctus & ſapiétia inſignis ad/
uerſus. ccccxxiiii. baſilidis heretici uolumi
na que in euágeliis cōfecerat: & fidei noſtre ueritati re
pugnabát: fortiſſime & elegáti ſermone diſſeruit grā
di libro catholicā crudelitaté defendés. Hic apud ale/
xádriá nō minoris uite ſcitate q̄ doctrine ueritate ra/
diás diem clauſit extremū temporibus hadriani im/
peratoris: hec hieronymus libro de illuſtrubus.

ℭ De ſcō Attico eṗo. Cap. LXXX.

ATticus conſtantinopolitanus eṗs tempore
archadii impatoris apud ipſam urbé regi/
am clarus uerbis & operibus fulſit. Qui
ad eiuſdem principis filias de fide & uirgi
nitate egregium ſcripſit uolumé. In quo neſtoriana
dogmata repugnauit. Et apud eandem ciuitatem in
xṗo quieſcit: hec gēnadius.

ℭ De ſcō Bacchilo epiſcopo. Cap. LXXXI.

BAcchilus corinthioꝝ eṗs: de quo euſebius
eccleſiaſtice hiſtorie libro. v. ca. xxii. métio
né facit apud ipſam corinthiorū ciuitaté
claruit tṗe ſeueri ipatoris. Qui uir ſciſſi/
mus & ſapiétia ꝑfulgens inſigniter iter cetera doctri
ne ſue opa: libꝝ elegáté de paſcha ex pſonis oium eṗo
rū: qui in achaia erát: cōpoſuit: & apud ipſum oppidū
tumulatus in domino quieuit. Hec hieronymus.

De ſcō Pholcate epiſcopo. Cap. LXXXII.

PHolcas eṗs & mř apud egyptū paſſus eſt
ſub pſecutiōe maximiani impatoris. Hic
egyptius natione de ciuitate táṗnis: uir ge
nere nobilis & opū nō modicarū: eiuſdé
ciuitatis eṗatum humiliter ſuſcepit. Qui ſapiétia illu
ſtris uolumé elegantiſſimū de martyrū laude cōpoſu
it: de ſemetiṗo in eorū numero futuro dininitus uati
cinans. Nam cū ebulliente maximiani perſecutione
ab infidelibus tentus idolis immolare renuiſſet: pro
chriſti confeſſione capite truncatus & apud eandem
urbem a chriſtianis conditus eſt.

ℭ De ſcō Fetitio epiſcopo. Cap. LXXXIII.

FEtitius eduenſis epiſcopus apud ipſam flo
ruit ciuitatem. Hic uita puriſſima & do/
ctrina fulgida: fame in gallia celebris in cā/
ticis canticorum commentarios edidit in/
ſignes: aduerſus quoq̧ nouatianum grande compila
uit uolumen: conſtantiniq̧ magni temporibus in ip/
ſa ciuitate fatis terminum ponens tumulatus iacet.
Hec ubi ſupra.

ℭ De ſcō Gennadio epiſcopo. Cap. LXXXIIII.

GEnnadius eṗs apud cōſtātinopoli floruit:
& ipſius ciuitatis regie paſtor extitit. Qui
uir ſcitate cōſpicuus atq̧ ſapiétia & doctri
na uenerabilis fuit. Acris enim erat inge/
nii & lingua diſertus. Hic danielé ꝓphetá ex integro
ad uerbū expoſuit. Homelias etiam plurimas edidit:
leonis imperatoris prioris tempore uite mortali ce/
dens: eterná adeptus eſt: & corpore tumulatus in ipſa
urbe quieſcit. Hec gennadius ubi ſupra.

ℭ De ſcō Gulphila epiſcopo. Cap. LXXXV.

GVlphilas natione gothus gothorum pri/
mus epiſopus fuit. Qui tempore ualéti/
niani primi & ualentis auguſtorum uite
ſanctitate & ſapientia clarés: a papa dama/
ſo ad ipſas gentes delegatus: maximam eorum ptem
cōuertit ad chriſtū: miraculorū quoq̧ gloria claruit.
Nam & cecos plures illuminauit: & demones ab ob/
ſeſſis nō nullis effugauit. Egros quoq̧ a diuerſis infir
mitatibus curauit. Hic ad gentis ſue inſtructionem
gothicas litteras repperit. Cū ante eum ruſtico more
ſine litteris: que nouerant memorie cōmendabát. De
inde teſtamentum uetus ac nouum in linguam tran
ſtulit propriam. Et ſenio longo cōfectus in pace quie
uit. Sepultus apud genté ſuam: ubi miraculis pollet.

ℭ De ſancto Gemino eṗo. Cap LXXXVI.

GEminus eṗs niſibéſis floruit tṗe alexádri
imperatoris. Hic primū antiochene eccle/
ſie pſbř mox niſibene urbis ſue pontifex
effectus uita & doctrina egregius: qa mo/
dico tṗe in corṗe uixit: iōq̧ pauca igenii ſui monimé/
ta dereliquit. Apud niſibenſe oppidū iacés uirtutibus
effulget. Eodem tempore heraclas huius in ſcholis cō
ſocius: alexandrine eccleſie ordinatus eſt preſul. Hec
hieronymus libro de uiris illuſtribus.

ℭ De ſcō heraclide cōfeſſore. Cap. LXXXVII.

HEraclides cōfeſſor claruit i egypto tépore
ualentiniani auguſti: qui alexádria ortus:
dum culturam eremi deſideraret: iſido/
rum abbatem apud alexandriam degen/
tem petiit: eiq̧ optatum ſuum expoſuit. Iſidorus ue/
ro illum ad abbaté dorotheum in thebaidis deſerto
habitanté: & contemplationi uacantem adduxit. Sub
cuius diſciplina & eruditione heraclides annos plu/
res exegit. Die quadam miſſus ab abbate ad puteum:
ut aqua cacubum impleret: dum ille aquam hauri/
ret: hauſit ſimul cum aqua ſerpentem. Et expaués ad
abbatem acceſſit: eiq̧ factum narrauit. Qui eidem re
ſpondit: q̧ ſi quádocunq̧ diabolus ſerpentis formam
ſibi dilectam aſſumens lympham intraret: monachi
potum recuſarent: forſitan uel nunq̄ aquam biberét:
ſicq̧ ſiti perirent. Et uadens ad cacubum ſignum cru
cis edidit: & continuo colubrum occidit: ipſeq̧ prior

de hausta aqua bibit: & deinde discipulus securus potauit. Et extunc heraclides: dum serpentem uidebat: exemplo magistri crucis signum faciebat: & serpens protinus interibat. ℭ Verum defuncto dorotheo abbate heraclides solus eius antrū hereditario iure possedit: ibiq; multo tēpore perseuerauit. Hic cellas & tuguria monachoꝝ & anachoritaꝝ omniū per omnes regiones deserti multo tēpore circuiens: uidelicet desertum scythi: thebaidis: & nitrie inferioris ac superioris. Vitas & gesta sanctoꝝ patrum singuloꝝ exquirēs & mente recondens. Librum postmodū de uita anachoritica compilauit: in quo que uiderat: & audierat acta descripsit quē & paradisum ītitulauit. Et hic sanctitate cōsumatus in thebaide in pace dormiuit.

ℭ De sancto Lucifero epo. Cap. LXXXVIII.

LVcifer calaritanus eps apud eandem ciuitatē que in insula sardinie sita est: claruit tempore constantii īperatoris. Hic cū arriana heresis pullularet: ipseq; a liberio papa heretico requisitus: cum nollet niceni concilii dānare fidem: a cōstātio prefato īperatore arriano apud palestinā in exiliū dudū actus est. Vbi cōtra fidē eiusdē imperatoris librū elegantē cōpilauit: quē ad eundē misit. Vnde & constantius indignatus acrius eidē mortem comminatus est. Sed paulo post constantio defuncto: uir sanctus sub iuliano reuersus calaris reliquum uite cum pace transegit. Et sub ualentiniano imperatore fati munus impleuit. Hec hieronymus libro de uiris illustribus.

ℭ De scō Latrociniano martyre. Cap. LXXXIX.

LAtrocinianus martyr apud galliā passus est. Hic natione hispanus: uir p omnia eruditus: & in metricis ut ferē uersibus cōparādus opuscula diuersis metris edita fidē nostrā redolentia scripsisse traditur: que usq; ad hieronymi tēpora extare adhuc dicebant. Deniq; sub quodā maximiano tyrāno: qui imperante primo theodosio gallias occupauerat: factione quorundā pro ueritate & defensiōe catholice fidei apud treuerim cesus est cum prisciliano bapille episcopo & amborum corpora apud ecclesiam treuerensis ciuitatis condita sunt. Hec hieronymus ubi supra.

ℭ De scō Malchione pſbro. Cap. XC.

MAlchion antiochene ecclesie presbyter disertissimus floruit apud ipsam ciuitatem temporibus claudii & aureliani imperatoꝝ. Hic uita sanctus & sermone luculentus ī eadē urbe rethoricā florētissime docuit. Qui aduersus paulū samosatenū p̄fate ciuitatis epm prauum ebionii dogma restaurātē fortissime disputauit. Cuius disputatiōis scribis excipientibus dialogus extat. Sed & alia opuscula ex p̄sona synodi ab eo sunt edita ad diōysiū & maximū romāe & alexādrie urbis epos directa. Hic apud eādē antiochiā scitate & doctrina p̄clarus btō fine qeuit: ibidē tumulatus. Hec ubi supra.

ℭ De scō Sophronio cōfessore. Cap. XCI.

SOphronius confessor natione grecus claruit tempore leonis secundi imperatoris. Hic uir per omnia eruditissimus grece & & latine līgue peritus adhuc puer bethleemitice ciuitatis laudes descripsit. Et postea de eius subuersione librum composuit. Ipse librum de uirginitate ad eustochium & hilarionis monachi uitā que beatus hieronymus romana lingua compilauerat: opuscula: ex latino uertit in grecum. Psalterium quoq; & pphetas que hieronymus ex hebreo in latinum transtulerat: hic idem conuertit in grecum. Et postmodū ad eremum transiens & uitam anachoriticam ducēs contemplationi iugiter uacans quieuit in domino.

ℭ De sanctis Philippo & Philippo īperatoribus martyribus. Cap. XCII.

PHilippus īperator & philippus cesar eius filius ambo martyres anno domini. ccxxxix. ab urbe uero cōdita anno. ccccccccclxxxvii. Cordiano augusto in īperium successerunt. Cum enim gordianus imperator obtēta uictoria in bello parthico: rediēs circa fluuium euphratem fraude suoꝝ fuisset īterfectus philippus ibidem imperator a romana militia creatus. Philippum filiū suum consortem regni fecit exercitūq; ex syria incolumen ad italiam reduxit. Imperauitq; annos. vii. Hic primus imperator oīum xp̄ianus fuit: quem beatus pontius eps & martyr: una cū filio ad fidem xp̄i conuertit: & in nicea ciuitate puincie baptizauit: ut dictū est supra in passione pontii epi & martyris pridie idus maii. Post tertium uero eius imperii annum millesimus a conditione rome annus expletus est: ut augustissimus oīum preteritoꝝ. Hic natalis annus xp̄o potiusq̄ idolis dedicaret. Qui quidē annus fuit a romanis cum ingēti ludorum & spectaculoꝝ apparatu celebratus. Nec dubium est quin philippus imperator xp̄ianus huius tante deuotionis gloriam & honorem ad xp̄m & ecclesiam reportaret: quando ip̄m uel ascēsum in capitolium immolatasq; ex more hostias nullus auctor ostendit. Eodē aūt tempore philippus imperator deciū militarē uiꝝ & in rebus bellicis strenuum cesarem fecit. Cuius p̄cepto dum corpora apostoloꝝ petri & pauli de catacūbis a cornelio papa trāsferri deberent: totius senatuscōsulto: cōcessum est romano pontifici ceterisq; xp̄ianis libere ad sepulturas apostoloꝝ fiendas insudare: & ad id faciendum data sunt eis de fisco reipublice adiutoria. Hoc autē decius cum eēt paganissimus simulate fecit: ut dominis suis christianis complaceret: & sic ab eis magis honoratus occasionē mortis illoꝝ confidentius pertractaret. ℭ Cum aūt imperatores deciū ad gallias subiugandas: que nuper rebellauerant misissent. Isq; prospere cūcta gessisset: & ad libitū potitus uictoria romā rediret. Imperator philippus eū honorare cupiens eidē a roma usq; ueronam obuius iuit. Decius aūt iam cū quibusdam ex principalioribus militie sue de morte īperatoꝝ cōspirauerat: & ne pditor dominoꝝ suoꝝ notaret: occasionē xp̄ianitatis assumpserat: suadēs q̄ non eēt decens super romanā militiā imperare: homines q deorum cultum deseruissent: & a romanis antiquis legibus discedentes: noue ignoti & reprobati dei culture adhesissent. Sicq; de cōsensu illoꝝ imperatorē in stratu suo quiescente & xp̄m cōfitentem latenter occidit & cū exercitu muneribus & precibus subducto romā uenit: ac senatui cur dominū suum occidisset exposuit. Sed dū necē philippi maioris senatus ratā habuisset: philippus iunior rome degēs: hoc audiēs timuit: thesaurosq; paternos ac suos: btō sixto secūdo tūc rome pōtifici: ecclesie & paupibus dispēsandū tribuit: &

se a facie decii occultauit. Decius aũt ad ꝑditioné suá palliandá xp̃ianos cepit crudelissime ꝑsequi: mádans illos sine ulla misericordia trucidari. In qua persecutiõe multa milia martyꝝ passi sunt. Inter quos & philippus íperator iunior ab eo tentus & in xp̃i cõfessione iugulatus est. Sicq̃ ambo ipsi pater. s. & filius martyres xp̃o cõsecrati sunt. ℭ Iste philippus senior adeo in fide xp̃i ꝓfecerat: ut prõpte peccata sua cõfités: in festo pasche a beato sixto papa corá omni multitudine cõioné eucharistie sumeret. Philippus uero iunio in tantũ seueri animi fuit: ut nullius cuiusq̃ commento ad risum solui potuerit: patréq̃ ludis secularibus aliquando concinantem: uultu annotauerit auersato.

ℭ De scõ Theodosio magno íperatore. Cap. XCIII.

THeodosius imperator senior imperiũ accepit circa annũ domini. cccclxxii. & íperauit annos. xvi. etiem unũ solus. Ná primũ cũ fratribus: se natu maioribus imperauerat ꝑ annos. v. Hic in catalogo sanctoꝝ a grecis cõscribiť & cõfessoris scíssimi noie uenerat. Nam xp̃ianissimus & sanctissimus uita fuit. Oĩa antiqua phana & téпla idoloꝝ destruxit: & ꝑ totũ orbé romanũ destrui mádauit: cultumq̃ xp̃i & fidei mirabiliter auxit: hostes aũt íperii nõ tã ferro uel multitudine q̃ ieiuniis & orõnibus cõfisus ꝓstrauit. ℭ Fuit aũt reipublice ꝓpagator moribus & corpe & aío simul clemens: misericordie opibus iugiter ítétus: cõis apud cũctos solo habitu se differre a ceteris putás í oés hoies honorificus ueꝝ effusis in bonis simplicia ígenia diligere: erudita mirari ostédebat: largiri magno ac diligenti aío magna: amare ciues etiá priuatos cõtubernio: eosq̃ potissime dignos pecũia beneficiisq̃ ceteris munerari: uiolétiá & cupiditaté detestatus é. Bella nõ mouit sed inuenit: q̃ & pro posse sedauit. Ministeria lasciuia saltari asq̃ commesatiões lege ꝓhibuit: cõsobrinaꝝ nuptias tanq̃ ꝓphanũ íterdixit: litteris mediocriter doctus sagax multũ diligens ad noscéda gesta maioꝝ. Execrabať cũ legisset gesta dominantiũ superba. Ira rebus índignis: sed subito flecti emolliebať. Inerat enim ei cura eximie pietatis. Interdũ autem seuera precipiés a nature munere: magisq̃ a deliberáte rõne. Hic etiá ꝓpter uirtutũ perfectioné ab ipsis barbaris summe diligebatur: unde multe gẽtes ad ipsius íductũ relictis erroribus & idolis ad xp̃m cõuersi sunt. In bellis cũctis que ad fidei xp̃iane augmentũ & paganoꝝ exterminiũ potissime gessit: semp triumphũ obtinuit: unde ob eius ísignes uictorias poeta quidá eximius sed ífidelis: his uersibus in eius laudé cecinit. O nimiũ dilecte deo tibi militat ether: Et cõiurati ueniunt ad classica uenti. ℭ Huius prima suasiõe & hortatu papa damasus officiũ in ecclesia dei ꝑ beatũ hierõymũ mádauit: cũ usq̃ ad tẽpus illud nullũ cét in ecclesia officiũ ordinatum. Quãta aũt in eo apud hoies másuetudo: & apud deũ extiterit deuotio: patet in illo exéplo: de quo dictũ est supra in uita ambrosii ep̃i & doctoris. vii. idus decembris. Cũ eni apud mediolanũ missaꝝ íterfuturus solénis uoluisset ítrare ecclesiá: beatũ ambrosiũ pro quodá facinore introitũ sibi ꝓhibenté: nisi publice peniteret: humiliter tulit: & satisfactioné nõ erubescens: nec publicá facere penitétiá cõfusus indictũ a scõ ep̃o modũ deuotus excepit: atq̃ põtificé de iustitia & magnanimitate animi cõmendauit. Hic ex flaccilla coniuge archadium & honoriũ xp̃ianos & iustos filios íperio sublimandos genuit. Qua defuncta gallam ualétiani iunioris sororem in matrimoniũ duxit: que ei placidá ꝓcreauit: a cui postea de m̃ris noie galle cognoméntũ accessit. Hic oriétis & occidentis ptes pacifice possidés: qnquagesimũ etatis sue annũ agens anno sui íperii. xi. apud mediolanũ í pace qeuit: cuius corpus eodé anno cõstátinopoli tráslatũ est: ubi & miraculis uiuit.

ℭ De scõ Carolo magno íperatore. Cap. XCIIII.

CArolus magnus íperator huius nominis primus apud frácigenas ítra sanctoꝝ numeꝝ scribiť: & coliť: & ꝓpter eius sanctissima gesta: q̃ sci noie uenereť ab ecclesia tolerať. Nam & uiuens miraculis claruit: & post morté signis uirtutũ effulsit. Hic primus frácoꝝ rex pipini filius: multa felicia bella gessit. Ná aquitaniá & uasconiá subegit. Saracenos in hispania xp̃ianos depopulátes usq̃ ad iberꝝ amnem uincés fugauit. Terras eoꝝ plurimas acquisiuit: & uictorias plures cõtra ípos obtinuit. De qbus supra actũ est in gestis sanctoꝝ rothlandi & socioꝝ. xvi. cal. iulii. Ubi inter aliud memorabile illud de carolo miraculũ legiť: q̃ dũ corpora sanctoꝝ militũ a saracenis occisoꝝ requireret apud runciaualle: & sol ad occasum téderet: ad eius orationé & mandatũ sol in celo stetit: & spatio quasi horaꝝ triũ in nullo se mouit: donec sanctus rex oés suos interfectos recollegit. Hic etiá saxones ífideles adhuc: & xp̃ianis ífestos prius sepius requisitos: ut ad fidé xp̃i redirẽt: aut saltẽ xp̃ianos in pace dimitterent: dum in sua pertinatia eẽnt obstiati: triplici bello deuicit: & regno suo submisit: & tandé coactos ad fidem xp̃i reduxit. ℭ Tépore uero hadriani pape primi requisitus ab eo: ut cõtra desideriũ regem lõgobardoꝝ: sibi & ecclesie dei subueniret: dimisit bellũ: quod cõtra saxones iam íceperat: & cũ multo exercitu frácoꝝ & finitimaꝝ nationũ ueniens in adiutoriũ ecclesie dei: superato alpiũ iugo. Desideriũ regem frustra sibi resistere conátem: cõmisso bello uicit: & fugauit: ticenoq̃ íclusum obsedit: dimissoq̃ ibidé exercitu romá uoti gr̃a ꝓficiscit. Et ueniés ad monté gaudiũ: usq̃ ad sancti petri ecclesiá pedester ꝓperauit. Et eũdo ꝑ urbé oés ecclesiaꝝ postes humiliter obsculatus est: q̃ ab hadriano papa honorifice susceptus: a populo quoq̃ & clero urbis ultra modũ honoratus: & ab eisdé patriciatus honore sublimatus: ecclesie bt̃i petri & aliis in urbe ecclesiis & monasteriis multa copiose largiens tádem ad exercitũ reuersus: papiá dudũ obsessam ad deditioné cõpulit. Ceteras deinde lõbardie ciuitates subiiciés. Desideriũq̃ regé captiuum ducés: & ecclesie dei cũcta ipsi a longobardis ablata restituens: in galliá reuersus est. Indeq̃ saxonicũ bellum ꝓsequens: eos tádé: ut dictũ est: indomitos domuit: & inuincibiles supauit: atq̃ ad fidem xp̃i uel coacte reduxit. ℭ Hic terrá sanctá occupatam a saracenis legatis patriarche hierosolymitani & constátini íperatoris cõstantinopolitani receptis audiés: & terre sancte cõpatiés: cũ magno exercitu illuc usq̃ peruenit: & recuperata terra sancta cũ per cõstantinopolim rediret: aurum & argentũ preciosasq̃ gẽmas a constantino imperatore exhibitas: cum nollet recipere: solas xp̃i reliquias & sanctoꝝ postulauit: premissoq̃ ieiunio & orõne: recepit de corona domini parté: que ipso uidéte floruit: & clauũ unum passionis domini:

& partem crucis dominice cum aliis sacrosanctis reli/
quiis: que omnia comitantibus miraculis secum de/
tulit: & aquisgrani in basilica sancte marie: quã con/
struxerat: recõdidit: ut dictũ est supra in historia trãs/
lationis corone domini. iiii. idus augusti. ¶ Ad nume
rũ etiam elementorum .i. litterarum in alphabeto cenobia
fundauit. Et in uno quoque per ordinẽ unã litteram de
auro fabricatã plusquam centũ libre turonẽsium ualentẽ
reliquit: ut ex ordine litterarum tẽpus fundationis cu/
iusque monasterii cognosceretur. Que littere adhuc in
plerisque monasteriis reperiũtur. Hic etiã quattuor ar/
chiepatus: uidelicet treuerensem: coloniensem: magũ
tinensem salczburgensem diuitiis & honoribus am/
pliauit. ¶ Mortuo uero hadriano papa: & leone ter/
tio in pontificiũ: dũ die quodam ad letaniam procedẽs
de laterano pergeret a romanis captus & erutis oculis:
lĩgua quoque amputata: nudus ac semiuiuus in mona/
steriũ missus est. Sed deus omnipotens miraculose ei
loquelã ac uisum restituit: de quo supra dictum est in
eius gestis. iiii. cal. iulii. Qui deinde ad regem carolum
pergẽs: ab eodem ualde honorifice: ut beati petri uica
rius exceptus est. & cum ei omnia que facta fuerant ĩ/
timasset. Rex pre nimio dolore fleuit. Et cũ papa ro/
mã adiit: & cũ honore ipsum in locũ suũ restituit: ubi.
& papa coram rege de quibusdã sibi obiectis crimini/
bus se purgauit. Sed cum die natalis domini ad missa
rum solẽnia in beati petri basilica assisteret. Leo papa
carolum in romanorum imperiũ coronauit: cuncto po
pulo romano laudes ei imperiales acclamãte. ¶ Post
modum aũt carolus ĩperator factus: eos qui in sum/
mum pontificẽ manus iniecerãt de crimine cõuictos
capitali dãnauit sñia. Sed leone pontifice pio affectu pro
eis ĩteruenientẽ: in exiliũ perpetuo sunt damnati: uitaque
eis de misericordia cõcessa. Sicque omnibus recte paca/
tis carolus in imperiũ sublimatus: in galliã reuersus
est. Ex quo tẽpore ĩperiũ cõstantinopolitanũ in galliã
trãslatum dignoscit. ¶ Post hec carolus reuersus con
tra mauros classem in corsicã misit: quã & ab eis libe/
rauit. Hic edificauit basilicã dei genitricis marie aquis
graui ope mirabili. Apud maguntiã quoque in rheno
flumine põtem ducentorum passuum lõgitudinis fecit.
Nam tãta est ibi fluminis latitudo. Totius quoque occi
dentis oẽs pene regiones sibi subegit. Auxitque mirabi
liter gloriã regni sui: quibusdã regibus ac gẽtibus per
amicitiã sibi cõciliatis. Adeo nãque alfontium regẽ ga/
litie regesque scotorum sic habuit apud suã uoluntatẽ per
munificentiã inclinatos: ut eũ nunquam aliter nisi domi/
nũ: seque seruos & subditos eius pronũciarent. Cũ aaron
rege persarum: qui excepta india totũ pene tenebat oriẽ/
tem: talẽ habuit in amicitia concordiã: ut per legatos
suos ĩter uestes & aromata & ceteras orientaliũ terra/
rũ opes: ingentia illi dona direxerit: & sacratissimũ lo
cũ in quo est saluatoris nostri sepulchrũ: ut ipsius im
peratoris ascriberet potestati cõcessit. Nam ipse impe
rator ad eundẽ locũ per singulos annos plurima do/
naria mittebat. Imperatores quoque cõstantinopolita/
ni nicephorus: michael & leo ultro amicitiã eius expe
tẽtes: multoties cum muneribus ad eum suos mise/
rũt legatos. Erat enim in amicitiis optime tẽperatus:
ut eas & facile admitteret: & cõstantissime retineret.
Tanto oĩum amore & fauore omni uite sue tempore
cõuersatus est: ut nunquam ei uel minime seueritatis quicquam
fuisset obiectum religionem christianam: quam ab ĩ/
fantia imbuit: sanctissime & cũ summa pietate coluit.
Ecclesiam mane & uespere: itemque nocturni & sacrificii
tẽpore: dum eum ualitudo permitteret quotidie fre/
quẽtabat. Curabatque ut omnia que in ecclesia gerebã/
tur magna fierent honestate. Amabat peregrinos: &
in eis suscipiẽdis summã curã habebat: uestitu patrio
utebatur: peregrina quoque indumẽta nunquam uestire pa
tiebatur. In festiuitatibus quidẽ precipuis: uestibus au
ro gẽmisque cõtextis: diademate quoque precioso orna/
tus ĩcedebat. Aliis uero diebus habitus eius parum a cõi
ac plebeio distabat. In cibo tẽperatus: in potu tẽperati
or erat. Inter cenãdum nunquam histriones sed aut sapien
tes: aut lectorem audiebat. Legebantur ei historie & an/
tiquorum res geste: ac libri precipue sancti augustini: in
quibus maxime delectabatur. Erat enim eloquẽtia co/
piosus & artibus liberalibus solerter imbutus: littera
tisque sapientes ueneratus magnis ditabat honoribus.
Circa paupes substẽtandos gratuitã liberalitatẽ habu
it: adeo ut nõ solũ in patria & in regno suo largiffuas
elemosynas facere curauerit: uerum in trãsmarina in sy/
ria egypto & aphrica hierosolymis alexãdrie atque car/
thagini: ubicũque xpianos in paupertate uiuere cõperis/
set: penurie eorum cõpatiens pecunias trãsmittebat. Sa/
cerdotes honorabat: sacra ac uenerabilia loca colebat:
& precipue romanã ecclesiã in cuius donaria magna uis
pecunie in auro argento ac gẽmis ab illo congesta est.
Cuius & põtificibus multa largitus est. In oĩbus aũt qui
bus regnauit ãnis: quater uoti cã tantũ romã profectus
est. Filios suos quam cito etas patiebatur: faciebat equitare: &
armis ĩtẽdere: filias uero lanificio coloque ac fuso assue
scere: ne ocio torpescerent. Miraculorum gloria claruit.
Nã & leprosos tactu & oratione ferũt ab eo fuisse mũ
datos: & cecos duos illuminatos. Postquam aũt regnũ frã/
corum atque ĩperiũ: quod regẽ dum susceperat feliciter am
pliasset. dũ ad mortẽ langueret uocatis ecclesiarum prela/
tis quos habere potuit: oẽs thesauros eis tradidit per
ecclesias & pauperes distribuẽdos. Et sic in omni san/
ctitate profectus in pace migrauit: anno etatis sue. lxxxi.
regni aũt. xlvii. Subacteque italie. xliii. ex quo uero ĩpera
tor & augustus appellatus est: anno. xiiii. in cuius tran
situ audita est concinẽs angelica melodia. Sepultusque
est honorifice aquisgrani in ecclesia sancte marie: quã
ipse construxerat. Ad cuius tumulum diuersarum
egritudinum sanabantur infirmi.

¶ De scõ Libertino abbate. Cap. LXXXXV.

Libertinus abbas monasterii fundensis: quod
est in prouincia samniũ constructum: disci
pulus fuit sancti honorati abbatis: & fun/
datoris ipsius loci: de quo supra dictum
est. xvii. calen. februarii. Claruit autem tempore totil/
le regis gothorum: & miraculis effulsit. Nam cum esset
monachus ex abbatis iussu: qui honorato successerat
quodam tẽpore rauennã pergebat. Pro amore uero
honorati olim eius magistri quocũque libertinus ibat
caligulã illius in sinu deferebat. Dum ergo pergeret: ac/
cidit: ut mulier extincti filii corpusculũ ferret: que ser/
uum dei infinita: iumẽtũ illius per frenũ tenuit: atque iu/
rando asseruit: quod illũ inde abire non permitteret: nisi
filium eius suscitaret. Ille uero inusitatum miraculũ
expauit: & declinare mulierem uoluit: sed omnino ne
quiuit. In eius quoque pectore pugnabant ĩuicẽ humi/

litas cõuersationis:& pietas matris:timor ne inusita/
ta presumeret dolor ne orbate non subueniret. Vicit
tamẽ in eius corde pietas:que quia uicit:affuit & hu/
militas:descẽdit:orauit:caligulam de sine ꝑtulit: eãꝗ
supra corpus extincti pueri posuit. Moxꝗ defunctus
surrexit : quem flenti matri uiuum reddidit: & inter
inceptum peregit. ¶Quadam die prefatus eius ab/
bas qui honorato successerat:contra uirum dei in gra
uem iracundiam exarsit. Et quia uirgam : qua eum
ferire posset : in promptu non habuit. Comprehen/
so scabello suppedaneo ei caput ac faciem tutudit:uul
tumꝗ eius tumentem ac liuidum reddidit. Die ue/
ro altera cum libertinus ad causam sibi monasterii cõ
stitutam ire deberet:expletis matutinis ad lectum ab
batis uenit:& licentiam ab eo humiliter petiit. Ille ue
ro sciens q̃tum a cunctis dilectus esset:pro iniuria quã
in eum tulerat:recedere eũ de monasterio uelle puta/
bat:eũꝗ quo uellet ire interrogabat.Ille aũt ei cãm ce
nobii hesterno cõstitutã ait:quã dimittere nõ ualebat
quia se ad eã ꝓfectuꝝ ꝓmiserat. Tunc ille a fundo cor/
dis cõsiderans duritiã sui:& patientiã libertini : ex le/
cto ꝓsiliit:& ad pedes eius ꝓcidẽs:de illatis in eũ ueni/
am supplicauit.Et cõtra libertinus se in terram ꝓster
nens sue culpe nõ illius seuitie fuisse referebat: quod
ipse iuste ꝑtulerat.Sicꝗ ad mãsuetudinẽ adductus est
abbas:humilitasꝗ discipuli facta est magistra magi/
stri.Cũ aũt libertinus egressus a multis eũ ueneranti/
bus nobilibus & notis iterrogaẽ:quidnã hoc esset : ꝙ
liuidã & tumentẽ faciem sic haberet.Qui hesterno in
sero se i scabello suppedaneo ĩpegisse peccatis suis exi/
gentibus respõdit.Sicꝗ nec abbatis prodidit uitium:
nec falsitatis incurrit peccatũ.¶Postq̃ autẽ abbas ille
decessit:libertinus eidem in regimine abbatie succes/
sit.Qui dũ die quadã pro utilitate monasterii iter age
ret:eidem quidã clarida gothoꝝ comes obuiauit. At
dei seruus ex caballo suo ab hoĩbus illius deiectus:iu/
mẽti dãnum libẽter ferẽs:etiã flagellũ:quod tenebat:
raptoribus obtulit : & statim se in orationem dedit.
Cursu aũt rapido predicti ducis exercitus ad fluuium
uulturnum deuenit:ibiꝗ dum singuli equos suos ha
stis tundentis:calcaribus cruentantes nullo modo ob
tinere poterant : ut equi moueri possent:sed aquam
fluminis tangere quasi mortis precipitium pertime/
scebant:donec uno ipsorum ceteros informante co/
gnouerunt:quia ex culpa : quam dei seruo in uia tule
rant:talia sui dispendia tolerabant. Qui statim reuer
si libertinum orantem inuenerunt : eiꝗ equum eius
obtulerunt. Ille uero caballo opus non habere respõ
debat. At illi descendentes eum in equo eius quasi in
uitum reposuerunt : & dum retrocessissent : equi il/
lorum alueum fluminis uelocissime transierunt.
¶ Eodem tempore in partibus campanie quidam
bucylinus cum francis uenit : Sed dum rumor de ce/
nobio libertini exisset : ꝙ abbas pecunias multas ha/
beret.Ingressi franci oratorium seuientes libertinum
querebant:ubi ille orans prostratus iacebat:in ipsum
quoꝗ ingredientes impingebant :cumꝗ prescutem
uidere nequibant.Sicꝗ sua cecitate frustrati a mona/
sterio uacui sunt reuersi.Sanctus autem uir post uitã
laudabilem quieuit in christo. Hec gregorius primo
dialogo capitulo secundo.

¶ De sancto Equitio abbate. Cap. XCVI.

EQuitius abbas in ualerie ciuitatis parti/
bus claruit:qui multoꝝ monasterioꝝ pa/
ter fuit.Qui etiam dũ adhuc iuuenis acri
certamine carnis tentareẽ : & in hac re ab
omnipotẽti deo remediũ continuis ꝑcibus quereret.
Nocte quadam assistente angelo eunuchizari se uidit
eiusꝗ uisioni apparuit:ꝙ omnẽ motũ ex genitalibus
eius abscideret. Atꝗ eo tẽpore ita alienus extitit a ten
tatione:ac si sexũ nõ haberet in corpore. Et extunc si/
cut antea uiris sic cepit & feminis preesse:nec tamẽ di
scipulos admonere cessabat:ne se ipsius exẽplo in hac
re facile crederent:& casuri tentarent donũ: quod nõ
accepissent. ¶Quodam uero tempore quidã basilius
magus a roma fugiens in habitu monachi:ualeriam
petiit:& pergens ad castoriũ epm amiternine ciuitatis
ab eo obtinuit:ut ipsum equitio abbati cõmitteret:
ac sociandũ monasterio illius cõmendaret. Equitius
autem epo pro hoc instante respõdebat:ꝙ illum quẽ
ipse sibi cõmendabat nõ monachum sed diabolũ esse
uidebat.Cum autem eps diceret : ꝙ abbas occasionẽ
quereret:ne sibi petita prestaret.Vir domini iteꝝ pro
testatur:ꝙ qualem illum dixerat : talem agnoscebat.
Sed ne se uelle obedire eps existimaret:iussa ipsius fa/
cere paratus eẽt.Susceptus itaꝗ ille in monasterio est.
Sed non post multos dies discedente abbate longius:
contigit:ut in monasterio uirginum:cui equitius pre
erat:quedam illarum speciosissima febribus arrepta
clamaret se continuo morituram nisi basilius mona
chus ueniret:& per eius curationis remediũ salutẽ si/
bi redderet.Sed cũ in absentia abbatis nullus ad con/
gregationẽ uirginũ auderet accedere:missum repẽte
est & dei famulo nunciatũ. Quo audito uir domini
dedignatus dicebat:ꝙ utiꝗ illũ nõ monachũ sed dia/
bolũ esse predixerat.Mandauitꝗ ipm de cella fratrũ
expelli.¶De ancilla uero dei predixit nũciis:ꝙ ex illa
hora neꝗ esset de cetero febribus laboratura: neꝗ ba
silium quesitura.Regressi aũt monachi eademꝗ ho/
ra salutẽ uirgini restitutã:qua sanctus dixerat cogno/
uerũt:& basilium de monasterio cõtinuo reppulerũt.
Qui repulsus dixit:frequenter cellulã equitii magicis
artibus in aere suspẽdisset:nec tamẽ eoꝝ quẽpiã lede/
re potuisse.Qui & postmodũ in urbe roma zelo fidei
a xp̃ianis igne crematus est.¶Quedã monialis mona
sterii prefati hortum ingressa latucã cõspiciẽs cõcupi/
uit:eãꝗ signo crucis oblita benedicere auide momor
dit:sed protinus a diabolo arrepta & uexata cecidit.
Quod dũ equitio nũciatũ eẽt:ille cõcitus uenit: & ut

ab ea demon abscederet cũ insignatiõe precepit. Qui cõtinuo ab ea exiuit: nec eam ultra cõtingere ꝑualuit.
¶ Cũ autem die quadam felix abbas cenobii castorii: quod iuxta nemia urbis situ est familiariter quodãmodo quasi redargueret: eo ꝙ sacrũ ordinẽ non habens nulla licentia a summo põtifice obtenta: ubiqꝫ predicando discurreret: cõpulsus uir sanctus qualiter licentiã accepisset eidem idicauit: dicens seipm etiam secũ ꝑdicta aliquãdo tractasse. Sed nocte qdã speciosus iuuenis ad eum accesserat: atqꝫ medicinale ferramẽtum in os eius posuerat: & ut ad predicandũ egrederetur: deinceps ex parte dei mandauerat: Et ex illo die etiã si uoluisset tacere nõ potuisset. Hic i uestibus uilis atqꝫ despectus apparere studebat: & quoties ad alia loca tedebat: iumento uiliori oĩbus: quod in cella repiri posset: isidebat. In quo etiã capistro pro freno & ueruecũ pellibus pro sella utebatur. Sacros codices in sacculis pelliceis dextro leuoqꝫ latere secũ portabat: & quocũqꝫ peruenisset scripturaꝝ fontẽ aperiebat. ¶ Cũ aũt fama predicationis illius undiqꝫ discurreret: clerici quidã romani summo põtifici sunt cõquesti: ꝙ quidam uir rusticus auctoritatẽ sibi predicandi arripuisset: & officiũ apostolici idoctus sibi usurpare ꝑsumeret. Ad quoꝝ suggestionẽ iulianũ quẽdã defensorem misit: ut equitius ad romanã urbem duceretur: & qua ratione ꝑmissa attẽtaret cognosceretur: mandauit tamen: ut honore ei exhibito nullã prorsus iniuriã pateret. Qui festine ad monasteriũ ueniẽs eodem absente fratres scribentes repperit: & ubi abbas esset inquisiuit. Illis respõderunt: ꝙ in ualle cenobio subiacẽte fenũ secabat. Misitqꝫ ad eũ iulianus pueꝝ suum cõtumacem & superbum: cui uix ipse poterat dominari ut abbatẽ ad se celeritate perduceret. Perrexit puer & quis eẽt abbas ab aliis quesiuit. Moxqꝫ ut audiuit quis eẽt: adhuc lõge positus ad eum uadẽs: imenso timore correptus cepit lacessere. Ita ut gressus uix eum possent portare: ueniensqꝫ ad uiꝝ dei: ad genua illius procidit: suumqꝫ dominũ ipsi occurrisse nũciauit. Abbas uero illi mãdauit: ut fenum sectũ leuaret: & pabulũ iumẽtis: in quibus uenerãt deferret: ipseqꝫ imediate post eum opere cõpleto ueniret. Quod dum puer fecisset: & iulianus pueꝝ cum feno uenientẽ cõspexisset. Iratus eũ icrepauit: ꝙ miserat illum hominẽ ducere non fenũ baiulare. Sed dum puer equitiũ post se uenientem domino suo ostẽdisset: uidens eũ iulianus ex habitu despexit: & qualiter illum proteruis uerbis alloqui deberet: cogitare cepit: ut autem seruus dei cominus affuit intolerabilis pauor iuliani animũ inuasit: & humiliatus ad pedes eius procidit: & quia apostolicus ipsum uidere uellet: uix mãsueta ligua exposuit. Quod audiens equitius grãs deo egit: ꝙ se p summũ pontificẽ superna gratia uisitasset: statimqꝫ mandauit iumẽta ad iter arripiendum parari. Cũqꝫ iulianus se illo die nõ posse exire ex lassitudie diceret: Abbas se i hoc cõtristari respõdit: predicens quia si die ipa nõ exiret: nec in crastinum ire possent. Sicqꝫ eadẽ nocte iulianus ex lassitudine in monasterio quieuit. Factoqꝫ lucis crepusculo equo in cursu admodũ fatigato puer ad iulianum cũ epistola uenit: in qua papa sibi mandauit: ne seruum dei de mõasterio mouere uel exire ullatenus faceret. Cũ aũt ille requireret: cur snĩa esset mutata: cognouit ꝙ ea nocte eadẽ qua ipse illuc missus fuerat per uisum põtifex extitit ueheměter exterritus: cur ad exhibendũ uiꝝ dei mittere presumpsisset. Tũc iulianus surrexit: & se abbatis orationibus cõmẽdauit: atqꝫ ne de cetero fatigaret ex parte pape precepit. Quod audiens ille cõtristatus est: & que predixerat uera nũc cõtigisse probauit: quia si die precedẽte non statim pgerent iam pergere minime liceret. Et executorẽ suum cũ summa charitate aliquantulũ secũ detinuit: ipmqꝫ plurimũ honoratũ ad summum pontificem remisit. Qui & plenus sanctitate in pace quieuit. ¶ Rusticus quidam super sepulchrũ eius arcã cum frumento posuerat: nec qualis uir ibidẽ iaceret ꝑpendere curauit. Sed repẽte turbo celitus factus: rebus illic oĩbus in sua stabilitate manẽtibus: arcã suppositam cũ grano extulit longeqꝫ proiecit. ¶ Eandem prouinciam ualerie lõgobardis intrantibus monachi ex cenobio illo ad sepulchrũ uiri sancti in oratorio positũ confugerũt. Lõgobardi uero seuientes oratoriũ ingressi: ceperũt monachos foras trahere: ut eos aut tormentis afficerent: aut gladiis necarent. Quoꝝ dum unus ingemuisset: & sanctum equitium ad sui defensionẽ aduocasset: ꝑtinus lõgobardos spũs imũdus iuasit: ꝙ corruẽtes ad terrã tã diu uexati sunt: donec ceteri foras existẽtes cognoscerẽt: quatenus locũ sacrũ temerare ulterius non auderẽt. Hec gregorius prĩo dialogoꝝ capitulo qrto.

¶ De scõ Nonoso abbate. Cap. XCVII.

Nonosus prepositus siue prior fuit cuiusdã monasterii: quod in soractis mõte situm est: qui sub asperrimo eiusdẽ cenobii abbate degebat: sed eius mores mira semper equanimitate tolerabat: sicqꝫ fratribus in mansuetudine preerat: ut pratis sepius iracundiam ex humilitate mitigaret. Quia uero monasteriũ in summo montis cacumine situ est: ad quem libet paruum hortũ fratribus colendum: nulla planicies patebat. Sed unus locus breuis in latere mõtis erat: quem igentis saxi moles egrediens ab una parte occupabat. Cum aũt die ꝗdam nonosus cogitaret: ꝙ saltẽ ad olera nutrienda locus idem aptus esset: si ipsum moles illa non teneret: quã & quinquaginta boum paria mouere nõ potuissent: nocturno se illic silentio orationem dedit. Cum mane facto ad eundem locũ fratres uenerunt: & inuenerunt molem tãte magnitudinis ide lõgius recessisse suoqꝫ discessu largum fratribus spatium dimisisse. ¶ Alio quoqꝫ tẽpore dum nonosus lampades uitreas in oratorio lauaret: una ex eius manibus cecidit: & ꝑ partes innumeras cõfracta dissiliuit. Qui furorẽ abbatis nimiũ timens lampadis fragmẽtaqꝫ colligẽs: coram altari prostratus orauit. Et exurgens sanam lampadem repperit: quam antea timẽs per fragmẽta collegit. ¶ Cũ in cenobio oleum uetus defecisset: & colligende oliue tempus incumberet: sed fructus in oliuis nullus appareret: mãdauit abbas fratribus ut in colligendis oliuis ad exhibenda extraneis opera pergerẽt: ut uel saltem de mercede operis aliquantulum olei deportarent. Quod uir domini fieri cum magna humilitate prohibuit: ne ex hoc fratres exeuntes: dum olei lucra querunt: damnum animarum paterẽtur. Oliuasque paucas: que in monasterii arboribus apparebant: colligi precepit: & in pilo missas contundi: atque inde quantumlibet parum olei exiens sibi deferri. Quuod in paruo uasculo sibi delatũ

ante altare posuit: cunctisque egressis orauit: atque postmodum adscitis fratribus oleum illud modicū per cuncta monasterii uasa exigue infundi iussit. Que protinus: ut erant uacua: claudi fecit. Die uero altera aperta oīa uasa plena oleo repta sunt. Sanctus aūt uir post laudabilia multarum uirtutum opera dormiuit in domino. Hec gregorius ubi supra capitulo septimo.

De scō Martyrio cōfessore. Cap. XCVIII.

Artyrius confessor in ualerie puincia sanctitate & miraculis claruit. Qui tale de uirtutis sue testimonio signū dedit. Dū quadam die fratres eius subcinericium panē fecissent: eicq signum crucis imprimere obliti essent: sicut in ipsa prouincia crudi panes ligno signari solēt: ut per quadras quattuor quodāmodo partiti uideantur. Idem dei famulis affuit: eisq referentibus non fuisse signatum agnouit. Cūq iam prunis & cineribus opertus esset: signum crucis digito contra prunas edidit. Quo signante protinus panis immensum crepitū dedit: ac si i ignibus olla crepuisset. Qui postmodum coctus: & ab igne subtractus: ea cruce signatus inuentus est: quam non tactus sed fides fecerat. Hec gregorius ubi supra capitulo undecimo.

De scō Datio epō. Cap. XCIX.

Acius episcopus mediolanensis apud ipsam ciuitatem claruit tēpore iustiniani imperatoris. Qui dum causa fidei exactus ad constantinopolitanam urbem pergeret: corinthumq ueniens largam domū pro se & eius comitiua ad hospitandū quereret: & uix īueniret: uisam eminus domum congruētis magnitudinis sibi ad hospitium prepari iussit. Cum uero incole loci ei dicerēt in ea hunc manere nō posse: quia multis iā annis eam diabolus inhabitauit: atq ideo uacua remāsit. Vir sanctus ideo magis in ea debere uelle hospitari respōdit: ut sui aduentum malignus effugatus spiritus domū hominibus iterum habitādam dimittat. In ea igitur sibi parari fecit: securusq hostis antiqui certamina toleraturus intrauit. Noctis autem silentio dum uir dei quiesceret: antiquus hostis īmensis uocibus cepit imitari rugitus leonū: balatus pecorum: mugitus boum: ruditus asinorum: sibila serpentum: porcorum stridores & soricum. Cum repente dacius tot bestiarum uocibus excitatus: surrexit iratus: & contra demonem magnis uocibus cepit clamare: eidemq exprobrare: q bene ei cōtigisset: ut qui dixerat. Ponam sedem meam ab aquilone: & ero similis altissimo: per superbiam eius simi lis porcis & asinis factus esset. Et qui deū indigne imitari uoluerat: ut dignus erat: bestias imitabat. Ad quā uocem ac deiectionē spiritus malignus adeo erubuit: q protinus conticuit: atq eandem domum ad exhibenda monstra consueta ulterius non intrauit. Sicq postmodum fidelium habitaculum facta est. Hec gregorius tertio dialogo capitulo quarto.

De scō Argētario monacho. Cap. C.

Rgentarius monachus apud ciuitatē aurelia claruit: Qui uir sanctissimus uita & miraculis effulsit: habitumq quē pretendebat specie: moribus explebat. Hic ab argentario monte a quo nomē sortitus est ad apostolorū limina rome reuisenda annis singulis uenire cōsueuerat: & ueniens ad quēdam subdiaconū quadragesimum nomine: qui in montibus oues pascebat: sepius hospitalitatis gratia declinabat. Cum aūt semel hospitium huius quod nō longe erat ab ecclesia intrasset: cuiusdā paupcule mulieris maritus iuxta defunctus est. Quē cilicio ex more indutū: superueniēte sero sepelire nequiuerit. Cum ergo uidua mulier iuxta defuncti corpus nocte sederet: & magnis fletibus & lamētis dolori satisfaceret: nec a lamētis cessaret uir dei argentarius dolori illius cōpassus: assumpto quadragesimo ad ecclesiam perrexit: seq in orationē dedit. Deinde ab altaris crepidine puluerē collegit: & cū socio ad defuncti corpus accessit. Et cum ibi ambo diutius orassent ipse surrexit: benedictionē dedit: & reuelatam defuncti faciem: que sudario opta fuerat: aspiciente uxore ac mirāte: puluere quē detulerat fricauit. Qui dum fricaret: animam recepit: oscitauit: oculos aperuit: seq eleuans resedit: ac si de graui somno excitatus fuisset. Quod mulier cernēs cepit ex gaudio magis flere: sed uir domini eam: ut taceret cōpescuit: mādās ut siquis eam quereret: qualiter hoc factū fuisset: diceret: quia dominus iesus xps hoc fecisset. Et continuo ab hospitio exiit: quadragesimum reliquit: & tēporalem honorem fugiens: in loco illo ultra non cōparuit. Hec gregorius. iii. dialog. cap. xvii.

De scō Valentio presbytero. Cap. CI.

Alentius pšbyter apud prouinciam ualerie floruit. Qui cum clericis suis dei laudibus bonisq operibus intentus: sancte conuersationis uitā duxit. Superueniente autem uocationis eius die defunctus est: atq ante ecclesiam sepultus. Eidē uero ecclesie caule ouium inherebāt: atq idem locus in quo sepultus est: ad easdē oues tendentibus iter erat. Quadam aūt nocte fur quidam uenit: & īgressus caulas ueruecē tulit & cōcitus exiuit. Sed dū peruenisset ad locum ubi sanctus uir iacebat repente hesit: & gressum mouere nequiuit: ueruecē de collo deposuit: eūq dimittere uoluit: sed manu laxare nō potuit. Sicq cū preda sua reus & ligatus stabat: nec ueruecē poterat dimittere: nec cum eo accepto exire. Factoq mane egressi ab ecclesia clerici hominem ueruecē tenentem inueniunt: & an animal auferre an offerre uellet dubitare ceperūt. Ille uero culpe reus citius indicauit penam. Mirati oēs quia uiri dei ibidē iacentis fuisset uirtute ligatus: se pro eo in orationem dederunt: suisq precibus obtinuerunt: ut qui res eorum uenerat rapere: uel saltem uacuus posset exire. Hec ubi supra capitulo. xxii.

¶De abbate quodam sancto. Cap. CII.

ABbas quidam sanctus cuius nec nomē expressum iuenio claruit in mōasterio quodam beati petri apostoli. Quod sitū est in monte prenestine ciuitati preminēte. Qui monachum quendam nutriens usq; ad reuerendos prouexit mores. Quem cum uidisset in timore domini excreuisse: in eodem monasterio fecit illum in presbyterum ordinari. Cui post ordinationem suam: quia non lōge abesset eius exitus reuelatum est: iccirco ab abbate petiit: ut sibi sepulchrum pararet. Ille uero eidem predixit: ꝙ ante eum se moriturum prenouerat: sed tamen eidem concessit: ut sicut uellet sepulchrum sibi pararet. Recessit igitur & preparauit. Sed post multos dies abbas febre preuentus ad extrema deuenit: atque presbytero suo iussit: ut in suo sepulchro se poneret. Cumque ille diceret: ꝙ ipsum mox secuturus esset: & sepulchrum utrunq; capere non posset. Abbas respondit: ꝙ secure faceret: ut dixerat: quia sepulchrum suum ambos capiebat. Defunctum itaque abbatem in sepulchro quod sibi presbyter parauerat posuerunt. Moxque & presbyterum langor corporis secutus est: & post modicum uitam finiuit. Cum autem ad sepulchrum quod sibi parauerat corpus eius esset delatum: eoq; aperto uiderunt astantes: locum non esse ubi poni potuisset: quia corpus abbatis omne illud sepulchrum teneret. Tunc unus ex fratribus abbati defuncto quasi improperare cepit: ꝙ uerbū eius quod predixerat deficeret: eo ꝙ sepulchrum ambos non caperet. Ad cuius uocē subito cunctis uidentibus: abbatis corpus quod supinum iacebat: se uertit in latere: & uacantem locū corpori presbyteri prebuit: & quia utrosq; caperet: sicut uiuus promiserat: mortuus impleuit. Hec gregorius tertio dialogorum capitulo. xiii.

¶De sancto Acontio cōfessore. Cap. CIII.

AContius confessor apud urbem romā claruit: qui basilice principis apostolorum custos siue mansionarius fuit: uir magne humilitatis atq; grauitatis deo omnipotenti fideliter seruiens: & miraculorum signis effulgens. Nam cum quedam puella paralytica in ecclesia beati petri permanens: manibus reperet: & dissolutis renibus corpus per terram traheret: atq; ut sanari mereretur: dudum a beato petro apostolo petiisset: nocte quadam eidem per uisionem astitit: eique iussit: ut iret ad acontium mansionarium ipsumq; rogaret: qui ipsi salutem restitueret: illa de tanta uisione certa: sed quis esset acontius ignorans: cepit se per ecclesie loca distrahere: & quis esset acontius inuestigare. Cui cū ille factus esset obuiam: & interrogatus se acontium esse dixisset. Illa eidem exposuit: qualiter beatus petrus apostolus illam ad ipsum miserat: ut ab infirmitate ipsam liberare deberet. Et ille continuo iussit: ut in nomine christi & mittentis surgeret: eiusque manum tenuit: eamq; sanam protinus erexit: ita ut solutionis illius signa nulla ulterius remanerent. Hic post alia sanctitatis opera uitamq; laudabilem rome in pace quieuit: & sepultus apud beati petri basilicam in uirtutibus uiuit. Hec ubi supra libro tertio capitulo. xxv.

¶De sancto Sanctulo presbytero. Cap. CIIII.

SAnctulus presbyter claruit in nursia prouincia tempore beati gregorii pape primi qui & sanctissime uite fuit: & miraculorum gloria radiauit. Nam quodam tempore dum in partibus illis longobardi oliuas in prelo premerent: ut in oleum liquari debuissent: uir domini utrem uacuum ad prelum detulit: laborantes salutauit: utrem protulit: & iubendo potius q̄ petendo eū sibi impleri rogauit. Sed gentiles uiri: qui tota iam die frustra laborantes: oleum exprimere nullatenus potuerant: uerba illius moleste ferentes: eum iniuriis insectantur. Cum autem ille iterum ac iterum oleum instanter peteret: & illi ex oliuis oleum defluere non cernerent: adhuc accensi maioribus illum contumeliis detestabantur. Tunc sanctus uir cernens: ꝙ ex prelo nullum oleum liquaret: aquam sibi allatam benedixit & in prelo iactauit: ex qua continuo tanta olei ubertas erupit: ut illi qui prius incassum laborauerāt non solum sua uasa omnia: sed utrem quem sanctulus detulerat implerent. ¶Alio tempore cum fames ibidem maxima incumberet: & ecclesia beati laurentii martyris a longobardis incensa fuisset: uir domini eā restaurare cupiens plures artifices & operarios adhibuit: quibus & laborātibus sumptus quotidianos prebebat: sed exigente famis necessitate panis defuit. Cumq; laborantes instanter uictum quererent: & ille anxius huc illucq; pergeret: ad clibanum deuenit: in quo uicine mulieres pridie panes coxerant: ibiq; incuruatus aspexit: ne forte panis aliquis a coquentibus remansisset. Cum repente panem inuenit mire magnitudinis & insoliti candoris: quem ipse quidem tulit: & ne forsitan alienus esset: per uicinas hunc mulieres detulit: ac ne cui earum remansisset inquisiuit. Omnes autem illum panem esse negauerūt: suosq; panes integro numero ex clibano habuisse testate sunt. Tūc ille letus panem artificibus apportauit: & ad refectionem inuitatis deum benedicens apposuit. Ipsisq; plene saciatis plures ex eo q̄ panis fuerat fragmenta collegit: que die altera eisdem intulit: & iterum que superfuerant plura seruauit. Sicq; per dies. x. continuos operatores illi omnes ex uno pane saciati: hunc quotidie edebant: & ex eo quod edi posset in crastinum superabat. ¶Cum quidam diaconus a longobardis captus esset: eumq; occidere uellēt: facto uespere sanctulus ad eos uenit: & ab eisdem petiit: ut eum relaxarent. Cūq; hoc illi omnino facere recusarent: petiit: ut uel mortē eius in crastinum differrēt: ac sibi custodiendū darēt. Quod illi multis pulsati precibus cōcesserūt: ea conditione: ut si diaconus fugeret. Sanctulus pro eo mortem subiret. Cum autem nocte media longobardos omnes graui somno depressos conspiceret: diacono suasit: ut fugeret. Ille uero promissionis uiri sancti memor: se fugere nolle respondit: quia illum pro se mori nolle asseuerauit. Econtra quoq; sanctulus: ut fugiat: institit: se uero in manu dei esse dixit: & ꝙ in eum hostes non possent: nisi quantum ipse permiserit. Fugit igitur diaconus: & remansit fideiussor quasi deceptus. Cum ergo mane longobardi hoc comperissent. Sanctulum sponte accedentem ad occisionem adducunt. Sed quia ipsum bonum hominem reputabant: illum per cruciatus uarios occidere denegabant: sed optionem sibi cuius uellet necis proponebant. Qui se

in manu dei esse respondit: nullamque mortem eligere uoluit: placuit ergo omnibus: ut capite truncaretur: ut sine graui cruciatu perimeretur. Ad spectaculum istud omnes concurrunt: ex omnibus suis uirum fortissimum eligunt: de quo dubium non erat: quin caput eius uno ictu abscidere debebat. Petiit uir domini: ut sibi daretur paululum licentiam orandi. Sed cũ diutius orasset: spiculator eum calce pcussit: & ut surgeret decollandus imperauit. Quo surgente & genuflexo collum tendente: dum ille ensem leuauit: & sanctulus sanctum ioãnem uocauit. Carnifex igitur brachium pcussurus erexit: sed nullatenus deponere potuit: & sic erecto gladio brachium inflexibile remansit. Concurrunt omnes longobardi: uident miraculũ & stupent: & ut sanctus uir exurgat iubẽt: supplicãtque ut carnificem ligatum soluat. Qui nullatenus eũ soluere uoluit nisi prius ille iuraret quod christianũ quemq̃ nunq̃ occideret. Emissoque iuramento solutus est. Cũ autem longobardi propter tanti stuporem miraculi eidem iumenta que diripuerant certatim offerrent: ille nihil horum suscipere uoluit: sed omnes captiuos quos habebant christianos petiit: & quod petiit impetrauit. Et sic omnes cum eo liberi dimissi sunt: & dũ unus pro uno se mori obtulit: omnes a morte liberauit. Sicque post multa laudabilia facta domino in pace spiritum reddidit. Hec ubi supra capitulo. xxxvii.

De scõ Redempto epõ. Cap. CV.

Redemptus eps ferentine ciuitatis tempore bti gregorii pape primi claruit. De quo idẽ beatus doctor eodem dialogorum libro .iii. cap. xxxviii. scribit quod uir fuit mire sanctitatis: & sibi nimia familiaritate coniunctus. Qui & spiritum propheticum habuit: & quedam futura sibi adeo reuelata predixit. Cum enim aliquando pereciãs suas ex more circuiret: peruenit ad ecclesiam sancti zotici martyris: stratũque iuxta eius sepulchrũ sibi parari fecit atque ibi post laborem quieuit. Cui nocte media nec dormienti nec plene uigilanti beatus martyr pdictus astitit: eidẽque tertio predixit: quia finis uẽiret uniuerse carni. Et sic uisio ab oculis eius euãuit. Mox quoque terribilia signa in celo secuta sunt: de quibus idẽ beatus gregorius in homel. mentionem facit. Deinde efera longobardorum gens italiã intrauit: & persecutiones durissimas in xpianos exercens: oẽs pene ciuitates depopulauit. In cuius medio tribulationis tempore Redẽptus eps sanctitate cõspicuus in christo quieuit.

De scõ Speciosio monacho. Cap. CVI.

Speciosus monachus beati benedicti discipulus sub eodẽ patre uita & sanctitate refulsit. De quo gregorius .iiii. dial. cap. viiii. scribit: quod fratrẽ habuit germanum noie gregoriũ: qui ambo nobiles uiri & exterioribus studiis eruditi multas pecunias in hoc mũdo possederãt sed cũcta paupibus largiẽtes in cassinẽsi monasterio pmãserũt. Dũ aũt speciosus pro utilitate cenobii iuxta capuanã urbẽ missus fuisset: die quadã frater eius gregorius cũ fribus ad mensam sedẽs atque cõuescẽs p spiritum sublematus aspexit: & uidit speciosi germani sui aĩam lõge a se positi: ab angelis in celũ deferri. Quod mox fratribus ĩdicauit: & cucurrit. Iamque eundẽ fratrem suum sepultũ repperit: quem tamẽ eã hora: qua aĩam eius uiderat exisse de corpore inuenit.

De scõ Spe abbate. Cap. CVII.

Spes abbas constructor fuit monasterii qd dicit cãple qui .vi. miliario a uetusta nursie urbe disiungit. Qui dũ sanctitate uite polleret per .iiii. annorum spatiũ lumen oculorum amisit. Sed cũ a deo flagello castigaret corporis: habebat p sanctũ spiritum custodiã cõsolationẽ cordis. Post annos uero .xl. ei dominus miraculose lumẽ restituit: uicinũ eius obitũ denunciauit: atque ut in monasteriis circũquaque cõstructis: uerbũ uite pdicaret: admonuit: quatenus corpis recepto lumĩe uisitatis ĩ circuitu fratribus cordis lumẽ apiret. Qui statĩ iussis obtẽperans fratrũ cenobia circuiuit: & mandata uite: q̃ ab angelo didicerat pdicauit. Quintodecimo igit die ad monasteriũ suũ pacta pdicatiõe reuersus est. Ibique fratribus cõuocatis astãs in medio sacrm dominici corpis sumpsit: moxque cũ eis psallere cepit. Qui illis psallentibus orationi itentus aĩam reddidit. Oẽs uero fratres qui aderant ex ore eius exisse columbam uiderunt: que mox aperto oratorii tecto egressa aspiciẽtibus illis penetrauit celum. Hec gregorius .iiii. dial. cap. xi.

De scõ Probo episcopo. Cap. CVIII.

Probus eps reatine ciuitatis fuit. Qui uita & sanctitate atque doctrina cõspicuus non mediocriter effulsit. Appropinquãte uero uite eius termino cũ grauissima depssit egritudo. Cuius pater maximus noie: circũquaque medicos cõgregauit si forte eius lãgori subueniri posset. Qui cõuenientes ad tactũ uene denunciauerũt eius exitũ citius affuturum. Cũ uero iam tps refectiõis ĩcũberet: sanctus eps de assistẽtium potius q̃ de sua salute solicitus: eõs cũ sene pre admonuit: ut se post laborẽ ex refectione repararẽt. Omnibus igit abscedẽtibus: unus tãtũmodo ei relictus est puer. Qui dũ lecto iacẽtis assisteret: subito aspexit itrantes ad uirum dei quosdã uiros stolis cãdidis amictos: qui eũdem quoque cãdorẽ uestium uultuũ suorum luce uicebãt. Qua claritate pculsus puer cepit emissa uoce clamare. Qua uoce cõmotus eps intrantes aspexit & cognouit: & stridentẽ puerum cepit consolari: dicens ne timeret: quia sanctus iuuenalis & sanctus eleutherius martyres ad se uenissent. Ille autem tãte uisionis nouitatẽ nõ ferens: cursu cõcito extra fores fugit: atque eos quos uiderat patri ac medicis nũciauit. Illi uero ppere descẽderunt: sed egrũ quẽ reliquerant defunctũ inuenerunt: quia illi eum secum tulerant. Quorum uisionem puer ferre non potuit qui remanserat. Hec ubi supra capitulo .xiii.

De scã Romula uirgine. Cap. CIX.

Romula uirgo apud urbem romam claruit: que cuiusdam anus sanctissime discipula fuit: & in quodam mõasterio iuxta beate marie uirginis ecclesiam una cum quadam alia condiscipula cum ea mansit. Hec tres in uno habitu sanctimoniali commanentes: uitam quidem moribus diuitem: sed rebus pauperem ducebant: inter quas tamẽ romula magnis meritis anteibat. Erat quippe mire patientie: summe obediẽtie: custos oris sui ad silentium: studiosa ualde ad orationis usum. Que tãdem paralypsi percussa: multis annis in lectulo decubans: pene omnibus membris impos iacebat: nec tamen eius mentẽ ad impatiẽtiã flagella perduxerant. Et tanto solicitius ad orandum excreuerat quanto

aliud quodlibet agere non ualebat. Nocte igitur quadam uocauit matrem redemptam: que mox consurgens: ad eam cū alia cōdiscipula accessit. Et dū media nocte lectulo iacētis assisterēt: subito celitus lux emissa cellā impleuit: & splendor tante claritatis emicuit: ut corda assistētium pauore perstringeret: atq; omne corpus illarū obrigesceret. Ceperūt nāq; quasi cuiusdam magne multitudinis ingredientis sonus audiri: hostium cellule cōcuti: ac si intrantium turba premeretur: & ingrediētium quidē multitudinē sentiebāt: sed nimietate timoris & luminis uidere nil poterant. Protinusq; miri odoris fragrātia subsecuta est: ita ut quas lux terruerat: odoris refoueret suauitas. Cepitq; romula magistrā cōsolari: & blanda uoce predicere: quia tūc non eēt moritura. Post aliquod uero temporis spatium paulatim lux est subtracta: sed is qui subsecutus est odor remāsit: cū quo & dies secūdus ac tertius transiit: Nocte uero quarta iterū magistram uocauit: uiaticū petiit: & accepit. Et ecce subito in platea ante hostiū cellule duo chori psallentium cōstiterūt: & sicut se dicebant sexus ex uocibus discreuisse: psalmodie cantus dicebant uiri: & femine respondebant: intra tales celestes exequias sancta illa anima carne soluta est. Qua ad celum ducta: q̄to chori psallentium altius ascēdebant: tāto cepit psalmodia lenius audiri: quousq; & psalmodie sonitus & odoris suauitas elōgata finiretur. Hec quarto dialogorum capitulo. xvi.

De sancta Tharsilla amita sancti gregorii pape. Cap. CX.

Tharsilla sancta beati gregorii pape magni amita fuit: de q̄ idē quo supra libro ca. 17. tradit: q; alias duas sorores suas uirtute cōtinue orationis: grauitate uite: singularitate abstinentie: ad culmen sanctitatis excreuit. Huic p uisionem felix secundus atauus prefati doctoris romane ecclesie antistes & sanctus apparuit: eāq; ad mā sionem perpetue claritatis ostendit: & ipsam ad illā inuitauit. Que subsequenti mox febre correpta ad diē peruenit extremum. Cum autē multi ad eius obitū cōuenientes ipsius lectulum circūstarent: ecce ille subito sursum respiciens: iesum uenientē uidit: & circūstantibus acclamare cepit: ut recederent: & locum iesu uenienti darent. Cūq; in eū: quē uidebat: intēderet: sancta illa aīa e corpe est egressa. Tanta aūt fragrantia miri odoris aspsa ē: ut ipsa quoq; suauitas ostēderet: illuc auctorē suauitatis uenisse. Cū autē eius corpus ad lauandum esset nudatum: lōge orationis usu in cubitis & genibus camelorū more inuenta est obdurata cutis excreuisse: & quod uiuens spiritus eius semp egerit: caro mortua testabatur.

De scā Musa uirgine. Cap. CXI.

Musa uirgo apud urbem romā claruit. De qua idem q supra libro. iiii. capitulo. xviii. scribit: q; quadam nocte ei per uisionē scā dei genitrix apparuit: & cum esset puella parua: coeuas ei in albis uestibus puellas ostēdit. Quibus cū illa admisceri appeteret: sed se eis iūgere nō auderet: beate uirginis ē uoce requisita: an uellet cū eis eē: atq; in eius obsequio uiuere. Et cum puella respondisset q; sic: mandatum protinus accepit: ut nil ultra leue & puellare ageret: a risu & iocis abstineret: & q; inter eas: quas uiderat die. xxx. ueniret. Quibus uisis in cunctis suis moribus puella immutata est: omneq; a se leuitatē puellaris uite detersit. Et dū parētes eā immutatā mirarēt: requisita oīa uisa narrauit. Sed post. xv. diem febre corripitur: die uero. xxx. ad exitum eidem appropinquanti: eadem dei genitrix cum puellis: quas uiderat: denuo reuelatur. Cui etiā eam uocanti: apta uoce se uenire respondit: atq; in ipsa locatione spiritum reddidit: & ex uirgineo corpore cum sanctis habitatura uirginibus exiuit.

De scīs duobus monachis mrībus. Cap. CXII.

Duo monachi martyres: quorum noīa nō habent expressa: in prouincia ualerie passi sunt: De quibus narrat gregorius. iiii. dial. cap. xxii. q; dum essent monachi in quodā monasterio: quod per abbatē ualentionē regebatur: & in ipso cenobio longobardi seuientes uenissent: duos prefatos monachos in ramis unius arboris suspenderunt. Factoq; uespere: utrorūq; spiritus claris illic apertisq; uocibus psallere ceperunt: ita ut ipsi quoq; qui eos occiderant: cum uoces psallentium audirent: nimium mirati terrerentur. Quas etiam uoces captiui omnes: qui illic aderant: audierunt: & eorum psalmodie postmodum testes extiterunt.

De sancto surano martyre. Cap CXIII.

Suranus abbas & martyr in puincia surana passus est. De quo eodē libro cap. xxiii. habetur: q; dum esset pater cuiusdam monasterii in eadē prouincia siti: captiuis aduenientibus atq; a longobardorum depredatione fugientibus: cuncta que habebat largitus est. Cumq; ue stimēta sua & fratrū & cellarium: & quicquid in horto haberi potuit in elemosynis cōsumpsisset: lōgobardi subito aduenerunt: & eum tenuerūt: ac aurum petere ceperunt. Quibus cum nil oīno se habere diceret: in monte uicino ab eis ductus est: in quo silua immense magnitudinis erat. Ibiq; captiuus quidam fugiens in caua arbore latitabat: ubi unus ex illis educto gladio suranū occidit. Cuius corpus dū in terrā caderet: mons: oīs ptinus & silua cōcussa ē: ac si ferre nō posse pondus sanctitatis eius diceret terra que tremuisset.

De scō Iusto diacono & mre. Cap. CXIIII.

Iustus diaconus & martyr ī marsorum puīcia passus est. De quo predicto li. cap. xxiiii. scribitur: q; uir uenerabilis & uite sanctissime fuit. Quē inuentū lōgobardi tenuerūt. quorum unus gladio caput eius amputauit. Sed dū corpus eius in terrā caderet: ipse qui hūc occiderat immūdo spiritu arreptus: ad pedes martyris corruit: & q; amicū dei interfecerit inimico dei traditus ostendit.

De scō theophanio cōfessore. Cap. CXV.

Theophanius confessor. Quē beatus gregorius de nimia sanctitate cōmendat centūcellensis urbis comes fuit: misericordie actibus deditus: bonis operibus intentus: hospitalitati precipue studens. Exercendi autem comitatus curis occupatus agebat terrena & temporalia: sed ut in fine claruit: magis ex debito q̄ ex intētione. Nā cū appropinquāte mortis eius tēpore grauissima aeris tempestas obsisteret: ne ad sepeliendum duci potuisset: eumq; uxor sua ex hoc grauiter defleret: hortatus est illā ne ploraret: q̄a mox ut defunctus eēt: serenitas rediret. Cuius protinus uocē mors: & mor

tem serenitas est secuta. Quod signũ alia etiam sunt signa comitata. Nam manus eius & pedes qui podagre humore tumentes uersi in uulneribus fuerant: & profluẽte sanie patebant: dum corpus eius lauari debuisset sani inuenti sunt: ac si nunq̃ uulneris aliqd habuissent. Sed dum die quarto post eius sepulturam: iubente uxore marmor eidem suppositũ mutare uellent: tanta ex corpore eius fragrantia emanauit: ac si ex putrescente carne pro uermibus aromata ferbuissent. Hec gregorius.iiii.dialogo.cap.xxviii.

¶De sancto Antonio monacho. Cap. CXVI.

Antonius monachus claruit rome in monasterio beati gregorii pape. De quo idẽ doctor libro quo supra capitulo.xlix. dicit: q̃ dum esset uita sanctissimus quotidianis lachrymis ad gaudia patrie celestis anhelabat. Cumq̃ studiosissime & cũ magno feruore sacra eloquia meditaretur: non in eis uerba scientie: sed fletũ cõpunctionis inquirebat. Huic per nocturnam uisionem dictum est. Paratus esto: & quia dominus iussit migra. Cum autem ille non haberet sumptus ad migrandum diceret. Responsum protinus audiuit: dicẽs. Si de peccatis tuis agitur: dimissa sunt. Quod dum semel audisset & magno adhuc metu trepidaret: nocte quoq̃ alia in eisdem uerbis est admonitus. Et post dies quinq̃ febre correptus fratribus cunctis flentibus & orantibus quieuit in pace. Ad cuius sepulchrũ miracula plurima ostensa sunt.

¶De scõ Merolo monacho. Cap. CXVII.

Merolus monachus eiusdem cenobii fuit: & eodẽ tempore claruit de quo ubi supra gregorius scribit: q̃ dum esset uehementer lachrymis & elemosynis intentus: psalmodia ex ore suo pene nullo tempore cessare consueuerat. Huic nocturna uisione apparuit: quia ex albis floribus corona de celo in caput illius descendebat. Qui molestia mox corporis occupatus: cum magna animi securitate & hilaritate spiritum emisit. Ad cuius sepulchrum dum post annos.xiiii. petrus quidam ab bas sibi sepulturam facere uellet: tanta de sepulchro meroli fragrantia suauitatis emanauit: ac si illic florũ omnium fuissent odoramenta congregata. Ex qua re manifeste patuit: q̃ uerum fuerit: quod per nocturnam uisionem uidit. Hec gregorius ubi supra.

¶De scõ Aimone cantuariẽsi. Cap. CXVIII.

Aimon cãtuariẽsis archidiaconus fuit. Qui uite abstinẽtia & doctrine sapientia plurimũ claruit. Hic sermones elegãtes de xp̃i natiuitate: & de pluribus sanctorũ festiuitatibus edidit. Sũmam copiosam de uitiis & uirtutibus scripsit: & alia plurima utilia opuscula compilauit. De hoc legit̃ q̃ dũ nocte quadã legeret: & uigilaret ad studiũ in crastinum de incarnatione dominica disputaturus: apparuit ei diabolus. Et cũ leuaret manum dextram: ut se signaret: tenuit eam diabolus. Et cum uellet se signare sinistra: tenuit eam similiter: Et cum diceret: ego signo me in corde in nomine patris: & filii: & spiritussancti: diabolus dimisit eũ. Et cum quereret ad quod ueniret: respõdit diabolus: q̃ ad impediendũ eum: ne haberet quid eleganter diceret: de eo quod maxime timebat: q̃ totam uirtutem & potentiam demonum attriuerat: & confuderat: scilicet icarnatio dei: per ea que deus gessit in carne. Hic post laudabilia uirtutũ insignia quieuit in pace. Et sepultus canturie miraculis copiosus & clarus effulget.

¶De scõ Petro tarantasiẽsi epõ. Cap. CXIX.

Petrus tarantasiensis archiepiscopus apud eandẽ urbem claruit circa annũ domini .M.cxxxx. tẽpore eugenii pape tertii. Qui sanctitate uite conspicuus: multis & mirabilibus signis radiauit. ¶Cuius uirtutum fama dum ad ciuitatem lansemiam peruenisset. Tres uiri ibidẽ in carcere clausi ante hostium carceris custodibus ludentibus: cum ipsius nomen inuocassent: sanctus uir continuo longe positus affuit: & illos solutos eduxit: ac ut se sequerentur admonuit. Qui ab eis solis uisus: nullis aliis apparuit. Et cum nulla alia esset opportunitas diuertendi: sequentes illum desuper tabulas super quibus custodes ludebant: inter illos medios per transibant. Sicq̃ ab ipsis inuisi custodibus recesserũt. Nec ante ab eis episcopus disparuit: donec ad locum illos securum perduxit: qui iuxta uotum emissum nõ prius cibum gustauerunt: donec ad sui presentiam liberatoris accederent. ¶Hic ex deuotione ab henrico rege anglorum accersitus: in uia miraculum nouum ostendit. Erat enim filia cuiusdam petri de fraxineto: que nequitia inuide socrus a malefica fascinata langorem desperatum incurrerat: ita ut nec uiri presentiã sustinere posset. Hec a patre ut sathanas sathanam eiiceret: altari malefice tradita fuerat liberanda. Que suis quibusdam premissis prestigiis: morsuras duas in brachio ei fixit. Ad illo extunc langore primo conualuit: sed alium grauiorem incurrit. Nam ex illo die ex morsura superiori cum nimio puelle cruciatu: sicut ipsa testabatur: ex corde acus prodeuntes uisibiliter exibant. Pluresque q̃ triginta acus per temporum interualla ide sunt egresse. Hec a patre beato uiro exhibita: & ab eodem in ipsa morsura contacta egressis inde pluribus acubus ipso presente: extunc ab eadem fuit passione liberata. Sed recedente sancto episcopo ex morsura inferiori: utpote quam sanctus minime contigerat: ceperunt simili modo sudes quasi quercine prodire: ita q̃ per diuersos dies quasi.xvi. exiuerunt. Sed beatus petrus in suo regressu puellam omnibus peccatis suis plene confessam & communicatã eadẽ morsura inferiori tetigit: eãq̃ omnino sanatã dimisit. Qui postq̃ ecclesie sue doctrina & exẽplis ĩsigniter p̃fuit: in pace quieuit. Ibidẽq̃ sepultus in miraculis stupẽdis uiuit. Hec frater uincentius in speculo.

¶De sancto Rhecticio epõ. Cap. CXX.

Rhecticius eduorũ. i. augustudunensis ep̃s tempore constantini imperatoris celeberrime fame habitus est. Hic sermõibus clarus & uita laudabilis opuscula quedam sĩ dei perutilia digessit. Nam in gallia leguntur eius cõmentarii in canticis canticorum. Extat & aliud grande eius uolumen aduersus nouatianum. Et hic in pace quiescẽs augustuduni tumulatus dormit. Hec hieronymus de uiris illustribus libro.

¶De scõ Iuuenco presbytero Cap. CXXI.

Iuuencus presbyter apud hispaniam claruit. Hic sanctus pollens operibus: quattuor euangelia hexametris uersibus pene ad uerbũ transferens quattuor libros cõ

posuit. Et non nulla eodem metro ad sacramentorum ordinem pertinētia perfecit. Floruit autem sub constantino imperatore. Et apud hispanias confessoris nomine celebris habetur. Hec ubi supra.

¶ De sancto Apollinare epo. Cap. CXXII.

APollinaris laodiciensis syrie eps patre probo progenitus: grāmaticis in adolescentia operam dedit: & postea sacris scripturis insudans: innumera q̄si scribens uolumina sanctitate nō īfimus: ut doctrine ipsius uita discors non fuerit: sub theodosio imperatore diē obiit. Extāt eius aduersus porphyrium. xxx. libri: qui inter cetera operum eius uel maxime probantur apud laodiciam corpore quiescit. Hec ubi supra.

¶ De sancto Pariano epo. Cap. CXXIII.

PAtianus pyrenei iugis barcinone episcopus castitate eloq̄ntia & tam uita q̄ sermone clarus scripsit uaria opuscula. De qbus est certus liber cōtra nouatianos. Hic sub theodosio seniore principe iam ultima senectute in christo quieuit. Hec hieronymus ubi supra.

¶ De sancto Theodoro epo. Cap. CXXIIII.

THeodorus tarsensis eps apud eandē sanctitate & doctrina claruit ciuitatē. Qui dum antiochie esset p̄sbyter magis florere cepit. Scripsit enim plura ad fideliū utilitatē Extant eius in apostolū commētarii: & multa alia ad eusebium cesariensem: cui contemporaneus extitit: eiusq; cū sensum secutus sit: eloquentiā imitari non potuit pp ignorātiā seculariū litteraꝝ: hec ubi supra.

¶ De scō Prisciliano epo & m r̄e. Cap. CXXV.

PRiscilianus bapille eps & martyr multa ecclesie dei putilia digessit opuscula. Hic sub quodā maximiano tyrāno q̄ tpe theodosii primi gallias occupauit: cū latrociniano quodā de quo supra actū ē ꝓ fidei defensiōe ad mortē q̄si cesus una cū eodē latrociniano apud treuerim quiescit. Hec hieronymus de uiris illustribus.

¶ De scō Gelasio episcopo. Cap. CXXVI.

GElasius cesaree palestine eps eugenio in dicti pontificatus sede successit. Qui uita & doctrina uirtutū signis admodum eluxit Et non nulla diuina uolumina compilauit. Qui etiam in christo quiescēs apud ipsam ciuitatem in corpore dormit. Hec ubi supra.

¶ De sancto Theotimo epo. Cap. CXXVII.

THeotimus cyrenorum eps insignis sanctitatis & sapiētie gloria refulsit. Qui cū plura opera laudabilia edidisset. Inter cetera in morē dialogoꝝ & ueteris eloquētie breues cōmaticosq; tractatus cōscripsit. Et hic humanitatis debitum soluens apud eandem urbem in christo quiescit. Hec ubi supra hieronymus.

¶ De sancto Amphilaco epo. Cap. CXXVIII.

AMphilacus iconii eps claruit in ipsa ciuitate tēpore theodosii senioris. Qui uir moribus & scītate redimitus doctrina quoq; nō infimus. Inter alia ad beatum hieronymū scripsit librū de spiritusancto q̄ sit deus: & q̄ sit omnipotēs & adorādus. Et alia fidē nostram fragrantia opuscula putilia digessit. Et apud eandē ciuitatem in pace humanitatis debitū soluit. Hec ubi supra.

¶ De scō luciano presbytero. Cap. CXXIX.

LVcianus presbyter uir sanctissimus & deuotus apud hierosolymam claruit tēpore honorii imperatoris. Hic dum uite abstinentia & pudicitie sanctimonia laudabilis apud deum polleret: & homines: tante gratie meritum obtinuit: ut eidem dominus corpora sanctorū stephani protomartyris nicodemi gamalielis & abibon reuelaret. Et per huius relationem eadem gloriosa cadauera inuenta essent: ut dictum est supra in inuentione dictorum sanctorum. iii. noū. augusti. Hic autem beatus uir eandem reuelationem & eius historiam ad omnium ecclesiarum personas: greco sermone descripsit. Quam adiutus presbyter homo hispanus posthmodum in latinum conuertit. Post dictorū autem sanctorum corpora inuentionē prefactus uenerandus presbyter sanctitate conspicuus: uirtutūq; operibus multipliciter pollens in pace qeuit. Et apud basilicam baptisterii in qua minister fuerat sepultus iacet signisq; coruscat.

¶ De sanctis pluribus quorum sola nomina & dies festiui inueniuntur. Cap. CXXX.

PLures sancti ultra suprapositos existunt: de quorum uita uel gestis nihil penitus potui inuenire: nisi eorum solummodo nomina & dies festiuitatum: & nihil ultra: nisi de paucis: de quibus etiam loca in quibus passi sunt uel sine martyrio decesserunt: conscripta repperi: ex martylogio uidelicet hieronymi usuardi uel adonis. Et iccirco ut nihil eorum que de sanctis inuenire potui omittatur in fine presenti operis. Hoc unico capitulo ea que de nominibus & diebus festis dictorum sanctorum: in predicto libello conscripta sunt recolligere curaui. Reseruata tamen tam mihi q̄ posteris potestatem eorum gesta & passionis scribendi distinctius: si ea quandoq; in futurum reperire contingat. Ad litteram tamen premissa ut inueni subiiciam. Et sic operi huic quantum ad presens finem faciam.

1 Iustina uirgo & martyr passa est pridie calendas decembris.
2 Nicetius eps & confessor in ciuitate treueris quieuit in christo noū decembris.
3 Iulius & potamia martyres eodem die in ciuitate togara passi sunt.
4 Petrus: successus: bassinus: porphyrius & urbanus martyres in aphrica passi sunt quinto idus decembris.
5 Eutychis cōfessor: cuius gesta habēt ut dicit ado. Cuius festū in hispaniis agitur. 3. idus decēbris.
6 Hermogenes: donatus: & alii uigintiduo martyres passi sunt pridie idus decembris.
7 Valericus abbas eodem die in pago uiniacensi quieuit.
8 Aubertus cameracensis eps: qui in domino quieuit idibus decembris.
9 Drusus: zozymus: & theodorus: in ātiochia passi sunt decimonono calen. ianuarii.
10 Maximinus cōfessor quieuit in christo in territorio aurelianēsi decimooctauo calēdas ianuarii.

11 Valētinus: naualis: & agricola mres rauenne passi sunt. 17. cal. ianuarii.
12 Moyses martyr in aphrica passus est. 15. calēdas ianuarii.
13 Gratianus episcopus & confessor eodem die turoni dormiuit.
14 Darius martyr in ciuitate nicea passus est. 14. cal. ianuarii.
15 Gregorius episcopus antisiodori eodem die quieuit.
16 Iulius martyr in ciuitate thracia gelduba passus ē. 13. cal. ianuarii.
17 Liberatus confessor: & gregorius episcopus eodē die in amphitrea claruerunt.
18 Zepherinus eps̄ eodē die rome in xp̄o quieuit.
19 Ioannes & festus martyres in tuscia passi sunt. 12. calen. ianuarii.
20 Demetrius: honoratus: & florus martyres in ciuitate ostia passi sunt. xi. cal. ianuarii.
21 Lucianus confessor in ciuitate tripoli quieuit. 9. calen. ianuarii.
22 Eutychius p̄sbyter & domitianus diaconus apud ancyram galatie passi sunt. 5. calen. ianua.
23 Ebrulphus confessor in pago oxymēsi quieuit. 4. calen. dicti mensis ianuarii.
24 Hermes exorcista rethiarie urbi claruit pridie calen. ianuarii.
25 Eugendus abbas cuius uita: ut dicit ado uirtutibus & miraculis plena refulsit: in territorio lugdunensi claruit calen. ianuarii.
26 Isidorus episcopus apud antiochiam in christo quieuit. 4. noñ. ianuarii.
27 Hermes: aggeus: & caius martyres in ciuitate bononia passi sunt pridie noñ. ianuarii.
28 Felix & ianuarius in ciuitate heraclea passi sunt. 7. idus ianuarii.
29 Eugenianus martyr passus est. 5. idus ianuarii in augustuduni ciuitate.
30 Timotheus confessor eodem die in grecia claruit.
31 Vitalis eps̄: reuocatus & fortunatus diaconus apd̄ smyrnam. 5. idus ianuarii passi sunt.
32 Petrus: seuerinus: & leontius martyres: quorum: ut ait ado: gesta habentur apud alexandriā passi sunt. 3. idus ianuarii.
33 Lōgisius cōfessor: cuius festum igitur idibus iañ.
34 Euphrasius eps̄ & clerus diaconus. 19. calē. februarii passi sunt.
35 Fuscus confessor in monasterio patrona claruit. 17. calen. februarii.
36 Priscilla sancta eodem die rome quieuit.
37 Nedolfonsus eps̄ apud toletū uita & doctrina clarissimus in domino quieuit. x. cal. feb.
38 Marius abbas monasterii beluacensis: cuius uitā uirtutibus plenam: ut ait ado: uir illustris ac patricius dinamius scribit: cuius festum agitur. 6. calen. februarii.
39 Adiutus mr̄ eodem die in aphrica passus est.
40 Iouannes presbyter in monasterio rhemensi quieuit in christo. 5. calen. februarii.
41 Valerius eps̄ & beati petri apostoli discipulus. 4. calen. febr̄. treueri dormiuit in domino.
42 Flauianus mr̄ passus est. 3. calen. februarii.
43 Aldegundis uirgo eodem die in malbedio monasterio quieuit in pace.
44 Saturninus: thyrsus: & uictor martyres alexādrie passi sunt pridie calen. februarii.
45 Policarpus & seuerianus ep̄i: quorum festum colitur calendis februarii.
46 Fortunatus: felicianus presbyteri: firmus & candidus martyres rome passi. 4. nonas februarii.
47 Flosculus eps̄ eodem die aureliani quieuit.
48 Tigris & remedius ep̄i apud oppidum uapīgum passi sunt. 3. noñ februarii.
49 Lupicinus eps̄: felix & celerinus eodem die lugduni passi sunt.
50 Auētinus eps̄ in ciuitate trechas pridie noñ februarii dormiuit.
51 Antolianus martyr auernis passus est octauo idus februarii.
52 Saturninus: theophilus: & reuocata martyres eodē passi sunt die.
53 Dionysius: emilianus: & sebastianus martyres apd̄ armeniam minorem passi sunt sexto idus februarii.
54 Salomon martyr eodem die in ciuitate corduba passus est.
55 Paulus episcopus: lucas & cyriacus martyres ipso die rome passi sunt.
56 Amon & alexander martyres apud cyprum passi sunt. 5. idus februarii.
57 Zoticus: ireneus: amantius & hiacyntus mres rome passi sunt. 4. idus februarii.
58 Desiderius eps̄ apud legendum quieuit in christo. 3. idus febr̄.
59 Macarius: rufinus & iustus martyres passi sunt pridie idus febr̄.
60 Modestus & amoius infantes eodem die in alexādria martyrio coronantur.
61 Polyotus martyr: qui latine interpretat̃ multe auris in mylittana armenie idibus febr. passus ē.
62 Licinius eps̄ in ciuitate andegaueñ eodē die qeuit.
63 Stephanus episcopus & iulianus martyres eodem die lugduñ passi sunt.
64 Vitalis presbyter: felicula & zeno martyres rome passi sunt. 16. calē. martii.
65 Creator mr̄ cum uxore & uniuersa domo rome passi mr̄io coronantur. 15. calen. martii.
66 Quinidius eps̄ in galliis ciuitate uasionense ipso die quieuit: cuius mortem in conspectu domini preciosam miracula crebra testantur.
67 Agapes uirgo in ciuitate iteranis eodem die in domino dormiuit.
68 Iulianus mr̄ & eps̄ cum aliis quinq̄ milibus apud egyptum passus est. 14. calen. martii.
69 Donatus: & secundianus: & romulus cum aliis. 86. apud urbem concordiam passi sunt. 13. calēdas martii.
70 Siluinus eps̄ taruenēsis ipso die in domino qeuit.
71 Rutulus: siluanus: & maximus martyres in aphrica. 12. calen. martii martyrio coronantur.
72 Publius: iulianus & marcellus in eadem aphrica passi sunt. xi. calen. martii.

73 Potamius & nemesius in cypro insula passi sunt .x.calen.martii.
74 Caius: uictor: & panthamia eodem die rome pal mam percipiunt.
75 Verolus: secundinus: seruulus & alii uiginti in aphrica ciuitate adrumeto passi sunt nono ca/ len.martii.
76 Sergius martyr in cesarea cappadocie passus est .vi.calen.martii: cuius ut dicit ado gesta preclara habentur.
77 Fortunatus presbyter: & felix cum aliis.7.4.ca/ len.martii passi sunt.
78 Baldomerus confessor uir dei quieuit in domi/ no.3.calen.martii: cuius sepulchrũ crebris mi/ raculis illustratur.
79 Alexander: abundantius: & fortunio martyres ip so die passi sunt.
80 Macarius & rufinus: iustus & theophilus pridie cal.martii martyrio coronantur.
81 Hermes & hadrianus martyres in ciuitate massi/ le passi sunt cal.martii.
82 Leo martyr eodem die passus est.
83 Lucius episcopus: absalon & largus martyrio co/ ronati sunt.vi.noñ martii.
84 Eusebius palatinus & alii nouem martyres ter/ tio noñ martii palmã percipiunt.
85 Iulianus episcopus in ciuitate toleto claruit pridie nonas martii: qui ut ait ado apud eiusdẽ loci i/ colas famosissimus habetur.
86 Quadragintaduo martyres in persida passi sunt .vi.idus martii.
87 Gorgonius & firmus martyres eodem die pal/ mam perceperunt.
88 Petrus martyr in aphrica passus est pridie idus martii.
89 Aphrodisius confessor eodem die quieuit.
90 Patricius episcopus auernis claruit.7.calẽ.aprilis.
91 Quintus: quintilus: quintilia & marcus cum ali/ is.9.martyres apud surrhentum passi sunt.14. calen.aprilis.
92 Leontius episcopus appolonii eodem die in chri/ sto dormiuit.
93 Paulus cyrillus & eugenius martyres cum aliis quattuor.xiii.calend.aprilis palmas martyrii perceperunt.
94 Lupicinus abbas in territorio lugduni quieuit in christo.xii.calẽ.aprilis cuius uita sanctitatis & miraculorum gloria insignis fuit.
95 Saturninus episcopus & alii nouem martyres in aphrica passi sunt undecimo calẽ.aprilis.
96 Romulus: & secundolus martyres in mauritania pro christo passi sunt.9.calen.aprilis.
97 Seleucus cõfessor ipsa die apud syriã quieuit.
98 Agapitus confessor eadẽ die in phrygia claruit.
99 Cyrinus martyr rome passus est.8.calen.aprilis.
100 Theodorus episcopus: ireneus diaconus: serapi/ on: & amonius: lectores martyres apud penta/ polim libye passi sunt septimo cal.aprilis.
101 Alexander martyr in pannonia triumphum ob/ nuit.6.calen.aprilis.
102 Castor & dorotheus martyres tarsi cilicie passi sunt.v.calen.aprilis.
103 Doninus & uictor martyres thessalonice marty rio coronantur.3.calẽ.aprilis.
104 Pastor eps palatinus eodem die aureliani claruit.
105 Diodolus: anesius: felix: cornelia & ualeria: por/ tus & abdas martyres in aphrica passi sunt.xi. calẽ.aprilis.
106 Venantius episcopus & martyr calen.aprilis pal/ mam promeruit.
107 Victor presbyter: & stephanus martyres eodem die in egypto passi sunt.
108 Eugarius & benignus martyres coronas perci/ piunt: in scythia ciuitate thomis tertio nonas aprilis.
109 Pancratius confessor ipso die apud tauromeniũ sicilie quieuit in christo.
110 Martiana nicanor: & appolonius martyres apud egyptum passi sunt nonis aprilis.
111 Amphianus confessor eodem die apud cesaream lycie claruit.
112 Timotheus & diogenes martyres in macedonia palmas perceperũt.8.idus aprilis.
113 Epiphanius episcopus: donatus presbyter: & alii quatuordecim apud aphricam passi sunt septi/ mo idus aprilis.
114 Pleusius presbyter eodem die in alexãdria in chri sto quieuit.
115 Apollonius presbyter: & alii.v.martyres apud ale xandriam passi sunt.4.idus aprilis.
116 Domnus episcopus cum militibus.8.martyres in dalmatia ciuitate salona passi sũt tertio idus aprilis.
117 Thallacus presbyter & confessor eodem die in pa ce quieuit.
118 Constantinus episcopus oppido uapigo claret pri die idus aprilis.
119 Euphemia uirgo & martyr idibus aprilis coronã percepit.
120 Phronto abbas apud alexandriam claruit.18.cal. maii. Cuius uita ut dicit ado sanctitate & mira culis extitit gloriosa.
121 Proculus martyr: & donina uirgo cũ sociis uirgi/ nibus ipso die iteranis passi sunt.
122 Petrus diaconus & hermogenes martyres apud aphricam passi sunt.xv.cal.maii.
123 Heleus presbyter: paulus: & isidorus monachi in ciuitate corduba eodem die martyrium per ceperunt.
124 Prefectus presbyter & martyr in prefata ciuitate corduba passus est.14.calẽ.maii.
125 Hermogenes: caius: expeditus: aristonicus: rufus: galatas martyres una die coronati sunt ĩ arme nia ciuitate mylitana scilicet.xiii.calen.maii.
126 Vincentius martyr eodem die in hispania ciuita/ te caucoliberi passus est.
127 Martianus confessor antisiodori quieuit.12.ca/ len.maii.
128 Vildifrius episcopus & confessor claruit octauo calen.maii.
129 Euãdius & hermogenes ciuitate syracusana mar tyrio coronantur.7.calen.maii

130 Caſtor & ſtephanus martyres tarſi cilicie paſſi ſũt quinto calen.maii.

131 Aphrodiſius : charilipus : agapitus : & euſebius martyres quarto calendas maii palmas perceperunt.

132 Apollinaris martyr eodem die in pannonia paſſus eſt.

133 Saturninus & neopolus martyres.6.noñ maii in carcere quieuerunt.

134 Nicerius epiſcopus uienne claruit.3.nonas maii:q fuit uir preclariſſimus & nobilis:ut ait ado.

135 Iouinianus lector & maryr antiſiodori eodem die coronam promeruit.

136 Heliodorus & uenuſtus cũ aliis ſeptuaginta qnq; in aphrica martyrio coronantur pridie noñ maii.

137 Iuuenalis martyr noñ mai paſſus eſt.

138 Stephanus & uictor atq; helladius epiſcopi apud egyptũ paſſi ſunt martyrium.8.idus maii.

139 Trecenti & decem martyres in perſide paſſi ſunt .7.idus maii.

140 Quartus & quĩtus martyres:rome uia latina ad cẽtunaulas palmas perceperũt ſexto idus maii.

141 Aquilinus & uictorianus martyres: quorum geſta habentur in ſyria prouincia paſſi ſunt.17.calen.iunii.

142 Iſidorus ep̃s trechas eodem die quieuit.

143 Heraclius:paulus:& aquilinus cum aliis duobus martyres paſſi ſunt in ciuitate niueduno.16.calen.iulii.

144 Poliuetus:uictorius : & donatus martyres apud ceſaream cappadocie martyrium pertulerunt .12.calen.iunii.

145 Secundinus martyr eodem die cordube paſſus. eſt.

146 Helena uirgo antiſiodori claruit undecimo calẽ. iunii.

147 Fauſtinus & timotheus ipſo die rome paſſi ſunt.

148 Epiticus & baſileus epiſcopi in hiſpaniis clarent .x.calen.iunii.

149 Innocentius martyr in portu romano paſſus eſt nono calen.iunii.

150 Zoilus:ſeruulus:felix : ſiluanus & diocles martyres apud hiſtoriam ipſo die triumphum obtinuerunt.

151 Paſcrates & ualentio martyres & alii duo ſimul coronati ſunt.8.calen.iunii.

152 Quadratus martyr.7.calẽ.iunii paſſus ẽ : in cuius ſolẽnitate ſancti auguſtini ſermones inueniuntur ad populum:ut dicit ado.

153 Feliciſſimus:eradius:& paulinus martyres tuderti tuſcie eodem die palmas percipiunt.

154 Ragnulphus martyr in pago attrebatenſi paſſus eſt.6.calen.iunii.

155 Libertus confeſſor eodem die apud anconam dormit.

156 Emilius:felix mulier:priamus:& lucianus martyres in ſardinia coronanẽ quinto calen.iunii.

157 Reſtitutus martyr rome uia aurelia.4.calẽ.iunii. paſſus eſt.

158 Septẽ germani eodẽ die uia tyburtina paſſi ſunt.

159 Gabinus & chriſtolus martyres turribus ſardinie palmas obtinent.3.cal.iunii.

160 Sycus & platinus in antiochia eodem die per multa tormenta paſſi ſunt.

161 Creſcentianus martyr turribus ſardinie pridie calen.iunii coronam percepit.

162 Capraſius abbas monaſterii lirinẽ. quieuit in chriſto calen.iunii.

163 Aretius & diaconus martyres rome paſſi ſunt pridie noñ iunii.

164 Amantius & alexander maryres in ciuitate niueduno martyrio coronantur octauo idus iunii.

165 Petrus preſbyter:eutychius:hieremias:& aliis tres cordube paſſi ſunt ſeptimo idus iunii.

166 Saluſtianus confeſſor apud ſardiniam ſexto idus iunii claruit.

167 Vincentius leuita & martyr in ciuitate agino paſſus eſt quinto idus iunii.

168 Zacharias martyr nicomedie paſſus eſt.4.idus iunii.

169 Cenſurius confeſſor & epiſcopus quieuit in domino antiſiodori die eodem.

170 Lucianus & creſcentianus martyres paſſi ſunt in aphrica idibus iunii.

171 Aurelianus epiſcopus & confeſſor lugduni dormiuit in domino.xvi cal.iulii.

172 Ducẽti & ſexagintaduo martyres:rome paſſi poſiti ſunt uia ſalaria uetere ad cluuium cucumeris.xv.cal.iulii.

173 Vulmarus confeſſor admirande ſanctitatis & religionis uir ipſo die quieuit in pace.

174 Adiutus preſbyter & confeſſor eodem die aureliani dormiuit in chriſto.

175 Baddulphus abbas eodem die claruit.

176 Paulinus cyprianus:felix : & feliciana uirgines & martyres apud ciuitatem thomis mr̃io coronantur.xii.cal.iulii.

177 Rufinus & martia uirgo martyres paſſi ſunt in ſicilia ciuitate ſyracuſa undecimo calen.iulii.

178 Quiriacus & apollinaris martyres eodem die in aphrica palmam ſuſcipiunt.

179 Maxentius preſbyter & confeſſor in pago pictauenſi.6.cal.iulii claruit.

180 Perſeuerãda uirgo eodẽ die in domino requieuit.

181 Benedicta uirgo in territorio ſenonico quieuit in pace.3.calen.iulii.

182 Corſicus preſbyter & leo ſubdiaconus paſſi ſunt martyrium pridie cal.iulii.

183 Oſtianus ep̃s & confeſſor in territorio uiuariciñ. eodem die in domino dormiuit.

184 Epachrius monachus & confeſſor in ciuitate engoliſma claruit cal.iulii.

185 Theodoricus preſbyter ipſo die in territorio rhemenſi felicirer quieuit.

186 Saluius confeſſor eodem die in portu ualentianas claruit.

187 Monegunda uirgo apud turoñ. obdormiuit in domino.vi.noñ.iulii.

188 Tryphon & alii ducenti mr̃es alexãdrie paſſi ſunt .v.noñ.iulii.

189 Eulogius & euphemia : achaicus & de metrius

mres constantinopoli eodem die obtinuerunt triumphum.
190 Domitius martyr apud syriam passus est.3.non. iulii:qui ut ait ado:uirtutibus suis multa inco lis beneficia prestat.
191 Stephanus presbyter:& leontius mres rome passi sunt.v.idus iulii.
192 Iustus & amicus episcopi:in domino quieuerunt in ciuitate lugdun.pridie idus iulii.
193 Phocatus episcopus ipso die in xpo dormiuit.
194 Eutropius:zozyma & bonosa sorores martyres: rome in portu passi sunt idibus iulii.
195 Philippus:zeno:narsis:& alii decem infantes eodē die alexandrie martyrio coronantur.
196 Emilianus confessor apud ciuitatem doroscorū claruit.xv.cal.augusti.
197 Sabinus:maximus:iulianus: macrobius: cassius & paula:cum aliis decē passi sunt apud damascum decimotertio calen.augusti.
198 Paulus diaconus & martyr in ciuitate corduba eodem die martyrium sumpsit.
199 Iulia uirgo & martyr in ciuitate trechas passa est .xii.cal.augusti.
200 Primitiua uirgo rome quieuit decimo calen.augusti.
201 Octogita & tres milites passi sunt in ciuitate amiternina.9.cal.augusti.
202 Tiberius episcopus antisiodori quieuit.vi.calen. augusti.
203 Symeon monachus ipso die in sicilia claruit.
204 Peregrinus presbyter & confessor cuius beatitudinem miraculorū gloria testatur quieuit lugduni quinto calen.augusti.
205 Vrsus episcopus antisiodori in christo dormiuit.3.calen.augusti.
206 Democritus secūdus & dionysius martyres in ciuitate summada passi sunt pridie calē.augusti.
207 Hermelus martyr constantinopoli passus est.3. nonas augusti.
208 Ephronius episcopus eodē die augustuduni quieuit.
209 Petrus & iulianus martyres cum aliis.18.rome passi sunt.7.idus augusti.
210 Faustinus martyr apud mediolanum ipso die passus est tempore aurelii commodi.
211 Agapes uirgo quieuit in pace sexto idus augusti.
212 Gandericus episcopus & confessor in ciuitate cameraco tertio idus augusti claruit.
213 Grauilianus & felicissima uirgo in urbe phalari passi sunt pridie idus augusti.
214 Macarius & iulianus eodem die in syria martyrio coronantur.
215 Demetrius confessor in aphrica.xix.calendas septembr.dormiuit.
216 Simplicianus episcopus quieuit in pace.xviii.cal. septembris.
217 Marinus confessor in territorio bituricensi claruit.14.calen.septembris.
218 Bonous: & maximianus martyres passi sunt.xii. calendas septembris quorum gesta ado dicit haberi.
219 Martialis:epictetus:saturninus:aprilis & felix: cū quibusdam eorū sociis in portu romano martyrium passi sunt.xi.calen.septembris.
220 Hippolitus: quiriacus & archelaus martyres in prefate urbis portu passi sunt decimo calendas septembris.
221 Mineruus & eleazarus cum filiis.xiii.martyres eodem die lugduni gallie triumphum obtinuerunt.
222 Fauianus eps ipso die quieuit in pace.
223 Audoricus episcopus in ciuitate rothomagen. claruit.9.calen.septembris.
224 Iulianus martyr & presbyter in prouincia syrie .8.cal.septē.passus est.
225 Eleutherius episcopus antisiodori dormiuit.vii. calen.septembris.
226 Marcellinus tribunus & uxor eius māmea: & filius ipsius ioannes: & serapion clericus: & petrus milites in ciuitate thomis.6.calen.septēb. martyrio coronantur.
227 Syaggeus episcopus eodē die augustuduni in pace dormiuit.
228 Viuianus eps & confessor apud santonas claruit .5.calen.septembris.
229 Candida uirgo in pace quieuit.4.calēdas septembris.
230 Niceas & paulus martyres in antiochia syrie eodem die passi sunt.
231 Basila sancta in syrmio ipso die dormiuit in domino.
232 Gaudentia uirgo rome claruit tertio calendas septembris.
233 Sixtus episcopus capuanus primus eiusdem urbis antistes apud ipsam ciuitatem uia aquaria dormiuit calē.septembris.
234 Victurius episcopus eodē die ceno manis qeuit.
235 Mansuetus episcopus in ciuitate tullo claruit tertio nonas septembris.
236 Tres pueri martyres scilicet rufinus: saluinus: & uitalicus:apud ancyram galatie passi sunt pridie nonā septembris.
237 Magnus:castus: & maximus martyres eodē die palmas perceperunt.
238 Herculanus martyr rome in portu passus est nonis septembris.
239 Quintus:archontius:& donatus martyres eodē die capue triumphum obtinuerunt.
240 Cotidus diaconus in cappadocia urbe reate claruit.8.idus septembris.
241 Amonius:theophilus:neotherius: & alii uiginduo martyres alexandrie passi sunt sexto idus septembris.
242 Timotheus & faustus ipso die antiochie coronas perceperunt.
243 Hiacynthus episcopus: alexander & tyburtius martyres in sabinis miliario ab urbe.30.passi sunt.5.idus septembris.
244 Patiens confessor lugduni deponitur tertio idus septembris.
245 Sacerdos episcopus lugduni gallie quieuit pridie idus septembris.

246 Lycorius eps̄ turonis claruit idibus septēbris.

247 Aper episcopus & confessor in ciuitate tullo quieuit in christo.17.calē.octob.

248 Narcissus & crescērius martyres rome passi sunt .15.calen.octobris.

249 Valerianus:macrius:& gordianus eodem die in ciuitate nuieduno martyrio coronantur.

250 Socrates & stephanus martyres ipso die in britānis palmas percipiunt.

251 Trophinus:& oceanus:atq; eustorgius episcopus passi sunt martyrium.14.calē.octobris.

252 Sequanus abbas & presbyter plurime iustitie uir in territorio lingonice ciuitatis quieuit in domino.13.calē.octobris.

253 Eustathius episcopus uir magnarum uirtutū eodem die turonis claruit.

254 Dionysius & priuatus martyres in phrygia passi sunt.12.calē.octobris.

255 Pamphilus martyr rome passus est undecimo calen.octobris.

256 Laudon episcopus in territorio ciuitatis constantie claruit.10.calen.octobris.

257 Siluanus confessor ipso die in territorio bituricēsi quieuit.

258 Liberius eps̄ rome dormiuit.9.calē.octobris.

259 Rusticus episcopus auernis quieuit in pace octauo calē.octobris.

260 Lupus episcopus & anachorita assumptus apud lugdunum claruit.7.calē.octobris.

261 Senator martyr in ciuitate albana passus est.6.calen.octobris.

262 Stacteus cōfessor rome quieuit.4.cal.octobris.

263 Salomon episcopus & cōfessor in ciuitate ianuis dormiuit in pace eodem die.

264 Eutychius episcopus:platus & heraclas martyres passi sunt in thracia.3.cal.octobris.

265 Fraternus episcopus & confessor quieuit antisiodori die eodem.

266 Areta martyr & alii quinq; & quattuor passi sunt rome calen.octobris.

267 Priscus:cresceus:& euagrius martyres in ciuitate thomis ipso die coronas perceperunt.

268 Verissimus:maxima & iulia sorores apud prouinciam lusitanam in ciuitate helisa pomia eodē die martyrio triumpharunt.

269 Primus:quirilus:& secundarius martyres antiochie passi sunt.6.noñ octobris.

270 Candidus martyr rome aduersus pileatum passus est.5.noñ octobris.

271 Placidus:eutychius:& alii.30.martyres apud siciliam passi sunt.3.noñ octobris.

272 Apollinaris episcopus in galliis ciuitate ualentia eodem die quieuit:cuius uita uirtutibus insignis fuit:& mors nihilominus signis & prodigiis decoratur:ut dicit ado.

273 Firmatus diaconus:& flauiana uirgo germani martyres eodē die antisiodori passi sunt.

274 Balbina uirgo rome quieuit in pace pridie noñ octobris.

275 Marcellus presbyter : castus emilius : & saturninus martyres eodem die apud capuam passi sunt.

276 Petrus martyr in ciuitate hispali passus est octauo idus octobris.

277 Palatia sancta eodem die ancone quieuit.

278 Gislerius confessor quieuit in christo septimo idus octobris.

279 Melanus confessor rhedonis claruit quinto idus octobris.

280 Nicasius episcopus:& socii martyres in pago uilcasino ipso die passi sunt.

281 Canicius abbas eodem die in scotia quieuit.

282 Hedisthius martyr apud rauennam uia laurentina passus.4.idus octobris.

283 Eustathius presbyter ipso die in syria in christo dormiuit.

284 Epion p̄sbyter eodem die biturice claruit.

285 Vilstidus episcopus confessor eodem die quieuit in pace.

286 Venantius abbas quieuit turonis tertio idus octobris.

287 Marcellus hadrianus & marcus eodem die martyrio coronantur.

288 Saturninus & lupus martyres passi sunt pridie idus octobris.

289 Fortunatus martyr: rome uia aurelia passus est idibus octobris.

290 Luphilus & fortunatus martyres ipso die capue passi sunt.

291 Saturninus presbyter:& nereus cum aliis trecentis.lxv.passi sunt.17.cal.nouembris.

292 Florentinus episcopus ciuitate aurasica claruit: q multis clarus uirtutibus in pace quieuit.xvi.calen.nouembris.

293 Victor episcopus:alexander & marianus martyres ipso die passi sunt.

294 Alexander & uictor.xv.calen.nouembris martyrio coronantur.

295 Beronicus & pelagia:& alii.xlix. in antiochia syrie passi sunt.xiiii.cal.nouembris.

296 Proculus & nicea mater eius ipso die in ciuitate puteoli martyrii palmam percipiunt.

297 Dasius:zoticus:& caius cum.xii.militibus apud nicomediā passi sunt.xii.cal.nouembris.

298 Seuerianus episcopus eodem die burdigallis geuit.

299 Philippus episcopus:eusebius & hermes martyres apud andronopolim thracie passi sunt.xi.calē.nouembris.

300 Vitalis confessor quieuit in christo.9.calend. nouembris.

301 Hilarius eps̄ & confessor in ciuitate gauallis quieuit in pace.viii.cal.nouembris.

302 Amandus:lucianus & florus confessores quieuerunt in pace.vii.calē.nouembris.

303 Rusticus episcopus eodem die dormiuit in ciuitate nerbona.

304 Florentius martyr apud tile castrum passus est .vi.calen.nouembris.

305 Hiacynthus:quintus:felicianus & lucius martyres in lucania prouincia passi sunt.4.calendas nouembris.

306 Ducenti & uiginti martyres apud aphricam pas si sunt.3.calen.nouembris.
307 Seuerinus monachus de tyburtina ciuitate quie uit in christo.cal.nouembris.
308 Amantius episcopus in galliis ciuitate rhedonis claruit pridie non.nouembris. Cuius uita san ctitate & miraculis extitit gloriosa.
309 Proculus martyr ipso die augustuduni passus est.
310 Letus presbr aureliani quieuit non. nouembris.
311 Articus confessor in aphrica quieuit.viii.idus no uembris.
312 Vilebrordus episcopus in frixia deponit.vii.idus nouembris.
313 Victorius episcopus & confessor unduni quieuit .v.idus nouembris.
314 Demetrius episcopus:amatus diaconus: custo thius & alii uiginti martyres antiochie passi sunt.4.idus nouembris.
315 Monitor eps eodem die aureliani quieuit.
316 Cunebertus eps in ciuitate agrippinen deponi tur pridie idus nouembris.
317 Paternus martyr eodem die in territorio senoni co passus est.
318 Leo cofessor i castello miliduno ipso die claruit.
319 Valentinus:solutor & uictor martyres rauenne passi sunt idibus nouembris.
320 Mitrus martyr in prouincia ciuitate aquis eode die passus est.
321 Clementinus:theodorus:& philomenus marty res apud thraciam ciuitate heraclea passi sunt .xviii.cal.decembris.
322 Rufinus:marcus:ualerius:& honoratus marty res in aphrica triumphum precipitiunt.xvi. calen.decembris.
323 Maximus episcopus & martyr rome passus est presecutione maximiani: & positus est ad san ctum tyburtium.xiii.cal.decembris.
324 Simplicius eps eode die quieuit in pace.
325 Mapelus & caius martyres apud siciliam in ciui tate mesana passi sunt.xii.cal.decembris.
326 Taurinus:salutor:& auentor eodem die marty rio coronantur.
327 Pragmatius episcopus augustuduni claruit.x.ca len.decembris.
328 Rhodon presbyter & confessor quieuit in pace in pago aspanio.9.cal.decembris.
329 Seuerinus monachus & solitarius eodem die pa risius deponitur.
330 Lucretia uirgo & martyr ciuitate emerita ipso die passa est.
331 Felicissimus confessor apud perusiu claruit.viii. calen.decembris.
332 Erasmus martyr antiochie passus est.vii.calend. decembris.
333 Amator episcopus augustuduni quieuit in do mino.vi.cal.decembris.

Il omnes & infiniti alii: quorum numeru & nomina solius dei sapientia nouit: re gnauit in celis & cum Christo gaudent in eternum. Cuius regnum & imperium sine fine permanet in secula seculorum Amen.

Explicit liber undecimus.

¶ Incipit prologus libri duodecimi

Duodecimus liber & ultimus presentis catalogi continet tabulam omnium & singulorum sanctorum: quorum gesta & passiones:aut acta in hoc uolu mine conscripta sunt. ad hoc ut uni cuiq3 legenti facile occurrat:quod que rit. Circa quam tabulam & ipsius ordinem exponen dum.vi.sunt consideranda. ¶ Primum:quia nomi na sanctoru seu festiuitatum posita sunt in hac tabu la secundum ordinem alphabeti:uidelicet primo om nia nomina incipientia ab a.secundo a.b. tertio a.c.& sic per ordinem usq3 in finem:ita tamen q etiam in ip sis nominibus incipientibus ab aliqua litterarum erit idem ordo de secundis litteris & de tertia & de quar tis:& de omnibus successiue usq3 in finem nominis. Ita ut in nominibus q incipiunt ab una littera primo ponantur nomina:in quibus secunde uel tertie littere sunt priores iuxta ordinem alphabeti. Et sic de omni bus litteris usq3 in finem. uerbi gratia. In nominibus i cipientibus ab a.primo ponuntur nomina:in quibus post .a:sequitur aliud.a.sicut aaron. Deide nomina in quibus post.a.sequitur.b. Et primo ponuntur illa no mina:in quibus post.a.sequunt .b.a.si sunt.uel duplex b.&.a.ut abbacuh:abbas. Deinde illa in quibus post a.sequuntur.b.c.si reperiuntur. Deinde illa in quibus post.a.sequutur.b.d.ut abdias:& sic usq3 in finem no minis. Talisq3 ordo seruatur in omnibus nominibus singularum litterarum alphabeti:sicut manifeste ap parebit legenti tabulam ipsam. Hoc tamen scito: q omittuntur diphthongi:y.loco.i.ponitur: &.h.infra dictiones pro nihilo reputatur:ad faciliorem queren tium inuentionem. ¶ Secundo sciendum est: q no mina omnium sanctoru huius operis sunt posita in tabula particulariter singillatim & distincte. unde q uis in titulo capituli uel rubrica sint plures sancti insi mul coniuncti:sicut multoties occurrit aliquid festu plurimorum martyrum uel sanctorum:quorum no mina ibidem sunt nominatim expressa:suis tame lo cis tabule posita sunt diuisa & distincta secundu litte ras alphabeti. uerbi gratia. Sacti martyres uerus & se curus qui simul uno capitulo comprehenduntur:no mina tamen illorum per se in tabula ponuntur.s.no men ueri sub littera.u.& nomen securi sub littera.s. Si uero nomina aliquoru sanctorum non expresse in presenti opere sunt posita:tunc ponetur in tabula co iunctim sub illa littera:que eis melius conueniat.s.uel sub littera numeri:si numerus sanctorum exprimat: uel sub littera societatis illius sancti:cui sunt copulati. uerbi gratia. Sancti triginta martyres sine alicuius ex presso nomine in uno capitulo sunt coniuncti: in ta bula ponuntur triginta martyres sub littera.t. Ite san cti martyres diodorus & marianus & socii in eadem legenda conscribuntur:ideo in tabula ponitur diodo rus sub littera.d.& marianus sub littera.m.socii uero quorum nec nomina:nec numerus expressa sunt: po nuntur sub littera.s.sic:Socii diodori martyres:& sic de aliis. ¶ Tertio sciendum est q aliqui sancti sunt: q nec in rubrica siue titulo capituli:nec in principio le gende nominatim:nec sub nomine societatis nomi nantur:qui tamen incidenter occurrunt infra legen

¶ Incipit tabula totius operis.

Et primo nomina incipientia ab.

.A.

Tempore		Li.	Capitulo	Pa.
cal.iulii	Carilephus cōfess.	vi	xxxvii	
4.cal.maii	Carilipus marty.	xi	ultimo	131
	Carolus ipera. cōf.	xi	xciiii	
4.idus decē.	Carpophor9 pſ.m.	i	liii	
no.iulii	Carpophorus ma.	vi	lxiiii	
6.idus.nou.	Carpophorus ma.	x	xxxvii	
13.cal.sep.	Carpophorus ma.	vii	lxxxvii	
idi. aprilis	Carpus eps marty.	iiii	xlix	
3.idus octo.	Carpus discipulus	ix	lvi	
	Casiodorus cōfess.	xi	lx	
3.no.decem.	Cassianus martyr	i	xxii	
16.cal.maii	Cassianus martyr	iiii	lvi	
no.augu.	Cassianus eps cōfe.	vii	xxvii	
idi.augu.	Cassian9 eps & m.	vii	lviii	
	Cassianus pſbyter	vii	lix	
6.idus octo.	Cassius martyr	ix	xlvi	
3.cal.iulii	Cassius episcopus	vi	xxv	
13.cal. augu.	Cassius martyr	xi	ultimo	197
5.cal.aprilis	Castor martyr	xi	ultimo	102
5.cal.maii	Castor martyr	xi	ultimo	130
no.iulii	Castorius martyr	vi	lxiiii	
6.idus nou.	Castorius martyr	x	xxxvi	
7.cal.aprilis	Castulus martyr	iii	ccxxxi	
11.cal.iunii	Castus martyr	v	xxx	
pridi. no.se.	Castus martyr	xi	ultimo	237
prid.no.oct.	Castus martyr	xi	ultimo	275
8.idus maii	Cathaldus eps	iiii	cxliii	
7.cal.decē.	Catharina uir.ma.	x	cv	
15.cal.febr.	Cathedra pet. scda	ii	xcv	
8.cal.mar.	Cathedra pet. pria	iii	cxl	
idi.iulii	Catilinus martyr	vi	ciii	
10.cal. decē.	Cecilia uir.& mar.	x	xcvi	
16.cal.maii	Cecilianus martyr	iiii	lvi	
idi.maii	Cecilius eps	v	iii	
	Cedonius eps	v	cii	
	Celadion eps	xi	vi	
3.non.febr.	Celerina martyr	iii	xxix	
3.non.febr.	Celerinus dia. cōf.	iii	xxix	
3.non.febr.	Celerinus martyr	xi	ultimo	49
	Celestius papa pri.	v	xviii	
14.cal.iunii	Celestinus pa. scds	v	xix	
	Celestinus cōfess.	v	xx	
5.idus maii	Celianus martyr	iiii	cli	
5.non.mar.	Chelidonius mar.	iii	clxxii	
7.idus ianu.	Celsus puer mart.	ii	lii	
5.cal.augu.	Celsus martyr	vi	cxlvii.	
3.non.nouē.	Chenelmus mart.	x	xix	
4.idus iunii	Censurus eps	xi	ultimo	169
4.cal.febr.	Centum &.10. milites martyres	iii	xli	
	Centū socii symeonis epi & mart.	iiii	lxxi	
4.idus aug.	Cētū &.65.mil.m.	vii	xliii	
15.cal.martii	Cheramon mart.	iii	cxxvi	
	Cheramon eps m.	xi	xxviii	
3.cal.ianu.	Cerberus martyr	ii	xx	
6.idus octo.	Cerbonius eps	ix	xliii	
	Cerdo eps	xi	vi	
4.idus iunii	Cerealis martyr	v	ciiii	
18.cal.octo.	Cerealis martyr	viii	lxxvii	
	Cesar discipulus	vi	c	

Tempore		Li.	Capitulo	Pa.
	Cesarienses epi	xi	ix	
6.cal.septē.	Cesarius eps	vii	cxxv	
cal.nouē.	Cesarius martyr	x	ii	
3.non.nouē.	Cesarius martyr	x	xviii	
	Cicis discipulus	vi	c	
5.cal.nouē.	Chilenus cōfessor	ix	cxvii	
8.idus iulii	Chilianus eps ma.	vi	xvi	
3.no.aprilis	Chionia uir.& ma.	iiii	xxvii	
5.idus decē.	Cyprianus abbas	i	li	
18.cal. octo.	Cyprianus eps m.	viii	lxxviii	
6.cal.octo.	Cyprianus eps m.	viii	cxxi	
4.idus octo.	Cypriāus eps & m.	ix	liiii	
12.cal.iulii	Cyprianus martyr	xi	ultimo	176
cal.ianu.	Circūcisio domini	ii	xxvii	
14.cal.iulii	Ciriacus martyr	v	cxxv	
6.idus aug.	Ciriacus martyr	vii	xxxv	
12.cal. nouē.	Ciriacus papa&m.	ix	lxxxvii	
6.idus febr.	Ciriacus martyr	xi	ultimo	55
11.cal.ianu.	Chiridonius mar.	i	lxxxii	
5.cal.nouē.	Cyrilla uir.& mar.	ix	cxviii	
4.cal.febr.	Cyrillus eps	iii	xliii	
	Cyrillus eps	iii	xliiii	
7.idus mar.	Cyrillus martyr	iii	clxxxii	
7.idus iulii	Cyrillus eps & ma.	vi	lxxi	
	Cyrillus diaco.m.	vi	lxxii	
cal.augu.	Cyrillus martyr	vii	x	
	Cyrillus eps & m.	x	xxxvi	
13.cal.aprilis	Cyrillus martyr	xi	ultimo	93
6.cal.maii	Cyrinus martyr	iiii	lxxxix	
pri. id9 iun.	Cyrinus martyr	v	cix	
8.cal. aprilis	Cyrinus martyr	xi	ultimo	99
16. cal.augu.	Cyrinus martyr	vi	cx	
prid.cal.feb.	Cyrus martyr	iii	lxiii	
16.cal.ianu.	Citon martyr	i	lxxiii	
pri.idus au.	Clara uirgo	vii	lii	
8.cal.ianu.	Claudia sancta	ii	iii	
5.cal.mart.	Claudianus mart.	iii	cli	
pri.no.mar.	Claudianus mart.	iii	clxxx	
3.no.decem.	Claudius tribu.m.	i	xxii	
12.cal.mart.	Claudius martyr	iii	cxxxiiii	
7.idus mar.	Claudius martyr	iii	clxxxv	
6.cal.maii	Claudius martyr	iiii	lxxxix	
non.iulii	Claudius martyr	vi	lxiiii	
8. idus aug.	Claudius martyr	vii	xxx	
10.cal.sept.	Claudius martyr	vii	ci	
6. idus nou.	Claudius martyr	x	xxxvi	
pri.no.decē.	Clemēs presbyter	i	xxviii	
12.cal. nouē.	Clemēs eps & ma.	ix	lxxxvii	
9.cal.decē.	Clemēs papa mar.	x	xcviii	
5.cal.decē.	Clemēs flauius eps	x	cxiii	
18.cal. decē.	Clemētinus mart.	xi	ultimo	321
7.cal.octo.	Cleophas discipu.	viii	cxviii	
7.idus ian.	Clerus dia.& mar.	ii	liiii	
19.cal.febr.	Clerus confessor	xi	ultimo	34
6.cal.maii	Cletus papa & ma.	iiii	lxxxviii	
7.idus sept.	Clodoaldus	viii	l	
6.idus febr.	Coiuta uir.& mar.	iii	cvi	
8.idus iulii	Colōatus pſbr ma.	vi	lxvi	
pri.cal.ianu.	Colūba uirgo ma.	ii	xxiiii	
11.cal.decē.	Colūbanus abbas	x	xciiii	
	Colūbanus cōfess.	x	xcv	

M.

.N.

.O.

Tempore		Li.	Capitulo	Pa.	Tempore		Li.	Capitulo	Pa.
	Sergius papa	viii	lvii		9.cal.iun.	Siluanus martyr	xi	ultimo	150
no.octo.	Sergius martyr	ix	xxix		10.cal.oct.	Siluanus cõfessor	xi	ultimo	257
6.cal.mar.	Sergius martyr	xi	ultimo	76	12.cal.iul.	Siluerius papa m.	v	cxxxi	
4.cal.iulii	Seronius martyr	vi	xxi		12.cal.dec.	Siluerius eps	x	xci	
prid.cal.ian.	Serotinus martyr	ii	xxv		prid.cal.ian.	Siluester pa.19 cõ.	ii	xxii	
10.cal.nou.	Seruandus mar.	ix	xcvii			Siluia uirgo	xi	li	
3.idus maii	Seruatius	iiii	clxii		13.cal.mar.	Siluius episcopus	xi	ultimo	70
12.cal.maii	Seruilianus mar.	iiii	lxviii		no.ianu.	Symeõ mõachus	ii	xlv	
9.cal.iunii	Seruulus martyr	xi	ultimo	150	prid.no.feb.	Symeon ꝓpheta	iii	lxxx	
9.cal.mar.	Seruulus martyr	xi	ultimo	75		Symeon p̃riarc.	iii	xcvi	
9.cal.iunii	Seruulus martyr	v	xxxvi		12.cal.mar.	Symeon eps & m.	iii	cxxxv	
10.cal.ian.	Seruulus cõfessor	v	lxxxv		11.cal.ma.	Symeon eps & m.	iiii	lxxi	
8.idus decẽ.	Seruus martyr	i	xxxv		6.cal.aug.	Symeon cõfessor	xi	ultimo	203
	Seth pater	iii	v		9.cal.mar.	Symmachus papa	iii	cxxxix	
4.cal.febr.	Seuera martyr	iii	xli		6.cal.iun.	Symmachus mar.	v	liiii	
10.cal.feb.	Seuerianus mar.	iii	xvi		6.cal.iun.	Symmetri9 p̃s.m.	v	lviii	
8.cal.febr.	Seuerianus eps	iii	xxiii			Simon maccabe9	ix	iiii	
7.idus mar.	Seuerianus mar.	iii	clxxxv			Simon sacerdos	ix	vi	
non.iul.	Seuerianus mar.	vi	lxiiii		5.cal.nou.	Simon apostolus	ix	cxv	
6.idus no.	Seuerianus mar.	x	xxxvii		18.cal.sep.	Simplicianus eps	xi	ultimo	216
cal.febr.	Seuerianus eps	xi	ultimo	45	6.idus ma.	Simplicius mar.	iiii	cl	
12.cal.nou.	Seuerianus eps	xi	ultimo	298	no.iul.	Simplicius mar.	vi	lxiiii	
6.idus ian.	Seuerinus abbas	ii	lvi		4.cal.aug.	Simplicius mar.	vi	cliii	
6.idus ian.	Seuerinus eps	ii	lvii		6.idus no.	Simplicius mar	x	xxxvi	
pri.id9 febr.	Seuerinus confes.	iii	cxv			Simplicius papa	xi	v	
10.cal.nou.	Seuerinus eps	ix	xcviii		13.cal.dec.	Simplicius eps	xi	ultimo	324
10.cal.nou.	Seuerin9 boeti9 m.	ix	xcix		non.iul.	Symphorian9 m.	vi	lxiiii	
13.cal.dec.	Seuerinus mar.	x	lxxxii		11.cal.sep.	Simphorian9 m.	vii	xciii	
3.idus ian.	Seuerinus mar.	xi	ultimo	32	6.idus no.	Symphorian9 m.	x	xxxvi	
cal.nou.	Seuerinus cõfes.	xi	ultimo	307	5.cal.aug.	Symphorosa m.	vi	cxi	
9.cal.decẽ.	Seuerinus monac.	xi	ultimo	329	6.non.iul.	Symphorosa m.	vi	xlii	
8.idus aug.	Seuerus p̃sbr̃ mr̃	vii	xxx		6.cal.aug.	Symphronius m.	vi	cxliiii	
cal.febr.	Seuerus eps	iii	lxv			Syncletice abbat.	xi	xlvii	
cal.febr.	Seuerus p̃sbi m.	iii	lxvi		11.cal.aug.	Syntyche discip.	vi	cxxv	
	Seuerus p̃sbr̃ cõf.	iii	lxvii			Syricius papa	xi	iii	
non.iul.	Seuerus martyr	vi	lxiiii		5.idus dec.	Syrus episcopus	i	l	
6.idus aug.	Seuerus episcopus	vii	xxxvi			Syrus martyr	xi	xxvii	
16.cal.sep.	Seuerus martyr	vii	lxxi			Syr9 mõach9 cõf.	xi	xliiii	
8.cal.sep.	Seuerus abbas	vii	cxiii		3.cal.decẽ.	Sisinnius martyr	i	iiii	
6.idus nou.	Seuerus martyr	x	xxxvii		7.idus mar.	Sisinnius martyr	iii	clxxxv	
3.cal.febr.	Sexagesima	iii	xlv		4.cal.iun.	Sisinnius martyr	v	lxiii	
11.cal.febr.	Sexaginta mr̃es	ii	cxiii			Sisinni9 monach9	xi	lii	
5.cal.decẽ.	Sexcẽti.60.mr̃es	x	cxv		16.cal.mar.	Sisinnius eps	iii	cxxv	
	Sextus episcopus	xi	x		cal.sep.	Sixtus eps	xi	ultimo	233
	Sextus confessor	xi	xxi		8.idus apr.	Sixtus pa. pri.m.	iiii	xxxiii	
6.cal.sep.	Syaggeus eps	xi	ultimo	227	8.idus aug.	Sixtus pa.scd's m.	vii	xxx	
3.cal.iun.	Sycus martyr	xi	ultimo	160		Sixtus papa 3.cõf.	vii	xxxi	
9.cal.sep.	Sidonius eps	vii	cvii		7.idus mar.	Smaragdus mar.	iii	clxxxv	
p̃d.no.oct.	Syggon eps & m.	ix	xxviii		6.idus aug.	Smaragdus ma.	vii	xxxv	
cal.ma.	Sigibertus rex m.	iiii	cxii		7.idus ian.	Socie basilisse uir.	ii	lii	
cal.ma.	Sigismũd9 rex m.	iiii	cxii		18.cal.maii	Socie donine ui.	xi	ultimo	121
3.idus iul.	Silas discipulus	vi	xciiii		cal.dec.	Socii diodori m.	i	xii	
16.cal.ian.	Sildeuandus mr̃	i	lxxiii		prid.id9 de.	Socii eustratii m.	i	lxi	
11.cal.ma.	Silinus martyr	iiii	lxxii		8.cal.ianu.	Socii anastasie m.	ii	ii	
10.cal.mar.	Siluanus eps & m.	iii	cxxxvii		3.cal.ian.	So.uenustiani m.	ii	xix	
4.non.ma.	Siluanus eps & m.	iiii	cxxiiii		7.idus ian.	Socii iuliani mr̃.	ii	lii	
6.idus iul.	Siluanus martyr	vi	lxxvii		4.cal.feb.	Socii flauiani m.	iii	xli	
	Siluanus discip.	vi	c		p̃d.non.feb.	Socii philee e mr̃.	iii	lxxxi	
10.cal.oct.	Siluanus episco.	viii	ciiii		3.idus feb.	Socii saturnini m.	iii	cxiiii	
	Siluanus abbas	viii	cv		16.ca.mar.	Socii ualentini m.	iii	cxxiii	
11.cal.mar.	Siluanus martyr	xi	ultimo	71	7.cal.mar.	So.gerardi epi m.	iii	cxlv	

-Fine-